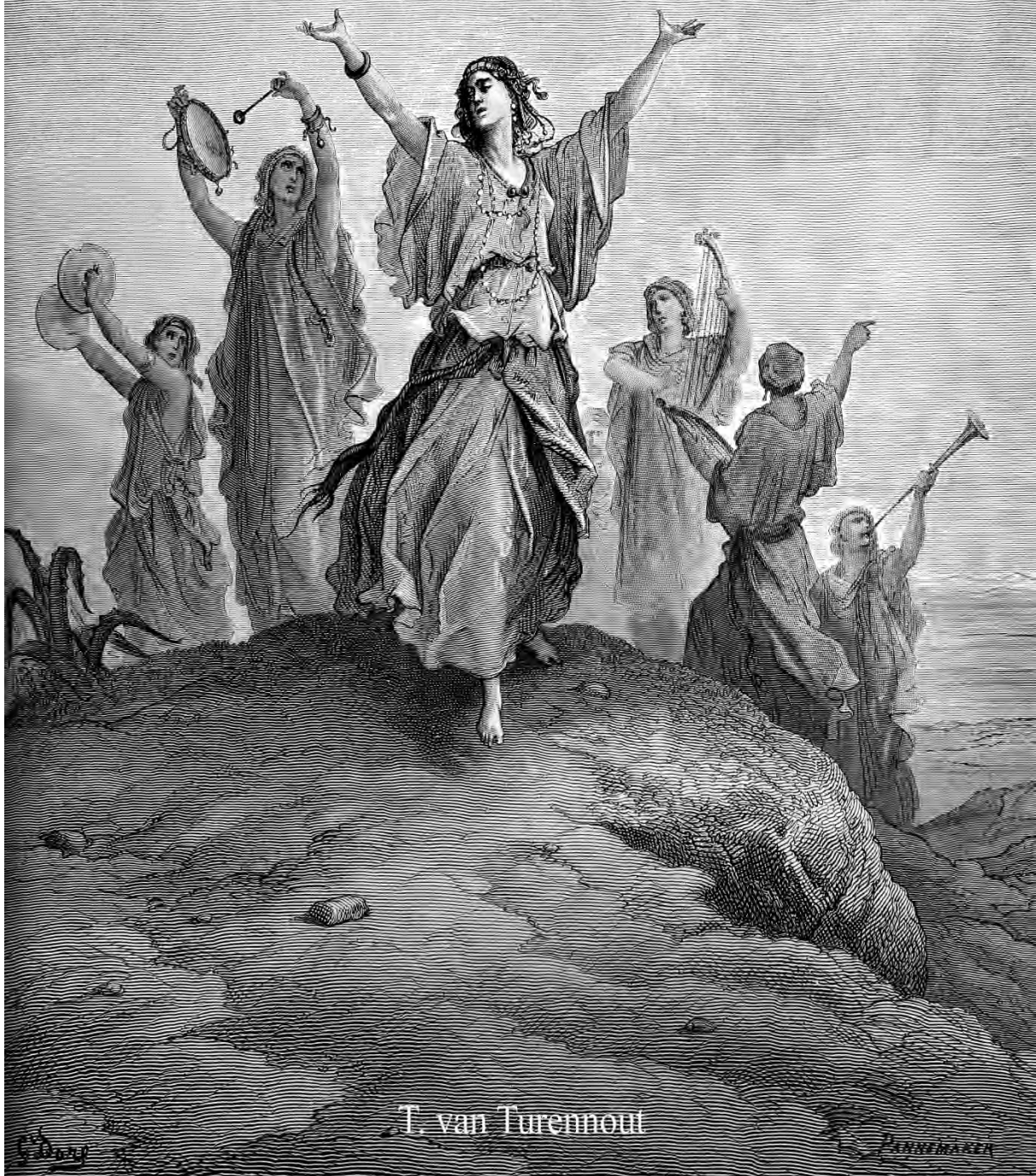

Psalmen, profetische liederen

Psalmen, profetische liederen

T. van Turennot

Grijpskerk

Copyright © 2024 Grijpskerk, The Netherlands

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form of by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without the prior written permission of the author.

Eerste uitgave 2018
Tweede uitgave 2020
Derde uitgave 2021
Vierde uitgave 2023
Vijfde uitgave 2024

Turennot, T. van
Psalmen, profetische liederen / T. van Turennot;
Grijpskerk.
Tel. 06 – 102 303 51
SISO 227.4 UDC 228.07 NUGI 632
Trefw.: Psalmen (bijbelboek); verklaringen.

Omslag + illustraties: Gustave Doré - De Bijbel in beeld.
Wegens opheffing van de rechthebbende was overleg i.v.m. overname van illustraties niet mogelijk.

Verklaring van gebruikte afkortingen en tekens:

- b.v. Bijvoorbeeld
- vgl. Vergelijk.
- (v. ...)
- Bij een verwijzing naar een tekst binnen hetzelfde hoofdstuk wordt een vers aangeduid met de letter v. Als bijvoorbeeld in het 2^e hoofdstuk van Ezechiël wordt verwezen naar vers 8, dan staat er niet (Ezech.2:8), maar (v.8).
- (...)
- In de vertaalde tekst worden tussen deze haakjes verduidelijkingen toegevoegd. Het staat echter niet in de oorspronkelijke tekst; b.v. Ezechiël 9:6^a; Oude (mannen), jonge (mannen), en meisjes, kleine kinderen en vrouwen moeten jullie doden en verdelgen; vgl. Oude, jonge, en meisjes, kleine kinderen en vrouwen moeten jullie doden en verdelgen. Ezechiël 12:6^b; Ik heb jou (als) een wonderteken gegeven voor het huis van Israël; vgl. Ik heb jou een wonderteken gegeven voor het huis van Israël.
 - In de uitleg en vertaling geeft de tekst tussen de twee haakjes een extra leesmogelijkheid weer; b.v. Ze (her)bouwden de nieuwe tempel in Jeruzalem.
 - In een voetnoot is de tekst tussen de haakjes een sub-voetnoot; b.v. (Zie Turenout T. van, Daniël, God is rechter, Grijskerk, 2019.)
- (= ...)
- Hoe de letterlijke (vertaalde) betekenis van de oorspronkelijke tekst in het Nederlands het beste kan worden opgevat of begrepen; b.v. Ezechiël 23:42; Zij gaven (= deden) armbanden over hun handen.
- (of ...)
- Geeft een extra betekenis in het Nederlands van de oorspronkelijke taal. Woorden uit de oorspronkelijke taal kunnen in het Nederlands meer betekenissen hebben; Ezechiël 9:6; Vanaf mijn heiligdom moeten (of zullen) jullie beginnen; vgl. Vanaf mijn heiligdom zullen (of moeten) jullie beginnen. Jesaja 14:7^a; De hele aarde (of het hele land) heeft rust, (en) is stil; vgl. Het hele land (of de hele aarde) heeft rust, is stil.
- (.../...)
- Bij getallen of jaartallen betekent het teken / hetzelfde als het woord *of*. Bijvoorbeeld (732/731) betekent: Het gebeurde in het jaar 732 of 731.
- (.../... – ...)
- Het 2^e jaartal na de / geeft een andere functie aan; b.v. De Perzische koning Kores II (559/538 – 529) was al in 559 voor Christus koning geworden, maar in 538 werd hij ook de koning van de Israëlieten. Na zijn dood in 529 werd hij opgevolgd door zijn zoon.
- [...]
- Het gedeelte dat tussen deze spekhaken staat, is de oorspronkelijke tekst. Dit gedeelte kan echter voor de betekenis van het geheel tijdens het lezen beter worden weggelaten. Door het handhaven van die oorspronkelijke tekst wordt de inhoud ofwel de boodschap in het Nederlands eerder onduidelijker; b.v. Jeremia 28:11^b; De profeet Jeremia ging [zijn] weg. Psalm 3:3; Vele(mense)n zeggen van mij[n] ziel: “Er is voor hem geen redding door (= bij) God.”
- [(...)]
- In meer of mindere mate is zeker, dat het bijbelgedeelte tussen deze haken niet bij de oorspronkelijke tekst hoort, hoewel het vaak wel als zodanig wordt gepresenteerd; b.v. Openbaring 20:5; [(De overige doden werden niet weer levend, totdat de 1000 jaren voltooid zouden zijn.)] Dit (is) de 1^e opstanding.
- *** Exactere tekst met uitleg volgt hieronder.

INHOUDSOPGAVE.

1. INLEIDING.

2. RONDON HET BOEK PSALMEN.

2.1. De voorgeschiedenis en de tijd waarin de psalmen zijn gedicht.

2.2. De schrijvers van het boek Psalmen.

2.3. De betrouwbaarheid van het boek.

2.4. Verklaringsmethode.

2.5. De vorm en structuur van het boek.

3. HET BIJBELBOEK PSALMEN.

3.1. Het eerste boek. (Psalm 1 - 41)

3.1.1. Twee wegen. (Psalm 1)

3.1.2. De door God aangestelde koning. (Psalm 2)

3.1.3. Morgenlied. (Psalm 3)

3.1.4. Avondlied. (Psalm 4)

3.1.5. Morgengebed. (Psalm 5)

3.1.6. Gebed in doodsgevaar. (Psalm 6)

3.1.7. Een beroep op Gods rechtvaardigheid. (Psalm 7)

3.1.8. Loflied op Gods schepping. (Psalm 8)

3.1.9. God is de beschermer van zijn dienaren. (Psalm 9 en 10)

3.1.10. Jahweh beschermt zijn dienaren. (Psalm 11)

3.1.11. God is trouw. (Psalm 12)

3.1.12. Vertrouwen op God. (Psalm 13)

3.1.13. De overmoed van de dwazen. (Psalm 14)

3.1.14. Wie mag bij God wonen? (Psalm 15)

3.1.15. Gelukkig is het lot van Gods dienaren. (Psalm 16)

3.1.16. Gebed van een ten onrechte vervolgte man. (Psalm 17)

3.1.17. Danklied van koning David. (Psalm 18)

3.1.18. Gods majesteit in de schepping en de wet. (Psalm 19)

3.1.19. Profetie over een verlossende overwinning van de koning. (Psalm 20)

3.1.20. Danklied na een overwinning. (Psalm 21)

3.1.21. Mijn God, waarom hebt U mij verlaten? (Psalm 22)

3.1.22. Jahweh is mijn herder. (Psalm 23)

3.1.23. Intocht van de Koning van de eer. (Psalm 24)

3.1.24. Gebed om vergeving en verlossing. (Psalm 25)

3.1.25. Gebed om recht. (Psalm 26)

3.1.26. Sterk door de God Jahweh. (Psalm 27)

3.1.27. God is de beschermer van zijn dienaren. (Psalm 28)

3.1.28. Eert de almachtige, eeuwige en overal aanwezige God! (Psalm 29)

3.1.29. Danklied voor genezing van een ernstige ziekte. (Psalm 30)

3.1.30. Gebed in grote nood. (Psalm 31)

3.1.31. De zegen van schuldbelijdenis en vergeving van zonden. (Psalm 32)

- 3.1.32. Lof- en danklied van koning David. (Psalm 33)
- 3.1.33. De God Jahweh beschermt zijn dienaren. (Psalm 34)
- 3.1.34. Gebed om hulp tegen vijanden van God. (Psalm 35)
- 3.1.35. Kwaadaardige mensen en de liefdevolle God. (Psalm 36)
- 3.1.36. De voorspoed van kwaadaardige mensen is maar tijdelijk. (Psalm 37)
- 3.1.37. Gebed over de gevolgen van grove zonden. (Psalm 38)
- 3.1.38. Gebed om genade; een mensenleven is maar kwetsbaar en kort. (Psalm 39)
- 3.1.39. Geloofsvertrouwen bij een onzekere toekomst en dreigende gevaren. (Psalm 40)
- 3.1.40. Gebed om Gods hulp bij ziekte. (Psalm 41)

3.2. Het tweede boek. (Psalm 42 - 72).

- 3.2.1. Heimwee naar God. (Psalm 42 en 43)
- 3.2.2. Gebed voor het onderdrukte volk. (Psalm 44)
- 3.2.3. Een koninklijk bruiloftslied. (Psalm 45)
- 3.2.4. Een vaste burcht is onze God. (Psalm 46)
- 3.2.5. God is de goede Koning van de hele aarde (Psalm 47)
- 3.2.6. Danklied voor Jeruzalems redding. (Psalm 48)
- 3.2.7. De rijke dwaas. (Psalm 49)
- 3.2.8. God vraagt geen uiterlijk vertoon, maar echte liefde. (Psalm 50)
- 3.2.9. Gebed om vergeving en genezing van zonden (Psalm 51)
- 3.2.10. Wat je zaait, zal je oogsten. (Psalm 52)
- 3.2.11. De overmoed van de dwazen. (Psalm 53)
- 3.2.12. Gebed om hulp tegen vijanden. (Psalm 54)
- 3.2.13. Een verraderlijke kameraad en een betrouwbare Vriend. (Psalm 55)
- 3.2.14. Vertrouwen op God in nood. (Psalm 56)
- 3.2.15. Bij God rustig tijdens gevaren. (Psalm 57)
- 3.2.16. God, verlos uw volk vooral van oneerlijke rechters! (Psalm 58)
- 3.2.17. Gebed van een onterecht vervolgte man. (Psalm 59)
- 3.2.18. Een gebed om de overwinning. (Psalm 60)
- 3.2.19. Gebed om hulp, kracht en voortdurende bescherming. (Psalm 61)
- 3.2.20. Vertrouwen op God. (Psalm 62)
- 3.2.21. Alleen een hechte band met God maakt echt gelukkig, (Psalm 63)
- 3.2.22. God berecht de roddelaars. (Psalm 64)
- 3.2.23. Danklied voor Gods rijke zegen. (Psalm 65)
- 3.2.24. Danklied voor Israëls redding. (Psalm 66)
- 3.2.25. De oogst van Gods volk. (Psalm 67)
- 3.2.26. Overwinningslied. (Psalm 68)
- 3.2.27. Gebed in doodsgevaar. (Psalm 69)
- 3.2.28. Gebed om spoedige hulp. (Psalm 70)
- 3.2.29. Jahweh, verlaat mij niet, als ik oud ben. (Psalm 71)
- 3.2.30. Gebed voor de koning. (Psalm 72)

3.3. Het derde boek. (Psalm 73 - 89)

- 3.3.1. De schijnbare voorspoed van kwaadaardige mensen. (Psalm 73)
- 3.3.2. Heer, blijf toch trouw aan uw verbond en beloften! (Psalm 74)
- 3.3.3. De Rechter richt verwoesters te gronde. (Psalm 75)
- 3.3.4. God, de Redder en de Rechter. (Psalm 76)
- 3.3.5. Bemoediging door te gaan herdenken op Gods advies. (Psalm 77)
- 3.3.6. De les van de geschiedenis. (Psalm 78)
- 3.3.7. Gebed om wraak over Israëls verwoesting. (Psalm 79)
- 3.3.8. Gebed om verlossing voor heel Israël. (Psalm 80)
- 3.3.9. Israël, luister toch naar God! (Psalm 81)

- 3.3.10. God eist een eerlijke rechtspraak. (Psalm 82)
- 3.3.11. Gebed om hulp tegen vijanden. (Psalm 83)
- 3.3.12. Groot verlangen naar het huis van God. (Psalm 84)
- 3.3.13. Gebed om Israëls herstel. (Psalm 85)
- 3.3.14. Gebed om hulp. (Psalm 86)
- 3.3.15. Zion, de stad van al Gods dienaren. (Psalm 87)
- 3.3.16. Gebed bij een dodelijke ziekte. (Psalm 88)
- 3.3.17. Waar blijft de trouw van de God Jahweh aan David? (Psalm 89)
- 3.4. Het vierde boek.** (Psalm 90 - 106)
- 3.4.1. De vergankelijke mens kan niet zonder de eeuwige God. (Psalm 90)
- 3.4.2. God beschermt altijd zijn verlossingswerk voor zijn volk. (Psalm 91)
- 3.4.3. Loflied over Gods liefde en zijn rechtvaardige beoordeling. (Psalm 92)
- 3.4.4. Jahweh is Koning. (Psalm 93)
- 3.4.5. De schijnbare voorspoed van kwaadaardige mensen. (Psalm 94)
- 3.4.6. Eert de liefdevolle God Jahweh, en blijft Hem trouw. (Psalm 95)
- 3.4.7. Laat iedereen toch God eren en dienen! (Psalm 96)
- 3.4.8. Wees blij en dankbaar met de rechtvaardige Rechter. (Psalm 97)
- 3.4.9. Loflied over het bestuur van Koning Jahweh. (Psalm 98)
- 3.4.10. De God Jahweh is de heilige Koning van Israël en alle andere volken. (Psalm 99)
- 3.4.11. Bedankt en looft de Here! (Psalm 100)
- 3.4.12. Davids regeringsverklaring. (Psalm 101)
- 3.4.13. De eeuwige God is de redding voor de vergankelijke mens. (Psalm 102)
- 3.4.14. Zegent en prijst de almachtige Jahweh om zijn liefde en genade. (Psalm 103)
- 3.4.15. De schepping laat zien, wie Jahweh is. (Psalm 104)
- 3.4.16. Danklied voor Gods liefdevolle daden voor zijn volk. (Psalm 105)
- 3.4.17. Ondanks Israëls ontrouw blijft God voor altijd en eeuwig trouw. (Psalm 106)
- 3.5. Het vijfde boek.** (Psalm 107 - 150)
- 3.5.1. God redt uit alle nood. (Psalm 107)
- 3.5.2. Danklied en gebed om hulp. (Psalm 108)
- 3.5.3. Gebed in nood en vervloeking van een vijand. (Psalm 109)
- 3.5.4. De Priester-koning van de God Jahweh. (Psalm 110)
- 3.5.5. Looft en dankt Jahweh om zijn weldaden! (Psalm 111)
- 3.5.6. Gods zegen voor de rechtvaardige mensen. (Psalm 112)
- 3.5.7. Looft de almachtige en lieve God Jahweh. (Psalm 113)
- 3.5.8. De almachtige Koning zorgt goed voor zijn volk. (Psalm 114)
- 3.5.9. Eert alleen de echte God. (Psalm 115)
- 3.5.10. Gered uit doodsgevaar. (Psalm 116)
- 3.5.11. Looft Jahweh, alle volken. (Psalm 117)
- 3.5.12. Danklied na verlossing. (Psalm 118)
- 3.5.13. De liefde en betrouwbaarheid van God. (Psalm 119)
- 3.5.14. Door geroddel en vijandschap achtervolgd. (Psalm 120)
- 3.5.15. God waakt over zijn dienaren. (Psalm 121)
- 3.5.14. Vrede in Jeruzalem. (Psalm 122)
- 3.5.15. Gebed om genade. (Psalm 123)
- 3.5.16. De almachtige God Jahweh is een betrouwbare helper. (Psalm 124)
- 3.5.17. Vertrouwen op God tijdens de regering van een slechte koning. (Psalm 125)
- 3.5.18. Wie zaait, zal met gejubel oogsten. (Psalm 126)
- 3.5.19. De zegen van de Here maakt rijk. (Psalm 127)
- 3.5.20. God zegent de mensen die Hem dienen. (Psalm 128)
- 3.5.21. Onderdrukking en bevrijding. (Psalm 129)

- 3.5.22. Een lied uit de diepte. (Psalm 130)
- 3.5.23. Gelovig bezig zijn, en vertrouwen op God. (Psalm 131)
- 3.5.24. Zion door de God Jahweh uitgekozen. (Psalm 132)
- 3.5.25. De echte liefde. (Psalm 133)
- 3.5.26. Zegen. (Psalm 134)
- 3.5.27. Dient geen valse goden, maar looft de grootheid van Jahweh! (Psalm 135)
- 3.5.28. Gods voortdurende liefdevolle zorg voor zijn volk. (Psalm 136)
- 3.5.29. Aan de rivieren van Babel. (Psalm 137)
- 3.5.30. De trouwe God Jahweh maakt zijn beloften waar! (Psalm 138)
- 3.5.31. De almachtige God weet alles, vertrouw Hem maar. (Psalm 139)
- 3.5.32. Gesprek met God over slechte mensen. (Psalm 140)
- 3.5.33. Gebed om hulp tegen verleidingen. (Psalm 141)
- 3.5.34. Gebed om redding. (Psalm 142)
- 3.5.35. Gebed om redding en leiding. (Psalm 143)
- 3.5.36. Gebed om de overwinning en bevrijding van Israël. (Psalm 144)
- 3.5.37. Loflied over de liefde van de almachtige God Jahweh. (Psalm 145)
- 3.5.38. God is de allerbeste Steun en Toeverlaat. (Psalm 146)
- 3.5.39. Looft de almachtige God om zijn liefdevolle daden. (Psalm 147)
- 3.5.40. Hemel en aarde, looft Jahweh. (Psalm 148)
- 3.5.41. De eer van heel Israël is Hij. Looft Hem! (Psalm 149)
- 3.5.42. Halleluja! (Psalm 150)

4. GODS GEOPENBAARDE PLAN MET ZIJN VOLK.

- 4.1. Wat er is vervuld.**
- 4.2. Wat er nog zal gebeuren.**
- 4.3. Tijdbalk.**

5. HET DOEL VAN HET BIJBELBOEK PSALMEN.

LITERATUUR.

INDEX.

Aanwijzingen voor het lezen.

Het is niet noodzakelijk, dat dit boek vanaf het begin tot en met het einde wordt doorgenomen. De hoofdstukken en psalmen zijn min of meer zelfstandige eenheden. Ze kunnen afzonderlijk worden gelezen. In eerste instantie zou men met hoofdstuk 3 of met psalm 8 kunnen beginnen, eventueel gevolgd door hoofdstuk 2 of psalm 25.

Als men van een bepaald gedeelte iets meer wil weten, kan men de aangegeven bijbelteksten daarvoor gebruiken. Niet alle genoemde bijbelteksten zijn in dit boek helemaal uitgewerkt. Deze bijbelteksten zijn dus niet alleen een bevestiging van een bepaalde passage, maar bevatten ook nieuwe invalshoeken. Men krijgt daardoor meer zicht op bepaalde gedeelten uit het bijbelboek Psalmen of andere teksten uit de Bijbel.

1. INLEIDING

Psalmen zijn prachtige liederen. In een berijmde vorm worden ze (nog steeds) vaak in allerlei kerkelijke gemeenten gezongen. Psalmen zijn echter geen gewone mooie liederen, maar prachtige profetische liederen. Daarin geven profeten de boodschap door, die ze van God hebben gekregen (2Pet.1:21). Deze openbaringen van de Here zijn niet vaag, en ze gaan niet alleen over de toekomst. Heel concreet gaan ze over het toenmalige heden, waarbij altijd de blik naar de toekomst was en is gericht. Ze zijn in de eerste plaats bedoeld om mensen op te bouwen, te onderwijzen, te waarschuwen en te bemoedigen. Hoewel de psalmen in het verre verleden zijn gedicht, zijn ze ook vandaag nog van grote betekenis.

Dit bijbelboek bevat erg belangrijke wijze lessen die voor alle tijden actueel blijven. Dat begint al bij het eerste lied. In die psalm kun je meteen ontdekken, dat de blik naar de toekomst is gericht. Daarom is het niet zo vreemd, dat gedeelten uit deze liederen in de rest van de Bijbel dikwijls worden aangehaald of geciteerd. Dit gebeurt ook bij profetieën in de psalmen die later in vervulling zijn gegaan. Vooral bij psalmen over de Messias (= Gezalfde) Jezus is dat het geval. Bovendien staan er profetieën in dit bijbelboek die nog niet, of nog niet volledig zijn vervuld. Psalm 110 is daarvan een heel duidelijk voorbeeld.

God heeft zijn boodschap in het bijbelboek Psalmen geopenbaard, zodat de gelovigen van toen en van nu daar veel aan (kunnen) hebben. Onverstandige beslissingen kunnen we daardoor vermijden. We kunnen in moeilijke tijden bemoedigd zijn. De hemelse Vader heeft de gebeurtenissen in de wereld in zijn hand. Hij leidt alles naar zijn doel. Kijk maar, het gaat zoals de Here het aan ons heeft verteld. We kunnen en moeten ons voorbereiden op de toekomst. Daarom is het erg belangrijk om de inhoud van de psalmen zo goed mogelijk te begrijpen. Dat is eveneens belangrijk voor ons gebed.¹

Soms is het bestuderen van een psalm erg moeilijk. Daarbij moeten we niet vergeten, dat Gods hulp tijdens de bijbelstudie van doorslaggevend belang is. Het onderzoeken van het bijbelboek Psalmen is zeker de moeite waard. Veel zaken die de moeite waard zijn, worden meestal met moeite verkregen. Zo is het ook hier. Tijdens de bestudering zal men echter ontdekken, hoe mooi (ook) dit boek is, ja hoe een wonderlijke en verrassende rijkdom erin te vinden is.

¹ In het bijbelboek Psalmen staan ook gebeden die als voorbeeld kunnen dienen voor een gesprek met de Here.

2. RONDOM HET BOEK PSALMEN.

1. De voorgeschiedenis en de tijd waarin de psalmen zijn gedicht.

We staan al niet meer aan het begin van de heilshistorie, als de eerste psalm wordt gedicht. Niet alles kunnen we doornemen. We beperken ons tot dat wat nodig is om dit bijbelboek beter te kunnen begrijpen.

Eerst schiep God in volmaakte toestand de hemel en de aarde. Na de zondeval in het paradijs werd alles onvolmaakt. Verlossing werd nodig. Ruim 2000 jaren later volgde om de slechtheid van verreweg de meeste mensen de zondvloed. Alleen het gezin van Noach bleef gespaard. De komst van de Messias Jezus die de wereld van de zonde zou gaan verlossen, bleef mogelijk. Daarmee was een poging van de satan en verleider om dat te verhinderen mislukt.

Na ruim 400 jaren startte men met de bouw van een toren in Babel. Door een toren te willen bouwen, die reikte tot de troon van God in de hemel, rivaliseerden de meeste mensen met de Here. Ze wilden bij elkaar blijven, en zo machtiger worden, dan de Here God zelf. In die periode kregen de gelovigen het moeilijk. Binnen deze revolutionaire omgeving hitste de satan de mensen tegen de dienaren van de hemelse Vader op, met het doel de Kerk uit te roeien. Op die manier probeerde de satan ook deze keer de komst van de Verlosser Jezus te verhinderen. Door de spraak van de mensen te verwarren, voorkwam God het duivelse plan. Er ontstonden namelijk verschillende talen. De mensen verstonden elkaar meestal niet meer. Daarom gingen ze uit elkaar. Groepen die elkaar wel verstonden, trokken samen de wijde wereld in.

In die groepen begon men geleidelijk naast de Here ook afgoden te dienen. Daarom riep God uit (het nageslacht van) één zo'n groepsverband Abram op om zich af te scheiden van zijn familie, en voortaan Hem alleen te dienen. Gehoorzaam trok Abram naar het land Kanaän.

Zijn kleinzoon Jakob, die later ook Israël genoemd werd (Gen.32:28), vertrok vanwege hongersnood uit Kanaän, en hij ging naar het korenrijke Egypte. Daar mocht hij met zijn gezin van 12 zonen in het gebied Gosen wonen. Zijn nakomelingen groeiden heel snel in aantal.

Deze groei ging zo snel, dat de farao van Egypte bang werd. Hij liet de Israëlieten zwaar onderdrukken, en heel hard voor zich werken. Omdat God had beloofd, dat de Verlosser uit dit volk geboren zou worden, dreigde zo opnieuw de komst van de Messias Jezus niet door te gaan.

Daarom stuurde de Here Mozes en zijn broer Aäron naar Egypte om de farao de opdracht te geven om het onderdrukte volk te laten vertrekken. Deze Mozes werd een heel belangrijke profeet van God (Deut.34:10-12, vgl. Ex.33:11^a, Num.12:8^a). Hij was rond 1528 voor Christus in Egypte geboren (vgl. Ex.7:7, Deut.34:7), en groeide daar op als een geadopteerde prins aan het hof van Farao. Toen hij een Israëliet die door een Egyptenaar werd geslagen, wilde helpen, en daarbij de Egyptenaar dood sloeg, vluchtte hij naar Midjan (Ex.1:1-2:22). Na vele jaren echter, zei de Here tegen hem, dat hij naar Egypte moest gaan om met zijn hulp de Israëlieten te bevrijden. Hij moest zijn volksgenoten naar het land Kanaän brengen om daar te gaan wonen (Ex.3:1-4:20).

Mozes en Aäron moesten de farao niet alleen zeggen, dat hij Gods volk moest laten gaan. Ze moesten hem ook waarschuwen. Als hij de Israëlieten niet zou laten gaan, dan zouden de straffen van de Here volgen. Om deze woorden meer kracht bij te zetten deed de hemelse Vader via Mozes en Aäron talrijke wondertekens in Egypte. Het begon met de staf van Aäron die

Hij in een slang veranderde. Toen de tovenaars van de farao ook hun staven in slangen lieten veranderen, vrat de slang van Aäron al hun slangen op (Ex.7:8-12). Daarna volgden de 10 plagen in Egypte elkaar in rap tempo op. Eerst werd het water in bloed veranderd.

1 ^e plaag	Water verandert in bloed.
2 ^e plaag	Kikkers komen in het hele land.
3 ^e plaag	Stof verandert in muggen (of luizen).
4 ^e plaag	Steekvliegen komen in het hele land.
5 ^e plaag	De veepest breekt alleen in Egypte uit.
6 ^e plaag	Er komen zweren aan mensen en dieren.
7 ^e plaag	Alleen in Egypte komt er een zeer zware hagelbui.
8 ^e plaag	Er komt een sprinkhanenplaag.
9 ^e plaag	Alleen in Egypte is het 3 dagen lang erg donker.
10 ^e plaag	Alleen in Egypte sterven alle eerstgeboren mensen en (huis)dieren.

De reeks met deze 10 plagen eindigde met de dood van alle eerstgeboren mensen en eerstgeboren (huis)dieren (Ex.7:14-12:30). De spectaculaire verlossing van het volk van God uit het land Egypte was een hoogtepunt in de geschiedenis van de Israëlieten (Deut.20:1^b, Joz.24:17^a, Richt.6:8,13, 1Sam.10:18, 2Kon.17:36, Am.2:10^a, 3:1, Mi.6:4, Hand.13:17). Door het krachtig ingrijpen van de Here werden ze gered. Onder leiding van Mozes en zijn opvolger Jozua werd het verlost volk naar het beloofde land gebracht. Deze Mozes heeft het oudste lied van het bijbelboek Psalmen geschreven (Ps.90).

Nadat de Israëlieten het beloofde land waren binnengetrokken, en de eerste generatie daar was gestorven, volgde er een tijd waarin het volk iedere keer de Here vergat, en zelfs afgoden ging dienen. Zo kwam steeds de komst van Jezus in gevaar. Toch wist de hemelse Vader dit grote gevaar af te wenden. Iedere keer stuurde Hij richters, die (grote delen van) het volk Israël weer terugriepen tot hun God.

Die Richterentijd eindigde met de aanstelling van Saul als koning. Toen begon de Koningentijd. Drie koningen regeerden over het hele volk: Saul (1033 – 1012), David (1012 – 972) en Salomo (972 – 932). Omdat koning Saul de Here niet volledig wilde gehoorzamen, werd hij niet opgevolgd door één van zijn zonen (1Sam.15). Via de profeet Samuel wees God David als de nieuwe koning aan (1Sam.16:1-13). Deze koning bleef de Here zijn hele leven trouw. Soms verviel hij helaas in grove zonden, maar iedere keer kreeg hij berouw van het kwaad, en bekeerde hij zich. God zegende hem, en daarmee ook zijn volk. Onder Davids bekwame leiding ontwikkelde de staat Israël zich tot een erg machtig land. Deze koning is de belangrijkste en bekendste dichter van het bijbelboek Psalmen.

Koning David werd opgevolgd door zijn zoon Salomo. In de regeringstijd van deze wijze koning werd de tempel als woonplaats voor God in Jeruzalem gebouwd. Ook Salomo was één van de auteurs van dit bijbelboek.

Helaas werd koning Salomo meer en meer ongehoorzaam aan de geboden van God, en hij begon zelfs de afgoden te dienen. Zijn verzet tegen de Here groeide, en uiteindelijk verliet hij Hem (1Kon.11:1-9). De wijze koning werd een grote dwaas. Nadat hij 40 jaren had geregeerd, stierf hij (1Kon.11:42,43, 2Kron.9:30,31).

Na zijn dood brak er opstand uit in het heilige land. Het volk wilde, dat de torenhoge belastingdruk zou worden verlicht. Salomo's zoon Rehabeam (932 – 915) bleek niet in staat om op de juiste manier met deze situatie om te gaan. Hij had in zijn jonge jaren vooral de weelde van het hof van zijn vader gekend. Door de opstand van het volk werd hij kort nadat Salomo was overleden, ruw uit zijn comfortabele leven weggesleurd. Hij nam juist de verkeerde beslissingen, waardoor het protest van de Israëlieten volledig uit de hand liep.

Dit alles gebeurde niet zomaar. Om de afgoderij van koning Salomo liet de Here na zijn dood het Twaalfstammenrijk van de Israëlieten uiteenvallen in een noordelijk deel met 10 stammen en een zuidelijk deel met maar 2 stammen. Rehabeam bleef slechts koning over het kleinste rijk in het zuiden (1Kon.12:1-24, 2Kron.10:1-11:4). Van de macht en glorie van het ene rijk Israël gedurende de regering van koning David en zijn zoon Salomo bleef weinig meer over.

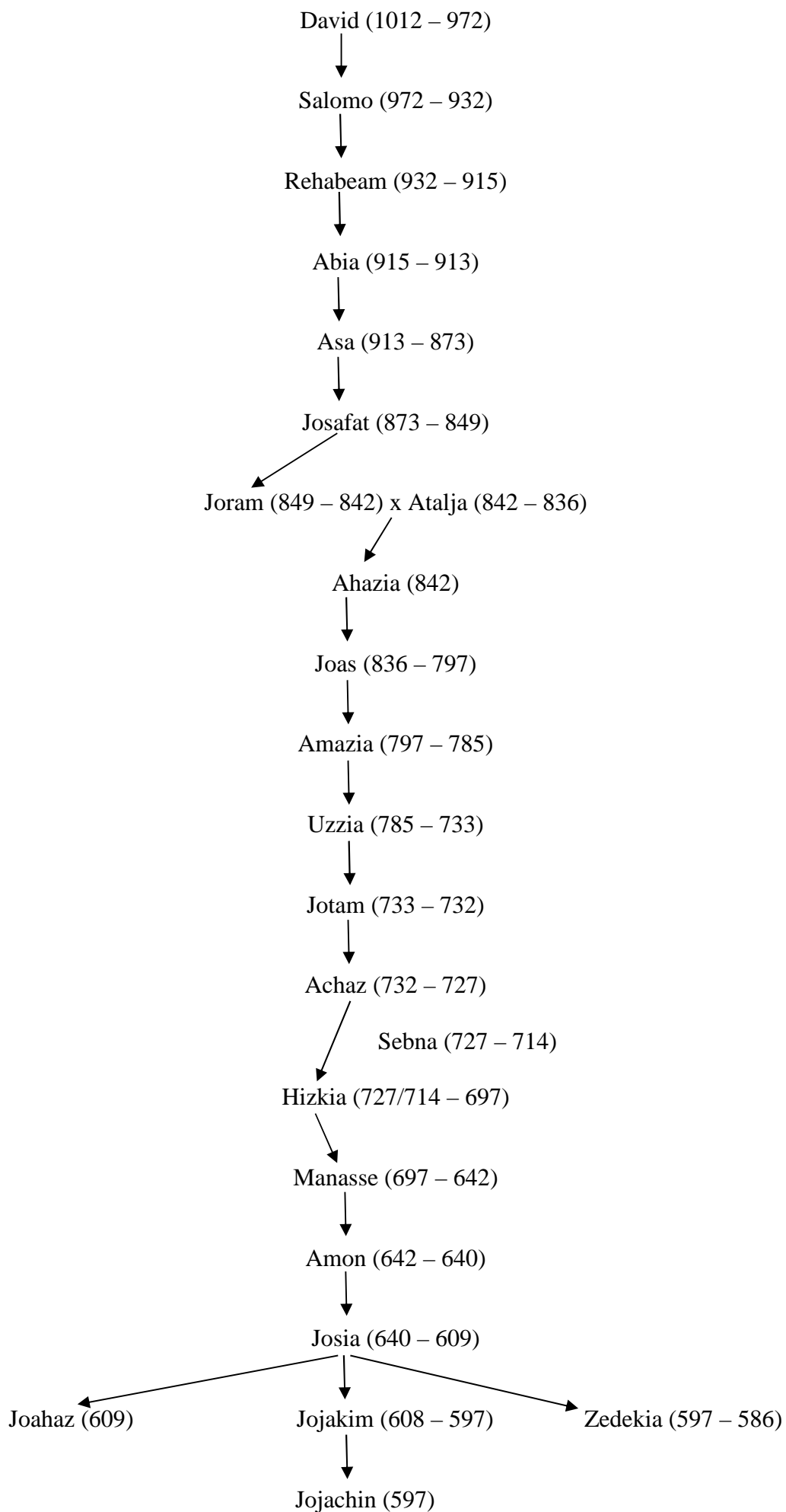
In het rijk van de 10 stammen van Israël kwamen alleen koningen aan de macht, die helaas de Here niet (volledig) wilden dienen. Daardoor moesten ze steeds meer Gods zegen missen.

Voor veel inwoners uit het rijk in het zuiden was de afsplitsing van de 10 stammen in het noorden een grote teleurstelling. Ze woonden na die breuk slecht in een restant van het eens zo machtige rijk van de koningen David en Salomo. Daar komt nog bij, dat de Here koning Rehabeam en de mensen in het Tweestammenrijk zwaar strafte, omdat de Judese koning en het overgrote deel van zijn volksgenoten zich niet aan zijn wetten hielden (1Kon.14:21-24, 2Kron.12:1). In het 5^e jaar van Rehabeams regering viel farao Sisak (±945 – 924) ofwel farao Sjosjenk I het Tweestammenrijk aan, en hij veroverde Jeruzalem. Met een grote buit is hij weer uit de hoofdstad vertrokken (1Kon.14:25,26, 2Kron.12:2-4,9). Alleen dankzij Gods hulp kon het ernstig verzwakte Judese rijk in het zuiden nog blijven bestaan (2Kron.12:5-8,12).

Na Rehabeam volgden de vorsten uit het koningshuis van David elkaar op. Daar waren goede en slechte koningen bij. Eén van die goede koningen was Jotam (733 – 732). In zijn tijd was het Assyrische rijk in het verre oosten erg machtig geworden. Om de groeiende macht van de oorlogszuchtige Assyriërs tegen te gaan, wilde koning Resin (754 – 732) van het rijk Aram ten noorden van Israël een coalitie van staten vormen. Koning Pekach (734 – 732) van het Tienstammenrijk in het noorden en oosten van het heilige land wilde daaraan wel meewerken, maar de vrome koning Jotam van het Tweestammenrijk weigerde dat. Toen wilde de koning van Aram samen met de koning van het Tienstammenrijk door een gecombineerde aanval het Tweestammenrijk dwingen om mee te doen. In die tijd stierf koning Jotam, en werd hij opgevolgd door zijn zoon Achaz (2Kon.15:32-38, 2Kron.27:1-9).

Toen de legers van koning Resin (754 – 732) van Aram en koning Pekach (734 – 732) van het Tienstammenrijk samen het Tweestammenrijk aanvielen, werden de strijdkrachten van het rijk in het zuiden verpletterend verslagen (2Kon.16:6, 2Kron.28:5-8). Daardoor voelde de jonge koning Achaz zich in het nauw gedreven (Jes.7:2). Hij vroeg echter niet, of de Here hem wilde helpen.

De dwaze koning Achaz riep de hulp in van de koning van het machtige Assyrië (2Kon.16:7,8 2Kron.28:16). In 732 voor Christus viel de Assyrische koning Tiglatpileser III (745 – 727) Aram aan. Hij veroverde het, en hij voerde de bevolking van dat land in ballingschap weg naar Kir. Koning Resin liet hij doden (2Kon.16:9). Omdat ook koning Pekach aan de coalitie tegen de koning van Assyrië had meegedaan (2Kron.28:5-16, Jes.7:1-6), veroverde Tiglatpileser III eveneens het Tienstammenrijk in het noorden van Israël. Voor straf werden enkele stammen uit het noorden en oosten van Israël naar Assyrië gedeporteerd (2Kon.15:29, 1Kron.5:26). Koning Pekach werd bij een staatsgreep door Hosea vermoord. Over het gedeelte dat van het Tienstammenrijk overbleef, werd Hosea (731 – 722) een vazalkoning van het Assyrische rijk (2Kon.15:30).

Hoewel de hulp van koning Tiglatpileser III voor koning Achaz (732 – 727) effectief leek, moest er wel fors voor worden betaald (2Kon.16:8,9). Het Tweestammenrijk werd schatplichtig aan het Assyrische rijk. Het was een zeer donkere tijd; vooral voor de gelovige Israëlieten.

Na de dood van de Judese koning Achaz was zijn zoon Hizkia nog te jong om het bestuur over te nemen. Daarom nam de hoogste ambtenaar Sebna (727 – 714) als regent deze taak op zich.² Onder zijn leiding ging de slechtheid van de bestuurders en het volk van het Tweestammenrijk gewoon door. In die tijd werden vrijwel alle inwoners van het Tienstammenrijk in het noorden van het heilige land door het machtige Assyrische rijk naar het Tweestromenland gedeporteerd. De regent Sebna deed niets om de 10 stammen bij de verdediging van hun grondgebied tegen de Assyriërs te helpen.

Toen de jonge Hizkia (727/714 – 697) 18 jaar geworden was, nam hij het bestuur van de regent Sebna over (2Kon.16:20, 2Kron.28:27, 29:1). Hoewel de vrome koning Hizkia het volk de Here liet dienen (2Kon.18:1-6, 2Kron.29-31), vertrouwde hijzelf in de praktijk niet in de eerste plaats op God. Als tegenwicht tegen de invloed van de machtige Assyriërs sloot hij in 712 voor Christus een verbond met de opstandige Babylonische koning Merodach-Baladan (722 – 710 en 703 – 702). Hierover was de hemelse Vader erg boos, en de profeet Jesaja bestrafte de Judese koning (2Kon.20:12-19, 2Kron.32:24-26, Jes.39). Toch zocht hij daarna sinds 705 ook hulp bij de farao van Egypte (2Kon.18:21,24^b, Jes.30:1-7, 31, 36:6,9^b).

732	0 jaar oud	Hizkia wordt geboren.
727	5 jaren oud	Hij begint in theorie met zijn regering.
714	18 jaren oud	Hij begint in de praktijk met zijn regering.
701	31 jaren oud	De Here doodt 185.000 Assyriërs, en redt zo Jeruzalem.
697	35 jaren oud	Koning Hizkia sterft.

De gevolgen bleven niet uit. Nadat de nieuwe Assyrische koning Sanherib (705 – 681) alle opstanden in zijn grote rijk had neergeslagen, veroverde hij in 701 voor Christus op de stad Jeruzalem na heel het Tweestammenrijk. Het einde leek nabij (2Kon.18:13-17^a,31,32). Alleen door de indringende smeekebeden van koning Hizkia, de profeet Jesaja en veel andere Jo-

² In 2Kon.18:9-11 staat, dat Samaria in het 6^e regeringsjaar van koning Hizkia (727 – 697) door de Assyriërs werd veroverd en verwoest. Volgens berekeningen op grond van Assyrische gegevens vond de verovering van de hoofdstad van het Tienstammenrijk plaats in 722 voor Christus. Dan zou Hizkia in 727 de troon van zijn gestorven vader Achaz (732 – 727) hebben overgenomen.

Volgens 2Kon.18:13 en Jes.36:1 echter, viel de Assyrische koning Sanherib (705 – 681) het Tweestammenrijk Juda in het 14^e regeringsjaar van koning Hizkia aan, en veroverde hij op de hoofdstad Jeruzalem na het hele land. Op grond van berekeningen van de Assyrische gegevens zou deze inval in 701 voor Christus hebben plaatsgevonden. In dat geval zou Hizkia in 714 met zijn regering zijn begonnen.

Alles pleit ervoor, dat koning Achaz in 727 tegelijkertijd met de Assyrische koning Tiglatpileser III (745 – 727) stierf. In het bijbelboek Jesaja (14:28,29) kunnen we namelijk lezen, dat in het sterfjaar van Achaz de slaande roede of stok van God: Tiglatpileser III, was weggenomen.

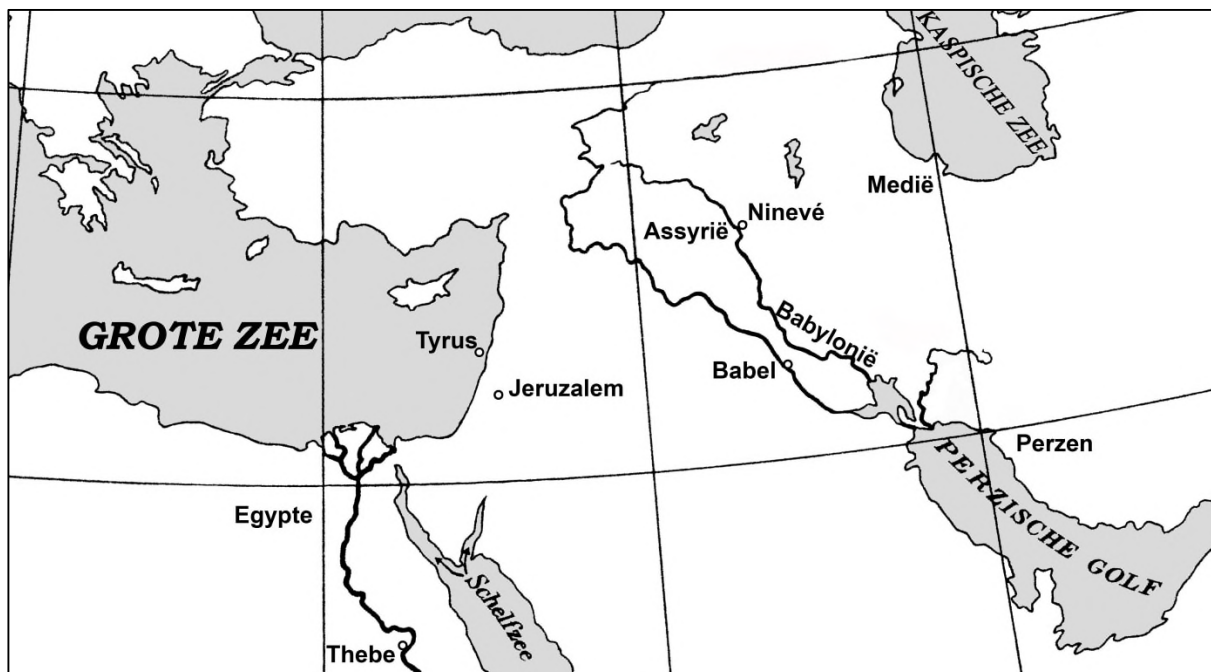
Dat Hizkia nog te jong was om na de dood van zijn vader de regering over te nemen, wordt ondersteund door het feit, dat hij nog geen zoon had, toen de Babylonische koning Merodach-Baladan (722 – 710 en 703 – 702) in 712 of 711 voor Christus bij hem op bezoek kwam (2Kon.20:18, Jes.39:7).

Het lijkt er sterk op, dat de hofmaarschalk Sebna (727 – 714) als regent de regering voor Hizkia had waargenomen. Een hofmaarschalk was de hoogste ambtenaar aan het hof. Sebna had duidelijk koninklijke aspiraties, en liet voor zichzelf een koninklijk graf maken. De profeet Jesaja heeft zich daar openlijk tegen verzet, en Sebna in opdracht van de Here gewaarschuwd en bestraft (Jes.22:15-25). Eljakim zou de functie van hofmaarschalk van Sebna overnemen, en als een vader voor zijn volk optreden. Natuurlijk heeft hij ook de jonge Hizkia op een vaderlijke manier bijgestaan (Jes.36:3).

Opmerkelijk is ook, dat veel waarschuwingen en bestraffingen van de profeet Jesaja uit die periode wel waren gericht tegen de bestuurders en het volk, maar de koning werd ontzien.

den werden ze door een rechtstreeks ingrijpen van de Here gered. In één nacht doodde de Knecht van God 185.000 mannen. De Assyrische koning kon niets anders doen, dan met de rest van zijn legers naar zijn hoofdstad Ninevé vluchten (2Kon.19:6,7,14-36, 2Kron.32:20-22, Jes.37:6,7,14-37). Hoogstwaarschijnlijk heeft ook koning Hizkia (727/714 – 697) enkele psalmen geschreven.

Hij werd opgevolgd door zijn zoon Manasse (697 – 642). Deze koning wilde echter van de Here niets weten. Hij probeerde zelfs de eredienst voor de God van Israël totaal uit te roeien. Koning Manasse liet de vrome profeten massaal vermoorden. Hij doordrenkte de stad Jeruzalem met het bloed van gelovige Joden (2Kon.21:16).³ Hoogstwaarschijnlijk is ook de profeet Jesaja in 681 door hem vermoord, maar in datzelfde jaar veroverde de Assyrische koning Esarhaddon (681 – 669) Jeruzalem. Hij nam de moorddadige koning Manasse gevangen, en liet hem aan haken naar Babel brengen.

Toen Manasse zich in zijn gevangenschap bekeerde, en God bad om vergeving en genade, verhoorde Hij zijn smeekgebed. Manasse mocht terugkeren, en hij werd weer koning in het Tweestammenrijk Juda (2Kron.33:1-16). Daarna volgde er een lange periode waarin een gelovige koning de leiding had over een volk waarvan het overgrote deel niet meer naar de Here wilde luisteren. Eerst regeerde de pas bekeerde koning Manasse nog tientallen jaren. Na een korte onderbreking van de slechte koning Amon (642 – 640) kwam de vrome koning Josia (640 – 609) nog ruim 30 jaren aan de macht. Hij was de beste koning die ooit in het heilige land heeft geregeerd (2Kon.23:25)! Verreweg de meeste Joden bekeerden zich echter niet. Daardoor begon Gods geduld met zijn opstandige volk op te raken.

Onnodig raakte koning Josia met farao Necho II (609 – 594) in conflict. Toen deze farao met zijn leger door het heilige land wilde trekken om de opkomende macht van Babyloniërs tegen te gaan, wilde koning Josia hem de doortocht beletten. De farao probeerde de Judese koning gerust te stellen door uit te leggen, dat deze veldtocht niet tegen hem en de Joden was bedoeld, maar koning Josia luisterde niet naar zijn woorden. Hij viel het Egyptische leger aan.

³ Flavius J., Joodse Oudheden, deel 10, hoofdstuk 3:1.

De Joden werden echter verslagen, en helaas, de vrome Judese koning sneuvelde in deze ongelukkige strijd (2Kon.23:29,30, 2Kron.35:20-24).

Het verzwakte leger van de farao trok verder naar het noorden, maar de hulp voor de Assyrische koning was zonder succes. Dit betekende het definitieve einde van het Assyrische rijk. Het Babylonische rijk nam de positie van wereldmacht van Assyrië over.

Koning Josia werd door zijn 3^e zoon Joahaz (609) opgevolgd (2Kron.36:1,2).⁴ Het is opmerkelijk, dat bij de opvolging de oudste zoon van koning Josia (640 – 609) werd gepasseerd.⁵ Blijkbaar wilde het volk een anti-Egyptisch gezinde koning op de troon hebben (2Kon.23:30, 2Kron.36:1).

Farao Necho II (609 – 594) liet dit niet over zijn kant gaan. Hij zette 3 maanden later de slechte koning Joahaz af, en maakte zijn oudste broer Eljakim (= God richt op) koning in zijn plaats. De farao gaf Eljakim de naam Jojakim (= Jahweh richt op). Ook legde hij het Tweestammenrijk een heel zware boete op, en hij nam koning Joahaz mee naar Egypte. Het Joodse rijk in het zuiden van het heilige land werd daarmee een vazalstaat van Egypte met de pro-Egyptische vazalkoning Jojakim (608 – 597) op de troon. Joahaz stierf in de gevangenis van de farao (2Kon.23:32-34, 2Kron.36:2-4).

Onder de slechte leiding van Jojakim ging het snel bergafwaarts. In het 3^e regeringsjaar van deze egoïstische zoon van koning Josia (605 v.Chr.) sloeg de Babylonische kroonprins Nebukadnezar het beleg om de stad Jeruzalem. Koning Jojakim werd geboeid. Hij zou naar Babel worden meegevoerd (2Kron.36:5-7). Plotseling overleed Nabopolassar (625 – 605), de koning van Babylonië. De kroonprins Nebukadnezar (605 – 562) liet Jojakim als zijn vazalkoning achter, en hij haastte zich naar Babel om de vacante troon op te eisen. Een deel van de tempelschat werd door hem meegenomen. Ook nam hij Judese bestuurders en prinses mee. Zelfs na deze waarschuwing van God bekeerde het overgrote deel van het Joodse volk zich niet.

Door de wegvoering van de bovenlaag van de bevolking, kwamen er plotseling mensen aan de macht die daar minder geschikt voor waren. Ze zagen hun machtsuitbreiding als een zegen van God (vgl. Jer.24). In 601 voor Christus kwam vazalkoning Jojakim tegen koning Nebukadnezar II in opstand (2Kon.24:1). Aanvankelijk had dit succes. De Babylonische koning leed in het jaar daarop een zware nederlaag tegen het Egyptische leger. Bijna 2 jaren bleef hij in zijn land om van zijn verwondingen te herstellen, en zijn leger weer op orde te brengen. Ondanks alle slechte voortekenen bekeerden verreweg de meeste Joden zich niet.

Allerlei vijandige volken trokken rond in het Judese land, en teisterden het volk. Nog gaf de slechte vazalkoning Jojakim zijn verzet tegen de Here niet op (2Kon.24:2). Na enkele jaren

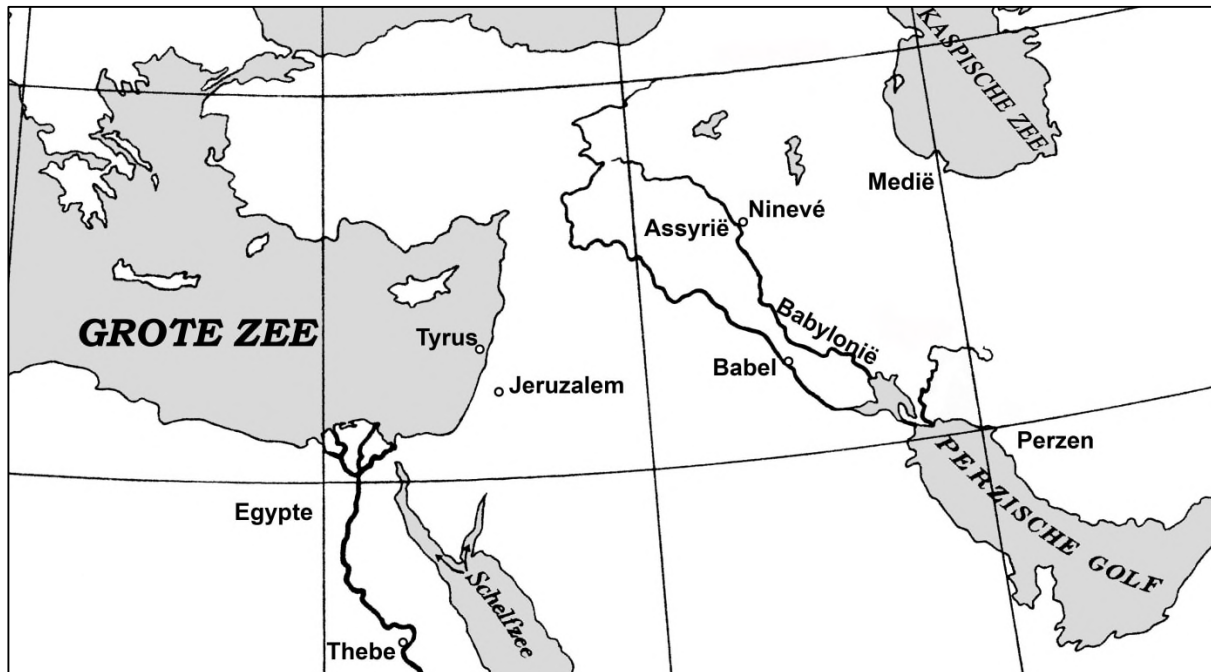
⁴ Joahaz heette, voordat hij koning werd, Sjaloom (ofwel Sallum = Beloning of Vergoeding) (1Kron.3:15, Jer.22:11).

De genoemde volgorde van de zonen van koning Josia (640 – 609) in 1Kron.3:15 is in strijd met de leeftijden van die zonen in het 2^e bijbelboek Koningen en ook Kronieken. Joahaz (= Jahweh houdt vast) was 2 jaren jonger dan Jojakim (2Kon.23:31,36, 2Kron.36:2,5). Zedekia (597 – 586) was duidelijk jonger dan die twee. Nadat Jojakim (608 – 597) 11 jaren had geregeerd, was Zedekia nog maar 21 jaren oud (2Kon.24:18, 2Kron.36:11). Waarschijnlijk heeft de volgorde in 1Kron.3:15 ook te maken met de regeringstijd als vazalkoning. Joahaz (609) heeft maar kort geregeerd, en is daarom als minder belangrijk achteraan geplaatst. Kortom, er staat alleen dat Jochanan (= Jahweh is genadig) de oudste was, en bij de andere 3 zonen van Josia speelt de leeftijd een ondergeschikte rol.

⁵ Jochanan was toen hoogstwaarschijnlijk al gestorven. Als hij nog zou leven, dan zou hij de rechtmatige troonopvolger zijn. In het bijbelboek van de profeet Jeremia (22:24–30) wordt over Jojachin (597), de oudste zoon van Jojakim (608 – 597), geschreven als de rechtmatige troonopvolger. Hij zou in die tijd als een zegelring aan Gods rechterhand kunnen zijn. De Here zou echter het rechtmatige koningschap aan een ander nageslacht van koning David (1012 – 972) geven (Zie de uitleg van Jer.22:24-30.).

Zie Turenout T. van, Jeremia, Jahweh sticht, Grijskerk, 2021.

kwam koning Nebukadnezar II met zijn leger naar het westen. Toen stierf Jojakim,⁶ en zijn zoon Jojachin (597) volgde hem op. In 597 gaf de jonge vazalkoning Jojachin zich over aan de koning van Babylonië. Zo veroverde hij Jeruzalem. Uit het hele land werden duizenden van de rijkste mensen meegenomen. Ondanks de ontrouw van vazalkoning Jojakim echter, spaarde de Babylonische koning de Joodse hoofdstad. Hij maakte Jochins oom vazalkoning van het Tweestammenrijk, en hij noemde hem Zedekia (597 – 586). Daarmee was de kracht van het koninkrijk Juda gebroken (2Kon.24:1-17).

Toch kwam in 597 voor Christus de dwaze vazalkoning Zedekia (597 – 586) tegen de machtige koning Nebukadnezar II (605 – 562) in opstand. Hij trok zich van de waarschuwingen van de profeet Jeremia niets aan. De Babylonische koning rukte in 589 met een leger op naar Jeruzalem. De hoofdstad werd na een langdurig beleg in 586 ingenomen. Het overgrote deel van de Joden werd naar Babel gedeporteerd (2Kon.24:18-25:21, 2Kron.36:11-21, Jer.52:1-29).

Aan de stam Juda was echter beloofd, dat deze de Messias (Jezus) zou voortbrengen. Nadat het Babylonische rijk door de Perzische koning Kores II (559/538 – 529) in 538 voor Christus onder de voet gelopen werd, gaf deze veroveraar aan de Joden (2 stammen) en aan de Israëlieten (10 stammen) toestemming om naar hun eigen land terug te keren. Ze moesten wel aan het rijk van koning Kores II onderdanig blijven (2Kron.36:22,23, Ezra 1:1-3).

In 537 voor Christus trok een deel van Gods volk terug naar het heilige land. De leiding van de eerste groep die terugkeerde, lag in handen van Zerubbabel (= Sesbatar). Hij was door de Perzische koning als landvoogd over de Joden aangesteld (Ezra 1:8, 5:14, Hag.1:1).⁷

⁶ Het is opmerkelijk, dat vazalkoning Jojakim (608 – 597) zo vroeg is gestorven. Hij is maar 36 jaar geworden (2Kon.23:36). Volgens de Joodse geschiedschrijver Flavius Josefus (37 – ±100) is hij door koning Nebukadnezar II (604 – 562) gedood. Zijn lichaam mocht niet worden begraven, maar werd voor de muren van Jeruzalem neergegoid (Flavius J., Joodse Oudheden, deel 10, hoofdstuk 6:3, vgl. Jer.22:13-19, 36:30).

⁷ Zerubbabel stamde af van Natan, een zoon van koning David (1012 – 972) en Batseba (Luk.3:23-32). Hij was geen zoon of (achter)kleinzoon van koning Jojachin. De Here had het koningschap van Jojachin en zijn nageslacht afgenomen (Jer.22:24-30). Het recht op het koningschap werd overgedragen aan Zerubbabel die een nakomeling was van Natan, een jongere broer van koning Salomo (1Kron.3:5, Jes.11:1,2, Hag.2:24, Zach.12:12). Deze Zerubbabel kan dus niet de Zerubbabel zijn, die in het Evangelie van Matteüs wordt genoemd (1Kron.3:17

Na de terugkeer bouwden de Joden onmiddellijk het brandofferaltair weer op om de dagelijkse offers te brengen (Ezra 3:1-6). In het voorjaar van 536 begonnen ze met de herbouw van de tempel (Ezra 3:8-11). Kort daarna echter, kwam door tegenwerking van de Samaritanen (= een buurvolk) de bouw van de tempel stil te liggen (Ezra 4:1-5,24).⁸

In 529 werd koning Kores II opgevolgd door zijn zoon Cambyses II (529 – 522). Toen Cambyses II stierf, was er geen opvolger. Na enige verwarring lukte het Darius I (521 – 485) om als de nieuwe koning de macht te grijpen.

De herbouw van de tempel lag stil tot het 2^e jaar van de regering van de Perzische koning Darius I (520) (Ezra 4:24, Hag.1:1,14, 2:1). In dat jaar riepen de profeten Haggai en Zacharia de leiders en het Joodse volk op om met het werk aan de tempel verder te gaan. De landvoogd Zerubbabel en het volk luisterden naar de oproep van de 2 profeten, en begonnen met de herbouw van de tempel (Ezra 5:1,2). In het 6^e regeringsjaar van koning Darius I (521 – 485) was de nieuwe tempel klaar (515) (Ezra 6:14,15).

In 458 kwam de priester en schriftgeleerde Ezra naar Jeruzalem om de Joden onderwijs te geven uit de wetten van Mozes (Ezra 7:1-9). Bij zijn aankomst bleek, dat veel Joden met heidense vrouwen waren getrouwd. Ezra nam meteen maatregelen tegen de gemengde huwelijken (Ezra 9 en 10).

De priester probeerde ook de muren van de hoofdstad te herbouwen, maar hij slaagde daar niet in (Ezra 4:6-23). Pas toen de landvoogd Nehemia in 445 voor Christus naar Jeruzalem kwam, kon opnieuw aan het herstel van de muren worden begonnen (Neh.2). Na 52 dagen waren de muren klaar (Neh.6:15).

2. De schrijvers van het boek Psalmen.

Het bijbelboek Psalmen is samengesteld uit liederen van verschillende schrijvers van uiteenlopende perioden. Van de meeste psalmen is de auteur bekend. Bij andere liederen blijkt min of meer uit de inhoud, wie het heeft gemaakt. Soms is daar helemaal geen zekerheid over. Er zijn ook psalmen waarvan de dichter helemaal niet bekend is.

en Mat.1:7-12). Die Zerubbabel was een nakomeling van Jojachin, en dat nageslacht had de Here uitgesloten van de troon van David (Jer.22:30). Het Evangelie van Matteüs was in eerste instantie aan de Joden gericht. Het geeft bij het geslachtsregister van de Here Jezus de mannelijke lijn weer, die eindigt bij Jozef. We weten echter, dat Jozef niet de echte vader van Jezus was.

In Lukas (3:23-31) lezen we over een andere Zerubbabel. Aangezien de arts Lukas zijn evangelie in de eerste plaats aan de van oorsprong heidense Theofilus (= vriend van God) schreef, trok hij zich weinig aan van de Joodse cultuur. De mannelijke lijn van de (koninklijke) stamvaders was voor hem veel minder interessant. Bij de Romeinse cultuur, die in dit opzicht veel meer op de onze lijkt, was de gewone realiteit veel belangrijker. Daarom is het voor de hand liggend, dat Lukas in zijn geslachtslijst de voorouders van Maria de moeder van de Here Jezus weergeeft. Dit verklaart, waarom Lukas met een geslachtslijst kwam, die sterk afwijkt van die uit Matteüs (1).

Men meende, dat Jezus een zoon van Jozef was, maar in werkelijkheid was Hij een (klein)zoon van (H)Eli, de vader van Maria. Jezus is dus een nakomeling van Natan, een jongere broer van Salomo, en een zoon van David en Batseba (1Kron.3:5 en Luk.3:31). Die lezing is in de nieuwere bijbelvertalingen ten onrechte niet mogelijk. In de (herziene) Statenvertaling echter wel. (Tip! Gebruik voor bijbelstudie ook de (herziene) Statenvertaling.) “*En Hij, Jezus, begon omtrent 30 jaren (oud) te wezen, zijnde, alzo men meende, (de) zoon van Jozef, den (zoon) van Heli, ... (Luk.3:23).*” (Zie Turenhout T. van, Het Evangelie via de apostel Matteüs, Grijskerk, 2024.)

⁸ Dit gebeurde echter niet op bevel van de Perzische koning Artaxerxes I (465 – 424), die door veel uitleggers omgedoopt wordt tot Cambyses II (529 – 522). Dat gedeelte van het bijbelboek Ezra (4:6-23) gaat niet over de herbouw van de tempel, maar van de muren. De Israëlieten schreven niet chronologisch (= in tijdsvolgorde), maar thematisch! Het 4^e hoofdstuk van Ezra heeft het thema *Tegenwerking van de buurvölker en de gevolgen daarvan*. In het begin gaat het over de herbouw van de tempel, en daarna komen de muren aan de beurt. Eigenlijk bevat het tweede gedeelte van dit hoofdstuk de voorgeschiedenis van het bijbelboek Nehemia. In het laatste vers van hoofdstuk 4 gaat het weer verder over de gebeurtenissen rond de herbouw van de tempel.

De schrijver die het langst geleden heeft geleefd is **Mozes**. Hij was een heel belangrijke profeet van de Here (Deut.34:10-12, vgl. Ex.33:11^a, Num.12:8^a).⁹ Mozes werd rond 1528 voor Christus geboren (vgl. Ex.7:7, Deut.34:7). De Israëlieten woonden in die tijd in Egypte. Ze werden door de farao onderdrukt. Hij liet onder andere alle pasgeboren jongetjes vermoorden. Daarom legden de ouders van Mozes hun baby te vondeling. De kleine Mozes werd daar gevonden door een invloedrijke dochter van Farao. Zij adopteerde hem. Daardoor groeide Mozes op als een prins aan het koninklijk hof van Egypte. Hij volgde daar de nodige burgerlijke en militaire opleiding, wat hem later goed van pas zou komen. Terwijl hij een welvarend leven leidde, moest hij toezien hoe zijn volksgenoten zwaar werden onderdrukt. Toen Mozes een Israëliet wilde helpen, en daarbij een Egyptenaar doodsloeg, moest hij vluchten om zijn leven te redden. Hij vluchtte naar Midjan, en hij dacht daar de rest van zijn leven door te brengen (Ex.1:1-2:22). Na vele jaren echter, zei de Here tegen hem, dat hij naar Egypte moest gaan om met zijn hulp de Israëlieten te bevrijden. Hij moest zijn volksgenoten naar het land Kanaän brengen om daar te gaan wonen. Na veel tegensputteren deed Mozes uiteindelijk, wat God hem had opgedragen (Ex.3:1-4:20).

De verantwoordelijke taak die de Here aan hem had gegeven, bleek een zeer zware opdracht te zijn. Gedurende de tocht door de woestijn naar het land Kanaän waren de Israëlieten vaak opstandig tegen God en zijn dienaar Mozes. Toen ze aan de grens van het aan hen beloofde land stonden, maakten ze het zo bond, dat ze van de Here Kanaän niet meer mochten binnengaan. Alleen hun kinderen en enkele mensen die God wel hadden gehoorzaamd, zouden na 40 jaren in het beloofde land mogen komen. Gedurende die jaren zouden de Israëlieten moeten rondzwerven in de woestijn, totdat alle ongehoorzame mensen van de oudere generatie waren gestorven (Num.14, vlg. Deut.29:2-5). Te midden van deze generatie, die doelloos door de woestijn trok om daar te worden begraven, heeft Mozes het oudste lied van het bijbelboek Psalmen geschreven (Ps.90). Toen hij in goede gezondheid 120 jaar was geworden, is hij gestorven (Deut.34:5-7).

De psalmdichter die verreweg de meeste profetische liederen heeft geschreven, is koning **David** (1012 – 972). Hij werd in 1042 voor Christus geboren (2Sam.5:4). Hij groeide op in Bethlehem, en werkte als schaapherder (1Sam.16:11, 17:34,35). Het was ook bekend, dat hij erg goed op de harp kon spelen (1Sam.16:15-19,23).

Omdat koning Saul van Israël iedere keer niet naar de Here wilde luisteren, zou hij niet het land mogen blijven besturen. Aan zijn koningshuis zou een einde komen. Via de profeet Samuel wees God de jonge David (= Beminde/Geliefde/Lieveling) als de toekomstige nieuwe koning aan, en de Heilige Geest kwam bij hem (1Sam.16:1-13). Door die Geest van de Here kon David als een profeet van God psalmen schrijven (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30).¹⁰ Dezelfde Geest had de ongehoorzame koning Saul (1033 – 1012) verlaten. Daar werd hij onrustig en bang van. Om hem tot rust te brengen, werd David uitgenodigd om bij hem op de harp te spelen. Terwijl de prachtige tonen door het paleis klonken, kwam de koning tot rust.

In die tijd werd de rust in het heilige land bedreigd door de Filistijnen. Op een dag stonden de legers van beide volken tegenover elkaar. Een dal lag tussen hen in. De sterke Filistijnse reus

⁹ Vanuit het profetisch ambt gaf een dichter Gods boodschap in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21), want de Bijbel is via profeten en apostelen helemaal door de Heilige Geest geïnspireerd (Ef.3:5, 2Tim.3:14-17, 2Pet.3:2). In de tijd van het Oude Testament werkte Gods Geest vrijwel uitsluitend via profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12).

¹⁰ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). David gaf als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21).

Goliath daagde elke Israëliet uit tot een tweegevecht met hem. Met Gods hulp wist David deze reus te verslaan (1Sam.17).

Sinds die tijd bleef David in opdracht van koning Saul aan het hof, en nam hij dienst in het leger. Daar was hij zo succesvol, dat de koning hem bevorderde tot officier. God bleef David zegenen, en hij boekte de ene overwinning na de andere. Kroonprins Jonatan hield heel erg veel van hem. Hij werd erg geliefd bij het volk. Ook de prinses Michal begon van hem te houden, en David trouwde met haar. Zo werd hij een schoonzoon van koning Saul.

Al deze successen van hem maakte de ongehoorzame koning echter heel achterdochtig en kwaad. Hij verzette zich tegen de grote voorspoed en populariteit van zijn schoonzoon, en hij probeerde hem zelfs te vermoorden (1Sam.18, 1Kron.8:33). Met hulp van Jonatan en Michal, en de onophoudelijke zegen van God wist David aan de moordaanslagen van zijn slechte schoonvader te ontsnappen. Zijn verblijf in de buurt van koning Saul werd onmogelijk. Daarom vluchtte hij (1Sam.19 en 20).

Op zijn vlucht kwam David langs de tabernakel in de plaats Nob iets ten noordoosten van Jeruzalem (1Sam.21:1). In die tijd was Achimelech daar hogepriester. Hij wist niets van Sauls moordplannen, en hij dacht juist, dat hij de koning een dienst zou bewijzen door zijn schoonzoon te helpen. Hij gaf David te eten (1Sam.21:1-6). Bovendien kreeg hij het zwaard van Goliath mee, dat in de tabernakel was bewaard (1Sam.21:8,9). Daarna vluchtte hij verder.

Om van de gevaarlijke achtervolging van zijn slechte schoonvader af te zijn, verliet David zijn land. Hij week uit naar het zuidwesten, naar de Filistijnse stad Gat. De Filistijnen van die stad waren echter nog niet vergeten, dat hij in het recente verleden veel van hun volksgenoten in de strijd had verslagen, en had gedood. Daarom namen ze hem gevangen, en brachten ze hem bij hun koning Achis. Door zich als een krankzinnige aan te stellen wist de psalmdichter met hulp van de Here aan zijn dodelijk gevaarlijke situatie te ontsnappen (1Sam.21:10-15).¹¹

Niet ver vanaf Gat lag binnen de grenzen van Israël de plaats Adullam. Daar vluchtte David naar toe. Adullam lag in de laagvlakte tegenover het gebergte van Juda. Bij die plaats verborg de schoonzoon van de koning zich in een spelonk. Zijn leven liep groot gevaar. Hij was als familie van koning Saul en als een bekwaam officier van het leger in heel Israël een bekend persoon geworden. Als hij door een kwaadwillend iemand in de buurt zou worden herkend, dan was de kans op een aanslag op zijn leven erg groot. Wie hem zou vermoorden, kon op de bescherming en gunst van de ongehoorzame koning rekenen. David werd echter voortdurend door de Here gezegend. Aan zijn gevaarlijke eenzaamheid maakte Hij een einde. David kreeg bij de grot Adullam al gauw medestanders om zich heen. Zo ontstond een legertje van ongeveer 400 mannen (1Sam.22:1,2). Op aanwijzing van de profeet Gad verliet hij de spelonk, en vertrok hij naar Charet (1Sam.22:5). Die plaats moet in het Judese gebied in de buurt van Keila hebben gelegen.¹²

In de tijd dat David nog bij de tabernakel was, werd hij door de Edomiet Doëg herkend. Deze kwaadaardige man was als opzichter over de herders van koning Saul aangesteld (1Sam.21:7). Hij verraadde David aan de ongehoorzame vorst, en hij beschuldigde de hogepriester Achimelech van hulp aan Sauls fictieve vijand (1Sam.22:9,10). Daarop beval de koning, dat alle priesters naar het paleis moesten komen. Na een kort verhoor gaf hij aan zijn lijfwacht de verbijsterende opdracht om alle priesters dood te slaan. Toen niet één van zijn mannen deze moorddadige opdracht wilde uitvoeren, deed Doëg dit met genoegen. Hij bracht bijna alle

¹¹ Dit wil natuurlijk niet zeggen, dat David hierin helemaal juist heeft gehandeld. Het was van hem op z'n minst erg onverstandig om naar de Filistijnen te vluchten. God is echter erg genadig. Gelukkig helpt Hij zijn dienaren ook, wanneer ze door hun eigen schuld in de problemen zijn geraakt.

¹² De Judese plaats Keila lag iets ten zuiden van Adullam aan de grens met de Filistijnen. Zie de kaart verderop.

85 priesters om het leven.¹³ Hij ging zelfs nog veel verder. Hij vermoordde ook bijna al hun vrouwen en kinderen, en hij sloeg eveneens hun vee en ezels dood. Slechts één priester wist aan deze slachting te ontsnappen. Hij vluchtte naar David, en vertelde aan hem die vreselijke gebeurtenis. Die ene priester heette Abjatar (1Sam.22:11-23).

Toen David hoorde, dat de inwoners van de plaats Keila door de Filistijnen werden bedreigd en geplunderd, trok hij erheen. Zijn kleine leger was in die tijd verder gegroeid tot ongeveer 600 mannen. Met dat leger versloeg hij de Filistijnen, en joeg hij hen weg. Nadat hij de inwoners van Keila van hun rovende vijanden had bevrijd, bleef hij daar wonen. Koning Saul hoorde dat, en trok er met zijn leger op af. Hoewel de inwoners van Keila evenals David bij de stam Juda hoorden (Joz.15:1,44), wilden ze hem overleveren aan de ongehoorzame Saul. Toen de Here via de priester Abjatar met de efod David daarvoor waarschuwde, trok hij met zijn mannen weg (1Sam.23:1-13).

Daarna ging hij met zijn leger naar de bergen in de woestijn Zif, en hij bleef daar wonen bij de Judese plaats Choresa (Joz.15:1,24,55, 1Sam.23:14,15). Die plaats lag ten zuidoosten van Hebron in het gebergte ten oosten van de Dode Zee. Ondanks dat ook de Zifieten Judeeërs waren, verraadden enkele mannen van hen David aan koning Saul (1033 – 1012). Ze wezen de slechte koning met zijn leger zelfs de weg. De Israëlitische vorst achtervolgde zijn schoonzoon met zijn mannen tot in de woestijn Maon. Toen Saul op het punt stond David te omsingelen en te grijpen, moest hij plotseling wegtrekken, omdat de Filistijnen met hun leger het heilige land waren binnengevallen (1Sam.23:14-28).

David trok met zijn mannen en hun gezinnen naar het heuvelachtige gebied bij de plaats Engedi. Deze prachtige plaats met zoetwaterbronnen ligt vlakbij het midden van de Dode Zee. Toen Saul met zijn leger bij Engedi naar David zocht, wilde hij zich afzonderen in een grot. Hij ging naar een spelonk waarin zijn schoonzoon met zijn mannen zat. In buurt van de ingang rustte hij uit. David kon hem bij die gelegenheid gemakkelijk doden, maar dat deed hij niet. Hij sneed alleen een slip van Sauls mantel af. Op het moment dat de koning weg wilde gaan, riep David hem, en kwam hij naar hem toe. Met de slip van de koningsmantel in zijn hand kon hij aantonen, dat hij het leven van zijn achtervolger had gespaard. Saul schaamde zich diep, en barstte in tranen uit. Hij erkende zelfs, dat David een goede koning van Israël zou worden (1Sam.24).

Nadat de profeet Samuel gestorven was, trok David naar de woestijn Paran. Met zijn leger beschermde hij daar de mensen tegen rovers en plunderende benden. Daardoor werden er geen schapen gestolen, en hadden de herders in de buurt het goed. Toen een rijke man uit Maon zijn schapen liet scheren, stuurde David 10 van zijn mannen erheen om wat eten voor hem en de mensen die bij hem waren, te vragen. De rijke man die Nabal (= Dwaas) werd genoemd,¹⁴ zei, dat hij met een weggelopen knecht niets te maken wilde hebben. Door deze grove beleding was David hevig verontwaardigd en diep gekwetst. Hij trok met het grootste deel van zijn mannen erheen om wraak te nemen.

De vrouw van Nabal echter, hoorde van één van de knechten, hoe dwaas en gemeen de reactie van haar man op het verzoek van David was geweest. Ze heette Abigail (= Mijn vader is vrolijk). Ze begreep onmiddellijk, dat dit helemaal verkeerd moest aflopen. Ze stelde een grote voorraad voedsel samen, en trok de gewapende mannen tegemoet.

¹³ Met het vermoorden van de priesters wilde koning Saul (1033 – 1012) natuurlijk een duidelijke boodschap doorgeven aan zijn onderdanen: iedereen die David zou helpen, zou de kans lopen om dat met de dood te moeten bekopen. Het maakte niet uit, wie het was. Saul gedroeg zich niet als een koning zoals God dat wilde, maar als een oosters despoot.

¹⁴ Dit was natuurlijk niet zijn echte naam.

Op het moment dat ze David tegenkwam, smeekte ze hem om vergeving voor de dwaze en kwetsende woorden van haar man. Ze zei ook, dat David geen eigen rechter moest spelen tegen Nabal, en dat hij zijn onschuldige familieleden en knechten niet mocht vermoorden. Dat zou later funest zijn voor zijn koningschap. Mede daarom wilde ze, dat hij aan haar bleef denken, als hij koning was geworden. Dankbaar prees David de Here, dat Hij deze wijze vrouw naar hem had gestuurd. Hij bedankte Abigaïl hartelijk, en hij nam haar geschenken aan.

Toen Abigaïl de volgende ochtend aan haar man vertelde, wat er was gebeurd, schrok hij verschrikkelijk. Hij kreeg problemen met zijn hart, en 10 dagen later overleed hij. Op verzoek van David kwam Abigaïl bij hem, en zij werd zijn vrouw (1Sam.25).¹⁵

Enige tijd later waren er weer Zifieten die David aan koning Saul (1033 – 1012) verraadden. Ze vertelden hem, dat zijn zogenaamde vijand in de buurt van Chakila was. Deze plaats lag hoogstwaarschijnlijk tussen de woestijn Zif en de Dode Zee. Opnieuw trok de ongehoorzame koning met zijn leger erop af. Toen Saul de volgende nacht te midden van zijn leger sliep, slopen David en zijn neef Abisaï de koninklijke tent binnen. David had de koning kunnen doden, maar deed het niet. Wel nam hij als bewijs dat hij het leven van de koning had gespaard, Sauls speer en waterkruik mee. Vanaf een bergtop riep hij naar zijn schoonvader, en hij toonde hem met de speer en de waterkruik aan, dat hij onschuldig was. Beschaamd trok de Israëlitische koning met zijn leger weg. Opnieuw had de Here David en zijn mannen geholpen (1Sam.26). Dit was de laatste keer dat hij en Saul elkaar hebben gezien.

Ondanks Gods betrouwbare hulp daalde Davids vertrouwen op Hem naar een dieptepunt. Uit angst voor koning Saul vluchtte hij weer naar de Filistijnse koning Achis van de stad Gat. Hij mocht van koning Achis in Ziklag wonen. Op een huichelachtige manier wist hij zijn positie daar te handhaven. Hij deed, alsof hij rooftochten hield onder de vijanden van de Filistijnen, maar in werkelijkheid viel hij de vijanden van zijn volk aan. Bij zijn plundertochten liet hij iedereen die hij met zijn kleine leger tegenkwam, vermoorden, zodat niemand hem aan koning Achis kon verraden. De Filistijnse vorst vertrouwde hem. David woonde met zijn mannen en hun gezinnen gedurende 1 jaar en 4 maanden in Ziklag (1Sam.27).

Toch kwam hij in de problemen. De Filistijnen hadden afgesproken om gezamenlijk tegen koning Saul de strijd aan te gaan. Alle stadsvorsten verzamelden zich met hun legers bij Afek. Koning Achis had ook David uitgenodigd om mee te gaan. Hier kon hij zich niet aan onttrekken. Ondanks de ongehoorzaamheid van David door gebrek aan vertrouwen op God, hielp zijn hemelse Vader hem uit de problemen. De Filistijnse vorsten werden kwaad op koning Achis, omdat hij Israëlitische soldaten had meegenomen. Ondanks de lovende woorden van Achis over David en zijn mannen, wilde de andere Filistijnse vorsten hen niet mee hebben in de strijd tegen koning Saul. Ze vertrouwden die mannen niet. Daarom moest koning Achis David en met zijn leger wel terugsturen. De volgende morgen ging hij met zijn mannen terug naar Ziklag, terwijl de Filistijnen de strijd aanboden tegen de koning van Israël (1Sam.29). In die strijd sneuvelde koning Saul (1033 – 1012) met 3 van zijn zonen, en leden de Israëlieten een verpletterde nederlaag tegen de massaal uitgerukte Filistijnen (1Sam.31).

Toen David met zijn mannen bij Ziklag kwamen, bleek, dat de Amalekiten er waren binnengevallen. Ze hadden Ziklag beroofd, en alle vrouwen en kinderen meegenomen. Wat van de beroofde plaats was overgebleven, hadden ze met vuur verbrand. Daarom dreigden Davids mannen in opstand te komen, en hun leider zelfs te stenigen.

Toen zijn leven zo ernstig werd bedreigd, vertrouwde David zich weer volledig toe aan de leiding van God. Hij vroeg aan de priester Abjatar om de efod, en raadpleegde daarmee de

¹⁵ Koning Saul (1033 – 1012) had zijn dochter Michal aan een andere man gegeven (1Sam.25:44). Dat was opnieuw een daad van ongehoorzaamheid aan God.

Here, omdat hij wilde weten, wat hij moest doen. Hij kreeg als antwoord, dat hij met zijn mannen de Amalekieten moest achtervolgen. Hij zou ze dan inhalen, en hij zou hun vrouwen en kinderen kunnen bevrijden. David (1012 – 972) luisterde naar dat antwoord, en deed, wat zijn hemelse Vader wilde.

Zoals God had beloofd, zo gebeurde het ook. De wrede Amalekieten hadden een Egyptische slaaf die dreigde te sterven van honger en dorst, aan zijn lot overgelaten. Dat kwam hen duur te staan. Die slaaf wees David en zijn mannen de weg, zodat ze hun buit en al hun vrouwen en kinderen konden terughalen. Van de Amalekieten bleven slechts 400 mannen door hun vlucht in leven (2Sam.30:1-24). Ze vormden geen gevaar meer voor het volk Israël.¹⁶

Na deze gebeurtenissen hoorde David, dat koning Saul en Jonatan met veel van zijn volksgenoten waren gesneuveld, en dat de Israëlieten een verpletterende nederlaag hadden geleden tegen de Filistijnen. Dat bericht maakte hem en zijn medestanders erg verdrietig. David dichtte en zong een klaaglied over de smadelijke dood van zijn schoonvader Saul en zijn zwager Jonatan. Vooral van zijn gesneuvelde zwager hield hij heel erg veel (2Sam.1). Wat zou hij hem missen!

Na de dood van de koning van Israël zei de Here tegen David, dat hij naar de Judese stad Hebron moest gaan. Daarom ging hij met zijn leger en alle vrouwen en kinderen naar die stad. Daar zalfden de leiders van Juda hem tot koning over hun eigen stam (2Sam.2:1-4).

Hoewel God via de profeet Samuel had gezegd, dat David koning zou worden over heel het volk Israël (1Sam.16:1-13), en dat Hij van de ongehoorzame koning Saul en zijn nageslacht het koningschap zou afnemen (1Sam.15:10,11,22-29, 16:1^a, 28:17), trok generaal Abner zich daar niets van aan.¹⁷ Nadat Saul was gesneuveld, riep hij prins Isboset (1012 – 1010) tot koning uit over 11 stammen van Israël (2Sam.2:8,9). Via het koningshuis van Saul wilde Abner zijn hoogste positie in het leger van Israël handhaven. Er ontstond een strijd om de macht. Generaal Abner en prins Isboset streden tegen de rechtmatige koning en zijn leger. Een deel van het volk steunde de rebellen, en een ander deel David.

De positie van generaal Abner en Isboset zag er beter uit dan die van David en zijn aanhangers. Abner had de beschikking over het leger van de gesneuvelde koning Saul, en hij werd door 11 stammen gesteund. Het leger van de rechtmatige koning was veel kleiner. Hij beschikte maar over ongeveer 600 soldaten (1Sam.23:13, 27:2, 30:9). Hij kon zijn leger slechts aanvullen met mannen uit 1 stam, terwijl Abner veel meer soldaten uit de andere stammen kon toevoegen. Daarbij bestond nog het gevaar van de kant van de Filistijnen, die Sauls leger nog maar kort geleden hadden verslagen (1Sam.31:1-7). Kortom, het leven van de Judese koning en zijn medestanders stond op het spel.

Koning David (1012 – 972) had echter de steun van God. Daardoor werden zijn aanhangers geleidelijk steeds sterker, en werd Isbosets positie steeds zwakker (2Sam.2:8-3:1). In het gebied van de rebellen namen de anarchie en de criminaliteit toe, en de zwakken in de samenleving werden er zwaar onderdrukt (Ps.14:4, 53:5). Uitbuiting, machtsmisbruik en struikroverij kwamen veel voor (Ps.10:8-11, 12). Toen Isboset en generaal Abner ondanks hun overmacht het door strijd en geweld niet konden winnen (2Sam.2:8-32), probeerden ze de macht van

¹⁶ Dat het volk van de Amalekieten niet meteen helemaal vernietigd werd, was alleen te danken aan de genade van God. Die 400 mannen kregen daardoor nog de gelegenheid om zich te bekeren, zodat de vloek van de Here kon worden opgeheven (Ex.17:8-16). Blijkbaar is dat niet gebeurd, want tijdens de regering van koning Hizkia (727 – 697) trokken 500 mannen uit de stam Simeon naar het Edomitische gebergte Seïr, en roeiden daar het restant van de Amalekieten uit (1Kron.4:41-43).

¹⁷ Abner was een oom van Saul (1033 – 1012) (1Sam.14:50^b,51, 1Kron.8:33, 9:39, 26:28). Als hij tijdens Isbosets korte regering nog als een machtig en invloedrijk generaal kon functioneren, dan moet hij veel jonger zijn geweest, dan zijn oudere broer Kis, de vader van zijn neef Saul.

David met geroddel, leugens en intriges aan te tasten (Ps.12, 35:11-17, 109:2,3). Ook dit lukte niet.

Door de toenemende invloed van Abner steeg het wantrouwen van Isboset (1012 – 1010). Toen de generaal één van de vroegere bijvrouwen van Saul tot vrouw nam, kregen ze ruzie. Daarom liep Abner over naar koning David (2Sam.3:6-12,17-21). Natuurlijk begon hij die besprekingen met de Judese koning mede om zijn eigen positie in het leger te handhaven, en het was erg onverstandig om met die kwaadaardige en zelfzuchtige man te onderhandelen. Daar kon niets goeds uit voortkomen. Terecht zag generaal Joab daardoor zijn hoogste positie in het leger van David bedreigd. Buiten medeweten van de koning om heeft de jaloerse generaal zijn rivaal Abner op een laffe manier vermoord (2Sam.3:22-30).

Eigenlijk leek er toen voor Isboset en zijn mensen nog niet zoveel aan de hand te zijn, want koning David wilde zijn tegenstanders niet aanvallen. Hij wilde het koningschap over heel Israël alleen uit Gods hand ontvangen.¹⁸ Toch ontzonk Isboset en zijn aanhangers bij het bericht over de dood van Abner bij voorbaat alle moed (2Sam.4:1). Kort daarop werd de angstige rebel door 2 van zijn legeraanvoerders laaghartig om het leven gebracht (2Sam.4:5-7). Isboset was slechts 2 jaren aan de macht geweest.

Daarna werd David in Hebron door vertegenwoordigers van alle stammen van Israël tot koning over het hele heilige land aangesteld. Zo werd hij door het ingrijpen van de Here in 1010 voor Christus koning over heel Israël (2Sam.5:1-3).

In het begin van Davids regering was de rust nog ver te zoeken. Toen de Filistijnen hoorden, dat hij koning van heel Israël was geworden, vielen ze hem aan. Ze werden echter door het leger van de nieuwe koning van Gods volk verslagen, en onderworpen (2Sam.5:17-25, 8:1, 1Kron14:8-16, 18:1).

Na die strijd wilde koning David de vrijwel onneembare burcht Zion op de Jebusieten veroveren (2Sam.5:6,7). Die burcht lag aan de zuidkant van de heuvel of berg in het oosten van Jeruzalem.¹⁹ Oorspronkelijk was Jeruzalem toegewezen aan de stam Benjamin (Joz.18:28). Onder leiding van Jozua veroverden de Israëlieten die stad (Joz.12:8,10).²⁰ Na de dood van Jozua hebben de Jebusieten, die eerst op de bergen woonden (Joz.11:3), Jeruzalem op de Benjaminiten veroverd (Joz.15:63, 24:11, Richt.1:21). Hoewel de Judeeërs de toekomstige hoofdstad op het Jebusietische volk hebben heroverd (Richt.1:8), hebben ze die mensen niet allemaal uit Jeruzalem verdreven. De Jebusieten woonden er naast de Benjaminiten (Richt.1:21). Ze bezaten nog steeds de sterke burcht Zion. Met hulp van God wist Davids leger deze vrijwel onneembare burcht te veroveren (2Sam.5:6,7, 1Kron.11:5).

De verovering van de burcht Zion betekende niet, dat de nieuwe koning van heel Israël onmiddellijk daar ging wonen. Toen Isboset 2 jaren had geregeerd, en daarna was vermoord, bleef David nog ruim 5 jaren vanuit Hebron het heilige land besturen (2Sam.2:10,11). In die tijd werd zijn paleis in Jeruzalem gebouwd (2Sam.5:11). Nadat de koning ruim 7 jaren in Hebron had geregeerd, verhuisde hij met zijn hele hofhouding naar de nieuwe hoofdstad Jeruzalem (2Sam.5:4-9,11, 1Kon.2:11, 1Kron.3:4, 29:26,27).²¹

Een paar eeuwen voor de verovering van de burcht Zion is het volk Israël rond 1408 voor

¹⁸ Om dezelfde reden doodde hij koning Saul (1033 – 1012) ook niet, toen hij daarvoor 2 keer de gelegenheid had (1Sam.24:5-23, 26:7-25).

¹⁹ Later werd die hele heuvel Zion genoemd (Ps.2:6, 74:2, 78:68). Vervolgens werd met Zion ook de hele stad Jeruzalem aangeduid (Ps.51:20, 135:21, 147:12).

²⁰ Volgens het boek van de Oprechten werd de stamvader Benjamin daar begraven (Joz.10:13, 2Sam.1:18). Zie The Book of Jasher, vertaald in het Engels, Salt Lake City, 1887.

²¹ Bij de schrijvers van de Bijbel speelde de chronologie (= tijdsvolgorde) van de gebeurtenissen een veel kleinere rol dan tegenwoordig.

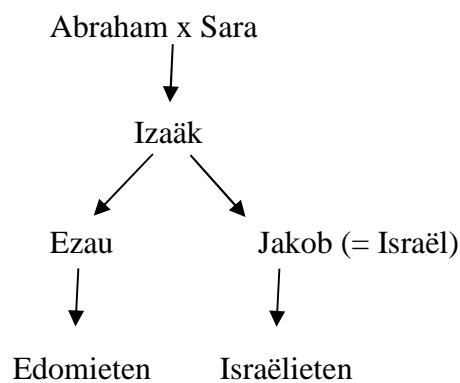
Christus het heilige land binnengetrokken. Vanaf die tijd had de ark (eeuwenlang) in de tabernakel in Silo gestaan (Joz.18:1, 19:51, 1Sam.1:3,24, 3:3, enz.). Nadat de ark door de oorlogzuchtige Filistijnen was buitgemaakt, en niet lang daarna noodgedwongen weer was teruggestuurd, kwam die in Kirjat-Jearim in het huis van Abinadab terecht (1Sam.4:1^b-7:1). Vanuit Kirjat-Jearim wilde koning David (1012 – 972) de ark op een wagen naar de kortgeleden veroverde burcht Zion in Jeruzalem laten brengen (2Sam.5:7,9, 6:1-5). Omdat ze niet volgens Gods instructies respectvol met de ark omgingen, en Uzza onderweg de heilige kist aanraakte, liet de Here hem plotseling sterven (2Sam.6:6,7). Uit angst liet de koning daarom de ark naar het huis van de Gattiet Obed-Edom brengen (2Sam.6:8-10).

Toen David hoorde, dat de Here Obed-Edom gedurende de 3 maanden dat de ark daar was, rijkelijk zegende, liet hij de heilige kist volgens Gods voorschriften feestelijk naar de stad van David: naar Zion, dragen. De ark kwam in Zion voorlopig in een tent te staan (2Sam.6:11-17, 1Kon.8:1^b, 1Kron.15:1, 2Kron.1:4). Zo was met het teken van de ark Gods heerlijkheid niet alleen in de hemel, maar ook op aarde bij zijn volk (Jes.66:1^a).

Nadat de Filistijnen waren verslagen en onderworpen, en de burcht Zion was veroverd, waren er nog meer vijandige buurvölker die aan de hernieuwde eenheid in Israël een einde wilden maken. Daarom ging koning David de strijd aan met de Moabieten. Hij versloeg ze, en maakte ze schatplichtige (= belasting betalende) onderdanen (2Sam.8:2, 1Kron.18:2).²²

Daarna wilde de Aramese koning Hadadezer van het gebied Zoba, ten noorden van Damascus, zijn macht uitbreiden. Daardoor kreeg hij het met de nieuwe koning David aan de stok. Toen hij door de Israëlieten werd verslagen, kwamen de Arameeërs van Damascus om hem te helpen, maar zij moesten eveneens het onderspit delven. Ook de Arameeërs werden door de koning van Israël onderworpen, en zij werden aan hem schatplichtig gemaakt (2Sam.8:3-8, 1Kron.18:3-8).

Het lijkt het er sterk op, dat de Edomieten in die tijd misbruik hebben gemaakt van de gevaarlijke situatie in de staat Israël. Terwijl Generaal Joab in het verre noorden streed tegen de Arameeërs, konden de Edomieten, die ten zuiden van de Dode Zee woonden, vanuit hun kant gemakkelijker de Israëlieten aanvallen (Ps.60:2). Een groot deel van de strijdbare mannen was immers in het noorden! Ze vielen Gods volk aan om de macht van Israël te breken, en om hun grondgebied uit te breiden.

Die aanval van de Edomieten in het zuiden van het heilige land was een laffe daad. Daarbij komt nog, dat de 2 voorvaders van de Edomieten en de Israëlieten broers waren. Ezau en Ja-

²² Koning David (1012 – 972) liet van de Moabieten $\frac{2}{3}$ deel van de mannen ombrengen (2Sam.8:2). Dat had de Here hem niet opgedragen. Soms ging de koning bij het onderwerpen van vijandige volken, veel te ver. Het was de (belangrijkste) reden waarom hij voor God geen tempel mocht bouwen (1Kron.17:1-4, 22:6-8, 28:3).

kob (ofwel Israël) waren allebei zonen van Izaäk en Rebekka. Het nageslacht van die 2 broers zou elkaar juist moeten helpen en ondersteunen. De laffe aanval van de Edomieten bewijst echter het tegendeel. Daarmee verwierpen ze de liefde van de Here, en ondersteunden ze de haat van de satan: de tegenstander van God, die de staat Israël wilde en wil vernietigen.

Hoogstwaarschijnlijk had koning David, toen hij van die laffe aanval van de Edomieten hoorde, Abisai met zijn legereenheid naar het zuiden gestuurd. Het lijkt er sterk op, dat bij zijn strijd tegen de Edomieten 6000 vijandelijke soldaten waren gesneuveld.²³ Eigenlijk was toen de strijd dus al gestreden. Generaal Joab ging na zijn overwinning op de Arameeërs in het noorden naar het zuiden, en hij bleef een ½ jaar in het gebied van de Edomieten. Hij roeide daar bijna alle mannen uit (1Kon.11:15,16). Zo kwam het totale aantal gesneuvelde en vermoorde mannen op ±18.000 (2Sam.8:13,14, 1Kron.18:12,13).²⁴

Na deze eerste overwinningen is koning David (1012 – 972) naar de nieuwe hoofdstad Jeruzalem verhuisd.²⁵ Mefiboset, een zoon van de gesneuvelde kroonprins Jonatan, woonde in die stad, en at steeds bij de koning aan tafel (2Sam.9:13).

Bij al de oorlogen tijdens Davids bestuur vanuit de stad Hebron vernemen we van de Ammonieten nog niets. Dat vijandige buurvolk van Israël was door koning Saul (1033 – 1012) in de beginperiode van zijn regering verslagen (1Sam.11:1-11, 14:47). Daarna durfde Nachas, de koning van dit volk, de strijd met de Israëlieten blijkbaar niet meer te voeren. Toen deze Ammonitische koning stierf, werd hij opgevolgd door zijn zoon Chanun. Daarom stuurde koning David een gezantschap om de nieuwe koning te condoleren met het overlijden van zijn vader. De Ammonieten vertrouwden het echter niet. Dat was voor hen een voldoende reden om de gezanten uit Israël grof te beledigen, en voor schut te zetten. Daarna stuurden ze de onteerde en beschaamde Israëlitische mannen weg (2Sam.10:1-5, 1Kron.19:1-5).

Koning Chanun begreep wel, dat koning David dit niet over zijn kant zou laten gaan. Daarom huurde hij een deel van de Arameeërs uit het noordoosten in om mee te strijden tegen de Israëlieten. Zo vormden de Ammonieten met de Arameeërs een coalitie, en samen brachten ze grote en gevaarlijke legers op de been (2Sam.10:6, 1Kron.19:6,7). Het was voor de jonge staat Israël een zeer hachelijke en bedreigende situatie.

Generaal Joab splitste het leger van Israël in 2 groepen. Met de 1^e groep bond hij de strijd aan tegen de Arameeërs uit het noordoosten. Zijn broer Abisai liet hij met de 2^e groep de aanval van de Ammonieten uit het oosten tegengaan. De bekwame generaal werd door de Here gezegend in de strijd, en de Arameeërs werden door hem verslagen. Toen de Ammonieten dat zagen, sloegen ze voor de legereenheid van Abisai op de vlucht.

²³ Volgens psalm 60:2 zou Joab met zijn leger 12.000 Edomieten hebben neergeslagen. In het 2^e bijbelboek Samuel 8:13 kunnen we lezen, dat koning David (1012 – 972) er 18.000 (ver)sloeg, terwijl in het 1^e boek Kronieken 18:12 staat, dat Abisai, de broer van Joab, er 18.000 overwon. In psalm 60 gaat het blijkbaar alleen over het aandeel van Joabs leger in het neerslaan van Edomitische mannen.

²⁴ De bekwame generaal Joab speelde vaak voor eigen rechter, en ontwikkelde zich mede daardoor tot een masamoordenaar. Het begon met de moord op de kwaadaardige generaal Abner (2Sam.3:26,27). Van veel wreedheden en slachtpartijen was vooral Joab de oorzaak (b.v. Ps.60:2). Het vermoorden van de rebelse prins Absalom en de onbekwame generaal Amasa was voor hem ook geen enkel probleem (2Sam.18:14, 20:8-10^a). Koning David durfde onvoldoende tegen hem op te treden (2Sam.3:39). Zijn beleid was verre van volmaakt. Toen Joab oud geworden was, greep hij zijn kans. Hij liet zijn zoon Salomo (972 – 932) het vuile werk opknappen, dat hij zelf had nagelaten (1Kon.2:5,6, 2Kon.2:28-34). Dat daarbij alleen de generaals Abner en Amasa worden genoemd, wil niet zeggen, dat die talloze andere moorden geen rol speelden. Misschien voor koning David en/of Salomo niet, maar voor de Here in elk geval wel. Wie het bloed van mensen vergiet, die zijn bloed zal (en moet) ook worden vergoten (Gen.9:6).

²⁵ Na de eerste de strijd tegen de Ammonieten keerde Joab naar de hoofdstad Jeruzalem terug (2Sam.10:14, 1Kron.19:15). Na de affaire met Batseba werd Salomo daar geboren (2Sam.5:14, 1Kron.14:4).

De verslagen Arameeërs riepen de hulp in van andere stadsvorsten van hun volk, en ze bonden opnieuw de strijd tegen de Israëlieten aan. Ze werden echter verpletterend verslagen, en onderworpen. Daarna durfden ze de Ammonieten niet meer te helpen (2Sam.10:7-19, 1Kron.19:8-19).

Een jaar later streed generaal Joab opnieuw tegen de Ammonieten. Hij versloeg ze deze keer in hun eigen land, en hij belegerde hun hoofdstad Rabba. In die tijd bleef koning David in Jeruzalem (2Sam.11:1, 1Kron.20:1).

Dat ledigheid het oorkussen van de duivel is, bleek toen wel heel duidelijk. Vanaf het dak van zijn paleis zag de koning een mooie vrouw, die zich aan het wassen was. Hij informeerde naar haar, en vernam, dat zij getrouwd was met Uria. Toch liet David (1012 – 972) haar naar het paleis komen, en hij pleegde overspel met haar. Daarna ging ze weer naar huis. Toen zij zwanger bleek te zijn, dreigde de zaak aan het licht te komen, want Uria was in die tijd niet thuis. Hij nam deel aan de strijd tegen de Ammonieten. Om zijn zonde te verdoezelen, liet de koning Uria bij zich komen. Hij vroeg hem naar de stand van zaken over de oorlog tegen de Ammonieten, en stuurde hem naar huis, maar Uria ging niet. Hij bleef slapen bij de ingang van het paleis. De volgende dag voerde David hem dronken, maar die nacht sliep Uria tussen de knechten in het paleis. Toen alle pogingen van de koning om hem naar huis te krijgen mislukten, liet hij zijn trouwe dienaar met hulp van generaal Joab op een gemene en sluwe manier in de strijd sneuvelen. Daarna trouwde David met Batseba, en na enige tijd werd hun zoontje geboren (2Sam.11). De koning dacht, dat hij zo zijn slechte daden verborgen kon houden, maar daarin vergiste hij zich.

De profeet Natan kwam hem in opdracht van de Here hierover vermanen. Hij kon de koning precies vertellen, wat er was gebeurd. Daarna voorspelde hij, dat het zwaard na het vermoorden van Uria ook het landsbestuur van David zou bedreigen, en een deel van zijn gezin zou treffen. Een zoon van de koning zou in opstand komen, en op klaarlichte dag in het openbaar overspel plegen met vrouwen van zijn vader (2Sam.12:1-12).²⁶

De koning van Israël liet de dappere profeet Natan niet in de gevangenis zetten, maar toonde berouw.²⁷ Daarop zei de profeet, dat de Here hem zijn zonden had vergeven. Het pasgeboren jongetje dat bij Batseba in zonde was verwekt, zou echter sterven. Hoe David ook bad om het leven van zijn zoontje te redden, het baatte niets. Het baby'tje stierf (2Sam.12:12-23).²⁸

In alle ellende die de grove zonden van de koning met zich meebracht, kwam er een grote troost in zijn leven. Nadat het oudste zoontje van David en Batseba was gestorven, kregen zij weer een jongetje. De koning noemde hem Salomo (972 – 932). Kort daarna zei de Here via de profeet Natan, dat Hij van het pasgeboren jongetje hield (2Sam.12:24,25).²⁹ Toen wist David zeker, dat zijn relatie met God volledig was hersteld.³⁰

Rond die tijd kon generaal Joab een deel van de belegerde hoofdstad van de Ammonieten overen. Op verzoek van de generaal kwam David naar Ammon om onder zijn leiding de ver-

²⁶ Deze vonnissen zijn in vervulling gegaan. De oudste zoon van Uria's vrouw Batseba en David (1012 – 972) stierf (2Sam.12:15,18,19). Prins Absalom liet zijn broer Amnon vermoorden, hij misbruikte bijvrouwen van de koning, en Davids regering werd bedreigd door opstanden die onder andere aan een paar van zijn zonen het leven kostte (2Sam.13:23-33, 15-18, 20:1-22, 1Kon.1, 2:13-25).

²⁷ Niet lang daarna schreef hij psalm 51.

²⁸ Na een grove zonde kost het herstel van de persoonlijke relatie met God enige tijd. Vooral over de pijn en moeite die in dat proces nog voor(kunnen)komen gaat het in psalm 38.

²⁹ Toen Salomo werd geboren, kwam de profeet Natan bij koning David (1012 – 972). Hij zei, dat God aan Salomo ook een naam had gegeven: Beminde van Jahweh. In het Hebreeuws is dat Jedidja(weh) (= יְדִידְיָהוּ). Dat de Here van het pasgeboren jongetje hield, is ook wel gebleken. Hij heeft koning Salomo (972 – 932) rijk gezegend.

³⁰ Het lijkt er sterk op, dat David kort na de geboorte van zijn zoon Salomo psalm 32 dichtte.

overing van de hoofdstad Rabba voort te zetten en af te rondten. De koning van Israël nam de stad in, en hij liet de kroon van de Ammonitische koning Chanun op zijn hoofd zetten. Ook roofde hij veel buit van de Ammonieten. Om van hun gevaarlijke aanvallen af te zijn, liet hij veel mensen van dit vijandige volk op een beestachtige manier vermoorden (2Sam.12:26-31, 1Kron.20:1-3).³¹

Daarna ontstond een groot conflict tussen 2 zonen van David (1012 – 972). De koning had een dochter die Tamar heette. Zij was een volle zus van prins Absalom. Tamar werd op een sluwe manier door haar halfbroer Amnon verkracht, en vervolgens grof beledigd. Erg verdrietig en vernederd ging Tamar bij haar broer Absalom wonen. Hoewel David erg boos was op Amnon, deed hij echter niets. Twee jaren later zag prins Absalom zijn kans schoon, en hij liet zijn broer Amnon vermoorden. Daarna vluchtte hij naar zijn opa Talmai, de koning van Gesur, en hij bleef daar 3 jaren (2Sam.3:2,3, 13:1-38).

Generaal Joab merkte, dat de koning steeds meer naar zijn zoon Absalom begon te verlangen. Via een slimme vrouw kreeg hij David zover om aan hem toestemming te geven Absalom uit Gesur op te halen, maar de koning wilde zijn zoon niet zien. Joab haalde de prins op, en hij ging in zijn eigen huis in Jeruzalem wonen (2Sam.13:39-14:24).

Na 2 jaren vond de brutale Absalom het welletjes, en hij liet Joab komen. Hij wilde hem naar de koning sturen met de boodschap dat hij zijn vader weer wilde zien. De generaal wilde echter niet komen. Toen liet de prins hem voor een 2^e keer oproepen, maar Joab kwam niet. Daarop liet Davids gemene zoon door zijn knechten een akker van de generaal, waarop gerst werd verbouwd, in brand te steken. Joab ging naar Absalom, en vroeg aan hem, waarom hij dit had gedaan. Zonder hem antwoord te geven, stuurde de kwaadaardige prins hem naar de koning. Verbouwereerd ging de generaal naar David. Absalom kreeg zijn zin. Hij mocht weer bij zijn vader komen (2Sam.14:28-33).

Daarmee was de prins nog niet tevreden. Hij wilde meer. Hij regelde paarden en wagen, en 50 mannen die hem vergezelden, als hij erop uitging. Hij stelde zich erg nederig op naar zijn volksgenoten, en iedereen die zich verongelijkt voelde, gaf hij gelijk. Hij stookte de mensen tegen de koning op. Als iemand voor hem boog, dan stak hij zijn hand naar hem uit. Hij maakte zich populair bij het volk ten koste van het gezag van David. Vier jaren later vertrok hij met instemming van zijn vader naar de vroegere hoofdstad Hebron. Daar liet hij zich tot koning over Israël uitroepen. Daarmee was de opstand tegen de door God aangestelde koning van Israël begonnen (2Sam.15:1-12).

Zodra David het bericht hoorde, besloot hij naar het gebied aan de overkant van de Jordaan te vluchten, want het grootste deel van het volk had de kant van Absalom gekozen. Wel trokken Joab met zijn mannen, zijn lijfwacht, de Filistijnse soldaten die bij hem in dienst waren, en zijn huisgezin met hem mee. Tien van zijn vrouwen stuurde de koning terug naar Jeruzalem om toezicht te houden op het paleis. Toen de priesters Zadok en Abjatar, en de Levieten met de ark bij David kwamen om met hem mee te gaan, liet hij ze naar de hoofdstad terugkeren. Hij wilde de eredienst voor de Here niet betrekken in zijn vlucht voor Absalom. Zadok en Abjatar zouden via hun zonen de koning op de hoogte houden van de gebeurtenissen in Jeruzalem. De oude raadsman Chusai zou proberen de adviezen van de raadsman Achitofel tegen te gaan, want die had voor Absalom gekozen (2Sam.15:13-37).³²

³¹ Ondanks alles ging koning David hierin veel te ver (2Sam.12:31, 1Kron.20:3). Dit had de Here hem ook niet opgedragen. Het was de (belangrijkste) reden waarom hij voor God geen tempel mocht bouwen (1Kron.17:1-4, 22:6-8, 28:3).

³² De zeer intelligente raadsman Achitofel was de grootvader van Batseba (2Sam.11:3 en 23:34). Het is mogelijk, dat hij voor Absalom koos uit wraak op zijn vermoorde schoonzoon Uriah.

Tijdens zijn vlucht naar het gebied over de Jordaanrivier werd koning David (1012 – 972) door Simeï, een familielid van de gesneuvelde koning Saul (1033 – 1012), vervloekt en bespot. De Here zou hem straffen, omdat hij een bloedvergieter was. Hij zou uit het vorige koningshuis veel mensen hebben vermoord (2Sam.16:5-8). Dit was echter een leugen. David was een goede vriend van Sauls zoon Jonatan, en hij treurde om zijn dood en de dood van zijn kwaadaardige schoonvader (2Sam.1:1-16).³³ Abisai, een oomzegger van David, wilde Simeï zijn hoofd afhakken, maar de koning wilde dat niet. Hij zag de bespotting als een straf van de Here, die hij moest ondergaan (2Sam.16:9-13).

Toen Absalom in Jeruzalem aankwam, voegde Chusai zich bij de aanhangers van de prins. Op advies van de oude raadsman Achitofel pleegde Absalom overspel met de vrouwen van de koning, die in hoofdstad waren achtergelaten. Hij deed dat overdag in een tent die op het dak van het paleis was gezet, zodat iedereen het kon zien (2Sam.15:37, 16:15-22).

Daarna raadde de sluwe Achitofel de jonge rebel Absalom aan om onmiddellijk zijn vader David met een leger te laten achtervolgen. Met hulp van God wist de adviseur Chusai op een zeer tactische manier te voorkomen, dat dit ook gebeurde. Daarbij speelde hij handig in op de hoogmoed van de onervaren jonge prins. Doordat Absalom eerst een groot leger in heel Israël ging verzamelen (2Sam.17:1-14), kreeg het oververmoeide leger van de koning tijd om uitrusten. De haastig weggetrokken mannen konden zich goed voorbereiden op de strijd.

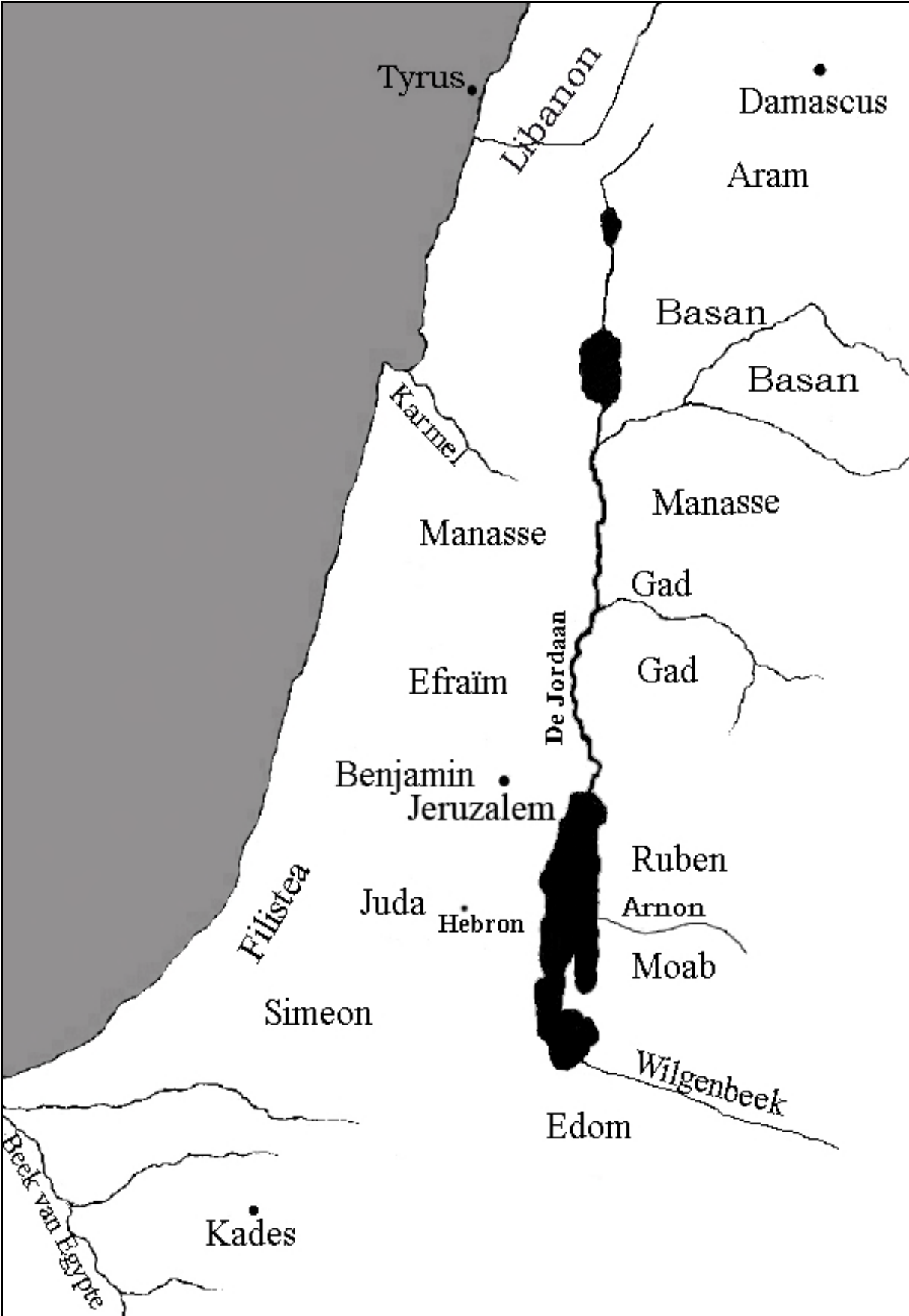
Een zoon van Zadok en één van Abjatar brachten samen de adviezen van Achitofel en Chusai aan David over. Ook gaf Chusai via hen voor de koning en zijn vluchtende aanhangers de raad mee om met z'n allen snel de Jordaanrivier over te steken, zodat ze niet bij een verrassingsaanval het onderspit zouden delven. Dit advies werd onmiddellijk opgevolgd. De volgende morgen waren ze allemaal de Jordaan overgetrokken (2Sam.17:15-22).

David en de mensen die bij hem waren, kregen van bewoners uit de buurt goed te eten en te drinken. Ze kregen ook de broodnodige rust (2Sam.17:27-29). Zo konden ze goed aangesterkt en uitgerust zich voorbereiden op de strijd tegen Absalom.

Verbijsterd zag de oude Achitofel, dat de onervaren prins zijn advies niet wilde opvolgen. Hij wist, dat de ijdele Absalom niet bekwaam was om aan een groot en grotendeels ongeoeffend leger leiding te geven. Het leger van koning David was wel veel kleiner, maar het was goed getraind, en het had veel ervaring opgedaan in de strijd. De raadsman wilde de afloop van de komende veldslag niet afwachten. Hij ging naar huis, en hing zichzelf op (2Sam.17:23).

David deelde zijn leger in, en op dringend verzoek van alle mensen die bij hem waren, bleef hij in een stad in de buurt om daar het verloop van de strijd af te wachten. De koning beval iedereen zijn opstandige zoon zoveel mogelijk te sparen. Het kwam tot een treffen tussen de beide legers in het woeste woud van Efraïm. Door het gevaarlijke gebied kwamen er meer mensen om, dan door het zwaard in de strijd. Het leger van Absalom leed de nederlaag. De prins probeerde op zijn muilnier te vluchten, maar hij bleef met zijn hoofd in een boom hangen. Het muilnier vluchtte onder hem weg. Tegen het uitdrukkelijke bevel van de koning in sloegen Joab en zijn 10 knechten de rebelse zoon van David dood. Ze wierpen zijn lijk in een kuil, en ze gooiden daar een hoop stenen op. Daarna gaf de generaal aan zijn mannen het bevel de achtervolging van hun vijandige volksgenoten te staken, want hij wilde hen zoveel mogelijk sparen, nu hun leider dood was. Joab stuurde een Ethiopische man naar de koning om hem de uitslag van de strijd te melden. Omdat een zoon van de priester Zadok steeds bij Joab erop aandrong om ook naar David (1012 – 972) te gaan, liet hij hem met enige tegenzin toch maar die kant op rennen. Zadoks zoon wist de Ethiopiër in te halen (2Sam.18:1-23).

³³ Pas enige jaren na de vervloeking door Simeï werden enkele zonen van koning Saul (1033 – 1012) gedood, omdat de Here dat wilde (2Sam.21:1-14).

De wachter van de stad waar koning David was, zag de 2 mannen afzonderlijk komen. De koning verwachtte een goed bericht, omdat het slechts 2 mannen waren. Toen de zoon van priester Zadok werd herkend, versterkte dat het vermoeden van David. Die zoon bracht als eerste aan de koning het goede bericht over de afloop van de strijd. Toen David vroeg naar het welzijn van zijn zoon Absalom, kreeg hij slechts een ontwijkend antwoord. Nadat ook de Ethiopiër aan de koning het goede bericht had overbracht, kreeg hij op de vraag over zijn rebelse zoon een duidelijk antwoord. Na het horen van die duidelijke boodschap liep koning David naar een kamer bovenin de poort. Daar hij jammerde luid over de dood van de kwaadaardige prins (2Sam.18:24-33).

Door de dood van Absalom was de koning overmand van verdriet (2Sam.19:1-4). Hij bleef in de bovenkamer maar treuren en klagen om de dood van zijn zoon. De opluchting en blijdschap van zijn leger door de overwinning gingen totaal aan hem voorbij. Het overschaduwde de overwinning zelfs volledig. De mannen die voor God en de koning hun leven op het spel hadden gezet, ervoeren de overwinning als een nederlaag. Daarbij kwam ook nog, de pijnlijke relatie tussen David en het overgrote deel van het volk. De meeste Israëlieten hadden met hun keuze voor Absalom hun rechtmatige koning verworpen. Absalom mocht dan wel de strijd hebben verloren, en zijn gesneuveld, maar daarmee was de relatie tussen David en het overgrote deel van zijn volksgenoten nog niet hersteld.

Generaal Joab zag in, dat deze situatie zo niet langer kon voortduren. Met harde woorden verweet hij de koning zijn ondankbare gedrag tegenover zijn aanhangers. Hij toonde meer liefde voor zijn rebelse zoon, dan voor de mensen die zich volledig voor hem hadden ingezet. Als door Davids ondankbare houding de stemming bij zijn aanhangers om zou slaan, dan zou het er slecht voor hem uit zien (2Sam.19:1-7).³⁴ Zijn sterke gevoelens als vader voor zijn kinderen stond het goed functioneren als koning voor Gods volk op dit moment in de weg. Door de duidelijke waarschuwing van zijn generaal kwam David weer tot zichzelf. Hij begreep, dat dit echt zo niet langer kon. Hij kwam naar beneden, en ging in de poort zitten, zodat al zijn mensen bij hem langs konden gaan (2Sam.19:8^a).

De aanhangers van Absalom, die de strijd hadden verloren, waren gevlucht. Daarna wisten ze niet, wat ze moesten doen. Moesten ze David opnieuw vragen om hun koning te worden. De koning liet via de priesters Zadok en Abjatar aan de oudsten van de stam Juda de boodschap sturen, dat hij het op prijs stelde, als zij hem als eersten opnieuw als koning zouden verwelkomen. Ook wilde hij generaal Joab vervangen door Amasa die het leger van Absalom had geleid.³⁵ Unaniem besloten de Judese mannen om hun stamgenoot David opnieuw als hun koning uit te nodigen. Daarom ging de koning naar Juda. Een aantal Judeeërs kwam hem tegemoet (2Sam.19:8^b-15).

³⁴ Hoewel generaal Joab de situatie goed inschatte, vergat hij hierbij echter, dat hijzelf voor een groot deel de oorzaak van deze vervelende toestand was. Dwars tegen het bevel van de koning in, had hij Absalom gedood. Dat koning David zijn kwaadaardige zoon ondanks al zijn slechte daden niet met de (eeuwige) dood wilde straffen, had hij moeten respecteren.

³⁵ Met de keuze voor Amasa als nieuwe generaal, maakte koning David opnieuw een grote fout. Dat hij de bekwame Joab wilde vervangen, was volkomen terecht. Deze Joab speelde, als het hem uitkwam, voor eigen rechter, en maakte er geen probleem van om één of meerdere mensen te vermoorden. Soms maakte hij zich zelfs schuldig aan massamoorden (2Sam.3:27, 1Kon.11:15,16, vgl. 2Sam.8:2, 12:26-31, 1Kron.20:1-3).

Min of meer uit wraak zijn generaal Joab laten vervangen door Amasa, die door de kwaadaardige Absalom als leider voor zijn leger was aangesteld, was zeer onverstandig en onrechtvaardig (2Sam.17:25, 19:13, 20:4-13). Het ging de koning zeker niet (in de eerste plaats) om de massamoorden, want daar had hijzelf ook nooit een probleem van gemaakt (2Sam.8:2, 12:26-31, 1Kron.20:1-3). Hoewel Joab eigenzinnig was, en soms voor eigen rechter speelde, was hij een bekwame en trouwe generaal van David (1012 – 972) (2Sam.2:17,30,31 12:26-29, 19:5-7, 20:13-22). Generaal Amasa was een onbekwame rebel die de strijd verloor, en een nieuwe opstand uit de hand liet lopen (2Sam.18:1-8, 20:4-6).

Ook de Benjaminit Simeï, die David op zijn vlucht had vervloekt, kwam naar hem toe. Hij smeekte de koning om vergeving over wat had gedaan. Abisai wilde hem doodslaan, maar daar wilde David niets van weten. Hij bevestigde met een eed, dat hij door hem niet zou worden gedood (2Sam.19:16-23).³⁶

Daarna trokken mannen uit alle andere stammen van Israël de gevluchte koning tegemoet. Ze verweten de Judeeërs, dat ze David eerder dan hen als hun koning hadden binnengehaald. Deze verwijten waren echter onterecht en niet overtuigend (2Sam.19:41-43). Na de dood van koning Saul (1033 – 1012) hadden de andere 11 stammen van Israël de rebellie van generaal Abner en prins Isboset (1012 – 1010) gesteund (2Sam.2:8-3:1). De aanhang van de kwaadaardige prins Absalom was er ruimschoots vertegenwoordigd (2Sam.15:13), en een nieuwe rebellie vanuit het noorden brak al spoedig uit (2Sam.20:1,2).

Nadat David (1012 – 972) in Jeruzalem was teruggekeerd, en in zijn koningschap over heel Israël was hersteld, brak er een nieuwe opstand uit. Seba, een man uit de stam Benjamin, nam in het noorden van Israël de leiding over. De koning zei tegen de nieuwe generaal Amasa, dat hij binnen 3 dagen het leger bijeen moest roepen. Hoewel Amasa ruimschoots de tijd had gekregen, kwam hij na die 3 dagen nog steeds niet terug. Daardoor dreigde de tegenstand van Seba vaste voet aan de grond te krijgen. Daarom beval David, dat Abisai de taak van onbekwame generaal Amasa moest overnemen. Hij moest met zijn leger aan de rebellie een einde maken, maar Abisai liet deze opdracht over aan zijn broer Joab, die door de koning als generaal van het leger was ontslagen. Joab trok met het leger naar het noorden de opstand tegemoet.

Toen hij onderweg generaal Amasa tegenkwam, deed hij, alsof hij hem hartelijk wilde begroeten. Tijdens die "begroeting" stak hij zijn rivaal dood. Na deze moord werd de tocht naar het hoge noorden van Israël voortgezet. De rebel Seba had zich daar verschanst in de plaats (Abel-)Bet-Maächa. Joab en de mannen die bij hem waren, begonnen met de belegering van die stad. Een vrouw uit de bedreigde plaats bood aan om te bemiddelen. Joab was bereid om de belegering te staken, als ze Seba aan hem zouden uitleveren. Na overleg in de stad werd het hoofd van de rebellenleider afgehakt, en over de muur gegooid. Daarmee kwam een einde aan de opstand. Daarna trok Joab met het leger weg. De mannen gingen naar Jeruzalem, en de eigengereide Joab meldde zich bij de koning. In de praktijk bleef hij gewoon de generaal van het leger (2Sam.20:1-23).

Enige tijd nadat de rust in Israël was teruggekeerd, had de Here het 3 jaren lang niet voldoende laten regenen. Het nare gevolg was natuurlijk, dat er hongersnood kwam. Toen koning David aan God vroeg, waarom Hij te weinig regen gaf, zei Hij, dat koning Saul en zijn aanhangers Gibeonieten hadden vermoord, terwijl aan die mensen was beloofd, dat ze mochten blijven leven (Joz.9:15,18-21^a). De slechte koning wilde echter de Gibeonieten uitroeien, en was daar al mee begonnen. De Here wilde, dat deze bloedschuld werd verzoend. In overleg met de overgebleven Gibeonieten werden 7 mannen uit het nageslacht van koning Saul opgehangen. Nadat deze 7 mannen na hun dood waren begraven, zegende God zijn volk (2Sam.21:1-14).

³⁶ Dit betekende niet, de koning David de Benjaminit Simeï zijn zonden had vergeven. Hij vroeg aan zijn opvolger Salomo (972 – 932) om hem te berechten, zodat hij geen natuurlijke dood zou sterven (1Kon.2:8,9). Koning Salomo verbande Simeï naar de stad Jeruzalem. Als hij de hoofdstad zou verlaten, dan zou hij sterven. Toen hij 3 jaren later 2 weggelopen slaven uit de stad Gat had opgehaald, werd hij alsnog gedood (1Kon.2:36-46). Blijkbaar liet koning David niet zelf Simeï doden om op dat moment zijn koningschap over heel Israël niet in gevaar te brengen (2Sam.19:22).

Of de handelwijze van de koningen David en Salomo de juiste was, is nog maar de vraag. Uitgestelde straffen of berechttingen zijn bij de Here alleen te rechtvaardigen, als iemand zich niet bekeert, en volhardt in het kwaad. Of dit bij Simeï het geval was, weten we niet (zeker). De Bijbel spreekt zich daar niet over uit, en daar hebben we het maar mee te doen. Voor ons is het blijkbaar niet belangrijk (genoeg).

Er viel weer ruimschoots voldoende regen. Daardoor wist David, dat de relatie tussen de Here en het volk Israël weer was hersteld.

In die periode was er geregeld strijd tussen de Israëlieten en de Filistijnen. Iedere keer werd dit zeer vijandige volk door de mannen van David verslagen (2Sam.21:15-22, 1Kron.20:4-8).

Na die tijd had de Here om de zonden van zijn volk Israël aan satan de ruimte gelaten om David (1012 – 972) te verleiden (2Sam.24:1 en 1Kron.21:1). De koning had daaraan toegegeven, en hij had het volk laten tellen om te weten, hoe machtig hij was. Toen generaal Joab met grote afkeer de opdracht van David had uitgevoerd, kreeg de koning spijt. Hij vroeg aan God om vergeving. Nadat de profeet Gad had gezegd, dat de koning moest kiezen uit 3 rampen om de zonden van zijn volksgenoten aan te pakken, koos hij voor de slaande hand van de Here, want hij wist, dat God straft uit liefde. Hij wilde niet, dat zijn volksgenoten de slagen van vijandige mensen kregen te verduren. Daardoor bleven er nog 2 rampen over: de 7-jarige hongersnood en de 3-daagse pest. Door Jahwehs keuze brak de pestziekte uit onder het volk, zodat veel mensen stierven.

Toen de hemelse knecht van God die pestplaag verspreidde, bij de stad Jeruzalem kwam, kreeg de hemelse Vader berouw. Hij liet zijn knecht stoppen aan de rand van de hoofdstad. David vroeg aan de Here, of Hij die vreselijke plaag wilde beëindigen. De profeet Gad kwam naar de koning, en hij zei tegen hem, dat hij bij de plaats waar de verderfengel was, een altaar moest bouwen. David kocht die plaats van de eigenaar. Hij bouwde daar een altaar, en liet er offers brengen. Toen de koning Jahweh offers had gebracht, en had gebeden om het stopzetten van de plaag, luisterde God naar hem. De pestplaag hield op. Dankzij de genade van de hemelse Vader, en het gebed en de offers van David had de pestplaag de hoofdstad Jeruzalem niet bereikt (2Sam.24 en 1Kron.21:1-27). Door het grote aantal slachtoffers van die ziekte was echter het aantal strijdbare mannen van het volk Israël sterk afgenomen. Daardoor was de menselijke kracht van het leger van koning David alleen maar verzwakt.

Aan het einde van zijn regering begon de koning met de voorbereidingen voor de tempel die zijn zoon Salomo (972 – 932) later zou laten bouwen. Daarvoor schafte hij allerlei materialen aan. Ook verdeelde hij de Levieten, die mannen van 30 jaar en ouder waren, in 4 groepen. De 4^e groep kreeg de taak om de muziek in de tabernakel en de toekomstige tempel te verzorgen. De dienst van de priesters werd eveneens beter georganiseerd. Alle aspecten van de eredienst voor God werden door de oude koning helemaal in orde gebracht (1Kron.22:2-26:32, 29:1-9, vgl. 1Kron.21:18-22:1). Het hele bouwplan van de tempel met de erbij horende organisatie werd kant-en-klaar aan zijn zoon Salomo overgedragen (1Kron.28). Zo kon de jonge en onervaren prins in een goed georganiseerd land zich in zijn koningschap ontwikkelen tot een goed bestuurder. Niet lang nadat David was opgevolgd door zijn zoon Salomo, stierf de oude vorst (1Kon.2:10-12, 1Kron.29:20-28).

Koning David is de Here in zijn hele leven trouw gebleven. Soms verviel hij helaas in grove zonden, maar iedere keer kreeg hij berouw van het kwaad, en bekeerde hij zich. God zegende hem en daarmee ook zijn volk. Ruim 40 jaren heeft hij geregeerd. Eerst 7½ jaar vanuit Hebron, en daarna 33 jaren vanuit Jeruzalem (2Sam.5:4-9, 1Kron.3:4). Onder Davids bekwame leiding ontwikkelde de staat Israël zich tot een erg machtig land. Deze koning is de belangrijkste en bekendste dichter van het bijbelboek Psalmen.

Dichters	Tijd	Psalmen	Aantal
Mozes	Leefde rond 1528 – 1408.	90	1
David	Regeerde van 1012 – 972.	2 - 41, 51 - 65, 68 - 72, 86, 91, 98, 99, 101, 103, 104, 108 - 110, 122, 124, 131, 133, 138 - 145,	82
David (hoogstwaarschijnlijk)		47, 49, 67, 93 - 97, 105, 119, 123, 149	12
David (waarschijnlijk)		1, 92, 111, 112, 146, 148	6
David (misschien)		113, 136	2
Salomo	Regeerde van 972 – 932.	127	1
Salomo (hoogstwaarschijnlijk)		132	1
Salomo (misschien)		135	1
Asaf	Leefde tijdens koning David en koning Salomo.	78, 82, 83	3
Asaf (hoogstwaarschijnlijk)		50, 73	2
Heman de Ezrachiet	Leefde tijdens koning Salomo.	88	1
Etan de Ezrachiet	Leefde tijdens koning Salomo en Rehabeam (932 – 915).	89	1
Hizkia (hoogstwaarschijnlijk)	Regeerde van 727/714 – 697.	66, 75, 81, 102, 106	5
Hizkia (waarschijnlijk)		44, 76, 116	3
Hizkia (misschien)		45, 46, 77, 80	4
Jesaja (misschien)	Profeteerde van 733 – 681.	125	1
Jeremia (misschien)	Profeteerde van 628/627 – 561/560.	74, 79, 126	3
Zerubbabel (hoogstwaarschijnlijk)	Landvoogd van 537 – ?	118	1
Nehemia (waarschijnlijk)	Landvoogd van 445 – 433	120	1
Onbekende priester(s)	Leefde(n) waarschijnlijk in de tijd van koning Hizkia en/of koning Manasse (697 – 642).	48, 84	2
Een onbekende Leviet	Leefde waarschijnlijk in de tijd van koning Manasse.	42, 43	2
Onbekende dichters		85, 87, 100, 107, 114, 115, 117, 121, 128 - 130, 134, 137, 147, 150	15
T o t a a l a a n P s a l m e n			150

De jonge koning **Salomo** (972 – 932) begon zijn regering als een dienaar van God. Na zijn eerste regeringsdaden ging hij naar de tabernakel in Gibeon om daar offers te laten brengen voor de Here. Daar openbaarde de hemelse Vader zich aan hem in een droom. Hij vroeg aan

de nieuwe koning: “Wat zal ik aan jou geven?” Salomo vroeg Hem om wijsheid om zijn machtig land met een talrijke bevolking goed te kunnen besturen. Zijn vader David was het koningschap ingegroeid; zijn zoon moest het grotendeels nog leren. God was erg blij met de verstandige keuze van Salomo. Omdat de jonge koning niet iets voor zichzelf had gevraagd, zoals een lang leven, rijkdom, macht en eer, beloofde de Here hem naast wijsheid ook alles, wat hij niet had gevraagd. Wel verlangde Hij van Salomo, dat hij Hem trouw zou blijven dienen, zoals zijn vader David (1012 – 972) had gedaan. Toen de koning wakker werd, liet hij uit dankbaarheid offers brengen bij de ark in Jeruzalem (1Kon.3:3-15, 2Kron.1:3-13). God zegende hem, en Hij maakte hem machtiger en wijzer dan alle koningen van het heilige land, die voor en na hem regeerden (1Kon.4:1,29-32, 2Kron.1:1,12). Ook Salomo (972 – 932) was één van de auteurs van het bijbelboek Psalmen.

In het begin van de regeringstijd van deze koning werd de tempel als woonplaats voor God in Jeruzalem gebouwd (1Kon.5, 2Kron.2:1-5:1). In 969 voor Christus begon men met de bouw ervan, en 7 jaren later was het nieuwe huis van de Here klaar (1Kon.6). Met een groot feest werd de tempel in gebruik genomen. Op een gepaste wijze werd de ark uit de tent van David gehaald, en naar de zojuist gebouwde tempel gebracht. Daar werd de ark in het heilige van de heiligen gezet (1Kon.8:1-9, 2Kron.5:2-14). Tijdens deze ceremonie gebeurde iets heel indrukwekkends. Een wolk daalde naar beneden, en de heerlijkheid van God vulde het hele huis. Daarmee liet Hij zien, dat Hij het nieuwe gebouw accepteerde, als zijn woonplaats tussen zijn volk. Na het gebed van koning Salomo daalde vuur van de hemel neer, en het stak de offers aan, die waren klaargemaakt (1Kon.8, 2Kron.5:2-7:10).

Daarna openbaarde de hemelse Vader zich 's nachts opnieuw aan de koning. De Here zei tegen de koning, dat Hij naar zijn gebed bij de inwijding van de tempel had geluisterd. Opnieuw kreeg Salomo, wat hij in zijn gebed aan God had gevraagd (2Kon.9:1-9, 2Kron.7:11-22).

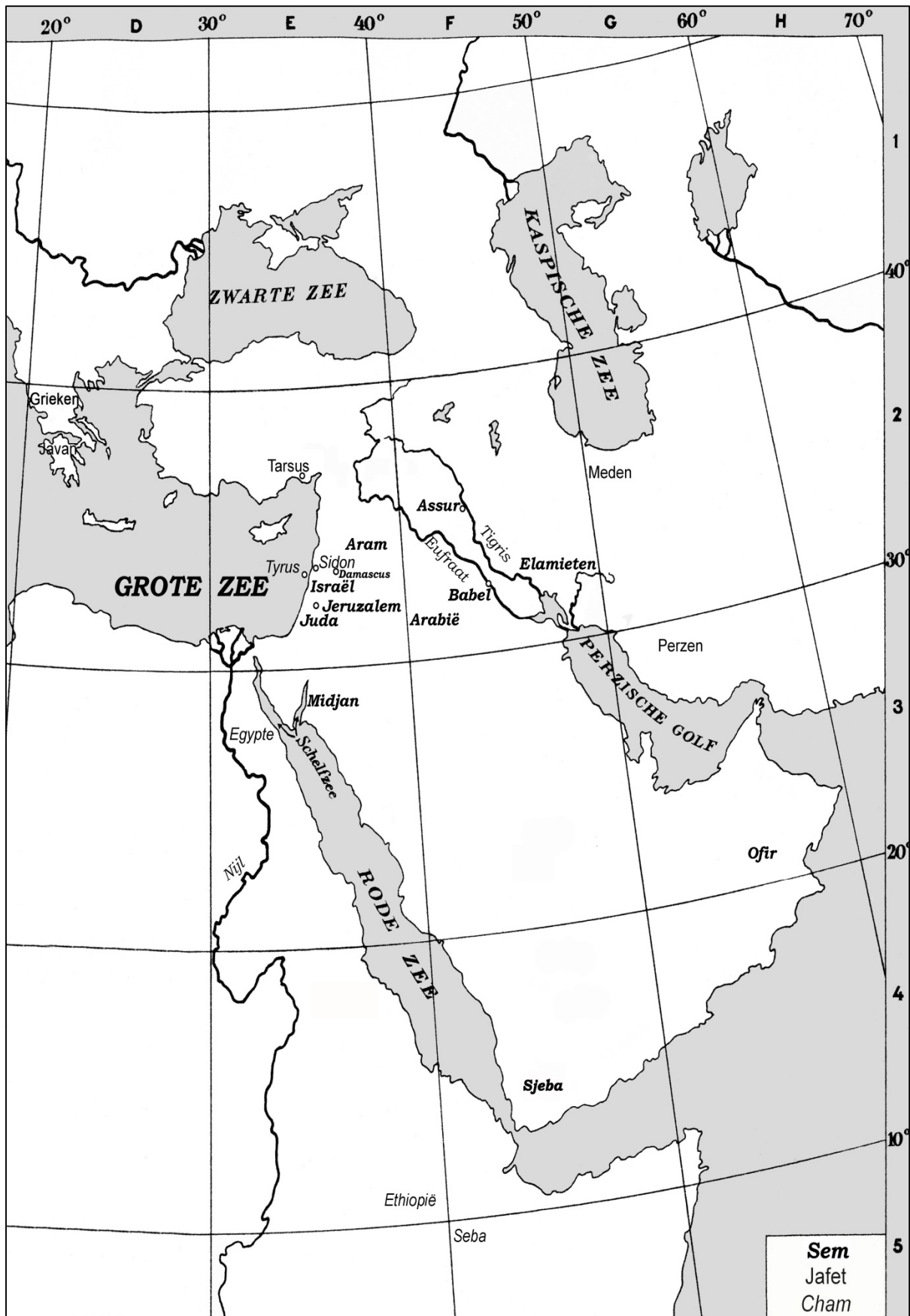
Nadat de tempel was ingewijd, liet de koning voor zichzelf een nieuw paleis bouwen. Het duurde 13 jaren, voordat het prachtige huis van Salomo was voltooid. Er was zoveel cedershout uit het Libanongebirge voor gebruikt, dat het paleis ook wel *Het woud van de Libanon* werd genoemd (1Kon.7:1-12, 9:10, 1Kron.8:1).

Enige tijd later kreeg Salomo bezoek van de koningin van Sjeba.³⁷ Zij kwam in verband met de naam van Jahweh naar het heilige land. Zij zegende ofwel prees zelfs de God van Israël, omdat Hij uit liefde een zeer wijze koning over zijn volk had aangesteld (1Kon.10:1-13, 2Kron.9:1-12).³⁸

Hoewel deze wijze en zeer intelligente koning zijn regering veelbelovend begon, bezweek hij voor de charmes van zijn vele heidense vrouwen en voor de weelde. Doordat hij geleidelijk het steeds minder nauw nam met Gods geboden, werd de verleiding hem te sterk. Zijn prachtige paleis waaraan veel langer gebouwd werd, dan aan de tempel, was al een teken aan de wand. Hij buitte het volk van de Here uit met torenhoge belastingen. Dit deed hij vooral ten bate van zijn eigen genoegens (1Kon.6:37-7:1, 12:4,11^a). Het begon met het trouwen met een heidense prinses uit Egypte (1Kon.3:1, 2Kron.8:11); daarna vulden steeds meer heidense vrouwen zijn dure harems (1Kon.11:1).

³⁷ *Sjeba* was een zoon van Joktan, en een kleinzoon van Heber, terwijl Heber weer een achterkleinzoon was van Sem (Gen.10:22,24-28). Het land van de Sjabeeërs lag in het huidige Jemen ten zuiden van het Saoedi-Arabië.

³⁸ Hoewel de koningin van Sjeba geloofde in het bestaan van Jahweh als de God van Israël, betekent dit niet automatisch, dat zij Hem zag als de enige ware God. Met haar lovende woorden was de Here nog niet haar persoonlijke verlosser en vriend. Als we de koningin vergelijken met Rut, dan zien we het verschil heel duidelijk. Ook Rut was van heidense afkomst. Zij echter, wilde zich compleet voegen onder het gezag en de wetten van de Here. Ze liet zich inlijven bij het Joodse volk. Rut zei tegen Naomi: “.... uw volk is mijn volk, en uw God is mijn God (Ruth 1:16).”

Meer en meer werd koning Salomo ongehoorzaam aan de geboden van God, en hij begon eveneens de afgoden te dienen. Zijn verzet tegen de Here groeide, en uiteindelijk verliet hij Hem (1Kon.11:1-9). Salomo deed bijna alles wat de hemelse Vader aan de koningen in het heilige land had verboden, en hij volhardde in het kwaad (Deut.17:14-20, 1Kon.3:1-3, 4:26, 10:26-29^a, 11). De zeer wijze koning werd een grote dwaas. Veelbelovend was hij met zijn regering begonnen, triest is het einde daarvan geworden. In de tijd dat hij aan de macht was, begon ook een steeds groter deel van het volk met de afval van Israëls God (2Kron.30:26). Nadat Salomo 40 jaren had geregeerd, stierf hij (1Kon.11:42,43, 2Kron.9:30,31).

Een andere psalmdichter was **Asaf**. Hij was een Leviet, die leefde tijdens de regering van de koningen David (1012 – 972) en Salomo (972 – 932). Asaf was een profeet, en schreef ook een aantal geïnspireerde liederen (1Kron.25:1, 2Kron.29:30). David stelde hem aan als zanger en dirigent (1Kron.6:31,32,39). Asaf was eveneens betrokken bij de muziek, toen de ark op bevel van David naar Jeruzalem werd gebracht (1Kron.15:16,19). Later deed hij daar dienst bij de ark, en zorgde hij met zijn zonen voor de uitvoering van psalmen (1Kron.16:1-37).

Een andere auteur van bijbelboek Psalmen is een zekere **Heman**.³⁹ Hij was een Ezrachiet, en hij hoorde bij de stam Juda (1Kron.2:3,4,6). Deze dichter Heman was 1 van de 4 wijste mannen tijdens de regering van koning Salomo. Alleen de koning zelf was in de tijd dat hij de Here gehoorzaamde, nog wijzer (1Kon.4:31/5:11).

Een broer van Heman heeft ook een psalm gedicht. Hij heette **Etan** (1Kron.2:3,4,6),⁴⁰ Hij was evenals zijn broer Heman 1 van de 4 wijste mannen tijdens de regering van koning Salomo. Alleen de koning zelf was in de tijd dat hij God gehoorzaamde, nog wijzer (1Kon.4:31/5:11). Uit de prachtige en indrukwekkende psalm (89) die Etan heeft geschreven, blijkt, dat hij ook nog tijdens de regering van Salomo's zoon Rehabeam (932 – 915) heeft geleefd.

Na de dood van koning Salomo raakte het machtige rijk Israël verdeeld. Vanaf 932 voor Christus bestond er een noordelijk deel (van 10 stammen), en een zuidelijk deel (van 2 stammen) van wat vroeger één rijk was. Het noordelijke deel werd in de loop van de tijd zo slecht en verdorven, dat de Here het al na ruim 200 jaren in ballingschap liet voeren. De bevolking werd naar het land Assyrië verdreven (2Kon.17:1-6), en maar weinig mensen van het noordelijke deel zijn teruggekeerd. In het zuidelijke deel regeerden na de dood van koning Salomo, vooral in de beginperiode, meestal koningen die God dienden (2Kron.10-32).

Eén van die koningen in het zuidelijke deel was **Hizkia** (727/714 – 697). Hoogstwaarschijnlijk heeft ook hij één of meer psalmen geschreven. Toen deze koning met zijn regering in het Tweestammenrijk Juda begon, waren vrijwel alle inwoners van het Tienstammenrijk in het noorden van het heilige land door het sterke Assyrische rijk al naar het Tweestromenland gedeporteerd. Dit was Gods straf voor hun voortdurende ongehoorzaamheid (2Kon.17:1-23).

Nadat Hizkia het bestuur van zijn land had overgenomen, werd hij in 712 voor Christus door een dodelijke ziekte getroffen. Hij zou sterven. Op grond van zijn smeekgebed en de genade van God herstelde hij echter, en hij mocht daarna nog 15 jaren leven (2Kon.20:1-11, Jes.38).

Hoewel koning Hizkia het volk de Here wilde laten dienen (2Kon.18:1-6, 2Kron.29:1-31:21),

³⁹ De dichter Heman moet men niet verwarren met de gelijknamige profetische zanger en dirigent die leefde tijdens de regering van koning David (1012 – 972) en koning Salomo (972 – 932). Dat was een Leviet uit het bekende nageslacht van de Korachieten (1Kron.6:31-38, 15:16-19, 16:41,42, 25:1-6, 2Kron.5:12).

⁴⁰ De dichter Etan moet men niet verwarren met de gelijknamige profetische zanger en dirigent die leefde tijdens de regering van koning David en koning Salomo. Dat was een Leviet uit het nageslacht van de Merarieten, die ook wel Jedutun werd genoemd (1Kron.6:31-33^a,44-47, 15:16-19, 25:1-6, 2Kron.5:12).

vertrouwde hijzelf in de praktijk niet in de eerste plaats op de almachtige God. Als tegenwicht tegen de groeiende invloed van de machtige Assyriërs sloot hij in 712 of 711 een verbond met de Babylonische koning Merodach-Baladan (722 – 710 en 703 – 702). Hij liet aan zijn gezanten, die hem kwamen feliciteren met het herstel van zijn ziekte, alle schatten van zijn paleis in Jeruzalem zien. Hierover was zijn hemelse Vader erg boos. De profeet Jesaja bestrafte hem daarover (2Kon.20:12-19, 2Kron.32:24-26, Jes.39). Toch zocht de Judese koning sinds 705 voor Christus hulp bij de farao van Egypte (2Kon.18:21,24, Jes.30:1-7, 31, 36:6,9).

De gevolgen bleven niet uit. Nadat de nieuwe Assyrische koning Sanherib (705 – 681) alle opstanden in zijn grote rijk had neergeslagen, veroverde hij in 701 voor Christus op Jeruzalem na heel het Tweestammenrijk. Koning Hizkia probeerde via onderhandelingen met koning Sanherib de belegering van de hoofdstad te beëindigen. Hij betaalde daarvoor aan de Assyrische koning een hele grote som geld: 300 talenten zilver en 30 talenten goud.⁴¹ Toen de wanhopige Judese koning dat grote bedrag had betaald, trok de onbetrouwbare koning Sanherib met zijn legers niet weg, zoals was afgesproken. Integendeel, hij eiste daarna de onvoorwaardelijke overgave van Jeruzalem. Het einde leek nabij (2Kon.18:13-37, 2Kron.32:1-19, Jes.36). De Judese koning moest leren om alleen op God te vertrouwen.

Door de indringende smeekebeden van koning Hizkia (727/714 – 697), de profeet Jesaja en veel andere Joden werd de stad Jeruzalem uit genade door een rechtstreeks ingrijpen van de Here gered. In één nacht doodde de Knecht van God 185.000 mannen.⁴² Koning Sanherib kon niets anders doen, dan met het restant van zijn legers naar zijn hoofdstad Ninevé vluchten (2Kon.19:6,7,14-36, 2Kron.32:20-22, Jes.37:6,7,14-37).

732	0 jaar oud	Hizkia wordt geboren.
727	5 jaren oud	Hij begint in theorie met zijn regering.
714	18 jaren oud	Hij begint in de praktijk met zijn regering.
712	20 jaren oud	Hizkia krijgt een dodelijke ziekte. Toch geneest hij.
705	27 jaren oud	Hizkia sluit een verbond met Egypte.
701	31 jaren oud	De Here doodt 185.000 Assyriërs, en redt zo Jeruzalem.
697	35 jaren oud	Koning Hizkia sterft.

Men dacht in die tijd, dat de goden van ieder volk meestreden in de oorlogen.⁴³ Het volk dat de strijd won, zou eveneens de sterkste god hebben. Zo schilderde een Assyrische leider Jahweh af als een zwakke god die zijn volk niet kon redden. De afgoden van de overwinnende Assyriërs zouden volgens hem veel sterker zijn dan alle andere goden (2Kon.18:32^b-35, 2Kron.32:13-19, Jes.36:18-20, 37:10-13). Nadat de Here echter, het Tweestammenrijk Juda door zijn rechtstreekse ingrijpen zo wonderbaarlijk had verlost, waren de volken rondom diep onder de indruk. De redding van de Joden was voor verreweg de meeste buurvölkeren ook goed nieuws. Het Assyrische wereldrijk vormde niet alleen voor het Tweestammenrijk een gevaar, maar eveneens voor andere koninkrijken uit die tijd. Het grote verlies van koning Sanherib werd door het overgrote deel van de bekende volken gezien als een bevrijding van een gemeenschappelijke vijand. Daarom brachten ze toen uit groot respect geschenken en kostbaarheden voor de God van Israël en koning Hizkia naar Jeruzalem (2Kron.32:23).

⁴¹ Een talent is ruim 30 kg. Er moest dus ongeveer 10.000 kg zilver en 1.000 kg goud worden opgebracht!

⁴² Zie en vergelijk Herodotus, Historiën, deel 2, 141.

Flavius J., Joodse Oudheden, deel 10, hoofdstuk 1:5.

⁴³ Daarom verwoestte men ook de tempels van de afgoden van de vijanden. Om dezelfde reden namen de Filistijnen de ark van de God Jahweh mee als buit voor hun afgod Dagon (1Sam.5:1,2), en voerde de Babylonische koning Nebukadnezar II (604 – 562) een deel van de voorwerpen en de heilige vaten uit de tempel mee naar het heiligdom van zijn afgod in Babel (Dan.1:1,2, 5:2,3,23).

Na deze gebeurtenis mocht de vrome koning Hizkia (727/714 – 697) nog enkele jaren over het Tweestammenrijk regeren. Toen hij stierf, was hij nog maar 35 jaar.

Behalve de hierboven genoemde dichters van het bijbelboek Psalmen zijn er nog meer auteurs die hieraan hebben bijgedragen. Het kan zijn, dat de profeten Jesaja en Jeremia er ook bij horen, maar dat is allerm minst zeker. De profeet Jesaja trad op tijdens de regering van de koning Uzzia (785 – 733), Jotam (733 – 732), Achaz (732 – 727) en Hizkia (727/714 – 697) uit het Tweestammenrijk (Jes.1:1). Daarna profeteerde Jeremia gedurende de regering van de vrome koning Josia (640 – 609), en de vazalkoningen Joahaz (609), Jojakim (608 – 597), Jojachin (597) en Zedekia (597 – 586) (Jer.1:1-3). Hij stierf gedurende de ballingschap in het Tweestromenland.

Hoogstwaarschijnlijk heeft de landvoogd **Zerubbabel** ook een psalm (118) geschreven. Hij hoorde bij het nageslacht van koning David (1012 – 972).⁴⁴ Over de 1^e groep Joden die in 537 voor Christus terugkeerde naar het heilige land, had Zerubbabel de leiding. Door de Perzische koning Kores II (559/538 – 529) was hij als landvoogd over het Joodse volk aangesteld (Ezra 1:8, 5:14, Hag.1:1).

Na de terugkeer bouwden de Joden vrij snel het brandofferaltaar weer op om de dagelijkse offers te brengen (Ezra 3:1-6). In het voorjaar van 536 begonnen ze onder leiding van de landvoogd Zerubbabel met de herbouw van de tempel (Ezra 3:8-11). Kort daarna kwam echter door tegenwerking van het jaloerse Samaritaanse buurvolk (uit het gebied van het vroegere Tienstammenrijk) de bouw van de tempel gedurende 16 jaren stil te liggen (Ezra 4:1-5,24).⁴⁵

Deze trieste situatie duurde tot 520 voor Christus (Ezra 4:24, Hag.1:1,14, 2:1). In dat jaar riepen de profeten Haggai en Zacharia de leiders en het Joodse volk op om met het werk aan de

⁴⁴ Zerubbabel stamde af van Natan, een zoon van koning David (1012 – 972) en Batseba (Luk.3:23-32). Hij was geen zoon of (achter)kleinzoon van koning Jojachin. De Here had het koningschap van Jojachin en zijn nageslacht afgenomen (Jer.22:24-30). Het recht op het koningschap werd overgedragen aan Zerubbabel die een nakomeling was van Natan, een jongere broer van koning Salomo (1Kron.3:5, Jes.11:1,2, Hag.2:24, Zach.12:12). Deze Zerubbabel kan dus niet de Zerubbabel zijn, die in het Evangelie van Matteüs wordt genoemd (1Kron.3:17 en Mat.1:7-12). Die Zerubbabel was een nakomeling van Jojachin, en dat nageslacht had de Here uitgesloten van de troon van David (Jer.22:30). Het Evangelie van Matteüs was in eerste instantie aan de Joden gericht. Het geeft bij het geslachtsregister van de Here Jezus de mannelijke lijn weer, die eindigt bij Jozef. We weten echter, dat Jozef niet de echte vader van Jezus was.

In Lukas (3:23-31) lezen we over een andere Zerubbabel. Aangezien de arts Lukas zijn evangelie in de eerste plaats aan de van oorsprong heidense Theofilus (= vriend van God) schreef, trok hij zich weinig aan van de Joodse cultuur. De mannelijke lijn van de (koninklijke) stamvaders was voor hem veel minder interessant. Bij de Romeinse cultuur, die in dit opzicht veel meer op de onze lijkt, was de gewone realiteit veel belangrijker. Daarom is het voor de hand liggend, dat Lukas in zijn geslachtslijst de voorouders van Maria de moeder van de Here Jezus weergeeft. Dit verklaart, waarom Lukas met een geslachtslijst kwam, die sterk afwijkt van die uit Matteüs (1).

Men meende, dat Jezus een zoon van Jozef was, maar in werkelijkheid was Hij een (klein)zoon van (H)Eli, de vader van Maria. Jezus is dus een nakomeling van Natan, een jongere broer van Salomo, en een zoon van David en Batseba (1Kron.3:5 en Luk.3:31). Die lezing is in de nieuwere bijbelvertalingen ten onrechte niet mogelijk. In de (herziene) Statenvertaling echter wel. (Tip! Gebruik voor bijbelstudie ook de (herziene) Statenvertaling.) “*En Hij, Jezus, begon omtrent 30 jaren (oud) te wezen, zijnde, alzo men meende, (de) zoon van Jozef, den (zoon) van Heli, ... (Luk.3:23).*” (Zie Turenhout T. van, Het Evangelie via de apostel Matteüs, Grijskerk, 2024.)

⁴⁵ Dit gebeurde echter niet op bevel van de Perzische koning Artaxerxes I (465 – 424), die door veel uitleggers omgedoopt wordt tot Cambyses II (529 – 522). Dat gedeelte van het bijbelboek Ezra (4:6-23) gaat niet over de herbouw van de tempel, maar van de muren. De Israëlieten schreven niet chronologisch (= in tijdsvolgorde), maar thematisch! Het 4^e hoofdstuk van Ezra heeft het thema *Tegenwerking van de buurvölker en de gevolgen daarvan*. In het begin gaat het over de herbouw van de tempel, en daarna komen de muren aan de beurt. Eigenlijk bevat het tweede gedeelte van dit hoofdstuk de voorgeschiedenis van het bijbelboek Nehemia. In het laatste vers van hoofdstuk 4 gaat het weer verder over de gebeurtenissen rond de herbouw van de tempel.

tempel verder te gaan. De landvoogd Zerubbabel en zijn volksgenoten luisterden naar de oproep van de 2 profeten, en ze hervatten de herbouw van de tempel (Ezra 5:1,2). In 515 voor Christus was de nieuwe tempel klaar (Ezra 6:14,15).

Een andere dichter die hoogstwaarschijnlijk een bijdrage aan het bijbelboek Psalmen heeft geleverd, is de landvoogd **Nehemia**. Hij was een Joodse schenker aan het hof van de Perzische koning Artaxerxes I (465 – 424).⁴⁶ Deze koning gaf aan hem toestemming om met een klein leger naar Jeruzalem te gaan. Daar mocht hij de muren van de verwoeste hoofdstad van Israël laten herstellen (Neh.2:1-9).

Toen Nehemia in 445 voor Christus naar Jeruzalem kwam, werd met de herbouw van de muren van de hoofdstad begonnen (Neh.2:11-18). Ondanks alle tegenstand van vijandige buurvölkeren zette de landvoogd de herbouw van de muren door (Neh.4), en met hulp van de Here werd het werk afgerond (Neh.6). Na 52 dagen hard werken waren de muren van Jeruzalem klaar (Neh.6:15).

Van een aantal psalmen is de naam van de auteur helaas onbekend. Bij die onbekende auteurs horen één of meer priesters uit de tijd van koning Hizkia (727/714 – 697) en/of koning Manasse (697 – 642), en een Leviet die waarschijnlijk leefde toen de laatstgenoemde koning aan de macht was.

3. De betrouwbaarheid van het boek.

Het bijbelboek Psalmen werd door de Joden vrij snel erkend, en aan het begin van de geschriften geplaatst.⁴⁷ Wie dit boek heeft samengesteld, is niet met zekerheid te zeggen. Veel wijst erop, dat de priester Ezra dit heeft gedaan (vgl. Ezra 3:10,11, Neh.8:7, 12:31-36). Er staan geen liederen in het bijbelboek Psalmen, die na het leven van deze priester zijn ontstaan.

Helaas erkennen tegenwoordig steeds meer mensen de Bijbel, en dus ook het boek Psalmen, niet als het (volledige) woord van God. Dit komt vooral, doordat deze mensen niet geloven in profetie. Ook veel Christenen zien niet of onvoldoende in, dat de psalmen profetische liederen zijn. Het zijn niet alleen maar mooie dichtwerken, die door begaafde gelovige auteurs zijn geschreven. Door de psalmen spreekt de Here via profetische dichters tot de luisteraars en de lezers van deze liederen.⁴⁸ Soms gaan de profetieën in dit bijbelboek over de toekomst. Voor zover die profetieën zijn vervuld, kloppen ze volledig met de historische feiten (Ps.16:8-11, vgl. Hand.2:25-28, Ps.20, 22:7-23, 45, 110:1, vgl. Hand.2:34,35, Ps.118:22, vgl. Hand.4:10,11). Niet één van deze profetieën blijkt daarbij helemaal of gedeeltelijk onjuist te zijn.

De Here Jezus citeerde uit de psalmen (Mat.22:41-44, Mark.12:35,36, Luk.20:41-43), en Hij gaf duidelijk aan, dat Hij het hele Oude Testament als betrouwbaar erkent (Luk.11:49-51, vgl. Luk.24:44,45). Gods Zoon duidde de schriftgeleerden aan als de moordenaars van de profeten: al vanaf Abel tot en met Zacharia. Daarbij noemde Hij de eerste profeet uit het eerste bijbelboek: Abel (Gen.4:8), en de laatste vermoorde profeet uit het laatste bijbelboek bij

⁴⁶ De staat Israël was in die tijd een onderworpen gebied van het grote Perzische Rijk.

Omdat Nehemia werkte aan het hof, was hij hoogstwaarschijnlijk een eunuch!

⁴⁷ De Joden delen het Oude Testament anders in dan Christenen. De bijbelboeken hebben een andere volgorde. Eerst komt het gedeelte van de wet, daarna de profeten, en als laatste de geschriften. Het bijbelboek 2Kronieken is bij hen het laatste bijbelboek.

⁴⁸ Alle bijbelboeken, dus ook de psalmen, zijn door de Heilige Geest geïnspireerd en tot ons gekomen via (apostelen en) profeten (Ef.3:5, 2Tim.3:14-17, 2Pet.3:2). Zo was David (1012 – 972) niet alleen een koning van Israël, maar ook een profeet van de Here (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30). Als profeet gaf hij Gods boodschap in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21).

de Joden: Zacharia (2Kron.24:20-22).⁴⁹ Kortom, wanneer je het bijbelboek Psalmen niet erkent als de woorden van God, dan ga je dwars tegen Jezus Christus in.

Van het bijbelboek Psalmen bestaan meer versies: de versie van de Septuagint (LXX) in het Grieks en die van de Masoretische overlevering in het Hebreeuws. De Hebreeuwse versie is overgeleverd door de Joden, en vormt inhoudelijk de belangrijkste bron van de vertaling zoals die door ons wordt gebruikt.

De Septuagint is geschreven, omdat heel veel Joden in Egypte het Hebreeuws niet meer verstonden. Hoogstwaarschijnlijk is die vertaling in het Grieks tot stand gekomen tijdens de regering van de Egyptische koning Ptolemeüs II Filadelfus (285 – 246 v.Chr.).⁵⁰ De meeste psalmen die in het Nieuwe Testament worden geciteerd, zijn uit deze Griekse vertaling afkomstig. De kwaliteit van de Septuagint is erg wisselend.⁵¹

In de Dode Zeerollen is het boek Psalmen wel uitgebreid, maar zeker niet volledig overgeleverd.⁵² Er staan eveneens liederen in, die niet in de Bijbel zijn opgenomen.⁵³ Meestal bevestigen de Dode Zeerollen de juistheid en kwaliteit van de Masoretische teksten, ook al zijn die Hebreeuwse manuscripten meer dan 1000 jaren jonger.⁵⁴ Door het naast elkaar leggen en vergelijken van verschillende overleveringen, is de inhoud van de bijbeltekst in verreweg de meeste gevallen goed te achterhalen.

Uit de gegevens van de Dode Zeerollen blijkt, dat het boek Psalmen al in de 1^e eeuw na Christus verspreid en bekend was. Het wordt in andere, niet-canonieke geschriften van de Dode Zeerollen aangehaald of geciteerd.⁵⁵

Door dit alles blijkt duidelijk, dat het bijbelboek Psalmen vrij betrouwbaar aan ons is overgeleverd.

4. Verklaringsmethode.

Het bijbelboek Psalmen wordt soms op een allegorische of symbolische wijze uitgelegd. Dit gebeurt, omdat het een liederenboek is, waarin ook profetieën staan. Dichtkunst zou weinig te maken hebben met historische feiten en achtergronden, en vooral beïnvloed zijn door cultuur

⁴⁹ De Joden delen het Oude Testament anders in dan Christenen. De bijbelboeken hebben een andere volgorde. Eerst komt het gedeelte van de wet, daarna de profeten, en als laatste de geschriften. Het bijbelboek 2Kronieken is bij hen het laatste bijbelboek. De laatste profeet die daarin vermoord wordt, is Zacharia.

⁵⁰ Flavius J., Joodse Oudheden, deel 12, hoofdstuk 2.

De vertaling van de Septuagint is gebaseerd op oudere Hebreeuwse bronnen dan die wij bezitten, maar de kwaliteit van de vertaling is erg wisselend. Ook bevat de Septuagint de apocriefe boeken, die de Protestantse kerken niet erkennen. Voor de verwijzingen in het Nieuwe Testament naar het Oude Testament is grotendeels gebruik gemaakt van de Septuagint, omdat die bij veel Joden het meest bekend was. Daarom is het opvallend, dat de Here Jezus uitging van de Joodse volgorde van de Hebreeuwse bijbelboeken (Luk.11:49-51).

⁵¹ Een andere oude vertaling van het Oude (en Nieuwe) Testament is die van de Vulgaat in het Latijn. Die is tussen 390 en 405 na Christus door Hiëronymus in opdracht van paus Damasus gemaakt. Daarbij zijn meestal oudere Hebreeuwse en Aramese bronnen gebruikt, dan die wij (in hun geheel) bezitten. Hierbij kunnen we denken aan boeken uit de tijd van de Dode Zeerollen of ouder.

⁵² De Dode Zeerollen zijn Hebreeuwse boekrollen die na de Tweede Wereldoorlog in de woestijn van Juda zijn gevonden. De Hebreeuwse teksten op deze rollen zijn ongeveer 1200 jaren ouder dan de Masoretische tekst waarop de meeste van onze bijbelvertalingen zijn gebaseerd. Helaas zijn die rollen erg beschadigd. Daardoor is de Bijbel van de Dode Zeerollen incompleet.

⁵³ Volgens de Dode Zeerol 11QPs^a heeft koning David in totaal 4050 door God geïnspireerde psalmen geschreven..! (Abegg M. Jr. e.a., The Dead Sea scrolls Bible, San Francisco, 1999, pag. 509.)

⁵⁴ De oudste Hebreeuwse teksten die we voor de vondst van de Dode Zeerollen kort na de Tweede Wereldoorlog bezaten, waren rond 1000 na Christus (over)geschreven.

⁵⁵ Zie hiervoor Abegg M. Jr., The Dead Sea scrolls Bible, San Francisco, 1999, pag. 509.

en religieuze rituelen en feesten. Hierbij wordt een éézijdige eigentijdse poëzieanalyse toegepast op liederen uit een ver verleden. Toen kende men echter die abstracte manier van denken in het Midden-Oosten helemaal niet.

Door deze éézijdige en veralgemeniserende uitleg worden ook veel profetieën niet herkend, of verkeerd begrepen. Vaak worden ze vertaald en verklaard als wensen of verzoeken van de psalmdichter. Profetieën en belevenissen van de auteurs van dit bijbelboek worden eveneens te globaal en te snel toegepast op het leven en lijden van de Here Jezus. Evenals bij dichtkunst zouden profetieën algemeen toepasbaar en vaag zijn. Ze zouden (meestal) niet over zeer concrete zaken en ontwikkelingen gaan, en vrijwel niets te maken hebben met geschiedschrijving en historische gebeurtenissen.⁵⁶

Deze scheiding is echter on-bijbels. Ten eerste kun je deze liederen niet loskoppelen van de tijd waarin ze zijn ontstaan. De belevenissen van de dichters en de historische achtergrond van de psalmen hebben een grote invloed op de inhoud ervan. Bij sommige liederen staat die historische achtergrond als een toelichting er zelfs bij om de betreffende psalm beter te kunnen begrijpen (Ps.51:2, 52:2, 54:2, 56:1, 57:1, 59:1, 60:2).

Ten tweede zijn profetieën van de Here niet vaag. Ze zijn totaal anders dan de meeste wazige boodschappen van de leugenprofeten. Bovendien vertellen profeten van God niet alleen iets over de toekomst, ook al wordt dat vaak (onbewust) gedacht. Ze geven vooral rechtstreeks de boodschap door, die ze van de Here krijgen (2Pet.1:21). Deze profetieën krijgen ze om de dienaren van de hemelse Vader heel concreet te vermanen, te bemoedigen en op te bouwen. We zullen verderop ook zien, hoe concreet bijvoorbeeld profetieën uit het bijbelboek Psalmen in vervulling zijn gegaan.

Mensen kunnen op verschillende manieren een profetie van God krijgen:

- door een (innerlijke) stem (Gen.15:1,4,5,7,9,13, 22:11-18, Ex.3, 1Sam.3),
- door dromen tijdens de slaap (Gen.15:12-21, 20:3,6,7, 26:24, 37:5-7,9, 31:3,11-13, 40, 41:1-36, Num.12:6, 1Kon.3:5-15, Dan.7),
- door visioenen tijdens het volle bewustzijn (Jes.6, Ezech.1:1-3:15, Dan.8),
- door een rechtstreekse verschijning (Gen.17:1-22, 18, Ex.33:11, Deut.34:10, Richt.2:1-5, 6:11-22, 13:3-23, Dan.9:20,21).

Er komen in de Bijbel ook heel wat profeten voor, die geschiedschrijvers waren. Mozes was een dichter en een profeet (Deut.32:1-43, 34:10-12), en toch heeft hij in opdracht van God concrete geschiedenis van zijn volk op schrift gesteld (Ex.17:14, 24:4, enz.). Van de profeet Samuel, Natan, de Siloniet Ahia, de ziener Jedo, de profeet Jesaja en vele anderen kan hetzelfde gezegd worden (1Kron.29:29, 2Kron.9:29, 12:15, 13:22, 26:22, 32:32, 33:19, Hand.3:24). Uit wat bijvoorbeeld Mozes heeft geschreven, blijkt wel, dat er in de Bijbel een duidelijk verband bestaat tussen dichtkunst, profetie en geschiedschrijving. De samenstelling van zijn lied met historische feiten en achtergronden, en de ordening van zijn geschiedschrijving werd bepaald door de thema's van de profetie. Het was concrete profetische dichtkunst en profetische geschiedschrijving.⁵⁷ Zo ordent de profeet Mozes in zijn indrukwekkende slotlied het verleden en de toekomst van het volk Israël vanuit het profetisch perspectief dat hij van de Here mocht ontvangen (Deut.32:1-43).⁵⁸

Evenals bij het spreken van alle dag, zouden we bij het lezen van een bijbelgedeelte in eerste

⁵⁶ Lang niet alle uitleggers geloven in de Bijbel als het volledige Woord van God. Daardoor nemen ze de historische feiten en de profetieën die erin staan, ook niet (helemaal) serieus.

⁵⁷ Dronkert K., Gids voor het Oude Testament, Kampen, 1964, pag. 167 v.v.

⁵⁸ Op een vergelijkbare manier zet vele eeuwen later ook de apostel Johannes in het bijbelboek Openbaring als een profetisch boek de toekomstige tijd op een concrete manier in het juiste kader.

instantie alles letterlijk opvatten. Als men bijvoorbeeld tegen zijn buurman zegt, dat zijn auto-lichten nog aan staan, dan gaat die buurman niet direct denken, dat het symbolisch bedoeld is. Als iemand zegt, dat opa 100 jaar oud is, dan zoeken we daar niets symbolisch achter.

Dit gebeurt wel met spreekwoorden, gezegden en allerlei vormen van beeldspraak. Men kan bijvoorbeeld *het paard achter de wagen spannen*, en *eieren voor z'n geld kiezen*. In het eerste geval is het voor iedereen duidelijk, dat de zaak onhandig wordt aangepakt. Niemand gelooft, dat er een paard achter de wagen wordt gespannen. Als iemand eieren voor zijn geld kiest, dan denkt men niet aan eieren kopen.⁵⁹

Men neemt dus in eerste instantie de dingen letterlijk, en denkt pas in symbolen, als daar een aanleiding voor is. Eén voorbeeld hebben we al genoemd: Als een taal een bepaalde manier van zeggen altijd symbolisch uitlegt, zoals onder andere bij spreekwoorden het geval is.

Verder kan men iets symbolisch nemen, als het blijkt uit het verband waarin het staat, of als de schrijver zelf zegt, dat men het symbolisch moet nemen. Het kan moeilijk zijn, als een boek daarbij verwacht, dat men over een bepaalde voorkennis beschikt. Een boek waarin veel wiskundige gegevens verwerkt zijn, zal niet voor iedereen direct duidelijk zijn.

Het boek Psalmen vormt op deze boeken geen uitzondering. Er wordt kennis van andere bijbelboeken van het Oude Testament verondersteld. Deze kennis is nodig om te weten, hoe men bepaalde dingen moet uitleggen. Bij de psalmen moeten we dus rekening houden met alle punten die we net onder de loep genomen hebben.

Het is alleen heel lang geleden, dat deze profetische liederen zijn geschreven. Er wordt dus beeldspraak gebruikt, die toen voor iedereen duidelijk was, maar die voor ons geen betekenis meer heeft. Als we die tijd niet kennen, zijn veel van dat soort zaken op het eerste gezicht niet duidelijk. Daarom zullen wij dus studie moeten maken van de tijd waarin het bijbelboek Psalmen geschreven is.

Elke tijd kent dus zijn eigen symbolen, en elke cultuur heeft haar eigen tekens. Daarnaast zijn er symbolen die minder aan tijd en plaats gebonden zijn.⁶⁰ We zullen dus rekening moeten houden met bepaalde kenmerken van de taal en cultuur waarin de psalmen zijn ontstaan. De schrijvers van dit bijbelboek zijn afkomstig van de Joodse traditie. Een cultuur die samenhangt met het oude Hebreeuws.

De Joodse cultuur verschilt nogal van de Griekse en onze huidige cultuur. De Griekse cultuur

⁵⁹ In deze inleidende hoofdstukken heeft het geen toegevoegde waarde om op allerlei mogelijke stijlfiguren en vormen van beeldspraak in te gaan. Indien dat voor de duidelijkheid nodig is, gebeurt dat bij de uitleg van elke psalm afzonderlijk.

⁶⁰ Zo wordt bijvoorbeeld in het bijbelboek Haggai gezegd, dat de Here de hemel en aarde zou laten beven (Hag.2:7,23^a). Zoals personen van iets moois of iets verschrikkelijks sterk onder de indruk kunnen raken, en daardoor kunnen beven, zo zouden ook de hemel en de aarde beven. Beven, omdat veel koninkrijken door onderlinge strijd ten onder zouden gaan. De hemel en aarde laten beven is in dit geval als een personificatie gebruikt. Een personificatie is een vorm van beeldspraak waarbij dieren, planten of levenloze dingen menselijke eigenschappen krijgen toegeschreven, of op een menselijke manier reageren. Dit komen we ook in andere gedeelten van de Bijbel tegen (vgl. Richt.5:4,5, 2Sam.22:8, Ps.68:8,9, 76:9, Jes.13:13, Ezech.38:20, Joël 2:10, 3:16). Zulke uitdrukkingen komen eveneens in het Nederlands voor. Dit betekent niet, dat er een echte hemelbeving of aardbeving zou komen, maar dat de (hele) schepping als het ware mee zou leven met de emoties en ervaringen van de mensen. De aarde was verontrust door het geweld van de talrijke legers. Het vuur waarmee soldaten en veroveraars vaak steden, akkers en boomgaarden in brand staken, liet de lucht in het hemelgewelf van de hitte trillen (van angst). Zo zagen en beleefden de mensen dit. Doordat de profetieën van Haggai zijn vervuld, kunnen we dit ook nog controleren. Van een echte concrete hemelbeving lezen we in de Bijbel niets. Ook heeft in die tijd niet de hele aarde gebeefd. Dit leert ons, hoe we een dergelijke uitdrukking bij nog onvervulde profetieën moeten uitleggen.

Het blijft echter concreet, en is nooit abstract of allegorisch. Bij gelijkenissen staat het zelfs altijd uitdrukkelijk aangegeven, dat het om een gelijkenis gaat!

is rijk aan mythen en sagen, waar slechts een kleine kern van waarheid in zit. Abstracte filosofie en wetenschap verschaften een moraal, niet de godsdienst. Het concrete stond op een lager plan. Het Hebreeuws beschrijft veel realistischer.⁶¹ Tussen concrete wetenschap, geschiedschrijving en godsdienst bestond geen strikte scheiding.

Om dat na te gaan, kan men in het Oude Testament volop terecht. Het is aanschouwelijk en concreet. Het behandelt op zeer menselijke wijze de geschiedenis van het dagelijks leven. Onderricht in wijsheid, was concreet. Geen vage formules. We vinden hierin dus veel overeenkomst met het Nederlands.

Toch zijn er ook verschillen tussen onze gedachtewereld en die van de Joden uit de Oudheid. Bij de Joden ging men uit van de concrete waarneming en eigen beleving daarvan. Wij gaan er veel meer van uit hoe het in werkelijkheid is. Als er bijvoorbeeld rookwolken opstijgen, waardoor men de zon niet meer kan zien, dan zei iemand uit de Joodse cultuur, dat de zon verduisterd werd. Wij zouden zeggen, dat we de zon niet meer kunnen zien. Volgens die Joodse cultuur zou de zon helemaal geen licht meer geven, terwijl dat absoluut niet het geval hoeft te zijn. Het is slechts een accentverschil, waarbij geen duidelijke scheidslijn te trekken is. We moeten er wel aan denken, want het kan aanleiding geven tot grote misverstanden.

Zo zijn er nog meer kleine verschillen. In onze tijd vindt men het belangrijk te weten waar, en wanneer iets gebeurt. In de oude Joodse cultuur vond men de betekenis van het gebeuren het belangrijkste. Wij beginnen meestal te vertellen bij het begin, en houden ons dan aan de tijdsvolgorde. De gebeurtenissen krijgen zo een tijdruimtelijke ordening. In de oude Joodse cultuur, behandelde men eerst het belangrijkste. De volgorde bestond uit thema's. Een strakke tijdsvolgorde was vaak afwezig. Zo wordt bijvoorbeeld het sterven van Terach in Gen.11:32 al vermeld, terwijl dit na het gebeuren in Gen.12 moet hebben plaatsgevonden. De profeet Daniël beschreef verscheidene malen dezelfde tijdsperiode vanuit andere gezichtspunten. Zo kreeg men een genuanceerder beeld.⁶²

Toch gaf men de tijd wel realistisch weer. De tijd was voor hen geen symbool. Het was alleen wat minder belangrijk, dan bij ons. Hoewel het bijbelboek Richteren thematisch geschreven is, kan men met veel gereken de tijdsvolgorde wel (ongeveer) te weten komen. Ook de 3½ jaar vervolging die de profeet Daniël voorspelde, is letterlijk onder de Syrische koning Antiochus IV (175 – 164) uitgekomen. Vanaf het einde van 168 tot in het jaar van 164 voor Christus heeft die onderdrukking geduurd.⁶³ Hoewel men andere zaken belangrijker vond, veronachtzaamde men de tijdsweergave niet. Het is ook hier slechts een accentverschil.

De invloed van de cultuur uit het oude Midden-Oosten is het grootst. Invloeden van de Assyrische lijsten met realistische tijdrekeningen en van de eveneens concrete jaartabellen uit Egypte zijn onder andere in het bijbelboek Genesis terug te vinden. Het abstracte denken van de Griekse cultuur bestond in het oude Midden-Oosten niet. In Egypte rekende men alleen met 3 koeien, maar niet met 3 als abstract getal. De vaardigheden die men leerde, waren direct met een praktisch beroep uit de maatschappij van die tijd verbonden. Een op zichzelf staande tak van wetenschap die boven de praktijk verheven zou zijn, kende men niet. De Griekse wijsgeer Plato scheidde de wetenschap als iets verhevens af van de gewone praktijk (= het handelen), die voor het mindere volk bestemd zou zijn. Dit denkpatroon is on-bijbels.

⁶¹ Dronkert K., Gids voor het Oude Testament, Kampen, 1964, pag. 181 v.v.

⁶² De hoofdstukken in het bijbelboek Daniël staan ook niet in chronologische volgorde. Zo vond bijvoorbeeld de openbaring van de ram en de bok in het 8^e hoofdstuk eerder plaats, dan het verschijnen van de vreemde schrifttekens op de muur uit het 5^e hoofdstuk.

⁶³ Zie Turennot T. van, Daniël, God is rechter, Grijskerk, 2019.

Kort samengevat gaan we dus de volgende lijn aanhouden. We nemen in eerste instantie alles letterlijk.

Slechts in bepaalde gevallen wijken we daarvan af:

1. Als het erbij staat, dat we iets geestelijk op moeten vatten.
2. Als taalmiddelen in een andere richting wijzen. Dit kan bij bepaalde uitdrukkingen, of verbindingswoorden.
3. Als de aangehaalde motieven uit de rest van de Bijbel daar aanleiding toe geven.⁶⁴ Kennis van de Bijbel is daarvoor nodig.
4. Als het verband waarin het staat, aanleiding geeft om het symbolisch op te vatten.

We proberen dus in eerste instantie het boek Psalmen te lezen, zoals het op de eerste lezers overkwam. Vanuit het referentiekader van de eerste lezer kunnen we dan de lijnen doortrekken naar vandaag.

5. De vorm en structuur van het boek.

Oorspronkelijk werden de psalmen als lofzangen aangeduid. Het woord *psalm* is vanuit de Griekse taal in de Septuagint bij ons ingeburgerd (vgl. Luk.20:42, 24:44).

Hoe is de vorm of de indeling van het bijbelboek Psalmen? Is het thematisch? Behandelt het bepaalde onderwerpen, of is het chronologisch, zodat alle hoofdstukken als in een tijdbalk de gebeurtenissen na elkaar weergeven, of dat de profetieën die erin staan, in tijdsvolgorde in vervulling gaan.

Door een samenspel van vorm en inhoud ontstaat de structuur van een boek. Dit is ook met de psalmen afzonderlijk het geval. Bij de ordening van de psalmen is in dit bijbelboek echter geen chronologische of thematische indeling te ontdekken. Het bestaat volgens de oude traditie uit 5 boekdelen die allemaal eindigen met een lofverheffing tot eer van de Here ((Ps.41:14, 72:18,19, 89:53, Ps.106:48, (vgl. 1Kron.16:36,) 150:6):

1. Het eerste boek (Psalm 1 - 41).
2. Het tweede boek (Psalm 42 - 72).
3. Het derde boek (Psalm 73 - 89).
4. Het vierde boek (Psalm 90 - 106).
5. Het vijfde boek (Psalm 107 - 150).

Hoogstwaarschijnlijk bestaat het eerste boek uit psalmen van koning David (1012 – 972). Alleen van psalm 1 is de auteur niet helemaal met zekerheid bekend. Het lijkt er sterk op, dat de

⁶⁴ Het woord *motief* betekent niet altijd *bewegreden*. Een motief kan ook de kleinste eenheid in tijd en ruimte binnen een verhaal zijn. Een goed voorbeeld van een motief is de profetie van Immanuël (Jes.7:10-16). De profeet Jesaja zei tegen de slechte koning Achaz (732 – 727), dat een jonge vrouw uit zijn omgeving op dat moment een zoon kreeg. Zij zou die zoon de naam Immanuël (= God is met ons) geven. Uit het vervolg (Jes.8:5-8) blijkt, dat het Achaz' eigen zoon Hizkia (727 – 697) was. Via deze vrome koningszoon zou God weer met zijn volk zijn. Voordat Hizkia goed en kwaad van elkaar kon onderscheiden, zou Achaz al bevrijd zijn van zijn belagers: koning Resin (754 – 732) van Aram en Pekach (734 – 732) van Israël. De bevolking van hun landen zou zijn weggevoerd. Dat kan niet rechtstreeks op de Here Jezus slaan, want voordat Jezus Christus geboren werd, waren Resin en Pekach al lang uit Achaz' rijk vertrokken, en was koning Achaz al eeuwen geleden gestorven.

In Matteüs 1:23 lezen we, dat deze geschiedenis nog eens zou gebeuren. Zoals God in de tijd van de duistere periode van de zeer slechte koning Achaz zich over zijn volk had ontfermd, zo zou Hij opnieuw zijn licht laten stralen in een donkere tijd. Een nog veel betere verlosser dan koning Hizkia zou worden geboren; een nieuwe Immanuël: Koning Jezus Christus, God is met ons.

Zie Turenout T. van, Het Evangelie via de apostel Matteüs, Grijskerk, 2024.

andere boeken zijn samengesteld uit psalmbundels die al bestonden. Sporen van dergelijke bundels zijn duidelijk te herkennen:

Bundel	In	Psalm
Van David	boek 1	1 – 41
Van Asaf of voor de Asafieten	boek 2	50,
	boek 3	73, (74), (75), (76), (77), 78, (79), (80), (81), 82, 83 ⁶⁵
Voor de Korachieten	boek 2	42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49
	boek 3	84, 85, 87, 88
Inscriptieliedereren	boek 2	56 – 60
Koningsliedereren	boek 4	93 – 99
Paasliedereren	boek 5	113 – 118
Bedevaartsliedereren	boek 5	120 – 134
Over de rol van de hechte relatie tussen God en David.	boek 5	138 – 145

Zo staan verreweg de meeste psalmen van de dichter Asaf of voor de Asafieten bij elkaar in 1 van de 5 boeken. Ook de liederen voor de Korachieten zijn gegroepeerd. Opvallend zijn de inscriptieliedereren. Die psalmen van David beginnen allemaal met een korte inleiding waarin wordt aangegeven, dat het een inscriptie is, die gezongen moet worden op de wijs van een reeds bekend lied. De Koningsliedereren waarin God als koning en/of als rechter wordt geëerd, de Paasliedereren en de Bedevaartsliedereren staan eveneens allemaal in aparte delen bij elkaar.⁶⁶

Uit opschriften van sommige psalmen blijkt duidelijk, dat ze ook bedoeld zijn om te zingen onder begeleiding van muziekinstrumenten.⁶⁷ Dit blijkt eveneens uit het bijbelboek 1Kronieken (15 en 16). Daarin staat een lied, dat is samengesteld uit (delen van) verschillende psalmen (1Kron.16:8-36). Daarbij worden uitvoerig de namen van de zangers en muzikanten genoemd (1Kron.15:16-21,24^a,28, 16:4-7,41,42).

⁶⁵ De psalmen die tussen haakjes (xx) staan, zijn voor de Asafieten gedicht.

⁶⁶ Ook het laatste vers van psalm 72 duidt op de afsluiting van een liedbundel. Waarschijnlijk stonden de psalmen 69 tot en met 72 in die kleine bundel. Dit zijn allemaal gebeden van koning David (1012 – 972). Misschien hoorden daar oorspronkelijk nog meer psalmen bij.

⁶⁷ Daarmee worden opschriften bedoeld zoals *Met snarenspeel* (Ps.4:1, 6:1, 54:1, 55:1), *Bij fluitspeel* (Ps.5:1), *Op de wijs van* (Ps.9:1, 56:1, 57:1, 58:1, 59:1, 60:1) en (Ps.7:1, 12:1, 18:1, 30:1, 45:1, 46:1, 48:1, 61:1, enz.).

3. HET BIJBELBOEK PSALMEN.

1. Het eerste boek.

Psalm 1: Twee wegen.

- 1 Gelukkig is de man die niet is gegaan
volgens het advies van kwaadaardige mensen,
en niet heeft gestaan op een weg van zondaren,
en niet heeft gezeten op een zitplaats van spotters,
- 2 maar liever in de wet van Jahweh zijn plezier heeft,
en met zijn wet denkt hij overdag en 's nachts.
- 3 Hij wordt als een boom, geplant vlak aan waterbeken,
die zijn vrucht geeft in zijn seizoen,
en zijn blad verwelkt niet,
en alles wat hij doet, zal Hij laten lukken.

- 4 Zo zijn niet de kwaadaardige mensen,
maar eerder zijn zij als het kaf dat de wind wegdrijft.
- 5 Daarom zullen kwaadaardige mensen niet standhouden tijdens de rechtszaak,
en zondaren kunnen niet standhouden in de vergadering van rechtvaardige mensen.

- 6 Ja, Jahweh kent de weg van rechtvaardige mensen,
en de weg van kwaadaardige mensen zal te gronde gaan.

In het 1^e lied gaat het over 2 wegen: de weg van rechtvaardige en de weg van kwaadaardige mensen. De weg van rechtvaardigen brengt voorspoed en geluk, en de weg van kwaadaardigen leidt naar de ondergang. Volgens de dichter is het dan ook erg dwaas om de weg van kwaadaardige mensen te nemen (vgl. Mat.7:13,14).

Wie de auteur van psalm 1 is, blijft onzeker. Zijn naam wordt in elk geval niet genoemd, en uit de inhoud ervan wordt dat ook niet duidelijk. Wel bestaat waarschijnlijk op dit dichtwerk na het 1^e boek van de Psalmen (Ps.1-41) alleen uit liederen van koning David (1012 – 972). Hoewel het daarom voor de hand ligt, dat hij ook de schrijver van deze psalm is, is dit natuurlijk niet helemaal zeker.

Psalm 1 bestaat uit drie gedeelten: vers 1-3, 4,5 en 6. De eerste 3 verzen gaan over de rechtvaardige mensen. Het volgende gedeelte (v.4,5) beschrijft het lot van de kwaadaardigen. In het laatste vers staat een samenvatting van de hele psalm. Deze samenvatting is ook de eindconclusie van de dichter.

- 1 Gelukkig is de man die niet is gegaan
met (= volgens) het advies (of het overleg) van kwaadaardige(mense)n,
en niet heeft gestaan in (= op) een (levens)weg van zondaren,
en niet heeft gezeten in (= op) een zitplaats (of een zitting) van spotters,
- 2 maar (of dat) liever (of eerder) in (of door/met) de wet van Jahweh ⁶⁸ zijn plezier
(of zijn genoegen) is (= heeft),
en met (of door/in) zijn wet (over)denkt (of overweegt) hij overdag en ('s) nacht(s).

In het 1^e vers komt duidelijk naar voren, dat gelukkige rechtvaardige mensen zich afscheiden van kwaadaardige mensen. Ze willen liever niet deelnemen aan hun leven (vgl. Ps.15:4, 26:4, Spr.4:14,15, 1Kor.5:11).

Met *de wet* bedoelde men niet alleen de 10 geboden of alle wetten die Jahweh via de profeet Mozes aan zijn volk had gegeven.⁶⁹ De Bijbel uit de tijd dat deze psalm is ontstaan, bestond uit drie gedeelten: de wet, de profeten en de geschriften. Met de wet duidde men de eerste 5 bijbelboeken aan. Deze boeken zag men als de basis van Gods Woord. Via dit vers krijgt de wet ook een centrale betekenis in dit lied.

De dichter heeft het hier niet over iemand die tegen wil en dank alleen maar naar de wet wil handelen en leven. Nee, het gaat hier over iemand die daar echt plezier in heeft. Iemand die door Gods wil zijn leven volledig wil laten bepalen. De wetten van de hemelse Vader zijn geen last, maar een lust (Mat.11:28-30), omdat Hij in zijn wetten het bestwil voor de mensen zoekt (1Joh.5:3). Het was en is bijvoorbeeld erg gezond om van een geslacht dier het vet, de lever en de nieren niet te eten (Ex.29:13, Lev.3:16, 4:19,26,31,35, 6:12, enz.). Ook door de goede hygiëne bleven gehoorzame Israëlieten veel langer leven dan de heidenen (Lev.15, Num.5:2,3, 31:17-24, Deut.21:10-14, 23:13).⁷⁰

- 3 Hij wordt als een boom, geplant vlak aan (of vlak bij) waterbeken,
die zijn vrucht geeft in zijn seizoen,
en zijn blad verwelkt niet,
en alles wat hij doet, zal Hij laten lukken (of laten slagen/voorspoedig maken).

De vergelijking van een mens met een boom komt veel vaker in de Bijbel voor (Ps.52:10^a, 92:13, Jer.17:7,8, Mat.7:17-19). Die boom staat in deze psalm niet aan de oever van één rivier, maar is geplant aan waterbeken (meervoud!). In het warme klimaat is er dus altijd genoeg water. Daardoor is die boom heel erg sterk en gezond. Zijn blad valt niet af, zodat hij veel vrucht kan dragen.

Niet de kracht van de boom zelf of een goed wortelstelsel is de oorzaak van de goede gezondheid, maar de overvloed aan water. De boom krijgt zijn kracht van buitenaf (vgl. Joh.6:53-58, 15:1-8). God zal *alles wat hij doet, laten lukken*.

⁶⁸ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: "Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd."

⁶⁹ Mozes was een heel belangrijke profeet van God (Deut.34:10-12, vgl. Ex.33:11^a, Num.12:8^a).

⁷⁰ Zie hiervoor Hobrink B., *Moderne Wetenschap in de Bijbel*, 6^e druk, Hoornaar, 2005.

Het volgende gedeelte (v.4,5) beschrijft het lot van de kwaadaardige mensen.

- 4 Zo zijn niet de kwaadaardige(mense)n,
maar (of dat) eerder (of liever) (zijn zij) als het kaf dat de wind (of de geest) wegdrijft
(of verstroot/wegjaagt).

In tegenstelling met de kinderen van God stellen de kwaadaardige mensen heel erg weinig voor. Terwijl de gelovige wordt uitgebeeld door een gezonde boom die vrucht geeft, worden de kwaadaardige mensen vergeleken met kaf dat wegwaait door de wind.

Vroeger werd in het heilige land het graan op een hoge plaats met dorssleden of met een stok gedorst (Jes.28:27). Daardoor kwam het kaf van de graankorrels los. Daarna werd het gedorstte graan omhoog gegooid. Het kaf waaide dan weg (vgl. Ps.35:5^a, 83:14, Jes.17:13, 29:5, Hos.13:3, Mat.3:12).

- 5 Daarom zullen (of kunnen) kwaadaardige(mense)n niet standhouden (of (op)staan))
in (= tijdens) de rechtszaak (of het proces),
en zondaren (kunnen niet standhouden (of (op)staan)) in de vergadering
(of de bijeenkomst) van rechtvaardige(mense)n.

Als God gaat rechtspreken, dan zullen en kunnen kwaadaardige mensen geen standhouden.

In het volgende vers staat een samenvatting van de hele psalm.

- 6 Ja, (of want/dat) Jahweh kent (of weet) de (levens)weg van rechtvaardige(mense)n,
en de weg van kwaadaardige(mense)n zal te gronde gaan (of zal verloren gaan).

God kent *de weg van elke rechtvaardige*. Hij kent zijn dienaren goed, mede doordat hij een persoonlijke relatie met ze heeft (Ps.139:1-5, Mat.7:23, 2Tim.2:19).

Volgens de dichter zijn er 2 soorten mensen: rechtvaardige en kwaadaardige. Het betekent niet, dat een rechtvaardig mens volmaakt is, en dat er van een kwaadaardig iemand niets deugt. Het grote verschil is, dat een rechtvaardige van God houdt, en in overeenstemming met zijn wil probeert te leven (Rom.7:22).

Met de rechtvaardige mensen zal het goed gaan, en met de kwaadaardige mensen zal het heel slecht aflopen. Dit gebeurt niet alleen na het sterven, maar meestal ook, voordat iemand overlijdt. Deze boodschap komt overeen met andere plaatsen in de Bijbel (Lev.26, Deut.28, Joz.1:7-9, 1Kron.22:12^b,13, Spr.3:13,16-18, Jer.17:5-8). Al zullen rechtvaardige mensen tegenslagen in dit leven meemaken, dan heeft de Here daarmee toch het beste met ze voor (Rom.8:28, vgl. Ps.92:7,8), al begrijpen we dit vaak niet.

Uiteindelijk zal het met alle gelovigen heel goed aflopen. Ze zullen voor eeuwig gelukkig zijn, en voor altijd bij God mogen wonen (Op.7:16,17, 21:1-8, 22:1-5,12-15).

Psalm 2: De door God aangestelde koning.

- 1 Waaronc zijn heidenvolken oproerig samengekomen,
en bedenken volken iets zonder inhoud?
- 2 Koningen van de aarde stellen zich op,
en machthebbers hebben samengespannen
tegen Jahweh en tegen zijn gezalfde:
- 3 “Wij willen hun banden verscheuren,
en wij willen hun touwen van ons afgooien.”

- 4 De Bewoner in de hemel lacht.
De Heer spot met hen.
- 5 Dan zal Hij in zijn woede tegen hen spreken,
en in zijn grimmigheid zal Hij hen schrik aanjagen:
- 6 “Ik echter, Ik heb mijn koning gezalfd
over Zion, mijn heilige berg.”

- 7 “Ik wil het besluit van Jahweh bekend maken: ”
“Hij heeft tegen mij gezegd: “Mijn zoon ben jij;
Ik heb jou vandaag verwekt.”
- 8 “Vraag aan Mij, en Ik zal heidenvolken geven als jouw erfelijk bezit,
en als jouw bezit de einden van het land!”
- 9 “Je zult hen hoeden met een ijzeren staf.
Als pottenbakkerswerk zal je hen in stukken slaan.”

- 10 Koningen, weest van nu af aan verstandig!
Laat je vermanen, rechters van de aarde!
- 11 Dient Jahweh met ontzag,
en weest met beving vrolijk!
- 12 Regeert zuiver, zodat Hij niet woedend is,
en jullie onderweg niet te gronde gaan,
als zijn woede maar een beetje ontbrandt!
Gelukkig zijn allen die bij Hem de toevlucht zoeken.

Zoals in psalm 1 de weg van de rechtvaardige werd aangeprezen, zo wordt in deze psalm het gezag van de door God aangestelde koning bezongen. In eerste instantie gaat het over de goe-

de koning van Israël. Later wordt deze psalm in het Nieuwe Testament ook toegepast op de Messiaanse Koning: Jezus Christus.⁷¹

De naam van de dichter van deze psalm wordt hier niet genoemd. Toch weten we wel, wie dit lied heeft geschreven. Volgens de auteur van het bijbelboek Handelingen zeiden onder andere de apostelen Petrus en Johannes in een gebed, dat deze psalm door David (1012 – 972) is gedicht (Hand.4:19-30). Dit gebed werd op een positieve manier beantwoord en bevestigd door de Heilige Geest (Hand.4:31).⁷²

Psalm 2 bestaat uit vier delen: vers 1-3, 4-6, 7-9 en 10-12. Eerst gaat het over een opstand van vazalkoningen tegen de koning die door de Here is gezalfd (v.1-3). Dan volgt de reactie van God daarop (v.4-6). Daarna kunnen we lezen, wat de hemelse Vader tegen de koning heeft gezegd (v.7-9). Ten slotte geeft de koning een wijze raad aan andere vorsten (v.10-12).

- 1 Waaron (of Waarvoor) zijn (heiden)volken oproerig (of onstuimig) samengekomen, en bedenken volken iets zonder inhoud (of leegheid/tevergeefs)?
- 2 Koningen van de aarde (of van het land) stellen zich op (of nemen hun plaats in), en machthebbers hebben samengespannen (of hebben samen vergaderd) tegen (of over) Jahweh en tegen (of over) zijn gezalfde:
- 3 “Wij willen hun banden (ver)scheuren, en wij willen hun touwen van(uit) ons (af)gooien (of (af)werpen/weggooien)).”

De naam van de Here is Jahweh. Jahweh betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte Hij zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van Hem wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”⁷³

Koning David onderwierp op Egypte na al zijn buurvolken (2Sam.5:17-25, 8:1-14, 10, 1Kron.14:8-17, 19). Daartegen kwamen ze in opstand. Deze opstanden werden vaak zeer hardhandig neergeslagen (2Sam.11:1, 12:26-31, 1Kon.11:15-17, 1Kron.20).

De vazalkoningen komen in opstand tegen de gezalfde koning van Israël. Daarmee komen ze ook in opstand tegen de God van Israël, die de koning had aangesteld. Men dacht in die tijd, dat de goden van ieder volk meestreden in de oorlogen. Daarom verwoestte men ook de tempels van de afgoden van de vijanden. Het volk dat de strijd won, had eveneens de sterkste god. Zo schilderde een Assyrische leider de Here af als een zwakke god die zijn volk niet kon redden. De afgoden van de overwinnende Assyriërs zouden veel sterker zijn dan alle andere goden (Jes.36:18-20, 37:10-13). Daarom namen de Filistijnen de ark van de God Jahweh mee

⁷¹ Twee verschillende betekenissen hoeven elkaar niet uit te sluiten, ook al wordt dat heel vaak (onbewust) gesuggereerd. Ze kunnen elkaar ook heel goed aanvullen.

⁷² De schrijver van het bijbelboek Handelingen ontkent ook niet de juistheid van deze uitspraak over psalm 2. Hij stemt er stilzwijgend mee in.

⁷³ Met Jahweh wordt God de Vader bedoeld (Zach.14:7, vgl. Mat.24:36, Mark.13:32, Ps.110:1). Geen mens kan Hem (volledig) zien, want dan zou hij of zij sterven (Ex.33:18-23). De heerlijkheid van Jahweh is daarvoor veel te groot. (De Statenvertalers vertaalden Gods naam *Jahweh* met *de HEERE*.)

De Here Jezus echter, wordt nergens in de Bijbel met Jahweh aangeduid. Hij kan wél door mensen worden gezien. Voor zijn komst als een sterfelijk mens op deze wereld, vertoonde de Zoon van God zich aan sommige mensen als dé Knecht van de Here ofwel dé Knecht van Jahweh. Bij de beschrijvingen van zijn verschijningen in het Oude Testament blijkt dat uit het tekstverband (Gen.16:10-13, 22:11,12, 31:11-13, Ex.3:2, Num.22:22-35, Joz.5:13-15, Richt.6:11-23, 13:3-22, Zach.1:8-12).

als buit voor hun afgod Dagon (1Sam.5:1,2), en voerde de Babylonische koning Nebukadnezar II (604 – 562) een deel van de voorwerpen en de heilige vaten uit de tempel mee naar het heiligdom van zijn afgod in Babel (Dan.1:1,2, 5:2,3,23).

Met *de aarde* wordt de bekende wereld van die tijd bedoeld (vgl. Ps.72:8-11). Men vond toen, dat koning David.(1012 – 972) en zijn zoon Salomo (972 – 932) een wereldrijk bestuurden.

In Israël werden in opdracht van Jahweh de koningen gezalfd door een profeet (1Sam.9:16, 10:1, 15:1, 16:3,12,13, 2Sam.2:7, 1Kon.19:16, 2Kon.9:3-12) of een priester (1Kon.1:34,39, 2Kon.11:12, 2Kron.23:11).

Koningen werden in die tijd vaak *zoon van god* genoemd; vooral in Egypte.⁷⁴ Tussen een god en een koning bestond een sterke band. Een machtige god zorgde voor een sterke koning. Wie tegen die sterke koning in opstand kwam, kreeg ook met zijn machtige god en vader te maken (vgl. Nah.1:11). Het verscheuren van de banden en het wegwerpen van de touwen van de koning betekende automatisch ook het verscheuren en wegwerpen van de banden en touwen van zijn god.

Die opstand tegen koning David en zijn God is natuurlijk zinloos, want tegen de almachtige God Jahweh verlies je het altijd. Daarom moet de Here lachen (v.4). Zo geeft deze psalm de koning van Israël en zijn onderdanen vertrouwen.

Op die dwaze opstand volgt Gods reactie (v.4-6).

- 4 De Bewoner in de hemel[en] (of Hij die in de hemel[en] zit,) lacht.
De Heer spot voor (= met) hen.
- 5 Dan zal Hij in zijn woede tegen (of naar/bij) hen spreken,
en in zijn grimmigheid (of zijn vurigheid) zal Hij hen schrik aanjagen
(of hen verontrusten):
- 6 “En ik (= Ik echter), Ik heb mijn koning gezalfd
over (of op) Zion, mijn heilige berg.”⁷⁵

In het volgende gedeelte (v.7-9) kunnen we lezen, wat God tegen de koning heeft gezegd.

- 7 “Ik (= David) wil het besluit van Jahweh bekend maken: ”
“Hij heeft tegen mij gezegd: “Mijn zoon ben jij;
Ik heb jou vandaag verwekt (of gebaard/voortgebracht).”

De woorden *mijn zoon ben jij* werden in die tijd gebruikt, wanneer iemand als zoon werd geadopteerd.⁷⁶ Toen God David als koning liet zalven en aanstellen (v.6), nam Hij hem ook aan als zijn zoon. Op die manier was hij dezelfde dag ook verwekt (vgl. Hand.13:32-34).

⁷⁴ Denk maar aan namen van sommige farao's: Toetmozes (= zoon van (de afgod) Toet), Ram(o)zes (= zoon van (de afgod) Ra). Van Mozes wist de prinses niet precies, waar hij vandaan kwam. Ze kende zijn God en Vader niet, want ze had hem uit het water gehaald. Veel jaren later leerden de Egyptenaren door de 10 plagen en de vernietiging van een leger van de farao pas de almachtige God en hemelse Vader van Mozes kennen.

⁷⁵ Oorspronkelijk was Zion een burcht in de stad Jeruzalem. Koning David (1012 – 972) heeft deze burcht op de Jebusieten veroverd (2Sam.5:7, 1Kron.11:5). Die burcht lag aan de zuidkant van de heuvel of berg in het oosten van Jeruzalem. Later werd de hele heuvel Zion genoemd (Ps.2:6, 74:2, 78:68). Vervolgens werd met Zion ook de hele stad Jeruzalem aangeduid (Ps.51:20, 135:21, 147:12).

⁷⁶ Zie Ridderbos N.H., Korte Verklaring, De Psalmen, deel 1, Kampen, 1962, pag. 81.

- 8 “Vraag van(uit) (= aan) Mij, en Ik zal (heiden)volken geven (als) jouw erfelijk bezit, en (als) jouw bezit de einden van het land (of van de aarde)!”
- 9 “Je zult hen hoeden met (of door) een ijzeren staf (of een stok/scepter/(volks)stam).⁷⁷
Als pottenbakkerswerk (of als een werkstuk van een pottenbakker) zal je hen
in stukken slaan.”

David (1012 – 972) zou als een verstandige heerser sommige koningen met hun volken hoeden en weiden met een ijzeren staf. Krachtig zou hij hen moeten leiden om zowel hen als zijn volksgenoten te beschermen. Met die ijzeren staf zou hij koningen en volken die opstandig bleven, *in stukken slaan als pottenbakkerswerk*.⁷⁸

Deze psalm eindigt met een wijze raad en een waarschuwing (v.10-12). De vorsten kunnen zich beter meteen aan God en zijn gezalfde koning onderwerpen. In de toekomst zal dat uiteindelijk toch gebeuren (vgl. Ps.87, Jes.2:2-5).

- 10 Koningen, weest van nu af aan verstandig (of voorzichtig)!

Laat je vermanen (of terechtwijzen), rechters van de aarde (of van het land)!

Met de *koningen* en *rechters* van vers 10 worden dezelfde mensen bedoeld, want in de tijd van David was een koning ook rechter (2Sam.12:1-6, 15:2-6, 1Kon.3:16-28).

- 11 Dient Jahweh met (of in/door) ontzag,
en weest met (of in/door) beving (of huivering) vrolijk (of en juicht met beving)!

De combinatie van beven van ontzag voor de almachtige God, en met enthousiasme vrolijk zijn, is heel goed mogelijk (vgl. Ps.22:24).

- 12 Regeert (of Kust) zuiver (of oprecht) (of Grijpt (of Kust) oprechtheid (vast)),⁷⁹

⁷⁷ Vanuit de Hebreeuwse tekst wordt vaak voor de vertaling: “*Je zult hen breken (of verpletteren)* ...” gekozen. Het woord **הִרְעַמְתֶּם** is in dat geval gelezen als een vervoeging van het werkwoord **רָעַע** of **רָעַע**. Bij deze werkwoordvorm in de Hebreeuwse tekst ligt echter die vertaling helemaal niet voor de hand. Het duidt op Aramese invloed, en dat is in de tijd van koning David (1012 – 972) erg onwaarschijnlijk.

Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en citaten van dit vers uit deze psalm in het Nieuwe Testament is voor deze weergave *Je zult hen hoeden* gekozen (Op.2:27, 12:5, 19:15).

Het woord **הִרְעַמְתֶּם** is in dit geval gelezen als een vervoeging van het werkwoord **רָעַע**. Dat is een goed passende vertaling bij de werkwoordsvorm in de Hebreeuwse tekst.

Helaas is het 9^e vers van psalm 2 in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

⁷⁸ Om van de gevaarlijke aanvallen van de meeste buurvolken af te zijn, liet koning David veel Ammonieten op beestachtige manier vermoorden (2Sam.12:26-31, 1Kron.20:1-3). Van de Moabieten liet hij ²/₃ deel van de mannen ombrengen (2Sam.8:2, vgl. 1Kon.11:15,16), en bij de Edomieten vermoordde hij alle mannen, behalve Haddad en nog een paar van zijn volksgenoten. Samen vluchtten die naar Egypte (1Kon.11:15-17). In dit alles ging David veel te ver. Dat had de Here hem ook niet opgedragen. Het was de (belangrijkste) reden, waarom hij voor Hem geen tempel mocht bouwen (1Kron.17:1-4, 22:6-8, 28:3).

⁷⁹ Omdat het Hebreeuwse woord voor *schoon(heid)* of *zuiver(heid)/oprecht(heid)* in het Aramees *zoon* of *kleinzoon* betekent, wordt dit woord in veel Nederlandse vertalingen met *zoon* vertaald. Dit is echter volstrekt onlogisch, en wordt evenmin ondersteund door de Griekse handschriften(en de Vulgaat). Daar staat: *Accepteert terechtwijzing* (of *Grijpt instructie vast/aan*). Het is wel zo, dat het Hebreeuwse woord dat hier voor (*vast*)grijpen wordt gebruikt, ook *kussen* kan betekenen, maar die vertaling past niet in de 1^e zin van vers 12.

Vanaf vers 9 is psalm 2 in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

Volgens de schrijver van het bijbelboek Handelingen zeiden onder andere de apostelen Petrus en Johannes in een gebed, dat deze psalm door koning David (1012 – 972) is geschreven (Hand.4:19-30). In de tijd van die koning had de Aramese taal en cultuur (vrijwel) geen invloed op het Hebreeuws. Het is dan ook erg onwaarschijnlijk, dat een los Aramees woord in een Hebreeuwse tekst zou zijn geslopen, terwijl het een gewoon Hebreeuws woord is met een eigen betekenis.

zodat Hij niet woedend is,
en jullie (onder)weg niet te gronde gaan,
als (of doordat) zijn woede als (= maar) een beetje (ont)brandt!
Gelukkig zijn allen die door (= bij) Hem de toevlucht zoeken (of vinden)
(of die bij Hem schuilen/die op Hem vertrouwen).

Koningen moeten hun verstand gebruiken (v.10), en in hun bestuur en rechtspraak *oprechtheid vastgrijpen* ofwel *oprecht en zuiver regeren*.

Zowel heidenen als Israëlieten kunnen zich beter aan God onderwerpen, bij Hem schuilen, en Hem volledig vertrouwen. Wie dat doet, zal ontdekken, dat hij of zij dan pas echt gelukkig is.

In het Nieuwe Testament wordt deze psalm aangehaald (v.1,2, Hand.4:25-28). Het motief van *de opstandige volken die zich tegen Jahweh en zijn Gezalfde verzetten*,⁸⁰ wordt toegepast op een situatie waarbij de Joodse leiders zich verzetten tegen Jezus de Gezalfde en zijn discipelen.⁸¹ Bij de opstandige volken horen dus niet alleen heidenen, maar ook Joden die zich verzetten tegen het verlossingswerk van Gods Zoon.

Op een vergelijkbare manier wordt door de apostel Paulus het beeld van *het verwekken van een zoon van God* opgeroepen, en op een andere manier toegepast (v.7^b, Hand.13:32-34). Zoals God de Vader David aannam als zijn zoon, en hem opwekte tot het nieuwe leven met Hem, zo wekte Hij ook zijn Zoon Jezus op uit de dood.

Na zijn lijden en sterven is Jezus voor eeuwig koning geworden (Mat.28:18, Hebr.1:5, 5:5, vgl. Dan.7:13,14). Dat er uit het nageslacht van koning David (1012 – 972) een eeuwige koning zou voortkomen, had Jahweh al aangekondigd (2Sam.7:8-16).

Er wordt nóg een belangrijk motief uit psalm 2 gebruikt. In veel vertalingen van de Hebreeuwse tekst staat in het 9^e vers van deze psalm: “*Je zult hen stukslaan met een ijzeren staf.*” In de (Griekse) Septuagint is dit weergegeven als: “*Je zult hen hoeden met een ijzeren staf.*” Vanuit de Septuagint wordt dit vers in het bijbelboek Openbaring geciteerd (Op.2:27, 12:5, 19:15). Het lijkt er sterk op, dat dit de oorspronkelijke en juiste tekst is, want het komt overeen met de visioenen die de apostel Johannes van God kreeg, en met de profetie van psalm 110:1. Niet God de Zoon, maar God de Vader zal alle vijanden van zijn Zoon verslaan, en aan Hem onderwerpen, voordat Hij terugkomt. Daarna zal Jezus Christus samen met de God Jahweh tussen al zijn dienaren wonen, en voor eeuwig over hen regeren (Op.22:3-5).

Kussen is bovendien geen teken van onderwerping, maar het hoort bij een begroeting. Ook vandaag nog begroeten in het Midden-Oosten zelfs mannen elkaar op deze manier. Om toch het beeld van onderwerping erin te houden, spreekt men dan over het kussen van de voeten, maar het woord *voeten* staat niet in deze psalm. In het hele Oude Testament wordt zelfs niet over het kussen van de voeten gesproken.

⁸⁰ Het woord *motief* betekent niet altijd *beweegreden*. Een motief kan ook de kleinste eenheid in tijd en ruimte binnen een verhaal zijn. Zo heb je bijvoorbeeld het motief van Immanuël, het Lam, het kruis en de pottenbakker, enz., enz.

⁸¹ Toen Jezus door Johannes de Doper werd gedoopt, daalde de Geest van God op Hem neer in de vorm van een duif (Mat.3:16, Mark.1:9-11, Luk.3:21,22, Joh.1:32-34). Zo werd Hij door God de Vader met de Heilige Geest gezalfd (Hand.10:38), voordat Hij met zijn werk begon. Daarom wordt Hij Jezus Christus (= Jezus de Gezalfde) genoemd. Met zijn Geest ondersteunde God de Vader zijn Zoon.

Psalm 3: Morgenlied.

- 1 Een psalm van David, toen hij vluchtte voor zijn zoon Absalom.
- 2 Jahweh, hoe talrijk zijn mijn tegenstanders geworden.
Veel mensen zijn tegen mij opgestaan.
- 3 Veel mensen zeggen van mij:
“Er is voor hem geen redding bij God.” *pauze*
- 4 U echter, Jahweh, bent een groot schild voor mij;
mijn eer, en Hij die mijn hoofd opheft.
- 5 Met mijn stem riep ik naar Jahweh,
Hij antwoordde mij vanaf zijn heilige berg. *pauze*
- 6 Ik echter, ik ben gaan liggen. Ik sliep.
Ik ben wakker geworden,
want Jahweh ondersteunt mij.
- 7 Ik heb geen ontzag voor ontelbare menigten van het volk,
die zich rondom tegen mij hebben opgesteld.
- 8 Sta op, Jahweh, red mij, mijn God!
Ja, U hebt al mijn vijanden op de kaak geslagen,
de tanden van kwaadaardige mensen hebt U stukgebroken.
- 9 Van Jahweh is de redding.
Over uw volk is uw zegen. *pauze*

Het geeft de indruk, dat deze psalm op een morgen is gemaakt (v.6).

Ondanks alle grote tegenslagen en de straffen van God, vertrouwt de psalmdichter erop, dat het goed zal aflopen, omdat zijn persoonlijke relatie met de Here in orde is. De trouw en almacht van God is het fundament waarop de schrijver van dit lied vertrouwt.

Als dichter wordt koning David (1012 – 972) genoemd. Deze koning van Israël had in het verleden overspel gepleegd met Batseba, de vrouw van Uria. Toen zij zwanger werd, en de zaak aan het licht dreigde te komen, liet hij zijn trouwe dienaar Uria op een gemene en sluwe manier vermoorden. Daarna trouwde David met Batseba (2Sam.11). De koning dacht, dat hij zo zijn slechte daden verborgen kon houden, maar daarin vergiste hij zich. De profeet Natan kwam hem in opdracht van de Here vermanen. Hij voorspelde ook, dat een zoon van David in opstand zou komen, en op klaarlichte dag in het openbaar overspel zou plegen met vrouwen van zijn vader (2Sam.12:1-12).

Die zoon was Absalom (= Vader is vrede).⁸² Vanuit de stad Hebron kwam hij in opstand, en

⁸² Waarschijnlijk heette hij niet Absalom, maar Abisalom (= Mijn vader is vrede) (1Kon.15:1,2).

koning David moest vluchten (2Sam.15). Op advies van Achitofel pleegde Absalom overspel met de vrouwen van de koning, die in Jeruzalem waren achtergelaten. Hij deed dat overdag in een tent die op het dak van het paleis was gezet, zodat iedereen het kon zien (2Sam.16:21,22).

Deze psalm bestaat uit vijf gedeelten: vers 1, 2,3, 4,5, 6,7 en 8,9. Het 1^e vers geeft een toelichting over de schrijver van de psalm en de aanleiding om het te maken. Daarna begint het eigenlijke lied. In het tweede gedeelte (v.2,3) wordt de ellendige situatie van de dichter kort weergegeven. Daarna stelt koning David tegenover die situatie zijn vertrouwen op de Here (v.4,5). Doordat de koning op Hem vertrouwt, wordt hij weer rustig, en verdwijnt zijn angst (v.6,7). Kort bidt hij om verlossing. Die verlossing van de Here is ook een zegen voor zijn volk (v.8,9).

- 1 Een psalm van (of voor) David, toen hij vluchtte vanuit (= voor) [het gezicht van]
zijn zoon Absalom.

In het volgende gedeelte (v.2,3) wordt de ellendige situatie van de dichter kort weergegeven.

- 2 Jahweh,⁸³ hoe (of wat) talrijk (of veel) zijn mijn tegenstanders
(of mijn benauwers/onderdrukkers) geworden.

Velen (= Veel mensen) zijn tegen (of over/op) mij opgestaan.

- 3 Velen (= Veel mensen) zeggen van (of voor) mij(n) ziel:

“Er is voor hem geen redding door (= bij) God.” *pauze*

Het moet voor koning David verschrikkelijk zijn geweest, dat steeds meer mensen hem in de steek lieten.

Veel Israëlieten dachten, dat het altijd goed ging met iemand die volgens Gods wetten leefde. Het goede zou altijd worden beloond, en het kwade zou iedere keer worden gestraft (Lev.26, Deut.28). Doordat koning David moest vluchten, dachten ze, dat de Here hem in de steek had gelaten, en er voor hem geen redding meer mogelijk was.⁸⁴ Daarom sloten veel mensen zich aan bij de tegenpartij.

Zo werd David (1012 – 972) door Simeï, een familielid van de vorige koning Saul, vervloekt en bespot. De Here zou hem straffen, omdat hij een bloedvergieter was. Hij zou uit het koningshuis van Saul (1033 – 1012) veel mensen hebben vermoord (2Sam.16:5-8).⁸⁵

⁸³ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

⁸⁴ Dat dit niet altijd zo is, bewijst wel het prachtige bijbelboek Job. De Here Jezus gaf eveneens aan, dat deze redenering niet klopt (Luk.13:1-5, Joh.9:1-3). Zo zijn er meer voorbeelden. De vrome koning Josia (640 – 609) was de beste koning die ooit over Gods volk had geregeerd, en toch liet de Here toe, dat hij sneuvelde. Hij wilde zijn kwaadaardige volk straffen, en nam daarom de goede koning weg (2Kon.23:25-29). Het zit de dienaren van God lang niet altijd mee. Ook koning David is daarvan een goed voorbeeld. Hij moest onder andere jaren lang vluchten voor de ongehoorzame koning Saul (1033 – 1012). Hoewel veel kinderen van God tegenslagen in dit leven meemaken, heeft de Here daarmee toch het allerbeste met ze voor (Rom.8:28, vgl. Ps.92:7,8), ook al begrijpen we dit vaak niet.

Wel blijft God in het lijden altijd dicht bij zijn gehoorzame dienaren, en Hij geeft ze op die moeilijke momenten steun en kracht. Ook zal het uiteindelijk met alle dienaren van de Here heel goed aflopen. Ze zullen voor eeuwig gelukkig zijn, en voor altijd bij Hem mogen wonen (Op.7:16,17, 21:1-8, 22:1-5,12-15).

⁸⁵ Dit was echter een leugen. David was een vriend van Sauls zoon Jonatan, en treurde om zijn dood en de dood van zijn vader Saul (2Sam.1:1-16). Jaren later werden enkele zonen van Saul (1033 – 1012) gedood, omdat de Here dat wilde (2Sam.21:1-14).

Het Hebreeuwse woord *sela* betekent *pauze* of *rust* om ergens meer nadruk op te leggen.⁸⁶ Omdat dit woord soms ook aan het einde van een psalm staat (v.9, Ps.24:10, 46:12), is het waarschijnlijk, dat de zangers (tijdelijk) stopten, en de instrumentale muziek de laatste regel (met meer volume) herhaalde. Het woord *sela* staat nooit aan het begin van een psalm.

In de volgende verzen (v.4,5) stelt koning David zijn vertrouwen op God tegenover zijn elendige situatie.

4 En U (= U echter), Jahweh, bent een (groot) schild voor (of ten gunste van/rondom) mij;

mijn eer (of mijn heerlijkheid/glorie), en Hij die mijn hoofd opheft.

Veel Israëlieten mochten wel denken, dat de Here David in de steek had gelaten, maar de koning wist zelf wel beter. Dit vers vormt een duidelijke tegenstelling met vers 3. Zijn persoonlijke relatie met God was op dat moment uitstekend.

Als profeet wist David (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30), dat de Here hem zou beschermen.⁸⁷ God was zijn grote schild. Hoewel het leek, alsof David de eer van het koningschap had verloren, bleef de Here zijn eer. Hij gaf zijn leven inhoud. Het Hebreeuwse woord voor *eer* heeft met gewicht en gezag te maken. David was niet zo licht als het kaf, waarmee de slechte mensen worden vergeleken (Ps.1:4). God tilde zijn hoofd weer omhoog.

5 (Met) mijn stem riep ik⁸⁸ naar Jahweh,

Hij antwoordde mij (of en Hij antwoordt mij) vanaf zijn heilige berg. *pauze*

In het verleden had David ook de Here aangeropen, en Hij had hem antwoord gegeven vanaf zijn heilige berg. Volgens de Hebreeuwse tekst ging dat aanroepen en antwoord geven vanaf Gods heilige berg nog steeds door. Beide betekenissen kunnen elkaar aanvullen. Die *heilige berg* is de berg Zion, waar in die tijd de tent met de ark stond (2Sam.6:15-17).

Doordat de koning op God vertrouwde, werd hij rustig, en verdween zijn angst (v.6,7).

6 En ik (= Ik echter), ik ben gaan liggen. Ik sliep.

Ik ben wakker geworden (of ontwaakt),

want Jahweh ondersteunt mij (of zal mij ondersteunen).⁸⁹

Hoewel de nacht in die tijd vooral tijdens een oorlog dreigend en gevaarlijk kon zijn, sliep David (1012 – 972) rustig. God beschermde hem. Daardoor kon hij ook veilig slapen, en gezond weer wakker worden.

Die bescherming van de Here vond in die nacht nog niet plaats in het gebied waar David met

⁸⁶ De vertalers van het oude Hebreeuws naar de Griekse Septuagint in de 3^e eeuw voor Christus vertaalden het woord *sela* met *pauze*.

⁸⁷ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). David gaf als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21).

⁸⁸ In de Hebreeuwse tekst staat hier *roep ik*. Op grond van de Griekse handschriften(de Vulgaat) en het tekstverband (v.6) is voor *riep ik* gekozen. De psalmdichter dacht aan, hoe de Here hem in het verleden had ondersteund en bemoedigd (v.4^b). Helaas is psalm 3 in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

⁸⁹ In de Hebreeuwse taal van die tijd was tussen de onvoltooid tegenwoordige tijd van een werkwoord (b.v. hij ondersteunt mij), en de onvoltooid toekomstige tijd (b.v. hij zal mij ondersteunen) geen verschil! Bij de vertaling naar het Nederlands moet mede op grond van het tekstverband een keus worden gemaakt. Oude vertalingen vanuit het Hebreeuws, zoals de Septuagint, kunnen daarbij ter ondersteuning worden gebruikt.

zijn mannen was, maar in Jeruzalem. Daar raadde de raadsman Achitofel de jonge Absalom aan om onmiddellijk zijn vader David met een leger te achtervolgen. Met hulp van God wist de adviseur Chusai te voorkomen, dat dit ook gebeurde (2Sam.17:1-14). Daardoor kon het leger van David uitrusten, en zich voorbereiden op de strijd.

- 7 Ik heb geen ontzag (of ben niet bang/vrees niet) vanuit (= voor)
ontelbare menigten (of tienduizenden/miljoenen) van het volk,
die (zich) rondom tegen (of over/op) mij hebben opgesteld.

David vertrouwde op Gods beloften. Daarom was hij voor een hele grote legermacht niet meer bang.

Na elke strofe van de psalm volgt het Hebreeuwse woord *sela*, behalve hier. Het vertrouwen op God vormt na vers 7 niet een eindpunt, maar het is een uitgangspunt voor het korte gebed dat er op volgt (v.8). Daarom is de nadruk op het slot van deze strofe niet op zijn plaats. Anders zou het gebed hier niet volledig op aansluiten, en daardoor over kunnen komen als een terugval na het hoogtepunt in dit vers.

Hoewel de psalmdichter volledig op God vertrouwde, bad hij toch, of de Here zijn beloften waar wilde maken om zo zijn volk te zegenen (v.8,9). Dit is geen gebrek aan vertrouwen. Gods toezeggingen mogen mensen niet passief maken. Die beloften vormen juist het fundament van het gebed.⁹⁰

- 8 Sta op, Jahweh, red mij, mijn God!
Ja, (of want/dat) U hebt al mijn vijanden (op) de kaak geslagen,
de tanden van kwaadaardige(mense)n hebt U (stuk)gebroken.

Het gebed was kort en krachtig. Koning David vroeg de Here om op te staan, en in actie te komen. Hij wilde graag dat Hij, zijn vijanden weerloos zou maken, zoals dat in het verleden al eens eerder was gebeurd. Hij vergeleek daarbij zijn vijanden met gevaarlijke wilde dieren die hem wilden bijten. Als door een harde kaakslag hun tanden werden gebroken, dan zouden ze hun gevaarlijke wapens kwijt zijn.

- 9 Van (of Voor) Jahweh is de redding.
Over (of Op) uw volk is uw zegen. *pauze*

De verlossing van koning David (1012 – 972) was niet alleen voor hem persoonlijk erg belangrijk, maar ook voor het volk Israël. Wanneer dit volk een slechte en kwaadaardige koning zoals Absalom zou krijgen, dan zou daar absoluut geen zegen van uitgaan. Daarom was het belangrijk, dat de Israëlieten de koning terugkregen, die de Here diende. God wilde die koning, en dat zou een zegen voor het volk zijn.

⁹⁰ Doordat God zijn genade belooft aan mensen die van Hem houden, kunnen zij tot Hem bidden. Zo bad bijvoorbeeld de profeet Daniël om de vervulling van een profetie van Jeremia. Voortdurend greep hij daarbij terug op Gods beloften (Dan.9:2-19). Uit het vervolg blijkt, dat de Here blij was met Daniëls gebed.

Psalm 4: Avondlied.

- 1 Een psalm van David voor de dirigent.
Met snarenspeel.
- 2 In mijn roepen hebt U mij geantwoord,
God van mijn rechtvaardigheid.
In de benauwdheid hebt U voor mij ruimte gemaakt.
Wees voor mij genadig, en luister naar mijn gebed!
- 3 Zonen van een man, tot hoelang is mijn eer te schande;
houden jullie van nutteloosheid, en zoeken jullie bedrog? *pauze*
- 4 Weet, dat Jahweh voor zich een goedgunstige heeft afgezonderd.
Jahweh zal luisteren, wanneer ik naar Hem roep.
- 5 Beeft en zondigt niet!
Praat in jullie hart op jullie bed, en zwijgt! *pauze*
- 6 Offert offers van rechtvaardigheid,
en vertrouwt op Jahweh!
- 7 Veel mensen zeggen: “Wie zal ons het goede laten zien?”
Verhef over ons het licht van uw gezicht, Jahweh!
- 8 U hebt meer blijheid in mijn hart gegeven
dan in de tijd dat hun koren en hun jonge wijn overvloedig zijn geweest.
- 9 In vrede zal ik samen gaan liggen,
en ik zal gaan slapen,
want U Jahweh alleen, laat mij veilig wonen.

Het lijkt er sterk op, dat deze psalm 's avonds is gemaakt (v.5^b,9).

Met de psalmdichter gaat het niet zo goed (v.6^b,7^a,8^b). Zijn medestanders laten de moed zakken, en vertrouwen ook niet meer op Gods hulp. Hij zou machteloos zijn. De mannen geloven eerder in hun eigen prestaties. Ondanks alle grote tegenslagen vertrouwt de psalmdichter wel op God. Hij bidt tot Hem, en roept zijn medestanders op om te stoppen met hun zondige gedrag, en om ontzag te hebben voor de Here.

Als dichter wordt koning David (1012 – 972) genoemd. Wel is het opmerkelijk, dat de naam Zerubbabel op een verborgen manier in deze psalm voorkomt. Als men eerst de eerste letter van de laatste regel neemt, vervolgens de eerste letter van de op één na laatste regel, en men gaat zo door tot het 1e vers, dan staat er *tot een lamp van Zerubbabel*. In de moeilijke situatie waarin Zerubbabel zat, past deze psalm heel goed.⁹¹

⁹¹ Dat de naam Zerubbabel op deze manier in psalm 4 voorkomt, wil niet zeggen, dat dit lied niet door David

Deze psalm bestaat uit vier gedeelten: vers 1, 2, 3-6 en 7-9. In het 1^e vers staat, wie de schrijver is, en dat bij dit lied het gebruik van snaarinstrumenten heel geschikt is. De dichter bidt in het 2^e vers tot God. Daarna waarschuwt hij zijn medestanders (v.3-6). Ze moeten ophouden met hun zondige gedrag, en op de Here vertrouwen. In het laatste gedeelte (v.7-9) bidt David opnieuw tot God, en spreekt hij zijn vertrouwen in Hem uit. Daarom durft hij ook rustig te gaan slapen.

- 1** Een psalm van (of voor) David voor (of van) de dirigent.
Met (of Door/In) snarenspeel.

In het volgende vers bidt de psalmdichter tot God.

- 2** In (of Met/Door) mijn roepen hebt U mij geantwoord,⁹²
God van mijn rechtvaardigheid.
In (of Met/Door) de benauwdheid hebt U voor mij ruimte gemaakt (of verruimd).
Wees voor mij genadig, en luister naar mijn gebed!

God van mijn rechtvaardigheid wil zeggen God die mij rechtvaardig behandelt, en God die mij rechtvaardig laat zijn. Hij is een eerlijke rechter en koning, die echt helpt en ondersteunt.

In het verleden had de Here David ook al geholpen. Hij vertrouwt er deze keer op, dat God hem opnieuw zal helpen.

In de volgende verzen (v.3-6) waarschuwt David zijn medestanders. Ze moeten ophouden met hun zondige gedrag, en op de Here vertrouwen.

- 3** Zonen van een man, tot hoe (of wat) (= hoelang) is mijn eer (of mijn glorie)
te schande (of tot beschaming/verwarring);
houden jullie van nutteloosheid (of leegheid), (en) (ver)zoeken jullie bedrog? *pauze*

Met *zonen van een man* worden respectabele mannen bedoeld. Mannen waar je in het algemeen waardering voor kunt hebben.

Deze mannen drijven echter de spot met de eer van de psalmdichter. De eer of de heerlijkheid van de psalmdichter is de Here. Op Hem vertrouwt David nog steeds. De meestal respectabele mannen geloven echter in zichzelf, en vinden de koning een beetje naïef. Daarmee spotten ze met de eer en heerlijkheid van de psalmdichter; ze spotten dus ook met God.

Daarom spreekt David (1012 – 972) hen aan met *zonen van een man*. Daarmee wijst hij ze op hun goede naam en op hun verantwoordelijkheid. In de eerste plaats vertrouwen op wat je zelf

is geschreven. Hij was een profeet, en hij gaf in zijn psalmen de woorden van de Here door (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30). Misschien is dit lied door een onbekende profeet is aangepast, zodat de naam van Zerubbabel erin voorkomt, maar zeker is dat niet.

Alle bijbelboeken zijn door de Heilige Geest geïnspireerd via apostelen en profeten (Ef.3:5, 2Tim.3:14-17, 2Pet.3:2). Zo vormt de Bijbel het fundament van Gods gemeente, waarvan Jezus de Hoeksteen is (Ef.2:19,20). (Een hoeksteen zit ter versteviging boven in een hoek van een gebouw (Ps.118:22^b)).

⁹² In de Hebreeuwse tekst staat hier in de gebiedende wijs *In mijn roepen* (= *Als ik roep*,) *antwoord mij*, Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het tekstverband is voor *In mijn roepen hebt U mij geantwoord* gekozen. Het gedeelte *In de benauwdheid* sluit daar naadloos op aan. Dat God in het verleden de psalmdichter had geholpen, gaf hem vertrouwen, en vormt in dit lied de basis voor zijn korte gebeden in het slot van vers 2 en 7.

Psalm 4 is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

kunt, is nutteloos. Daarmee bedrieg je jezelf. De dichter vermaant ze, en roept ze op om in de eerste plaats op God te vertrouwen.

Het Hebreeuwse woord *sela* betekent *pauze* of *rust* om ergens meer nadruk op te leggen.⁹³ Omdat dit woord soms ook aan het einde van een psalm staat (Ps.3:9, 24:10, 46:12), is het waarschijnlijk, dat de zangers (tijdelijk) stopten, en de instrumentale muziek de laatste regel (met meer volume) herhaalde. Het woord *sela* staat nooit aan het begin van een psalm.

4 Weet, dat Jahweh voor zich een goedgunstige (of goedgezinde) heeft afgezonderd.⁹⁴

Jahweh zal luisteren in (of door/met) mijn roepen naar Hem

(= Jahweh zal luisteren, wanneer ik naar Hem roep).

De Here weet heel goed, wie op Hem vertrouwt. David is er zeker van, dat God naar hem zal luisteren, want hij heeft een goede persoonlijke relatie met Hem. Hij mag bij zijn dienaren horen. Als zijn profeet mag hij zelfs de woorden van de Here doorgeven (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30).⁹⁵

5 Beeft (of Siddert/Weest verontrust) en zondigt niet!

Zegt (= Praat) in (of met/door) jullie hart op jullie bed, en zwijgt (of weest stil)! *pauze*

David roept de mannen op om uit eerbied te beven voor de Here, en niet te zondigen. Ook op hun bed moeten ze met respect over Hem nadenken en spreken. Als ze dat niet willen, dan kunnen ze maar beter hun mond houden.

6 Offert offers van rechtvaardigheid,

en vertrouwt op [naar (of bij)] Jahweh!

In dit vers gaat het niet in de eerste plaats over het brengen van het slachtoffers voor de Here, maar over het vertrouwen op Hem. De mannen moesten zich overgeven aan Hem, want Hij is een God van rechtvaardigheid (v.1). Dit was het offer dat de Here graag van ze wilde hebben. Zonder oprechte liefde voor Hem, heeft Hij geen behoefte aan offers. God wil eerst een gebroken geest, die treurt, en zich gekweld voelt over de eigen zonden. Hij wil een geest die alles van Hem verwacht (Ps.40:7, 51:18,19). Pas dan zijn *offers van rechtvaardigheid* in de vorm van slachtoffers welkom bij de Here (Ps.51:21).

In het laatste gedeelte (v.7-9) bidt David opnieuw tot God.

7 Velen (= Veel mensen) zeggen: “Wie zal ons het goede laten zien?”

Verhef over ons het licht van uw gezicht, Jahweh (vgl. Num.6:24-26, Ps.119:135)!

David legt de twijfel van veel mannen om hem heen aan de Here voor. Hij vraagt aan Hem, of Hij zijn licht omhoog wil tillen, zodat het beter kan schijnen in de donkere harten van de ontmoedigde mensen.

⁹³ De vertalers van het oude Hebreeuws naar de Griekse Septuagint in de 3^e eeuw voor Christus vertaalden het woord *sela* met *pauze*.

⁹⁴ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

⁹⁵ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). David (1012 – 972) gaf als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21).

8 U hebt meer blijheid (of blijchap) in (of door/met) mijn hart gegeven

dan in de tijd (dat) hun koren en hun jonge wijn veel (= overvloedig) zijn geweest.

Blijkbaar hebben David en de mannen om hem heen een tekort aan koren en jonge wijn. Brood en jonge wijn waren het dagelijks eten en drinken uit de tijd (Gen.27:28,37, Num.18:12, Deut.7:13, 11:14, Jer.31:12, enz.). Denk maar aan het heilig avondmaal.

Mensen die hun vertrouwen in de eerste plaats stellen op eten, drinken en andere dagelijks noodzakelijke levensmiddelen, raken snel ontmoedigd, als het allemaal wat minder wordt. Bij David (1012 – 972) was juist het omgekeerde het geval. Op het moment dat er bij zijn onderdanen een overvloed was aan koren en jonge wijn, was zijn relatie met de Here minder, dan in de tijd dat hij deze psalm maakte. Blijkbaar was zijn contact met God verbeterd, en daardoor was hij gelukkiger dan vroeger. Daarom durfde hij die avond rustig te gaan slapen, want hij wist, dat alles goed zou komen.

9 In vrede (= In sjaloom) zal ik samen (of gezamenlijk) (gaan) liggen,

en ik zal (gaan) slapen,

want (of (zo)dat/Ja,) U Jahweh alleen, laat mij [voor] veilig (of zeker) wonen.

Psalm 5: Morgengebed.

- 1 Een psalm van David voor de dirigent.
Bij fluitspel.
- 2 Hoor mijn woorden, Jahweh!
Let op mijn verzuchting!
- 3 Sla acht op het geluid van mijn hulpgeschreeuw,
mijn Koning en mijn God, want tot U bid ik.
- 4 Jahweh, 's morgens luistert U naar mijn stem.
's Morgens leg ik het voor U neer,
en kijk ik naar U uit.
- 5 Ja, U bent geen God die plezier heeft aan kwaadaardigheid.
Een slechterik zal bij U niet verblijven.
- 6 De snoevers zullen zich niet opstellen voor uw ogen.
U hebt alle bedrivers van onrecht, gehaat.
- 7 U zal de leugenaars te gronde richten.
Jahweh verafschuwt een man van bloed en bedrog.
- 8 Ik echter, door veel van uw goedgunstigheid
zal ik uw huis binnenkomen.
Ik zal mij neerbuigen naar uw heilige paleis in ontzag voor U.
- 9 Jahweh, leid mij in uw rechtvaardigheid
omwille van mijn overheersers!
Maak uw weg voor mij recht en vlak!
- 10^a Ja, in hun mond is niets betrouwbaar.
- 10^b Hun binnenste is verderf.
- 10^c Hun keel is een geopend graf.
- 10^d Met hun tong vleien zij.
- 11 Verklaar hen schuldig, God!
Laat hen ten val komen door hun overleggingen.
Jaag hen weg om hun talrijke overtredingen,
want zij zijn tegen U in opstand gekomen!
- 12 Allen die bij U de toevlucht zoeken, zullen blij zijn.
Voor altijd zullen zij jubelen,

en zij zullen door U worden beschut.

De liefhebbers van uw naam zullen juichen door U.

13 Ja U, U zal een rechtvaardige zegenen, Jahweh,

Als een welgevallig handschild zal U hem omringen.

De dichter heeft het over slechte mensen (v.5-7), die tegen hem (v.9,10) en tegen de Here in opstand zijn gekomen (v.11^b). Ze stookten andere mensen tegen de schrijver op om hem van zijn hoge plaats af te stoten (v.10). De auteur van dit lied wist echter al, dat het voor hem goed zou aflopen (v.8,12,13).

Als dichter wordt koning David (1012 – 972) genoemd (v.1). Deze psalm is gemaakt tijdens een opstand; mogelijk die van Absalom of Seba (2Sam.15-18, 20:1-22). Het leek in elk geval voor de koning te gevaarlijk om naar het huis van God te gaan (v.8).

Deze psalm is een gebed dat bestaat uit vijf gedeelten: vers 1, 2-4, 5-7, 8-11 en 12,13. In het 1^e vers staat, wie de schrijver is, en dat bij deze psalm het gebruik van fluiten heel geschikt is. Daarna begint in het tweede gedeelte (v.2-4) de lange inleiding van het gebed. Vervolgens wijst koning David op de grote afkeer die God heeft van slechtheid (v.5-7). Het vierde gedeelte vormt de kern van het gebed (v.8-11). De psalmdichter wil, dat de Here de rebellen schuldig verklaart, omdat ze tegen Hem en de koning in opstand zijn gekomen. In het laatste deel is de auteur blij en gelukkig, omdat hij weet, dat de strijd goed zal aflopen (v.12,13).

1 Een psalm van (of voor) David voor (of van) de dirigent.

Bij (of Naar) fluitspel.

In de volgende verzen (v.2-4) begint de lange inleiding van het gebed. De dichter vraagt, of de Here naar hem wil luisteren.

2 Hoor mijn woorden (of mijn toezeggingen/beloften), Jahweh! ⁹⁶

Let op mijn verzuchting (of mijn overpeinzing/mijmering)!

3 Sla acht naar (= op) (of Geef aandacht aan) het geluid (of de stem)

van mijn (hulp)geschreeuw,

mijn Koning en mijn God, want tot U bid ik.

In de tijd van koning David (1012 – 972) was een koning ook rechter (2Sam.12:1-6, 15:2-6, 1Kon.3:16-28). Daarom noemde hij de Here Koning. Eigenlijk was David een vazalkoning van God, de echte Koning van Israël (Deut.33:5, 1Sam.8:7, Jes.6:5^b). De schrijver van dit lied vroeg in het volgende vers, of de Here als de allerhoogste Koning recht wilde spreken, en legde zijn zaak aan Hem voor (vgl. v.11).

4 Jahweh, 's morgens luistert U naar mijn stem (of mijn geluid).

's Morgens leg ik (het) voor U neer (of orden ik (het) voor U),

en kijk ik (naar U) uit (of en ben ik opmerkzaam/verwacht ik (U)).

⁹⁶ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: "Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd."

Deze psalm is dus een gebed in de morgen.

In de volgende verzen (v.5-7) wijst koning David op de grote afkeer die God heeft van de slechtheid van de rebellen. Het is een belangrijk argument, want daardoor kunnen de kwaadaardige opstandelingen niet rekenen op de steun van de Here. In de psalmen bestaat een scherpe scheiding tussen rechtvaardige en kwaadaardige mensen (vgl. Ps.1).

5 Ja, (of want/(zo)dat) U bent geen God die plezier (of genoeg) heeft in
kwaadaardigheid.

Een slechterik zal bij U niet verblijven (of (tijdelijk) wonen).

6 De snoevers zullen zich niet opstellen (of zullen niet hun plaats innemen)
voor uw ogen.

U hebt alle daders (= bedrivers) van onrecht (of ongerechtigheid), gehaat.

7 U zal de leugenaars te gronde richten (of uitroeien).

Jahweh verafschuwt (of gruwet van) een man van bloed en bedrog.

Een man van bloed was iemand die er niet voor terugdeinsde om een ander dood te (laten) slaan, of te (laten) vermoorden.

In deze verzen kunnen we zien, dat dit lied planmatig is opgebouwd. Eerst wordt er 3 keer iets ontkend (negatief) (v.5,6^a). Daarna worden 3 kenmerken van God genoemd (positief) (v.6^b,7).

Deze verzen (v.8-11) vormen de kern van het gebed. De auteur wil, dat de Here de rebellen schuldig verklaart, omdat ze tegen Hem en de koning in opstand zijn gekomen.

8 En ik (= Ik echter), door (of in/met) veel van uw goedgunstigheid
zal ik (= David) uw huis (binnen)komen.

Ik zal mij (neer)buigen (of neerwerpen) naar (of bij) uw heilige paleis ⁹⁷
in ontzag (of vrees) van (= voor) U.

Toen koning David regeerde, was de tempel er nog niet. Wel stond de tabernakel als het huis van God in Gibeon.⁹⁸ Deze plaats lag in het gebied van de stam Benjamin. Daar kon de koning door het gevaar van de opstand blijkbaar niet naar toe.

9 Jahweh, leid mij in (of door/met) uw rechtvaardigheid
omwille van mijn overheersers (of mijn belagers)!

Maak uw weg voor mij[n gezicht] recht (en vlak)!

De psalmdichter bedoelde hier een rechte weg in alle opzichten. Het is een rechte, eerlijke en rechtvaardige weg. Het is ook een vlakke weg, waarop je niet zo snel struikelt.

⁹⁷ Met het Hebreeuwse woord dat hier als *paleis* is vertaald, wordt oorspronkelijk een groot huis of een villa voor een groter publiek bedoeld. Later kreeg het ook de betekenis van *tempel* of *paleis*. Dat hangt af van de context. Omdat het in deze psalm gaat over God als koning (v.3), is voor het woord *paleis* gekozen.

⁹⁸ Eerst stond de tabernakel in Silo (1Sam.3:3,15). Daar werd God gediend (Joz.18:1,8-10, 21:1,2, Richt.18:31, 1Sam.1:3, enz.). Tot in de begintijd van de regering van koning Saul (1033 – 1012) heeft het huis van de Here daar gestaan (1Sam.13:1, 14:3). De plaats Silo is tijdens het bewind van Saul hoogstwaarschijnlijk door de Filistijnen verwoest (Ps.78:60,61, Jer.7:12,14, 26:6). Toen de Edomiet Doëg in opdracht van de ongehoorzame koning de priesterstad Nob uitmoordde (1Sam.22:18,19), heeft Saul het heiligdom naar Gibeon laten verplaatsen (1Kron.16:39, 21:29, 2Kron.1:3,5,6). Gibeon lag vlakbij het huidige Jib zo'n 10 kilometer ten noordwesten van Jeruzalem.

10^a Ja, (of want/(zo)dat) in hun mond is niets betrouwbaar (of standvastig) (geworden).

10^b Hun binnenste is o, o, o (= verderf).

10^c Hun keel is een geopend graf.

10^d Met hun tong (of hun taal) vleien zij (of krijgen zij een aandeel toegewezen).

In hun mond is een vleierende onbetrouwbare tong (v.10^{a en d}), en in hun binnenste is verderf: een open graf (v.10^{b en c}). Uit hun keel stijgt de lijkklucht omhoog. Dat beeld is erg duidelijk, want een graf was in die tijd onrein. Wie een graf aanraakte werd ook onrein (Num.19:16).

Absalom (= Vader is vrede),⁹⁹ een zoon van David, kon heel goed huichelen en vleien (2Sam.15:2-8). In deze psalm gaat het over meer personen die zich hieraan schuldig maakten. Absalom was blijkbaar niet de enige, die dit deed (vgl. Rom.3:13,14).

De psalmdichter vraagt in het volgende vers aan God als allerhoogste koning en rechter, of Hij de opstandelingen wil veroordelen, omdat ze niet alleen tegen de koning rebelleren, maar ook tegen Hem.

11 Verklaar hen schuldig, God!

Laat hen ten val komen van(uit) (= door) hun overleggingen.

Jaag hen weg (of Verdrijf hen/Verstoot hen) door (= om) hun talrijke overtredingen,

want (of (zo)dat/Ja,) zij zijn door (= tegen) U in opstand gekomen

(of ongehoorzaam geweest)! ¹⁰⁰

De Here wilde, dat David koning werd over heel Israël (1Sam.16:1-13), en dat besluit van Hem accepteerden zijn vijanden niet. Daarmee kwamen ze ook tegen God in opstand.

In de laatste verzen (v.12,13) is de schrijver van dit lied blij en gelukkig, omdat hij weet, dat de strijd goed zal aflopen. Blijkbaar geeft hij hier als profeet de boodschap van de Here door aan zijn volksgenoten (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30).¹⁰¹

12 Allen die door (of in/met) (= bij) U de toevlucht zoeken

(of schuilen/die op U vertrouwen), zullen blij zijn.

Voor altijd (of Voor eeuwig) zullen zij jubelen,

en [over (of boven/op)] zij zullen door U worden beschut (of bedekt).

De liefhebbers van uw naam zullen juichen door (of in/met) U.

13 Ja (of want/(zo)dat) U, U zal een rechtvaardige zegenen, Jahweh,

Als een welgevallig (hand)schild zal U hem omringen (of hem kronen).

⁹⁹ Waarschijnlijk heette hij niet Absalom, maar Abisalom (= Mijn vader is vrede) (1Kon.15:1,2).

¹⁰⁰ De vijanden kwamen in opstand tegen God, en spraken vleierend en huichelachtig tegen de koning (v.10^{a en d}). Dit duidt erop, dat het hier over binnenlandse vijanden gaat.

¹⁰¹ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). David (1012 – 972) gaf als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21).

Psalm 6: Gebed in doodsgevaar.

- 1 Een psalm van David voor de dirigent.
Met snarenspeel, op de achtste.
- 2 Jahweh, bestraf mij niet in uw woede,
en straf mij niet in uw grimmigheid.
- 3 Wees mij genadig, Jahweh, want ik kwijn weg.
Genees mij, Jahweh, want mijn botten zijn verbijsterd.
- 4 Mijn ziel is erg verbijsterd,
en U, Jahweh, hoelang nog?
- 5 Keer terug, Jahweh, red mijn ziel.
Verlos mij omwille van uw goedgunstigheid,
- 6 want in de dood is geen herinnering aan U.
Wie zal U danken in het dodenrijk?
- 7 Ik ben afgemat van mijn zuchten.
Heel de nacht maak ik mijn bed drijfmat;
doorweek ik mijn rustbank met mijn tranen.
- 8 Mijn oog is verkwijnd van verdriet,
Ze is zwak geworden door al mijn tegenstanders.
- 9 Gaat bij mij weg, alle bedrijvers van ongerechtigheid!
Ja, Jahweh heeft naar het geluid van mijn huilen geluisterd.
- 10 Jahweh heeft naar mijn smeken geluisterd.
Jahweh neemt mijn gebed aan.
- 11 Al mijn vijanden zullen beschaamd worden, en zij zullen erg verbijsterd worden.
Zij zullen terugkeren, zij zullen plotseling beschaamd worden.

Het leven van de psalmdichter wordt door zijn vijanden ernstig bedreigd (v.6). Daarbij is hij de Here enigszins uit het oog verloren (v.5^a). De schrijver van dit lied vraagt Hem om verlossing, en God belooft hem te helpen.

Als auteur wordt koning David (1012 – 972) genoemd. Hij werd, voordat hij koning werd, jarenlang achtervolgd door het leger van de ongehoorzame koning Saul (1033 – 1012). Herhaaldelijk werd hij in die tijd door een deel van zijn volksgenoten verraden (1Sam.19:19, 23:1-12,19-24, 24:2, 26:1).

Deze psalm is een gebed dat bestaat uit drie gedeelten: vers 1, 2-8 en 9-11. In het 1^e vers staat, wie de schrijver is, en dat bij deze psalm het gebruik van snaarinstrumenten heel geschikt is. Daarna volgt in het tweede gedeelte (v.2-8): het gebed. De dichter legt zijn nood aan God

voor, en hij vraagt om verlossing. Plotseling jubelt David het uit (v.9-11), want de Here heeft hem beloofd, dat Hij hem zou bevrijden.

1 Een psalm van (of voor) David voor (of van) de dirigent.

Met (of Door/In) snarenspeel, op (of over) de achtste (vgl. Ps.12:1).

De betekenis van *op de achtste* is onzeker. Het is in elk geval een bepaalde toonhoogte die geschikt is om in het orkest duidelijk te domineren (vgl. 1Kron.15:20-21).

In dit gedeelte (v.2-8) staat het gebed van de psalmdichter. Daarin legt hij zijn nood aan God voor, en vraagt hij om verlossing.

2 Jahweh, bestraf (of vermaan/beoordeel) mij niet in (of met/door) uw woede,¹⁰²
en straf mij niet in (of met/door) uw grimmigheid (vgl. Ps.38;2).

Blijkbaar is God bij David wat buiten beeld geraakt (v.5^a). Hij zoekt de oorzaak van zijn tegenslagen in zijn verslachte relatie met Hem zonder dat er grove zonden in het spel zijn. Daarom vraagt de auteur van dit lied aan de Here om hem niet in woede te slaan, maar hem te straffen, zodat hij weer op het rechte pad komt. David moet zijn persoonlijke band met God aanhalen en herstellen. Hij moet de Here om hulp vragen.

3 Wees mij genadig, Jahweh, want ik kwijn weg.

Genees mij, Jahweh, want mijn botten zijn verbijsterd (of ontzet).

De psalmdichter is ziek van de stress en de onrust. Daarbij komt ook nog de angst voor het levensgevaar van de kant van zijn vijanden.

4 Mijn ziel is (= Ik ben) erg (of buitengewoon) verbijsterd (of ontzet),
en U, Jahweh, hoelang (nog)?

5 Keer terug, Jahweh, red mijn ziel (= mijn leven).
Verlos mij omwille van uw goedgunstigheid,

6 want in (of met/door) de dood is geen herinnering (of geen gedachtenis) van (= aan) U.
Wie zal [voor (of van)] U (be)danken in (of met/door) het dodenrijk?

Vers 5 is de kern van het gebed. Daarin uit David niet in de eerste plaats zijn gevoelens, maar vraagt hij de Here om 2 dingen. Eerst wil hij, dat God bij hem terugkeert, en dat zijn persoonlijke relatie met Hem wordt hersteld. Die verslachte relatie is de oorzaak van de ellende. Ook vraagt hij, of de Here de gevolgen van de verzwakte band met Hem wil wegnemen; hij vraagt om hulp en verlossing.

David voelde zich door God verlaten, doordat hij Hem steeds meer had genegeerd. Hij was bang, dat hij daardoor zou afdalen naar het dodenrijk. In die tijd dacht vrijwel iedereen, dat het dodenrijk onder de oppervlakte van de aarde was (vgl. Gen.37:35, 42:38, Num.16:31-33, Ps.49:15,16, Ezech.31;14-18, 32:18-32, Mat.11:23, Luk.10:15). Wel wist men, dat de Here

¹⁰² *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: "Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd."

zijn dienaren van het dodenrijk zou verlossen, en Hij ze zou opnemen (Ps.49:16, 73:24-26, 86:13, Jes.26:19, Dan.12:2, vgl. Gen.5:24, Mat.17:1-5, Luk.9:28-36, 16:22-26).¹⁰³

In het dodenrijk kan niemand God danken (Ps.30:10, 88:11-13, 115:17, vgl. Joh.9:4).¹⁰⁴ Ook daarom wil David blijven leven, want hij wil de Here kunnen bedanken voor wat Hij allemaal doet.

7 Ik ben afgemat in (= van) mijn zuchten.

In alles van (= Heel) de nacht maak ik mijn bed (of mijn (lijk)baar/ligbank) drijfnaat;
doorweek ik mijn rustbank (of mijn bed) met (of door/in) mijn traan (= mijn tranen).

Bij een bed moeten we niet onze huidige bedden voorstellen, maar een soort ligbank waar de psalmdichter ook op sliep. Zo'n rustbank zou op een eenvoudige manier met stenen kunnen zijn opgebouwd. Op en onder wat kleden kon David dan slapen.

Zonder een goede relatie met God kan de psalmdichter zijn benarde situatie niet aan. Hij wordt door de angst geleefd en overmand. Op een voor ons wat overdreven manier brengt hij hier zijn panische gevoelens onder woorden.

8 Mijn oog is verkwijnd (of gekrompen) van(uit) verdriet,

Ze is zwak (of oud) geworden door (of in/met) al mijn tegenstanders
(of mijn benauwers/onderdrukkers).

Uit de laatste verzen (v.9-11) blijkt, dat de Here het gebed van David heeft beantwoord. Hoewel het antwoord niet rechtstreeks in deze psalm staat, weten we uit de reactie van de dichter, dat zijn relatie met God werd hersteld. De Here beloofde hem ook, dat Hij hem zou bevrijden. Daarom jubelt de auteur het plotseling uit, en verandert zijn stemming totaal, terwijl de verlossing nog moet komen.

9 Gaat van(uit) (= Gaat bij) mij weg, alle daders (= bedrivers) van ongerechtigheid!

Ja, (of (om)dat/want) Jahweh heeft naar het geluid (of naar de stem) van mijn huilen
geluisterd.

10 Jahweh heeft naar mijn smeken geluisterd.

Jahweh neemt mijn gebed aan.

11 Al mijn vijanden zullen beschaamd worden,

en zij zullen erg (of buitengewoon) verbijsterd (of ontzet) worden.

Zij zullen terugkeren,

zij zullen plotseling (of in een ogenblik) beschaamd worden.

In het leven van de schrijver van dit lied zou een plotselinge wending ten goede komen, waardoor zijn vijanden beschaamd zouden worden. Die wending is gekomen, nadat de ongehoorzame koning Saul (1033 – 1012) sneuvelde in zijn strijd tegen de Filistijnen (1Sam.31:1-6).

¹⁰³ De ongelovige of kwaadaardige mensen die sterven, gaan naar het dodenrijk (Ps.9:18). Daar wachten ze op hun eeuwige bestemming (Dan.12:2). Het dodenrijk is niet de hel of het eeuwige vuur, want later bij het laatste oordeel ofwel de laatste berechting zal het dodenrijk met de doden worden geworpen in de poel van vuur (= de hel) (Op.20:11-15).

¹⁰⁴ Mensen waarvan de ziel na het sterven wordt opgenomen in de hemel (vgl. Op.6:9,10), kunnen daar God wel (be)danken (Op.14:1-5).

Kort daarna werd David (1012 – 972) koning voor de stam Juda (2Sam.2:1-7). Twee jaren later werd hij in Hebron koning van heel Israël (2Sam.5:1-3).¹⁰⁵

¹⁰⁵ Ruim 5 jaren nadat David (1012 – 972) koning van heel Israël was geworden, verhuisde hij met zijn hofhouding naar de nieuwe hoofdstad Jeruzalem (2Sam.5:4-9,11, 1Kon.2:11, 1Kron.3:4, 29:26,27).

Psalm 7: Een beroep op Gods rechtvaardigheid.

1 Een onstuimig lied van David, dat hij heeft gezongen voor Jahweh over de woorden van Kus, een Benjaminit.

2 Jahweh, mijn God, bij U heb ik de toevlucht gezocht.

Red mij van al mijn vervolgers, en bevrijd mij!

3 Anders verscheurt hij mijn ziel als een leeuw;

rukt hij het weg, en er is geen bevrijder.

4 Jahweh, mijn God, als ik dit kwaad gedaan heb,

als er onrecht door mijn handpalmen is,

5 als ik slechtheid heb vergolden aan, wie vrede met mij had,

- Ik redde, wie zonder reden mijn onderdrukker is. -

6 dan mag een vijand mijn ziel achtervolgen en inhalen,

en mag hij mijn leven op de aarde vertrappen,

en mag hij mijn eer in het stof laten wonen. *pauze*

7 Sta op, Jahweh, in uw woede!

Verhef U door de verbolgenheden van mijn tegenstanders,

en ontwaak om mij!

U hebt het recht bevolen.

8 Een menigte van volken zal U omringen,

en keer terug naar de hoogte boven haar!

9 Jahweh zal rechtspreken over de volken.

Doe mij recht, Jahweh, overeenkomstig mijn rechtvaardigheid,

en overeenkomstig mijn onschuld, die in mij is!

10 Maak toch een einde aan de slechtheid van kwaadaardige mensen,

en bevestig een rechtvaardige,

Toetsers van harten en nieren, rechtvaardige God.

11 Mijn grote schild is van God,

Redder van oprechten van hart.

12 God is een rechtvaardige rechter,

en een God, die elke dag boos is op kwaadaardige mensen.

13 Als hij zich niet bekeert, dan slijpt Hij zijn zwaard.

Hij heeft zijn boog gespannen, en Hij wil aanleggen,

- 14** en voor hem heeft Hij dodelijke wapens gereedgemaakt.
Hij maakt zijn pijlen tot brandende schichten.
- 15** Zie, hij heeft weeën van onrecht,
en hij is zwanger geworden van ellende,
en hij zal leugen baren.
- 16** Hij heeft een grote kuil gespit, en hij graaft die uit,
en hij zal in de kuil vallen, waarvoor hij zich inzet.
- 17** Zijn ellende zal in zijn hoofd terugkeren,
en op zijn schedel zal zijn geweld neerdalen.
- 18** Ik zal Jahweh danken overeenkomstig zijn rechtvaardigheid,
en ik zal musiceren van de naam van Jahweh, de Allerhoogste.

Het lijkt er in dit lied op, dat de psalmdichter vals beschuldigd wordt door een zekere Kus. Hoogstwaarschijnlijk stookt deze Kus koning Saul (1033 – 1012) tegen hem op. Omdat de auteur zich tegen de koning niet kan verweren, roept hij God als hoogste rechter aan, en legt hij zijn zaak aan Hem voor. Door het antwoord van de Here is de schrijver van dit lied ervan overtuigd, dat Hij recht zal doen. Als God het vonnis zal voltrekken, zal dat zijn bevrijding betekenen.

Als dichter wordt David (1012 – 972) genoemd. Koning Saul haatte hem, omdat hij jaloers was op zijn successen. De Here was met hem, het volk hield van hem, en het leek erop, dat hij in de toekomst de nieuwe koning van Israël zou worden. Dat kon de slechte koning Saul niet uitstaan, en daarom probeerde hij David te vermoorden (1Sam.18). Toen dat mislukte, en David vluchtte, werd hij jarenlang achtervolgd door het leger van de koning (1Sam.19-27). In die gevaarlijke omstandigheid schreef hij deze psalm. Daarin verwachtte hij alleen zijn hulp van de Here.

Deze psalm is een gebed dat bestaat uit zes gedeelten: vers 1, 2,3, 4-6, 7-10, 11-17 en 18. In het 1^e vers staat, wie de schrijver is, en dat psalm 7 een beschouwing is over de woorden van Kus. Daarna volgt in het tweede gedeelte (v.2,3) het begin van het gebed. De auteur vraagt God om verlossing van zijn vijanden. David is niet bang voor een rechtszaak, want hij weet, dat hij onschuldig is (v.4-6). Hij vraagt, of de Here als hoogste Rechter wil rechtspreken, en het vonnis wil uitvoeren (v.7-10). Door Gods antwoord is de psalmdichter er zeker van, dat Hij hem zal verlossen, en de kwaadaardige mensen zal berechten (v.11-17). Daarom jubelt hij het uit (v.18), want de Here, de allerhoogste Rechter, zal zorgen, dat alles goed komt.

1 Een onstuimig (of uitbundig) (lof)lied van (of voor) David,¹⁰⁶ dat hij heeft gezongen voor (of van) Jahweh over (of op) de woorden van Kus, een zoon van Jemini (= een Benjaminiët).

Het is niet bekend, wie de Benjaminiët Kus was. Hij was een stamgenoot van koning Saul. Het is erg aannemelijk, dat hij de koning ophitste tegen David.

¹⁰⁶ Psalm 7 begint met het Hebreeuwse woord *Sjiggajon*. De betekenis van dit woord is niet helemaal zeker.

In de volgende 2 verzen begint het gebed van de psalmdichter. Hij vraagt God om verlossing van zijn vijanden.

- 2 Jahweh, mijn God, in (= bij) U heb ik de toevlucht gezocht (of gevonden).¹⁰⁷
Red mij van al mijn vervolgers, en bevrijd mij (of en red mij/en ruk mij weg)!
- 3 Anders verscheurt hij (= Saul) mij(n ziel) als een leeuw;
rukt hij (het) weg (of breekt hij (het) af (= scheurt hij (het) aan stukken)),
en is er geen bevrijder (of geen redder).

In het heilige land kwamen vroeger leeuwen voor (Richt.14:5-9, 1Sam.17:34-37, 2Sam.23:20^b, 1Kon.13:24-28, enz.). Nu is dat niet meer het geval.

De auteur van dit lied ging zijn zaak aan de Here als rechter voorleggen (v.4-6). Hij was niet bang voor een rechtszaak, want hij wist, dat hij onschuldig was.

In de tijd van koning Saul (1033 – 1012) en David (1012 – 972) was de koning ook rechter (2Sam.12:1-6, 15:2-6, 1Kon.3:16-28). Eigenlijk was Saul een vazalkoning van God, de echte Koning van Israël (Deut.33:5, 1Sam.8:7, Jes.6:5^b).

Omdat de schrijver van psalm 7 van de koning geen eerlijke rechtspraak verwachtte, vroeg hij, of de Here als de allerhoogste Koning recht wilde spreken. Hij stelde zich daarbij kwetsbaar op. Als hij iets had misdaan, dan was hij bereid zijn straf te ondergaan.

- 4 Jahweh, mijn God, als ik dit (kwaad) gedaan heb,
als er onrecht(vaardigheid) door (of in/met) mijn (hand)palmen is,
- 5 als ik slechtheid heb vergolden aan, wie vrede met mij had,
- Ik redde (of bevrijdde/rukte... uit/plunderde), wie zonder reden (of tevergeefs)
mijn onderdrukker (of mijn tegenstander/benauwer) is. -
- 6 (dan) mag (of zal) een vijand mij(n ziel) achtervolgen (of op de hielen zitten)
en inhalen,
en mag (of zal) hij mijn leven naar (= op) de aarde (of het land) vertrappen,
en mag (of zal) hij mijn eer (of mijn heerlijkheid/glorie) naar (= in) het stof
laten wonen. *pauze*

Het Hebreeuwse woord *sela* betekent *pauze* of *rust* om ergens meer nadruk op te leggen.¹⁰⁸ Omdat dit woord soms ook aan het einde van een psalm staat (Ps.3:9, 24:10, 46:12), is het waarschijnlijk, dat de zangers (tijdelijk) stopten, en de instrumentale muziek de laatste regel (met meer volume) herhaalde. Het woord *sela* staat nooit aan het begin van een psalm.

Het woord *eer* heeft in het Hebreeuws met gewicht en gezag te maken. Door een zware straf zou de psalmdichter zijn eer en gezag kwijt raken.

David vroeg, of de Here als hoogste Rechter wilde rechtspreken, en het vonnis wilde uitvoe-

¹⁰⁷ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: "Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd."

¹⁰⁸ De vertalers van het oude Hebreeuws naar de Griekse Septuagint in de 3^e eeuw voor Christus vertaalden het woord *sela* met *pauze*.

ren (v.7-10). Van koning Saul verwachtte hij geen eerlijke rechtspraak. Van God verwachtte hij het wel (v.10^b-14,18). Zou de Rechter van heel de aarde geen recht doen (Gen.18:25)?

7 Sta op, Jahweh, in (of met/door) uw woede!

Verhef U door (of met/in) de verbolgenheden van mijn tegenstanders
(of mijn onderdrukkers/benauwers),

en ontwaak bij (of naar) (= om) mij!

U hebt (het) recht bevolen (of opgedragen/geboden).

De Here is niet alleen rechter van de hele aarde, maar Hij voert het vonnis eveneens uit. David vroeg ook om de berechting, want dan zou hij worden verlost van zijn levensgevaarlijke vijanden.

In het volgende vers roept de auteur God op om plaats te nemen op zijn hoge troon. Daar zou Hij dan rechtspreken.

8 Een menigte (of vergadering/bijeenkomst) van volken zal U omringen (of omsingelen),
en keer terug naar (of van/voor) de hoogte boven (of op) haar (= de menigte)!

Hoewel koning Saul (1033 – 1012) werd omringd door al zijn knechten (1Sam.22:6), zou de Here worden omringd door een menigte van volken. Zij zouden eventueel kunnen getuigen.

9 Jahweh zal rechtspreken over de volken.

Doe mij recht, Jahweh, overeenkomstig (of naar/(zo)als) mijn rechtvaardigheid,
en overeenkomstig (of naar/(zo)als) mijn onschuld, (die) op (of over) (= in) mij is!

10 Maak toch een einde aan (of Voltooi) de slechtheid van kwaadaardige(mense)n,
en (be)vestig een rechtvaardige,
Toetsers van harten en nieren (of en het geweten),
rechtvaardige God (of (af)goden).

De psalmdichter had in zijn gebed niet in de eerste plaats het einde van de kwaadaardige mensen op het oog, maar het einde van hun slechtheid. Hij wilde, dat het kwaad zou stoppen.

Het hart en de nieren zag men in die tijd als de diepste geheimen in het menselijk lichaam. Als God die kan toetsen en doorgronden, dan weet Hij alles van het menselijk bestaan.

Uit de volgende verzen (v.11-17) blijkt, dat de Here aan David antwoord heeft gegeven. Als profeet van God gaf de dichter de boodschap van Hem via deze psalm door (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30).¹⁰⁹ Door het antwoord van de Here was hij er zeker van, dat Hij hem zou verlossen, en de slechte mensen zou berechten. David was gerustgesteld, want hij vertrouwde de woorden van God helemaal.

11 Mijn (grote) schild is [op grond] van (of op/over) God,
Redder van oprechten van hart.

12 God is een rechtvaardige rechter,

¹⁰⁹ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). David (1012 – 972) gaf als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21).

en een God, die [in] elke dag (of heel de dag) boos (of verontwaardigd) is
(, op kwaadaardige(mense)n) (vgl. v.10).

De Here wordt erg boos en verontwaardigd over onrecht. Hoe meer onrecht er gedaan wordt, hoe bozer Hij wordt. Die boosheid wordt steeds dreigender. Als een kwaadaardig mens zich niet bekeert, dan zal zijn berechting onvermijdelijk volgen.

13 Als hij zich niet bekeert (of niet terugkeert),
(dan) slijpt Hij zijn zwaard (vgl. Deut.32:41).

Hij heeft zijn boog gespannen, en Hij wil [haar] aanleggen (of (in)richten/opzetten),

14 en voor (of naar/van) hem heeft Hij dodelijk gereedschap (of vaatwerk) (= dodelijke wapens) gereedgemaakt (of klaargemaakt/voorbereid/opgezet).

Hij maakt (of bewerkt) zijn pijlen tot brandende(schichte)n.

Bij een opgraving in Sichem heeft men bronzen pijlen gevonden met gaatjes aan het einde. Door die gaatjes kon men dan touwtjes steken, die doorweekt waren met olijfolie. Als die touwtjes werden aangestoken, dan kon de pijl brandend worden weggeschoten.¹¹⁰

15 Zie, hij heeft weeën (of hij is gebroken) van onrecht,
en hij is zwanger geworden van ellende (of gezwoeg),
en hij zal leugen baren (vgl. Job 15:34,35, Jak.1:14,15).

16 Hij heeft een grote kuil (of een cisterne) gespuit, en hij graaft die uit,
en hij zal in (of door/met) de kuil (of het graf) vallen, (waarvoor) hij zich inzet
(of hij werkt/does).

17 Zijn ellende (of Zijn gezwoeg) zal in (of door/met) zijn hoofd terugkeren,
en op (of over/boven) zijn schedel zal zijn geweld neerdalen (vgl. Spr.26:27).

Kortom, het kwaad straft zichzelf (Job 4:8-11, Ps.34:22). Wie wind zaait, zal storm oogsten (Gal.6:7,8). Dit is niet in de eerste plaats een automatisch proces, maar een daad van de Here. Hij straft en berecht het kwaad, al doet Hij dat op zijn tijd en op zijn manier. Het gebed van de gelovige speelt daarbij een grote rol. Dat blijkt ook uit deze psalm.

In het laatste vers jubelt David het uit, want de Here, de allerhoogste Rechter, zal zorgen, dat alles goed komt.

18 Ik zal Jahweh danken (of prijzen) overeenkomstig (of naar) zijn rechtvaardigheid,
en ik zal musiceren (of met snarenspeel zingen) van de naam van Jahweh,
de (Aller)hoogste.

Hoewel aan de situatie van David nog niets was veranderd, geloofde hij het antwoord dat de Here hem gaf! Die profetie is uitgekomen, want aan de slechte en kwaadaardige daden van koning Saul (1033 – 1012) is een einde gekomen door het ingrijpen van God (1Sam.31:1-6). Dat betekende de verlossing en bevrijding van David.

¹¹⁰ Ridderbos N.H., Korte Verklaring, De Psalmen, deel 1, Kampen, 1962, pag. 113.

Psalm 8: Loflied op Gods schepping.

- 1 Een psalm van David voor de dirigent.
Over het wijnpersseizoen.
- 2 Jahweh, onze Heer,
hoe geweldig is uw naam op de hele aarde,
die uw majesteit geeft over de hemel!
- 3 Vanuit de mond van kleine kinderen en zuigelingen hebt U kracht gefundeerd
om uw tegenstanders te laten ophouden:
uw vijand en uw wraakzuchtige.
- 4 Ja, ik zie uw hemel, het maaksel van uw vingers,
de maan en de sterren, die U hebt opgesteld.
- 5 Wat is een sterveling, dat U zich hem herinnert;
een mensenzoon, dat U hem bezoekt?
- 6 U maakte hem maar een beetje minder dan God,
en U kroont hem met eer en majesteit.
- 7 U laat hem heersen over maakfels van uw handen.
Alles hebt U onder zijn voeten gesteld:
- 8 kleinvee en runderen; zij allemaal
en ook de dieren van het veld,
- 9 de vogels in de lucht en de vissen in de zee
en alles wat de paden van de zeeën doorkruist.
- 10 Jahweh, onze Heer,
hoe geweldig is uw naam op de hele aarde.

De mens mag als onderkoning van de Here deze prachtige schepping besturen. Het is gewoon niet te begrijpen, dat de mens die na de zondeval zo nietig geworden is, nog steeds deze belangrijke taak mag uitvoeren.

Bijna alle groepen schepselen worden aangeduid (vgl. Gen.1). Zo komen ook de maan en sterren aan de orde. Het is echter opvallend, dat de zon ontbreekt. Het lijkt er sterk op, dat deze psalm 's avonds of 's nachts is gemaakt. Daarbij bevond de psalmdichter zich hoogstwaarschijnlijk op het platte dak van zijn huis, en keek hij naar boven; naar de indrukwekkende maan en sterrenhemel. De maan scheen groter.¹¹¹

¹¹¹ De maan komt in de loop van de eeuwen steeds iets verder van de aarde af te staan. Daardoor leek de maan toen groter dan nu.

Als auteur van psalm 8 wordt koning David (1012 – 972) genoemd. Door het optimistische karakter van dit lied lijkt erop, dat hij in de tijd dat hij deze psalm schreef, al koning was.

Deze psalm is een loflied dat bestaat uit vier gedeelten: vers 1, 2-4, 5-9 en 10. In het 1^e vers staat, wie de schrijver is. Daarna volgt een beschrijving van de prachtige schepping (v.2-4). De psalmdichter vindt het wonderbaarlijk, dat de Here de mens laat regeren over het werk van zijn handen (v.5-9). Dan prijst David de heilige naam van God (v.10), zoals hij psalm 8 begon.

1 Een psalm van (of voor) David voor (of van) de dirigent.

Over (of Op) het wijnpers(seizoen).

In dit lied wordt de natuur bezongen in de tijd van de wijnoogst (vgl. Ps.81:1, 84:1). De druiven werden in een grote persbak stukgetrapt. Blijkbaar was het een vrolijke bezigheid, want er werd gejuicht en gejubeld (Jes.16:10). Hoogstwaarschijnlijk werd tijdens het stuktrappen van de druiven op een ondersteunend ritme gezongen. Hier moest de dirigent rekening mee houden.

Er volgt in de komende verzen (v.2-4) een beschrijving van de prachtige schepping, zoals dat in het heilige land aan de nachtelijke hemel vaak duidelijk zichtbaar is.

2 Jahweh, onze Heer,¹¹²

hoe (of wat) geweldig (of machtig) is uw naam in (= op) de hele aarde
(of in het hele land),

die uw majesteit (of uw heerlijkheid) geeft over (of boven/op) de hemel[en]!

God is onze Heer: onze Koning. In de volgende 2 verzen wordt zijn majesteit over de aarde en de hemel verder uitgewerkt.

3 Vanuit de mond van kleine kinderen en zuigelingen hebt U kracht gefundeerd
(of gevestigd)¹¹³

om (of zodat) uw tegenstanders (of uw onderdrukkers/benauwers) te laten ophouden
(of stop te zetten/te vernietigen):

(uw) vijand en (uw) wraakzuchtige.

Alles in de schepping laat Gods kracht en almacht zien (vgl. Ps.84:4). Uit de mond van de zwakke, *kleine kinderen en zuigelingen* klonk en klinkt het bewijs van de grootse prestaties van de schepper (Mat.21:16).

¹¹² *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

¹¹³ In Mat.21:16 citeerde de Here Jezus het eerste gedeelte van dit vers uit de Septuagint. Die Griekse vertaling wijkt een klein beetje af van de oorspronkelijke Hebreeuwse tekst:

Vanuit de mond van kleine kinderen en zuigelingen hebt U eer (of lof) tot stand gebracht. (Griekse tekst)
Veel Farizeeën en schriftgeleerden hoorden bij de tegenstanders van de Here Jezus. Zij wilden Hem vaak in een kwaad daglicht stellen. Toen de Zoon van God het eerste gedeelte van dit vers uit psalm 8 citeerde, konden zijn tegenstanders de rest wel aanvullen! Daarmee liet Hij ze met hun uitdagende en valse vragen verstomd achter. Het is niet automatisch zo, dat de tekst die de evangelist Matteüs voor het citaat van de Here Jezus gebruikte, de oorspronkelijke tekst van psalm 8 is. Hij koos voor de Griekse tekst uit de Septuagint die door de meeste Joden uit die tijd werd gebruikt. Als Hij de Hebreeuwse tekst had gekozen, dan was waarschijnlijk zijn boodschap over de rest van dit bijbelvers uit psalm 8 bij verreweg de meeste Joden niet goed overgekomen.

In die tijd kreeg een kind veel langer borstvoeding dan tegenwoordig. Drie jaren aan de borst was toen heel gewoon (2Mak.7:27).

Kinderen en jongeren zijn er in Gods koninkrijk niet alleen maar voor de toekomst. Zo was Samuel al jong profeet, en moest hij in opdracht van de Here de oude hogepriester Eli vermanen, en zijn straf aankondigen (1Sam.3). Ook de profeet Jeremia was nog maar een jongen, toen hij van de Here met zijn verantwoordelijk werk onder het volk moest beginnen. Voordat hij was geboren, had God hem al geheiligd ofwel apart gezet als profeet (Jer.1:4-10). Toen eeuwen later Maria het huis van Zacharias binnenkwam, en zijn vrouw Elisabet groette, sprong het ongeborn kind Johannes op in haar schoot. Dit gebeurde, omdat Maria de moeder van de Here Jezus zou worden (Luk.1:41-44). Het was jaren later die Here Jezus zelf, die zei, dat kinderen bij zijn koninkrijk horen (Mat.19:14, Mark.10:14,15, Luk.18:16,17).

De tegenstanders en vijanden van God zijn de satan en al zijn knechten. Bij die knechten horen ook mensen (Mat.21:15,16).

- 4 Ja, (of want/(om)dat) ik zie uw hemel[en], de maaksels (of de daden) (= het maaksel)
van uw vingers,
de maan en de sterren, die U hebt opgesteld (of voor elkaar gebracht/gemaakt).

In de voorgaande verzen (v.2-4) wordt de machtige God als koning geprezen. Bij het volgende gedeelte (v.5-9) komt de mens als zijn onderkoning aan de beurt. De psalmdichter vindt het wonderbaarlijk, dat de Here de zondige en daardoor nietige mens nog steeds laat regeren over het werk van zijn handen (vgl. 1Kor.1:27).

- 5 Wat (of Hoe) is een sterveling, dat U zich hem herinnert;
een mensenzoon, dat U hem (be)zoekt (of aandacht geeft/vergelt)?

Het gebruikte woord *sterveling* laat duidelijk zien, hoe zwak een mens eigenlijk is in vergelijking met de eeuwige God.

De Here zoekt met ieder mens contact. Voordat de Heilige Geest op Pinksteren werd uitgestort, sprak Hij meestal via zijn profeten tegen de mensen. Hij bezocht mensen ook zelf,¹¹⁴ of sprak via zijn engelen (Gen.21:17,18, 25:23, 37:5-7,9, Richt.2:1-4, 13). Tegenwoordig wil de Heilige Geest met iedereen een persoonlijke relatie opbouwen, en in mensen wonen.

- 6 U liet hem een beetje ontberen (of onthouden) vanuit God
(= U maakte hem (maar) een beetje minder dan God.)
en U kroont hem met eer (of heerlijkheid/waardigheid/gewicht) en majesteit
(of pracht/eer/glorie).¹¹⁵

¹¹⁴ Voor de komst van de Here Jezus Christus vertoonde de Zoon van de mensen zich op aarde als dé Knecht van de Here (= van Jahweh). In de gevallen waarin dat voorkomt, blijkt dat uit het tekstverband (Gen.16:10-13, 22:11,12, 31:11-13, Ex.3:2, 13:21,22 en 14:19, Num.22:22-35, Richt.6:11-23, 13:3-22).

¹¹⁵ In de Griekse Septuagint is het eerste gedeelte van dit vers een beetje verkeerd vertaald. Daar staat: “U hebt hem (maar) een beetje minder dan engelen gemaakt.” Onder leiding van de Heilige Geest gebruikte de apostel Paulus deze vertaling uit de Septuagint om uit te leggen, dat de Here Jezus gedurende zijn tijd op aarde een beetje beneden de engelen was gesteld (Hebr.2:7^a).

Dat wil niet zeggen, dat dit de oorspronkelijke vertaling en uitleg van dit vers is. Een Dode Zeerol bevestigt de Hebreeuwse tekst waarop het overgrote deel van onze bijbelvertalingen is gebaseerd. De boodschap die de apostel van de Heilige Geest kreeg, maakte hij op zijn eigen manier duidelijk. Hij gebruikte alleen een bekende tekst uit de Septuagint om iets te verduidelijken, want in die tijd werd vooral de Griekse vertaling gelezen, en niet de Hebreeuwse Bijbel! Grieks was de belangrijkste voertaal van die tijd.

(Paulus citeerde (in Hebr.2:6^b-8^a) Ps.8:5-7, en sloeg daarbij ook Ps.8:7^a over.)

Mensen zijn geschapen naar Gods beeld en gelijkenis (Gen.1:26-28). Bovendien zijn zij die Hem dienen, zijn

De Here maakte de mens de koning van de schepping. Hij mocht de hele aarde besturen (Gen.1:26).

Voor de zondeval was een mens veel koninklijker, sterker en machtiger dan nu. De hoge leeftijden uit de periode voor de zondvloed geven daarvan al een indruk (Gen.5), terwijl dat al was in de tijd na de zondeval. Ook is er een dijbeen van een mens gevonden, die 3½ tot 4 keer groter was, dan die van de huidige mensen. De mensen waren voor de zondvloed en zeker voor de zondeval dus veel groter, gezonder en sterker.

Ondanks alles, mogen de mensen nog steeds de schepping van de Here besturen. Hij had ze daarvoor ruimschoots de middelen en mogelijkheden gegeven. Zelfs na de zondeval zijn die middelen nog toereikend.

- 7** U laat hem heersen in (of door/met) (= over) maaksels (of daden) van uw handen.
Alles hebt U onder zijn voeten (aan)gesteld (of gelegd/gezet):
- 8** kleinvee (of schapen) en runderen (of (groot)vee/duizenden); zij allemaal
en ook (of zelfs) de (wilde) dieren (of het vee) van het veld,
- 9** de vogel(s) (of het gevogelte) van (= in) de lucht (of van de hemel[en]) en de vissen
van (= in) de zee
(en alles wat) de paden van de zeeën doorkruist (of voorbij gaat/passeert/oversteekt).

Eerst worden de huisdieren genoemd, die het dichtst bij een mens voorkomen. Er was in die tijd vooral veel kleinvee: schapen en geiten. Runderen kwamen minder vaak voor. Na de huisdieren komen de wilde dieren van het veld, die ook gevaarlijk kunnen zijn. Als al die landdieren aan de beurt zijn geweest, volgen de vogels in de lucht. De rij wordt afgesloten met alle levende dieren in de zee.

In het laatste vers prijst David de heilige naam van God, zoals hij deze psalm begon. Als een refrein wordt het begin van het 2^e vers hier herhaald.

- 10** Jahweh, onze Heer,
hoe (of wat) geweldig (of machtig) is uw naam in (= op) de hele aarde
(of in het hele land).

Nadat in deze psalm Gods prachtige schepping is geprezen, hebben deze woorden een concretere en diepere betekenis gekregen.

kinderen. De kinderen van de hemelse Vader staan niet op een lagere plaats dan zijn hemelse knechten ofwel zijn engelen (Luk.15:11-31).

(In Mat.21:16 citeerde de Here Jezus het eerste gedeelte van Ps.8:3 ook uit de Septuagint).

Psalm 9 en 10: God is de beschermer van zijn dienaren.

- 9** **1** Een psalm van David voor de dirigent,
 op de wijs van *Sterven van de zoon*.
- 2** *Alef (א)* Ik dank U, Jahweh, met mijn hele hart.
 Alef (א) Ik zal al uw wonderen rondvertellen.
- 3** *Alef (א)* Om U ben ik blij, en juich ik.
 Alef (א) Ik zal voor uw naam musiceren, Allerhoogste.
- 4** *Bet (ב)* Met het terugdeinzen van mijn vijanden,
 zullen zij struikelen, en zullen zij vergaan voor uw gezicht.
- 5** Ja, U hebt mijn rechtszaak gedaan, en mijn proces,
 U hebt op de troon gezeten, rechtvaardige Rechter.
- 6** *Gimel (ג)* U hebt heidenvolken vermaand.
 U hebt de kwaadaardige te gronde gericht.
 U hebt hun naam voor eeuwig en altijd weggeveegd.
- 7** *Hee (ה)* De vijand, zijn verwoestingen zijn voor altijd voorbij,
 en steden hebt U weggerukt.
 Hun herinnering is met hen vergaan.
- 8** *Waw (ו)* Ja, Jahweh zit voor eeuwig.
 Hij heeft zijn troon opgesteld voor de rechtszaak.
- 9** *Waw (ו)* Ja, Hijzelf zal de bewoonde wereld berechten met rechtvaardigheid.
 Hij zal over de volken rechtspreken in volkomen oprechtheid.
- 10** *Waw (ו)* Ja, Jahweh zal een vesting zijn voor de onderdrukte;
 een helper voor tijden van benauwdheid.
- 11** *Waw (ו)* Ja, wie uw naam kennen, vertrouwen op U,
 want U hebt wie U zoeken, niet verlaten, Jahweh.
- 12** *Zajin (ז)* Musiceert voor Jahweh, die in Zion woont!
 Verkondigt onder de volken zijn grootse daden,
- 13** want Hij onderzoekt vergoten bloed! Hij heeft het zich herinnerd.
 Hij heeft het hulpgeschreeuw van de vernederde, ellendige mensen niet vergeten.
- 14** *Chet (ח)* Wees mij genadig, Jahweh!
 Zie mijn ellende van mijn haters!
 U, die mij opheft vanuit de poorten van de dood,

- 15 zodat ik al uw lof kan rondvertellen in de poorten van de dochter van Zion.
Ik zal juichen over uw redding.
- 16 *Thet* (⚡) Gezonken zijn heidenvolken in de kuil die zij hebben gemaakt.
In het net dat zij hebben verborgen, is hun voet gevangen.
- 17 Jahweh is bekend geworden, want Hij heeft recht gedaan.
Door het werk van zijn handpalmen is de kwaadaardige verstrikt.
harpspel, pauze
- 18 *Jod* (☉) De kwaadaardige mensen keren terug naar het dodenrijk;
alle heidenvolken die God vergeten,
- 19 *Kaf* (☿) want niet voortdurend wordt de arme vergeten.
De hoop van de vernederde, ellendige mensen vergaat niet voor altijd.
- 20 Sta op, Jahweh! Laat de sterveling niet worden versterkt.
De heidenvolken moeten voor uw gezicht worden berecht.
- 21 Breng hun ontzag bij, Jahweh!
De heidenvolken moeten weten, dat zij stervelingen zijn. *pauze*
- 10 1 *Lamed* (♃) Waarom, Jahweh, staat U ver weg;
verbergt U zich in tijden van benauwdheid?
- 2 In zijn trots achtervolgt de kwaadaardige de ellendige fel.
Ze zullen gegrepen worden door listige plannen die zij hebben bedacht.
- 3 Ja, de kwaadaardige mens heeft opgescheept over het verlangen van zijn ziel (♃),
en de woekeraar heeft zichzelf gezegend. Hij heeft Jahweh veracht.
- 4 Terwijl zijn neus in de hoogte is, onderzoekt de kwaadaardige niet.
In al zijn listige plannen is er geen God.
- 5 Erg pijnlijk zijn altijd zijn wegen (♃).
Vanuit de hoogte zijn uw beoordelingen tegenover hem.
Al zijn tegenstanders, Hij blaast hen weg.
- 6 Hij heeft in zijn hart gezegd (♃):
“Ik zal niet wankelen van generatie op generatie,
die niet in onheil zullen zijn.”
- 7 Zijn mond is vol van vervloeking, bedriegerijen en onderdrukking.
Onder zijn tong is ellende en onrecht.
- 8 Hij zit in een hinderlaag bij binnenplaatsen (♃).
In verborgen plaatsen vermoordt hij een onschuldige.
Zijn ogen loeren naar een ongelukkige.

- 9 Hij ligt in een hinderlaag op een verborgen plaats als een leeuw in zijn schuilplaats (𐤇).
Hij ligt in een hinderlaag om een ellendige te grijpen.
Hij grijpt een ellendige door hem in zijn net te trekken.
- 10 Hij drukt zich neer. Hij bukt zich. Hij valt aan (𐤆).
Ongelukkige mensen zijn in zijn machtige klauwen;
er is een doodstrijd van verslagen mensen.
- 11 Hij heeft in zijn hart gezegd: “God heeft het vergeten.
Hij heeft zijn gezicht verborgen, zodat Hij het voor altijd niet heeft gezien.”
- 12 *Qof* (𐤒) Sta op, Jahweh! God, hef uw hand op!
Vergeet de vernederde, ellendige mensen niet.
- 13 Waarom heeft de kwaadaardige God veracht?
Hij heeft in zijn hart gezegd: “U onderzoekt het niet.”
- 14 *Reesj* (𐤓) U hebt het wel gezien, want U kijkt om naar moeite en verdriet
om het in uw hand over te geven.
Aan U laat de ongelukkige het over.
Voor de wees bent Uzelf een helper geweest.
- 15 *Sjin* (𐤑) Breek de arm van de kwaadaardige en de slechterik!
Onderzoek zijn kwaadaardigheid, totdat U niets meer vindt.
- 16 Jahweh is koning, voor eeuwig en altijd.
De heidenvolken zijn vergaan uit zijn land.
- 17 *Taw* (𐤐) Naar het verlangen van de vernederde mensen hebt U geluisterd, Jahweh.
U bereidt hun hart voor. U laat uw oor opmerkzaam zijn
- 18 om een wees en een onderdrukte recht te doen,
zodat men niet meer verder gaat om een sterveling van het land te onderdrukken.

In de Septuagint en andere oude vertalingen van het Hebreeuwse Oude Testament staan psalm 9 en 10 bij elkaar als één geheel. Eeuwenlang zag men dat zo. Daar is tegenwoordig onder de uitleggers verschil van mening over. Allereerst moet dus de vraag worden beantwoord, of deze 2 psalmen een eenheid vormen.

Opvallend is, dat psalm 9 afsluit met een muzikale pauze, terwijl dat maar erg weinig voorkomt (Zie Ps.3:9, 24:10, 46:12). Ook mist psalm 10 een opschrift. Dat is minder gebruikelijk (Zie Ps.1, 2, 33, enz.). Het taalgebruik in beide psalmen komt sterk overeen. Het lijkt er dus op, dat psalm 9 en 10 bij elkaar horen.

De verzen van psalm 9 zijn alfabetisch geordend. Het 2^e vers begint met de letter A of Alef (𐤀), verderop begint een vers (v.4) met de letter B of Bet (𐤁), enzovoort. Het gaat door tot en met de letter K of Kaf (𐤀) (v.19). Een alfabetische ordening komt vaker in de Bijbel voor (Ps.25, 34, 37, 111, 112, 119, Spr.31:10-31, enz.). De 10^e psalm gaat in eerste instantie

verder met de volgende letter. Dat is de letter L of Lamed (ל). Daarna stopt het echter. Pas bij het 12^e vers gaat het verder met de letter Q of Qof (ק). Vanaf dat punt gaat het door tot de laatste letter van het Hebreeuwse alfabet: de Taw (ת). Een alfabetisch geordend bijbelgedeelte begint (zover dat bekend is) altijd met de eerste letter van het Hebreeuwse alfabet, en niet ergens middenin zoals bij psalm 10. Ook hieruit blijkt, dat deze psalmen hoogstwaarschijnlijk bij elkaar horen.

Het blijft dan de vraag, waarom psalm 10 maar gedeeltelijk alfabetisch is geordend, terwijl er genoeg verzen zijn voor de 6 weggelaten letters uit het Hebreeuwse alfabet.¹¹⁶ Als de volledige alfabetische ordening oorspronkelijk wel aanwezig zou zijn, dan zou dit lied vol overschrijffouten aan ons zijn overgeleverd. Dat blijkt echter niet uit de Dode Zee-rollen en de oude vertalingen.

In beide psalmen wordt God geprezen, en gesmeekt om verlossing. Vooral psalm 9 spreekt van vertrouwen in de Here (optimisme), en in psalm 10 wordt veel geklaagd (pessimisme). Het gedeelte waarin vertrouwen in de Here wordt uitgesproken begint bij het 2^e vers van psalm 9, en loopt door tot met vers 19. Vanaf het begin van vers 20 (*Sta op, Jahweh!*) slaat de stemming helemaal om. Er wordt voortdurend bij de Here geklaagd, en gebeden om verlossing. Dit gaat in psalm 10 door tot en met vers 11. Vanaf het begin van vers 12 (*Sta op, Jahweh!*) slaat de stemming opnieuw volledig om. Het optimistische vertrouwen in God keert weer helemaal terug. Deze positieve stemming handhaaft de dichter tot en met het einde van psalm 10. In de optimistische gedeelten van beide psalmen is de alfabetische ordening aanwezig, terwijl die rangschikking in het pessimistische stuk (vrijwel) ontbreekt.¹¹⁷ Blijkbaar verdrongen de eigen menselijke gevoelens in dat gedeelte de alfabetische structuur.¹¹⁸

Deze ene psalm is afkomstig uit een tijd waarin de schrijver van dit lied terug kan zien op positieve ervaringen met God. Vaak had Hij hem uit de nood gered. De huidige situatie van de auteur is echter minder rooskleurig. Daarom smeekt hij de Here om hulp. Door een antwoord van Hem wordt hij weer helemaal gerustgesteld.

Als dichter wordt koning David (1012 – 972) genoemd. Hij was inmiddels al koning, want hij had de burcht Zion in Jeruzalem op de Jebusieten veroverd (v.12,15, 2Sam.5:7, 1Kron.11:5). Veel vijanden van Israël waren al verslagen (v.5-7,16,17). Het was wel het begin van Davids koningschap, want nog lang niet alle vijanden en onderdrukkers waren uitgeschakeld (v.13,14 v.20-10:15). Waarschijnlijk moest de gevaarlijke strijd tegen de Ammonieten en hun bondgenoten nog gestreden worden (2Sam.10, 11:1, 12:26-31, 1Kron.19:1-20:3). Ook waren er nog veel binnenlandse problemen. Vooral in het noordelijke deel van Israël kwamen uitbuiting, machtsmisbruik en struikroverij nog veel voor (Ps.10:8-11, 12, 14).¹¹⁹

¹¹⁶ Om dit aan te tonen, zijn (in het betreffende gedeelte van deze psalm) de ontbrekende letters achter het 1^e vers van elke strofe gezet.

¹¹⁷ De L of Lamed (ל) in psalm 10:1 kan dienen als een aanknopingspunt met de vorige psalm, of meer toevallig zijn ontstaan. Het woord *waarom* past hier goed, en komt vaker voor in dit lied (v.13).

¹¹⁸ Een argument om deze psalmen gescheiden te houden is, dat psalm 9 een lofpsalm zou zijn, en psalm 10 een klaaglied. Hoewel in het eerste lied God veel meer wordt geprezen, en in de andere meer wordt geklaagd, klopt dit beeld toch niet. Psalm 9 eindigt met een dringende oproep in een noodsituatie, en psalm 10 sluit juist in vol vertrouwen op de Here af.

¹¹⁹ In het begin van zijn koningschap regeerde David (1012 – 972) in de hoofdstad Hebron alleen over zijn eigen stam (2Sam.2:1-4). Bij de 11 andere stammen was Isboset (1012 – 1010) 2 jaren aan de macht. Hij was een zoon van koning Saul (1033 – 1012) (2Sam.2:8-4:12).

Gedurende het bestuur van prins Isboset ging het niet zo goed met die andere stammen van Israël (2Sam.2:26-31, 3:1). Anarchie en criminaliteit namen toe, en de zwakken in de samenleving werden zwaar onderdrukt (Ps.14:4). Dit bleef hoogstwaarschijnlijk zo, totdat in 1010 voor Christus David in Hebron koning werd over alle stammen van Israël.

Deze psalm is een lied dat bestaat uit zes gedeelten: vers Ps.9:1, 2-7, 8-19, 9:20-10:11, 10:12-15 en 16-18. In het 1^e vers van psalm 9 staat, wie de schrijver is, en de opvallende titel van dit lied. Daarna spreekt David zijn vertrouwen in God uit, en wijst daarbij op zijn daden in het verleden (v.2-7). In het derde gedeelte (v.8-19) beschrijft de psalmdichter de Here als de rechtvaardige Rechter van de wereld. Daarna volgt het smeekgebed van de auteur van dit lied (Ps.9:20-10:11). In het vijfde gedeelte (v.12-15) keert zijn vertrouwen in de Here weer terug. David vraagt om de bescherming van Gods onderdrukte dienaren. De psalm eindigt met een profetie over de toekomst (v.16-18).

- 9 1 Een psalm van (of voor) David voor (of van) de dirigent,
op (of over) (de wijs van) *Sterven van (of voor) de zoon* (= מוֹת לִבָּן).

De titel van deze psalm: *Sterven van de zoon* is heel opmerkelijk.¹²⁰ Hoogstwaarschijnlijk is er een bekend lied geweest met de titel *Sterven van de zoon*, zodat de melodie daarvan voor psalm 9 en 10 kon worden gebruikt. Dit komt bij meer psalmen voor (vgl. Ps.45, 56-60, 69, 75, 80). De heel opmerkelijke titel van deze bekende melodie past in elk geval uitstekend bij de inhoud van dit lied.

David was blijkbaar in zijn gedachten erop gericht, dat een zoon spoedig zou sterven.¹²¹ Die zoon was waarschijnlijk een vijandige leider van wie de vader recentelijk was overleden, want hij wordt *de zoon* genoemd. De betreffende zoon heeft met zijn medestanders David vernederd. Hij voelde zich daardoor ellendig (v.14).

In de Bijbel kunnen we lezen, hoe de nieuwe koning van de Ammonieten een gezantschap van koning David grof beledigde, en voor schut zette (2Sam.10:1-5, 1Kron.19:1-5). Daarna vormden de Ammonieten een coalitie van vijanden, en brachten ze een groot en gevaarlijk leger op de been (2Sam.10:6, 1Kron.19:6,7).

Waarschijnlijk deed deze belediging David aan een eerdere en vergelijkbare slechte behandeling denken. Als in deze opmerkelijke titel het gedeelte *van de zoon* wordt omgedraaid, dan krijgen we de Hebreeuwse letters van de naam Nabal.¹²² Ook Nabal had David grof beledigd en vernederd (1Sam.25).

De dirigent moest er dus rekening mee houden, dat dit loflied ook een treurige ondertoon had, die in sommige verzen de boventoon voert. De grote lijn is echter optimistisch.

David (1012 – 972) dankt God, en spreekt zijn vertrouwen in Hem uit. Hij wijst daarbij op de daden van de Here in het verleden (v.2-7).

Ruim 5 jaren nadat David koning van heel Israël was geworden, verhuisde hij met zijn hofhouding naar de nieuwe hoofdstad Jeruzalem (2Sam.5:4-9,11, 1Kon.2:11, 1Kron.3:4, 29:26,27). Het kostte hem natuurlijk wel enige tijd om in het noorden het wettelijke gezag en de rechtshandhaving volledig op orde te krijgen.

¹²⁰ Men heeft het wel opgevat als *De dood van Laban*. Laban zou dan een vijandige koning zijn. In de Bijbel lezen we echter niets over een vijandige koning Laban. Met deze verklaring komen we dus niet verder.

¹²¹ Een loflied op het sterven van één van zijn eigen zonen is niet aannemelijk. Zelfs door de dood van zijn zoon Absalom, die zijn eigen vader wilde vermoorden, was David erg verdrietig (2Sam.18:33-19:6).

¹²² Een dergelijke letteromkering is niet uniek. Zo wordt in het bijbelboek Jeremia (25:26, 51:41) **Babel** met het vreemde **Sjesjach** aangeduid. Deze letteromkering gaat iets anders, maar is wel goed vergelijkbaar.

In het Hebreeuws schrijft men alleen de medeklinkers op. Er staat dan Sj sj ch in plaats van B b l. De sj (= sjin, שׁ) is de voorlaatste letter van het Joodse alfabet. Die is in de plaats gekomen van de 2^e letter b (= bet, בּ). De ch (= (sluit)kaf, כּ) is de 11^e letter. Die heeft de plaats ingenomen van de l (= lamed, ל).

- 2 *Alef* (א) Ik dank U (of Ik zal U danken),¹²³ Jahweh, met (of in/door) mijn hele hart.
Alef (א) Ik zal al uw wonderen rondvertellen (of verkondigen/herhalen).
- 3 *Alef* (א) Om U ben ik blij, en juich ik.
Alef (א) Ik zal voor uw naam musiceren (of met snarenspeel zingen), (Aller)hoogste.
- 4 *Bet* (ב) Met (of In/Door) het terugdeinzen (of terugkeren) van mijn vijanden,
 zullen zij struikelen (of waggelen), en zullen zij vergaan vanuit (= voor) uw gezicht.
- 5 Ja, (of want/(om)dat) U hebt mijn rechtszaak gedaan (of gemaakt), en mijn proces,
 U hebt op de troon (of de stoel) gezeten, rechtvaardige Rechter.
- 6 *Gimel* (ג) U hebt (heiden)volken vermaand (of bestraft).
 U hebt de kwaadaardige te gronde gericht (of laten omkomen/verloren laten gaan).
 Hun naam hebt U voor eeuwig en altijd weggeveegd.

Kanaänitische volken die in het heilige land woonden, voordat de Israëlieten het veroverden, waren onder andere om hun grove zonden in opdracht van de Here uitgeroeid (Gen.15:16, Deut.7:1-8, 20:16,17, Joz.11:16-23). Hij gaf die opdracht ook, zodat zijn volk niet de afgodsdienst en de slechte cultuur van de Kanaänieten zou overnemen (Ex.23:32,33, 34:11-17, Deut.20:16-18).¹²⁴ Door hun ongezone gewoonten en gebruiken stierven deze mensen meestal al op jonge leeftijd aan allerlei nare ziekten en chronische kwalen.

De Here wilde, dat de Israëlieten lang zouden leven (Deut.4:40, 5:33). Mede daarom gaf Hij zijn (reinigings)wetten. In die wetten zoekt Hij het bestwil voor de mensen (1Joh.5:3). Zo was en zo is het bijvoorbeeld erg gezond om van een geslacht dier het vet en de nieren niet te eten (Ex.29:13, Lev.3:3,4,9,10,14-16, 4:19,26,31,35, 6:12, enz.). Ook door de goede hygiëne die God had voorgeschreven, werden de meeste gehoorzame Israëlieten veel ouder dan de heidenen (Lev.15, Num.5:2,3, 31:17-24, Deut.21:10-14, 23:13).¹²⁵

Het is opvallend, dat in de verzen 6 en 7 een letter uit het Hebreeuwse alfabet wordt overgeslagen. Tussen de G of Gimel (ג) en de H of Hee (ה) ontbreekt hier de D of Dalet (ד). Dit is geen slordigheid of dichterlijke vrijheid.¹²⁶ Het ontbreken of overslaan van een letter uit het alfabet komt wel vaker in psalmen voor (Ps.25, 145). Bij psalm 145 is het ontstaan door het wegvallen van een vers tijdens het overschrijven. Dit verdwenen vers is in een Dode Zeerol weer teruggevonden!¹²⁷

Niet alleen de steden van de Kanaänitische volken waren verwoest. Nog niet zo lang geleden

¹²³ In de Hebreeuwse taal van die tijd was tussen de onvoltooid tegenwoordige tijd van een werkwoord (b.v. ik dank) en de onvoltooid toekomstige tijd (b.v. ik zal danken) geen verschil! Bij de vertaling naar het Nederlands moet mede op grond van het tekstverband een keus worden gemaakt.

¹²⁴ Kanaänieten die hun afgodsdienst en cultuur zouden afzweren, en de Here wilden dienen, mochten natuurlijk wel blijven leven (Ex.34:15). Het was geen rassenhaat of racisme. Ook in de tijd van het Oude Testament konden mensen uit de heidenvolken voor Jahweh als hun God kiezen. Hierbij kunnen we denken aan de heidense vrouwen Rachab en Rut (Joz.2, 6:16,17,22-25, Rut 1:16,22, 4:13,18-22, Mat.1:5,6^a, Hebr.11:31), en aan vele andere voorbeelden (Richt.4:17-23, 5:24, 2Sam.11:3, 12:10, 24:18-25, enz.).

¹²⁵ Zie hiervoor Hobrink B., *Moderne Wetenschap in de Bijbel*, 6^e druk, Hoornaar, 2005.

¹²⁶ Omdat de alfabetische ordening niet regelmatig over de verzen is verdeeld, was het voor de psalmdichter helemaal niet moeilijk om de letter D ergens in te voegen.

¹²⁷ Zie Abegg M. Jr. e.a., *The Dead Sea scrolls Bible*, San Francisco, 1999, pag. 508,509 en 570.

Blijkbaar was deze fout al heel oud, want ook bij de Griekse handschriften ontbreekt dit vers van psalm 145. Een andere mogelijkheid is, dat de weggelaten letter te maken heeft met de beginletter van de naam van de dichter, maar dat ligt minder voor de hand, want ook bij psalm 25 berust dit weglaten van een letter hoogstwaarschijnlijk op een overschrijffout.

was in de tijd van koning Saul (1033 – 1012) aan het voortbestaan van de Amalekieten een einde gemaakt, omdat ze de Israëlieten wilden vernietigen. Hun koning Agag werd door de profeet Samuel gedood (vgl. Ex.17:14, Deut.25:19, 1Sam.15).

7 *Hee* (𐤇) De vijand, (zijn) verwoestingen zijn voor altijd(durend) voorbij
(of voltooid/voleindigd),

en steden hebt U weggerukt.

Hun herinnering is (met) hen vergaan.

De psalmdichter beschrijft in het volgende gedeelte (v.8-19) de Here als de rechtvaardige Rechter van de wereld. Daar vertrouwt hij op. De macht van kwaadaardige mensen is slechts tijdelijk, maar de almachtige God regeert eeuwig.

8 *Waw* (𐤅) Ja, (of en) Jahweh zit (= regeert) voor eeuwig.

Hij heeft zijn troon (of zijn stoel) opgesteld (of voor elkaar gebracht/gemaakt)
voor (of van) de rechtszaak.

In de tijd van koning David (1012 – 972) was de koning ook rechter (2Sam.12:1-6, 15:2-6, 1Kon.3:16-28). Eigenlijk was David een vazalkoning van God, de echte Koning van Israel (Deut.33:5, 1Sam.8:7, Jes.6:5^b). De auteur van dit lied zag de Here als de allerhoogste Koning die als Wereldrechter van de volken altijd rechtvaardig rechtspreekt.

9 *Waw* (𐤅) Ja, (of en) Hijzelf zal (over) de (bewoonde) wereld berechten
(of rechtspreken/besturen) met (of in/door) rechtvaardigheid.

Hij zal voor (of naar/van) (= over) de volken rechtspreken in (of met/door)
oprechtheden (of rechtmatigheden) (= volkomen oprechtheid).

10 *Waw* (𐤅) Ja, (of en) Jahweh zal een vesting zijn voor (of van) de onderdrukte;
een helper ¹²⁸ voor (of van) tijden in (of door/met) (= van) benauwdheid.

11 *Waw* (𐤅) Ja, (of en) wie uw naam (er)kennen (of weten), vertrouwen in (= op) U,
want (of (om)dat/Ja,) U hebt wie U (onder)zoeken, niet verlaten
(of achtergelaten/losgelaten), Jahweh.

Met vers 11 worden de gelovige dienaren van de Here bedoeld. Zij kennen God, en houden van Hem (vgl. Ps.5:12). Zij weten ook, wat zijn naam inhoudt. Zijn dienaren zal Hij nooit verlaten (Hebr.13:5,6).

De naam van de Here is Jahweh. Jahweh betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte Hij zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van Hem wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.” ¹²⁹

¹²⁸ In de Hebreeuwse tekst wordt hier het woord *vesting* herhaald. Dat is in zo'n taalconstructie niet erg gebruikelijk. In de Griekse handschriften(en in de Vulgaat) staat in plaats daarvan het woord *helper*. Dit gedeelte van deze psalm is in de Dode Zeerollen verloren gegaan. Op grond van dit alles is voor het goed passende woord *helper* gekozen.

¹²⁹ Met Jahweh wordt God de Vader bedoeld (Zach.14:7, vgl. Mat.24:36, Mark.13:32, Ps.110:1). Geen mens kan Hem (volledig) zien, want dan zou hij of zij sterven (Ex.33:18-23). De heerlijkheid van Jahweh is daarvoor veel te groot. (De Statenvertalers vertaalden Gods naam *Jahweh* met *de HEERE*.)

De Here Jezus echter, wordt nergens in de Bijbel met Jahweh aangeduid. Hij kan wél door mensen worden gezien. Voor zijn komst als een sterfelijke mens op deze wereld, vertoonde de Zoon van God zich aan sommige

12 *Zajin* (ר) Musiceert (of Zingt met snarenspeel) voor (of van) Jahweh,
die (in) Zion woont (of een bewoner van Zion)! ¹³⁰

Verkondigt (of Vertelt) onder (of in/door/met) de volken zijn grootse daden,

13 want (of (om)dat/Ja,) Hij (onder)zoekt (vergoten) bloed[en]! ¹³¹

Hij heeft ze (= het) zich herinnerd.

Hij heeft (het) (hulp)geschreeuw (of (hulp)geroep) van de vernederde,
ellendige(mense)n niet vergeten.

De ark was in het begin van de regering van koning David (1012 – 972) naar Jeruzalem gebracht (2Sam.6:12^b-18, 1Kron.15). In Zion stond dus het teken van Gods aanwezigheid bij zijn volk. Daarom kon David onder begeleiding van zijn eigen snarenspeel zingen over *Jahweh, die in Zion woont*.

Met het *vergoten bloed* wordt hier vooral onrechtvaardig vergoten bloed bedoeld. Moordenaars, doodslagers of vijandige soldaten van andere volken moeten vooral niet denken, dat ze de straf of berechting van de Here zomaar kunnen ontlopen. Als Hij ze niet meteen berecht, dan geeft Hij ze nog tijd om zich te bekeren.

14 *Chet* (ח) Wees mij genadig, Jahweh!

Zie mijn ellende van(uit) mijn haters!

U, die mij opheft vanuit de poorten van de dood,

15 zodat ik al uw lof(felijke daden) kan rondvertellen (of verkondigen/herhalen)
in (of door) de poorten van de dochter van Zion.

Ik zal juichen (of vrolijk zijn) in (= over) uw redding (of uw heil).

Hier blijkt duidelijk, dat David nog veel vijanden had, die hem bedreigden. Hij had kort geleden een vernedering moeten ondergaan. Hij voelde zich daardoor ellendig (v.13^b, 14). Ondanks dat zegt hij nog steeds vol vertrouwen, dat de Here hem opheft uit de poorten van de dood.

In de gedachtegang van die tijd gaven *de poorten van de dood* toegang tot het dodenrijk (Zie v.18).

Met *de dochter van Zion* wordt de stad Jeruzalem bedoeld (Ps.9:15, Jes.10:32, Klaag.1:6). De poorten van Zion vormen een tegenstelling met de poorten van de dood, want in het dodenrijk zou de psalmdichter God niet kunnen loven en prijzen (Ps.6:6).

16 *Thet* (ח) Gezonken zijn (heiden)volken in (of door/met) de kuil (of het graf)
(die) zij hebben gemaakt (of gedaan).

In het net dat zij hebben verborgen, is hun voet gevangen [genomen (geworden)].

Soms werd een net in een valkuil gelegd.

mensen als dé Knecht van de Here ofwel dé Knecht van Jahweh. Bij de beschrijvingen van zijn verschijningen in het Oude Testament blijkt dat uit het tekstverband (Gen.16:10-13, 22:11,12, 31:11-13, Ex.3:2, Num.22:22-35, Joz.5:13-15, Richt.6:11-23, 13:3-22, Zach.1:8-12).

¹³⁰ Oorspronkelijk was Zion een burcht in de stad Jeruzalem. Koning David (1012 – 972) heeft deze burcht op de Jebusieten veroverd (2Sam.5:7, 1Kron.11:5). Die burcht lag aan de zuidkant van de heuvel of berg in het oosten van Jeruzalem. Later werd de hele heuvel Zion genoemd (Ps.2:6, 74:2, 78:68). Vervolgens werd met Zion ook de hele stad Jeruzalem aangeduid (Ps.51:20, 135:21, 147:12).

¹³¹ In het Hebreeuws staat het woord bloed in het meervoud. In het Nederlands is daar geen woord voor. Het gaat hier over het bloed van verschillende vermoorde of doodgeslagen mensen.

In het verleden had de Here David gered uit de gevaren van zijn vijanden. Veel volken die zijn land aanvielen, had hij al verslagen (2Sam.5:17-25, 8:1-14, 1Kron.14:8-16, 18:1-13).

17 Jahweh is bekend (geworden), (want) Hij heeft recht gedaan.

Door (of In/Met) het werk (of de daad) van zijn (hand)palmen is de kwaadaardige
verstrikt (of (neer)geslagen).

harpspel (of snarenspeel/overdenking), pauze

Het Hebreeuwse woord *sela* betekent *pauze* of *rust* om ergens meer nadruk op te leggen.¹³² Omdat dit woord soms ook aan het einde van een psalm staat (Ps.3:9, 24:10, 46:12), is het waarschijnlijk, dat de zangers (tijdelijk) stopten, en de instrumentale muziek de laatste regel (met meer volume) herhaalde. Het woord *sela* staat nooit aan het begin van een psalm.

18 *Jod* (י) De kwaadaardige(mense)n keren terug naar (of voor/van) het dodenrijk;
alle (heiden)volken die God vergeten,

19 *Kaf* (כ) want (of (om)dat/Ja,) niet voortdurend wordt de arme vergeten.

De hoop (of De verwachting) van de vernederde, ellendige(mense)n vergaat (niet)
voor (of van) altijd.

In die tijd dacht het overgrote deel van de mensen, dat het dodenrijk diep onder de oppervlakte van de aarde was (vgl. Gen.37:35, 42:38, Num.16:31-33, Ps.49:15,16, Ezech.31;14-18, 32:18-32, Mat.11:23, Luk.10:15). Wel wist men, dat God zijn dienaren van het dodenrijk zou verlossen, en dat Hij ze zou opnemen (Ps.49:16, 73:24-26, 86:13, Jes.26:19, Dan.12:2, vgl. Gen.5:24, Mat.17:1-5, Luk.9:28-36, 16:22-26).¹³³

Heidenen zijn vervreemd geraakt van God. In plaats van Hem dienden ze hun afgoden.

Met de woorden *Sta op, Jahweh!* begint het smeekgebed van de psalmdichter (Ps.9:20-10:11). De situatie was blijkbaar erg gevaarlijk. Hoewel al veel vijanden waren verslagen, waren er nog steeds veel tegenstanders die een grote bedreiging vormden.

20 Sta op, Jahweh! Laat de sterveling niet worden versterkt (of worden gesterkt).

De (heiden)volken moeten (of zullen) voor (of op/over) uw gezicht worden
berecht (of beoordeeld).

21 Breng [voor] hun ontzag (of vrees/eeerbied) bij, Jahweh!

De (heiden)volken moeten (of zullen) weten, (dat) zij sterveling(en) zijn. *pauze*

10 **1** *Lamed* (ל) Waarom, Jahweh, staat U [in] ver weg;

verbergt U (zich) voor (of van) (= in) tijden in (= van) benauwdheid?

2 In (of Met/Door) (zijn) trots achtervolgt de kwaadaardige de ellendige fel.

Ze zullen gegrepen worden door (of in/met) (listige) plannen die zij hebben bedacht.

De auteur van dit lied was bang, dat de ellendige mensen gegrepen zouden worden door de

¹³² De vertalers van het oude Hebreeuws naar de Griekse Septuagint in de 3^e eeuw voor Christus vertaalden het woord *sela* met *pauze*.

¹³³ De ongelovige mensen die sterven, gaan naar het dodenrijk (v.18). Daar wachten ze op hun eeuwige bestemming (Dan.12:2). Het dodenrijk is echter niet de hel of het eeuwige vuur, want later bij het laatste oordeel ofwel de laatste berechting van God zal het dodenrijk met de doden worden geworpen in de poel van vuur (= de hel) (Op.20:11-15).

listige plannen die kwaadaardige mensen hadden bedacht. Hoewel hij nog niet zo lang geleden koning van heel Israël was geworden, had hij blijkbaar in het noordelijke deel van zijn land nog onvoldoende invloed om het machtsmisbruik grotendeels tegen te gaan. Dit kwam ook, doordat de jonge eenheidsstaat Israël werd bedreigd door vijandige buurvolken die (gezamenlijk) het land aanvielen (2Sam.5:17-25, 8:1-14, 10). De oorlogen tegen deze volken om het land te verdedigen en te beschermen namen in begin van Davids regering over heel Gods volk, veel tijd en energie in beslag. Mede daarom riep de psalmdichter de hulp van de Here in om de zwakken in de samenleving te ondersteunen, en de kwaadaardige mensen te straffen.

Hoogmoed speelt in dit gedeelte (v.2-4) een belangrijke rol. Daarin is de overeenkomst met Nabal en de nieuwe Ammonitische koning Chanun erg groot. Trots liepen veel kwaadaardige en oppervlakkige woekeraars blijkbaar met hun neus in de hoogte, en keken ze op het 'gewone' volk neer. Ze zegenden en prezen zichzelf, en in hun leven vol met achterbakse plannetjes was geen ruimte voor de Here. Hij werd door hen veracht.

- 3** Ja, (of want/(om)dat) de kwaadaardige (mens) heeft opgeschept (heeft gesnoefd) over (of op) het verlangen (of de begeerte) van zijn ziel (א),¹³⁴

en de woekeraar (of de hebzuchtige) heeft (zichzelf) gezegend.

Hij heeft Jahweh veracht (of versmaad/beschimpt).

- 4** Terwijl (of Als) zijn neus (of zijn woede) (in) de hoogte (of hoogmoed/verheven) is, (onder)zoekt de kwaadaardige niet.

(In) al zijn (listige) plannen is er geen God.

In die tijd geloofde men niet, dat er geen god bestond. De meeste mensen geloofden zelfs in meer goden. Met *is er geen God* wordt bedoeld, dat Hij niet in de plannen of gedachten van een kwaadaardig mens aanwezig is. Zo iemand leeft, alsof de Here niet bestaat, en daarmee veracht en lastert hij Hem.

- 5** Erg Pijnlijk (of Erg angstig) (als bij weeën) zijn in elke (of al) tijd (= zijn altijd) zijn wegen (vgl. Rom.3:16,17) (א).

Vanuit de hoogte zijn uw beoordelingen [vanuit] tegenover (of voor/op afstand van) hem.

Al zijn tegenstanders (of onderdrukkers/benauwers), Hij blaast in (= door/met) hen (= Hij blaast hen weg).

Kwaadaardige mensen bezorgen andere mensen en uiteindelijk ook zichzelf vaak veel verdriet en ellende. De oordelen van God zijn voor hen te hoog, en te ver weg. Ze gaan over hun hoofden heen, en komen niet in hun gedachten. Ze gebruiken de tijd die de Here aan hen nog geeft, meestal niet om zich te bekeren.

Integendeel, ze misbruiken hun tijd om andere mensen onderuit te halen om er zelf beter van te worden. Terwijl ze egoïstisch en gemeen bezig zijn, denken ze, dat ze zo handig en sluw zijn, dat ze zelf overeind zullen blijven, en dat het onheil hen niet zal overkomen.

- 6** Hij heeft in zijn hart gezegd (א):

“Ik zal niet wankelen (of uitglijden/ineenzakken) van generatie op generatie, die (of hetgeen/hetwelk) niet in (of met/door) onheil (of slechtheid) zullen (of zal) zijn.”

¹³⁴ Om aan te tonen dat er voldoende ruimte voor de 6 ontbrekende letters uit het Hebreeuwse alfabet is, zijn ze (in het betreffende gedeelte van deze psalm) achter het 1^e vers van elke strofe gezet.

Kwaadaardige mensen hoeven dit niet letterlijk zo te zeggen, maar ze leven vaak wel in overeenstemming met deze woorden.

- 7** Zijn mond is vol van (of is gevuld met) vervloeking (of een eed/bezwering),
bedriegerijen en onderdrukking (of verwonding).

Onder zijn tong (of zijn taal) is ellende (of moeite/rampspoed) en
onrecht (ongerechtigheid) (vgl. Rom.3:13,14).

- 8** Hij zit (of verblijft) in (of door/met) een hinderlaag (bij binnenplaatsen
(of hoven/nederzettingen/dorpen) (פ)).

In (of Door/Met) verborgen plaatsen vermoordt hij een onschuldige.

Zijn ogen loeren (of verbergen/verheulen/liggen verborgen) naar (of voor/van)
een ongelukkige (of een arm(zalig)e).

Onschuldige burgers waren in die tijd vaak slachtoffers van roofzuchtige rondtrekkende benden of vijandelijke legers. Zonder geldige reden werden ze vaak beroofd en vermoord.

- 9** Hij ligt in een hinderlaag in (= op) een verborgen (of geheime) plaats
als een leeuw in (of met/door) zijn schuilplaats (of zijn (loof)hut) (פ).

Hij ligt in een hinderlaag om een ellendige (of een arme) te grijpen (of te vangen).

Hij grijpt (of vangt) een ellendige (of een arme) door (of in/met) hem in (of door/met)
zijn net te trekken.

- 10** Hij drukt (zich) neer. Hij bukt zich (of Hij buigt). Hij valt (aan) (of Hij werpt zich
neer) (פ).

Ongelukkige(mense)n (of Arm(zalig)e(mense)n) zijn in zijn machtige(klauwe)n;

(er is) een doodstrijd (of een hevige pijn/angst) van verslagen(mens)en.

Als leeuw lag bijvoorbeeld een kwaadaardige bendeleider op de loer. Plotseling kwam hij met zijn makkers en/of familieleden tevoorschijn om ongelukkige mensen te beroven en vaak ook te vermoorden. Evenzo waren rechters en machtige mensen in zulke tijden in staat om met een schijn van recht hun minder fortuinlijke volksgenoten van hun bezit en dikwijls eveneens van hun leven te beroven.

- 11** Hij heeft in zijn hart gezegd: “God heeft (het) vergeten.

Hij heeft zijn gezicht verborgen, zodat Hij (het) voor (of van) altijd niet heeft gezien.”

Bij de heidenen en veel ongehoorzame Israëlieten leefde het idee, dat God dacht, zoals kwaadaardige mensen dat zelf ook vaak doen. De Here zou zich niet bemoeien met het lot van de mensen. Als Hij maar op tijd zijn offers kreeg, en er door middel van gebeden maar voldoende aandacht aan Hem gegeven werd, dan zou de rest wel in orde komen. Je moest God gewoon tevreden stellen. Voor wat, hoort wat.

Met de woorden *Sta op, Jahweh!* keert ook het vertrouwen van de psalmdichter in de Here weer terug (v.12-15). Hij bidt tot Hem, en vraagt om de bescherming van zijn onderdrukte volksgenoten.

- 12** *Qof* (ק) Sta op, Jahweh! God, hef uw hand op!

Vergeet de vernederde, ellendige(mense)n (of de vernederde armen) niet.

13 Waarom heeft de kwaadaardige God veracht (of versmaad)?

Hij heeft in zijn hart gezegd: “U (onder)zoekt (het) niet.”

14 *Reesj* (ר) U hebt (het wel) gezien,

want (of (om)dat/Ja,) U kijkt (om) naar moeite (of ellende) en verdriet
(of teleurstelling/boosheid)

om (het) in uw hand over te geven.

Op (of Over) (= Aan) U laat de ongelukkige (of de arm(zalig)e) (het) over (of achter).

(Voor) de wees bent Uzelf een helper (of een ondersteuner/beschermer) geweest.

David (1012 – 972) kende God. Hij wist, dat Hij zich wel bezig houdt met het lot van de mensen. Hij is niet Iemand die verwend wil worden. Dat heeft Hij helemaal niet nodig. De Here wil een persoonlijke relatie met elk mens, en Hij wil ook, dat zijn liefde wordt beantwoord. Dat betekent eveneens, dat je van je naaste houdt. Je kunt niet de Here dienen, en niet van zijn dienaren houden (Lev.19:17,18, Mat.19:19, 22:37-40, Luk.10:27, Gal.5:14, Jak.2:8-16, 1Joh.3:10, 4:20,21). Als de maat van de zonden voor God vol is, zal Hij ingrijpen.

15 *Sjin* (ש) Breek (of Verbrijzel) de arm van de kwaadaardige en de slechterik!

(Onder)zoek zijn kwaadaardigheid, zodat (= totdat) U niets (meer) vindt.

Blijkbaar heeft de Here het gebed van de auteur beantwoord, want dit lied eindigt in de volgende verzen (v.16-18) met een profetie over de toekomst. Als profeet geeft David de woorden van God door aan de luisteraars en lezers van deze psalm (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30).

16 Jahweh is koning, voor eeuwig en altijd (Op.11:15).

De (heiden)volken zijn vergaan (of verloren gaan) (van)uit zijn land (of zijn aarde).

De Kanaänitische heidenvolken die in het heilige land woonden, voordat de Israëlieten het veroverden, waren om hun grove zonden met hulp van de God Jahweh uitgeroeid (Gen.15:16, Deut.7:1-6, 20:16-18, Joz.11:16-23). Zoals de Here deze volken had aangepakt, zo zou Hij ook de vijandige buurvölker en de kwaadaardige Israëlieten (kunnen) berechten.

17 *Taw* (ת) Naar het verlangen (of de begeerte/wens) van de vernederde(mense)n

hebt U geluisterd, Jahweh.

U bereidt hun hart voor (of U maakt hun hart vast (= U versterkt hun hart)).

U laat uw oor opmerkzaam zijn (of uw oor aandacht schenken)

18 om een wees en een onderdrukte recht te doen,

zodat men (of hij) niet meer verder gaat (of laat toenemen/toevoegen)

om een sterveling van(uit) het land (of de aarde) te onderdrukken

(of te laten beven/sidderen).

In het leven van koning David is deze profetie volledig in vervulling gegaan. Hij heeft al zijn vijanden verslagen, en uit het heilige land verdreven (2Sam.5:17-25, 8:1-14, 1Kron.14:8-17). Ook de gevaarlijke strijd tegen de Ammonieten en hun bondgenoten is wonderbaarlijk goed afgelopen (2Sam.10, 11:1, 12:26-31, 1Kron.19:1-20:3).¹³⁵

Daardoor kreeg de koning van Israël zijn handen vrij om tegen de criminaliteit, struikroverij

¹³⁵ Behalve Davids afschuwelijke en wrede behandeling van de Ammonieten natuurlijk (1Kron.20:3)!

en het machtsmisbruik hard op te treden, en de zwakken in de samenleving veel beter te beschermen. Hij drong dit geweld en onrecht tijdens zijn langdurige regering voortdurend terug. Daarbij had hij steeds meer succes. Koning David (1012 – 972) was als de hoogste aardse rechter van het land eerlijk en rechtvaardig (2Sam.8:15).¹³⁶

¹³⁶ In de tijd van David (1012 – 972) was een koning ook rechter (2Sam.12:1-6, 15:2-6, 1Kon.3:16-28).

Psalm 11: De God Jahweh beschermt zijn dienaren.

- 1^a Een psalm van David voor de dirigent.
- 1^b Bij Jahweh heb ik de toevlucht gezocht.
Hoe kunnen jullie dan tegen mij zeggen:
“Vlucht weg naar de bergen als een mus!?”
- 2 Ja zie, de kwaadaardige mensen spannen een boog.
Zij zetten hun pijl op de pees
om in het donker te schieten naar oprechten van hart.
- 3 Ja, de fundamenten worden afgebroken.
Wat heeft de rechtvaardige bereikt?
- 4 Jahweh is in zijn heilige paleis,
Jahweh is in de hemel op zijn troon.
Zijn ogen kijken;
zijn oogleden toetsen mensenzonen.
- 5 Jahweh toetst de rechtvaardige en de kwaadaardige,
en zijn ziel heeft een liefhebber van geweld gehaat.
- 6 Hij zal op de kwaadaardige mensen vurige kolen en zwavel laten regenen.
Een schroeiende wind zal het aandeel van hun beker zijn,
- 7 want rechtvaardig is Jahweh.
Hij heeft van rechtvaardige daden gehouden.
Zijn gezicht kijkt naar een oprechte.

In deze psalm staat de tegenstelling tussen rechtvaardige en kwaadaardige mensen centraal. Hoewel de situatie van de dichter erg gevaarlijk lijkt, voelt hij zich veilig, want hij vertrouwt de almachtige en alwetende God.

Als auteur wordt koning David (1012 – 972) genoemd. Hij vlucht in deze gevaarlijke situatie niet naar de bergen. Toen hij moest uitwijken voor koning Saul (1033 – 1012), deed hij dat wel. Dit was ook het geval tijdens de opstand van zijn zoon Absalom (2Sam.15:14). Gedurende de gevaarlijke revolutie van Seba bleef David echter in Jeruzalem (2Sam.20:1-22). Waarschijnlijk is deze psalm toen gedicht.

Psalm 11 bestaat uit vier gedeelten: vers 1^a, 1^b, 2,3 en 4-7. In vers 1^a staat, wie de schrijver is. Daarna zegt de auteur van dit lied tegen zijn medestanders, dat hij niet naar de bergen wil vluchten (1^b). In het derde gedeelte (v.2,3) vertelt David, waarom hij volgens zijn vrienden naar het gebergte zou moeten uitwijken. De psalmdichter zegt in de laatste verzen (v.4-7), waarom hij er niet aan denkt om weg te gaan. Hij weet, dat God hem zal beschermen.

1^a Een psalm van (of voor) David voor (of van) de dirigent.¹³⁷

1^b In (of Door/Met) (= Bij) Jahweh¹³⁸ heb ik de toevlucht gezocht (of gevonden)
(of Op Jahweh ... vertrouwd/gehoopt).

Hoe kunnen (of zullen) jullie (dan) tegen (of voor/naar/van) mij(n) ziel zeggen:

“Vlucht weg (of Zwerf) naar de bergen (als) een mus!”¹³⁹

In tijden van gevaar was uitwijken naar de bergen erg verstandig (Richt.6:2, 1Sam.13:6, Mat.24:16, 1Mak.2:28). Je kon je daar goed verbergen en verdedigen.

Het advies van Davids vrienden of aanhangers hoeft absoluut geen teken van ongeloof te zijn (2Sam.15:14, Mat.24:15,16). Het was erg gevaarlijk (v.2,3).

Vanuit zijn profetisch inzicht zag David echter, dat vluchten helemaal niet nodig was (v.4-7, vgl. Neh.6:11). Hoewel een gebed van de auteur in dit lied ontbreekt, had God aan hem verteld, wat er zou gaan gebeuren. Hij vertrouwde op zijn woorden, en bleef rustig in Jeruzalem.

In onderstaande verzen (v.2,3) herhaalt David de argumenten van zijn vrienden en medestanders, waarom hij zou moeten vluchten naar de bergen. De schrijver ontkent daarbij het gevaar niet.

2 Ja (of (om)dat/want) zie, de kwaadaardige(mense)n spannen (of (be)treden) een boog.
Zij zetten (of (in)richten) hun pijl op (of over) de pees (of het overblijfsel/overschot)
om in (of met/bij/door) het donker (of de duisternis) te schieten (of te
werpen/gooien) naar oprechten van hart.

3 Ja, (of (om)dat/want) de fundamenten (of de grondvesten) worden afgebroken
(of kapot gemaakt/vernietigd).

Wat (of Hoe) heeft de rechtvaardige bereikt (of bewerkt/gedaan/gemaakt)?

Als de fundamenten van de samenleving worden afgebroken, dan dreigt zelfs de ondergang van de staat en de maatschappij. De situatie was dus erg gevaarlijk.

De psalmdichter zegt in dit laatste gedeelte (v.4-7), waarom hij er niet aan denkt om weg te vluchten. Hij weet, dat de Here hem zal beschermen, want dat heeft Hij in een profetie aan hem beloofd. Als zijn profeet ziet David (1012 – 972) de werkelijkheid (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30),¹⁴⁰ waarmee het overgrote deel van de mensen geen rekening houdt. Hij ziet de echte werkelijkheid: de bescherming van God vanuit de hemel.

¹³⁷ Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de overeenkomst met andere psalmen zijn de woorden *een psalm* er (weer) bijgezet. Dit ontbreekt in de Hebreeuwse tekst.

¹³⁸ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben*, of *Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

¹³⁹ In de Hebreeuwse tekst staat hier (*naar*) *jullie berg* (of *jullie gebergte*) (*als*) *een vogel*. Op grond van de Griekse handschriften(en de Vulgaat) is voor *naar de bergen* (*als*) *een mus* gekozen. Dit past hier beter, maar wat precies de oorspronkelijke tekst is geweest, blijft wat onzeker. Dit gedeelte is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

¹⁴⁰ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). David (1012 – 972) gaf als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21).

- 4 Jahweh is in (of met/door) zijn heilige paleis (of heilige tempel),
 Jahweh is in de hemel[en] (op) zijn troon (of zijn stoel).
 Zijn ogen (be)kijken (of (be)zien/doorzien/profeteren);
 zijn oogleden toetsen mensenzonen (= Adamszonen).

In dit gedeelte wordt de Here als een koning en als een rechter beschreven. Toen David regeerde, was de koning ook rechter (2Sam.12:1-6, 15:2-6, 1Kon.3:16-28). Eigenlijk was hij een vazalkoning van God, de echte Koning van Israël (Deut.33:5, 1Sam.8:7, Jes.6:5^b). De auteur van dit lied vertelt hier, dat de Here vanaf zijn troon de mensen onderzoekt, en op grond daarvan zal rechtspreken en oordelen.

- 5 Jahweh toetst de rechtvaardige en de kwaadaardige,
 en zijn ziel (= en Hij) heeft een liefhebber van geweld (of van wreedheid) gehaat.
- 6 Hij zal op de kwaadaardige(mense)n vurige kolen en zwavel laten regenen
 (vgl. Gen.19:24).¹⁴¹
 Een schroeiende (of brandende) wind (of adem/geest) zal het (aan)deel van hun beker
 zijn,
- 7 want (of (om)dat/Ja,) rechtvaardig is Jahweh.
 Hij heeft van rechtvaardigheden (= rechtvaardige daden) gehouden.
 Zijn gezicht[en] (be)kijken (of (be)zien/doorzien/profeteren) (= kijkt) naar
 een oprechte (of naar oprechtheid).¹⁴²

God had de steden Sodom en Gomorra met hun omliggende dorpen om hun grove zonden met vuur en zwavel verwoest (Gen.19:24-28). Dat werd later het symbool van de hele zware straffen van de Here (Am.4:11). Zo zal Hij alle kwaadaardige mensen een vreselijk lot laten ondergaan. Binnenkort zouden ook de vijanden van David dat merken.

Bij *een schroeiende wind* dachten ze in het heilige land aan de oostenwind uit de woestijn. Deze wind verschroeit de plantengroei, en maakt het gebied heel erg warm.

Elke dienaar van God heeft voortdurend zijn belangstelling. Hij heeft als een hemelse Vader met al zijn kinderen een persoonlijke relatie, en Hij zal er voor hen zijn.

Koning David (1012 – 972) is in zijn vertrouwen op de Here niet teleurgesteld. De opstand van Seba werd in korte tijd neergeslagen (2Sam.20:22). God zegende zijn koningschap, en na een lange regering mocht hij in hoge ouderdom zijn troon aan zijn zoon Salomo (972 – 932) overdragen (1Kon.1:28-2:12).

¹⁴¹ Letterlijk staat er vurige *valstrikken*. Hoogstwaarschijnlijk is hier een kleine overschrijffout gemaakt. In het Hebreeuws lijken de woorden *valstrikken* (= פחמים) en *kolen* (= פחמים) veel op elkaar.

¹⁴² Het meervoud aan het begin van deze zin: *Zijn gezichten kijken*, zou kunnen duiden op de drie-enige God: God de Vader, God de Zoon en God de Heilige Geest (Mat.28:19, Luk.1:35, Op.1:4,5). Met heel zijn wezen kijkt de Here zo naar ieder oprecht mens.

Psalm 12: God is trouw.

- 1 Een psalm van David voor de dirigent.
Op de achtste.
- 2 Help Jahweh, want de goedgunstige mens is er niet meer!
Ja, verdwenen zijn trouwe mensen vanuit de mensenzonen.
- 3 Vals spreekt iedereen met zijn kameraad.
Zij spreken met vleierende lippen dubbelhartig.
- 4 Jahweh zal alle vleierende lippen uitroeien,
en een tong vol grootspraak;
- 5 wie hebben gezegd: “Met onze tong zullen wij kracht krijgen.
Onze lippen zijn van ons. Wie is heer over ons?”
- 6 “Om de vernieling van de ellendige mensen,
om het zuchten van de armen,
zal Ik nu opstaan”, zegt Jahweh:
“Ik zal hen in veiligheid stellen, voor hem die ontvlamt.”
- 7 Woorden van Jahweh zijn zuivere woorden;
gesmolten zilver in een smeltoven van de aarde;
zeven keer gezuiverd.
- 8 U, Jahweh, U zult ons bewaken.
U zult ons beschermen vanaf deze generatie, voor eeuwig.
- 9 Kwaadaardige mensen gaan rond,
terwijl gemene mensen worden verhoogd voor mensenzonen.

Het gaat in deze psalm over kwaadaardige mensen in Israël, die vooral zondigen door hun gesproken woorden (v.3,5). Door hun oppervlakkige gezwets en leugenachtige gehuichel verstoren ze de onderlinge verhoudingen en relaties. Ook worden de zwakken in de samenleving onderdrukt.

Als dichter wordt koning David (1012 – 972) genoemd. Zijn leven loopt in deze psalm blijkbaar geen groot gevaar. Hoogstwaarschijnlijk heeft hij als koning de macht in handen, maar lukt het hem onvoldoende om de zwakken in de samenleving te beschermen. Ook is het geroddel en gezwets voor hem niet helemaal zonder risico (v.8). Het is heel goed mogelijk, dat de auteur deze psalm maakte in de tijd dat hij vanuit de plaats Hebron regeerde over zijn eigen stam (2Sam.2:1-4). Over de andere 11 stammen regeerde Isboset (1012 – 1010) 2 jaren. Hij was een zoon van koning Saul (1033 – 1012) (2Sam.2:8-4:12).

Deze psalm bestaat uit vier gedeelten: vers 1, 2,3, 4-6 en 7-9. In het 1^e vers staat, wie de schrijver is. Daarna volgt in het tweede gedeelte (v.2,3) het gebed van de dichter. Hij legt zijn

nood aan God voor, en hij vraagt Hem om hulp. Uit het volgende gedeelte (v.4-6) blijkt, dat het gebed van David wordt beantwoord. De auteur van dit lied herhaalt ook gedeeltelijk het antwoord van de Here (v.6). In de laatste verzen (v.7-9) spreekt David zijn vertrouwen in Gods woorden uit. Hij zal zijn dienaren tegen de kwaadaardige mensen beschermen.

1 Een psalm van (of voor) David voor (of van) de dirigent.

Op (of Over) de achtste (vgl. Ps.6:1).

De betekenis van *op de achtste* is onzeker. Het is in elk geval een bepaalde toonhoogte die geschikt is om in het orkest duidelijk te domineren (vgl. 1Kron.15:20-21).

In de volgende verzen (v.2,3) legt de psalmdichter zijn nood aan God voor, en hij vraagt Hem om hulp.

2 Red (= Help) Jahweh, want de goedgunstige (mens) (of goedgezinde (mens))
is er niet meer (of is weg)! ¹⁴³

Ja, verdwenen (of schaars) zijn trouwe (mense)n vanuit de mensenzonen.

De auteur van dit lied schreeuwde bij de Here om hulp, omdat het aantal onbetrouwbare mensen in Israël wel heel erg groot was. Het leek wel, alsof er bijna geen oprechte mensen meer te vinden waren.

3 Vals (of Leegheid/IJdel/Leugen) spreekt (of belooft) een man (= iedereen)
met zijn kameraad (of zijn makker/vriend).

Zij spreken (of beloven) (met) vleiende (of gladde) lip(pen) in hart en hart
(= dubbelhartig).

Veel mensen vleiden ook met mooie woorden bij de koning, maar in hun hart meenden ze er helemaal niets van. Ze deden zich anders voor, dan ze waren.

Uit dit gedeelte (v.4-6) blijkt, dat God het gebed van David heeft beantwoord. Als profeet geeft de dichter de woorden van de Here in deze psalm aan de lezers door (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30).

4 Jahweh zal alle vleiende (of gladde) lippen afsnijden (of afhakken) (= uitroeien),
(en) een tong (of een taal) vol grootspraak;

5 wie hebben gezegd: “Naar (of Voor/Van) (= Met) onze tong (of onze taal)
zullen wij kracht krijgen (of zullen we het bevestigen).

Onze lippen zijn met (= van) ons. Wie is heer van (of voor/naar) (= over) ons?”

Hoewel David (1012 – 972) als koning de macht in handen had, dachten zijn vijanden en de kwaadaardige mensen nog hun gang te kunnen gaan. De koning vroeg om Gods hulp, want zijn macht reikte nog niet ver genoeg om de zwakken in de samenleving te kunnen beschermen. Ook was de invloed van het geroddel voor hem niet ongevaarlijk (v.8).¹⁴⁴

¹⁴³ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

¹⁴⁴ Een belangrijk kenmerk van geroddel en geklets is, dat het vrijwel altijd met halve waarheden en/of hele leugens gepaard gaat. Mede doordat men kwaad over iemand spreekt, en meestal niet praat met de persoon

In die tijd waren er veel mensen die dachten, dat er van woorden (via een zegen of een vloek) een bepaalde kracht uitging. Door je tegenstander te vervloeken, zou je hem kunnen overwinnen.¹⁴⁵ Een zegen of een vloek heeft echter alleen kracht, als het in overeenstemming is met Gods wil.

- 6 “Vanuit (= Om) de vernieling (of de verwoesting/het geweld) van de ellendige(mense)n, vanuit (= om) het zuchten (of het kermen) van de armen, zal Ik nu opstaan”, zegt Jahweh:
“Ik zal (hen) in (of door/met) veiligheid (of redding) (vast)stellen (of zetten), voor (of van) hem die ontvlamt (of hijgt/puft/(aan)blaast).”

In dit vers staat een gedeelte van het antwoord van God. Niet de kwaadaardige mensen zouden zegevieren en de baas zijn, want de Here is koning. Hij zou optreden, en zijn almacht tonen. Hij zou koning David helpen, en de zwakken in de samenleving beschermen.

In deze laatste verzen (v.7-9) spreekt de dichter zijn vertrouwen in de woorden van de Here uit.

- 7 Woorden (of Gezegden/Uitspraken) van Jahweh zijn zuivere (of schone) woorden; gesmolten (of gezuiverd) zilver in (of met/door) een smeltoven van (of voor) de aarde (of het land);
zeven keer (= volledig/dubbel en dwars) gezuiverd (of gelouterd).

Tussen de woorden van God en het lege geklets en het leugenachtige gehuichel van de kwaadaardige mensen bestaat een enorme tegenstelling. Zijn woorden zijn volkomen zuiver, oprecht en betrouwbaar.

- 8 U, Jahweh, U zult ons ¹⁴⁶ bewaken (of bewaren/behoeden).
U zult ons beschermen (of (be)waken/houden) vanaf deze generatie, voor (of van) eeuwig.

Ook koning David voelde zich door zijn kwaadaardige vijanden bedreigd, en hij had de bescherming van de Here hard nodig.

- 9 Kwaadaardige(mense)n gaan rond,
terwijl (of (zo)als) gemene(mense)n (of waardeloze(mense)n) worden verhoogd voor (of van) mensenzonen.

waarover men roddelt, gaat de waarheid al heel snel verloren.

Iemand terecht waarschuwen voor de verkeerde bedoelingen van een ander, is geen roddelen. Dat doet God in de Bijbel ook (b.v. Ps.146:3, Jer.2:37, Mi.7:5,6)! Met roddelen heeft men negatieve bedoelingen, met waarschuwen handelt men positief. Roddelen breekt alleen maar af, en waarschuwen wil dat juist voorkomen. Roddelen gebeurt uit eigen eer en/of een (tijdelijk) prettig gevoel voor jezelf, en waarschuwen gebeurt uit liefde voor je medemens.

¹⁴⁵ Een goed voorbeeld hiervan is de geschiedenis van Balak en Bileam (Num.22:2-24:25). Een ander voorbeeld is de moeder die in onwetendheid haar zoon had vervloekt, en die vervloeking wilde opheffen door haar zoon te zegenen. Bovendien heiligde ze voor de zekerheid het gestolen geld (Richt.17:1-4).

¹⁴⁶ In de Hebreeuwse tekst staat hier *hen* in plaats van *ons*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het tekstverband is voor *ons* gekozen. Vergelijk daarbij bijvoorbeeld het woord *ons* in vers 8^b. Dit gedeelte is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

De Here heeft het gebed van koning David (1012 – 972) verhoord. In de loop van de jaren kreeg hij de macht stevig in handen. Zelfs enkele opstanden konden daar niets aan veranderen.¹⁴⁷

¹⁴⁷ Ook de latere opstanden van prins Absalom en van Seba werden neergeslagen (2Sam.15-18, 20:1-22).

Psalm 13: Vertrouwen op God.

- 1 Een psalm van David voor de dirigent.
- 2 Hoelang, Jahweh, zult U mij voortdurend vergeten?
Hoelang zult U uw gezicht voor mij verbergen?
- 3 Hoelang zal ik plannen maken in mijn ziel;
overdag verdriet hebben in mijn hart?
Hoelang zal mijn vijand verheven zijn boven mij?
- 4 Kijk en antwoord mij, Jahweh, mijn God!
Verlicht mijn ogen, zodat ik niet de dood inslaap,
5 zodat mijn vijand niet zal zeggen: “Ik heb hem overwonnen,”
en mijn tegenstanders vrolijk zullen zijn, omdat ik wankel.
- 6 Ik echter, ik heb op uw goedgunstigheid vertrouwd.
Mijn hart zal vrolijk zijn door uw redding.
Ik wil voor Jahweh zingen,
omdat Hij mij vergolden heeft.

In deze psalm bevindt de dichter zich in moeilijke omstandigheden. Hij vreest zelfs voor zijn leven (4^b), en hij voelt zich door God vergeten (v.2^a). Hij wordt echter heel erg blij, als de Here laat merken, dat Hij zijn dienaar niet in de steek zal laten (v.6).

Als auteur wordt koning David (1012 – 972) genoemd. Zijn leven loopt in psalm 13 groot gevaar (4^b). Het lijkt er sterk op, dat hij op de vlucht is voor koning Saul (1033 – 1012), maar dat is niet met zekerheid te zeggen.

Dit lied bestaat uit drie gedeelten: vers 1, 2-5 en 6. In het 1^e vers staat, wie de schrijver is. Daarna volgt in het tweede gedeelte (v.2-5) het gebed van de psalmdichter. Hij legt zijn nood aan God voor, en hij vraagt om hulp. Uit het laatste gedeelte (v.6) blijkt, dat de Here het gebed van David heeft beantwoord. De auteur spreekt zijn vertrouwen in God uit. Hij zal hem zeker tegen zijn vijanden beschermen.

- 1 Een psalm van (of voor) David voor (of van) de dirigent.

In de volgende verzen (v.2-5) bidt de psalmdichter tot de Here. Hij legt zijn nood aan Hem voor, en hij vraagt om hulp. De eerste 2 verzen gaan niet in de eerste plaats over zijn vijanden, maar over zijn relatie met God. Pas daarna legt hij zijn levensbedreigende situatie aan Hem voor (v.4,5).

- 2 Tot wanneer (= Hoelang), Jahweh, zult U mij (voort)durend vergeten
(of verwaarlozen)? ¹⁴⁸

¹⁴⁸ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*.

Tot wanneer (= Hoelang) zult U uw gezicht vanuit (= voor) mij verbergen
(of verstoppen)?

- 3** Tot wanneer (= Hoelang) zal ik plannen (of adviezen/doelstellingen) maken
(of zetten/vaststellen) in (of met/door) mijn ziel (= mijzelf);
overdag verdriet (of smart) (hebben) in (of met/door) mijn hart?

Tot wanneer (= Hoelang) zal mijn vijand verheven zijn boven (of over/op) mij?

Hoewel zelfs het leven van de schrijver van dit lied op het spel staat, stelt hij hier toch in de eerste plaats zijn relatie met de Here aan de orde. Zo belangrijk vindt hij zijn persoonlijk contact met God.

In deze verzen blijkt al een stuk vertrouwen op de Here. De dichter wist, dat Hij hem niet echt, en zeker niet voor altijd zou vergeten, en zich voor hem zou verbergen, want anders had het bidden al helemaal geen zin. Hij vraagt hier om Gods aandacht om zijn relatie met Hem te versterken.

- 4** Kijk (om) (of Zie (om)) (en) antwoord mij, Jahweh, mijn God!
Verlicht mijn ogen (of Geef mijn ogen licht), zodat ik niet de dood (in)slaap,
5 zodat mijn vijand (niet) zal zeggen: “Ik heb hem overwonnen”,
(en) mijn tegenstanders (of mijn benauwers) vrolijk zullen zijn (of zullen juichen),
(om)dat (of als/want) ik wankel (of uitglijd).

David vraagt hier, of de Here hem wil helpen om in zijn gevaarlijke situatie verstandig te handelen. Met zijn verlichte ogen wil hij scherp kunnen zien. Op belangrijke momenten wil hij niet in slaap vallen, zodat de dood erop zal volgen.

Uit het laatste gedeelte blijkt, dat de Here het gebed van de auteur heeft beantwoord. Dit verklaart de scherpe tegenstelling tussen dit vers en de vorige verzen. David (1012 – 972) spreekt zijn vertrouwen in God uit. Hij zal hem zeker tegen zijn vijanden beschermen.

- 6** En ik (= Ik echter), ik heb in (of door/met) (= op) uw goedgunstigheid vertrouwd.
Mijn hart zal vrolijk zijn (of zal juichen) door (of met/in) uw redding.
Ik wil voor (of van) Jahweh zingen,
(om)dat (of als/want) Hij [over (of op/boven/om)] mij vergolden (of beloond) heeft.

De Here beloofde zelfs meer, dan David had gevraagd. Hij vroeg om zijn antwoord, en om wijsheid en inzicht, zodat zijn vijand niet zou overwinnen (v.4). God echter, zei ook, dat Hij hem zou verlossen en vergelden.

Er is een duidelijke tegenstelling tussen het juichen van Davids vijanden (v.5), en het juichen van de schrijver van dit lied. Hij was niet vrolijk om de ondergang van zijn vijanden, maar over zijn relatie met de Here en de door Hem beloofde bevrijding. Hij geloofde zijn woorden, en zag de verlossing al als een feit voor zich. Dit alles maakte hem blij, dankbaar en diep gelukkig.

De hemelse Vader heeft gedaan, wat hij aan zijn profeet David had beloofd (2Sam.23:1-3^a,

Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

Hand.2:29,30).¹⁴⁹ Hij heeft de psalmdichter van al zijn vijanden verlost, zodat hij in vrede zelfs op hoge leeftijd nog kon regeren (1Kon.1:1,2, 1Kron.29:26-28).

¹⁴⁹ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). David (1012 – 972) gaf als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21).

Psalm 14: De overmoed van de dwazen.

1^a Een psalm van David voor de dirigent.

1^b Een dwaas heeft in zijn hart gezegd:

“Er is geen God.”

Zij zijn verderfelijk. Zij zijn gruwelijk.

Er is niemand die goed doet.

2 Jahweh heeft vanuit de hemel neergekeken op mensenzonen
om te zien, of er iemand verstandig is;
iemand die God zoekt.

3 Het geheel is afgeweken. Samen zijn ze bedorven.
Er is niemand die goed doet; er is zelfs niet één.

4 Hebben alle bedrivers van onrecht het niet geweten;
de eters van mijn volk, alsof zij brood hebben gegeten?
Jahweh hebben zij niet aangeroepen.

5 Daar zijn zij erg bang geweest,
want God is bij een rechtvaardige generatie.

6 Een plan van een ellendige maken jullie beschaamd,
maar Jahweh is zijn toevlucht.

7 Wie zal vanuit Zion de redding van Israël geven?
Door een ommekeer van Jahweh in de gevangenschap van zijn volk
zal Jakob vrolijk zijn; zal Israël blij zijn.

Het gaat in deze psalm over dwaze en kwaadaardige mensen in Israël, die met God geen rekening willen houden, en de zwakken in de samenleving onderdrukken (v.1,4).

Als dichter wordt koning David (1012 – 972) genoemd. Zijn leven loopt in deze psalm blijkbaar geen gevaar. Hoogstwaarschijnlijk heeft hij als koning de macht in handen, maar lukt het hem onvoldoende om de zwakken in de samenleving te beschermen (v.4). Het is erg waarschijnlijk, dat de auteur deze psalm maakte in de tijd dat hij in Hebron regeerde over zijn eigen stam (2Sam.2:1-4). Over de andere stammen regeerde Isboset (1012 – 1010) 2 jaren. Hij was een zoon van koning Saul (2Sam.2:8-4:12).

Psalm 14 bestaat uit vier gedeelten: vers 1, 2,3, 4-6 en 7. In het 1^e vers staat, wie de schrijver is, en een korte beschrijving van een dwaas die met God geen rekening houdt. Daarna volgt een reactie van de Here (v.2,3). In het derde gedeelte (v.4-6) verbaast de psalmdichter zich over het gedrag van de dwaze mensen, want hij weet, dat ze vroeg of laat tegen de lamp zullen lopen. De Here heeft aan David beloofd, dat Hij zal ingrijpen, en dat er verlossing zal komen (v.7).

1^a Een psalm van (of voor) David voor (of van) de dirigent.¹⁵⁰

1^b Een dwaas heeft in (of met/door) zijn hart gezegd:

“Er is geen God.”

Zij zijn verderfelijk (of vernietigend/verleidend).

Zij zijn gruwelijk (of afschuwelijk).

Er is niemand die goed doet (of maakt/handelt).

In die tijd geloofde vrijwel niemand, dat er geen God was. Sterker nog, men geloofde vaak in meer dan één god. Als *een dwaas zei*, dat *er geen God is*, betekent dit, dat hij geen rekening hield met de Here. In de praktijk deed hij, alsof er geen God was.

Als mensen geen rekening met de Here willen houden, dan staat de deur naar verloedering van de samenleving wijd open. In de tijd waarin deze psalm is ontstaan, waren er in Israël blijkbaar kwaadaardige mensen die misdaden begingen tegen hun volksgenoten. Het leek wel, of niemand meer goede dingen wilde doen.

Hoogstwaarschijnlijk bedoelde de auteur van dit lied met een dwaas generaal Abner. Hoewel de Here via de profeet Samuel had gezegd, dat David (1012 – 972) koning zou worden over heel Israël (1Sam.16:1-13), en dat Hij van de ongehoorzame koning Saul (1033 – 1012) en zijn nageslacht het koningschap zou afnemen (1Sam.15:10,11,22-29, 16:1^a, 28:17), trok Abner zich daar niets van aan. Na de dood van Saul riep hij zijn zoon Isboset tot koning uit over 11 stammen van Israël (2Sam.2:8,9). Via het koningshuis van Saul wilde Abner zijn hoogste positie in het leger van Israël handhaven.¹⁵¹

Gedurende de regering van koning Isboset ging het niet zo goed met die 11 stammen van Israël (2Sam.2:26-31, 3:1). De anarchie en criminaliteit namen toe, en de zwakken in de samenleving werden zwaar onderdrukt (v.4). Dit bleef hoogstwaarschijnlijk zo, totdat in 1010 voor Christus David in Hebron koning werd over alle stammen van Israël.

In de onderstaande verzen (v.2,3) beschrijft de psalmdichter de reactie van de Here.

2 Jahweh heeft vanuit de hemel[en]¹⁵² neergekeken op (of over) mensenzonen
(= Adamszonen)

om te zien, of er iemand verstandig is (of iemand inzicht heeft);

iemand die God (onder)zoekt (of God om raad (of advies) vraagt).

De dwaas kan wel denken, dat de Here zich niet met de wereld bemoeit, maar dan heeft hij

¹⁵⁰ Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de overeenkomst met andere psalmen zijn de woorden *een psalm* er (weer) bijgezet. Dit ontbreekt in de Hebreeuwse tekst.

Het begin van psalm 14 ontbreekt in de Dode Zeerollen.

¹⁵¹ Abner was een oom van Saul (1Sam.14:50^b,51, 1Kron.8:33, 9:39, 26:28). Als hij tijdens Isbosets korte regering nog als een machtig en invloedrijk generaal kon functioneren, moet hij veel jonger zijn geweest, dan zijn oudere broer Kis, de vader van zijn neef Saul.

¹⁵² *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.” In deze psalm valt het op, dat de naam *Jahweh* alleen maar voor en onder zijn dienaren wordt gebruikt. Voor ongehoorzame en kwaadaardige mensen is Hij alleen maar God. Dat klinkt veel afstandelijker.

het grondig mis. God kijkt als hoogste rechter vanuit de hemel toe. Hij zoekt naar verstandige mensen.

3 Het geheel is afgeweken (of weggegaan). Samen zijn ze bedorven (of besmet).

Er is niemand die goed doet (of handelt/maakt); er is zelfs (of ook) niet één.

De Here kwam tot de conclusie, dat heel de samenleving van de 11 stammen was afgeweken van zijn weg, en bedorven was. Deze Israëlieten gehoorzaamden Hem niet, en ze maakten David (1012 – 972) ook nog geen koning.¹⁵³

In dit gedeelte (v.4-6) verbaast de auteur van dit lied zich over het gedrag van de dwaze mensen, want hij weet, dat ze vroeg of laat tegen de lamp zullen lopen.

4 Hebben alle daders (= bedrivers) van onrecht (of ongerechtigheid) (het) niet geweten (of niet gekend);

de (op)eters van mijn volk, (alsof) zij brood hebben gegeten?

Jahweh hebben zij niet (aan)geroepen (of genoemd).

De *bedrivers van onrecht* waren Israëlieten, want er werd van ze verwacht, dat ze Jahweh zouden dienen, maar dat deden ze niet (v.1-3). In plaats daarvan aten ze het volk van de psalmdichter (= *mijn volk*) op. Rijkere en machtige Israëlieten onderdrukten hun zwakkere volksgenoten. Ze gedroegen zich als roofdieren.

Voorals doordat de kwaadaardige Israëlieten Jahweh niet aanriepen, waren ze in staat om zich zo slecht te gedragen. Ze baden niet, en hadden geen persoonlijke relatie met de Here.

Als koning voelde David zich verbonden met zijn volksgenoten. Hij wilde zelfs gelijkwaardig zijn aan de allermindst geachte mensen: de slavinnen (2Sam.6:14,20-23).¹⁵⁴ In het gebied waar hij nog geen koning was, kon hij echter de zwakken in de samenleving niet helpen.

5 Daar zijn zij erg bang (of angstig/vreesachtig) geweest, want God is met (of in/door) (= bij) een rechtvaardige generatie.

Wel zagen de ongehoorzame mensen, dat de Here de rechtvaardige generatie zegende, en daar waren ze bang van geworden.

Ondanks dat de dwaze mensen in het gebied van de 11 stammen zagen, dat God het koningschap van David zegende (2Sam.2:26-31, 3:1), gaven ze hun verzet niet op. Hoewel ze onzeker en bang waren geworden, bleven ze ongehoorzaam.

6 Een plan (of Een advies) van een ellendige (of een arme) maken jullie beschaamd, maar (of want/(om)dat/Ja,) Jahweh is zijn toevlucht (of zijn schuilplaats).

De ongehoorzame mensen brachten hun volksgenoten die de Here wel wilden gehoorzamen, in verlegenheid, en ze doorkruisten hun plannen. Ze wilden ook niet, dat David hun koning zou worden, want ze wilden hun eigen gang kunnen gaan.

¹⁵³ In zijn brief aan de Romeinen haalde de apostel Paulus dit vers aan uit de Septuagint (Rom.3:10-12). Hij bedoelde daarmee, dat alle mensen zondig zijn, en Gods berechting verdienen. Alleen door het bloed van de Here Jezus kunnen we worden verlost. Wat David (1012 – 972) opschreef over een groot deel van zijn volksgenoten, paste Paulus door de Heilige Geest toe op een veel grotere groep mensen.

¹⁵⁴ Een slaaf had in die tijd een hogere positie dan een slavin. Volgens de wetten die de Here via Mozes aan zijn volk had gegeven, moest een slaaf, als hij dat wilde, na maximaal 7 jaren worden vrijgelaten. Dit gold voor een slavin lang niet altijd. Zij hoorde (mede om haar levensonderhoud) bij haar man (Ex.21:1-11).

De hemelse Vader heeft echter aan de koning en profeet David beloofd (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30),¹⁵⁵ dat Hij zal ingrijpen, en dat er redding zal komen (v.7).

7 Wie zal vanuit Zion¹⁵⁶ de redding van Israël geven?

Door (of Met/In) een ommekeer (of een terugkeer/wederkomst) van Jahweh
(in) de gevangenschap van zijn volk¹⁵⁷
zal Jakob vrolijk zijn (of juichen); zal Israël blij zijn.

Veel Israëlieten zaten in hun land gevangen in onderdrukking en uitbuiting. Daarom vroeg de psalmdichter zich af, wie er uit Zion de redding van Israël zou brengen. Zion was de toekomstige hoofdstad Jeruzalem. Zion vertegenwoordigt hier heel het gebied van de 11 stammen. De vraag luidt dus: “Wie zal uit het gebied van de 11 stammen de samenleving redden van onderdrukking en verloedering, en wie zal de neergang van dit rijk stoppen?”

David (1012 – 972) wist wel, dat geen mens uit dat gebied het zou doen. Die ommekeer zou alleen komen door het ingrijpen van de Here zelf. Hij zou zijn volk dat gevangen zat in de macht van de zonde en de gevolgen daarvan, bevrijden. Als die bevrijding zou komen, dan zou God zijn hele volk Israël weer kunnen zegenen. Dan *zou Jakob (= Israël) vrolijk zijn, en zou Israël blij zijn.*

Die bevrijding is ook gekomen. Door het ingrijpen van de Here werd David koning over alle stammen van Israël (2Sam.5:1-3).¹⁵⁸ Tijdens zijn regering werd het hele volk door God rijk gezegend (2Sam.5:10,12). In die tijd werd Hij weer gediend, en zijn wetten golden als norm voor de samenleving (2Sam.8:15). Alle vijanden van Israël werden verslagen (2Sam.8:1-14, 10, 12:26-31), en er heerste welvaart en voorspoed.

¹⁵⁵ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). David (1012 – 972) gaf als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21).

¹⁵⁶ Oorspronkelijk was Zion een burcht in de stad Jeruzalem. Koning David (1012 – 972) heeft deze burcht op de Jebusieten veroverd (2Sam.5:7, 1Kron.11:5). Die burcht lag aan de zuidkant van de heuvel of berg in het oosten van Jeruzalem. Later werd de hele heuvel Zion genoemd (Ps.2:6, 74:2, 78:68). Vervolgens werd met Zion ook de hele stad Jeruzalem aangeduid (Ps.51:20, 135:21, 147:12).

¹⁵⁷ Zie over de vertaling van deze regel ook Delitzch F., Commentary on the Old Testament, deel 5, Psalms, 2^e druk, Massachusetts, 2006, pag. 129,130.

Voor de uitleg maakt dit niet veel uit. Het grootste deel van de Israëlieten in het gebied van de 11 stammen zat gevangen in onderdrukking en uitbuiting. Naar Juda vertrekken was vrijwel niet mogelijk. Als het al werd toegestaan, dan moesten ze hun familiegrond verlaten, en het grondgebied van Juda was onder de Judeeërs verdeeld.

¹⁵⁸ Ruim 5 jaren nadat David (1012 – 972) koning van heel Israël was geworden, verhuisde hij met zijn hofhouding naar de nieuwe hoofdstad Jeruzalem (2Sam.5:4-9,11, 1Kon.2:11, 1Kron.3:4, 29:26,27).

Psalm 15: Wie mag bij God wonen?

1^a Een psalm van David.

1^b Jahweh, wie zal verblijven in uw tent?

Wie zal wonen op uw heilige berg?

2 Hij die oprecht handelt,
en die rechtvaardigheid doet,
en die waarheid spreekt in zijn hart.

3 Hij heeft niet met zijn tong gelasterd.
Hij heeft zijn kameraad geen kwaad aangedaan,
en hij heeft geen smaad over zijn naaste gebracht.

4 In zijn ogen is een verwerpelijke iemand veracht,
en wie ontzag voor Jahweh hebben, eert hij.
Heeft hij tot zijn schade gezworen, hij verandert het niet.

5^a Hij heeft zijn geld niet tegen woekerrente gegeven,
en hij heeft geen omkoopgeschenk tegen een onschuldige aangenomen.

5^b Een dader hiervan zal voor eeuwig niet wankelen.

In deze psalm gaat het over de vraag, wie bij de Here mogen komen. De dichter laat hier vooral zien, dat je ontzag en liefde moet hebben voor God en zijn dienaren (v.4).

Als auteur van dit lied wordt koning David (1012 – 972) genoemd. Wanneer hij deze psalm maakte, is niet duidelijk.

Psalm 15 bestaat uit drie gedeelten: vers 1, 2-5^a en 5^b. In het 1^e vers staat, wie de schrijver is, en wordt er gevraagd, wie er bij God mag komen. De reactie van de Here op die vraag komt in de volgende verzen (v.2-5^a). Ten slotte krijgt de lezer nog een belofte mee, die ver boven de vraag uit vers 1^b uitstijgt (v.5^b). Wie bij God mogen komen, zullen ook voor eeuwig bij Hem mogen blijven.

1^a Een psalm van (of voor) David.

1^b Jahweh, wie zal verblijven (of te gast zijn) in (of met/door) uw tent? ¹⁵⁹

Wie zal wonen (of zich vestigen) in (of met/door) (= op) uw heilige berg?

Toen koning David regeerde, stond de ark in een tent (2Sam.6:1-17). Daar kon en mocht je niet even op bezoek komen (1Sam.6:19,20). Alleen de hogepriester mocht daar één keer in het

¹⁵⁹ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

jaar naar binnen gaan (Lev.16:29-34, 2Kron.5:7-9, Hebr.9:1-7). Het gaat hier dus niet over de tent waarin de ark stond.¹⁶⁰

Sinds de tocht door de woestijn werden huizen van Israëlieten ook wel als tenten aangeduid (Richt.7:8, 20:8, 1Sam.4:10, 13:2, 2Sam.18:17, 19:8, 20:1,22, 1Kon.8:66, 12:16, Ps.132:3, enz.). Het kan in deze psalm dus wel over het huis van de God Jahweh gaan. Tot de regering van koning Salomo (972 – 932) werd daarmee de tabernakel bedoeld.

De tabernakel stond eerst eeuwenlang in Silo (Joz.18:1, 19:51, Richt.18:31^b, 1Sam.1:3,24, enz.). Tot in de begintijd van de regering van koning Saul heeft het huis van de Here daar gestaan (1Sam.13:1, 14:3). Toen David voor koning Saul moest vluchten, stond er een tabernakel in Nob iets ten noordoosten van Jeruzalem (1Sam.21:1-6, 22:11). Blijkbaar had koning Saul het heiligdom naar Nob verplaatst, want er mocht maar op één plaats in het heilige land offers aan de Here worden gebracht (Deut.12:13). Het lijkt er sterk op, dat Saul de tabernakel had verplaatst om te voorkomen, dat het (met de plaats Silo) door de Filistijnen zou worden verwoest (vgl. Ps.78:60, Jer.7:12-14, 26:6).

Nadat de Edomiet Doëg in opdracht van koning Saul (1033 – 1012) de priesterstad Nob had uitgemoord (1Sam.22:18,19), heeft de ongehoorzame koning het heiligdom naar Gibeon laten verhuizen (1Kron.16:39, 21:29, 2Kron.1:3,5,6). Er was in de tijd van koning David dus geen heilige plaats meer in Silo of in Nob, maar in Gibeon.

Gibeon lag vlakbij het huidige Jib zo'n 10 kilometer ten noordwesten van Jeruzalem. Deze plaats was in de buurt van een heuvel gebouwd. Een heuvel in Israël is veel hoger, dan wij ons vaak voorstellen. Zo wordt de heuvel bij Gibeon in de Bijbel ook wel aangeduid als een berg (2Sam.21:9^a). Op de heuvel bij Gibeon stond de tabernakel (1Kon.3:4). Daarom wordt die heuvel in deze psalm aangeduid als een *heilige berg*.

In de tabernakel in Gibeon, vlakbij Jeruzalem, mochten de Israëlieten wel komen. Daar mochten ze de Here offers brengen, en met Hem praten in hun gebeden. Daar mochten ze hem loven en danken. God wilde niet, dat ze alleen maar kwamen, omdat het hun plicht was. Hij wilde, dat ze kwamen uit liefde voor Hem en in vrede met elkaar.

In de onderstaande verzen (v.2-5^a) volgt Gods reactie op de vraag uit het 1^e vers. Als profeet geeft David (1012 – 972) hier deze reactie van de Here door (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30).

- 2 Hij die oprecht gaat (= handelt),
en die rechtvaardigheid doet (of (be)werkt),
en die waarheid spreekt in (of met/door) zijn hart.
- 3 Hij heeft niet op (of over) (= met) zijn tong (of zijn taal) gelasterd.
Hij heeft zijn kameraad (of zijn makker/vriend) geen kwaad (of slechtheid)
(aan)gedaan,
en hij heeft geen smaad over (of op) zijn naaste (of zijn bloedverwant)
opgeheven (of (weg)gedragen/vergeven) (= gebracht).
- 4 In (of door/met) zijn ogen is een verwerpelijk (iemand) veracht,
en wie ontzag voor Jahweh hebben (of wie Jahweh vrezen), eert (of verheerlijkt) hij.

¹⁶⁰ Nadat de ark door de Filistijnen was buitgemaakt, en noodgedwongen weer was teruggestuurd, heeft die nooit meer in de tabernakel gestaan (1Sam.4:1^b-7:1, 2Sam.6:1-17)!

Heeft hij tot (of naar/voor/van) het slechte (of het onheil/kwaad) (= zijn schade)
gezworen (of vervloekt),

[en] hij verandert (of verruilt/verwisselt) (het) niet.

Uit vers 4 blijkt duidelijk, dat het niet alleen gaat om uiterlijke dingen, die je gewoon moet doen. Iemand die van God houdt, moet je niet alleen netjes behandelen, maar ook eren en liefhebben (vgl. 1Sam.2:30^b). Het gaat niet over personen die zich uitsluitend braaf aan de regels hebben gehouden, maar over mensen die ook van de Here houden, en graag bij Hem willen komen in zijn tent (v.1). Kortom, het gaat hier over mensen die God liefhebben boven alles, en hun naaste als zichzelf (Mat.22:37-39).

Als iemand iets belooft, en dat bekrachtigt met een eed, dan moet hij of zij zich aan die belofte houden, ook al pakt dat nadelig voor hem of haar uit (Lev.19:12, Num.30:2, Zach.8:17, Mat.5:33). Sterker nog, je moet ook een belofte zonder eed al nakomen (Deut.23:21,23, Mat.5:37).

5^a Hij heeft zijn geld (of zijn zilver) niet in (of met/door) (= tegen) (woeker)rente
gegeven,
en hij heeft geen (omkoop)geschenk tegen (of op/over) een onschuldige (aan)genomen
(of weggenomen/gegrepen).

Vooraf in dit vers vraagt de Here om de bescherming van de zwakken in de samenleving.

Als iemand in geldnood moest lenen voor zijn of haar levensonderhoud, dan mocht men geen rente vragen over het uitgeleende geld (Ex.22:25, Lev.25:36,37, Deut.23:19, Neh.5:10,11, Spr.28:8, enz.).¹⁶¹ Men sloot in die tijd geen lening om handel te drijven, en ermee te verdienen.

Een beloning of geschenk aannemen, of geven om rechters of getuigen bij een rechtszaak om te kopen, was natuurlijk streng verboden (Ex.23:8, Deut.16:19).

Grove zonden zoals overspel, moord en diefstal worden in deze verzen (v.2-5^a) niet genoemd. Dat was ook niet nodig, want iedere Israëliet was er in die tijd wel van overtuigd, dat het overtreden van de 10 geboden een goede relatie met God in de weg stond. Het gaat hier juist over zonden die als wat minder ernstig werden ervaren. Het zijn zonden waarbij vooral de liefde voor de medemensen van Gods volk geweld werd aangedaan. De Here vindt liefde voor de naaste even belangrijk als de liefde voor Hem, die boven alles gaat (Mat.22:37-39, Gal.5:14, 1Joh.2:7-11, 3:11-17, 4:20,21).

Wat ook opvalt is, dat God niet in de eerste plaats vraagt om offers en allerlei rituelen, zoals de dienaren van de afgoden dachten (Ps.40:7, 50:8-15, 51:18-21, Jes.1:11-15, Hos.6:6, Hebr.10:6,8,9). We moeten in de eerste plaats van de Here houden, en van onze naaste als van onszelf (Deut.6:5, 7:9, 10:12, 11:1, Joz.22:5, 1Sam.15:22, Mi.6:8, Luk.10:27). Voor offers zonder liefde heeft God geen belangstelling (Spr.15:8).

Ten slotte krijgt de lezer nog een belofte mee, die ver boven de vraag aan het begin van dit lied (v.1^b) uitstijgt (v.5^b). Er staat geen rechtstreeks antwoord op die belangrijke vraag. Men zou hier als reactie kunnen verwachten: "Iedereen die aan dit alles voldoet, mag bij de Here als gast in zijn huis op bezoek komen. Er staat echter heel wat anders.

¹⁶¹ In die tijd werden de arme mensen die geld leenden, vaak uitgebuit. Voor het lenen van geld was een rente van 20% niet ongebruikelijk, en voor graan was dat ongeveer 33%.
(Zie Ridderbos N.H., Korte Verklaring, De Psalmen, deel 1, Kampen, 1962, pag. 167.)

5^b Een dader (of Een maker) van deze (= hiervan) zal voor (of van/tot) eeuwig niet wankelen (of uitglijden).

God belooft hier veel meer. Wie al deze dingen doet, zal voor eeuwig niet wankelen, want hij of zij zal altijd door Hem worden beschermd (Ps.121:3-8). Hoewel er allerlei tegenslagen in het leven kunnen komen, heeft Hij daarmee toch het beste met hem of haar voor (Rom.8:28, vgl. Ps.92:7,8), al begrijpen we dit vaak niet. Uiteindelijk zal het met alle gelovigen heel goed aflopen. Wie bij de Here op bezoek mogen komen, zullen ook bij Hem mogen blijven. De Heilige Geest wil zelfs in ze wonen, en hen iedere keer helpen. Op de nieuwe aarde zullen de gelovigen voor altijd gelukkig zijn, en voor eeuwig bij God wonen (Op.7:16,17, 21:1-8, 22:1-5,12-15).

Psalm 16: Gelukkig is het lot van Gods dienaren.

1^a Een inscriptie van David.

1^b Bescherm mij, God, want bij U heb ik mijn toevlucht gezocht!

2 Ik heb tegen mijn Heer Jahweh gezegd:

“U bent mijn goedheid, niets is boven U.”

3 Ik zei tegen de heiligen die in het land zijn,
en de machtigen in wie al mijn genoeg is:

4 “Groot wordt hun verdriet.

Zij hebben zich gehaast naar een andere droefheid.

Ik zal hun drankoffers van bloed niet uitgieten,

en ik zal hun namen niet op mijn lippen verdragen.”

5 Jahweh, Deel van mijn erfdeel en mijn beker,

U houdt mijn aandeel in stand.

6 De meetlinten zijn voor mij in aangename plaatsen gevallen.

Jazeker, een prachtig erfelijk bezit heb ik.

7 Ik zegen Jahweh, die mij advies geeft.

Jazeker, 's nachts onderwijzen mij mijn nieren.

8 Ik heb Jahweh voortdurend voor mijn ogen gesteld.

Omdat Hij aan mijn rechterhand is, zal ik niet wankelen.

9 Daarom is mijn hart blij geweest, en juicht mijn eer.

Jazeker, mijn vlees zal veilig wonen,

10 want U zult mijn ziel niet aan het dodenrijk overlaten.

U zult uw goedgunstige niet overleveren om de kuil te zien.

11 U maakt aan mij het pad van het leven bekend.

Een overvloed van blijheid is bij uw gezicht.

Aangename dingen zijn voortdurend in uw rechterhand.

In deze psalm vertelt de dichter, dat de Here de gelovigen liefdevol beschermt, en hun leven inhoud geeft (v.1,4).

Als auteur wordt koning David (1012 – 972) genoemd (vgl. Hand.2:25-30) (v.1^a). Zijn leven loopt in deze psalm groot gevaar (v.1,10). Zijn vijanden zijn mensen die God niet dienen, maar een afgod (v.4). Het lijkt er dus op, dat David als koning strijden moest tegen één of meer buitenlandse vijanden. In het begin van zijn regering over heel Israël kwam dat vaak voor.

Psalm 16 bestaat uit drie gedeelten: vers 1, 2-4 en 5-11. In het 1e vers staat, wie de schrijver

is, en een kort gebed van de dichter. In de volgende verzen (v.2-4) kunnen we lezen welke negatieve zaken God bij zijn dienaren weghoudt, en in het laatste gedeelte (v.5-11) worden positieve dingen genoemd, die Hij aan David geeft. Terwijl bij veel psalmen de kern aan het slot staat, begint dit lied daarmee. Men kan het 1^e vers zien als de knop van een bloem, waarvan de bladeren in het vervolg van deze psalm geleidelijk te voorschijn komen.¹⁶²

1^a Een inscriptie (= Een geschreven stuk) van (of voor) David.

1^b Bescherm (of Waak over/Bewaak/Behoed) mij, God,
want (of (om)dat/Ja,) in (of door/met) (= bij) U heb ik mijn toevlucht gezocht
(of gevonden)!

In dit vers spreekt de auteur van dit psalm 16 zijn vertrouwen in de Here uit. Bij Hem heeft hij zijn toevlucht gevonden voor zijn levensbedreigende situatie (v.10).

In de volgende verzen (v.2-4) kunnen we lezen welke negatieve zaken God bij zijn dienaren weghoudt.

2 Ik heb ¹⁶³ tegen (of naar/voor/van) mijn Heer Jahweh gezegd: ¹⁶⁴

“U bent mijn goedheid, niets is boven (of op/over) U.”

3 (Ik zei) tegen (of naar/voor/van) de heiligen die in (of met/door) het land
(of die op de aarde) zijn,
en de machtigen (of de heersers) in hen (= in wie) al mijn genoeg (of mijn plezier) is:

Hier spreekt David tegen zijn volksgenoten en onderdanen in het heilige land.

4 “Talrijk worden hun droefheden (= Groot wordt hun verdriet).

Zij hebben zich gehaast naar een andere (droefheid/een ander afgodsbeeld).¹⁶⁵

Ik zal hun drankoffers van(uit) bloed niet uitgieten,

en ik zal hun namen niet op (of over) mijn lippen (ver)dragen
(of opheffen/wegdragen/vergeven).”

Het offeren van bloed heeft te maken met afgodische praktijken. Men wilde de goden voeden met bloedoffers. Daarmee wilde de psalmdichter niets te maken hebben. Hij waarschuwde zijn volksgenoten dus voor de afgoderij van zijn vijanden. Als profeet van de Here wist hij (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30), dat deze mensen hun ondergang tegemoet zouden gaan.

De namen van de afgoden mochten van God zelfs niet eens worden genoemd (Ex.23:13, vgl. Hos.2:16). Natuurlijk wordt dit niet letterlijk bedoeld. In de Bijbel staan ook namen van afgoden (Lev.18:21, 20:2-5, Richt.2:13, 6:25-32, 16:23, 1Sam.5:2-7, 1Kon.16:31,32,

¹⁶² Zie Ridderbos N.H., Korte Verklaring, De Psalmen, deel 1, Kampen, 1962, pag. 169.

¹⁶³ In de Hebreeuwse tekst staat hier *U hebt*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het tekstverband is voor *Ik heb* gekozen. Bij dit gedeelte is de inhoud van de Dode Zeerollen verloren gegaan.

¹⁶⁴ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

¹⁶⁵ Het Hebreeuwse woord voor *droefheid* of *verdriet* kan ook *afgodsbeeld* betekenen. Dat woord staat niet in deze zin, maar kan vanuit de vorige (zin) worden aangevuld.

1Kron.10:10, Jes.57:9, Jer.2:8, enz.). Met noemen wordt bedoeld, noemen op een positieve manier. Afgoden mochten en mogen geen enkele eer of maar enig respect krijgen.

In dit gedeelte (v.5-11) worden positieve dingen genoemd, die de Here aan David geeft. Ondanks dat zijn leven gevaar loopt, looft en prijst hij God, want als zijn profeet weet hij, dat de strijd goed zal aflopen (v.5^b,8^b,10^b,11). Hij vertrouwt op de woorden van de Here, ook al is het voor hem en zijn volk erg gevaarlijk. Er is in deze psalm zelfs geen spoor van wanhoop of geklaag te vinden.

- 5** Jahweh, Deel van mijn erfdeel en mijn beker,
U houdt (of U ondersteunt/grijpt) mijn aandeel (of mijn lot) in stand.
- 6** De meetlinten zijn voor (of van) mij in (of door/met) aangename (plaatsen) gevallen.
(Ja)zeker, een prachtig (of mooi) erfelijk bezit heb ik.

Met het erfdeel van David (1012 – 972) wordt hier het gebied bedoeld, waarover hij als koning regeert. Hij is daar erg tevreden mee, en vindt, dat de Here met zijn meetlinten een mooi land voor hem heeft afgebakend. Van dat erfdeel is de God Jahweh een onlosmakelijk onderdeel (v.5^a). Hij houdt zelfs dat erfdeel in stand.

De psalmdichter vergelijkt zijn erfdeel ook met een maaltijd waarbij eveneens een goed gevulde beker hoort. In dit gedeelte (v.5-11) is vers 5 ook weer de kern, die in de volgende verzen verder wordt uitgewerkt.

- 7** Ik zegen (of Ik prijs) Jahweh, die mij advies (of raad) geeft (of mij adviseert).
(Ja)zeker, 's nachts onderwijzen (of vermanen) mij mijn nieren (of mijn geweten).

De Here *gaf* aan David *onderwijs* en *advies*. Hij vertelde hem ook over, wat er in de toekomst ging gebeuren. Als profeet geeft de auteur van dit lied deze woorden aan zijn lezers en luisteraars door.

- 8** Ik heb Jahweh voortdurend (of steeds) [voor (of van)] voor (of tegenover) mij(n ogen) gesteld.
Omdat (Hij) vanuit (= aan) mijn rechter(hand) is,
zal ik niet wankelen (of uitglijden) (vgl. Hand.2:25).

David getuigt in deze verzen (v.7,8) van zijn persoonlijke relatie met de Here. Hij had regelmatig contact met Hem. Dat maakte hem gelukkig, en gaf hem vrede in zijn hart. In het slot van deze psalm laat de schrijver zijn blijheid en enthousiasme de vrije loop. Ondanks alle gevaren die dreigen, jubelt hij het uit.

- 9** Daarom is mijn hart blij geweest, en juicht mijn eer (of en is mijn eer vrolijk/
Mijn eer juichte/Mijn eer was vrolijk).
(Ja)zeker (of Ook), mijn vlees zal [voor (of naar)] veilig(heid) (of zal in vertrouwen)
wonen (of zich vestigen) (vgl. Hand.2:26),
- 10** want (of (om)dat/Ja,) U zult mij(n ziel) niet aan (of voor/naar/van) het dodenrijk
(over)laten (of achterlaten/verlaten).

U zult uw goedgunstige (of uw goedgezinde) niet (over)leveren (of (over)geven) om
de kuil (of het graf/bederf) te zien (vgl. Hand.2:27, 13:35).

Met het woord *vlees* wordt hier het lichaam bedoeld. Het geeft wel de vergankelijkheid en zwakte van het menselijk lichaam aan.

In die tijd dacht het overgrote deel van de mensen, dat *het dodenrijk* diep onder de oppervlakte van de aarde was (vgl. Gen.37:35, 42:38, Num.16:31-33, Ps.49:15,16, Ezech.31;14-18, 32:18-32, Mat.11:23, Luk.10:15). Wel wist men, dat God zijn dienaren van het dodenrijk zou verlossen, en dat Hij ze zou opnemen (Ps.49:16, 73:24-26, 86:13, Jes.26:19, Dan.12:2, vgl. Gen.5:24, Mat.17:1-5, Luk.9:28-36, 16:22-26).¹⁶⁶

De Here had aan David (1012 – 972) beloofd, dat hij niet zou sneuvelen in de strijd, of op een andere manier zou worden gedood. Die betekenis wordt vooral duidelijk, als we deze versregel vergelijken met de context. De psalmdichter zou als koning zijn land blijven besturen, en niet wankelen (v.5^a, 8^b). In dat vertrouwen mocht hij blij zijn over zijn levenspad (v.9^b,11). Hij zou niet in een vijandelijke valkuil terecht komen.

11 U maakt (aan) mij het pad van de levens (= van het (volle(dige)) leven) bekend.

Een overvloed van blijheden (= van blijheid) is bij (of met) uw gezicht
(vgl. Hand.2:28).

Aangename(ding)e(n) zijn voortdurend (of altijd) in uw rechter(hand).

Het pad van het volledige leven is niet alleen maar een gewoon levenspad, maar het is het pad van het echte leven dat leidt naar het eeuwige leven. Dit prachtige levenspad vormt een duidelijke tegenstelling met een leven dat leidt naar *het dodenrijk* (v.10).

Het prachtige levenspad ontstaat, doordat *bij het gezicht van Jahweh een overvloed van blijheid is*. Door de aanwezigheid van de Here word je erg blij, als je relatie met Hem in orde is.

Een gebroken of slechte relatie met Hem wil Hij graag herstellen. Zo zijn *aangename (ding)e(n)* altijd in Gods hand. Die blijft Hij aan zijn dienaren uitdelen.

Deze profetieën van dit lied (v.5^b,8^b,10^b,11) zijn tijdens het leven van David in vervulling gegaan. De Here heeft hem van al zijn vijanden verlost. Zijn regering was voorspoedig, en hij stierf pas, toen hij oud geworden was.

De apostelen Petrus en Paulus legden de volle betekenis van deze psalm verder uit. Zij citeerden een deel van dit lied niet uit het Hebreeuwse Oude Testament, maar uit de Griekse Septuagint (Hand.2:25-28, 13:35). In de Septuagint wordt vers 10^b iets anders weergegeven: *U zult aan uw heilige (= uw apart gezette) (vgl. goedgunstige/goedgezinde) geen bederf (vgl. kuil) laten zien.*¹⁶⁷ Het verschil is minder groot, dan het in eerste instantie lijkt. Hoewel er inhoudelijk tussen de woorden *heilige* en *goedgunstige/goedgezinde* een klein onderscheid bestaat, vloeien in het Hebreeuws de betekenissen van *bederf* en *kuil* of *graf* in elkaar over.

Met de komst van de Here Jezus werden de profetieën in deze psalm pas volledig vervuld. Gods Zoon zag zijn Vader Jahweh voortdurend voor zich (v.8^b). God de Vader zou zijn ziel niet aan het dodenrijk overlaten, en Hem geen verderf of ontbinding van zijn lichaam laten zien (v.10). De Here Jezus is wel in het dodenrijk geweest (Hand.2:31), maar God liet zijn Zoon op de 3^e dag weer opstaan uit de dood (Hand.2:32, 13:37). Uiteindelijk is koning David toch gestorven, en is zijn lichaam ontbonden, maar dat laatste gebeurde bij de Here Jezus niet (Hand.13:34-37). De apostel Petrus zei, dat de dichter als profeet wist (Hand.2:30,31), dat de Here Jezus niet zou vergaan in het graf, maar dat Hij zou opstaan.

¹⁶⁶ De ongelovige mensen die sterven, gaan naar het dodenrijk (Ps.9:18). Daar wachten ze op hun eeuwige bestemming (Dan.12:2). Het dodenrijk is niet de hel of het eeuwige vuur, want later bij het laatste oordeel zal het dodenrijk met de doden worden geworpen in de poel van vuur (= de hel) (Op.20:11-15).

¹⁶⁷ Op grond van het enig bewaard gebleven fragment van de Dode Zeerollen over dit gedeelte en op basis van het tekstverband is voor de vertaling van de Hebreeuwse tekst gekozen.

Hoewel het lichaam van David in zijn graf is vergaan, heeft God ook hem uit het dodenrijk verlost. Hij heeft zijn ziel weggenomen uit het graf (vgl. Ps.49:16, 73:24-26). Met de overleden dienaren van de Here is de auteur van dit lied nu in de hemel (vgl. Op.6:9).

Psalm 17: Gebed van een onschuldig vervolgte man.

- 1^a** Een gebed van David.
- 1^b** Luister Jahweh, naar een rechtvaardige zaak!
Sla acht op mijn smeekgebed!
Hoor mijn gebed,
door onbedrieglijke lippen uitgesproken!
- 2** Vanuit uw gezicht zal mijn recht uitgaan.
Uw ogen zullen oprechtheid waarnemen.
- 3** U hebt mijn hart onderzocht.
U hebt het 's nachts doorzocht.
U hebt mij gezuiverd, zodat U geen onoprechtheid zal vinden.
Ik heb me voorgenomen, dat het niet mijn mond zal passeren.
- 4** Omtrent de daden van de mensen
was ik overeenkomstig de woorden van uw lippen,
Ik ben op mijn hoede geweest
voor de paden van de geweldenaar.
- 5** Mijn gangen hebben uw sporen vastgehouden,
zodat mijn voetstappen niet aan het wankelen zijn gebracht.
- 6** Ikzelf heb U aangeroepen, omdat U mij antwoordt.
God, luister goed naar mij!
Luister naar mijn woorden!
- 7** Maak het verschil door uw gunsten,
Redder van hen die de toevlucht zoeken
bij uw rechterhand vanwege opstandige mensen.
- 8** Behoed mij als een pupil.
In de schaduw van uw vleugels kunt U mij verbergen
- 9** voor de kwaadaardige mensen die mij hebben aangevallen.
Mijn zielsvijanden omringen mij.
- 10** Zij hebben zich in hun vet afgesloten,
met hun mond hebben zij in hoogmoed gesproken.
- 11** Ze hebben mij buitengeworpen,
en nu hebben zij mij omringd.
hun ogen hebben zij erop gericht om me op de grond te gooien.

- 12** Hun gestalte is als een leeuw die verlangt om te verscheuren.
Als een jonge leeuw zit hij in schuilplaatsen.
- 13** Sta op, Jahweh! Ga hen tegemoet! Laat hen knielen!
Bevrijd mijn ziel van de kwaadaardige mensen met uw zwaard;
- 14** van de vijanden van uw hand, Jahweh!
Vanuit de vergankelijke mensenwereld is hun aandeel in hun leven,
en (met) wat U verborg, zult U hun buik vullen.
Hun zonen zullen worden verzadigd.
Ze zullen hun overschot aan hun zeer kleine kinderen nalaten.
- 15** Ikzelf zal door rechtvaardigheid uw gezicht waarnemen.
Ik zal verzadigd worden door het ontwaken van uw gestalte.

De schrijver van deze psalm wordt bedreigd door zijn vijanden. Ze willen hem vermoorden (v.9,11-13).

Als dichter wordt David (1012 – 972) genoemd. Hij wordt vervolgd. Zijn leven loopt groot gevaar (v.9,11,12). Zijn vijanden zijn mensen die de Here niet dienen (v.9,10,12-14). Het lijkt erop, dat de auteur van dit lied een groep tegenstanders heeft (v.9-12^a,14), die door één persoon wordt geleid (v.12^b,13). Zij hebben hem omsingeld, en ze staan op het punt hem te grijpen (vgl. 1Sam.23:25-28). Dit lied is hoogstwaarschijnlijk een avondgebed (v.1,3).

Psalm 17 bestaat uit drie gedeelten: vers 1-5, 6-12 en 13-15. In het begin staat, wie de schrijver is (v.1^a). De psalmdichter vraagt in het eerste gebed Gods aandacht en hulp (v.1^b-5). We kunnen in de volgende verzen (v.6-12) lezen, waarom David tot de Here bidt. In het laatste gedeelte (v.13-15) vraagt hij om Gods bescherming tegen kwaadaardige mensen, en spreekt hij zijn vertrouwen in Hem uit.

1^a Een gebed van (of voor) David.

In het eerste gebed vraagt de psalmdichter Gods aandacht en hulp. Hij verklaart daarbij, dat hij tegenover zijn vijanden onschuldig is (v.1^b-5).

1^b Luister Jahweh, naar een rechtvaardige (zaak)!
Sla acht op (of Schenk aandacht aan) mijn smeekgebed (of mijn (op)roep)!
Hoor mijn gebed,
door (of met/in) onbedrieglijke lippen (uitgesproken)!

Twee keer wordt hier met verschillende woorden bijna hetzelfde gezegd. Het één vult het ander aan. David heeft zijn vijanden niet bedrogen, en hij pleit voor een rechtvaardige zaak.

2 Vanuit uw gezicht (= Vanuit U) zal (of moet) mijn recht uitgaan (of vertrekken).
Uw ogen zullen (of moeten) oprechtheid waarnemen (of voorzien/opmerken).

De psalmdichter had een goede relatie met de Here, en hij durfde daarom op Hem te vertrouwen. Hij wist, dat God hem vanuit die situatie als een rechtvaardige man zou beoordelen (Gen.15:6, Rom.1:17).

In die tijd was een koning ook rechter (2Sam.12:1-6, 15:2-6, 1Kon.3:16-28). Blijkbaar verwachtte de dichter van de huidige koning in Israël geen onpartijdige en eerlijke uitspraak. Mede daarom beriep hij zich op de Here als rechter.

Voordat David koning werd, regeerde Saul (1033 – 1012). Deze koning wilde hem echter vermoorden. Eigenlijk was Saul een ongehoorzame vazalkoning van God, de echte Koning van Israël (Deut.33:5, 1Sam.8:7, Jes.6:5^b). Daarom vroeg de psalmdichter, of de Here als de allerhoogste Koning recht wilde spreken, en legde hij zijn zaak aan Hem voor.

3 U (= God) hebt mijn hart onderzocht (of getoetst).

U hebt (het) 's nachts bezocht (of vergolden) (= doorzocht).

U hebt mij gezuiverd (of gesmolten),

zodat U geen onoprechtheid zal vinden (of aantreffen/ontmoeten).¹⁶⁸

Ik heb me voorgenomen (of gepland),

(zo)dat het niet mijn mond zal passeren (of voorbijgaan/oversteken) (vgl. Ps.39:2).

4 Omtrent (of Voor/Van) de daden (of de werken) van een mens (= van de mensen)

was (of ben) ik in (of met/door) (= overeenkomstig) het woord (= de woorden)
van (jo)uw lippen,¹⁶⁹

Ik ben op mijn hoede (of Ik ben waakzaam/beschermend) geweest

voor de paden van de geweldenaar (of de rover).

De psalmdichter behandelde zijn medemensen overeenkomstig de woorden van God. Tegenover hen gedroeg hij zich in die tijd dus, zoals de Here dat wilde. Zelfs tegenover koning Saul (1033 – 1012) was hij niet gewelddadig.

5 Mijn gang(en) heeft (= hebben) [in (of door/met)] uw sporen (vast)gehouden
(of gegrepen/ondersteund/gesteund),

zodat mijn (voet)stappen niet aan het wankelen zijn gebracht (of niet zijn uitgedleden).

De sporen van de Here vormen een grote tegenstelling met de paden van de geweldenaar. Die sporen van Hem zijn de handelingen en daden overeenkomstig zijn wetten. David heeft steeds op goede wegen van God willen gaan. Hij wist, dat hij op die wegen niet zou wankelen of uitglijden.

In het woeste gebied waar de auteur van dit lied vaak was, wanneer hij vluchtte, zou je bij het uitglijden zelfs in een ravijn kunnen storten.

In de volgende verzen (v.6-12) kunnen we lezen, waarom David tot de Here bidt. Hierbij blijkt duidelijk, dat zijn relatie met Hem goed is, want hij is ervan overtuigd, dat Hij zal antwoorden. De psalmdichter weet ook, dat God hem kan helpen.

¹⁶⁸ Het woord *onoprechtheid* is afkomstig uit de Griekse handschriften (en de Vulgaat). In de Hebreeuwse tekst ontbreekt dit woord. Dit vers is in de Dode Zee-rollen verloren gegaan.

¹⁶⁹ De beleefdheidsvormen *U*, *u* en *uw* kent men in het Hebreeuws niet. In die taal zijn *U* en *Jij/Jou*, of *u* en *jij/jou*, en *uw* en *jouw* hetzelfde. Bij een vertaling naar het Nederlands moet dan een keuze worden gemaakt. Dit betekent bijvoorbeeld, dat in de Hebreeuwse taal zowel God, als een gewoon mens met *Jij/jij* wordt aangesproken.

- 6** Ikzelf heb U aangeropen, (om)dat (of want/Ja,) U mij antwoordt.
 God, richt uw oor (= luister goed) naar (of voor/van) mij!
 Luister naar mijn woorden (of mijn toezeggingen/beloften)!
- 7** Maak het verschil (of het onderscheid) (door) uw gunsten,
 Redder van hen die de toevlucht zoeken (of vinden/die schuilen/die vertrouwen op)
 in (of door/met) (= bij) (jo)uw rechter(hand) vanwege (of vanuit) opstandige(mense)n
 (of hen die zich verheffen/die opstaan/opstandelingen).
- 8** Behoed (of Bescherm/Bewaak) mij als een oogappel (= een pupil)!
 In de schaduw van uw vleugels kunt (of zal) U mij verbergen (vgl. Deut.32:10,11)
- 9** vanuit (= voor) [het gezicht van] de kwaadaardige(mense)n die mij hebben
 aangevallen (of vernietigd).
 Mijn zielsvijanden (= Mijn doodsvijanden) omringen (of omcirkelen) mij.

Een oogappel is één van de kwetsbaarste en belangrijkste delen van het lichaam. Als er iets plotseling op de ogen afkomt, houdt men in een schrikreactie automatisch de handen ervoor om het te beschermen.

De uitdrukking *In de schaduw van uw vleugels* roept het beeld op van een moedervogel die haar jongen onder haar vleugels beschermt. In de hitte van de woestijn is de schaduw nog veel belangrijker dan in ons land. Dit beeld komt eerder in de Bijbel voor (Deut.32:11).

- 10** Zij hebben zich (in) hun vet (af)gesloten,
 (met) hun mond hebben zij in (of door/met) hoogmoed gesproken.

Dit vers zegt iets over de vijanden van de psalmdichter. Met een vetlaag hebben ze hun gevoel voor recht en liefde afgesloten (vgl. Deut.32:15, Job 15:27, Ps.119:70, Jes.6:10). De vijanden van David wilden niet naar God luisteren, en niet goed met hun medemens omgaan.

- 11** Ze hebben mij buitengeworpen,¹⁷⁰
 en nu hebben zij mij omringd.¹⁷¹
 hun ogen hebben zij (erop) gezet (= gericht) om (me) in (of met/door) (= op) de grond
 (of de aarde/het land) (neer/opzij) te buigen (of (uit) te spannen/strekken) (= te gooien).

De vijanden wilden als een leeuw de dichter op de grond gooien om hem te verscheuren.

- 12** Hun gestalte (of Hun vorm)¹⁷² is als een leeuw die verlangt om te verscheuren.
 Als een jonge leeuw zit (of (ver)blijft) hij in (of door/met) schuilplaatsen
 (of verborgenheden).

Een jonge leeuw is geen welp, en jaagt ook op z'n prooi (vgl. Ezech.19:3,6). Zo loerde koning Saul (1033 – 1012) met de trouwe aanhangers in zijn leger als een leeuw op de auteur van dit lied.

¹⁷⁰ Deze zin is afkomstig uit de Dode Zeerol waarin dit vers staat(, de Vulgaat) en de Griekse handschriften.

¹⁷¹ De Hebreeuwse tekst heeft hier *Onze gangen hebben zij [mij] nu omsingeld* (of *omringd*), *zij hebben ons omsingeld* (of *omringd*). Op grond van de Griekse handschriften(en de Vulgaat) is deze warrige tekst verbeterd. De Dode Zeerollen zijn hier incompleet.

¹⁷² De Hebreeuwse tekst heeft hier *Zijn gestalte*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het tekstverband is voor het meervoud gekozen. Het gaat hier over meer mensen dan één. In de Dode Zeerol van dit gedeelte van deze psalm is dit stukje tekst verloren gegaan.

Deze psalm gaat dus over de tijd dat David op de vlucht was voor die ongehoorzame koning. Hij was bij de plaats Maon in de zuidelijke woestijn van Judea. Saul hoorde daarvan, en achtervolgde hem in die woestijn bij Maon. De koning en zijn mannen hadden hem en zijn leger tje omsingeld, en stonden op het punt hem te grijpen. Toen kreeg koning Saul het bericht, dat de Filistijnen het land Israël waren binnengevallen. Hij moest de achtervolging stoppen om tegen dat vijandige leger te strijden (1Sam.23:24^b-28).

In het laatste gedeelte (v.13-15) vraagt de psalmdichter om Gods bescherming tegen kwaadaardige mensen, en spreekt hij zijn vertrouwen in Hem uit. Hij weet, dat de Here hem zal redden, en dat op zijn vijanden en hun nageslacht zijn vloek rust.

13 Sta op, Jahweh! Ga hun gezicht (= Ga hen) tegemoet!

Laat hen knielen (of hen (neer)buigen)! ¹⁷³

Bevrijd (of Verlos) mijn ziel (= mijn leven) van(uit) de kwaadaardige(mense)n ¹⁷⁴
(met) uw zwaard;

14 van(uit) de vijanden van uw hand, Jahweh! ¹⁷⁵

Vanuit de vergankelijke mensenwereld (of de levensduur) is hun (aan)deel
in (of met/door) hun leven[s], ¹⁷⁶

en (met) wat U verborg, zult (of kan) U hun buik vullen.

(Hun) zonen zullen worden verzadigd (of voldaan zijn).

Ze zullen hun overschot (of hun rest/overblijfsel) aan (of voor/van) hun (zeer) kleine
kinderen nalaten (of achterlaten/verlaten/laten liggen/laten (uit)rusten).

De vijanden van David hadden vrijwel alleen aandacht voor het tijdelijke en vergankelijke leven hier op aarde. Dit leven vormt een grote tegenstelling met het eeuwige leven samen met God. De wereld van nu gaat voorbij, maar wie de wil van de Here doet, zal blijven tot in eeuwigheid (1Joh.2:17).

Spottend wordt vermeld, dat de kwaadaardige mensen hun buik zullen vullen met wat God voor hen had verborgen. Ze verwachtten succes en geluk, maar ze zouden met zijn woede te maken krijgen. Deze woede zou niet alleen hen treffen, maar ook hun kinderen en kleinkinderen.

Volgens de wetten die God via Mozes aan zijn volk had gegeven, zal Hij het onrecht van de vaders toerekenen aan hun kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen van hen die Hem haten. Mozes zei meteen daarna, dat de Here zijn vriendschap toont aan duizenden die van Hem houden, en zijn geboden in acht nemen (Ex.20:5,6, 34:7, Deut.5:9,10, Jer.32:18). Als het nageslacht van de onrechtvaardige vaders Hem haat, dan zal Hij de zonde van hun slechte

¹⁷³ De Hebreeuwse tekst heeft hier *Ga zijn gezicht (= Ga hem) tegemoet! Laat hem knielen*. Op grond van de Griekse handschriften en het tekstverband (zie b.v. v.14) is voor het meervoud gekozen. In de Dode Zeerol van dit gedeelte van deze psalm is dit stukje tekst verloren gegaan.

¹⁷⁴ De Hebreeuwse tekst heeft hier *de kwaadaardige*. Op grond van de Griekse handschriften en het tekstverband is in overeenstemming met vers 9 voor *de kwaadaardigen* gekozen. In de Dode Zeerol van dit gedeelte van deze psalm is dit stukje tekst grotendeels verloren gegaan. In dit gedeelte van psalm 17 (v.11-14^a) is het natuurlijk onzeker of dit helemaal de originele tekst is. De algemene strekking is echter wel duidelijk.

¹⁷⁵ De Hebreeuwse tekst heeft hier *van(uit) de doden van uw hand, Jahweh, van(uit) de doden*. In de Dode Zeerol van dit vers staat *van(uit) de plagen van(uit) uw hand, Jahweh*. Op grond van de Griekse handschriften(en de Vulgaat) is deze tekst verbeterd.

¹⁷⁶ De Hebreeuwse tekst heeft hier *in (of met/door) de levens (= het leven)*. Op grond van de Dode Zeerol van dit vers(, de Vulgaat) en de Griekse handschriften is de tekst aangepast.

voorvaders ook aan hen toerekenen. Deze vloek geldt alleen voor kwaadaardige mensen, want God is een vriend voor iedereen die van Hem houdt (Ezech.18).¹⁷⁷

15 Ikzelf zal door (of in/met) rechtvaardigheid uw gezicht waarnemen
(of voorzien/opmerken).

Ik zal verzadigd worden (of voldaan zijn) door (of met/in) het ontwaken
(of het wakker worden) van uw gestalte (of uw beeld/afbeelding).

Dat David *door rechtvaardigheid* het gezicht van God zou waarnemen, betekent niet, dat hij Hem zou zien.¹⁷⁸ Hij zou het merken, doordat de Here in actie zou komen. De psalmdichter wist dit blijkbaar, doordat Hij dat zelf had verteld.

Niet alleen de kwaadaardige mensen en hun nageslacht zouden worden verzadigd, maar ook de auteur van dit lied. Hij wist, dat hij door Gods aanwezigheid en actie zou worden verzadigd. Daardoor had hij altijd genoeg. Die verzadiging geeft pas echt vrede en geluk.

¹⁷⁷ Als het nageslacht van de kwaadaardige vaders de Here wel wil dienen, dan geldt deze vloek van Hem niet. Ook daarin is God heel duidelijk. Een andere bepaling van een wet van Mozes luidt, dat de vaders niet om de zonde van hun zonen mogen worden gedood. Ook mogen de zonen niet om de zonde van de vader worden gedood. Iedereen die de doodstraf verdiende, moest om zijn eigen zonde worden gedood (Deut.24:16).

¹⁷⁸ Mensen kunnen hier op aarde God de Vader niet zien. Niemand zal dat overleven (Ex.33:20).

Psalm 18: Danklied van koning David.

1 Een psalm voor de dirigent van een dienaar van Jahweh; van David, die tegen Jahweh de woorden van dit lied gesproken heeft, op de dag dat Jahweh hem gered had uit de macht van al zijn vijanden en uit de macht van Saul.

2 Hij zei:

“Ik heb U hartelijk lief, Jahweh, mijn Kracht.”

3 “Jahweh is mijn Rots, mijn Vesting en mijn Bevrijder.

Mijn God is mijn Rotsvesting.

Ik vlucht naar Hem om bescherming, mijn Handschild,
en Hoorn van mijn heil, mijn hooggelegen Vesting.”

4 “Ik roep Jahweh aan, die prijzingswaardig is,

en ik zal van mijn vijanden worden gered.”

5 “Golven van de dood hadden mij omgeven.

Waterstromen van verderf lieten mij schrikken.”

6 “Banden van het dodenrijk hadden mij omringd.

Valstrikken van de dood zijn mij tegmoet gekomen.”

7 “In mijn benauwdheid roep ik Jahweh aan,

en ik schreeuw naar mijn God om hulp.

Hij luistert naar mijn stem vanuit zijn paleis,
en mijn geschreeuw naar zijn gezicht komt in zijn oren.”

8 “De aarde dreunde en beefde.

De fundamenten van de bergen sidderden.

Ze wankelden, omdat Hij erom in woede was ontbrand.”

9 “Rook is uit zijn neus opgestegen.

Vuur vanuit zijn mond verteerde.

Kolen zijn erdoor begonnen te branden.”

10 “Hij boog de hemel. Hij daalde neer,

en donkerheid was onder zijn voeten.”

11 “Hij reed op cherubs. Hij vloog.

Hij zweefde op de vleugels van de wind.”

12 “Hij stelt duisternis tot zijn verborgen plaats;

zijn schuilplaats rondom Hem:

donkere wateren, dikke wolken aan de hemel.”

- 13** “Vanuit de glans tegenover Hem waren zijn dikke wolken.
Voorbijgegaan zijn hagel en vurige kolen.”
- 14** “Jahweh liet het in hemel donderen.
De Allerhoogste gaf zijn geluid: hagel en vurige kolen.”
- 15** “Hij zond zijn pijlen. Hij verstrooide hen,
en Hij heeft bliksemschichten talrijk gemaakt.
Hij bracht hen in verwarring.”
- 16** “De beddingen van de wateren werden zichtbaar.
De fundamenteën van de bewoonde wereld werden blootgelegd
door uw bestraffing, Jahweh;
door het blazen van de adem van uw neus.”
- 17** “Hij strekt zijn hand vanuit omhoog.
Hij word door Hem opgepakt.
Hij trekt mij vanuit vele wateren op.”
- 18** “Hij redt mij van mijn sterke vijand,
en van mijn haters, hoewel zij machtiger zijn geweest dan ik.”
- 19** “Zij ontmoeten mij op de dag van mijn onheil.
Jahweh werd voor mij tot steun.”
- 20^a** “Hij liet mij wegtrekken naar de ruimte.”
- 20^b** “Hij bevrijdt mij, omdat Hij een genoeg in mij heeft gehad.”
- 21** “Jahweh vergelddt mij overeenkomstig mijn rechtvaardigheid.
Overeenkomstig de reinheid van mijn handen beloont Hij mij,
22 want ik heb de wegen van Jahweh in stand gehouden,
en ik ben niet kwaadaardig geweest tegenover mijn God,
23 want al zijn rechtsregels zijn voor mijn ogen,
en zijn voorschriften doe ik niet van mij weg.”
- 24** “Ik was bij Hem integer.
Ik was op mijn hoede voor mijn ongerechtigheid.”
- 25** “Jahweh beloonde mijn rechtvaardigheid
overeenkomstig de zuiverheid van mijn handen voor zijn ogen.”
- 26** “Bij de goedgunstige toont U zich goedgunstig.
Bij de integere kerel toont U zich integer.”

- 27 “Bij de zuivere mens toont U zich zuiver,
en bij de verkeerde mens toont U zich een worstelaar,
- 28 want Uzelf redt het ellendige volk,
en de hoogmoedige ogen vernedert U,
- 29 want Uzelf laat mijn lamp licht geven.
Mijn God Jahweh laat mijn duisternis opklaren,
- 30 want met U ren ik door een legerbende,
en met mijn God spring ik over een muur.”
- 31 “Gods weg is integer.
De toezegging van Jahweh is gezuiverd.
Hij is een handschild voor allen die bij Hem de toevlucht zoeken,
- 32 want wie is God behalve Jahweh,
en wie is een rots dan alleen onze God?”
- 33 “De God, die mij met kracht omgordt,
Hij geeft mijn weg integerheid.”
- 34 “Hij maakt mijn voeten als die van de hinden,
en Hij laat mij op mijn hoge plaatsen staan.”
- 35 “Hij instrueert mijn handen voor de strijd.
Zij spannen een koperen boog met mijn armen.”
- 36 “U gaf aan mij het grote schild van uw heil,
en uw rechterhand ondersteunt mij,
en uw zachtmoedigheid laat mij groeien.”
- 37 “U maakt onder mij mijn voetstappen ruim.
Mijn enkels wankelen niet.”
- 38 “Ik zal mijn vijanden achtervervolgen, en ik zal hen achterhalen,
en ik zal niet terugkeren, totdat aan hen een einde is gemaakt.”
- 39 “Ik zal hen verpletteren.
Zij zullen niet meer kunnen opstaan.
Zij zullen onder mijn voeten vallen,
- 40 en U omgordt mij met kracht voor de strijd.
U laat mijn opstandelingen onder mij bukken,
- 41 en U hebt mij de nek van mijn vijanden gegeven,
en mijn haters vernietigt ik.”

- 42 “Zij schreeuwen om hulp, en er is geen redder.
Naar Jahweh, Hij antwoordt hun niet,
- 43 en ik vermaal hen als stof voor de wind.
Als modder van de straten ruim ik hen op.”
- 44 “U verlost mij van ruzies van het volk.
U stelt mij aan als hoofd van heidenvolken.
Volk dat ik niet heb gekend, dient mij.”
- 45 “Door te luisteren met het oor luisteren ze naar mij.
Zonen van een vreemde veinzen onderdanigheid naar mij.”
- 46 “Zonen van een vreemde zullen bezwijken,
en zij sidderen in hun burchten.”
- 47 “Jahweh leeft. Gezegend is mijn Rots.
Verhoogd is de God van mijn heil,
- 48 de God, die mij volkomen wraak geeft,
en volken onder mij onderwerpt,
- 49 mijn Bevrijder van mijn vijanden.
Zeker, vanuit mijn opstandelingen verhoogt U mij.
Van de man van geweld redt U mij.”
- 50 “Daarom wil ik U danken onder de heidenvolken, Jahweh,
en voor uw naam wil ik musiceren.”
- 51 “Hij maakt de redding van zijn koning groot.
Hij handelt goedgunstig voor zijn gezalfde;
voor David en voor zijn nageslacht tot in eeuwigheid.”

Deze psalm is een danklied. De psalmdichter bezingt in dit lied, hoe hij als een prooi van de dood (v.5,6) door God werd gered (v.17,18), en aangesteld werd als hoofd van heidenvolken.¹⁷⁹

Als dichter wordt koning David (1012 – 972) genoemd. Hij schreef deze psalm, toen hij al wat langer aan de regering was, en geeft daarbij een terugblik en een profetische vooruitblik op zijn leven.

¹⁷⁹ In een enigszins andere vorm staat deze psalm ook in 2Samuel 22. Het heeft weinig zin om deze 2 versies inhoudelijk met elkaar te vergelijken. Het tweede bijbelboek van Samuel heeft een verhalend ofwel episch karakter, en daarvoor is deze psalm blijkbaar enigszins aangepast. Het bijbelboek Psalmen heeft een dichterlijke achtergrond met een duidelijk ander accent. Het lijkt er sterk op, dat de versie uit dit bijbelboek het eerste is geschreven.

Het vergelijken van deze 2 versies kan hoogstens voor verbetering van overschrijffouten in de tekst worden gebruikt.

Psalm 18 beschrijft het leven van de dichter in chronologische volgorde. Eerst gaat het over de levensgevaarlijke periode waarin hij door koning Saul (1033 – 1012) wordt achtervolgd. Hij wordt door God gered, en opnieuw tot koning gezalfd. Vooral in het begin van zijn regeerperiode moet hij veel strijd voeren met vijandige buurvolken die het volk Israël willen vernietigen. David weet al die legers te verslaan en de vijandige volken te onderwerpen. Hij groeit uit tot een machtige koning van een welvarend volk.

Dit lied van koning David bestaat uit twee delen. In het eerste deel (v.1-32) bedankt de psalmdichter God, omdat Hij hem redde vanuit zijn levensbedreigende situatie. De schrijver looft in het tweede deel (v.33-51) de Here, omdat Hij hem als koning veel macht geeft, en een koningshuis dat voor eeuwig zal regeren. De tegenstelling tussen het begin en het slotgedeelte van deze psalm is daarbij groot. Eerst verkeert de psalmdichter in grote nood, en moet hij worden gered, en aan het einde van dit lied hoeft hij zich maar te vertonen, en zijn vijanden gaan er al vandoor (v.38). Tijdens het lezen van psalm 18 zie je de positie van David verbeteren, en zijn macht toenemen.

Het eerste deel heeft zes gedeelten: vers 1-4, 5-7, 8-16 17-20^a, 20^b-25 en 26-32. In het 1^e vers staat, wie de schrijver is, en in welke periode van zijn leven hij dit lied heeft gemaakt. Daarna bedankt hij God, en spreekt hij zijn vertrouwen in Hem uit (v.2-4). In het volgende gedeelte (v.5-7) beschrijft de psalmdichter zijn levensgevaarlijke noodsituatie. Vervolgens komen de strijd van de Here tegen zijn vijanden (v.8-16), en zijn verlossing (v.17-20^a) aan de orde. David geeft ook aan, waarom God hem verlost (v.20^b-25). De psalmdichter vertelt daarna, wie de Here is, en wat Hij voor hem betekent.

Het tweede deel bestaat uit vier gedeelten: vers 33-37, 38-43, 44-46, en 47-51. In het eerste gedeelte (v.33-37) geeft de schrijver aan, dat God hem sterk maakt. Vooral daardoor kan hij zijn vijanden verslaan (v.38-43). Daarop beschrijft David zijn machtspositie als koning (v.44-46). Hij looft en dankt de Here voor dit alles, en omdat Hij hem een eeuwig koningshuis heeft beloofd (v.47-51).

1 (Een psalm) voor (of van) de dirigent van (of voor) een dienaar van Jahweh;¹⁸⁰ van (of voor) David, die tegen (of naar/voor/van) Jahweh de woorden van dit lied gesproken (of beloofd) heeft, in (of met/door) (= op) de dag (dat) Jahweh hem gered (of bevrijd/weggerukt) had (van)uit de (hand)palm (= de macht) van al zijn vijanden en (van)uit de hand (= de macht) van Saul.

Expliciet stelt David (1012 – 972) zich eerst voor als *een dienaar van Jahweh*. Hij noemt zich in het begin van deze psalm geen koning, maar *dienaar*. Blijkbaar beschouwt hij het als een grote eer, dat hij bij de kinderen van de Here mag horen.

In de volgende verzen (v.2-32) bedankt de psalmdichter God, omdat Hij hem redde vanuit zijn levensbedreigende situatie. Hij spreekt ook zijn vertrouwen in de Here uit (v.2-4).

2 Hij zei:

“Ik heb U hartelijk lief, Jahweh, mijn Kracht (of mijn Sterkte).”

3 “Jahweh is mijn Rots(wand), mijn Vesting (of mijn Burcht) en mijn Bevrijder.

Mijn God is mijn Rots(vesting).

¹⁸⁰ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

Ik vlucht in (of door/met) (= naar) Hem om bescherming (of Ik vertrouw op Hem),
mijn (Hand)schild,
en Hoorn van mijn heil (of mijn redding), mijn (hooggelegen) Vesting
(of mijn Kasteel).”

In de bovenstaande 2 verzen geeft David aan God verschillende namen om daarmee allerlei eigenschappen van Hem aan te duiden. Daarin komt ook zijn liefde en vertrouwen ten opzichte van de Here tot uiting. Bij Hem voelt de dichter zich veilig als in een hooggelegen vesting. Zonder zijn hulp is hij machteloos.

Zoals een *hoorn* bij sommige dieren een wapen is, zo is hij hier een teken van koninklijke kracht (vgl. 1Sam.2:1,10, Ps.75:5,6, 89:18,25, 92:11^a, Jer.48:25, enz.).

In een grot, in een (hoge) rots, kon David, toen hij op de vlucht was voor koning Saul, zich met zijn mannen goed verbergen. Dat wist hij uit ervaring (1Sam.24:1-16). Een rots was voor hem ook een vesting. Die vesting kon vooral goed functioneren, omdat de Here de psalmdichter daarmee wilde beschermen.

4 “Ik roep (of (be)noem/lees) Jahweh (aan), die prijzingswaardig is,
en ik zal van(uit) mijn vijanden worden gered.”

5 “Golven van de dood ¹⁸¹ hadden mij omgeven (of omvangen).
(Water)stromen (of Beken) van verderf lieten mij schrikken.”

In deze verzen (v.5-7) vertelt David hoofdzakelijk over zijn levensgevaarlijke noodsituatie in het verleden, toen hij nog voor koning Saul (1033 – 1012) moest vluchten.

Veel volken in die tijd dachten, dat er om het dodenrijk heen machtige waterstromen waren. Via dat water kon je dan in het dodenrijk terechtkomen (vgl. Ps.69:2,15, Klaag.3:54, Ezech.31:15^a, Jona 2:3,5).

6 “Banden van het dodenrijk hadden mij omringd (of omsingeld).
Valstrikken van de dood zijn mij tegemoet gekomen
(of ... dood hebben mij ontmoet/mij in de weg gestaan).”

Er zijn momenten geweest, dat de psalmdichter zich op de drempel van het dodenrijk ofwel de onderwereld voelde staan (1Sam.23:25-28). Dat God mensen kan laten herleven, en zelfs uit de onderwereld kan redden, was in die tijd bij de Israëlieten bekend (1Sam.2:6).

7 “In (of Door/Met) mijn benauwdheid (of mijn nood) roep (of (be)noem/lees) ik
Jahweh (aan),
en ik schreeuw naar (of bij) mijn God (om hulp).
Hij luistert naar mijn stem (of mijn geluid) vanuit zijn paleis (of zijn tempel)
(vgl. Jona 2:7),¹⁸²

¹⁸¹ De Hebreeuwse tekst heeft hier *Banden van de dood*. In de Griekse handschriften(en de Vulgaat) staat (*Dodelijke*) *pijnscheuten*. Bij de Dode Zeerollen is dit stuk tekst weggefallen. Op grond van het sluitende parallellisme en 2Sam.22:5^a is voor de tekst uit het zojuist genoemde bijbelboek gekozen. (Bij een parallellisme staan 2 of meer (bij)zinnen bij elkaar. Die zinnen zeggen met andere woorden min of meer hetzelfde, waardoor ze elkaar aanvullen en ophelderen.) Bovendien worden voor het hier gekozen woord *Golven* (*van de dood*) ofwel (*Dodelijke*) *golven* in het Hebreeuws dezelfde geschreven medeklinkers (גושב) gebruikt, als voor de (*Dodelijke*) *pijnscheuten* uit de Griekse handschriften. Het verschil berust slechts op de interpretatie van de ongeschreven klinkers. Het lijkt er dus heel sterk op, dat een overschrijver het eerste woord van vers 6 heeft overgeschreven in plaats het woord *Golven* uit het begin van vers 5.

en mijn geschreeuw naar (of voor/van) zijn gezicht (= naar Hem) wordt meegebracht
(= komt) in (of door/met) zijn oren.”

God verhoort het gebed van David (1012 – 972), en zijn woede ontvlamt tegen zijn vijanden. Deze verzen (v.8-16) laten ook de grote kracht en almacht van de Here zien.

- 8 “De aarde (of Het land) dreunde (of schudde) en beefde (of schudde/sidderde/trilde).
De fundamenten van de bergen sidderden (of beefden/waren ontdaan/geïrriteerd).
Ze wankelden (of waggelden), (om)dat (of want) Hij erom (in woede) was (ont)brand.”
- 9 “Rook is in (of door/met) (= uit) zijn neus opgestegen (of opgegaan).
Vuur vanuit zijn mond verteerde (of at).
(Gloeïende (of Vurige)) kolen zijn vanuit hem (of vanuit het) (= erdoor) begonnen te
branden (of zijn erdoor verbrand).”

De psalmdichter beschreef de komst van de Here, zoals Hij in de woestijn verscheen met vuur op de berg Sinai (Ex.19:18, Deut.5:5,23^a,26, vgl. Deut.32:22, Ps.97:3, Jes.30:27).

- 10 “Hij boog de hemel[en]. Hij daalde neer,
en donkerheid was onder zijn voeten.”
- 11 “Hij reed op cherubs.¹⁸³ Hij vloog.
Hij zweefde (of vloog snel) op (of over) de vleugels van de wind (of de Geest).”

Cherubs zijn hemelse knechten van God. Alleen aan Hem gehoorzamen ze. In de Bijbel komen we cherubs vooral op de aarde tegen. Na de zondeval bewaakten cherubs de boom van het leven (Gen.3:24). Bij de bouw van de tabernakel en de tempel werden cherubs gemaakt. Op het verzoendeksel van de ark waren eveneens 2 cherubs aangebracht (Ex.37:6-9). Ze stonden bekend als de dragers van Gods troon (1Sam.4:4, 2Sam.6:2^b, 1Kron.13:6, Ps.18:11, 80:2^b, 99:1, Ezech.10, en Jes.37:16).¹⁸⁴

- 12 “Hij stelt (of zet/maakt) duisternis tot zijn verborgen plaats (of zijn bedekking);
zijn schuilplaats (of zijn (loof)hut) rondom Hem:
donkere wateren, dikke(of donkere)(wolke)n van (= aan) de hemel[en]
(of (stof)wolken).”

¹⁸² Het Hebreeuwse woord voor *paleis* kan ook *tempel* betekenen. Vooral omdat er in die tijd er nog geen tempel was, is voor het woord *paleis* gekozen. De eerste tempel in Israël is pas gebouwd tijdens de regering van koning Salomo (972 – 932).

¹⁸³ In de Hebreeuwse tekst staat hier *Hij reed op een cherub*. In de Dode Zeerollen is dit stuk tekst verloren gegaan. Omdat het een bekend beeld was in die tijd, dat de Here boven cherubs troonde, is voor de weergave van de Griekse handschriften gekozen. Ook bij 2Samuel 22:11 staat het woord *cherub* in de Griekse handschriften in het meervoud: *cherubs*. Dat de Here zou vliegen op één cherub, berust op een fout tijdens het overschrijven van deze tekst. Zie verder de bijbelteksten bij de uitleg.

¹⁸⁴ Andere hemelse knechten van God komen minder vaak voor in de Bijbel. Jesaja zag serafs in de hemel zingen tot lof van God, de hemelse knecht Gabriël (= Kerel van God) kwam naar Zacharias en Maria, en Michaël (= Wie is aan God gelijk?) is de aanvoerder van Gods engelenleger (Jes.6:2, Luk.1:19,26 en Op.12:7). Seraf betekent zoiets als *branden*, dat verband houdt met heilig maken en wegnemen van zonde. In het tekstverband van Jesaja werden ze daarom zo genoemd, maar het kunnen best cherubs zijn geweest. Bij de hemelse knechten Gabriël en Michaël ligt dit anders. Gabriël staat voor Gods troon. Voor een heel bijzondere gelegenheid ging hij naar de aarde. Hij ging om de komst van Jezus Christus aan te kondigen. Michaël is een sterke en eveneens belangrijke hemelse knecht. Hij kwam de Here meerdere malen te hulp in de strijd tegen de tegenstander: de Satan (Dan.10:13, Judas 1:9). Er is dus onderscheid tussen de hemelse knechten van God.

13 “Vanuit de glans tegenover (of voor) Hem waren zijn dikke(of donkere)(wolke)n.
Voorbijgegaan (of Gepasseerd/Overgestoken) zijn hagel en (vurige (of gloeiende))
kolen (vgl. Joz.10:11).”

14 “Jahweh liet (het) in (of door/met) de hemel[en] donderen (of bulderen).
De (Aller)hoogste gaf zijn geluid (of zijn stem)
[(: hagel en (vurige (of gloeiende)) kolen)].”¹⁸⁵

De strijd van God wordt ook uitgebeeld met allerlei indrukwekkende natuurverschijnselen.

15 “Hij zond (of stuurde) zijn pijlen. Hij verstrooide hen,
en Hij heeft bliksemschichten talrijk gemaakt.
Hij bracht hen in verwarring (of Hij verbrijzelde/vernietigde hen).”

In dit vers worden de *bliksemschichten* van God met weggeschoten *pijlen* vergeleken.

16 “De beddingen van de wateren werden zichtbaar.
De fundamenten van de (bewoonde) wereld werden blootgelegd (of ontdekt)
van(uit) (= door) uw bestraffing, Jahweh;
van(uit) (= door) het blazen (of het hijgen/ademen) van de adem (of de wind/de Geest)
van uw neus (of uw woede).”

Met *de beddingen van de wateren* en *de fundamenten van de bewoonde wereld* wordt min of meer hetzelfde bedoeld. God legde ze droog met de adem van zijn neus om zijn dienaar te redden, want die dreigde in zijn nood te verdrinken, en in de onderwereld te verdwijnen.

De strijd tegen de vijanden van de psalmdichter betekent eveneens het begin van zijn redding. In de onderstaande verzen (v.17-20^a) komt vooral die verlossing zelf aan de orde.

17 “Hij stuurt (of Hij zend) (= Hij strekt) (zijn hand) vanuit omhoog.
Ik word door Hem (op)gepakt (of (op)genomen).
Hij trekt mij vanuit vele wateren op.”

Vanaf dit vers gaat het met David (1012 – 972) bergopwaarts. Vanaf de bodem van de wateren trekt God hem omhoog om hem ten slotte hoofd van heidenvolken te maken (v.44).

In de volgende 3 verzen wordt ook de verlossing van de psalmdichter beschreven, maar dan zonder beeldspraak.

18 “Hij redt (of bevrijdt) mij van(uit) mijn sterke vijand,
en van mijn haters,
hoewel (of (om)dat/want/Ja,) zij machtiger (of sterker/flinker) zijn geweest dan ik.”

19 “Zij ontmoeten mij (of Zij komen mij tegemoet/Zij staan mij in de weg) in (= op)
de dag van mijn onheil.
Jahweh werd (of was) voor (of van) mij tot steun.”

¹⁸⁵ Dit gedeelte tussen haken ontbreekt in 2Samuel 22 en in de Griekse handschriften. Het staat echter wel (gedeeltelijk) in de Dode Zeerol over dit vers. Mede omdat de Hebreeuwse tekst van deze psalm beter is dan die van de Griekse handschriften, lijkt het er sterk op, dat *hagel en vurige kolen* er oorspronkelijk wel heeft gestaan.

20^a “Hij liet mij wegtrekken naar (of voor/van) de ruimte.”

In de volgende verzen (v.20^b-25) geeft David aan, waarom God hem verlost, en waarom Hij zoveel van hem houdt. Herhaaldelijk vult hij deze boodschap met andere woorden aan. De psalmdichter vertelt daarmee ook, dat hij onschuldig is ten opzichte van de slechte koning Saul (1033 – 1012).

20^b “Hij bevrijdt mij (of redt mij/haalt mij eruit),

omdat (of dat/want/Ja,) Hij een genoeg in (of met/door) mij heeft gehad.”

21 “Jahweh vergeldt mij overeenkomstig mijn rechtvaardigheid.

[Overeenkomstig] de reinheid van mijn handen laat Hij naar (of voor) mij terugkeren
(= beloont Hij mij),

22 want (of (om)dat/Ja,) ik heb de wegen van Jahweh in stand gehouden

(of behoed/beschermd/bewaakt),

en ik ben niet kwaadaardig geweest vanuit (= tegen(over)) mijn God,

23 want (of (om)dat/Ja,) al zijn rechtsregels (of zijn bepalingen) zijn voor [tegenover]

mij(n ogen),

en zijn voorschriften doe ik niet van(uit) mij weg (of verwijder ik niet van(uit) mij).”¹⁸⁶

Hiermee wilde David (1012 – 972) niet opscheppen, en zeggen, dat hij zonder zonde was. Hij had zich echter wel ingezet om zich aan Gods wetten en leefregels te houden. In dat opzicht was hij rein. Hij hield van de Here (1Kon.11:4^b, 14:8, 15:3^b-5). De psalmdichter wilde niet zijn eigen daden loven, maar Hem de eer geven (v.2,3,17-20,26-37,44,47-51). Alle dingen die hij kon doen, waren alleen maar mogelijk, doordat hij van God daarvoor de kracht kreeg (v.2,33-37).

24 “Ik was (of werd) bij (of met) Hem integer (of volmaakt/onberispelijk).

Ik was op mijn hoede van(uit) (= voor) (of Ik onthield mij van) mijn ongerechtigheid

(of mijn onrecht).”

25 “Jahweh liet mijn rechtvaardigheid naar (of voor/van) mij terugkeren

(= Jahweh beloonde mijn rechtvaardigheid)

overeenkomstig (of (zo)als) de zuiverheid van mijn handen voor [tegenover]

zijn ogen.”

¹⁸⁶ Het is hoogstwaarschijnlijk niet zo, dat de psalmdichter zich hier eveneens verdedigt tegen rebellen zoals Absalom en Seba uit de tijd van de Israëlitische burgeroorlogen (2Sam.15-18, 20:1-22). David heeft zowel als vader en als koning lang niet altijd even verstandig en rechtvaardig gehandeld (2Sam.13-15, 16:15-22, 18).

Zo hadden bijvoorbeeld zijn zonen Amnon en Absalom de doodstraf verdiend (Lev.18:6,9,29 20:17 en Gen.9:6, Num.35:30-33, enz.). De koning voerde toen de wetten van God niet uit, terwijl Amnon en Absalom geen enkel berouw toonden over hun slechte daden (2Sam.13 en 14).

Min of meer uit wraak zijn generaal Joab laten vervangen door Amasa, die door Absalom als leider voor zijn leger was aangesteld, was zeer onverstandig en onrechtvaardig (2Sam.17:25, 19:13, 20:4-13). Hoewel Joab eizinnig was, en soms voor eigen rechter speelde (2Sam.3:27, 2Sam.20:9,10^a), was hij een bekwame en trouwe generaal van David (1012 – 972) (2Sam.2:17,30,31 12:26-29, 19:5-7, 20:13-22). Amasa was een onbekwame rebel die de strijd verloor, en een nieuwe opstand uit de hand liet lopen (2Sam.18:1-8, 20:4-6).

Grove overtreding van Gods wetten brengt alleen maar ongeluk en ellende. Daarvan zijn meer voorbeelden op te noemen tijdens de regering van koning David (b.v. 2Sam.11:1-12:18, 12:31, 1Kron.20:3, 22:8, 28:3). De psalmdichter was alleen een man naar Gods hart, omdat hij heel veel van Hem hield, en hij berouw toonde over zijn slechte daden (2Sam.12:13^a,24^b,25, 1Kon.11:4^b, 15:3^b, Hand.22:13). Ook koning David moest van genade leven (2Sam.12:13, vgl. Ps.51:9,11,12,19).

De Here is niet een egoïstische god van willekeur, maar de God waarbij je van tevoren weet, waar je aan toe bent. Bij zijn beoordelingen is Hij liefdevol en rechtvaardig. Dit blijkt ook uit het vervolg van deze psalm.

Duidelijk vertelt de dichter in dit gedeelte (v.26-32) wie de Here is, en wat Hij voor hem betekent.

- 26** “Bij (of Met) de goedgunstige toont U zich goedgunstig (of goedgezind).
Bij (of Met) de integere (of volmaakte/onberispelijke) kerel toont U zich integer.”
- 27** “Bij (of Met) de zuivere (of reine) (mens) toont U zich zuiver (of rein),
en bij (of met) de verkeerde (of koppige) (mens) toont U zich een worstelaar
(of een strijder) (vgl. 1Sam.2:30^b),
- 28** want (of (om)dat/Ja,) Uzelf redt het ellendige (of arme) volk,
en de hoogmoedige ogen vernedert U,
- 29** want (of (om)dat/Ja,) Uzelf laat mijn lamp licht geven.
Mijn God Jahweh laat mijn duisternis opklaren (of glanzen/schijnen),
- 30** want (of (om)dat/Ja,) met (of door/in) U ren ik (door) een (leger)bende,
en met (of door/in) mijn God spring ik over een muur.”

Licht kon alleen via een open venster of een lamp in een woning komen, want in die tijd bestond er nog geen glas. Een huis waar licht brandde, was bewoond. Waar geen licht was, was hoogstwaarschijnlijk niemand thuis (vgl. Job 18:5,6, 21:17,18, Spr.13:9, 24:20). God zorgde er dus voor, dat Davids woning: zijn lichaam, bewoond kon blijven.

Een brandende lamp geeft bovendien een heldere blik. Dat voorkomt, dat je in het donker struikelt (Ps.119:105, Spr.6:23).

Met de duisternis wordt hier vooral de ellende en narigheid van de psalmdichter bedoeld, die veroorzaakt werd door zijn vijanden: Saul (1033 – 1012) en een deel van zijn volksgenoten.

- 31** “Gods weg is integer (of volmaakt/onberispelijk).
De toezegging (of De belofte) van Jahweh is gelouterd (= gezuiverd).
Hij is een handschild voor (of van) allen
die in (of door/met) (= bij) Hem de toevlucht zoeken (of vinden/bij Hem schuilen)
(vgl. Spr.30:5),
- 32** want (of (om)dat/Ja,) wie is God [vanuit] behalve Jahweh,
en wie is een rots dan alleen (of behalve/met uitzondering van) [mij] onze God (v.3)?”

Kortom, je kunt volledig op de Here vertrouwen, want Hij maakt zijn beloften waar.

Met de vragen van vers 32, waarop het antwoord al duidelijk is (Jes.44:8), eindigt het eerste deel van deze psalm.

In zijn antwoord op vers 32 looft de psalmdichter in het volgende deel (v.33-51) de Here, omdat Hij hem als koning veel macht geeft, en een koningshuis dat voor eeuwig zal regeren. Het is God die hem sterk maakt, zodat hij als een held kan handelen (v.33-37).

33 “De God, die mij (met) kracht (of macht) omgordt (= bekleedt),
[en] Hij geeft mijn weg integerheid (of volmaaktheid/onberispelijkheid).”

In die tijd stak men zijn wapens in een gordel of riem. David (1012 – 972) werd op die manier door God met kracht omgord voor de strijd. Eventueel kon kleding die tijdens het harde lopen in de weg zat, tussen de gordel worden gestoken. Zowel geestelijk als lichamenlijk kreeg de psalmdichter in alle opzichten zijn kracht en macht van de Here.

De psalmdichter zei niet: “Ik ben integer”, maar hij gaf hier aan, dat hij met Gods hulp een integere route kon volgen op zijn levensweg.

34 “Hij maakt mijn voeten als (die van) de hinden (= vrouwtjesherten),
en Hij laat mij op mijn hoge plaatsen staan (of standhouden) (vgl. Hab.3:19^a).”

Een hinde kan heel snel lopen, en wordt daarbij niet gehinderd door een gewei, zoals bij de mannetjesherten het geval is.

Iemand die de hoge bergen of heuvels kan betreden, heeft goed overzicht over zijn omgeving. De hoogten zijn strategische posities voor een leger.

Voor de profetische dichter van deze psalm was de Here de bron van zijn kracht, want Hij maakte hem zo snel als een vrouwtjeshert, en zo sterk, dat hij hoge bergen kon betreden. Ik kan iedereen deze bron van kracht aanbevelen.

35 “Hij instrueert (of onderricht) mijn hand(en) voor (of van/naar) de strijd (of de oorlog).
Zij (= De hand(en)) spant (= spannen) een koperen (of bronzen) boog (met
mijn armen).”

Meestal is een boog van buigzaam hout. Voor de koning werd ook wel een boog met koper overtrokken. Er was veel kracht en vaardigheid voor nodig om zo'n boog te kunnen hanteren.

36 “U gaf aan (of voor/naar/van) mij het (grote) schild van uw heil (of uw redding),
en uw rechter(hand) (onder)steunt mij,
en uw zachtmoedigheid laat mij groeien (of maakt mij talrijk).”

37 “U maakt onder mij mijn voetstap(pen) ruim.
Mijn enkels wankelen (of slippen/glijden) niet.”

Uit al deze verzen blijkt, de auteur van dit lied niet zijn eigen kracht roemde, maar aan God de eer gaf. Van Hem had hij alles gekregen en geleerd.

In dit gedeelte (v.38-43) geeft David (1012 – 972) aan, dat hij vooral door de kracht van de Here zijn gevaarlijke vijanden kan en zal verslaan. Het gaat hier over zijn overwinningen die waren geweest, en die nog zouden komen.

38 “Ik zal mijn vijanden achtervervolgen (of vervolgen/najagen),
en ik zal hen achterhalen (of bereiken),
en ik zal niet terugkeren, tot(dat) (aan) hen een einde is gemaakt (of tot hun einde).”

39 “Ik zal hen verpletteren (of verbrijzelen).
Zij zullen niet (meer) kunnen opstaan.
Zij zullen onder mijn voet(en) vallen,

- 40** en U omgordt (= bekleedt) mij (met) kracht (of macht) voor (of van) de strijd
(of de oorlog) (v.33^a).
U laat mijn opstandelingen (of mijn tegenstanders) onder mij bukken (of neerbuigen),
- 41** en U hebt mij de nek van mijn vijanden gegeven,
en mijn haters vernietig ik.”
- 42** “Zij schreeuwen (of roepen) (om hulp), en er is geen redder.
Naar (of Over/Op) Jahweh, Hij antwoordt hun niet,
- 43** en ik vermaal hen als stof (of as) voor (of op/over) [het gezicht van] de wind.
Als modder van de straten ruim Ik hen op (of maak ik hen leeg).”

Volgens de meeste volken uit die tijd streden goden mee in de strijd met het volk dat hen diende, en veel offers bracht. Het volk dat de strijd won, had de sterkste god. Als de God van David zo sterk was, dan moesten ze proberen die God naar hun kant over te halen met offers ofwel geschenken en gebeden (Num.22-24).

De Here vraagt echter niet in de eerste plaats om offers en allerlei rituelen, maar om de bekering van het hart (Ps.34:19, 40:7, 50:8-15, 51:18-21, Jes.61:1, Hos.6:6, Hebr.10:6,8,9). Hij wil een levende relatie met mensen die van Hem houden. Voor offers zonder liefde heeft God geen belangstelling (Spr.15:8).

De psalmdichter had helaas ook vijanden en verraders onder zijn volksgenoten (1Sam.19:19, 23:1-12,19-24, 24:2, 26:1). Zo was er onder andere strijd om de opvolging na de dood van koning Saul (1033 – 1012) (2Sam.2:8-3:1, 3:6-30, 4:1-9). Deze mensen konden eveneens tot God bidden om hulp.

Roepen naar de Here om hulp, terwijl men niet naar Hem wil luisteren, is een zinloze bezigheid (1Sam.28:6, 1Pet.3:7). Mensen die structureel aan Hem ongehoorzaam zijn, kunnen beter niet bidden. Hij luistert er niet naar, en verafschuwt het zelfs (Spr.15:8,29, 28:9, Jes.1:13-17). God luistert alleen maar naar mensen die ook echt naar Hem willen luisteren, en van Hem houden. Daarom hoefden Davids vijanden niet op zijn hulp en verlossing te rekenen.

David (1012 – 972) was niet een wraakzuchtige held die al zijn vijanden vermoordt, maar een beschermer van zijn volk. Als een door God aangestelde koning bestreed hij de vijanden die de staat Israël wilden vernietigen. Hij deed dit in opdracht van de Here (2Sam.5:17-25, 10). Israël was en blijft zijn volk, waarmee Hij door zijn zoon Jezus Christus de mensheid wilde en wil bevrijden van de zonde en de dood. Via de vijanden van Israël en van Gods dienaren strijdt satan tegen de Here om zijn plannen en verlossingswerk te doorkruisen. Koning David streed tegen Gods vijanden.¹⁸⁷

Hij ruimde ze op als modder van de straten. In die tijd waren de straten minder schoon dan tegenwoordig. Vaak lag er een laag vuil en modder.

David beschrijft in de onderstaande verzen (v.44-46) zijn machtspositie als koning.

- 44** “U verlost mij (of U laat mij ontsnappen) van(uit) ruzies (of strijd) van het volk.
U stelt (of maakt) mij (aan) als (of voor/van) hoofd (of top) van (heiden)volken.
Volk (dat) ik niet heb gekend (of (waarvan) ik niet geweten heb), dient mij.”

¹⁸⁷ Soms ging David (1012 – 972) in de strijd veel te ver (2Sam.12:31, 1Kron.20:3). Daarom mocht hij voor God geen tempel bouwen (1Kron.22:8, 28:3).

Met *ruzies van het volk* worden burgeroorlogen en opstanden bedoeld. Na de dood van koning Saul (1033 – 1012) was er een strijd om de macht. Generaal Abner en Isboset (1012 – 1010), een zoon van Saul, streden tegen David en zijn leger. Een deel van het volk steunde Isboset, en een ander deel de psalmdichter. Geleidelijk werden zijn aanhangers steeds sterker, en Isbosets positie werd steeds zwakker (2Sam.2:8-3:1,22-30, 4). Uiteindelijk werd de auteur van dit lied koning van heel Israël (2Sam.5:1-3).

De latere opstanden van prins Absalom en Seba hadden (2Sam.15-18, 20:1-22), toen David deze psalm dichtte, nog niet plaatsgevonden.¹⁸⁸ Het is een periode van zijn regering waarin hij steeds machtiger werd, en in het Midden-Oosten uitgroeide tot de meest invloedrijke koning van die tijd. Zijn rijk werd een wereldrijk (2Sam.8, vgl. Ps.2).

- 45** “Door te luisteren (met het) oor luisteren (of gehoorzamen) ze naar (of voor/van) mij.
Zonen van een vreemde veinzen (of bedriegen) (onderdanigheid) naar (of voor/van)
mij.”
- 46** “Zonen van een vreemde (zullen) bezwijken (of wegwijnen/verwelken),
en zij (zullen) sidderen (of trillen/schudden) vanuit (= in) hun burchten
(of bolwerken).”¹⁸⁹

De Here had aan David erg veel gegeven. Hij had hem bevrijd van zijn levensgevaarlijke vijanden, en Hij had hem een sterke en machtige koning gemaakt. Ook had God aan hem een eeuwig koningshuis beloofd (2Sam.7:11^b,16). Voor dit alles looft en dankt de psalmdichter Hem in het slot van deze psalm (v.47-51).

- 47** “Jahweh leeft. Gezegend is mijn Rots.
Verhoogd is de God van mijn heil (of mijn redding),
- 48** de God, die mij volkomen wraak geeft,
en volken onder mij onderwerpt (of wegleid/verdrijft),
- 49** mijn Bevrijder van(uit) mijn vijanden.
Zeker, vanuit mijn opstandelingen (of mijn tegenstanders) verhoogt (of verheft) U mij.
Van(uit) de man van geweld redt (of bevrijdt) U mij (of ... geweld rukt U mij weg).”
- 50** “Daarom wil (of zal) ik U danken onder (of in/met/door) de (heiden)volken, Jahweh,
en voor (of van/naar) uw naam wil ik musiceren (of met snarenspeel zingen).”

In vers 50 wordt de bedoeling van deze psalm weergegeven: God loven en danken door zang en met muziekinstrumenten.

David (1012 – 972) wilde ook aan de andere volken laten zien, hoeveel hij als een machtige koning van zijn lieve hemelse Vader hield. Aan Hem wilde hij alle eer geven, zodat de heidenen leerden zien, wie de God van Israël is (vgl. Rom.15:9).

- 51** “Hij maakt de (uit)redding[en] van zijn koning groot,

¹⁸⁸ Zie de voetnoot bij vers 23.

¹⁸⁹ In de Hebreeuwse taal van die tijd was tussen de onvoltooid tegenwoordige tijd van een werkwoord (b.v. ik bezwijk/ik sidder) en de onvoltooid toekomstige tijd (b.v. ik zal bezwijken/ik zal sidderen) geen verschil! Bij de vertaling naar het Nederlands moet mede op grond van het tekstverband een keus worden gemaakt. Oude vertalingen vanuit het Hebreeuws, zoals de Septuagint, kunnen daarbij ter ondersteuning worden gebruikt.

en Hij handelt (of doet/maakt) goedgunstig voor zijn gezalfde;
voor David en voor zijn nageslacht tot(dat) (of terwijl) (in) eeuwig(heid).”

De psalmdichter eindigt met een positieve blik op de toekomst. Hij wist, dat zijn koningshuis voor altijd zou blijven bestaan, want dat had God hem beloofd. Daar vertrouwde hij volledig op. Na zijn dood zou zijn troon eeuwig standhouden (2Sam.7:11^b,16). Dit betekent, dat uit hem de Here Jezus zou voortkomen. Koning Jezus zou en zal eeuwig regeren. Om die belofte heeft koning David de Here uit de grond van zijn hart bedankt (2Sam.7:18-29).

Die belofte is voor een deel al in vervulling gegaan. De gelovige koningen uit het nageslacht van de auteur van dit lied zijn door God gezegend.

Na de dood en opstanding van de Here Jezus is Gods Zoon naar de hemel opgestegen, en heeft Hij zijn eeuwige koningschap over alle volken aanvaard (Dan.7:13,14, Mat.28:18, Ef.1:20-22). Hij is vanaf zijn binnenkomst in de hemel de Koning van de koningen van de aarde (Op.1:5). Tijdens zijn verhoor voor de Joodse Raad getuigde Jezus, dat van nu af aan de Mensenzoon zou zitten aan de rechterhand van God (Luk.22:69). Toen begrepen de leden van de Joodse Raad onmiddellijk, wat Hij bedoelde (Ps.110:1,2, Dan.7:13,14). Ze vroegen dan ook aan Jezus, of Hij de zoon van God was (Luk.22:70). Na zijn lijden zou de Mensenzoon aan de rechterhand van de Here zitten (Ef.1:20, Kol.3:1, Hebr.1:3, 12:2). Stefanus zag Jezus daar staan (Hand.7:55,56). Hij zal daar blijven, totdat God de Vader al zijn vijanden heeft verslagen (Ps.110:1, Hebr.1:13, 10:12,13).

Daarna zal Jezus terugkomen op de wolken van de hemel (Mat.26:64, Mark.14:62). Op de nieuwe aarde zal Hij samen met zijn Vader Jahweh voor eeuwig verder regeren (Op.1:5, 21:22, 22:1^b).¹⁹⁰ Zijn troon zal altijd standhouden.

¹⁹⁰ Zie Turenout T. van, De Openbaring mag niet verborgen blijven, Grijskerk, 2024.

Psalm 19: Gods majesteit in de schepping en de wet.

- 1 Een psalm van David voor de dirigent.
- 2 De hemel verkondigt Gods eer,
en het uitspansel vermeldt het maaksel van zijn handen.
- 3 Van dag tot dag stroomt het veelzeggend over,
en van nacht tot nacht toont het kennis.
- 4 Geen spreken is er, en geen woorden zijn er.
Hun stem is niet gehoord.
- 5 Over de hele aarde is een meetlint gespannen,
en tot en met het einde van de bewoonde wereld hun redevoeringen.
Voor de zon heeft Hij daarin een tent opgezet,
- 6 en hij is als een wegtrekkende bruidegom uit zijn bruidstent.
Hij is ingenomen als een held om het pad snel te lopen.
- 7 Vanaf het ene einde van de hemel is zijn opgang,
en zijn omloop is naar het andere uiteinde daarvan,
en er is niets verborgen voor zijn gloed.
- 8 De wet van Jahweh is volmaakt.
Zij bekeert de ziel.
Een getuigenis van Jahweh is betrouwbaar.
Zij laat de eenvoudige mens wijs worden.
- 9 De bevelen van Jahweh zijn oprecht.
Zij maken het hart blij.
Het gebod van Jahweh is zuiver.
Het verlicht de ogen.
- 10 Het ontzag voor Jahweh is rein.
Het houdt voor altijd stand.
De rechtsregels van Jahweh zijn waarheid.
Ze zijn gezamenlijk rechtvaardig.
- 11 Ze zijn begeerlijker dan goud,
en dan veel zuiver goud,
en zoeter dan honing,
en dan druppelen uit de honingraten.

- 12** Ook wordt uw dienaar daardoor gewaarschuwd.
In het houden ervan is veel beloning.
- 13** Afdwalingen, wie zal ze opmerken?
Verklaar mij onschuldig van verborgheden!
- 14** Weerhoud uw dienaar ook van hoogmoed.
Het moet in mij niet heersen.
Dan zal ik onschuldig zijn.
Ik zal schoon gemaakt zijn van grove overtreding.
- 15** De woorden van mijn mond
en de overdenking van mijn hart
zal voor uw gezicht als welgevallig zijn,
Jahweh is mijn Rots en mijn Verlosser.

De dichter bezingt in deze psalm de prachtige natuur en de volmaakte wet van God. Zowel in de schepping als in de wet kunnen we de majesteit en grootheid van de Here terugzien. Voor de zondeval in het paradijs waren er helemaal geen geschreven wetten nodig. Vanuit de schepping - waar de mensen zelf ook bij horen - en de persoonlijke relatie met de Here, wist men, wat goed was en is.¹⁹¹

Met de (geschreven) wet bedoelde men niet alleen de 10 geboden of alle wetten die de Here via de profeet Mozes aan zijn volk had gegeven.¹⁹² De Bijbel uit de tijd dat deze psalm is ontstaan, bestond uit drie gedeelten: de wet, de profeten en de geschriften. Met de wet duidde men de eerste 5 bijbelboeken aan. Deze boeken zag men als de basis van heel Gods Woord.

Als auteur wordt koning David (1012 – 972) genoemd. Waarschijnlijk heeft hij deze psalm overdag geschreven. Het gaat vooral over wat er dan in de schepping gebeurt.

Psalm 19 is een loflied dat bestaat uit drie gedeelten: vers 1-7, 8-11, en 12-15. In het 1^e vers staat, wie de schrijver is. Daarna volgt een beschrijving van de prachtige schepping (v.2-7). Direct daarop komt zonder overgang het loflied op Gods volmaakte wet (v.8-11). In het laatste gedeelte (v.12-15) stelt David zijn persoonlijke relatie met de Here aan de orde. Het 12^e vers vormt daarbij een overgang naar het slot.

1 Een psalm van (of voor) David voor (of van) de dirigent.

In de volgende verzen (v.2-7) wordt de prachtige schepping beschreven. Daarin laat God iets van zijn eigen heerlijkheid zien. De Israëlieten waren ervan overtuigd, dat alleen Hij de zon, de maan en de sterren in hun baan hield en houdt.¹⁹³ Zonder Hem zou het hele ingewikkelde stelsel in duigen vallen (vgl. Jes.34:4).

¹⁹¹ De geschreven wet van God is niet volmakter dan zijn schepping, zoals veel uitleggers aangeven. De wet verspreidt geen volmaktere glans. De natuur laat zelfs na de zondeval nog zien, hoe mooi de Here alles heeft gemaakt. Het leed en de ellende in de natuur wordt door de wet niet weggenomen. Het is niet een kwestie van meer of minder, maar van anders en gelijkwaardig. Zowel de wet als de schepping zijn door dezelfde God gemaakt, en ze hebben beide zijn liefde als doel.

¹⁹² Mozes was een heel belangrijke profeet van God (Deut.34:10-12, vgl. Ex.33:11^a, Num.12:8^a).

¹⁹³ Hoewel de omwonende volken de hemellichamen vergoddelijkten en vereerden, is daar in deze psalm hele-

- 2 De hemel[en] verkondigen (of vertellen ... rond) (= verkondigt/vertelt ... rond) Gods eer (of heerlijkheid/glorie),
en het uitspansel vermeldt (of bericht) het maaksel (of het werk) van zijn handen.

Met *de hemel* wordt hier evenals *het uitspansel* de lucht boven de aarde bedoeld (Gen.1:6-8).

Terwijl de talen van de mensen verschillen, spreekt de natuur één taal die iedereen zou moeten kunnen verstaan. Alle mensen zouden uit de natuur moeten kunnen weten, dat God bestaat; en hoe machtig Hij is. Als ze dat door de zonde niet doen, staan ze schuldig tegenover Hem. Iedereen die de Here oprecht zoekt, zal Hem vinden (Jes.55:6, Mat.7:7-11, Luk.11:9-13)!

- 3 Van dag tot (of naar/voor/van) dag stroomt (of vloeit) het (veel)zeggend over,
en van nacht tot (of naar/voor/van) nacht toont (of ademt/uit) het (of hij) kennis.

Dag en nacht vertelt de hemel met de hele schepping over de Schepper, terwijl er geen woorden worden gebruikt. Dit getuigenis over God gaat voortdurend door.

- 4 Geen spreken (of Geen zeggen) is er, en geen woorden zijn er.
Hun stem is niet (of zonder) gehoord (geworden).

- 5 Door (of In/Met) (= Over) de hele aarde (of het hele land) is een meetlint uitgegaan
(of vertrokken/weggetrokken) (= gespannen),
en door (of in/met) (= tot en met) het einde van de (bewoonde) wereld
hun redevoeringen (of bewoordingen/verwoordingen).

Voor (of Naar/Van) de zon heeft Hij (= God) daarin (= in de hemel/de lucht) een tent
(op/neer)gezet (of geplaatst/(op)gesteld),

- 6 en hij is als een wegtrekkende (of vertrekkende/uitgaande) bruidegom (van)uit
zijn bruidstent (of zijn bruidsvertrek).

Hij is ingenomen (of uitgelaten/heel blij) als een held om het pad
(of de baan/(levens)weg) (snel) te lopen (of te rennen).

Het meten met een *meetlint* betreft zowel de ruimte als de tijd. De lengte van de omvang van de aarde is door God bepaald. Daarlangs laat de zon elke dag zijn stralen glijden.

In de hemel zijn het de hemellichamen die de tijd van de aarde met een meetlint meten. De zon maakt scheiding tussen dag en nacht. De maan en sterren geven de tijd en de lengte van de dagen en nachten aan. Ze laten ook de duur van de maanden, de seizoenen en de jaren zien (Gen.1:14-19).

De apostel Paulus gebruikte met ongeveer dezelfde woorden de eerste zin van vers 5 om duidelijk te maken, dat het Evangelie (= de blijde boodschap) door de schepping al over de hele wereld is verkondigd (vgl. Rom.10:18).

De tent voor de zon is de hoogte of plaats waar hij in lucht verblijft. Heel blij gaat de zon als een bruidegom op pad om zijn baan te volgen. Zijn snelheid wordt vergeleken met het tempo van een held.

De *bruidstent* is de plaats waar een bruidspaar de eerste nacht doorbracht (vgl. Joël 2:16).

maal geen sprake van, want God krijgt hier alle eer. Het draait niet om de hemellichamen zelf, maar om de Maker daarvan. Dit geldt ook voor de volmaakte wet, want de Here heeft deze wet opgesteld.

- 7 Vanaf het (ene) einde (of Vanaf de (ene) grens) van de hemel[en] is zijn opgang
(of weggaan/uitgaan),
en zijn omloop is naar (of op/over) het (andere) (uit)einde ¹⁹⁴ van hen
(= van de hemel[en]/daarvan),
en er is niets verborgen (of verscholen) van(uit) (= voor) zijn gloed.

Op aarde zien we in de hemel (= in de lucht (vgl. v.2)) de zon opgaan en ondergaan. Daar vertelt de zon met *zijn gloed* zonder woorden over de almacht van de Here.

Zonder overgang volgt in de onderstaande verzen (v.8-11) het loflied op Gods volmaakte wet. Daarin komt duidelijk naar voren, dat het verschil tussen de wet van de natuur en de geschreven wet niet erg groot is. Die geschreven wet is nodig om het geweten van de mensen met de daarbij horende kennis dat na de zondeval verloren is gegaan en misvormd, (zoveel mogelijk) te herstellen. Zowel de natuurlijke als de opgeschreven wet zijn afkomstig van dezelfde God. De persoonlijke relatie met Hem is verstoord geraakt. Met behulp van de opgeschreven wet van de Here die we via zijn profeten hebben gekregen, moet die relatie met Hem weer worden hersteld.¹⁹⁵ Zo liefdevol als Hij is, zo is ook zijn wet.

De psalmdichter hoeft niet tegen wil en dank alleen maar naar de wet te handelen en te leven. Nee, hij heeft daar echt plezier in. Hij wil zijn leven volledig door Gods wil laten bepalen. De wet van de Here is geen last, maar een lust (Mat.11:28-30, 1Joh.5:3), omdat Hij daarin het bestwil en een goede gezondheid voor de mensen zoekt (Rom.7:12, 1Tim.1:8). Het was en is bijvoorbeeld erg gezond om van een geslacht dier het vet, de lever en de nieren niet te eten (Ex.29:13, Lev.3:16, 4:19,26,31,35, 6:12, enz.). Ook door de goede hygiëne bleven gehoorzame Israëlieten veel langer leven dan de heidenen (Lev.15, Num.5:2,3, 31:17-24, Deut.21:10-14, 23:13).¹⁹⁶

Opvallend is, dat de naam *Jahweh* vanaf vers 8 zeven keer wordt gebruikt. Via de wet wordt de gebroken persoonlijke relatie met God weer hersteld. Daarom gebruikt de auteur van dit lied 7 keer de naam *Jahweh*. Hij voelt zich vertrouwd bij zijn Schepper en Vriend.¹⁹⁷

- 8 De wet van Jahweh is volmaakt (of onberispelijk/integer)
(vgl. 2Sam.22:31, Ps.18:31, Rom.7:12).¹⁹⁸

¹⁹⁴ De Hebreeuwse tekst heeft hier *de (andere) einden*. Dat kan in de denkwereldwereld van die tijd passen. Denk maar aan de dualis (= de 2-voud) van het Hebreeuwse woord voor *hemel[en]*. In de Dode Zeerollen is dit stukje tekst verloren gegaan.

Voor de duidelijkheid is hier voor het enkelvoud uit de Griekse handschriften(en de Vulgaat) gekozen.

¹⁹⁵ Binnen het oude verbond had de Here contact met zijn volk via profeten en priesters (Neh.9:30). In het nieuwe verbond heeft iedere dienaar van God door de Heilige Geest een persoonlijke relatie met Hem (Mark.1:8, Luk.11:9-13, Joh.14:26, Hand.1:5, 11:15,16, 1Kor.12:4-28, 14:1,12).

Tegenwoordig leven we door het offer van Jezus Christus niet meer onder de wet, maar onder de genade (Gal.2:14,21, 5:4, Ef.2:14-20, Hebr.8:6-13). De wet is geen doel op zich, maar een middel om in liefde voor de Here en elkaar te leven (Mat.22:37-40). De Heilige Geest helpt Gods kinderen om de Bijbel (beter) te begrijpen (Rom.2:28,29, 2Kor.3:5,6).

¹⁹⁶ Zie hiervoor Hobrink B., *Moderne Wetenschap in de Bijbel*, 6^e druk, Hoornaar, 2005.

¹⁹⁷ Sommige mensen denken, dat God niet je vriend wil zijn. De Bijbel is daar heel duidelijk over. Hij was de vriend van Mozes (Ex.33:11) en Abraham (2Kron.20:7, Jes.41:8, Jak.2:23). De Here Jezus noemde zijn discipelen zijn vrienden (Luk.12:4). Zo sprak Hij ook over Lazarus (Joh.11:11). Jezus Christus is de vriend van al zijn dienaren. Voor hen gaf Hij in zijn grote liefde zijn leven (Joh.15:13-15).

¹⁹⁸ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: "Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd."

Zij bekeert de ziel (= de mens/iemand) (of Zij laat de ziel terugkeren).

Een getuigenis van Jahweh is betrouwbaar.

Zij laat de eenvoudige (mens) wijs worden (of Zij maakt de eenvoudige wijs).

De wet maakt een einde aan onzekerheid, en geeft rust voor de ziel. Je weet, waar je aan toe bent, en hoe je het goed moet doen. Wat rechtvaardig en juist is in Gods ogen, blijft ook onveranderlijk.

Met *de eenvoudige mens* wordt iemand bedoeld, die niet wijs is in eigen oog. Het is een dieenaar van de Here, die alles van Hem verwacht, voordat hij of zij met zijn of haar werk kan beginnen (Spr.16:19, Mat.5:1-12, Luk.4:18,19).

9 De bevelen (= De voorschriften) van Jahweh zijn oprecht.

Zij maken het hart blij.

Het gebod van Jahweh is zuiver.

Het verlicht de ogen.

Het hart zag men in die tijd als de kern en vertegenwoordiging van de hele mens. Het hart was de oorsprong van al het leven (Spr.4:23). Dit blijkt uit de parallellismen die in de Bijbel voorkomen (Ps.13:3, 16:9, 19:9, 24:4, 26:2, Spr.2:2,10, 3:1, 4:21, 5:21, 7:24,25).¹⁹⁹ Als het hart blij is, dan is de hele mens dus blij.

Gods Woord is een lamp die je in het donker de weg wijst (Ps.119:105, Spr.6:23). De wet van de Here laat de ogen weer helder zien. Je krijgt door het bestuderen van zijn Woord een heldere en betere kijk op de wereld en de gebeurtenissen om je heen.

10 Het ontzag (of De vrees) van (= voor) Jahweh is rein (of zuiver).

Het houdt voor (of van/naar) altijd stand (of Het staat voor altijd).

De rechtsregels (of De (be)oordel(ing)en) van Jahweh zijn waarheid (of betrouwbaar).

Ze zijn gezamenlijk (of eensgezind/bij elkaar) rechtvaardig (geweest).

Het ontzag voor Jahweh overeenkomstig zijn wetten is niet veranderlijk of eindig, maar houdt voor altijd stand. Het doel van Gods wetten is liefde voor Hem en elkaar (Mat.5:18, 22:37-40, Mark.12:29-31, Luk.10:27, 16:17, Gal.5:14). De verering van allerlei afgoden is wisselend en slechts tijdelijk, maar het ontzag voor de Here blijft eeuwig bestaan.

Met *de rechtsregels van Jahweh* worden zijn gerechtelijke uitspraken bedoeld. Die oordelen ofwel beoordelingen van de Here zijn als een volmaakte eenheid helemaal *rechtvaardig*.

11 Ze zijn begerlijker (of begeringswaardiger) dan goud,

en dan veel zuiver (of glinsterend) goud,²⁰⁰

en zoeter dan honing,

en dan (honing)druppen uit de (honing)raten (= cellenbouwsels van was).

Nog meer dan honing, laat Gods wet de ogen van mensen stralen (v.9^b 1Sam.14:27). Dat die wet erg fijn is om na te leven, heeft de psalmdichter blijkbaar zelf ondervonden.

¹⁹⁹ Bij een parallellisme staan 2 of meer (bij)zinnen bij elkaar. Die zinnen zeggen met andere woorden min of meer hetzelfde, waardoor ze elkaar aanvullen en ophelderden. Dit kwam in de Hebreeuwse literatuur veel voor.

²⁰⁰ In het Hebreeuws staat hier *(oe)faz*. Dat was waarschijnlijk een nadere aanduiding over hoe het zuivere goud was verwerkt. Daarom wordt het ook wel vertaald met *fijn goud* (vgl. 2Kron.3:5,8, Job 28:16,19, Ps.21:4^b, 119:127^b, Jer.10:9^a, Dan.10:5^b, enz.).

In het laatste gedeelte (v.12-15) stelt David (1012 – 972) zijn persoonlijke relatie met God aan de orde. Vers 12 vormt daarbij een overgang naar het slot.

12 Ook (of Zelfs) wordt uw dienaar door (of met/in) hen (= daardoor) gewaarschuwd.

In (of Door/Met) het (be)houden (of behoeden/bewaken/beschermen) ervan is
veel beloning.

De beloning voor het houden van de geboden van de Here is geen eigen verdienste, maar een geschenk van God uit genade (Mat.20:1-15, Rom.4:2-8).

In dit gedeelte spreekt de schrijver van dit lied steeds meer vanuit zijn eigen situatie en levenservaring. Het is een gebed waarbij David zich tot de Here wendt.

13 Afdwalingen, wie zal ze opmerken (of begrijpen)?

Verklaar mij onschuldig (of Spreek mij vrij) van(uit) verborgheden
(= verborgen afdwalingen)!

Door de wet van de Here weet je veel beter, wat wel of niet zondig en verkeerd is, maar je wordt daardoor niet verlost van het kwaad (Rom.3:20, 7:7). Daarvoor heb je Gods hulp en genade nodig. Je wordt alleen bevrijdt van de zonde door het geloof en vertrouwen op de hemelse Vader en het offer van Jezus Christus (Hab.2:4^b, Joh.3:16, 15:13,14, Hand.13:38,39, Rom.1:16,17, 3:21-28, 4:5, 5:1,2, Hebr.10:38, enz.). Daarom bidt David in vers 13 om vergeving van zijn afdwalingen van Gods wegen.

Daarbij vraagt de auteur aan de Here eveneens, of Hij de verborgen afdwalingen wil wegwerken. Daarmee bedoelt hij de zonden waarvan hij zich niet bewust is. Als iemand in die tijd achteraf ontdekte, dat hij gezondigd had, dan moest die onbewuste overtreding bij God worden verzoend door een (eet)offer (Lev.5:2-13, Num.15:27-29), maar David wil ook bevrijd worden van het kwaad waarvan hij zich nooit bewust zal worden.

In het volgende vers gaat het echter over bekende zonden.

14 Weerhoud uw dienaar ook (of zelfs) van hoogmoed[igheden]!

Zij moeten (of zullen) (= Het moet) in (of door/met) mij niet heersen (of regeren).

Dan (of Toen) zal ik onschuldig (of volmaakt/voltooid) zijn.

Ik zal schoon gemaakt (of Ik zal gereinigd) zijn van(uit) veel (= grove) overtreding.

Iemand die veel zondigt, laat het kwade in zich heersen (Rom.6:12). Zonde brengt mensen tot slavernij van het kwaad (Joh.8:34), en het leidt naar de dood (Rom.5:12,21). Koning David (1012 – 972) kende de macht van de zonde maar al te goed. Daarom bad hij in deze verzen (v.13^b-15) om bevrijding. Hij wilde een dienaar van God zijn.

Onschuldig zijn en *schoon gemaakt zijn van grove overtreding* betekent niet, dat de psalmdichter na dit gebed helemaal zonder zonde zou zijn. Iedere dienaar van de Here, die tegen de zonde strijdt, kan echter niet zondigen, want hij is Gods eigendom (1Joh.3:9). Door het grote offer van Jezus Christus brengt de Here de zonde van zijn dienaren niet in rekening, want die zijn al betaald (Ps.34:23, Jes.53:12^b, Joh.1:29, 3:16,17, Rom.5:21, Hebr.9:26-28, 1Joh.2:1,2). Voor Hem zijn ze onschuldig!

15 De woorden (of De toezeggingen/beloften) van mijn mond
en de overdenking (of en het gemijmer) van mijn hart

zal voor uw gezicht (= voor U) als (of voor/van/naar) welgevallig (of gewenst) zijn.

Jahweh is mijn Rots en mijn Verlosser (of mijn Loskoper/Losser).²⁰¹

God is een vaste rots waarop je kan bouwen en vertrouwen (vgl. Deut.32:4,15,18,30,31, 2Sam.22:3, Ps.18:3, 28:1, 31:3, 78:35, Rom.9:33, enz.). Eeuwen later gaf Jezus Christus daar een prachtig voorbeeld van (Mat.7:24,25, Luk.6:48). Wat de Here belooft, maakt Hij ook waar. Hij is de verlosser van zonde en schuld.

²⁰¹ De inhoud van de Griekse handschriften (en de Vulgaat) is voor het tweede gedeelte van dit vers:

*... voor U altijd welgevallig zijn,
Jahweh, mijn Helper en mijn Verlosser.*

In de Dode Zeerollen is dit stukje tekst verloren gegaan.

Psalm 20: Profetie over een verlossende overwinning van de koning.

- 1 Een psalm van David voor de dirigent.
- 2 Jahweh antwoordt u op de dag van angst.
De naam van Jakobs God maakt u onneembaar.
- 3 Hij zendt u hulp vanuit het heiligdom,
en vanuit Zion ondersteunt Hij u.
- 4 Hij herinnert zich al uw offers,
en uw brandoffer neemt Hij aan. *pauze*
- 5 Hij zal aan u geven overeenkomstig de wensen van uw hart,
en Hij zal heel uw plan in vervulling laten gaan.
- 6 Wij zullen jubelen over uw redding,
en wij zullen in de naam van onze God vaandels opsteken.
Jahweh zal al jouw verlangens vervullen.
- 7 Nu heb ik erkend, dat Jahweh zijn gezalfde heeft gered.
Hij zal hem vanuit zijn heilige hemel antwoorden
met machtige daden van redding door zijn rechterhand.
- 8 Deze mensen vertrouwen op strijdwapens, en die op paarden,
en wij zullen de naam van onze God Jahweh in herinnering roepen.
- 9 Zijzelf zijn neergebogen. Zij zullen vallen,
en wijzelf zijn opgestaan, en wij zullen standhouden.
- 10 Jahweh, red de koning!
Hij antwoordt ons op de dag dat wij roepen.

In dit lied verwerkt de psalmdichter een profetie over een komende overwinning van de koning. Vijandige legers bedreigen de Israëlieten (v.2,8^a,9). Blijkbaar gaat de koning bidden, en de Here vragen om zijn zegen voor de strijd. Dit gebed van de koning gaat gepaard met het brengen van offers (v.2^a,4,7,10). Daarna krijgt iemand een profetie waarin de verlossing voor Gods volk door een overwinning van het leger van Israëls koning wordt voorspeld.

Als auteur wordt koning David (1012 – 972) genoemd. Dit wordt bevestigd door vers 8. Daarin wordt het vertrouwen op veel paarden en strijdwapens afgekeurd. Tot de regeringstijd van koning Salomo (972 – 932) had men vrijwel geen paarden in Israël (2Sam.8:4, 10:18).²⁰² Davids zoon Salomo had echter heel veel paarden (1Kon.4:26, 10:26,28).

Deze psalm is een loflied dat bestaat uit drie gedeelten: vers 1, 2-9 en 10. In het 1^e vers staat,

²⁰² In die tijd reden aanzienlijke personen zoals de leider Mozes (Ex.4:20), Bileam (Num.22:21), de zonen van Jaïr (Richt.10:4) en de zonen en kleinzonen van Abdon (Richt.12:13,14) nog op ezels. Gedurende de regering van koning David (1012 – 972) begonnen koningen en prinses op muilieren te rijden (2Sam.13:29, 18:9, 1Kon.1:33,38,44).

wie de schrijver is. Daarna volgt een profetie waarin de overwinning van Israëls koning wordt voorspeld (v.2-9). In het laatste vers bidt iemand om de vervulling van de profetie, en spreekt hij zijn vertrouwen in God uit.

1 Een psalm van (of voor) David voor (of van) de dirigent.

In het volgende gedeelte (v.2-9) verwerkt de schrijver van dit lied de woorden van een profeet na een gebed. Als antwoord op het gebed gaf de Here een openbaring aan een profeet. In die openbaring ofwel die profetie werd de verlossing van de Israëlieten door de overwinning van hun koning voorspeld (vgl. 2Kron.20:14-17, zie ook Richt.20:18,23,27,28, 1Sam.7:9,10, 2Sam.5:18,23-25, 1Kon.22:5-28, 2Kon.3:14-19, Jes.37:5-7). Die overwinning van de koning was in de eerste plaats in het belang van het volk Israël.

2 Jahweh antwoordt u (of jou) in (= op) de dag van angst (of benauwdheid).²⁰³

De naam van Jakobs God maakt u (of jou) onneembaar (of verheven) (vgl. Gen.35:3).

De psalmdichter was bang. Daarom zou God hem zo sterk maken, zodat hij onneembaar was. Blijkbaar was dat nodig, omdat een vijandelijk leger in aantocht was.

Uit Jakob, die door de Here Israël werd genoemd (Gen.32:28), is het hele volk van de Israëlieten voortgekomen. Israëls God is de God van heel Israël, en ook van David.

3 Hij zendt (of stuurt) u (of jou) hulp vanuit het heiligdom, en vanuit Zion (onder)steunt Hij u (of jou).

Oorspronkelijk was Zion een burcht in de stad Jeruzalem. Koning David heeft deze burcht op de Jebusieten veroverd (2Sam.5:7, 1Kron.11:5). Die burcht lag aan de zuidkant van de heuvel of berg in het oosten van Jeruzalem. Later werd de hele heuvel Zion genoemd (Ps.2:6, 74:2, 78:68). Vervolgens werd met Zion ook de hele stad Jeruzalem aangeduid (Ps.51:20, 135:21, 147:12).

In Jeruzalem had David de ark in een tent laten neerzetten (2Sam.6). De ark was het teken van Gods aanwezigheid bij zijn volk. Vanuit dat heiligdom, die tent met de ark, zou God de auteur en zijn volksgenoten ondersteunen.

Hoewel het teken van Gods aanwezigheid in Jeruzalem stond, woonde en woont de Here in de hemel (1Kon.8:27). Van daaruit zou Hij David (1012 – 972) antwoord geven door machtige en verlossende daden (v.7).

4 Hij herinnert zich al (jo)uw offers, en (jo)uw brandoffer vindt Hij vet ²⁰⁴ (of vruchtbaar/aanvaardbaar) (= en (jo)uw brandoffer neemt Hij aan). *pauze*

Het lijkt er sterk op, dat koning David eerst naar het heiligdom in Gibeon is gegaan.²⁰⁵ In zijn

²⁰³ De beleefdheidsvormen *U*, *u* en *uw* kent men in het Hebreeuws niet. In die taal zijn *U* en *Jij/Jou*, of *u* en *jij/jou*, en *uw* en *jouw* hetzelfde. Bij een vertaling naar het Nederlands moet dan een keuze worden gemaakt. Dit betekent bijvoorbeeld, dat in de Hebreeuwse taal zowel God, als een gewoon mens met *Jij/jij* wordt aangesproken. Voor bijvoorbeeld God of een koning vervangt men dan tijdens het vertalen naar het Nederlands het Hebreeuwse woord voor *Jij* door het Nederlandse woord *U*.

²⁰⁴ Vet was volgens de mensen in die tijd het beste van het hele dier. Dat vet mochten de Israëlieten niet eten, want het was voor de Here (Lev.3:17). Als God iets voor vet aanziet, dan heeft Hij daar genoeg in, en zal Hij het zeker aannemen (vgl. Lev.3:3-5,9-11,14-17).

(Wij weten nu wel, dat dit dierlijke vet ongezond is, en dat God door zijn wetten het beste met zijn volk voorhad. Zie hiervoor Hobrinc B., *Moderne Wetenschap in de Bijbel*, 6^e druk, Hoornaar, 2005.)

tijd stond daar de tabernakel.²⁰⁶ Daar heeft hij hoogstwaarschijnlijk de Here gebeden om zijn hulp in de komende strijd (vgl. 2Kron.20:1-13). Bij zo'n gebed om verlossing werden meestal offers gebracht (vgl. 1Sam.13:5-9).

Het brengen van een brandoffer was een heel oude gewoonte (Gen.8:20, 22:1-17). Het bestond uit een dier dat als een geschenk voor de Here helemaal werd verbrand (Ex.29:18,25, Lev.1). Elke dag moesten er voor God brandoffers worden gebracht (Ex.29:42, Num.28:6,10). Bij een brandoffer hoorde ook een plantaardig eetoffer en een drankoffer (Num.28:5,8,9).

Het Hebreeuwse woord *sela* betekent *pauze* of *rust* om ergens meer nadruk op te leggen.²⁰⁷ Omdat dit woord soms ook aan het einde van een psalm staat (Ps.3:9, 24:10, 46:12), is het waarschijnlijk, dat de zangers (tijdelijk) stopten, en de instrumentale muziek de laatste regel (met meer volume) herhaalde. Het woord *sela* staat nooit aan het begin van een psalm.

- 5 Hij zal aan (of voor/van) u (of jou) geven overeenkomstig (de wensen van) uw hart,
en Hij zal heel (jo)uw plan (of (jo)uw advies) in vervulling laten gaan
(of vervullen/uitvoeren).

Het hart zag men in die tijd als de kern en vertegenwoordiging van de hele mens. Het hart was de oorsprong van al het leven (Spr.4:23). Dit blijkt uit de parallellismen die in de Bijbel voorkomen (Ps.13:3, 16:9, 19:9, 24:4, 26:2, Spr.2:2,10, 3:1, 4:21, 5:21, 7:24,25).²⁰⁸ Als God dus de wensen van je hart gaat geven, dan krijg je alles wat je maar wilt. Min of meer staat dat met andere woorden in de 2^e regel van dit vers en het slot van vers 6.

- 6 Wij zullen jubelen in (of door/met) (= over) (jo)uw redding,
en wij zullen in de naam van onze God vaandels opsteken (of dragen).
Jahweh zal al (jo)uw vragen (= (jo)uw verlangens) vervullen
(of in vervulling laten gaan/uitvoeren).

Het volk van een goede koning zal juichen, als het van zijn vijanden wordt verlost, want het belang van zo'n vorst is ook van grote waarde voor de onderdanen. Een koning die de Here dient, is een zegen voor zijn volksgenoten.

In het bovenstaande vers sprak de profeet mede namens het volk. Daarna ging hij weer verder met zijn profetie die hij van God had gekregen.

- 7 Nu heb ik erkend (of geweten/gekend), dat Jahweh zijn gezalfde heeft gered.
Hij zal hem vanuit zijn heilige hemel (be)antwoorden (= verhoren)
met (of door/in) machtige(dade)n (of heldhaftigheden) van redding (of van heil)
door (of met/in) zijn rechter(hand).

Zoals de God Jahweh David in het verleden had gered, zou Hij hem opnieuw verlossen.

²⁰⁵ Gibeon lag vlakbij het huidige Jib zo'n 10 kilometer ten noordwesten van Jeruzalem. Het was een priesterstad waar ook de tabernakel had gestaan (Joz.21:17, 1Kron.16:39,40, 21:29, 2Kron.1:3,5,6).

²⁰⁶ Toen de Edomiet Doëg in opdracht van koning Saul (1033 – 1012) de priesterstad Nob uitmoordde (1Sam.22:18,19), heeft de ongehoorzame koning het heiligdom naar Gibeon laten verplaatsen (1Kron.16:39, 21:29, 2Kron.1:3,5,6). Later wilde koning David (1012 – 972) voor de Here een tempel bouwen. Hoewel hij zelf die tempel niet mocht bouwen, was de Here erg blij met deze wens (2Sam.7). Er was in die tijd dus geen heilige plaats meer in Silo en niet meer in Nob, maar in Gibeon. De plaats Silo is tijdens de regering van koning Saul hoogstwaarschijnlijk door de Filistijnen verwoest (Ps.78:60,61, Jer.7:12,14,15, 26:6-9).

²⁰⁷ De vertalers van het oude Hebreeuws naar de Griekse Septuagint in de 3^e eeuw voor Christus vertaalden het woord *sela* met *pauze*.

²⁰⁸ Bij een parallellisme staan 2 of meer (bij)zinnen bij elkaar. Die zinnen zeggen met andere woorden min of meer hetzelfde, waardoor ze elkaar aanvullen en ophelderen. Dit kwam in de Hebreeuwse literatuur veel voor.

- 8** Deze (mensen vertrouwen) in (= op) (strijd)wagens, en die in (= op) paarden,
en wij zullen [in] de naam van onze God Jahweh in herinnering roepen (vgl. Jes.31:1).

Met *deze (mensen)* en *die* worden de vijanden van de Israëlieten bedoeld.

Een koning in Israël mocht van de Here niet veel paarden bezitten (Deut.17:14-16). Tot de regeringstijd van koning Salomo (972 – 932) had men vrijwel geen paarden in Israël (2Sam.8:4, 10:18).²⁰⁹ Het rijden op paarden en wagens was iets voor koninklijke personen (Jer.17:25, 22:4). Daarnaast werden paarden met strijdwagens ook voor de oorlog gebruikt. De Here wilde echter, dat zijn volk in de eerste plaats op Hem vertrouwde, en niet op veel paarden en strijdwagens. Vooral in vlakke gebieden van het land moesten de Israëlieten tegenover de gevaarlijke vijandelijke strijdwagens gelovig bouwen op de beloften van God.

In het volgende vers voorspelt de profeet van deze psalm de overwinning die zeker zou komen.

- 9** Zijzelf zijn neergebogen. Zij zullen vallen,
en wijzelf zijn opgestaan, en wij zullen standhouden (of zullen worden hersteld).

In het laatste vers bidt iemand om de vervulling van de profetie, en spreekt hij zijn vertrouwen in de Here uit. Een profetie mag nooit een aanleiding zijn om maar achterover te leunen, en lijdzaam de vervulling van Gods woorden af te wachten (vgl. Dan.9:1-19). Nee, die beloften zijn meestal voorwaardelijk (vgl. Jer.18:7-10). Dat ligt dan nooit aan de Here, maar mensen kunnen door hun ontrouw en ongehoorzaamheid zijn beloften verkwanselen. Bidden om de vervulling van de profetieën van de Here is een actieve en goede houding (vgl. Op.22:20).

- 10** Jahweh, red de koning!

Hij antwoordt ons in (= op) de dag van ons roepen (= de dag dat wij roepen).

De profetie in deze psalm begint (v.2^a) en eindigt (v.10^b) met dezelfde boodschap. Deze boodschap is de kern van psalm 20: God luistert naar het gebed van zijn dienaren, en Hij geeft ook antwoord. Zo gaf deze profetie de koning en zijn mannen volledige zekerheid om vol vertrouwen met de strijd te beginnen, want de uitslag van deze veldslag stond al vast (v.7,9).

Over welke oorlog het gaat, is niet met zekerheid te zeggen. Dat is ook niet nodig, want we weten wel, dat koning David (1012 – 972) al zijn vijanden heeft verslagen. Deze profetie is daarmee in vervulling gegaan.

²⁰⁹ In die tijd reden aanzienlijke personen zoals de leider Mozes (Ex.4:20), Bileam (Num.22:21), de zonen van Jaïr (Richt.10:4) en de zonen en kleinzonen van Abdon (Richt.12:13,14) nog op ezels. Gedurende de regering van koning David (1012 – 972) begonnen koningen en prinses op muilieren te rijden (2Sam.13:29, 18:9, 1Kon.1:33,38,44).

Psalm 21: Danklied na een overwinning.

- 1 Een psalm van David voor de dirigent.
- 2 Jahweh, door uw kracht is de koning blij,
en wat is hij buitengewoon vrolijk door uw redding.
- 3 Zijn hartenwens hebt U aan hem gegeven,
en het verzoek van zijn lippen hebt U hem niet onthouden. *pauze*
- 4 Ja, U ontmoet hem met zegeningen van goedheid.
U zet op zijn hoofd een kroon van zuiver goud.
- 5 Leven heeft hij van U gevraagd.
U hebt aan hem lengte van dagen gegeven,
eeuwig en altijd.

- 6 Groot is zijn eer door uw redding.
Majesteit en glorie legt U op hem,
- 7 want U zegent hem met zegeningen voor altijd.
U vrolijkt hem op door uw blijde gezicht),
- 8 want de koning vertrouwt op Jahweh,
en door de gunst van de Allerhoogste
wankelt hij niet.

- 9 Uw hand zal al uw vijanden vinden.
Uw rechterhand zal uw haters vinden.
- 10 U zult hen maken als een vurige oven
in de tijd van uw woedende gezicht, Jahweh.
In zijn woede zal Hij hen verzwelgen,
en het vuur zal hen verteren.
- 11 Hun vrucht van de aarde zal U te gronde richten;
en hun nageslacht van de mensenzonen,
- 12^a want zij hebben het slecht met U bedoeld.
Zij hebben een listig plan bedacht.
- 12^b Ze zijn tot niets in staat,
- 13 want U zal hen de schouder voorzetten.
Met uw pezen zal U pijlen op hun gezicht richten.
- 14 Verhef U, Jahweh, door uw kracht!
Wij willen zingen, en wij willen musiceren van uw macht.

Nadat in psalm 20:4 en 10^a om de overwinning op de vijandelijke legers is gebeden, is de strijd met succes gestreden. De profetie over beloofde zege in de strijd is in vervulling gegaan. Deze psalm is een danklied na die overwinning. Niet Israëls koning, maar God krijgt daarbij alle eer.

Als dichter wordt koning David (1012 – 972) genoemd. Hij prijst niet alleen zichzelf gelukkig met de zegeningen van zijn hemelse Vader, maar ook de Messias (= Gezalfde), die uit zijn nageslacht zou voortkomen (2Sam.7:8-16, v.5). Daarmee heeft deze psalm ook een Messiaanse betekenis.

Dit danklied bestaat uit drie gedeelten: vers 1-5, 6-8 en 9-14. In het eerste gedeelte (v.1-5) ligt het accent op het verleden. Daarna is vooral het heden in de tijd van de psalmdichter het uitgangspunt (v.6-8). In het laatste gedeelte is het perspectief in de eerste plaats gericht op de toekomst (v.9-14).

1 Een psalm van (of voor) David voor (of van) de dirigent.

In dit gedeelte (v.1-5) ligt het accent op het verleden. Voortdurend wordt God toegesproken door de psalmdichter. Hij bedankt Hem voor zijn zegeningen.

2 Jahweh, door (of in/met) uw kracht is de koning blij,
en wat is hij buitengewoon vrolijk (of wat juicht hij buitengewoon) door (of in/met)
uw redding (of uw heil).

3 Zijn hartenwens (of De begeerte van zijn hart) hebt U aan hem gegeven,
en het verzoek van zijn lippen hebt U (hem) niet onthouden (of tegengehouden). *pauze*

Het Hebreeuwse woord *sela* betekent *pauze* of *rust* om ergens meer nadruk op te leggen.²¹⁰ Omdat dit woord soms ook aan het einde van een psalm staat (Ps.3:9, 24:10, 46:12), is het waarschijnlijk, dat de zangers (tijdelijk) stopten, en de instrumentale muziek de laatste regel (met meer volume) herhaalde. Het woord *sela* staat nooit aan het begin van een psalm.

4 Ja, (of (om)dat) U ontmoet hem (of gaat hem voor) (met) zegeningen van goedheid
(vgl. 2Sam.7:29).

U zet (of stelt/legt/plaatst) aan (= op) zijn hoofd een kroon van zuiver (of glinsterend)
goud.²¹¹

Koning David kreeg in zijn leven een kroon van zuiver goud op zijn hoofd. Het was een kroon die hij met zijn leger had veroverd op de koning van de Ammonieten (2Sam.12:30, 1Kron.20:2, vgl. Ezech.16:12).

5 Leven heeft hij van(uit) U gevraagd.
U hebt aan (of voor/van) hem lengte van dagen gegeven,
eeuwig en altijd.

Blijkbaar werd het leven van de koning bedreigd. Daarom heeft hij aan God gevraagd om te mogen blijven leven.

Hoewel koning David 40 jaren lang zijn volk bestuurde, duurde zijn regering niet eeuwig en

²¹⁰ De vertalers van het oude Hebreeuws naar de Griekse Septuagint in de 3^e eeuw voor Christus vertaalden het woord *sela* met *pauze*.

²¹¹ In het Hebreeuws staat hier *(oe)faz*. Dat was waarschijnlijk een nadere aanduiding over hoe het zuivere goud was verwerkt. Daarom wordt het ook wel vertaald met *fijn goud* (vgl. 2Kron.3:5,8, Job 28:16,19, Ps.19:11^a, 119:127^b, Jer.10:9^a, Dan.10:5^b, enz.).

altijd. Dit geldt echter wel voor zijn koningshuis.²¹² Na zijn dood volgde zijn nageslacht hem op. De troon van David (1012 – 972) en zijn nageslacht zou en zal eeuwig standhouden (2Sam.7:11^b,16). Dit betekent, dat uit hem de Here Jezus zou voortkomen. Koning Jezus zou en zal eeuwig regeren (2Sam.7:8-16). Hij is een grote zegen voor Gods volk. In Jezus Christus (= Jezus Messias/Gezalfde) zal deze psalm volledig worden vervuld.

De psalmdichter neemt in de volgende verzen (v.6-8) vooral het heden van zijn tijd als uitgangspunt.

- 6** Groot is zijn (h)eer(lijkheid) door (of met/in) uw redding.
Majesteit en glorie (of eer/luister/pracht) legt (of zet/plaatst) U op (of over) hem,
- 7** want U stelt (= U geeft) hem zegeningen (= U zegent hem met zegeningen) voor altijd.
U vrolijkt hem op door (of met/in) blijheid met uw gezicht (= door uw blijde gezicht),
- 8** want de koning vertrouwt in (= op) Jahweh,
en door (of met/in) de gunst van de (Aller)hoogste
wankelt hij niet.

Als een gezicht van iemand blijheid en vrolijkheid uitstraalt, word je daar meestal door beïnvloed. Met dit beeld vergelijkt de psalmdichter de blijheid van Gods gezicht. Met andere woorden; als je persoonlijke relatie met de Here goed is, dan word je daar vrolijk van. Je kunt het leven beter aan.

Hier worden niet alle goede eigenschappen van de koning opgesomd, maar het vertrouwen op de God Jahweh staat hier centraal. De koning put zijn kracht uit zijn persoonlijke relatie met Hem (vgl. Ps.20:8^b).

Het laatste gedeelte (v.9-14) gaat in de eerste plaats over de toekomst. Vanuit profetisch perspectief weet de auteur van dit lied, wat er zal gaan gebeuren. De verzen 9-11 leiden naar een hoogtepunt ofwel climax in Gods bestrijding van de vijanden van de koning. Daarbij raakt de tijdsvolgorde volledig naar de achtergrond.

- 9** Uw hand zal [van (of voor)] al uw vijanden vinden (of aantreffen).
Uw rechter(hand) zal uw haters vinden (of aantreffen).
- 10** U zult hen stellen (= maken) als een vurige oven
voor (of van) (= in) de tijd van uw (woedende) gezicht, Jahweh.
In (of Door/Met) zijn woede zal Hij hen verzwelgen (of doorslikken),
en het vuur zal hen verteren (of opeten).

Het lijkt erop, dat de psalmdichter de Here hier vergelijkt met een vuurspuwend en verslindend monster (vgl. Ps.18:9).

²¹² Toen koning David (1012 – 972) als een zeer oude man zijn zoon Salomo (972 – 932) aanwees als zijn opvolger, wenste Batseba, de moeder van Salomo, dat David voor eeuwig zou leven (1Kon.1:28-31). Daarmee bedoelde ze niet, dat in de eerste plaats de stokoude koning nog heel lang op aarde zou leven, maar vooral, dat met de opvolging door haar zoon het koningshuis van David voor altijd zou blijven bestaan (vgl. Neh.2:3, Ps.18:51^b, Dan.2:4, 3:9, 5:10, enz.).

11 Hun vrucht van(uit) de aarde (of het land) zal U te gronde richten
(of verloren laten gaan);
en hun nageslacht (of hun zaad) van(uit) de mensenzonen,

12^a want (of (om)dat/Ja,) zij hebben het slecht voor (of op/over) (= met) U bedoeld
(of gebogen).

Zij hebben een (listig) plan (of een samenzwering) bedacht (of gepland/gesmeed)
(vgl. Nah.1:11).

Hieruit blijkt heel duidelijk, dat de vijanden van de koning ook Gods vijanden zijn. Het waren de haters van de Here (v.9^b), en ze hadden het slecht met Hem voor. Ze wilden zijn volk vernietigen, en Gods verlossingsplan met de mensen doorkruisen. Daarom moe(s)ten ze heel hard worden aangepakt. Achter die vijanden zat het werk van satan, de grote tegenstander van de Here. Ook die tegenstander zal door God definitief worden uitgeschakeld (Op.20:10).

12^b Ze zijn tot niets in staat (of Ze kunnen niets bereiken),

13 want (of (om)dat/Ja,) U zal hen de schouder (of de rug) (voor)zetten
(of stellen/plaatsen/leggen) (= U zal hen aanvallen).

Met (of Door/In) uw pezen (of uw touwen/snaren) zal U (pijlen) op (of over)
hun gezicht (in)richten (of opzetten) (vgl. Hab.3:9, Ps.18:15).

God zou en zal aanvallen, en met zijn schouder naar voren tegen zijn vijanden strijden. Zo zou en zal Hij zijn pijlen op hen richten.

14 Verhef (of Verhoog) U, Jahweh, door (of met/in) uw kracht!

Wij willen zingen, en wij willen musiceren (of met snarenspeel zingen) (van) uw macht
(of uw moed/heldhaftigheid).

De auteur van dit lied wil met volksgenoten de Here lofoffers brengen uit dankbaarheid voor wat Hij voor Israël heeft gedaan.

Deze psalm gaat over Jahweh die strijdt tegen de vijanden van de koning van Israël. Met die koning wordt in eerste instantie David (1012 – 972) bedoeld. Toch heeft die koning ook betrekking op de grote zoon van David: Jezus Christus (v.5). Zo heeft het woord *koning* hier een dubbele betekenis. God de Vader zal ook voor zijn Zoon strijden. Hij zal alle vijanden van de Here Jezus vernietigen, voordat Hij op de nieuwe aarde zijn eeuwige koninkrijk zal stichten (vgl. Ps.110).

Als we vooral vanuit deze invalshoek psalm 21 opnieuw lezen, krijgt het een veel diepere betekenis.

Psalm 22: Mijn God, waarom hebt U mij verlaten?

- 1 Een psalm van David voor de dirigent.
Over kracht in de vroege ochtend.
- 2 Mijn God, mijn God, waarom hebt U mij verlaten.
Ver van mijn redding zijn de woorden van mijn brullen.
- 3 Mijn God, ik roep overdag, en U antwoordt niet,
en 's nachts, en ik heb geen rust.
- 4 U echter, bent heilig.
U bewoont de lofzangen van Israël.
- 5 Op U hebben onze voorvaders vertrouwd.
Zij hebben vertrouwd. U bracht hen in veiligheid.
- 6 Naar U hebben zij geschreeuwd om hulp, en zij zijn bevrijd.
Op U hebben zij vertrouwd, en zij zijn niet beschaamd.
- 7 Ik echter, ben een worm, en geen man;
een smaad van mensen, en een verachte van het volk.
- 8 Allen die mij zien, spotten met mij.
Zij openen de lippen. Zij schudden het hoofd, en zeggen:
- 9 “Wentel het op Jahweh.
Hij zal hem verlossen.
Laat Hij hem wegrukken,
als Hij in hem een genoeg heeft gehad.”
- 10 Ja, U was het, die mij uit de buik heeft geduwd;
die mij me veilig heeft laten voelen op de borsten van mijn moeder.
- 11 Op U ben ik geworpen vanaf de baarmoeder.
Vanaf de buik van mijn moeder bent U mijn God.
- 12 Wees niet ver van mij,
want de nood is dichtbij,
doordat er geen helper is.
- 13 Veel jonge stieren hebben mij omringd.
Machtigen van Basan hebben mij omsingeld.
- 14 Zij hebben hun mond tegen mij opengesperd
als een verscheurende en brullende leeuw.
- 15 Als water ben ik uitgestort,

- en ontwricht zijn al mijn botten.
Mijn hart is als was geworden.
Het is gesmolten in mijn binnenste.
- 16** Verdroogd als een potscherf is mijn kracht,
en mijn tong is aan mijn verhemelte vastgeklampt,
en in het stof van de dood legt U mij neer.
- 17** Ja, honden hebben mij omringd,
een bende slechteriken heeft mij omgeven.
Ze hebben mijn handen en voeten doorboord.
- 18** Ik kan al mijn botten tellen.
Zij kijken toe. Ze zien naar mij.
- 19** Zij zullen mijn kleding onder elkaar verdelen,
en over mijn kleed zullen ze het lot werpen.
- 20** U echter Jahweh, blijf niet ver weg.
Mijn kracht, haast U om mij te helpen!
- 21** Ruk mijn ziel weg van het zwaard;
mijn enige ziel, vanuit de macht van de hond!
- 22^a** Red mij van de muil van een leeuw,
en van de horens van spiesbokken!
- 22^b** U hebt mij geantwoord.
- 23** Ik wil uw naam aan mijn broers verkondigen.
In het midden van een bijeenkomst zal ik U loven.
- 24** Wie ontzag hebben voor Jahweh, looft Hem!
Heel het nageslacht van Jakob eer Hem,
en heb eerbied voor Hem, heel nageslacht van Israël!
- 25** Ja, Hij heeft niet veracht, en Hij heeft niet verafschuwd
het smeekgebed van de vernederde.
Hij heeft zijn gezicht voor mij niet verborgen,
en door mijn schreeuwen om hulp naar Hem heeft Hij naar mij geluisterd.
- 26** Voor U zal mijn lofzang zijn in een talrijke bijeenkomst.
Mijn geloften zal ik betalen tegenover hen die voor Hem ontzag hebben.
- 27** De nederige mensen zullen eten,
en zij zullen verzadigd zijn.

- Wie Jahweh zoeken, zullen Hem loven.
 Hun harten zullen voor altijd leven.
- 28** Alle einden van de aarde zullen het zich herinneren,
 en zij zullen zich bekeren tot Jahweh,
 en alle geslachten van de heidenvolken
 zullen zich neerbuigen voor uw gezicht,
- 29** want van Jahweh is het koningschap,
 en Hij is de Bestuurder onder de heidenvolken.
- 30** Alle welgestelde mensen van de aarde hebben gegeten.
 Zij bogen zich neer.
 Allen die in het stof neerdalen,
 voor zijn gezicht zullen ze bukken,
 en mijn ziel zal voor Hem leven.
- 31** Mijn nageslacht zal Hem dienen.
 Er zal van de Heer verkondigd worden aan de komende generatie,
- 32** en zij zullen zijn rechtvaardigheid bekend maken
 aan een volk dat geboren wordt,
 omdat Hij het heeft gemaakt.

In deze psalm klaagt de dichter, omdat hij zich door God in de steek gelaten voelt (v.2,3). Daardoor kunnen zijn vijanden hem ernstig bedreigen (v.12,16^b) en bespotten (v.7-9,18^b). Ze willen hem vermoorden (v.13,14,17,21,22^a).

Als auteur wordt David (1012 – 972) genoemd. Het lijkt er sterk op, dat het hier gaat over de tijd waarin hij vervolgd werd door koning Saul (1033 – 1012). Het valt namelijk op, dat in deze psalm geen enkel gebed om wraak voor zijn vijanden voorkomt. Die vijanden waren dus geen andere volken die de staat Israël wilden vernietigen. Bovendien vraagt David zich in dit lied af, waarom God hem had verlaten, en Hij in eerste instantie niet naar hem scheen te luisteren. Hij wist blijkbaar niet, waarom deze gevaren hem overkwamen. Een belijden van schuld voor zijn grove zonden ontbreekt. Bij de latere opstanden, waaronder ook die van zijn zoon Absalom, wist hij dat wel. Dat hoefde hij dus niet aan de Here te vragen. Het was de straf voor zijn zonde met Batseba (2Sam.12:10-12). Tegenover koning Saul koesterde David geen wraakgevoelens, maar hij vroeg zich wel af, waarom hij deze ellende moest meemaken.

Psalm 22 bestaat uit drie gedeelten: vers 1-11, 12-2 2^a en 22^b-32. In het begin staat, wie de schrijver is (v.1). De psalmdichter vraagt, waarom God hem heeft verlaten, waardoor zijn vijanden hem kunnen bespotten. Hij verwijst daarbij naar situaties in het verleden, waarin de Here wel hielp, en voor hem en voor zijn voorgelacht zorgde (v.2-11). David beschrijft in de volgende verzen (v.12-22^a), hoe hij zijn ellendige situatie beleeft. Hij bidt opnieuw dringend om hulp en verlossing. In het laatste gedeelte (v.22^b-32) weet hij, dat God hem heeft geantwoord. Hij roept zijn volksgenoten op om samen met hem de Here te loven en Hem te dienen. Ook spreekt hij zijn vertrouwen in God uit.

1 Een psalm van (of voor) David voor (of van) de dirigent.

Over kracht (of Over hulp) van (= in) de vroege ochtend (of de dageraad).

Blijkbaar had de dichter een angstige nacht doorgebracht, en kwam hij tot rust toen de eerste zonnestralen tevoorschijn kwamen.

De schrijver vraagt in de volgende verzen (v.2-11), waarom God hem heeft verlaten, waardoor zijn vijanden hem kunnen bespotten. Hij verwijst daarbij naar situaties in het verleden, waarin de Here wel hielp, en voor hem en voor zijn voorgeslacht zorgde. David begrijpt niet, waarom God hem nu niet redt uit zijn nare en levensbedreigende situatie.

2 Mijn God, mijn God, waarom hebt U mij verlaten (of achtergelaten/verwaarloosd).

Ver van(uit) mijn redding zijn de woorden van mijn brullen (of mijn jammerklachten).

De auteur van dit lied klaagde niet in de eerste plaats over wat zijn vijanden hem aandeden. Hij wist, dat zij dit alleen konden doen, doordat God het toeliet. Hij voelde zich door Hem verlaten, zonder dat er sprake was van zware structurele zonden. De vraag waarom de Here dit liet gebeuren, kwelde zijn gedachten.

Davids vertrouwen in zijn hemelse Vader bleef. Hij sprak nog steeds over *mijn God*. Het lukte satan niet dat vertrouwen in de Here te beschadigen. De psalmdichter wist, dat hij bij Hem terecht kon. Daarom brulde hij het uit als een leeuw. Terwijl God bij David eerst nog zweeg, bleef hijzelf roepen en schreeuwen. Een oosterling is daarin meestal uitbundiger, dan de mensen in de westerse wereld.

Zoals David in het eerste deel van dit vers naar de Here riep, zo vroeg vele eeuwen later de Here Jezus aan het kruis ook, waarom zijn Vader in de hemel Hem had verlaten (Mat.27:46, Mark.15:34).²¹³ Via het motief *door God verlaten zijn* vergeleek Gods Zoon zijn situatie met die van zijn voorvader David (1012 – 972).²¹⁴ Daarmee herinnerde Hij zijn toehoorders aan de profetieën in deze psalm, die duiden op zijn lijden.

3 Mijn God, ik roep overdag, en U antwoordt niet,
en 's nachts, en ik heb geen rust (of geen stilte).

4 en U (= U echter,) bent heilig.

U bewoont (of U zit op) de lof(zangen) van Israël.

God is heilig. Hij staat apart, en Hij heeft geen deel aan de zonde. Daarmee is Hij ook rechtvaardig, en daar vertrouwt de schrijver van psalm 22 op.

De Here is het belangrijkste onderwerp van de lofzangen van Israël. Die lofzangen gaan voor een groot deel over de grote daden die de hemelse Vader voor zijn kinderen ofwel zijn dienaars heeft gedaan.

Als God de lofzangen van zijn volk graag wil horen, waarom helpt Hij dan niet, zodat de dichter Hem eveneens kan loven. Hij heeft de voorvaders toch ook geholpen?

²¹³ Eloï, Eloï, lema sabachtani (= Mijn God, mijn God, waarom hebt U mij verlaten). De Here Jezus zei aan het kruis niet Eli, Eli, lama *azabtani* (= Hebreeuws), maar Eloï, Eloï, lema sabachtani (= Aramees). Zo zei Hij ook *Abba* (= Aramees) (Mark.14:36, Gal.4:6). Blijkbaar was de omgangstaal van de Heiland en de Joden uit zijn tijd Aramees. Die taal is aan het Hebreeuws verwant.

Bijna altijd wordt God in de (Hebreeuwse) Bijbel in het meervoud aangesproken met *Elohim*. Opvallend is, dat in dit geval de Here Jezus zijn Vader persoonlijk aansprak in enkelvoud: *Eloï* (= *God-mijn*, ofwel *mijn God*).

²¹⁴ Een motief is de kleinste concrete eenheid binnen een verhaal. Zo heb je bijvoorbeeld het motief van Immanuël, het Lam, het kruis en de pottenbakker, enz., enz.

- 5 In (= Op) U hebben onze (voor)vaders vertrouwd.
Zij hebben vertrouwd. U bracht hen in veiligheid (of U verlost hen).
- 6 Naar U hebben zij geschreeuwd (om hulp), en zij zijn bevrijd (of ontsnapt).
In (= Op) U hebben zij vertrouwd, en zij zijn niet beschaamd.

In de tijd van de richters bijvoorbeeld, waarin het volk Israël de Here steeds verliet, luisterde Hij naar hen, als ze in hun nood naar Hem riepen (Richt.2:18).

De verzen 5 en 6 vormen een tegenstelling met vers 2, waarin de auteur klaagt, omdat hij zich door God verlaten voelt.

In de tweede helft van dit gedeelte raakt David door heftige emoties overmand. Op een hyperbolische (= overdreven) manier schets hij zijn angsten en belevingen. Mede daardoor wordt hij vanuit zijn ellendige situatie door Gods Geest aangestuurd met voorspellingen over een verre toekomst. Met het onderstaande vers beginnen de profetieën over het lijden van de Here Jezus.

- 7 En ik (= Ik echter,) ben een worm, en geen man;
een smaad van een mens (= van mensen), en een verachte van het volk.

De psalmdichter beleefde een grote tegenstelling tussen de almachtige heilige God (v.4) en zichzelf. Hij voelde zich vrijwel waardeloos.

De Here Jezus moet zich ook zo hebben gevoeld. Hij werd door het grootste deel van zijn volksgenoten veracht (Jes.53:3, Joh.6:60-71). Voordat Hij werd gekruisigd, werd Hij zo beestachtig geslagen en gruwelijk mishandeld, dat Hij nog nauwelijks de uitstraling van een man had. Als mens was Hij amper nog te herkennen (Jes.52:14).

- 8 Allen die mij zien, spotten naar (of van/voor) (= met) mij.
Zij openen [met (of door/in)] de lip(pen). Zij schudden het hoofd (of Zij slingeren het hoofd heen en weer)(, en zeggen):

Het hoofd schudden gebeurde hier niet uit medelijden, maar het was een uiting van spottende verbazing (2Kon.19:21, Ps.44:15, 109:25, Jes.37:22, Jer.18:16, 48:27, Klaag.2:15, Mat.27:39, Mark.15:29).

- 9 “Wentel (of Rol) (het) naar (= op) Jahweh.
Hij zal hem verlossen (of hem in veiligheid brengen).
Laat Hij hem wegrukken (of bevrijden),
als (of (om)dat/want/Ja,) Hij in (of door/met) hem een genoeg heeft gehad
(of als Hij [in] hem heeft gewenst/begeerd) (vgl. Mat.27:43).”

De auteur van dit lied moet diep gekwetst zijn geweest door die smalende en verachtende woorden. Hij zou wel hebben gezondigd, want als de Here hem genegen was, dan zou Hij hem vast wel bevrijden.²¹⁵ Door deze verkeerde gedachtegang probeerde de satan (= de tegenstander) het vertrouwen van David op God te ondermijnen. Hij zou zijn dienaar vast wel in de steek hebben gelaten.

²¹⁵ Deze liberale en liefdeloze houding is eveneens terug te vinden in de verschillende vormen van de welvaarts-theologie. Als je God trouw dient, dan gaat alles in je leven voor de wind. Zo dachten de heidenen ook over hun afgoden. Vandaag is dit nog steeds in allerlei religies terug te vinden. In het bijbelboek Job bijvoorbeeld gaat de Here dwars tegen deze liefdeloze opvatting in.

Op dezelfde manier spotten verscheidene Joden met de Here Jezus, toen Hij aan het kruis hing (Mat.27:39-44, Mark.15:29-32, Luk.23:35,39).

10 Ja, (of (om)dat) U was (het), die mij (van)uit de buik heeft geduwd (of heeft gestoten); die mij me veilig heeft laten voelen (of mij heeft laten vertrouwen) op (of tegen/over) de borsten van mijn moeder.

11 Op (of Over) U ben ik geworpen vanaf de baarmoeder.
Vanaf de buik van mijn moeder bent U mijn God.

Vanaf de tijd dat de psalmdichter in de buik van zijn moeder ontstond, was Jahweh zijn God. Hoewel hij zich veilig voelde aan haar borst, was het vooral de Here, die voor hem had gezorgd. Zo beschermende God de Vader veel eeuwen later ook zijn opgroeiende Zoon bijvoorbeeld tegen de wrede koning Herodes (37 – 4) (Mat.2:13-16).

In de volgende verzen (v.12-22^a) beschrijft David (1012 – 972), hoe hij zijn ellendige situatie beleeft. Hij bidt opnieuw dringend om hulp en verlossing.

12 Wees niet ver van(af) mij,
want (of (om)dat/Ja,) de nood (of de benauwdheid) is dichtbij,
doordat (of (om)dat/Ja,) er geen helper is.

In deze psalm is dit vers het eerste rechtstreekse gebed om hulp. Het begint met de tegenstelling: God is ver weg, en de nood is dichtbij. De schrijver van dit lied voelde een grote afstand tussen zichzelf en de Here (v.2), en hij wilde juist dicht bij zijn hemelse Vader zijn.

13 Veel (jonge) stieren hebben mij omringd (of omsingeld).
Machtigen (of Krachtigen) van Basan hebben mij omsingeld.

Ten oosten van het Meer van Galilea lag het vruchtbare gebied Basan. Het was heel geschikt voor vee (Num.32:1, Deut.32:14, Ps.68:16, Jes.2:13, Jer.50:19, Ezech.39:18, Am.4:1). Daar waren sterke runderen met grote horens.

De vijanden van de psalmdichter die hem hadden omsingeld, worden hier vergeleken met jonge goed doorvoede stieren in de kracht van hun leven. Zo'n situatie is levensgevaarlijk. De geweldige kracht van een jonge volgroeide stier wordt door veel mensen nog onderschat!

Een omsingeling van David en zijn mannen door het leger van koning Saul (1033 – 1012) heeft inderdaad plaatsgevonden in het woestijngebied in het zuiden van Israël. Alleen door een wonderlijk ingrijpen van de Here werd hij gered (1Sam.23:25-28).

De hyperbolische (= overdreven) beelden waarin de oosterling David (1012 – 972) schreef, gebruikte de Here om zijn dienaar te laten profeteren over het lijden van de Here Jezus. (Blijkbaar was God veel dichterbij de auteur van psalm 22 dan hijzelf doorhad!) De overpriesters, schriftgeleerden en Farizeeën gedroegen zich tegenover Jezus Christus als wrede wilde dieren (Mat.26:59,67,68, Mark.14:55,65, Luk.23:13-25, Joh.18:39,40, 19:6^a,15,16).

14 Zij hebben hun mond tegen mij opengesperd (of geopend) (vgl. Job 16:10^a, Ps.35:21)
(als) een verscheurende en brullende leeuw.

15 Als water ben ik uitgestort (of uitgegoten/vergoten),
en ontwracht (of verdeeld/gescheiden) zijn al mijn botten.

Mijn hart is als was geworden.

Het is (weg)gesmolten (of opgelost/verdwenen) in [het midden van] mijn binnenste.

De schrijver van dit lied voelde zich omringd met vijanden die hij met stieren en leeuwen vergeleek. Daardoor voelde hij zich verlamd van angst en krachteloos. Het leek, alsof zijn lichaam niet goed meer functioneerde.

Het hart zag men in die tijd als de kern en vertegenwoordiging van de hele mens. Het hart was de oorsprong van al het leven (Spr.4:23). Dit blijkt uit de parallellismen die in de Bijbel voorkomen (Ps.13:3, 16:9, 19:9, 24:4, 26:2, Spr.2:2,10, 3:1, 4:21, 5:21, 7:24,25).²¹⁶ Wanneer het hart als gesmolten is, dan is er geen moed en kracht meer over. Dat vult de psalmdichter met nog meer beeldend taalgebruik in de volgende verzen verder aan.

Aan het kruis werd het bloed van Jezus uit zijn vele wonden als water uitgestort. Na urenlang aan de spijkers te hebben gehangen, raakten zijn botten ontwricht. Met zijn hart smolt zijn leven uit Hem weg.

- 16** Verdroogd als een (pot)scherf is mijn kracht,
en mijn tong (of mijn taal) is aan mijn verhemelte vastgeklampt (of gekleefd),²¹⁷
en naar (= in) het stof (of de as) van de dood legt (of zet/plaatst) U mij (neer).

Alleen doordat God toeliet, wat Davids vijanden deden, konden ze zijn leven bedreigen. De auteur beleefde het, alsof de Here hem in het voorportaal van de dood neerlegde.

In de brandende zon van het hete klimaat in Israël zei de Here Jezus vlak voordat Hij stierf aan het kruis, dat Hij dorst had. Daarmee sprak Hij ook overeenkomstig de woorden van dit vers. Volgens de evangelist Johannes was daarmee deze profetie van David volledig in vervulling gegaan (Joh.19:28).

In de volgende 3 verzen vergelijkt David zijn situatie met een halfdode man die aan de kant van de weg ligt, en door honden wordt gebeten. Als hij straks dood is, willen schooiers van de straat zijn kleren stelen, en onderling verdelen.

- 17** Ja, (of (om)dat/want) honden hebben mij omringd (of omsingeld),
een bende slechteriken heeft mij omgeven (of omcirkeld/omringd).
Ze hebben mijn handen en voeten doorboord (of uitgegraven).²¹⁸

In die tijd zwierven wilde honden in en om de steden en dorpen overal rond (1Kon.14:11^a, 16:4^a, 21:24^a). Ze leefden van kadavers en kleinere dieren (Ex.22:31, 1Kon.21:19,23, 2Kon.9:10,34-36). Ook vandaag is dat in sommige dorpen van Israël nog zo. Straathonden werden en worden daar als verachtelijk, smerig en onrein beschouwd (1Sam.17:43, 2Sam.16:9, Mat.7:6, Op.22:15). Een halfdood iemand die aan de kant van de weg lag, kon heel gemakkelijk een prooi worden voor een roedel van deze wilde dieren (vgl. Ex.11:7, 1Kon.14:11^a). De dichter schetst hier een beeld, waarin hij als een halfdode man door de onreine honden zal worden opgegeten. Met zijn handen en voeten zouden ze net zijn begonnen.

²¹⁶ Bij een parallellisme staan 2 of meer (bij)zinnen bij elkaar. Die zinnen zeggen met andere woorden min of meer hetzelfde, waardoor ze elkaar aanvullen en ophelderden. Dit kwam in de Hebreeuwse literatuur veel voor.

²¹⁷ In de Hebreeuwse tekst(en de Vulgaat) staat *aan mijn kaken*. De Griekse handschriften hebben hier het woord *keel*. In de Dode Zeerollen is dit stukje tekst verloren gegaan. Waarschijnlijk heeft er oorspronkelijk *verhemelte of bovenkaak* gestaan.

²¹⁸ In de Hebreeuwse tekst staat hier *Als een leeuw zijn mijn handen en voeten*. De Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de Dode Zeerol over deze tekst vermelden echter *Ze hebben mijn handen en voeten doorboord (of uitgegraven)*. Op grond daarvan is voor *doorboord (of uitgegraven)* gekozen.

De Here Jezus wordt gekruisigd.

Dit is echter bij David (1012 – 972) nooit gebeurd. Deze profetie werd vervuld, toen Romeinse soldaten bij de kruisiging van de Here Jezus de spijkers door zijn handen en voeten sloegen (Jes.53:5, vgl. Zach.12:10, Joh.20:25,27).

18 Ik kan (of zal) al mijn botten (her)tellen (of herhalen/verkondigen).

Zij kijken toe (of kijken om/zien (om)/letten op).

Ze zien in (of met/door) (= naar) mij.

De schrijver van deze psalm heeft het hier over een man die zo mager is, dat zijn botten duidelijk zichtbaar zijn geworden, zodat hij ze kan tellen. De schooiers van de straat doen niets om deze man te helpen. Integendeel, ze kijken toe, en laten hem doodgaan, zodat ze zijn kleren kunnen meenemen.

Ook de Here Jezus zou van zijn uitgemergelde naakte lichaam zijn botten kunnen tellen. De mensen om Hem heen zouden zich met schroom en afschuw om moeten keren, maar schaamteloos bleven ze zijn blote en lijdende lichaam aankijken als een schouwspel.

19 Zij zullen mijn kleding onder elkaar verdelen (of toewijzen)
(of Zij verdelen mijn kleding onder elkaar),²¹⁹

en over mijn kleed (of mijn gewaad) zullen ze het lot (neer)werpen (of laten vallen).

De losse kledingstukken konden ze onder elkaar verdelen, maar het gewaad of kleed dat aan één stuk was geweven, zouden ze onderling moeten verloten.

Ook die verdeling van kleren is David nooit overkomen. Deze profetie van de psalmdichter is in vervulling gegaan, toen enkele Romeinse soldaten de kleren van de Here Jezus onderling verdeelden (Mat.27:35, Mark.15:24, Luk.23:34^b).²²⁰ De apostel Johannes vermeldt dit in zijn evangelie expliciet als de vervulling van deze openbaring van de Here (Joh.19:23,24).

David bidt in de onderstaande verzen (v.20-22^a) concreet om hulp. Hij vraagt de Here precies, wat hij heel graag wil. Het gebed opent met een herhaling van het begin van het eerste gebed uit vers 12, en breidt dat verder uit.

20 En U (= U echter) Jahweh, blijf (of wees) niet ver weg.

Mijn kracht, haast U om mij te helpen!

God was Davids kracht. Alleen van Hem verwachtte hij uitkomst.

21 Ruk mij(n ziel) weg (of Bevrijd/Red mij(n ziel)) van(uit) het zwaard;

mijn enige (of enkele/eenzame) (ziel), vanuit de hand (= de macht) van de hond!

In de vergelijking met het beeld van de halfdode man is de *ziel* ofwel het leven het *enige* wat de auteur van dit lied nog heeft. Hij vraagt in dit vers dus, of God zijn leven wil sparen.

In het slot van dit gedeelte worden de vijanden van de schrijver van psalm 22 met *de* verslindende *muil van een leeuw* en met *de* gevaarlijke *horens van spiesbokken* vergeleken. Die grote spiesbokken zijn heel goed vergelijkbaar met de eerder genoemde jonge sterke stieren van Basan (v.13).

22^a Red mij van(uit) de mond (= de muil) van een leeuw,

en van(uit) de horens van spiesbokken!

²¹⁹ In de Hebreeuwse taal van die tijd was tussen de onvoltooid tegenwoordige tijd van een werkwoord (b.v. ik verdeel) en de onvoltooid toekomstige tijd (b.v. ik zal verdelen) geen verschil! Bij de vertaling naar het Nederlands moet mede op grond van het tekstverband een keus worden gemaakt.

²²⁰ Zie eventueel Turenhout T. van, Het Evangelie via de apostel Matteüs, Grijskerk, 2024.

Hier volgt het grote keerpunt in deze psalm. Het gebed van David (1012 – 972) is blijkbaar niet voor niets geweest, want in het laatste gedeelte van dit lied (v.22^b-32) weet hij, dat God hem heeft geantwoord. Daarvoor bedankt hij zijn hemelse Vader, en hij belooft Hem, dat hij zijn heilige naam onder zijn volksgenoten wil eren. Hij wil ze oproepen om samen met hem de Here te loven (v.22^b-27). Alle mensen van de wereld moeten Hem dienen (v.28-32). Ook spreekt de dichter zijn vertrouwen in God uit.

22^b U hebt mij geantwoord.

Niet alleen David kreeg antwoord. Ook het gebed van de Zoon van God werd verhoord, toen Hij aan het kruis na 3 uren duisternis over het land riep: “Mijn God, mijn God, waarom hebt U mij verlaten (vgl. v.2).” Het licht brak door, en zijn Vader was weer bij Hem (Mat.27:45,46,50, Mark.15:33,34,37, vgl. Luk.23:44-46, Joh.19:30).

23 Ik wil uw naam aan (of naar/voor/van) mijn broers verkondigen
(of herhalen/rondvertellen).

In het midden van een bijeenkomst zal ik U loven (of prijzen).

De Here Jezus noemde iedereen die gehoorzaam naar God de Vader wil luisteren, zijn broer of zus (Mat.12:46-50, 25:40, 28:10, Luk.8:19-21, Joh.20:17). De apostel Paulus bevestigde dit, en citeerde daarbij het 23^e vers van deze psalm (Hebr.2:11^b,12). Via zijn apostelen maakte Gods Zoon de naam van zijn Vader aan de hele wereld bekend.

Met dit vers eindigt het Messiaanse gedeelte van deze psalm.

De auteur van dit lied nam zich voor om in een bijeenkomst God te loven. Zijn broers waren zijn gelovige volksgenoten. In het volgende vers roept hij zelfs heel het volk Israël op om de naam van de Here te eren en te eerbiedigen.

24 Wie ontzag hebben voor Jahweh (of Wie Jahweh vrezen), looft (of prijst) Hem!

Heel het nageslacht (of het zaad) van Jakob (ver)eer[t] (of verheerlijk[t]) Hem,
en heb[t] eerbied vanuit (= voor) Hem, heel nageslacht (of heel het zaad) van Israël!

25 Ja, (of want/(om)dat) Hij heeft niet veracht (of geminacht),

en Hij heeft niet verafschuwd

het smeekgebed van de vernederde (de arme/ellendige).²²¹

Hij heeft zijn gezicht van(uit) (= voor) mij ²²² niet verborgen (of verstopt),

en door (of met/in) mijn schreeuwen (of geschreeuw) ²²³ (om hulp) van (= naar) Hem
heeft Hij naar mij geluisterd.²²⁴

²²¹ In de Hebreeuwse tekst staat hier *de vernedering van de vernederde*. Het gaat echter in deze psalm over een smeekgebed van David. Ook het tweede gedeelte van dit vers duidt daarop. Daarom is voor *het smeekgebed van de vernederde* uit de Griekse handschriften(en de Vulgaat) gekozen.

Na het begin van vers 20 is de rest van psalm 22 in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

²²² In de Hebreeuwse tekst staat hier *voor hem*. David zou plotseling over zichzelf spreken, alsof hij iemand anders was. Dit ligt niet zo voor de hand. Daarom is voor de weergave van de Griekse handschriften(en de Vulgaat) gekozen.

²²³ In de Hebreeuwse tekst staat hier *zijn geschreeuw*. Wie er dan heeft geschreeuwd is minder of misschien wel helemaal niet duidelijk. Daarom is voor de weergave van de Griekse handschriften(en de Vulgaat) gekozen.

²²⁴ In de Hebreeuwse tekst staat hier *naar hem geluisterd*. Op grond van de Griekse handschriften(en de Vulgaat) is deze overschrijffout hersteld. Blijkbaar zijn er in dit vers nogal wat kleine kopieerfouten gemaakt. In de Hebreeuwse taal berust dit iedere keer op kleine verschillen.

- 26** Van(uit) (= Voor) U zal mijn lof(zang) zijn in een talrijke bijeenkomst.
Mijn geloften zal ik (terug)betalen (of vergoeden/inlossen/voltoeien) tegenover hen
die voor Hem ontzag hebben (of die Hem vrezen).
- 27** De nederige(mense)n (of De armen/ellendigen) zullen eten,
en zij zullen verzadigd (of voldaan) zijn.
Wie Jahweh (onder)zoeken (of om raad (of advies) vragen), zullen Hem loven
(of prijzen).
Hun harten zullen ²²⁵ voor altijd leven.

De psalmdichter heeft het in dit vers over een maaltijd waarmee nederige mensen worden verzadigd. Dit had te maken met een vredeoffer. Dat was een slachtoffer waarbij de vette stukken werden verbrand. De rest van het dier werd opgegeten (Lev.3, 7:11-15). Het ligt voor de hand, dat tijdens de maaltijd ook de naam van de Here werd geloofd, en dat Hij daarbij werd bedankt (Lev.7:12,13). Een deel van het vredeoffer was voor de priesters (Lev.7:28-34).

Het vredeoffer is daarbij de voorloper van het (nieuwtestamentische) heilig avondmaal (vgl. Jes.25:6), en van het bruiloftsmaal van het Lam (Op.19:9).

De harten van de mensen die de Here willen dienen, zullen Hem loven. Zij zullen altijd leven. Iedereen die in Hem gelooft, heeft eeuwig leven (Joh.3:16,36^a, 5:24, 6:47,54).

Overall op de aarde zullen mensen zich bekeren, en zich die rijke belofte van God herinneren. Wie Hem gelovig dient, zal dankzij het verlossingswerk van Jezus Christus eeuwig leven. Dit herdenken de gelovige mensen over heel de wereld onder andere door de viering van het heilig avondmaal (Mat.26:26-29, Mark.14:22-25, Luk.22:15-20, 1Kor.10:16,17, 11:23-26).

- 28** Alle einden van de aarde (of van het land) zullen (het) zich herinneren,
en zij zullen omkeren (of terugkeren) naar (= zij zullen zich bekeren tot) Jahweh,
en alle geslachten (of alle families) van de (heiden)volken
zullen zich neerbuigen (of zich neerwerpen) voor (of naar/van) uw gezicht (= voor U),
- 29** want van (of voor) Jahweh is het koningschap (of het koninkrijk),
en (Hij is) de Bestuurder (of de Heerser) onder (of in/met/door) de (heiden)volken.

Alle geslachten van de heidenvolken zullen vrijwillig of verplicht moeten buigen voor de almacht van Jahweh, want Hij is koning. Dit geldt niet alleen voor de vernederde mensen en de zwakken in de samenleving, maar ook voor de rijke mensen.

- 30** Alle welgestelde(mense)n ²²⁶ van de aarde (of van het land) hebben gegeten.
Zij bogen zich neer (of Zij wierpen zich neer).
Allen die in het stof (of in de as) (= in de aarde) (zullen) neerdalen,²²⁷

²²⁵ In de Hebreeuwse tekst staat hier *Jullie hart zal*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de context is voor *Hun harten zullen* gekozen. Het past beter bij het tekstverband, waarbij in deze verzen (27,28,30) de 3^e persoon meervoud (zij/ze-vorm) wordt gebruikt.

²²⁶ Letterlijk staat hier *alle vetten*. Met *vet* wordt hier *vruchtbaar* of *welgesteld* bedoeld.

²²⁷ In de Hebreeuwse taal van die tijd was tussen de onvoltooid tegenwoordige tijd van een werkwoord (b.v. ik daal neer) en de onvoltooid toekomstige tijd (b.v. ik zal neerdalen) geen verschil! Bij de vertaling naar het Nederlands moet mede op grond van het tekstverband een keus worden gemaakt. Ook beide betekenissen (tegenwoordige en toekomstige tijd) kunnen worden bedoeld.

voor (of naar/van) zijn gezicht zullen ze bukken (of knielen/een knieval maken),
en mijn ziel (= en ik) zal voor Hem (op)leven (of herleven).²²⁸

Niet alleen de nederige mensen moesten eten van de offermaaltijd. Ook de welgestelde mensen moesten eraan deelnemen. Die maaltijd moest mensen verenigen.

Met *allen die in het stof (zullen) neerdalen* wordt de sterfelijkheid van ieder mens op aarde aangeduid. Of je nu welgesteld bent, of niet, ieder mens is sterfelijk.

De psalmdichter laat in vers 30 in het midden voor welke god de welgestelde mensen zich hebben neergebogen, en aan welke maaltijd ze hebben deelgenomen. Het maakt echter niet uit. Alle mensen zullen voor Jahweh moeten bukken. Dit is juist een extra reden om Hem te dienen, en Hem vrijwillig uit liefde te eren.

David (1012 – 972) had zijn keus al gemaakt. Hij wilde met zijn nageslacht de Here dienen.

31 Mijn nageslacht (of Mijn zaad) zal Hem dienen.²²⁹

Er zal van (of voor/naar) de Heer verkondigd (of verhaald/herhaald/geteld) worden
aan (of naar/voor/van) de komende generatie,²³⁰

32 ²³¹ en zij zullen zijn rechtvaardigheid bekend maken (of vertellen/berichten)
aan (of naar/voor/van) een volk dat geboren wordt (of is) (vgl. Ps.102:19),
(om)dat (of want/Ja,) Hij (het) heeft gemaakt (of gedaan).

Hoewel er ook ongelovige koningen bij het nageslacht van David waren, heeft in elk geval een groot deel ervan de Here gediend. Van generatie op generatie is over God, over zijn rechtvaardigheid en over zijn (verlossings)daden verteld.

Met *een volk dat geboren wordt* wordt het volgende geslacht bedoeld (Joz.5:5, Ps.102:19). Nog steeds wordt aan de volgende generatie, die de Here heeft geschapen, over hun Maker en zijn rechtvaardige daden gesproken. Dat zal door blijven gaan tot de laatste dag van deze wereld.

²²⁸ In de Hebreeuwse tekst staat hier *en zijn ziel heeft hij niet levend (of niet in leven) gehouden*. In hoeverre een ziel kan sterven is nog maar de vraag. Op grond van het tekstverband met het volgende vers en de betere kwaliteit van de Griekse handschriften(en de Vulgaat) in dit gedeelte is voor *en mijn ziel zal voor Hem leven* gekozen.

²²⁹ In de Hebreeuwse tekst staat hier *Het nageslacht zal Hem dienen*. Welk nageslacht hier wordt bedoeld blijft een beetje vaag. Mede daarom is voor de weergave van de Griekse handschriften(en de Vulgaat) gekozen.

²³⁰ Het woord *komende* staat in de Hebreeuwse tekst in een iets andere vorm aan het begin van het volgende vers. Op grond van de Griekse handschriften(en de Vulgaat) is het weer in het slot van 31 teruggezet. Anders blijft het een beetje onduidelijk, welke generatie hier wordt bedoeld.

²³¹ In de Hebreeuwse tekst begint dit vers met *Zij zullen komen*. Evenals bij de Griekse handschriften(en de Vulgaat) ontbreekt het hier, omdat het bij het slot van vers 31 hoort. (Zie de vorige voetnoot.)

Psalm 23: Jahweh is mijn herder.

1^a Een psalm van David.

1^b Jahweh is mijn herder, ik zal niet ontbreken.

2 In groene weiden laat Hij mij neerliggen.

Hij leidt mij naar rustige wateren.

3 Hij herstelt mijn ziel.

Hij leidt mij in sporen van rechtvaardigheid om zijn naam.

4 Ook als ik door een dal van de schaduw van de dood ga,

heb ik geen ontzag voor het kwaad,

want U bent bij mij.

Uw stok en uw staf, zij ondersteunen mij.

5 U maakt voor mij een tafel klaar

voor de ogen van mijn vijanden.

U hebt mijn hoofd met olie gezalfd.

Mijn beker is boordevol.

6 Zeker, goedheid en gunst zullen mij achtervolgen

alle dagen van mijn leven.

Ik zal in het huis van Jahweh terugkeren

tot in lengte van dagen.

In deze psalm wordt God vergeleken met een herder die erg goed voor zijn schapen zorgt. Zo zorgt de Here als een gastheer voor zijn kinderen. Ondanks de ellendige situatie waarin de dichter zit, spreekt hij zijn volledige vertrouwen in Hem uit.

Als auteur wordt David genoemd. Op het moment dat hij deze psalm maakt, is hij op de vlucht voor koning Saul (1033 – 1012) (Zie uitleg v.6).

Dit lied bestaat uit drie gedeelten: vers 1-4, 5 en 6. Eerst wordt de naam van de dichter genoemd (v.1^a). Daarna vergelijkt David de Here met een goede herder (v.1^b-4). Dan volgt de vergelijking met een gulle gastheer (v.5). Tenslotte vat de dichter zijn vertrouwen in God nog eens kort samen (v.6).

1^a Een psalm van (of voor) David.

1^b Jahweh is mijn herder, ik zal niet ontbreken (of ik zal geen gebrek hebben).²³²

²³² *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde beteke-

Bij David, die zelf herder was geweest (Ps.78:70,71), sprak de vergelijking van God met een herder sterk aan. Het beeld van de Here als herder van zijn volk komt veel vaker in de Bijbel voor (Ps.79:13, 80:2, 95:7, 100:3, Jes.40:11, Jer.31:10, enz.). Dat Hij de herder van David is, betekent, dat de dichter kan rekenen op zijn bescherming en verzorging. Hiermee zegt David ook, dat hij de Here moet volgen, zoals een schaap de herder volgt. Verstandige schapen luisteren naar de stem van de herder (Ps.95:7, Joh.10:3-5,27).

Met een herder wordt in de Bijbel ook vaak een koning bedoeld (2Sam.5:2, 1Kon.22:17, 2Kron.18:16, Ps.78:71, Jes.44:28, Jer.3:15). Als David zegt, dat de Here zijn herder is, betekent dat dus ook, dat hij Hem als zijn koning wil dienen.

Het beroep van een herder was in die tijd erg zwaar en levensgevaarlijk. Voortdurend moest de herder verder trekken om goede plaatsen op te zoeken. Om die goede plaatsen werd ook wel ruzie gemaakt of gevochten (Gen.13:7,8, Ex.2:17). De schapen moesten bovendien dag en nacht worden beschermd tegen wilde dieren zoals beren en leeuwen (1Sam.17:34,35, Am.3:12^a). 's Nachts werd en wordt het behoorlijk koud, en het kan dan in Israël zelfs vriezen. In onrustige tijden konden schapen door rovers worden meegenomen. Kortom, het bestaan van een herder was hard.

2 In (of Door/Met) groene weiden (of verblijfplaatsen) laat Hij mij (neer)liggen.

Hij (ge)leidt (of brengt) mij naar (of (vlak) aan/op/over) rustige (of kalme) wateren.

De grazige weiden waren geen ingezaaide groene weilanden, zoals bij ons het geval is. Het regent in Israël veel minder vaak dan in ons land. Er groeide alleen spontaan wat gras en andere eetbare planten in de buurt van schaduwrijke bomen, die toen veel vaker voorkwamen dan in de huidige staat Israël (vgl. 2Sam.18:8,9).²³³ Ook in oases en wadi's was wel wat eetbaars te vinden. De schapen konden daar eveneens fris water drinken, en vooral in de hete middag wat uitrusten (Hoog.1:7).

3 Hij herstelt mijn ziel (= mijn leven).

Hij (ge)leidt mij in sporen van rechtvaardigheid om zijn naam.

Door de goede verzorging herstelt God iedere keer opnieuw het leven van zijn dienaren. Zij hebben echte vrede in hun hart. Hun leven is nooit zinloos.

De Here helpt zijn dienaren ook om rechte wegen te bewandelen. Vooral door zijn wetten leerde Hij zijn volk goed en eerlijk te leven.

Dit doet Hij niet om er iets voor terug te krijgen. God doet het alleen maar, omdat Hij dat zelf wil. Hij blijft ook, wie Hij is, want Hij heet Jahweh. Met deze naam maakte de Here zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). Jahweh betekent *Ik zal zijn, die Ik ben*, of *Ik ben, die Ik ben*. De Here is niet veranderlijk, want Hij is de trouwe Verbondsgod Jahweh.

4 Ook (of Zelfs) als (of (om)dat/want/Ja,) ik door (of in/met) een dal (of een vallei/kloof) van de schaduw van de dood (of een diepe schaduw/duisternis) ga,

heb ik geen ontzag voor het kwaad (of vrees ik geen kwaad),

want (of (om)dat/Ja,) U bent bij (of met/naast) mij.

Uw stok (of scepter/stam) en uw staf (of (leun)stok/steun), zij (onder)steunen
(of bemoedigen/troosten/helpen) mij.

nis. Het wil zeggen: "Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd."

²³³ Vooral de Turken hebben het heilige land van de bosrijke gebieden beroofd. Ze hebben letterlijk het land bijna helemaal kaalgeslagen.

Een *stok* of *knots* is een wapen om tegen gevaarlijk dieren te vechten, en om rovers op afstand te houden (vgl. Ps.2:9, Spr.25:18).

In het volgende vers wordt de Here vergeleken met een goede gastheer.

- 5 U maakt voor (of naar/van) mijn gezicht (= voor mij(n) ogen) een tafel klaar
(of U brengt voor mijn gezicht een tafel in orde)
voor (of tegenover) (de ogen van) mijn vijanden.
U hebt mijn hoofd met olie gezalfd (of vet gemaakt).
Mijn beker is boordevol (of overvloedig).

In die tijd speelde het samen eten een veel grotere rol dan tegenwoordig. Daarmee drukte men een verbond, en/of een gemeenschap en een vriendschap met elkaar uit (Gen.26:30, 29:22, 31:46,54, 43:32, Ex.16:12, 2Sam.3:20,21, 9:7, enz.). God beschouwde de auteur van dit lied als zijn vriend.²³⁴

Bij koning Saul (1033 – 1012) en andere vijanden van de psalmdichter moest het wel opvallen, dat het erg goed met David ging. Hoe vaak hij ook oorlog voerde, hij sneuvelde niet in de strijd (1Sam.18:25-30). Iedere keer ontsnapte hij op wonderbaarlijke wijze aan het achtervolgende leger van de koning. Zoveel geluk kon een mens niet hebben. Dat kon geen toeval zijn. De Here beschermde hem. Saul beseftte dat wel, en hij wist ook, dat David koning zou worden (1Sam.23:16,17, 24:17-23).

Het zalven met olie gebeurde vaak bij feestelijke gelegenheden (2Sam.14:2, Ps.45:8, 92:11, Spr.21:17, Jes.61:3, Am.6:5,6, Luk.7:46, Hebr.1:9, enz.).

In het laatste vers wordt kort en krachtig aangegeven, wat de dichter bedoelt.

- 6 Zeker (of Inderdaad/Ja), goedheid en gunst zullen mij achtervolgen
(of navolgen/najagen)
alle dagen van mijn leven.
Ik zal in (of door/met) het huis van Jahweh terugkeren (of terugkomen/omkeren)
tot in (of tot (aan)/naar/voor/van) lengte van dagen.

Hoewel de dichter een tijd lang achtervolgd werd door zijn vijanden, zouden de *goedheid en gunst* van de Here hem *alle dagen van zijn leven*, dus altijd, blijven *achtervolgen*.

Het *huis van Jahweh* was niet de tempel, want die is pas later onder leiding van koning Salomo (972 – 932) gebouwd. Er stond wel een tabernakel in Nob of Gibeon (1Sam.21:1-6), maar daarin mochten alleen de priesters komen.²³⁵ Het lijkt er dus sterk op, dat David met *het huis van Jahweh* iets anders heeft bedoeld. Met *huis* werd vaak ook iemands huisgezin en allen die

²³⁴ Sommige mensen denken, dat God niet je vriend wil zijn. De Bijbel is daar heel duidelijk over. Hij was de vriend van Mozes (Ex.33:11) en Abraham (2Kron.20:7, Jes.41:8, Jak.2:23). De Here Jezus noemde zijn discipelen zijn vrienden (Luk.12:4). Zo sprak Hij ook over Lazarus (Joh.11:11). Jezus Christus is de vriend van al zijn dienaren. Voor hen gaf Hij in zijn grote liefde zijn leven (Joh.15:13-15).

²³⁵ Eerst stond de tabernakel in Silo (1Sam.3:3,15). Daar werd God gediend (Joz.18:1,8-10, 21:1,2, Richt.18:31, 1Sam.1:3, enz.). Tot in de begintijd van de regering van koning Saul (1033 – 1012) heeft het huis van de Here daar gestaan (1Sam.13:1, 14:3). De plaats Silo is tijdens het bewind van Saul hoogstwaarschijnlijk door de Filistijnen verwoest (Ps.78:60,61, Jer.7:12,14, 26:6). Toen de Edomiet Doëg in opdracht van de ongehoorzame koning de priesterstad Nob uitmoordde (1Sam.22:18,19), heeft Saul het heiligdom naar Gibeon laten verplaatsen (1Kron.16:39, 21:29, 2Kron.1:3,5,6). Gibeon lag vlakbij het huidige Jib zo'n 10 kilometer ten noordwesten van Jeruzalem.

daarbij hoorden, aangeduid (Gen.7:1, 12:1,17, 14:14, 15:2, enz.). Het huisgezin van de God Jahweh was en is zijn volk, en iedereen die daarbij hoorde en hoort.

Blijkbaar was psalmdichter David op de vlucht, en was hij niet meer bij zijn volk in het heilige land. Dat is meerdere keren gebeurd, toen hij op de vlucht was voor de ongehoorzame koning Saul (1033 – 1012) (1Sam.21:10-15, 22:3-5^a, 27, 29). David wist echter, dat hij naar zijn land zou terugkeren, en koning zou worden (1Sam.16:1-13, 24:17-23). Dat is ook gebeurd.

Ook de Here Jezus noemde zich de goede Herder (Joh.10:11,14). Hij zette zelfs zijn leven op het spel om zijn dienaren te redden. Hij zal hen, als de goede Herder, leiden en brengen naar levende waterbronnen. Dat doet God op deze wereld (Jes.49:10), en de Here Jezus zal het ook doen op de nieuwe aarde (Op.7:17).

Psalm 24: Intocht van de Koning van de eer.

- 1^a** Een psalm van David. Eén voor de Sabbat.
- 1^b** Van Jahweh is de aarde en haar volheid;
de wereld en die erop verblijven,
- 2** want op de zeeën heeft Hij haar gevestigd.
Vlak bij rivieren heeft Hij haar gefundeerd.
- 3** Wie mag op de berg van Jahweh klimmen?
Wie mag opstaan in zijn heilige plaats?
- 4** Die schone handpalmen heeft, en een zuiver hart,
die zijn ziel niet heeft opgeheven naar valsheid,
en niet heeft gezworen om zijn buurman te bedriegen.
- 5** Hij zal zegen van Jahweh ontvangen,
en gunst van de God van zijn redding.
- 6** Dat is het geslacht van die naar Hem vragen,
die het gezicht van de God van Jakob zoeken. *pauze*
- 7** Heft de poorten op, jullie hoofden,
en weest opgeheven, eeuwige openingen,
en de Koning van de eer zal binnenkomen.
- 8^a** Wie is deze Koning van de eer?
- 8^b** Jahweh, sterk en heldhaftig,
Jahweh is heldhaftig in de strijd.
- 9** Heft de poorten op, jullie hoofden,
en weest opgeheven, eeuwige openingen,
en de Koning van de eer zal binnenkomen.
- 10^a** Wie is deze Koning van de eer?
- 10^b** Jahweh van de hemelse legers,
Hij is de Koning van de eer. *pauze*

Deze psalm leert ons, dat we zeer respectvol en liefdevol met de Here om moeten gaan, en Hem heel serieus moeten nemen. Alles is van Hem, want Hij heeft alles gemaakt (v.1,2). Wie op de juiste manier met God omgaat, zal zijn zegen ontvangen. Bij hem of haar wil Hij graag wonen.

Als dichter wordt koning David (1012 – 972) genoemd. Hij maakte psalm 24 ter gelegenheid van de intocht van de ark in Zion (2Sam.6:12^b-18, 1Kron.15). De ark van God was in die tijd het teken van zijn tegenwoordigheid op aarde (2Sam.6:2,3^a,9).

Na de intocht rond 1408 voor Christus van het volk Israël in het heilige land had de ark (eeuwenlang) in de tabernakel in Silo gestaan (Joz.18:1, 19:51, 1Sam.1:3,24, 3:3, enz.). Nadat de ark door de Filistijnen was buitgemaakt, en noodgedwongen weer was teruggestuurd, kwam die in Kirjat-Jearim in het huis van Abinadab terecht (1Sam.4:1^b-7:1). Vanuit Kirjat-Jearim wilde koning David de ark op een wagen naar de kortgeleden veroverde burcht Zion in Jeruzalem laten brengen (2Sam.5:7,9 6:10,12^b). Omdat ze niet volgens Gods instructies respectvol met de ark omgingen, en Uzza onderweg de ark aanraakte, liet de Here hem plotseling sterven (2Sam.6:6,7). Uit angst liet David daarom de ark naar het huis van de Gattiet Obed-Edom brengen (2Sam.6:8-10). Toen de koning hoorde, dat de Here Obed-Edom gedurende de 3 maanden dat de ark daar was, rijkelijk zegende, liet hij de heilige kist volgens Gods voorschriften feestelijk naar de stad van David: naar Zion, dragen (2Sam.5:7,9, 2Sam.6:11-17).

Psalm 24 bestaat uit twee gedeelten: vers 1-6 en 7-10. In het begin staat, wie de schrijver is (v.1^a), en wie er bij God mag komen (v.1^b-6). De optocht van de ark naar de berg Zion speelt daarbij op de achtergrond mee. Het tweede gedeelte (v.7-10) gaat over de Koning van de eer op het moment dat Hij Zion wil binnengaan.

Het lijkt erop, dat dit lied afwisselend gezongen werd door een koor, een stem buiten de poort en een stem van één of meerdere poortwachters uit de burcht Zion (1Kron.15:18). De vragen werden gesteld door de 2 aparte stemmen. De informatie en antwoorden kwamen uit het koor.

1^a Een psalm van (of voor) David. Eén voor de Sabbat.²³⁶

Gedurende de tijd van het Oude Testament was sabbat de 7e dag van de week (Gen.2:2,3). Het was een rustdag (Ex.16:25-30, 20:8-11, 23:12, enz.) die duurde vanaf vrijdag direct na de zonsondergang tot en met de zaterdag vlak voor de zonsondergang. Ook in deze tijd vierden de gelovige Joden en Christenen in Israël op zaterdag de sabbatdag.

Koor:

- 1^b** Van (of Voor) Jahweh is de aarde en haar volheid;
de (bewoonde) wereld en die in haar (= erop) (ver)blijven (of wonen/(neer)zitten),
- 2** want (of (om)dat/Ja,) op (of over/(vlak) bij) de zeeën heeft Hij haar gevestigd
(of gesticht).
- (Vlak) bij (of Over/Op) rivieren (of stromen) heeft Hij haar gefundeerd (of ingericht/
voor elkaar gebracht/opgesteld).

Het heelal is van de Here, want Hij heeft alles wat erin is, gemaakt.²³⁷ In die tijd geloofden de mensen, dat het land op de wereldoceaan dreef (vgl. Ex.20:4^b, Deut.4:18^b, 5:8^b, Op.5:13^a). Het water was onder de aarde en eromheen. Die gedachte ontstond, doordat God vanuit het water alles heeft gemaakt (Gen.1:9,10, Ps.136:6). Hij hield in die tijd, en Hij houdt ook vandaag alles voortdurend op zijn plaats (vgl. Ex.20:4^b, Deut.4:18^b, 5:8^b, 1Sam.2:8^b, Ps.104:5-10). Dat vormt een onderdeel van zijn bestuur.

De psalmdichter wil hiermee ook aangeven, dat de Here niet vergelijkbaar is met de afgo-

²³⁶ Het stukje tekst *Eén voor de Sabbat* is afkomstig uit de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de Aramese vertaling. Volgens de Joodse traditie werd deze psalm op de sabbat gezongen.

Zie Ridderbos N.H., *Korte Verklaring, De Psalmen*, deel 1, Kampen, 1962, pag. 253.

In de Dode Zeerollen is het begin van vers 1 verloren gegaan.

²³⁷ Daarom is het goed om na een maaltijd God te (be)danken voor het eten en drinken, dat je van Hem hebt gekregen.

den van de andere volken. De macht van deze afgoden beperkte zich in de ogen van hun aanhangers tot een bepaald gebied of een heel land. Ieder volk had zijn eigen afgod(en). Zo hadden bijvoorbeeld de Filistijnen hun god Dagon, de Sidoniërs Astarte, de Ammonieten Moloch of Milkom en de Moabieten hun afgod Kamos (Num.21:29, Richt.16:23, 1Sam.5:2-7, 1Kon.11:7,33, 2Kon.23:13, Jer.48:13,46, 49:1). Zo'n afgod en volk waren onlosmakelijk met elkaar verbonden, en ze konden niet zonder elkaar. De Here echter, is de echte en de enige God (Deut.7:9^a). Hij regeert niet alleen over de aarde, maar over heel het heelal en de hemel; ja, over alles wat er maar bestaat.

Stem buiten de poort:

3 Wie mag (of zal) in (= op) de berg van Jahweh klimmen (of stijgen)?

Wie mag (of zal) (op)staan in zijn heilige plaats?

De berg van God is hier de Zionsberg, die David (1012 – 972) had bestemd voor de ark. De tent waar de ark (voorlopig) terecht zou komen, werd daarmee een heilige plaats.

Toch moet hier niet uitsluitend daaraan worden gedacht. Letterlijk staat er niet *Wie mag op de berg van Jahweh klimmen*, maar *Wie mag in de berg van Jahweh opstijgen*. Als antwoord volgt in de volgende verzen (4-6) ook niet *Hij of zij die aan bepaalde voorwaarden voldoet, mag de berg van Jahweh beklimmen*, maar dat Hij liefdevol voor zijn kinderen zal zijn, en hen zal zegenen. Kortom, de berg van God is in algemene zin de plaats waar Hij woont. Of dat in de hemel is, of op de aarde, dat maakt bij de Here vrijwel geen verschil.

Koor:

4 Die schone (hand)palmen heeft, en een zuiver hart,
die zijn ziel (= zijn gedachte) ²³⁸ niet heeft opgeheven naar valsheid (of naar leegheid),
en niet heeft gezworen om zijn buurman te bedriegen (of te verraden).²³⁹

Iemand met *schone handen* wil geen verkeerde dingen doen, en iemand met *een zuiver hart* wil zelfs geen slechte zaken bedenken. Hij of zij heeft een schoon geweten.

Iets wat leeg, nutteloos of onecht is, dat is eigenlijk ook al een vorm van bedrog. De laatste regel van dit vers geeft dat dan ook nog duidelijker aan. De leugen is blijkbaar goed in staat om heel geleidelijk met kleine dingetjes het leven van iemand binnen te dringen.

Zoals in de 1^e regel van dit vers zowel de verkeerde daad als de slechte gedachte wordt aangeduid, gebeurt dat in de 2 volgende regels ook. Je mag je ziel (= je gedachte) *niet opheffen naar valsheid*, en je hand (= je daad) niet opheffen om vals te zweren.

Met vers 4 worden niet mensen bedoeld, die nooit zondigen. Wel streven de dienaren van de Here ernaar om Hem te dienen, zoals Hij graag wil (v.6, Mat.5:6). Het gaat hier over mensen die God liefhebben boven alles, en hun naaste als zichzelf (Deut.6:5, 10:12, 11:1, Joz.22:5, Mi.6:8, Mat.22:37-39, Luk.10:27, vgl. Ps.15). De Here Jezus duidde later dezelfde groep mensen met zijn zaligsprekingen aan (Mat.5:3-12).

²³⁸ De Hebreeuwse tekst heeft hier *mijn ziel*. Op grond van het tekstverband en de Griekse handschriften(, en de Vulgaat) is voor *zijn ziel* gekozen. Het gaat hier niet alleen over David. In de Dode Zeerollen staat alleen een gedeelte van de eerste 2 verzen van deze psalm.

²³⁹ Het stukje tekst *zijn buurman* is afkomstig uit de Griekse handschriften(en de Vulgaat). Dit lijdend voorwerp ontbreekt in de Hebreeuwse tekst. Hoewel de kwaliteit van de Griekse handschriften in deze verzen beter is dan de Hebreeuwse, is de oorspronkelijke tekst niet helemaal zeker. In de Dode Zeerollen staat helaas alleen een gedeelte van de eerste 2 verzen van deze psalm.

- 5 Hij zal zegen van(uit) Jahweh ontvangen (of (weg)dragen/(mee)nemen/(op)heffen),
en gunst ²⁴⁰ van(uit) de God van zijn redding (of zijn heil) (Num.6:24-26).²⁴¹

Het draait hier niet in de eerste plaats om het letterlijk beklimmen van de berg Zion, maar om de zegen en gunst van de Here. Het hebben en onderhouden van een liefdevolle en persoonlijke relatie met Hem is veel belangrijker in het leven. Daarvan word je pas echt gelukkig (Deut.7:9). De mensen die zo'n contact met hun hemelse Vader hebben, worden omschreven in het volgende vers.

- 6 Dat is het geslacht van die naar Hem vragen (of die Hem (onder)zoeken/raadplegen),
die het gezicht van de God van Jakob (ver)zoeken (of verlangen).²⁴² *pauze*

Het Hebreeuwse woord *sela* betekent *pauze* of *rust* om ergens meer nadruk op te leggen.²⁴³ Omdat dit woord soms ook aan het einde van een psalm staat (Ps.3:9, 24:10, 46:12), is het waarschijnlijk, dat de zangers (tijdelijk) stopten, en de instrumentale muziek de laatste regel (met meer volume) herhaalde. Het woord *sela* staat nooit aan het begin van een psalm.

Het volgende gedeelte (v.7-10) gaat over de Koning van de eer op het moment dat Hij Zion wil binnengaan.

Koor:

- 7 Heft de poorten (op) (of Neemt de poorten (weg)), jullie hoofden
(of jullie leiders/aanvoerders),²⁴⁴
en weest opgeheven (of verheven/(weg)genomen), eeuwige openingen
(of eeuwige doorgangen),
en de Koning van de eer (of heerlijkheid) zal (binnen)komen.

Het gaat hier over het openen van de poorten van de burcht Zion, die David (1012 – 972) nog niet zo lang geleden op de Jebusieten had veroverd (2Sam.5:6,7). Hoogstwaarschijnlijk was deze burcht het paleis van de koning van de Jebusieten geweest, en had dit volk daar ook één of meerdere afgoden neergezet. Met hulp van God kon David dit veroveren, aan de afgoderij in Zion een einde maken, en kon hij ook ruimte scheppen voor de Here.

Het woord *eeuwig* hoeft in het Oude Testament niet hetzelfde te betekenen als *altijd*. Met *eeuwig* kan ook een eeuwenlange periode worden aangeduid. De poorten van Zion waren blijkbaar al heel erg oud. In de tijd van Abraham (±*1953 – †1778) woonde daar al de pries-

²⁴⁰ In de Hebreeuwse tekst staat hier het woord *rechtvaardigheid*. Op grond van het tekstverband en de Griekse handschriften(en de Vulgaat) is voor het woord *gunst* gekozen. Dit woord past in het parallelisme van dit vers beter bij *zegen*. (Bij een parallelisme staan 2 of meer (bij)zinnen bij elkaar. Die zinnen zeggen met andere woorden min of meer hetzelfde, waardoor ze elkaar aanvullen en ophelderen.) Bovendien is de kwaliteit van de Griekse handschriften in dit gedeelte meestal degelijker dan die van de Hebreeuwse tekst.

²⁴¹ In de Griekse handschriften(en de Vulgaat) staat hier *God, zijn Redder* in plaats van *de God van zijn redding*.

²⁴² In de Hebreeuwse tekst staat hier *die uw gezicht zoeken (Het is) Jakob*. Op grond van het tekstverband en de kwaliteit van de Griekse handschriften(en de Vulgaat) is voor *die het gezicht van de God van Jakob zoeken* gekozen. De Hebreeuwse tekst wisselt plotseling van de 3^e persoon (hij-vorm) naar 2^e persoon (jij/u-vorm), en laat het losse woord *Jakob* er achteraan bungelen. Bovendien is *de God van Jakob* een bekende woordgroep in de Bijbel (Ex.3:6,15, 4:5, Ps.46:8,12, 75:10, 76:7, enz.).

²⁴³ De vertalers van het oude Hebreeuws naar de Griekse Septuagint in de 3^e eeuw voor Christus vertaalden het woord *sela* met *pauze*.

²⁴⁴ In de Hebreeuwse tekst staat *Heft op poorten, jullie hoofden* (of *jullie leiders/aanvoerders*). Op grond van de Griekse handschriften, (de Vulgaat) en de inhoud is voor *Heft de poorten op, jullie hoofden* (of *jullie leiders/aanvoerders*) gekozen. Poorten hebben geen hoofden. Bij het begin van vers 9 is om dezelfde redenen voor een identieke vertaling gekozen.

ter-koning Melchizedek (Gen.14:18).²⁴⁵ De letterlijke naam Jeruzalem komt in de Bijbel voor het eerst voor in het bijbelboek Jozua (10:1^a). Dat gaat daar over gebeurtenissen in de 15^e eeuw voor Christus, toen de Israëlieten het land Kanaän veroverden.²⁴⁶

Stem uit de burcht Zion:

8^a Wie is deze Koning van de eer (of de heerlijkheid)?

Natuurlijk wisten de poortwachters in Zion wel, welke stoet voor de poort stond, maar deze vraag werd gesteld om het koor de gelegenheid te geven de eer en de heerlijkheid van God te loven.

Koor:

8^b Jahweh, sterk en heldhaftig (of machtig),

Jahweh is heldhaftig (of machtig) van (= in) de strijd (of de oorlog).

De Here wordt in dit vers beschreven als een held in de strijd. De talrijke overwinningen die koning David (1012 – 972) met zijn leger behaalde, waren aan Hem te danken.

9 Heft de poorten (op) (of Neemt de poorten (weg)), jullie hoofden
(of jullie leiders/aanvoerders),²⁴⁷
en weest opgeheven (of verheven/(weg)genomen),²⁴⁸ eeuwige openingen
(of eeuwige doorgangen),

en de Koning van de eer (of heerlijkheid) zal (binnen)komen.

Vers 7 wordt hier herhaald, zodat de heerlijkheid en majesteit van de Here nog verder en duidelijker kan worden aangegeven.

Stem uit de burcht Zion:

10^a Wie is [Hij] ²⁴⁹ deze Koning van de eer (of de heerlijkheid)?

Koor:

10^b Jahweh van de (hemelse) legers,

Hij is de Koning van de eer (of de heerlijkheid). *pauze*

De Here is niet alleen de vorst van de legers van Israël (1Sam.17:45). Hij is ook niet alleen koning van de aarde en alles wat erop is, maar God regeert eveneens over de hemel en zijn hemelse knechten ofwel engelen (Gen.32:2, Ps.103:21). Met zijn macht is niets te vergelijken.

Dat de poorten voor deze Koning open zullen gaan, daar twijfelt vrijwel geen enkele lezer meer aan. Blijkbaar ligt dit zo voor de hand, dat het niet eens wordt aangegeven. In gedachten gingen bij bijna iedereen na het einde van deze psalm de poorten wijd open.

De ark kwam in Zion voorlopig in een tent te staan (2Sam.6:16^a,17^a, 1Kon.8:1^b, 1Kron.15:1, 2Kron.1:4). Zo was met het teken van de ark Gods heerlijkheid niet alleen in de hemel, maar ook op aarde bij zijn volk (Jes.66:1^a).²⁵⁰

²⁴⁵ De stad Salem is dezelfde als Jeruzalem (Ps.76:3).

²⁴⁶ De naam Jeruzalem komt ook in de 14^e eeuw voor Christus in de Amarna-brieven uit Egypte voor. (Zie Moran W.L. Moran, The Amarna letters, Baltimore and London, 1992.)

²⁴⁷ Zie de voetnoot bij vers 7.

²⁴⁸ De Hebreeuwse tekst heeft hier *en heft op*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en vers 7 is voor *en weest opgeheven* gekozen.

²⁴⁹ Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de overeenkomst met vers 8^a is het woord Hij uit de Hebreeuwse tekst bij de vertaling weggelaten.

Psalm 25: Gebed om vergeving en verlossing.

- 1^a** Een psalm van David.
- 1^b** *Alef (א)* Naar U, Jahweh, hef ik mijn ziel op.
- 2^a** *Alef (א)* Mijn God,
- 2^b** *Bet (ב)* op U heb ik vertrouwd.
Ik wil niet beschaamd worden.
Laat mijn vijanden niet uitbundig zijn over mij.
- 3** *Gimel (ג)* Ook allen die U verwachten, moeten niet beschaamd worden.
Beschaamd moeten worden, die onbetrouwbaar zijn zonder reden.
- 4** *Dalet (ד)* Jahweh, maak mij uw wegen bekend!
Leer mij uw paden!
- 5** *Hee (ה)* Leid mij in uw waarheid!
Waw (ו) Leer mij, want U bent de God van mijn heil!
Op U heb ik de hele dag gewacht.
- 6** *Zajin (ז)* Herinner U uw barmhartigheden, Jahweh,
en uw goedgunstigheden,
want zij zijn van eeuwigheid!
- 7** *Chet (ח)* Herinner U niet de zonden van mijn jeugd en mijn overtredingen.
Herinner U mij overeenkomstig uw goedgunstigheid
omwille van uw goedheid, Jahweh.
- 8** *Thet (ט)* Goed en oprecht is Jahweh.
Daarom onderwijst Hij de zondaren in de weg.
- 9** *Jod (י)* Nederige mensen leidt Hij in het recht,
en Hij leert nederige mensen zijn weg.
- 10** *Kaf (כ)* Alle paden van Jahweh zijn goedgunstigheid en waarheid
voor wie zijn verbond en zijn getuigenissen in acht nemen.
- 11** *Lamed (ל)* Omwille van uw naam, Jahweh,
vergeef mij mijn ongerechtigheid, want die is groot.
- 12** *Meem (מ)* Wie is de man die ontzag heeft voor Jahweh?
Hij onderwijst hem in de weg die hij moet kiezen.
- 13** *Noen (נ)* Zijn ziel zal in het goede verblijven,
en zijn nageslacht zal het land erfelijk bezitten.
- 14** *Samech (ס)* De intieme omgang van Jahweh

²⁵⁰ Dat de ark voor (structureel) ongehoorzame mensen geen garantie was voor Gods zegenende aanwezigheid, was in het verleden wel gebleken (Lev.10:1-7, Num.11, 12, 1Sam.4, enz.).

- is voor hen die voor Hem ontzag hebben,
en zijn verbond maakt Hij aan hen bekend.
- 15** *Ain* (פ) Mijn ogen zijn voortdurend op Jahweh,
want Hij zal mijn voeten uit het net laten wegtrekken.
- 16** *Pee* (פ) Wend U naar mij, en wees mij genadig,
want ik ben eenzaam, en ik ben ellendig!
- 17** *Tsade* (צ) De zorgen van mijn hart hebben zich uitgebreid.
Laat mij wegtrekken uit mijn noden!
- 18** *Reesj* (ר) Kijk naar mijn ellende en mijn moeite!
Vergeef al mijn zonden!
- 19** *Reesj* (ר) Kijk naar mijn vijanden, want ze zijn talrijk geworden,
en met een dodelijke haat hebben zij mij gehaat!
- 20** *Sjin* (ש) Behoed mijn ziel, en bevrijd mij!
Beschaam mij niet, want bij U heb ik bescherming gezocht.
- 21** *Taw* (ת) Vroomheid en oprechtheid zullen mij bewaken,
want ik heb U verwacht.
- 22** *Pee* (פ) Verlos Israël, God,
uit al zijn zorgen.

In veel psalmen zijn de vijanden van de auteur ervan kwaadaardige mensen. Dat is bij dit lied niet zo duidelijk. Hoewel de schrijver weet, dat hij een dienaar van God mag zijn, voelt hij zich een zondaar (v.2,8,10). Ondanks dat zijn vijanden verraderlijk zijn (v.3^b), wijt hij zijn ellendige situatie aan zijn zonden (v.7^a). Hij vraagt aan de Here om vergeving (v.11,18). Zo wil hij zijn intieme relatie met God weer herstellen (v.4,5,14).

Als psalmdichter wordt koning David (1012 – 972) genoemd. Toen hij werd vervolgd door koning Saul (1033 – 1012) vroeg hij zich af, waarom die ellende hem overkwam (Ps.7,17,22). Hier weet hij, waarom deze gevaren hem overkomen. Dat hoefde hij niet aan de Here te vragen. Het was hoogstwaarschijnlijk de straf voor zijn zonde met Batseba (2Sam.12:10-12).²⁵¹ Hij belijdt bij God zijn schuld van zijn grove zonden (v.7^a,11,18).

Het lijkt er sterk op, dat psalm 25 is gemaakt tijdens de opstand van Absalom (= Vader is vre-

²⁵¹ Koning David had in het verleden overspel gepleegd met Batseba, de vrouw van Uria. Toen Batseba zwanger werd, en de zaak aan het licht dreigde te komen, liet hij Uria op een gemene en sluwe manier vermoorden. Daarna trouwde hij met Batseba (2Sam.11). De koning dacht, dat hij zo zijn slechte daden verborgen kon houden, maar daarin vergiste hij zich. De profeet Natan kwam hem in opdracht van de Here vermanen, en voorspelde, dat een zoon van David in opstand zou komen, en op klaarlichte dag in het openbaar overspel zou plegen met vrouwen van zijn vader (2Sam.12:1-12).

Die zoon was Absalom. Vanuit de stad Hebron kwam hij in opstand, en koning David moest vluchten voor zijn leven (2Sam.15). Op advies van Achitofel pleegde Absalom overspel met de vrouwen van de koning, die in Jeruzalem waren achtergelaten. Hij deed dat overdag in een tent die op het dak van het paleis was gezet, zodat iedereen het kon zien (2Sam.16:21,22).

de) (2Sam.15-18).²⁵² Deze zoon van David kon heel goed verraderlijk huichelen en vleien (2Sam.15:2-8, vgl. v.3^b). Hoewel de auteur bidt om verlossing, vraagt nergens om de ondergang en vernietiging van zijn vijanden, die hem dodelijk haten (v.19). Zijn vijanden zijn dus geen buitenlandse volken die de staat Israël willen vernietigen, en tegenover zijn zoon Absalom koesterde koning David geen wraakgevoelens (2Sam.18:5). Hij wil alleen, dat zijn zoon en zijn medestanders beschaamd zullen staan (v.2,3^b), zodat ze daardoor kunnen leren, en zich zullen bekeren

De verzen van deze psalm zijn alfabetisch geordend. Vers 1^b en 2^a beginnen met de letter A of Alef (א). Verderop begint vers 2^b met de letter B of Bet (ב), enzovoort. Het gaat door tot en met de laatste letter van het Hebreeuwse alfabet: de Taw (ת). Na deze 21^e letter volgt nog het laatste vers dat begint met de letter P of Pee (פ). Een alfabetische ordening komt vaker in de Bijbel voor (Ps.34, 37, 111, 112, 119, 145, Spr.31:10-31, enz.).²⁵³

Dit lied bestaat uit drie gedeelten: vers 1-7, 8-15 en 16-22. In het begin staat, wie de schrijver is (v.1^a), en bidt de dichter verlossing van zijn vijanden (v.1^b-3), om leiding (v.4,5) en om vergeving (v.6,7). David stelt in het volgende gedeelte (v.8-15) vooral de goede wegen van de Here centraal. Vergeving en verlossing spelen daarbij op de achtergrond mee. Het derde gedeelte (v.16-22) gaat over de grote gevaren voor de koning en zijn volk. Nogmaals bidt de auteur om vergeving en verlossing.

1^a Een psalm van (of voor) David.²⁵⁴

In de volgende verzen (v.1^b-3) bidt de schrijver van psalm 25 om verlossing van zijn vijanden. Daarvoor richt hij zich tot de God Jahweh.

1^b *Alef* (א) Naar (of Tot/Voor/Van) U, Jahweh, hef ik mij(n) ziel op
(of Draag ik mijn ziel (weg)).

2^a *Alef* (א) Mijn God,

2^b *Bet* (ב) in (= op) U heb ik vertrouwd (of door U heb ik me veilig gevoeld).
Ik wil niet beschaamd worden.

Laat mijn vijanden niet uitbundig zijn (of jubelen) om (of naar/voor/van) (= over) mij.

David (1012 – 972) vraagt in dit vers, of de Here hem tegen zijn vijanden wil beschermen, zodat ze hem niet kunnen overwinnen. Hij zoekt alleen hulp bij Hem.

3 *Gimel* (ג) Ook allen die U verwachten, moeten (of zullen) niet beschaamd worden.

Beschaamd moeten (of zullen) worden, die onbetrouwbaar (of verraderlijk) zijn
zonder reden.

Dit *onbetrouwbaar zijn* betekent hier zowel ontrouw zijn aan de Here, als bedrieglijk handelen tegenover de psalmdichter.

Absalom had geen enkele geldige reden om op een huichelachtige manier tegen zijn vader in opstand te komen, en een deel van zijn vrouwen te verkrachten.

²⁵² Waarschijnlijk heette hij niet Absalom, maar Abisalom (= Mijn vader is vrede) (1Kon.15:1,2).

²⁵³ De vorm van psalm 25 lijkt veel op die van psalm 34. Beide psalmen zijn alfabetisch geordend. De letter W of Waw (ו) staat niet in het begin van een vers, en het laatste vers begint met een P of Pee (פ). De letter Q of Qof (ק) uit psalm 34 is echter niet vervangen door de letter R of Reesj (ר)!

²⁵⁴ Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de overeenkomst met andere psalmen zijn de woorden *een psalm* er (weer) bijgezet. Dit ontbreekt in de Hebreeuwse tekst. Het begin van psalm 25 is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

David vraagt in de onderstaande verzen (v.4,5) om Gods leiding. Hoewel de gevaren van buitenaf erg groot zijn, wil hij vooral zijn ogen niet sluiten voor gevaren van binnenuit: zijn eigen zonden. Hij wil niet van de rechte wegen van de Here afdwalen, en op die manier gaan lijken op zijn vijanden.

4 *Dalet* (ד) Jahweh, maak mij uw wegen bekend (of Laat mij uw wegen weten)!

Leer (of Onderwijs) mij uw paden!

5 *Hee* (ה) Leid ²⁵⁵ mij in (of door/met) uw waarheid (of door uw trouw)!

Waw (ו) ²⁵⁶ Leer mij, want (of (om)dat) U bent de God van mijn heil (of mijn redding)!

Op U heb ik de hele dag gewacht (of U heb ik de hele dag verwacht).

David wil de hele dag leven in de waarheid. Hij wil, dat zijn hele bestaan altijd door de Here in goede banen wordt geleid (Ps.16:8).

In de volgende verzen (v.6,7) bidt de schrijver van dit lied om vergeving van zijn zonden. Hoewel hij tegenover zijn vijanden in zijn recht staat (v.3^b), weet hij, dat hij deze ellende door zijn zonden heeft verdiend (v.18).

6 *Zajin* (ז) Herinner U uw barmhartigheden (of uw medelijden), Jahweh,

en uw goedgunstigheden,

want (of (om)dat/Ja,) zij zijn van(uit) eeuwig(heid)!

Het woord *eeuwig(heid)* hoeft in het Oude Testament niet *altijd* te betekenen. Het kan ook een heel lange periode aanduiden.²⁵⁷

David bedoelde in vers 6 niet alleen Gods gunsten tegenover hem, maar ook de goedheid van de Here voor zijn voorouders. Hij voelde zich zowel in tijd (= geschiedenis) als in ruimte (= in het hele heilige land) een onderdeel van zijn volk.

7 *Chet* (ח) Herinner U niet de zonden van mijn jeugd en mijn overtredingen.

Herinner U [aan (of voor)] mij overeenkomstig uw goedgunstigheid

omwille van uw goedheid, Jahweh.

Met het Hebreeuwse woord voor *jeugd* kunnen ook de jaren van een jong volwassen iemand worden aangeduid.

David (1012 – 972) vraagt niet in de eerste plaats aan de Here, of Hij zijn ellende weg wil nemen, maar of Hij zijn zonden wil vergeven. De zonden vormen de oorzaak van alle narigheid in de wereld!

²⁵⁵ Het Hebreeuwse woord voor *Leid* is afkomstig van het woord voor *weg*. Letterlijk staat er *Weg mij in [jo]uw waarheid*.

²⁵⁶ De Hebreeuwse letter *Waw* (ו) volgt niet in het volgende vers, maar in de volgende zin van vers 5. Dit doorbreekt de regelmatige alfabetische structuur van deze psalm. Dat kan duiden op een fout tijdens het overschrijven van dit lied. Zo ontbrak ook bij de alfabetische psalm 145 een vers dat in een Dode Zeerol weer is teruggevonden. (Abegg M. Jr. e.a., *The Dead Sea scrolls Bible*, San Francisco, 1999, pag. 508,509 en 570). Waarschijnlijk gaat het hier niet over een overschrijffout, want zo staat het ook in de Griekse handschriften(en de Vulgaat), en op dezelfde manier komt het eveneens voor in psalm 34:6^b. Bovendien gebeurt het wel vaker, dat de alfabetische ordening niet regelmatig over de verzen is verdeeld (vgl. v.1,2,22, Ps.9/10).

²⁵⁷ Hier kan het zowel *altijd* als *een heel lange tijd* betekenen. Hoewel God voor de schepping ook al goedgunstig was, heeft David dit hoogstwaarschijnlijk niet bedoeld.

In het volgende gedeelte (v.8-15) stelt de psalmdichter vooral de goede wegen van God centraal. Vergeving en verlossing spelen daarbij op de achtergrond mee.

8 *Thet* (ט) Goed en oprecht is Jahweh.

Daarom (onder)wijst (of leert) Hij de zondaren in (of door/met) de weg.

De Here leert en leidt niet alle zondaren in zijn weg. Dat doet Hij alleen voor nederige mensen die zijn wetten in acht nemen (v.9,10), en ontzag voor Hem hebben (v.12). Hij doet het voor zijn dienaren, die een intieme en dus ook persoonlijke omgang met Hem hebben. De auteur van dit lied hoort ook bij die groep mensen (v.15, vgl. Mat.5:3-12).

De weg van de Here is de enige weg die naar het goede doel leidt. Langs die weg van de waarheid komen we uiteindelijk bij God de Vader uit (Joh.14:6). Bij Hem is het eeuwige leven in welzijn en geluk voor de mens en de hele (nieuwe) schepping. Met zijn wetten heeft de Here het beste met zijn dienaren voor (v.10).²⁵⁸ Dit alles leidt ook tot eer en heerlijkheid van God.

Alle mensen hebben voortdurend de hulp van de Here nodig om hen van de kromme wegen af te leiden naar de enige rechte weg, die naar het eeuwige leven leidt. Helaas zijn ook Gods dienaren niet zonder zonde, maar ze willen wel naar zijn zegenrijke geboden leven.

9 *Jod* (י) Nederige(mense)n leidt Hij (of laat Hij gaan/treden) in (of door/met) het recht, en Hij leert (of onderwijst) nederige(mense)n zijn weg.

10 *Kaf* (כ) Alle paden van Jahweh zijn goedgunstig(heid) en waar(heid) (of en trouw) voor wie zijn verbond en zijn getuigenissen in acht nemen (of (be)waken/houden).

11 *Lamed* (ל) Omwille van uw naam, Jahweh, vergeef mij mijn ongerechtigheid, want (of (om)dat/Ja,) die is groot.

Hoewel de dichter beseft, dat hij zwaar heeft gezondigd, heeft hij toch de verwachting, dat de Here hem zijn zonden zal vergeven. Dit komt niet door zijn eigen prestaties, maar door de genadige beloften van God. Hij zal die beloften niet breken, want dat gaat ten koste van zijn eervolle en heilige naam. Met het breken van zijn beloften zou de Here zichzelf geweld aandoen. Dat zal zeker niet gebeuren!

12 *Meem* (מ) Wie is de man die ontzag heeft voor Jahweh (of die Jahweh vreest)? Hij (onder)wijst (of leert) hem in (of door/met) de weg (die) hij moet (of zal) (uit)kiezen (vgl. Ps.32:8, Jes.48:17).

13 *Noen* (נ) Zijn ziel (= Hij) zal in (of door/met) het goede (ver)blijven (of overnachten), en zijn nageslacht (of zijn zaad) zal het land (of zal de aarde) erfelijk bezitten.

Mensen die ontzag voor de Here hebben, en in zijn weg (willen) wandelen, zullen in het goede verblijven. Zij zullen pas echt rust en vrede krijgen in hun hart (Mat.11:28-30). Met het goede zal hij en zijn nageslacht het heilige land rechtmatig bezitten (Ps.37:9,11,22^a,29). Voor hen is ook het koninkrijk van de hemel (Mat.5:3,10, 25:29^a). Uiteindelijk zullen al Gods kinderen bij Hem mogen wonen in het nieuwe Jeruzalem en op de nieuwe aarde (Mat.5:5,10, Op.21:2,3,22, 22:3).

14 *Samech* (ס) De intieme (of vertrouwelijke) omgang van Jahweh

²⁵⁸ Zie hiervoor Hobrink B., *Moderne Wetenschap in de Bijbel*, 6^e druk, Hoornaar, 2005.

is voor (of aan/van) hen die voor Hem ontzag hebben (of die Hem vrezen),
en zijn verbond maakt Hij (aan) hen bekend (of zijn verbond laat Hij (aan) hen weten).

Met zijn dienaren gaat de Here vertrouwelijk om als met een vriend (Gen.18:17, Spr.3:32). Hij was de vriend van Abraham (2Kron.20:7, Jes.41:8, Jak.2:23) en Mozes (Ex.33:11). De Here Jezus noemde zijn discipelen zijn vrienden (Luk.12:4). Zo sprak Hij ook over Lazarus (Joh.11:11). Jezus Christus is de vriend van al zijn dienaren. Voor hen gaf Hij in zijn grote liefde zijn leven (Joh.15:13-15).

15 *Ain* (א) Mijn ogen zijn voortdurend naar (of bij) (= op) Jahweh,
want Hij zal mijn voeten (van)uit het net laten wegtrekken (of vertrekken).

De profetische auteur (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30) heeft blijkbaar antwoord van God gekregen, want hij weet, dat Hij naar zijn gebed luistert, en dat Hij hem van zijn vijanden zal verlossen. Zijn voeten zullen niet in het net van de zonde en in het net van zijn vijanden blijven, maar zij zullen gaan op de weg van de Here. Hoewel de gevaren nog steeds dreigend aanwezig zijn, vertrouwt hij op de beloften van God.

Het laatste gedeelte (v.16-22) gaat over de grote gevaren voor koning David (1012 – 972) en zijn volk. Nogmaals bidt de psalmdichter om vergeving en verlossing. Dat hij opnieuw bidt, komt niet door twijfel aan Gods antwoord, maar doordat hij door het grote schuldgevoel van zijn grove zonden wordt gekweld. Hij ervaart dat als zijn grootste ellende. De zonden maken een mens ook eenzaam, want de onderlinge relaties worden daardoor verstoord.

16 *Pee* (פ) Wend U naar mij, en wees mij genadig,
want (of (om)dat/Ja,) ik ben eenzaam, en ik ben ellendig (of arm)!

17 *Tsade* (צ) De zorgen (of De benauwheden) van mijn hart hebben zich uitgebreid.
Laat mij wegtrekken (of vertrekken) (van)uit mijn noden!

18 *Reesj* (ר) Kijk naar mijn ellende (of mijn armoede) en mijn moeite (of mijn zwoegen)!
Vergeef (of Verhef/Hef ... op/Draag ... weg/Neem ... weg) al mijn zonden!

Het is opvallend, dat in vers 18 de letter Q of Qof (ק) uit het Hebreeuwse alfabet wordt vervangen door de letter R of Reesj (ר). Dit is geen slordigheid of dichterlijke vrijheid.²⁵⁹ Waarschijnlijk is het een oude overschrijffout.²⁶⁰ Het lijkt er sterk op, dat een Hebreeuws woord dat begint met een Q, vervangen is door *Kijk naar* van vers 19. Welk woord er dan oorspronkelijk heeft gestaan, is op dit moment niet (meer) te achterhalen.

19 *Reesj* (ר) Kijk naar mijn vijanden, want ze zijn talrijk geworden,
en (met) een gewelddadige (= dodelijke) haat hebben zij mij gehaat!

²⁵⁹ Omdat de alfabetische ordening niet regelmatig over de verzen is verdeeld, was het voor de psalmdichter helemaal niet moeilijk om de letter Q ergens in te voegen.

²⁶⁰ Blijkbaar is deze fout al wat ouder, want in de Griekse handschriften(en de Vulgaat) staat hetzelfde. In de Dode Zeerollen is dit gedeelte verloren gegaan.

Omdat de alfabetische ordening lang niet altijd regelmatig over de verzen is verdeeld, kan de letter Q ook bewust zijn overgeslagen. In dat geval zou de Q een aanwijzing voor een woord of een naam kunnen zijn. Zo ontbreekt in psalm 9 de letter D van de schrijver David.

Deze mogelijkheid is echter niet erg waarschijnlijk, want de letter Q heeft niets met de dichter te maken, en 2 verzen beginnen met hetzelfde woord. Terwijl de vorm van psalm 25 erg veel lijkt op die van psalm 34, is de letter Q of Qof (ק) uit die psalm echter niet vervangen door de letter R of Reesj (ר)!

20 *Sjin* (שׁ) Behoed (of Bewaak) mijn ziel (= mijn leven), en bevrijd (of verlos) mij!

Beschaam mij niet, want in (= bij) U heb ik bescherming gezocht.

21 *Taw* (ת) Vroomheid (of Onschuld) en oprechtheid zullen mij bewaken (of bewaren),

want ik heb U verwacht (of want ik heb op U gewacht/heb naar U uitgezien).

Leven buiten Gods wetten is onveilig en gevaarlijk. David (1012 – 972) wilde juist op de veilige weg van de Here blijven.

22 *Pee* (פ) (Ver)los Israël (of Koop Israël los), God,

(van)uit al zijn zorgen (of zijn benauwheden)!

Nadat vers 21 eindigt met de laatste letter uit het Hebreeuwse alfabet, volgt het 22^e vers, dat begint met de letter P. Dit vers hoeft daarom helemaal geen toevoeging te zijn, want het gebeurt wel vaker, dat de alfabetische ordening niet regelmatig over de verzen is verdeeld om zo de inhoud geen geweld aan te doen (vgl. v.1,2,5, Ps.9/10).²⁶¹

Het verlossen van de goede koning David is ook in het belang van het hele volk Israël. Een koning die de Here dient, is een zegen voor zijn onderdanen.²⁶² De schrijver van dit lied bidt dus niet alleen voor zichzelf, maar ook voor zijn land en volk.

Dit gebed is verhoord, en de profetie van David is in vervulling gegaan. Nadat de Here zijn zonden al had vergeven (2Sam.12:13^b,24^b,25), heeft de koning van Israël al zijn vijanden verslagen, en mocht hij in hoge ouderdom zijn troon aan zijn zoon Salomo (972 – 932) overdragen (1Kon.1:28-2:12). Salomo was een zoon van hem en Batseba.

²⁶¹ Opmerkelijk daarbij is, dat zowel psalm 25:22, als psalm 34:23 beginnen met een vorm van het werkwoord *verlossen*.

²⁶² Een goed voorbeeld hiervan is koning Josia (640 – 609). Toen deze zeer goede koning sneuvelde, ging het Tweestammenrijk Juda zijn ondergang in een rap tempo tegemoet.

Psalm 26: Gebed om recht.

1^a Van David.

1^b Doe mij recht, Jahweh!

Ja, ik ben in mijn onschuld mijn weg gegaan,
en op Jahweh heb ik vertrouwd.

Ik zal niet wankelen.

2 Toets mij, Jahweh, en stel mij op de proef!

Zuiver als met vuur mijn nieren en mijn hart!

3 Ja, uw goedgunstigheid is voor mijn ogen,

Ik ga in uw waarheid.

4 Ik heb niet bij valsaards gezeten,

en bij huichelaars kom ik niet.

5 Ik heb het gezelschap van slechteriken gehaat,

en bij de kwaadaardige mensen zit ik niet.

6 Ik was mijn handpalmen in reinheid,

en ik wil rondom uw altaar gaan, Jahweh,

7 om met de stem een danklied te laten horen,

en om al uw wonderen te verkondigen.

8 Jahweh, ik heb van het verblijf in uw huis gehouden,

en de plaats van de woning van uw heerlijkheid.

9 Neem mijn ziel niet weg met de zondaren,

en niet met de bloedige stervelingen mijn leven,

10 in wie hun handen een gemeen plan is,

en hun rechterhand is gevuld met omkoperij.

11 Ik echter, ik ga mijn weg in onschuld.

Verlos mij, en wees mij genadig!

12 Mijn voet heeft in een vlakke gestaan.

In samenkomsten zal ik U zegenen, Jahweh.

In eerste instantie lijkt dit lied erg op de voorgaande psalm. In beide gevallen bevindt de dichter zich in een levensbedreigende situatie, en vraagt hij de Here om hulp (Ps.25:2,20, v.9). Zijn vijanden zijn kwaadaardige zondaren (Ps.25:3,19, v.9.10). Toch is er ook een belangrijk verschil. In de vorige psalm waren de grove zonden van de auteur de hoofdoorzaak van de ellende (Ps.25:7^a,8^b,18^b). Bij psalm 26 is dat veel minder duidelijk.

Als dichter wordt David (1012 – 972) genoemd (v.1^a). Het lijkt er sterk op, dat het hier gaat over de tijd waarin hij vervolgd werd door koning Saul (1033 – 1012). Het valt namelijk op, dat er geen enkel gebed om wraak voor zijn vijanden in dit lied voorkomt. Die vijanden waren dus geen andere volken die de staat Israël wilden vernietigen, en tegenover koning Saul koesterde David geen wraakgevoelens. Bovendien wist de psalmdichter niet, waarom deze gevaren hem overkwamen. Bij de latere opstanden, waaronder ook die van zijn zoon Absalom, wist hij dat wel.²⁶³ Dat hoefde hij dus ook niet aan de Here te vragen. Het was de straf voor zijn grove zonde met Uria's vrouw Batseba (2Sam.12:10-12). In deze psalm belijdt David juist zijn onschuld (v.1^b, 3^b,4-6^a,11^a,12^a). Grote overtredingen van hem zijn hier helemaal niet aan de orde.

Koning Saul haatte David, omdat hij jaloers was op zijn successen. God was met hem. Het volk hield van hem, en het leek erop, dat hij in de toekomst de nieuwe koning van Israël zou worden. Dat kon Saul niet uitstaan, en daarom probeerde hij hem te vermoorden (1Sam.18). Toen dat mislukte, en David vluchtte, werd hij jarenlang achtervolgd door het leger van de koning (1Sam.19-27). In één van die gevaarlijke omstandigheden schreef hij deze psalm. Daarin verwachtte hij alleen zijn hulp van de Here (v.1^b, 11^b).

Psalm 26 is een gebed dat bestaat uit vier gedeelten: vers 1-3, 4-8, 9-11 en 12. In het begin staat, wie de schrijver is (v.1^a), en opent de psalmdichter zijn gebed met een inleiding (v.1^b-3). Daarin vraagt hij aan de Here als hoogste Rechter om recht te doen, en spreekt hij over zijn oprechte houding tegenover Hem. Van die houding geeft hij in het tweede gedeelte (v.4-8) concrete voorbeelden uit zijn leven. Daarna vraagt hij in de kern van zijn gebed om verlossing van zijn gevaren (v.9-11). In het laatste vers weet de profetische psalmdichter, dat God hem zal verlossen. Daar vertrouwt hij op, en hij belooft uit dankbaarheid Hem zijn zegen en lof.

1^a Van (of Voor) David.

1^b Doe mij recht, Jahweh!

Ja, (of (om)dat/want) ik ben in (of met) mijn onschuld (mijn weg) gegaan (vgl. Ps.7:9), en in (= op) Jahweh heb ik vertrouwd.

Ik zal niet wankelen (of glijden).

Hiermee wilde David niet opscheppen, en zeggen, dat hij zonder zonde was (v.2^b,6^a). Hij had zich echter wel ingezet om zich aan Gods wetten en leefregels te houden. In dat opzicht was hij onschuldig. Hij hield van de Here (v.6,7, 1Kon.11:4^b, 14:8, 15:3^b-5).

In de tijd van koning Saul en David was een vorst naast bestuurder ook rechter, en hij zorgde eveneens voor de uitvoering van de vonnissen (2Sam.12:1-6, 15:2-6, 1Kon.3:16-28). Eigenlijk was Saul een onderkoning van God, de echte Koning van Israël (Deut.33:5, 1Sam.8:7, Jes.6:5^b). Van de onderkoning van Israël verwachtte David geen eerlijke rechtspraak. Van de Here verwachtte hij het wel (v.10^b-14,18). Zou de Rechter van heel de aarde geen recht doen (Gen.18:25)?

Omdat de dichter zich tegen koning Saul (1033 – 1012) niet kon verweren, vroeg hij aan God, of Hij als allerhoogste Koning en Rechter wilde rechtspreken, en het vonnis wilde uitvoeren. Dan zou hij ook worden verlost van zijn levensgevaarlijke vijanden. David was niet bang voor

²⁶³ Hoewel Absalom (= Vader is vrede), een zoon van David, heel goed kon huichelen en vleien (v.4,5, vgl. 2Sam.15:2-8), en hij kwaadaardig was en slecht, betekent dit nog niet, dat psalm 26 tijdens of na zijn opstand tegen zijn vader is ontstaan. Er zijn helaas veel meer personen die zich aan deze zonden schuldig maken (vgl. 1Sam.23:1-12,19, 25:10,11, Rom.3:13-18).

een rechtszaak, want hij wist, dat hij onschuldig was (v.11^a). Daardoor zou hij tijdens het onderzoek en de rechtszitting niet wankelen.

- 2 Toets (of Onderzoek) mij, Jahweh, en stel mij op de proef (of en probeer mij uit!)
Zuiver (of Smelt/Louter) (als met vuur) mijn nieren (of mijn geweten) en mijn hart!
- 3 Ja, (of (om)dat/want) uw goedgunstigheid is (of was) [voor (of naar/van)] voor
(of tegenover) mijn ogen,
Ik ga (of wandel) in uw waarheid (of uw trouw).

Het *hart* en de *nieren* zag men in die tijd als de diepste geheimen in het menselijk lichaam. Als God die bij iemand gaat *toetsen* en *zuiveren*, dan weet Hij alles van zijn menselijk bestaan, en komt het met hem helemaal in orde. David (1012 – 972) wilde niet alleen een onderzoek van de Here, maar ook dat Hij hem zou zuiveren. Hoewel zijn houding goed was, wist hij ook wel, dat hij niet zonder zonde was. Zonder de *goedgunstigheid* van zijn hemelse Vader zou hij ook tijdens zijn grondige en volmaakte onderzoek niet volledig onschuldig worden bevonden. Op grond van Gods rechtvaardigheid en liefdevolle genade durfde David zich rustig aan deze vuurproef te onderwerpen (vgl. Ps.17:3).

Van de oprechte houding van de psalmdichter tegenover de Here geeft hij in het volgende gedeelte (v.4-8) concrete voorbeelden uit zijn leven. Hij begint met wat hij niet verkeerd doet en deed (v.4,5), en gaat daarna verder met wat hij wel goed doet (v.6-8).

- 4 Ik heb niet bij (of met) valsaards gezeten,
en bij huichelaars kom ik niet.
- 5 Ik heb het gezelschap (of de vergadering/menigte) van slechteriken gehaat,
en bij (of met) de kwaadaardige(mense)n zit ik niet.

De psalmdichter vermeed de omgang met kwaadaardige en stiekeme mensen, die niet naar de Here willen luisteren, zoveel mogelijk (vgl. Ps.1:1). Hij wilde daarmee niet worden besmet. Hij wilde juist het tegenovergestelde.

- 6 Ik was mijn (hand)palmen in reinheid (of in schoonheid/onschuld),
en ik wil rondom uw altaar gaan (of ik wil uw altaar omringen (of omsingelen)),
Jahweh,
- 7 om met (of door/in) de stem (of het geluid) een dank(lied) te laten horen,
en om al uw wonder(dad)en te verkondigen (of rond te vertellen/te herhalen).²⁶⁴

Zoals je het vuil van je handen afwast, zo wilde David met al zijn zonden afrekenen door ze in reinheid (ofwel schoon water) te wassen (vgl. Ex.19:6,10, Deut.21:6-9). Vuil is het symbool van de zonde (Zach.3:1-5). Dat bleek ook bij eredienst in de tabernakel en de tempel. Buiten het heilige stond het koperen wasvat. Voordat de priesters Gods huis mochten binnengaan, moesten ze zich wassen bij het enorm grote koperen wasvat (Ex.30:18-21, 40:7,30-32). Voordat ze met hun heilige werkzaamheden begonnen, moest het vuil als symbool van de zonde worden afgewassen.²⁶⁵

²⁶⁴ Mede in combinatie met de verzen 2^b en 3^a vormen deze beweringen (v.4-7) een grote tegenstelling met het gebed van de Farizeeër uit het bijbelboek Lukas (18:11,12). David (1012 – 972) wilde door de Here worden onderzocht, en door Hem worden *gezuiverd* van zijn zonden. De Farizeeër dacht, dat hij dit niet nodig had. Mede daarom vroeg hij ook niets aan God.

²⁶⁵ Vaak wordt bij vers 6^a ten onrechte aan Pilatus gedacht, die zijn handen waste. Hij wilde zo proberen zijn

Een vrolijke rondgang om het brandofferaltair (v.6^b), zoals dat bij de dienst voor de afgoden ook wel gebeurde (1Kon.18:26^b), was voor elke Israëliet bij de tabernakel nog mogelijk. Nadat de tempel was gebouwd, kon dat niet meer, want in de binnenste voorhof, waar het brandofferaltair stond, mochten alleen de priesters komen (2Kron.4:9, Ezech.44:15-19). Blijkbaar werd een dergelijke rondgang, ondanks alle goede bedoelingen, door de Here niet erg op prijs gesteld. In zijn wetten en voorschriften voor het volk Israël komt het ook niet voor.²⁶⁶

De psalmdichter miste blijkbaar de mogelijkheid om het altaar en de tabernakel van de Here te bezoeken, terwijl hij zoveel van Hem hield.²⁶⁷ Dat heiligdom was de plaats waar God en zijn volk elkaar konden ontmoeten. Daar wilde David (1012 – 972) graag zijn, want daar was de heerlijkheid van zijn hemelse Vader aanwezig (Ex.40:34,35).

- 8** Jahweh, ik heb van het verblijf²⁶⁸ van (= in) uw huis gehouden,
en de (woon/stand)plaats van de woning (of de tabernakel) van uw heerlijkheid
(of uw eer/glorie).

David was niet iemand die zich uitsluitend braaf aan de regels wilde houden, maar hij hield vooral van de Here, en hij wilde graag bij Hem komen in zijn heilige woning (vgl. Ps.15). Kortom, de schrijver van dit lied hield van God boven alles (Mat.22:37-39).

In de kern van zijn gebed (v.9-11) vraagt de psalmdichter om verlossing van zijn gevaren.

- 9** Neem (of Verzamel) mij(n) niet weg met (of bij) de zondaren,
en (niet) met (of bij) de bloedige stervelingen mijn leven,
10 in wie hun handen een gemeen (of snood) plan (of een list) is,
en hun rechter(hand) is gevuld met omkoperij.

Blijkbaar was de psalmdichter ervan overtuigd, dat God de kwaadaardigen mensen en de slechteriken zou berechten. Hij wilde echter deze berechting niet ondergaan, omdat hij zeker wist, dat hij een dienaar van de Here was (vgl. Gen.18:23,25). Daarbij kon zijn gebed steunen op Gods eigen beloften.

Het aannemen van steekpenningen of omkoopgeschenken wordt in de wetten die de Here via Mozes aan zijn volk heeft gegeven, uitdrukkelijk verboden (Ex.23:8, Deut.27:25). Helaas kwam omkoperij in Israël maar al te vaak voor (1Kon.15:16-19, 2Kon.16:7,8, Jes.5:23, Jer.18:18,23, Mi.7:3). Of koning Saul (1033 – 1012) mensen heeft omgekocht om David in handen te krijgen, is niet zeker. Hoewel vers 10^b in die richting duidt, wordt dat nergens expliciet in de Bijbel vermeld. Er staat wel, dat meerdere keren sommige Israëlieten David maar al te graag aan Saul verraadden, en daarbij soms goed met kwaad vergolden (1Sam.19:19, 23:1-12,19-24, 24:2, 26:1).

verantwoordelijkheid en schuldgevoel van zich af te schuiven (Mat.27:24). Zijn zonden werden echter daardoor niet weggenomen, maar ze stapelden zich toen juist op.

²⁶⁶ Zo'n vrolijke rondgang om het brandofferaltair kon natuurlijk gemakkelijk ontaarden in gebrek aan respect voor de heiligheid van de Here (vgl. 1Sam.6:19,20, 2Sam.6:1-9).

²⁶⁷ Nadat de Edomiet Doëg in opdracht van koning Saul (1033 – 1012) bijna de hele priesterstad Nob had uitgemoord (1Sam.22:18,19), heeft de hardvochtige koning het heiligdom naar Gibeon laten verhuizen (1Kron.16:39, 21:29, 2Kron.1:3,5,6). Gibeon lag vlakbij het huidige Jib zo'n 10 kilometer ten noordwesten van Jeruzalem. Zo dicht bij de hoofdstad was het in die tijd voor David natuurlijk veel te gevaarlijk.

(Nob lag trouwens nog dicht bij Jeruzalem. Beide plaatsen lagen in het gebied van de stam Benjamin!)

²⁶⁸ Het hier gebruikte woord *verblijf* is in het Hebreeuws *maon*. Mogelijk is dit een woordspeling op Davids verblijf in de plaats Maon (1Sam.25), want de woordgroep *van het verblijf* voegt vrijwel niets toe aan de inhoud van dit vers.

11 En ik (= Ik echter), ik ga (mijn weg) in onschuld.

(Ver)los mij (of Koop (of Laat) mij vrij), en wees mij genadig!

David (1012 – 972) vraagt God hier om verlossing van zijn vijanden.

In het volgende en laatste vers weet de profetische dichter (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30), dat de Here hem zal verlossen. Hij was ervan overtuigd, dat de allerhoogste Rechter recht zou doen. Als Hij het vonnis zou voltrekken, zou dat zijn bevrijding betekenen. Mede daarom belooft hij uit dankbaarheid Hem zijn zegen en lof. Vanuit een diep dal van verdriet stijgt dit lied op naar een grote hoogte van blijheid en zekerheid.

12 Mijn voet heeft in een vlakte (of in effenheid) gestaan.

In samenkomsten (of vergaderingen/gemeenten) zal ik U zegenen, Jahweh.

Het land Israël is niet zoals het (relatief) vlakke Nederland. Het kent veel gebieden met hoge heuvels en diepe dalen. Na het positieve antwoord van de Here voelde David zich al staan in een goed begaanbare vlakte. Hoewel aan zijn situatie nog niets was veranderd, geloofde hij de boodschap die God hem gaf!

Die profetie is uitgekomen, want aan de slechte daden van koning Saul (1033 – 1012) is een einde gekomen door het ingrijpen van de Here (1Sam.31:1-6). Dat betekende de verlossing en bevrijding van David.

Psalm 27: Sterk door de God Jahweh.

1^a Van David.

1^b Jahweh is mijn licht en mijn heil,
voor wie zou ik vrezen?

Jahweh is de vesting van mijn leven,
voor wie zou ik angst hebben?

2 Toen slechteriken op mij afkwamen
om mijn vlees te eten,
- mijn tegenstanders en mijn vijanden -
zijn zijzelf gestruikeld, en zijn ze gevallen.

3 Al belegert een leger mij,
mijn hart zou niet vrezen.
Al zou een oorlog tegen mij uitbreken,
daarin zou ik rustig zijn.

4 Eén ding heb ik aan Jahweh gevraagd.
Dat zal ik zoeken:
“Mijn verblijf in het huis van Jahweh
alle dagen van mijn leven
om de lieflijkheid van Jahweh waar te nemen
en om die te onderzoeken in zijn paleis.”

5 Ja, Hij verbergt mij op een onheilsdag in zijn loofhut.
Hij verbergt mij in het verborgene van zijn tent.
Hij zet mij hoog in een rotsspleet.

6 Nu is mijn hoofd verheven boven mijn vijanden rondom mij,
en ik wil in zijn tent offers offeren met gejuich.
Ik wil zingen, en ik wil musiceren voor Jahweh.

7 Luister, Jahweh, naar mijn stem, als ik roep,
en wees mij genadig, en antwoord mij!

8 Tegen U heeft mijn hart gezegd: “Zoekt mij!”
Ik zoek U, Jahweh.

9 Verberg U niet voor mij.
Stoot in woede uw dienaar niet weg.
U bent mijn hulp geweest.

- Verlaat mij niet, en laat mij niet los,
 God van mijn heil,
- 10** want mijn vader en mijn moeder hebben mij losgelaten,
 en Jahweh zal mij opnemen.
- 11** Leer mij, Jahweh, uw weg,
 en leid mij op een vlak pad
 omwille van mijn vijanden!
- 12** Geef mij niet over aan de ziel van mijn tegenstanders,
 want valse getuigen zijn tegen mij opgestaan,
 en hij die briest van geweld.
- 13** Als ik niet had geloofd de goedheid van Jahweh te zullen zien
 in het land van de levende mensen....?
- 14** Verwacht Jahweh!
 Wees sterk, en Hij zal jouw hart stevig maken,
 en verwacht Jahweh!

Evenals in de voorgaande psalm bevindt de dichter van dit lied zich in een zeer gevaarlijke situatie, en vraagt hij de Here om hulp (Ps.26:9,10, v.7-9,11,12). Zijn vijanden gedragen zich schandelijk (Ps.26:9,10, v.2^a,12). Aan het einde van zowel psalm 26 als 27 ontvangt de auteur een antwoord van God, waarin Hij belooft zijn dienaar te verlossen (Ps.26:12, v.14). Waarom de schrijver al deze ellende moest overkomen, is in beide liederen (in eerste instantie) niet duidelijk.

Als dichter wordt David (1012 – 972) genoemd (v.1^a). Het lijkt er sterk op, dat het hier gaat over de tijd waarin hij vervolgd werd door koning Saul (1033 – 1012).²⁶⁹ Het valt namelijk op, dat er geen enkel gebed om wraak voor zijn vijanden in dit lied voorkomt. Die vijanden waren dus geen andere volken die de staat Israël wilden vernietigen, en tegenover koning Saul koesterde David geen wraakgevoelens. Bovendien wist de psalmdichter niet, waarom deze gevaren hem overkwamen. Bij de latere opstanden, waaronder ook die van zijn zoon Absalom, wist hij dat wel.²⁷⁰ Dat hoefde hij dus ook niet aan God te vragen. Het was de straf voor zijn grove zonde met Uria's vrouw Batseba (2Sam.12:10-12). In deze psalm zijn grove overtredingen van David helemaal niet aan de orde. Toch moest hij zijn vader en moeder achterlaten in het land van de Moabieten (1Sam.22:3,4, v.10^a). Hoewel zijn familie hem niet meer kon beschermen, wist de psalmdichter, dat de Here hem onderdak zou verlenen (v.10^b).

²⁶⁹ In de Griekse handschriften vinden we een duidelijke aanwijzing, dat deze psalm is geschreven, voordat David (1012 – 972) koning werd, want de inhoud van vers 1^a luidt: *Van David, voor hij werd gezalfd*. Nu kan men zich afvragen, welke zalving van David hier wordt bedoeld, omdat hij 3 keer tot koning is gezalfd (1Sam.16:13, 2Sam.2:4, 5:3,17^a), maar hoogstwaarschijnlijk is hierin een oude traditie bewaard gebleven, dat psalm 27 geschreven is, toen de ongehoorzame koning Saul (1033 – 1012) nog aan de regering was.

²⁷⁰ Hoewel Absalom (= Vader is vrede), een zoon van David, heel goed kon huichelen en roddelen (v.12, vgl. 2Sam.15:2-8), en hij verraderlijk was en slecht, betekent dit nog niet, dat psalm 27 tijdens zijn opstand tegen zijn vader is ontstaan. Er zijn helaas veel meer personen die zich aan deze zonden schuldig maken (vgl. 1Sam.23:1-12,19, 25:10,11, Rom.3:13-18).

Koning Saul haatte David, omdat hij jaloers was op zijn successen. God was met hem. Het volk hield van hem, en het leek erop, dat hij in de toekomst de nieuwe koning van Israël zou worden. Dat kon Saul (1033 – 1012) niet uitstaan, en daarom probeerde hij hem te vermoorden (1Sam.18). Toen dat mislukte, en David vluchtte, werd hij jarenlang achtervolgd door het leger van de koning (1Sam.19-27). In één van die gevaarlijke omstandigheden schreef hij deze psalm. Daarin verwachtte hij alleen zijn hulp van de Here (v.1^b-3, 5, 9, 10, 13).

Dit lied bestaat uit drie gedeelten: vers 1-6, 7-13, en 14. In het begin staat, wie de schrijver is (v.1^a). Vervolgens jubelt de psalmdichter, over wat God in het verleden voor hem heeft gedaan, en vermeldt hij, wat dat voor hem betekent (v.1^b-6). Hierna slaat de stemming plotse-ling helemaal om. De schrijver smeekt de Here om bevrijding uit zijn levensgevaarlijke situa-tie (v.7-13). In het laatste vers antwoordt Gods Geest de profetische psalmdichter. Hij bemoe-digt hem, en belooft hem de hulp van God de Vader.

1^a Van (of Voor) David.

In de volgende verzen (v.1^b-6) jubelt de psalmdichter, over wat de Here in het verleden voor hem heeft gedaan, en vermeldt hij, wat dat voor hem betekent. Vooral in de eerste 3 verzen komt zijn geloofsvertrouwen sterk naar voren.

- 1^b Jahweh ²⁷¹ is mijn licht en mijn heil (of mijn redding),
vanuit (= voor) wie zou ik vrezen (of ontzag hebben)?
Jahweh is de vesting van mijn leven,
vanuit (= voor) wie zou ik angst hebben (of ik bang zijn)?

Zoals het licht de duisternis verdrijft, zo geeft de aanwezigheid van de Here vrolijkheid en helderheid in het leven. Ondanks de gevaren voelde David (1012 – 972) zich door Gods hulp veilig als in een vesting.

- 2 Toen slechteriken op (of over) mij afkwamen (of dichterbij kwamen/naderden)
om mijn vlees te eten (of te verslinden/verteren),
- mijn tegenstanders (of mijn onderdrukkers/benauwers) en mijn vijanden -
zijn zichzelf gestruikeld, en zijn ze gevallen.

Vooral omdat de Here de psalmdichter beschermde, mislukten de kwaadaardige bedoelingen van Davids vijanden die zich gedroegen als bloeddorstige wilde dieren.

- 3 Al(s) belegert (of slaat ... zijn kamp op) een leger(plaats) (of een kamp)
(tegen (of op/over)) mij,
mijn hart zou niet vrezen (of zou geen ontzag hebben).
Al(s) zou een oorlog (of een strijd) tegen (of over/op) mij opstaan (= uitbreken),
daarin zou ik rustig (of vol vertrouwen/(zelfver)zeker(d)) zijn.
- 4 Eén (ding) heb ik van(uit) (= aan) Jahweh gevraagd.
Haar (= Dat) zal ik zoeken (of verlangen/eisen) (of Dat zoek (of verlang/eis) ik): ²⁷²

²⁷¹ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

“Mijn verblijf (of Mijn (neer)zitten/wonen) in het huis van Jahweh
 alle dagen van mijn leven
 om [in] de lieflijkheid (of de innemendheid/schoonheid) van Jahweh waar te nemen
 (of (be)zien/voorzien/voorspellen)
 en om (die) te onderzoeken (of om (die) op te zoeken/te overleggen) in zijn paleis
 (of zijn tempel).”

Eén ding was voor de psalmdichter veruit het belangrijkste in zijn bestaan: hij wilde zo dicht mogelijk bij de Here leven (vgl. Ps.73:25, Mat.13:46, Luk.10:42, Fil.3:13,14). Daarom wilde hij zo dicht en zo lang mogelijk bij het paleis of het huis van Jahweh zijn, want daar was zijn liefdevolle heerlijkheid aanwezig (Ex.40:34-38, 1Sam.3:3, vgl. Ps.15). Daarbij valt op, dat het woord *tabernakel* niet wordt gebruikt.²⁷³ Het ging de dichter eigenlijk niet om een gebouw als een tabernakel of tempel, maar om de liefde en innemendheid van God. Hij vond zijn persoonlijke relatie met zijn lieve hemelse Vader het belangrijkste in zijn leven.

Het *huis van Jahweh* was niet de tempel, want in Davids tijd was de tempel er nog niet. Die is pas later onder leiding van koning Salomo (972 – 932) gebouwd. Wel stond de tabernakel als het huis van God in Gibeon.²⁷⁴ Deze plaats lag in het gebied van de stam Benjamin. Daar kon de psalmdichter door het grote gevaar van zijn vijanden en de jaloerse koning Saul helaas niet meer naar toe.

Het lijkt er dus sterk op, dat David met *het huis van Jahweh* iets anders heeft bedoeld. Met *huis* werd vaak ook iemands huisgezin en allen die daarbij hoorden, aangeduid (Gen.7:1, 12:1,17, 14:14, 15:2, enz.). Het huisgezin van de God Jahweh was en is zijn volk, en iedereen die daarbij hoorde en hoort.

Dat het David (1012 – 972) niet om een specifiek gebouw ging, blijkt heel duidelijk uit het volgende vers. Daarin noemt hij allerlei verschillende plaatsen waar de Here hem beschermde en verborg: in zijn *loofhut*, in zijn *tent* en in (niet op) een *rots(spleet)*.

Een loofhut is een hut die gemaakt is van takken en bladeren.

5 Ja, (of (om)dat/want) Hij verbergt (of koestert) mij op een slechte dag
 (= een onheilsdag) in zijn (loof)hut.

Hij verbergt (of verstopt) mij in het verborgene van zijn tent.

Hij zet mij hoog (of verhoogt mij/verheft mij) in een rots(spleet).

6 Nu is mijn hoofd verheven (of is ... hoog) boven (of over/op) mijn vijanden rondom
 mij,
 en ik wil in zijn tent offers offeren met gejuich (of met (krijgs)geschreeuw).

²⁷² In de Hebreeuwse taal van die tijd was tussen de onvoltooid tegenwoordige tijd van een werkwoord (b.v. *ik zoek*) en de onvoltooid toekomstige tijd (b.v. *ik zal zoeken*) geen verschil! Bij de vertaling naar het Nederlands moet mede op grond van het tekstverband een keus worden gemaakt. Oude vertalingen vanuit het Hebreeuws, zoals de Septuagint, kunnen daarbij ter ondersteuning worden gebruikt.

²⁷³ Wel, bood in sommige omstandigheden de tabernakel, en later ook de tempel bescherming (Ex.21:12-14, 1Kon.1:50,51).

²⁷⁴ Eerst stond de tabernakel in Silo (1Sam.3:3,15). Daar werd God gediend (Joz.18:1,8-10, 21:1,2, Richt.18:31, 1Sam.1:3, enz.). Tot in de begintijd van de regering van koning Saul (1033 – 1012) heeft het huis van de Here daar gestaan (1Sam.13:1, 14:3). De plaats Silo is tijdens het bewind van Saul hoogstwaarschijnlijk door de Filistijnen verwoest (Ps.78:60,61, Jer.7:12,14, 26:6). Toen de Edomiet Doëg in opdracht van de ongehoorzame koning de priesterstad Nob uitmoordde (1Sam.22:18,19), heeft Saul het heiligdom naar Gibeon laten verplaatsen (1Kron.16:39, 21:29, 2Kron.1:3,5,6). Gibeon lag vlakbij het huidige Jib zo'n 10 kilometer ten noordwesten van Jeruzalem.

Ik wil zingen, en ik wil musiceren (of met snarenspeel zingen) voor
(of van/naar) Jahweh.

Bij zijn offers voor de Here dacht de psalmdichter in vers 6 blijkbaar aan blij en dankbaar gezang onder begeleiding van snaarinstrumenten.²⁷⁵

Na het bovenstaande gedeelte (v.1^b-6) slaat de stemming plotseling helemaal om. De psalmdichter gelooft en vertrouwt zijn hemelse Vader wel, maar hij vraagt ook, of Hij hem wil helpen op momenten van dreigend ongeloof (vgl. Mark.9:24). Zijn geest is wel gewillig, maar het vlees is zwak (Mat.26:41, Mark.14:38). Daarom smeekt de schrijver in de onderstaande verzen (v.7-13) de Here om bevrijding uit zijn levensgevaarlijke situatie.

7 Luister, Jahweh, naar mijn stem (of mijn geluid), (als) ik roep,
en wees mij genadig, en antwoord mij!

De psalmdichter beleed in vers 7, dat hij geen recht had op Gods antwoord, maar dat antwoord wel kon krijgen uit genade.

8 Tegen (of Naar/Aan/Van) U heeft mijn hart gezegd: “Zoekt (of Verlang naar)
mij[n gezicht]!”

Ik zoek (of verlang naar) uw gezicht (= U), Jahweh.

Met *mijn hart* duidde de psalmdichter zichzelf aan, met alles wat in hem was.²⁷⁶ Met heel zijn menselijk wezen vroeg hij dringend aan de drie-enige God (meervoud!), of Hij naar hem wilde omkijken, en naar hem luisteren. David zou dan tegelijkertijd zijn volledige aandacht op God richten, zodat er bij wijze van spreken een diepgaand contact zou ontstaan van face to face ofwel van (aan)gezicht tot (aan)gezicht. In het volgende vers vroeg hij nogmaals aan de Here om zich niet voor hem te verbergen. Kortom, David vroeg nadrukkelijk om persoonlijk contact met zijn hemelse Vader. Wie in gehoorzaamheid heel serieus naar God zoekt, zal Hem vinden (vgl. Deut.4:29, 1Kron.28:9^b, 2Kron.15:2^b, Jes.45:19, Mat.7:7,8, Luk.11:9-13)!

9 Verberg (of Verstop) uw gezicht (= U) niet vanuit (= voor) mij.
Stoot (of Wend) in (of door/met) woede uw dienaar niet weg (of terzijde).
U bent mijn hulp geweest.
Verlaat mij niet (of Laat mij niet achter),
en laat mij niet los (of niet achter/vrij) (of en verlaat (of verwaarloos) mij niet),
God van mijn heil (of mijn redding),

²⁷⁵ Bij dergelijke individuele gelegenheden werden geen trompetten gebruikt. Men blies niet op deze schallende muziekinstrumenten bij offers van één persoon, maar bij brandoffers en vredeoffers op hoogtijdagen (= heilige feesten) van het volk (Num.10:10, 2Kron.29:27).

Een trompet is geen bazuin of hoorn. Een hoorn was meestal afkomstig van een ram. Het was in die tijd niet in de eerste plaats een muziekinstrument. Een (rams)hoorn was vooral geschikt om mensen op grote afstanden te waarschuwen of bij elkaar te roepen (Lev.25:9, 1Kon.1:34,39,41, Jer.4:5, 6:1,17, Joël 2:1,15, Am.3:6, Zef.1:16).

²⁷⁶ Het hart zag men in die tijd als de kern en vertegenwoordiging van de hele mens. Het hart was de oorsprong van al het leven (Spr.4:23). Dit blijkt uit de parallellismen die in de Bijbel voorkomen (Ps.13:3, 16:9, 19:9, 24:4, 26:2, Spr.2:2,10, 3:1, 4:21, 5:21, 7:24,25).

(Bij een parallellisme staan 2 of meer (bij)zinnen bij elkaar. Die zinnen zeggen met andere woorden min of meer hetzelfde, waardoor ze elkaar aanvullen en ophelderen. Dit kwam in de Hebreeuwse literatuur veel voor.)

10 want (of (om)dat/Ja,) mijn vader en mijn moeder hebben mij losgelaten
(of vrijgelaten/achtergelaten/verlaten),
en Jahweh zal mij opnemen (of verzamelen/onderdak verlenen).

David (1012 – 972) moest zijn vader en zijn moeder achterlaten in het land van de Moabieten (1Sam.22:3,4). De psalmdichter kon door het grote gevaar niet meer bij zijn familie in Juda wonen, maar hij wist wel, dat God hem onderdak zou verlenen.

Hoewel David verstandelijk wist, dat het met hem als kind van God goed zou komen, wilde hij daarvan een rechtstreekse bevestiging en bemoediging van zijn hemelse Vader horen. Hij wilde ook weten, wat de Here met hem van plan was, zodat hij met zijn leiding rekening kon houden (Ps.143:10).²⁷⁷

11 Leer (of Onderwijs) mij, Jahweh, uw weg,
en leid (of breng) mij in (= op) een vlak (of effen/egaal) pad
om(wille van) mijn vijanden (of mijn bespioneerders/spionnen/overheersers)!

In een land met veel hoge heuvels en diepe dalen is een vlak pad veilig en gemakkelijk be-
gaanbaar. De psalmdichter vroeg hier dus om Gods zegen en hulp op zijn levenspad om niet
in de handen van zijn belagers terecht te komen.

12 Geef mij niet over in (= aan) de ziel (= de wil) van mijn tegenstanders
(of mijn onderdrukkers/benauwers),
want (of (om)dat/Ja,) valse getuigen zijn met (of in/door) (= tegen) mij opgestaan,
en hij die briest van geweld (of wreedheid) (of die geweld (of wreedheid) uitblaast).

Valse getuigen zijn niet alleen mensen die liegen, of de werkelijkheid verdraaien, maar ook
personen die een gemene verklaring afleggen met verkeerde bedoelingen, ook al is, wat ze
zeggen, in overeenstemming met de werkelijkheid. Bij valse getuigen horen dus ook huiche-
laars en verraders.

David werd door de valse getuige Kus beschuldigd. Hij stookte koning Saul (1033 – 1012)
tegen hem op (Ps.7:1,13-17). Zo zullen er veel meer valse getuigen zijn geweest om bij de
ongehoorzame koning in een goed blaadje te komen. Bovendien werd David regelmatig door
een deel van zijn volksgenoten verraden (1Sam.19:19, 23:1-12,19-24, 24:2, 26:1).

Met *hij die briest van geweld* wordt hoogstwaarschijnlijk koning Saul bedoeld. Hij nam als
leider van het volk het initiatief tot geweld, en hij wilde David vermoorden.

Als de psalmdichter in handen van zijn tegenstanders zou vallen, dan zouden mensen uit het
volk Israël kunnen denken, dat de Here hem had verlaten. Zo zou het voor een deel van de
Israëlieten erop lijken, dat al die valse getuigen de waarheid hadden gesproken, en dat Davids
verraders juist hadden gehandeld. Mede daarom speelde zijn geloof op Gods beloften en zijn
persoonlijke relatie met Hem zo'n grote rol in zijn leven.

13 Als ik niet had geloofd (of vertrouwd) [in] de goedheid van Jahweh te (zullen) zien
in het land (of de aarde) van de levende(mense)n....? (vgl. Ps.52:7, 116:9, 142:6, enz.)
(Dan was mijn ziel (= ik) naar het dodenrijk neergedaald (vgl. Ps.16:10, 86:13, 88:4).)

²⁷⁷ Het gaat in vers 11 niet in de eerste plaats over het onderwijs in Gods wetten, want die voorschriften van de
Here kende David wel. In zijn levensgevaarlijke situatie had hij niet in de eerste plaats behoefte aan onderwijs
in, wat goed en verkeerd is. Hij wilde in zijn persoonlijk contact met God door zijn Geest weten, wat zijn hemel-
se Vader met hem van plan was.

In vers 13 wordt een oratorische vraag gesteld: een vraag waarop een antwoord niet nodig is, omdat de bedoeling (meestal) wel duidelijk is. Tussen haakjes is het meest waarschijnlijke antwoord gegeven.²⁷⁸

Zoals het leven staat tegenover de dood, zo staat *het land van de levende mensen* tegenover het dodenrijk (Num.16:30,33, 1Sam.2:6, Ps.9:18, 30:4, 49:16, 88:4, Spr.15:24, enz.). In die tijd dacht men, dat het dodenrijk onder de oppervlakte van de aarde was (vgl. Gen.37:35, 42:38, Num.16:31-33, Ps.49:15,16, Ezech.31;14-18, 32:18-32, Mat.11:23, Luk.10:15). Wel wist men, dat God zijn dienaren van het dodenrijk zou verlossen, en dat Hij deze mensen zou opnemen (Ps.49:16, 73:24-26, 86:13, Jes.26:19, Dan.12:2, vgl. Gen.5:24, Mat.17:1-5, Luk.9:28-36, 16:22-26).²⁷⁹

Zo eindigt in vers 13 Davids gebed in geloof en vast vertrouwen op de Here. De profetische psalmdichter (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30) bad niet tevergeefs. Hij zocht indringend contact met God, en zijn hemelse Vader liet zich door hem vinden (vgl. Deut.4:29, 1Kron.28:9^b, 2Kron.15:2^b, Mat.7:7,8, Luk.11:9,10).

In het laatste vers krijgt David (1012 – 972) antwoord van Gods Geest. Die Heilige Geest bemoedigt hem, en belooft hem de hulp van God de Vader.

14 Verwacht (of Zie (begerig) uit naar/Wacht op) [naar/voor/van] Jahweh!

Wees sterk, en Hij zal jo(uw) hart ²⁸⁰ stevig maken,

en verwacht (of zie (begerig) uit naar/wacht op) [naar/voor/van] Jahweh!

Door het contact met Gods Geest en door de woorden van vers 14 zal de psalmdichter zeker moed hebben gevat. Daardoor werd hij versterkt, en werd zijn hart stevig en dapper om tegenslagen op te vangen, en om in de strijd te overwinnen.

De woorden van Gods Geest bevatten ook een belofte, want op Jahweh wacht iemand nooit tevergeefs. Die profetische belofte over de hulp van God de Vader ²⁸¹ is uitgekomen, want aan de slechte daden van koning Saul (1033 – 1012) is een einde gekomen door het ingrijpen van de Here (1Sam.31:1-6). Dat betekende de verlossing en bevrijding van David.

²⁷⁸ Voor de duidelijkheid: Het gedeelte dat tussen haakjes is gezet: het antwoord op de vraag (*Dan ... neerge-daald.*), staat (oorspronkelijk) niet in de (onvertaalde) Bijbel.

²⁷⁹ De ongelovige of kwaadaardige mensen die sterven, gaan naar het dodenrijk (Ps.9:18). Daar wachten ze op hun eeuwige bestemming (Dan.12:2). Het dodenrijk is niet de hel of het eeuwige vuur, want later bij het laatste oordeel ofwel de laatste berechting zal het dodenrijk met de doden worden geworpen in de poel van vuur (= de hel) (Op.20:11-15).

²⁸⁰ De beleefdheidsvormen *u* en *uw* kent men in het Hebreeuws niet. In die taal zijn *u* en *jij/jou*, en *uw* en *jouw* hetzelfde. Bij een vertaling naar het Nederlands moet dan op grond van het tekstverband een keuze worden gemaakt.

²⁸¹ Met Jahweh wordt God de Vader bedoeld (Zach.14:7, vgl. Mat.24:36, Mark.13:32, Ps.110:1). Geen mens kan Hem (volledig) zien, want dan zou hij of zij sterven (Ex.33:18-23). De heerlijkheid van Jahweh is daarvoor veel te groot. (De Statenvertalers vertaalden Gods naam *Jahweh* met *de HEERE*.)

De Here Jezus echter, wordt nergens in de Bijbel met Jahweh aangeduid. Hij kan wél door mensen worden gezien. Voor zijn komst als een sterfelijke mens op deze wereld, vertoende de Zoon van God zich aan sommige mensen als dé Knecht van de Here ofwel dé Knecht van Jahweh. Bij de beschrijvingen van zijn verschijningen in het Oude Testament blijkt dat uit het tekstverband (Gen.16:10-13, 22:11,12, 31:11-13, Ex.3:2, Num.22:22-35, Joz.5:13-15, Richt.6:11-23, 13:3-22, Zach.1:8-12).

Psalm 28: God is de beschermer van zijn dienaren.

1^a Een psalm van David.

1^b Naar U roep ik, Jahweh, mijn Rots.

Houd U niet als doof voor mij,

zodat U niet stil blijft voor mij,

en ik gelijk geworden ben aan hen die in een cisterne neerdalen.

2 Luister naar de stem van mijn smeekbeden met mijn schreeuwen om hulp,
met het opheffen van mijn handen naar het allerheiligste van uw heiligdom!

3 Ruk mij niet weg met de kwaadaardige mensen,
en met de bedrivers van onrecht;
de sprekers van vrede met hun naasten,
terwijl slechtheid in hun harten is.

4 Geef aan hen overeenkomstig hun handeling,
en overeenkomstig hun slechte daden!
Geef aan hen overeenkomstig het werk van hun handen!
Laat hun vergelding naar hen terugkeren!

5 Omdat zij niet de handelingen van Jahweh opmerken,
en het werk van zijn handen,
zal Hij hen afbreken,
en Hij zal hen niet opbouwen.

6 Gezegend is Jahweh,
want Hij heeft naar de stem van mijn smeekbeden geluisterd.

7 Jahweh is mijn kracht en mijn grote schild.
Op Hem heeft mijn hart vertrouwd, en ik ben geholpen.
Mijn hart was uitgelaten, en met mijn lied zal ik Hem danken.

8 Jahweh is de kracht van zijn volk,
en de reddende vesting van zijn gezalfde is Hij.

9 Red uw volk, en zegen uw erfelijk bezit!
Weid hen, en verhef hen voor eeuwig!

In deze psalm staat de tegenstelling tussen rechtvaardige en kwaadaardige mensen centraal. Hoewel de situatie van de psalmdichter erg gevaarlijk lijkt, voelt hij zich vooral veilig door zijn vertrouwen op zijn almachtige God.

Als dichter wordt David (1012 – 972) genoemd. In psalm 28 wordt hij bedreigd door huichelachtige volksgenoten (v.3), en niet door buitenlandse vijanden. Toen hij moest vluchten voor de ongehoorzame koning Saul (1033 – 1012), week hij uit naar de bergen. Dit was ook het geval tijdens de opstand van zijn zoon Absalom (2Sam.15:14). Gedurende de gevaarlijke revolutie van Seba blijft David echter in Jeruzalem (2Sam.20:1-22). Het lijkt erop, dat hij tijdens zijn gebed in de voorhof van de tabernakel zijn handen uitstrekt naar het heilige van de heiligen (v.2, vgl. Ex.26:33,34), maar hij zou ook op een andere plaats kunnen zijn. Uit dit lied blijkt niet, dat de psalmdichter in die tijd persoonlijk veel te lijden had door een vijandige actie van kwaadaardige mensen. Mede daarom is deze psalm waarschijnlijk gedurende de opstand van Seba gedicht.

Psalm 28 bestaat uit drie gedeelten: vers 1-5, 6-8, en 9. In het begin staat, wie de schrijver is (v.1^a). Vervolgens smeekt de psalmdichter in een gebed de Here om verlossing. Hij vraagt aan God, of Hij bij zijn berechting van mensen onderscheid wil maken tussen hem en kwaadaardige en oppervlakkige mensen. Daarop geeft de Here hem antwoord (v.1^b-5). Door dit antwoord slaat de stemming van David plotseling helemaal om. Hij toont door een loflied zijn dankbaarheid aan God (v.6-8). In het laatste vers bidt de auteur om verlossing en zegen voor zijn volk. Hij vraagt aan de Here, of Hij voor eeuwig als een herder voor Israël wil zorgen.

1^a Een psalm ²⁸² van (of voor) David.

In de onderstaande verzen (v.1^b-5) smeekt de psalmdichter in een gebed zijn hemelse Vader om verlossing. Hij vraagt aan God, of Hij bij zijn berechting van mensen onderscheid wil maken tussen hem en kwaadaardige en oppervlakkige mensen. Zolang David als een goede koning regeert, is zijn verlossing ook een zegen voor het volk Israël (vgl. v.9). Op het smeekgebed van de psalmdichter geeft de Here antwoord.

1^b Naar U roep ik, Jahweh, mijn Rots.

Houd U niet (als) doof (of niet stil) vanuit (= voor) mij,

zodat U niet stil blijft (of stil bent/zwijgt) voor mij,

en ik gelijk geworden ben met (= aan) hen die in een cisterne (of een put/kuil)

neerdalen.

De psalmdichter noemde God zijn Rots, want Hij is een vaste rots waarop je kan bouwen en vertrouwen (vgl. Deut.32:4,15,18,30,31, 2Sam.22:3, Ps.18:3, 28:1, 31:3, 78:35, Rom.9:33, enz.). Eeuwen later gaf de Here Jezus daar een prachtig voorbeeld van (Mat.7:24,25, Luk.6:48).

Als God stil en passief zou blijven, was er een grote kans dat David levend in gevangenschap of dood in een cisterne of kuil zou neerdalen. Een cisterne is een groot waterreservoir. Als het in de maanden oktober en november regende, werd het water voor de rest van het jaar daarin opgevangen. Sommige cisternen waren enorm groot. Daar konden gemakkelijk heel veel ofwel enkele honderden mensen in. Het wordt min of meer denkbeeldig voorgesteld, alsof de diepte van de cisterne het voorportaal van de onderwereld is.

2 Luister naar de stem (of het geluid) van mijn smeek(ge)beden

met (of in/door) mijn schreeuwen (om hulp) naar (of bij/tegen) U,

²⁸² Op grond van een deel van de Griekse handschriften (en de Vulgaat) zijn de woorden *Een psalm* er (weer) bij gezet. Of ze er oorspronkelijk hebben gestaan, is niet helemaal zeker. Het begin van psalm 28 is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

met (of in/door) mijn (= het) (op)heffen (of (weg)dragen) van mijn handen
naar (of bij/tegen) het allerheiligste (of het binnenste/orakel) van uw heiligdom!

Het lijkt erop, dat David (1012 – 972) tijdens zijn gebed in de voorhof van de tabernakel zijn handen uitstreckte naar het heilige van de heiligen (vgl. Ex.26:33,34).²⁸³ In die tijd bad men niet met de handen gevouwen, maar met de handen omhoog. Men hief de handpalmen op naar de hemel, waar de Here woont (Ex.9:29^a,33, 1Kon.8:22,54, 2Kron.6:12,13, Ezra 9:5, Neh.8:7, Ps.63:5, 134:2, 141:2, Klaag.2:19). Bij afgoderij strekte men de handpalmen uit naar een vreemde god: een afgod.

- 3** Ruk (of Trek) mij niet weg met de kwaadaardige(mense)n,
en met de daders (= de bedrivers) van onrecht;
de sprekers van vrede met hun naasten (of hun buren),
en (= terwijl) slechtheid is in (of met/door) hun hart(en).

Blijkbaar was de psalmdichter ervan overtuigd, dat God de kwaadaardige mensen en de slechteriken zou berechten. Hij wilde echter deze berechting niet ondergaan, omdat hij zeker wist, dat hij een dienaar van de Here was (vgl. Gen.18:23,25, Ps.26:9). Daarbij kon zijn gebed steunen op Gods eigen beloften.

In vers 3 gaat het over huichelachtige volksgenoten van David. Ze groetten de koning beleefd met “Vrede” (= Sjaloom), en ze deden zich aardig voor, maar ze vormden een bedreiging voor het koningschap van David, dat de Here had ingesteld. Het waren hoogstwaarschijnlijk geen persoonlijke vijanden van de psalmdichter, maar wel van Gods gezalfde.

De redding en verlossing van die gezalfde en van zijn koningshuis betekende eveneens een zegen voor heel Israël (v.8,9). Daardoor zouden en zullen niet alleen gehoorzame Israëlieten worden gezegend, maar ook gelovige mensen uit de andere volken, want uit Davids nageslacht zou de eeuwige Koning Jezus worden geboren (2Sam.7:8-16, Luk.3:23-38)! De komst van die Verlosser probeerde satan steeds tegen te gaan. Gelukkig is die Zoon uit het nageslacht van David inmiddels voor eeuwig koning geworden (Mat.28:18, vgl. Dan.7:13,14).

Omdat de vijanden van het eeuwige koningschap Gods plannen van verlossing van al zijn dienaren wilden verstoren, moesten ze door Hem worden berecht. Bovendien houdt de hemelse Vader heel veel van zijn kinderen, en zijn ze Hem erg dierbaar (Deut.12:10, Zach.2:8^b).

- 4** Geef aan hen overeenkomstig hun handeling (of hun daad),
en overeenkomstig hun slechte daden!
Geef aan hen overeenkomstig het werk (of het maaksel/doen) van hun handen!
Laat hun vergelding (of hun beloning) naar hen terugkeren!
- 5** Omdat (of Dat/Ja,) zij niet [naar/bij] de handelingen (of de daden) van Jahweh
(op)merken (of begrijpen/inzien),
en [naar/bij] het werk (of het maaksel/doen) van zijn handen,

²⁸³ Eerst stond de tabernakel in Silo (1Sam.3:3,15). Daar werd God gediend (Joz.18:1,8-10, 21:1,2, Richt.18:31, 1Sam.1:3, enz.). Tot in de begintijd van de regering van koning Saul (1033 – 1012) heeft het huis van de Here daar gestaan (1Sam.13:1, 14:3). De plaats Silo is tijdens het bewind van Saul hoogstwaarschijnlijk door de Filistijnen verwoest (Ps.78:60,61, Jer.7:12,14, 26:6). Toen de Edomiet Doëg in opdracht van de ongehoorzame koning de priesterstad Nob uitmoordde (1Sam.22:18,19), heeft Saul het heiligdom naar Gibeon laten verplaatsen (1Kron.16:39, 21:29, 2Kron.1:3,5,6). Gibeon lag vlakbij het huidige Jib zo'n 10 kilometer ten noordwesten van Jeruzalem.

zal Hij hen afbreken (of omverwerpen),
en Hij zal hen niet (op)bouwen.

Als Gods profeet heeft David (1012 – 972) (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30) volgens dit vers blijkbaar een antwoord van zijn hemelse Vader gekregen. Omdat de egoïstische en kwaadaardige vijanden van het koningschap van de psalmdichter alleen aan zichzelf dachten, en niet in wijsheid letten op de daden van de Here, zouden ze hun ondergang tegemoet gaan. God had David uit de gevaarlijke macht van Saul (1033 – 1012) bevrijd. Hij had zijn dienaar gespaard in de strijd met vijandige buurvolken, en hem overwinning na overwinning bezorgd. Hoogstwaarschijnlijk was de revolutie van Absalom al neergeslagen. Ondanks al die daden van de Here durfden ze nog steeds zijn plannen met zijn eeuwige koningshuis te dwarsbomen. Dit kon en zou nooit goed aflopen. In tegenstelling tot Davids altijddurende koningshuis, heeft het koningschap van Seba (2Sam.20:1-22) (en dat van Absalom) maar nauwelijks (of heel kort) bestaan.

Nadat de psalmdichter tegen God heeft gesproken, gaat hij na zijn reactie in vers 5 over Hem spreken. Door het antwoord van de Here (v.5) slaat de stemming van David helemaal om. Terwijl het gevaar nog niet is geweken, toont hij door middel van een loflied zijn dankbaarheid aan zijn hemelse Vader over zijn bemoedigende reactie op zijn smeekgebed (v.6-8).

6 Gezegend is Jahweh,
want (of (om)dat/Ja,) Hij heeft naar de stem (of het geluid) van mijn smeek(ge)beden
geluisterd.

7 Jahweh is mijn kracht en mijn (grote) schild.
In (= Op) Hem heeft mijn hart vertrouwd, en ik ben geholpen.
Mijn hart was uitgelaten (of Mijn hart jubelde),
en vanuit (= en met) mijn lied zal ik Hem danken (of prijzen).²⁸⁴

Hierbij kunnen we denken aan een groot schild, waar een soldaat (even) achter kon zitten om zich te beschermen tegen een regen van pijlen en speren.

8 Jahweh is de kracht (of de sterkte) van (of voor) zijn volk,²⁸⁵
en de vesting (of de versterking) van reddingen (= en de reddende vesting) van
zijn gezalfde is Hij.

David is in zijn vertrouwen op de Here niet teleurgesteld. De opstand van Seba (en ook die van zijn zoon Absalom) werd in korte tijd neergeslagen (2Sam.18:28-32, 20:22). Als één van deze 2 onwettige en kwaadaardige koningen zou gaan regeren, zou dat geen zegen, maar een vloek voor heel Israël zijn. Zij zouden dat volk niet als een herder dienen, maar daarover heersen. De overwinning voor David betekende echter vooral een zegen voor alle dienaren van de Here. Niet de koning, maar hun verlossing staat (hier) centraal.

In het laatste vers bidt David om die verlossing en zegen voor Gods volk. Hij vraagt aan de Here, of Hij voor eeuwig als een herder voor zijn dienaren wil zorgen.

²⁸⁴ In de Hebreeuwse tekst staat hier *zal ik ons danken*. Op grond van de Griekse handschriften (en de Vulgaat) is dit verbeterd. Vanaf vers 6 is psalm 28 in de Dode Zeerollen volledig verloren gegaan.

²⁸⁵ Op grond van de Griekse handschriften (en de Vulgaat) is bij de weergave *van zijn volk* een fout in de Hebreeuwse tekst hersteld. (Het nietszeggende לַמֶּלֶךְ is verbeterd tot לַמֶּלֶךְ.)

Vanaf vers 6 is psalm 28 in de Dode Zeerollen volledig verloren gegaan.

9 Red uw volk, en zegen uw erfelijk bezit!

Weid hen, en verhef hen (of hef hen op/draag hen) tot (= voor) [de] eeuwig[heid]!

Zoals een man zijn zoon draagt (Deut.1:31), en een arend of een adelaar zijn jongen op zijn vleugels opvangt en meeneemt (Ex.19:4, Deut.32:11), zo zorgt de Here als een herder voor zijn volk: zijn dienaren (Ps.23:1-4). Daarbij horen zowel de gehoorzame Israëlieten als de gelovige mensen uit alle andere volken (Jes.63:8,9, Joh.10:16). Jezus Christus zette als de goede Herder zelfs zijn leven op het spel om zijn kinderen te redden (Joh.10:11-15). Hij zal hen leiden en voeren naar levende waterbronnen. Dat doet de drie-enige God op deze wereld (Jes.49:10) en in de hemel (Op.7:14-17), en Hij zal het ook voor eeuwig doen op de nieuwe aarde (Op.7:16,17, 21:1,22,23, 22:1-3, vgl. Ps.5:12,13).

Psalm 29: Eert de almachtige, eeuwige en overal aanwezige God!

1^a Een psalm van David.

1^b Schrijft toe aan Jahweh, zonen van God,
schrijft toe aan Jahweh eer en kracht!

2 Schrijft toe aan Jahweh de eer van zijn naam!
Buigt jullie neer voor Jahweh in zijn heilige luister!

3 De stem van Jahweh was boven de wateren.
De God van de eer heeft gedonderd.
Jahweh was boven de vele wateren.

4 De stem van Jahweh is met kracht.
De stem van Jahweh is met eer.

5 De stem van Jahweh breekt ceders,
en Jahweh breekt ceders van de Libanon,

6 en Hij laat ze huppelen als een stierkalf,
de Libanon en de Sirjon als een zoon van spiesbokken.

7 De stem van Jahweh hakt met vuurvlammen.

8 De stem van Jahweh laat de woestijn beven.
Jahweh laat de woestijn van Kades beven.

9 De stem van Jahweh laat de hinden jongen werpen,
en hij onthult de wouden,
en in zijn paleis zegt ieder van Hem: "Eer Hem!"

10 Jahweh heeft boven de vloed gezeten,
en Jahweh zal zitten: Koning voor eeuwig.

11 Jahweh zal aan zijn volk kracht geven.
Jahweh zal zijn volk zegenen met vrede.

De dichter bezingt in dit lied Gods eeuwige en almachtige aanwezigheid overal in de schepping. Hoewel allerlei volken de natuur vergoddelijkten, laat de auteur van psalm 19 en 29 zien, dat de schepping naar zijn Maker (ver)wijst. Als de Koning daarvan overstijgt Hij de begrippen *tijd* en *ruimte*. Zeven keer klinkt *de stem* ofwel *het geluid van Jahweh* als een donderslag in deze psalm (v.3-10).²⁸⁶ Daarmee wordt de volledigheid van zijn machtige bestuur in heel de schepping aangeduid. De Here regeert alles door zijn woord. Mede omdat Hij zijn volk zegent, en kracht en vrede geeft, is God het waard om alle eer en lof te ontvangen (v.1^b,2,11).

²⁸⁶ Daarom wordt psalm 29 ook wel het lied van de 7 donderslagen genoemd (vgl. Op.10:3; want ook toen sprak God als de donder.).

Als dichter wordt koning David (1012 – 972) genoemd. Het lijkt er sterk op, dat hij psalm 29 heeft gedicht, toen hij koning was. Zo riep hij zijn volksgenoten op om God te eren (v.1^b,2). Nergens kunnen we hier lezen over gevaren door achtervolging van de ongehoorzame koning Saul (1033 – 1012). Het was hoogstwaarschijnlijk een rustige tijd, want van bedreiging door vijandige buurvölkeren of binnenlandse opstanden merken we in dit lied helemaal niets.

Deze psalm is een lofzang die bestaat uit drie gedeelten: vers 1,2, 3-10, en 11. In vers 1^a staat, wie de schrijver is. Daarna volgt een oproep voor de Israëlieten om God te eren, en zich voor Hem neer te buigen (v.1^b,2). In het volgende gedeelte (v.3-10) staat, waarom Jahweh het waard is om te worden geëerd. Om zijn almacht in de natuur aan te tonen worden het onweer en de gevolgen daarvan als een voorbeeld beschreven. De toekomstige bedoelingen van de Here met zijn volk staan in het laatste vers (v.11).

1^a Een psalm van (of voor) David.²⁸⁷

In het onderstaande gedeelte (v.1^b,2) volgt een oproep voor de Israëlieten om God te eren, en zich voor Hem neer te buigen.

1^b Schrijft toe (of Verleent aan/Erkent) aan (of voor/van) Jahweh,²⁸⁸ zonen van God
(of zonen van machtige(mense)n/van (af)goden),²⁸⁹
schrijft toe aan (of voor/van) Jahweh eer (of heerlijkheid/glorie) en kracht (of sterkte)
(vgl. Ps.96:7^b, 1Kron.16:28)!²⁹⁰

Met de woorden *zonen van God* worden hier *dienaren van God* bedoeld. Bij het noemen van mannen hoorden in die tijd ook hun vrouw(en) en hun kinderen (vgl. *families van de volken* in

²⁸⁷ Achter de woorden *Een psalm van David* staat in de Griekse handschriften *van de plechtige samenkomst van de tabernakel* (of *de tent*). Deze toevoeging ontbreekt echter in de Hebreeuwse tekst en in de Dode Zeerollen. Het lijkt te duiden op een later gebruik van psalm 29 voor de liturgie van de 8^e dag van het Loofhuttenfeest. (Achter de woorden *Een psalm van David* staat in de Vulgaat *bij de voltooiing van de tabernakel* (of *van het Loofhuttenfeest*.)

²⁸⁸ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.” Met *Jahweh* wordt God de Vader bedoeld (Zach.14:7, vgl. Mat.24:36, Mark.13:32, Ps.110:1). Geen mens kan Hem (volledig) zien, want dan zou hij of zij sterven (Ex.33:18-23). De heerlijkheid van Jahweh is daarvoor veel te groot.

²⁸⁹ Bij de uitdrukking *zonen van God* wordt op grond van Job 1 vers 6 door uitleggers te vaak aan *Engelen* gedacht. Zo zouden voor de zondvloed *zonen van God* geslachtsgemeenschap hebben gehad met menselijke dochters (Gen.6:2). Daardoor zou het met het menselijke geslacht helemaal verkeerd zijn gegaan, waardoor een zondvloed noodzakelijk werd. Het is echter totaal onmogelijk, dat de dienende geesten van de Almachtige dit zonder zijn hulp met vleeselijke mensen kunnen doen. De Here Jezus gaf later ook duidelijk aan, dat de engelen dit niet kunnen (Mat.22:30, Mark.12:25).

Meestal worden alleen de (menselijke) dienaren van de Here *zijn zonen* ofwel *zijn kinderen* genoemd (Ps.82:6,7, Hos.1:10, Mat.5:9, Joh.1:12, 11:52, Rom.8:16, 1Joh.3:2^a, enz., vgl. Luk.15:11-32), en engelen zijn zijn hemelse knechten of boodschappers.

Dat het hier bij *zonen van God* niet over engelen gaat, wordt eveneens ondersteund door het 7^e vers van psalm 96 (en 1Kron.16:28). De inhoud en zelfs de woorden van beide verzen (v.1^b en 96:7 (en 1Kron.16:28)) zijn bijna gelijk. Alleen in plaats van de woorden *zonen van God* staat er *families* (of *geslachten*) *van de volken*.

²⁹⁰ Het Hebreeuwse woord voor *kracht* kan (op grond van de uitsluitend geschreven medeklinkers) ook *geit* of *geitenbok* betekenen. In de Griekse handschriften (en de Vulgaat) staat hier *jonge rammen*. In dat geval zou worden opgeroepen om aan God één of meerdere offers te brengen. Op grond van het tekstverband is dit minder waarschijnlijk. Het gaat hier niet in de eerste plaats over dankbaarheid of het betalen van geloften/beloften, maar over eerbied en respect.

Ps.96:7^a, 1Kron.16:28^a). Zelfs de mond van kleine kinderen (of zuigelingen) ²⁹¹ kan getuigen van Gods kracht (Ps.8:3, vgl. Mat.21:16). Iedereen die de Here wil dienen, wordt in deze verzen opgeroepen om aan te geven en te erkennen, dat alle eer of heerlijkheid en alle kracht van Hem komt. Vanuit zijn kracht kan, wil en zal Hij zijn volk kracht geven (v.11).

- 2** Schrijft toe aan (of voor) Jahweh de eer (of de heerlijkheid/glorie) van zijn naam
(vgl. Ps.96:8^a, 1Kron.16:29^a)!

Buigt jullie neer voor Jahweh in (zijn) heilige luister (of heilige pracht)!

De naam van iemand verwijst naar zijn persoon. Met *het toeschrijven van de eer aan de naam van God*, ken je Hem zelf eer toe. Dit kun je onder andere doen, door *je voor Hem neer te buigen*. Daarmee erken je dan, dat alle eer en heerlijkheid van de Here komt.

In het volgende gedeelte (v.3-10) staat, waarom God het waard is om te worden geëerd. Om zijn almacht in de natuur aan te tonen worden het onweer en de gevolgen daarvan als een voorbeeld beschreven. Daarbij komen alle 4 windrichtingen van het heilige land aan bot. Het begint bij het grootste bekende wateroppervlak voor de Israëlieten uit die tijd: de Middellandse Zee in het westen (v.3). Daarna volgt met de Libanon en de Sirjon het noordelijke gebied van Israël (v.5,6). Dan is de zuidelijke woestijn aan de beurt (v.8), en het eindigt met de woestine wouden in het oosten aan de overkant van de Jordaan (v.9, vgl. 2Sam.17:22 en 18:8^b).²⁹²

Hoewel het in het heilige land het grootste deel van het jaar droog is, kan het daar in het najaar heel hard regenen; harder dan bij ons in Nederland. Als de regentijd in oktober en november begint, kan het water in grote hoeveelheden vanaf de hoge heuvels of bergen naar beneden storten. Met grote kracht stroomt het naar de drooggevallen wadi's en riviertjes, en het sleurt alles wat het tegenkomt, mee. Dan zwellen de wadi's en riviertjes plotseling op tot brede waterstromen. Tijdens het regenseizoen kan het daardoor op veel wegen en plaatsen levensgevaarlijk zijn. Hierbij kunnen we bijvoorbeeld denken aan de omgeving rond de Dode Zee, droge rivierbeddingen en dalen.

- 3** De stem (of Het geluid) van Jahweh was boven (of over/op) de wateren.

De God van de eer (of de heerlijkheid/glorie) heeft gedonderd.

Jahweh was boven (of over/op) de vele wateren.

Vanuit het grootste bekende wateroppervlak ofwel de Middellandse Zee in het westen kwam in deze psalm blijkbaar het onweer het heilige land binnen. De donder van de Here was daarbij aanwezig.

De stem of het geluid van de God Jahweh klinkt vaak als de zware *donder* (Ex.19:19, 20:18, 19, 2Sam.22:14, Job 37:2, Ps.18:14, enz.). Dat toont zijn almacht aan. In de donder en de bliksem bij het onweer openbaart zich zijn grootheid.

- 4** De stem (of Het geluid) van Jahweh is met (of in) kracht.

De stem van Jahweh is met (of in) eer.

De daverende en eervolle stem van de Here is vol met kracht. De grote gevolgen van het spreken van die sterke en krachtdadige stem worden in de volgende verzen (v.5-9) verder uitgewerkt.

²⁹¹ In die tijd kreeg een kind veel langer borstvoeding dan tegenwoordig. Drie jaren aan de borst was toen heel gewoon (2Mak.7:27).

²⁹² Daar groeiden veel meer bomen dan tegenwoordig (vgl. 2Sam.18:8,9). Vooral de Turken hebben het heilige land van de bosrijke gebieden beroofd. Ze hebben letterlijk het land bijna helemaal kaalgeslagen.

Bij die verzen (v.5-9) komt na *de vele wateren* (v.3) in het westen, eerst het noorden van het heilige land aan de orde. De statige cederbomen kunnen geen standhouden, als ze door de macht van Jahweh worden getroffen via de bliksem en/of de harde wind.

5 De stem (of Het geluid) van Jahweh breekt ceders,
en Jahweh breekt ceders van de Libanon,

6 en Hij laat ze huppelen (of dansen/opspringen) (zo)als een stierkalf,
de Libanon en de Sirjon (zo)als een zoon van spiesbokken (vgl. Ps.114:4,6, Sir.43:16).

De Libanon is een bergrug in Syrië ten noorden van het heilige land. De cederbomen uit dat gebied waren erg bekend (Richt.9:15^b, 2Kon.14:9, 2Kron.25:18, Ps.92:13^b).

De Sirjon is de Sidonische ofwel Fenicische naam voor de berg Hermon (Deut.3:9^a). Deze berg in het noordoosten van Israël ligt ruim 2800 meter boven de zeespiegel, en is daarmee de hoogste berg in het heilige land. Bovenop de Hermon ligt vrijwel altijd sneeuw. Zowel het smeltwater als de dauw van de Hermon zijn belangrijke waterbronnen voor de Jordaan, die stroomt vanaf het noorden naar het zuiden door Israël.

Door zijn machtig woord laat de Here de Libanon en de Sirjon huppelen en dansen als een stierkalf of een jonge spiesbok. Hier heeft de dichter het dus over één of meerdere aardbevingen. In de Bijbel kunnen we lezen, dat in en rondom het heilige land dergelijke bevingen vaker voorkwamen (Am. 1:1^b, Zach.14:5, Mat.27:54, 28:2). Dat is nog steeds zo. Meestal zijn het lichtere aardschokken.

7 De stem (of Het geluid) van Jahweh hakt (of splijt) (met) vuurvlammen.

Na het noorden verplaatst het perspectief zich in het volgende vers naar de Judese woestijn in het zuiden van Israël.

8 De stem (of Het geluid) van Jahweh laat de woestijn beven (of baren).
Jahweh laat de woestijn (of de wildernis) van Kades beven (of baren).

Wanneer de Here spreekt met een geluid als de donder, dan beeft de woestijn als een barende vrouw (vgl. Num.16:31-33).

Kades-Barnea was een oase in de woestijn bij de zuidgrens van het gebied van de stam Juda. Daar bleven de Israëlieten enige jaren, voordat ze het land Kanaän konden binnentrekken.

In het volgende vers gaat het niet meer over het zuiden, maar richt de psalmdichter zijn blik op de woeste wouden ten oosten van de Jordaan (vgl. 2Sam.18:6-9).

9 De stem (of Het geluid) van Jahweh laat de hinden (= de vrouwtjesherten)
baren (= jongen werpen) (of beven),
en hij (of het) (= en de stem van Jahweh) onthult de wouden,
en in (of door) zijn paleis (of zijn tempel) zegt ieder van Hem: “Eer (of Verheerlijk)
(Hem)!”

Het paleis van de eeuwige en almachtige Koning is in de hemel (Ps.11:4). Daar eren de engelen en de zielen van de gestorven gelovige mensen de Here, die op zijn troon zit (Op.4:9-11, 5:8-14, 14:1-5, 19:1-5, vgl. v.1^b,2).

Door het daverende geluid van God beven de vrouwtjesherten, en/of werpen ze hun jongen, en door de bliksem tijdens het onweer worden de wouden verlicht.

De Here is de eeuwige Koning van de schepping. Daarin houdt Hij de orde en natuurwetten in stand. Hij beteugelt de machten van de chaos, zodat de mens als vazalkoning in staat wordt gesteld de wereld, en misschien wel het heelal, te (leren) beheren.

- 10** Jahweh heeft voor (of van) (= boven) de (zond)vloed gezeten
(of getroond/verbleven/gewoond),
en Jahweh zal zitten (of tronen/(ver)blijven/wonen/zit/troont/enz.): ²⁹³
Koning voor (of van) eeuwig(heid).

Voordat de Here de aarde en de wolkenloze hemel had geschapen, stond zijn troon al eeuwig vast (Gen.1:1). Voor de schepping van al het leven op de wereld regeerde de hemelse Vader boven de chaos van al het water op het land (Gen.1:2-10). Terwijl de aarde vele eeuwen later door de zondvloed werd bedekt, hield Gods troon stand (Gen.6:5-8:14). Hij regeert voor altijd.

In het laatste vers staan de toekomstige bedoelingen van de Almachtige met zijn volk.

- 11** Jahweh zal aan (of voor) zijn volk kracht geven.

Jahweh zal zijn volk zegenen met (of door/in) vrede (= met (of door/in) sjaloom).

Dat de Here vanuit zijn almacht en grootheid aan zijn dienaren kracht beloofde, gaf en geeft zekerheid voor de toekomst. Deze mensen hoeven niet bang te zijn, dat ze door de machten van de schepping zullen worden overweldigd (vgl. Luk.21:25-28), want de eeuwige Koning zal aan hen voldoende kracht geven om het beheer van zijn indrukwekkende wereld aan te kunnen.

Naast kracht en zekerheid beloofde God ook vrede aan zijn volk. Daardoor worden zijn dienaren pas echt gelukkig. Door al zijn beloften toont de Here zijn goedheid en liefde voor hen. Daarvan is onder andere de regenboog tijdens de regen een teken (Gen.9:8-17). Zijn goedheid en zegenende liefde geven pas echt rust en zekerheid.

Ondanks alle belangrijke indrukwekkende verschijnselen in de natuur is er veel meer macht in de donder van het woord, dan in het woord van de donder. Dit laatste kan mensen door schrik overtuigen, maar het eerste kan leiden tot verlossing en eeuwig behoud.²⁹⁴

²⁹³ In de Hebreeuwse taal van die tijd was tussen de onvoltooid tegenwoordige tijd van een werkwoord (b.v. ik zoek), en de onvoltooid toekomstige tijd (b.v. ik zal zoeken) geen verschil! Bij de vertaling naar het Nederlands moet mede op grond van het tekstverband een keus worden gemaakt. Oude vertalingen vanuit het Hebreeuws, zoals de Septuagint, kunnen daarbij ter ondersteuning worden gebruikt. In dit geval: bij *zal zitten* of *zit*, maakt het eigenlijk niets uit. Op grond van het woord *eeuwig* is voor *zal zitten* gekozen.

²⁹⁴ Vgl. Dächsel K.A., Bijbel of de geheele Heilige Schrift, deel 3, Kronijken - Hooglied, 2^e druk, Utrecht, 1892, pag. 535.

Psalm 30: Danklied voor genezing van een ernstige ziekte.

- 1 Een psalm van David; een inwijdingslied van het huis.
- 2 Ik zal U verhogen, Jahweh, want U hebt mij opgetrokken,
en U hebt mijn vijanden niet blij gemaakt over mij.
- 3 Mijn God Jahweh, ik heb naar U geschreeuwd om hulp.
U genas mij.
- 4 Jahweh, U hebt mijn ziel vanuit het dodenrijk laten opstijgen,
U hebt mij levend gehouden,
zodat ik niet in de cisterne neerdaalde.
- 5 Musiceert voor Jahweh, goedgunstigen van Hem!
Dankt voor de herinnering aan zijn heiligheid,
- 6 want een ogenblik duurt zijn woede.
Levenslang is zijn welwillendheid.
's Avonds overnacht gehuil,
en tegen de morgen is er gejubel.
- 7 Ik echter, ik heb in mijn voorspoed gezegd:
"Ik zal voor eeuwig niet wankelen."
- 8 Jahweh, door uw welwillendheid had U mijn berg sterk laten staan.
U hebt uw gezicht verborgen; ik ben in paniek geraakt.
- 9 Naar U, Jahweh, moet ik roepen,
en de Heer moet ik smeken:
- 10 "Wat voor winst is er in mijn bloed;
in mijn neerdalen in het graf?
Zal het stof U bedanken?
Zal het uw trouw bekend maken?"
- 11 Jahweh heeft geluisterd, en Hij is mij genadig geweest.
Jahweh is mijn Helper geworden.
- 12 Mijn klagen hebt U voor mij veranderd in reidansen.
U hebt mijn rouwzak losgemaakt.
U omgordde mij met blijheid,
- 13 zodat mijn eer zal musiceren voor U,

en hij zal niet stil zijn.

Mijn God Jahweh, voor eeuwig zal ik U bedanken.

Elk uur en elk ogenblik heeft iedereen de Here nodig. Niemand kan zonder zijn hulp, al beseft het overgrote deel van de mensen dat niet. Ook bij Gods dienaren bestaat het gevaar, dat hun hemelse Vader geleidelijk uit beeld raakt, en de persoonlijke relatie met Hem verslapt. Zelfs met goede zaken en werkzaamheden in het koninkrijk van de Almachtige kunnen ze zo druk bezig zijn, dat ze voor een gebed of een intensief contact met Hem veel te weinig tijd of vrijwel helemaal geen moment meer vrijmaken. Gelukkig houdt de Here zijn dienaren vast, en opent Hij (meestal door omstandigheden) bij hen de ogen voor hun gevaarlijke situatie.²⁹⁵

Als dichter van psalm 30 wordt David (1012 – 972) genoemd (v.1). God had hem in het verleden heel goed geholpen (v.8^a). Toen het hem daardoor voor de wind ging, werd hij overmoedig (v.7). Door zijn zelfoverschatting raakte de Here steeds meer uit beeld. De psalmdichter ging op in zijn belangrijke werk als koning. Hij vergat, dat hij zijn Koning daarbij heel erg nodig had. Doordat zijn bescherming wegviel, werd David op een cruciaal moment in zijn leven ernstig ziek (v.3). Hij dacht, dat hij zou sterven (v.4^a,10). In zijn nood besepte de dichter, dat hij in alles afhankelijk is van de Almachtige (v.8^b). Hij smeekte Hem om hulp (v.9). God verhoorde zijn gebed, en Hij genas zijn dienaar David (v.3,4,11,12). In deze psalm bedankt hij Hem uit de grond van zijn hart (v.13).

Psalm 30 bestaat uit vijf gedeelten: vers 1, 2-4, 5,6, 7-10, en 11-13. In het 1^e vers staat, wie de schrijver is, en waarvoor dit lied oorspronkelijk is gemaakt. Vervolgens geeft de psalmdichter aan, dat hij God wil prijzen, omdat Hij hem heeft genezen (v.2-4). David roept de dienaren van de Here op om voor Hem te musiceren, en Hem te (be)danken, omdat Hij altijd vol liefde is (v.5,6). Doordat de schrijver van deze psalm dacht, dat hij wel op eigen kracht verder kon, liep hij vast. Hij werd erg ziek, en hij smeekte God om hulp (v.7-10). Omdat de Here zijn smeekgebed verhoorde, toont hij in het laatste gedeelte (v.11-13) daarvoor zijn diepe dankbaarheid.

1 Een psalm van (of voor) David; een inwijdingslied (of -gezing) van het huis.²⁹⁶

Met *het huis* wordt Davids nieuwe woning op de berg Zion bedoeld (v.8^a, 2Sam.5:6,7,9,11, 1Kron.11:5). Voor die nieuwe woning wordt niet het woord *paleis* gebruikt. Blijkbaar wilde Israëls nieuwe koning niet in een prachtig luxueus bouwwerk wonen, maar in een eenvoudig en functioneel huis.

Koning David werd tijdens (of vlak voor) de bouw van zijn huis ernstig ziek (v.3). Als teken van dankbaarheid voor zijn genezing door de hulp van de Here werd deze psalm gezongen, toen zijn huis in gebruik werd genomen.

De psalmdichter geeft in de volgende verzen (v.2-4) aan, dat hij de Here wil prijzen, omdat Hij hem heeft genezen.

²⁹⁵ In een gelijkenis maakte de Here Jezus dit voor zijn dienaren heel duidelijk. Zonder een persoonlijke band met Hem door middel van zijn Woord en Geest kunnen ze niet vruchtbaar zijn in zijn koninkrijk. Als dit zo blijft, loopt het verkeerd met ze af (Joh.15:1-8)! Zoek Hem, en leef (Am.5:4,6^a)!

²⁹⁶ De Joden gebruikten deze psalm bij het oude Chanoekafeest ofwel inwijdingsfeest. Hierbij herdachten en herdenken ze, dat in 164 voor Christus Judas de Makkabeeër (166 – 161) de tempel heeft gereinigd, nadat die door de Syrische koning Antiochus IV (175 – 164) was ontwijfd (1Mak.4:36-59, 2Mak.10:1-8, Joh.10:22).

- 2** Ik zal U verhogen (of ophemelen), Jahweh, want U hebt mij opgetrokken,
en U hebt mijn vijanden niet blij gemaakt voor (of van/naar) (= over) mij.

Het leek voor de psalmdichter, alsof de Here hem had opgetrokken uit een grote put van elende (vgl. v.4, Jer.38:11-13).

Dat de vijanden van David (1012 – 972) niet vrolijk konden zijn over zijn onheil en ondergang, was niet alleen belangrijk voor hemzelf, maar ook goed voor de eer van Gods heilige naam. Men dacht in die tijd, dat een god die zijn volk en zijn dienaren niet kon helpen en redden, zwak was. Zo zouden de goden van ieder volk meestrijden in de oorlog. Om die reden verwoestte men ook tempels van de afgoden van de vijanden. Het volk dat de strijd won, had de sterkste god. Daarom namen de Filistijnen de ark van de God Jahweh mee als buit voor hun afgod Dagon (1Sam.5:1,2), en schilderde veel later een Assyrische leider de Here af als een zwakke god die zijn volk niet kon redden (Jes.36:18-20, 37:10-13).²⁹⁷

- 3** Mijn God Jahweh, ik heb naar (of tegen/bij) U geschreeuwd om hulp.

U genas mij.

- 4** Jahweh, U hebt mij(n) ziel) vanuit het dodenrijk laten opstijgen,

U hebt mij levend gehouden,

vanuit het neerdalen van mij (in) de cisterne (of de put/kuil)

(= zodat ik niet in de cisterne (of de put/kuil) neerdaalde).

David ervoer zijn ernstige ziekte als dodelijk en als een berechting van de Here (vgl. v.6^a). Hij dacht, dat hij zou sterven. Hij voelde zich door God verlaten, omdat hij Hem steeds meer had genegeerd. Hij was bang, dat hij daardoor zou afdalen naar het dodenrijk (v.10).

In die tijd dacht vrijwel iedereen, dat het dodenrijk onder de oppervlakte van de aarde was (vgl. Gen.37:35, 42:38, Num.16:31-33, Ps.49:15,16, Ezech.31:14-18, 32:18-32, Mat.11:23, Luk.10:15). Wel wist men, dat God zijn dienaren van het dodenrijk zou verlossen, en Hij ze zou opnemen (Ps.49:16, 73:24-26, 86:13, Jes.26:19, Dan.12:2, vgl. Gen.5:24, Mat.17:1-5, Luk.9:28-36, 16:22-26).²⁹⁸

Een cisterne is een groot waterreservoir. Als het in de maanden oktober en november regende, werd het water voor de rest van het jaar daarin opgevangen. Sommige cisternen waren enorm groot. Daar konden gemakkelijk heel veel ofwel enkele honderden mensen in. Het wordt min of meer denkbeeldig voorgesteld, alsof de diepte van de cisterne het voorportaal van de onderwereld is.

David roept in volgende 2 verzen de dienaren van de Here op om voor Hem te musiceren, en Hem te (be)danken, omdat Hij altijd vol liefde is.

- 5** Musiceert (of Zingt met snaarspel) voor (of van) Jahweh, goedgunstigen
(of goedgezinden) van Hem!

Dankt voor (of van) de herinnering aan zijn heiligheid (of zijn heiligdom),

- 6** want (of (om)dat/Ja,) een ogenblik is (= duurt) [in] zijn woede.

²⁹⁷ Ook de Babylonische koning Nebukadnezar II (604 – 562) nam een deel van de tempelschatten en de heilige vaten mee naar de tempel van zijn afgod in Babel (Dan.1:1,2, 5:2,3,23).

²⁹⁸ De ongelovige of kwaadaardige mensen die sterven, gaan naar het dodenrijk (Ps.9:18). Daar wachten ze op hun eeuwige bestemming (Dan.12:2). Het dodenrijk is niet de hel of het eeuwige vuur, want later bij het laatste oordeel ofwel de laatste berechting zal het dodenrijk met de doden worden geworpen in de poel van vuur (= de hel) (Op.20:11-15).

Levens(lang) is [in] zijn welwillendheid (of zijn welgevallen).

's Avonds (of In de avond) overnacht gehuil,

en tegen (of voor/naar/van) de morgen is (er) gejubel.

In zijn boosheid blijft de Here liefdevol. Hij wordt alleen kwaad of zelfs woedend als het niet anders kan (Jes.54:7, Hos.11).

's Avonds was er nog gehuil, maar aan het einde van de nacht kwam er gejubel. Het lijkt er dus op, dat (het hoogtepunt van) Davids ziekte kort heeft geduurd.

Als het erg goed gaat in het leven, kan dat heel gevaarlijk zijn. Het zijn sterke benen die de weelde kunnen dragen. Doordat de schrijver van deze psalm dacht, dat hij wel op eigen kracht verder kon, liep hij vast. Hij werd erg ziek, en hij smeekte God om hulp (v.7-10).

7 En ik (= Ik echter), ik heb in (of door/met) mijn voorspoed (of mijn rust) gezegd:

“Ik zal voor (of van) eeuwig niet wankelen (of uitglijden).”

In vertrouwen op de Here mag een dienaar van Hem best zeggen: “Ik zal voor eeuwig niet wankelen (vgl. Ps.15:5^b, 26:1^b, 62:3^b,7^b).” Daarbij mag hij echter niet vergeten, dat zoiets zonder God niet mogelijk is (Deut.8:11-19). Alles wat David (1012 – 972) kon, kwam met hulp van de Here tot stand, en zonder Hem was hij niets.

8 Jahweh, door uw welwillendheid (of uw welgevallen) had U [voor] mijn berg sterk
laten staan.

U hebt uw gezicht verborgen (of verstopt); ik ben verschrikt (of ontzet)
(= ik ben in paniek geraakt).

Met *mijn berg* wordt de berg van koning David aangeduid. Dat is de berg Zion. Op die berg stond een oude burcht. De koning heeft deze vesting op de Jebusieten veroverd (2Sam.5:6,7, 1Kron.11:5). Die burcht lag aan de zuidkant van de heuvel of berg in het oosten van Jeruzalem. Later werd de hele heuvel Zion genoemd (Ps.2:6, 74:2, 78:68).²⁹⁹

Ondanks Davids goede bedoelingen was door zijn drukke bezigheden de Here blijkbaar op de achtergrond geraakt. Het gevolg daarvan bleef niet uit. Het lijkt er sterk op, dat de nieuwe koning tijdens (of vlak voor) de herbouw van de burcht en de opbouw zijn huis op de berg Zion ernstig ziek werd (2Sam.5:9,11). Daarmee wilde God hem wijzen op de goede weg, en David ging daarmee meteen aan de slag.

9 Naar (of Bij/Tegen) U, Jahweh, moet (of zal) ik roepen,
en [naar (of bij/tegen) de Heer moet (of zal) ik smeken:

10 “Wat (of Hoe(veel)) (voor) winst (of voordeel) is (er) in (of door/met) mijn bloed;
in (of door/met) mijn neerdalen naar (of bij/tegen) (= in) het graf (of het verderf)?
Zal het stof (of as) U (be)danken?

Zal het uw trouw (of uw waarheid) bekend maken (of berichten)?”

In die tijd was het *bloed* het symbool van de ziel: van het leven (Gen.9:4, Lev.17:11,14, Deut.12:23).

De dichter wilde zonder een goede relatie met de Here niet levenloos in het graf eindigen, want zijn lijk, dat zou vergaan, zou Hem niet kunnen (be)danken en eren. Bovendien zou hij

²⁹⁹ Vervolgens werd met Zion ook de hele stad Jeruzalem aangeduid (Ps.51:20, 135:21, 147:12).

op aarde niet meer Gods trouw bekend kunnen maken (vgl. Ps.6:6, 88:11-13, 115:17).³⁰⁰ Daar zou niet alleen hij, maar ook de Here geen voordeel aan hebben.

Omdat God zijn smeekgebed verhoorde, toont David in het laatste gedeelte (v.11-13) daarvoor zijn diepe dankbaarheid. Hij had nog duidelijker geleerd, dat hij de Here elk ogenblik nodig had. Bovendien was zijn relatie met Hem hersteld.

11 Jahweh heeft geluisterd, en Hij is mij genadig geweest.³⁰¹

Jahweh is mijn Helper geworden.³⁰²

12 Mijn klagen hebt U voor mij veranderd (of omgevormd) naar (= in)
(rei(= groeps))dansen (of fluiten).

U hebt mijn (rouw)zak losgemaakt.

U omgordde mij met blijheid,

13 zodat mijn ³⁰³ eer (of heerlijkheid/glorie) zal musiceren (of met snarenspeel zal zingen)
voor U,

en hij (= mijn eer) zal niet stil zijn (of niet zwijgen).

Mijn God Jahweh, voor (of van/naar) eeuwig zal ik U (be)danken.

In die tijd kleepte men zich met een zak als het teken van rouw (Gen.37:34, Jer.6:26, Am.8:10, Mi.1:16). Was de rouwperiode voorbij, dan werd de zak weer losgemaakt.

Met *mijn eer* wordt *mijn ziel* ofwel *mijn leven* bedoeld (Ps.7:6).³⁰⁴

De overmoedige uitspraak *Ik zal voor eeuwig niet wankelen* (v.7^b) maakte plaats voor de dankbare belofte *Mijn God Jahweh, voor eeuwig zal ik U (be)danken*.

Daarmee was de Here heel tevreden. Hij zegende zijn dienaar David (1012 – 972), en Hij beloofde hem zelfs een eeuwig koningshuis (2Sam.7:11^b,16,29).

³⁰⁰ Mensen waarvan de ziel na het sterven wordt opgenomen in de hemel (vgl. Op.6:9,10), kunnen daar de Here wel (be)danken (Op.14:1-5).

³⁰¹ In de Hebreeuwse tekst staat hier “*Luister, God Jahweh, en wees mij genadig!*” Op grond van de gedeeltelijke Dode Zeerol van psalm 30(, de Vulgaat) en de Griekse handschriften is deze zin verbeterd.

³⁰² In de Hebreeuwse tekst staat hier “*God Jahweh, wees een helper voor mij!*” Op grond van de voltooide of verleden tijd van het tekstverband(, de Vulgaat) en de Griekse handschriften is deze zin verbeterd.

In de Dode Zeerollen is dit gedeelte helaas verloren gegaan.

³⁰³ Het woord *mijn* is op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het tekstverband er (weer) bij gezet. Dit gedeelte is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

³⁰⁴ Dit blijkt uit de parallellismen die in psalm 7:6 voorkomen:

6 (dan) mag (of zal) een vijand *mijn ziel* achtervolgen (of op de hielen zitten) en inhalen,
en mag hij *mijn leven* naar (= op) de aarde (of het land) vertrappen,

en mag (of zal) hij *mijn eer* (of *mijn heerlijkheid/glorie*) naar (= in) het stof laten wonen. *pauze*

(Bij een parallellisme staan 2 of meer (bij)zinnen bij elkaar. Die zinnen zeggen met andere woorden min of meer hetzelfde, waardoor ze elkaar aanvullen en ophelderen. Dit kwam in de Hebreeuwse literatuur veel voor.)

Psalm 31: Gebed in grote nood.

- 1 Een psalm van David voor de dirigent.
Van verbijstering.
- 2 Bij U, Jahweh, heb ik de toevlucht gezocht.
Ik wil niet voor eeuwig beschaamd worden.
Laat mij ontsnappen door uw rechtvaardigheid!
- 3 Luister goed naar mij!
Red mij onmiddellijk!
Wees voor mij als een sterke rots;
als een burcht om mij te redden,
- 4 want mijn Rots en mijn Vesting bent U,
en omwille van uw naam zult U mij leiden, en zult U mij aansturen.
- 5 U zult mij laten wegtrekken vanuit het net dat zij voor mij hadden verborgen,
want U bent mijn versterkte plaats.
- 6 In uw macht beveel ik mijn geest.
U hebt mij losgekocht, Jahweh, trouwe God.
- 7 Ik heb hen die leugenachtige nietigheden in acht nemen, gehaat.
Ik echter, ik heb op Jahweh vertrouwd.
- 8 Ik wil juichen, en ik wil blij zijn over uw goedgunstigheid,
waarmee U mijn ellende hebt gezien.
U hebt mijn ziel in benauwheden gekend,
- 9 en U hebt mij niet overgeleverd aan de macht van een vijand.
U hebt mijn voeten in de ruimte laten staan.
- 10 Wees mij genadig, Jahweh!
Ja, ik heb het benauwd gehad.
Mijn oog is door kwelling verkwijnd,
evenals mijn ziel en mijn buik,
- 11 want mijn leven is vergaan in leed, en mijn jaren in zuchten.
Door mijn ongerechtigheid is mijn kracht gestruikeld,
en mijn botten zijn verkwijnd.
- 12 Voor al mijn benauwers ben ik tot een smaad geworden,
en voor mijn burens nog meer,
en tot een bron van angst voor mijn bekenden.

- Zij die mij buiten hebben gezien,
zijn van mij weggevlucht.
- 13** Vergeten ben ik als een dode; verdwenen vanuit het hart.
Ik ben geworden als een verloren stuk vaatwerk.
- 14** Ja, ik heb het gemompel van velen gehoord:
“Verschrikking is van rondom”,
in hun gezamenlijk overleg over mij.
Zij hebben zich voorgenomen om mijn ziel te nemen.
- 15** Ik echter, ik heb op U vertrouwd, Jahweh.
Ik heb gezegd: “Mijn God bent U.”
- 16** Mijn tijden zijn in uw macht.
Bevrijd mij uit de macht van mijn vijanden, en van mijn vervolgers!
- 17** Laat uw gezicht oplichten over uw dienaar!
Red mij door uw goedgunstigheid!
- 18** Jahweh, ik wil niet beschaamd worden,
want ik heb U aangeroepen.
De kwaadaardige mensen moeten beschaamd worden.
Zij moeten zwijgen voor het dodenrijk.
- 19** Leugenlippen moeten verstommen;
de hoogmoedige sprekers over een rechtvaardige
met trots en verachting.
- 20** Wat veel is het goede van U,
dat U hebt gereserveerd voor wie voor U ontzag hebben,
dat U gedaan hebt voor wie bij U de toevlucht zoeken
tegenover mensenzonen.
- 21** U verbergt hen in het verborgene van uw gezicht
voor de valstrik van een man.
U verbergt hen in een loofhut
voor het geruzie van tongen.
- 22** Gezegend is Jahweh,
want Hij heeft aan mij zijn wonderbaarlijke goedgunstigheid getoond
door een stad op een rots.
- 23** Ik echter, ik heb in mijn angst gezegd:
“Ik ben verbannen uit uw ogen.”

Niettemin, U hebt naar de stem van mijn smeekbeden geluisterd,
toen ik om hulp schreeuwde naar U.

24 Hebt Jahweh lief, al zijn goedgunstigen!

Jahweh beschermt de trouwe mensen,
en Hij betaalt een trots iemand passend uit.

25 Weest sterk! Hij zal jullie hart steviger maken,
jullie allen, die wachten op Jahweh.

Dit profetische lied gaat over een tijd waarin de dichter verbijsterd en bijna radeloos is van angst (v.1,23^a). Alleen door zijn vertrouwen op God kan hij nog zijn rust vinden om goed na te denken (v.6-9,15). Zo bidt de auteur tot de Here, en hij vraagt aan Hem om een snelle redding (v.2-4,10). Door de antwoorden van zijn hemelse Vader groeit zijn zekerheid in geloof en vertrouwen (v.20-22). Met deze levenservaring wil hij de lezers en de toehoorders van psalm 31 bemoedigen, en aansporen om in alle omstandigheden hulp en steun bij God te zoeken, want Hij geeft kracht en rust (v.24,25).

Als dichter van deze psalm wordt David (1012 – 972) genoemd (v.1). Tijdens zijn allergrootste nood schrijft hij dit lied. Heel snel ingrijpen van de Here is nodig om een groot onheil te voorkomen (v.3). Psalm 31 beschrijft een situatie die het meest lijkt op de tijd dat David bij de plaats Maon was. Hij was op de vlucht voor koning Saul (1033 – 1012). Toen deze slechte koning hoorde, waar David was, achtervolgde hij hem in de Judese woestijn in de buurt van Maon. Saul en zijn mannen hadden hem en zijn legertje omsingeld (vgl. Ps.17:11, 22:13,17), en stonden op het punt om hem te grijpen. Op dat moment kreeg de Israëlitische koning het bericht, dat de Filistijnen zijn land waren binnengevallen. Hij moest de achtervolging stoppen om het grondgebied van Israël tegen dit vijandige volk te verdedigen (1Sam.23:24^b-28, vgl. Ps.17).³⁰⁵

Deze psalm bestaat uit zes gedeelten: vers 1, 2-4, 5-9, 10-14, 15-19 en 20-25. In het 1^e vers staat, wie de schrijver is. Vervolgens bidt de dichter vanuit zijn grote nood tot de Here om hulp (v.2-4). Als profeet weet David (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30),³⁰⁶ dat God hem zal helpen en verlossen, zoals Hij dat in het verleden ook heeft gedaan (v.5-9). Hoewel de auteur dat weet en gelooft, wordt hij toch door het grote en dreigende gevaar erg bang. De tegenstelling tussen, wat hij ziet, en wat de Here hem heeft beloofd, is wel heel erg groot (v.10-14). Opnieuw richt hij zich in vertrouwen tot Hem, en bidt hij om verlossing (v.15-19). Omdat God hem antwoord gaf, en Hij zijn smeekgebed verhoorde, toont de schrijver in het laatste gedeelte (v.20-25) daarvoor zijn diepe dankbaarheid. Hij moedigt zijn geloofsgenoten aan om altijd op de Here te vertrouwen, want Hij geeft kracht en zekerheid.

³⁰⁵ Natuurlijk was David ook heel bang, toen hij in het begin van zijn vlucht voor koning Saul (1033 – 1012) door de Filistijnen gevangen werd genomen, en naar koning Achis van Gat werd gebracht. Toch kon hij door zich als een waanzinnige te gedragen, zich eruit redden (1Sam.21:10-15). In Maon kon hij zelf helemaal niets doen om aan een groot onheil te ontkomen. Hij kon alleen de Here smeken om hulp.

Bovendien speelde bij de Filistijnen zijn teleurstelling over vestingsteden en burchten met volksgenoten geen enkele rol, terwijl dat in deze psalm herhaaldelijk aan de orde komt (v.3^b,4^a,5^b,22^b). Hij was nog niet door een deel van de mensen uit zijn eigen volk verraden (v.5^a,14,21^a), of door het overgrote deel van de Israëlieten in de steek gelaten (v.12,13). De Filistijnen waren evenmin zijn vervolgers (v.16^b).

Kortom, de zeer gevaarlijke situatie in Maon komt als aanleiding om deze psalm te dichten beter in aanmerking.

³⁰⁶ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). David (1012 – 972) gaf als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21).

- 1 Een psalm van (of voor) David voor (of van) de dirigent.

Van verbijstering (of extase).³⁰⁷

In het onderstaande gedeelte (v.2-4) bidt de dichter van dit lied vanuit zijn grote nood tot Jahweh om hulp. Hiermee begint zijn gesprek met God.

- 2 In (= Bij) U, Jahweh, heb ik de toevlucht gezocht (of gevonden/heb ik geschuild).
Ik wil niet voor (of van) eeuwig beschaamd worden
(of Stel mij niet voor (of van) eeuwig teleur).
Laat mij ontsnappen (of Breng mij in veiligheid) door (of in) uw rechtvaardigheid!
- 3 Richt uw oor (= Luister goed) naar mij!
Red (of Bevrijd) mij onmiddellijk (of snel)!
Wees (of Word) voor (of van) mij als (of tot) een sterke rots;
als (of tot) een huis van vestingen (= een burcht) om mij te redden,
- 4 want (of Ja,/(om)dat) mijn Rots en mijn Vesting bent U (vgl. v.2-4^a met Ps.71:1^b-3),
en omwille van uw naam zult U mij (ge)leiden, en zult U mij aansturen (of leiden).

Toen David door de soldaten van koning Saul (1033 – 1012) was omsingeld, moest er snel redding komen. Binnen enkele uren zou hij gevangen worden genomen. Daarom riep hij naar de Here om hem onmiddellijk te redden. Gelukkig schoot zijn hemelse Vader hem snel te hulp.

Enige tijd voordat David in Maon was omsingeld door Sauls leger, was hij in Kehila. Dat was een stad met muren, poorten en grendels (1Sam.23:7). De inwoners van Kehila wilden de auteur van dit lied aan koning Saul uitleveren. Daarom kon hij niet in die plaats blijven, en vluchtte hij naar vestingen in de woestijn Zif. Helaas verraadden ook enkele Zifieten hem aan de ongehoorzame Israëlitische koning (1Sam.23:19-24). Zonder een beschermende woonomgeving moest David verder vluchten. Daarom en vanwege zijn gevaarlijke situatie vroeg hij aan de Here, of Hij zijn *sterke Rots* en zijn *Burcht* wilde zijn (v.3). In geloof beseftte hij wel, dat eigenlijk alleen Jahweh zijn betrouwbare *Rots* en *Vesting* was (v.4, vgl. Hebr.11:6).

David was ervan overtuigd, dat God hem zou leiden en aansturen, want dat had Hij via de profeet Samuel beloofd. Hij wist, dat hij koning zou worden, en hij ervoer vanaf de dag dat hij door de profeet was gezalfd, de leiding van de Heilige Geest (1Sam.16:13).

Als profeet weet David (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30), dat de Here hem zal helpen en verlossen, zoals Hij dat in het verleden ook heeft gedaan (v.5-9). Hoewel Gods antwoord op het gebed van de dichter niet rechtstreeks in deze psalm staat, blijkt uit het volgende gedeelte, wat Hij tegen zijn dienaar heeft gezegd.

- 5 U zult mij laten wegtrekken vanuit het net dat zij voor (of van) mij hadden verborgen
(of begraven),
want (of Ja,) U bent mijn versterkte plaats.

³⁰⁷ Het gedeelte *Van verbijstering* (of *extase*) is afkomstig uit de Griekse handschriften(en de Vulgaat). Het begin van deze psalm is in de Dode Zee-rollen verloren gegaan.

- 6 In uw hand (= uw macht) beveel ik mijn geest (of mijn (levens)adem)
(of vertrouw ik mijn geest toe).

U hebt mij losgekocht (of mij gelost/mij verlost), Jahweh, trouwe God
(of God van waarheid (of betrouwbaarheid)).

David beveelt en legt zijn geest en leven in Gods hand om niet te hoeven sterven. Daar vertrouwde hij op. Ruim 1000 jaren later sprak de Here Jezus aan het kruis bijna dezelfde woorden om te sterven, en zijn leven in de handen van zijn Vader te leggen (Luk.23:46). Uit deze woorden blijkt een heel groot vertrouwen in Jahweh. Veel mensen zoals Stefanus hebben deze woorden in vol geloofsvertrouwen vlak voor hun sterven herhaald (Hand.7:59).

- 7 Ik heb ³⁰⁸ hen die leugenachtige (of valse/onechte) nietigheden (of leegheden) in acht nemen (of (onder)houden/behoeden/beschermen/bewaken) gehaat (vgl. Jona 2:8).

En ik (= Ik echter), ik heb op ³⁰⁹ Jahweh vertrouwd
(of Ik heb me bij Jahweh veilig gevoeld).

Met *leugenachtige leegheden* bedoelde men in die tijd allerlei bijgeloof en het dienen van afgoden (vgl. Deut.32:21^a, Jer.8:19^b, Jona 2:8). Mensen die zich daarmee bezighouden, vertrouwen niet (helemaal) op de Here; David wel.

- 8 Ik wil juichen, en ik wil blij (of vrolijk) zijn met (of door/in) (= over)
uw goedgunstigheid,

waarmee U mijn ellende (of mijn armoede) hebt gezien.

U hebt mij(n ziel) in (of met) benauwheden (of noden) gekend
(of U hebt van mij(n) ziel ... geweten),

- 9 en U hebt mij niet overgeleverd in (of door) (= aan) (of niet laten opsluiten door)
de hand (= de macht) van een vijand.

U hebt mijn voeten in (of door) de ruimte laten staan.

Hoewel het in vers 5 en 7 over meer vijanden gaat, spreekt vers 9 over één vijand. Die ene grootste vijand op aarde was koning Saul (1033 – 1012), die de leiding had over Davids andere vijanden. Hij was de hoofdoorzaak van de ellende van de dichter.

Gods antwoord bemoedigde David, zodat hij in geloof sprak, alsof hij op dat moment al was verlost. Hoewel hij deze psalm waarschijnlijk na de erg gevaarlijke situatie in Maon heeft gemaakt, heeft hij dit hoogstwaarschijnlijk wel zo beleefd en gedacht, al voordat hij door de Here was bevrijd.

Al weet en gelooft de auteur van dit lied, dat zijn hemelse Vader hem zal helpen en verlossen, toch wordt hij door het grote en dreigende gevaar erg bang. De tegenstelling tussen wat hij ziet, en wat Jahweh hem zojuist heeft beloofd, is wel heel erg groot (v.10-14).

- 10 Wees mij genadig, Jahweh!

³⁰⁸ In de Griekse handschriften(, de Vulgaat, de Syrische en de Arabische teksten) staat hier *U hebt*. In het Hebreeuws is dit een heel klein verschil, en als overschrijffout en inhoudelijk is het goed te verklaren. Op basis van de Hebreeuwse tekst, de enige Dode Zeerol over dit gedeelte en het tekstverband is voor de vertaling *Ik heb* gekozen. David vertrouwde niet op leugenachtige mensen, maar op God. Tussen de haat van God en het vertrouwen van de auteur echter bestaat geen tegenstelling.

Of de vertaling *Ik heb* de oorspronkelijke weergave is, is natuurlijk (nog) niet helemaal zeker!

³⁰⁹ In de Hebreeuwse tekst staat hier *naar* (of *bij*). Op grond van de inhoud, de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de enige Dode Zeerol over dit gedeelte van psalm 31 is voor (het voorzetsel) *op* gekozen (vgl. v.15^a).

Ja, (of want/(om)dat) het (of hij) is voor (of van) mij benauwd geweest
(= Ja, ik heb het benauwd gehad).

Mijn oog is door (of in) kwelling (of pijn/irritatie/ergernis) verkwijnd (of gekrompen),
(evenals) mijn ziel (= mijn binnenste) en mijn buik,

- 11** want (of Ja,) mijn leven is vergaan (of ten einde gekomen/voltooid) in (of door/met)
leed (of smart/verdriet),
en mijn jaren in (of met/door) zuchten (of steunen/kreunen).
Door (of In/Met) mijn ongerechtigheid is mijn kracht (of mijn macht) gestruikeld,
en mijn botten zijn verkwijnd (of gekrompen).

David wist, dat hij ten opzichte van zijn vervolgers het recht aan zijn zij had, maar hij besepte ook, dat hij Gods redding niet had verdiend. Door zijn eigen zonde *struikelde zijn kracht, en verkwijnden zijn botten*. Daarom beriep hij zich niet alleen op de rechtvaardigheid van de Here (v.2^b), maar bad hij bij Hem ook om genade (v.10^a,17^b).

De stress van de zeer gevaarlijke situatie van de psalmdichter veroorzaakte ook lichamelijke klachten. *Hij had het benauwd, en zijn ogen en zijn buik deden zeer*. Zijn kracht en zijn botten leken te bezwijken van angst.

- 12** Vanuit (= Voor) al mijn benauwers (of mijn onderdrukkers) ben ik (tot) een smaad
geworden (of geweest),
en voor (of van) mijn bureu buitengewoon (= nog meer),
en (tot een bron van) angst voor (of van) mijn bekenden.
Zij die mij [in (of door)] buiten (of mij op straat) hebben gezien,
zijn van(uit) mij weggevlucht (of weggetrokken).

De *benauwers* van David waren koning Saul (1033 – 1012) en zijn trouwe aanhangers. Daarbij hoorden eveneens de mensen die hem aan de koning verraadden om er zelf beter van te worden. Overal loerde het gevaar.

Verreweg de meeste mensen durfden de auteur niet te helpen. Koning Saul had laten zien, dat iedereen die David hielp, dat met de dood kon bekopen. Zo had hij ook bijna alle priesters in Nob laten vermoorden. Slechts één priester wist te ontsnappen (1Sam.22:6-23). Daarom werden veel mensen bang, als ze David zagen, en vluchtten ze voor hem weg.

- 13** Vergeten ben ik als een dode (; verdwenen) (van)uit het hart.

Ik ben geworden als een verloren stuk vaatwerk
(of een verloren gebruiksvoorwerp/verloren gereedschap).

David heeft een periode in zijn leven gekend, waarin hij werd bewonderd, en erg populair was. Hij had de reus Goliath verslagen, en was herhaaldelijk zeer succesvol in zijn strijd tegen de Filistijnen geweest (1Sam.17,18). Bewondering van mensen is helaas bijna altijd tijdelijk. Sinds de slechte koning Saul (1033 – 1012) David met zijn leger achtervolgde om hem te vermoorden, deden verreweg de meeste mensen, alsof ze hem waren vergeten. Ze deden, alsof hij niet meer bestond. Als een stuk vuil werd hij afgedankt.

- 14** Ja, (of want) ik heb het gemompel (of het gefluister/het geroddel) van velen gehoord:
“Verschrikking is van(uit) rondom” (Jer.20:10^a),
in (of met) hun gezamenlijk(e) overleg (of vergadering) over (of boven/op) mij.

Zij hebben zich voorgenomen (of hebben plannen gesmeed/samengezwoeren)
om mijn ziel te nemen (= om mij het leven te benemen).

Sommige mensen probeerden de kwaadaardige koning te helpen. Ze waren erop uit om David in de val te lokken. Deze verraderlijke mensen waren voor hem een *verschrikking van(uit) rondom*,³¹⁰ terwijl hij juist een zegen voor zijn omgeving was geweest (1Sam.17,18). Ze vergolden goed met kwaad.

Kortom, door een grote groep mensen werd David behandeld *als een dode* (v.13), en door een andere groep werd geprobeerd om hem te (laten) vermoorden (v.14).

Opnieuw richt de psalmdichter zich in geloofsvertrouwen tot Jahweh, en bidt hij om hulp en verlossing (v.15-19). Toch heeft hij ook zwakkere en wanhopige momenten gekend (v.23^a).

15 En ik (= Ik echter), ik heb op (of over/boven) U vertrouwd, Jahweh.

Ik heb gezegd: "Mijn God bent U."

16 Mijn tijden zijn in (of door) uw hand (= in uw macht).

Bevrijd mij (of Ruk mij weg) (van)uit de hand (= de macht) van mijn vijanden,
en van(uit) mijn vervolgers (of mijn achtervolgers)!

David erkende, dat de Here de duur van zijn leven bepaalde. Hij kon hem dus redden *uit de macht van zijn vervolgers*.

17 Laat uw gezicht (op)lichten (of stralen) over (of op) uw dienaar (vgl. Num.6:25^a)!

Red mij door (of in/met) uw goedgunstigheid (vgl. v.10^a)!

18 Jahweh, ik wil niet beschaamd worden (of Stel mij niet teleur),

want ik heb U (aan)geroepen.

De kwaadaardige(mense)n moeten (of zullen) beschaamd worden.

Zij moeten (of zullen) zwijgen (of stil worden) voor (of omtrent/van) het dodenrijk.

David wist, hoe het met de kwaadaardige mensen uiteindelijk zou (moeten) aflopen. Daar wilde hij niet bij horen. Hij wilde bij zijn hemelse Vader horen, die hij had aangeroepen.

19 Leugenlippen moeten (of zullen) verstommen (of stom worden);

de hoogmoedige (of schaamteloze/harde) sprekers over (of boven) een rechtvaardige met (of in/door) trots en verachting.

De auteur van dit lied wilde ook geen eigen rechter zijn. Hij riep God om hulp, en hij wilde, dat Hij recht zou doen.

Omdat de Here David opnieuw antwoord gaf, en zijn smeekgebed verhoorde, toont hij in het laatste gedeelte (v.20-25) daarvoor zijn diepe dankbaarheid. Hij moedigt zijn geloofsgenoten aan om altijd op Jahweh te vertrouwen, want Hij geeft kracht en zekerheid.

20 Wat (of Hoe) veel is het goede van U,

dat (of die) U hebt gereserveerd (of verborgen/bewaard) voor (of van)
wie voor U ontzag hebben (of wie U vrezen),

³¹⁰ *Verschrikking is van(uit) rondom* was een vaststaande uitdrukking die wel vaker voorkwam (Jer.6:25, 20:3,10, 46:5, 49:29).

(dat) U gedaan (of bewerkt) hebt voor (of naar) wie in (of met/door) (= bij) U
de toevlucht zoeken (of vinden/bij U schuilen)
tegenover (of voor (de ogen van)) mensenzonen
(of zonen van Adam/zonen van de mens).

Terwijl de vijandschap van veel mensen tegen Gods dienaren doorgaat, heeft Hij veel van het goede voor hen gereserveerd en bewaard. Ze ontlopen onder andere door oprechtheid vaak de valstrik van een listig iemand. De Heilige Geest in de harten van zijn volgelingen voorkomt veel ruzie en ellende. Aan de vrucht kent men de boom (Mat.12:33,35, Luk.6:43-49, 13:6-9, Jak.2:14-26).³¹¹ De zegen van de Here voor zijn dienaren zal bij hen en bij andere mensen (moeten) opvallen.

Dat bewaren van het goede voor Gods dienaren geldt niet alleen in het leven voor de dood, maar ook voor het leven na de dood (1Pet.1:3-5). Dat zal bij hen en bij alle andere mensen zeker opvallen!

21 U verbergt hen in (of door) het verborgene van uw gezicht
vanuit (= voor) de valstrik (of het geknoopte netwerk/de gebondenheid) van een man.
U verbergt (of bergt ... op/koestert) hen in (of met/door) een (loof)hut
vanuit (= voor) het geruzie (of de strijd) van tongen (of van talen).

Een loofhut is een hut die gemaakt is van takken en bladeren. Zoals een loofhut iemand beschermt tegen de brandende stralen van de zon, zo beschermt Jahweh zijn dienaren voor veel ellende en narigheid.

Met vers 21 eindigt het gesprek tussen God en de dichter. Daarna richt David zich tot de luisteraars en lezers van dit lied.

22 Gezegend is Jahweh,
want (of Ja,) Hij heeft aan (of voor) mij zijn wonder(baar)lijke goedgunstigheid
getoond (of gedaan)
door (of met/in) een stad vanuit (= op) een rots
(of door een vestingstad/door een belegerde stad).

Hier wordt niet een bepaalde stad op aarde bedoeld.³¹² Door de onbetrouwbaarheid van burgers boden die steden aan David geen echte veiligheid. De Here was *zijn Rots en zijn Vesting* (v.4^a). Hij was *zijn versterkte plaats* (v.5^b). Hij was voor hem als *een vestingstad*. Zo er-voer de schrijver van psalm 31 Gods goedgunstigheid.

23 En ik (= Ik echter), ik heb in (of door) mijn angst (of mijn schrik/haast) gezegd:
“Ik ben afgesneden (van)uit [voor (of tegenover)] (= Ik ben verbannen uit) uw ogen.”
Niettemin (of Zeker), U hebt naar de stem (of het geluid) van mijn smeek(ge)beden
geluisterd,

³¹¹ Dit betekent niet, dat al Gods dienaren zonder zonden zouden zijn (b.v. 2Sam.11, Op.2:19,20), want dan hadden ze het offer van de Here Jezus aan het kruis niet meer nodig, en hoefden ze Hem ook niet meer om vergeving te vragen. Door het geloof moeten ze ondanks hun nog aanwezige zonden wel (steeds meer) veranderen in de goede richting, want zij hebben Christus leren kennen (Ef.4:20-32, vgl. Mat.5:13-16).

³¹² Deze vestingstad was niet Ziklag, zoals soms wordt aangenomen, want die stad bleek totaal niet veilig te zijn. Ziklag werd in die tijd ook niet belegerd. Bovendien waren de daden van David en zijn mannen gedurende de periode dat ze daar woonden, op z'n zachtst gezegd, zeer twijfelachtig. Hun vertrouwen op de Here was erg diep gezonken. Daardoor liep het in alle opzichten bijna verkeerd met ze af (1Sam.27, 29:1-30:20).

in (of met/door) mijn (hulp)geschreeuw (= toen ik om hulp schreeuwde) naar
(of tegen/bij) U.

Ondanks dat David dacht, dat alles verloren was, bad en schreeuwde hij in geloof tot God om hulp. De auteur verzweeg voor zijn lezers en luisteraars zijn wanhoop niet. Daardoor komt zijn boodschap vanuit zijn worsteling en overwinning in het geloof, en zijn groeiend vertrouwen op zijn hemelse Vader ook beter over: Blijf in de grootste nood en wanhoop naar Hem roepen om kracht en redding.

In de laatste 2 verzen staat de conclusie en de kern van de boodschap van dit lied. De dichter roept hierin al Gods dienaren op om Hem lief te hebben, (mede) omdat hij zijn wederliefde en trouwe zorg heeft meegemaakt. David heeft van zijn ervaring geleerd, en hij wil dat graag met andere mensen delen, zodat ze daardoor kunnen groeien in geloof, en steeds meer zullen vertrouwen op Jahweh.

- 24** Hebt Jahweh lief (of Houdt van Jahweh), al zijn goedgunstigen (of zijn goedgezinden)!
Jahweh beschermt (of bewaakt/behoedt) de trouwe(mense)n,
en Hij betaalt (of vergeldt) naar (of over/boven/op) overdaad
(of overvloed/het overige/de rest) (= [naar/over] passend)
een trotsdoener (= een trots iemand) (uit).

Je mag best trots zijn op je werk in het koninkrijk van God. Zodra de trots gaat overheersen, en verandert in hoogmoed, dan gaat het fout. Dat gaat namelijk ten koste van andere mensen en/of de eerbied voor Jahweh, De eer voor de Here moet centraal blijven staan. Dit gaat gepaard met de liefde voor je medemensen. Een overdaad aan trots, die andere mensen kleineert, zal de hemelse Vader op een gepaste manier uitbetalen. Hoe groter de overdaad is (geweest), hoe zwaarder het oordeel zal uitvallen.

- 25** Weest sterk! Hij zal jullie hart stevig(er) (of sterk(er)) maken,
jullie allen die wachten op (of hopen op/het verwachten van) [van (of voor)] Jahweh.

Laat iedereen die bij de Here hoort, maar veel van Hem houden. Hij beschermt zijn dienaren, en zal trotse mensen die denken Hem niet echt nodig te hebben, *passend uitbetalen*. Laat iedereen die op God wacht, sterk zijn in geloof en vertrouwen op Hem, want dan zal Hij zeker kracht geven! Dat geldt niet alleen bij tegenspoed, maar ook als het goed gaat. Het geldt namelijk voor altijd.

Psalm 32: De zegen van schuldbelijdenis en vergeving van zonden.

- 1^a** Een leerdicht van David.
- 1^b** Gelukkig is hij van wie de overtreding vergeven is;
van wie de zonde bedekt is.
- 2** Gelukkig is de mens
bij wie Jahweh ongerechtigheid niet aanrekent,
en in wie zijn geest geen bedrog is.
- 3** Doordat ik heb gezwegen, zijn mijn botten versleten
onder mijn gejammer de hele dag,
- 4** want dag en nacht drukte uw hand zwaar op mij.
Mijn merg was veranderd in zomerdroogten. *pauze*
- 5** Mijn zonde maakte ik U bekend,
en mijn ongerechtigheid heb ik niet bedekt.
Ik heb gezegd: “Ik zal mijn overtredingen aan Jahweh bekennen”,
U echter, U hebt de ongerechtigheid van mijn zonde vergeven. *pauze*
- 6** Daarover moet iedere goedgezinde tot U bidden
in de tijd dat U zich laat vinden.
Zeker, als een stortvloed van veel water
zullen zij hem niet bereiken.
- 7** U bent een schuilplaats voor mij.
Voor benauwdheid beschermt U mij,
Met gejubel van bevrijding omringt U mij. *pauze*
- 8** Ik verschaf jou inzicht, en Ik instrueer jou over de weg die jij moet gaan.
Ik adviseer. Op jou is mijn oog.
- 9** Weest niet als een paard, of als een muilnier.
Er is geen inzicht door bit en teugel,
zijn uitrusting om het dier in te houden om niet dichterbij jou te komen.
- 10** Veel leed zal er voor de kwaadaardige zijn,
maar wie op Jahweh vertrouwt,
hem zal goedgunstigheid omringen.
- 11** Weest blij met Jahweh, en weest vrolijk, rechtvaardigen,
en jubelt allen, oprechten van hart!

Vanuit een ellendige noodtoestand komt de dichter van psalm 32 via het belijden van zijn zonden in een gelukkige fase van zijn leven. Eeuwen later citeerde de apostel Paulus in zijn brief aan de Romeinen (4:7,8) grotendeels de eerste 2 verzen van dit lied. Daarmee toonde hij aan, dat iemand erg gelukkig is, als God zijn zonden zonder een tegenprestatie heeft kwijtgescholden. Vergeving en verlossing van zonden en schuld alleen uit genade staan in deze psalm centraal. De Here staat klaar om al het kwaad kwijt te schelden, wanneer iemand van harte spijt heeft van zijn of haar zonden, en Hem om vergeving vraagt (Spr.28:13, 1Joh.1:9).³¹³ Voor die vergeving spelen offers, boetedoeningen, mooie beloften en goede werken geen enkele rol van betekenis (Ps.51:18). Dat wordt pas belangrijk, nadat de persoonlijke relatie met God weer in orde is (Ps.51:19,21).

Als auteur wordt koning David (1012 – 972) genoemd (vgl. v.1,2 met Rom.4:6-8). Doordat hij iets verzwegen, moest hij zwaar lijden onder gewetenswroeging (v.3,4). Toen hij zijn zonde toegaf, en aan de Here beled, vergaf zijn hemelse Vader hem zijn overtreding (v.5). Daardoor werd hij verlost uit zijn akelige situatie. Zijn persoonlijke relatie met God werd hersteld (v.7, vgl. v.1^b,2,10,11).

Hoewel de zonden van koning David niet expliciet worden genoemd, lijkt het er sterk op, dat het in deze psalm gaat over zijn overspel met Batscha en het laten vermoorden van haar man Uria (2Sam.11). Nadat de profeet Natan in opdracht van God de koning daarover had aangesproken en terechtgewezen, beled David zijn schuld (2Sam.12:1-13). Zijn gevoelens daarover verwerkte hij in psalm 51 en enige tijd later waarschijnlijk ook in psalm 38. Het lijkt er sterk op, dat hij psalm 32 kort na de geboorte van zijn zoon Salomo (972 – 932) heeft gedicht want via Natan zei de Here, dat Hij van het pasgeboren jongetje hield (2Sam.12:24,25). Toen wist David zeker, dat zijn contact met Jahweh weer in helemaal orde was.

Dit lied bestaat uit drie gedeelten: vers 1,2, 3-7 en 8-11. In het begin staat, wie de schrijver is (v.1^a). De dichter prijst iedereen die een goede relatie met God heeft (v.1^b,2). Daarna beschrijft David het proces vanaf zijn zondige lijdensweg naar het volledige herstel van zijn persoonlijke band met zijn hemelse Vader (v.3-7). In het laatste gedeelte (v.8-11) onderwijst de auteur mede op grond van zijn eigen levenservaring zijn volksgenoten. Hij roept ze op om zich niet tegen de liefdevolle God te verzetten, maar juist dicht bij Hem te leven.

1^a Een leerdicht van (of voor) David.

Een leerdicht is een gedicht waaruit je levenslessen kunt trekken. Dit gebeurt bij de psalmen vooral door de profetieën die erin staan. Via psalm 32 wilde koning David aan zijn volksgenoten leren, dat het belijden van schuld bij God leidt naar vergeving van zonden uit genade. Dit wist hij uit eigen ondervinding.

In het onderstaande gedeelte (v.1^b,2) prijst de dichter iedereen die een goede relatie met de

³¹³ Het gaat er niet om, dat elke zonde op een wettische manier apart en concreet voor God moet worden opgesomd. Ook gelovige mensen en dienaren van de Here zijn zich zelfs niet eens bewust van al hun zonden, en zijn niet dus in staat om elke overtreding één voor één concreet te benoemen. Stel je voor, dat er één vergeet! Dit zou betekenen, dat ieder mens alsnog verloren zou gaan (Jak.2:10-13)!

Nee, het gaat de Here om de grondhouding van mensen: Houden ze van Hem het meest, en van hun medemens evenveel als van zichzelf. Willen ze daarom hun schuld belijden, waarbij de grofste zonden als voorbeelden concreet worden aangeduid. Die positieve grondhouding voor de liefde voor God en de medemens is voor Hem het allerbelangrijkst (Mat.22:36-40, Mark.12:30,31, Luk.10:27, Rom.13:8-10, 1Kor.13, Gal.5:13-26, 1Joh.4:16-21). Daarom moeten we ook onze zonden die we tegen elkaar hebben gedaan, aan elkaar belijden. Evenals onze hemelse Vader zullen we die beleden zonden moeten vergeven. Na vergeving en gebed zal het herstel volgen (Mat.18:21-35, Jak.5:16).

Here heeft. Op het moment dat hij dit lied maakt, is zijn band met Jahweh hersteld. Dit blijkt alleen al uit het feit dat hij weer als profeet van God psalmen kon maken (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30, vgl. Ps.51:13-15). Toen zijn contact met Hem was verstoord, en Hij zweeg, kon David als zijn profeet in die tijd niet functioneren.³¹⁴

- 1^b** Gelukkig is hij van wie de overtreding vergeven (of opgeheven/weggedragen) is;
van wie de zonde bedekt (of verborgen) is (vgl. Rom.4:7).

Hier wordt niet gesproken over rechtvaardig zijn of worden door de wet na te komen, want dan was het ook niet noodzakelijk, dat er iets werd bedekt. Het gaat in dit vers over rechtvaardig worden en zijn uit genade (vgl. Jes.38:17).

- 2** Gelukkig is de mens (of de man)
voor (of van) (= bij) wie Jahweh ³¹⁵ongerechtigheid niet aanreken
(of (toe)reken/berekent) (vgl. Rom.4:8),
en in wie zijn geest (of zijn adem) geen bedrog (of geen verraad/traagheid) is.

Op 3 verschillende manieren duidt de dichter de vergeving van zonde aan: *overtreding vergeven*, *zonde bedekt* en *ongerechtigheid niet aanreken*. Dat geeft de volledigheid van Gods vergeving aan. Voor de Here leeft die mens zonder zonde.

In de volgende verzen (v.3-7) beschrijft David (1012 – 972) het proces vanaf zijn zondige lijdensweg naar het volledige herstel van zijn persoonlijke band met zijn hemelse Vader. Dit herstelproces begon met het erkennen en belijden van zijn zonden voor de Here. Daardoor veranderde zijn leven vol onrust en lijden in een situatie van innerlijke rust en vrede.

- 3** Doordat (of (Om)dat/Want/Ja,) ik heb gezwegen (of ik me doof heb gehouden),
zijn mijn botten versleten (of oud geworden)
onder (of in/door/met) mijn gejammer (of mijn gebrul) de hele dag,
4 want (of Ja,/(om)dat) dag en nacht was (= drukte) uw hand zwaar (of ongevoelig)
op (of over/boven) mij.
Mijn merg (of Mijn sap/levenskracht) was veranderd (of omgekeerd/omgevormd)
in (of met/door) zomerdroogten. *pauze*

Voor Gods ogen kon David zijn zonden niet bedekken. Dat merkte hij ook wel, want de hand van de Here hand drukte zwaar op hem. Doordat de schrijver van psalm 32 tegen Hem zweeg, en zijn zonde niet wilde erkennen en belijden, moest hij door gewetenswroeging zwaar lijden. Tegelijkertijd brulde en jammerde hij het uit, want zijn lijden werd verzwaard, doordat zijn relatie met de Here was verstoord. Zijn hemelse Vader bleef ook tegen hem zwijgen. Zijn straffende hand in dit alles putte Davids *levenskracht* uit. Daarmee wilde Jahweh zijn dienaar stimuleren om weer de juiste weg te kiezen. Daarmee riep Hij de dichter op tot berouw en bekering. In de straf van de Here was dus zijn genade aanwezig. Hij had het beste met David voor.

³¹⁴ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). David gaf als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21).

³¹⁵ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

God wilde niet, dat die zonde tussen Hem en zijn dienaar in kwam te staan. De auteur van dit lied moest niets voor Hem willen verbergen. Hij moest op de liefde en genade van zijn hemelse Vader durven vertrouwen. Daarom wilde de Here, dat alles via David aan het licht kwam. Zodra hij zijn zonden niet langer zou willen verbergen en verdoezelen, zou Jahweh ze onmiddellijk door zijn genadige vergeving zelf bedekken (Spr.28:13, 1Joh.1:9).

Het Hebreeuwse woord *sela* betekent *pauze* of *rust* om ergens meer nadruk op te leggen.³¹⁶ Omdat dit woord soms ook aan het einde van een psalm staat (Ps.3:9, 24:10, 46:12), is het waarschijnlijk, dat de zangers (tijdelijk) stopten, en de instrumentale muziek de laatste regel (met meer volume) herhaalde. Het woord *sela* staat nooit aan het begin van een psalm.

Toen de profeet Natan koning David (1012 – 972) vermaande om zijn grove zonden, toonde hij onmiddellijk berouw, en beledigde hij zijn schuld. Meteen antwoordde de profeet, dat de Here hem zijn zonden had vergeven (2Sam.12:7-13). Die harde vermaning was blijkbaar de laatste duw die de koning nodig had, zodat God zijn zonden kon bedekken.

5 Mijn zonde maakte³¹⁷ ik U bekend,

en mijn ongerechtigheid heb ik niet bedekt (of verborgen).

Ik heb gezegd: “Ik zal [over (of boven/op) mij] mijn overtredingen

aan (of voor/naar) Jahweh bekennen (of belijden/(be)danken”,

En U (= U echter), U hebt de ongerechtigheid van mijn zonde³¹⁸ vergeven

(of opgeheven/weggedragen). *pauze*

Het woord *pauze* ofwel *sela* vormt hier de aanleiding voor een tegenspel met het vorige rustpunt in vers 4. Daarin werden de verdrietige klanken van de straf van de dichter benadrukt. Hier valt het accent op de blijde tonen van vergeving van zonden. Het is de bevestiging van Gods rechtvaardig makende genade.

In de volgende 2 verzen roept de auteur van dit lied zijn volksgenoten op om regelmatig te bidden. Dat is een goede bescherming tegen de zonde.

6 Daarover moet (of zal) iedere (of elke) goedgezinde (of vrome/goedgunstige)

tot (of bij/naar) U bidden

voor (of van) (= in) de tijd van (= in de tijd dat U zich laat) (uit)vinden

(of ontmoeten/zoeken).

Zeker, (of Alleen (maar)/Slechts) als (of van/voor) een (stort)vloed (of een stortregen)

van vele (= veel) water[en] zullen zij (= veel zonden) [bij/naar] hem niet bereiken

(of (aan)raken/zullen zij niet dichterbij hem komen).

Elke zonde zet de deur naar nog meer zonden verder open. Door dicht bij de Here te leven zal iemand niet door de macht van *zijn zonde, zijn ongerechtigheid en zijn overtredingen* (v.5) *als een stortvloed* (= de macht) *van veel water* (= van veel zonden) worden overstroomd of overweldigd (Joh.5:24).³¹⁹ Daarom is het heel belangrijk om vaak en op tijd persoonlijk contact

³¹⁶ De vertalers van het oude Hebreeuws naar de Griekse Septuagint in de 3^e eeuw voor Christus vertaalden het woord *sela* met *pauze*.

³¹⁷ In de (Masoretische) Hebreeuwse tekst staat hier *maak*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het tekstverband is voor *maakte*, gekozen. Toen David deze psalm maakte had hij zijn zonden al aan de Here beleden. (Psalm 32 is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.)

³¹⁸ In de Griekse handschriften staat hier *de ongerechtigheid van mijn hart*. Voor de betekenis van deze psalm maken echter dergelijke kleine verschillen vrijwel niets uit. (Psalm 32 is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.)

³¹⁹ Sommige uitleggers denken bij *als een stortvloed van veel water* aan gevaren van buitenaf (v.6^b, vgl. v.7^a). Als dit zo zou zijn, zou dat betekenen, dat mensen die dicht bij de Here leven, nooit door overweldigende rampen van buitenaf of zelfs dodelijke tegenslagen worden getroffen. Die *stortvloed van veel water* zou hen niet

met God te onderhouden. Als iemand erg onverschillig is, en zich langdurig tegen Hem verzet, dan kan hij of zij door de macht van de zonde worden overmeesterd (Ex.9:12, 10:20,27, 11:10, 14:4,8,17, Deut.2:30, Spr.29:1, Jes.6:9-13). Dan kan er een tijd komen, dat het voor bidden te laat is (1Sam.28:6, 2Sam.22:42, Ps.18:42, Mal.1:3,4, Mat.12:31,32, Mark.3:28,29, Luk.12:10, Hebr.12:16,17). Deze vreselijke situatie kan trouwens ook door een plotseling overlijden ontstaan. Zoekt de Here, voordat het voor altijd te laat is!

7 U bent een schuilplaats (of een bedekking) voor (of van) mij.

Van(uit) (= Voor/Tegen) benauwdheid (of onderdrukking/angst) beschermt
(of behoedt/bewaakt) U mij,

(Met) gejubel van bevrijding (of ontsnapping) omringt (of omsingelt) U mij. *pauze*

Jahweh is een goede *schuilplaats* tegen de overmacht van de zonde, en *Hij beschermt zijn dienaren tegen benauwdheid*. De gelovige mensen krijgen wel met zonde en *benauwdheid* te maken, maar als ze dicht bij hun hemelse Vader blijven, worden ze er niet door overweldigd.

Doordat de Here koning David (1012 – 972) weer steunde bij zijn werk, betekende dat eveneens een zegen voor de Israëlieten. Ook liet God Israëls koning steeds de overwinning behalen op de vijandige buurvölker. Dat alles gaf rust en stabiliteit. Het gejubel van zijn volksgenoten daarover was voor de koning een geschenk van Jahweh.

In het laatste gedeelte (v.8-11) van dit lied onderwijst de dichter mede op grond van zijn eigen levenservaring zijn volksgenoten. Hij roept ze op om zich niet tegen de liefdevolle hemelse Vader te verzetten, maar juist dicht bij Hem te leven. Alleen dan zullen ze pas echt blij en volledig gelukkig worden.³²⁰

8 Ik verschaf jou inzicht (of Ik onderwijs jou/laat jou verstandig zijn),
en Ik instrueer jou (of Ik onderwijs jou/geef jou aanwijzing) in (of met) (= over)
de weg die jij moet (of zal) gaan (of (be)wandelen).

Ik adviseer (of Ik geef raad). Op (of Over) jou is mijn oog (of mijn (aan)blik).

9 Weest (of Wordt) niet (zo)als een paard, (of) (zo)als een muilnier.³²¹

Er is geen inzicht (of begrip) door (of met/in) bit (of breidel) en teugel (of toom),
zijn uitrusting (of zijn leidsels met kopstuk/ornament) om (het dier) in te houden
(of te bedwingen)

(om) niet dichterbij [bij/naar] jou te komen (of [naar/bij] jou niet te naderen).

Tot en met de regeringstijd van David had men vrijwel geen paarden in Israël (2Sam.8:4, 10:18). In die tijd reden aanzienlijke personen zoals Mozes (Ex.4:20), Bileam (Num.22:21), de zonen van Jaïr (Richt.10:4) en de zonen en kleinzonen van Abdon (Richt.12:13,14) nog op ezels. Gedurende de regering van koning David begonnen vorsten en prinses op muilnieren te rijden (2Sam.13:29, 18:9, 1Kon.1:33,38,44).

Doordat men aan ezels gewend was, voelde men zich blijkbaar niet erg op z'n gemak, als een groter muilnier of een nog veel groter paard er aankwam. De ruiter moest *zijn uitrusting: bit*

bereiken. Zowel vanuit de Bijbel (1Kon.14:1-13, 2Kon.23:24-29, 2Kron.24:20-22, Job 1, Luk.13:1-5, 16:19-23, Hebr.11:35^b-38) als vanuit het dagelijks leven weten we, dat dit niet klopt. We kunnen evenmin in de Bijbel lezen, dat David in de tijd dat hij psalm 32 dichtte, door grote gevaren van buitenaf werd bedreigd.

³²⁰ Dat psalmdichter David dit onderwijs aan zijn volksgenoten zou geven, had hij eerder al aan de Here beloofd (Ps.51:15). Vooral in dit gedeelte (v.8-11) van psalm 32 komt hij zijn belofte na.

³²¹ Een muilnier is ontstaan door een kruising tussen een ezelhengst en een paardenmerrie.

en teugel, gebruiken om het dier in te houden, zodat het niet dichterbij de mensen zou komen. Het moest op veilige afstand van de voetgangers blijven.

In vers 9 geeft de auteur van psalm 32 aan, dat een straf beter niet leiden kan tot de kadaverdiscipline met bit en teugel, zoals dat bij dieren soms nodig is. Dat geeft geen inzicht. Een mens is geen marionet van God.

- 10** Veel leed (of pijn(en)) zal (of zullen) (er) voor (of naar/van) de kwaadaardige zijn,
en (= maar) wie in (of door) (= op) Jahweh vertrouwt,
hem zal goedgunstigheid omringen (of omsingelen).

Duidelijk wijst David erop, dat er (uiteindelijk) slechts 2 wegen zijn: de weg van de kwaadaardige en de weg van de rechtvaardige. De weg van een kwaadaardig iemand leidt (meestal geleidelijk) steeds meer naar verdriet en ellende, maar de weg van een rechtvaardig persoon brengt Jahwehs gunst met zich mee, en leidt naar het eeuwige geluk (vgl. Ps.1). De brede weg van de meeste mensen leidt naar de ondergang, maar de smalle weg van slechts weinigen gaat naar het eeuwige leven (Mat.7:13,14).

- 11** Weest blij met (of door/in) Jahweh, en weest vrolijk (of en juicht), rechtvaardigen,
en jubelt alle(n,) oprechten van hart!

Rechtvaardige ofwel vrome mensen zijn uit zichzelf helaas nog niet zonder zonde. Ze hebben Gods liefdevolle vergeving uit genade nodig om zonder zonde in en door zijn liefde te kunnen leven (1Joh.3:5-11). Daarvan was de moordenaar David (1012 – 972), die daardoor geen moordenaar meer was, een treffend voorbeeld. Zo kon door diezelfde liefde de discipel Petrus, die 3 keer ontkende Gods zoon te kennen (Mat.26:33,34,69-75), na zijn berouw weer volledig in zijn ambt worden hersteld (Joh.21:15-17).

Vergeet niet de Here voor zijn grote vergevende genade te bedanken, en het persoonlijke contact met Hem vast te houden! Dan kan je *blij* en *vrolijk jubelend* door het leven gaan.

Psalm 33: Lof- en danklied van koning David.

- 1^a** Een psalm van David.
- 1^b** Jubelt, rechtvaardige mensen, door Jahweh!
Bij de oprechten is lof bekoorlijk.
- 2** Bedankt Jahweh met een harp!
Musiceert voor Hem met een 10-snarige psalterion!
- 3** Zingt voor Hem een nieuw gezang!
Weest een goed snarenbespeler met gejuich!
- 4** Ja, oprecht is het woord van Jahweh,
en elke daad van Hem is in trouw.
- 5** Hij houdt van rechtvaardigheid en recht.
Van de goedgunstigheid van Jahweh is de aarde vol.
- 6** Door het woord van Jahweh is de hemel gemaakt,
en door de adem van zijn mond heel zijn legermacht.
- 7** Hij verzamelt het water van de zee als een hoop.
Hij doet waterdiepten in voorraadkamers.
- 8** De hele aarde moet ontzag voor Jahweh hebben.
Alle bewoners van de wereld moeten eerbied voor Hem hebben,
- 9** want Hijzelf heeft gesproken, en het werd.
Hij heeft geboden, en het stond.
- 10** Jahweh heeft het plan van de heidenvolken verbroken.
Hij heeft de voornemens van de volken verhinderd.
- 11** Het plan van Jahweh houdt voor eeuwig stand;
de voornemens van zijn hart van generatie op generatie.
- 12** Gelukkig is het heidenvolk, waarvan Jahweh zijn God is;
het volk dat Hij als een erfdeel voor zichzelf heeft gekozen.
- 13** Vanuit de hemel heeft Jahweh gekeken.
Hij heeft alle mensenzonen gezien.
- 14** Vanuit zijn vaste woonplaats heeft Hij omgezien
naar alle bewoners van de aarde.
- 15** Hij vormt hun harten gezamenlijk.
Hij begrijpt al hun daden.

- 16** Er is geen koning gered door een talrijk leger.
Geen held wordt gered door veel macht.
- 17** Misleidend is het paard voor redding,
en door zijn vele kracht laat hij niet ontsnappen.
- 18** Zie, het oog van Jahweh is op hen die voor Hem ontzag hebben;
op hen die naar zijn goedgunstigheid verlangen
- 19** om hun ziel van de dood te redden,
en om hen in het leven te houden tijdens hongersnood.
- 20** Onze ziel heeft naar Jahweh verlangd,
Onze hulp en ons grote schild is Hij.
- 21** Ja, door Hem is ons hart blij.
Ja, op zijn heilige naam hebben wij vertrouwd.
- 22** Uw goedgunstigheid, Jahweh, zal over ons zijn,
zoals wij naar U hebben verlangd.

De grootsheid, de majesteit (v.6-10,13-15) en de liefde van de Here (v.5,12,18,19,20^b,22) spelen in psalm 33 een grote rol. Dit lof- en danklied gaat over een tijd waarin de dichter ervan de almachtige God erg dankbaar is voor zijn liefdevolle hulp in het recente verleden. Hij heeft Israël verlost van vijandige buurvolken (v.10). Deze verlossing kwam niet tot stand door een heel groot leger met veel paarden, maar door het ingrijpen van Jahweh (v.16,17). Zo zijn de vurige gebeden van Gods volk verhoord, en is de schrijver van deze psalm met veel van zijn gelovige volksgenoten erg blij (v.20-22). De dichter roept alle rechtvaardige en oprechte mensen op om de hemelse Vader voor zijn hulp te bedanken met gejubel, en het zingen en spelen van een nieuw gezang (v.1^b-3).

Als auteur van psalm 33 wordt David (1012 – 972) genoemd (v.1^a). Hij moest al in het begin van zijn koningschap over heel Israël het heilige land verdedigen tegen aanvallen van vijandige volken die de vernieuwde staat wilden vernietigen. Daarom bond hij de strijd met deze volken aan, en hij kon ze met de hulp van de Here aan zich onderwerpen (2Sam.5:17-25, 8:1-14, 10:1-19, 12:26-31, 1Kron.14:8-16, 18:1-13).³²²

In het verleden hadden allerlei buurvolken de Israëlieten onderdrukt. Vaak werd er honger geleden, en veel mensen stierven door strijd en geweld (vgl. v.19). Dit konden die vijandige volken doen, doordat heel veel Israëlieten de afgoden dienden in plaats van Jahweh. Als God niet regelmatig via zijn richters had ingegrepen, dan was zijn volk Israël al lang van de aardbodem verdwenen (Richt.). De 1^e koning van Israël: Saul (1033 – 1012), had door zijn struc-

³²² Om van de gevaarlijke aanvallen van de meeste buurvolken af te zijn, liet koning David (1012 – 972) veel Ammonieten op beestachtige wijze vermoorden (2Sam.12:26-31, 1Kron.20:1-3). Van de Moabieten liet hij ²/₃ deel van de mannen ombrengen (2Sam.8:2, vgl. 1Kon.11:15,16), en bij de Edomieten doodde hij alle mannen, behalve Hadad, die met enkele Edomitische mannen naar Egypte vluchtte (1Kon.11:15-17). Ondanks alles ging koning David hierin veel te ver. Dit had de Here hem ook niet opgedragen. Het was de (belangrijkste) reden, waarom hij voor God geen tempel mocht bouwen (1Kron.17:1-4, 22:6-8, 28:3).

Israël was en blijft het volk van de Here, waarmee Hij door zijn zoon Jezus Christus de mensheid wilde en wil bevrijden van de zonde en de dood. Via de vijanden van Israël en van Gods kinderen strijdt satan tegen de Here om zijn plannen en verlossingswerk te doorkruisen. Koning David streed tegen Gods vijanden.

turele ongehoorzaamheid, slechts wisselend succes in zijn strijd tegen de Filistijnen. Uiteindelijk sneuvelde hij in een verloren veldslag met 3 van zijn zonen op de bergen van Gilboa (1Sam.31).

Nadat koning David alle vijandige volken had verslagen en overwonnen, brak er een andere tijd aan. Er kwam veel meer rust en vrede, en mede daardoor nam de welvaart toe. Gevoelens van dankbaarheid voor de Here en blijheid over zijn machtige verlossingsdaden waren zeker gepast en gerechtvaardigd!

Deze psalm bestaat uit vijf gedeelten: vers 1-5, 6-9, 10-12, 13-19 en 20-22. In het begin staat, wie de schrijver is (v.1^a). Daarna roept de dichter zijn gelovige volksgenoten op om de liefdevolle en rechtvaardige God van Israël te loven en te danken (v.1^b-5). Alle bewoners van de wereld moeten ontzag voor Jahweh hebben, omdat Hij alles heeft geschapen, en omdat Hij almachtig is (v.6-9). De eeuwige en almachtige God beschermt zijn volk (v.10-12). Vanuit de hemel ziet de Here alles, en verlost Hij zijn dienaren van honger en dood (v.13-19). Omdat God zijn volk heeft verlost, toont de auteur van dit lied in het laatste gedeelte (v.20-22) daarvoor zijn blijheid en diepe dankbaarheid. David weet, dat Jahweh in zijn goedgunstigheid zijn volk wil blijven zegenen, wanneer hij en zijn volksgenoten Hem uit liefde trouw willen blijven dienen en gehoorzamen.

1^a Een psalm ³²³ van (of voor) David. ³²⁴

In de onderstaande verzen (v.1^b-5) roept de schrijver zijn gelovige volksgenoten op om de liefdevolle en rechtvaardige God van Israël te loven en te danken.

1^b Jubelt, rechtvaardige(mense)n door (of in/met) Jahweh!

Voor (of (Van) (= Bij) de oprechten is lof(zang) bekoorlijk (of mooi/liefelijk/gepast).

Psalm 33 begint, waar psalm 32:11 mee eindigt: een oproep voor rechtvaardige mensen om te jubelen en blij te zijn over wie de Here is, en wat Hij voor zijn dienaren betekent. In het vorige lied is heel duidelijk gezegd, dat die dienaren van God niet uit zichzelf rechtvaardig zijn, maar door de vergevende genade van hun hemelse Vader (Ps.32:1^b,2,5^b).

2 (Be)dankt [voor (of van)] Jahweh met (of door) een (hand)harp!

Musiceert (of Zingt met snarenspeel) voor (of van) Hem met (of door)
een psalterion van 10 (= met een 10-snarige psalterion)!

Een *harp* was in de Oudheid veel kleiner dan tegenwoordig, en kon gemakkelijk worden meegenomen. Een *psalterion* was een draagbaar harpachtig instrument met klankkast, waarmee vroeger de Israëlieten het zingen begeleidden. De snaren werden met de vingers getokkeld.

3 Zingt voor (of van) Hem een nieuw gezang (of nieuw lied)!

Weest een goed (snaren)bespeler (of muzikant) met (of door) gejuich (of geschreeuw)!

Terwijl de Levitische zangers bij een heilige plaats zoals de tabernakel of de tempel zongen en de muzikanten op (snaar)instrumenten speelden, konden en behoorden de rechtvaardige mensen van het volk met het gezang jubelend instemmen door “Halleluja” of “Amen” te roepen (vgl. 1Kron.16:36^b, Ezra 3:11,13, Neh.8:7).

³²³ De woorden *Een psalm* staan niet in de Hebreeuwse tekst. Op grond van een deel van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de enige Dode Zeerol over dit gedeelte van psalm 33 zijn ze er weer bijgezet.

³²⁴ De woorden *van David* staan niet in de Hebreeuwse tekst. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de enige Dode Zeerol over dit gedeelte van psalm 33 zijn ze er weer bijgezet.

Een nieuwe psalm trok waarschijnlijk nog meer de aandacht van mensen uit het volk dan oudere liederen, omdat dit nog onbekende gezang meestal tot stand kwam door een nieuwe openbaring van de Here bij de dichter.³²⁵ Een kenmerk van het werk van God is, dat het vernieuwend is (Ps.40:4^a, 103:5^b, 2Kor.4:16, Kol.3:10, Op.5:9^a, 14:3, 21:5).³²⁶

- 4 Ja, (of want/(om)dat) oprecht is het woord van Jahweh,
en elke daad (of elk maaksel) van Hem is [in] trouw (of is betrouwbaar).

De woorden van God hebben scheppende kracht, en ze stemmen overeen met zijn daden.

- 5 Hij houdt van rechtvaardigheid en recht.

Van de goedgunstigheid van Jahweh is de aarde (of het land) vol (of gevuld).

Door de goedgunstigheid van Jahweh vielen alle goede gaven (= giften/geschenken) van de aardbodem niet in handen van onderdrukkers en rovers, maar kwamen ze bij de bevolking terecht. Door de zegen van God nam de welvaart van het volk Israël toe.

Alle bewoners van de wereld moeten ontzag voor de Here hebben, omdat Hij alles heeft geschapen, en omdat Hij almachtig is (v.6-9). Bij de schepping van het heelal en in de geschiedenis van zijn volk heeft God zijn grootsheid en majesteit getoond.

- 6 Door (of Met) het woord van Jahweh zijn (= is) de hemel[en] gemaakt,
en door (of met) de adem (of de Geest) van zijn mond heel hun (= zijn) (hemelse)
legermacht.

Het woord *hemel[en]* heeft 2 betekenissen.³²⁷ De psalmdichter dacht aan de lucht, het firmament ofwel het uitspannel waarbinnen de hemellichamen zoals de zon, de maan en de sterren voorkomen (Gen.1:6-8, 15:5, Lev.26:19, Ps.19:2, enz.).³²⁸ Met het woord *hemel[en]* bedoelde men ook de woonplaats van God (vgl. Gen.28:12,13^a, Deut.3:24, 4:39, 10:14, 26:15^a, enz.).

Zo duidde de woordgroep *heel hun (hemelse) legermacht* zowel de hemellichamen (Gen.2:1, Deut.4:19^a, 2Kon.17:16^b, 21:3^b,5, Jer.8:2^a), als alle hemelse knechten van Jahweh (= alle engelen) aan (1Kon.22:19, Ps.24:10^b, 103:21, Jes.19:4^b, Mal.1:6, vgl. Job 38:7).

- 7 Hij verzamelt het water van de zee als een hoop (of een stapel).

Hij geeft (= doet/legt) (water)diepten (of de afgronden) in voorraadkamers
(of in schatkamers).

De Here heeft alle zeggenschap over de machtige wateren. Hij stuurt het water, waarheen Hij wil. Bij de schepping en het onderhoud daarvan maakte en maakt Hij scheiding tussen het water op de aarde en het water in de lucht door dauw, mist en wolken. Hij zorgde en zorgt er ook voor, dat de zeeën niet de hele aarde overstromen (Gen.1:6-10, 9:8-17, Job 38:8-11). De lucht is de *hoop* of *stapel* water(damp), en (diepe) zeeën zijn *de voorraadkamers van de wateren* (Gen.7:11^b). Als God het wil, brengt Hij het water daaruit tevoorschijn.

Bij de uittocht van het volk Israël uit Egypte en de intocht in het land Kanaän hield de hemel-

³²⁵ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). Koning David (1012 – 972) gaf als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30, 2Pet.1:20,21).

³²⁶ Overal waar de vernieuwing en geestelijke groei uitblijft, daar moeten alle alarmbellen rinkelen! Het is een teken van verval (vgl. 1Sam.3:1).

³²⁷ Het woord *hemelen* staat in het Hebreeuws altijd in het 2-voud (= dualis).

³²⁸ In die tijd werden de hemellichamen vereerd, alsof het goden waren (Deut.4:19, 2Kon.17:16^b, 21:3^b,5, Jer.8:2, enz.).

se Vader het water van de Rietzee (= de Schelfzee) (Ex.14:21,22, 15:8,22^a, Ps.78:13) en de Jordaanrivier (Joz.3:14-17) tegen, zodat er een breed droog pad ontstond, waarop de Israëlieten hun reis konden voortzetten.

- 8** De hele aarde (of het hele land) moet (of zal) ontzag vanuit (= voor) Jahweh hebben
(of moet vanuit (= voor) Jahweh vrezen).

Alle bewoners (of verblijvers) van de (bewoonde) wereld moeten eerbied
(of ontzag/angst/ruzie) vanuit (= voor) Hem hebben,

- 9** want (of Ja./(om)dat) Hijzelf heeft gezegd (= gesproken), en het werd.

Hij heeft geboden (of bevolen), en het stond.

Niet alleen de dienaren van de Here moeten ontzag voor Hem hebben (v.1^b-3). Hoewel de almachtige God zich vooral aan het volk Israël bekend maakte, openbaarde en openbaart Hij zich door de schepping en het onderhoud daarvan aan alle mensen (Ps.19:2-5, Rom.1:18-20).

De eeuwige en almachtige God beschermt zijn volk door de plannen van vijandige volken te laten mislukken, en door zijn dienaren te zegenen (v.10-12).

- 10** Jahweh heeft het plan (of de bedoeling/raad/het advies) van de (heiden)volken
verbroken (of gebroken/verpletterd).

Hij heeft de voornemens (of de plannen/gedachten) van de volken verhinderd
(of verijdeld).

- 11** Het plan (of De bedoeling/raad/Het advies) van Jahweh houdt voor (of van) eeuwig
stand (of (be)staat voor (of van) eeuwig);

de voornemens (of de plannen/gedachten) van zijn hart van (of voor) generatie en
(= op) generatie.

Er is een grote tegenstelling tussen de slechts tijdelijke doelstellingen van mensen en het eeuwige heilsplan van de Here (Spr.19:21). Als God een besluit heeft genomen, dan wordt het ook uitgevoerd (Jes.14:27, 46:10,11). Bij een beslissing van mensen moet je dat maar afwachten.

- 12** Gelukkig is het (heiden)volk, waarvan Jahweh zijn God is;

het volk (dat) Hij als een erfdeel voor zich(zelf) heeft gekozen (= uitverkoren).

De dichter wil met de bovenstaande verzen van deze psalm (v.1^b-12) ook aangeven, dat de betrouwbare en almachtige God van Israël niet vergelijkbaar is met de afgoden van de andere volken. De macht van deze afgoden beperkte zich in de ogen van hun aanhangers tot een bepaald gebied of een heel land. Ieder volk had zijn eigen afgod(en). Zo hadden bijvoorbeeld de Filistijnen hun god Dagon, de Sidoniërs Astarte, de Ammonieten Moloch of Milkom en de Moabieten hun afgod Kamos (Num.21:29, Richt.16:23, 1Sam.5:2-7, 1Kon.11:7,33, 2Kon.23:13, Jer.48:13,46, 49:1). Zo'n afgod en volk waren onlosmakelijk met elkaar verbonden, en konden niet zonder elkaar. De Here echter, is de echte en de enige God (Deut.4:35, 7:9^a). Hij regeert eeuwig, en niet alleen over de aarde, maar over heel het heelal en de hemel; ja, over alles wat er maar bestaat. Hij is almachtig, en is niet aan tijd of ruimte gebonden.

Israël was niet een beter volk dan alle andere. In die zin was en is het slechts een gewoon heidenvolk (v.12^a). Israël heeft niet heel slim de almachtige God Jahweh uitgekozen, maar Hij koos in zijn liefde dit volk uit als zijn erfdeel (Deut.4:37, 7:6-8, 10:14,15, enz.). Wat was en is

dat volk toch goed af (Deut.33:29^a, Ps.144:15), dat zo'n almachtige en liefdevolle God het heeft uitgekozen uit alle andere heidenvolken!³²⁹

Vanuit de hemel ziet de Here alles, en verlost Hij zijn dienaren van honger en dood (v.13-19).

13 Vanuit de hemel[en] heeft Jahweh (om)gekeken (of (om)gezien).

Hij heeft alle zonen van de mens (= alle mensenzonen) gezien.

14 Vanuit zijn vaste woonplaats (of zijn vaste verblijfplaats) heeft Hij omgezien
(of getuurd/uitgezien)

naar (of bij) alle bewoners van de aarde (of het land).

15 Hij vormt hun hart(en)³³⁰ gezamenlijk.

Hij begrijpt [naar (of bij)] al hun daden (hun maaksels).

Jahweh ziet alles, en Hij kent alle mensen door en door. Niets is voor Hem verborgen, ook niet wat iemand denkt (Hebr.12:9).³³¹ Hij gaat niet af op de uiterlijke schijn van de dingen en de mensen (1Sam.16:7, Jes.11:3^b).

16 Er is geen koning gered (of verlost) door (of met) een talrijk(e) (of veel) leger(macht)
(of macht/dapperheid/kracht).

Geen held wordt gered (of bevrijd/weggerukt) door (of met) veel (of een talrijke)
macht (of (strijd)kracht).

Hoewel dit geldt voor alle koningen en alle helden, was dit speciaal een aansporing voor de Israëlieten om altijd vooral op de Here te vertrouwen (vgl. v.18). Grote militaire kracht is niets vergeleken bij de almacht van God.

17 Misleidend (of Leugenachtig/Teleurstellend) is het paard voor (of van) redding,
en door (of met) zijn vele (of talrijke) kracht (of dapperheid/leger(macht)/macht) laat
hij niet ontsnappen (of bevrijdt (of ontzet) hij niet).

Tot de regeringstijd van koning Salomo (972 – 932) had men vrijwel geen paarden in Israel (2Sam.8:4, 10:18).³³² Het rijden op paarden en wagens was iets voor koninklijke personen (Jer.17:25, 22:4). Daarnaast werden paarden met strijd-wagens ook voor de oorlog gebruikt. Hoewel het paard is uitgerust voor de strijd, is de overwinning aan God (Spr.21:31, vgl. Ps.20:8).

Op een talrijk leger of op paarden en strijd-wagens vertrouwen, vond de dichter erg onverstandig. Zonder Gods zegen betekenen een groot leger en paarden vrij weinig. Hij geeft kracht aan wie Hij wil. Dat had het verleden wel bewezen. Jahweh had door zijn machtige daden laten zien, dat Hij zijn volk beschermde, en de overwinning bezorgde op de levensgevaarlijke vij-

³²⁹ Vers 12^a uit deze psalm impliceert eveneens, dat ook in de tijd van het Oude Testament mensen uit de heidenvolken voor de Here als hun God konden kiezen (v.18). Hierbij kunnen we denken aan de heidense vrouwen Rachab en Rut (Joz.2, 6:16,17,22-25, Rut 1:16,22, 4:13,18-22, Mat.1:5,6^a, Hebr.11:31), en aan vele andere voorbeelden (Richt.4:17-23, 5:24, 2Sam.11:3, 12:10, 24:18-25, enz.).

³³⁰ In de (Masoretische) Hebreeuwse tekst staat hier *hun hart*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de context is voor *hun harten* gekozen.

In de Dode Zeerollen is dit gedeelte van psalm 33 verloren gegaan.

³³¹ God kan zelfs verkeerde gedachten bij mensen toelaten (2Sam.24:1).

³³² In die tijd reden aanzienlijke personen zoals de leider Mozes (Ex.4:20), Bileam (Num.22:21), de zonen van Jaïr (Richt.10:4) en de zonen en kleinzonen van Abdon (Richt.12:13,14) nog op ezels. Gedurende de regering van koning David (1012 – 972) begonnen koningen en prinses op muilieren te rijden (2Sam.13:29, 18:9, 1Kon.1:33,38,44).

andige buurvolken. Het was en is veel beter om op de almachtige God te vertrouwen, die de hemel en de aarde gemaakt heeft. Voor de toekomst was de auteur dat ook van plan.

Dat heeft koning David (1012 – 972) tijdens zijn regering duidelijk laten zien. Hij wilde niet veel paarden en strijdwagens hebben (2Sam.8:4). Het aanschaffen van veel paarden (voor de strijd) had de Here trouwens verboden (Deut.17:14-16). Hij wilde, dat zijn volk in de eerste plaats op Hem vertrouwde, en niet op veel paarden en strijdwagens. Vooral in vlakke gebieden van het land moesten de Israëlieten tegenover de gevaarlijke vijandelijke strijdwagens gelovig bouwen op de beloften van God. In de loop van de tijd bleek heel duidelijk, dat David geen paarden nodig had, want Jahweh maakte het volk Israël toen veel sterker en invloedrijker dan de buurvolken (vgl. Ps.60:8-10, 108:8-10).

- 18** Zie, het oog van Jahweh is naar (of bij) (= op) hen die voor Hem ontzag hebben
(of die Hem vrezen);
naar (of voor) (= op) hen die naar (of voor) zijn goedgunstigheid verlangen
(of die (op) zijn goedgunstigheid (ver)wachten (of hopen))
- 19** om hun ziel (= hun leven) van(uit) de dood te redden (of te bevrijden/weg te rukken),
en om hen in leven te houden (of hen te laten (op)leven) in (of met) (= tijdens/bij)
honger(snoed).

Koning David hield van de Here, en diende Hem meestal trouw. Jahweh hield ook veel van hem (1Sam13:14, Hand.13:22). Hij zegende hem bij zijn oorlogen en bij het bestuur van het land (2Sam.8:14,15, vgl. Ps.34:16, 1Pet.3:12^a). Daardoor was de tijd dat de Israëlieten werden onderdrukt, voorbij. Ze hoefden dus ook geen honger meer te lijden. De welvaart van het volk van God nam toe.

Omdat de Here zijn volk heeft verlost, toont de psalmdichter in het laatste gedeelte (v.20-22) daarvoor zijn blijheid en diepe dankbaarheid. David weet, dat de hemelse Vader in zijn goedgunstigheid zijn volk wil blijven zegenen, wanneer hij en zijn volksgenoten Hem uit liefde trouw willen blijven dienen en gehoorzamen.

- 20** Onze ziel heeft (= Wij hebben) naar (of voor) Jahweh verlangd
(of naar Jahweh uitgezien/op Jahweh gewacht),
Onze hulp en ons (grote) schild is Hij.

Hierbij kunnen we het beste denken aan een groot schild, waar een soldaat (even) achter kon zitten om zich te beschermen tegen een regen van pijlen en speren.

- 21** Ja, (of want/(om)dat) door (of met) Hem is ons hart blij.
Ja, (of want/(om)dat) in (of door) (= op) zijn heilige naam hebben wij vertrouwd.

De naam van de Here is Jahweh. Die naam betekent *Ik zal zijn, die Ik ben*, of *Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte Hij zich aan Mozes bekend (Ex.3:14).³³³ Die naam wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik

³³³ Met Jahweh wordt God de Vader bedoeld (Zach.14:7, vgl. Mat.24:36, Mark.13:32, Ps.110:1). Geen mens kan Hem (volledig) zien, want dan zou hij of zij sterven (Ex.33:18-23). De heerlijkheid van Jahweh is daarvoor veel te groot. (De Statenvertalers vertaalden Gods naam *Jahweh* met *de HEERE*.)

De Here Jezus echter, wordt nergens in de Bijbel met Jahweh aangeduid. Hij kan wél door mensen worden gezien. Voor zijn komst als een sterfelijk mens op deze wereld, vertoonde de Zoon van God zich aan sommige mensen als dé Knecht van de Here ofwel dé Knecht van Jahweh. Bij de beschrijvingen van zijn verschijningen in het Oude Testament blijkt dat uit het tekstverband (Gen.16:10-13, 22:11,12, 31:11-13, Ex.3:2, Num.22:22-35, Joz.5:13-15, Richt.6:11-23, 13:3-22, Zach.1:8-12).

ben, die Ik ben, heeft het gezegd.” De naam van de Here zegt, wie Hij is. Met het vertrouwen op de naam van God, vertrouw je dus op Hem. Het vertrouwen op die naam maakt mensen blij en gelukkig.

22 Uw goedgunstigheid, Jahweh, zal over (of op/boven) ons zijn,
zoals wij naar (of voor) U hebben verlangd
(of zoals wij (op) U hebben gewacht/gehoopt/verwacht).

Koning David (1012 – 972) wist, dat Jahweh hem en zijn volksgenoten in de toekomst zou zegenen, als ze Hem zouden gehoorzamen, want dat had Hij al eeuwen geleden via zijn profeet Mozes beloofd (Lev.26:3-13, Deut.28:1-14).³³⁴ Daar vertrouwde de dichter volledig op.

³³⁴ Mozes was een heel belangrijke profeet van God (Deut.34:10-12, vgl. Ex.33:11^a, Num.12:8^a).

Psalm 34: De God Jahweh beschermt zijn dienaren.

1 Een psalm van David over zijn verandering van zijn gedrag voor Abimelech. Hij joeg hem weg, en hij ging.

2 *Alef (א)* Ik wil Jahweh altijd zegenen.

Voortdurend zal zijn lofzang in mijn mond zijn.

3 *Bet (ב)* In Jahweh zal mijn ziel zich beroemen.

De nederige mensen zullen ernaar luisteren, en zij zullen blij zijn.

4 *Gimel (ג)* Maakt Jahweh met mij groot,

en wij moeten samen zijn naam ophemelen!

5 *Dalet (ד)* Ik heb Jahweh gezocht,

en Hij heeft mij geantwoord,

en vanuit al mijn angsten heeft Hij mij bevrijd.

6 *Hee (ה)* Kijkt naar Hem uit, en wordt verlicht,

Waw (ו) en jullie gezichten zullen zich niet schamen!

7 *Zajin (ז)* Deze vernederde man heeft geroepen,

en Jahweh heeft naar hem geluisterd,

en vanuit al zijn benauwheden heeft Hij hem gered.

8 *Chet (ח)* Een hemelse knecht van Jahweh leert zich

rondom hen die voor Hem ontzag hebben, en Hij zal hen bevrijden.

9 *Thet (ט)* Proeft en ziet, dat Jahweh goed is!

Gelukkig is de kerel die bij Hem de toevlucht zoekt.

10 *Jod (י)* Hebt ontzag voor Jahweh, zijn heiligen,

want er is geen gebrek voor hen die voor Hem ontzag hebben.

11 *Kaf (כ)* Rijken zijn arm geworden.

Zij zijn hongerig,

en zij die Jahweh zoeken,

zullen geen gebrek hebben aan enig goed.

12 *Lamed (ל)* Komt, zonen! Luistert naar mij!

Ik zal jullie ontzag voor Jahweh leren.

13 *Meem (מ)* Wie is de man die het leven begeert,

die houdt van dagen om het goede te zien?

14 *Noen (נ)* Bewaak jouw tong tegen slechtheid,

en je lippen tegen het spreken van bedrog!

- 15 *Samech* (ס) Wijk af vanuit slechtheid, en doe goed!
Zoek vrede, en achtervolg die!
- 16 *Ain* (ע) De ogen van Jahweh zijn op de rechtvaardige mensen,
en zijn oren zijn gericht naar hun geschreeuw om hulp.
- 17 *Pee* (פ) Het gezicht van Jahweh is tegen de daders van slechtheid,
om hun herinnering van de aarde uit te roeien.
- 18 *Tsade* (צ) Rechtvaardige mensen hebben geschreeuwd,
en Jahweh heeft naar ze geluisterd,
en vanuit al hun benauwdheden heeft Hij hen bevrijd.
- 19 *Qof* (ק) Dichtbij is Jahweh voor gebroken mensen van hart,
en verslagen mensen van geest redt Hij.
- 20 *Reesj* (ר) Talrijk zijn de rampen van een rechtvaardige man,
en vanuit die alle bevrijdt Jahweh hem.
- 21 *Sjin* (ש) Hij behoedt al zijn botten,
niet één daarvan is gebroken.
- 22 *Taw* (ת) Slechtheid doodt een kwaadaardige man,
en haters van een rechtvaardige man zijn schuldig.
- 23 *Pee* (פ) Jahweh is de verlosser van de ziel van zijn dienaren,
en onschuldig zijn allen die bij Hem de toevlucht zoeken.

De dichter vertelt in psalm 34 op grond van zijn eigen levenservaring, dat God zijn dienaren die op Hem vertrouwen, bij gevaren en problemen helpt en ondersteunt (v.5-11). Zij gaan een goede toekomst tegemoet. Kwaadaardige mensen echter, die zich niet willen bekeren, zullen door de Here worden berecht. Van hen zal op den duur zelfs geen herinnering meer overblijven (v.15-23). De tegenstelling tussen de rechtvaardige en de kwaadaardige mensen is erg groot (vgl. Ps.1). Omdat God zo liefdevol en rechtvaardig is, roept de schrijver van dit lied zijn volksgenoten op om samen met hem Jahweh te loven en te prijzen (v.2-4).

Als auteur wordt koning David (1012 – 972) genoemd. Hij schreef deze psalm, toen hij dacht aan de tijd dat hij moest vluchten voor koning Saul (1033 – 1012). Om van de gevaarlijke achtervolging van deze ongehoorzame Israëlitische koning af te zijn, verliet hij in het begin van die bedreigende periode zijn land. Hij week uit naar de Filistijnse stad Gat.

De Filistijnen van die stad waren echter nog niet vergeten, dat David in het recente verleden veel van hun volksgenoten in de strijd had verslagen, en had gedood. Daarom namen ze hem gevangen, en brachten ze hem bij hun koning Achis. Door zich als een krankzinnige aan te

stellen wist de dichter met hulp van de Here aan zijn dodelijk gevaarlijke situatie te ontsnappen (v.1, 1Sam.21:10-15, vgl. Ps.56:1^c).³³⁵

David schrijft in dit lied goed doordacht over een erg onveilige periode in zijn leven, die al voorbij is (v.5-15). Blijkbaar was de moeilijke tijd waarin hij achtervolgd werd door koning Saul, achter de rug, en is hij zelfs al een poos als koning aan de macht.

De verzen van deze psalm zijn alfabetisch geordend. Vers 2 begint met de letter A of Alef (א). Verderop begint vers 3 met de letter B of Bet (ב), enzovoort. Het gaat door tot en met de laatste letter van het Hebreeuwse alfabet: de Taw (ת). Na deze 21^e letter volgt nog het laatste vers, dat begint met de letter P of Pee (פ). Een alfabetische ordening komt vaker in de Bijbel voor (Ps.25, 37, 111, 112, 119, 145, Spr.31:10-31, enz.).³³⁶

Psalm 34 bestaat uit zes gedeelten: vers 1, 2-4, 5-11, 12-15, 16-21 en 22,23. In het begin staat, wie de schrijver is, en welke gebeurtenis de aanleiding was voor het maken van dit lied (v.1). De auteur roept zijn volksgenoten op om samen met hem God te loven en te prijzen (v.2-4). Op grond zijn eigen ervaringen in het verleden stelt hij vast, dat de Here zijn dienaren die voor Hem ontzag hebben, helpt en bevrijdt (v.5-11). Als een wijze leermeester vertelt David aan zijn (geestelijke) zonen, hoe je ontzag voor God moet hebben (v.12-15). Daarna geeft hij aan, dat Jahweh in het verleden hem en de mensen die bij hem waren, heeft gezegend, en dat Hij nog steeds zijn dienaren ondersteunt en begunstigt. Van hardnekkige slechteriken zal uiteindelijk zelfs geen herinnering meer overblijven (v.16-21). In het laatste gedeelte van dit lied (v.22,23) schetst de dichter de toekomst van de kwaadaardige mensen en de dienaren van God.

1 Een psalm ³³⁷ van (of voor) David in (= over) zijn verandering van zijn gedrag (of smaak) voor [het gezicht van] Abimelech. Hij joeg hem weg (of stootte hem uit), en hij ging (of hij wandelde) (weg).

Met Abimelech wordt de Filistijnse koning Achis bedoeld. Toen David in zijn angst zich als een krankzinnige gedroeg, joeg hij hem weg (1Sam.21:10-15).

Het woord *Abimelech* betekent *mijn vader was* (of *is*) *koning*. Het is geen eigennaam, maar een titel, zoals het woord *farao* een Egyptische koning aanduidt. Zo komt deze naam in de Bijbel wel vaker voor (Gen.20, 21:22-32, 26:1, Richt.8:31, vgl. 2Sam.11:21^a, 1Kron.18:16).

In de volgende verzen (v.2-4) roept de schrijver zijn volksgenoten op om samen met hem de Here te loven en te prijzen.

2 *Alef* (א) Ik wil Jahweh ³³⁸ in (of met) elke (of in al) tijd (= Jahweh altijd) zegenen.

³³⁵ Dit wil natuurlijk niet zeggen, dat David hierin helemaal juist heeft gehandeld. Het was van hem op z'n minst erg onverstandig om naar de Filistijnen te vluchten. God is echter erg genadig. Gelukkig helpt Hij zijn dienaren ook, wanneer ze door hun eigen schuld in de problemen zijn geraakt.

³³⁶ De vorm van psalm 34 lijkt veel op die van psalm 25. Beide liederen zijn alfabetisch geordend. De letter W of Waw (ו) staat niet in het begin van een vers, en het laatste vers begint met een P of Pee (פ).

³³⁷ De woorden *Een psalm* staan niet in de (Masoretische) Hebreeuwse tekst en de Septuagint, maar wel in andere Griekse handschriften. Op grond daarvan en vanwege de overeenkomst met psalm 25 zijn ze (weer) aan het begin van psalm 34 gezet.

In de Dode Zeerollen is deze psalm op een paar fragmentjes van de verzen 21 en 22 na volledig verloren gegaan.

³³⁸ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: "Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd."

Voortdurend zal zijn lof(zang) in (of door) mijn mond zijn.

3 *Bet* (ב) In (of Door) Jahweh zal mijn ziel zich (= zal ik me) beroemen.

De nederige(mense)n (of De bescheiden(mens)en) zullen (ernaar) luisteren,
en zij zullen blij zijn.

4 *Gimel* (ג) Maakt [voor (of van)] Jahweh met mij groot,

en wij moeten (of zullen) samen (of eensgezind) zijn naam ophemelen (of verheffen)!

Op grond zijn eigen belevenissen in het verleden stelt de auteur van psalm 34 in het volgende gedeelte (v.5-11) vast, dat Jahweh zijn dienaren die voor Hem ontzag hebben, helpt en bevrijdt.

5 *Dalet* (ד) Ik heb Jahweh gezocht (of onderzocht),

en Hij heeft mij geantwoord,

en vanuit al mijn angsten heeft Hij mij bevrijd (of weggerukt/gered).

Vanuit zijn benarde situatie door de achtervolging van koning Saul (1033 – 1012) heeft David (1012 – 972) contact gezocht met de Here, en Hij heeft zijn dienaar en profeet antwoord gegeven (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30). Door dat antwoord van God (en waarschijnlijk ook door de dood van Saul) werd David *vanuit al zijn angsten bevrijd*.

6 *Hee* (ה) Kijkt naar (of bij) Hem (uit) (of om/Ziet naar (of bij) Hem (om)),³³⁹

en wordt (of weest) verlicht,³⁴⁰

Waw (ו) ³⁴¹ en jullie gezichten zullen (of moeten) zich niet schamen

(of niet vernederd worden)! ³⁴²

Als je op God vertrouwt, zal je niet teleurgesteld worden. Integendeel, je verstand wordt verlicht, zodat je een betere blik krijgt op de wereld en de dingen om je heen. Ook verdwijnt er

³³⁹ In de (Masoretische) Hebreeuwse tekst staat: *Zij hebben naar (of bij) Hem uitgezien (of (om)gekeken/(om)gezien)*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de context is deze tekst verbeterd. Plotseling zou het over een andere groep mensen gaan, terwijl David (in eerste instantie) zijn volksgenoten opriep om op God te vertrouwen. De verbetering van deze zin is (hoogstwaarschijnlijk) gebaseerd op dezelfde geschreven medeklinkers met een andere interpretatie van de ongeschreven klinkers.

In de Dode Zeerollen is psalm 34 op een paar fragmentjes van de verzen 21 en 22 na volledig verloren gegaan.

³⁴⁰ In de (Masoretische) Hebreeuwse tekst staat: *en zij hebben gestraald (van licht) (of en zij stroomden/zij werden verlicht)* Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de context is voor *en wordt (of weest) verlicht* gekozen. Plotseling zou het over een andere groep mensen gaan, terwijl David (in eerste instantie) zijn volksgenoten opriep om op God te vertrouwen. De verbetering van deze zin is (hoogstwaarschijnlijk) gebaseerd op dezelfde geschreven medeklinkers met een andere interpretatie van de ongeschreven klinkers.

³⁴¹ De Hebreeuwse letter *Waw* (ו) volgt niet in het volgende vers, maar in het tweede gedeelte van vers 6. Dit doorbreekt de regelmatige alfabetische structuur van deze psalm. Dat kan duiden op een fout tijdens het overschrijven van dit lied. Zo ontbrak ook bij de alfabetische psalm 145 een vers dat in een Dode Zeerol weer is teruggevonden. (Abegg M. Jr. e.a., *The Dead Sea scrolls Bible*, San Francisco, 1999, pag. 508,509 en 570).

Waarschijnlijk gaat het hier niet over een overschrijffout, want zo staat het ook in de Griekse handschriften(en de Vulgaat), en op dezelfde manier komt het eveneens voor in psalm 25:5. Bovendien gebeurt het wel vaker, dat de alfabetische ordening niet regelmatig over de verzen is verdeeld (Ps.9/10, 25:1,2,22).

Trouwens, de vorm van psalm 25 lijkt veel op die van psalm 34. Beide psalmen zijn alfabetisch geordend. De letter W of Waw (ו) staat niet in het begin van een vers, en het laatste vers begint met een P of Pee (פ).

³⁴² In de (Masoretische) Hebreeuwse tekst staat: *Waw* (ו) en *hun* gezichten zullen zich niet schamen (of niet vernederd worden). Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de context is deze tekst verbeterd. Plotseling zou het over een andere groep mensen gaan, terwijl David (in eerste instantie) zijn volksgenoten opriep om op God te vertrouwen (vgl. v.4).

veel onrust, en krijg je vrede in je hart. Dit wist de dichter op grond van zijn eigen ervaring met Jahweh heel zeker. Als een *ellendige en vernederde man* heeft hij in het verleden naar God geroepen, en Hij heeft naar hem geluisterd.

- 7** *Zajin* (ר) Deze vernederde (of Deze ellendige/arme) (man) heeft geroepen,
en Jahweh heeft naar hem ³⁴³ geluisterd,
en vanuit al zijn benauwheden (of zijn noden/moeilijkheden) heeft Hij hem gered.
- 8** *Chet* (ח) Een (hemelse) knecht van Jahweh leert zich
(of slaat zijn kamp op/bivakkeert)
rondom hen die voor Hem ontzag hebben (of die Hem vrezen),
en Hij zal hen bevrijden (of ontzetten/redden/wegrukken).

Een engel van de Here zal ieder mens die voor Hem ontzag heeft, tijdens zijn leven helpen en bevrijden van ellende en gevolgen van de zonde (vgl. Hebr.1:14). In opdracht van God wordt door een hemelse knecht de ziel van al zijn dienaren tijdens hun sterven verlost van de eeuwige dood: de hel. Zo is voor alle kinderen van de hemelse Vader het eeuwige leven hier op aarde al begonnen (Joh.3:16,36 5:24, 6:47)!

Daarom riep de profeet David (1012 – 972), mede op grond van zijn eigen ervaring, zijn volksgenoten op om te proberen hun leven met God te delen. Zelfs een flinke kerel, die misschien denkt, dat hij Jahweh helemaal niet nodig heeft, zal merken, dat hij veel gelukkiger wordt, als hij bij Hem bescherming zoekt.

- 9** *Thet* (ח) Proeft en ziet, (om)dat Jahweh goed is!
Gelukkig is de kerel die in (of door) (= bij) Hem de toevlucht zoekt (of vindt).
- 10** *Jod* (י) Hebt ontzag voor (of Vreest) Jahweh, zijn heiligen,
want (of Ja,/(om)dat) er is geen gebrek (of gemis/armoede) voor (of van) hen
die voor Hem ontzag hebben (of die Hem vrezen).

Hoewel Jahweh vaak ervoor zorgt, dat zijn dienaren voldoende eten, drinken en goederen hebben, gaat het in de verzen 10 en 11 niet alleen over geen armoede in materiële zin. Het gaat er vooral om, hoe een kind van God zijn bestaan hier op aarde beleeft. Rijke mensen die de Here niet dienen, ondervinden min of meer een grote leegte in hun leven. Het grootste deel van de moderne literatuur is daarvan een duidelijk bewijs. Alleen materiële rijkdom maakt niet gelukkig. Geld, drank, drugs, seks, grote feesten en/of andere zaken kunnen deze leegte slechts tijdelijk en gedeeltelijk opvullen. Bij iemand die Jahweh gaat dienen, verdwijnt die grote leegte in zijn of haar leven. Het gevoel van iets missen, maakt plaats voor een gelukkiger leven samen met God.

³⁴³ De woorden *naar hem* staan niet in de (Masoretische) Hebreeuwse tekst. Ze zijn afkomstig uit de Griekse handschriften (en de Vulgaat). In de Dode Zeerollen is psalm 34 op een paar fragmentjes van de verzen 21 en 22 na helaas volledig verloren gegaan.

11 *Kaf* (כ) Rijken zijn arm (of berooid) geworden.³⁴⁴

Zij zijn hongerig,

en zij die Jahweh (onder)zoeken (of die Jahweh om raad vragen),

zullen niet een (= geen) gebrek hebben (of niet afnemen) aan enig (of elk/al(le)) goed.

Het is niet zo, dat rechtvaardige mensen alleen maar voorspoed hebben, en kwaadaardige mensen uitsluitend een ellendig leven hebben. Ook rechtvaardige mensen kunnen door talrijke rampen worden getroffen (v.20^a). Psalmdichter David heeft het in de bovenstaande verzen (v.5-11) over zijn eigen levenservaring. Hij noemt deze persoonlijke beleving bij allerlei gebeurtenissen als een voorbeeld van hoe de Here zijn dienaren vaak helpt en redt. Dit doet Hij vooral, als ze Hem daarom vragen. Trouwens, zelfs als God zijn kinderen niet helpt, zoals zij dat in hun moeite en/of tijdens hun bidden graag willen, dan heeft Hij daarmee ook het beste met ze voor (Rom.8:28).

Als een wijze leermeester vertelt koning David (1012 – 972) aan zijn (geestelijke) zonen, hoe je ontzag voor de hemelse Vader moet hebben (v.12-15). Zo wil hij ze de weg wijzen naar God en naar het echte en eeuwige geluk. Hij stelt daarbij het goede tegenover het slechte.

12 *Lamed* (ל) Gaat (= Komt),³⁴⁵ zonen! Luistert naar (of voor) mij!

Ik zal jullie ontzag (of vrees) van (= voor) Jahweh (aan)leren (of onderwijzen).

Ontzag voor Jahweh is heel belangrijk, want dat is het begin van de kennis en van de wijsheid (Ps.111:10^a, Spr.1:7^a, 9:10^a, vgl. Job 28:28). Een heel wijs mens is dus iemand die de Here kent.

13 *Meem* (מ) Wie is de man die het leven begeert (of wenst/die geniet van het leven), een liefhebber van (veel) dagen om het goede te zien?

Met *het goede* wordt vooral Gods zegen hier op aarde bedoeld (v.1,5,20, Deut.4:40, 5:33, 11:8,9, Ps.25:12^a,13, 36:9, Spr.3:1,2, 4:10), maar eveneens het eeuwige leven op de nieuwe en volmaakte wereld (Jes.66:22, Joh.3:16,17, 2Pet.3:13, Op.3:12, 21:1).

De vraag van vers 13 wordt in de volgende verzen beantwoord.

14 *Noen* (נ) (Be)waak (of Bescherm) jouw tong (of jouw taal) vanuit (= tegen) slechtheid (of onheil),

en je lippen vanuit (= tegen) het spreken van bedrog (of van verraad) (vgl. Jak.3:1-11)!

Psalmdichter David heeft in zijn leven heel veel te maken gehad met de nare gevolgen van de *slechtheid van de tong*, en *het spreken van bedrog en verraad*. Hoogstwaarschijnlijk werd hij in het verleden vals beschuldigd door een zekere Kus. Het lijkt er sterk op, dat deze Kus koning Saul (1033 – 1012) tegen hem opstookte (Ps.7). Nadat David met zijn kleine leger de Judese plaats Keïla van rovende Filistijnen had bevrijd, wilden de inwoners hem overleveren aan de ongehoorzame Israëlitische koning. Toen de Here via de priester Abjatar met de efod hem daarvoor waarschuwde, trok hij met zijn mannen weg (1Sam.23:1-13). Daarna ging Da-

³⁴⁴ In de (Masoretische) Hebreeuwse tekst staat hier: *Jonge leeuwen zijn arm geweest*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het tekstverband is deze zin verbeterd. Het gaat in dit gedeelte over de tegenstelling tussen de rijkdom van de dienaren van God en de armoede van de kwaadaardige mensen (vgl. 1Sam.2:7, Luk.1:53, 6:20,21^a,24,25). De *jonge leeuwen* die plotseling worden genoemd, passen minder goed in dit verband.

³⁴⁵ Het woord *Komt* is eveneens overeenkomstig de Griekse handschriften(en de Vulgaat). Weggaan vlak voordat het onderwijs zal beginnen, heeft geen zin. (Het woord *Gaat* past bij de alfabetische volgorde van de letters, en is waarschijnlijk daarom gekozen, terwijl er *Komt* wordt bedoeld.)

vid met zijn legertje naar de bergen in de woestijn Zif, en bleef daar wonen bij de Judese plaats Choresa (Joz.15:1,24,55, 1Sam.23:14,15). Enkele Zifieten verraadden hem aan koning Saul. Ze wezen de slechte koning met zijn leger zelfs de weg. Toen Saul op het punt stond hem te omsingelen en te grijpen, moest hij plotseling wegtrekken, omdat de Filistijnen met hun leger het heilige land waren binnengevallen (1Sam.23:14-28).

Vele jaren later, toen David al koning was, werd hij vals beschuldigd en zwart gemaakt door zijn opstandige zoon Absalom. Op een verraderlijk manier probeerde hij zijn vader van de troon te stoten. Bij al deze gemene en bedrieglijke slechtheden van de tong liep het leven van de auteur groot gevaar. David heeft echter ook ervaren, hoe Jahweh hem uit deze gevaren heeft gered (2Sam.15:1-19:8).

15 *Samech* (ס) Wijk af (of Vertrek) vanuit slechtheid, en doe (of maak) goed!

(Ver)zoek (of Verlang/Eis) vrede,

en achtervolg hem (= die) (of jaag die na) (vgl. Zach.8:19^b, Mat.5:9, Rom.12:18)!

Als je ontzag voor de Here hebt, doe dan niet het slechte, maar het goede, en houd je aan zijn geboden! Leef ook niet in de buurt van het kwaad, maar ga er ver vandaan, als dat mogelijk is. Probeer afstand te scheppen. Als dit alles in liefde wordt gedaan, en niet in de eerste plaats uit plicht, bevordert dat de echte vrede. Die echte vrede betekent niet alleen geen ruzie, geen strijd, geen geweld en het niet verstoren van de rust, maar vooral het liefdevol nastreven van harmonie en een goede relatie met God en met mensen (Rom.14:19, Hebr.12:14).

In vers 15 onderwijst en waarschuwt de dichter niet alleen goedwillende leerlingen, maar roept hij impliciet ook onverschillige volksgenoten en kwaadaardige mensen op om zich te bekeren. Wie het kwade doet, zal door het kwade worden gedood (v.22). Wie het goede wil zien en meemaken, die moet het goede doen.³⁴⁶

In de onderstaande verzen (v.16-21) geeft de schrijver aan, dat Jahweh in het verleden hem en de mensen die bij hem waren, heeft gezegend, en dat Hij nog steeds zijn dienaren ondersteunt en begunstigt. Van hardnekkige slechteriken zal uiteindelijk zelfs geen herinnering meer overblijven. Er is dus een grote tegenstelling tussen het leven en de toekomst van de rechtvaardige en de kwaadaardige mensen.

16 *Ain* (א) De ogen van Jahweh zijn bij (of naar) (= op) de rechtvaardige(mense)n,
en zijn oren zijn bij (of naar) (= zijn gericht naar) hun geschreeuw (om hulp).

Als het goed is, dan zijn de ogen van de rechtvaardige mensen ook vaak naar God toe gericht (v.6).

17 *Pee* (פ) Het gezicht van Jahweh is met (of in) (= tegen) de daders (of de makers) van
slechtheid (of onheil),
om hun herinnering van(uit) de aarde (of het land) af te snijden (= uit te roeien).

Uit de volgende verzen (v.18-20) blijkt, dat ook rechtvaardige mensen door onheil en rampen worden getroffen. David heeft het hier (vooral) over de nare periode die hij met zijn aanhangers heeft meegemaakt, toen ze werden achtervolgd door koning Saul (1033 – 1012). Ze werden echter door de Here beschermd en verlost.

³⁴⁶ Met diezelfde boodschap haalde later de apostel Petrus de verzen 13-17^a van deze psalm aan (1Pet.3:10-12).

18 *Tsade* (צ) Rechtvaardige(mense)n hebben geschreeuwd,³⁴⁷
en Jahweh heeft naar ze ³⁴⁸ geluisterd,
en vanuit al hun benauwdheden heeft Hij hen bevrijd (of gered/weggerukt).

19 *Qof* (ף) Dichtbij is Jahweh voor (of naar) gebroken(mens)en van hart,
en verslagen(mens)en (of onderdrukten/gedeprimeerden) van geest redt Hij.

Het hart zag men in die tijd als de kern en vertegenwoordiging van de hele mens. Het hart was de oorsprong van al het leven (Spr.4:23). Dit blijkt uit de parallellismen die in de Bijbel voorkomen (Ps.13:3, 16:9, 19:9, 24:4, 26:2, Spr.2:2,10, 3:1, 4:21, 5:21, 7:24,25).³⁴⁹ Als het hart gebroken is, dan voelt de hele mens zich dus getroffen.

20 *Reesj* (ר) Talrijk (of Veel) zijn de rampen (of de tegenspoeden/slechtheden) van
een rechtvaardige (man),
en vanuit die alle bevrijdt (of redt/rukt ... weg) Jahweh hem.

Hoewel rechtvaardige mensen ook veel ellende en narigheid kunnen meemaken, zal het kwaad (als gevolg van de zonde) bij hen nooit het laatste woord hebben (Spr.24:16).

21 *Sjin* (ש) (Hij) behoedt (of bewaakt/beschermt) al zijn botten,
niet één van hen (= niet één daarvan) is gebroken.³⁵⁰

Hoogstwaarschijnlijk dacht de dichter bij vers 21 ook aan de tijd, waarin hij herder was. Zijn schapen en geiten liepen niet in mooie vlakke grasvelden, maar langs ravijnen en steile hellingen. Als een dier naar beneden viel, dan waren de botbreuken en verwondingen vooral toen vrijwel altijd onherstelbaar.

Hoewel David tijdens de achtervolging door koning Saul (1033 – 1012) zich vaak diep gebroken en getroffen voelde (v.19^a), had Jahweh al zijn botten: zijn hele persoon, bewaakt en beschermd. De auteur van dit lied had geen onherstelbare schade opgelopen, maar hij had wel heleboel geleerd. Hij had een schat aan ervaring opgedaan, en de kern van zijn leger opgebouwd, die hem later tijdens zijn koningschap vooral in moeilijke tijden altijd trouw bleef.

Als een profetische leraar met veel levenswijsheid schetst koning David (1012 – 972) in het laatste gedeelte van deze psalm (v.22,23) de toekomst van de kwaadaardige mensen, en de

³⁴⁷ In de (Masoretische) Hebreeuwse tekst staat *Geschreeuwd hebben ze*. In die tekst ontbreekt een duidelijk onderwerp. Wie heeft (of hebben) er dan geschreeuwd? Het blijkt niet uit het tekstverband, want de mensen die naar de Here hebben geschreeuwd om hulp, kunnen niet de slechteriken uit het vorige vers zijn, want daar luistert Hij niet naar. Mede daarom is op grond van de Griekse handschriften(en de Vulgaat) het onduidelijke onderwerp *ze* vervangen door het woord *Rechtvaardigen*. Inhoudelijk past het veel beter, en voor de alfabetische vorm en structuur is het geen probleem, want dat woord begint in het Hebreeuws eveneens met de letter *Tsade* (צ).

³⁴⁸ De woorden *naar ze* staan niet in de (Masoretische) Hebreeuwse tekst. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de duidelijkheid zijn ze er (weer) bijgezet.

³⁴⁹ Bij een parallellisme staan 2 of meer (bij)zinnen bij elkaar. Die zinnen zeggen met andere woorden min of meer hetzelfde, waardoor ze elkaar aanvullen en ophelderen. Dit kwam in de Hebreeuwse literatuur veel voor.

³⁵⁰ De Griekse handschriften hebben hier *zal worden gebroken*. (De Vulgaat heeft bij dit vers een heel andere tekst.) Op grond van een fragment van een Dode Zeerol weten we, dat bij vers 21 van psalm 34 de (Masoretische) Hebreeuwse tekst de juiste is. Koning David (1012 – 972) heeft het hier over zijn eigen verleden, en niet over het wettelijk en profetisch voorschrift omtrent het klaarmaken van het paaslam (Ex.12:1-11,21,43-47, Num.9:12, Joh.19:36). In profetisch opzicht echter vergelijkt hij zichzelf wel met het Paaslam: Jezus Christus (Joh.19:33,36).

dienaren van de Here. Opnieuw komt de grote tegenstelling tussen die 2 groepen mensen heel duidelijk naar voren.

22 *Taw* (ת) Slechtheid (of Tegenspoed/Onheil) doodt een kwaadaardige (man),³⁵¹
en haters van een rechtvaardige (man) zijn schuldig (of maken zich schuldig).

Kortom, het kwaad straft zichzelf (Job 4:8-11, Ps.7:16,17). Wie wind zaait, zal storm oogsten (Gal.6:7,8). Dit is niet in de eerste plaats een automatisch proces, maar een daad van Jahweh. Hij straft en berecht het kwaad, al doet Hij dat op zijn tijd en op zijn manier.

23 *Pee* (פ) Jahweh is de (ver)losser (of de loskoper) van de ziel (= het leven) van
zijn dienaren,
en niet schuldig (= en onschuldig) zijn allen die in (of door) (= bij) Hem de toevlucht
zoeken (of vinden).

Nadat vers 22 eindigt met de laatste letter uit het Hebreeuwse alfabet, volgt het 23^e vers, dat begint met de letter P. Dit vers hoeft daarom helemaal geen toevoeging te zijn, want het gebeurt wel vaker, dat de alfabetische ordening niet wetmatig of regelmatig over de verzen is verdeeld om zo de inhoud geen geweld aan te doen (vgl. v.6^b, Ps.9/10, 25:1,2,5,22).³⁵²

Met de rechtvaardige mensen zal het goed gaan, en met de kwaadaardige mensen zal het heel slecht aflopen. Dit gebeurt niet alleen na het sterven, maar meestal ook, voordat iemand overlijdt. Deze boodschap komt overeen met andere plaatsen in de Bijbel (Lev.26, Deut.28, Joz.1:7-9, 1Kron.22:12^b,13, Ps.1, Spr.3:13,16-18, Jer.17:5-8). Ook al zullen kinderen van de hemelse Vader tegenslagen in dit leven meemaken, dan heeft Hij daarmee toch het beste met ze voor (Rom.8:28, vgl. Ps.92:7,8), al begrijpen we dit vaak niet.

Uiteindelijk zal het met alle gelovigen heel goed aflopen. De Here Jezus heeft hun zielen losgekocht uit de macht van het kwaad. Door voor al hun zonden te betalen, heeft Hij zijn dienaren onschuldig gemaakt. Hij heeft ze verlost van de eeuwige dood: de hel. Daardoor zullen ze voor eeuwig gelukkig zijn. Ze zullen voor altijd op de prachtige nieuwe aarde bij God mogen wonen (Op.7:16,17, 21:1-8, 22:1-5,12-15).

³⁵¹ In de Griekse handschriften (en de Vulgaat) staat *De dood van kwaadaardigen (of van een kwaadaardige) is een ramp (of onheil/slecht(heid))*. Op grond van een restant van een Dode Zeerol met deze psalm is voor de weergave van de (Masoretische) Hebreeuwse tekst gekozen.

³⁵² De vorm van psalm 34 lijkt veel op die van psalm 25. Bij beide liederen begint het laatste vers met een P of Pee (פ). Opmerkelijk daarbij is, dat die laatste verzen (zowel psalm 25:22, als psalm 34:23) beginnen met een vorm van het werkwoord *verlossen*.

Psalm 35: Gebed om hulp tegen vijanden van God.

- 1^a** Van David.
- 1^b** Strijd, Jahweh, met mijn bestrijders!
Vecht met wie tegen mij vechten!
- 2** Houd een groot schild en een klein schild vast,
en sta op door mijn hulp te zijn!
- 3** Laat een speer tevoorschijn halen,
en sluit de weg af om mijn vervolgers te ontmoeten!
Zeg tegen mijn ziel: “Ik ben jouw redding!”
- 4** Beschaamd moeten zij zijn, en te schande moeten zij worden,
die mijn ziel zoeken.
Terugdeinzen naar achteren moeten zij, en vernederd moeten zij worden,
die slechtheid tegen mij bedenken.
- 5** Zij zullen worden als kaf voor de wind,
en een hemelse knecht van Jahweh stoot hen uit.
- 6** Hun weg zal duister en glibberig worden,
en een hemelse knecht van Jahweh vervolgt hen,
- 7** want zonder reden hebben zij voor mij hun net verborgen.
Een kuil hebben zij zonder reden voor mijn ziel gegraven.
- 8** Een ramp zal hem overkomen.
Hij zal het niet weten,
en zijn net, dat hij heeft verborgen, zal hem zelf vangen,
Door een ramp zal hij erin vallen,
- 9** en mijn ziel zal door Jahweh juichen.
Zij zal door zijn redding vrolijk zijn.
- 10** Al mijn botten zullen zeggen: “Jahweh, wie is als U,
de Bevrijder van een vernederde man van een sterkere dan hij,
en de Bevrijder van een vernederde en arme man van zijn berover?”
- 11** Gewelddadige getuigen staan tegen mij op.
Zij vragen mij naar wat ik niet heb geweten.
- 12** Zij vergelden mij kwaad voor goed:
beroving van mijn ziel.

- 13** Ik echter, toen zij ziek waren,
was mijn kleding een rouwzak.
Ik heb met vasten mijn ziel vernederd,
en mijn gebed zal boven mijn borst terugkeren.
- 14** Zoals een vriend, of zoals mijn broer voor mij is, ben ik verdergegaan.
Zoals de rouw om een moeder is, heb ik me somber gebukt,
- 15** en toen ik strompelde, zijn zij blij geweest, en hebben ze zich verzameld.
Verschoppelingen hadden zich over mij verzameld,
en ik heb het niet geweten.
Zij hebben verdeeldheid gezaaid, en ze zijn niet opgehouden.
- 16^a** Ze hebben mij getart.
Ze hebben mij spottend gehoond.
- 16^b** Zij hebben over mij hun tanden geknarst.
- 17** Heer, hoelang zult U toezien?
Herstel mijn ziel van hun vernielingen;
mijn eenzame ziel van jonge leeuwen!
- 18** Ik zal U bedanken in een talrijke menigte.
In een machtig volk zal ik U loven.
- 19** Mijn leugenachtige vijanden mogen niet blij zijn over mij.
Wie mij zonder reden haten, mogen niet knipogen,
- 20** want van vrede spreken zij niet,
en over rustige mensen van het land
bedenken zij bedrieglijke zaken.
- 21** Zij sperden over mij hun mond wijd open.
Zij hebben gezegd: “Ha, ha! Onze ogen hebben het gezien.”
- 22** U hebt het gezien, Jahweh, zwijg niet.
Heer, houdt U niet ver van mij.
- 23** Ontwaak, en word wakker voor mijn recht;
voor mijn geschil, mijn God en Heer!
- 24** Doe mij recht overeenkomstig uw rechtvaardigheid, Jahweh, mijn God!
Zij mogen niet blij zijn over mij.
- 25** Zij mogen in hun hart niet zeggen: “Ha! Onze ziel!
Zij mogen niet zeggen: “Wij hebben hem verzwolgen.”

- 26** Beschaamd moeten zij zijn, en vernederd moeten zij gezamenlijk worden,
die blij zijn over mijn onheil.
Met schaamte en schande moeten bekleed worden,
die zich groot maken boven mij.
- 27** Zij moeten jubelen, en zij moeten blij zijn,
die mijn rechtvaardiging begeren,
en zij zullen voortdurend zeggen: “Jahweh is groot”,
die de vrede van zijn dienaar begeren,
- 28** en mijn tong zal uw rechtvaardigheid uiten;
uw lof de hele dag.

Psalm 35 begint met een conflict tussen de dichter en zijn vijanden (v.1^b). De auteur beschrijft zijn tegenstanders als misdadig en ondankbaar (v.11-14). Hij ziet ze als verschoppelingen die lijken op verscheurende dieren (v.15,17^b).

Als schrijver wordt koning David (1012 – 972) genoemd. Hij maakte dit lied niet, toen hij moest vluchten voor koning Saul (1033 – 1012). Hij zag Saul niet als een verschoppeling die zonder reden hem haatte (v.15-17). Integendeel, David hield zelfs van deze ongehoorzame Israëlitische koning, en spaarde tot 2 keer toe zijn leven. Dat laatste is juist in strijd met de strekking van deze psalm (vgl. v.1^b-8). Bovendien had Saul geen persoonlijke hekel aan David, maar hij wilde hem doden om zijn koningschap te redden (1Sam.24, 26).³⁵³

Na de dood van deze 1^e Israëlitische vorst riep zijn generaal Abner de prins Isboset tot koning uit over Israël (2Sam.2:8,9). Via het koningshuis van Saul wilde Abner zijn hoogste positie in het leger van Israël handhaven.³⁵⁴ Er volgde een strijd om de macht. Generaal Abner en Sauls zoon Isboset (1012 – 1010) streden tegen David en zijn leger. Een deel van het volk steunde Abner en Isboset, en een ander deel David en zijn medestanders (vgl. v.27). Hij had in Hebron als koning de leiding over zijn eigen stam Juda (2Sam.2:1-4). Over de andere 11 stammen regeerde Sauls zoon Isboset 2 jaren (2Sam.2:8-4:12). Het lijkt er heel sterk op, dat David in die tijd psalm 35 maakte.

De Here had echter via de profeet Samuel gezegd, dat David koning zou worden over heel Israël (1Sam.16:1-13), en dat Hij van de ongehoorzame koning Saul en zijn nageslacht het koningschap zou afnemen (1Sam.15:10,11,22-29, 16:1^a, 28:17). Hoewel generaal Abner dit wist, trok hij zich daar niets van aan (2Sam.3:17,18). De dichter was er dan ook van overtuigd, dat hij en zijn aanhangers juist handelden, en dat de hemelse Vader hen zou zegenen. De relatie tussen David en God was goed. De schrijver van dit lied klaagt alleen over de houding van zijn vijanden.

³⁵³ David was zelfs een vriend van Sauls oudste zoon Jonatan, en treurde om zijn dood en de dood van zijn vader (2Sam.1:1-16).

Om hoofdzakelijk dezelfde redenen kan deze psalm ook niet afkomstig zijn uit de tijd van de opstand van prins Absalom. David had zijn rebellerende zoon heel erg lief, en hij was diep bedroefd om zijn dood (2Sam.18:24-19:8).

³⁵⁴ Abner was een oom van Saul (1033 – 1012) (1Sam.14:50^b,51, 1Kron.8:33, 9:39, 26:28). Als hij tijdens Isbosets korte regering nog als een machtig en invloedrijk generaal kon functioneren, dan moet hij veel jonger zijn geweest, dan zijn oudere broer Kis, de vader van zijn neef Saul.

Gedurende de korte regering van Isboset ging het niet zo goed met die 11 stammen van Israel (2Sam.2:26-31, 3:1). Geleidelijk werden de aanhangers van David steeds sterker, en Isbosets positie werd steeds zwakker (2Sam.2:8-3:1,22-30, 4). Ook de anarchie en criminaliteit namen toe, en de zwakken in de samenleving werden zwaar onderdrukt (Ps.14:4). Dit laatste bleef in elk geval zo, totdat in 1010 voor Christus David in Hebron koning werd over alle stammen van Israël (2Sam.5:1-3).³⁵⁵

Deze psalm bestaat uit drie gedeelten: vers 1-10, 11-18 en 19-28. Elk gedeelte eindigt met de belofte dat de Here zal worden bedankt en geprezen voor zijn redding. In het begin staat, wie de auteur is (v.1^a). Hij vraagt in een gebed aan God, of Hij hem wil bemoedigen en redden van zijn vijanden (v.1^b-10). Hij weet, dat Jahweh dit in de toekomst ook zal doen. Daarna klaagt de dichter over zijn huidige situatie (v.11-18). Hij smeekt God om niet langer te wachten met zijn toegezegde hulp en bevrijding. In het laatste gedeelte (v.19-28) roept David de Here op om recht te doen. Dan zullen hij en zijn gelovige volksgenoten jubelen en blij zijn.

1^a (Een psalm)³⁵⁶ van (of voor) David.

In de onderstaande verzen (v.1^b-10) vraagt de schrijver van psalm 35 in een gebed aan God, of Hij hem wil bemoedigen en redden van zijn vijanden. Koning David (1012 – 972) weet, dat de hemelse Vader dit in de toekomst ook zal doen, want dat heeft Hij via Samuel aan hem beloofd (1Sam.16:1,12^b,13). Bovendien heeft God door zijn Geest eveneens rechtstreeks contact met de profetische auteur van dit lied (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30).³⁵⁷

1^b (Be)strijd (of Maak ruzie), Jahweh, met mijn bestrijders (of mijn ruziemakers)!³⁵⁸

Vecht (of (Be)strijd/Voer oorlog) met wie met (= tegen) mij vechten
(of tegen mij oorlog voeren/met mijn bestrijders)!

Zonder omwegen maakte de dichter al in het 1^e vers zijn wensen aan de Here bekend.

2 Houd (Ondersteun/Bemoedig/Versterk) een (groot) schild en een (klein) schild (vast),
en sta op door (of met) mijn hulp te zijn!

3 Laat een speer tevoorschijn halen
(of Laat een speer (door de lucht) uitstorten (= snorren)),
en sluit (de weg) af om mijn vervolgers (of achtervolgers) te ontmoeten (of te roepen)!
Zeg tegen (of naar/voor/van) mij(n) ziel: “Ik ben jouw redding!”

De profeet David vroeg niet alleen om de hulp van Jahweh, maar hij wilde ook door Hem worden bemoedigd. Daardoor kon God het geloof van de schrijver in zijn beloften versterken.

³⁵⁵ Ruim 5 jaren nadat David (1012 – 972) koning van heel Israël was geworden, verhuisde hij met zijn hofhouding naar de nieuwe hoofdstad Jeruzalem (2Sam.5:4-9,11, 1Kon.2:11, 1Kron.3:4, 29:26,27).

³⁵⁶ De woorden *Een psalm* zijn afkomstig uit sommige Griekse handschriften. In de Dode Zeerollen is het eerste gedeelte van psalm 35 verloren gegaan.

³⁵⁷ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). David gaf als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21).

³⁵⁸ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

- 4 Beschaamd (of Teleurgesteld) moeten (of zullen) zij zijn,
 en te schande (of en vernederd/verbijsterd) moeten (of zullen) zij worden,
 die mijn ziel (ver)zoeken (of verlangen/(op)eisen) (= wie mij naar het leven staan).
 Terugdeinzen (of Afgeweerd ... zij worden) naar achteren moeten (of zullen) zij,
 en vernederd (of beschaamd) moeten (of zullen) zij worden,
 die slechtheid (of onheil/tegenspoed) van (= tegen) mij bedenken
 (of van (= tegen) mij van plan zijn/mij plannen/die mijn onheil bedenken).

Zoals generaal Abner tijdens het leven van Saul (1033 – 1012) voortdurend op zoek was naar David om hem in opdracht van de ongehoorzame koning te vermoorden, zo deed hij dat ook, toen Isboset (1012 – 1010) aan de macht was.

In de volgende verzen (v.5-9) geeft de profetische dichter aan (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30), wat er met Abner, Isboset en hun medestanders zou gaan gebeuren.

- 5 Zij (zullen (of moeten)) worden als kaf voor [het gezicht van] de wind (of de Geest),³⁵⁹
 en een (hemelse) knecht van Jahweh stoot hen ³⁶⁰ uit (of verdrijft (of verjaagt) hen).

De Here zou één of meer engelen sturen om tegen generaal Abner, Isboset en hun aanhangers te strijden.

- 6 Hun weg zal (of moet) duister en glibberig (of glad) worden
 (of Hun weg wordt duister en glibberig (of glad)),
 en een (hemelse) knecht van Jahweh vervolgt hen (of achtervolgt hen/jaagt hen na),
 7 want (of Ja,/(om)dat) zonder reden (of om niet/onverdiend) hebben zij voor (of van)
 mij hun net verborgen (of begraven).
 Een (val)kuil (of Een graf/verderf) ³⁶¹ hebben zij zonder reden (of om niet/onverdiend)
 voor (of van) mij(n) ziel) gegraven (of gezocht).

Bij Davids vijanden had vooral generaal Abner de leiding. Dat bleek later heel duidelijk, want zijn dood betekende ook het einde van de ongehoorzame Isboset (1012 – 1010) en van de verdeeldheid in Israël (2Sam.4:1-3,5-8, 5:1-3). In het volgende vers gaat het vooral over Abner.

- 8 Een ramp (of Een verwoesting) zal (of moet) hem (= Abner) (over)komen
 (of overvallen).
 Hij zal (of mag) (het) niet weten (of kennen),

³⁵⁹ Dit vers kan gelezen worden als *Zij worden als kaf voor [het gezicht van] de wind (of de Geest)*, en als *Zij zullen (of moeten) worden als kaf voor [het gezicht van] de wind (of de Geest)*. In de Hebreeuwse taal van die tijd was tussen de onvoltooid tegenwoordige tijd van een werkwoord (b.v. zij worden) en de onvoltooid toekomstige tijd (b.v. zij zullen worden) geen verschil! Op grond van het profetisch karakter is voor de toekomstige tijd gekozen.

Dit kunnen we weten door de combinatie van werkwoorden in de onvoltooid tegenwoordige tijd met (tegenwoordige) deelwoorden(, die vertaald worden als werkwoorden in de onvoltooid tegenwoordige tijd (b.v. uitstotende/hij stoot ... uit, v.6 vervolgende/hij vervolgt)). De oorzaak staat in de 2^e zin van de verzen 5 en 6, en het gevolg is in het 1^e gedeelte van deze verzen terug te vinden. Zie ook het (inhoudelijk) noodzakelijk toekomstige karakter van vers 9.

³⁶⁰ Het woord *hen* staat niet in de (Masoretische) Hebreeuwse tekst. Het is afkomstig uit de Griekse handschriften (en de Vulgaat). Vers 5 is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

³⁶¹ In de (Masoretische) Hebreeuwse tekst zijn *hun net* en *een (val)kuil* verwisseld. Deze woorden zijn weer op de juiste plaats gezet. Blijkbaar is deze foutieve verwisseling van *hun net* en *een (val)kuil* al heel oud, want zo is het ook in de Griekse handschriften (en de Vulgaat) terechtgekomen.

In de Dode Zeerollen met (gedeelten van) psalm 35 is dit vers helaas verloren gegaan.

en zijn net, dat hij heeft verborgen (of begraven), zal (of moet) hem(zelf) vangen,

Door (of Met) een ramp (of een verwoesting) zal (of moet) hij erin vallen,

9 en mijn ziel (= en ik) zal (of moet) door (of in/met) Jahweh juichen.

Zij (= Mijn ziel (= Ik)) zal (of moet) door (of met) zijn redding
(= Jahwehs redding (van mij)) vrolijk (of ingenomen) zijn.

Vandaag zouden we eerder zeggen: “*Ik zal door Jahweh juichen. Ik zal met zijn redding ingenomen zijn.*”

Niet door toedoen van David (1012 – 972) zouden Abner en Isboset door een ramp plotseling aan hun einde komen, maar door het handelende optreden van de Here.

10 Al mijn botten zullen zeggen: “Jahweh, wie is (zo)als U,
de Bevrijder (of de Redder) van een vernederde
(of een ellendige) (man) (= David) van(uit) een sterkere dan hij,
en (de Bevrijder van) een vernederde (of een ellendige) en (een) arme (man) (= David)
van(uit) zijn (be)rover (of zijn plunderaar) (= Abner)?”

In vers 10 beloofde de dichter aan zijn hemelse Vader, dat hij met al zijn botten: met alles wat er in hem is, aan Hem de eer zou geven voor de bevrijding van zijn tegenstanders. Met hart en ziel zou David *zijn Bevrijder* dankbaar zijn, want generaal Abner was eerst machtiger en *sterker* dan hij. Hij had de beschikking over het leger van de gesneuvelde Saul (1033 – 1012), en hij werd door 11 stammen gesteund. Tegen Gods wil in *beroorde* Abner David van zijn rechtmatige koningschap over heel Israël. De Here zou zelf aan die beroving en *verneder*ing een einde maken.

De auteur van dit lied klaagt in de volgende verzen (v.11-18) over zijn ondankbare vijanden en zijn huidige situatie. Hij smeekt God om niet langer te wachten met zijn toegezegde hulp en bevrijding.

Toen Isboset en Abner het door strijd en geweld niet konden winnen (2Sam.2:8-32), probeerden ze de macht van David met leugens en intriges aan te tasten.

11 Gewelddadige getuigen staan (tegen mij) op.

Zij (onder)vragen mij naar wat ik niet heb geweten (of gekend).

Gewelddadige getuigen vroegen aan de psalmdichter om zich te verantwoorden over valse beschuldigingen, waarvan hij uiteraard niets wist. Ze deden dit natuurlijk om de geloofwaardigheid van koning David bij het Israëlitische volk te ondermijnen. Ook dat zou echter mislukken, want Jahweh zegende hem.

12 Zij vergelden (of Zij betalen) mij kwaad voor (of in plaats van/onder) goed:

beroving (of verlies) van (of voor) mijn ziel (= mijn leven).

David hoorde bij de familie van koning Saul, en hij hield van hem. Kroonprins Jonatan was zijn goede vriend, en hij was getrouwd met prinses Michal (1Sam.18:27^b,28, 20, 23:16-18, 24, 26). De auteur was dus een zwager van Isboset (1012 – 1010).

13 En ik (= Ik echter), toen zij ziek (of zwak) waren,

was mijn kleding (of mijn kleed/gewaad) een (rouw)zak.

Ik heb met (of door) vasten mijn ziel (= mezelf) vernederd (of gekweld),

en mijn gebed zal boven (of op/over) mijn borst (= en mijn gebed zal naar mij)
terugkeren (of omkeren).

In die tijd kleepte men zich met een zak als het teken van rouw (Gen.37:34, Jes.15:3, 20:2, Jer.6:26, Am.8:10, Mi.1:16). Was de rouwperiode voorbij, dan werd de zak weer losgemaakt.

Vasten is geen opdracht van de Here, maar een daad van verootmoediging. Het was en is een middel om tijd vrij te maken voor gebed.³⁶² Daarom wordt vasten vaak genoemd in combinatie met bidden (2Sam.12:16, Ezra 8:23, Ps.35:13, Dan.9:3, Luk.2:37, Hand.14:23).

Het gebed van de profeet David (1012 – 972) *zou naar hem terugkeren*. Dat betekent, dat hij wist, dat Jahweh zijn bidden zou beantwoorden.

- 14** (Zo)als een vriend, (of) (zo)als een broer voor (of van) mij is,
ben ik verdergegaan (of doorgedaan/heb ik rondgewandeld) (= heb ik gehandeld).
(Zo)als de rouw van (= om) een moeder is,
heb ik me somber (of heb ik me in het zwart) (neer)gebukt
(of heb ik (me) somber (of in het zwart) (neer)gebogen),
- 15** en toen ik strompelde (of hinkte), zijn zij blij geweest,
en hebben ze zich verzameld (of ze vergaderd).
Verschoppelingen (of Verachtelijke(mense)n/Verslagen(mens)en)
hadden zich over (of boven) mij verzameld
(of hadden over (of boven) mij vergaderd),
en ik heb (het) niet geweten (of gekend).
Zij hebben (in stukken) gescheurd (of verscheurd) (= Zij hebben verdeeldheid gezaaid),
en ze zijn niet opgehouden (of ze hebben niet gezwezen).

Toen David achtervolgd werd door koning Saul (1033 – 1012) waren er verachtelijke mensen die zich tegen hem keerden. Hoogstwaarschijnlijk werd hij in het verleden vals beschuldigd door een zekere Kus. Het lijkt er sterk op, dat deze Kus koning Saul tegen hem opstookte (Ps.7). Nadat David met zijn kleine leger de Judese plaats Keila van rovende Filistijnen had bevrijd, wilden de inwoners hem overleveren aan de ongehoorzame Israëlitische koning. Toen de Here via de priester Abjatar met de efod hem daarvoor waarschuwde, trok hij met zijn mannen weg (1Sam.23:1-13). Daarna ging hij met zijn legertje naar de bergen in de woestijn Zif, en bleef daar wonen bij de Judese plaats Choresa (Joz.15:1,24,55, 1Sam.23:14,15). Enkele Zifieten verraadden de psalmdichter aan koning Saul. Ze wezen de slechte vorst met zijn leger zelfs de weg. Toen Saul op het punt stond hem te omsingelen en te grijpen, moest hij plotseling wegtrekken, omdat de Filistijnen met hun leger het heilige land waren binnengevallen (1Sam.23:14-28).

Ook generaal Abner en Isboset zaaiden onophoudelijk verdeeldheid, en hebben niet gezwezen. Ze zetten Israëlitische volksgenoten tegen elkaar op, en zorgden voortdurend voor tweespalt in het heilige land. Ze stelden David steeds op de proef, en knarsten van teleurstelling en woede hun tanden, omdat al hun slechte plannen en intriges mislukten.

³⁶² Eén of meer eeuwen geleden duurde het klaarmaken van het eten veel langer dan tegenwoordig. Door te vasten kwam er meer tijd vrij voor gebed.

16^a Ze hebben mij getart (of Ze hebben me uitgeprobeerd).

Ze hebben mij spottend gehoond.³⁶³

16^b Zij hebben over (of boven) mij hun tanden geknarst.³⁶⁴

17 Heer, hoelang zult U (toe)zien?

Herstel mijn ziel (= mijn leven) (of Laat mijn ziel terugkeren) van(uit)

hun verwoestingen (of hun vernielingen);

mijn eenzame (of enige) (ziel) van(uit) jonge leeuwen!

David (1012 – 972) vergeleek zijn tegenstanders met roofzuchtige *jonge leeuwen*, die het op zijn ziel: op zijn leven hadden gemunt. Hun intriges lieten een spoor van *verwoestingen* en leed achter. Vooral in de strijd stonden mensenlevens stonden op het spel.

Als dit akelige en zinloze machtsspel van Davids vijanden voorbij zou zijn, dan zou Israël één volk worden met de psalmdichter als koning. Het zou dan een *talrijk* en *machtig volk* worden. Daarbinnen zou David de Here dan bedanken en loven om zijn onmisbare hulp en zegen.

18 Ik zal U (be)danken in (of met) een talrijke menigte (of gemeenschap).

In (of Met) een machtig (of een talrijk) volk zal ik U loven.

In het laatste gedeelte van dit lied (v.19-28) roept David Jahweh op om recht te doen tegenover zijn leugenachtige en oorlogzuchtige vijanden. Dan zullen hij en zijn gelovige volksgenoten jubelen en blij zijn.

19 Mijn leugenachtige vijanden mogen (of zullen) niet blij zijn voor (of van) (= over mij).

Wie mij zonder reden (of om niet/onverdiend) haten,

mogen (of zullen) (niet) knipogen,

20 want (of Ja,/(om)dat) van vrede spreken zij niet,

en over (of boven) rustige(mense)n van het land (of van de aarde)

bedenken (of plannen) zij bedrieglijke (of verraderlijke) zaken (of woorden).

21 Zij sperden over (of boven) mij hun mond wijd open.

Zij hebben gezegd: “Ha, ha! Onze ogen hebben ³⁶⁵ (het) gezien.”

³⁶³ Vooral in het eerste gedeelte van dit vers is de (Masoretische) Hebreeuwse tekst verwarrend. Een mogelijke vertaling is *Met huichelachtige spotters van een koek* (of *een cake/van(uit) koekbakken*). Met behulp van aanpassingen in de tekst wordt van het laatste gedeelte dan *in een feest*, *in een kring* of nog iets anders gemaakt. Als dan toch blijkt, dat in de Hebreeuwse tekst één of meer overschrijffouten staan, dan kan men beter die tekst proberen te verbeteren met behulp van de Dode Zeerollen en zeer oude vertalingen zoals de Griekse handschriften(en de Vulgaat). Die vertalingen maakten immers gebruik van (veel) oudere Hebreeuwse handschriften dan die er nu nog zijn!

Bij de Dode Zeerollen is nog maar één rol waarbij vers 16 pas bij “de zogenaamde *cake* of het *koekbakken*” begint. Blijkbaar is de overschrijffout ouder dan de tekst van die ene Dode Zeerol, maar jonger dan de oudere Hebreeuwse bronnen van de Griekse handschriften. Verderop in dit vers wijkt de Dode Zeerol (iets) af van de huidige Hebreeuwse tekst.

Daarom is op grond van dit alles met behulp de Griekse handschriften(de Vulgaat) en het tekstverband het eerste gedeelte van vers 16 verbeterd. Of dit de oorspronkelijke inhoud was, is natuurlijk niet helemaal zeker, maar de strekking ervan is wel duidelijk.

³⁶⁴ In de (Masoretische) Hebreeuwse tekst staat in het laatste gedeelte van vers 16 *knarsen* (zij) over mij zijn tanden. Op grond van het tekstverband, de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de enige Dode Zeerol over dit vers, is voor *Zij hebben over mij hun tanden geknarst* gekozen.

Davids vijanden spotten en lachten om zijn moeiten en tegenslagen.

In de volgende verzen (v.22-24^a) smeekt de dichter de Here om redding en verlossing.

22 U hebt (het) gezien, Jahweh, zwijg niet (of wees niet stil (of doof)).

Heer, houdt U niet ver van(uit) mij.

23 Ontwaak, en word wakker voor (of naar) mijn recht;

voor (of van) mijn geschil (of mijn strijd/ruzie), mijn God en Heer!

Heel sterk doet de auteur van dit lied een beroep op Gods rechtvaardigheid. Hij wil Hem bij wijze van spreken daarvoor zelfs wel wakker maken. Hij blijft aanhoudend een beroep doen op de beloften van Jahweh.

24 Doe mij recht overeenkomstig (of (zo)als) uw rechtvaardigheid, Jahweh, mijn God!

Zij mogen (of zullen) niet blij zijn voor (of van/naar) (= over) mij.

25 Zij mogen (of zullen) in (of door) hun hart niet zeggen:

“Ha! Onze ziel (= Wij hebben onze zin)!

Zij mogen (of zullen) niet zeggen: “Wij hebben hem verzwolgen (of opgeslokt).”

Als Davids vijanden zouden overwinnen, dan zouden Gods beloften niet meer uitkomen. Hoewel de dichter op die beloften vertrouwde, spoorde hij de Here aan om in te grijpen, en daarmee niet langer te wachten (vgl. v.17).

26 Beschaamd (of Teleurgesteld) moeten (of zullen) zij zijn,

en vernederd (of beschaamd) moeten (of zullen) zij gezamenlijk (of samen) worden,

die blij zijn over mijn onheil (of mijn tegenspoed/slechtheid).

Met schaamte (of teleurstelling) en schande (of vernedering/verbijstering) moeten

(of zullen) zij bekleed worden (of zijn),

die (zich) groot maken (= zich verheffen/zich beroemen) boven (of over/op) mij.

27 Zij moeten (of zullen) jubelen, en zij moeten (of zullen) blij zijn,

die mijn rechtvaardiging (of mijn rechtvaardigheid) begeren (of wensen/genegen zijn),

en zij zullen (of moeten) voortdurend (of steeds) zeggen: “Jahweh is groot”,

die de vrede (of het geluk) van zijn dienaar begeren (of wensen/die van ... genieten)

(of die plezier (of genoeg) hebben (in) de vrede (of het geluk) van zijn dienaar),³⁶⁶

28 en mijn tong (of mijn taal) zal uw rechtvaardigheid uiten

(of uitbrengen/uitspreken/overwegen);

uw lof de hele dag.

³⁶⁵ In de (Masoretische) Hebreeuwse tekst staat hier *Onze ogen heeft* Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de inhoud is voor *Onze ogen hebben ...* gekozen.

Vers 21 is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

³⁶⁶ In de (Masoretische) Hebreeuwse tekst(, en de Vulgaat) staat hier *Hij die de vrede (of het geluk) van zijn dienaar begeert (of wens/die van de vrede ... geniet)*. In dat geval is God het onderwerp. Op grond van de enige Dode Zeerol over dit gedeelte, de Griekse handschriften en het parallellisme in vers 26^a en 26^b, en vers 27^a en 27^b is voor *die de vrede (of het geluk) van zijn dienaar begeren (of wensen/die van de vrede ... genieten)* gekozen. In die situatie zijn de vrome volksgenoten van de psalmdichter (samen) het onderwerp.

(Bij een parallellisme staan 2 of meer (bij)zinnen bij elkaar. Die zinnen zeggen met andere woorden min of meer hetzelfde, waardoor ze elkaar aanvullen en ophelderen.)

Psalm 35 eindigt met Davids herhaalde belofte dat hij Jahweh zou loven en bedanken, want hij was vol vertrouwen, dat zijn hemelse Vader ervoor zou zorgen, dat alles goed zou komen.

Inderdaad, God heeft al zijn beloften aan zijn dienaar David waargemaakt. Generaal Abner en Isboset (1012 – 1010) kregen onderling ruzie (2Sam.3:6-11). Buiten Davids medeweten om heeft generaal Joab zijn rivaal Abner vermoord (2Sam.3:26-30), en Isboset werd korte tijd later door 2 van zijn legeraanvoerders om het leven gebracht (2Sam.4:1-3,5-8). Door het ingrijpen van de Here is de profetische dichter koning geworden over alle stammen van Israël (2Sam.5:1-3).³⁶⁷ Tijdens de langdurige regering van koning David werd het volk door God rijk gezegend (2Sam.5:10,12). Alle vijanden van Israël werden verslagen (2Sam.8:1-14, 10, 12:26-31), en er heerste welvaart en voorspoed.

David (1012 – 972) is zijn belofte over het bedanken en loven van Jahweh en het uiten van zijn rechtvaardigheid ruimschoots nagekomen. Hij heeft heel veel psalmen geschreven.³⁶⁸

³⁶⁷ Ruim 5 jaren nadat David (1012 – 972) koning van heel Israël was geworden, verhuisde hij met zijn hofhouding naar de nieuwe hoofdstad Jeruzalem (2Sam.5:4-9,11, 1Kon.2:11, 1Kron.3:4, 29:26,27).

³⁶⁸ Volgens de Dode Zeerol 11QPs^a heeft koning David in totaal 4050 door God geïnspireerde psalmen geschreven..! (Abegg M. Jr. e.a., The Dead Sea scrolls Bible, San Francisco, 1999, pag. 509.)

Psalm 36: Kwaadaardige mensen en de liefdevolle God.

- 1 Van David; van een dienaar van Jahweh, voor de dirigent.
- 2 Een uitspraak van overtreding van de kwaadaardige was binnenin mijn hart.
Er is geen angst voor God voor zijn ogen,
- 3 want hij heeft zichzelf in zijn eigen ogen gladgestreken
om niet zijn ongerechtigheid te vinden om die te haten.
- 4 Woorden van zijn mond zijn onrecht en bedrog.
Hij heeft opgehouden om verstandig te handelen en goed te doen.
- 5 Onrecht bedenkt hij op zijn bed.
Hij beraamt zich over elke niet goede weg.
Slechtheid verwerpt hij niet.
- 6 Jahweh, in de hemel is uw goedgunstigheid.
Uw trouw is tot de wolken.
- 7 Uw rechtvaardigheid is als de bergen van God.
Uw rechtspraak is als een omvangrijke waterdiepte.
Mensen en dieren redt U, Jahweh.
- 8 Hoe kostbaar is uw goedgunstigheid, God,
en mensenzonen vinden de toevlucht in de schaduw van uw vleugels.
- 9 Zij verzadigen zich met het vruchtbare van uw huis,
en uit de beek van uw genoegens laat U hen drinken,
- 10 want bij U is de fontein van leven.
In uw licht zien wij licht.
- 11 Zet uw goedgunstigheid voort voor wie U kennen,
en uw rechtvaardigheid voor oprechten van hart!
- 12 Een trotse voet moet niet naar mij toe komen,
en de macht van kwaadaardige mensen moet mij niet laten omzwerven.
- 13 Daar zijn de bedrijvers van onrecht gevallen.
Zij zijn neergestoten, en zij hebben niet meer kunnen opstaan.

In deze psalm staat de tegenstelling tussen de slechte daden van kwaadaardige mensen en Gods prachtige werk centraal. Hij zorgt liefdevol voor zijn schepping. Hij heeft vooral het goede voor zijn dienaren op het oog. Aan het vernietigend werk van de kwaadaardige mensen zal Jahweh een einde maken om de mensen die Hem kennen, te beschermen.

Als dichter wordt koning David (1012 – 972) genoemd. In dit lied heeft hij het eerst over één kwaadaardig mens (v.2-5), en later over een groep daders van onrecht (v.12^b-13). Het lijkt er sterk op, dat die ene kwaadaardige persoon leiding gaf aan een hele groep. Blijkbaar hoort de auteur bij een andere groep mensen die door de Here wordt beschermd (v.7^b-10). Het gaat goed met die andere mensen (v.9-10^b). Het leven van David lijkt in psalm 36 geen gevaar te lopen. Hoogstwaarschijnlijk regeert hij als koning, maar moet hij nog strijd voeren tegen hoogmoedige en kwaadaardige mensen (v.12). Het is erg waarschijnlijk, dat de dichter dit lied maakte in de tijd dat hij in Hebron regeerde over zijn eigen stam (2Sam.2:1-4). Over de andere stammen had prins Isboset (1012 – 1010) 2 jaren de leiding. Hij was een zoon van koning Saul (1033 – 1012) (2Sam.2:8-4:12). Hoewel Isboset in naam zijn gebied bestuurde, had in werkelijkheid generaal Abner de macht in handen (vgl. Ps.12, 14, 35 en 53).³⁶⁹

Deze psalm bestaat uit vier gedeelten: vers 1, 2-5, 6-10 en 11-13. In het 1^e vers staat, wie de schrijver is. Het tweede gedeelte (v.2-5) gaat over het leven van een kwaadaardige man. Daarna schetst de auteur prachtige eigenschappen van God (v.6-10). Hij zorgt goed voor zijn schepping: voor alles wat Hij heeft gemaakt. In het laatste gedeelte (v.11-13) vraagt David aan de Here, of Hij zijn dienaren wil beschermen tegen kwaadaardige mensen. Daarop antwoordt God de profetische dichter, dat Hij zal ingrijpen door de macht van die kwaadaardige mensen uit te schakelen.

1 Van (of Voor) David; van (of voor) een dienaar van Jahweh, voor (of van) de dirigent.

Koning David noemde zich aan het einde van de vorige psalm (Ps.35:27^b) *een dienaar van Jahweh*.³⁷⁰ Opnieuw stelt hij zich in het begin van dit lied op dezelfde manier voor. Doordat hij een dienaar van de hemelse Vader wilde zijn, wilde hij ook als koning zelfs gelijkwaardig zijn aan de allermint geachte mensen van zijn volk: de slavinnen (2Sam.6:14,20-23).³⁷¹ Hij wilde zijn volkgenoten niet overheersen, maar dienen. Daarin vormde hij een tegenpool met de kwaadaardige en trotse leider van zijn tegenstanders (v.2-5,12).

Het tweede gedeelte van psalm 36 (v.2-5) gaat over het leven van een kwaadaardige man. De Here openbaarde dat aan zijn profeet David (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30) in zijn hart.³⁷²

2 Een uitspraak (of Een uiting/openbaring) van overtreding van (of voor) de kwaadaardige was binnenin (of in het binnenste van) mijn hart.

Er is geen angst van (= voor) God voor [tegenover] zijn ogen,

3 want (of Ja,/(om)dat) hij heeft [bij] zich(zelf) in (of met) zijn (eigen) ogen gladgestreken (of gevleid)

om (niet) zijn ongerechtigheid te vinden (of te ontdekken) om (die) te haten.

³⁶⁹ Abner was een oom van koning Saul (1033 – 1012) (1Sam.14:50^b,51, 1Kron.8:33, 9:39, 26:28). Als hij tijdens prins Isbosets korte regering nog als een machtig en invloedrijk generaal kon functioneren, dan moet hij veel jonger zijn geweest, dan zijn oudere broer Kis, de vader van zijn neef Saul.

³⁷⁰ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben*, of *Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

³⁷¹ Een slaaf had in die tijd een hogere positie dan een slavin. Volgens de wetten die de Here via Mozes aan zijn volk had gegeven, moest een slaaf, als hij dat wilde, na maximaal 7 jaren worden vrijgelaten. Dit gold voor een slavin lang niet altijd. Zij hoorde (mede om haar levensonderhoud) bij haar man (Ex.21:1-11).

³⁷² In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). David (1012 – 972) gaf als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21).

De kwaadaardige man had te weinig of geen ontzag en respect voor God. Zijn slechte daden praatte hij goed, zodat zijn ogen het onrecht niet zagen. Daardoor zou hij zijn eigen slechtheid niet vinden en ook niet haten. Zo iemand bedriegt zichzelf, en hij of zij is daardoor geestelijk blind (vgl. Jes.6:10, 29:9-14).

4 Woorden van zijn mond zijn onrecht en bedrog (of verraad).

Hij heeft opgehouden (of nagelaten) om verstandig te handelen en goed te doen.

5 Onrecht bedenkt (of plant) hij op (of boven) zijn bed (of zijn ligplaats).

Hij beraamt zich over (of op) elke niet goede weg.³⁷³

Slechtheid verwerpt hij niet.

Planmatig en met voorbedachten rade was de kwaadaardige man van deze psalm met zijn slechtheid bezig. Zelfs 's nachts ging hij daar druk mee door. Hoogstwaarschijnlijk waar-schuwde de Here de dichter voor de bedoelingen en werkwijze van generaal Abner.³⁷⁴

Het derde gedeelte (v.6-10) vormt een grote tegenstelling met het vorige. In zijn reactie op Gods uitspraak over de kwaadaardige man beschrijft de auteur mede uit eigen ervaring prachtige eigenschappen van zijn hemelse Vader (vgl. Mat.6:26,32^b,33). Hij zorgt goed voor zijn schepping: voor alles wat Hij heeft gemaakt. Als God zo goed en liefdevol is, hoe vreselijk kwetsend moet het dan voor Hem zijn, wat die kwaadaardige man doet!

6 Jahweh, in (of door) de hemel[en] is uw goedgunstigheid.

Uw trouw (of Uw waarheid) is tot de wolken.

Het woord *hemel[en]* heeft 2 betekenissen.³⁷⁵ De schrijver van dit lied kon daarbij denken aan de blauwe lucht ofwel het uitspannel (Gen.1:6-8, 15:5, Lev.26:19, Ps.19:2, enz.), en ook aan de woonplaats van God (vgl. Gen.28:12,13^a, Deut.4:39, 10:14, 26:15^a, enz.). Beide betekenissen vormen geen tegenstelling, maar vullen in dit vers elkaar aan. In de woonplaats van *Jahweh is zijn goedgunstigheid* tot en met de blauwe lucht aanwezig. Vanaf de aarde *is zijn trouw tot in de wolken*. Met andere woorden, zijn goedgunstigheid en trouw zijn overal aanwezig!

Zijn rechtvaardigheid is zo hoog als de bergen, die de Here op aarde heeft gemaakt. Zijn recht en zijn macht reikt zo ver als de vele diepe wateren en zeeën. Met grote liefde zorgt Hij voor zowel mensen als dieren (v.7, Ps.147:9, Jona 4:11, Mat.6:26,32^b,33). Zo gaan in goede harmonie zijn recht en liefde samen. Dit kan niet anders, want recht zonder liefde is kil, en onttaardt in zinloze kadaverdiscipline. Liefde zonder recht leidt tot persoonlijke willekeur en vriendjespolitiek. Alle positieve eigenschappen kunnen zonder goede samenhang met elkaar niet bestaan.³⁷⁶

7 Uw rechtvaardigheid is (zo)als de bergen van God.

Uw rechtspraak is (als) een omvangrijke (water)diepte.

³⁷³ In de Hebreeuwse tekst staat *Hij stelt zich op een niet goede weg*. Op grond van de enige Dode Zeerol over dit gedeelte en het tekstverband is voor *Hij beraamt zich over elke niet goede weg*. Het woord *beramen* sluit (in parallelistische zin) beter aan bij het werkwoord *bedenken* dan het werkwoord *stellen*.

³⁷⁴ Deze waarschuwing was zeker niet overbodig. David was soms te goed van vertrouwen, en zijn persoonlijke voorkeur voor, en afkeer van sommige mensen bracht hem meerdere malen in grote problemen (2Sam.3:20-39, 11:1-12:18^a, (13:28-14:33, 19:1-7), (17:25, 19:13, 20:1-22)).

³⁷⁵ Het woord *hemelen* staat in het Hebreeuws altijd in het 2-voud (= dualis).

³⁷⁶ Met het ontstaan van de zonde in de schepping schiep de satan niets nieuws, maar hij scheidde alleen, wat God in harmonie bij elkaar had gebracht. Iets nieuws kan de tegenstander van de Here niet scheppen. Hij kan alleen maar verwoesten.

Mens(en) (= Adam(s)) en dier(en) redt U, Jahweh.

- 8** Hoe (of Wat) kostbaar (of waardevol) is uw goedgunstigheid, God,
en mensenzonen vinden (of zoeken) de toevlucht (of vinden (of zoeken) bescherming)
in (of door) de schaduw van uw vleugels.

Gods liefde vult de kloof die door de zonden tussen Hem en de mensen is ontstaan. Wel wil Hij, dat mensen zijn liefde, hoe gebrekkig dan ook, op een positieve manier beantwoorden.

De uitdrukking *In de schaduw van uw vleugels* roept het beeld op van een moedervogel die haar jongen onder haar vleugels beschermt. In de hitte van de woestijn is de schaduw nog veel belangrijker dan in ons land. Dit beeld komt eerder in de Bijbel voor (Ps.17:8^b).

In het volgende vers wordt de Here voorgesteld als een gastheer die zijn vrienden een goede maaltijd met eigen geteelde producten voorzet. Zuiver water laat Hij hen in zijn liefdevolle gastvrijheid drinken. In een warm land als Israël, waar men zuinig met water moet omgaan, was zuiver water vooral in de tijd van de psalmdichter heel belangrijk!

In eerste instantie wordt met vers 9 Gods zegen op aarde bedoeld (Deut.4:40, 5:33, 11:8,9, Ps.25:12^a,13, 34:13, Spr.3:1,2, 4:10, Jak.1:17), maar het duidt eveneens op het eeuwige leven op de nieuwe en volmaakte wereld (Jes.66:22, Joh.3:16,17, 2Pet.3:13, Op.3:12, 21:1).

- 9** Zij verzadigen zich (of laven zich) vanuit (= met) het vruchtbare (of het vette) van
uw huis,
en uit de beek (of de wadi/stroom) van uw genoegens
(of uw lustoorden /liefelijkheden) laat U hen drinken,

- 10** want (of Ja,/(om)dat) bij (of met) U is de fontein (of de bron) van leven[s].

In (of door/met) uw licht zien wij licht.

Zoals het bewegende en levende water van een steeds maar doorstromende fontein het droge en dorre land begroeibaar maakt, zo is Jahweh de voortdurende oorsprong van al het leven. Zoals planten alleen door licht en water kunnen groeien, en vruchten voortbrengen, zo kunnen mensen alleen door het licht van God en zijn levend water geestelijk groeien en vruchtbaar zijn (Jer.2:13, 17:13, Joh.4:10-14, 7:37-39). Zonder Hem is er niets anders dan bange duisternis en troosteloze donkerheid. Alleen in het licht van de Here zien de mensen het echte licht (vgl. Ps.119:105,130), want bij Hem is het begin van de kennis en van wijsheid (Ps.111:10^a, Spr.1:7^a, 9:10^a, vgl. Job 28:28). Een heel wijs mens is dus iemand die God kent. Zo iemand vormt de tegenpool van de geestelijk blinde mensen (vgl. v.4^b).

In het laatste gedeelte (v.11-13) vraagt David (1012 – 972) aan zijn hemelse Vader, of Hij zijn dienaren wil beschermen tegen kwaadaardige mensen. Daarop antwoordt God de profetische dichter, dat Hij zal ingrijpen door de macht van die kwaadaardige mensen uit te schakelen.

- 11** Zet (of Houd ... aan/Verleng) uw goedgunstigheid voort voor (of naar) wie U kennen
(of wie van U weten),
en uw rechtvaardigheid voor (of van) oprechten van hart!

De auteur liet in zijn gebed ofwel in zijn gesprek met Jahweh duidelijk merken, dat hij zijn hulp en zegen (vgl. v.6-10) steeds nodig had. Hij wilde niet, om zijn leven te redden, worden weggejaagd uit het heilige land (v.12^b).

Hoogstwaarschijnlijk gaat het in vers 12^a over de trotse voet van generaal Abner (vgl. v.2-5). Als hij de strijd zou winnen, dan zou koning David uit zijn land moeten vluchten.

- 12** Een trotse voet moet (of zal/mag) niet naar mij (toe) komen,
en de hand (= de macht) van kwaadaardige(mense)n moet (of zal/mag) mij niet
laten omzwerven (of laten wegvluchten).

Na dit gebed volgde het antwoord van God, waarin Hij aan de psalmdichter vertelde, hoe de toekomst van zijn vijanden eruit zou zien. De schrijver van dit lied zou dan de tijd meemaken, dat al zijn kwaadaardige tegenstanders *zijn neergestoten en gevallen*.

- 13** Daar zijn de daders (= de bedrivers) van onrecht (of ongerechtigheid) gevallen.

Zij zijn neergestoten, en zij hebben niet (meer) kunnen opstaan.

De profetie van dit laatste vers is volledig in vervulling gegaan. Al die kwaadaardige tegenstanders van koning David (1012 – 972) hebben hun strijd verloren. *Ze zijn allemaal neergestoten, en nooit meer opgestaan*. Generaal Abner en prins Isboset (1012 – 1010) kregen onderling ruzie (2Sam.3:6-11). Buiten Davids medeweten om heeft generaal Joab zijn rivaal Abner vermoord (2Sam.3:26-30), en Isboset werd korte tijd later door 2 van zijn legeraanvoerders om het leven gebracht (2Sam.4:1-3,5-8). Door het ingrijpen van de Here is de profetische auteur koning geworden over alle stammen van Israël (2Sam.5:1-3). Tijdens Davids langdurige regering werd het volk door God rijk gezegend (2Sam.5:10,12). Alle vijanden van Israël werden verslagen (2Sam.8:1-14, 10, 12:26-31),³⁷⁷ en er heerste welvaart en voorspoed.

³⁷⁷ Ook de latere opstanden van prins Absalom en van Seba werden neergeslagen (2Sam.15-18, 20:1-22).

Psalm 37: De voorspoed van kwaadaardige mensen is maar tijdelijk.

- 1^a** Van David.
- 1^b** *Alef* (א) Ontsteek niet in woede door slechteriken.
Wees niet jaloers op bedrivers van onrecht,
2 want als gras zullen zij snel verdorren,
en als groen kruid zullen ze verwelken.
- 3** *Bet* (ב) Vertrouw op Jahweh, en doe het goede!
Bewoon het land, en volg oprechtheid na!
- 4** Vergenoeg je over Jahweh!
Hij zal de wensen van jouw hart aan jou geven.
- 5** *Gimel* (ג) Wentel je levensweg op Jahweh, en vertrouw op Hem!
Hij zal het doen.
- 6** Hij zal als het morgenlicht jouw rechtvaardigheid tevoorschijn laten komen,
en jouw recht laten stralen als de zon op de middagen.
- 7** *Dalet* (ד) Zwijg voor Jahweh, en zie verlangend uit naar Hem!
Ontsteek niet in woede door wie zijn weg voorspoedig is;
door een man die samenzweringen smeedt.
- 8** *Hee* (ה) Ontspan van woede, en laat grimmigheid varen!
Ontsteek niet in woede om slechts kwaad te doen,
9 want slechteriken zullen worden uitgeroeid!
Wie Jahweh verwachten, zullen het land erfelijk bezitten.
- 10** *Waw* (ו) Nog een poosje, en een kwaadaardige zal er niet meer zijn,
en jij zal nauwkeurig op zijn plaats letten, en hij zal er niet meer zijn.
- 11** Nederige mensen zullen het land erfelijk bezitten.
Zij zullen zich vergenoegen over een overvloed van vrede.
- 12** *Zajin* (ז) Een kwaadaardige man zweert samen tegen een rechtvaardige,
en knarst zijn tanden over hem.
- 13** De Heer lacht om hem,
want Hij heeft gezien, dat zijn dag zal komen.
- 14** *Chet* (ח) Een zwaard hebben kwaadaardige mensen getrokken,
en ze hebben hun boog gespannen
om vernederde mensen en armen neer te vellen;
om oprechte mensen af te slachten.

- 15 Hun zwaard zal in hun eigen hart komen,
en hun bogen zullen gebroken worden.
- 16 *Thet* (ט) Beter is het weinige van een rechtvaardige man,
dan de overvloed van veel kwaadaardige mensen,
- 17 want de armen van kwaadaardige mensen zullen worden gebroken,
en de Ondersteuner van rechtvaardige mensen is Jahweh.
- 18 *Jod* (י) Jahweh kent de dagen van onschuldige mensen,
en hun erfelijk bezit zal voor eeuwig bestaan.
- 19 Zij zullen in een slechte tijd niet beschaamd worden,
en in dagen van hongersnood zullen zij verzadigd worden,
- 20 *Kaf* (כ) maar kwaadaardige mensen gaan te gronde,
en de vijanden van Jahweh die waren als de pracht van lammeren, zijn vergaan.
In rook zijn ze vergaan.
- 21 *Lamed* (ל) Een kwaadaardige leent, en hij betaalt niet terug,
en een rechtvaardige is genadig, en hij geeft,
- 22 want de door Hem gezegende mensen zullen het land erfelijk bezitten,
en de door Hem vervloekte mensen zullen worden uitgeroeid.
- 23 *Meem* (מ) Door Jahweh zijn de voetstappen van een goede kerel vastgezet,
en aan zijn weg heeft Hij genoeg.
- 24 Als hij valt, zal hij niet worden neergeworpen,
want Jahweh ondersteunt zijn hand.
- 25 *Noen* (נ) Een knaap ben ik geweest.
Ook ben ik oud geworden,
en een verlaten rechtvaardige heb ik niet gezien,
of zijn nageslacht op zoek naar brood.
- 26 Hij is de hele dag genadig, en hij leent uit,
en zijn nageslacht is tot zegen.
- 27 *Samech* (ס) Wijk af van slechtheid, en doe goed!
Woon voor eeuwig!
- 28 Ja, Jahweh houdt van het recht,
en Hij verlaat zijn goedgunstigen niet.
Ain (ע) Voor eeuwig zijn zij bewaakt,
en het nageslacht van kwaadaardige mensen is uitgeroeid.

- 29** Rechtvaardige mensen zullen het land erfelijk bezitten,
en zij zullen voor altijd daarop wonen.
- 30** *Pee* (פ) De mond van een rechtvaardige man uit wijsheid,
en zijn tong spreekt het recht.
- 31** De wet van zijn God is in zijn hart.
Zijn voortgang zal niet wankelen.
- 32** *Tsade* (צ) Een kwaadaardige man loert naar een rechtvaardige,
en zoekt hem te doden.
- 33** Jahweh zal hem niet in zijn macht achterlaten,
en Hij zal hem in zijn rechtspraak niet schuldig verklaren.
- 34** *Qof* (ק) Zie uit naar Jahweh!
Houd je aan zijn weg!
Hij zal je verhogen om het land erfelijk te bezitten.
Door het uitroeien van kwaadaardige mensen zal je het zien.
- 35** *Reesj* (ר) Ik heb een gewelddadige kwaadaardige man gezien,
die zich uitbreidde als een frisse inheemse plant.
- 36** Hij ging voorbij, en zie, hij was er niet meer.
Ik zocht hem, en hij werd niet gevonden.
- 37** *Sjin* (ש) Let op een onschuldige man,
en zie naar een oprechte!
Ja, het einde van die man is vrede,
- 38** en overtreders zijn samen uitgeroeid.
Het einde van kwaadaardige mensen is afgesneden,
- 39** *Taw* (ת) en de redding van rechtvaardige mensen is van Jahweh,
hun Vesting in tijd van benauwdheid.
- 40** Jahweh hielp hen. Hij liet hen ontsnappen.
Hij zal hen laten ontsnappen aan kwaadaardige mensen,
en Hij zal hen redden,
want zij hebben bij Hem de toevlucht gezocht.

In deze psalm staat de grote tegenstelling tussen de kwaadaardige en rechtvaardige mensen centraal. Hoewel er kwaadaardige mensen zijn, met wie het voorspoedig gaat in het leven, moeten ze de zegen van God missen. Daardoor zal hun voorspoed uiteindelijk op niets uitlopen. Het einde van hun succes verloopt vaak erg snel. Met rechtvaardige mensen echter, zal het goed gaan. Ook al krijgen ze te maken met tegenslagen in het leven, dan ondersteunt de Here hen (v.17^b,24).

Als dichter van psalm 37 wordt koning David (1012 – 972) genoemd. Hij schreef dit lied, toen hij al een oude man was geworden. Hij had in zijn persoonlijk leven ervaren, hoe Jahweh zijn dienaren zegent, en hen bij tegenslagen ondersteunt. Ook had hij tijdens zijn lange leven nog nooit een door God en mensen verlaten rechtvaardig iemand gezien, waarvan de kinderen en kleinkinderen zo arm waren, dat ze erg veel moeite moesten doen om aan brood te komen (v.25). David wilde met deze psalm zijn volksgenoten stimuleren om de goede weg vast te houden, en het slechte pad te verlaten (v.27^a). Er waren blijkbaar mensen in Israël, die jaloers waren op het tijdelijke succes van sommige kwaadaardige mensen. Ze kwamen daardoor in de verleiding om met die slechte mensen mee te doen. Met dit lied toonde de profetische koning van Israël duidelijk aan (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30),³⁷⁸ hoe dwaas het zou zijn om aan die verleiding toe te geven. Deze waarschuwing geldt nog steeds. Het is een wijze les tot op de dag van vandaag.

De verzen van dit lied zijn alfabetisch geordend. Vers 1^b begint met de letter A of Alef (א). Verderop begint vers 3 met de letter B of Bet (ב), enzovoort. Het gaat door tot en met de laatste letter van het Hebreeuwse alfabet: de Taw (ת). Een alfabetische ordening komt vaker in de Bijbel voor (Ps.25, 34, 111, 112, 119, 145, Spr.31:10-31, enz.).

Psalm 37 bestaat uit vier gedeelten: vers 1-11, 12-22, 23-29 en 30-40. Op het slotgedeelte na bevat het laatste vers van elk gedeelte het herhalende motief: De rechtvaardige mensen *zullen het land (of de aarde) erfelijk bezitten*.³⁷⁹ Dit belangrijke herhalende motief wordt in het laatste gedeelte (v.30-40) verder uitgewerkt, en tegenover de rampzalige toekomst van de kwaadaardige mensen gesteld.

In het begin staat, wie de schrijver is (v.1^a). Daarna gaat het vooral over rechtvaardige mensen. Ze moeten niet jaloers of boos zijn op het succes van kwaadaardige mensen, want die zullen met hun tijdelijke voorspoed vergaan. Voor de rechtvaardige mensen echter, zal een toekomst van vrede en geluk aanbreken (v.1^b-11). In het tweede gedeelte (v.12-22) staan juist de kwaadaardige mensen centraal. Hun vijandige handelingen tegen rechtvaardige mensen zal de Here laten mislukken. Uiteindelijk zal er niets van hen op aarde overblijven. Vervolgens beschrijft de auteur Gods zegeningen voor rechtvaardige mensen (v.23-29). Mede daarom is het heel wijs om het slechte te laten, en het goede te doen. In het laatste gedeelte van dit lied (v.30-40) schetst de dichter de grote tegenstelling tussen rechtvaardige en kwaadaardige mensen.

1^a Van (of Voor) David.

In de onderstaande verzen (v.1^b-11) gaat het vooral over rechtvaardige mensen. Ze moeten niet jaloers of boos zijn op het succes van kwaadaardige mensen, want die zullen met hun tijdelijke voorspoed vergaan. Voor de rechtvaardige mensen echter, zal een toekomst van vrede en geluk aanbreken.

1^b Alef (א) Ontsteek niet in woede door (of met) slechteriken.

Wees niet jaloers door (of met) (= op) (of Benijd niet) daders (of makers)
(= bedrijvers) van onrecht(vaardigheid),

³⁷⁸ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). David (1012 – 972) gaf als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21).

³⁷⁹ Een motief is de kleinste concrete eenheid binnen een verhaal. Zo heb je bijvoorbeeld het motief van Immanuël, het Lam, het kruis en de pottenbakker, enz., enz.

- 2 want (of Ja./ (om)dat) als gras zullen zij snel verdorren (of verdwijnen),³⁸⁰
en als groen kruid (of jonge vegetatie) zullen ze verwelken (of vergaan/afvallen)
(vgl. Spr.24:19,20).

Ook al lijkt het met sommige kwaadaardige mensen erg goed te gaan, toch was de psalmdichter ervan overtuigd, dat vroeg of laat het goede zou worden beloond, en het kwaad door God zou worden gestraft en/of berecht.

Na de regenperiode in de maand oktober en/of november schiet in Israël het gras samen met andere planten snel op. In het heilige land kon en kan de oostenwind de plantengroei laten verdorren (vgl. Ps.103:15,16). Die wind komt in dat gebied uit de woestijn, en is daardoor heet en droog.³⁸¹ De kwaadaardige mensen worden vergeleken met het gras en het groene kruid, dat in Israël maar korte tijd leeft. Het lijkt erg veelbelovend, maar het vergaat even snel, als het gekomen is.

- 3 *Bet* (ב) Vertrouw in (= op) Jahweh,³⁸² en doe (of maak) het goede!
Bewoon (of Woon/Vestig je/Verblijf (in/op)) het land (of de aarde),
en volg (of jaag/voed/hoed) oprechtheid (of trouw) (na)!

De schrijver van dit lied riep zijn volksgenoten op om niet met de kwaadaardige mensen mee te gaan doen, maar op de Here te vertrouwen. Ze moesten het goede (blijven of gaan) doen, en niet twifelen aan de juistheid van Gods wereldbestuur. Rechtvaardige mensen moeten zich door kwaadaardige mensen vooral niet van de juiste koers laten afbrengen.

Met *het land* bedoelde de David (1012 – 972) in eerste instantie het heilige land. Toch heeft dit ook een diepere betekenis. Zie daarvoor de verdere uitleg bij vers 9.

- 4 Vergenoeg je (of Maak je vrolijk) over (of op/boven) Jahweh!
Hij zal de vragen (= de wensen) van jouw hart aan (of voor) jou geven.

De verlossing van de rechtvaardige mensen komt in de eerste plaats door het handelen van Jahweh en zijn zegen. Wel moeten die rechtvaardige mensen overeenkomstig Gods wil zich inzetten voor zijn dienst en eer. Daarbij hoort ook het streven naar recht en rechtvaardigheid. Hoewel de hemelse Vader niet wil, dat zijn dienaren met hun armen over elkaar zitten, moeten ze het resultaat van hun werk van Hem verwachten. Dat gaf ook aan David rust en zekerheid in zijn leven. Een dienaar van God hoeft alleen maar zijn best te doen voor het werk, dat zijn liefdevolle Heer van hem verwacht.

- 5 *Gimel* (ג) Wentel (of Rol) je (levens)weg op (of over) Jahweh,
en vertrouw op (of over) Hem!
Hij zal (het) doen (of maken).

³⁸⁰ In de (Masoretische) Hebreeuwse tekst staat hier ... *zullen zij snel worden afgesneden*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het parallelisme in vers 2 is voor ... *zullen zij snel verdorren (of verdwijnen)* gekozen. Dit gedeelte is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

Bij een parallelisme staan 2 of meer (bij)zinnen bij elkaar. Die zinnen zeggen met andere woorden min of meer hetzelfde, waardoor ze elkaar aanvullen en ophelderen. Dit kwam in de Hebreeuwse literatuur veel voor.

³⁸¹ De oostenwind is eveneens slecht voor de oogst (vgl. Gen.41:6,23,27, Ezech.17:10, Hos.13:15). Daardoor werden negatieve zaken of gebeurtenissen regelmatig met die hete oostenwind vergeleken (Job 15:2, 27:21, Jes.27:8, Jer.18:17, Ezech.27:26, Hos.12:2, Jona 4:8).

³⁸² *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

De last en zorgen van het leven moeten de mensen niet zelf willen sjuwen, maar aan de Here overlaten (Ps.55:23, Spreuk.3:5,6, 16:3, 1Pet.5:7). Die last is voor een mens veel te zwaar. Nogmaals, een dienaar van Jahweh hoeft alleen maar overeenkomstig zijn liefdevolle geboden en richtlijnen z'n best te doen. Dat geeft rust, want zijn last is licht (Mat.11:28-30).

6 Hij zal als het (morgen)licht jouw rechtvaardigheid tevoorschijn laten komen
(of laten wegtrekken),
en jouw recht (laten stralen) als (de zon op) de middagen.

7 *Dalet* (ד) Zwijg (of Wees stil) voor (of naar) Jahweh,
en zie (verlangend) uit naar (of voor) Hem (of verwacht Hem)!
Ontsteek niet in woede door (of met) wie zijn weg voorspoedig (of succesvol) is
(of wie zijn weg laat lukken);
door (of met) een man die samenzweringen doet (= smeedt) (of die plannen maakt).

Mensen moeten hun tijd niet verkwisten door zich steeds af te vragen, of het allemaal wel goed komt. Zwijg daarover! Vertrouw op God, en verwacht alles van Hem! Hij maakt alles goed. Gebruik je tijd, voor wat je wel moet doen!

Word niet woedend over slechte daden van mensen, en ga geen kwaad met kwaad vergelden! Het gevaar bestaat, dat je dan neerdaalt naar het slechte niveau van kwaadaardige mensen. Weersta die verleiding! Breng al het kwaad en alle slechtheid in gebed bij de hemelse Vader, en laat het verder aan Hem over. Weet daarbij, dat wie structureel slecht bezig is, zal worden uitgeroeid. We hoeven niet jaloers te zijn op het vreselijke lot dat iedere hardnekkige slechterik wacht. We kunnen onze tijd wel beter gebruiken.

Kortom, we moeten ons niet door de satan laten verleiden om dingen te doen, die we niet moeten doen; zodat we niet of onvoldoende bezig kunnen zijn met de dingen die we wel moeten doen. Besteed je tijd goed, en wees daardoor vruchtbaar in Gods koninkrijk!

8 *Hee* (ה) Ontspan van(uit) woede (of Laat [vanuit] woede gaan),
en laat grimmigheid achter (= varen) (of en verlaat grimmigheid)!
Ontsteek niet in woede om slechts (of alleen/zeker) kwaad (of slechtheid) te doen
(of te stichten),

9 want (of Ja,/(om)dat) slechteriken (of zij dien kwaad doen,) zullen worden afgesneden
(= uitgeroeid)!

Wie Jahweh (ver)wachten (of Wie uitzien naar Jahweh),
zij zullen (of moeten) het land (of de aarde) erfelijk bezitten (vgl. Ps.25:13).

Met *het land* dat *de nederige mensen erfelijk zullen en moeten bezitten* (vgl. v.11^a), bedoelde de psalmdichter in elk geval het grondgebied in het land Kanaän dat ze van hun (voor)vaders hadden geërfd (vgl. Deut.4:40, 5:16,33). De rechtvaardige mensen zouden op hun eigen grond in het heilige land kunnen leven, werken, wonen, en oud worden. Dit is ook gebeurd. Tijdens de regering van koning David (1012 – 972) en de eerste tijd daarna bezat (over het algemeen) iedere Israëliet zijn eigen grond in het heilige land.

Eeuwen later was dat echter niet meer zo. Er kwamen kwaadaardige en slechte koningen aan de macht. Zij lieten toe, hoe rijke en machtige mensen hun armere volksgenoten uitbuitten, en hen beroofden van hun grondgebied. Rechters werden omgekocht, en voor gerechtelijke moorden schrok men niet terug. Vooral de profeten Jeremia, Hosea, Amos en Micha waar- schuwden in opdracht van de Here tegen deze oneerlijke praktijken.

Jezus Christus herhaalde bij zijn zaligsprekingen de boodschap zoals die sterk overeenkomt met vers 11 van deze psalm: *Nederige ofwel zachtmoedige mensen zullen het land (of de aarde) erfelijk bezitten* (Mat.5:5). Daarmee wordt de diepere betekenis deze profetische boodschap van de schrijver David heel duidelijk (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30). Voor de dienaren van God is het koningschap en het koninkrijk vanuit de hemel (Mat.5:5-10). Dat koninkrijk is het nieuwe Jeruzalem dat vanuit de hemel neer zal dalen. Op de nieuwe aarde zullen ze onder het koningschap van God vol vrede en geluk eeuwig (mogen) wonen (Op.21), en ze zullen als koningen eeuwig regeren (Op.22:5). Deze betekenis van de profetische boodschap van dichter van dit lied is nog niet in vervulling gegaan.

- 10** *Waw* (ו) Nog (eens) (of Verder) een poosje (of even/weinig), en een kwaadaardige zal er niet (meer) zijn,
en jij zal nauwkeurig op zijn plaats letten (of nauwkeurig [op] zijn plaats bekijken),
en hij (of het) zal er niet (meer) zijn.³⁸³

Vers 10 benadrukt, dat de ondergang van kwaadaardige mensen plotseling, radicaal en definitief zal zijn (vgl. Job 20:5, Jer.51:33, Rom.8:18). Het is een bemoediging voor de dienaren van de Here, en ook opnieuw een aansporing om op Hem te blijven vertrouwen.

- 11** Nederige(mense)n zullen (of moeten) het land (of de aarde) erfelijk bezitten (Zie verder v.9^b).
Zij zullen zich vergenoegen over (of op/boven) een overvloed (of een veelheid) van vrede (of geluk).

In het tweede gedeelte (v.12-22) staan juist de kwaadaardige mensen centraal. Hun vijandige handelingen tegen rechtvaardige mensen zal Jahweh laten mislukken. Uiteindelijk zal er niets van hen op aarde overblijven.

- 12** *Zajin* (י) Een kwaadaardige (man) zweert samen (of maakt plannen/plant) tegen (of voor/van) een rechtvaardige (man),
en knarst zijn tanden over (of boven/op) hem.

Meestal is een kwaadaardig iemand erop uit om een rechtvaardig mens onderuit te halen, want het gedrag van die rechtvaardige persoon irriteert hem. Hij wordt er boos van. Het klaagt zijn geweten aan, en het botst met zijn levenspatroon.

- 13** De Heer lacht om (of naar) hem,
want (of Ja,/(om)dat) Hij heeft gezien, (om)dat zijn dag zal komen (of komt).³⁸⁴

De Here lacht om het bespottelijke gedrag van veel kwaadaardige mensen (vgl. Ps.2:4), want Hij heeft de dag van hun volledige ondergang allang zien aankomen.

³⁸³ Volgens de Griekse handschriften(en de Vulgaat) zou hier moeten staan ..., *en jij zal (hem (of het)) niet vinden* (vgl. v.36). Het is best mogelijk, dat de Hebreeuwse tekst een foutieve herhaling is van het slot van de vorige zin (vgl. v.40^a). Zeker is dit echter niet, want bij psalm 37 is de Hebreeuwse tekst over het algemeen beter. Helaas is het overgrote deel van deze psalm uit de Dode Zeerollen verloren gegaan.

³⁸⁴ In de Hebreeuwse taal van die tijd was tussen de onvoltooid tegenwoordige tijd van een werkwoord (b.v. hij komt) en de onvoltooid toekomstige tijd (b.v. hij zal komen) geen verschil! Op grond van de Griekse handschriften(en de Vulgaat) is bij vers 13^b voor de toekomstige tijd gekozen. Vanuit het tekstverband bezien, kunnen beide mogelijkheden (tegelijkertijd) de oorspronkelijke bedoeling van de psalmdichter zijn. (Let op! (Tegenwoordige) actieve deelwoorden (hij is komende) worden vaak ook als onvoltooid tegenwoordige tijd vertaald, maar daarbij is de toekomstige tijd (meestal) niet van toepassing.)

- 14** *Chet* (כֶּת) Een zwaard hebben kwaadaardige(mense)n geopend
 (= getrokken (of ontbloot)),
 en ze hebben hun boog gespannen
 om vernederde(of ellendige)(mense)n en arm(lastig)en te laten vallen
 (= neer te vellen);
 om oprechte(mense)n [van weg] (af) te slachten.

Vooraf in het begin van de regering van koning David (1012 – 972) kwamen criminaliteit en machtsmisbruik veel voor (Ps.12 en 14). Met name de zwakken in de samenleving waren daarvan de dupe. Ook bestond vooral in die periode het gevaar van struikroverij (Ps.10:8-11, vgl. Jer.7:9^a, Ezech.22:2). Eerst kon de auteur van dit lied tegen dit alles onvoldoende optreden. Wel drong hij dit geweld en onrecht tijdens zijn langdurige regering voortdurend terug. Daarbij had hij steeds meer succes. Koning David was als de hoogste aardse rechter van het land eerlijk en rechtvaardig (2Sam.8:15).³⁸⁵

- 15** Hun zwaard zal in (of door) hun (eigen) hart komen,
 en hun bogen zullen gebroken worden.
- 16** *Thet* (טֵת) Beter is het weinige van (of voor) een rechtvaardige (man),
 dan de overvloed (of de menigte) van veel kwaadaardige(mense)n
 (vgl. Spr.12:9, 15:16,17, 16:8),
- 17** want de armen van kwaadaardige(mense)n zullen worden gebroken,
 en de (Onder)steuner van rechtvaardige(mense)n is Jahweh.

Alle rijkdom, pracht en protserige praal van veel kwaadaardige mensen, valt in het niet bij een onbekende, en onbelangrijk lijkende rechtvaardige. Alles wat kwaadaardige mensen hebben is slechts tijdelijk, maar de liefdevolle ondersteuning van de Here duurt eeuwig.

Door de gebroken armen kunnen de kwaadaardige mensen hun zwaarden en bogen niet meer gebruiken (vgl. v.14 en 15, Ezech.30:21-26).

- 18** *Jod* (יָד) Jahweh kent (of weet van/is de Kenner van) de dagen van
 onschuldige(mense)n (of vromen),
 en hun erfelijk bezit zal (of moet) voor (of van) eeuwig zijn (= bestaan) (Zie v.9^b).³⁸⁶

God weet van de weg van elke rechtvaardige (Ps.1:6^a). Hij kent zijn dienaren goed, doordat hij een persoonlijke relatie met ze heeft (Ps.139:1-5, Mat.7:23, 2Tim.2:19).

- 19** Zij zullen in (of door/met) een slechte tijd (of in (of door/met) een tijd van onheil) niet
 beschaamd worden,
 en in (of met/door) dagen van honger(snoed) zullen zij verzadigd (of bevredigd)
 worden (of zijn),
- 20** *Kaf* (כָּף) maar (of want/Ja,/(om)dat) kwaadaardige(mense)n gaan te gronde
 (of gaan verloren/komen om),

³⁸⁵ In de tijd van David (1012 – 972) was een koning ook rechter (2Sam.12:1-6, 15:2-6, 1Kon.3:16-28).

³⁸⁶ Het woord *eeuwig* hoeft in het Oude Testament niet hetzelfde als *altijd* te betekenen. Het kan ook een heel lange periode aanduiden. Doordat de Here Jezus de aanvullende bedoeling en diepere inhoud van dit vers heeft bekend gemaakt (Mat.5:5,12), heeft het woord *eeuwig* bij de uitleg van Gods Zoon wel die betekenis (Zie v.9^b). Iedere rechtvaardige heeft eeuwig leven (Joh.5:24, 6:47,54), ook al is hij of zij gestorven!

en de vijanden van Jahweh (die) waren als de pracht (of kostbaarheid) van
(mannelijke) lammeren (of rammen/weide(velde)n), zijn vergaan.³⁸⁷

In (of Door/Met) rook zijn ze vergaan.

Met de kwaadaardige mensen liep het tijdens de regering van koning David slecht af. Hij pakte de misdadigers, criminelen en roofzuchtige uitbuiters hard aan (2Sam.8:15).

Dat rechtvaardige mensen in een tijd van hongersnood voldoende eten en drinken hadden, blijkt wel vaker in de Bijbel (b.v. 1Kon.17:2-6,14-16, 2Kon.4:38-44).

21 *Lamed* (ל) Een kwaadaardige leent, en hij betaalt (of vergoedt) niet terug,
en een rechtvaardige is genadig, en hij geeft,

22 want (of Ja./(om)dat) de door Hem gezegende(mense)n
zullen (of moeten) het land (of de aarde) erfelijk bezitten (Zie verder v.9^b, 11^a),
en de door Hem vervloekte(mense)n zullen worden afgesneden (= uitgeroeid).

Een kwaadaardig iemand die leent, kan of wil vaak niet terugbetalen, terwijl dat bij een rechtvaardig iemand meestal wel het geval is. Een dienaar van de Here kan en wil dikwijls ook uitlenen (vgl. v.26, Deut.15:6, 28:12, Ps.112:5) en/of zelfs geven (Ps.112:9, Spr.11:25, 19:17, Luk.6:38).

Als iemand het geleende niet kon terugbetalen, had dat in die tijd grote gevolgen. Hij moest zijn bezittingen en grond voor een aantal jaren verkopen of verhuren (Lev.25:25,28). In het ergste geval moest hij zichzelf als een tijdelijke slaaf verkopen (Lev.25:39,40).

Hoewel het lijkt, alsof een kwaadaardig iemand vanzelf door het kwaad wordt gestraft en/of berecht, gebeurt dat wel onder Gods leiding. Door zijn vloek worden kwaadaardige mensen (uiteindelijk) uitgeroeid.

De auteur van dit lied beschrijft in het volgende gedeelte (v.23-29) de zegeningen van Jahweh voor rechtvaardige mensen. Mede daarom is het heel wijs om het slechte te laten, en het goede te doen.

23 *Meem* (מ) Vanuit (= Door) Jahweh zijn de (voet)stappen
van een (goede) kerel vastgezet (of vastgesteld) (geworden),
en aan zijn weg heeft Hij genoeg (of plezier/en zijn weg begeert Hij).

De manier van leven van een rechtvaardig iemand bevalt de Here erg goed, en dat ondersteunt Hij ook in slechte tijden. Die slechte tijden betekenen daardoor niet zijn of haar ondergang.

24 Als (of (Om)dat/Ja,) hij valt, zal hij niet worden neergeworpen (of weggeworpen),
want (of Ja./(om)dat) Jahweh (onder)steunt zijn hand.

Uit dit vers blijkt duidelijk, dat ook rechtvaardige mensen door tegenslagen kunnen worden getroffen.

³⁸⁷ In de Griekse handschriften (en de Vulgaat) wordt deze zin min of meer weergegeven als ... *en de vijanden van Jahweh (die) waren als waardevol (of kostbaar/dierbaar/prachtig) en als verheven, zijn vergaan*. Voor beide mogelijkheden is wat te zeggen. Op grond van de kwaliteit van de (Masoretische) Hebreeuwse tekst van psalm 37 is voor ... *en de vijanden van Jahweh (die) waren als de pracht (of kostbaarheid) van (mannelijke) lammeren (of rammen/weide(velde)n), zijn vergaan* gekozen. Het is echter niet helemaal zeker, of dit de juiste tekst is. Heel belangrijk is dit niet, want voor de betekenis van vers 20 als geheel, is het geen groot verschil. In de Dode Zeerollen is psalm 37, op een paar fragmenten van verschillende verzen na, verloren gegaan.

25 *Noen* (א) Een knaap (of Een jongen) ben ik geweest.
Ook (of Zelfs) ben ik oud geworden,
en een verlaten rechtvaardige (man) heb ik niet gezien,
en (= of) zijn nageslacht (of zijn zaad) (ver)zoekend (of verlangend) (= op zoek) naar
brood.

Koning David (1012 – 972) sprak hier uit eigen ervaring. In zijn tijd was dat blijkbaar zo. De samenleving was dus nog niet zo bedorven, dat de kinderen van rechtvaardige mensen van de honger moesten sterven. Meestal gebeurt dit ook niet, want het dienen van Jahweh brengt zegen. Dit geldt natuurlijk eveneens voor het nageslacht dat gehoorzaam is aan God.

26 (Hij is) de hele dag genadig, en hij leent uit,
en zijn nageslacht (of zijn zaad) is om te zegenen (= is tot zegen).

Een rechtvaardig persoon heeft het meestal goed. Gods dienaren zijn vaak in staat om andere mensen te helpen. Hun nageslacht is doorgaans een zegen voor de maatschappij. In landen waar de Here door veel mensen wordt gediend, neemt in de regel de welvaart in alle lagen van de samenleving toe.

Het is echter niet zo, dat iemand die het slecht heeft, en de aardse zegeningen (tijdelijk) moet missen, altijd kwaadaardig is, of zwaar heeft gezondigd.³⁸⁸ Regelmatig komt God via zijn profeten op voor de zwakken in de samenleving (Ex.22:21-27, Deut.14:29, 24:17-22, Ps.146:9, Jes.1:17,23, Jer.7:4-7, Zach.7:10, Mal.3:5^b, Luk.3:11, enz.). Ook Jezus Christus waarschuwde heel expliciet tegen deze liefdeloze gedachtegang (Luk.13:1-5, 16:19-26, Joh.9:1-3). De apostel Jakobus volgde zijn Leermeester hierin na (Jak.2:13-16). Je moet de Here liefhebben boven alles, en van je naaste houden als van jezelf (Lev.19:34, Deut.10:16-20, Mat.22:37-39, Luk.10:27, 1Joh.4:20,21, enz.).

27 *Samech* (ס) Wijk af (of Vertrek/Vermijd) van(uit) slechtheid, en doe (of maak) goed!
Woon (of Vestig je/Verblijf) voor (of van) eeuwig (vgl. v.3)!

Alle beloften en zegeningen van Jahweh vormden voor de dichter een goede basis om zijn volksgenoten sterk aan te moedigen om het goede te doen.

28 Ja, (of want/(om)dat) Jahweh houdt van het recht,
en Hij (ver)laat zijn goedgunstigen (of zijn goedgezinden) niet (achter).
Ain (אין) Voor (of Van) eeuwig zijn zij bewaakt (of behoed/beschermd) (geworden),
en het nageslacht (of het zaad) van kwaadaardige(mense)n is afgesneden
(= uitgeroeid) (geworden).

In eerste instantie gaat het hier over de harde aanpak van de kwaadaardige mensen door koning David. Daardoor werden de rechtvaardige mensen en de zwakken in de samenleving beschermd. De herhalende zin, dat de dienaren van de Here *het land* en *de aarde erfelijk zullen en moeten bezitten* trekt de betekenis uit de tijd van koning David eveneens door naar de (toe)komende tijd (Zie verder v.9^b, 11^a, 22.). Meerdere betekenissen van één of meer woorden sluiten elkaar lang niet altijd uit, ook al wordt dat vaak (onbewust) gedacht.

De vloek van God werkt ook door op het nageslacht (Ex.20:5, 34:7, Deut.5:9, vgl. Jer.15:4,

³⁸⁸ Deze liberale en kille houding is eveneens terug te vinden in de verschillende vormen van de welvaartstheologie. Als je God trouw dient, dan gaat alles in je leven voor de wind. Zo dachten de heidenen ook over hun afgoden. Vandaag is dit nog steeds in allerlei religies terug te vinden. In het bijbelboek Job bijvoorbeeld gaat de Here dwars tegen deze liefdeloze opvatting in.

Klaag.5:7). Als echter het nageslacht van kwaadaardige (voor)vaders Hem wil dienen, dan geldt zijn vloek niet. Ook daarin is de hemelse Vader heel duidelijk (Ezech.18:1-9). Een bepaling van een wet van Mozes luidt, dat de vaders niet om de zonde van hun zonen mogen worden gedood. Evenmin mogen de zonen om de zonde van de vader worden gedood. Ieder die de doodstraf verdiende, moest om zijn eigen zonde worden gedood (Deut.24:16).

- 29** Rechtvaardige(mense)n zullen (of moeten) het land (of de aarde) erfelijk bezitten
(Zie verder v.9^b, 11^a, 22.),
en zij zullen voor (of van) altijd daarop wonen (of zich vestigen/verblijven)
(vgl. v.3, 27).

In het laatste gedeelte (v.30-40) schetst de psalmdichter de grote tegenstelling tussen rechtvaardige en kwaadaardige mensen.

- 30** *Pee* (פ) De mond van een rechtvaardige (man) uit wijsheid (of brengt wijsheid voort),
en zijn tong (of zijn taal) spreekt (of belooft) het recht (vgl. Ps.49:4, Spr.10:31^a).
- 31** De wet van zijn God is in (of met) zijn hart (vgl. Ps.40:9, Jes.51:7^a).
Zijn (voort)gang(en) ³⁸⁹ zal niet wankelen (of waggelen/uitglijden)
(vgl. v.23^a, Spr.10:30^a).

De wet van de Here is volmaakt en betrouwbaar. Die geboden maken een gehoorzaam mens wijs (Ps.19:8).

Mensen die van God houden, hebben *zijn wet in hun hart*.³⁹⁰ Als die wet in iemands hart is, dan is zijn hele bestaan daarop gericht. Zo iemand wil volledig overeenkomstig de wil van Jahweh handelen.

- 32** *Tsade* (צ) Een kwaadaardige (man) loert (of bespiedt) naar (of voor) een
rechtvaardige (man),
en zoekt (of verlangt) [om] hem te doden (vgl. v.12^a).
- 33** Jahweh zal hem niet in (of door) zijn hand (= zijn macht) (achter)laten (of verlaten),
en Hij zal hem in (of door) zijn rechtspraak niet schuldig verklaren (of veroordelen).

Een kwaadaardig iemand moet vooral niet denken, dat hij de hemelse Vader kan paaien met geschenken en offers om zo een rechtvaardige man veroordeeld te krijgen. Wat bij aardse rechters kan lukken, zal bij de door en door betrouwbare God nooit succes hebben. Hij zal zijn dienaren onschuldig verklaren. Iedere dienaar van de Here, die tegen de zonde strijdt, kan zelfs niet zondigen, want hij is zijn eigendom (1Joh.3:9). Door het grote offer van Jezus Christus brengt God de zonde van zijn kinderen niet in rekening, want die zijn al betaald (Ps.34:23, Jes.53:12^b, Joh.1:29, 3:16,17, Rom.5:21, Hebr.9:26-28, 1Joh.2:1,2). Voor Jahweh zijn ze onschuldig!

- 34** *Qof* (ק) Zie uit (of Wacht op/Verwacht) naar (of bij) Jahweh!

³⁸⁹ In de (Masoretische) Hebreeuwse tekst staat dit woord in het meervoud, maar het bijbehorende werkwoord staat in het (vrouwelijk) enkelvoud. Daarom is voor het enkelvoud gekozen.

In de Dode Zeerollen is psalm 37, op een paar fragmenten van verschillende verzen na, verloren gegaan.

³⁹⁰ Het hart zag men in die tijd als de kern en vertegenwoordiging van de hele mens. Het hart was de oorsprong van al het leven (Spr.4:23). Dit blijkt uit de parallellismen die in de Bijbel voorkomen (Ps.13:3, 16:9, 19:9, 24:4, 26:2, Spr.2:2,10, 3:1, 4:21, 5:21, 7:24,25). Bij een parallellisme staan 2 of meer (bij)zinnen bij elkaar. Die zinnen zeggen met andere woorden min of meer hetzelfde, waardoor ze elkaar aanvullen en ophelderen. Dit kwam in de Hebreeuwse literatuur veel voor.

Bewaak (of Behoed/Bescherm) zijn weg (= Houd je aan zijn weg)!

Hij zal je verhogen (of verheffen/opheffen) om het land (of de aarde) erfelijk te bezitten.

Door (of Met) het afsnijden (= het uitroeien) van kwaadaardige(mense)n zal je (het) zien.

In de volgende 2 verzen spreekt de psalmdichter evenals in vers 25 op grond van zijn levenservaring. Hij vertelt, dat hij de plotselinge ondergang van een kwaadaardig iemand heeft gezien.

35 *Reesj* (ר) Ik heb een gewelddadige (of schrikaanjagende) kwaadaardige (man) gezien, die zich uitbreidde als een frisse (of (fris)groene) inheemse (of vastgewortelde) plant.

36 Hij ging voorbij (of Hij passeerde), en zie, hij was er niet (meer).

Ik zocht hem, en hij werd niet gevonden (vgl. v.10).

David (1012 – 972) was door zijn levenservaring in zijn geloof versterkt. Daarom riep hij zijn volksgenoten op om goed op te letten, wat er in de praktijk van het leven gebeurt. Deze praktijkervaring helpt om op de Here te vertrouwen (vgl. v.34^b). Er is geen goede toekomst voor gewelddadige en kwaadaardige mensen, maar wel voor wie (Gods) vrede zoeken.

37 *Sjin* (ש) Let op (of Pas op/Bewaak/Behoed) een onschuldige (of een vrome) (man), en zie naar een oprechte!

Ja, (of want) het einde (of het laatste) van (of voor) (die) man is vrede (of geluk),

38 en overtreders zijn samen (of gezamenlijk) uitgeroeid (of verdelgd) (geworden).

Het einde (of het laatste) van kwaadaardige(mense)n is afgesneden (= uitgeroeid) (geworden),

39 *Taw* (ת) en de redding van rechtvaardige(mense)n is van(uit) Jahweh, hun Vesting in tijd van benauwdheid.

De redding en verlossing van de rechtvaardige mensen komt niet in de eerste plaats door henzelf, maar door de kracht van de almachtige God. Als een liefdevolle vader helpt en bevrijdt Hij zijn dienaren. Dat zal Hij blijven doen.

In Israël had David de grove overtreders onder zijn volksgenoten zoveel mogelijk uitgeroeid. Kwaadaardige mensen had hij hard aangepakt. Daarin zag hij zich als een dienaar van Jahweh. Uiteindelijk is God de Redder en Bevrijder van de rechtvaardige mensen. Deze mensen ziet Hij als rechtvaardig, omdat de Here Jezus door zijn lijden en sterven voor al hun zonden volledig heeft betaald (Joh.1:29, 3:16,17, Hebr.9:26-28, 1Joh.2:1,2).³⁹¹

40 Jahweh hielp hen. Hij liet hen ontsnappen.³⁹²

³⁹¹ Dit betekent niet, dat alle mensen daarvan gebruik maken. Iedereen die God in gehoorzaamheid wil dienen, kan vergeving van zonden krijgen, en voor eeuwig worden verlost. In principe kan iedereen zalig worden, want de Here Jezus heeft alle schuld al betaald!

³⁹² Op grond van de Hebreeuwse tekst kunnen deze 2 zinnen in 3 verschillende tijden worden vertaald:

1. *Jahweh hielp hen. Hij liet hen ontsnappen.* (Verleden tijd, volgens de later aangebrachte klinkertekens)

2. *en Jahweh helpt hen, en Hij laat hen ontsnappen.*

3. *en Jahweh zal hen helpen, en Hij zal hen laten ontsnappen.* (Volgens de Griekse handschriften (en de Vulgaat) Op grond van het tekstverband, de functionele mogelijkheden in tijd (verleden, tegenwoordige en toekomstige tijd) en de tot de 5^e eeuw na Christus aangebrachte klinkertekens is voor de 1^e mogelijkheid gekozen.

Hij zal hen laten ontsnappen ³⁹³ van(uit) (= aan) kwaadaardige(mense)n,
en Hij zal hen redden,

want (of Ja./(om)dat) zij hebben bij Hem de toevlucht gezocht (of gevonden).

Met de rechtvaardige mensen zal het goed gaan, en met de kwaadaardige mensen zal het heel slecht aflopen. Dit gebeurt niet alleen na het sterven, maar meestal ook, voordat iemand overlijdt. Deze boodschap komt overeen met andere plaatsen in de Bijbel (Lev.26, Deut.28, Joz.1:7-9, 1Kron.22:12^b,13, Ps.1, Spr.3:13,16-18, Jer.17:5-8). Ook al zullen dienaren van de Here tegenslagen in dit leven meemaken, dan heeft Hij daarmee toch het beste met ze voor (Rom.8:28, vgl. Ps.92:7,8), al begrijpen we dit vaak niet.

Uiteindelijk zal het met alle gelovigen heel goed aflopen. Ze zullen voor eeuwig gelukkig zijn, en voor altijd bij God mogen wonen (Op.7:16,17, 21:1-8, 22:1-5,12-15).

³⁹³ Volgens de Griekse handschriften(en de Vulgaat) staat hier *Hij zal hen bevrijden (of verlossen)*... Het is mogelijk, dat de Hebreeuwse tekst een foutieve herhaling is van het slot van de vorige zin (vgl. v.10). Zeker en waarschijnlijk is dit echter, niet, want bij deze psalm is de Hebreeuwse tekst beter. Helaas is het overgrote deel van psalm 37 uit de Dode Zeerollen verloren gegaan.

Psalm 38: Gebed over de gevolgen van grove zonden.

- 1 Een psalm van David om te herinneren.
- 2 Jahweh, bestraf mij niet in uw kwaadheid,
en straf mij niet in uw grimmigheid,
- 3 want uw pijlen zijn in mij doorgedrongen.
Uw hand kwam op mij neer.
- 4 Er is niets gezonds in mijn vlees door uw boosheid.
Er is geen vrede in mijn botten door mijn zonde,
- 5 want mijn ongerechtigheden zijn mij boven het hoofd gegroeid.
Als een zware last zijn zij mij te zwaar.
- 6 Mijn builen hebben gestonken,
en zij zijn weggerot door mijn dwaasheid.
- 7 Ik ben neergebogen.
Ik ben erg diep gebukt.
De hele dag ben ik in het zwart gegaan,
- 8 want mijn lendenen zijn vol van verachting.
Er is niets gezonds in mijn vlees.
- 9 Ik ben uitgeput.
Ik ben volledig ontmoedigd.
Ik heb gebruld vanwege de onrust van mijn hart.
- 10 Heer, al mijn verlangen is tegenover U,
en mijn zuchten is voor U niet verborgen.
- 11 Mijn hart duizelt.
Mijn kracht heeft mij verlaten,
en het licht van mijn ogen ook.
Zij zijn zelfs niet meer bij mij.
- 12 Mijn geliefden en mijn vrienden staan afzijdig van mijn tegenslag,
en mijn verwanten hebben van ver gestaan.
- 13 Wie mijn ziel zoeken, spanden valstrikken voor mij.
Wie mijn onheil verlangen, hebben van rampen gesproken,
en de hele dag maken ze plannen over bedriegerijen.
- 14 Ik ben als een dove; ik luister niet,
en ben als een stomme, die zijn mond niet opendoet.

- 15 Ik werd als een man die niet luistert,
en er zijn in zijn mond geen vermaningen:
- 16 “Ja, op U, Jahweh, heb ik gewacht.
Uzelf zal antwoorden, Heer, mijn God.”
- 17^a Ja, ik heb het gezegd, zodat zij niet blij zijn om mij.
- 17^b Door het wankelen van mijn voet hebben ze over mij een hoge toon aangeslagen.
- 18 Ja, ik sta op het punt om te hinken,
en mijn smart is voortdurend voor mij,
- 19 want ik maak mijn ongerechtigheid bekend.
Ik ben bezorgd over mijn zonde,
- 20 en mijn herlevende vijanden zijn machtig geworden,
en talrijk zijn mijn bedrieglijke haters geworden,
- 21 en wie goed met kwaad vergelden,
zijn mijn tegenstanders,
omdat ik het goede najaag.
- 22 Verlaat mij niet, Jahweh.
Mijn God, wees niet ver van mij.
- 23 Haast U om mij te helpen,
Heer van mijn redding!

De dichter voelt zich ellendig en beroerd onder de straffende hand van God (v.2-4^a). Hij heeft grove zonden begaan (4^b,5), en ervaart daarvan zowel lichamelijk als psychisch de akelige gevolgen (v.5^b-11,19).³⁹⁴ Door zijn slechte daden heeft de auteur van dit lied zijn familie, zijn vrienden en andere mensen die van hem hielden, van zich vervreemd (v.12). Ook heeft hij daardoor de positie van zijn tegenstanders en vijanden versterkt (v.13,20). Tegenover hen stond de schrijver van deze psalm echter in zijn recht, want ze haatten hem, omdat hij het goede wilde doen (v.20,21).

Als dichter wordt koning David (1012 – 972) genoemd (v.1). Hij had ongeveer een jaar geleden overspel gepleegd met Batseba, en daarna haar man Uria laten vermoorden (2Sam.11). Nadat de profeet Natan in opdracht van de Here hem hierover had vermaand en terechtgewezen, had David zijn grove zonden bij God erkend en beleden (2Sam.12:1-13, Ps.32:5). Niet lang daarna schreef hij als profeet van Jahweh psalm 51 (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30).³⁹⁵

³⁹⁴ Sommige verklaarders zeggen, dat deze psalm ook over een ziekte van de dichter gaat. Nergens wordt echter in psalm 38 iets over een ziekte of de genezing daarvan vermeld, en de schrijver lag niet ziek op bed (v.7^b).

³⁹⁵ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). David (1012 – 972) gaf als profeet de boodschap van de Here in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21).

Trouwens, alle bijbelboeken zijn helemaal door de Heilige Geest geïnspireerd via apostelen en profeten (Ef.3:5, 2Tim.3:14-17, 2Pet.3:2). De Bijbel vormt daardoor het fundament van Gods gemeente, waarvan Christus de Hoeksteen is (Ef.2:19,20). (Een hoeksteen zit ter versteviging boven in een hoek van een gebouw (Ps.118:22^b)).

Daarin verwerkte hij zijn gevoelens over zonde, schuldbesef, genade en al de recente ingrijpende gebeurtenissen in zijn leven.

Hoewel God klaar staat om al het kwaad kwijt te schelden, wanneer iemand van harte spijt heeft van zijn of haar zonden, en om Hem vergeving vraagt (Spr.28:13, 1Joh.1:9), kost na die vergeving het herstel van de persoonlijke relatie met Hem en de vertrouwensband met mensen tijd. Vooral over de pijn en moeiten die in dat proces nog voorkomen gaat psalm 38. Door zijn gebed om hulp bij de Here, worstelt David zich door deze moeilijke periode heen.

Deze psalm bestaat uit vier gedeelten: vers 1, 2-11, 12-21 en 22,23. In het begin staat, wie de schrijver is, en wat de aanleiding is om dit lied te maken (v.1). Daarna bidt de auteur tot God over zijn beschadigde relatie met Hem als gevolg van een grove zonde die hij in het recente verleden heeft begaan (v.2-11). De gevolgen van die beschadigde relatie zijn voor de dichter erg pijnlijk, en dat uit zich in lichamelijke en psychische klachten. Vervolgens bidt David over zijn verstoorde verhouding met zijn volksgenoten (v.12-21). Door zijn slechte daden heeft zijn gezag, zijn respectabele aanzien, en zijn betrouwbare imago veel schade opgelopen. Het is zelfs voor zijn positie als koning niet zonder gevaar. In het laatste gedeelte (v.22,23) bidt hij dringend om verbetering in de relatie met de Here en om zijn hulp en redding bij zijn huidige nare situatie.

1 Een psalm van (of voor) David om te herinneren (of te herdenken).³⁹⁶

De uitdrukking *om te herinneren* verwijst naar een herinneringsoffer. Dat offer hoorde bij een eetoffer. Zo'n eetoffer ofwel graanoffer werd in olijfolie gebakken of gekookt, en was voor de priesters (uitsluitend mannen) om op te eten. Een handvol meel van het eetoffer moest met wat olijfolie en wierook worden gebruikt als herinneringsoffer. Het moest worden verbrand, zodat de geur daarvan kon opstijgen voor Jahweh (Lev.2, 5:12, 6:14-18, 24:5-9, Num.5:15).

Tijdens de maaltijd van het graanoffer kon deze psalm worden gezongen om de problemen van de koning bij God onder de aandacht te brengen. Zo wilde de schrijver van dit lied zijn hemelse Vader herinneren aan zijn beloften die Hij had gedaan: het koningschap van David zou gezegend worden, en voor eeuwig bestaan. Uit zijn nageslacht zou de eeuwige Koning Jezus worden geboren (2Sam.7:8-16,29)!

In de volgende verzen (v.2-11) bidt de dichter tot God over zijn beschadigde relatie met Hem als gevolg van een grove zonde die hij in het recente verleden heeft begaan. De gevolgen van die beschadigde relatie zijn voor de auteur erg pijnlijk, en dat uit zich in lichamelijke en psychische klachten.

2 Jahweh,³⁹⁷ bestraf (of vermaan/beoordeel) mij niet in (of met) uw kwaadheid, en straf mij (niet) in (of met) uw grimmigheid (vgl. Ps.6:2),

³⁹⁶ Achter de zin *Een psalm van (of voor) David, om te herinneren (of te herdenken)* volgt in de Griekse handschriften (en de Vulgaat) de toevoeging *op de sabbat*. In enige de Dode Zeerol waarin psalm 38 nog staat, is het eerste gedeelte van dit lied verloren gegaan.

Het is heel goed mogelijk, dat het gedeelte *op de sabbat* bij de oorspronkelijke tekst van deze psalm hoort. Het kan echter ook een latere toevoeging zijn, omdat psalm 38 vaak op de sabbat werd gezongen.

³⁹⁷ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: "Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd."

- 3 want (of Ja./ (om)dat) uw pijlen zijn in (of door) mij doorgedrongen (of neergekomen).
Uw hand kwam (of daalde) op (of boven/over) mij neer.

In zijn gebed begint David (1012 – 972) bij de oorzaak van alle ellende in zijn leven: de boosheid van God als gevolg van zijn grove zonden. Zijn persoonlijke relatie met Hem heeft forse deuken opgelopen. Daardoor voelt hij zich eenzaam, en ervaart hij een grauwe en liefde-loze leegte.

- 4 Er is niets gezonds in (of met) mijn vlees (= mijn lichaam) door (of vanwege/van(uit))
[het gezicht van] uw boosheid.

Er is geen vrede in (of met) mijn botten door (of vanwege/van(uit)) [het gezicht van]
mijn zonde,

- 5 want (of Ja./ (om)dat) mijn ongerechtigheden zijn mijn hoofd voorbijgegaan
(= zijn mij boven het hoofd gegroeid).

Als een zware last zijn zij [vanuit (= voor)] mij te zwaar.

De schrijver ervoer zijn zonden en zijn ongerechtigheden, en daarmee de vervreemding van God als een te zware last. Zowel geestelijk, psychisch als lichamelijk leed hij daaronder. Hij wilde en kon de liefde van de Here niet missen.

In de onderstaande verzen (v.6-9) beschrijft David uitvoerig en concreet, hoe hij zijn ellende ervoer. Hij was er diep van overtuigd, dat zijn grove zonden een grote dwaasheid waren.

- 6 Mijn builen (of striemen/wonden) hebben gestonken,
en ³⁹⁸ zijn weggerot (geworden) door (of vanwege/van(uit)) [het gezicht van]
mijn dwaasheid.

- 7 Ik ben neergebogen (of verkramp/vervormd) (geworden).

Ik ben tot het uiterste (of tot buitengewoon) (= erg diep) gebukt (of neergezonken).

De hele dag ben ik in het zwart (of in somberheid) gegaan (of heb ik ... gewandeld),

- 8 want (of Ja./ (om)dat) mijn lendenen (of mijn flanken) zijn vol (of gevuld) van
verachting (of verbranding (= vol brandende pijn)).

Er is niets gezonds in (of met) mijn vlees (= mijn lichaam) (vgl. v.4^a).

Op grond van vers 7^b is het goed mogelijk, dat de dichter rouwkleding droeg. Helemaal zeker is dit echter niet.

- 9 Ik ben uitgeput (of verslapt).

Ik ben tot het uiterste (of tot buitengewoon) (= volledig) ontmoedigd
(of gebroken/verbrijzeld) (geworden).

Ik heb gebruld van(wege) (of (van)uit) de on(ge)rust(heid) (of het grommen/kreunen)
(= het bonzen) van (of voor) mijn hart.

De stress en spanning van koning David (1012 – 972) uitte zich vooral door allerlei lichamelijke klachten. Hij wist echter, dat hij niets beters had verdiend. Daarom maakte hij aan de Here ook geen enkel verwijt. Hij hoopte echter, dat zijn rechtvaardige God voor hem genadig

³⁹⁸ Het woord *en* ontbreekt in de (Masoretische) Hebreeuwse handschriften. Het staat echter wel in de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de enige Dode Zeerol met psalm 38. Mede omdat het goed past in de context, is het in deze Nederlandse vertaling opgenomen.

wilde zijn. Hij wilde heel graag een volledig herstel van zijn relatie met de liefdevolle hemelse Vader.

10 Heer, al mijn verlangen (of mijn begeerte) is tegenover (of voor) U,
en mijn zuchten (of mijn steunen) is van(uit) (= voor) U niet verborgen (geworden).

11 Mijn hart duizelt (of is draaiërig/aangedaan).
Mijn kracht heeft mij verlaten (of achtergelaten),
en het licht van mijn ogen ook (of zelfs).

Zij zijn niet (meer) met (= bij) mij.

Terwijl *het hart* van de schrijver van dit lied *duizelt*, beleeft hij het, alsof *zijn kracht en het licht van zijn ogen hem hebben verlaten, en niet meer bij hem zijn*.

In het volgende gedeelte (v.12-21) lezen we, dat David bidt over zijn verstoorde relatie met zijn volksgenoten. Door zijn slechte daden heeft zijn gezag, zijn respectabele aanzien en zijn betrouwbare imago veel schade opgelopen. Het is zelfs voor zijn positie als koning niet zonder gevaar. Zijn familie, vrienden en aanhangers weten met hun houding tegenover hem niet goed raad. Door de zonde is ook hun vertrouwen in David geschonden, en dat schept afstand. De vijanden van de koning zien zijn verzwakte positie, en grijpen hun kans. Ze proberen de psalmdichter nog verder te beschadigen. Zo grijpt satan zijn kans om via Davids zonde het eeuwige koningschap onmogelijk te maken, en om verwarring te zaaien.

12 Mijn geliefden (of Mijn liefhebbers) en mijn vrienden (of mijn kameraden) staan
vanuit tegenover (= staan afzijdig) van mijn (tegen)slag (of mijn plaag),³⁹⁹
en mijn verwanten (of mijn vrienden) hebben van(uit) ver (of vanaf een afstand)
gestaan.

13 Wie mijn ziel (ver)zoeken (of (op)eisen) (= Wie mij naar het leven staan),
spanden (val)strikken (voor mij).

Wie mijn onheil (of tegenspoed/ongeluk) verlangen (of (onder)zoeken),
hebben van rampen (of slechte verlangens/verderfelijk) gesproken,
en de hele dag maken ze plannen over (of plannen ze/overpeinzen/uiten) bedriegerijen
(of verraderlijkheden).

Het verzet tegen David was niet openlijk, maar achterbaks. Allerlei mensen, zoals bestuurders en ambtenaren aan het hof, roddelden over hem. Ze maakten zelfs afspraken met elkaar om via sluwe streken zijn positie nog verder te verzwakken, en daardoor onmogelijk te maken.

14 Ik ben als een dove; ik luister niet,
en ben als een stomme (of een stille/zwijgzame (man)),
(die) zijn mond niet opendoet (of niet opent).

³⁹⁹ In de enige Dode Zeerol waarin een deel van psalm 38 is overgebleven, staat *Voor mijn geliefden (of Mijn liefhebbers) en mijn vrienden (of mijn kameraden) ben ik een plaag (of een (tegen)slag) geworden*. De Griekse handschriften (en de Vulgaat) zijn hier duidelijk van mindere kwaliteit. Ook zijn er kleine verschillen tussen die teksten. Het gedeelte uit de Dode Zeerol zou heel goed de oorspronkelijke tekst kunnen zijn. Op grond van het parallellisme echter is voor de inhoud van de (Masoretische) Hebreeuwse tekst gekozen.

(Bij een parallellisme staan 2 of meer (bij)zinnen bij elkaar. Die zinnen zeggen met andere woorden min of meer hetzelfde, waardoor ze elkaar aanvullen en ophelderden. Dit kwam in de Hebreeuwse literatuur veel voor.)

Hoewel de auteur zich zou kunnen verdedigen tegen allerlei hoon, laster, roddels en valse beschuldigingen, deed hij dit niet. Hij luisterde niet, en gebruikte zijn positie als koning niet om zijn vijanden aan te pakken. Hij voelde zich niet in de situatie om dat te doen, want hij ervoer dit alles als een straf van God (vgl. 2Sam.16:10,11, Ps.39:10, Jes.53:7).

Als de Here wilde, dat David koning zou blijven, en dat had Hij beloofd, dan zou Hij ook moeten antwoorden. Daar wachtte, hoopte en vertrouwde de koning op. Gods antwoord zou het herstel van zijn positie betekenen, zodat zijn vijanden niet blij zouden worden. De reactie van Jahweh zou alle plannen van Davids vijanden laten mislukken.

15 Ik werd (of Ik was) als een man die niet luistert,
en er zijn in (of door) zijn mond geen vermaningen
(of geen terechtwijzingen/bestrafningen):

16 “Ja, (of want) voor (of van) (= op) U, Jahweh, heb ik gewacht (of heb ik gehoopt).
Uzelf zal (of moet) antwoorden, Heer, mijn God.”

17^a Ja, (of want) ik heb (het) gezegd, zodat zij niet blij zijn om (of van/voor) mij.

In het volgende gedeelte (v.17^b-20) komt vooral de tegenstelling tussen de relatief zwakke toestand van de koning en de sterke positie van zijn vijanden naar voren. Daarbij klaagt de dichter niet alleen, maar geeft hij ook aan, dat hij dit alles door zijn eigen zonden heeft veroorzaakt. Davids tegenstanders hadden echter geen reden om een hekel aan hem te hebben, want hij had ze goed behandeld.

17^b Door (of Met) het wankelen (of het uitglijden) van mijn voet
hebben zij (zich) groot gemaakt over (of boven) mij
(= hebben ze over mij een hoge toon aangeslagen).

18 Ja, (of want) ik ben voorbereid (= ik dreig/sta op het punt) om te hinken
(of te struikelen),
en mijn smart (of mijn leed/pijn) is voortdurend (of steeds) voor (of tegenover) mij,

19 want (of Ja,) ik maak mijn ongerechtigheid bekend (of ongerechtigheid openbaar).
Ik ben bezorgd (of ben bang) van (= over) mijn zonde,

20 en mijn (her/op)levende (of levendige) vijanden zijn machtig (of talrijk) (geworden),
en talrijk (of veel) zijn mijn bedrieglijke (of verraderlijke/trouweloze) haters
(geworden),

21 en wie slechtheid (of kwaad) in plaats van (of onder) goed (uit)betalen
(of belonen/vergelden)
(= en wie goed met kwaad vergelden),
zijn mijn tegenstanders (of mijn satans),
in plaats van (of onder) (= omdat) ik het goede najaag (of achtervolg/nastreef).

Davids vijanden waren blijkbaar ook Gods vijanden. Ze maakten de koning niet het leven zuur, omdat hij hen slecht had behandeld, en/of zwaar had gezondigd, maar omdat hij het goede wilde doen. Zijn goedheid vergolden ze met hun slechtheid. Ze hadden geen groot verdriet over de grove zonden van de auteur deze psalm, maar zagen die alleen als een gelegenheid om zijn positie onmogelijk te maken. Hoe zwakker de macht van de koning was, des te meer konden zij hun eigen gang gaan. Een krachteloze en hulpeloze koning zou hen niet kunnen tegenhou-

den bij hun verkeerde en slechte praktijken. Vooral daarom verlangde David naar het moment dat zijn vijanden het onderspit zouden delven.

In het laatste gedeelte (v.22,23) bidt de schrijver van dit lied dringend om verbetering in de relatie met God en om zijn hulp en redding bij zijn huidige nare situatie. Alle voorgaande verzen (v.1-21) vormen de basis voor dit urgente verzoek. Het is daarmee de kern en het belangrijkste gedeelte van psalm 38. Het is hier vooral een zaak tussen de Here en koning David.

22 Verlaat mij niet (of Laat mij niet alleen), Jahweh.

Mijn God, wees (of blijf) niet ver van(wege) (of vanaf) mij.

Hoewel de dichter ervoer, dat God ver weg was, vertrouwde hij erop, dat Hij hem zou helpen en redden. Hij was en bleef de *Heer van zijn redding!* Daaruit blijkt vooral Davids sterke geloof. Wel gaf hij aan, dat Gods hulp heel hard nodig was.

23 Haast U om mij te helpen,

Heer van mijn redding (of mijn heil)!

Met belangstelling heeft Jahweh naar David (1012 – 972) geluisterd. Hij heeft zijn herinneringsoffer aanvaard, en zijn gebed verhoord. De vijanden van de auteur hebben zijn koningschap niet onderuit kunnen halen, want de hemelse Vader wilde dat niet. Hoewel David door zijn grove zonden al zijn rechten op Gods prachtige beloften had verspeeld en verkwanseld, bleef Hij hem trouw, want Hij is liefdevol en genadig.

Nadat de oudste zoon van koning David (1012 – 972) en Batseba was gestorven, kregen zij weer een zoon. Kort daarna zei de Here via de profeet Natan, dat Hij van het pasgeboren jongetje hield (2Sam.12:18-25). Toen wist de schrijver van dit lied zeker, dat zijn relatie met God volledig was hersteld.⁴⁰⁰ Jahweh zegende zijn koningschap, en na een lange regering mocht hij in hoge ouderdom zijn troon aan zijn zoon Salomo (972 – 932) overdragen (1Kon.1:28-2:12). Ook is Davids koningshuis niet vervangen door een andere wettige dynastie. Uit zijn nageslacht is Jezus geboren. Hij is na zijn lijden en sterven voor eeuwig koning geworden. De Here Jezus heeft nu en voor altijd alle macht in hemel en op aarde (Mat.28:18, Luk.3:23-38, vgl. Dan.7:13,14).

⁴⁰⁰ Het lijkt er sterk op, dat David (1012 – 972) kort na de geboorte van zijn zoon Salomo (972 – 932) psalm 32 dichtte.

Psalm 39: Gebed om genade; een mensenleven is maar kwetsbaar en kort.

- 1 Een psalm van David voor de dirigent: voor Jedutun.
- 2 Ik had gezegd:
“Ik wil mijn wegen behoeden voor het zondigen met mijn tong.
Ik wil voor mijn mond een muilkorf bewaren
ten behoeve van een kwaadaardige tegenover mij.”
- 3 Ik was verstomd; stil.
Ik ben stil geweest vanwege het goede,
en mijn pijn is aangewakkerd.
- 4 Mijn hart is heet geworden in mijn binnenste.
In mijn overpeinzing brandt een vuur.
Ik heb met mijn tong gesproken:
- 5 “Jahweh, maak aan mij mijn einde bekend,
en de maat van mijn dagen!
Wat zal het zijn?
Ik wil weten, hoe vergankelijk ik ben.”
- 6 “Zie, U hebt mijn dagen handbreedten willen geven,
en mijn levensduur is als niets voor U.
Zeker, helemaal leegheid is ieder rechtopstaand mens.” *pauze*
- 7 “Zeker, een man gaat rond in zijn gestalte.
Zeker, tevergeefs is hij rumoerig.
Hij brengt bijeen,
en hij weet niet, wie het verzamelen zal.”
- 8 “En nu, wat heb ik verwacht, Heer?
Mijn hoop is op U.”
- 9 “Bevrijd mij van al mijn overtredingen!
Maak mij niet tot de smaad van een dwaas.”
- 10 “Ik ben verstomd.
Ik zal mijn mond niet opendoen,
want Uzelf hebt het gedaan.”
- 11 “Trek uw plaag van mij terug!
Door de bestrijding van uw hand ben ik uitgeput.”

12^a “Met bestraffingen voor ongerechtigheid hebt U een man gestraft.

12^b U liet zijn aantrekkelijkheid verdwijnen als een mot.

Zeker, leegheid is ieder mens.” *pauze*

13 Luister naar mijn gebed, Jahweh,
en hoor mijn geschreeuw om hulp!
Bij mijn tranen moet U niet stil zijn,
want ik ben een vreemdeling nabij U;
een allochtoon zoals al mijn voorvaders waren.

14 Wend uw boze blik van mij af!
Ik zal opknappen, voordat dat ik heenga,
en ik er niet meer zal zijn.

De schrijver van psalm 39 voelt zich erg ongerust (v.3^b,4^a). Hij wordt door de Here gestraft om zijn overtredingen (v.9^a,10,12^a). Hij noemt die straf een plaag, en hij vraagt, of God die kwelling wil terugtrekken (v.11^a). Over die kwaadaardige plaag wil hij niet mopperen. De auteur van dit lied vindt, dat hij dan zou zondigen (v.2,10). Blijkbaar is hij er van overtuigd, dat hij de straf van Jahweh heeft verdiend.

Als dichter wordt koning David (1012 – 972) genoemd (v.1). Hoewel hij Gods wetten had overtreden (v.9^a,10,12^a), lezen we nergens in deze psalm, dat hij recentelijk een grote zonden had gedaan. Het lijkt er sterk op, dat de grove overtreding met Batseba, en de moord op haar man Uria al enige tijd geleden was gebeurd (2Sam.11), en dat de koning inmiddels een hogere leeftijd heeft bereikt (v.5-7,12^b,14^b). In die tijd had de Here om de zonden van zijn volk Israël aan satan de ruimte gelaten om David te verleiden (2Sam.24:1 en 1Kron.21:1). De koning had daaraan toegegeven, en hij had het volk laten tellen om te weten, hoe machtig hij was. Daarop had God de pest laten uitbreken, zodat veel mensen stierven. Toen de auteur Jahweh offers bracht, en bad om het stopzetten van de plaag, luisterde Hij naar hem. De verspreiding van de pest hield op (2Sam.24, 1Kron.21). Door het grote aantal slachtoffers van die ziekte was echter het aantal strijdbare mannen van Israël sterk afgenomen. Daardoor was de menselijke kracht van het leger van koning David alleen maar verzwakt.

Psalm 39 bestaat uit vijf gedeelten: vers 1, 2-4, 5-7, 8-12 en 13,14. In het begin staat, wie de schrijver is, en welke dirigent voor de uitvoering van dit lied moet zorgen (v.1). Daarna geeft de dichter aan, hoe onrustig hij zich voelt (v.2-4). Daarover heeft hij ook met God gesproken. Het volgende gedeelte (v.5-7) begint met wat de auteur tegen de Here heeft gezegd. Hij begon dat gesprek met zijn hemelse Vader met de erkenning van de vergankelijkheid en de nietigheid van elk mens. Daarna zegt hij, dat hij zijn vertrouwen alleen op Jahweh stelt (v.8-12). Hij vraagt Hem om verlossing van zijn zonden, en of Hij zijn straf zou willen wegnemen. Koning David dringt er in het slot van zijn gebed (v.13,14) op aan, of God naar zijn vragen wil luisteren, en zijn persoonlijke relatie met hem wil herstellen.

1 Een psalm van (of voor) David voor (of van) de dirigent: voor (of van) Jedutun.

Jedutun die ook wel Etan werd genoemd (vgl. 1Kron.15:19, 16:37-42, 25:1), was een Leviet. Levi, een zoon van Jakob, had 3 zonen: Gersom, Kehat en Merari (Ex.6:15). Jedutun die in de

tijd van koning David (1012 – 972) en koning Salomo (972 – 932) leefde, stamde van Merari af (1Kron.6:44-47, 2Kron.5:2,12).

Koning David stelde Jedutun aan als zanger en dirigent (1Kron.6:31,32,44).⁴⁰¹ Jedutun was eveneens betrokken bij de muziek, toen de ark op bevel van Israëls koning naar de hoofdstad Jeruzalem werd gebracht (1Kron.15:16,19). Later deed hij dienst bij de tabernakel in Gibeon (1Kron.16:39-42).⁴⁰² Ook na de ballingschap werkten nakomelingen van Jedutun als muzikanten bij het huis van God (Neh.11:17).

Blijkbaar wilde de koning, dat de dirigent Jedutun de leiding voor de uitvoering van dit lied op zich zou nemen.

In de volgende verzen (v.2-4) geeft de dichter aan, hoe onrustig hij zich voelt. Daarover heeft hij ook met God gesproken.

2 Ik had gezegd:

“Ik wil mijn wegen behoeden (of bewaren/bewaken) van(uit) (= voor) het zondigen
(of het doel missen) met (of door) mijn tong (of mijn taal).

Ik wil voor (of van) mijn mond een muilkorf bewaren (of bewaken/behoeden)

ten behoeve van (of voor) een kwaadaardige [voor/van/naar] tegenover (of voor) mij.”

In dit vers heeft de schrijver van deze psalm het over *een kwaadaardige* die zich tegenover hem bevindt. Verderop wordt die kwaadaardige *een plaag* genoemd (v.11). Evenals bij de plagen uit Egypte (Ex.7:14-12:30) moeten we daarbij denken aan natuurrampen waarbij ook ziekten zoals de pest voorkwamen.

Koning David (1012 – 972) wilde absoluut niet zondigen door te mopperen tegen God over de kwaadaardige plaag die zich tegenover hem bevond, terwijl Hij die kwelling had laten komen (v.10,11). Het was *de straf van de Here voor ongerechtigheid* (v.12^a). Blijkbaar was de auteur van dit lied ervan overtuigd, dat hij die straf had verdiend.

De plaag toonde ook de vergankelijkheid van ieder mens aan (v.12^b). Soms kan iemand wel denken, dat hij machtig is, maar dat is maar tijdelijk, en die macht is grotendeels erg kwetsbaar.

3 Ik was (of Ik ben) verstomd; stil (vgl. v.10).

Ik ben stil geweest (of heb de stilte bewaard) vanwege (of van(uit)) het goede,

en mijn pijn (of mijn smart) is (of was) beroerd (of verward) (= aangewakkerd).

Hoewel de psalmdichter er goed aan deed om niet te mopperen tegen Jahweh over zijn straf, nam dat toch zijn verdriet niet weg. De kwaadaardige plaag toonde eveneens aan, dat zijn persoonlijke relatie met God was verstoord. Dat alles maakte zijn verdriet alleen maar groter. Daarom had hij contact gezocht met zijn hemelse Vader.

⁴⁰¹ Koning David (1012 – 972) verdeelde de 38.000 Levitische mannen van 30 jaar en ouder in 4 verschillende groepen: (24.000 + 6000 + 4000 + 4000). De 4^e groep kreeg de taak om de muziek in de tabernakel en de toekomstige tempel te verzorgen (1Kron.23:3-5). Uit deze groep werden de profeten Asaf, Heman en Etan (= Jedutun (vgl. 1Kron.15:19, 16:37-42, 25:1)) elk als dirigent met hun zonen gekozen (1Kron.25:1-6). Deze 288 mannen werden weer verdeeld in 24 groepjes (1Kron.25:7-31). Bij de 3 dirigenten kreeg Heman de leidende positie. Asaf stond aan zijn rechterhand, en Etan aan zijn linker- (1Kron.6:31-47). Tijdens de regering van koning Salomo (972 – 932) namen ze ook deel aan de inwijding van de tempel (2Kron.5:12).

Zie ook Delitzch F., Commentary on the Old Testament, deel 5, Psalms, 2^e druk, Massachusetts, 2006, pag. 357.

⁴⁰² Jedutun was een profeet (1Kron.25:1,3).

- 4 Mijn hart is (of was) heet geworden (of geweest) in (of door) mijn binnenste.
In (of Met) mijn overpeinzing (of mijn mijmering/verzuchting/gemompel) (ont)brandt
een vuur.

Ik heb met (of door) mijn tong (of mijn taal) gesproken:

Hoewel David zweeg door tegen de Here geen ontevreden opmerkingen te maken omtrent de *kwaadaardige* (v.2), sprak hij wel met Hem over zijn verdriet.

Het volgende gedeelte (v.5-7) begint met wat de auteur van dit lied tegen Jahweh heeft gezegd. Hij begon dat gesprek met Hem met de erkenning van de vergankelijkheid en de nietigheid van elk mens. Hij voelde zich niet (meer) machtig, maar nietig en klein. Door zo zijn gebed te beginnen toonde hij zich tegenover God schuld bewust, bescheiden en nederig.

- 5 “Jahweh,⁴⁰³ maak (aan) mij mijn einde bekend (of verklaar (aan) mij mijn einde),
en de maat (of de bekleding/uitbreiding) van mijn dagen!

Wat (of Hoe) zal het (of zij) zijn?

Ik wil weten (of kennen), hoe (of wat) vergankelijk ik ben.”

Zeker vergeleken bij het eeuwige bestaan van de Here is het tijdelijke leven van ieder mens op aarde als gevolg van de zonde maar kort, onbeduidend en als niets.

- 6 “Zie, U hebt mijn dagen handbreedten willen geven,
en mijn levensduur (of mijn leeftijd) is als niets voor (of tegenover) U.
Zeker (of Immers), helemaal (of al(le)) leegheid (of ijdelheid/damp) is ieder
(of elk/al(le)) (recht)staand (= levend) mens.” *pauze*

Een *handbreedte* is ongeveer de gemiddelde breedte van 4 vingers naast elkaar: 7,6 centimeter.

Het Hebreeuwse woord *sela* betekent *pauze* of *rust* om ergens meer nadruk op te leggen.⁴⁰⁴ Omdat dit woord soms ook aan het einde van een psalm staat (Ps.3:9, 24:10, 46:12), is het waarschijnlijk, dat de zangers (tijdelijk) stopten, en de instrumentale muziek de laatste regel (met meer volume) herhaalde. Het woord *sela* staat nooit aan het begin van een psalm.

- 7 “Zeker (of Immers), een man gaat (of wandelt) rond in (of met) zijn gestalte.
Zeker (of Immers), tevergeefs (of ijdel/leeg) is hij rumoerig (of in beroering).⁴⁰⁵
Hij brengt bijeen (of Hij hoopt op),
en hij weet (of kent) niet, wie ze (= het) verzamelen zal
(vgl. Pred.2:18,21, Luk.12:16-21).”

⁴⁰³ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

⁴⁰⁴ De vertalers van het oude Hebreeuws naar de Griekse Septuagint in de 3^e eeuw voor Christus vertaalden het woord *sela* met *pauze*.

⁴⁰⁵ In de (Masoretische) Hebreeuwse tekst staat hier *zijn zij rumoerig (of in beroering)*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de context is voor *is hij rumoerig (of in beroering)* gekozen. In de enige Dode Zeerol met een deel van psalm 39 is dit vers verloren gegaan.

De dichter zegt in de onderstaande verzen (v.8-12), dat hij zijn vertrouwen alleen op God stelt. Hij vraagt Hem om verlossing van zijn zonden, en of Hij zijn straf wil wegnemen.

- 8** “En nu, wat (of hoe) heb ik verwacht (of Waar heb ik (begerig) naar uitgezien), Heer?
Mijn hoop [zij (= die)] is naar (of voor/van) (= op) U.”

Het was voor David (1012 – 972) heel duidelijk: alleen Jahweh kon helpen. Alleen Hij kon en kan de overtredingen vergeven, en daardoor de mogelijkheid bieden om de persoonlijke relatie met Hem herstellen. Dit zou de Here kunnen laten zien door de plaag weg te nemen.

Niet die kwaadaardige plaag was de oorzaak van de ellende, maar de zonde. Daarom noemde de auteur van dit lied dat eerst. Het kwaad laat God en mensen van elkaar vervreemden. Om dat tegen te gaan, straft Hij zijn zondige dienaren.

- 9** “Bevrijd mij (of Verlos mij/Ruk mij weg) van(uit) al mijn overtredingen!
Maak (of Stel) mij niet tot de smaad van een dwaas (of een zot).”

De voortdurende onmacht van de koning die Jahweh via de profeet Samuel had aangesteld, zou dwaze mensen de gelegenheid geven om hem te bespotten. Het aantasten van het gezag van de koning was slecht voor het welzijn van het volk, en voor de eer van Gods heilige naam. Vooral daarom wilde David, dat zijn hemelse Vader zijn overtredingen zou vergeven, en de plaag zou wegnemen (v.11).

- 10** “Ik ben (of ik was) verstomd.
Ik zal mijn mond niet opendoen (of openen),
want (of Ja,) Uzelf hebt (het) gedaan (of gemaakt).”
- 11** “Trek uw plaag van[boven/op] mij terug (of Doe uw plaag van[boven/op] mij weg)!
Van(uit) (= Door) de bestrijding van uw hand ben ik uitgeput (of ten einde/op).”
- 12^a** “Met (of Door) bestraffingen (of Met vermaningen) voor (of over/op) ongerechtigheid
hebt U een man gestraft.
- 12^b** U liet zijn aantrekkelijkheid (of dierbaarheid) verdwijnen (of smelten) (zo)als een mot.
Zeker (of Immers), leegheid (of ijdelheid/nutteloos/tevergeefs) is ieder (of elk) mens.”
pauze

De aantrekkelijkheid van een mens verdwijnt niet alleen, zoals een grauwe mot snel vergaat, maar die nachtvlinder is zelf eveneens een symbool van vergankelijkheid. Een mot kan de pracht en de kostbaarheid van kleding van mensen laten verdwijnen (Job 13:28, Jes.50:9, 51:8, vgl. Hos.5:12). Dit dubbele beeld over de vergankelijkheid toont heel duidelijk aan, hoe leeg het leven van een mens zonder God is. Buiten Hem is alles nutteloos en zinloos.

David (1012 – 972) dringt er in het slot van zijn gebed (v.13,14) op aan, of de Here naar zijn vragen wil luisteren, en zijn goede relatie met hem wil herstellen.

- 13** Luister naar mijn gebed, Jahweh,
en hoor mijn (ge)schreeuw (om hulp)!
Bij (of Naar) mijn traan (= mijn tranen) moet (of zal) U niet stil (of niet doof) zijn,
want (of Ja,/(om)dat) ik ben een vreemdeling (na)bij (of met) U;
een allochtoon (of een bijwoner/tijdelijke bewoner) (zo)als al mijn (voor)vaders
waren.

Een vreemdeling of allochtoon is van oorsprong niet afkomstig van het volk van het land waarin hij woont. Zo'n vreemdeling komt daar in eerste instantie als een gast zonder een erfelijk bezit. Koning David voelde zich evenals zijn voorvaders Abram, Izaäk en Jakob een logé op aarde (Gen.47:9, 1Kron.29:15, vgl. Gen.23:4). Vergeleken bij de eeuwige God duurt het leven van een mens op deze wereld maar erg kort. Hij verblijft er maar tijdelijk, en zolang Jahweh dat wil. Gods dienaren zullen echter op de nieuwe aarde voor eeuwig wonen. Daar zullen ze zich pas echt thuis voelen (Op.21).

14 Wend (uw boze) blik van(uit) mij af!

Ik zal opknappen (of zal een glimlach tonen),

[met/in/door] voordat ik (heen)ga (of (weg)wandel),

en ik er niet (meer) zal zijn.

De Here heeft het gebed van koning verhoord. Hoewel het niet helemaal zeker is, of het hier over de pest gaat, is vanuit de Bijbel wel bekend, dat God die plaag na Davids gebed heeft weggenomen (2Sam.24:25, 1Kron.21:26,27). De persoonlijke relatie tussen Hem en de dichter werd volledig hersteld, en Hij zegende zijn koningschap. Na een lange regeringsperiode waarin de welvaart van Gods volk sterk was toegenomen, mocht de auteur van dit lied op hoge leeftijd zijn troon aan zijn zoon Salomo (972 – 932) overdragen (1Kon.1:28-2:12).

Psalm 40: Geloofsvertrouwen bij een onzekere toekomst en dreigende gevaren.

- 1 Een psalm van David voor de dirigent.
- 2 Vol verwachting heb ik Jahweh verwacht.
Hij boog zich naar mij toe. Hij hoorde mijn hulpgeroep.
- 3 Hij liet mij opstijgen vanuit een cisterne van gebruis van water;
vanuit het modderige slijk.
Hij liet mijn voeten standhouden op een rots.
Hij heeft mijn stappen vastgemaakt.
- 4 Hij gaf mij een nieuw lied in de mond;
een lofzang voor onze God.
Velen zullen het zien, en zij zullen ontzag hebben,
en zij zullen op Jahweh vertrouwen.
- 5 Gelukkig is de kerel die op Jahweh zijn vertrouwen heeft gesteld,
en zich niet heeft gericht tot hoogmoedige mensen,
en niet is afgedwaald naar onwaarheid.
- 6 Talrijk hebt U, mijn God Jahweh, uw wonderen gemaakt,
en uw gedachten over ons.
Er is niets voor U te ordenen.
Wilde ik ze vermelden, en wilde ik ze uitspreken,
ze zijn te talrijk geworden om te tellen.
- 7 Slachtoffer en graanoffer hebt U niet begeerd.
- U hebt mijn 2 oren uitgegraven. -
Brandoffer en zondoffer hebt U niet gevraagd.
- 8 Toen heb ik gezegd: "Zie, ik ben gekomen
met een geschreven boekrol op mij."
- 9 Ik heb begeerd om uw wil te doen, mijn God.
Uw wet is middenin mijn binnenste.
- 10 Ik heb de goede boodschap van rechtvaardigheid aangekondigd in een talrijke menigte.
Zie, mijn lippen houd ik niet tegen.
Jahweh, Uzelf weet het.
- 11 Uw rechtvaardigheid heb ik niet middenin mijn hart bedekt.
Uw trouw en uw redding heb ik uitgesproken.
Ik heb uw goedgunstigheid en uw waarheid niet verborgen voor een talrijke menigte.

- 12** U bent Jahweh.
 U zal uw medelijden mij niet onthouden.
 Uw goedgunstigheid en uw waarheid zullen mij voortdurend bewaken.
- 13** Ja, ontelbare slechtheden hebben mij omgeven.
 Mijn ongerechtigheden hebben mij ingehaald,
 en ik heb ze niet kunnen overzien.
 Zij zijn talrijker geworden dan de haren van mijn hoofd,
 en mijn hart heeft mij verlaten.
- 14** Schep er genoeg in, Jahweh, om mij te bevrijden!
 Jahweh, haast U om mij te helpen!
- 15** Ze moeten te schande worden,
 en zij moeten samen schaamrood worden,
 wie mijn ziel zoeken om het te vernietigen.
 Zij moeten naar achteren gedreven worden,
 en zij moeten beschaamd worden,
 wie mijn onheil begeren.
- 16** Ze moeten verwoest worden als loon van hun schande,
 wie tegen mij zeggen: “Ha, ha!”
- 17** Ze mogen vrolijk zijn, en ze mogen blij zijn door U,
 allen die U zoeken.
 De liefhebbers van uw redding moeten voortdurend zeggen:
 “Jahweh moet worden geprezen!”
- 18** Ik echter, ben ellendig en arm.
 De Heer denkt aan mij.
 Mijn Hulp en mijn Bevrijder bent U.
 Mijn God, blijf niet achter.

In dit lied is de psalmdichter dankbaar en blij (v.2-6), en tegelijkertijd voelt hij zich erg onrustig (v.12-18). Zijn vertrouwen op God blijft echter in dit hele gedicht duidelijk doorklinken. Hoewel hij door zijn talrijke zonden een onzekere toekomst tegemoet gaat, en moedeloos lijkt te worden (v.13,14); weet hij, dat de Here aan hem denkt, en noemt hij Hem in volle overtuiging *zijn Hulp en zijn Bevrijder* (v.12,18).

Als dichter wordt koning David (1012 – 972) genoemd (v.1). Het lijkt er erg sterk op, dat hij dit lied heeft geschreven, toen hij al koning was (v.4,8,10^a,11^b). Hoewel hij Gods wetten had overtreden (v.13), lezen we nergens in psalm 40, dat hij recentelijk grote zonden had gedaan. Het wekt duidelijk de indruk, dat de grove overtreding met Batseba, en de moord op haar man Uria al enige tijd geleden is gebeurd (2Sam.11), en dat de auteur al wat ouder was (v.6,9,13). Hoogstwaarschijnlijk is dit lied een vervolg op de vorige psalm.

In de latere jaren van Davids regering had de Here om de zonden van zijn volk aan satan de ruimte gelaten om hem te verleiden (2Sam.24:1 en 1Kron.21:1). De koning van Israël had daaraan toegegeven, en hij had het volk laten tellen om te weten, hoe machtig hij was. Daarop had God de pest laten uitbreken, zodat veel mensen stierven. Toen de psalmdichter de hemelse Vader offers had gebracht, en had gebeden om het stopzetten van de plaag, had God het voortwoekeren van de pest laten ophouden (2Sam.24, 1Kron.21). Het vertrouwen in het goede bestuur van koning David had door dit alles natuurlijk forse schade opgelopen.

Psalm 40 bestaat uit vier gedeelten: vers 1, 2-6, 7-11, en 12-18. In het begin staat, wie de schrijver is (v.1). Meteen daarna geeft de psalmdichter in een loflied dankbaar aan, hoe de Here hem en mede daardoor zijn volksgenoten in het verleden heeft geholpen (v.2-6). In het volgende gedeelte (v.7-11) vertelt de schrijver, hoe zijn leven en relatie met God is. Vervolgens bidt David om de hulp van de hemelse Vader bij zijn onzekere toekomst en bij de dreigende gevaren (v.12-18). Hij schaamt zich diep voor zijn talrijke zonden in het verleden, waardoor hem de moed lijkt te ontzinken.

1 Een psalm van (of voor) David voor (of van) de dirigent.

In de volgende verzen (v.2-6) geeft de psalmdichter in een loflied dankbaar aan, hoe de Here hem en mede daardoor zijn volksgenoten in het verleden heeft geholpen.

2 Verwachtend (= Vol verwachting) heb ik Jahweh verwacht.⁴⁰⁶

Hij boog zich naar mij (toe). Hij hoorde mijn (hulp)geroep.

3 Hij liet mij opstijgen vanuit een cisterne (= grote waterput) van gebruis (van water); vanuit het modderige slijk.

Hij liet mijn voeten standhouden (of opstaan) op een rots.

Hij heeft mijn stap(pen) vastgemaakt (of gegrondvest/gefundeerd).

Een cisterne is een groot waterreservoir. Als het in de maanden oktober en november regende, werd het water voor de rest van het jaar daarin opgevangen. Sommige cisternen waren enorm groot. Daar konden gemakkelijk heel veel ofwel enkele honderden mensen in. Het wordt min of meer denkbeeldig voorgesteld, alsof de diepte van de cisterne het voorportaal van de onderwereld is.

Vanuit de duisternis van de diepte werd David door God op een hoge rots in het licht gezet. Hoge heuvels, bergen of rotsen zijn strategische plaatsen, van waaruit je de wijde omgeving goed kunt overzien. De tegenstelling tussen de duisternis van de diepte en het licht op een hoge rots is erg groot.

4 Hij gaf mij een nieuw lied in de mond;

een lof(zang) voor onze God.

Velen zullen (het) zien, en zij zullen ontzag hebben,

en zij zullen in (= op) Jahweh vertrouwen.

Koning David (1012 – 972) was ook een profeet. Hij gaf de boodschap van God in zijn psal-

⁴⁰⁶ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

men door (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30, 2Pet.1:20,21). Hoogstwaarschijnlijk kreeg de profetische koning van de Here na de pestplaaq en na het herstel van zijn relatie met Hem dit nieuwe lied.

Een nieuwe psalm trok waarschijnlijk nog meer de aandacht van mensen uit het volk dan oudere liederen, omdat dit nog onbekende gezang meestal tot stand kwam door een nieuwe openbaring van Jahweh bij de dichter.⁴⁰⁷ Een kenmerk van het werk van God is, dat zijn werk vernieuwend is (Ps.96:1^a, 103:5^b, 2Kor.4:16, Kol.3:10, Op.5:9^a, 14:3, 21:5).⁴⁰⁸

Het nieuwe loflied dat veel mensen zou stimuleren om voor de Here ontzag te hebben en op Hem te vertrouwen, staat in de volgende verzen (v.5,6). Daarin spreekt de psalmdichter vanuit zijn kennis van Israëls geschiedenis en vanuit zijn eigen levenservaring. God heeft koning David en zijn volk vaak uit hun noden gered.

- 5 Gelukkig is de kerel die (op) Jahweh zijn vertrouwen heeft gesteld,
en zich niet heeft gericht tot hoogmoedige(mense)n,
en (niet) is afgedwaald (of afgeweken/afgevallen) naar onwaarheid.
- 6 Talrijk (of Veel) hebt U, mijn God Jahweh, uw wonderen gemaakt,
en uw gedachten (of uw plannen) naar (= over) ons.
Er is niets voor U te ordenen (of te rangschikken).
Wilde ik (ze) vermelden, en wilde ik (ze) uitspreken,
ze zijn te talrijk (of te machtig) geworden om te (ver)tellen.

Hoe vaak had de Here David niet op een verbazingwekkende manier uit de handen van de ongehoorzame koning Saul (1033 – 1012) gered. Hoe vaak had zijn hemelse Vader hem tijdens de talrijke veldslagen en oorlogen niet de overwinning bezorgd. De psalmdichter was door Gods hulp uit zoveel moeilijke en bedreigende situaties gered, dat ze te veel waren geworden om te vertellen, te ordenen, of zelfs maar te tellen. Hij wilde alleen maar aangeven, dat het heel erg veel wonderen waren, en ontelbare gunsten van Jahweh. Hoogstwaarschijnlijk staan lang niet al die weldaden in de Bijbel.

De schrijver van dit lied vertelt in het volgende gedeelte (v.7-11), hoe zijn leven en relatie met God is.

- 7 Slachtoffer en graanoffer hebt U niet begeerd (of gewenst).
- U hebt mijn 2 oren uitgegraven. -
Brandoffer en zondoffer hebt U niet gevraagd.

De Here had de blijkbaar verstopte *oren* van de psalmdichter *uitgegraven* ofwel geopend. Doordat in het paradijs de zonde in de wereld is gekomen, is de communicatie tussen mensen en God verstoord (Gen.3:1-8, Rom.5:12,14). De mensen begrijpen Hem niet meer, en zijn vaak horende doof en ziende blind (Deut.29:4, Jes.6:10, 42:18-20, 43:8). Uit genade herstelt Jahweh bij veel personen die communicatie grotendeels weer (Rom.5:15-19). Dit herstel van communicatie wordt duidelijk gemaakt door dat te vergelijken met het schoonmaken van ver-

⁴⁰⁷ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12).

⁴⁰⁸ Overal waar de vernieuwing en geestelijke groei uitblijft, daar moeten alle alarmbellen rinkelen! Het is een teken van verval (vgl. 1Sam.3:1).

stopte oren. Na die grote schoonmaak begrijpen die mensen God veel beter (Jes.29:18, 35:5, 50:4,5, Mat.11:15, 13:9,43^b, Mark.4:9, Luk.8:8^b, 14:35^b).

De namen *slachtoffer* en *graanoffer* duiden het materiaal van het offer aan. Bij de termen *brandoffer* en *zondoffer* gaat het over het doel van het offer.

Een slachtoffer voor de Here was een bloedig offer waarbij een dier moest worden geslacht. Er waren meerdere soorten slachtoffers. Eén van die soorten was een brandoffer.

Een graanoffer was een eetoffer. Het werd met olijfolie gebakken of gekookt, en was voor de priesters (uitsluitend mannen) om op te eten. Een handvol meel van het eetoffer moest met wat olijfolie en wierook worden gebruikt als herinneringsoffer. Het moest worden verbrand, zodat de geur daarvan kon opstijgen voor God (Lev.2, 5:12, 6:14-18, 24:5-9).

Het brengen van een brandoffer was een heel oude gewoonte (Gen.8:20, 22:1-17). Het bestond uit een dier dat als een geschenk voor de Here helemaal werd verbrand (Ex.29:18,25, Lev.1). Elke dag moesten er voor de hemelse Vader brandoffers worden gebracht (Ex.29:42, Num.28:6,10). Daarbij hoorde ook een plantaardig eetoffer en een drankoffer (Lev.6:17^a, 24:5-9, Num.28:5,8,9).

Het zondoffer was er om de zonden te verzoenen. Het was een reinigingsoffer, dat ook dagelijks moest worden gebracht (Ex.29:36). Eén keer per jaar moest de hogepriester bloed van het zondoffer op de horens van het brandofferaltaar smeren om de zondige mensen met God en elkaar te verzoenen (Ex.30:10, Lev.4:1-5:13). De gezonde delen van het zondoffer mochten door de priesters (uitsluitend mannen) worden gegeten (Lev.7:1-7).

Al die offers van mensen heeft de Here echt niet nodig. Het is een erg dwaze gedachte of opvatting dat offers voor God noodzakelijk zouden zijn (Ps.50:9-13).

Bij veel heidenen leefde echter het idee, dat hun god dacht, zoals veel mensen dat zelf ook vaak doen. Hij zou zich niet bemoeien met het lot van de mensen. Als hij maar op tijd zijn offers kreeg, en er door middel van gebeden maar voldoende aandacht aan hem gegeven werd, dan zou de rest wel in orde komen. Dan hoefde je jezelf evenmin druk te maken over, hoe je met je medemensen omging. Bij steeds meer Israëlieten begon ook deze gedachte voet aan de grond te krijgen. Je zou Jahweh gewoon tevreden moeten stellen. Voor wat, hoort wat.

God vraagt echter niet in de eerste plaats om offers en allerlei rituelen, zoals de dienaren van de afgoden dachten (Ps.50:8-15, 51:18, Jes.1:11-15, Jer.7:21-23, Hos.6:6, Am.5:21-23, Hebr.10:6,8,9). We moeten in de eerste plaats van Hem houden, en van onze naaste als van onszelf (Deut.6:5, 7:9, 10:12, 11:1, Joz.22:5, 1Sam.15:22, Mi.6:8, Luk.10:27). Voor offers zonder liefde heeft de Here geen belangstelling (Spr.15:8, vgl. Gen.4:3-5^a). Je moet Hem niet offeren om iets van Hem (gedaan) te krijgen.

God zegt hier niet, dat offers helemaal niet belangrijk zijn (vgl. Ps.50:5,8), maar wel, dat Hij geen geschenken van mensen nodig heeft. Alles is al van Hem (Ex.19:5^b, Deut.10:14, Job 41:2^b, Ps.24:1^b, 50:9-13, 89:12, 1Kor.10:26).⁴⁰⁹ Die geschenken van mensen worden voor Hem pas belangrijk, als ze met een liefdevolle houding worden gegeven. Die goede en liefdevolle houding van mensen is voor Hem veel belangrijker dan alle offers bij elkaar.

Offers alleen waren dus niet genoeg, en daarom is de auteur van dit lied zelf gekomen met een boekrol.

⁴⁰⁹ Daarom is het goed om na een maaltijd God te (be)danken voor het eten en drinken, dat je van Hem hebt gekregen.

8 Toen (of Dan) heb ik gezegd: “Zie, ik ben gekomen
met (of in) een geschreven boekrol op (of over) mij.”⁴¹⁰

Blijkbaar had de psalmdichter een beschreven boekrol op zijn schouder gedragen. Op grond van vers 9 en de rest van deze psalm lijkt het er sterk op, dat in die rol (de) wetten van de Here stonden. Door het dragen van die wetten wilde koning David (1012 – 972) aangeven, dat hij zich met Gods voorschriften verbonden voelde, en zich daaraan wilde houden. Het is heel goed mogelijk, dat dit bij een plechtige gelegenheid is gebeurd, zoals het aanvaarden van zijn regering als koning van Israël (Deut.17:18-20, 2Kon.11:12, 2Kron.23:11, vgl. 1Sam.10:25). Door dat dragen van zo’n boekrol gaf de nieuwe koning aan, dat hij zich niet zou gedragen als een vorst van de andere volken, maar dat hij zich ondergeschikt achtte aan Gods wetten en voorschriften. Tijdens en door zijn regering wilde hij Jahweh en zijn volk dienen, en niet als een oosters despoot heersen.

9 Ik heb begeerd (of gewenst) om uw wil te doen, mijn God.
Uw wet is middenin mijn binnenste.

Deze verzen (v.7-9) werden eeuwen later, hoogstwaarschijnlijk door de apostel Paulus, als een motief gebruikt in de brief aan de Hebreëen ofwel de Joden die Christen waren geworden (Hebr.10:5-7).⁴¹¹ Zoals koning David ernaar streefde om Gods wet in zijn binnenste vast te houden en na te leven, heeft zijn nakomeling Jezus Christus dat volledig gedaan.

Alleen het uiterlijk volbrengen van Gods wetten uit plichtsbesef, angst of ontzag, zoals bijvoorbeeld het op tijd brengen van alle noodzakelijk voorgeschreven offers, is niet voldoende. Zijn wet en wil moeten middenin ons binnenste zijn, zodat we zijn wetten willen doen, omdat we van Hem houden (vgl. Jer.31:33). De Here wil via een persoonlijke liefdesrelatie doordringen tot het hart: de kern van ieder mens. Zo wil Hij bij elk mens op de eerste plaats staan (Mat.19:16-26).

In de volgende 2 verzen noemt David dan ook Gods rechtvaardigheid en zijn trouwe liefde.

10 Ik heb (de goede boodschap van) rechtvaardigheid aangekondigd
in een talrijke menigte (of gemeenschap).⁴¹²

Zie, mijn lippen houd ik niet tegen.

Jahweh, Uzelf weet (het).⁴¹³

⁴¹⁰ Het tweede gedeelte van vers 8 kan ook worden vertaald als *in een boekrol is geschreven over (of op) mij*. Hoewel deze vertaling door de schrijvers van de Griekse handschriften is gekozen, past dit veel minder goed in het tekstverband van psalm 40. De komst van de dichter wordt dan wat overbodig. Bovendien betekende, dat er over David (1012 – 972) zou zijn geschreven, niet, dat hij een goed voorbeeld was van iemand die zich altijd trouw aan Gods wetten had gehouden, zoals het volgende vers in dat geval dan min of meer suggereert.

Zie ook Ridderbos N.H., *Korte Verklaring, De Psalmen*, deel 1, Kampen, 1962, pag. 438.

Iemand die zich wel aan Gods wetten had gehouden, was de Here Jezus, die geboren was uit het nageslacht van David. Daarom kon de door de Heilige Geest aangestuurde schrijver van het bijbelboek Hebreëen (10:7) de alternatieve vertaling van psalm 40:8^b wel overnemen uit de Griekse Septuagint, en vervolgens toepassen op Gods Zoon: Jezus Christus (= Gezalfde). Over Hem is in de boekrol geschreven, en zijn komst naar de aarde om de mensen te redden is in de Bijbel op meerdere plaatsen voorspeld.

⁴¹¹ Een motief is de kleinste concrete eenheid binnen een verhaal. Zo heb je bijvoorbeeld het motief van Immanuël, het Lam, het kruis en de pottenbakker, enz., enz.

⁴¹² Het Hebreeuwse woord dat voor *aangekondigd* wordt gebruikt, houdt in, dat het meestal over een goede boodschap gaat.

⁴¹³ In de Hebreeuwse tekst staat hier *Uzelf hebt (het) geweten*. Op grond van de Griekse handschriften (en de Vulgaat), en om logische redenen is voor de weergave *Uzelf weet (het)* gekozen. Wat God vroeger wist, dat weet Hij nu nog steeds.

11 Uw rechtvaardigheid heb ik niet middenin mijn hart bedekt (of verborgen).

Uw trouw (of Uw waarheid) en uw redding heb ik uitgesproken.

Ik heb uw goedgunstigheid en uw waarheid (of uw trouw)
niet verborgen (of verbloemd) voor een talrijke menigte (of gemeenschap).

Onder andere door het maken van zijn psalmen en het laten uitvoeren daarvan heeft de profetische dichter Gods rechtvaardigheid en zijn trouwe liefde niet voor zichzelf verborgen gehouden. Integendeel, hij heeft het (= die goede boodschap) juist bekend gemaakt voor een talrijke menigte: voor heel zijn volk en alle andere mensen die erover horen of lezen.

David (1012 – 972) bidt in de onderstaande verzen (v.12-18) om de hulp van de Here bij zijn onzekere toekomst en bij de dreigende gevaren. Deze vervelende en ellendige situatie is ontstaan door zijn talrijke zonden in het verleden. Voor die talrijke slechtheden schaamt hij zich zo diep, dat hem de moed lijkt te ontzinken.

12 U bent Jahweh.

U zal uw medelijden [van(uit)] mij niet onthouden (of voor mij niet opsluiten).

Uw goedgunstigheid en uw waarheid (of uw trouw)
zullen mij voortdurend bewaken (of bewaren/beschermen).

13 Ja, ontelbare slechtheden (of rampen) hebben mij omgeven.

Mijn ongerechtigheden hebben mij ingehaald (of mij bereikt),
en ik heb (ze) niet kunnen (over)zien.

Zij zijn talrijker geworden dan de haren van mijn hoofd,
en mijn hart heeft mij verlaten.

Koning David heeft in zijn leven erg veel grove zonden gedaan. Om van de gevaarlijke aanvallen van de meeste buurvolken af te zijn, liet hij veel Ammonieten op beestachtige manier vermoorden (2Sam.12:26-31, 1Kron.20:1-3). Van de Moabieten liet hij $\frac{2}{3}$ deel van de mannen ombrengen (2Sam.8:2, vgl. 1Kon.11:15,16), en bij de Edomieten doodde hij alle mannen, behalve Hadad en nog een paar van zijn volksgenoten. Samen vluchtten die naar Egypte (1Kon.11:15-17). In dit alles ging koning David veel te ver. Dat had de Here hem ook niet opgedragen. Het was de (belangrijkste) reden, waarom hij voor God geen tempel mocht bouwen (1Kron.17:1-4, 22:6-8, 28:3).

Afgezien van zijn overspel met Batseba en het laten vermoorden van haar man Uria, had de psalmdichter zowel als vader en als koning lang niet altijd even verstandig en rechtvaardig gehandeld (2Sam.13-15, 16:15-22, 18). Zo hadden bijvoorbeeld zijn zonen Amnon en Absalom de doodstraf verdiend (Lev.18:6,9,29 20:17 en Gen.9:6, Num.35:30-33, enz.). De koning voerde de wetten van God niet uit, terwijl Amnon en Absalom geen enkel berouw toonden over hun slechte daden (2Sam.13 en 14).

In de latere jaren van Davids regering had de koning het volk Israël laten tellen om te weten, hoe machtig hij was (2Sam.24:1-10, 1Kron.21:1-8).

De psalmdichter zag zijn *ontelbare slechtheden* en *ongerechtigheden*. Hij kon ze niet overzien, want waren zo talrijk. Bij wijze van spreken *had zijn hart hem verlaten*. Dat betekent, dat hij er moedeloos van werd. Hij kon alleen op Gods genade hopen en vertrouwen (v.12).

Niet alleen zijn vele zonden maakten hem moedeloos. Ook de gevolgen van zijn slechtheden veroorzaakten bij hem veel onrust. Davids vijanden misbruikten zijn schandalige ongerech-

tigheden natuurlijk om zijn gezag als koning onderuit te halen: “Moet zo’n moordenaar en stiekeme echtbreker over het volk van God regeren? Laat hij eerst in zijn eigen gezin maar orde op zaken stellen!”

Het waren echter niet in de eerste plaats mensen, die David (1012 – 972) als koning hadden aangesteld, maar de Here. Als na oprecht berouw en Gods straffen over de zware zonden de relatie tussen de grote zondaar en Hem is hersteld, dan is die ook helemaal hersteld, en niet voor een deel. Dan bepaalt alleen Jahweh, of David koning mag blijven of niet. De berouwvolle zondaar mocht aanblijven in zijn functie, en koning Saul (1033 – 1012), die in zijn zonden volhardde, en zich niet echt bekeerde, mocht dat niet.

In zijn onrust en moedeloosheid om zijn zonden en de gevolgen daarvan bad David in de volgende verzen (v.14-18) om Gods hulp en bescherming voor zichzelf en zijn medestanders.

14 Schep er genoeg in, Jahweh, om mij te bevrijden!

Jahweh, haast U om mij te helpen!

15 Ze moeten (of zullen) te schande worden,

en zij moeten (of zullen) samen schaamrood worden,

wie mijn ziel (= mijn leven) zoeken (of verlangen/(op)eisen) om het te vernietigen.

Zij moeten (of zullen) naar achteren gedreven worden (of naar achteren terugdeinzen),

en zij moeten (of zullen) beschaamd (of vernederd) worden,

wie mijn onheil begeren (of verlangen/wensen).

16 Ze moeten (of zullen) verwoest worden

naar (of over/op) (= als) loon (of gevolg) van hun schande,

wie tegen (of naar/van) mij zeggen: “Ha, ha!”

17 Ze mogen (of zullen) vrolijk (of ingenomen) zijn,

en ze mogen (of zullen) blij zijn door (of met) U,

allen die U zoeken (of verlangen/(op)eisen).

De liefhebbers van uw redding moeten (of zullen) voortdurend zeggen:

“Jahweh moet (of zal) worden geprezen!”

Doordat David wist, dat de Here hem al zijn zonden had vergeven (2Sam.12:24,25, 24:25, 1Kron.21:26,27, Ps.32:5), was hij er zeker van, dat hij hoorde bij de groep mensen die Hem zoeken. Deze groep mensen wilde God dienen, en bleef (mede) daarom de koning steunen. Daartegenover staan de vijanden van de auteur. Zij respecteerden daarmee niet de keuze van Jahweh, want Hij wilde, dat de profetische psalmdichter koning van Israël bleef. Davids gebed stemde dus overeen met die duidelijke keuze van zijn trouwe God en hemelse Vader.

18 En ik (= Ik echter,) ben ellendig (of vernederd) en arm(lastig).

De Heer denkt aan (of voor) mij.

Mijn Hulp en mijn Bevrijder (of mijn Verlosser) bent U.

Mijn God, blijf niet achter (of stel niet uit) (vgl. v.14-18 met Ps.70:2-6).⁴¹⁴

Met dit prachtige en indringende vers eindigt het gebed van de psalmdichter. Het is een be-

⁴¹⁴ Zie voor een goede vergelijking tussen Ps.40:1,14-18 en Ps.70:1,2-6 de uitleg bij Psalm 70.

knopte samenvatting van dit hele lied. Hoewel de koning zich ellendig en arm voelde, wist hij als profeet (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30, 2Pet.1:20,21), dat zijn hemelse Vader aan hem dacht. *Hij was zijn Hulp, zijn Bevrijder en Verlosser*. David (1012 – 972) vroeg aan God, of Hij in de nabije toekomst met zijn hulp niet achter zou blijven. Omdat in dit laatste vers duidelijk de nadruk valt op het verzoek van de koning om hulp vanuit zijn ellendige situatie, past deze samenvatting als sluitstuk heel mooi binnen het laatste gedeelte (v.12-18) van psalm 40.

De Here heeft het gebed van koning verhoord. Hoewel het niet helemaal zeker is, of het hier over de periode na de pestepidemie gaat, is vanuit de Bijbel wel bekend, dat Hij die plaag na het gebed van David heeft weggenomen (2Sam.24:25, 1Kron.21:26,27). De persoonlijke relatie tussen God en de psalmdichter was daarmee ook volledig hersteld, en Hij zegende zijn koningschap. Na een langdurige regeringsperiode waarin de welvaart van het volk Israël sterk was toegenomen, mocht de auteur van dit lied op hoge leeftijd zijn troon aan zijn zoon Salomo (972 – 932) overdragen (1Kon.1:28-2:12).

Psalm 41: Gebed om Gods hulp bij ziekte.

- 1 Een psalm van David voor de dirigent.
- 2 Gelukkig is hij die inzicht heeft bij een arme man.
Op een onheilsdag zal Jahweh hem laten ontsnappen.
- 3 Jahweh zal hem bewaken,
en Hij zal hem laten opleven.
Hij zal erg gelukkig zijn op de aarde,
en U zal hem niet overgeven aan het verlangen van zijn vijanden.
- 4 Jahweh zal hem ondersteunen op een ziekbed.
Heel zijn bed hebt U tijdens zijn ziekte omgekeerd.
- 5 Ikzelf heb gezegd: “Jahweh, wees mij genadig!
Genees mijn ziel, want tegen U heb ik gezondigd!”
- 6 Mijn vijanden spreken kwaad over mij:
“Wanneer zal hij sterven, en is zijn naam vergaan?”
- 7 Als hij is binnengekomen om mij zien, spreekt hij leugenachtig.
Zijn hart verzamelt ongerechtigheid.
Gaat hij naar buiten, dan spreekt hij daarover.
- 8 Al mijn haters fluisteren samen over mij.
Zij bedenken slechtheid tegen mij:
- 9 “Een schandelijke zaak is door hem uitgestort,
waardoor hij is gaan liggen.
Hij zal niet meer opstaan.”
- 10 Zelfs een voor mij vredige man, op wie ik heb vertrouwd;
die mijn brood at, heeft mij bedrogen.
- 11 U echter Jahweh, wees mij genadig, en laat mij opstaan!
Ik wil het aan hen uitbetalen.
- 12 Hierdoor heb ik geweten,
dat U genoeg in mij hebt gehad,
want mijn vijand zal niet over mij juichen.
- 13 Ik echter, in mijn integerheid hebt U mij vastgehouden.
U plaatste mij voor eeuwig voor uw gezicht.
- 14 Gezegend is Jahweh, de God van Israël,

van eeuwigheid en tot eeuwigheid.

Amen, ja, amen.

Dit gedicht is een gebed dat begint met een lofzang over God (v.2-4). Toch blijkt in deze psalm, dat de maker ervan ziek is, en zich erg onrustig voelt. Zijn vijandig misbruiken zijn zonden en ziekte om over hem te roddelen. Daarover klaagt hij bij de Here tijdens zijn gesprek met Hem (v.5-10). Op grond van Gods beloften in het verleden en zijn antwoord tijdens het gebed, weet de schrijver van psalm 41, dat zijn hemelse Vader hem zal helpen en ondersteunen (v.2-4, en v.12,13).

Als dichter wordt koning David (1012 – 972) genoemd (v.1). Hoewel hij had gezondigd (v.5), weten we, dat tijdens het schrijven van dit lied door Gods genade zijn relatie met Hem in orde is (v.12,13^a). Hij klaagt bij Jahweh vooral over zijn vijanden (v.6-10). Gedurende dat gesprek tussen de profetische auteur en God zegt Hij zelfs (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30),⁴¹⁵ dat Davids koningshuis voor eeuwig zal blijven bestaan (v.13^b)! Vooral daarom wil en moet hij als koning van het volk van de Here zijn vijanden berechten voor hun verkeerde daden, als hij weer beter is (v.11).

Wanneer deze psalm is ontstaan, is niet met zekerheid te zeggen. Wel weten we, dat David al koning was (vgl. v.2^a,6,13), want als hij niet meer ziek zou zijn, dan wilde hij zijn vijanden hard aanpakken. Ook daarom vroeg hij aan God om volledige genezing (v.11). Wanneer hij die harde aanpak niet vanuit zijn functie als koning had willen uitvoeren, dan had Jahweh hem daarop nooit een positief antwoord gegeven. De Here wilde echter, dat David koning was en bleef, terwijl zijn vijanden zich juist daar tegen verzetten (v.6). Die vijanden hoopten, dat door de dood of door het afzetten van de koning hun macht en invloed zouden toenemen.

Over de tegenstanders van de dichter wordt in psalm 41 zowel in het meervoud (v.6,8,11^b) als in het enkelvoud (v.7,10) gesproken. Blijkbaar gaat het over een groep mensen waarover iemand de leiding had.⁴¹⁶ Na zijn lofzang begon David meteen te klagen over zijn zonden als de hoofdoorzaak van zijn ziekte en verzwakte positie als koning (v.5), terwijl zijn relatie met God goed was (v.12,13^a). Evenals bij de vorige psalm lezen we nergens, dat hij recentelijk grove zonden had gedaan. Het is daarom het meest waarschijnlijk, dat dit lied na de pestplag is ontstaan, toen de koning al wat ouder was geworden. Zeker is dit echter niet. Wel valt op, dat deze psalm aan het eind staat van het 1^e boek van de Psalmen (Ps.1-41), waarbij die liederen (vrijwel) allemaal door koning David zijn gemaakt.⁴¹⁷ Het afsluiten van deze reeks gezangen met een psalm uit het einde van het leven van de dichter ervan, ligt wel voor de hand.

Psalm 41 bestaat uit vier gedeelten: vers 1, 2-4, 5-11 en 12-14. In het begin van dit dichtwerk staat, wie de schrijver is (v.1). Daarna spreekt koning David in de inleiding van zijn gesprek met Jahweh (v.2-4) zijn vertrouwen in Hem uit. Daarbij is zijn blik vooral gericht op zijn ervaring met Gods weldaden in het verleden en op zijn beloften. Plotseling slaat de stemming in

⁴¹⁵ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). David gaf als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21).

⁴¹⁶ Sommige uitleggers komen daarom tot de conclusie dat het de opstand was, waarbij Davids zoon Absalom de leiding had. Toch is dit niet erg waarschijnlijk, want de koning wilde al zijn vijanden hard aanpakken, terwijl hij Absalom veel te veel zijn gang liet gaan. Al voor de opstand hadden zijn zonen Amnon en Absalom de doodstraf verdiend (Lev.18:6,9,29 20:17 en Gen.9:6, Num.35:30-33, enz.). De koning voerde de wetten van God niet uit, terwijl Amnon en Absalom geen enkel berouw toonden over hun slechte daden (2Sam.13 en 14). Toen zijn generaal Joab Absalom doodde tijdens de strijd, nam David hem dit zeer kwalijk, en brak (bij wijze van spreken) zijn hart van verdriet (2Sam.18:5-16,32,33 19:1-7).

⁴¹⁷ Alleen bij Psalm 1 is dat niet helemaal zeker.

het volgende gedeelte (v.5-11) helemaal om. Op grond van de beloften van de Here klaagt de auteur bij zijn hemelse Vader over zijn zonden en de ellendige situatie waarin hij zich bevindt. Terwijl hij ziek is, hebben zijn (huichelachtige) vijanden zijn ondergang op het oog. In het laatste gedeelte van zijn gebed (v.12-14) blijkt, dat God aan David (1012 – 972) antwoord heeft gegeven. Door dit antwoord en zijn beloften uit het verleden weet hij, dat Hij hem zal helpen, en dat in de toekomst zijn koningshuis voor eeuwig zal blijven bestaan. Daarom looft hij Jahweh uit dankbaarheid.

1 Een psalm van (of voor) David voor (of van) de dirigent.

De dichter spreekt in het begin van zijn gesprek met de Here (v.2-4) zijn vertrouwen in Hem uit. Hij looft Hem, omdat Hij zijn dienaren beschermt en gelukkig maakt. Daarbij is Davids blik vooral gericht op zijn ervaring met Gods weldaden in het verleden en op zijn beloften. Dit lovende begin van het gesprek met Jahweh is ook een bemoediging voor de mensen die de koning trouw blijven steunen tijdens zijn ziekte.

2 Gelukkig is hij die inzicht heeft (of voorzichtig is) bij (of naar/tegen) een arme
(of een zwakke) (man).

In (= Op) een onheilsdag zal Jahweh ⁴¹⁸ hem laten ontsnappen (of hem bevrijden).

3 Jahweh zal hem bewaken (of behoeden/bewaren/beschermen),
en Hij zal hem laten (op/her)leven.

Hij zal erg gelukkig (gemaakt) zijn in (= op) de aarde (of in het land),

en U zal hem niet (over)geven in (of door) de ziel (= aan het verlangen) van zijn
vijanden.

4 Jahweh zal hem (onder)steunen op (of boven) een ziekbed
(of een rustbank van ziekte (of van wegwijnen)).

Heel zijn bed (of zijn rustplaats) hebt U in (of met) (= tijdens) zijn ziekte omgekeerd
(of veranderd).

Over hoe God een patiënt in zijn pijn en zijn lijden ondersteunt, geeft David in de volgende zinsregel een voorbeeld van wat hijzelf hoogstwaarschijnlijk in het recente verleden heeft meegemaakt. Blijkbaar is er een ommekeer in de kwaal van de koning gekomen, zodat zijn ziekbed veranderde in een plaats van herstel.⁴¹⁹

In deze verzen (v.2-4) wordt een verstandig iemand niet alleen geprezen met zijn geluk, maar impliciet worden de onverstandige mensen ook gewaarschuwd (vgl. Mat.5:7, Luk.11:46-52, Jak.2:13, 1Joh.2:10,11). Wie niet van zijn medemens houdt, kan evenmin van de Here houden (1Joh.3:10, 4:20,21). Wie van de Hemelse Vader houdt, zorgt dus als zijn dienaar ook goed voor zijn medemens, en zal door Hem worden beloond.

⁴¹⁸ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: "Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd."

⁴¹⁹ Nergens lezen we in de Bijbel, dat God zelf (misschien via andere mensen) Davids matras heeft uitgeklopt en omgekeerd, zoals een paar uitleggers aangeven. Dat de dienaren van de koning goed voor hem zorgden tijdens zijn ziekte, zou de toehoorders of lezers van deze psalm niet hebben verbaasd en overtuigd als een opvallend treffend voorbeeld van Gods ondersteuning. Een ommekeer in de ziekte, waarbij de huidige medische kennis en wetenschap nog ontbrak, was in die tijd veel meer een bewijs van de bijstand en hulp van de Here. Als je toen ziek werd, had je nog een grote kans dat dit nare proces het begin van het einde was.

Plotseling slaat de stemming van dit lied in het volgende gedeelte (v.5-11) helemaal om. Op grond van de beloften die Jahweh in het verleden heeft gedaan, klaagt koning David bij God over zijn zonden en de ellendige situatie waarin hij zich bevindt. Terwijl hij ziek is, hebben zijn (huichelachtige) vijanden zijn ondergang op het oog.

5 Ikzelf heb gezegd: “Jahweh, wees mij genadig!

Genees mij(n) ziel), want tegen (of naar/voor) U heb ik gezondigd!”

David ziet zijn zonden in het verleden, als de oorzaak van zijn ellende. Daarom noemt hij die het eerst. Hoewel hij weet, dat hij de straf van de Here heeft verdiend, heeft hij tegenover zijn vijanden het gelijk aan zijn kant.

6 Mijn vijanden spreken (of zeggen) kwaad (of slecht) van (of voor) (= over) mij:

“Wanneer zal hij sterven, en is zijn naam vergaan (of verloren (of te gronde) gegaan)?”

De tegenstanders van de koning hoopten, dat hij spoedig zou sterven, want ze verwachtten, dat dan hun macht en mogelijkheden zouden toenemen.

7 Als hij is (binnen)gekomen om mij zien, spreekt (of belooft) hij leugenachtig (of vals).

Zijn hart verzamelt ongerechtigheid [voor (of naar) zich].

Gaat hij [weg] (of Trekt hij [weg]) naar (of van) buiten, (dan) spreekt (of belooft) hij
(daarover).

Blijkbaar kwam een huichelachtige tegenstander bij David op bezoek om op een slinkse manier te informeren naar zijn omstandigheden. Alles wat hij op die manier te horen kreeg, misbruikte hij kennelijk om daarover bij andere mensen te roddelen. Zo wilde hij natuurlijk de aanhangers van de koning ontmoedigen en tot ontrouw bewegen, en Davids tegenstanders een hart onder de riem steken en aanmoedigen.

Het kwaadaardige geklets verspreidde zich blijkbaar als een lopend vuurtje.

8 Al mijn haters fluisteren samen (of eensgezind) over (of boven) mij.

Zij (be)denken (of plannen) [over (of boven) mij] slechtheid (of onheil) tegen
(of van/voor) mij:

9 “Een schandelijke (of nietswaardige) zaak (of woord) is door (of in/met) hem
uitgestort (of uitgegoten/vast gevestigd),

[en] waardoor hij is gaan liggen.

Hij zal niet meer (of weer) opstaan (of niet toevoegen om op te staan).”

Bij veel mensen bestond het idee dat iedereen die volgens Gods geboden leeft, automatisch gezegend wordt, en dat het met iemand die zwaar zondigt, altijd verkeerd afloopt in dit leven. Als de koning zo ziek is, dan was er vast iets grondigs mis in zijn leven, want Jahweh heeft hem in de steek gelaten. Kortom, het kwaad wordt altijd gestraft (Lev.26, Deut.28, Joz.1:7-9, 1Kron.22:12^b,13, Job 4:8-11, 22:4-10, Ps.1, 34:22,23).

Davids vijanden zagen in zijn ziekte een goede gelegenheid om over hem te roddelen. Al zijn zonden werden op een negatieve manier besproken en uitvergroot.⁴²⁰ Met zo'n slechte koning

⁴²⁰ Roddelen is onwaarheden of (halve) waarheden over iemand vertellen met verkeerde bedoelingen. Het kenmerk van roddelen is, dat het alleen maar afbreekt. Spreken over de zonden om iemand te waarschuwen tegen zijn eigen misstappen, of tegen de kwade bedoelingen van een ander persoon kan juist heel positief zijn.

moest het wel verkeerd aflopen: “Zie je wel, *hij zal niet meer opstaan*. Voor hem is geen herstel meer mogelijk.” Met deze kwaadsprekerij probeerden ze de positie van de dichter (verder) onderuit te halen, en andere mensen tegen hem op te zetten. De aanhangers van de koning zouden voor een verloren zaak strijden, want God zou hem om zijn grove zonden niet meer helpen. Zo was het toch ook met koning Saul (1033 – 1012) gegaan.

Omdat koning Saul echter geen berouw toonde, en structureel door bleef gaan met zijn zonden, wilde God het koningschap van hem en zijn nageslacht afnemen. Doordat de ongehoorzame koning zich daarop zelfs tegen Hem ging verzetten, liep het heel verkeerd met hem af. De relatie tussen de Here en David (1012 – 972) daarentegen werd weer hersteld, en was tijdens het ontstaan van deze psalm zelfs goed. Zo mocht hij als een profeet van God dit lied schrijven (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30).

Dat het kwaad wordt vergolden, en het goede wordt beloond, is niet een automatisch proces, maar het werk van Jahweh. Hoewel Hij het kwaad straft en berecht, doet Hij dat op zijn tijd en op zijn manier. Het is niet zo, dat iemand die het slecht heeft, en de aardse zegeningen (tijdelijk) moet missen, altijd kwaadaardig is, of zwaar heeft gezondigd.⁴²¹ Herhaaldelijk komt God via zijn profeten op voor de zwakken in de samenleving (Ex.22:21-27, Deut.14:29, 24:17-22, Ps.146:9, Jes.1:17,23, Jer.7:4-7, Zach.7:10, Mal.3:5^b, Luk.3:11, enz.). Ook de Here Jezus waarschuwde eeuwen later heel expliciet tegen deze verkeerde en liefdeloze gedachtegang (Luk.13:1-5, 16:19-26, Joh.9:1-3).

- 10** Zelfs (of Ook) een voor mij vredige man, die in hem (= op wie) ik heb vertrouwd;
een eter van mijn brood (= die mijn brood at),
heeft tegen (of over/op/boven) mij een hiel groot gemaakt
(= heeft tegen mij een hiel (op)gelicht (of opgeheven)/heeft mij bedrogen).

Het gaat hier over een man die een goede relatie met de psalmdichter leek te hebben, maar hem uiteindelijk bedriegt. Als het erop aan komt, kiest hij de kant van Davids vijanden. Met zo'n man vergeleek eeuwen later Jezus Christus zijn discipel Judas (Joh.13:18).⁴²²

In die tijd speelde het samen eten een veel grotere rol dan tegenwoordig. Daarmee drukte men een verbond, en/of een gemeenschap en een vriendschap met elkaar uit (Gen.26:30, 29:22, 31:46,54, 43:32, Ex.16:12, 2Sam.3:20,21, 9:7, enz.).

- 11** En U (= U echter) Jahweh, wees mij genadig, en laat mij opstaan!
Ik wil (het) aan (of voor) hen (uit)betalen (of vergelden/vergoeden/goed maken)
(of Ik wil (het) hen betaald zetten).

⁴²¹ Deze liberale en kille houding is eveneens terug te vinden in de verschillende vormen van de welvaartstheologie. Als je God trouw dient, dan gaat alles in je leven voor de wind. Zo dachten de heidenen ook over hun afgoden. Vandaag is dit nog steeds in allerlei religies terug te vinden. In het bijbelboek Job bijvoorbeeld gaat de Here dwars tegen deze liefdeloze opvatting in.

⁴²² Gods Zoon gebruikte het tweede deel van vers 10 van psalm 41 als een motief om iets aan zijn discipelen op een kernachtige manier duidelijk te maken. Mede omdat dit geen Messiaanse psalm is, betekent dit niet de (enige) vervulling van vers 10^b, zoals de vaak gekozen vertaling van Joh.13:18 suggereert, maar dat de Bijbel (van die tijd) hiermee in een duidelijk voorbeeld kon (en nog steeds kan) voorzien. Dit blijkt des te meer, doordat de Here Jezus opvallend genoeg, het eerste deel van de zin uit dit vers: *Zelfs een voor mij vredige man, die ik heb vertrouwd*, ... niet citeerde. Natuurlijk heeft Hij die de harten van mensen kende en doorzag, Judas nooit vertrouwd. Als vers 10 bij het verraad van Judas zou zijn vervuld, dan blijft het begin van dit vers één groot raadsel! (Een motief is de kleinste concrete eenheid binnen een verhaal. Zo heb je bijvoorbeeld het motief van Immanuël, het Lam, het kruis en de pottenbakker, enz., enz.)

Davids voornemen om zijn vijanden voor hun slechte daden te laten boeten schijnt in strijd te zijn met zijn vroegere daden (1Sam.24, 26, Ps.7:5^b) en met Gods wil (Spr.20:22, Mat.5:39-44, Luk.6:27-35, Rom.12:14,17-21 en Deut.32:35).

Het is echter geen persoonlijke wraak waarover de psalmdichter het hier heeft. Zijn tegenstanders verzetten zich tegen zijn koningschap, terwijl de Here hem in die functie wilde houden. Hij had aan hem zelfs een eeuwig koningshuis beloofd (2Sam.7:11^b,16, vgl. v.13^b). De vijanden van David (1012 – 972) gingen met hun verzet rechtstreeks tegen de wil van God in. Zij waren niet in de eerste plaats de vijanden van de schrijver van dit lied, maar de tegenstanders van Jahweh. Daarom had de koning van Israël in dienst van zijn hemelse Vader niet alleen het recht, maar zelfs ook de plicht om deze mensen hard aan te pakken.

In het laatste gedeelte van zijn gebed (v.12-14) blijkt, dat de Here aan David antwoord heeft gegeven. Door dit antwoord en de beloften uit het verleden weet de auteur, dat God hem zal helpen, en dat in de toekomst zijn koningshuis voor eeuwig zal blijven bestaan. Daarom looft hij Hem uit dankbaarheid.

- 12** Door (of In) dit (= Hierdoor) heb ik geweten (of gekend),
 dat U genoeg (of plezier) in mij hebt gehad,
 want (of Ja,) mijn vijand zal niet over (of boven/op) mij juichen
 (of want mijn vijand juicht niet over mij).⁴²³

Zowel in de tijd dat de dichter dit gedicht maakte, als in de toekomstige tijd zouden Davids vijanden niet over hem juichen. Blijkbaar had God dit tegen de profetische koning gezegd.

- 13** En ik (= Ik echter), in (of met/door) mijn integerheid (of mijn onschuld/eenvoud) hebt
 U [in] mij vastgehouden (of ondersteund/gegrepen).
 U plaatste (of zette) mij voor (of van/naar) eeuwig voor (of van/naar) uw gezicht.

Iemand die staat voor het gezicht van God, heeft het grote voorrecht om zijn dienaar te mogen zijn (vgl. Num.16:9, Deut.18:6-8^a, 1Kon.17:1, 18:15, 2Kon.3:14, 5:16, Dan.1:4,5).

David (1012 – 972) wist, dat zijn koningshuis voor altijd zou blijven bestaan, want dat had God hem beloofd (2Sam.7:11^b,16). Dit betekent, dat uit hem de Here Jezus zou voortkomen. Koning Jezus zou en zal eeuwig regeren. Om die belofte heeft de auteur van psalm 41 Jahweh uit de grond van zijn hart bedankt (2Sam.7:18-29).

- 14** Gezegend is Jahweh, de God van Israël,
 van(uit) [de] eeuwig(heid) en tot [de] eeuwig(heid).
 Amen en (= , ja,) amen (= Wis en waarachtig/Zeker weten).

De God van Israël, die er al eeuwig is geweest, en er tot in eeuwigheid zal zijn, wordt gezegend en geprezen.

Het woord *Amen* betekent *waarheid* en/of *zekerheid*. Het is een erkenning en bevestiging van alles wat aan dat woord vooraf gaat (vgl. Num.5:22, Deut.27:15-26, 1Kon.1:36, 1Kron.16:36,

⁴²³ In de Hebreeuwse taal van die tijd was tussen de onvoltooid tegenwoordige tijd van een werkwoord (b.v. hij juicht) en de onvoltooid toekomstige tijd (b.v. hij zal juichen) geen verschil! Op grond van de Griekse handschriften (en de Vulgaat) is bij vers 12 voor de toekomstige tijd gekozen. Vanuit het tekstverband bezien, kunnen beide mogelijkheden (tegelijkertijd) de oorspronkelijke bedoeling van de psalmdichter zijn.

In de Dode Zee-rollen is psalm 41 helaas volledig verloren gegaan.
 (Let op! (Tegenwoordige) actieve deelwoorden (b.v. hij is juichende) worden vaak ook als onvoltooid tegenwoordige tijd (b.v. hij juicht) vertaald, maar daarbij is de toekomstige tijd (meestal) niet van toepassing.)

Neh.5:13). In dit vers is het zelfs een dubbele bevestiging. Met het slot van dit lied eindigt eveneens het 1^e boek van de Psalmen (Ps.1-41). Waarschijnlijk is dat eerst een apart gebundelde verzameling met gezangen van David geweest.

De Here zegende Davids koningschap, en na een lange regering mocht hij in hoge ouderdom zijn troon aan zijn zoon Salomo (972 – 932) overdragen (1Kon.1:28-2:12). Ook is zijn koningshuis niet vervangen door een andere wettige dynastie. Uit zijn nageslacht is Jezus Christus geboren. Deze gezalfde Jezus is na zijn lijden en sterven voor eeuwig koning geworden. Hij heeft nu en voor altijd alle macht in hemel en op aarde (Mat.28:18, Luk.3:23-38, vgl. Dan.7:13,14).

2. Het tweede boek.

Psalm 42 en 43: Heimwee naar God.

- 42** **1** Een leerdicht voor de dirigent voor zonen van Korach.
- 2** Zoals een hert snakt naar waterbeken,
zo snakt mijn ziel naar U, God.
- 3** Mijn ziel is dorstig geweest naar God; naar de levende God.
Wanneer zal ik komen, en verschijnen voor God?
- 4** Mijn tranen zijn voor mij als brood geweest, overdag en 's nachts,
doordat ze de hele dag tegen mij zeggen: "Waar is jouw God?"
- 5** Hieraan denk ik, en ik stel mezelf voor,
dat ik zal meegaan in de stoet.
Ik zal met hen optrekken naar Gods huis met een jubelende en dankende stem;
een feestvierende menigte.
- 6** Wat buig jij je neer, mijn ziel,
en wat ben jij onrustig over mij?
Wacht op God, want ik zal Hem weer bedanken!
Hij is de volkomen redding van mij en mijn God.
- 7** Mijn ziel buigt zich neer over mij.
Daarom denk ik aan U
vanuit het land van de Jordaan en de hoogten van de Hermon;
vanuit het laaggebergte.
- 8** Een waterdiepte roept naar een waterdiepte;
naar een geluid van uw waterstromen.
Al uw golfslagen en uw golven zijn over mij heengegaan.
- 9** Toch zal Jahweh overdag zijn goedgunstigheid gebieden,
en 's nachts zal zijn lied bij mij zijn:
een gebed tot de God van mijn leven.
- 10** Ik zeg tegen God, mijn Rots: "Waarom hebt U mij vergeten?"
"Waarom ga ik in het zwart door onderdrukking van een vijand?"
- 11** Als met een dodelijke slag in mijn botten hebben mijn tegenstanders mij gehoond,
doordat zij de hele dag tegen mij zeggen: "Waar is jouw God?"
- 12** Wat buig jij je neer, mijn ziel,

en wat ben jij onrustig over mij?
Wacht op God, want ik zal Hem weer bedanken!
Hij is de volkomen redding van mij, en mijn God.

- 43** **1** Doe mij recht, God!
 Strijd mijn strijd tegen een volk zonder goedgunstigheid!
 Verlos mij van een man van bedrog en onrecht,
- 2** want U bent de God van mijn vesting.
 Waarom hebt U mij verworpen?
 Waarom ga ik in het zwart door onderdrukking een vijand?
- 3** Zend uw licht en uw waarheid!
 Zij zullen mij leiden.
 Zij zullen mij laten komen naar uw heilige berg,
 en naar uw woningen,
- 4** en Ik zal komen naar Gods altaar;
 naar de God van mijn juichende vreugde,
 en Ik zal U bedanken met een harp.
 God is mijn God!
- 5** Wat buig jij je neer, mijn ziel,
 en wat ben jij onrustig over mij?
 Wacht op God, want ik zal Hem weer bedanken!
 Hij is de volkomen redding van mij, en mijn God.

De psalmen 42 en 43 vormen een duidelijke eenheid. In beide liederen komt hetzelfde refrein voor (Ps.42:6,12 en 43:5), en psalm 43 is niet los te denken van psalm 42 (vgl. Ps.42:10^b met 43:2^b). Ook in de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de fragmenten van de Dode Zeerollen staan deze 2 psalmen bij elkaar.

In psalm 42 en 43 staat het verlangen naar God centraal (Ps.42:2,3,7,10, 43:2). De dichter wil dolgraag de Here weer dienen in de tempel (Ps.42:5, 43:3,4). Tussen de slechte mensen in zijn omgeving voelt hij zich helemaal niet thuis. God heeft hem echter beloofd, dat hij weer terug zou keren naar de tempel om Hem daar te dienen (Ps.42:5,6,12, 43:4,5)!

Wie de schrijver van deze psalm is, blijft onzeker. Zijn naam wordt in elk geval niet genoemd. Wel weten we, dat hij een Leviet was, want hij was een dienaar in de buurt van Gods altaar in de tempel (Ps.42:5, 43:4). In de buitenste voorhof in de nabijheid van het (brandoffer)altaar zong en speelde hij als tempelzanger en muzikant tot eer van de Here (Ps.43:4).⁴²⁴ Waarschijnlijk hoorde hij bij de zonen van Korach (Ps.42:1, vgl. 1Kron.6:31-38, 15:19, 16:39-42, 25:1, 2Kron.20:19). Bij het brandofferaltaar in de binnenste voorhof en het reukofferaltaar in het heilige van de tempel mochten alleen de priesters komen (2Kron.4:9, Ezech.44:15-19).

⁴²⁴ Priesters hadden niet de taak om in de tempel te zingen.

Op het moment dat de schrijver deze psalm maakte, was hij helemaal niet in de buurt van de tempel. Hij was gevlucht naar het noorden van het heilige land, naar de bronnen van de Jordaan (Ps.42:7). Nergens lezen we, dat het de schuld van de Levitische dichter was, dat hij moest vluchten. Zijn relatie met God was goed. De Leviet vroeg zich alleen maar af, waarom dit alles gebeurde. In het uiterste noorden van het heilige land (Ps.42:7^b,8^a) zat hij tussen slechte mensen die hem spottend vroegen: “Waar is jouw God (Ps.42:4^b,11).” De auteur van dit lied moest lijden door *een volk zonder goedgunstigheid* en *een man vol van bedrog en onrecht* (Ps.43:1).

In psalm 42 en 43 wordt niet gesproken over een verwoeste tempel. De schrijver heeft het over een bestaand huis van God (Ps.42:5). Deze psalmen zijn dus voor de Babylonische ballingschap ontstaan.

Door *een volk zonder goedgunstigheid* en *een man van bedrog en onrecht* (Ps.43:1) kan de Leviet zijn werk in de tempel niet meer doen. Het lijkt er dus sterk op, dat er in het Tweestammenrijk Juda een slechte koning aan de macht was, die zijn tempeldienst onmogelijk maakte.

Als we uitsluitend letten op de geschiedenis van het volk Israël, dan komt daarvoor de zeer kwaadaardige koning Manasse (697 – 642) het meest in aanmerking. Van geen enkele andere slechte koning in het Tweestammenrijk Juda lezen we in de Bijbel, dat priesters en Levieten moesten vluchten voor hun leven.⁴²⁵

Toch kan deze psalm niet in die tijd zijn ontstaan. In het bijbelboek Jona gebruikte de gelijknamige profeet soms letterlijk zinnen of delen daarvan uit verscheidene psalmen. De laatste zin uit het 8^e vers van psalm 42 nam hij nauwgezet over: *Al uw golfslagen (= uw brekende golven) en uw golven zijn over mij heengegaan (of voorbijgegaan)* (Jona 2:3^b). Jona begon zijn werk aan het einde van de 8^e eeuw voor Christus, en trad op tijdens de regering van de koningen Joahaz (814 – 799) en Joas (799 – 783).⁴²⁶ Koning Manasse (697 – 642) regeerde veel later. De psalmen 42 en 43 moeten dus veel eerder zijn gedicht.

Ook voor het einde van de 8^e eeuw voor Christus regeerden in het Tweestammenrijk zeer slechte koningen. Dat waren Joram (849 – 842) en zijn zoon Ahazia (842). Na hen greep de kwaadaardige Atalja (842 – 836) de macht. In psalm 43 verzucht de dichter: “*Verlos mij van een man van bedrog en onrecht.*” (v.1). Hij leefde dus waarschijnlijk niet tijdens het leven van koningin Atalja. Het lijkt erop, dat deze psalm gedurende de regering van koning Joram of koning Ahazia is ontstaan.

Joram, een zoon van koning Josafat (873 – 849), was een zeer slechte koning, die in tegenstelling tot zijn vader van Here niets moest hebben. In het begin van zijn regering liet hij al zijn broers vermoorden (2Kon.8:16-18, 2Kron.21:4-6,11). Hij was getrouwd met de kwaadaardige Atalja, een dochter van koning Achab (875 – 854) van Israël en van de moordlustige Izebel (Ps.45:11-13). Atalja had helaas een grote invloed op de regering van haar man Joram. Mede daardoor liep zowel bij Achab als bij Joram het leven van de profeten van Jahweh groot gevaar (1Kon.16:31, 18:13, 19:1,2, 21:1-16, 2Kon.8:18, 2Kron.21:6). Nadat Joram was gestorven, volgde zijn zoon Ahazia hem op.

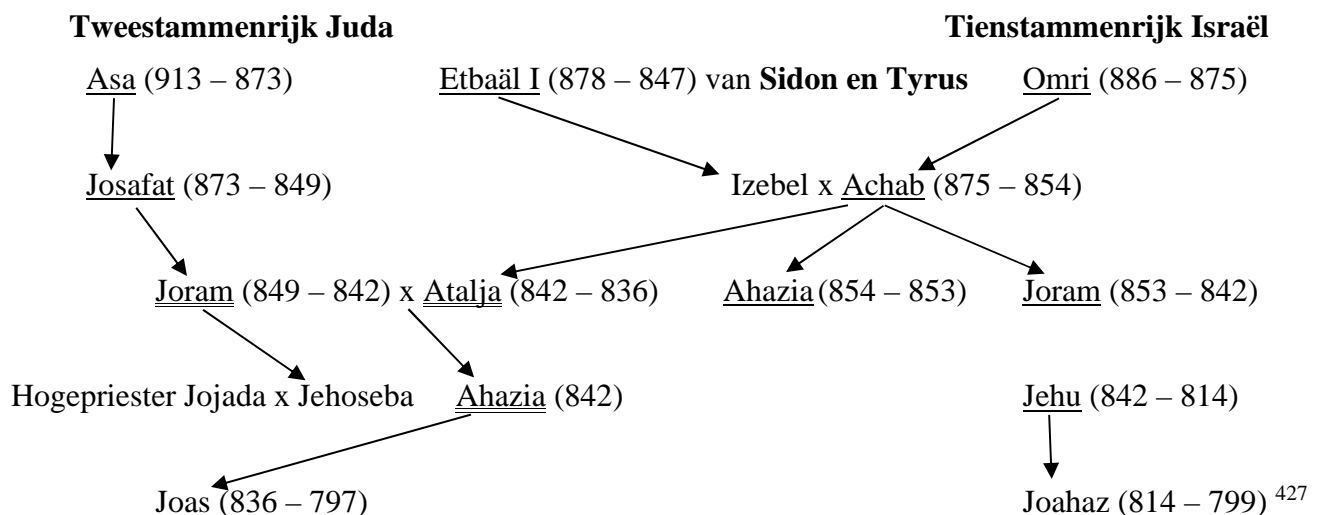
⁴²⁵ Koning Manasse (697 – 642) liet in de eerste jaren van zijn regering de profeten van de Here massaal vermoorden. Hij doordrenkte de stad Jeruzalem met het bloed van gelovige Joden (2Kon.21:16, Flavius J., Joodse Oudheden, deel 10, hoofdstuk 3:1). Geen profeet kon meer in het openbaar optreden. Hoogstwaarschijnlijk is ook de profeet Jesaja in 681 door hem vermoord (Zie Turennot T. van, Jesaja, Jahweh redt, Grijskerk, 2024.). In datzelfde jaar veroverde de Assyrische koning Esarhaddon (681 – 669) Jeruzalem, en hij nam de moorddadige koning Manasse gevangen.

⁴²⁶ Zie Turennot T. van, Jona, duif, Grijskerk, 2020.

Evenals bij Joram (849 – 842) stond zijn zoon Ahazia (842) onder grote invloed van prinses Atalja, die even verdorven was als haar moeder Izebel. Tijdens de regering van Joram en Ahazia werd de eredienst voor God in de tempel vrijwel onmogelijk gemaakt (2Kron.24:7). Ahazia was een slechte koning, die tijdens zijn korte regering van Jahweh niets moest hebben (2Kon.8:26,27, 2Kron.22:2-4). Na zijn dood nam zijn moeder Atalja (842 – 836) de macht over.

Deze onwettige koningin liet bijna alle mannen uit het koningshuis van het Tweestammenrijk Juda uitmoorden. Daarbij ontzag ze zelfs haar eigen zonen niet. Slechts door het kordate handelen van prinses Jehoseba, die een (half)zus van koning Ahazia was, bleef er toch één prinsje in leven (2Kon.11:1-3, Kron.22:10-12). Dat prinsje heette Joas (836 – 797).

Waarom de auteur van psalm 42 en 43 precies moest vluchten, is niet bekend, maar het is evenmin verbazingwekkend. Zodra je als profeet van de Here optrad, of te openlijk kritiek leverde op de slechte gang van zaken, dan liep je leven groot gevaar. Vluchten tot vlak over de grens van het Tienstammenrijk Israël was ook niet veilig, want daar regeerde een andere koning Joram (853 – 842). Hij was een zoon van koning Achab (875 – 854). Hoewel hij een veel minder slechte koning was dan zijn vader, was hij toch de zwager van koning Joram van het Tweestammenrijk Juda en de oom van koning Ahazia.

Door de nauwe familierelatie tussen de koningshuizen van het Tienstammenrijk Israël in het noorden en het Tweestammenrijk Juda in het zuiden is het heel goed verklaarbaar, dat de psalmdichter naar het uiterste noorden van het heilige land vluchtte. Daar zou koning Joram van Israël hem niet zo snel vinden om hem aan koning Joram of Ahazia van het Tweestammenrijk uit te leveren.

Psalm 42 en 43 vormen samen een lied dat bestaat uit vier delen. Op het eerste deel na eindigt elk deel met een bemoedigend refrein (Ps.42:6,12, 43:5). Het 1^e vers geeft aan, wie deze beide psalmen muzikaal moeten uitvoeren. In het tweede deel (Ps.42:2-6) spreekt de dichter zijn grote verlangen naar de Here uit. Daarna klaagt hij luidt, en vraagt hij aan God, waarom Hij hem heeft vergeten, en waarom hij zo moet lijden (Ps.42:7-12). De auteur legt in het vierde deel (Ps.43) in gebed zijn zaak aan de Here voor als zijn rechter, en hij spreekt zijn vertrouwen in Hem uit. Dit laatste gedeelte eindigt met een profetie over de toekomstige verlossing (Ps.43:4,5).

⁴²⁷ De mensen bij wie de namen zijn onderstreept, regeerden als koning(in), of hadden als koning geregeerd.

42 1 Een leerdicht voor (of van) de dirigent voor (of van) zonen van Korach.

Een leerdicht is een gedicht waaruit je levenslessen kunt trekken. Dit gebeurt bij de psalmen vooral door de profetieën die erin staan. In dit lied belooft God aan de dichter, dat hij weer zal terugkeren naar zijn huis: de tempel (Ps.43:4,5). De Here laat zijn dienaren die naar Hem roepen nooit in de steek.

Korach was een Leviet. Levi, een zoon van Jakob, had 3 zonen: Gersom, Kehat en Mera-ri (Ex.6:15). Korach was een kleinzoon van Kehat (Ex.6:17,20, Num.16:1^a). In de woestijn was Korach tegen het gezag van Mozes in opstand gekomen. Daarom werd hij met zijn mede-standers door de Here gedood (Num.16:1-35). Alle of enkele zonen van Korach werden echter niet getroffen (Num.16:27, 26:11,58). Blijkbaar hadden die niet meegedaan aan de opstand.

Een nakomeling van Korach was de zanger Heman. Koning David (1012 – 972) stelde Hem aan als dirigent (1Kron.6:31-38). Hij was ook betrokken bij de muziek, toen de ark op bevel van David naar Jeruzalem werd gebracht (1Kron.15:16,19). Later deed hij dienst bij de tabernakel in Gibeon (1Kron.16:39-42).⁴²⁸ Ook de 14 zonen van Heman namen deel aan de muziek bij de tabernakel (1Kron.25:1-7).

In de tijd voor de ballingschap in Babylonië functioneerden de Korachieten blijkbaar nog steeds als zangers en muzikanten in de tempel (vgl. 2Kron.20:19).⁴²⁹ Na die tijd worden ze in die functie niet meer genoemd.⁴³⁰

In het tweede deel (Ps.42:2-6) spreekt de dichter zijn grote verlangen naar de Here uit.

- 2 Zoals een hert snakt naar waterbeken,
zo snakt mijn ziel (= zo snak ik) naar U, God.

In het hete klimaat van Israël weet men veel beter, wat dorst is, dan in ons land. Vooral in droge perioden konden veel dieren sterven door gebrek aan water.

- 3 Mijn ziel is (= Ik ben) dorstig (= smachtend) geweest naar God; naar de levende God.
Wanneer zal ik komen, en verschijnen voor God?

De Levitische dichter die moest vluchten, heeft heel sterk naar God verlangd. Hij wilde terug naar de tempel om daar weer voor Hem te verschijnen. Zijn persoonlijke relatie met de Here gaf hem rust, ook al bleef de situatie nog moeilijk en zwaar.

- 4 Mijn tranen zijn voor mij (als) brood geweest, overdag en 's nachts,
door(dat) ze de hele dag tegen mij zeggen: “Waar is jouw God?”

De mensen uit de omgeving van de schrijver schilderden met deze vraag Jahweh af,⁴³¹ als een zwakke god, die zijn volk en zijn dienaren niet kon helpen en redden. De afgoden van Assyrië zouden de sterkste goden zijn. De God van Israël was zwakker, want die was niet in staat om zijn volk tegen de Assyriërs te beschermen (Jes.36:18-20). Hij kon ook de psalmdichter niet

⁴²⁸ Heman was een profeet (1Kron.25:1).

⁴²⁹ Het is best mogelijk, dat de psalmen van de Korachieten in een aparte bundel stonden.

⁴³⁰ Na de ballingschap functioneerde de groep Korachieten die de poorten van de tempel moest bewaken, nog wel (1Kron.9:17-19, Ezra 2:42, 10:24, Neh.7:45, 11:19, 12:25).

⁴³¹ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

helpen. Door het stellen van de vraag *Waar is jouw God*, lasterden ze de naam van de Here (Ps.42:11^b).

Uit de volgende 2 verzen blijkt, dat de auteur wel wist, dat Jahweh een almachtige God is. Hij had aan hem beloofd, dat er verlossing zou komen, en de Leviet geloofde deze belofte. Dat gaf hem steun en kracht. Als profeet van de hemelse Vader geeft hij in dit lied die boodschap aan zijn lezers door.⁴³²

5 Hieraan denk ik, en ik stort mijn ziel (= mijn gevoel) in mij uit (= Ik stel mezelf voor), dat ik zal meegaan (of voorbijgaan/passeren) in de stoet.⁴³³

Ik zal met hen optrekken tot (= naar) Gods huis
met een jubelende en dankende stem (of geluid);

een feestvierende menigte.

Zo'n feestelijke optocht werd begeleid met muziek en zang (2Kron.29:27-30, Neh.12:43).

6 Wat buig jij je neer, mijn ziel (= mijn gevoel),

en (wat) ben jij onrustig over mij?

Wacht (of Hoop) voor (= op) God, want ik zal Hem weer (be)danken!

(Hij is) de volkomen redding van mij[n gezicht], en mijn God.⁴³⁴

De Here had de psalmdichter al beloofd, dat aan zijn treurige toestand een einde zou komen. Hij zou God weer kunnen danken en prijzen als in het verleden. De Leviet verwijt hier zichzelf, dat er geen reden was om zo onrustig te zijn. Hij moest alleen in geloof en vertrouwen Jahwehs tijd afwachten.

In de volgende verzen echter, (Ps.42:7-12) klaagt de psalmdichter luidt, en vraagt hij aan de Here, waarom Hij hem heeft vergeten, en waarom hij zo moet lijden. Hoewel hij met zijn verstand wel weet, dat God hem zal verlossen, is zijn gevoel daar nog niet zo van overtuigd. De geest is gewillig, maar het vlees is zwak (Mat.26:41^b, Mark.14:38^b).

7 Mijn ziel (= Mijn gevoel) buigt zich neer over mij.⁴³⁵

Daarom denk ik aan U

⁴³² In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). Als profeet gaf de auteur in dit lied de boodschap van God door (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30, 2Pet.1:20,21).

Trouwens, alle bijbelboeken zijn helemaal door de Heilige Geest geïnspireerd via apostelen en profeten (Ef.3:5, 2Tim.3:14-17, 2Pet.3:2). De Bijbel vormt daardoor het fundament van Gods gemeente, waarvan Christus de Hoeksteen is (Ef.2:19,20). (Een hoeksteen zit ter versteviging boven in een hoek van een gebouw (Ps.118:22^b)).

⁴³³ Deze regel kan ook gelezen worden als: *dat ik zal meegaan in de hut*. Het maakt voor de bedoeling echter niet veel uit.

⁴³⁴ In de Hebreeuwse tekst staat *de volkomen verlossing van zijn gezicht* (= van hem). Op grond van overeenkomstige verzen in deze psalm (42 en 43) is deze tekst aangepast (vgl. Ps.42:12 en 43:5). Deze verzen functioneren namelijk als een refrein. Bij de aanpassing van vers 6 naar analogie van Ps.42:12 en 43:5 hoort *Mijn God* niet in het begin van vers 7 te staan, maar aan het einde van vers 6.

Blijkbaar is deze fout al oud, want die staat ook in de Griekse handschriften. Deze verzen zijn in de Dode Zee-rollen verloren gegaan.

⁴³⁵ Naar aanleiding van de Hebreeuwse tekst staat in veel vertalingen aan het begin van vers 7 *Mijn God*. Bij de verbetering van vers 6 naar analogie van Ps.42:12 en 43:5 hoort dit *Mijn God* niet in het begin van vers 7 te staan, maar aan het einde van vers 6.

Blijkbaar is deze fout al oud, want die staat ook in de Griekse handschriften (en de Vulgaat). Deze verzen zijn in de Dode Zee-rollen verloren gegaan.

vanuit het land van de Jordaan en de hoogten van de Hermon;
vanuit het onbeduidende (of geringe) gebergte (= het laaggebergte).

De Hermon is een berg in het noordoosten van Israël. Deze berg ligt ruim 2800 meter boven de zeespiegel, en is daarmee de hoogste berg in Israël. Bovenop de Hermon ligt vrijwel altijd sneeuw. Mede daardoor ontstaat er 's nachts veel dauw. Zowel het smeltwater als de dauw van de Hermon zijn belangrijke waterbronnen voor de Jordaan. Deze rivier stroomt van het noorden naar het zuiden door het heilige land.

- 8** Een (water)diepte roept naar een (water)diepte;
naar een geluid (of een stem) van uw (water)stromen.
Al uw golfslagen (= uw brekende golven) en uw golven
zijn over mij heengegaan (of voorbijgegaan) (Jona 2:3^b).

In de buurt van de bronnen van de Jordaan zijn op sommige plaatsen vanuit hoge heuvels in de diepte kolkende watermassa's zichtbaar. De natuur is daar prachtig en erg indrukwekkend. Deze bruisende watermassa maakten blijkbaar ook veel indruk op de psalmdichter. Hij vergelijkt ze hier met golven van God die over hem heen zouden spoelen. Hij maakt ze tot een symbool van zijn verdrietige gevoelens.

- 9** (Toch) zal Jahweh overdag zijn goedgunstigheid gebieden,⁴³⁶
en in de nacht (= 's nachts) zal zijn lied met (= bij) mij zijn:
een gebed tot de God van mijn leven.

Ondanks de verdrietige omstandigheden, geloofde de schrijver van dit lied vast en zeker, dat de Here hem niet had verlaten. Daarom borrelde 's nachts uit zijn ziel zijn lied op voor *de God van zijn leven*, en zo bad hij vol vertrouwen tot Hem.

- 10** Ik zeg tegen God, mijn Rots: "Waarom hebt U mij vergeten?"
"Waarom ga ik in het zwart door onderdrukking van een vijand?"
- 11** (Als) met een dodelijke slag in mijn botten hebben mijn tegenstanders
(of mijn onderdrukkers/benauwers) mij gehoond,
door(dat) ze de hele dag tegen mij zeggen: "Waar is jouw God (Ps.42:4^b)?"
- 12** Wat buig jij je neer, mijn ziel (= mijn gevoel),
en wat ben jij onrustig over mij?
Wacht (of Hoop) voor (= op) God, want ik zal Hem weer (be)danken!
(Hij is) de volkomen redding van mij[n gezicht], en mijn God (Ps.42:6, 43:5).

In het laatste deel (Ps.43) legt de dichter in gebed zijn zaak aan God voor als zijn rechter, en spreekt hij zijn vertrouwen in Hem uit. Het eindigt met een profetie over de toekomstige verlossing (Ps.43:4,5).

43 1 Doe mij recht, God!

⁴³⁶ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: "Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd."

Strijd mijn strijd vanuit (= tegen) een volk zonder goedgunstigheid!

Verlos mij van(uit) (of Laat mij ontsnappen aan) een man van bedrog en onrecht,

2 want U bent de God van mijn vesting.

Waarom hebt U mij verworpen (of opgegeven)?

Waarom ga ik in het zwart door onderdrukking een vijand (vgl. Ps.42:10^b)?

Bij *een volk zonder goedgunstigheid* leeft het overgrote deel van de mensen van dat volk liefdeloos. Dat is heel schadelijk voor een samenleving.

In de tijd dat de auteur dit lied schreef, was een koning eveneens de hoogste rechter van zijn land (2Sam.12:1-6, 15:2-6, 1Kon.3:16-28). Eigenlijk was de koning in het heilige land een vazalkoning van God, de echte Koning van Israël (Deut.33:5, 1Sam.8:7, Jes.6:5^b). De psalmdichter vroeg, of de Here als de allerhoogste Koning recht wilde spreken, en legde zijn zaak in vertrouwen aan Hem voor. Hij wilde worden bevrijd van *een volk zonder goedgunstigheid* en *een man van bedrog en onrecht*, zodat hij weer naar de tempel kon gaan om daar zijn werk te doen.

Hoewel de schrijver van deze psalm God vertrouwde, en Hem zijn vesting noemde, zei zijn gevoel, dat Hij hem had verlaten.

3 Zend (= Stuur) uw licht en uw waarheid!

Zij zullen mij leiden.

Zij zullen mij laten komen (= begeleiden) naar uw heilige berg,

en naar uw woningen,

Met de heilige berg wordt de berg Zion bedoeld (Ps.2:6, 9:12, 20:3). Boven op die berg stond de tempel.

De vele vertrekken van het hele tempelcomplex worden in deze psalm als de *woningen van de Here* aangeduid. De dichter wist, dat hij zou terugkeren naar Gods huis. Hij zou weer blij zingen en spelen met de harp tot eer van de Here.

4 en Ik zal komen naar Gods altaar;

naar de God van mijn juichende vreugde,

en Ik zal U (be)danken met een (hand)harp.

God is mijn God!

Een *harp* was in de Oudheid veel kleiner dan tegenwoordig, en kon gemakkelijk worden meegenomen.

5 Wat buig jij je neer, mijn ziel (= mijn gevoel),

en wat ben jij onrustig over mij?

Wacht (of Hoop) voor (= op) God, want ik zal Hem weer (be)danken!

(Hij is) de volkomen redding van mij[n gezicht], en mijn God.

Dat de dichter zich geen zorgen hoefde te maken over de toekomst, bleek wel uit de vervulling van Gods beloften. Nadat koningin Atalja (842 – 836) 6 jaren aan de macht was geweest, brak er onder leiding van hogepriester Jojada en zijn vrouw Jehoseba een opstand uit. Atalja werd gedood, en onder leiding van Jojada werd de 7-jarige prins Joas (836 – 797) koning. De

eredienst voor de Here werd weer hersteld (2Kon.11:2-21, 2Kron.22:11-23:21). Vanaf die tijd kon de Levitische auteur terugkeren om zijn werk in de tempel te doen. We mogen aannemen, dat hij dat met veel plezier en toewijding heeft gedaan.

Psalm 44: Gebed voor het onderdrukte volk.

- 1 Een leerdicht voor de dirigent voor zonen van Korach.
- 2 God, met onze oren hebben wij het gehoord.
Onze voorvaders hebben het aan ons verteld:
het werk dat U gedaan hebt in hun dagen;
in de dagen van weleer.
- 3 Met uw macht hebt U zelf heidenvolken verdreven.
Zij werden door U geplant.
U deed volken kwaad.
U stuurde hen weg.
- 4 Ja, niet met hun zwaard hebben zij het land in erfelijk bezit genomen,
en hun arm heeft hen niet gered,
maar uw rechterhand, uw arm en het licht van uw gezicht,
omdat U een genoeg in hen had.
- 5 U bent mijn Koning, God.
Gebied volkomen heil voor Jakob!
- 6 Door U zullen wij onze tegenstanders neerstoten.
In uw naam zullen wij vertrappen, wie tegen ons opstaan.
- 7 Ja, ik zal niet op mijn boog vertrouwen,
en mijn zwaard zal mij niet redden.
- 8 Ja, U hebt ons gered van onze tegenstanders,
en onze haters hebt U beschaamd.
- 9 God hebben wij de hele dag geprezen,
en uw naam willen wij voor eeuwig bedanken. *pauze*
- 10 Niettemin hebt U ons in de steek gelaten.
U verbijsterde ons, en U trekt niet weg met onze legers.
- 11 U laat ons vanaf onze tegenstanders naar achteren terugkeren,
en onze haters hebben ons voor zichzelf geplunderd.
- 12 U geeft ons over als schapen om op te eten,
en onder de heidenvolken hebt U ons verstrooid.
- 13 U verkoopt uw volk voor een spotprijs,
en U bent niet rijk geworden door hun kostprijzen.

- 14 U maakt ons tot een smaad voor onze burenen;
een bespotting en hoon voor wie ons omringen.
- 15 U maakt ons tot een spreekwoord onder de heidenvolken,
een schudden van het hoofd onder de volken.
- 16 De hele dag is mijn verbijstering tegenover mij,
en schaamte heeft mijn gezicht bedekt,
- 17 vanwege de stem van een belediger en een lasteraar,
vanwege een vijand en een wreker.
- 18 Dit alles is ons overkomen, en wij hebben U niet vergeten,
en wij hebben in uw verbond niet vals gehandeld.
- 19 Ons hart heeft zich niet teruggetrokken,
en onze voetstappen zijn niet van uw pad afgeweken.
- 20 Toch hebt U ons in een plaats van jakhalzen gekweld.
U bedekte ons met een schaduw van de dood.
- 21 Als wij de naam van onze God hadden vergeten,
en wij onze handpalmen uitspreidden naar een vreemde god,
- 22 zou God dat niet onderzoeken?
Ja, Hij kent de geheimen van een hart.
- 23 Toch zijn wij om U de hele dag gedood.
Wij zijn gerekend als slachtschappen.
- 24 Word wakker! Waarom slaapt U, Heer?
Ontwaak! Laat ons niet voor altijd in de steek.
- 25 Waarom verbergt U uw gezicht,
vergeet U onze kweuling en onderdrukking?
- 26 Ja, onze ziel heeft zich naar het stof neergebogen.
Onze buik heeft zich aan de aarde vastgekleefd.
- 27 Sta op, ons te hulp!
Koop ons vrij omwille van uw goedgunstigheid!

Psalm 44 is een klaaglied waarin de dichter zich met zijn volk door God in de steek gelaten voelt (v.10-15,24,25). In het verleden had de Here het volk Israël regelmatig heel goed geholpen (v.2-9). Waarom doet Hij dat nu dan niet, terwijl zijn wetten in de samenleving van zijn volk centraal staan (v.18-23)? Dit betekent geen zondeloosheid, maar wel, dat Gods volk oprecht overeenkomstig zijn wetten wil leven. De Joden verbreken niet hun verbond met de Here (v.18), en ze dienen geen afgoden. Ondanks de slechte situatie heeft de schrijver nog steeds

vertrouwen in een goede toekomst (v.5-9). Daarom doet hij in een gebed een beroep op de zegeningen van het verbond dat God met zijn volk had gesloten (Lev.26:1-13, Deut.28:1-14).

In deze psalm staat niets over een verwoeste tempel of een leeggeplunderd land van het volk Israël. Er staat wel, dat de Korachieten dit lied moeten uitvoeren (v.1). Gedurende de tijd van de Babylonische ballingschap en daarna, worden de Korachieten als zangers in de Bijbel niet meer genoemd. Ook in de lijsten (in de bijbelboeken Ezra en Nehemia) van de teruggekeerde mensen komen musicerende Korachieten niet voor.⁴³⁷ Blijkbaar waren ze door alle ontberingen omgekomen, of in Babylonië achtergebleven, en niet teruggegaan naar het heilige land. Het lijkt er dus sterk op, dat dit lied voor de Babylonische ballingschap is ontstaan.

De Here heeft wel zijn volk Israël onder de heidenvolken laten verstrooien (v.12). Veel inwoners van het heilige land zijn voor een spotprijs verkocht (v.13). Deze situatie deed zich voor, toen het land Israël werd overspoeld door Assyrische legers. Vrijwel alle inwoners van het Tienstammenrijk in het noorden van het heilige land waren door de Assyriërs al naar het Tweestromenland gedeporteerd. Ook het Tweestammenrijk Juda was toen op de stad Jeruzalem na recentelijk door hen veroverd.⁴³⁸ In 701 voor Christus stond de Assyrische koning Sanherib (705 – 681) met een leger voor de poorten van de Judese hoofdstad (2Kon.18:13-19:13, Jes.36:1-37:13). De gevaren waren in die tijd erg groot. Koninkrijken waren door de Assyrische legers aan het wankelen gebracht, en konden hoogstens als vazalstaat blijven bestaan. Na indringende smeekebeden van koning Hizkia (727 – 697), de profeet Jesaja en veel andere Joden zou deze oorlog door een rechtstreeks en wonderbaarlijk ingrijpen van de Here ophouden (2Kon.19:6,7,14-34, 2Kron.32:20, Jes.37:6,7,14-35).

Het lijkt erop, dat in dit lied een koning of misschien wel een legeraanvoerder mede namens zijn volk aan het woord is (v.5,7,16).⁴³⁹ Wie de dichter van deze psalm is, is echter niet met zekerheid te zeggen. De vrome Judese koning Hizkia komt hiervoor het meest in aanmerking.⁴⁴⁰

Psalm 44 bestaat uit vijf gedeelten: vers 1, 2-9, 10-17, 18-23 en 24-27. In het 1^e vers staat, wie de psalm moeten uitvoeren. De dichter begint daarna God aan te roepen met een lofzang over de daden die Hij in het verleden van de voorvaders voor zijn volk heeft gedaan (v.2-9). Dan slaat de stemming helemaal om, en klaagt hij over de ellendige situatie waarin hij en zijn volksgenoten zich bevinden (v.10-17). De auteur geeft in de volgende verzen (v.18-23) aan, dat hij de treurige toestand in zijn tijd niet begrijpt, omdat volgens hem de Joden hun verbond met God niet hebben verbroken. Hij en zijn volk hebben zich ingezet om Hem volledig en trouw te dienen. In het laatste gedeelte (v.24-27) volgt de kern van het gebed. De schrijver roept de Here op om hen te helpen en te verlossen van hun ellende.

1 Een leerdicht voor (of van) de dirigent voor (of van) zonen van Korach.

⁴³⁷ Na de ballingschap functioneerde de groep Korachieten die de poorten van de tempel moest bewaken, nog wel (1Kron.9:17-19, Ezra 2:42, 10:24, Neh.7:45, 11:19, 12:25).

⁴³⁸ Op het gevonden prisma van Sanherib (705 – 681) staan Assyrische inscripties die het bijbelse verhaal van de rooftochten van de Assyrische koning in het Tweestammenrijk Juda bevestigen. Volgens deze inscripties zouden 200.150 Joden uit het Tweestammenrijk naar Assyrië zijn gedeporteerd. Alleen de nederlaag van Sanherib door het ingrijpen van God, waarbij 185.000 mannen stierven (2Kon.18:35,36), staat niet op het prisma vermeld.

Zie Hallo W.W. en Lawson Younger Jr. K., *The Context of Scripture*, deel 2, Boston/Leiden, 2003, pag. 303.

⁴³⁹ Dat de psalmdichter uitsluitend als profeet zou spreken, alsof hij *de stad Jeruzalem* of *heel Israël* was of uitbeelde (vgl. Klaag.1:12-22), ligt hier niet voor de hand. Het gaat in dit geval maar over 3 van de 27 verzen, en die 3 verzen vormen samen geen aparte eenheid binnen deze psalm. Uit de verzen 5, 7 en 16 blijkt, dat in dit lied de dichter als leider zijn volk vertegenwoordigt.

⁴⁴⁰ Dat koning Hizkia (727 – 697) psalmen kon schrijven, blijkt wel uit zijn lied in het bijbelboek Jesaja (38:9-20).

Een leerdicht is een gedicht waaruit je levenslessen kunt trekken. Dit gebeurt bij de psalmen vooral door de profetieën die erin staan. Alleen God zal al zijn dienaren verlossen (v.5-8).

Korach was een Leviet. Levi, een zoon van Jakob, had 3 zonen: Gersom, Kehat en Merari (Ex.6:15). Korach was een kleinzoon van Kehat (Ex.6:17,20, Num.16:1^a). In de woestijn was Korach tegen het gezag van Mozes in opstand gekomen. Daarom werd hij met zijn medestanders door de Here gedood (Num.16:1-35). Alle of enkele zonen van Korach werden echter niet getroffen (Num.16:27, 26:11,58). Blijkbaar hadden die niet meegedaan aan de opstand.

Een nakomeling van Korach was de zanger Heman. Koning David (1012 – 972) stelde Hem aan als dirigent (1Kron.6:31-38). Hij was ook betrokken bij de muziek, toen de ark op bevel van koning David naar Jeruzalem werd gebracht (1Kron.15:16,19). Later deed hij dienst bij de tabernakel in Gibeon (1Kron.16:39-42).⁴⁴¹ Ook de 14 zonen van Heman namen deel aan de muziek bij de tabernakel (1Kron.25:1-7).

In de tijd dat koning Hizkia (727 – 697) regeerde, functioneerden de Korachieten blijkbaar nog steeds als zangers en muzikanten in de tempel (vgl. 2Kron.20:19).⁴⁴² Na de ballingschap worden ze in die functie niet meer genoemd.⁴⁴³

De dichter begint in de volgende verzen (v.2-9) God aan te roepen met een lofzang over de daden die Hij in het verleden van de voorvaders voor zijn volk heeft gedaan.⁴⁴⁴

2 God, met (of in/door) onze oren hebben wij (het) gehoord.

Onze (voor)vaders hebben (het) aan ons verteld:

het werk dat U gewerkt (= gedaan) hebt in hun dagen;

in de dagen van weleer (of van eertijds/vroeger).

De grote daden van de Here werden vooral mondeling aan de volgende generatie doorgegeven (Ex.10:2, Deut.4:9, 6:6,20-25, 31:9-13).

3 (Met) uw hand (= uw macht) hebt Uzelf (heiden)volken verdreven.

Zij (= De Israëlieten) werden door U geplant.

U deed ⁴⁴⁵ volken kwaad.

U stuurde (of zond) hen weg.

Het gaat hier vooral over de tijd dat het land Kanaän werd door de Israëlieten werd veroverd. God had dit land aan Jakob (= Israël) en zijn nageslacht beloofd (Gen.28:13,14, 35:10-12, 48:3,4). Met zijn hulp konden ze alle Kanaänitische volken verslaan.

4 Ja, niet met hun zwaard hebben zij het land (of de aarde) in erfelijk bezit genomen,

en hun arm heeft [voor] hen (of voor zichzelf) niet gered,

maar (of want/Ja,) uw rechter(hand), uw arm en het licht van uw gezicht,

omdat U een genoeg (of plezier) in hen had.

⁴⁴¹ Heman was een profeet (1Kron.25:1).

⁴⁴² Het is best mogelijk, dat de psalmen van de Korachieten in een aparte bundel stonden.

⁴⁴³ Na de ballingschap functioneerde de groep Korachieten die de poorten van de tempel moest bewaken, nog wel (1Kron.9:17-19, Ezra 2:42, 10:24, Neh.7:45, 11:19, 12:25).

⁴⁴⁴ In combinatie met vers 26 vormen deze verzen (v.2-9) een grote tegenstelling met het gebed van de Farizeeër uit het bijbelboek Lukas (18:11,12).

⁴⁴⁵ In de Hebreeuwse tekst staat hier *doet*. Op grond van het tekstverband en de Griekse handschriften is hier voor *deed* gekozen. Dit gedeelte ontbreekt in de Dode Zeerollen.

De rechterhand is meestal de sterkste en handigste hand. Met de rechterhand van God wordt zijn grote kracht aangeduid (Ex.15:6,12, Ps.80:16,18, 89:14, 118:15,16). Door zijn macht kregen de Israëlieten het heilige land in bezit (Deut.8:17,18, Joz.24:12).

5 U bent mijn Koning, God.

Gebied reddingen (of volkomen heil) van (= voor) Jakob!

De schrijver weet, dat zijn relatie met God goed is, en erkent Hem als zijn Koning. Deze goede relatie geeft hem vertrouwen voor de toekomst. Hij weet, dat zijn Koning heel Jakob: heel zijn volk Israël, wil redden.

6 Door (of Met/In) U zullen wij onze tegenstanders (of onze opstandelingen) neerstoten.

In (of Door/Met) uw naam zullen wij vertrappen, wie tegen ons opstaan.

7 Ja, (of want) ik zal niet in (= op) mijn boog vertrouwen,

en mijn zwaard zal mij niet redden.

De psalmdichter beseft hier heel goed, dat hij zonder Gods hulp met zijn strijdmiddelen, zoals een boog en een zwaard, de oorlog niet kan winnen. In het verleden kon dat alleen met de krachtdadige en onmisbare steun van zijn hemelse Koning.

8 Ja, (of want) U hebt ons gered van(uit) onze tegenstanders

(of onze onderdrukkers/benauwers),

en onze haters hebt U beschaamd.

9 [In] God hebben wij de hele dag geprezen (of geroemd),

en uw naam willen wij voor eeuwig (be)danken. *pauze*

Ook in noodsituaties werd de Here zowel door gebed als het zingen van liederen vooral vanuit de tempel de hele dag geloofd en geprezen, want Hij had in het verleden zijn volk geholpen en gered. Als bovenop al het bezette gebied de stad Jeruzalem als het laatste bolwerk door de Assyriërs zou worden veroverd, dan zou dit eren en prijzen van Gods naam verstommen, terwijl de meeste Joden Hem ook nog willen (be)danken.

Het Hebreeuwse woord *sela* betekent *pauze* of *rust* om ergens meer nadruk op te leggen.⁴⁴⁶ Omdat dit woord soms ook aan het einde van een psalm staat (Ps.3:9, 24:10, 46:12), is het waarschijnlijk, dat de zangers (tijdelijk) stopten, en de instrumentale muziek de laatste regel (met meer volume) herhaalde. Het woord *sela* staat nooit aan het begin van een psalm.

De opgewekte stemming van de dichter slaat in het volgende gedeelte (v.10-17) helemaal om. Daarin klaagt hij over de ellendige situatie waarin hij en zijn volksgenoten zich bevinden. De tegenstelling met het vorige gedeelte (v.2-9) lijkt erg groot.

10 Niettemin hebt U (ons) in de steek gelaten (of verworpen).

U verbijsterde ons, en U trekt niet weg met (of in/door) onze legers.

⁴⁴⁶ De vertalers van het oude Hebreeuws naar de Griekse Septuagint in de 3^e eeuw voor Christus vertaalden het woord *sela* met *pauze*.

- 11** U laat ons vanaf onze tegenstanders (of onze onderdrukkers/benauwers)⁴⁴⁷
naar achteren terugkeren,
en onze haters hebben (ons) voor zichzelf geplunderd.

Heel veel Israëlieten werden niet alleen verslagen en uitgeplunderd, maar ook gedood of in ballingschap gevoerd.

- 12** U geeft ons over als schapen (of kleinvee) om op te eten,
en onder (of in/door/met) de (heiden)volken hebt U ons verstrooid.
- 13** U verkoopt uw volk met (= voor) geen geld (of met (= voor) een spotprijs),
en U bent niet veel (= niet rijk) geworden door hun (kost)prijzen.

De dichter wekt hier de voorstelling dat de Here de mensen van zijn volk als slaven verkoopt. Deze slaven zouden ook nog eens vrijwel geen geld opleveren. God zou zijn volk maar weinig waard vinden, en er zelfs niet eens veel aan hebben. De verkoop van zijn volk zou Hem bijna niets opleveren.

Die verkoop zou de eer van Gods naam eerder benadelen, want men dacht in die tijd, dat de goden meestreden in de oorlog van hun volk.⁴⁴⁸ Daarom namen de Filistijnen de ark van de God Jahweh mee als buit voor hun zogenaamde god Dagon (1Sam.5:1,2), en bracht de Babylonische koning Nebukadnezar II (604 – 562) een deel van de tempelschatten en de heilige vaten naar het heiligdom van zijn afgod in Babel (Dan.1:1,2, 5:2,3,23). Daarom verwoestte men ook de tempels van de afgoden van de vijanden. Het volk dat de strijd won, had eveneens de sterkste god. Zo schilderde een Assyrische leider de Here af als een zwakke god die zijn volk niet kon redden. De afgoden van de overwinnende Assyriërs zouden veel sterker zijn dan alle andere goden (Jes.36:18-20, 37:10-13). Dit alles ervoeren de meeste Joden als een grote schande.

- 14** U maakt (of stelt) ons tot een smaad voor onze burenen;
een bespottling en hoon voor (of van) wie ons omringen.

Buurvolken die de Israëlieten vaak bespotten bij hun tegenslagen waren vooral de Edomieten, de Moabieten en de Ammonieten (Jes.16:6, Jer.48:29, Ezech.25:8, 35:11-13, 36:2-4, Ob.1:1,11, Zef.2:8). Die *bespottling en hoon* kwamen in die tijd zo vaak voor, dat het zelfs spreekwoordelijk werd.

- 15** U maakt (of stelt) ons tot een spreekwoord onder (of in/door/met) de (heiden)volken,
een schudden van het hoofd onder de volken.

Het *schudden van het hoofd* was een uiting van spottende verbazing (2Kon.19:21, Ps.22:8, 109:25, Jes.37:22, Jer.18:16, 48:27, Klaag.2:15, Mat.27:39, Mark.15:29).

- 16** De hele dag is mijn verbijstering tegenover (of voor) mij,
en schaamte heeft mijn gezicht bedekt,

⁴⁴⁷ De Hebreeuwse tekst heeft hier *een tegenstander*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het parallellisme (ook in de Hebreeuwse tekst) van dit vers is voor *onze tegenstanders* gekozen. (Bij een parallellisme staan 2 of meer (bij)zinnen bij elkaar. Die zinnen zeggen met andere woorden min of meer hetzelfde, waardoor ze elkaar aanvullen en ophelderden. Dit kwam in de Hebreeuwse literatuur veel voor.)

⁴⁴⁸ Ieder volk zou zijn eigen afgod(en) hebben. Zo hadden bijvoorbeeld de Filistijnen hun god Dagon, de Sidoniërs Astarte, de Ammonieten Moloch of Milkom en de Moabieten hun afgod Kamos (Num.21:29, Richt.16:23, 1Sam.5:2-7, 1Kon.11:7,33, 2Kon.23:13, Jer.48:13,46, 49:1). Zo'n afgod en volk waren onlosmakelijk met elkaar verbonden, en zouden niet zonder elkaar kunnen.

- 17** vanuit (= vanwege) de stem (of het geluid) van een belediger en lasteraar,
vanuit (= vanwege) [het gezicht van] een vijand en een wreker.

De auteur geeft in de onderstaande verzen (v.18-23) aan, dat hij de treurige toestand in zijn tijd niet begrijpt, omdat volgens hem de Joden hun verbond met God niet hebben verbroken. Hij en zijn volk hebben zich ingezet om Hem volledig en trouw te dienen.

- 18** Dit alles is ons overkomen, en wij hebben U niet vergeten,
en wij hebben in (= door/met) uw verbond niet vals(elijk) gehandeld.
- 19** Ons hart heeft zich niet [naar achteren] teruggetrokken,
en onze (voet)stappen zijn niet van uw pad afgeweken.
- 20** Toch (of want/maar/dat) hebt U ons in een plaats van jakhalzen (of van draken)
gekweld (of onderdrukt/neergeslagen).
U bedekte [over] ons met (of in/door)
een schaduw van de dood (of met diepe duisternis).
- 21** Als wij de naam van onze God hadden vergeten,
en wij onze (hand)palmen uitspreidden naar (of voor) een vreemde god,
- 22** zou God dat niet onderzoeken?
Ja, (of want) Hij kent de geheimen (of de verborgenheden) van een hart.

In die tijd bad men niet met de handen gevouwen, maar met de handen omhoog. Men hief de handpalmen op naar de hemel, waar God woont (Ex.9:29^a,33, 1Kon.8:22,54, 2Kron.6:12,13, Ezra 9:5, Neh.8:7, Ps.28:2, 63:5, 134:2, 141:2, Klaag.2:19). Bij afgoderij spreidde men de handpalmen uit naar een vreemde god: een afgod.

Ondanks alle zonden streefden de meeste Joden ernaar om God te dienen. Ze deden niet, alsof ze Hem waren vergeten, en ze hielden zich niet bezig met afgoderij.

Dat wist de Here ook wel, want Hij kent alle *geheimen van het hart* van ieder mens. Hij kent alle mensen door en door. Niets is voor Hem verborgen.

- 23** Toch (of want/maar/dat) zijn wij om U de hele dag gedood.
Wij zijn gerekend als slachtschapen.⁴⁴⁹

Doordat God zijn volk niet hielp in de strijd, vielen er in die tijd de hele dag slachtoffers. Terwijl een Assyrisch leger de stad Jeruzalem had omsingeld, werden in de andere gebieden en steden van het Tweestammenrijk Joden doodgeslagen of in ballingschap gevoerd.

In het laatste gedeelte (v.24-27) volgt de kern van het gebed. De schrijver roept de Here op om hen te helpen en te verlossen van hun ellende. God zou niet boos zijn, maar slapen.

- 24** Word wakker! Waarom slaapt U, Heer?
Ontwaak! Laat (ons) niet voor altijd in de steek (of Verwerp ons niet voor altijd).

⁴⁴⁹ Met een beroep op dit vers toonde vele eeuwen later de apostel Paulus aan, dat Gods dienaren soms moeten lijden zonder dat hun relatie met Hem is verstoord (Rom.8:36). Dit lijden zal nooit de hemelse Vader kunnen scheiden van zijn kinderen, want als zij Hem trouw blijven, zal Hij nooit zijn band met zijn dienaren verbreken. Met Gods hulp zullen de gelovigen dit lijden doorstaan en zelfs overwinnen.

Natuurlijk slaapt de God die alles regeert, niet (Ps.121:3^b-5^a). Het lijkt misschien soms zo. Dat blijkt ook uit het volgende vers.

25 Waarom verbergt U uw gezicht;

vergeet U onze kwelling (of onze ellende) en onderdrukking?

26 Ja, (of want) onze ziel (= ons gevoel) heeft zich naar het stof (neer)gebogen.

Onze buik heeft zich aan de aarde (of aan het land) (vast)gekleefd.

In de zeer bedreigende situatie van het Tweestammenrijk lagen veel Joden met de psalmdichter blijkbaar met hun buik plat op de grond te bidden (vgl. Deut.9:18, Ezra 10:1, Ps.119:25). Het was een uiting van verslagenheid, onmacht en nederigheid. Alleen God kon nog helpen en verlossen.

27 Sta op, [voor] ons te hulp!

Koop ons vrij (of Bevrijd ons/Verlos) omwille van uw goedgunstigheid!

Het leek wel, alsof de Here veel mensen van zijn volk als slaven had verkocht voor een spotprijs (v.13). De schrijver van psalm 44 vraagt hier, of Hij ze weer wil loskopen en bevrijden. Dan zouden alle ballingen van heel Israël weer kunnen terugkeren naar het heilige land om samen met de overgebleven Joden de Here te dienen.

Het lag echter niet aan God, dat al de ellende van de Assyrische veroveringstocht over het Joodse volk was gekomen. Hoewel de vrome koning Hizkia (727 – 697) het volk de Here liet dienen (2Kon.18:1-6), vertrouwde hijzelf in de praktijk niet in de eerste plaats op zijn God. Kort na zijn ziekte in 712 voor Christus sloot hij een verbond met de opstandige Babylonische koning Merodach-Baladan (722 – 710 en 703 – 702). Hij liet aan zijn gezanten alle schatten van zijn paleis in Jeruzalem zien. Hierover was God erg boos, en de profeet Jesaja bestrafte koning Hizkia (2Kon.20:12-19, 2Kron.32:24-26, Jes.39). Ook zocht de Judese koning sinds 705 hulp bij de farao van Egypte (Jes.30:1-7, 31, 36:6,9).

Na de bezetting van het Tweestammenrijk door de Assyrische legers in 701 voor Christus probeerde koning Hizkia via onderhandelingen met koning Sanherib (705 – 681) de belegering van Jeruzalem te beëindigen. Hij betaalde daarvoor aan de Assyrische koning een hele grote som geld: 300 talenten zilver en 30 talenten goud.⁴⁵⁰ Toen de wanhopige Judese koning dat grote bedrag had betaald, trok de onbetrouwbare koning Sanherib met zijn legers niet weg, zoals was afgesproken. Integendeel, hij eiste daarna de onvoorwaardelijke overgave van de hoofdstad Jeruzalem (2Kon.18:13-17^a,31,32).

De gebeden van koning Hizkia, de profeet Jesaja en veel andere gelovige Joden waren echter niet voor niets geweest. Op een wonderbaarlijke manier heeft de Here zijn volk in 701 voor Christus van de Assyrische legers bevrijd. In één nacht doodde de Knecht van de God Jahweh 185.000 mannen. Hoogstwaarschijnlijk stierven die soldaten aan de pest.⁴⁵¹ Koning Sanherib kon niets anders doen, dan met het restant van zijn legers naar zijn hoofdstad Ninevé vluchten (2Kon.19:35,36, Jes.37:36,37).

Kortom, koning Hizkia moest leren om in de eerste plaats op God te vertrouwen. Toen hij dat uiteindelijk deed, werd hij met zijn volksgenoten door een groot wonder verlost.⁴⁵²

⁴⁵⁰ Een talent is ruim 30 kg. Er moest dus ongeveer 10.000 kg zilver en 1.000 kg goud worden opgebracht!

⁴⁵¹ Zie Herodotus, Historiën, deel 2, 141.

Flavius J., Joodse Oudheden, deel 10, hoofdstuk 1:5.

⁴⁵² Zie ook Turennot T. van, Jesaja, Jahweh redt, Grijskerk, 2024.

Helaas bleef een volledig herstel van Israël door ongehoorzaamheid van een groot deel van Gods volk uit. Zelfs onder de mensen die in ballingschap leefden, waren er nog veel die de afgoden dienden (Ezech.14:1-8, 20:1-31). Het was alleen aan de liefde en genade van de Here te danken, dat zowel de Israëlieten uit het Tienstammenrijk, als de Joden uit het Tweestammenrijk in 538 voor Christus op bevel van de Perzische koning Kores II (559/538 – 529) konden terugkeren naar het heilige land.⁴⁵³

⁴⁵³ Veel Joden uit het Tweestammenrijk Juda hadden veel eerder de gelegenheid om naar hun eigen land terug te gaan. Deze kans kregen ze al in het begin van de regering van de Assyrische koning Esarhaddon (681 – 669), de opvolger van koning Sanherib (705 – 681). Ook de pasbekeerde Judese koning Manasse (697 – 642) mocht toen door Gods grote genade vanuit een Assyrische gevangenis terugkeren naar het heilige land (2Kron.33:10-13).

Psalm 45: Een koninklijk bruiloftslied.

- 1** Een leerdicht voor de dirigent voor zonen van Korach.
Een lied van de liefde op de wijs van *De lelies*.
- 2** Mijn hart heeft een goed woord opgesteld.
Ik zeg mijn werk over het koningschap.
Mijn tong is een pen van een vaardige schrijver.
- 3** U bent mooier dan de zonen van een ander mens.
Genade is door uw lippen uitgegoten.
Daarom heeft God u voor eeuwig gezegend.
- 4** Gord uw zwaard aan de heup, held,
in uw majesteit en uw luister!
- 5** Wees voorspoedig!
Rijd uit op het woord van waarheid, bescheidenheid en rechtvaardigheid!
Uw rechterhand zal u ontzagwekkende daden leren.
- 6** Uw pijlen zijn scherp.
- Volken onder u zullen vallen. -
Uw pijlen zullen in het hart van vijanden van de koning zijn.
- 7** Uw troon, God, is voor eeuwig en altijd.
Een rechtmatige scepter is de scepter van uw koninkrijk.
- 8** U hebt van rechtvaardigheid gehouden.
U haatte kwaadaardigheid.
Daarom heeft God, uw God, u gezalfd
met vreugdeolie boven uw kameraden.
- 9** Mirre, aloë en kaneel geuren vanuit al uw kleren.
Vanuit ivoren paleizen hebben ze u blij gemaakt.
- 10** Koningsdochters zijn onder uw voorname vrouwen.
De koningin heeft aan uw rechterhand gestaan in zuiver goud van Ofir.
- 11** Luister, dochter, zie, en luister goed!
Vergeet uw volk en het huis van uw vader!
- 12** Dan zal de Koning uw schoonheid begeren,
want hij is uw Heer,
en buig u voor Hem neer!

- 13** Dochter van Tyrus, door een geschenk
zoeken rijke mensen van het volk de gunst van u.
- 14** Eén en al heerlijkheid is de koningsdochter van binnen.
Met goud doorweven is haar kleding.
- 15** In geborduurde kleren zal zij naar de koning worden gebracht.
Meisjes zullen achter haar zijn.
Haar gezelschapdames worden naar u toe gebracht.
- 16** Zij worden binnengebracht in blijheid en vrolijkheid.
Zij komen in het paleis van de koning.
- 17** Onder uw voorvaders zullen uw zonen zijn.
U zult hen aanstellen als vorsten in het hele land.
- 18** Ik wil uw naam laten herinneren in elke generatie.
Daarom zullen volken u bedanken voor eeuwig en altijd.

In deze psalm staat de liefde tussen een koninklijke bruidegom en bruid centraal (v.1,2,10). Wie deze mensen zijn, is niet meteen duidelijk. Beurtelings worden de bruidegom en de bruid door de zanger(s) al lovend toegezongen. Het koningschap van de bruidegom geeft vooral de eervolle glans aan de onderlinge liefde.

Daarbij gaat het over een eeuwig koningschap (v.3^b,7^a,18). Dit betekent, dat hier op een bruiloft een koning uit het eeuwige koningshuis van David (1012 – 972) wordt toegezongen (2Sam.7:8-16).⁴⁵⁴ Deze psalm is dus voor de ballingschap ontstaan. Na de ballingschap heeft er nooit een wettige koning uit het nageslacht van koning David over Israël of een deel daarvan geregeerd.⁴⁵⁵

Het lijkt er sterk op, dat tijdens de regering van de vrome koning Josafat (873 – 849) deze psalm is gemaakt ter gelegenheid van de bruiloft van kroonprins Joram (849 – 842) en prinses Atalja (2Kon.8:16,25,26, 2Kron.18:1, 21:3^b, 22:1^b,2).⁴⁵⁶ Via haar moeder Izebel was prinses

⁴⁵⁴ Hoewel de onwettige Israëlitische koning Achab (875 – 854) getrouwd was met een Sidonische ofwel een Tyrische prinses (1Kon.16:31), hoorde hij niet bij het koningshuis van David (1012 – 972). Bovendien waren in het Tienstammenrijk Israël alleen de koningshuizen van Jerobeam I (932 – 911) en Jehu (842 – 814) wettig door de Here aangesteld. In tegenstelling met het koningshuis uit deze psalm (v.7^a) waren alle andere koningshuizen van het noordelijke Tienstammenrijk niet rechtmatig. Achab heeft ook niet meer dan één koninklijke voorvader gehad (v.17^a). Alleen zijn vader Omri (886 – 875) heeft als een onwettige koning geregeerd. Zijn grootvader was geen koning in Israël (Zie eventueel het schema bij de uitleg van vers 17.). Kortom, het gaat hier niet over een bruiloft van Achab.

⁴⁵⁵ Daar komt nog bij, dat de Korachieten deze psalm muzikaal moesten uitvoeren (v.1^b). Gedurende de tijd van de Babylonische ballingschap en daarna, worden de Korachieten als zangers en muzikanten in de Bijbel niet meer genoemd. Ook in de lijsten (in de bijbelboeken Ezra en Nehemia) van de teruggekeerde mensen komen ze in die functie niet voor.

Na de ballingschap functioneerde de groep Korachieten die de poorten van de tempel moest bewaken, nog wel (1Kron.9:17-19, Ezra 2:42, 10:24, Neh.7:45, 11:19, 12:25).

⁴⁵⁶ Veel uitleggers denken hierbij aan koning Salomo (972 – 932). Het wapengekletter uit de verzen 4-6 past echter niet zo goed bij deze vorst van vrede en rust (1Kron.22:9). Dat Salomo een koninklijke vrouw uit Tyrus zou hebben gehad, is best mogelijk, maar het wordt in de Bijbel niet genoemd. Bovendien heeft hij al helemaal niet meer dan één koninklijke voorvader gehad (v.17^a). Alleen zijn vader David (1012 – 972) heeft als koning geregeerd. Zijn grootvader Isai was geen koning. Kortom, het gaat hier niet over een bruiloft van Salomo.

Atalja van koninklijke Sidonische ofwel Tyrische afkomst (1Kon.16:31). Tijdens de regering van zijn vader Josafat diende Joram blijkbaar (uiterlijk) de Here. Na de dood van zijn vrome vader gleed hij mede door de invloed van zijn slechte vrouw af naar de grootste kwaadaardigheid en verdorvenheid (2Kron.21:4,5,11).

Over de dichter van deze psalm is vrijwel niets bekend. Hoogstwaarschijnlijk leefde hij tijdens de regering van koning Josafat (873 – 849).

Psalm 45 bestaat uit vier gedeelten: vers 1, 2-10, 11-16 en 17,18. Het 1^e vers geeft aan, waar het gedicht over gaat, welke melodie bij dit lied moet worden gebruikt, en wie het muzikaal moeten uitvoeren. Het tweede gedeelte (v.2-10) is een loflied over de koninklijke bruidegom. In het volgende gedeelte (v.11-16) gaat het over de bruid. De psalmdichter richt zich in het laatste gedeelte (v.17,18) opnieuw tot de bruidegom.

1 Een leerdicht voor (of van) de dirigent voor (of van) zonen van Korach.

Een lied (of Een gezang) van de liefde op (de wijs van) *De lelies*.

Een leerdicht is een gedicht waaruit je levenslessen kunt trekken. Dat gebeurt bij de psalmen vooral door de profetieën die erin staan. Dit leerdicht heeft een dubbele bodem. Schijnbaar gaat het in de eerste plaats over de toekomstige koning Joram (849 – 842) en zijn bruiloft. In werkelijkheid staat vooral de bruiloft van God met zijn gemeente ofwel zijn Kerk centraal (Op.19:7, 21:1-3,9-22:5).

Er moet een lied over de (6-bladerige) lelies zijn geweest, dat erg bekend was, zodat de melodie daarvan voor psalm 45 kon worden gebruikt.

Korach was een Leviet. Levi, een zoon van Jakob, had 3 zonen: Gersom, Kehat en Merari (Ex.6:15). Korach was een kleinzoon van Kehat (Ex.6:17,20, Num.16:1^a). In de woestijn was Korach tegen het gezag van Mozes in opstand gekomen. Daarom werd hij met zijn medestanders door de Here gedood (Num.16:1-35). Alle of enkele zonen van Korach werden echter niet getroffen (Num.16:27, 26:11,58). Blijkbaar hadden die niet meegedaan aan de opstand.

Een nakomeling van Korach was de zanger Heman. Koning David (1012 – 972) stelde hem aan als dirigent (1Kron.6:31-38). Hij was ook betrokken bij de muziek, toen de ark op bevel van koning David naar Jeruzalem werd gebracht (1Kron.15:16,19). Later deed hij dienst bij de tabernakel in Gibeon (1Kron.16:39-42).⁴⁵⁷ Ook de 14 zonen van Heman namen deel aan de muziek bij de tabernakel (1Kron.25:1-7).

In de tijd dat koning Josafat regeerde, functioneerden de Korachieten blijkbaar nog steeds als zangers en muzikanten in de tempel (vgl. 2Kron.20:19).⁴⁵⁸ Na de ballingschap worden ze in die functie niet meer genoemd.⁴⁵⁹

Het onderstaande gedeelte (v.2-10) is een loflied over de koninklijke bruidegom.

2 Mijn hart heeft een goed woord opgesteld (of gefluisterd).

Ik zeg mijn werk[en] van (= over) het koningschap (of tegen de koning).

Mijn tong (of Mijn taal) is een pen van een vaardige schrijver.

3 U (of Jij)⁴⁶⁰ bent mooier dan zonen van een (ander) mens.

⁴⁵⁷ Heman was een profeet (1Kron.25:1).

⁴⁵⁸ Het is best mogelijk, dat de psalmen van de Korachieten in een aparte bundel stonden.

⁴⁵⁹ Na de ballingschap functioneerde de groep Korachieten die de poorten van de tempel moest bewaken, nog wel (1Kron.9:17-19, Ezra 2:42, 10:24, Neh.7:45, 11:19, 12:25).

Genade is door (of in) uw (of jouw) lippen uitgegoten.

Daarom heeft God u (of jou) voor eeuwig gezegend.

In dit vers lijkt het, dat de dichter in vleiende en hyperbolische (= overdreven) taal over de toekomstige koning sprak. Natuurlijk was die kroonprins niet de allermooiste mens op aarde. Zoveel gunsten en genade had hij (nog) niet verleend, en Gods eeuwige zegen had hij niet ontvangen. Het ging slechts gedeeltelijk over het toekomstige koningschap van de bruidegom. De koninklijke bruiloft van Joram (849 – 842) greep de Here als aanleiding aan om via de profetische psalmdichter de Korachieten vooral over heel iets anders te laten zingen.

Het gaat hier over het eeuwige koningschap van het koningshuis van David. Het lied spreekt in de eerste plaats over de laatste Koning van dit koningshuis, die voor eeuwig zal regeren: de Here Jezus. Hij was vooral innerlijk *mooier dan enig ander mens* (Jes.33:17, vgl. Spr.31:30). *Genade is door zijn lippen* overvloedig *uitgestort*, en *God heeft Hem voor eeuwig gezegend*. Deze psalm heeft duidelijk een Messiaanse betekenis.

In de volgende verzen (v.4-6) wordt de kracht en macht van de toekomstige koning en het koningschap aangeduid.

4 Gord uw (of jouw) zwaard aan de heup, held,
in ⁴⁶¹ uw majesteit en uw luister (of pracht)! ⁴⁶²

5 Wees voorspoedig!

Rijd uit op het woord van waarheid, bescheidenheid en rechtvaardigheid!

Uw rechter(hand) zal u ontzagwekkende daden leren.

Over de *rechtvaardige* en *nederige* Koning en Verlosser Jezus, die reed op een ezel, sprak later ook de profeet Zacharia (9:9).⁴⁶³ Hij zou en zal uitrijden op een wit paard om oorlog te voeren en te overwinnen. Hij is betrouwbaar en oprecht, en velt vonnis in rechtvaardigheid (Op.6:2, 19:11).⁴⁶⁴

De rechterhand is meestal de sterkste en handigste hand. Met de rechterhand van Gods Zoon wordt zijn grote kracht aangeduid (Ex.15:6,12, Ps.80:16,18, 89:14, 118:15,16). Die rechterhand ondersteunt ook *waarheid, bescheidenheid en rechtvaardigheid* (vgl. Jes.59:16).

6 Uw pijlen zijn scherp. (of Uw scherpe pijlen)

- Volken onder u zullen vallen. -

(Uw pijlen) zullen in het hart van vijanden van de koning zijn.

⁴⁶⁰ De beleefdheidsvormen *U*, *u* en *uw* kent men in het Hebreeuws niet. In die taal zijn *U* en *Jij/Jou*, of *u* en *jij/jou*, en *uw* en *jouw* hetzelfde. Bij een vertaling naar het Nederlands moet dan een keuze worden gemaakt. Dit betekent bijvoorbeeld, dat in de Hebreeuwse taal zowel God, als een gewoon mens met *Jij/jij* wordt aangesproken. Voor God vervangt men dan tijdens het vertalen naar het Nederlands het Hebreeuwse woord voor *Jij* door het Nederlandse woord *U*.

⁴⁶¹ Het woord *in* is afkomstig uit de Griekse handschriften(en de Vulgaat). Deze psalm is in de Dode Zeerollen maar heel beperkt en fragmentarisch overgeleverd.

⁴⁶² In de Hebreeuwse tekst staat hier, of aan het begin van het volgende vers, nogmaals *en uw luister*. Volgens de Griekse handschriften(en de Vulgaat) klopt dit niet. Hoogstwaarschijnlijk is dit een foutieve herhaling. Daarom is het weggelaten.

⁴⁶³ Zie Turenout T. van, Zacharia, Jahweh gedenkt, Grijskerk, 2023.

De apostelen Matteüs en Johannes wezen op de vervulling van deze profetie (Mat.21:4, Joh.12:14). Dit is vervuld, toen Jezus Christus op een ezelsveulen de stad Jeruzalem binnenreed (Mat.21:1-15, Joh.12:12-16). Hij is rechtvaardig en nederig ofwel bescheiden, en reed op het jong van een ezelin.

Zie Turenout T. van, Het Evangelie via de apostel Matteüs, Grijskerk, 2024.

⁴⁶⁴ Zie Turenout T. van, De Openbaring mag niet verborgen blijven, Grijskerk, 2024.

Het *zwaard* dat Christus *aan zijn heup* meenam (v.4^a), zou uit zijn mond komen (Op.1:16), en *zijn pijlen zouden scherp zijn*. Volken zou Hij daarmee overwinnen (Op.6:2, 19:11-16). De Here Jezus zou en zal de harten van veel mensen uit allerlei volken voor Zich winnen, en ze zouden en zullen Hem dienen (Op.5:12, 7:9-17, 19:7-9, 17:14, 21:22-27, 22:3). Vijanden van Christus zouden en zullen zijn dienaren worden, en Hem gaan liefhebben (Hos.1:9,10, Rom.11:25, 1Pet.2:10).

De volgende 2 verzen haalde de apostel Paulus aan in zijn brief aan de Hebreëen (1:8,9), toen hij over de Zoon van God sprak!

7 Uw troon (of Uw stoel), God, is voor eeuwig en altijd.

Een rechtmatig scepter is de scepter van uw koninkrijk (of uw koningschap).

Een scepter is vaak een mooie staf. Het is een teken van koninklijke waardigheid en gezag. Het gezag van deze Koning wordt in dit vers *rechtmatig* genoemd.

Hier wordt zeker niet de toekomstige koning Joram (849 – 842) aangesproken, en zijn koningschap wordt evenmin met die van God vergeleken. Het gaat in vers 7 niet over de vergoddelijking van een aardse koning, maar over de troon en het koningschap van Davids Zoon. Hij regeert *voor eeuwig en altijd* (v.3^b, 2Sam.7:13,16, Ps.72:17^a, 89:36-38, Dan.7:13,14), en zijn bestuur is *rechtmatig* (Hebr.1:8.9).

8 U hebt van rechtvaardigheid gehouden.

U haatte kwaadaardigheid.

Daarom heeft God, uw God, u gezalfd

met vreugdeolie vanuit (= boven) uw kameraden (of uw vrienden).

Het zalven met *vreugdeolie* gebeurde vaak bij feestelijke gelegenheden (2Sam.14:2, Ps.23:5, 92:11, Spr.21:17, Jes.61:3, Am.6:5,6, Luk.7:37,38,46, Hebr.1:9^b, enz.).

In het land Israël werden ook mensen, voordat ze met een belangrijk ambt begonnen, gezalfd met heilige olijfolie (Richt.9:8,15, 1Sam.9:16, 10:1, 16:13, 2Sam.2:4, 1Kon.1:39, Ps.89:21, enz.). Deze olijfolie was een teken van Gods aanstelling van een koning, een priester of profeet (1Sam.10:1), en de hulp van zijn Heilige Geest bij hun belangrijke taak (1Sam.10:1,6, 16:13, 2Sam.23:1,2). Daarom werd toen bijvoorbeeld een koning ook wel een *gezalfd* genoemd (1Sam.24:11, 26:16, Ps.20:7, 89:39, enz.).

Kroonprins Joram (849 – 842) is niet tot koning gezalfd, terwijl zijn vader Josafat (873 – 849) nog bleef doorregeren. Het gaat hier bij de kroonprins over *vreugdeolie* voor zijn bruiloftsfeest.

Het zinnetje *Daarom heeft God, uw God, u gezalfd* heeft een dubbele betekenis. Het leek voor de toehoorders op de koninklijke bruiloft, dat psalmdichter aangaf, dat God, de God van de kroonprins, hem had laten zalven met vreugdeolie voor het feest. Door de Heilige Geest zou hij vervuld zijn met blijheid en vrolijkheid. Deze lezing is echter niet de belangrijkste.

Het kan ook worden gelezen als *Daarom heeft God, uw God, U* (= de Here Jezus) *gezalfd*. Blijkbaar *had God de Vader zijn Zoon* al *gezalfd met vreugdeolie*, voordat Hij zijn werk op de aarde begon. Die zalving met vreugdeolie was ook bedoeld voor de eeuwige bruiloft van het Lam (v.8^b, Mat.22:1,2, Op.19:7-9). Gods Zoon is later voor zijn (verlossings)werk op aarde met de Heilige Geest gezalfd (Mat.3:16, Mark.1:10, Luk.3:22, Joh.1:32). Daarom wordt Hij eveneens Christus (Grieks) (= Gezalfd = Messias (Hebreeuws)) genoemd.⁴⁶⁵ Nadat Hij na

⁴⁶⁵ Het Griekse woord *Christus* heeft dezelfde betekenis als het Hebreeuwse woord *Messias*: Gezalfd.

zijn lijden was opgestaan uit de dood, en naar de hemel was opgestegen, werd Hij door God de Vader opnieuw gezalfd als Koning van de hele schepping (Dan.7:13,14, Mat.28:18).

Op aarde is Gods Zoon eerst als een lam geslacht om de zonde van de hele wereld weg te nemen (Joh.1:29,36, 1Pet.1:19). Na zijn lijden en sterven steeg Hij op naar de hemel om daar naast zijn Vader opnieuw plaats te nemen op zijn troon als koning (Dan.7:13,14, Luk.24:51, Hand.1:1^b,2,9-11^a). Later zal Hij terugkomen om zijn dienaren: *zijn kameraden* ofwel *zijn vrienden*⁴⁶⁶ als bruiloftsgasten bijeen te roepen voor het eeuwige bruiloftsfeest (Hand.1:11^b, Mat.22:1,2, Op.19:7-9, 21:22-22:5).

9 Mirre, aloë[’s] (en) kaneel zijn (= geuren) vanuit al uw kleren.

Vanuit ivoren paleizen hebben ze u blij gemaakt (of hebben ze u verblijd).

Bij het klaarmaken van de zalfolie werden allerlei lekker ruikende stoffen en specerijen gebruikt (Ex.30:22-25). Door de zalving van het hoofd werden, vooral bij de inwijding voor een ambt (vgl. Ps.133:2), de kleren van de gezalfde persoon met de heerlijke geuren doordrenkt.

Bij *een ivoren paleis* zijn de wanden en ook een deel van de meubels met ivoor bekleed.

10 Koningsdochters zijn onder (of met/in/door) uw voorname(vrouwe)n.⁴⁶⁷

De gemalin (of koningin/echtgenote van een vorst) heeft aan uw rechter(hand) gestaan in (of met/door) zuiver goud van Ofir.

Bij vers 10^a lijkt het erop, dat de toekomstige koning al meerdere vrouwen heeft.⁴⁶⁸ Met het woord *dochters* echter, worden in de Bijbel vaak de dochtersteden van een hoofdstad bedoeld (Ps.97:8, Jes.4:4, Jer.49:2,3, Ezech.16:46-49,53-57,61, 26:6-8, 30:18, 32:18).⁴⁶⁹ De gezalfde Jezus heeft niet alleen dochtersteden, maar ook dochtersteden van koningen. Allerlei hoofdsteden waar koningen hun land besturen, horen met hun dochtersteden bij Hem. Samen vormen de gelovige heidenen uit verschillende volken en Gods dienaren uit het volk Israël zijn koninklijke bruid (Rom.11:25). Dit wordt in de volgende zin als een parallellisme eraan toegevoegd.⁴⁷⁰

Met *de rechterhand van God* wordt zijn grote kracht aangeduid (Ex.15:6,12, Ps.80:16,18, 89:14, 118:15,16). Die rechterhand biedt ook veiligheid en bescherming. Mede daarom is een positie aan zijn rechterhand een ereplaats (Gen.48:13-19, 1Kon.2:19).

Ofir lag hoogstwaarschijnlijk in Zuid-Arabië. Het was een bekende plaats waar veel goud vandaan kwam (1Kon.9:26-28, 10:11, 22:49, 1Kron.29:4, 2Kron.8:18, Job 22:24, Jes.13:12).

Het edelmetaal *goud* duidt op de aanwezigheid van God. In de tabernakel, en later ook in de tempel, was de binnenkant, waar de Here woonde, van *zuiver goud* (Ex.36:8-38:29). Ook de

⁴⁶⁶ Sommige mensen denken, dat God niet je vriend wil zijn. De Bijbel is daar heel duidelijk over. Hij was de vriend van Mozes (Ex.33:11) en Abraham (2Kron.20:7, Jes.41:8, Jak.2:23). De Here Jezus noemde zijn discipelen zijn vrienden (Luk.12:4). Zo sprak Hij ook over Lazarus (Joh.11:11). Jezus Christus is de vriend van al zijn dienaren. Voor hen gaf Hij in zijn grote liefde zijn leven (Joh.15:13-15). Met zijn dienaren gaat de Here vertrouwelijk om als met een vriend (Gen.18:17, Spr.3:32).

⁴⁶⁷ In het Hebreeuws wordt bij *uw voorname(mense)n* de vrouwelijke meervoudsvorm gebruikt. Het gaat hier dus over voorname of dierbare vrouwen.

⁴⁶⁸ Een koning in Israël mocht van de Here zich niet veel vrouwen toe-eigenen (Deut.17:17).

⁴⁶⁹ In het Hebreeuws zijn steden vrouwelijk.

⁴⁷⁰ Bij een parallellisme staan 2 of meer (bij)zinnen bij elkaar. Die zinnen zeggen met andere woorden min of meer hetzelfde, waardoor ze elkaar aanvullen en ophelderden. Dit kwam in de Hebreeuwse literatuur veel voor. Of de profetische psalmdichter zich dit allemaal bewust was, is niet van belang. Er komen wel meer profeten in de Bijbel voor, die hun eigen profetieën niet (volledig) begrepen. Een goed voorbeeld hiervan was Johannes de Doper (Mat.3:10-14, 11:2,3, Luk.3:16,17, 7:18-20, Joh.1:26-36). Zo vroeg de profeet Daniël herhaaldelijk om meer uitleg over de openbaringen van God (Dan.7:16,19,20, 12:8).

voorwerpen die daar stonden, zoals de ark, waren van goud. De andere delen waren van koper of andere materialen. Hierbij kan men bijvoorbeeld denken aan het koperen wasvat. De bruid stond bij God, en zij hoorde bij Hem, want zij *heeft aan zijn rechterhand gestaan in kleding met zuiver goud van Ofir* (zie v.14^b).

De laatste zin van vers 10 vormt de overgang naar het volgende gedeelte (v.11-16). Daarin gaat het over de bruid. Op de achtergrond blijft de koning de belangrijkste persoon van dit lied.

In de eerste 3 verzen wordt de bruid toegesproken en gewaarschuwd. Prinses Atalja moest het huis van haar slechte vader Achab (875 – 854) en haar zeer kwaadaardige moeder Izebel vergeten (1Kon.16:31, 18:13, 19:1,2, 21:1-16). Ze moest zich voegen bij haar echtgenoot en toekomstig koning. Op deze bruiloft tijdens de regering van de vrome koning Josafat (873 – 849) betekende dat vooral, dat ze de God van Israël moest gaan dienen. Zij moest haar afgodische Tyrische afkomst via haar moeder Izebel afzweren. Dan zou ze door de Here worden gezegend.

11 Luister, dochter, zie, en richt uw (of je/jouw) oor (= en luister goed)!

Vergeet uw (of je/jouw) volk en het huis van uw (of je/jouw) vader!

De prinses wordt hier aangesproken als de dochter van haar vader. In die tijd ging een bruid van de ene familie over naar de andere. Vooral omdat in het huis van haar vader Achab de Here niet werd gediend, was het belangrijk dat de bruid Atalja zich daarvan zou losmaken (vgl. Luk.14:26). Als ze dat niet deed, dan kon dit huwelijk rampzalige gevolgen hebben. Voorzag de profetische psalmdichter, dat deze waarschuwing zeker niet overbodig was (2Kon.8:16-18,25-27, 11:1,20, 2Kron.22:10-12, 24:7)?

12 En (= Dan) zal de Koning uw (of jouw) schoonheid begeren,
want hij is uw (of jouw) Heer,
en buig u (of je) voor Hem neer!

13 Dochter van Tyrus, door (of met/in) een geschenk
zoeken rijke(mense)n van het volk de gunst van u[w gezicht].

In het 13^e vers lijkt het er in eerste instantie op, dat rijke mensen van het volk door middel van geschenken in de gunst willen staan bij de bruid uit Tyrus, omdat haar invloed op de toekomstige koning natuurlijk groot zal zijn. Nu is deze betekenis niet uitgesloten, maar het is niet de belangrijkste inhoud van dit vers.

In de verzen 12 en 13^a vallen verscheidene dingen op:

1. De bruid moest de koning haar schoonheid laten begeren, maar de bruidegom Joram was in die tijd nog geen koning. Zijn vader Josafat (873 – 849) was aan de regering. De kroonprins wordt evenmin als *toekomstige koning* aangeduid.
2. De bruidegom van de bruid wordt hier niet beschreven als *kroonprins* en/of *heer* met de betekenis van echtgenoot/eigenaar (= Baäl), maar als *Koning* en *Heer* met de betekenis soeverein *Heerser/God* (= Adonai). Dit laatste woord vraagt vooral onderdanigheid voor Hem (vgl. Gen.18:3,12, 1Kon.1:11-37, 1Pet.3:6).
3. Hoewel de (toekomstige) koning trouwde met een *dochter van Tyrus*, klonk daartegen van de kant van de profetische psalmdichter geen enkel bezwaar.

Met *de Koning* van vers 12 werd niet bruidegom Joram of vader Josafat aangeduid, maar God. Hem moest Atalja dienen, zodat Hij kon verlangen naar haar uiterlijke en vooral haar innerlij-

ke schoonheid (v.12^a,14^a, vgl. Spr.31:30); naar zijn dienaressen die Hijzelf had geschapen in haar pracht. Zo hebben hier de woorden *Koning*, *Heer* en *Hem* in dit vers een eenduidige betekenis!

De dochter van Tyrus is niet in de eerste plaats Atalja, maar vooral de bruid van Christus: de Kerk ofwel Gods gemeente. Als dochter van Tyrus is ze afkomstig uit het heidendom, en vanuit de slechte Israëliet Achab (875 – 854). Deze bruid moet haar Koning en God dienen, want Hij is ook haar Heer. Zo kan Hij verlangen naar haar uiterlijke en vooral haar innerlijke schoonheid (v.12^a,14^a, vgl. Spr.31:30). Rijke mensen van geest uit de heidenen en het volk Israël willen haar gunstig stemmen, en bij haar horen. De bruid van Christus is zijn gemeente die zal bestaan uit gelovige mensen uit de heidenen en uit de Israëlieten (Rom.11:25).

Dan richt de psalmdichter zich niet meer tot de bruid, maar spreekt hij over haar.

14 (Eén en) al heerlijkheid is de koningsdochter van binnen.

Van(uit) goudbrokaat (= Met goud doorweven) is haar kleding.

Het woord *koningsdochter* kan worden opgevat als, Atalja, een dochter van koning Achab. Ook kan het worden gelezen als de hoofdstad van een koning (Zie uitleg v.10^a). We hebben al gezien, dat met deze koningsdochter vooral de bruid van Christus wordt bedoeld. Deze koningsdochter wordt in de Bijbel eveneens aangeduid als het nieuwe Jeruzalem (Op.21:1,2,9-22:5), waarin in de toekomst al Gods dienaren voor eeuwig zullen zijn.

Met het goud, als teken van de aanwezigheid van de Here, is de kleding van de koningsdochter doorweven (Zie uitleg v.10^b). Zo droegen eveneens de hogepriesters in Israël goud in hun dienstkleding (Ex.28:4-38, 39:1-31).

15 Van (= In) geborduurde kleren zal zij naar de koning worden gebracht.

Meisjes (of Jonkvrouwen) zullen achter haar zijn.

Haar gezelschapdames worden naar u (of jou) toe gebracht.

De koningsdochter had slavinnen en/of hofdames die haar gezelschap hielden, en haar hielpen.⁴⁷¹

16 Zij worden (binnen)gebracht in blijheid en vrolijkheid.

Zij komen in het paleis (of in de tempel) van de koning.⁴⁷²

Vooraf koninklijke bruiloften werden in die tijd erg uitbundig gevierd (1Mak.9:37,39).

Tijdelijk zullen de mensen die God dienen en van Hem houden, na hun sterven in zijn paleis of tempel komen (Ps.49:16, 73:24-26, 86:13, Jes.26:19, Dan.12:2, Op.6:9, vgl. Gen.5:24, Mat.17:1-5, Luk.9:28-36, 16:22-26).⁴⁷³ Die tempel van de Here is de plaats waar Hij woont: de hemel. Daarna zal de eindbestemming van de gelovigen de nieuwe aarde zijn. Daarvoor heeft God de mensen sinds de schepping gemaakt en bedoeld.

⁴⁷¹ Zoals deze slavinnen en/of hofdames de bruid moesten dienen in opdracht van de koning, zo moeten ook hemelse knechten de bruid van Christus helpen en ondersteunen.

⁴⁷² In de Hebreeuwse taal van die tijd was tussen de onvoltooid tegenwoordige tijd van een werkwoord (b.v. hij komt) en de onvoltooid toekomstige tijd (b.v. hij zal komen) geen verschil! Op grond van het tekstverband is voor de onvoltooid tegenwoordige tijd gekozen.

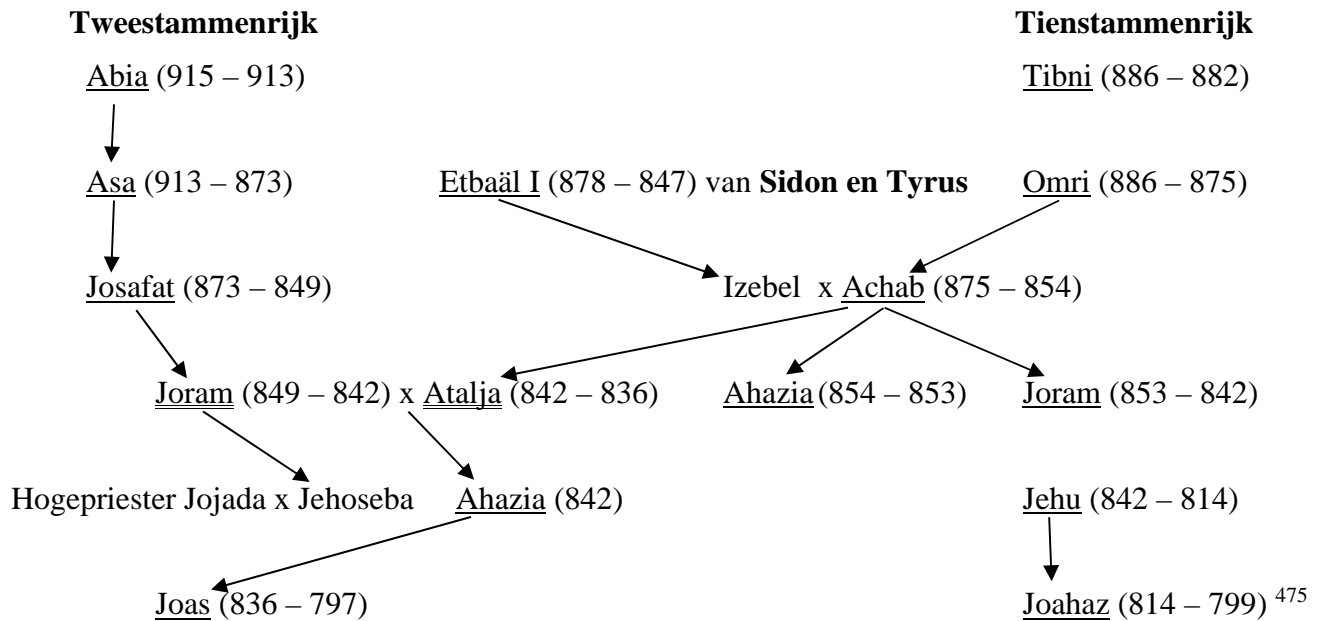
(Let op! (Tegenwoordige) actieve deelwoorden (b.v. hij is komende) worden vaak ook als onvoltooid tegenwoordige tijd (b.v. hij komt) vertaald, maar daarbij is de toekomstige tijd (meestal) niet van toepassing.)

⁴⁷³ De ongelovige of kwaadaardige mensen die sterven, gaan naar het dodenrijk (Ps.9:18). Daar wachten ze op hun eeuwige bestemming (Dan.12:2). Het dodenrijk is niet de hel of het eeuwige vuur, want later bij het laatste oordeel zal het dodenrijk met de doden worden geworpen in de poel van vuur (= de hel) (Op.20:11-15).

De psalmdichter richt zich in het laatste gedeelte (v.17,18) opnieuw tot de bruidegom.

- 17** Onder (of Met/In plaats van) uw (of jouw) (voor)vaders zullen uw (of jouw) zonen zijn.
(U zult (of Jij zal) hen aanstellen als vorsten in het hele land (of op de hele aarde).

Het koningshuis van de toegezongen kroonprins Joram (849 – 842) bestond al enige tijd. Zijn vader Josafat (873 – 849) was nog aan de regering. Zijn grootvader Asa (913 – 873), zijn overgrootvader Abia (915 – 913) en meerdere van zijn voorouders hadden daarvoor ook al het Tweestammenrijk Juda of heel Israël bestuurd. Zo zouden eveneens zijn zonen ofwel mensen uit zijn nageslacht het land besturen. Het leek een blijvend koningshuis.⁴⁷⁴

De Here Jezus had echter koningen onder zijn (voor)vaders van een eeuwig koningshuis. Zijn voorvader David (1012 – 972) was koning geweest, en zijn hemelse Vader regeert eeuwig. Zijn dienaren zijn zijn zonen.⁴⁷⁶ Zij zullen in het nieuwe Jeruzalem als koningen de hele aarde besturen (Op.1:6, 5:10, 21:24, 22:5).⁴⁷⁷

- 18** Ik wil uw (of jouw) naam laten herinneren in elke generatie[en generatie].

Daarom zullen volken u (of jou) (be)danken voor eeuwig en altijd.

Met het woord *Ik* bedoelt de profetische psalmdichter evenals in vers 2 in eerste instantie zichzelf, maar het gaat er vooral om, dat via hem God aan het woord was. Hij zou en zal aan de naam van de Bruidegom laten herinneren in alle generaties.

Aan de naam van kroonprins of koning Joram zou en zal nauwelijks of niet meer worden gedacht. Laat staan, dat de volken hem voor altijd en eeuwig zullen (be)danken. In elke genera-

⁴⁷⁴ Het zou echter in de toekomst geen blijvend koningshuis blijken te zijn. Koning Josafat (873 – 849) en zijn zoon Joram (849 – 842) werden geen voorvaders van de Here Jezus. Zie voor meer uitleg hierover de verklaring van psalm 118:22. Daarbij is vooral (de toelichting over) het schema van belang.

⁴⁷⁵ De mensen bij wie de namen zijn onderstreept, regeerden als koning(in), of hadden als koning geregeerd.

⁴⁷⁶ Hierbij horen natuurlijk ook zijn dienaren. Of ze als koningen of koninginnen zullen regeren is niet helemaal duidelijk, en dus blijikbaar voor de Here ook minder belangrijk. Wel is duidelijk, dat er na de opstanding geen huwelijk meer zal zijn, en dat de dienaren van God (niet als zijn kinderen maar) als zijn zonen zullen zijn (Mat.22:30, Mark.12:25, Luk.20:35,36). Het lijkt erop, dat ze eveneens als koningen zullen regeren.

⁴⁷⁷ Zie Turennot T. van, De Openbaring mag niet verborgen blijven, Grijskerk, 2024.

tie zou en zal wel veel aan de naam van Jezus worden herinnerd. Zijn dienaren zijn Hem erg dankbaar, voor wat Hij heeft gedaan. Hij heeft ze verlost van zonde en schuld.

Op de nieuwe aarde zullen ze Hem voor altijd en eeuwig dankbaar zijn en bedanken. De drie-enige God zal voortdurend worden geloofd en geprezen (Op.7:12).

Psalm 46: Een vaste burcht is onze God.⁴⁷⁸

- 1 Een lied op meisjeshoogte voor de dirigent voor zonen van Korach.
- 2 God is voor ons een toevlucht en een kracht;
een buitengewone hulp gebleken in angsten.
- 3 Daarom zullen wij niet bang zijn door het verplaatsen van het land,
en door het dragen van de bergen in het hart van de zeeën.
- 4 Zijn waterstromen zullen bruisen; ze zullen schuimen.
De bergen zullen beven door zijn majesteit. *pauze*
- 5 Een rivier en zijn stromen maken de stad van God blij:
het heiligdom en de woningen van de Allerhoogste.
- 6 God is in haar midden, zodat zij zal niet wankelen.
God zal haar helpen bij het aanbreken van de morgen.
- 7 Heidenvolken waren rumoerig. Koninkrijken wankelden.
Hij heeft zijn geluid gegeven. De aarde beefde.
- 8 Jahweh van de hemelse legers is met ons.
Een vesting voor ons is de God van Jakob. *pauze*
- 9 Gaat, neemt de werken van Jahweh waar,
die wonderen op de aarde heeft neergezet!
- 10 Hij laat oorlogen ophouden tot het einde van de aarde.
Hij breekt de boog. Hij hakt de speer in stukken.
Strijdwagens verbrandt Hij met vuur.
- 11 Ontspant en weet, dat Ik God ben.
Ik zal verheven zijn onder de heidenvolken.
Ik zal verheven zijn op de aarde.
- 12 Jahweh van de hemelse legers is met ons.
Een vesting voor ons is de God van Jakob. *pauze*

De dichter zag in deze psalm grote gevaren op zich afkomen (v.3). Zelfs koninkrijken waren aan het wankelen gebracht (v.7^a). Toch was hij niet bang, want hij wist, dat God zijn stad: Jeruzalem, zou beschermen (v.5,6). Door een rechtstreeks ingrijpen verlost de Here bij het aanbreken van de morgen de hoofdstad van zijn volk (2Kon.19:35, Jes.37:16, v.6^b,7^b). Hij liet de oorlog ophouden (v.10). Door het wonderbaarlijke ingrijpen van God, zou Hij worden geroemd onder de heidenvolken (v.11).

⁴⁷⁸ Psalm 46 was voor Luther een inspiratiebron voor het schrijven van zijn lied *Ein feste Burg ist unser Gott* (Een vaste burcht is onze God) in eerste helft van de 16^e eeuw.

Deze situatie deed zich voor, toen het land Israël werd overspoeld door Assyrische legers.⁴⁷⁹ Vrijwel alle inwoners van het Tienstammenrijk in het noorden van het heilige land waren door de Assyriërs al naar het Tweestromenland gedeporteerd. Ook het Tweestammenrijk Juda was toen op de stad Jeruzalem na recentelijk door hen veroverd.⁴⁸⁰ In 701 voor Christus stond de Assyrische koning Sanherib (705 – 681) met een leger voor de poorten van de Judese hoofdstad (2Kon.18:13-19:13, Jes.36:1-37:13). De gevaren waren in die tijd erg groot. Koninkrijken waren door de Assyrische legers aan het wankelen gebracht, en konden hoogstens als vazalstaat blijven bestaan. Door een rechtstreeks en wonderbaarlijk ingrijpen van de Here, zou deze oorlog ophouden (2Kon.19:6,7,20-34, Jes.37:6,7,21-35).

Die wonderbaarlijke verlossing is gekomen. In één nacht doodde de Knecht van de God Jahweh 185.000 mannen. Hoogstwaarschijnlijk stierven die soldaten aan de pest.⁴⁸¹ Koning Sanherib kon niets anders doen, dan met het restant van zijn legers naar Ninevé vluchten (2Kon.19:35,36, Jes.37:36,37).

De dichter van deze psalm is niet bekend. Zowel koning Hizkia (727 – 697),⁴⁸² als de profeet Jesaja of andere profeten komen hiervoor in aanmerking.

Psalm 46 bestaat uit vier gedeelten: vers 1, 2-4, 5-8 en 9-12. In het begin staat, wie de psalm moeten uitvoeren, en hoe dat moet gebeuren (v.1). De dichter spreekt ondanks zeer grote en dreigende gevaren zijn vertrouwen in de Here uit (v.2-4). In de volgende verzen (v.5-8) wordt de kracht van de stad van God beschreven, omdat Hij in die stad is, en haar beschermt. In het laatste gedeelte (v.9-12) wijst de schrijver op de roemrijke daden van de Here en de gevolgen daarvan. Daarom is voor angst voor de dreigende gevaren geen enkele goede reden.

1 Een lied (of Een gezang) op meisjes(hoogte)

voor (of van) de dirigent voor (of van) zonen van Korach.

Dit *lied op meisjeshoogte* moest hoogstwaarschijnlijk door jongens en/of door mannen met falsetstem hoog worden gezongen (vgl. 1Kron.15:19-21).

⁴⁷⁹ Hierbij wordt door uitleggers ook wel gedacht aan de oprukkende legers van de Moabieten, de Ammonieten, de Edomieten en een deel van de Meünieten tegen het Tweestammenrijk Juda in de tijd dat de vrome koning Josafat (873 – 849) regeerde (2Kron.20:1-30).

Toch lijkt dit niet zo te zijn. In de tijd van koning Josafat werd er in de buurt van de stad Jeruzalem niet gestreden, terwijl in psalm 46 vooral de hoofdstad veilig was (v.5,6). Die stad functioneerde als een vesting van de Here (v.8,12). Ook zou Gods hulp voor haar (= Jeruzalem) aan het einde van een nacht komen (vgl. 2Kon.19:35, Jes.37:36), vlak voordat de morgen aanbrak (v.6^b), terwijl in de tijd van koning Josafat die hulp midden op de dag kwam (2Kron.20:22,23). Door de rechtstreekse en wonderbaarlijke hulp van God in de tijd van koning Hizkia (727 – 697) hield de oorlog onmiddellijk op (v.9,10), terwijl de Moabieten en Ammonieten door hun onderlinge strijd elkaar uitschakelden (2Kron.20:23). Er was in die tijd evenmin sprake van grote veranderingen, waarbij koninkrijken wankelden of in elkaar zakten (v.7^a), waarvan de aarde bang werd (v.7^b). Na de onderlinge strijd tussen de Ammonieten en Moabieten ontstond er bij de omliggende volken een grote en bedreigende angst voor God (2Kron.20:29), terwijl het grote verlies van de Assyrische koning Sanherib (705 – 681) door de buurvolken juist werd gezien als een bevrijding van een gemeenschappelijke vijand. De God Jahweh werd door die volken verheven ofwel geroemd (2Kron.32:23, v.11).

Er zijn ook uitleggers die zelfs menen, dat psalm 46 in of na de Babylonische ballingschap is ontstaan. Dat een psalm die de onaantastbaarheid van Jeruzalem bezingt, is gedicht, terwijl die stad grondig verwoest was (geveest), is wel heel erg onwaarschijnlijk.

⁴⁸⁰ Op het gevonden prisma van Sanherib (705 – 681) staan Assyrische inscripties die het bijbelse verhaal van de rooftochten van de Assyrische koning in het Tweestammenrijk Juda bevestigen. Volgens deze inscripties zouden 200.150 Joden uit het Tweestammenrijk naar Assyrië zijn gedeporteerd. Alleen de nederlaag van Sanherib door het ingrijpen van God, waarbij 185.000 mannen stierven (2Kon.18:35,36), staat niet op het prisma vermeld.

⁴⁸¹ Zie Herodotus, Historiën, deel 2, 141.

Flavius J., Joodse Oudheden, deel 10, hoofdstuk 1:5.

⁴⁸² Dat koning Hizkia (727 – 697) psalmen kon schrijven, blijkt wel uit zijn lied in het bijbelboek Jesaja (38:9-20).

Korach was een Leviet. Levi, een zoon van Jakob, had 3 zonen: Gersom, Kehat en Merari (Ex.6:15). Korach was een kleinzoon van Kehat (Ex.6:17,20, Num.16:1^a). In de woestijn was Korach tegen het gezag van Mozes in opstand gekomen. Daarom werd hij met zijn medestanders door de Here gedood (Num.16:1-35). Alle of enkele zonen van Korach werden echter niet getroffen (Num.16:27, 26:11,58). Blijkbaar hadden die niet meegedaan aan de opstand.

Een nakomeling van Korach was de zanger Heman. Koning David (1012 – 972) stelde Hem aan als dirigent (1Kron.6:31-38). Hij was ook betrokken bij de muziek, toen de ark op bevel van koning David naar Jeruzalem werd gebracht (1Kron.15:16,19). Later deed hij dienst bij de tabernakel in Gibeon (1Kron.16:39-42).⁴⁸³ Ook de 14 zonen van Heman namen deel aan de muziek bij de tabernakel (1Kron.25:1-7).

In de tijd dat koning Hizkia (727 – 697) regeerde, functioneerden de Korachieten blijkbaar nog steeds als zangers en muzikanten in de tempel (vgl. 2Kron.20:19).⁴⁸⁴ Na de ballingschap worden ze in die functie niet meer genoemd.⁴⁸⁵

Ondanks zeer grote en dreigende gevaren spreekt de psalmdichter als vertegenwoordiger van zijn gelovige volksgenoten zijn vertrouwen in de Here uit (v.2-4).

- 2 God is voor ons een toevlucht (of een schuilplaats) en een kracht (of een sterkte);
een buitengewone hulp gevonden (= gebleken) in angsten (of in benauwheden).
- 3 Daarom zullen wij niet bang zijn
door het verplaatsen (of veranderen) van het land (of van de aarde),
en door het dragen (of wankelen/ineenzakken) van de bergen in het hart van de zeeën.

Hoewel er in het heilige land wel aardbevingen voorkwamen (Am.1:1, Zach.14:5), gaat het in vers 3 toch over iets anders. Door de angstaanjagende gebeurtenissen wil zelfs het land met de bergen wegvlugten in het hart van de zeeën. Het lijkt een grote chaos te worden. Om de grootte van de angst uit te beelden gebruikte de dichter hier het land als een levend wezen. Dit is een personificatie.⁴⁸⁶

Ondanks de grote angst en de dreigende chaos was de psalmdichter met andere dienaren van de Here niet bang, want ze vertrouwden op Hem, en op zijn beloften. Waterstromen van de aarde zullen bruisen en schuimen, en bergen zullen sidderen van angst voor Gods majesteit. Ook al lijkt alles uit de hand te lopen, God regeert (vgl. Luk.21:25-28).

- 4 Zijn water(strom)en zullen bruisen; ze zullen schuimen.

De bergen zullen beven door zijn majesteit (of verhevenheid).⁴⁸⁷ *pauze*

Hoewel het in het heilige land het grootste deel van het jaar droog is, kan het daar in het najaar heel hard regenen. Tijdens dit regenseizoen in oktober en november zwellen rivieren

⁴⁸³ Heman was een profeet (1Kron.25:1).

⁴⁸⁴ Het is best mogelijk, dat de psalmen van de Korachieten in een aparte bundel stonden.

⁴⁸⁵ Na de ballingschap functioneerde de groep Korachieten die de poorten van de tempel moest bewaken, nog wel (1Kron.9:17-19, Ezra 2:42, 10:24, Neh.7:45, 11:19, 12:25).

⁴⁸⁶ Een personificatie is een vorm van beeldspraak waarbij dieren, planten of levenloze dingen menselijke eigenschappen krijgen toegeschreven, of op een menselijke manier reageren. Dit komt ook in andere gedeelten in de Bijbel voor (vgl. Richt.5:4,5, 2Sam.22:8, Ps.68:8,9, 76:9, Jes.13:13, Ezech.38:20, Joël 2:10, 3:16).

⁴⁸⁷ Dit vers kan ook gelezen worden als *Zijn water(strom)en bruisen, ze schuimen. De bergen beven door zijn majesteit (of verhevenheid)*. In de Hebreeuwse taal van die tijd was tussen de onvoltooid tegenwoordige tijd van een werkwoord (b.v. hij komt) en de onvoltooid toekomstige tijd (b.v. hij zal komen) geen verschil! Op grond van het profetisch karakter is voor de toekomstige tijd gekozen.

plotseling op, en storten de watermassa's zich in de drooggevallen wadi's. Dit bruisen en schuimen van waterstromen kon en kan voor de mensen in Israël heel indrukwekkend zijn.

De waterstromen en de bergen zouden bang zijn, en ontzag hebben voor de majesteit ofwel de verhevenheid van de almachtige God (vgl. Ps.18:8, 114:7, Jer.49:21). In vers 7 gaat het over de vervulling van die belofte.

Het Hebreeuwse woord *sela* betekent *pauze* of *rust* om ergens meer nadruk op te leggen.⁴⁸⁸ Omdat dit woord soms ook aan het einde van een psalm staat (Ps.3:9, 24:10, 46:12), is het waarschijnlijk, dat de zangers (tijdelijk) stopten, en de instrumentale muziek de laatste regel (met meer volume) herhaalde. Het woord *sela* staat nooit aan het begin van een psalm.

In het volgende gedeelte (v.5-8) wordt de kracht van de stad van God beschreven, omdat Hij in die stad is, en haar beschermt. Terwijl heel de wereld in rep en roer lijkt te zijn, staat Jeruzalem door de hulp van de Here onwankelbaar vast (Jes.33:20-22). Daarmee vormen de onderstaande verzen een grote tegenstelling met het vorige gedeelte.

5 Een rivier (en) zijn stromen maken de stad van God blij:

het heiligdom (en) (of de heiligheid van) de woningen van de (Aller)hoogste.

De stad van God was en is Jeruzalem, omdat Hij die stad had uitgekozen om daar de tempel te laten bouwen.⁴⁸⁹

Terwijl in vers 4 het water als woest en bedreigend wordt beschreven, is het water in dit vers juist rustig. Het is niet afschrikwekkend. Nee, het maakte de inwoners van de stad van God blij. Goed drinkwater was en is in een dichtbevolkte plaats heel belangrijk.

Een gewone rivier die het nodige water in de hoofdstad liet stromen, had Jeruzalem niet (meer). In het regenseizoen voerden de Sorek en de Kidron die buiten de hoofdstad waren, het overtollige water juist af. Wel was er aan de oostkant van Jeruzalem de bron Gichon. In de tijd van koning Achaz (732 – 727) liep er een open water vanuit die bron naar de vijver Siloach. Koning Hizkia (727 – 697) liet in verband met de dreigende Assyrische belegering een tunnel van ruim ½ kilometer in de rotsen uithakken om het heldere water vanuit de bron Gichon onder de grond naar de vijver Siloach te laten stromen.⁴⁹⁰ Hij liet daarna de rivier dichtgooien, zodat de toekomstige belegeraars niet bij het water konden komen (2Kon.20:20, 2Kron.32:2-4,30).

6 God is in haar (= Jeruzalem) midden, zodat zij zal niet wankelen (of ineenzakken).

God zal haar helpen bij het aanbreken (of wenden) van de morgen (vgl. Ps.30:6).

De stad Jeruzalem is vooral een veilige plaats als God in haar midden is, en haar helpt.

Van een strijd door mensen met hulp van de Here blijkt zelfs geen sprake te zijn. Aan het einde van de nacht als het overgrote deel van de inwoners van de hoofdstad nog slaapt, grijpt

⁴⁸⁸ De vertalers van het oude Hebreeuws naar de Griekse Septuagint in de 3^e eeuw voor Christus vertaalden het woord *sela* met *pauze*.

⁴⁸⁹ In de stad Jeruzalem lag de heuvel of berg Zion. Deze berg waarop later de tempel werd gebouwd, stond in het gebied Moria. Daar moest Abraham in opdracht van de Here zijn enige zoon Izaäk offeren (Gen.22:1,2). Op diezelfde berg moest koning David (1012 – 972) eeuwen later van God een offer brengen om zich met Hem te verzoenen. Daarmee wees Hij de berg in Moria ofwel de berg Zion als offerplaats aan. Gehoorzaam volgde David de aanwijzing van de Here op, en hij droeg zijn zoon Salomo (972 – 932) op om daar de tempel te laten bouwen (1Kron.21:18-22:1, 2Kron.3:1).

⁴⁹⁰ Dat was een vijver aan de zuidoostkant van de hoofdstad Jeruzalem (vgl. Joh.9:7). (Flavius J., Joodse Oorlog, deel 5, hoofdstuk 4:1,2.)

God zelf zonder hulp van mensen in. Zodra het licht wordt, is de strijd van de Here al gestreden.⁴⁹¹

In vers 7 duidt de psalmdichter in het kort de vernietiging van Assyrische legers van koning Sanherib (705 – 681) aan (2Kon.19:35, Jes.37:36).

7 (Heiden)volken waren rumoerig (of bruisten).

Koninkrijken (of Koningschappen) wankelden (of zakten ineen).

Hij heeft [met (of door/in)] zijn geluid (of zijn stem) gegeven.

De aarde (of Het land) beefde.⁴⁹²

De hele bekende wereld van die tijd raakte in rep en roer. Door het geweld van de Assyrische legers werden eeuwenoude koninkrijken onderworpen vazalstaten, of ze verdwenen zelfs helemaal (2Kon.18:33-35, Jes.10:9-11, 36:18-20). Toen God echter sprak, en zijn geluid of stem liet horen, kwam daar een einde aan. Daarvoor hadden de aarde en zijn bewoners diep ontzag.

De aarde vertegenwoordigt in dit vers de mensen die daarop wonen, en wordt hier opnieuw als een levend wezen voorgesteld.⁴⁹³

8 Jahweh van de (hemelse) legers is met ons.

Een vesting (of Een schuilplaats) voor ons is de God van Jakob (= Israël). *pauze*

Vers 8 en 12 vormen samen het refrein van deze psalm.⁴⁹⁴ Deze verzen hebben in betekenisveel overeenkomst met het inhoudelijke begin van deze psalm: vers 2. De machtige God Jahweh helpt en beschermt hier zijn dienaren.

Uit Jakob, die door de Here Israël werd genoemd (Gen.32:28, vgl. Gen.49:7^b), is het hele volk van de Israëlieten voortgekomen. Met *de God van Jakob* wordt de God van alle 12 stammen van Israël (= God zal strijden) aangeduid.

In het laatste gedeelte (v.9-12) wijst de schrijver op de roemrijke daden van de Here en de gevolgen daarvan. Daarom is voor angst voor de dreigende gevaren geen enkele goede reden.

Na de onderbreking door het refrein vormen deze verzen het vervolg van vers 7.

9 Gaat, neemt de werken (of daden) van Jahweh waar,

die wonderen (of verwoestingen) in (= op) de aarde (of in het land) heeft neergezet!

De psalmdichter moedigt hier zijn volksgenoten aan om de poorten van Jeruzalem uit te gaan, en de werken en wonderen van God met hun eigen ogen te zien.

10 Hij laat oorlogen ophouden tot het einde van de aarde (of van het land).

Hij breekt de boog.

⁴⁹¹ In Israël verandert in ongeveer een ½ uur een klaarlichte dag in een donkere nacht, en andersom. Zo kun je met het volle daglicht een supermarkt binnengaan, en na het winkelen in de zwarte nacht naar buiten komen.

⁴⁹² In de Griekse handschriften (en de Vulgaat) staat hier *beefde* of *schudde*, en in de Hebreeuwse tekst staat *smelt* (*weg*). Deze psalm staat niet in de Dode Zeerollen.

Op grond van het tekstverband is voor de weergave van de Griekse handschriften (en de Vulgaat) gekozen. De verleden tijd daarvan past beter bij de rest van vers 7, en in vers 4 wordt het *bruisen*, *schuimen* en *beven* al beloofd en voorspeld. In vers 7 wordt geschreven over Gods vervulde belofte(n) van vers 4.

⁴⁹³ Zie de voetnoot bij de uitleg van vers 3.

⁴⁹⁴ Sommige uitleggers denken, dat dit refrein oorspronkelijk ook na vers 4 heeft gestaan. Dit is heel goed mogelijk, want we krijgen dan 3 delen met 4 verzen. In de Hebreeuwse en Griekse handschriften (en de Vulgaat) staat het refrein echter alleen in de verzen 8 en 12, en deze psalm is helaas niet aanwezig in de Dode Zeerollen.

Hij hakt de speer in stukken.

(Strijd)wagens (of Schilden) verbrandt Hij met vuur.⁴⁹⁵

Blijkbaar is de vernietiging van de mensen van de Assyrische legers niet Gods doel. Het uitschakelen van die mensen wordt hier ook niet beschreven. Het doel is, dat de oorlogen ophouden, en dat het wapentuig wordt vernietigd.

Vernietiging van het grootste deel van de achtergebleven Assyrische strijdmiddelen zal zeker zijn gebeurd. Strijdwagens waren voor de Israëlieten (vrijwel) waardeloos, want ze mochten van de Here niet veel paarden hebben (voor de strijd) (Deut.17:14-16). Buitgemaakte strijdwagens moesten worden verbrand, en bij de paarden moesten de pezen worden doorgesneden (Joz.11:6^b, 2Sam.8:4^b, 1Kron.18:4^b). Ook het grote overschot aan achtergelaten wapens van de eens zo reusachtig grote Assyrische troepenmacht was voor het veel kleinere Judese leger waardeloos, en kon beter worden vernietigd. Hoogstwaarschijnlijk zijn alle houten delen van die wapens met het vuur van de strijdwagens verbrand, en is al het metaal omgesmeed voor betere doeleinden (vgl. Jes.2:4, Mi.4:3).

11 Ontspan (of Houdt op) en weet, dat Ik God ben.

Ik zal verheven zijn (= zal worden geroemd) onder de (heiden)volken.

Ik zal verheven zijn in (= op) de aarde (of in het land).

Koning Hizkia (727 – 697) probeerde eerst zelf de veroveringszucht van het machtige Assyrische rijk tegen te houden. Hij zocht aanvankelijk hulp bij het land Egypte (Jes.30:1-7, 31, 36:6,9). Ook sloot hij een verbond met de opstandige Babylonische koning Merodach-Baladan (722 – 710 en 703 – 702). Hij liet aan zijn gezanten alle schatten van zijn paleis in de stad Jeruzalem zien. Hierover was God erg boos, en de profeet Jesaja bestrafte koning Hizkia (2Kon.20:12-19, 2Kron.32:24-26, Jes.39).

Na de bezetting van zijn land door de Assyrische legers probeerde hij via onderhandelingen met koning Sanherib (705 – 681) de belegering van Jeruzalem te beëindigen. De Judese koning betaalde daarvoor aan de Assyrische koning een hele grote som geld: 300 talenten zilver en 30 talenten goud.⁴⁹⁶ Toen Hizkia dat grote bedrag had betaald, trok de Assyrische koning met zijn legers niet weg, zoals was afgesproken. Integendeel, hij wilde daarna de onvoorwaardelijke overgave van de stad Jeruzalem (2Kon.18:13-17^a,31,32).

In vers 11 riep de Here de koning en zijn volksgenoten op om niet op eigen kracht te vertrouwen, maar het helemaal aan Hem over te laten: “Ontspan maar, en wees maar rustig. Vertrouw maar op Mij, want Ik doe het wel!” Pas wanneer koning Hizkia na veel teleurstellingen doorkrijgt, dat het vertrouwen op mensen, koningen en volken zinloos is, geeft hij zich gewillig over aan de almacht van zijn hemelse Vader. De Judese koning moest leren om alleen op God te vertrouwen.

Het grote verlies van de Assyrische koning Sanherib (705 – 681) werd door de buurvolken gezien als een bevrijding van een gemeenschappelijke vijand. De God Jahweh werd door die

⁴⁹⁵ De Griekse handschriften(en de Vulgaat) hebben hier *Hij zal de boog breken; Hij zal het wapen* (vaag in combinatie met boog en schilden) *in stukken hakken*. *Schilden* (minder voor de hand liggende betekenis) *zal Hij verbranden met vuur*. In de Hebreeuwse taal van die tijd was tussen de onvoltooid tegenwoordige tijd van een werkwoord (b.v. hij komt) en de onvoltooid toekomstige tijd (b.v. hij zal komen) geen verschil! Met betrekking tot het (tegenwoordig) deelwoord aan het begin van dit vers: *Ophoudende* (weergegeven als *Hij laat ophouden*) ligt de toekomstige tijd hier niet voor de hand.

((Tegenwoordige) actieve deelwoorden (hij is komende) worden vaak ook als onvoltooid tegenwoordige tijd vertaald, maar daarbij is de toekomstige tijd (meestal) niet van toepassing.)

⁴⁹⁶ Een talent is ruim 30 kg. Er moest dus ongeveer 10.000 kg zilver en 1.000 kg goud worden opgebracht!

volken verheven ofwel geroemd (2Kron.32:23). Het belangrijkste is niet de eer van Jeruzalem, de Judese koning of Gods volk, maar het eren en prijzen van de Here zelf. Hij verdient de hoogste lof. Dat komt in deze psalm ook tot uiting in het refrein van de verzen 8 en 12.⁴⁹⁷

12 Jahweh van de (hemelse) legers is met ons.

Een vesting (of Een schuilplaats) voor ons is de God van Jakob. *pauze*

⁴⁹⁷ Dat God zal worden geroemd onder de heidenvolken, en dat Hij verheven zal zijn op de aarde (of het land), sluit de betekenis niet uit, dat Hij eeuwen later door veel Christenen onder de heidenvolken werd gediend, maar daar gaat het hier (in eerste instantie) niet over.

Psalm 47: God is de goede Koning van de hele aarde.

- 1 Een psalm voor de dirigent voor zonen van Korach.
- 2 Alle volken, klapt in de handpalmen.
Juicht voor God met een jubelende stem,
- 3 want Jahweh, de Allerhoogste, is ontzagwekkend,
een groot Koning over de hele aarde.
- 4 Hij onderwerpt volken onder ons,
en natiën onder onze voeten.
- 5 Hij kiest ons erfelijk bezit voor ons uit;
de trots van Jakob, van wie Hij heeft gehouden. *pauze*
- 6 God is opgestegen met gejuich,
Jahweh met het geluid van een hoorn.
- 7 Musiceert voor God, musiceert!
Musiceert voor onze Koning, musiceert!
- 8 Ja, Koning van de hele aarde is God.
Musiceert een leerdicht:
- 9 Koning is God over de heidenvolken,
God heeft op zijn heilige troon gezeten.
- 10 De edelen van de volken zijn bijeen bij de God van Abraham,
want van God zijn de grote schilden van de aarde.
Hij is buitengewoon hoog verheven.

Deze psalm is gedicht in een tijd waarin een bloeiperiode voor het volk Israël was aangebroken. Het was een machtige jonge staat waarvan de invloed door de hulp van de Here zich steeds meer uitstreekte tot over de grenzen van de meeste buurvolken (v.4). Onder Gods leiding moe(s)t het volk Israël niet alleen zijn zegen ervaren, maar ook een zegen zijn voor de heidenvolken (v.2,3^b,4,10^a). De Here is de Koning van de hele aarde (v.3,8^a,9).

De naam van de dichter wordt in psalm 47 niet genoemd. Uit de inhoud van dit lied wordt echter wel duidelijk, wie hij is. Op een koninklijke manier roept de auteur van dit lied alle volken op om juichend te gaan applaudisseren voor de God Jahweh (v.3). Als koning onderwerpt hij met de onmisbare hulp van de Here steeds meer volken (v.4). Deze koning over heel Israël (v.5) was David (1012 – 972). Hij is de schrijver van deze psalm.

Psalm 47 bestaat uit drie gedeelten: vers 1, 2-5 en 6-10. In het begin staat, wie de psalm moeten uitvoeren (v.1). De dichter roept alle volken op om voor de grote Koning van de hele wereld te gaan juichen en applaudisseren (v.2-5). Voor deze overwinnende Koning die een zegen is voor de hele aarde, moeten de mensen uit alle volken musiceren (v.6-10).

1 Een psalm voor (of van) de dirigent voor (of van) zonen van Korach.

Korach was een Leviet. Levi, een zoon van Jakob, had drie zonen: Gersom, Kehat en Mera-ri (Ex.6:15). Korach was een kleinzoon van Kehat (Ex.6:17,20, Num.16:1^a). In de woestijn was Korach tegen het gezag van Mozes in opstand gekomen. Daarom werd hij met zijn mede-standers door de Here gedood (Num.16:1-35). Alle of enkele zonen van Korach werden echter niet getroffen (Num.16:27, 26:11,58). Blijkbaar hadden die niet meegedaan aan de opstand.

Een nakomeling van Korach was de zanger Heman. Koning David stelde Hem aan als diri-gent (1Kron.6:31-38). Hij was ook betrokken bij de muziek, toen de ark op bevel van koning David naar Jeruzalem werd gebracht (1Kron.15:16,19). Later deed hij dienst bij de tabernakel in Gibeon (1Kron.16:39-42).⁴⁹⁸ Ook de 14 zonen van Heman namen deel aan de muziek bij de tabernakel (1Kron.25:1-7).

Aan het einde van zijn regering trof koning David maatregelen om de tempelbouw van zijn zoon Salomo (972 – 932) voor te bereiden (1Kron.22:2-26:32). In die tijd reorganiseerde hij de taken van de priesters en Levieten, en stelde hij de Korachieten aan als zangers voor de tempeldienst (1Kron.25). Het lijkt erop, dat David deze psalm eerder heeft geschreven, en vanwege de belangrijke boodschap daarvan heeft laten uitvoeren door de Korachieten.⁴⁹⁹

In het onderstaande gedeelte (v.2-5) roept de psalmdichter alle volken op om voor de grote Koning van de hele wereld te gaan juichen en applaudisseren, want Hij overwint vijandige volken.

2 Alle volken,⁵⁰⁰ klapt in de (hand)palmen.

Juicht voor God met een jubelende (of uitgelaten) stem (of geluid),

3 want Jahweh, de (Aller)hoogste, is ontzagwekkend,
een groot Koning over de hele aarde.

De verzen 2 en 3 geven duidelijk aan, dat ontzag voor de Here niet gepaard hoeft te gaan met angst. Het is juist de bedoeling om blij in de handen te klappen. Voor een (nieuwe) koning enthousiast applaudisseren en juichen was in die tijd in Israël heel gebruikelijk (1Sam.10:24, 2Kon.11:12,13, 2Kron.23:11,12).

Een groot koning is vooral een goede koning. Zo'n koning brengt zijn volk welvaart en wel-zijn. Hij is een zegen voor zijn volk. Zo is de God Jahweh een zegen voor de hele aarde, en niet in nationalistische zin alleen voor het volk Israël (vgl. v.4, Ps.18:50 (Rom.15:9), 22:28,29, 66:1^b,4,8, 87:4-6, 96:1,7-10^a, 117).

4 Hij onderwerpt (of Hij spreekt) volken onder ons,
en natiën onder onze voeten.

De oorlog van God heeft niet de bedoeling om mensen te vernietigen, maar om mensen te redden en te behouden. Hij wil de harten en het denken van zondige mensen veranderen. Hij wil ze verlossen van de eeuwige dood.

Eerst kiest de Here het volk Israël uit als zijn volk. Via dat volk wil Hij voor alle heidenvol-

⁴⁹⁸ Heman was een profeet (1Kron.25:1).

⁴⁹⁹ Volgens de Dode Zeerol 11QPs^a heeft David (1012 – 972) in totaal 4050 door God geïnspireerde psalmen geschreven..! (Abegg M. Jr. e.a., *The Dead Sea scrolls Bible*, San Francisco, 1999, pag. 509.) Het is best moge-lijk, dat de psalmen van de Korachieten in een aparte bundel stonden.

⁵⁰⁰ Met *alle volken* worden niet *alle stammen* van Israël bedoeld, zoals sommige mensen willen vertalen en/of uitleggen. Voor *stam* of *stammen* heeft het Hebreeuws een heel ander woord.

ken tot een zegen zijn. Dat Israël andere volken aan zich onderwerpt, mag niet een vloek voor die mensen zijn. Het volk van God moet juist een zegen voor hen zijn. Aan de voeten van gelovige Israëlieten zouden mensen uit de heidenen moeten leren, wie de Here is. Leerlingen zaten in Israël aan de voeten van hun leraar (Deut.33:3^b, Luk.10:39, Hand.22:3).

David (1012 – 972) moest al in het begin van zijn koningschap over heel Israël het heilige land verdedigen tegen aanvallen van vijandige volken die de jonge staat wilden vernietigen. Daarom bond hij de strijd met deze volken aan, en onderwierp ze (2Sam.5:17-25, 8:1-14, 10:1-19, 12:26-31). Zo konden die vijandige staten niet het volk Israël vernietigen, waaruit ook hun zegen en Verlosser zou voortkomen: de Here Jezus.⁵⁰¹

5 Hij kiest ons erfelijk bezit voor ons uit;

de trots (of de pracht) van Jakob, van wie Hij heeft gehouden. *pauze*

Het *erfelijk bezit* van de Israëlieten is het heilige land, dat Here aan Abr(ah)am en Jakob met hun nageslacht had beloofd (Gen.12:6,7, 13:14-17, 17:8, 28:13, 35:12, 48:3,4, enz.). Dat prachtige land is de *trots van Jakob*. Het nageslacht van Jakob: het volk Israël, had en heeft alle redenen om trots te zijn op het land dat Jahweh aan hen heeft gegeven (Ex.3:17^b, Deut.8:7-10, enz.).

De Here hield van Jakob (Mal.1:2^b/3^a, Rom.9:13^a). Met *de God van Jakob* wordt de God van alle 12 stammen van Israël (= God zal strijden) aangeduid (vgl. Gen.49:7^b).

Het Hebreeuwse woord *sela* betekent *pauze* of *rust* om ergens meer nadruk op te leggen.⁵⁰² Omdat dit woord soms ook aan het einde van een psalm staat (Ps.3:9, 24:10, 46:12), is het waarschijnlijk, dat de zangers (tijdelijk) stopten, en de instrumentale muziek de laatste regel (met meer volume) herhaalde. Het woord *sela* staat nooit aan het begin van een psalm.

Voor de overwinnende Koning die een zegen is voor de hele wereld, moeten de mensen uit alle volken musiceren (v.6-10). Hij stijgt als Overwinnaar weer op naar de hemel onder gejuich.

6 God is opgestegen met gejuich,

Jahweh met het geluid (of met de stem) van een (rams)hoorn.

Nadat God was neergedaald om met zijn engelenleger David (1012 – 972) te ondersteunen in de strijd, is Hij onder gejuich van zijn hemelse knechten weer opgestegen naar zijn troon.⁵⁰³

⁵⁰¹ Helaas was David zeker geen goede koning voor die vijandige volken. Om van de gevaarlijke aanvallen van de meeste buurvolken af te zijn, liet hij veel Ammonieten op beestachtige wijze vermoorden (2Sam.12:26-31, 1Kron.20:1-3). Van de Moabieten liet hij ²/₃ deel van de mannen ombrengen (2Sam.8:2, vgl. 1Kon.11:15,16), en bij de Edomieten doodde hij alle mannen, behalve Hadad, die met enkele Edomitische mannen naar Egypte vluchtte (1Kon.11:15-17). Ondanks alles ging koning David hierin veel te ver. Dit had de Here hem ook niet opgedragen. Het was de (belangrijkste) reden, waarom David voor God geen tempel mocht bouwen (1Kron.17:1-4, 22:6-8, 28:3).

⁵⁰² De vertalers van het oude Hebreeuws naar de Griekse Septuagint in de 3^e eeuw voor Christus vertaalden het woord *sela* met *pauze*.

⁵⁰³ Hierbij wordt door verscheidene uitleggers gedacht aan het moment dat de ark naar Jeruzalem werd gebracht (2Sam.6). Doordat de hoofdstad hoog ligt, zou de ark tijdens de feestelijke tocht opstijgen. De ark is echter niet God zelf, maar het teken van zijn aanwezigheid, en zijn verbond met zijn volk (Ex.25:21,22, Num.10:35,36, 2Sam.6:2,3^a,9, Op.11:19). Terwijl de grote oorlogen tegen de vijandige volken nog gevoerd moesten worden (2Sam.8:1-14, 10), zou God al als Overwinnaar van een nog niet gestreden strijd naar een voorlopige tent op de berg Zion zijn opgestegen onder gejuich (v.6). De ark hielp Gods volk echter niet in de strijd (1Sam.4:1^b-11). Die hulp kwam en komt van de Here zelf. Voordat de ark in Zion kwam, had Hij al eeuwenlang de volledige macht over de hele schepping in zijn handen! Die tocht van de ark naar Zion kan dus nooit

Een *hoorn* was meestal afkomstig van een ram. Het was in die tijd niet in de eerste plaats een muziekinstrument. Het gebruik ervan was vooral geschikt om mensen op grote afstanden te waarschuwen of bij elkaar te roepen (Lev.25:9, Richt.6:4, 1Kon.1:34,39,41, Jer.4:5, 6:1,17, Joël 2:1,15, Am.3:6). Door het blazen op de hoorn wordt een lofsignaal gegeven aan God, en worden eerst hemelse knechten ofwel engelen en later mensen bij elkaar geroepen om hun grote Koning te loven en te prijzen.

7 Musiceert voor God, musiceert!

Musiceert voor (of van) onze Koning, musiceert!

Met *musiceert* wordt zingen onder begeleiding van één of meer snaarinstrumenten bedoeld.

8 Ja, Koning van de hele aarde (of het hele land) is God.

Musiceert een leerdicht (vgl. 1Kor.14:15^b):

Een leerdicht is een gedicht waaruit je levenslessen kunt trekken. In deze psalm staat dit (korte) leerdicht hoogstwaarschijnlijk in de volgende 2 verzen (v.9,10).

9 Koning is God over de (heiden)volken,

God heeft op zijn heilige troon gezeten.

Vanaf zijn troon in de hemel regeerde en regeert God over alle volken.

10 De edelen (of gewillige(mense)n) van de volken zijn bijeen (of zijn verzameld)

bij (of het volk van) ⁵⁰⁴ de God van Abraham,

want van God zijn de grote schilden van de aarde (of van het land).

Hij is buitengewoon (hoog) verheven.

De edelen of gewillige mensen van de volken zijn alle gelovige mensen onder alle volken. Zij worden verenigd door *de God van Abraham*. Via Abraham zouden alle families, geslachten of stammen op de aardbodem worden gezegend (Gen.12:1-3). De Here beschermt niet alleen het volk Israël, maar alle gelovigen. Alle dienaren van God zullen tot één volk worden met één Herder: Jezus Christus (Joh.10:11-16).

Deze psalm heeft duidelijk een Messiaans en profetisch karakter. Zoals God de Vader na zijn strijd en overwinning tegen de vijandige volken van Israël is opgestegen, zo zou zijn Zoon eeuwen later na zijn dood aan het kruis als Overwinnaar van alle zonden opstijgen naar zijn troon in de hemel (Dan.7:13, Hand.1:9-11, 2:33-36, Hebr.12:2, Op.12:5^b,10). De Here Jezus zit nu aan de rechterhand van God (Hand.7:55,56, Rom.8:34, Ef.1:20-22, Kol.3:1). Daar zou en zal God de Zoon samen met God de Vader als koning voor eeuwig regeren over alle volken (Dan.7:14). Het is dan ook volkomen terecht, dat deze psalm als herdenking van de hemelvaart van Jezus Christus (in veel gemeenten) wordt gezongen.

het symbool zijn geweest van een overwinning in een strijd die nog gevoerd moest worden door de reeds almachtige God.

Het is wel heel goed mogelijk, dat deze psalm is gezongen, toen de ark onder leiding van Salomo (972 – 932) vanuit de tent in Zion naar de hoger gelegen tempel werd gebracht (1Kon.8:1-10). De grote en gevaarlijke oorlogen waren op dat moment al achter de rug. Zoals de almachtige God was opgestegen naar zijn troon in de hemel, steeg de ark als teken van zijn aanwezigheid op naar zijn bestemming in het heilige van de heiligen in de tempel.

⁵⁰⁴ Het verschil tussen het voorzetsel *bij* en de betekenis *volk van* berust op een verschillende interpretatie van de ongeschreven klinker van het Hebreeuwse woord (בֵּי). Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het tekstverband is voor de betekenis *bij* gekozen. Anders ontbreekt een voorzetsel in de zin. Bovendien komt de bescherming niet in de eerste plaats door Gods volk tot stand, maar vooral door de Here zelf (v.10^b). Hij is buitengewoon hoog verheven!

Psalm 48: Danklied voor Jeruzalems redding.

- 1 Een lied; een psalm voor zonen van Korach.
- 2 Groot is Jahweh en buitengewoon te loven.
In de stad van onze God is zijn heilige berg.
- 3 Mooi van ligging,
een blijheid voor de hele aarde is de berg Zion aan de noordkant:
de stad van de grootse Koning.
- 4 God is in haar paleizen bekend
om een vesting te zijn,
- 5 want zie, koningen waren bijeengekomen.
Zij waren samen opgetrokken.
- 6 Zijzelf hebben gekeken.
Ja, ze waren verbaasd.
Ze werden door schrik overmand.
Ze haastten zich weg.
- 7 Beving heeft hen daar aangegrepen;
pijn als van een barende vrouw,
- 8 als door de oostenwind
die de schepen van Tarsis verbrijzelt.
- 9 Zoals wij gehoord hadden, zo zagen wij het
in de stad van Jahweh van de hemelse legers;
in de stad van onze God.
God grondvest haar voor eeuwig. *pauze*
- 10 Wij hebben nagedacht, God,
over uw goedgunstigheid in het midden van uw tempel.
- 11 Zoals uw naam is, God,
zo is uw lof tot aan de einden van de aarde.
Vol van rechtvaardigheid is uw rechterhand.
- 12 Laat de berg Zion vrolijk zijn.
Laat de dochters van Juda blij zijn om uw oordelen.
- 13 Gaat rondom Zion, en trekt om haar heen!
Telt haar torens!
- 14 Richt jullie hart op haar bolwerk!

Beschouwt haar paleizen,
zodat jullie het aan de volgende generatie kunnen vertellen,

15 want, deze God is onze God voor eeuwig en altijd.

Tot over de dood zal Hij ons leiden.

De psalmdichter was God erg dankbaar voor de verlossing van de stad Jeruzalem (v.2-8). Aan de noordkant van het Tweestammenrijk Juda lag de prachtige hoofdstad er zelfs onbeschadigd bij (v.3,13,14). Omdat uit die wonderlijke redding de betrouwbaarheid van de Here was gebleken, moest deze prachtige gebeurtenis aan de volgende generatie worden doorverteld (v.14^b,15).

Deze bevrijding van Jeruzalem en heel het Tweestammenrijk Juda deed zich voor (v.12), nadat het land Israël werd overspoeld door Assyrische legers.⁵⁰⁵ Vrijwel alle inwoners van het Tienstammenrijk in het noorden van het heilige land waren door de Assyriërs al naar het Tweestromenland gedeporteerd. Ook het Tweestammenrijk Juda was toen op de stad Jeruzalem na recentelijk door hen veroverd.⁵⁰⁶ In 701 voor Christus stond de Assyrische koning Sanherib (705 – 681) met een leger voor de poorten van de Judese hoofdstad (2Kon.18:13-19:13, Jes.36:1-37:13). De gevaren waren in die tijd erg groot. Veel koninkrijken waren door de Assyrische legers al veroverd, en konden hoogstens als vazalstaat blijven voortbestaan. Door een rechtstreeks ingrijpen van de Here, zou deze oorlog ophouden (2Kon.19:6,7,20-34, Jes.37:6,7,21-35).

Die rechtstreekse ingreep en wonderbaarlijke verlossing is gekomen. In één nacht doodde de Knecht van de God Jahweh 185.000 mannen. Hoogstwaarschijnlijk stierven die soldaten aan de pest.⁵⁰⁷ Koning Sanherib kon niets anders doen, dan met het restant van zijn legers naar Ninevé vluchten (2Kon.19:35,36, Jes.37:36,37).

Wie de dichter van deze psalm is, blijft onzeker. Zijn naam wordt in elk geval niet genoemd. Wel weten we, dat hij een priester was, want hij mocht in het midden (ofwel in het binnenste) van Gods tempel komen. Hij was in de binnenste voorhof of nog waarschijnlijker in het heilige van het tempelhuis om daar na te denken over de goedgunstigheid van de Here (v.10).

⁵⁰⁵ Hierbij wordt door uitleggers ook wel gedacht aan de oprukkende legers van de Moabieten, de Ammonieten, de Edomieten en een deel van de Meünieten tegen het Tweestammenrijk Juda in de tijd dat de vrome koning Josafat (873 – 849) regeerde (2Kron.20:1-30).

Toch lijkt dit niet zo te zijn. In de tijd van koning Josafat werd er in de buurt van Jeruzalem niet gestreden, terwijl in psalm 48 vooral de hoofdstad werd bedreigd (v.3-9). Die stad functioneerde als een vesting van de Here (v.4,9,12-15^a). Alleen Jeruzalem had deze oorlog met Assyrië ongeschonden doorstaan. Judeeërs trokken alleen rond de hoofdstad om te constateren, dat ze onbeschadigd was (v.12-14). Over de andere steden in het Tweestammenrijk die door de Assyrische legers waren veroverd, en dus gehavend en geschonden uit de strijd kwamen, wordt geen woord gerept. Als psalm 48 was geschreven in de tijd van koning Josafat, dan zouden alle steden in het Tweestammenrijk als onbeschadigde en veilige woonplaatsen zeker deel uitmaken van dit danklied. Door de rechtstreekse en wonderbaarlijke hulp van God in de tijd van koning Hizkia (727 – 697) hield de oorlog onmiddellijk op (v.5-8), terwijl de Moabieten en de Ammonieten tijdens de regering van koning Josafat elkaar uitschakelden (2Kron.20:23). Na de onderlinge strijd tussen de Ammonieten en de Moabieten ontstond er bij de omliggende volken een grote en bedreigende angst voor God (2Kron.20:29), terwijl het grote verlies van de Assyrische koning Sanherib (705 – 681) door de buurvölker juist werd gezien als een bevrijding van een gemeenschappelijke vijand. De God Jahweh werd door die volken verheven ofwel geroemd (v.11, 2Kron.32:23).

⁵⁰⁶ Op het gevonden prisma van Sanherib (705 – 681) staan Assyrische inscripties die het bijbelse verhaal van de rooftochten van de Assyrische koning in het Tweestammenrijk Juda bevestigen. Volgens deze inscripties zouden 200.150 Joden uit het Tweestammenrijk naar Assyrië zijn gedeporteerd. Alleen de nederlaag van Sanherib door het ingrijpen van God, waarbij 185.000 mannen stierven (2Kon.18:35,36), staat niet op het prisma vermeld.

⁵⁰⁷ Zie Herodotus, Historiën, deel 2, 141.

Flavius J., Joodse Oudheden, deel 10, hoofdstuk 1:5.

Alleen de priesters mochten in de binnenste voorhof en in het tempelhuis komen (2Kron.4:9, Ezech.44:15-19).

Psalm 48 bestaat uit drie gedeelten: vers 1, 2-9 en 10-15. In het begin staat, wie de psalm moeten uitvoeren (v.1). De dichter looft God, omdat Hij goed voor de stad Jeruzalem zorgt, en Hij haar beschermt (v.2-9). In het derde en laatste gedeelte (v.10-15) wijst de schrijver op de goedgunstigheid, de eer en rechtvaardigheid van de Here. Zijn grote liefde voor zijn volk is onder andere zichtbaar in de ongeschonden en prachtige stad Jeruzalem ondanks de grote en dreigende gevaren in het recente verleden.

1 Een lied (of Een gezang); een psalm voor (of van) zonen van Korach.

Korach was een Leviet. Levi, een zoon van Jakob, had 3 zonen: Gersom, Kehat en Merari (Ex.6:15). Korach was een kleinzoon van Kehat (Ex.6:17,20, Num.16:1^a). In de woestijn was Korach tegen het gezag van Mozes in opstand gekomen. Daarom werd hij met zijn medestanders door de Here gedood (Num.16:1-35). Alle of enkele zonen van Korach werden echter niet getroffen (Num.16:27, 26:11,58). Blijkbaar hadden die niet meegedaan aan de opstand.

Een nakomeling van Korach was de zanger Heman. Koning David (1012 – 972) stelde Hem aan als dirigent (1Kron.6:31-38). Hij was ook betrokken bij de muziek, toen de ark op bevel van koning David naar Jeruzalem werd gebracht (1Kron.15:16,19). Later deed hij dienst bij de tabernakel in Gibeon (1Kron.16:39-42).⁵⁰⁸ Ook de 14 zonen van Heman namen deel aan de muziek bij de tabernakel (1Kron.25:1-7).

In de tijd dat koning Hizkia (727 – 697) regeerde, functioneerden de Korachieten blijkbaar nog steeds als zangers en muzikanten in de tempel (vgl. 2Kron.20:19).⁵⁰⁹ Na de ballingschap worden ze in die functie niet meer genoemd.⁵¹⁰

In de volgende verzen (v.2-9) looft de psalmdichter God, omdat Hij goed voor de stad Jeruzalem zorgt, en Hij haar beschermt. Door zijn speciale aandacht voor de hoofdstad van Israël toont de Here in dit gedeelte zijn majesteit en glorie.

2 Groot is Jahweh en buitengewoon te loven.

In de stad van onze God is zijn heilige berg.

3 Mooi van ligging,

een blijheid van (= voor) de hele aarde (of het hele land)

is de berg Zion (aan) de noordkant[en]:⁵¹¹

de stad van de grootse Koning.

De berg Zion bevindt zich in het noordoosten van Jeruzalem, terwijl de hoofdstad zelf aan de noordkant van het Tweestammenrijk Juda lag.⁵¹² Op die berg dicht bij de noordgrens was de

⁵⁰⁸ Heman was een profeet (1Kron.25:1).

⁵⁰⁹ Het is best mogelijk, dat de psalmen van de Korachieten in een aparte bundel stonden.

⁵¹⁰ Na de ballingschap functioneerde de groep Korachieten die de poorten van de tempel moest bewaken, nog wel (1Kron.9:17-19, Ezra 2:42, 10:24, Neh.7:45, 11:19, 12:25).

⁵¹¹ Oorspronkelijk was Zion een burcht in de stad Jeruzalem. Koning David (1012 – 972) heeft deze burcht op de Jebusieten veroverd (2Sam.5:7, 1Kron.11:5). Die burcht lag aan de zuidkant van de heuvel of berg in het oosten van Jeruzalem. Later werd de hele heuvel Zion genoemd (Ps.2:6, 74:2, 78:68). Vervolgens werd met Zion ook de hele stad Jeruzalem aangeduid (Ps.51:20, 135:21, 147:12).

⁵¹² Natuurlijk is het opvallend, als een hoofdstad dichtbij de grens van een ander land ligt. Bij Jeruzalem is dit ontstaan, doordat het noordelijke Tienstammenrijk zich in 932 voor Christus afsplitste van heel Israël. Zo ontstond in het zuiden het Tweestammenrijk Juda met Jeruzalem aan de noordgrens. God wil echter, dat Israël één

tempel gebouwd. Daar was de heerlijkheid van God aanwezig (1Kon.8:10,11, 2Kron.5:13^b,14).

Jeruzalem heeft tot op de dag van vandaag een mooie ligging met een prachtig uitzicht op het landschap. De hoofdstad steekt boven het omliggende gebied uit. Daardoor brengt elk zuchtje wind vooral als de zon ondergaat, een heerlijke verkoeling. Zonder de benauwdheid die met name in de zomer in veel grote steden voorkomt, kun je in Jeruzalem meestal op een aangename manier de avond en de nacht doorbrengen.

De berg Zion waar de Here in zijn tempel woonde, was *een blijheid voor de hele aarde*. Zijn onmetelijke macht is niet beperkt tot Jeruzalem als hoofdstad van heel Israël, want Hij is de grootse (= edele, groothartige en liefdadige) Koning van de hele aarde. Het gevoelige verlies van de Assyrische koning Sanherib (705 – 681) werd door andere volken gezien als een bevrijding van een gemeenschappelijke vijand. De God Jahweh werd door die heidenvolken verheven ofwel geroemd (2Kron.32:23).⁵¹³ Het belangrijkste is niet de eer van Jeruzalem, de Judese koning of Gods volk, maar het eren en prijzen van de Here zelf. Zonder zijn hulp stelt de hoofdstad van Israël niet zoveel voor. Deze grootse Koning van de hele schepping verdient de hoogste lof.

In vers 4 staat een samenvatting van wat in de volgende verzen (v.5-8) verder wordt beschreven. Niet de fraaie bouwwerken beschermen in de eerste plaats de stad Jeruzalem, maar vooral de aanwezigheid van de Here verdedigt en begunstigt haar.

4 God is in haar paleizen bekend
om een vesting (of een toevluchtsoord) te zijn,

5 want zie, koningen waren bijeengekomen.

Zij waren samen opgetrokken (of voorbijgegaan/gepasseerd).

De *koningen* waren de vazalkoningen van Assyrië die meestreden in de machtige legers van koning Sanherib (705 – 681) (Jes.10:5-9, Mi.4:11). Zij waren samen de grens van het Tweestammenrijk voorbijgegaan om dat hele gebied te veroveren.

Gods zorg en bescherming van Jeruzalem wordt in dit gedeelte (v.6-8) steeds concreter beschreven. Door het rechtstreekse ingrijpen van de Here wordt het Tweestammenrijk zonder dat het strijd hoeft te voeren, in korte tijd van de Assyrische legers bevrijd.

6 Zijzelf (= de koningen) hebben gekeken.

Ja, (of daardoor) ze waren verbaasd.

Ze werden door schrik overmand.

Ze haastten zich weg.

7 Beving heeft hen daar aangegrepen;

pijn als van een barende (vrouw),

8 (als) door de oostenwind

die de schepen van Tarsis verbrijzelt (of (ver)breekt).⁵¹⁴

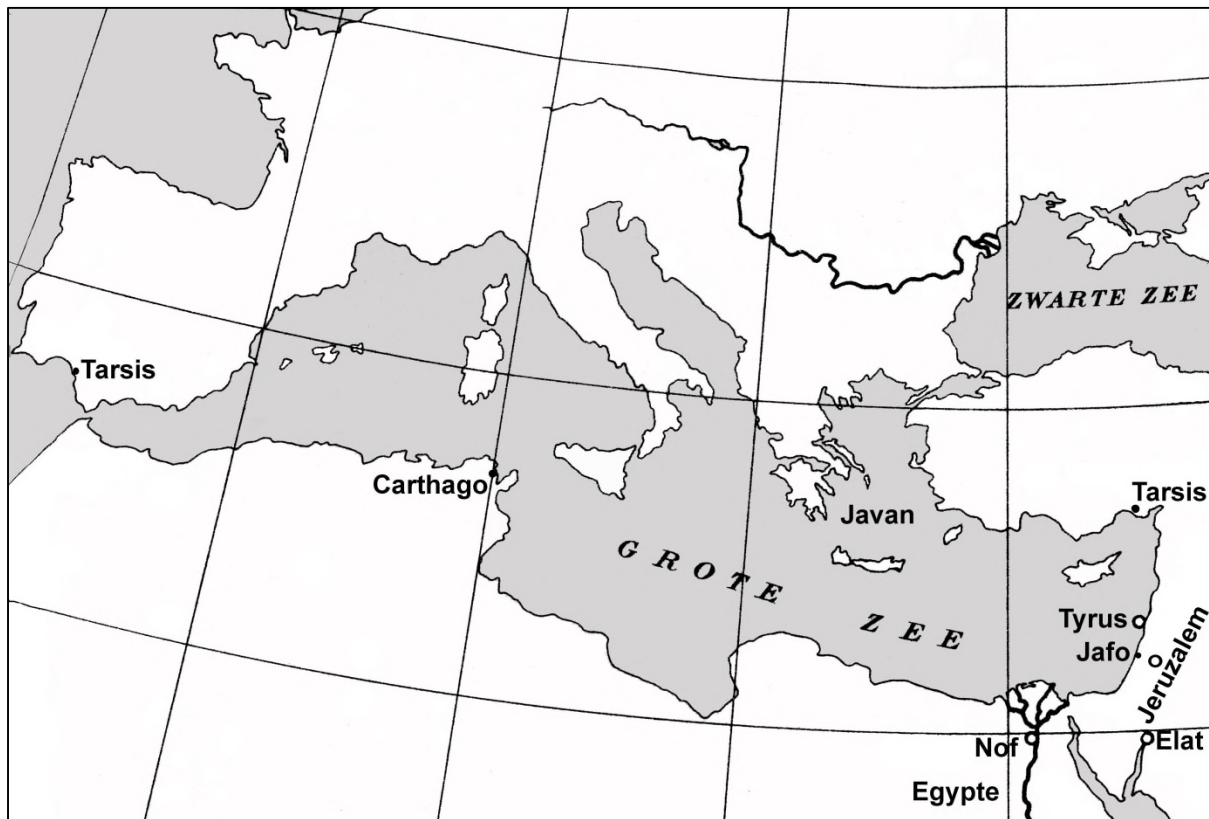
staat is met de hoofdstad Jeruzalem in het midden (1Kron.21:18-22:1, 2Kron.3:1, Ps.87:2, 132:13). Hij heeft dit hele land aan Jakob (= Israël) en zijn nageslacht beloofd (Gen.28:13,14, 35:10-12, 48:3,4).

⁵¹³ Dat God zal worden geroemd onder de heidenvolken, en dat Hij verheven zal zijn op de aarde (of het land), sluit de betekenis niet uit, dat Hij eeuwen later door veel Christenen onder de heidenvolken werd gediend, maar daar gaat het hier (in eerste instantie) niet over.

⁵¹⁴ Vers 8 kan ook worden vertaald met *Door de oostenwind verbrijzelt (of (ver)breekt) U schepen van Tarsis*. Hoewel deze weergave als vertaling meer voor de hand ligt, komt in dat geval vers 8 als een los en daardoor

De oostenwind komt in Israël uit de woestijn, en is daardoor heet en droog. Deze wind is slecht voor de plantengroei en de oogst (vgl. Gen.41:6,23,27, Ezech.17:10, Hos.13:15). Daardoor werden negatieve zaken of gebeurtenissen regelmatig met de hete oostenwind vergeleken (Job 15:2, 27:21, Jes.27:8, Jer.18:17, Ezech.27:26, Hos.12:2, Jona 4:8).

Zoals de oostenwind *de schepen van Tarsis* kan verbrijzelen, zo kan de Here handelen met de machtige koningen of bestuurders van de wereld. Vergeleken bij Hem betekent hun macht niets.⁵¹⁵

Als de Bijbel spreekt over de plaats Tarsis, dan kunnen daar 2 plaatsen mee worden bedoeld: Tarsus in Cilicië of Tartessos in Zuid-Spanje.⁵¹⁶ Uit de context moet blijken over welke plaats

weinigzeggend vers in deze psalm te staan, en dat kan niet de bedoeling zijn. Bovendien wijzen een paar Hebreeuwse handschriften in de richting van de weergave (*als*) door de oostenwind die de schepen van Tarsis verbrijzelt (of (ver)breekt).

Zie meer uitleg hierover Ridderbos N.H., Korte Verklaring, De Psalmen, deel 2, Kampen, 1973, pag. 114 en 115.

⁵¹⁵ Hoogstwaarschijnlijk speelde bij vers 8 een dramatische gebeurtenis van ruim 150 jaren geleden nog een grote rol in het geheugen van de psalmdichter en zijn volksgenoten. In 854 of 853 voor Christus wilde de Judese koning Josafat (873 – 849) aan het einde van zijn regering vanuit Esjon-Geber, dat vlak bij Elat (= Eilat) ligt, met een grote handelsvloot naar Tarsis ofwel naar Tartessos in Spanje varen. Deze vloot is echter volledig vergaan (1Kon.22:49, 2Kron.20:35-37).

⁵¹⁶ Tarsis is een zoon van Javan, en een kleinzoon van Jafet. Javan is de stamvader van de Ioniërs (Gen.10:2,4, 1Kron.1:7, Flavius J., Joodse Oudheden, deel 1, hoofdstuk 6:1). Het nageslacht van Tarsis bestond dus uit Grieken die vooral op eilanden en in kustgebieden woonden (vgl. Num.24:24, Ps.72:10, Jer.2:10 en Dan.11:30). Aanvankelijk trokken de nakomelingen van Tarsis naar Cilicië in het huidige Turkije waar ze de stad Tarsis stichtten. Volgens de geschiedschrijver Flavius Josefus (37 – ±100) is Tarsis dezelfde plaats als Tarsus (Flavius J., Joodse Oudheden, deel 1, hoofdstuk 6:1). Daar werd later de apostel Paulus geboren (Hand.21:39, 22:3).

Later zwierven ze uit over de Middellandse Zee, en trokken ze naar het zuiden van het huidige Spanje. Daar stichtten ze de stad Tartessos. Volgens de geschiedschrijver Herodotus lag de plaats Tartessos (gerekend vanaf de Middellandse Zee) voorbij de Zuilen van Hercules (= de Straat van Gibraltar of ingang van de Middellandse

het gaat.⁵¹⁷ Omdat hier de psalmdichter schrijft over schepen die worden verbrijzeld, wordt waarschijnlijk een expeditie van een grote handelsvloot naar de plaats Tartessos in Zuid-Spanje bedoeld. De scheepsroute naar Tarsus in Cilicië was veel korter en minder gevaarlijk.⁵¹⁸

9 Zoals wij gehoord hadden, zo zagen wij (het)
in de stad van Jahweh van de (hemelse) legers;
in de stad van onze God.

God grondvest haar (= Jeruzalem) voor eeuwig. *pauze*

Wat de psalmdichter en zijn volksgenoten in Jeruzalem hadden gehoord en gezien, hoefde niet expliciet te worden gezegd. Uit de context blijkt, dat het hier gaat over de grote verlossing van de hoofdstad van de Assyrische legers door het rechtstreekse ingrijpen van de Here. Zoals God door zijn aanwezigheid en zijn trouwe zorgen zekerheid gaf in het verleden, zo doet Hij dat in het heden, en zo zal Hij dat ook in de toekomst blijven doen. Hij is er voor altijd en eeuwig (v.15).

Het Hebreeuwse woord *sela* betekent *pauze* of *rust* om ergens meer nadruk op te leggen.⁵¹⁹ Omdat dit woord soms ook aan het einde van een psalm staat (Ps.3:9, 24:10, 46:12), is het waarschijnlijk, dat de zangers (tijdelijk) stopten, en de instrumentale muziek de laatste regel (met meer volume) herhaalde. Het woord *sela* staat nooit aan het begin van een psalm.

In het laatste gedeelte (v.10-15) wijst de schrijver van psalm 48 op de goedgunstigheid, de eer en rechtvaardigheid van de Here. Zijn grote liefde voor zijn volk is onder andere zichtbaar in de ongeschonden en prachtige stad Jeruzalem ondanks de grote en dreigende gevaren in het recente verleden. Met Gods hulp is Jeruzalem onaantastbaar!

10 Wij hebben nagedacht (of ons een beeld gevormd), God,
over uw goedgunstigheid in het midden van uw tempel.

De psalmdichter en andere priesters waren in het midden (ofwel in het binnenste) van de tempel om na te denken over de goedgunstigheid van de Here. Waarschijnlijk ondersteunden de priesters met een reukoffer het gebed van koning Hizkia (727 – 697) in de buitenste voorhof van de tempel. Hij kwam daar om de Here te smeken om hulp en verlos-

Zee) (Herodotus, Historiën, deel 4, 152).

⁵¹⁷ Koning Salomo (972 – 932) bijvoorbeeld liet, hoogstwaarschijnlijk vanuit Elat (= Eilat), een handelsvloot naar Tarsis varen. Eens in de 3 jaren kwam die vloot in Israël terug, beladen met goud en zilver, ivoor, apen en pauwen (1Kon.10:22, 2Kron.9:21). Deze vloot had er natuurlijk geen 3 jaren voor nodig om heen en terug naar Tarsis in het huidige Turkije te varen. Hoogstwaarschijnlijk voeren ze via de Rode Zee om Afrika heen naar het zuiden van Spanje. Via de Middellandse Zee ging het wel sneller, maar zeeschepen voeren in die tijd vooral langs de kust. De enige haven aan de westkust van Israël was bij Jafo (= Joppe) (2Kron.2:16, Ezra 3:7, Jona 1:3), maar die was waarschijnlijk minder geschikt, want ook koning Josafat (873 – 849) wilde vanuit Esjon-Geber, dat vlak bij Elat ligt, naar Ofir en Tarsis varen (1Kon.22:49, 2Kron.20:35-37).

Dat men uit de context moet opmaken welke van de 2 plaatsen met Tarsis wordt bedoeld, geldt ook voor andere historische bronnen. Volgens een inscriptie van de Assyrische koning Esarhaddon (681 – 669) bijvoorbeeld, hadden alle koningen die midden op de zee wonen vanaf Cyprus (= Ladanana) en Griekenland (= Laman) tot en met Tarsis zich aan zijn voeten onderworpen. (Zie Borger R., *Die Inschriften Asarhaddons Königs von Assyrien*, Beiheft 9, Graz 1956, 86.) Deze Assyrische koning heeft over gebieden of zeeën in de buurt van Spanje en zelfs van Italië helemaal geen enkele macht uitgeoefend. Wel was hij machtig in de buurt van Tarsus in Cilicië. Dit bevestigt ook de bewering van Flavius Josefus (37 – ±100), dat Tarsus dezelfde plaats is als Tarsis in het huidige Turkije.

⁵¹⁸ Over Tarsus in Cilicië kunnen we alleen (expliciet) lezen in het Nieuwe Testament.

⁵¹⁹ De vertalers van het oude Hebreeuws naar de Griekse Septuagint in de 3^e eeuw voor Christus vertaalden het woord *sela* met *pauze*.

sing (2Kon.19:1,14-19, Jes.37:1,14-20). Het reukofferaltaar stond voor het voorhangsel in het heilige van de tempel. Het reukwerk daarop moest worden verbrand, zodat een aangename geur zou opstijgen als een teken van de gebeden van Gods dienaren, die opstijgen voor de troon van de Here (Ex.30:1-10,34-38, 35:15, 2Kron.26:16^b, Ps.141:2^a, Luk.1:10, Op.5:8^b, 8:3,4, 11:1).

Vanuit het midden van de tempel van de Almachtige (v.10^b) verbreidde door zijn rechtvaardige daden zijn roemrijke naam zich tot aan de einden van de aarde. Het grote verlies van de Assyrische koning Sanherib (705 – 681) werd door bekende volken van die tijd gezien als een bevrijding van een gemeenschappelijke vijand. De God Jahweh werd door die volken verheven ofwel geroemd (2Kron.32:23).

- 11** Zoals uw naam is, God,
zo is uw lof tot aan de einden van de aarde (of van het land).
Vol van rechtvaardigheid is uw rechter(hand).

De rechterhand is meestal de sterkste en handigste hand. Met de rechterhand van God wordt zijn grote kracht aangeduid (Ex.15:6,12, Ps.80:16,18, 89:14, 118:15,16). Die rechterhand biedt ook rechtvaardigheid en bescherming.

Terwijl in de voorgaande verzen de psalmdichter sprak mede namens (een deel van) zijn volksgenoten, roept hij ze in de volgende 3 verzen op tot actie.

- 12** Laat de berg Zion vrolijk zijn.
Laat de dochters van Juda blij zijn
om uw (= Gods) oordelen (of gerechtelijke uitspraken).

Met *de dochters van Juda* worden de dochtersteden van Jeruzalem in het Judeese Tweestammenrijk bedoeld. Deze manier van spreken over een hoofdstad met haar dochtersteden komt wel vaker in de Bijbel voor (Ps.97:8, Jes.4:4, Jer.49:2,3, Ezech.16:46-49,53-57,61, 26:6-8, 30:18, 32:18). Heel het Tweestammenrijk zou dus blij moeten zijn over Gods oordelen en maatregelen.

Om zichzelf goed een beeld te kunnen vormen over de mogelijk toegebrachte schade aan de stad Jeruzalem moest men voor een degelijk onderzoek er omheen trekken. Na een rondgang om de muren liep men op de buitenmuren rond de stad om te kijken, of er schade aan de paleizen en andere gebouwen was. De profetische auteur van dit lied wist al, dat na dit grondige onderzoek zou blijken, dat ondanks alles de hoofdstad volledig onbeschadigd was. Dat was Gods werk. Daaruit bleek zijn grootheid (v.2), zijn goedgunstigheid (v.10) en zijn rechtvaardigheid (v.11). Om dit alles konden de schrijver van psalm 48 en zijn volksgenoten al vrolijk zijn voor en tijdens de rondgang om de hoofdstad (vgl. Neh.12:31-43).

- 13** Gaat rondom Zion, en trekt om haar heen!
Telt haar torens!
- 14** Richt jullie hart op haar bolwerk!
Beschouwt haar paleizen,
zodat jullie (het) aan de volgende generatie kunnen (of zullen) vertellen,
- 15** want (of (om)dat/Ja.), deze God is onze God (voor) eeuwig en altijd.
(Tot) over (of op/boven) de dood zal Hij ons (ge)leiden (of brengen).

De mensen die om Jeruzalem heen trokken moesten hun hart op haar bolwerk richten. Het

hart zag men in die tijd als de kern en vertegenwoordiging van de hele mens. Het hart was de oorsprong van al het leven (Spr.4:23).⁵²⁰ Iedereen die om de hoofdstad trok, moest dus zijn of haar volle aandacht richten op Jeruzalems torens, bolwerk en paleizen. Ze konden dan met hun eigen ogen zien, dat de stad in tegenstelling tot de andere steden in Israël volledig onbeschadigd was. Die waarneming en beleving, nadat het grote gevaar was geweken, konden ze dan doorgeven aan hun kinderen. Zo konden ook die kinderen weten, hoe machtig en betrouwbaar hun God is.

Het slot en hoogtepunt van psalm 48 is gericht op de toekomst. Ook dan zal de Here als een hemelse vader voor zijn dienaren ofwel zijn kinderen blijven zorgen. Zelfs de dood die ook veel inwoners van de stad Jeruzalem bedreigde, kan daar geen verandering in brengen. God leidt zijn dienaren over de dood en het graf heen naar het eeuwige leven (Joh.3:16, 6:40,47, Rom.5:17-21, 8:37-39, 1Kor.15:54-57, Op.1:17,18, 21:4-7).

⁵²⁰ Dit blijkt uit de parallellismen die in de Bijbel voorkomen (Ps.13:3, 16:9, 19:9, 24:4, 26:2, Spr.2:2,10, 3:1, 4:21, 5:21, 7:24,25). Bij een parallellisme staan 2 of meer (bij)zinnen bij elkaar. Die zinnen zeggen met andere woorden min of meer hetzelfde, waardoor ze elkaar aanvullen en ophelderen. Dit kwam in de Hebreeuwse literatuur veel voor.

Psalm 49: De rijke dwaas.

- 1 Een psalm voor de dirigent voor zonen van Korach.
- 2 Luistert hiernaar, alle volken!
Hooft, alle bewoners van de mensenwereld,
- 3 ook zonen van een gewoon mens, ook zonen van een aanzienlijke man,
rijk en arm samen.
- 4 Mijn mond zal wijsheden spreken,
en overdenking van mijn hart zal vol inzicht zijn.
- 5 Ik zal mijn oor naar een spreuk richten.
Ik zal mijn raadsel bij een harpspel openbaren.
- 6 Waarom zou ik vrezen in dagen van onheil?
Ongerechtigheid van mijn bedrieger omringt mij.
- 7 Zij vertrouwen op hun legermacht.
en zij beroemen zich op de veelheid van hun rijkdommen.
- 8 Een broer is niet los te kopen.
Kan een man loskopen?
Hij kan aan God zijn eigen losprijs niet betalen,
- 9 en de prijs van het loskopen van zijn ziel.
Voor eeuwig is het ontoereikend.
- 10 Hij zou voor altijd verder leven.
Hij zou het bederf niet zien.
- 11 Wanneer hij ziet, dat wijze mensen sterven,
gaan een dwaas en een onverstandige samen te gronde.
Hun vermogen laten zij aan andere mensen na.
- 12 Hun graven zijn hun huizen voor eeuwig.
Hun woningen zijn van generatie op generatie.
Zij hebben hun grondgebieden naar hun namen genoemd,
- 13 en een mens in aanzien heeft geen inzicht.
Hij is vergelijkbaar met de onverstandige dieren.
Zij zijn omgekomen.
- 14 Deze weg van hen is hun overmoed,
en hun volgelingen hebben genoeg in woorden. *pauze*
- 15 Als schapen zijn zij voor het dodenrijk opgesteld.

De dood zal hen weiden.

De oprechte mensen zullen over hen heersen in de morgen,
en hun gedaante zal vergaan in het dodenrijk.

Uit hun verblijf zijn ze verbannen,

16 maar God zal mijn ziel loskopen uit de macht van het dodenrijk,
want Hij zal mij opnemen. *pauze*

17 Vrees niet, als iemand rijk wordt;
als de eer van zijn huis toeneemt,

18 want bij zijn dood zal hij niets meenemen.

Zijn eer zal met hem niet neerdalen.

19 Nadat zijn ziel in zijn leven zal worden gezegend,
en zij jou bedankt,

omdat jij goed bent voor haar,

20 zal zij naar de generatie van zijn voorvaders komen.

Voor altijd zal hij geen licht zien.

21 Een mens in aanzien heeft geen inzicht.

Hij is vergelijkbaar met de onverstandige dieren.

Zij zijn omgekomen.

Dat het verschil tussen het Oude Testament en het Nieuwe Testament veel kleiner is, dan meestal wordt gedacht, blijkt wel uit deze psalm. Evenals later de Here Jezus waarschuwde de dichter voor het vertrouwen op geld en goed (v.7-9,11^b-13,14,15,18-21, Luk.12:16-21). Een arm en wijs iemand is op lange termijn veel beter af dan een schatrijke dwaas (Luk.16:19-26). Een mens kan zichzelf of iemand anders niet loskopen van de eeuwige ondergang (v.8,9). De blijde boodschap van verlossing door genade alleen, vormt de kern van dit lied (v.14-16).

Op een koninklijke wijze richtte de auteur zich met zijn boodschap tot alle bewoners van de wereld (v.2), terwijl hij in deze psalm werd bedreigd (v.6) door zelfingenomen mensen die vertrouwden op hun legermacht en op hun rijkdom (v.7). De schrijver gaf duidelijk aan, dat hij niet bang was voor zijn belagers (v.6). Hij wist, dat zijn dwaze vijanden geen inzicht hadden in de echte werkelijkheid, en dat zij zich verkeken op de schijnwerkelijkheid van de beperkte menselijke zintuigen (v.13,21). Hij wist ook, dat hun weg leidde naar de ondergang. Hun herder en leider was en blijft de dood (v.15,20). Als ze zouden sterven, zouden ze al hun macht verliezen. God zou echter de ziel van de wijze auteur van psalm 49 loskopen en verlossen uit de macht van het dodenrijk (v.16). De Here was en blijft zijn Herder (Ps.23:1).

De dichter maakte zich in deze psalm niet bekend. De indrukwekkende manier waarop hij internationaal zijn wijsheid aanprijst (v.2-5), geeft de indruk, dat het hier over een koning gaat. Hoewel de schrijver werd bedreigd door een bedrieger en door mensen die vertrouwen op hun legermacht en hun rijkdom, was hij niet bang. Het waren koningen van wie hun graven en woningen lang werden onderhouden, en volken waarvan hun grondgebieden hun naam droegen (v.12). De auteur van psalm 49 waarschuwde de bedrieger en zijn bondgenoten. Als

profeet wist hij (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30),⁵²¹ dat hij met Gods hulp machtig genoeg was om hun legers te verslaan.

Een machtige koning en profeet van internationale allure, die niet zo rijk was als zijn belagers, was koning David (1012 – 972). In de Bijbel kunnen we lezen, hoe de nieuwe Ammonitische koning Chanun de dienaren van een gezantschap van David grof beledigde, en totaal voor schut zette (2Sam.10:1-5, 1Kron.19:1-5). Daarna vormde deze bedrieger van de koning van Israël een coalitie van vijanden, en samen brachten ze een groot en gevaarlijk leger op de been (2Sam.10:6, 1Kron.19:6,7). Met Gods hulp echter, wist koning David de talrijke vijandelijke legers te verslaan (2Sam.10:13-19, 1Kron.19:14-20:3).

Psalm 49 bestaat uit vijf gedeelten: vers 1, 2-5, 6-13, 14-16 en 17-21. In het begin staat, wie dit lied moeten uitvoeren (v.1). De dichter roept in de inleiding alle bewoners van de wereld op om goed naar zijn boodschap te luisteren, want hij zal wijze woorden spreken, die inzicht geven (v.2-5). Hij zegt, dat je in tijden van tegenslagen of onheil niet onder de indruk hoeft te komen van dwaze en van protserige, rijke mensen, want het eeuwige geluk kunnen ze niet kopen (v.6-13). In de volgende verzen (v.14-16) komt de tegenstelling tussen de dwaze, hoogmoedige mensen en de wijze mensen scherp naar voren. De schrijver zegt in het laatste gedeelte (v.17-21) opnieuw, dat je niet onder de indruk moet zijn van een dwaas iemand die rijk wordt, want zijn weg leidt uiteindelijk naar de eeuwige dood.

1 Een psalm voor (of van) de dirigent voor (of van) zonen van Korach.

Korach was een Leviet. Levi, een zoon van Jakob, had 3 zonen: Gersom, Kehat en Merari (Ex.6:15). Korach was een kleinzoon van Kehat (Ex.6:17,20, Num.16:1^a). In de woestijn was Korach tegen het gezag van Mozes in opstand gekomen. Daarom werd hij met zijn medestanders door de Here gedood (Num.16:1-35). Alle of enkele zonen van Korach werden echter niet getroffen (Num.16:27, 26:11,58). Blijkbaar hadden die niet meegedaan aan de opstand.

Een nakomeling van Korach was de zanger Heman. Koning David (1012 – 972) stelde Hem aan als dirigent (1Kron.6:31-38). Hij was ook betrokken bij de muziek, toen de ark op bevel van koning David naar Jeruzalem werd gebracht (1Kron.15:16,19). Later deed hij dienst bij de tabernakel in Gibeon (1Kron.16:39-42).⁵²² Ook de 14 zonen van Heman namen deel aan de muziek bij de tabernakel (1Kron.25:1-7).

Aan het einde van zijn regering trof koning David maatregelen om de tempelbouw van zijn zoon Salomo (972 – 932) voor te bereiden (1Kron.22:2-26:32). In die tijd reorganiseerde hij de taken van de priesters en Levieten, en stelde hij de Korachieten aan als zangers voor de tempeldienst (1Kron.25). Het lijkt erop, dat David deze psalm eerder heeft geschreven, en vanwege de belangrijke algemene boodschap daarvan heeft laten uitvoeren door de Korachieten.⁵²³

In de inleiding van psalm 49 (v.2-5) roept de dichter alle bewoners van de wereld op om goed naar zijn boodschap te luisteren, want hij zal wijze woorden spreken, die inzicht geven. Hij heeft iets heel belangrijks te vertellen.

⁵²¹ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). David (1012 – 972) gaf als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21).

⁵²² Heman was een profeet (1Kron.25:1).

⁵²³ Misschien heeft de dichter een bestaande psalm daarvoor later aangepast. Volgens de Dode Zeerol 11QPs^a heeft David (1012 – 972) in totaal 4050 door God geïnspireerde psalmen geschreven..! (Abegg M. Jr. e.a., The Dead Sea scrolls Bible, San Francisco, 1999, pag. 509). Het is best mogelijk, dat de psalmen van de Korachieten in een aparte bundel stonden.

- 2 Luistert hiernaar, alle volken!
Hooft, alle bewoners van de [voorbijgaande] mensenwereld,
3 ook zonen van een (gewoon) mens, ook zonen van een (aanzienlijke) man,
rijk en arm samen.

De boodschap van dit lied is voor iedereen. Daarbij maakt het niet uit bij welk volk je hoort. Het geldt zowel voor rijke als arme mensen.

- 4 Mijn mond zal wijsheden spreken,
en overdenking van mijn hart zal vol inzicht zijn.

De dichter is hier niet hoogmoedig, want hij heeft al die wijsheden niet zelf ontdekt. God heeft hem dit alles verteld (Jak.3:17). Hij was een profeet (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30).⁵²⁴

- 5 Ik zal mijn oor naar een spreuk (of een gelijkenis) richten.
Ik zal mijn raadsel in (= bij) een harp(spel) open(bar)en.

Het *raadsel* gaat over de voorspoed van kwaadaardige mensen, en de onderdrukking van rechtvaardige mensen (vgl. Ps.37, 39, 73). Natuurlijk zijn niet alle rijke en voorspoedige mensen dwaas (vgl. Gen.24:34,35, Job 1:1-10, 42:10-13).

Het gebeurde wel vaker, dat een profeet via het geluid van de *harp* openbaringen van God kreeg (1Sam.10:5, 2Kon.3:15).

De dichter zegt in het volgende gedeelte (v.6-13), dat je in tijden van tegenslagen of onheil niet onder de indruk hoeft te zijn van dwaze en protserige, rijke mensen, want het eeuwige geluk kunnen ze niet kopen. Hun rijkdom en macht zullen relatief zeer kort duren. Het zal verkeerdt met ze aflopen.

- 6 Waarom zou ik vrezen in dagen van onheil?
Ongerechtigheid van mijn bedrieger (of mijn hiel) omringt mij.
7 Zij vertrouwen op hun legermacht (of hun vermogen).
en zij beroemen zich op de veelheid van hun rijkdommen.

De schrijver van psalm 49 werd bedreigd door een bedrieger met zijn bondgenoten. Het leek er sterk op, dat ze machtiger en rijker waren dan hij. Dat gaf hen vertrouwen.

De nieuwe Ammonitische koning had het gezantschap van David (1012 – 972) grof beleedigd (2Sam.10:1-5, 1Kron.19:1-5). Daarna vormde deze bedrieger een coalitie van vijanden, en samen brachten ze een groot en gevaarlijk leger op de been (2Sam.10:6, 1Kron.19:6,7). David vertrouwde echter op de Here.

- 8 Een broer is niet los te kopen.

⁵²⁴ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). David gaf als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30, 2Pet.1:20,21).

Trouwens, alle bijbelboeken zijn helemaal door de Heilige Geest geïnspireerd via apostelen en profeten (Ef.3:5, 2Tim.3:14-17, 2Pet.3:2). De Bijbel vormt daardoor het fundament van Gods gemeente, waarvan Christus de Hoeksteen is (Ef.2:19,20). (Een hoeksteen zit ter versteviging boven in een hoek van een gebouw (Ps.118:22^b)).

Kan (of zal) een man loskopen (of lossen)? ⁵²⁵

Hij kan (of zal) aan God zijn (eigen) losprijs niet geven (= betalen),

9 en de prijs van het loskopen van zijn ziel (= zijn leven). ⁵²⁶

Voor eeuwig houdt het op (= Voor eeuwig is het ontoereikend).

Een rijke man kan zijn broer niet loskopen van de dood. ⁵²⁷ Hij kan zelfs zijn eigen eeuwige leven er niet mee betalen. Het zal altijd te weinig ofwel ontoereikend zijn. Voor geld is wel veel, maar niet alles te koop. Het eeuwige leven is met geld niet te betalen (Mat.16:26). Dat leven kun je alleen van God krijgen uit genade (1Pet.1:18,19, vgl. Mat.18:23-27). Hij kan dat geven, doordat zijn zoon Jezus Christus door zijn lijden en sterven voor alle zonden van de hele wereld al heeft betaald (Joh.3:16,17, Hebr.9:26-28, 1Joh.2:1,2). ⁵²⁸

10 Hij zou (of zal) voor altijd verder leven.

Hij zou (of zal) het bederf (of het graf) niet zien.

Als iemand het eeuwige leven zou kunnen betalen, dan zou hij of zij eeuwig leven zonder het verval van de dood.

11 Wanneer hij ziet, (dat) wijze(mense)n sterven,

gaan een dwaas en een onverstandige samen te gronde.

Hun vermogen laten zij aan andere(mense)n (of aan vreemden) na.

Bijna alle mensen sterven (vgl. Gen.5:24, Hebr.11:5 en 2Kon.2:11-13^a). Dat ziet een dwaas ook. Het sterven is (tot nog toe) voor iedereen onontkoombaar. Dit geldt dus zowel voor wijze als dwaze mensen.

Een wijs mens is iemand die de Here kent, want ontzag voor de God Jahweh is het begin van de kennis en van wijsheid (Ps.111:10^a, Spr.1:7^a, 9:10^a, vgl. Job 28:28). Zo iemand gaat na zijn sterven niet naar het dodenrijk, want God neemt zijn ziel bij zich op in de hemel (v.16, Ps.73:24-26, Jes.26:19, Dan.12:2,13, Luk.16:19-26, 23:42,43, Op.6:9-11, vgl. Gen.5:24, Mat.17:1-5, Luk.9:28-36, 16:22-26).

Een dwaas mens sterft niet alleen, maar hij gaat ook te gronde. Een ongelovig iemand die sterft, gaat naar het dodenrijk (v.15, Ps.9:18). Een mens die geen persoonlijke band met God heeft, gaat na zijn dood voor eeuwig verloren (Jes.66:24, Dan.12:2, Mark.9:47,48, Op.14:11, 20:10-15).

In die tijd dacht het overgrote deel van de mensen, dat het dodenrijk diep onder de oppervlakte van de aarde was (vgl. Gen.37:35, 42:38, Num.16:31-33, Ps.49:15,16, Ezech.31;14-18, 32:18-32, Mat.11:23, Luk.10:15). ⁵²⁹ Men wist echter, dat God zijn dienaren van het dodenrijk zou verlossen, en dat Hij ze zou opnemen. ⁵³⁰

⁵²⁵ Een gelost of losgekocht eerstgeboren mens of dier hoefde niet te sterven (Ex.13:13-15).

⁵²⁶ In de Hebreeuwse tekst staat hier *hun ziel*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het tekstverband is voor *zijn ziel* gekozen. Het gaat hier over één rijke man die de losprijs van zijn ziel niet kan betalen.

⁵²⁷ Het loskopen van de doodstraf was in Israël zeer beperkt (Ex.21:20-23, Num.35:31). Dit kon alleen bij dood door schuld of nalatigheid, en niet bij doodslag of moord (Ex.21:29-32).

⁵²⁸ Dit betekent niet, dat alle mensen daarvan gebruik maken. Iedereen die God in gehoorzaamheid wil dienen, kan vergeving van zonden krijgen, en voor eeuwig worden verlost. In principe kan iedereen zalig worden, want de Here Jezus heeft alle schuld al betaald!

⁵²⁹ De ongelovige mensen die sterven, gaan naar het dodenrijk (Ps.9:18). Daar wachten ze op hun eeuwige bestemming (Dan.12:2). Het dodenrijk is niet de hel of het eeuwige vuur, want later bij het laatste oordeel zal het dodenrijk met de doden worden geworpen in de poel van vuur (= de hel) (Op.20:11-15).

⁵³⁰ Psalm 49:16 is één van de weinige teksten uit het Oude Testament, die over de opstanding uit de dood

Met *hun vermogen* wordt heel hun macht bedoeld. Daarmee worden hun legers, hun kracht en al hun rijkdommen aangeduid. Dit alles gaat na hun sterven lang niet allemaal naar hun kinderen. Bij de *andere mensen* van vers 11 horen misschien wel kinderen, maar vooral ook vreemde ofwel onbekende mensen.

12 Hun graven zijn ⁵³¹ hun huizen voor (of van) eeuwig.

Hun woningen zijn van generatie op generatie.

Zij hebben (hun) grondgebieden naar hun namen genoemd (of geroepen),

13 en een mens in aanzien (of in rijkdom) heeft geen inzicht.⁵³²

Hij is vergelijkbaar als (= met) de onverstandige ⁵³³ dieren.

Zij zijn omgekomen (of Zij zijn tot zwijgen gebracht).

De graven van de koningen functioneerden in de gedachtegang van die tijd als de huizen waar ze eeuwig konden wonen. Die graven werden meestal een tijd lang goed onderhouden, maar dat duurde zeker niet eeuwig. Koningsgraven werden ook vaak geplunderd.

De woorden *Hun woningen* kunnen duiden op de paleizen die van generatie op generatie door de opeenvolgende koningen werden gebruikt. Met *Hun woningen* worden eveneens de graven van de gestorven koningen bedoeld, die meestal van generatie op generatie bleven bestaan. De ene betekenis sluit de andere zeker niet uit.

De grondgebieden van de (buur)volken droegen ook hun namen. Zo hadden de Arameeërs hun grondgebied Aram, de Ammonieten hadden Ammon, en de Moabieten hadden Moab.⁵³⁴ Met die namen duiden ze die grondgebieden aan als hun bezit (vgl. Deut.28:10, 1Kon.8:43, Am.9:12, Hand.15:17). Dit biedt echter geen garantie op hun eeuwige voortbestaan. De Arameeërs zijn tegenwoordig grotendeels van hun grondgebied verjaagd, en de Ammonieten en Moabieten bestaan zelfs niet meer als volk.

Vers 13 en 21 vormen samen het refrein van psalm 49. Dit vers geeft duidelijk aan, waarom we niet onder de indruk moeten zijn van dwaze aanzienlijke en/of rijke mensen. Net als bij de onverstandige dieren blijft er na hun dood van hun eer, hun rijkdom en macht niets over (Pred.3:19). Het leidt allemaal tot niets, want de dood weidt en leidt hen (v.15).

In de volgende verzen (v.14-16) komt de tegenstelling tussen de dwaze, hoogmoedige mensen en de wijze mensen scherp naar voren. De zielen van de dwaze mensen worden geregeerd door de dood, en de zielen van de wijze mensen zullen door God worden opgenomen naar het eeuwige leven. Dit gedeelte vormt de kern en het hoogtepunt van psalm 49.

gaat (vgl. Ps.73:24-26, Jes.26:19, Dan.12:2,13). Ook de ongelovige mensen zullen opstaan (Dan.12:2).

⁵³¹ In de Hebreeuwse tekst staat hier *Hun innerlijk(e gedachte) is*. Op grond van de Griekse handschriften, (de Vulgaat,) het tekstverband en het parallellisme met de volgende regel is voor *Hun graven zijn* gekozen. (Bij een parallellisme staan 2 of meer (bij)zinnen bij elkaar. Die zinnen zeggen met andere woorden min of meer hetzelfde, waardoor ze elkaar aanvullen en ophelderen.)

In de Dode Zeerollen is dit eerste gedeelte van vers 12 verloren gegaan.

⁵³² In de Hebreeuwse tekst staat hier *blijft niet (of houdt geen stand)*. Op grond van de Griekse handschriften, (de Vulgaat) en de enige Dode Zeerol van dit vers is voor *heeft geen inzicht* gekozen. Daarmee vormen de verzen 13 en 21 samen het (zuivere) refrein van deze psalm.

⁵³³ Het woord *onverstandige* is afkomstig uit de Griekse handschriften (en de Vulgaat). Of het daar oorspronkelijk gestaan heeft, is helemaal niet zeker. Dit stukje tekst is in de Dode Zeerollen weggefallen.

⁵³⁴ Aram is een zoon van Sem (Gen.10:22). Hij is de stamvader van het Aramese volk. Moab is een zoon van Lot. Hij is de voorvader van de Moabieten (Gen.19:36,37). Ben-Ammi is ook een zoon van Lot. Hij is de voorvader van de Ammonieten (Gen.19:36,38).

- 14** Deze weg van hen is hun overmoed (of hun dwaasheid),
en hun volgelingen (of nakomelingen) hebben genoeg in hun mond (= in woorden).

pauze

Het Hebreeuwse woord *sela* betekent *pauze* of *rust* om ergens meer nadruk op te leggen.⁵³⁵ Omdat dit woord soms ook aan het einde van een psalm staat (Ps.3:9, 24:10, 46:12), is het waarschijnlijk, dat de zangers (tijdelijk) stopten, en de instrumentale muziek de laatste regel (met meer volume) herhaalde. Het woord *sela* staat nooit aan het begin van een psalm.

- 15** Als schapen (of Als kleinvee) zijn zij voor het dodenrijk opgesteld.

De dood zal hen weiden.

De oprechte(mense)n zullen over hen heersen in de morgen,

en hun gedaante (of hun schoonheid) zal vergaan in het dodenrijk.⁵³⁶

(Van)uit hun verblijf zijn ze verbannen,⁵³⁷

- 16** maar God zal mijn ziel (= mijn leven) loskopen (of verlossen)
uit de hand (= de macht) van het dodenrijk,
want Hij zal mij (op)nemen. *pauze*

De dwaze mensen die in aanzien waren, stonden al opgesteld voor het dodenrijk. Daar zouden en zullen ze worden geweid en geleid door de eeuwige dood. Hun gedaante zou en zal vergaan. In het dodenrijk *zijn ze vanuit hun* oorspronkelijke *verblijf* op aarde *verbannen*.

De oprechte mensen zouden over de dwaze mensen die nog leefden, heersen.⁵³⁸ Met Gods hulp wist koning David (1012 – 972) de talrijke vijandige legers van de Ammonieten en de Arameeërs te verslaan. Evenals de meeste buurvolken werden zij aan de Israëlieten en hun koning onderworpen. Zij heersten over hen (2Sam.8:11-14, 10:13-19, 1Kron.19:14-20:3, vgl. Ps.108:10). Na jarenlange onrust en strijd in de Richterentijd en het begin van de Koningentijd brak voor Gods volk een nieuwe periode van rust, vrede en voorspoed aan.

In tegenstelling met de aanzienlijke en rijke dwaze mensen weet de profetische psalmdichter, dat hij na zijn sterven niet naar het dodenrijk zal gaan. De Here zal zijn ziel loskopen en verlossen uit de macht van de eeuwige dood. Hoewel ook zijn lichaam zal verteren in het graf, zal God zijn ziel bij zich opnemen in de hemel (vgl. Ps.73:24-26, Jes.26:19, Dan.12:2,13, Luk.16:19-26, 23:42,43, Op.6:9-11). De Here is zijn herder (Ps.23:1).

In het bijbelboek Openbaring wordt duidelijker onderscheid gemaakt tussen de macht van de dood op aarde (= de 1^e dood) en de eeuwige dood (= de 2^e dood). Alle mensen vielen met

⁵³⁵ De vertalers van het oude Hebreeuws naar de Griekse Septuagint in de 3^e eeuw voor Christus vertaalden het woord *sela* met *pauze*.

⁵³⁶ Het slot van dit vers heeft ernstig geleden tijdens het overschrijven, en is helaas in de Dode Zeerollen grotendeels verloren gegaan. In de Hebreeuwse tekst staat hier *en hun gedaante (of hun schoonheid) en hun rots (of hun schuilplaats) is om te vergaan van het dodenrijk*. Op grond van de Griekse handschriften (en de Vulgaat) is deze zin aangepast. Wat precies de oorspronkelijke tekst is, blijft onzeker, maar de strekking is wel duidelijk.

⁵³⁷ De woorden *zijn ze verbannen* zijn afkomstig vanuit een deel van de Griekse handschriften. De oorspronkelijke tekst blijft onzeker.

⁵³⁸ Israëlieten schreven in die tijd niet in de eerste plaats chronologisch (= in tijdsvolgorde), maar vooral thematisch (= per onderwerp). Zelfs binnen vers 15 wordt het belangrijkste eerst genoemd.

Nergens kunnen we in de Bijbel lezen, dat na de dood de oprechte mensen zullen heersen en beslissen over mensen in of uit het dodenrijk of in de hel (1Kor.5:12,13^a). Dat (oordeel) is alleen aan God (1Kor.5:13^a, Op.6:10). Wel zullen de gelovige mensen samen met de Here als koningen regeren op de aarde (Rom.5:17, 2Tim.2:12^a, Op.5:10, 22:5). Dienaren van God (zullen) moeten beslissen en oordelen over de (nieuwe) wereld en de medegelovigen (1Kor.5:12,13, 6:2,4).

Adam in zonde. Met de eerste zonde is de dood in de wereld gekomen. Ons lichaam werd sterfelijk en vergankelijk. Iedereen viel onder de macht van de dood. Alle ongelovigen zijn nog steeds geestelijk dood (vgl. Joh.5:25, Kol.2:13,14, 1Pet.4:6). Zo zei de Here Jezus, dat de (geestelijk) doden hun doden moesten begraven (Mat.8:22, Luk.9:60).⁵³⁹ De angel, het wapen van deze geestelijke dood, is de zonde (1Kor.15:56). Deze 1^e dood maakt de mens ziek, en hij kan uit zichzelf niet meer beter worden. Hij is daarmee onderworpen aan de vorst van de dood.

Door het offer van Jezus Christus aan het kruis, en door de werking van de Heilige Geest worden we uit deze dood opgewekt (Ef.2:5,6). Zo worden we verlost van zonde en schuld. We mogen de Vorst van het leven weer dienen. We gaan, als we opnieuw geboren zijn, tegen de zonde strijden. Die 1^e opstanding is dus de wedergeboorte. Daarmee is de 1^e dood overwonnen (1Kor.15:54). Bij de 1^e opstanding erkent de gelovige, dat Christus zijn Koning is. Wie deel heeft aan de Here Jezus, heeft eeuwig leven (Joh.5:24, 6:47,54), ook al is hij gestorven. Christus heeft door zijn opstanding de dood overwonnen (1Kor.15:57). De natuurlijke dood is voor gelovigen geen blijvende dood meer, maar een doorgang naar het eeuwige leven.

Daarna komt de 2^e opstanding. Het vergankelijk lichaam zal veranderd worden in onvergankelijkheid, dan zal de dood helemaal verdwenen zijn (1Kor.15:54). Gelukkig is hij die deel heeft aan de 1^e opstanding. Over de gelovigen, die deel hebben aan deze 1^e opstanding, heeft de 2^e dood geen macht (Op.20:6^a). Wie overwint, zal van de 2^e dood geen schade lijden. De 2^e dood is de hel, het eeuwige vuur (Op.20:10,14).⁵⁴⁰

In het laatste gedeelte (v.17-21) zegt de schrijver opnieuw, dat je niet onder de indruk moet zijn van een dwaas iemand die rijk wordt, want zijn weg leidt uiteindelijk naar de eeuwige dood. Al zijn rijkdom en eer kan hij niet meenemen, en zal hij dus moeten achterlaten. Wat de psalmdichter in zijn leven heeft ervaren, geeft hij in het laatste gedeelte van dit lied met behulp van zijn profetisch inzicht als een wijze les aan de toehoorders en zijn lezers mee.

17 Vrees niet, als een man (= als iemand) rijk wordt;
als de eer (of de heerlijkheid) van zijn huis toeneemt,⁵⁴¹

18 want bij zijn dood zal hij niets (mee)nemen.

Zijn eer (of Zijn heerlijkheid) zal achter (= met) hem niet (neer)dalen.

Met *zijn huis* wordt niet alleen zijn woning, maar wordt eveneens alles rondom zijn huis, en zijn gezin bedoeld (vgl. Gen.12:17, Joz.24:15^b, 2Sam.15:16, Hand.18:8, 1Tim.3:4,5, enz.).

Als een rijk en aanzienlijk iemand stierf, dan zette men in die tijd ook allerlei voorwerpen en kostbaarheden in zijn graf. Men had het vreemde idee, dat die persoon na zijn dood daar wat aan zou hebben. De schrijver van psalm 49 waarschuwde heel duidelijk tegen deze dwaze gedachte (vgl. Job 1:21^a, Luk.12:16-21, 1Tim.6:7).

In de volgende 2 verzen geeft de dichter nog eens heel duidelijk aan, waarom we niet onder de indruk moeten raken van aanzienlijke, rijke en/of machtige mensen.

19 Nadat zijn ziel (= zij) in zijn leven (= het leven van de man) zal worden gezegend,⁵⁴²

⁵³⁹ Tegen Nikodemus zei de Here Jezus, dat hij opnieuw geboren moest worden om het eeuwige leven te kunnen binnengaan (Joh.3:3-12). Bij de gelijkis van de verloren zoon werd de (geestelijk) dode zoon weer levend (Luk.15:24,32). Toen Lazarus echter gestorven was, zei Jezus, dat hij slechts sliep (Joh.11:11-14). Dat was ook het geval bij de dochter van Jäirus (Mark.5:22,39, Luk.8:40,52).

⁵⁴⁰ Zie Turenout T. van, De Openbaring mag niet verborgen blijven, Grijskerk, 2024.

⁵⁴¹ Rijk worden en zijn, heeft ook nadelen, en brengt grote gevaren met zich mee (Spr.30:8,9). De Here Jezus waarschuwde uitdrukkelijk voor het gevaar van de rijkdom (Luk.18:24-27).

en zij (= de ziel) jou (= de rijke man) (be)dankt,

omdat jij (= de rijke man) goed bent voor haar (= de ziel) (vgl. Luk.12:19),⁵⁴³

20 zal zij (= de ziel (vgl. Luk.12:20))⁵⁴⁴ naar de generatie van zijn (voor)vaders komen.

Voor altijd zal hij⁵⁴⁵ geen licht zien.

De verwende ziel kan de rijke dwaze man wel bedanken, omdat hij zo goed voor zichzelf (= zijn ziel) is geweest, maar tijdens het sterven laat de ziel alles achter, en zij gaat alleen naar de zielen van zijn voorvaders in het dodenrijk. Hun lichamen (zijn) vergaan in het graf.

De rijke man zal geen licht zien. Hij zal het licht van God, dat het verstand van gelovige mensen verlicht (Ps.27:1^a, 36:10, Jes.60:19, Joh.8:12, Hand.26:18, 2Kor.4:6, 1Joh.1:5^b, Op.21:23, 22:5, vgl. Num.6:24-26), door zijn protserige hoogmoed niet leren kennen. Daarvoor moet je een persoonlijke relatie met Hem hebben (Ps.89:16, Mi.7:8,9, Joh.3:19-21, 12:46, Ef.5:8-14).

Goed te doen, wint een naam in de hemel, maar zichzelf goed te doen is een verstandige zaak onder de mensen van de wereld.⁵⁴⁶

21 Een mens in aanzien (of in rijkdom) heeft geen inzicht.

Hij is vergelijkbaar als (= met) de onverstandige⁵⁴⁷ dieren.

Zij zijn omgekomen (of Zij zijn tot zwijgen gebracht).

Met het afsluitende refrein wordt de belangrijke waarschuwing nog eens bevestigd: Een mens in aanzien of rijkdom zonder God is als een onverstandig dier, dat geen inzicht heeft. Hij of zij gaat een donkere en slechte toekomst tegemoet.

⁵⁴² In de Hebreeuwse tekst staat hier *Nadat zijn ziel (= zij) zich in zijn levens zegent*. Op grond van het tekstverband(, de Vulgaat) en de Griekse handschriften is voor *Nadat zijn ziel (= zij) in zijn leven zal worden gezegend* gekozen. Na het 16^e vers van psalm 49 is de tekst van de Dode Zeerollen verloren gegaan.

⁵⁴³ In de Hebreeuwse tekst staat hier *voor jezelf*. Op grond van het tekstverband(, de inconsequente verwijzing van de Hebreeuwse voornaamwoorden naar de rijke man en de (vrouwelijke) ziel) en de Griekse handschriften is voor *voor haar* (= de ziel) gekozen.

⁵⁴⁴ In het Hebreeuws en in het Nederlands is het woord *ziel* vrouwelijk. Bij het (persoonlijk voornaam)woord *zij* gaat het hier over (een verwijzing naar) de ziel van een rijke **man**, en niet over een **vrouw**.

⁵⁴⁵ In de Hebreeuwse tekst staat hier *zullen zij*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het tekstverband is de voorkeur uitgegaan naar *zal hij*. Hoewel *zullen zij* kan verwijzen naar *zijn voorvaders* of naar *een rijke man en zijn ziel*, is het onderwerp hier *een rijke man* en niet *zijn voorvaders* of *hij en zijn ziel*.

Het is echter geen belangrijk verschil. Zonder God blijft je verstand zonder zijn verhelderend licht. Bovendien ga je voor eeuwig een erg donkere en slechte toekomst tegemoet.

⁵⁴⁶ Dächsel K.A., Bijbel of de geheele Heilige Schrift, deel 3, Kronijken - Hooglied, 2^e druk, Utrecht, 1892, pag. 595/596.

⁵⁴⁷ Het woord onverstandige is afkomstig uit de Griekse handschriften(en de Vulgaat). Of het daar oorspronkelijk gestaan heeft, is helemaal niet zeker. Na het 16^e vers van psalm 49 is de tekst van de Dode Zeerollen verloren gegaan.

Psalm 50: God vraagt geen uiterlijk vertoon, maar echte liefde.

- 1^a** Een psalm van Asaf.
- 1^b** Jahweh heeft gesproken.
Hij riep de aarde, vanwaar de zon opkomt tot waar hij aankomt.
- 2** Vanuit Zion was volkomen schoonheid.
God is verschenen.
- 3** Onze God zal komen, en Hij zal niet zwijgen.
Vuur zal voor zijn gezicht verteren.
Rondom Hem zal het erg stormen.
- 4** Hij zal naar de hemel boven roepen,
en naar de aarde om over zijn volk te recht te spreken:
- 5** “Verzamelt voor Mij mijn goedgunstigen!
Zij die met Mij een verbond sluiten boven een offer,
- 6** en de hemel zal zijn rechtvaardigheid bekend maken,
want God is rechter.” *pauze*
- 7** “Luister, mijn volk, en Ik wil spreken, Israël,
en Ik wil onder jou getuigen:
“God, jouw God ben Ik.”
- 8** “Niet over jouw offers vermaan Ik je,
want jouw brandoffers zijn voortdurend tegenover Mij.”
- 9** “Ik zal vanuit jouw huis geen jonge stier nemen;
geen geitenbokken uit jouw kooien,
- 10** want van Mij is elk wild dier van het woud;
het vee op 1000 bergen.”
- 11** “Ik ken alle vogels in de lucht,
en wild van het veld is bij Mij.”
- 12** “Als Ik honger zou hebben, zou Ik het niet tegen jou zeggen,
want van Mij is de wereld, en wat erop is.”
- 13** “Zou Ik stierenvlees eten,
en zou Ik bokkenbloed drinken?”
- 14** “Offer dank aan God,
en betaal aan de Allerhoogste je geloften!”

- 15 “Roep Mij op de dag van benauwdheid,
en Ik zal jou bevrijden, en jij zal Mij eren.”
- 16 Tegen de kwaadaardige heeft God gezegd:
“Wat heb jij te vertellen over mijn verordening,
en neem jij mijn verbond in je mond?”
- 17 “Jijzelf hebt een moraal gehaat,
en jij hebt mijn woorden achter je geworpen.”
- 18 “Als jij een dief hebt gezien, dan heb je met hem meegerend,
en met ontuchtplegers is jouw aandeel geweest.”
- 19 “Jouw mond heb je laten gaan in slechtheid,
en jouw tong koppelt bedrog aaneen.”
- 20 “Jij zit; spreekt bedrog tegen je broer.
Tegen een zoon van je moeder geef je smaad af.”
- 21 “Dit heb jij gedaan, en Ik heb gezwegen.
Jij hebt je verbeeld, dat Ik helemaal ben als jij.
Ik vermaan je, en Ik stal het voor je ogen uit.”
- 22 “Begrijp dit toch, jullie die God vergeten.
Anders zal Ik jullie verscheuren, en er zal geen redder zijn.”
- 23 “Wie dank offert, eert Mij.
Wie zich op weg zet, hem zal Ik Gods heil laten zien.”

In de tijd dat deze psalm werd geschreven, waren veel Israëlieten erg zelfverzekerd en hoogmoedig, omdat de Here met hen een verbond had gesloten (v.5,16). Hoewel de offers voor God trouw werden gebracht, namen de meeste inwoners van het heilige land te weinig tijd om Hem te danken, en werd het persoonlijke gebed verwaarloosd (v.14,15). Er waren ook kwaadaardige huichelaars die hun mond vol hadden over de geboden van de Here, maar in de praktijk zijn wetten aan hun laars laptten (v.16-20).

Wie de dichter van psalm 50 is, is in eerste instantie niet duidelijk. Het zou een psalm van Asaf kunnen zijn, maar ook een psalm voor Asaf (v.1^a). In dat laatste geval is iemand anders de dichter. Uit de inhoud van dit lied wordt het antwoord op die vraag wel iets duidelijker. Hoewel de Here door de houding en het gedrag van veel mensen behoorlijk boos was geworden, bleef het bij vermaningen. Ondanks dat Hij zwaar was beledigd, noemde Hij de Israëlieten nog steeds *mijn volk* (v.7). Omdat de invloed van de zonden en slechtheid nog niet ver was doorgedrongen, en nog niet structureel was, strafte en berechtte God voorlopig niemand. Wel waarschuwde Hij daarvoor, en riep Hij op tot bekering (v.22,23). Tijdens het verloop van de regering van Salomo (972 – 932) begon de afval van de Here door zowel de koning als veel van zijn onderdanen (1Kon.3:1-3, 4:26, 10:26,28, 11, vgl. Deut.17:14-20). Daarom lijkt het er sterk op, dat Asaf zelf psalm 50 heeft gedicht, toen koning Salomo al een tijd aan de macht was (vgl. Ps.78:1^a,69).

Dit lied bestaat uit drie gedeelten: vers 1-6, 7-15 en 16-23. In vers 1^a staat, wie de schrijver is.

Daarna volgt de inleiding van deze psalm (v.1^b-6) waarin God verschijnt, zoals dat bij de wetgeving op de Sinai gebeurde. De Here wijst in het volgende gedeelte (v.7-15) zijn rechtvaardige dienaren erop, dat hun offers niet het belangrijkste zijn in hun relatie met Hem. Hij wil, dat ze Hem zijn dankbaar zijn, en op Hem blijven vertrouwen, ook in tijden van tegenspoed. Daarna waarschuwt God de kwaadaardige en huichelachtige mensen (v.16-23). Als ze zich niet bekeren, dan gaan ze hun ondergang tegemoet.

1^a Een psalm van (of voor) Asaf.

Asaf was een Leviet. Levi, een zoon van Jakob, had 3 zonen: Gersom, Kehat en Merari (Ex.6:15). Asaf die in de tijd van koning David (1012 – 972) en Salomo leefde, stamde van Gersom af (1Kron.6:39-43).

Koning David stelde Asaf aan als zanger en dirigent (1Kron.6:31,32,39).⁵⁴⁸ Asaf was ook betrokken bij de muziek, toen de ark op bevel van David naar de hoofdstad Jeruzalem werd gebracht (1Kron.15:16,19). Later deed hij daar dienst bij de ark, en zorgde hij met zijn zonen voor de uitvoering van psalmen (1Kron.16:1-37). Asaf was een profeet, en schreef blijkbaar ook een aantal psalmen (1Kron.25:1, 2Kron.29:30).⁵⁴⁹

De woorden *van* (of *voor*) *Asaf* betekenen niet, dat die betreffende psalm altijd tijdens het leven van Asaf werd uitgevoerd. Het kan ook *voor de Asafieten* betekenen.⁵⁵⁰ Zo is het bijvoorbeeld erg onwaarschijnlijk, dat de psalmen 74 en 79 door Asaf zelf zijn geschreven of uitgevoerd, want die liederen gaan namelijk over een (recente) verwoesting van het overgrote deel van het Tweestammenrijk Juda.

Het lijkt erop, dat de invloed van de Asafieten in de loop van de eeuwen toenam. Na de ballingschap waren de zang en instrumentale muziek aan zonen uit het nageslacht van Asaf toevertrouwd (Ezra 2:41, 3:10, Neh.7:44, 11:17,22, 12:35,46).

In de onderstaande verzen (v.1^b-6) staat de inleiding van psalm 50. Daarin verschijnt God niet om handelend in te grijpen, maar om tegen zijn volk te spreken, zoals dat bij de wetgeving op de Sinai gebeurde (Ex.19:1-20:21, Deut.5, vgl. Ps.18:8-10). De boodschap van deze psalm was en is blijkbaar heel erg belangrijk. Het volk van de Here moet de woorden van de almachtige en heilige God respecteren (vgl. Jes.2:3).

1^b Jahweh heeft gesproken.

Hij riep (of noemde) de aarde (of het land),

vanwaar de zon opkomt tot waar hij aankomt (= ondergaat).

Voor de duidelijkheid wordt in het 1^e vers gezegd, wie God is. Hij is *Jahweh*.⁵⁵¹ Nadat Hij de

⁵⁴⁸ Koning David (1012 – 972) verdeelde de 38.000 Levitische mannen van 30 jaar en ouder in 4 verschillende groepen: (24.000 + 6000 + 4000 + 4000). De 4^e groep kreeg de taak om de muziek in de tabernakel en de toekomstige tempel te verzorgen (1Kron.23:3-5). Uit deze groep werden de profeten Asaf, Heman en Etan (= Jedutun (vgl. 1Kron.15:19, 16:37-42, 25:1)) elk als dirigent met hun zonen gekozen (1Kron.25:1-6). Deze 288 mannen werden weer verdeeld in 24 groepjes (1Kron.25:7-31). Bij de 3 dirigenten kreeg Heman de leidende positie. Asaf stond aan zijn rechterhand, en Etan aan zijn linker- (1Kron.6:31-47). Tijdens de regering van koning Salomo (972 – 932) namen ze ook deel aan de inwijding van de tempel (2Kron.5:12).

Zie ook Delitzsch F., *Commentary on the Old Testament*, deel 5, Psalms, 2e druk, Massachusetts, 2006, pag. 357.

⁵⁴⁹ Het is best mogelijk, dat de psalmen voor, of van de Asafieten in een aparte bundel stonden.

⁵⁵⁰ Dit zien we bijvoorbeeld ook bij aanduidingen zoals *Jakob* ofwel *Israël* en *David*, terwijl in werkelijkheid één of meerdere personen uit hun nageslacht wordt of worden bedoeld (Num.23:7,10,21,23, 24:5, Jes.9:6, Jer.23:5, 30:9, Hos.3:5).

⁵⁵¹ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam

aarde had geschapen, riep of noemde Hij het droge gedeelte van de wereld *aarde* of *land* (Gen.1:10). Zo was en is het voor de lezers of luisteraars volkomen helder, over wie het hier gaat.

2 Vanuit Zion was volkomen schoonheid (vgl. Klaag.2:15).⁵⁵²

God is verschenen.

Met Zion wordt hier de heuvel of berg in het oosten van Jeruzalem bedoeld. Op die berg stond de tempel van de Here. Zoals Hij verscheen op de berg Sinaï, verschijnt Hij hier op de berg Zion met donderend geraas en een vurige bliksem (vgl. Ex.19:16).

3 Onze God zal komen, en Hij zal niet zwijgen (of stil blijven/zijn).

Vuur zal voor zijn gezicht verteren (of eten).

Rondom Hem zal het erg stormen.

4 Hij zal naar de hemel[en] boven roepen,

en naar de aarde (of het land) om over zijn volk te recht te spreken (vgl. Hebr.10:30^b):

Met de hemel wordt hier de plaats bedoeld, waar Gods hemelse knechten ofwel engelen zijn, die zijn opdrachten uitvoeren.

Op de aarde woont het volk van de Here, waarover Hij recht wil spreken. Hoewel Hij in deze psalm als de hoogste koning en rechter spreekt,⁵⁵³ is het straffen of berechten van mensen nog niet aan de orde. Hij dreigt daar wel even mee (v.22^b), maar is het vooral een waarschuwing en een oproep tot bekering om Hem te danken en volledig op Hem te vertrouwen (v.14,15,22^a,23).

De hemel met de engelen en de aarde met de mensen zijn eveneens getuigen van de waarschuwingen en de vermaningen van de Here (vgl. Deut.4:26, 30:19^a, 31:28, 32:1, Jes.1:2, 1Mak.2:37).⁵⁵⁴ Vooral de engelen zijn geschikte getuigen, want ze bestaan vanaf het begin van de schepping tot en met de laatste rechtszaak over alle mensen ofwel tot en met het laatste oordeel (Gen.1:1, Jes.65:17, 66:22, 2Pet.3:13, Op.21:1).

In het volgende vers begint de Here te spreken. Hij roept zijn hemelse knechten op om zijn goedgezinden te verzamelen. Dat zijn mensen die bij zijn verbondsvolk Israël horen. Het is Gods gunst, dat Hij met dat volk een verbond wilde sluiten. Dat was en is een groot voorrecht.

5 “Verzamelt voor Mij mijn goedgunstigen (of mijn goedgezinden)!

Zij die met Mij een verbond snijden (= sluiten) boven een offer,

6 en de hemel[en zullen] (zal) zijn rechtvaardigheid bekend maken,

want God is rechter.” *pauze*

Met het offer bij het sluiten van het verbond tussen God en zijn volk wordt het vredeoffer bedoeld (Ex.24:5-8). Bij dit offer werden de vette stukken verbrand. De rest van het dier werd

maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

⁵⁵² Oorspronkelijk was Zion een burcht in de stad Jeruzalem. Koning David (1012 – 972) heeft deze burcht op de Jebusieten veroverd (2Sam.5:7, 1Kron.11:5). Die burcht lag aan de zuidkant van de heuvel of berg in het oosten van Jeruzalem. Later werd de hele heuvel Zion genoemd (Ps.2:6, 74:2, 78:68). Vervolgens werd met Zion ook de hele stad Jeruzalem aangeduid (Ps.51:20, 135:21, 147:12).

⁵⁵³ In die tijd was de koning ook de hoogste rechter van het land (2Sam.12:1-6, 15:2-6, 1Kon.3:16-28).

⁵⁵⁴ De hemel en de aarde kunnen hier zowel als een personificatie (= alsof het levende wezens zijn), als een metonymia (= hier deel van geheel: hemel en aarde met bewoners) worden opgevat. Het één sluit het ander niet uit.

opgegeten (Lev.3, 7:11-15). Het ligt voor de hand, dat tijdens de maaltijd ook de naam van de Here werd geloofd. Een vredeoffer kon een lofoffer, een gelofteoffer of een vrijwillig offer zijn (Lev.7:11-21). Een deel van het vredeoffer was voor de priesters (Lev.7:28-34).

Het Hebreeuwse woord *sela* betekent *pauze* of *rust* om ergens meer nadruk op te leggen.⁵⁵⁵ Omdat dit woord soms ook aan het einde van een psalm staat (Ps.3:9, 24:10, 46:12), is het waarschijnlijk, dat de zangers (tijdelijk) stopten, en de instrumentale muziek de laatste regel (met meer volume) herhaalde. Het woord *sela* staat nooit aan het begin van een psalm.

Deze zang en instrumentale muziek op de aarde sluiten via het woord *sela* aan bij het musiceeren in de hemel, waar engelen de rechtvaardigheid van God bekend (zullen) maken. De instrumentale aardse muziek stemt dus in met de boodschap in de hemel over zijn eerlijkheid.

De Here wijst in de volgende verzen (v.7-15) zijn rechtvaardige dienaren erop, dat hun offers niet het belangrijkste zijn in hun relatie met Hem (1Sam.15:22, Ps.40:7-9, 51:18, 69:31,32, Jer.7:21-23). Hij wil, dat ze Hem dankbaar zijn, en op Hem blijven vertrouwen, ook in tijden van tegenspoed.

- 7 “Luister, mijn volk, en Ik wil spreken, Israël,
en Ik wil onder (of in) jou getuigen:
“God, jouw God ben Ik.”

Ondanks alle zonden en gebreken blijft Israël het volk van de Here. Kwaadwillige en structureel ongehoorzame mensen uit dit volk kunnen en zullen verloren gaan, maar Israël blijft zijn verbondsvolk. Daarom noemt Hij het hier ook *mijn volk*. Hij getuigt: “**Jouw God ben ik.**” Deze grote gunst en genade voor alle Israëlieten brengt ook een grote verantwoordelijkheid met zich mee om vooral niet onverschillig te zijn tegenover deze lieve, almachtige God.

- 8 “Niet over jouw offers vermaan Ik je (of wijs Ik je terecht),
en (= want) jouw brandoffers zijn voortdurend tegenover (of voor) Mij.”

Het brengen van brandoffers was een heel oude gewoonte (Gen.8:20, 22:1-17). Het was een geschenk voor de Here, dat helemaal werd verbrand (Ex.29:18,25, Lev.1). Elke dag moesten er voor God brandoffers worden gebracht (Ex.29:42, Num.28:6,10).

Bij veel heidenen leefde het idee, dat hun god dacht, zoals kwaadaardige mensen dat zelf ook vaak doen. Hij zou zich niet bemoeien met het lot van de mensen. Als hij maar op tijd zijn offers kreeg, en er door middel van gebeden maar voldoende aandacht aan hem gegeven werd, dan zou de rest wel in orde komen. Dan hoefde je jezelf evenmin druk te maken over, hoe je met je medemensen omging. Bij steeds meer Israëlieten begon ook deze gedachte te leven. Je zou de Here gewoon tevreden moeten stellen. Voor wat, hoort wat. Men offerde in Israël dus trouw.

God vraagt echter niet in de eerste plaats om offers en allerlei rituelen, zoals de dienaren van de afgoden dachten (Ps.40:7, 50:8-15, 51:18, Jes.1:11-15, Hos.6:6, Hebr.10:6,8,9). We moeten in de eerste plaats van de Here houden, en van onze naaste als van onszelf (Deut.6:5, 7:9, 10:12, 11:1, Joz.22:5, 1Sam.15:22, Mi.6:8, Luk.10:27). Voor offers zonder liefde heeft God geen belangstelling (Spr.15:8, vgl. Gen.4:3-5^a). Je moet Hem niet offeren om iets van Hem (gedaan) te krijgen.

⁵⁵⁵ De vertalers van het oude Hebreeuws naar de Griekse Septuagint in de 3^e eeuw voor Christus vertaalden het woord *sela* met *pauze*.

Trouwens, die offers van mensen heeft Hij ook niet nodig. In de volgende verzen (v.9-13) toont de dichter aan, hoe dwaas het idee is, dat offers voor God noodzakelijk zouden zijn.

9 “Ik zal vanuit jouw huis geen jonge stier nemen;
(geen) geitenbokken uit jouw kooien,

10 want van Mij is elk (wild) dier van het woud;
het vee (of de dieren) in (= op) 1000 bergen.”

De Here zegt hier niet, dat offers helemaal niet belangrijk zijn (vgl. v.5,8), maar wel, dat Hij geen geschenken van mensen nodig heeft. Alles is al van Hem (Ex.19:5^b, Deut.10:14, Job 41:2^b, Ps.24:1^b, 89:12, 1Kor.10:26).⁵⁵⁶ Die geschenken van mensen worden voor Hem pas belangrijk, als ze met een liefdevolle houding worden gegeven. Die goede en liefdevolle houding van mensen is voor Hem veel belangrijker dan alle offers bij elkaar.

11 “Ik ken ⁵⁵⁷ elk gevogelte (= alle vogels) van de hemel[en] (= in de lucht),⁵⁵⁸
en wild van het veld is met (= bij) Mij.”

Hoewel de Here een geest is en onsterfelijk, vergelijkt Hij zich in het volgende vers met de situatie van de sterfelijke mensen. Hun lichaam kan honger hebben. Al zou God honger kunnen hebben, dan heeft Hij nog niets en niemand nodig; ook geen offerdieren.

12 “Als Ik honger zou hebben, zou Ik (het) niet tegen jou zeggen,
want van Mij is de wereld, en haar volheid (= en wat erop is).”

13 “Zou Ik stierenvlees eten,
en zou Ik bokkenbloed drinken?”

Het (spottende) sarcasme spat eraf. Trouwens, het drinken van bloed was door de Here verboden (Gen.9:4, Lev.10:26, Deut.12:16,23, 15:23, 1Sam.14:34).

God zegt niet alleen, hoe het niet is, maar in de volgende 2 verzen ook, hoe het wel is.

14 “Offer dank aan God,
en betaal aan de (Aller)hoogste je geloften!”

De Here is door zijn goedheid en liefde het helemaal waard om te worden gedankt en geprezen (vgl. 1Kron.16:4). Durf Hem in vol vertrouwen maar aan te spreken, ook als je het moeilijk hebt. Oprechte dank van mensen en het nakomen van hun geloften, zijn offers die God heel graag wil ontvangen en aanvaarden (vgl. Spr.21:3, Hos.6:6, Mi.6:6-8, Jes.1:11-17, Sir.35/32:1-9). Daarmee voelt Hij zich geëerd en verheerlijkt (v.15^b).

Het is natuurlijk wel de bedoeling, dat alle geloften ook volledig worden betaald ofwel nagekomen (Deut.23:21-23, Ps.76:12^a, Pred.5:3,4).

⁵⁵⁶ Daarom is het goed om na een maaltijd God te (be)danken voor het eten en drinken, dat je van Hem hebt gekregen.

⁵⁵⁷ In de Hebreeuwse tekst staat hier *Ik heb gekend*. Op grond van de context en de Griekse handschriften is voor *Ik ken* gekozen. Dit gedeelte is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

⁵⁵⁸ In de Hebreeuwse tekst staat hier *van de bergen*. In de Griekse handschriften staat *van de lucht* (of *van de hemel*). De uitdrukking *vogels of gevogelte van de bergen* komt in de rest van de Bijbel niet voor. Hoogstwaarschijnlijk heeft in de Hebreeuwse tekst oorspronkelijk de bekende uitdrukking *van de hemel[en]* (= *in de lucht*) gestaan. Het lijkt er sterk op, dat een overschrijver het woord *bergen* uit de vorige regel nog een keer heeft opgeschreven in plaats van het woord *hemel[en]*. Daarom is voor de weergave *van de hemel[en]* (= *in de lucht*) gekozen. Helaas is ook dit gedeelte in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

- 15** “Roep Mij in (= op) de dag van benauwdheid (of van ellende),
en Ik zal jou bevrijden (of ontzetten), en jij zal Mij eren (of verheerlijken).”

Eigenlijk vraagt God maar heel weinig van zijn dienaren (Mat.11:30, vgl. 1Joh.5:3). Toch is het blijkbaar voor zondige mensen nog moeilijk om daaraan te voldoen.

De Here is een bevrijder, en een verhoorder van gebeden (vgl. Mat.7:7-11, 1Joh.5:14,15, vgl. Jak.1:5-8). Wel kan het zijn, dat Hij daarbij vaak anders handelt, dan mensen verwachten. Daar moet iedereen wel op letten.

Natuurlijk mochten er in een noodsituatie ook offers worden gebracht, zolang dit maar niet vanuit de gedachte gebeurde, dat de Here door die offers voor zijn diensten werd betaald.

In het laatste gedeelte (v.16-23) waarschuwt God de kwaadaardige en huichelachtige mensen. Hoewel ze hun mond vol hebben over de verbondwetten van de Here voor zijn volk, handelen ze er totaal niet naar (vgl. Jes.29:13, Mat.15:8). Integendeel, het speelt in hun dagelijks leven geen enkele rol. Ze durven hun medemensen wel slecht te behandelen, want ze voelen zich veilig, omdat ze voldoende offers hebben gebracht. Als ze zich niet bekeren, dan gaan ze hun ondergang tegemoet.

- 16** Tegen de kwaadaardige heeft God gezegd:
“Wat heb jij te vertellen van (= over) mijn verordening,
en draag jij (= neem jij) mijn verbond op (= in) je mond?”

- 17** “Jijzelf hebt een moraal (of een vermaning) gehaat,
en jij hebt mijn woorden achter je geworpen (of gezonden) (vgl. 1Kon.14:9, enz.).”

Omdat God via de profetische psalmdichter hier zelf aan het woord is, wordt er met *mijn woorden* zijn geboden bedoeld. De 10 geboden van de Here worden in de Bijbel ook wel *de 10 woorden* genoemd (Ex.34:28^b, Deut.4:13, 10:4). Kwaadaardige mensen trekken zich van zijn geboden vrijwel niets aan.

- 18** “Als jij een dief hebt gezien, en (= dan) heb je met hem meegerend,
en met ontuchtplegers is jouw aandeel geweest (vgl. Rom.2:21-24).”

Van de 10 geboden vormt echtbreken (v.18^b) het 7^e gebod, en stelen (v.18^a) het 8^e. Liegen is het 9^e gebod (Ex.20:14-16, Deut.5:18-20).

- 19** “Jouw mond heb je laten gaan (of heb je gezonden) in slechtheid,
en jouw tong koppelt bedrog (aaneen) (vgl. Jer.7:9, Hos.4:2).”

- 20** “Jij zit; spreekt (bedrog) in (= tegen) je broer.

In (= Tegen) een zoon van je moeder geef je smaad (of smet) af (vgl. Jak.3:9-12).”

Roddelen, zoals in vers 20, is onwaarheden of halve waarheden over iemand vertellen met verkeerde bedoelingen. Dan maak je die persoon te schande. Iemand waarschuwen voor een slechterik of bedrieger is heel wat anders. Dan spreek je de waarheid met een goede intentie.

- 21** “Dit heb jij gedaan, en Ik heb gezwegen (of Ik ben stil geweest).
Jij hebt je verbeeld, dat Ik helemaal ben als jij.
Ik vermaan je (of Ik wijs je terecht), en Ik stal (het) voor je ogen uit.”

Veel Israëlieten dachten, dat de Here net zo was, zoals zij zelf waren. Je zou Hem met ca-

deaus: offers, gebeden en andere rituelen wel kunnen omkopen (vgl. Ex.23:8, Num.23:19, Deut.16:19). Dat scheen te werken, want ze konden gewoon doorgaan met hun verkeerde praktijken. Het ging blijkbaar van kwaad tot erger. “Ieder voor zich en God voor ons allen”, werd steeds meer de leidraad van hun leven.

Niemand kan echter van de Here houden, en liefdeloos zijn tegenover zijn of haar medemens. De hemelse Vader vindt liefde voor de naaste even belangrijk als de liefde voor Hem, die boven alles gaat (Mat.22:37-39, Gal.5:14, 1Joh.2:7-11, 3:11-17, 4:20,21). Toch had Hij eerst nog gezwegen om deze Israëlieten de gelegenheid te geven om zich te bekeren.

Zijn liefdevolle geduld is erg groot, maar niet oneindig. Eerst waarschuwt God via Asaf en zijn andere profeten. In deze psalm laat Hij de slechte daden van veel Israëlieten *voor hun ogen uitstallen* door ze stuk voor stuk concreet benoemen (v.18-21). Als ze zich van die waarschuwingen niets aantrekken, dan zullen zijn corrigerende straffen volgen. Het kan uiteindelijk zelfs leiden tot een *verscheurende* berechting door de Here, die almachtig is.

22 “Begrijp dit toch, jullie die God vergeten.

Anders zal Ik (jullie) verscheuren, en er zal geen redder zijn (vgl. Hebr.10:30,31).”

Deze dreigende waarschuwing was een ernstige oproep van God die gericht was aan kwaadaardige Israëlieten, zodat ze zich zouden bekeren. Hij straft en berecht mensen niet graag. Hij wil veel liever, dat ze zich bekeren, zodat straffen of zelfs berechten helemaal niet nodig is (Ezech.18:23,32).

Nadat de Here heeft gewaarschuwd, en heeft gezegd, wat kwaadaardige mensen niet moeten doen, geeft Hij in het volgende vers aan, wat ze wel moeten doen (vgl. v.14,15). Ze moeten God alleen al voor deze waarschuwing hartelijk danken, en Hem de eer geven die Hij verdient. Dat betekent ook, dat ze Hem moeten gehoorzamen, en zijn liefdevolle wetten moeten navolgen.

23 “Wie dank offert, eert (of verheerlijkt) Mij.

Wie (zich) op weg zet, hem zal Ik [in] Gods heil (of Gods redding) laten zien.”

Gods heil en *redding* geven pas echt geluk en vrede in de harten van zijn dienaren. Zijn verlossing van zonde en schuld ontsluit en baant een zegenrijke weg naar de toekomst. Met deze rijke belofte eindigt dit lied.

Psalm 51: Gebed om vergeving en genezing van zonden.

- 1 Een psalm van David voor de dirigent,
- 2 toen de profeet Natan bij hem gekomen was, nadat hij bij Batseba was gekomen.

- 3 Wees mij genadig, God, overeenkomstig uw goedgunstigheid!
Wis mijn overtredingen uit overeenkomstig uw vele barmhartigheden!
- 4 Was mij grondig van mijn ongerechtigheid!
Reinig mij van mijn zonde!
- 5 Ja, ikzelf erken mijn overtreding,
en mijn zonde is voortdurend tegenover mij.
- 6 Tegen U, U alleen, heb ik gezondigd,
en heb ik het slechte gedaan onder uw ogen,
zodat U rechtvaardig bent in uw spreken;
U zuiver bent in uw rechtspreken.
- 7 Zie, in ongerechtigheid ben ik voortgebracht,
en in zonde heeft mijn moeder mij ontvangen.
- 8 Zie, U wenst waarheid in het binnenste.
In het verborgene laat U mij wijsheid kennen.
- 9 U ontsmet mij met hysop, en ik zal rein zijn.
U wast mij, en ik zal witter dan sneeuw zijn.
- 10 U laat mij blijheid en vrolijkheid horen.
De botten die U gekweld hebt, zullen weer jubelen.
- 11 Verberg uw gezicht van mijn zonden vandaan!
Wis al mijn ongerechtigheden uit!

- 12 Schep voor mij een rein hart, God,
en vernieuw in mijn binnenste een oprechte geest!
- 13 Verwerp mij niet van uw gezicht vandaan,
en neem uw Heilige Geest niet van mij weg.
- 14 Laat bij mij de blijheid van uw heil terugkeren!
Laat een grootmoedige Geest mij ondersteunen.
- 15 Ik wil overtreders uw wegen leren,
en zondaren zullen naar U terugkeren.
- 16^a Red mij vanuit bloedschulden, God!

- 16^b God van mijn heil, mijn tong zal over uw rechtvaardigheid jubelen.

- 17** Heer, open mijn lippen,
en mijn mond zal uw lof bekend maken,
- 18** want U wenst geen slachtoffer,
en zou ik een brandoffer brengen, zou U geen daarin genoeg hebben.
- 19** Een slachtoffer van God is een gebroken geest.
Een gebroken en gekweld hart, God, zal U niet verachten.
- 20** Doe goed aan Zion overeenkomstig uw genoeg!
- Bouw de muren van Jeruzalem.
- 21** Dan zult U een rechtvaardig slachtoffer wensen;
een brandoffer en een offer in zijn geheel gebracht.
Dan zal men jonge stieren op uw altaar offeren.

Vanuit een ellendige noodtoestand komt de dichter van psalm 51 door zijn zonden te belijden geleidelijk in een gelukkiger fase van zijn leven. Vergeving en genezing van overtredingen en schuld alleen uit genade (v.3,4,9,11,12) en een volledig herstel van de persoonlijke relatie met God (v.6,8,13,14,19) staan in dit lied centraal. De Here staat klaar om al het kwaad kwijt te schelden, wanneer iemand van harte spijt heeft van zijn of haar zonden, en om Hem vergeving vraagt (Spr.28:13, 1Joh.1:9).⁵⁵⁹ Voor die vergeving spelen offers, boetedoeningen, mooie beloften en goede werken geen enkele rol van betekenis (v.18).⁵⁶⁰ Dat wordt pas belangrijk, nadat de persoonlijke relatie met God is hersteld (v.19,21).

Als auteur wordt koning David (1012 – 972) genoemd (v.1). Hij had ongeveer een jaar geleden overspel gepleegd met Batsaba, en daarna haar man Uria laten vermoorden (2Sam.11). Nadat de profeet Natan in opdracht van de Here de koning hierover had vermaand en terechtgewezen, had David zijn grove zonden bij God erkend en beleden (2Sam.12:1-13, Ps.32:5). Niet lang daarna maakte hij deze psalm (v.1,2). Daarin verwerkte hij zijn gevoelens over zonde, schuldbesef en genade en al de recente ingrijpende gebeurtenissen in zijn leven.

Psalm 51 bestaat uit vijf gedeelten: vers 1,2, 3-11, 12-16^a, 16^b-19 en 20,21. In het begin staat, wie de schrijver is, en wat de aanleiding is om dit lied te schrijven (v.1,2). Vervolgens erkent en belijdt de dichter zijn schuld, en bidt hij om reiniging van zijn zonden (v.3-11). Daarna vraagt hij om herstel van zijn relatie met de Here, en geestelijke vernieuwing van zijn leven (v.12-16^a). In het volgende gedeelte (v.16^b-19) belooft David aan God geestelijke offers, want een slachtoffer of een brandoffer wil Hij nog niet aanvaarden. In het laatste gedeel-

⁵⁵⁹ Het gaat er niet om, dat elke zonde op een wettische manier apart en concreet voor God moet worden opgesomd. Ook gelovige mensen en dienaren van de Here zijn zich zelfs niet eens bewust van al hun zonden, en zijn niet dus in staat om elke overtreding één voor één concreet te benoemen. Stel je voor dat er één vergeet! Dit zou betekenen, dat ieder mens alsnog verloren zou gaan (Jak.2:10-13)!

Nee, het gaat de Here om de grondhouding van mensen: Houden ze van Hem het meest, en van hun medemens evenveel als van zichzelf. Willen ze daarom hun schuld belijden, waarbij de grofste zonden als voorbeelden concreet worden aangeduid. Die positieve grondhouding voor de liefde voor God en de medemens is voor Hem het allerbelangrijkst (Mat.22:36-40, Mark.12:30,31, Luk.10:27, Rom.13:8-10, 1Kor.13, Gal.5:13-26, 1Joh.4:16-21). Daarom moeten we ook onze zonden die we tegen elkaar hebben gedaan, aan elkaar belijden. Evenals onze hemelse Vader zullen we die beleden zonden moeten vergeven. Na vergeving en gebed zal het herstel volgen (Mat.18:21-35, Jak.5:16).

⁵⁶⁰ Toen David deze psalm maakte, had de Here hem zijn zonden al vergeven.

te (v.20,21) bidt de schrijver van deze psalm voor heel Jeruzalem en daarmee voor heel zijn volk. Als koning is hij namelijk de vertegenwoordiger van heel Israël. Na het herstel van de relatie van de auteur en zijn volksgenoten met God, kunnen er weer slachtoffers en brandoffers worden gebracht.

- 1 Een psalm van (of voor) David voor (of van) de dirigent,
- 2 toen de profeet Natan bij hem gekomen was, nadat hij bij Batseba was gekomen.

David maakte psalm 51 niet alleen voor zichzelf. Door dit lied aan de dirigent te geven, beled hij onomwonden zijn schuld tegenover zijn volksgenoten.⁵⁶¹ Hij gaf daarmee aan, dat hij zich als hun koning met hen verbonden voelde. Vooral doordat de dichter weer functioneerde als Gods profeet, en zijn boodschap bracht, maakte hij, wat er in zonde stiekem in het paleis gebeurd was, openlijk bekend. Daarmee wilde hij zijn volk onderwijzen en waarschuwen, zodat zondaren zich zouden bekeren tot God (v.15,19, Ps.32).

In de volgende verzen (v.3-11) erkent en belijdt de maker van deze psalm zonder uitvluchten zijn schuld uit het recente verleden, en bidt hij om reiniging van zijn zonden. Het gaat hem niet in de eerste plaats om de straf, maar om zijn reiniging en genezing, zodat zijn persoonlijke relatie met de Here kan worden hersteld.

- 3 Wees mij genadig, God, overeenkomstig uw goedgunstigheid!
Wis mijn overtredingen uit overeenkomstig uw vele barmhartigheden!

In vers 3 valt de auteur van dit lied meteen met de deur in huis. Zijn overtredingen vormen in zijn leven een reusachtig probleem. Zoals geschreven woorden op een papyrusblad met water kunnen worden weggeveegd (Num.5:23, vgl. Ps.9:6^b), zo vraagt David (1012 – 972) hier aan de Here om zijn grove zonden uit te wissen.

- 4 Was mij grondig van mijn ongerechtigheid!
Reinig (of Zuiver) mij van mijn zonde!

Koning David vraagt in deze 2 verzen (v.3,4), of God vanuit zijn liefdevolle genade en goedgunstigheid hem wil schoonwassen van zijn zonden en overtredingen. Hij erkent, dat hij die reiniging niet heeft verdiend, en dat hij in ruil daarvoor bij zijn de Here vrijwel niets kan terugdoen of betalen. Hij kan alleen maar *Dank U wel* zeggen. Toch betekent dat laatste voor de lieve hemelse Vader erg veel. Kortom, de psalmdichter vertrouwt hier helemaal niet op zichzelf, maar op Gods liefde en genade.

De begrippen *zonde*, *overtreding* en *ongerechtigheid* komen in dit lied zowel in het enkelvoud als in het meervoud voor. Hoewel David meerdere zeer slechte daden heeft gedaan, worden zijn zonden, zoals overspel en moord, toch ook als een eenheid gezien. Tussen de ene zonde en de andere is vaak een verband. Overspel met Batseba leidde tot moord op Uriah om het kwaad te verdoezelen. De ene overtreding roept de andere op. Sinds de zonde in de wereld kwam, uit het kwaad zich op allerlei verschillende manieren.

- 5 Ja, ikzelf (er)ken mijn overtreding,
en mijn zonde is voortdurend tegen(over) (of voor) mij.

⁵⁶¹ Het vermelden daarbij van allerlei (groeve) details doet afbreuk aan het doel van het belijden van schuld: bekeering tot God. Daarom komen zulke aspecten waarbij de slechtheid centraal staat, niet aan de orde. Zo'n openheid bouwt niets op, maar breekt via zondige gedachten alleen maar af.

Het echte kennen en erkennen van je grove *overtredingen* en *zonden* gebeurt niet alleen met je verstand. Het doordringt een mens in zijn volledige bestaan (vgl. Dan.9:1-19, Jes.59:12).

Alle zonden zijn in de eerste plaats tegen God gericht. De geboden zoals *niet echtbreken* en *niet moorden* zijn niet door Uria, maar door de Here ingesteld (Ex.20:1-17, Deut.5:6-22, Gen.39:9, Ps.41:5, Jes.42:24). Tegen zijn schepselen had koning David gezondigd.

- 6 Tegen U, U alleen, heb ik gezondigd (vgl. 2Sam.12:13),
en heb ik het slechte gedaan onder (of in) uw ogen,
zodat U rechtvaardig bent in uw spreken;

U zuiver (of rein/helder) bent in uw rechtspreken (of uw rechtspraak) (vgl. Rom.3:4).

Met het *rechtvaardige spreken* van God worden in vers 6 vooral zijn woorden bedoeld, die Hij via de profeet Natan tegen de koning had gesproken (2Sam.7-14). Met een zwaard was Uria doodgeslagen. Een zwaard zou gedurende de rest van Davids leven het landsbestuur bedreigen, en het zou een deel van zijn gezin treffen. Meerdere vrouwen van hem zouden op klaarlichte dag door een ander worden genomen, en de zoon die hij bij Batseba in en door zonde had verwekt, zou sterven (2Sam.12:10,11,14^b).⁵⁶²

Als de schrijver van psalm 51 zijn zonden zou ontkennen of afzwakken, dan zou hij daardoor de Here beschuldigen van een oneerlijke of onzuivere rechtspraak (1Joh.1:9,10). Hij boog echter zijn hoofd onder Gods rechtvaardig oordeel. Hij wist, dat hij slecht had gehandeld, zodat de straffen van de Here terecht en passend waren.

Deze straffen bedreigden voor een deel ook de stabiliteit van de hoofdstad Jeruzalem en van heel Israël. Door de opstanden tegen de koning werd het bestuur van het land van tijd tot tijd ernstig ontregeld. Mede daarom vroeg David (1012 – 972) in dit lied aan de Here eveneens om zijn zegen en bescherming voor Jeruzalem als hoofdstad voor het hele volk (v.20).

- 7 Zie, in ongerechtigheid ben ik voortgebracht (of gebaard),
en in zonde heeft mijn moeder mij ontvangen
(of is mijn moeder van mij zwanger geworden).

De dichter geeft in dit vers aan, dat hij een kind was van zondige ouders.⁵⁶³ Vanaf het moment dat hij ontstond, was hij al met zonde besmet.⁵⁶⁴ Dit schreef hij niet op om zich te verontschuldigen, maar om aan te geven, hoe diep de zonde in zijn leven was doorgedrongen, en dat genezing en verlossing daarvan absoluut noodzakelijk was. Zonder de hulp van de Here kan zoiets niet. Daarbij is zijn redding en verlossing nodig. David wist, dat hij door zijn eigen zwakheid verloren was, maar hij verwachtte veel van zijn God.

Een schuldbelijdenis voor de zonde bij de Here is niet alleen wenselijk, maar ook noodzakelijk. God wil niet, dat die zonde tussen Hem en zijn dienaar of dienaar in komt te staan. Ook moest de psalmdichter niets voor Hem willen verbergen. Op de liefde en genade van zijn hemelse Vader moest hij volledig durven vertrouwen. Daarom wilde de Here, dat alles via David aan het licht kwam. Zodra hij zijn zonden niet langer zou willen verbergen en ver-

⁵⁶² Deze vonnissen zijn in vervulling gegaan. De oudste zoon van Uria's vrouw Batseba en David (1012 – 972) stierf (2Sam.12:15,18,19). Prins Absalom liet zijn broer Amnon vermoorden, hij misbruikte een deel van de vrouwen van de koning, en Davids regering werd bedreigd door opstanden die onder andere aan een deel van zijn zonen het leven kostte (2Sam.13:23-33, 15-18, 20:1-22, 1Kon.1, 2:13-25).

⁵⁶³ Met vers 7 wil de psalmdichter niet aangeven, dat hij als een buitenechtelijk kind is geboren.

⁵⁶⁴ Dit is één van de plaatsen in het Oude Testament waar het bestaan van de erfzonde heel duidelijk wordt aangegeven (vgl. Gen.8:21, Job 14:4, Ps.58:4).

doezelen, zou God ze onmiddellijk door zijn genadige vergeving zelf bedekken (Spr.28:13, 1Joh.1:9).

Daarbij komt in dit lied duidelijk de grote tegenstelling naar voren tussen wat de auteur heeft gedaan (v.5,6^a,7), en wat de Here deed en doet (v.6^b,8,9).

8 Zie, U wenst waarheid in het binnenste.

In het verborgene laat U mij wijsheid kennen (of weten).

David was niet alleen koning, maar eveneens een profeet (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30).⁵⁶⁵ Door de Heilige Geest (Zie ook v.12^b,13^b.) leerde de Here hem wijsheid in wat in die tijd verborgen was binnen zijn lichaam. Mede doordat hij een profeet van God was, kon hij ook psalmen maken. Toen zijn relatie met Hem was verstoord, kon David als zijn profeet en dichter tijdelijk niet functioneren.

9 U ontsmet (of zuivert/ontzondigt) mij met hysop, en ik zal rein zijn.

U wast mij, en ik zal witter dan sneeuw zijn.

Het Hebreeuwse woord voor *hysop* (*Hyssopus officinalis*) is via het Grieks en Latijn in onze taal terecht gekomen. Deze van oorsprong Perzische plant komt in Israël niet voor. Waarschijnlijk werd met dit Hebreeuwse woord de wilde marjolein of majoraan (*Origanum majorana*) aangeduid. Zowel de bloemen als bladeren van deze plant kunnen goed vocht vasthouden, waardoor ze als kwast konden worden gebruikt (vgl. Ex.12:22). De majoraan wordt nog steeds benut om eten te kruiden. Vroeger werd deze plant ook als een geneesmiddel beschouwd. Trouwens, de echte hysop is een desinfecterende plant.

De majoraan of hysop werd gebruik bij reiniging (v.4) en ontsmetting ofwel ontzondiging van melaatsheid (Lev.14:1-7,48-53), en van het contact met een lijk (Num.19). Doordat de dichter schreef over zijn ontsmetting met hysop, gaf hij aan, dat hij zich door en door smerig voelde. Hij vergeleek zich onder andere met iemand die melaats was, ofwel lepra had. Iemand die aan deze ziekte leed, werd in die tijd *een gruwel* voor de andere mensen. Hij of zij moest om besmetting te voorkomen buiten de stad of het dorp in afzondering wonen. Als een ander mens in de buurt kwam, dan moest de melaatse persoon vanaf een afstand roepen, dat hij of zij onrein was (Lev.13:46,47). Zo iemand was gescheiden van zijn familie en vrienden verbannen naar onbewoonde gebieden (vgl. Job 19:13-19). Ook was een bezoek aan de tempel waar de heerlijkheid van God aanwezig was, niet meer toegestaan. Door deze afzondering van de Here en van de mensen bracht melaatsheid eveneens eenzaamheid met zich mee. Men beschouwde deze vreselijke ziekte als een voorportaal van de dood (v.5^b,6^a, Num.12:12).

Vanuit de ergste sneeuw witte melaatsheid (Ex.4:6) vloeide de gedachte van de auteur van dit lied op een prachtige manier over naar de allergrootste tegenpool van deze ziekte: *witter zijn dan sneeuw*. Schoner en zuiverder kon het niet worden aangeduid (vgl. Jes.1:18, Dan.7:9, Mat.28:3, Op.1:14, 7:14, 19:11,14).

10 U laat mij blijheid en vrolijkheid horen.

De botten die U gekweld (of onderdrukt/gebroken) hebt, zullen weer jubelen
(vgl. Spr.17:22).

11 Verberg uw gezicht van mijn zonden vandaan!

Wis al mijn ongerechtigheden uit!

⁵⁶⁵ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). David gaf als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21).

De dichter vroeg niet alleen, of de Here zijn ogen van zijn zonden wilde afkeren, maar ook of Hij al zijn ongerechtigheden zou uitvegen (vgl. v.3^b,4,9). Dan zouden ze helemaal verdwijnen, en zouden zijn zonden niet meer tegen hem getuigen.

Na zijn bidden om reiniging van zijn zonden vraagt de schrijver van deze psalm in het onderstaande gedeelte (v.12-16^a) om herstel en verbetering van zijn relatie met God, en geestelijke vernieuwing van zijn leven. In zijn gebed blijft David (1012 – 972) hier niet hangen in zijn zondige verleden, maar hij richt zijn blik op de toekomst.

12 Schep voor mij een rein hart, God,
en vernieuw in mijn binnenste een oprechte (of stabiele) geest!

Het hart zag men in die tijd als de kern en vertegenwoordiging van de hele mens. Het was de oorsprong van al het leven (Spr.4:23). Dit blijkt uit de parallellismen die in de Bijbel voorkomen (Ps.13:3, 16:9, 19:9, 24:4, 26:2, Spr.2:2,10, 3:1, 4:21, 5:21, 7:24,25).⁵⁶⁶ Als het hart in reinheid en zuiverheid is herschapen, dan is de hele (geestelijke) mens door de Here volledig vernieuwd. De oude zondige mens moet in ons verdwijnen, en steeds meer plaatsmaken voor de nieuwe mens, zoals die door God naar zijn beeld is geschapen (Ef.4:21-24). In beide regels van vers 12 staat dus min of meer hetzelfde. David vroeg daarmee dus erg veel!

13 (Ver)werp mij niet van uw gezicht vandaan,
en neem uw Heilige Geest niet van mij weg.

De auteur van dit lied wist maar al te goed, dat de Heilige Geest niet automatisch altijd bij hem zou blijven (Ezech.33:12,13,18). Ook koning Saul (1033 – 1012) had Gods Geest ontvangen, en hoorde bij zijn profeten (1Sam.10:6-12). Om zijn structurele ongehoorzaamheid echter, had de Here hem verworpen (1Sam.15:26, 16:1^a, 28:6).

David had de Heilige Geest nodig om als profeet van God (1Sam.16:13, 2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30) te kunnen functioneren. Daarbij moest de *grootmoedige* en *edele Geest* van de Here hem eveneens ondersteunen. Zo kon hij ook psalmen schrijven. Als de dichter op die manier het heil en de redding van zijn hemelse Vader zou ervaren, dan kon en zou hij heel erg blij worden!

14 Laat bij mij de blijheid van uw heil (of uw redding) terugkeren!
Laat een grootmoedige (of edele) Geest mij ondersteunen.

Dit gebed is verhoord. David (1012 – 972) kon weer psalmen dichten. Dat blijkt onder andere wel uit dit lied, dat hij na zijn bidden om genezing en vergeving heeft gemaakt en opgeschreven. Zo gaf het ontstaan van deze psalm de koning ook zekerheid, dat de Here hem zijn zonden had vergeven.

In volgende vers doet de profetische schrijver een belangrijke belofte.

15 Ik wil overtreders uw wegen (aan)leren (of onderwijzen),
en zondaren zullen naar U terugkeren (of zullen zich tot U bekeren).

David wist maar al te goed, dat hij als grove overtreder en zondaar op grond van zijn eigen prestaties in het verleden voor deze taak helemaal niet geschikt was. Wij zouden zeggen: “David, houd jij eerst je eigen roer maar recht!” De psalmdichter kon en mocht dit onderwijzende werk alleen doen als profeet van God. Hij werd dus voor deze functie ofwel dit ambt

⁵⁶⁶ Bij een parallellisme staan 2 of meer (bij)zinnen bij elkaar. Die zinnen zeggen met andere woorden min of meer hetzelfde, waardoor ze elkaar aanvullen en ophelderden. Dit kwam in de Hebreeuwse literatuur veel voor.

gebruikt door de Heilige Geest. Zo zou niet David spreken, maar de Here via zijn onderwijzende dienaar en profeet tegen zijn volk, zodat zondaren zich zouden bekeren.

De auteur van psalm 51 is zijn belofte van vers 15 nagekomen. Dit blijkt onder andere uit het didactische leerdicht dat hij later maakte: psalm 32. Vooral in de verzen 8-11 van dat leerdicht onderwijst hij door de Heilige Geest zondaren en overtreders: alle mensen die zich moeten bekeren tot de Here.

16^a Red mij van(uit) bloed(schuld)en, God!

Volgens de gewoonte van die tijd zou David om het vergoten bloed van Uria gedood kunnen worden door een familielid van zijn slachtoffer (vgl. Num.35:9-34, Deut.19:1-13, Joz.20:2-6). Hoewel de Here via de profeet Natan had gezegd, dat hij niet zou sterven (2Sam.12:13), voelde de koning zich nog steeds schuldig. Waarschijnlijk had hij (daardoor) ook nog een gevoel van angst voor een bloedwreker uit de familie van Uria. In vers 16^a vroeg de schrijver aan de Here, of hij hem van dit angstige en nare gevoel van bloedschuld wilde verlossen, en hem tegen een (eventuele) bloedwreker wilde beschermen.

David belooft in het volgende gedeelte (v.16^b-19) aan God geestelijke offers, want een slachtoffer of brandoffer wil Hij nog niet aanvaarden. Dat laatste wordt pas belangrijk, nadat de persoonlijke relatie met de Here is hersteld (Ps.51:19,21).

16^b God van mijn heil (of mijn redding), mijn tong zal over uw rechtvaardigheid jubelen.

Na het belijden van zonden, en Gods reddende vergeving en reiniging daarvan (1Joh.1:9), kan men over zijn liefdevolle trouw en rechtvaardigheid jubelen.

17 Heer, open mijn lippen,

en mijn mond zal uw lof bekend maken,

18 want U wenst (of U wilt) geen slachtoffer,

en zou ik een brandoffer geven (= brengen), zou U (daarin) geen genoeg hebben.

David (1012 – 972) vroeg aan de Here, of Hij door zijn Geest zijn lippen als dichter weer wilde openen, zodat hij Hem al lovend en prijzend in zijn liederen bekend kon maken. Daarvoor wilde hij zijn stem weer in zijn hart horen, want het was en is heel belangrijk, dat zoveel mogelijk mensen Gods liefde leren kennen.

Een *slachtoffer* voor de Here was een bloedig offer waarbij een dier moest worden geslacht. Er waren meerdere soorten slachtoffers. Eén van die soorten was een brandoffer.

Het brengen van een *brandoffer* was een heel oude gewoonte (Gen.8:20, 22:1-17). Het bestond uit een dier dat als een geschenk voor de Here helemaal werd verbrand (Ex.29:18,25, Lev.1). Elke dag moesten er voor God brandoffers worden gebracht (Ex.29:42, Num.28:6,10). Bij een brandoffer hoorde ook een plantaardig eetoffer en een drankoffer (Lev.6:17^a, 24:5-9, Num.28:5,8,9).

Na (Davids) grove overtredingen vraagt de Here niet in de eerste plaats om offers en allerlei rituelen, zoals de dienaren van de afgoden dachten (Ps.40:7, 50:8-15, Jes.1:11-15, Hos.6:6, Hebr.10:6,8,9). We moeten in de eerste plaats van God houden, en van onze naaste als van onszelf (Deut.6:5, 7:9, 10:12, 11:1, Joz.22:5, 1Sam.15:22, Mi.6:8, Luk.10:27). Voor offers zonder liefde heeft de Here geen belangstelling (Spr.15:8).

19 Een slachtoffer van God is een gebroken geest.

Een gebroken en gekweld (of onderdrukt/gebroken) hart, God, zal U niet verachten.

Iemand met *een gebroken geest* en *een gebroken en gekweld hart* door de zonde, is zichzelf bewust van zijn of haar hopeloze situatie. Zo iemand verwacht niets meer uit eigen kracht, maar alles van God. Zo'n persoon heeft voor de Here de waarde van een slachtoffer dat Hem blij maakt, want dan pas is vergeving van zonde en het herstel van een persoonlijke relatie met Hem mogelijk (vgl. Luk.7:47,48).

In het laatste gedeelte (v.20,21) van dit lied bidt David voor heel Jeruzalem en daarmee voor heel zijn volk. Als koning is hij namelijk de vertegenwoordiger van heel Israël. Na het herstel van de relatie van de koning en zijn volksgenoten met God, kunnen er weer slachtoffers en brandoffers worden gebracht.

Gods straffen voor David bedreigden voor een deel ook de stabiliteit van de hoofdstad Jeruzalem en van heel Israël. Daardoor werd het bestuur van het land soms ernstig ontregeld. Mede daarom vroeg de dichter in psalm 51 aan de Here eveneens om zijn zegen en bescherming voor Jeruzalem als hoofdstad voor heel zijn volk.

20 Doe goed aan Zion overeenkomstig uw genoegens!⁵⁶⁷

Bouw de muren van Jeruzalem.

Toen dit lied werd opgeschreven, was de bouw van een stevige muur rondom de hoofdstad van het heilige land nog niet klaar. Pas tijdens de regering van koning Salomo (972 – 932) werd dit omvangrijke werk tot een goed einde gebracht (1Kon.3:1, 9:15). In die jaren heeft de Here de hoofdstad Jeruzalem en het volk Israël ook rijk gezegend. De bouw van de tempel vormde daar een prachtige onderdeel van. Met al deze weldaden heeft God aan het gebed van koning David (1012 – 972) ruimschoots gehoor gegeven.

21 Dan zult U een rechtvaardig slachtoffer wensen (of (graag) willen);
een brandoffer en een (brand)offer in zijn geheel (gebracht).

Dan zal men jonge stieren op uw altaar [brand]offeren (= in rook laten opstijgen).

Een brandoffer werd in zijn geheel verbrand, omdat het een volledig geschenk voor de Here was (Ex.29:18,25, Lev.1). Als Hij dat volledige geschenk zou aanvaarden, betekende dit, dat de relatie met Hem weer helemaal goed was.

⁵⁶⁷ Oorspronkelijk was Zion een burcht in de stad Jeruzalem. Koning David (1012 – 972) heeft deze burcht op de Jebusieten veroverd (2Sam.5:7, 1Kron.11:5). Die burcht lag aan de zuidkant van de heuvel of berg in het oosten van Jeruzalem. Later werd de hele heuvel Zion genoemd (Ps.2:6, 74:2, 78:68). Vervolgens werd met Zion ook de hele stad Jeruzalem aangeduid (Ps.51:20, 135:21, 147:12).

Psalm 52: Wat je zaait, zul je oogsten.

- 1 Een leerdicht van David voor de dirigent
- 2 bij de komst van de Edomiet Doëg. Hij meldde aan Saul, en hij zei tegen hem: “David is bij het huis van Achimelech gekomen.”

- 3 Wat beroem jij je op het kwaad, held?
Gods goedgunstigheid duurt de hele dag.
- 4 Jouw tong bedenkt verderf
als een geslepen scheermes dat bedriegt.
- 5 Jij hebt meer van het slechte gehouden dan van het goede;
meer van de leugen dan te spreken van rechtvaardigheid. *pauze*
- 6 Jij hebt van alle verslindende woorden gehouden;
van een bedrieglijke tong.

- 7 Evenzo zal God jou voor altijd afbreken.
Hij zal jou grijpen, en Hij zal je uit de tent sleuren.
Hij zal jou ontwortelen uit het land van de levenden. *pauze*

- 8 Rechtvaardige mensen zullen het zien,
en zij zullen ontzag hebben,
en zij zullen over hem lachen,
en zij zullen zeggen:
- 9 “Zie de kerel, hij maakt God niet tot zijn vesting,
en hij vertrouwt op zijn overvloed aan rijkdom.
Hij versterkt zich in zijn onheil.”

- 10 Ik echter, ben als een frisgroene olijfboom in het huis van God.
Ik heb op Gods goedgunstigheid vertrouwd.
Eeuwig en altijd wil ik dat doen.
- 11 Voor eeuwig zal ik U danken,
omdat U het gedaan hebt;
en ik zal uw naam verwachten,
want die is goed voor uw goedgunstigen.

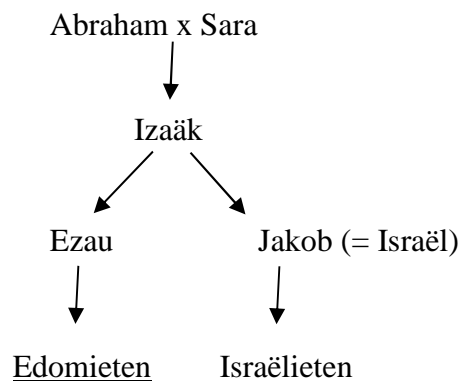
In het begin van psalm 52 gaat het over Doëg. Hij was een Edomiet. Hij zei tegen koning Saul (1033 – 1012), dat *David bij het huis van hogepriester Achimelech was gekomen.*⁵⁶⁸ Da-

⁵⁶⁸ Met *het huis van Achimelech* wordt de tabernakel bedoeld.

David was een schoonzoon van koning Saul, en hij was eveneens een officier in het leger van Israël (1Sam.18:13,17-27). Hij moest echter vluchten voor de Israëlitische koning, omdat die jaloers op hem was geworden. God had aan David (1012 – 972) het koningschap van Israël beloofd (1Sam.16:13), en Hij zegende hem (1Sam.18:4,28^a). David had de zeer gevaarlijke reus Goliath verslagen (1Sam.17), en hij was bovendien erg populair bij het volk (1Sam.18:5). Dit maakte koning Saul (1033 – 1012) heel achterdochtig en kwaad (1Sam.18:6-16). Hij verzette zich tegen de grote voorspoed en populariteit van zijn schoonzoon, en hij wilde hem vermoorden. Daarom vluchtte David (1Sam.19,20). Op zijn vlucht kwam hij langs de tabernakel in de plaats Nob iets ten noordoosten van Jeruzalem (1Sam.21:1).

In die tijd was Achimelech hogepriester. Hij wist niets van Sauls moordplannen, en hij dacht juist, dat hij de koning een dienst zou bewijzen door zijn schoonzoon te helpen. Hij gaf David te eten (1Sam.21:1-6). Bovendien kreeg hij het zwaard van Goliath mee, dat in de tabernakel was bewaard (1Sam.21:8,9). Daarna vluchtte David verder.

In de tabernakel was echter ook Doëg. Hij was als opzichter over de herders in dienst van de ongehoorzame koning Saul (1Sam.21:7). In de Bijbel wordt duidelijk vermeld, dat Doëg een Edomiet was. De Edomieten woonden ten zuiden van Israël. Het waren afstammelingen van Ezau, een zoon van Izaäk en de broer van Jakob (= Israël) (Gen.25:19-26,30, 36:9).

Hoewel Ezau de oudste was, ging voordat hij en zijn broer Jakob werden geboren, de grote zegen, die meestal voor de oudste zoon bestemd was, naar Jakob (Gen.25:23, Rom.9:11-13). Dat door Gods uitverkiezing die zegen aan Ezau voorbijging, betekende niet, dat hij geen dieenaar van de Here mocht worden. Het Chamitische volk van de Kanaänieten was door Hem zelfs vervloekt (Gen.9:20-27), en toch mocht ook de Kanaänitische hoer Rachab voor God kiezen (Joz.2:1-20, 6:17-25), en zelfs bij het voorgeslacht van Jezus Christus horen (Mat.1:5). Ezau echter, was onverschillig naar de Here toe (Gen.25:29-34, 26:34, 27:46), en hij accepteerde zijn keus niet (Gen.27:1-41). Daardoor ging God Ezau haten (Mal.1:3). Doordat hij en zijn nageslacht onverschillig waren tegenover de Here, en zich tegen Hem voortdurend verzette, werden zij vervloekt.

Mede door onverschilligheid en verzet tegen God hebben de Edomieten de Israëlieten altijd gehaat. Toen de nakomelingen van Jakob het land Kanaän wilden binnentrekken, weigerde het nageslacht van Ezau hen de doortocht door hun grenzen af te sluiten (Num.20:14-21). Via een omweg bereikten de Israëlieten hun door de Here toegewezen land. In dat heilige land werden ze regelmatig door de Edomieten aangevallen. Steeds probeerden ze vanuit het zuiden land van de Israëlitische stam Juda af te pakken. Daardoor moest koning Saul zelfs tegen de Edomieten strijden (1Sam.14:47).

De Edomiet Doëg kreeg via de slechte koning de kans om zijn haatgevoelens in daden om te

zetten tegen het volk van God en het verbond dat Hij met Jakob (= Israël) en zijn nageslacht had gesloten. Dit verbond was vooral zichtbaar door de eredienst in de tabernakel. Doëg verrees niet alleen de route waarlangs David was gevlucht, maar hij beschuldigde vooral de hogepriester Achimelech van hulp aan Sauls zogenaamde vijand (1Sam.22:9,10). Toen niemand in opdracht van de slechte koning de priesters wilde vermoorden, deed Doëg dit met genoegen.⁵⁶⁹ Hij stootte 85 priesters neer (1Sam.22:17,18), en ging zelfs nog veel verder. Hij vermoordde ook bijna al hun vrouwen en kinderen, en hij sloeg eveneens hun vee en ezels dood. Slechts één priester wist te ontsnappen, en naar David (1012 – 972) te vluchten. Zo kon deze priester aan hem dit vreselijke nieuws te vertellen (1Sam.22:19-23).

Eerst voelde David zichzelf nogal schuldig aan deze moordpartij (1Sam.22:22). Later begreep hij als profeet van God veel beter (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30, vgl. 1Sam.16:13),⁵⁷⁰ wat er eigenlijk aan de hand was. Naar aanleiding daarvan schreef hij psalm 52. Toen hij koning was geworden, gaf hij dit lied aan één van de dirigenten van de zangers en muzikanten bij de tabernakel (v.1).

Deze psalm bestaat uit vijf gedeelten: vers 1,2, 3-6, 7, 8,9 en 10,11. In de eerste 2 verzen staat, wie de schrijver is, en wat de aanleiding is om dit lied te maken. Daarna volgt een beschrijving van de Edomiet Doëg (v.3-6). In vers 7 profeteert de dichter over de slechte toekomst van deze Edomiet. Op die profetie volgt de reactie van rechtvaardige mensen (v.8,9). Het laatste gedeelte (v.10,11) gaat over David en zijn relatie met de Here.

1 Een leerdicht van (of voor) David voor (of van) de dirigent

2 in (= bij) de komst van de Edomiet Doëg. Hij meldde aan Saul, en hij zei tegen hem: “David is bij (of naar) het huis van Achimelech gekomen.”

Een leerdicht is een gedicht waaruit je levenslessen kunt trekken. Dit gebeurt bij de psalmen vooral door de profetieën die erin staan. David wilde de les die God hem als zijn profeet had geleerd, via dit leerdicht doorgeven aan zijn volk: satan doet erg zijn best, en gebruikt alle mogelijke middelen om het verbond tussen de Here en zijn dienaren te beschadigen en te vernietigen. Daarmee wil hij Gods verlossingswerk tegenwerken.

Na de inleiding over de achtergronden van psalm 52 volgt een beschrijving van de kwaadaardige Edomiet Doëg (v.3-6). Hij is zelfs trots op zijn slechte daden.

3 Wat beroem jij je op het kwaad, held?

Gods goedgunstigheid is (= duurt) de hele dag.

Het woord *held* is hier natuurlijk spottend en zelfs sarcastisch bedoeld. Doëg sloeg 85 ongewapende priesters neer, die nergens heen konden vluchten. Bovendien waren deze mannen ongeïmproviseerd in de strijd. Dat laatste was met herders uit die tijd beslist niet het geval. Daarna vermoordde Doëg hun weerloze vrouwen en kinderen. Het was juist een laffe moordpartij. Dat is echt niet iets om trots op te zijn.

Nee, een mens hoort trots te zijn op zijn goede daden die hij of zij met hulp van God heeft

⁵⁶⁹ Met het vermoorden van de priesters wilde koning Saul natuurlijk een duidelijke boodschap doorgeven aan zijn onderdanen: iedereen die David zou helpen, zou de kans lopen om dat met de dood te moeten bekopen. Het maakte niet uit, wie het was. Saul gedroeg zich niet als een koning zoals God dat wilde, maar als een oosters despoot.

⁵⁷⁰ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). David (1012 – 972) gaf als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21).

gedaan (vgl. v.9^a,11). Een knecht van satan doet het tegenovergestelde. Dat Doëg een knecht van satan was, blijkt ook uit de volgende 3 verzen (v.4-6).

- 4 Jouw tong (of Jouw taal) bedenkt (of plant) verderf
als een geslepen scheermes dat bedrog pleegt (= dat bedriegt).

De kwaadaardige Doëg *bedacht en plande bederf*, en hij gebruikte zijn bedrieglijke tong als wapen. Zijn slechte gedachten werden met behulp van zijn tong omgezet in taal. Daarna werd die taal vormgegeven door gruwelijke daden.

Doëg was bedrieglijk. Het leek, alsof hij de waarheid sprak, maar hij suggereerde door zijn woorden, dat de hogepriester Achimelech wist, dat koning Saul (1033 – 1012) David als zijn vijand zag (1Sam.22:9,10). Doëg had hem ook niet gewaarschuwd, en hem van Sauls vijandschap tegenover David (1012 – 972) niet op de hoogte gesteld. Achimelech dacht, dat hij de trouwe dienaar en schoonzoon van de koning had geholpen (1Sam.22:14,15). Eigenlijk was, dat ook zo. David hield nog steeds van zijn schoonvader (2Sam.1), en hij wilde hem juist helpen en beschermen (1Sam.24:5-23, 26:7-25). De slechte koning geloofde in zijn eigen waarheid: in de leugens van satan. Hij beschuldigde zonder een geldige reden David en Achimelech ten onrechte van een samenzwering tegen hem (1Sam.22:12). Doëg en Saul leefden als knechten van satan in de wereld van de leugen.

- 5 Jij hebt meer van het slechte gehouden dan van het goede;
meer van de leugen dan te spreken van rechtvaardigheid. *pauze*

Het Hebreeuwse woord *sela* betekent *pauze* of *rust* om ergens meer nadruk op te leggen.⁵⁷¹ Omdat dit woord soms ook aan het einde van een psalm staat (Ps.3:9, 24:10, 46:12), is het waarschijnlijk, dat de zangers (tijdelijk) stopten, en de instrumentale muziek de laatste regel (met meer volume) herhaalde. Het woord *sela* staat nooit aan het begin van een psalm.

- 6 Jij hebt van alle verslindende woorden gehouden;
van een bedrieglijke tong (of taal).

De bedrieglijke *woorden* waren ook *verslindend*, want die woorden waren de aanleiding van een grote slachting onder de priesters en hun families.

In het volgende vers profeteert de psalmdichter over de slechte toekomst van de Edomiet Doëg. God zou met hem (laten) handelen, zoals hij met vrijwel het hele priesterlijke geslacht had gedaan.

- 7 Evenzo zal God jou voor altijd afbreken.
Hij zal jou grijpen, en Hij zal je (van)uit de tent sleuren.

Hij zal jou ontwortelen (van)uit het land (of (van)uit de aarde) van de levenden. *pauze*

Bij de vorige pauze (v.5) lag door instrumentale herhaling van de muziek de nadruk op de daden van een knecht van satan. Bij dit vers valt het accent op Gods reactie op de misdaden van Doëg.

Bij een *ontworteling* van een plant is het einde definitief. Uit een afgehakte boom kunnen nog takken groeien (vgl. Jes.11:1); bij een ontwortelde boom is dat uitgesloten. Zo zou Doëg ook worden *ontworteld*. De kwaadaardige Edomiet zou *uit zijn tent worden gesleurd*. Hij en zijn gezin zouden worden als bijna alle priesters en hun gezinnen. Dit betekent, dat er van hem en

⁵⁷¹ De vertalers van het oude Hebreeuws naar de Griekse Septuagint in de 3^e eeuw voor Christus vertaalden het woord *sela* met *pauze*.

van zijn nageslacht niemand zou overblijven in *het land van de levende mensen*. Niet alleen Doëg zou worden gedood, maar ook zijn hele gezin zou worden neergeslagen.

Hoe deze profetie in vervulling is gegaan, staat niet in de Bijbel. Dit wil niet zeggen, dat deze voorspelling van de psalmdichter niet is uitgekomen, want de woorden van de Here houden stand (Ps.119:89, Jes.40:8, Jer.44:28^b,29). Het is niet erg waarschijnlijk, dat de volledig geestelijk blinde Doëg zich heeft bekeerd. Het is best mogelijk, dat David (1012 – 972) later als koning en hoogste rechter van het heilige land dit vonnis heeft laten uitvoeren, want hij was een rechtvaardig bestuurder die naar de Here wilde luisteren (2Sam.8:15).

Op de profetie uit het vorige vers volgt de reactie van rechtvaardige mensen (v.8,9).

- 8** Rechtvaardige(mense)n zullen (het) zien,
en zij zullen ontzag hebben (of vrezen),
en zij zullen over hem lachen,
en zij zullen zeggen: ⁵⁷²

In vers 8^b wordt niet bedoeld, dat rechtvaardige mensen zouden lachen uit leedvermaak over hun persoonlijke vijand (vgl. Spr.24:17,18). *Ze zouden vol ontzag* en natuurlijk ook opgelucht *lachen* over de ondergang van de vijand van God. De ondergang van de knechten van de satan betekent heel vaak een bevrijding voor de dienaren van de Here (Mat.5:4, Luk.6:21^b, Op.18:20, vgl. Mat.5:11,12).

- 9** “Zie de kerel, hij maakt God niet tot zijn vesting (of zijn versterkte plaats),
en hij vertrouwt op zijn overvloed aan rijkdom.
Hij versterkt zich in zijn onheil (of in zijn ramp).”

Blijkbaar vertrouwde Doëg op zijn rijkdom en macht, en niet op de God van Israël. Dat deze Edomiet erg rijk was, is heel goed mogelijk. Niet voor niets was hij aangesteld als opzichter over de herders van koning Saul (1033 – 1012) (1Sam.21:7). Hij hoorde bij de rijkste mensen van het volk. Hoewel het bij hem voor de wind leek te gaan, werkte hij alleen maar mee aan zijn ondergang door Gods woede op te wekken. In zijn overmoed dacht hij, dat hij de Here niet nodig had, maar zijn berechting zou niet uitblijven (Job 4:8,9, Ps.34:22, vgl. Ps.7:15-17, Spr.26:27).

Het laatste gedeelte (v.10,11) gaat over psalmdichter David en zijn relatie met de Here. Als profeet van God wist hij, dat hij een goede toekomst tegemoet ging. De dichter van dit lied vertrouwde niet op rijkdom of macht, maar op de Here. Zijn hemelse Vader zou ook zijn belofte die Hij via de profeet Samuel had gedaan, zeker waarmaken: David zou koning worden over heel Israël (1Sam.16:1,13).

- 10** En ik (= Ik echter,) ben als een frisgroene (of bladerrijke) olijf(boom)
in het huis van God.
Ik heb op Gods goedgunstigheid vertrouwd.
Eeuwig en altijd (wil ik dat doen).

⁵⁷² Het gedeelte *en zij zullen zeggen* staat niet in de Hebreeuwse tekst. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het tekstverband is dit er (weer) bijgezet. Aansluitend aan dit vers begint inderdaad de directe rede van wat zou worden gezegd.

Een frisgroene olijfboom is het tegenovergestelde van een *ontwortelde* boom. Olijfbomen groeien langzaam, maar kunnen wel honderden jaren oud worden, en vruchten blijven geven. Voor mensen uit die tijd leek het leven van een olijfboom oneindig. Zo wilde David voor altijd op de Here blijven vertrouwen, en regelmatig een bezoek brengen aan zijn huis: de tabernakel. God geeft kracht en leven voor altijd.

In het laatste vers richt de psalmdichter zich rechtstreeks tot God.

- 11** Voor eeuwig zal ik U danken,
omdat U (het) gedaan hebt;
en ik zal uw naam verwachten,
want (die) is goed voor (of tegenover) uw goedgunstigen (of uw goedgezinden).

De psalm eindigt met Davids belofte dat hij de Here zou danken, want hij was vol vertrouwen, dat zijn hemelse Vader zou zorgen, dat alles goed zou komen. Daar hoefde hij Hem niet bij te helpen.

Inderdaad, God heeft al zijn beloften aan zijn dienaar David waargemaakt. Door zijn ingrijpen is deze profetische psalmdichter koning geworden over alle stammen van Israël (2Sam.5:1-3). Tijdens zijn regering werd het hele volk door de Here rijk gezegend (2Sam.5:10,12). Alle vijanden van Israël werden verslagen (2Sam.8:1-14, 10, 12:26-31), en er heerste welvaart en voorspoed.

De macht van kwaadaardige mensen kan wel indrukwekkend lijken, maar dat is allemaal tijdelijk. Het gaat voorbij. De gunst van God houdt echter eeuwig stand.

Psalm 53: De overmoed van de dwazen.

- 1 Een leerdicht van David voor de dirigent.
Over ziekte.
- 2 De dwaas heeft in zijn hart gezegd: “Er is geen God.”
Zij zijn verderfelijk, en zij zijn afschuwelijk onrechtvaardig.
Er is niemand die goed doet.
- 3 God heeft vanuit de hemel neergekeken
op mensenzonen om te zien,
of er iemand verstandig is;
iemand die God zoekt.
- 4 Ieder van hen is teruggeweken.
Samen zijn ze bedorven.
Er is niemand die goed doet.
Er is zelfs niet één.
- 5 Weten zij het niet, die ongerechtigheid bedrijven;
die mijn volk opeten, alsof zij brood aten?
God hebben zij niet aangeroepen.
- 6^a Daar zijn zij erg bang geworden,
- er was niets bangs -
want God heeft de botten van jouw belager verstrooid.
- 6^b Jij hebt hen beschaamd gemaakt,
want God heeft hen verworpen.
- 7 Wie zal vanuit Zion de volkomen redding van Israël geven?
Door een ommekeer van God in de gevangenschap van zijn volk
zal Jakob vrolijk zijn; zal Israël blij zijn.

Het valt op, dat psalm 53 erg veel lijkt op psalm 14. De overeenkomsten zijn groter dan de verschillen. Toch zijn die verschillen wel belangrijk. De opvallendste daarvan zijn:

1. Psalm 53 is een **leerdicht** gemaakt naar aanleiding van een **ziekte** (v.1).
2. In psalm 14 wordt voor God ook de naam **Jahweh**⁵⁷³ gebruikt (v.2,4,6,7).

⁵⁷³ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

3. Het 6^e vers van psalm 53 noemt een **belager** van de psalmdichter.

De situatie van deze psalm lijkt dus op de tijd waarin psalm 14 is gemaakt, maar er zijn enkele verschillen. Die zijn in psalm 53 verwerkt, waardoor een nieuw lied is ontstaan.

Als dichter wordt koning David (1012 – 972) genoemd.⁵⁷⁴ Zijn leven loopt in deze psalm blijkbaar geen gevaar. Integendeel, grote gevaren lijken juist achter de rug te zijn. In psalm 14 regeerde de dichter in Hebron alleen over zijn eigen stam (2Sam.2:1-4). Met hulp van generaal Abner regeerde koning Isboset (1012 – 1010) over de andere 11 stammen. Hij was een zoon van koning Saul (1033 – 1012) (2Sam.2:8-4:12). Toen Abner na een hevige ruzie met Isboset naar koning David overliep, werd hij door de jaloerse en wraakzuchtige generaal Joab op een laffe manier vermoord (2Sam.3:6-27). Terwijl er voor Isboset en zijn mensen verder nog niets aan de hand was, ontzong hen bij het bericht over de dood van Abner bij voorbaat alle moed (2Sam.4:1). Kort daarop werd koning Isboset door 2 van zijn legeraanvoerders laaghartig vermoord (2Sam.4:5-7). Hij was slechts 2 jaren aan de macht geweest. Daarna werd de psalmdichter in Hebron door vertegenwoordigers van alle stammen van Israël tot koning over het hele heilige land aangesteld. Toen de Filistijnen hoorden, dat David koning van heel Israël was geworden, vielen ze hem aan. Ze werden echter door het leger van de nieuwe koning van Israël verslagen (2Sam.5:17-25). Na die strijd veroverde hij de burcht Zion op de Jebusieten (2Sam.5:6,7).

Alles leek de nieuwe Israëlitische koning voor de wind te gaan, maar het zijn sterke benen die de weelde kunnen dragen. God raakte bij hem enigszins buiten beeld, en de auteur van dit lied dacht het allemaal uit eigen kracht wel te kunnen. Dit kon de Here niet over zijn kant laten gaan. Koning David werd tijdens (of vlak voor) de bouw van zijn nieuwe huis in Zion ernstig ziek (Zie psalm 30 met uitleg.). Toen hij God om genade had gesmeekt, en hij van zijn dodelijke ziekte herstelde, schreef hij op basis van psalm 14 dit nieuwe lied. Hij wist heel goed, dat alleen de Here vanuit Zion volledige verlossing van de gevangenschap van zijn volksgenoten kon geven. Ook al was David inmiddels koning van heel Israël geworden, toch bleef de steun van God onmisbaar!

Deze psalm bestaat uit vier gedeelten: vers 1,2, 3,4, 5,6 en 7. In het eerste gedeelte (v.1,2) staat, wie de schrijver is, en wat de aanleiding is om psalm 53 te schrijven. Daarna volgt een korte beschrijving van een dwaas die met God geen rekening houdt. Dan komt de reactie van de Here (v.3,4). In het derde gedeelte (v.5,6) verbaast de psalmdichter zich over het gedrag van de dwaze mensen, want hij weet, dat ze vroeg of laat tegen de lamp zullen lopen. God heeft aan David beloofd, dat Hij zal ingrijpen, en dat er volledige verlossing voor zijn volksgenoten zal komen (v.7).

Psalm 14

1^a Een psalm van (of voor) David voor (of van) de dirigent.⁵⁷⁵

Psalm 53

1 Een leerdicht van (of voor) David voor (of van) de dirigent.

Over ziekte (of Over bezorgdheid).

⁵⁷⁴ Dat psalm 53 een bewerking is van psalm 14, is geen reden om aan het auteurschap van David te twijfelen, zoals veel uitleggers doen. Zo bestaat van psalm 18 ook een variant van dezelfde dichter (vgl. Ps.18 met 2Sam.22). Vergelijk eveneens psalm 40:1,14-18 met psalm 70, en psalm 57:8-12 met psalm 108:2-6, en psalm 60:7-14 met psalm 108:7-14.

⁵⁷⁵ Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de overeenkomst met andere psalmen zijn de woorden *een psalm* er (weer) bijgezet. Dit ontbreekt in de Hebreeuwse tekst.

Een **leerdicht** is een gedicht waaruit je levenslessen kunt trekken. Dit gebeurt bij de psalmen vooral door de profetieën die erin staan.

Na zijn **ziekte** wist David (1012 – 972) nog beter dan vroeger, hoe afhankelijk iedereen is van de zegen en profetische beloften van de Here. Daar gaat juist dit leerdicht over. Het is de rode draad die door deze psalm heen loopt. Dit zal bij de melodie van dit lied zeker een rol hebben gespeeld. Veel eeuwen later gaf de Here Jezus bij deze boodschap een prachtige beknopte gelijkenis (Joh.15:4-6).

1^b Een dwaas heeft in zijn hart gezegd:

“Er is geen God.”

Zij zijn verderfelijk.

Zij zijn gruwelijk (of afschuwelijk) bezig.

Er is niemand die goed doet.

2 De dwaas heeft in zijn hart gezegd:

“Er is geen God.”

Zij zijn verderfelijk,

en zij zijn afschuwelijk onrechtvaardig.

Er is niemand die goed doet.

In die tijd geloofde vrijwel niemand, dat er geen God was. Sterker nog, men geloofde vaak in meer dan één god. Als een dwaas zei, dat *er geen God is*, betekent dit, dat hij geen rekening hield met de Here. In de praktijk deed hij, alsof er geen God was.

Als mensen geen rekening met de Here willen houden, dan staat de deur naar verloedering van de samenleving wijd open. In de tijd waarin psalm 53 is ontstaan, waren er in Israël blijkbaar kwaadaardige mensen die misdaden begingen tegen hun volksgenoten. Het leek wel, alsof niemand meer goede dingen wilde doen.

Hoogstwaarschijnlijk bedoelde de psalmdichter in dit lied met een dwaas koning Isboset. Hoewel de Here via de profeet Samuel had gezegd, dat David koning zou worden over heel Israël (1Sam.16:1-13), en dat Hij van koning Saul (1033 – 1012) en zijn nageslacht het koningschap zou afnemen (1Sam.15:10,11,22-29, 16:1^a, 28:17), trok Isboset (1012 – 1010) zich daar niets van aan. Zelfs na de dood van zijn belangrijke generaal Abner wilde hij zijn koningschap over de 11 stammen van Israël handhaven. Hoewel hij vreesde, dat hij geen stand zou kunnen houden (2Sam.4:1), gaf hij zich niet, in gehoorzaamheid aan God, over aan de rechtmatige koning David.

Gedurende de regering van koning Isboset ging het niet zo goed met die 11 stammen van Israël (2Sam.2:26-31, 3:1). De anarchie en criminaliteit namen toe, en de zwakken in de samenleving werden zwaar onderdrukt (v.5). Dit bleef hoogstwaarschijnlijk zo, totdat David in Hebron koning werd over alle stammen van Israël.

In deze verzen (v.3,4) beschrijft de psalmdichter de reactie van de Here.

2 Jahweh heeft vanuit de hemel[en] neergekeken op mensenzonen (= Adamszonen) om te zien; of er iemand verstandig is, iemand die God zoekt.

3 God heeft vanuit de hemel[en] neergekeken op mensenzonen (= Adamszonen) om te zien; of er iemand verstandig is, iemand die God zoekt.

De dwaas kan wel doen, alsof God zich niet met de wereld bemoeit, maar dan heeft hij het mis. De Here kijkt als hoogste rechter vanuit de hemel toe. Hij zoekt naar verstandige mensen.

3 Het geheel is afgeweken.

Samen zijn ze bedorven.

Er is niemand die goed doet.

Er is zelfs niet één.

4 Ieder van hen is teruggeweken.

Samen zijn ze bedorven.

Er is niemand die goed doet.

Er is zelfs niet één.

De Here kwam tot de conclusie, dat heel de samenleving van de 11 stammen was teruggewe-
ken van zijn weg, en was bedorven. Deze Israëlieten gehoorzaamden Hem niet, en ze maakten
David (1012 – 972) eerst ook nog geen koning.⁵⁷⁶ Dat deden ze pas, toen hun koning Isbo-
set (1012 – 1010) was vermoord.

In dit gedeelte (v.5,6) verbaast de psalmdichter zich over het gedrag van de dwaze mensen,
want hij weet, dat ze vroeg of laat tegen de lamp zullen lopen.

4 Weten zij (het) niet, allen die ongerechtigheid
bedrijven;

die mijn volk opeten, (alsof) zij brood aten?

Jahweh hebben zij niet aangeroepen.

5 Weten zij (het) niet, die ongerechtigheid
bedrijven;

die mijn volk opeten, alsof⁵⁷⁷ zij brood aten?

God hebben zij niet aangeroepen.

De *bedrijvers van ongerechtigheid* waren Israëlieten, want er werd van ze verwacht, dat ze
God zouden dienen, maar dat deden ze niet (v.3-5). In plaats daarvan aten ze het volk van de
psalmdichter (= *mijn volk*) op. Rijkere en machtige Israëlieten onderdrukten hun zwakkere
volksgenoten. Ze gedroegen zich als roofdieren.

Vooraf doordat de kwaadaardige Israëlieten God niet aanriepen, waren ze in staat om zich zo
slecht te gedragen. Ze baden niet, en hadden geen persoonlijke relatie met de Here. Blijkbaar
was de afstand tussen hen en God gegroeid. In psalm 14 wordt Hij nog bij zijn naam **Jahweh**
genoemd. Hier wordt uitsluitend 7x over God gesproken. Dat klinkt veel afstandelijker. Met
zijn eigen naam wordt de Here niet meer aangeduid.

Als koning voelde David zich verbonden met zijn volksgenoten. Hij wilde zelfs gelijkwaardig
zijn aan de allerminst geachte mensen: de slavinnen (2Sam.6:14,20-23).⁵⁷⁸ In het gebied waar
hij nog bezig was, met de opbouw van zijn koninkrijk en de bescherming tegen aanvallen van
vijandelijke legers, kon hij echter de zwakken in de samenleving nog onvoldoende helpen.

5 Daar zijn zij erg bang geworden,

want God is in (= bij) een rechtvaardige
generatie.

6^a Daar zijn zij erg bang geworden,

- er was niets bangs -

want God heeft de botten van jouw belager
verstrooid.

Isboset (1012 – 1010) en zijn volgelingen waren erg bang geworden (2Sam.4:1), terwijl er

⁵⁷⁶ In zijn brief aan de Romeinen haalde de apostel Paulus dit vers aan uit de Septuagint (Rom.3:10-12). Hij bedoelde daarmee, dat alle mensen zondig zijn, en Gods berechting verdienen. Alleen door het bloed van de Here Jezus kunnen we worden verlost. Wat David (1012 – 972) opschreef over een groot deel van zijn volksge-
noten, paste Paulus door de Heilige Geest toe op een veel grotere groep mensen.

⁵⁷⁷ Het woord alsof is op grond van de Griekse handschriften(en de Vulgaat) er (weer) bijgezet. Het ontbreekt in de Hebreeuwse tekst. Dit gedeelte is in de Dode Zee-rollen verloren gegaan.

⁵⁷⁸ Een slaaf had in die tijd een hogere positie dan een slavin. Volgens de wetten die de Here via Mozes aan zijn volk had gegeven, moest een slaaf, als hij dat wilde, na maximaal 7 jaren worden vrijgelaten. Dit gold voor een slavin lang niet altijd. Zij hoorde (mede om haar levensonderhoud) bij haar man (Ex.21:1-11).

van de kant van koning David (1012 – 972) geen gevaar dreigde, want hij viel het rijk van de 11 stammen niet aan. God had hem het koningschap over heel Israël beloofd (1Sam.16:1-13), en de psalmdichter wilde dat geschenk uit zijn hand ontvangen. Daar hoefde hij de Here echt niet een handje bij te helpen. Toch werden de ongehoorzame Israëlieten erg bang, want de *God had de botten van koning Davids vroegere belager: Abner, verstrooid*. Hij was door een moord om het leven gekomen (2Sam.3:27,30).

Generaal Abner had met zijn leger de Judese koning van de troon willen stoten, maar zijn aanval mislukte. Toen hij de veldslag had verloren, en de strijd wilde opgeven, trok het leger van koning David (1012 – 972) zich vrijwillig terug (2Sam.2:12-32). Steeds probeerde Abner de macht van de Judese koning te verzwakken, maar door de zegen van de Here gebeurde het tegenovergestelde (2Sam.3:1).

Ondanks dat de dwaze mensen in het gebied van de 11 stammen zagen, dat God het koningschap van David zegende (2Sam.2:26-31, 3:1), gaven ze hun verzet niet op. Hoewel ze onzeker en bang waren geworden, bleven ze ongehoorzaam.

<p>6 Een plan van een ellendig (of arm) iemand
beschamen jullie,</p> <p>maar (of want) Jahweh is zijn toevlucht
(of zijn schuilplaats).</p> | <p>6^b Jij hebt (hen) beschaamd gemaakt,
want God heeft hen verworpen.</p> |
|--|---|

Door gehoorzaam Gods weg te volgen werd koning David gezegend. Daardoor werd Hij steeds sterker, en het koningshuis van Saul (1033 – 1012) werd steeds zwakker (2Sam.3:1^b). Op die manier maakte David zijn vijanden beschaamd.

De Here wil niet luisteren naar mensen die structureel ongehoorzaam zijn, en niet naar Hem willen luisteren. Die ongehoorzame mensen kunnen beter niet bidden, want dat verafschuwt Hij zelfs (Spr.15:8,29, 28:9, Jes.1:13-17, vgl. 1Sam.28:6, 1Pet.3:7). God verwerpt de gebeden van zulke mensen. Hij luistert alleen maar naar zijn dienaren, die ook echt naar Hem willen luisteren. Daarom hoefden Davids vijanden niet op zijn hulp te rekenen. Mede om die reden kon het koninkrijk van Isboset ook geen standhouden, want de Here had het koningshuis van Saul verworpen (1Sam.15:23,26).

God heeft aan de koning en profeet David beloofd (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30),⁵⁷⁹ dat Hij zal ingrijpen, en dat er volledige verlossing voor zijn volksgenoten zal komen (v.7).

Veel Israëlieten zaten in hun land nog steeds gevangen in onderdrukking en uitbuiting. Daarom vroeg de psalmdichter zich af, wie er uit Zion de verlossing van Israël zou brengen. Zion was de nieuwe hoofdstad Jeruzalem. Zion vertegenwoordigt hier heel het gebied van de 12 stammen. De vraag luidt dus: “Wie zal in het hele gebied van de 12 stammen de samenleving volkomen verlossen van onderdrukking en verloedering, en wie zal de neergang van dit rijk ombuigen naar opgang en groei?”

7 Wie zal vanuit Zion de redding van Israël geven? Door een ommekeer van Jahweh (in) de gevangenschap van zijn volk ⁵⁸⁰	7 Wie zal vanuit Zion ⁵⁸¹ de reddingen (= de volkomen redding) ⁵⁸² van Israël geven? Door een ommekeer van God (in) de gevangenschap van zijn volk

⁵⁷⁹ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). David (1012 – 972) gaf als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21).

zal Jakob vrolijk zijn, zal Israël blij zijn.

zal Jakob vrolijk zijn, zal Israël blij zijn.

Hoewel David (1012 – 972) zag, dat de volledige verlossing van zijn volksgenoten door Gods ingrijpen steeds dichterbij kwam, wist hij wel, dat geen mens uit het heilige land dit op eigen kracht zou kunnen volbrengen. Die volkomen *ommekeer* zou alleen tot stand kunnen komen door de voortdurende hulp van de Here. Hij zou zijn volk dat nog gevangen zat in de macht van de zonde en de gevolgen daarvan, bevrijden. Als die bevrijding zou komen, dan zou God zijn hele volk Israël weer kunnen zegenen. Dan *zou Jakob (= Israël) vrolijk zijn, en zou Israël blij zijn.*

Die bevrijding is ook gekomen. Door het ingrijpen van de Here was David in Hebron al koning geworden over alle stammen van Israël (2Sam.5:1-3).⁵⁸³ Nadat hij de Filistijnen en alle andere vijandige buurvolken had verslagen (2Sam.5:17-25, 8:1-14, 10, 12:26-31), had hij zijn handen vrij om als koning en hoogste rechter van het heilige land de nodige maatregelen te nemen (2Sam.8:15). In die tijd werd God weer gediend, en zijn wetten golden als norm voor de samenleving. Tijdens Davids regering werd het hele volk Israël door de Here rijk gezegend (2Sam.5:10,12), en er heerste welvaart en voorspoed.

⁵⁸⁰ Zie over de vertaling van deze regel ook Delitzsch F., *Commentary on the Old Testament*, deel 5, Psalms, 2^e druk, Massachusetts, 2006, pag. 129,130.

Voor de uitleg maakt dit niet veel uit. Het grootste deel van de Israëlieten in het gebied van de 11 stammen zat gevangen in onderdrukking en uitbuiting. Naar Juda vertrekken was vrijwel niet mogelijk. Als het al werd toegestaan, dan moesten ze hun familiegrond verlaten, en het grondgebied van Juda was onder de Judeeërs verdeeld.

⁵⁸¹ Oorspronkelijk was Zion een burcht in de stad Jeruzalem. Koning David (1012 – 972) heeft deze burcht op de Jebusieten veroverd (2Sam.5:7, 1Kron.11:5). Die burcht lag aan de zuidkant van de heuvel of berg in het oosten van Jeruzalem. Later werd de hele heuvel Zion genoemd (Ps.2:6, 74:2, 78:68). Vervolgens werd met Zion ook de hele stad Jeruzalem aangeduid (Ps.51:20, 135:21, 147:12).

⁵⁸² In de Hebreeuwse tekst staat *reddingen*, wat *volkomen redding* kan betekenen. Dit past het beste bij de gegeven verklaring, ook al zou het woord *redding* (vgl. Ps.14:7) geen probleem zijn. In de Griekse handschriften(en in de Vulgaat) staat dit woord *redding* in het enkelvoud. Waarschijnlijk is dit niet juist, maar helemaal zeker is dat niet. Dit gedeelte is in de Dode Zee-rollen verloren gegaan.

⁵⁸³ Ruim 5 jaren nadat David (1012 – 972) koning van heel Israël was geworden, verhuisde hij met zijn hofhouding naar de nieuwe hoofdstad Jeruzalem (2Sam.5:4-9,11, 1Kon.2:11, 1Kron.3:4, 29:26,27).

Psalm 54: Gebed om hulp tegen vijanden.

- 1 Een leerdicht van David voor de dirigent.
Met snarenspeel.
- 2 Bij de komst van de Zifieten.
Zij zeiden tegen Saul: “Zie, verbergt David zich niet bij ons?”
- 3 God, verlos mij door uw naam!
Beoordeel mij door uw macht.
- 4 God, luister naar mijn gebed!
Hoor naar de woorden van mijn mond,
- 5 want vreemden zijn tegen mij opgestaan.
Geweldplegers hebben mijn ziel gezocht.
Zij hebben God niet voor hun ogen gesteld. *pauze*
- 6 Zie, God is een helper voor mij.
De Heer is onder hen die mijn ziel ondersteunen.
- 7 Hij zal het kwaad vergelden aan mijn belagers.
Breng hen om door uw trouw!
- 8 Door een vrijwillig offer wil ik aan U offeren.
Ik wil uw naam danken, Jahweh, want hij is goed,
- 9 want uit alle angst hebt U mij gered,
en mijn oog heeft op mijn vijanden neergezien.

In het begin van psalm 54 gaat het over Zifieten die tegen koning Saul (1033 – 1012) zeiden, dat David bij hen in de buurt was. David was een schoonzoon van de Israëlitische koning Saul, en hij was eveneens een officier in het leger (1Sam.18:13,17-27). Hij moest echter vluchten voor de koning, omdat die jaloers op hem was geworden. God had aan David het koningschap van Israël beloofd (1Sam.16:13), en Hij zegende hem (1Sam.18:4,28^a). David had de zeer gevaarlijke reus Goliat verslagen (1Sam.17), en hij was bovendien erg geliefd bij het volk (1Sam.18:5). Dit maakte Saul heel achterdochtig en kwaad (1Sam.18:6-16). Hij verzette zich tegen de grote voorspoed en populariteit van zijn schoonzoon, en hij wilde hem vermoorden. Daarom vluchtte David (1Sam.19,20). Steeds meer mensen voegden zich bij hem, zodat er een klein leger ontstond, waarvan hij de aanvoerder was (1Sam.22:1-2,20).

Nadat David met zijn kleine leger de Judese plaats Keïla van rovende Filistijnen had bevrijd, bleef hij daar. Koning Saul hoorde dat, en wilde met zijn leger erop aftrekken. Hoewel de inwoners van Keïla evenals David bij de stam Juda hoorden (Joz.15:1,44), wilden ze hem overleveren aan de ongehoorzame Saul. Toen de Here via de priester Abjatar met de efod David daarvoor waarschuwde, trok hij met zijn mannen weg (1Sam.23:1-13).

Daarna ging David met zijn legertje naar de bergen in de woestijn Zif, en bleef daar wonen bij de Judese plaats Choresa (Joz.15:1,24,55, 1Sam.23:14,15). Die plaats lag ten zuidoosten van

Hebron in het gebergte ten oosten van de Dode Zee. Ondanks dat ook de Zifieten Judeeërs waren, verraadden enkele mannen van hen David aan koning Saul. Ze wezen de slechte koning met zijn leger zelfs de weg. De Israëlitische vorst achtervolgde zijn schoonzoon en zijn mannen tot in de woestijn Maon. Toen Saul op het punt stond David te omsingelen en te grijpen, moest hij plotseling wegtrekken, omdat de Filistijnen met hun leger het heilige land waren binnengevallen (1Sam.23:14-28).

Enige tijd later waren er opnieuw Zifieten die David aan koning Saul verraadden. Ze vertelden hem, dat David in de buurt van Chakila was. Deze plaats lag hoogstwaarschijnlijk tussen de woestijn Zif en de Dode Zee. Opnieuw trok de ongehoorzame koning met zijn leger erop af. Toen Saul de volgende nacht te midden van zijn leger sliep, slopen David en zijn neef Abisäi de koninklijke tent binnen. David had Saul kunnen doden, maar deed het niet. Wel nam hij als bewijs dat hij het leven van de koning had gespaard, Sauls speer en waterkruik mee. Vanaf een bergtop riep David naar zijn schoonvader, en toonde hem met de speer en de waterkruik aan, dat hij onschuldig was. Beschaamd trok de Israëlitische koning met zijn leger weg. Opnieuw had de Here David en zijn mannen geholpen (1Sam.26).

De Zifieten hoorden de verraders onder hen te straffen, maar ze deden het niet. Daardoor maakten zij zich medeplichtig aan het verraad. Daarmee gingen ze eveneens tegen Gods wil in.

Als dichter van psalm 54 wordt koning David (1012 – 972) genoemd. In dit lied zijn de grote gevaren achter de rug (v.9). De Here had de dichter en zijn mannen gered uit de gevaarlijke klauwen van koning Saul (v.6). Als profeet van God wist hij (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30),⁵⁸⁴ dat deze verraderlijke Zifieten zouden worden berecht (v.7^a). Graag wilde hij zijn hemelse Vader in de tabernakel met een vrijwillig offer bedanken voor zijn wonderlijke redding (v.8), maar op grond van het tekstverband het lijkt er sterk op, dat dit door het grote gevaar van de kant van koning Saul nog niet mogelijk was.

Deze psalm bestaat uit drie gedeelten: vers 1,2, 3-5 en 6-9. In de eerste 2 verzen staat, wie de schrijver is, en wat de aanleiding was om dit lied te maken. Daarna volgt een gebed van de dichter om hulp tegen zijn verraderlijke vijanden (v.3-5). Het laatste gedeelte (v.6-9) gaat over David en zijn relatie met de Here. Hij is zijn Helper en Beschermmer. Voor zijn redding is de auteur Hem heel erg dankbaar.

1 Een leerdicht van (of voor) David voor (of van) de dirigent.

Met (of Door/In) snarenspeel.

2 Met (= Bij) de komst van de Zifieten.

Zij zeiden tegen (of naar/voor) Saul: “Verbergt David zich niet met (= bij) ons?”

Een leerdicht is een gedicht waaruit je levenslessen kunt trekken. Dit gebeurt bij de psalmen vooral door de profetieën die erin staan. Uit deze psalm blijkt, dat de vijanden van God de berechting voor hun wandaden niet zullen ontlopen.

In de volgende verzen (v.3-5) bidt de dichter de Here om hulp tegen zijn verraderlijke vijanden. Hij vraagt aan Hem, of Hij als de hoogste Koning en Rechter zijn zaak wil beoordelen.

⁵⁸⁴ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). David (1012 – 972) gaf als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21).

3 God, verlos mij door (of in/met) uw naam!

(Be)oordeel mij door (of met/in) uw macht.

De naam van de Here is Jahweh. Jahweh betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte Hij zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De God die deze naam draagt, is door en door betrouwbaar. Hij wil met die naam zeggen: “Alles wat Ik beloofd heb, geloof dat nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik zal zijn, die Ik ben, heeft het gezegd (vgl. Spr.18:10).”

Via de profeet Samuel had de Here aan de psalmdichter het koningschap over heel Israël beloofd (1Sam.16:1,13). Om zich vol vertrouwen aan zijn hemelse Vader over te kunnen geven beriep David zich op Gods naam, en daarmee ook op zijn beloften. Hij had door zijn gedrag die beloften niet verkwanseld (vgl. Jer.18:7-10). Daarom vroeg hij aan de Here ook dat te beoordelen. In vertrouwen gaf hij zich daarmee over aan de hoogste Rechter op aarde, want David wist, dat Hij rechtvaardig is.

4 God, luister naar mijn gebed!

Hoor naar de woorden (of de toezeggingen) van mijn mond,

5 want vreemden (of onbekenden) zijn tegen mij opgestaan.

Geweldplegers hebben mijn ziel (= mijn leven) gezocht.

Zij hebben God niet voor (of tegenover) zich (= hun ogen) gesteld (of gezet). *pauze*

Hoewel de Zifieten evenals David ook Judeeërs waren, zag hij hen, en vooral de mannen die hem hadden verraden, als *vreemden*, omdat ze zich niet als zijn stamgenoten gedroegen, maar als (zeer) vreemde mensen. Zij gingen in tegen Gods wil. De Here had koning Saul om zijn structurele ongehoorzaamheid verworpen (1Sam.13:5-14, 15). Hij wilde, dat David koning zou worden, en Hij stond dus aan zijn kant (1Sam.16:1,13).

De *geweldplegers* waren koning Saul (1033 – 1012) en zijn aanhangers. Zij waren erop uit om David te vermoorden (1Sam.19:10,11^a). Iedereen waarvan men vermoedde, dat hij of zij op de hand van David was, had een erg grote kans om eveneens te worden vermoord. Dit overkwam vrijwel alle priesters met hun gezinnen uit Nob (1Sam.22:9-19). Zelfs kroonprins Jonatan ontkwam op het nippertje aan een moordaanslag van zijn vader, toen hij het terecht voor David opnam (1Sam.20:20-33). Ondanks dit alles waren er Zifieten die de slechte koning hielpen. Zij gedroegen zich inderdaad niet als dienaren van de Here, maar als vreemden. De Zifieten hadden zich niet de wil van God voor ogen gesteld, en ze gingen hun eigen gang.

Het Hebreeuwse woord *sela* betekent *pauze* of *rust* om ergens meer nadruk op te leggen.⁵⁸⁵ Omdat dit woord soms ook aan het einde van een psalm staat (Ps.3:9, 24:10, 46:12), is het waarschijnlijk, dat de zangers (tijdelijk) stopten, en de instrumentale muziek de laatste regel (met meer volume) herhaalde. Het woord *sela* staat nooit aan het begin van een psalm.

Het laatste gedeelte (v.6-9) gaat over David en zijn relatie met de Here. Hij is zijn Helper en Beschermers. Daar vertrouwt de psalmdichter op, en voor zijn redding is hij Hem heel erg dankbaar.

6 Zie, God is een helper voor mij.

De Heer is onder hen die mijn ziel (= mijn leven) ondersteunen.

⁵⁸⁵ De vertalers van het oude Hebreeuws naar de Griekse Septuagint in de 3^e eeuw voor Christus vertaalden het woord *sela* met *pauze*.

In dit vers spreekt de schrijver van dit lied zijn geloof in de Here uit. Hij weet en ervaart, dat zijn hemelse Vader hem helpt. Hij weet ook, dat God naar zijn gebed luistert. Hij zou David van zijn vijanden bevrijden (v.7^a).

Met *hen die mijn ziel (of mijn leven) ondersteunen* worden de vrienden en de mannen uit het kleine leger van David bedoeld.

7 Hij zal het kwaad (of het slechte) omkeren naar (= vergelden aan) mijn belagers.

Breng hen om door (of in/met) uw trouw (of uw waarheid)!

De psalmdichter bad hier niet om wraak voor zichzelf. Het ging hem vooral om wat de Here wilde. David had niet gevraagd om koning te worden. Dat was Gods beslissing. Hij doodde Saul (1033 – 1012) ook niet, toen hij daar de kans voor had. Integendeel, hij hield zelfs van zijn vijand (2Sam.1). Hij wilde het koningschap alleen uit Gods hand ontvangen. De Zifieten en Saul met zijn aanhangers gingen hardnekkig tegen de plannen van de Here in, en daarom moesten ze worden berecht.

Hoe deze profetie over de Zifieten in vervulling is gegaan, en het gebed van David is verhoord, staat niet in de Bijbel. Dit wil niet zeggen, dat de voorspelling van de auteur niet is uitgekomen, want Gods woorden houden stand (Ps.119:89, Jes.40:8, Jer.44:28^b,29). Het is niet erg waarschijnlijk, dat de Here de Zifieten niet heeft laten berechten. Of dit later door koning David (1012 – 972) is gebeurd, weten we niet.⁵⁸⁶

Wel weten we, dat de vloek van God koning Saul en zijn nageslacht trof, zonder dat David daaraan (vrijwillig) meewerkte. Saul en 3 van zijn zonen stierven in de strijd tegen de Filistijnen (1Sam.31:2-5). Ook van zijn zoon Esbaäl vernemen we niets meer (1Kron.8:33, 9:39). Om een bloedschuld van de ongehoorzame koning moest David later van de Here nog eens 7 mannen uit Sauls nageslacht laten doden: 2 zonen en 5 kleinzonen van hem (2Sam.21:1-9). Hoogstwaarschijnlijk stierven alle zonen van de 1^e koning van heel Israël geen natuurlijke dood.

8 Door (of Met/In) een vrijwillig(e) offer(gave) wil ik aan (of voor) U offeren.

Ik wil uw naam danken, Jahweh, want (hij/het) is goed,

9 want (van)uit alle angst (of alle benauwdheid) hebt U mij gered,⁵⁸⁷

en mijn oog heeft in (= op) mijn vijanden (neer)gezien.

David beloofde de Here een vrijwillig offer om Hem voor zijn redding te bedanken. De meeste offers moesten volgens voorgeschreven regels en wetten op vaste tijden worden gebracht. Een vrijwillig offer bracht iemand echter uit vrije wil. Wel golden voor dat vrijwillige offer dezelfde regels als bij het vredeoffer. De vette stukken van het geslachte offerdier werden verbrand. De rest werd opgegeten (Lev.3, 7:11-15). Het ligt voor de hand, dat tijdens de maaltijd ook de naam van de Here werd geloofd en gedankt (v.8^b). Een deel van het vredeoffer was voor de priesters (Lev.7:28-34). Bij de groep vredeoffers hoorden niet alleen het vrijwillige offer, maar ook het loffer en het gelofteoffer (Lev.7:11-21).

⁵⁸⁶ Erg waarschijnlijk is dit niet. Bij Doëg lag dat anders (Ps.52). Deze Edomiet had het priestergeslacht van de Here bijna uitgemoord. David was misschien de aanleiding van deze priestermoord, maar hij was geen partij in die zaak. Dit was met de vijandschap van Saul (1033 – 1012) en zijn aanhangers, en het verraad van de Zifieten wel het geval. Hoewel David de kans had, doodde hij de ongehoorzame koning niet, en hij nam hem ook niet gevangen. Hij nam evenmin wraak op het nageslacht van Saul. Daarom ligt het meer voor de hand, dat hij tijdens zijn koningschap zich niet met de Zifieten bemoeide, ook al weten we dat beslist niet zeker.

⁵⁸⁷ In de Hebreeuwse tekst staat hier *heeft Hij mij gered*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het tekstverband is voor *hebt U mij gered* gekozen. Ook in het vorige vers richtte David zich rechtstreeks tot God. Het laatste gedeelte van psalm 54 (vers 7-9) is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

De naam van God: Jahweh, gaf en geeft zekerheid (v.3). Deze naam geeft een aantal eigenschappen van de Here aan. Hij blijft dezelfde, en verandert niet. Op Hem kun je volledig vertrouwen. Hij doet, wat Hij zegt. Daardoor geeft die naam zekerheid (Spr.18:10).

Die naam duidt echter ook God zelf aan. Hem wilde David bedanken, want Hij had 2 keer het doel van de Zifieten verijdeld, en laten mislukken. Zo kon de schrijver van dit lied letterlijk en figuurlijk *op zijn vijanden neerzien*. Vanaf een hoge berg kon hij zelfs op Saul, zijn leger en zijn aanhangers neerkijken (1Sam.26:13-25).

Inderdaad, God heeft al zijn beloften aan zijn dienaar David waargemaakt. Door zijn ingrijpen is deze profetische dichter jaren later koning geworden over heel Israël (2Sam.5:1-3). Tijdens zijn regering werd het hele volk door de Here rijk gezegend (2Sam.5:10,12). Alle vijanden van Israël werden verslagen (2Sam.8:1-14, 10, 12:26-31), en er heerste welvaart en voorspoed.

Psalm 55: Een verraderlijke kameraad en een betrouwbare Vriend.

- 1 Een leerdicht van David voor de dirigent.
Met snarenspeel.
- 2 Hoor, God, mijn gebed!
Verberg U niet voor mijn smeken.
- 3 Sla acht op mij, en antwoord mij!
Ik word door mijn gepeins overheerst,
en Ik word onrustig
- 4 van de stem van de vijand,
van de druk van de kwaadaardige,
want zij storten onrecht over mij uit,
en in woede haten ze mij.
- 5 Mijn hart is in mijn binnenste gekweld door angst,
en dodelijke schrik heeft mij overvallen.
- 6 Vrees en beven zijn mij overkomen,
Siddering bedekte mij.
- 7 Ik zei: “Wie geeft aan mij vleugels als die van een duif?
Ik zou wegvliegen, want Ik wil voor vast wonen.”
- 8 “Zie, ver zou ik wegvluchten.
Ik zou overnachten in de wildernis.” *pauze*
- 9 Ik zou mij willen haasten naar mijn toevluchtsoord
voor de rukwind; voor de storm.
- 10 Verzwelg hen, Here! Verwar hun taal!
Ja, ik heb geweld en ruzie in de stad gezien.
- 11 Dag en nacht omringt men haar op haar muren,
en onrecht en ellende zijn in haar midden.
- 12 Verderf is in haar midden,
en list en bedrog zijn niet van haar plein geweken.
- 13 Ja, het is geen vijand die mij hoont. Dat zou ik verdragen.
Het is niet mijn hater die zich over mij heeft groot gemaakt.
Ik zou me voor hem verbergen.
- 14 Jij echter sterveling, was als mijn gelijke;
mijn boezemvriend en mijn bekende,

- 15 die samen waren.
Het is aangenaam geweest.
Het is een vertrouwelijke omgang geweest.
Wij zijn in een roerige menigte naar het huis van God gegaan.
- 16 Vernielingen moeten er zijn.
De dood moet hen overvallen.
Zij moeten levend in het dodenrijk neerdalen,
want slechtheden zijn in hun woning; in hun binnenste.
- 17 Ik, ik roep naar God,
zodat Jahweh mij zal redden.
- 18 's Avonds, 's morgens en 's middags bid ik, en ben ik rumoerig,
zodat Hij naar mijn stem luistert.
- 19 Hij heeft mij in vrede verlost van de strijd tegen mij,
want met velen zijn zij met mij geweest.
- 20 God luistert, en Hij zal hen vernederen,
de Bewoner van weleer, *pauze*
omdat er geen veranderingen bij hen zijn.
Zij hebben voor God geen ontzag gehad.
- 21 Hij heeft zijn handen uitgestrekt tegen hen met wie hij vrede had.
Hij heeft zijn verbond ontheiligd.
- 22 De woorden van zijn mond zijn gladder dan boter geweest,
maar strijd was in zijn hart.
Zijn woorden zijn zachter dan olie geweest,
maar ze waren getrokken zwaarden.
- 23 Gooi je last op Jahweh!
Hij zal jou onderhouden.
Hij zal het wankelen van de rechtvaardige voor eeuwig niet toelaten.
- 24 U echter God, U zult hen laten neerdalen in de put van het verderf:
de stervelingen van bloed en bedrog.
Zij zullen de helft van hun dagen er niet zijn.
Ik echter, ik vertrouw op U.

Dit gedicht is grotendeels een gebed dat begint met vers 2. De schrijver van dit gebed heeft het moeilijk. Hij ervaart grote druk en haat van zijn kwaadaardige vijanden, waardoor hij gekweld wordt door angst. Hij zou wel van het dodelijke gevaar willen wegluchten, maar daar-

toe is hij blijkbaar niet in staat (v.3-9). Mede daarom vraagt hij aan de Here, of Hij zijn vijanden wil berechten (v.10^a,16,17).

Als dichter wordt David (1012 – 972) genoemd (v.1). Het lijkt er sterk op, dat hij niet in staat is om zijn vijanden hard aan te pakken. Nee, hij wil als een duif wegvluchten, en ergens anders wonen (v.7-9). Voor zijn hater zou hij zich zelfs willen verbergen (v.13). Hieruit komt niet het beeld naar voren, dat de schrijver van dit lied al koning zou zijn. Dan zou hij zijn kwaadaardige tegenstanders voor hun verraderlijke gedrag willen laten boeten, en hen berechten (vgl. Ps.41:11).

Over de tegenstanders van de dichter wordt in psalm 55 zowel in het meervoud (v.10^a,16,20) als in het enkelvoud (v.13-15) gesproken. Blijkbaar gaat het over een groep mensen waarover iemand de leiding of veel invloed had. Die persoon was een vriend van David geweest. Die onbetrouwbare vriend was niet Saul (1033 – 1012), want de auteur vroeg aan God, of Hij die verraderlijke vijanden wilde berechten, zodat de dood erop zou volgen (v.10^a,16,24).⁵⁸⁸ Echter, de dichter verlangde helemaal niet naar de dood van Israëls 1^e koning. Toen hij stierf, treurde de schrijver van dit lied daar zelfs om (2Sam.1:11,12,17-27). Ondanks alles hield David van koning Saul. Hij was getrouwd met de prinses Michal, en kroonprins Jonatan was zijn goede vriend (1Sam.18:27^b,28, 20, 23:16-18, 24, 26).

Tijdens de achtervolging door de ongehoorzame koning had God David al meerdere keren uit gevaarlijke situaties verlost (v.19^a). De dichter had echter nog meer vijanden, dan alleen de koning van Israël. Tijdens zijn vlucht voor Saul ging hij met zijn legertje naar de woestijn Zif, en hij bleef daar wonen bij de Judese plaats Choresa (Joz.15:1,24,55, 1Sam.23:14,15). Die plaats lag ten zuidoosten van Hebron in het gebergte ten oosten van de Dode Zee. Ondanks dat ook de Zifieten Judeeërs waren, verraadden enkele mannen uit die stad David aan koning Saul. Ze wezen de slechte koning met zijn leger zelfs de weg. Toen hij op het punt stond de psalmdichter te omsingelen en te grijpen, moest hij plotseling wegtrekken, omdat de Filistijnen het heilige land waren binnengevallen (1Sam.23:14-28).

Enige tijd later waren er opnieuw Zifieten die David aan koning Saul verraadden. Ze vertelden de ongehoorzame vorst, dat de man die hij zocht, in de buurt van Chakila was. Deze plaats lag hoogstwaarschijnlijk tussen de woestijn Zif en de Dode Zee. Opnieuw trok de slechte koning met zijn leger erop af. Toen Saul de volgende nacht te midden van zijn leger sliep, sloop David met zijn neef Abisaï de koninklijke tent binnen. Hij had zijn achtervolger kunnen doden, maar deed het niet. Wel nam hij als bewijs dat hij het leven van de koning had gespaard, Sauls speer en waterkruik mee. Vanaf een bergtop riep David naar zijn schoonvader, en hij toonde hem met de speer en de waterkruik aan, dat hij geen enkele bedreiging voor hem was. Beschaamd trok de Israëlitische koning met zijn leger weg. Opnieuw had de Here David en zijn mannen geholpen (1Sam.26).

⁵⁸⁸ Sommige uitleggers komen daarom tot de conclusie dat het de opstand was, waarbij Davids zoon Absalom de leiding had, en onder invloed stond van de raadsheer Achitofel. Toch is dit evenmin erg waarschijnlijk. David vraagt de Here om een keiharde aanpak van al zijn vijanden (v.10^a,16,24), terwijl hij Absalom veel te veel zijn gang liet gaan. Al voor de opstand hadden zijn zonen Amnon en Absalom de doodstraf verdiend (Lev.18:6,9,29 20:17 en Gen.9:6, Num.35:30-33, enz.). De koning voerde de wetten van God niet uit, terwijl Amnon en Absalom geen enkel berouw toonden over hun slechte daden (2Sam.13 en 14). Toen zijn generaal Joab Absalom had gedood tijdens de strijd, nam koning David hem dit zelfs zeer kwalijk, en brak (bij wijze van spreken) zijn hart van verdriet (2Sam.18:5-16,32,33 19:1-7). Tegenover zijn vijanden uit die tijd was de dichter erg vergevingsgezind. Bovendien stierf Achitofel al aan het begin van de opstand; korte tijd nadat David had gehoord, dat hij de kant van Absalom had gekozen. Het is evenmin zeker, of Achitofel een boezemvriend van de koning was. Nergens wordt hij in de Bijbel zo genoemd, terwijl dat bij zijn raadsheer Chusai wel het geval is (2Sam.16:17, 1Kron.27:33). Absalom vertrouwde Achitofel veel eerder, en hij vroeg aan de raadsheer Chusai eerst naar zijn motieven voor zijn onverwachte steun (2Sam.16:16-20).

Hoewel de Zifieten, evenals de psalmdichter, ook Judeeërs waren, zag hij hen als vreemden, omdat ze zich niet als zijn stamgenoten gedroegen. Zij gingen in tegen Gods wil. De Here had koning Saul om zijn structurele ongehoorzaamheid verworpen (1Sam.13:5-14, 15). Hij wilde, dat David (1012 – 972) koning zou worden, en Hij stond dus aan zijn kant (1Sam.16:1,13). De Zifieten hoorden de verraders onder hen te straffen, maar ze deden het niet. Daardoor maakten zij zich medeplichtig aan het verraad. Daarmee gingen ze eveneens in tegen Gods wil.

Toen deze psalm ontstond, was de relatie tussen de Here en de schrijver van dit lied in orde (v.17-20). Over grove zonden van de auteur lezen we niets. Tijdens het gebed ontstond er zelfs een gesprek tussen de profetische dichter en God (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30).⁵⁸⁹ Hij zei, dat David al zijn problemen en moeiten bij Hem kon achterlaten. Hij zou er dan wel voor zorgen, dat alles in orde zou komen (v.23). Het lijkt er sterk op, dat dit lied rond dezelfde tijd als de vorige psalm is ontstaan. Het gaat in beide gedichten over hetzelfde onderwerp.

Psalm 55 bestaat uit vijf gedeelten: vers 1, 2-9, 10-16, 17-22 en 23,24. In het begin van dit lied staat, wie de schrijver is, en dat bij deze psalm het gebruik van snaarinstrumenten heel geschikt is (v.1). Dan begint het gebed (v.2-9). Daarin komen eerst het verdriet en de angst van de dichter aan de orde. Hij zou wel willen wegluchten. In het derde deel (v.10-16) spelen zijn teleurstelling en kwaadheid een grote rol. Een boezemvriend blijkt een gevaarlijke tegenstander van hem te zijn. Daarom vraagt de auteur aan God, of Hij hem en zijn medestanders wil berechten. David spreekt in het vierde deel (v.17-22) zijn vertrouwen in de Here uit. Hij zal hem verlossen, en zijn verraderlijke vijanden vernederen, omdat die geen ontzag voor Hem hebben. In het laatste deel (v.23,24) geeft God de schrijver via een profetie een bemoeidigend antwoord. Daarop spreekt David opnieuw zijn vertrouwen in Hem uit.

1 Een leerdicht van (of voor) David voor (of van) de dirigent.

Met (of Door/In) snarenspeel.

Een leerdicht is een gedicht waaruit je levenslessen kunt trekken. Dit gebeurt bij de psalmen vooral door de profetieën die erin staan.

In het onderstaande gedeelte (v.2-9) begint vanaf vers 2 het gebed. Daarin komen eerst het verdriet en de angst van de psalmdichter aan de orde. Hij zou wel willen wegluchten, maar hij kan dat niet.

2 Hoor, God, mijn gebed!

Verberg U niet voor mijn smeken.

3 Sla acht op mij, en antwoord mij!

Ik word door mijn gepeins (of overdenking/zorg) overheerst (of uitgebuit),
en Ik word onrustig

4 van(uit) de stem (of het geluid) van de vijand,

van(uit) [het gezicht van] de druk (of onderdrukking) van de kwaadaardige,

⁵⁸⁹ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). David gaf als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21).

want zij storten onrecht over mij uit,
en in woede haten (of bestrijden/vijandig bejegenen) ze mij.

- 5** Mijn hart is in mijn binnenste gekweld door angst (of door pijn),
en dodelijke verschrikkingen zijn op mij gevallen
(= dodelijke schrik heeft mij overvallen).
- 6** Vrees (of Ontzag) en beven zijn in mij gekomen (= zijn mij overkomen),
Siddering bedekte mij.
- 7** Ik zei (of en ik zeg): “Wie geeft aan mij vleugels als (die) van een duif?
Ik zou wegvliegen, en (= want) Ik wil (voor vast) wonen.”

Een duif is een vrijwel weerloze vogel die mede daarom meestal zijn nest heeft op een afgelegen en/of moeilijk toegankelijke plek. Het dier kan zich snel verplaatsen (tot 130 ^{km}/uur), en het vliegen urenlang volhouden (tot wel 15 uur). Daardoor kan een duif in relatief korte tijd heel ver wegvliegen.

- 8** “Zie, ver zou ik wegvluchten (of omzwerven).
Ik zou overnachten in de wildernis (of de woestijn).” *pauze*

Het Hebreeuwse woord *sela* betekent *pauze* of *rust* om ergens meer nadruk op te leggen.⁵⁹⁰ Omdat dit woord soms ook aan het einde van een psalm staat (Ps.3:9, 24:10, 46:12), is het waarschijnlijk, dat de zangers (tijdelijk) stopten, en de instrumentale muziek de laatste regel (met meer volume) herhaalde. Het woord *sela* staat nooit aan het begin van een psalm.

- 9** Ik zou [voor] mij willen haasten naar mijn toevluchtsoord (of mijn ontsnapping)
(van)uit (= voor) de rukwind; (van)uit (= voor) de storm.

Herhaaldelijk vluchtte David (1012 – 972) naar één van de moeilijk toegankelijke plaatsen in het gebergte van Juda (vgl. 1Sam.23:14). Echter, zo ver wegvluchten als een duif, kon hij met zijn leger niet.⁵⁹¹

In het derde deel (v.10-16) van dit lied speelt de teleurstelling en kwaadheid van de dichter een grote rol. Een boezemvriend blijkt een gevaarlijke tegenstander van hem te zijn. Daarom vraagt de auteur aan God, of Hij hem en zijn medestanders wil berechten.

- 10** Verzwelg hen, Here! Verdeel (= Verwar) hun taal (of hun tong)!
Ja, (of want) ik heb geweld en ruzie (of en strijd) in de stad gezien.

De schrijver van deze psalm bad hier niet om wraak voor zichzelf. Het ging hem vooral om wat de Here wilde. David had niet gevraagd om koning te worden. Dat was Gods beslissing. Hij doodde Saul (1033 – 1012) ook niet, toen hij daar de kans voor had. Hij wilde het koningschap alleen uit Gods hand ontvangen. Een deel van de Zifieten ging hardnekkig tegen de plannen van de Here in, en daarom moesten die mensen worden berecht.

- 11** Dag en nacht omringt men (of hij) haar op haar muren,
en onrecht (of ongerechtigheid) en ellende (of getob/gezwoeg) zijn in haar midden.

⁵⁹⁰ De vertalers van het oude Hebreeuws naar de Griekse Septuagint in de 3^e eeuw voor Christus vertaalden het woord *sela* met *pauze*.

⁵⁹¹ Dan had hij bijvoorbeeld met zijn honderden mannen naar Griekenland of het Tweestromenland moeten kunnen gaan. Zijn verblijf bij de Filistijnen gaf al problemen, en alleen zijn ouders gingen naar Moab (1Sam.22:3,4).

Zoals schildwachten op de muren van een stad de wacht hielden, zo was *geweld en ruzie* in de vijandelijke stad aanwezig (v.10^b). Vanaf de muren tot in het midden was er *onrecht en ellende*. De stad waar de verraderlijke vijanden van David (1012 – 972) vandaan kwamen, was blijkbaar verdeeld en verdorven. Er was onderling onenigheid, en list en bedrog vierden er hoogtij. Het was een samenleving in verval.

- 12** Verderf (of Een ramp) is in haar (= in de stad) midden,
en list (of en onderdrukking) en bedrog zijn niet van(af) haar plein geweken.

Pleinen lagen vaak achter een poort (vgl. Gen.19:1,2, Neh.8:2, Jes.59:14). Daar werden vaak zaken gedaan, terwijl er in de poort rechtszittingen waren.

In de volgende verzen (v.13-15) klaagt de dichter over een vriend die hem en zijn medestanders verraden heeft. Blijkbaar heeft dat verraad David heel diep gekwetst.

- 13** Ja, (of want) geen vijand hoont mij, en ik (ver)draag niet.
(= het is geen vijand die mij hoont. Dat zou ik (ver)dragen.)
Niet mijn hater heeft zich over mij groot gemaakt, en ik zou me vanuit hem verbergen.
(= Het is niet mijn hater die zich over mij heeft groot gemaakt.
Ik zou me voor hem verbergen.)

Het honen en smaden verwacht je misschien van een vijand, maar zeker niet van een goede vriend. In diepe verontwaardiging uit David hier zijn emoties, alsof zijn zogenaamde vriend hem kon horen.

- 14** En jij (= Jij echter) sterveling, was als mijn gelijke (of mijn vergelijkbare/waarde);
mijn (boezem)vriend (of mijn leider) en mijn bekende,
15 die samen (of die één) waren.
Het is aangenaam geweest.
Het is een vertrouwelijke omgang (of Het is intiem) geweest.

Wij zijn in een roerige menigte (of in ontroering) in (= naar) het huis van God gegaan.

Het huis van God was in die tijd de tabernakel in Nob.⁵⁹² Vanuit het hele land trok men daar in grote groepen heen om offers te laten brengen en de heilige feesten gezamenlijk te vieren. Eén of meerdere groepen uit de plaats Zif trok dan langs Betlehem, de plaats waar David woonde, om in Nob te komen. Het is heel goed mogelijk, dat groepen uit verschillende dorpen en steden samengingen om zo als een grote *roerige menigte* (= een feestelijke optocht/stoet) naar het huis van God te gaan. Zo leerden mensen uit verschillende plaatsen elkaar goed kennen. Dat David iedere keer met één of meerdere vrienden op die manier naar Nob trok, ligt dus erg voor de hand.

- 16** [(Vernielingen (of verwoestingen) moeten (of zullen) (er) zijn.)] ⁵⁹³

⁵⁹² Eerst stond de tabernakel in Silo (1Sam.3:3,15). Daar werd God gediend (Joz.18:1,8-10, 21:1,2, Richt.18:31, 1Sam.1:3, enz.). Tot in de begintijd van de regering van koning Saul (1033 – 1012) heeft het huis van de Here daar gestaan (1Sam.13:1, 14:3). De plaats Silo is tijdens het bewind van Saul hoogstwaarschijnlijk door de Filistijnen verwoest (Ps.78:60,61, Jer.7:12,14, 26:6). Toen de Edomiet Doëg in opdracht van de ongehoorzame koning de priesterstad Nob uitmoordde (1Sam.22:18,19), heeft Saul het heiligdom naar Gibeon laten verplaatsen (1Kron.16:39, 21:29, 2Kron.1:3,5,6). Gibeon lag vlakbij het huidige Jib zo'n 10 kilometer ten noordwesten van Jeruzalem.

⁵⁹³ Het is niet zeker of deze zin, die gebaseerd is op één Hebreeuws woord, wel in de Bijbel hoort te staan. Deze zin ontbreekt in de Griekse handschriften (en de Vulgaat).
Helaas is psalm 55 in de Dode Zeerollen niet meer teruggevonden.

De dood moet (of zal) over hen zijn (= De dood moet hen overvallen).⁵⁹⁴

Zij moeten (of zullen) levend in het dodenrijk neerdalen,

want slechtheden zijn in hun woning (of hun verblijf); in hun binnenste.

Evenals bij vers 10 gaat het bij vers 16 niet om persoonlijke wraak, maar om het berechten van het buitensporig overtreden van Gods wil en wetten. Bij de verraderlijke vriend en zijn medestanders waren *slechtheden in hun binnenste*. Dergelijke mensen veroorzaken wantrouwen en chaos in hun omgeving, en maken een goede samenleving onmogelijk. Bovendien had niemand het recht om de dichter te laten vermoorden door koning Saul (1033 – 1012). Daarmee zou men het toekomstige koningschap van David (1012 – 972) onmogelijk maken. Dat door Samuel aangekondigde koningschap was Gods wil, en daar hadden de Zifieten aan moeten gehoorzamen.

Levend in het dodenrijk neerdalen verwijst naar de gebeurtenis van Korach, Datan en Abiram, die levend door de geopende aarde werden verzwolgen (Num.16:30-33, vgl. Spr.1:12, Jes.5:14). In die tijd dacht vrijwel iedereen, dat het dodenrijk diep onder de oppervlakte van de aarde was (vgl. Gen.37:35, 42:38, Num.16:31-33, Ps.49:15,16, Ezech.31;14-18, 32:18-32, Mat.11:23, Luk.10:15). Wel wist men, dat God zijn dienaren van het dodenrijk zou verlossen, en dat Hij ze zou opnemen (Ps.49:16, 73:24-26, 86:13, Jes.26:19, Dan.12:2, vgl. Gen.5:24, Mat.17:1-5, Luk.9:28-36, 16:22-26).⁵⁹⁵

De auteur spreekt in het vierde deel (v.17-22) zijn vertrouwen in de Here uit. Hij zal hem verlossen, en zijn verraderlijke vijanden vernederen, omdat die geen ontzag voor Hem hebben.

17 Ik, ik (of Ikzelf) roep naar God,
en (= zodat) Jahweh zal mij redden.

Het dubbele *Ik* duidt een tegenstelling aan tussen de houding van de psalmdichter en zijn tegenstanders. David wilde hiermee zeggen: “Mijn vijanden dienen God niet, maar ik roep wel naar Hem.” Hij deed dat de hele dag op vaste momenten.

18 's Avonds, 's morgens en 's middags mediteer ik (= bid ik), en ben ik rumoerig,
en (= zodat) Hij luistert naar mijn stem (of mijn geluid).

Het lijkt erop, dat het in die tijd de gewoonte was om elke dag 3 keer te bidden (Dan.6:11,14). Voor de Israëlieten begon de dag met de avond (Lev.23:32). Daarom wordt de avond het eerst genoemd.

19 Hij heeft mij(n ziel) in vrede verlost van(uit) de strijd tegen (of naar/voor/van) mij,
want met velen zijn zij met (of bij) mij geweest.

Gelukkig stond David er niet alleen voor. Honderden mannen waren bij hem, en zochten bij elkaar bescherming. Er waren eveneens mensen die de auteur van dit lied hielpen, en hem

⁵⁹⁴ Op grond van de Griekse handschriften(en de Vulgaat) is deze zin verbeterd. Uit een notitie in de kantlijn van de Hebreeuwse tekst blijkt, dat de overschrijvers zelf ook al twijfelden aan de juistheid van dit stukje tekst. Het lijkt er sterk op, dat vroegere kopieerders daar een fout hebben gemaakt.

⁵⁹⁵ De ongelovige of kwaadaardige mensen die sterven, gaan naar het dodenrijk (Ps.9:18). Daar wachten ze op hun eeuwige bestemming (Dan.12:2). Het dodenrijk is niet de hel of het eeuwige vuur, want later bij het laatste oordeel ofwel de laatste berechting zal het dodenrijk met de doden worden geworpen in de poel van vuur (= de hel) (Op.20:11-15).

waarschuwden als er gevaar dreigde (1Sam.19,20,22:5). Ook via deze mensen hielp de Here zijn dienaar, en beschermde Hij hem.

20 God luistert, en Hij zal hen vernederen (of kwellen/antwoorden),
de Bewoner (of Hij die blijft bestaan) van weleer (of van eertijds/vroeger), *pauze*
omdat (of als) er geen veranderingen bij (hen) zijn.

Zij hebben voor God geen ontzag gehad (of Zij hebben God niet gevreesd).

In de volgende 2 verzen heeft David het weer over zijn zogenaamde vriend die hem en zijn medestanders heeft verraden. Blijkbaar heeft dat de vluchteling heel diep geraakt, en was hij erg verontwaardigd.

21 Hij heeft zijn handen uitgezonden (= uitgestrekt)
in (= tegen) hen met wie hij vrede had.

Hij heeft zijn verbond ontheiligd (= geschonden).

De schijnbare vriend van David (1012 – 972) heeft de dichter verraden, terwijl die veel van hem hield, en het beste met hem voor had. Zo'n hechte vriendschap werd in die tijd niet ten onrechte een verbond genoemd (Gen.17 en 2Kron.20:7, Joz.9:15, 1Sam.18:3, Spr.2:17). Door het bedrog werd de vriendschap geschonden en ontheiligd: de vriendschap bestond niet meer. In het volgende vers komt vooral de huichelachtigheid van de verrader naar voren.

22 (De woorden van) zijn mond zijn gladder dan boter (of room) geweest,
en (= maar) strijd was (of is) (in) zijn hart.

Zijn woorden zijn zachter dan olie geweest,

en (= maar) ze waren (of zijn) getrokken zwaarden.

Olie werd onder andere gebruikt om de pijn te verzachten (Jes.1:6, Ezech.16:9, vgl. Pred.9:8^b, Ps.23:5^b, 141:5^a tegen de verbranding door de zon).

Kortom, het vertrouwen op vleierende woorden kan heel erg gevaarlijk zijn.

In het laatste deel (v.23,24) geeft God de dichter via een profetie een bemoedigend antwoord. Daarop spreekt David opnieuw zijn vertrouwen in Hem uit.

23 Gooi (of Werp) je last (of je zorg) op Jahweh!

Hij zal jou onderhouden (vgl. 1Pet.5:7).

Hij zal het wankelen van (of voor) de rechtvaardige voor (of van) eeuwig niet toelaten.

Nadat God in vers 23 tegen de biddende auteur van dit lied heeft gesproken, neemt hij in het volgende vers zelf weer het woord. Zijn bidden was een gesprek met de Here. Evenals in het begin van zijn gebed richt hij zich rechtstreeks tot God.

24 En U (= U echter) God, U zult (of Jij zal) hen laten neerdalen naar (= in) de put
(of de bron) van het verderf: de stervelingen van bloed en bedrog.

Zij zullen de helft van hun dagen er niet zijn (of niet bestaan/leven) (vgl. Pred.7:17).

En ik (= Ik echter), ik vertrouw in (= op) U (of Jou).⁵⁹⁶

⁵⁹⁶ De beleefdheidsvormen *U*, *u* en *uw* kent men in het Hebreeuws niet. In die taal zijn *U* en *Jij/Jou*, of *u* en *jij/jou*, en *uw* en *jouw* hetzelfde. Bij een vertaling naar het Nederlands moet dan een keuze worden gemaakt. Dit betekent bijvoorbeeld, dat in de Hebreeuwse taal zowel God, als een gewoon mens met *Jij/jij* wordt aangespro-

In psalm 55 bestaat er een grote tegenstelling tussen de dichter en zijn vijanden. Die vijanden vertrouwden op geweld, *list en bedrog* (v.10^b,12,24^a), en ze gaan te gronde (v.20,24^a). David vertrouwde op God (v.24^b), en hij zou *voor eeuwig niet wankelen* (v.23).

Hoe deze profetie over de ondergang van de Zifieten in vervulling is gegaan, en het gebed van de auteur is verhoord, staat niet in de Bijbel. Dit wil niet zeggen, dat de voorspelling van de schrijver van dit lied niet is uitgekomen, want Gods woorden houden stand (Ps.119:89, Jes.40:8, Jer.44:28^b,29). Het is niet erg waarschijnlijk, dat de Here de Zifieten niet heeft laten berechten. Of dit later door koning David (1012 – 972) is gebeurd, weten we niet.⁵⁹⁷

God heeft al zijn beloften aan de dichter van psalm 55 waargemaakt. Hij had 2 keer het doel van de Zifieten verijdeld en laten mislukken. Door zijn ingrijpen is de profetische auteur koning geworden over heel Israël (2Sam.5:1-3).

ken. Voor God vervangt men dan tijdens het vertalen naar het Nederlands het Hebreeuwse woord voor *Jij* door het Nederlandse woord *U*

⁵⁹⁷ Het kan ook zijn, dat de meeste Zifieten veel jonger stierven, doordat ze zich niet aan Gods wetten hielden. De Here wilde, dat de Israëlieten lang zouden leven (Deut.4:40, 5:33). Mede daarom gaf Hij zijn (reinigings)-wetten. In die wetten zoekt Hij het bestwil voor de mensen (1Joh.5:3). Zo was en zo is het bijvoorbeeld erg gezond om van een geslacht dier het vet en de nieren niet te eten (Ex.29:13, Lev.3:3,4,9,10,14-16, 4:19,26,31,35, 6:12, enz.). Ook door de goede hygiëne die God had voorgeschreven, werden de meeste gehoorzame Israëlieten veel ouder dan de heidenen (Lev.15, Num.5:2,3, 31:17-24, Deut.21:10-14, 23:13). Als de Zifieten leefden, zoals de heidenvolken dat deden, dan bespoedigden ze daarmee hun levenseinde. (Zie hiervoor Hobrink B., *Moderne Wetenschap in de Bijbel*, 6^e druk, Hoornaar, 2005.)

Psalm 56: Vertrouwen op God in nood.

- 1 Een inscriptie van David voor de dirigent,
op de wijs van *De stille duif van verre plaatsen*,
toen de Filistijnen in Gat hem gegrepen hadden.
- 2 Wees mij genadig, God, want een sterveling heeft op mij geaasd.
De hele dag onderdrukt mij een bestrijder.
- 3 Mijn heersers hebben de hele dag op mij geaasd.
Ja, ik heb veel bestrijders vanuit hoogmoed.
- 4 Op de dag dat ikzelf vrees,
voel ik me veilig bij U.
- 5 Door God loof ik zijn woord.
Door God heb ik me veilig gevoeld.
Ik vrees niet. Wat zou iemand mij kunnen aandoen?
- 6 De hele dag vervormen zij mijn woorden.
Al hun plannen zijn tegen mij ten kwade.
- 7 Zij scholen samen. Zij verbergen zich.
Zij bewaken mijn voetspoor,
zoals zij hebben uitgezien naar mijn ziel.
- 8 Verlos mij tegen onrecht van hen!
Haal volken in woede neer, God!
- 9 Mijn omzwervingen hebt U willen tellen.
Doe mijn tranen in uw leren zak!
Zijn zij niet in uw boekrol?
- 10 Dan zullen mijn vijanden omkeren op de dag dat ik roep.
Dit heb ik geweten: dat God voor mij is.
- 11 Door God loof ik zijn woord.
Door Jahweh loof ik zijn woord.
- 12 Door God heb ik me veilig gevoeld.
Ik vrees niet. Wat zou een mens mij kunnen aandoen?
- 13 Op mij, God, rusten geloften aan U gedaan.
Dankoffers zal ik aan U betalen,
- 14 want U hebt mijn ziel gered van de dood.

Is mijn voet niet vanuit struikelen gered

om te wandelen voor het gezicht van God in het licht van de levende mensen?

Deze psalm is grotendeels een gebed dat begint met het 2^e vers. De auteur van dit gebed ervaart een levensbedreigend gevaar van de kant van zijn bestrijders. Ze willen hem vermoorden (v.2,3,6,7,14). Ondanks zijn angst voelt de schrijver van dit lied zich toch veilig bij de Here (v.4,5,12). Hij vraagt aan God, of Hij hem van het onrecht van zijn vijanden wil verlossen (v.8). Hij weet, dat Jahweh dit ook zal doen (v.10,14).

In psalm 56 speelt de tegenstelling tussen *bang zijn* en *vertrouwen* een grote rol. Het *bang zijn* raakt steeds verder op de achtergrond, en het *vertrouwen* van de auteur krijgt hoe langer hoe meer de overhand.

Als dichter wordt David (1012 – 972) genoemd (v.1). Hij schreef deze psalm in de tijd dat hij moest vluchten voor koning Saul (1033 – 1012). Om van de gevaarlijke achtervolging van deze ongehoorzame Israëlitische koning af te zijn, verliet hij in het begin van die bedreigende periode zijn land. Hij week uit naar de Filistijnse stad Gat.

De Filistijnen van die stad waren echter nog niet vergeten, dat David in het recente verleden veel van hun volksgenoten in de strijd had verslagen en gedood. Daarom namen ze hem gevangen (v.1^c), en brachten ze hem bij hun koning Achis. Door zich als een krankzinnige aan te stellen wist hij met hulp van de Here aan zijn dodelijk gevaarlijke situatie te ontsnappen (1Sam.21:10-15, vgl. Ps.34:1).

Psalm 56 bestaat uit vijf gedeelten: vers 1, 2-5, 6-8, 9-12, en 13,14. In het begin van deze psalm (v.1) staat een inleiding waarin de naam van de dichter wordt genoemd. Die inleiding eindigt met een korte aanduiding over de historische achtergrond van dit lied. Dan begint het gebed (v.2-5). Daarin klaagt de schrijver bij God over zijn huidige situatie, en vraagt hij om hulp. Ondanks zijn angst voelt hij zich veilig bij de Here. In het derde deel (v.6-8) beschrijft David de vijandige houding van zijn tegenstanders, en vraagt hij aan God opnieuw om hulp. De auteur spreekt in het vierde deel (v.9-12) zijn vertrouwen in de Here uit. Hij zal hem verlossen. Dat weet de psalmdichter maar al te goed. Daardoor is hij niet bang, en voelt hij zich volkomen veilig. In geloof verzekert hij in het laatste deel (v.13,14) uit dankbaarheid, dat hij zijn beloften aan God zal nakomen.

- 1 Een inscriptie (= Een geschreven stuk) van (of voor) David voor (of van) de dirigent, op (de wijs van) *De stille (of De gebonden) duif van verre plaatsen*,⁵⁹⁸ toen de Filistijnen in Gat hem (vast)gegrepen hadden.

Er moet een lied met de titel *De stille duif van verre plaatsen* zijn geweest, dat erg bekend was, zodat de melodie daarvan voor psalm 56 kon worden gebruikt. De duif kan worden gezien als een beeld van David op ver verwijderde plaatsen (vgl. Ps.55:7).

De psalmen 56 - 60 beginnen allemaal met een korte inleiding waarin wordt aangegeven, dat het een inscriptie is, die gezongen moet worden op de wijs van een reeds bekend lied. In die korte inleiding staat meestal ook een kenmerkende aanduiding over de tijd waarin de betref-

⁵⁹⁸ Dit gedeelte wordt ook wel vertaald met *De duif van verre terebinten*. Het Hebreeuwse woord *elem* (= אֵלֶם) kan echter niet een meervoud(svorm) zijn van het vrouwelijke woord voor *terebint*: *ela* (= אֵלָה) of het mannelijke woord voor *eik*: *elon* (= אֵלֹן). Dit geldt eveneens voor het Hebreeuwse woord voor *ram*: *ahjil* (= אֵיִל), dat in het bijbels Hebreeuws soms ook *terebint* of *grote boom* zou kunnen betekenen. Het past dus niet bij de meervoudsaanduiding voor *ver* ofwel *verre plaatsen*.

fende psalm is ontstaan. Daardoor weten we met meer zekerheid, wat de historische achtergrond is, waarop de dichter in zijn werk heeft gereageerd. Door al die overeenkomende kenmerken horen deze 5 gedichten van David bij elkaar.

In het volgende gedeelte (v.2-5) begint het gebed. Daarin klaagt de dichter bij God over zijn huidige situatie, en vraagt hij om hulp. Ondanks zijn angst voelt hij zich veilig bij de Here.

- 2** Wees mij genadig, God, want een sterveling heeft op mij geaasd
(= heeft op mij als een prooi gejaagd).

De hele dag onderdrukt mij een bestrijder.

Voortdurend aasde koning Saul (1033 – 1012) als een jager op het leven van David. In geloof duidde de schrijver van psalm 56 zijn machtige *bestrijder* echter aan als *een sterveling*. De koning van Israël was voor hem wel gevaarlijk, maar dit zou niet zo blijven. De dood van de oude koning zou aan het gevaar een einde maken.⁵⁹⁹ David (1012 – 972) vertrouwde er dus op, dat hij niet door de ongehoorzame koning zou worden gedood.

Over de tegenstanders van de schrijver wordt in dit lied zowel in het meervoud als in het enkelvoud gesproken. Het gaat in de verzen 2 en 3 over Davids vijandige volksgenoten waarover de ongehoorzame koning Saul de leiding had.

- 3** Mijn (over)heersers (of Mijn bestuurders) hebben de hele dag (op mij) geaasd.

Ja, (of want) ik heb veel bestrijders vanuit hoogmoed (of vanuit de hoogte).

- 4** (Op de) dag (dat) ikzelf vrees (of bang ben/ontzag heb),

voel ik me veilig bij U (of bij Jou).

Dwars door de onvolledige schijnwerkelijkheid, die wij met onze beperkte zintuigen kunnen waarnemen, zag David de echte en volledige werkelijkheid. Saul leek met zijn leger wel machtig, maar vergeleken met de kracht van de Here stelde hij niets voor. Het leven van de psalmdichter was in Gods hand, en Hij had gezegd, dat David koning van het volk Israël zou worden (1Sam.16:1-13). Daarom voelde de auteur van dit lied zich ondanks zijn angst toch veilig.

- 5** Door (of In/Met) God loof (of prijs) ik zijn woord.

Door God heb ik me veilig gevoeld (of In (= Op) God heb ik vertrouwd).

⁵⁹⁹ Koning Saul (1033 – 1012) moet veel ouder zijn geweest dan David (1012 – 972). Toen Saul koning werd, was zijn zoon Jonatan al volwassen, en streed hij dapper mee tegen de Filistijnen. Hoewel het niet expliciet wordt gezegd, geeft de beschrijving van gebeurtenissen uit Jonatans leven de indruk, dat hij ouder was dan David, ook al is dat niet helemaal zeker. Bovendien was de psalmdichter nog een jong volwassen iemand, toen hij de koning leerde kennen, want na Sauls dood heeft David nog 40 jaren geregeerd.

In de Hebreeuwse Bijbel staat letterlijk, dat Saul een zoon van (een) jaar was (= dat Saul een jaar oud was), toen hij koning werd (1Sam.13:1^a). Dat kan natuurlijk niet, want hij was toen al een volwassen man. Het is dus duidelijk, dat in het begin van Samuel 13 een overschrijffout is gemaakt. Het meest waarschijnlijk is, dat hier de letter N, die in het Hebreeuws ook 50 kan betekenen, ten onrechte is weggelaten.

Het Hebreeuwse woord voor *zoon* is *ben*. Omdat het woord *ben* al op een N eindigt, heeft overschrijver hoogstwaarschijnlijk de 2^e N daarachter (voor het getal 50), ten onrechte als een fout gezien, en daarom weggelaten. Het lijkt er dus heel sterk op, dat er oorspronkelijk heeft gestaan, dat Saul een *ben* (van) N jaar was (= dat Saul 50 jaar oud was), toen hij koning werd (1Sam.13:1^a). Kortom, het kan bijna niet anders dan, dat Saul tenminste 25 jaren ouder was dan David.

(In sommige Griekse handschriften en de Dode Zeerollen ontbreekt het 1^e vers uit het bijbelboek Samuel, en in andere Griekse versies van het Oude Testament(en de Vulgaat) staat in dat vers hetzelfde als in de Hebreeuwse tekst.)

Ik vrees niet (of ben niet bang/heb geen ontzag/zal niet vrezen).

Wat zou vlees (= iemand) [aan] mij kunnen (aan)doen?

Met het woord *vlees* wordt een schepsel bedoeld. In de meeste gevallen gaat het dan over een mens of persoon. Dat woord geeft eveneens de zwakheid en vergankelijkheid van het aangeduide schepsel aan. De zwakke en sterfelijke mens op deze aarde vormt een grote tegenstelling met de almachtige en eeuwige God.

Vers 5 is een onzuiver refrein, dat iets uitgebreider en concreter in de verzen 11 en 12 wordt herhaald.

In het derde deel (v.6-8) beschrijft David (1012 – 972) de vijandige houding van zijn tegenstanders, en hij vraagt aan God opnieuw om hulp. Hoewel hij in vers 5 heeft uitsproken, dat zijn vijanden uiteindelijk zwak en vergankelijk zijn, maken ze voorlopig het leven van de psalmdichter nog erg moeilijk.

6 De hele dag vervormen (of verminken) zij mijn woorden.

Al hun plannen (of hun berekeningen/bedoelingen) zijn tegen mij ten kwade.

De vijanden van David gedroegen zich niet als dienaren van God. Ze verdraaiden zijn woorden, en wilden hem vermoorden. Ze gingen in allerlei opzichten tegen de wil en de wetten van de Here in. Daarom verdienden ze Gods berechting.

7 Zij scholen samen (of Ze maken moeilijkheden).

Zij verbergen zich (of Ze verheulen zich).

Zij bewaken (of Ze bewaren/behoeden) mijn (voet)spoor,

zoals zij hebben uitgezien naar (of gehoopt op) mijn ziel (= mijn leven).

In dit vers worden de vijanden van David als jagers beschreven (vgl. Ps.57:7).

8 Verlos (mij) (of Laat (mij) ontsnappen) tegen onrecht van hen!

Haal volken in woede neer, God!

Met het woord *volken* worden niet specifiek heidenvolken bedoeld, maar mensen uit verschillende volken. In overeenstemming met de 1^e zin van vers 8 worden met dat woord zowel de vijandige Israëlieten als de kwaadwillende Filistijnen aangeduid. David vroeg dus aan God, of Hij hem wilde bevrijden van het onrecht van zijn vijanden, door die vijanden (uit verschillende volken) in zijn woede neer te halen.

De auteur van dit lied spreekt in het vierde deel (v.9-12) zijn vertrouwen in de Here uit. Hij zal hem verlossen. Dat weet de dichter maar al te goed. Hij weet zelfs zeker, dat God naar zijn gebed zal luisteren, en hem zal verhoren. Daardoor is David niet bang, en voelt hij zich volkomen veilig. Vanaf vers 9 wijken zijn vijanden steeds verder naar de achtergrond, en komt de relatie tussen de Here en de schrijver van deze psalm steeds meer op de voorgrond te staan. In de laatste regel beseft de auteur, dat hij mag *wandelen voor het gezicht van God in het licht van de levende mensen*.

9 Mijn omzwerfing(en) hebt U willen tellen.

Doe mijn tran(en) in uw (leren) zak (vgl. Ps.126:5)!

Zijn zij niet in uw boek(rol)?

De *zak* uit vers 9 is een leren zak voor het bewaren van vloeistoffen zoals water, melk en wijn (vgl. Mat.9:17).⁶⁰⁰

De dichter beschrijft God als iemand die alles heeft gezien en geteld. Hij heeft al Davids omzwervingen en al zijn ellende opgeschreven (vgl. Ex.32:32,33, Ps.69:29, Jes.4:3, Dan.7:10, Mal.3:16, Fil.4:3, Op.20:15).

- 10** Dan zullen mijn vijanden omkeren (of terugkeren/zich bekeren)
in (= op) de dag (dat) ik roep.

Dit heb ik geweten: dat God voor mij is.

De persoonlijke relatie tussen de auteur van dit lied en de Here was blijkbaar goed. Hij geloofde en wist daardoor, dat hij koning van heel Israël zou worden, want dat had God via de profeet Samuel aan hem beloofd (1Sam.16:1-13). De Here stond dus aan zijn kant. Hij zou hem (steeds) verlossen. Hij zou naar zijn roepen luisteren.

- 11** Door (of In/Met) God loof (of prijs) ik zijn woord.

Door (of In/Met) Jahweh loof (of prijs) ik zijn woord.

David (1012 – 972) herhaalde de 1^e zin en verving alleen het algemenere woord *God* door de persoonsnaam *Jahweh*. Dit is absoluut niet zonder reden. *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte de Here zich aan Mozes bekend (Ex.3:14).⁶⁰¹ Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.” In de 2^e zin van vers 11 spreekt de dichter nog meer nadrukkelijk zijn vertrouwen in de Here uit.

- 12** Door God heb ik me veilig gevoeld (of In (= Op) God heb ik vertrouwd).

Ik vrees niet (of ben niet bang/heb geen ontzag/zal niet vrezen).

Wat zou een mens (= iemand/adam) [aan] mij kunnen (aan)doen?

Tegen de almachtige en eeuwige God kan geen enkele zwakke en sterfelijke mens iets beginnen (vgl. Ps.118:6, Jes.51:12, Hebr.13:6).

In geloof verzekert David in het laatste deel (v.13,14) uit dankbaarheid, dat hij zijn beloften aan God zal nakomen. Dit doet hij, terwijl de dodelijke gevaren nog volop aanwezig zijn. Hieruit blijkt opnieuw, dat de auteur van psalm 56 ervan uitgaat, dat de Here hem zal verlossen, ook al weet hij niet, wanneer dit zal gebeuren.

- 13** Op mij, God, zijn (= rusten) uw geloften (= plechtige beloften aan U gedaan).

Dank(offer)s zal ik aan U betalen (of aan U inlossen),

⁶⁰⁰ De wijn voor een drankoffer werd vaak in een leren zak naar het heiligdom gebracht (1Sam.1:24, 10:3). Die zak met wijn werd aan God gewijd. Nadat die wijn als een offer was uitgegoten over het altaar (2Kon.16:13, Jes.57:6, Ezech.20:28^b), bleef de lege zak in het heiligdom. David vroeg in vers 9 aan de Here, of Hij die zak wilde vullen met zijn tranen.

⁶⁰¹ Met Jahweh wordt God de Vader bedoeld (Zach.14:7, vgl. Mat.24:36, Mark.13:32, Ps.110:1). Geen mens kan Hem (volledig) zien, want dan zou hij of zij sterven (Ex.33:18-23). De heerlijkheid van Jahweh is daarvoor veel te groot. (De Statenvertalers vertaalden Gods naam *Jahweh* met *de HEERE*.)

De Here Jezus echter, wordt nergens in de Bijbel met Jahweh aangeduid. Hij kan wél door mensen worden gezien. Voor zijn komst als een sterfelijke mens op deze wereld, vertoende de Zoon van God zich aan sommige mensen als dé Knecht van de Here ofwel dé Knecht van Jahweh. Bij de beschrijvingen van zijn verschijningen in het Oude Testament blijkt dat uit het tekstverband (Gen.16:10-13, 22:11,12, 31:11-13, Ex.3:2, Num.22:22-35, Joz.5:13-15, Richt.6:11-23, 13:3-22, Zach.1:8-12).

14 want U hebt mijn ziel (= mijn leven) gered (of weggerukt) van(uit) de dood.

Is mijn voet niet vanuit struikelen (of (aan)stoten) (gered)

om (rond) te wandelen voor het gezicht van God in het licht van de levende(mense)n?

Een *dankoffer* (of Een loffer) was een vredeoffer. Een vredeoffer kon ook een gelofteoffer of een vrijwillig offer zijn (Lev.7:11-21). Naast de vredeoffers met de mond werden er, indien mogelijk, eveneens één of meerdere dieren geofferd. Bij de vredeoffers werden de vette stukken van het vlees verbrand. De rest van het dier werd opgegeten (Lev.3, 7:11-15). Het ligt voor de hand, dat tijdens zo'n maaltijd de naam van de Here werd geloofd en gedankt. Een deel van het vredeoffer was voor de priesters (Lev.7:28-34).

Wandelen (of *Gaan*) voor het gezicht van God betekent onder andere, dat je probeert te leven, zoals Hij dat met zijn heilige ogen graag wil zien (vgl. Gen.17:1, 24:40, 48:15, 1Kon.2:4, 8:23^b,25^b, enz.).

De dichter is niet gestruikeld, en werd door de Here gered en verlost van al zijn vijanden. Tegenover de wereld van de duisternis (Jes.59:9) mocht hij op aarde voor Gods liefdevolle ogen leven in het licht van het geluk en de vrede van zijn almachtige Vriend (vgl. Ps.119:105,130, Jes.2:5, 9:1, Joh.8:12, Rom.13:13-14, Ef.5:8-14, 1Joh.1:5-7).⁶⁰² Die wereld van de duisternis leidt naar de eeuwige dood (vgl. Mat.25, Jud.1:13^b), maar het goddelijke licht wijst de weg naar het eeuwige leven.

⁶⁰² Sommige mensen denken, dat God niet je vriend wil zijn. De Bijbel is daar heel duidelijk over. Hij was de vriend van Mozes (Ex.33:11) en Abraham (2Kron.20:7, Jes.41:8, Jak.2:23). De Here Jezus noemde zijn discipelen zijn vrienden (Luk.12:4). Zo sprak Hij ook over Lazarus (Joh.11:11). Jezus Christus is de vriend van al zijn dienaren. Voor hen gaf Hij in zijn grote liefde zijn leven (Joh.15:13-15).

Psalm 57: Bij God rustig in gevaren.

- 1 Een inscriptie van David voor de dirigent,
op de wijs van *Richt niet te gronde*,
toen hij voor Saul in de grot vluchtte.

- 2 Wees mij genadig, God, wees mij genadig,
want bij U heeft mijn ziel de toevlucht gezocht,
en in de schaduw van uw vleugels wil ik schuilen,
totdat het grote onheil voorbijgaat.

- 3 Ik roep naar God, de Allerhoogste;
naar God, die het voor mij voltooit.

- 4^a Hij zal vanuit de hemel zenden, en Hij zal mij redden.
Hij maakt te schande, wie mij wil vertrappen. *pauze*
- 4^b God zal zijn goedgunstigheid en waarheid zenden.

- 5 Mijn ziel is te midden van leeuwen.
Ik lig te midden van laaiende mensenzonen.
Hun tanden zijn speren en pijlen,
en hun tong is een scherp zwaard.

- 6 Wees verheven boven de hemel, God.
Laat uw heerlijkheid over de hele aarde zijn.

- 7 Zij hebben een visnet voor mijn voetstappen gereedgemaakt.
Mijn ziel heeft zich neergebogen.
Zij hebben voor mij een kuil gegraven.
Zij zijn erin gevallen. *pauze*

- 8 Bereidwillig is mijn hart, God.
Bereidwillig is mijn hart.
Ik wil zingen, en ik wil musiceren.

- 9 Word wakker, mijn eer!
Word wakker, psalterion en harp!
Ik wil in de vroege ochtend wakker worden.

- 10 Ik zal U bedanken onder de volken, Heer.
Ik zal voor U musiceren onder de volkstammen,

- 11 want groot tot aan de hemel is uw goedgunstigheid,
en tot aan de wolken is uw trouw.

12 Wees verheven boven de hemel, God.

Laat uw heerlijkheid over de hele aarde zijn.

Evenals bij de vorige psalm toont de dichter in dit lied een groot vertrouwen in de Here. Bij dreigende gevaren zoekt hij bij Hem hulp en bescherming.⁶⁰³

Als auteur wordt David (1012 – 972) genoemd. Koning Saul (1033 – 1012) haatte hem, omdat hij jaloers was op zijn successen. God was met hem, het volk hield van hem, en het leek erop, dat hij in de toekomst de nieuwe koning van Israël zou worden. Dat kon Saul niet uitstaan, en daarom probeerde hij hem te vermoorden (1Sam.18). Toen dat mislukte, en David vluchtte, werd hij jarenlang achtervolgd door het leger van de slechte koning (1Sam.19-27). In die gevaarlijke periode schreef hij deze psalm. Daarin verwachtte hij alleen zijn hulp van de Here.

Dit lied bestaat uit drie gedeelten: vers 1, 2-6, en 7-12. In het begin van deze psalm (v.1) staat een inleiding waarin de naam van de dichter wordt genoemd. Die inleiding eindigt met een korte beschrijving over de historische achtergrond van psalm 57. David vraagt in het tweede gedeelte (v.2-6) aan de Here, of Hij hem wil redden uit het grote gevaar dat hem die avond omringt. Hij vertrouwt er ook op, dat God hem zal helpen, zodat hij rustig kan gaan slapen. Vlak voor het aanbreken van de morgen weet David zeker, dat zijn vijanden de nederlaag zullen leiden (v.7-12). Daarom belooft de dichter, dat hij de Here zal (be)danken onder de volken.

- 1 Een inscriptie (= Een geschreven stuk) van (of voor) David voor (of van) de dirigent, (op de wijs van) *Richt niet te gronde* (of *Vernietig niet*),
toen hij vanuit (= voor) [het gezicht van] Saul in de grot (of de spelonk) vluchtte.

Er moet een lied met de titel *Richt niet te gronde* (of *Vernietig niet*) zijn geweest, dat erg bekend was, zodat de melodie daarvan voor psalm 57 kon worden gebruikt. De titel van die melodie past uitstekend bij de inhoud van dit lied.

De psalmen 56 - 60 beginnen allemaal met een korte inleiding waarin wordt aangegeven, dat het een inscriptie is, die gezongen moet worden op de wijs van een reeds bekend lied. In die korte inleiding staat meestal ook een kenmerkende aanduiding over de tijd waarin de betreffende psalm is ontstaan. Daardoor weten we met meer zekerheid, wat de historische achtergrond is, waarop de dichter in zijn werk heeft gereageerd. Door al die overeenkomende kenmerken horen deze 5 gedichten van David bij elkaar.

Spleten in een rots en grotten ofwel spelonken waren goede plaatsen om zich te verbergen voor vijanden (1Sam.13:6). Verscheidene keren zocht David, toen hij op de vlucht was voor koning Saul, zijn schuilplaats in een grot. De 1^e keer was hij in een spelonk bij de plaats Adullam. Deze plaats lag dichtbij het Filistijnse gebied in de Laagte tegenover het gebergte van Juda. Daar kwamen ongeveer 400 medestanders bij hem (1Sam.22:1-5). De nare en angstige periode van achtervolging door de ongehoorzame koning van Israël was nog maar net begonnen. In deze psalm gaat het echter over, hoe God David vaak tijdens die gevaarlijke periode heeft gered (v.7), en over hoe de Here zijn verlossingswerk met zijn vluchtende dienaar zou voltooien. Veel beter sluit psalm 57 aan bij de 2^e keer dat de dichter in een grot verbleef. Dat was in het heuvelachtige gebied bij de plaats Engedi (1Sam.24). Deze prachtige plaats met zoetwaterbronnen ligt vlakbij het midden van de Dode Zee.

⁶⁰³ Trouwens, de opbouw van psalm 56 en 57 toont veel overeenkomsten. Beide liederen hebben ook een refrein.

Toen Saul met zijn leger bij Engedi naar David zocht, wilde hij zich afzonderen in een grot. Hij ging naar de spelonk waarin de vluchteling met zijn mannen zat. In buurt van de ingang rustte hij uit. David kon hem toen gemakkelijk doden, maar dat deed hij niet. Hij sneed alleen een slip van Sauls mantel af. Toen de koning weg wilde gaan, riep David hem, en kwam naar hem toe. Met de slip van de koningsmantel in zijn hand kon hij aantonen, dat hij het leven van zijn achtervolger had gespaard. Saul schaamde zich diep, en barstte in tranen uit. Hij erkende, dat David een goede koning van Israël zou worden (1Sam.24). Niet lang daarna spaarde de dichter op een vergelijkbare manier het leven van de ongehoorzame koning. Opnieuw moest Saul zijn nederlaag erkennen (1Sam.26). Dit was de laatste keer dat David en Saul elkaar hebben gezien.

David (1012 – 972) vraagt in het tweede gedeelte (v.2-6) aan de Here, of Hij hem wil redden uit het grote gevaar dat hem die avond omringt. Ondanks dat grote gevaar vertrouwt hij er ook op, dat God hem zal helpen, zodat hij rustig kan gaan slapen.

- 2** Wees mij genadig, God, wees mij genadig,
want in (of door) (= bij) U heeft mijn ziel (= heb ik) de toevlucht gezocht
(of gevonden/heb ik geschild),
en in de schaduw van uw vleugels wil ik schuilen (of de toevlucht zoeken (of vinden)),
totdat het grote onheil (of totdat de grote ramp) voorbijgaat (of passeert).

De uitdrukking *In de schaduw van uw vleugels* roept het beeld op van een moedervogel die haar jongen onder haar vleugels beschermt. In de hitte van de woestijn is de schaduw nog veel belangrijker dan in ons land. Dit beeld komt eerder in de Bijbel voor (Ps.17:8^b, 36:8^b).

- 3** Ik roep naar God, de (Aller)hoogste;
naar God, die (het) voor (of ten gunste van) mij voltooit (of afmaakt) (1Sam.24:16).

David wist en geloofde, dat God hem zou verlossen uit de macht van de ongehoorzame koning Saul (1033 – 1012), want de profeet Samuel had hem tot koning gezalfd (1Sam.16:13). De psalmdichter zou koning worden over heel Israël. Uit zijn gebed blijkt, dat hij op deze belofte van de Here bleef vertrouwen. Zijn persoonlijke relatie met Hem was goed.

- 4^a** Hij zal vanuit de hemel[en] zenden, en Hij zal mij redden.
Hij maakt te schande, wie mij wil vertrappen. *pauze*

God liet meerdere malen koning Saul oneervol beschaamd staan (1Sam.24:17-20, 26:21,25).

Het Hebreeuwse woord *sela* betekent *pauze* of *rust* om ergens meer nadruk op te leggen.⁶⁰⁴ Omdat dit woord soms ook aan het einde van een psalm staat (Ps.3:9, 24:10, 46:12), is het waarschijnlijk, dat de zangers (tijdelijk) stopten, en de instrumentale muziek de laatste regel (met meer volume) herhaalde. Het woord *sela* staat nooit aan het begin van een psalm.

- 4^b** God zal zijn goedgunstigheid en waarheid zenden.
5 Mijn ziel is (= Ik ben) te midden van leeuwen.
Ik lig (te midden van) laaiende (of hevig brandende) mensenzonen
(= zonen van een mens).

⁶⁰⁴ De vertalers van het oude Hebreeuws naar de Griekse Septuagint in de 3^e eeuw voor Christus vertaalden het woord *sela* met *pauze*.

Hun tanden zijn speren en pijlen (vgl. Spr.30:14^a),
en hun tong (of hun taal) is een scherp zwaard.

Met de *leeuwen* worden Davids vijanden rondom de grot bij Engedi bedoeld. Zoals een roofdier zijn prooi met zijn *tanden* en *tong* verzwelgt, zo willen ze met *speren*, *pijlen* en *een scherp zwaard* de dichter van de aardbodem laten verdwijnen.

De *laaiende* of *hevig brandende mensenzonen* duiden hoogstwaarschijnlijk op de vuren die Sauls mannen in de avond hadden aangestoken om zich te verwarmen en wat licht te hebben. Bovendien houden die vuren gevaarlijke wilde dieren op afstand. Het licht van het vuur flikkerde op de mannen. Zo beschreef de dichter ze als *laaiende mensenzonen* die hem naar het leven stonden.

6 Wees verheven boven (of over/op) de hemel[en], God.

Laat uw (h)eer(lijkheid) over (of boven/op) de hele aarde (of het hele land) zijn.

Het woord *hemel[en]* heeft 2 betekenissen.⁶⁰⁵ De psalmdichter dacht aan de lucht, het firmament ofwel het uitspannel waarbinnen de hemellichamen zoals de zon, de maan en de sterren voorkomen (Gen.1:6-8, Ps.19:2). Met het woord *hemel[en]* bedoelde men ook de woonplaats van God (vgl. Deut.4:39, 10:14, 26:15^a). Hier wordt vooral de lucht en het firmament bedoeld.

Vers 6 vormt samen met vers 12 het refrein van dit lied. In combinatie met vers 5 geeft dit refrein hier aan, dat David (1012 – 972) Gods hulp dringend nodig had. Vanuit zijn benarde situatie door de achtervolging van de slechte koning Saul heeft hij in deze verzen (v.2-6) contact gezocht met de Here.

Uit het volgende gedeelte (v.7-12) blijkt, dat God zijn dienaar en profeet antwoord heeft gegeven (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30).⁶⁰⁶ Vlak voor het aanbreken van de morgen weet David zeker, dat zijn vijanden de nederlaag zullen leiden. Door dat antwoord van de Here werd de psalmdichter van zijn angsten bevrijd. Daarom belooft de auteur, dat hij de Here zal (be)danken onder de volken.

7 Zij hebben een (vis)net voor mijn (voet)stappen gereedgemaakt.

Mijn ziel heeft zich neergebogen (= Ik heb me neergebogen).⁶⁰⁷

Zij hebben voor mij[n gezicht] een kuil gegraven.

Zij zijn in haar midden (= zijn erin) gevallen. *pauze*

Als jagers op dieren hebben Davids vijanden een net voor hem gespannen, maar hij boog en ontsnapte. Ze hebben een kuil gegraven, maar ze vielen er zelf in (vgl. Ps.56:7). De pauze waarbij de muziek werd herhaald, accentueerde de aandacht op Gods hulp waardoor de kwaadaardige plannen van Davids tegenstanders mislukten.

Bij koning Saul (1033 – 1012) en andere vijanden van de psalmdichter moest het wel opvallen, dat het erg goed met David ging. Hoe vaak hij ook oorlog voerde, hij sneuvelde niet in de strijd (1Sam.18:25-30). Iedere keer ontsnapte hij op wonderbaarlijke wijze aan het achtervolgende leger van de Israëlitische koning. Zoveel geluk kon een mens niet hebben. Dat kon

⁶⁰⁵ Het woord *hemelen* staat in het Hebreeuws altijd in het 2-voud (= dualis).

⁶⁰⁶ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). David gaf als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21).

⁶⁰⁷ De oorspronkelijke tekst van deze zin is niet helemaal zeker. Psalm 57 is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

geen toeval zijn. De Here beschermde hem. Saul beseftte dat wel, en hij wist ook, dat David koning zou worden (1Sam.23:16,17, 24:17-23).

In vers 7 spelen leugen en waarheid, en de eer van een persoon een grote rol (vgl. v.9). Koning Saul en zijn aanhangers maakten zichzelf wijs, dat David op hun ondergang uit was, en dat hij via een staatsgreep aan de macht wilde komen. Echter, het tegendeel bleek maar al te duidelijk. Met de slip van de koningsmantel in zijn hand kon David aantonen, dat hij het leven van zijn achtervolger had gespaard. Saul moest zich diep schamen, en hij barstte in tranen uit (1Sam.24). Niet lang daarna spaarde de dichter op een vergelijkbare manier het leven van de ongehoorzame koning. Opnieuw moest Saul zijn nederlaag erkennen (1Sam.26). Het was de laatste keer dat David en Saul elkaar hebben gezien. Een korte tijd later sneuvelde de koning van Israël met 3 van zijn zonen in een verloren veldslag tegen de Filistijnen op de bergen van Gilboa (1Sam.31).

8 Bereidwillig (of Gereed/Bevestigd) is mijn hart, God.

Bereidwillig (of Gereed/Bevestigd) is mijn hart.

Ik wil (laten) zingen, en ik wil musiceren (of met snarenspeel zingen).⁶⁰⁸

9 Word wakker, mijn eer (of mijn heerlijkheid)!

Word wakker, psalterion en (hand)harp!⁶⁰⁹

Ik wil in de vroege ochtend (of in de dagenraad) (mezelf) wakker (laten) worden.

Een *psalterion* was een draagbaar harpachtig instrument met klankkast, waarmee vroeger de Israëlieten het zingen begeleidden. De snaren werden met de vingers getokkeld. Een *harp* was in de Oudheid veel kleiner dan tegenwoordig, en kon gemakkelijk worden meegenomen.

Na een gevaarlijke nacht (v.5) breekt hier in dit lied de verlossende morgen aan. Nog voordat het daglicht doorgebroken is, wil de dichter God al bedanken. De eer van David en de waarheid zouden zegevieren over het schandelijke gedrag van de koning, dat gebaseerd was op leugens. Aan de nachtelijke periode van achtervolging en angst zou bijna een einde komen. Er zou binnenkort een nieuwe tijd aanbreken. De dood van koning Saul (1033 – 1012) zou de definitieve verlossing van David (1012 – 972) betekenen.

10 Ik zal U (be)danken onder de volken, Heer.

Ik zal voor U musiceren (of met snarenspeel zingen) onder de volkstammen,

11 want groot tot aan de hemel[en] is uw goedgunstigheid,

en tot aan de wolken is uw trouw (of uw waarheid).

De strijd tussen het onrecht van koning Saul en de wil van de Here, dat David koning zou worden, was niet in de eerste plaats een persoonlijk conflict tussen Saul en David. Het was een gevecht tussen Gods tegenstander: de satan, en de Here. Het betrof niet alleen een strijd in de staat Israël, maar in de hele wereld. Het was een belangrijke fase van de strijd tussen de duisternis en het licht; ja de hele schepping was en blijft daarbij betrokken. Daarom is het niet verwonderlijk, dat David de Here wilde *(be)danken onder de volken*, en *voor Hem wilde musiceren onder volkstammen*.

⁶⁰⁸ Psalm 57:8-12 komt vrijwel overeen met psalm 108:2-6.

⁶⁰⁹ De *eer van David, het psalterion en de harp* worden hier als levens wezens voorgesteld. Daarbij is dus duidelijk sprake van personificatie. Een personificatie is een vorm van beeldspraak waarbij dieren, planten of levenloze dingen menselijke eigenschappen krijgen toegeschreven, of op een menselijke manier reageren. Dit komt ook in andere gedeelten in de Bijbel voor (vgl. Richt.5:4,5, 2Sam.22:8, Ps.68:8,9, 76:9, Jes.13:13, Ezech.38:20, Joel 2:10, 3:16).

12 Wees verheven boven (of over/op) de hemel[en], God.⁶¹⁰

Laat uw (h)eer(lijkheid) over (of boven/op) de hele aarde (of het hele land) zijn (v.6).

Bij vers 6 gaf het refrein aan, dat de dichter Gods hulp dringend nodig had. In vers 12 staat meer de eer van de Here centraal. De auteur van dit lied nodigde met dit vers God uit om zijn grote *goedgunstigheid* en *trouw* (v.11) aan de hele aarde te laten zien. Als Hij David zou verlossen, en zijn belofte aan hem zou waarmaken, dan zouden zijn grote goedgunstigheid en trouw blijken.

Dat laatste heeft God ook gedaan. De macht van kwaadaardige mensen kan wel indrukwekkend lijken, maar dat is allemaal tijdelijk. Het gaat voorbij. Het woord van de Here houdt echter eeuwig stand. Hij heeft zijn belofte aan David waargemaakt. Door zijn ingrijpen is deze profetische psalmdichter jaren later koning geworden over heel Israël (2Sam.5:1-3). Tijdens zijn regering werd het hele volk door de Here rijk gezegend (2Sam.5:10,12). Alle vijanden van Israël werden verslagen (2Sam.8:1-14, 10, 12:26-31), en er heerste welvaart en voorspoed.

Ook is de schrijver van dit lied zijn belofte over het *(be)danken van de Here onder de volken* en het *musiceren voor Hem onder volksstammen* ruimschoots gekomen (v.10). Hij heeft in zijn leven heel veel psalmen geschreven,⁶¹¹ en laten uitvoeren. Iedereen die het wilde, kon ernaar luisteren. Iedereen die het vandaag wil lezen of horen, kan dat nog steeds.

⁶¹⁰ In de Hebreeuwse tekst staat hier ... *hemel[en]*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de overeenkomst met vers 6 is het woordje *de* er (weer) bijgezet.

⁶¹¹ Volgens de Dode Zeerol 11QPs^a heeft koning David in totaal 4050 door God geïnspireerde psalmen geschreven...! (Zie Abegg M. Jr. e.a., *The Dead Sea scrolls Bible*, San Francisco, 1999, pag. 509.)

Psalm 58: God, verlos uw volk vooral van oneerlijke rechters!

- 1 Een inscriptie van David voor de dirigent,
op de wijs van *Richt niet te gronde*.
- 2 Is het echt zo, vergadering?
Spreken jullie rechtvaardig?
Spreken jullie rechtmatig recht, mensenzonen?
- 3 Zeker, jullie bedrijven onrechtvaardigheden in het hart.
In het land wegen jullie het geweld van jullie handen.
- 4 De kwaadaardige mensen zijn van God vervreemd vanaf de baarmoeder.
Vanaf de buik zijn de leugensprekers afgedwaald.
- 5 Hun venijn is als de gelijkenis van het venijn van een slang;
als een dove, giftige slang die zijn oor afsluit,
- 6 die niet luistert naar de stem van de fluisteraars;
naar het bezweren van de kundige bezweerders.
- 7 God, breek hun tanden in hun mond!
Breek de hoektanden van de jonge leeuwen af, Jahweh!
- 8 Zij moeten smelten als water dat wegvloeit.
Hij moet zijn pijlen aanleggen, als ze afgestompt zijn.
- 9 Laat hen vergaan als een smeltende slak;
als een miskraam van een vrouw;
als zij die de zon niet hebben waargenomen.
- 10 Voordat jullie potten de doorstruik voelen,
zowel groen als brandend, zal Hij hen wegvagen.
- 11 De rechtvaardige zal blij zijn,
als hij de wraak heeft waargenomen.
Hij zal zijn voetstappen wassen in het bloed van de kwaadaardige,
- 12 en de mensen zullen zeggen:
“Zeker, is er loon voor de rechtvaardige.
Zeker, er is een God, die rechtspreekt in het land.”

Het gaat in deze psalm over oneerlijke rechters (v.2,3) en kwaadaardige mensen (v.4-10) in Israël, die met God geen rekening willen houden, en de zwakken in de samenleving onderdrukken. Onrechtvaardig rechtspreken wordt in de Bijbel uitdrukkelijk verboden (Ex.23:6-8,

Lev.19:15, Deut.1:17, enz.). De Here wil, dat zijn liefdevolle wetten worden uitgevoerd. Een corrupte rechtspraak ondermijnt de hele samenleving.

Als dichter wordt koning David (1012 – 972) genoemd. Zijn leven loopt in deze psalm blijkbaar geen gevaar. Hoogstwaarschijnlijk heeft hij als koning de macht in handen, maar lukt het hem onvoldoende om de zwakken in de samenleving te beschermen. Daarom vraagt hij aan de Here om dat te doen (v.7-9).⁶¹² Het lijkt er sterk op, dat de schrijver deze psalm maakte in de tijd dat hij in Hebron regeerde over zijn eigen stam (2Sam.2:1-4). Over de andere 11 stammen van Israël regeerde Isboset (1012 – 1010) 2 jaren. Hij was een zoon van de ongehoorzame koning Saul (1033 – 1012) (2Sam.2:8-4:12).

Deze psalm bestaat uit vijf gedeelten: vers 1, 2,3, 4-6, 7-10 en 11,12. In het 1^e vers staat een inleiding waarin de naam van de dichter wordt genoemd. Daarna richt David zich tot de onrechtvaardige rechters (v.2,3). In het derde gedeelte (v.4-6) beschrijft de auteur van dit lied het gedrag van structureel kwaadaardige mensen. Vervolgens vraagt hij aan God, of Hij deze verdorven mensen wil berechten (v.7-10). De psalmschrijver weet, dat dit ook zal gebeuren. In het laatste gedeelte (v.11,12) beschrijft hij de reactie van de rechtvaardige mensen, nadat ze van de door en door slechte mensen zijn verlost.

- 1 Een inscriptie (= Een geschreven stuk) van (of voor) David voor (of van) de dirigent, (op de wijs van) *Richt niet te gronde* (of *Vernietig niet*).

Er moet een lied met de titel *Richt niet te gronde* (of *Vernietig niet*) zijn geweest, dat erg bekend was, zodat de melodie daarvan voor psalm 58 kon worden gebruikt. De titel van die melodie past uitstekend bij de inhoud van dit lied.

De psalmen 56 - 60 beginnen allemaal met een korte inleiding waarin wordt aangegeven, dat het een inscriptie is, die gezongen moet worden op de wijs van een reeds bekend lied. In die korte inleiding staat meestal ook een kenmerkende aanduiding over de tijd waarin de betreffende psalm is ontstaan. Daardoor weten we met meer zekerheid, wat de historische achtergrond is, waarop de dichter in zijn werk heeft gereageerd. Door al die overeenkomende kenmerken horen deze 5 gedichten van David bij elkaar.

In de onderstaande verzen (v.2,3) richt de auteur van psalm 58 zich tot de onrechtvaardige rechters. Hij lijkt er in dit gedeelte op, alsof die oneerlijke rechters in een vergadering rechtstreeks door hem worden aangesproken.

In de tijd dat David (1012 – 972) regeerde, was de koning tegelijkertijd de hoogste aardse rechter van zijn land (2Sam.12:1-6, 15:2-6, 1Kon.3:16-28). Ook oudsten en (machtige) be-

⁶¹² Sommige uitleggers komen daarom tot de conclusie dat het de opstand was, waarbij Davids zoon Absalom de leiding had. Toch is dit niet erg waarschijnlijk, want de koning vroeg aan de Here om de berechting en vernietiging van alle structureel kwaadaardige mensen (v.7-9), terwijl hij Absalom veel te veel zijn gang liet gaan. Al voor de opstand hadden zijn zonen Amnon en Absalom de doodstraf verdiend (Lev.18:6,9,29 20:17 en Gen.9:6, Num.35:30-33, enz.). De koning voerde de wetten van God niet uit, terwijl Amnon en Absalom geen enkel berouw toonden over hun slechte daden (2Sam.13 en 14). Toen generaal Joab prins Absalom doodde, nam koning David (1012 – 972) hem dit zeer kwalijk, en brak (bij wijze van spreken) zijn hart van verdriet (2Sam.18:5-16, 32,33 19:1-7).

Als men alle psalmen die volgens veel uitleggers tijdens de rebellie van Absalom zouden zijn ontstaan, bij elkaar zou nemen, dan zou blijken, dat David al die liederen onmogelijk gedurende die opstand van een paar weken zou hebben kunnen schrijven. Daarbij komen ook nog enkele psalmen die hij wel in die gevaarlijke tijd maakte. Voor het ontstaan van al die liederen duurde die roerige periode veel te kort. Bovendien had de koning veel meer dingen te doen, dan alleen maar psalmen dichten.

stuurders spraken recht tussen families en personen (Ex.22:9,28, Deut.19:12, 21:2-9,18-21, 22:13-21, 25:5-10, Rut 4:1-10). Het bestuur en de rechtspraak waren toen niet strikt gescheiden (vgl. Jes.1:10-17, Mi.7:3). Door de priesters werd er bij de tabernakel of de tempel eveneens rechtgesproken. Ze moesten zorgen een eerlijke rechtspraak (Deut.17:8-13).

- 2 Is het echt zo, vergadering (of (koren)schoof/stil/gebonden)? ⁶¹³

Spreken jullie rechtvaardig?

Spreken jullie rechtmatig (of oprecht) recht, mensenzonen (= zonen van een mens)?

Met het woord *mensenzonen* gaf de koning aan, dat rechters niet moesten denken, dat ze meer waren dan de mensen uit het “gewone” volk. Die mensen waarover ze recht moesten spreken, waren hun volksgenoten. Ze mochten zich niet boven hen verheven voelen. Als koning voelde David zich verbonden met hen. Hij wilde zelfs gelijkwaardig zijn aan de allerminst geachte mensen: de slavinnen (2Sam.6:14,20-23).⁶¹⁴ In het gebied waar hij nog geen koning was, kon hij echter de onderdrukte Israëlieten niet helpen.

- 3 Zeker, jullie doen (= bedrijven) onrechtvaardigheden in het hart.

In het land (of In (= Op) de aarde) wegen jullie het geweld van jullie handen.

In plaats van de zwakken in de samenleving te beschermen en Gods wetten te handhaven waren veel rechters oneerlijk, en de onrechtvaardige bestuurders onder hen waren vaak eveneens gewelddadig.

In het derde gedeelte (v.4-6) beschrijft David het gedrag van structureel kwaadaardige mensen. Bij die door en door slechte mensen horen ook de onrechtvaardige rechters.

- 4 De kwaadaardige(mense)n zijn (van God (of van het recht))

(ver)vreemd vanaf de baarmoeder.

Vanaf de buik (of de (moeder)schoot) zijn de leugensprekers afgedwaald.

Vanaf het tijdstip van hun geboorte dwaalden deze leugenaars af van het rechte pad. Ze wilden gewoon niet deugen.

- 5 Hun venijn (of gif/grimmigheid) is als de gelijkenis (of de vorm) van

het venijn van een slang;

als een dove, giftige slang (of brilslang/adder/cobra) ⁶¹⁵

die zijn oor afsluit (of dichtstopt),

- 6 die niet luistert naar de stem (of het geluid) van de fluisteraars (of de bezweerders);

(naar) het bezweren van de kundige (of wijze) bezweerders.

Slangen zijn doof voor hogere geluiden, want ze hebben geen trommelvlies. Ze hebben wel een oorbotje, en kunnen daarmee lage tonen horen. Bovendien kunnen ze met hun buik goed de trillingen op de grond waarnemen.

⁶¹³ In sommige vertalingen wordt dit Hebreeuwse woord voor *vergadering* (*elem*) als *goden* vertaald. Het zou afgeleid zijn van het woord *Elohim* (= goden of God/afgoden). Het woord *elem* heeft echter een heel andere betekenis.

⁶¹⁴ Een slaaf had in die tijd een hogere positie dan een slavin. Volgens de wetten die de Here via Mozes aan zijn volk had gegeven, moest een slaaf, als hij dat wilde, na maximaal 7 jaren worden vrijgelaten. Dit gold voor een slavin lang niet altijd. Zij hoorde (mede om haar levensonderhoud) bij haar man (Ex.21:1-11).

⁶¹⁵ Over welk soort slang het hier precies gaat is niet zeker. Het gaat in elk geval over een giftige en zeer gevaarlijke slang.

Slangenbezweerders kunnen zogenaamd met behulp van een fluit en het maken van geluiden met de voeten het gedrag van slangen beïnvloeden. Ze pretenderen bij de toeschouwers, dat ze volledig controle kunnen krijgen over deze dieren, maar die hoge fluittonen horen de slangen niet. In feite reageren sommige slangensoorten vooral op (ritmische) bewegingen, die ze dan navolgen. Het gaat in het 5^e en 6^e vers van psalm 58 echter over slangen die niet naar hun bezweerders wilden luisteren (vgl. Jer.8:17).

In het Midden-Oosten komen veel giftige slangensoorten voor. Voor (een beet van) een slang waren de Israëlieten vroeger erg bang (Am.5:19). Ze hadden een grote afkeer van dat gevaarlijke beest (Deut.8:15). Het dier riep bij hen alleen maar negatieve gevoelens op (Deut.32:33, Ps.140:4, Spr.23:32, Mat.3:7, 12:34, 23:33, Rom.3:13).

Mede door de vergelijking met een slang komen de kwaadaardige mensen in de verzen 4 tot en met 6 erg negatief over. Die mensen zijn blijkbaar zo verdorven en slecht, dat er geen verbetering of bekering van hen is te verwachten. Ze waren erg gemeen, hielden zich blijkbaar doof voor een vermaning, wilden niet luisteren, en verhardden zich in hun smerigheid. Daarom kon helaas alleen door hun berechting een einde aan hun wandaden worden gemaakt.

De volgende verzen (v.7-10) vormen samen een gebed. Daarin vraagt de dichter aan de Here, of Hij die verdorven mensen uit het vorige gedeelte (v.4-6) wil berechten. Hij weet, dat dit ook zal gebeuren. Door die berechting worden de kwaadaardige mensen eveneens onschadelijk gemaakt, zodat ze geen gevaar meer zijn voor de dienaren van God.

De onderstaande verzen vol beeldspraak werken toe naar een climax.

7 God, breek (of verwoest) hun tanden in hun mond!

Breek de hoektanden van de jonge leeuwen af, Jahweh!

De bek van een slang is het gevaarlijkst. Dat geldt ook voor *de hoektanden van een jonge leeuw*. Om dit gevaar weg te nemen moeten de tanden eruit. Daardoor raken deze dieren hun (belangrijkste) wapens kwijt.

Evenals de bek bij deze dieren gevaarlijk is, zo is dat ook met de mond van kwaadaardige roddelaars en onruststokers (vgl. Jak.3:7-10).

8 Zij moeten (of zullen) smelten als water (dat) (weg)gaat (= (weg)vloeit).

Hij moet (of zal) (zijn boog) spannen (voor) zijn pijlen

(= Hij moet (of zal) zijn pijlen aanleggen),

als ze afgestompt (of afgebroken) zijn.

De dichter vraagt hier aan de Here, of Hij die kwaadaardige mensen wil laten wegsmelten, zoals uitgegoten water wegvloeit in de grond. David (1012 – 972) zag maar één oplossing: als die slechte mensen en die corrupte rechters niet met hun verdorven praktijken willen of kunnen stoppen, dan moeten ze maar verdwijnen.

In het volgende vers vergelijkt de auteur de kwaadaardige mensen met iets wat je liever niet eens wil zien: *een slak die wegsmelt* in de zon, een onontwikkelde vrucht van *een miskraam* en alle (mismaakte of griezelig en vreemd uitziende) schepsels *die de zon niet hebben gezien*. Daarmee wil de schrijver van dit lied zeggen, dat mensen die niet willen deugen, weezinwekkend zijn (Job 3:16, 2Kon.2:21).

9 Laat hen ⁶¹⁶ (ver)gaan als een smeltende slak;

⁶¹⁶ Het woord *hen* is afkomstig uit de Griekse handschriften(en de Vulgaat). Dit (persoonlijk voornaam)woord

(als) een miskraam van een vrouw;

(als) zij (die) de zon niet hebben waargenomen.

- 10** Voordat jullie potten de doorstruik (of de Boksdooorn) voelen (of opmerken),
zowel levend (= groen) als brandend (of als grimmig), zal Hij hen wegvagen.⁶¹⁷

Planten met dorens en distels zijn vooral erg lastig. In onze ogen hebben ze nauwelijks enig nut. Je kunt ze verbranden onder een pot of pan om er wat eten mee op te warmen, maar zelfs dan nog is de warmte die ze opleveren maar matig (vgl. Pred.7:6). Als ze echter nog niet door het vuur zijn aangetast, of nog nauwelijks brandend onder zo'n pot of pan worden weggevaagd, of wegwaaien door de wind, dan leveren ze helemaal niets op.

In het laatste gedeelte (v.11,12) beschrijft de auteur van dit lied de reactie van de rechtvaardige mensen, nadat ze van de door en door slechte mensen zijn verlost. De psalmdichter weet zeker, dat God zijn volksgenoten van al die kwaadaardige rechters en onderdrukkers zal bevrijden, want de Here heeft hem dit alles verteld.⁶¹⁸ David was niet alleen koning, maar ook een profeet van God (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30).⁶¹⁹

- 11** De rechtvaardige zal blij zijn,
als hij de wraak heeft waargenomen.

Hij zal zijn voet[stapp]en ⁶²⁰ wassen in het bloed van de kwaadaardige,

- 12** en de mens(en) zal (= zullen) zeggen:

“Zeker, is (er) loon (of vrucht/opbrengst) voor (of van) de rechtvaardige.

Zeker, er is een God, (die) rechtspreekt in het land (of in (= op) de aarde)

(of Zeker, er zijn goden, (die) rechtspreeken in het land (of in (= op) de aarde)).”

Op een zeer aanschouwelijke en hyperbolische (= overdreven) manier vertelt de psalmdichter in vers 11, hoe God de rechtvaardige mensen in Israël van hun kwaadaardige onderdrukkers zou verlossen. Daarbij valt op, dat de rechtvaardige mensen zich niet hebben gewroken op hun slechte volksgenoten, maar dat de Here als de hoogste Koning en Rechter via koning David (1012 – 972) heeft ingegrepen. De profetische auteur zou zijn voeten wassen in het bloed van de verdorven onderdrukkers.

komt overeen met de inhoud van de omringende verzen.

Psalm 58 is in de Dode Zeerollen helemaal verloren gegaan.

⁶¹⁷ Het is niet helemaal zeker, of vers 10 (helemaal) goed is overgeleverd. De tekst uit de Griekse handschriften(en de Vulgaat) is echter (nog) minder, en in de Dode Zeerollen is psalm 58 verloren gegaan.

⁶¹⁸ Hoewel de Here via de profeet Samuel had gezegd, dat David (1012 – 972) koning over heel Israël zou worden (1Sam.16:1-13), betekende dit niet automatisch, dat hij als koning ook voldoende in staat zou zijn om alle onrechtvaardige en corrupte rechters hard aan te pakken, en uit hun ambt te zetten.

⁶¹⁹ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). David gaf als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30, 2Pet.1:20,21).

Trouwens, alle bijbelboeken zijn helemaal door de Heilige Geest geïnspireerd via apostelen en profeten (Ef.3:5, 2Tim.3:14-17, 2Pet.3:2). De Bijbel vormt daardoor het fundament van Gods gemeente, waarvan Christus de Hoeksteen is (Ef.2:19,20). (Een hoeksteen zit ter versteviging boven in een hoek van een gebouw (Ps.118:22^b)).

⁶²⁰ In de Griekse handschriften(en de Vulgaat) staat hier *zijn handen*. Of dit de oorspronkelijke tekst is, is niet zeker. Hoewel het misschien wat meer voor de hand ligt, komt de combinatie van *voet* en *bloed* ook op een andere plaats in het bijbelboek Psalmen voor (Ps.68:24). Helaas is psalm 58 in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

Dat dit niet altijd letterlijk hoeft worden opgevat, blijkt wel uit het feit dat bij een gewelddadige dood, of bij een vervloeking geen bloed hoeft te vloeien, terwijl er dan ook over bloed of bloedschuld wordt gesproken (Ex.22:2,3, Lev.20:9-16,27, Deut.22:8).

Het dienen van de Here zou volgens sommige mensen geen enkel nut hebben, maar dat is de schijnwerkelijkheid. In de toekomst zou God de kwaadaardige mensen laten berechten, en de rechtvaardige mensen verlossen (vgl. Mal.3:13-18).

De Here heeft het gebed van de jonge koning ook spoedig verhoord. Zijn profetie kwam uit. Gedurende de korte regering van Isboset (1012 – 1010) ging het al vanaf het begin niet zo goed met de 11 stammen van Israël (2Sam.2:26-31, 3:1). Geleidelijk werden de aanhangers van David (1012 – 972) steeds sterker, en Isbosets positie werd steeds zwakker (2Sam.2:8-3:1,22-30, 4). Ook de anarchie en criminaliteit namen toe, en de zwakken in de samenleving van het opstandige gebied werden zwaar onderdrukt (Ps.14:4).

Uiteindelijk kregen Isboset en zijn generaal Abner ruzie (2Sam.3:6-11).⁶²¹ Toen Abner daarna naar de rechtmatige koning van Juda overliep, werd hij buiten Davids medeweten om door de jaloezische en wraakzuchtige generaal Joab op een achterbakse manier vermoord (2Sam.3:6-30). Terwijl er voor Isboset en zijn aanhangers verder nog niets aan de hand was, ontzong hen bij het bericht over de dood van Abner bij voorbaat alle moed (2Sam.4:1). Kort daarop werd hij door 2 van zijn legeraanvoerders laaghartig om het leven gebracht (2Sam.4:5-7). Hij was slechts 2 jaren aan de macht geweest.

Daarna werd David in Hebron door vertegenwoordigers van alle stammen van Israël tot koning over het hele heilige land aangesteld. Zo is door het ingrijpen van de Here de psalmdichter in 1010 voor Christus koning geworden over heel Israël (2Sam.5:1-3).

Daardoor kreeg de nieuwe rechtmatige koning in de loop van de jaren de gelegenheid om tegen de criminaliteit en het machtsmisbruik hard op te treden, en zijn volksgenoten waaronder vooral de zwakken in de samenleving, veel beter te beschermen. Hij drong het geweld en het onrecht tijdens zijn langdurige regering voortdurend terug. Daarbij had hij steeds meer succes. Koning David was als de hoogste aardse rechter van het land eerlijk en rechtvaardig (2Sam.8:15).⁶²² Tijdens zijn lange regeringperiode werd het volk door de Here rijk gezegend (2Sam.5:10,12).

⁶²¹ Abner was een oom van Saul (1033 – 1012) (1Sam.14:50^b,51, 1Kron.8:33, 9:39, 26:28). Als hij tijdens Isbosets korte regering nog als een machtig en invloedrijk generaal kon functioneren, moet hij veel jonger zijn geweest, dan zijn oudere broer Kis, de vader van zijn neef Saul.

⁶²² In de tijd van David (1012 – 972) was een koning ook rechter (2Sam.12:1-6, 15:2-6, 1Kon.3:16-28).

Psalm 59: Gebed van een onterecht vervolgte man.

- 1 Een inscriptie van David voor de dirigent,
op de wijs van *Richt niet te gronde*, toen Saul dienaren had gestuurd.
Ze bewaakten het huis van David om hem te doden.

- 2 Red mij van mijn vijanden, mijn God!
Zet mij op een onneembare plaats voor hen die tegen mij opstaan.
- 3 Red mij van de bedrijvers van onrecht,
en red mij van de bloeddorstige stervelingen)!
- 4 Ja zie, zij hebben voor mijn ziel een hinderlaag gelegd.
Sterke mannen scholen tegen mij samen,
zonder een overtreding van mij en zonde van mij, Jahweh.
- 5 Zonder onrecht van mij rennen ze, en stellen ze zich op.
Word wakker om mij te ontmoeten, en zie!
- 6 U echter Jahweh, bent de God van de hemelse legers, de God van Israël.
Ontwaak om al de heidenvolken te vergelden!
Wees niet genadig voor alle valse verraders. *pauze*

- 7 Tegen de avond keren zij terug.
Ze gaan tekeer als een hond,
en ze trekken de stad rond.
- 8 Zie, zij braken uit met hun mond.
Zwaarden zijn op hun lippen,
want denken zij, wie luistert?
- 9 U, Jahweh, lacht om hen.
U spot met alle heidenvolken.
- 10 Mijn Kracht, op U wil ik wachten,
want God is mijn Vesting.

- 11 Mijn goedgunstige God zal mij voorgaan.
God zal mij op mijn overheersers laten neerzien.
- 12 Dood hen niet, zodat mijn volk het niet vergeet.
Laat hen omdwalen door uw macht,
en laat hen neerdalen, Heer, ons grote schild!
- 13 Zonde van hun mond is het woord van hun lippen,

- Laat hen in hun trots worden gevangen,
 en om de vervloeking en om de leugen die zij vertellen.
- 14** Beëindig het in grimmigheid!
 Beëindig het, zodat zij niets meer hebben,
 zodat zij zullen weten,
 dat God heerst in Jakob tot aan de einden van de aarde! *pauze*
- 15** Tegen de avond keren zij terug.
 Ze gaan tekeer als een hond,
 en ze trekken de stad rond.
- 16** Zijzelf dwalen om te eten.
 Als zij niet verzadigd zijn, dan overnachten zij er.
- 17** Ik echter, zal zingen van uw kracht.
 's Morgens zal ik over uw goedgunstigheid jubelen,
 want U bent voor mij een vesting geweest,
 en een toevlucht op de benauwde dag voor mij.
- 18** Mijn Kracht, voor U wil ik musiceren,
 want God is mijn Vesting,
 mijn goedgunstige God.

Het gaat in deze psalm over recht tegenover onrecht. Het handelen tegen de wil van God misvormt het gedrag van mensen (v.3-5^a,13). Het gevaar is dan duidelijk aanwezig, dat ze zich beestachtig gaan gedragen (v.7,8,15,16). Wie echter een goede persoonlijke relatie met de Here heeft, kent een geestelijke groei (v.17,18), en wordt tegen veel kwaadaardig gedrag beschermd (v.4^b,5^a).

Als dichter wordt David (1012 – 972) genoemd. In deze psalm loopt zijn leven groot gevaar. De ongehoorzame koning Saul (1033 – 1012) had soldaten naar het huis van de auteur van dit lied gestuurd om het te bewaken. Zodra hij zijn huis zou verlaten, wilden de soldaten hem achterna gaan om hem te vermoorden (v.1^b). Blijkbaar wilde de kwaadaardige koning voorkomen, dat zijn dochter Michal, die met David was getrouwd, bij die moord op haar man aanwezig zou zijn. Saul wilde zijn schoonzoon uit de weg ruimen, omdat God hem zegende. Als generaal in het leger van de koning was hij zeer succesvol, en zijn populariteit groeide zeer snel. Kroonprins Jonatan hield erg veel van hem. Ook prinses Michal bleef in grote liefde haar man trouw (1Sam.18). Ze hielp hem ontsnappen door een venster, en misleidde haar vader, zodat David de gelegenheid en voldoende tijd kreeg om te vluchten (1Sam.19:11-16). Mede daardoor mislukte het misdadige plan van de jaloeze koning Saul. Jarenlang zou hij zijn schoonzoon tevergeefs achtervolgen. De Here beschermde hem.

Deze psalm bestaat uit vijf gedeelten: vers 1, 2-6, 7-10, 11-14 en 15-18. In het 1^e vers staat een inleiding waarin de naam van de dichter wordt genoemd. Daarna roept David naar de Here om hulp tegen zijn vijanden (v.2-6). In het derde gedeelte (v.7-10) beschrijft de auteur van dit lied het agressieve gedrag van zijn tegenstanders. God is echter veel machtiger dan zij. In

het volgende gedeelte (v.11-14) blijkt, dat de schrijver weet, dat de Here hem zal helpen. Hij vraagt aan Hem, of Hij zijn vijanden niet wil doden. Hij wil, dat God hen zal straffen tot eer van zijn heilige naam. David schetst in het laatste gedeelte (v.15-18) de grote tegenstelling tussen hemzelf en zijn vijanden. Terwijl zij zich gedragen als onreine honden, looft en dankt de auteur de Here om zijn hulp.

- 1 Een inscriptie (= Een geschreven stuk) van (of voor) David voor (of van) de dirigent, (op de wijs van) *Richt niet te gronde* (of *Vernietig niet*), toen Saul (dienaren) had gestuurd.

Ze bewaakten het huis (van David) om hem te doden.

Er moet een lied met de titel *Richt niet te gronde* (of *Vernietig niet*) zijn geweest, dat erg bekend was, zodat de melodie daarvan voor psalm 59 kon worden gebruikt. De titel van die melodie past uitstekend bij de inhoud van dit lied.

De psalmen 56 - 60 beginnen allemaal met een korte inleiding waarin wordt aangegeven, dat het een inscriptie is, die gezongen moet worden op de wijs van een reeds bekend lied. In die korte inleiding staat meestal ook een kenmerkende aanduiding over de tijd waarin de betreffende psalm is ontstaan. Daardoor weten we met meer zekerheid, wat de historische achtergrond is, waarop de dichter in zijn werk heeft gereageerd. Door al die overeenkomende kenmerken horen deze 5 gedichten van David bij elkaar.

In het tweede gedeelte van psalm 59 (v.2-6) roept David naar de Here om hulp tegen zijn vijanden. Hoewel hij aan alle kanten door de soldaten van Saul was omringd en opgesloten, bleef de weg naar boven voor hem open.⁶²³

- 2 Red (of Bevrijd) mij van(uit) mijn vijanden, mijn God!
Zet mij op een onneembare plaats vanuit (= voor) hen die tegen mij opstaan.
- 3 Red (of Bevrijd) mij van(uit) de daders (= de bedrijvers) van onrecht,
en red mij van de stervelingen van bloed (= de bloeddorstige stervelingen)!
- 4 Ja (of want) zie, zij hebben voor mijn ziel (= mijn leven) een hinderlaag gelegd.
Sterke(manne)n scholen tegen mij samen,
zonder een overtreding van mij en zonde van mij, Jahweh.

Zonder een overtreding wil niet zeggen, dat David (1012 – 972) nooit iets verkeerd heeft gedaan. Het betekent, dat de dichter zich tegenover de koning altijd correct heeft gedragen. Zijn vijanden kunnen hem in dat opzicht niets verwijten. Alle aanklachten die ze tegen hem in willen brengen zijn vals.

Mede daardoor zijn de jaloeze koning Saul (1033 – 1012) en zijn aanhangers niet alleen de tegenstanders van David, maar ook de vijanden van de Here. Doordat ze de schrijver van dit lied onrechtvaardig behandelen, gaan ze tegen Gods wetten in. Bovendien had de Here via de profeet Samuel gezegd, dat David koning zou worden over heel Israël (1Sam.16:1-13), en dat Hij van Saul en zijn nageslacht het koningschap zou afnemen (1Sam.15:10,11,22-29, 16:1^a, 28:17). Daar wilde de koning van Israël niets van weten. Hij verzette zich hardnekkig tegen Gods besluit.

⁶²³ Zie Delitzch F., Commentary on the Old Testament, deel 5, Psalms, 2^e druk, Massachusetts, 2006, pag. 617.

- 5 Zonder onrecht (of ongerechtigheid) (van mij) rennen ze, en stellen ze zich op.
Word wakker om mij te ontmoeten, en zie!
- 6 En U (= U echter) Jahweh, bent de God van de (hemelse) legers, de God van Israël.
Ontwaak om al de (heiden)volken te vergelden (of te straffen)!
- Wees niet genadig voor alle valse (of alle ongerechte) verraders
(of alle valse trouweloze(mense)n). *pauze*

In de 2^e en 3^e zin van vers 6 staat min of meer hetzelfde. Deze 2 zinnen vormen samen een parallellisme.⁶²⁴ Met *al de heidenvolken* en *alle valse verraders* worden dezelfde mensen bedoeld. Structureel ongehoorzame Israëlieten kunnen wel denken, dat ze bij Gods volk horen, maar wanneer ze zich als alle ongelovige heidenen blijven gedragen, dan worden ze door de Here ook bij die mensen gerekend.⁶²⁵ Voor alle heidenen die God dienen, geldt het omgekeerde. Zij horen wel bij het volk van de Here.

Het Hebreeuwse woord *sela* betekent *pauze* of *rust* om ergens meer nadruk op te leggen.⁶²⁶ Omdat dit woord soms ook aan het einde van een psalm staat (Ps.3:9, 24:10, 46:12), is het waarschijnlijk, dat de zangers (tijdelijk) stopten, en de instrumentale muziek de laatste regel (met meer volume) herhaalde. Het woord *sela* staat nooit aan het begin van een psalm.

De auteur van dit lied beschrijft in het derde gedeelte (v.7-10) het agressieve gedrag van zijn tegenstanders. God is echter veel machtiger dan zij.

- 7 Tegen de avond keren zij terug.
Ze gaan tekeer (of Ze huilen/grommen) als een hond,
en ze trekken (of gaan) de stad rond (of en ze omringen de stad).

In die tijd zwierven wilde honden in en om de steden en dorpen overal rond (1Kon.14:11^a, 16:4^a, 21:24^a). Die honden leefden van kadavers en kleinere dieren (Ex.22:31, 1Kon.21:19,23, 2Kon.9:10,34-36). Ook vandaag is dat in sommige dorpen van Israël nog zo. Wilde straat-honden werden en worden daar als verachtelijk, smerig en onrein beschouwd (1Sam.17:43, 2Sam.16:9, Mat.7:6, Op.22:15). Met deze als verachtelijk beschouwde dieren vergeleek David (1012 – 972) zijn vijanden. Ze gingen tekeer als huilende en blaffende honden, en waren moordlustig als wilde beesten.

Vers 7 vormt samen met vers 15 een refrein van psalm 59.

- 8 Zie, zij braken uit met hun mond.
Zwaarden zijn door (= op) hun lippen,
want (denken zij,) wie luistert?

De moordlustige plannen die Davids vijanden smeedden, worden hier vergeleken met het uitbraaksel van de wilde straathonden die iets verkeerd hebben gegeten. Hun kwaadaardige geklets vergelijkt de dichter eveneens met de tanden van de straathonden die functioneren als zwaarden.⁶²⁷

⁶²⁴ Bij een parallellisme staan 2 of meer (bijzinnen bij elkaar. Die zinnen zeggen met andere woorden min of meer hetzelfde, waardoor ze elkaar aanvullen en ophelderden. Dit kwam in de Hebreeuwse literatuur veel voor.

⁶²⁵ Dit geldt niet alleen voor Israëlieten en Joden, maar eveneens voor Kerkleden of Gemeentelieden.

⁶²⁶ De vertalers van het oude Hebreeuws naar de Griekse Septuagint in de 3^e eeuw voor Christus vertaalden het woord *sela* met *pauze*.

⁶²⁷ Hier is sprake van een dubbele vergelijking.

De tegenstanders van de auteur van dit lied dachten blijkbaar, dat God niet naar hun slechtheid zou luisteren. Ze verwachtten dus hun berechting door de Here te ontlopen. David wist echter wel beter. Om hun dwaasheid lachte God hen uit, en bespote Hij hen. Deze kwaadaardige Israëlieten die bij alle ongelovige heidenvolken horen, zouden hun veroordeling zeker niet ontgaan.

9 U, Jahweh, lacht om hen.

U spot om (= met) alle (heiden)volken.

10 Mijn Kracht,⁶²⁸ bij (= op) U wil ik wachten (of wil ik acht slaan),
want God is mijn Vesting.

David spreekt hier in geloof zijn vertrouwen in de Here uit. Hij legt zijn levenslot in zijn hand. Hij wacht het ingrijpen en het oordeel van de Wereldrechter af.

Vers 10 vormt samen met vers 18 een onzuiver refrein van deze psalm. Het laatste vers van dit lied is uitgebreider en concreter.

In het volgende gedeelte (v.11-14) blijkt, dat de schrijver weet, dat de Here hem zal helpen. Hij had namelijk via de profeet Samuel gezegd, dat de dichter koning zou worden over heel Israël (1Sam.16:1-13).⁶²⁹ David vraagt aan God, of Hij zijn vijanden niet wil doden. Hij wil graag, dat de hemelse Rechter hen zal straffen tot eer van zijn heilige naam.

11 Mijn goedgunstige (of Mijn goedgezinde) God zal mij voorgaan (of tegemoet komen).
God zal mij in (= op) mijn (over)heersers (of belagers) laten (neer)zien.

12 Dood hen niet, zodat mijn volk (het) niet vergeet.
Laat hen (om)dwalen door uw macht,
en laat hen (neer)dalen, Heer, ons (grote) schild!

Opmerkelijk is in vers 12, dat de auteur aan de Here vraagt om zijn vijanden niet te doden. Hij wilde, dat de macht van zijn tegenstanders geleidelijk *neerdaalde* ofwel afbrokkelde, en dat God hun zondige praat, *hun trots*, hun *vervloeking* en hun *leugens in grimmigheid* zou ontmaskeren. David (1012 – 972) was geen rebel, en ook geen gevaar voor Sauls koningshuis. De koning van Israël richtte door zijn halsstarrige verzet tegen de Here zijn eigen gezag en dynastie te gronde. Het moest aan het hele volk duidelijk worden, dat God wilde, dat David koning zou worden. Men moest weten, dat koning Saul (1033 – 1012) en zijn aanhangers op een slechte manier voor een verkeerde zaak stredden. Dat moesten de Israëlieten niet vergeten (vgl. 2Sam.2:8-10, 20:1, Ps.78:11).

De psalmdichter verlangde helemaal niet naar de dood van Israëls 1^e koning. Toen hij stierf, treurde David daar zelfs om (2Sam.1:11,12,17-27). Ondanks alles hield hij van koning Saul. Bovendien was hij getrouwd met prinses Michal, en kroonprins Jonatan was zijn goede vriend

⁶²⁸ In de Hebreeuwse tekst staat hier *Zijn Kracht*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de gedeeltelijke overeenkomst met vers 18 is voor *Mijn Kracht* gekozen.
In de Dode Zeerollen is psalm 59 vanaf vers 9 verloren gegaan.

⁶²⁹ Of de Here dit aan zijn profeet David (1012 – 972) toen rechtstreeks opnieuw heeft verteld (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30), is in deze psalm niet helemaal duidelijk.
(In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). David gaf als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21)).

(1Sam.18:27^b,28, 20, 23:16-18, 24, 26). De schrijver van psalm 59 wilde veel liever, dat zijn schoonvader zich zou bekeren.

13 Zonde van hun mond is het woord van hun lippen,
Laat hen in (of door/met) hun trots worden gevangen,
en vanuit (= om) de vervloeking en vanuit (= om) de leugen (die) zij vertellen.

14 Beëindig (het) in grimmigheid!
Beëindig (het), en (= zodat) zij hebben niets (meer) (of zij zijn er niet (meer)),⁶³⁰
en (= zodat) zij zullen weten (of zullen erkennen),
dat God heerst in Jakob tot aan de einden van de aarde (of van het land)! *pauze*

David schetst in het laatste gedeelte (v.15-18) de grote tegenstelling tussen hemzelf en zijn vijanden. Terwijl zij zich gedragen als onreine honden, looft en dankt de auteur God om zijn hulp.

15 Tegen de avond keren ⁶³¹ zij terug.
Ze gaan tekeer (of Ze huilen/grommen) als een hond,
en ze trekken (of gaan) de stad rond (of en ze omringen de stad).

De herhaling van dit vers onderstreept het beestachtige gedrag van de tegenstanders van de psalmdichter (vgl. v.7).

16 Zijzelf dwalen (of zwerven) om te eten.
Als zij niet verzadigd zijn, en (= dan) zij overnachten (er).

's Avonds dreigde het grote gevaar (v.7^a,15^a,16^b); de volgende morgen echter, was David ontsnapt. Hij besluit mede daarom dit lied met een belofte.

17 En ik (= Ik echter,) zal zingen van uw kracht.
's Morgens zal ik van (= over) uw goedgunstigheid jubelen,
want U bent voor mij een vesting geweest,
en een (toe)vlucht (of een ontsnappingsmogelijkheid) in (of met) (= op) de benauwde
(of zorgelijke) dag voor mij.

18 Mijn Kracht, voor U wil ik musiceren (of met snarenspeel zingen),
want God is mijn Vesting,
mijn goedgunstige God.

Tijdens het lezen van deze psalm valt op, dat de klacht van de dichter steeds meer naar de achtergrond verdwijnt, en het geloofsvertrouwen in de Here toeneemt. Aan het einde van dit gedicht mondt dit uit in een lof- en danklied.

⁶³⁰ Als Davids tegenstanders niet meer zouden bestaan, dan zouden ze ook niet kunnen *weten of erkennen*, dat *God heerst in Jakob tot aan de einden van de aarde* (v.14^b). Heel veel vertalers en uitleggers zien dat helemaal over het hoofd. De dichter verlangde absoluut niet naar de dood van koning Saul (1033 – 1012) en zijn aanhangers (v.12^a, 1Sam.24, 26, 2Sam.1:11,12,17-27).

⁶³¹ In de Hebreeuwse tekst staat hier *keerden*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de overeenkomst met vers 7 is voor *keren* gekozen. In de Dode Zeerollen is psalm 59 vanaf vers 9 verloren gegaan.

Ook de lange periode dat koning Saul (1033 – 1012) zijn schoonzoon achtervolgde, was zonder succes. Hij gebruikte die tijd die God hem gaf, helaas niet om zich te bekeren. Integendeel, hij verhardde zich in het kwaad. Tot groot verdriet van David (1012 – 972) leidde dit tot zijn ondergang (1Sam.31, 2Sam.1).

Gedurende de achtervolging door de ongehoorzame koning werd het geloof van de auteur van dit lied op de proef gesteld. Met Gods hulp bezweek hij niet. Integendeel, de Here zorgde ervoor, dat de psalmdichter uiteindelijk koning werd van heel Israël. Hij maakte en maakt zijn beloften waar.

Psalm 60: Een gebed om de overwinning.

1 Een inscriptie van David voor de dirigent,
op de wijs van *De lelie van de getuigenis*.
Om te onderwijzen.

2 Met zijn strijd met Aram van het Tweestromenland en Aram van Zoba. Joab keerde terug. Hij versloeg Edom in het Zoutdal: 12.000 mannen.

3 God, U had ons in de steek gelaten.
U had ons gebroken.
U bent woedend geweest. Keer naar ons terug.

4 U hebt het land laten beven.
U hebt haar laten splijten.
Herstel haar scheuren, want zij heeft gewankeld!

5 U hebt uw volk harde dingen laten zien.
U hebt ons bedwelmende wijn laten drinken.

6 U hebt hun die voor U ontzag hebben, een vaandel gegeven
om opgeheven te worden voor de waarheid, *pauze*

7 zodat uw beminde mensen worden bevrijd.
Laat uw rechterhand ons redden, en antwoord mij!

8 God heeft gesproken in zijn heiligheid:
“Ik zal erg blij zijn.
Ik zal Sichem toewijzen,
en de vallei van Sukkot zal ik opmeten.”

9 “Gilead is van Mij, en Manasse is van Mij.
Efraïm is de kracht van mijn hoofd.
Juda is mijn wetgever.”

10 “Moab is mijn waskom.
Op Edom zal ik mijn schoen gooien.
Over Mij is Filistea verbijsterd!”

11 Wie brengt mij naar de versterkte stad?
Wie leidt mij tot aan Edom?

12 Zal U het niet zijn, God, die ons in de steek gelaten had,
en zal U, God, niet uittrekken met onze legers?

13 Bied aan ons hulp uit benauwdheid,
want nutteloos is de redding van een mens.

14 Door God zullen wij dapper handelen,
en Hijzelf zal onze tegenstanders laten vertrappen.

Een lange periode ging het niet goed in het heilige land. Na de dood van richter Simson leek het wel, alsof de Here zijn volk in de steek had gelaten. Vijandige buurstaten bezorgden de Israëlieten jarenlang veel ellende. Tijdens het leven van de richter Samuel leek het beter te gaan, maar gedurende de regering van de 1^e koning van Israël veranderde dat. De ongehoorzame koning Saul (1033 – 1012) bestreed de vijanden van zijn volk met wisselend succes, en hij sneuvelde uiteindelijk in een verloren veldslag met 3 van zijn zonen op de bergen van Gilboa (1Sam.31).

Kort daarna riep generaal Abner prins Isboset (1012 – 1010) tot koning uit over 11 stammen van Israël (2Sam.2:8,9). Via het koningshuis van Saul wilde Abner zijn hoogste positie binnen het leger van Israël handhaven.⁶³² Er ontstond een strijd om de macht. Generaal Abner en Isboset (1012 – 1010) streden tegen koning David (1012 – 972) en zijn leger. Een deel van het volk steunde Isboset, en een ander deel de psalmdichter. Hoewel de Here via de profeet Samuel had gezegd, dat David koning zou worden over heel Israël (1Sam.16:1-13), en dat Hij van Saul en zijn nageslacht het koningschap zou afnemen (1Sam.15:10,11,22-29, 16:1^a, 28:17), trok Abner zich daar niets van aan.

Gedurende de regering van koning Isboset ging het niet zo goed met die 11 stammen van Israël (2Sam.2:26-31, 3:1). De anarchie en criminaliteit namen toe, en de zwakken in de samenleving werden zwaar onderdrukt (Zie de uitleg van psalm 14). Uitbuiting, machtsmisbruik en struikroverij kwamen veel voor (Ps.10:8-11, 12, 14). Dit bleef hoogstwaarschijnlijk zo, totdat David in Hebron koning werd over alle stammen van Israël.⁶³³

Als auteur wordt David genoemd. Tijdens zijn regering, brak er geleidelijk een nieuwe tijd aan. In de periode daarvoor werd het volk van de Here iedere keer onderdrukt door één of meer vijandige buurvölkeren, of/en werden de zwakken in de samenleving uitgebuit en beroofd door hun eigen volksgenoten.

In het begin van Davids regering was de rust nog ver te zoeken. Toen de Filistijnen hoorden, dat hij koning van heel Israël was geworden, vielen ze hem aan. Ze werden echter door het leger van de nieuwe koning van Israël verslagen (2Sam.5:17-25). Na die strijd veroverde David de burcht Zion op de Jebusieten (2Sam.5:6,7). Daarna moest er oorlog gevoerd worden tegen de Moabieten, de Arameeërs en de Edomieten (2Sam.8:1-14, 1Kron.18:1-13). Pas na al die oorlogen kon het herstel van Israël beginnen, en was koning David als hoogste aardse rechter van zijn volk in staat om de onderdrukten en de zwakken in de samenleving te helpen.⁶³⁴

Hoogstwaarschijnlijk is deze psalm geschreven, toen de Arameeërs vanuit het noorden het

⁶³² Abner was een oom van Saul (1033 – 1012) (1Sam.14:50^b,51, 1Kron.8:33, 9:39, 26:28). Als hij tijdens Isbosets korte regering nog als een machtig en invloedrijk generaal kon functioneren, moet hij veel jonger zijn geweest, dan zijn oudere broer Kis, de vader van zijn neef Saul.

⁶³³ In het begin van zijn koningschap regeerde David (1012 – 972) in de hoofdstad Hebron alleen over zijn eigen stam (2Sam.2:1-4). Ruim 5 jaren nadat hij koning van heel Israël was geworden, verhuisde hij met zijn hofhouding naar de nieuwe hoofdstad Jeruzalem (2Sam.5:4-9,11, 1Kron.2:11, 1Kron.3:4, 29:26,27). Het kostte hem wel enige tijd om in het noorden het wettelijke gezag en de rechtshandhaving volledig op orde te krijgen.

⁶³⁴ In de tijd van David (1012 – 972) was een koning ook rechter (2Sam.12:1-6, 15:2-6, 1Kron.3:16-28).

heilige land waren binnengevallen. Het lijkt erop, dat ze al enkele gebieden hadden veroverd, want de Here geeft in de verzen 8 en 9^a duidelijk aan, dat die plaatsen: Sichem, Sukkot en Gilead van Hem zijn, en daarom ook bij het grondgebied van zijn volk horen. Bovendien vraagt de dichter in dit lied aan God, of Hij zijn beminde mensen wil bevrijden (v.6,7). Het ligt voor de hand, dat hij daarmee de beminde mensen in de door de Arameeërs veroverde gebieden bedoelde.

Ook vraagt David (1012 – 972) aan de Here, *wie hem tot aan Edom leidt* (v.11^b). Blijkbaar waren de Edomieten kort na de aanval van de Arameeërs vanuit het noorden, het heilige land vanuit het zuiden binnengevallen. Zowel in het noorden, waar al verscheidene gebieden door de Arameeërs waren veroverd, als in het zuiden moest er strijd geleverd worden. Het was dus een zeer bedreigende situatie voor de staat Israël.

Dit lied bestaat uit zes gedeelten: vers 1,2, 3-5, 6,7, 8-10, 11-13 en 14. In het begin van deze psalm (v.1,2) staat een inleiding waarin de naam van de dichter wordt genoemd. Daarin lezen we ook, waarvoor dit lied is bedoeld. De inleiding eindigt met een korte beschrijving over de historische achtergrond van psalm 60. Het tweede gedeelte (v.3-5) gaat voor een groot deel over het verleden, waarin de Here zijn volk had verlaten. Daarna volgt in het derde gedeelte (v.6,7) een korte schets over de begintijd van Davids regering, waarin het herstel van Israël was begonnen. De auteur vraagt aan de Here, of Hij verder wil gaan met zijn hulp. Daarop volgt het veel belovende antwoord van God (v.8-10). Vervolgens vraagt de psalmdichter opnieuw aan de Here om hulp (v.11-13). Blijkbaar heeft God aan de schrijver de overwinning in de strijd beloofd, want in het laatste gedeelte (v.14), weet David zeker, dat zijn vijanden de nederlaag zullen leiden.

In het begin van deze psalm (v.1,2) staat een inleiding met informatie over de historische achtergrond van dit lied. Deze 2 verzen zijn blijkbaar na de oorlog met de Edomieten boven psalm 60 gezet (v.2^b).

- 1 Een inscriptie (= Een geschreven stuk) van (of voor) David voor (of van) de dirigent, op (de wijs van) *De lelie van de getuigenis* (of van de openbaring).

Om te onderwijzen.

- 2 Met zijn ontbranding (of zijn ontsteking) (= Met zijn strijd) met Aram van de 2 stromen (= van het Tweestromenland/van Mesopotamië) en Aram van Zoba. Joab keerde terug. Hij (ver)sloeg Edom in het Zoutdal: 12.000 (mannen).

Er moet een lied over een (6-bladerige) lelie zijn geweest, dat erg bekend was, zodat de melodie daarvan voor psalm 60 kon worden gebruikt.

De psalmen 56 - 60 beginnen allemaal met een korte inleiding waarin wordt aangegeven, dat het een inscriptie is, die gezongen moet worden op de wijs van een reeds bekend lied. In die korte inleiding staat meestal ook een kenmerkende aanduiding over de tijd waarin de betreffende psalm is ontstaan. Daardoor weten we met meer zekerheid, wat de historische achtergrond is, waarop de dichter in zijn werk heeft gereageerd. Door al die overeenkomende kenmerken horen deze 5 gedichten van David bij elkaar.

Een psalm *om te onderwijzen* was bedoeld om uit het hoofd te leren (vgl. Deut.31:19,21, 2Sam.1:18). Dat gebeurde vroeger veel vaker, want de mogelijkheden om te lezen en te schrijven waren toen veel beperkter dan tegenwoordig.

Aram, een zoon van Sem en een kleinzoon van Noach (Gen.10:1,22), is de stamvader van het Aramese volk. Zowel de Israëlieten als de Arameeërs waren Semieten. In een Assyrische in-

scriptie van koning Tiglatpileser I (1115 – 1077) van ±1100 voor Christus wordt van de Arameeërs gezegd, dat zij ten oosten van de Tigris woonden. In de tijd van de Assyrische koning Tiglatpileser II (967 – 935) leefden ze in heel het Tweestromenland. Ze verplaatsten zich dus geleidelijk naar Syrië; naar het gebied ten noorden van Israël.

De Aramese koning Hadadezer van het gebied *Zoba*, ten noorden van Damascus, wilde zijn macht uitbreiden. Daardoor kreeg hij het met de nieuwe koning David aan de stok. Toen hij door de Israëlieten werd verslagen, kwamen de Arameeërs van Damascus om hem te helpen, maar ook zij moesten het onderspit delven (2Sam.8:3-8, 1Kron.18:3-8).

Als we het slot van vers 2 lezen. Dan lijkt het er sterk op, dat de Edomieten misbruik hebben gemaakt van de situatie van de staat Israël. Terwijl Generaal Joab in het verre noorden streed tegen de Arameeërs, konden de Edomieten, die ten zuiden van de Dode Zee woonden, vanuit hun kant gemakkelijker de Israëlieten aanvallen. Een groot deel van de strijdbare mannen was immers in het noorden. Hoogstwaarschijnlijk *keerde* daarom *Joab terug*. *Hij (ver)sloeg de Edomieten in het Zoutdal* (2Sam.8:13,14, 1Kron.18:12,13).⁶³⁵

Waar het Zoutdal precies was, is niet helemaal zeker. Uit 2Kronieken 25:11 valt op te maken, dat het in het noorden van het gebied van de Edomieten (ten zuidoosten van Berseba) moet hebben gelegen.

Volgens deze psalm zou Joab met zijn leger 12.000 Edomieten hebben neergeslagen. In het 2^e bijbelboek Samuel (8:13) kunnen we lezen, dat koning David (1012 – 972) er 18.000 (ver)sloeg, terwijl in het 1^e boek Kronieken (18:12) staat, dat Abisai, de broer van Joab, er 18.000 overwon. In dit lied gaat het blijkbaar alleen over het aandeel van Joabs leger in het neerslaan van Edomitische mannen. Hoogstwaarschijnlijk had koning David Abisai met zijn legereenheid al eerder naar het zuiden gestuurd. Het is heel goed mogelijk, dat er bij die veldslag al 6000 Edomieten waren gesneuveld. Eigenlijk was toen de strijd al gestreden. Na zijn overwinning in het noorden ging generaal Joab naar het zuiden, en hij bleef een ½ jaar in het gebied van de Edomieten. Hij roeide daar bijna alle mannen uit (1Kon.11:15,16).⁶³⁶ Zo kwam het totale aantal gesneuvelde en vermoorde mannen op 18.000.

Die aanval van de Edomieten in het zuiden van het heilige land was een laffe daad. Daarbij komt nog, dat de 2 voorvaders van de Edomieten en de Israëlieten broers waren. Ezau en Jakob (ofwel Israël) waren allebei zonen van Izaäk en Rebekka. Het nageslacht van die 2 broers zou elkaar juist moeten helpen en ondersteunen. De laffe aanval van de Edomieten bewijst juist het tegendeel. Daarmee verwierpen ze de liefde van de Here, en ondersteunden ze de haat van de satan: de tegenstander van God, die de staat Israël wilde en wil vernietigen.

Het tweede gedeelte (v.3-5) van psalm 60 gaat voor een groot deel over het verleden, waarin de Here zijn volk had verlaten. In de Richterentijd zijn de Israëlieten vaak structureel en hardnekkig ongehoorzaam geweest. Ze verwaarloosden de dienst voor God, en ze vereerden zelfs afgoden. Daardoor kwamen ze iedere keer in de problemen, want dan hielp de Here hen niet meer. Ze werden zonder zijn hulp beroofd en vernederd door hun vijandige buurvölker. Als

⁶³⁵ In verband met de uitleg van de verzen 3-5 van dit lied schrijven verscheidene uitleggers over zeer grootschalige plundertochten van de Edomieten in het zuiden van Israël tijdens de strijd van Davids leger tegen de Arameeërs in het noorden. Zowel in de Bijbel als bij de geschiedschrijver Flavius Josefus (37 – ±100) lezen we daar echter niets over. Hoewel het erg aannemelijk is, dat er plundertochten van de Edomieten zijn geweest, zijn die blijkbaar niet van de enorme omvang zoals het in de verzen 3-5 van psalm 60 is aangeduid. De tegenaanval van Abisai met zijn leger was blijkbaar effectief. (Zie de verdere uitleg van deze psalm.)

⁶³⁶ Of Joab dit uit wraak deed, of om Gods volk voor toekomstige laffe en gevaarlijke aanvallen vanuit het zuiden te beschermen, weten we niet. Het is ook mogelijk dat beide redenen een rol hebben gespeeld.

de Israëlieten zich in hun ellende bekeerden, verloste God hen toch steeds opnieuw van hun tegenstanders (Richt.1-16).

Na de dood van richter Simson leek het wel alsof de Here zijn volk in de steek had gelaten. Vijandige buurstaten bezorgden de Israëlieten jarenlang veel ellende. Tijdens het leven van de richter Samuel leek het beter te gaan, maar toen de 1^e koning van Israël aan de macht kwam, veranderde dat. De verloedering van de samenleving die zich na de intocht in het heilige land in de Richterentijd had ontwikkeld (Richt.17:6, 19, 21:25), werd niet teruggedrongen door de ongehoorzame koning Saul (1033 – 1012). Zelfs toen David in Hebron eerst alleen koning van de stam Juda was, kon hij in het gebied van de andere 11 stammen de onderdrukte en uitgebuite mensen niet helpen.

In het begin van zijn regering over heel Israël kwam koning David daar ook niet aan toe. De oorlogen met de Filistijnen, de Moabieten, de Arameeërs en de Edomieten eisten zijn aandacht op (2Sam.8:1-14, 1Kron.18:1-13). De aanvallen van die vijandige buurvölker gingen regionaal natuurlijk gepaard met moordpartijen, geweld tegen vrouwen, plundertochten, vernieling en brandstichting. Ook daardoor hadden de Israëlieten die dit alles overkwam, veel ellende te verduren. Pas na al die oorlogen kon het herstel van Gods volk beginnen.

3 God, U had ons in de steek gelaten (of opgegeven).

U had ons gebroken.

U bent woedend geweest. Keer naar ons terug.

David (1012 – 972) vraagt hier aan de Here, of Hij het verlossingswerk voor zijn volk, waarmee Hij was begonnen, wil voortzetten. De woede van God is wel voorbij, maar het herstel van Israël is nog maar net begonnen.

4 U hebt het land (of de aarde) laten beven.

U hebt haar (= het land/de aarde) laten splijten (of barsten).

Herstel (of Genees) haar scheuren (of haar breuken), want zij heeft gewankeld!

Op een hyperbolische (= overdreven) manier schets de psalmdichter in deze verzen (v.3-5) de ellendige perioden die de Israëlieten tijdens de Richterentijd en het begin van de Koningentijd hebben meegemaakt.

5 U hebt uw volk harde dingen laten zien.

U hebt ons bedwelmende (of giftige) wijn laten drinken.

De bedwelmende wijn is afkomstig uit een gifbeker. Die moest men in die tijd soms leegdrinken, als men de doodstraf had gekregen (vgl. Deut.32:32,33, Hab.2:16, Op.14:10, 16:19, 18:6). Vaak leek in de Richterentijd de ondergang van Israël nabij. Alleen God kon dan nog redden, en Hij deed dat ook.

Met de woorden *uw volk* geeft de psalmdichter in vers 5^a aan, dat hij wist, dat de Here Israël nog steeds zag als *zijn volk*. Ondanks alle slechtheid en structurele ongehoorzaamheid was en blijft het dus voor altijd Gods volk, want dat heeft de Here aan de voorvaders Abraham, Izaäk en Jakob (= Israël) beloofd.⁶³⁷ In zijn grote liefde snijdt God zijn speciale band met Israël hier op aarde nooit door.

⁶³⁷ De Here richtte een eeuwig verbond op met zijn vriend Abraham en zijn zoon Izaäk. Als teken daarvan gaf Hij de besnijdenis (Gen.17). Doordat God aan Izaäks zoon Jakob ofwel Israël de grote zegen gaf, erfde hij ook het eeuwig verbond van zijn vader en zijn grootvader (Gen.27:28,29, 28:10-15, 50:24). Zo openbaarde eeuwen later de Here zich aan Mozes als de God van het verbond met Abraham, Izaäk en Jakob (Ex.2:24, 3:1-6,15-17, 4:5, 6:1-7, 33:1, enz.).

In het derde gedeelte (v.6,7) volgt een korte schets over de begintijd van Davids regering, waarin het herstel van Israël was begonnen. De auteur vraagt aan de Here, of Hij verder wil gaan met zijn hulp.

Nadat David in 1010 voor Christus in Hebron koning van heel Israël was geworden, waren verreweg de meeste mensen natuurlijk erg blij, dat ze van die uitputtende burgeroorlog waren verlost. De verdeeldheid was voorbij, en de nieuwe koning van heel Israël kon met Gods hulp rust, veiligheid en zekerheid brengen. Koning David wilde zijn binnenlands bestuur slagvaardig aanpakken. Onderdrukkers, afpersers, rovers en moordenaars moesten hun verdiende loon krijgen, en de zwakken in de samenleving moesten worden beschermd. Echter, de strijd die de vijandige buurvolken met Israël aangingen, stond in het begin van Davids regering een herstel en verbetering van het beleid voor zijn volk in de weg.

6 U hebt hun die voor U ontzag hebben, een vaandel gegeven
om opgeheven te worden vanuit (= voor) [het gezicht van] de waarheid
(of de boog(schutters)), *pauze*

7 zodat uw beminde(mense)n worden bevrijd.

Laat uw rechterhand (ons) redden, en antwoord mij! ⁶³⁸

Het Hebreeuwse woord *sela* betekent *pauze* of *rust* om ergens meer nadruk op te leggen.⁶³⁹ Omdat dit woord soms ook aan het einde van een psalm staat (Ps.3:9, 24:10, 46:12), is het waarschijnlijk, dat de zangers (tijdelijk) stopten, en de instrumentale muziek de laatste regel (met meer volume) herhaalde. Het woord *sela* staat nooit aan het begin van een psalm.

Op Davids vraag in het 2^e gedeelte van vers 7 volgt in de onderstaande verzen (v.8-10) het veel belovende antwoord van God.

8 God heeft gesproken in zijn heiligheid (of zijn heiligdom):

“Ik zal erg blij (of uitgelaten) zijn.

Ik zal Sichem (= Schouder) toewijzen (of uitdelen/verdelen),

en de vallei (of het dal) van Sukkot (of (Loof)hutten(feest)) zal ik opmeten.”

Sichem lag midden in het heilige land ongeveer 50 kilometer ten noorden van de stad Jeruzalem. Het hoorde bij het uiterst noordelijke gebied van de stam Efraïm (1Kon.12:25).

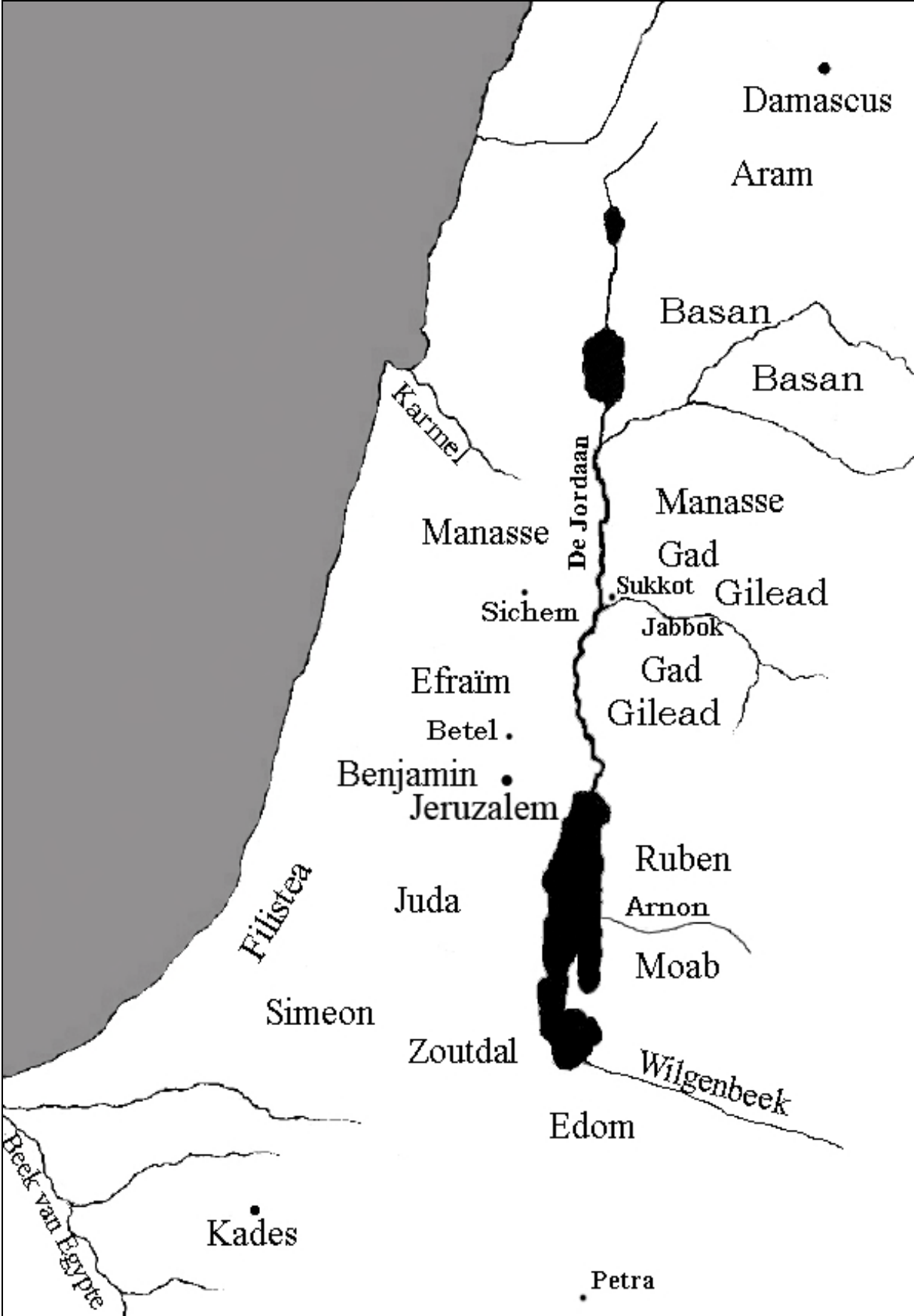
Met Sukkot wordt een plaats aangeduid ten westen van de rivier de Jordaan. Het lag ten noordoosten van de monding van de Jabbok in de Jordaan.

De Here hield en houdt vast aan zijn eeuwig verbond met het volk Israël (Ps.111:9). Het blijft zijn volk. Daar kunnen zelfs structureel ongehoorzame generaties Israëlieten helemaal niets aan veranderen. Soms slaat God het overgrote deel van een generatie over om vervolgens met hun kinderen verder te gaan. Ook binnen het nieuwe verbond houdt het volk Israël een speciale plaats bij de Here (Luk.13:28-30, Hand.2:36-39, Rom.11). Hij houdt zijn woord, en blijft, wie Hij is.

⁶³⁸ In de Hebreeuwse tekst staat hier *en antwoord ons, antwoord mij!* Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat), het tekstverband en de vergelijking met psalm 108 is *antwoord ons* weggelaten. Er is in psalm 60 maar één persoon die praat met God. Psalm 108 is evenals psalm 60 in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

Psalm 60:7-14 komt overeen met psalm 108:7-14.

⁶³⁹ De vertalers van het oude Hebreeuws naar de Griekse Septuagint in de 3e eeuw voor Christus vertaalden het woord *sela* met *pauze*.

Gilead lag ten oosten van de Jordaan. Vooral het gebied rond en ten noorden van de rivier de Jabbok wordt daarmee bedoeld (Deut.3:10). Daar groeiden veel eiken en naaldbomen. Vooral het zuiden van dat gebied was erg vruchtbaar. Het was ook geschikt voor vee (Num.32:1). In Gilead woonde de helft van de stam Manasse.

Al deze aangeduide plaatsen zijn van de Here, en Hij zou ze opnieuw *opmeten* en *toewijzen* aan de rechthebbende Israëlieten. Geen enkel ander volk mag daarover beschikken, want dit land heeft de almachtige God aan zijn volk gegeven (Gen.12:6,7, 13:14-17, 17:8, 28:13, 35:12, 48:3,4, enz.).

9 “Gilead is van Mij, en Manasse is van Mij.

Efraïm is de kracht van mijn hoofd.

Juda is mijn wetgever.”

Efraïm en Juda waren de belangrijkste stammen in Israël (Jes.7:17, 11:13, Ezech.37:16-19, Hos.6:4, Am.5:5,12-14, Zach.9:13, enz.). Hun gebieden waren (voor het overgrote deel) nog niet door vijandelijke legers veroverd.

10 “Moab is mijn waskom.

Op Edom zal ik mijn schoen gooien.

Over (of Op) Mij is Filistea verbijsterd (of gebroken/verslagen)!”

De Moabieten woonden aan de zuidoostkant van de Dode Zee; ten zuiden van het grondgebied van de stam Ruben. De Edomieten woonden ten zuiden van de Dode Zee, en de Filistijnen hadden hun gebied aan de kust van de Middellandse Zee ten zuidwesten van Israël. Deze volken hadden zich al eeuwenlang vijandig opgesteld tegenover de Israëlieten.

Vijandige buurstaten hebben geen macht over God. Hij doet ermee, wat Hij wil. Hij sprak in vers 10 vernederend over Moab en Edom. Zo was de verzorging van de schoenen van een heer in die tijd slechts het werk van een gering geachte slaaf (vgl. Mat.3:11, Hand.13:25). Zo'n machtig heer kon zijn schoenen uit(trekken, en)gooien in de richting van zijn slaaf. Na het uittrekken van de schoenen werden de voeten gewassen (vgl. Gen.18:4, 19:2, 24:32, 43:24, enz.). Het wassen van iemands voeten was eveneens vaak slavenwerk (Joh.13:4-16).

De Filistijnen waren inmiddels door het volk van de Here al verscheidene keren verslagen. Ze waren over de almacht van God verbijsterd, en hun macht was in de tijd dat deze psalm ontstond, al grotendeels gebroken (2Sam.5:17-25, 8:1, 1Kron.14:8-16, 18:1).

In reactie op Gods antwoord in de bovenstaande verzen (v.8-10) vraagt de psalmdichter in dit gedeelte (v.11-13) opnieuw aan de Here om hulp. Blijkbaar was het antwoord dat hij had gekregen, over de oorlog in het noorden wel duidelijk, maar was hij nog niet zeker over de strijd in het zuiden van Israël.

11 Wie brengt mij naar de versterkte (of belegerde) stad?

Wie leidt mij tot aan Edom?⁶⁴⁰

Met *de versterkte stad* wordt Petra bedoeld. Dat was in die tijd de hoofdstad van de Edomieten. De stad Petra lag in een zuidelijk rotsachtig gebied, en was door haar ligging vrijwel on-

⁶⁴⁰ Op basis van de Hebreeuwse tekst kunnen de geschreven medeklinkers van de werkwoorden als tegenwoordige of voltooid deelwoorden worden gelezen. Deze deelwoorden kunnen als tegenwoordige tijd en als voltooid tijd worden vertaald. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het tekstverband is voor onvoltooid tegenwoordige tijd gekozen. In vers 13 wordt duidelijk om hulp gevraagd over iets wat nog moet gaan gebeuren. Psalm 60 is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

neembaar (Ob.1:1-3). Beide regels van vers 11 gaan over hetzelfde. Dit vers is dus een parallelisme.⁶⁴¹

David (1012 – 972) vraagt aan de Here, of Hij ook mee wil helpen in de strijd tegen de Edomieten. Alleen dan kon hij zeker zijn van de overwinning. Zonder Gods hulp zou het waarschijnlijk evenals vroeger verkeerd (kunnen) aflopen.

12 Zal U het niet zijn, God, die ons in de steek gelaten (of opgegeven) had,
en zal U, God, niet uittrekken met onze legers?

13 Bied (of Schrijf toe) aan ons hulp (van)uit benauwdheid,
en (= want) nutteloos is de redding van een mens.

Vers 13 geeft de bedoeling van het gebed van de psalmdichter het meest duidelijk weer. In de benauwde situatie van die tijd, waarbij de staat Israël van verschillende zijden werd aangevalen, kon geen enkel mens meer redding bieden. Dat kon God alleen. Zijn hulp was en is doorslaggevend, en in deze hachelijke situatie uiterst noodzakelijk.

Blijkbaar heeft de Here aan de profeet David opnieuw antwoord gegeven (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30),⁶⁴² en aan hem de overwinning in de strijd beloofd (v.14). Daardoor weet hij zeker, dat zijn vijanden de nederlaag zullen leiden, want hij gelooft God op zijn woord.

14 Door (of Met/In) God zullen wij dapper (of krachtig) handelen (of doen),
en Hijzelf zal onze tegenstanders (of onze benauwers) laten vertrappen.

De Here heeft het gebed van de psalmdichter verhoord. Alle vijanden van Israël werden verslagen (2Sam.8:1-14, 10, 12:26-31). Daardoor kreeg David (1012 – 972) zijn handen vrij om het binnenlands bestuur eindelijk op orde te brengen. Als een eerlijke koning en rechter handhaafde hij het recht.⁶⁴³ Zo hielp hij de zwakken in de samenleving, en maakte hij een einde aan machtsmisbruik, uitbuiting en struikroverij. In die tijd werd de Here weer gediend, en golden zijn wetten als norm voor de hele samenleving (2Sam.8:15, 1Kron.18:14). Tijdens Davids langdurige regering werd het volk Israël door God rijk gezegend (2Sam.5:10,12), en er heerste welvaart en voorspoed.

⁶⁴¹ Bij een parallelisme staan 2 of meer (bij)zinnen bij elkaar. Die zinnen zeggen met andere woorden min of meer hetzelfde, waardoor ze elkaar aanvullen en ophelderen. Dit kwam in de Hebreeuwse literatuur veel voor.

⁶⁴² In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). David (1012 – 972) gaf als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21).

⁶⁴³ In de tijd van David (1012 – 972) was een koning ook de hoogste rechter van zijn land (2Sam.12:1-6, 15:2-6, 1Kon.3:16-28).

Psalm 61: Gebed om hulp, kracht en voortdurende bescherming.

- 1 Van David voor de dirigent.
Op muziek van een snaarinstrument.
- 2 Luister, God, naar mijn smeken!
Heb aandacht voor mijn gebed!
- 3 Vanaf het einde van het land roep ik naar U,
terwijl mijn hart bezwijkt.
U zal mij leiden op een rots die voor mij te hoog is.
- 4 Ja, U bent voor mij een schuilplaats geweest;
een sterke toren tegen de vijand.
- 5 Laat mij in uw tent voor eeuwigheden verblijven.
Ik wil schuilen in de verborgenheid van uw vleugels. *pauze*
- 6 Ja, U, God, hebt geluisterd naar mijn geloften.
U hebt aan mijn koningshuis het erfelijk bezit gegeven
van hen die voor uw naam ontzag hebben.
- 7 Voeg dag aan dag toe aan de koning.
Laat zijn jaren zijn als van generatie op generatie.
- 8 Hij zal eeuwig blijven voor God,
en wijs goedgunstigheid en trouw toe!
Zij zullen hem bewaken.
- 9 Zo wil ik voor uw naam voor altijd musiceren
voor het betalen van mijn geloften dag aan dag.

Hoewel de auteur van psalm 61 door de Here wordt beschermd en gezegend (v.4,6), heeft hij het zo moeilijk, dat bij wijze van spreken zijn hart lijkt te bezwijken (v.3^a). Hoe zal het in de toekomst gaan? God *zou hem* echter *leiden op een rots die voor hemzelf te hoog was* (v.3^b).

Als dichter van dit lied wordt koning David (1012 – 972) genoemd. In de tijd dat hij deze psalm maakte, was hij al koning, want de Here had hem als vorst boven al zijn dienaren aangesteld (v.6). Waarom bevindt die koning zich dan aan de grens van zijn land (v.3^a), en waarover maakt hij zich dan zo bezorgd?

Zover we uit de Bijbel weten, gebeurde dit tijdens de regering van David alleen vlak na het neerslaan van de opstand van prins Absalom (= Vader is vrede) (2Sam.15-18).⁶⁴⁴ Gedurende die opstand van zijn zoon was de koning met zijn leger de Jordaanrivier overgestoken, en naar Gilead gevlucht (2Sam.17:22,24^a). Van daaruit hadden de soldaten van koning David de

⁶⁴⁴ Waarschijnlijk heette hij niet Absalom, maar Abisalom (= Mijn vader is vrede) (1Kon.15:1,2).

krijgsmacht van Absalom verslagen. De rebelse prins was tijdens het verloop van de strijd door de dienaren van generaal Joab doodgeslagen (2Sam.18).

Hoewel het grote gevaar was geweken, waren voor David daarmee alle problemen nog lang niet opgelost. Zou het hele volk dat voor een groot deel met de opstand had meegedaan, hem nog als hun koning willen accepteren? Hoewel God aan de dichter een eeuwig koningshuis had beloofd (2Sam.7:11^b,16), betekende dat voor zijn persoonlijke situatie nog lang niet alles. Zou hij nog wel de moed, de kracht en de wijsheid hebben om het koningschap opnieuw op zich te nemen? Zou hijzelf weer koning worden, of een zoon van hem? Zou het herstel van zijn koningshuis nog veel strijd en bloedvergieten kosten? Zou dat eeuwige koningshuis van hem wel sterk en solide zijn? Alleen de zegen van de Here zou ervoor kunnen zorgen, dat zijn koningschap weer volledig werd hersteld. Alleen Hij kon zijn koningshuis degelijk, stevig en duurzaam maken. David bleef helemaal afhankelijk van Gods hulp en zegen.

Deze psalm bestaat uit drie gedeelten: vers 1, 2-5 en 6-9. In het 1^e vers staat, wie de schrijver is, en dat bij dit lied het gebruik van een snaarinstrument heel geschikt is. De dichter bidt in het volgende gedeelte (v.2-5) tot God. Hij vraagt Hem om hulp en bescherming voor de toekomst. In het derde en laatste gedeelte (v.6-9) spreekt David zijn vertrouwen in de Here uit. Hij bidt om Gods zegen voor zijn koningschap en zijn eeuwigdurende koningshuis. Daarvoor belooft hij voor altijd de naam van de Here te loven en te eren met gezang en snarenspeel.

1 Van (of Voor) David voor (of van) de dirigent.

Op muziek van een snaarinstrument.

De dichter bidt in het volgende gedeelte (v.2-5) tot God. Hij vraagt Hem om hulp en bescherming voor de toekomst.

2 Luister, God, naar mijn smeken!

Heb aandacht voor (of Let op) mijn gebed!

Tijdens zijn vlucht voor Absalom was koning David vanuit de hoofdstad Jeruzalem met zijn dienaren naar het oosten van het heilige land vertrokken. Als een balling verbleef hij in Gilead aan de oostgrens van Israël. Daar bad de auteur tot God, nadat zijn soldaten het vijandelijke leger van zijn zoon hadden verslagen.

3 Van(af) het einde van (of het geheel van) het land (of de aarde) roep ik naar U,
met het bezwijken van mijn hart (= terwijl mijn hart bezwijkt).

In (= Op) een vanuit (= een voor) mij te hoge rots zal U mij leiden
(= U zal mij leiden op een rots die voor mij te hoog is).

Door de dood van Absalom was koning David overmand van verdriet (2Sam.19:1-4). De opluchting en blijdschap van zijn leger door de overwinning gingen totaal aan hem voorbij. Daarbij kwamen ook nog de zorgen voor de toekomst. Zouden de Israëlieten hem nog als koning accepteren? Zou de onrust in het heilige land op nog meer bloedvergieten uitdraaien? Het hart de schrijver van deze psalm leek te bezwijken.

Toch kwam de koning tot rust. God was er gelukkig nog. David vertrouwde Hem. De Here *zou hem wel leiden op een rots die voor hem te hoog leek*. Daar was de dichter zeker van. Dat vertrouwen gaf hem moed en kracht. God had hem toch altijd geholpen en beschermd. Hij had hem nog nooit in de steek gelaten!

4 Ja, (of want) U bent voor (of van) mij een schuilplaats (of een toevlucht) geweest

(of geworden);

een sterke toren vanuit (= tegen) [het gezicht van] de vijand (vgl. Spr.18:10).

5 Laat mij in (of met) uw tent (voor) eeuwicheden verblijven.

Ik wil schuilen (of wil de toevlucht zoeken (of vinden)) in (of door) de verborgenheid
(of in het verborgene) van uw vleugels. *pauze*

Als de koning naar Jeruzalem zou gaan, dan wilde hij nooit meer hoeven wegvluchten. Hij wilde bij de tent met de ark van God blijven. Die tent met de ark stond vlak bij zijn paleis. Toch betekent vers 5 veel meer dan dat alleen. David wilde daar voor *eeuwicheden verblijven*! Zowel voor als na de dood wilde hij voor eeuwig en altijd bij de Here zijn om onder zijn vleugels bescherming te zoeken. Voor de dood wilde hij door een goede persoonlijke relatie met God voortdurend bij Hem zijn. Ook verlangde hij ernaar om na zijn dood voor eeuwig bij de Here te wonen.

Het Hebreeuwse woord *sela* betekent *pauze* of *rust* om ergens meer nadruk op te leggen.⁶⁴⁵ Omdat dit woord soms aan het einde van een psalm staat (Ps.3:9, 24:10, 46:12), is het waarschijnlijk, dat de zangers (tijdelijk) stopten, en de instrumentale muziek de laatste regel (met meer volume) herhaalde. Het woord *sela* staat nooit aan het begin van een psalm.

Uit het derde en laatste gedeelte (v.6-9) blijkt, dat God aan de profeet David antwoord heeft gegeven (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30),⁶⁴⁶ en aan hem heeft beloofd, dat hij het koningschap van heel Israël terug zal krijgen. Daarop spreekt de auteur van dit lied zijn vertrouwen in de Here uit, want hij gelooft Hem op zijn woord. Hij bidt opnieuw, en vraagt om Gods zegen voor zijn koningschap en zijn eeuwigdurende koningshuis. Daarvoor belooft hij voor altijd de naam van de Here te loven en te eren met gezang en snarenspeel.

6 Ja, U, God, hebt geluisterd naar mijn geloften (of mijn plechtige beloften).⁶⁴⁷

U hebt (aan mijn koningshuis) het erfelijk bezit gegeven
van hen die voor uw naam ontzag hebben.

De psalmdichter zou, als 1^e koning van zijn dynastie, weer koning worden van de mensen *die voor Gods naam ontzag hadden*. Die mensen wilden de Here dienen. Andere mensen in het heilige land, waaronder de aanhangers van Absalom, hadden zich maar te schikken naar de normen en waarden die God stelt voor alle mensen. Die normen en waarden zijn een zegen voor de hele samenleving.

De verlossing van koning David (1012 – 972) was niet alleen voor hem persoonlijk erg belangrijk, maar ook voor het volk Israël. Wanneer dit volk een slechte en kwaadaardige koning zoals Absalom zou krijgen, dan zou daar absoluut geen zegen van uitgaan. Daarom was het belangrijk, dat de Israëlieten de koning terugkregen, die de Here diende. God wilde die koning, en dat zou een zegen voor het volk zijn.

Evenals in het 2^e gedeelte van het vorige vers bidt David in de volgende 2 verzen niet in de eerste plaats voor zijn eigen koningschap, maar vooral voor zijn koningshuis. Hij verwijst hier

⁶⁴⁵ De vertalers van het oude Hebreeuws naar de Griekse Septuagint in de 3^e eeuw voor Christus vertaalden het woord *sela* met *pauze*.

⁶⁴⁶ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). David (1012 – 972) gaf als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21).

⁶⁴⁷ Uit vers 6^a blijkt, dat David de plechtige belofte uit vers 9 om voor God te zingen en te spelen op een muziekinstrument al voor de strijd tegen het leger van zijn zoon Absalom heeft afgelegd.

niet naar zichzelf, maar naar het koningschap in Israël. Daarmee bedoelde hij alle koningen uit zijn nageslacht, die de Here willen dienen. Daarmee duidde hij eveneens op de laatste koning uit zijn dynastie: Jezus Christus, de Zoon van God! Door en met Hem zal het koningshuis van David *voor eeuwig blijven voor het gezicht van God. Goedgunstigheid en trouw zullen Hem bewaken.*

7 Voeg dag op (= aan) dag toe aan de koning.

Laat zijn jaren zijn als van generatie op generatie.

8 Hij zal eeuwig blijven (of zitten/wonen) voor [het gezicht van] God, en wijs goedgunstigheid en trouw (of waarheid) toe!

Zij zullen hem bewaken (of bewaren).

Goedgunstigheid en trouw of *waarheid* vormen een degelijke basis voor een goede en stabiele regering. Bestuurders die overeenkomstig deze 2 normen hun werk doen zijn een zegen voor elke maatschappij.

9 Zo (of Dan) wil ik voor uw naam voor altijd musiceren (of met snarenspeel zingen) voor het betalen van mijn geloften (of mijn plechtige beloften) dag (aan) dag.

De Here zegende Davids koningschap, en na een lange regering mocht hij in hoge ouderdom zijn troon aan zijn zoon Salomo (972 – 932) overdragen (1Kon.1:28-2:12). Het koningshuis van de psalmdichter bestaat nog steeds, en zal voor eeuwig bestaan, want God gaf aan zijn Zoon alle macht in hemel en op aarde (Mat.28:18).

David wilde *voor Gods naam voor altijd musiceren*. Niet als een tegenprestatie voor zijn hulp en zegen, maar uit dankbaarheid. Niet onder het motto *Voor wat hoort wat*, maar omdat hij wilde laten zien, dat hij heel veel van de Here hield.

Alles wijst erop, dat de schrijver van dit lied *zijn geloften* over het *dag aan dag musiceren voor Gods naam* ruimschoots heeft betaald (v.9). Blijkbaar kon David prachtige muziek maken, en goed op zijn harp spelen (1Sam.16:16,23, Am.6:5). Hij heeft in zijn leven heel veel psalmen geschreven,⁶⁴⁸ en laten uitvoeren. Iedereen die het wilde, kon ernaar luisteren. Iedereen die het vandaag wil lezen of horen, kan dat nog steeds.

⁶⁴⁸ Volgens de Dode Zeerol 11QPs^a heeft koning David in totaal 4050 door God geïnspireerde psalmen geschreven..! (Zie Abegg M. Jr. e.a., *The Dead Sea scrolls Bible*, San Francisco, 1999, pag. 509.)

Psalm 62: Vertrouwen op God.

- 1 Een psalm van David voor de dirigent,
op een wijs van Jedutun.
- 2 Zeker, mijn ziel is in stilte bij God.
Van Hem is mijn redding.
- 3 Zeker, Hij is mijn Rots en mijn redding.
Hij is mijn Vesting.
Ik zal niet vaak wankelen.
- 4^a Hoelang zullen jullie tegen een man kwaad bedenken?
Jullie zullen worden gedood
- 4^b Jullie allen zijn als een hellende muur;
een neergestoten omheining.
- 5 Zeker, zij overleggen om hem van zijn hoogte af te gooien.
Zij scheppen genoeg in leugen.
Zij zegenen met hun mond,
en in hun binnenste vervloeken zij. *pauze*
- 6 Zeker, mijn ziel wees stil voor God!
Ja, van Hem is mijn verwachting.
- 7 Zeker, Hij is mijn Rots en mijn redding.
Hij is mijn Vesting.
Ik zal niet wankelen.
- 8 Door God is mijn redding en mijn eer.
Mijn sterke rots; mijn schuilplaats is bij God.
- 9 Vertrouwt op Hem altijd, volk!
Stort voor Hem jullie hart uit!
God is voor ons de schuilplaats. *pauze*
- 10 Zeker, een adem zijn mensenzonen.
Een leugen zijn zonen van een man.
In de weegschaal zijn zij samen door leegheid om omhoog te gaan.
- 11 Vertrouwt niet op uitbuiting,
en wees geen leegheid door beroving,
Zet het hart niet op het vermogen dat groeit.

12 Eén ding heeft God gesproken.

Twee keer heb Ik dit gehoord;
dat de kracht van God is,

13 en van de Heer is goedgunstigheid,

want U zal aan iedereen betalen overeenkomstig zijn daden.

In dit lied spreekt de dichter herhaaldelijk zijn vertrouwen in God uit (v.2,3,6-9,12,13). Hij geeft zich helemaal aan Hem over. Daardoor voelt hij zich tegenover zijn tegenstanders volkomen zeker (v.4). De Here staat aan zijn kant. De macht van slechte mensen kan wel indrukwekkend lijken, maar in het licht van de almacht van God stelt dat niets voor (v.10). Uiteindelijk zal Hij ieder mens vergelden naar zijn daden (v.13).

Als auteur van psalm 62 wordt koning David (1012 – 972) genoemd (v.1). Toen hij dit lied schreef was hij al koning van heel Israël, want Jedutun was al door hem aangesteld als dirigent (v.1). De schrijver heeft echter nog binnenlandse vijanden die hem van de troon willen stoten (v.4,5). Toch is hij daar niet erg van onder indruk, want hij weet, dat de Here hem beschermt (v.2,3,6-8). Nergens lezen we in deze psalm, dat de koning recentelijk grote zonden had gedaan. Het wekt duidelijk de indruk, dat de ernstige overtreding met Batseba, en de moord op haar man Uriah al enige tijd geleden is gebeurd (2Sam.11). Hij heeft zijn rust bij God gevonden (v.2,6), en wijst zijn volk erop, dat hij zijn eervolle positie alleen aan Hem heeft te danken (v.8,9).⁶⁴⁹ Hij weet maar al te goed, dat slechtheid uiteindelijk alleen maar ellende en narigheid oplevert (v.10,11). Hoogstwaarschijnlijk heeft hij dit lied in de latere jaren van zijn leven geschreven. Het is heel goed mogelijk, dat de pestepidemie ook al enige tijd achter de rug was (2Sam.24, 1Kron.21), maar dit is niet zeker.⁶⁵⁰

Psalm 62 bestaat uit vijf gedeelten: vers 1, 2-5, 6-9, 10,11 en 12,13. In het begin staat, wie de schrijver is, en wie hoogstwaarschijnlijk de melodie heeft gecomponeerd (v.1). Daarna geeft de dichter aan, dat hij tegenover zijn vijanden op de Here vertrouwt. Hij zal hun slechte gedrag nooit goedkeuren (v.2-5). In het volgende gedeelte (v.6-9) roept de schrijver zijn volksenoten op om samen met hem in elke situatie op God te vertrouwen. David vertelt in het vierde gedeelte (v.10,11), wat je geen enkele zekerheid biedt. In de laatste 2 verzen geeft hij duidelijk aan, waar je wel volledig je hoop en verwachting op kunt vestigen.

1 Een psalm van (of voor) David voor (of van) de dirigent,

op (of over/voor) (een wijs van) Jedutun.

Jedutun die ook wel Etan werd genoemd (vgl. 1Kron.15:19, 16:37-42, 25:1), was een Leviet.

⁶⁴⁹ Uit dit alles blijkt al, dat het hier niet gaat over de opstand van prins Absalom. Bovendien geeft de psalmdichter instemmend aan, dat al zijn vijand zullen worden gedood (v.4). Ja, de Here zal iedereen vergelden naar zijn daden (v.13). Toen generaal Joab echter Absalom doodde, nam koning David (1012 – 972) hem dit zeer kwalijk, en brak (bij wijze van spreken) zijn hart van verdriet (2Sam.18:5-16,32,33 19:1-7).

Als men alle psalmen die volgens veel uitleggers tijdens de rebellie van Absalom zouden zijn ontstaan, bij elkaar zou nemen, dan zou blijken, dat David al die liederen onmogelijk gedurende die opstand van een paar weken zou hebben kunnen schrijven. Daarbij komen ook nog enkele psalmen die hij wel in die gevaarlijke tijd maakte. Voor het ontstaan van al die liederen duurde die roerige periode veel te kort. Bovendien had de koning veel meer dingen te doen, dan alleen maar psalmen dichten.

⁶⁵⁰ Zie hiervoor ook de uitleg van de psalm 39-41. Als de pestplaaig tijdens het schrijven van psalm 62 inderdaad al enige tijd geleden had plaatsgevonden, dan is dit lied waarschijnlijk een vervolg op psalm 41. De koning is in dat geval na de pestepidemie van zijn daaropvolgende ziekte weer hersteld, en pakte toen zijn tegenstanders blijkbaar hard aan, zoals hij de Here had beloofd (Ps.41:11).

Levi, een zoon van Jakob, had 3 zonen: Gersom, Kehat en Merari (Ex.6:15). Jedutun die in de tijd van koning David en Salomo (972 – 932) leefde, stamde van Merari af (1Kron.6:44-47, 2Kron.5:2,12).

Koning David stelde Jedutun aan als zanger en dirigent (1Kron.6:31,32,44).⁶⁵¹ Jedutun was eveneens betrokken bij de muziek, toen de ark op bevel van Israëls koning naar de hoofdstad Jeruzalem werd gebracht (1Kron.15:16,19). Later deed hij dienst bij de tabernakel in Gibeon (1Kron.16:39-42).⁶⁵² Ook na de ballingschap werkten nakomelingen van Jedutun als muzikanten bij het huis van God (Neh.11:17).

Het lijkt er sterk op, dat Jedutun de melodie van psalm 62 heeft gecomponeerd. Hoogstwaarschijnlijk wilde de koning ook, dat deze dirigent de leiding voor de uitvoering van dit lied op zich zou nemen.

In de volgende verzen (v.2-5) geeft de dichter aan, dat hij tegenover zijn vijanden op de Here vertrouwt. Het slechte gedrag van zijn tegenstanders zal God nooit goedkeuren.

- 2** Zeker, mijn ziel is (= ik ben) in stilte (of zwijgend/kalm) bij (of naar) God.
Van(uit) Hem is mijn redding (of mijn heil).

David (1012 – 972) geeft zich over aan de leiding van de Here. Dat biedt hem zekerheid.

- 3** Zeker, Hij is mijn Rots en mijn redding (of mijn heil).
(Hij is) mijn Vesting.
Ik zal niet vaak wankelen.

De moeilijkheden die de auteur van dit lied in zijn leven nog zal tegenkomen, zijn gezamenlijk te weinig en te klein om hem te gronde te laten gaan.

De verzen 2 en 3 vormen samen met de verzen 6 en 7 een onzuiver refrein van dit lied.

- 4^a** Hoelang zullen jullie tegen een man kwaad bedenken (of op een man aanstormen)?
Jullie zullen worden gedood
- 4^b** Jullie allen zijn als een hellende muur (of wand);
een neergestoten (of neerstortende) omheining (of muur).

De tegenstanders van de koning probeerden zijn gezag steeds verder te ondermijnen, zodat ze meer hun eigen gang konden gaan. Dat zou hun de gelegenheid geven om hun volksgenoten uit te buiten en af te persen (v.11).⁶⁵³ De rebelse en egoïstische Israëlieten kregen echter steeds minder speelruimte. Hun macht en invloed was al verzwakt. Ze waren al als een scheefgezakte muur, die bijna omvalt, en als een omheining, die omver is gestoten. De rechtvaardige koninklijke dichter kondigde in vers 4^a hun berechting al aan.

⁶⁵¹ Koning David (1012 – 972) verdeelde de 38.000 Levitische mannen van 30 jaar en ouder in 4 verschillende groepen: (24.000 + 6000 + 4000 + 4000). De 4^e groep kreeg de taak om de muziek in de tabernakel en de toekomstige tempel te verzorgen (1Kron.23:3-5). Uit deze groep werden de profeten Asaf, Heman en Etan (= Jedutun (vgl. 1Kron.15:19, 16:37-42, 25:1)) elk als dirigent met hun zonen gekozen (1Kron.25:1-6). Deze 288 mannen werden weer verdeeld in 24 groepjes (1Kron.25:7-31). Bij de 3 dirigenten kreeg Heman de leidende positie. Asaf stond aan zijn rechterhand, en Etan aan zijn linker- (1Kron.6:31-47). Tijdens de regering van koning Salomo (972 – 932) namen ze ook deel aan de inwijding van de tempel (2Kron.5:12).

Zie ook Delitzsch F., *Commentary on the Old Testament*, deel 5, Psalms, 2^e druk, Massachusetts, 2006, pag. 357.

⁶⁵² Jedutun was een profeet (1Kron.25:1,3).

⁶⁵³ Dat uitbuiten en afpersen van hun volksgenoten gebeurde ook, toen David in Hebron alleen over zijn eigen stam regeerde.

Hij drong het geweld en onrecht tijdens zijn langdurige regering voortdurend terug. Daarbij had hij steeds meer succes. Koning David was als de hoogste aardse rechter van het land eerlijk en rechtvaardig (2Sam.8:15).⁶⁵⁴

- 5 Zeker, zij overleggen (of zijn van plan) om (hem) van(uit) zijn hoogte af te gooien.
Zij scheppen genoegen (of Zij hebben plezier) in leugen.
Zij zegenen (of prijzen) met hun mond,
en in hun binnenste (ver)vloeken zij. *pauze*

Op een huichelachtige manier gaan de tegenstanders van David (1012 – 972) met hem om. Ze doen zich vriendelijk voor, en praten de koning naar de mond, maar ondertussen proberen ze hem ten val te brengen.

Het Hebreeuwse woord *sela* betekent *pauze* of *rust* om ergens meer nadruk op te leggen.⁶⁵⁵ Omdat dit woord soms ook aan het einde van een psalm staat (Ps.3:9, 24:10, 46:12), is het waarschijnlijk, dat de zangers (tijdelijk) stopten, en de instrumentale muziek de laatste regel (met meer volume) herhaalde. Het woord *sela* staat nooit aan het begin van een psalm.

In de onderstaande verzen (v.6-9) roept de schrijver van dit lied zijn volksgenoten op om samen met hem in elke situatie op God te vertrouwen.

- 6 Zeker, mijn ziel wees (= ik moet zijn) stil (of zwijg/wees kalm) voor (of naar) God!
Ja, (of want) van(uit) Hem is mijn verwachting (of mijn hoop).
- 7 Zeker, Hij is mijn Rots en mijn redding (of mijn heil).
(Hij is) mijn Vesting.
Ik zal niet wankelen.

David is voor zijn huichelachtige vijanden niet bang, want de Here beschermt hem. De moeilijkheden die hij in zijn leven nog zal tegenkomen (vgl. v.3), verdwijnen hier helemaal naar de achtergrond.

Dat de inhoud van de verzen 2 en 3 in de verzen 6 en 7 op een positievere manier wordt herhaald, benadrukt de betekenis daarvan.

- 8 Op (= Door) God is mijn redding (of mijn heil) en mijn eer.
Mijn sterke rots; mijn schuilplaats (of mijn toevlucht) is in (= bij) God.

De koning spoort in het volgende vers zijn volksgenoten aan om ook niet bang te zijn. Ze moeten op de Here vertrouwen. Dat geeft zekerheid.

- 9 Vertrouwt in (= op) Hem altijd, volk!
Stort (of Giet) voor zijn gezicht (= voor Hem) jullie hart uit!
God is voor (of van) ons de schuilplaats (of de toevlucht). *pauze*

David vertelt in het vierde gedeelte (v.10,11), wat je geen enkele zekerheid biedt.

- 10 Zeker, een adem (of damp/leegheid) zijn mensenzonen.

⁶⁵⁴ In de tijd van David (1012 – 972) was een koning ook rechter (2Sam.12:1-6, 15:2-6, 1Kon.3:16-28).

⁶⁵⁵ De vertalers van het oude Hebreeuws naar de Griekse Septuagint in de 3^e eeuw voor Christus vertaalden het woord *sela* met *pauze*.

Een leugen zijn zonen van een man.

In de weegschaal zijn zij samen

van(uit) (= door) leegheid (of adem/damp) om omhoog te gaan.

Zelfs het vertrouwen op machtige mensen is onverstandig. Geboden van koningen zijn beperkt in tijd en ruimte. Als bijvoorbeeld een koning van mening veranderde, of stierf, dan konden zijn wetten weer wijzigen. Bovendien waren zijn bevelen alleen geldig in het gebied waarover hij als koning de macht had. Hoe volmaakt een vorst ook lijkt, alles heeft bij mensen een einde, maar bij God is dat niet zo. Zijn gebod is zowel in tijd als in ruimte onbeperkt. Hoewel Hij op verzoek van zijn dienaren zijn plannen wel verandert, blijven zijn wil en zijn doel met de schepping wel hetzelfde.

Vergelijkt men de beperkte invloed van alle mensen gezamenlijk op een weegschaal met de almacht van de Here, dan stelt de macht van al die mensen niets voor. Hun bij elkaar opgetelde macht is dan erg licht. Het lijkt wel op *adem* of *damp* (vgl. Jes.41:24).

- 11** Vertrouwt niet in (= op) uitbuiting (of afpersing),
en wees geen leegheid (of adem/damp) door beroving,

Zet het hart niet (op) het vermogen dat (of de rijkdom/(leger)macht) die) groeit.

Vertrouwen op rijkdom is eveneens een dwaasheid. Zo snel als het gekomen is, zo snel kan het ook weer verdwijnen (vgl. 1Tim.6:17-19). Geluk en liefde is met geld en goederen niet te koop. Vooral gestolen vermogen en/of geroofde bezittingen brengen geen zegen en welzijn, maar een goede relatie met God is onbetaalbaar (vgl. Ps.60:13, 118:8,9, 146:3-7^b)!

In de laatste 2 verzen geeft de auteur van dit lied duidelijk aan, waar je wel volledig je hoop en verwachting op kunt vestigen.

- 12** Eén ding heeft God gesproken.

Twee (keer) heb Ik dit gehoord;
dat de kracht van (of voor) God is,

- 13** en van (of voor) de Heer is goedgunstigheid,

want U (of Jij) zal aan een man (= aan iedereen) (uit)betalen (of vergoeden)
overeenkomstig zijn daad (= daden).

De Here had tegen de profeet David (1012 – 972) over 1 ding gesproken (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30).⁶⁵⁶ Die ene zaak waarover de Here met hem sprak, bestond uit 2 onderdelen die als een eenheid bij elkaar horen: *Alle kracht is van God, en de Heer is goedgunstig*. Aan Gods kracht hebben de mensen niets, als Hij niet tegelijkertijd goedgunstig is. De Here is niet alleen almachtig, maar Hij wil die macht ook gebruiken om iedereen te vergelden naar zijn daden (Job 34:11, Spr.24:12, Jer.32:19, Ezech.7:27, 33:20, Mat.16:27, Rom.2:6, 2Kor.5:10, Ef.6:8, Kol.3:25, 1Pet.1:17, Op.22:12). De vijanden van de psalmdichter zouden door God worden gestraft of berecht, maar alle dienaren van de Here zullen worden beloond. Als een vader kan en wil Hij zijn kinderen helpen.

Het vertrouwen dat de schrijver van dit lied in God had, is niet beschaamd uitgekomen. Integendeel, het koningshuis van David is niet vervangen door een andere wettige dynastie. Tot

⁶⁵⁶ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). David gaf als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21).

het einde van zijn leven zegende de Here het koningschap van de psalmdichter, en na een lange regering mocht hij in hoge ouderdom zijn troon aan zijn zoon Salomo (972 – 932) overdragen (1Kon.1:28-2:12).

Psalm 63: Alleen een hechte band met God maakt echt gelukkig.

- 1 Een psalm van David,
toen hij in weidegrond van Juda was.
- 2 God, U bent mijn God. U zoek ik vroeg in de morgen.
Mijn ziel is dorstig geweest naar U.
Mijn vlees heeft naar U gesmacht in een dor en uitgeput land, zonder water.
- 3 Zo heb ik U in heiligheid waargenomen
om uw kracht en uw heerlijkheid te zien.
- 4 Ja, uw goedgunstigheid is beter dan het leven.
Mijn lippen zullen U gelukkig prijzen.
- 5 Zo zal ik U zegenen in mijn leven.
In uw naam zal ik mijn handpalmen opheffen.
- 6 Zoals overvloed en vet zal mijn ziel verzadigd worden.
Met jubelende lippen zal mijn mond U loven,
- 7 als ik U heb herinnerd op mijn bed.
In nachtwaken zal ik [met] U overpeinzen,
- 8 want U bent voor mij een hulp geweest,
en in de schaduw van uw vleugels zal ik jubelen.
- 9 Mijn ziel is aan U toegewijd.
Uw rechterhand heeft mij ondersteund,
- 10 en zij die mijn ziel zoeken om het te verdelgen,
zullen komen in de onderste plaatsen van de aarde.
- 11 Zij zullen zich klaarmaken voor de strijd tegen de macht van het zwaard.
Een prooi van vossen zullen ze worden,
- 12^a en de koning zal blij zijn met God.
Al wie bij Hem zweert, zal zich beroemen,
- 12^b omdat de mond van leugenaars zal worden gesloten.

In deze psalm staat de goede relatie tussen de Here en zijn dienaar centraal. Door die goede relatie wordt die dienaar erg gelukkig. God zegent hem, terwijl zijn tegenstanders hun ondergang tegemoet gaan (v.9-12).

Als dichter wordt David (1012 – 972) genoemd. Hij had blijkbaar als koning de macht in handen, want hij geeft aan, dat *de koning blij zal zijn* (v.12), en dat was bij de ongehoorzame koning Saul (1033 – 1012) absoluut niet het geval. Ook toonde hij bij zijn voorspelling over de ondergang van zijn vijanden voor hen geen enkele vorm van sympathie of respect (v.10,11),

zoals hij dat bij de 1^e koning van Israël, die hem jarenlang achtervolgde, wel deed (1Sam.24, 26, 2Sam.1:11,12^a,16-27).⁶⁵⁷

Hoewel hij koning was, blijkt in dit lied, dat zijn positie werd bedreigd (v.10^a). Bovendien bevond de koninklijke auteur zich niet in de hoofdstad Jeruzalem, maar in weidegrond van de stam Juda. Uit dit alles wordt duidelijk, dat David dit gezang maakte in de tijd dat hij in de plaats Hebron regeerde over zijn eigen stam (2Sam.2:1-4). Over de andere stammen was prins Isboset (1012 – 1010) door zijn oom Abner als koning aangesteld. Isboset was een zoon van Saul (2Sam.2:8-4:12). Deze prins regeerde uiteindelijk slechts 2 jaren.

Psalm 63 bestaat uit vier gedeelten: vers 1, 2-4, 5-8 en 9-12. In het 1^e vers staat, wie de schrijver is, en waar hij zich ongeveer bevindt tijdens het maken van dit lied. De dichter beschrijft in het tweede gedeelte (v.2-4) zijn hechte persoonlijke relatie met de Here. In de volgende verzen (v.5-8) geeft hij aan, hoe hij zijn contact met God in de toekomst voor zich ziet. Daarna schetst de auteur in het vierde en laatste gedeelte (v.9-12) de grote tegenstelling tussen hem en zijn tegenstanders. Die tegenstanders gaan hun ondergang tegemoet, terwijl hijzelf door zijn hemelse Vader wordt gezegend.

1 Een psalm van (of voor) David,

toen hij in weidegrond (of in de wildernis/woestijn) van Juda was.

Bij weidegronden in Israël moeten we niet denken aan onze grazige weiden in Nederland. In het warme heilige land kennen ze in het zuiden woestijnachtige gebieden, waar hier en daar in de buurt van beekjes en wadi's (= tijdelijk drooggevallen rivierbeddingen) wat gras groeit. Tot op de dag van vandaag leiden daar herders hun kleinvee rond. Ze moeten zich steeds verplaatsen om voldoende voedsel voor de schapen te vinden. In dat heuvelachtige gebied ligt ook de plaats Hebron.

De dichter beschrijft in de onderstaande verzen (v.2-4) zijn hechte persoonlijke relatie met de Here. Die relatie met Hem maakt David gelukkig.

2 God, U bent mijn God. U zoek ik vroeg (in de morgen).

Mijn ziel is (= Ik ben) dorstig geweest naar (of voor/van) U.

Mijn vlees (= Mijn lichaam) heeft naar U gesmacht (of verlangd)

in een dor (of droog) en uitgeput (of moe) land (of aarde), zonder water.

De auteur van dit lied zocht naar God. Steeds wilde hij contact met Hem. Hij kon dat niet missen. In het verleden heeft hij er zo sterk naar verlangd, als iemand die komt uit *een dor en uitgeput land zonder water*. Zoals iemand die uit de hete woestijn komt, en kan smachten naar water, zo snakte David (1012 – 972) naar zijn goede relatie met de Here.

Dat ijverige zoeken van hem werd beloond. Als profeet mocht hij *de heiligheid* van God *opmerken* (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30).⁶⁵⁸ Dwars door de beperkte werkelijkheid van zijn menselijke zintuigen heen nam hij de echte werkelijkheid waar. Hij mocht daardoor (als) in een droom of visioen de *kracht en heerlijkheid van de Here zien*. Ook openbaarde God aan

⁶⁵⁷ Liefde en zorg toonde koning David (1012 – 972) trouwens ook voor zijn rebelse en kwaadaardige zoon Absalom. Hij hield zelfs erg veel van hem, en hij was diep bedroefd om zijn dood (2Sam.18:5,24-19:8). Daarom is het erg onwaarschijnlijk, dat psalm 63 tijdens of over de opstand van Absalom zou zijn geschreven.

⁶⁵⁸ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). David gaf als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21).

zijn dienaar, dat Hij hem zou zegenen (v.6^a,12^a), en dat zijn vijanden allemaal het onderspit zouden delven (v.10,11,12^b).

3 Zo heb ik U in (of met) heiligheid (of in het heiligdom) waargenomen
(of opgemerkt/beschouwd/aanschouwd)

om uw kracht (of uw sterkte) en uw heerlijkheid (of uw eer/glorie) te zien.

4 Ja, (of want) uw goedgunstigheid is beter dan het (op)leven.

Mijn lippen zullen U (gelukkig) prijzen.

Leven zonder God wilde David niet. *Zijn goedgunstigheid was voor hem beter dan het leven hier op aarde.*

In de volgende verzen (v.5-8) geeft de auteur van dit lied aan, hoe hij zijn contact met zijn hemelse Vader in de toekomst voor zich ziet.

5 Zo zal ik U zegenen in (of met/door) mijn leven.

In (of Met/Door) uw naam zal ik mijn (hand)palmen (op)heffen (of (weg)dragen).

In die tijd bad men niet met de handen gevouwen, maar met de handen omhoog. Men hief de handpalmen op naar de hemel, waar God woont (Ex.9:29^a,33, 1Kon.8:22,54, 2Kron.6:12,13, Ezra 9:5, Neh.8:7, Ps.63:5, 134:2, 141:2, Klaag.2:19). Zo bad David hier tot de Here.

6 Zoals overvloed (of het beste/vet) en vet (of vruchtbaarheid) ⁶⁵⁹ zal mijn ziel (= zal ik) verzadigd (of voldaan/bevredigd) worden.

Met jubelende lippen zal mijn mond (U) loven,

7 als ik U heb herinnerd op (of boven) mijn bed (of mijn ligplaats).

In (of Door) nachtwaken zal ik [met (of in)] U (over)peinzen

(of overdenken/overwegen),

8 want (of (om)dat/Ja,) U bent voor (of naar/van) mij een hulp geweest (of geworden),

en in (of door) de schaduw van uw vleugels zal ik jubelen.

In de tijd van het Oude Testament verdeelde men een nacht in 3 nachtwaken: de eerste nachtwak, de middelste nachtwak (Richt.7:9) en de morgenwak (Ex.14:24, 1Sam.11:11). Was een nachtwak voorbij, dan werden de wachtposten van een stad gewisseld. Later werden het 4 nachtwaken.

De uitdrukking *In de schaduw van uw vleugels* roept het beeld op van een moedervogel die haar jongen onder haar vleugels beschermt. In de hitte van de woestijn is de schaduw een welkome toevlucht. Dit beeld komt vaker in de Bijbel voor (Ps.17:8^b, 36:8^b, 57:2^b).

David schetst in het vierde en laatste gedeelte (v.9-12) de grote tegenstelling tussen hem en zijn tegenstanders. Die tegenstanders gaan hun ondergang tegemoet, terwijl hijzelf door de Here wordt gezegend.

⁶⁵⁹ Dierlijk *vet* was volgens de mensen in die tijd *het beste* van een geslacht dier. Dat vet mochten de Israëlieten niet eten, want het was voor de Here (Lev.3:17). Het is vandaag bekend, dat dit dierlijke vet ongezond is, en dat God door zijn wetten het beste met zijn volk voorhad. Vet uit melk, zoals roomboter, mocht men wel eten (Deut.32:14, Jes.7:15,22)! (Zie o.a. Hobrink B., *Moderne Wetenschap in de Bijbel*, 6^e druk, Hoornaar, 2005.)

9 Mijn ziel is (= Ik ben) achter (= aan) U toegewijd (of achter U (vast)gekleefd).

Uw rechter(hand) heeft mij ondersteund (of vastgehouden),

10 en zij die mijn ziel (= mijn leven) zoeken om (het) te verdelgen (of te vernietigen),
zullen komen in de onderste(of de diepste)(plaatse)n van de aarde (of van het land).

De vijanden van de psalmdichter zouden afdalen naar *de onderste gedeelten van de aarde*. Dit betekent, dat ze naar het dodenrijk zouden gaan. In die tijd dacht men, dat het dodenrijk diep onder de oppervlakte van de aarde was (vgl. Gen.37:35, 42:38, Num.16:31-33, Ps.49:15,16, Ezech.31:14-18, 32:18-32, Mat.11:23, Luk.10:15). Wel wist men, dat God zijn dienaren van het dodenrijk zou verlossen, en dat Hij ze zou opnemen (Ps.49:16, 73:24-26, 86:13, Jes.26:19, Dan.12:2, vgl. Gen.5:24, Mat.17:1-5, Luk.9:28-36, 16:22-26).⁶⁶⁰

Als na een veldslag de lijken niet tijdig werden opgeruimd, dan was de kans groot, dat ze door wilde dieren werden opgegeten. In dit geval zouden er lijken *een aandeel van vossen worden*.

11 Zij zullen zich klaarmaken voor de strijd
tegen (of over/op) de hand (= tegen de macht) van het zwaard.

Een (aan)deel (= Een prooi) van vossen zullen ze worden (of zijn),

12^a en de koning zal blij zijn met (of door/in) God.

Al wie met (of door) (= bij) Hem zweert (of vervloekt), zal zich beroemen,

12^b omdat (of Ja,/want/maar) de mond van leugensprekers (= leugenaars) zal worden
(op)gesloten.

Met *de koning* in vers 12^a wordt koning David (1012 – 972) zelf bedoeld. Hij zou blij zijn, als de Here zijn beloften waar zou maken.

De profetieën van de laatste verzen van dit lied (v.10-12) zijn volledig in vervulling gegaan. God heeft al zijn beloften waargemaakt. Alle kwaadaardige tegenstanders van David hebben hun strijd verloren. *De monden van de leugenaars* die zeiden, dat Isboset (1012 – 1010) de wettige koning was, *zijn voorgoed gesloten*.

Generaal Abner en Isboset kregen onderling ruzie (2Sam.3:6-11). Buiten Davids medeweten om heeft generaal Joab zijn rivaal Abner met een zwaard vermoord (v.11^a, 2Sam.3:26-30), en prins Isboset werd een korte tijd later door 2 van zijn legeraanvoerders om het leven gebracht (2Sam.4:1-3,5-8). Door het ingrijpen van de Here is de psalmdichter koning geworden over al de stammen van Israël (2Sam.5:1-3).⁶⁶¹ Alle vijandige buurvolken werden verslagen (2Sam.8:1-14, 10, 12:26-31). In de loop van de jaren kreeg David de macht stevig in handen. Zelfs enkele opstanden konden daar niets aan veranderen.⁶⁶² Tijdens zijn langdurige regering werd het volk Israël door God rijk gezegend (2Sam.5:10,12).

⁶⁶⁰ De ongelovige of kwaadaardige mensen die sterven, gaan naar het dodenrijk (Ps.9:18). Daar wachten ze op hun eeuwige bestemming (Dan.12:2). Het dodenrijk is niet de hel of het eeuwige vuur, want later bij het laatste oordeel ofwel de laatste berechting zal het dodenrijk met de doden worden geworpen in de poel van vuur (= de hel) (Op.20:11-15).

⁶⁶¹ Ruim 5 jaren nadat David (1012 – 972) koning van heel Israël was geworden, verhuisde hij met zijn hofhouding naar de nieuwe hoofdstad Jeruzalem (2Sam.5:4-9,11, 1Kon.2:11, 1Kron.3:4, 29:26,27).

⁶⁶² Ook de latere opstanden van prins Absalom en van Seba werden neergeslagen (2Sam.15-18, 20:1-22).

Psalm 64: God berecht de roddelaars.

- 1 Een psalm van David voor de dirigent.
- 2 Luister God, naar mijn stem in mijn overdenking!
Bewaak mijn leven voor de angst voor de vijand.
- 3 Verberg mij voor de geheime vergadering van de slechteriken;
voor de oproer van bedrivers van ongerechtigheid,
- 4 die hun taal hebben gescherpt als een zwaard.
Zij hebben hun boog gespannen voor hun pijl: een bitter woord
- 5 om in verborgen plaatsen op een onschuldige te schieten.
Plotseling schieten ze onbevreesd op hem.
- 6 Zij maken zich sterk voor een slechte zaak.
Zij spreken af om valstrikken te verbergen.
Zij hebben gezegd: “Wie ziet ernaar om?”
- 7 Zij speuren naar ongerechtigheden:
“Wij zijn klaar met speuren naar het nagespeurde;
naar het binnenste van een man en het diepe hart”,
- 8 en God schiet hen plotseling met een pijl.
Zij zijn gewond,
- 9 en zij laten hun tong over henzelf struikelen.
Al wie hen ziet, vlucht weg,
- 10 en alle mensen hebben ontzag,
en zij vermelden Gods werk,
en zij hebben aandacht geschonken aan zijn daad.
- 11 De rechtvaardige is blij met Jahweh,
want hij heeft bij Hem de toevlucht gezocht,
en alle oprechten van hart beroemen zich.

De tong is een venijnig en een gevaarlijk wapen (Jak.3:8). Dit kleine orgaan kan heel veel kwaad aanrichten. Vaak schijnen roddelaars hun straf of berechting te ontlopen. De auteur van psalm 64 geeft echter aan, dat dit absoluut niet het geval is.

Als schrijver van dit lied wordt koning David (1012 – 972) genoemd. Het lijkt er niet op, dat hij deze psalm schreef, toen hij moest vluchten voor koning Saul (1033 – 1012). Hij had geen hekel aan die ongehoorzame koning, en hij zou ook niet blij zijn met de ondergang van hem en zijn medestanders (v.8,9,11). Integendeel, David hield zelfs van deze Israëlitische vorst, en

hij spaarde tot 2 keer toe zijn leven.⁶⁶³ Dat in strijd met de strekking van dit lied. Geroddel speelt in die tijd ook geen hoofdrol.

Na de dood van Saul (1033 – 1012) riep zijn generaal Abner de prins Isboset (1012 – 1010) tot koning uit over Israël (2Sam.2:8,9). Via de dynastie van de 1^e koning van het heilige land wilde Abner zijn hoogste positie in het leger handhaven.⁶⁶⁴ Een deel van het volk steunde generaal Abner en Isboset, en een ander deel wilde bij koning David (1012 – 972) en zijn medestanders horen. De psalmdichter had in Hebron als koning de leiding over zijn eigen stam Juda (2Sam.2:1-4). Over de andere 11 stammen regeerde Sauls zoon Isboset (2Sam.2:8-4:12). Er volgde een strijd om de macht. Generaal Abner en prins Isboset streden tegen koning David en zijn leger. Geleidelijk werden de aanhangers van de rechtmatige koning steeds sterker, en Isbosets positie werd steeds zwakker (2Sam.2:8-3:1,22-30, 4). Het lijkt er veel op, dat de auteur in die tijd psalm 64 maakte, maar dit zou ook in een latere tijd kunnen zijn.⁶⁶⁵

Toen Isboset en Abner met geweld niet konden winnen, probeerden ze hoogstwaarschijnlijk met geroddel en intriges de macht van koning David te breken.⁶⁶⁶ In die tijd waren er veel mensen die dachten, dat er van zegenende of vervloekende woorden een bepaalde kracht uitging. Door je tegenstander te vervloeken, zou je hem kunnen overwinnen.⁶⁶⁷ Een zegen of een vloek heeft echter alleen kracht, als het in overeenstemming is met Gods wil. Door het ingrijpen van de Here werd de dichter in 1010 voor Christus in Hebron koning over alle stammen van Israël (2Sam.5:1-3).⁶⁶⁸ Isboset heeft slechts 2 jaren geregeerd.

Deze psalm bestaat uit vier gedeelten: vers 1, 2-5, 6,7 en 8-11. In het 1^e vers staat, wie de schrijver is. De auteur vraagt in het tweede gedeelte (v.2-5) aan God, of Hij hem wil beschermen tegen het geroddel van zijn kwaadaardige vijanden. Vervolgens schetst hij de werkwijze van zijn tegenstanders (v.6,7). In het laatste gedeelte van dit lied (v.8-11) beschrijft David de reactie van Jahweh op zijn gebed, en de gevolgen daarvan.

1 Een psalm van (of voor) David voor (of van) de dirigent.

David vraagt in het volgende gedeelte (v.2-5) aan de Here, of Hij hem wil beschermen tegen het geroddel van zijn kwaadaardige vijanden. Zijn persoonlijke relatie met God is goed.

2 Luister God, naar mijn stem (of mijn geluid) in (of door) mijn overdenking (of mijn meditatie/gesprek)!

Bewaak (of Bewaar) mijn leven van(uit) (= voor) de angst van (= voor) de vijand.

⁶⁶³ David was zelfs een vriend van Sauls oudste zoon Jonatan, en hij treurde om zijn dood en de dood van zijn vader (2Sam.1:1-16).

Om hoofdzakelijk dezelfde reden kan deze psalm ook niet afkomstig zijn uit de tijd van de opstand van prins Absalom. David hield erg veel van zijn rebellerende zoon, en was diep bedroefd om zijn dood (2Sam.18:24-19:8).

⁶⁶⁴ Abner was een oom van Saul (1Sam.14:50^b,51, 1Kron.8:33, 9:39, 26:28). Als hij tijdens Isbosets korte regering nog als een machtig en invloedrijk generaal kon functioneren, dan moet hij veel jonger zijn geweest, dan zijn oudere broer Kis, de vader van zijn neef Saul.

⁶⁶⁵ Hierbij kunnen we denken aan de opstand van Seba (2Sam.20:1-22), of aan de tijd na de volkstelling en de daarop volgende pestepidemie (2Sam.24, 1Kron.21, vgl. Ps. 39-41).

⁶⁶⁶ Zie hiervoor de uitleg van psalm 12, 35 en 36.

⁶⁶⁷ Een goed voorbeeld hiervan is de geschiedenis van Balak en Bileam (Num.22:2-24:25). Een ander voorbeeld is de moeder die in onwetendheid haar zoon had vervloekt, en die vervloeking wilde opheffen door haar zoon te zegenen. Bovendien heiligde ze voor de zekerheid het gestolen geld (Richt.17:1-4).

⁶⁶⁸ Ruim 5 jaren nadat David (1012 – 972) koning van heel Israël was geworden, verhuisde hij met zijn hofhouding naar de nieuwe hoofdstad Jeruzalem (2Sam.5:4-9,11, 1Kon.2:11, 1Kron.3:4, 29:26,27).

- 3 Verberg (of Verstop) mij vanuit (= voor) de geheime vergadering van de slechteriken; vanuit (= voor) de oproer van daders (= bedrivers) van ongerechtigheid (of onrecht),
- 4 die hun taal (of hun tong) hebben gescherpt (of geslepen) als een zwaard.
Zij hebben (hun boog) gespannen van (= voor) hun pijl: een bitter woord
(of een bittere zaak)
- 5 om in (of door) verborgen plaatsen op een onschuldige te schieten (of te gooien).
Plotseling schieten zij op hem, en ze hebben geen ontzag.
(= Plotseling schieten ze onbevreesd op hem.)

De tegenstanders van David (1012 – 972) gebruikten *hun scherpe taal als een zwaard*. Hun *bittere woorden* worden hier vergeleken met *de pijl* van een boog. De vijanden van de auteur vertelden over hem leugens of (halve) waarheden om hem en zijn koningschap onderuit te halen. Ze hadden verkeerde bedoelingen. Ze kletsten over de psalmdichter. Ze roddelden respectloos en onbevreesd.⁶⁶⁹

In de 2 onderstaande verzen schetst David de werkwijze van zijn tegenstanders.

- 6 Zij maken [voor] zich sterk (of Ze bemoedigen [voor] zich) (voor) een slechte zaak
(of een slecht woord).
Zij (be)spreken (af) om valstrikken te verbergen (of te begraven).
Zij hebben gezegd: “Wie ziet ernaar (of naar hen/ervoor) (om)?”

Uit vers 6 blijkt heel duidelijk, dat de kwaadaardige roddelaars met de Here geen rekening hielden. Bij veel ongehoorzame Israëlieten leefde evenals bij de heidenen het idee, dat God dacht, zoals kwaadaardige mensen dat zelf ook vaak doen. Hij zou zich niet bemoeien met het lot van de mensen. Als Hij maar op tijd zijn offers kreeg, en er door middel van gebeden maar voldoende aandacht aan Hem gegeven werd, dan zou de rest wel in orde komen. Je moest God gewoon tevreden stellen. Voor wat, hoort wat.

- 7 Zij speuren naar ongerechtigheden:
“Wij zijn klaar (of opgehouden) (met) speuren naar het nagespeurde;
[en] (naar) het binnenste (of het midden) van een man en het diepe (of geheimzinnige) hart”,

De roddelaars dachten in hun hoogmoed, dat ze alles konden onderzoeken. Ze zouden zelfs *het binnenste en het diepe hart* van iemand kunnen doorgronden. Ze zijn blij met hun misdadige plannen, en verheugen zich al op hun vermeende succes.

In het laatste gedeelte van dit lied (v.8-11) beschrijft de auteur van psalm 64 de reactie van de Here op zijn gebed, en de gevolgen daarvan. In zijn antwoord openbaarde God aan zijn profeet David (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30), wat er in de nabije toekomst zou plaatsvinden.⁶⁷⁰ Hij vertelde aan zijn dienaar, dat Hij hem zou helpen en zegenen, en dat zijn vijanden het on-

⁶⁶⁹ Het kenmerk van roddelen is, dat het alleen maar afbreekt. Het is altijd negatief. Spreken over de zonden om iemand te waarschuwen tegen zijn eigen misstappen, of tegen de kwade bedoelingen van een ander persoon kan juist heel positief zijn.

⁶⁷⁰ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). David gaf als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21).

derspit zouden delven. De hemelse Vader laat dit aan David zien, alsof het gebeurt, en ten dele al gebeurd is. Het plotselinge ingrijpen van Jahweh zou voor vriend en vijand verrassend snel gaan.

8 en God schiet (of gooit/leert) hen plotseling (met) een pijl.

Zij zijn gewond (geworden (= geraakt)),

9 en zij laten hun tong (of hun taal) over (of op/boven) henzelf struikelen (of wankelen).

Al wie [in ((of met/door))] hen ziet, vlucht weg,

10 en alle mensen hebben ontzag (of en alle mensen vrezen),

en zij vermelden (of berichten/verkondigen) Gods werk (of daad),

en zij hebben aandacht geschonken aan (of hebben beschouwd/overwogen) zijn daad
(of zijn maaksel).

De ondergang van de vijanden van de dichter zou snel verlopen. Hun meelopers zouden het zien, en wegvluchten. Het ingrijpen van de Here zou een overweldigende indruk maken. Iedereen zou er ontzag voor hebben, en praten over Gods werk. David (1012 – 972) en zijn medestanders zouden blij zijn, dat ze op Hem hebben vertrouwd. Wat hebben ze toch een machtige, betrouwbare en lieve God! Daarmee *zouden ze zichzelf beroemen*.

11 De rechtvaardige is blij met (of door/in) Jahweh,⁶⁷¹

en (= want) hij heeft in (of door) (= bij) Hem de toevlucht gezocht

(of hij heeft in (= bij) Hem geschuild),

en alle oprechten van hart beroemen zich.

De profetieën van de laatste verzen van dit lied (v.8-11) zijn volledig in vervulling gegaan. De hemelse Vader heeft al zijn beloften waargemaakt. Alle kwaadaardige tegenstanders van David hebben hun strijd verloren. De monden van de roddelaars werden gesloten.

Door het ingrijpen van God is de schrijver van deze psalm koning geworden over al de stammen van Israël (2Sam.5:1-3).⁶⁷² Alle vijanden werden verslagen (2Sam.8:1-14, 10, 12:26-31). In de loop van de jaren kreeg David de macht stevig in handen. Zelfs enkele opstanden konden daar niets aan veranderen.⁶⁷³ Tijdens zijn langdurige regering werd het volk Israël door de Here rijk gezegend (2Sam.5:10,12), en er heerste welvaart en voorspoed. De rechtvaardigen mensen in het heilige land hadden in die tijd ruimschoots voldoende redenen om *blij te zijn met Jahweh, en om zich te beroemen*.

⁶⁷¹ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: "Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd."

⁶⁷² Ruim 5 jaren nadat David (1012 – 972) koning van heel Israël was geworden, verhuisde hij met zijn hofhouding naar de nieuwe hoofdstad Jeruzalem (2Sam.5:4-9,11, 1Kon.2:11, 1Kron.3:4, 29:26,27).

⁶⁷³ Ook de latere opstanden van prins Absalom en van Seba werden neergeslagen (2Sam.15-18, 20:1-22).

Psalm 65: Danklied voor Gods rijke zegen.

- 1 Een psalm van David. Een lied voor de dirigent.
- 2 Voor U is de stille lofzang, God in Zion,
Aan U zal een gelofte worden betaald.
- 3 Luisteraar van het gebed,
naar U moeten alle mensen komen.
- 4 Ongerechtigheden hebben de overhand over ons gehad.
Onze overtredingen zal Uzelf verzoenen.
- 5 Gelukkig is hij, die U uitkiest, en die U dichterbij laat komen.
Hij zal wonen in uw hoven.
Wij zullen verzadigd worden met het goede van uw huis;
het heilige van uw paleis.
- 6 Zeer ontzagwekkend in rechtvaardigheid antwoordt U ons,
God van onze redding,
Vertrouwen van alle einden van de aarde en van de verre zeeën.
- 7 Grondvester van bergen door zijn macht;
omgord met sterkte,
- 8 Bedaarder van het bruisen van de zeeën;
het bruisen van hun golven en het rumoer van de volken,
- 9 en de bewoners van de einden hebben ontzag voor uw tekens.
De plaats van het wegtrekken van de morgen en de avond laat U jubelen.
- 10 U hebt het land beloond, en U geeft het te drinken.
U maakt het erg rijk.
De beek van God is vol water.
U maakt hun koren klaar.
Ja, zo maakt U het land klaar.
- 11 Haar voren lessen hun dorst.
Haar insnijdingen van de ploeg dalen neer.
Door regenbuien maakt U het zacht.
U zegent haar gewas.
- 12 U hebt het jaar van uw goedheid gekroond,
en uw sporen druipen van vruchtbaarheid.

- 13 Zij bedruipen de weiden van de wildernis.
De heuvels laten zich omgorden met gejuich.
- 14 De weidevelden zijn bekleed met kudden.
De dalen bedekken zich met graan.
Zij uiten vreugdekreten. Ook zingen zij.

In dit danklied staat het herstel van de goede persoonlijke relatie tussen de Here en zijn dienaar centraal. Het herstel van die goede relatie maakt de dichter erg dankbaar en blij. God zegent hem en zijn volkgenoten door ruimschoots voldoende regen te geven, zodat het gewas goed kan groeien, en het vee naar hartenlust kan grazen (v.10-14).

Als auteur van psalm 65 wordt David (1012 – 972) genoemd. Hij had blijkbaar als koning de macht in handen, want hij maakt zich helemaal niet druk over gevaren die hem persoonlijk bedreigen. Nee, hij spreekt hier als vertegenwoordiger van heel zijn volk. Bovendien had hij de plaats Zion al veroverd (v.2^a).⁶⁷⁴ De koning en zijn volkgenoten worden door God weer rijk gezegend (v.10-14), want Hij heeft hun overtredingen vergeven (v.4). Welke overtredingen dat waren, wordt niet in deze psalm niet expliciet genoemd. Wel geeft de dichter duidelijk aan, waaruit de zegen van de Here bestond: ruimschoots voldoende regen (v.10,11). Voor die tijd gaf God die regen dus blijkbaar niet in voldoende mate, omdat de schrijver van dit lied en het volk zondigden (v.4^a).

De Here had het al 3 jaren lang niet voldoende laten regenen. Het nare gevolg was natuurlijk, dat er hongersnood kwam. Toen koning David aan God vroeg, waarom Hij te weinig regen gaf, zei Hij, dat koning Saul (1033 – 1012) en zijn aanhangers Gibeonieten hadden vermoord, terwijl aan die mensen was beloofd, dat ze mochten blijven leven (Joz.9:15,18-21^a). De ongehoorzame koning wilde echter de Gibeonieten uitroeien, en was daar al mee begonnen. De Here wilde, dat deze bloedschuld werd verzoend. In overleg met de overgebleven Gibeonieten werden 7 mannen uit het nageslacht van koning Saul opgehangen. Nadat deze 7 mannen daarna waren begraven, zegende God zijn volk (2Sam.21:1-14). Er viel weer ruimschoots voldoende regen. Daardoor wist de psalmdichter, dat de relatie tussen de Here en het volk Israël weer was hersteld.

Die 7 mannen waren geen onschuldige slachtoffers van de misdaden die ongehoorzame koning had begaan. De zonden van het voorgeslacht hebben geen invloed op de dienaren van de Here, maar wel op mensen die geen persoonlijke relatie met Hem hebben (Deut.24:16, Ezech.18).⁶⁷⁵ Dit gold ook voor de 7 opgehangen mannen uit het nageslacht van koning Saul. Hoogstwaarschijnlijk hebben zij, of enkelen van hen, meegedaan met het vermoorden van Gibeonieten. Het lijkt er bovendien erg sterk op, dat er bij Sauls familie ontevredenheid was, over het feit dat David koning was geworden, en niet één van hen (2Sam.2:8-3:1, 16:5-8). Jarenlang hadden zij van de Here de tijd gekregen om zich te bekeren, en de psalmdichter van harte te erkennen als hun koning. In elk geval weten we zeker, dat een persoonlijke relatie tussen God en die 7 gedode mannen niet (meer) bestond, want anders zou Hij hun berechting nooit hebben goedgekeurd door zijn volk weer rijk te zegenen.

Psalm 65 bestaat uit vier gedeelten: vers 1, 2-5, 6-9 en 10-14. In het 1^e vers staat, wie de auteur is. De dichter bedankt in het tweede gedeelte (v.2-5) de Here, omdat Hij naar zijn gebed

⁶⁷⁴ Koning David (1012 – 972) had al in het begin van zijn regering de burcht Zion veroverd (2Sam.5:6,7). Kort daarna had hij de ark, het teken van Gods aanwezigheid bij zijn volk, in een optocht naar de kleine berg Zion in de hoofdstad Jeruzalem laten brengen (2Sam.6:12^b-18, 1Kron.15).

⁶⁷⁵ Zie voor de uitleg Turennot T. van, Ezechiël, God maakt sterk, Grijpskerk, 2020.

heeft geluisterd. Zijn overtredingen zijn vergeven, en zijn goede persoonlijke relatie met Hem is hersteld. In de volgende verzen (v.6-9) geeft de auteur van dit lied aan, hoe God antwoord heeft gegeven. De Here toonde daarbij zijn ontzagwekkende rechtvaardigheid en almacht. Daarna schetst David in het vierde en laatste gedeelte (v.10-14) de grote zegeningen van God in het heilige land. Hij heeft genoeg regen gegeven, zodat het gewas erg goed groeit, en het vee ruimschoots voldoende voedsel heeft.

1 Een psalm van (of voor) David. Een lied (of Een gezang) voor (of van) de dirigent.

De dichter bedankt in de onderstaande verzen (v.2-5) de Here, omdat Hij naar zijn gebed heeft geluisterd. Zijn overtredingen zijn vergeven, en zijn goede persoonlijke relatie met Hem is hersteld.

2 Voor (of Van) U (of Jou) ⁶⁷⁶ is de stille lof(zang), God in Zion, ⁶⁷⁷

Aan (of Voor/Van) U zal een gelofte(offert) worden betaald.

In het begin van zijn regering had koning David (1012 – 972) de sterke burcht Zion veroverd (2Sam.5:6,7). Kort daarna had hij de ark, het teken van Gods aanwezigheid bij zijn volk, in een optocht naar de kleine berg Zion in Jeruzalem laten brengen (2Sam.6:12^b-18, 1Kron.15). Daar stond de ark voorlopig in een tent (2Sam.6:16^a,17^a, 1Kon.8:1^b, 1Kron.15:1, 2Kron.1:4). Zo zong de psalmdichter in zijn paleis door middel van een stil gebed vanuit zijn hart *zijn lofzang voor God in Zion*.

Een gelofte(offert) was eerder aan de Here beloofd. Aan die plechtige belofte kon een voorwaarde verbonden zijn (b.v. Gen.28:20-22, 31:13). Misschien was tijdens de 3 jaren van droogte een gelofteoffert aan de Here beloofd, als Hij weer regen zou geven.⁶⁷⁸ Een gelofte kon echter ook een loflied of iets anders zijn. In elk geval was toen psalm 65 werd geschreven, de tijd gekomen om de gelofte te betalen.

3 Luisteraar van het gebed,

tot (= naar) U moet (of zal) al het vlees (= alle mensen) komen.

Met *al het vlees* worden hier alle mensen bedoeld. David wilde graag, dat iedereen contact met de Here zou zoeken om een goede relatie met Hem op te bouwen, want Hij luistert naar de gebeden van zijn dienaren. God zorgt goed voor iedereen die Hem aanroept, en bij Hem wil horen (Rom.10:12^b,13). Hij vergeeft de gelovige mensen al hun zonden.

⁶⁷⁶ De beleefdheidsvormen *U*, *u* en *uw* kent men in het Hebreeuws niet. In die taal zijn *U* en *Jij/Jou*, of *u* en *jij/jou*, en *uw* en *jouw* hetzelfde. Bij een vertaling naar het Nederlands moet dan een keuze worden gemaakt. Dit betekent bijvoorbeeld, dat in de Hebreeuwse taal zowel God, als een gewoon mens met *Jij/jij* wordt aangesproken. Voor God vervangt men dan tijdens het vertalen naar het Nederlands het Hebreeuwse woord voor *Jij* door het Nederlandse woord *U*.

⁶⁷⁷ Oorspronkelijk was Zion een burcht in de stad Jeruzalem. Koning David (1012 – 972) heeft deze burcht op de Jebusieten veroverd (2Sam.5:7, 1Kron.11:5). Die burcht lag aan de zuidkant van de heuvel of berg in het oosten van Jeruzalem. Later werd de hele heuvel Zion genoemd (Ps.2:6, 74:2, 78:68). Vervolgens werd met Zion ook de hele stad Jeruzalem aangeduid (Ps.51:20, 135:21, 147:12).

⁶⁷⁸ Een gelofteoffert was een vredeoffert (Num.6:13,14). Een vredeoffert kon ook een dankoffert (of lofoffer) of een vrijwillig offer zijn (Lev.7:11-21). Aan de mondelinge vredeoffers werden vaak één of meerdere dieren toegevoegd. Bij die vredeoffers werd het vet van geslachte dieren verbrand. Het vlees van die dieren werd tijdens een offermaaltijd opgegeten (Lev.3, 7:11-15). Het ligt voor de hand, dat gedurende die maaltijd ook de naam van de Here werd geloofd en gedankt. Een deel van het vredeoffert was voor de priesters (Lev.7:28-34).

- 4 [Woorden (of Zaken) van] Ongerechtigheden hebben de overhand
vanuit (= over) ons ⁶⁷⁹ gehad.

Onze overtredingen zal Uzelf verzoenen.

Ongerechtigheden hadden de overhand zolang de betreffende mensen van Sauls nageslacht zich niet bekeerden. De vloek van de moord op Gibeonieten bleef daardoor bestaan. Koning David greep niet op tijd in. Daarmee bracht hij zonde over zichzelf en zijn onderdanen. Zijn volksgenoten wezen de koning blijkbaar niet op het kwaad. De droogte moest zelfs 3 jaren lang voortduren, voordat David (1012 – 972) aan de Here vroeg, wat er aan de hand was. De relatie tussen de Here en hem was blijkbaar verslapt en minder intensief geworden. Dit gold blijkbaar ook voor het overgrote deel van het volk Israël. Nadat 7 mannen uit Sauls nageslacht waren berecht en begraven, was het kwaad weggedaan, en had God de overtredingen vergeven.

- 5 Gelukkig is hij, (die) U (uit)kiest, en (die) U dichterbij laat komen.

Hij zal wonen in uw hoven.

Wij zullen verzadigd worden met het goede van uw huis;

het heilige van uw paleis (of uw tempel).⁶⁸⁰

Iedereen die de Here dient, kiest Hij uit, en mag dichtbij Hem komen.⁶⁸¹ Zo iemand wordt pas echt gelukkig. Hij of zij zal in de toekomst mogen wonen in de hoven van Gods hemelse paleis. Nog weer later mag hij of zij eeuwig bij de Here wonen op de nieuwe aarde. Daar zullen de gelovigen voor altijd gelukkig zijn (Jes.2:2,3, Op.21:1-8, 22:1-5,12-15).

De dienaren van God *zullen worden verzadigd met het goede van zijn huis*. In de tijd van de psalmdichter zou er een goede oogst aankomen, doordat de Here regen had gegeven (v.10,11). In eerste instantie wordt met vers 5^b dus Gods zegen op aarde bedoeld (Deut.4:40, 5:33, 11:8,9, Ps.25:12^a,13, 34:13, 36:9, Spr.3:1,2, 4:10, Jak.1:17), maar deze woorden strekken verder. De ene betekenis sluit de andere niet uit, ook al wordt dat wel vaak impliciet gedacht. In de toekomst zullen de gelovigen voor eeuwig verzadigd worden op de nieuwe en volmaakte wereld, die uit de hemel zal neerdalen (Op.7:16,17^a, 21:1-7,22-26, 22:1,2,14). Als de dienaren van de Here dicht bij de hemelse Vader leven, dan verzadigt zijn liefde hen steeds opnieuw.

⁶⁷⁹ In de Hebreeuwse tekst staat hier *mij*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het tekstverband is voor *ons* gekozen. In dit vers gaat het over *onze overtredingen* (v.4^b).

Psalm 65 is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

⁶⁸⁰ Met het Hebreeuwse woord dat hier als *paleis* is vertaald, wordt oorspronkelijk een groot huis of een villa voor een groter publiek bedoeld. Later kreeg het ook de betekenis van *paleis* of *tempel*. Dat hangt af van de context. Tijdens de regering van koning David (1012 – 972) was er nog geen tempel. Die is pas jaren later onder leiding van zijn zoon Salomo (972 – 932) gebouwd. Daarom is in vers 5 voor het woord *paleis* gekozen. Dat past ook beter bij het tekstverband.

⁶⁸¹ Het is niet zo, dat wanneer je niet bij een uitgekozen groep mensen hoort, ofwel uitverkoren bent, dat je dan geen dienaar van de Here kan worden. Ook in de tijd van het Oude Testament konden mensen uit de heidenvolken voor Jahweh als hun God kiezen. Hierbij kunnen we denken aan de heidense vrouwen Rachab en Rut (Joz.2, 6:16,17,22-25, Rut 1:16,22, 4:13,18-22, Mat.1:5,6^a, Hebr.11:31), en aan vele andere voorbeelden (Richt.4:17-23, 5:24, 2Sam.11:3, 12:10, 24:18-25, enz.).

Voortdurend is de Here bereid de zonden van de mensen te vergeven. Als ze oprecht hun best doen, staat Hij zelfs altijd klaar om ze te helpen. Zijn geduld beperkt zich ook in de tijd van het Oude Testament niet alleen tot Israël of een door Hem uitgekozen (= uitverkoren) groep mensen. Hij toont zijn grote liefde voor iedereen. Ja, God is goed voor allen (Ps.145:9). Hij laat de zon opgaan voor goede en slechte mensen (Mat.5:45), zodat iedereen de tijd krijgt om zich te bekeren. In principe kan iedereen voor eeuwig gelukkig worden, want Jezus heeft door zijn lijden en sterven voor alle zonden van de hele wereld al betaald (Joh.1:29,36, 3:16,17, Hebr.9:24-28, 1Joh.2:1,2)! Hieruit blijkt de grote goedheid van de Here en zijn langdurige geduld met elk mens. Hij sluit niemand uit. Wel sluiten veel mensen zichzelf uit door hun ongeloof en hun structurele ongehoorzaamheid.

Dit kan zowel letterlijk als in figuurlijke zin gebeuren. Gods liefde maakt mensen gelukkig en voldaan.

In de volgende verzen (v.6-9) geeft de auteur van dit lied aan, hoe God antwoord heeft gegeven. De Here toonde daarbij zijn ontzagwekkende rechtvaardigheid en almacht.

- 6 Zeer ontzagwekkend (of Zeer gevreesd) in rechtvaardigheid antwoordt U ons,
God van onze redding (of ons heil),
Vertrouwen van alle einden (of alle grenzen) van de aarde (of van het land)
en van de verre zeeën.

Op een zeer ontzagwekkende manier antwoordde de Here in zijn rechtvaardigheid de koning en zijn volksgenoten door regen te geven (v.10,11). Daarmee liet de reddende God zijn almacht zien. Op Hem kunnen mensen overal op aarde tot zelfs op de verste zeeën helemaal vertrouwen. Hij zal zijn beloften volledig waarmaken.

Met *alle einden van de aarde* wordt heel de bekende wereld van die tijd bedoeld. Men dacht vroeger, dat de aarde een plat vlak was. De einden daarvan zag men toen als de grenzen van de (bekende) wereld. Daaromheen zouden *de verre zeeën* liggen.

In de verzen 7 tot en met 9 toont de psalmdichter de almacht van de Here aan.

- 7 Grondvester (of Fundeerder) van bergen door zijn macht (of zijn vermogen);
omgord (= bekleed/omringd) met sterkte (of met heldhaftigheid),
8 Bedaarder (of Susser) van het bruisen (of het geraas/rumoer) van de zeeën;
het bruisen (of het geraas/rumoer) van hun golven
en het rumoer (of de menigte) van de volken,
9 en de bewoners van de einden (of de grenzen) hebben ontzag (of vrezen)
van(uit) (= voor) uw tekens.
(De plaats van) het wegtrekken (of De afkomst) van de morgen (= Het oosten)
en de avond (= het westen) laat U jubelen.

God is de *Grondvester* en *Schepper van de bergen door zijn macht*. Hij is *omgord met sterkte*.

In die tijd stak men zijn wapens in een gordel of riem. Op die manier is God met zijn kracht omringd voor de strijd. Die kracht is zijn wapen.

De Here bedaat door zijn grote kracht zowel letterlijk als figuurlijk *het bruisen van de zeeën*. In vers 8^b wordt het bruisen van de golven van de zeeën vergeleken met *het rumoer van de volken*. Zowel de wereldzeeën als de volkerenzeeën moeten buigen voor de almacht van God (Ps.89:10, 107:23-31, Jes.17:12,13, vgl. Mat.8:26). Dat is een hele geruststelling voor de dienaren van de Here, want zowel de zeeën als de volken vormen vaak een bedreiging voor ieder die bij Hem wil horen.

Alle bewoners van de aarde hebben ontzag voor de wondertekens van de Here. Ook al dienen veel mensen God niet meer, toch vervult zijn werk iedereen met ontzag. Vanaf het oosten tot en met het westen kunnen mensen er blij van worden, en erover *jubelen*.⁶⁸²

David (1012 – 972) schetst in het vierde en laatste gedeelte (v.10-14) de grote zegeningen van

⁶⁸² In tegenstelling met *de vreugdekreten* in het slot van vers 14 geeft het tekstverband van vers 9 aan, dat het bij de laatste zin van dat vers over mensen gaat, die *jubelen*.

de Here in het heilige land. Hij heeft genoeg regen gegeven, zodat het gewas erg goed kan groeien, en het vee ruimschoots voldoende voedsel heeft.

- 10** U hebt het land (of de aarde) bezocht (of beloond),
en U drinkt het (= U geeft het te drinken).

U maakt het erg rijk.

De beek van God is vol water.

U maakt hun koren (of graan) klaar (of U brengt hun koren (of graan) tot stand).

Ja, zo maakt U het (land) klaar (of Ja, zo brengt U het (land) tot stand).

De vroege regen valt in het heilige land vooral in oktober en ook wel in november. Deze regen maakt het land geschikt om te zaaien, zodat het gewas kan kiemen en opkomen. De late regen valt in de maanden maart en april. Die regen is nodig om het gewas te laten groeien, zodat het vrucht kan dragen. De komst van (voldoende) regen in het voorjaar is minder zeker, dan de overvloedige regen in het najaar (vgl. Deut.11:14, Job 29:23, Spr.16:15, enz.).⁶⁸³

- 11** Haar voren laven zich (= lessen hun dorst).
Haar insnijdingen (van de ploeg) dalen neer.
Door regenbuien maakt U het week (of zacht).
U zegent haar gewas (of haar uitspruitsel).

Ook in het voorjaar heeft het voldoende geregend, want *het gewas wordt door de Here gezegend*. Een rijke oogst komt eraan. Het lijkt er dus sterk op, dat deze psalm na het voorjaar is geschreven (v.12,14).

- 12** U hebt het jaar van uw goedheid gekroond,
en uw sporen druipen van vruchtbaarheid (of van vet).

- 13** Zij (= de sporen van God) bedruipen de weiden (of de landerijen)
van de wildernis (of de woestijn/weidegrond).

De heuvels laten zich omgorden (= omringen) met gejuich.

Zoals *God is omgord met sterkte* (v.7^b), zo *laten de heuvels zich omgorden met gejuich*. De psalmdichter wil hiermee bij wijze van spreken zeggen, dat de heuvels blij zijn, dat ze voldoende water van de Here hebben gekregen.⁶⁸⁴ Zelfs op minder geschikte gronden zoals *de weiden van de wildernis* en *de heuvels* is genoeg regen gevallen.

- 14** De weidevelden (of De landerijen) zijn bekleed met kudden (of met kleinvee).

De dalen (of De valleien) bedekken (of omhullen) zich met graan.

Zij uiten vreugdekreten. Ook zingen zij.

De weidevelden en de dalen uiten evenals de heuvels uit het vorige vers vreugdekreten. Ze zouden zelfs zingen. Zo wil de dichter aangeven, hoe de schepping hier getuigt van Gods goedheid en liefde (vgl. Ps.19:2-7). Als de schepping dit zelfs doet, dan kunnen de mensen toch niet achterblijven?

⁶⁸³ Soms valt er ook in het najaar weinig of geen regen (vgl. 1Kon.17:1-7, 18:1, vgl. Jak.5:17).

⁶⁸⁴ Hier is dus sprake van een personificatie. Een personificatie is een vorm van beeldspraak waarbij dieren, planten of levenloze dingen menselijke eigenschappen krijgen toegeschreven, of op een menselijke manier reageren. Dit komt ook in andere gedeelten van de Bijbel voor (vgl. Richt.5:4,5, 2Sam.22:8, Ps.68:8,9, 76:9, Jes.13:13, Ezech.38:20, Joël 2:10, 3:16).

Psalm 66: Danklied voor Israëls redding.

- 1^a** Een lied voor de dirigent; een psalm.
- 1^b** Juicht God toe, alle mensen van de aarde!
- 2** Musiceert voor de heerlijkheid van zijn naam!
Maakt zijn lof heerlijk!
- 3** Zegt tegen God: “Wat ontzagwekkend zijn uw daden!
Door de grootheid van uw kracht handelen uw vijanden bedrieglijk voor U”
- 4** “Alle mensen van de aarde moeten voor U neerbuigen,
en zij moeten voor U musiceren.
Zij moeten voor uw naam musiceren.” *pauze*
- 5** Komt, en ziet Gods werken!
Ontzagwekkend is zijn handeling voor de mensenzonen.
- 6** Hij heeft de zee in droog land veranderd.
Zij trekken te voet door de rivier heen.
Daar worden wij blij door Hem,
- 7** Hij heerst eeuwig door zijn kracht.
Zijn ogen houden toezicht op de heidenvolken.
Laten de rebellen zich niet verheffen. *pauze*
- 8** Zegent, volken, onze God!
Laat het geluid van zijn lof horen!
- 9** Hij houdt ons in leven,
en Hij heeft niet toegelaten om onze voet te laten wankelen.
- 10** Ja, U hebt ons getoetst, God.
U hebt ons gezuiverd, als het zuiveren van zilver.
- 11** U hebt ons in de belegering laten komen.
U hebt druk op onze heupen gelegd.
- 12** U hebt een sterveling tegen ons hoofd laten rijden.
Wij zijn door vuur en door water gekomen.
U liet ons wegtrekken naar de overvloed.
- 13** Ik zal met brandoffers uw huis binnenkomen.
Ik zal mijn geloften aan U betalen,

- 14 die mijn lippen hebben ontsloten,
en mijn mond heeft gesproken in mijn benauwdheid.
- 15 Brandoffers van jonge gemeste dieren zal ik aan U laten offeren
met de offergeur van rammen.
Ik zal rundvee met geitenbokken klaarmaken. *pauze*
- 16 Komt! Luistert!
Jullie allen die ontzag hebben voor God, wil ik vertellen,
wat Hij voor mij gedaan heeft.
- 17 Naar Hem heb ik met mijn mond geroepen,
en Hij is verhoogd door mijn tong.
- 18 Als ik onrecht in mijn hart had gezien,
dan zou de Heer niet naar mij hebben geluisterd.
- 19 Zeker, God heeft naar mij geluisterd.
Hij heeft acht geslagen op de stem van mijn gebed.
- 20 Gezegend is God, die mijn gebed niet heeft verworpen,
en zijn goedgunstigheid niet van mij heeft weggedaan.

Na een ellendige tijd waarin Israëlieten werden gezuiverd en belegerd, en zelfs ten onder dreigden te gaan, heeft de Here weer omgekeken naar zijn volk (v.10-12). Hij heeft naar het smeekgebed van de psalmdichter geluisterd (v.17-20). Daarom roept de auteur iedereen op om God daarvoor te bedanken, en zijn naam te loven en te prijzen (v.1^b-4.).

Wie de schrijver van psalm 66 is, is in eerste instantie niet duidelijk. Zijn naam wordt in dit lied in elk geval niet genoemd. De auteur maakt dit lied voor een dirigent (v.1^a), en hij roept alle landen op om voor de Here te musiceren (v.1^b-4,8). Hij treedt naar voren als leider van zijn volk. Dit duidt erop, dat hij koning is.⁶⁸⁵ De enige koning die belegerd is door zijn vijanden (v.11), en door zijn gebed tot God van de gevaarlijke belegeraars is verlost (v.17-20), is de vrome koning Hizkia (727 – 697).⁶⁸⁶ Hij was koning van het Tweestammenrijk Juda dat in 701 voor Christus door de Assyriërs met de ondergang werd bedreigd, en door het direct ingrijpen van de Here volledig werd verlost (2Kon.18:13-36, Jes.36:1-37:37).

Al sinds 745 voor Christus werd het land Israël voortdurend belaagd door Assyrische legers. Tussen de jaren 725 tot en met 722 waren vrijwel alle inwoners van het Tienstammenrijk in het noorden van het heilige land door de Assyriërs al naar het Tweestromenland gedeporteerd. Ruim 20 jaren daarna werd ook het Tweestammenrijk Juda op de stad Jeruzalem na door hen veroverd.⁶⁸⁷ In 701 voor Christus stond de Assyrische koning Sanherib (705 – 681) met een leger voor de poorten van de Judese hoofdstad (2Kon.18:13-19:13, Jes.36:1-37:13).

⁶⁸⁵ Ook het brengen van extra brandoffers (buiten het avond- en morgenoffer om) gebeurde over het algemeen alleen door koningen en profeten (vgl. v.13^a). Bovendien vormt de omvang van het aantal offers: rammen, runderen en geitenbokken (v.15), een duidelijke aanwijzing dat de dichter een koning is, die deze offers laat brengen.

⁶⁸⁶ Dat de Judese koning Hizkia (727 – 697) psalmen kon schrijven, blijkt wel uit zijn lied in het bijbelboek Jesaja (38:9-20).

⁶⁸⁷ Op het gevonden prisma van Sanherib (705 – 681) staan Assyrische inscripties die het bijbelse verhaal van de

Van de profeet Jesaja had koning Hizkia echter gehoord, dat de Here het Tweestammenrijk Juda zou bevrijden van de Assyriërs (2Kon.19:6,7,20-34, Jes.37:6,7,21-35). Die beloofde verlossing is gekomen. In één nacht doodde de Knecht van God 185.000 mannen. Hoogstwaarschijnlijk stierven die soldaten aan de pest.⁶⁸⁸ Koning Sanherib kon niets anders doen, dan met het restant van zijn legers naar Ninevé vluchten (2Kon.19:35,36, Jes.37:36,37).

Psalm 66 bestaat uit vijf gedeelten: vers 1-4, 5-7, 8-12, 13-15 en 16-20. In het eerste gedeelte roept de auteur van dit lied heel de bekende wereld van die tijd op om voor God te juichen en te musiceren (v.1-4). Daarna duidt hij enkele wonderdaden van de Here aan om zijn almacht aan te tonen (v.5-7). Nogmaals roept de dichter in het derde gedeelte (v.8-12) de volken op om samen met de Israëlieten God te loven en te prijzen, omdat Hij zijn volk heeft gered. Vervolgens vermeldt de schrijver van deze psalm, dat hij aan de Here zijn geloften zal betalen (v.13-15). In het laatste gedeelte (v.16-20) vertelt hij, dat hij vanuit zijn rampzalige situatie tot God heeft gebeden om hulp en redding. Hij vindt, dat de Here moet worden gezegd en geprezen, omdat Hij naar zijn gebed heeft geluisterd.

1^a Een lied (of gezang) voor de dirigent; een psalm.

In de onderstaande verzen (v.1^b-4) roept de auteur heel de bekende wereld van die tijd op om voor God te juichen en te musiceren.

1^b Juicht God toe, alle(mense)n van de aarde (of van het land)!

2 Musiceert (of Zingt met snarenspeel) voor de heerlijkheid (of de eer) van zijn naam!

Zet (= Maakt) zijn lof heerlijk!

3 Zegt tegen God: “Wat ontzagwekkend zijn uw daden!

Door de veelheid (= de grootheid) van uw kracht

handelen uw vijanden bedrieglijk voor U

(of veinzen (= huichelen) uw vijanden voor U).”

Door zijn ontzagwekkende daden heeft de Here de Israëlieten uit de slavernij in Egypte verlost, en naar het heilige land gebracht. Machtige volken werden door hen verslagen. Uiteindelijk kon koning David (1012 – 972) dankzij de hulp van God een sterk koninkrijk stichten. Vijandige buurvölkeren werden allemaal overwonnen en onderworpen. Eeuwen later werden tijdens de regering van koning Hizkia (727 – 697) door een krachtige wonderdaad van de Here in één nacht 185.000 Assyrische soldaten gedood.

Men dacht in die tijd, dat de goden van ieder volk meestreden in de oorlogen.⁶⁸⁹ Het volk dat de strijd won, zou eveneens de sterkste god hebben. Zo schilderde een Assyrische leider de Here af als een zwakke god die zijn volk niet kon redden. De afgoden van de overwinnende Assyriërs zouden veel sterker zijn dan alle andere goden (Jes.36:18-20, 37:10-13). Nadat de Here echter het Tweestammenrijk Juda door zijn rechtstreekse ingrijpen zo wonderbaarlijk had verlost, waren de volken rondom diep onder de indruk. Ze brachten toen uit groot respect

rooftochten van de Assyrische koning in het Tweestammenrijk Juda bevestigen. Volgens deze inscripties zouden 200.150 Joden uit het Tweestammenrijk naar Assyrië zijn gedeporteerd. Alleen de nederlaag van Sanherib door het ingrijpen van God, waarbij 185.000 mannen stierven (2Kon.18:35,36), staat niet op het prisma vermeld.

⁶⁸⁸ Zie Herodotus, Historiën, deel 2, 141.

Flavius J., Joodse Oudheden, deel 10, hoofdstuk 1:5.

⁶⁸⁹ Daarom verwoestte men ook de tempels van de afgoden van de vijanden. Om dezelfde reden namen de Filistijnen de ark van de God Jahweh mee als buit voor hun afgod Dagon (1Sam.5:1,2), en voerde de Babylonische koning Nebukadnezar II (604 – 562) een deel van de voorwerpen en de heilige vaten uit de tempel mee naar het heiligdom van zijn afgod in Babel (Dan.1:1,2, 5:2,3,23).

geschenken en kostbaarheden voor de Here en Hizkia naar Jeruzalem (2Kron.32:23). Daarbij waren ook vijandige volken die vriendschap *veinsden*, omdat ze bang waren voor Israëls machtige God.

De psalmdichter riep echter alle mensen op om dankbaar voor de Here te buigen en te musiceren. Met de grote slag die Hij de Assyriërs had toegebracht was niet alleen het Tweestammenrijk Juda verlost, maar ook de andere volken die door hen werden onderdrukt. Zegen voor Israël betekent ook zegen voor alle mensen.

- 4 “Alle(mense)n van de aarde (of van het land) moeten (of zullen) voor U neerbuigen, en zij moeten (of zullen) voor U musiceren (of met snarenspeel zingen).

Zij moeten (of zullen) voor uw naam musiceren (of met snarenspeel zingen).” *pauze*

Het Hebreeuwse woord *sela* betekent *pauze* of *rust* om ergens meer nadruk op te leggen.⁶⁹⁰ Omdat dit woord soms ook aan het einde van een psalm staat (Ps.3:9, 24:10, 46:12), is het waarschijnlijk, dat de zangers (tijdelijk) stopten, en de instrumentale muziek de laatste regel (met meer volume) herhaalde. Het woord *sela* staat nooit aan het begin van een psalm.

In het tweede gedeelte van deze psalm (v.5-7) duidt de dichter enkele wonderdaden van de Here aan om zijn almacht aan te tonen. Iedereen moet komen om Gods ontzagwekkend werk te zien. Elke rebellie tegen Hem is kansloos.

- 5 Gaat (= Komt), en ziet Gods werken!

Ontzagwekkend is zijn handeling (of zijn doen)

voor (of over) de mensenzonen.

In het volgende vers verwijst de auteur van dit lied naar 2 voorbeelden uit de geschiedenis van zijn volk, waarin de Here zijn grote daden liet zien. Toen de Israëlieten uit Egypte vertrokken, maakte God in de Rietzee (= de Schelfzee) een droog pad, zodat ze daarlangs die zee konden oversteken. Na de overtocht waren de Israëlieten erg blij, dat ze van de vijandschap van Egypte waren verlost (Ex.14:21-15:21). Vlak voor de intocht in het heilige land liet de Here ze op een vergelijkbare manier de Jordaanrivier oversteken (Joz.3:14-4:18).

- 6 Hij heeft de zee naar (= in) droog (land) veranderd.

Zij trekken met (= te) voet door de rivier heen

(of Zij passeren met (= te) voet door de rivier).

Daar worden wij blij door Hem.⁶⁹¹

- 7 Hij heerst eeuwig door zijn kracht.

Zijn ogen houden toezicht (of zijn opmerkzaam) in (= op) de (heiden)volken.

Laten de rebellen (of de weerbarstige(mense)n) [voor] zich niet verheffen. *pauze*

Dat *de ogen van de Here toezicht houden op de heidenvolken*, is voor zijn volk een hele geruststelling. De gebeurtenissen in de wereld komen voor de almachtige God niet als een verrassing, want Hij heeft alles allang in de gaten. Het loopt Hem nooit uit de hand.

⁶⁹⁰ De vertalers van het oude Hebreeuws naar de Griekse Septuagint in de 3^e eeuw voor Christus vertaalden het woord *sela* met *pauze*.

⁶⁹¹ Het valt aan het slot van vers 6 op, dat het perspectief van de dichter verandert van *zij (trekken)* naar *wij (worden)*. Dit geeft de betrokkenheid van de auteur met deze gebeurtenissen aan. Bovendien is hij tijdens het schrijven van psalm 66 blij. Dit lied draagt een optimistische sfeer en boodschap uit.

Nogmaals roept de auteur in het derde gedeelte (v.8-12) de volken op om samen met Israël de Here te loven en te prijzen, omdat Hij zijn volk heeft gered. Blijkbaar is die redding van de Joden voor verreweg de meeste volken ook goed nieuws. Ze werden van een gemeenschappelijke vijand verlost. Het Assyrische wereldrijk vormde niet alleen voor het Tweestammenrijk een gevaar, maar ook voor de andere bekende volken van die tijd.

8 Zegent (of Prijst), volken, onze God!

Laat het geluid (of de stem) van zijn lof horen!

9 De Zetter (= De Maker) van onze ziel (= van ons) in leven (= Hij houdt ons in leven), [en Hij] heeft niet (toe)gegeven (= toegelaten/geduld) om onze voet te laten wankelen.

10 Ja, (of want) U hebt ons getoetst, God.

U hebt ons gezuiverd, als het zuiveren van zilver (vgl. Zach.13:9, Mal.3:3).

Zowel koning Hizkia (727 – 697) als de Joden in het Tweestammenrijk werden door God gezuiverd. Hoewel de vrome koning zijn volksgenoten de Here liet dienen (2Kon.18:1-6), vertrouwde hijzelf in de praktijk niet in de eerste plaats op zijn God. Kort na zijn ziekte in 712 voor Christus sloot hij een verbond met de opstandige Babylonische koning Merodach-Baladan (722 – 710 en 703 – 702). Hij liet aan zijn gezanten alle schatten van zijn paleis in Jeruzalem zien. Hierover was de Here erg boos, en de profeet Jesaja bestrafte koning Hizkia (2Kon.20:12-19, 2Kron.32:24-26, Jes.39). Ook zocht de Judese koning sinds 705 hulp bij de farao van Egypte (Jes.30:1-7, 31, 36:6,9).

Na de bezetting van het Tweestammenrijk door de Assyrische legers in 701 voor Christus probeerde koning Hizkia via onderhandelingen met koning Sanherib (705 – 681) de belegering van Jeruzalem te beëindigen. Hij betaalde daarvoor aan de Assyrische koning een hele grote som geld: 300 talenten zilver en 30 talenten goud.⁶⁹² Toen hij dat grote bedrag had betaald, trok de Assyrische koning met zijn legers niet weg, zoals was afgesproken. Integendeel, hij wilde daarna de onvoorwaardelijke overgave van de hoofdstad (2Kon.18:13-17^a,31,32).

Kortom, koning Hizkia moest leren om in de eerste plaats op God te vertrouwen. Toen hij dat uiteindelijk deed, werd hij met zijn volksgenoten door een groot wonder verlost.⁶⁹³ Niet alleen voor de vrome koning, maar ook voor de gelovige Joden was dit een belangrijke les.

11 U hebt ons in de belegering (of in het net/de vesting) laten komen.

U hebt druk (of beklemming) in (= op) onze heupen gelegd.

Tijdens de belegering van Jeruzalem werd de druk op koning Hizkia om zich over te geven hoog opgevoerd. De Assyrische koning stuurde zijn rabsaké naar de belegerde stad.⁶⁹⁴ Voor de muren van de hoofdstad spotte hij op een zeer intimiderende manier met de Judese koning en met de Here (2Kon.18:17-35). Hij sprak minachtend over de offerdienst in de tempel.⁶⁹⁵ Volgens hem zou deze hele ceremonie in strijd zijn met Gods wil, omdat die centrale

⁶⁹² Een talent is ruim 30 kg. Er moest dus ongeveer 10.000 kg zilver en 1.000 kg goud worden opgebracht!

⁶⁹³ Zie ook Turennot T. van, Jesaja, Jahweh redt, Grijskerk, 2024.

⁶⁹⁴ Mogelijk is met het woord *rabsaké* het hoofd van de voedselvoorziening ofwel de Assyrische minister van landbouw bedoeld.

⁶⁹⁵ Helaas droeg koning Hizkia (727 – 697) in die tijd zeker niet bij aan het respect voor de eredienst in de tempel. Hij probeerde namelijk via onderhandelingen met koning Sanherib de belegering van Jeruzalem te beëindigen. Hij betaalde daarvoor aan de Assyrische koning 300 talenten zilver en 30 talenten goud. (Een talent is ruim 30 kg. Er moest dus ongeveer 10.000 kg zilver en 1.000 kg goud worden opgebracht!) Om dat enorme bedrag te kunnen betalen liet de Judese koning onder andere het edelmetaal van de deuren en de posten van de tempel afhalen (2Kon.18:14-16). Het zilver en het goud van de tempel is echter voor de eer van God en zijn dienst bedoeld, en niet voor iets anders. Het gebrek aan vertrouwen op de Here was verkeerd, en het bood geen enkel

eredienst de offers voor de Here op andere plaatsen in het Tweestammenrijk Juda zou hebben verdrongen (2Kon.18:22, 2Kron.32:12, Jes.36:7).

De vrome koning Hizkia (727 – 697) had inderdaad alle offerhoogten in het Joodse land laten verwijderen (2Kon.18:4). De Here wilde namelijk, dat er op één plaats in het heilige land voor Hem werd geofferd (Deut.12:11-14). Daarvoor had men de stad Jeruzalem uitgekozen. Daar was de tempel van God gebouwd. De Here stond achter deze keuze, en zijn heerlijkheid vulde de tempel (1Kon.8:10,11).

Veel Joden wilden ook op andere plaatsen dicht bij hun huis offeren. In naam heette dat offeren aan de God Jahweh, maar het was in strijd met wat Hij wilde. Deze ongehoorzame offerdienst zette namelijk de deur open voor het dienen van allerlei andere heren (= baäls) en koningen (= molochs). Zo slopen er ook allerlei heidense gebruiken binnen (Jer.44:17-19).

Die eigenwillige offerdienst had veel aanhang bij het Joodse volk. Veel Judeeërs verwachtten daar voorspoed en zegen van (Jer.44:17-19). Toen koning Hizkia deze altaren liet verwijderen, maakte hij zich bij hen niet populair. Deze dwaze en ongehoorzame Joden probeerde de rabsaké tegen hun koning en zijn dienaren op te stoken. De Assyrische gezant gebruikte nog meer leugens en halve waarheden om het gezag van de Judese koning en het vertrouwen op God te ondermijnen (2Kon.18:23-35, 19:10-13, 2Kron.32:13-17, Jes.36:8-20, 37:10-13).⁶⁹⁶ Zo zette Sanherib (705 – 681) de vrome koning en op zijn gelovige volksgenoten erg onder druk. Die hoogmoedige *sterveling* stootte *hen voor het hoofd*. Koning Hizkia en zijn medestanders werden in figuurlijke zin gezuiverd *door vuur en door water*.

12 U hebt een sterveling tegen (of voor/naar) ons hoofd laten rijden.

Wij zijn door (of in) vuur en door (of in) water gekomen.

U liet ons wegtrekken naar de overvloed (of de verzadiging/laving).

Na de zware beproeving en zuivering van koning Hizkia en zijn gelovigen volksgenoten verlostte de Here hen (2Kon.18:23-35, 19:10-13, 2Kron.32:13-17, Jes.36:8-20, 37:10-13). Hij wilde ze wel door zijn straffen zuiveren, maar Hij wilde niet hun ondergang. Integendeel, Hij had het beste met ze voor. Zo gaat God tot op de dag van vandaag nog steeds met zijn dienaren om.

De schrijver van psalm 66 vermeldt in de onderstaande verzen (v.13-15), dat hij aan de Here zijn geloften zal betalen. Ook dit moet iedereen weten. Iedereen moet weten, hoe je met God hoort om te gaan. Uit dankbaarheid en liefde moet je je beloften nakomen.

13 Ik zal met brandoffers uw huis binnenkomen.

Ik zal mijn geloften aan U betalen,

14 die mijn lippen hebben ontsloten (= geuit),

en mijn mond heeft (uit)gesproken in mijn benauwdheid (of mijn nood).

Het brengen van een brandoffer was een heel oude gewoonte (Gen.8:20, 22:1-17). Het bestond uit een dier dat als een geschenk voor de Here helemaal werd verbrand (Ex.29:18,25, Lev.1). Elke dag moesten er voor God brandoffers worden gebracht (Ex.29:42, Num.28:6,10).

perspectief.

Dat laatste bleek al vrij snel. Toen koning Hizkia (727 – 697) het grote bedrag aan goud en zilver had betaald, eiste de Assyrische koning de overgave van de stad Jeruzalem (2Kon.18:17^a,31,32).

⁶⁹⁶ Zie ook Turennot T. van, Jesaja, Jahweh redt, Grijskerk, 2024.

Bij een brandoffer hoorde ook een plantaardig eetoffer en een drankoffer (Lev.6:17^a, 24:5-9, Num.28:5,8,9).

Geloften en/of *gelofteoffers* waren blijkbaar eerder aan de Here beloofd (v.13^b,14). Aan die plechtige beloften kon een voorwaarde verbonden zijn (b.v. Gen.28:20-22, 31:13). Het is best mogelijk, dat tijdens de oorlog tegen de Assyriërs één of meerdere gelofteoffers aan God waren toegezegd, als Hij zijn volk van deze ongelijke strijd zou verlossen.⁶⁹⁷ Een gelofte kon echter ook een loflied of iets anders zijn. In elk geval was toen psalm 66 werd geschreven, de tijd gekomen om de geloften te betalen. Bij die geloften hoorden natuurlijk (eveneens) de hier genoemde brandoffers (v.13,15).

- 15** Brandoffers van jonge gemeste dieren zal ik aan U laten offeren (of opstijgen/opgaan)
met de offergeur (of met wierook) van rammen.

Ik zal rundvee (of grootvee) met geitenbokken (klaar)maken. *pauze*

In het laatste gedeelte (v.16-20) vertelt de dichter, dat hij vanuit zijn rampzalige situatie tot God heeft gebeden om hulp en redding. Hij vindt, dat de Here moet worden gezegend en geprezen, omdat Hij naar zijn gebed heeft geluisterd. Die verhoring van zijn smeekgebed betekent eveneens, dat zijn persoonlijke relatie met God in orde is.

- 16** Gaat (= Komt)! Luistert!

Jullie allen die ontzag hebben voor God, wil ik vertellen,
wat Hij voor (of aan/van) mij(n) gedaan heeft.

In dit slotgedeelte richt de auteur van dit lied zich niet tot iedereen, maar tot *allen die ontzag voor God hebben*.

In zeer grote nood hebben de wanhopige koning Hizkia (727 – 697) en de profeet Jesaja tot de Here gebeden (2Kon.19:14-19, 2Kron.32:20, Jes.37:14-20). De vrome koning zag geen enkele andere oplossing meer. Alleen God kon nog redden.

- 17** Naar Hem heb ik met mijn mond geroepen,
en Hij is verhoogd onder (= door) mijn tong (of mijn taal).

- 18** Als ik onrecht in mijn hart had gezien,
(dan) zou de Heer niet (naar mij) hebben geluisterd.

De Here wil niet luisteren naar mensen die niet naar Hem willen luisteren. Die ongehoorzame mensen kunnen beter niet bidden om zijn hulp, want dat verafschuwt Hij zelfs (Spr.15:8,29, 28:9, Jes.1:13-17, vgl. 1Sam.28:6, 1Pet.3:7). God verwerpt de gebeden van zulke mensen. Hij luistert alleen maar naar zijn dienaren, die ook echt naar Hem willen luisteren. Dat de Here naar het smeekgebed van koning Hizkia luisterde, betekende, dat het contact tussen Hem en de Judese koning goed was.

- 19** Zeker, God heeft (naar mij) geluisterd.

Hij heeft acht geslagen op de stem (of op het geluid) van mijn gebed.

⁶⁹⁷ Een gelofteoffer was een vredeoffer (Num.6:13,14). Een vredeoffer kon ook een dankoffer (of lofoffer) of een vrijwillig offer zijn (Lev.7:11-21). Aan de mondelinge vredeoffers werden vaak één of meerdere dieren toegevoegd. Bij die vredeoffers werd het vet van de geslachte dieren verbrand. Het vlees van die dieren werd tijdens een offermaaltijd opgegeten (Lev.3, 7:11-15). Het ligt voor de hand, dat gedurende die maaltijd ook de naam van de Here werd geloofd en gedankt. Een deel van de vredeoffers was voor de priesters (Lev.7:28-34).

20 Gezegend (of Geprezen) is God, die mijn gebed niet heeft verworpen (of weggedaan), en zijn goedgunstigheid (niet) van(uit) mij (heeft weggedaan (of verworpen)).

Het is niet vanzelsprekend, dat God luistert naar de gebeden van de dienaren die Hem willen gehoorzamen. Ook dat is genade. Uit genade luistert de Here altijd naar een gebed in gehoorzaamheid (Ps.65:3^a), al verhoort Hij het misschien op een andere manier dan wij verwachten.⁶⁹⁸

Door gebed en bekering wijzigt God soms zijn voornemens (Am.7:1-9). Zo mocht Abraham bidden voor de slechte stad Sodom (Gen.18:16-33). Door het gelovige gebed van koning Hizkia (727 – 697) kwam de profetie dat hij binnenkort zou sterven, niet uit. Zijn leven werd met 15 jaren verlengd (Jes.38:1-8). De profeet Daniël bad op grond van profetieën om de terugkeer van Gods volk uit de ballingschap (Jer.25:11^b,12 en 29:10, Dan.9:1:20). De Here verhoorde zijn gebed, en het volk is teruggekeerd. Het gebed van de gelovige doet dus erg veel. Het is een geducht wapen, dat we niet moeten onderschatten of verwaarlozen!

Al de pogingen van koning Hizkia om zichzelf uit zijn rampzalige situatie te redden liepen op niets uit. Van nature zijn ook Gods dienaren geneigd om op de eigen oplossingen meer te vertrouwen, dan op het bidden tot de almachtige Koning van hemel en aarde. Laten we ons niet blind staren op slechts het deel van de werkelijkheid dat we met onze beperkte en aan de zonde onderworpen zintuigen kunnen waarnemen. We moeten leren om in de eerste plaats voor 100 procent te vertrouwen op de echte en volledige werkelijkheid!⁶⁹⁹

⁶⁹⁸ Zie de uitleg van Op.6:9-11 in De Openbaring mag niet verborgen blijven, Grijpskerk, 2019.

⁶⁹⁹ Dit gaat niet vanzelf. Door tijd te nemen voor de Here door bijbelstudie en gebed groeien Gods dienaren in geestelijk opzicht door de kracht van de Heilige Geest. Gevolgen van die geestelijke groei zijn, dat hun persoonlijk contact met de Here verbetert, en dat ze daardoor steeds beter zicht krijgen op de volledige en echte werkelijkheid.

Psalm 67: De oogst van Gods volk.

- 1 Een psalm van David voor de dirigent.
Een lied met snarenspeel.
- 2 God is ons genadig, en Hij zegent ons.
Hij laat zijn gezicht bij ons oplichten; *pauze*
- 3 om op de aarde jouw weg te waar te nemen;
onder alle heidenvolken jouw heil.
- 4 De volken zullen U bedanken, God.
De volken zullen U bedanken; zij allemaal.
- 5 De volkstammen zullen blij zijn, en zij zullen jubelen,
want U zal de heidenvolken rechtmatig beoordelen,
en de volkstammen op de aarde zal U leiden. *pauze*
- 6 De volken zullen U bedanken, God.
De volken zullen U bedanken; zij allemaal.
- 7 Het land heeft haar opbrengst gegeven.
God, onze God, zegent ons.
- 8 God zegent ons,
en alle einden van de aarde zullen voor Hem ontzag hebben.

Deze psalm is een Messiaans lied over 2 oogsten. Het gaat over een rijke oogst die het volk Israël in de tijd van de dichter zojuist had binnengehaald (v.2,7) en over de oogst die de hemelse Vader zal laten inzamelen (v.3,8). Door zijn engelen zal de oogst van Gods volk worden binnengehaald. De hemelse knechten van de Here zullen de oogst die bestaat uit alle gelovige mensen uit allerlei volken, tot en met de jongste dag van deze wereld bijeenbrengen.

Zoals vroeger in Israël bij het Wekenfeest het begin van de oogst werd gevierd (Ex.34:22, Num.28:26-31, Deut.16:9-12,16), zo vieren we na het lijden en sterven van Jezus Christus bij het Pinksterfeest met de uitstorting van de Heilige Geest het begin van Gods grote oogst onder alle volken. Met de komst van die Heilige Trooster en Helper begon het eerste Pinksterfeest op de dag van het laatste Wekenfeest (Hand.2).

Als auteur van psalm 67 wordt hoogstwaarschijnlijk koning David (1012 – 972) genoemd. Wanneer hij dit lied heeft geschreven is niet met zekerheid te zeggen. Wel weten we, dat het in die tijd erg goed ging met Israël. De Here zegende zijn volk (v.2,7,8^a) en hun koning. Zo zegende Hij zijn volk eveneens tijdens de regering van zijn dienaar David. Bovendien heeft deze koning als een profeet van de hemelse Vader (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30) ⁷⁰⁰ heel veel

⁷⁰⁰ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). David gaf als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21).

psalmen geschreven.⁷⁰¹ Door de kracht van de Heilige Geest (1Sam.16:13) kon hij profeteren over een verre toekomst (v.3,4-6). Ook beloofde God aan koning David zelfs een eeuwig koningshuis (2Sam.7:11^b,16,29). Dit laatste betekent, dat uit zijn nageslacht Jezus Christus zou worden geboren, die als koning voor eeuwig zal regeren. Vanwege het Messiaanse karakter van psalm 67 is het goed mogelijk, dat dit lied kort na die rijke belofte aan David is geschreven, maar dit is niet met zekerheid te zeggen.

Deze psalm bestaat uit vier gedeelten: vers 1, 2,3, 4-6 en 7,8. In het 1^e vers staat hoogstwaarschijnlijk, wie de schrijver is, en dat bij psalm 67 (eigenlijk) snaarinstrumenten moeten worden gebruikt. De dichter vertelt in het volgende gedeelte (v.2,3), dat de Here zijn volk onder andere zegent om onder de heidenen het heil van Israël te laten kennen. Daarna gaat het over dankbare en blijde mensen uit de heidenvolken, die God liefdevol behandelt (v.4-6). In het laatste gedeelte (v.7,8) heeft de auteur het over een zegenrijke oogst in de dubbele zin van het woord.

1 Een psalm van (of voor) David ⁷⁰² voor (of van) de dirigent.

Een lied (of Een gezang) met (of door/in) snarenspeel.

David (1012 – 972) vertelt in de volgende 2 verzen, dat de hemelse Vader zijn volk onder andere zegent om onder de heidenen het heil van Israël te laten kennen. Het heil en de redding van Israël is voor iedereen die de Here gehoorzaam wil dienen.

2 God is ons genadig, en Hij zegent ons.

Hij laat zijn gezicht bij (of met) ons (op)lichten (of schijnen); *pauze*

3 om in (of door) (= op) de aarde (of in het land) jouw weg waar te nemen
(of te leren kennen);

onder (of in/door/met) alle (heiden)volken jouw heil (of jouw redding).

De woorden van vers 2 lijken erg veel op de priesterzegen, waarmee de priesters het samengestroomde volk in de tabernakel en de latere tempel moesten zegenen (Num.6:24-26). Deze woorden worden in dit lied bekrachtigd door de zangpauze die erop volgt.

Het Hebreeuwse woord *sela* betekent *pauze* of *rust* om ergens meer nadruk op te leggen.⁷⁰³ Omdat dit woord soms ook aan het einde van een psalm staat (Ps.3:9, 24:10, 46:12), is het waarschijnlijk, dat de zangers (tijdelijk) stopten, en de instrumentale muziek de laatste regel (met meer volume) herhaalde. Het woord *sela* staat nooit aan het begin van een psalm.

Uit de verzen 2 en 3 blijkt, dat de rijke zegen voor Israël ook een zegen is voor mensen uit alle andere volken. Zij zouden daardoor Israëls weg en heil leren kennen, zodat ze met Gods volk zouden kunnen worden gered. Het heil en de redding van Israël, is dus ook de redding voor mensen uit alle heidenvolken (vgl. v.4-6). Dit alles wijst al naar de grote Redder die uit Israël zou voortkomen: Jezus Christus.

⁷⁰¹ Volgens de Dode Zeerol 11QPs^a heeft koning David in totaal 4050 door God geïnspireerde psalmen geschreven..! (Zie Abegg M. Jr. e.a., The Dead Sea scrolls Bible, San Francisco, 1999, pag. 509.)

⁷⁰² De woorden *van David* zijn afkomstig uit de Griekse handschriften(en de Vulgaat), en ontbreken in de Hebreeuwse tekst. Hoogstwaarschijnlijk heeft het er oorspronkelijk wel gestaan.

In de enige Dode Zeerol met dit lied is dit gedeelte van psalm 67 helaas verloren gegaan.

⁷⁰³ De vertalers van het oude Hebreeuws naar de Griekse Septuagint in de 3^e eeuw voor Christus vertaalden het woord *sela* met *pauze*.

In de onderstaande verzen (v.4-6) gaat het over dankbare en blijde mensen uit de heidenvolken, die de Here liefdevol behandelt. Ze hebben zich blijvend bekeerd, en mogen mede daarvoor bij Gods volk horen.

- 4** De volken zullen U (be)danken, God.
De volken zullen U (be)danken; zij allemaal.
- 5** De volkstammen (of De naties) zullen blij zijn, en zij zullen jubelen,
want (of Ja,/(om)dat) U zal de (heiden)volken rechtmatig (of billijk) (be)oordelen,
en de volkstammen (of de naties) in (of door) (= op) de aarde (of het land) zal U
(ge)leiden (of regeren). *pauze*
- 6** De volken zullen U (be)danken, God.
De volken zullen U (be)danken; zij allemaal.

De auteur van dit lied heeft het in het laatste gedeelte (v.7,8) over een zegenrijke oogst in de dubbele zin van het woord.

- 7** Het land (of De aarde) heeft haar opbrengst (of haar oogst) gegeven.
God, onze God, zegent ons.

Als de Israëlieten de Here zouden gehoorzamen. Dan zou Hij ze zegenen. Dit zou onder andere blijken uit een goede oogst (Lev.26:4,6, vgl. Ps.85:13).

- 8** God zegent ons,
en alle einden van de aarde (of van het land) zullen (of moeten) voor Hem
ontzag hebben (of voor Hem vrezen).

In vers 8 wordt de zegen van de opbrengst van het land voor het volk Israël (v.7) vergeleken met de nieuwe oogst vanuit de hele aarde. Veel mensen uit de heidenvolken zouden en zullen zich bekeren en Gods dienaren worden.

De grootste zegen voor het volk Israël zou ook zegen voor mensen uit de andere volken betekenen. Jezus Christus is de grootste zegen voor al zijn dienaren uit alle volken van de wereld. Veel mensen uit de heidenen hebben de hemelse Vader gediend. Nog steeds horen mensen uit allerlei volken over de hele aarde bij het volk van de Here. De grote oogst uit de heidenvolken wordt sinds het eerste Pinksterfeest al eeuwenlang binnengehaald.

In de toekomst zal het overgrote deel van de Joden en Israëlieten zich bekeren. De staat Israël zal het voorlopige thuisland voor alle dienaren van God op deze wereld worden (Ps.87), totdat later de nieuwe aarde als het definitieve vaderland voor alle gelovigen uit de hemel zal neerdalen (Jes.2:2,3, Op.21:1-7,22-27, 22:1-5).

Psalm 68: Overwinningslied.

- 1 Een psalm van David. Een lied voor de dirigent.
- 2 God zal opstaan.
Zijn vijanden zullen worden verstrooid,
en zijn haters zullen vluchten voor zijn gezicht.
- 3 Zoals rook verspreid wordt, zal U hen verspreiden.
Zoals was smelt voor het vuur,
zo zullen kwaadaardige mensen vergaan voor God,
- 4 en de rechtvaardige mensen zullen blij zijn.
Zij zullen uitbundig zijn voor God,
en zij zullen ingenomen zijn door blijheid.
- 5 Zingt voor God!
Musiceert voor zijn naam!
Heft een gezang aan voor Hem die door de steppen rijdt,
- Jahweh is zijn naam -
en weest uitgelaten voor zijn gezicht!
- 6 Vader van wezen, en Rechter van weduwen
is God in zijn heilige woning.
- 7 God, die eenzamen in een huisgezin laat wonen,
die gevangenen laat wegtrekken in voorspoed,
maar rebellen hebben in een dor land gewoond.
- 8 God, toen U voor uw volk uittrok;
toen U in de woestijn voortschreed, *pauze*
- 9 heeft de aarde gebeefd.
Ook heeft de hemel gedropen
voor het gezicht van deze God van de Sinäi;
voor het gezicht van God: de God van Israël.
- 10 Een gulle regen schudt U uit, God.
Uw erfelijk bezit - het was oververmoeid geworden -
hebt U zelf voor elkaar gebracht.
- 11 Het volk van U, het woont daarin.
U voorziet in uw goedheid voor de ellendige, God.

- 12** De Heer geeft een toezegging.
De boodschapsters van het goede nieuws zijn een talrijk leger.
- 13** De koningen van de legers vluchten, zij vluchten,
en die thuis is, zij verdeelt de buit.
- 14** Als jullie liggen tussen de veestallen,
zijn de vleugels van de duif bedekt met zilver,
en haar veren met geelachtig goud.
- 15** Wanneer de Almachtige koningen in haar verstrooit,
sneeuwt het op Zalmon.
- 16** Een gebergte van God is het gebergte van Basan.
Een bultig gebergte is het gebergte van Basan.
- 17** Waarom kijken jullie achterdochtig, bultige bergen,
naar de berg die God heeft begeerd om zelf te bewonen?
Zeker, Jahweh zal er voor altijd wonen.
- 18** De strijdswagens van God zijn 2 x een groot aantal;
verdubbelde duizenden.
De Heer is bij hen;
als een Sinai in heiligheid.
- 19** U bent opgestegen naar omhoog -
U hebt krijgsgevangenen in krijgsgevangenschap genomen.
U hebt gaven in ontvangst genomen onder de mensen,
en ook van rebellen. - om te wonen, God Jahweh.
- 20** Gezegend is de Heer.
Dag aan dag overlaadt Hij ons,
de God van onze redding. *pauze*
- 21** De God van ons is een God van volkomen redding,
en van de Heer Jahweh zijn de uitgangen tegen de dood.
- 22** Zeker, God zal het hoofd van zijn vijanden verpletteren;
de harige schedel van iemand die doorgaat met zijn schuldige daden.
- 23** De Heer heeft gezegd: "Uit Basan zal Ik laten terugkeren,
Ik zal vanuit de diepten van de zee laten terugkeren,
- 24** zodat jij je voet zal slaan door bloed.
Van de tong van je honden zal zijn aandeel van de vijanden zijn."

- 25 Ze hebben uw gangen gezien, God;
de gangen van mijn God, mijn Koning in het heiligdom.
- 26 De zangers zijn voorop gegaan; achteraan de snarenspeleers.
In het midden waren trommelende meisjes.
- 27 In samenkomsten hebben zij God gezegend;
Jahweh van de oorsprong van Israël.
- 28 Daar was Benjamin, de jongste, hun heerser;
de vorsten van Juda, hun menigte;
de vorsten van Zebulon; de vorsten van Naftali.
- 29 Gebied, God, uw kracht!
Versterk, God, wat U voor ons hebt bewerkt!
- 30 Voor uw paleis, boven Jeruzalem,
zullen koningen voor U een geschenk brengen.
- 31 Bestraf de dieren van het riet;
de bende stieren met de stierkalveren van de volken,
die zich onderwerpen met stukken zilvergeld!
Strooi de volken uit, die genoeg schein in veldslagen!
- 32 Aanzienlijken zullen vanuit Egypte aankomen.
Ethiopië zal zijn handen haasten voor God.
- 33 Koninkrijken van de aarde, zingt voor God!
Musiceert voor de Heer! *pauze*
- 34 Musiceert voor Hem die rijdt door de hemel van de hemelen van weleer!
Zie, Hij geeft met zijn stem een krachtig geluid.
- 35 Geeft sterkte aan God!
Over Israël is zijn majesteit,
en zijn kracht is in de wolken.
- 36 Ontzagwekkend bent U, God, vanuit uw heiligdommen.
De God van Israël is Hij,
de Gever van sterkte en krachten aan het volk.
Gezegend is God!

De stemming van psalm 68 is optimistisch. Er wordt feest gevierd (v.25-28). Nadat er overwinningen zijn behaald op de vijanden van de Here en zijn volk (v.13,15^a,19^a), weet de auteur, dat de definitieve strijd nog lang niet gestreden is. Toch gaat hij de toekomst met ver-

trouwen tegemoet, omdat hij er volledig van overtuigd is, dat God zijn volk zal helpen en beschermen (v.2-7,20-24,32). Die geloofszekerheid vormt de basis van dit overwinningslied.

Als dichter van deze psalm wordt David (1012 – 972) genoemd. Alleen al uit de optimistische sfeer van deze lofzang blijkt, dat hij niet meer achtervolgd wordt door de ongehoorzame koning Saul (1033 – 1012), of belaagd wordt door het leger van de onrechtmatige koning Isboet (1012 – 1010). Nee, Jahweh had al een berg uitgekozen om daar te wonen onder zijn volk (v.17).

Die berg waar Hij wilde wonen, was Zion (Ps.2:6, 9:12^a, 20:3, 65:2^a, 74:2, 76:3, 78:68, enz.).⁷⁰⁴ In het begin van zijn regering had de nieuwe koning de sterke burcht Zion veroverd (2Sam.5:6,7). Kort daarna liet hij de ark, het teken van Gods aanwezigheid bij zijn volk, in een optocht naar de kleine berg Zion in de toekomstige hoofdstad brengen (v.25-28, 2Sam.6:12^b-18, 1Kron.15). Daar kwam de ark voorlopig in een tent te staan (2Sam.6:16^a,17^a, 1Kon.8:1^b, 1Kron.15:1, 2Kron.1:4).

Enige tijd voor en na het overbrengen van de ark naar de stad Jeruzalem had David met Gods hulp de legers van verscheidene koningen al verslagen (v.13,19, 2Sam.5:6,7,17-25, 8:1-6,13, 1Kron.14:8-17, 18:1-6,12,13). Daarna is psalm 68 vooral geschreven naar aanleiding van de gevaarlijke oorlog tegen de Ammonieten en hun bondgenoten (v.1,22-24,31^b, 2Sam.10, 11:1, 12:26-31, 1Kron.19:1-20:3).

Dit lied bestaat uit negen gedeelten: vers 1, 2-7, 8-11, 12-15, 16-19, 20-24, 25-28, 29-33 en 34-36. In het begin van deze lofzang staat, wie de schrijver is (v.1). De dichter weet, dat de Here al zijn vijanden zal verslaan, en de rechtvaardige mensen zal helpen (v.2-7). Hij zal vooral de zwakkeren en kwetsbaren onder hen ondersteunen. De koning wil graag, dat God daarmee snel zal beginnen. In het derde gedeelte (v.8-11) schetst de auteur de bevrijding van het volk Israël uit Egypte, de tocht door de woestijn en de verovering van het heilige land. In de tijd daarna was er veel onrust, ellende en strijd. Na die minder gelukkige Richtertijd gaf Jahweh door David de bevrijding van zijn volk van al zijn vijanden (v.12-15). In de strijd behaalde hij elke keer weer nieuwe overwinningen op zijn tegenstanders. De koning vertelt in het vijfde gedeelte (v.16-19), dat God de plaats Zion heeft uitgekozen als zijn verblijf op aarde. Hij looft zijn hemelse Vader, omdat Hij hem heeft beloofd, dat Hij zijn volk ook in de komende tijd zal helpen en beschermen (v.20-24). Na die prachtige belofte voor de toekomst vestigt David in de volgende verzen (v.25-28) zijn aandacht weer op het recente verleden: De vrolijke optocht met de ark. De schrijver van deze psalm bidt in het achtste gedeelte (v.29-33) tot God om hulp. Hij voelt zich daarbij door Hem verzekerd van een goede toekomst voor zijn volk. In het laatste gedeelte (v.33-36) roept de dichter alle volken op om voor de Here te musiceren. Van Hem komt alle kracht en sterkte voor zijn volk in de hele wereld.

1 Een psalm van (of voor) David. Een lied (of Een gezang) voor (of van) de dirigent.

Het onderstaande gedeelte (v.2-7) is de inleiding van dit lied. De auteur weet, dat Jahweh al zijn vijanden zal verslaan, en de rechtvaardige mensen zal helpen. Hij zal vooral de zwakkeren en kwetsbaren onder hen ondersteunen. David wil graag, dat God daarmee snel zal beginnen.

2 God zal opstaan.

⁷⁰⁴ Oorspronkelijk was Zion een burcht in de stad Jeruzalem. Koning David (1012 – 972) heeft deze burcht op de Jebusieten veroverd (2Sam.5:7, 1Kron.11:5). Die burcht lag aan de zuidkant van de heuvel of berg in het oosten van Jeruzalem. Later werd de hele heuvel Zion genoemd (Ps.2:6, 74:2, 78:68). Vervolgens werd met Zion ook de hele stad Jeruzalem aangeduid (Ps.51:20, 135:21, 147:12).

Zijn vijanden zullen worden verstrooid,

en zijn haters zullen (weg)vluchten van(uit) (= voor) zijn gezicht (vgl. Num.10:35).

Koning David (1012 – 972) wist niet precies, wanneer de Here zijn vijanden zou berechnen, maar hij wist wel zeker, dat Hij het zou doen. Dit kon hij weten, doordat hij een profeet was (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30),⁷⁰⁵ en doordat God dit via zijn dienaar Mozes had bekend gemaakt (Lev.26, Deut.28). De koning was ervan doordrongen, dat hij zolang hij gehoorzaam de wil van zijn hemelse Vader zou blijven doen, al de vijandelijke legers zou verslaan.

3 (Zo)als rook verspreid (of verstrooid/verdreven) wordt,

zal U (hen) verspreiden (of verstooien/verdrijven).

(Zo)als was (weg)smelt van(uit) (= voor) [het gezicht van] het vuur,

(zo) zullen kwaadaardige(mense)n vergaan (of te gronde/verloren gaan) van(uit)
(= voor) [het gezicht van] God,

4 en de rechtvaardige(mense)n zullen blij zijn.

Zij zullen uitbundig zijn (of zullen opspringen) voor (of van) [het gezicht van] God,

en zij zullen ingenomen zijn (of zullen jubelen) door (of in/met) blijheid.

5 Zingt voor (of van) God!

Musiceert (voor) zijn naam!

Heft een gezang aan (of Maakt de weg gereed) voor (of van) Hem

die door (of in/met) de steppen rijdt,

- [door (of in/met)] Jah(weh)⁷⁰⁶ is zijn naam -

en weest uitgelaten (of erg blij) voor (of van) zijn gezicht (= voor Hem)!

Vanaf de kant van de steppen in het oosten dreigde voor Israël het gevaar. Daar maakten de vijandelijke legers van de Ammonieten en hun bondgenoten zich klaar om Israël aan te vallen. Jahweh trok echter met Davids mannen mee om het gevaar te bestrijden. De overwinning was daardoor verzekerd. Daarom was het blij musiceren voor de heilige naam van de Here op zijn plaats.

6 Vader van wezen, en Rechter van weduwen

is God in zijn heilige woning (of zijn heilige verblijf(plaats)).

Evenals wezen behoefte hebben aan een vaderfiguur, hadden in die tijd vooral weduwen een eerlijke rechter nodig om hen te beschermen. Hun mannen konden niet meer voor ze opkomen, maar de hemelse Vader komt op voor de zwakken in de samenleving.

Met de *heilige woning van God* kan zowel *de hemel* als *de tent met de ark* op de berg Zion worden bedoeld. Beide betekenissen sluiten elkaar niet uit.

7 God, die eenzamen in een huis(gezin) laat wonen (of laat (ver)blijven/(neer)zitten),⁷⁰⁷

⁷⁰⁵ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). David gaf als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21).

⁷⁰⁶ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: "Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd."

die gevangenen laat wegtrekken (of laat vertrekken) in (of met) voorspoed,
maar (of zeker/immers/inderdaad) rebellen hebben (zich) in een dor (land)
(of het dorre) gewoond (of gevestigd).

Mensen die door vijandige buurvolken gevangengenomen waren, en als slaaf of slavin hun leven in eenzaamheid moesten doorbrengen, konden door het zegevierende leger van koning David (1012 – 972) worden bevrijd.

Dit laatste gold trouwens eveneens voor Israëlitische slaven en slavinnen in het gebied van de 11 stammen in het noorden van het heilige land, die door hun roofzuchtige rijke volksgenoten werden uitgebuit. Toen de auteur van psalm 68 koning van heel Israël was geworden, drong hij het machtsmisbruik, de criminaliteit en andere vormen van onrecht zoveel mogelijk terug (2Sam.8:15).⁷⁰⁸

De dichter kon met Gods hulp zijn tegenstanders overwinnen. Rebelse volken, die de staat Israël wilden vernietigen, kregen het moeilijk. Koning David onderwierp hen, en liet hen belasting betalen.

In het derde gedeelte (v.8-11) schetst de schrijver van dit lied de bevrijding van het volk Israël uit Egypte, de tocht door de woestijn (zonder enige begroeiing) en de verovering van het heilige land. In de tijd daarna was er veel onrust, ellende en strijd.

8 God, toen U voor [het gezicht van] uw volk uittrok (of wegtrok);
toen U in (of door) de woestijn (zonder enige begroeiing) voortschreed
(of stapvoets liep), *pauze*

9 heeft de aarde (of het land) gebeefd (of geschud).
Ook (of Zelfs/Zeker,) hebben (= heeft) de hemel[en] gedropen (of gedruppeld)
vanuit (= voor) het gezicht van deze God van de Sinai;
vanuit (= voor) (het gezicht van) God: de God van Israël (vgl. Richt.5:4,5).

Bij de tocht vanuit Egypte naar het beloofde land trok de Here voor zijn volk uit. Als teken daarvan zagen de Israëlieten overdag een wolkkolom en 's nachts een vuurkolom. Zo wees God zijn volk de door Hem bepaalde weg naar het heilige land (Ex.13:21,22, Neh.9:12).

⁷⁰⁷ Op grond van het parallellisme, (en) de Hebreeuwse vorm van *in een huis*, (of beter vertaald met *naar een huis* (of *huiswaarts*),) en het kleine verschil tussen de Hebreeuwse werkwoorden *wonen* en *terugkeren*, is het heel goed mogelijk, dat hier oorspronkelijk heeft gestaan *naar een huisgezin laat terugkeren*. Zeker is dit echter niet.

Waarschijnlijk is deze mogelijke overschrijffout al heel oud, want ook de Griekse handschriften (en de Vulgaat) ondersteunen de betekenis *in een huisgezin laat wonen*.

In de Dode Zeerollen is dit gedeelte van psalm 68 verloren gegaan.

(Bij een parallellisme staan 2 of meer (bij)zinnen bij elkaar. Die zinnen zeggen met andere woorden min of meer hetzelfde, waardoor ze elkaar aanvullen en ophelderen. Dit kwam in de Hebreeuwse literatuur veel voor.)

⁷⁰⁸ In de tijd van David (1012 – 972) was een koning ook rechter (2Sam.12:1-6, 15:2-6, 1Kon.3:16-28).

De verloedering van de samenleving die zich na de intocht in het heilige land gedurende de Richterentijd had ontwikkeld (Richt.17:6, 19, 21:25), was niet teruggedrongen door de slechte koning Saul (1033 – 1012). Na zijn dood riep generaal Abner Sauls zoon Isboset (1012 – 1010) als koning uit over 11 stammen van Israel (2Sam.2:8,9). Tijdens de regering van Isboset ging het niet zo goed met die 11 stammen (2Sam.2:26-31, 3:1). De anarchie en de criminaliteit namen toe, en de zwakken in de maatschappij werden zwaar onderdrukt (Ps.12:9, 14:4). Toen David eerst alleen koning van de stam Juda was, kon hij in het gebied van de andere 11 stammen de kwetsbare mensen niet helpen. Nadat hij in 1010 voor Christus in Hebron koning van heel Israël was geworden, en de vijandige volken die hem aanvielen had verslagen, pakte hij zijn binnenlands bestuur slagvaardig aan. Rovers, moordenaars en afpersers kregen hun verdiende loon, en de zwakken in de samenleving werden beschermd.

Het Hebreeuwse woord *sela* betekent *pauze* of *rust* om ergens meer nadruk op te leggen.⁷⁰⁹ Omdat dit woord soms ook aan het einde van een psalm staat (Ps.3:9, 24:10, 46:12), is het waarschijnlijk, dat de zangers (tijdelijk) stopten, en de instrumentale muziek de laatste regel (met meer volume) herhaalde. Het woord *sela* staat nooit aan het begin van een psalm.

In de tijd tussen de uittocht uit Egypte via de Rietzee (= de Schelfzee) en de intocht in het land Kanaän dwars door de Jordaan vond een heel belangrijke gebeurtenis plaats. Terwijl het volk Israël bij de berg Sinai stond, daalde Jahweh daarop neer in vlamvend vuur. De hele berg en het gebied eromheen beefde. Er was een donderend geraas (Ex.19:17-20), en het regende (v.9^a). Vanaf die berg Sinai sprak God tegen de Israëlieten, en Hij sloot met hen een verbond. Daarbij gaf Hij aan hen de 10 geboden (Ex.20:1-17, Deut.5:1-22,32,33).

Na de tocht door de woestijn langs de berg Sinai kwam het volk Israël na 40 jaren in het beloofde land. Dat land was en is erg vruchtbaar, maar het was ook sterk afhankelijk van de regen. Als God niet voldoende regen gaf, dan moesten veel Israëlieten honger lijden. De vroege regen valt in het heilige land vooral in oktober en ook wel in november. Deze regen maakt de grond geschikt om te zaaien, zodat het gewas kan kiemen en opkomen. De late regen valt in maart en april. Die regen is nodig om het gewas te laten groeien, zodat het vrucht kan dragen. De komst van de regen in het voorjaar is onzekerder, want er moet dan ook voldoende water vallen (vgl. Job 29:23, Spr.16:15). Echter, de vroege regen komt vrijwel altijd.⁷¹⁰

10 Een gulle (of overvloedige) (stort)regen schudt U uit, God.

Uw erfelijk bezit - [en] het (of zij) was ((over)ver)moe(id) (of (afge)mat) geworden -
hebt U zelf voor elkaar gebracht (of (in)gericht/gesticht).

Doordat het overgrote deel van het volk in het heilige land iedere keer de dienst voor de Here verwaarloosde, en zelfs afgoden ging dienen, trok Hij zich terug. Dan hadden de Israëlieten met droogte, onderdrukking en beroving door vijandige volken te maken, waardoor ze vaak honger moesten lijden. Dit kwam, doordat ze herhaaldelijk de goede geboden van Jahweh overtraden. Als de mensen zich in hun ellende bekeerden, dan hielp God ze meestal via een richter (= een leider) weer uit de problemen.⁷¹¹

11 Het leven (= Het volk) van U, zij wonen (of (ver)blijven) (= het woont (of (ver)blijft))
in haar (= daarin).⁷¹²

U voorziet (of brengt tot stand) in (of door) uw goedheid voor (of van) de ellendige
(of de arme/vernederde), God.

Niet vijandige buurvolken van Israël bepaalden en bepalen, wie er in het heilige land mogen wonen, maar de hemelse Vader. Hij zocht en zoekt het bestwil voor zijn volk. Dit doet Hij in zijn goedheid en grote liefde, want door de regelmatig terugkerende structurele ongehoorzaamheid had en heeft het overgrote deel van de Israëlieten het tegendeel verdiend.

Na de ellendige Richterentijd en de regering van de halsstarrige koningen Saul (1033 – 1012) en Isboset (1012 – 1010), gaf de Here door koning David (1012 – 972) de bevrijding van zijn

⁷⁰⁹ De vertalers van het oude Hebreeuws naar de Griekse Septuagint in de 3^e eeuw voor Christus vertaalden het woord *sela* met *pauze*.

⁷¹⁰ Alleen in extreme gevallen valt er geen of weinig regen (vgl. 1Kon.17:1-7, 18:1, vgl. Jak.5:17).

⁷¹¹ Zie het bijbelboek Richteren.

⁷¹² In de Hebreeuwse tekst staat hier *hebben daarin gewoond*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het tekstverband is voor *wonen daarin* gekozen. Op het moment dat koning David (1012 – 972) deze psalm maakte, woonden de Israëlieten nog steeds in het heilige land.

In de enige Dode Zeerol met een gedeelte van psalm 68 is dit vers helaas verloren gegaan.

volk van al zijn vijanden (v.12-15). In de strijd behaalde David elke keer weer nieuwe overwinningen op zijn tegenstanders.

12 De Heer geeft een toezegging (of een belofte).

De boodschapsters (of De brengsters) van het goede nieuws zijn een talrijk leger.

De boodschapsters van het goede nieuws van de overwinning waren vaak de vrouwen die het gunstige resultaat van de strijd bezongen, en deze zang begeleidden met muziekinstrumenten (vgl. v.26^b, Ex.15:20,21, Richt.11:34, 1Sam.18:6,7).

13 De koningen van de legers vluchten (of wijken), zij vluchten (of wijken),
en die woning van huis (= die thuis) is, zij verdeelt de buit (of wijst de buit toe).

Nadat de vijandige koningen met hun legers op de vlucht waren geslagen, verdeelden de vrouwen thuis de buit die hun mannen hadden meegebracht. Na de periode van overwinningen met het verdelen van de buit breekt er een tijd van vrede en welvaart aan. Men kan slapen tussen de veestallen, en zilver en goud zijn ruimschoots aanwezig.

14 Als jullie (neer)liggen (of (uit)rusten) tussen (of te midden van) de veestallen,⁷¹³
zijn de vleugels van de duif bedekt met (of door) zilver(geld),
en haar veren (of haar slagpennen) met (of door) geel(achtig) (of groen(achtig)) goud.

Een duif was in die tijd iets dierbaars, waarvan men hield (Hoog.2:14, 6:9). Zo werd het volk Israël ook wel vergeleken met een duif (Ps.74:19, Hos.7:11, 11:11). In vers 14 bezat die duif van de Here zilver en goud. Nadat de vijandige buurvolken waren verslagen (2Sam.8:1-14, 1Kron.18:1-13), brak er in het heilige land een tijd van vrede aan, waarin de welvaart van het volk toenam.

15 Wanneer de Almachtige koningen in (of door) haar verstrooit (of verspreidt/uitspreidt)
(of Toen de Almachtige koningen in (of door) haar verstrooide (of verspreidde)),
sneeuwt het (of zij) (of is er sneeuw/is het (of zij) sneeuw(wit)) in (of met) (= op)
Zalmon (= Schaduw(gever)).

Op het moment dat de Here de vijandige *koningen in haar* (= in het heilige land) *verstrooit, sneeuwt het op* de berg *Zalmon*. Die koningen waren de vorsten van verschillende vijandige buurvolken die de staat Israël wilden vernietigen. Met Gods hulp kon het leger van David deze koningen uiteendrijven (2Sam.5:17-25, 8:1-14, 1Kron.14:8-17, 18:1-13).

Zalmon betekent Schaduw(gever) in de negatieve zin van het woord. Het was een berg in de buurt van de plaats Sichem (Richt.9:46-48). Sichem lag midden in het heilige land in het gebied van de stam Efraïm. Vlaktbij die plaats lagen de bergen Ebal en Gerizim (Richt.9:7 en Deut.11:29,30). De berg Ebal was het symbool van Gods vloek, en de berg Gerizim was het teken van Gods zegen (Deut.11:29, 27:11-13, Joz.8:33). Zalmon moet dus één van die 2 bergen zijn geweest. Waarschijnlijk wordt hiermee de berg Ebal bedoeld, want in de tijd van zegen en voorspoed ligt het meer voor de hand, dat een laag sneeuw die berg van de vloek bedekt.

Op die berg sneeuwt het trouwens bijna nooit. Het kan wel eens gebeuren als de onzekere late regen van het voorjaar in de vorm van sneeuw erg vroeg valt. Ook dit is een teken van Gods zegen.⁷¹⁴ Al vroeg in het jaar zegent Hij zijn volk met de late regen.

⁷¹³ Zie voor de vertaling van *de veestallen* vergelijkbare plaatsen zoals Gen.49:14 en Richt.5:16, en zie voor de argumentatie hiervan Delitzch F., Commentary on the Old Testament, deel 5, Psalms, 2^e druk, Massachusetts, 2006, pag. 449.

In het vijfde gedeelte (v.16-19) vertelt de dichter, dat de Here de plaats Zion heeft uitgekozen als zijn verblijf op aarde.

16 Een gebergte (of Een berg) van God is het gebergte van (of de berg) Basan.⁷¹⁵

Een bultig gebergte (of een bultige berg) is het gebergte van (of de berg) Basan.

Ten oosten van het Meer van Galilea lag het vruchtbare gebied Basan. Het hoorde bij de stam Manasse, en het was heel geschikt voor vee (Num.32:1, Deut.32:14, Ps.22:13, Jes.2:13, Jer.50:19, Ezech.39:18, Am.4:1). Daar waren sterke runderen met grote horens.

Het gebergte van Basan was veel groter en indrukwekkender dan de veel kleinere berg Zion. Toch koos de almachtige God van Israël voor Zion.

17 Waarom kijken jullie achterdochtig (of Waarom zijn jullie jaloers/dansen jullie),
bultige bergen,
naar (of op/om) de berg die God heeft begeerd om zelf te (be)wonen
(of te (ver)blijven)?

Zeker, (of Zelfs/Ook) Jahweh zal (er) voor (of van) altijd (of voortdurend) wonen
(of zich vestigen).

18 De (strijd)wagen(s) van God zijn 2 x een groot aantal (of 2 x 10.000/2 x 1.000.000);
verdubbelde (of herhaalde/ontelbare/engelen) duizenden
(of stamonderdelen/geslachten/grote groepen).⁷¹⁶

De Heer is (of was) met (of in) (= bij) hen;

(als een) Sinai (= Doornachtig) in (of met) heiligheid.

Met 2 x een groot aantal en verdubbelde duizenden wordt min of meer hetzelfde bedoeld. Blijkbaar gaat het hier over een voor ons *ontelbare* hoeveelheid *strijdwagens van God*, die natuurlijk wordt aangestuurd en vergezeld door een nog groter leger. Dat leger bestaat uit talloze hemelse knechten van de Here (vgl. Deut.33:2, Dan.7:10, Op.5:11). Zijn macht is oneindig groot.⁷¹⁷

Deze almachtige God was tijdens de verovering van de burcht Zion (2Sam.5:6,7) bij zijn volk evenals dat bij de berg Sinai het geval was (Ex.19:16-20). Die burcht stond in de stad Jeruzalem. Oorspronkelijk was Jeruzalem toegewezen aan de stam Benjamin (Joz.18:28). Onder leiding van Jozua veroverden de Israëlieten die stad (Joz.12:8,10). Volgens het boek van de Oprechten werd de stamvader Benjamin daar begraven (Joz.10:13, 2Sam.1:18).⁷¹⁸ Na de dood

⁷¹⁴ Waarschijnlijk heeft koning David (1012 – 972) het hier dus over een overwinning aan het einde van de winter of wellicht in het vroege voorjaar

⁷¹⁵ In de enige Dode Zeerol met een gedeelte van psalm 68 staat hier *dit gebergte van Basan*. Verder komt (het overgebleven gedeelte van) vers 16 uit deze rol overeen met de (Masoretische) Hebreeuwse tekst. Bij deze psalm lijken de Griekse handschriften (en de Vulgaat) het meest op de Masoretische manuscripten, maar over het algemeen is de kwaliteit van die zeer oude vertalingen (in het Grieks en Latijn) duidelijk minder.

⁷¹⁶ De 2 woordgroepen van het 1^e deel van vers 18 hebben elk meerdere betekenissen (in het Nederlands). Zoals wel vaker bij Bijbels Hebreeuwse teksten moet het gebruik een parallellisme (meer) duidelijkheid verschaffen. Op grond daarvan is hier een keus gemaakt uit de verschillende betekenismogelijkheden.

(Bij een parallellisme staan 2 of meer (bij)zinnen bij elkaar. Die zinnen zeggen met andere woorden min of meer hetzelfde, waardoor ze elkaar aanvullen en ophelderden. Dit kwam in de Hebreeuwse literatuur veel voor.)

⁷¹⁷ Eén of meerdere strijdagens van God komen vaker in de Bijbel voor (2Kon.2:11,12, 6:17).

⁷¹⁸ The Book of Jasher, vertaald in het Engels, Salt Lake City, 1887.

Eban A., Mijn volk, de geschiedenis der Joden, Amsterdam/Antwerpen, 1976.

van Jozua hebben de Jebusieten, die eerst op de bergen woonden (Joz.11:3), de stad Jeruzalem op de Benjaminieten veroverd (Joz.15:63, 24:11, Richt.1:21). Hoewel de Judeeërs de toekomstige hoofdstad op het Jebusietische volk hebben heroverd (Richt.1:8), hebben ze die mensen niet allemaal uit Jeruzalem verdreven. De Jebusieten woonden er naast de Benjaminieten (Richt.1:21). Ze bezaten nog steeds de sterke burcht Zion. Met hulp van God wist Davids leger deze vrijwel onneembare burcht te veroveren (2Sam.5:6,7, 1Kron.11:5).

19 U bent (op)gestegen naar (of voor) omhoog (of de hoogte) -

U hebt (krijgs)gevangenen in (krijgs)gevangenschap genomen.

U hebt gaven (in ontvangst) genomen onder (of in/door/met) de mens(en),

en ook (of zelfs/zeker,) van rebellen (opstandige(mense)n).

- om te wonen (of om zich te vestigen), God Jah(weh).

Bij de verovering van de burcht Zion steeg de Here de berg op - ... - om (daar) te wonen. Daarbij trok Hij voor het leger van de nieuwe koning uit. De Jebusieten werden gevangengenomen (2Sam.5:6,7, 1Kron.11:4,5). Zowel van Israëlieten als van rebellerende Jebusieten (via belastingen in natura) nam God offergaven in ontvangst.⁷¹⁹ Hierbij kunnen we bijvoorbeeld denken aan offerdieren voor brandoffers en vredeoffers, zoals dankoffers (of lofoffers), gelofteoffers en vrijwillige offers (Lev.7:11-21, 2Sam.6:17,18, 1Kron.16:1,2).⁷²⁰

De profetische auteur looft Jahweh, omdat Hij hem heeft beloofd, dat Hij zijn volk ook in de toekomst zal helpen en beschermen (v.20-24). Dit betreft vooral de strijd tegen de Ammonieten en hun bondgenoten.

20 Gezegend is de Heer.

Dag (aan) dag overlaadt (of belaad) Hij [voor/naar] ons,

de God van onze redding (of van ons heil). *pauze*

21 De God van (of voor) ons is een God van (uit)reddingen

(= van volkomen (uit)redding/van volkomen heil),

en van (of voor) de Heer Jahweh zijn de uitgangen tegen (of van/voor/naar) de dood.

De Here zou de uitgangen openen, zodat zijn dienaren aan de dreigende dood zouden kunnen ontsnappen. Alleen met zijn hulp konden de machtige vijandelijke legers worden verslagen.⁷²¹

⁷¹⁹ Vele eeuwen later vergeleek de apostel Paulus de hemelvaart van de Here Jezus met psalm 68:19 (Ef.4:8-10). Daarbij wijzigde hij deze tekst een klein beetje. God nam geen gaven, maar Hij gaf gaven. Na zijn hemelvaart als gevolg van zijn overwinning aan het kruis over alle zonden en satanische machten (Kol.2:13-15), gaf en geeft de Here Jezus via de Heilige Geest geestelijke gaven aan zijn dienaren (Ef.4:11-13, vgl. 2Sam.6:18,19, 1Kron.16:2,3).

⁷²⁰ Het brengen van een brandoffer was een heel oude gewoonte (Gen.8:20, 22:1-17). Het bestond uit een dier dat als een geschenk voor de Here helemaal werd verbrand (Ex.29:18,25, Lev.1). Elke dag moesten er voor God brandoffers worden gebracht (Ex.29:42, Num.28:6,10). Bij een brandoffer hoorde ook een plantaardig eetofer en een drankoffer (Lev.6:17^a, 24:5-9, Num.28:5,8,9).

Bij de vredeoffers werden de vette stukken van het vlees verbrand. De rest van het dier werd opgegeten (Lev.3, 7:11-15). Het ligt voor de hand, dat tijdens de maaltijd ook de naam van de Here werd geloofd en gedankt. Een vredeoffer kon een dankoffer (of een lofoffer), een gelofteoffer of een vrijwillig offer zijn (Lev.7:11-21). Een deel van het vredeoffer was voor de priesters (Lev.7:28-34). Het vredeoffer is daarbij de voorloper van het (nieuwtestamentische) heilig avondmaal (vgl. Jes.25:6), en van de bruiloftsmaal van het Lam (Op.19:9).

⁷²¹ Dat de Here Jezus zijn dienaren door zijn lijden en zijn sterven aan het kruis aan de eeuwige dood liet ontsnappen, is wel duidelijk. Waarschijnlijk is dat niet de bedoeling van dit vers, want hier gaat het over Jahweh: God de Vader (Zie voor Jahweh als God de Vader psalm 110:1 met uitleg.).

- 22** Zeker (Inderdaad/Immers), God zal het hoofd van zijn vijanden verpletteren
(of (door)steken/ernstig verwonden/slaan);
de harige schedel van iemand die (door/rond)gaat (of (door/rond)wandelt) met
(of in/door) (= die volhardt in) zijn schuld(ige dad)en (of zijn overtredingen).

Een *harige schedel* is een symbool van buitengewone kracht. Toen Simson door Delila werd kaalgeschoren, had hij zijn wonderbaarlijke lichaamskracht verloren (Richt.16:4-22)

- 23** De Heer heeft gezegd: “(Van)uit Basan zal Ik laten terugkeren (of terugbrengen),
Ik zal vanuit de diepten van de zee laten terugkeren (of terugbrengen),
24 zodat jij je voet zal (of kan) slaan (of (door)steken/verpletteren) door (of in/met) bloed.
Van de tong (of de taal) van je honden zal zijn (aan)deel van(uit) de vijanden zijn.”

In de verzen 23 en 24 gaf de Here aan zijn profeet David (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30) antwoord op de vragen die hij stelde in het begin van deze psalm (v.2). God zou de vijanden uit Basan en vanuit de kant van de zee laten terugkeren. In een hevige strijd zou de auteur van dit lied zijn voet slaan door het bloed van zijn gevaarlijke tegenstanders. De tong van de wilde honden in Israël zou zijn aandeel van de vijanden hebben. Die honden zouden dus een deel van de lijken opeten.

In de Bijbel kunnen we lezen, hoe de nieuwe Ammonitische koning Chanun een gezantschap van David (1012 – 972) grof beledigde, en voor schut zette (2Sam.10:1-5, 1Kron.19:1-5). Daarna vormde Chanun een coalitie met Arameeërs, en samen brachten ze grote en gevaarlijke legers op de been (2Sam.10:6, 1Kron.19:6,7). Vooral Basan werd bedreigd. Het was voor de jonge staat Israël een zeer riskante situatie. De hemelse Vader zou echter de vijanden vanuit Basan laten terugkeren naar hun eigen gebied. Zelfs vanuit de zee in het westen, zoals Basan in het noordoosten, zouden alle vijanden moeten wijken.

Doordat Jahweh meehielp in die hevige strijd, kon de koning de talrijke vijandelijke legers verslaan (2Sam.10:13-19, 1Kron.19:14-20:3). Mede door de hyperbolische (= overdrijvende) beeldspraak van vers 24^a zal het duidelijk zijn, dat in die oorlog heel veel bloed werd vergoten.⁷²²

Van dat bloed zou *de tong van Israëls honden zijn aandeel* hebben. In die tijd zwierven wilde honden in en om de steden en dorpen overal rond (1Kon.14:11^a, 16:4^a, 21:24^a). Ze leefden van kadavers en kleinere dieren (Ex.22:31, 1Kon.21:19,23, 2Kon.9:10,34-36). Vandaag is dat in sommige dorpen van Israël nog zo. Straathonden werden en worden daar als verachtelijk, smerig en onrein beschouwd (1Sam.17:43, 2Sam.16:9, Mat.7:6, Op.22:15). Een lijk in het veld of langs de weg, kon gemakkelijk door een roedel van deze wilde dieren worden opgegeten (vgl. Ex.11:7, 1Kon.14:11^a, 2Kon.9:30-37). Veel honden uit die tijd zullen na het bloedvergieten in de strijd zeker hun aandeel hebben gehad.

Na die prachtige belofte voor de toekomst vestigt David in dit gedeelte (v.25-28) zijn aandacht weer op het recente verleden. De optocht met de ark vierde hij met zijn volksgenoten als een triomftocht. God kreeg vooral de eer van de overwinningen op Israëls vijanden.

- 25** Ze hebben uw gangen (of uw wandelingen) gezien, God;

⁷²² Dit hoeven we niet altijd letterlijk op te vatten. Dat blijkt uit het feit dat bij een gewelddadige dood, of bij een vervloeking geen bloed hoefde te vloeien, terwijl er dan ook over bloed of bloedschuld werd gesproken (Ex.22:2,3, Lev.20:9-16,27, Deut.22:8, vgl. Ps.58:11). Uit de 2^e zin van vers 24 blijkt echter duidelijk, dat het hier wel een letterlijke betekenis heeft.

de gangen (of de wandelingen) van mijn God, mijn Koning in (of met) het heiligdom
(of in heiligheid/afzondering).

De koning van Israël en van de auteur is de Here (Deut.33:5). Hij ging voor zijn volk uit in de strijd tegen de Jebusieten.

Jahweh wilde eveneens graag tussen zijn volk wonen. Daarom had de koning, nadat hij de sterke burcht Zion op de vijandige Jebusieten had veroverd (2Sam.5:6,7), op een feestelijke manier de ark als teken van de aanwezigheid van God naar die vesting in Jeruzalem laten brengen. In een vrolijke optocht naar die kleine berg danste en huppelde de psalmdichter uitbundig van blijheid tussen zijn volksgenoten, omdat de ark op de plaats van zijn bestemming zou komen (2Sam.6:11-19, 1Kron.15). Die plaats van bestemming was voorlopig een tent vlak bij Davids paleis in de burcht Zion. Die tent werd daarmee een heiligdom, dat is een plaats die apart is gezet voor de dienst aan de hemelse Vader. In dat heiligdom werd de ark neergezet (2Sam.5:7,9, 6:16^a,17^a, 1Kon.8:1^b, 1Kron.15:1, 2Kron.1:4).

26 De zangers zijn voor(op)gegaan; (er)achter(aan) de (snaren)spelers (of de muzikanten).

In (of Door) het midden waren trommelende meisjes (op tamboerijnen (of trommels)).

De feestelijke optocht met de ark zag David (1012 – 972) als een triomftocht voor God, omdat Hij in de eerste plaats Israëls vijanden had verslagen.

27 In samenkomsten (of In koren) hebben zij God gezegend;

Jahweh van(uit) de oorsprong (of de bron) van Israël.

In deze grote bijeenkomst bij de ark zegenden de Israëlieten de God Jahweh. Hij zorgde voor de oorsprong van hun volk. Zonder Hem en zonder zijn hulp was de staat Israël nooit ontstaan, en kon dat koninkrijk ook niet blijven bestaan.

28 Daar was (of is) Benjamin, de jongste (of de kleinste/minste), hun heerser;

de vorsten van Juda, hun menigte;

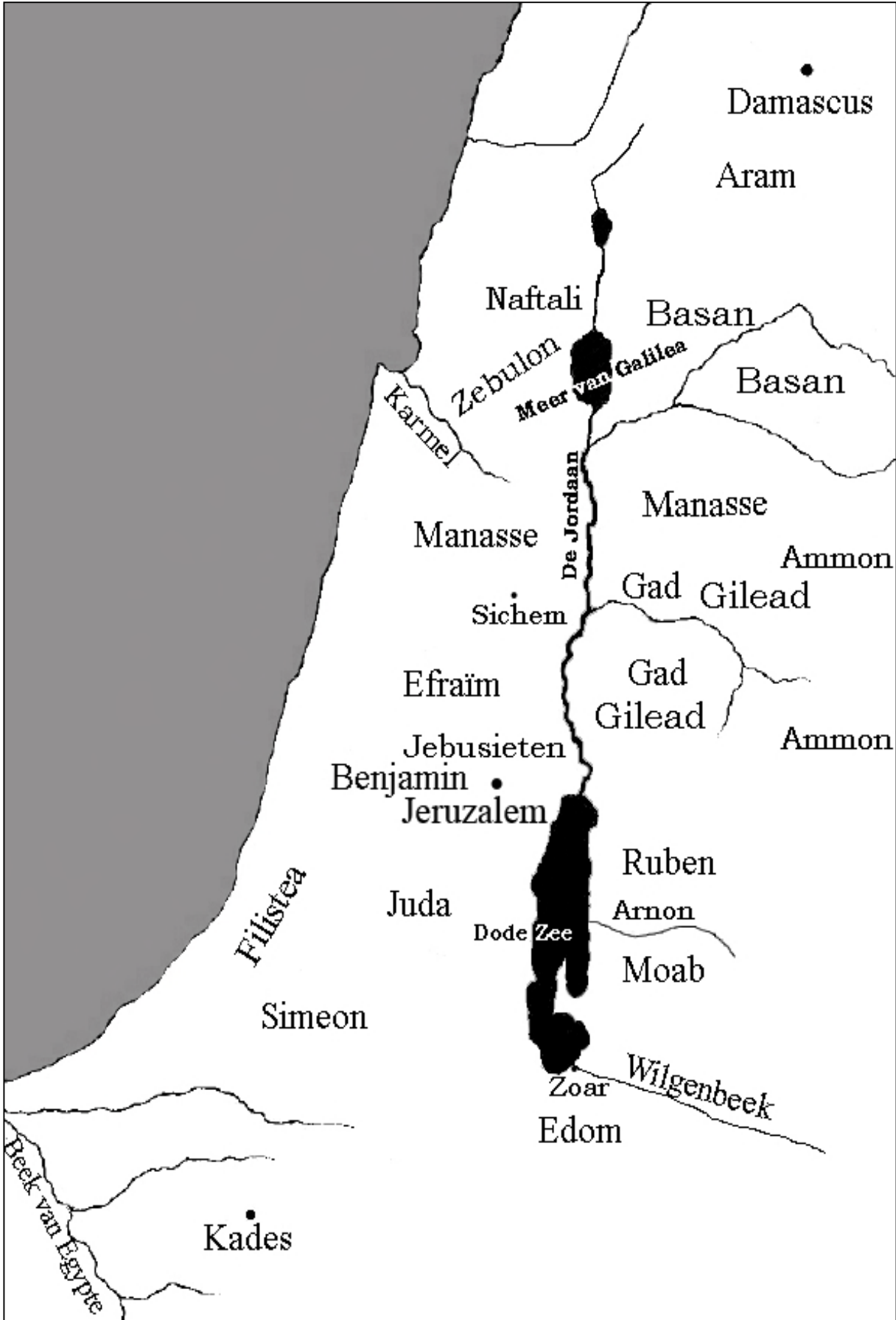
de vorsten van Zebulon; de vorsten van Naftali.

Koning Saul (1033 – 1012) en zijn zoon Isboset (1012 – 1010) stamden af van Benjamin, de jongste zoon van Jakob (Gen.35:22^b,23, 1Sam.9:1,2,15,16^a,20^b,21, 2Sam.2:8-10^a). Koning David en zijn nageslacht hoorden bij de stam Juda (1Sam.17:12, 1Kron.2:3-5,9-15). De koningen van Israël waren dus afkomstig uit de stammen Benjamin en Juda.

Met *hun menigte* wordt aangegeven, dat de stam Juda duidelijk groter was, dan de andere genoemde stammen: Benjamin, Zebulon en Naftali. Die stam Juda had dus ook meer vorsten.

Het nageslacht Zebulon en Naftali woonde in het noorden van het heilige land. Hun grondgebied lag dichtbij Basan, dat in eerste instantie vooral door de Arameeërs werd bedreigd. Over het algemeen waren de meeste mannen uit die 2 stammen erg dapper. Ze gingen gewillig de strijd aan, als de Here dat nodig vond (Richt.4:6-10, 5:14^b-18).

De auteur bidt in het achtste gedeelte (v.29-33) tot God om hulp. In zijn gebed verwerkt hij profetieën die hij van de Here heeft gekregen. Door die beloften voelt hij zich verzekerd van een goede toekomst voor zijn volk, want hij wist, dat hij die toezeggingen van Jahweh had gekregen.

29 Gebied (of Beveel), God, uw kracht!⁷²³

Versterk, God, wat (of dit) U voor (of van/naar) ons hebt bewerkt (of verricht)!

30 Vanuit (of Van(wege)) (= Voor) (jo)uw paleis (of uw tempel),⁷²⁴ boven
(of op (grond van)/over/ten behoefte van) Jeruzalem,
zullen koningen voor (of naar/van) (jo)u⁷²⁵ een geschenk (mee)brengen.

Het paleis van de psalmdichter was op de heuvel Zion gebouwd, en lag boven de binnenstad van Jeruzalem. Vanuit dat paleis bestuurde de koning de staat Israël. Hij wilde dit doen, zoals de Here dat graag wilde. Uit vers 30 blijkt, dat David het paleis niet in de eerste plaats zag als zijn bezit, maar als het eigendom van zijn hemelse Vader. Hij was (en is) de echte Koning van Israël. Elke menselijke koning van Gods volk was (en is) eigenlijk een onderkoning van Hem.

Jahweh had blijkbaar aan de auteur van dit lied beloofd, dat *koningen voor (het bestuur vanuit) Gods paleis een geschenk zouden meebrengen*.⁷²⁶ Dit gebeurde al na alle overwinningen die David in het begin van zijn regeringsperiode mocht meemaken. Hij onderwierp de meeste buurvolken (2Sam.5:10,12,17-25, 8:1-14, 10, 12:26-31). Hun koningen moesten aan hem belasting betalen. De koning van Hamat bood hem vrijwillig geschenken aan (2Sam.8:9-12, 1Kron.18:9-11).⁷²⁷ onduidelijk

Bij dit alles moeten we in het oog houden, dat men in die tijd vaak dacht, dat een koning of vorst goddelijk was, of een godenzoon. Woorden voor afgoden zoals *Baäl* (= Heer of eige-

⁷²³ In de Hebreeuwse tekst staat hier *(Jo)uw God heeft (jo)uw kracht geboden (of bevolen)*. De betekenis van deze wat vreemd lopende zin is niet helemaal duidelijk. Deze enigszins onbegrijpelijke zin past ook niet in het tekstverband. Van wie is de kracht die God heeft geboden? Waar verwijst het woord *jo(uw)* naar bij *jo(uw) God*? Waarschijnlijk is bij het 1^e gedeelte van vers 29 een overschrijffout in de Hebreeuwse tekst geslopen.

In de Dode Zeerollen is dit vers van psalm 68 verloren gegaan.

Op grond van dit alles is bij deze zin voor de weergave van de Griekse handschriften (en de Vulgaat) gekozen. In de Hebreeuwse taal is dit slechts een klein verschil, en deze versie past uitstekend in de context. Er blijkt dan zelfs een goed lopend parallellisme te staan!

(Bij een parallellisme staan 2 of meer (bij)zinnen bij elkaar. Die zinnen zeggen met andere woorden min of meer hetzelfde, waardoor ze elkaar aanvullen en ophelderen. Dit kwam in de Hebreeuwse literatuur veel voor.)

⁷²⁴ Met het Hebreeuwse woord dat hier als *paleis* is vertaald, wordt oorspronkelijk een groot huis of een villa voor een groter publiek bedoeld. Later kreeg het ook de betekenis van *tempel* of *paleis*. Dat hangt af van de context. Omdat in de eerste jaren van Davids regering de tempel er nog niet was, is voor het woord *paleis* gekozen. Het gaat hier evenmin over de tempel die later onder leiding van koning Salomo (972 – 932) is gebouwd, want nergens in de Bijbel kunnen we lezen, dat koningen of gezanten van buitenlandse vorsten voor die tempel een geschenk hebben meegebracht.

Dat het reusachtige paleis in Jeruzalem aan de tempel was vastgebouwd (1Kon.6 en 7, 2Kon.11:2,6,13, 16:18, 1Kron.9:18, 2Kron.22:11,12, 23:12, Jer.26:10, Ezech.43:7,8), is hierbij niet van belang. De koningen of gezanten kwamen met hun geschenken niet bij de hogepriester en de tempel, maar bij de (vazal)koning van Israël.

⁷²⁵ De beleefdheidsvormen *U*, *u* en *uw* kent men in het Hebreeuws niet. In die taal zijn *U* en *Jij/Jou*, of *u* en *jij/jou*, en *uw* en *jouw* hetzelfde. Bij een vertaling naar het Nederlands moet dan een keuze worden gemaakt. Dit betekent bijvoorbeeld, dat in de Hebreeuwse taal zowel God, als een gewoon mens met *Jij/jij* wordt aangesproken. Voor God vervangt men dan tijdens het vertalen naar het Nederlands het Hebreeuwse woord voor *Jij* of *Jou* door het Nederlandse woord *U*.

⁷²⁶ Vaak wordt dit zo uitgelegd, dat koningen voor Gods tempel (of tabernakel) boven Jeruzalem een geschenk zouden meebrengen. Zo zouden ze de Here willen eren. Dit is echter nooit gebeurd. Die koningen of gezanten van buitenlandse vorsten kwamen altijd naar het paleis in de hoofdstad. Bovendien heeft de tabernakel nog nooit in Jeruzalem gestaan.

Dat het reusachtige paleis in Jeruzalem aan de tempel was vastgebouwd (1Kon.6 en 7, 2Kon.11:2,6,13, 16:18, 1Kron.9:18, 2Kron.22:11,12, 23:12, Jer.26:10, Ezech.43:7,8), is hierbij niet van belang. De koningen of gezanten kwamen met hun geschenken niet bij de hogepriester en de tempel, maar bij de (vazal)koning van Israël.

⁷²⁷ Salomo kreeg nog veel meer (1Kon.4:21, 10:9,10,23-25, 2Kron.9:23,24). Na zijn overlijden kwam dit ook wel voor (2Kron.32:23), en het zal in de toekomst opnieuw gebeuren (Jes.60:3,6).

naar) en *Moloch* ofwel *Melech* (= Koning) duiden al in die richting. Een geschenk voor een koning betekende toen ook een geschenk voor zijn god (Zie 2Kron.32:23!), want elke koning zou met die godheid in verbinding staan, en van hem goddelijke kracht krijgen.

- 31** Bestraf (of Vermaan) de dieren (of het leven) van het riet;
de bende (de bijeenkomst/vergadering) stieren (of machtigen/aanvoerders) met (of in)
de (stier)kalveren van de volken,
die zich onderwerpen (of zich vernederen) met (of door) stukken zilver(geld)!
Strooi de volken uit (of Verstrooi de volken),⁷²⁸
(die) genoeg scheppen (of plezier hebben) in veldslagen!

In dit vers gaat het over vijandige bureu van Israël uit die tijd. Met *de dieren of het leven van het riet* worden in deze psalm de gevaarlijke en roofzuchtige krokodillen aangeduid. Deze dieren leven in relatieve vlakke gebieden met voldoende water. In zo'n gebied woonden de Filistijnen in het zuidoosten. Ze waren erg roofzuchtig, en vormden een lange tijd een grote bedreiging voor Israël.⁷²⁹

In het westen woonden de Ammonieten. Zij worden hier met een *bende stieren* vergeleken. Evenals volwassen stieren gevaarlijk zijn, en de leiding nemen in de kudde, zo namen de Ammonieten de leiding in deze oorlog. Hun koning Chanun had de Arameeërs uit het noordwesten voor geld ingehuurd om mee te strijden tegen het Israëlitische leger van koning David (2Sam.10:6). Die Arameeërs worden in vers 31 *de stierkalveren van de volken* genoemd. Zij hadden zich laten kopen *met stukken zilvergeld*. De vergelijking met stieren en stierkalveren is erg passend, want in het noorden van het gebied van de Ammonieten en bij de Arameeërs kwam veeteelt veel voor. Dit was kernmerkend voor Basan.

De bestraffing en vermaning van God is gekomen. Hij gaf aan koning David (1012 – 972) de overwinning over deze volken. Hij onderwierp de oorlogszuchtige Filistijnen (2Sam.8:1). Zij bleven aan Salomo (972 – 932) en aan het latere Tweestammenrijk Juda schatplichtig tot aan de regering van de slechte koning Joram (849 – 842) (1Kon.4:21, 2Kron.17:11, 21:16). De verslagen Arameeërs onderwierpen zich aan Israël, en durfden de Ammonieten niet meer te helpen (2Sam.10:19). Om van de gevaarlijke aanvallen van de Ammonieten af te zijn, liet de auteur veel mensen van dit volk op een beestachtige manier vermoorden (2Sam.12:26-31, 1Kron.20:1-3).⁷³⁰ Dit had echter wel resultaat. Tot de regering van koning Josafat (873 – 849) lieten ze de Israëlieten met rust (2Kron.20:1).

- 32** Aanzienlijken (of Ambassadeurs) zullen vanuit Egypte aankomen (of arriveren).
Ethiopië (= Kus) zal zijn handen haasten voor (of naar) God.

⁷²⁸ In de (Masoretische) Hebreeuwse tekst staat hier *Hij heeft de volken uitgestrooid* (of *verstrooid*). Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het tekstverband is voor *Strooi de volken uit* (of *Verstrooi de volken*) gekozen. Bij de geschreven Hebreeuwse medeklinkers zijn beide werkwoordsvormen (: voltooide tijd en gebiedende wijs,) hetzelfde. Het verschil ontstaat bij de interpretatie van de oorspronkelijk ongeschreven medeklinkers, die pas vele eeuwen later zijn aangebracht. In de Dode Zeerollen is dit gedeelte van psalm 68 verloren gegaan, maar vanwege de ongeschreven medeklinkers maakt dat in dit geval ook niets uit.

⁷²⁹ Dat in de Nijl van Egypte ook riet en krokodillen voorkwamen, betekent niet automatisch, dat hiermee dit land wordt bedoeld. In de tijd van koning David (1012 – 972) gedroeg Egypte zich, in tegenstelling tot de Filistijnen, niet vijandig tegenover Israël. Sinds het Egyptische drama bij de Rietzee (= de Schelfzee) na de uittocht rond 1448 voor Christus tot en met het einde van de regering van koning Salomo (972 – 932) hadden de farao's de Israëlieten met rust gelaten. Soms was de relatie tussen die 2 landen zelfs vriendschappelijk.

⁷³⁰ Ondanks alles ging koning David hierin veel te ver. Dit had de Here hem ook niet opgedragen. Het was één van de redenen, waarom hij voor God geen tempel mocht bouwen (1Kron.17:1-4, 22:6-8).

De profetieën van vers 32 gingen tijdens de regering van Davids zoon Salomo in vervulling. Egypte sloot zelfs een verbond met Israël (1Kon.3:1, 9:16).

In het laatste gedeelte (v.33-36) roept de psalmdichter alle volken op om voor de Here te musiceren. Van Hem komt alle kracht en sterkte voor zijn volk op de hele aarde. Hij is niet alleen de koning van Israël, maar ook van de hele wereld. Hij is zelfs koning van alles wat Hij heeft gemaakt.

33 Koninkrijken (of Koningschappen) van de aarde, zingt voor (of van/naar) God!
Musiceert (voor) de Heer! *pauze*

34 (Musiceert) voor (of van/naar) Hem die rijdt door (of in) de hemel[en] van de hemelen
van weleer (of van eertijds/vroeger)!

Zie, Hij geeft met (of door) zijn stem (of zijn geluid) een krachtig (of sterk) geluid
(of een krachtige (of sterke) stem).

Het woord *hemel[en]* heeft 2 betekenissen.⁷³¹ Men dacht in die tijd daarbij enerzijds aan de lucht, het firmament ofwel het uitspansel waarbinnen de hemellichamen zoals de zon, de maan en de sterren voorkomen (Gen.1:6-8, 15:5, Lev.26:19, Ps.19:2, enz.).⁷³² Met het woord *hemel[en]* bedoelde men ook de woonplaats van God (vgl. Gen.28:12,13^a, Deut.3:24, 4:39, 10:14, 26:15^a, enz.). *De hemel[en] van de hemelen* betekent hier de hoogste hemel: de plaats waar de Here verblijft. Die hoogste hemel *van weleer* is al heel oud.

God rijdt dus niet alleen door de steppen (v.5^b), maar ook door de bovenste hemel. Zijn machtige stem kan ontzagwekkend klinken.

35 Geeft sterkte (of kracht) aan (of voor/van) God!
Over (of Boven/Op) Israël is zijn majesteit (of zijn trots),
en zijn kracht (of zijn sterkte) is in (of door) de (stof)wolken.

De dienaren van de hemelse Vader kunnen alleen met Hem meestrijden, als Hij hen daarvoor de kracht geeft (1Kron.29:14)! Dankzij Gods steun kunnen ze *Hem sterkte geven* (vgl. v.29).

36 Ontzagwekkend (of Gevreesd) bent U, God, vanuit uw heiligdommen
(of uw heiligheden (= uw volkomen heiligheid)).

De God van Israël is Hij,
de Gever van sterkte (of kracht) en krachten (of machten) aan (of voor) het volk.
Gezegend is God (vgl. 1Kron.29:12-14)!

Niet alleen vanuit zijn heiligdom in de bovenste hemel (v.34), maar ook in zijn heiligdommen op aarde - dat waren in die tijd de tent op Zion met de ark en de tabernakel⁷³³ - is de Here ontzagwekkend.⁷³⁴ Voor deze God van Israël moet door koninkrijken in de hele wereld wor-

⁷³¹ Het woord *hemelen* staat in het Hebreeuws altijd in het 2-voud (= dualis).

⁷³² In die tijd werden de hemellichamen vereerd, alsof het goden waren (Deut.4:19, 2Kon.17:16^b, 21:3^b,5, Jer.8:2, enz.).

⁷³³ De tabernakel, stond niet in de stad Jeruzalem, maar in Gibeon (1Kron.16:39, 21:29, 2Kron.1:3,5,6). Gibeon lag vlakbij het huidige Jib zo'n 10 kilometer ten noordwesten van de hoofdstad.

⁷³⁴ Hoewel met *de heiligdommen van God* ook wel de verschillende gebouwen en vertrekken van de tempel worden aangeduid (Jer.51:51), past deze betekenis niet binnen dit tekstverband. Ten eerste bestond de tempel nog niet. De tabernakel in Gibeon had wel meerdere vertrekken, maar daar gaat het hier niet over. In dit gedeelte van psalm 68 (v.33-36) gaat het over *de hemelen* (v.34^a), over *de wolken* (v.35^b), over *Israël* op de aarde (v.35,36), en *koninkrijken van de aarde* (v.33).

den gezongen en gemusiceerd (v.33-35). Bij de verbreiding van het Evangelie over de aarde is dat later ook gebeurd. Op de nieuwe aarde die Jahweh uit de hemel zal laten neerdalen, zal dat voor eeuwig opnieuw en vollediger gebeuren (Op.21:1,2).

Het geloof van David (1012 – 972) werd niet beschaamd. Tijdens zijn langdurige regering werd het volk Israël door de hemelse Vader rijk gezegend (2Sam.5:10,12). De macht van de koning en van Gods volk werd geleidelijk erg groot (2Sam.3:1). De vijandige buurvolken werden verslagen en onderworpen (2Sam.5:10,12,17-25, 8:1-14, 10, 12:26-31). Na verloop van tijd was het gezaghebbende en invloedrijke koningschap van de psalmdichter slechts een kleine afbeelding van het nog vele malen belangrijkere en ontzagwekkende koningschap van de Here geworden.

Psalm 69: Gebed in doodsgevaar.

- 1 Van David voor de dirigent,
op de wijs van *De lelies*.
- 2 Red mij, God,
want het water is tot de ziel gekomen!
- 3 Ik ben in erg diep modder gezonken,
en kan nergens staan.
Ik ben in diep water gekomen,
en een vloed heeft mij overspoeld.
- 4 Ik ben moe door mijn roepen. Mijn keel is uitgedroogd.
Mijn ogen zijn op van het begeren naar mijn God.
- 5 Talrijker dan de haren van mijn hoofd zijn wie zonder reden mij haten.
Machtig zijn zij die mij willen vernietigen, mijn leugenachtige vijanden.
Wat ik niet heb geroofd, moet ik dan terugbrengen.
- 6 God, Uzelf hebt van mijn dwaasheid geweten,
en mijn schulden zijn voor U niet verborgen.
- 7 Zij die U verwachten, mogen door mij niet beschaamd worden,
Heer Jahweh van de hemelse legers.
Zij die U zoeken, mogen door mij niet te schande worden, God van Israël.
- 8 Ja, om U heb ik smaad verdragen.
Schande heeft mijn gezicht bedekt.
- 9 Een vreemde ben Ik voor mijn broers geworden;
een onbekende voor de zonen van mijn moeder.
- 10 Ja, de ijver van uw huis heeft mij verslonden,
en de versmadingen van wie U smaden, zijn op mij gevallen.
- 11 Ik huilde tijdens mijn vasten,
maar het werd voor mij tot smaad.
- 12 Ik maakte een rouwzak als mijn kleding,
maar ik werd voor hen tot een spreekwoord.
- 13 Wie in de poort zitten, zingen over mij
met snarenspeel van drinkers van sterke drank.
- 14 Ik echter, mijn gebed is tot U, Jahweh.

- Een tijd van welwillendheid, God, is door de veelheid van uw goedgunstigheid.
Antwoord mij door de trouw van uw redding!
- 15** Ontruk mij uit het slijk, zodat ik niet wegzink.
Ik wil gered worden van mijn haters,
en vanuit de waterdiepten.
- 16** De watervloed moet mij niet overspoelen,
en de diepte moet mij niet verslinden,
en de bron moet haar mond niet boven mij sluiten.
- 17** Antwoord mij, Jahweh, want goed is uw goedgunstigheid!
Wend U naar mij overeenkomstig de veelheid van uw barmhartigheden!
- 18** Verberg uw gezicht niet voor uw dienaar, want ik ben bang.
Haast U! Antwoord mij!
- 19** Kom dichterbij mijn ziel! Verlos haar!
Omwille van mijn vijanden laat mij vrij!
- 20** Uzelf hebt mijn smaad, mijn schaamte en mijn schande gekend.
Tegenover U zijn al mijn benauwers.
- 21** Smaad heeft mijn hart gebroken en verzwakt.
Ik wachtte op medeleven, maar er was iemand.
Ik zag uit naar troosters, maar ik heb ze niet gevonden.
- 22** Zij gaven iets bitters in mijn eten,
en voor mijn dorst laten zij mij iets zuurs drinken.
- 23** Hun tafel moet voor hen tot een valstrik worden;
tot volle vergelding en tot een strik.
- 24** Hun ogen moeten verduisterd worden om niet te zien.
Laat hun heupen voortdurend wankelen!
- 25** Stort uw boosheid over hen uit!
Laat de hitte van uw woede hen achterhalen.
- 26** Hun tentenkamp moet een woestijn worden.
In hun tenten moet geen bewoner zijn.
- 27** Ja, wie U hebt geslagen, hebben zij vervolgd,
en over de pijn van uw neergeslagen mensen vertellen zij rond.
- 28** Geef schuld op hun schuld,
zodat zij niet worden gebracht in uw rechtvaardiging!

- 29** Zij moeten uit de boekrol van het leven worden uitgewist,
en met de rechtvaardigen moeten zij niet worden opgeschreven.
- 30** Ik echter, ben ellendig en pijnlijgend.
Uw redding, God, moet mij verheffen.
- 31** Ik zal de naam van God loven met een lied.
Ik zal Hem groot maken met een danklied.
- 32** Een danklied zal aangenamer voor Jahweh zijn dan een stier:
een jonge stier met horens en gespleten hoeven.
- 33** De nederige mensen hebben het gezien. Zij zullen blij zijn.
Jullie die God zoeken, jullie hart zal opleven.
- 34** Ja, Jahweh luistert naar de armen,
en zijn gevangenen heeft Hij niet veracht.
- 35** De hemel en de aarde moeten Hem loven;
de zeeën en elk bewegend dier daarin.
- 36** Ja, God zal Zion redden,
en de steden van Juda bouwen,
zodat zij daar wonen, en haar erfelijk bezitten,
- 37** en het nageslacht van zijn dienaren zal haar beërven,
en de liefhebbers van zijn naam zullen in haar wonen.

De psalmdichter bevindt zich in dit lied in een zeer gevaarlijke positie. De dood grijps hem aan (v.2,3,15,16). Hij is erg bang, en hij smeekt God om een snelle reactie (v.18). Anders kon het wel eens te laat zijn.

Als auteur van dit lied wordt koning David (1012 – 972) genoemd. Het lijkt er niet op, dat hij psalm 69 schreef, toen hij moest vluchten voor koning Saul (1033 – 1012). Hij had geen hekel aan die ongehoorzame koning, en hij zou ook niet bidden om de berechting van hem en zijn medestanders (v.23-29). Integendeel, David hield zelfs van deze Israëlitische vorst, en hij spaarde tot 2 keer toe zijn leven.⁷³⁵ Dat is in strijd met de strekking van deze psalm.

Na de dood van koning Saul riep zijn generaal Abner de prins Isboset (1012 – 1010) tot koning over Israël uit (2Sam.2:8,9). Via de dynastie van de 1^e koning van Israël wilde Abner zijn hoogste positie in het leger handhaven.⁷³⁶ Een deel van het volk steunde generaal Abner en Isboset, en een ander deel wilde bij David en zijn medestanders horen. De dichter van dit

⁷³⁵ David (1012 – 972) was zelfs een vriend van Sauls oudste zoon Jonatan, en hij treurde om zijn dood en de dood van zijn vader (2Sam.1:1-16).

Om hoofdzakelijk dezelfde reden kan deze psalm ook niet afkomstig zijn uit de tijd van de opstand van prins Absalom. David hield erg veel van zijn rebellerende zoon, en was diep bedroefd om zijn dood (2Sam.18:24-19:8).

⁷³⁶ Abner was een oom van Saul (1Sam.14:50^b,51, 1Kron.8:33, 9:39, 26:28). Als hij tijdens Isbosets korte regering nog als een machtig en invloedrijk generaal kon functioneren, dan moet hij veel jonger zijn geweest, dan zijn oudere broer Kis, de vader van zijn neef Saul (1033 – 1012).

lied had in Hebron als koning de leiding over zijn eigen stam Juda (v.36, 2Sam.2:1-4). Over de andere 11 stammen regeerde Sauls zoon Isboset (1012 – 1010) (2Sam.2:8-4:12).

Het leek een ongelijke strijd te worden. Generaal Abner had de beschikking over een groot deel van het leger van de gesneuvelde koning Saul (1033 – 1012). Davids leger was veel kleiner. Hij beschikte maar over ongeveer 600 mannen (1Sam.23:13, 27:2, 30:9). Hij kon zijn leger slechts aanvullen met mannen uit 1 stam, terwijl generaal Abner veel meer soldaten uit de 11 andere stammen kon toevoegen. Daarbij bestond nog het gevaar van de kant van de Filistijnen, die Sauls leger nog maar kort geleden hadden verslagen (1Sam.31:1-7). Kortom, het leven van de Judese koning en zijn medestanders stond op het spel.

Psalm 69 bestaat uit zes gedeelten: vers 1, 2-5, 6-13, 14-22, 23-30 en 31-37. In het 1^e vers staat, wie de auteur is, en welke melodie bij dit lied moet worden gebruikt. De dichter vraagt in het tweede gedeelte (v.2-5) aan de Here, of Hij hem wil redden vanuit zijn levensbedreigende situatie. In de volgende verzen (v.6-13) geeft David (1012 – 972) aan, waardoor hij in die gevaarlijk situatie is terechtgekomen. Opnieuw bidt de schrijver van deze psalm om Gods redding, en hij klaagt over, hoe zijn vijanden hem behandelen (v.14-22). De auteur vraagt in het vijfde gedeelte (v.23-30) aan de Here, of Hij zijn misdadige vijanden wil berechten. Uit het laatste gedeelte van dit lied (v.31-37) blijkt, dat God aan David antwoord heeft gegeven op zijn smeekgebed. De dienaren van de Here zullen samen met de dichter worden gered en gezegend.

- 1 Van (of Voor) David voor (of van) de dirigent,
op (de wijs van) *De lelies*.

Er moet een lied over de (6-bladerige) lelies zijn geweest, dat erg bekend was, zodat de melodie daarvan voor psalm 69 kon worden gebruikt.

De dichter vraagt in het tweede gedeelte (v.2-5) aan de Here, of Hij hem wil redden vanuit zijn levensbedreigende situatie.

- 2 Red mij, God,
want het water is tot de ziel (= mijn leven) gekomen!
- 3 Ik ben in erg diep modder gezonken,
en er is geen standplaats (= en kan nergens staan).
Ik ben in diep water gekomen,
en een vloed (of een maalstroom/waterkolk) heeft mij overspoeld.

Hier is duidelijk sprake van beeldspraak. Zover we weten is Davids leven nooit bedreigd door water. Hij is evenmin letterlijk in de modder gezonken. Hij vergelijkt zijn levensgevaarlijke situatie met iemand die wegzakt in de modder.⁷³⁷

- 4 Ik ben moe door mijn roepen. Mijn keel is uitgedroogd (of ontstoken).
Mijn ogen zijn op (of ten einde) van het begeren naar (of hopen op) mijn God.

⁷³⁷ Dat dit eeuwen later de profeet Jeremia overkwam (Jer.38:1-13), wil nog niet zeggen, dat hij deze psalm heeft geschreven of bewerkt. Deze beeldspraak wordt door Jeremia zelf ook toegepast op de besluiteloze en slechte koning Zedekia (597 – 586). Deze Judese koning zakte niet letterlijk, maar wel in figuurlijke zin in de modder van het moeras weg (Jer.38:22).

- 5 Talrijker dan de haren van mijn hoofd (vgl. Ps.40:13^b)
zijn mijn haters zonder reden (= zijn wie zonder reden mij haten) (vgl. Joh.15:25).
Mchtig zijn zij die mij willen vernietigen, mijn leugenachtige vijanden.
Wat ik niet heb geroofd,
moet (of zal) ik dan terugbrengen (of laten terugkeren/teruggeven).

In die tijd had de psalmdichter veel vijanden. Verreweg het grootste deel van zijn volksgenoten keerde zich tegen hem. Hoewel de Here via de profeet Samuel had gezegd, dat David koning zou worden over heel Israël (1Sam.16:1-13), en dat Hij van de ongehoorzame koning Saul (1033 – 1012) en zijn nageslacht het koningschap zou afnemen (1Sam.15:10,11,22-29, 16:1^a, 28:17), sloten de meeste Israëlieten zich aan bij Isboset (1012 – 1010). Terwijl generaal Abner wist, dat David (1012 – 972) de rechtmatige opvolger van koning Saul was, trok hij zich daar niets van aan (2Sam.3:17,18). Het koningschap over het grootste deel van het heilige land, dat *de auteur van dit lied niet geroofd had, had hij al (tijdelijk) moeten laten terugkeren* naar het koningshuis van Saul. Als Abner heel het heilige land zou veroveren, en *de legitieme koning zou vernietigen*, dan zou de dichter alles *wat hij niet geroofd had*, kwijtraken.

In de volgende verzen (v.6-13) geeft David aan, waardoor hij in die gevaarlijk situatie is terechtgekomen. Aan de ene kant komt het door zijn eigen zonden, en aan de andere kant wordt de haat van zijn tegenstanders veroorzaakt, doordat hij trouw de Here dient.

- 6 God, Uzelf hebt van (of voor) mijn dwaasheid geweten (of gekend),
en mijn schuld(ighed)en zijn voor U niet verborgen.

In zijn jonge jaren had David al verkeerde dingen gedaan (Ps.25:7^a, 119:67^a,176^a), maar hij had de Here en zijn geboden niet vergeten. Hij had niet geprobeerd om zijn zonde te verdoezelen. Integendeel, hij had ze openlijk aan God beleden.⁷³⁸ Hij kende de liefde en genade van de Here maar al te goed, en hij wist zeker, dat Hij hem niet zou afwijzen.

- 7 Zij die U verwachten, mogen (of zullen) door mij niet beschaamd worden (of zijn),
Heer Jahweh van de (hemelse) legers.⁷³⁹

Zij die U zoeken, mogen (of zullen) door mij niet te schande (of vernederd) worden,
God van Israël.

Dat de psalmdichter had gezondigd, betekent niet, dat zijn tegenstanders het gelijk aan hun kant hadden. Integendeel. De auteur van dit lied moest ook lijden, omdat hij Gods weg wilde volgen. Hij had er niet om gevraagd om koning van Israël te worden. Nee, de Here had hem dat opgedragen. Doordat Davids vijanden tegen Gods opdracht ingingen, bezorgden ze hem veel ellende. Jarenlang was hij al achtervolgd door de ongehoorzame koning Saul. Zijn leven stond daarbij op het spel. Na de dood van deze koning, liep zijn leven opnieuw gevaar. Prins Isboset en Generaal Abner wilden het koningshuis van Saul handhaven, en David moest daarvoor wijken.

⁷³⁸ Wanneer iemand zich bekeert tot God, en de Heilige Geest in hem of haar woont, dan is dat niet het eindpunt, maar het begin. Geestelijke groei naar de Here toe, en het sterker worden in het geloof, en het krijgen van steeds meer inzicht in zijn betrouwbare woorden, gaat met vallen en opstaan.

⁷³⁹ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

- 8** Ja, (of want) om (of over) U heb ik smaad verdragen (of gedragen).
Schande (of Verbijstering) heeft mijn gezicht bedekt (of verborgen).
- 9** Een vreemde ben Ik voor mijn broers geworden (of geweest);
een onbekende voor (of van) de zonen van mijn moeder.

In de tijd dat David achtervolgd werd door koning Saul (1033 – 1012), liep zijn familie ook gevaar. Daarom bracht hij zijn ouders naar Moab (1Sam.22:3,4). Of zijn broers ook meegingen, weten we niet. Wel weten we, dat hij ze jarenlang niet zag. Blijkbaar waren ze voor hem als vreemde mensen geworden.

- 10** Ja, (of want) de ijver van uw huis heeft mij verslonden (of opgegeten/verteerd),⁷⁴⁰
en de versmadingen van wie U (ver)smaden, zijn op mij gevallen.⁷⁴¹

Met *uw huis* duidde de dichter het huis van God aan. Dat is de plaats waar de Here woont. Daarmee wordt in vers 10 niet de tempel bedoeld, want toen koning David (1012 – 972) regeerde, was de tempel er nog niet. Wel stond de tabernakel als het huis van God in Gibeon.⁷⁴² Deze plaats lag in het gebied van de stam Benjamin. Daar kon de koning door het gevaar van de opstand van Abner en Isboset (1012 – 1010) niet naar toe.

Met de woorden *uw huis* wordt hier echter vooral wat anders bedoeld. Het volk van de Here is Israël. Dat volk wordt in de Bijbel vaak als *het huis van Israël* aangeduid (Ex.16:31, Lev.10:6^b, 17:3,8,10, 22:18^a, Num.20:29, 1Sam.7:2,3, 2Sam.1:12, enz.). *Het huis van Israël* is Gods volk. *Het huis van Israël* is dus eveneens *Gods huis*. Voor dat huis van de Here heeft koning David zich erg ingezet (v.10^a). Zijn grote liefde voor Gods huis gebruikten de apostelen Johannes en Paulus veel eeuwen later om daarmee de nog grotere liefde van de Here Jezus voor zijn dienaren ofwel het volk van God aan te duiden (Joh.2:17^b, Rom.15:3).⁷⁴³

- 11** Ik huilde met (= tijdens) het vasten van mij(n) ziel (= Ik huilde tijdens mijn vasten),
en (= maar) het werd voor mij tot smaad.
- 12** Ik gaf (= maakte) een (rouw)zak (als) mijn kleding,
en (= maar) ik werd voor hen tot een spreekwoord.

In die tijd kleepte men zich met een zak als het teken van rouw (Gen.37:34, Jer.6:26, Am.8:10, Mi.1:16). Was de rouwperiode voorbij, dan werd de zak weer losgemaakt.

Mensen bij wie het minder goed ging in het leven, werden blijkbaar op een negatieve manier spreekwoordelijk met David vergeleken.

- 13** Wie (in) de poort zitten, zingen (of mediteren/praten) door (of met/in) (= over) mij
en (= met) snarenspeel (of spotliederen/muziek) van drinkers van sterke drank.

⁷⁴⁰ Ruim 1000 jaren later gebruikte de apostel Johannes deze woorden om de ijver van David (1012 – 972) met de ijver van de Here Jezus voor Gods huis te vergelijken (Joh.2:17^b).

⁷⁴¹ Ruim 1000 jaren later gebruikte de apostel Paulus deze woorden om de liefde die David (1012 – 972) voor zijn volk had, te vergelijken met de grote liefde van de Here Jezus voor zijn dienaren (Rom.15:3). Zowel David, als Jezus Christus moest dankzij die grote liefde voor God en zijn volk veel smaad en lijden doorstaan.

⁷⁴² Eerst stond de tabernakel in Silo (1Sam.3:3,15). Daar werd God gediend (Joz.18:1,8-10, 21:1,2, Richt.18:31, 1Sam.1:3, enz.). Tot in de begintijd van de regering van koning Saul (1033 – 1012) heeft het huis van de Here daar gestaan (1Sam.13:1, 14:3). De plaats Silo is tijdens het bewind van Saul hoogstwaarschijnlijk door de Filistijnen verwoest (Ps.78:60,61, Jer.7:12,14, 26:6). Toen de Edomiet Doëg in opdracht van de ongehoorzame koning de priesterstad Nob uitmoordde (1Sam.22:18,19), heeft Saul het heiligdom naar Gibeon laten verplaatsen (1Kron.16:39, 21:29, 2Kron.1:3,5,6). Gibeon lag vlakbij het huidige Jib zo'n 10 kilometer ten noordwesten van Jeruzalem.

⁷⁴³ Zie ook de voetnoten bij vers 10.

In de poort werden in die tijd de meeste zaken gedaan. Er werd gekocht en verkocht, en er werden rechtszaken gevoerd. Het gebeurde bij rechtszaken ook wel, dat onschuldige mensen aan de kant werden geduwd, zodat ze hun zaak niet (behoorlijk) konden behartigen en verdedigen (2Sam.15:2, Spr.24:7, 31:23, Jes.29:21, Am.5:10,12,15, Zach.8:16). Oneerlijke rechters lieten dat gewoon gebeuren. Ook gedurende Davids leven waren lang niet alle rechters eerlijk. Evenmin waren alle handelaren of rechters in de poort even nuchter. Beschonkenheid en dronkenschap kwamen eveneens in Israëls poorten voor. Kennelijk zongen of lalden ze spotlieders over de psalmdichter (vgl. Job 30:9, Klaagl.3:14,63^b).

In de onderstaande verzen (v.14-22) bidt de schrijver van deze psalm opnieuw om Gods redding, en hij klaagt over, hoe zijn vijanden hem behandelen.

14 En ik (= Ik echter), mijn gebed is tot (of naar/voor/van) U (of Jou),⁷⁴⁴ Jahweh.

Een tijd van welwillendheid, God,

is door (of met/in) de veelheid (of de overvloed) van uw goedgunstigheid.

Antwoord mij door (of met/in) de trouw van uw redding!

In *een tijd van welwillendheid* is God bereid om naar het gebed van zijn dienaren te luisteren (vgl. 2Kor.6:1,2). Er kan echter een tijd komen, dat het voor bidden te laat is. Daarom is het heel belangrijk om op tijd regelmatig een persoonlijk contact met Jahweh te onderhouden. Als iemand erg onverschillig is, en zich langdurig tegen Hem blijft verzetten, dan kan hij of zij door de macht van de zonde worden overweldigd (Ex.9:12, 10:20,27, 11:10, 14:4,8,17, Deut.2:30, Spr.29:1, Jes.6:9-13). Dan kan er helaas een tijd komen, dat de Here niet meer luistert (1Sam.28:6, 2Sam.22:42, Ps.18:42, Mal.1:3,4, Mat.12:31,32, Mark.3:28,29, Luk.12:10, Hebr.12:16,17). Zoekt God, voordat het voor te laat is!

15 Ontruk (of Red) mij (van)uit het slijk, en (= zodat) ik zink niet (weg).

Ik wil gered (of ontruk) worden van(uit) mijn haters,

en vanuit de waterdiepten.

16 De watervloed moet (of zal) mij niet overspoelen,

en de diepte moet (of zal) mij niet verslinden,

en de bron (of de put) moet (of zal) haar mond niet boven (of over) mij sluiten.

Als de bron zich boven David (1012 – 972) zou sluiten, dan zou zijn leven hier op aarde voorbij zijn. Dan zou Gods belofte over het koningschap van de psalmdichter voor niets zijn geweest. Dit kon toch niet waar zijn? Het was alsof de Here niet oplette, en zijn gezicht van zijn dienaar had afgekeerd.

17 Antwoord mij, Jahweh, want goed is uw goedgunstigheid!

Wend U naar mij (of Kijk mij aan)

overeenkomstig de veelheid van uw barmhartigheden!

18 Verberg uw gezicht niet vanuit (= voor) uw dienaar,

⁷⁴⁴ De beleefdheidsvormen *U*, *u* en *uw* kent men in het Hebreeuws niet. In die taal zijn *U* en *Jij/Jou*, of *u* en *jij/jou*, en *uw* en *jouw* hetzelfde. Bij een vertaling naar het Nederlands moet dan een keuze worden gemaakt. Dit betekent bijvoorbeeld, dat in de Hebreeuwse taal zowel God, als een gewoon mens met *Jij/jij* wordt aangesproken. Voor God vervangt men dan tijdens het vertalen naar het Nederlands het Hebreeuwse woord voor *Jij* door het Nederlandse woord *U*.

want ik heb (het) benauwd (= ik ben bang).

Haast U! Antwoord mij! (of Antwoord mij snel!)

- 19** Kom dichter bij mijn ziel! Ver(los) haar (= mijn ziel) (of Koop haar (= mijn ziel) los)!
Omwille van mijn vijanden laat mij vrij (of koop mij vrij/los mij)!

De auteur van dit lied wilde worden bevrijd vanuit zijn benauwende situatie. Veel van zijn volksgenoten dreven de spot met hem. Daarmee dreven ze ook de spot met Gods belofte, dat David (1012 – 972) koning zou worden over heel Israël (1Sam.16:1-13), want die belofte was in het heilige land algemeen bekend (1Sam.23:16,17, 24:21, 2Sam.3:17,18). Ook het spotten met de Here door het negeren van zijn rijke belofte deed de psalmdichter veel verdriet, en ervoer hij als een schande.

- 20** Uzelf hebt mijn smaad, mijn schaamte en mijn schande gekend.

Tegenover (of Voor) U zijn al mijn benauwers.

- 21** Smaad heeft mijn hart gebroken en verzwakt.

Ik wachtte op (of hoopte op/zag uit naar) medeleven (of medelijden/schudden),
en (= maar) er was iemand.

(Ik zag uit) naar troosters,

en (= maar) ik heb (ze) niet gevonden (of aangetroffen).

- 22** Zij gaven iets bitter (of vergif/gal) in mijn eten (of mijn voedsel),
en voor mijn dorst laten zij mij iets zuurs (of azijn) drinken.

De vijanden van koning David verzuurden zijn leven. Dat bittere leven wordt in vers 22 vergeleken met een maaltijd met bitter eten. Ook lieten ze de dichter iets zuurs drinken om zijn dorst te lessen. Deze beeldspraak over het bittere eten en het zure drinken komt vaker in de Bijbel voor (Jer.8:14, 9:14, 23:15, Klaagl.3:15,19).⁷⁴⁵

⁷⁴⁵ Eeuwen later zou volgens veel uitleggers de apostel Johannes de motieven over *het lijden van David* in verband met *het zure drinken* uit psalm 69 vers 22^b, gebruiken om *het bittere lijden van de Here Jezus* en *de zure drank* die Hij te drinken kreeg, met elkaar te vergelijken (Joh.19:28-30).

Deze dubbele vergelijking klopt echter niet. David (1012 – 972) dronk alleen maar in figuurlijke zin iets zuurs, terwijl de Messias dit letterlijk en figuurlijk deed. Bovendien wordt de vergelijking van het lijden van David met het zure drank drinken, in de andere 3 Evangeliën (Matteüs (27:48), Markus (15:36) en Lukas (...)) evenmin verbonden met het lijden en het letterlijke drinken van de Heiland. In het bijbelboek Lukas wordt het drinken van Hem vlak voor zijn sterven zelfs niet eens genoemd. Nadat Gods Zoon letterlijk iets zuurs had gedronken, was zijn lijden volbracht, terwijl bij David het figuurlijke zure drinken nog bleef voortduren. Een lang leven van lijden en strijden had hij nog voor zich. Daar komt nog bij, dat de uitleg van het *bittere* of *giftige eten* uit het 1^e deel van psalm 69 vers 22 bij een betrekking op de Meester onmogelijk is, terwijl dit deel over *het bittere eten* bij het 2^e deel van vers 22 over *het zure drinken* hoort. Uit dit alles blijkt heel duidelijk, dat dit vers van psalm 69 geen profetie is, die gaat over het lijden en sterven van de Mensenzoon, zoals veel uitleggers ten onrechte aangeven. Het is niet een profetie over een verre toekomst, maar een aanduiding van de situatie waarin David zich bevond.

Ook de Nederlandse vertalingen suggereren helaas de onjuiste uitleg van vers 22 uit psalm 69, door bij het vertalen van het Evangelie van Johannes (19:28) het werkwoord *vervullen* in plaats van de algemenere aanduiding *voltooien* (of *volledig maken/afmaken*) te gebruiken. Het werkwoord *voltooien* verwijst niet naar wat er daarna volgt, maar naar wat er in die zin (van vers 28 uit Johannes 19) aan dat werkwoord voorafgaat: *... alles was al volbracht, zodat de Schrift voltooid zou worden*. De Here Jezus sloot dus zijn lijden af door nog iets te drinken, en duidelijk uit te roepen: *“Het is volbracht!”* Hij dronk wel iets zuurs, maar vervulde daarmee niet een (vermeende) profetie uit psalm 69 over een verre toekomst.

Een motief is de kleinste concrete eenheid binnen een verhaal. Zo heb je bijvoorbeeld het motief van Immanuël, het Lam, het kruis en de pottenbakker, enz., enz.

De auteur vraagt in het vijfde gedeelte (v.23-30) aan de Here, of Hij zijn misdadige vijanden wil berechten. Dit heeft niets met persoonlijke wraak te maken. Davids tegenstanders gaan structureel en hardnekkig tegen Gods wil in. Het zijn vooral ook de vijanden van de Here. Ze willen niet luisteren, en dat is de oorzaak van hun ondergang. De psalmdichter bidt hier overeenkomstig Gods wil.

- 23** Hun tafel moet (of zal) voor hun gezicht (= voor hen) tot een val(strik) worden;
tot volle vergelding (of tot een grote beloning) (en) tot een strik (of een lokaas).

Het lijkt de tegenstanders van David voor de wind te gaan. Ze beschikken over een grote overmacht. Dat moet rijkelijk aan tafel worden gevierd. Hun overmoed moet en zal hun ogen verduisteren.⁷⁴⁶

- 24** Hun ogen moeten (of zullen) verduisterd worden vanuit het (= om niet te) zien.
Laat hun heupen (of hun lendenen) voortdurend wankelen!

Met verduisterde ogen wordt in de Bijbel geestelijke blindheid bedoeld (Jes.6:9,10, 29:9-12, 44:18, Klaagl.3:55, 4:14, Mat.23:15-26, Joh.12:40). Iemand die geestelijk blind is, heeft geen inzicht in de geestelijke zaken en processen die achter alle materiële zaken schuilgaan. Een geestelijk blind persoon gaat zijn of haar ondergang tegemoet, en iedereen die naar hem of haar luistert eveneens. Mensen die structureel en hardnekkig willens en wetens tegen Gods wil ingaan, lopen het risico om geestelijk blind te worden.⁷⁴⁷ Er komt dan een moment dat ze niet meer naar de Here kunnen luisteren. De berechting van God zal hen treffen.

- 25** Stort (of Giet) uw boosheid over hen uit!
Laat de hitte van uw woede hen achterhalen (of hen treffen).

- 26** Hun tentenkamp moet (of zal) een woestenijs worden.
In hun tenten moet (of zal) geen bewoner zijn (vgl. Hand.1:20^a).

Na de 40-jarige tocht door de woestijn werden huizen van Israëlieten ook wel als *tenten* aangeduid (Richt.7:8, 20:8, 1Sam.4:10, 13:2, 2Sam.18:17, 19:8, 20:1,22, 1Kon.8:66, 12:16, Ps.132:3, enz.). Het gaat hier dus over de woningen van de vijanden van David (1012 – 972) en de Here.

- 27** Ja, (of want) wie U hebt geslagen (of gestraft), hebben zij vervolgd,
en bij (= over) de pijn van uw neergeslagen(mens)en vertellen zij rond (of spreken zij).

De Here sloeg de auteur van dit lied blijkbaar om zijn vroegere zonden (v.6), en stelde hem daarmee op de proef. Hij moest geduldig (leren) wachten, totdat hij op Gods tijd het koningschap uit zijn hand zou aanvaarden. Dit pleitte echter Davids tegenstanders niet vrij. Zij hebben hem vervolgd, en roddelden over zijn tegenslagen om het respect voor hem onderuit te halen. Ze schilderden hem af als een mislukkeling.

In de volgende 2 verzen heeft de schrijver van psalm 69 het over geestelijk blinden mensen, waarmee het helemaal verkeerd zal aflopen.

- 28** Geef schuld (of ongerechtigheid) op (of over) hun schuld (of hun ongerechtigheid),
en (= zodat) zij worden niet gebracht (of niet geplaatst) in uw rechtvaardiging!

⁷⁴⁶ In zijn prachtige brief aan de Romeinen (11:9,10) herhaalde de apostel Paulus de boodschap van vers 23 en 24 van psalm 69 om de gelovige mensen in Rome te onderwijzen en te waarschuwen.

⁷⁴⁷ Bekende voorbeelden daarvan zijn de farao uit Egypte, die de Israëlieten niet uit zijn land wilde laten gaan, en koning Saul (1033 – 1012), die steeds zijn eigen zin deed, en David (1012 – 972) jarenlang achtervolgde.

- 29** Zij moeten (of zullen) (van)uit de boek(rol) van het leven worden (uit)gewist,
en met de rechtvaardigen moeten (of zullen) zij niet worden opgeschreven.

In het boek van het leven staan de namen van de dienaren van de Here (Ex.32:32, Luk.10:20, Fil.4:3, Op.3:5, 13:8). Als God zal gaan rechtspreken over alle mensen, dan zullen zij worden vrijgesproken (Dan.12:1, Op.20:15). Ze worden niet vrijgesproken, omdat ze op eigen kracht beter zijn, maar omdat bereid waren om de Here te gehoorzamen en Hem te dienen.

- 30** En ik (= Ik echter,) ben ellendig (of arm) en pijnlijdend (of lijd pijn).
Uw redding (of Uw heil), God, moet (of zal) mij verheffen
(of mij hoog (en veilig) plaatsen).

Kort na de dood van koning Saul (1033 – 1012) bevond auteur van dit lied zich nog steeds in een levensgevaarlijke positie. Generaal Abner kon met zijn overmacht elk moment toeslaan. De kans dat hij zou kunnen standhouden leek erg klein.

Uit het laatste gedeelte van dit lied (v.31-37) blijkt, dat God aan de profeet David antwoord heeft gegeven op zijn smeekgebed (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30).⁷⁴⁸ De dienaren van de Here zullen samen met de psalmdichter worden gered en gezegend.

- 31** Ik zal de naam van God loven (of prijzen) met (of in/door) een lied (of gezang).
Ik zal Hem groot maken met (of in/door) een (be)dank(lied).
- 32** Zij (= Een danklied) zal aangener (of beter) voor Jahweh zijn dan een stier:
een jonge stier met horens (en) gespleten hoeven.

Bij veel heidenen leefde het idee, dat hun god dacht, zoals veel mensen dat zelf ook vaak doen. Hij zou zich niet bemoeien met het lot van de mensen. Als hij maar op tijd zijn offers kreeg, en er door middel van gebeden maar voldoende aandacht aan hem gegeven werd, dan zou de rest wel in orde komen. Voor wat, hoort wat.

De Here vraagt echter niet in de eerste plaats om offers en allerlei rituelen, zoals de heidenen dachten (Ps.50:8-15, 51:18, Jes.1:11-15, Jer.7:21-23, Hos.6:6, Am.5:21-23, Hebr.10:6,8,9). We moeten in de eerste plaats van Hem houden, en in de tweede plaats van onze naaste als van onszelf (Deut.6:5, 7:9, 10:12, 11:1, Joz.22:5, 1Sam.15:22, Mi.6:8, Luk.10:27). Voor offers zonder liefde heeft Hij geen belangstelling (Spr.15:8, vgl. Gen.4:3-5^a). Je moet Hem niet offeren om iets van Hem (gedaan) te krijgen. Geschenken van mensen worden voor God pas belangrijk, als ze met een liefdevolle houding worden gegeven. Die goede en liefdevolle houding van zijn dienaren is voor Hem veel belangrijker dan alle offers bij elkaar. Over die dienaren gaat het in de volgende 2 verzen.

- 33** De nederige(mense)n hebben (het) gezien. Zij zullen blij zijn.
Jullie die God (onder)zoeken, [en] jullie hart zal (op)leven.

De nederige mensen zijn de dienaren van de Here. Als zij Gods reddingswerk hebben gezien, zullen ze blij zijn. *Dan zal hun hart opleven.*

- 34** Ja, (of want) Jahweh luistert naar de armen,
en zijn gevangenen heeft Hij niet veracht.

⁷⁴⁸ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). David (1012 – 972) gaf als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21).

Gedurende de regering van koning Isboset (1012 – 1010) ging het niet zo goed met die 11 stammen van Israël (2Sam.2:26-31, 3:1). De anarchie en criminaliteit namen toe, en de zwakken in de samenleving werden zwaar onderdrukt (Zie de uitleg van psalm 14). Uitbuiting, machtsmisbruik en struikroverij kwamen toen veel voor (Ps.10:8-11, 12, 14). Dit bleef hoogstwaarschijnlijk in het gebied van de 11 stammen zo, totdat David (1012 – 972) in Hebron koning werd over alle stammen van Israël.⁷⁴⁹ *Jahweh luisterde naar de arme mensen* die werden onderdrukt. Zijn dienaren die gevangen zaten in een land vol criminaliteit en anarchie, *heeft Hij niet veracht*. Hij zou hen helpen.⁷⁵⁰ Ook vandaag luistert God nog steeds naar het gebed van zijn dienaren!

35 De hemel[en] en de aarde (of en het land) moeten (of zullen) Hem loven;
de zeeën en elk bewegend (of elk kruipend) dier daarin.

De psalmdichter roept alles wat in hemel en op aarde leeft, op om de almachtige God dankbaar te loven.

36 Ja, (of want) God zal Zion redden,⁷⁵¹
en de steden van Juda (her)bouwen,
en (= zodat) zij wonen (of verblijven) daar, en bezitten haar (= Zion)⁷⁵² erfelijk,
37 en het nageslacht (of het zaad) van zijn dienaren zal haar (= Zion) (be)erven,
en de liefhebbers van zijn naam zullen in haar (= Zion) wonen.

Zion was een burcht die in de stad Jeruzalem stond. Oorspronkelijk was Jeruzalem toegewezen aan de stam Benjamin (Joz.18:28). Onder leiding van Jozua veroverden de Israëlieten de stad (Joz.12:8,10). Volgens het boek van de Oprechten werd de stamvader Benjamin daar begraven (Joz.10:13, 2Sam.1:18).⁷⁵³ Na de dood van Jozua hebben de Jebusieten, die eerst op de bergen woonden (Joz.11:3), de stad Jeruzalem op de Benjaminieten veroverd (Joz.15:63, 24:11, Richt.1:21). Hoewel de Judeeërs de toekomstige hoofdstad op de Jebusieten hebben heroverd (Richt.1:8), hebben ze hen niet allemaal uit Jeruzalem verdreven. Die Jebusieten woonden er naast de Benjaminieten (Richt.1:21). Ze bezaten nog steeds de burcht Zion. Als profeet van Jahweh wist David (1012 – 972) blijkbaar al, dat hij met hulp van de almachtige God deze vrijwel onneembare burcht zou veroveren. Dit is later, vlak nadat hij koning van heel Israël werd, ook gebeurd (2Sam.5:6,7, 1Kron.11:5).

De profetieën van de laatste verzen van dit lied (v.33-37) zijn volledig in vervulling gegaan. Eerst volgde er een strijd om de macht. Generaal Abner en prins Isboset streden tegen koning David en zijn leger. Geleidelijk werden de aanhangers van de rechtmatige koning steeds sterker, en Isbosets positie werd steeds zwakker (2Sam.2:8-3:1,22-30, 4).

⁷⁴⁹ In het begin van zijn koningschap regeerde David (1012 – 972) in de hoofdstad Hebron alleen over zijn eigen stam (2Sam.2:1-4). Ruim 5 jaren nadat hij koning van heel Israël was geworden, verhuisde hij met zijn hofhouding naar de nieuwe hoofdstad Jeruzalem (2Sam.5:4-9,11, 1Kon.2:11, 1Kron.3:4, 29:26,27). Het kostte hem wel enige tijd om in het noorden het wettelijke gezag en de rechtshandhaving volledig op orde te krijgen.

⁷⁵⁰ Hoewel het in psalm 69 vers 34 niet in de eerste plaats gaat over de armen van geest (Mat.5:3), en de mensen die gevangen in zonde zaten (Rom.7:6,23), hoeven we deze 2^e betekenis zeker niet uit te sluiten.

⁷⁵¹ Oorspronkelijk was Zion een burcht in de stad Jeruzalem. Koning David (1012 – 972) heeft deze burcht op de Jebusieten veroverd (2Sam.5:7, 1Kron.11:5). Die burcht lag aan de zuidkant van de heuvel of berg in het oosten van Jeruzalem. Later werd de hele heuvel Zion genoemd (Ps.2:6, 74:2, 78:68). Vervolgens werd met Zion ook de hele stad Jeruzalem aangeduid (Ps.51:20, 135:21, 147:12).

⁷⁵² In het Hebreeuws zijn steden vrouwelijk.

⁷⁵³ The Book of Jasher, vertaald in het Engels, Salt Lake City, 1887.

Eban A., Mijn volk, de geschiedenis der Joden, Amsterdam/Antwerpen, 1976.

Uiteindelijk kregen Isboset (1012 – 1010) en zijn generaal Abner ruzie (2Sam.3:6-11).⁷⁵⁴ Toen Abner daarna naar de legitieme koning van Juda overliep, werd hij buiten Davids medeweten om door de jaloerse en wraakzuchtige generaal Joab op een achterbakse manier vermoord (2Sam.3:6-30). Terwijl er voor Isboset en zijn mensen verder nog niets aan de hand was, ontzonk hen bij het bericht over de dood van Abner bij voorbaat alle moed (2Sam.4:1). Kort daarop werd deze onwettige koning door 2 van zijn legeraanvoerders laaghartig om het leven gebracht (2Sam.4:5-7). Hij was slechts 2 jaren aan de macht geweest (2Sam.2:10).

Daarna werd David (1012 – 972) in Hebron door vertegenwoordigers van alle stammen van Israël tot koning over het hele heilige land aangesteld. Zo is door het ingrijpen van God de psalmdichter in 1010 voor Christus koning geworden over heel Israël (2Sam.5:1-3).⁷⁵⁵ Daarmee was de ellendige burgeroorlog voorbij, en konden *de steden* weer worden *herbouwd*. Tijdens Davids langdurige regering werd het volk door de Here rijk gezegend (2Sam.5:10,12). Er heerste welvaart en voorspoed. In die tijd hadden *de nederige mensen die God zoeken*, in het heilige land ruimschoots voldoende redenen om *blij te zijn. Hun hart leefde op. Ze erfden meer dan Juda alleen. Ze erfden ook Zion* (v.36), ofwel de hoofdstad Jeruzalem,⁷⁵⁶ als vertegenwoordigster van het heilige land.⁷⁵⁷ In heel Israël kwamen Gods dienaren aan de macht. Dat was een zegen voor het hele land. De Here daarmee had al zijn beloften ruimschoots waargemaakt.

⁷⁵⁴ Abner was een oom van Saul (1Sam.14:50^b,51, 1Kron.8:33, 9:39, 26:28). Hij was de drijvende kracht achter de rebellie van Isboset (2Sam.2:8-11).

Als hij tijdens Isbosets korte regering nog als een machtig en invloedrijk generaal kon functioneren, dan moet hij veel jonger zijn geweest, dan zijn oudere broer Kis, de vader van zijn neef Saul (1033 – 1012).

⁷⁵⁵ Ruim 5 jaren nadat David (1012 – 972) koning van heel Israël was geworden, verhuisde hij met zijn hofhouding naar de nieuwe hoofdstad Jeruzalem (2Sam.5:4-9,11, 1Kon.2:11, 1Kron.3:4, 29:26,27).

⁷⁵⁶ Oorspronkelijk was Zion een burcht in de stad Jeruzalem. Koning David (1012 – 972) heeft deze burcht op de Jebusieten veroverd (2Sam.5:7, 1Kron.11:5). Die burcht lag aan de zuidkant van de heuvel of berg in het oosten van Jeruzalem. Later werd de hele heuvel Zion genoemd (Ps.2:6, 74:2, 78:68). Vervolgens werd met Zion ook de hele stad Jeruzalem aangeduid (Ps.51:20, 135:21, 147:12).

⁷⁵⁷ Of deze profetie van koning David ook betrekking heeft op het nieuwe Jeruzalem dat uit de hemel zal neerdalen (Op.21:1,2), is niet helemaal uit te sluiten, maar het ligt niet erg voor de hand. Het woord *Jeruzalem* komt in psalm 69 helemaal niet voor. Daarmee is een verwijzing naar het nieuwe Jeruzalem onwaarschijnlijk.

Psalm 70: Gebed om spoedige hulp.

- 1 Van David voor de dirigent.
Om te herinneren
- 2 God om mij te bevrijden,
Jahweh, haast U om mij te helpen!
- 3 Ze moeten te schande worden,
en zij moeten schaamrood worden,
wie mijn ziel zoeken.
Zij moeten naar achteren gedreven worden,
en zij moeten beschaamd worden,
wie mijn onheil begeren.
- 4 Ze moeten terugkeren als loon van hun schande,
wie zeggen: “Ha, ha!”
- 5 Ze mogen vrolijk zijn,
en ze mogen blij zijn door U,
allen die U zoeken,
en de liefhebbers van uw redding moeten voortdurend zeggen:
“God moet worden geprezen!”
- 6 Ik echter, ben ellendig en arm.
God, haast U naar mij!
Mijn Helper en mijn Bevrijder bent U.
Jahweh, blijf niet achter.

Het valt op, dat psalm 70 erg veel lijkt op een gedeelte (v.1,14-18) van psalm 40. De overeenkomsten zijn groter dan de verschillen. Toch zijn die verschillen wel belangrijk. De opvallendste daarvan zijn:

1. Psalm 70 is een lied *om te herinneren* (of *te herdenken/gedenken*) (v.1).
2. Psalm 70 is een aparte eenheid. De betekenis van het laatste gedeelte (v.14-18) van psalm 40 wordt mede bepaald door het hele lied waarbinnen het staat.
3. Gods naam *Jahweh*⁷⁵⁸ wordt op andere plaatsen gebruikt, waardoor de accenten van de inhoud verschillen (vgl. v.14 en 2, 17^b en 5^b, 18^b en 6^b).
4. De vijandschap tussen David en zijn tegenstanders is in psalm 40 groter dan in psalm 70 (vgl. Ps.40:15 en v.3, Ps.40:16^a en v.4^a). In psalm 40 willen ze elkaar zelfs helemaal vernietigen.

⁷⁵⁸ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

De situatie van psalm 70 lijkt dus anders dan de tijd waarin psalm 40 is gemaakt. Binnen psalm 40 heeft het gedeelte dat sterk op psalm 70 lijkt, een (enigszins) andere functie.

Als dichter wordt koning David (1012 – 972) genoemd.⁷⁵⁹ Hij heeft psalm 70 niet in deze vorm gemaakt, toen hij nog achtervolgd en opgejaagd werd door koning Saul (1033 – 1012), want hij was in staat te herinneren: om bij de tabernakel een herinneringsoffer te brengen. David was dus al koning. Toch is zijn situatie zeker niet rooskleurig (v.6).

Hoewel zijn vijanden hem naar het leven stonden, wilde de schrijver van dit lied ze wel verslaan en uitschakelen (v.3^a), maar niet doden (v.4). In eerste instantie kan daarbij aan de tijd van de opstand van prins Absalom worden gedacht (2Sam.16-18). David was echter door zijn grote liefde voor zijn rebelse zoon blind voor de reële situatie. Hij wilde zijn leven wel opofferen, als zijn zoon maar in de strijd gespaard zou blijven. Hij verzuimde zijn plicht als vader en als koning (2Sam.18:32-19:7). Blijkbaar wilde David alleen strijden uit zelfverdediging, en dat Absalom te schande en schaamrood zou moeten worden (v.3), kwam hoogstwaarschijnlijk niet of nauwelijks in hem op.

Mede omdat deze psalm bij een herinneringsoffer of gedenkoffer is bedoeld, kan het beste aan een andere tijd worden gedacht. Bij zo'n offer wilde de dichter de Here zijn dankbaarheid tonen voor zijn daden en beloften in het verleden. Het was een goede mogelijkheid om God aan zo'n belofte te herinneren. Een belofte van Jahweh die in Davids hele leven als volwassene een hele grote rol speelde, was, dat hij koning zou zijn over heel Israël (1Sam.16:1,13). Als de auteur het nodig vond om dit lied voor een herinneringsoffer te maken, dan was Gods belofte blijkbaar nog niet (volledig) in vervulling gegaan.

Er waren nog meer vijanden dan Absalom die David naar het leven stonden, en die hij wel wilde verslaan en uitschakelen (v.3^a), maar niet wilde doden (v.4). Die vijandschap bestond, toen Gods belofte dat de schrijver van psalm 70 koning zou worden over heel Israël, nog niet volledig in vervulling was gegaan.

Na de dood van koning Saul riep zijn generaal Abner de prins Isboset (1012 – 1010) tot koning uit over Israël (2Sam.2:8,9). Via het koningshuis van Saul (1033 – 1012) wilde Abner zijn hoogste positie in het leger van Israël handhaven.⁷⁶⁰ Er volgde een strijd om de macht. Generaal Abner en Sauls zoon Isboset streden tegen David (1012 – 972) en zijn leger. Een deel van het volk steunde Abner en Isboset, en een ander deel David en zijn medestanders. Hij had in Hebron als koning de leiding over zijn eigen stam Juda (2Sam.2:1-4). Over de andere 11 stammen regeerde Sauls zoon Isboset 2 jaren (2Sam.2:8-4:12). Het lijkt erop, dat David in die tijd deze psalm maakte.

De Here had echter via de profeet Samuel gezegd, dat David koning zou worden over heel Israël (1Sam.16:1-13), en dat Hij van de ongehoorzame koning Saul en zijn nageslacht het koningschap zou afnemen (1Sam.15:10,11,22-29, 16:1^a, 28:17). Hoewel generaal Abner dit wist, trok hij zich daar niets van aan (2Sam.3:17,18). De dichter was er dan ook van overtuigd, dat hij en zijn aanhangers juist handelden. De relatie tussen David en God was goed. De schrijver van dit lied klaagt alleen over zijn vijanden.

⁷⁵⁹ Dat psalm 70 voor een groot deel overeen komt met psalm 40:1,14-18, is geen reden om aan het auteurschap van David te twifelen, zoals sommige uitleggers doen. Zo bestaat van psalm 18 ook een variant van dezelfde dichter (vgl. Ps.18 met 2Sam.22). Vergelijk eveneens psalm 14 met psalm 53, en psalm 57:8-12 met psalm 108:2-6, en psalm 60:7-14 met psalm 108:7-14.

⁷⁶⁰ Abner was een oom van Saul (1Sam.14:50^b,51, 1Kron.8:33, 9:39, 26:28). Als hij tijdens Isbosets korte regering nog als een machtig en invloedrijk generaal kon functioneren, dan moet hij veel jonger zijn geweest, dan zijn oudere broer Kis, de vader van zijn neef Saul (1033 – 1012).

Psalm 40

1 Een psalm van (of voor) David voor (of van)
de dirigent.

De uitdrukking *Om te herinneren* verwijst naar een herinneringsoffer. Dat offer hoorde bij een eetoffer. Zo'n eetoffer ofwel graanoffer werd met olijfolie gebakken of gekookt, en was voor de priesters (uitsluitend mannen) om op te eten. Een handvol meel van het eetoffer moest met wat olijfolie en wierook worden gebruikt als herinneringsoffer. Het moest worden verbrand, zodat de geur daarvan kon opstijgen voor Jahweh (Lev.2, 5:12, 6:14-18, 24:5-9, Num.5:15).

Tijdens de maaltijd van het graanoffer kon deze psalm worden gezongen om de problemen van koning David bij God onder de aandacht te brengen. Zo wilde de schrijver van dit lied de Here herinneren aan zijn belofte die Hij had gedaan: David zou koning worden over heel Israel (1Sam.16:1,13).

In zijn onrust bad David in de volgende verzen (v.2-6) om Gods hulp en bescherming voor zichzelf en zijn medestanders.

14 Schep er genoeg in, Jahweh,
om mij te bevrijden (of te redden)!
Jahweh, haast U om mij te helpen!

15 Ze moeten (of zullen) te schande worden,
en zij moeten (of zullen) samen schaamrood
worden,
wie mijn ziel (= mijn leven) zoeken
(of verlangen/(op)eisen)
om het te vernietigen.
Zij moeten (of zullen) naar achteren gedreven
worden (of naar achteren terugdeinzen),
en zij moeten (of zullen) beschaamd
(of vernederd) worden,
wie mijn onheil begeren (of verlangen/wensen).

In tegenstelling met psalm 40 werden generaal Abner en Isboset (1012 – 1010) niet gedreven door persoonlijke haat tegen David (1012 – 972). Het ging hun niet om zijn vernietiging, maar om het afnemen van zijn koningschap. Uitsluitend daarom wilden ze hem van het leven beroven.

16 Ze moeten (of zullen) verwoest worden
naar (of over/op) (= als) loon (of gevolg) van
hun schande,
wie tegen (of naar/van) mij zeggen: “Ha, ha!”

Psalm 70

1 Van (of Voor) David voor (of van)
de dirigent.
Om te herinneren (of te herdenken).

2 God
om mij te bevrijden (of te redden),
Jahweh, haast U om mij te helpen!

3 Ze moeten (of zullen) te schande worden,
en zij moeten (of zullen) schaamrood
worden,
wie mijn ziel (= mijn leven) zoeken
(of verlangen/(op)eisen).
Zij moeten (of zullen) naar achteren gedreven
worden (of naar achteren terugdeinzen),
en zij moeten (of zullen) beschaamd
(of vernederd) worden,
wie mijn onheil begeren (of verlangen/wensen).

4 Ze moeten (of zullen) terugkeren
(of zich omkeren/bekeren)
naar (of over/op) (= als) loon (of gevolg) van
hun schande,
wie zeggen: “Ha, ha!”

De dichter vroeg aan de Here niet zoals in psalm 40:(16^a) om de verwoesting van zijn vijanden. Hij wilde, dat ze *terugkeerden* en *zich bekeerden* (v.4^a). Dat kwam, doordat David een speciale band had met het koningshuis van Saul (1033 – 1012). Die eerste koning van Israël en de auteur hadden beslist geen persoonlijke hekel aan elkaar (1Sam.16:21, 24, 26). Koning Saul werd alleen jaloers op hem, omdat de God Jahweh David zegende, en Hij aan hem het koningschap zou geven (1Sam.18). Kroonprins Jonatan raakte zelfs aan die moedige en toch bescheiden jonge herder verknocht (1Sam.17:55-18:4, 20, 23:16-18), en prinses Michal met wie de schrijver van dit lied trouwde, hield veel van hem (1Sam.18:20-28). Zo werd hij de schoonzoon van de ongehoorzame koning Saul. David had aan Jonatan onder ede beloofd, dat hij hem en zijn nageslacht zou sparen, als hij koning was geworden (1Sam.20:13^b-17,40-43). Ook had hij aan zijn schoonvader Saul gezworen, dat hij later zijn nageslacht niet zou uitroeien (1Sam.24:22,23^a). Aan deze beloften die met dure eden waren bekrachtigd, voelde David zich in liefde gebonden.

<p>17 Ze mogen (of zullen) vrolijk (of ingenomen) zijn,
en ze mogen (of zullen) blij zijn door U,
allen die U zoeken (of verlangen/(op)eisen).
De liefhebbers van uw redding moeten
(of zullen) voortdurend zeggen:
“Jahweh moet (of zal) worden geprezen
(of worden grootgemaakt)!”</p> | <p>5 Ze mogen (of zullen) vrolijk (of ingenomen) zijn,
en ze mogen (of zullen) blij zijn door U,
allen die U zoeken (of verlangen/(op)eisen),
en de liefhebbers van uw redding moeten
(of zullen) voortdurend zeggen:
“God moet (of zal) worden geprezen
(of worden grootgemaakt)!”</p> |
|---|--|

Koning David wist, dat hij hoorde bij de groep mensen die Hem zoeken. Deze groep wilde God dienen, en bleef (mede) daarom de koning steunen. Daartegenover stonden de vijanden van de auteur. Zij respecteerden daarmee de keuze van de Here niet, want Hij wilde, dat de profetische psalmdichter koning van heel Israël zou worden. Davids gebed stemde dus overeen met die duidelijke keuze van zijn trouwe God en hemelse Vader.

<p>18 En ik (= Ik echter,) ben ellendig (of vernederd) en arm(lastig).
De Heer denkt aan mij.
Mijn Helper en mijn Bevrijder
(of mijn Verlosser) bent U.
Mijn God, blijf niet achter (of stel niet uit).</p> | <p>6 En ik (= Ik echter,) ben ellendig (of vernederd) en arm(lastig).
God, haast U naar (of voor) mij!
Mijn Helper en mijn Bevrijder
(of mijn Verlosser) bent U.
Jahweh, blijf niet achter (of stel niet uit).</p> |
|--|---|

Het antwoord dat David bij zijn gebed in psalm 40 van de Here kreeg: *De Heer denkt aan mij*, gaf Hij aan hem bij psalm 70 nog niet. In plaats daarvan herhaalde de jonge koning zijn verzoek om spoedige hulp (v.2^b): *God, haast U naar mij!* Het daarna handhaven en opnieuw noemen van de naam van God: *Jahweh*, (v.6^b) beklemtoont Davids grote verlangen naar zijn reactie om snel in te grijpen (vgl. Ps.40:18 met v.6).

Met dit prachtige en indringende vers eindigt het gebed van de auteur. Hoewel de koning zich ellendig en arm voelde, vertrouwde hij erop, dat de hemelse Vader zijn belofte zou waarmaken. Op grond van zijn geloof dat hij koning zou worden van heel Israël, bad hij, want hij zag God als zijn Helper en Bevrijder.

De Here heeft het smeekgebed van de jonge koning ook spoedig verhoord. Gedurende de korte regering van Isboset ging het al vanaf het begin niet zo goed met de 11 stammen van Israel (2Sam.2:26-31, 3:1). Geleidelijk werden de aanhangers van David (1012 – 972) steeds ster-

ker, en Isbosets positie werd steeds zwakker (2Sam.2:8-3:1,22-30, 4). Ook de anarchie en criminaliteit namen toe, en de zwakken in de samenleving van het opstandige gebied werden zwaar onderdrukt (Ps.14:4).

Uiteindelijk kregen generaal Abner en prins Isboset (1012 – 1010) ruzie (2Sam.3:6-11). Toen Abner daarna naar de rechtmatige koning van Juda overliep, werd hij buiten Davids medeweten om door de jaloerse en wraakzuchtige generaal Joab op een achterbakse manier vermoord (2Sam.3:6-30). Terwijl er voor Isboset en zijn mensen verder nog niets aan de hand was, ontzong hen bij het bericht over de dood van Abner bij voorbaat alle moed (2Sam.4:1). Kort daarop werd Isboset door 2 van zijn legeraanvoerders laaghartig om het leven gebracht (2Sam.4:5-7). Hij was slechts 2 jaren aan de macht geweest.

Daarna werd David in Hebron door vertegenwoordigers van alle stammen van Israël tot koning over het hele heilige land aangesteld. Zo is door het ingrijpen van God de psalmdichter in 1010 voor Christus koning geworden over heel Israël (2Sam.5:1-3). Tijdens Davids langdurige regering werd het volk door de Here rijk gezegend (2Sam.5:10,12).⁷⁶¹ Alle vijanden van Israël werden verslagen (2Sam.8:1-14, 10, 12:26-31), en er heerste welvaart en voorspoed.

⁷⁶¹ Ook de latere opstanden van prins Absalom en van Seba werden neergeslagen (2Sam.15-18, 20:1-22).

Psalm 71: Jahweh, verlaat mij niet in de ouderdom.

- 1^a Een psalm van David.
- 1^b Bij U, Jahweh, heb ik de toevlucht gezocht.
Ik wil niet voor eeuwig beschaamd worden.
- 2 Bevrijd mij, en laat mij ontsnappen door uw rechtvaardigheid.
Luister goed naar mij, en red mij!
- 3 Wees voor mij een verblijf in een rots;
een burcht om mij te redden,
want mijn Rots en mijn Vesting bent U.
- 4 Mijn God, verlos mij uit de macht van de kwaadaardige;
uit de greep van de onrechtvaardige en de wreedaard!
- 5 Ja, U bent mijn verwachting, Heer Jahweh;
mijn vertrouwen vanaf mijn jeugd.
- 6 Op U heb ik gesteund vanaf de baarmoeder.
Vanaf het ingewand van mijn moeder bent U mijn Beschermmer.
Over U zal voortdurend mijn lofzang zijn.
- 7 Ik ben voor veel mensen als een wonder geworden.
U echter, was mijn sterke schuilplaats.
- 8 Mijn mond is vervuld van uw lofzang;
de hele dag van uw schoonheid.
- 9 Verwerp mij niet tegen de tijd van de ouderdom.
Verlaat mij niet, als mijn kracht vergaat.
- 10 Ja, mijn vijanden hebben over mij gesproken.
Bewakers van mijn leven hebben samen overlegd
- 11 door te zeggen: "God heeft hem verlaten.
Achtervolgt hem, en grijpt hem,
want er is geen verlosser voor hem!"
- 12 God, wees niet ver van mij.
Mijn God, haast U om mij te helpen!
- 13 Zij moeten beschaamd worden, en ze moeten vergaan, de tegenstanders van mij.
Zij moeten met smaad en schande worden bedekt, de zoekers van mijn onheil.

- 14** Ik echter, voortdurend zal ik hopen.
Ik zal toevoegen aan al uw lof.
- 15** Mijn mond zal over uw rechtvaardigheid rondvertellen;
heel de dag uw heil,
want ik weet de afmetingen daarvan niet.
- 16** Ik zal komen met de machtige daden van de Heer Jahweh.
Ik zal uw rechtvaardigheid, die van U alleen, laten herinneren.
- 17** God, U hebt mij onderwezen vanaf mijn jeugd.
Tot nu toe verkondig ik uw wonderen,
- 18** en zelfs tot mijn ouderdom en grijsheid, God, verlaat U mij niet,
terwijl ik aan deze generatie uw sterke arm verkondig;
aan alle nakomelingen uw macht.
- 19** Uw rechtvaardigheid, God, is vanaf de hoogte.
U, die grote dingen hebt gedaan, God, wie is zoals U?
- 20** U, die mij vele benauwheden en rampen hebt laten zien,
zult me laten terugkeren.
U zult me laten herleven,
en vanuit de waterdiepten van de aarde zult U me laten terugkeren.
U zult mij laten opstijgen.
- 21** U zult mijn aanzien vermeederen.
U zult mij omringen. U zult mij troosten.
- 22** Ook ik, ik zal U bedanken met een psalterioninstrument voor uw trouw, mijn God.
Ik zal voor U musiceren met de harp, Heilige van Israël.
- 23** Mijn lippen zullen jubelen,
wanneer ik voor U zal musiceren,
en mijn ziel, die U hebt verlost.
- 24** Ook zal mijn tong de hele dag uw rechtvaardigheid verwoorden,
wanneer zij zijn beschaamd,
wanneer zij te schande zijn geworden,
die mijn onheil zoeken.

De dichter van psalm 71 heeft al een hoge leeftijd bereikt (v.9,18^a). Hoewel zijn vijanden denken, dat God hem in de steek heeft gelaten (v.10,11^a), weet hijzelf wel beter. Zijn leven lang heeft hij op de Here vertrouwd, en Hij heeft hem geholpen (v.5-8). Dat vertrouwen is bij de auteur van dit lied gebleven, en daarom roept hij Gods hulp in (v.1^b-5,12-14^a). Hij rekende dus zeker niet in de eerste plaats op zijn eigen kracht, maar vooral op almacht van de Here.

Als dichter wordt koning David (1012 – 972) genoemd (v.1). In de latere jaren van zijn regering had de Here om de zonden van zijn volk aan satan de ruimte gelaten om hem te verleiden (2Sam.24:1 en 1Kron.21:1). De koning van Israël had daaraan toegegeven, en hij had het volk laten tellen om te weten, hoe machtig hij was. Daarop had God de pest laten uitbreken, zodat veel mensen stierven. Toen de psalmdichter aan de Here offers had gebracht, en had gebeden om het stopzetten van de plaag, had Hij het verspreiden en voortwoekeren van de pest laten ophouden (2Sam.24, 1Kron.21). Het vertrouwen in het goede bestuur van koning David had door dit alles natuurlijk forse schade opgelopen (vgl. Ps.40:12-18).

Psalm 71 bestaat uit vijf gedeelten: vers 1-4, 5-8, 9-13, 14-19 en 20-24. In het begin staat, wie de schrijver is (v.1^a). Hij bevindt zich blijkbaar in een gevaarlijke positie, en roept naar God om hulp (v.1^b-4). In het volgende gedeelte (v.5-8) geeft de psalmdichter aan, dat de Here al vanaf het begin van zijn leven zijn trouwe Hulp en Schuilplaats is geweest. Mede daarom vraagt hij aan zijn betrouwbare God, of Hij hem ook in de tijd van zijn ouderdom wil beschermen tegen zijn vijanden (v.9-13). David wil graag, dat de Here bij hem blijft, mede omdat hij zijn machtige daden en zijn rechtvaardigheid bekend wil maken aan de volgende generatie (v.14-19). Uit het laatste gedeelte (v.20-24) blijkt, dat God die in het verleden heel veel voor de auteur van dit lied heeft betekend, zijn dienaar ook heeft laten weten, wat Hij in de toekomst voor hem zal doen. Voor dit alles wil hij de Here bedanken, loven en prijzen.

1^a Een psalm van David.⁷⁶²

Uit de onderstaande verzen (v.1^b-4) blijkt, dat de dichter zich in een gevaarlijke positie bevindt. Hij roept daarom naar God om hulp.

1^b In (of Door) (= Bij) U, Jahweh,⁷⁶³ heb ik de toevlucht gezocht (of gevonden).

Ik wil niet voor eeuwig beschaamd worden (of Stel mij niet voor eeuwig teleur).

Toen generaal Joab in opdracht van David (1012 – 972) het volk Israël had geteld, kreeg de koning van Israël spijt. Hij vroeg aan God om vergeving (2Sam.24:9,10). Nadat de profeet

⁷⁶² De woorden *Een psalm van David* staan niet in de Hebreeuwse tekst, maar wel in sommige Griekse handschriften (en in de Vulgaat). In de Septuagint staat alleen *Van David*. Ook de Syrische overlevering geeft aan, dat dit lied door koning David (1012 – 972) is geschreven. Dat wordt eveneens ondersteund door de inhoud van psalm 71 (v.17-22).

In slechts één Dode Zeerol staat een gedeelte van dit lied. Het volgt direct achter psalm 38. Hoewel de woorden *Een psalm van David* ontbreken, zag men blijkbaar dit gedeelte als een verlengstuk van psalm 38, die door David is geschreven (Ps.38:1).

Na de woorden *van David* vermelden de Griekse handschriften (en de Vulgaat) ook nog *van de zonen van Jonadab en de eerste gevangenen*. Het zou eventueel over de zonen van Jonadab kunnen gaan, die achterneven van koning David waren (2Sam.13:3,32), maar over de eerste gevangenen uit die tijd vernemen we niets in de Bijbel. Met de zonen van Jonadab die een zoon van Rechab was, heeft het helemaal niets te maken (2Kon.10:15,23, vgl. Jer.35), want die leefden ver na Davids dood. De titel van de Syrische overlevering plaatst deze psalm in de periode dat de auteur achtervolgd werd door koning Saul (1033 – 1012).

Evenals de woorden *Een psalm van David* ontbreekt in de Dode Zeerol waarin een gedeelte van psalm 71 staat, ook de tekst *van de zonen van Jonadab en de eerste gevangenen*.

Kortom, dat dit lied door David is gedicht, lijkt wel zeker, maar of één van de toevoegingen: die *van de zonen van Jonadab en de eerste gevangenen* oorspronkelijk bij psalm 71 horen, is erg twijfelachtig. Dit geldt eveneens voor het Syrische toevoegsel over de achtervolging door koning Saul. Daarom zijn al die twijfelachtige toevoegingen weggelaten.

⁷⁶³ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

Gad had gezegd, dat de schrijver van psalm 71 moest kiezen uit 3 rampen om de zonden van zijn volksgenoten aan te pakken, koos David voor de slaande hand van de Here, want hij wist, dat Hij straft uit liefde (2Sam.24:11-14). Hij wilde niet, dat zijn volksgenoten de slagen van vijandige mensen kregen te verduren. Daardoor bleven er nog 2 rampen over: de 7-jarige hongersnood en de 3-daagse pest. Door Jahwehs keuze brak de pestziekte uit onder het volk. Dat vormde voor de dichter de aanleiding om aan God te vragen, of Hij die vreselijke plaag wilde beëindigen (2Sam.24:15-25). *Zo zoekt auteur van dit lied iedere keer de toevlucht bij zijn almachtige Beschermmer.*

- 2 Bevrijd mij (of Ruk mij weg),
en laat mij ontsnappen (of breng mij in veiligheid) door (of in) uw rechtvaardigheid.
Richt uw oor (= Luister goed) naar mij, en red mij!
- 3 Wees (of Word) voor mij [als] een rotsverblijf (= een verblijf in een rots);
[als] een huis van vestingen (= een burcht) om mij te redden,⁷⁶⁴
want mijn Rots en mijn Vesting bent U (vgl. v.1^b-3 met Ps.31:2-4^a).
- 4 Mijn God, verlos (of bevrijd) mij (van)uit de hand (= de macht) van de kwaadaardige;
(van)uit de (hand)palm (= de greep) van de onrechtvaardige en de wreedaard!

Dankzij de genade van God, het gebed en de offers van koning David had de pestplaag de hoofdstad Jeruzalem niet bereikt (2Sam.24:16-25). Dat zou voor kwaadaardige mensen in die stad een ernstige waarschuwing moeten zijn. Er waren echter nog voldoende mensen over, die samen in staat waren om de positie van de koning van Israël te ondermijnen. Daarom zocht de schrijver van dit lied opnieuw zijn toevlucht bij Jahweh, en vroeg hij aan Hem om zijn bescherming.

In het volgende gedeelte (v.5-8) geeft de dichter aan, dat de Here al vanaf het begin van zijn leven zijn trouwe Hulp en Schuilplaats is geweest.

- 5 Ja, (of want) U bent mijn verwachting (of mijn hoop), Heer Jahweh;
mijn vertrouwen vanaf mijn jeugd.

Met het Hebreeuwse woord voor *jeugd* kunnen ook de jaren van een jong volwassen iemand worden aangeduid.

- 6 Op U heb ik gesteund vanaf de baarmoeder (of de buik).
Vanaf het binnenste (= het ingewand) van mijn moeder bent U mijn Beschermmer.⁷⁶⁵
Door (of In/Met) (= Over) U zal voortdurend mijn lof(zang) zijn.

⁷⁶⁴ In de Hebreeuwse tekst staat hier *om voortdurend (naar toe) te komen. U hebt bevel gegeven om mij te redden, ...* Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de overeenkomst met psalm 31:2-4^a is voor [als] een huis van vestingen (= een burcht) om mij te redden, ... gekozen. In enige Dode Zeerol waarin (een deel van) psalm 71 bewaard is gebleven staat *Mijn hart is een leeuw*. Het is duidelijk, dat hier overschrijffouten zijn gemaakt.

⁷⁶⁵ In de Hebreeuwse tekst staat hier *Vanaf het binnenste (= het ingewand) van mijn moeder hebt U mij gescheiden (= U hebt mij vanuit de ingewanden van mijn moeder gehaald)*. Op grond van de enige Dode Zeerol met (een deel van) deze psalm, de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het tekstverband is hier voor *Vanaf het binnenste (= het ingewand) van mijn moeder bent U mijn Beschermmer* gekozen. De eerste 2 zinnen van vers 6 vormen bij die keuze een parallellisme waarop de dichter zijn belofte in de laatste zin van dit vers baseert. (Bij een parallellisme staan 2 of meer (bij)zinnen bij elkaar. Die zinnen zeggen met andere woorden min of meer hetzelfde, waardoor ze elkaar aanvullen en ophelderden. Dit kwam in de Hebreeuwse literatuur veel voor.)

De psalmdichter wist, dat Jahweh al voor hem begon te zorgen, nog voordat hij was geboren. Vanaf zijn eerste begin had Hij hem beschermd. Zij leven lang had David op de Here kunnen vertrouwen. Dat hij vanaf zijn diensttijd bij koning Saul (1033 – 1012) tot zijn ouderdom aan toe de talrijke veldslagen en oorlogen die hij had gevoerd, had overleefd, leek voor veel mensen een groot *wonder*. De auteur van dit lied wist echter wel, dat het niet in de eerste plaats zijn eigen prestatie was, maar de ondersteuning en bescherming van God. *Hij was zijn sterke schuilplaats*.

7 Ik ben voor veel (mensen) als een wonder geworden (of geweest).

En U (= U echter,) was mijn sterke schuilplaats (of mijn sterke toevlucht).

Om dit alles wilde David (1012 – 972) vanuit grote dankbaarheid de Here bedanken en loven. Dit heeft hij onder andere gedaan in de talrijke mooie psalmen die hij heeft gedicht.⁷⁶⁶

8 Mijn mond is vervuld van uw lof(zang);

de hele dag van uw schoonheid (of uw pracht/luister).

Mede omdat dat auteur van dit lied de Here kent als zijn betrouwbare Hulp en Schuilplaats, vraagt hij in de volgende verzen (v.9-13) aan Hem, of Hij hem ook in de tijd van zijn ouderdom wil beschermen tegen zijn vijanden.

9 Verwerp mij niet tegen (of naar) de tijd van de ouderdom.

Verlaat mij niet, als mijn kracht (of mijn kunnen) vergaat (of op is).

10 Ja, (of want) mijn vijanden hebben van (of tegen) (= over) mij gesproken.

Bewakers (of Oppassers) van mijn ziel (= mijn leven) hebben samen overlegd

11 door te zeggen: “God heeft hem verlaten.

Achtervolgt hem (of Jaagt hem na), en grijpt hem,

want er is geen verlosser (of bevrijder) (voor hem)!”

In die tijd leefden er mensen in Israël met de gedachte, dat het met een rechtvaardig iemand altijd goed gaat. Volgens hen zijn Gods dienaren altijd zo welvarend, dat ze in staat zijn om andere mensen te helpen. De Here zou de rechtvaardige mensen zegenen, en de kwaadaardige mensen straffen. Door de recente tegenslagen waardoor Davids bestuur en macht werd verzwakt, dachten de tegenstanders van de koning, dat *God hem had verlaten*.

Ze vergaten echter, dat Jahweh de zonden van zijn dienaar had vergeven, en dat zijn persoonlijke relatie met de auteur was hersteld. Bovendien vergaten ze vooral hun eigen zonden als de hoofdoorzaak van alle ellende (2Sam.24:1). Zelfs hun uitgangspunt en hun hele manier van denken was volstrekt fout. Het is niet zo, dat iemand die het slecht heeft, en de aardse zegeningen (tijdelijk) moet missen, altijd kwaadaardig is, of zwaar heeft gezondigd.⁷⁶⁷ Regelmatig komt God via zijn profeten op voor de zwakken in de samenleving (Ex.22:21-27, Deut.14:29, 24:17-22, Ps.146:9, Jes.1:17,23, Jer.7:4-7, Zach.7:10, Mal.3:5^b, Luk.3:11, enz.). Ook de Here Jezus waarschuwde heel expliciet tegen deze liefdeloze gedachtegang (Luk.13:1-5, 16:19-26, Joh.9:1-3). De apostel Jakobus volgde zijn Leermeester hierin na (Jak.2:13-16). Je moet Jah-

⁷⁶⁶ Volgens de Dode Zeerol 11QPs^a heeft koning David in totaal 4050 door God geïnspireerde psalmen geschreven..! (Zie Abegg M. Jr. e.a., *The Dead Sea scrolls Bible*, San Francisco, 1999, pag. 509.)

⁷⁶⁷ Deze liberale en kille houding is eveneens terug te vinden in de verschillende vormen van de welvaartstheologie. Als je God trouw dient, dan gaat alles in je leven voor de wind. Zo dachten de heidenen ook over hun afgoden. Vandaag is dit nog steeds in allerlei religies terug te vinden. In het bijbelboek Job bijvoorbeeld gaat de Here dwars tegen deze liefdeloze opvatting in.

weh liefhebben boven alles, en van je naaste houden als van jezelf (Lev.19:34, Deut.10:16-20, Mat.22:37-39, Luk.10:27, 1Joh.4:20,21, enz.).

Door dit alles had koning David gegronde redenen om aan God te vragen om zijn hulp. Zijn vijanden die met hun zonden en hoogmoed vooral de oorzaak waren van de straffende hand van de Here, behoorden het onderspit te delven (2Sam.24:1).

12 God, wees niet ver van(af) mij.

Mijn God, haast U om mij te helpen!

13 Zij moeten (of zullen) beschaamd worden,

en ze moeten (of zullen) vergaan (of aan hun einde komen),

de tegenstanders van mij(n) ziel).

Zij moeten (of zullen) met smaad en schande (of belediging) worden bedekt,

de (ver)zoekers van mijn onheil.

David (1012 – 972) wil graag, dat God bij hem blijft, mede omdat hij zijn machtige daden en zijn rechtvaardigheid bekend wil maken aan de volgende generatie (v.14-19).

14 En ik (= Ik echter), voortdurend zal ik hopen (of wachten).

Ik zal toevoegen bovenop (= aan) al uw lof.

15 Mijn mond zal van (= over) uw rechtvaardigheid (rond)vertellen (of verkondigen);

heel de dag uw heil (of uw redding),

want ik weet (of ik ken) de getallen (= de afmetingen/omvang) (daarvan) niet.

De Here had zijn dienaar David al zijn hele leven beschermd en gezegend. Dat begon al toen hij nog jong was. Jahweh had de psalmdichter gered in zijn gevecht tegen een leeuw en tegen een beer (1Sam.17:34-37^a). Hij had hem geholpen, toen hij de reus Goliat versloeg (1Sam.17). Hij had de auteur van dit lied keer op keer geholpen, toen hij meestreed in het leger van Saul. Hij liet de boze aanslagen van deze ongehoorzame koning op het leven van de dichter mislukken, en Hij had hem beschermd, toen hij op de vlucht was (1Sam.18-30). De Here had koning David de overwinning bezorgd tegen generaal Abner en Isboset (1012 – 1010). Ondanks hun overmacht werd de schrijver door Gods zegen koning van heel Israël (2Sam.2:8-4:5). Talrijke legers van buitenlandse vijanden werden door de kracht van de Here verslagen. De koning van Israël onderwierp de Jebusieten, de Filistijnen, de Moabieten, de Ammonieten, de Arameeërs, de Amalekieten en de Edomieten (2Sam.5:6-25, 8:1-14, 10, 12:26-31). Ook de opstanden van Absalom en Seba werden neergeslagen (2Sam.18, 20:1-22). Met Gods hulp was David onoverwinnelijk.

16 Ik zal komen met de machtige daden van de Heer Jahweh.

Ik zal uw rechtvaardigheid, (die) van U alleen, laten herinneren (of ter sprake brengen).

17 God, U hebt mij onderwezen vanaf mijn jeugd.

Tot nu toe verkondig (of maak ... bekend) ik uw wonderen (of uw wonderdaden),

18 en zelfs (of en ook) tot mijn ouderdom en grijsheid [van haren], God,

verlaat U mij niet,

terwijl (of totdat) ik aan (deze) generatie uw (sterke) arm verkondig (of bekend maak);

aan iedereen die komt (= aan alle nakomelingen), uw macht.

Alles wat David had geleerd vanuit zijn grote levenservaring, de machtige daden van Jahweh en Gods onderwijs vanaf zijn jonge jaren, wilde hij bekend maken aan de volgende generatie. In zijn talrijke psalmen heeft hij dat ruimschoots gedaan. Zelfs elke generatie die na hem kwam en komt, kon en kan daar heel veel van leren. In zijn liederen laat de auteur zien, wie de Here is, en wat Hij voor iedereen wil betekenen. Hij is rechtvaardig, en doet grote dingen. Wie is zo machtig en liefdevol als Hij?

19 Uw rechtvaardigheid, God, is vanaf (of vanuit) de hoogte.

U, die grote dingen (of die grootheden) hebt gedaan, God, wie is zoals U?

Uit het laatste gedeelte (v.20-24) blijkt, dat de Here die in het verleden heel veel voor David heeft betekend, zijn dienaar en profeet ook heeft laten weten (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30),⁷⁶⁸ wat Hij in de toekomst voor hem zal doen. Voor dit alles wil de schrijver van deze psalm God bedanken, loven en prijzen.

20 U, die mij vele benauwheden (of vele angsten) en rampen hebt laten zien,

[U] zult (me) laten terugkeren.

U zult me laten herleven (of laten opleven),

en vanuit de (water)diepten (of de afgronden) van de aarde (of van het land)

zult U (me) laten terugkeren,

U zult mij laten opstijgen.

Zoals de Here in het lange leven van koning David (1012 – 972) had gezorgd, zo zou Hij dat ook in de komende jaren blijven doen. De vijanden van de psalmdichter zouden ervaren, dat God zijn dienaar helemaal niet had verlaten. De relatie tussen Israëls koning en Hem was in die tijd erg goed. Het beschadigde gezag van David zou Hij herstellen.

21 U zult mijn aanzien (of mijn grootheid) vermeerderen (of laten toenemen).

U zult (mij) omringen. U zult mij troosten (of bemoedigen).

22 Ook (of Zelfs) ik, ik zal U (be)danken met (of door) een psalterioninstrument (voor)
uw trouw (of uw waarheid), mijn God.

Ik zal voor U musiceren (of met snarenspeel zingen) met de (hand)harp,

Heilige van Israël.

Een *psalterion* was een draagbaar harpachtig instrument met klankkast, waarmee vroeger de Israëlieten het zingen begeleidden. De snaren werden met de vingers getokkeld. Een *harp* was in de Oudheid veel kleiner dan tegenwoordig, en kon gemakkelijk worden meegenomen.

23 Mijn lippen zullen jubelen,

wanneer ik voor U zal musiceren (of met snarenspeel zingen),

en mijn ziel, die U hebt verlost (of vrijgelaten/losgekocht/gelost).

De vijanden van David konden hun plannen maar beter vergeten. Zolang de Here Israëls koning zegende en beschermde zouden ze niets tegen hem kunnen uitrichten. Integendeel, ze

⁷⁶⁸ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). David (1012 – 972) gaf als profeet de boodschap van de Here in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21).

Trouwens, alle bijbelboeken zijn helemaal door de Heilige Geest geïnspireerd via apostelen en profeten (Ef.3:5, 2Tim.3:14-17, 2Pet.3:2). De Bijbel vormt daardoor het fundament van Gods gemeente, waarvan Jezus de Hoeksteen is (Ef.2:19,20). (Een hoeksteen zit ter versteviging boven in een hoek van een gebouw (Ps.118:22^b)).

zouden het onderspit delven. Dat wist de dichter, en hij geloofde in vol vertrouwen, wat God hem had geopenbaard.

24 Ook (of Zelfs) zal mijn tong (of mijn taal) de hele dag uw rechtvaardigheid
verwoorden (of uitspreken/uiten),
wanneer (of want/dat) zij zijn beschaamd,
wanneer (of want/dat) zij te schande zijn geworden,
die mijn onheil (of mijn ongeluk/kwaad) zoeken.

David (1012 – 972) belooft hier, dat hij voor de Here zal musiceren, zodra zijn profetie in vervulling is gegaan. In zijn liederen wilde hij zijn dankbaarheid voor zijn rechtvaardige en liefdevolle Beschermers verwoorden.

Het vertrouwen dat de schrijver van psalm 71 in Jahweh had, is niet beschaamd uitgekomen. De Here heeft zijn gebed verhoord, en zijn profetieën zijn volledig in vervulling gegaan. De persoonlijke relatie tussen Hem en de dichter was daarmee ook versterkt. Uit dankbaarheid bleef David prachtige psalmen en liederen schrijven om Gods trouw en liefde uit te dragen. Jahweh zegende zijn koningschap. Na een langdurige regeringsperiode waarin de welvaart van het volk Israël sterk was toegenomen, mocht de auteur van dit lied op hoge leeftijd zijn troon aan zijn zoon Salomo (972 – 932) overdragen (1Kon.1:28-2:12).

Psalm 72: Gebed voor de koning.

- 1^a** Een psalm voor Salomo.
- 1^b** God, geef uw rechtsregels aan de koning,
en uw rechtvaardigheid aan een zoon van de koning!
- 2** Hij zal uw volk besturen met rechtvaardigheid,
en uw vernederden met recht.
- 3** De bergen zullen vrede voor het volk dragen,
en de heuvels zijn met rechtvaardigheid.
- 4** Hij zal rechtspreken over de vernederden van het volk.
Hij zal de zonen van de arme redden,
maar Hij zal de afperser onderdrukken,
- 5** en Hij zal blijven leven, zolang de zon er is,
en tot de maan er is van generatie op generatie.
- 6** Hij zal neerdalen als regen op gemaaid gras;
als regenbuien die de aarde besproeien.
- 7** In zijn dagen zal de rechtvaardige bloeien;
en een overvloed van vrede zal er zijn,
totdat er geen maan meer is.
- 8** Hij zal vanaf zee tot zee heersen,
en vanaf de rivier de Eufraat tot de einden van de aarde.
- 9** Voor Hem zullen de woestijnbewoners knielen,
en zijn vijanden zullen het stof oplikken.
- 10** De koningen van Tarsis en de kustlanden zullen schatting betalen.
De koningen van Sjeba en Seba zullen een geschenk brengen,
- 11** en alle koningen zullen zich voor Hem neerbuigen.
Alle heidenvolken zullen Hem dienen.
- 12** Ja, Hij zal de arme die om hulp roept, bevrijden,
de vernederde en wie geen helper heeft.
- 13** Hij zal de zwakke en de arme ontzien,
en de zielen van de armen zal Hij redden.
- 14** Van onderdrukking en geweld zal Hij hun ziel verlossen,
en kostbaar zal hun naam in zijn ogen zijn,

- 15** en Hij zal leven,
en men zal aan Hem van het goud van Sjeba geven,
en men zal voor Hem voortdurend bidden.
De hele dag zal men Hem zegenen.
- 16** Er zal een overvloed van graan op de aarde zijn.
Op de top van de bergen zal zijn vrucht hoog verheven zijn als op de Libanon,
en vanuit de stad zullen ze bloeien als het gewas van de aarde.
- 17** Zijn naam zal voor eeuwig gezegend zijn.
Voor het aanblik van de zon zal zijn naam blijven,
en door Hem zullen alle stammen van de aarde gezegend zijn.
Alle heidenvolken zullen Hem gelukkig prijzen.
- 18** Gezegend zal de God Jahweh zijn.
De God van Israël doet wonderen.
Het is van Hem alleen.
- 19** Gezegend zal zijn heerlijke naam voor eeuwig zijn,
en zijn heerlijkheid zal de hele aarde vervullen.
Amen, ja, amen.
- 20** De gebeden van David, een zoon van Isai, zijn ten einde.

Psalm 72 is een gebed voor de koning en zijn zoon (v.1^b,20). De auteur van dit lied wil graag, dat zij zullen regeren, zoals de goede en rechtvaardige Koning na hen voor eeuwig de hele aarde zal besturen. Hoe goed en rechtvaardig die eeuwige en machtige Koning over de wereld zal regeren, duidt de dichter aan in het vervolg van deze psalm (v.1^b-17).

De schrijver van psalm 72 wordt in eerste instantie niet genoemd. Uit vers 20 blijkt echter, dat het David (1012 – 972), een zoon van Isai, moet zijn.⁷⁶⁹ Daarmee wordt meteen duidelijk, dat dit gedicht niet door, maar voor koning Salomo (972 – 932) is gemaakt. Koning David streefde ernaar om zijn land zo goed mogelijk te besturen, en hij wilde heel graag, dat zijn zoon die hem zou opvolgen, die goede ambitie van hem zou overnemen. Daarvoor bad hij in dit lied om Gods hulp (v.1^b).

Deze psalm bestaat uit vijf gedeelten: vers 1-8, 9-11, 12-14, 15-17 en 18,19. In het begin staat, aan wie dit prachtige lied is opgedragen (v.1^a). De auteur bidt voor de koning en zijn zoon (v.1^b-8). Hij weet zeker, dat er nog een goede Koning zal komen: de Koning die eeuwig zal regeren over de hele aarde. Alle volken zullen Hem dienen (v.9-11). Die goede en rechtvaardige Koning zal opkomen voor de zwakken in de samenleving, en hen beschermen (v.12-14). Hij zal zijn koninklijke macht gebruiken om voor eeuwig een zegen te zijn voor alle stammen van de aarde (v.15-17). Uit dankbaarheid zullen alle volken van de hele wereld de God Jahweh van Israël eer bewijzen (v.18,19).

⁷⁶⁹ Dit wordt ook bevestigd in het 1^e vers van deze psalm in een deel van de Griekse handschriften.

1^a Een psalm ⁷⁷⁰ voor (of van) Salomo.⁷⁷¹

Dat David deze psalm in eerste instantie voor zijn zoon Salomo schreef, wil niet zeggen, dat het voor ons geen betekenis heeft. Psalm 72 staat niet voor niets in de Bijbel. De goede en rechtvaardige Koning die een voorbeeld voor koning Salomo moest zijn, moet dat ook voor ons zijn. De dienaren van God moeten als koningen van de schepping hun best doen om hun werk goed te doen, zodat ze later op de nieuwe wereld als volmaakte koningen kunnen regeren (Op.1:6, 5:10, 20:6, 22:5).⁷⁷²

De auteur van dit lied bidt voor de koning en zijn zoon (v.1^b-8).

- 1^b** God, geef uw rechtsregels aan de koning,
en uw rechtvaardigheid aan een zoon van de koning!

Een goede koning moet zich niet in de eerste plaats houden aan wetten die uitsluitend door mensen zijn gemaakt, maar vooral rekening houden met wat God wil. De wetten van de Here behoren de grondslag van elke samenleving te zijn. God weet beter wat rechtvaardigheid is, dan zondige mensen dat weten. Het aardse recht dat met de Here geen rekening houdt, is vaak een mengeling van recht en onrecht. Alleen de wetten van de hemelse Koning zijn volmaakt.

Helaas konden en kunnen mensen nooit volmaakt regeren. Koning Saul (1033 – 1012) diende in de eerste plaats zijn eigen belangen, en niet die van het volk. Hij deed er alles aan om het koningschap voor zichzelf en zijn nageslacht te behouden, maar hij vergat daarbij wat de Here graag wilde. Hoewel koning David (1012 – 972) er oprecht naar streefde om God te dienen, en als een goed vorst de belangen van zijn volk te behartigen (2Sam.8:15, 1Kron.18:14), heeft hij door zijn misstappen heel veel ellende veroorzaakt. Koning Salomo (972 – 932) begon zijn regering veelbelovend, maar hij bezweek voor zijn vele vrouwen en voor de weelde. Uiteindelijk verliet hij de Here (1Kon.11), en buitte hij zijn volk uit met torenhoge belastingen. Dit deed hij vooral ten bate van zijn eigen genoegens (1Kon.6:37-7:1, 12:4,11). Ook de opvolgers van koning Salomo waren verre van volmaakt. Zelfs de vrome koning Josia (640 – 609), de beste koning van Gods volk tot de komst van de Here Jezus (2Kon.22:1,2, 23:25), liet steken vallen (2Kron.35:20-24). Alleen de allerbeste Koning uit het nageslacht van David zou en zal volmaakt regeren.

- 2** Hij zal uw volk besturen (of richten) met (of in/door) rechtvaardigheid,
en uw vernederden met (of in/door) recht.
- 3** De bergen zullen vrede voor het volk dragen,
en de heuvels zijn met (of in/door) rechtvaardigheid.

Gods wetten zijn zeer goed. Wanneer een koning en het volk zich aan die wetten houden, zorgt dat voor welvaart en welzijn. Als de volmaakte Koning op aarde zal regeren, dan zullen zelfs de minder vruchtbare bergen en heuvels een rijke oogst opleveren. De strijd om de bergen als strategische plaatsen in handen te krijgen, zal niet meer worden gevoerd. Er zal dan volmaakte vrede zijn.

Wanneer een koning regeert, die de Here niet trouw dient, dan bestaat het gevaar, dat de zwakken in de samenleving worden onderdrukt en uitgebuit (Ps.10:8-11, 14:4, Jes.1:17,23).

⁷⁷⁰ De woorden *Een psalm* zijn niet afkomstig uit de Hebreeuwse tekst, maar op grond van een deel van de Griekse handschriften (en de Vulgaat) er (weer) bijgezet. Deze psalm is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

⁷⁷¹ In een deel van de Griekse handschriften staat hierachter (*Een psalm*) van David.

Psalm 72 is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

⁷⁷² Zie Turennot T. van, *De Openbaring mag niet verborgen blijven*, Grijskerk, 2024.

Regelmatig komt God via zijn profeten op voor de vernederde en arme mensen (Ex.22:21-27, Deut.14:29, 24:17-22, Ps.146:9, Jes.1:17,23, Jer.7:4-7, Zach.7:10, Mal.3:5^b, Luk.3:11, enz.). Hij wil, dat iedereen Hem liefheeft boven alles, en van zijn medemensen net zoveel houdt als van zichzelf (Lev.19:34, Deut.10:16-20, Mat.22:37-39, Luk.10:27, 1Joh.4:20,21, enz.). De laatste Koning uit het nageslacht van David zal de zwakken in de samenleving beschermen, en de afpersers en onderdrukkers heel hard aanpakken.

4 Hij zal rechtspreken over (of recht verschaffen aan) de vernederden van het volk.

Hij zal de zonen van de arme redden,

en (= maar) Hij zal de afperser (of de uitbouter) onderdrukken (of verbrijzelen),

5 en Hij zal blijven leven,⁷⁷³ zolang de zon (er) is,

en tot [het gezicht van] de maan (er) is van generatie op generatie.

Die volmaakte Koning zal niet tijdelijk regeren, maar eeuwig, *zolang de zon er is*.⁷⁷⁴

Zijn beleid zal zijn als regen op de dorre grond, waardoor het gewas kan groeien. Die regen was en is in het warme klimaat van het heilige land nog belangrijker dan in ons waterrijke land. Zoals regen het gewas laat groeien, zo zal het goede bestuur van de eeuwige Koning een hele maatschappij laten opbloeien (2Sam.23:4).

6 Hij zal neerdalen als regen op gemaaid gras;

als regenbuien die de aarde (of het land) besproeien (of doorweken).

Er zal niet alleen welvaart zijn, maar ook welzijn en volledige vrede in de harten van alle rechtvaardige mensen.

7 In zijn dagen zal de rechtvaardige bloeien;

en een overvloed van vrede zal (er) zijn,

totdat (er) geen maan (meer) is.

8 Hij zal van(af) zee tot zee heersen,

en van(af) de rivier (of de Eufraat) tot de einden van de aarde (of van het land).

Vroeger dacht men, dat de aarde een plat vlak was. Dat platte vlak zou door zeeën zijn omringd. Als we het vanuit dat gezichtspunt bekijken, dan betekent *Van zee tot zee* van de ene kant van de aarde tot aan de andere kant. Het gaat hier dus over de hele wereld (Zach.9:10,

⁷⁷³ In de Hebreeuwse tekst staat hier *Ze zullen ontzag voor u hebben*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het tekstverband is voor *en Hij zal blijven leven* gekozen. In de vorige en volgende verzen van vers 5 is onderwerp *Hij*, en in de Hebreeuwse tekst verandert dit plotseling in *zij*. Ook past het *lang blijven leven* beter bij het voortbestaan van de zon en de maan, dan het *ontzag hebben voor iemand*. Bovendien is het goed verklaarbaar, dat het begin van vers 5 fout is overgeschreven onder invloed van het begin van vers 6. In de Hebreeuwse tekst gaat het hierbij slechts over één aaneengeschreven woord. Het eerste (aaneengeschreven) woord van vers 5 lijkt enigszins op het eerste woord van vers 6.

Helaas is psalm 72 in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

⁷⁷⁴ Let goed op! In de Bijbel staat nergens, dat na het neerdalen van de nieuwe aarde er geen zon en maan meer zullen zijn. Ze zijn alleen niet meer nodig om licht te geven, en om de dag en de tijd aan te geven, want God en zijn Zoon zullen hun dienaren verlichten, en er zal geen nacht meer zijn (Jes.60:19,20, Op.21:23).

De Here zal een nieuwe hemel en een nieuwe aarde scheppen (Jes.65:17, 66:22, Op.21:1). De (nieuwe) hemel die bij de (nieuwe) aarde hoort is het uitspannel ofwel het firmament.

Bovendien duidt de Hebreeuwse tekst niet op een specifieke zon en maan, die na het verdwijnen van deze wereld er niet meer zullen zijn, maar op het bestaan van de (of een) zon en maan in het algemeen.

vgl. Am.8:12, Mi.7:12).⁷⁷⁵ Elke zee die (nog) op de aarde voorkomt, zal als natuurlijke grens geen betekenis meer hebben.

Met *de rivier* duidde men meestal een grote rivier aan. Waarschijnlijk rekende men in dit vers vanaf de rivier de Eufraat (vgl. Gen.15:18, Deut.1:7, 11:24) tot aan de grenzen ofwel *de einden van de aarde*. Twee keer wordt in vers 8 hetzelfde op een verschillende manier beschreven.⁷⁷⁶

De volmaakte Koning zal dus niet alleen eeuwig regeren (v.5), maar ook de hele aarde goed besturen. Hij is niet aan tijd en ruimte gebonden.

De psalmdichter weet zeker, dat de goede Koning zal komen: de Koning die eeuwig zal regeren over de hele aarde (v.9-11). Alle volken zullen Hem dienen. Geen vijand zal zijn macht kunnen weerstaan.

- 9 Voor zijn gezicht (= Voor Hem) zullen de woestijnbewoners knielen (of buigen),
en zijn vijanden zullen het stof oplikken.
- 10 De koningen van Tarsis en de kustlanden (of de kustgebieden/eilanden) zullen
schatting (of een geschenk)⁷⁷⁷ betalen (of laten terugkeren/terugbrengen).
De koningen van Sjeba en Seba zullen een geschenk (of een gave/schatting)
brengen (of aanbieden),
- 11 en alle koningen zullen zich voor Hem neerbuigen.
Alle (heiden)volken zullen Hem dienen.

Tarsis is een zoon van Javan. Javan is de stamvader van de Ioniërs (Gen.10:2,4, 1Kron.1:7).⁷⁷⁸ Het nageslacht van Tarsis bestond dus uit Grieken die vooral op de eilanden en in de kustgebieden woonden (vgl. Num.24:24, Ps.72:10, Jer.2:10 en Dan.11:30). Aanvankelijk trokken de nakomelingen van Tarsis naar Cilicië in het huidige Turkije waar ze de stad Tarsis stichtten. Volgens de geschiedschrijver Flavius Josefus (37 – ±100) is Tarsis dezelfde plaats als Tarsus.⁷⁷⁹ Daar werd later de apostel Paulus geboren (Hand.21:39, 22:3).

Later zwierven ze uit over de Middellandse Zee, en trokken ze naar het zuiden van het huidige Spanje. Daar stichtten ze de stad Tartessos. Volgens de geschiedschrijver Herodotus lag de plaats Tartessos (gerekend vanaf de Middellandse Zee) voorbij de Zuilen van Hercules (= de Straat van Gibraltar of ingang van de Middellandse Zee).⁷⁸⁰

Als de Bijbel spreekt over Tarsis, dan kunnen daar 2 plaatsen mee worden bedoeld: Tarsus in Cilicië of Tartessos in Zuid-Spanje. Uit de context moet blijken over welke plaats het gaat.⁷⁸¹

⁷⁷⁵ Nergens staat er in de Bijbel, dat er op de nieuwe aarde geen zee meer zal voorkomen. Alleen in Openbaring (21:1) staat, dat de zee er niet meer zal zijn, maar daar wordt in dat tekstverband wat anders mee bedoeld. Zie voor de uitleg van Op.21:1 Turenout T. van, De Openbaring mag niet verborgen blijven, Grijskerk, 2024.

⁷⁷⁶ We hebben hier dus te maken met een parallelisme. Bij een parallelisme staan 2 of meer (bij)zinnen bij elkaar. Die zinnen zeggen met andere woorden min of meer hetzelfde, waardoor ze elkaar aanvullen en ophelderen. Dit kwam in de Hebreeuwse literatuur veel voor.

⁷⁷⁷ In de Griekse handschriften (en de Vulgaat) staat hier *geschenken*.

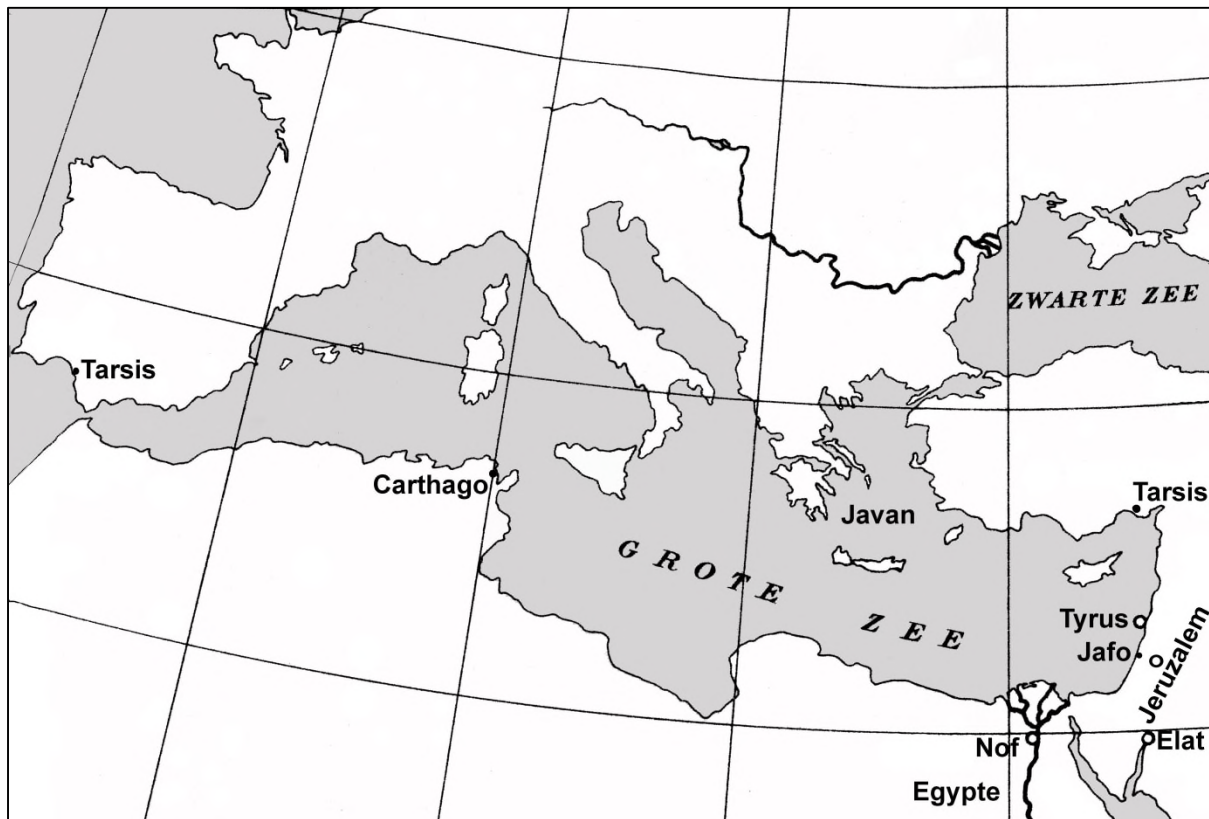
⁷⁷⁸ Flavius J., Joodse Oudheden, deel 1, hoofdstuk 6:1.

⁷⁷⁹ Flavius J., Joodse Oudheden, deel 1, hoofdstuk 6:1.

⁷⁸⁰ Herodotus, Historiën, deel 4, 152.

⁷⁸¹ Koning Salomo (972 – 932) bijvoorbeeld liet, hoogstwaarschijnlijk vanuit Elat (= Eilat), een handelsvloot naar Tarsis varen. Eens in de 3 jaren kwam die vloot in Israël terug, beladen met goud en zilver, ivoor, apen en pauwen (1Kon.10:22, 2Kron.9:21). Deze vloot had er natuurlijk geen 3 jaren voor nodig om heen en terug naar Tarsis in het huidige Turkije te varen. Hoogstwaarschijnlijk voeren ze via de Rode Zee om Afrika heen naar het zuiden van Spanje. Via de Middellandse Zee ging het wel sneller, maar zeeschepen voeren in die tijd vooral

Omdat het hier over volken uit verre streken gaat, wordt in vers 10 waarschijnlijk de stad Tarsessos in Zuid-Spanje bedoeld.

Met de *kustlanden* werden in die tijd vooral de kustgebieden en de eilanden in de Middellandse Zee aangeduid. Het kon dus ook over het heilige land gaan.

Sjeba was een zoon van Joktan, en een kleinzoon van Heber, terwijl Heber weer een achterkleinzoon was van Sem (Gen.10:22,24-28). *Sjeba* was eveneens de naam van het land en de hoofdstad van de Sjabeeërs. Het lag in het huidige Jemen ten zuiden van het Saoedi-Arabië.⁷⁸²

Seba was een zoon van Kus, en een kleinzoon van Cham (Gen.10:6,7, 1Kron.1:8,9). Het nageslacht van Seba hoort bij de Ethiopiërs (Gen.10:7). Ethiopië ligt ten zuiden van Egypte. De Ethiopiërs hebben met de Egyptenaren gedurende ongeveer een ½ eeuw samen één rijk gevormd.⁷⁸³

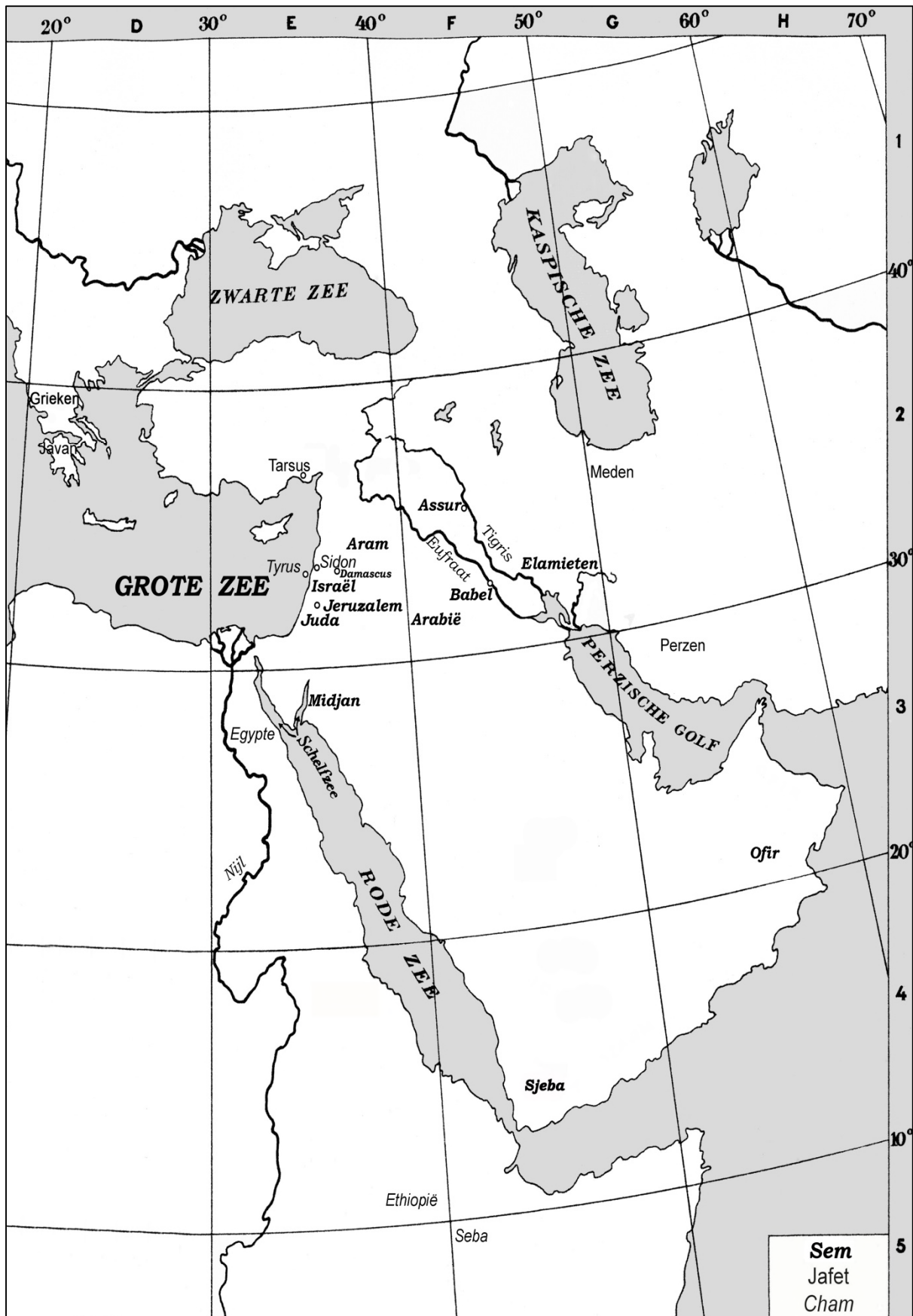
langs de kust. De enige haven aan de westkust van Israël was bij Jafo (= Joppe) (2Kron.2:16, Ezra 3:7, Jona 1:3), maar die was waarschijnlijk minder geschikt, want ook koning Josafat (873 – 849) wilde vanuit Esjon-Geber, dat vlak bij Elat ligt, naar Ofir en Tarsis varen (1Kon.22:49,50, 2Kron.20:35-37).

Dat men uit de context moet opmaken welke van de 2 plaatsen met Tarsis wordt bedoeld, geldt ook voor andere historische bronnen. Volgens een inscriptie van de Assyrische koning Esarhaddon (681 – 669) bijvoorbeeld, hadden alle koningen die midden op de zee wonen vanaf Cyprus (= Ladanana) en Griekenland (= Laman) tot en met Tarsisi zich aan zijn voeten onderworpen. (Zie Borger R., *Die Inschriften Asarhaddons Königs von Assyrien*, Beiheft 9, Graz 1956, 86.) Deze Assyrische koning heeft over gebieden of zeeën in de buurt van Spanje en zelfs van Italië helemaal geen enkele macht uitgeoefend. Wel was hij machtig in de buurt van Tarsus in Cilicië. Dit bevestigt ook de bewering van Flavius Josefus (37 – ±100), dat Tarsus dezelfde plaats is als Tarsis in het huidige Turkije.

⁷⁸² De koningin van *Sjeba* kwam later bij koning Salomo (972 – 932) op bezoek (1Kon.10:1-13).

Sjeba kan eveneens een zoon van Joksan, en een kleinzoon van Abraham en Ketura zijn (Gen.25:1,2), maar dit moet uit het tekstverband blijken.

⁷⁸³ Bij de Ethiopiërs horen ook de nakomelingen van *Sjeba*, een kleinzoon van Kus (Gen.10:6,7, 1Kron.1:8,9).

Vanaf het oosten (de woestijnbewoners (v.9^a)), het verre noordoosten (de Eufraat (v.8^b)), het uiterste westen (Tarsis (v.10^a)) tot het afgelegen zuid(oost)en (Sjeba en Seba (v.10^b)) zal de laatste Koning uit het nageslacht van David regeren. Daarmee wordt voor de 3^e keer de hele bekende wereld van die tijd aangeduid (vgl. v.8).

De goede en rechtvaardige Koning zal opkomen voor de zwakken in de samenleving, en hen beschermen (v.12-14).

- 12** Ja, (of want) Hij zal de arme die om hulp roept, bevrijden (of verlossen);
de vernederde (of de ellendige) en wie geen helper heeft.

In de tijd dat de psalmdichter dichter leefde, was een koning ook de hoogste rechter van zijn land (2Sam.12:1-6, 15:2-6, 1Kon.3:16-28). In tegenstelling tot veel andere rechters zou en zal deze Rechter eerlijk en rechtvaardig zijn. Hij zou en zal de rijke mensen niet bevoordelen, en zich niet laten omkopen met prachtige geschenken.

- 13** Hij zal de zwakke (of de geringe) en de arme ontzien (of sparen),
en de zielen van de armen zal Hij redden.
- 14** Van(uit) onderdrukking (of verwonding) en geweld zal Hij hun ziel (= hun leven)
(ver)lossen (of loskopen),
en kostbaar zal hun naam ⁷⁸⁴ in zijn ogen zijn,

De eeuwige Koning van de hele wereld zal zijn macht gebruiken om voor altijd een zegen te zijn voor alle stammen van de aarde (v.15-17).

- 15** en Hij (of men) zal leven,
en men (of hij) zal aan Hem van(uit) het goud van Sjeba geven,
en men (of hij) zal voor (of ten gunste van) Hem voortdurend bidden.
De hele dag zal men (of hij) Hem zegenen (of prijzen).⁷⁸⁵

Ook de profeten Jesaja en Ezechiël noemden later het goud van Sjeba (Jes.60:6, Ezech.38:13). Goud werd gebruikt voor de dienst voor de Here. Alle onderdelen van de tabernakel en de tempel waar de heerlijkheid van God aanwezig was, waren overtrokken met goud.

Aan de volmaakte Koning zal men uit dankbaarheid *van het goud van Sjeba geven, voortdurend voor Hem bidden, en de hele dag Hem zegenen*. Deze Koning leeft niet in de eerste plaats voor zijn eigen genoegens, maar zette zelfs zijn leven in om zijn dienaren te redden van de eeuwige dood (Joh.3:16,17, Hebr.9:13-15, 10:12). Uit liefde zal Hij zijn volk rijk zegenen. De aarde zal een *overvloed aan graan en vruchten* opbrengen. In goede geestelijke en lichamelijke gezondheid zullen de mensen leven. *Ze zullen bloeien als het gewas van de aarde.*⁷⁸⁶

- 16** Er zal een overvloed van (of Er zal genoeg) graan (of koren) in (= op) de aarde
(of in het land) zijn.

⁷⁸⁴ In de Hebreeuwse tekst staat hier *hun bloed*. Op grond van de Griekse handschriften(en de Vulgaat) is voor *hun naam* gekozen. In het Hebreeuws is het verschil maar één letter.

⁷⁸⁵ Op grond van de Griekse handschriften(en de Vulgaat) gaat in de laatste 3 regels van vers 15 de voorkeur uit naar het (persoonlijk voornaam)woord *men* en niet naar *hij*. Normaal gesproken komt dit weinig voor bij het vertalen van de Hebreeuwse tekst.

⁷⁸⁶ Dit bloeien hoeft zeker niet te betekenen, dat er veel kinderen zullen worden geboren. Heel duidelijk zei de Here Jezus, dat op de nieuwe aarde het huwelijk niet meer zal bestaan (Mat.22:30, Mark.12:25, Luk.20:34,35).

In (= Op) de top van de bergen zal zijn vrucht (hoog) verheven ⁷⁸⁷ zijn als (op)
de Libanon,
en vanuit (of vanaf) de stad zullen ze bloeien als het gewas (of het gras) van de aarde
(of van het land).

De Libanon is een bergrug in Syrië ten noorden van het heilige land. De hoge cederbomen uit dat gebied waren erg bekend (Richt.9:15^b, 2Kon.14:9, 2Kron.25:18, Ps.92:13^b).

17 Zijn naam zal voor eeuwig gezegend ⁷⁸⁸ zijn (of worden).

Voor het gezicht (= het aanblik) van de zon zal zijn naam blijven (of verdergaan),
en door (of met/in) Hem zullen alle stammen van de aarde gezegend zijn
(of worden).⁷⁸⁹

Alle (heiden)volken zullen Hem gelukkig prijzen.

Uit dankbaarheid zullen alle volken van de hele wereld de God Jahweh van Israël eer bewijzen (v.18,19).

18 Gezegend (of Geprezen) zal de God Jahweh zijn.

De God van Israël doet wonderen.

(Het) is van (of aan/voor) Hem alleen.

Jahweh betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met de naam Jahweh maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14).⁷⁹⁰ Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van de Here wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.” Zijn woorden hebben kracht, en geven zekerheid, want *alleen Hij is de God die wonderen kan doen*.

19 Gezegend (of Geprezen) zal zijn heerlijke naam voor eeuwig zijn,

en zijn heerlijkheid zal de hele aarde (of het hele land) vervullen.

Amen en (= , ja,) amen (= Wis en waarachtig/Zeker weten).

Evenals bij slot van het 1^e, 3^e, 4^e en het 5^e deel van het bijbelboek Psalmen (Ps.41:14, 89:53, 106:48, 150:6) eindigt het 2^e deel met een lofverheffing. Deze lofverheffing is helemaal in overeenstemming met de inhoud van dit prachtige lied. Ja, de psalmdichter eindigt met een

⁷⁸⁷ In de Hebreeuwse tekst staat hier *zal zijn vrucht beven als ...*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het tekstverband is voor *zal zijn vrucht (hoog) verheven zijn als ... Bevende vruchten* hebben met Gods zegen weinig of niets te maken. Het woord *beven* past hier niet goed.

⁷⁸⁸ Het woord *gezegend* staat niet in de Hebreeuwse tekst. Het is afkomstig uit de Griekse handschriften(en de Vulgaat).

⁷⁸⁹ In de Hebreeuwse tekst staat hier *zullen ze elkaar zegenen*. Op grond van de Griekse handschriften(en de Vulgaat) is voor *zullen alle stammen van de aarde gezegend zijn (of worden)* gekozen. Dit past ook beter in het tekstverband. In de 3 andere regels van vers 17 staat eveneens de eeuwige koning centraal, en gaat het niet alleen over alle gelovige mensen.

⁷⁹⁰ Met Jahweh wordt God de Vader bedoeld (Zach.14:7, vgl. Mat.24:36, Mark.13:32, Ps.110:1). Geen mens kan Hem (volledig) zien, want dan zou hij of zij sterven (Ex.33:18-23). De heerlijkheid van Jahweh is daarvoor veel te groot. (De Statenvertalers vertaalden Gods naam *Jahweh* met de *HEERE*.)

De Here Jezus echter, wordt nergens in de Bijbel met Jahweh aangeduid. Hij kan wél door mensen worden gezien. Voor zijn komst als een sterfelijk mens op deze wereld, vertoonde de Zoon van God zich aan sommige mensen als dé Knecht van de Here ofwel dé Knecht van Jahweh. Bij de beschrijvingen van zijn verschijningen in het Oude Testament blijkt dat uit het tekstverband (Gen.16:10-13, 22:11,12, 31:11-13, Ex.3:2, Num.22:22-35, Joz.5:13-15, Richt.6:11-23, 13:3-22, Zach.1:8-12).

positieve blik op de toekomst. Hij wist, dat zijn koningshuis voor altijd zou blijven bestaan, want dat had God hem beloofd. Daar vertrouwde hij volledig op. Na zijn dood zou zijn troon eeuwig standhouden (2Sam.7:11^b,16). Dit betekent, dat uit hem de Here Jezus zou voortkomen. Koning Jezus zou en zal eeuwig regeren. Om die belofte heeft koning David de Here uit de grond van zijn hart bedankt (2Sam.7:18-29).

Die belofte is voor een deel al in vervulling gegaan. Na de dood en opstanding van de Here Jezus is Gods Zoon naar de hemel opgestegen, en heeft Hij zijn eeuwige koningschap over alle volken aanvaard (Dan.7:13,14, Mat.28:18, Ef.1:20-22). Hij is bij zijn binnenkomst in de hemel de Koning van de koningen van de aarde (Op.1:5). Hij zal daar blijven, totdat God de Vader al zijn vijanden volledig heeft verslagen (Ps.110:1, Hebr.1:13, 10:12,13).

Dan zal Jezus terugkomen op de wolken van de hemel (Mat.26:64, Mark.14:62). Op de nieuwe aarde zal Hij samen met zijn Vader voor eeuwig verder regeren (Op.1:5, 21:22, 22:1^b).⁷⁹¹ Zijn troon zal altijd standhouden.

20 De gebeden ⁷⁹² van David, een zoon van Isai, zijn ten einde (zijn voltooid/voorbij).

Met dit vers eindigt de (kleine) liedbundel waaruit deze psalm als laatste afkomstig is. Of de voorafgaande liederen die eveneens een gebed zijn (Ps.69-71), uit hetzelfde bundeltje zijn genomen, is niet zeker, maar wel het meest waarschijnlijk. Misschien hoorden daar nog meer psalmen bij.

⁷⁹¹ Zie Turennot T. van, De Openbaring mag niet verborgen blijven, Grijskerk, 2024.

⁷⁹² In plaats van *De gebeden* staat in de Griekse handschriften(en de Vulgaat) *De lofprijzingen*. Deze en de 3 voorafgaande psalmen zijn echter gebeden en geen lofprijzingen. Het zou heel goed een bundeltje van 4 of meer psalmen kunnen zijn.

Psalm 72 is echter ook voor het grootste deel een lofprijzing. Het zou dus eveneens een afsluitende psalm van een bundel lofprijzingen kunnen zijn. Zekerheid hierover is er allerminst! Het is heel jammer, dat deze psalm in de Dode Zeerollen helemaal verloren is gegaan.

3. Het derde boek.

Psalm 73: De schijnbare voorspoed van kwaadaardige mensen.

1^a Een psalm van Asaf.

1^b Zeker, God is goed voor Israël;
voor hen die zuiver van hart zijn.

2 Ik echter, mijn voeten waren bijna afgebogen.
Mijn stappen waren vrijwel uitgegleden,

3 want ik ben jaloers geweest op de snoevers.
Ik zie de voorspoed van kwaadaardige mensen,

4 want er zijn geen belemmeringen voor hun dood,
en gezond is hun lichaam.

5 In het gezwoeg van een sterveling zijn zij niet,
en met een ander mens worden zij niet geplaagd.

6 Daarom is trots hun halsketting.
Een gewaad van geweld omhult hen.

7 Hun ogen puilen uit van vet.
Inbeeldingen van hun hart hebben zij overtroffen.

8 Zij spotten, en zij spreken met slechtheid over uitbuiting.
Vanuit de hoogte spreken zij.

9 Ze hebben tegen de hemel hun mond opgezet,
en hun tong gaat op de aarde rond.

10 Daardoor keert zijn volk hier om,
en wat een grote hoeveelheid wordt van hen uitgeperst!

11 Zij hebben gezegd: "Hoe heeft God het kunnen weten,
en is er weet van bij de Allerhoogste?"

12 Zie, dit zijn kwaadaardige mensen,
en zij zijn eeuwig op hun gemak.
Zij hebben hun vermogen vermeerderd.

13 Zeker, tevergeefs heb ik mijn hart gezuiverd;
waste ik mijn handpalmen schoon in reinheid;

- 14** ben ik de hele dag geplaagd,
en mijn bestraffing is er elke morgen.
- 15** Als ik gezegd had: “Ik zal zo spreken.”
Zie, dan was ik ontrouw aan uw zonen geweest.
- 16** Ik wilde nadenken om dit te onderkennen.
Vermoeiend was het in mijn ogen,
- 17** totdat ik kom bij het heiligdom van God.
Ik heb inzicht in hun einde.
- 18** Zeker, U zet hen op gladde plaatsen.
U hebt hen laten vallen tot verwoesting.
- 19** Hoe zijn zij tot een woestenij geworden.
Als in een ogenblik zijn zij weggevaagd.
Ze zijn omgekomen door verschrikkelijke gebeurtenissen.
- 20** Als een droom bij het wakker worden, Heer,
veracht U met het ontwaken hun beeld.
- 21** Ja, mijn hart is verbitterd,
en in mijn nieren ben ik geprikkeld.
- 22** Ik was een onwetend iemand.
Ik wist niets.
Ik ben als de beesten bij U geweest.
- 23** Ik echter, ben voortdurend bij U.
U hebt mijn rechterhand vastgegrepen.
- 24** Door uw advies leidt U mij,
en daarna zal U mij in heerlijkheid opnemen.
- 25** Wie heb ik in de hemel?
Behalve U heb ik niets op de aarde begeerd.
- 26** Al zijn mijn vlees en mijn hart op;
de rots van mijn hart, en mijn deel is God voor eeuwig.
- 27** Ja zie, wie ver van U zijn, gaan te gronde.
U hebt ieder die overspelig van U is, vernietigd.
- 28** Ik echter, het is goed voor mij dichtbij God te zijn.

Ik heb op de Heer Jahweh mijn vertrouwen gesteld
om al uw werken te verkondigen.

De centrale vragen in deze psalm zijn: Hoe is het geloof in de rechtvaardigheid van de Here te rijmen met het lijden van zijn dienaren, terwijl veel kwaadaardige en liefdeloze mensen het erg goed hebben in deze wereld (v.2-5,7, vgl. Job 21:7-14, Jer.12:1,2)? Waarom laat Hij het toe, dat zijn dienaren door de (schijnbare) voorspoed van deze slechte mensen worden verleid (v.10-14)? Alleen kan de dichter deze puzzel niet oplossen (v.16), maar door het antwoord van God leert hij inzien, hoe dwaas deze vragen eigenlijk zijn (v.17-22,27).

Wie de schrijver van psalm 73 is, is in eerste instantie niet duidelijk. Het zou het werk van Asaf kunnen zijn, maar ook een psalm voor Asaf (v.1^a). In dat laatste geval is iemand anders de auteur. Uit de inhoud van dit lied wordt het antwoord op die vraag wel duidelijker. In deze psalm lijkt het er niet op, dat de invloed van de zonden en slechtheid in het volk Israël ver was doorgedrongen, en dat de ongehoorzaamheid aan God structureel was. Wel leefde de dichter in een tijd, dat het aantal kwaadaardige mensen toenam (v.10-12). Hoewel deze slechte en liefdeloze mensen ook in de tijd van David (1012 – 972) voorkwamen (Ps.9:1 en 10:4, 14:1, 36:1,2, enz.), kunnen we nergens uit de Bijbel opmaken, dat het er steeds meer werden. Tijdens het verloop van de regering van koning Salomo (972 – 932) echter, begon de afval van Jahweh door zowel de koning als veel van zijn onderdanen (1Kon.3:1-3, 4:26, 10:26,28, 11, vgl. Deut.17:14-20). Daarom lijkt het er sterk op, dat Asaf psalm 73 heeft gedicht, toen koning Salomo al een tijd aan de macht was (vgl. Ps.78:1^a,69).

Dit lied bestaat uit negen gedeelten: vers 1, 2-5, 6-9, 10-12, 13-17, 18-20, 21,22, 23-26 en 27,28. In vers 1^a staat, wie de dichter is. Daarna spreekt de schrijver zijn volledige vertrouwen in de Here uit (v.1^b), maar van zijn trouw aan God is hij in de praktijk wat minder zeker. Door de schijnbare voorspoed van veel kwaadaardige mensen begint hij te twijfelen (v.2-5). Na een korte schets van deze slechte mensen (v.6-9) zegt de auteur, dat een deel van zijn volksgenoten door hen tot hun liefdeloze leven zonder God wordt verleid (10-12). Asaf worstelt met zijn twijfel, maar hij wil er eigenlijk niet aan toegeven (v.13-17). Dan laat God zijn profetische dienaar, dwars door de oppervlakkige en leugenachtige schijnwerkelijkheid van de meeste mensen heen, kijken naar de echte werkelijkheid. Heel verbaasd ziet hij op dat moment totaal wat anders (v.18-20). Hij erkent dan, dat hij als een onwetend dier had geworsteld met een zinloze twijfel (v.21,22). Nadat Jahweh hem via die blik op de echte werkelijkheid bij zijn rechterhand had vastgepakt, wil de dichter zich alleen door zijn hemelse Vader laten leiden, totdat Hij hem na zijn dood zal opnemen in zijn heerlijkheid (v.23-26). In de volgende 2 verzen (v.27,28) staat een samenvatting van deze psalm, en een conclusie van de profetische schrijver van dit lied.

1^a Een psalm van (of voor) Asaf.

Asaf was een Leviet. Levi, een zoon van Jakob, had 3 zonen: Gersom, Kehat en Merari (Ex.6:15). Asaf die in de tijd van koning David (1012 – 972) en Salomo leefde, stamde van Gersom af (1Kron.6:39-43).

Koning David stelde Asaf aan als zanger en dirigent (1Kron.6:31,32,39).⁷⁹³ Asaf was ook betrokken bij de muziek, toen de ark op bevel van David naar de hoofdstad Jeruzalem werd

⁷⁹³ Koning David (1012 – 972) verdeelde de 38.000 Levitische mannen van 30 jaar en ouder in 4 verschillende groepen: (24.000 + 6000 + 4000 + 4000). De 4^e groep kreeg de taak om de muziek in de tabernakel en de toekomstige tempel te verzorgen (1Kron.23:3-5). Uit deze groep werden de profeten Asaf, Heman en Etan (= Jedutun (vgl. 1Kron.15:19, 16:37-42, 25:1)) elk als dirigent met hun zonen gekozen (1Kron.25:1-6). Deze 288

gebracht (1Kron.15:16,19). Later deed hij daar dienst bij de ark, en zorgde hij met zijn zonen voor de uitvoering van psalmen (1Kron.16:1-37). Asaf was een profeet, en schreef blijkbaar ook een aantal psalmen (1Kron.25:1, 2Kron.29:30).⁷⁹⁴

De woorden *van* (of *voor*) *Asaf* betekenen niet, dat dit betreffende dichtwerk altijd tijdens het leven van Asaf werd uitgevoerd. Het kan ook *voor de Asafieten* betekenen.⁷⁹⁵ Zo is het bijvoorbeeld erg onwaarschijnlijk, dat de psalmen 74 en 79 door Asaf zelf zijn geschreven of uitgevoerd, want die liederen gaan namelijk over een (recente) verwoesting van het overgrote deel van het Tweestammenrijk Juda.⁷⁹⁶

In vers 1^b spreekt de auteur van psalm 73 zijn volledige vertrouwen in de Here uit. In zijn verbond met Israël en al zijn dienaren blijft Hij altijd trouw.

- 1^b Zeker (of Inderdaad/Immers), God is goed voor (of naar/van) Israël
(= God zal strijden);
voor (of naar) hen die zuiver (of oprecht) van hart zijn (vgl. Mat.5:8).

Van zijn trouw aan God is de dichter in de praktijk echter wat minder zeker. Door de schijnbare voorspoed van veel kwaadaardige mensen begint hij te twijfelen (v.2-5).

- 2 En ik (= Ik echter), mijn voeten waren bijna (af)gebogen.
Mijn stappen waren vrijwel uitgeleden (of weggespoeld),
3 want (of Ja,/(om)dat) ik ben jaloers geweest door (of in) (= op) de snoevers
(de opscheppers).
Ik zie de voorspoed (of de vrede) van kwaadaardige(mense)n,
4 want (of Ja,/(om)dat) er zijn geen belemmeringen (of banden) voor (of naar/van)
hun dood,
en gezond (of vet) is hun lichaam (of buik/macht).

Veel kwaadaardige en snoevende mensen worden vrijwel niet ziek. Gezondheid, voorspoed en weelde blijven hen volgen op hun levenspad.

- 5 In (of Met) het gezwoeg (of In (of Met) het getob/de moeite) van een sterveling zijn zij
niet,
en met (of bij) een (ander) mens worden zij niet geplaagd (of niet aangetast).

Het lijkt wel, of ze geen moeite in het leven meemaken, zoals veel andere mensen.

In de volgende verzen (v.6-9) geeft Asaf een korte beschrijving van kwaadaardige mensen.

mannen werden weer verdeeld in 24 groepjes (1Kron.25:7-31). Bij de 3 dirigenten kreeg Heman de leidende positie. Asaf stond aan zijn rechterhand, en Etan aan zijn linker- (1Kron.6:31-47). Tijdens de regering van koning Salomo (972 – 932) namen ze ook deel aan de inwijding van de tempel (2Kron.5:12).

Zie ook Delitzsch F., *Commentary on the Old Testament*, deel 5, Psalms, 2e druk, Massachusetts, 2006, pag. 357.

⁷⁹⁴ Het is best mogelijk, dat de psalmen voor, of van de Asafieten in een aparte bundel stonden.

⁷⁹⁵ Dit zien we bijvoorbeeld ook bij aanduidingen zoals *Jakob* ofwel *Israël* en *David*, terwijl in werkelijkheid één of meerdere personen uit hun nageslacht wordt of worden bedoeld (Num.23:7,10,21,23, 24:5, Jes.9:6, Jer.23:5, 30:9, Hos.3:5).

⁷⁹⁶ Het lijkt erop, dat de invloed van de Asafieten in de loop van de eeuwen toenam. Na de ballingschap waren de zang en instrumentale muziek aan zonen uit het nageslacht van Asaf toevertrouwd (Ezra 2:41, 3:10, Neh.7:44, 11:17,22, 12:35,46).

6 Daarom (of Daardoor) is trots (of hoogmoed/majesteit) hun (hals)ketting.

Een gewaad (of Een kledingstuk/kleed) van geweld (of wreedheid) omhult hen.

Trots zijn, en het (vrijwel) geen respect hebben voor een ander leidt vaak snel tot het gebruikmaken van geweld.

7 Hun oog is weggetrokken (= Hun ogen puilen uit) van(wege) vet (of van het beste).

Inbeeldingen (of (ver)beeld(ing)en) van (hun) hart hebben zij overtroffen
(of zijn zij voorbijgegaan/gepasseerd).

Het *vet* werd in die tijd als het *beste* beschouwd. Deze 2 begrippen waren synoniem aan elkaar, ofwel hadden min of meer dezelfde betekenis. Volgens de auteur kregen (veel) kwaadaardige mensen vrijwel alleen het beste van het beste te zien. Daarbij werden hun inbeeldingen en verwachtingen zelfs overtroffen.

8 Zij spotten (of kleineren),

en zij spreken met (of in/door) slechtheid (over) uitbuiting
(of afpersing/onderdrukking).

Vanuit de hoogte spreken zij.

9 Ze hebben in (= tegen) de hemel[en] hun mond (op)gezet,

en hun tong (of hun taal) gaat (of wandelt) in (of door) (= op) de aarde (of in het land)
(rond).

De slechtheid van kwaadaardige mensen is zowel tegen God in de hemel, als medemensen op aarde gericht. Liefdeloosheid en onverschilligheid tegenover de Here leidt vaak tot egoïsme ten opzichte van de naaste. Je kunt niet van je hemelse Vader houden, en tegelijkertijd liefdeloos of onverschillig zijn voor één of meer van zijn dienaar(ess)en (1Joh.3:10, 4:20,21).

De psalmdichter zegt in de onderstaande verzen (v.10-12), dat door het schijnbare succes van veel trotse en kwaadaardige mensen in Israël een deel van zijn volksgenoten tot eenzelfde liefdeloos leven zonder God wordt verleidt.

10 Daardoor (of Daarom) keert zijn volk hier(heen) om (of terug),

en wat (of wie) een volheid (= een grote hoeveelheid) wordt van (of voor) hen
uitgeperst (of afgevoerd)!

Blijkbaar namen uitbuiting en afpersing tijdens de regering van koning Salomo steeds grotere vormen aan. De koning gaf met zijn torenhoge belastingen, en zijn luxueuze en weelderige levensstijl daarin het slechte voorbeeld.

11 Zij hebben gezegd: “Hoe heeft God (het) (kunnen) (ge)weten (of kennen/gekend),

en is er weet (of kennis) van door (of in) (= bij) de (Aller)hoogste?”

12 Zie, deze (= dit) zijn kwaadaardige(mense)n,

en zij zijn eeuwig (of wereld) op hun gemak (of rustig).

Zij hebben (hun) vermogen (= rijkdom/macht) vermeerderd.

Het woord *eeuwig* hoeft in het Oude Testament niet hetzelfde te betekenen als *altijd*. Met *eeuwig* kan ook een erg lange periode worden aangeduid. Voor de auteur lijkt het erop, dat aan het geluk van kwaadaardige mensen geen einde zal komen, maar Hij weet wel beter.

Toch worstelt de schrijver hier met zijn twijfel, want vaak lijkt het wel, alsof het toch geen zin heeft om naar Gods wetten te leven. Asaf wil echter aan die verkeerde gedachte niet toegeven, want hij wilde op de Here vertrouwen, en zijn vrienden: de dienaren van Jahweh, niet verraderlijk in de steek laten (v.13-17).

- 13** Zeker (of Inderdaad/Immers), tevergeefs (of voor niets) heb ik mijn hart gezuiverd
(of gereinigd);
waste ik mijn (hand)palmen (schoon) in (of met) reinheid (of schoonheid/onschuld);
- 14** [en] ben ik de hele dag geplaagd (of (aan)geraakt/geslagen) (geworden),
en mijn bestraffing (of vermaning) (is er) voor (of van) de morgens (= elke morgen)
(vgl. Job 21:15).

Iemand met een zuiver hart wil zelfs geen slechte zaken bedenken, en iemand met schone handen wil geen verkeerde dingen doen (vgl. Ps.24:4). Hij of zij heeft een schoon geweten.

Zoals je het vuil van je handen afwast, zo wilde Asaf met al zijn zonden afrekenen door ze in reinheid (ofwel schoon water) te wassen (vgl. Ex.19:6,10, Deut.21:6-9, Ps.26:6^a). Vuil is het symbool van de zonde (Zach.3:1-5). Dat bleek ook bij eredienst in de tabernakel en de tempel. Buiten het heilige stond het koperen wasvat. Voordat de priesters Gods huis mochten binnengaan, moesten ze zich wassen bij het enorm grote koperen wasvat (Ex.30:18-21, 40:7,30-32). Voordat ze met hun heilige werkzaamheden begonnen, moest het vuil als symbool van de zonde worden afgewassen.⁷⁹⁷

Als de auteur zou zeggen en concluderen, wat er in de verzen 13 en 14 staat, dan zou hij ontrouw zijn aan de Here en zijn dienaar(ess)en, maar Hij wilde dit niet voor waarheid aannemen.

- 15** Als ik gezegd had: “Ik zal zo(iets) (of evenzo) vertellen (of verkondigen) (= spreken).”
Zie, (dan) was ik ontrouw aan (of verraderlijk/onbetrouwbaar/trouweloos voor)
[de generatie van] uw zonen (= kinderen of dienaren) geweest.

Hoewel Asaf Jahweh trouw bleef, omdat hij Hem en zijn dienaren niet verraderlijk in de steek wilde laten, was daarmee zijn pijnlijke probleem nog niet opgelost. De psalmdichter probeerde er een oplossing voor te vinden, maar dat lukte hem niet. Toen hij er zelf niet uit kwam, zocht hij zijn hulp bij zijn hemelse Vader. Hij ging daarvoor naar zijn heiligdom: de tempel. Daar kreeg hij een profetie. Hij zag door Gods verlichtend antwoord dwars door de schijnwerkelijkheid heen. Dat goddelijke licht gaf in één keer ook de oplossing van zijn probleem, dat eigenlijk geen probleem was.

- 16** Ik wilde nadenken om dit te (onder)kennen (of te weten).
Vermoeiend (of Gezwoeg/Getob) was [zij] het (of hij) in (of met) mijn ogen,
- 17** tot(dat) ik kom bij (of naar) het heiligdom van God.
Ik heb inzicht in (of Ik begrijp) [van (of voor)] hun einde (of achterste deel/eindtijd).

In de volgende verzen (v.18-20) laat God zijn profetische dienaar, dwars door de oppervlakkige en leugenachtige schijnwerkelijkheid van de meeste mensen heen, kijken naar de echte werkelijkheid. Heel verbaasd ziet de auteur op dat moment totaal wat anders. Die vermeende welvaart van veel liefdeloze mensen brengt geen welzijn en echt geluk. Het leven van deze

⁷⁹⁷ Vaak wordt bij vers 13^b ten onrechte aan Pilatus gedacht, die zijn handen waste. Hij wilde zo proberen zijn verantwoordelijkheid en schuldgevoel van zich af te schuiven (Mat.27:24). Zijn zonden werden echter daardoor niet weggenomen, maar ze stapelden zich toen juist op.

egoïstische mensen is vol dreigende gevaren. Hun momenten van blijheid en vrolijkheid duren maar kort, en hun medemens wantrouwen ze, doordat ze zelf ook niet te vertrouwen zijn. Als iemand vriendelijk en aardig voor ze is, dan denken ze: “Wat moet die persoon van mij? Op welk voordeel is hij of zij uit?”

- 18** Zeker (of Inderdaad/Immers), U zet (of plaatst) [voor/van] hen in (= op) gladde
(of glibberige) plaatsen (of in vleierijen).

U hebt hen laten vallen (of laten neerwerpen) tot verwoesting[en] (of tot puinhopen).

Elk moment kunnen zogenaamde vrienden en medestanders van kwaadaardige mensen hen laten vallen, ofwel hen verraderlijk in de steek laten. Liefdeloze mensen houden op den duur niets over. Vroeg of laat spat de droom van zogenaamd geluk uit elkaar.

- 19** Hoe zijn zij tot een woestenij (of tot een ontzetting) geworden.
Als (in) een ogenblik (of een moment) zijn zij weggevaagd (of vergaan/opgehouden).
Ze zijn omgekomen (of vernietigd/voltooid/volledig) van(uit) (= door)
verschrikkelijke gebeurtenissen (of verschrikkingen).
- 20** Als een droom vanuit (= bij) het wakker worden (of ontwaken), Heer,
veracht (of minacht) U met (of in) het (ont)waken hun (af)beeld(ing) (vgl. Ps.37:1,2).

De schrijver van deze psalm erkent in de volgende 2 verzen (v.21,22), dat hij als een onwetend dier had geworsteld met een zinloze twijfel. Ondanks dat hij nog prikkelbaar is, ziet hij door het goddelijke licht, hoe geestelijk blind hij is geweest.

- 21** Ja, (of want/(om)dat) mijn hart is verbitterd (of gegriefd/verzuurd),
en in mijn nieren (of mijn geweten) ben ik geprikkeld (of doorboord).
- 22** Ik was een onwetend (of een woest) iemand.
Ik wist (of Ik (er)kende) niet(s).
Ik ben (of was) (als) de beesten (of (als) een nijlpaard) bij U geweest (of geworden).

Nadat de Here Asaf via zijn profetische blik op de echte werkelijkheid bij zijn rechterhand had vastgepakt, wil de dichter zich alleen door Hem laten leiden, totdat zijn hemelse Vader hem na zijn dood zal opnemen in zijn hemelse heerlijkheid (v.23-26). Vol vertrouwen geeft hij zich helemaal aan Hem over.

- 23** En ik (= Ik echter,) ben voortdurend bij (of met) U (of zal voortdurend bij U zijn).⁷⁹⁸
U hebt [in/met door] mijn rechterhand (vast)gegrepen.
- 24** Door (of Met) uw advies (of raad(geving)) (ge)leidt U mij,
en daarna (of achter) zal U mij (in) heerlijkheid (of eer/glorie) (op)nemen
(of wegnemen).

Na een geestelijke groei in het aardse leven onder leiding van God zal elke dienaar van Hem,

⁷⁹⁸ In de Hebreeuwse taal van de Bijbel is tussen de onvoltooid tegenwoordige tijd van een werkwoord (b.v. ik ben) en de onvoltooid toekomstige tijd (b.v. ik zal zijn) geen verschil! Bij de vertaling naar het Nederlands moet mede op grond van het tekstverband een keus worden gemaakt. Oude vertalingen vanuit het Hebreeuws, zoals de Septuagint, kunnen daarbij ter ondersteuning worden gebruikt. Op grond van dit alles is voor de tegenwoordige tijd gekozen.

nadat hij of zij klaar is met zijn of haar werk op deze oude wereld, door Jahweh worden opgenomen in zijn heerlijkheid.⁷⁹⁹

25 Wie heb ik in (of met) de hemel[en]?

(Na)bij (of Met) (= Behalve) U heb ik niet(s) in (= op) de aarde (of het land) begeerd
(of gewenst/ik niet ... genoten).

Zonder de Here is alles in het dagelijks leven uiteindelijk zinloos. Zonder Hem zullen we zowel op aarde als in de hemel niet echt gelukkig worden. De hemel is trouwens voor zijn dienar(ess)en niet het mooiste eindstation. Dat is de nieuwe wereld waar God tussen de mensen zal wonen (Op.21:1-7,22-27, 22:1-5).

26 (Al) is (= zijn) mijn vlees en mijn hart op (of ten einde/vergaan);

de rots van mijn hart, en mijn (aan)deel (of gedeelte) is (of blijft) God voor (of van)
eeuwig.

Door deze ervaring voelde Asaf zich nog dichter bij Jahweh. Niets kon en kan hem meer scheiden van zijn liefde (Rom.8:37-39).

In de 2 onderstaande verzen (v.27,28) staat een samenvatting van deze psalm, en een conclusie van de profetische schrijver.

27 Ja (of want/(om)dat) zie, wie ver van U zijn, gaan te gronde (of zullen verloren gaan).

U hebt ieder (of al) die overspelig van(af) U is, vernietigd (of uitgeroeid).

Wie als een overspelig iemand God verlaat, en/of Hem niet gehoorzaam wil dienen en liefhebben, zal op den duur te gronde gaan. Buiten Hem is er geen echt gelukkig en eeuwig leven mogelijk. Asaf koos er echter voor om ook de rest van zijn leven als een vriend en profeet van de Here verder te gaan.

28 En ik (= Ik echter), het is goed voor (of van/naar) mij dichtbij God te zijn.

Ik heb in (= op) de Heer Jahweh mijn vertrouwen (of (als) mijn toevlucht) gesteld
(of gezet)

om al uw werken (of al uw boodschappen/berichten/diensten) te verkondigen
(of rond te vertellen/te herhalen).⁸⁰⁰

Deze les over het schijngeluk en over het echte welzijn die de profeet Asaf door zijn levenservaring en vooral door het antwoord van God heeft geleerd, wilde hij aan iedereen die het maar wilde horen of lezen, doorgeven. Dat heeft hij alleen al via het dichten en opschrijven van psalm 73 gedaan. Ook in andere liederen, zoals in de psalmen 78 en 82, kon de profetische auteur dit vooral doen, doordat de Heilige Geest hem daarbij goed heeft geholpen.

⁷⁹⁹ Psalm 73:24-26 is één van de weinige teksten uit het Oude Testament, die over de opstanding uit de dood gaat (vgl. Ps.49:16, Jes.26:19, Dan.12:2,13). Ook de ongelovige mensen zullen opstaan (Dan.12:2).

⁸⁰⁰ Volgens de Griekse handschriften (en de Vulgaat) staat hier *om al uw werken te verkondigen in de poorten van de dochter van Zion* (= Jeruzalem). Psalm 73 is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

Psalm 74: Heer, blijf toch trouw aan uw verbond en beloften!

- 1^a** Een leerdicht voor Asaf.
- 1^b** Waarom, God, hebt U ons voortdurend verstoten;
brandt uw woede tegen de schapen van uw wei?
- 2** Denk aan uw gemeente,
die U van weleer hebt verworven;
de stam van uw erfelijk bezit die U hebt verlost;
deze berg Zion, waarop U hebt gewoond!
- 3** Richt uw voetstappen op naar de altijddurende puinhopen!
Alles heeft de vijand in het heiligdom gebroken.
- 4** Uw tegenstanders hebben in het midden van uw aangewezen plaats gebruld.
Ze hebben er hun tekens als tekens geplaatst.
- 5** Het is bekend, als het binnengaan naar boven
van bijlen in een warboel van hout,
- 6** en tegelijkertijd en nu slaan ze haar snijwerk
samen met een houweel en beukhamers neer.
- 7** Zij hebben uw heiligdom in brand gestoken.
Tot de grond toe hebben zij de woning van uw naam ontheilgd.
- 8** Zij hebben bij zichzelf gezegd:
“Laten wij hen samen onderdrukken.”
Zij hebben alle aangewezen plaatsen van God in het land verbrand.
- 9** Onze tekens hebben wij niet gezien.
Er is geen andere profeet meer,
en niemand bij ons, weet tot hoelang.
- 10** Hoelang, God, zal de tegenstander smaden;
zal de vijand uw naam voor altijd beschimpen?
- 11** Waarom trekt U uw hand terug,
en eindigt uw rechterhand vanuit het binnenste van uw borst?
- 12** God echter, is onze Koning van weleer;
de Bewerker van reddingen in het midden van de aarde.
- 13** U hebt zelf door uw kracht de zee gekliefd.
U hebt de koppen van de draken op de wateren verbrijzeld.

- 14** U hebt zelf de koppen van de vuurspuwende draak verpletterd.
U hebt hem aan het volk van dorre plaatsen te eten gegeven.
- 15** U hebt zelf bronnen en beken doorkliefd.
U hebt zelf altijd stromende rivieren laten opdrogen.
- 16** Van U is de dag. Van U ook de nacht.
U hebt zelf het licht en zon tot stand gebracht.
- 17** U hebt zelf al de grenzen van de aarde bepaald.
Zomer en winter, U hebt ze zelf gevormd.
- 18** Denk hieraan: de vijand heeft Jahweh gesmaad,
en een dwaas volk heeft uw naam beschimpt!
- 19** Geef de ziel van uw tortelduif niet aan de gemeenschap over.
Vergeet het leven van uw vernederden niet voor altijd.
- 20** Zie om naar het verbond,
want de duistere plaatsen van het land zijn vol verblijfplaatsen van geweld!
- 21** Laat de onderdrukte niet beschaamd terugkeren.
De vernederde en de arme zullen uw naam loven.
- 22** Sta op, God! Strijd uw strijd!
Denk aan uw smaad vanuit de dwaas de hele dag.
- 23** Vergeet de stem van uw tegenstanders niet.
Het rumoer van wie tegen U opstaan, stijgt steeds op.

In de tijd dat deze psalm werd geschreven, was de tempel van God verwoest, en in brand gestoken (v.3-7). De Israëlieten werden onderdrukt, en de dichter vroeg zich in dit lied vertwijfeld af, hoe lang deze grote ellende nog zou gaan duren (v.9^b,10).

Wie de auteur van deze psalm is, is niet met zekerheid te zeggen. Zijn naam wordt in dit lied in elk geval niet genoemd. Het zou een psalm van Asaf kunnen zijn, maar ook een psalm voor Asaf (v.1^a). Uit de inhoud van dit lied wordt het antwoord op die vraag wel iets duidelijker. In de tijd dat de tempel er verwoest bij lag, leefde het overgrote deel van de Israëlieten in het Tweestromenland in ballingschap. In die periode werden er geen wondertekens van God waargenomen, en uit zijn eigen tijd kende de auteur geen (andere) profeet (v.9).⁸⁰¹ Blijkbaar had het grote wonder, dat God het hart van de Perzische koning Kores II (559/38 – 529) veranderde, zodat hij aan alle Israëlieten de vrijheid gaf om naar hun land terug te keren, nog niet plaatsgevonden. Toen dat gebeurde, werd het wonder nog veel groter, want die Perzische koning liet zelfs op kosten van de algemene middelen van zijn rijk de tempel van de Here herbouwen (Ezra 1:4,7-11, 6:3-12).

⁸⁰¹ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). Natuurlijk was de schrijver van dit lied zelf wel profetisch bezig, want alle bijbelboeken zijn helemaal door de Heilige Geest geïnspireerd via apostelen en profeten (Ef.3:5, 2Tim.3:14-17, 2Pet.3:2). Zo gaven ook de psalmdichters als profeet de boodschap van de Here in hun liederen door (2Pet.1:20,21).

Zover was het echter nog niet. De ballingschap was nog niet voorbij. Nadat de oude profeet Jeremia zijn collega Ezechiël had overleefd, was hij in die tijd de enige bekende profeet.⁸⁰² Na zijn overlijden in 561 of kort daarna, trad rond 552 voor Christus de profeet Obadja op.⁸⁰³ Zowel de profeten Jeremia, Obadja⁸⁰⁴ als andere profeten tijdens de ballingschap komen voor het auteurschap van dit lied in aanmerking. Op grond van de overeenkomsten van deze psalm met het taalgebruik van de profeet Jeremia⁸⁰⁵ ligt het het meest voor de hand, dat hij de schrijver ervan is, maar zeker is dit niet.

Psalm 74 bestaat uit drie gedeelten: vers 1-11, 12-17 en 18-23. In vers 1^a staat, wie dit lied moeten uitvoeren. Daarna vraagt de dichter aan God, waarom Hij in zijn grote woede zijn volk in de steek heeft gelaten (v.1^b-11). Hij geeft de Here ook de gevolgen daarvan aan. De auteur wijst in het volgende gedeelte (v.12-17) op de krachtadige en wonderbaarlijke manier, waarmee de almachtige God zijn volk in het verleden vaak heeft geholpen en gered. In het derde en laatste gedeelte (v.18-23) herinnert de schrijver van psalm 74 de Here eraan, dat Hij met Israël een verbond heeft gesloten. Door de rampzalige toestand van Gods volk wordt vooral zijn heilige naam Jahweh gesmaad.

1^a Een leerdicht voor (of van) Asaf.

Een leerdicht is een gedicht waaruit je levenslessen kunt trekken. Dit gebeurt bij de psalmen vooral door de profetieën die erin staan.

Asaf was een Leviet. Levi, een zoon van Jakob, had 3 zonen: Gersom, Kehat en Merari (Ex.6:15). Asaf die in de tijd van koning David (1012 – 972) en Salomo (972 – 932) leefde, stamde van Gersom af (1Kron.6:39-43).

Koning David stelde Asaf aan als zanger en dirigent (1Kron.6:31,32,39).⁸⁰⁶ Asaf was ook betrokken bij de muziek, toen de ark op bevel van David naar de hoofdstad Jeruzalem werd gebracht (1Kron.15:16,19). Later deed hij daar dienst bij de ark, en zorgde hij met zijn zonen voor de uitvoering van psalmen (1Kron.16:1-37). Asaf was een profeet, en schreef blijkbaar ook een aantal psalmen (1Kron.25:1, 2Kron.29:30).⁸⁰⁷

De woorden *voor* (of *van*) *Asaf* betekenen niet, dat die betreffende psalm altijd tijdens het leven van Asaf werd uitgevoerd. Het kan ook een lied *voor de Asafieten* zijn.⁸⁰⁸ Zo is het bij-

⁸⁰² Zie hiervoor Turenout T. van, Jeremia, Jahweh sticht, Grijpskerk, 2021, en Turenout T. van, Ezechiël, God maakt sterk, Grijpskerk, 2020.

Hoewel Daniël de hele periode van de ballingschap overleefde, was hij toen nog niet bekend als een profeet van God. Hij was wel bekend als een heel wijs en belangrijk bestuurder in het Babylonische rijk. De Here wilde, dat Daniël zijn opgeschreven profetieën nog verborgen zou houden, totdat de tijd rijp zou zijn om ze openbaar te maken (Dan.12:4,9).

⁸⁰³ Turenout T. van, Obadja, dienaar van Jahweh, Grijpskerk, 2020.

⁸⁰⁴ Aan de profeet Obadja wordt ook een psalm toegeschreven uit een verzameling van koninklijke psalmen. Van de betreffende psalm is de 1^e regel teruggevonden (4Q380 1 II 8-9).

(Zie hiervoor Abegg M. Jr. e.a., *The Dead Sea scrolls Bible*, San Francisco, 1999, pag. 441.)

⁸⁰⁵ Vergelijk bijvoorbeeld vers 1, 4, 9 met Klaagliederen 5:20, 2:7, 2:9.

⁸⁰⁶ Koning David (1012 – 972) verdeelde de 38.000 Levitische mannen van 30 jaar en ouder in 4 verschillende groepen: (24.000 + 6000 + 4000 + 4000). De 4^e groep kreeg de taak om de muziek in de tabernakel en de toekomstige tempel te verzorgen (1Kron.23:3-5). Uit deze groep werden de profeten Asaf, Heman en Etan (= Jedutun (vgl. 1Kron.15:19, 16:37-42, 25:1)) elk als dirigent met hun zonen gekozen (1Kron.25:1-6). Deze 288 mannen werden weer verdeeld in 24 groepjes (1Kron.25:7-31). Bij de 3 dirigenten kreeg Heman de leidende positie. Asaf stond aan zijn rechterhand, en Etan aan zijn linker- (1Kron.6:31-47). Tijdens de regering van koning Salomo (972 – 932) namen ze ook deel aan de inwijding van de tempel (2Kron.5:12).

Zie ook Delitzch F., *Commentary on the Old Testament*, deel 5, Psalms, 2e druk, Massachusetts, 2006, pag. 357.

⁸⁰⁷ Het is best mogelijk, dat de psalmen voor, of van de Asafieten in een aparte bundel stonden.

⁸⁰⁸ Dit zien we bijvoorbeeld ook bij aanduidingen zoals *Jakob* ofwel *Israël* en *David*, terwijl in werkelijkheid één

voorbeeld erg onwaarschijnlijk, dat de psalmen 74 en 79 door Asaf zelf zijn geschreven of uitgevoerd, want die liederen gaan namelijk over een (recente) verwoesting van het overgrote deel van het Tweestammenrijk Juda.

Het lijkt erop, dat de invloed van de Asafieten in de loop van de eeuwen toenam. Na de ballingschap waren de zang en instrumentale muziek aan zonen uit het nageslacht van Asaf toevertrouwd (Ezra 2:41, 3:10, Neh.7:44, 11:17,22, 12:35,46).

In de onderstaande verzen (v.1^b-11) vraagt de psalmdichter aan God, waarom Hij in zijn grote woede zijn volk in de steek heeft gelaten. Hij geeft de Here ook de gevolgen daarvan aan.

- 1^b** Waarom, God, hebt U (ons) voor altijd (= voortdurend) verstoten
(of in de steek gelaten);
brandt (of rookt) uw woede met (= tegen) de schapen (of de kudde) van uw wei?
- 2** Denk aan (Herinner U) uw gemeente,
(die) U van weleer (of van eertijds/vroeger) hebt verworven;
de (volks)stam van uw erfelijk bezit (die) U hebt verlost (of gelost/losgekocht);
deze berg Zion,⁸⁰⁹ die in hem (= , waarop) U hebt gewoond (of verbleven)!

In de volgende verzen (v.3-7) neemt de auteur de Here bij wijze van spreken mee om Hem de puinhopen van de vroegere tempel te laten zien.

- 3** Richt uw (voet)stappen op naar de altijdddurende puinhopen (of ruïnes)!
Alles heeft de vijand in het heiligdom gebroken (kwaad aangedaan/verpletterd).
- 4** Uw tegenstanders hebben in het midden van uw aangewezen plaats (of tijd) gebruld.
Ze hebben er hun tekens (als) tekens geplaatst (of opgesteld).

Hun tekens die ze er hebben geplaatst, zijn de verwoestingen die de Babyloniërs er hebben aangericht (2Kron.36.17-19, Jer.52:17-23).

- 5** Het is bekend, als het binnengaan naar (van/voor) boven
van bijlen in een warboel van hout (of in het houten struikwas),
- 6** en tegelijkertijd en nu slaan ze haar snijwerk
samen met een houweel en (beuk)hamers neer.
- 7** Zij hebben uw heiligdom in het vuur gestuurd (= in brand gestoken).
Tot de grond (of de aarde/het land) toe hebben zij de woning (of het verblijf)
van uw naam ontheiligd.
- 8** Zij hebben in hun hart (= bij zichzelf) gezegd:
“Laten wij hen samen onderdrukken.”
Zij hebben alle aangewezen plaatsen van God in het land (of op de aarde) verbrand.

of meerdere personen uit hun nageslacht wordt of worden bedoeld (Num.23:7,10,21,23, 24:5, Jes.9:6, Jer.23:5, 30:9, Hos.3:5).

⁸⁰⁹ Oorspronkelijk was Zion een burcht in de stad Jeruzalem. Koning David (1012 – 972) heeft deze burcht op de Jebusieten veroverd (2Sam.5:7, 1Kron.11:5). Die burcht lag aan de zuidkant van de heuvel of berg in het oosten van Jeruzalem. Later werd de hele heuvel Zion genoemd (Ps.2:6, 74:2, 78:68). Vervolgens werd met Zion ook de hele stad Jeruzalem aangeduid (Ps.51:20, 135:21, 147:12).

De Here had door loting voor elke stam een gebied aangewezen. Het hele land werd echter door de Chaldeeën zoveel mogelijk leeggeroofd en geplunderd. Veel van wat er nog overbleef, werd in brand gestoken.

9 Onze tekens (of Onze wonderen) hebben wij niet gezien.

Er is geen (andere) profeet meer,
en niemand bij ons, weet tot hoelang.

De dichter vergelijkt hier hoogstwaarschijnlijk de tijd waarin hij alle ellende meemaakte, met een soortgelijke situatie in het verleden. Tussen de jaren 725 tot en met 722 waren vrijwel alle inwoners van het Tienstammenrijk in het noorden van het heilige land door de Assyriërs al naar het Tweestromenland gedeporteerd. Ruim 20 jaren daarna werd ook het Tweestammenrijk Juda op de stad Jeruzalem na door hen veroverd. In 701 voor Christus stond de Assyrische koning Sanherib (705 – 681) met een leger voor de poorten van de Judese hoofdstad (2Kon.18:13-19:13, Jes.36:1-37:13).⁸¹⁰

Van de profeet Jesaja had koning Hizkia (727 – 697) echter gehoord, dat de Here het Tweestammenrijk Juda zou bevrijden van de Assyriërs (2Kon.19:6,7,20-34, Jes.37:6,7,21-35). Die beloofde verlossing is ook gekomen. In één nacht doodde de Knecht van God 185.000 mannen. Koning Sanherib kon niets anders doen, dan met het restant van zijn legers naar Ninevé vluchten (2Kon.19:35,36, Jes.37:36,37).

Hoe anders was het in de tijd van de profetische auteur van deze psalm. Hij kreeg toen Jeruzalem werd belegerd, geen verlossende boodschap van God, en er trad ook geen (andere) profeet op. De wonderdaden van de Here bleven uit.

10 Tot wanneer (= Hoelang), God, zal de tegenstander (of de benauwer) smaden;
zal de vijand uw naam voor altijd beschimpen?

11 Waarom trekt U uw hand terug,
en eindigt uw rechter(hand) vanuit het binnenste (of het midden) van uw borst?

Om de structurele ongehoorzaamheid van het overgrote deel van zijn volk, trok de Here zijn beschermende handen terug. Hij streek niet meer met zijn hand over zijn hart.

De schrijver van dit lied wijst in het volgende gedeelte (v.12-17) op de krachtdadige en wonderbaarlijke manier, waarmee de almachtige God zijn volk in het verleden vaak heeft geholpen en gered. Hij is toch nog steeds machtig genoeg om zijn volk te bevrijden? In deze schets van de wonderdaden van de Here duidt de psalmdichter ook op een nog onvervulde profetische belofte.

12 En God (= God echter), is onze ⁸¹¹ Koning van(af) weleer (of van eertijds/vroeger);
de Bewerker van reddingen in het midden (of het binnenste) van de aarde (of het land).

⁸¹⁰ Op het gevonden prisma van Sanherib (705 – 681) staan Assyrische inscripties die het bijbelse verhaal van de rooftochten van de Assyrische koning in het Tweestammenrijk Juda bevestigen. Volgens deze inscripties zouden 200.150 Joden uit het Tweestammenrijk naar Assyrië zijn gedeporteerd. Alleen de nederlaag van Sanherib door het ingrijpen van God, waarbij 185.000 mannen stierven (2Kon.18:35,36), staat niet op het prisma vermeld. Zie Hallo W.W. en Lawson Younger Jr. K., *The Context of Scripture*, deel 2, Boston/Leiden, 2003, pag. 303.

⁸¹¹ In de Hebreeuwse tekst staat hier *mijn Koning*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het tekstverband is voor *onze Koning* gekozen. De psalmdichter heeft het in deze verzen (v.12-15) over Gods wonderdaden die Hij in het verleden voor zijn volk heeft gedaan. Deze daden deed de Here niet alleen voor de auteur van dit lied, maar voor heel zijn volk. In die tijd van weleer moest de schrijver van psalm 74 pas eeuwen later nog geboren worden.

13 U hebt zelf door uw kracht de zee gekliefd.

U hebt de koppen (of de hoofden) van de draken (of de monsters) op de wateren
verbrijzeld (of gebroken).

Bij de uittocht van het volk Israël uit Egypte en de intocht in het land Kanaän hield de Here het water van de Rietzee (Ex.14:21,22, 15:8,22^a, Ps.78:13) en de Jordaan (Joz.3:14-17) tegen, zodat er een breed, droog pad ontstond, waarop de Israëlieten hun reis konden voortzetten.

De draak ofwel het monster was in het Oude Testament het symbool van de macht van de koning van Egypte, het land van de rivier de Nijl (Jes.27:1^b, 51:9, Ezech.29:3). Meerdere malen heeft God de macht van een koningschap in Egypte gebroken om zijn volk te redden. Ook heeft de Here koning Nebukadnezar II (604 – 562) van Babel Egypte laten aanvallen en de macht van 2 koningschappen van dat land laten breken. In 581 voor Christus voerde de Babylonische koning oorlog met farao Hofra (588 – 568) (Jer.44:30),⁸¹² en in 568 met farao Amasis (568 – 526).⁸¹³

14 U hebt zelf de koppen (of de hoofden) van de vuurspuwende draak verpletterd.⁸¹⁴

U hebt hem aan het volk van dorre plaatsen te eten gegeven.

De profeet Jesaja had al meer dan een eeuw voor het begin van de ballingschap voorspeld, dat de Here met zijn grote en sterke zwaard een vuurspuwende draak: een snelle slang, en een vuurspuwende draak: een kronkelende slang zou berechten, en dat Hij de draak (of het monster) in de zee zou ombrengen (Jes.27:1).⁸¹⁵

Bij deze profetie gaat het over 3 dieren: 1. Een vuurspuwende draak: een snelle slang,
2. Een vuurspuwende draak: een kronkelende slang,
3. De draak of het monster in de zee.

De 2 vuurspuwende draken leefden in het Tweestromenland. Met de verschillende toevoegingen: *een snelle slang* en *een kronkelende slang* worden 2 rijken in dat gebied aangeduid: het Assyrische en het Babylonische rijk.

Met de draak in de zee wordt het Egyptische rijk bedoeld. In de toekomst zou de Here de macht van die rijken in beide gebieden vernietigen om zo zijn volk te bevrijden. Zowel aan de heerschappij van het Egyptische rijk (= de draak of het monster) als aan het Assyrische rijk en het Babylonische rijk (= de 2 vuurspuwende draken) zou God een einde zou maken.

Met *het volk van dorre plaatsen* (v.14^b) worden de Babyloniërs bedoeld. Hun gebied werd door de Assyrische koningen Sanherib (705 – 681) en Assurbanipal (669 – 627) ernstig verwoest. Toch wisten koning Nabopolassar (625 – 605) en zijn krachtdadige zoon Nebukadnezar II hun land weer op orde te krijgen, en zelfs uit te bouwen tot een machtig rijk.

Nu was in de tijd van de psalmdichter de macht van het Assyrische rijk door koning Nebukadnezar II vernietigd, en de heerschappij van Egypte gebroken. Echter, de macht van het Babylonische rijk, waarvan de Israëlieten zoveel ellende te verduren hadden, bloeide nog steeds in volle glorie. Bij de auteur van dit lied speelde natuurlijk de vraag: “Wanneer zou de Here dan aan het koningschap van het Babylonische rijk een einde maken? Wanneer zou Hij zijn volk bevrijden, zoals Hij al lang geleden via de profeet Jesaja had beloofd?”

⁸¹² Flavius J., Joodse Oudheden, deel 10, hoofdstuk 9:7.

⁸¹³ In een Babylonische inscriptie staat, dat Nebukadnezar II (604 – 562) in zijn 37^e regeringsjaar (= 568 v.Chr.) Egypte opnieuw binnenviel. (Elgood, P.G., Later Dynasties of Egypt, Oxford, 1951, pag. 106.)

⁸¹⁴ Uit de beschrijving van ditzelfde dier (= de leviatan) in het bijbelboek Job (40:20-41:25/41:1-34) blijkt, dat het hier (niet over een krokodil, maar) over een (inmiddels uitgestorven) vuurspuwende draak gaat.

⁸¹⁵ Zie voor meer uitleg Turennot T. van, Jesaja, Jahweh redt, Grijpskerk, 2024.

Vernietiging van een vuurspuwende draak.

15 U hebt zelf bronnen en beken doorkliefd (of gespleten).

U hebt zelf altijd stromende rivieren (of stromen) laten opdrogen.

Eerst kliefd God het water van de Rietzee (= Schelfzee) (Ex.14:21,22, 15:8,22^a, Ps.78:13) en later liet Hij de rivier de Jordaan opdrogen (Joz.3:14-17).

16 Van U is de dag.

Van U is ook de nacht.

U hebt zelf [vanuit] het licht en zon tot stand (of voor elkaar) gebracht (Gen.1:14-18).

In die tijd werden de zon, de maan en de sterren als machtige goden vereerd (Deut.4:19, 2Kon.21:5, 23:5, 2Kron.33:3). In het land Egypte speelde de zonnecultus een belangrijke rol (Jer.43:13).⁸¹⁶ In vers 16 geeft de psalmdichter duidelijk aan, dat die lichtdragers geen goden zijn, maar schepselen van God.

17 U hebt zelf al de grenzen van de aarde (of van het land) bepaald.

Zomer en winter, U hebt ze zelf gevormd (of U hebt ze vormgegeven).

In de verzen 13 tot en met 17 staat 7 keer *U hebt (ze) zelf*. Daarmee wilde de dichter uitdrukkelijk aangeven, dat alleen de Here het heeft gedaan en niemand anders.

Met *de grenzen van de aarde* worden de grenzen heel de bekende wereld van die tijd bedoeld. Men dacht vroeger, dat de aarde een plat vlak was. De grenzen daarvan zag men toen als het einde van de (bekende) wereld. Om de aarde heen zou wereldzee liggen. Men zag het als een groot wonder, dat die wereldzee keurig om de aarde heen bleef liggen (Job 38:8-11), en haar niet opslokte.

In de *zomer* eindigt de oogst met zomervruchten en olijven. De eerste gewassen beginnen in december en januari al weer te groeien. De oogsttijd begint in Israël in de *winter* met de wintertevijgen en het vlas.

Heel de wereld, ja, heel de schepping is in Gods hand. Als Hij zo machtig is, en toch zijn volk in de steek laat, dan hebben verreweg de meeste Israëlieten het daar vast naar gemaakt. Ze hebben inderdaad zijn liefde beantwoord met onverschilligheid en/of haat. Ze hebben de wetten van de Here genegeerd, en daarmee hebben ze Gods liefde in de kou laten staan. Door hun medemensen en volksgenoten slecht te behandelen hebben ze de Here slecht behandeld. Op grond van de liefdeloosheid van het overgrote deel van de Israëlieten kan de auteur God volstrekt niet overhalen om zijn volk te verlossen. Neen, absoluut niet! De dichter weet echter wel andere redenen, waarom Hij toch zijn volk genadig kan zijn.

In het derde en laatste gedeelte (v.18-23) herinnert de schrijver van psalm 74 de Here eraan, dat Hij met Israël een verbond heeft gesloten. Door de rampzalige toestand van Gods volk wordt vooral zijn heilige naam Jahweh gesmaad. Daar moet Hij toch een einde aan maken?

18 Denk hieraan (of Herinner U dit): de vijand heeft Jahweh gesmaad,
en een dwaas volk heeft uw naam beschimpt!

Jahweh betekent *Ik zal zijn, die Ik ben*, of *Ik ben, die Ik ben*.⁸¹⁷ Hij is de trouwe Verbondsgod.

⁸¹⁶ De Egyptische plaats On of Heliopolis (= zonnestad) was een centrum van de zonnecultus (Gen.41:50).

⁸¹⁷ Met Jahweh wordt God de Vader bedoeld (Zach.14:7, vgl. Mat.24:36, Mark.13:32, Ps.110:1). Geen mens kan Hem (volledig) zien, want dan zou hij of zij sterven (Ex.33:18-23). De heerlijkheid van Jahweh is daarvoor veel te groot. (De Statenvertalers vertaalden Gods naam *Jahweh* met *de HEERE*.) De Here Jezus echter, wordt nergens in de Bijbel met Jahweh aangeduid. Hij kan wél door mensen worden ge-

Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van de Here wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.” Door die naam Jahweh te bespotten, wordt de betrouwbaarheid en almacht van de Here in twijfel getrokken. Dat kan Hij toch niet over zijn kant laten gaan?

Veel mensen in die tijd dachten, dat de goden van ieder volk meestreden in de oorlogen. Daarom verwoestte men ook de tempels van de afgoden van de vijanden. Het volk dat de strijd won, had eveneens de sterkste god. Zo schilderde een Assyrische leider de Here af als een zwakke god die zijn volk niet kon redden. De afgoden van de overwinnende Assyriërs zouden veel sterker zijn dan alle andere goden (Jes.36:18-20, 37:10-13). Daarom namen de Filistijnen de ark van de God Jahweh mee als buit voor hun afgod Dagon (1Sam.5:1,2), en voerde de Babylonische koning Nebukadnezar II (604 – 562) een deel van de voorwerpen en de heilige vaten uit de tempel mee naar het heiligdom van zijn afgod in Babel (Dan.1:1,2, 5:2,3,23).

Om de eer van Gods naam en om het verbond dat de Here met Israël had gesloten (v.20^a), moest Hij zijn volk toch redden van de ondergang?

19 Geef de ziel (= het leven) van uw tortelduif niet aan de gemeenschap over.

Vergeet het leven van uw vernederden (of uw ellendigen) niet voor altijd.

Een duif was in die tijd iets dierbaars, waarvan men hield (Hoog.2:14, 6:9). Zo werd het volk Israël ook wel vergeleken met de duif van de Here (Ps.68:14, Hos.7:11, 11:11). De schrijver van psalm 74 vergelijkt in vers 19 Gods volk niet alleen maar met een doorsnee duif, maar met een kleine en zwakke *tortelduif*. Tortelduiven zijn vaak een prooi van allerlei soorten roofvogels. Zonder de hulp van de Here is Israël maar klein en zwak. Daarom was dat volk in die periode weerloos, en stelde het niet veel voor. Het was een prooi geworden van de grootmachten uit die tijd.

20 Zie om (of Kijk) naar het verbond,

want de duistere plaatsen van het land (of van de aarde) zijn vol verblijfplaatsen
van geweld!

De Here richtte een eeuwig *verbond* op met zijn vriend Abraham en zijn zoon Izaäk. Als teken daarvan gaf Hij de besnijdenis (Gen.17). Doordat God aan Izaäks zoon Jakob ofwel Israël de grote zegen gaf, erfde hij ook het eeuwig verbond van zijn vader en zijn grootvader (Gen.27:28,29, 28:10-15, 50:24). Zo openbaarde eeuwen later de Here zich aan Mozes als de God van het verbond met Abraham, Izaäk en Jakob (Ex.2:24, 3:1-6,15-17, 4:5, 6:1-7, 33:1, enz.).

De duistere plaatsen zijn allerlei bergspleten en spelonken, waarvandaan rovers loerden om hun slachtoffers te overvallen.

21 Laat de onderdrukte niet beschaamd terugkeren.

De vernederde (of De ellendige) en de arme zullen uw naam loven.

22 Sta op, God! Strijd uw strijd!

Denk aan (of Herinner U) uw smaad vanuit de dwaas de hele dag.

zien. Voor zijn komst als een sterfelijk mens op deze wereld, vertoonde de Zoon van God zich aan sommige mensen als dé Knecht van de Here ofwel dé Knecht van Jahweh. Bij de beschrijvingen van zijn verschijningen in het Oude Testament blijkt dat uit het tekstverband (Gen.16:10-13, 22:11,12, 31:11-13, Ex.3:2, Num.22:22-35, Joz.5:13-15, Richt.6:11-23, 13:3-22, Zach.1:8-12).

De psalmdichter herinnert hier de Here eraan, dat het niet alleen om het volk Israël gaat, maar op grond van Gods eigen keuzes en beloften is het vooral zijn strijd. Door zijn verbond met Israël, gaat het in de eerste plaats om de eer van zijn heilige naam!

23 Vergeet de stem (of het geluid) van uw tegenstanders niet.

Het rumoer (of Het geraas) van wie tegen U opstaan,

stijgt steeds (of voortdurend) op.

De psalmdichter pleitte bij God niet voor niets op grond van zijn eeuwig verbond met zijn volk. De Here hield en houdt vast aan zijn altijddurend verbond met Israël (Ps.111:9). Het blijft zijn volk. Daar kunnen zelfs structureel ongehoorzame generaties Israëlieten helemaal niets aan veranderen. Soms slaat God het overgrote deel van een generatie over om vervolgens met hun kinderen verder te gaan. Ook binnen het nieuwe verbond houdt het volk Israël een speciale plaats bij de Here (Luk.13:28-30, Hand.2:36-39, Rom.11). Hij houdt zijn woord, en blijft, wie Hij is.

Zowel aan de profeet Jeremia als aan de profeet Obadja heeft de Here de bevrijding en het herstel van zijn volk beloofd (Jer.30-33, Ob.1:15-21).⁸¹⁸ Zij zijn zeker door zijn antwoord gerustgesteld.

Na jarenlange ballingschap is uiteindelijk de bevrijding van het juk van de Babyloniërs gekomen. Hun rijk werd door de Perzische koning Kores II (559/538 – 529) in 538 voor Christus verslagen. Deze koning gaf in hetzelfde jaar aan alle Israëlieten toestemming om naar hun eigen land terug te keren.

Ook na de eeuwenlange verstrooiing en vervolging van de Joden (= vroegere inwoners van het Tweestammenrijk) en de Israëlieten (= vroegere inwoners van het Tienstammenrijk) keren steeds meer mensen uit de 12 stammen van Jakob (= Israël) terug. Dat zal door blijven gaan. Ondanks de ontrouw van het overgrote deel van heel Israël, blijft God trouw aan zijn eeuwig verbond, want niet voor niets heet Hij *Jahweh. Ik zal zijn, die Ik ben*, is zijn heilige naam!

⁸¹⁸ Zie hiervoor Turenout T. van, Jeremia, Jahweh sticht, Grijskerk, 2021, en Turenout T. van, Obadja, dienaar van Jahweh, Grijskerk, 2020.

Psalm 75: De rechter God richt verwoesters te gronde.

- 1 Een lied voor de dirigent: een psalm voor Asaf,
op de wijs van *Richt niet te gronde*.
- 2 Wij bedanken U, God, wij bedanken U,
en wij roepen uw naam uit.
Wij verkondigen uw wonderen.
- 3 Wanneer Ik de bestemde tijd kies,
zal Ik volkomen oprecht rechtspreken.
- 4 Het land en al zijn bewoners hadden de moed verloren.
Ikzelf heb zijn pilaren vastgesteld. *pauze*
- 5 Ik heb tegen de snoevers gezegd: “Schep niet zo op”,
en tegen de kwaadaardige mensen: “Heft geen hoorn op.”
- 6 “Heft jullie hoorn niet op naar de hoogte.
Spreekt niet met een arrogante hals,
- 7 want niet vanuit het oosten, en niet vanuit het westen,
niet vanuit de woestijn is het verhogen,
- 8^a want God is Rechter.
- 8^b Hij vernedert deze, en Hij verhoogt die.
- 9 Ja, een beker is in de hand van Jahweh,
en de onverdunde wijn is een volledig kruidenmengsel.
Hij schenkt daaruit. Zeker haar drab moeten ze eruit zuigen.
Alle kwaadaardige mensen van het land moeten het drinken.”
- 10 Ik echter, ik zal het voor eeuwig vermelden.
Ik wil voor de God van Jakob musiceren,
- 11 en alle horens van de kwaadaardigen zal ik afhakken.
De horens van de rechtvaardige zullen worden verhoogd.

In de tijd dat het land Israël overspoeld werd door Assyrische legers, is deze psalm ontstaan.⁸¹⁹ Vrijwel alle inwoners van het Tienstammenrijk in het noorden van het heilige land waren door de Assyriërs al naar het Tweestromenland gedeporteerd. Ook het Tweestammenrijk Juda was toen op de stad Jeruzalem na recentelijk door hen veroverd.⁸²⁰ In 701 voor

⁸¹⁹ Eén van de aanwijzingen hiervoor is, dat de verhoging ofwel verlossing voor Israël niet uit het oosten, het westen en het zuiden zou kunnen komen (v.7). Het noorden wordt hierbij niet genoemd. Dit is bij de verovering van Israël door de Assyriërs goed te verklaren. Zie hiervoor de uitleg van vers 7 na vers 8^a.

⁸²⁰ Op het gevonden prisma van Sanherib (705 – 681) staan Assyrische inscripties die het bijbelse verhaal van de

Christus stond de Assyrische koning Sanherib (705 – 681) met een leger voor de poorten van de Judese hoofdstad (2Kon.18:13-19:13, Jes.36:1-37:13).

Wie de schrijver van psalm 75 is, is in eerste instantie niet duidelijk. Zijn naam wordt in dit lied in elk geval niet genoemd. In de laatste 2 verzen bedankt de dichter God, en direct daarna belooft hij zijn voorbeeld te volgen. Hij wil de horens van de kwaadaardige mensen afhakken, en de horens van de rechtvaardige mensen in zijn land verhogen (v.11). Dit kan alleen de koning en de hoogste rechter van dat land. De auteur is dus koning. De enige koning van het Tweestammenrijk Juda die door de Assyriërs met de ondergang werd bedreigd, en door het direct ingrijpen van de Here volledig werd verlost, is de vrome koning Hizkia (727 – 697).⁸²¹ Van de profeet Jesaja had hij duidelijk gehoord, dat de Here het Tweestammenrijk Juda zou bevrijden van de Assyriërs (2Kon.19:6,7,20-34, Jes.37:6,7,21-35).

De beloofde verlossing van de Here is gekomen. In één nacht doodde de Knecht van de God Jahweh 185.000 mannen. Hoogstwaarschijnlijk stierven die soldaten aan de pest.⁸²² Koning Sanherib kon niets anders doen, dan met het restant van zijn legers naar Ninevé vluchten (2Kon.19:35,36, Jes.37:36,37).

Deze psalm bestaat uit vijf gedeelten: vers 1, 2, 3,4, 5-9 en 10,11. In het 1e vers staat, welke melodie bij dit lied moet worden gebruikt, en wie het muzikaal moeten uitvoeren. In vers 2 wordt de Here bedankt voor zijn verlossende wonderen. Daarna antwoordt God als de rechtvaardige Koning en Rechter die alles heel goed bestuurt (v.3,4). In het vierde gedeelte (v.5-9) waarschuwt de dichter de dwaze kwaadaardige mensen, want de rechtvaardige Koning en Rechter staat klaar om ze te berechten. Vervolgens spreekt de schrijver van psalm 75 opnieuw zijn dankbaarheid tegenover de Here uit, en neemt hij zich voor het voorbeeld van zijn Koning en Rechter te volgen (v.10,11).

- 1 Een lied (of gezang) voor (of van) de dirigent: een psalm voor (of van) Asaf, (op de wijs van) *Richt niet te gronde* (of *Vernietig niet*).

Er moet een gezang met de titel *Richt niet te gronde* (of *Vernietig niet*) zijn geweest, dat erg bekend was, zodat de melodie daarvan voor deze psalm kon worden gebruikt. De titel van die melodie past uitstekend bij de inhoud van dit lied.

Asaf was een Leviet. Levi, een zoon van Jakob, had 3 zonen: Gersom, Kehat en Merari (Ex.6:15). Asaf die in de tijd van David leefde, stamde van Gersom af (1Kron.6:39-43).

Koning David (1012 – 972) stelde Asaf aan als zanger en dirigent.⁸²³ Asaf was ook betrokken bij de muziek, toen de ark naar Jeruzalem werd gebracht (1Kron.6:31,32,39, 15:16,19).

rooftochten van de Assyrische koning in het Tweestammenrijk Juda bevestigen. Volgens deze inscripties zouden 200.150 Joden uit het Tweestammenrijk naar Assyrië zijn gedeporteerd. Alleen de nederlaag van Sanherib door het ingrijpen van God, waarbij 185.000 mannen stierven (2Kon.18:35,36), staat niet op het prisma vermeld.

⁸²¹ Dat koning Hizkia (727 – 697) psalmen kon schrijven, blijkt wel uit zijn lied in het bijbelboek Jesaja (38:9-20).

⁸²² Zie Herodotus, Historiën, deel 2, 141.

Flavius J., Joodse Oudheden, deel 10, hoofdstuk 1:5.

⁸²³ Koning David (1012 – 972) verdeelde de 38.000 Levitische mannen van 30 jaar en ouder in 4 verschillende groepen: (24.000 + 6000 + 4000 + 4000). De 4^e groep kreeg de taak om de muziek in de tabernakel en de toekomstige tempel te verzorgen (1Kron.23:3-5). Uit deze groep werden de profeten Asaf, Heman en Etan (= Jedutun (vgl. 1Kron.15:19, 16:37-42, 25:1)) elk als dirigent met hun zonen gekozen (1Kron.25:1-6). Deze 288 mannen werden weer verdeeld in 24 groepjes (1Kron.25:7-31). Bij de 3 dirigenten kreeg Heman de leidende positie. Asaf stond aan zijn rechterhand, en Etan aan zijn linker- (1Kron.6:31-47). Tijdens de regering van koning Salomo (972 – 932) namen ze ook deel aan de inwijding van de tempel (2Kron.5:12).

Zie ook Delitzsch F., Commentary on the Old Testament, deel 5, Psalms, 2^e druk, Massachusetts, 2006, pag. 357.

De hemelse Knecht van God verslaat 185.000 mannen.

Later deed Asaf in de hoofdstad dienst bij de ark, en zorgde hij met zijn zonen voor de uitvoering van psalmen (1Kron.16:1-37). Deze dirigent was een profeet, en hij schreef blijkbaar ook een aantal psalmen (1Kron.25:1, 2Kron.29:30).⁸²⁴

De woorden *voor* of *van Asaf* betekenen niet, dat die betreffende psalm altijd tijdens het leven van Asaf werd uitgevoerd. Het kan ook *voor de Asafieten* betekenen.⁸²⁵ Zo is het bijvoorbeeld erg onwaarschijnlijk, dat de psalmen 74 en 79 door Asaf zelf zijn geschreven of uitgevoerd, want die liederen gaan namelijk over een (recente) verwoesting van het overgrote deel van het Tweestammenrijk Juda.

Uit de bovenstaande inleiding en de uitleg over Asaf en zijn nageslacht blijkt, dat koning Hizkia (727 – 697) psalm 75 heeft geschreven, en dat hij dit lied liet uitvoeren door Asafieten.

Het lijkt erop, dat de invloed van de Asafieten in de loop van de eeuwen toenam. Na de ballingschap waren de zang en instrumentale muziek aan zonen uit het nageslacht van Asaf toevertrouwd (Ezra 2:41, 3:10, Neh.7:44, 11:17,22, 12:35,46).

In het onderstaande vers wordt de Here door de psalmdichter bedankt voor zijn verlossende wonderen.

- 2 Wij (be)danken [voor (of van)] U, God, wij (be)danken (U),⁸²⁶
en wij roepen (of noemen/verkondigen) uw naam (uit (of aan)).
Wij verkondigen (of vertellen) uw wonder((baar)lijkhed)en (rond).⁸²⁷

God antwoordt de schrijver van dit lied als de rechtvaardige Koning en Rechter die alles heel goed bestuurt (v.3,4).

- 3 Wanneer (of (om)dat/want/Ja,) Ik de bestemde tijd (of de bestemde plaats)
kies (of neem),
zal Ik volkomen oprecht rechtspreken.

God kiest zelf de juiste tijd uit om recht te spreken. Pas wanneer koning Hizkia na veel teleurstellingen doorkrijgt, dat het vertrouwen op mensen, koningen en volken zinloos is, geeft hij zich gewillig over aan de almacht van zijn hemelse Vader.⁸²⁸ Dan verklaart de Here, dat het beslissende moment van zijn rechtvaardige oordeel en zijn berechting is aangebroken.

⁸²⁴ Het is best mogelijk, dat de psalmen voor, of van de Asafieten in een aparte bundel stonden.

⁸²⁵ Dit zien we bijvoorbeeld ook bij aanduidingen zoals *Jakob* ofwel *Israël* en *David*, terwijl in werkelijkheid één of meerdere personen uit hun nageslacht wordt of worden bedoeld (Num.23:7,10,21,23, 24:5, Jes.9:6, Jer.23:5, 30:9, Hos.3:5).

⁸²⁶ In de (Masoretische) Hebreeuwse tekst staat hier *Wij hebben [voor (of van)] U gedankt (of bedankt), God, wij hebben (U) gedankt (of bedankt)*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het tekstverband is voor de tegenwoordige tijd gekozen. Het bedanken van de Here gaat onder andere met deze psalm nog steeds door, en is nog echt niet afgelopen. Taalkundig zou het ook toekomstige tijd (= wij zullen U danken) kunnen zijn. Dat maakt bij deze (hoogstwaarschijnlijk gebruikte) Hebreeuwse werkwoordsvorm niets uit. Helaas is psalm 75 in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

⁸²⁷ In de (Masoretische) Hebreeuwse tekst staat hier *en dichtbij is uw naam, hebben uw wonder((baar)lijkhed)en verkondigd (of rondverteld)*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het tekstverband is voor *en wij roepen (of noemen/verkondigen) uw naam (uit (of aan))*. *Wij verkondigen (of vertellen) uw wonder((baar)lijkhed)en (rond)*. Het uitroepen of noemen van Gods naam, en het verkondigen van zijn wonderbaarlijkheden gaat in psalm 75 nog steeds door. De tegenwoordige tijd past veel beter bij de rest van dit lied.

⁸²⁸ Koning Hizkia (727 – 697) zocht eerst hulp bij het land Egypte (Jes.30:1-7, 31, 36:6,9). Ook sloot hij een verbond met de opstandige Babylonische koning Merodach-Baladan (722 – 710 en 703 – 702). Hij liet aan zijn gezanten alle schatten van zijn paleis in Jeruzalem zien. Hierover was God erg boos, en de profeet Jesaja bestrafte koning Hizkia (2Kon.20:12-19, 2Kron.32:24-26, Jes.39).

- 4 Het land (of De aarde) en al zijn bewoners hadden de moed verloren
(of zijn bang geweest/weggesmolten).

Ikzelf heb zijn pilaren vastgesteld (of bepaald/afgemeten). *pauze*

Het heilige land leek onder druk van de machtige Assyrische legers te bezwijken. De Here echter, ondersteunde zijn heilige grondgebied. Hoe de Assyriërs ook te keer mochten gaan, het land Israël steunde op Gods pilaren. Als de Judese koning en zijn volk de Here zouden dienen, kon het land op zijn hulp rekenen.

Het Hebreeuwse woord *sela* betekent *pauze* of *rust* om ergens meer nadruk op te leggen.⁸²⁹ Omdat dit woord soms ook aan het einde van een psalm staat (Ps.3:9, 24:10, 46:12), is het waarschijnlijk, dat de zangers (tijdelijk) stopten, en de instrumentale muziek de laatste regel (met meer volume) herhaalde. Het woord *sela* staat nooit aan het begin van een psalm.

In dit gedeelte (v.5-9) waarschuwt de auteur van dit lied de dwaze kwaadaardige mensen, want de rechtvaardige Koning en Rechter staat klaar om ze te berechten. Dit betreft hier niet alleen de dwaze mensen buiten het land Israël, maar ook de kwaadaardige volksgenoten van koning Hizkia (727 – 697) (v.11).

- 5 Ik heb tegen (of naar/voor/van) de snoevers (de opscheppers) gezegd:

“Schep (Snoef) niet (zo) op”,

en tegen (of naar/voor/van) de kwaadaardige(mense)n:

“Heft (of Verheft) geen hoorn op.”

Zoals een hoorn bij sommige dieren een wapen is, zo is het hier een teken van (koninklijke) kracht (vgl. 1Sam.2:1,10, Ps.18:3^b, 89:18,25, 92:11^a, Jer.48:25, enz.). Dwaze en kwaadaardige mensen mogen niet brutaal hun hoorn tegen de Here en zijn volk opheffen.

Voor de muren van Jeruzalem spotte de rabsaké⁸³⁰ van Assyrië echter op een intimiderende manier met koning Hizkia en met de Here (2Kon.18:17-35). Hij dacht in zijn hoogmoed, dat de zogenaamde goden van Assyrië sterker waren dan de God Jahweh.

- 6 “(Ver)heft jullie hoorn niet op naar (of voor) de hoogte.

Spreekt (of Belooft) (niet) met (of door) een arrogante (of trotse) hals,

- 7 want (of Ja,/(om)dat) niet vanuit wegtrekken (of uitgaan) (= het oosten),

en niet vanuit donker worden (= het westen),

niet vanuit de woestijn (of de wildernis) (= het zuiden) is het verhogen,

- 8^a want (of Ja,/(om)dat) God is Rechter.

Na de bezetting van zijn land door de Assyrische legers probeerde hij via onderhandelingen met koning Sanherib (705 – 681) de belegering van Jeruzalem te beëindigen. De Judese koning betaalde daarvoor aan de Assyrische koning een hele grote som geld: 300 talenten zilver en 30 talenten goud. (Een talent is ruim 30 kg. Er moest dus ongeveer 10.000 kg zilver en 1.000 kg goud worden opgebracht!) Toen Hizkia dat grote bedrag had betaald, trok de Assyrische koning met zijn legers niet weg, zoals was afgesproken. Integendeel, hij wilde daarna de onvoorwaardelijke overgave van de stad Jeruzalem (2Kon.18:13-17^a,31,32).

Koning Hizkia moest leren alleen op God te vertrouwen.

⁸²⁹ De vertalers van het oude Hebreeuws naar de Griekse Septuagint in de 3e eeuw voor Christus vertaalden het woord *sela* met *pauze*.

⁸³⁰ Mogelijk is met het woord *rabsaké* het hoofd van de voedselvoorziening bedoeld, ofwel de Assyrische minister van landbouw.

De verhoging ofwel verlossing (vgl. v.8^b) voor Israël zou niet uit het oosten, het westen en het zuiden komen. Het noorden wordt hierbij niet genoemd. Dat was blijkbaar overbodig.

Dit is bij de verovering van Israël door de Assyriërs goed te verklaren. Hun legers trokken niet rechtstreeks door de hete en moeilijk toegankelijke woestijn naar het heilige land, maar eerst naar het noordwesten. Daarna gingen ze naar het zuiden, en kwamen ze via het noorden van Israël om dat land te veroveren.

De Assyriërs dachten, dat de Israëlieten heel misschien vanuit de oostelijke woestijn, de westelijke Middellandse Zee, of het Egyptische zuiden hulp konden krijgen. Hulp vanuit het noorden was voor hen ondenkbaar, want daar kwamen zijzelf vandaan.

Daarbij hadden de Assyriërs één ding over het hoofd gezien. Ze dachten, dat die God van Israël zwakker was dan hun goden, maar de God Jahweh zou laten zien, dat dit helemaal niet klopte. Hij zou zijn volk verlossen, en Hij zou recht spreken. De rabsaké zag de schijnwerkelijkheid van onze beperkte zintuigen; de psalmdichter zag echter met hulp van de profeet Jesaja de echte werkelijkheid (Jes.33:22, 37:21-36, vgl. 2Kon.6:15-20).

8^b Hij (= God) vernedert deze, en Hij verhoogt (of verheft/heft ... op) deze (= die).

9 Ja, (of want/(om)dat) een beker is in (of met) de hand van Jahweh,⁸³¹

en de onverdunde (of pure/klare) wijn⁸³² is een vol(ledig) (kruiden)mengsel.

Hij schenkt (of giet) vanuit dit (= daaruit).

Zeker, (of Slechts/Inderdaad/maar) haar drab (of haar droesem)⁸³³ moeten (of zullen) ze (er(uit)) (uit)zuigen (of uitpersen).

Alle kwaadaardige(mense)n van het land (of de aarde) moeten (of zullen) (het) drinken.”

In die tijd was een koning naast bestuurder eveneens de hoogste rechter van zijn land, en hij zorgde ook voor de uitvoering van de vonnissen (2Sam.12:1-6, 15:2-6, 1Kon.3:16-28). Zo is God de Koning en Rechter van de schepping. De echte werkelijkheid was, dat de Here klaarstond om recht te spreken, en om het vonnis uit te voeren.

Daarvoor had Jahweh een beker met wijn in zijn hand. De beker bedwelmende gekruide wijn is hier de gifbeker. Die moest men in die tijd soms leegdrinken, als men de doodstraf had gekregen (vgl. Deut.32:32,33, Hab.2:16, Op.14:9,10, 16:19, 18:6). Die beker zouden de kwaadaardige mensen in het heilige land tot de bodem toe moeten leegdrinken. Zelfs de nog aanwezige drab zouden ze uit de beker moeten zuigen. Het leger van de Assyriërs dat de stad Jeruzalem ernstig bedreigde, zou worden vernietigd.⁸³⁴

⁸³¹ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

⁸³² In de (Masoretische) Hebreeuwse tekst staat hier *de wijn heeft geschuimd* (of *gekookt*). Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de inhoud is voor *onverdunde* (of *pure/klare*) *wijn* gekozen. In het Hebreeuws komt dat slechts neer op het anders lezen van de **ongeschreven** klinkers van de tekst. Voor de **geschreven** medeklinkers maakt het niets uit. Psalm 75 is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

⁸³³ De drab of droesem van de (vrouwelijke) beker. Het woord *haar* verwijst dus naar de beker, want de wijn is namelijk mannelijk.

⁸³⁴ Het lijkt er sterk op, dat het slot van vers 9 een dubbele betekenis heeft. Niet alleen de kwaadaardige mensen in het heilige land zouden de gifbeker moeten drinken. Dit zal in de toekomst ook gelden voor alle kwaadaardige en ongelovige mensen van de wereld. Zij zullen worden veroordeeld tot de 2^e dood: de hel (Op.20:14). Zie voor de uitleg van de 2^e dood Turenout T. van, *De Openbaring mag niet verborgen blijven*, Grijskerk, 2024, Op.2:11^b, 20:6, 21:8^b.

De bevrijding van Jeruzalem en de smadelijke aftocht van Sanherib (705 – 681) betekenden nog niet meteen het einde van deze Assyrische koning. Vaak komt de straf van de Here geleidelijk om de mensen de gelegenheid te geven zich te bekeren. In 701 had koning Sanherib Gods macht ervaren, maar hij liet zich niet waarschuwen. Hij werd 20 jaren later door 2 van zijn zonen vermoord (2Kon.19:37, 2Kron.32:21^b). Zo dronk ook hij de beker van Gods berechting tot de bodem leeg.

In de laatste 2 verzen spreekt de psalmdichter opnieuw zijn dankbaarheid tegenover de Here uit, en neemt hij zich voor het voorbeeld van zijn Koning en Rechter te volgen.

10 En ik (= Ik echter), ik zal (het) voor (of van) eeuwig vermelden (of bekend maken).

Ik wil voor (of van) de God van Jakob musiceren (of met snarenspeel zingen),

11 en alle horens van de kwaadaardige(mense)n zal ik afhakken (of afsnijden).

De horens van de rechtvaardige zullen worden verhoogd (of opgeheven/verheven).

Koning Hizkia (727 – 697) kon door zijn geloof in Gods beloofde verlossing erg dankbaar zijn. Hij nam zich voor om in navolging van zijn hemelse Koning en Rechter alle horens van de kwaadaardige mensen binnen zijn rijk af te hakken, en de horens van de rechtvaardige mensen te verhogen.

Ook hier is een hoorn een teken van (koninklijke) kracht (vgl. 1Sam.2:1,10, Ps.18:3^b, 89:18, 25, 92:11^a, 132:17, Jer.48:25, Dan.7:7,8,19-25, 8, Luk.1:69, enz.). Kwaadaardige mensen die de dwaze koning Achaz (732 – 727), de vader van Hizkia (727 – 697), op belangrijke posities in het Tweestammenrijk Juda had aangesteld, wilde de auteur van dit lied vervangen door mensen die de Here dienden. Het lijkt er sterk op, dat dit ook is gebeurd.⁸³⁵

⁸³⁵ Over de periode na de verlossing van de Assyrische bezetting in 701 is uit de Bijbel niet zoveel bekend. Het bezoek van de opstandige Babylonische koning Merodach-Baladan (722 – 710 en 703 – 702) na de genezing van koning Hizkia (727 – 697) was de aanleiding tot de aanval en verovering van Juda door de Assyrische koning Sanherib (705 – 681).

(Let op! De gebeurtenissen in de Bijbel zijn niet in chronologische volgorde (= in tijdsvolgorde) beschreven.) Toch lezen we indirect wel over het aanstellen van gelovige mensen op belangrijke posities van het landsbestuur. Zie hiervoor de uitleg van Jesaja 22:15-25 in Turenhout T. van, Jesaja, Jahweh redt, Grijskerk, 2024.

Psalm 76: God, de Redder en de Rechter.

- 1 Een psalm met snarenspeel voor de dirigent,
een lied voor Asaf.
- 2 God is bekend in Juda.
Zijn naam is groot in Israël,
- 3 en zijn hut is in Salem,
en zijn verblijf is in Zion.
- 4 Daar heeft Hij de vurige schichten van de boog gebroken;
het grote schild, het zwaard en de strijd. *pauze*
- 5 Lichtgevender was U en machtiger,
dan de roofzuchtige bergen.
- 6 De heldhaftigen worden beroofd.
Zij hebben hun slaap gesluimerd,
en niemand van de dappere stervelingen heeft nog kracht in zijn handen gevonden.
- 7 Voor uw dreigen, God van Jakob,
zijn de ruiters in diepe slaap gedompeld.
- 8 U, ontzagwekkend bent U,
en wie kan stand houden voor uw gezicht,
wanneer uw woede er is?
- 9 Vanuit de hemel hebt U het oordeel laten horen.
Het land heeft ontzag gehad, en zij was stil,
- 10 door het opstaan van God voor het oordeel
om alle nederige mensen van het land te redden. *pauze*
- 11 Ja, de grimmigheid van een mens wordt door U neergeworpen.
De rest van de grimmigheden beteugelt U.
- 12 Doet geloften, en betaalt ze aan jullie God Jahweh!
Allen rondom Hem brengen een geschenk mee voor de Ontzagwekkende.
- 13 Hij verzamelt de geest van bevelhebbers,
Hij is ontzagwekkend voor de koningen van de aarde.

Psalm 76 is min of meer een vervolg op psalm 75. In de tijd dat dit lied is ontstaan, waren vrijwel alle inwoners van het Tienstammenrijk in het noorden van het heilige land door de Assyriërs al naar het Tweestromenland gedeporteerd. Kort geleden hadden ze ook het Twee-

stammenrijk Juda op de stad Jeruzalem na veroverd. In 701 voor Christus stond de Assyrische koning Sanherib (705 – 681) met een leger voor de poorten van de Judese hoofdstad (2Kon.18:13-19:13, Jes.36:1-37:13).⁸³⁶ Toen Jeruzalem dreigde te worden ingenomen, greep de Here in. In één nacht doodde de Knecht van de God Jahweh 185.000 mannen. Hoogstwaarschijnlijk stierven die soldaten aan de pest.⁸³⁷ Sanherib kon niets anders doen, dan met het restant van zijn legers naar Ninevé terugkeren (2Kon.19:35,36, Jes.37:36,37).

Wie de dichter van psalm 76 is, is in eerste instantie niet duidelijk. Zijn naam wordt in dit lied in elk geval niet genoemd. Het lijkt erop, dat in de tijd van de auteur het Tienstammenrijk niet meer bestond, want Juda wordt als de vertegenwoordiger van heel Israël genoemd (v.2). Kort geleden had de Here de vijanden van Israël in de buurt van Jeruzalem verslagen (v.4). Gods volk hoefde daar zelf helemaal geen strijd voor te leveren. Hun tegenstanders werden verrast in hun slaap (v.6,7). Daarom werd de Here door volken rondom vereerd met geschenken, en hadden ze voor Hem diep ontzag (v.12^b,13). Dit alles gebeurde, toen God zijn volk redde uit de benauwende macht van de Assyrische koning Sanherib, en 185.000 soldaten in één nacht doodde.⁸³⁸ De schrijver van psalm 76 is blijkbaar een invloedrijk iemand, want hij laat zijn dichtwerk door nakomelingen van Asaf uitvoeren (v.1). Bovendien roept hij zijn volksgenoten op om geloften aan Jahweh te doen, en ze ook te betalen (v.12^a). Het lijkt er dus sterk op, dat hij koning is. De enige koning van het Tweestammenrijk Juda die door de Assyriërs met de ondergang werd bedreigd, en door het rechtstreekse ingrijpen van God volledig werd verlost, is koning Hizkia (727 – 697) (2Kon.18:13-19:13,35,36, Jes.36:1-37:13,36,37).⁸³⁹ Of hij de dichter is, is niet helemaal zeker. Het zou ook Jesaja of een andere profeet uit die tijd kunnen zijn.⁸⁴⁰

Deze psalm bestaat uit vijf gedeelten: vers 1, 2,3, 4-7, 8-11 en 12,13. In het 1^e vers staat, wie het lied muzikaal moeten uitvoeren. De volgende verzen (v.2,3) gaan over de machtige God in Zion. Daarna wordt de Here beschreven als een ontzagwekkende strijder (v.4-7). In het vierde gedeelte (v.8-11) lezen we over God als rechter. Hij heeft het vonnis uitgesproken, en uitgevoerd. De schrijver van psalm 76 roept in het laatste gedeelte (v.12,13) iedereen op met woorden en daden God te bedanken en uit dankbaarheid geschenken te brengen. Mensen uit omliggende volken doen dat ook.

⁸³⁶ Op het gevonden prisma van Sanherib (705 – 681) staan Assyrische inscripties die het bijbelse verhaal van de rooftochten van de Assyrische koning in het Tweestammenrijk Juda bevestigen. Volgens deze inscripties zouden 200.150 Joden uit het Tweestammenrijk naar Assyrië zijn gedeporteerd. Alleen de nederlaag van Sanherib door het ingrijpen van God, waarbij 185.000 mannen stierven (2Kon.18:35,36), staat niet op het prisma vermeld.

⁸³⁷ Zie Herodotus, Historiën, deel 2, 141.

Flavius J., Joodse Oudheden, deel 10, hoofdstuk 1:5.

⁸³⁸ Hierbij wordt ook wel gedacht aan de oprukkende legers van de Moabieten, Ammonieten, Edomieten en een deel van de Meünieten tegen het Tweestammenrijk Juda in de tijd dat de vrome koning Josafat (873 – 849) regeerde (2Kron.20:1-30).

Toch blijkt dit niet zo te zijn. Gedurende de regering van koning Josafat werd er in de omgeving van de stad Jeruzalem niet gestreden, terwijl in psalm 76 de vijanden vooral in de buurt van de hoofdstad werden verslagen (v.5,6). Door de rechtstreekse en wonderbaarlijke hulp van God in de tijd van koning Hizkia (727 – 697) werden de tegenstanders in hun slaap verrast (v.6,7), maar de Moabieten en Ammonieten schakelden door hun onderlinge strijd elkaar uit (2Kron.20:23). Na de strijd tussen de Ammonieten en de Moabieten ontstond er bij de omliggende volken een grote angst voor God (2Kron.20:29), terwijl het grote verlies van de Assyrische koning Sanherib (705 – 681) door de buurvölker juist werd gezien als een bevrijding van een gemeenschappelijke vijand. De Here werd door die landen geprezen, en vereerd met geschenken (2Kron.32:23, v.12^b).

⁸³⁹ Dat de vrome koning Hizkia (727 – 697) psalmen kon schrijven, blijkt wel uit zijn lied in het bijbelboek Jesaja (38:9-20).

⁸⁴⁰ Vanuit het ambt van profeet gaf een dichter de boodschap van de Here in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21), want alle bijbelboeken zijn via profeten en apostelen helemaal door de Heilige Geest geïnspireerd (Ef.3:5, 2Tim.3:14-17, 2Pet.3:2). In de tijd van het Oude Testament werkte Gods Geest vrijwel uitsluitend via profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12).

- 1 Een psalm met (of door/in) snarenspeel voor (of van) de dirigent, een lied (of een gezang) voor (of van) Asaf.⁸⁴¹

Asaf was een Leviet. Levi, een zoon van Jakob, had 3 zonen: Gersom, Kehat en Mera-ri (Ex.6:15). Asaf die in de tijd van David leefde, stamde van Gersom af (1Kron.6:39-43).

Koning David (1012 – 972) stelde Asaf aan als zanger en dirigent (1Kron.6:31,32,39).⁸⁴² Asaf was ook betrokken bij de muziek, toen de ark op bevel van koning David naar Jeruzalem werd gebracht (1Kron.15:16,19). Later deed hij in de hoofdstad dienst bij de ark, en zorgde hij met zijn zonen voor de uitvoering van psalmen (1Kron.16:1-37). Asaf was een profeet, en schreef blijkbaar ook een aantal psalmen (1Kron.25:1, 2Kron.29:30).⁸⁴³

De woorden *voor* of *van Asaf* betekenen niet, dat die betreffende psalm altijd tijdens het leven van Asaf werd uitgevoerd. Het kan ook *voor de Asafieten* betekenen.⁸⁴⁴ Zo is het bijvoorbeeld erg onwaarschijnlijk, dat de psalmen 74 en 79 door Asaf zelf zijn geschreven of uitgevoerd, want die liederen gaan namelijk over een (recente) verwoesting van het overgrote deel van het Tweestammenrijk Juda.

Op grond van de bovenstaande inleiding en de uitleg over Asaf en zijn nageslacht lijkt het er sterk op, dat koning Hizkia (727 – 697) deze psalm heeft geschreven, en dat hij dit lied liet uitvoeren door Asafieten.

Hoogstwaarschijnlijk nam de invloed van de Asafieten in de loop van de eeuwen toe. Na de ballingschap waren de zang en instrumentale muziek aan zonen uit het nageslacht van Asaf toevertrouwd (Ezra 2:41, 3:10, Neh.7:44, 11:17,22, 12:35,46).

De volgende 2 verzen gaan over de machtige God in Zion. Door zijn grote daden is Hij bekend in heel Juda als het Israël in het heilige land van die tijd.

- 2 God is bekend in Juda.
Zijn naam is groot in Israël,
- 3 en zijn hut is in Salem (of in vrede),
en zijn verblijf (of zijn woning) is in Zion.

Oorspronkelijk was Zion een burcht in de stad Jeruzalem. Koning David heeft deze burcht op de Jebusieten veroverd (2Sam.5:7, 1Kron.11:5). Die burcht lag aan de zuidkant van de heuvel of berg in het oosten van Jeruzalem. Later werd de hele heuvel Zion genoemd (Ps.2:6, 74:2,

⁸⁴¹ In de Griekse handschriften (en de Vulgaat) staat hierachter *tegen* (of *aan/tot*) *de Assyriër(s)*. Of deze tekst de oorspronkelijke is, is niet zeker. In de Dode Zeerollen is er van deze psalm vrijwel niets meer overgebleven.

⁸⁴² Koning David (1012 – 972) verdeelde de 38.000 Levitische mannen van 30 jaar en ouder in 4 verschillende groepen: (24.000 + 6000 + 4000 + 4000). De 4^e groep kreeg de taak om de muziek in de tabernakel en de toekomstige tempel te verzorgen (1Kron.23:3-5). Uit deze groep werden de profeten Asaf, Heman en Etan (= Jedutun (vgl. 1Kron.15:19, 16:37-42, 25:1)) elk als dirigent met hun zonen gekozen (1Kron.25:1-6). Deze 288 mannen werden weer verdeeld in 24 groepjes (1Kron.25:7-31). Bij de 3 dirigenten kreeg Heman de leidende positie. Asaf stond aan zijn rechterhand, en Etan aan zijn linker- (1Kron.6:31-47). Tijdens de regering van koning Salomo (972 – 932) namen ze ook deel aan de inwijding van de tempel (2Kron.5:12).

Zie ook Delitzsch F., *Commentary on the Old Testament*, deel 5, Psalms, 2e druk, Massachussets, 2006, pag. 357.

⁸⁴³ Het is best mogelijk, dat de psalmen voor, of van de Asafieten in een aparte bundel stonden.

⁸⁴⁴ Dit zien we bijvoorbeeld ook bij aanduidingen zoals *Jakob* ofwel *Israël* en *David*, terwijl in werkelijkheid één of meerdere personen uit hun nageslacht wordt of worden bedoeld (Num.23:7,10,21,23, 24:5, Jes.9:6, Jer.23:5, 30:9, Hos.3:5).

78:68). Vervolgens werd met Zion ook de hele stad Jeruzalem aangeduid (Ps.51:20, 135:21, 147:12).

Salem betekent vrede. Zo werd de stad Jeruzalem vroeger genoemd (Gen.14:18).⁸⁴⁵ De naam Jeruzalem betekent *Hij* (= God) *leert* (of *onderwijst*) *vrede*.

De Here wordt in de onderstaande verzen (v.4-7) beschreven als een ontzagwekkende strijder.

- 4 Daar heeft Hij de (vurige) schichten van de boog gebroken;
het (grote) schild, het zwaard en de strijd. *pauze*

Het Hebreeuwse woord *sela* betekent *pauze* of *rust* om ergens meer nadruk op te leggen.⁸⁴⁶ Omdat dit woord soms ook aan het einde van een psalm staat (Ps.3:9, 24:10, 46:12), is het waarschijnlijk, dat de zangers (tijdelijk) stopten, en de instrumentale muziek de laatste regel (met meer volume) herhaalde. Het woord *sela* staat nooit aan het begin van een psalm.

- 5 Licht(gev)ender (of Lichtovergoten) was U (en) machtiger (of geweldiger),
dan de roofzuchtige (of verscheurende) bergen.⁸⁴⁷

Het lijkt erop, dat de Assyrische soldaten hier worden beschreven als rovers op de bergen rondom de hoofdstad Jeruzalem (vgl. Nah.2:12,13).

- 6 De machtigen van hart (= De heldhaftigen) worden beroofd (of geplunderd).
Zij hebben hun slaap gesluimerd,
en niemand (of geen) van de dappere stervelingen heeft (nog kracht in) zijn handen
gevonden.

Blijkbaar werden verreweg de meeste soldaten van koning Sanherib (705 – 681) door de Here dodelijk getroffen, terwijl ze sliepen.

- 7 Vanuit (= Voor) uw dreigen (of uw bestraffen), God van Jakob,
zijn de bestijgers van de paarden (= zijn de ruiters)⁸⁴⁸ in diepe slaap gedompeld.

Het was een slaap waaruit ze niet meer wakker werden.

In het vierde gedeelte (v.8-11) lezen we over God als rechter. Hij heeft het vonnis uitgesproken, en uitgevoerd.

⁸⁴⁵ Dat *Salem* een andere naam is voor de stad Jeruzalem, blijkt in deze psalm al, doordat de 2 zinnen van vers 3 samen een parallellisme vormen. Daarbij wordt *Salem* min of meer gelijk gesteld aan *Zion*.

(Bij een parallellisme staan 2 of meer (bij)zinnen bij elkaar. Die zinnen zeggen met andere woorden min of meer hetzelfde, waardoor ze elkaar aanvullen en ophelderen. Dit kwam in de Hebreeuwse literatuur veel voor.)

Ook de Joodse geschiedschrijver Flavius Josefus (37 – ±100) vermeldt in zijn Joodse Oudheden (deel 1, hoofdstuk 10:2), dat *Salem* dezelfde stad is als de latere hoofdstad *Jeruzalem*.

⁸⁴⁶ De vertalers van het oude Hebreeuws naar de Griekse Septuagint in de 3^e eeuw voor Christus vertaalden het woord *sela* met *pauze*.

⁸⁴⁷ In de Griekse handschriften (en de Vulgaat) staat hier *de eeuwige bergen*. Op grond daarvan zou de oorspronkelijke tekst *Lichtend* (of *Lichtovergoten*) *was U machtig* (of *geweldig*) *vanuit de eeuwige bergen* kunnen zijn. Zeker is dit echter niet. Helaas is er van deze psalm in de Dode Zeerollen vrijwel niets meer overgebleven.

⁸⁴⁸ In de Hebreeuwse tekst staat hier *zijn de (strijd)wag en het paard*. Op grond van de Griekse handschriften (de Vulgaat) en de inhoud is voor *zijn de bestijgers van de paarden* gekozen. Strijdwagens kunnen niet in een diepe slaap zijn gedompeld. Of de paarden toen door God zijn gedood, is zeer twijfelachtig. Daarvan lezen we niets in de Bijbel. Er wordt alleen vermeld, dat er 185.000 Assyriërs dodelijk waren getroffen. Juist daarover lezen we niets in de Hebreeuwse tekst van deze psalm.

In de Dode Zeerollen is vers 7 van psalm 76 volledig verloren gegaan.

- 8** U, ontzagwekkend bent U,
 en wie kan stand houden (of kan blijven staan) voor uw gezicht,
 wanneer uw woede (er) is?
- 9** Vanuit de hemel[en] hebt U het oordeel laten horen.
 Het land (of De aarde) heeft ontzag gehad (of heeft gevreesd), en zij was stil (of rustig),
- 10** door het opstaan van God voor het oordeel (of voor het besluit in de rechtszaak)
 om alle nederige(mense)n (of alle ellendigen) van het land (of van de aarde)
 te redden (vgl. Jes.33:10). *pauze*

Door het uitvoeren van het vonnis van de Here was het rumoer van de soldaten verstomd. Dat moet bij de Judeeërs de volgende ochtend onmiddellijk zijn opgevallen.

- 11** Ja, (of want) de grimmigheid van een mens wordt door U neergeworpen
 (of neergeslagen).

De rest van de grimmigheden omgordt (= beteugelt) U.

De grimmigheid van de Assyrische koning Sanherib (705 – 681) werd door de Here neergeworpen, en wat van zijn rijk en macht overbleef werd door Hem beteugeld. Alles draait uit op de verheerlijking van Gods naam, zelfs de vijandige daden van zijn tegenstanders.

De schrijver van dit lied roept in het laatste gedeelte (v.12,13) iedereen op met woorden en daden God te bedanken en uit dankbaarheid geschenken te brengen. Mensen uit omliggende volken doen dat ook.

- 12** Doet geloften, en betaalt (ze) aan (of voor) jullie God Jahweh!⁸⁴⁹
 Allen rondom Hem brengen een geschenk (mee) voor (of naar) de Ontzagwekkende
 (of de Gevreesde).

De redding van de Joden was ook voor verreweg de meeste buurvolken goed nieuws. Het Assyrische wereldrijk vormde niet alleen voor het Tweestammenrijk een gevaar, maar eveneens voor andere volken uit die tijd. Het grote verlies van koning Sanherib werd door de volken rondom gezien als een bevrijding van een gemeenschappelijke vijand. Daarom werd de God Jahweh door die landen geprezen, en brachten ze geschenken mee voor de Here en koning Hizkia (727 – 697) (2Kron.32:23). Het belangrijkste daarbij was en is niet de eer van Jeruzalem, de Judese koning of Gods volk, maar het eren en prijzen van de Here zelf.

Niet voor niets waarschuwde de psalmdichter om de plechtige beloften aan de Here ook na te komen. Gods volk had en heeft de neiging om na de hulp en verlossing die beloften snel weer te vergeten. Ook het niet nakomen van toezeggingen had Jahweh in zijn voorschriften expliciet verboden (Deut.23:21-23).

- 13** Hij verzamelt (of snijdt ... af) de geest (of de adem) van bevelhebbers (of oversten),
 Hij is ontzagwekkend voor (of Hij wordt gevreesd door) de koningen van de aarde.

God sneed zijn vijanden af als rijpe druiven aan het einde van de zomer. Hij verzamelde en

⁸⁴⁹ In de Griekse handschriften staat hier *aan onze God Jahweh*.

Jahweh betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: "Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd."

oogste de geesten van de dodelijk getroffen Assyrische bevelhebbers. Voor die verlossing was psalmdichter de Here heel erg dankbaar.

Laten ook wij bij onze beloften om God te bedanken en te eren voor zijn hulp en zegen, niet vergeten om dat bedanken en eren dan ook te doen. Onze oprechte liefde voor de Here en het tonen daarvan, maakt Hem blij, en versterkt de persoonlijke band met Hem.

Psalm 77: Bemoediging door te gaan herdenken op Gods advies.

- 1 Een psalm voor Asaf voor de dirigent,
op een wijs van Jedutun.
- 2 Mijn stem was naar God gericht.
Ik wilde schreeuwen.
Mijn stem was naar God gericht,
en Hij heeft naar mij gehoord.
- 3 Op de dag van mijn benauwdheid heb ik de Heer gezocht.
Mijn hand was 's nachts uitgestrekt.
Zij werd niet uitgeput.
Ik heb geweigerd om me te laten troosten.
- 4 Ik wil me God herinneren. Ik werd onrustig.
Ik wil nadenken. Mijn geest bezweek. *pauze*
- 5 U hebt de bewakers van mijn ogen versterkt.
Ik was verontrust. Ik sprak niet.
- 6 Ik heb de dagen van weleer overdacht;
de jaren van eeuwen geleden.
- 7 Ik herinner me mijn snarenspeel in de nacht.
In mijn hart overleg ik,
en mijn geest speurt na de vragen:
- 8 “Zal de Heer voor de eeuwigheden in de steek laten,
en zal Hij niet meer welwillend zijn?”
- 9 “Is zijn goedgunstigheid voor altijd opgehouden?
Is de toezegging voor generatie op generatie tot een einde gekomen?”
- 10 “Heeft God vergeten genadig te zijn,
of heeft Hij in woede zijn barmhartigheden opgesloten?” *pauze*
- 11 Ik zei: “Het heeft mij ziek gemaakt,
de jaren van de rechterhand van de Allerhoogste.”
- 12 “Ik zal de daden van Jahweh in herinnering roepen,
want ik wil uw wonderen van weleer herinneren.”
- 13 “Ik zal al uw werken overwegen,
en ik wil uw grootse daden overleggen.”

- 14** God, in heiligheid is uw weg.
Wie is een god, groot als God?
- 15** U bent de God die wonderen doet.
U hebt onder de volken uw kracht laten kennen.
- 16** U hebt uw volk met uw arm verlost;
de zonen van Jakob en Jozef. *pauze*
- 17** De wateren hebben U gezien, God.
De wateren hebben U gezien. Zij krimpen ineen.
Zelfs de waterdiepten sidderen.
- 18** Dikke wolken hebben water uitgegoten.
Wolken hebben geluid gegeven.
Ook uw pijlen gaan rond.
- 19** Het geluid van uw donder was in het rond.
Bliksemflitsen hebben de bewoonde wereld verlicht.
Het land heeft gesidderd, en zij heeft gebeefd.
- 20** In de zee was uw weg,
en uw pad was in vele wateren,
en uw voetsporen zijn niet bekend geworden.
- 21** U hebt uw volk als een kudde geleid
door de dienst van Mozes en Aäron.

Uit deze psalm blijkt, dat de dichter in zijn nood contact met de Here heeft gezocht, en dat Hij naar hem heeft geluisterd (v.2,3). Als antwoord op zijn vragen heeft God het profetisch inzicht van de auteur van dit lied versterkt (v.5),⁸⁵⁰ zodat hijzelf het antwoord kan vinden. Dan laat de schrijver vanuit zijn eigen ellendige tijd zijn blik op het verleden van zijn volk vallen (v.6,7,11-16), en hij vindt daarin het antwoord op zijn vragen (v.8-10,17-21).

In psalm 77 is het niet duidelijk, of daarin de naam van de dichter wordt genoemd. Het zou een lied van Asaf kunnen zijn, maar ook een dichtwerk voor Asaf (v.1^a). Asaf leefde tijdens de regering van koning David (1012 – 972) en koning Salomo (972 – 932). Dat was een tijd waarin het erg goed ging met het volk Israël. In het begin van die periode werden de vijandige volken onderworpen. Daarna heerste er vrede, en nam de welvaart sterk toe.

In deze psalm zien we echter het tegendeel. De auteur had zich in zijn nood juist afgevraagd, of de Here zijn volk in de steek had gelaten, en of Hij voor altijd in zijn woede niet meer genadig wilde zijn voor zijn volksgenoten (v.8-10). Zijn antwoord vond de schrijver van dit lied niet in het welvarende heden, maar in Gods machtige daden voor de Israëlieten in het verleden (v.12-21). Daaruit blijkt, dat Asaf niet de dichter van psalm 77 is.

⁸⁵⁰ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). Een psalmdichter gaf als profeet de boodschap van God in zijn lied(eren) door (2Pet.1:20,21).

Als Asaf niet de dichter is, wie is het dan wel? Voor het eventuele antwoord op die vraag vinden we nog een aanwijzing in dit lied. Het is al duidelijk, dat het helemaal niet goed ging met Gods volk. Daarbij legt de auteur de nadruk erop, dat de Here zowel de zonen van Jakob, als de zonen van Jozef heeft losgekocht en verlost (v.16). Daarbij wordt Jozef als vertegenwoordiger van het Tienstammenrijk in het noorden nog eens apart genoemd. Blijkbaar gaat het over een periode waarin vooral slecht ging met de 10 stammen in het noorden van het heilige land. In de jaren dat het overgrote deel van deze stammen in 732 en 731, en 724 tot en met 722 naar Assyrië werd gedeporteerd, leefde de slechte Judese koning Achaz (732 – 727) en zijn vrome zoon Hizkia (727 – 697). Deze Hizkia zou heel goed de schrijver van deze psalm kunnen zijn,⁸⁵¹ maar dit is absoluut niet zeker. Het zou ook een andere profeet kunnen zijn in de periode dat het erg slecht ging met het Tienstammenrijk.⁸⁵²

Psalm 77 bestaat uit vijf gedeelten: vers 1, 2-4, 5-10, 11-16 en 17-21. In het begin staat, welke dirigent voor de uitvoering van dit lied moet zorgen, en wie hoogstwaarschijnlijk de melodie heeft gecomponeerd (v.1). De dichter zegt in de volgende verzen (v.2-4), dat hij naar God heeft geroepen, en dat Hij naar hem heeft geluisterd. De auteur heeft aan vroeger gedacht, en vraagt zich daarna af, of de Here zijn volk voorgoed in de steek heeft gelaten (v.5-10). De tegenstelling tussen het verleden en het heden is voor de schrijver van dit lied te groot om te geloven, dat God zijn volk niet meer zou willen helpen en beschermen (v.11-16). In de laatste verzen (v.17-21) geeft hij een voorbeeld, waaruit duidelijk blijkt, dat de Here in de toekomst zijn volk opnieuw genadig zal zijn, en weer zal verlossen.

1 Een psalm voor (of van) Asaf voor (of van) de dirigent,
op (of over/voor) (een wijs van) Jedutun.

Asaf was een Leviet. Levi, een zoon van Jakob, had 3 zonen: Gersom, Kehat en Mera-ri (Ex.6:15). Asaf die in de tijd van koning David (1012 – 972) en Salomo (972 – 932) leefde, stamde van Gersom af (1Kron.6:39-43).

Koning David stelde Asaf aan als zanger en dirigent (1Kron.6:31,32,39).⁸⁵³ Asaf was ook betrokken bij de muziek, toen de ark op bevel van David naar de hoofdstad Jeruzalem werd gebracht (1Kron.15:16,19). Later deed hij daar dienst bij de ark, en zorgde hij met zijn zonen voor de uitvoering van psalmen (1Kron.16:1-37). Asaf was een profeet, en schreef blijkbaar ook een aantal psalmen (1Kron.25:1, 2Kron.29:30).⁸⁵⁴

De woorden *van* (of *voor*) *Asaf* betekenen niet, dat die betreffende psalm altijd tijdens het

⁸⁵¹ Dat de Judese koning Hizkia (727 – 697) psalmen kon schrijven, blijkt wel uit zijn lied in het bijbelboek Jesaja (38:9-20).

⁸⁵² In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). Een psalmdichter gaf als profeet de boodschap van God in zijn lied(eren) door (2Pet.1:20,21).

Trouwens, alle bijbelboeken zijn helemaal door de Heilige Geest geïnspireerd via apostelen en profeten (Ef.3:5, 2Tim.3:14-17, 2Pet.3:2). Zo vormt de Bijbel het fundament van Gods gemeente, waarvan Christus de Hoeksteen is (Ef.2:20). (Een hoeksteen zit ter versteviging boven in een hoek van een gebouw (Ps.118:22^b)).

⁸⁵³ Koning David (1012 – 972) verdeelde de 38.000 Levitische mannen van 30 jaar en ouder in 4 verschillende groepen: (24.000 + 6000 + 4000 + 4000). De 4^e groep kreeg de taak om de muziek in de tabernakel en de toekomstige tempel te verzorgen (1Kron.23:3-5). Uit deze groep werden de profeten Asaf, Heman en Etan (= Jedutun (vgl. 1Kron.15:19, 16:37-42, 25:1)) elk als dirigent met hun zonen gekozen (1Kron.25:1-6). Deze 288 mannen werden weer verdeeld in 24 groepjes (1Kron.25:7-31). Bij de 3 dirigenten kreeg Heman de leidende positie. Asaf stond aan zijn rechterhand, en Etan aan zijn linker- (1Kron.6:31-47). Tijdens de regering van koning Salomo (972 – 932) namen ze ook deel aan de inwijding van de tempel (2Kron.5:12).

Zie ook Delitzch F., *Commentary on the Old Testament*, deel 5, Psalms, 2^e druk, Massachusetts, 2006, pag. 357.

⁸⁵⁴ Het is best mogelijk, dat de psalmen voor, of van de Asafieten in een aparte bundel stonden.

leven van Asaf werd uitgevoerd. Het kan ook *voor de Asafieten* betekenen.⁸⁵⁵ Zo is het bijvoorbeeld erg onwaarschijnlijk, dat de psalmen 74 en 79 door Asaf zelf zijn geschreven of uitgevoerd, want die liederen gaan namelijk over een (recente) verwoesting van het overgrote deel van het Tweestammenrijk Juda.

Het lijkt erop, dat de invloed van de Asafieten in de loop van de eeuwen toenam. Na de ballingschap waren de zang en instrumentale muziek aan zonen uit het nageslacht van Asaf toevertrouwd (Ezra 2:41, 3:10, Neh.7:44, 11:17,22, 12:35,46).

Jedutun die ook wel Etan werd genoemd (vgl. 1Kron.15:19, 16:37-42, 25:1), was een Leviet. Levi, een zoon van Jakob, had 3 zonen: Gersom, Kehat en Merari (Ex.6:15). Jedutun die in de tijd van de koningen David (1012 – 972) en Salomo (972 – 932) leefde, stamde van Merari af (1Kron.6:44-47, 2Kron.5:2,12).

Koning David stelde ook Jedutun aan als zanger en dirigent (1Kron.6:31,32,44). Jedutun was eveneens betrokken bij de muziek, toen de ark op bevel van Israëls koning naar de hoofdstad Jeruzalem werd gebracht (1Kron.15:16,19). Later deed hij dienst bij de tabernakel in Gibeon (1Kron.16:39-42).⁸⁵⁶ Ook na de ballingschap werkten nakomelingen van Jedutun als muzikanten bij het huis van God (Neh.11:17).

Het lijkt er sterk op, dat de dichter een bekende melodie van Jedutun of van iemand uit zijn nageslacht heeft gekozen om bij deze psalm te gebruiken

De dichter zegt in de volgende verzen (v.2-4), dat hij naar God heeft geroepen, en dat Hij naar hem heeft geluisterd.

2 Mijn stem (of Mijn geluid) was naar God (gericht).

Ik wilde schreeuwen (of roepen).

Mijn stem (of Mijn geluid) was naar God (gericht),
en Hij heeft naar mij gehoord (of geluisterd).

3 In (= Op) de dag van mijn benauwdheid heb ik de Heer gezocht.

Mijn hand was 's nachts uitgestrekt.

Zij (= Mijn hand) werd niet uitgeput (of verzwakt).

Mijn ziel heeft geweigerd getroost te worden

(= Ik heb geweigerd om me te laten troosten).

In de tijd dat de dichter leefde, bad men niet met de handen gevouwen, maar met de handen omhoog. Men hief de handpalmen op naar de hemel, de plaats waar God woont (Ex.9:29^a,33, 1Kon.8:22,54, 2Kron.6:12,13, Ezra 9:5, Neh.8:7, Ps.63:5, 134:2, 141:2, Klaag.2:19). De auteur weigerde om zich door mensen te laten troosten. In geloof bleef hij zijn kracht bij de Heer zoeken.

4 Ik wil me God herinneren. Ik werd onrustig (of werd ontroerd).

Ik wil nadenken (of peinzen). Mijn geest (of Mijn adem) bezweek. *pauze*

Het Hebreeuwse woord *sela* betekent *pauze* of *rust* om ergens meer nadruk op te leggen.⁸⁵⁷

⁸⁵⁵ Dit zien we bijvoorbeeld ook bij aanduidingen zoals *Jakob* ofwel *Israël* en *David*, terwijl in werkelijkheid één of meerdere personen uit hun nageslacht wordt of worden bedoeld (Num.23:7,10,21,23, 24:5, Jes.9:6, Jer.23:5, 30:9, Hos.3:5).

⁸⁵⁶ Jedutun was een profeet (1Kron.25:1,3).

⁸⁵⁷ De vertalers van het oude Hebreeuws naar de Griekse Septuagint in de 3e eeuw voor Christus vertaalden het

Omdat dit woord soms ook aan het einde van een psalm staat (Ps.3:9, 24:10, 46:12), is het waarschijnlijk, dat de zangers (tijdelijk) stopten, en de instrumentale muziek de laatste regel (met meer volume) herhaalde. Het woord *sela* staat nooit aan het begin van een psalm.

De auteur heeft aan vroeger gedacht, en vraagt zich daarna af, of de Here zijn volk voorgoed in de steek heeft gelaten (v.5-10).

- 5** U hebt de bewakers (of de beschermers/bewaarders) van mijn ogen versterkt
(of vastgehouden/vastgegrepen).

Ik was verontrust. Ik sprak niet.

Terwijl de schrijver van psalm 77 aan vroeger dacht, versterkte God *de bewakers van zijn ogen*. Dat betekent niet alleen, dat hij wakker bleef, en met een heldere blik kon zien, maar vooral ook, dat hij als profeet van de Here de gebeurtenissen veel beter doorzag.⁸⁵⁸ Hij kreeg een scherpere blik van Gods Geest, zodat hij de verbanden tussen het ellendige heden en het roemrijke verleden beter kon verklaren.

Stap voor stap kreeg de auteur met Gods hulp steeds meer antwoorden op al zijn vragen. Eerst maakte dat *hem onrustig, en sprak hij niet*. Hij zweeg. Later werd hij door zijn scherpere blik van Gods Geest juist bemoedigd (v.17-21).

- 6** Ik heb de dagen van(uit) weleer (of van(uit) eertijds/vroeger) overdacht
(of Ik heb aan ... gedacht);

de jaren van eeuwen (geleden).

- 7** Ik herinner me mijn snarenspeel in de nacht.

Met (= In) mijn hart overleg (of overdenk/mediteer) ik,

en mijn geest speurt na (of doorzoekt) (de vragen):

Het kwam veel vaker voor, dat profeten bij het maken van muziek hun antwoorden en boodschappen van de Here kregen (1Sam.10:5^a,6, 2Kon.3:15, 1Kron.25:1,3). Blijkbaar verdrong het geluid van de muziek allerlei verstorende invloeden van buitenaf (vgl. 1Sam.16:14-23).

- 8** “Zal de Heer voor de eeuwigheden in de steek laten (of opgeven/verwerpen/verachten), en zal Hij niet meer toevoegen aan zijn welwillendheden (= meer welwillend zijn)?”

- 9** “Is zijn goedgunstigheid voor altijd opgehouden?”

Is de toezegging voor (of van) generatie op generatie tot een einde gekomen
(of voltooid)?”

- 10** “Heeft God vergeten genadig te zijn,
of heeft Hij in woede zijn barmhartigheden opgesloten?” *pauze*

Ondanks al zijn vragen houdt de psalmdichter zich in geloof aan de rechtvaardigheid en liefde van de Here vast. Hij is immers genadig en barmhartig (Ex.34:6, 2Kron.30:9, Ps.86:15, 103:8, 111:4, enz.)!

woord *sela* met *pauze*.

⁸⁵⁸ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). Een psalmdichter gaf als profeet de boodschap van God in zijn lied(eren) door (2Pet.1:20,21).

Trouwens, alle bijbelboeken zijn helemaal door de Heilige Geest geïnspireerd via apostelen en profeten (Ef.3:5, 2Tim.3:14-17, 2Pet.3:2). Zo vormt de Bijbel het fundament van Gods gemeente, waarvan Christus de Hoeksteen is (Ef.2:20). (Een hoeksteen zit ter versteviging boven in een hoek van een gebouw (Ps.118:22^b)).

Het tussenspel van de (instrumentale) muziek verdiept de ernst van de vragen die de maker van dit lied zich stelt.

In de onderstaande verzen (v.11-16) is de tegenstelling tussen het verleden en het heden voor de schrijver van dit lied te groot om te geloven, dat God zijn volk niet meer zou willen helpen en beschermen. Hij heeft toch immers beloofd, dat Hij zijn volk niet zou verstoten en verlaten (1Sam.12:22, Ps.94:14, Klaag.3:31-33)? De voorwaarde daarvoor was echter wel, dat de Israëlieten Hem in liefde zouden dienen.

- 11** Ik zei: “Het heeft mij ziek gemaakt (of mij verzwakt),
de jaren van de rechter(hand) van de (Aller)hoogste.”

In de jaren van de laatste tijd leek het erop, dat de Here zijn volk niet meer wilde helpen. Zijn sterke rechterhand was geen beschermende, maar een straffende en slaande hand. Die grote tegenstellingen tussen Gods beloften en de afgelopen periode maakte de psalmdichter ziek. Daarom vergeleek hij met zijn profetische blik de ellendige toestand van zijn tijd met het roemrijke verleden van zijn volk.

- 12** “Ik zal de daden van Jah(weh) in herinnering roepen (of herinneren),⁸⁵⁹
want ik wil uw wonderen van weleer (of van eertijds/vroeger) herinneren
(of in herinnering roepen).”

- 13** “Ik zal [door] al uw werken overwegen (of overdenken/verwoorden),
en ik wil [door] uw (grootse) daden overleggen (of overdenken/mediteren/praten).”

- 14** God, in heiligheid (of in het heiligdom) is uw weg.
Wie is een god, groot als God?

Hoe meer de auteur over de daden en wonderen van de Here in het verleden nadacht, hoe meer hij onder de indruk raakte van Gods almacht en trouw.

- 15** U bent de wonderdoenende God (= de God die wonderen doet).
U hebt onder de volken uw kracht laten kennen (of weten).
16 U hebt uw volk met (uw) arm verlost (of gelost/losgekocht);
de zonen van Jakob en Jozef. *pauze*

Uit Jakob, die door de Here Israël werd genoemd (Gen.32:28, vgl. Gen.49:7^b), is het hele volk van de Israëlieten voortgekomen.

Jozef was een zoon van Jakob. Hij was de vader van Efraïm en Manasse. Deze 2 zonen van Jozef werden door hun grootvader Jakob rijk gezegend (Gen.48). Het nageslacht van Efraïm en Manasse groeide uit tot de 2 grootste en belangrijkste stammen in het noorden van Israel (Joz.14:4, 17:17,18, vgl. Deut.33:13-17). Daarom werd de naam Jozef later als vertegenwoordiger van heel het Tienstammenrijk gebruikt (Ps.78:67, Ezech.37:15-20, Am.5:6,15, 6:6, Ob.1:18, Zach.10:6). Dat hij hier nog eens apart wordt genoemd, benadrukt, dat het eeuwige verbond van God met zijn volk ook voor de weggevoerde 10 stammen uit het noorden nog steeds van kracht was en is. Zelfs één of meerdere generaties ontrouwe Israëlieten kunnen aan

⁸⁵⁹ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

de trouw van de Here niets veranderen. Elke volgende generatie van zijn volk krijgt van Hem weer nieuwe kansen.

In de laatste verzen (v.17-21) geeft de psalmdichter een voorbeeld, waaruit duidelijk blijkt, dat de Here in de toekomst zijn volk opnieuw genadig zal zijn, en weer zal verlossen. Zijn profetisch oog selecteert een situatie die veel overeenkomsten vertoont met de tijd waarin hijzelf leeft. Doordat God hem die situatie laat zien, wordt hij getroost en bemoedigd.

17 De wateren hebben U gezien, God.

De wateren hebben U gezien.

Zij krimpen ineen (of Zij beven/zijn bang).

Zelfs (of Ook/Zeker) de (water)diepten (of de afgronden) sidderen (of beven).

De auteur van psalm 77 denkt in geloof aan de onderdrukking van de Israëlieten in Egypte. Ook toen leek de situatie van Gods volk hopeloos. De Israëlieten hadden al tijdens hun verblijf in Egypte de afgoden van dat land gediend (Ezech.20:7-9, 23:1-4,8,19, Jer.22:21). Ze wilden bij de Egyptenaren horen. Daarom verliet de Here tijdelijk zijn volk, en liet Hij het zwaar onderdrukken (Ex.1). Zo zorgde Hij ervoor, dat de Israëlieten hun eigen identiteit behielden. Toen ze door hun zeer ellendige toestand en uitzichtloze situatie verlangden naar hun redding, en God om hulp smeekten, bleek Hij machtig genoeg te zijn om zijn ongehoorzame volk te verlossen. Hij is en blijft genadig en barmhartig.

De Here verandert niet. Daarom is het kennen van Gods doen en laten in het verleden zo belangrijk. Het zegt heel veel over het heden en de toekomst.

Bij de uittocht van zijn volk uit Egypte hield de Here het water van de Rietzee (Ex.14:21,22, 15:8,22^a, Ps.78:13) tegen. *De wateren krompen ineen* als een barende vrouw, zodat er een breed droog pad ontstond, waarop de Israëlieten hun reis konden voortzetten.

18 Dikke(wolke)n hebben water[en] uitgegoten (of weggegoten).

(Stof)wolken hebben geluid (of hebben een stem) gegeven.

Ook (of Jazeker,/Zelfs) uw pijlen gaan rond.

Evenals in psalm 18 vers 15 worden hier de bliksemschichten van God met weggeschoten pijlen vergeleken.

19 Het geluid (of De stem) van uw donder was in het rond.

Bliksemflitsen hebben de (bewoonde) wereld verlicht.

Het land (De aarde of) heeft gesidderd (of gebeefd),

en zij heeft gebeefd (of geschud/getrild).

Toen de Israëlieten uit Egypte waren vertrokken, kreeg Farao spijt, dat hij ze had laten gaan. Daarom liet hij hen door een leger achtervolgen om hen terug te halen (Ex.14:4-8). Terwijl de Israëlieten kort na hun uittocht uit Egypte door de Rietzee (= de Schelfzee) trokken, hinderde een donkere wolk waarin de Knecht van God (= de Here Jezus) aanwezig was (Ex.13:21,22, 14:19),⁸⁶⁰ hun achtervolgers (Ex.14:19-22). Uit die wolk goot regen, rolde de donder, en flitsen bliksemstralen. Daardoor konden de oprukkende Egyptenaren Gods volk niet inhalen.

⁸⁶⁰ Voor de komst van de Here Jezus Christus vertoonde de Zoon van de mensen zich op aarde als dé Knecht van de Here. In de gevallen waarin dat voorkomt, blijkt dat uit het tekstverband (Gen.16:10-13, 22:11,12, 31:11-13, Ex.3:2, 13:21,22 en 14:19, Num.22:22-35, Richt.6:11-23, 13:3-22).

- 20** In (of Door/Met) de zee was uw weg,
en uw pad was in (of door/met) vele wateren,
en uw voetsporen (of uw hielsporen) zijn niet bekend (of gekend) geworden.

De voetstappen van de Here die blijkbaar met zijn volk meetrok over het nieuwe pad, *zijn niet bekend geworden*. Niemand heeft ze dus kunnen waarnemen. Bovendien liet God, zodra de Israëlieten de overkant hadden bereikt, het water van de Rietzee weer terugstromen, zodat het achtervolgende leger van Farao verdronk (Ex.14:26-30). Alle voetsporen werden uitgewist.

- 21** U hebt uw volk als een kudde (of als schapen) geleid
door de hand (= de dienst) van Mozes en Aäron.

Onder leiding van Mozes en Aäron trokken de Israëlieten naar het beloofde land. Nog voordat Gods volk het heilige land bereikte, stopt de dichter met zijn verhaal. Dit wil echter niet zeggen, dat psalm 77 niet af is. Het gegeven voorbeeld is veelzeggend. Zoals de Here zijn ongehoorzame volk dat in Egypte de afgoden diende, verlostte vanuit een wanhopige en uitzichtloze situatie, zo zou Hij dat ook met de ontrouwe Israëlieten uit de tijd van de auteur van dit lied kunnen en willen doen. Hij blijft zijn volk trouw. Dat geloofde de psalmdichter, en hij vertrouwde op God.

Dat vertrouwen bleek terecht. Zo heeft de Here tijdens de regering van de vrome koning Hizkia (727 – 697) door een krachtige wonderdaad in één nacht 185.000 Assyrische soldaten gedood. Daardoor werd Gods volk verlost, en koning Sanherib (705 – 681) kon niets anders doen, dan met het restant van zijn Assyrische legers naar zijn hoofdstad Ninevé vluchten (2Kon.19:35,36, Jes.37:36,37).

Het vertrouwen van de dichter zou en zal eveneens in de toekomst niet worden beschaamd. Zelfs als het overgrote deel van een generatie van Israël met de Here niets te maken wil hebben, dan gaat Hij met de volgende generatie verder. Hij is onveranderlijk, ook in zijn liefde. Voor de redding en bescherming van zijn volk schiet zijn almacht nooit tekort.

Dit geldt nog steeds voor zijn volk. Zelfs na de eeuwenlange verstrooiing en vervolging van de Joden (= de vroegere inwoners van het Tweestammenrijk) en van de Israëlieten (= de vroegere inwoners van het Tienstammenrijk) keren steeds meer mensen uit de 12 stammen van Jakob (= Israël) terug. Dat zal door blijven gaan. Ondanks de ontrouw van het overgrote deel van heel Israël, blijft God trouw aan zijn eeuwig verbond, want niet voor niets heet Hij *Jahweh*. *Ik zal zijn, die Ik ben*, is zijn heilige naam! Natuurlijk geldt zijn liefde vooral voor alle mensen uit de heidenvolken en Israël die Hem trouw willen dienen, want *Ik zal zijn, die Ik ben*, is zijn heilige naam!

Psalm 78: De les van de geschiedenis.

- 1^a** Een leerdicht van Asaf.
- 1^b** Hoor, mijn volk, naar mijn leer.
Luister goed naar de woorden van mijn mond.
- 2** Ik wil met een gelijkenis mijn mond opendoen.
Ik wil vanuit aloude raadsels uiten,
- 3** die wij hebben gehoord, en we zijn ermee bekend geworden,
en die onze voorvaders aan ons hebben verteld.
- 4** Wij zullen voor hun zonen niet verbergen;
voor de volgende generatie de doorvertellers zijn
van de lovenswaardigheden van Jahweh,
en van zijn kracht,
en van de wonderen die Hij heeft gedaan.
- 5** Hij richtte een getuigenis op in Jakob,
en Hij heeft een wet in Israël gesteld,
die heeft Hij onze voorvaders opgelegd om aan hun zonen bekend te maken,
- 6** zodat de volgende generatie ze zou kennen;
de zonen die geboren zouden worden,
zodat zij zouden opstaan,
en zij ze zouden doorvertellen aan hun zonen,
- 7** en zij hun vertrouwen op God zouden stellen,
en zij Gods daden niet zouden vergeten,
maar zij zijn geboden zouden houden,
- 8** en zij niet zouden worden zoals hun voorvaders:
een weerbarstige en opstandige generatie,
een generatie die onstandvastig van hart was,
en zijn geest was niet trouw aan God.
- 9** De zonen van Efraïm zijn gewapende boogschutters.
Zij zijn op de dag van de strijd omgekeerd.
- 10** Zij hebben Gods verbond niet bewaakt.
Zij hebben geweigerd om overeenkomstig zijn wet te gaan.
- 11** Ze vergaten zijn grootse daden en zijn wonderen
die Hij hun had laten zien.

- 12** Voor hun voorvaders heeft Hij wonderen gedaan in het land Egypte;
in het veld van Zoan.
- 13** Hij heeft de zee gekleefd.
Hij liet hen oversteken,
Hij liet het water rechtop staan zoals een stapel.
- 14** Hij leidde hen met een wolk overdag,
en de hele nacht met vurig licht.
- 15** Hij doorbreekt rotsen in de woestijn,
en Hij bevochtigt als uit veel waterdiepten.
- 16** Hij liet waterstromen wegtrekken vanuit de rots.
Hij liet water afdalen als rivieren.
- 17** Zij bleven verder tegen Hem zondigen
om in de dorre woestijn de Allerhoogste te tergen.
- 18** Zij tartten God in hun hart
door eten te vragen overeenkomstig hun hartstocht.
- 19** Zij spraken tegen God. Ze hebben gezegd:
“Is God in staat om een tafel te dekken in de woestijn?”
- 20** “Ziet, Hij heeft tegen de rots geslagen.
Water vloeide weg, en beken vloeiden over.
Is Hij ook in staat om brood te geven,
of voorziet Hij in vlees voor zijn volk?”
- 21** Daarom heeft Jahweh geluisterd.
Hij was verbolgen.
Een vuur was ontstoken in Jakob,
en ook woede is opgestegen in Israël,
- 22** omdat zij niet op God hebben vertrouwd,
en zij niet door zijn verlossing rustig zijn geweest.
- 23** Hij gebod de wolken van boven,
en de deuren van de hemel heeft Hij geopend.
- 24** Hij heeft manna op hen laten regenen om te eten,
en graan van de hemel heeft Hij aan hen gegeven.
- 25** Brood van machtige mensen heeft een iedereen gegeten.
Hij heeft naar hen leeftocht voor verzadiging gestuurd.

- 26 Hij liet aan de hemel de oostenwind opsteken.
Hij dreef door zijn kracht de zuidenwind weg.
- 27 Hij liet vlees op hen regenen als stof,
en gevleugelde vogels als het zand van de zeeën.
- 28 Hij liet ze vallen in het midden van hun legerkamp;
rondom hun verblijfplaatsen.
- 29 Zij aten. Zij werden volop verzadigd,
Hij liet hun begeerte naar hen toe komen.
- 30 Ze waren nog niet bekomen van hun begeerte,
hun eten was nog in hun mond,
- 31 toen de woede van God tegen hen was opgestegen.
Hij doodde van hun goed gevoede mensen,
en jonge mannen van Israël heeft Hij laten ineenzakken.
- 32 Ondanks dit alles hebben zij verder gezondigd,
en zij hebben niet op zijn wonderen vertrouwd.
- 33 Hij beëindigde hun dagen in nutteloosheid,
en hun jaren in verschrikking.
- 34 Steeds wanneer Hij hen had gedood,
en zij naar Hem hadden gezocht,
en ze tot inkeer waren gekomen,
en ze God vroeg hadden gezocht,
- 35 herinnerden ze zich, dat God hun Rots was,
en de allerhoogste God hun Verlosser was.
- 36 Zij verleidden Hem met hun mond,
en met hun tong logen zij tegen Hem.
- 37 Hun hart was niet standvastig bij Hem.
Zij waren niet trouw aan zijn verbond,
- 38 maar Hij is barmhartig.
Hij verzoent ongerechtigheid.
Hij vernietigde hen niet,
en Hij heeft veel gedaan om zijn woede af te wenden.
Hij wekte al zijn grimmigheid niet op.
- 39 Hij herinnerde zich, dat zij vlees waren;
een wind die weggaat, en niet terugkeert.

- 40** Hoe vaak tergden zij Hem in de wildernis.
Zij deden Hem verdriet in de lege woestijn.
- 41** Ze wendden zich af.
Ze tartten God, en ze hebben de Heilige van Israël verwond.
- 42** Zij hebben zich niet zijn macht herinnerd;
de dag dat Hij hen van de tegenstander heeft vrijgelaten;
- 43** dat Hij in Egypte zijn tekens heeft gedaan,
en zijn wonderen in het veld van Zoan.
- 44** Hij veranderde hun rivierarmen en hun stromen in bloed,
zodat zij niet konden drinken.
- 45** Hij stuurde een mengeling ongedierte onder hen, het verslond hen,
en kikkers, zij bedierven hen.
- 46** Hij gaf hun oogst aan de kaalvreter,
en hun werk aan de sprinkhaan.
- 47** Hij vernielde hun druivenplant door de hagel,
en hun moerbeivijgenbomen door de ijzel.
- 48** Hij leverde hun vee over aan de hagel,
en hun kudde aan de bliksemschichten.
- 49** Hij stuurde onder hen zijn kokende woede;
verbolgenheid, boosheid,
en een benauwende zending van verderfengelen.
- 50** Hij effende een pad voor zijn woede.
Hij heeft hun zielen niet van de dood gespaard,
maar heeft hun levensonderhoud overgeleverd aan de pest.
- 51** Hij sloeg elke eerstgeborene in Egypte;
de eerste van de krachten in de tenten van Cham.
- 52** Hij liet zijn volk als schapen vertrekken.
Hij leidde hen als een kudde door de woestijn.
- 53** Hij leidde hen naar de veiligheid,
en zij zijn niet bang geweest,
want de zee had hun vijanden bedekt.
- 54** Hij liet hen naar zijn heilige gebied komen;
naar de berg die zijn rechterhand heeft gekregen.
- 55** Hij joeg heidenvolken voor hen weg.

- Hij liet hen het opgemeten deel van het erfelijk bezit bij lot toewijzen.
Hij liet de stammen van Israël in hun tenten wonen.
- 56** Ze tartten, en ze tergden de allerhoogste God,
en zijn getuigenissen hebben ze niet onderhouden.
- 57** Zij werden afvallig.
Zij waren onbetrouwbaar zoals hun voorvaders.
Zij zijn bedorven als een bedrieglijke boog.
- 58** Zij ergerden Hem door hun offerhoogten,
en met hun gesneden beelden maken zij Hem jaloers.
- 59** God heeft geluisterd. Hij werd verbolgen.
Hij versmaadde Israël buitengewoon.
- 60** Hij verliet de tabernakel van Silo;
de tent die Hij onder de mensen had laten vestigen.
- 61** Hij gaf zijn kracht over aan de gevangenschap;
zijn sieraad in de macht van de tegenstander.
- 62** Hij leverde zijn volk over aan het zwaard,
en Hij was verbolgen op zijn erfelijk bezit.
- 63** Het vuur heeft zijn jonge mannen verteerd,
en zijn jonge dochters zijn niet geprezen.
- 64** Zijn priesters zijn door het zwaard gevallen,
en zijn weduwen huilden.
- 65** De Heer werd wakker als een slapende;
als een kerel, jubelend van de wijn.
- 66** Zijn tegenstanders sloeg Hij van achteren.
Een eeuwige smaad heeft Hij hen aangedaan.
- 67** Hij verwierp de tent van Jozef,
en de stam van Efraïm heeft Hij niet gekozen.
- 68** Hij koos de stam van Juda;
de berg Zion, die Hij heeft lief gehad.
- 69** Hij bouwde zijn heiligdom zoals de hoogten;
als de aarde, die Hij voor eeuwig heeft gefundeerd.
- 70** David koos Hij als zijn dienaar.
Hij nam hem weg vanuit de schaapskooien.
- 71** Van achter de zogende schapen heeft Hij hem laten komen

om Jakob, zijn volk, te weiden,
en Israël, zijn erfelijk bezit.

- 72 Hij weidde hen overeenkomstig de integerheid van zijn hart,
en met zijn erg verstandig beleid leidde Hij hen.

In psalm 78 wordt in grote lijnen de geschiedenis van Gods volk weergegeven. Het begint bij het ontstaan van Israël als volk in Egypte, en het eindigt met de regering van de bekwame koning David (1012 – 972) (v.70) en de tempelbouw (v.69). Met die weergave van Israëls verleden wil de dichter zijn volksgenoten waarschuwen om niet evenals hun voorouders voortdurend opstandig te zijn tegenover de liefdevolle en genadige God. Hij roept ze dringend op om de Here te blijven gehoorzamen (v.1^b-8).

Wie de auteur van dit lied is, is niet meteen duidelijk. Vanuit het 1^e vers weten we, dat het een psalm van Asaf zou kunnen zijn, of een psalm voor Asaf (v.1^a). Uit de inhoud van dit gedicht blijkt, dat Asaf het heeft geschreven. De beknopte beschrijving van de geschiedenis van Gods volk gaat namelijk door tot en met de regering van koning David (v.70), en eindigt bij bouw van de tempel op de berg Zion (v.68,69). Die tempel werd gebouwd onder leiding van koning Salomo (972 – 932). In de beginjaren van zijn regering was hij een bekwame en verstandige koning. Later bleek de weelde en de verleiding voor hem te sterk. Hij werd ongehoorzaam aan de geboden van de Here, en hij diende ook de afgoden (1Kon.11:1-8). Hij begon zich eveneens tegen Gods wil te verzetten (1Kon.11:9-40). In die tijd begon met hem een deel van het volk met de afval van de Here (2Kron.30:26). De dichter Asaf, die door koning David als zanger en dirigent was aangesteld (1Kron.6:31,32,39), vond het blijkbaar hard nodig om zijn volksgenoten via deze psalm duidelijk te waarschuwen! Daarom hield hij ze Israëls geschiedenis als een spiegel voor.

Psalm 78 bestaat uit zeven gedeelten: vers 1-11, 12-22, 23-31, 32-41, 42-53, 54-64 en 65-72. In vers 1^a staat, wie de schrijver is. Daarna roept de dichter de Israëlieten op om goed te luisteren naar zijn onderwijs over Gods daden in de geschiedenis van zijn volk (v.1^b-11). Zij moeten die wonderwerken van de Here doorvertellen aan de volgende generatie. Ze worden daarvoor gewaarschuwd om het slechte voorbeeld van hun ongehoorzame en opstandige voorvaders niet over te nemen. De auteur vertelt in de volgende verzen (v.12-22), hoe God de voorouders van Israël op een krachtdadige en wonderbaarlijke manier uit het land Egypte leidde, en hen in de woestijn te drinken gaf. Ze vertrouwden echter niet op Hem. In het derde gedeelte (v.23-31) vermeldt Asaf, hoe de Here zijn volk in de woestijn te eten gaf. Opnieuw blijkt daarbij, dat een groot deel van Israël zich ondankbaar en rebels gedroeg. Zowel bij hun reis door de woestijn als in de Richtertijd was Gods volk vaak ongehoorzaam, en het overgrote deel ervan hield met zijn geboden te weinig of zelfs helemaal geen rekening (v.32-41). Ook na de straffen van de Here bleven de voorvaders van de Israëlieten Hem niet trouw dienen. De schrijver van dit lied herhaalt in het vijfde gedeelte (v.42-53) nog eens uitvoerig, hoe God ze bevrijdde uit Egypte, en hen als een herder veilig naar de woestijn bracht. Toch bleven ze Hem tergen met hun hardnekkige eigenzinnigheid (v.54-64). Dit gebeurde in de woestijn en in het heilige land. Daarom strafte en berechtte de Here in die tijd de voorouders van zijn volk, en verliet Hij de tabernakel in Silo. In het laatste gedeelte (v.65-72) vermeldt de schrijver van psalm 78, dat God Efraïm als belangrijkste stam verwierp, en zijn voorkeur gaf aan de stam Juda. De Judese koning David (1012 – 972) leidde zijn volk op een wijze en goede manier, en in Zion werd Gods heiligdom gebouwd.

1^a Een leerdicht van (of voor) Asaf.

Een leerdicht is een gedicht waaruit je levenslessen kunt trekken. Dit gebeurt bij de psalmen vooral door de profetieën die erin staan.

Asaf was een Leviet. Levi, een zoon van Jakob, had 3 zonen: Gersom, Kehat en Merari (Ex.6:15). Asaf die in de tijd van koning David (1012 – 972) en Salomo (972 – 932) leefde, stamde van Gersom af (1Kron.6:39-43).

Koning David stelde Asaf aan als zanger en dirigent (1Kron.6:31,32,39).⁸⁶¹ Asaf was ook betrokken bij de muziek, toen de ark op bevel van David naar de hoofdstad Jeruzalem werd gebracht (1Kron.15:16,19). Later deed hij daar dienst bij de ark, en zorgde hij met zijn zonen voor de uitvoering van psalmen (1Kron.16:1-37). Asaf was een profeet, en schreef blijkbaar ook een aantal psalmen (1Kron.25:1, 2Kron.29:30).⁸⁶²

De woorden *voor* (of *van*) *Asaf* betekenen niet, dat die betreffende psalm altijd tijdens het leven van Asaf werd uitgevoerd. Het kan ook een lied *voor de Asafieten* zijn.⁸⁶³ Zo is het bijvoorbeeld erg onwaarschijnlijk, dat de psalmen 74 en 79 door Asaf zelf zijn geschreven of uitgevoerd, want die liederen gaan namelijk over een (recente) verwoesting van het overgrote deel van het Tweestammenrijk Juda.

Het lijkt erop, dat de invloed van de Asafieten in de loop van de eeuwen toenam. Na de ballingschap waren de zang en instrumentale muziek aan zonen uit het nageslacht van Asaf toevertrouwd (Ezra 2:41, 3:10, Neh.7:44, 11:17,22, 12:35,46).

In de onderstaande verzen (v.1^b-11) roept de dichter de Israëlieten op om goed te luisteren naar zijn onderwijs over Gods daden in de geschiedenis van zijn volk. Zij moeten die wonderwerken van de Here doorvertellen aan de volgende generatie. Ze worden daardoor gewaarschuwd om het slechte voorbeeld van hun ongehoorzame en opstandige voorvaders niet over te nemen.

1^b Hoor, mijn volk, naar mijn leer.

Richt jullie oor (= Luister goed) naar de woorden (of de toezeggingen) van mijn mond.

2 Ik wil met (of door/in) een gelijkenis (of een spreekwoord) mijn mond open(do)en.

Ik wil vanuit aloude raadsels uiten (of uitgieten/uitstorten) (vgl. Mat.13:34,35),

3 die wij hebben gehoord, en we zijn ermee bekend geworden,
en (die) onze (voor)vaders aan ons hebben verteld.

Met de *aloude raadsels* worden processen en krachten bedoeld, die achter de gebeurtenissen in de geschiedenis een belangrijke rol spelen. Als het bijvoorbeeld slecht ging met de Israëlieten, dan was de oorzaak daarvan heel vaak de structurele ongehoorzaamheid van het overgrote deel van Gods volk.

⁸⁶¹ Koning David (1012 – 972) verdeelde de 38.000 Levitische mannen van 30 jaar en ouder in 4 verschillende groepen: (24.000 + 6000 + 4000 + 4000). De 4^e groep kreeg de taak om de muziek in de tabernakel en de toekomstige tempel te verzorgen (1Kron.23:3-5). Uit deze groep werden de profeten Asaf, Heman en Etan (= Jedutun (vgl. 1Kron.15:19, 16:37-42, 25:1)) elk als dirigent met hun zonen gekozen (1Kron.25:1-6). Deze 288 mannen werden weer verdeeld in 24 groepjes (1Kron.25:7-31). Bij de 3 dirigenten kreeg Heman de leidende positie. Asaf stond aan zijn rechterhand, en Etan aan zijn linker- (1Kron.6:31-47). Tijdens de regering van koning Salomo (972 – 932) namen ze ook deel aan de inwijding van de tempel (2Kron.5:12).

Zie ook Delitzsch F., *Commentary on the Old Testament*, deel 5, Psalms, 2e druk, Massachusetts, 2006, pag. 357.

⁸⁶² Het is best mogelijk, dat de psalmen voor, of van de Asafieten in een aparte bundel stonden.

⁸⁶³ Dit zien we bijvoorbeeld ook bij aanduidingen zoals *Jakob* ofwel *Israël* en *David*, terwijl in werkelijkheid één of meerdere personen uit hun nageslacht wordt of worden bedoeld (Num.23:7,10,21,23, 24:5, Jes.9:6, Jer.23:5, 30:9, Hos.3:5).

- 4 Wij zullen vanuit (= voor) hun zonen niet verbergen;
voor de volgende generatie (of het volgende geslacht) de (door)vertellers zijn
van de lovenswaardigheden van Jahweh,⁸⁶⁴
en van zijn kracht,
en van de wonderen die Hij heeft gedaan (vgl. Ex.10:2, Ps.44:2).

De wonderbaarlijke gebeurtenissen in het verleden gebeurden niet zomaar. Het was het werk van de almachtige God.

- 5 Hij richtte een getuigenis op in Jakob,
en Hij heeft een wet in Israël gesteld (of gezet),
die heeft Hij onze (voor)vaders opgelegd (of geboden/bevolen/voorgeschreven) om
aan hun zonen bekend te maken (Deut.4:9),
- 6 zodat de volgende generatie (of het volgende geslacht) (ze) zou kennen (of weten);
de zonen die geboren zouden worden,
(zodat) zij zouden opstaan,
en zij (ze) zouden (door)vertellen aan hun zonen (Deut.4:9,10),
- 7 en zij hun vertrouwen (of hun hoop) in (= op) God zouden stellen,
en zij Gods daden (of handelingen) niet zouden vergeten,
en (= maar) zij zijn geboden (of bevelen) zouden houden (of bewaren/(be)waken),
- 8 en zij niet zouden worden zoals hun (voor)vaders:
een weerbarstige en opstandige (of tergende) generatie (of geslacht),
een generatie (of geslacht) die onstandvastig van [zijn] hart was,
en zijn geest was niet trouw met (= aan) God.

Nauwelijks was het volk Israël uit Egypte getrokken, of de mensen begonnen bij Mara tegen hun leider Mozes te mopperen, omdat ze geen water meer hadden (Ex.15:22-26). Het bidden tot God om Hem eerbiedig om water te vragen kwam blijkbaar niet in ze op. Kort daarna begonnen ze weer te morren, omdat ze honger kregen (Ex.16:1-3). Nadat de Here zijn volk manna uit de hemel had gegeven om te eten, was een deel van de Israëlieten erg ongehoorzaam bij het oprapen ervan (Ex.16:14-29). Nauwelijks had de Here het verbond met zijn volk bekrachtigd via de wetgeving bij de berg Sinai, of het verbrak dit verbond door de verering van het gouden kalf (Ex.31:18, 32). De *generatie* die uit Egypte was vertrokken, bestond voor het overgrote deel uit *weerbarstige en opstandige* mensen (Ex.33:3,5, 34:9, Deut.9:6,13). Ook hun nageslacht bleek niet veel anders te zijn (Deut.31:27). Dit alles moest een duidelijke waarschuwing zijn voor de Israëlieten uit de tijd waarin Asaf leefde.

- 9 De zonen van Efraïm zijn gewapende boogschutters.

Zij zijn in (= op) de dag van de strijd omgekeerd (of onderworpen).

Hoewel het nageslacht van Efraïm door de Here was gezegend, zodat het uit kon groeien tot

⁸⁶⁴ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: "Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd."

een hele machtige en sterke stam van Israël (Joz.17:14-18), hebben zij de Kanaänieten niet uit hun woongebied verdreven (Joz.16:10, Richt.1:29). Daarmee negeerden ze het gebod van de Here (Num.33:51-53, Deut.7:16-26, 18:14, Joz.17:18^b).

10 Zij hebben Gods verbond niet bewaakt (of bewaard/behoed).

Zij hebben geweigerd om in (= overeenkomstig) zijn wet te gaan (of te wandelen).

11 Ze vergaten zijn (grootse) daden en zijn wonderen die Hij hun had laten zien.

Later bleken de woorden en het inzicht van de profeet Asaf heel juist te zijn. Toen na de dood van koning Salomo (972 – 932) de 10 stammen in het noorden onder leiding van hun toekomstige 1^e koning Jerobeam I (932 – 911) zich afscheidden van de stam Juda, voerde deze Efraïmitische vorst de kalverendienst in (1Kon.11:26, 12:25-32). Dit ging dwars tegen de wil van de Here in (1Kon.12:33-13:6). Onder leiding van de stam Efraïm begon de eigenwillige eredienst, die de weg opende naar de afgoderij.

De auteur vertelt in de volgende verzen (v.12-22), hoe God de voorouders van Israël op een krachtdadige en wonderbaarlijke manier uit het land Egypte leidde, en hen in de woestijn te drinken gaf. Tegenover deze liefdevolle daden van de Here steekt het doen en laten van de Israëlieten erg donker af. Ze vertrouwden niet eens op Hem.

12 Voor (of Tegenover) hun (voor)vaders heeft Hij wonderen gedaan in het land Egypte; (in) het veld (of de streek) van Zoan.

De Israëlieten hadden al gedurende hun verblijf in Egypte de afgoden van dat land geëerd (Ezech.20:7-9, 23:1-4,8,19, Jer.22:21). Ze wilden bij de Egyptenaren horen. Daarom verliet God tijdelijk zijn volk, en liet Hij het zwaar onderdrukken (Ex.1). Zo zorgde Hij ervoor, dat de Israëlieten hun eigen identiteit behielden. Toen ze door hun zeer ellendige toestand en uitzichtloze situatie verlangden naar hun redding, luisterde de Here naar hen. Ondanks de afgoderij van zijn volk, strafte Hij het land Egypte met allerlei natuurrampen en plagen, omdat de farao de Israëlieten niet wilde laten vertrekken om Hem te dienen. God was en is erg genadig en barmhartig.

In zijn plagen liet de Here aan de Egyptenaren en de Israëlieten duidelijk zien, dat al die zogenaamde goden en heilige dieren helemaal niets voorstelden. De God van dat talrijke en geheimzinnige volk deed, wat Hij maar wilde.

De plaats *Zoan* lag bij de Egyptische grens in het noordoosten aan een zijtak van de Nijl. Het was de grensstad van Gosen. Het is 7 jaren na Hebron gesticht (Num.13:22). De Griekse naam voor de stad is Tanis. Het was de hoofdstad van de Hyksos, die Egypte eeuwenlang hebben bestuurd. Er zijn slechts ruïnes van de stad overgebleven.

13 Hij heeft de zee gekleefd (of gescheurd).

Hij liet hen oversteken (of passeren),

Hij liet het water (rechtop) staan zoals een stapel (of een hoop).

Bij de uittocht van het volk Israël uit Egypte hield God het water van de Rietzee (Ex.14:21,22, 15:8,22^a, Ps.78:13) tegen, zodat er een breed droog pad ontstond, waarop de Israëlieten hun reis konden voortzetten.

14 Hij (ge)leidde hen met een wolk overdag, en de hele nacht met vurig licht.

Bij de tocht vanuit Egypte naar het beloofde land trok de Here voor zijn volk uit. Als teken daarvan zagen de Israëlieten overdag een wolkkolom en 's nachts een vuurkolom. Die wolkkolom beschermde de talrijke mensenmassa tegen de overvloedige zon, en de vuurkolom gaf hen licht, zodat ze veilig konden gaan. Zo wees God zijn volk de door Hem bepaalde weg naar het heilige land (Ex.13:21,22, Neh.9:12).

- 15** Hij doorbreekt (of scheurt ... open/klieft) rotsen in de woestijn (of in de wildernis),
en Hij bevochtigt (of Hij laat (hen) drinken) als (uit) veel (of talrijke) (water)diepten.

Bij het water van Meriba, dat betekent *het water van Ruzie*, stelde de Here zijn volk meerdere malen op de proef. Daar ontstond in het 1^e jaar na de uittocht een tekort aan water. Zo gaf God de Israëlieten de kans om bij problemen en tegenslagen op Hem te vertrouwen. In plaats daarvan maakten ze ruzie met Hem. Ondanks dat hielp de Here hen, en gaf Hij ze water om te drinken (Ex.17:1-7, vgl. 1Kor.10:4). In het 40^e jaar na de uittocht morden de Israëlieten op dezelfde plaats opnieuw tegen Mozes en Aäron, omdat ze geen water meer hadden. In plaats van tegen de rots te spreken sloeg Mozes erop. Toch gaf God zijn volk opnieuw te drinken, maar Hij strafte daarna de leider Mozes en de hogepriester Aäron erg zwaar, omdat ze aan Hem ongehoorzaam waren geweest (Num.20:1-13, 20:24, 27:12-14, Deut.32:48-52).

- 16** Hij liet (water)stromen wegtrekken (of naar buiten gaan/komen) (van)uit de rots(wand).
Hij liet water[en] afdalen als rivieren.
- 17** Zij lieten verder (of meer) toenemen (of toevoegen) om tegen Hem te zondigen
(= Zij bleven verder tegen Hem zondigen)
om in de dorre woestijn (of de droogte) de (Aller)hoogste te tergen.
- 18** Zij tartten (of probeerden ... uit) God in hun hart
door eten te vragen naar (of voor) hun ziel (= naar hun hartstocht/begeerte).
- 19** Zij spraken met (of in/door) (= tegen) God. Ze hebben gezegd:
“Is God in staat om (of Kan God) een tafel te dekken in de woestijn (of de wildernis)?”

Meerdere malen klaagden en huilden de Israëlieten via Mozes en Aäron bij de Here, omdat ze verlangden naar brood en vlees (Ex.16:3, Num.11:4,5). Later verachtten ze zelfs het manna, dat ze van God kregen (Num.11:6). Voortdurend gedroegen ze zich erg ondankbaar.

- 20** “Ziet, Hij heeft (tegen) de rots geslagen.
Water[en] vloeide(n) (of stroomden) (weg),
en beken vloeiden over (of stroomden heftig).⁸⁶⁵
Is Hij ook in staat om (of Kan Hij ook) brood (te) geven,
of voorziet Hij in (of verschaft Hij) vlees (of de rest/het overige deel)
voor (of naar) zijn volk?”
- 21** Daarom heeft Jahweh geluisterd.
Hij was verbolgen.
Een vuur was ontstoken in (of onder/door/met) Jakob,
en ook woede is opgestegen in (of onder/door/met) Israël,

⁸⁶⁵ In de Hebreeuwse tekst staat hier *vloeien over*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het tekstverband is voor *vloeiden over* gekozen. Het gaat in de 1^e helft van vers 20 over een gebeurtenis die toen al achter de rug was. Dit vers is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

- 22** omdat zij niet in (= op) God hebben vertrouwd (of geloofd),
en zij niet door (of in/met) zijn verlossing rustig zijn geweest
(of en zij niet in (= op) zijn verlossing hebben vertrouwd) (Num.14:11).

Om aan de behoefte aan vlees tegemoet te komen, liet God door de wind kwartels aanvoeren. Deze vogels lagen rondom de tenten voor het oprapen. Het deel van het volk, dat te gulzig was bij het eten van de kwartels, werd door de Here berecht. Het stierf nog, voordat het kon eten, met het vlees tussen de tanden (Num.11:31-34).

In het derde gedeelte (v.23-31) vermeldt Asaf, hoe de Here zijn volk in de woestijn te eten gaf. Opnieuw blijkt daarbij, dat een groot deel van Israël zich ondankbaar en rebels gedroeg.⁸⁶⁶

- 23** Hij gebod (of beval/schreef ... voor) de (stof)wolken van(uit) boven,
en de deuren van de hemel heeft Hij geopend.

- 24** Hij heeft manna op hen laten regenen om te eten,
en graan van de hemel[en] heeft Hij aan hen gegeven.

De Here liet 40 jaren lang manna uit de hemel vallen, zodat zijn volk gedurende de hele woestijnreis voldoende eten had (Ex.16:35). Hij zorgde goed voor de grotendeels ondankbare Israëlieten. Dit manna wordt ook wel *het brood uit de hemel* genoemd (Ex.16:4, Neh.9:15, Ps.105:40, vgl. Joh.6:30-58, 1Kor.10:3). Het was goed *brood*, dat normaal gesproken alleen *machtige mensen* zich konden veroorloven. Dat goede brood heeft God aan *alle Israëlieten* gegeven. Ondanks hun ontrouw en ondankbaarheid, bleef de Here hen trouw door zijn liefde.

- 25** Brood van machtige(mense)n (of aanvoerders) heeft een man (= iedereen) gegeten.
Hij heeft naar (of voor) hen leeftocht (of proviand) voor verzadiging gestuurd.

- 26** Hij liet in (= aan) de hemel[en] de oosten(wind) opsteken (of op reis gaan/verwijderen).
Hij dreef (of (ge)leidde) door zijn kracht (of sterkte) de zuiden(wind) (weg).

Door een zuidoostenwind voerde de Here kwartels aan, en strooide die uit rond de tenten van de Israëlieten, zodat ze die konden opeten (Num.11:31).

- 27** Hij liet vlees op hen regenen als stof,
en gevleugelde vogels als het zand van de zeeën.

- 28** Hij liet (ze) vallen in het midden van hun ⁸⁶⁷ (leger)kamp (of hun legerplaats);
rondom [tot aan] hun ⁸⁶⁸ verblijfplaatsen (of hun verblijven/woningen).

- 29** Zij aten. Zij werden buitengewoon (= volop) verzadigd,
Hij liet hun begeerte (of hun (wel)lust) naar hen toe komen.

⁸⁶⁶ Het wordt steeds duidelijker, dat de dichter de geschiedenis van zijn volk niet chronologisch (= in volgorde van tijd), maar thematisch (= per onderwerp) beschrijft.

⁸⁶⁷ In de Hebreeuwse tekst staat hier *zijn*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het tekstverband is voor *hun* gekozen. Het ging over het legerkamp van de Israëlieten ofwel het legerkamp van het volk Israël. (Misschien is *zijn legerkamp* wel de oorspronkelijke tekst, maar dan wordt daarmee toch *het volk Israël en zijn legerkamp* (of in de volgende regel *zijn verblijfplaatsen*) bedoeld. Kortom, het gaat over dezelfde betekenis.) Vers 28 is in de Dode Zee-rollen verloren gegaan.

⁸⁶⁸ Zie de vorige voetnoot.

- 30** Zij waren niet vervreemd (= Ze waren (nog) niet bekomen) van(uit) hun begeerte,
hun eten was nog in hun mond,
- 31** en (= toen) de woede van God onder (= tegen) hen was opgestegen
(of was opgegaan/opgekomen).
Hij doodde onder (= van) hun goed gevoede(mense)n (of hun (krachtigste(mense)n),
en jonge mannen van Israël heeft Hij laten ineenzakken (of laten (neer)buigen).

Het deel van het volk, dat te gulzig was bij het eten van de kwartels werd door de Here be-recht. Het stierf nog voordat het kon eten, met het vlees tussen de tanden (Num.11:31-34).

Zowel bij hun reis door de woestijn als in de Richterentijd was Gods volk vaak ongehoor-zaam, en het overgrote deel ervan hield met zijn geboden te weinig of zelfs helemaal geen rekening (v.32-41). Ook na de straffen van de Here bleven de voorvaders van de Israëlieten Hem niet trouw dienen.

- 32** Met (of In/Door) (= Ondanks) dit alles hebben zij verder gezondigd,
en zij hebben niet in (= op) zijn wonderen vertrouwd (of geloofd).
- 33** Hij beëindigde (of Hij voltooide) hun dagen in nutteloosheid (of leegheid/iijdelheid),
en hun jaren in verschrikking (of in paniek).

Omdat het overgrote deel van de generatie Israëlieten die de wonderen en plagen in Egypte had meegemaakt, zo structureel opstandig en ongehoorzaam was, mochten die mensen het beloofde land niet binnengaan (Num.14:22). In plaats daarvan moesten ze 40 jaren nutteloos rondzwerven in de woestijn, totdat al die rebelse Israëlieten waren gestorven (Num.14:32-35, vgl. 1Kor.10:5). Iedere keer dat er mensen stierven van de generatie die het heilige land niet mocht binnengaan, beseften de Israëlieten, *dat God hun Rots en Verlosser was*.

- 34** (Steeds) wanneer Hij hen had gedood,
en zij naar Hem hadden gezocht (of verlangd),
en ze tot inkeer waren gekomen (of ze waren teruggekeerd/omgekeerd),
en ze God vroeg hadden gezocht,
- 35** herinnerden ze zich, dat God hun Rots ⁸⁶⁹ was,
en de (aller)hoogste God hun (Ver)losser (of Loskoper) was.
- 36** Zij verleidden (of misleidden/bedrogen) Hem met (of in/door) hun mond,
en met hun tong (of hun taal) logen (of bedrogen) zij tegen (of naar) Hem.

Hoewel de oudere Israëlieten door hun zware straf van God spijt hadden van hun rebelse en ongehoorzame houding, bleven ze de Here niet trouw. Hun berouw bestond vooral uit woorden, maar het bleek niet uit hun daden. Tijdens hun nutteloze tocht door de woestijn kwamen ze iedere keer opnieuw tegen God in opstand (Num.16, 20:2-6, 21:4-9).

- 37** Hun hart was niet standvastig bij Hem.
Zij waren niet trouw (of geloofwaardig/verzekerd van) in (= aan) zijn verbond,
- 38** en (= maar) Hij is barmhartig.

⁸⁶⁹ In de Griekse handschriften(en de Vulgaat) staat hier *hun Helper*.
Vers 35 is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

Hij verzoent (of bedekt) ongerechtigheid.
Hij vernietigde (hen) niet,
en Hij heeft veel gedaan om zijn woede af te wenden.
Hij wekte al zijn grimmigheid niet op.

Uit genade vernietigde de Here niet heel het volk Israël (Num.14:11-20). Met de volgende generatie ging Hij verder. De mensen die in de woestijn waren geboren, mochten het beloofde land wel binnengaan. Steeds plaatst de dichter in deze psalm Gods liefde tegenover de ondankbaarheid en opstandigheid van het overgrote deel van de Israëlieten.

39 Hij herinnerde zich, dat zij vlees waren;
een wind (of een adem) die (weg)gaat, en niet terugkeert.

De Here wist wel, dat een zondig mens van vlees en bloed zwak is (Mat.26:41, Mark.14:38, Rom.8:3). Die zwakke mens is ook sterfelijk (Ps.103:14-16, 2Kor.4:11).

40 Hoe vaak tergden zij Hem in de wildernis (of de woestijn).
Zij deden Hem verdriet (of Zij grieden Hem) in de (lege) woestijn (of de woestenij).

41 Ze wendden zich af (of Ze keerden terug/bekeerden zich).
Ze tartten God (of Ze probeerden God uit),
en ze hebben de Heilige van Israël verwond (of pijn gedaan).

De schrijver van dit lied herhaalt in het vijfde gedeelte (v.42-53) nog eens uitvoerig, hoe God de Israëlieten bevrijdde uit Egypte, en hen als een herder veilig naar de woestijn bracht. Zo konden de mensen die dit hadden meegemaakt, goed weten, wat de Here kon doen, en wat Hij in zijn grote liefde voor zijn volk heeft gedaan. Het was daarom extra stuitend en weerzinwekkend, dat ze zich zo ondankbaar gedroegen tegenover God

42 Zij hebben zich niet zijn hand (= zijn macht) herinnerd;
de dag dat Hij hen van(uit) de tegenstander ⁸⁷⁰ (of de benauwer) heeft vrijgelaten
(of verlost/losgekocht);
43 dat Hij in Egypte zijn tekens heeft neergezet (= heeft gedaan),
en zijn wonderen in het veld van Zoan.

De plaats *Zoan* lag bij de Egyptische grens in het noordoosten aan een zijtak van de Nijl. Het was de grensstad van Gosen. De Griekse naam voor de stad is Tanis (Zie v.12).

44 Hij veranderde hun rivier(arm)en (of hun Nijlarmen) en hun stromen naar (= in) bloed,
zodat zij niet konden (of zouden) drinken (Ex.7:20,21).

Dat het water in bloed werd veranderd, was de 1^e plaag. De 2^e plaag van de kikkers noemt de dichter na de 3^e plaag (= de luizen of muggen) en de 4^e (= de steekvliegen). Die laatste 2 plagen vat hij samen met de term *een mengeling*.

45 Hij stuurde ⁸⁷¹ een mengeling (ongedierte) ⁸⁷² onder hen,

⁸⁷⁰ In de Griekse handschriften(en de Vulgaat) staat hier *vanuit de hand* (= *de macht*) van de tegenstander.
Vers 42 is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

⁸⁷¹ In de Hebreeuwse tekst staat hier *stuurt*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het tekstverband is voor *stuurde* gekozen. Het gaat over gebeurtenissen uit het verleden.
Vers 45 is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

het (of hij) verslond (of at ... op/verteerde) hen (Ex.8:16,17,24),

en een kikker (= en kikkers) (of een moeras),

zij bedierf (= zij bedierven) (of zij verwoestte(n)) hen (Ex.8:5,6).

Na de 1^e, 3^e,4^e en 2^e plaag volgen in de 3 onderstaande verzen de 8^e plaag van de sprinkhanen en de 7^e van de zeer zware hagel. De 5^e plaag van de veepest komt later aan de orde, en de 6^e plaag van de zweren aan de mensen en dieren en de 9^e plaag van de 3 dagen dikke duisternis komen in psalm 78 helemaal niet voor. Van een chronologische (= in tijdsvolgorde) behandeling van de 10 plagen in Egypte is dus geen sprake.

- 46** Hij gaf hun oogst (of hun opbrengst/gewas) aan de kaalvreter,
en hun werk (of hun moeite/opbrengst) aan de sprinkhaan (Ex.10:12-15).

Met *de kaalvreter* en *de sprinkhaan* worden verschillende soorten sprinkhanen aangeduid.⁸⁷³
Na de 8^e plaag van de 2 verschillende soorten sprinkhanen volgt 7^e van de zeer zware hagel.

- 47** Hij vernielde (of Hij vernietigde/doodde) hun druivenplant door (of in/met) de hagel,
en hun moerbeivijgen(bomen) door (of in/met) de ijzel (of de natte sneeuw).

Een moerbeivijgenboom kan maximaal 20 meter hoog en 6 meter breed worden. De bladeren lijken ongeveer op een hart. De vrucht is rond de 2 à 3 centimeter dik. Vooral in de late herfst kunnen de vruchten worden geoogst. Een kweker van moerbeivijgen maakte waarschijnlijk een snee in de vrucht om de groei te bevorderen, en het bittere sap te laten wegvloeien. Daardoor werd de vrucht eetbaar.

- 48** Hij leverde hun vee (of hun dieren/eten) over aan de hagel,
en hun kudde(n) (of hun veestapels/bezittingen) aan de (bliksem)schichten
(of de vlammen/(pest)plagen) (Ex.9:22-26).

Bij de 7^e plaag werden planten en kleine dieren door de hagel gedood. Bij volgende 2 plagen die hieronder worden genoemd, krijgt de dood een steeds grotere rol. Eerst komt de 5^e plaag van de veepest aan de orde, en daarna de 10^e plaag waarbij alle eerstgeboren mensen en dieren stierven.

- 49** Hij stuurde ⁸⁷⁴ onder hen zijn kokende woede;
verbolgenheid, boosheid,
en een benauwende zending van verderfengelen (of boze/slechte engelen).

De verderfengelen van God zouden de dodelijke plagen van Hem uitvoeren.

- 50** Hij effende ⁸⁷⁵ (of strijkt ... glad/weegt) een pad voor zijn woede.
Hij heeft hun ziel(en) niet van(uit) de dood gespaard (of weerhouden),
en (= maar) heeft hun leven(sonderhoud) overgeleverd aan de pest (Ex.9:2-6).

⁸⁷² In de Griekse handschriften(en de Vulgaat) worden hier *vliegen* vermeld.

Vers 45 is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

⁸⁷³ In het Hebreeuws uit de tijd van de Bijbel gebruikte men voor de verschillende rassen of soorten sprinkhanen ook verschillende woorden. In de Nederlands hebben we daar maar één woord voor.

⁸⁷⁴ In de Hebreeuwse tekst staat hier *stuurt*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het tekstverband is voor *stuurde* gekozen. Het gaat over gebeurtenissen uit het verleden.

Vers 49 is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

⁸⁷⁵ In de Hebreeuwse tekst staat hier *effent*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het tekstverband is voor *effende* gekozen. Het gaat over gebeurtenissen uit het verleden.

Vers 50 is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

Van het levensonderhoud van de Egyptenaren: de paarden, de ezels, de kamelen, de runderen, de schapen en de geiten stierf alles aan de veepest.

- 51** Hij sloeg elke eerstgeborene in Egypte;
de eerste van de krachten (of de zonen) in de tenten van Cham (Ex.12:29).

Bij de 10^e plaag waarbij alle eerstgeboren mensen en dieren stierven, kwam de vernietiging van al het leven door de dood steeds dichterbij. Niets voor niets waren de Egyptenaren na de 10e plaag bang, dat ze bij de volgende plaag allemaal zouden sterven (Ex.12:33).

Cham was de jongste zoon van Noach (Gen.9:18,24, 10:1). Eén van Chams zonen heette Misraïm (Gen.10:6). Hij was de voorvader van de Egyptenaren en de Filistijnen (Gen.10:13).⁸⁷⁶ In het Hebreeuws wordt tot op de dag van vandaag Egypte nog steeds met de naam Misraïm aangeduid.

Als we de genoemde plagen in psalm 78 overzichtelijk bij elkaar zetten, dan vallen er verschillende zaken op.

1	1 ^e plaag	Water in bloed veranderd.
2	3 ^e en 4 ^e plaag	Muggen (of luizen) en steekvliegen.
3	2 ^e plaag	Kikkers in het hele land.
4	8 ^e plaag	Sprinkhanen.
5	7 ^e plaag	Zeer zware hagel.
6	5 ^e plaag	Veepest.
7	10 ^e plaag	Alle eerstgeboren mensen en dieren sterven.

Het gaat hier over 7 plagen, waarbij het getal 7 een volheid aanduidt. De 7 slagen die God bij de Egyptenaren uitdeelde, waren volledig, zodat ze de Israëlieten lieten gaan. Bovendien zijn deze 7 plagen niet chronologisch maar thematisch (= per onderwerp) geordend. Daarbij neemt de ernst van de plagen vanuit het oogpunt van de Israëlieten toe. Daarom zijn ook de 7^e plaag van de hagel en de 8^e plaag van de sprinkhanen in volgorde omgewisseld, en staat de 5^e plaag van de veepest bijna onderaan. Voor de Egyptenaren was de akkerbouw en de plantenteelt veel belangrijker dan de veeteelt, en bij de Israëlieten was juist het omgekeerde het geval (Gen.46:33, 47:1-6). Dat door de sprinkhanen de oogst werd vernield, was voor hen minder ernstig, dan de zeer zware hagel en de veepest. De hagel zou vooral het kleinvee treffen en de veepest bedreigde al hun dieren.

De niet-genoemde 3 dagen duisternis speelden voor de Israëlieten lang niet zo'n grote rol als voor de Egyptenaren. Hun belangrijkste afgod was de god Ra. Het was volgens hen de god van de zon ofwel het licht. In hun ogen was tijdens de 3 dagen duisternis hun god Ra overwonnen door die God van de Hebreëen. Wat moeten Farao en zijn onderdanen bang zijn geweest! Dat de dood van de dieren en de mensen steeds meer om zich heen greep, was voor de Israëlieten weer veel belangrijker.

- 52** Hij liet zijn volk als schapen (of als een kudde) vertrekken (of op-/uittrekken).
Hij leidde hen als een kudde door (of in/met) de woestijn (of door de wildernis).

- 53** Hij (ge)leidde hen naar de veiligheid,

⁸⁷⁶ Flavius J., Joodse Oudheden, deel 1, hoofdstuk 6:2.

en zij zijn niet bang (of niet angstig) geweest,
want de zee had hun vijanden bedekt.

Nadat de Israëlieten uit Egypte waren vertrokken, kreeg Farao spijt, dat hij ze had laten gaan. Daarom liet hij hen door een leger achtervolgen om hen terug te halen (Ex.14:4-8). Terwijl de Israëlieten kort na hun uittocht uit Egypte door de Rietzee (= de Schelfzee) trokken, hinderde een donkere wolk hun achtervolgers (Ex.14:19-22). Uit die wolk goot regen, rolde de donder, en flitsten bliksemstralen (Ps.77:17-21). Daardoor konden de oprukkende Egyptenaren Gods volk niet inhalen.

Zodra de Israëlieten de overkant van de Rietzee hadden bereikt, liet de Here het water van de zee weer terugstromen, zodat het achtervolgende leger van Farao verdronk (Ex.14:26-30). Opnieuw werden door het hardvochtige verzet tegen God veel Egyptenaren door de dood getroffen.

Ondanks alle grote wonderdaden van de Here bleef het overgrote deel van de Israëlieten toch hun Verlosser van de Egyptenaren tergen met hardnekkige eigenzinnigheid (v.54-64). Dit gebeurde in de woestijn en in het heilige land. Daarom strafte en berechtte God in die tijd de voorouders van zijn volk, en verliet Hij de tabernakel in Silo.

54 Hij liet hen naar (of bij) zijn heilige gebied (of heilige grens) komen;
(naar) de berg die zijn rechter(hand) heeft gekregen (of gekocht).

De Israëlieten trokken via de berg Sinaï, waar ze de 10 geboden van God ontvingen, naar het heilige land.

55 Hij (= de Here) joeg (heiden)volken vanuit (= voor) hun gezicht (= voor hen) weg.
Hij liet hen [in] het (opgemeten) deel (of hen door een (meet)snoer/touw) van het erfelijk bezit bij lot toewijzen (of Hij liet hen in het deel van het erfelijk bezit vallen).
Hij liet de stammen van Israël in hun tenten wonen (of verblijven).

Alleen met Gods hulp konden veel heidenvolken in het heilige land onder leiding van Jozua worden verslagen (Joz.6, 8:1-29, 9-12). Daarna werd het grondgebied voor een deel toegewezen, en voor een ander deel opgemeten en door het lot verdeeld (Joz.13:7-21:45).

Sinds de tocht door de woestijn werden huizen van de Israëlieten ook wel als *tenten* aangeduid (Richt.7:8, 20:8, 1Sam.4:10, 13:2, 2Sam.18:17, 19:8, 20:1,22, 1Kon.8:66, 12:16, Ps.132:3, enz.).

Zolang Jozua en de mensen die de intocht in het heilige land hadden meegemaakt, nog leefden, bleven de Israëlieten de Here dienen (Richt.2:7,8). Bij de volgende generatie ging het echter al mis (Richt.2:10-12). Ondanks de duidelijke en ernstige waarschuwingen van Gods profeet Mozes (Lev.26:1,2,14-39, Deut.6:12-19)⁸⁷⁷ begonnen veel Israëlieten de afgoden te dienen.

56 Ze tartten (of probeerden ... uit), en ze tergden de (aller)hoogste God,
en zijn getuigenissen hebben ze niet onderhouden (of bewaakt/bewaard).

57 Zij werden afvallig (of Zij keerden zich af).
Zij waren onbetrouwbaar zoals hun (voor)vaders.
Zij zijn bedorven (of omgekeerd) als een bedrieglijke (of een verraderlijke) boog.

⁸⁷⁷ Mozes was een heel belangrijke profeet van God (Deut.34:10-12, vgl. Ex.33:11^a, Num.12:8^a).

Een bedrieglijke boog is een boog zonder spankracht (Hoz.7:16). Met zo'n boog kan je geen pijlen schieten. Hij is waardeloos in de strijd. Als je denkt die boog te kunnen gebruiken, kom je bedrogen uit.

De dichter vergelijkt hier de Israëlieten met *een bedrieglijke boog*. Zo onbetrouwbaar als die waardeloze boog is, zo misdroeg Gods volk zich gedurende de Richterentijd (Richt.). De Here kon niet op ze rekenen. Iedere keer als Hij ze met behulp van een richter uit hun nood en ellende had geholpen, lieten ze na verloop van tijd Hem weer in de steek (vgl. Deut.32:16-18).

58 Zij ergerden (of Zij verontwaardigden) Hem door (of met/in) hun (offer)hoogten,
en met (of door/in) hun gesneden beelden maken zij Hem jaloers (of afgunstig).

59 God heeft geluisterd. Hij was verbolgen.

Hij versmaadde (of Hij verwierp) Israël buitengewoon (vgl. Deut.32:19).

60 Hij verliet de tabernakel (of de woning) van Silo;

de tent die Hij onder de mens(en) had laten vestigen (of wonen).

De plaats Silo lag ten noorden van Betel, en ten zuiden van Lebona (Richt.21:19) in het gebied van de stam Efraïm. Op die plek ligt ongeveer 14 kilometer ten noorden van Betel en 5 kilometer ten zuidoosten van el-Lubbn de huidige ruïne Sayln.⁸⁷⁸

Eerst stond de tabernakel eeuwenlang in Silo (Joz.18:1, 19:51, Richt.18:31^b, 1Sam.1:3,24, enz.). Tot in de begintijd van de regering van koning Saul (1033 – 1012) heeft het huis van de Here daar gestaan (1Sam.13:1, 14:3). Silo is tijdens zijn regering hoogstwaarschijnlijk door de Filistijnen verwoest (Jer.7:12,14, 26:6, vgl. Richt.18:31). Toen David voor de ongehoorzame koning Saul moest vluchten, stond er een tabernakel in Nob iets ten noordoosten van Jeruzalem (1Sam.21:1-6, 22:11). Blijkbaar had de Israëlitische vorst het heiligdom naar Nob verplaatst, want er mocht maar op één plaats in het heilige land offers aan de Here worden gebracht (Deut.12:13). Het lijkt er sterk op, dat Saul de tabernakel heeft laten verhuizen om te voorkomen, dat het (met de plaats Silo) door de Filistijnen zou worden verwoest (vgl. v.60, Jer.7:12-14, 26:6).

61 Hij gaf zijn kracht (of zijn sterkte) over aan de gevangenschap;

zijn sieraad (of zijn pracht/luister) in de hand (= de macht) van de tegenstander.

Het teken van de kracht van Israël was de prachtige ark. Het was het sieraad van het volk van de Here om zijn heiligheid op aarde te vertegenwoordigen. Na de intocht van de Israëlieten in het heilige land rond 1408 had de ark eeuwenlang in de tabernakel in Silo gestaan (Joz.18:1, 19:51, Richt.18:31^b, 1Sam.1:3,24, 3:3,15, enz.). Daar werd de Here gediend (Joz.18:1,8-10, 21:1,2, Richt.18:31, 1Sam.1:3, enz.). Kort na het midden van de 12^e eeuw voor Christus werd de ark in de verloren strijd bij Afek door de Filistijnen buitgemaakt (1Sam.4:11,17).

De Here leverde toen zijn volk over aan het zwaard van de Filistijnen, omdat het Hem voortdurend ongehoorzaam was (Richt.21:25). In die bloedige veldslag sneuvelde 30.000 mannen van het voetvolk (1Sam.4:10).

In het heilige land komen meerdere plaatsen voor met de naam Afek. De plaats van de rampzalige veldslag tegen de Filistijnen was vroegere Kanaänitische koningsstad. Het lag ten noord(oost)en van de Filistijnse steden in het gebied van de stam Efraïm, tussen het midden van Israël en de kust van de Middellandse Zee. Later werd deze plaats Antipatris genoemd.⁸⁷⁹

⁸⁷⁸ Bimson J.J., Encyclopedie van Bijbelse plaatsen, Kampen, 2007, pag. 353, en Meesters J.H., De Bijbel in kaart, 2^e druk, Groningen, 1970.

⁸⁷⁹ Bimson J.J., Encyclopedie van Bijbelse plaatsen, Kampen, 2007, pag. 353,

62 Hij leverde zijn volk over aan het zwaard,
en Hij was verbolgen door (of met/in) (= op) zijn erfelijk bezit.

Het vuur van Gods woede heeft de jonge mannen van zijn volk verteerd. Velen van hen sneuvelden bij Afek door het zwaard van de Filistijnen. *Het vuur* duidt eveneens op *oorlog* en *strijd* (Num.21:28, Deut.9:3, 32:21-23).

63 Het vuur heeft zijn jonge mannen (= de jonge mannen van Gods volk (v.62^a))
verteerd (of opgegeten),
en zijn jonge dochters (of zijn maagden) zijn niet geloofd (of geprezen/aanbevolen).

Doordat er zoveel jonge mannen stierven, bleven veel meisjes ongehuwd. Daardoor werden ze ook niet toegejuicht of toegezongen door de bruiloftsgasten.

64 Zijn priesters zijn door (of in/met) het zwaard gevallen,
en zijn weduwen huilden (of (be)weenden) niet.⁸⁸⁰

Onder de gesneuvelden waren ook de priesters Chofni en Pinechas (1Sam.4:11,17). Toen de vrouw van Pinechas daarvan hoorde, beviel ze van een zoon. Kort daarna overleed ze. Dat de ark van God door de Filistijnen was meegenomen, maakte haar verdrietiger dan het sneuvelen van haar man (1Sam.4:19-22). Hoe het met de vrouw van Chofni in of kort na de strijd bij Afek is afgelopen, weten we niet. Wat we in elk geval via de psalmdichter wel weten, is, dat de vrouwen van de gesneuvelde priesters en andere omgekomen Israëlieten niet huilden.

In het laatste gedeelte (v.65-72) vermeldt de schrijver van psalm 78, dat God Efraïm als belangrijkste stam verwierp, en dat Hij zijn voorkeur gaf aan de stam Juda. De Judese koning David (1012 – 972) leidde zijn volk op een verstandige en bekwame manier, en in Zion werd Gods heiligdom gebouwd.

65 De Heer werd wakker (of ontwaakte) als een slapende;
als een kerel (of een held), jubelend van(uit) de wijn.

Natuurlijk slaapt de God die alles regeert, niet (Ps.121:3^b-5^a). Het lijkt misschien soms zo. Be-doeld wordt, dat de Here weer in actie kwam. Hij nam het toen voor zijn volk op.

Door het wegvoeren van de ark naar het gebied waar de Filistijnen woonden, werd niet alleen de eer van het volk Israël aangetast, maar ook de eer van de God van Israël. Men dacht in die tijd, dat de goden van ieder volk meestreden in de oorlogen.⁸⁸¹ Daarom verwoestte men ook de tempels van de afgoden van de vijanden. Het volk dat de strijd won, had eveneens de sterkste god. Zo schilderde een Assyrische leider de Here af als een zwakke god die zijn volk niet kon redden. De afgoden van de overwinnende Assyriërs zouden veel sterker zijn dan alle andere goden (Jes.36:18-20, 37:10-13). Vooral daarom namen de Filistijnen de ark van de God van Israël mee als buit voor hun afgod Dagon (1Sam.5:1,2).

en Meesters J.H., De Bijbel in kaart, 2^e druk, Groningen, 1970.

⁸⁸⁰ In de Hebreeuwse tekst staat hier *huilen niet*. Op grond van(de Vulgaat en) het tekstverband is voor *huilden niet* gekozen. De psalmdichter vertelt hier over gebeurtenissen uit het verleden. Ook de Griekse handschriften wijken hier af van de Hebreeuwse tekst. Vers 64 is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

⁸⁸¹ Ieder volk zou zijn eigen afgod(en) hebben. Zo hadden bijvoorbeeld de Filistijnen hun god Dagon, de Sidoniërs Astarte, de Ammonieten Moloch of Milkom en de Moabieten hun afgod Kamos (Num.21:29, Richt.16:23, 1Sam.5:2-7, 1Kon.11:7,33, 2Kon.23:13, Jer.48:13,46, 49:1). Zo'n afgod en volk waren onlosmakelijk met elkaar verbonden, en zouden niet zonder elkaar kunnen. Juist die identiteit wilden de Babyloniërs doorbreken, en vervangen door die van hun eigen cultuur. Daarin moest de integratie van alle volken met hun overwonnen goden passen.

De Here liet niet toe, dat de eer van zijn heilige naam werd aangetast. Hij kwam in actie *als een kerel die wakker werd. Hij sloeg daarbij zijn tegenstanders van achteren.* Hij viel de Filistijnen aan op hun eigen grondgebied; op een plaats en manier die ze niet hadden verwacht. God liet daarbij ook zien, dat Hij de Israëlieten helemaal niet nodig had om zijn macht te tonen.

66 Zijn tegenstanders (of Zijn benauwers) sloeg (of trof) Hij van achteren.

Een eeuwige smaad heeft Hij aan hen gegeven (= heeft Hij hen aangedaan).

De Filistijnen konden de ark wel als een buit bij de overwinning voor hun afgod Dagon neerzetten, maar de volgende ochtend was het beeld van Dagon op zijn gezicht voor de ark neergevallen. Ze konden het beeld van hun afgod wel weer rechtop zetten, maar de ochtend daarop was het beeld opnieuw voor de ark neergevallen. Deze keer echter, waren het hoofd en de handen van het beeld afgebroken. Die lagen op de drempel. Daarom durfden de Filistijnen nooit meer op de drempel van de tempel van hun afgod Dagon te stappen (1Sam.5:2-5).

Bovendien werden de inwoners van de stad waar de ark stond, getroffen door een muizenplaag en een ziekte waarbij ze bulten kregen, en velen van hen stierven.⁸⁸² Daarom versleepten de Filistijnen de ark naar een andere stad, maar ook daar brak dezelfde ziekte uit. Het verplaatsen van de ark naar de volgende stad leverde hetzelfde resultaat op. Daardoor waren de Filistijnen genoodzaakt om de ark terug te sturen naar de Israëlieten (1Sam.5:6-6:5). Niet Dagon had de strijd gewonnen, maar de God van Israël.

Nadat de ark noodgedwongen was teruggestuurd, ging die niet terug naar Silo. Dat kwam, doordat de Here de stam van *Jozef's* zoon *Efraïm* verworpen had (vgl. Jer.7:12). De heilige kist kwam in Abinadabs huis in Kirjat-Jearim terecht (1Sam.6:1-7:1). Daar raakte de ark vrijwel helemaal uit de belangstelling (1Kron.13:3).⁸⁸³ Ze bleef een lange periode in Kirjat-Jearim staan (1Sam.4:1^b-7:2).⁸⁸⁴

⁸⁸² Hoogstwaarschijnlijk kregen veel Filistijnen toen de builenpest. Deze ziekte wordt veroorzaakt door een bacterie die verspreid wordt door vlooiën. Die vlooiën parasiteren vooral op ratten, maar ook muizen, marmotten, honden en katten kunnen door de ziekte overdragende vlooiën als gastheer of -dame worden gebruikt. Omdat de ziekte bij de Filistijnen gepaard ging met bulten, een muizenplaag en sterfgevallen (1Sam.5:6-6:5), lijkt het er sterk op, dat het hier over de builenpest gaat.

⁸⁸³ Tot in de begintijd van de regering van koning Saul (1033 – 1012) heeft de tabernakel in Silo gestaan (1Sam.13:1, 14:3). De plaats Silo is tijdens zijn regering hoogstwaarschijnlijk door de Filistijnen verwoest (Ps.78:60,61, Jer.7:12,14, 26:6).

Toen David voor koning Saul moest vluchten, stond er een tabernakel zonder de ark in Nob iets ten noordoosten van Jeruzalem (1Sam.21:1-6, 22:11). Blijkbaar had koning Saul het heiligdom naar Nob verplaatst, want er mocht maar op één plaats in het heilige land offers aan de Here worden gebracht (Deut.12:13). Het lijkt er sterk op, dat Saul dit had gedaan om te voorkomen, dat de tabernakel (met de plaats Silo) door de Filistijnen zou worden verwoest (vgl. Ps.78:60,61 Jer.7:12,14, 26:6).

Toen de Edomiet Doëg in opdracht van de ongehoorzame koning de priesterstad Nob bijna volledig uitmoordde (1Sam.22:18,19), heeft Saul het heiligdom naar Gibeon laten halen. Deze plaats lag vlakbij het huidige Jib zo'n 10 kilometer ten noordwesten van Jeruzalem. Gibeon was in de buurt van een heuvel gebouwd (2Sam.21:9^a). Op die heuvel stond de tabernakel (1Kon.3:4). Toen koning Salomo (972 – 932) de regering van zijn vader David overnam, stond daar nog steeds de tabernakel zonder de ark (1Kron.16:39, 21:29, 2Kron.1:3,5,6).

⁸⁸⁴ Sommige mensen lezen 1Samuel 7:2 zo, dat de ark 20 jaren in Kirjat-Jearim zou hebben gestaan. Dit is echter onmogelijk. Toen David (1012 – 972) de ark liet ophalen, was hij al ruim 7 jaren aan de macht (2Sam.5:4-9, 6, 1Kon.2:11, 1Kron.3:4, 29:26,27). De ark werd dus in (1012 – 7 =) 1005 voor Christus naar Zion gebracht. Tellen we daar 20 jaren bij op, dan zou de ark in 1025 voor Christus door de Filistijnen naar Israël zijn gestuurd, en door de mannen van Kirjat-Jearim daar in het huis van Abinadab zijn gezet (1Sam.7:1). Die ark was 7 maanden bij de Filistijnen geweest (1Sam.6:1). Dan zou de ark in 1026 of 1025 voor Christus bij de veldslag in Afek door de Filistijnen zijn buitgemaakt. Dat is in de begintijd van de regering van koning Saul (1033 – 1012), terwijl toen de hogepriester Eli richter was! Daarna zouden Samuel en later ook koning Saul samen nog 40 jaren leiding geven aan het volk (Hand.13:20^b,21).

67 Hij verwierp (of Hij versmaadde) [in] de tent van Jozef,
en [in] de stam van Efraïm heeft Hij niet gekozen.

Na vers 67 slaat de psalmdichter het koningschap van Saul (1033 – 1012) over, en begint hij in vers 68 bij de regering van koning David (1012 – 972) uit *de stam van Juda*. Eerst komt Gods keuze voor de berg Zion en de tempelbouw aan de orde (v.68,69). Daarna gaat het over de keuze van de Here voor David als koning van heel Israël (v.70-72).

68 Hij koos de stam van Juda;
de berg Zion, die Hij heeft lief gehad (of waarvan Hij heeft gehouden).

Oorspronkelijk was Zion een burcht in de stad Jeruzalem. Koning David (1012 – 972) heeft deze burcht op de Jebusieten veroverd (2Sam.5:7, 1Kron.11:5). Die burcht lag aan de zuidkant van de heuvel of berg in het oosten van Jeruzalem. Later werd de hele heuvel Zion genoemd (Ps.2:6, 74:2, 78:68). Vervolgens werd met Zion ook de hele stad Jeruzalem aangeduid (Ps.51:20, 135:21, 147:12).

Kort na de intocht in het heilige land was de stad Jeruzalem toegewezen aan de stam Benjamin (Joz.18:28). Onder leiding van Jozua veroverden de Israëlieten deze plaats (Joz.12:8,10). Na de dood van Jozua hebben de Jebusieten, die eerst op de bergen woonden (Joz.11:3), Jeruzalem op de Benjaminiten veroverd (Joz.15:63, 24:11, Richt.1:21). Later heroverden de Judeeërs de toekomstige hoofdstad op de Jebusieten (Richt.1:8), Ze hebben echter niet alle Jebusieten uit Jeruzalem verdreven. Sommige van hen woonden er nog steeds naast de Benjaminiten (Richt.1:21). Ze bezaten ook de burcht Zion. Met hulp van God wist het leger van koning David deze vrijwel onneembare burcht te veroveren (2Sam.5:6,7, 1Kron.11:5).

Kort daarna wilde koning David de ark vanuit Kirjat-Jearim op een wagen naar de veroverde burcht Zion in Jeruzalem laten brengen (2Sam.5:7,9 6:10,12^b). Omdat ze niet volgens Gods instructies respectvol met de ark omgingen, en Uzza onderweg de ark aanraakte, liet de Here hem plotseling sterven (2Sam.6:6,7). Uit angst liet David daarom de ark naar het huis van de Gattiet Obed-Edom brengen (2Sam.6:8-10). Toen de koning hoorde, dat God Obed-Edom gedurende de 3 maanden dat de ark daar was, rijkelijk zegende, liet hij de heilige kist volgens de voorschriften van de Here feestelijk naar de berg Zion dragen (2Sam.5:7,9, 2Sam.6:11-17). Daar werd Gods ark voorlopig in een tent neergezet (2Sam.6:16^a,17^a, 1Kon.8:1^b, 1Kron.15:1, 2Kron.1:4).

Die 20 jaren gaan over de tijd waarin het volk Israël klaagde tegen de Here over de onderdrukking van de Filistijnen. Die periode van klagen was waarschijnlijk al in de tijd van de richter en hogepriester Eli begonnen, en eindigde bij het eerste optreden van de profeet Samuel als richter van Israël.

Het is heel goed mogelijk, dat in het midden van het 2^e vers van 1Samuel 7 twee verschillende getallen: 50 (geschreven als een sluitnoen = ך) en 20, (geschreven als sluitkaf = ך) voor een foutieve herhaling zijn aangezien. Beide zijn dan door een overschrijver ten onrechte als 2 keer 20 gelezen, waarbij hij het 1^e getal (in werkelijkheid 50) niet heeft overgeschreven. (Iets dergelijks is hoogstwaarschijnlijk ook in het 1^e vers van 1Samuel 13 gebeurd.) Het 2^e vers van 1Samuël 7 zouden we vermoedelijk als volgt moeten lezen: *Vanaf de dag van het verblijven van de ark in Kirjat-Jearim, waren veel dagen. Zij werden (50 jaar). 20 jaar rouwde het hele huis van Israël achter Jahweh aan (of Jahweh achterna)*. Eenvoudiger gezegd: Vanaf de dag dat de ark in Kirjat-Jearim verbleef, verlieten er veel dagen. Het werden 50 jaren. 20 jaren achtervolgde heel Israël Jahweh met zijn klachten.

Als dit het geval is, dan zouden we bij het 8^e jaar dat David (1012 – 972) regeerde (1005), 50 jaren moeten optellen. Dan zou de veldslag bij Afek in het jaar 1055 of 1056 hebben plaatsgevonden. Dit is heel goed mogelijk, want rond het jaar 1052 (= 1012 + 40) nam Samuel de leiding op zich, en in 1033 werd Saul koning tot 1012 voor Christus (Hand.13:20^b,21).

(Zie Turenout T. van, Chronologie rondom de Bijbel, de tabbladen *Tot Saul* en *Israël*, Grijpskerk, 2022.)

(Het 2^e vers van 1Samuel 7 en het 1^e vers van 1Samuel 13 zijn beide in de Dode Zee-rollen verloren gegaan.)

69 Hij bouwde zijn heiligdom zoals de hoogten; mensen
als de aarde, die Hij voor eeuwig heeft gefundeerd (of gesticht/gevestigd).

Door David's zoon Salomo (972 – 932) heeft de Here de tempel op de berg Zion laten bouwen (1Kon.6:1, 8:1-4, 2Kron.5:1-4, Ps.132:13,14, vgl. Ps.87:2,3). Hij liet zijn tempel zo degelijk bouwen *zoals de hoogten* ofwel de bergen, en zo solide *als de aarde, die Hij voor eeuwig heeft gefundeerd*.⁸⁸⁵

De Here koos zijn dienaar David uit om zijn volk als koning te leiden (1Sam.16:1,2,11-13). Daarom haalde Hij hem bij de schapen vandaan (2Sam.7:8).

70 Met (of In/Door) David koos Hij zijn dienaar (= David koos Hij als zijn dienaar).
Hij nam hem weg van(uit) de kooien van de schapen (of kudde) (= de schaapskooien).

71 Van(uit) achter de zogende(schape)n heeft Hij hem laten komen
om [in] Jakob, zijn volk, te weiden (of te laten grazen),
en [in] Israël, zijn erfelijk bezit.

Als een bekwame en integere koning heeft David zijn land bestuurd. Hij heeft al zijn vijanden verslagen, en uit het heilige land verdreven (2Sam.8:1-14, 5:17-25, 1Kron.14:8-17). Mede daardoor kreeg hij zijn handen vrij om tegen de criminaliteit, struikroverij en het machtsmisbruik hard op te treden, en de zwakken in de samenleving te beschermen. Hij drong dit geweld en onrecht tijdens zijn langdurige regering voortdurend terug. Daarbij had hij steeds meer succes. Als de hoogste aardse rechter van het heilige land was hij eerlijk en rechtvaardig (2Sam.8:15).⁸⁸⁶

72 Hij weidde hen (of Hij liet hen grazen) overeenkomstig de integerheid
(of onkreukbaarheid) van zijn hart,
en met (of door/in) de verstandigheden (of de bekwaamheden) van zijn (hand)palmen
(= met zijn erg verstandig beleid) (ge)leidde Hij hen.⁸⁸⁷

De waarschuwing van de dichter Asaf was volkomen op zijn plaats. Helaas is daar heel weinig of geen gehoor aan gegeven. Sinds de afval van koning Salomo (972 – 932) en een deel van het volk verbleekte de kracht en de glorie van het rijk Israël. Na de dood van die koning raakte het heilige land verdeeld in een noordelijk deel van 10 stammen en een zuidelijk deel van 2 stammen. In het noordelijke deel ging het zo snel bergafwaarts, dat God het al na ruim 200 jaren door de Assyriërs in ballingschap liet voeren (2Kon.17:1-6). De 2 stammen in het zuiden brachten het er weinig beter vanaf. In 586 werden ze uiteindelijk door de Babyloniërs in ballingschap gevoerd (2Kon.25:1-21, 2Kron.36:11-20). Het was alleen aan de genade en barmhartigheid van de Here te danken, dat de Israëlieten in 538 van de Perzische koning Ko-

⁸⁸⁵ Hoewel *deze aarde* en *de hoogten* ofwel de bergen niet voor eeuwig zullen bestaan, doordat deze wereld door vuur zal vergaan, en er een nieuwe zal komen (Ps.102:26,27, 2Pet.3:10-13, Op.21), is dat hier niet zo relevant. Dat *deze aarde* zal vergaan (Mat.24:35, Luk.21:33, Op.20:11), was niet de bedoeling van de Here bij de schepping ervan. Hij wilde, dat de mensen en de aarde voor eeuwig zouden bestaan. Alleen als die mensen ongehoorzaam zouden zijn, dan zouden ze sterven (Gen.2:17).

Trouwens, het woord *eeuwig(heid)* hoeft in het Oude Testament niet *altijd* te betekenen. Het kan ook een heel lange periode aanduiden.

⁸⁸⁶ In de tijd van David (1012 – 972) was een koning ook rechter (2Sam.12:1-6, 15:2-6, 1Kon.3:16-28).

⁸⁸⁷ In de Hebreeuwse tekst staat hier *(ge)leidt Hij hen*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het tekstverband is voor *(ge)leidde Hij hen* gekozen. Het gaat in vers 72 over een gebeurtenis die toen al achter de rug was. Koning David was al overleden, want in deze psalm heeft de dichter het over de tempel die tijdens de regering van koning Salomo (972 – 932) is gebouwd (v.69).

Dit vers is in de Dode Zee-rollen verloren gegaan.

res II (559/538 – 529) mochten terugkeren naar het heilige land (2Kron.36:22,23). Zo mogen ze ook vandaag dankzij de liefde en trouw van God aan zijn beloften na de eeuwenlange diaspora (= verstrooiing) terugkeren naar de nieuwe staat Israël.

Zowel voor ons als voor Gods Kerk als geheel mag deze psalm geen aanleiding zijn om zich beter te voelen dan de meeste Israëlieten. Integendeel! Hoe vaak hebben gelovige mensen uit de heidenvolken niet gefaald om de Here te gehoorzamen. Hoe sterk is de Kerk van God verdeeld door eigennigheid en ongehoorzaamheid. Nee, laat dit lied voor ons vooral een waarschuwing zijn. Deze psalm is nog steeds actueel.

Toch mag psalm 78 ook een bemoediging zijn voor de mensen die echt hun eigen mening en wil opzij willen zetten voor de wensen van de Here. Mensen die hun eigen positie en bezit ondergeschikt achten aan de gehoorzaamheid aan God en de dienstbaarheid voor Hem. Zij mogen zeker weten, dat Hij ondanks al hun falen, trouw blijft in zijn grote liefde, want Hij is barmhartig en genadig!

Psalm 79: Gebed om wraak over Israëls verwoesting.

- 1^a** Een psalm voor Asaf.
- 1^b** God, heidenvolken zijn in uw erfelijk bezit gekomen.
Zij hebben uw heilige tempel onteerd.
Zij hebben Jeruzalem tot een pakhuis van vruchten gemaakt.
- 2** Zij hebben de lijken van uw dienaren gegeven
als eten aan de vogels in de lucht;
het vlees van uw goedgunstigen aan de wilde dieren van de aarde.
- 3** Zij hebben hun bloed als water rondom Jeruzalem vergoten,
en er was niemand om hen te begraven.
- 4** Wij zijn voor onze burenen tot een smaad geworden;
een bespotting en een hoon voor hen die rondom ons zijn.
- 5** Hoelang, Jahweh, zult U voor altijd woedend zijn;
zal uw jaloersheid branden als een vuur?
- 6** Stort uw grimmigheid uit bij de heidenvolken die U niet hebben erkend,
en over koninkrijken die uw naam niet hebben aangeroepen!
- 7** Ja, men heeft Jakob verslonden,
en zij hebben zijn liefelijke woning verwoest.
- 8^a** Herinner ons niet aan de vroegere ongerechtigheden.
- 8^b** Snel moeten uw barmhartigheden ons voorgaan,
want wij zijn buitengewoon verzwakt.
- 9** Help ons, God van ons heil, om de eer van uw naam!
Red ons, en doe verzoening over onze zonden omwille van uw naam!
- 10** Waarom zouden de heidenvolken zeggen: “Waar is hun God?”
De wraak voor het vergoten bloed van uw dienaren
moet voor onze ogen onder de heidenvolken bekend worden.
- 11** Het gekreun van de gevangenen moet voor uw gezicht komen.
Bewaar de zonen van de dood overeenkomstig de grootheid van uw arm!
- 12** Laat naar onze burenen terugkeren
- 7-voudig naar hun borst -
hun smaad waarmee zij U hebben gesmaad, Heer!
- 13** Wij echter, zijn uw volk, en het kleinvee van uw wei.

Wij zullen U voor eeuwig bedanken.

Van generatie op generatie zullen wij uw roem rondvertellen.

Volgens veel uitleggers is psalm 79 tijdens de ballingschap ontstaan. Heel het heilige land zou door vijandige legers zijn veroverd, en de stad Jeruzalem zou volledig zijn verwoest (v.1^b). Toch valt er iets op. In deze psalm staat, dat het bloed van dienaren van de Here als water **rondom** Jeruzalem is vergoten (v.2,3^a). Dit betekent, dat kort voor het ontstaan van dit lied de bloedige strijd zich niet in de hoofdstad had afgespeeld.

In de Bijbel staat echter niet, dat de Joden vlak voor de verwoesting van de 1^e tempel zich overgaven, waardoor de mensen uit de hoofdstad werden gespaard. Integendeel, in 586 voor Christus werden veel mensen tot in het heiligdom met het zwaard gedood (2Kron.36:17, vgl. Ezech.9:6-8). Er staat evenmin in psalm 79, dat Gods heilige tempel werd verwoest. Die tempel werd wel onteerd of onrein verklaard (v.1^b). Bovendien was in die tijd een belegerde stad in figuurlijke zin al een puinhoop. Huizen die op de muur stonden, moesten vaak bij een op handen zijnde aanval en omsingeling snel worden afgebroken. Mensen uit de omliggende dorpen en het platteland stroomden dan de stad binnen. Ze namen zoveel mogelijk voedsel mee om een belegering zal lang mogelijk te kunnen volhouden. Als we vervolgens in de weergave van de Griekse handschriften(en de Vulgaat) niets lezen over de puinhopen van de hoofdstad, maar wel over Jeruzalem als een pakhuis van vruchten (v.1^b), dan krijgen we een heel ander beeld.

Psalm 79 gaat dus over een tijd waarin de tempel nog bestond, en waarin op de stad Jeruzalem na heel het heilige land was veroverd. De tempel was onteerd, en Gods volk was toen tot een bespottung geworden voor de volken die rondom dat land woonden (v.1^b-3). Dit gebeurde 2 keer.

Voor de 1^e keer vond dit plaats in 701 voor Christus. Het heilige land werd toen overspoeld door Assyrische legers. Al ruim 20 jaren daarvoor waren vrijwel alle inwoners van het Tienstammenrijk in het noorden van Israëls grondgebied door de Assyriërs naar het Tweestromenland gedeporteerd. In 701 hadden ze het Tweestammenrijk Juda op de stad Jeruzalem na veroverd. Volgens Assyrische inscripties zouden 200.150 Joden naar Assyrië zijn gedeporteerd.⁸⁸⁸ In hetzelfde jaar stond de Assyrische koning Sanherib (705 – 681) met zijn leger voor de poorten van de Judese hoofdstad (2Kon.18:13-19:13, Jes.36:1-37:13). De gevaren waren in die tijd erg groot.

Voor de muren van Jeruzalem spotte de rabsaké van Assyrië⁸⁸⁹ op een intimiderende manier met koning Hizkia (727 – 697) en met de Here (2Kon.18:17-35). Hij dacht in zijn hoogmoed, dat de zogenaamde goden van Assyrië sterker waren dan de God Jahweh. Bovendien hadden de Assyriërs *de heilige tempel onteerd* en *onrein verklaard*. Koning Sanherib had namelijk via de rabsaké minachtend over de offerdienst in de tempel gesproken.⁸⁹⁰ Volgens hem zou die

⁸⁸⁸ Op het gevonden prisma van Sanherib (705 – 681) staan Assyrische inscripties die het bijbelse verhaal van de rooftochten van de Assyrische koning in het Tweestammenrijk Juda bevestigen. Volgens deze inscripties zouden 200.150 Joden uit het Tweestammenrijk naar Assyrië zijn gedeporteerd. Alleen de nederlaag van Sanherib door het ingrijpen van God, waarbij 185.000 mannen stierven (2Kon.18:35,36), staat niet op het prisma vermeld.

⁸⁸⁹ Mogelijk is met het woord *rabsaké* het hoofd van de voedselvoorziening ofwel de Assyrische minister van landbouw bedoeld.

⁸⁹⁰ Helaas droeg koning Hizkia (727 – 697) in die tijd zeker niet bij aan het respect voor de eredienst in de tempel. Hij probeerde namelijk via onderhandelingen met koning Sanherib de belegering van Jeruzalem te beëindigen. Hij betaalde daarvoor aan de Assyrische koning een hele grote som geld: 300 talenten zilver en 30 talenten goud. (Een talent is ruim 30 kg. Er moest dus ongeveer 10.000 kg zilver en 1.000 kg goud worden opgebracht!) Om dat enorme bedrag te kunnen betalen liet de Judese koning onder andere het edelmetaal van de deuren en de posten van de tempel afhaken (2Kon.18:14-16). Het zilver en het goud van de tempel is echter voor de eer van

ceremonie in strijd zijn met Gods wil, omdat die centrale eredienst de offers voor de Here op andere plaatsen in het Tweestammenrijk zou hebben verdrongen (2Kon.18:22, 2Kron.32:12, Jes.36:7). God wilde echter, dat er alleen in Jeruzalem voor Hem zou worden geofferd.⁸⁹¹

Na indringende smeekebden van koning Hizkia (727 – 697), de profeet Jesaja en veel andere Joden is deze oorlog door een rechtstreeks en wonderbaarlijk ingrijpen van de Here beëindigd (2Kon.19:6,7,14-34, 2Kron.32:20, Jes.37:6,7,14-35). In één nacht doodde de Knecht van de God Jahweh 185.000 mannen.⁸⁹²

Het grote verlies van de Assyrische koning Sanherib (705 – 681) werd door de buurvolken gezien als een bevrijding van een gemeenschappelijke vijand. Volken die eerst nog weinig ontzag zouden tonen voor de Israëlieten en hun God (v.4), brachten toen uit respect geschenken en kostbaarheden voor de Here en Hizkia naar Jeruzalem (2Kron.32:23).

Een vergelijkbare situatie deed zich ruim een eeuw later voor aan het einde van de regering van de Judese vazalkoning Jojakim (608 – 597) en tijdens het kortstondige bestuur van zijn opvolger Jojachin (597). Nadat Jojakim in 601 voor Christus in opstand kwam tegen de Babylonische koning Nebukadnezar II (604 – 562), plunderden Chaldeeuwse, Aramese, Moabitische en Ammonitische legerbenden het Tweestammenrijk Juda. Na enkele jaren verscheen Nebukadnezar II met zijn leger zelf voor de poorten van Jeruzalem. Koning Jojachin gaf na een regering van slechts 3 maanden in 597 voor Christus de stad Jeruzalem aan hem over. De koning van Babel nam hem gevangen, en hij liet de tempel en het paleis leegplunderen. Hij nam Jojachin en veel andere hooggeplaatste Joden met het geroofde goud en de gestolen schatten mee naar Babel (2Kon.24:1-15).

De laatstgenoemde situatie past het beste bij psalm 79. De ontering van de tempel was in de tijd van koning Nebukadnezar II veel duidelijker, dan tijdens de regering van koning Sanherib. Bovendien was van de spot van de buurvolken (v.4) gedurende de aanval van de Assyriërs weinig tot niets te merken. Zij waren veel meer bezig met hun eigen toekomst, die er evenmin rooskleurig uitzag, want de steeds verder oprukkende Assyriërs hadden al veel volken verslagen. Toen de Here het Tweestammenrijk Juda had verlost, waren de buurvolken eerder opgelucht, en stuurden ze zelfs geschenken en kostbaarheden (2Kron.32:23). Tijdens de verovering van Nebukadnezar II echter, deden die buurvolken juist met de Babyloniërs mee. Jaren-

God en zijn dienst bedoeld, en niet voor iets anders. Het gebrek aan vertrouwen op de Here was verkeerd, en het bood geen enkel perspectief.

Dat laatste bleek al vrij snel. Toen koning Hizkia het grote bedrag aan goud en zilver had betaald, trok de Assyrische koning met zijn legers niet weg, zoals was afgesproken. Integendeel, hij eiste daarna de onvoorwaardelijke overgave van de stad Jeruzalem (2Kon.18:17^a,31,32). De koning van het Tweestammenrijk Juda moest leren om in de eerste plaats op God te vertrouwen.

⁸⁹¹ Koning Hizkia (727 – 697) had inderdaad alle offerhoogten in het Joodse land laten verwijderen (2Kon.18:4). De Here wilde namelijk, dat er op één plaats in het heilige land voor Hem werd geofferd (Deut.12:11-14). Daarvoor had men de stad Jeruzalem uitgekozen. Daar was de tempel van God gebouwd. De Here stond achter deze keuze, en zijn heerlijkheid vulde de tempel (1Kon.8:10,11).

Veel Joden wilden ook op andere plaatsen dicht bij hun huis offeren. In naam heette dat offeren aan Jahweh, maar het was in strijd met wat God wilde. Deze ongehoorzame offerdienst zette de deur open voor het dienen van allerlei andere heren (= baäls) en koningen (= molochs). Ook slopen er allerlei heidense gebruiken binnen (Jer.44:17-19).

Die eigenwillige offerdienst had veel aanhang bij het Joodse volk. Veel Judeeërs verwachtten daar voorspoed en zegen van (Jer.44:17-19). Toen koning Hizkia deze altaren liet verwijderen, maakte hij zich bij hen niet populair. Deze dwaze en ongehoorzame Joden probeerde de Assyrische rabsaké tegen koning Hizkia en zijn regering op te stoken.

⁸⁹² Hoogstwaarschijnlijk stierven die soldaten aan de pest. (Zie Herodotus, Historiën, deel 2, 141.) Koning Sanherib (705 – 681) kon niets anders doen, dan met het restant van zijn legers naar zijn hoofdstad Ninevé vluchten (2Kon.19:35,36, Jes.37:36,37).

lang terroriseerden ze samen met de Chaldeeën het zuiden van het heilige land.⁸⁹³ In die tijd werden erg veel Joden vermoord. Daarbij past het afroepen van Gods grimmigheid en 7-voudige wraak over de heidenvolken die Jakob hebben verslonden, veel beter (v.6,7,10^b,12), dan bij de buurvolken die na Gods bevrijding van het Tweestammenrijk tijdens de regering van koning Hizkia (727 – 697) uit respect geschenken kwamen brengen (2Kron.32:23).

Dit alles betekent, dat deze psalm voor de Babylonische ballingschap (586 – 537) kort na de overgave in 597 voor Christus is ontstaan. Eén ding is daarbij heel duidelijk: van een verwoesting van Jeruzalem en de tempel was nog geen sprake.

Wie de dichter van deze psalm is, is niet met zekerheid te zeggen. Zijn naam wordt in dit lied in elk geval niet genoemd. Zowel de profeet Jeremia⁸⁹⁴ als andere profeten uit die periode komen daarvoor in aanmerking.⁸⁹⁵

Psalm 79 bestaat uit vier gedeelten: vers 1-4, 5-8, 9-12 en 13. In het begin (v.1^a) staat wie de dirigent is. Dan begint de dichter te bidden. Hij schetst al klagend de rampzalige situatie waarin Gods volk terechtgekomen is (v.1^b-4). De auteur vraagt in het tweede gedeelte (v.5-8) aan de Here, of Hij niet meer kwaad wil zijn op zijn volk Israël, maar zijn woede wil afwenden op koninkrijken die Hem niet willen dienen, en van het heilige land een puinhoop hebben gemaakt. In het derde gedeelte (v.9-12) bidt de schrijver, of God hem en zijn volksgenoten wil helpen en redden om zo de eer van zijn heilige naam veilig te stellen. Voor die verlossing wil de dichter in het laatste vers van dit lied (v.13) de Here bedanken. Hij wil ook, dat zijn volksgenoten en het nageslacht van de Israëlieten voor altijd Gods lof en roem bekend zullen maken.

1^a Een psalm voor (of van) Asaf.

Asaf was een Leviet. Levi, een zoon van Jakob, had 3 zonen: Gersom, Kehat en Merari (Ex.6:15). Asaf die in de tijd van koning David (1012 – 972) en Salomo (972 – 932) leefde, stamde van Gersom af (1Kron.6:39-43).

Koning David stelde Asaf aan als zanger en dirigent (1Kron.6:31,32,39).⁸⁹⁶ Asaf was ook betrokken bij de muziek, toen de ark op bevel van David naar de hoofdstad Jeruzalem werd gebracht (1Kron.15:16,19). Later deed hij daar dienst bij de ark, en zorgde hij met zijn zonen voor de uitvoering van psalmen (1Kron.16:1-37). Asaf was een profeet, en schreef blijkbaar ook een aantal psalmen (1Kron.25:1, 2Kron.29:30).⁸⁹⁷

⁸⁹³ De Chaldeeën waren oorspronkelijk een volk dat behoorde tot de regerende bovenlaag van Babylonië. Het Hebreeuwse woord voor *Chaldeeën* is *Kasdim*. Waarschijnlijk stammen de Kasdim af van Kesed. Kesed of Chesed was een zoon van Nahor, een broer van Abraham (Gen.22:20-22). Kesed, de vermoedelijke voorvader van de Chaldeeën was dus een oomzegger van Abraham.

⁸⁹⁴ Opvallend hierbij is, dat Jeremia 10:25 een grote overeenkomst vertoont met psalm 79:6,7. Zie hiervoor ook Turenout T. van, Jeremia, Jahweh sticht, Grijskerk, 2021.

⁸⁹⁵ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). Alle bijbelboeken zijn helemaal door de Heilige Geest geïnspireerd via apostelen en profeten (Ef.3:5, 2Tim.3:14-17, 2Pet.3:2). Zo gaven ook de psalmdichters als profeet de boodschap van de Here in hun liederen door (2Pet.1:20,21).

⁸⁹⁶ Koning David (1012 – 972) verdeelde de 38.000 Levitische mannen van 30 jaar en ouder in 4 verschillende groepen: (24.000 + 6000 + 4000 + 4000). De 4^e groep kreeg de taak om de muziek in de tabernakel en de toekomstige tempel te verzorgen (1Kron.23:3-5). Uit deze groep werden de profeten Asaf, Heman en Etan (= Jedutun (vgl. 1Kron.15:19, 16:37-42, 25:1)) elk als dirigent met hun zonen gekozen (1Kron.25:1-6). Deze 288 mannen werden weer verdeeld in 24 groepjes (1Kron.25:7-31). Bij de 3 dirigenten kreeg Heman de leidende positie. Asaf stond aan zijn rechterhand, en Etan aan zijn linker- (1Kron.6:31-47). Tijdens de regering van koning Salomo (972 – 932) namen ze ook deel aan de inwijding van de tempel (2Kron.5:12).

Zie ook Delitzch F., Commentary on the Old Testament, deel 5, Psalms, 2^e druk, Massachusetts, 2006, pag. 357.

⁸⁹⁷ Het is best mogelijk, dat de psalmen voor, of van de Asafieten in een aparte bundel stonden.

De woorden *voor* (of *van*) *Asaf* betekenen niet, dat die betreffende psalm altijd tijdens het leven van Asaf werd uitgevoerd. Het kan ook *voor de Asafieten* zijn.⁸⁹⁸ Zo is het bijvoorbeeld erg onwaarschijnlijk, dat de psalmen 74 en 79 door Asaf zelf zijn geschreven of uitgevoerd, want die liederen gaan namelijk over een (recente) verwoesting van het overgrote deel van het Tweestammenrijk Juda.

Het lijkt erop, dat de invloed van de Asafieten in de loop van de eeuwen toenam. Na de ballingschap waren de zang en instrumentale muziek aan zonen uit het nageslacht van Asaf toevertrouwd (Ezra 2:41, 3:10, Neh.7:44, 11:17,22, 12:35,46).

Op vers 1^a na is psalm 79 een gebed. In de onderstaande verzen (v.1^b-4) schetst de dichter al klagend de rampzalige situatie waarin Gods volk terechtgekomen is.

1^b God, (heiden)volken zijn in (of door) uw erfelijk bezit gekomen.

Zij hebben uw heilige tempel ⁸⁹⁹ onteerd (of onrein verklaard/verontreinigd).

Zij hebben Jeruzalem tot (of naar) een pakhuis (of een opslagplaats) van vruchten ⁹⁰⁰ gemaakt (of (aan)gesteld/(neer)gezet).

In de jaren 724 – 722 voor Christus waren de Assyriërs *in het erfelijk bezit van God gekomen*. Ze hadden de 10 noordelijke stammen van het volk Israël naar hun land gedeporteerd. Ruim een eeuw later veroverden de Babyloniërs het Assyrische rijk. Zo kregen ze eveneens een groot deel van *het erfelijk bezit van God* in handen.

In 597 had de Babylonische koning Nebukadnezar II (604 – 562) Gods *heilige tempel onteerd* en *verontreinigd*. Hij liet die tempel leegplunderen, en zijn soldaten beroofden het huis van de Here van al het goud (2Kon.24:13). Die onreine heidense soldaten kwamen op heilige plaatsen (Klaag.1:10), waar alleen de priesters mochten komen!

Als er in die tijd een vijandelijk leger in aantocht was, dan vluchtten de mensen uit de omliggende dorpen en het platteland de stad in. Ze namen met hulp van inwoners van de stad zoveel mogelijk voedsel mee om een belegering zal lang mogelijk te kunnen volhouden. Zo werd een stad in tijden van groot gevaar *een pakhuis* of *opslagplaats van vruchten* en mensen.

2 Zij hebben het lijk (= de lijken) van uw dienaren (over)gegeven

(als) eten (of voedsel) aan (of voor/van) de vogels (of het gevogelte) van de hemel[en]
(= aan de vogels in de lucht);

⁸⁹⁸ Dit zien we bijvoorbeeld ook bij aanduidingen zoals *Jakob* ofwel *Israël* en *David*, terwijl in werkelijkheid één of meerdere personen uit hun nageslacht wordt of worden bedoeld (Num.23:7,10,21,23, 24:5, Jes.9:6, Jer.23:5, 30:9, Hos.3:5).

⁸⁹⁹ Met het Hebreeuwse woord dat hier als *tempel* is vertaald, wordt oorspronkelijk een groot huis of een villa voor een groter publiek bedoeld. Later kreeg het ook de betekenis van *tempel* of *paleis*. Dat hangt af van de context. Omdat het in deze psalm gaat over het heilige grote huis van God, is evenals bij de Griekse handschriften(en de Vulgaat) voor het woord *tempel* gekozen.

Alleen om die reden zou het ook over de *tabernakel* kunnen gaan. De psalmdichter heeft het echter in dit vers vooral over Jeruzalem. Daar heeft de tabernakel nooit gestaan.

⁹⁰⁰ In de (Masoretische) Hebreeuwse tekst staat hier *tot* (of *naar*) *puinhopen* (of *ruïnes*). Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het beter passende parallelisme is voor *tot* (of *naar*) *een pakhuis* (of *een opslagplaats*) van *vruchten* gekozen. Als je iets *verontreinigt*, wil dit nog niet zeggen, dat je het letterlijk verwoest *tot puinhopen*. In figuurlijke zin daar een puinhoop of *een pakhuis van maken*, past veel beter bij het werkwoord *verontreinigen*. Helaas is heel psalm 79 in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

(Bij een parallelisme staan 2 of meer (bij)zinnen bij elkaar. Die zinnen zeggen met andere woorden min of meer hetzelfde, waardoor ze elkaar aanvullen en ophelderen. Dit kwam in de Hebreeuwse literatuur veel voor.)

het vlees van uw goedgunstigen (of uw goedgezinden) aan (of voor) het leven
 (= de (wilde) dieren) van de aarde (of van het land) (vgl. Deut.28:26, Jer.7:33, 16:4^b).

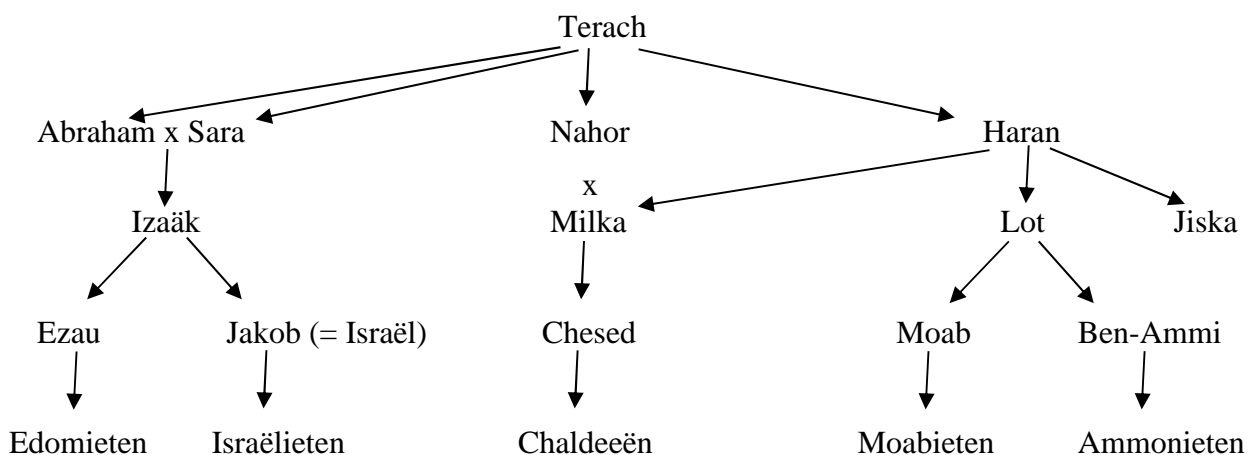
Omdat het buiten de grote ommuurde stad Jeruzalem tijdens de roof- en plundertochten van de Chaldeeën en de buurvolken uit het noorden (de Arameeërs) en uit het oosten (de Moabieten en Ammonieten) erg onveilig was, durfden de Judeeërs blijkbaar hun volksgenoten niet te begraven (v.3^b). Daardoor bleven de lijken van de vermoorde mensen oneervol liggen als voedsel voor de vogels en de roofdieren. Bij die vermoorde mensen waren blijkbaar ook *dienaren* ofwel *goedgunstigen* van God (v.2,3)!

Door de moordpartijen van die rovende legerbenden die door het land trokken, vielen blijkbaar erg veel slachtoffers, want volgens de psalmdichter is *hun bloed als water rondom Jeruzalem vergoten*.

- 3** Zij hebben hun bloed als water rondom Jeruzalem vergoten (of uitgegoten),
 en er was niemand om (hen) te begraven.

Volkomen respectloos en wreed gingen de rovende en moordende Chaldeeën, Arameeërs, Moabieten en Ammonieten met de Judeeërs om, terwijl die volken in meer of mindere mate aan de Israëlieten verwant waren.

De Chaldeeën waren oorspronkelijk een volk dat behoorde tot de regerende bovenlaag van Babylonië. Het Hebreeuwse woord voor *Chaldeeën* is *Kasdim*. Waarschijnlijk stammen de Kasdim af van Kesed. Kesed of Chesed was een zoon van Nahor, en Nahor was een broer van Abraham (Gen.22:20-22). Kesed, de vermoedelijke voorvader van de Chaldeeën was dus een oomzegger van Abraham.

De Moabieten en Ammonieten waren via hun voorvader Lot nakomelingen van Haran, een broer van Abraham (Gen.11:26-29, 19:30-38). Deze volken woonden aan de oostkant van het heilige land.

Aram, een zoon van Sem en een kleinzoon van Noach (Gen.10:1,22), is de stamvader van het Aramese volk. Zowel de Israëlieten als de Arameeërs waren Semieten. In een Assyrische inscriptie van koning Tiglatpileser I (1115 – 1077) van ±1100 voor Christus wordt van de Arameeërs gezegd, dat zij ten oosten van de Tigris woonden. In de tijd van de Assyrische koning Tiglatpileser II (967 – 935) leefden ze in heel het Tweestromenland. Ze verplaatsten zich dus geleidelijk naar Syrië; naar het gebied ten noorden van Israël.

- 4** Wij zijn voor (of van) onze burens (tot) een smaad geworden;
 een bespotting en een hoon voor (of van) hen die rondom ons zijn.

De schrijver van deze psalm vraagt in het tweede gedeelte (v.5-8) aan de Here, of Hij niet meer kwaad wil zijn op zijn volk Israël, maar zijn woede wil afwenden op koninkrijken die Hem niet willen dienen, en van het heilige land een puinhoop hebben gemaakt.

- 5 Hoelang, Jahweh, zult U voor (of van) altijd (of voortdurend) woedend zijn;
zal uw jaloersheid (ont)branden als een vuur?

De Here was *woedend* op het overgrote deel van zijn volk, omdat die mensen zich structureel weinig of niets van Hem aantrokken. Ze overtraden massaal zijn geboden en voorschriften. De liefde voor God en voor elkaar was ver te zoeken. Veel rijke mensen buiten hun arme volksgenoten uit, en (gerechtelijke) moorden waren aan de orde van de dag. Als mensen niet naar de Here willen luisteren, en zijn liefdevolle wensen links laten liggen, dan trekt Hij zich terug. Naar zulke ongehoorzame en meestal ook liefdeloze mensen wil Hij niet meer luisteren.

De psalmdichter vroeg zich echter af, waarom God de vijandige heidenvolken dan met rust liet. Ze dienden de Here ook niet, en ze hadden zich tegenover de inwoners van het Tweestammenrijk Juda schandalig misdragen. Vooral het vergoten bloed van de dienaren van de Jahweh (v.2,3^a) riep om wraak.

- 6 Stort (of Giet) uw grimmigheid uit bij (of tegen/naar) de (heiden)volken die U niet
hebben erkend (of gekend),
en over (of op/boven) koninkrijken (of koningschappen) die [in (of door)] uw naam
niet hebben (aan)geroepen!
- 7 Ja, (of want/(om)dat) men (of hij) heeft Jakob verslonden (of opgegeten),
en zij hebben zijn (liefelijke) woning (of woongebied/weide(grond)/oord) verwoest (of
vernield/vereenzaamd) (vgl. Jer.10:25).

Uit Jakob, die door de Here Israël werd genoemd (Gen.32:28), zijn alle 12 stammen van de Israëlieten voortgekomen. Daar hoorden de Joden ofwel Judeeërs uit het Tweestammenrijk Juda ook bij. De Israëlieten uit het Tienstammenrijk Israël waren al in de jaren 724 – 722 voor Christus grotendeels naar Assyrië gedeporteerd. Daarna hadden de Babyloniërs de Assyriërs verslagen, en hun gebieden in bezit genomen.

De Chaldeeën en de vijandige buurvölker hadden Jakob in figuurlijke zin bijna verslonden of opgegeten. De bevolking was uitgedund, en veel bezittingen waren geroofd. Vaak werd alles wat niet kon worden meegenomen, in brand gestoken. Van het prachtige land van Israël hadden ze een woestijn gemaakt.

De mensen van die *heidenvolken erkennen* de Here *niet*. Dat wil niet zeggen, dat ze nog nooit van de God van Israël hadden gehoord. Integendeel, ze wisten van de machtige daden die Jahweh in het verleden voor zijn volk had gedaan. Ze wisten wel hoe machtig de Israëlitische koningen David (1012 – 972) en Salomo (972 – 932) waren geweest. De vijanden van het Tweestammenrijk Juda hadden echter geen persoonlijke relatie met God. *Ze riepen zijn naam niet aan*. Ze baden niet, en praatten niet met de Almachtige. Ze kenden Hem alleen maar van naam. Als ze Hem echt zouden kennen, dan hadden ze zich niet zo buitensporig misdadig en wreed gedragen.

God heeft na het gebed van de psalmdichter inderdaad zijn *grimmigheid bij deze heidenvolken uitgestort*. Dat gebeurde 5 jaren na de verwoesting van Jeruzalem in 586 voor Christus. De Joodse geschiedschrijver Flavius Josefus (37 – ±100) vermeldt, dat koning Nebukadne-

zar II (604 – 562) in 581 voor Christus tijdens een veldtocht tegen Syrië en Egypte ook de Moabieten en de Ammonieten onderwierp.⁹⁰¹

Bij de psalmdichter bestond echter de angst dat de Here de zonde van het voorgeslacht mee liet tellen bij zijn zware straffen. Als dat zo zijn zou, dat zou aan Gods woede misschien wel nooit een einde komen.

8^a Herinner [voor/aan/van] ons niet aan de vroegere (of de eerste) ongerechtigheden.

Volgens de wetten die God via Mozes aan zijn volk had gegeven, zal Hij het onrecht van de vaders toerekenen aan hun kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen van hen die Hem haten. Mozes zei echter meteen daarna, dat de Here zijn vriendschap toont aan duizenden die van Hem houden, en zijn geboden in acht nemen (Ex.20:5,6, 34:7, Deut.5:9,10, Jer.32:18). Gods vloek werkt bij sommige mensen dus door op hun nageslacht (vgl. Jer.15:4, Klaag.5:7). Als de mensen uit het nageslacht van de onrechtvaardige (voor)vaders Hem haten, dan zal Hij de zonde van hun slechte (voor)vaders ook aan hen toerekenen, maar als het nageslacht van kwaadaardige (voor)vaders Hem wil dienen, dan geldt de vloek van de Here niet. Die is alleen van kracht voor kwaadaardige mensen, want God is een vriend voor iedereen die van Hem houdt (Ezech.18).⁹⁰²

Dit alles betekende, dat het overgrote deel van de Judeeërs uit het Tweestammenrijk alleen door een massale bekering van de ondergang kon worden gered.

8^b Snel (of Haastig) moeten (of zullen) uw barmhartigheden ons voorgaan
(of ons ontmoeten/tegemoet komen),

want (of Ja,/(om)dat) wij zijn buitengewoon (of erg) verzwakt (of verarmd/gering).

Door de plundertochten van de Chaldeeën en de vijandige buurvolken waren de inwoners van het Tweestammenrijk Juda gedecimeerd, *verzwakt* en *verarmd*. Bovendien was het in 605 en in 597 door de Babyloniërs veroverd. Het Judese rijk stelde nauwelijks meer wat voor. Tegenover de machtige koning van Babel had het vrijwel niets in te brengen. Als God alle zonden zou straffen, dan zou er van zijn volk niets meer overblijven. Alleen door een spoedige redding uit liefde en grote barmhartigheid kon de Here nog uitkomst geven.

In het derde gedeelte (v.9-12) bidt de auteur, of God hem en zijn volksgenoten wil helpen en redden om zo de eer van zijn heilige naam veilig te stellen.

9 Help ons, God van ons heil (of onze redding),
om(trent) (of over/op/boven) [de zaak (of het woord) van] de eer (of de heerlijkheid)
van uw naam!

Red (of Bevrijd) ons,
en doe verzoening over (of op/boven) (of en bedek [over]) onze zonden om(wille van)
(of ten behoeve van) uw naam!

De naam van de Here is Jahweh (v.5).⁹⁰³ Jahweh betekent *Ik zal zijn, die Ik ben*, of *Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte Hij zich aan Mozes be-

⁹⁰¹ Flavius J., Joodse Oudheden, deel 10, hoofdstuk 9:7.

⁹⁰² Als het nageslacht van de kwaadaardige vaders God wel wil dienen, dan telt de vloek van de zonde van het voorgeslacht niet meer mee. Ook daarin is de Here heel duidelijk. Een andere bepaling van een wet van Mozes luidt, dat de vaders niet om de zonde van hun zonen mogen worden gedood. Evenmin mogen de zonen om de zonde van de vader worden gedood. Iedereen die de doodstraf verdiende, moest om zijn eigen zonde worden gedood (Deut.24:16).

⁹⁰³ Met Jahweh wordt God de Vader bedoeld (Zach.14:7, vgl. Mat.24:36, Mark.13:32). Geen mens kan Hem

kend (Ex.3:14). Als die naam wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.” De eer en de betrouwbaarheid van Gods naam stonden echter op het spel.

De mensen in die tijd dachten, dat de goden van ieder volk meestreden in de oorlogen. Daarom verwoestte men ook de tempels van de afgoden van de vijanden. Het volk dat de strijd won, had eveneens de sterkste god. Zo schilderde een Assyrische leider de Almachtige af als een zwakke god die zijn volk niet kon redden. De afgoden van de overwinnende Assyriërs zouden veel sterker zijn dan alle andere goden (Jes.36:18-20, 37:10-13). Daarom namen de Filistijnen de ark van de God Jahweh mee als buit voor hun afgod Dagon (1Sam.5:1,2), en voerde de Babylonische koning Nebukadnezar II (604 – 562) een deel van de voorwerpen en de heilige vaten uit de tempel mee naar het heiligdom van zijn afgod in Babel (Dan.1:1,2, 5:2,3,23).

10 Waarom zouden (of zullen/moeten) de (heiden)volken zeggen:

“Waar is hun God (of Waar zijn hun goden)?”

De wraak van (= voor) het vergoten (of uitgegoten) (geworden) bloed van uw dienaren moet (of zal) voor (of naar/van) onze ogen onder (of in/door) de (heiden)volken bekend worden.

De Babyloniërs en de mensen uit de volken rondom het heilige land konden wel honend en spottend denken, dat die God van Israël zwakker was dan hun goden, maar Hij zou laten zien, dat dit helemaal niet klopte. De meeste mensen zagen (en zien) slechts de schijnwerkelijkheid met hun beperkte zintuigen. De Here zou echter duidelijk laten zien, dat Hij de sterkste is. In 581 ondergingen de Arameeërs, de Moabieten en de Ammonieten hetzelfde lot als de Israëlieten. Ze gingen eveneens in ballingschap. Daarna moest ook de machtige koning Nebukadnezar II om zijn hoogmoed en wreedheid voor de almacht van de God van Israël bukken. Als een wild dier kroop hij 7 jaren rond in de tuin van zijn paleis, totdat hij erkende, dat de Allerhoogste regeert, en het koningschap geeft aan wie Hij wil (Dan.4:28-37).⁹⁰⁴ Uit diep respect erkende koning Nebukadnezar II uiteindelijk de grootheid en buitengewone macht van de Here (Dan.2:47, 3:26,28,29, 4:34,35,37).

Zo werd de wraak voor het vergoten bloed van Gods dienaren voor de ogen van de Israëlieten en de almacht van de Here zichtbaar. Daardoor konden ze hun geloof versterken. Dat laatste was juist een reden, waarom de psalmdichter om wraak had gebeden. Persoonlijke wraak speelde hierbij geen rol, maar wel de vergelding voor de beledigende vraag: “Waar is hun God?” Bij het bidden om wraak ging het de auteur vooral om de aangetaste eer van de Here. Hij verdient juist veel respect en diep ontzag.

11 Het gekreun (of Het gekerm) van de gevangene(n) moet (of zal) voor (of naar) uw gezicht komen.

(volledig) zien, want dan zou hij of zij sterven (Ex.33:18-23). De heerlijkheid van Jahweh is daarvoor veel te groot. (De Statenvertalers vertaalden Gods naam *Jahweh* met *de HEERE*.)

De Here Jezus echter, wordt nergens in de Bijbel met Jahweh aangeduid. Hij kan wél door mensen worden gezien. Voor zijn komst als een sterfelijk mens op deze wereld, vertoonde de Zoon van God zich aan sommige mensen als dé Knecht van de Here ofwel dé Knecht van Jahweh. Bij de beschrijvingen van zijn verschijningen in het Oude Testament blijkt dat uit het tekstverband (Gen.16:10-13, 22:11,12, 31:11-13, Ex.3:2, Num.22:22-35, Joz.5:13-15, Richt.6:11-23, 13:3-22, Zach.1:8-12).

⁹⁰⁴ Zie Turennot T. van, Daniël, God is rechter, Grijpskerk, 2019.

Bewaar (of Laat ... overblijven) de zonen van de dood (= mannen die dreigen gedood te worden/de zonen van de gedode mensen)⁹⁰⁵

overeenkomstig (of (zo)als) de grootheid van uw arm!

Helaas, de massale bekering tot de Here bleef uit. Daardoor werd het overgrote deel van de inwoners uit het Tweestammenrijk in 586 naar Babel gedeporteerd. Wel zorgde God ervoor, dat veel mensen die dreigden gedood te worden, en/of zonen (en dochters) van de gedode mensen, in leven bleven. Na het einde van de ballingschap in 538 voor Christus kreeg het nageslacht van de Israëlieten weer een nieuwe kans. De ballingen mochten weer terugkeren naar hun eigen land. De liefde en barmhartigheid van de Here is oneindig groot (vgl. v.8^b)!

12 Laat naar (of voor/van) onze burenen terugkeren

- 7-voudig naar (of tegen/bij) hun borst (of hun boezem) -

hun smaad (of hun belediging) waarmee zij U hebben gesmaad (of beledigd), Heer!

Een 7-voudige vergelding is een volledige vergelding (vgl. Gen.4:15,24).

Het gebed van vers 12 is verhoord. Dat kon ook niet anders, want via de profeet Mozes had de Here beloofd,⁹⁰⁶ dat Hij het vergoten bloed van zijn dienaren (v.2,3^a) zou wreken, en hun zonden zou vergeven (Deut.32:43). Wie Gods dienaren aanraakt, die raakt zijn oogappel (= zijn pupil) aan (Zach.2:8). De Arameeërs zijn tegenwoordig grotendeels van hun eigen grondgebied verjaagd, en de Chaldeeën, de Moabieten en de Ammonieten bestaan zelfs al lang niet meer.

Voor de verlossing door de Here wil de schrijver in het laatste vers van dit lied (v.13) Hem bedanken. Hij wil ook, dat zijn volksnoten en het nageslacht van de Israëlieten voor altijd en eeuwig Gods lof en roem bekend zullen maken. Dat mogen ze nooit vergeten!

13 En wij (= Wij echter,) zijn uw volk,

en het kleinvee (= en de schapen en geiten) van uw wei(de).

Wij zullen (of willen) [voor/naar/van] U voor (of van/naar) eeuwig (be)danken.

Van (of Naar/Voor) generatie en (= op) generatie zullen wij uw roem (of uw lof) rondvertellen (of verkondigen).

Uiteindelijk is de bevrijding van het juk van de Babyloniërs gekomen. Hun rijk werd door de Perzische koning Kores II (559/538 – 529) in 538 voor Christus verslagen. Deze koning gaf in hetzelfde jaar aan alle Israëlieten toestemming om naar hun eigen land terug te keren.

Van het *eeuwig bedanken* van de Here en het *van generatie op generatie zijn roem rondvertellen*, daarvan is van de kant van de Israëlieten tot nu toe nog weinig terecht gekomen. Wel hebben de apostelen en hun helpers hier ruimschoots aan bijgedragen. Mede door hun zware arbeid verspreiden veel mensen uit de heidenvolken al eeuwenlang Gods roem. In de toekomst zal het overgrote deel van de Israëlieten zich bij hen aansluiten.

Laten wij bij onze beloften om God te bedanken voor zijn hulp en zegen, niet vergeten om dat bedanken dan ook te doen. Onze oprechte liefde voor de Here maakt Hem blij, en versterkt de persoonlijke band met Hem.

⁹⁰⁵ Zie voor de 2^e interpretatie bij oude vertalingen zoals de Griekse handschriften(en de Vulgaat).

⁹⁰⁶ Mozes was een heel belangrijke profeet van God (Deut.34:10-12, vgl. Ex.33:11^a, Num.12:8^a).

Psalm 80: Gebed om verlossing voor heel Israël.

- 1 Een getuigenis op de wijs van *De lelies* voor de dirigent.
Een psalm voor Asaf.
- 2 Herder van Israël, hoor!
U, die Jozef leidt als schapen,
U, die boven de cherubs woont, verschijn stralend!
- 3 Wek uw macht op voor Efraïm, Benjamin en Manasse,
en ga om onze redding naar ons toe!
- 4 God, herstel ons!
Laat uw gezicht licht geven,
zodat wij gered zullen worden!
- 5 Jahweh, God van de hemelse legers,
hoelang hebt U in uw woede gebrand tegen het gebed van uw volk?
- 6 U hebt ons tranenbrood laten eten.
U liet ons $\frac{1}{3}$ bat met tranen drinken.
- 7 U stelt ons tot een twistappel voor onze burens,
en onze vijanden spotten onder elkaar.
- 8 God van de hemelse legers, herstel ons!
Laat uw gezicht licht geven,
zodat wij gered zullen worden!
- 9 Een druivenplant hebt U vanuit Egypte laten vertrekken.
U hebt heidenvolken verdreven.
U plantte haar.
- 10 U hebt haar grondgebied opgeruimd.
Zij liet haar wortels wortelschieten.
Zij vulde het land.
- 11 Bergen zijn met haar schaduw bedekt geweest,
en haar ranken waren als ceders van God.
- 12 Zij breidde haar twijgen uit tot aan de zee,
en naar de rivier haar jonge loten.
- 13 Waarom hebt U haar omheiningen doorbroken?
Alle voorbijgangers van de weg plukken van haar,

- 14 en het zwijn uit het woud knabbelt haar af,
en de wilde dieren van het veld grazen haar af.
- 15 God van de hemelse legers, keer toch terug!
Kijk vanuit de hemel, en zie!
Vergeld deze druivenplant,
- 16 en de stek die uw rechterhand heeft geplant,
om de zoon die U voor Uzelf versterkt hebt!
- 17 Zij is door het vuur verbrand; afgesneden.
Voor de bestraffing van uw gezicht gaan zij te gronde.
- 18 Uw hand moet zijn op de man van uw rechterhand;
op de zoon van een mens die U voor Uzelf versterkt hebt,
- 19 zodat wij van U niet afvallig zullen worden.
Houd ons in leven,
zodat wij uw naam zullen aanroepen.
- 20 Jahweh, God van de hemelse legers, herstel ons!
Laat uw gezicht licht geven,
zodat wij gered zullen worden!

In deze psalm legt de dichter de dramatische noodsituatie van zijn land en volk aan de Here voor, en hij vraagt daarbij herhaaldelijk om Gods redding (v.3,4,8,15,16,19,20). Als er niet snel hulp komt, dan zal het volk Israël te gronde gaan (v.17).

Wie de auteur van psalm 80 is, is niet duidelijk. Het zou een dichtwerk van Asaf kunnen zijn, maar ook één voor Asaf (v.1^a). In dat laatste geval is iemand anders de schrijver. Zijn naam wordt in dit lied in elk geval niet expliciet genoemd. Wel vallen er enkele zaken op:

1. In vers 3 vraagt de auteur voor zichzelf en de mensen die bij hem horen om Gods hulp en redding, zodat de stammen *Efraïm, Benjamin en Manasse* het zullen zien. Efraïm en Manasse waren de belangrijkste stammen van het Tienstammenrijk Israël. Daarbij hoorde een klein gedeelte van de stam Benjamin, maar die stam wordt hier eerder genoemd dan Manasse. Dit is een aanwijzing, dat er van de stam Manasse niet veel meer over was. Het lijkt erop, dat het Tienstammenrijk hoofdzakelijk was ingeperkt tot Efraïm, het gedeelte van Benjamin en een kleiner deel van Manasse. De mensen die bij de dichter horen, wonen in het Tweestammenrijk Juda.
2. In dezelfde tijd was het heilige land een twistappel voor de vijandige buurstaten (v.7^a). Hoewel het Tienstammenrijk in het noorden en het Tweestammenrijk in het zuiden nog bestonden, kon men zich in Israël blijkbaar onvoldoende verweren en verdedigen. De omheiningen waren doorbroken. Vijandelijke legers konden in het heilige land relatief gemakkelijk plunderen en roven (v.13,14), en met elkaar ruzie maken om de buit (v.7^a).
3. De schrijver vraagt, of Jahweh *de man van zijn rechter(hand)* en *de zoon van een mens die Hij voor Zichzelf versterkt heeft*, wil helpen en aansturen (v.18). De rechterhand is meestal de sterkste en handigste hand. Met de rechterhand van God wordt zijn grote

kracht aangeduid (Ex.15:6,12, Ps.44:4, 89:14, 118:15,16). De man van de rechterhand van de Here is David, die de reus Goliath versloeg, en ook als koning sterk was in de strijd. Met de mens *die God voor Zichzelf sterk heeft gemaakt*, wordt eveneens David aangeduid. Hem haalde de hemelse Vader achter de schapen vandaan, en Hij maakte hem een bekwaam generaal in het leger van koning Saul (1033 – 1012). Later werd David (1012 – 972) koning van het volk Israël, en kreeg hij de rijke belofte van de Here mee, dat uit hem de Messias zou worden geboren (2Sam.7:8-16). De psalmdichter vraagt hier (v.18) dus aan God, of Hij het koningshuis van *de man van zijn rechterhand* wil helpen, en een zoon uit het nageslacht van David wil ondersteunen. Blijkbaar had de rechtmatige Judese koning uit het nageslacht van David in de tijd van de auteur van dit lied de hulp van Jahweh heel hard nodig.

Voor na de dood van de slechte koning Achaz (732 – 727) stond het voortbestaan van het koningshuis van David op het spel. Dit kwam niet in de eerste plaats door de zwakke en elendige positie van het Tweestammenrijk Juda. Hoe is dit alles zo gelopen?

Aan het einde van de regering van de vader van Achaz: de vrome koning Jotam (733 – 732), wilde koning Resin (754 – 732) van Aram een coalitie van staten vormen om tegen de koning van Assyrië in opstand te komen. Koning Pekach (734 – 732) van het Tienstammenrijk Israël wilde daaraan wel meewerken, maar het Tweestammenrijk Juda weigerde. Toen wilde de koning van Aram samen met de koning van het Tienstammenrijk Israël door een gecombineerde aanval het Tweestammenrijk Juda dwingen om mee te doen. In die tijd stierf koning Jotam, en werd hij opgevolgd door zijn zoon Achaz (2Kon.15:32-38, 2Kron.27:1-9).

Toen de legers van koning Resin van Aram en koning Pekach (734 – 732) van het Tienstammenrijk Israël samen het Tweestammenrijk Juda aanvielen, werden de strijdkrachten van het Tweestammenrijk verpletterend verslagen (2Kron.28:5-8, 2Kon.16:6, Jes.7:2). Daardoor voelde de jonge koning Achaz zich in het nauw gedreven.

De profeet Jesaja (7:3-12) zei in opdracht van de Here, dat God zelfs deze slechte koning van Juda wilde helpen. Koning Achaz sloeg echter de aangeboden hulp af. Daarna werd de hoofdstad Jeruzalem belegerd, maar de vijandelijke legers waren niet in staat deze plaats in te nemen (2Kon.16:5, Jes.7:1).

De dwaze koning Achaz dacht, dat de hulp van Jahweh niet zo zinvol was. In plaats daarvan vroeg hij aan Tiglatpileser III (745 – 727), de koning van Assyrië, om hulp (2Kon.16:7). In 732 voor Christus viel deze Assyrische koning Aram aan. Hij veroverde het, en hij voerde de bevolking in ballingschap weg naar Kir. Koning Resin (754 – 732) liet hij doden (2Kon.16:9). Omdat ook koning Pekach (734 – 732) tegen de koning van Assyrië in opstand was gekomen (2Kron.28:5-16, Jes.7:1-6), veroverde hij eveneens het Tienstammenrijk. Voor straf werden de stammen in het noorden (Naftali en hoogstwaarschijnlijk ook (een deel van) Zebulon en een deel van Manasse) en ten oosten van de Jordaan (de helft van Manasse, Gad en Ruben) naar Assyrië gedeporteerd (2Kon.15:29, 1Kron.5:26). Koning Pekach werd bij een staatsgreep door Hosea vermoord. Over het gedeelte dat van het Tienstammenrijk Israël overbleef, werd Hosea (731 – 722) een vazalkoning van het machtige Assyrische rijk (2Kon.15:30).

Doordat de kwaadaardige koning Achaz (732 – 727) slecht regeerde, brak er een ellendige periode voor het Tweestammenrijk Juda aan. Hij was één van de meest verdorven koningen die in Kanaän hebben geregeerd. Zijn wandaden stapelden zich in een recordtempo op. Hij voerde de eredienst voor de kalveren ⁹⁰⁷ en de Baäl ⁹⁰⁸ in (2Kon.16:3, 2Kron.28:2), en hij vereerde de

⁹⁰⁷ De eredienst van gouden kalveren is te vergelijken met de verering van de Apisstier uit Egypte (Ex.32:1-6). Apis is een Egyptische afgod. Die werd voorgesteld als een stier met een zonneschijf tussen de horens. In de vroege geschiedenis was de stier een vruchtbaarheidssymbool. De farao's uit het oude Egyptische Rijk werden

hemellichamen (2Kon.16:4, 2Kron.28:4). Koning Achaz liet zelfs een paar van zijn zonen door het vuur gaan, en hij offerde ze aan de afgod Moloch (2Kron.28:3). Hij diende de afgoden van de Arameeërs (2Kron.28:23), en hij liet overal altaren bouwen voor allerlei afgoden (2Kron.16:24,25). Het gerei van de tempel liet hij stukslaan, en de deuren van het heiligdom werden gesloten (2Kron.28:24).

Het was een dwaze en slechte koning. Gods straffen konden niet uitblijven. Na de oorlog tegen Aram en het Tienstammenrijk Israël, brachten ook de Edomieten, de Filistijnen en Assyriërs met hun legers het Tweestammenrijk Juda zware slagen toe (2Kron.28:17-21, vgl. v.7). Hoewel de hulp van koning Tiglatpileser III effectief leek, moest er wel fors voor worden betaald (2Kon.16:8,9). Het Tweestammenrijk Juda werd schatplichtig aan het Assyrische rijk. Het was een zeer donkere tijd, vooral voor de gelovige Joden.

Na de dood van de Judese koning Achaz (732 – 727) was zijn zoon Hizkia (727 – 697) nog te jong om het bestuur over te nemen. Daarom nam de hoogste ambtenaar Sebna (727 – 714) als regent deze taak op zich.⁹⁰⁹ Onder zijn leiding ging de slechtheid van de bestuurders en het volk gewoon door.

Deze Sebna (727 – 714) had duidelijk koninklijke aspiraties. Hij liet voor zichzelf een koninklijk graf maken. De profeet Jesaja heeft zich daar openlijk tegen verzet, en heeft Sebna in opdracht van de Here gewaarschuwd en bestraft (Jes.22:15-25).⁹¹⁰

Het lijkt er dus op, dat de dichter leefde in de periode dat Sebna aan de macht was, en dat hij eveneens de opvolging van Hizkia heeft meegemaakt. Wie de auteur van deze psalm is, is niet met zekerheid te zeggen. Doordat de schrijver van dit lied niet alleen voor zichzelf spreekt, maar ook voor zijn volksgenoten (v.19), ligt het voor de hand, dat in psalm 80 een koninklijk persoon of een profeet mede namens zijn volk aan het woord is. Het is daarom het best mogelijk, dat de vrome Hizkia de maker van dit dichtwerk is.⁹¹¹ Het zou echter ook kunnen zijn,

vaak met de stier vereenzelvigd, en als zodanig afgebeeld. De Apisstier van Memfis werd als aardse belichaming van de afgod Ptah beschouwd.

⁹⁰⁸ Het was de Baäldienst van de Feniciërs, die hij invoerde.

⁹⁰⁹ In 2Kon.18:9-11 staat, dat Samaria in het 6^e regeringsjaar van koning Hizkia (727 – 697) door de Assyriërs werd veroverd en verwoest. Volgens berekeningen op grond van Assyrische gegevens vond de verovering van de hoofdstad van het Tienstammenrijk plaats in 722 voor Christus. Dan zou Hizkia in 727 de troon van zijn gestorven vader Achaz (732 – 727) hebben overgenomen.

Volgens 2Kon.18:13 en Jes.36:1 echter viel de Assyrische koning Sanherib (705 – 681) het Tweestammenrijk Juda in het 14^e regeringsjaar van koning Hizkia aan, en veroverde hij op de hoofdstad Jeruzalem na het hele land. Op grond van berekeningen van de Assyrische gegevens zou deze inval in 701 voor Christus hebben plaatsgevonden. In dat geval zou Hizkia in 714 met zijn regering zijn begonnen.

Alles pleit ervoor, dat koning Achaz in 727 tegelijkertijd met de Assyrische koning Tiglatpileser III (745 – 727) stierf. In het bijbelboek Jesaja (14:28,29) kunnen we namelijk lezen, dat in het sterfjaar van Achaz de slaande roede of stok van God: Tiglatpileser III, was weggenomen.

Dat Hizkia nog te jong was om na de dood van zijn vader de regering over te nemen, wordt ondersteund door het feit, dat hij nog geen zoon had, toen de Babylonische koning Merodach-Baladan (722 – 710 en 703 – 702) in 712 of 711 voor Christus bij hem op bezoek kwam (2Kon.20:18, Jes.39:7).

Het lijkt er sterk op, dat vooral de hofmaarschalk Sebna (727 – 714) als regent de regering voor Hizkia had waargenomen. Een hofmaarschalk was de hoogste ambtenaar aan het hof. Sebna had duidelijk koninklijke aspiraties, en liet voor zichzelf een koninklijk graf maken. De profeet Jesaja heeft zich daar openlijk tegen verzet, en Sebna in opdracht van de Here gewaarschuwd en bestraft (Jes.22:15-25). Eljakim zou de functie van hofmaarschalk van Sebna overnemen, en als een vader voor zijn volk optreden. Natuurlijk heeft hij ook de jonge Hizkia op een vaderlijke manier bijgestaan (Jes.36:3).

Opmerkelijk is ook, dat veel waarschuwingen en bestraffingen van de profeet Jesaja uit die periode zich wel richtten tegen de bestuurders en het volk, maar de koning ontzagen.

⁹¹⁰ Zie Turenout T. van, Jesaja, Jahweh redt, Grijskerk, 2024.

⁹¹¹ Dat Hizkia (727 – 697) psalmen kon schrijven, blijkt wel uit zijn lied in het bijbelboek Jesaja (38:9-20).

dat Jesaja of een andere (onbekende) profeet uit die donkere periode de auteur is van deze psalm.⁹¹²

Dit lied bestaat uit zes gedeelten: vers 1, 2-4, 5-8, 9-12, 13-16 en 17-20. In het 1^e vers staat wie de dirigent is, en welke melodie bij psalm 80 moet worden gebruikt. De dichter smeekt God in het volgende gedeelte (v.2-4) om redding voor zijn volk. In het derde gedeelte (v.5-8) vraagt hij aan de Here, hoelang zijn woede nog zal duren, en herhaalt hij zijn gebed om hulp en herstel voor zijn volk. In groot contrast met het heden schetst de schrijver in het vierde gedeelte (v.9-12) enkele grote weldaden die Jahweh voor zijn volk heeft gedaan. Israël werd met Gods hulp erg machtig. Daarna vraagt hij aan zijn hemelse Vader, waarom Hij tegen zijn volk strijdt, en hij bidt opnieuw om hulp en herstel (v.13-16). In het laatste gedeelte (v.17-20) zegt de auteur, dat het volk Israël zal verdwijnen, als deze situatie blijft voortduren. Om dit te voorkomen moet de Here wel ingrijpen. Hij wil en verwacht, dat de Israëlieten na Gods hulp en redding zich zullen bekeren.

1 Een getuigenis naar (of bij) (= op de wijs van) *De lelies* voor (of van) de dirigent.

Een psalm voor (of van) Asaf.

Er moet een lied over de (6-bladerige) lelies zijn geweest, dat erg bekend was, zodat de melodie daarvan voor psalm 80 kon worden gebruikt.

Asaf was een Leviet. Levi, een zoon van Jakob, had 3 zonen: Gersom, Kehat en Mera-ri (Ex.6:15). Asaf die in de tijd van David leefde, stamde van Gersom af (1Kron.6:39-43).

Koning David (1012 – 972) stelde Asaf aan als zanger en dirigent (1Kron.6:31,32,39).⁹¹³ Asaf was ook betrokken bij de muziek, toen de ark op bevel van David naar Jeruzalem werd gebracht (1Kron.15:16,19). Later deed hij in de hoofdstad dienst bij de ark, en zorgde hij met zijn zonen voor de uitvoering van psalmen (1Kron.16:1-37). Asaf was een profeet, en schreef ook een aantal psalmen (1Kron.25:1, 2Kron.29:30).⁹¹⁴

De woorden *voor* of *van Asaf* betekenen niet, dat die betreffende psalm altijd tijdens het leven van Asaf werd uitgevoerd. Het kan ook *voor de Asafieten* betekenen.⁹¹⁵ Zo is het bijvoorbeeld erg onwaarschijnlijk, dat de psalmen 74 en 79 door Asaf zelf zijn geschreven of uitgevoerd, want die liederen gaan namelijk over een (recente) verwoesting van het overgrote deel van het Tweestammenrijk Juda.

De invloed van de Asafieten nam hoogstwaarschijnlijk in de loop van de eeuwen toe. Na de ballingschap waren de zang en instrumentale muziek aan zonen uit het nageslacht van Asaf toevertrouwd (Ezra 2:41, 3:10, Neh.7:44, 11:17,22, 12:35,46).

⁹¹² In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). Een psalmdichter gaf als profeet de boodschap van God in zijn lied(eren) door (2Pet.1:20,21).

⁹¹³ Koning David (1012 – 972) verdeelde de 38.000 Levitische mannen van 30 jaar en ouder in 4 verschillende groepen: (24.000 + 6000 + 4000 + 4000). De 4^e groep kreeg de taak om de muziek in de tabernakel en de toekomstige tempel te verzorgen (1Kron.23:3-5). Uit deze groep werden de profeten Asaf, Heman en Etan (= Jedutun (vgl. 1Kron.15:19, 16:37-42, 25:1)) elk als dirigent met hun zonen gekozen (1Kron.25:1-6). Deze 288 mannen werden weer verdeeld in 24 groepjes (1Kron.25:7-31). Bij de 3 dirigenten kreeg Heman de leidende positie. Asaf stond aan zijn rechterhand, en Etan aan zijn linker- (1Kron.6:31-47). Tijdens de regering van koning Salomo (972 – 932) namen ze ook deel aan de inwijding van de tempel (2Kron.5:12).

Zie ook Delitzsch F., *Commentary on the Old Testament*, deel 5, Psalms, 2e druk, Massachusetts, 2006, pag. 357.

⁹¹⁴ Het is best mogelijk, dat de psalmen voor, of van de Asafieten in een aparte bundel stonden.

⁹¹⁵ Dit zien we bijvoorbeeld ook bij aanduidingen zoals *Jakob* ofwel *Israël* en *David*, terwijl in werkelijkheid één of meerdere personen uit hun nageslacht wordt of worden bedoeld (Num.23:7,10,21,23, 24:5, Jes.9:6, Jer.23:5, 30:9, Hos.3:5).

De schrijver smeekt bij Jahweh in het volgende gedeelte (v.2-4) om redding voor zijn volk. Vanaf vers 2 is dit lied een gebed.

2 Herder van Israël, hoor!

U, die Jozef leidt (of bestuurt) als schapen (of als een kudde),

U, die (boven/tussen) de cherubs woont (of (neer)zit/(ver)blijft), verschijn stralend!

De psalmdichter noemt God allereerst de *Herder van Israël*. Het beeld van de Here als herder van zijn volk komt veel vaker in de Bijbel voor (Ps.23:1^b-4, 79:13, 95:7, 100:3, Jes.40:11, Jer.31:10, enz.). Dat Hij de herder van Israël is, betekent, dat zijn volk kan rekenen op zijn bescherming en verzorging. Hiermee zegt auteur ook, dat hij en zijn volksgenoten Jahweh moeten volgen, zoals de schapen de herder volgen. Verstandige schapen luisteren naar de stem van de herder (Ps.95:7, Joh.10:3-5,27).

Jozef was een zoon van Jakob. Hij was de vader van Efraïm en Manasse (v.3). Deze 2 zonen van Jozef werden door hun grootvader Jakob rijk gezegend (Gen.48). Het nageslacht van Efraïm en Manasse groeide uit tot de 2 grootste en belangrijkste stammen in het noorden van Israël (Joz.14:4, 17:17,18, vgl. Deut.33:13-17). Daarom werd de naam Jozef later als vertegenwoordiger van heel het Tienstammenrijk genoemd (Ps.78:67, Ezech.37:15-20, Am.5:6,15, 6:6, Ob.1:18, Zach.10:6).

Cherubs zijn hemelse knechten van God. Alleen aan Hem gehoorzamen ze. In de Bijbel komen we cherubs vooral op de aarde tegen. Na de zondeval bewaakten ze de boom van het leven (Gen.3:24). Bij de bouw van de tabernakel en de tempel werden cherubs gemaakt. Op het verzoendeksel van de ark waren eveneens 2 cherubs aangebracht (Ex.25:17-20, 37:6-9). Ze stonden bekend als de dragers van Gods troon (1Sam.4:4, 2Sam.6:2^b, 1Kron.13:6, Ps.18:11, 99:1, Ezech.10, en Jes.37:16).⁹¹⁶

3 Wek uw macht (of uw kracht/heldhaftigheid) op

voor [het gezicht van] Efraïm, Benjamin en Manasse,

en ga (of en wandel) om onze redding (of om ons heil) naar (of voor) ons (toe)!

De stammen Efraïm en Manasse waren de omvangrijkste bevolkingsgroepen binnen het Tienstammenrijk in het noorden van Israël. Daarbij hoorde een klein gedeelte van de stam Benjamin. Het grootste gedeelte van deze stam vormde een onderdeel van het Tweestammenrijk Juda (1Kon.12:21, 2Kron.11:3,23, 15:8,9^a),⁹¹⁷ maar Benjamin wordt hier eerder genoemd dan Manasse. Dit is een aanwijzing, dat er van de stam Manasse niet veel meer over was. In 732/1 veroverde de wrede Assyrische koning Tiglatpileser III (745 – 727) het Tienstammenrijk Israël. De stammen in het noordwesten (Naftali en hoogstwaarschijnlijk ook (een deel van) Ze-

⁹¹⁶ Andere hemelse knechten van God komen minder vaak in de Bijbel voor. Jesaja zag serafs in de hemel zingen tot lof van God, de hemelse knecht Gabriël (= Kerel van God) kwam naar Zacharias en Maria, en Michaël (= Wie is aan God gelijk?) is de aanvoerder van Gods engelenleger (Jes.6:2, Luk.1:19,26 en Op.12:7). Seraf betekent zoiets als *branden*, dat verband houdt met heilig maken en wegnemen van zonde. In het tekstverband van Jesaja werden ze daarom zo genoemd, maar het kunnen best cherubs zijn geweest. Bij de hemelse knechten Gabriël en Michaël ligt dit anders. Gabriël staat voor Gods troon. Voor een heel bijzondere gelegenheid ging hij naar de aarde. Hij ging om de komst van Jezus Christus aan te kondigen (Luk.1:26). Michaël is een sterke en eveneens belangrijke hemelse knecht. Hij kwam de Here meerdere malen te hulp in de strijd tegen de tegenstander: de Satan (Dan.10:13, Judas 1:9). Er is dus onderscheid tussen de hemelse knechten van God.

⁹¹⁷ Slechts 1 volledige stam werd aan de oudste zoon van koning Salomo toegewezen (1Kon.11:13,36), en Jereboam kreeg er 10, terwijl er toch duidelijk sprake was van 12 stammen (1Kon.11:30-32). De stam Benjamin werd opgedeeld. Benjaminitische steden zoals Betel, Jericho en Gilgal kwamen bij het Tienstammenrijk Israel (vgl. 2Kron.13:19).

bulon en een deel van Manasse) en ten oosten van de Jordaanrivier (de helft van Manasse, Gad en Ruben) werden naar het Tweestromenland gedeporteerd (2Kon.15:29, 1Kron.5:26). Daardoor was het Tienstammenrijk hoofdzakelijk ingeperkt tot Efraïm, het gedeelte van Benjamin en een kleiner deel van Manasse.

De dichter vraagt aan de Here, of Hij zijn kracht wil gaan gebruiken om hem en zijn volksenoten te redden. Daarom moet God naar hen toegaan. De mensen die bij de auteur horen, zijn de (gelovige) Judeeërs ofwel de (gelovige) Joden uit het Tweestammenrijk. De schrijver van dit lied bidt Jahweh dus om door een krachtdadig ingrijpen het Judese rijk in het zuiden te verlossen, zodat het restant van het Tienstammenrijk in het noorden dat zou zien, en zich zou bekeren tot God. Dat zou ook de redding van de mensen uit het Tienstammenrijk betekenen.

4 God, herstel ons (of laat ons terugkeren)!

Laat uw gezicht licht geven (of (op)lichten/schijnen) (vgl. Num.6:25),
en wij (zullen) worden gered (= zodat wij gered (zullen) worden)!

De schrijver van psalm 80 verwacht het herstel van de staat Israël niet van de kracht en kwaamheid van mensen, maar van de genade en almacht van zijn hemelse Vader. Hij alleen kan dit doen, en niemand anders.

Vers 4 is een (onzuiver) refrein, dat herhaald wordt in de verzen 8 en 20. De 1^e keer wordt de Here aangesproken met *God*, de 2^e keer met *God van de (hemelse) legers* (v.8), en de 3^e keer met *Jahweh, God van de (hemelse) legers* (v.20). De 2^e keer wordt er een beroep gedaan op Gods almacht. Hij was en is dus in staat om zijn volk te redden. De 3^e keer wordt er bovendien een beroep gedaan op zijn betrouwbaarheid, want *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben*, of *Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14).⁹¹⁸ Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van de Here wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: "Twijfel niet, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd." Israël was en blijft dus Gods volk, want dat heeft Hij aan de voorvaders Abraham, Izaäk en Jakob (= Israël) beloofd.⁹¹⁹

In het derde gedeelte (v.5-8) vraagt de auteur aan zijn hemelse Vader, hoelang zijn woede nog zal duren, en herhaalt hij zijn gebed om hulp en herstel voor zijn volk.

5 Jahweh, God van de (hemelse) legers,

⁹¹⁸ Met Jahweh wordt God de Vader bedoeld (Zach.14:7, vgl. Mat.24:36, Mark.13:32). Geen mens kan Hem (volledig) zien, want dan zou hij of zij sterven (Ex.33:18-23). De heerlijkheid van Jahweh is daarvoor veel te groot. (De Statenvertalers vertaalden Gods naam *Jahweh* met *de HEERE*.)

De Here Jezus echter, wordt nergens in de Bijbel met Jahweh aangeduid. Hij kan wél door mensen worden gezien. Voor zijn komst als een sterfelijk mens op deze wereld, vertoonde de Zoon van God zich aan sommige mensen als dé Knecht van de Here ofwel dé Knecht van Jahweh. Bij de beschrijvingen van zijn verschijningen in het Oude Testament blijkt dat uit het tekstverband (Gen.16:10-13, 22:11,12, 31:11-13, Ex.3:2, Num.22:22-35, Joz.5:13-15, Richt.6:11-23, 13:3-22, Zach.1:8-12).

⁹¹⁹ De Here richtte een eeuwig verbond op met zijn vriend Abraham en zijn zoon Izaäk. Als teken daarvan gaf Hij de besnijdenis (Gen.17). Doordat God aan Izaäks zoon Jakob ofwel Israël de grote zegen gaf, erfde hij ook het eeuwig verbond van zijn vader en zijn grootvader (Gen.27:28,29, 28:10-15, 50:24). Zo openbaarde eeuwen later de Here zich aan Mozes als de God van het verbond met Abraham, Izaäk en Jakob (Ex.2:24, 3:1-6,15-17, 4:5, 6:1-7, 33:1, enz.).

De Here hield en houdt vast aan zijn eeuwig verbond met het volk Israël (Ps.111:9). Het blijft zijn volk. Daar kunnen zelfs structureel ongehoorzame generaties Israëlieten helemaal niets aan veranderen. Soms slaat God het overgrote deel van een generatie over om vervolgens met hun kinderen verder te gaan. Ook binnen het nieuwe verbond houdt het volk Israël een speciale plaats bij de Here (Luk.13:28-30, Hand.2:36-39, Rom.11). Hij houdt zijn woord, en blijft, wie Hij is.

tot wanneer (= hoelang) hebt U (in uw woede) gebrand in (of door) (= tegen)
het gebed van uw volk?

God wil niet luisteren naar mensen die structureel ongehoorzaam zijn, en niet naar Hem willen luisteren. Die ongehoorzame mensen kunnen beter niet bidden, want dat verafschuwt Hij zelfs (Spr.15:8,29, 28:9, Jes.1:13-17, vgl. 1Sam.28:6, 1Pet.3:7). De Here verwerpt de gebeden van zulke mensen. Hij luistert alleen maar naar zijn dienaren, die ook echt naar Hem willen luisteren (Deut.7:9).

6 U hebt ons ⁹²⁰ tranenbrood laten eten.

U liet ons ⁹²¹ $\frac{1}{3}$ (bat) (of U liet ons een maatbeker) met (of in) tranen drinken.⁹²²

De Herder van Israël gaf zijn schapen nog wel te eten, maar het bestond uit *tranenbrood*. Het verdriet was veel groter, dan de voldoening bij de verzadiging met het brood. God gaf de mensen van zijn volk nog wel te drinken, maar het genoegen van het lessen van de dorst verdronk in een oceaan van ellende.

7 U stelt (of zet) ons tot een twist(appel) (of een (bron van) ruzie) voor onze burens,
en onze vijanden spotten onder elkaar.

Door de deportaties van de Assyrische koning Tiglatpileser III (745 – 727) waren gebieden in het noorden en oosten van het heilige land grotendeels ontvolkt. Over het plunderen, (be)roven en (be)stelen van die ontvolkte gebieden maakten de vijandige buurstaten van Israël onderling ruzie (vgl. 2Kron.28:17-21). Tegelijkertijd spotten ze met de onmacht van Gods volk. Vroeger hadden de Israëlieten die buurstaten overwonnen, en aan zich onderworpen. In de tijd dat deze psalm werd gemaakt, was de situatie totaal anders.

Heel het heilige land was en is echter nog steeds het eigendom van het volk van de Here. Hij heeft dit land aan de Israëlieten gegeven. Niemand heeft het recht om dat van hen af te pakken; ook vandaag niet (Gen.12:6,7, 13:14-17, 17:8, 28:13, 35:12, 48:3,4, enz.)!

8 God van de (hemelse) legers, herstel ons (of laat ons terugkeren)!

Laat uw gezicht licht geven (of (op)lichten/schijnen),

en wij (zullen) worden gered (= zodat wij gered (zullen) worden) (vgl. v.4)!

In groot contrast met het heden schetst de schrijver van dit lied in het vierde gedeelte (v.9-12) enkele grote weldaden die Jahweh voor zijn volk heeft gedaan. Israël werd met Gods hulp erg machtig.

9 Een druivenplant hebt U vanuit Egypte laten vertrekken (of vanuit Egypte uitgeleid).

U hebt (heiden)volken verdreven (of uitgestoten).

U plantte haar (= de druivenplant).⁹²³

⁹²⁰ In de (Masoretische) Hebreeuwse tekst staat hier *hen*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de inhoud is voor *ons* gekozen. Behalve in vers 6 wordt het (persoonlijk voornaam)woord *hen* in dit lied niet gebruikt. De dichter heeft het dan steeds over *ons*. (Psalm 80 is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.)

⁹²¹ In de (Masoretische) Hebreeuwse tekst staat hier *hem*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de inhoud is voor *ons* gekozen. Behalve in vers 6 wordt het (persoonlijk voornaam)woord *hem* in dit lied niet gebruikt. De dichter heeft het dan steeds over *ons*. (Psalm 80 is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.)

⁹²² Een bat en een efa bevatten ongeveer 22 liter. Het zijn inhoudsmaten uit de tijd van het Oude Testament, waarbij men de efa gebruikte voor droge stoffen en de bat voor vloeistoffen. Een derde deel van 22 liter is ruim 7 liter. Er was zelfs voor mensen in een warm land dus voldoende water.

⁹²³ In de Hebreeuwse tekst staat bij vers **9** *U laat een druivenplant vanuit Egypte vertrekken*.

Vanaf vers 9 tot en met vers 17 wordt Gods volk vergeleken met een druivenplant. Israël wordt wel vaker met een wijngaard of een druivenplant vergeleken (Jes.3:14, 5:1-7, 27:2,3, Jer.2:21, 12:10, Hos.10:1, Mat.21:33-41, Mark.12:1-9, Luk.20:9-16). Een druivenplant heeft een goede verzorging nodig, en een wijngaard moest met een muur of een stekelige heg worden beschermd tegen de grazende en plantenetende dieren in het wild.

Zoals een goede tuinman zijn wijngaard verzorgt, zorgde God voor zijn volk. Hij verlostte de Israëlieten door grote wonderen en krachtige daden uit de slavernij in Egypte. Hij leidde hen door de woestijn, en bracht hen naar het land van de Kanaänieten. Om hun kwaadaardigheid en slechtheid verdreef God de Kanaänitische heidenvolken uit hun land, en gaf Hij dat aan zijn volk. Zo plantte Hij zijn druivenplant Israël.

- 10** U hebt [van] haar oppervlakte (of haar (aan)gezicht) (= haar grondgebied) opgeruimd
(of schoongemaakt).

Zij (= De druivenplant) liet haar wortels wortelen (= wortelschieten).

Zij vulde het land (of Zij vulde de aarde).

- 11** Bergen zijn met haar schaduw bedekt geweest,
en haar takken (= haar ranken) waren (als) ceders van God.

Met de *bergen* wordt hier het savanneachtige gebied in het zuiden van het heilige land aangeduid. De *ceders van God* zijn de cederbomen van de Libanon in het noorden (Richt.9:15^b, 1Kon.4:33^a, Ps.104:16^b). *De zee* in het volgende vers verwijst naar de Middellandse Zee aan de westgrens van Israël, en met *de rivier* wordt de lange rivier de Eufraat in het noordoosten bedoeld (vgl. Deut.11:24).

- 12** Zij stuurde (= Zij breidde)⁹²⁴ haar twijgen (of haar takken) (uit) tot (aan) de zee,
en naar (of bij/tegen) de rivier haar (jonge) loten (of (jonge) twijgen/scheuten).

Op een hyperbolische (= een overdreven) onrealistische manier wordt de beeldspraak van de druivenplant verder uitgewerkt om de grote macht van het volk Israël tijdens de regering van de koningen David (1012 – 972) en Salomo (972 – 932) uit te beelden. De *bergen* zouden door de ranken van de druivenplant *zijn bedekt*, en de plant krom zo hoog in de bomen, dat het de hoogte van *cederbomen* bereikte. De twijgen van de druif groeiden *tot aan de zee* en *naar de rivier*. In die tijd strekte de macht en invloed van de staat Israël zich uit vanaf het uiterste zuiden van het heilige land tot de Libanon, en vanaf de Middellandse Zee tot de Eufraat in het Tweestromenland (vgl. Deut.11:24).

Hoe schril en scherp steekt dit af, tegen de zwakte van Israël in de tijd van de psalmdichter. Het contrast kan bijna niet groter zijn, want Gods volk dreigde in machteloosheid te verdwijnen.

*U verdrijft (of U stoot ... uit) (heiden)volken,
en U plant haar (= de druivenplant).*

Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het tekstverband is de tijd van de tekst aangepast. De uittocht van Gods volk uit Egypte was toen al vele eeuwen geleden gebeurd, en de volgende verzen staan ook in de voltooiden of verleden tijd. Psalm 80 is in de Dode Zeerollen helaas verloren gegaan.

Let op! Het Hebreeuwse woord voor *druivenplant* is vrouwelijk. Daarom wordt met verwijfwoorden daarnaar verwezen als naar een vrouw.

⁹²⁴ In de Hebreeuwse tekst staat hier *Zij stuurt (= Zij breidt)*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het tekstverband is de tijd van de tekst aangepast. Het gaat in vers 12 over de tijd van de machtige koningen David (1012 – 972) en Salomo (972 – 932). Die tijd was allang voorbij. Bovendien staan de vorige 2 verzen ook in de voltooiden of verleden tijd. Psalm 80 is in de Dode Zeerollen helaas verloren gegaan.

In de volgende verzen (v.13-16) vraagt de schrijver aan de Here, waarom Hij tegen zijn volk strijdt, en hij bidt opnieuw om hulp en herstel.

13 Waarom hebt U haar omheiningen (of haar muren/wallen) doorbroken
(of opengebrouwen/stukgebrouwen)?

Alle voorbijgangers van de weg plukken van haar (of ervan),

14 en het zwijn (of het varken) (van)uit het woud knabbelt (of knaagt) haar af,
en de bewegende schepselen (= de (wilde) dieren) van het veld grazen (of weiden)
haar af.

Jahweh had de beschermende omheining rondom zijn wijngaard weggehaald, en de verzorging van de druivenplant gestaakt (Jes.5:5,6). Daar had de druivenplant behoorlijk van te lijden. Doordat de muur of heg van God rondom het volk Israël was weggenomen, was het niet meer tegen de andere volken beschermd (vgl. Zach.2:5). De verzorging van de Here die welvaart had gebracht, was opgehouden. De toestand van Gods volk was daardoor rampzalig geworden.

Hoewel de dichter aan Jahweh vroeg, waarom Hij zich met zijn bescherming en verzorging had teruggetrokken, maakte hij zich niet druk over het antwoord. Hij wist wel, waarom God dat had gedaan. Het overgrote deel van het volk was van de hemelse Vader afgeweken (v.19). Liefdeloosheid, kwaadaardigheid en slechtheid tegenover elkaar en ten opzichte van de Here waren in die tijd aan de orde van de dag. Door de vraag naar het waarom wilde de auteur van dit lied in diepe verslagenheid juist het verband tussen de structurele ongehoorzaamheid aan God en de ellende waarin de Israëlieten verkeerden, aan de orde stellen.

Met *het zwijn* wordt koning Tiglatpileser III (745 – 727) bedoeld, die iedere keer wat van het heilige land afknabbelde. De begon al tijdens de regering van de slechte en wrede koning Menachem (747 – 736) (2Kon.15:19,20, 1Kron.5:26). *De dieren van het veld* zijn de vijandige buurvölker die grondgebied van Israël gebruikten voor het verbouwen van hun gewassen.

15 God van de (hemelse) legers, keer toch terug (of toch om)!

Kijk (of Zie om) vanuit de hemel[en], en zie!

Vergeld (of Bezoek/Let op) deze druivenplant,

16^b en de stek (of de loot/(ent)stam) die uw rechter(hand) heeft geplant (of aangelegd),

16^b [en] om (op/over/boven) de zoon ⁹²⁵

16^c die U voor (of van) U(zelf) versterkt hebt (of stevig (of sterk) hebt gemaakt)!

De druivenplant was niet toevallig in het land Kanaän terechtgekomen. *Jahweh had die stek met zijn rechterhand daar zelf geplant*. De rechterhand is meestal de sterkste en handigste hand. Met de rechterhand van God wordt zijn grote kracht aangeduid (Ex.15:6,12, Ps.80:16,18, 89:14, 118:15,16). Zo had de Here met grote kracht heidenvölker uit Kanaän laten verdrijven, en zijn volk Israël daar geplant (v.9^b).

⁹²⁵ Evenals bij vers 18^b staat bij dit vers in de Griekse handschriften (en de Vulgaat) *op de zoon van een mens*. Natuurlijk is de druivenplant Israël ofwel Jakob de zoon van een mens: Izaäk. Toch heeft God Izaäk lang niet zo sterk gemaakt als koning David (1012 – 972), waar ook vers 18 over gaat. Bovendien heeft de vertaling van het voorzetsel: *op*, geen aansluiting met het werkwoord dat eraan vooraf gaat. Daarom ligt het voor de hand, dat hier de (Masoretische) Hebreeuwse tekst de oorspronkelijke weergave van vers 16 bevat (Zie de uitleg van dit vers.). Om die reden is bij vers 16^b niet voor de weergave van de Griekse handschriften (en de Vulgaat) gekozen. Daardoor heeft (de bijvoeglijke bepaling) *die U voor Uzelf versterkt hebt* geen betekenis voor *een mens* (Izaäk). Psalm 80 is in de Dode Zee-rollen verloren gegaan.

Met *de zoon die God voor Zichzelf versterkt heeft*, wordt David bedoeld. Dit blijkt nog duidelijker uit vers 18. In het tweede gedeelte van dat vers wordt hij aangeduid als *een mens die God voor Zichzelf versterkt heeft*. Hij kon met de hulp van de Here de reus Goliat verslaan, en hij was sterk in de strijd tegen de vijanden van Israël.

Evenals koning Salomo (972 – 932) (vgl. 2Kron.6:42, Psalm 132:1) bidt de schrijver hier om Gods gunst voor zijn volk op grond van zijn bijzondere persoonlijke relatie met zijn dienaar David. Daarbij speelt natuurlijk de belofte dat Davids koningshuis voor eeuwig zou (en zal) bestaan een doorslaggevende rol (2Sam.7:8-16). Uit dat koningshuis zou de Here Jezus worden geboren. Hij is de Verlosser van alle mensen die God willen dienen. Zijn geboorte mocht niet onmogelijk worden gemaakt, doordat het volk Israël met het koningshuis en het nageslacht van David van de aardbodem zou verdwijnen!

In het laatste gedeelte (v.17-20) zegt de auteur, dat het volk Israël zal verdwijnen, als deze situatie blijft voortduren. Om dit te voorkomen moet Jahweh wel ingrijpen. Hij wil en verwacht, dat de Israëlieten na Gods hulp en redding zich zullen bekeren.

17 Zij (= De druivenplant) is door (of met/in) het vuur verbrand; afgesneden
(of afgemaaid).

Vanuit (= Voor) de bestraffing (of de dreiging) van uw gezicht (= van U) gaan
zij (= de ranken/twijgen/loten) te gronde (of verloren).

18^a Uw hand moet (of zal) zijn op (of over/om) de man van uw rechter(hand); (= Hizkia)

18^b op (of over/boven/om) de zoon van een mens (of de mensenzoon) (= Hizkia)

18^c die U voor U(zelf) versterkt hebt (of stevig (of sterk) hebt gemaakt), (= David)

19 en zullen wij van(uit) U niet afvallig worden (of wijken)
(= zodat wij van(uit) U niet afvallig zullen worden (of niet zullen wijken)).

U moet (of zal) ons in leven houden (of ons laten (op/her)leven) (= Houd ons in leven),
en (= dan) zullen wij [in/met/door] uw naam (aan)roepen (of (be)noemen)
(= zodat wij [in/met/door] uw naam zullen (aan)roepen (of (be)noemen)).

In vers 18 gaat het over *de man van Gods rechterhand* (v.18^a), *de zoon van een mens* (v.18^b) en (*een mens*) *die God voor Zichzelf versterkt heeft* (v.18^c).

Met (*een mens*) *die God voor Zichzelf versterkt heeft* wordt David aangeduid. Hem haalde de Here achter de schapen vandaan, en Hij maakte hem een succesvol generaal in het leger van koning Saul (1033 – 1012). Toen David (1012 – 972) later koning van Israël was geworden, was hij sterk in de strijd tegen de vijandige buurvölker.

De zoon van die versterkte mens is de rechtmatige koning uit Davids koningshuis in de tijd van de dichter. De auteur vraagt hier aan Jahweh, of Hij met zijn sterke rechterhand ook deze zoon uit het nageslacht van David sterk wil maken, en wil ondersteunen. Zo blijkt uit het geheel en het parallellisme van vers 18,⁹²⁶ dat met *de man van Gods (sterke) rechterhand* (18^a) en *de zoon van een mens* (18^b) dezelfde persoon wordt bedoeld. In beide verschillende omschrijvingen van dit vers gaat het over Hizkia (727 – 697).⁹²⁷

⁹²⁶ Bij een parallellisme staan 2 of meer (bij)zinnen bij elkaar. Die zinnen zeggen met andere woorden min of meer hetzelfde, waardoor ze elkaar aanvullen en ophelderen. Dit kwam in de Hebreeuwse literatuur veel voor.

⁹²⁷ De woordgroep *de man van uw rechterhand* kan de associatie met Benjamin (= zoon van de rechterhand) oproepen. Het gaat hier echter niet over Benjamin, maar over de man van Gods rechterhand (= David). Zo kan de woordgroep *van een mens* duiden op de zwakte van die persoon, maar daar draait het hier evenmin om.

Hij was de rechtmatige koning uit het nageslacht van zijn voorvader David. Hij had de hulp en de leiding van de Here heel hard nodig. Hizkia was na de dood van zijn vader: koning Achaz (732 – 727), helaas nog te jong om het bestuur van Israël op zich te nemen. Daarom nam de hoogste ambtenaar Sebna deze taak van hem over.⁹²⁸ De regent Sebna (727 – 714) regeerde echter langer door dan nodig was. Het leek erop, dat hij zijn regentschap wilde omzetten in een koningschap. Te midden van een volk dat grotendeels aan Jahweh ontrouw was, dreigde het koningshuis van David (1012 – 972) daardoor te gronde te gaan. Daarom ging de profeet Jesaja fel tegen de regent Sebna te keer (Jes.22:15-25).⁹²⁹

20 Jahweh, God van de (hemelse) legers, herstel ons (of laat ons terugkeren)!

Laat uw gezicht licht geven (of (op)lichten/schijnen),

en wij (zullen) worden gered (= zodat wij gered (zullen) worden) (vgl. v.4,8)!

De Here heeft dit gebed van de psalmdichter verhoord. Blijkbaar heeft Sebna naar de ernstige vermaningen en bestraffingen van de profeet Jesaja geluisterd, want Hizkia (727 – 697) kwam op de troon. Eljakim nam de functie van de hoogste ambtenaar Sebna over, en Sebna kreeg een andere hoge positie aan het hof (Jes.36:3).⁹³⁰ Als een vrome koning streefde Hizkia ernaar om heel het volk Israël terug te brengen naar de dienst voor zijn hemelse Vader. Daarbij betrok hij ook zoveel mogelijk zijn volksgenoten uit het Tienstammenrijk (2Kron.29-31). Gedurende de eerste jaren van zijn regering kwam er meer rust en veiligheid in het heilige land.

⁹²⁸ In 2Kon.18:9-11 staat, dat Samaria in het 6^e regeringsjaar van koning Hizkia (727 – 697) door de Assyriërs werd veroverd en verwoest. Volgens berekeningen op grond van Assyrische gegevens vond de verovering van de hoofdstad van het Tienstammenrijk plaats in 722 voor Christus. Dan zou Hizkia in 727 de troon van zijn gestorven vader Achaz (732 – 727) hebben overgenomen.

Volgens 2Kon.18:13 en Jes.36:1 echter viel de Assyrische koning Sanherib (705 – 681) het Tweestammenrijk Juda in het 14^e regeringsjaar van koning Hizkia aan, en veroverde hij op de hoofdstad Jeruzalem na het hele land. Op grond van berekeningen van de Assyrische gegevens zou deze inval in 701 voor Christus hebben plaatsgevonden. In dat geval zou Hizkia in 714 met zijn regering zijn begonnen.

Alles pleit ervoor, dat koning Achaz in 727 tegelijkertijd met de Assyrische koning Tiglatpileser III (745 – 727) stierf. In het bijbelboek Jesaja (14:28,29) kunnen we namelijk lezen, dat in het sterfjaar van Achaz de slaande roede of stok van God: Tiglatpileser III, was weggenomen.

Dat Hizkia nog te jong was om na de dood van zijn vader de regering over te nemen, wordt ondersteund door het feit, dat hij nog geen zoon had, toen de Babylonische koning Merodach-Baladan (722 – 710 en 703 – 702) in 712 of 711 voor Christus bij hem op bezoek kwam (2Kon.20:18, Jes.39:7).

Het lijkt er sterk op, dat vooral de hofmaarschalk Sebna (727 – 714) als regent de regering voor Hizkia had waargenomen. Een hofmaarschalk was de hoogste ambtenaar aan het hof. Sebna had duidelijk koninklijke aspiraties, en liet voor zichzelf een koninklijk graf maken. De profeet Jesaja heeft zich daar openlijk tegen verzet, en Sebna in opdracht van de Here gewaarschuwd en bestraft (Jes.22:15-25). Eljakim zou de functie van hofmaarschalk van Sebna overnemen, en als een vader voor zijn volk optreden. Natuurlijk heeft hij ook de jonge Hizkia op een vaderlijke manier bijgestaan (Jes.36:3).

Opmerkelijk is ook, dat veel waarschuwingen en bestraffingen van de profeet Jesaja uit die periode zich wel richtten tegen de bestuurders en het volk, maar de koning ontzagen.

⁹²⁹ Zie Turenout T. van, Jesaja, Jahweh redt, Grijskerk, 2024.

⁹³⁰ Zie Turenout T. van, Jesaja, Jahweh redt, Grijskerk, 2024.

Psalm 81: Israël, luister toch naar God!

- 1 Een psalm voor de dirigent: voor Asaf.
Over het wijnpersseizoen.

- 2 Jubelt voor God, onze Helper!
Juicht voor de God van Jakob!
- 3 Heft een gezang met snarenspeel aan,
en geeft de tamboerijn aan; het aangename psalterion met de handharp!
- 4 Blaast bij de nieuwe maan op de trompetten;
op de vastgestelde tijd van onze feestdag,
- 5 want dit is een voorschrift voor Israël;
een rechtsregel van de God van Jakob.
- 6 Een getuigenis heeft Hij in Jozef ingesteld
met zijn vertrek uit het land Egypte.
Men heeft een taal gehoord, die men niet heeft gekend.

- 7 Hij heeft zijn schouder van de last laten afwenden.
Zijn handpalmen hebben met de manden gediend.
- 8 “In benauwdheid heb jij geroepen.
Ik bevrijdde jou.
Ik antwoordde jou in de geheime plaats van de donder.
Ik testte jou bij het water van Meriba.” *pauze*
- 9 “Luister mijn volk,
want Ik wil onder jou waarschuwen, Israël,
als jij naar Mij wil luisteren!”
- 10 “Geen vreemde god mag onder jou zijn,
en jij mag je niet neerbuigen voor een buitenlandse god.”
- 11 “Ik ben Jahweh, jouw God,
die jou heeft laten opgaan vanuit het land Egypte.
Doe jouw mond wijd open, en Ik zal hem vullen.”

- 12 “Mijn volk echter, heeft niet naar mijn stem geluisterd,
en Israël is onwillig tegen Mij geweest.”
- 13 “Ik liet hen gaan in de hardnekkigheid van hun hart.
Zij gingen met hun eigen plannen weg.”

- 14** Als mijn volk naar Mij geluisterd had;
als Israël in mijn wegen was gegaan,
- 15** spoedig zou Ik hun vijanden vernederen,
en zou ik mijn hand tegen hun benauwers laten terugkeren.
- 16** De haters van Jahweh zouden voor Hem gehoorzaamheid veinzen.
Hun tijd zou voor eeuwig zijn,
- 17** en Ik zou jou laten eten van het beste van de tarwe,
en met honing vanuit de rots zou Ik jou verzadigen.

De dichter van psalm 81 roept zijn volksgenoten op om tot eer van God te musiceren, want het is feest (v.2-4). Het feest dat wordt gevierd, is ingesteld toen de Israëlieten uit Egypte vertrokken (v.5,6). Het gaat hier dus over het Pascha (Ex.12:1-28), de voorloper van het Paasfeest. Ondanks dit verlossingsfeest gaat het niet zo goed met Gods volk. Dit kwam, doordat het overgrote deel van de Israëlieten niet naar de Here had geluisterd, en zijn eigen gang ging (v.12-17).

Wie de dichter van deze psalm is, is in eerste instantie niet duidelijk. Zijn naam wordt in dit lied in elk geval niet genoemd. Wel vallen enkele zaken op. Hoewel het niet goed gaat met het volk Israël, roept de dichter toch op om het Pascha te vieren. Daarbij gebruikt hij nadrukkelijk de naam van Jozef (v.6). Jozef was de vader van Efraïm en Manasse. Deze 2 zonen werden door hun grootvader Jakob rijk gezegend (Gen.48). Het nageslacht van Efraïm en Manasse groeide uit tot de 2 grootste en belangrijkste stammen in het noorden van Israël (Joz.14:4, 17:17,18, vgl. Deut.33:13-17). Daarom werd de naam Jozef later als vertegenwoordiger van heel het Tienstammenrijk Israël genoemd (Ps.78:67, 80:2,3, Ezech.37:15-20, Am.5:6,15, 6:6, Ob.1:18, Zach.10:6). Dus vooral in het Tienstammenrijk werden de mensen opgeroepen om met alle Israëlieten als één volk (= Jakob ofwel Israël) het Pascha te vieren.

Deze situatie deed zich voor tijdens de regering van Koning Hizkia (727 – 697). Toen deze vrome koning in het Tweestammenrijk Juda regeerde, was verreweg het grootste deel van het Tienstammenrijk Israël om hun hardnekkige ongehoorzaamheid en slechtheid al in ballingschap gevoerd naar Assyrië. Ook in het Tweestammenrijk trokken veel mensen zich weinig of niets van Jahweh aan. Koning Hizkia wilde echter met heel het volk God dienen, en hij liet rond 713 voor Christus iedereen in heel Israël, en dus ook in het gebied van het vroegere Tienstammenrijk, oproepen om in Jeruzalem gezamenlijk het Pascha te vieren (2Kron.30). Hoogstwaarschijnlijk is hij de auteur van psalm 81.⁹³¹

Dit lied bestaat uit vier gedeelten: vers 1, 2-6, 7-11 en 12-17. In het 1^e vers staat wie de dirigent is, en bij welke gelegenheid deze psalm kon worden gebruikt. De dichter roept in het volgende gedeelte (v.2-6) zijn volksgenoten op om God met gezang en instrumentale muziek te loven en danken, omdat Hij dat bij het vertrek van de Israëlieten uit Egypte heeft opgedragen. Uit het derde gedeelte (v.7-11) blijkt, dat de Here zijn volk wil helpen, en van zijn vijanden wil verlossen. Helaas blokkeren de ongehoorzaamheid en de ontrouw van het overgrote deel van de Israëlieten de hulp en het verlossingswerk van de hemelse Vader (v.12-17). Daardoor komt Gods volk onnodig in grote problemen.

⁹³¹ Dat koning Hizkia (727 – 697) psalmen kon schrijven, blijkt wel uit zijn lied in het bijbelboek Jesaja (38:9-20).

1 Een psalm ⁹³² voor (of van) de dirigent: voor (of van) Asaf.

Over (of op) het (of de) wijnpers(seizoen).

Asaf was een Leviet. Levi, een zoon van Jakob, had 3 zonen: Gersom, Kehat en Merari (Ex.6:15). Asaf die in de tijd van David leefde, stamde van Gersom af (1Kron.6:39-43).

Koning David (1012 – 972) stelde Asaf aan als zanger en dirigent (1Kron.6:31,32,39).⁹³³ Asaf was ook betrokken bij de muziek, toen de ark op bevel van David (1012 – 972) naar Jeruzalem werd gebracht (1Kron.15:16,19). Later deed hij in de hoofdstad dienst bij de ark, en zorgde hij met zijn zonen voor de uitvoering van psalmen (1Kron.16:1-37). Asaf was een profeet, en schreef blijkbaar ook een aantal psalmen (1Kron.25:1, 2Kron.29:30).⁹³⁴

De woorden *voor* of *van Asaf* betekenen niet, dat die betreffende psalm altijd tijdens het leven van Asaf werd uitgevoerd. Het kan ook *voor de Asafieten* betekenen.⁹³⁵ Zo is het bijvoorbeeld erg onwaarschijnlijk, dat de psalmen 74 en 79 door Asaf zelf zijn geschreven of uitgevoerd, want die liederen gaan namelijk over een (recente) verwoesting van het overgrote deel van het Tweestammenrijk Juda.

De invloed van de Asafieten nam hoogstwaarschijnlijk in de loop van de eeuwen toe. Na de ballingschap waren de zang en instrumentale muziek aan zonen uit het nageslacht van Asaf toevertrouwd (Ezra 2:41, 3:10, Neh.7:44, 11:17,22, 12:35,46).

Hoewel het Pascha in het begin van de oogsttijd werd gevierd, wordt in deze psalm al *over het wijnpersseizoen* gezongen. Na het plukken van de druiven werden deze vruchten in een grote persbak stukgetrapt. Blijkbaar was het een vrolijke bezigheid, want er werd gejuicht en gejubeld (Jes.16:10). Hoogstwaarschijnlijk werd tijdens het stuktrappen van de druiven op een ondersteunend ritme gezongen. Hier moest de dirigent rekening mee houden.

De dichter roept in de volgende verzen (v.2-6) zijn volksgenoten op om de Here met gezang en instrumentale muziek te loven en danken, omdat Hij dat bij het vertrek van de Israëlieten uit Egypte heeft opgedragen. In die tijd werd het Pascha ingesteld. Dat is het feest van Israëls verlossing (Ex.12:1-28).

2 Jubelt voor (of van/naar) God, onze Helper! ⁹³⁶

Juicht voor (of van/naar) de God van Jakob!

Ondanks alle tegenslagen (v.12-17) noemde de psalmdichter God nog steeds *onze Helper*. Het

⁹³² De woorden *Een psalm* staan niet in de huidige Hebreeuwse tekst, maar wel in de Griekse handschriften(en de Vulgaat). In de Dode Zeerollen is dit vers verloren gegaan.

⁹³³ Koning David (1012 – 972) verdeelde de 38.000 Levitische mannen van 30 jaar en ouder in 4 verschillende groepen: (24.000 + 6000 + 4000 + 4000). De 4^e groep kreeg de taak om de muziek in de tabernakel en de toekomstige tempel te verzorgen (1Kron.23:3-5). Uit deze groep werden de profeten Asaf, Heman en Etan (= Jedutun (vgl. 1Kron.15:19, 16:37-42, 25:1)) elk als dirigent met hun zonen gekozen (1Kron.25:1-6). Deze 288 mannen werden weer verdeeld in 24 groepjes (1Kron.25:7-31). Bij de 3 dirigenten kreeg Heman de leidende positie. Asaf stond aan zijn rechterhand, en Etan aan zijn linker- (1Kron.6:31-47). Tijdens de regering van koning Salomo (972 – 932) namen ze ook deel aan de inwijding van de tempel (2Kron.5:12).

Zie ook Delitzsch F., *Commentary on the Old Testament*, deel 5, Psalms, 2e druk, Massachusetts, 2006, pag. 357.

⁹³⁴ Het is best mogelijk, dat de psalmen voor, of van de Asafieten in een aparte bundel stonden.

⁹³⁵ Dit zien we bijvoorbeeld ook bij aanduidingen zoals *Jakob* ofwel *Israël* en *David*, terwijl in werkelijkheid één of meerdere personen uit hun nageslacht wordt of worden bedoeld (Num.23:7,10,21,23, 24:5, Jes.9:6, Jer.23:5, 30:9, Hos.3:5).

⁹³⁶ In de Hebreeuwse tekst staat hier *onze Kracht* (of *onze Sterkte*). Op grond van de Griekse handschriften(en de Vulgaat) is voor *onze Helper* gekozen. In de Dode zeerollen is dit gedeelte verloren gegaan.

lag niet aan Hem, dat het zo slecht ging met zijn volk. De structureel ongehoorzame en kwaadaardige Israëlieten waren daarvan zelf de oorzaak.

De auteur noemt hier Jahweh heel nadrukkelijk *de God van Jakob*. Uit Jakob, die door de Here Israël werd genoemd (Gen.32:28, vgl. Gen.49:7^b), is het hele volk van de Israëlieten voortgekomen. Met *de God van Jakob* wordt de God van alle 12 stammen van Israël (= God zal strijden) aangeduid.

In vers 2 werden alle Israëlieten aangesproken. Bij het volgende vers zijn de Levieten aan de beurt. Zij zongen, en bespeelden allerlei (hand)instrumenten, terwijl de priesters op de trompetten bliezen (2Kron.5:12, Ezra 3:10,11).

- 3 (Ver)heft (of Neemt) een gezang (met snarenspeel) (aan),
en geeft de tamboerijn (aan); het aangename psalterion met de (hand)harp!

Een *psalterion* was een draagbaar harpachtig instrument met klankkast, waarmee vroeger de Israëlieten het zingen begeleidden. De snaren werden met de vingers getokkeld. Een *harp* was in de Oudheid veel kleiner dan tegenwoordig, en kon gemakkelijk worden meegenomen. Een *tamboerijn* is een handtrommel met belletjes eromheen.

Toen koning Hizkia (727 – 697) met zijn volk het Pascha vierde, duurde dat feest 7 dagen. Elke dag loofden de priesters en Levieten de Here onder begeleiding van muziekinstrumenten (2Kron.30:21). Daarna vierden de Israëlieten het Pascha nog eens 7 dagen (2Kron.30:23). Het was door de koning bedoeld als een hervormingsfeest, want al vanaf de regering van koning Salomo (972 – 932) was het Pascha niet op zo'n gezamenlijke manier in Jeruzalem gevierd (2Kron.30:26). Toch wilde God wel, dat dergelijke samenkomsten tijdens het Pascha werden gehouden (Lev.23:5-8).

- 4 Blaast met (of in) (= bij) de nieuwe maan op de trompet(ten);⁹³⁷
met (of in) (= op) de vastgestelde tijd (of de volle maan) van (of voor) onze feestdag,
5 want (of Ja./((om)dat) het (of hij) (= dit) is een voorschrift voor (of van) Israël;
een rechtsregel (of een bepaling) van (of voor) de God van Jakob.

Volgens de voorschriften die de hemelse Vader via zijn dienaar Mozes aan zijn volk had gegeven, moest bij elk feest en op de 1^e dag van elke nieuwe maand op de trompetten worden geblazen (Num.10:10, vgl. 2Kron.29:26-28).

Op de 14^e dag van de 1^e maand van elk nieuwe jaar begon 's avonds het Pascha (Ex.12:2,5,6). Rond die *vastgestelde tijd* is het *volle maan*. De 1^e maand (= Abib of Nisan) begon halverwege onze maand maart. De 14^e dag valt dus op het einde van die maand.

⁹³⁷ In de Hebreeuwse tekst staat hier *Blaast op de hoorn*. Nergens staat echter in de Bijbel, dat er bij het begin van elke nieuwe maand en op feestdagen op de hoorn moest worden geblazen. Wel moesten ze dan op trompetten blazen (Num.10:10, vgl. 2Kron.29:26-28), maar een trompet is geen hoorn (of een bazuin). Een hoorn was meestal afkomstig van een ram. Het was in die tijd niet in de eerste plaats een muziekinstrument. Een (rams)-hoorn was vooral geschikt om mensen op grote afstanden te waarschuwen of bij elkaar te roepen (Lev.25:9, 1Kon.1:34,39,41, Jer.4:5, 6:1,17, Joël 2:1,15, Am.3:6, Zef.1:16). In dit gedeelte van psalm 81 wordt echter muziek gemaakt (v.3).

In de Griekse handschriften(en de Vulgaat) wordt bij vers 4 wel het woord *trompet* gebruikt, maar in die teksten wordt lang niet altijd een duidelijk onderscheid gemaakt tussen een trompet en een hoorn.

In de Dode Zeerollen is vers 4 van psalm 81 vrijwel volledig verloren gegaan.

Kortom, het zal hier hoogstwaarschijnlijk wel over trompetten gaan, want:

1. Het was een voorschrift om op feestdagen en bij het begin van elke nieuwe maand om op trompetten te blazen, en niet op één of meerdere (rams)hoorns
2. Psalm 81 is in de Hebreeuwse tekst minder goed is overgeleverd.
3. Het gaat in dit gedeelte (v.3,4^a) over muziek maken, en daar past de hoorn veel minder goed bij.

6 Een getuigenis heeft Hij in (of onder/door/met) Jozef (in)gesteld (of (neer)gezet) met zijn vertrek (of wegtrekken) uit ⁹³⁸ het land Egypte.

Men (of Hij) heeft een taal (of een lip) gehoord (of naar een taal geluisterd), die men (of hij) niet heeft gekend

(of ((h)er)kend/waarvan men (of hij) niet heeft geweten).⁹³⁹

De Israëlieten hoorden niet voor altijd in Egypte thuis. Dat liet Jahweh hen goed merken. Na de dood van Jozef kwam daar een ander koningshuis aan de macht, waarvan de Israëlieten *de taal niet hadden gekend*. Later werden ze door dat nieuwe koningshuis wreed onderdrukt. Als slaven moesten de mannen veel te hard werken.

Met zijn vertrek uit het land Egypte vierde Gods volk het Pascha. Daarbij herdachten de Israëlieten de verlossing uit de slavernij, en de bevrijding vanuit de totale ondergang. De Here sloeg alle oudste zonen van de Egyptenaren dood, maar Hij spaarde de zonen van de gehoorzame Israëlieten (Ex.12:17-27).

De schrijver van dit lied geeft duidelijk aan, dat het Pascha niet alleen voor het Twestammenrijk Juda, maar ook voor het Tienstammenrijk Israël wordt bedoeld. De naam Jozef wordt hier als vertegenwoordiger van heel het Tienstammenrijk Israël gebruikt (Ps.78:67, 80:2,3, Ezech.37:15-20, Am.5:6,15, 6:6, Ob.1:18, Zach.10:6). Ook de mensen uit het Tienstammenrijk werden opgeroepen om samen met hun volksgenoten uit het Twestammenrijk als één volk Israël (= Jakob) het Pascha te vieren. God had dat feest namelijk ook als *een getuigenis in Jozef ingesteld met zijn vertrek uit het land Egypte* (Ex.12:27).

Uit het derde gedeelte (v.7-11) blijkt, dat God zijn volk wil helpen, en van zijn vijanden wil verlossen. Dit deed Hij in het verleden, en dat wil Hij altijd blijven doen. De hemelse Vader blijft trouw. Hij bevrijdt de schouders van de Israëlieten van hun zware lasten.

Vers 7 vormt de overgang van het tweede gedeelte naar het derde. Vanaf vers 8 spreekt Jahweh in deze psalm rechtstreeks tegen zijn volk.

7 Hij heeft ⁹⁴⁰ zijn schouder (of zijn rug) van(uit) de last laten afwenden (of verwijderd).

Zijn (hand)palmen hebben van(uit) (= met) de mand(en) gediend.⁹⁴¹

Blijkbaar werden die manden gebruikt om stro en stenen te sjouwen (Ex.5:7-19).

De slavernij in Egypte was erg zwaar. Het hulpgeroep van de Israëlieten steeg naar de Here op (Ex.2:23, 3:7,9). Daarom besloot Hij hen te verlossen (Ex.2:24,25, 3:8).

8 “In (of Door) benauwdheid heb jij (aan)geroepen.

Ik (= God) bevrijdde (of redde) jou.

⁹³⁸ In de Hebreeuwse tekst staat hier het woord *over* (of *boven/op*). Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het tekstverband is voor het woord *uit* gekozen. Pas tijdens en na het vertrek uit Egypte gaf de Here aan zijn volk allerlei wetten en voorschriften. (Dit gedeelte is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.)

⁹³⁹ In de Hebreeuwse tekst staat hier *Ik hoor* (of *luister naar*) *een taal* (of *een lip*), *die ik niet heb gekend*. Op basis van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het tekstverband is deze zin aangepast. Bij de Hebreeuwse tekst blijft het volledig duister, wie met het woord *Ik* uit die zin wordt bedoeld.

In de Dode Zeerollen is deze zin voor een groot deel verloren gegaan.

⁹⁴⁰ In de Hebreeuwse tekst staat hier *Ik heb*. Op grond van de Griekse handschriften(en de Vulgaat) is voor *Hij heeft* gekozen. In de Dode Zeerollen is dit gedeelte uit die zin verloren gegaan.

⁹⁴¹ In de Hebreeuwse tekst staat hier *Zijn (hand)palmen gaan van(uit)* (= aan) *de mand voorbij*. Op basis van de Griekse handschriften(en de Vulgaat) is deze zin aangepast.

In de Dode Zeerollen is dit gedeelte uit die zin verloren gegaan.

Ik antwoordde jou in (of met/door) de geheime plaats (of de verborgenheid)
van de donder.

Ik testte (of toetste) jou (vlak) bij (of over/boven/op) het water van Meriba
(= het water van (Ge)ruzie).” pauze

Meerdere malen heeft Jahweh zijn volk *in de geheime plaats van de donder* antwoord gegeven. Dit deed Hij bij de 7^e plaag in Egypte. Tijdens een zeer zware hagel rolde de donder van God over het land, en de bliksemschichten schoten door de lucht (Ex.9:22-26). Toen de Israëlieten uit Egypte waren vertrokken, kreeg de farao spijt dat hij ze had laten gaan. Daarom liet hij hen door een leger achtervolgen om hen terug te halen (Ex.14:4-8). Terwijl de Israëlieten kort na hun uittocht uit Egypte door de Rietzee (= de Schelfzee) trokken, hinderde een donkere wolk waarin de Knecht van God (= de Here Jezus) aanwezig was (Ex.13:21,22, 14:19),⁹⁴² hun achtervolgers (Ex.14:19-22). Uit die wolk goot regen, rolde de donder, en flitsten bliksemstralen (Ps.77:17-21). Daardoor konden de oprukkende Egyptenaren Gods volk niet inhalen. Zo antwoordde de Here de Israëlieten, en verloste Hij hen opnieuw.

Bij het water van Meriba, dat betekent *het water van Ruzie*, stelde Jahweh zijn volk meerdere malen op de proef. Daar ontstond in het 1^e jaar na de uittocht een tekort aan water. Zo gaf God de Israëlieten de kans om bij problemen en tegenslagen op Hem te vertrouwen. In plaats daarvan maakten ze ruzie met Hem. Ondanks dat hielp de hemelse Vader hen, en gaf Hij ze water om te drinken (Ex.17:1-7, vgl. 1Kor.10:4). In het 40^e jaar na de uittocht morden de Israëlieten op dezelfde plaats opnieuw tegen Mozes en Aäron, omdat ze geen water meer hadden. In plaats van tegen de rots te spreken sloeg Mozes erop. Toch gaf God zijn volk opnieuw te drinken, maar Hij strafte daarna de leider Mozes en de hogepriester Aäron erg zwaar, omdat ze aan Hem ongehoorzaam waren geweest (Num.20:1-13, 20:24, 27:12-14, Deut.32:48-52).

Het Hebreeuwse woord *sela* betekent *pauze* of *rust* om ergens meer nadruk op te leggen.⁹⁴³ Omdat dit woord soms ook aan het einde van een psalm staat (Ps.3:9, 24:10, 46:12), is het waarschijnlijk, dat de zangers (tijdelijk) stopten, en de instrumentale muziek de laatste regel (met meer volume) herhaalde. Het woord *sela* staat nooit aan het begin van een psalm.

9 “Luister mijn volk,
en (= want) Ik wil onder (of binnen/in/met) jou waarschuwen (of vermanen/getuigen),
Israël,
als jij naar Mij zal (= wil) luisteren!”

10 “Geen (of Niet een) vreemde (of onbekende) god mag (of zal) onder (of in) jou zijn,
en jij mag (of zal) je niet neerbuigen (of neerwerpen) voor (of naar) een buitenlandse
(of vreemde) god.”

Jahweh roept in de 2 bovenstaande verzen de Israëlieten op om goed te luisteren naar wat Hij tegen hen zou gaan zeggen, als ze tenminste naar Hem wilden luisteren. Ze mochten en mogen geen vreemde of buitenlandse afgod dienen (Ex.20:3-5^a, Deut.5:7-9^a, 8:19). De Here wilde en wil zelf alleen hun God zijn. Uitsluitend aan Hem komt goddelijke eer toe. Dat wilde en wil Hij met niets en niemand delen. Die eer komt Hem ook toe. Alleen Hij heeft de Israëlieten uit Egypte verlost, en geen vreemde god heeft Hem daarbij geholpen (Deut.32:12). Hij heeft ook niemand nodig om zijn volk alles te geven wat het nodig heeft.

⁹⁴² Voor de komst van de Here Jezus Christus vertoonde de Zoon van de mensen (= de Mensenzoon) zich op aarde als dé Knecht van de Here (= van Jahweh). In de gevallen waarin dat voorkomt, blijkt dat uit het tekstverband (Gen.16:10-13, 22:11,12, 31:11-13, Ex.3:2, 13:21,22 en 14:19, Num.22:22-35, Richt.6:11-23, 13:3-22).

⁹⁴³ De vertalers van het oude Hebreeuws naar de Griekse Septuagint in de 3e eeuw voor Christus vertaalden het woord *sela* met *pauze*.

11 “Ik ben Jahweh, jouw God,
die jou heeft laten opgaan (of opstijgen) vanuit het land Egypte.
Doe jouw mond wijd (open), en Ik zal hem vullen.”

Jahweh betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14).⁹⁴⁴ Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

Helaas blokkeren de ongehoorzaamheid en de ontrouw van het overgrote deel van de Israëlieten de hulp en het verlossingswerk van de Here (v.12-17). Daardoor komt Gods volk onnodig in grote problemen.

12 “En mijn volk (= Mijn volk echter) heeft niet naar mijn stem (of mijn geluid) geluisterd,
en Israël is onwillig (of is niet instemmend) tegen (of naar/voor/van) Mij geweest.”

Mensen die structureel dwars tegen Gods wil in blijven gaan, worden door Hem losgelaten. De hemelse Vader dringt zich nooit op. Als Hij mensen loslaat, heeft dat dramatische gevolgen. De mensen die willens en wetens zich niets van Hem aantrekken, gaan vast en zeker hun ondergang tegemoet (Spr.1:24-32, Jer.7:21-28, Rom.1:24, 2Tes.2:10-12).

13 “Ik (= God) liet hen gaan (of Ik zond hen weg) in (of door/met) de hardnekkigheid (of de verstoktheid) van hun hart.
Zij gingen (of wandelden) met (of in) hun (eigen) plannen (weg).”

De straffen van Jahweh zijn geen doel op zichzelf, maar een middel om zijn volk weer in het rechte spoor te krijgen, zodat Hij de Israëlieten weer kan zegenen en helpen. De deur naar God stond en staat nog steeds open. Als het overgrote deel van het volk zich zou bekeren, dan zouden de rollen worden omgedraaid. Dan zouden niet de Israëlieten, maar hun tegenstanders worden vernederd.

14 Als (alleen) (of Och,/Ik wilde, dat) mijn volk naar Mij geluisterd had;
als ⁹⁴⁵ Israël in (of door/met) mijn wegen was gegaan (of had gewandeld),

15 spoedig zou Ik hun vijanden vernederen (of onderwerpen),
en zou ik mijn hand tegen (of op/boven/over) hun benauwers (of hun tegenstanders) laten terugkeren.⁹⁴⁶

Als de Israëlieten trouw de Here hadden gediend, dan hadden de Assyriërs het Tienstammen-

⁹⁴⁴ Met Jahweh wordt God de Vader bedoeld (Zach.14:7, vgl. Mat.24:36, Mark.13:32). Geen mens kan Hem (volledig) zien, want dan zou hij of zij sterven (Ex.33:18-23). De heerlijkheid van Jahweh is daarvoor veel te groot. (De Statenvertalers vertaalden Gods naam *Jahweh* met *de HEERE*.)

De Here Jezus echter, wordt nergens in de Bijbel met Jahweh aangeduid. Hij kan wél door mensen worden gezien. Voor zijn komst als een sterfelijk mens op deze wereld, vertoonde de Zoon van God zich aan sommige mensen als dé Knecht van de Here ofwel dé Knecht van Jahweh. Bij de beschrijvingen van zijn verschijningen in het Oude Testament blijkt dat uit het tekstverband (Gen.16:10-13, 22:11,12, 31:11-13, Ex.3:2, Num.22:22-35, Joz.5:13-15, Richt.6:11-23, 13:3-22, Zach.1:8-12).

⁹⁴⁵ Het woord *als* is afkomstig uit de Griekse handschriften(en de Vulgaat).

In de Dode Zeerollen is het begin van deze bijzin verloren gegaan.

⁹⁴⁶ In de Griekse handschriften(en de Vulgaat) staat hier *en zou ik mijn hand op hun benauwers (of hun tegenstanders) leggen*. Beide versies kunnen oorspronkelijk zijn. Voor de uitleg maakt het echter geen verschil.

In de Dode Zeerollen is deze zin verloren gegaan. Vergelijk echter Jes.1:25, Am.1:8 en Ezech.38:12.

rijk Israël nooit kunnen veroveren. Ze hadden het overgrote deel van de bevolking nooit kunnen meevoeren naar hun eigen land (1Kon.17). Ze hadden evenmin het Tweestammenrijk Juda op de hoofdstad Jeruzalem na kunnen overheersen (2Kon.18:13). Evenals als de Israëlieten in de tijd van koning David (1012 – 972) zouden ze al hun vijanden kunnen verslaan.

16 De haters van Jahweh zouden voor (of naar) Hem (gehoorzaamheid) veenzin
(of voor (of naar) Hem falen).

Hun tijd (= De tijd van de Israëlieten) zou (of zal) voor (of naar/van) eeuwig zijn,

17 en Ik zou (of zal) jou ⁹⁴⁷ laten (of Ik liet jou) eten van(uit) het vet (= het beste) van
de tarwe,
en met honing vanuit de rots zou (of zal) Ik jou verzadigen (of verrijken)
(Deut.32:13,14).⁹⁴⁸

Het *vet* werd in die tijd als het *beste* beschouwd. Deze 2 begrippen waren synoniem aan elkaar, ofwel hadden min of meer dezelfde betekenis. Bij *het vet van de tarwe* gaat het dus over de beste kwaliteit.

Bij *honing vanuit de rots* kunnen we denken aan honing die afkomstig is uit een bijennest in (een kloof van) een rots.

Uit deze psalm blijkt duidelijk, dat de Israëlieten zich nog steeds konden en kunnen bekeren, en terugkeren naar de Here. Ook dan zou en zal Hij hen zegenen (2Kron.30:6-9). Dit geldt tot op de dag van vandaag.

God wilde en wil echter niet luisteren naar mensen die structureel ongehoorzaam zijn, en niet naar Hem willen luisteren. Die ongehoorzame mensen kunnen beter niet bidden, want dat verafschuwt Hij zelfs (Spr.15:8,29, 28:9, Jes.1:13-17, vgl. 1Sam.28:6, 1Pet.3:7). Jahweh verwert de gebeden van zulke mensen. Hij luistert alleen maar naar zijn dienaren, die ook echt naar Hem willen luisteren (Deut.7:9).

Met de rechtvaardige mensen zal het goed gaan, en met de kwaadaardige mensen zal het heel slecht aflopen. Dit gebeurt niet alleen na het sterven, maar meestal ook, voordat iemand overlijdt. Deze boodschap komen we eveneens op andere plaatsen in de Bijbel tegen (Lev.26, Deut.28, Joz.1:7-9, 1Kron.22:12^b,13, Spr.3:13,16-18, Jer.17:5-8). Ook al zullen rechtvaardige mensen tegenslagen in dit leven meemaken, dan heeft de Here daarmee toch het beste met ze voor (Rom.8:28, vgl. Ps.92:7,8), al begrijpen we dit vaak niet.

Daarom is het niet zo, dat iemand die het slecht heeft, en de aardse zegeningen (tijdelijk) moet missen, altijd kwaadaardig is, of zwaar heeft gezondigd.⁹⁴⁹ Regelmatig komt God via zijn pro-

⁹⁴⁷ In de (Masoretische) Hebreeuwse tekst staat hier *en Hij zou (of zal) hem*. Uit de Griekse handschriften (en de Vulgaat) valt af te leiden, dat er oorspronkelijk *en Hij zou (of zal) hen* zou hebben gestaan. In de enige Dode Zeerol van psalm 81:17 staat echter *en Ik zou (of zal) jou*. Op grond van (de 1^e persoon in) het tweede deel van dit vers en in de voorgaande verzen (v.7-15) is voor *en Ik zou (of zal) jou* gekozen. Of dit de oorspronkelijke tekst is, is niet helemaal zeker, maar gelukkig maakt het voor de uitleg niet veel uit.

Dat de Israëlieten in vers 16^b Impliciet in het meervoud worden aangeduid, komt, doordat ze daar een tegenstelling vormen met het meervoud (van het onderwerp: *De haters van Jahweh*) in vers 16^a.

Zie voor de Dode Zeerollen Abegg M. Jr. e.a., *The Dead Sea scrolls Bible*, San Francisco, 1999, pag. 535.

⁹⁴⁸ Deze vertaling van psalm 81:17^b is gebaseerd op de (Masoretische) Hebreeuwse tekst en de enige Dode Zeerol van dit vers. De inhoud van de Griekse handschriften (en de Vulgaat) wijkt hier van af, maar die weergave stemt minder overeen met de voorgaande verzen (v.7-15) van dit lied. Gelukkig maakt hier, evenals bij vers 17^a, het inhoudelijke verschil tussen de bronnen voor onze Nederlandse Bijbel voor de uitleg niet veel uit.

Zie voor de Dode Zeerollen Abegg M. Jr. e.a., *The Dead Sea scrolls Bible*, San Francisco, 1999, pag. 535.

⁹⁴⁹ Deze liberale en kille houding is eveneens terug te vinden in de verschillende vormen van de welvaartstheologie. Als je God trouw dient, dan gaat alles in je leven voor de wind. Zo dachten de heidenen ook over hun

feten op voor de zwakken in de samenleving (Ex.22:21-27, Deut.14:29, 24:17-22, Ps.146:9, Jes.1:17,23, Jer.7:4-7, Zach.7:10, Mal.3:5^b, Luk.3:11, enz.). Ook de Here Jezus waarschuwde heel expliciet tegen deze liefdeloze gedachtegang (Luk.13:1-5, 16:19-26, Joh.9:1-3). De apostel Jakobus volgde zijn Leermeester hierin na (Jak.2:13-16). Je moet God liefhebben boven alles, en van je naaste houden als van jezelf (Lev.19:34, Deut.10:16-20, Mat.22:37-39, Luk.10:27, 1Joh.4:20,21, enz.).

De hemelse Vader toont voor eeuwig zijn goede gunsten voor mensen die voor Hem ontzag hebben (Ps.103:17,18). Dit geldt dus niet alleen voor dit leven, maar voor altijd. Iedereen die in Hem gelooft, heeft eeuwig leven (Joh.3:16,36^a, 5:24, 6:47,54). Niet alleen straks, of na het sterven, maar nu al. God houdt van al zijn dienaren, en op de nieuwe aarde, die uit de hemel zal neerdalen, zullen ze voor altijd bij Hem mogen wonen (2Kor.5:1-9, Op.21:1-3).

afgoden. Vandaag is dit nog steeds in allerlei religies terug te vinden. In het bijbelboek Job bijvoorbeeld gaat de Here dwars tegen deze liefdeloze opvatting in.

Psalm 82: God eist een eerlijke rechtspraak.

1^a Een psalm van Asaf.

1^b God staat in de goddelijke vergadering.

In het midden van de machtigen spreekt Hij recht.

2 Tot wanneer zullen jullie onrechtmatig recht spreken,
en kwaadaardige mensen ondersteunen? *pauze*

3 Spreekt recht over een zwakke en een wees!

Doet rechtvaardig voor een ellendige en berooide!

4 Bevrijdt een zwakke,

en rukt een arme weg uit de macht van kwaadaardige mensen!

5 Zij weten niets, en ze begrijpen het niet.

In het donker wandelen zij rond.

Alle fundamenten van het land wankelen.

6 Ikzelf heb gezegd: "Jullie zijn machtigen,
en zonen van de Allerhoogste zijn jullie allemaal."

7 "Toch zullen jullie sterven als een mens,
en als één van de vorsten zullen jullie vallen."

8 Sta op, God!

Spreek recht over het land,

want Uzelf zal alle heidenvolken erfelijk bezitten!

De schrijver van dit lied ziet veel onrecht in het land. In opdracht van de Here waarschuwt hij in deze psalm de onrechtvaardige bestuurders en rechters (v.1^b-5). Hoewel ze een machtige positie hebben, zijn ze allemaal ook maar gewone sterfelijke mensen (v.6,7). Eens zullen ze zelf door God als hoogste rechter worden beoordeeld (v.8). Zou de Rechter van heel de aarde geen recht doen (Gen.18:25)?

Wie de auteur van psalm 82 is, is in eerste instantie niet duidelijk. Het zou een psalm van Asaf kunnen zijn, maar ook een psalm voor Asaf (v.1^a). In dat laatste geval is iemand anders de dichter. Uit de inhoud van dit lied wordt het antwoord op die vraag wel iets duidelijker. Hoewel de Here door de houding en het gedrag van veel machtige bestuurders in Israël erg kwaad was geworden, bleef het bij vermaningen. Omdat de invloed van de zonden en slechtheid nog niet ver was doorgedrongen, en nog niet structureel was, strafte en berechtte de liefdevolle God voorlopig niemand. Wel waarschuwde Hij daar min of meer voor (v.7,8), en riep Hij op tot bekering (v.3,4). Gedurende de regering van koning David (1012 – 972) vernemen we in de Bijbel vrijwel niets over structurele ongehoorzaamheid, afgoderij en oneerlijke bestuurders. Tijdens het verloop van de regering van koning Salomo (972 – 932) begon de afval van de Here door zowel de koning als veel van zijn onderdanen (1Kon.3:1-3, 4:26, 10:26,28, 11,

vgl. Deut.17:14-20). Daarom lijkt het er sterk op, dat Asaf zelf psalm 82 heeft gedicht, toen koning Salomo al een tijd aan de macht was (vgl. Ps.78:1^a,69).

Dit lied bestaat uit drie gedeelten: vers 1-4, 5-7 en 8. In vers 1^a staat, wie de schrijver is. Daarna spreekt God via de profetische dichter de machtige bestuurders van het land Israël vermanend en bestraffend toe, en geeft Hij aan, wat ze behoren te doen (v.1^b-4). In de volgende verzen (v.5-7) beschrijft de hemelse Vader deze bestuurders en hun functioneren, en Hij wijst hen op hun positie en hun toekomst. De auteur roept in het laatste vers (v.8) God op om alvast te beginnen met zijn zuivere rechtspraak in het heilige land.

1^a Een psalm van (of voor) Asaf.

Asaf was een Leviet. Levi, een zoon van Jakob, had 3 zonen: Gersom, Kehat en Mera-ri (Ex.6:15). Asaf die in de tijd van koning David en Salomo leefde, stamde van Gersom af (1Kron.6:39-43).

Koning David stelde Asaf aan als zanger en dirigent (1Kron.6:31,32,39).⁹⁵⁰ Asaf was ook betrokken bij de muziek, toen de ark op bevel van David naar de hoofdstad Jeruzalem werd gebracht (1Kron.15:16,19). Later deed hij daar dienst bij de ark, en zorgde hij met zijn zonen voor de uitvoering van psalmen (1Kron.16:1-37). Asaf was een profeet, en schreef blijkbaar ook een aantal geïnspireerde liederen (1Kron.25:1, 2Kron.29:30).⁹⁵¹

De woorden *van* (of *voor*) *Asaf* betekenen niet, dat die betreffende psalm altijd tijdens het leven van Asaf werd uitgevoerd. Het kan ook *voor de Asafieten* betekenen.⁹⁵² Zo is het bijvoorbeeld erg onwaarschijnlijk, dat de psalmen 74 en 79 door Asaf zelf zijn geschreven of uitgevoerd, want die gaan namelijk over een (recente) verwoesting van het overgrote deel van het Tweestammenrijk Juda.

Het lijkt erop, dat de invloed van de Asafieten in de loop van de eeuwen toenam. Na de ballingschap waren de zang en instrumentale muziek aan zonen uit het nageslacht van Asaf toe- vertrouwd (Ezra 2:41, 3:10, Neh.7:44, 11:17,22, 12:35,46).

In het onderstaande gedeelte (v.1^b-4) spreekt God via de profetische schrijver de machtige bestuurders van het land Israël vermanend en bestraffend toe, en geeft Hij aan, wat ze behoren te doen. Zo gebruikte Asaf zijn positie als dirigent van het tempelkoor om in opdracht van de Here de machtige bestuurders van het land te waarschuwen.

1^b God staat (of stelt zich op/neemt zijn plaats in) in de goddelijke vergadering (of bijeenkomst).

In het midden van de machtigen (of de (af)goden/God/rechters/bestuurders)
spreekt Hij recht (of (be)oordeelt Hij).

⁹⁵⁰ Koning David (1012 – 972) verdeelde de 38.000 Levitische mannen van 30 jaar en ouder in 4 verschillende groepen: (24.000 + 6000 + 4000 + 4000). De 4^e groep kreeg de taak om de muziek in de tabernakel en de toekomstige tempel te verzorgen (1Kron.23:3-5). Uit deze groep werden de profeten Asaf, Heman en Etan (= Jedutun (vgl. 1Kron.15:19, 16:37-42, 25:1)) elk als dirigent met hun zonen gekozen (1Kron.25:1-6). Deze 288 mannen werden weer verdeeld in 24 groepjes (1Kron.25:7-31). Bij de 3 dirigenten kreeg Heman de leidende positie. Asaf stond aan zijn rechterhand, en Etan aan zijn linker- (1Kron.6:31-47). Tijdens de regering van koning Salomo (972 – 932) namen ze ook deel aan de inwijding van de tempel (2Kron.5:12).

Zie ook Delitzsch F., *Commentary on the Old Testament*, deel 5, Psalms, 2e druk, Massachusetts, 2006, pag. 357.

⁹⁵¹ Het is best mogelijk, dat de psalmen voor, of van de Asafieten in een aparte bundel stonden.

⁹⁵² Dit zien we bijvoorbeeld ook bij aanduidingen zoals *Jakob* ofwel *Israël* en *David*, terwijl in werkelijkheid één of meerdere personen uit hun nageslacht wordt of worden bedoeld (Num.23:7,10,21,23, 24:5, Jes.9:6, Jer.23:5, 30:9, Hos.3:5).

In de tijd van de auteur en profeet Asaf was de koning tegelijkertijd rechter (2Sam.12:1-6, 15:2-6, 1Kon.3:16-28). Ook oudsten en (machtige) bestuurders spraken recht tussen families en personen (Ex.22:9,28, Deut.19:12, 21:2-9,18-21, 22:13-21, 25:5-10, Rut 4:1-10). Het bestuur en de rechtspraak waren niet gescheiden (vgl. Jes.1:10-17, Mi.7:3).

De profeet Asaf zag voor zich een *goddelijke vergadering*. Als de allerhoogste Koning en Rechter sprak God daar zijn voorlopig oordeel over de onrechtvaardige bestuurders en rechters in Israël uit. Hij kende hun bestuur wel. Deze mensen met hun zeer verantwoordelijke taak zagen wel hun rechten, maar niet hun plichten. In opdracht van de Here behoorden ze hun werk op een grondige en eerlijke manier uit te voeren (Lev.19:15, Deut.1:17).

- 2 Tot(dat) wanneer zullen jullie onrechtmatig (of onrechtvaardig) recht spreken
(of (be)oordelen),
en [gezichten van] kwaadaardige(mense)n ondersteunen
(of vergeven/verdragen/(weg)dragen/(op)heffen/verheffen)? *pauze*

Het Hebreeuwse woord *sela* betekent *pauze* of *rust* om ergens meer nadruk op te leggen.⁹⁵³ Omdat dit woord soms ook aan het einde van een psalm staat (Ps.3:9, 24:10, 46:12), is het waarschijnlijk, dat de zangers (tijdelijk) stopten, en de instrumentale muziek de laatste regel (met meer volume) herhaalde. Het woord *sela* staat nooit aan het begin van een psalm.

De indringende vraag van God aan de machtige bestuurders wordt als een nagalmende echo hier herhaald. Daarop volgt het bevel van de Here.

- 3 Spreekt recht over een zwakke (of een arme) en een wees!
Doet (of Handelt) rechtvaardig voor een ellendige (of een vernederde) en een berooide
(of een behoeftige)!
- 4 Bevrijdt (of Breng ... in veiligheid) een zwakke (of een arme),
en rukt (of redt/bevrijdt) een arm(lastige) (weg) (van)uit de hand (= de macht) van
kwaadaardige(mense)n!

De arme mensen en de zwakken in de samenleving die ten onrechte door één of meerdere rijke personen als slaaf gevangen waren genomen, moesten de machtige bestuurders vrijspreken (Spr.24:11, Jes.1:17).

In de volgende verzen (v.5-7) beschrijft de hemelse Vader de bestuurders van het land Israël en hun functioneren, en Hij wijst hen op hun positie en hun toekomst.

- 5 Zij (of Ze) weten (het) niet(s) (of Zij kennen niet),
en ze (of zij) begrijpen (of onderscheiden) (het) niet(s).
In (of Door) het donker (of de duisternis) wandelen (of gaan) zij rond.
Alle fundamenten (of Alle grondslagen) van het land (of van de aarde) wankelen
(of waggelen/glijden uit).

Als het recht niet rechtvaardig wordt gehandhaafd, verliest het volk het respect voor de wet, en het vertrouwen in de overheid. Dan wankelen de grondslagen van de samenleving, en verloedert (de samenhang in) de maatschappij.

⁹⁵³ De vertalers van het oude Hebreeuws naar de Griekse Septuagint in de 3e eeuw voor Christus vertaalden het woord *sela* met *pauze*.

- 6 Ikzelf heb gezegd: “Jullie zijn machtigen (of (af)goden/God/rechters/bestuurders), en zonen van de (Aller)hoogste zijn jullie allemaal.”⁹⁵⁴
- 7 “Toch (of Nochtans/Zeker,) zullen jullie sterven als een mens (= Adam), en als één van de vorsten zullen jullie (uit)vallen.”

Al hadden de bestuurders van het land als (geestelijke) zonen van de Here veel macht van Hem gekregen, toch zouden ze net als bijna ieder ander mens van vlees en bloed moeten sterven. Daarna zullen ze voor de troon van de allerhoogste Rechter moeten verschijnen om verantwoording af te leggen (Ps.9:8, Rom.14:10, 2Kor.5:10). Niemand is bij God onschendbaar.

De profetische dichter roept in het laatste vers (v.8) God op om alvast te beginnen met zijn zuivere rechtspraak in het heilige land. Dit was natuurlijk een ernstige waarschuwing voor de machtige bestuurders van Israël.

Als de Here meteen zou gaan rechtspreken, dan zou het er voor velen van hen slecht uitzien. Gelukkig zou het in deze psalm bij een ernstige waarschuwing blijven, zodat ze de tijd kregen om zich te bekeren.

8 Sta op, God!

Spreek recht over (of (Be)oordeel) het land (of de aarde),

want (of Ja,/(om)dat) Uzelf zal [in (of met)] alle (heiden)volken erfelijk bezitten!

Sinds de zondeval van Adam en Eva in het paradijs hadden de eerste mensen naar de satan geluisterd, en zich daarmee aan hem onderworpen. Satan was daardoor Gods vazalkoning op aarde. Hij kon de Here Jezus heel de wereld geven, als Hij maar één keer voor hem knielde (Mat.4:1-11). Ja, Christus kon onderkoning van satan worden. De Here Jezus koos echter het kruis, en kocht de wereld vrij.

Na zijn opstanding voer de Mensenzoon overwinnend op naar de hemel. Gods Zoon erfde en kreeg alle macht in de hemel en op de aarde, en Hij werd de eeuwige koning van alle volken (Dan.7:13,14, Mat.28:18, Ef.1:20-22, Op.22:3). Hoewel koning David (1012 – 972) en zijn zoon Salomo (972 – 932) slechts een heel klein deel van de heidenvolken bestuurden, is Christus koning van alle volken. Dit koningschap draagt Jezus Christus ook weer over aan zijn Vader, want Hij moet als koning heersen, en Hij zal al de vijanden van zijn Zoon aan zijn voeten onderwerpen (1Kor.15:23-25, Ps.110:1). Hij zal over iedereen rechtspreken (2Tim.4:1, 1Pet.4:5, Op.11:17,18, 20:11-15).

⁹⁵⁴ In Joh.10:34-36 citeerde de Here Jezus de eerste helft van vers 6. De Joden konden de rest wel aanvullen. Met het aanhalen van dit vers bewees Jezus Christus, dat Hij God niet lasterde door zich *Gods Zoon* te noemen. Wanneer in psalm 82 mensen om hun belangrijke en verantwoordelijke ambt dat de Here hen gaf, *machtigen* ofwel *goden* worden genoemd, kan het geen godslastering zijn, als Hij zich *Gods Zoon* noemt. Hij was door zijn Vader niet alleen tot zijn ambt geroepen, maar Hij was eveneens zijn hele leven bezig met het werk waarvoor God Hem geheiligd (= Hem apart gezet) en gezonden had.

Psalm 83: Gebed om hulp tegen vijanden.

- 1 Een lied. Een psalm van Asaf.
- 2 God, wees niet stil.
Wees niet als doof,
en wees niet rustig, God,
- 3 want zie, uw vijanden maken rumoer.
Uw haters hebben het hoofd opgeheven.
- 4 Tegen uw volk zijn zij geheimzinnig sluw,
en ze zweren samen tegen uw beschermelingen.
- 5 Zij hebben gezegd: “Komt, wij zullen hen als volk vernietigen,
zodat de naam van Israël niet meer herinnerd zal worden.”
- 6 Ja, zij hebben bij zichzelf samen overlegd.
Tegen U sluiten zij een verbond:
- 7 de machtigen van Edom en de Ismaëlieten,
Moab en de Hagarieten,
- 8 Gebal, Ammon en Amalek,
Filistea met de bewoners van Tyrus.
- 9 Ook Assur heeft zich bij hen aangesloten.
Zij zijn voor de zonen van Lot tot steun geweest. *pauze*
- 10 Maak hen als Midjan;
als Sisera, als Jabin bij de wadi Kison!
- 11 Zij zijn bij Endor vernietigd.
Zij zijn als mest voor de grond geworden.
- 12 Maak hun aanzienlijken als Oreb en Zeëb,
en als Zebach en Salmunna; al hun gezalfde vorsten!
- 13 Die hebben gezegd:
“Wij willen de verblijfplaatsen van God erfelijk bezitten.”
- 14 Mijn God, maak hen als een wervelwind;
als kaf voor de wind!
- 15 Maak hen als een vuur dat een woud verbrandt,
en als een vlam die bergen verzengt!
- 16 Achtervolg hen zo met uw storm.
Verschrik hen met uw stormwind.

- 17** Bedek hun gezichten met schande.
zodat zij uw naam zoeken, Jahweh!
- 18** Zij moeten beschaamd zijn,
en zij moeten voor altijd verschrikt zijn
en zij moeten schaamrood zijn,
en zij moeten te gronde gaan,
- 19** zodat zij zullen weten,
dat U - uw naam is Jahweh - alleen
de Allerhoogste bent over de hele aarde.

De schrijver van psalm 83 maakt zich zorgen, want vijandige volken werken samen om de staat Israël te vernietigen (v.3-9). Daarom bidt hij tot de Here om hulp (v.2,10-18). In zijn gebed komt duidelijk naar voren, dat hij niet alleen ongerust is over het lot van zijn volk. Hij wil evenmin, dat door de dreigende ondergang van Gods volk de eer van de naam Jahweh wordt aangetast (v.19).

Wie de dichter van dit lied, is in eerste instantie niet duidelijk. Het zou een psalm van Asaf kunnen zijn, maar ook een psalm voor Asaf (v.1). In dat laatste geval is iemand anders de auteur. Uit de inhoud van deze psalm wordt het antwoord op die vraag wel iets duidelijker. In de tijd dat psalm 83 werd gemaakt, bedreigden veel volken de staat Israël (v.6-9). Hoewel deze volken nooit gezamenlijk het heilige land zijn binnengevallen, werkten ze wel in wisselende combinaties samen om de eenheid van Gods volk te vernietigen. Al deze vijandige naties hebben tijdens het begin van de regering van koning David (1012 – 972) verschillende pogingen gedaan om het koninkrijk Israël van de kaart te vegen.⁹⁵⁵ Door de onmisbare hulp van de Here is dit iedere keer mislukt. Daarom lijkt het er sterk op, dat Asaf, die leefde tijdens de regering van de koningen David en Salomo (972 – 932), zelf psalm 83 heeft gedicht.

Deze psalm bestaat uit drie gedeelten: vers 1, 2-9, 10-16 en 17-19. In vers 1 staat, wie de schrijver is. Daarna smeekt de dichter God om in actie te komen tegen de vijandige volken die de staat Israël willen vernietigen (v.2-9). In het volgende gedeelte (v.10-16) vraagt de auteur van dit lied aan de Here, of Hij die kwaadaardige volken wil verslaan, zoals Hij vergelijkbare vijanden van zijn volk in het verleden heeft aangepakt in de strijd. De schrijver van psalm 83

⁹⁵⁵ Sommige uitleggers denken, dat dit gebeurde tijdens de regering van de Judese koning Josafat (873 – 849). Hoewel deze vrome en goede koning vanuit het zuiden door de Ammonieten, de Moabieten en een deel van de Meünieten gezamenlijk werd bedreigd, is er in die tijd vanuit het noorden nooit een aanval uit de plaats Assur geweest (v.9, 2Kron.20:1-30). Ook kunnen we nergens in de Bijbel lezen, dat één van de andere genoemde volken in deze psalm (v.7,8) gedurende Josafats regering het Tweestammenrijk Juda aanviel.

(Opvallend hierbij is, dat Moab en Ammon in psalm 83 niet eens direct na elkaar worden genoemd.)

Andere verklaarders denken hierbij aan het begin van de regering van Judas de Makkabeeër (1Mak.5). De volken die in het 5^e hoofdstuk van het 1^e boek over de Makkabeeën worden genoemd, stemmen echter niet overeen met de genoemde volken uit deze psalm (v.7-9). Bovendien kunnen we ons afvragen, of er in die tijd een profeet was, die psalmen kon dichten. We kunnen in de Bijbel namelijk nergens lezen over profeten in de tijd tussen het optreden van de profeet Maleachi in de 5^e eeuw voor Christus en de komst van Johannes de Doper in de 1^e eeuw na Christus. Er zijn zelfs sterke aanwijzingen dat er in die periode helemaal geen profeten waren (1Mak.4:46, 9:27, 14:41)! De schrijver van het boek Sirach noemde in zijn opsomming van bijbelse figuren na (de laatste van de 12 (kleine) profeten:) Maleachi, geen enkele profeet meer (Sir.49:10-16). Als we weten, dat alle bijbelboeken door de Heilige Geest uitsluitend via apostelen en profeten tot stand zijn gekomen (Ef.3:5, 2Tim.3:14-17, 2Pet.3:2), en dat er in psalm 83 een profeet aan het woord is, dan is het op grond van dit alles duidelijk, dat dit lied niet in de tijd van de Makkabeeën is ontstaan.

roept in de laatste verzen (v.17-19) God op om op te komen voor de eer van zijn naam. Hij moet de agressieve tegenstanders van zijn volk maar laten ervaren, wie Hij is.

1 Een lied (of gezang). Een psalm van (of voor) Asaf.⁹⁵⁶

Asaf was een Leviet. Levi, een zoon van Jakob, had 3 zonen: Gersom, Kehat en Mera-ri (Ex.6:15). Asaf die in de tijd van koning David (1012 – 972) en Salomo (972 – 932) leefde, stamde van Gersom af (1Kron.6:39-43).

Koning David stelde Asaf aan als zanger en dirigent (1Kron.6:31,32,39).⁹⁵⁷ Asaf was ook betrokken bij de muziek, toen de ark op bevel van de koning naar de hoofdstad Jeruzalem werd gebracht (1Kron.15:16,19). Later deed hij daar dienst bij de ark, en zorgde hij met zijn zonen voor de uitvoering van psalmen (1Kron.16:1-37). Asaf was een profeet, en schreef blijkbaar ook een aantal psalmen (1Kron.25:1, 2Kron.29:30).⁹⁵⁸

De woorden *van* (of *voor*) *Asaf* betekenen niet, dat die betreffende psalm altijd tijdens het leven van Asaf werd uitgevoerd. Het kan ook *voor de Asafieten* betekenen.⁹⁵⁹ Zo is het bijvoorbeeld erg onwaarschijnlijk, dat de psalmen 74 en 79 door Asaf zelf zijn geschreven of uitgevoerd, want die liederen gaan namelijk over een (recente) verwoesting van het overgrote deel van het Tweestammenrijk Juda.

Het lijkt erop, dat de invloed van de Asafieten in de loop van de eeuwen toenam. Na de ballingschap waren de zang en instrumentale muziek aan zonen uit het nageslacht van Asaf toevertrouwd (Ezra 2:41, 3:10, Neh.7:44, 11:17,22, 12:35,46).

In de onderstaande verzen (v.2-9) smeekt de dichter God om in actie te komen tegen de vijandige volken die de staat Israël willen vernietigen.

2 God, wees (of blijf) niet stil [voor U].

Wees (of blijf) niet (als) doof,

en wees (of blijf) niet rustig (of kalm/stil), God,

3 want zie, uw vijanden maken rumoer (of zijn rumoerig).

Uw haters hebben het hoofd opgeheven.

De vijanden van Israël zijn niet zomaar vijanden tegen een willekeurig volk. Nee, het zijn vijanden tegen Gods volk, en daarmee ook de tegenstanders van de Here zelf. Daarom noemde Asaf ze ook *uw vijanden* en *uw haters*. God wilde, dat uit het volk Israël de Verlosser van heel de wereld geboren zou worden: Jezus Christus. Dat verlossingswerk van de Here wilde satan, de tegenstander van God, onmogelijk maken. Die tegenstander wilde daarom de staat

⁹⁵⁶ Van de 12 psalmen van of voor Asaf is dit de laatste (Ps.50, 73-83).

⁹⁵⁷ Koning David (1012 – 972) verdeelde de 38.000 Levitische mannen van 30 jaar en ouder in 4 verschillende groepen: (24.000 + 6000 + 4000 + 4000). De 4^e groep kreeg de taak om de muziek in de tabernakel en de toekomstige tempel te verzorgen (1Kron.23:3-5). Uit deze groep werden de profeten Asaf, Heman en Etan (= Jedutun (vgl. 1Kron.15:19, 16:37-42, 25:1)) elk als dirigent met hun zonen gekozen (1Kron.25:1-6). Deze 288 mannen werden weer verdeeld in 24 groepjes (1Kron.25:7-31). Bij de 3 dirigenten kreeg Heman de leidende positie. Asaf stond aan zijn rechterhand, en Etan aan zijn linker- (1Kron.6:31-47). Tijdens de regering van koning Salomo (972 – 932) namen ze ook deel aan de inwijding van de tempel (2Kron.5:12).

Zie ook Delitzsch F., *Commentary on the Old Testament*, deel 5, Psalms, 2e druk, Massachusetts, 2006, pag. 357.

⁹⁵⁸ Het is best mogelijk, dat de psalmen voor, of van de Asafieten in een aparte bundel stonden.

⁹⁵⁹ Dit zien we bijvoorbeeld ook bij aanduidingen zoals *Jakob* ofwel *Israël* en *David*, terwijl in werkelijkheid één of meerdere personen uit hun nageslacht wordt of worden bedoeld (Num.23:7,10,21,23, 24:5, Jes.9:6, Jer.23:5, 30:9, Hos.3:5).

Israël door andere volken laten vernietigen (v.5).⁹⁶⁰ Daarom was de psalmdichter bezorgd. Hij legde echter zijn zorgen aan de Here voor.

- 4 Tegen (of Over) uw volk zijn zij geheimzinnig (of heimelijk) sluw (of listig/schrander), en ze zweren samen tegen (of over) de verborgen(mens)en (= de beschermelingen) van U.
- 5 Zij hebben gezegd: “Gaaf (= Komt), wij zullen hen vanuit (= als) volk vernietigen (of verdelen), en (= zodat) de naam van Israël zal niet meer worden herinnerd.”
- 6 Ja, (of want) zij hebben in het hart (= bij zichzelf) samen (of eensgezind) overlegd. Tegen (of Over) U snijden (= sluiten) zij een verbond:

Dit verbond is niet in de 1^e plaats tegen de Israëlieten gericht, maar tegen de Here en zijn plannen.

- 7 de machtigen (of (af)goden/God) van Edom⁹⁶¹ en de Ismaëlieten, Moab en de Hagarieten,
- 8 Gebal, Ammon en Amalek, Filistea met de bewoners (of inwoners) van Tyrus (of van de rots).
- 9 Ook (of Zelfs) Assur heeft zich met (= bij) hen aangesloten. Zij zijn voor de zonen van Lot een arm (= tot steun) geweest. *pauze*

Met *machtige(mense)n* worden hier machtige personen zoals koningen, vorsten en rechters aangeduid (b.v. Ex.21:6, 22:7-9, Ps.82:1,6, 136:2).

De Edomieten woonden ten zuiden van Israël. Het waren afstammelingen van Ezau, een zoon van Izaäk en de broer van Jakob (= Israël) (Gen.25:19-26,30, 36:9).

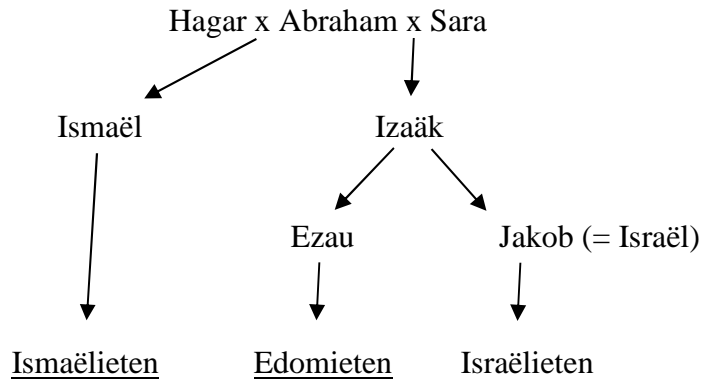
Hoewel Ezau de oudste was, ging voordat hij en zijn broer Jakob werden geboren, de grote zegen, die meestal voor de oudste zoon bestemd was, naar Jakob (Gen.25:23, Rom.9:11-13). Dat door Gods uitverkiezing die zegen aan Ezau voorbijging, betekende niet, dat hij geen dieenaar van de Here mocht worden. Het Chamitische volk van de Kanaänieten was door Hem zelfs vervloekt (Gen.9:20-27), en toch mocht ook de Kanaänitische hoer Rachab voor God kiezen (Joz.2:1-20, 6:17-25), en zelfs bij het voorgeslacht van Jezus Christus horen (Mat.1:5). Ezau echter, was onverschillig naar de Here toe (Gen.25:29-34, 26:34, 27:46), en hij accepteerde zijn keus niet (Gen.27:1-41). Daardoor ging God Ezau haten (Mal.1:3). Doordat hij en zijn nageslacht onverschillig waren tegenover de Here, en zich tegen Hem voortdurend verzetten, werden zij vervloekt.

⁹⁶⁰ Omdat God een toekomstige bekering van Israël heeft beloofd, wil satan nog steeds dat volk via de vijandschap van andere volken van de kaart vegen. Hij wilde en wil de plannen van de Here onmogelijk maken. Gelukkig is Jahweh veel sterker dan hij.

⁹⁶¹ In de Hebreeuwse tekst staat hier *de tenten van Edom*. Op grond van de enige Dode Zeerol waarin psalm 83 staat, en op basis van de inhoud is voor *de machtigen van Edom* gekozen. Niet alle mensen uit alle tenten overleggen met alle mensen uit de andere genoemde volken. Dit wordt door hun bestuurders en leiders gedaan. De oorzaak van de overschrijffout in de (Masoretische) Hebreeuwse tekst is goed te verklaren. Hoogstwaarschijnlijk is door een omwisseling van 2 letters (= metathesis) het woord *machtigen* veranderd in het woord *tenten*.

(Zie Abegg M. Jr. e.a., *The Dead Sea scrolls Bible*, San Francisco, 1999, pag. 536.)

Blijkbaar is deze fout al heel oud, want ook in de Griekse handschriften(en in de Vulgaat) staat hier *de tenten van Edom*.

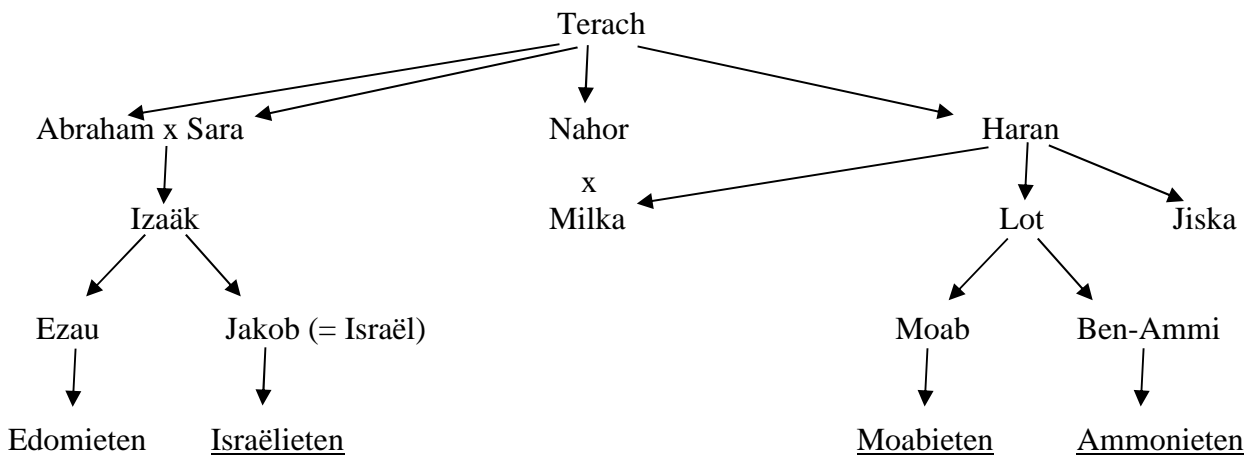

Mede door onverschilligheid en verzet tegen God hebben de Edomieten de Israëlieten altijd gehaat. Toen de nakomelingen van Jakob het land Kanaän wilden binnentrekken, weigerde het nageslacht van Ezaü hen de doortocht door hun grenzen af te sluiten (Num.20:14-21). Via een omweg bereikten de Israëlieten hun door de Here toegewezen land.

In dat heilige land werden ze regelmatig door de Edomieten aangevallen. Steeds probeerden ze vanuit het zuiden land van de Israëlitische stam Juda af te pakken. Daardoor moest koning Saul (1033 – 1012) zelfs tegen de Edomieten strijden (1Sam.14:47). Toen in het begin van Davids regering Aramese koningen gezamenlijk vanuit het noorden het heilige land waren binnengevallen, hebben de Edomieten hoogstwaarschijnlijk misbruik gemaakt van die gevaarlijke situatie. (2Sam.8:3-8, 1Kron.18:3-8). Vanuit het zuiden vielen ze de Israëlieten aan. Koning David (1012 – 972) versloeg de Edomieten, en hij onderwierp dit jaloerse en haatdragende volk (2Sam.8:13,14, 1Kron.18:12,13, zie ook de uitleg van psalm 60:2).

De Ismaëlieten stamden van Ismaël af. Hij was een zoon van Abraham en de Egyptische slaavin Hagar (Gen.16). Ismaël is de stamvader van de Arabieren (Gen.25:12-18, 1Kron.1:28-30). Het lijkt erop, dat Hagar nog meer zonen heeft gekregen bij een andere man, die in deze psalm *Hagarieten* worden genoemd. Het is heel goed mogelijk, dat ze de Edomieten met de Amalekieten hebben geholpen in hun strijd tegen het zuiden van Israël.

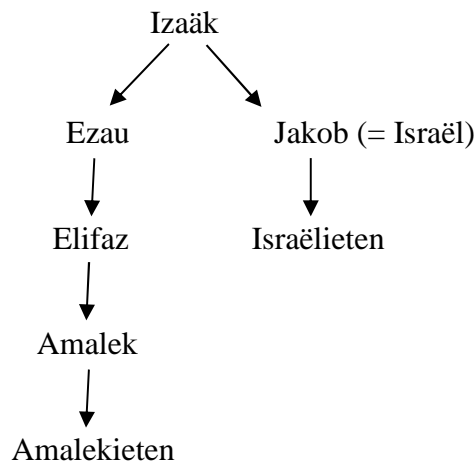
De zonen van Lot waren Moab en Ben-Ammi. Zij waren de voorvaders van de Moabieten en de Ammonieten. Deze 2 volken waren via hun voorvader Lot nakomelingen van Haran, een broer van Abraham (Gen.11:26-29, 19:30-38). Het nageslacht van Moab en van Ben-Ammi woonde aan de oostkant van het heilige land.

De Moabieten en de Ammonieten waren altijd erg vijandig tegenover de Israëlieten. Tijdens de intocht van het volk Israël in het land Kanaän, wilde de Moabitische koning Balak Gods volk door Bileam laten vervloeken (Num.22-24). Jaren later viel een coalitie van Moabieten, Ammonieten en Amalekieten de Israëlieten aan. De Moabitische koning Eglon onderdrukte het volk Israël. De richter Ehud moest zijn volksgenoten daarvan verlossen (Richt.3:12-30). Ook de richter Jefta bestreed en overwon de Ammonitische legers, die de Israëlieten tiranniseerden (Richt.10:6-11:33). Ongeveer 75 jaren later verloor koning Saul (1033 – 1012) zijn volk van de gevaarlijke aanvallen van de Ammonieten (1Sam.11:1-11, 14:47). Toen David koning werd, vielen allerlei buurvölker, waaronder ook de Moabieten en de Ammonieten, hem aan. Ook ontketenden de Ammonieten samen met de Arameeërs een gevaarlijke oorlog tegen het heilige land. Met hulp van de Here wist koning David (1012 – 972) al die vijandelijke legers te verslaan (2Sam.8:2,12, 10, 11:1).

Gebal werd door de Grieken Byblos (= Boekenstad) genoemd. Het was een havenstad in Syrië. Het ligt in het huidige Libanon tussen de plaatsen Tripoli en Beiroet. Het was een Fenicische stadstaat, waarvan de koning blijkbaar meegevochten heeft tegen de Israëlieten. Het lijkt erop, dat de Feniciërs onder druk van de Filistijnen met hen meestreden tegen koning David.

Toen Israëlieten door de woestijn trokken, vielen de *Amalekieten* hen onverwachts aan. Ze wilden het volk van God uitmoorden. Daarom werden ze door de Here vervloekt. Omdat de Amalekieten de Israëlieten wilden uitroeien, wilde Hij, dat al deze kwaadaardige mensen zouden worden gedood (Ex.17:8-16, Deut.25:17-19, vgl. Num.24:20). De Amalekieten wisten heel goed, wat ze deden, want hun voorvader *Amalek* was een kleinzoon van Ezau, de broer van Jakob (= Israël) (Gen.36:10,12).

In de Richtertijd vielen ze samen met de Moabieten en de Ammonieten de Israëlieten aan. Jarenlang onderdrukten ze onder leiding van de Moabitische koning Eglon de bewoners in het heilige land. De richter Ehud kon met Gods hulp zijn volksgenoten van deze onderdrukking bevrijden (Richt.3:12-30).

Toen Saul via de profeet Samuel de opdracht van God had gekregen om de wrede Amalekieten uit te roeien, had hij die opdracht maar gedeeltelijk laten uitvoeren. Hij en de Israëlitische strijders hadden zich in de eerste plaats op de buit gestort. Vooral daarom had de Here besloten om aan het koningschap van Saul en zijn nageslacht een einde te maken (1Sam.15).

Voordat David koning werd, had hij de Amalekieten al verslagen, en een grote nederlaag laten lijden. Van dit volk bleven slechts 400 mannen door hun vlucht in leven (2Sam.30:9-20).

Ze vormden geen gevaar meer voor het volk Israël.⁹⁶²

In het gebied *Filistea* woonden de Filistijnen aan de westkust van het Tweestammenrijk Juda. Ze werden ook wel Kretenzen genoemd, omdat ze verwant zijn met de inwoners van het eiland Kreta (vgl. Zef.2:4,5). Het zijn afstammelingen van Misraïm (= Egypte), een zoon van Cham (1Kron.1:8-12). Hun grondgebied hoorde bij 5 grotere steden. Die 5 steden hadden allemaal een koning. Deze stadsvorsten werkten met elkaar samen (b.v. 1Sam.5,6). Die 5 Filistijnse steden waren: Gaza, Askelon, Asdod, Ekron en Gat.

Al eeuwen lang gedroegen de Filistijnen zich vijandig tegenover Israël. In de 13^e eeuw moest de richter Samgar de Israëlieten verlossen van dit oorlogszuchtige volk (Richt.3:31). Aan het einde van de 12^e eeuw werden de Israëlieten 40 jaren door de Filistijnen en 18 jaren door de Ammonieten onderdrukt (Richt.10:7,8, 13:1). Nadat de richter Jefta de Ammonieten bestreed, voerde de richter Simson een eenzame strijd tegen de Filistijnen (Richt.14:19-15:8, 15:13-20, 16:23-30). Zelfs zijn volksgenoten lieten hem daarbij in de steek (Richt.15:9-13).

Ook na de dood van Simson ging de strijd tegen de Filistijnen door (1Sam.4-7). Zodra Saul (1033 – 1012) koning werd, moest hij zich tegen hen verdedigen. Tijdens zijn hele regeringstijd moest hij oorlog voeren tegen dit volk, totdat hij sneuvelde in de strijd (1Sam.13:1-14:52, 31:1-6).

Toen David (1012 – 972) koning werd, moest hij onmiddellijk de wapens opnemen tegen de Filistijnen (2Sam.5:17-25). Hij onderwierp dit oorlogszuchtige volk (2Sam.8:1).

Tyrus lag in het noorden aan de kust van de Middellandse Zee. Het was al heel lang een sterke vesting van de Feniciërs (Joz.19:29, Jes.23:7). Tyrus lag grotendeels op een eiland, dat ruim 600 meter van de kust af lag. De stad was omringd door een muur die meer dan 15 meter hoog was. Een ander deel van de stad lag op het vaste land.⁹⁶³ Het lijkt erop, dat de Feniciërs onder druk van de Filistijnen met hen meestreden tegen koning David. Nadat de koning van Israël de Filistijnen had onderworpen, ontstond er een vriendschappelijke relatie tussen de stadstaat Tyrus en het heilige land.

Gedurende de latere regeringsperiode van koning David stuurde Hiram I (980 – 947), de Fenicische koning van de stad Tyrus, cederhout, timmerlieden en steenhouwers naar Jeruzalem om voor de koning van Israël een paleis te bouwen (2Sam.5:11, 1Kron.14:1). De koning van Tyrus hielp ook mee met het bouwen van de tempel en het schitterende paleis van koning Salomo (972 – 932) (1Kon.5:1-12, 2Kron.2). Als er iets te verdienen viel, dan waren de Fenicische kooplieden van Tyrus van de partij.

Assur was een zoon van Sem (Gen.10:22). De eerste hoofdstad van het Assyrische rijk heette ook Assur. Het lag aan de westelijke oever van de Tigris iets verder naar het zuiden dan Ninevé en Kalach (Gen.2:14, 10:11, Num.24:22, 2Kon.15:19,20,29, 17:3-6, enz.). In de tijd van koning David echter, vernemen we van Assur of van de Assyriërs erg weinig. In de Bijbel spelen ze pas een grote(re) rol gedurende de regering van de koningen Menachem (747 – 736) en Pekach (734 – 732) van Israël (2Kon.15:19,29) en de slechte koning Achaz (732 – 727) van Juda (2Kon.16:7-9, 2Kron.28:16).

Met de plaatsnaam Assur kan echter ook een ander volk worden aangeduid. In een Assyrische

⁹⁶² Dat het volk van de Amalekieten niet meteen helemaal vernietigd werd, was alleen te danken aan de genade van God. Die 400 mannen kregen daardoor nog de gelegenheid om zich te bekeren, zodat de vloek van de Here kon worden opgeheven (Ex.17:8-16). Blijkbaar is dat niet gebeurd, want tijdens de regering van koning Hizkia (727 – 697) trokken 500 mannen uit de stam Simeon naar het Edomitische gebergte Seïr, en roeiden daar het restant van de Amalekieten uit (1Kron.4:41-43).

⁹⁶³ Tyrus is de vergriekste vorm van het Hebreeuwse woord *Sor* of *Tsor*, dat eigenlijk *rots* betekent.

inscriptie van de Assyrische koning Tiglatpileser I (1115 – 1077) van ±1100 voor Christus wordt over de Arameeërs gezegd, dat zij ten oosten van de Tigris woonden. Ze stammen af van Aram, een zoon van Sem (Gen.10:22). Ze woonden oorspronkelijk in Kir (Am.9:7). Kir lag waarschijnlijk binnen het grondgebied van Elam (Jes.22:6) of tussen Elam en Medië in.⁹⁶⁴ Dit gebied moet bij het Assyrische rijk hebben gehoord (2Kon.16:9).

Na de dood van Tiglatpileser I nam de macht van de Arameeërs nog verder toe. Ze verdrongen in Mesopotamië gedurende 1½ eeuw zelfs de Assyriërs van de 1^e plaats. In de tijd van koning Tiglatpileser II (967 – 935) leefden de Arameeërs in heel het Tweestromenland. Geleidelijk verplaatsten ze zich naar Syrië. Uiteindelijk vestigden ze zich ten noorden van Israël. Ze stredden niet alleen tegen de Assyriërs, maar ook vaak tegen de Israëlieten (Richt.3:10, 2Sam.8:5, 2Sam.10, 1Kon.15:18-20, 1Kon.20, 1Kon.22:1-35, 2Kon.12:17,18, 2Kon.16:5-9). Het was een erg vijandig volk.

Toen koning David (1012 – 972) in heel Israël aan nog maar kort aan de regering was, vielen Aramese koningen hem gezamenlijk aan. Hun legers werden echter verslagen (2Sam.8:3-8, 1Kron.18:3-8). Later hielpen de Arameeërs de Ammonieten in hun strijd tegen de Israëlieten. Gelukkig wist de koning van het heilige land opnieuw de machtige legers van de Arameeërs te verslaan, zodat ze de Ammonieten niet meer durfden meehelpen in hun strijd tegen Gods volk (2Sam.10).

Het Hebreeuwse woord *sela* betekent *pauze* of *rust* om ergens meer nadruk op te leggen.⁹⁶⁵ Omdat dit woord soms ook aan het einde van een psalm staat (Ps.3:9, 24:10, 46:12), is het waarschijnlijk, dat de zangers (tijdelijk) stopten, en de instrumentale muziek de laatste regel (met meer volume) herhaalde. Het woord *sela* staat nooit aan het begin van een psalm.

Door deze pauze loopt de spanning erg op. Wat al deze volken van plan zijn is heel ernstig. Niet voor niets is de dichter erg bezorgd. Wat zal zijn reactie en het eventuele antwoord van God zijn?

De auteur van dit lied vraagt in het volgende gedeelte (v.10-16) aan de Here, of Hij de kwaadaardige tegenstanders van Israël wil verslaan, zoals Hij vergelijkbare vijanden van zijn volk in het verleden heeft aangepakt in de strijd.

10 Maak (of Doe) [naar] hen als Midjan;
als Sisera, als Jabin in (= bij) de wadi (of de beek) Kison!

Doordat de Israëlieten in de Richterentijd de Here niet dienden, werden ze 7 jaren door de Midjanieten onderdrukt. Toen ze zich bekeerden, riep God Gideon op om als richter de strijd aan te binden tegen dit volk. Hij versloeg de Midjanieten en de Amalekieten, die hun bondgenoten waren (Richt.6:1-8:21).

Voordat Gideon tot richter werd geroepen, had de Here de Israëlieten om hun ongehoorzaamheid al laten onderdrukken door koning Jabin van de Kanaänieten en zijn generaal Sisera. Onder leiding van de richter Barak en de profetes Debora werden ze verslagen. Generaal Sisera werd door de Kenitische vrouw Jaël gedood (Richt.4 en 5).

11 Zij zijn in (= bij) Endor vernietigd (geworden) (vgl. Richt.5:19).
Zij zijn (als) mest voor de (rode) grond (of het (rode) land) geworden.

⁹⁶⁴ Zie hiervoor de uitleg van Ezech.23:23 in Turenhout T. van, Ezechiël, God maakt sterk, Grijskerk, 2020.

⁹⁶⁵ De vertalers van het oude Hebreeuws naar de Griekse Septuagint in de 3^e eeuw voor Christus vertaalden het woord *sela* met *pauze*.

De plaats Endor lag waarschijnlijk iets ten zuiden van de berg Tabor ten zuidwesten van het Meer van Galilea.⁹⁶⁶ Daar kwam meer dan 2 eeuwen later de ongehoorzame en wanhopige koning Saul (1033 – 1012) bij een waarzegster op bezoek.

- 12** Maak (of Zet/Stel) [hen] hun aanzienlijken (of hun edelen) als Oreb en Zeëb,
en als Zebach en Salmunna; al hun gezalfde vorsten (of hun prinsen/vazallen)!

Zowel Oreb en Zeëb als Zebach en Salmunna waren Midjanitische koningen die onder leiding van de richter Gideon werden verslagen (Richt.7:25, 8:4-21). Blijkbaar wisten die koningen, dat het heilige land niet in de 1^e plaats van de Israëlieten was, maar van hun God.

- 13** Die hebben gezegd:

“Wij willen de verblijfplaatsen van God [voor ons] erfelijk bezitten.”

Verreweg de meeste mensen uit die tijd dachten, dat ieder volk zijn eigen god(en) had. Zo hadden bijvoorbeeld de Filistijnen hun god Dagon, de Sidoniërs Astarte, de Ammonieten Moloch of Milkom en de Moabieten hun god Kamos (Num.21:29, Richt.16:23, 1Sam.5:2-7, 1Kon.11:7,33, 2Kon.23:13, Jer.48:13,46, 49:1). Zo'n afgod en volk waren onlosmakelijk met elkaar verbonden, en ze konden niet zonder elkaar. Een sterke god zou zijn volk beter kunnen helpen in de strijd. Mede daarom riep de psalmdichter de Here op om in te grijpen, en daarmee ook voor de eer van zijn heilige naam op te komen.

- 14** Mijn God, ⁹⁶⁷ maak (of zet/stel) hen als een wervel(wind) (of een wiel);
als kaf (of stro/stoppel) voor [het gezicht van] de wind (of de adem/Geest)!

Vijandelijke legers trokken na hun overwinning vaak rovend en moordend door het veroverde gebied. Ze staken na hun plundertochten alles, wat ze niet konden gebruiken of meenemen, meestal in brand.

- 15** (Maak (of Zet/Stel) hen) als een vuur dat een woud verbrandt,
en als een vlam die bergen verzengt (of hevig laat branden/laat laaien)!

De God Jahweh kan ook door een storm de legers van de vijanden verslaan om zijn volk te helpen (1Sam.7:10,11).

- 16** Achtervolg (of Vervolg) hen zo met (of door/in) uw storm.
Verschrik hen met (of door/in) uw stormwind (of uw orkaan).

De schrijver van psalm 83 roept in de laatste verzen (v.17-19) God op om op te komen voor de eer van zijn naam. Hij moet de agressieve tegenstanders van zijn volk maar laten ervaren, wie Hij is.

- 17** Vul (= Bedek) hun gezicht(en) met schande.
en (= zodat) zij zoeken uw naam, Jahweh! ⁹⁶⁸

Asaf wilde graag, dat niet alleen de Israëlieten, maar ook de mensen uit de andere volken de Here zouden gaan dienen. Iedere vorm van nationalisme was de dichter vreemd. God was en

⁹⁶⁶ In het Bijbelboek Richteren wordt deze plaats echter niet genoemd.

⁹⁶⁷ In de Dode Zeerol met psalm 83 staat hier alleen *God*, in plaats van *Mijn God*.

⁹⁶⁸ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

is er voor alle mensen. De Here Jezus zou door zijn lijden en sterven de zonden van alle mensen wegwassen (Joh.1:29, 3:16,17, Hebr.9:24-28, 1Joh.2:1,2).⁹⁶⁹

- 18** Zij moeten (of zullen) beschaamd zijn,
en zij moeten (of zullen) tot (= voor) altijd verschrikt zijn,
en zij moeten (of zullen) schaamrood zijn,
en zij moeten (of zullen) te gronde gaan (of verloren gaan),
19 en (= zodat) zij zullen weten (of (er)kennen),
dat U - uw naam is Jahweh - alleen
de (Aller)hoogste bent over (of op/boven) de hele aarde (of het hele land).

De auteur van dit lied haatte zijn vijanden niet. Integendeel! Hij wilde, dat die tegenstanders van de Here en zijn volk alle macht en eer zouden verliezen, zodat ze dan meer open zouden staan voor de eer en de verheerlijking van Gods naam Jahweh. De dichter wilde, dat die mensen zich zouden daardoor bekeren, zodat ze zouden worden gered van de eeuwige ondergang.

Ze moesten ook gaan inzien, dat de Here niet alleen *de Allerhoogste* is tussen de andere goden, want Jahweh is de echte en de enige God (Deut.7:9^a, 2Kon.19:19). Alleen Hij is de almachtige Koning van heel de schepping (Ps.47:8,9, 74:12-17, 95:3-5, 96:9^b,10). Iedereen die dat erkent, en Hem gehoorzaam wil dienen, zoals Hij dat wil, zal voor eeuwig worden behouden. Iedereen die op die manier in Hem gelooft, heeft eeuwig leven (Joh.3:16,36^a, 5:24, 6:47,54). Niet alleen straks, of na het sterven, maar nu al. De Here houdt van al zijn dienaren, en op de nieuwe aarde zullen ze voor altijd bij Hem mogen wonen (2Kor.5:1-9, Op.21:1-3).

⁹⁶⁹ Dit betekent helaas niet, dat alle mensen daarvan gebruik maken. Iedereen die God in gehoorzaamheid wil dienen, kan vergeving van zonden krijgen, en voor eeuwig worden verlost. In principe kan iedereen zalig worden, want de Here Jezus heeft alle schuld al betaald (Joh.1:29, 3:16,17, Hebr.9:24-28, 1Joh.2:1,2)!

Psalm 84: Groot verlangen naar het huis van God.

- 1 Een psalm voor de dirigent voor zonen van Korach.
Over het wijnpersseizoen.
- 2 Hoe geliefd zijn uw woningen, Jahweh van de (hemelse) legers!
- 3 Mijn ziel verlangt vurig,
en zelfs smacht zij naar de voorhoven van Jahweh.
Mijn hart en mijn vlees schreeuwen naar de levende God.
- 4 Zelfs heeft een mus een huis gevonden,
en een zwaluw een nest voor zich,
waar zij haar jongen heeft neergelegd:
bij uw altaren, Jahweh van de hemelse legers,
mijn Koning en mijn God.
- 5 Gelukkig zijn de bewoners van uw huis.
Zij zullen U nogmaals loven. *pauze*
- 6 Gelukkig is een mens van wie zijn kracht van U is.
Gebaande wegen zijn in zijn hart.
- 7 Die passeren door een tranendal, zullen het maken als een bron.
Ook hult de vroege regen zich in zegeningen.
- 8 Zij zullen gaan vanuit kracht tot kracht.
Hij zal bij God in Zion verschijnen.
- 9 Jahweh, God van de hemelse legers, luister naar mijn gebed!
Hoor, God van Jakob! *pauze*
- 10 Ons grote Schild, God, zie,
en kijk om naar het gezicht van uw gezalfde!
- 11 Ja, een dag in uw voorhoven is beter dan 1000 ergens anders.
Ik heb liever gekozen om de drempel in het huis van mijn God te bewaken,
dan te verblijven in de tenten van kwaadaardigheid,
- 12 want de God Jahweh is een zon en een groot schild.
Jahweh zal genade en eer geven.
Hij zal het goede niet onthouden aan hen die in onschuld gaan.
- 13 Jahweh van de hemelse legers,
gelukkig is de mens die op U vertrouwt.

In psalm 84 staat het grote verlangen naar het huis van God centraal (v.2-5, 8^b, 11). De dichter wil dolgraag de Here weer dienen in de tempel. Tussen slechte mensen voelt hij zich helemaal niet thuis (v.11). Hij heeft er echter vertrouwen in, dat hij weer terug zou keren naar Gods heiligdom (v.12,13).

Wie de schrijver van dit prachtige lied is, blijft onzeker. Zijn naam wordt in elk geval niet genoemd. Wel weten we, dat hij in het verleden niet alleen de tempel bezocht, maar daar eveneens verbleef (v.11, vgl. v.5).⁹⁷⁰ Hij werkte dus in het heilige huis van Jahweh.⁹⁷¹ We lezen ook, dat de auteur van psalm 84 was gezalfd (v.10^b). Een voor zijn werk gezalfde persoon was een koning (Richt.9:8,15, 1Sam.9:16, 10:1, 16:13, 24:11, 26:16, 2Sam.2:4, 5:3, 19:10^a, 1Kon.1:34,39,45, 2Kon.9:1-3, 11:12, Jes.45:1, enz.), een priester (Lev.4:3,5,16, 6:20, 22, 8:30, 10:7, Num.3:3, enz.), een hogepriester (Ex.29:7, Lev.8:12, 21:10^a,12, enz.), of een profeet (1Kon.19:16^b, Ps.105:15). Een gezalfde persoon die in de tempel zijn werk deed, was een priester of hogepriester. Evenals alle andere priesters hoorde hij niet bij de zonen van Korach, maar bij de zonen van Aäron (1Kron.1:1-15, 6:31-38).

Op het moment dat de dichter deze psalm maakte, was hij helemaal niet in de buurt van de tempel. Hij was waarschijnlijk gevlucht naar het gebied van het Tienstammenrijk Israel (vgl. Ps.42:7), naar de tenten van kwaadaardigheid (v.11^b). Nergens lezen we, dat het de schuld van de priester was, dat hij moest vluchten. Zijn relatie met God was goed, en hij vertrouwde op verbetering van de slechte situatie (v.12,13). De schrijver durfde daarom ook met een oprecht hart aan God om hulp te vragen voor zichzelf en zijn lotgenoten (v.9-11).

In dit lied wordt niet gesproken over een verwoeste tempel. De auteur heeft het over een bestaand huis van God (v.2-5, 8^b, 11). Psalm 84 is dus voor de Babylonische ballingschap ontstaan.⁹⁷² Daarbij blijft het vreemd, dat deze priester die een goede relatie met God had, zijn werk in de tempel niet meer kon doen. Evenals bij psalm 42 en 43 lijkt het erop, dat er in het Tweestammenrijk Juda een slechte koning aan de macht was, die de tempeldienst van Jahweh onmogelijk maakte.

Daarvoor komt de zeer bloeddorstige koning Manasse (697 – 642) het meest in aanmerking. Van geen enkele andere slechte koning in het Tweestammenrijk Juda lezen we in de Bijbel, dat hij de tempeldienst voor God onmogelijk maakte, en dat priesters en Levieten moesten vluchten voor hun leven. Koning Manasse echter, liet in de eerste jaren van zijn regering de profeten van de Here massaal vermoorden. Hij doordrenkte de stad Jeruzalem met het bloed

⁹⁷⁰ Het gaat hier niet over de tabernakel in Nob of Gibeon, want pelgrims, Levieten en priesters verschijnen er voor God in Zion (v.8^b). Daar heeft nooit de tabernakel gestaan, maar alleen een tent voor de ark.(2Sam.6:1-18). Tot en met het begin van de regering van koning Salomo (972 – 932) werden de offers voor de Here met zijn instemming en goedkeuring vooral gebracht in Gibeon (1Kon.3:4,5, 1Kron.16:39-42, 21:29, 2Kron.1:3,5,6). Gibeon lag vlakbij het huidige Jib zo'n 10 kilometer ten noordwesten van Jeruzalem.

⁹⁷¹ Sommige uitleggers denken, dat koning David (1012 – 972) de dichter van psalm 84 is. Dit lied zou zijn ontstaan tijdens de opstand van zijn zoon Absalom. Hoewel een koning wel een gezalfd persoon was (v.10^b), verbleef en werkte hij niet in de tempel. Hij ging daar alleen regelmatig op bezoek.

Bovendien bestond er in Davids tijd nog geen tempel in Zion. Daar stond tijdens zijn regering alleen de ark in een tent (2Sam.6:15-17). Bij die ark werd incidenteel geofferd. De offers voor de Here werden hoofdzakelijk gebracht in Gibeon (1Kon.3:4,5, 1Kron.16:39-42, 21:29, 2Kron.1:3,5,6). Gibeon lag vlakbij het huidige Jib zo'n 10 kilometer ten noordwesten van Jeruzalem.

Het verblijf van David buiten Jeruzalem tijdens de opstand van zijn zoon Absalom duurde zo kort, dat je nauwelijks van een ballingschap kunt spreken. Dit rechtvaardigt niet het grote en smachtende verlangen naar Gods huis (v.3^a) als het centrale thema van deze psalm.

⁹⁷² Het is hierbij opmerkelijk, dat de Korachieten in de tijd na de ballingschap in de Bijbel niet meer worden genoemd. Blijkbaar waren ze door alle ontberingen omgekomen, of in Babylonië achtergebleven, en niet teruggegaan naar het heilige land. Ook in de lijsten (in Ezra en Nehemia) van teruggekeerde mensen komen ze niet voor.

van gelovige Joden (2Kon.21:16).⁹⁷³ Geen profeet kon meer in het openbaar optreden. Hoogstwaarschijnlijk is ook de profeet Jesaja in 681 door hem vermoord.⁹⁷⁴ In datzelfde jaar veroverde de Assyrische koning Esarhaddon (681 – 669) Jeruzalem, en nam hij de slechte koning Manasse (697 – 642) gevangen.

In die tijd was het noorden van het heilige land een Assyrische provincie. Het overgrote deel van de Israëlieten van het Tienstammenrijk was in de jaren 724 – 722 gesneuveld, of naar Assyrië gedeporteerd. In de eerste regeringsjaren van koning Manasse woonden daar vooral nog enkele achtergebleven Israëlieten. Pas sinds 681 deporteerde de Assyrische koning Esarhaddon vreemde volken naar dat gebied (2Kon.17:24-41 en Ezra 4:2).

Deze psalm bestaat uit vier gedeelten: vers 1, 2-5, 6-8 en 9-13. In het begin staat, wie dit lied moeten uitvoeren (v.1). Daarna spreekt de dichter zijn grote verlangen naar het huis van de Here uit (v.2-5). Hij prijst de mensen die van de hemelse Vader de kracht en de mogelijkheden krijgen om voor Hem in Zion te verschijnen (v.6-8). In het laatste gedeelte (v.9-13) legt de auteur in zijn gebed het vurige verlangen van hem en zijn lotgenoten aan God voor, en spreekt hij zijn vertrouwen in Hem uit. In Hem vindt hij rust.

1 Een psalm voor (of van) de dirigent voor (of van) zonen van Korach.

Over (of op) het (of de) wijnpers(seizoen).

In psalm 84 wordt de natuur bezongen in de tijd van de wijnoogst (vgl. Ps.8:1, 81:1). De druiven werden in een grote persbak stukgetrapt. Blijkbaar was het een vrolijke bezigheid, want er werd gejuicht en gejubeld (Jes.16:10). Hoogstwaarschijnlijk werd tijdens het stuktrappen van de druiven op een ondersteunend ritme gezongen. Hier moest de dirigent rekening mee houden.

Hoewel dit lied zich afspeelt in een tijd waarin de eredienst voor de God Jahweh zich in een crisissituatie bevond, is de grondtoon ervan positief. Vooral in gevaarlijke en verdrietige tijden kon deze psalm troost bieden. Veel dienaren ofwel kinderen van de Here hebben (berijmde) coupletten ervan uit volle borst (mee)gezongen. Zo kon in Israël ver van de slechte stad Jeruzalem dit lied op het platteland blijkbaar mensen tijdens de druivenoogst bemoedigen. Psalm 84 geeft namelijk ook aan, dat de hemelse Vader zijn kinderen helpt. Hij zou ervoor zorgen, dat aan die crisissituatie in Jeruzalem een einde zou komen (v.6-8,12,13). In algemene zin geldt die boodschap ook voor deze tijd. Mensen die volledig op God vertrouwen, mogen zichzelf gelukkig prijzen (v.13).

Korach was een Leviet. Levi was een zoon van Jakob, en hij had 3 zonen: Gersom, Kehat en Merari (Ex.6:15). Korach was een kleinzoon van Kehat (Ex.6:17,20, Num.16:1^a). In de woestijn was Korach tegen het gezag van de leider Mozes in opstand gekomen. Daarom werd hij met zijn medestanders door de Here gedood (Num.16:1-35). Alle of enkele zonen van Korach werden echter niet getroffen (Num.16:27, 26:11,58). Blijkbaar hadden die niet meegedaan aan de opstand.

Een nakomeling van Korach was de zanger Heman. Koning David (1012 – 972) stelde Hem aan als dirigent (1Kron.6:31-38). Hij was ook betrokken bij de muziek, toen de ark op bevel van koning David naar Jeruzalem werd gebracht (1Kron.15:16,19). Later deed hij dienst bij de tabernakel in Gibeon (1Kron.16:39-42).⁹⁷⁵ Ook de 14 zonen van Heman namen deel aan de muziek bij de tabernakel (1Kron.25:1-7).

⁹⁷³ Flavius J., Joodse Oudheden, deel 10, hoofdstuk 3:1.

⁹⁷⁴ Zie Turenout T. van, Jesaja, Jahweh redt, Grijskerk, 2024.

⁹⁷⁵ Heman was een profeet (1Kron.25:1).

In de tijd voor de ballingschap in Babylonië functioneerden de Korachieten blijkbaar nog steeds als zangers en muzikanten in de tempel (vgl. 2Kron.20:19).⁹⁷⁶ Na die tijd worden ze in die functie niet meer genoemd.⁹⁷⁷

De dichter spreekt in de onderstaande verzen (v.2-5) zijn grote verlangen naar het huis van God uit.

- 2 Hoe (of Wat) geliefd (of bemind/liefelijk) zijn uw woningen (of verblijven),
Jahweh van de (hemelse) legers!

De vele vertrekken van het hele tempelcomplex worden in deze psalm als *de woningen van de God Jahweh* aangeduid.⁹⁷⁸

- 3 Mijn ziel verlangt (= Ik verlang) (vurig),⁹⁷⁹
en zelfs (of ook) smacht zij⁹⁸⁰ naar (of van) de (voor)hoven van Jahweh.
Mijn hart en mijn vlees schreeuwen (of jubelen) naar (of bij) de levende God.
- 4 Zelfs (of Ook) heeft een mus (of een vogel(tje)) een huis gevonden (of aangetroffen),
en een zwaluw (of een snelle vogel) een nest voor (of van) haar (= zich),
waar (of dat) zij haar jongen heeft (neer)gelegd (of (neer)gezet/geplaatst):
met (= bij) uw altaren, Jahweh van de (hemelse) legers,
mijn Koning en mijn God.

Alleen in het tempelcomplex voelde de priester zich echt thuis. Hij vond het een prachtige plaats, waar zelfs verschillende vogels zich erg op hun gemak voelden. Ze durfden namelijk daar, of in de buurt, hun nest te bouwen om hun jongen groot te brengen.

Met de *altaren* worden het brandofferaltaar en het reukofferaltaar bedoeld (Ex.30:28, 31:8,9, Lev.4:7^a, Num.3:31). Het brandofferaltaar stond bij de ingang van de tabernakel en de tempel. Daarop werden geslachte dieren en een gedeelte van de eetoffers verbrand als een offergave voor de Jahweh (Ex.40:6,29, Lev.4:7^b-10, 2Kron.29:18). Het reukofferaltaar stond voor het voorhangsel in het heilige van de tabernakel en de tempel. Het reukwerk daarop moest worden verbrand, zodat een aangename geur zou opstijgen als een teken van de gebeden van Gods dienaren, die opstijgen voor de troon van de Almachtige (Ex.30:1-10,34-38, 35:15, 2Kron.26:16^b, Ps.141:2^a, Luk.1:10, Op.5:8^b, 8:3,4).

- 5 Gelukkig zijn de bewoners (of de (ver)blijvers) van uw huis.
Zij zullen U nog(maals) (of verder/meer) loven. *pauze*

⁹⁷⁶ Het is best mogelijk, dat de psalmen van de Korachieten in een aparte bundel stonden.

⁹⁷⁷ Na de ballingschap functioneerde de groep Korachieten die de poorten van de tempel moest bewaken, nog wel (1Kron.9:17-19, Ezra 2:42, 10:24, Neh.7:45, 11:19, 12:25).

⁹⁷⁸ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: "Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd."

⁹⁷⁹ In de (Masoretische) Hebreeuwse tekst staat *Mijn ziel heeft (vurig) verlangd*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat), de enige Dode Zeerol met deze psalm en de inhoud is voor *Mijn ziel verlangt vurig* gekozen. Uit de verzen 9 en 10 blijkt duidelijk, dat de dichter God nog bidt om verlossing en hulp.

⁹⁸⁰ In de (Masoretische) Hebreeuwse tekst staat *heeft zij gesmacht*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat), de enige Dode Zeerol met deze psalm en de inhoud is voor *smacht zij* gekozen. Uit de verzen 9 en 10 blijkt duidelijk, dat de dichter God nog bidt om verlossing en hulp.

In het huis van God woonde zijn heerlijkheid (Ex.40:34,35, 1Kon.8:10,11, 2Kron.5:13^b,14, 7:1-3). Daar voelde iedere gelovige Israëliet zich heel dicht bij Jahweh. Dat geluk en die vrede brengt zijn kinderen ertoe om Hem te loven en te (be)danken.

Het Hebreeuwse woord *sela* betekent *pauze* of *rust* om ergens meer nadruk op te leggen.⁹⁸¹ Omdat dit woord soms ook aan het einde van een psalm staat (Ps.3:9, 24:10, 46:12), is het waarschijnlijk, dat de zangers (tijdelijk) stopten, en de instrumentale muziek de laatste regel (met meer volume) herhaalde. Het woord *sela* staat nooit aan het begin van een psalm.

In de volgende verzen (v.6-8) prijst de schrijver van dit lied de gelovige mensen die van de Here de kracht en de mogelijkheden krijgen om voor Hem in Zion te verschijnen.

6 Gelukkig is een mens van wie zijn kracht (of zijn sterkte) door (of in) (= van) U is.

Gebaande wegen zijn in (of door/met) zijn hart.⁹⁸²

Mensen die alles van de hemelse Vader verwachten, en van Hem kracht krijgen om in actie te komen, hebben gebaande wegen in hun hart. *Gebaande wegen* heeft hier een dubbele betekenis.

De wegen werden in de tijd van de dichter lang niet zo goed en degelijk gemaakt en onderhouden als tegenwoordig. Vaak waren veel wegen slecht begaanbaar. Als een persoon in aanzien (van mensen) op bezoek kwam, dan moesten de wegen waarlangs hij of zij zou komen, worden gerepareerd en verbeterd (Jes.40:3, Mat.3:3^b, Mark.1:3, Luk.3:4^b, Joh.1:23^b). Zo'n persoon kwam dan langs mooie en goed *gebaande wegen*.

Iemand die God(s Geest) in zijn of haar hart wil toelaten om daar te wonen, zorgt, dat daarin goed gebaande wegen voor Hem aanwezig zijn. Zo wil Hij deze mensen ook kracht geven. Mensen die kracht van Jahweh krijgen, treffen ook gebaande wegen in hun leven aan. Mochten ze niet gebaad zijn, dan krijgen ze van Hem de kracht om daar zelf voor te zorgen. Op die wegen van de Here kunnen ze dan gaan. Hij geeft door zijn zegen goed *gebaande wegen*.

Die gebaande wegen veranderen een *tranendal* in het tegendeel daarvan: een *bron*; en een dal dat natgemaakt is door de vroege regen. Het wordt een vallei die met behulp van voldoende water vruchtbaar is.

7 Die passeren (of Die oversteken/voorbij gaan) door (of in) een dal (of vallei) van het huilen (= door een tranendal) (of een dal van balsemstruiken), zullen het (of hem) zetten (= maken) (als) een bron (of een fontein).

Ook (of Zelfs) (ver)hult de vroege regen zich in zegeningen.

De vroege regen valt in het heilige land vooral in oktober en ook wel in november. Deze regen maakt het land geschikt om te zaaien, zodat het gewas kan kiemen en opkomen. De late regen valt in de maanden maart en april. Die regen is nodig om het gewas te laten groeien, zodat het vrucht kan dragen. De komst van (voldoende) regen in het voorjaar is minder zeker, dan de overvloedige regen in het najaar (vgl. Deut.11:14, Job 29:23, Spr.16:15, enz.).⁹⁸³

Vers 7 roept het beeld op van een uitgedroogde wadi vlak voor de tijd van de vroege regen. Zo'n wadi lijkt op een gewoon dal. Tijdens het regenseizoen in oktober en november kan er in

⁹⁸¹ De vertalers van het oude Hebreeuws naar de Griekse Septuagint in de 3^e eeuw voor Christus vertaalden het woord *sela* met *pauze*.

⁹⁸² In de (Masoretische) Hebreeuwse tekst staat hier *hun hart*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat), de enige Dode Zeerol met deze psalm en de inhoud is voor *zijn hart* gekozen. De rest van dit vers staat eveneens in het enkelvoud.

⁹⁸³ Soms valt er ook in het najaar weinig of geen regen (vgl. 1Kon.17:1-7, 18:1, vgl. Jak.5:17).

Israël heel veel water vallen. Daardoor zwellen rivieren plotseling op, en storten de watermassa's zich met grote kracht in de drooggevalle wadi's. Dan zullen wadi's veranderen in (brede) waterstromen. Als het water gezakt is, zullen er weer planten kunnen groeien. Zo zal die naderende vroege regen een zegen voor het dorre land zijn.

Kortom, *de gebaande wegen passeren door een tranendal, en zullen het maken als een bron; de vroege regen zal zegeningen brengen.*

8 Zij (= Die zegeningen) zullen gaan (of wandelen) vanuit kracht (of vanuit macht) tot
(of naar/bij) kracht (of macht).

Hij (= Gods dienaar) zal bij (of naar) God in Zion verschijnen
(of zich tonen/worden gezien).⁹⁸⁴

Die sterke zegeningen van Jahweh maken van een dorre grond een vruchtbare voedingsbodem voor Gods dienaren. *De mens van wie zijn kracht van de Here is (v.6^a), zal bij Hem in Zion verschijnen:* op de Zionsberg, waar de tempel stond. Als profeet wist de dichter dus al, dat aan zijn ballingschap een einde zou komen, en dat hij zijn werk in Gods huis weer zou kunnen doen.

In het laatste gedeelte van dit lied (v.9-13) legt de auteur in gebed het vurige verlangen van hem en zijn lotgenoten aan de Here voor. Direct daarna spreekt hij zijn vertrouwen in Hem uit. In Hem vindt hij rust.

9 Jahweh, God van de (hemelse) legers, luister naar mijn gebed!

Hoor, God van Jakob! *pauze*

Met *God van Jakob* wordt de God van alle 12 stammen van Israël (= God zal strijden) aangeduid (vgl. Gen.49:7^b).

De mooie profetie over de toekomst (v.8) vormde voor de schrijver van deze psalm geen aanleiding om passief af te wachten. Nee, hij bad om de vervulling van deze profetie, want de meeste profetieën over de toekomst zijn voorwaardelijk (Jer.18:7,8). De gelovigen hebben de hulp van God niet verdiend, omdat ze zich altijd zo goed gedragen. Daarom blijft de vervulling van die profetieën een daad van genade van Jahweh. Bidden om de vervulling daarvan is heel belangrijk.⁹⁸⁵

Ook verlangde de gezalfde priester erg naar het huis van God. Elke dag in ballingschap was voor hem één dag te veel. Al zou hij maar op de drempel van de tempel het in mensenogen allerminste werk mogen doen, dan zou hij dat heel graag doen. Zo bad hij voor zichzelf en zijn gelovige volksgenoten.

10 Ons (grote) Schild, God, zie,
en kijk (om) naar (of zie (om naar)) het gezicht van uw gezalfde!

11 Ja, (of want/(om)dat) een dag in uw (voor)hoven is beter dan 1000 (ergens anders).
Ik heb liever (uit)gekozen (om) de drempel in het huis van mijn God te bewaken,
dan te (ver)blijven (of te wonen) in (of door) de tenten van kwaadaardigheid,

⁹⁸⁴ Oorspronkelijk was Zion een burcht in de stad Jeruzalem. Koning David (1012 – 972) heeft deze burcht op de Jebusieten veroverd (2Sam.5:7, 1Kron.11:5). Die burcht lag aan de zuidkant van de heuvel of berg in het oosten van Jeruzalem. Later werd de hele heuvel Zion genoemd (Ps.2:6, 74:2, 78:68). Vervolgens werd met Zion ook de hele stad Jeruzalem aangeduid (Ps.51:20, 135:21, 147:12).

⁹⁸⁵ Zo bad de profeet Daniël om de vervulling van een profetie van Jeremia (Dan.9:2,3).

12 want (of Ja./(om)dat) de God Jahweh is een zon en een (groot) schild.

Jahweh zal genade en eer (of heerlijkheid/glorie) geven.

Hij zal het goede niet onthouden aan (of weerhouden/terughouden van) hen die
in (of met) onschuld (of volkomenheid/volmaaktheid) gaan (of wandelen).

Met *uw (voor)hoven* worden de binnenste en buitenste voorhof van het huis van God ofwel de tempel bedoeld.

Sinds de tocht door de woestijn werden huizen van Israëlieten ook wel als *tenten* aangeduid (Richt.7:8, 20:8, 1Sam.4:10, 13:2, 2Sam.18:17, 19:8, 20:1,22, 1Kon.8:66, 12:16, Ps.132:3, enz.).

Jahweh is een zon en een groot schild voor wie van Hem houden en Hem dienen. Hij wordt vergeleken met de zon, omdat Hij door zijn goddelijk licht zijn dienaar(ess)en inzicht en wijsheid geeft. Hij geeft hen antwoord, en als een groot schild beschermt Hij hen.

Terwijl de priester bad, kreeg hij opnieuw antwoord van God. Hij beloofde de biddende auteur, dat Hij aan hen die in oprechtheid leefden, *het goede niet zou onthouden*. Zij zouden *genade en eer* van hun hemelse Vader krijgen. Hij zou (en zal) zijn beloften uit genade waarmaken, ook al hadden (en hebben) zijn zondige kinderen daar geen recht op. In vertrouwen op zijn almachtige God kon de dichter als een gelukkig mens de vervulling van zijn beloften binnenkort verwachten.

13 Jahweh van de (hemelse) legers,

gelukkig is de mens (= de adam) die in (of door) (= op) U vertrouwt.

In het laatste vers spreekt de priester zijn vertrouwen in de Here uit, en moedigt hij zijn volksenoten aan om dat ook te doen. Hoewel Gods dienaar(ess)en van dag tot dag medestrijders in zijn koninkrijk mogen zijn, moeten ze de leiding aan Hem overlaten, en aan Hem toevertrouwen. Dat geeft rust, en dat maakt mensen heel gelukkig, want zijn juk is zacht, en zijn last is licht (Mat.11:28-30).

Dat de schrijver van psalm 84 zich geen zorgen hoefde te maken over de toekomst, bleek wel uit de vervulling van Jahwehs beloften. In 681 voor Christus veroverde de nieuwe Assyrische koning Esarhaddon (681 – 669) Jeruzalem, en nam hij de slechte koning Manasse (697 – 642) gevangen. Hij liet hem aan haken naar Babel brengen.⁹⁸⁶ Toen Manasse zich in zijn gevangenschap bekeerde, verhoorde God zijn smeekgebed. Hij mocht terugkeren, en werd weer koning in het Tweestammenrijk Juda (2Kron.33:1-16). Daarna diende hij de Here tot zijn dood. Vanaf die tijd kon de auteur van dit lied terugkeren om zijn werk in de tempel te doen. We mogen aannemen, dat hij dat met veel plezier en toewijding heeft gedaan.

⁹⁸⁶ Door de wrede Assyriërs werden bij gevangenen die ze meevoerden, vaak een haak in de neus en/of in de wangen geslagen.

Psalm 85: Gebed om Israëls herstel.

- 1 Een psalm voor de dirigent voor zonen van Korach.
- 2 U bent uw land welwillend geweest, Jahweh.
U hebt een ommekeer gebracht in de gevangenschap van Jakob.
- 3 U hebt de ongerechtigheid van uw volk vergeven.
U hebt al hun zonden bedekt. *pauze*
- 4 U hebt al uw verbolgenheid weggenomen,
U hebt zich van uw kokende woede afgekeerd.
- 5 Breng ons terug, God van ons heil!
Beëindig uw boosheid op ons!
- 6 Zult U voor eeuwig woedend op ons zijn?
Zult U uw woede verlengen van generatie op generatie?
- 7 Zult U niet terugkeren?
Zult U ons laten herleven,
en zal uw volk dan blij met U zijn?
- 8 Toon ons, Jahweh, uw goedgunstigheid,
en geef aan ons uw heil!
- 9 Ik wil luisteren naar wat de God Jahweh tegen mij zal spreken,
want Hij zal van vrede spreken tegen zijn volk en tegen zijn goedgunstigen,
en zij moeten niet terugkeren naar dwaasheid.
- 10 Zeker, zijn heil is dichtbij voor wie voor Hem ontzag hebben,
om heerlijkheid in ons land te laten wonen.
- 11 Goedgunstigheid en waarheid hebben elkaar ontmoet.
Rechtvaardigheid en vrede hebben elkaar gezoend.
- 12 Waarheid spruit vanuit de aarde,
en rechtvaardigheid heeft vanuit de hemel neergezien.
- 13 Ook zal Jahweh het goede geven,
en ons land zal zijn opbrengst geven.
- 14 Rechtvaardigheid zal voor zijn gezicht uit gaan.
en Hij zal langs de weg zijn voetstappen zetten.

Het grote verlangen naar het volledige herstel van Israël staat in psalm 85 centraal (v.5-8).
Hoewel de auteur van dit lied de Here bedankt voor een ommekeer in het heilige land (v.2),

was er dus nog geen volkomen herstel. Bovenop de vergeving van alle zonden van heel zijn volk (v.3,4), wil hij, dat God Israël weer aanneemt als zijn uitgekozen volk, zoals het vroeger was (v.5^b-8). Dit betekent dan ook, dat hij en al zijn volksgenoten weer het voorrecht krijgen om terug te keren naar het heilige land (v.5^a), en dat ze daar blij kunnen zijn met de aanwezigheid van Jahweh (v.7).

Wie de dichter van deze psalm is, blijft onzeker. Zijn naam wordt in elk geval niet genoemd. Wel weten we, dat op het moment dat hij de psalm 85 maakte, hij helemaal niet in het heilige land was (v.5^a). Misschien was hij gevlucht naar het gebied van het Tienstammenrijk Israel (vgl. Ps.42:7, 84:11^b), of leefde hij ergens anders in ballingschap. Nergens lezen we, dat het de schuld van de auteur was, dat hij zich in deze slechte situatie bevond. Zijn relatie met de Here was goed, en hij vertrouwde op een welwillend en luisterend oor van zijn hemelse Vader (v.9,10). De profetische auteur van dit lied durfde daarom ook met een oprecht hart aan God om volledig herstel in de relatie tussen Hem en zijn volk te vragen (v.5^b-8).

In deze psalm wordt niet gesproken over een verwoeste tempel en het leeggeplunderde land van het volk Israël. Wel is het opmerkelijk, dat de Korachieten psalm 85 moesten uitvoeren (v.1). Gedurende de tijd van de Babylonische ballingschap en daarna, worden de Korachieten als zangers in de Bijbel niet meer genoemd. Ook in de lijsten (in Ezra en Nehemia) van de teruggekeerde mensen komen musicerende Korachieten niet voor.⁹⁸⁷ Blijkbaar waren ze door alle ontberingen omgekomen, of in Babylonië achtergebleven, en niet teruggegaan naar het heilige land. Het lijkt er dus sterk op, dat dit lied voor de Babylonische ballingschap is ontstaan. Er staat ook niet, dat God de ballingen goedgezind was geweest, maar dat Hij een ommekeer had gebracht in zijn land en in de gevangenschap van Jakob ofwel Israël (v.2), want Hij had zijn volk vergeven (v.3). Het heilige land was dus verlost, maar nog niet volledig hersteld (v.13). Dit kwam vooral, doordat de Here nog niet teruggekeerd was met zijn zegen (v.7,8). Mede daardoor leefde een deel van de Israëlieten met de dichter nog in ballingschap (v.5^a).

Het land van Jakob leefde vooral in gevangenschap van slechtheid tijdens de regering van de zeer kwaadaardige en bloeddorstige koning Manasse (697 – 642). Hij maakte als enige koning in het Tweestammenrijk Juda de tempeldienst voor God volledig onmogelijk. Profeten, priesters, Levieten en andere trouwe Israëlieten en Joden moesten vluchten voor hun leven. Koning Manasse liet in de eerste jaren van zijn regering de toegewijde dienaren van Jahweh massaal vermoorden. Hij doordrenkte de stad Jeruzalem met het bloed van gelovige Joden (2Kon.21:16, 2Kron.33:1-10).⁹⁸⁸ Geen profeet kon meer in het openbaar optreden. Hoogstwaarschijnlijk is ook Jesaja in 681 door hem vermoord.⁹⁸⁹

In datzelfde jaar veroverde de Assyrische koning Esarhaddon (681 – 669) Jeruzalem, en nam hij de slechte koning Manasse gevangen (2Kron.33:11). Volgens de inhoud van deze psalm lijkt het erop, dat koning Esarhaddon niet alleen de Judese koning meenam naar zijn land. Zoals ook te verwachten was, werden toen meer mensen uit het Tweestammenrijk Juda in ballingschap gevoerd (v.5^a).

In die tijd was het noorden van het heilige land een Assyrische provincie. Het overgrote deel van de Israëlieten uit het Tienstammenrijk was in de jaren 724 – 722 gesneuveld, of naar Assyrië gedeporteerd. In de eerste regeringsjaren van koning Manasse (697 – 642) woonden daar vooral nog enkele achtergebleven Israëlieten.

⁹⁸⁷ Na de ballingschap functioneerde de groep Korachieten die de poorten van de tempel moest bewaken, nog wel (1Kron.9:17-19, Ezra 2:42, 10:24, Neh.7:45, 11:19, 12:25).

⁹⁸⁸ Flavius J., Joodse Oudheden, deel 10, hoofdstuk 3:1.

⁹⁸⁹ Zie Turenout T. van, Jesaja, Jahweh redt, Grijskerk, 2024.

Ook was het Tweestammenrijk Juda op de stad Jeruzalem na al eerder door de Assyriërs veroverd. In 701 voor Christus stond koning Sanherib (705 – 681), de vader en voorganger van koning Esarhaddon (681 – 669), met zijn legers voor de poorten van de Judese hoofdstad (2Kon.18:13-19:13, Jes.36:1-37:13). Volgens Assyrische inscripties zouden 200.150 Joden uit het Tweestammenrijk naar Assyrië zijn gedeporteerd.⁹⁹⁰ De gevaren waren in die tijd erg groot.

Alleen door een rechtstreeks en wonderbaarlijk ingrijpen van de Here, kwam een einde aan deze ellendige situatie (2Kon.19:6,7,20-34, Jes.37:6,7,21-35). In één nacht doodde de Knecht van de God Jahweh 185.000 mannen. Hoogstwaarschijnlijk stierven die soldaten aan de pest.⁹⁹¹ Koning Sanherib kon niets anders doen, dan met het restant van zijn leger naar Ninevé vluchten (2Kon.19:35,36, Jes.37:36,37).

Nadat de Assyrische koning Sanherib in 701 voor Christus dus een zeer groot aantal Joden van het platteland en uit de kleinere steden van het Tweestammenrijk naar zijn land had gedeporteerd, veroverde zijn zoon en opvolger 20 jaren later de hoofdstad Jeruzalem. Uit die stad en haar omgeving liet koning Esarhaddon de Judese koning Manasse en een (aanzienlijk) aantal Joden als gevangenen wegvoeren naar Assyrië. Door de veroveringen en deportaties in 701 en 681 voor Christus leefde dus een heel groot aantal inwoners uit het Tweestammenrijk evenals het overgrote deel van de Israëlieten uit het vroegere Tienstammenrijk in ballingschap in Assyrië! Het lijkt er sterk op, dat psalm 85 in deze tijd is ontstaan.

Dit lied bestaat uit vijf gedeelten: vers 1, 2-4, 5-8, 9,10 en 11-14. In het begin staat, wie de psalm moeten uitvoeren (v.1). Daarna spreekt de dichter zijn dankbaarheid uit over een ommekeer in het land van God, en over de vergeving van de zonden van zijn volk (v.2-4). Hij bidt echter om de terugkeer van zichzelf en zijn volksgenoten, en de terugkeer van de Here, zodat ze in geluk in het heilige land zullen herleven (v.5-8). Vervolgens luistert de profetische schrijver van deze psalm naar het antwoord van God, want hij weet, dat zijn hemelse Vader naar zijn gehoorzame dienaren luistert (v.9,10). In het laatste gedeelte (v.11-14) geeft hij het positieve antwoord van Jahweh door aan zijn volksgenoten en de lezers van dit lied.

1 Een psalm voor (of van) de dirigent voor (of van) zonen van Korach.

Korach was een Leviet. Levi, de derde zoon van Jakob, had zelf 3 zonen: Gersom, Kehat en Merari (Ex.6:15). Korach was een kleinzoon van Kehat (Ex.6:17,20, Num.16:1^a). In de woestijn was Korach tegen het gezag van Mozes in opstand gekomen. Daarom werd hij met zijn medestanders door de Here gedood (Num.16:1-35). Alle of enkele zonen van Korach werden echter niet getroffen (Num.16:27, 26:11,58). Blijkbaar hadden die niet meegedaan aan de opstand.

Een nakomeling van Korach was de zanger Heman. Koning David (1012 – 972) stelde Hem aan als dirigent (1Kron.6:31-38). Hij was ook betrokken bij de muziek, toen de ark op bevel van koning David naar Jeruzalem werd gebracht (1Kron.15:16,19). Later deed hij dienst bij de tabernakel in Gibeon (1Kron.16:39-42).⁹⁹² Ook de 14 zonen van Heman namen deel aan de muziek bij de tabernakel (1Kron.25:1-7).

⁹⁹⁰ Op het gevonden prisma van Sanherib (705 – 681) staan Assyrische inscripties die het bijbelse verhaal van de rooftochten van de Assyrische koning in het Tweestammenrijk Juda bevestigen. Volgens deze inscripties zouden 200.150 Joden uit het Tweestammenrijk naar Assyrië zijn gedeporteerd. Alleen de nederlaag van Sanherib door het ingrijpen van God, waarbij 185.000 mannen stierven (2Kon.18:35,36), staat niet op het prisma vermeld. Zie Hallo W.W. en Lawson Younger Jr. K., *The Context of Scripture*, deel 2, Boston/Leiden, 2003, pag. 303.

⁹⁹¹ Zie Herodotus, *Historiën*, deel 2, 141.

Flavius J., *Joodse Oudheden*, deel 10, hoofdstuk 1:5.

⁹⁹² Heman was een profeet (1Kron.25:1).

De Korachieten functioneerden in de tijd voor de ballingschap in Babylonië blijkbaar nog steeds als zangers en muzikanten in de tempel (vgl. 2Kron.20:19).⁹⁹³ Na die tijd worden ze in die functie niet meer genoemd.⁹⁹⁴

In de volgende verzen (v.2-4) spreekt de dichter zijn dankbaarheid uit over een ommekeer in het land van God, en over de vergeving van de zonden van zijn volk.

2 U bent uw land (of uw aarde) welwillend (of goedgezind) geweest, Jahweh.⁹⁹⁵

U hebt een ommekeer gebracht in de gevangenschap van Jakob (= Israël).

Aan de vijandige en gruwelijke daden van koning Manasse (697 – 642) tegen Gods dienaren had de Here een einde gemaakt. De Assyrische koning Esarhaddon (681 – 669) had de Judese koning naar Babel laten brengen (2Kron.33:11), dat toen binnen het door Assyrië veroverde gebied lag. Daarmee toonde Jahweh ook aan, dat Hij de zonden van zijn ongehoorzame volk had vergeven.

Uit Jakob, die door God Israël werd genoemd (Gen.32:28, vgl. Gen.49:7^b), is het hele volk Israël voortgekomen. Met de naam *Jakob* worden alle 12 stammen van Israël (= God zal strijden) aangeduid. Voor het sterk verminderde aantal Israëlieten was voorlopig voldoende land beschikbaar in het grondgebied van het Tweestammenrijk. Voor de latere uitbreiding naar het hele heilige land, zou de Here wel zorgen, als zijn volk Hem trouw bleef dienen.⁹⁹⁶

3 U hebt de ongerechtigheid (of het onrecht) van uw volk vergeven (of weggedragen).

U hebt al hun zonden bedekt (of verborgen). *pauze*

Het Hebreeuwse woord *sela* betekent *pauze* of *rust* om ergens meer nadruk op te leggen.⁹⁹⁷ Omdat dit woord soms ook aan het einde van een psalm staat (Ps.3:9, 24:10, 46:12), is het waarschijnlijk, dat de zangers (tijdelijk) stopten, en de instrumentale muziek de laatste regel (met meer volume) herhaalde. Het woord *sela* staat nooit aan het begin van een psalm.

4 U hebt al uw verbolgenheid weggenomen (of verwijderd/verzameld/ingezameld),

U hebt zich van(uit) uw kokende woede afgekeerd (of afgewend).

De schrijver van dit lied bidt in het onderstaande gedeelte (v.5-8) om de terugkeer van zichzelf en zijn volksgenoten naar het heilige land. Hij wil ook graag, dat God terugkeert, en laat zien, dat Hij niet meer boos is, zodat de Israëlieten in geluk in het heilige land zullen herleven.

5 Breng ons terug (of Laat ons terugkeren), God van ons heil (of onze redding)!

⁹⁹³ Het is best mogelijk, dat de psalmen van de Korachieten in een aparte bundel stonden.

⁹⁹⁴ Na de ballingschap functioneerde de groep Korachieten die de poorten van de tempel moest bewaken, nog wel (1Kron.9:17-19, Ezra 2:42, 10:24, Neh.7:45, 11:19, 12:25).

⁹⁹⁵ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben*, of *Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: "Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd."

⁹⁹⁶ Hoeveel Israëlieten uit het voormalige Tienstammenrijk in 681 voor Christus of kort daarna zijn teruggekeerd, is niet bekend. Uit het vervolg van de (bijbelse) geschiedenis blijkt in elk geval wel, dat het er niet veel zijn geweest. Dit werd vooral duidelijk bij de terugkeer van het zeer kleine aantal Israëlieten naar het grondgebied van het Tweestammenrijk na de Babylonische ballingschap in 537 voor Christus en de jaren daarna.

⁹⁹⁷ De vertalers van het oude Hebreeuws naar de Griekse Septuagint in de 3^e eeuw voor Christus vertaalden het woord *sela* met *pauze*.

Breek met (of Verbreek) (= Beëindig) uw boosheid (of uw verdriet) met (of bij) (= op) ons!

In zijn gebed vroeg de dichter aan de Here, of Hij hem met zijn volksgenoten de mogelijkheid wilde geven om vanuit Assyrië terug te keren naar het heilige land. Alleen God kon ervoor zorgen, dat de Assyrische koning Esarhaddon (681 – 669) daarvoor toestemming zou geven aan het volk Israël.

- 6** Zult U voor eeuwig woedend in (of door/met) (= op) ons zijn?
Zult U uw woede verlengen (of voortzetten) van (of voor) generatie en (= op) generatie?
- 7** Zult U niet terugkeren?
Zult U ons laten (her)leven (of levend houden),
en zal uw volk (dan) blij met (of door) U zijn?
- 8** Toon ons (of Laat ons ... zien), Jahweh, uw goedgunstigheid,
en geef aan (of voor) ons uw heil (of uw redding)!

Vervolgens luistert de profetische schrijver van dit lied naar het antwoord van God, want hij weet, dat zijn hemelse Vader naar zijn gehoorzame dienaren luistert (v.9,10).

- 9** Ik wil luisteren naar wat (of hoe) de God Jahweh tegen mij ⁹⁹⁸ zal spreken (of beloven),
want (of Ja,/(om)dat) Hij zal van vrede spreken (of Hij zal vrede beloven)
tegen (of aan/naar) zijn volk en tegen (of aan/naar) zijn goedgunstigen (of zijn goedgezinden),
en (= maar) zij moeten (of zullen) niet terugkeren (of omkeren) naar (of voor/van) dwaasheid.

In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12, 2Pet.1:20,21).⁹⁹⁹ Zo-wel door de Heilige Geest als door zijn daden kan God zijn dienaren antwoorden.

Jahweh had al eeuwen geleden via de profeet Mozes ¹⁰⁰⁰ aan de Israëlieten beloofd, dat Hij ze rijk zou zegenen, als ze Hem zouden gehoorzamen, en ze overeenkomstig zijn wetten zouden leven (Lev.26:3-13).

Met *dwaasheid* wordt ongehoorzaamheid aan de Here bedoeld. Daarbij hoort ook het dienen van afgoden en het deelnemen aan namaakreligies. Daarop rust Gods vloek (Lev.26:14-39).

- 10** Zeker (of Inderdaad/Immers), zijn heil (of zijn redding) is dichtbij
voor (of van) wie voor Hem ontzag (of eerbied) hebben (of voor wie Hem vrezen),

⁹⁹⁸ De woorden *tegen mij* zijn afkomstig uit de Griekse handschriften (en de Vulgaat). Vanaf vers 6 is psalm 85 in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

⁹⁹⁹ Trouwens, alle bijbelboeken zijn helemaal door de Heilige Geest geïnspireerd, en via apostelen en profeten tot ons gekomen (Ef.3:5, 2Tim.3:14-17, 2Pet.3:2). Zo vormt de Bijbel het fundament van de gemeente van God, waarvan Jezus Christus de Hoeksteen is (Ef.2:20).

(Een hoeksteen zit ter versteviging boven in een hoek van een gebouw (Ps.118:22^b)).

¹⁰⁰⁰ Mozes was een heel belangrijke profeet van God (Deut.34:10-12, vgl. Ex.33:11^a, Num.12:8^a).

om heerlijkheid (of om eer/glorie) in (of door) ons land (of onze aarde) te laten wonen
(of te vestigen).

In het laatste gedeelte (v.11-14) geeft de auteur als profeet het positieve antwoord van God door aan zijn volksgenoten en aan de lezers van dit lied (vgl. David (Ps.3:5, 12:4-8, 22:20-23, 27:13,14, 34:5-7, enz., 2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30)).

11 Goedgunstigheid en waarheid (of trouw) hebben elkaar ontmoet
(of zijn samengekomen).

Rechtvaardigheid en vrede hebben (elkaar) gezoend (of ... vrede zijn samengebracht).

Goedgunstigheid en *vrede* horen bij *waarheid* en *rechtvaardigheid*. Alle 4 zijn ze met elkaar verbonden. Door de satanische scheiding van deze eigenschappen wordt goedgunstigheid willekeur. Vrede wordt dan kunstmatig, oppervlakkig en onecht. Waarheid en rechtvaardigheid worden kil, keihard en liefdeloos. Al die goede eigenschappen kunnen zonder goede samenhang met elkaar niet bestaan.¹⁰⁰¹

12 Waarheid (of Trouw) (ont)spruit (of ontkiemt) vanuit de aarde (of het land),
en rechtvaardigheid heeft vanuit de hemel[en] neergezien (of omlaag gekeken).

Zoals het voedsel voor de mensen uit de aarde spruit, zo groeide de waarheid weer op in het heilige land. Toen keek rechtvaardigheid als een eigenschap van de Here vanuit de hemel neer. Er ontstond weer harmonie tussen de aarde en de hemel; tussen God en zijn volk. Daardoor kon zijn zegen van boven niet uitblijven (Lev.26:3-13). Dit zou eveneens een goede oogst opleveren.

13 Ook (of Bovendien/Zelfs) zal Jahweh het goede geven,
en ons land (of onze aarde) zal zijn opbrengst (of zijn oogst/vrucht) geven.

14 Rechtvaardigheid zal voor (of van) zijn gezicht (= voor Hem) (uit) gaan (of wandelen).
en Hij zal langs (of voor/naar/van) de weg zijn (voet)stappen (neer)zetten (of plaatsen).

Rechtvaardigheid is een heel belangrijke eigenschap van Jahweh. Het straalt van Hem af, en gaat als een heraut of boodschapper voor Hem uit. Dit zou ook gebeuren, wanneer de hemelse Vader kort daarna met zijn volk dat in ballingschap was, (*langs de weg*) weer terug zou gaan naar het heilige land. In dat land *ging* zijn zegen al *voor Hem uit*.

Dat de psalmdichter zich geen zorgen hoefde te maken over de toekomst, bleek wel uit de spoedige vervulling van Gods beloften. Toen Manasse (697 – 642) zich in zijn gevangenschap bekeerde, verhoorde de Here zijn smeekgebed. Hij mocht van de Assyrische koning Esarhaddon (681 – 669) weer terugkeren naar zijn land. Een bekeerde Manasse werd weer (vazal)-koning in het Tweestammenrijk. Met die veranderde koning konden de psalmdichter en zijn talrijke volksgenoten eveneens teruggaan naar het beloofde land.¹⁰⁰² Meer dan 35 jaren van zijn lange regering diende koning Manasse trouw God tot zijn dood (2Kron.33:12-16).

¹⁰⁰¹ Met het ontstaan van de zonde in de schepping schiep de satan niets nieuws, maar hij scheidde alleen, wat God in harmonie bij elkaar had gebracht. Iets nieuws kan de tegenstander van de Here niet scheppen. Hij kan alleen maar verwoesten.

¹⁰⁰² Hoewel deze terugkeer heel bijzonder was, en een grote genadegift uit Gods hand, had de Assyrische koning met die terugkeer natuurlijk een bedoeling. Naast de 2^e grootmacht uit die tijd: Egypte, wilde koning Esarhaddon (681 – 669) geen leeg gebied achterlaten. Zo'n gebied kon natuurlijk gemakkelijk worden veroverd en bezet. Daarom creëerde hij daar 2 kleine staten die onderling geen band hadden. In het gebied ten noorden van het Tweestammenrijk werd het Tienstammenrijk Israël niet hersteld. Sinds 681 deporteerde de Assyrische koning Esarhaddon mensen uit verschillende vreemde volken naar dat gebied. Uit die gemengde bevolking ontstonden

Deze voorlopige en relatief korte ballingschap, van ongeveer 20 jaren of minder, was een duidelijke waarschuwing van Jahweh voor de (toekomstige) inwoners en koning(en) in het heilige land.

de Samaritanen. Hun naam dankten ze aan hun hoofdstad Samaria (2Kon.17:24-41 en Ezra 4:2). Met de tegenstelling tussen de Joden en de Samaritanen in een bewoond gebied aan de noordoostgrens van Egypte had de Assyrische koning zijn doel bereikt.

Psalm 86: Gebed om hulp.

- 1^a** Een gebed van David.
- 1^b** Luister goed, Jahweh!
Hoor en antwoord mij,
want ik ben ellendig en arm!
- 2** Bescherm mijn ziel,
want ik ben goedgunstig!
Red uw dienaar – U bent mijn God – die op U vertrouwt!
- 3** Wees mij genadig, Heer,
want naar U roep ik de hele dag.
- 4** Maak de ziel van uw dienaar blij,
want naar U, Heer, hef ik mijn ziel op!
- 5** Ja, U Heer, bent goed en vergevingsgezind,
overvloedig in goedgunstigheid voor allen die U roepen.
- 6** Hoor, Jahweh, mijn gebed!
Sla acht op de stem van mijn smeekbeden.
- 7** Op de dag van mijn benauwdheid roep ik U,
want U antwoordt mij.
- 8** Onder de machtigen is niemand als U, Heer,
en niets is als uw daden.
- 9** Alle heidenvolken, die U gemaakt hebt, zullen komen,
en zij zullen zich voor uw gezicht neerbuigen, Heer,
en zij zullen uw naam eren,
- 10** want U bent groot, en de Dader van wonderen.
U alleen bent God.
- 11** Leer mij, Jahweh, uw weg.
Ik zal in uw waarheid gaan.
Verenig mijn hart om voor uw naam ontzag te hebben!
- 12** Ik zal U danken, Heer mijn God, met mijn hele hart,
en ik zal uw naam voor eeuwig eren,

- 13 want uw goedgunstigheid is groot over mij,
en U hebt mijn ziel gered uit het onderste dodenrijk.
- 14 God, hoogmoedige mensen zijn tegen mij opgestaan,
en een bende van geweldenaren heeft mij naar het leven gestaan,
en zij hebben U niet voor hun ogen gesteld.
- 15 U echter Heer, bent een barmhartig en genadig God;
lankmoedig en overvloedig in goedgunstigheid en trouw.
- 16 Richt U tot mij, en wees mij genadig!
Geef aan uw dienaar uw sterkte,
en red de zoon van uw dienaars!
- 17 Doe voor mij een teken van het goede,
zodat mijn haters het zien, en zij beschaamd staan,
omdat U, Jahweh, mij geholpen hebt, en U mij getroost hebt.

Hoewel de dichter van psalm 86 in de problemen zit, is zijn vertrouwen op de Here ongebroken (v.2^b,5,13,15). Zijn persoonlijke relatie met God is goed, en de auteur weet, dat Hij naar hem luistert (v.3,5). De schrijver van dit lied vraagt aan de Here 3 dingen:

1. Hulp en redding,
2. Meer inzicht in Gods plannen om Hem beter te kunnen dienen,
3. Een teken om zijn geloof dat alles goed zal komen, te versterken.

Als dichter wordt koning David (1012 – 972) genoemd (v.1^a). Zijn leven loopt in deze psalm blijkbaar geen groot gevaar, want *de Here is goedgunstig over hem*, en *Hij heeft hem gered uit het onderste dodenrijk*. Hoogstwaarschijnlijk heeft hij als koning de macht in handen. Toch vormt *een bende van hoogmoedige geweldenaren, die hem naar het leven heeft gestaan* en die met God totaal geen rekening hield, voor hem nog steeds een groot probleem (v.14). Hiermee bedoelde de psalmdichter niet koning Saul (1033 – 1012), want die werd niet gedreven door hoogmoed of persoonlijke haat tegen David, maar door jaloersheid. Ook wilde koning Saul de Here wel dienen, alleen hij vond zijn dynastie belangrijker. Het gaat hier evenmin over de opstand van prins Absalom waarbij het leven van de schrijver groot gevaar liep (2Sam.16-18). David was echter door zijn grote liefde voor zijn rebelse zoon blind voor de reële situatie, en zou toen zeker niet spreken van *een bende van hoogmoedige geweldenaren*. Hij verzuimde in die tijd zijn plicht als vader en als koning (2Sam.18:32-19:7). De gevaarlijke revolutie van Seba duurde te kort om te zeggen, dat die bende David naar het leven heeft gestaan, en nog steeds een bedreiging voor hem vormde (2Sam.20:1-22).

Het is wel heel goed mogelijk, dat de auteur psalm 86 maakte in de tijd dat hij vanuit de plaats Hebron regeerde over zijn eigen stam (2Sam.2:1-4). De andere 11 stammen vielen toen 2 jaren onder het bestuur van Isboset (1012 – 1010). Hij was een zoon van de jaloerse koning Saul (2Sam.2:8-4:12). Hoewel Isboset in naam zijn gebied bestuurde, had in werkelijkheid generaal Abner de macht in handen (vgl. Ps.12, 14, 35 en 53).¹⁰⁰³ Dat bleek later heel duide-

¹⁰⁰³ Abner was een oom van koning Saul (1033 – 1012) (1Sam.14:50^b,51, 1Kron.8:33, 9:39, 26:28). Als hij tijdens prins Isbosets korte regering nog als een machtig en invloedrijk generaal kon functioneren, dan moet hij veel jonger zijn geweest, dan zijn oudere broer Kis, de vader van zijn neef Saul.

lijk, want zijn dood betekende ook het einde van Isboset en van de verdeeldheid in Israël (2Sam.4:1-3,5-8, 5:1-3).

Hoewel de Here via de profeet Samuel had gezegd, dat David koning zou worden over heel Israël (1Sam.16:1-13), en dat Hij van de ongehoorzame koning Saul en zijn nageslacht het koningschap zou afnemen (1Sam.15:10,11,22-29, 16:1^a, 28:17), trok Abner zich daar niets van aan. Na de dood van Saul riep hij zijn zoon Isboset tot koning uit over 11 stammen van Israël (2Sam.2:8,9). Via het koningshuis van Saul wilde Abner zijn hoogste positie in het leger van Israël handhaven.

Zoals generaal Abner tijdens het leven van Saul (1033 – 1012) voortdurend op zoek was naar David (1012 – 972) om hem in opdracht van de ongehoorzame koning te vermoorden, zo deed hij dat ook, toen Isboset (1012 – 1010) aan de macht was. Dit was voor de psalmdichter heel gevaarlijk. Generaal Abner was eerst machtiger en sterker dan hij. Hij had de beschikking over het leger van de gesneuvelde koning Saul, en hij werd door 11 stammen gesteund. David werd echter door de Here geholpen, en de strijd bleef onbeslist. Toen Isboset en Abner het door oorlog en geweld niet konden winnen (2Sam.2:8-32), probeerden ze de macht van David met leugens en intriges aan te tasten. Het lijkt erop, dat psalm 86 in die tijd is gedicht.

Dit lied bestaat uit zes gedeelten: vers 1^a, 1^b-4, 5-7, 8-10, 11-13 en 14-17. In vers 1^a staat, wie de schrijver is. De dichter vraagt in het tweede gedeelte (v.1^b-4) aan God, of Hij hem wil redden. Uit het volgende gedeelte (v.5-7) blijkt, dat David het zinvol vindt om tot de Here te bidden, omdat Hij vol liefde is, en antwoord geeft. Jahweh is niet alleen vol liefde, maar Hij is ook almachtig (v.8-10). Hij alleen is God, en niemand anders. Uit dankbaarheid voor de redding van de Here wil de auteur van deze psalm Hem dienen, zoals Hij dat graag wil (11-13). Daarom vraagt hij aan Jahweh om meer inzicht over zijn plannen en wensen. In het laatste gedeelte (v.14-17) doet David opnieuw een beroep op Gods liefde en genade. Hij bidt Hem om redding van zijn gewelddadige haters en een teken van zijn komende verlossing.

1^a Een gebed van (of voor) David.

De dichter van psalm 86 vraagt in de onderstaande verzen (v.1^b-4) aan God, of Hij hem wil helpen en redden.

1^b Richt uw oor (= Luister goed), Jahweh! ¹⁰⁰⁴

Hoor (en) antwoord mij,

want ik ben ellendig (of vernederd/arm) en arm!

David wist, dat hij niet tevergeefs bad, want de Here komt vanuit zijn liefde en rechtvaardigheid graag op voor de zwakken in de samenleving (Ps.12:6). Dat blijkt al uit de wetten die Hij via de profeet Mozes ¹⁰⁰⁵ aan zijn volk heeft gegeven (Ex.22:21-27, Deut.10:17-19, 24:17-22, 26:12,13, 27:18,19).

2 Bescherm (of Behoed/Bewaak) mijn ziel (= mijn leven),

want ik ben goedgunstig (of goedgezind)!

¹⁰⁰⁴ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

¹⁰⁰⁵ Mozes was een heel belangrijke profeet van God (Deut.34:10-12, vgl. Ex.33:11^a, Num.12:8^a).

Red uw dienaar – U (of Jij) bent mijn God –
die naar (= op) U (of Jou) vertrouwt!¹⁰⁰⁶

- 3** Wees mij genadig, Heer,
want naar U (of naar Jou) roep ik de hele dag.

De hele dag was Davids hoop op God gevestigd. De auteur bleef de Here vanuit zijn hart aanspreken op de belofte die Hij hem via de profeet Samuel had gegeven. Het de belofte dat hij koning over heel Israël zou worden (1Sam.16:1-13).

- 4** Maak de ziel van (jo)uw dienaar blij (of Verblijd de ziel van (jo)uw dienaar),
want naar U (of naar Jou), Heer, hef ik mijn ziel op!

Uit het derde gedeelte (v.5-7) blijkt, dat David (1012 – 972) het zinvol vindt om tot de Here te bidden, omdat Hij vol liefde is, en antwoord geeft.

- 5** Ja, (of want) U Heer, bent goed en vergevingsgezind,
overvloedig (of veel/talrijk) van (= in) goedgunstigheid voor allen die U roepen
(of noemen).

Omdat de Here liefde is (1Joh.4:8^b,16^b), vergeeft Hij graag de zonden van de mensen die vanuit een oprecht hart daarom vragen (Ex.34:6,7, Ps.145:18/19-20/21). Dat wist de dichter, en op grond daarvan bad hij. Niemand hoeft tijdens zijn bidden aan Gods bereidheid om te luisteren en te helpen te twijfelen. Iedereen die er oprecht naar streeft om de Here te dienen, zoals Hij dat graag wil, moet vertrouwen op zijn belofte dat Hij uit genade het gebed van zijn dienaren beantwoordt op de allerbeste manier (Mat.7:7-11, 1Joh.5:14,15, vgl. Jak.1:5-8). Hij doet dat meestal beter dan wij kunnen bedenken.

- 6** Hoor, Jahweh, mijn gebed!
Sla acht in (= op) de stem (of het geluid) van mijn smeekbeden.
- 7** In (= Op) de dag van mijn benauwdheid (of mijn angst) roep ik U,
want U antwoordt mij.

We weten niet, of de Here in dit geval sprak door zijn daden, en/of door zijn woorden in het hart van de schrijver van dit lied. Wel weten we, dat David was een profeet was, en dat God zelfs in de tijd van het Oude Testament met hem sprak (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30, vgl. Ps.3:5, 4:2, 6:9-11, 22:22^b, 34:5, enz.).¹⁰⁰⁷

Jahweh is niet alleen vol liefde, zoals uit het vorige gedeelte (v.5-7) blijkt, maar Hij is ook almachtig (v.8-10). Hij alleen is God, en niemand anders.

- 8** Onder (of In/Met/Door) de machtigen (of (af)goden/God) is niemand als U, Heer,
en niets is als uw daden (of uw werken).

¹⁰⁰⁶ De beleefdheidsvormen *U*, *u* en *uw* kent men in het Hebreeuws niet. In die taal zijn *U* en *Jij/Jou*, of *u* en *jij/jou*, en *uw* en *jouw* hetzelfde. Bij een vertaling naar het Nederlands moet dan een keuze worden gemaakt. Dit betekent bijvoorbeeld, dat in de Hebreeuwse taal zowel God, als een gewoon mens met *Jij/jij* wordt aangesproken. Voor God vervangt men dan tijdens het vertalen naar het Nederlands het Hebreeuwse woord voor *Jij* door het Nederlandse woord *U*.

¹⁰⁰⁷ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). David (1012 – 972) gaf als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21).

Met *machtige(mense)n* worden hier machtige personen zoals koningen, vorsten en rechters aangeduid (b.v. Ex.21:6, 22:7-9, Ps.82:1,6, 136:2). In de tijd van de psalmdichter was de koning tegelijkertijd rechter (2Sam.12:1-6, 15:2-6, 1Kon.3:16-28). Ook oudsten en (machtige) bestuurders spraken recht tussen families en personen (Ex.22:9,28, Deut.19:12, 21:2-9,18-21, 22:13-21, 25:5-10, Rut 4:1-10). Het bestuur en de rechtspraak waren in de Oudheid niet gescheiden (vgl. Jes.1:10-17, Mi.7:3).

9 Alle (heiden)volken, die U gemaakt hebt, zullen komen,
en zij zullen zich voor uw gezicht neerbuigen, Heer,
en zij zullen uw naam eren (of verheerlijken) (Op.15:4),

10 want U bent groot, en de Dader van wonderen.

U alleen bent God.

De profeet David (1012 – 972) wist al, dat eens alle volken de naam van God zullen eren. Die naam van God is Jahweh.¹⁰⁰⁸ Met het eren van die naam eert iedereen de Here zelf. Na het eindoordeel van Jahweh over alle volken zullen alle mensen op de aarde, vrijwillig of niet, buigen voor God, en Hem de eer geven (Op.15:4).

Uit dankbaarheid voor de redding van de Here wil de auteur van dit lied Hem dienen, zoals Hij dat graag wil (11-13). Daarom vraagt hij aan Jahweh om meer inzicht over zijn plannen en wensen. David wil daarbij zijn persoonlijke relatie met God versterken.

11 Leer (of Onderwijs) mij, Jahweh, uw weg.

Ik zal in (of met/door) uw waarheid (of uw trouw) gaan (of wandelen).

Verenig mijn hart om voor uw naam ontzag te hebben (of om uw naam te vrezen)!

Het hart zag men in die tijd als de kern en vertegenwoordiging van de hele mens. Het hart was de oorsprong van al het leven (Spr.4:23). Dit blijkt uit de parallellismen die in de Bijbel voorkomen (Ps.13:3, 16:9, 19:9, 24:4, 26:2, Spr.2:2,10, 3:1, 4:21, 5:21, 7:24,25).¹⁰⁰⁹ Als de schrijver van dit lied Jahweh met *een verenigd hart* wil dienen, dan wil hij dat met zijn hele menselijk bestaan. Niet dubbelhartig, maar volkomen ontzag hebben voor God (vgl. Jak.4:8).

12 Ik zal U danken, Heer mijn God, met (of in/door) mijn hele hart,
en ik zal uw naam voor eeuwig eren (of verheerlijken),

13 want uw goedgunstigheid is groot over (of op) mij,

en U hebt mijn ziel gered (of weggenomen/ontruikt/bevrijd)

(van)uit het onderste (of het laagste) dodenrijk.

In het laatste gedeelte (v.14-17) doet David opnieuw een beroep Gods liefde en genade. Hij bidt Hem om redding van zijn gewelddadige haters en een teken van zijn komende verlossing.

14 God, hoogmoedige(mense)n (of trotsen/overmoedigen) zijn tegen mij opgestaan,

¹⁰⁰⁸ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben*, of *Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: "Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd."

¹⁰⁰⁹ Bij een parallellisme staan 2 of meer (bij)zinnen bij elkaar. Die zinnen zeggen met andere woorden min of meer hetzelfde, waardoor ze elkaar aanvullen en ophelderen. Dit kwam in de Hebreeuwse literatuur veel voor.

en een bende (of een bijeenkomst/vergadering) van geweldenaren heeft (naar)
mijn ziel gezocht (of verzocht) (= heeft mij naar het leven gestaan),
en zij hebben U niet voor tegenover hen (= voor hun ogen) gesteld (of gezet/geplaatst).

15 En U (= U echter) Heer, bent een barmhartig (= vol medelijden) en genadig God;
lankmoedig (of geduldig) en overvloedig (of veel/talrijk) van (= in) goedgunstigheid
en trouw (of waarheid).

Dat God de *Heer* van David (1012 – 972) is, wordt in dit lied subtiel benadrukt, doordat dit woord *Heer* in vers 15 voor de 7^e en de laatste keer voorkomt. Direct daarna duidt de psalmdichter in vers 16 zijn relatie met de Here opnieuw aan. Dit gebeurt wel op een opvallender en duidelijker manier.

16 Richt U tot (of Wend U naar/Kijk naar) mij, en wees mij genadig!
Geef aan uw dienaar uw sterkte (= uw kracht),
en Red [voor] de zoon van uw dienares (of uw dienstmeid/slavin)!

Met de woorden *de zoon van uw slavin* stelde de koning zich ook nederig op voor God, want een zoon van een slavin werd als slaaf geboren.¹⁰¹⁰ Zoals een slaaf zijn heer moest gehoorzamen, zo wilde de auteur de Here dienen. Zowel David als zijn moeder waren blijkbaar dienaren van God.

17 Doe (of Maak) met (= voor) mij een teken van (of voor) het goede,
en (= zodat) mijn haters zien (het), en zij staan beschaamd,
omdat U, Jahweh, mij geholpen hebt, en U mij getroost (of bemoedigd) hebt.

De schrijver van dit lied wilde graag, dat het zowel voor hem als voor *zijn haters* duidelijk werd, dat Jahweh hem had geholpen.

David heeft in deze psalm aan de Here om 3 dingen gevraagd:

1. Hulp en redding,
2. Meer inzicht in Gods plannen om Hem beter te kunnen dienen,
3. Een teken om zijn geloof dat alles goed zal komen, te versterken.

De Here heeft het gebed van zijn dienaar verhoord. Hij heeft inderdaad hulp en redding gegeven. Geleidelijk nam de macht van David toe, en Isboset (1012 – 1010) en zijn aanhangers werden steeds zwakker (2Sam.3:1^b). Op zich was dit begin van Gods hulp al *een teken van het goede*. Of de auteur in die tijd nog een ander specifiek teken heeft gekregen, weten we niet.

Nog verloop van tijd kreeg de schrijver van psalm 86 nog een duidelijk teken van de Here: Generaal Abner en Isboset kregen onderling ruzie (2Sam.3:6-11). Dit betekende ook voor Isboset het begin van het einde. Nadat Abner bij David (1012 – 972) op bezoek was geweest, werd hij buiten medeweten van de koning door zijn rivaal generaal Joab in Hebron vermoord (2Sam.3:20-30).

Korte tijd later werd Isboset door 2 van zijn legeraanvoerders op een laffe manier om het leven gebracht (2Sam.4:1-3,5-8). Daarna wilden alle stammen van Israël, dat David hun leider werd. Zo is door het ingrijpen van de Here de profetische psalmdichter koning geworden over heel Israël (2Sam.5:1-3).¹⁰¹¹ Tijdens zijn langdurige regering werd het volk door God rijk

¹⁰¹⁰ Een slaaf had in die tijd een hogere positie dan een slavin. Volgens de wetten die de Here via Mozes aan zijn volk had gegeven, moest een slaaf, als hij dat wilde, na maximaal 7 jaren worden vrijgelaten. Dit gold voor een slavin lang niet altijd. Zij hoorde (mede om haar levensonderhoud) bij haar man (Ex.21:1-11).

¹⁰¹¹ Ruim 5 jaren nadat David (1012 – 972) koning van heel Israël was geworden, verhuisde hij met zijn hofhou-

gezegend (2Sam.5:10,12). Israëls vijanden werden verslagen (2Sam.8:1-14, 10, 12:26-31), en er heerste welvaart en voorspoed.

Ook gaf de Here aan de dichter meer inzicht over zijn plannen. Hij had David als zijn profeet aangesteld, en door zijn Geest sprak Hij met Hem. Zo kon de profetische koning ook psalmen dichten (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30).¹⁰¹² Later beloofde God zelfs aan de auteur, dat Hij zijn koningshuis voor eeuwig zou laten bestaan (2Sam.7:11^b,16). Dit betekent, dat uit hem de Here Jezus zou voortkomen. Koning Jezus zou en zal eeuwig regeren. Om die belofte heeft koning David (1012 – 972) de Here uit de grond van zijn hart bedankt (2Sam.7:18-29).

ding naar de nieuwe hoofdstad Jeruzalem (2Sam.5:4-9,11, 1Kon.2:11, 1Kron.3:4, 29:26,27).

¹⁰¹² In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). David (1012 – 972) gaf als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21).

Psalm 87: Zion, de stad van al Gods dienaren.

- 1^a Een psalm: een lied voor zonen van Korach.
- 1^b Zijn fundament is op heilige bergen.
- 2 Jahweh houdt meer van Zions poorten
dan alle woningen van Jakob.
- 3 Heerlijke dingen zijn van jou gesproken,
stad van God. *pauze*
- 4 Ik zal Rahab en Babel blijven herinneren, als hen die Mij kennen.
Kijk, Filistea, en Tyrus met Ethiopië,
deze man is daar geboren.
- 5 Van Zion zal worden gezegd:
“Die man en deze man is in haar geboren,
en de Hoogste zelf zal haar inrichten.”
- 6 Bij het opschrijven van de volken zal Jahweh tellen:
“Deze man is daar geboren, *pauze*
- 7 zowel de zangers, als de fluitspelers.”
Al mijn bronnen zijn in jou.

In deze psalm gaat het over een tijd waarin zowel Israëlieten als mensen van andere volken in Zion en het heilige land wonen. Samen dienen ze de Here.

Oorspronkelijk was Zion een burcht in de stad Jeruzalem. Koning David (1012 – 972) heeft deze burcht op de Jebusieten veroverd (2Sam.5:7, 1Kron.11:5). Die burcht lag aan de zuidkant van de heuvel of berg in het oosten van Jeruzalem. Later werd de hele heuvel Zion genoemd (Ps.2:6, 74:2, 78:68). Vervolgens werd met Zion ook de hele stad Jeruzalem aangeduid (Ps.51:20, 135:21, 147:12).

Wie de schrijver van psalm 87 is, blijft onzeker. Zijn naam wordt in elk geval niet genoemd, en uit de inhoud van dit dichtwerk wordt dat ook niet duidelijk. Wel weten we, dat in dit lied de inwoners van het Tweestromenland met Babel worden aangeduid (v.4). Het moet dus zijn ontstaan, toen het Babylonische rijk een grote rol speelde in de geschiedenis. Deze psalm is waarschijnlijk gemaakt in de tijd van de profeet Jeremia. Zo iemand als hij zou de auteur kunnen zijn.

Psalm 87 bestaat uit drie gedeelten: vers 1^a, 1^b-3 en 4-7. In het begin staat, wie de psalm moeten uitvoeren (v.1^a). De dichter spreekt over de keuze van God voor Zion als een stad boven alle steden in Israël; het is de hoofdstad Jeruzalem (v.1^b-3). Vervolgens wordt Zion ook aangewezen als de door Hem beschermde hoofdstad van alle mensen (uit andere volken) die bij de Here willen horen (v.4-7).

- 1^a Een psalm: een lied (of een gezang) voor (of van) zonen van Korach (= Kaal).

Korach was een Leviet. Levi, een zoon van Jakob, had drie zonen: Gersom, Kehat en Mera-ri (Ex.6:15). Korach was een kleinzoon van Kehat (Ex.6:17,20, Num.16:1^a). In de woestijn was Korach tegen het gezag van Mozes in opstand gekomen. Daarom werd hij met zijn medestanders door de Here gedood (Num.16:1-35). Alle of enkele zonen van Korach werden echter niet getroffen (Num.16:27, 26:11,58). Blijkbaar hadden die niet meegedaan aan de opstand.

Een nakomeling van Korach was de zanger Heman. Koning David stelde Hem aan als dirigent (1Kron.6:31-38). Hij was ook betrokken bij de muziek, toen de ark op bevel van koning David naar Jeruzalem werd gebracht (1Kron.15:16,19). Later deed hij dienst bij de tabernakel in Gibeon (1Kron.16:39-42).¹⁰¹³ Ook de 14 zonen van Heman namen deel aan de muziek bij de tabernakel (1Kron.25:1-7). Blijkbaar functioneerden de Korachieten in de tijd dat het Babylonische rijk een grote rol speelde in de geschiedenis, nog steeds als zangers in de heilige tempel van God (vgl. 2Kron.20:19).¹⁰¹⁴ Na de Babylonische ballingschap worden ze in die functie niet meer genoemd.¹⁰¹⁵

De auteur van dit lied spreekt in de volgende verzen (v.1^b-3) over de keuze van God voor Zion als een stad boven alle steden in Israël; het is de hoofdstad Jeruzalem.

1^b Zijn fundament (of Zijn grondslag) is in (of door) (= op) heilige bergen (of heuvels).

De heilige bergen zijn apart gezet door de Here. Ze vormen de stevige fundamenten van de stad Zion.

2 Jahweh houdt meer van Zions poorten ¹⁰¹⁶

dan alle woningen (of verblijven) van Jakob (= Israël) (Ps.132:13).

De stad van God was en is Jeruzalem, omdat Hij die stad had uitgekozen om daar de tempel te laten bouwen.¹⁰¹⁷ Bij die hoofdstad hoort het hele heilige land.

3 Heerlijke (of Eervolle) dingen zijn in (of door) (= van) jou gesproken, stad van God (of van (af)goden). *pauze*

Het Hebreeuwse woord *sela* betekent *pauze* of *rust* om ergens meer nadruk op te leggen.¹⁰¹⁸ Omdat dit woord soms ook aan het einde van een psalm staat (Ps.3:9, 24:10, 46:12), is het waarschijnlijk, dat de zangers (tijdelijk) stopten, en de instrumentale muziek de laatste regel (met meer volume) herhaalde. Het woord *sela* staat nooit aan het begin van een psalm.

De psalmdichter profeteert in het laatste gedeelte (v.4-7), dat in de stad Jeruzalem en het door

¹⁰¹³ Heman was een profeet (1Kron.25:1).

¹⁰¹⁴ Het is best mogelijk, dat de psalmen van de Korachieten in een aparte bundel stonden.

¹⁰¹⁵ Na de ballingschap functioneerde de groep Korachieten die de poorten van de tempel moest bewaken, nog wel (1Kron.9:17-19, Ezra 2:42, 10:24, Neh.7:45, 11:19, 12:25).

¹⁰¹⁶ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: "Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd."

¹⁰¹⁷ In de stad Jeruzalem lag de heuvel of berg Zion. Deze berg waarop later de tempel werd gebouwd, stond in het gebied Moria. Daar moest Abraham in opdracht van de Here zijn enige zoon Izaäk offeren (Gen.22:1,2). Op diezelfde berg moest koning David (1012 – 972) eeuwen later van God een offer brengen om zich met Hem te verzoenen. Daarmee wees Hij de berg in Moria ofwel de berg Zion als offerplaats aan. Gehoorzaam volgde David de aanwijzing van de Here op, en hij droeg zijn zoon Salomo (972 – 932) op om daar de tempel te laten bouwen (1Kron.21:18-22:1, 2Kron.3:1).

¹⁰¹⁸ De vertalers van het oude Hebreeuws naar de Griekse Septuagint in de 3^e eeuw voor Christus vertaalden het woord *sela* met *pauze*.

de Here beschermde heilige land niet alleen Israëlieten zullen wonen, maar ook mensen uit andere volken. Al die mensen zullen God kennen, en Hem dienen.

- 4 Ik zal Rahab en Babel blijven herinneren, als (of tot/voor/van/aan) hen die Mij
(er)kennen (of hen die van Mij weten).

Kijk (of Zie(hier)), Filistea, en Tyrus met (of bij) Ethiopië,
deze (man) is daar geboren.

Het woord Rahab betekent Bullebak of Opschepper. Met Rahab werd Egypte bedoeld. Zo werd dat land wel vaker aangeduid (Job 9:13, 26:12, Ps.89:11, Jes.30:7, 51:9), omdat de farao veel minder machtig was, dan hij zich vaak voordeed.

Eerst worden de 2 grootmachten van die tijd genoemd: Babel en Egypte. Er zullen mensen uit Egypte en Babel zijn, die God dienen. Na de slavernij in Egypte hebben vooral de Babyloniërs de Israëlieten erg onderdrukt. Hun vijandige houding tegenover de Israëlieten zullen ze helemaal kwijt zijn (Zach.8:23, Gal.4:27).

Dan volgen mensen uit het vijandige Filistea, het rijke en trotse Tyrus en het land Ethiopië. Deze Filistijnen, Tyriërs en Ethiopiërs zijn niet zojuist in het heilige land komen wonen. Nee, ze zijn er zelfs geboren. Hun (voor)ouders woonden er dus ook al. De mensen uit de heidenvolken die tot het geloof zijn gekomen, horen helemaal bij het volk van God (Ef.2:19).

- 5 Van (of Voor/Naar) Zion zal worden gezegd:

“(Die) man en (deze) man is in (of met/door) haar geboren,
en de Hoogste zelf zal haar inrichten (of voor elkaar brengen/grondvesten/stichten).”

Het gaat hier over mensen die in Zion ofwel binnen Jeruzalem en haar grondgebied zijn geboren. Jeruzalem vertegenwoordigt als hoofdstad het hele heilige land.

In vers 6 wordt God vergeleken met een herder die zoveel schapen heeft, dat hij ze moet tellen en opschrijven (vgl. Ex.32:32, Ps.69:29, Jes.4:3, Dan.21:1, Mal.3:16, Luk.10:20, Fil.4:3, Op.1:3 13:8, enz.). Zo zal de Here het grote aantal mensen (uit allerlei volken) dat in het land Israël is geboren, tellen.

- 6 Met (of Door/In) (= Bij) het opschrijven van de volken zal Jahweh (ver)tellen:

“Deze (man) is daar geboren, *pauze*

- 7 en (= zowel) de zangers, als de fluitspelers (of fluitisten/fluiters).”

Al mijn bronnen (of mijn fonteinen) zijn in (of door/met) jou (Jes.12:3).

De inwoners zullen blij zijn. In het warme land zullen ze voldoende water hebben. Ja, zelfs meer dan dat. Als het volk Israël zich heeft bekeerd, dan is de Here door zijn Heilige Geest weer in hun midden (Jes.12:3). Dan zal het heilige land een bron van leven zijn.

De profetie van deze psalm is nog niet in vervulling gegaan. God zal zich over Israël weer ontfermen (Rom.11:25-32). Uit de verre landen waarheen de Here hen had verstrooid, zal Hij hen verlossen (Jer.23:6-8, 30:10, Zach.10:6-12). Jahweh zal Israël en Juda weer terugbrengen naar het land dat Hij aan hun voorvaders heeft gegeven (Jes.11:11-16, Jer.16:15-18, 30:3, Ezech.37:21,22,28, Hos.1:10-12, 2:15-22, Am.9:14,15). Het dode Israël zal weer herrijzen. Jozef, Israël en Juda zullen worden herenigd (Jes.11:13, Ezech.37:16-20,22). De Israëlieten zullen zich bekeren. De Here zal het hart van steen bij de Joden wegnemen, en hun een nieuw hart van vlees geven (Ezech.36:26,27 Hos.3:5, 14:5, Zach.12:10-14, 13:8,9). Hij zal hun ogen openen voor het nieuwe verbond, dat Hij met hen sluit (Ezech.37:26, Rom.11:27, Jer.31:31-34, 32:40-41, vgl. Hebr.8:8-12).

Niet alleen de Joden en Israëlieten zullen de gunst van de Here zoeken. Veel mensen uit allerlei volken zullen naar Jeruzalem gaan om de Heer Jahweh van de (hemelse) legers te zoeken, en om naar zijn gunst te vragen (Jer.3:17, Hag.2:8, Zach.2:11, 8:22). Het heilige land zal door veel meer mensen worden bewoond, dan vroeger (Jes.54:1-3, Ezech.36:11). Israël zal het thuisland voor alle trouwe gelovigen worden.

Bidt om de bekering van de Israëlieten, en om de vrede voor Jeruzalem. Alleen door de vrede van God zal deze hoofdstad vrede kunnen geven (Zie de uitleg van psalm 122:6.).

Psalm 88: Gebed bij een dodelijke ziekte.

1 Een lied; een psalm voor zonen van Korach voor de dirigent om te antwoorden op ziekte. Een leerdicht van Heman, de Ezrachiet.

2 Jahweh, God van mijn heil, overdag heb ik geroepen,
's Nachts was ik voor U.

3 Laat mijn gebed voor uw gezicht komen.

Luister goed naar mijn smeekgebed,

4 want mijn ziel is verzadigd van rampen.

Mijn leven is dicht bij het dodenrijk gekomen.

5 Ik ben gerekend met wie in de cisterne neerdalen.

Ik ben geworden als een kerel zonder kracht,

6 afgezonderd onder de doden,

zoals neerslagen mensen die liggen in een graf,

aan wie U niet meer denkt,

en zij zijn vanuit uw hand afgehakt.

7 U hebt mij in de diepste cisterne neergelegd,

in duistere plaatsen, in de schaduw.

8 Uw woede heeft zwaar op mij geleund,

en al uw golven hebben mij gekweld. *pauze*

9 Mijn bekenden hebt U van mij verwijderd.

U hebt mij tot een gruwel voor hen gemaakt.

Ik ben opgesloten, ik kan niet wegtrekken.

10 Mijn oog is verkwijnd van ellende.

Ik heb U, Jahweh, de hele dag geroepen.

Ik heb naar U mijn handpalmen uitgespreid.

11 Zult U voor de doden een wonder doen,

of zullen gestorven mensen opstaan?

Zullen zij U danken? *pauze*

12 Zal in het graf uw goedgunstigheid worden verteld;

uw trouw in de plaats van het verderf?

13 Zal uw wonder in de duisternis bekend worden;

uw rechtvaardigheid in een land van vergeten?

14 Ik echter, naar U, Jahweh, heb ik geschreeuwd.

In de morgen komt mijn gebed U tegemoet.

- 15** Waarom, Jahweh, verstoot U mij,
verbergt U uw gezicht voor mij?
- 16** Ellendig ben ik, en creperend vanaf mijn jeugd.
Ik heb uw verschrikkingen gedragen; ik ben verbijsterd.
- 17** Uw kokende woede is over mij heengegaan.
Uw verschrikkingen hebben mij afgesneden.
- 18** Zij hebben mij als water de hele dag omringd.
Zij hebben mij samen omsingeld.
- 19** Geliefde en vriend hebt U van mij verwijderd.
Mijn bekenden zijn één en al duisternis.

Na een optimistische psalm (87) over een prachtige toekomst volgt het meest sombere lied van dit hele bijbelboek. Het gaat over een dodelijk ziek iemand (v.1,4^b,5^b,6^a,11-13) met een erg verdrietig leven vanaf zijn jeugd (v.16). Hij heeft zowel overdag als 's nachts gebeden (v.2,10), en voelt zich door God en alle mensen verlaten (v.6,9^a,15,19). De zieke persoon vindt zichzelf erg eenzaam en machteloos, en hij voelt zich waardeloos (v.9).¹⁰¹⁹ Bovendien ervaart hij al een wat langere tijd de kwellende woede van de Here (v.7,8,17). Ondanks alles echter, blijft hij geloven en vertrouwen in de God van zijn heil en verlossing (v.2^a). Daarom brengt hij de volgende morgen (v.14^b) in een openhartig en eerlijk gebed zijn zaak opnieuw bij de Here onder de aandacht (v.3,10-19).

Psalm 88 bestaat uit drie gedeelten: vers 1, 2-9 en 10-19. In het begin staat, wie de psalm moeten uitvoeren, wat het onderwerp is van dit lied is, en wie de schrijver is (v.1). De psalmdichter brengt in het volgende deel (v.2-9) in een gebed zijn ellendige situatie bij God onder de aandacht. Hij vraagt, of Hij hem wil helpen, omdat hij Hem als Verlosser vertrouwt. Hij weet, dat de Here ook zijn akelige leven leidt en aanstuurt. De kern van het gebed volgt in het laatste gedeelte (v.10-19). De schrijver wijst erop, dat hij de Here zo niet kan loven en danken. Dit alles draagt niet bij aan de eer en glorie van Gods naam. Hij begrijpt niet, waarom zijn hemelse Vader al die narigheid bij hem laat gebeuren. De psalmdichter voelt zich door de Here en zijn vrienden verlaten, en ervaart zijn relatie met hen als verstoord en gebroken. Hij voelt zich helemaal alleen. Dit alles legt hij aan God voor, en hij wacht zijn antwoord af.

1 Een lied (of gezang); een psalm voor (of van) zonen van Korach voor (of van) de dirigent om te antwoorden op ziekte. Een leerdicht van (of voor) Heman, de Ezrachiet.

Korach was een Leviet. Levi, een zoon van Jakob, had 3 zonen: Gersom, Kehat en Mera-ri (Ex.6:15). Korach was een kleinzoon van Kehat (Ex.6:17,20, Num.16:1^a). In de woestijn was Korach tegen het gezag van Mozes in opstand gekomen. Daarom werd hij met zijn medestanders door de Here gedood (Num.16:1-35). De zonen van Korach waren echter niet gedood (Num.26:11,58). Blijkbaar hadden ze niet meegedaan aan de opstand.

Een nakomeling van Korach was de zanger Heman. Koning David (1012 – 972) stelde Hem aan als dirigent (1Kron.6:31-38). Hij was ook betrokken bij de muziek, toen de ark op bevel van koning David naar Jeruzalem werd gebracht (1Kron.15:16,19). Later deed hij dienst bij

¹⁰¹⁹ Uit dit alles in combinatie met vers 9 blijkt, dat de zieke persoon net als Job aan melaatsheid ofwel lepra lijdt.

de tabernakel in Gibeon (1Kron.16:39-42).¹⁰²⁰ Ook de 14 zonen van Heman namen deel aan de muziek bij de tabernakel (1Kron.25:1-7).

Vanaf de laatste regeringsjaren van koning David tot de Babylonische ballingschap functioneerden de Korachieten als zangers en muzikanten in de tempel (vgl. 2Kron.20:19).¹⁰²¹ Na die tijd worden ze in die functie niet meer genoemd.¹⁰²²

Een leerdicht is een gedicht waaruit je levenslessen kunt trekken. Dit gebeurt bij de psalmen vooral door de profetieën die erin staan. Alleen God zal al zijn dienaren verlossen (v.2^a).

De auteur van deze klaagzang is een Ezrachiet, en hij wordt Heman genoemd (v.1^b). Deze Heman was geen Leviet uit het bekende nageslacht van de Korachieten. Hij hoorde bij de stam Juda (1Kron.2:3,4,6). De dichter Heman van deze psalm was 1 van de 4 wijste mannen tijdens de regering van koning Salomo (972 – 932). Alleen de koning zelf was in de tijd dat hij de Here gehoorzaamde, nog wijzer (1Kon.4:31/5:11). Het is niet bekend, of de schrijver dit lied over zijn eigen lijden dichtte, of dat hij zich inleefde in de akelige situatie van iemand anders, alsof het hemzelf betrof.

In de volgende verzen (v.2-9) brengt de schrijver van psalm 88 in een gebed zijn ellendige situatie bij God onder de aandacht. Hij vraagt, of Hij hem wil helpen, omdat hij Hem als Verlosser vertrouwt. Hij weet, dat de Here ook zijn akelige leven leidt en aanstuurt. Daarom is hij ondanks alles niet wanhopig.

2 Jahweh, God van mijn heil (of mijn redding),¹⁰²³ overdag heb ik geroepen,
's Nachts was ik voor U.

3 Laat mijn gebed voor uw gezicht komen.
Richt uw oor (= Luister goed) naar mijn smeekgebed,

4 want mijn ziel is (= want ik ben) verzadigd van rampen.
Mijn leven is dicht bij het dodenrijk gekomen (vgl. Job 17:1).

In die tijd dacht het overgrote deel van de mensen, dat het dodenrijk diep onder de oppervlakte van de aarde was (vgl. Gen.37:35, 42:38, Num.16:31-33, Ps.49:15,16, Ezech.31;14-18, 32:18-32, Mat.11:23, Luk.10:15). Wel wist men, dat God zijn dienaren van het dodenrijk zou verlossen, en dat Hij ze zou opnemen (Ps.49:16, 73:24-26, 86:13, Jes.26:19, Dan.12:2, vgl. Gen.5:24, Mat.17:1-5, Luk.9:28-36, 16:22-26).¹⁰²⁴

5 Ik ben gerekend met wie in de cisterne (= grote waterput) neerdalen.

Ik ben geworden als een kerel zonder kracht,

6 afgezonderd (of vrij) onder de doden,

¹⁰²⁰ Heman was een profeet (1Kron.25:1).

¹⁰²¹ Het is best mogelijk, dat de psalmen van de Korachieten in een aparte bundel stonden.

¹⁰²² Na de ballingschap functioneerde de groep Korachieten die de poorten van de tempel moest bewaken, nog wel (1Kron.9:17-19, Ezra 2:42, 10:24, Neh.7:45, 11:19, 12:25).

¹⁰²³ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: "Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd."

¹⁰²⁴ De ongelovige of kwaadaardige mensen die sterven, gaan naar het dodenrijk (Ps.9:18). Daar wachten ze op hun eeuwige bestemming (Dan.12:2). Het dodenrijk is niet de hel of het eeuwige vuur, want later bij het laatste oordeel ofwel de laatste berechting zal het dodenrijk met de doden worden geworpen in de poel van vuur (= de hel) (Op.20:11-15).

zoals neerslagen(mens)en die liggen (of slapen) in een graf,
aan wie U niet meer denkt,
en zij zijn vanuit uw hand afgehakt.

Een cisterne is een groot waterreservoir. Als het in de maanden oktober en november regende, werd het water voor de rest van het jaar daarin opgevangen. Sommige cisternen waren enorm groot. Daar konden gemakkelijk heel veel ofwel enkele honderden mensen in. Het wordt min of meer denkbeeldig voorgesteld, alsof de diepte van de cisterne het voorportaal van de onderwereld is.

- 7 U hebt mij in de diepste cisterne (neer)gelegd,
in duistere plaatsen, in de schaduw[en].
- 8 Uw woede heeft zwaar op mij geleund,
en al uw golven hebben mij ¹⁰²⁵ gekweld. *pauze*

Het Hebreeuwse woord *sela* betekent *pauze* of *rust* om ergens meer nadruk op te leggen.¹⁰²⁶ Omdat dit woord soms ook aan het einde van een psalm staat (Ps.3:9, 24:10, 46:12), is het waarschijnlijk, dat de zangers (tijdelijk) stopten, en de instrumentale muziek de laatste regel (met meer volume) herhaalde. Het woord *sela* staat nooit aan het begin van een psalm.

- 9 Mijn bekenden hebt U van mij verwijderd.
U hebt mij tot een gruwel voor hen gemaakt (of opgesteld).
Ik ben ¹⁰²⁷ opgesloten, ik kan niet wegtrekken.

In vers 9 blijkt in combinatie met de rest van dit lied, dat de psalmdichter melaats was. Iemand die deze ziekte ofwel lepra kreeg, werd in die tijd *een gruwel* voor de andere mensen. Hij of zij moest om besmetting te voorkomen buiten de stad of het dorp in afzondering wonen. Als iemand in de buurt kwam, dan moest de melaatse persoon vanaf een afstand roepen, dat hij of zij onrein was (Lev.13:46,47). Zo iemand was gescheiden van zijn familie, vrienden en kennissen opgesloten in onbewoonde gebieden (vgl. Job 19:13-19). Ook was een bezoek aan de tempel waar de heerlijkheid van God aanwezig was, niet meer toegestaan. Door deze afzondering van de Here en van alle mensen bracht melaatsheid ook eenzaamheid met zich mee. Men beschouwde deze vreselijke ziekte zelfs als een voorportaal van de dood (v.5^b,6^a, Num.12:12).

De kern van het gebed volgt in het laatste gedeelte (v.10-19). De schrijver wijst erop, dat hij de Here zo niet kan loven en danken. Dit alles draagt niet bij aan de eer en glorie van zijn naam. Hij begrijpt niet, waarom zijn hemelse Vader al die narigheid bij hem laat gebeuren. De psalmdichter voelt zich door Hem en zijn vrienden verlaten, en ervaart zijn relatie met hen als verstoord en gebroken. Hij voelt zich helemaal alleen. Dit alles legt hij aan God voor, en hij wacht ondanks alles in vertrouwen zijn antwoord af.

- 10 Mijn oog is verkwijnd van ellende (of kwelling).

¹⁰²⁵ Het (persoonlijk voornaam)woord *mij* staat niet in de Hebreeuwse tekst, en is op grond van het tekstverband en de Griekse handschriften er (weer) bijgezet. Dit vers is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

¹⁰²⁶ De vertalers van het oude Hebreeuws naar de Griekse Septuagint in de 3^e eeuw voor Christus vertaalden het woord *sela* met *pauze*.

¹⁰²⁷ De woorden *Ik ben* staan niet in de Hebreeuwse tekst, en ze zijn op grond van het tekstverband en de Griekse handschriften er (weer) bijgezet. Dit vers is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

Ik heb U, Jahweh, de hele dag geroepen.

Ik heb naar U mijn (hand)palmen uitgespreid.

In die tijd bad men niet met de handen gevouwen, maar met de handen omhoog. Men hief de handen op naar de hemel, waar de Here woont (Ex.9:29^a,33, 1Kon.8:22,54, 2Kron.6:12,13, Ezra 9:5, Neh.8:7, Ps.28:2, 63:5, 134:2, 141:2, Klaag.2:19).

In het volgende vers vraagt de psalmdichter zich af, of God hem door een wonder eventueel uit de dood wil laten opstaan, zodat hij zijn hemelse Vader daarvoor kan bedanken.

11 Zult U voor de doden een wonder doen,
of zullen gestorven(mens)en opstaan?

Zullen zij U danken? *pauze*

12 Zal in het graf uw goedgunstigheid worden verteld;
uw trouw in (de plaats van) het verderf?

De auteur van dit lied zou vanuit het graf niet meer op aarde over de goedgunstigheid en trouw van de Here kunnen vertellen (vgl. Ps.6:6, 30:10, 115:17).¹⁰²⁸

13 Zal uw wonder in de duisternis bekend worden;
uw rechtvaardigheid in een land van vergeten?

Met de zinsdelen *in de duisternis* en *een land van vergeten* wordt het dodenrijk aangeduid. Verreweg de meeste van de ongelovig gestorven mensen die daar zijn, worden na een wat langere tijd door de nog levende mensen op aarde vergeten (vgl. Pred.9:5,6).¹⁰²⁹

Zolang de dichter echter nog leeft, blijft hij gelovig bidden. Hij blijft op de God van zijn heil en verlossing hopen (v.2^a). Terwijl hij 's morgens bidt, weet hij, dat de Here zijn gebed hoort!

14 En ik (= Ik echter), naar U, Jahweh, heb ik geschreeuwd.
In de morgen komt mijn gebed U tegemoet.

15 Waarom, Jahweh, verstoot U mij(n ziel),
verbergt U uw gezicht (= zich) voor mij?

Nog steeds heeft de schrijver van psalm 88 vertrouwen in de Here. Hij geeft alleen aan, dat hij Hem niet begrijpt. Hij vraagt zich hier af, waarom hij zijn aanwezigheid niet meer ervaart.

16 Ellendig ben ik, en creperend vanaf mijn jeugd.
Ik heb uw verschrikkingen gedragen; ik ben verbijsterd.

Met het Hebreeuwse woord voor *jeugd* kunnen ook de jaren van een jong volwassen iemand worden aangeduid.

17 Uw kokende woede is over mij heengegaan.

Uw verschrikkingen hebben mij afgesneden (of hebben zich bij mij samengebundeld).

¹⁰²⁸ Mensen waarvan de ziel na het sterven wordt opgenomen in de hemel (vgl. Op.6:9,10), kunnen daar de Here wel loven (Op.14:1-5).

¹⁰²⁹ Dit betekent niet, dat men in de tijd van het Oude Testament geloofde, dat gestorven dienaren van God in het dodenrijk bleven tot de jongste dag van deze aarde. De Here zou en zal ze uit de macht van het dodenrijk verlossen, en ze (zoals we nu mogen weten, direct na hun overlijden) opnemen in de hemel (vgl. Ps.49:16, 73:23,24,26, Jes.26:19, Dan.12:2,13, vgl. Gen.5:24, Mat.17:1-5, Luk.9:28-36, 16:22-26).

Dit betekent wel, dat bij de dood van de psalmdichter God door hem op aarde niet meer zou worden geprezen en gedankt. Ook door de ongelovige mensen in het dodenrijk zal de Here niet worden geloofd en geëerd.

18 Zij hebben mij als water de hele dag omringd.

Zij hebben mij samen omsingeld.

De psalmdichter beleefde zijn situatie, alsof de dreigende verschrikkingen van God hem in zijn geïsoleerde positie als grote watergolven zouden verslinden.

19 Geliefde en vriend hebt U van mij verwijderd.

Mijn bekenden zijn (één en al) duisternis.

Nadat de schrijver van dit lied openlijk al zijn moeiten en zorgen bij zijn hemelse Vader heeft neergelegd, zwijgt hij. In tegenstelling met andere vergelijkbare psalmen vernemen we niets over een expliciet antwoord van de Here, een gebedsverhoring, of een herstelde relatie met zijn hemelse Vader.

Hoewel de psalmdichter niet meer in de tempel mocht komen, betekende dit niet, dat daardoor zijn relatie met God was verstoord, ook al ervoer hij dat wel zo. Gelovig en in vast vertrouwen wacht hij zijn antwoord af. Door dat geloof en vertrouwen kunnen we vanuit het Nieuwe Testament weten, dat de Here hem antwoord heeft gegeven (Mat.7:7-11, Luk.11:5-13).

Uit psalm 88 blijkt, dat we ons voor God niet hoeven te schamen. We hoeven onze situatie niet mooier te maken, dan het is. Openlijk kunnen we ook onze negatieve gevoelens, onze pijnlijke vragen, onze zonden en twijfels in vol vertrouwen aan Hem voorleggen. Ook al hebben we een onjuiste blik op onze situatie, toch zal de Here op zijn manier antwoord geven aan mensen die ondanks alles op Hem blijven hopen en vertrouwen. Zelfs bij dat vertrouwen in geloof wil Hij een helper zijn (Mark.9:23-27, Rom.4:19-22).

In dit lied wordt ook het leven van de Here Jezus op aarde uitgebeeld (vgl. Ps.22:2,7-23, 38). Door zijn lijden wilde Hij mensen redden, zodat de naam van God zou worden geloofd en geprezen (v.11-13). Hij was vanaf zijn jeugd vertrouwd met ellende en ziekte, en veel mensen verafschuwden Hem (v.1,4^b,5^b,6^a,9,11-13,16, Jes.53:2,3). De Messias ervoer de woede van zijn Vader,¹⁰³⁰ en Hij was eenzaam, en door God en mensen verlaten (v.6-9^a,15-19). Hoewel Hij geen zonde had gedaan, was zijn lijden echter veel groter, dan de ellende van de psalmdichter. God de Zoon werd om de zonde van alle mensen door zijn Vader verlaten (Ps.22:2, Mat.27:45,46).¹⁰³¹ Hij bleef ondanks alles naar Jahweh roepen (v.10,14, Mark.15:34). Zijn relatie met Hem werd daarna hersteld. Zo kon Hij sterven (Luk.23:44-46, Joh.19:30), en de zonde en de dood overwinnen (Luk.24:44-47). Daardoor kan en zal de Here iedereen helpen, die in gehoorzaamheid op Hem blijft vertrouwen. Daardoor schiet Hij via zijn Heilige Geest zijn dienaren juist in hun zwakheden te hulp.

¹⁰³⁰ Opvallend is, dat in deze psalm waarin het lijden zo'n grote rol speelt, God altijd wordt aangesproken met *Jahweh*. Met *Jahweh* wordt God de Vader bedoeld (Zach.14:7, vgl. Mat.24:36, Mark.13:32, Ps.110:1). God de Zoon en God de Heilige Geest worden nergens in de Bijbel met *Jahweh* aangeduid. Mede daaruit blijkt, dat de dichter in dit lied ook profeteerde over wat de Zoon van God in zijn lijden tegen zijn Vader zou zeggen: "Eloï, Eloï, lema sabachtani (= Mijn God, mijn God, waarom hebt U mij verlaten) (Aramees)." (Ps.22:2^a, Mat.27:46, Mark.15:34)

Bijna altijd wordt God in de (Hebreeuwse) Bijbel in het meervoud aangesproken met *Elohim*. Opvallend is, dat in dit geval de Here Jezus zijn Vader persoon aansprak in enkelvoud: *Eloï* (= *God-mijn*, ofwel *mijn God*) (Aramees).

¹⁰³¹ Zie eventueel Turennot T. van, Het Evangelie via de apostel Matteüs, Grijpskerk, 2024.

Psalm 89: Waar blijft de trouw van de God Jahweh aan David?

- 1 Een leerdicht van Etan, de Ezrachiet.
- 2 Van de gunsten van Jahweh wil ik eeuwig zingen.
Voor generatie op generatie zal ik uw trouw met mijn mond bekend maken.
- 3 Ja, ik heb gezegd: “Eeuwig wordt de goedgunstigheid opgebouwd.
U bevestigt de hemel.
Uw trouw is daarin.”
- 4 “Ik heb een verbond gesloten voor mijn uitgekozene.
Door Mij is aan mijn dienaar David gezworen:
- 5 “Tot in eeuwigheid zal Ik jouw nageslacht bevestigen.
Ik zal jouw troon van generatie op generatie opbouwen.” *pauze*
- 6 De hemel dankt U voor uw wonderen, Jahweh;
ook uw trouw in de menigte van de heiligen,
- 7 want wie onder de wolken is vergelijkbaar met Jahweh?
Wie is gelijk aan Jahweh onder de zonen van machtige mensen?
- 8 God is erg ontzagwekkend in de geheime vergadering van de heiligen,
en ontzagwekkend boven allen rondom Hem.
- 9 Jahweh, God van de hemelse legers, wie is zoals U?
Grootmachtig is Jahweh, en uw trouw is rondom U?
- 10 U heerst over het opkomen van de zee.
Wanneer zijn golven rijzen, maakt U ze zelf stil.
- 11 Uzelf hebt Rahab als een neergeslagen mens verbrijzeld.
Door uw sterke arm hebt U uw vijanden verstrooid.
- 12 Van U is de hemel. Van U is ook de aarde.
De bewoonde wereld en haar volheid, Uzelf hebt ze gegrond.
- 13 Het noorden en het zuiden, Uzelf hebt ze geschapen.
Tabor en Hermon jubelen in uw naam.
- 14 U hebt een machtige arm.
Laat uw hand worden versterkt.
Laat uw rechterhand verheven worden.
- 15 Rechtvaardigheid en recht zijn de grondslag van uw troon.
Goedgunstigheid en trouw gaan voor U uit.

- 16** Gelukkig het volk dat de vreugdekreet kent.
Jahweh, in het licht van uw gezicht gaan zij.
- 17** In uw naam juichen zij de hele dag,
en door uw rechtvaardigheid worden zij verhoogd.
- 18** Ja, U bent de pracht van hun kracht,
en door uw welwillendheid zal onze hoorn door U worden verhoogd.
- 19** Ja, van Jahweh is ons grote schild,
en van de Heilige van Israël is onze Koning.
- 20** Toen hebt U in een visioen gesproken tegen uw goedgunstigen,
en U hebt gezegd: “Voor een held heb Ik hulp bestemd.
Ik heb een uitgekozene uit het volk verheven.”
- 21** “Ik heb mijn dienaar David gevonden.
Met mijn heilige olie heb Ik hem gezalfd,
- 22** met wie mijn hand standvastig zal zijn.
Ook zal mijn arm hem krachtig maken.”
- 23** “Geen vijand zal hem onrecht laten dragen,
en geen booswicht zal hem vernederen.”
- 24** “Ik zal zijn tegenstanders voor zijn gezicht verpletteren,
en zijn haters zal Ik verslaan,”
- 25** en mijn trouw en mijn goedgunstigheid zullen met hem zijn,
en door mijn naam zal zijn hoorn worden verhoogd.”
- 26** “Ik zal zijn hand in de zee zetten,
en zijn rechterhand in de rivieren.”
- 27** “Hijzelf zal tegen Mij roepen: “U bent mijn Vader,
mijn God en de Rots van mijn heil.”
- 28** “Zelfs geef Ik hem het eerstgeboorterecht.
Ik zal hem maken tot de hoogste van de koningen van de aarde.”
- 29** Voor eeuwig zal Ik voor hem mijn goedgunstigheid bewaren,
en mijn verbond zal trouw aan hem zijn.”
- 30** “Zijn nageslacht zal Ik voor altijd aanstellen,
en zijn troon zal als de dagen van de hemel zijn.”
- 31** Als zijn zonen mijn wet verlaten,
en met mijn rechtsregels niet gaan,

- 32 als zij mijn voorschriften ontwijden,
en mijn geboden niet bewaren,
- 33 dan zal Ik hun overtreding met de roe vergelden,
en hun ongerechtigheid met slagen,
- 34 en mijn goedgunstigheid zal Ik voor hem niet breken,
en met mijn trouw zal Ik niet valselijk handelen.”
- 35 “Ik zal mijn verbond niet ontwijden,
en de uitlating van mijn lippen zal Ik niet veranderen.”
- 36 “Eens heb Ik in mijn heiligheid gezworen:
“Nooit zou Ik tegen David liegen!”
- 37 “Zijn nageslacht zal voor eeuwig bestaan.
Zijn troon zal als de zon tegenover Mij zijn.”
- 38 “Als de maan zal hij eeuwig standvastig zijn;
en als een getuige in de stofwolken betrouwbaar zijn.” *pauze*
- 39 U echter, U hebt hem in de steek gelaten.
U hebt hem veracht.
U bent verbolgen geweest op uw gezalfde.
- 40 Het verbond van uw dienaar hebt U ongeldig willen verklaren.
Zijn kroon hebt U tot aan de aarde ontwijld.
- 41 Al zijn omheiningen hebt U opengebroken.
Zijn vestingen tot een puinhoop gemaakt.
- 42 Alle voorbijgangers van de weg hebben hem beroofd.
Hij is een smaad voor zijn burenen geworden.
- 43 U hebt de rechterhand van zijn tegenstanders verhoogd.
U hebt al zijn vijanden blij gemaakt.
- 44 Ook laat U de scherpte van zijn zwaard omkeren,
en U hebt hem niet laten opstaan in de strijd.
- 45 U hebt zijn zuiverheid laten ophouden,
en zijn troon hebt U tot aan de aarde willen neergooien.
- 46 U hebt de dagen van zijn jeugd verkort.
U hebt hem met schaamte bedekt. *pauze*
- 47 Hoelang, Jahweh, zult U zich voor altijd verbergen;
zal uw grimmigheid verbranden als vuur?

- 48 Herinner U, wat mijn levensduur is;
voor wat een nietigheid hebt U alle mensenzonen geschapen?
- 49 Wie is de kerel die leeft, en die de dood niet zal zien;
die zijn ziel zal laten ontsnappen uit de macht van het dodenrijk? *pauze*
- 50 Waar zijn uw vroegere gunsten, Heer?
U hebt ze aan David gezworen in uw trouw.
- 51 Herinner U Heer, de smaad van uw dienaren,
die ik in mijn borst van alle talrijke volken draag,
- 52 waarmee uw vijanden U hebben gesmaad, Jahweh,
waarmee zij de voetstappen van uw gezalfde hebben gesmaad.
- 53 Gezegend is Jahweh voor eeuwig.
Amen, ja, amen.

Voor mensen kan het erop lijken, dat er een tegenstelling bestaat tussen de beloften van God en de dagelijkse realiteit. Dat is ook de vraag waarmee de schrijver van dit lied worstelt. Natuurlijk kan het zijn, dat één of meerdere mensen de beloften van de Here verkwanselen. Dit hoeft echter niet altijd het geval te zijn. Zo is koning David (1012 – 972) ondanks zijn grove zonden in geloof gestorven. Tijdens zijn hele leven bleef zijn persoonlijke relatie met God in stand. Toch leek het er vaak op, dat de Here zijn beloften voor David na zijn dood niet na zou komen. Vaak leek het eeuwig koningshuis dat God aan hem had toegezegd (2Sam.7:8-16), toch ten onder te gaan en te verdwijnen. De psalmdichter laat duidelijk zien, hoe je in zulke situaties het beste kan reageren en handelen.

De auteur van psalm 89 is een Ezrachiet, en hij wordt Etan genoemd. Deze Etan was geen Leviet uit het nageslacht van de Merarieten. Hij hoorde evenals zijn broer Heman (Ps.88:1^b) bij de stam Juda (1Kron.2:3,4,6). De dichter Etan van deze psalm was 1 van de 4 wijste mannen tijdens de regering van koning Salomo (972 – 932). Alleen de koning zelf was in de tijd dat hij de Here gehoorzaamde, nog wijzer (1Kon.4:31/5:11).

Toch is dit lied niet tijdens de voorspoedige regering van koning Salomo ontstaan, want de auteur klaagt bij de Here over de rampzalige tijd waarin hij leeft. De schrijver vraagt aan God, of Hij snel zijn volk wil redden (v.39-52). Zo'n rampzalige tijd is er gedurende het bestuur van Salomo nooit geweest. Blijkbaar leefde Etan ook nog tijdens de regering van Salomo's zoon en opvolger: Rehabeam (932 – 915). Om de afgoderij van koning Salomo liet de Here na zijn dood het Twaalfstammenrijk van de Israëlieten uiteenvallen in een noordelijk deel van 10 stammen en een zuidelijk deel van maar 2 stammen (1Kon.12:1-24). Rehabeam bleef slechts koning over het kleinste rijk in het zuiden. Van de macht en glorie van het ene rijk gedurende de regering van koning David en zijn zoon Salomo bleef weinig meer over. Voor veel Judeeërs uit het zuiden zal dit al een grote teleurstelling zijn geweest. Daar komt nog bij, dat de Here koning Rehabeam en het Tweestammenrijk zwaar strafte, omdat de Judese koning en het overgrote deel van zijn volk zich niet zijn wetten hielden (1Kon.14:22-24, 2Kron.12:1). In het 5^e jaar van zijn regering viel farao Sisak ofwel farao Sjosjenk I (±945 – 924) het Tweestammenrijk aan, en hij veroverde Jeruzalem. Met een grote buit is hij weer uit de hoofdstad vertrokken (1Kon.14:25,26). Alleen dankzij de hulp van de Here kon het ernstig verzwakte

Judese rijk in het zuiden van het heilige land nog blijven bestaan (2Kron.12:2-9). Dit lied is dus in, of enige tijd na het 5^e regeringsjaar van koning Rehabeam gemaakt.

Psalm 89 bestaat uit acht gedeelten: vers 1, 2-5, 6-19, 20-30, 31-38, 39-46, 47-52 en 53. In het begin staat, wie de schrijver is (v.1). Hij staat in het volgende deel (v.2-5) stil bij de grote belofte die God aan David (1012 – 972) heeft gedaan. Zijn koningshuis zou voor eeuwig blijven bestaan. Daarna prijst de dichter de almacht van de Here (v.6-19). Hij roemt zijn scheppende kracht. Jahweh is de Beschermmer van zijn volk. In het vierde gedeelte (v.20-30) komt Etan terug op Gods grote belofte voor David. Ook had de Here zijn dienaar toegezegd, dat geen vijand tegen hem zou standhouden. Uit de volgende verzen (v.31-38) blijkt, dat het verbond van Jahweh met David een eeuwig verbond blijft. Ook al zullen er mensen uit zijn nageslacht zijn, die God niet trouw dienen, dan zal daardoor het eeuwige verbond niet worden aangetast. De dichter van dit lied wijst echter in het zesde deel (v.39-46) op de grote tegenstelling tussen de rijke beloften van Jahweh en de tijd waarin hij zelf leeft. Hij ervaart het, als een aanval op zijn vertrouwen op de betrouwbaarheid van de Here. Daarom vraagt hij in de volgende verzen (v.47-52), aan God, of Hij aan de schijnbare tegenstelling tussen het rampzalige heden en zijn rijke beloften in het verleden een einde wil maken. De schrijver Etan smeekt Hem eveneens om dit snel te doen, want het leven van een mens is maar kort. In het laatste vers (v.53) prijst de auteur Jahweh, omdat hij erop vertrouwt, dat Hij zich aan zijn beloften houdt, en naar het gebed van zijn gehoorzame dienaar heeft geluisterd. Dit vers vormt ook een passende afsluiting van het 3^e boek van de Psalmen (Ps.73-89).

1 Een leerdicht van (of voor) Etan, de Ezrachiet.

Een leerdicht is een gedicht waaruit je levenslessen kunt trekken. Dit gebeurt bij de psalmen vooral door de profetieën die erin staan.

De auteur van dit lied staat in de onderstaande verzen (v.2-5) stil bij de grote belofte die God aan David heeft gedaan. Zijn koningshuis zou voor eeuwig blijven bestaan (2Sam.7:8-16).

2 Van de gunsten van Jahweh ¹⁰³² wil ik eeuwig zingen.

Voor (of Van) generatie op generatie zal ik uw trouw (of uw waarheid)
met mijn mond bekend maken.

Door zijn vragen begint de dichter Etan niet te twijfelen aan Gods beloften. Hij weet maar al te goed, dat hij zoals elk zondig mens slechts een beperkte blik heeft op de werkelijkheid. Daarom gaat hij ervan uit, dat de Here juist handelt. De auteur begint zodoende bij het naar voren halen van de toezeggingen die God aan koning David heeft gedaan. Dat maakt hem weer blij, en het versterkt zijn vertrouwen. Die houding van de schrijver van dit lied ziet de Here graag (Hebr.6:10-20).

3 Ja, (of want) ik heb gezegd: “Eeuwig wordt de goedgunstigheid (op)gebouwd.

De hemel[en] bevestigt U (of brengt U tot stand).

Uw trouw (of Uw waarheid) is in hen (= daarin).”

4 Ik heb een verbond gesneden (= gesloten) voor mijn uitkeuzene (= uitverkorene).

Door Mij is aan (of voor/naar/van) mijn dienaar David gezworen:

¹⁰³² *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

5 “Tot (in) eeuwigheid zal Ik jouw nageslacht (of jouw zaad) bevestigen
(of tot stand brengen).

Ik zal jouw troon (of jouw stoel) van (of voor) generatie op generatie (op)bouwen.”

pauze

Een kleine 3000 jaren later kunnen we nu weten, dat de belofte die de Here aan koning David (1012 – 972) heeft gedaan, voor een deel al in vervulling is gegaan. Zijn koningshuis is niet vervangen door een andere wettige dynastie. Uit het nageslacht van David is Jezus Christus geboren. Deze Jezus is na zijn lijden en sterven voor eeuwig koning geworden (Mat.28:18, Luk.3:23-38). Na zijn dood en zijn opstanding is de Zoon van God naar de hemel opgestegen (Hand.1:9). Hij was bij zijn binnenkomst in de hemel al de Koning van de koningen van de aarde (Mat.28:18, Op.1:5). Daar in de hemel heeft Hij zijn eeuwige koningschap over alle volken aanvaard (Dan.7:13,14, Mat.28:18, Ef.1:20-22). Hij zal daar blijven, totdat God de Vader al zijn vijanden volledig heeft verslagen (Ps.110:1, Hebr.1:13, 10:12,13).

Dan zal de Here Jezus terugkomen op de wolken van de hemel (Mat.26:64, Mark.14:62). Op de nieuwe aarde zal Hij samen met zijn Vader voor eeuwig verder regeren (Op.1:5, 21:22, 22:1^b).¹⁰³³ Zijn troon zal altijd standhouden.

Het Hebreeuwse woord *sela* betekent *pauze* of *rust* om ergens meer nadruk op te leggen.¹⁰³⁴ Omdat dit woord soms ook aan het einde van een psalm staat (Ps.3:9, 24:10, 46:12), is het waarschijnlijk, dat de zangers (tijdelijk) stopten, en de instrumentale muziek de laatste regel (met meer volume) herhaalde. Het woord *sela* staat nooit aan het begin van een psalm.

In het volgende gedeelte (v.6-19) prijst de psalmdichter de almacht van de Here. Hij roemt zijn scheppende kracht. Jahweh is de Beschermers van zijn volk.

6 De hemel[en] danken (= dankt) (U voor) uw wonderen, Jahweh;
ook (of zelfs) uw trouw (of uw waarheid) in de menigte (of de vergadering/gemeente)
van de heiligen,

Het woord *hemel[en]* heeft 2 betekenissen.¹⁰³⁵ De auteur dacht aan de lucht, het firmament ofwel het uitspannel waarbinnen de hemellichamen zoals de zon, de maan en de sterren voorkomen (Gen.1:6-8, 15:5, Lev.26:19, Ps.19:2, v.7^a, enz.).¹⁰³⁶ Met het woord *hemel[en]* bedoelde men ook de woonplaats van God (vgl. Gen.28:12,13^a, Deut.3:24, 4:39, 10:14, 26:15^a, enz.).

Het woord *heilig* duidt iets aan, dat *apart* staat van de zonde in de wereld. God maakt scheiding tussen alles wat Hem dienstbaar wil zijn, en al het onheilige en zondige, wat Hem niet dienstbaar wil zijn. Zo is iedere dienaar of dienaress van de Here, die tegen de zonde strijdt, zonder zonde. Hij of zij kan niet zondigen, want hij of zij is Gods eigendom (1Joh.3:9). Door het grote offer van Jezus Christus brengt de Here de zonde van zijn dienaren en dienaressen niet in rekening, want die zijn al betaald (Ps.34:23, Jes.53:12^b, Joh.1:29, 3:16,17, Rom.5:21, Hebr.9:26-28, 1Joh.2:1,2).¹⁰³⁷ Voor Hem zijn ze allemaal onschuldig!

¹⁰³³ Zie Turennot T. van, De Openbaring mag niet verborgen blijven, Grijskerk, 2024.

¹⁰³⁴ De vertalers van het oude Hebreeuws naar de Griekse Septuagint in de 3^e eeuw voor Christus vertaalden het woord *sela* met *pauze*.

¹⁰³⁵ Het woord *hemelen* staat in het Hebreeuws altijd in het 2-voud (= dualis).

¹⁰³⁶ In die tijd werden de hemellichamen vereerd, alsof het goden waren (Deut.4:19, 2Kon.17:16^b, 21:3^b,5, Jer.8:2, enz.). Hier worden niet de hemellichamen vereerd, maar eren die hemellichamen de Here.

¹⁰³⁷ Dit betekent niet, dat alle mensen daarvan gebruik maken. Iedereen die God in gehoorzaamheid wil dienen, kan vergeving van zonden krijgen, en voor eeuwig worden verlost. In principe kan iedereen zalig worden, want de Here Jezus heeft alle schuld al betaald!

Kortom, *de hemel* met alle hemellichamen en wolken (v.7^a) *dankt* de betrouwbare God *voor zijn wonderen en zijn trouw in de menigte* van zijn dienaren en dienaressen.

7 want wie onder (of in/met/door) de (stof)wolk(en) (of de hemel) is vergelijkbaar voor (= met) Jahweh?

(Wie) is gelijk aan Jahweh onder (of in/met/door) de zonen van machtige(mense)n (of de zonen van God)?¹⁰³⁸

De woorden *de zonen van machtigen* is een Hebreeuwse manier van spreken. Een eigenschap van iemand werd als zijn eigenaar aangeduid. Iemand die 70 jaar was, werd *een zoon van 70 jaren* genoemd. Een vette (= Een vruchtbare) heuvel was *een heuvel van vet* (Statenvertaling Jes.5:1). Zo hebben wij de uitdrukking *kind des doods* uit het Oude Testament overgenomen. In plaats van *de zonen van machtigen* zouden wij in het Nederlands dus zeggen *de machtige zonen* ofwel *de machtige(mense)n*.

Met *machtige(mense)n* worden hier machtige personen zoals koningen, vorsten en rechters aangeduid (b.v. Ex.21:6, 22:7-9, Ps.82:1,6, 136:2). In de tijd van de psalmdichter was de koning tegelijkertijd rechter (2Sam.12:1-6, 15:2-6, 1Kon.3:16-28). Ook oudsten en (machtige) bestuurders spraken recht tussen families en personen (Ex.22:9,28, Deut.19:12, 21:2-9,18-21, 22:13-21, 25:5-10, Rut 4:1-10). Het bestuur en de rechtspraak waren in de Oudheid niet gescheiden (vgl. Jes.1:10-17, Mi.7:3).

Kortom, geen macht op de wereld is tegen God opgewassen. Niets en niemand is met Hem te vergelijken.

8 God is erg ontzagwekkend in de (geheime) vergadering (of de raad) van de heiligen, en ontzagwekkend (of en gevreesd) boven (of op) allen rondom Hem.

Niet alleen de dienaren van de Here zijn heiligen. Dit geldt ook voor de gehoorzame hemelse knechten van God. In een parallellisme¹⁰³⁹ in vers 8 worden deze hemelse knechten aangeduid met de woorden *de geheime vergadering van de heiligen* en *allen rondom Hem*. Met beide uitdrukkingen worden de gehoorzame engelen van Jahweh bedoeld.

9 Jahweh, God van de (hemelse) legers, wie is zoals U?

¹⁰³⁸ Bij de uitdrukking *zonen van God* wordt op grond van Job 1 vers 6 door uitleggers te vaak aan *Engelen* gedacht. Zo zouden voor de zondvloed *zonen van God* geslachtsgemeenschap hebben gehad met menselijke dochters (Gen.6:2). Daardoor zou het met het menselijke geslacht helemaal verkeerd zijn gegaan, waardoor een zondvloed noodzakelijk werd. Het is echter totaal onmogelijk, dat de dienende geesten van de Here dit zonder de hulp van God met vleeselijke mensen kunnen doen. De Here Jezus gaf later ook duidelijk aan, dat de engelen dit niet kunnen (Mat.22:30, Mark.12:25).

Meestal worden alleen de (menselijke) dienaren van God *zijn zonen* ofwel *zijn kinderen* genoemd (Ps.82:6,7, Hos.1:10, Mat.5:9, Joh.1:12, 11:52, Rom.8:16, 1Joh.3:2^a, enz., vgl. Luk.15:11-32), en engelen zijn zijn hemelse knechten of boodschappers.

Dat het bij de uitdrukking *zonen van God* niet altijd over engelen gaat, wordt eveneens ondersteund, als we psalm 29 vers 1^b en het 7^e vers van psalm 96 (en 1Kron.16:28) met elkaar vergelijken. De inhoud en zelfs de woorden van beide verzen (Ps.29:1^b en 96:7 (en 1Kron.16:28)) zijn bijna gelijk. Alleen in plaats van de woorden *zonen van God* bij psalm 29 vers 1^b staat er bij psalm 96 vers 7 (en 1Kron.16:28) *families* (of *geslachten*) *van de volken*.

Natuurlijk kun je vers 7 ook anders vertalen: 7 want wie in de hemel is vergelijkbaar met Jahweh? Wie is gelijk aan Jahweh onder de zonen van God?

Deze vertaling ligt echter minder voor de hand. Om het Hebreeuwse woord voor (stof)wolken met *hemel* te vertalen is zeker niet gebruikelijk. Dat het hier ook over *engelen* gaat is mogelijk, maar in de eerste plaats moet toch aan *machtige personen* worden gedacht. Beide betekenissen sluiten elkaar echter niet uit.

¹⁰³⁹ Bij een parallellisme staan 2 of meer (bij)zinnen bij elkaar. Die zinnen zeggen met andere woorden min of meer hetzelfde, waardoor ze elkaar aanvullen en ophelderen. Dit kwam in de Hebreeuwse literatuur veel voor.

Grootmachtig is Jah(weh), en uw trouw (of uw waarheid) is rondom U?

Zowel in de hemel als op de aarde is God oppermachtig.

10 U heerst in (of door/met) (= over) het opkomen (of de vloed/hoogmoed) van de zee.

Met het rijzen van zijn golven (= Wanneer zijn golven rijzen), maakt U ze zelf stil.

11 Uzelf hebt Rahab als een neergeslagen[e] (mens) verbrijzeld.

Door (of Met/In) uw sterke arm hebt U uw vijanden verstrooid.

Het woord *Rahab* betekent *Bullebak* of *Opschepper*. Met Rahab werd Egypte bedoeld. Zo werd dat land vaker aangeduid (Job 9:13, 26:12, Ps.87:4, Jes.30:7, 51:9,10, vgl. Ps.77:13-15), omdat de farao veel minder machtig was, dan hij zich meestal voordeed.

In Egypte werd Gods volk vroeger onderdrukt. De Here verlost de Israëlieten, en Hij zorgde ervoor, dat Farao ze de vrijheid gaf om zijn land te verlaten. Toen ze uit Egypte waren vertrokken, kreeg Farao spijt, dat hij ze had laten gaan. Daarom liet hij hen door een leger achtervolgen om ze terug te halen (Ex.14:4-8). God hield echter het water van de Rietzee (= de Schelfzee) tegen (Ex.14:21,22, 15:8,22^a, Ps.78:13). *Hij heerst over het opkomen van de zee.* Hij maakte in die zee een droog pad, zodat zijn volk daarlangs kon oversteken. Zodra de Israëlieten de overkant hadden bereikt, liet God het water weer terugstromen, zodat het achtervolgende leger van Farao in de Rietzee verdrong (Ex.14:26-30). *Wanneer zijn golven rijzen, sust Hij de zelf.* De Israëlieten waren toen erg blij, dat ze van de vijandschap van Egypte waren verlost (Ex.14:21-15:21). *De Here heeft Rahab verbrijzeld, en zijn vijanden verstrooid.*

12 Van U is (of zijn) de hemel[en]. Van U is ook de aarde (of het land).

De (bewoonde) wereld en haar volheid, Uzelf hebt ze gegrond (of gefundeerd).

Het heelal is van de Here, want Hij heeft alles wat erin is, gemaakt.¹⁰⁴⁰ In die tijd geloofden de mensen, dat het land op de werelddocean dreef (vgl. Ex.20:4^b, Deut.4:18^b, 5:8^b, Op.5:13^a). Het water was onder de aarde en eromheen. Die gedachte ontstond, doordat God vanuit het water alles heeft gemaakt (Gen.1:9,10, Ps.136:6). Jahweh hield in die tijd, en Hij houdt ook vandaag alles voortdurend op zijn plaats (vgl. Ex.20:4^b, Deut.4:18^b, 5:8^b, 1Sam.2:8^b, Ps.104:5-10). Dat vormt een onderdeel van zijn bestuur.

De psalmdichter wil hiermee ook aangeven, dat de Here niet vergelijkbaar is met de afgoden van de andere volken. De macht van deze afgoden beperkte zich in de ogen van hun aanhangers tot een bepaald gebied of een heel land. Ieder volk had zijn eigen afgod(en). Zo hadden bijvoorbeeld de Filistijnen hun god Dagon, de Sidoniërs Astarte, de Ammonieten Moloch of Milkom en de Moabieten hun afgod Kamos (Num.21:29, Richt.16:23, 1Sam.5:2-7, 1Kon.11:7,33, 2Kon.23:13, Jer.48:13,46, 49:1). Zo'n afgod en volk waren onlosmakelijk met elkaar verbonden, en ze konden niet zonder elkaar. De Here echter, is de echte en de enige God (Deut.7:9^a). Hij regeert niet alleen over de aarde, maar over heel het heelal en de hemel; ja, over alles wat er maar bestaat.

13 Het noorden en rechts (= het zuiden),¹⁰⁴¹ Uzelf hebt ze geschapen.

Tabor en Hermon jubelen in (of met/door) uw naam.

De Tabor is een berg in het noorden van het heilige land, in de vlakte van Jizreël. Hij is ruim 580 meter hoog. Vanaf grote afstand is deze berg al te zien.

¹⁰⁴⁰ Daarom is het goed om na een maaltijd God te (be)danken voor het eten en drinken, dat je van Hem hebt gekregen.

¹⁰⁴¹ Zoals wij bij de windrichtingen ons oriënteren op het noorden, zo deden de Israëlieten dat in die tijd op het oosten, want daar komt de zon op. Rechts van het oosten is het zuiden.

De Hermon is een berg in het noordoosten van Israël. Deze berg ligt ruim 2800 meter boven de zeespiegel, en is daarmee de hoogste berg in Israël. Bovenop de Hermon ligt vrijwel altijd sneeuw. Mede daardoor ontstaat er 's nachts veel dauw. Zowel het smeltwater als de dauw van de Hermon zijn belangrijke waterbronnen voor de Jordaan. Deze rivier stroomt van het noorden naar het zuiden door het heilige land.

14 U hebt een arm met macht (= een machtige arm).

Laat uw hand worden versterkt.

Laat uw rechter(hand) verheven (of hoog) worden.

De rechterhand is meestal de sterkste en handigste hand. Met *de rechterhand van God* wordt zijn grote kracht aangeduid (Ex.15:6,12, Ps.45:5^b, 80:16,18, 118:15,16). Die rechterhand beschermt het volk van de Here, en met *een machtige arm* bestuurt de Almachtige zijn schepping.

15 Rechtvaardigheid en recht zijn de grondslag (of de woning) van uw troon (of uw stoel).

Goedgunstigheid en trouw (of waarheid) gaan voor uw gezicht (= voor U) uit.

Rechtvaardigheid, recht, goedgunstigheid en trouw zijn heel belangrijke eigenschappen van God. Zij vormen de basis van zijn bestuur als Koning van de schepping, en stralen als een eenheid van zijn gezicht af. Je kunt op Hem aan, want Hij is 100 procent betrouwbaar.

16 Gelukkig het volk dat de vreugdekreet (of het krijgsgeschreeuw/alarm) kent.

Jahweh, in (of door/met) het licht van uw gezicht gaan (of wandelen) zij.

Het liefdevolle licht van Gods gezicht geeft een mens een betere kijk op de wereld, en meer inzicht in zijn voorschriften (vgl. Ps.4:7, Num.6:25).

17 In uw naam juichen zij de hele dag,

en door uw rechtvaardigheid worden zij verhoogd.

18 Ja, (of want) U bent de pracht (of de schoonheid/sier) van hun kracht,

en door uw welwillendheid (of uw wens) zal onze hoorn door U worden verhoogd.

God is de pracht en de eer van zijn volk. Hij geeft Israël kracht.

Zoals een *hoorn* bij sommige dieren een wapen is, zo is hij hier een teken van koninklijke kracht (vgl. 1Sam.2:1,10, Ps.18:3, 75:5,6, 92:11^a, Jer.48:25, enz.).

19 Ja, (of want) van (of aan/voor) Jahweh is ons grote schild (of ons lichaamsschild),

en van (of aan/voor) de Heilige van Israël is onze Koning.

De trouwe God van Israël is als het schild ofwel de Beschermmer van zijn volk. Hij is een goede koning.

In het vierde gedeelte (v.20-30) komt Etan terug op de grote belofte van God voor koning David (1012 – 972). Ook had de Here zijn aan dienaar toegezegd, dat geen vijand tegen hem zou standhouden.

20 Toen (of Dan) hebt U in een visioen (of een gezicht) gesproken

tegen (of naar/van) uw goedgunstigen (of uw goedgezinden),

en U hebt gezegd: “Voor (of ten gunste van/op) een held heb Ik hulp bestemd

(of gezet).

Ik heb een uitgekozene (= een uitverkorene) (van)uit het volk verheven
(of opgenomen).”

De Here heeft aan de profeet Samuel de opdracht gegeven om David te zalven als de toekomstige koning van Israël. Gehoorzaam heeft Samuel deze opdracht uitgevoerd (1Sam.16:1-13).

De olie die bij de zalving werd gebruikt, was het symbool van (het werk van) de Heilige Geest (Jes.61:1^a, Hand.4:27, 10:38, 2Kor.1:21, vgl. Zach.4:2-6). Toen David door de profeet Samuel werd gezalfd, werd hij met Gods Geest vervuld (1Sam.16:13).

21 “Ik heb mijn dienaar David gevonden.

Met (of Door/In) mijn heilige olie heb Ik hem gezalfd,

22 met wie mijn hand standvastig (of gegrondvest) zal zijn.

Ook zal mijn arm (of Zeker, mijn arm zal) hem krachtig (of stevig) maken.”

23 “Geen vijand zal [in] hem (onrecht) laten dragen (of hem bedriegen/misleiden),
en geen zoon van onrechtvaardigheid (= geen booswicht) zal hem vernederen
(of kwellen/mishandelen).”

24 “Ik zal zijn tegenstanders (of zijn benauwers) vanuit (= voor) zijn gezicht verpletteren,
en zijn haters zal Ik verslaan (of treffen),”

25 en mijn trouw (of mijn waarheid) en mijn goedgunstigheid zullen met hem zijn,
en door (of in/met) mijn naam zal zijn hoorn worden verhoogd (vgl. v.18).”

Deze beloften van de Here zijn allemaal in vervulling gegaan. Koning David (1012 – 972) heeft al zijn vijanden verslagen (2Sam.8:1-14, 10, 12:26-31). Zijn macht werd groot. Niemand kon tegen hem standhouden. Ook zeeën en rivieren hielden David bij het uitschakelen van zijn vijanden niet tegen.

26 “Ik zal zijn hand in de zee zetten (of plaatsen),
en zijn rechter(hand) in de rivieren (of de stromen).”

27 “Hijzelf zal (tegen) Mij roepen (of noemen): “U (of Jij) bent mijn Vader,
mijn God en de Rots van mijn heil (of mijn redding).”

God stelde zich op als de vader van David (2Sam.7:14^a, vgl. Hebr.1:4,5). Door die betrouwbare hemelse Vader had David vaste grond onder zijn voeten, zoals bij een rots het geval is.

28 “Zelfs (of Ook/Zeker,) geef Ik hem het eerstgeboorterecht.

Ik zal hem maken tot (of hem geven) de hoogste (of de opperste) van de koningen
van de aarde (of van het land).”

Een eerstgeboren zoon kreeg automatisch het *eerstgeboorterecht*. Na het overlijden van zijn vader kreeg hij een dubbel deel van de erfenis (Deut.21:17, vgl. 1Kron.5:1,2). Dat dubbele deel kreeg de oudste zoon niet zomaar. Hij nam eigenlijk de rol van de overleden vader over, en moest als eerste een familielid dat in de problemen raakte, ondersteunen. Om dat goed te kunnen doen, kreeg hij dat dubbele deel. Zo moest koning David, terwijl hij de jongste zoon van Isaï was (1Sam.16:10-13), de taken van een oudste zoon op zich nemen voor heel Israël. Wie in de problemen kwam, moest bij hem kunnen aankloppen om hulp. Zo hoorde en hoort ook een koning en een regering zich opstellen ten opzichte van hun volksgenoten, en de zwakken in de samenleving helpen en beschermen.

God zou David *maken tot de hoogste koning van de koningen van de aarde*. Als koning van het machtigste land van de toen bekende wereld zou hij een leidende positie innemen. Dat was ook de taak van het volk Israël als geheel (Deut.26:18,19, 28:1). Hoewel dat tijdens de regering van de koningen David en Salomo (972 – 932) grotendeels het geval was, is dit pas volledig vervuld met de komst van de Here Jezus. Hij is *de hoogste Koning van de koningen van de aarde* (Dan.7:13,14, Mat.28:18, Op.1:5).

- 29** Voor eeuwig zal Ik voor hem mijn goedgunstigheid bewaren (of bewaken),
en mijn verbond zal trouw (of waarheid) aan (of voor) hem zijn.”

Nog kwam aan alle rijke beloften voor koning David (1012 – 972) geen einde. De Here verzekerde hem ook, dat zijn koningshuis voor eeuwig zou blijven bestaan (2Sam.7:11^b,16,29). Dit laatste betekent, dat uit zijn nageslacht de Here Jezus zou worden geboren, die als koning voor eeuwig zal regeren!

- 30** “Zijn nageslacht (of Zijn zaad) zal Ik voor altijd (aan)stellen (of zetten),
en zijn troon (of zijn stoel) zal als de dagen van de hemel[en] zijn.”

Uit de volgende verzen (v.31-38) blijkt, dat het verbond van Jahweh met David een eeuwig verbond blijft. Ook al zullen er mensen uit zijn nageslacht zijn, die God niet trouw dienen, dan zal daardoor het eeuwige verbond niet worden aangetast.

- 31** Als zijn zonen mijn wet verlaten,
en met (of in/door) mijn rechtsregels (of mijn bepalingen) niet gaan (of niet wandelen),
32 als zij mijn voorschriften ontwijden (of ontheiligen/onteren),
en mijn geboden niet bewaren (of bewaken/behoeden),
33 (dan) zal Ik hun overtreding met de roe (of de stok/scepter/stam) vergelden
(of bezoeken/treffen) (vgl. Spr.23:13,14),
en hun ongerechtigheid (of hun misdaad) met slagen (of met plagen),
34 en mijn goedgunstigheid zal Ik vanuit (= voor) hem niet breken (of verpletteren),
en met (of in/door) mijn trouw zal Ik niet valselijk handelen.”

De Here heeft zich volledig aan zijn woord gehouden. Hoewel koning Salomo (972 – 932) en zoon Rehabeam (932 – 915) na verloop van tijd God niet meer (trouw) dienden, en ze zich niet meer aan zijn geboden hielden (1Kon.11:1-10), bleef Jahweh trouw aan zijn verbond met David (1Kon.11:11-13, 1Kron.12:1-14). Hij strafte en berechtte de ongehoorzame koningen en Israëlieten, maar zijn verbond met David bleef.

- 35** “Ik zal mijn verbond niet ontwijden (of ontheiligen/onteren),
en de uitlating (of afkomst) van mijn lippen zal Ik niet veranderen (vgl. Deut.23:23).”

- 36** “Eens heb Ik in (of met/door) mijn heiligheid gezworen:
“Nooit (of Wanneer ... ?) zou Ik tegen (of voor/van) David liegen!”

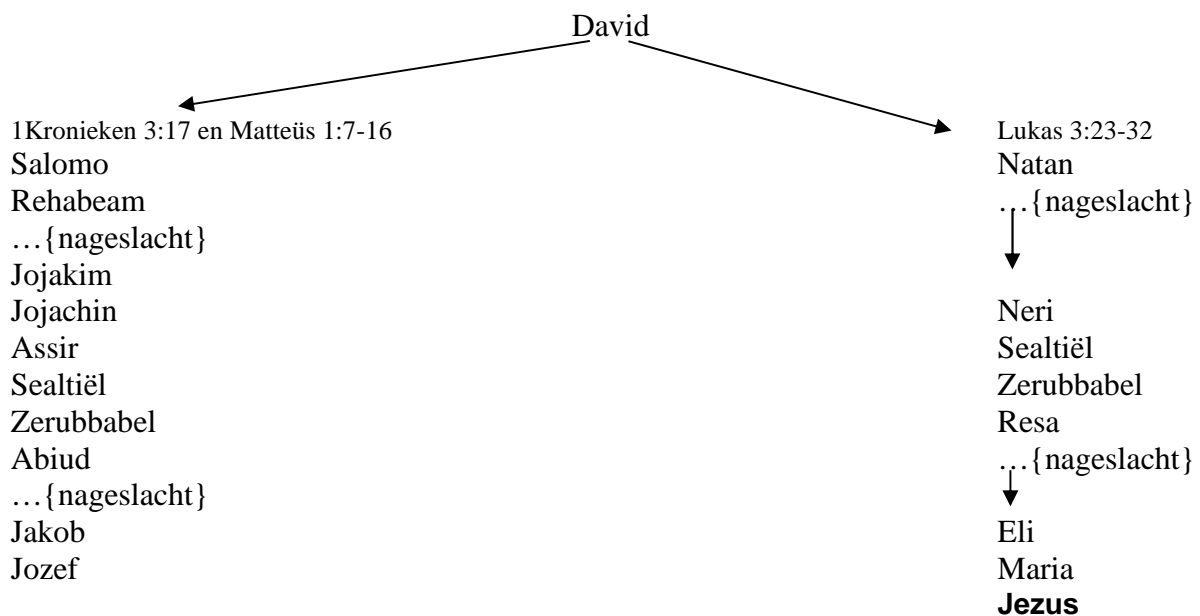
Als de Here tegen David zou liegen, dan zou Hij zijn heiligheid aantasten. Dan zou Hij niet als de God zonder zonde, apart staan van de zondige wereld met zondige mensen.

- 37** “Zijn nageslacht (of Zijn zaad) zal voor eeuwig zijn (= bestaan).
Zijn troon (of Zijn stoel) zal als de zon tegenover (of voor) Mij zijn.”

Zolang de zon en de maan blijven bestaan (vgl. Ps.72:5,17), zolang zal Gods verbond met David blijven bestaan. Het zou en zal niet verdwijnen, zoals dat bij koning Saul (1033 – 1012) was gebeurd. Geen schepsel zal dit verbond kunnen vernietigen, zelfs de satan (= de tegenstander) niet (vgl. Rom.8:37-39).

38 “Als de maan zal hij eeuwig standvastig zijn (of eeuwig worden gegrondvest);
 en (als) een getuige (of en altijd) in de (stof)wolken (of de hemel)
 (be)trouw(baar) zijn.” *pauze*

Om de slechtheid van Salomo (972 – 932) (1Kon.11:1-9) en zijn nageslacht verstootte de Here later zelfs zijn koningshuis. De Messiaanse belofte die Hij echter aan David (1012 – 972) had gedaan, verdween niet. God heeft enkele eeuwen na Etans dood die grote belofte wel bij Salomo’s dynastie weggehaald (Jer.22:24-30),¹⁰⁴² maar Hij gaf die belofte door aan nakomelingen van Natan (Jes.11:1,2).¹⁰⁴³ Natan was een jongere broer van koning Salomo, en een zoon van koning David en Batseba (1Kron.3:5 en Luk.3:23-31, vgl. Zach.12:12,13). De Here Jezus stamt dus via Natan van David af.

God heeft de Here Jezus aangesteld als Koning van alle volken en natiën. Hij regeert eeuwig, en zijn koninkrijk en koningschap zullen nooit vergaan (Dan.7:13,14, Hebr.2:5-8).

Hoe al die prachtige beloften van de Here voor een groot deel in vervulling zijn gegaan, was aan Etan nog niet bekend, want hij leefde in de tijd van koning Rehabeam (932 – 915).

De psalmdichter wijst in het zesde deel (v.39-46) juist op de grote tegenstelling tussen de rijke beloften van Jahweh en de tijd waarin hij zelf leeft. Hij ervaart het, als een aanval op zijn vertrouwen op de betrouwbaarheid van God.

¹⁰⁴² Konjahu (= vazalkoning Jojachin) en Jojakim (608 – 597) stamden af van koning Salomo (972 – 932). God nam de zegelring (= het teken van het rechtmatige koningschap) bij het nageslacht van Jojachin (597) en van Salomo weg, en gaf die aan de landvoogd Zerubbabel uit het nageslacht van Natan (Hag.2:21-24, Luk.3:23-31). Zie Turennot T. van, Jeremia, Jahweh sticht, Grijskerk, 2021, en Turennot T. van, Haggai, feest van Jahweh, Grijskerk, 2019.

¹⁰⁴³ De Here hakte de boom (= het koningshuis) van Salomo (972 – 932) om, maar uit de stronk van Isai (= David) kwam een nieuw twijgje (= Natan) voort die vrucht zou dragen. Uit die nieuwe scheut (= het nieuwe twijgje) zou de Here Jezus worden geboren. Zie Turennot T. van, Jesaja, Jahweh redt, Grijskerk, 2024.

39 En U (= U echter,) U hebt (hem) in de steek gelaten (of verworpen).

U hebt (hem) veracht (of versmaad/verworpen).

U bent verbolgen geweest met (= op) uw gezalfde.

De gezalfde koning uit de tijd dat de dichter Etan dit lied schreef, was Rehabeam (932 – 915). *De Here was op hem verbolgen geweest*, omdat deze Judese koning met Hem en zijn wetten geen rekening meer hield (2Kron.12:1).

40 Het verbond van uw dienaar hebt U ongeldig willen verklaren (of verafschuwen).

Zijn kroon hebt U tot (aan) de aarde (of het land) ontwijd (of ontheilgd/onteerd).

Het verbond van Jahweh met David (1012 – 972) gold ook voor zijn kleinzoon Rehabeam. God wilde echter, dat verbond met die ongehoorzame koning ongeldig verklaren. Daarom liet Hij farao Sjosjenk I (±945 – 924) met zijn leger het Judese land aanvallen. Omdat koning Rehabeam en de andere leiders van het volk toen berouw toonden, kwam de Here op zijn voor-nemen terug (2Kron.12:6,7,12). Wel werd Rehabeam in zijn koningschap tot de aarde toe vernederd (2Kron.12:8,9).

41 Al zijn omheiningen (of zijn muren) hebt U (open)gebroken.

Zijn vestingen (of zijn forten) tot een puinhoop gemaakt.

Allerlei steden waren door de farao veroverd (2Kron.12:4). *De vestingen daarvan maakte hij tot een puinhoop*. Door voorbijtrekkende legers werd geroofd en geplunderd. Rehabeam werd voor zijn buurvolken, die vroeger door koning David waren onderworpen (2Sam.8:1-14), te schande gezet. Dit kon gebeuren, doordat de Here streed aan de kant van de vijand.

42 Alle voorbijgangers van de weg hebben hem beroofd (of geplunderd).

Hij is een smaad voor zijn burens geworden.

43 U hebt de rechter(hand) van zijn tegenstanders (of zijn benauwers) verhoogd
(of verheven).

U hebt al zijn vijanden blij gemaakt.

44 Ook (of Zelfs) laat U de scherpte van zijn zwaard omkeren (of terugkeren),
en U hebt hem niet laten opstaan in de strijd.

Koning Rehabeam kon met zijn leger tegen de overmacht van de farao geen standhouden.

45 U hebt zijn zuiverheid (of reinheid) laten ophouden,
en zijn troon (of zijn stoel) hebt U tot (aan) de aarde (of het land) willen (neer)gooien
(of (neer)werpen).

46 U hebt de dagen van zijn jeugd verkort.

U hebt hem met schaamte bedekt (of omhuld). *pauze*

Met het Hebreeuwse woord voor *jeugd* kunnen ook de jaren van een jong volwassen iemand worden aangeduid.

Blijkbaar grepen al deze gebeurtenissen Rehabeam erg aan. In zijn jonge jaren had hij alleen maar de weelde van het hof van zijn vader Salomo (972 – 932) gekend. Kort nadat zijn vader overleed, werd hij ruw uit dit comfortabele leven weggesleurd, en kreeg hij met een grote opstand van de Israëlieten te maken. Een restant van het machtige rijk van zijn vader bleef voor hem over. Vijf jaren later kreeg hij te maken met de inval van farao Sjosjenk I (±945 – 924)

met de grote vernedering die daarop volgde. *De prachtige dagen van zijn jeugd werden verkort*, en de herinneringen daaraan verbleekten.

De schrijver Etan keert zich in al deze ellende en al zijn teleurstellingen niet in ongeloof van de Here af. Hij zegt niet: “Hoe kan God dit alles maar toelaten? Is dat nou liefde!” of “Als de Here bestaat, en machtig genoeg is, waarom grijpt Hij dan niet in?” Nee, de wijze Etan kent de zonde van de koning en het overgrote deel van zijn volksgenoten. Hij kent ook zijn eigen zonde en zwakheden. Zijn geloof en vertrouwen op Jahweh is ongebroken. De dichter doet precies, wat hij het beste kan doen. Hij vraagt in de volgende verzen (v.47-52) aan de Here, of Hij aan de schijnbare tegenstelling tussen het rampzalige heden en zijn rijke beloften in het verleden een einde wil maken. De auteur smeekt Hem eveneens om dit snel te doen, want het leven van een mens is maar kort.

- 47** Hoelang, Jahweh, zult U zich voor altijd verbergen;
zal uw grimmigheid (ver)branden (of verteren) als vuur?

De al wat oudere Etan hoopte niet midden in deze ellendige toestand van zijn volk te overlijden.

- 48** Herinner U, wat mijn levensduur (of mijn leeftijd) is;
voor (of over/op) wat een nietigheid (of leegheid/leugen) hebt U alle mensenzonen
geschapen?
- 49** Wie is de kerel die leeft, en die de dood niet zal zien;
die zijn ziel zal laten ontsnappen (of zal bevrijden/redden) (van)uit de hand
(= de macht) van het dodenrijk? *pauze*
- 50** Waar zijn uw vroegere gunsten (of vroegere goedgunstigheden), Heer?
U hebt (ze) aan (of naar/voor) David gezworen in uw trouw.

Het lijkt erop, dat de toestand waarin de auteur van psalm 89 leefde, erg weinig of helemaal niet overeenkwam met de beloften die de Here aan koning David (1012 – 972) had gedaan. Niet alleen Rehabeam (932 – 915) kreeg de smaad van andere mensen te verduren, maar ook de dienaren van de Here in het Tweestammenrijk Juda ondergingen dit lot. Ook met hen dreef men de spot. Ondanks de zonden en de zwakheden van Gods dienaren, kan de dichter op grond van de liefde en beloften van de Here zelf dit eigenlijk niet aanvaarden (vgl. Richt.6:13, Ps.77:8-11).

- 51** Herinner U Heer, de smaad van uw dienaren,
(die) ik in mijn borst (of mijn boezem) van alle talrijke (of vele) volken (ver)draag,
- 52** waarmee uw vijanden U hebben gesmaad, Jahweh (vgl. Ps.79:10),
waarmee zij de (voet)stappen (of (voet)sporen) van uw gezalfde hebben gesmaad.

Het grootste verdriet van de dichter was, dat met de smaad van de gezalfde koning van het Tweestammenrijk ook de eer van God werd aangetast. Het leek erop, dat de eens zo machtige Jahweh niet meer in staat zou zijn om zijn volk te beschermen (vgl. Jes.37:22,23). Dat de eer van de Here ongestraft kon worden aangetast, wilde en kon Etan helemaal niet accepteren en geloven.

In het laatste vers (v.53) prijst de auteur Jahweh, omdat hij erop vertrouwt, dat Hij zich aan zijn beloften houdt, en naar het gebed van zijn gehoorzame dienaar heeft geluisterd. Dit vers vormt ook een passende afsluiting van het 3^e boek van de Psalmen (Ps.73-89).

Dat vertrouwen op God gaf de dichter na zijn bidden rust en zekerheid. Hij kan alles aan Hem overlaten. De profetische blik van de schrijver van dit lied ¹⁰⁴⁴ is door zijn goede relatie met de Here en door al zijn rijke beloften gericht op een goede toekomst. Daarom looft Etan Jahweh aan het slot van deze psalm.

53 Gezegend (of Geprezen) is Jahweh ¹⁰⁴⁵ voor eeuwig.

Amen en (= , ja,) amen (= Wis en waarachtig/Zeker weten).

Het woord *Amen* betekent *waarheid* en/of *zekerheid*. Het is een erkenning en bevestiging van alles wat aan dat woord vooraf gaat (vgl. Num.5:22, Deut.27:15-26, 1Kon.1:36, 1Kron.16:36, Neh.5:13). In dit vers is het zelfs een dubbele bevestiging. Met het slot van psalm 89 eindigt eveneens het 3^e boek van de Psalmen (Ps.73-89). Waarschijnlijk is dat eerst een apart gebundelde verzameling liederen geweest.

Evenals bij het slot van het 1^e, 2^e, 4^e en het 5^e boek van het bijbelboek Psalmen (Ps.41:14, 72:18,19, 106:48, 150:6) eindigt het 3^e boek met een lofverheffing. Deze lofverheffing lijkt wat onverwachts. Toch is dit helemaal in overeenstemming met de inhoud van dit lied. Ondanks de slechte tijd waarin de dichter Etan leefde, eindigde hij met een positieve blik op de toekomst. Hij wist, dat Davids koningshuis voor eeuwig zou blijven bestaan, want dat had God beloofd (2Sam.7:11^b,16). Daar vertrouwde hij volledig op.

Die prachtige belofte is nu voor een groot deel al in vervulling gegaan. De Here zegende het koningshuis van David (1012 – 972). Ondanks de ontrouw van veel koningen uit Davids nageslacht, bleef zijn dynastie bestaan. Wel strafte God de ongehoorzame vorsten en zijn opstandige en tegendraadse volk, maar het eeuwige koningshuis is niet vervangen door een andere wettige dynastie. Uit het nageslacht van David is de Here Jezus geboren. Hij is na zijn lijden en sterven voor eeuwig koning geworden (Op.1:5). Hij heeft nu en voor altijd alle macht in de hemel en op de aarde (Mat.28:18, Luk.3:23-38, Ef.1:20-22, vgl. Dan.7:13,14). De woorden en beloften van God houden voor eeuwig stand!

De Here Jezus zal terugkomen op de wolken van de hemel (Mat.26:64, Mark.14:62). Op de nieuwe aarde zal Hij samen met God de Vader onophoudelijk verder regeren (Op.1:5, 21:22, 22:1^b).¹⁰⁴⁶ Zijn troon zal altijd blijven bestaan, want de woorden en beloften van Jahweh houden voor eeuwig stand!

¹⁰⁴⁴ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). Etan gaf als profeet de boodschap van de Here in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21).

Trouwens, alle bijbelboeken zijn helemaal door de Heilige Geest geïnspireerd via apostelen en profeten (Ef.3:5, 2Tim.3:14-17, 2Pet.3:2). De Bijbel vormt daardoor het fundament van Gods gemeente, waarvan Christus de Hoeksteen is (Ef.2:19,20). (Een hoeksteen zit ter versteviging boven in een hoek van een gebouw (Ps.118:22^b)).

¹⁰⁴⁵ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Dat wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

¹⁰⁴⁶ Zie Turenout T. van, *De Openbaring mag niet verborgen blijven*, Grijpskerk, 2024.

4. Het vierde boek.

Psalm 90: De vergankelijke mens kan niet zonder de eeuwige God.

- 1^a** Een gebed van Mozes, de man van God.
- 1^b** Heer, Uzelf bent voor ons een verblijf geweest,
van generatie op generatie.
- 2** Voordat de bergen geboren waren,
bracht U de aarde en de bewoonde wereld voort,
en van eeuwigheid tot eeuwigheid bent U God.
- 3** U laat de sterfeling terugkeren tot verbrijzeling,
en U zegt: “Keert terug, mensenzonen.
- 4** Ja, 1000 jaren zijn in uw ogen
als de dag van gisteren, wanneer hij voorbij gaat,
en als een nachtwaak.
- 5** U laat ze wegvloeien.
Zij zijn als een slaap in de morgen;
als het gras dat voorbijgaat.
- 6** In de morgen bloeit het.
's Avonds gaat het voorbij.
Het wordt afgesneden, het droogt op.
- 7** Ja, wij zijn tot een einde gekomen door uw woede,
en door uw grimmigheid zijn wij ontzet.
- 8** U hebt onze ongerechtigheden tegenover U gesteld;
onze stiekeme daden voor het licht van uw gezicht,
- 9** want al onze dagen zijn voorbij gegaan door uw verbolgenheid.
Wij hebben onze jaren voltooid als een overdenking.
- 10** De dagen van onze jaren, daarin zijn 70 jaren,
en als wij erg sterk zijn, 80 jaren,
en veel ervan was gezwoeg en verdriet.
Ja, het leven is rap voorbijgegaan,
en wij vliegen weg.
- 11** Wie kent de kracht van uw woede,
en uw verbolgenheid overeenkomstig uw ontzagwekkendheid?

- 12 Leer ons zo onze dagen te tellen,
zodat wij een wijs hart zullen krijgen!
- 13 Keer terug, Jahweh! Wanneer?
Heb medelijden ten gunste van uw dienaren!
- 14 Verzadig ons in de morgen met uw goedgunstigheid,
zodat wij zullen jubelen, en wij blij zullen zijn met al onze dagen!
- 15 Maak ons blij overeenkomstig de dagen waarin U ons hebt vernederd;
overeenkomstig de jaren waarin wij onheil hebben gezien!
- 16 Uw werk moet aan uw dienaren worden gezien,
en uw eer ten gunste van hun zonen.
- 17 De liefelijkheid van de Heer, onze God, moet over ons zijn,
en breng het werk van onze handen voor ons voor elkaar,
Ja, het werk van onze handen, breng het voor elkaar!

In psalm 90 vergelijkt de dichter het eeuwige bestaan van de almachtige God met het relatief korte leven van de vergankelijke mens (v.1^b-10). De auteur wil graag, dat de mensen beseffen, dat door de zonde en door de verstoorde relatie met de Here, het leven op deze aarde maar beperkt is, en betrekkelijk snel eindigt. Daarom moet iedereen ernaar streven om zijn relatie met God te herstellen om samen met Hem de resterende tijd op deze wereld zo optimaal mogelijk te besteden (11-17).

Als dichter wordt de Israëliet Mozes genoemd (v.1^a). Daarmee is dit lied de oudste psalm van dit bijbelboek. Mozes werd rond 1528 voor Christus in Egypte geboren (vgl. Deut. 29:2-5, 34:7), en hij groeide op als een prins aan het hof van de Farao. Terwijl hij een welvarend leven leidde, moest hij toezien hoe zijn volksgenoten zwaar werden onderdrukt (Ex.1:1-2:11). Toen hem dat een keer te veel werd, en hij een Egyptenaar dood sloeg, moest hij vluchten om zijn leven te redden. Hij vluchtte naar Midjan, en dacht daar de rest van zijn bestaan door te brengen (Ex.2:12-22). Toen Mozes echter 80 jaar was (Ex.7:7), riep de Here hem om naar Egypte te gaan. Hij moest met hulp van God zijn volksgenoten uit Egypte bevrijden, en hen brengen naar het beloofde land. Na veel tegensputteren deed hij uiteindelijk, wat de Here hem had opgedragen (Ex.3:1-4:20). Ook stelde God zijn dienaar Mozes aan als heel belangrijke profeet (Deut.34:10-12, vgl. Ex.33:11, Num.12:8^a).¹⁰⁴⁷

De verantwoordelijke taak die de Here aan zijn profeet had gegeven, bleek een zeer zware opdracht te zijn. Gedurende de tocht door de woestijn naar het land Kanaän waren de Israëlieten vaak opstandig tegen God en zijn dienaar Mozes. Toen ze aan de grens van het aan hen beloofde land stonden, maakten ze het zo bond, dat ze van de Here Kanaän niet meer mochten binnengaan. Alleen hun kinderen en enkele mensen die God wel hadden gehoorzaamd, zouden na 40 jaren in het beloofde land mogen komen. Gedurende die 40 jaren zouden de Isra-

¹⁰⁴⁷ Vanuit het profetisch ambt gaf een dichter Gods boodschap in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21), want de Bijbel is via profeten en apostelen helemaal door de Heilige Geest geïnspireerd (Ef.3:5, 2Tim.3:14-17, 2Pet.3:2). In de tijd van het Oude Testament werkte Gods Geest vrijwel uitsluitend via profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12).

elieten moeten rondzwerfen in de woestijn, totdat alle ongehoorzame mensen van de oudere generatie waren gestorven (Num.14, vlg. Deut.29:2-5).

Omdat Mozes en Aäron in een zwak moment aan de Here niet de eer gaven, die Hem toekwam, mochten ook zij niet meer in het land Kanaän komen. Door die zonde mochten helaas hun werk niet afronden (Num.20:2-12). De profetische auteur schreef deze psalm in de periode tussen zijn ongehoorzaamheid en zijn sterven, kort voordat de Israëlieten het beloofde land binnentrokken. Te midden van de oudere generatie, die doelloos door de woestijn trok om daar te worden begraven, bad Mozes tot God

Dit lied bestaat uit vijf gedeelten: vers 1^a, 1^b-6, 7-10, 11,12 en 13-17. In vers 1^a staat, wie de schrijver is. De dichter geeft in het tweede gedeelte (v.1^b-6) duidelijk aan, dat de almachtige God eeuwig bestaat. Hij is niet aan tijd gebonden. Uit het volgende gedeelte (v.7-10) blijkt, dat de mensen op deze aarde maar kort leven in vergelijking met Gods eeuwigheid. Dit komt, doordat de zonde in de wereld is gekomen, waardoor de woede van de Here werd opgewekt. In het vierde gedeelte (11,12) roept Mozes de almachtige God op om iedereen te leren rekening te houden met de gevolgen van zijn woede, zodat men wijs wordt. De mensen moeten leren om de relatief korte tijd dat ze op aarde leven, goed te besteden tot eer van de Here. De auteur smeekt God in het laatste gedeelte (v.13-17) om zijn relatie met zijn dienaren uit liefde en genade te herstellen, en hen te zegenen bij hun werk overeenkomstig zijn wil.

1^a Een gebed van (of voor) Mozes, de man van God.

De dichter geeft in de onderstaande verzen (v.1^b-6) duidelijk aan, dat de almachtige God eeuwig bestaat. Hij is niet aan tijd gebonden. Door dit te noemen in zijn gebed eert de schrijver van dit lied de Here.

1^b Heer, Uzelf bent voor (of van) ons een verblijf geweest,
van generatie op generatie.

Gedurende de woestijnreis heeft Mozes al veel van zijn volksgenoten zien sterven. Nog weinig mensen van zijn leeftijd waren er overgebleven. Vanuit zijn confrontatie met de sterfelijkheid van de mensen klemt hij zich vast aan de beloften van de eeuwige God. Hij wil zijn volk verlossen, en bevrijden van zonde en dood (Gen.3:15, Ps.49:16, 73:24-26.). Altijd kon de psalmdichter bij de Here terecht om hulp en ondersteuning.

2 Voordat de bergen geboren waren,
bracht U de aarde en de (bewoonde) wereld voort,
en van eeuwigheid tot eeuwigheid bent U God.

Voordat de Here de aarde en de mensen schiep, bestond Hij natuurlijk al. Daarna maakte Hij de hoge bergen. Hij is almachtig. In tegenstelling tot *God die van eeuwigheid tot eeuwigheid leeft*, zal bijna elk mens sterven, en zijn of haar lichaam zal vergaan (Gen.3:19^b).

3 U laat de sterveling terugkeren tot verbrijzeling (of onderdrukking/vernedering),
en U zegt: “Keert terug, mensenzonen (= Adamszonen).

4 Ja, (of want) 1000 jaren zijn in uw ogen
als de dag van gisteren, wanneer hij voorbij gaat (of hij passeert),
en (als) een nachtwaak.

In de tijd van het Oude Testament verdeelde men een nacht in 3 nachtwaken: de eerste nacht-

waak, de middelste nachtwagak (Richt.7:9) en de morgenwaak (Ex.14:24, 1Sam.11:11). Was een nachtwagak voorbij, dan werden de wachtposten op en bij de muur van een stad gewisseld. Later splitste men een nacht op in 4 nachtwaken.

Voor de mensen zijn 1000 jaren een hele lange periode, maar in de ogen van God stelt het maar erg weinig voor. Het is voor zijn beleving hetzelfde als maar één dag, of slechts een deel van een nacht. De Here is niet zoals de mensen aan tijd gebonden.¹⁰⁴⁸

5 U laat ze wegvloeien (of wegspoelen).

Zij zijn (als) een slaap in de morgen;

als het gras (of het gewas) dat voorbijgaat (of opschiet/weggaat).

Die 1000 jaren vloeien evenals de stromende regen in Gods ogen snel weg. Ze zijn voor Hem ook *als een slaap in de morgen*. Een ochtenddutje is in de beleving van de slaper al gauw voorbij.

In het warme Israël schieten de grassprietten en de gewassen snel op. De bloei ervan duurt in de hitte overdag vaak maar kort. 's Avonds sluiten de meeste bloemen, en beginnen ze vaak te verwelken. Het leven van het gras duurt maar kort, en de vruchten van de gewassen kunnen binnenkort worden afgesneden. Het lijkt allemaal veelbelovend, maar het vergaat bijna even snel, als het gekomen is (vgl. Ps.37:2, 103:15,16, Jes.40:6-8, 1Pet.1:24).

6 In de morgen (of de ochtend) bloeit (of bloesemt) het (of hij).

's Avonds gaat het (of hij) voorbij (of schiet het op/gaat het weg).

Het (of Hij) wordt afgesneden, het (of hij) droogt op.

Uit het volgende gedeelte (v.7-10) blijkt, dat de mensen op deze aarde maar kort leven in vergelijking met de eeuwigheid van de Here. Dit komt, doordat de zonde in de wereld is gekomen, waardoor Gods woede werd opgewekt.

Dat heeft Mozes vooral ervaren bij de zonde van het overgrote deel van zijn volksgenoten aan de grens van het beloofde land. Verreweg de meeste Israëlieten kwamen toen in opstand. Ze maakten het zo bond, dat ze van de Here Kanaän niet meer mochten binnengaan. Gedurende 40 jaren zouden de Israëlieten moeten rondzwerven in de woestijn, totdat alle ongehoorzame mensen van de oudere generatie waren gestorven (Num.14). Veel mensen van die generatie leefden daardoor korter (v.10).¹⁰⁴⁹ Ook Mozes en waarschijnlijk eveneens zijn broer Aäron leefden door hun ongehoorzaamheid minder lang.¹⁰⁵⁰ Door hun zonde bij de rots mochten ze helaas hun werk niet afronden (Num.20:2-12, Deut.1:34-39).

7 Ja, (of want) wij zijn tot een einde gekomen (of gebracht) door (of in/met) uw woede, en door (of in/met) uw grimmigheid zijn wij ontzet (of verschrikt).

¹⁰⁴⁸ Let bij vers 4 goed op. Daar staat niet, dat voor God 1000 jaren hetzelfde zijn als één dag, maar dat voor Hem 1000 jaren heel kort kunnen duren. We moeten hierbij het woordje *als* niet over het hoofd zien. We moeten beeld en werkelijkheid niet door elkaar gaan gooien. De Here kan 1000 jaren zien als een korte periode, zelfs als één dag of een deel van een nacht. Duizend jaren zijn echter niet gelijk aan één dag of nog minder, al ervaart God dat misschien zo. Duizend jaren blijven 1000 jaren. Zo is ook één dag niet gelijk aan 1000 jaren (2Pet.3:8). De Here is niet aan de tijd gebonden, maar Hij schaft de tijd niet af.

¹⁰⁴⁹ Iemand die bijvoorbeeld op 25-jarige leeftijd meegedaan had aan de opstand aan de grens van het beloofde land, kon nooit ouder worden dan 65 jaar, terwijl na de intocht in het heilige land Israëlieten van 80 jaar en ouder geen uitzonderingen waren. Zo werd Jozua, die de Here wel gehoorzaamde, 110 jaar oud (Joz.24:29)

¹⁰⁵⁰ Hoewel Mozes 120 jaar oud was, was hij nog kerngezond, toen hij stierf (Deut.34:7). Oorspronkelijk was het ook Gods bedoeling, dat Mozes het volk Israël in het beloofde land zou brengen. Het kwam alleen door de ongehoorzaamheid bij de rots en de straf van de Here, dat dit niet gebeurde (Num.20:12).

Het overgrote deel van de oudere generatie van de Israëlieten kwam tot zijn einde, doordat de Here erg boos werd op hun structurele ongehoorzaamheid en de opstand aan de grens van het land Kanaän. De zonde maakt alles kapot in het leven van mensen, en heeft een verwoestende kracht. Gelukkig is de macht van Gods liefde en genade groter.

- 8** U hebt onze ongerechtigheden [tot(aan)] tegenover U gesteld (of gezet);
onze verborgenheden (= verborgen zonden/stiekeme daden) voor (of tot/naar/van)
het licht van uw gezicht,
- 9** want al onze dagen zijn voorbij gegaan (of ten einde gelopen/gekeerd)
door (of in/met) uw verbolgenheid.
- Wij hebben onze jaren voltooid (of ten einde gebracht/vol gemaakt) als
een overdenking.

Hoewel Mozes die opgroeide als een prins (Ex.2:7), en werkte als een schaapherder (Ex.3:1^a), altijd een gezond leven had kunnen leiden, en mede daardoor 120 jaar werd (Deut.34:7), was dat bij het overgrote deel van zijn volksgenoten blijkbaar niet het geval. Natuurlijk had het harde en ongezonde bestaan in Egypte zijn tol opgeëist. De mannen moesten als slaven veel te hard werken (Ex.1:11-14), en de vrouwen stonden in hun gezinnen er helemaal alleen voor. Spanningen liepen hoog op. Elk moment konden Egyptische soldaten komen om een huilend babyjongetje in de Nijl te gooien (Ex.1:22). Wat zou de toekomst brengen? Ook de slechte voedingsgewoonten en de armzalige hygiëne van verreweg de meeste mensen in Egypte waren er de oorzaak van, dat veel mensen voortijdig stierven. Allerlei ziekten, zoals de pest bijvoorbeeld, zorgden ervoor, dat oude mensen een zeldzaamheid waren.¹⁰⁵¹

Het gevolg van dit alles was, dat het talrijke volk Israël dat uit Egypte was vertrokken, vooral uit jonge mensen bestond. Mensen van boven de 40 jaar oud waren er nauwelijks. Toen het volk van God voor straf 40 jaren moest omzwerven in de woestijn, en bijna alle mensen van 20 jaar en ouder in die tijd zouden sterven (Num14:29-35), werden alleen de allersterkste mensen 80 jaar. Het zullen er vast niet veel zijn geweest.

- 10** De dagen van onze jaren, daarin zijn 70 jaar (= 70 jaren),
en als wij erg sterk (of erg heldhaftig) zijn, 80 jaar (= 80 jaren),
en veel ervan ¹⁰⁵² was gezwog (of getob) en verdriet (of leegte).
Ja, (of want) het (leven) is rap (of snel) voorbijgegaan (of afgesneden/afgehakt),
en wij vliegen weg.

Van verreweg de meeste Israëlieten die in woestijn stierven, was het leven vol *gezwog en verdriet* geweest. Ze waren als slaven meedogenloos en slecht behandeld. Met hun vrouwen leefden ze voortdurend onder grote druk. Hun *leven ging* daardoor *snel voorbij*, want ze wer-

¹⁰⁵¹ Via Mozes gaf de Here goede reinigings- en voedselwetten aan zijn volk. Daardoor konden de Israëlieten lang leven (Deut.4:40, 5:32,33, 11:18-21). Gods wetten zijn geen last, maar een lust (Mat.11:28-30, 1Joh.5:3), omdat Hij daarmee het bestwil en een goede gezondheid voor de mensen zoekt (Rom.7:12, 1Tim.1:8). Zo is het bijvoorbeeld erg gezond om van een geslacht dier het vet, de lever en de nieren niet te eten (Ex.29:13, Lev.3:16, 4:19,26,31,35, 6:12, enz.). Ook door een goede hygiëne leefden gehoorzame Israëlieten gemiddeld veel langer, dan de heidenen (Lev.15, Num.5:2,3, 31:17-24, Deut.21:10-14, 23:13).

(Zie hiervoor Hobrink B., *Moderne Wetenschap in de Bijbel*, 6^e druk, Hoornaar, 2005.)

¹⁰⁵² In de Hebreeuwse tekst staat hier *hun trots*. Op grond van de Griekse handschriften(en de Vulgaat) is voor *veel van hen* ofwel *veel ervan* gekozen. Het lijkt er sterk op, de tijdens het overschrijven van de Hebreeuwse tekst 2 letters zijn verwisseld. (בָּרַב (= trots) moet רַבָּ (= veel) zijn.)

Helaas is psalm 90 in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

den door hun ongehoorzaamheid lang niet zo oud als hun voorouders.¹⁰⁵³ Jozua, die de Here wel gehoorzaamde, werd 110 jaar oud (Joz.24:29), en dat kwam niet in de eerste plaats, omdat hij bij de allersterkste mensen hoorde.

In het vierde gedeelte (11,12) roept Mozes de almachtige God op om iedereen te leren rekening te houden met de gevolgen van zijn woede, zodat men wijs wordt. De mensen moeten leren om de relatief korte tijd dat ze op aarde leven, goed te besteden tot eer van de Here. Dit geldt niet allen voor de generatie Israëlieten die in de woestijn zou sterven, maar ook voor de mensen van vandaag.

- 11** Wie kent de kracht van uw woede,
en uw verbolgenheid overeenkomstig uw ontzagwekkendheid?

In deze tijd leven helaas maar weinig mensen die rekening houden met *de kracht van Gods woede en verbolgenheid*. Ze hebben weinig of geen ontzag voor de Here. Zelfs het begin van wijsheid kennen ze niet.

- 12** Leer (ons) (of Laat (ons) weten/kennen) zo onze dagen te tellen (of te benoemen),
en (= zodat) wij zullen een wijs hart laten komen (= een wijs hart krijgen)!

Wijsheid en kennis beginnen met het ontzag en de eerbied voor God (Job 28:28, Ps.111:10^a, Spr.1:7^a, 9:10). Hij is de bron van eeuwig geluk en vrede (Jes.3:10). Eigenwijsheid wil met de Here geen rekening houden. Dat is een voedingsbodem voor ellende en narigheid in het (eeuwige) leven. Het geeft geen blijvende vrede en duurzaam geluk (Ps.14 en 53, Jes.3:11).

Een heel wijs mens is dus iemand die God kent, en ontzag voor Hem heeft. Zo iemand kijkt vooruit, en *telt zijn of haar dagen*, want hij of zij wil die dagen goed besteden.

De auteur smeekt God in het laatste gedeelte (v.13-17) om zijn relatie met zijn dienaren uit liefde en genade volkomen te herstellen, en hen te zegenen bij hun werk overeenkomstig zijn wil.

- 13** Keer terug, Jahweh! ¹⁰⁵⁴ [Tot] wanneer?
Heb medelijden (of Heb spijt) ten gunste van (of op/over) uw dienaren!

Hoewel Mozes en de oudere generatie van de Israëlieten Kanaän niet mogen binnentrekken, en hun leeftijd wordt beperkt, wil de psalmdichter wel, dat de goede relatie met de Here weer volledig wordt hersteld. Hij wil ondanks de zware straf heel graag, dat God niet meer boos is, en dat ze door Hem gezegend zullen worden.

- 14** Verzadig ons in de morgen (met) uw goedgunstigheid,
en (= zodat) wij zullen jubelen, en wij zullen blij zijn met (of in/door) al onze dagen!
- 15** Maak ons blij (of Verblijd ons) overeenkomstig de dagen (waarin) U ons hebt
vernederd (of gekweld);
(overeenkomstig) de jaren (waarin) wij onheil (of rampspoed) hebben gezien!

¹⁰⁵³ Jakob werd 147 jaar (Gen.47:28), en Jozef 110 jaar (Gen.50:22,26). Izaäk werd 180 jaar (Gen.35:28), en Abraham werd 175 jaar (Gen.25:7). Vergeleken bij die leeftijden is de levensduur van hooguit 80 jaar maar kort.

¹⁰⁵⁴ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: "Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd."

Verreweg de meeste Israëlieten van de oudere generatie hadden heel wat jaren harde slavernij en zware onderdrukking moeten verduren. Waarschijnlijk voelden deze mensen zich toen door God in de steek gelaten. Dat was ook goed te verklaren, want ze hadden de afgoden van Egypte gediend (Ezech.20:7-9, 23:1-4,8,19, Jer.22:21). Daarom had God tijdelijk zijn volk verlaten, en had Hij het zwaar laten lijden (Ex.1). De herhaaldelijke rebelse ongehoorzaamheid van het overgrote deel van de Israëlieten in de woestijn had de relatie met Jahweh zeker geen goed gedaan. Mozes wilde echter heel graag, dat zijn volksgenoten zich definitief zouden onderwerpen aan Gods wil, en dat ze daardoor de liefdevolle en zegenrijke aanwezigheid van Hem weer zouden ervaren.

- 16** Uw werk moet (of zal) aan (of bij) uw dienaren worden gezien,
en uw eer (of uw heerlijkheid) ten gunste van (of over/op) hun zonen.

Het werk dat de Israëlieten zouden doen, moest in de eerste plaats Gods werk zijn. Deze mensen in de woestijn moesten leren doen, wat de Here graag wilde. Dan zou Hij hun plannen en werkzaamheden allemaal mogelijk maken, en hen ondersteunen met zijn onmisbare zegen. Dit gold en geldt ook voor hun nageslacht.¹⁰⁵⁵

- 17** De liefelijkheid van de Heer, onze God, moet (of zal) over ons zijn,
en breng het werk (of de daad/het maaksel) van onze handen
voor (of ten gunste van/op/over) ons voor elkaar (of en zet het werk ... voor ons op),
en (= Ja,) het werk (of de daad/het maaksel) van onze handen, breng het voor elkaar
(of zet het op)!

De Here heeft zijn werk, dat via zijn dienaren werd gedaan, rijk gezegend. Hij liet zijn volk door hun leider Mozes veilig naar het beloofde land brengen. Aan de grens van het land Kanaän volgde Jozua Mozes op, nadat hij zijn volk 40 jaren had mogen leiden (Deut.34). Onder Jozua's leiding werd het heilige land veroverd. Het gebed van psalm 90 is verhoord.

¹⁰⁵⁵ Dit geldt trouwens voor iedereen.

Psalm 91: God beschermt altijd zijn verlossingswerk voor zijn volk.

- 1^a** Een loflied; een lied van David.
- 1^b** Wie verblijft in de verborgen plaats van de Allerhoogste,
woont in de schaduw van de Almachtige.
- 2** Hij zal omtrent Jahweh zeggen:
“Mijn Schuilplaats en mijn Vesting is mijn God.
Ik vertrouw op Hem.”
- 3** Ja, Hijzelf redt jou van de valstrik van de vogelvanger;
van de verderfelijke pest.
- 4** Met zijn slagpennen bedekt Hij jou,
en onder zijn vleugels heb jij vertrouwen.
Zijn trouw is een klein schild en een rond schild.
- 5** Je moet geen ontzag hebben voor de angst van de nacht;
voor de pijl, die overdag vliegt;
- 6** voor de pest, die in het donker gaat;
voor het verderf, dat op de middag verwoest.
- 7** Aan jouw kant zullen er 1000 vallen,
en 10.000 aan je rechterhand.
Voor jou zal het niet dichterbij komen.
- 8** Slechts met je ogen zal jij ernaar omkijken,
en je zal de vergelding van de kwaadaardige mensen zien.
- 9^a** Ja, U, Jahweh, bent mijn schuilplaats.
- 9^b** De Allerhoogste heb jij als jouw verblijf gekozen.
- 10** Geen onheil zal naar jou worden gestuurd,
en geen plaag zal dichterbij jouw tent komen,
- 11** want Hij zal voor jou zijn hemelse knechten bevelen
om jou te beschermen op al jouw wegen.
- 12** Op de handpalmen zullen zij je dragen,
zodat jij jouw voet niet aan een steen stoot.
- 13** Op een brullende leeuw en een cobra zal jij lopen.
Een jonge leeuw en een slang zal jij vertrappen.

- 14** Omdat hij Mij heeft bemint, zal Ik hem verlossen.
Ik zal hem onaantastbaar maken, omdat hij mijn naam heeft gekend.
- 15** Hij zal Mij roepen, en Ik zal hem antwoorden.
Ik zal in angst bij hem zijn.
Ik zal hem redden, en Ik zal hem eer verschaffen.
- 16** Met lengte van dagen zal Ik hem verzadigen,
en Ik zal hem mijn redding laten zien.

In deze psalm staat het verlossingswerk van de Here voor zijn volk centraal. Satan wil dat werk onmogelijk maken door David te laten vermoorden. God voorkomt dit, en belooft zijn dienaar zijn voortdurende zegen en bescherming. We zien ook vanuit dit lied de betrouwbaarheid van de beloften van de Here, doordat Hij zijn beloofde zegeningen voor de dichter en voor zijn volk door de jaren en de eeuwen heen heeft waargemaakt.

Als auteur van psalm 91 wordt koning David (1012 – 972) genoemd (v.1^a). In dit gedicht bevindt hij zich blijkbaar in een angstige en moeilijke situatie, want het is nodig, dat God hem verlost en redt (v.14-16). Kwaadaardige mensen bedreigen zijn leven (v.3,8). Hij moet naar een verborgen plaats vluchten (v.1^b). Het lijkt er dus sterk op, dat hij (nog) achtervolgd wordt door koning Saul (1033 – 1012). Overal dreigt in die tijd het gevaar van kwaadaardige verraders. Toch is David niet terneergeslagen. Nee, hij is juist erg blij, en hij schrijft zelfs deze psalm als een loflied (v.1^a). Dit doet hij, omdat hij als profeet van de Here (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30) ¹⁰⁵⁶ de rijke beloften van zijn bescherming en voortdurende zegeningen heeft meegekregen. Daarover kunnen we in heel psalm 91 lezen.

Deze psalm bestaat uit zes gedeelten: vers 1^a, 1^b,2, 3-8, 9^a, 9^b-13 en 14-16. In het begin staat, wie de dichter is (v.1^a). Daarna schrijft de auteur over iemand die op de Here vertrouwt (1^b,2). David krijgt in het derde deel (v.3-8) een profetie over zijn toekomst. God zal hem zegenen in al het goede dat hij zal doen. In het vierde deel (v.9^a) onderbreekt de schrijver van dit lied deze prachtige beloften door opnieuw zijn vertrouwen op de Here uit te spreken. Daarna gaat de openbaring van Gods boodschap verder (v.9^b-13). In het laatste gedeelte (v.14-16) bevestigt de Here zelf die mooie profetieën over Davids toekomst met nieuwe fantastische beloften.

Het lijkt erop, dat deze psalm afwisselend gezongen werd door een koor, een stem die Davids woorden zegt en een stem die Gods woorden spreekt. De beloften van de Here vormen het hoogtepunt van dit gedicht.

1^a Een loflied; een lied van David. ¹⁰⁵⁷

In het onderstaande gedeelte (1^b,2) schrijft de auteur van psalm 91 over iemand die op de Here vertrouwt.

¹⁰⁵⁶ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). David gaf als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21).

¹⁰⁵⁷ De woorden *Een loflied*, *een lied* staan niet in de Hebreeuwse tekst, maar wel in de Griekse handschriften (en de Vulgaat). De naam van de dichter van psalm 91 staat niet alleen in de zojuist genoemde bronnen, maar eveneens in de Dode Zeerol, waarin ook vers 1 van dit lied is bewaard gebleven. (Zie Abegg M. Jr. e.a., *The Dead Sea scrolls Bible*, San Francisco, 1999, pag. 541.)

Koor:

- 1^b** Wie verblijft (of Wie zit) in de verborgen plaats van de (Aller)hoogste,
woont in de schaduw van de Almachtige.

Wie verblijft in een verborgen plaats van de Here, die is zo dichtbij Hem, dat zijn schaduw over hem of haar heen valt. Zo'n iemand is heel goed beschermd, en heeft alle redenen om op God te vertrouwen.

- 2** Hij ¹⁰⁵⁸ zal omtrent (of naar/voor/van/tegen) Jahweh ¹⁰⁵⁹ zeggen:
“Mijn Schuilplaats (of Mijn Toevlucht) en mijn Vesting is mijn God.
Ik vertrouw in (= op) Hem.”

Als er op het platteland gevaar dreigde van bijvoorbeeld rovende en plunderende legerbenden, dan verscholen de Israëlieten zich in rotsspleten, grotten en holen (Richt.6:2, 1Sam.13:6, 14:11, Jes.2:19, Ezech.33:27, Hebr.11:38, enz.). In dergelijke spelonken waren ze veilig. In de steden trokken ze zich terug achter hun muren en in hun vestingen. Met zo'n veilige plaats vergelijkt de dichter hier de Here.

De schrijver krijgt in het derde deel (v.3-8) een profetie over zijn toekomst. God zal hem zegenen in al het goede dat hij zal doen.

- 3** Ja, (of want) Hijzelf redt jou van(uit) de valstrik (of het klapnet) van de vogelvanger;
van(uit) de verderfelijke (of vernietigende) pest.

Eerst vergelijkt de dichter zijn gevaren met die van een vogel. Eén van die gevaren was een klapnet dat op de grond ligt (vgl. Am.3:5). Als een vogel gelokt door voedsel op de as van 2 kleppen hipt, springen die kleppen omhoog, en klapt het net dicht. De opvliegende vogel valt op de grond, en is dan gevangen. God maakt echter voor zijn dienaar David aan dat gevaar een einde.

De slechte voedingsgewoonten en de armzalige hygiëne van verreweg de meeste mensen uit die tijd waren er de oorzaak van, dat veel personen die zich niet aan Gods wetten hielden, voortijdig stierven. Allerlei ziekten, zoals de pest bijvoorbeeld, zorgden ervoor, dat oude mensen onder de heidenvolken een zeldzaamheid waren.¹⁰⁶⁰

- 4** Met zijn slagpennen (of zijn vlerken) bedekt (of beschut) Hij [naar (of voor)] jou,
en onder zijn vleugels heb jij vertrouwen (of vlucht jij).

¹⁰⁵⁸ In de Hebreeuwse tekst staat hier *Ik*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat), de enige Dode Zeerol met het begin van psalm 91 en het tekstverband is voor *Hij* gekozen. Het (persoonlijk voornaam)woord *Ik* komt hier een beetje uit de lucht vallen.

¹⁰⁵⁹ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

¹⁰⁶⁰ Via Mozes gaf de Here goede reinigings- en voedselwetten aan zijn volk. Daardoor konden de Israëlieten lang leven (Deut.4:40, 5:32,33, 11:18-21). Gods wetten zijn geen last, maar een lust (Mat.11:28-30, 1Joh.5:3), omdat Hij daarmee het bestwil en een goede gezondheid voor de mensen zoekt (Rom.7:12, 1Tim.1:8). Zo is het bijvoorbeeld erg gezond om van een geslacht dier het vet, de lever en de nieren niet te eten (Ex.29:13, Lev.3:16, 4:19,26,31,35, 6:12, enz.). Ook door een goede hygiëne leefden gehoorzame Israëlieten gemiddeld veel langer, dan de heidenen (Lev.15, Num.5:2,3, 31:17-24, Deut.21:10-14, 23:13).
(Zie hiervoor Hobrinc B., *Moderne Wetenschap in de Bijbel*, 6^e druk, Hoornaar, 2005.)

Zijn trouw (of Zijn waarheid) is een (klein) schild (of een handschild) en
een rond schild.

Het begin van vers 4 roept het beeld op van een moedervogel die haar jongen onder haar vleugels beschermt. In de hitte van de woestijn is die bescherming nog veel belangrijker dan in ons land. Dit beeld komt eerder in de Bijbel voor (Deut.32:11).

De trouw van God zou een beschermend schild zijn in de hand van de dichter, en een rond schild om andere delen van zijn lichaam te verdedigen.

- 5** Je moet geen ontzag hebben (of niet vrezen) vanuit (= voor) de angst van de nacht;
vanuit (= voor) de pijn, die overdag (weg)vliegt;
- 6** vanuit (= voor) de pest, die in het donker gaat (of wandelt);
vanuit (= voor) het verderf (of de plaag), dat op de middag verwoest
(of vernietigt/bederft).

Bij *de angst voor de nacht* moeten we denken aan de angst voor demonische machten als het nacht is (Zie de uitleg van psalm 121:6-8, en zie Ef.6:12.). De satan en zijn dienende geesten zijn vorsten van de duisternis.

De pest ofwel de verderfelijke plaag kan zowel 's nachts als overdag veel slachtoffers maken. Grote delen van een bevolking konden door die ziekte worden uitgeroeid.

- 7** Vanuit (= Aan) jouw (zij)kant (of zij(de)) zullen (er) 1000 vallen,
en 10.000 vanuit (= aan) je rechter(hand).

Voor (of Naar/Van) jou zal het (of hij) niet dichterbij komen.

In de vele oorlogen die David heeft moeten voeren om het voortbestaan van zijn volk mogelijk te maken, heeft hij natuurlijk talloze gesneuvelde slachtoffers gezien. Op wonderbaarlijke wijze spaarde de Here echter iedere keer zijn leven.

- 8** Slechts (of Alleen) met (of door/in) je ogen zal jij (ernaar) omkijken
(of jij (het) (aan)zien/bezien/merken),
en je zal de vergelding (of de beloning/(terug)betaling) van (= aan)
de kwaadaardige(mense)n zien.

In het vierde deel (v.9^a) onderbreekt David deze prachtige beloften door opnieuw zijn vertrouwen op de Here uit te spreken.

Stem voor wat David zegt:

- 9^a** Ja, (of want) U, Jahweh, bent mijn schuilplaats (of mijn toevlucht).

Na de reactie van de psalmdichter in vers 9^a gaat de openbaring van boodschap van de Here verder (v.9^b-13). Steeds meer en mooiere beloften krijgt David te horen.

Koor:

- 9^b** De (Aller)hoogste heb jij (als) jouw verblijf (aan)gesteld (= gekozen).
- 10** Geen onheil (of Geen kwaad) zal naar (of bij) jou worden gestuurd,
en geen plaag (of geen aandoening) zal dichterbij [in] jouw tent komen,

- 11** want Hij zal voor (of naar) jou zijn (hemelse) knechten bevelen (of gebieden)
om jou te beschermen (of behoeden/bewaken) in (= op) al jouw wegen.
- 12** Op (of Over) de (hand)palmen zullen zij je (weg)dragen (of opheffen),
zodat jij jouw voet niet door (of met/in) (= aan) een steen stoot (of treft).

De hierboven genoemde bescherming van de Here had de psalmdichter heel hard nodig, want de satan deed er alles aan om hem van het leven te beroven, en de staat Israël te vernietigen. Daardoor werd David tijdens zijn leven door veel grote gevaren omringd en bedreigd.¹⁰⁶¹

Onontgonnen gebieden in het Midden-Oosten lagen en liggen bezaaid met (zwerf)stenen. Dit kan men nu in sommige gebieden in het heilige land nog steeds tegenkomen.

- 13** Op (of Over) een (brullende) leeuw en een cobra (of een brilslang) zal jij lopen
(of treden/verdergaan).

Een jonge leeuw en een slang (of een draak/krokodil) zal jij vertrappen (of vertreden).

Vers 13 heeft zowel een letterlijke als een figuurlijke betekenis.¹⁰⁶² In de letterlijke zin had de Here de jonge David al eerder beschermd tegen een gevaarlijke beer en een bloeddorstige leeuw (1Sam.17:34-37). Zo zou God hem blijven begunstigen. Dit vers heeft duidelijk een dubbele betekenis. Namen van dieren werden ook wel als symbolen voor volken en koninkrijken gebruikt (Num.23:24, 24:9^a, Jes.14:28,29, 27:1, Jer.4:7, 12:8, 49:19,22, Ezech.32:2, Dan.7 en 8). Welke rijken hier precies worden bedoeld, is niet helemaal duidelijk. Waarschijnlijk is dat ook niet de bedoeling. In elk geval weten we, dat de vijandige machten van Gods volk worden aangeduid. Koning David heeft inderdaad alle vijandige volken die de staat Israël wilden vernietigen, verslagen, en aan zich onderworpen (2Sam.8:1-14, 10, 12:26-31). Veel veldslagen en oorlogen moesten daarvoor worden gevoerd.

Achter die aanvallen van de vijandige volken schuilde het werk van de satan, die het verlossingswerk van Jahweh wilde en wil vernietigen. De slang ofwel de draak is namelijk ook het symbool van de duivel (Gen.3:1-15, 2Kor.11:3, Op.12:9, 20:2, vgl. Luk.10:17-20). Die tegenstander van de Here probeert voortdurend met de list van een slang en het geweld van een brullende leeuw (1Pet.5:8) de gelovigen te verleiden, en te beroven van hun contact met hun liefdevolle Heer; te beroven van hun persoonlijke relatie via de Heilige Geest met hun Heer Jahweh en hun Verlosser Jezus.¹⁰⁶³ Als die gelovige mensen met Gods hulp vast op Hem blijven vertrouwen, en Hem zo blijven volgen, dan zal de satan geen enkele kans maken om ze te scheiden van de liefde van de Here (Rom.8:35-39, Rom.16:20, vgl. Luk.10:17-20).

In het laatste gedeelte (v.14-16) bevestigt de Here zelf die mooie profetieën over Davids toekomst met nieuwe fantastische beloften.

Stem voor wat God belooft:

- 14** Omdat hij [in] Mij heeft bemint (of hij in (= naar) Mij heeft verlangd),

¹⁰⁶¹ Vele eeuwen later misbruikte de satan vers 11 en 12 van psalm 91 om de Here Jezus aan te zetten tot roekeloos gedrag (Mat.4:6, Luk.4:10,11). Gods Zoon wees op grond van een andere bijbeltekst (Deut.6:16) de satan terecht (Mat.4:7, Luk.4:12). Je mag de Here niet tarten (= verzoeken) (Deut.6:16).

¹⁰⁶² Twee of meer verschillende betekenissen hoeven elkaar niet uit te sluiten, ook al wordt dat heel vaak (onbewust) gedacht. Ze kunnen elkaar ook heel goed aanvullen.

¹⁰⁶³ Vooral daarom probeert de satan na de uitstorting van de Heilige Geest, het werk van diezelfde Geest zoveel mogelijk naar de achtergrond te verdringen en te verdoezelen, of dat werk los te koppelen van God de Vader en God de Zoon. Ook probeert hij de kracht van de Heilige Geest los te weken van de Bijbel of van de God van het Oude Testament. Gods Geest gaat echter nooit tegen Gods Woord (= de Bijbel) in, want Hij is een eenheid.

zal Ik hem verlossen (of in veiligheid brengen).

Ik zal hem onaantastbaar maken (of hem verheffen),

omdat hij mijn naam heeft gekend.

De naam van iemand verwijst naar zijn persoon. Dat de dichter *de naam van God heeft gekend*, betekent, dat hij Hemzelf heeft gekend. Hij had met Hem een persoonlijke band. De naam van God is Jahweh. Dit betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte Hij zich aan Mozes bekend (Ex.3:14).¹⁰⁶⁴ Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van de Here wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.” Zo kende David de Here in zijn blijvende trouw. Hij hield veel van Hem.

God heeft de profetische koning inderdaad *onaantastbaar gemaakt* voor zijn vijanden. Vanuit de talloze levensgevaarlijke situaties heeft Hij zijn dienaar wonderbaarlijk gered. Als hij de Here in gehoorzaamheid aanriep in gebed, dan antwoordde Hij David.

15 Hij zal Mij (aan)roepen, en Ik zal hem antwoorden.

Ik zal in angst (of in benauwdheid) (na)bij hem zijn.

Ik zal hem redden (of bevrijden/(er) uitrukken),

en Ik zal hem eer verschaffen (of hem eren/verheerlijken).

16 Met lengte van dagen zal Ik hem verzadigen (of overladen/verrijken),

en Ik zal hem [in (of door/met)] mijn redding laten zien (of mijn redding tonen).

De Here had David al zijn hele leven beschermd en gezegend. Dat begon al toen hij nog jong was. God had hem, toen hij nog een herder was, gered in zijn gevecht tegen een leeuw en tegen een beer (1Sam.17:34-37^a). Hij had hem opnieuw geholpen, toen hij de reus Goliat versloeg (1Sam.17). Hij had de auteur van dit lied keer op keer bijgestaan, toen hij meestreed in het leger van Saul. Hij liet de boze aanslagen van deze ongehoorzame koning op het leven van David mislukken.

Daarna had God hem voortdurend beschermd, toen hij op de vlucht was voor de jaloerse koning Saul (1Sam.18-30). Later had de Here hem als koning van Juda de overwinning bezorgd tegen generaal Abner en koning Isboset (1012 – 1010). Ondanks hun overmacht werd de schrijver door Gods zegen koning van heel Israël (2Sam.2:8-4:5). Talrijke legers van buitenlandse vijanden werden door de kracht van de Here verslagen. Israëls koning onderwierp de Jebusieten, de Filistijnen, de Moabieten en de Ammonieten, de Arameeërs, de Edomieten en de Amalekieten (2Sam.5:6-25, 8:1-14, 10, 12:26-31). Ook de opstanden van prins Absalom en de rebel Seba werden neergeslagen (2Sam.18, 20:1-22). Met Gods hulp was David onoverwinnelijk. *Jahweh verschafte hem eer*.

God wilde ook, dat het koningshuis van David voor eeuwig zou regeren. Dat had Hij, toen zijn dienaar koning over heel Israël was geworden, aan hem verteld (2Sam.7:11^b,16,29). De wil van de Here was, dat uit zijn nageslacht de Here Jezus zou worden geboren. Jezus zou de zonde van de hele wereld zou wegnemen (Joh.3:16,17, Hebr.9:24-28, 1Joh.2:1,2),¹⁰⁶⁵ en na zijn lijden en sterven zou Hij overwinnend opstaan uit het graf. Daarna zou Hij als koning

¹⁰⁶⁴ De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*.

¹⁰⁶⁵ Dit betekent niet, dat alle mensen daarvan gebruik maken. Iedereen die God in gehoorzaamheid wil dienen, kan vergeving van zonden krijgen, en voor eeuwig worden verlost. In principe kan iedereen zalig worden, want de Here Jezus heeft alle schuld al betaald!

voor eeuwig regeren. Satan wilde dat verlossingswerk voor heel de wereld de pas afsnijden. Jahweh voorkwam dit.

Nu zijn al deze beloften van de Here grotendeels in vervulling gegaan. Na de dood en opstanding van de Here Jezus is Gods Zoon naar de hemel opgestegen, en heeft Hij zijn eeuwige koningschap over alle volken aanvaard (Dan.7:13,14, Mat.28:18, Ef.1:20-22). Hij was vanaf zijn binnenkomst in de hemel al de Koning van de koningen van heel de aarde (Op.1:5, vgl. Ps.110:1,2, Dan.7:13,14). Jezus Christus zit nu aan de rechterhand van zijn Vader in de hemel (Ef.1:20, Kol.3:1, Hebr.1:3, 12:2). Hij zal daar blijven, totdat de God Jahweh al zijn vijanden heeft verslagen (Ps.110:1, Hebr.1:13, 10:12,13).

Daarna zal Jezus terugkomen op de wolken van de hemel (Mat.26:64, Mark.14:62). Op de nieuwe aarde zal Hij samen met zijn almachtige Vader voor eeuwig verder regeren (Op.1:5, 21:22, 22:1^b).¹⁰⁶⁶ Zijn troon zal altijd standhouden, want de God Jahweh doet, wat Hij belooft.

¹⁰⁶⁶ Zie Turenout T. van, De Openbaring mag niet verborgen blijven, Grijpskerk, 2024.

Psalm 92: Loflied over Gods liefde en zijn rechtvaardige beoordeling.

- 1 Een psalm. Een lied voor de sabbatdag.
- 2 Goed is het om Jahweh te bedanken,
en om te musiceren voor uw naam, Allerhoogste,
- 3 om in de morgen uw goedgunstigheid bekend te maken,
en uw trouw in de nachten,
- 4 op een 10-snarig instrument en op een psalterion;
op snarenspeel met een harp,
- 5 want U hebt mij blij gemaakt, Jahweh, door uw werken.
Door de daden van uw handen zal ik jubelen.
- 6 Hoe groot zijn uw daden, Jahweh.
Buitengewoon diep zijn uw gedachten.
- 7 Een dom mens erkent het niet,
en een dwaas begrijpt dit niet:
- 8 Met het opschieten van de kwaadaardige mensen zoals het gras,
bloeien alle bedrivers van ongerechtigheid
om voor altijd te worden verdelgd,
- 9 want U bent hoger, Jahweh,
voor eeuwig.
- 10 Ja zie, uw vijanden, Jahweh,
ja zie, uw vijanden zullen te gronde gaan.
Verstrooid zullen worden alle bedrivers van ongerechtigheid,
- 11 maar U zult mijn hoorn verhogen als die van een spiesbok.
Ik ben met verse olie overgoten,
- 12 en mijn oog ziet neer op hen die mij bespioneren.
Mijn oren luisteren naar de slechteriken die tegen mij opstaan.
- 13 De rechtvaardige zal uitbotten als een palmboom.
Als een ceder op de Libanon zal hij groeien.
- 14 Zij die in het huis van Jahweh zijn geplant,
zullen bloeien in de voorhoven van onze God.
- 15 Zij zullen in de ouderdom nog vrucht dragen.
Vruchtbaar en frisgroen zullen zij zijn

16 om te vertellen, dat Jahweh oprecht is,
dat Hij mijn Rots is,
en dat in Hem geen onrecht is.

Psalm 92 is een loflied. Door Gods machtige daden is de auteur erg blij en dankbaar geworden (v.1-5). Met zijn profetische blik ¹⁰⁶⁷ ziet hij de ondergang van zijn tegenstanders aankomen, want het zijn eveneens de vijanden van de Here (v.8-12). Jahweh zal de dichter zegegenen (v.11). Samen met de andere dienaren van God gaat hij een gezegende toekomst tegemoet (v.13-15). Daardoor zullen ze in staat zijn om te vertellen, hoe oprecht de Here is (v.16).

Wie de auteur van dit lied is, is niet helemaal zeker. Zijn naam wordt in elk geval niet genoemd, en uit de inhoud van deze psalm wordt dat ook niet volledig duidelijk. Wel weten we, dat God de positie van zijn gezalfde dienaar zou versterken (v.11). Hij was in staat om op de juiste manier op zijn vijanden te reageren, want hij had ze goed in de gaten (v.12). De schrijver van psalm 92 is dus een koning die nog met zijn vijanden rekening moest houden. Zijn invloed zou echter alleen maar toenemen. Hoewel de koninklijke psalmdichter steeds machtiger werd, en zijn vijanden goed in de gaten had, vernemen we in dit lied niet, dat hij ze aanviel. Ook de vijanden leken de openlijke strijd niet (meer) aan te binden. De auteur was toen niet alleen een koning die steeds machtiger werd, maar hij was ook een profeet van de Here, want hij was in staat om deze psalm te schrijven.¹⁰⁶⁸

Dit alles komt het meest overeen met de spannende en roerige tijden die de eerste jaren van de regering van koning David (1012 – 972) kende. Deze koning en profeet heeft heel veel psalmen geschreven.¹⁰⁶⁹ Het is het meest waarschijnlijk, dat de dichter deze psalm maakte in de tijd dat hij in Hebron regeerde over zijn eigen stam (2Sam.2:1-4). Over de andere 11 stammen had Isboset (1012 – 1010) de leiding. Hij was een zoon van koning Saul (2Sam.2:8-4:12). Hoewel prins Isboset in naam zijn gebied bestuurde, had in werkelijkheid zijn generaal Abner de macht in handen (vgl. Ps.12, 14, 35 en 53).¹⁰⁷⁰ Toen Sauls zoon en zijn generaal door strijd en geweld niet konden winnen (2Sam.2:8-32), probeerden ze de macht van David met leugens en intriges aan te tasten.¹⁰⁷¹ Ondanks dat viel koning David zijn tegenstanders niet aan, want hij wilde het koningschap over heel Israël alleen uit Gods hand ontvangen.¹⁰⁷²

Deze psalm bestaat uit vijf gedeelten: vers 1, 2-5, 6-10, 11,12 en 13-16. In het 1^e vers staat, dat dit lied geschikt is voor de sabbatdag. Daarna geeft de dichter aan, dat het goed is om Jahweh met muziek te bedanken, omdat Hij door zijn daden hem blij heeft gemaakt (v.2-5).

¹⁰⁶⁷ Vanuit het ambt van profeet gaf een dichter de boodschap van de Here in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21), want alle bijbelboeken zijn via profeten en apostelen helemaal door de Heilige Geest geïnspireerd (Ef.3:5, 2Tim.3:14-17, 2Pet.3:2).

¹⁰⁶⁸ Vanuit het profetisch ambt gaf een dichter Gods boodschap in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21), want de Bijbel is via profeten en apostelen helemaal door de Heilige Geest geïnspireerd (Ef.3:5, 2Tim.3:14-17, 2Pet.3:2). In de tijd van het Oude Testament werkte Jahwehs Geest vrijwel uitsluitend via profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12).

¹⁰⁶⁹ Koning David (1012 – 972) dichtte zijn psalmen als een profeet van de Here (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30). Hij heeft veel profetische liederen op zijn naam staan. Volgens de Dode Zeerol 11QPs^a heeft hij zelfs in totaal 4050 door God geïnspireerde psalmen geschreven..! (Zie Abegg M. Jr. e.a., The Dead Sea scrolls Bible, San Francisco, 1999, pag. 509.)

¹⁰⁷⁰ Abner was een oom van koning Saul (1033 – 1012) (1Sam.14:50^b,51, 1Kron.8:33, 9:39, 26:28). Als hij tijdens prins Isbosets korte regering nog als een machtig en invloedrijk generaal kon functioneren, dan moet hij veel jonger zijn geweest, dan zijn oudere broer Kis, de vader van zijn neef Saul.

¹⁰⁷¹ Zie psalm 35:11-17 met de uitleg.

¹⁰⁷² Om dezelfde reden sloeg hij koning Saul (1033 – 1012) ook niet dood, toen hij daarvoor 2 keer de gelegenheid had (1Sam.24:5-23, 26:7-25).

Domme en vooral dwaze mensen begrijpen Gods grote daden en buitengewoon goed door-dachte plannen niet. Kwaadaardige mensen en zij die de Here niet willen erkennen en begrijpen, gaan hun eeuwige ondergang tegemoet (v.6-10). Jahweh zal echter de met olie gezalfde schrijver van dit lied sterk maken tegenover zijn vijanden (v.11,12). De auteur vertelt in het laatste deel (v.13-16), dat het met de rechtvaardige mensen goed zal aflopen. Zij steunen op de betrouwbare en eerlijke God.

1 Een psalm. Een lied (of Een gezang) voor (of van) de sabbatdag.

Gedurende de tijd van het Oude Testament was de sabbat de 7^e dag van de week (Gen.2:2,3). Het was een rustdag (Ex.16:25-30, 20:8-11, 23:12, Jes.58:13,14, enz.) die duurde vanaf vrijdag direct na de zonsondergang tot en met de zaterdag vlak voor de zonsondergang. Ook in deze tijd vierden de gelovige Joden en Christenen in Israël op zaterdag de rustdag. De Joden zongen psalm 92 bij het morgenoffer op de sabbat.

In de onderstaande verzen (v.2-5) geeft de psalmdichter aan, dat het goed is om Jahweh met (vocale en instrumentale) muziek te bedanken, omdat Hij door zijn daden hem blij heeft gemaakt (v.2-5). Dit is niet alleen goed voor God, maar ook voor het welzijn van de mensen zelf. Door een goede relatie met de Here wordt een mens veel gelukkiger (vgl. Ps.147:1).

- 2** Goed is (het) om [voor] Jahweh ¹⁰⁷³ te (be)danken,
en om te musiceren (of met snarenspeel te zingen) voor (of van) uw naam,
(Aller)hoogste,
- 3** om in de morgen uw goedgunstigheid bekend te maken,
en uw trouw (of uw waarheid) in (of met/door) de nachten,¹⁰⁷⁴
- 4** op een 10(-snarig instrument) en op een psalterion;
op (of over) snarenspeel (of op (of over) een overdenking) met (of door/in)
een (hand)harp,
- 5** want (of Ja,) U hebt mij blij gemaakt, Jahweh, door (of met/in) uw werken (of daden).
Door (of In/Met) de daden van uw handen zal ik jubelen.

Een *psalterion* was een draagbaar harpachtig instrument met klankkast, waarmee vroeger de Israëlieten het zingen begeleidden. De snaren werden met de vingers getokkeld. Een *harp* was in de Oudheid veel kleiner dan tegenwoordig, en kon gemakkelijk worden meegenomen.

Door concrete daden van de Here in het leven van de auteur was hij blij geworden. In die daden had hij Gods liefde ervaren.

Domme en vooral dwaze mensen begrijpen Gods grote daden en buitengewoon goed door-dachte plannen niet. Kwaadaardige mensen en zij die de Here niet willen erkennen en begrijpen, gaan hun eeuwige ondergang tegemoet (v.6-10).

¹⁰⁷³ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: "Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd."

¹⁰⁷⁴ In de Griekse handschriften (en de Vulgaat) staat hier *in de nacht*. Vers 3 is in de Dode Zee-rollen verloren gegaan.

6 Hoe (of Wat) groot zijn uw daden (of uw maaksels), Jahweh.

Buitengewoon diep zijn uw gedachten.

Zelfs een volmaakt mens kan lang niet al Gods gedachten doorgronden.¹⁰⁷⁵ Laat staan, dat zondige mensen alle gedachten van de Here volledig zouden kunnen begrijpen. Het lijkt er zelfs niet eens op.¹⁰⁷⁶

Een dom mens en vooral een dwaas begrijpt niet wat Gods plannen de mensen zijn. Zo'n dwaas iemand kan en wil niet inzien, dat de Here de kwaadaardige mensen en iedereen die Hem niet wil gehoorzamen, laat leven om zich te bekeren. Als ze dat niet doen, dan leven ze met al hun voorspoed om te worden vernietigd. Alleen gelovige mensen die God willen gehoorzamen, willen en kunnen dit inzien met hulp van de Heilige Geest (1Kor.2:14).

7 Een dom (of onwetend) mens (of man) (er)kent (of weet) (het) niet,
en een dwaas begrijpt dit niet:

8 Met (of In/Door) het opschieten (of uitbotten/bloesemen) van de kwaadaardige
(mense)n zoals het gras,
[en] bloeien alle daders (of alle werkers) (= alle bedrivers) van ongerechtigheid
om tot (= voor) altijd te worden verdelgd (of te worden uitgeroeid),

9 want (of Ja,) U bent hoger, Jahweh,
voor (of van) eeuwig.

Het geluk van de *kwaadaardige mensen en de bedrivers van ongerechtigheid* is maar tijdelijk en onvolkomen. Ze gaan hun eeuwige ondergang tegemoet (vgl. Mat.7:13,14).

Nergens in de Bijbel staat, dat die verdelging en kwelling van alle kwaadaardige personen en de mensen die Jahweh niet willen dienen, maar tijdelijk duurt. Die vernietiging en pijniging is helaas voor altijd en eeuwig (Dan.12:2, Jes.66:24, Mat.13:36-42,47-50, 25:46, Luk.16:19-31, 2Tes.1:6-9, Jud.1:13^b, Op.14:11, 19:3, vgl. Op.19:20 met 20:10,13,14). Daarom waarschuwt de Here, meestal via zijn dienaren, zo dringend om zich te bekeren.

10 Ja (of want) zie, uw vijanden, Jahweh,
ja (of want) zie, uw vijanden zullen te gronde gaan (of zullen verloren gaan).
Verstrooid (of Verdeeld) zullen worden alle daders (of alle werkers)
(= alle bedrivers) van ongerechtigheid,

De vijanden van de Here zijn eveneens de vijanden van zijn dienaren.¹⁰⁷⁷ Daarmee worden niet alle ongelovige mensen bedoeld, maar vooral zij die proberen het uitvoeren van Gods plannen onmogelijk te maken. Deze vijandige mensen verzetten zich tegen Hem.

De God Jahweh zal de met (olijf)olie gezalfde schrijver van dit lied sterk maken tegenover zijn vijanden (v.11,12).

¹⁰⁷⁵ We zijn niet geschapen om (met de Here) leiding te geven over alles wat er maar bestaat, maar om zijn schepping te besturen. Jahweh maakte de natuurwetten, en gaf aan ons het verstand om via die natuurwetten zijn schepping goed te beheren. Meer dan dat kunnen we met ons menselijke verstand niet doorgronden.

¹⁰⁷⁶ Eens vroeg iemand aan God, of hij maar voor even net zo intelligent zou mogen wezen als Hij. De wijze hemelse Vader zei: "Wil je dat wel echt?" Toen dacht die persoon een moment na. Hij zag in, hoe dwaas zijn vraag was, en hij antwoordde: "Nee, toch maar niet."

¹⁰⁷⁷ Ook het omgekeerde behoort het geval te zijn, want anders klopt er iets niet (Mark.9:50, Rom.12:18, 2Kor.13:11, 1Tes.5:1,2, 1Joh.2:8-11, 3:13-17, 4:20,21).

11 en (= maar) U zult mijn hoorn verhogen als (die) van een spiesbok.

Ik ben met verse (of met frisse) olie overgoten (of gemengd),

12 en mijn oog ziet neer (of ziet om/let op) in (= op) hen die mij bespioneren.

Mijn oren luisteren naar de slechteriken die tegen mij opstaan.

Zoals een *hoorn* bij sommige dieren een wapen is, zo is het in de Bijbel een teken van koninklijke kracht (vgl. 1Sam.2:1,10, Ps.75:5,6,11, 89:18,25, 92:11^a, Jer.48:25, Dan.7:7,8,19-25, 8, Luk.1:69, enz.). Het lijkt dus over een koning van Israël te gaan, die Jahweh heeft verhoogd. Het is een koning van Israël die van de Here meer macht heeft gekregen.

De *olie* die bij de zalving werd gebruikt, was het symbool van (het werk van) de Heilige Geest (Jes.61:1^a, Hand.4:27, 10:38, 2Kor.1:21, vgl. Zach.4:2-6). Toen David door de profeet Samuel werd gezalfd, werd hij met Gods Geest vervuld (1Sam.16:13).

De koninklijke dichter hoort en ziet, wat zijn vijanden zeggen en doen. Hij weet, wat ze van plan zijn.

De auteur vertelt in het laatste deel (v.13-16), dat het met de rechtvaardige mensen goed zal aflopen. Zij steunen op de betrouwbare en eerlijke God.

13 De rechtvaardige zal uitbotten (of opschieten/bloesemen) als een palm(boom).

Als een ceder in (= op) de Libanon zal hij groeien.

Palmbomen en *cederbomen* die in het heilige land groeien, kunnen de hitte goed verdragen. Hun blad blijft groen. Langzaam maar zeker groeien deze bomen op, en ze leven lang. Daarmee wordt het uitbotten en groeien van een rechtvaardig iemand vergeleken (Ps.52:10).

De Libanon is een bergrug in Syrië ten noorden van het heilige land. De cederbomen uit dat gebied waren erg bekend (Richt.9:15^b, 2Kon.14:9, 2Kron.25:18, Ps.92:13^b).

14 Zij die in het huis van Jahweh zijn geplant,

zullen bloesems laten zien (of laten uitbotten/opschieten) (= zullen bloeien)

in de (voor)hoven van onze God.

Het *huis van Jahweh* was niet de tempel, want die is pas later onder leiding van koning Salomo (972 – 932) gebouwd. Er stond wel een tabernakel in Nob of Gibeon (1Sam.21:1-6), maar daarin mochten alleen de priesters komen.¹⁰⁷⁸ Het lijkt er dus sterk op, dat David met *het huis van Jahweh* iets anders heeft bedoeld. Met *huis* werd vaak ook iemands huisgezin en allen die daarbij hoorden, aangeduid (Gen.7:1, 12:1,17, 14:14, 15:2, enz.). Het huisgezin van Jahweh was en is zijn volk. Het zijn de mensen die God dienen (Zie ook de uitleg van Ps.23:1^a,6, 27:1^a,4).

Deze mensen zullen al tijdens hun geestelijke groei veel vrucht dragen in het koninkrijk van Jahweh. Daaraan zijn de dienaren van de Here te herkennen (Mat.13:3-8,18-23, Luk.8:5-15, Joh.15:1-8). Iedereen die veel vrucht draagt, is op zijn eigen positieve manier van grote bete-

¹⁰⁷⁸ Eerst stond de tabernakel in Silo (1Sam.3:3,15). Daar werd God gediend (Joz.18:1,8-10, 21:1,2, Richt.18:31, 1Sam.1:3, enz.). Tot in de begintijd van de regering van koning Saul (1033 – 1012) heeft het huis van de Here daar gestaan (1Sam.13:1, 14:3). De plaats Silo is tijdens het bewind van Saul hoogstwaarschijnlijk door de Filistijnen verwoest (Ps.78:60,61, Jer.7:12,14, 26:6). Toen de Edomiet Doëg in opdracht van de ongehoorzame koning de priesterstad Nob uitmoordde (1Sam.22:18,19), heeft Saul het heiligdom naar Gibeon laten verplaatsen (1Kron.16:39, 21:29, 2Kron.1:3,5,6). Gibeon lag vlakbij het huidige Jib zo'n 10 kilometer ten noordwesten van Jeruzalem.

kenis voor zijn medemensen en voor het koningschap van God (Jak.2:14-28). Dat kan ook als iemand al oud is (2Kor.4:16).

15 Zij zullen in de ouderdom (of de grijsheid) nog vrucht dragen.

Vruchtbaar (of Vet) en fris(groen) zullen zij zijn

16 om te vertellen (of te verkondingen/bekend te maken), dat Jahweh oprecht is,

(dat Hij) mijn Rots is,¹⁰⁷⁹

en (dat) in Hem geen onrecht is (vgl. Deut.32:4).

Door over Jahweh te vertellen voor wie het maar horen wil, is een dienaar van God al vruchtbaar bezig. Het is van heel groot belang, dat mensen zich bekeren, zodat ze niet hun eeuwige ondergang tegemoet hoeven gaan. In de hemel is er grote blijheid over elke zondaar die zich bekeert (Luk.15:7,10).

Psalm 92 eindigt met de herhaalde belofte dat de schrijver van dit lied de Here zou loven en danken, want hij was vol vertrouwen, dat zijn hemelse Vader zou zorgen, dat alles goed zou komen.

In Davids leven kunnen we zien, dat alle profetieën van psalm 92 volledig in vervulling zijn gegaan. Alle tegenstanders van de Here en de koninklijke dichter hebben hun strijd verloren. Ze zijn allemaal omgekomen. Generaal Abner en prins Isboset (1012 – 1010) kregen onderling ruzie (2Sam.3:6-11). Buiten Davids medeweten om heeft generaal Joab zijn rivaal Abner vermoord (2Sam.3:26-30), en Isboset werd korte tijd later door 2 van zijn legeraanvoerders op een laffe manier om het leven gebracht (2Sam.4:1-3,5-8). Door het ingrijpen van de Here is David (1012 – 972) koning geworden over alle stammen van Israël (2Sam.5:1-3). Tijdens zijn regering werd het volk Israël door God rijk gezegend (2Sam.5:10,12).¹⁰⁸⁰ Alle vijanden werden verslagen en onderworpen (2Sam.8:1-14, 10, 12:26-31), en er heerste in het heilige land welvaart en voorspoed. Zo zegende de Here Davids koningschap, en na een lange regering mocht hij in hoge ouderdom zijn troon aan zijn zoon Salomo (972 – 932) overdragen (1Kon.1:28-2:12).

Koning David heeft van de gelegenheid om Gods oprechtheid en rechtvaardigheid bekend te maken ruimschoots gebruik gemaakt. Daarover heeft hij heel veel profetische liederen geschied.¹⁰⁸¹

¹⁰⁷⁹ Dit korte zinnetje staat niet in de Griekse handschriften(en niet in de Vulgaat). Vers 16 is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

¹⁰⁸⁰ Ook de latere opstanden van prins Absalom en van Seba werden neergeslagen (2Sam.15-18, 20:1-22).

¹⁰⁸¹ Volgens de Dode Zeerol 11QPs^a heeft koning David in totaal 4050 door God geïnspireerde psalmen geschreven..! (Abegg M. Jr. e.a., The Dead Sea scrolls Bible, San Francisco, 1999, pag. 509.)

Psalm 93: Jahweh is Koning.

- 1 Jahweh is Koning.
Met majesteit is Hij gekleed.
Jahweh is gekleed met kracht.
Hij heeft zichzelf een gordel omgedaan.
Ja, standvastig is de bewoonde wereld.
Zij wankelt niet.
- 2 Standvastig is uw troon vanaf vroeger geweest.
Vanaf eeuwigheid bent U.
- 3 Rivieren hebben verheven, Jahweh,
rivieren hebben hun geluiden verheven.
Rivieren verheffen hun beukende golven.
- 4 Meer dan de geluiden van vele wateren,
de machtige brekende golven van de zee,
is Jahweh machtig in de hoogte.
- 5 Uw getuigenissen zijn buitengewoon betrouwbaar.
Voor uw huis is heiligheid passend, Jahweh,
tot in lengte van dagen.

In deze psalm geeft de auteur enkele kenmerken van de eeuwige God als koning van de schepping (v.1,2).¹⁰⁸² Niets gaat boven zijn almacht uit. Zijn bestuur is erg betrouwbaar, en geeft vastheid en zekerheid (v.3-5).

Wie de dichter van dit lied is, blijft onzeker. Zijn naam wordt in elk geval niet genoemd, en uit de inhoud van deze psalm wordt dat ook niet duidelijk. In de Griekse handschriften begint psalm 93 met het volgende opschrift: *Een loflied van (of voor) David voor de dag voor (of eerder dan) de Sabbat, toen het land was bewoond*. Hoogstwaarschijnlijk is dit een latere toevoeging.¹⁰⁸³ Zo'n toevoeging komt meestal niet uit de lucht vallen. Er is een grote kans dat deze toevoeging gebaseerd is op historische feiten. De inhoud van deze psalm die een betrouwbare God vergelijkt met onrust op de aarde, komt overeen met de spannende en roerige tijden die de eerste jaren van de regering van koning David (1012 – 972) kende. Legers van vijandige buurvolken, die de Israëlieten eeuwenlang regelmatig aanvielen en uitbuitten, vielen het heilige land gezamenlijk binnen. Alleen door de betrouwbare hulp en zegen van God kon David al de vijanden van zijn volk verslaan, en uiteindelijk voor rust en vre-

¹⁰⁸² Deze psalm hoort bij de Koningsliederen (Ps.93-99). Daarin wordt God als koning en/of als rechter geëerd. Bij al deze liederen is koning David (1012 – 972) de dichter, of zijn er sterke aanwijzingen, dat hij de auteur is.

¹⁰⁸³ Bij deze psalm zijn de Griekse handschriften van mindere kwaliteit dan de Hebreeuwse. Ze verschillen onderling (en met de Vulgaat), en de Hebreeuwse tekst komt in hoge mate overeen met de (meeste) Dode Zeerollen van dit lied.

de zorgen (2Sam.5:17-25, 8:1-14, 10, 12:26-31). Of bij psalm 93 de toevoeging vanuit de Griekse handschriften historisch bezien, juist is, is niet helemaal zeker.

Deze psalm bestaat uit drie gedeelten: vers 1,2, 3,4 en 5. In begin van dit lied (v.1,2) schetst de psalmdichter enkele kenmerken van God op zijn eeuwige troon in de hemel. Vervolgens vergelijkt hij de machten van de aarde met de almacht van de Here, die boven alles uitstijgt (v.3,4). De auteur komt in het laatste vers (v.5) tot de conclusie dat de uitspraken en verklaringen van de heilige en eeuwige God erg betrouwbaar zijn.

1 ¹⁰⁸⁴ Jahweh is Koning (geweest) (of Jahweh heeft geregeerd).¹⁰⁸⁵

Met majesteit is Hij gekleed (of bekleed).

Jahweh is gekleed (of bekleed) met kracht.

Hij heeft zichzelf omgord (= Hij heeft zichzelf een gordel omgedaan).

Ja, (of Zeker,/Ook) (stand)vast(ig) is de (bewoonde) wereld.

Zij wankelt (of waggelt) niet.

De Here is niet alleen Koning van Israël (Num.23:21^b, Deut.33:5, 1Sam.8:7, 12:12^b, enz.), maar Hij is ook Koning van heel de schepping, want Hij heeft alles gemaakt (Ps.47:8,9, 74:12-17, 93, 95:3-5, 96:9^b,10, enz.). Hij is niet aan ruimte gebonden.

Hij heeft zichzelf omgord. In die tijd stak men zijn wapens in een gordel of riem. Eventueel kon kleding die tijdens het harde lopen in de weg zat, tussen de gordel worden gestoken. Iemand die omgord was, was dus actief en/of klaar voor de strijd, als dat nodig was.

De Here heeft de aarde goed geschapen en zijn positie en baan vastgesteld (Gen.1:1,14-19). Hij zorgt ervoor, dat de wereld niet wankelt, of uit het lood raakt. De almacht van de liefdevolle hemelse Vader geeft zijn dienaren vertrouwen.

2 (Stand)vast(ig) is uw troon (of (jo)uw stoel) vanaf vroeger (of toen/dan) (geweest).

Vanaf eeuwigheid bent U (of Jij).¹⁰⁸⁶

De tronen van alle koningen op de aarde zijn slechts tijdelijk. Gods troon is van eeuwigheid, en staat vast tot in eeuwigheid. Die troon in de hoge hemel zal later voor altijd op de nieuwe aarde staan (Op.21:3,10,11,22-27, 22:1-5). De Here is niet aan tijd en ruimte gebonden.

In het volgende gedeelte (v.3,4) vergelijkt de schrijver van deze psalm de machten van de aarde met de almacht van de Here, die boven alles uitstijgt.

3 Rivieren (of Stromen) hebben verheven (of opgeheven/(weg)gedragen), Jahweh,

¹⁰⁸⁴ In de Griekse handschriften staat het opschrift *Een loflied van (of voor) David voor de dag voor (of eerder dan) de Sabbat, toen het land was bewoond*. Hoogstwaarschijnlijk is dit een latere toevoeging. Bij deze psalm zijn de Griekse handschriften van mindere kwaliteit dan de Hebreeuwse. Ze verschillen onderling (en met de Vulgaat), en de Hebreeuwse tekst komt in hoge mate overeen met de (meeste) Dode Zeerollen van dit lied.

¹⁰⁸⁵ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: "Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd."

¹⁰⁸⁶ De beleefdheidsvormen *U, u* en *uw* kent men in het Hebreeuws niet. In die taal zijn *U* en *Jij/Jou*, of *u* en *jij/jou*, en *uw* en *jouw* hetzelfde. Bij een vertaling naar het Nederlands moet dan een keuze worden gemaakt. Dit betekent bijvoorbeeld, dat in de Hebreeuwse taal zowel God, als een gewoon mens met *Jij/jij* wordt aangesproken.

rivieren (of stromen) hebben hun geluiden (of hun stemmen) verheven
(of opgeheven/(weg)gedragen).

Rivieren (zullen) verheffen ((of heffen ... op/dragen (... weg)) hun beukende
(of slaande/verpletterende) golven.¹⁰⁸⁷

Hoewel het in het heilige land het grootste deel van het jaar droog is, kan het daar in het najaar heel hard regenen. Tijdens dit regenseizoen in oktober en november zwellen rivieren en meertjes plotseling op, en stortten de watermassa's zich in de drooggevallen wadi's. Dit bruisen en schuimen van waterstromen kon en kan voor de mensen in Israël heel indrukwekkend en gevaarlijk zijn.

Het geraas van veel vijandelijke volken en het gebruis van geweldige wateren wordt in de Bijbel ook wel vergeleken met het indrukwekkende geluid van woelige zeeën, wateren en rivieren (Jes.8:7,8, 17:12-14). Ze hebben zich verheven tegen de Here en zijn volk. Dat zullen ze in de toekomst blijven doen. Toch hoeven Gods dienaren daarover niet erg bezorgd te zijn, want nooit zullen ze tegen de almachtige Koning succesvol zijn.

- 4 Vanuit (= Meer dan) de geluiden (of de stemmen) van vele wateren,
de machtige (of geweldige) (brekende) golven (of baren) van de zee,
is Jahweh machtig (of geweldig) in (of door) de hoogte.

Hoewel we niet helemaal zeker weten, of David (1012 – 972) de auteur is van psalm 93, weten wel, waar hij zijn vertrouwen en kracht vandaan haalde. In levensgevaarlijke situaties waarin talrijke vijandelijke legers klaarstonden om de jonge staat Israël te vernietigen, vertrouwde hij op de almacht van de Here. Dat gaf hem rust en zekerheid. Door Gods hulp en kracht kon koning David al zijn vijanden aan zich onderwerpen (2Sam.8:14^b).

Ook in de toekomst zullen volken en andere machten zich verheffen tegen de Here en zijn volk. *De machtige golven* zullen Hem niet overtreffen, want Hij is onaantastbaar. Nooit zullen al zijn dienaren op aarde worden uitgeroeid. Daar zal God zelf voor zorgen, want dat heeft Hij beloofd (Zach.14:1-7, Op.20:7-10).¹⁰⁸⁸ Zijn belofte geeft rust en zekerheid.

De auteur komt in het laatste vers (v.5) tot de conclusie dat de uitspraken en verklaringen van de heilige en eeuwige God mede door zijn almacht erg betrouwbaar zijn.

- 5 Uw getuigenissen zijn buitengewoon (of erg) betrouwbaar.
Voor (of Van) uw huis is heiligheid passend (of liefelijk/sierlijk), Jahweh,
tot in (of voor/van) lengte van dagen.

Het huis van de Here is de plaats waar Hij woont. Dat kan de hemel, maar het kon ook de tabernakel of de tempel zijn. Dat maakt voor God niet zoveel uit. Wel is zijn huis altijd heilig. Het moet apart staan van zonde en slechtheid, want dat past niet bij Hem.

De Koning van de schepping is zonder zonde, en door en door betrouwbaar. Wat Hij zegt en belooft, zal gebeuren, want zijn woorden houden overal en voor eeuwig stand (Ps.33:11, 119:89, Jes.40:8)!

¹⁰⁸⁷ In de Hebreeuwse taal uit de tijd van de Bijbel is tussen de tegenwoordige tijd (b.v. rivieren verheffen) en de toekomstige tijd (b.v. rivieren zullen verheffen) geen verschil! Bij de vertaling naar het Nederlands moet mede op grond van het tekstverband een keus worden gemaakt. Oude vertalingen vanuit het Hebreeuws, zoals de Septuagint, kunnen daarbij ter ondersteuning worden gebruikt.

¹⁰⁸⁸ Zie Turenout T. van, Zacharia, Jahweh gedenkt, Grijskerk, 2023, en Turenout T. van, De Openbaring mag niet verborgen blijven, Grijskerk, 2024.

Psalm 94: De schijnbare voorspoed van kwaadaardige mensen.

- 1 De God van de wraak is Jahweh.
De God van de wraak, laat uw licht schijnen!
- 2 Verhef U, Rechter van de aarde!
Laat vergelding over de hoogmoedige mensen terugkeren!
- 3 Hoelang zullen de kwaadaardige mensen, Jahweh,
hoelang zullen de kwaadaardige mensen uitgelaten zijn?
- 4 Zij uiten zich, zij spreken overmoedig.
Alle bedrivers van onrecht beroemen zich.
- 5 Uw volk, Jahweh, verbrijzelen zij,
en uw erfelijk bezit kwellen zij.
- 6 Een weduwe en een vreemdeling doden zij,
en wezen vermoorden zij,
- 7 en zij zeggen: "Jahweh ziet het niet.
De God van Jakob merkt het niet."
- 8 Merkt op, achterlijke mensen onder het volk!
Dwazen, wanneer zullen jullie verstandig handelen?
- 9 Zou de Planter van het oor niet luisteren,
of de Vormgever van het oog niet omzien?
- 10 Zou de Vermaner van de heidenvolken niet bestraffen;
de Leraar van kennis aan de mensen?
- 11 Jahweh kent de plannen van de mensen,
dat ze nutteloos zijn, weet Hij.
- 12 Gelukkig is de kerel die U straft, Jahweh;
die U leert vanuit uw wet.
- 13 om hem rust te geven van de onheilsdagen,
totdat voor de kwaadaardige de kuil gegraven wordt.
- 14 Ja, Jahweh zal zijn volk niet verlaten,
en zijn erfelijk bezit zal Hij niet loslaten.
- 15 Ja, de rechtspraak zal weer rechtvaardig worden.
Alle oprechten van hart zullen daarachter staan.

- 16 Wie zal voor mij opstaan tegen slechteriken?
Wie zal zich voor mij opstellen tegen bedrivers van onrecht?
- 17 Als Jahweh niet voor mij een hulp was geweest,
mijn ziel zou bijna in stilte hebben gewoond.
- 18 Als ik had gezegd: “Mijn voet heeft gewankeld”,
dan ondersteunt mij uw goedgunstigheid, Jahweh.
- 19 Onder de veelheid van mijn gedachten in mijn binnenste
verkwikken uw vertroosting mijn ziel.
- 20 Wordt de troon van de totale vernietiging een bondgenoot van U;
een vormgever van ellende op grond van een voorschrift?
- 21 Zij vallen de ziel van de rechtvaardige aan,
en onschuldig bloed verklaren zij schuldig.
- 22 Jahweh was voor mij als een vesting,
en mijn God was de rots van mijn toevlucht,
- 23 en Hij zal hun ongerechtigheid naar hen laten terugkeren,
en door hun slechtheid zal Hij hen vernietigen.
Hij zal hen vernietigen; Jahweh, onze God.

Het gaat in psalm 94 over kwaadaardige mensen in Israël, die hun volksgenoten onderdrukken (v.4-7). Ze willen met God geen rekening houden (v.7). Het lijkt wel, of de Here hun slechtheid maar toelaat, en zich bij die zeer onwenselijke situatie neerlegt. De onderdrukkers van Gods volk gaan echter hun definitieve ondergang tegemoet (v.23).¹⁰⁸⁹

De naam van de dichter wordt in dit lied niet genoemd. Wel weten we van hem, dat zijn leven in het verleden ernstig gevaar liep, en dat hij zonder de hulp van de Here al deze gevaren waarschijnlijk niet had overleefd (v.17-19). Terwijl de situatie van de auteur op het moment dat hij deze psalm schrijft, minder dreigend lijkt te zijn, voelt hij zich verantwoordelijk om voor zijn onderdrukte volksgenoten op te komen (v.16). Het lijkt erop, dat de schrijver een koning is. Hij kan niet door zijn vijanden worden verslagen, maar hij kan zijn tegenstanders ook niet overwinnen. Mede daarom vraagt hij zijn trouwe Verbondsgod om hulp (v.16,17). Als profeet van de Here¹⁰⁹⁰ weet hij echter al, dat de rechtspraak in heel zijn land weer eerlijk en rechtvaardig zal worden (v.15). Ook openbaart de God Jahweh hem, dat die kwaadaardige onderdrukkers zullen worden vernietigd (v.23).

In de Griekse handschriften wordt koning David (1012 – 972) als dichter van psalm 94 aangeduid. Hoewel deze aanduiding hoogstwaarschijnlijk niet oorspronkelijk bij deze psalm

¹⁰⁸⁹ Deze psalm hoort bij de Koningsliederen (Ps.93-99). Daarin wordt God als koning en/of als rechter geëerd. Bij al deze liederen is koning David (1012 – 972) de dichter, of zijn er sterke aanwijzingen, dat hij de auteur is.

¹⁰⁹⁰ Vanuit het ambt van profeet gaf een dichter de boodschap van de Here in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21), want alle bijbelboeken zijn via profeten en apostelen helemaal door de Heilige Geest geïnspireerd (Ef.3:5, 2Tim.3:14-17, 2Pet.3:2). In de tijd van het Oude Testament werkte Gods Geest vrijwel uitsluitend via profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12).

hoort,¹⁰⁹¹ komt die naam van de auteur op grond van genoemde argumentatie uit de vorige alinea blijkbaar niet uit de lucht vallen. Er is een grote kans, dat deze Griekse aanduiding over de auteur toegevoegd is op grond van historische feiten.

Het lijkt er sterk op, dat koning David (1012 – 972) dit lied maakte in de tijd dat hij vanuit de plaats Hebron de leiding had over zijn eigen stam (2Sam.2:1-4). Over de andere 11 stammen van Israël regeerde Isboset (1012 – 1010) 2 jaren. Hij was een zoon van de ongehoorzame koning Saul (1033 – 1012) (2Sam.2:8-4:12).

Deze psalm bestaat uit zes gedeelten: vers 1-3, 4-7, 8-11, 12-15, 16-19 en 20-23. De auteur van dit lied bidt God in het eerste gedeelte (v.1-3) om wraak over de kwaadaardige en hoogmoedige mensen, want Hij is de Rechter van heel de aarde. In het tweede gedeelte (v.4-7) schetst de psalmdichter de slechte daden van de kwaadaardige en trotse mensen. Daarna weerlegt de schrijver van psalm 94 in het derde gedeelte (v.8-11) de dwaze gedachte dat de Here het kwaad niet zou opmerken. Hij toont daarbij de almacht van God aan. In de volgende verzen (v.12-15) prijst de dichter de dienaren van Jahweh gelukkig. De Here maakt ze verstandiger door zijn onderwijs, en Hij verbetert ze met zijn straffen om hen geschikt te maken voor de toekomst. De auteur belijdt en uit naar God zijn dankbaarheid voor zijn onmisbare hulp in het verleden (v.16-19). Die hulp uit het verleden geeft hem ook moed en vertrouwen voor de komende tijd. In het laatste gedeelte (v.20-23) zegt de schrijver van dit lied, dat de Here geen verbond heeft gesloten met de onderdrukkers van zijn volk. Hij gebruikt deze kwaadaardige mensen slechts voor zijn plannen, maar zichzelf gaan hun vernietiging tegemoet.

1 De God van de wraak is Jahweh.¹⁰⁹²

De God van de wraak, laat uw licht schijnen!

Vanaf het begin tot en met vers 7 en vanaf vers 12 tot en met het einde is deze psalm een gebed: een gesprek tussen de dichter en de Here. Hij spreekt Jahweh in vers 1 aan als *de God van de wraak*. Alleen de Here mag zich wreken op zijn vijanden (Deut.32:35^a, Rom.12:17-19, Hebr.10:30,31, vgl. Op.6:10,11), want alleen zijn oordeel is zuiver en zonder zonde. Hij zal recht doen.¹⁰⁹³

Tweemaal roept de auteur impliciet om de wraak van de Here. Daarmee wil hij zijn verzoek benadrukken. Bovendien staat het woord *wraak* in de Hebreeuwse tekst in het meervoud. David duidt daardoor de definitieve en volledige wraak op zijn vijanden aan.

Hij wil graag, dat *Jahweh zijn licht laat schijnen*. Dat majesteitelijke en indrukwekkende licht is heilig en zonder zonde. Daardoor zou het kwaadaardige gedrag van de vijanden van de dichter onmiddellijk verdwijnen.

De God Jahweh is niet alleen de Koning van heel de schepping, maar Hij is ook de Rechter ervan (Gen.18:25).¹⁰⁹⁴ Daarom roept David deze Rechter op om zijn oordeel over de onder-

¹⁰⁹¹ Die aanduiding ontbreekt in de (Masoretische) Hebreeuwse tekst(, de Vulgaat) en de enige Dode Zeerol waarin het begin van psalm 94 bewaard is gebleven.

¹⁰⁹² *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

¹⁰⁹³ Daarmee wordt niet bedoeld, dat je jouw vijanden en vooral Gods vijanden niet mag tegenwerken om te voorkomen, dat zij nog meer kwaad gaan doen. Ook draagt een overheid haar zwaard niet tevergeefs om in opdracht van Here zijn straffen uit te voeren, en om haar onderdanen te beschermen (Rom.13:1-7). Dat is wat anders dan persoonlijk wraak nemen, of voor eigen rechter gaan spelen.

¹⁰⁹⁴ In de tijd van David (1012 – 972) was een koning ook de hoogste rechter van zijn land (2Sam.12:1-6, 15:2-6, 1Kon.3:16-28).

drukkers van zijn volk te vellen. De psalmdichter is er zeker van, dat ze zullen worden veroordeeld. Ook wil de schrijver van dit lied, dat God het vonnis snel uitvoert, zodat zijn onderdrukte volksgenoten binnenkort zullen worden bevrijd.

2 Verhef U, Rechter van de aarde (of van het land)!

Laat vergelding over (of op) de hoogmoedige(mense)n terugkeren!

3 Tot wanneer (= Hoelang) zullen de kwaadaardige(mense)n, Jahweh,

tot wanneer (= hoelang) zullen de kwaadaardige(mense)n uitgelaten zijn?

Ook hier ontstaat door de herhaling een extra nadruk. Door het benadrukken van deze vraag wil David (1012 – 972) de Here laten merken, hoe graag hij wil, dat Hij in actie komt om zijn volk van de onderdrukkers te bevrijden.

Die kwaadaardige onderdrukkers waren geen personen uit de vijandige volken. Het waren *achterlijke en dwaze mensen onder het volk* van God. Die rijke en machtige mensen onder het volk dachten, dat de God Jahweh hun slechte gedrag niet zou zien of opmerken (v.7,8, vgl. Ps.10:11,13). Als de Here zelfs de heidenvolken vermaant, zou hij dan Israëlieten die zich als heidenen gedroegen vrijuit laten gaan (v.10)?

Gedurende het bestuur van de onwettige koning Isboset (1012 – 1010) ging het niet zo goed met de 11 stammen van Israël, waarover hij de leiding had (2Sam.2:26-31, 3:1). Anarchie en criminaliteit namen toe, en door veel rijke mensen en machtige ambtenaren werden de zwakken in de samenleving zwaar onderdrukt en uitgebuit (Ps.14:4). In die tijd kwam ook struikrovers in het gebied van de 11 stammen vaak voor (Ps.10:8-11, 12, 14).¹⁰⁹⁵ Dit bleef hoogstwaarschijnlijk zo, totdat in 1010 voor Christus David in Hebron koning werd over alle stammen van Israël.

In de volgende verzen (v.4-7) schetst de psalmdichter de slechte daden van de kwaadaardige en trotse mensen.

4 Zij uiten (zich), zij spreken (over)moedig (of rechtuit).

Alle daders (= Alle bedrivers) van onrecht (of ongerechtigheid) beroemen zich
(of laten zich ergens op voor staan).

5 Uw volk, Jahweh, verbrijzelen zij,
en uw erfelijk bezit kwellen (of vernederen) zij.

6 Een weduwe en een vreemdeling doden zij,
en wezen vermoorden zij,

7 en zij zeggen: “Jah(weh) ziet (het) niet.

De God van Jakob merkt (of begrijpt) (het) niet (op).”

In plaats van de zwakken in de samenleving te beschermen, onderdrukken veel machtige bestuurders en rijke personen juist deze mensen om er zelf nog beter van te worden. Zelfs voor een moord schrikken ze niet terug (vgl. v.21). Vooral de Israëlieten zouden echter beter moeten weten, want Jahweh komt in zijn liefde juist op voor hen die zichzelf nauwelijks of niet kunnen verdedigen. Hij verbiedt in zijn wetten uitdrukkelijk het uitbuiten en het onderdrukken van de armen, de weduwen, de wezen en de vreemdelingen in Israël. Zo had de Here duidelijk gezegd, dat de zwakken in de samenleving goed behandeld moesten worden (Ex.22:21-24,

¹⁰⁹⁵ Zie eventueel de uitleg van de zojuist genoemde tekstgedeelten.

Deut.10:18, 14:29, 24:17-22, 27:19). Ook het vergieten van onschuldig bloed was natuurlijk in strijd met Gods wet (Deut.27:25). Het is dus te verwachten, dat die kortzichtige, egoïstische onderdrukkers van hun eigen volksgenoten door Jahweh zwaar zullen worden gestraft. Ze zullen zelfs worden berecht met hun definitieve ondergang (v.23).

Bij het *doden of vermoorden van weduwen, vreemdelingen en wezen* moeten we niet in de eerste plaats denken aan machtige en rijke mensen die de zwakken in de samenleving zelf om het leven brachten. Meestal deden ze dit door rechters om te kopen (vgl. v.20^b). Hoewel het aannemen van steekpenningen of omkoopgeschenken in de wetten die de Here via Mozes aan zijn volk heeft gegeven, uitdrukkelijk is verboden (Ex.23:8, Deut.27:25), kwam omkoperij in Israël helaas maar al te vaak voor (1Kon.15:16-19, 2Kon.16:7,8, Jes.5:23, Jer.18:18,23, Mi.7:3).

De schrijver van psalm 94 weerlegt in het derde gedeelte (v.8-11) de dwaze gedachte dat de Here het kwaad niet zou opmerken. Hij toont daarbij Gods almacht aan. Alleen deze verzen onderbreken het gebed van de dichter.

8 Merkt op (of Begrijpt), achterlijke(mense)n (of onnozelen/onwetenden)
onder het volk!

Dwazen, wanneer zullen jullie verstandig (of voorzichtig) handelen?

9 Zou de Planter van het oor niet luisteren,
of de Vorm(gev)er van het oog niet (om)zien?

Bij de heidenen en veel ongehoorzame Israëlieten leefde het idee, dat de Here dacht, zoals kwaadaardige mensen dat zelf ook vaak doen. Hij zou zich niet bemoeien met het lot van de mensen. Als Hij maar op tijd zijn offers kreeg, en er door middel van gebeden maar voldoende aandacht aan Hem gegeven werd, dan zou de rest wel in orde komen. Je moest Jahweh gewoon tevreden stellen. Voor wat, hoort wat.

Zou de almachtige God, die alles met liefde heeft geschapen, niet luisteren? Zou de Vormgever van de prachtige schepping niet naar zijn werk omzien? Die dwaze en achterlijke Israëlieten hadden van Jahwehs liefde nog helemaal niets begrepen. Ze kenden de Here helemaal niet (1Joh.4:7-16).

10 Zou de Vermaner (of de Onderwijzer) van de (heiden)volken niet bestraffen
(of niet oordelen);

de Leraar (of de Onderrichter) van kennis (of kundigheid) (aan) de mens(en)?

De Here vermaande de heidenen in die tijd niet door zijn wetten, want die hadden ze van Hem niet gekregen. Hij onderwees deze mensen via hun geweten (Rom.2:14,15).

11 Jahweh kent (of weet) de plannen (of de gedachten) van de mens(en),
dat ze nutteloos (of tevergeefs/leegheid) zijn(, weet Hij).

De Here kent de plannen van de dwaze mensen. Hij weet maar al te goed, hoe nutteloos ze zijn. Uiteindelijk zal er niets van terecht komen.

In tegenstelling met die dwaze mensen prijst de dichter in de volgende verzen (v.12-15) de dienaren van Jahweh gelukkig. De Here maakt ze verstandiger door zijn onderwijs, en Hij verbetert ze met zijn straffen om hen geschikt te maken voor de toekomst.

- 12** De kerel die U straft (of verbetert) is gelukkig, Jahweh;
die U leert (of onderricht) (van)uit uw wet.
- 13** om hem rust te geven van(uit) de onheilsdagen (of kwade dagen),
totdat voor (of van) de kwaadaardige de kuil (of het graf) gegraven wordt.

De Here zoekt voor zijn volk het allerbeste. Daarom wijst Hij zijn dienaren de goede weg. Als daarbij zijn straffen nodig zijn, dan straft Hij die mensen uit liefde. Vanuit zijn liefde onderwijst Hij zijn volk uit zijn goede wetten (Deut.8:1-18). Als mensen voordurend weigeren om naar Jahweh te luisteren, dan gaan ze zonder Hem hun ondergang tegemoet (Deut.8:19).

God berecht de kwaadaardige en dwaze mensen meestal niet onmiddellijk, omdat Hij ze nog de tijd wil geven om zich te bekeren. Door zijn almacht is Hij vanuit zijn volmaakte liefde alleen geschikt om te bepalen, wanneer die tijd van genade voorbij is.

Toen voor Isboset die tijd van genade voorbij was, was het met zijn macht en invloed heel snel afgelopen. Daar hoefde koning David (1012 – 972) zelfs niets voor te doen. Isboset en zijn invloedrijke generaal Abner ¹⁰⁹⁶ kregen ruzie met elkaar (2Sam.3:6-11). Buiten Davids medeweten om heeft generaal Joab zijn rivaal Abner vermoord (2Sam.3:26-30), en Isboset werd korte tijd later door 2 van zijn legeraanvoerders om het leven gebracht (2Sam.4:1-3,5-8). Door het ingrijpen van de Here is de psalmdichter koning geworden over alle stammen van Israël (2Sam.5:1-3).¹⁰⁹⁷

- 14** Ja, (of want) Jahweh zal zijn volk niet verlaten (of achterlaten/opgeven),
en zijn erfelijk bezit zal Hij niet loslaten (of verlaten/achterlaten/verwaarlozen).

De auteur schrijft dit vers om zichzelf en zijn volksgenoten te bemoedigen. Op Gods tijd zou er een einde komen aan al het onrecht in het grootste deel van het heilige land. Na de dood van Abner en Isboset (1012 – 1010) gebeurde dit ook.

- 15** Ja, (of want) tot rechtvaardigheid zal de rechtspraak terugkeren
(= de rechtspraak zal weer rechtvaardig worden).

Alle oprechten van hart zullen erachter zijn (= daarachter staan).

David wist dit, doordat God hem via de profeet Samuel had beloofd, dat hij koning van heel Israël zou worden (1Sam.16:1-13). Toen hij koning was geworden, was hij als de hoogste aardse rechter van het land eerlijk en rechtvaardig (2Sam.8:15). Hij drong tijdens zijn langdurige regering het geweld en onrecht geleidelijk terug. Daarbij had hij steeds meer succes.

De auteur van dit lied belijdt en uit naar God zijn dankbaarheid voor zijn onmisbare hulp in het verleden (v.16-19). Die hulp geeft hem ook moed en vertrouwen voor de toekomst.

- 16** Wie zal voor mij opstaan tegen slechteriken?
Wie zal zich voor mij opstellen (of staan) tegen (of met/(na)bij) daders (= bedrivers)
van onrecht (of ongerechtigheid)?

Er is er maar één die dit kon en wilde doen. Dat was de God van Israël. Dat antwoord vond David door zijn ervaring met Jahweh in het verleden en door de belofte die Hij aan hem heeft

¹⁰⁹⁶ Abner was een oom van Saul (1Sam.14:50^b,51, 1Kron.8:33, 9:39, 26:28). Als hij tijdens Isbosets korte regering nog als een machtig en invloedrijk generaal kon functioneren, moet hij veel jonger zijn geweest, dan zijn oudere broer Kis, de vader van zijn neef Saul.

¹⁰⁹⁷ Ruim 5 jaren nadat David (1012 – 972) koning van heel Israël was geworden, verhuisde hij met zijn hofhouding naar de nieuwe hoofdstad Jeruzalem (2Sam.5:4-9,11, 1Kon.2:11, 1Kron.3:4, 29:26,27).

gedaan. De Here had via de profeet Samuel tegen hem gezegd, dat hij koning van heel Israël zou worden (1Sam.16:1-13).

- 17** Als Jahweh niet voor mij een hulp was geweest,
mijn ziel (= ik) zou bijna in stilte (of in stilzwijgen) hebben gewoond.

Met deze *stilte* bedoelde de schrijver van dit lied de stilte door de dood (Ps.31:18^b, 115:17). In die tijd dacht men, dat bij het sterven iemand naar het stille dodenrijk diep onder de oppervlakte van de aarde ging (vgl. Gen.37:35, 42:38, Num.16:31-33, Ps.49:15,16, Ezech.31;14-18, 32:18-32, Mat.11:23, Luk.10:15). Wel wist men, dat de Here zijn dienaren van het dodenrijk zou verlossen, en dat Hij ze zou opnemen (Ps.49:16, 73:24-26, 86:13, Jes.26:19, Dan.12:2, vgl. Gen.5:24, Mat.17:1-5, Luk.9:28-36, 16:22-26).¹⁰⁹⁸

- 18** Als (of Nooit/Of) ik had gezegd: “Mijn voet heeft gewankeld (of is uitgeleden)”,
(dan) ondersteunt mij uw goedgunstigheid, Jahweh.

- 19** Onder (of In/Met/Door) de veelheid van mijn gedachten in mijn binnenste
verkwikken (of maken ... vrolijk) uw vertroosting(en) mij(n) ziel.

Door zijn persoonlijke relatie met God en zijn gesprek met Hem wordt de profeet David verkwikt (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30).¹⁰⁹⁹ Het maakt hem vrolijk, en het bemoedigt hem.

In het laatste gedeelte (v.20-23) zegt de schrijver van deze psalm, dat de Here geen verbond heeft gesloten met de onderdrukkers van zijn volk. Hij gebruikt deze kwaadaardige mensen alleen voor zijn plannen, maar zichzelf gaan hun vernietiging tegemoet.

- 20** Wordt de troon (of de stoel/zetel) van de (totale) vernietiging (of van de afgronden)
een bondgenoot van U;
een vorm(ge)ver van ellende (of gezwoeg/getob) op grond van (of voor)
een voorschrift?

Met *de troon van de totale vernietiging* wordt het koningschap van Isboset bedoeld. Die troon bracht alleen maar oorlog, chaos en ellende voor het volk. Nooit zou God daar een verbond mee sluiten. De meeste mensen konden wel doen, alsof Isboset de wettige koning was, maar dat was geen voorschrift van Jahweh.

De Here wil niet luisteren naar mensen die structureel ongehoorzaam zijn, en niet naar Hem willen luisteren. Hij luistert alleen maar naar zijn dienaren, die ook echt naar Hem willen luisteren. Daarom hoefden Davids vijanden niet op zijn hulp te rekenen. Mede om die reden kon het koninkrijk van Isboset ook geen standhouden, want de Here had het koningshuis van zijn vader Saul verworpen (1Sam.15:10,11,22-29, 16:1^a, 28:17). Hij had via de profeet Samuel David (1012 – 972) aangewezen als de wettige opvolger van koning Saul (1Sam.16:1-13), en daar had iedereen in vertrouwen maar aan te gehoorzamen. Alleen God weet het allerbeste, wat het allerbeste voor zijn volk is.

¹⁰⁹⁸ De ongelovige of kwaadaardige mensen die sterven, gaan naar het dodenrijk (Ps.9:18). Daar wachten ze op hun eeuwige bestemming (Dan.12:2). Het dodenrijk is niet de hel of het eeuwige vuur, want later bij het laatste oordeel ofwel de laatste berechting zal het dodenrijk met de doden worden geworpen in de poel van vuur (= de hel) (Op.20:11-15).

¹⁰⁹⁹ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). David (1012 – 972) gaf als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21).

- 21** Zij vallen [op (of over)] de ziel (= het leven) van de rechtvaardige aan,
en onschuldig bloed verklaren zij schuldig.

Zoals de kwaadaardige mensen de zwakken in de samenleving met een schijn van recht lieten veroordelen, zo verklaarden ze ook David (1012 – 972) schuldig aan de chaotische toestand in Israël. Op een satanische manier zetten ze de zaken op zijn kop, en deden ze alsof de waarheid een leugen was, en een leugen de waarheid.

God echter, beschermde David, zoals Hij hem ook had behoed tegen de moordlust van de jaloerse koning Saul (1033 – 1012).

- 22** Jahweh was voor mij als (of tot) een vesting (of een toevluchtsoord/kasteel),
en mijn God was (of is) [van (of voor/naar)] de rots van mijn toevlucht
(of mijn schuilplaats),

- 23** en Hij zal hun ongerechtigheid (of onrecht) naar (of op/over) hen laten terugkeren,
en door (of in/met) hun slechtheid zal Hij hen vernietigen (of verdelgen).

Hij zal hen vernietigen (of verdelgen); Jahweh, onze God.

De Here had blijkbaar de profeet David antwoord gegeven op zijn vraag in het begin van dit lied. Hij had hem daarbij beloofd, dat Hij zijn tegenstanders zou vernietigen. Om dat te benadrukken wordt deze boodschap herhaald (vgl. v.1,3). Ook al leek het er nog helemaal niet op, toch wist de psalmdichter het zeker, want hij vertrouwde God op zijn woord.

De Here heeft het gebed van koning David (1012 – 972) verhoord, en is zijn beloften nagekomen. In de loop van de jaren kreeg de auteur de macht stevig in handen. Zelfs enkele opstanden konden daar niets aan veranderen.¹¹⁰⁰ Toen hij met hulp van God ook zijn buitenlandse vijanden had verslagen (2Sam.8:1-14, 10, 12:26-31), kon hij als hoogste rechter van zijn land *de rechtspraak weer rechtvaardig* maken.¹¹⁰¹ Dat heeft hij als een goede koning voor zijn volksgenoten met volle overtuiging gedaan (2Sam.8:15, 1Kron.18:14). Er heerste onder zijn bestuur weer recht en gerechtigheid in heel Israël (vgl. v.15), en de welvaart onder de bevolking in het heilige land nam toe. De Here had zijn volk verlost. Zijn plannen falen niet.

¹¹⁰⁰ Ook de latere opstanden van prins Absalom en van Seba werden neergeslagen (2Sam.15-18, 20:1-22).

¹¹⁰¹ In de tijd van David (1012 – 972) was een koning ook de hoogste rechter van zijn land (2Sam.12:1-6, 15:2-6, 1Kon.3:16-28).

Psalm 95: Eert de liefdevolle God Jahweh, en blijft Hem trouw.

- 1 Komt! Wij willen jubelen voor Jahweh.
Wij willen juichen voor de rots van onze redding.
- 2 Wij willen met dank Hem ontmoeten
Met snarenspeel zullen wij voor Hem juichen,
- 3 want een groot God is Jahweh,
en een groot Koning over alle machtige mensen,
- 4 omdat in zijn hand de diepten van de aarde zijn,
en de pieken van de bergen van Hem zijn;
- 5 omdat de zee van Hem is,
en Hijzelf hem gemaakt heeft,
en zijn handen het vasteland hebben gevormd.

- 6 Komt, wij willen ons neerbuigen, en wij willen een knielval maken.
Wij willen knielen voor Jahweh, onze Maker,
- 7 want Hij is onze God, en wij zijn zijn grazende volk;
de kudde van zijn hand,
als jullie vandaag naar zijn stem luisteren.

- 8 Weest niet hardnekkig als bij Meriba;
als op de dag van Massa in de woestijn;
- 9 waar jullie voorvaders Mij op de proef hebben gesteld.
Ze hebben Mij getoetst, hoewel zij mijn werk hebben gezien.
- 10 Veertig jaren heb Ik verdriet gehad door deze generatie.
Ik zei: “Zij zijn een volk, dwalend van hart,
en zij hebben mijn wegen niet gekend,
- 11 zodat Ik in mijn woede heb gezworen:
“Nee, niet zij zullen bij mijn rustplaats binnenkomen.”

Als het goed gaat in het leven, dan betekent dit niet, dat dit automatisch ook altijd zo blijft. We moeten waakzaam blijven, want het gevaar is groot, dat door verslapping en verkeerde beslissingen aan die aangename situatie snel een einde komt. Daarom riep de psalmdichter zijn volksgenoten op om de Here uit dankbaarheid voor zijn grote liefde trouw te blijven dienen, want een goede persoonlijke relatie met Hem is van onschatbare waarde.¹¹⁰²

Wie de auteur van dit lied is, blijft onzeker. Zijn naam wordt in elk geval niet genoemd, en uit

¹¹⁰² Deze psalm hoort bij de Koningsliederen (Ps.93-99). Daarin wordt God als koning en/of als rechter geëerd. Bij al deze liederen is koning David (1012 – 972) de dichter, of zijn er sterke aanwijzingen, dat hij de auteur is.

de inhoud van dit lied wordt dat ook niet helemaal duidelijk. In de Griekse handschriften begint psalm 95 met het volgende opschrift: *Een lofzang (of Een loflied) van (of voor) David*. Het staat echter niet vast, of die beginregel bij de oorspronkelijke tekst van dit lied hoort.¹¹⁰³ Zo'n opschrift komt evenwel meestal niet uit de lucht vallen. Er is een grote kans dat deze Griekse tekst gebaseerd is op historische feiten. Uit de inhoud van deze psalm blijkt, dat God zijn volk heeft gered (v.1). In de tijd dat de profetische dichter deze psalm schreef,¹¹⁰⁴ ging het erg goed met hem en zijn volksgenoten (v.6,7). Ook lezen we nergens over ontrouw in de dienst aan de Here, en van afgoderij leek toen helemaal geen sprake te zijn. Dit alles duidt erop, dat het wel waarschijnlijk is, dat koning David (1012 – 972) dit lied heeft gemaakt,¹¹⁰⁵ maar helemaal zeker is dit niet.

Psalm 95 bestaat uit drie gedeelten: vers 1-5, 6,7 en 8-11. In de eerste verzen (v.1-5) roept de auteur zijn volksgenoten op om uit dankbaarheid de almachtige God te prijzen voor zijn redding. Vervolgens wil hij in het volgende gedeelte (v.6,7) samen met alle Israëlieten buigen en knielen voor Jahweh, omdat ze als een grazende kudde door Hem heel goed worden verzorgd en beschermd. Via de profetische schrijver van deze psalm waarschuwt de Here zijn volk om zijn grote liefde niet te beantwoorden met hardnekkige onverschilligheid, geruzie en rebellie, zoals dat bij hun voorvaders het geval was (v.8-11).

1 ¹¹⁰⁶ Gaat (= Komt)! Wij willen jubelen voor Jahweh.¹¹⁰⁷

Wij willen juichen (of schreeuwen) voor de rots van onze redding (of van ons heil).

De Here is een vaste *rots* waarop je kan bouwen en vertrouwen (vgl. Deut.32:4,15,18,30,31, 2Sam.22:3, Ps.18:3, 28:1, 31:3, 78:35, Rom.9:33, enz.). Eeuwen later gaf Jezus Christus daar een prachtig voorbeeld van (Mat.7:24,25, Luk.6:48). Wat God belooft, maakt Hij ook waar. Hij is de verlosser van zonde en schuld.

Over welke *redding* het hier precies gaat, wordt in deze psalm niet duidelijk. Blijkbaar is dat voor de dichter minder belangrijk. Het gaat hem vooral om de eer van Jahweh, omdat Hij zijn volk heeft gered uit macht van vijandige koningen en vorsten (v.3). Deze machtige personen moesten het onderspit delven tegen de almachtige God.

2 Wij willen met (of in) dank (of met een danklied) zijn gezicht (= Hem) ontmoeten.

Met (of In/Door) snarenspeel zullen wij voor Hem juichen (of schreeuwen),

¹¹⁰³ Dit opschrift ontbreekt namelijk in de Hebreeuwse tekst(en in de Vulgaat). In de Dode Zeerollen is psalm 95 slechts fragmentarisch bewaard gebleven. Op grond van dit alles is het onzeker, of het opschrift uit de Griekse handschriften oorspronkelijk de 1^e regel van psalm 95 was.

¹¹⁰⁴ Vanuit het ambt van profeet gaf een dichter de boodschap van de Here in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21), want alle bijbelboeken zijn via profeten en apostelen helemaal door de Heilige Geest geïnspireerd (Ef.3:5, 2Tim.3:14-17, 2Pet.3:2). In de tijd van het Oude Testament werkte Gods Geest vrijwel uitsluitend via profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12).

¹¹⁰⁵ Koning David heeft veel meer profetische liederen op zijn naam staan. Volgens de Dode Zeerol 11QPs^a heeft hij zelfs in totaal 4050 door God geïnspireerde psalmen geschreven..!
(Zie Abegg M. Jr. e.a., *The Dead Sea scrolls Bible*, San Francisco, 1999, pag. 509.)

¹¹⁰⁶ Als opschrift van vers 1 staat in de Griekse handschriften *Een lofzang (of Een loflied) van (of voor) David*. Hoewel deze beginregel niet in strijd is met de inhoud van deze psalm, ontbreekt die echter in de Hebreeuwse tekst(en in de Vulgaat). In de Dode Zeerollen is psalm 95 slechts fragmentarisch bewaard gebleven. Op grond van dit alles is het onzeker, of het opschrift uit de Griekse handschriften bij de oorspronkelijke tekst van dit lied hoort.

¹¹⁰⁷ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

- 3 want een groot God is Jahweh,
 en een groot (of grote) Koning over (of boven) alle machtige(mense)n
 (of alle goden/God),
- 4 omdat (of zodat) in zijn hand de diepten van de aarde (of van het land) zijn,
 en de pieken van de bergen van (of aan) Hem zijn;
- 5 omdat (of zodat) de zee van (of aan) Hem is,
 en Hijzelf hem gemaakt heeft,
 en zijn handen het vasteland (of het droge) hebben gevormd.

Met het woord *machtige(mense)n* (v.3) worden machtige personen zoals koningen, vorsten en rechters aangeduid (b.v. Ex.21:6, 22:7-9, Ps.82:1,6, 136:2). In de tijd van de psalmdichter was een koning tegelijkertijd rechter (2Sam.12:1-6, 15:2-6, 1Kon.3:16-28). Ook oudsten en (machtige) bestuurders spraken recht tussen families en personen (Ex.22:9,28, Deut.19:12, 21:2-9,18-21, 22:13-21, 25:5-10, Rut 4:1-10). Het bestuur en de rechtspraak waren in de Oudheid niet gescheiden (vgl. Jes.1:10-17, Mi.7:3).¹¹⁰⁸

1. God is niet alleen de Koning over de machtige personen op de aarde (v.3),
2. maar Hij heeft ook alle macht over hele wereld, die Hijzelf gemaakt heeft (v.4,5).
3. Boven dit alles uit stijgt echter zijn liefde voor zijn volk (v.7).
 Over die liefde van God gaat het volgende gedeelte.

In deze verzen (v.6,7) geeft de schrijver van dit lied aan, dat hij samen met alle Israëlieten wil buigen en knielen voor Jahweh, omdat ze als een grazende kudde door Hem heel goed worden verzorgd en beschermd. Dit middelste gedeelte vormt de kern van deze psalm.

- 6 Komt, wij willen ons neerbuigen, en wij willen een knielval maken
 (of wij willen hurken/bukken).
 Wij willen knielen (of zegenen/prijzen) voor [het gezicht van] Jahweh, onze Maker,
- 7 want Hij is onze God,
 en wij zijn zijn grazende (of weidende) volk;
 de kudde (of de schapen) van zijn hand (vgl. Deut.32:6^b, Ps.100:3),
 als jullie vandaag naar zijn stem (zullen) luisteren.¹¹⁰⁹

In het verleden hadden allerlei buurvolken de Israëlieten onderdrukt. Vaak werd er honger geleden, en veel mensen stierven door strijd en geweld. Dit konden die vijandige volken doen, doordat heel veel Israëlieten de afgoden dienden. Als God niet regelmatig via zijn rechters had ingegrepen, dan was zijn volk al lang van de aardbodem verdwenen (Richt.). De 1^e koning van Israël: Saul (1033 – 1012), had door zijn structurele ongehoorzaamheid, slechts wisselend succes in zijn strijd tegen de Filistijnen. Uiteindelijk sneuvelde hij met 3 van zijn zonen op de bergen van Gilboa (1Sam.31).

¹¹⁰⁸ Dat het Hebreeuwse woord *Elohim* (= God/goden/machtigen) daarvoor werd gebruikt is niet zo vreemd, omdat men in die tijd vaak dacht, dat een koning of vorst goddelijk was, of een godenzoon. Woorden voor afgoden zoals Baäl (= Heer of eigenaar) en Moloch ofwel Melech (= Koning) duiden al in die richting. Evenals de zogenaamde goden waren koningen en vorsten naast bestuurder in die tijd ook rechter, en ze zorgden eveneens voor de uitvoering van de vonnissen (2Sam.12:1-6, 15:2-6, 1Kon.3:16-28).

Er is geen enkele goede reden te bedenken, dat het woord *Elohim* (ook) *Engelen* zou kunnen betekenen.

¹¹⁰⁹ Tussen *luisteren* en *zullen luisteren* is hier in het Hebreeuws geen verschil. Beide mogelijkheden kunnen zelfs tegelijkertijd juist zijn.

David moest al in het begin van zijn regering over heel Israël het heilige land verdedigen tegen aanvallen van machtige vijandige volken die de vernieuwde staat wilden vernietigen. Daarom bond hij de strijd met hen aan, en hij kon ze met hulp van de Here aan zich onderwerpen (2Sam.5:17-25, 8:1-14, 10:1-19, 12:26-31, 1Kron.14:8-16, 18:1-13).¹¹¹⁰

Nadat koning David (1012 – 972) alle vijandige volken had verslagen en overwonnen, brak er een andere tijd aan. Er kwam veel meer rust en vrede, en mede daardoor nam de welvaart toe. Gevoelens van dankbaarheid voor de Here en blijheid over zijn machtige verlossingsdaden waren zeker gepast en gerechtvaardigd!

Via de profetische auteur waarschuwt de Here in de onderstaande verzen (v.8-11) zijn volk om zijn grote liefde niet te beantwoorden met hardnekkige onverschilligheid, geruzie en rebellie, zoals dat bij hun voorvaders het geval was.

Als voorbeelden daarvan noemt Hij hier *Meriba* en *Massa*. Daar ontstond in het 1^e jaar na de uittocht een tekort aan water. Zo gaf God de Israëlieten de kans om bij problemen en tegenslagen op Hem te vertrouwen. In plaats daarvan maakten ze ruzie met Hem. Ondanks dat hielp de Here hen, en gaf Hij ze water om te drinken (Ex.17:1-7). In het 40^e jaar na de uittocht mordden de Israëlieten op dezelfde plaats opnieuw tegen Mozes en Aäron, omdat ze geen water meer hadden. In plaats van tegen de rots te spreken sloeg Mozes erop. Toch gaf God zijn volk opnieuw te drinken, maar Hij strafte daarna de leider Mozes en de hogepriester Aäron erg zwaar, omdat ze aan Hem ongehoorzaam waren geweest (Num.20:2-13, 20:24, 27:12-14, Deut.32:48-52).

- 8** Verhardt jullie hart niet (= Weest niet hardnekkig/stijfkoppig)
als (bij) Meriba (= (Ge)ruzie);
als (op) de dag van Massa (= Beproeving/Vertwijfeling)
in de woestijn (of de wildernis);
- 9** waar (of (de dag) dat) jullie (voor)vaders Mij hebben getart
(of Mij hebben uitprobeerde).
Ze hebben Mij getoetst (of getest/onderzocht),
hoewel (of ook/zelfs) zij mijn werk hebben gezien.

Kortom, het volk van God moest er voor oppassen, dat door ongehoorzaamheid en liefdeloosheid de zegen van het verbond zou veranderen in de vloek van het verbond (Lev.26, Deut.28).

- 10** Veertig jaren heb Ik verdriet gehad (of gewalgd) door (of met/in) (deze) generatie.
Ik zei: “Zij zijn een volk, dwalend van (of voor) hart,
en zij hebben mijn wegen niet gekend,

¹¹¹⁰ Om van de gevaarlijke aanvallen van de meeste buurvolken af te zijn, liet koning David (1012 – 972) veel Ammonieten op beestachtige wijze vermoorden (2Sam.12:26-31, 1Kron.20:1-3). Van de Moabieten liet hij ²/₃ deel van de mannen ombrengen (2Sam.8:2, vgl. 1Kon.11:15,16), en bij de Edomieten doodde hij alle mannen, behalve Hadad, die met enkele Edomitische mannen naar Egypte vluchtte (1Kon.11:15-17). Ondanks alles ging koning David hierin veel te ver. Dit had de Here hem ook niet opgedragen. Het was de (belangrijkste) reden, waarom hij voor God geen tempel mocht bouwen (1Kron.17:1-4, 22:6-8, 28:3).

Israël was en blijft het volk van de Here, waarmee Hij door zijn zoon Jezus Christus de mensheid wilde en wil bevrijden van de zonde en de dood. Via de vijanden van Israël en van Gods kinderen strijdt satan tegen de Here om zijn plannen en verlossingswerk te doorkruisen. Koning David streed tegen Gods vijanden.

11 zodat (of omdat) Ik in mijn woede heb gezworen:

“Nee, niet (of Als) zij zullen bij (of naar) mijn rust(plaats) (binnen)komen.”

Met de rustplaats werd door de dichter in de eerste plaats het heilige land bedoeld (Deut.12:9). De Israëlieten die uit Egypte waren vertrokken, hadden met hun herhaaldelijke gemor, geklaag en opstandigheid de Here veel verdriet gedaan. Daarom mochten ze het aan hen beloofde land niet binnengaan (Num.14:1-38). Nadat ze werden teruggestuurd naar de woestijn, volhardden ze 40 jaren lang in hun ongehoorzaamheid. Blijkbaar walgde God van het overgrote deel van deze generatie. Door hun halsstarrigheid hadden ze geen oog voor de weg die de Here met hen wilde gaan.

In zijn brief aan de Hebreëen (3:7-11) citeerde de apostel Paulus min of meer dit gedeelte van psalm 95 (v.8-11). In zijn bespreking daarvan duidt hij erop, dat ook de mensen die tot het geloof zijn gekomen, en God trouw blijven dienen, de rust zullen binnengaan (Hebr.3:12-4:13). Daarmee bedoelde hij blijkbaar de eeuwige rust op de nieuwe en volmaakte wereld, die uit de hemel zal neerdalen (Op.7:16,17^a, 21:1-7,22-26, 22:1,2,14). Zo is deze psalm ook voor ons nog van grote betekenis. Laten we de ernstige en liefdevolle waarschuwing van de Here serieus nemen, en volharden in de dienst aan Hem. Alleen door de voortdurende bewuste keuze voor Gods liefde en vrede met woorden en daden, kunnen we de eeuwige rustplaats van volledige liefde en vrede binnengaan.

Psalm 96: Laat iedereen toch God eren en dienen!

- 1 Zingt voor Jahweh een nieuw lied!
Zingt voor Jahweh, heel het land!
- 2 Zingt voor Jahweh!
Zegent zijn naam!
Brengt van dag tot dag het nieuws van zijn redding!
- 3 Verkondigt onder de heidenvolken zijn heerlijkheid;
onder alle volken zijn wonderen!
- 4 Ja, Jahweh is groot en buitengewoon te prijzen.
Ontzagwekkend is Hij boven alle goden.
- 5 Ja, alle goden van de volken zijn niets waard,
maar Jahweh heeft de hemel gemaakt.
- 6 Majesteit en luister zijn voor zijn gezicht.
Kracht en versiering zijn in zijn heiligdom.
- 7 Schrijft toe aan Jahweh, families van de volken,
schrijft toe aan Jahweh eer en kracht!
- 8 Schrijft toe aan Jahweh de eer van zijn naam!
Neemt een offer mee,
en komt naar zijn voorhoven!
- 9 Buigt voor Jahweh in heilige luister neer!
Beef voor zijn gezicht, heel het land!
- 10 Zegt onder de heidenvolken: "Jahweh heeft geregeerd!"
Inderdaad, de bewoonde wereld staat vast, zodat zij niet wankelt.
Hij spreekt recht over de volken in volkomen oprechtheid.
- 11 Blij is de hemel, en de aarde juicht.
De zee buldert, en wat erin is.
- 12 Het veld en alles wat daarin is, moet uitgelaten zijn.
Dan zullen alle bomen van het woud jubelen
- 13 voor Jahweh, want Hij is gekomen.
Ja, Hij is gekomen om de aarde te berechten.
Hij berecht de bewoonde wereld met rechtvaardigheid,
en de volken in zijn trouw.

In deze psalm roemt de auteur de almacht van God.¹¹¹¹ Hij roept zijn volksgenoten op dat eveneens te doen. Bovendien moeten ze onder de heidenen de wonderdaden van de Here bekend maken (v.1-6). De Israëlieten behoren Jahweh trouw te dienen, en aan de andere volken te vertellen, wat Hij allemaal voor de hele schepping doet (v.9-13). Daardoor moeten alle mensen worden opgewekt om Hem te eren en te dienen (v.7,8). Ook de heidenen mogen in de tijd van het Oude Testament al bij Gods volk horen!

Hoewel in deze lofzang de naam van de dichter niet wordt genoemd, lijkt het er sterk op, dat koning David (1012 – 972) dit lied heeft geschreven.¹¹¹² Toen de ark naar Jeruzalem werd gebracht, droeg de koning voor de eerste keer aan Asaf en zijn broers op om de Here te bedanken (1Kron.16:7). Daarbij werd een psalm gezongen waarvan 10 verzen (1Kron.16:23-33) erg veel lijken op psalm 96.¹¹¹³ Hoogstwaarschijnlijk heeft David dit loflied in de beginperiode van zijn regering over heel Israël gemaakt.¹¹¹⁴ In die tijd had hij nog niet zolang geleden de burcht Zion veroverd, en de legers van de Filistijnen verslagen (2Sam.5). Voor de Israëlieten brak een nieuwe periode aan van toenemende macht en welvaart.

Deze psalm bestaat uit drie gedeelten: vers 1-6, 7,8 en 9-13. In het eerste gedeelte (v.1-6) roept de auteur zijn volksgenoten op om God te loven en te prijzen, want ze moeten daardoor aan de andere volken bekend maken, hoe machtig Hij is. Afgoden zijn helemaal niets waard. Daarom raadt de dichter in het volgende gedeelte (v.7,8) de heidenvolken dringend aan om de Here te eren, en voor Hem offers en geschenken mee te nemen. In het laatste gedeelte (v.9-13) geeft de schrijver van dit lied aan, dat de Israëlieten de hemelse Vader moeten dienen met ontzag, en wat het voor de hele schepping betekent, dat God regeert.

Drie keer spoort de auteur de Israëlieten aan om voor Jahweh te gaan zingen (v.1,2^a).

1 Zingt voor (of van) Jahweh ¹¹¹⁵ een nieuw lied!

Zingt voor (of van) Jahweh, heel het land (of heel de aarde)!

Een nieuw lied trok waarschijnlijk nog meer de aandacht van mensen uit het volk dan bij oudere psalmen, omdat dit nog onbekende dichtwerk meestal tot stand kwam door een nieuwe openbaring van de Here bij de auteur.¹¹¹⁶ Een kenmerk van het werk van God is, dat het vernieuwend is (Ps.40:4^a, 103:5^b, 2Kor.4:16, Kol.3:10, Op.5:9^a, 14:3, 21:5).¹¹¹⁷

¹¹¹¹ Deze psalm hoort bij de Koningsliederen (Ps.93-99). Daarin wordt God als koning en/of als rechter geëerd. Bij al deze liederen is koning David (1012 – 972) de dichter, of zijn er sterke aanwijzingen, dat hij de auteur is.

¹¹¹² Koning David dichtte zijn psalmen als een profeet van de Here (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30). Vanuit dat ambt gaf hij de boodschap van God in zijn liederen door (2Pet.1:20,21). Zo zijn alle bijbelboeken via profeten en apostelen helemaal door de Heilige Geest geïnspireerd (Ef.3:5, 2Tim.3:14-17, 2Pet.3:2).

In de tijd waarin David leefde, de periode van het Oude Testament, werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12).

¹¹¹³ Het begin van een lied van koning David (1012 – 972) uit het bijbelboek 1Kronieken (16:8-22) vertoont overeenkomst met de eerste 15 verzen van psalm 105. De volgende verzen van de lofzang uit 1Kronieken (16:23-33) lijken sterk op vrijwel heel psalm 96, en het slotgedeelte (1Kron.16:34-36) zien we terug in de verzen 1, 47 en 48 van psalm 106.

¹¹¹⁴ In de Griekse handschriften (en de Vulgaat) wordt David als dichter van psalm 96 genoemd.

Alleen van de eerste 2 verzen van deze psalm zijn in de Dode Zee-rollen slechts restanten overgebleven. Het gedeelte vanaf vers 3 is helemaal verloren gegaan.

¹¹¹⁵ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: "Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd."

¹¹¹⁶ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12).

¹¹¹⁷ Overal waar de vernieuwing en geestelijke groei uitblijft, daar moeten alle alarmbellen rinkelen! Het is een

2 Zingt voor (of van) Jahweh!

Zegent zijn naam!

Brengt van(af) dag tot(aan) (of naar) dag het nieuws van zijn redding (of zijn heil)!

3 Verkondigt onder (of in/door) de (heiden)volken zijn heerlijkheid (of zijn eer/glorie);
onder (of in/door) alle volken zijn wonder((baar)lijkhed)en!

Het was en is voor de Israëlieten een opdracht om aan *alle volken* over *Gods heerlijkheid en zijn wonderen te vertellen*. Iedereen die de Here wilde dienen, kon en kan bij zijn volk horen.

4 Ja, (of want) Jahweh is groot en buitengewoon te prijzen.

Ontzagwekkend (of Gevreesd) is Hij boven (of over/op) alle goden

(of alle machtige(mense)n).

Afgoden zijn verzinsels van mensen (Deut.32:39, 2Sam.7:22, 2Kon.5:15, Jes.43:10, 44:6, 45:5,enz.).¹¹¹⁸ Ook machtige personen betekenen niets in vergelijking met Jahweh. Zonder zijn wil, kunnen ze helemaal niets.

5 Ja, (of want) alle goden (of alle machtige(mense)n) van de volken zijn niets (waard)

(of nietigheden/valse goden),

en (= maar) Jahweh heeft de hemel[en] gemaakt.

6 Majesteit en luister (of pracht) zijn voor (of van) zijn gezicht (= voor Hem).

Kracht (of Sterkte) en versiering (of en schoonheid) zijn in (of met) zijn heiligdom.

De *majesteit, luister en kracht van God* bleek al snel. De macht van de herenigde staat Israël nam fors toe. Met hulp van de Here kon koning David (1012 – 972) alle legers van de vijandige buurvolken verslaan (2Sam.8:1-14, 10, 12:26-31). Deze volken werden aan hem onderworpen.

Nadat Israëls koning de burcht Zion op vijandige Jebusieten had veroverd (2Sam.5:6,7), liet hij op een vrolijke en feestelijke manier samen met het volk Israël de ark naar de berg ofwel de heuvel Zion brengen. In de optocht naar de heilige berg van God danste en huppelde koning David uitbundig van blijheid en vrolijkheid, omdat het teken van de aanwezigheid van de hemelse Vader bij zijn volk op de plaats van zijn bestemming zou komen (2Sam.6:11-19). Die plaats van bestemming was (voorlopig in een tent) vlakbij het nieuwe paleis in de burcht Zion (2Sam.5:7,9, 6:16^a,17^a). Daarmee diende die tent als het heiligdom van de Here. Daar bij de sierlijke ark heersten zijn *majesteit en luister*.

De afgoden zijn helemaal niets waard, maar de God van Israël is almachtig. Daarom raadt de psalmdichter in het volgende gedeelte (v.7,8) de heidenvolken dringend aan om de hemelse Vader te eren, en voor Hem offers en geschenken mee te nemen. Drie keer roept hij ze op om *eer aan Jahweh toe te schrijven* (v.7,8^a).

7 Schrijft toe (of Verleent/Erkent) aan (of voor) Jahweh, families (of geslachten) van
de volken,

teken van verval (vgl. 1Sam.3:1).

¹¹¹⁸ Zelfs God willen dienen, zoals het jezelf goed uitkomt, is volkomen waardeloos. Het maakt de Here alleen maar boos. Een goed voorbeeld van eigenwillige godsdienst is de eredienst van koning Jerobeam I (932 - 911). Om zijn eigen macht te beschermen en te vergroten liet hij Jahweh dienen via 2 gouden kalveren (1Kon.12:26-13:34).

schrijft toe aan (of voor) Jahweh eer (of heerlijkheid/glorie) en kracht (of en sterkte)
(vgl. Ps.29:1^b, 1Kron.16:28)!

- 8** Schrijft toe aan (of voor) Jahweh de eer (of de heerlijkheid/glorie) van zijn naam
(vgl. Ps.29:2^a, 1Kron.16:29^a)!

Neemt (of Draagt) een (graan)offer (of een geschenk) mee
(of Heft een offer (of een geschenk) op),
en komt naar (of voor) zijn (voor)hoven (of zijn binnenplaatsen)!

De auteur spoort hier de mensen uit de andere volken aan om naar Israël te komen. Niet om te roven en te plunderen, maar om offers en/of geschenken te geven tot eer van Jahweh.¹¹¹⁹ De heidenen worden door de dichter aangemoedigd om de Here op precies dezelfde manier te dienen, zoals de Israëlieten dat moeten doen. Er was en is voor hen geen andere weg of route om God te eren. Geen enkel mens, maar Jahweh zelf bepaalt, hoe Hij geëerd en gediend wil worden.

De profeet Jesaja (60:1-17) zag, dat in de toekomst veel mensen uit allerlei volken van de wereld naar Jeruzalem zullen komen om de hemelse Vader te dienen. Ze zullen geschenken meenemen, en meebouwen aan de staat Israël in het heilige land.¹¹²⁰

In het laatste gedeelte (v.9-13) geeft de schrijver van dit lied aan, dat de Israëlieten de Here moeten dienen met ontzag, en wat het voor de hele schepping betekent, dat Jahweh regeert. Alle mensen mogen bij het volk van God horen.

- 9** Buigt voor (of naar) Jahweh in (of met/door) heilige luister (of pracht) neer!

Beef vanuit (= voor) zijn gezicht, heel het land (of heel de aarde)!

- 10** Zegt onder (of in/met) de (heiden)volken: “Jahweh heeft geregeerd!”

Inderdaad, (of Ook/Zeker,) de (bewoonde) wereld staat vast,
zodat zij niet wankelt (of waggelt/uitglijdt).

Hij spreekt recht over (of Hij bestuurt/bestrijdt) de volken in (of met/door)
oprechtheden (of rechtmatigheden) (= volkomen oprechtheid) (vgl. Ps.9:9^b).

Dat Jahweh had geregeerd, bleek wel. Toen David (1012 – 972) koning werd, brak er een nieuwe tijd aan. In de periode daarvoor werd het volk van de Here iedere keer onderdrukt door één of meer vijandige buurvölkeren. Tijdens de regering van de eerste Israëlitische koning ontstond er nog geen rust in het land. De ongehoorzame koning Saul (1033 – 1012) sneuvelde uiteindelijk in zijn strijd tegen de Filistijnen. Zijn opvolger David wist echter al zijn aardse vijanden te verslaan, en die volken definitief aan zich te onderwerpen.

¹¹¹⁹ Dat betekent niet, dat de heidenen in die tijd naar Jeruzalem zouden moeten komen om in die plaats offers te laten brengen, zoals sommige uitleggers aangeven of suggereren. Toen koning David (1012 – 972) regeerde, was de tempel er nog niet. Wel stond de tabernakel als het huis van de Here in Gibeon. Daar moesten de offers worden gebracht.

Eerst stond de tabernakel in Silo (1Sam.3:3,15). Daar werd God gediend (Joz.18:1,8-10, 21:1,2, Richt.18:31, 1Sam.1:3, enz.). Tot in de begintijd van de regering van koning Saul (1033 – 1012) heeft het huis van de Here daar gestaan (1Sam.13:1, 14:3). De plaats Silo is tijdens het bewind van Saul hoogstwaarschijnlijk door de Filistijnen verwoest (Ps.78:60,61, Jer.7:12,14, 26:6). Toen de Edomiet Doëg in opdracht van de ongehoorzame koning de priesterstad Nob uitmoordde (1Sam.22:18,19), heeft Saul het heiligdom naar Gibeon laten verplaatsen (1Kron.16:39, 21:29, 2Kron.1:3,5,6). Gibeon lag vlakbij het huidige Jib zo'n 10 kilometer ten noordwesten van Jeruzalem.

¹¹²⁰ Zie Turennot T. van, Jesaja, Jahweh redt, Grijpskerk, 2024.

- 11** Blij is (of zijn) de hemel[en],¹¹²¹
 en de aarde juicht.
 De zee buldert (of dondert/raast), en zijn volheid (= en wat erin is).
- 12** Het veld en alles wat in hem (= wat daarin) is,
 moet (of zal) uitgelaten (of heel erg blij) zijn (vgl. 1Kron.16:32).
 Dan zullen (of moeten) alle bomen van het woud jubelen
- 13** voor (of van) [het gezicht van] Jahweh, want (of Ja,) Hij is gekomen.
 Ja, (of want) Hij is gekomen om de aarde (of om het land) te berechten
 (of te besturen/om over de aarde recht te spreken).
 Hij berecht (of Hij bestuurt/spreekt recht over) de (bewoonde) wereld met (of in/door)
 rechtvaardigheid,
 en de volken in (of met/door) zijn trouw (of zijn waarheid) (vgl. Ps.9:9, 98:9).

In de tijd dat David (1012 – 972) regeerde, was een koning ook de hoogste rechter van zijn land (2Sam.12:1-6, 15:2-6, 1Kon.3:16-28). Eigenlijk was de dichter dus een vazalkoning van God, de echte Koning van Israël (Deut.33:5, 1Sam.8:7, Jes.6:5^b). De auteur van dit lied zag de Here als de allerhoogste Koning die als Wereldrechter van alle volken altijd rechtvaardig rechtspreekt.

David zag duidelijk in, dat hij het allerbeste voorbeeld van de Wereldrechter en –bestuurder zo goed mogelijk moest navolgen. Hij deed erg zijn best om het geweld en het onrecht in Israël terug te dringen. Daarbij had hij tijdens zijn langdurige regering steeds meer succes. Door zijn groeiende macht en invloed kreeg hij zijn handen vrij om tegen de criminaliteit, struikroverij en het machtsmisbruik hard op te treden, en de zwakken in de samenleving te beschermen. Koning David was als de hoogste aardse rechter van het heilige land eerlijk en rechtvaardig (2Sam.8:15).

Laat iedereen die bij Gods volk hoort, psalm 96 ook serieus nemen tot op de dag van vandaag. Maak in woorden en/of in daden aan zoveel mensen bekend, wie God is, en wat Hij voor de schepping en alle mensen betekent, en wil betekenen. Draag zijn liefde, respect en rechtvaardigheid uit, zoals Hij dat graag wil!

¹¹²¹ De beginletters van de eerste 4 woorden van vers 11 vormen samen het woord **Jah-weh** (= יהוה).

Psalm 97: Wees blij en dankbaar met de rechtvaardige Rechter.

- 1^a** Van David, toen zijn land op orde was gekomen.
- 1^b** Jahweh is Koning.
Laat de aarde juichen.
Laat de vele kustlanden blij zijn.
- 2** Een wolk en mist zijn rondom Hem.
Rechtvaardigheid en recht zijn het fundament van zijn troon.
- 3** Vuur gaat voor uit,
en het brandt hevig rondom zijn tegenstanders.
- 4** Zijn bliksemschichten hebben de bewoonde wereld verlicht.
De aarde heeft het gezien. Zij schokte.
- 5** De bergen zijn gesmolten als was voor het gezicht van Jahweh;
voor het gezicht van de Heer van heel de aarde.
- 6** De hemel heeft zijn rechtvaardigheid verkondigd,
en alle volken hebben zijn heerlijkheid gezien.
- 7** Alle beeldendienaren moeten beschaamd worden;
zij die zich op hun afgoden beroemen.
Buigt voor Hem neer, al zijn machtigen!
- 8** Zion heeft het gehoord. Zij was blij.
De dochters van Juda juichten om uw oordelen, Jahweh,
- 9** want U, Jahweh, bent de Allerhoogste over heel de aarde.
U bent buitengewoon verheven boven alle machtigen.
- 10** Liefhebbers van Jahweh, haat het kwaad!
Jahweh bewaakt de zielen van zijn goedgunstigen.
Vanuit de macht van kwaadaardige mensen verlost Hij hen.
- 11** Het licht is voor de rechtvaardige opgegaan,
en blijheid voor de oprechten van hart.
- 12** Weest blij, rechtvaardigen, met Jahweh,
en dankt voor de herinnering aan zijn heiligheid.

De auteur van psalm 97 is blij, en roept zijn volksgenoten om te juichen. Zelfs de vele kustlanden hebben redenen om blij te zijn (v.1). De zegen voor Israël zal in de toekomst ook voor hen een zegen zijn. Alle volken hebben de heerlijkheid van de Here gezien (v.6). Ook Zion was blij, en de inwoners van Juda hebben gejuicht (v.8), want God heeft blijkaar zijn macht

boven alle machtige mensen laten zien (v.9).¹¹²² Gods tegenstanders hebben in dit lied het blijkbaar erg moeilijk (v.3,7). Dienaren van de Here zijn bevrijd uit de macht van kwaadaardige mensen (v.10,11). Voor de rechtvaardige mensen is kennelijk een goede tijd in Israël aangebroken (v.12).

Hoewel in de Hebreeuwse tekst die we nu bezitten, de naam van de dichter in dit lied niet wordt genoemd, lijkt het er sterk op, dat koning David (1012 – 972) psalm 97 heeft geschreven (v.1^a).¹¹²³ Hoogstwaarschijnlijk heeft hij in de beginperiode van zijn regering over heel Israël deze psalm gemaakt. In die tijd had hij nog niet zolang geleden de burcht Zion veroverd (vgl. v.8^a), en de legers van de Filistijnen verslagen (2Sam.5).

Davids liefde voor de Here en zijn volksgenoten speelt in deze psalm een grote rol. De verloedering van de samenleving die zich na de intocht in het heilige land in de Richtertijd had ontwikkeld (Richt.17:6, 19, 21:25), was niet teruggedrongen door de ongehoorzame koning Saul (1033 – 1012). Na de dood van deze slechte koning riep generaal Abner Sauls zoon Isboset (1012 – 1010) als koning uit over 11 stammen van Israël (2Sam.2:8,9).¹¹²⁴ Gedurende de regering van koning Isboset ging het niet zo goed met die 11 stammen (2Sam.2:26-31, 3:1). De anarchie en de criminaliteit namen toe, en de zwakken in de samenleving werden zwaar onderdrukt (Ps.12:9, 14:4). Toen David eerst alleen koning van de stam Juda was, kon hij in het gebied van de andere 11 stammen de onderdrukte mensen niet helpen. Nadat hij in 1010 voor Christus in Hebron koning van heel Israël was geworden, waren verreweg de meeste mensen uit het gebied van de stam Juda natuurlijk erg blij (v.8^b), dat ze van die bedreigende burgeroorlog waren verlost. De verdeeldheid was voorbij. Zion was veroverd op de Jebusieten (vgl. v.8^a), en iemand uit hun stam was koning van heel Israël geworden. Hij kon met Gods hulp rust, veiligheid en zekerheid brengen. Koning David wilde na de verovering van de burcht Zion zijn binnenlands bestuur slagvaardig aanpakken. Onderdrukkers, afpersers, rovers en moordenaars moesten hun verdiende loon krijgen, en de zwakken in de samenleving moesten worden beschermd.

Dit lied bestaat uit drie gedeelten: vers 1-6, 7-9, en 10-12. In het begin van psalm 97 staat, wie (hoogstwaarschijnlijk) de schrijver is (v.1^a). Daarna kunnen we lezen, wie Jahweh is, wat Hij doet, en wat Hij heeft gedaan (v.1^b-6). De auteur geeft in het tweede gedeelte (v.7-9) aan, wat de afgodendienaren en machtige mensen het beste kunnen doen. In het laatste gedeelte (v.10-12) vermeldt dichter, wat de dienaren van de Here moeten doen.

1^a Van David, toen zijn land op orde was gekomen.¹¹²⁵

In de onderstaande verzen (v.1^b-6) kunnen we lezen, wie Jahweh is, wat Hij doet, en wat Hij heeft gedaan.

¹¹²² Deze psalm hoort bij de Koningsliederen (Ps.93-99). Daarin wordt God als koning en/of als rechter geëerd. Bij al deze liederen is koning David (1012 – 972) de dichter, of zijn er sterke aanwijzingen, dat hij de auteur is.

¹¹²³ Koning David (1012 – 972) dichtte zijn psalmen als een profeet van de Here (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30). Vanuit dat ambt gaf hij de boodschap van God in zijn liederen door (2Pet.1:20,21). Zo zijn alle bijbelboeken via profeten en apostelen helemaal door de Heilige Geest geïnspireerd (Ef.3:5, 2Tim.3:14-17, 2Pet.3:2).

In de tijd waarin David leefde, de periode van het Oude Testament, werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12).

¹¹²⁴ Abner was een oom van Saul (1Sam.14:50^b,51, 1Kron.8:33, 9:39, 26:28). Als hij tijdens Isbosets korte regering nog als een machtig en invloedrijk generaal kon functioneren, moet hij veel jonger zijn geweest, dan zijn oudere broer Kis, de vader van zijn neef Saul.

¹¹²⁵ Dit staat niet in de Hebreeuwse tekst, maar wel in de Griekse handschriften (en de Vulgaat).

Het begin en het slot van psalm 97 zijn in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

(De tekst van de Vulgaat geeft zelfs aan, dat zijn land opnieuw op orde was gekomen.)

1^b Jahweh is Koning (of Jahweh heeft geregeerd).

Laat de aarde (of het land) juichen.

Laat de vele kustlanden (of de kustgebieden/eilanden) blij zijn.

Met de *kustlanden* werden in die tijd vooral de kustgebieden en de eilanden in de Middellandse Zee aangeduid. Het kon dus ook over het heilige land gaan.

De Heer Jahweh is de allerbeste koning die er bestaat. Hij is door en door rechtvaardig (v.2^b). Het is maar goed, dat Hij koning is van heel de schepping. Daar kan best voor worden gejuicht. Vooral als deze almachtige Koning gaat ingrijpen ten gunste van zijn dienaren.

Bij de beschrijving van de almachtige Koning gebruikt de psalmdichter de indrukwekkende beelden van Gods verschijning op de berg Sinaï (Ex.19:16-19, 20:18-21; 24:15-17).

2 Een wolk en mist zijn rondom Hem.

Rechtvaardigheid en recht zijn het fundament van zijn troon (of zijn stoel).

3 Vuur gaat voor zijn gezicht (= voor Hem) uit,
en het brandt hevig rondom zijn tegenstanders.

4 Zijn bliksemschichten hebben de (bewoonde) wereld verlicht.
De aarde heeft (het) gezien. Zij schokte.

5 De bergen zijn gesmolten (of opgelost) als was [vanuit] voor het gezicht van Jahweh;
[vanuit] voor het gezicht van de Heer van heel de aarde (of heel het land).

Tijdens de verwoestende zondvloed over de hele aarde zijn bergen gesmolten of opgelost door het ingrijpen van de almachtige God (Gen.7:10-12, 19-24, vgl. Mi.1:4^a, 2Pet.3:10-12). Hij heeft heel de schepping volledig in zijn hand. Blijkbaar wilde de dichter in het eerste gedeelte van deze psalm een volledig beeld scheppen van de oppermachtige Koning van hemel en aarde.

6 De hemel[en] heeft (of hebben) zijn rechtvaardigheid verkondigd,
en alle volken hebben zijn heerlijkheid gezien.

Alle bekende volken uit die tijd zagen de hereniging van de 12 stammen van Israël onder leiding van koning David. De macht van de nieuwe staat Israël werd groot. Alle vijandige buurstaten werden aan die nieuwe staat onderworpen. *Zo hebben alle volken Gods heerlijkheid gezien*, want men dacht in die tijd, dat de goden van ieder volk meestreden in de oorlogen. Het volk dat de strijd won, had ook de sterkste god.¹¹²⁶

De auteur geeft in het tweede gedeelte (v.7-9) aan, wat de afgodendienaren en machtige mensen het beste kunnen doen.

7 Alle beeldendienaren moeten beschaamd worden;

¹¹²⁶ Zo schilderde een Assyrische leider de Here af als een zwakke god die zijn volk niet kon redden. De afgoden van de overwinnende Assyriërs zouden veel sterker zijn dan alle andere goden (Jes.36:18-20, 37:10-13). Daarom namen de Filistijnen de ark van de God Jahweh mee als buit voor hun afgod Dagon (1Sam.5:1,2), en voerde de Babylonische koning Nebukadnezar II (604 – 562) een deel van de voorwerpen en de heilige vaten uit de tempel mee naar het heiligdom van zijn afgod in Babel (Dan.1:1,2, 5:2,3,23). Soms verwoestte men ook de tempels van de afgoden van de vijanden.

zij die zich in (= op) hun ¹¹²⁷ afgoden beroemen.

Buigt voor Hem neer, al zijn ¹¹²⁸ machtigen (of zijn (af)goden/God)!

Met het woord *machtigen* worden machtige personen zoals koningen, vorsten en rechters aangeduid (b.v. Ex.21:6, 22:7-9, Ps.82:1,6, 136:2). In de tijd van de psalmdichter was de koning tegelijkertijd rechter (2Sam.12:1-6, 15:2-6, 1Kon.3:16-28). Ook oudsten en (machtige) bestuurders spraken recht tussen families en personen (Ex.22:9,28, Deut.19:12, 21:2-9,18-21, 22:13-21, 25:5-10, Rut 4:1-10). Het bestuur en de rechtspraak waren in de Oudheid niet gescheiden (vgl. Jes.1:10-17, Mi.7:3).¹¹²⁹

Iedereen behoort de almachtige God Jahweh te eren en te dienen, ook de machtigste mensen van de wereld.

8 Zion heeft het gehoord. Zij was blij.

De dochters van Juda juichten om uw oordelen (of uw rechtsuitspraken), Jahweh,

9 want U, Jahweh, bent de (Aller)hoogste over (of boven/op) heel de aarde
(of heel het land).

U bent buitengewoon (of erg) verheven boven alle machtigen (of (af)goden/God).

Met *de dochters van Juda* worden de dochtersteden van de stam Juda bedoeld. Deze manier van spreken over een stam of hoofdstad met zijn of haar dochtersteden komt wel vaker in de Bijbel voor (Ps.97:8, Jes.4:4, Jer.49:2,3, Ezech.16:46-49,53-57,61, 26:6-8, 30:18, 32:18). Heel het gebied van de stam Juda waarover David al langer koning was, was dus blij over Gods oordelen en maatregelen. Evenals de koningen en vorsten in die tijd zorgde God ook voor de uitvoering van *zijn rechtsuitspraken* (2Sam.12:1-6, 15:2-6, 1Kon.3:16-28).

Zion, dat is Jeruzalem,¹¹³⁰ en verreweg de meeste mensen uit het gebied van de stam Juda waren niet blij uit wraak. Ze waren vooral erg opgetogen, omdat ze van die bedreigende burgeroorlog waren verlost. De verdeeldheid was voorbij. Zion was veroverd op de Jebusieten, en iemand uit hun eigen stam was koning van heel Israël geworden. David kon met Gods hulp rust, veiligheid, rechtsgelijkheid en zekerheid brengen.

Dit kon de nieuwe koning van heel Israël doen als vazalkoning ofwel als onderkoning van God. Hij *is de hoogste over heel de aarde. Hij is buitengewoon verheven boven alle machtige mensen van de hele wereld.*

In het laatste gedeelte (v.10-12) vermeldt dichter, wat de dienaren van de Here moeten doen.

10 Liefhebbers van Jahweh, haat het kwaad!

¹¹²⁷ Het (bezittelijk voornaam)woord *hun* staat niet in de Hebreeuwse tekst. Het is afkomstig uit de Griekse handschriften(en de Vulgaat). Dit gedeelte van vers 7 is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

¹¹²⁸ Het (bezittelijk voornaam)woord *zijn* staat niet in de Hebreeuwse tekst. Het is afkomstig uit de Griekse handschriften(en de Vulgaat). Het slot van vers 7 is in de Dode Zeerollen helaas ook verloren gegaan.

¹¹²⁹ Dat het Hebreeuwse woord *Elohim* (= God/goden/machtigen) daarvoor werd gebruikt is niet zo vreemd, omdat men in die tijd vaak dacht, dat een koning of vorst goddelijk was, of een godenzoon. Woorden voor afgoden zoals Baäl (= Heer of eigenaar) en Moloch ofwel Melech (= Koning) duiden al in die richting. Evenals de zogenaamde goden waren koningen en vorsten naast bestuurder in die tijd ook rechter, en ze zorgden eveneens voor de uitvoering van de vonnissen (2Sam.12:1-6, 15:2-6, 1Kon.3:16-28).

Er is geen enkele goede reden te bedenken, dat het woord *Elohim* (ook) *Engelen* zou kunnen betekenen.

¹¹³⁰ Oorspronkelijk was Zion een burcht in de stad Jeruzalem. Koning David (1012 – 972) heeft deze burcht op de Jebusieten veroverd (2Sam.5:7, 1Kron.11:5). Die burcht lag aan de zuidkant van de heuvel of berg in het oosten van Jeruzalem. Later werd de hele heuvel Zion genoemd (Ps.2:6, 74:2, 78:68). Vervolgens werd met Zion ook de hele stad Jeruzalem aangeduid (Ps.51:20, 135:21, 147:12). Trouwens, steden zijn in het Hebreeuws vrouwelijk.

Jahweh bewaakt (of behoedt/bewaart) ¹¹³¹ de zielen van zijn goedgunstigen.

Vanuit de hand (= de macht) van kwaadaardige(mense)n verlost (of bevrijdt) Hij hen.

11 Het licht is voor de rechtvaardige opgegaan (of opgestegen),¹¹³²
en blijheid voor de oprechten van hart.

12 Weest blij, rechtvaardigen, met Jahweh,
en dankt voor de herinnering van (= aan) zijn heiligheid.

Mensen die van God houden moeten *het kwaad* en de zonde *haten*. Ze moeten op de Here vertrouwen, want *Hij bewaakt zijn goedgunstigen*. Uit de macht van *kwaadaardige mensen zal God zijn dienaren bevrijden*. Hij bevrijdt ze zelfs van satans macht en van de dood.

Zo is het licht opgegaan voor de oprechte mensen. De Here ziet ze zelfs als volledig oprecht en rechtvaardig, omdat zijn Zoon Jezus voor al hun zonden al heeft betaald (Joh.1:29, 3:16,17, Hebr.9:26-28, 1Joh.2:1,2).¹¹³³ Om dit alles kunnen ze zeker *blij zijn met Jahweh*, en *Hem bedanken voor de herinnering aan zijn heiligheid*. Die heiligheid staat apart van de zonde, en is mede daardoor ook liefdevol. Gescheiden van zonde en haat, neemt God zijn dienaren mee in zijn heilige liefde en vrede.

Zo hebben ook vandaag *de liefhebbers van Jahweh* alle redenen om in blijheid en in dankbaarheid de zonde te haten, en hun Koning en Verlosser te dienen. Dit moeten ze doen door de Here lief te hebben boven alles, en van hun naaste te houden als van zichzelf (Lev.19:34, Deut.10:16-20, Mat.22:37-39, Luk.10:27, 1Joh.4:20,21, enz.)!

¹¹³¹ In de Hebreeuwse tekst staat hier *De Bewaker (of De Behoeder/Bewaarder)*. Hierdoor heb je een zinsconstructie zonder werkwoord, die alleen in combinatie met de volgende zin kan worden gebruikt. Daarbij moet het gedeelte *vanuit de hand van kwaadaardigen* helemaal naar achteren worden geschoven. Mede daarom is voor de weergave van de Griekse handschriften(en de Vulgaat) gekozen. De kwaliteit van de Griekse handschriften lijkt over het geheel genomen bij psalm 97 duidelijk beter, dan de Hebreeuwse tekst die wij hebben. Dit blijkt vooral bij vers 11.

Helaas zijn maar enkele fragmenten van deze psalm in slechts één Dode Zeerol overgeleverd. Het zijn fragmenten van de verzen 6 tot en met 9.

¹¹³² In de Hebreeuwse tekst staat hier *gezaaid*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het tekstverband is voor *opgegaan* gekozen. Licht wordt niet gezaaid, maar gaat of stijgt op. De combinatie van *licht* met het (werk)woord *zaaien* komt in de rest van de Bijbel ook niet voor!

In de Dode Zeerollen is na vers 9 alles van psalm 97 verloren gegaan.

¹¹³³ Dit betekent niet, dat alle mensen daarvan gebruik maken. Iedereen die God in gehoorzaamheid wil dienen, kan vergeving van zonden krijgen, en voor eeuwig worden verlost. In principe kan iedereen zalig worden, want de Here Jezus heeft alle schuld al betaald!

Psalm 98: Loflied over het bestuur van Koning Jahweh.

- 1^a** Een psalm van David.
- 1^b** Zingt voor Jahweh een nieuw lied,
want Hij heeft wonderen gedaan!
Zijn rechterhand en zijn heilige arm hebben hem gered.
- 2** Jahweh heeft zijn redding bekendgemaakt.
Voor de ogen van de heidenvolken heeft Hij zijn rechtvaardigheid getoond.
- 3** Hij heeft zich zijn goedgunstigheid voor Jakob herinnerd,
en zijn trouw voor het huis van Israël.
Alle einden van de aarde hebben de redding van onze God gezien.
- 4** Juicht voor Jahweh, heel de aarde!
Breekt uit, jubelt en musicceert!
- 5** Musicceert voor Jahweh met een harp;
met een harp en het geluid van zingen met snarenspeel,
- 6** met trompetten en het geluid van een hoorn!
Juicht voor Koning Jahweh!
- 7** De zee en wat erin is, buldert;
de bewoonde wereld raast, en wie erop verblijven.
- 8** De rivieren klappen in de handen.
Eensgezind jubelen de bergen voor Jahweh,
- 9** want Hij is gekomen de aarde te berechten.
Hij berecht de bewoonde wereld met rechtvaardigheid,
en de volken in volkomen oprechtheid.

Deze psalm is ontstaan in een periode waarin de Here het volk Israël door wonderen heeft gered (v.1). Alle bekende volken van de aarde hebben daarvan gehoord (v.2,3). Heel de aarde wordt in dit lied opgeroepen om te jubelen en te musiceren voor de God Jahweh (v.4-6).¹¹³⁴ Toen de dichter leefde, brak er voor heel het volk van de Here een gelukkige tijd aan.

Als auteur van psalm 98 wordt koning David (1012 – 972) genoemd. Blijkbaar waren op het moment dat hij dit loflied maakte, de grote gevaren achter de rug (v.1-3). Gedurende zijn regering werd de macht van de koning en van Gods volk geleidelijk erg groot (2Sam.3:1). De vijandige buurvölkeren werden verslagen en onderworpen (2Sam.5:10,12,17-25, 8:1-14, 10, 12:26-31). Na verloop van tijd was het machtige en invloedrijke koningschap van David een

¹¹³⁴ Deze psalm hoort bij de Koningsliederen (Ps.93-99). Daarin wordt God als koning en/of als rechter geëerd. Bij al deze liederen is koning David (1012 – 972) de dichter, of zijn er sterke aanwijzingen, dat hij de auteur is.

afbeelding van het nog vele malen belangrijkere en ontzagwekkende koningschap van Jahweh geworden.

Deze psalm bestaat uit drie gedeelten: vers 1-3, 4-6 en 7-9. In het begin (v.1^a) staat, wie deze lofzang heeft geschreven. Daarna roept koning David zijn volksgenoten op om een nieuw lied voor de Here te zingen, omdat Hij Israël door wonderbaarlijke daden heeft gered (v.1^b-3). De dichter geeft bovendien aan, dat heel de aarde voor Jahweh moet juichen, en met allerlei muziekinstrumenten voor Hem moet musiceren (v.4-6). In het laatste gedeelte (v.7-9) gaat het over de nieuwe tijd die is aangebroken. De periode van steeds terugkerende onderdrukking en verdeeldheid van Israël is voorbij. David is koning over heel het heilige land geworden. Hij wist al zijn aardse vijanden te verslaan, en die volken definitief aan zich te onderwerpen.

1^a Een psalm van (of voor) David.¹¹³⁵

In de onderstaande verzen (v.1^b-3) roept de koning zijn volksgenoten op om een nieuw lied voor de Here te zingen, omdat Hij Israël door wonderbaarlijke daden heeft gered.

1^b Zingt voor (of van) Jahweh een nieuw lied (of gezang),¹¹³⁶

want (of Ja./ (om)dat) Hij heeft wonder((baar)lijk)heden gedaan!

Zijn rechter(hand) en zijn heilige arm hebben [voor] hem (= Israël) gered (of verlost).

De eerste eeuwen dat het volk Israël in het heilige land woonde, werd het regelmatig door één of meerdere vijandige buurvolken onderdrukt en uitgebuit. Dit kwam, doordat het overgrote deel van de mensen de dienst voor de Here verwaarloosde. Iedere keer moest er een richter aan te pas komen om de Israëlieten op hun ontrouw aan God te wijzen. Pas na het herstel van de relatie met de liefdevolle hemelse Vader konden ze weer van hun vijanden worden verlost.

Tijdens de langdurige regering van de gelovige koning David (1012 – 972) was er voor het volk Israël een nieuwe tijd aangebroken. Alle vijanden werden verslagen, en er heerste vrede en welvaart. Bij deze nieuwe tijd paste ook dit nieuwe lied.

Zo'n nieuw lied trok waarschijnlijk nog meer de aandacht van mensen uit het volk dan bij oudere psalmen, omdat dit nog onbekende lied meestal tot stand kwam door een nieuwe

¹¹³⁵ De woorden *van* (of *voor*) *David* staan niet in de Hebreeuwse tekst. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het tekstverband zijn ze er (weer) bij gezet. Deze psalm gaat namelijk over een tijd waarin de Here het volk Israël heeft gered (v.1). Alle bekende volken van de aarde hebben daarvan gehoord (v.2,3). Heel de aarde of heel het land wordt opgeroepen om te jubelen en te musiceren voor de God Jahweh (v.4-6). Dit past het beste in een gelukkige tijd voor heel Israël waarin de macht van Gods volk erg groot was geworden. Dat was onder koning David (1012 – 972) het geval. Vijandige buurvolken waren verslagen en onderworpen. Het machtige koningschap van David was een afbeelding van het nog vele malen belangrijkere en ontzagwekkende koningschap van Jahweh. (Helaas is het begin van psalm 98 in de Dode Zeerollen verloren gegaan.)

In de tijd van de uittocht uit Egypte bezat het volk Israël deze macht nog niet. Het heilige land moest nog worden veroverd, en het koningschap was nog ver weg. In de periode na de ballingschap stelde de kracht en invloed van het volk Israël niet veel voor. Slechts een klein groepje Judeeërs woonde nog maar in het heilige land. Deze Joden waren vaak bang, en ze moesten meerdere keren door Gods profeten worden bemoedigd. Van een koningschap was geen sprake, en een oproep aan de heidenvolken om voor de Here te jubelen en te musiceren zou alleen maar belachelijk, pijnlijk en schrijnend overkomen.

¹¹³⁶ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

openbaring van de Here bij de dichter.¹¹³⁷ Een kenmerk van het werk van God is, dat het vernieuwend is (Ps.40:4^a, 96:1^a, 103:5^b, 2Kor.4:16, Kol.3:10, Op.5:9^a, 14:3, 21:5).¹¹³⁸

2 Jahweh heeft zijn redding (of zijn verlossing) bekendgemaakt.

Voor (of Naar) de ogen van de (heiden)volken heeft Hij zijn rechtvaardigheid
getoond (of geopenbaard).

3 Hij heeft zich zijn goedgunstigheid voor Jakob herinnerd,¹¹³⁹

en zijn trouw (of zijn waarheid) voor (of naar) het huis van Israël.

Alle einden van de aarde (of van het land) hebben de redding (of de verlossing)
van onze God gezien.

De Here had Jakob rijk gezegend, en Hij had aan hem beloofd, dat zijn nageslacht zou uitgroeien tot een groot volk. Ook zou uit zijn nageslacht de Verlosser van alle volken worden geboren: Jezus Christus, de Zoon van God (Gen.28:3,4,12-15, 46:2-4). Jakob kreeg na een lange nachtelijke worsteling van de Here opnieuw een grote zegen mee. Hij ontving bovendien van Hem zelfs de veelzeggende naam *Israël* (= God zal strijden). God zou en zal voor zijn volk strijden (Gen.32:24-30, 35:9-13). Dit kon Hij alleen doen, als zijn volk Israël Hem trouw bleef dienen.

Met *alle einden van de aarde* wordt heel de bekende wereld van die tijd bedoeld. Men dacht vroeger, dat de aarde een plat vlak was. De einden daarvan zag men als de randen van de (toen bekende) wereld.

De dichter geeft in de volgende verzen (v.4-6) aan, dat heel de aarde voor Jahweh moet juichen, en met allerlei muziekinstrumenten voor Hem moet musiceren. Zowel Gods daden in het verleden, in het heden, als in de (nabije) toekomst waren en zijn het meer dan waard om voor te jubelen en te musiceren.

4 Juicht voor (of van) Jahweh, heel de aarde (of heel het land)!

Breekt (of Barst) uit,¹¹⁴⁰ jubelt en musicert (of zingt met snarenspeel)!

5 Musicert (of Zingt met snarenspeel) voor (of van) Jahweh met (of door) een harp;

met (of door) een harp en het geluid (of de stem) van zingen met snarenspeel
(of van musiceren),

6 met (of door) trompetten en het geluid (of de stem) van een (rams)hoorn!

Juicht voor [het gezicht van] Koning Jahweh!¹¹⁴¹

¹¹³⁷ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12).

¹¹³⁸ Overall waar de vernieuwing en geestelijke groei uitblijft, daar moeten alle alarmbellen rinkelen! Het is een teken van verval (vgl. 1Sam.3:1).

¹¹³⁹ De woorden *voor Jakob* staan niet in de Hebreeuwse tekst. Op grond van de Griekse handschriften en het tekstverband zijn ze er (weer) bij gezet. Deze woorden maken het parallelisme in deze zin volledig: *voor Jakob* past bij de woorden *het huis van Israël*, waarmee het hele nageslacht van Jakob ofwel Israël wordt aangeduid. (Bij een parallelisme staan 2 of meer (bij)zinnen bij elkaar. Die zinnen zeggen met andere woorden min of meer hetzelfde, waardoor ze elkaar aanvullen en ophelderen. Dit kwam in de Hebreeuwse literatuur veel voor.)

¹¹⁴⁰ In de Griekse handschriften (en de Vulgaat) staat hier niet *Breekt uit*, maar *Zingt*. In de Dode Zeerollen is dit gedeelte verloren gegaan. Voor de betekenis maakt het echter niet veel uit.

¹¹⁴¹ Het slot van het 6^e vers kan gelezen en vertaald worden als *Koning Jahweh*, maar ook als *(de) koning van Jahweh*. De Hebreeuwse taal is daarin niet (helemaal) eenduidig, en laat dat in het midden. De Griekse handschriften geven hierin ook geen duidelijkheid, en in de Dode Zeerollen is dit gedeelte verloren gegaan. De eerste mogelijkheid: *Koning Jahweh* komt buiten deze psalm om maar 3x in de Bijbel voor (Jes.6:5, Zach.14:16, 17).

In het laatste gedeelte (v.7-9) gaat het over de nieuwe tijd die is aangebroken. De periode van steeds terugkerende onderdrukking en verdeeldheid van Israël is voorbij. David is koning over heel Israël geworden. Hij wist al zijn aardse vijanden te verslaan, en die volken definitief aan zich te onderwerpen.

- 7 De zee en zijn volheid (= wat erin is,) buldert (of dondert/raast);
de (bewoonde) wereld (raast),
en wie in haar (= wie erop) (ver)blijven (of wonen/(neer)zitten).

Evenals de zee met wat erin is, buldert, zo raast de wereld met alles wat erop geschapen is. De klaterende rivieren en al het leven wat op de bergen is, doen met hun geluiden mee.

- 8 De rivieren klappen (of slaan) (in/met) de (hand)palm(en) (= handen).
Eensgezind (of Gezamenlijk/Samen) jubelen de bergen voor (of van) [het gezicht van]
Jahweh,
9 want (of Ja,/(om)dat) Hij is gekomen om de aarde (of om het land) te berechten
(of te besturen/om over de aarde recht te spreken).
Hij berecht (of bestuurt/spreekt recht over) de (bewoonde) wereld met (of in/door)
rechtvaardigheid,
en (over) de volken in (of met/door) oprechtheden (of rechtmatigheden)
(= volkomen oprechtheid) (vgl. Ps.9:9, 96:13).

Als een koning op een feestelijke manier de troon besteeg, dan klapten mensen uit het volk in de handen (2Kon.11:12). Zo werd en wordt in deze verzen (v.7,8) Jahweh als het ware door de schepping geëerd, want Hij was en is de echte Koning van zijn volk (Deut.33:5, 1Sam.8:7, Jes.6:5^b). De psalmdichter was eigenlijk de vazalkoning van de Here.

In de tijd dat David (1012 – 972) regeerde, was een koning ook de hoogste rechter van zijn land (2Sam.12:1-6, 15:2-6, 1Kon.3:16-28). Zo zag de vazalkoning van Israël God als de allerhoogste Koning die als Wereldrechter van alle volken altijd rechtvaardig rechtspreekt.

David zag duidelijk in, dat hij het allerbeste voorbeeld van de Wereldrechter en -bestuurder zo goed mogelijk moest navolgen. Door zijn groeiende macht en invloed kreeg hij zijn handen vrij om tegen de criminaliteit, struikroverij en het machtsmisbruik hard op te treden, en de zwakken in de samenleving te beschermen. Hij drong het geweld en onrecht tijdens zijn langdurige regering voortdurend terug. Daarbij had hij steeds meer succes. Koning David was als de hoogste aardse rechter van het land eerlijk en rechtvaardig (2Sam.8:15).

Nog veel beter dan hij zal de Here als de allerhoogste Koning en Rechter van de hele schepping in de toekomst rechtvaardig en rechtmatig rechtspreken (Op.20:11-15, 21:7,8). Iedereen zal voor zijn rechterstoel moeten verschijnen (Rom.14:10, 2Kor.5:10, Op.20:11-15). Alleen Gods trouwe dienaren zullen worden vrijgesproken.

In al die 3 gevallen staat er echter (*de*) *Koning Jahweh van de (hemelse) legermachten*. Daarbij wordt God dus specifiek aangeduid als de Koning van het engelenleger. Dat is in psalm 98 niet duidelijk het geval. De tweede mogelijkheid: (*de*) *koning van Jahweh* komt buiten deze psalm helemaal niet in de Bijbel voor.

Op grond van het tekstverband heeft de betekenis *Koning Jahweh* de voorkeur. David (1012 – 972) treedt op als de koning (in dienst) van Jahweh, en kan alleen met zijn hulp als rechter optreden.

Beide vertalingen zijn echter juist, en hoeven elkaar niet helemaal uit te sluiten, ook al wordt zo iets vaak impliciet wel gedacht. Het is wel uiteindelijk Koning Jahweh die regeert en berecht. David kan dat alleen doen met zijn hulp, en mag dat alleen doen in opdracht van Hem. Het is echter goed om met beide betekenissen rekening te houden.

Psalm 99: De God Jahweh is de heilige Koning van Israël en alle andere volken.

1^a Een psalm van David.

1^b Jahweh heeft geregeerd.

De volken sidderen.

Hij zit boven de cherubs.

De aarde schudt.

2 Jahweh is in Zion groot,
en Hij is verheven boven al de volken.

3 Zij moeten uw grote en ontzagwekkende naam bedanken.
Heilig is Hij,

4 en de kracht van de Koning heeft van het recht gehouden.
Uzelf hebt volkomen oprechtheid gegrondvest.
Recht en rechtvaardigheid hebt Uzelf in Jakob gedaan.

5 Verhoogt onze God Jahweh,
en buigt neer voor de voetbank van zijn voeten!
Heilig is Hij.

6 Mozes, Aäron met zijn priesters en Samuel waren onder wie zijn naam aanriepen.
Zij riepen naar Jahweh. Hijzelf antwoordde hen.

7 In de wolkkolom sprak Hij tegen hen.
Zij hebben zijn getuigenissen in acht genomen,
en de bepaling die Hij hun heeft gegeven.

8 Onze God Jahweh, Uzelf hebt hen geantwoord.
Een verdragend God bent U voor hen geweest,
en wrekend over hun slechte handelingen.

9 Verhoogt onze God Jahweh,
en buigt neer voor zijn heilige berg,
want heilig is onze God Jahweh!

In de tijd dat psalm 99 werd gedicht, speelde Zion een grote rol, want daar was de grootheid van God aanwezig (v.2).¹¹⁴² Oorspronkelijk was Zion een burcht in de stad Jeruzalem. Koning David (1012 – 972) heeft deze burcht op de Jebusieten veroverd (2Sam.5:7, 1Kron.11:5). Die burcht lag aan de zuidkant van de heuvel of berg in het oosten van Jeruzalem. Later werd de

¹¹⁴² Deze psalm hoort bij de Koningsliederen (Ps.93-99). Daarin wordt God als koning en/of als rechter geëerd. Bij al deze liederen is koning David (1012 – 972) de dichter, of zijn er sterke aanwijzingen, dat hij de auteur is.

hele heuvel Zion genoemd (Ps.2:6, 74:2, 78:68). Vervolgens werd met Zion ook heel de stad Jeruzalem aangeduid (Ps.51:20, 135:21, 147:12).

De heuvel Zion wordt in deze psalm een *heilige berg* genoemd, omdat de heilige God daar aanwezig was (v.9). Het lijkt er dus sterk op, dat de ark (= een met goud overtrokken kist) met de gouden cherubs op het deksel daarvan, als teken van de heiligheid en de tegenwoordigheid van de Here op de berg stond (Ex.25:10-22, 37:6-9). De ark was het teken van het verbond van God met zijn volk (1Sam.4:4). Boven die gouden cherubs (van het deksel op de ark) was Hij aanwezig (Ex.25:22, Num.7:89, v.1^b).

Als dichter van psalm 99 wordt koning David genoemd. Blijkbaar was op het moment dat hij dit lied maakte, de ark al naar de berg Zion gebracht (v.2). Nadat de Israëlitische koning deze burcht op vijandige Jebusieten had veroverd (2Sam.5:6,7), had hij op een vrolijke en feestelijke manier samen met het volk Israël de ark naar de berg ofwel heuvel Zion laten brengen. In de optocht naar Gods heilige berg danste en huppelde David uitbundig van blijheid en vrolijkheid, omdat het teken van de aanwezigheid van de Here bij zijn volk op de plaats van zijn bestemming zou komen (2Sam.6:11-19). Die plaats van bestemming was (voorlopig in een tent) vlak bij zijn paleis in de burcht Zion (2Sam.5:7,9, 6:16^a,17^a).

Deze psalm bestaat uit twee gedeelten: vers 1-5, en 6-9. In vers 1^a staat, wie dit lied heeft geschreven. Daarna volgt een schets van God als de allerhoogste Koning. Deze Koning verdient het respect en ontzag van iedereen (v.1^b-5). In het tweede en laatste gedeelte (v.7-9) komt de relatie tussen deze machtige Koning en zijn volk aan de orde, en wat Hij voor zijn dienaren betekent. Als voorbeelden daarvan worden een aantal zaken en gebeurtenissen uit het verleden genoemd. Ook daarom verdient de Here respect en ontzag.

1^a Een psalm van (of voor) David.¹¹⁴³

In het onderstaande gedeelte (v.1^b-5) geeft de dichter een beschrijving van God als de allerhoogste Koning. Deze Koning verdient het respect en ontzag van iedereen.

1^b Jahweh heeft geregeerd.¹¹⁴⁴

De volken (zullen) sidderen (of beven).¹¹⁴⁵

¹¹⁴³ De woorden *een psalm van (of voor) David* staan niet in de (Masoretische) Hebreeuwse tekst. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat), de enige Dode Zeerol over dit gedeelte van psalm 99 en het tekstverband zijn ze er (weer) bij gezet. Dit lied gaat namelijk over een tijd waarin de grootheid van de Here in Zion aanwezig was (v.2,9). Blijkbaar stond op het moment dat koning David (1012 – 972) dit lied maakte, de ark al vlakbij zijn paleis (v.2). Nadat de Israëlitische koning de burcht Zion op de vijandige Jebusieten had veroverd (2Sam.5:6,7), had hij de ark naar de berg Zion laten brengen (2Sam.6:11-19). De ark werd toen in een tent bij zijn paleis neergezet (2Sam.5:7,9, 6:16^a,17^a).

Alle volken worden opgeroepen om de grote naam van God te danken (v.2,3). Dit past het beste in een gelukkige tijd voor heel Israël waarin de macht van Jahwehs volk erg groot was geworden. Dat was onder koning David het geval. Vijandige buurvölker waren verslagen en onderworpen. Het machtige koningschap van David was een afspiegeling van het nog vele malen belangrijker en ontzagwekkende koningschap van God.

In de periode na de ballingschap stelde de kracht en invloed van het volk Israël niet veel voor. Slechts een klein groepje Judeeërs woonde nog maar in het heilige land. Deze Joden waren vaak bang, en ze moesten meerdere keren door Jahwehs profeten worden bemoedigd. De ark als de voetbank van de Here en het teken van zijn aanwezigheid bestond niet meer. Van een koningschap was geen sprake, en een oproep aan de heidenvolken om de grote naam van God te danken zou alleen maar belachelijk, pijnlijk en schrijnend overkomen.

¹¹⁴⁴ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

Hij zit (of woont/(ver)blijft) boven (of op) ¹¹⁴⁶ de cherubs.

De aarde (of Het land) schudt (of beweegt/schokt/zal bewegen/schudden).¹¹⁴⁷

Met Jahweh wordt God de Vader bedoeld (Zach.14:7, vgl. Mat.24:36, Mark.13:32, Ps.110:1). Geen mens kan Hem (volledig) zien, want dan zou hij of zij sterven (Ex.33:18-23). De heerlijkheid van Jahweh is daarvoor veel te groot.¹¹⁴⁸

Zoals de hemelse Vader in het verleden krachtadig heeft geregeerd, zo doet Hij dat nog steeds, en zal Hij dat ook blijven doen. Hij zit nog altijd boven de cherubs op zijn troon. Hij bestuurt de aarde met de mensen die erop wonen.

Cherubs zijn hemelse knechten van God. Alleen aan de Here gehoorzamen ze. In de Bijbel komen we cherubs vooral op de aarde tegen. Na de zondeval bewaakten cherubs de boom van het leven (Gen.3:24). Bij de bouw van de tabernakel en de tempel werden cherubs gemaakt. Op het verzoendeksel van de ark waren eveneens 2 cherubs aangebracht (Ex.37:6-9). Ze stonden bekend als de dragers van Gods troon (1Sam.4:4, 2Sam.6:2^b, 1Kron.13:6, Ps.18:11, 80:2^b, 99:1, Ezech.10, en Jes.37:16).¹¹⁴⁹

2 Jahweh is in Zion groot,

en Hij is verheven (of verhoogd) boven (of over/op) al de volken.

Toen David koning werd, nam zijn macht geleidelijk toe (2Sam.3:1, 5:10,12). De vijandige buurvölkeren werden verslagen en onderworpen (2Sam.5:10,12,17-25, 8:1-14, 10, 12:26-31). Na verloop van tijd zag de dichter en profeet David zijn machtige en invloedrijke koningschap als een afspiegeling van het nog vele malen belangrijkere en ontzagwekkende koningschap van Jahweh.

3 Zij (= die volken) moeten (of zullen) uw grote en ontzagwekkende naam (be)danken.

Heilig is Hij,

4 en de kracht (of de sterkte) van de Koning heeft van het recht gehouden.

¹¹⁴⁵ In de Hebreeuwse taal uit de tijd van de Bijbel is tussen de tegenwoordige tijd (b.v. zij sidderen) en de toekomstige tijd (b.v. zij zullen sidderen) geen verschil! Bij de vertaling naar het Nederlands moet mede op grond van het tekstverband een keus worden gemaakt. Oude vertalingen vanuit het Hebreeuws, zoals de Septuagint, kunnen daarbij ter ondersteuning worden gebruikt.

¹¹⁴⁶ Het woord *boven* (of *op*) staat niet in de Hebreeuwse tekst. Het is afkomstig uit de Griekse handschriften (en de Vulgaat). Dit gedeelte is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

¹¹⁴⁷ In de Hebreeuwse taal uit de tijd van de Bijbel is tussen de tegenwoordige tijd (b.v. zij schudt) en de toekomstige tijd (b.v. zij zal schudden) geen verschil! Bij de vertaling naar het Nederlands moet mede op grond van het tekstverband een keus worden gemaakt.

¹¹⁴⁸ De Statenvertalers vertaalden Gods naam *Jahweh* met *de HEERE*.

De Here Jezus wordt echter nergens in de Bijbel met Jahweh aangeduid. Hij kan wél door mensen worden gezien. Voor zijn komst als een sterfelijk mens op deze wereld, vertoonde de Zoon van God zich aan sommige mensen als dé Knecht van de Here ofwel dé Knecht van Jahweh. Bij de beschrijvingen van zijn verschijningen in het Oude Testament blijkt dat uit het tekstverband (Gen.16:10-13, 22:11,12, 31:11-13, Ex.3:2, Num.22:22-35, Joz.5:13-15, Richt.6:11-23, 13:3-22, Zach.1:8-12).

¹¹⁴⁹ Andere hemelse knechten van God komen minder vaak voor in de Bijbel. Jesaja zag serafs in de hemel zingen tot lof van God, de hemelse knecht Gabriël (= Kerel van God) kwam naar Zacharias en Maria, en Michaël (= Wie is aan God gelijk?) is de aanvoerder van Jahwehs engelenleger (Jes.6:2, Luk.1:19,26 en Op.12:7). Seraf betekent zoiets als *branden*, dat verband houdt met heilig maken en wegnemen van zonde. In het tekstverband van Jesaja werden ze daarom zo genoemd, maar het kunnen best cherubs zijn geweest. Bij de hemelse knechten Gabriël en Michaël ligt dit anders. Gabriël staat voor Gods troon. Voor een heel bijzondere gelegenheid ging hij naar de aarde. Hij ging om de komst van Jezus Christus aan te kondigen. Michaël is een sterke en eveneens belangrijke hemelse knecht. Hij kwam de Here meerdere malen te hulp in de strijd tegen de tegenstander: de satan (Dan.10:13, Judas 1:9). Er is dus onderscheid tussen de hemelse knechten van God.

Uzelf hebt oprechtheden (of rechtmatigheden) (= volkomen oprechtheid) grondvest
(of gesticht).

Recht en rechtvaardigheid hebt Uzelf in (of met) Jakob (= Israël) gedaan.

Niet alleen het volk Israël, maar alle volken worden in vers 3 opgeroepen om de grote en ontzagwekkende naam van God: Jahweh, te danken, want Hij is heilig. Hij staat apart van de zondige wereld, en Hij is door en door oprecht en rechtvaardig.

De Here heeft zijn volk altijd volkomen oprecht behandeld. Met zijn grote kracht onderdrukt de hemelse Vader niet, maar daarmee handhaaft Hij het recht. Toen David regeerde, verloor Hij zijn volk Israël (= God zal strijden) van de onderdrukkende macht van de vijandige buurvolken.

De psalmdichter probeerde eveneens een eerlijke en rechtvaardige koning voor zijn volksgenoten te zijn (2Sam.8:15). Daarin wilde hij Jahwehs voorbeeld volgen.

- 5** Verhoogt (of Verheft) onze God Jahweh,
en buigt (of en werpt je/jullie) neer voor (of naar) de voetbank van zijn voeten!
Heilig is Hij (vgl. v.9).

De voetbank van zijn voeten is de plaats waar de Here verblijft. Hier wordt de ark mee aangeduid als het teken van zijn aanwezigheid (1Kron.28:2, Ps.132:7, vgl. Klaag.2:1). Koning David (1012 – 972) heeft de ark in het midden van een tent in het zojuist veroverde Zion laten neerzetten (2Sam.5:7,9, 6:11-17, 1Kron.16:1).¹¹⁵⁰

Het is best mogelijk, dat de verzen 5 en 9 door een ander koor als een (onzuiver) refrein werden gezongen.

In het laatste gedeelte (v.7-9) komt de relatie tussen de almachtige Koning en zijn volk aan de orde, en wat Hij voor zijn dienaren betekent. Als voorbeelden daarvan noemt de auteur van dit lied een aantal zaken en gebeurtenissen uit het verleden van het volk Israël. Ook daarom verdient Koning Jahweh respect en ontzag.

- 6** Mozes, Aäron met (of onder/in) zijn priesters en Samuel waren onder (of met/in)
wie zijn naam aanriepen.

Zij riepen naar Jahweh. Hijzelf antwoordde hen.

De profeet Mozes was de leider van het volk Israël. Zijn broer Aäron was de eerste hogepriester, en de profeet Samuel was richter. Zij baden om de gunst van de Here voor het volk Israel (Ex.28:1, Deut.34:10-12, 1Sam.3:20, 7:15, Ezra 7:5, Hand.7:37, 13:20^b). Hijzelf beantwoordde hun gebeden door zijn woorden en met zijn daden.

- 7** In (of door/met) de wolkkolom sprak Hij ¹¹⁵¹ tegen (of naar/bij) hen (= de Israëlieten).

¹¹⁵⁰ Vanuit Kirjat-Jearim wilde koning David (1012 – 972) de ark op een wagen naar de kortgeleden veroverde burcht Zion in Jeruzalem laten brengen (2Sam.5:7,9 6:10,12^b). Omdat ze niet volgens Gods instructies respectvol met de ark omgingen, en Uzza onderweg de ark aanraakte, liet de Here hem plotseling sterven (2Sam.6:6,7). Uit angst liet David daarom de heilige kist naar het huis van de Gattiet Obed-Edom brengen (2Sam.6:8-10).

Toen de koning hoorde, dat de hemelse Vader Obed-Edom gedurende de 3 maanden dat de ark daar was, rijkelijk zegende, liet hij de heilige kist volgens Gods voorschriften feestelijk naar de stad van David, naar Zion dragen (2Sam.5:7,9, 2Sam.6:11-17).

¹¹⁵¹ In de (Masoretische) Hebreeuwse tekst staat hier *sprekt Hij*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat), en het tekstverband is voor *sprak Hij* gekozen. Het gaat immers over gebeurtenissen uit het verleden! Dit gedeelte is in de Dode Zee-rollen verloren gegaan.

Zij hebben zijn getuigenissen in acht genomen (of onderhouden/bewaakt/beschermd), en de bepaling (die) Hij hun heeft gegeven.

8 Onze God Jahweh, Uzelf hebt hen (= de Israëlieten) geantwoord.

Een (ver)dragend (of vergevend/wegdragend/opheffend/ondersteunend) God bent U
voor (of van) hen geweest,
en wrekend (of wraaknemend) over (of op) hun (slechte) handelingen (of hun intriges).

Via de profeten en zijn daden heeft de Here zijn volk Israël antwoord gegeven op hun gebeden. Hij verdroeg en vergaf hun zonden, en ging het kwaad tegen door zijn straffen.

In de tijd van David was de koning ook rechter (2Sam.12:1-6, 15:2-6, 1Kon.3:16-28). Eigenlijk was koning David een vazalkoning van de almachtige God Jahweh, de echte Koning van Israël (Deut.33:5, 1Sam.8:7, Jes.6:5^b). De dichter zag de Here als de allerhoogste Koning, die als de Rechter van de hele schepping over alle volken rechtvaardig oordeelt en recht zal spreken, en iedereen op een eerlijke en rechtmatige manier zal berechten (Ps. 96:13, 98:9, v.1^b,4). Dat deed Hij al in de tijd van de ongehoorzame koning Saul (1033 – 1012), en dat zal Hij bij zijn laatste komst naar deze aarde definitief doen voor altijd (Op.20:11-15, 21:7,8).

Hoewel koning David (1012 – 972) veel vijandige en gevaarlijke buurvolken had onderworpen (2Sam.5:10,12,17-25, 8:1-14, 10, 12:26-31), en deze volken sidderden en beefden voor de machtige God van Israël (v.1), betekende dat nog niets vergeleken bij wat er in de (verre) toekomst zal gaan gebeuren. De profeet David (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30) heeft het hier over iets dat eveneens betekenis heeft voor wat nog zal gaan plaatsvinden. Als God de Vader in de laatste strijd alle vijandige volken aan God de Zoon zal onderwerpen, dan zullen die volken sidderen (Zie uitleg bij Ps.110:1^b). De Here Jezus is nu in de hemel. Hij zal daar bij zijn Vader blijven, totdat die almachtige Vader al zijn vijanden heeft verslagen (Hand.2:33-36, 3:21, 1Kor.15:25, Hebr.10:12,13). Vlak voor het einde van deze wereld zal eerst Jahweh komen. Hij zal al zijn vijanden overwinnen, en aan Jezus onderwerpen (Zach.14:4-7, vgl. Ps.2). Gods Zoon zal pas na de laatste strijd van God de Vader terugkomen (Hand.3:21).¹¹⁵²

Dan zal de Here op de troon plaatsnemen (Op.3:21, 22:1,3,22), en rechtvaardig rechtspreken. Iedereen zal voor zijn rechterstoel moeten verschijnen (Rom.14:10, 2Kor.5:10, Op.20:11-15). Alleen zijn trouwe dienaren kunnen dan worden vrijgesproken.

9 Verhoogt (of Verheft) onze God Jahweh,

en buigt (of en werpt je/jullie) neer voor (of naar) zijn heilige berg,

want (of Ja,/(om)dat) heilig is onze God Jahweh (vgl. v.5)!

De berg Zion is heilig, omdat God die apart gezet heeft voor zijn eredienst. Door voor *zijn heilige berg* te buigen eerde en verhoogde men Hem in die tijd, omdat Hij daar aanwezig was.

Deze psalm toont duidelijk aan, dat er alle reden voor is om de liefdevolle, eerlijke, almachtige en betrouwbare Koning en hoogste Rechter trouw te eren en te dienen. Laat iedereen er toch vurig naar streven om bij zijn dienaren te horen, die Hem *onze God Jahweh* kunnen noemen!

¹¹⁵² Nadat alle vijanden van de Here zijn verslagen, zal de oude aarde vergaan (Mat.24:35, Luk.21:33, Op.20:11), en zal er een nieuwe wereld komen (Ps.102:26,27, 2Pet.3:10-13, Op.21).
Zie Turenout T. van, Zacharia, Jahweh gedenkt, Grijpskerk, 2023.

Psalm 100: Bedankt en looft de Here!

- 1^a** Een psalm om te bedanken.
- 1^b** Juicht voor Jahweh, heel de aarde!
- 2** Dient Jahweh met blijheid!
Komt voor zijn gezicht met gejubel!
- 3** Weet, dat Jahweh God is!
Hijzelf heeft ons gemaakt, en niet wij,
en wij zijn van Hem;
zijn volk, en de schapen van zijn wei.
- 4** Komt met dank zijn poorten binnen;
met lof zijn hoven!
Bedankt Hem!
Zegent zijn naam,
- 5** want Jahweh is goed!
Voor eeuwig is zijn goedgunstigheid,
en van generatie op generatie is zijn trouw.

In deze psalm wordt iedereen opgeroepen om de Here te bedanken en te loven. Dit geldt zowel voor de Israëlieten als voor de heidenen (v.1). Iedereen mag bij God horen, en zijn poorten binnenkomen.

De naam van de dichter is onbekend, en uit de inhoud van deze psalm wordt ook niet duidelijk, wie hij is.¹¹⁵³

- 1^a** Een psalm om te (be)danken (of Een lofpsalm).
- 1^b** Juicht voor (of van) Jahweh,¹¹⁵⁴ heel de aarde (of heel het land)!

Niet alleen de Israëlieten worden opgeroepen om te juichen, maar ook alle andere mensen. De Here wil door iedereen op de aarde worden gediend en geprezen (Ps.66:1^b, 98:4).

- 2** Dient Jahweh met (of door/in) blijheid!
Komt voor zijn gezicht(en) met (of in/door) gejubel!

De relatie met Jahweh is niet zwaar en moeilijk. Integendeel, zijn last is licht (Mat.11:30).

¹¹⁵³ In een deel van de Griekse handschriften staat, dat dit lied van David afkomstig is. In de Dode Zeerollen is het begin van psalm 100 verloren gegaan. Er zijn slechts fragmenten van deze psalm in die rollen bewaard gebleven. Misschien is David de dichter, maar daarover is absoluut geen zekerheid, ook al wordt er in dit lied niet expliciet over een tempel gesproken.

¹¹⁵⁴ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: "Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd."

Ontzag hebben voor God (Ps.2:11, vgl. Ps.22:24), en met plezier contact met Hem onderhouden, is absoluut geen tegenstelling. Het dienen van de Here geeft rust, en maakt je juist vrolijk en blij (Mat.11:28,29).

3 Weet (of (Er)kent), dat Jahweh God is!

Hijzelf heeft ons gemaakt, en niet wij,¹¹⁵⁵

en wij zijn van Hem;

zijn volk, en de schapen van zijn wei(de) (vgl. Deut.32:6^b, Ps.95:6^b,7).

Alleen Jahweh is God, en niemand anders. Hij alleen heeft de mensen gemaakt. Niet wij maken ons leven, maar Jahweh.

De Here is een goede herder voor zijn schapen: zijn dienaren. Daarbij horen zowel gehoorzame Israëlieten als gelovige mensen uit alle andere volken (Ps.23:1-4, Joh.10:11-16).

4 Komt met (of in/door) dank(zegging) zijn poorten binnen;

met (of in/door) lof(prijzen) zijn (voor)hoven (of nederzettingen/dorpen)!

(Be)dankt [aan/voor/van] Hem (of Geeft dank aan Hem)!

Zegent zijn naam,

5 want (of (om)dat/Ja,) Jahweh is goed!

Voor (of Van) eeuwig is zijn goedgunstigheid,

en tot(dat) (= van) generatie en (= op) generatie is zijn trouw

(of betrouwbaarheid/waarheid).

Het valt op, dat het wel over het huis van God gaat, maar de tempel wordt hier niet expliciet genoemd.

Het laatste vers geeft aan, waarom iedereen Jahweh moet bedanken en loven. Hij is namelijk een lieve en goede God. Hij wil altijd goed voor de mensen zijn, omdat Hij van ze houdt. Als de relatie tussen iemand en Hem niet goed is, ligt dat nooit aan de Here. Hij is altijd trouw, en dit houdt nooit op. Dat blijft alle opeenvolgende generaties zo.

Psalm 100 is niet alleen een oproep om te danken en te loven, maar het is eveneens een profetie over de toekomst. Ja, *voor eeuwig is zijn goedgunstigheid, en van generatie op generatie is zijn trouw*. God zal Israël en Juda weer terugbrengen naar het land dat Hij aan hun (voor)vaders heeft gegeven (Jes.11:11-16, Jer.16:15-18, 30:3, Ezech.37:21,22,28, Hos.1:10-12, 2:15-22, Am.9:14,15). Hij vergeet het verbond met zijn volk niet. De Israëlieten zullen zich bekeren. Jahweh zal het hart van steen bij de Joden wegnemen, en hun een nieuw hart van vlees geven (Ezech.36:26,27 Hos.3:5, 14:5, Zach.12:10-14, 13:8,9). God zal hun ogen openen voor het nieuwe verbond, dat Hij met hen sluit (Ezech.37:26, Rom.11:27, Jer.31:31-34, 32:40-41, vgl. Hebr.8:8-12). Mensen uit veel verschillende volken zullen naar Jeruzalem komen om de gunst van de Here af te smeken (Jer.3:17, Zach.8:20-23). Bidt om de bekering van de Israëlieten, en om de vrede voor Jeruzalem!

¹¹⁵⁵ Het woord *wij* is afkomstig uit de Griekse handschriften (en de Vulgaat).

In de Dode Zeerollen is psalm 100 vrijwel helemaal verloren gegaan. Er zijn slechts enkele fragmenten van over.

Psalm 101: Davids regeringsverklaring.

- 1^a Een psalm van David.
- 1^b Van goedgunstigheid en recht wil ik zingen.
Voor U, Jahweh, wil ik musiceren.
- 2 Ik wil inzicht hebben in een volmaakte weg.
Wanneer zal U naar mij toe komen?
Ik ga met mijn eenvoudig hart in mijn huis rond.
- 3 Ik stel een nietswaardige zaak niet voor mijn ogen.
Het doen en laten van afvallige mensen heb ik gehaat.
Het kleeft niet aan mij vast.
- 4 Een verkeerd hart moet vanuit mij weggaan.
Slechtheid wil ik niet kennen.
- 5 Wie zijn kameraad in het geheim lastert,
aan hem zal ik een einde laten maken.
Iemand met hoogmoedige ogen en een trots hart,
verdraag ik niet.
- 6 Mijn ogen zijn gericht op de betrouwbare mensen van het land
om bij mij te verblijven.
Wie gaat op een volmaakte weg, die zal mij dienen.
- 7 Wie bedrog pleegt, zal niet in mijn huis wonen.
Wie leugens spreekt, zal niet standvastig zijn voor mijn ogen.
- 8 Elke morgen zal ik een einde laten maken aan
alle kwaadaardige mensen van het land,
door uit de stad van Jahweh uit te roeien
alle bedrijvers van ongerechtigheid.

Psalm 101 wordt wel aangeduid als een ideaal voor koningen en prinses. Het leert ons, dat we verstandig en eerlijk met de Here om moeten gaan (v.2), want Hij is de bron van *goedgunstigheid en recht* (v.1^b). Dat betekent vooral, dat we Hem gehoorzamen (v.3,4). Deze gehoorzaamheid moet ook blijken uit onze relatie met onze medemensen (v.5-8).

Als dichter wordt koning David (1012 – 972) genoemd. Het lijkt er sterk op, dat hij dit lied vol met goede voornemens schreef in de beginperiode van zijn regering over heel Israël. Hij wilde alle zondige obstakels die tussen Hem en zijn hemelse Vader in stonden, zoveel mogelijk uit de weg ruimen, want hij verlangde er sterk naar, dat Jahweh bij hem zou komen (v.2). Hiermee bedoelde hij niet de Heilige Geest van God, want die was vanaf de dag dat hij door de profeet Samuel als koning was gezalfd, al bij hem (1Sam.16:13). Zo kon David als een

profeet van de Here (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30) psalmen schrijven,¹¹⁵⁶ en had hij een persoonlijke band met Hem. Nee, het gaat de auteur hier om het concrete teken van Gods tegenwoordigheid op aarde. Dat was in die tijd de ark (2Sam.6:2,3^a,9). Die ark wilde de koning graag in de nabije omgeving van zijn paleis hebben.

Nadat het volk Israël rond 1408 voor Christus het heilige land was binnengetrokken, had de ark (eeuwenlang) in de tabernakel in Silo gestaan (Joz.18:1, 19:51, 1Sam.1:3,24, 3:3, enz.). Toen de ark door de Filistijnen was buitgemaakt, en noodgedwongen weer was teruggestuurd, kwam die in Kirjat-Jearim in het huis van Abinadab terecht (1Sam.4:1^b-7:1). Vanuit Kirjat-Jearim wilde koning David de ark op een wagen naar de kortgeleden veroverde burcht Zion in Jeruzalem laten brengen (2Sam.5:7,9 6:10,12^b). Omdat de Israëlieten niet volgens Gods instructies respectvol met de ark omgingen, en Uzza onderweg de kist aanraakte, liet Jahweh hem plotseling sterven (2Sam.6:6,7). Uit angst liet de koning daarom de ark naar het huis van de Gattiet Obed-Edom brengen (2Sam.6:8-10).

Na deze gebeurtenissen maakte David dit lied. Daarbij speelde naast het opruimen van zondige obstakels tussen hem en de Here, ook zijn medelijden met zijn onderdrukte volksgenoten een rol (Zie psalm 12 en 14 met uitleg.). De verloedering van de samenleving die zich na de intocht in het heilige land in de Richterentijd had ontwikkeld (Richt.17:6, 19, 21:25), was niet teruggedrongen door de slechte koning Saul (1033 – 1012). Na zijn dood riep generaal Abner Sauls zoon Isboset (1012 – 1010) als koning uit over 11 stammen van Israël (2Sam.2:8,9).¹¹⁵⁷ Gedurende de regering van Isboset ging het niet zo goed met die 11 stammen (2Sam.2:26-31, 3:1). De anarchie en de criminaliteit namen toe, en de zwakken in de maatschappij werden zwaar onderdrukt (Ps.12:9, 14:4). Als koning voelde David zich verbonden met zijn volksgenoten. Hij wilde zelfs gelijkwaardig zijn aan de allerminst geachte mensen: de slavinnen (2Sam.6:14,20-23).¹¹⁵⁸ Toen hij eerst alleen koning van de stam Juda was, kon hij in het gebied van de andere 11 stammen de kwetsbare mensen niet helpen. Nadat hij in 1010 voor Christus in Hebron koning van heel Israël was geworden, wilde hij na de verovering van de burcht Zion zijn binnenlands bestuur slagvaardig aanpakken. Rovers, moordenaars en afpersers moesten hun verdiende loon krijgen, en de zwakken in de samenleving moesten worden beschermd.

Psalm 101 bestaat uit twee gedeelten: vers 1-4 en 5-8. In het begin van dit lied staat, wie de schrijver is (v.1^a). Daarna gaat het over de goede voornemens van de dichter tegenover de Here (v.1^b-4). In het tweede gedeelte (v.5-8) heeft de auteur het over zijn oprechte bedoelingen ten opzichte van zijn volksgenoten.

1^a Een psalm van (of voor) David.

1^b Van goedgunstigheid en recht wil ik zingen.

Voor (of Van) U, Jahweh,¹¹⁵⁹ wil ik musiceren (of met snarenspeel zingen).

¹¹⁵⁶ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). David gaf als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21).

¹¹⁵⁷ Abner was een oom van Saul (1Sam.14:50^b,51, 1Kron.8:33, 9:39, 26:28). Als hij tijdens Isbosets korte regering nog als een machtig en invloedrijk generaal kon functioneren, moet hij veel jonger zijn geweest, dan zijn oudere broer Kis, de vader van zijn neef Saul.

¹¹⁵⁸ Een slaaf had in die tijd een hogere positie dan een slavin. Volgens de wetten die de Here via Mozes aan zijn volk had gegeven, moest een slaaf, als hij dat wilde, na maximaal 7 jaren worden vrijgelaten. Dit gold voor een slavin lang niet altijd. Zij hoorde (mede om haar levensonderhoud) bij haar man (Ex.21:1-11).

¹¹⁵⁹ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam

Bij God gaan in goede harmonie zijn liefdevolle *goedgunstigheid* en zijn *recht* samen. Dit kan niet anders, want recht zonder liefde is kil, en ontaardt in zinloze kadaverdiscipline. Liefde zonder recht leidt tot persoonlijke willekeur en vriendjespolitiek. Alle positieve eigenschappen kunnen zonder goede samenhang met elkaar niet bestaan.¹¹⁶⁰

- 2 Ik wil inzicht hebben (of verstandig zijn) in (of door/met) een volmaakte
(of volkomen/gezonde/eenvoudige) weg.

Wanneer zal U naar (of bij) mij (toe) komen?

Ik ga (of wandel) met (of in/door) mijn eenvoudig (of volmaakt/volkomen) hart
in (of door) [het binnenste van] mijn huis rond.

David (1012 – 972) streefde ernaar te leven, zoals God dat graag ziet. De zonde, die scheiding maakt tussen de Here en elk mens, en tussen de mensen onderling, moet zoveel mogelijk worden teruggedrongen. Zo wilde de schrijver van dit lied met hulp van de Heilige Geest leven (1Sam.16:13).

Inzicht hebben in een volmaakte weg betekent niet, dat de psalmdichter dacht, dat hij helemaal zonder zonde zou kunnen leven. Iedere dienaar van de hemelse Vader, die tegen de zonde strijdt, kan echter niet zondigen, want hij is Gods eigendom (1Joh.3:9). Door het grote offer van Jezus Christus brengt Jahweh de zonden van zijn dienaren niet in rekening, want die zijn al betaald (Ps.34:23, Jes.53:12^b, Joh.1:29, 3:16,17, Rom.5:21, Hebr.9:26-28, 1Joh.2:1,2).¹¹⁶¹ Voor Hem zijn ze onschuldig!

Koning David wilde niet alleen *inzicht hebben in een volmaakte weg*. Door zijn grote liefde voor de Here wilde hij ook, dat de ark, het concrete teken van Gods tegenwoordigheid op aarde (2Sam.6:2,3^a,9), dichtbij zijn paleis kwam staan. Eigenlijk vroeg hij: “Wanneer maakt U het mogelijk, dat het teken van uw tegenwoordigheid naar mij toe komt? Wanneer zal de ark bij mij(n) paleis) komen?”

- 3 Ik stel een nietswaardige (of schandelijke) zaak (of woord) niet voor (of tegenover)
mijn ogen.

Het doen (of Het maken) (en laten) van afvallige(mense)n heb ik gehaat.

Het (of Hij) kleeft (of klampt) niet in (of met) (= aan) mij (vast).

Alles wat zijn persoonlijke relatie met Jahweh zou kunnen verstoren, wilde de koning zo ver mogelijk van zich verwijderen. Hij haatte de zonde en het liefdeloze onrecht. Het kwaad heeft net als vuil de neiging om aan iemand vast te kleven. Zo hinderen smerigheid en slechtheid niet alleen een fijne relatie met God, maar eveneens een goede verhouding tussen de mensen. Het is als de pest voor de samenleving. Ook daarom wilde David er niets mee te maken hebben. Verkeerde gedachten of gevoelens bij zichzelf wilde hij uitbannen.

- 4 Een verkeerd (of bedorven/eigenzinnig) hart moet (of zal) vanuit mij weggaan
(of mij afwijken).

Slechtheid wil (of zal) ik niet kennen (of Van slechtheid wil (of zal) ik niet weten).

maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

¹¹⁶⁰ Met het ontstaan van de zonde in de schepping schiep de satan niets nieuws, maar hij scheidde alleen, wat God in harmonie bij elkaar had gebracht. Iets nieuws kan de tegenstander van de Here niet scheppen. Hij kan alleen maar verwoesten.

¹¹⁶¹ Dit betekent niet, dat alle mensen daarvan gebruik maken. Iedereen die God in gehoorzaamheid wil dienen, kan vergeving van zonden krijgen, en voor eeuwig worden verlost. In principe kan iedereen zalig worden, want de Here Jezus heeft alle schuld al betaald!

Het hart zag men in die tijd als de kern en vertegenwoordiging van de hele mens. Het hart was de oorsprong van al het leven (Spr.4:23).¹¹⁶² Als het hart van iemand *verkeerd* of *eigenzinnig* is, dan deugt die hele mens dus niet.

In de volgende verzen (v.5-8) heeft de auteur van dit lied het over zijn oprechte bedoelingen ten opzichte van zijn volksgenoten. Als een goede koning wilde hij regeren. God was als de uitmuntende koning van de hele schepping daarbij zijn voorbeeld.

- 5 Wie zijn kameraad (of zijn makker/vriend) in (of door) het geheim (of het verborgene) lastert,
aan hem zal ik een einde laten maken (of hem zal ik vernietigen (of verdelgen)).
Een hoog(moedig)e van ogen (= Iemand met hoogmoedige ogen) en een trots
(of arrogant/opschepperig) hart,¹¹⁶³
[hem] verdraag (of verduur) ik niet.

Laster en *hoogmoed* gaan vaak samen. Iemand die roddelt, stelt zich boven de persoon waarover hij of zij stiekem kletst. Mensen die niet willen deugen, wilde de koning hardhandig aanpakken.

David (1012 – 972) wist uit eigen ervaring, dat lasteren, roddelen en hoogmoed grote gevolgen kunnen hebben.¹¹⁶⁴ Toen hij achtervolgd werd door koning Saul (1033 – 1012) heeft een deel van zijn volksgenoten hem verraden en belasterd bij deze ongehoorzame vorst van Israel (1Sam.23, Ps.7:1). Als God niet had ingegrepen, dan had de slechte koning de psalmdichter kunnen vermoorden (1Sam.23:26-28).

Niet alleen verraad en geroddel kan leiden tot moord en doodslag. Ook had de dwaze hoogmoed van Nabal, David zo kwaad gemaakt, dat hij hem bijna had vermoord (1Sam.25:1-35). Deze zonden laten duidelijk zien, hoe de onderlinge relaties daardoor worden verstoord, of zelfs kapot worden gemaakt.

- 6 Mijn ogen zijn (gericht) in (= op) de betrouwbare(mense)n van het land (of de aarde) om met (= bij) mij te (ver)blijven (of te wonen/(neer) te zitten).
Wie gaat (De wandelaar) in (= op) een volmaakte (of volkomen/gezonde/eenvoudige) weg,
die zal mij (be)dienen.

¹¹⁶² Dit blijkt uit de parallellismen die in de Bijbel voorkomen (Ps.13:3, 16:9, 19:9, 24:4, 26:2, Spr.2:2,10, 3:1, 4:21, 5:21, 7:24,25).

(Bij een parallellisme staan 2 of meer (bij)zinnen bij elkaar. Die zinnen zeggen met andere woorden min of meer hetzelfde, waardoor ze elkaar aanvullen en ophelderen. Dit kwam in de Hebreeuwse literatuur veel voor.)

¹¹⁶³ In de (Masoretische) Hebreeuwse tekst staat hier *een ruim* (of *wijd/breed*) hart. Op grond van de enige Dode Zeerol van deze psalm en het inhoudelijke parallellisme is voor *trots* (of *arrogant/opschepperig*) gekozen.

Hoogstwaarschijnlijk is hier een overschrijffout gemaakt. Dit is goed te verklaren, want de geschreven medeklinkers van de Hebreeuwse woorden rechab (רַחַב) en rahab (רָחַב) lijken erg veel op elkaar.

Blijkbaar is deze overschrijffout al heel oud, want de Griekse handschriften(en de Vulgaat) geven dit woord weer als *onverzadigbaar* (of *gulzig/onbevredigbaar/begerig*).

(Bij een parallellisme staan 2 of meer (bij)zinnen bij elkaar. Die zinnen zeggen met andere woorden min of meer hetzelfde, waardoor ze elkaar aanvullen en ophelderen. Dit kwam in de Hebreeuwse literatuur veel voor.)

¹¹⁶⁴ Roddelen is onwaarheden of (halve) waarheden over iemand vertellen met verkeerde bedoelingen. Het kenmerk van roddelen is, dat het alleen maar afbreekt. Spreken over de zonden om iemand te waarschuwen tegen zijn eigen misstappen, of tegen de kwade bedoelingen van een ander persoon kan juist heel positief zijn.

De koning wilde zijn dienaren zorgvuldig uitkiezen. Hij wilde vooral betrouwbare en eerlijke mensen om zich heen hebben.

- 7 Wie bedrog (of verraad) doet (of maakt) (= pleegt) (of Een bedrieger/verrader),
zal niet in [het binnenste van] mijn huis wonen (of (ver)blijven/(neer)zitten).
Wie leugens spreekt,
zal niet standvastig zijn (of zal niet worden opgesteld) [voor (of van)]
voor (of tegenover) mijn ogen.

In de tijd waarin David leefde, was een koning naast bestuurder eveneens de hoogste rechter van zijn land, en hij zorgde ook voor de uitvoering van de vonnissen (2Sam.12:1-6, 15:2-6, 1Kon.3:16-28). De dichter wilde als koning en rechter in zijn land de slechtheid hard aanpakken.

- 8 Voor (of Van) de morgen (= Elke morgen) zal ik een einde laten maken aan
(of zal ik vernietigen (of verdelgen))
alle kwaadaardige(mense)n van het land (of van de aarde),
door (van)uit de stad van Jahweh af te snijden (of af te hakken) (= uit te roeien)
alle (be)werkers (= alle bedrijvers) van ongerechtigheid.

Met *de stad van Jahweh* wordt Jeruzalem bedoeld. Daar wilde de koning de ark van de Here heenbrengen. Die stad had hij immers uitgekozen als hoofdstad van heel Israël. Zo vertegenwoordigde Jeruzalem heel Gods volk: het volk van Jahweh.

David (1012 – 972) drong het geweld en het onrecht tijdens zijn langdurige regering voortdurend terug. Daarbij had hij steeds meer succes. Hij was als de hoogste aardse rechter van het land eerlijk en rechtvaardig (2Sam.8:15, Ps.78:70-72). Hij wilde een koning zijn, zoals de Here dat graag wil.

De dichter had aan God gevraagd, wanneer Hij door middel van het teken van zijn tegenwoordigheid naar hem toe zou komen (v.2). Op het antwoord van die vraag heeft de hemelse Vader hem niet lang laten wachten. De schrijver van deze psalm hoorde, dat Hij Obed-Edom gedurende de 3 maanden dat de ark daar was, rijkelijk zegende. De profetische auteur herkende dit als het antwoord van de Here. Gehoorzaam liet hij daarom de heilige kist volgens Gods voorschriften feestelijk naar Zion dragen (2Sam.5:7,9, 2Sam.6:11-17).

Met dit lied wilde de koning niet opscheppen, en zeggen, dat hij uit eigen kracht zonder zonde kon leven. Hij heeft zelfs hele grove misdaden in zijn leven begaan (2Sam.8:2, 11, 12:31, 1Kon.11:15-17, 1Kron.20:1-3).¹¹⁶⁵ Hij had zich echter in liefde voor Jahweh en zijn volk wel ingezet om zich aan de wetten en leefregels van God te houden. In dat opzicht was hij dankzij het grote offer van Christus aan het kruis onschuldig (1Kon.11:4^b, 14:8, 15:3^b-5, Ps.34:23, Jes.53:12^b, Joh.1:29, Rom.5:21, Hebr.9:26,28)!

Het gaat in psalm 101 niet alleen over David en andere koningen van Israël. Het gaat ook over Gods dienaren. De Here heeft hen koningen en priesters gemaakt (Op.1:6). Heel lang geleden

¹¹⁶⁵ Daarom mocht hij tot zijn grote verdriet voor God geen tempel bouwen (1Kron.17:1-4, 22:6-8, 28:3). Ook had de psalmdichter zowel als vader en als koning lang niet altijd even verstandig en rechtvaardig gehandeld (2Sam.13-15, 16:15-22, 18). Zo hadden bijvoorbeeld zijn zonen Amnon en Absalom de doodstraf verdiend (Lev.18:6,9,29 20:17 en Gen.9:6, Num.35:30-33, enz.). De koning voerde toen de wetten van God niet uit, terwijl Amnon en Absalom geen enkel berouw toonden over hun slechte daden (2Sam.13 en 14). In de latere jaren van zijn regering had koning David het volk Israël laten tellen om te weten, hoe machtig hijzelf was (2Sam.24:1-10, 1Kron.21:1-8).

al had Hij de mens als koning van de schepping geschapen (Gen.1:26-28). Door de zondeval van Adam en Eva, en door de zonden van hun nageslacht zijn alle mensen het koningschap op aarde kwijtgeraakt. Door het lijden en sterven van onze lieve Heiland Jezus kregen alle heiligen: alle dienaren van Jahweh, het recht op dat koningschap weer terug (Rom.5:12-19, 1Kor.15:22). Het is opnieuw de taak van de gelovigen om als koningen de aarde goed te besturen (Op.5:10). Niet als rechters over mensen, zoals David dat in opdracht van de Here moest doen, maar wel als verantwoordelijke koningen, en wel als zichzelf opofferende priesters voor de wereld om ons heen. Het is een door de zonde beperkt en onvolmaakt dienend koningschap. Het is een voorafschaduwing van het volmaakte koningschap op de nieuwe en ideale wereld. Voor zo'n volmaakte wereld is de mens door God bedoeld en geschapen.

Laat zo iedereen die de hemelse Vader oprecht wil dienen, in een dienend koningschap en met de hulp van de Heilige Geest met die prachtige voornemens van dit lied aan slag gaan!

Psalm 102: De eeuwige God is de redding voor de vergankelijke mens.

- 1** Een gebed van een vernederde, wanneer hij bezwijkt, en voor Jahweh zijn klacht uitstort.
- 2** Jahweh, luister naar mijn gebed!
Laat mijn schreeuwen om hulp naar U toekomen.
- 3** Verberg U niet voor mij op de dag van benauwdheid.
Luister goed naar mij op de dag dat ik roep!
Antwoord mij snel,
- 4** want mijn dagen zijn verdwenen in rook,
en mijn botten zijn verbrand als een vuurhaard.
- 5** Het is geslagen als gras.
Mijn hart droogte op,
zodat ik heb vergeten mijn brood te eten.
- 6** Vanuit het geluid van mijn kreunen
hebben mijn botten aan mijn vlees gekleefd.
- 7** Ik ben aan een pelikaan uit de wildernis gelijk geworden.
Ik ben als een steenuil van woeste plaatsen geworden.
- 8** Ik heb gewaakt.
Ik was als een eenzame vogel op het dak.
- 9** De hele dag hebben mijn vijanden mij gehoond.
Zij die de draak met mij steken, hebben tegen mij gezworen.
- 10** Ja, ik heb as als brood gegeten,
en mijn drinken heb ik met tranen vermengd
- 11** voor het gezicht van uw boosheid en uw kwaadheid,
omdat U mij hebt opgeheven.
U wierp mij neer.
- 12** Mijn dagen zijn als een uitgestrekte schaduw,
en ik verdor als gras.
- 13** U echter Jahweh, U blijft voor eeuwig,
en uw herinnering is van generatie op generatie.
- 14** Uzelf staat op. U ontfermt zich over Zion,
want de tijd om haar genadig te zijn,
want de vastgestelde tijd is gekomen.

- 15 Ja, uw dienaren hebben genoeg in haar stenen gehad,
en met haar gruis hebben ze medelijden,
- 16 en de heidenvolken hebben ontzag voor de naam van Jahweh,
en alle koningen van de aarde voor uw heerlijkheid,
- 17 omdat Jahweh Zion heeft herbouwd.
Hij is verschenen in zijn heerlijkheid.
- 18 Hij heeft zich gewend naar het gebed van de berooide,
en Hij heeft hun gebed niet veracht.
- 19 Dit wordt opgeschreven voor een latere generatie,
en het volk dat geschapen wordt, zal Jahweh loven,
- 20 want Hij heeft vanuit de hoogte van zijn heiligdom neergezien.
Jahweh heeft vanuit de hemel naar de aarde omgezien
- 21 om naar het kreunen van de gevangenen te luisteren;
om de ten dode gedoemde mannen te bevrijden
- 22 om in Zion de naam van Jahweh te verkondigen,
en zijn lof in Jeruzalem,
- 23 wanneer volken samen worden verzameld,
en koninkrijken om Jahweh te dienen.
- 24 Hij heeft op de weg mijn macht vernederd.
Hij heeft mijn dagen verkort.
- 25 Ik heb gezegd: "Mijn God, neem mij niet op in het midden van mijn dagen.
Van generatie op generatie zijn uw jaren."
- 26 "Van het oppervlak van de aarde hebt U de fundering gelegd,
en het maaksel van uw handen is de hemel.
- 27 Die zullen te gronde gaan.
U echter, zal standhouden.
Zij zullen allemaal verslijten als een kledingstuk.
U zal ze vervangen als een gewaad, en zij zullen verdwijnen."
- 28 U echter, blijft Dezelfde,
en uw jaren zullen niet worden beëindigd.
- 29 De zonen van uw dienaren zullen blijven wonen.
Hun nageslacht zal voor uw gezicht bevestigd worden.

Vanuit zijn korte bestaan hier op aarde bidt de psalmdichter tot de eeuwige God. Hij heeft een moeilijke tijd doorgemaakt (v.4-10). Dit kwam volgens de auteur van dit lied vooral, doordat de Here in zijn boosheid hem strafte (v.11,12). Hoewel God zijn volk helpt (v.14-18), heeft Hij de macht van de schrijver verkleind, en zijn levensduur verkort (v.24). Daarom vraagt hij aan de Here, of Hij zijn leven wil verlengen (v.25).

Wie de dichter van psalm 102 is, is in eerste instantie niet duidelijk. Zijn naam wordt in dit lied in elk geval niet genoemd. Wel kunnen we de Bijbel we lezen over iemand bij wie *de Here zijn macht had vernederd* (v.24^a), en zijn levensduur op aarde tot ongeveer de helft heeft verkort (v.24^b,25^a). In zijn tijd *stond Jahweh op om zich over Zion*, dat is over Jeruzalem,¹¹⁶⁶ *te ontfermen* (v.14). De heidenvolken hadden toen *ontzag voor de naam van Jahweh, omdat Hij in zijn heerlijkheid was verschenen* (v.16,17). Dat had de Here gedaan op grond van *het gebed van een berooide* en andere dienaren van Hem (v.18). Op basis van al deze gegevens lijkt het er sterk op, dat de berooide dichter koning Hizkia (727 – 697) was.¹¹⁶⁷ Hij was van het overgrote deel van zijn koninkrijk berooid, doordat de God Jahweh zijn macht door de Assyriërs had laten vernederen. De Here was echter na Hizkia's gebed in heerlijkheid verschenen om de stad Jeruzalem van de Assyrische overmacht te bevrijden (2Kon.18:13-19:36, Jes.36:1-37:37). Daardoor hadden de heidenvolken diep ontzag voor de God van Israël. Uit groot respect dienden veel heidenen Jahweh in Jeruzalem met geschenken en met kostbaarheden (2Kron.32:23, vgl. v.23).

De Here had de auteur niet alleen berooid, maar Hij had ook zijn levensduur op aarde drastisch verkort. Hizkia werd in 732 voor Christus geboren.¹¹⁶⁸ Na de dood van de Judese koning Achaz (732 – 727) was zijn zoon Hizkia op 5-jarige leeftijd nog te jong om het bestuur over te nemen. Daarom nam de hoogste ambtenaar Sebna (727 – 714) als regent deze taak op zich.¹¹⁶⁹

¹¹⁶⁶ Oorspronkelijk was Zion een burcht in de stad Jeruzalem. Koning David (1012 – 972) heeft deze burcht op de Jebusieten veroverd (2Sam.5:7, 1Kron.11:5). Die burcht lag aan de zuidkant van de heuvel of berg in het oosten van Jeruzalem. Later werd de hele heuvel Zion genoemd (Ps.2:6, 74:2, 78:68). Vervolgens werd met Zion ook de hele stad Jeruzalem aangeduid (Ps.51:20, 135:21, 147:12).

¹¹⁶⁷ Dat de vrome koning Hizkia (727 – 697) psalmen kon schrijven, blijkt wel uit zijn lied in het bijbelboek Jesaja (38:9-20).

¹¹⁶⁸ Toen koning Achaz (732 – 727), de vader van Hizkia, in 732 voor Christus in het Tweestammenrijk Juda aan de macht kwam, waren zojuist de legers van koning Resin (754 – 732) van Aram en koning Pekach (734 – 732) van Israël zijn gebied binnengetrokken. De profeet Jesaja zei tegen de Judese koning, dat de Here hem wilde helpen, maar de eigenwijze Achaz vertrouwde liever op zijn eigen inzicht. Daarom zei de profeet tegen hem, dat een jonge vrouw uit zijn omgeving op dat moment een zoon kreeg. Zij zou die zoon de naam Immanuël (= God is met ons) geven. Uit het vervolg (Jes.8:5-8) blijkt, dat het Achaz' eigen zoon Hizkia (727 – 697) was. Via deze vrome koningszoon zou God weer met zijn volk zijn. Voordat Hizkia goed en kwaad van elkaar zou kunnen onderscheiden, zou Achaz al bevrijd zijn van zijn belagers: koning Resin van Aram en Pekach van Israël. De bevolking van hun landen zou zijn weggevoerd. Uit dit alles blijkt, dat Hizkia in 732 voor Christus is geboren. (Zie Turenout T. van, Jesaja, Jahweh redt, Grijskerk, 2024.)

¹¹⁶⁹ In 2Kon.18:9-11 staat, dat Samaria in het 6^e regeringsjaar van koning Hizkia (727 – 697) door de Assyriërs werd veroverd en verwoest. Volgens berekeningen op grond van Assyrische gegevens vond de verovering van de hoofdstad van het Tienstammenrijk plaats in 722 voor Christus. Dan zou Hizkia in 727 de troon van zijn gestorven vader Achaz (732 – 727) hebben overgenomen.

Volgens 2Kon.18:13 en Jes.36:1 echter viel de Assyrische koning Sanherib (705 – 681) het Tweestammenrijk Juda in het 14^e regeringsjaar van koning Hizkia aan, en veroverde hij op de hoofdstad Jeruzalem na het hele land. Op grond van berekeningen van de Assyrische gegevens zou deze inval in 701 voor Christus hebben plaatsgevonden. In dat geval zou Hizkia in 714 met zijn regering zijn begonnen.

Alles pleit ervoor, dat koning Achaz in 727 tegelijkertijd met de Assyrische koning Tiglatpileser III (745 – 727) stierf. In het bijbelboek Jesaja (14:28,29) kunnen we namelijk lezen, dat in het sterfjaar van Achaz de slaande roede of stok van God: Tiglatpileser III, was weggenomen.

Dat Hizkia (727 – 697) nog te jong was om na de dood van zijn vader de regering over te nemen, wordt ondersteund door het feit, dat hij nog geen zoon had, toen de Babylonische koning Merodach-Baladan (722 – 710 en 703 – 702) in 712 of 711 voor Christus bij hem op bezoek kwam (2Kon.20:18, Jes.39:7).

Het lijkt er sterk op, dat de hofmaarschalk Sebna (727 – 714) als regent de regering voor Hizkia had waargeno-

Nadat Hizkia in 714 daadwerkelijk het bestuur van zijn land van de regent Sebna (727 – 714) had overgenomen, werd hij in 712 door een dodelijke ziekte getroffen (2Kon.20:1, Jes.38:1).¹¹⁷⁰ Hij herstelde echter, en mocht daarna nog 15 jaren leven (2Kon.20:6, Jes.38:5). Toen de koning in theorie 29 jaren en in praktijk 16 jaren had geregeerd (2Kon.18:2, 2Kron.29:1), stierf hij in 697 voor Christus. Hij was op dat moment nog maar 35 jaar (= geboortejaar 732 - sterfjaar 697).

732	0 jaar oud	Hizkia wordt geboren.
727	5 jaren oud	Hij begint in theorie met zijn regering.
714	18 jaren oud	Hij begint in praktijk met zijn regering.
712	20 jaren oud	Hij wordt dodelijk ziek, en herstelt.
697	35 jaren oud	Hizkia sterft.

In de tijd dat dit lied is ontstaan, waren vrijwel alle inwoners van het Tienstammenrijk in het noorden van het heilige land door de Assyriërs al naar het Tweestromenland gedeporteerd. Daarna hadden ze ook het Tweestammenrijk Juda op de stad Jeruzalem na veroverd. In 701 voor Christus stond de Assyrische koning Sanherib (705 – 681) met een leger voor de poorten van de Judese hoofdstad (2Kon.18:13-19:13, Jes.36:1-37:13).¹¹⁷¹ Toen Jeruzalem dreigde te worden ingenomen, greep de Here in. In één nacht doodde de Knecht van de God Jahweh 185.000 mannen. Hoogstwaarschijnlijk stierven die soldaten aan de pest.¹¹⁷² Koning Sanherib kon niets anders doen, dan met het restant van zijn legers naar zijn hoofdstad Ninevé terugkeren (2Kon.19:35,36, Jes.37:36,37).

Hoewel koning Hizkia (727 – 697) erg blij en opgetogen was met het rechtstreekse ingrijpen van God, bleef hij toch met een groot probleem zitten. Hij wist, dat veel mensen in zijn koninkrijk niet echt van de Here hielden. Ze dienden Hem maar half, of zelfs helemaal niet. Ook kwam afgoderij nog veel voor. Bovendien was het Assyrische gevaar nog niet definitief geweken. De jonge Judese koning wilde nog langer leven om de dienst van de Here te bevorderen en zijn volk op het rechte pad te leiden. God had echter bepaald, dat hij maar 35 jaar oud zou worden. Daarom vroeg hij aan Jahweh *om hem niet op de helft van zijn jaren weg te nemen* (v.25). Vooral over die beklemmende vraag gaat deze psalm.

Psalm 102 bestaat uit vijf gedeelten: vers 1, 2-12, 13-23, 24-28 en 29. In het 1^e vers staat een omschrijving van de gemoedstoestand van de auteur, waarin hij dit lied maakt. Het volgende gedeelte (v.2-12) gaat over, hoe de dichter zijn vergankelijke situatie beleeft, wanneer hij tot

men. Een hofmaarschalk was de hoogste ambtenaar aan het hof. Sebna had duidelijk koninklijke aspiraties, en liet voor zichzelf een koninklijk graf maken. De profeet Jesaja heeft zich daar openlijk tegen verzet, en Sebna in opdracht van de Here gewaarschuwd en bestraft (Jes.22:15-25). Eljakim zou de functie van hofmaarschalk van Sebna overnemen, en als een vader voor zijn volk optreden. Natuurlijk heeft hij ook de jonge Hizkia op een vaderlijke manier bijgestaan (Jes.36:3).

Opmerkelijk is ook, dat veel waarschuwingen en bestraffingen van de profeet Jesaja uit die periode wel waren gericht tegen de bestuurders en het volk, maar de koning werd ontzien.

(Zie Turenout T. van, Jesaja, Jahweh redt, Grijpskerk, 2024.)

¹¹⁷⁰ Koning Hizkia (727 – 697) regeerde 29 jaren (2Kon.18:2, 2Kron.29:1). Toen hij weer beter werd, mocht hij nog 15 jaren leven (2Kon.20:6, Jes.38:5). Hij stierf in 697 voor Christus. Hij was dus ziek in 712 (= 697 + 15 jaren) voor Christus.

¹¹⁷¹ Op het gevonden prisma van Sanherib (705 – 681) staan Assyrische inscripties die het bijbelse verhaal van de rooftochten van de Assyrische koning in het Tweestammenrijk Juda bevestigen. Volgens deze inscripties zouden 200.150 Joden uit het Tweestammenrijk naar Assyrië zijn gedeporteerd. Alleen de nederlaag van Sanherib door het ingrijpen van God, waarbij 185.000 mannen stierven (2Kon.18:35,36), staat niet op het prisma vermeld.

¹¹⁷² Zie Herodotus, Historiën, deel 2, 141.

Flavius J., Joodse Oudheden, deel 10, hoofdstuk 1:5.

de Here bidt. Hij voelt zich ellendig, verdrietig en bedreigd. Daarna stelt de schrijver van deze psalm tegenover zijn eigen korte bestaan op aarde het eeuwige leven van de almachtige God (v.13-23). In het vierde gedeelte (v.24-28) bidt de auteur openlijk om verlenging van zijn korte levensduur op aarde. Uit het laatste vers (v.29) blijkt, dat Jahweh de profetische dichter antwoord heeft gegeven.¹¹⁷³ De jonge koning weet daardoor, dat hij echt niet bezorgd hoeft te zijn over zijn korte leven op deze aarde, want de Here heeft hem beloofd, dat Hijzelf voor de toekomst van het nageslacht van zijn dienaren zal blijven zorgen.

1 Een gebed van (of voor) een vernederde (of een ellendige), wanneer (of (om)dat/als) hij bezwijkt, en voor [het gezicht van] Jahweh zijn klacht (of zijn ontboezeming) uitstort (of leeggiert/weg giert).¹¹⁷⁴

Dit lied is dus een gebed. Dat gebed begint met vers 2 en eindigt bij vers 28. De schrijver van deze psalm legt al zijn noden aan de Here voor. In het laatste vers krijgt de bidder via Gods Geest antwoord op de vragen die hij aan Hem heeft gesteld.

Tijdens het gebed voelde de auteur zich nog erg bezorgd en verdrietig. Na zijn ziekte en herstel in 712 mocht hij nog 15 jaren langer leven. In de jaren na zijn ziekte was hij druk bezig geweest met de buitenlandse politiek om het toenemende gevaar van de Assyrische wereldmacht het hoofd te bieden en te neutraliseren. Gedurende al die jaren had hij in de praktijk veel te weinig op de almachtige God vertrouwd, en veel te veel op zijn eigen kwaliteiten en behendigheden,¹¹⁷⁵ maar iedere keer doorkruiste de Here zijn plannen. Toch ging Hizkia ermee door. Daarop vernederde Almachtige de jonge koning. Hij liet toe, dat koning Sanherib op de hoofdstad Jeruzalem na heel het Judese koninkrijk veroverde. Pas toen de onderhandelingen met deze onbetrouwbare Assyrische koning op een totale mislukking uitliepen, vluchtte Hizkia met zijn grote nood naar de Here. De Judese koning moest leren om in de eerste plaats op Hem te vertrouwen. Toen die beslissing was genomen, greep God onmiddellijk rechtstreeks in om zijn volk te redden.

Al die kostbare jaren na zijn ziekte en herstel in 712 waren echter verloren gegaan. Het had lang geduurd, voordat de vrome Hizkia had geleerd om ook in de praktijk volledig op de Here te vertrouwen.¹¹⁷⁶ Na Gods verlossing in 701 zou het nog maar enkele jaren duren, en dan waren in 697 voor Christus die 15 kostbare jaren al voorbij. De jonge koning wilde nog zoveel goeds doen voor zijn volk en voor Gods koninkrijk, en zijn leven zou nog maar kort duren. Hizkia legde daarom zijn nood aan de Here voor, en hij vroeg Hem om verlenging van zijn leven (v.25^a).

De onderstaande verzen (v.2-12) gaan over, hoe de dichter zijn vergankelijke situatie beleeft, wanneer hij tot Jahweh bidt. Hij voelt zich ellendig, verdrietig en bedreigd.

¹¹⁷³ Vanuit het ambt van profeet gaf een dichter de boodschap van de Here in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21), want alle bijbelboeken zijn via profeten en apostelen helemaal door de Heilige Geest geïnspireerd (Ef.3:5, 2Tim.3:14-17, 2Pet.3:2). In de tijd van het Oude Testament werkte Gods Geest vrijwel uitsluitend via profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). Koning Hizkia (727 – 697) gaf als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21).

¹¹⁷⁴ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

¹¹⁷⁵ Zie Turenout T. van, Jesaja, Jahweh redt, Grijskerk, 2024, vooral hoofdstuk 36-39.

¹¹⁷⁶ Hoe lang zou dat bij ons hebben geduurd? Vertrouwen we in de praktijk wel volledig op God, ook als het echt heel moeilijk wordt?

- 2** Jahweh, luister naar mijn gebed!
 Laat mijn schreeuwen (om hulp) naar (of bij) U (toe)komen.
- 3** Verberg uw gezicht (= Verberg U) niet vanuit (= voor) mij in (= op) de dag van
 benauwdheid.
 Richt uw oor (= Luister goed) naar mij in (= op) de dag (dat) ik roep!
 Antwoord mij snel,
- 4** want mijn dagen zijn verdwenen (of ten einde gebracht) in rook,
 en mijn botten zijn verbrand (zo)als een vuurhaard (of een gloed/brandende massa).

Aan de levensduur van de auteur lijkt een einde te komen. De jaren zijn voor hem voorbijgevlogen. Het is alsof ze opgegaan zijn in rook.

In de volgende verzen (v.5-11) haalt de dichter herinneringen op uit een zeer angstige tijd waarin de Here boos op hem was. De schrijver van dit lied was zo bang, dat hij vergat te eten.

- 5** Het (of Hij) is geslagen als gras.
 Mijn hart droogde op,
 (zo)dat (of doordat/want) ik heb vergeten mijn brood te eten.
- 6** Van(uit) het geluid (of de stem) van mijn kreunen (of steunen/zuchten)
 hebben mijn botten (of heeft mijn gebeente) aan (of voor/van) mijn vlees gekleefd.
- 7** Ik ben aan een pelikaan (of roerdomp) (van)uit de wildernis (of de woestijn) gelijk
 geworden.
 Ik ben als een steenuil van woeste (of dorre) plaatsen (of van puinhopen) geworden.

Tussen de puinhopen van zijn leven voelde de auteur zich erg alleen. Hij zag zichzelf als een eenzame vogel die op de top van het dak waakte over het huis. Zo waakte koning Hizkia op zijn manier over zijn koninkrijk, toen de Assyriërs in 701 voor Christus de hoofdstad Jeruzalem belegerden.

- 8** Ik heb gewaakt.
 Ik was als een eenzame vogel op (of over) het dak (of de top).
- 9** De hele dag hebben mijn vijanden mij gehoond (of gesmaad).
 Zij die de draak met mij steken (of Zij die me voor de gek houden),
 hebben met (of door/in) (= tegen) mij gezworen (of gevloekt).

De Assyriërs bespotten de psalmdichter. Tijdens de belegering van Jeruzalem werd de druk op koning Hizkia (727 – 697) om zich over te geven hoog opgevoerd. De Assyrische koning stuurde zijn rabsaké naar de belegerde stad.¹¹⁷⁷ Voor de muren van de hoofdstad spotte hij op een zeer intimiderende manier met de Judese koning en met de Here (2Kon.18:17-35, vgl. Ps.42:4,11).

- 10** Ja, (of want) ik heb as als brood gegeten,
 en mijn drinken (of mijn drank) heb ik met (of in/door) gehuil (of geklaag) (= tranen)
 vermengd

¹¹⁷⁷ Mogelijk is met het woord *rabsaké* het hoofd van de voedselvoorziening ofwel de Assyrische minister van landbouw bedoeld.

- 11** vanuit (= voor) het gezicht van uw boosheid en uw kwaadheid,
omdat U mij hebt opgeheven (of weggenomen/(weg)gedragen).
U wierp mij (neer (of weg)).

Vooraf dat de Here boos op hem was, had de auteur erg verdrietig gemaakt. Als teken van rouw deed men in die tijd aarde of as op het hoofd (Joz.7:6, 1Sam.4:12, 2Sam.1:2, 13:19^a, Job 2:12^b, Jes.61:3^a), en ging men in stof en as zitten (Es.4:1,3^b, Job 2:8, Jes.47:1, Jer.6:26). De dichter was zelfs zo terneergeslagen, dat hij zelfs as opat. Hij huilde zo erg, dat zijn tranen in zijn drinken vielen, en zich ermee vermengden.¹¹⁷⁸

- 12** Mijn dagen zijn (of waren) als een uitgestrekte (of gebogen) schaduw,
en ik verdor (of Ik verdorde/en ik droog op/Ik droogde op) als gras.

Opnieuw overziet de schrijver in vers 12 zijn erg korte leven, dat over enkele jaren zal eindigen. Hij ziet zijn bestaan op deze aarde als *een uitgestrekte schaduw*. De schaduw bij zonsondergang duurt in Israël maar kort.¹¹⁷⁹ Vlak voordat de nacht invalt, is de schaduw uitgestrekt. Met die zeer kort durende uitgestrekte schaduw vergelijkt de dichter zijn leven. Zo beschouwt hij zijn tijd op aarde eveneens als het opdrogen van gras, dat in het hete klimaat van Israël snel kan verdorren.

In het volgende gedeelte (v.13-23) stelt de auteur van psalm 102 tegenover zijn eigen korte bestaan op aarde het eeuwige leven van de almachtige God.

- 13** En U (= U echter) Jahweh, U blijft (of U woont/zit) voor (of van) eeuwig,
en uw herinnering (of uw nagedachtenis) is van (of voor) generatie op generatie.

Nooit zal Jahweh de beloften die Hij heeft gedaan, vergeten. Hij blijft ze altijd herinneren.

- 14** Uzelf staat op. U ontfermt zich over Zion,¹¹⁸⁰
want (of ja,) de tijd om haar genadig te zijn,
want (of ja,) de vastgestelde tijd is gekomen.

Blijkbaar leefde bij de dichter de verwachting, dat de Here niet alleen was opgestaan om Jeruzalem op een wonderbaarlijke manier te verlossen van de Assyriërs. Zijn genade voor de hoofdstad met haar grondgebied zou nog voortduren. Gedurende de rest van Hizkia's korte leven was dat ook zo. Na zijn dood echter, ontwikkelde zijn jonge zoon Manasse (697 – 642) zich binnen korte tijd als een wrede vervolger van Gods dienaren (2Kon.21:1-17^a). Daarom

¹¹⁷⁸ Over honger tijdens de belegering in 701 vermeldt de Bijbel niets, en er was ruimschoots voldoende water van goede kwaliteit. Koning Hizkia (727 – 697) had in verband met de dreigende Assyrische belegering een tunnel van ruim ½ kilometer in de rotsen laten uithakken om het heldere water vanuit de bron Gichon onder de grond naar de vijver Siloach te laten stromen. Hij had daarna de rivier laten dichtgooien, zodat de belegeraars niet bij het water konden komen (2Kon.20:20, 2Kron.32:2-4,30). Honger en dorst waren dus niet de redenen, dat de Judese koning as at, en zijn drinken liet vermengen met tranen.

(De vijver Siloach bevond zich aan de zuidoostkant van de stad Jeruzalem (vgl. Joh.9:7). (Flavius J., Joodse Oorlog, deel 5, hoofdstuk 4:1,2.))

¹¹⁷⁹ In Israël verandert in ongeveer een ½ uur een klaarlichte dag in een donkere nacht, en andersom. Zo kun je met het volle daglicht een supermarkt binnengaan, en na het winkelen in de zwarte nacht naar buiten komen.

¹¹⁸⁰ Oorspronkelijk was Zion een burcht in de stad Jeruzalem. Koning David (1012 – 972) heeft deze burcht op de Jebusieten veroverd (2Sam.5:7, 1Kron.11:5). Die burcht lag aan de zuidkant van de heuvel of berg in het oosten van Jeruzalem. Later werd de hele heuvel Zion genoemd (Ps.2:6, 74:2, 78:68). Vervolgens werd met Zion ook de hele stad Jeruzalem aangeduid (Ps.51:20, 135:21, 147:12).

liet de Here in 681 Jeruzalem door de Assyrische koning Esarhaddon (681 – 669) veroveren. Zo kwam aan de vervolging van Gods dienaren een einde.

De Here had Jeruzalem in 701 voor Christus verlost, omdat zijn dienaren van de hoofdstad hielden. Daar in de tempel woonde immers God, die ze zo liefhadden! *Ze hebben altijd genoeg gehad in haar stenen*: de stenen van de hoofdstad. *Met het gruis* van de veroverde steden op Jeruzalems grondgebied *hadden ze medelijden* in de tijd dat psalm 102 werd gedicht. Koning Sanherib (705 – 681) had namelijk al die steden veroverd (2Kon.18:13, Jes.36:1). Een groot deel van de Judese bevolking had hij naar Assyrië gedeporteerd.¹¹⁸¹

- 15** Ja, (of want) uw dienaren hebben genoeg (of plezier) in haar stenen gehad,
en met haar gruis (of haar as/stof) hebben ze medelijden,
- 16** en de (heiden)volken hebben ontzag voor (of vrezen) de naam van Jahweh,
en alle koningen van de aarde voor uw heerlijkheid (of uw eer/glorie),
- 17** (om)dat (of want/ja,/als) Jahweh Zion heeft herbouwd (of gebouwd).
Hij is verschenen in zijn heerlijkheid (of zijn eer/glorie).
- 18** Hij heeft zich gewend (of zich gericht/bekommerd) naar het gebed van de berooide
(of de vereenzaamde),
en Hij heeft hun gebed niet veracht (of geminacht).

De Here heeft het gebed van zijn dienaren niet veracht. Hij was na het gebed van de berooide Hizkia (727 – 697) en zijn andere dienaren in heerlijkheid verschenen om Jeruzalem van de Assyrische overmacht ter bevrijden (2Kon.19:14-36, 2Kron.32:20-22, Jes.37:14-37). Na dat krachtdadige optreden van Jahweh hadden de heidenvolken diep ontzag voor de God van Israël. Uit groot respect dienden veel heidenen Hem in Jeruzalem met geschenken en met kostbaarheden (2Kron.32:23, vgl. v.23).

Hizkia schreef deze psalm voor de generaties die na hem zouden komen. Hij wilde, dat ze Jahweh zouden loven om wat Hij voor zijn volk heeft gedaan. *Hij heeft vanuit zijn heiligdom in de hemel neergezien naar de aarde. Hij heeft naar het kreunen van de mensen die gevangen zaten* binnen de muren van Jeruzalem, *willen luisteren. Hij heeft de ten dode gedoemde mannen* in de hoofdstad *bevrijd*,¹¹⁸² *zodat ze de naam en de lof van Jahweh in Jeruzalem zouden verkondigen, wanneer mensen uit de andere volken* in de hoofdstad zouden komen *om Jahweh te dienen.*

- 19** Dit wordt opgeschreven voor een latere (of laatste/achter(ste)) generatie,
en het volk dat geschapen wordt (of is), zal Jah(weh) loven (vgl. Ps.22:32),
- 20** want (of (om)dat/Ja,/als) Hij heeft vanuit de hoogte van zijn heiligdom neergezien.
Jahweh heeft vanuit de hemel[en] naar (of bij) de aarde (of het land) (om)gezien
- 21** om naar het kreunen (of het zuchten) van de gevangene(n) te luisteren;

¹¹⁸¹ Op het gevonden prisma van Sanherib (705 – 681) staan Assyrische inscripties die het bijbelse verhaal van de rooftochten van de Assyrische koning in het Tweestammenrijk Juda bevestigen. Volgens deze inscripties zouden 200.150 Joden uit het Tweestammenrijk naar Assyrië zijn gedeporteerd. Alleen de nederlaag van Sanherib door het ingrijpen van God, waarbij 185.000 mannen stierven (2Kon.18:35,36), staat niet op het prisma vermeld.

Zie Hallo W.W. en Lawson Younger Jr. K., *The Context of Scripture*, deel 2, Boston/Leiden, 2003, pag. 303.

¹¹⁸² Het was in tijd de gewoonte om bij de verovering van een stad die zich niet vrijwillig had overgegeven, alle mannen te vermoorden, en de vrouwen en kinderen als slav(inn)en te verkopen.

om de zonen van de dood (= de ten dode gedoemde(manne)n) te bevrijden
(of los te laten)

- 22** om in Zion de naam van Jahweh te verkondigen (of rond te vertellen),
en zijn lof in Jeruzalem,
- 23** wanneer volken samen (of eensgezind) worden verzameld (of vergaderd),
en koninkrijken (of koningschappen) om Jahweh te dienen.

Veel mensen uit de andere volken zijn naar Jeruzalem gekomen om Jahweh te dienen en Hem geschenken te geven. In vers 23 schemert al de toekomst waarin veel mensen uit de heiden-volken Jeruzalem zullen zien als de hoofdstad van hun vaderland. Velen van hen zullen in die stad worden geboren, en de Here dienen (Ps.87:4-7). Zo ver is het echter nu zelfs nog niet.

De auteur bidt in het vierde gedeelte (v.24-28) openlijk om verlenging van zijn korte levensduur op aarde. Die eeuwige God is immers almachtig!

- 24** Hij heeft in (= op) de weg mijn macht (of mijn kracht) vernederd (of gekweld).
Hij heeft mijn dagen verkort.
- 25** Ik heb gezegd: “Mijn God, neem mij niet op (of weg) in het midden (of op de helft)
van mijn dagen.

Door (= Van) generatie van (= op) generatie(s) zijn uw jaren.”

Vers 25^a vormt de kern van het gebed. De hoofdvraag van de dichter is: “Waarom mag ik maar zo kort op aarde leven, terwijl er nog zoveel werk voor uw volk en uw koninkrijk is te doen?” God is machtig genoeg om aan het verzoek van de schrijver van dit lied te voldoen.

- 26** “Van (of Voor) het oppervlak (of het gezicht) van de aarde (of het land) hebt U
de fundering (of de grondslag) gelegd,
en het maaksel (of de daad) ¹¹⁸³ van uw handen is (of zijn) de hemel[en].

Het woord *hemel[en]* had in die tijd 2 betekenissen.¹¹⁸⁴ De psalmdichter dacht aan de lucht, het firmament ofwel het uitspansel waarbinnen de hemellichamen zoals de zon, de maan en de sterren voorkomen (Gen.1:6-8, 15:5, Lev.26:19, Ps.19:2, enz.). Met het woord *hemel[en]* bedoelde men ook de woonplaats van God (vgl. Gen.28:12,13^a, Deut.3:24, 4:39, 10:14, 26:15^a, enz.). Zowel het firmament als de aarde zullen echter verdwijnen (Mat.24:35, Luk.21:33, Op.20:11). Ze zullen door de Here worden vervangen (2Pet.3:10-13).

- 27** Die zullen te gronde gaan (of zullen vergaan).
En U (= U echter), zal standhouden (of zal staande blijven).
Zij zullen allemaal verslijten als een kledingstuk (of als kleding).
U zal ze vervangen (of veranderen) als een gewaad (of kleding/omhulsel),
en zij zullen verdwijnen.”

¹¹⁸³ In de (Masoretische) Hebreeuwse tekst staat hier *het maaksel*. Dit is grammaticaal onjuist, want in die taal staat ons enkelvoudige woord *hemel* altijd in het meervoud: *hemelen*. In de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de 2 Dode Zeerollen waarin dit vers bewaard is gebleven, staat het juiste woord: *maaksels*. Omdat in het Nederlands echter het woord *hemel* vrijwel altijd in het enkelvoud wordt gebruikt, is voor het minder juiste woord *maaksel* gekozen. De bedoeling en betekenis blijft namelijk (vrijwel) hetzelfde, en daar gaat het om.

¹¹⁸⁴ Het woord *hemelen* staat in het Hebreeuws altijd in het 2-voud (= dualis).

28 En U (= U echter,) bent (= blijft) Hij (= Dezelfde),
en uw jaren zullen niet worden beëindigd (of voltooid).

Jahweh zelf blijft eeuwig bestaan. Dat vooruitzicht biedt zijn dienaren zekerheid.¹¹⁸⁵

Uit het laatste vers (v.29) blijkt, dat God de profetische dichter antwoord heeft gegeven. De jonge koning weet daardoor, dat hij echt niet bezorgd hoeft te zijn over zijn korte leven op deze aarde, want de Here heeft hem beloofd, dat Hijzelf voor de toekomst van het nageslacht van zijn dienaren zal blijven zorgen.

29 De zonen van uw dienaren zullen (blijven) wonen.

Hun nageslacht (of Hun zaad) zal voor uw gezicht bevestigd worden (of veilig zijn).

De Here heeft de psalmdichter niet gegeven, wat hij concreet aan Hem vroeg. Hij heeft het leven van Hizkia (727 – 697) niet verder verlengd. Ondanks zijn gebed is de jonge koning op 35-jarige leeftijd gestorven. Toch heeft God zijn gebed wel verhoord. Uit genade luistert Hij altijd naar het bidden van zijn gehoorzame dienaar(ess)en (Ps.65:3^a), want Hij is een bevrijder, en een verhoorder van gebeden (vgl. Mat.7:7-11, 1Joh.5:14,15, vgl. Jak.1:5-8). Wel kan het zijn, dat Hij daarbij anders handelt, dan we verwachten.¹¹⁸⁶ Hij weet veel beter, hoe Hij onze gebrekkige vragen kan beantwoorden, dan wij dat weten.¹¹⁸⁷ Koning Hizkia kon in zijn aangeleerde vertrouwen op God gerust zijn. De Here had al zijn zorgen en noden weggenomen. Hij zou het nageslacht van zijn dienaren zegenen. Hij had het gebed van de koning nog beter verhoord, dan Hizkia zelf had verwacht. Gerustgesteld gaf de koning in vers 29 van psalm 102 zijn vertrouwen op God door aan alle gelovigen en aan iedereen die dit lied leest of hoort.

Hebben wij ook geleerd om in de praktijk altijd volledig op de Here te vertrouwen? Als we God echt willen gehoorzamen, mogen we ons gelukkig vastklemmen aan zijn belofte, dat Hij ons in al onze zwakheden wil helpen en helpt (Rom.8:26)! Hij zal ook ons gebrekkige werk in dienst van Hem zegenen en volmaken.

¹¹⁸⁵ Met globaal dezelfde betekenis worden de verzen 26 tot en met 28 in het bijbelboek Hebr.1:10-12).

¹¹⁸⁶ Zie de uitleg van Op.6:9-11 in De Openbaring mag niet verborgen blijven, Grijskerk, 2019.

¹¹⁸⁷ Eens vroeg iemand aan God, of hij maar voor even net zo intelligent zou mogen wezen als Hij. De wijze hemelse Vader zei: “Wil je dat wel echt?” Toen dacht die persoon een moment na. Hij zag in, hoe dwaas zijn vraag was, en hij antwoordde: “Nee, toch maar niet.”

Psalm 103: Zegent en prijst de almachtige Jahweh om zijn liefde en genade.

1^a Van David.

1^b Zegen Jahweh, mijn ziel,

en zegen heel mijn binnenste zijn heilige naam!

2 Zegen Jahweh, mijn ziel,

en vergeet al zijn beloningen niet:

3 de Vergever van al jouw ongerechtigheden,

de Genezer van al jouw ziekten,

4 de Verlosser van jouw leven van het graf,

de Bekroner van jou met goedgunstigheid en barmhartigheden,

5 de Verzadiger van jouw sieraad met het goede!

Jouw jeugd vernieuwt zich als die van de arend.

6 Jahweh doet rechtvaardige daden,

en rechtsuitspraken voor alle afgeperste mensen.

7 Hij maakte zijn wegen aan Mozes bekend;

aan de zonen van Israël zijn daden.

8 Barmhartig en genadig is Jahweh;

traag van woede, en rijk aan goedgunstigheid.

9 Niet voor altijd zal Hij strijden,

en niet voor eeuwig zal Hij zijn boosheid vasthouden.

10 Hij heeft met ons niet gedaan overeenkomstig onze zonden,

en Hij heeft ons niet vergolden overeenkomstig onze ongerechtigheden.

11 Ja, overeenkomstig de hoogte van de hemel boven de aarde

is zijn goedgunstigheid machtig geweest voor wie voor Hem ontzag hebben.

12 Overeenkomstig de afstand van het oosten naar het westen,

heeft Hij afstand geschapen van ons naar onze overtredingen.

13 Overeenkomstig de ontferming van een vader over zijn zonen,

heeft Jahweh zich ontfermd over wie voor Hem ontzag hebben.

14 Ja, Hij heeft onze vormgeving gekend.

Hij is eraan herinnerd, dat wij stof zijn.

15 De sterveling; overeenkomstig het gras zijn zijn dagen.

Overeenkomstig een bloem van het veld, zo bloeit hij.

- 16 Wanneer de wind erdoor is voorbijgegaan,
is hij er niet meer,
en zijn plaats herkent hem niet meer,
- 17 maar de goedgunstigheid van Jahweh is vanaf eeuwig,
en tot eeuwig over hen die voor Hem ontzag hebben,
en zijn rechtvaardigheid is voor zonen van zonen;
- 18 voor hen die zijn verbond bewaken,
en voor hen die zich zijn bevelen herinneren om ze te doen.
- 19 Jahweh heeft zijn troon in de hemel gevestigd.
Zijn koningschap is koning over alles.
- 20 Zegent Jahweh, zijn hemelse knechten;
krachtige helden die zijn woord uitvoeren
door te luisteren naar het geluid van zijn woord!
- 21 Zegent Jahweh, al zijn hemelse legers;
zijn dienaren die zijn wil uitvoeren!
- 22 Zegent Jahweh, al zijn maaksels,
op alle plaatsen van zijn bestuur!
- 23 Zegen Jahweh, mijn ziel!

De auteur van deze psalm is de Here erg dankbaar voor alles wat Hij voor hem en zijn volk heeft gedaan (v.1-13). God zorgt goed al zijn dienaren (v.17,18). Om zijn liefde en zijn almacht (be)hoort alles wat leeft, Hem te zegenen en te prijzen (v.19-23).

Als dichter van psalm 103 wordt koning David (1012 – 972) genoemd. Alleen al uit de optimistische sfeer van dit lied blijkt, dat hij niet meer achtervolgd wordt door de ongehoorzame koning Saul (1033 – 1012), of belaagd wordt door het leger van de onrechtmatige koning Isboset (1012 – 1010). Sterker nog, het gaat heel erg goed met hem, en hij werd door God rijk gezegend (v.2,4^b). Wel was hij door Jahweh nog niet zo lang geleden genezen van een dodelijke ziekte (v.3^b,4^a). De schrijver van deze psalm was blijkbaar nog jong (v.5). In het begin van zijn regering had koning David de sterke burcht Zion veroverd (2Sam.5:6,7). Tijdens (of vlak voor) de bouw van zijn paleis op de berg Zion werd hij ernstig ziek (Ps.30:1,3). Uit dankbaarheid voor zijn genezing dichtte hij psalm 30. Hoogstwaarschijnlijk heeft hij kort na de inwijding van zijn paleis psalm 103 geschreven.

Dit loflied bestaat uit vier gedeelten: vers 1-5, 6-13, 14-19 en 20-23. In het begin van deze psalm staat, wie de dichter is (v.1^a). Hij moedigt in het eerste gedeelte (v.1^b-5) zichzelf aan om de Here dankbaar te zegenen en te prijzen voor zijn liefdevolle daden die hij van Hem heeft ervaren. In het volgende gedeelte (v.6-13) geeft David aan, dat God niet alleen heel goed voor hem zorgt, maar ook voor alle andere mensen die voor Hem ontzag hebben. Daarna schetst de auteur de grote tegenstelling tussen de zwakke sterfelijke mens en de eeuwige en almachtige God (v.14-19). Om die grote liefde en almacht van Jahweh roept de schrijver van psalm 103 in het laatste gedeelte (v.20-23) heel de schepping op om Hem te zegenen.

1^a Van (of Voor) David.

De dichter moedigt in de onderstaande verzen (v.1^b-5) zichzelf aan om de hemelse Vader dankbaar te zegenen en te prijzen voor zijn liefdevolle daden die hij van Hem heeft ervaren. Hij geeft daarmee aan, dat hij Gods zegen niet onbeantwoord wil laten.

1^b Zegen Jahweh, mijn ziel,
en (zegen) heel mijn binnenste zijn heilige naam!

Met *zijn ziel* en *heel zijn binnenste* wil David de Here succes en geluk toewensen. Hij wil Hem dus prijzen.

De naam van God is Jahweh. Jahweh betekent *Ik zal zijn, die Ik ben*, of *Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte Hij zich aan Mozes bekend (Ex.3:14).¹¹⁸⁸ De naam Jahweh geeft de eeuwigdurende betrouwbaarheid van Hem aan, want die naam verwijst naar zijn persoon.

Bovendien is de naam Jahweh heilig, evenals God heilig is. Heilig betekent hier, dat God apart staat van de zonde in de wereld.

In vers 1^b zegt de auteur van dit lied door middel van een parallellisme ¹¹⁸⁹ dus 2 keer min of meer hetzelfde:

Zegen Jahweh, mijn ziel
zegen zijn heilige naam, heel mijn binnenste

- 2 Zegen Jahweh, mijn ziel,
en [jij] vergeet (of verwaarloos) al zijn beloningen (of zijn weldaden) niet
(of en jij moet (of zal) al zijn beloningen (of zijn weldaden) niet vergeten):
- 3 de Vergever van al jouw ongerechtigheden,
de Genezer van al jouw ziekten,
- 4 de (Ver)losser van jouw leven van(uit) het graf (of het verderf),
de Bekroner van jou (met) goedgunstigheid en barmhartigheden,
- 5 de Verzadiger (of de Verrijker/Voldoener) van jouw sieraad met (of door/in) het goede!
Jouw jeugd vernieuwt zich als (die van) de arend (of de adelaar/gier).

Door middel van allerlei namen, zoals *de Vergever*, *de Genezer* en *de Verlosser*, duidt de schrijver allemaal goede eigenschappen van God aan. Daarbij wordt eerst de oorzaak van alle ellende in de wereld genoemd: de *ongerechtigheden* ofwel de zonde. Daarna worden de gevolgen genoemd: *ziekten* en *het graf* ofwel de dood. Doordat de Here eerst de oorzaak en daarna de gevolgen van de ellende wegneemt, komt er ruimte voor herstel en vernieuwing.

¹¹⁸⁸ Met Jahweh wordt God de Vader bedoeld (Zach.14:7, vgl. Mat.24:36, Mark.13:32). Geen mens kan Hem (volledig) zien, want dan zou hij of zij sterven (Ex.33:18-23). De heerlijkheid van Jahweh is daarvoor veel te groot. (De Statenvertalers vertaalden Gods naam *Jahweh* met *de HEERE*.)

De Here Jezus echter, wordt nergens in de Bijbel met Jahweh aangeduid. Hij kan wél door mensen worden gezien. Voor zijn komst als een sterfelijk mens op deze wereld, vertoonde de Zoon van God zich aan sommige mensen als dé Knecht van de Here ofwel dé Knecht van Jahweh. Bij de beschrijvingen van zijn verschijningen in het Oude Testament blijkt dat uit het tekstverband (Gen.16:10-13, 22:11,12, 31:11-13, Ex.3:2, Num.22:22-35, Joz.5:13-15, Richt.6:11-23, 13:3-22, Zach.1:8-12).

¹¹⁸⁹ Bij een parallellisme staan 2 of meer (bij)zinnen bij elkaar. Die zinnen zeggen met andere woorden min of meer hetzelfde, waardoor ze elkaar aanvullen en ophelderen. Dit kwam in de Hebreeuwse literatuur veel voor.

Bij David (1012 – 972) was de dodelijke ziekte in zijn jeugd hoogstwaarschijnlijk een rechtstreeks gevolg van zijn zonden (v.3,4^a). God wilde hem daarmee op het juiste pad terugbrengen.¹¹⁹⁰ Het is echter niet zo, dat iemand die het slecht heeft, en de aardse zegeningen (tijdelijk) moet missen, altijd (zwaar) heeft gezondigd.¹¹⁹¹ Regelmatig komt Jahweh via zijn profeten op voor de zwakken in de samenleving (Ex.22:21-27, Deut.14:29, 24:17-22, Ps.146:9, Jes.1:17,23, Jer.7:4-7, Zach.7:10, Mal.3:5^b, Luk.3:11, enz.). Ook Jezus Christus waarschuwde heel expliciet tegen deze liefdeloze gedachtegang (Luk.13:1-5, 16:19-26, Joh.9:1-3). De apostel Jakobus volgde zijn Leermeester hierin na (Jak.2:13-16). Hoewel het voorkomen van ziekten in het algemeen een gevolg is van de zonde in de wereld, is het dus niet zo, dat een ziekte altijd een rechtstreeks gevolg is van één of meer specifieke zonden van de betreffende persoon.

Het *sieraad* van koning David was zeker niet in de eerste plaats zijn paleis, maar het heilige land met het volk van de Here. Hij mocht als onderkoning van de almachtige Koning van Israël dat heilige land besturen (Deut.26:19, Ps.78:61, Jer.3:19, 13:11, Ezech.20:6,15, Dan.8:9, 11:16,41,45). *God verzadigde zijn volk met het goede.*

Met het Hebreeuwse woord voor *jeugd* kunnen ook de jaren van een jong volwassen iemand worden aangeduid. Blijkbaar was de psalmdichter nog niet zo lang aan de regering.

Een arend of adelaar vervangt zijn slijtende veren niet binnen een paar weken, zoals dat bij de meeste vogels gebeurt. In die paar weken van de rui kan een vogel minder goed vliegen, en dat kan een roofvogel zich niet veroorloven. Daarom worden de veren van een arend vrijwel het hele jaar door vervangen. Met die voortdurende vernieuwing vergelijkt de auteur zijn jeugd. Hoewel een arend pas na enkele jaren een volwassen verenkleed krijgt, gaat de vernieuwing steeds door. Zo wordt elke dienaar van de hemelse Vader ook na zijn jeugd voortdurend vernieuwd. Dit hoort bij het leven van iedereen die in God gelooft, want hij of zij heeft eeuwig leven (Joh.3:16,36^a, 5:24, 6:47,54).¹¹⁹²

David geeft in het volgende gedeelte (v.6-13) aan, dat de Here niet alleen heel goed voor hem zorgt, maar ook voor alle andere mensen die voor Hem ontzag hebben. Dit blijkt onder andere uit de geschiedenis van het volk Israël. De auteur duidt daarvan op enkele voorbeelden.

- 6** Jahweh is de Dader (of de Maker) van (= Jahweh doet) rechtvaardigheden
(= rechtvaardige daden),
en recht(suitspraken) voor alle afgeperste(mense)n (of alle onderdrukte(mense)n).

In die tijd was een koning naast bestuurder eveneens de hoogste rechter van zijn land, en hij zorgde ook voor de uitvoering van de vonnissen (2Sam.12:1-6, 15:2-6, 1Kon.3:16-28). Zo is God de Koning en Rechter van de hele schepping. Hij komt op voor de zwakken in de samenleving. Dit heeft Hij via zijn wetten aan zijn profeet Mozes bekend gemaakt.¹¹⁹³

- 7** Hij maakte zijn wegen aan (of voor/van) Mozes bekend (b.v. Ex.33 en 34,
vgl. Ps.25:4);¹¹⁹⁴

¹¹⁹⁰ Zie psalm 30 met de uitleg daarvan.

¹¹⁹¹ Deze liberale en kille houding is eveneens terug te vinden in de verschillende vormen van de welvaartstheologie. Als je God trouw dient, dan gaat alles in je leven voor de wind. Zo dachten de heidenen ook over hun afgoden. Vandaag is dit nog steeds in allerlei religies terug te vinden. In het bijbelboek Job bijvoorbeeld gaat de Here dwars tegen deze liefdeloze opvatting in.

¹¹⁹² Overall waar de vernieuwing en geestelijke groei uitblijft, daar moeten alle alarmbellen rinkelen! Het is een teken van verval (vgl. 1Sam.3:1).

¹¹⁹³ Mozes was een heel belangrijke profeet van God (Deut.34:10-12, vgl. Ex.33:11^a, Num.12:8^a).

¹¹⁹⁴ Dat God aan Mozes zijn wegen bekend maakte, blijkt ook uit zijn profetieën (Deut.32:15-43).

aan (of voor/van) de zonen van Israël zijn (grootse) daden (of zijn handelingen).

Via Mozes gaf de Here zijn goede wetten aan zijn volk. Als de Israëlieten zich aan die goede wetten zouden houden, dan zouden ze lang leven in het heilige land (Deut.4:40, 5:32,33, 11:18-21). Gods wetten zijn geen last, maar een lust (Mat.11:28-30, 1Joh.5:3), omdat Hij daarmee het bestwil en een goede gezondheid voor de mensen zoekt (Rom.7:12, 1Tim.1:8). Het is bijvoorbeeld erg gezond om van een geslacht dier het vet, de lever en de nieren niet te eten (Ex.29:13, Lev.3:16, 4:19,26,31,35, 6:12, enz.). Ook door een goede hygiëne leefden gehoorzame Israëlieten gemiddeld veel langer, dan de heidenen (Lev.15, Num.5:2,3, 31:17-24, Deut.21:10-14, 23:13).¹¹⁹⁵

Jahweh is niet alleen een God van woorden, maar eveneens van grote daden. Hij verlost zijn volk uit de slavernij in Egypte, en leidde *de zonen van Israël* (= de zonen van Jakob) met hun vrouwen en kinderen door de Rietzee (= de Schelfzee) en de Jordaan naar het beloofde land. Tijdens deze reis door de woestijn gaf Hij hun eten en drinken. Op de berg Sināi gaf Hij op een indrukwekkende manier aan zijn volk de 10 geboden (Ex.1:1-20:21). Als de Israëlieten de Here zouden blijven gehoorzamen, dan zouden ze hun machtige vijanden kunnen verslaan (Ex.23:23,28,31, 34:11).

8 Barmhartig (= Vol medelijden) en genadig is Jahweh;

traag (of lang(zaam)) van woede[n] (= geduldig) en (tal)rijk (of veel) van (= aan)
goedgunstigheid (vgl. Ex.34:6).

In de Richterentijd zijn de Israëlieten vaak structureel en hardnekkig ongehoorzaam geweest. Ze verwaarloosden de dienst voor God, en ze vereerden zelfs afgoden. Daardoor kwamen ze iedere keer in de problemen, want dan hielp Jahweh hen niet meer. Ze werden zonder zijn hulp beroofd en vernederd door hun vijandige buurvölker. Als de Israëlieten zich in hun ellende bekeerden, verlost God hen toch steeds opnieuw van hun tegenstanders (Richt.1-16).

9 Niet voor (of naar/van) altijd (of voortdurend) zal Hij strijden (of ruzie maken),
en niet voor eeuwig zal Hij (zijn boosheid) (vast)houden (of bewaken).

De straffen van de Here zijn niet bedoeld om zich te wreken, maar ze zijn een middel om zijn volk op het juiste pad (terug) te brengen (Jes.57:16, Jer.3:5,12, Ezech.18:30-32, 33:10,11).

10 Hij heeft naar (of voor) (= met) ons niet gedaan (of gehandeld/gemaakt)
overeenkomstig onze zonden,
en Hij heeft [naar (of voor/tegen/op/over/boven)] ons niet vergolden (of beloond)
overeenkomstig onze ongerechtigheden.

Met 3 concrete vergelijkingen verduidelijkt de psalmdichter vers 10. Hij begint in het volgende vers met het onberekenbare hoogteverschil tussen de hemel en de aarde. In vers 12 vergelijkt hij de onoverbrugbare kloof tussen het oosten en het westen met de onmeetbare afstand die Jahweh schept tussen zijn dienaren en hun zonden. Ten slotte wordt Gods grote liefde vergeleken met die van een vader voor zijn zonen.

11 Ja, (of maar/want/(om)dat) overeenkomstig (of (zo)als) de hoogte van de hemel[en]
boven (of over/op) de aarde (of het land)
is zijn goedgunstigheid machtig geweest voor (of ten gunste van/over/boven/op)
wie voor Hem ontzag hebben (of wie Hem vrezen).

¹¹⁹⁵ Zie hiervoor Hobrinc B., *Moderne Wetenschap in de Bijbel*, 6^e druk, Hoornaar, 2005.

Zowel verticaal als horizontaal gaat het over onvoorstelbare afstanden. Dat geldt zeker voor de mensen uit de tijd van koning David (1012 – 972).

- 12** Overeenkomstig (of (Zo)als) de afstand van het oosten vanuit (= naar) het westen (is),
heeft Hij afstand geschapen (of heeft Hij ... ver weg geplaatst/verwijderd) van(uit) ons
(met (= naar)) onze overtredingen.

Afstand scheppen is letterlijk wijder maken ofwel verwijde(re)n. De Here maakt de afstand tussen zijn dienaren en hun overtredingen zo groot, dat *die overtredingen* uit beeld verdwijnen. Ze worden door Hem helemaal *verwijderd*. Iedere gelovige, die tegen de zonde strijdt, kan zelfs niet zondigen, want hij is Gods eigendom (1Joh.3:9). Door het grote offer van Jezus Christus aan het kruis brengt Jahweh de zonde van zijn dienaren niet in rekening, want die zijn al betaald (Ps.34:23, Jes.53:12^b, Joh.1:29, 3:16,17, Rom.5:21, Hebr.9:26-28, 1Joh.2:1,2). Voor Hem zijn ze onschuldig!¹¹⁹⁶

- 13** Overeenkomstig de ontferming van een vader over (of voor/ten gunste van/boven/op)
(zijn) zonen,
heeft Jahweh zich ontfermd over (of voor/ten gunste van/boven/op)
wie voor Hem ontzag hebben (of wie Hem vrezen).

Terwijl de zonden buiten beeld raken en verdwijnen, wordt de vaderlijke liefde van God steeds beter zichtbaar. Als zondige mensen al zoveel van hun kinderen kunnen houden, hoeveel te meer houdt de volmaakte hemelse Vader van zijn dienaren (Luk.11:11-13, 15:11-32). De Here Jezus noemde zijn volgelingen zelfs zijn vrienden (Joh.15:13-15).¹¹⁹⁷

De auteur van deze psalm schetst de grote tegenstelling tussen de zwakke sterfelijke mens en de eeuwige en almachtige God (v.14-19).

- 14** Ja, (of want) Hij heeft (van) onze vorm(geving) (= Hij heeft (van) ons als schepsel
gekend (of geweten).
(Hij) is eraan herinnerd (geworden), dat wij stof zijn.

Mensen zijn slechts uit stof gemaakt (Gen.2:7), en als gevolg van de zonde is hun leven hier op aarde erg kort vergeleken met het eeuwige leven van God.

- 15** De sterveling, overeenkomstig (of (zo)als) het gras zijn zijn dagen.

Overeenkomstig (of (Zo)als) een bloe(se)m van het veld, zo (of (al)dus) bloeit hij.

Hoe mooi een bloem of bloesem ook kan zijn, binnenkort zal dat voorbij zijn. Die prachtige bloei is maar tijdelijk. Zo gaat het ook met de sterfelijke mensen op aarde. Evenmin als elk grassprietje bij ons bekend is, zo is het overgrote deel van de mensen die slechts enkele eeuwen geleden zijn overleden, bij ons onbekend. Wie kent nog al die grote namen van koningen en vorsten van enkele duizenden jaren geleden? Bij wie leeft zonder God, zal alle roem en glorie op deze aarde vergaan.

¹¹⁹⁶ Dit betekent niet, dat alle mensen daarvan gebruik maken. Iedereen die God in gehoorzaamheid wil dienen, kan vergeving van zonden krijgen, en voor eeuwig worden verlost. In principe kan iedereen zalig worden, want de Here Jezus heeft alle schuld al betaald!

¹¹⁹⁷ Sommige mensen denken, dat God niet je vriend wil zijn. De Bijbel is daar heel duidelijk over. Hij was de vriend van Mozes (Ex.33:11) en Abraham (2Kron.20:7, Jes.41:8, Jak.2:23). De Here Jezus noemde zijn discipelen zijn vrienden (Luk.12:4). Zo sprak Hij ook over Lazarus (Joh.11:11). Jezus Christus is de vriend van al zijn dienaren. Voor hen gaf Hij in zijn grote liefde zijn leven (Joh.15:13-15).

- 16** Wanneer (of Als/Ja,/want/(om/door)dat) de wind (of de geest) door hem (= erdoor) is voorbijgegaan (of gepasseerd/overgestoken),
[en] is hij er niet (meer) (vgl. Job 14:1,2),
en zijn plaats (h)erkent (of merkt) hem niet meer (of nog (eens)/verder) (op),
- 17** en (= maar) de goedgunstigheid van Jahweh is vanaf eeuwig(heid),
en tot eeuwig(heid) over (of voor/ten gunste van/boven/op) hen
die voor Hem ontzag hebben (of die Hem vrezen),
en zijn rechtvaardigheid is voor (of naar/van) zonen van zonen (of voor kleinzonen);
- 18** voor (of naar/van) hen die zijn verbond bewaken (of onderhouden/bewaren),
en voor hen die zich zijn bevelen (of zijn opdrachten) herinneren om ze te doen
(of te maken).

God bestaat niet alleen eeuwig, Hij toont ook voor eeuwig zijn goede gunsten voor mensen die voor Hem ontzag hebben. Hij is *vanaf eeuwig goedgunstig*, en zorgt *tot eeuwig* goed voor zijn dienaren, die dan uiteraard ook een eeuwig leven hebben. Dit geldt eveneens voor zonen en kleinzonen. Het geldt voor alle mensen die naar de Here willen luisteren, en die Hem willen gehoorzamen (Deut.7:9). Iedereen die in Hem gelooft, heeft eeuwig leven (Joh.3:16,36^a, 5:24, 6:47,54). Niet alleen straks, of na het sterven, maar nu al. Hoewel het aardse lichaam zal overlijden, blijft de menselijke geest leven. God houdt van die menselijke geesten van zijn dienaren, en op de nieuwe aarde, die uit de hemel zal neerdalen, zullen ze voor altijd met een nieuw lichaam bij Hem mogen wonen (2Kor.5:1-9, Op.21:1-3).

Deze grote *goedgunstigheid* en liefde van Jahweh is ook rechtvaardig (v.17), want voor de zonden van zijn dienaren is al betaald (Joh.1:29, 3:16,17, Hebr.9:26-28, 1Joh.2:1,2). Boven-dien gaan bij God recht en liefde in goede harmonie samen. Dit kan niet anders, want *rechtvaardigheid* zonder liefde is kil, en ontaardt in zinloze kadaverdiscipline. Liefde zonder recht leidt tot persoonlijke willekeur en vriendjespolitiek. Alle positieve eigenschappen kunnen zonder goede samenhang met elkaar niet bestaan.¹¹⁹⁸

- 19** Jahweh heeft zijn troon (of zijn stoel) in (of door) de hemel[en] gevestigd
(of vastgezet).

Zijn koningschap (of Zijn koninkrijk) regeert (of heerst) in (of door) (= over) alles.¹¹⁹⁹

De God Jahweh kan alles wat Hij belooft, ook waarmaken. Hij is niet zwak of sterfelijk zoals de zondige mensen op aarde, maar Hij is almachtig. Vanuit de hemel overziet Hij alles, en regeert Hij over alles; voor altijd (Ps.115:3, 1Kron.29:10-12).

In het laatste gedeelte (v.20-23) roept de dichter heel de schepping op om de Here te zegenen voor zijn grote liefde en almacht. Niet alleen alle mensen en hemelse knechten zouden dit moeten doen, maar ook de dieren en al Gods andere maakfels. Heel de schepping moet Hem zegenen en eren.

¹¹⁹⁸ Met het ontstaan van de zonde in de schepping schiep de satan niets nieuws, maar hij scheidde alleen, wat God in harmonie bij elkaar had gebracht. Iets nieuws kan de tegenstander van de Here niet scheppen. Hij kan alleen maar verwoesten.

¹¹⁹⁹ In de (Masoretische) Hebreeuwse tekst staat hier *heeft in (of door) (= over) alles geregeerd (of geheerst)*. Dit is echter uitsluitend gebaseerd op de eeuwen later aangebrachte klinkertekens. Op grond van dezelfde medeklinikers, de Griekse handschriften (en de Vulgaat) is voor *regeert (of heerst) in (of door) (= over) alles* gekozen. Dat vers 19 in de Dode Zierollen verloren is gegaan, maakt in dit geval niets uit.

20 Zegent Jahweh, zijn (hemelse) knechten (of zijn boodschappers);
krachtige (of machtige) helden (of machtigen) die zijn woord (of zijn zaak) doen
(of maken) (= uitvoeren)
door te luisteren naar [in/met] het geluid (of de stem) van zijn woord (of zijn zaak)!

21 Zegent Jahweh, al zijn (hemelse) legers;
zijn dienaren (of zijn knechten) die zijn wil (of wens/welgevallen) doen (of maken)
(= uitvoeren)!

De hemelse legers van God bestaan uit een voor ons ontelbare menigte engelen (Deut.33:2, Dan.7:10, Op.5:11). Zijn macht is oneindig groot.¹²⁰⁰

Alsof dit nog niet genoeg is, roept de auteur in het volgende vers al Gods schepsels op om Hem te zegenen en Hem (het geluk aan) te prijzen. Dit geldt dus voor de dieren en de planten, voor de bergen en de dalen, voor de zon, de maan en de sterren. Ja, alles wat Hij heeft gemaakt, toont ondanks de zonde nog steeds aan, wie de Here is.

22 Zegent Jahweh, al zijn maaksels (of al zijn daden/werken),
in (of door) (= op) alle plaatsen van zijn bestuur (of zijn regering/heerschappij)!

23 Zegen Jahweh, mijn ziel!

Ten slotte sluit de dichter zich hierbij aan, en eindigt hij deze psalm, zoals hij hem begon. Dit geeft een goede en mooie mogelijkheid om dit prachtige lied één of meerdere keren te herhalen.

¹²⁰⁰ In deze verzen (v.20,21) is voor het maken van een onderscheid tussen engelen, zoals sommige uitleggers dat doen, geen enkele goede reden te noemen. Nee, hier worden al Gods hemelse knechten met een parallellisme van 2 verzen aangeduid. (Bij een parallellisme staan 2 of meer (bij)zinnen bij elkaar. Die zinnen zeggen met andere woorden min of meer hetzelfde, waardoor ze elkaar aanvullen en ophelderen. Eerst worden in deze 2 verzen de engelen als individuen aangesproken, en daarna als groep.)

Psalm 104: De schepping laat zien, wie Jahweh is.

1^a Een psalm van David.

1^b Zegen Jahweh, mijn ziel.

Jahweh is mijn God.

U bent buitengewoon groot.

Met majesteit en luister bent U bekleed.

2 Hij omhult Zich met licht als met een mantel.

Hij spant de hemel uit als een tentkleed.

3 Hij rust zijn bovenzalen in de wateren met balken uit.

Hij maakt van dikke wolken zijn strijdswagen.

Hij wandelt op de vleugels van de wind.

4 Hij maakt van zijn hemelse knechten dienende geesten;

van zijn dienaren een laaiend vuur.

5 Hij heeft de aarde op haar fundament gevestigd,

zodat zij voor eeuwig en altijd niet wankelt.

6 De waterdiepte is als een kleed.

U hebt het bedekt.

Boven de bergen staan de wateren.

7 Voor uw bestraffing vluchten zij.

Voor het geluid van uw donder haasten zij zich weg.

8 Bergen rijzen op.

Dalen zinken neer naar de plaats die U voor hen hebt vastgesteld.

9 U hebt een grens gesteld,

zodat zij die niet voorbij zullen gaan om de aarde te bedekken.

10 Hij stuurt de bronnen naar de beken.

Tussen de bergen gaan zij daarheen.

11 Zij laten alle dieren van het veld drinken.

Wilde ezels lessen hun dorst.

12 Boven hen wonen de vogels van de hemel.

Tussen de dichte takken geven ze geluid.

13 Hij laat de bergen vanuit zijn bovenzalen drinken.

Van de vrucht van uw daden wordt de aarde verzadigd.

- 14** Hij laat het gras ontspruiten voor het vee;
het groene kruid ten dienste van de mens
om brood vanuit de aarde voort te brengen,
- 15** en wijn, die het hart van een sterveling blij maakt
om gezichten te laten glanzen van olie,
en brood, dat het hart van een sterveling ondersteunt.
- 16** De bomen van Jahweh worden verzadigd;
de ceders van de Libanon, die Hij heeft geplant,
- 17** daar waar de vogels nestelen.
De ooievaar is in cipressen: haar huis.
- 18** De hoge bergen zijn voor de steenbokken.
De rotsen zijn een schuilplaats voor de klipdassen.
- 19** Hij heeft de maan gemaakt voor vaste tijden.
De zon heeft de tijd van zijn ondergang gekend.
- 20** U brengt duisternis tot stand, en het wordt nacht.
Daarin kruipt al het leven van het woud.
- 21** De jonge leeuwen brullen om een prooi,
en om van God hun eten te eisen.
- 22** De zon verschijnt, en zij worden bijeen gebracht,
en in hun holen liggen ze neer.
- 23** De mens trekt weg naar zijn werk,
en naar zijn dienst tot de avond toe.
- 24** Hoe talrijk zijn uw maaksels, Jahweh.
Met wijsheid hebt U ze allemaal gemaakt.
De aarde is vol van uw eigendom.
- 25** Dit is de zee, groot en uitgestrekt,
Daar is krioelend gedierte zonder getal.
Kleine levende wezens zijn er met grote.
- 26** Daar gaan de schepen: de Leviatan.
Die hebt U gevormd om ermee te spelen.
- 27** Zij wachten allemaal op U
om aan hen eten te geven op zijn tijd.
- 28** U geeft het aan hen. Zij verzamelen het.
U opent uw hand. Zij worden goed verzadigd.

- 29 U verbergt uw gezicht. Zij worden verbijsterd.
U neemt hun geest weg, zij sterven,
en tot hun stof keren ze terug.
- 30 U zendt uw Geest weg, en zij worden geschapen,
en U vernieuwt het aardoppervlak.
- 31 De heerlijkheid van Jahweh zal voor eeuwig bestaan.
Jahweh is blij met zijn maaksels.
- 32 Hij kijkt naar de aarde, en zij beeft.
Hij raakt de bergen aan, en zij branden.
- 33 Ik wil in mijn leven voor Jahweh zingen.
Ik wil herhaaldelijk voor mijn God musiceren.
- 34 Mijn overdenking over Hem zal Hem vermaken.
Ikzelf zal blij zijn met Jahweh.
- 35 De zondaren zullen van de aarde vernietigd worden,
en de kwaadaardige mensen zullen er niet meer zijn.
Zegen Jahweh, mijn ziel!
Looft Jahweh!

De dichter bezingt in dit lied de aanwezigheid van de almachtige en eeuwige God overal in de schepping. Hoewel allerlei volken de natuur vergoddelijken, laat de auteur van psalm 104 (en 19, 29 en) zien, dat de schepping naar zijn Maker (ver)wijst. De Here heeft alles geschapen, en heeft alles in zijn hand. Hij bestuurt, onderhoudt en verzorgt, wat Hij heeft gemaakt. Als Hij de kracht van de natuurwetten niet in stand zou houden, dan zou alles uit elkaar vallen. Dat alles zou voor de kwaadaardige mensen en voor iedereen die God niet wil dienen, een voortdurende waarschuwing moeten zijn. Voor de schrijver van deze psalm en alle mensen die bij de Here willen horen, is het echter een onafgebroken teken om blij te kunnen zijn.

Als auteur wordt koning David (1012 – 972) genoemd. Het lijkt er sterk op, dat hij psalm 104 heeft gedicht, toen hij koning was. Nergens kunnen we hier lezen over gevaren door achtervolging van de ongehoorzame koning Saul (1033 – 1012). Het was hoogstwaarschijnlijk een rustige tijd (v.23), want van bedreiging door vijandige buurvolken of binnenlandse opstanden kunnen we in dit lied evenmin iets merken. Blijkbaar kan David ondanks de zonde in de wereld ongestoord genieten van Gods schepping, herschepping en zijn liefdevolle verzorging van alles wat Hij heeft gemaakt.

Deze psalm is een lofzang die bestaat uit negen gedeelten: vers 1^a, 1^b-4, 5-9, 10-13, 14-18, 19-23, 24-28, 29-32 en 33-35. In vers 1^a staat, wie de schrijver is. Hij begint in het tweede gedeelte (v.1^b-4) Gods machtige en scheppende daden in de hemel te prijzen. Daarna schetst de auteur, hoe de Here de aarde heeft gemaakt (v.5-9). Dan beschrijft David met concrete voorbeelden, hoe Hij al het leven op aarde laat drinken (v.10-13) en eten geeft (v.14-18). In de volgende gedeelte (v.19-23) laat de schrijver van psalm 104 zien, hoe God het verschil

tussen dag en nacht heeft geschapen. Hij looft de Here, om hoe Hij zijn werk met wijsheid heeft gemaakt, en nog steeds verzorgt en onderhoudt (v.24-28). Ook laat de auteur in het volgende gedeelte (v.29-32) Gods eeuwige almacht zien in zijn schepping die gebukt gaat onder de zonde en de gevolgen daarvan. De Here bepaalt wanneer de mensen, dieren en planten sterven, en hoelang de bergen en de aarde bestaan. Hij laat echter eveneens door zijn schepende kracht weer nieuw leven ontstaan. Om dit alles wil de dichter God blij maken met zijn muziek (v.33-35). Hij weet, dat in de toekomst voor de zonde en de kwaadaardige mensen geen plaats meer zal zijn op aarde.

1^a (Een psalm) van David.¹²⁰¹

In het onderstaande gedeelte (v.1^b-4) begint de dichter Gods machtige en scheppende daden in de hemel te prijzen.

1^b Zegen (of Prijs) Jahweh, mijn ziel.¹²⁰²

Jahweh is mijn God.

U bent buitengewoon (of erg) groot (geweest).

Met majesteit (of Met heerlijkheid) en luister (of pracht) bent U bekleed (geweest).

Door de buitengewoon grote God bij zijn naam te noemen geeft de auteur van psalm 104 aan, dat hij Hem goed kent. De Here wil geen afstandelijke God zijn, maar een persoonlijke relatie met zijn dienaren opbouwen. Hoewel Hij almachtig is, wil Hij door de mensen die van Hem houden, graag bij zijn naam worden genoemd. Hieruit alleen al blijkt, wie Hij is: een God vol van liefde.

2 Hij (om)hult (of bedekt) Zich met licht als (met) een mantel (of een kleed).

Hij spant (of strekt/buigt) de hemel[en] uit als een (tent)kleed (of een baan stof).

De Here laat zich omringen door schitterend licht. In de hemel is Hij boven de wolken: de waterdamp waarmee Hij de aarde bedekt.

Het woord *hemel[en]* had in die tijd 2 betekenissen.¹²⁰³ De psalmdichter bedoelde in de 2^e zin van vers 2 de lucht ofwel het uitspansel waarbinnen de wolken en de hemellichamen zoals de zon, de maan en de sterren voorkomen (Gen.1:6-8, 15:5, Lev.26:19, Ps.19:2, enz.). Met het woord *hemel[en]* duidde men ook de woonplaats van God aan (vgl. Gen.28:12,13^a, Deut.3:24, 4:39, 10:14, 26:15^a, enz.). Daarover gaat het in vers 2^a en vers 3 van dit lied. Onder de hemelse bovenzalen van Jahweh zweven de wolken als de balken van een vloer.

3 Hij rust zijn bovenzalen (of zijn bovenkamers) in de wateren met balken
(of met een plafond/zoldering) uit.

¹²⁰¹ De woorden (*Een psalm*) van David staan niet in de (Masoretische) Hebreeuwse tekst. Ze staan echter wel in de Griekse handschriften (en in de Vulgaat). Bij 3 Dode Zeerollen zijn fragmenten van psalm 104 teruggevonden. In 1 rol daarvan staat duidelijk *Van David*, en in een andere rol hoogstwaarschijnlijk ook. Inhoudelijk past deze psalm bij de andere profetische liederen van koning David. Vooral psalm 19 en 29 zijn goed vergelijkbaar met psalm 104. Op grond van dit alles is voor de weergave (*Een psalm*) van David gekozen. Het lijkt er heel sterk op, dat hij de auteur van dit loflied is.

¹²⁰² *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: "Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd."

¹²⁰³ Het woord *hemelen* staat in het Hebreeuws altijd in het 2-voud (= dualis).

Hij maakt van dikke wolken zijn (strijd)wagen.

Hij wandelt (of Hij gaat) op (of boven) de vleugels van de wind.

- 4** Hij maakt van zijn (hemelse) knechten (dienende) geesten (of winden);
van zijn dienaren een laaiend (of vlamvend) vuur.

In de hemel staan zijn engelen, zijn hemelse knechten, klaar om Hem te dienen. Deze dienende geesten van God zien eruit als een laaiend vuur.

De auteur van psalm 104 schetst in de onderstaande verzen (v.5-9), hoe de Here de aarde heeft gemaakt.

- 5** Hij heeft de aarde (of het land) op haar fundament (of haar grondslag) gevestigd
(of gesticht/vastgesteld),
zodat zij voor ¹²⁰⁴ eeuwig en altijd niet wankelt.

In die tijd geloofden de meeste mensen, dat het land op de wereldoceaan dreef (vgl. Ex.20:4^b, Deut.4:18^b, 5:8^b, Op.5:13^a). Daarop zou de bewoonde wereld zijn gevestigd (Ps.24:1^b,2). Het water was onder de (zogenaamd platte) aarde en eromheen. Die gedachte ontstond, doordat de Here vanuit het water alles heeft gemaakt (Gen.1:9,10, Ps.136:6). Hoewel de aarde zou drijven op het water, en daarmee zou zijn omringd, geloofde men, dat de fundering ervan in orde was (1Sam.2:8^b, Job 38:4-6). God hield in die tijd, en Hij houdt ook vandaag alles voortdurend op zijn plaats (vgl. Ex.20:4^b, Deut.4:18^b, 5:8^b, 1Sam.2:8^b, Ps.104:5-10). Dat vormt een onderdeel van zijn bestuur.

- 6** De (water)diepte is als een kleed (of een gewaad).
U hebt het (of hem) bedekt (of overdekt/bekleed/verborgen).
Boven de bergen staan (of rijzen) de wateren.

In 6 dagen heeft de Here de hemel en de aarde gemaakt (Ex.20:11^a, 31:17). Hier beschrijft David (1012 – 972), hoe God op de 3^e scheppingsdag scheiding maakte tussen het land en de zee. Het water dat blijkbaar eerst alles overspoelde, moest op de 3^e dag plaats maken voor het land en de bergen (Gen.1:9,10). Jahweh schept orde.

- 7** Vanuit (= Voor) uw bestraffing (of uw dreigen) vluchten zij.
Vanuit (= Voor) het geluid (of de stem) van uw donder haasten zij zich weg.
- 8** Bergen rijzen op (of Bergen gaan omhoog).
Dalen (of Valleien) zinken neer (of dalen/gaan omlaag) naar (of bij) de plaats die U
voor hen hebt vastgesteld (of gevestigd/gesticht).
- 9** U hebt een grens gesteld (of gezet/geplaatst), zodat zij (die) niet voorbij (zullen) gaan
(of niet (zullen) passeren)
om de aarde (of het land) te bedekken (of te verbergen).

Nadat de Here het overheersende water een plaats heeft aangewezen, gaat Hij datzelfde water gebruiken om al het leven op aarde te dienen.

¹²⁰⁴ Het voorzetsel *voor* staat niet in de belangrijkste Hebreeuwse teksten. Het staat echter wel in de Dode Zeerol met dit gedeelte van psalm 104, in de Griekse handschriften(en in de Vulgaat). Het past ook bij de inhoud van de tekst. Op grond van dit alles is dit voorzetsel er (weer) bij gezet.

In de onderstaande verzen (v.10-13) beschrijft de psalmdichter met concrete voorbeelden, hoe God al het leven op aarde laat drinken.

- 10** Hij stuurt de bronnen (of de fonteinen) in (= naar) de beken.
Tussen de bergen gaan (of wandelen) zij (daarheen).
- 11** Zij laten alle dieren (of al het leven) van het veld drinken
(of Zij geven alle dieren (of al het leven) van het veld te drinken).
Wilde ezels breken (= lessen) hun dorst.
- 12** Boven (of Op) hen woont het gevogelte (= wonen de vogels) van de hemel[en].
[Van(uit)] tussen de (dichte) takken geven ze geluid (of een stem).

De vogels wonen in de dichte takken in de lucht. Daar fluiten of kwetteren ze. Vanuit de hemel laat Jahweh de wolken regenen. Het resultaat van zijn daden is, dat de aarde wordt verzadigd met water.

- 13** Hij laat de bergen vanuit zijn bovenzalen (of zijn bovenkamers) drinken
(of Hij geeft de bergen vanuit zijn bovenzalen (of zijn bovenkamers) te drinken).
Van(uit) de vrucht van uw daden (of uw werken) wordt de aarde (of het land)
verzadigd.

Vervolgens beschrijft de psalmdichter met concrete voorbeelden, hoe de Here al het leven op aarde voedt (v.14-18).

- 14** Hij laat het gras (of het gewas) ontspruiten (of groeien) voor het vee (of de dieren);
het groene (on)kruid (of gras) voor de dienst (of de bewerking/het werk)
(= ten dienste) van de mens
om brood vanuit de aarde (of het land) te laten wegtrekken (= voort te brengen),
- 15** en wijn, die het hart van een sterveling blij maakt (of verblijdt)
om gezichten te laten glanzen van(uit) (olijf)olie (of vet),
en brood, dat het hart van een sterveling ondersteunt.

Brood en wijn waren het dagelijks eten en drinken uit de tijd (Gen.27:28,37, Num.18:12, Deut.7:13, 11:14, Jer.31:12, enz.). Denk bijvoorbeeld maar aan het heilig avondmaal.

Tegen de felle zonnestralen kon men zijn gezicht insmeren met olijfolie om uitdroging tegen te gaan.

- 16** De bomen van Jahweh worden (of zijn) verzadigd;
de ceders van de Libanon, die Hij heeft geplant,
- 17** daar waar de vogels nestelen.
De ooievaar is in cipressen: haar huis.

De Libanon is een bergrug in Syrië ten noorden van het heilige land. De cederbomen van de Libanon waren erg bekend (Richt.9:15^b, 2Kon.14:9, 2Kron.25:18, Ps.92:13^b).

- 18** De hoge bergen zijn voor (of van) de steenbokken.
De rotsen zijn een schuilplaats (of een toevlucht) voor (of van) de klipdassen
(of de konijnen/hazen).

In de volgende gedeelte (v.19-23) laat de auteur van psalm 104 zien hoe God het verschil tussen dag en nacht heeft geschapen.

19 Hij heeft de maan gemaakt voor (of van) vaste tijden (of voor feestdagen).

De zon heeft de tijd van zijn ondergang (of zijn (binnen)komst) gekend (of geweten).

Waarschijnlijk wordt de maan eerst genoemd, omdat toen de nieuwe dag met het invallen van de avond begon (vgl. Gen.1:5^b,8^b, enz.).

In die tijd gaf de maan de maanden aan. Men kende toen het maanjaar (vgl. Ex.21:2). De zon was en is er voor overdag, en de maan voor in de nacht. Deze lichten aan de hemel geven de dagen, vaste tijden en jaren aan (Gen.1:14-19).

20 U brengt duisternis tot stand (of U plaatst/stelt/zet),
en het wordt (of en het is) nacht.

In hem (= Daarin) kruipt (of krioelt) al zijn (= het) leven van het woud (of het bos).

Als het donker is, trekken de nachtdieren erop uit.

21 De jonge leeuwen brullen om een prooi,
en om van(uit) God hun eten te eisen (of te verlangen/zoeken).

22 De zon verschijnt (of rijst/gaat op), en ¹²⁰⁵ zij worden bijeen gebracht (of verzameld),
en bij (= in) hun verblijven (= hun holen) liggen ze neer.

Zodra het licht wordt, zoeken de nachtdieren hun schuilplaatsen weer op om zich te verbergen. Dan is het de tijd voor de mensen om aan de slag te gaan.

23 De mens trekt weg naar zijn werk (of zijn doen),
en naar zijn dienst (of zijn werk/arbeid) tot de avond (toe).

Van moord- of roofpartijen of vluchten voor vijandelijke legers lezen we in psalm 104 helemaal niets. Integendeel, iedereen kon overdag rustig zijn werk doen. Blijkbaar was er in de tijd dat dit lied is gedicht, rust en vrede in Israël. Het was een tijd om van Gods prachtige werk te genieten.

De dichter looft de Here om hoe Hij zijn werk met wijsheid heeft gemaakt, en nog steeds verzorgt en onderhoudt (v.24-28).

24 Hoe (of Wat) talrijk (of veel) zijn uw maaksels (of uw daden), Jahweh.
Met (of In/Door) wijsheid hebt U ze allemaal gemaakt.

De aarde (of Het land) is vol van uw eigendom (of goed(eren)/verworvenheid).

25 Dit is de zee, groot en breed (of wijd/ruim) van handen (= groot en uitgestrekt),
Daar is krioelend (of kruipend) gedierte; er is geen (= zonder) getal.

Kleine levende wezens zijn (er) met grote.

¹²⁰⁵ Het voegwoord *en* staat niet in de Hebreeuwse tekst. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de Dode Zee-rollen is het woord *en* er weer bij gezet.

26 Daar gaan (of wandelen) de schepen: de Leviatan.¹²⁰⁶

Die hebt U gevormd om met (of in/door) hem (= om ermee) te spelen.

De leviatan hoorde bij de grote dieren. Uit de beschrijving van de leviatan in het bijbelboek Job (40:20-41:25/41:1-34) blijkt, dat het hier over een inmiddels uitgestorven vuurspuwende draak gaat. De rechtopstaande schubben op zijn rug vergelijkt de dichter met schepen in het water.¹²⁰⁷ Zelfs die indrukwekkende leviatan is slechts een speeltje voor de almachtige God.

27 Zij wachten (of hopen) allemaal op [bij] U

om aan hen eten ¹²⁰⁸ te geven in (= op) zijn tijd.

28 U geeft (het) aan hen. Zij verzamelen (of oogsten) (het).

U opent uw hand. Zij worden goed verzadigd.

Zo zorgt Jahweh voor al het leven op deze aarde en de vogels in de lucht (vgl. Mat.6:16, Luk.12:24). Als God het met zijn schepping zo goed voor heeft, betekent dat ook, dat de mensen als beeldragers van Hem (Gen.1:26-28) zorgvuldig om moeten gaan met alles wat Hij heeft gemaakt. Dit houdt eveneens in, dat we milieuvervuiling en uitputting van de aarde zoveel mogelijk tegen moeten gaan. De wereld mag geen roofgoed voor of van de mens zijn.

De auteur laat in het volgende gedeelte (v.29-32) Gods eeuwige almacht zien in zijn schepping die gebukt gaat onder de zonde en de gevolgen daarvan. De Here bepaalt wanneer de mensen, dieren en planten sterven, en hoelang de bergen en de aarde bestaan. Hij laat echter ook door zijn scheppende kracht weer nieuw leven ontstaan. Met kwaadaardige hebzucht kwetsen mensen de Schepper.

29 U verbergt (of verstopt) uw gezicht. Zij worden verbijsterd (of verschrikt/ontzet).

U neemt (of verzamelt/vergadert) hun geest (of hun adem/wind) weg, zij sterven, en tot hun stof (of hun aarde/as) keren ze terug.

30 U zendt (of stuurt) uw Geest (of uw adem/wind) weg, en ¹²⁰⁹ zij worden geschapen,

en U vernieuwt (of herstelt) het gezicht van de grond (of de (aard)bodem)
(= het aardoppervlak).

31 De heerlijkheid (of De eer/glorie/luister) van Jahweh zal voor eeuwig zijn (= bestaan).

Jahweh is blij (of verblijdt zich) met (of door/in) zijn maaksels (of zijn daden).

32 Hij kijkt (uit) (of Hij ziet (om)) naar de aarde (of het land), en zij beeft (of trilt).

Hij raakt (of slaat) [in] de bergen aan, en zij branden (of dampen/roken).

¹²⁰⁶ Volgens de beschrijving van de leviatan in het bijbelboek Job (40:20-41:25/41:1-34) gaat het hier niet over een krokodil, zoals door sommige vertalers en uitleggers wordt aangegeven.

¹²⁰⁷ De verhalen van oude schrijvers over allerlei monsters en vuurspuwende draken berusten niet alleen op fantasie. Uit sommige teruggevonden skeletten blijkt duidelijk, dat er allerlei reusachtige en gevaarlijke reptielen en vreemdsoortige dieren hebben bestaan.

¹²⁰⁸ In de Hebreeuwse tekst staat in vers 27^b *om eten van hen* (of *om hun eten*) te geven op zijn tijd. (*Hun* is hier een bezittelijk voornaamwoord!) Het eten is echter niet *van hen*, maar van God. Bovendien staat in die versie van vers 27^b niet, aan wie het eten wordt gegeven. Dit komt, doordat het lijdend voorwerp ontbreekt. In de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de enige Dode Zeerol van dit gedeelte van psalm 104 staat hier *om aan hen eten te geven op zijn tijd*. Op grond van dit alles is voor die weergave gekozen.

¹²⁰⁹ Het voegwoord *en* staat niet in de Hebreeuwse tekst. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de enige Dode Zeerol van dit gedeelte van psalm 104 is het woord *en* er weer bij gezet.

In deze bovenstaande verzen (v.29-32) toont David (1012 – 972) Gods almacht aan. Zonder zijn wil komt niets tot stand, en blijft niets bestaan.

Om al Gods machtige en scheppende daden wil de dichter in het laatste gedeelte (v.33-35) Hem blij maken met zijn muziek. De profetische auteur van deze psalm weet,¹²¹⁰ dat in de toekomst voor de zonde en de kwaadaardige mensen geen plaats meer zal zijn op aarde.

33 Ik wil in mijn leven voor (of van) Jahweh zingen.

Ik wil met mijn herhaling (of mijn voortzetting) (= Ik wil herhaaldelijk) voor (of van)
mijn God musiceren (of met snarenspeel zingen).

Zolang David leefde, wilde hij Jahweh blij maken met zijn liederen en muziek. Dat heeft hij ook gedaan,¹²¹¹ want hij wist, dat de Here dat heel graag wil. Zo kon hij samen met God blij zijn. Dit geldt trouwens ook voor ons tot op de dag van vandaag. Door te zingen en/of te musiceren tot eer van Jahweh kunnen we samen met Hem blij zijn.

34 Mijn overdenking (of Mijn meditatie/zingen) over (of op) Hem zal Hem vermaken
(of plezieren/genoegen).

Ikzelf zal blij zijn met (of door/in) Jahweh (of Ikzelf zal mij in Jahweh verblijden).

35 De zondaren zullen van(uit) de aarde (of het land) vernietigd worden,
en de kwaadaardige(mense)n zullen (er) niet meer zijn.

Zegen (of Prijs) Jahweh, mijn ziel!

Looft Jah(weh) (= Hallelu-Ja = Looft Jah)!

De psalmdichter eindigt zijn lied, zoals hij het begon. Intussen heeft hij aan de lezers of toehoorders wel goed duidelijk gemaakt, waarom hij de Here wil loven en prijzen.

Ja, de machtige Jahweh die alles maakte, wil ook de God van David zijn. Sterker nog, Hij wil eveneens de God van iedereen zijn, die Hem wil dienen, en bij Hem wil horen. Psalm 104 is ook een oproep voor vandaag. Nee, de schepping is niet door geleidelijke evolutie of ontwikkeling ontstaan. Daarvoor zit het werk van de Here veel te ingewikkeld in elkaar. Door de zonde zien we juist alleen maar devolutie en achteruitgang. Waar zien we de nieuwe soorten planten en dieren ontstaan? We zien alleen maar het tegenovergestelde. Allerlei soorten en rassen sterven uit, en verdwijnen van het toneel. Satans leugen waarin hij ons de grote devolutie voorspiegelt als evolutie, vertroebelt en vergiftigt een heldere blik op de wereld om ons heen. De wetenschap wordt erdoor op een dwaalspoor gebracht, en heel veel geld en geluk wordt daardoor verspild.

Nee, laten we maar met hulp van de Heilige Geest met een frisse blik naar alles kijken, wat God heeft gemaakt. Laten we daarvan genieten en Jahweh de eer geven die Hem toekomt. Hij zal ook de vernietigende kracht van de zonde vernietigen, en de leugens van satan ontmaskeren. Hij zal een nieuwe schepping uit de hemel laten neerdalen, en Hij zal alles nieuw maken (Jes.66:22, Op.21:1-5). Door die belofte kunnen we met de auteur van dit lied genieten

¹²¹⁰ Koning David (1012 – 972) dichtte zijn psalmen als een profeet van de Here (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30). Vanuit dat ambt gaf hij de boodschap van God in zijn liederen door (2Pet.1:20,21). Zo zijn alle bijbelboeken via profeten en apostelen helemaal door de Heilige Geest geïnspireerd (Ef.3:5, 2Tim.3:14-17, 2Pet.3:2).

In de tijd waarin David leefde, de periode van het Oude Testament, werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12).

¹²¹¹ Volgens de Dode Zeeol 11QPs^a heeft koning David in totaal 4050 door God geïnspireerde psalmen geschreven..! (Zie Abegg M. Jr. e.a., The Dead Sea scrolls Bible, San Francisco, 1999, pag. 509.)

van de oude schepping als een voorafspiegeling van al het nieuwe dat gaat komen. Looft Jahweh!

Psalm 105: Danklied voor Gods liefdevolle daden voor zijn volk.

- 1** Dankt Jahweh!
Roept zijn naam aan!
Maakt onder de volken zijn daden bekend!
- 2** Zingt voor Hem!
Musiceert voor Hem!
Spreekt over al zijn wonderwerken!
- 3** Beroemt jullie in zijn heilige naam!
Laat het hart van wie Jahweh zoeken, blij zijn.
- 4** Zoekt Jahweh en zijn kracht!
Zoekt steeds zijn gezicht!
- 5** Herinnert jullie zijn wonderwerken, die Hij heeft gedaan;
zijn wonderen en de oordelen van zijn mond,
- 6** nageslacht van Abraham, zijn dienaar,
zonen van Jakob, zijn uitgekozen mensen!

- 7** Hij is onze God Jahweh.
Op heel de aarde zijn zijn oordelen.
- 8** Hij heeft zich voor eeuwig zijn verbond herinnerd,
- het woord, dat Hij geboden heeft aan 1000 geslachten -
- 9** dat Hij heeft gesloten met Abraham,
en Hij heeft zich voor eeuwig zijn eed aan Izaäk herinnerd.
- 10** Hij stelde het voor Jakob vast als een voorschrift;
voor Israël als een eeuwig verbond
- 11** door te zeggen: "Aan jou zal Ik het land Kanaän geven.
Het gebied zal jullie erfelijk bezit zijn."

- 12** Toen zij weinig mensen in getal waren;
als een beetje en vreemdelingen daarin,
- 13** - zij trokken van heidenvolk naar heidenvolk;
vanuit het ene koninkrijk naar het andere volk -
- 14** heeft Hij geen mens toegestaan om hen uit te buiten.
Hij bestrafte koningen over hen, en zei:
- 15** "Raakt mijn gezalften niet aan,
en doet mijn profeten geen kwaad."

- 16** Hij riep hongersnood over het land uit.
Heel de staf van brood heeft Hij gebroken.
- 17** Hij heeft een man voor hen uitgestuurd.
Jozef is als dienaar verkocht.
- 18** Ze hebben zijn voeten in de boeien gekweld.
Zijn ziel is in de ijzers gekomen.
- 19** Tot de tijd dat zijn woord uitkwam,
heeft de toezegging van Jahweh hem gezuiverd.
- 20** De koning heeft zijn dienaren gestuurd.
Hij liet hem vrij.
De heerser van volken liet hem los.
- 21** Hij heeft hem heer van zijn huis gemaakt;
en heerser over al zijn bezit
- 22** om zijn vorsten zijn wil op te leggen,
en zijn oudsten te onderwijzen.
- 23** Israël kwam in Egypte,
en Jakob verbleef in het land van Cham.
- 24** Hij maakte zijn volk erg vruchtbaar.
Hij maakte het talrijker dan zijn tegenstanders.
- 25** Hij heeft hun harten veranderd om zijn volk te haten;
om listig te handelden met zijn dienaren.
- 26** Hij heeft zijn dienaar Mozes gestuurd;
Aäron, die Hij voor zich had uitgekozen.
- 27** Zij hebben onder hen zijn aangekondigde tekens gedaan,
en wonderen in het land van Cham.
- 28** Hij heeft donkerheid gestuurd. Hij maakte het donker,
en zij zijn aan zijn woorden niet ongehoorzaam geweest.
- 29** Hij heeft hun wateren in bloed veranderd.
Hij liet hun vissen doodgaan.
- 30** Hun land heeft gewemeld van kikkers;
tot in de kamers van hun koningen.
- 31** Hij heeft gesproken, en er kwam een mengeling van steekvliegen.
Luizen waren in heel hun gebied.

- 32 Hij heeft hun regens als hagel gegeven;
vuurvlammen in hun land.
- 33 Hij sloeg hun druivenplanten en hun vijgenbomen
Hij brak de boom in hun gebied.
- 34 Hij heeft gesproken, en de sprinkhanen kwamen,
en de verslinder was er zonder getal.
- 35 Zij vraten al het gewas in hun land op.
Zij vraten de vrucht van hun grondgebied op.
- 36 Hij sloeg elke eerstgeborene in hun land;
het begin van al hun zonen.
- 37 Hij liet hen wegtrekken met zilver en goud.
en er was onder hun stammen niemand die struikelde.
- 38 Egypte is blij geweest met hun vertrek,
want angst voor hen was op hen gevallen.
- 39 Hij heeft een wolk uitgespreid om te bedekken,
en een vuur was er om de nacht te verlichten.
- 40 Men heeft gevraagd, en Hij liet kwartels komen.
Met brood uit de hemel laat Hij hen verzadigen.
- 41 Hij heeft de rots geopend, en water vloeide eruit.
Het is door de dorre plaatsen gestroomd als een rivier,
- 42 want Hij heeft zich zijn heilige woord herinnerd;
zijn heilige belofte aan Abraham, zijn dienaar.
- 43 Hij liet zijn volk met blijheid wegtrekken;
zijn uitgekozen mensen met gejubel.
- 44 Hij gaf aan hen de landen van de heidenvolken,
en zij zijn erfgenaam van het resultaat van het gezwoeg van de volken,
- 45 zodat ze zijn voorschriften zullen onderhouden,
en ze zijn wetten zullen bewaken.
- Looft Jahweh!

In psalm 105 noemt de profetische auteur grote en machtige daden van God vanaf het ontstaan van het volk Israël (v.7-44), zodat zijn volkgenoten daaraan worden herinnerd (v.5,6). Uit die daden blijkt de betrouwbaarheid van de Here. Dit zou de Israëlieten moeten prikkelen om Hem uit dankbaarheid trouw te dienen, en om uit liefde voor Hem in overeenstemming met zijn wetten te handelen (v.1-4,45). De talrijke zonden en afdwalingen van Gods volk verdwijnen in deze lofzang vol dankbaarheid compleet naar de achtergrond.

Hoewel in dit lied de naam van de dichter niet wordt genoemd, lijkt het er sterk op, dat koning David (1012 – 972) psalm 105 heeft geschreven.¹²¹² Toen de ark naar de hoofdstad Jeruzalem werd gebracht, droeg de koning van Israël voor de eerste keer aan Asaf en zijn broers op om de Here te bedanken (1Kron.16:7). Daarbij werden de eerste 15 verzen van deze psalm gebruikt (1Kron.16:8-22).¹²¹³ Hoogstwaarschijnlijk heeft David in de beginperiode van zijn regering over heel Israël psalm 105 gemaakt. In die tijd had hij nog niet zolang geleden de burcht Zion veroverd, en de legers van de Filistijnen verslagen (2Sam.5).

Dit lied bestaat uit zes gedeelten: vers 1-6, 7-11, 12-15, 16-23, 24-38 en 39-45. In het begin van dit lied (v.1-6) nodigt de schrijver zijn volksgenoten uit om de Here te bedanken en te prijzen voor zijn wonderwerken die Hij vanaf het ontstaan van het volk Israël heeft gedaan. De almachtige God is betrouwbaar, en Hij heeft zich gehouden aan zijn eeuwig verbond met zijn volk. Dit blijkt onder andere, doordat Hij de Israëlieten het aan hen beloofde land Kanaän heeft gegeven (v.7-11). Hoewel Gods volk in de tijd van Abraham, Izaäk en Jakob maar uit weinig mensen bestond, heeft de Here het voor de ondergang behoed (v.12-15). Toen er in het gebied waar de voorvaders van de Israëlieten rondzwierven hongersnood uitbrak, heeft Hij zijn volk gered (v.16-23). In Egypte werd Gods volk zo talrijk, dat de farao het wilde uitroeien. De Here heeft echter de Israëlieten door zijn machtige wonderen van hun dodelijke onderdrukking verlost. Hij zorgde ervoor, dat ze konden wegtrekken naar Kanaän (v.24-38). Op hun reis door de woestijn naar het beloofde land heeft God de Israëlieten beschermd, en Hij heeft ze te eten en te drinken gegeven (v.39-45). Hij zorgde er ook voor, dat ze hun nieuwe grondgebied konden veroveren.

- 1 Dankt [voor] Jahweh! ¹²¹⁴
Roept zijn [in] naam (aan)!
Maakt onder (of in) de volken zijn daden bekend!
- 2 Zingt voor Hem!
Musiceert voor Hem!
Spreekt (of Overdenkt) in (= over) al zijn wonder(werk)en!
- 3 Beroemt jullie in zijn heilige naam!
Laat het hart van wie Jahweh zoeken, (of het hart van de zoekers van Jahweh) blij zijn.
- 4 Zoekt (of Verlangt naar) Jahweh en zijn kracht!
Zoekt steeds zijn gezicht!

Bij een goede relatie tussen 2 personen is het belangrijk, dat je regelmatig contact met elkaar

¹²¹² Koning David (1012 – 972) dichtte zijn psalmen als een profeet van de Here (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30). Vanuit dat ambt gaf hij de boodschap van God in zijn liederen door (2Pet.1:20,21). Zo zijn alle bijbelboeken via profeten en apostelen helemaal door de Heilige Geest geïnspireerd (Ef.3:5, 2Tim.3:14-17, 2Pet.3:2).

In de tijd waarin David leefde, de periode van het Oude Testament, werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12).

¹²¹³ Het begin van een lied van koning David uit het bijbelboek 1Kronieken (16:8-22) vertoont overeenkomst met de eerste 15 verzen van psalm 105. De volgende verzen van de lofzang uit 1Kronieken (16:23-33) lijken sterk op vrijwel heel psalm 96, en het slotgedeelte (1Kron.16:34-36) zien we terug in de verzen 1, 47 en 48 van psalm 106.

¹²¹⁴ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

zoekt. Dit geldt ook voor een persoonlijke relatie met God. Daarom is het belangrijk om steeds met Hem het gesprek aan te gaan. Praat dan niet alleen, maar luister ook! Betrek de Here in heel je leven. Hij wil graag, dat de liefde van 2 kanten komt.

- 5 Herinnert jullie zijn wonder(werk)en, die Hij heeft gedaan;
zijn wonderen (of zijn bewijzen/wondertekens)
en de oordelen (of beoordelingen) van zijn mond,
- 6 nageslacht (of zaad) van Abraham, zijn dienaar,
zonen van Jakob, zijn uitgekozen(mens)en (= zijn uitverkorenen)!

In deze psalm komen heel veel voorbeelden van Gods wonderwerken aan de orde. Vooral de grote daden die de Here in Egypte deed om zijn volk te bevrijden, staan daarbij centraal.

De almachtige God is betrouwbaar, en Hij heeft zich gehouden aan zijn eeuwig verbond met zijn volk. Dit blijkt onder andere, doordat Hij de Israëlieten het aan hen beloofde land Kanaän heeft gegeven (v.7-11).

- 7 Hij is onze God Jahweh.
In (= Op) heel de aarde (of heel het land) zijn zijn oordelen (of zijn beoordelingen).
- 8 Hij heeft zich voor eeuwig zijn verbond herinnerd,
- het woord, dat Hij geboden (of bevolen) heeft aan (of voor) 1000 geslacht(en)
(of generatie(s)) -
- 9 dat Hij heeft gesneden (= gesloten) met Abraham,
en (Hij heeft zich voor eeuwig) zijn eed aan (of voor) Izaäk (herinnerd).

De Here heeft aan Abraham veel zegen en een talrijk nageslacht beloofd (Gen.12:7, 13:14-17, 15:5,18-21). Eveneens zouden via zijn nageslacht alle volken van de aarde worden gezegend (Gen.22:16-18). Die grote zegen voor alle volken wijst op de grote Verlosser die eeuwen later uit het nageslacht van Abraham is voortgekomen: de Here Jezus (Luk.3:23-34).¹²¹⁵

Die beloften voor Abram golden later ook voor zijn zoon Izaäk (Gen.26:3-6).

¹²¹⁵ Op grond van het verbond tussen God en Abram met zijn nageslacht is het binnen het nieuwe verbond heel goed mogelijk om baby's van 1 of 2 gelovige ouders te besprenkelen. Onvolwassen kinderen van tenminste 1 wedergeboren ouder zijn namelijk rein en heilig (1Kor.7:14). Zolang die kinderen nog (erg) jong zijn, horen ze op grond van hun gelovige ouder(s) bij het nieuwe verbond. In die zin kan de besprenkeling van baby's een voortzetting zijn van de besnijdenis als teken van reiniging.

Dit is echter geen dopen. Door de waterdoop als teken binnen het nieuwe verbond bevestigen we niet alleen, dat we met Jezus Christus geestelijk zijn besneden (Kol.2:11,12), maar we krijgen dan ook het teken van de wedergeboorte door de Heilige Geest (Joh.3:3-8, **3:5!**, Tit.3:5-7). Door die geestelijke besnijdenis en die wedergeboorte krijgen we deel aan het nieuwe verbond, en worden we met Christus (= Gezalfde) in zijn dood mede vanuit het (water)graf (Mat.3:16,17, Luk.3:21^b,22, Joh.1:32-34) opgewekt tot een nieuw leven (Kol.2:12 (Herziene) Statenvertaling!). Omdat baby's via het horen of lezen van het Woord van God nog niet zijn wedergeboren (Rom.10:14,17), kan van het teken daarvan: de waterdoop, geen sprake zijn. Nergens lezen we in de Bijbel over het dopen van baby's.

Dit betekent niet, dat alleen volwassen mensen kunnen worden gedoopt (Hand,16:15,31-34, 18:8, 1Kor.1:16). Ook voor kinderen is het koninkrijk van de hemel (Mat.19:14, Luk.18:16)! Zij kunnen door het Woord van God worden geraakt, en met de Heilige Geest worden gezalfd bij hun wedergeboorte. Goed voorbeelden van de zalving met de Heilige Geest tot profeet op jonge leeftijd zijn Samuel (1Sam.3) en Jeremia (Jer.1:6,7) die nog als jongens met hun ambt begonnen.

(Helaas blijkt dit vooral bij Jeremia niet altijd even duidelijk uit de meest gangbare vertalingen. Zie hiervoor Turennot T. van, Jeremia, Jahweh sticht, Grijskerk, 2021 en/of de King Jamesvertaling.)

- 10** Hij stelde het voor Jakob vast als een voorschrift;
voor Israël (als) een eeuwig verbond
- 11** door te zeggen: “Aan jou zal Ik het land Kanaän geven.
Het gebied zal jullie erfelijk bezit zijn.”

Jakob kreeg via zijn vader Izaäk de grote zegen van Abraham (Gen.28:3,4). Kort daarna werd hij in een droom door de Here zelf gezegend. Uit hem zou de grote Verlosser van alle gelovigen over de hele wereld worden geboren (Gen.28:12-15, 35:12).

Hoewel het volk van de Here in de tijd van Abraham, Izaäk en Jakob maar uit weinig mensen bestond (Gen.34:30, Deut.26:5^a), heeft God het voor de ondergang behoed (v.12-15).

- 12** Toen zij weinig (mensen) (of dode(mense)n) van (= in) getal waren;
als een beetje en vreemdelingen daarin (= in Kanaän),
- 13** - zij trokken van(uit) (heiden)volk naar (heiden)volk;
van(uit) het (ene) koninkrijk naar het andere volk -
- 14** heeft Hij geen mens toegestaan om hen uit te buiten (of af te persen).
Hij bestrafte koningen over (of om/voor) hen(, en zei:)
- 15** “Raakt [in] mijn gezalfden niet aan,
en doet [tegen] mijn profeten geen kwaad.”

Omdat God tegen Abraham, Izaäk en Jakob zijn woorden sprak, die zij aan hun nageslacht moesten doorgeven, waren deze voorvaders profeten (Gen.20:1-7, Luk.13:28, Hand.3:25).¹²¹⁶

De Here *bestrafte koningen over hen*. Ze mochten hen niet aanraken om hen uit te buiten of af te persen. Hierbij gaat het vooral over 3 gebeurtenissen. De farao van Egypte nam Abram zijn vrouw Sarai af, maar hij moest haar op bevel van de Here teruggeven (Gen.12:14-20). Zo beschermde God Abram eveneens tegen de Filistijnse vorst Abimelech (= Mijn vader is/was koning) (Gen.20,21). Deze vorst durfde ook Abrams zoon Izaäk met zijn vrouw Rebekka geen kwaad te doen, want hij zag, dat de Here hem zegende. Met diep ontzag en vrees voor God liet hij Izaäk met alles wat hij had, met rust (Gen.26:1-31).

Ook Jakob werd met zijn gezin door de Here beschermd (Gen.35:5).

Toen er in het gebied waar de voorvaders van de Israëlieten rondzwierven hongersnood uitbrak, heeft de Here zijn volk gered (v.16-23).

- 16** Hij riep honger(snoed) over het land (of over de aarde) uit.
Heel de staf van brood heeft Hij gebroken (of verbrijzeld).

Hongersnood en de gebroken staf van brood betekenen allebei hetzelfde. Vers 16 is dus een parallellisme.¹²¹⁷ De uitdrukking *de gebroken staf van brood* komt wel vaker in de Bijbel voor (Lev.26:26, Ezech.4:16,17, 5:16^b,17^a, 14:13).

¹²¹⁶ In de tijd van het Oude Testament, werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12).

¹²¹⁷ Bij een parallellisme staan 2 of meer (bij)zinnen bij elkaar. Die zinnen zeggen met andere woorden min of meer hetzelfde, waardoor ze elkaar aanvullen en ophelderen. Dit kwam in de Hebreeuwse literatuur veel voor.

17 Hij heeft een man voor hun gezicht (= voor hen) uitgestuurd.

Jozef is als dienaar (of als slaaf) verkocht.

Om de Israëlieten in leven te houden wanneer er een grote hongersnood zou uitbreken, heeft de Here Jozef als slaaf naar Egypte laten verkopen (Gen.37:28, 45:5). Daar werd hij onderkoning van Egypte (Gen.41:1-45). Zo kon hij zijn familie redden voor de ondergang (Gen.45:5).

18 Ze hebben zijn voeten in de boei(en) gekweld.

Zijn ziel (= Hij) is in het ijzer (= in de ijzers) gekomen.

Toen Jozef in de gevangenis kwam (Gen.39:20), werd hij blijkbaar aan ijzeren boeien geketend. Dit kwelde hem figuurlijk en/of lichamelijk zo, dat hij het ervoer, alsof hij helemaal vast zat in een harnas.

19 Tot de tijd dat zijn woord uitkwam,

heeft de toezegging (of de belofte) van Jahweh hem gezuiverd (of gelouterd).

In het verleden had Jozef gedroomd, dat heel zijn familie in de toekomst voor hem zou moeten buigen (Gen.37:5-11). Jarenlang bleef hij op Gods woord vertrouwen. Minstens 2 volle jaren bleef hij in de gevangenis (Gen.41:1). Jozef regeerde 7 jaren in een tijd van grote voorspoed als onderkoning van Egypte (Gen.41:46-49). Toen de periode van hongersnood 2 jaren had geduurd (Gen.45:6), kwamen zijn broers bij hem om koren te kopen. Pas na 11 jaren of nog iets langer gingen de dromen van Jozef in vervulling (Gen.42:5-9^a). Het waren jaren van zuivering en volharding; het waren jaren van geestelijke groei (vgl. 1Pet.1:6,7).

Toen Farao 2 dromen had gekregen, en aan hem bekend werd, dat Jozef die zou kunnen uitleggen, liet hij hem uit gevangenis halen (Gen.41:1-14).

20 De koning heeft (zijn dienaren) gestuurd.

Hij liet hem vrij.

De heerser van volken liet hem los.

21 Hij heeft hem heer van (of voor) zijn huis gemaakt;

en heerser in (= over) al zijn bezit

22 om zijn vorsten te binden door zijn ziel (= om zijn vorsten zijn wil op te leggen),

en zijn oudsten te onderwijzen (of wijzer te maken).

Farao maakte Jozef onderkoning van heel Egypte. Alleen hijzelf stond boven Jozef. Verder moest iedereen in zijn land de nieuwe onderkoning gehoorzamen (Gen.41:39-44).

23 Israël kwam in Egypte (Gen.46),

en Jakob verbleef (of was een vreemdeling) in het land van Cham.

Jakob kreeg van de Here de naam *Israël* (Gen.32:28). Uit hem is het hele volk van de Israëlieten voortgekomen. De naam Israël betekent *God zal strijden*.

Cham was de jongste zoon van Noach (Gen.9:18,24, 10:1). Eén van Chams zonen heette Misraïm (Gen.10:6). Hij was de voorvader van de Egyptenaren en de Filistijnen (Gen.10:13).¹²¹⁸ In het Hebreeuws wordt tot op de dag van vandaag Egypte nog steeds met de naam Misraïm aangeduid.

Natuurlijk zouden de Israëlieten niet voor altijd in Egypte mogen blijven wonen. Cham had

¹²¹⁸ Flavius J., Joodse Oudheden, deel 1, hoofdstuk 6:2.

geen deel gekregen aan de grote zegen van zijn vader Noach, en zijn zoon Kanaän was zelfs door zijn grootvader vervloekt (Gen.9:20-27). Bovendien had de Here het land van Kanaän aan het nageslacht van Abram, Izaäk en Jakob beloofd. Al voor de intocht in Egypte was dus het duidelijk, dat er ook een uittocht naar dat beloofde land zou komen.

In Egypte werd Gods volk zo talrijk (Ex.1:7,9, Deut.26:5), dat de farao het wilde uitroeien. De Here heeft de Israëlieten door zijn machtige wonderen van hun dodelijke onderdrukking verlost. Hij zorgde ervoor, dat ze konden wegtrekken naar Kanaän (v.24-38). Vooral Gods grote daden in het land van de Nijl komen in psalm 105 uitgebreid aan de orde.

24 Hij maakte zijn volk erg (of buitengewoon) vruchtbaar.

Hij maakte het talrijker (of machtiger) dan zijn tegenstanders (of onderdrukkers).

Na de dood van Jakob en zijn zoon Jozef werd de relatie tussen de Israëlieten en de Egyptenaren veel te hecht. Gods volk begon zelfs hun afgoden te dienen (Ezech.20:7-9, 23:1-4,8,19, Jer.22:21). Ze wilden aan de Egyptenaren gelijk worden. De Here liet door zeer zware straffen de Israëlieten hun eigen identiteit behouden.¹²¹⁹ Hij had de nakomelingen van Jakob ofwel Israël uitgekozen om zijn volk te zijn.

25 Hij heeft hun hart(en) veranderd om zijn volk te haten;
om listig te handelden met zijn dienaren.

In Egypte kwam na verloop van tijd een ander koningshuis aan de macht.¹²²⁰ Vanuit het zuiden verdreef een vorst van de oorspronkelijke bevolking de invloed van de vreemde indringers in de Nijldelta. De farao's uit dat nieuwe koningshuis hadden een andere taal en cultuur (vgl. Ps.81:6, Gen.46:34^b).¹²²¹ Ze zagen zowel die indringers in het noorden als de Israëlieten, die zij *Hebreeën* (= Habiroe) noemden (Gen.39:14,17, 41:12, 43:32, Ex.1:15,16,19, 2:6,7, enz.), als een heel grote bedreiging. Deze talrijke vreemdelingen konden zich tijdens een oorlog weleens bij de vijanden van Egypte aansluiten (Ex.1:10). Daarom begonnen ze die buitenlanders te onderdrukken. Dit mondde uit in het afschuwelijke bevel dat alle pasgeboren Hebreeuwse jongetjes als baby moesten worden gedood. Geen middel werd geschuwd om dit talrijke volk geleidelijk uit te roeien (Ex.1:11-22).

26 Hij heeft zijn dienaar Mozes gestuurd (Ex.3:10);
Aäron, die Hij voor zich had (uit)gekozen (Ex.4:14-17).

27 Zij hebben onder hen de woorden van zijn tekens gezet
(= Zij hebben onder hen zijn aangekondigde tekens gedaan),
en wonderen in (of met/door) het land van Cham (vgl. v.23).

De plagen waarmee de Here Egypte heeft gestraft, staan niet in chronologische volgorde (= in volgorde van tijd). Eerst wordt de 9^e plaag van 3 dagen duisternis genoemd (Ex.10:21-29). Deze 3 dagen in Egypte hebben een diepe indruk achtergelaten.

¹²¹⁹ Tegelijkertijd probeerde de satan deze mogelijkheid te gebruiken ofwel te misbruiken om Gods volk uit te roeien. Als hij de identiteit niet kon vernietigen, dan moest heel het voortbestaan van het Israëlitische volk maar worden vernietigd. De Here echter voorkwam door zijn almacht te gebruiken en door zijn grote wonderdaden de ondergang van zijn volk.

¹²²⁰ Flavius J., Joodse Oudheden, deel 2, hoofdstuk 9:1.

¹²²¹ Die vreemde indringers in de Nijldelta worden de Hyksos genoemd. Ze hadden veel afgoden van de Egyptenaren overgenomen. Daardoor veranderde met de komst van de nieuwe dynastie aan de verering van de afgoden niet zoveel. Wel kwam door de nieuwe machthebbers in Egypte de verering van de god Ra wat meer in het middelpunt te staan.

Bovendien worden niet alle plagen genoemd. Van de 10 plagen komen er 7 aan de orde.

- 28** Hij heeft donkerheid (of duisternis) gestuurd. Hij maakte het donker (of duister), en zij (= Mozes en Aäron) zijn aan zijn woorden niet ongehoorzaam geweest.

In tegenstelling tot de ongehoorzaamheid van Farao, luisterden Mozes en Aäron naar de opdrachten van de Here. Hoewel Mozes eerst wel tegenstribbelde, durfde hij het bevel van God niet te weigeren (Ex.3:1-4:23).

De belangrijkste afgod van de Egyptenaren was de god Ra. Het was volgens hen de god van de zon ofwel het licht. In hun ogen was tijdens de 3 dagen duisternis hun god Ra overwonnen door die God van de Hebreëen. Misschien leefde Ra wel niet meer. Zou het ooit nog licht kunnen worden in Egypte? Wat moeten Farao en zijn onderdanen bang zijn geweest!

Na de 9^e plaag, komt de 1^e aan de orde. De rivier de Nijl veranderde in bloed (Ex.7:14-25).

- 29** Hij heeft hun water(en) naar (= in) bloed veranderd.
Hij liet hun vissen doodgaan.

Blijkbaar was de God van de Hebreëen machtiger dan de goden die voor de Nijl en de vruchtbaarheid van het land moesten zorgen. Ook werden in Egypte veel dieren als heilig beschouwd en vereerd. In zijn plagen liet de Here aan de Egyptenaren en de Israëlieten zien, dat al die zogenaamde goden en heilige dieren helemaal niets voorstelden. De God van dat talrijke en geheimzinnige volk deed, wat Hij maar wilde.

Na de 1^e plaag volgde de 2^e met de zogenaamd heilige kikkers (Ex.8:1-11).

- 30** Hun land heeft gewemeld (of gekrioeld) van kikkers;
(tot) in de kamers van hun koningen.

De zogenaamde beschermgodin van de kikkers kon deze plaag niet tegenhouden. Ze kon ook niet voorkomen, dat die kikkers bij het eindigen van de 2^e plaag massaal stierven.

Eerst wordt in vers 31 de 4^e plaag van de steekvliegen genoemd (Ex.8:20-32), en daarna de 3^e met de luizen (Ex.8:16-19).

- 31** Hij heeft gesproken, en er kwam een mengeling (van steekvliegen).
Luizen (of Muggen) waren in heel hun gebied.

De Egyptische tovenaars en geleerden konden deze plagen niet nadoen. Ze konden het evenmin voorkomen of tegengaan. Ze waren machteloos (Ex.8:18,19^a), evenals de god van de magie, die hen zou moeten helpen.

Aan de 5^e plaag van de veepest en de 6^e met de zweren schenkt de psalmdichter geen aandacht. Direct na de 3^e plaag noemt hij hier de 7^e met de zware hagel (Ex.9:13-35).

- 32** Hij heeft hun regens (als) hagel gegeven;
vuurvlammen (= bliksemschichten) in hun land.

In Egypte geloofde men, dat Set de god van de donder en de bliksem was. Het bleek echter, dat niet Set, maar de God van Israël over die macht beschikte. De hagel vernielde een groot deel van de oogst.

- 33** Hij sloeg hun druivenplant(en) en hun vijg(enboom/enbomen)
Hij brak de boom (of het hout) in hun gebied.

Na de 7^e plaag volgde de 8^e met de talrijke sprinkhanen (Ex.10:1-20).

34 Hij heeft gesproken, en de sprinkhaan kwam (= de sprinkhanen kwamen),
en de verslinder (of sprinkhaan(larve)) was er zonder getal.

35 Hij at (= Zij (vr)aten) al het gewas (of het gras) in hun land (of hun aarde) op.
Hij at (= Zij (vr)aten) de vrucht van hun grond(gebied) (of hun land) op.

Blijkbaar kon de godin van de vruchtbaarheid het gewas niet beschermen tegen de verwoesting van de machtige God van de Israëlieten.

Mede doordat de 9e plaag al in het begin van dit gedeelte (v.28) is genoemd, volgt in vers 36 de 10e plaag. Alle eerstgeborenen zonen en mannelijke dieren van het vee ¹²²² werden door de Here gedood (Ex.12:29,30). God kon niet alleen de jongetjes als baby laten sterven, zoals Farao dat liet doen, maar in één nacht alle oudste zonen met de eerstgeborenen mannelijke dieren uit het vee. Niet één ontglipte aan zijn macht.

36 Hij sloeg elke eerstgeborene in hun land (of hun aarde);
het begin van al hun zonen (of het beste van al hun kracht).

De farao's en hun opvolgers werden gezien als zonen van de zonnegod Ra. Zowel bij de 9e plaag die bij deze psalm het eerst werd genoemd, als bij de laatste plaag bleek de onmacht van de (meestal) belangrijkste afgod van heel Egypte. Zowel bij de Israëlieten als de Egyptenaren moest heel duidelijk worden, dat Jahweh alle macht heeft. Het dienen van die zogenaamde afgoden is dus een grote dwaasheid. De gevolgen daarvan zijn rampzalig.

De Israëlieten hoefden niet met lege handen te vertrekken. Het geld, de juwelen de sieraden en de kleding waarvoor zij en hun voorouders in het verleden als slaven heel hard hadden gewerkt, kregen ze mee (Ex.12:35,36). In die tijd bepaalden de edelmetalen waarvan munten waren gemaakt, zoals zilver en goud, de waarde van het geld.

37 Hij liet hen wegtrekken ¹²²³ met zilver en goud.
en er was onder (of in) hun stammen niemand die struikelde (of die zwak was).

Iedereen werd dus door Here in staat gesteld om naar het beloofde land te gaan.

38 Egypte is blij geweest met hun vertrek,
want angst van (= voor) hen was op hen gevallen.

De Egyptenaren drongen zelfs aan op het vertrek van de Hebreëen, want ze waren erg bang, dat ze bij een volgende plaag misschien wel allemaal zouden sterven (Ex.12:33).

Op hun reis door de woestijn naar het beloofde land heeft God de Israëlieten beschermd, en Hij heeft ze te eten en te drinken gegeven (v.39-45). Hij zorgde er ook voor, dat ze hun nieuwe grondgebied konden veroveren.

39 Hij heeft een wolk uitgespreid om te bedekken (of als bedekking),
en een vuur was (er) om de nacht te verlichten.

Bij de tocht vanuit Egypte naar het beloofde land trok de Here voor zijn volk uit. Als teken daarvan zagen de Israëlieten overdag een wolkkolom en 's nachts een vuurkolom. Die wolkkolom beschermde de talrijke mensenmassa tegen de overvloedige zon, en de vuurkolom gaf

¹²²² Voor het woord *eerstgeborene* wordt in het Hebreeuws de mannelijke vorm gebruikt.

¹²²³ In de Dode Zeerollen staat hier *Hij liet zijn volk wegtrekken*. Welke tekst het meest oorspronkelijk is, is (nu nog) niet met zekerheid vast te stellen, maar de bedoeling is in de Dode Zeerollen wel duidelijker.

hen licht, zodat ze veilig konden gaan. Zo wees God zijn volk de door Hem bepaalde weg naar het heilige land (Ex.13:21,22, Neh.9:12).

40 Men heeft gevraagd (of Hij heeft gevraagd), en Hij liet kwartel(s) komen.

Met brood van (= uit) de hemel[en] laat Hij hen verzadigen.

Het *brood van de hemel* is het manna, dat de Israëlieten gedurende de hele woestijnreis 40 jaren lang hebben gegeten (Ex.16). Toen ze daar alleen niet tevreden mee waren, gaf de Here hen kwartels te eten (Num.11:4-32).

Behalve manna en vlees kregen ze van God ook water uit de rots (Ex.17:6, Num.20:11).

41 Hij heeft de rots geopend, en water(en) vloeide(n) (eruit).

Zij zijn (= Het is) door de dorre(plaatse)n gegaan (= gestroomd) (als) een rivier,

42 want Hij heeft zich zijn heilige woord herinnerd;

(zijn heilige belofte aan) Abraham, zijn dienaar.

De Here had al aan Abram (1953 – 1778) beloofd, dat Hij zijn volk uit Egypte zou bevrijden, en laten wegtrekken naar het beloofde land (Gen.15:13-16, Hand.7:6,7). Hij maakt zijn toezeggingen waar.

43 Hij liet zijn volk met blijheid wegtrekken;

zijn uitgekozen(mens)en (= zijn uitverkorenen) met gejubel.

Toen de Israëlieten uit Egypte wegtrokken, waren ze natuurlijk blij, dat ze van de wrede onderdrukking en slavernij waren bevrijd. Hun blijheid was misschien nog wel groter, toen ze van het achtervolgende leger van de farao bij de Rietzee (= de Schelfzee) door de Here werden verlost (Ex.14:1-15:21).

Niet uit eigen kracht hadden de Israëlieten het land Kanaän kunnen veroveren. Ze konden dit alleen doen, doordat de Here hen hielp bij de strijd, en hen de overwinning bezorgde.

44 Hij gaf aan hen de landen (of de grondgebieden) van de (heiden)volken,

en zij zijn erfgenaam van (of zij erven) (het resultaat van) het gezwoeg van de volken,

45 zodat ze zijn voorschriften zullen onderhouden (of bewaken/bewaren),

en ze zijn wetten zullen bewaken (of bewaren).

Looft Jah(weh) (= Hallelu-Ja = Looft Jah)!

Alles waarvoor de verschillende Kanaänitische volken hard hadden gewerkt, werd door de Here aan de Israëlieten gegeven. Alleen de Kanaänieten die de God van Israël wilden dienen, mochten met hun bezit in hun land blijven wonen (Joz.2, 6:16,17,22-25, 2Sam.11:3, 12:10, 24:18-25, Mat.1:5,6^a, Hebr.11:31).

De Here had de Israëlieten in de tijd dat koning David (1012 – 972) regeerde, alles gegeven, wat Hij in zijn grote liefde had beloofd. Het kwam en komt erop aan, dat zijn volk Hem trouw zal dienen. Looft Jahweh met hart en mond en handen!

Psalm 106: Ondanks Israëls ontrouw blijft God voor altijd en eeuwig trouw.

- 1** Looft Jahweh!
Dankt Jahweh, want Hij is goed!
Ja, voor eeuwig is zijn goedgunstigheid.
- 2** Wie zal de machtige daden van Jahweh uitspreken;
al zijn lof laten horen?
- 3** Gelukkig zijn zij, die het recht onderhouden;
hij die altijd rechtvaardig doet.
- 4** Herinner mij, Jahweh, met de welwillendheid voor uw volk!
Vergeld mij met uw redding,
- 5** om het goede voor uw uitgekozen mensen te zien;
om blij te zijn met de blijheid van uw heidenvolk;
om roemen met uw erfelijk bezit!

- 6** Wij hebben gezondigd, evenals onze voorvaders.
Wij hebben ongerechtigheid gedaan.
Wij hebben kwaadaardig gehandeld.
- 7** Onze voorvaders in Egypte hebben geen aandacht gehad voor uw wonderdaden.
Zij hebben zich uw talrijke gunsten niet herinnerd.
Zij waren opstandig vlak bij de zee: bij de Rietzee.
- 8** Hij redde hen omwille van zijn naam;
om zijn macht bekend te maken.
- 9** Hij vermaande de Rietzee. Hij droogde op.
Hij liet hen gaan door de waterdiepten als door een woestijn.
- 10** Hij redde hen uit de macht van de hater.
Hij verlostte hen uit de macht van de vijand.
- 11** De wateren bedekten hun onderdrukkers.
Niet één van hen was overgebleven.
- 12** Zij vertrouwden op zijn woorden.
Zij zongen zijn lof.
- 13** Snel hebben zij zijn daden vergeten.
Zij hebben niet op zijn advies gewacht.
- 14** Zij begeerden het begeerde in de woestijn.
Zij tartten God in de wildernis.

- 15 Hij gaf aan hen, wat zij vroegen
Hij zond wegtering weg naar hun ziel.
- 16 Zij waren jaloers op Mozes in het legerkamp;
op Aäron, de heilige van Jahweh.
- 17 De aarde opende zich. Zij verslond Datan.
Zij bedekte de bende van Abiram.
- 18 Een vuur ontbrandde in hun bende.
Een vlam verbrandde de kwaadaardige mensen.
- 19 Zij maakten een kalf bij Horeb.
Zij bogen zich neer voor een gegoten beeld.
- 20 Zij verruilden hun Eer
tegen een vorm van een grasetende stier.
- 21 Zij hebben God vergeten, hun Redder,
die grote dingen in Egypte heeft gedaan;
- 22 wonderdaden in het land van Cham;
ontzagwekkende daden vlak bij de Rietzee.
- 23 Hij zei, dat Hij hen zou uitroeien,
behalve als Mozes, zijn uitgekozene,
voor zijn gezicht in de bres heeft gestaan
om zijn grimmigheid te laten afwenden van het vernietigen van hen.
- 24 Zij verachtten het begeerde land.
Zij hebben zijn woord niet geloofd.
- 25 Zij morden in hun tenten.
Zij hebben niet naar de stem van Jahweh geluisterd.
- 26 Hij hief zijn hand naar hen op voor een eed,
om hen te laten neervallen in de woestijn,
- 27 en om hun nageslacht te laten neervallen onder de heidenvolken,
en om hen te verstrooien onder de landen.
- 28 Zij verbonden zich aan Baäl-Peor.
Zij aten offers van doden.
- 29 Zij tergden Hem door hun slechte daden.
Een plaag brak onder hen uit.

- 30** Pinechas stond op. Hij oordeelde.
De plaag werd tegengehouden.
- 31** Het werd hem voor rechtvaardigheid aangerekend
van generatie op generatie; voor eeuwig.
- 32** Zij maakten Hem kwaad vlak bij het water van Meriba.
Voor Mozes verliep het slecht om hen.
- 33** Ja, zij waren tegen zijn geest opstandig geweest.
Hij sprak onbezonnen met zijn lippen.
- 34** Zij hebben de heidenvolken niet uitgeroeid,
waarvan Jahweh het tegen hen gezegd had.
- 35** Zij lieten zich in met de heidenvolken.
Zij leerden hun daden.
- 36** Zij dienden hun afgodsbeelden.
Zij werden voor hen tot een valstrik.
- 37** Zij offerden hun zonen
en hun dochters aan de duivelen.
- 38** Zij vergoten onschuldig bloed:
het bloed van hun zonen en hun dochters,
die zij offerden aan de afgodsbeelden van Kanaän.
Het land was ontwijld door bloedschuld.
- 39** Zij werden onrein door hun daden.
Zij pleegden overspel door hun slechte daden.
- 40** De woede van Jahweh ontbrandde onder zijn volk.
Hij gruwde van zijn erfelijk bezit.
- 41** Hij gaf hen over in de macht van de heidenvolken,
Hun haters heersten over hen.
- 42** Hun vijanden onderdrukten hen
Zij werden onderworpen onder hun macht.
- 43** Vele malen redde Hij hen.
Zij echter, zij waren opstandig in hun plan.
Zij werden onderdrukt door hun ongerechtigheid.

- 44 Hij zag naar hen in hun benauwdheid,
wanneer Hij hun smeekbede hoorde.
- 45 Hij herinnerde zich ten gunste van hen aan zijn verbond.
Hij had medelijden overeenkomstig zijn talrijke goedgunstigheden.
- 46 Hij gaf hen over aan grote barmhartigheid
voor het gezicht van allen die hen gevangenen namen.
- 47 Red ons, Jahweh, onze God,
en breng ons bijeen vanuit de heidenvolken
voor dankzeggingen van uw heilige naam
om zich te beroemen met uw lof!
- 48 Gezegend moet Jahweh, de God van Israël, zijn
van eeuwigheid en tot eeuwigheid.
Al het volk zal zeggen: Amen.
Looft Jahweh!

Ondanks de structurele en hardnekkige ongehoorzaamheid van het overgrote deel het volk Israël staat de grote liefde van God in psalm 106 centraal (v.6-46). Soms hebben verreweg de meeste Israëlieten voortdurend zo kwaadaardig gehandeld, dat de Here een hele generatie moest overslaan om vervolgens wel met het volgende geslacht verder te gaan. Daarom durft de dichter nog te bidden om redding voor hemzelf en zijn volksgenoten (v.47). Hij is zich wel heel goed bewust, dat ze Gods hulp niet hebben verdiend (v.4-6). De auteur wil samen met zijn volksgenoten de Here loven en prijzen voor zijn goedheid en grote liefde (v.1,2,48)

Wie de schrijver van deze psalm is, is niet helemaal duidelijk. Zijn naam wordt in elk geval niet genoemd. Hoewel de auteur van dit lied gebruik maakte van slechts een paar verzen van een psalm van koning David (1012 – 972) (vgl. 1Kron.16:34-36 met Ps.106:1,47,48.),¹²²⁴ wil dat in dit geval nog niet zeggen, dat hij de dichter van psalm 106 is. Daarvoor is het aantal van de grotendeels overeenkomende 3 verzen te beperkt, en zijn de verschillen tussen die verzen uit beide liederen veel te groot.¹²²⁵ Bovendien is in de verzen 37 en 38 sprake van het offeren van mensen. Daarvan lezen we onder het volk Israël tot en met de tijd van koning David niets in de Bijbel.

Wat we wel van de schrijver weten, is, dat hij de leider van zijn volk is (v.4,5). Zijn relatie met God was goed, en hij vertrouwde op een welwillend luisterend oor van zijn hemelse Va-

¹²²⁴ Het begin van een lied van koning David (1012 – 972) uit het bijbelboek 1Kronieken (16:8-22) vertoont overeenkomst met de eerste 15 verzen van psalm 105. De volgende verzen van de lofzang uit 1Kronieken (16:23-33) lijken sterk op vrijwel heel psalm 96, en het slotgedeelte (1Kron.16:34-36) zien we terug in de verzen 1, 47 en 48 van psalm 106.

¹²²⁵ Vooral het verschil tussen 1Kron.16:35^a en Ps.106:47^a is hierbij doorslaggevend:

1Kron.16:35 ^a	en zegt, red ons, God van onze redding, en breng ons bijeen, en red ons vanuit de heidenvolken ...
Ps.106:47 ^a	Red ons, Jahweh, onze God, en breng ons bijeen vanuit de heidenvolken ...

der (v.1,47,48). De profetische auteur van dit lied ¹²²⁶ durfde daarom ook met een oprecht hart aan de Here om verlossing voor zichzelf en zijn volk te vragen (v.4,5,47).

Hoewel de schrijver van dit lied aan de Here vraagt, of Hij zijn volk bijeen wil brengen om zijn heilige naam te danken en te prijzen, wordt er in deze psalm niet gesproken over de verovering van het volk Israël en/of een verwoeste tempel. Ook van een rechtstreekse onderdrukking van Gods volk vernemen we niets. Integendeel, de leider van de Israëlieten lijkt te handelen als een koning die alleen aan de Here verantwoording moet afleggen. Na de ballingschap heeft er in Israël geen koning meer geregeerd.¹²²⁷

De psalmdichter is dan wel een koning die in de problemen zit, en daarom om Gods redding vraagt. Hij wil, dat de Here hem zegent, zodat hij een zegen voor zijn volk kan zijn, en trots kan zijn op Gods erfelijk bezit (v.4,5). Ook bidt hij of Jahweh de Israëlieten bijeen wil brengen vanuit de (heiden)volken. Een belangrijk deel van zijn volk leeft in die tijd dus in ballingschap.

Om de voortdurende ongehoorzaamheid van de Israëlieten liet de Here zijn volk berechten door de Assyriërs. In de jaren 724 – 722 voor Christus hadden ze de 10 noordelijke stammen van het volk Israël naar hun land gedeporteerd. Ook was het Tweestammenrijk Juda op de stad Jeruzalem na al eerder door de Assyriërs veroverd. In 701 voor Christus stond koning Sanherib (705 – 681) met zijn legers voor de poorten van de Judese hoofdstad (2Kon.18:13-19:13, Jes.36:1-37:13). Volgens Assyrische inscripties zouden toen 200.150 Joden uit het Tweestammenrijk in het zuiden naar Assyrië zijn gedeporteerd.¹²²⁸ De gevaren waren in die tijd erg groot.

Alleen door een rechtstreeks en wonderbaarlijk ingrijpen van de Here, kwam er een einde aan deze ellendige situatie (2Kon.19:6,7,20-34, Jes.37:6,7,21-35). In één nacht doodde de Knecht van de God Jahweh 185.000 mannen. Hoogstwaarschijnlijk stierven die soldaten aan de pest.¹²²⁹ Koning Sanherib kon niets anders doen, dan met het restant van zijn leger naar Ninevé vluchten (2Kon.19:35,36, Jes.37:36,37).

In die tijd regeerde de vrome Judese koning Hizkia (727 – 697). Verreweg de meeste Israëlieten uit het noorden en uit het zuiden van het heilige land leefden in gevangenschap in Assyrië. Het is heel begrijpelijk, dat Hizkia aan God vraagt, of Hij zijn volk wil redden, en uit de hei-

¹²²⁶ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). De psalmdichter gaf als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21).

¹²²⁷ Dit lied kan niet in de tijd van de Makkabeeën zijn gedicht. De hogepriesters die toen ook koning waren, gingen in tegen Gods wil. Het koningschap van Israël mocht alleen in handen zijn van iemand uit het nageslacht van koning David (1012 – 972) (2Sam.7:11^b,16). Bovendien kunnen we ons afvragen, of er in die tijd een profeet was, die psalmen kon dichten. We kunnen in de Bijbel namelijk nergens lezen over profeten in de tijd tussen het optreden van de profeet Maleachi in de 5^e eeuw voor Christus en de komst van Johannes de Doper in de 1^e eeuw na Christus. Er zijn zelfs sterke aanwijzingen dat er in die periode helemaal geen profeten waren (1Mak.4:46, 9:27, 14:41)! De schrijver van het boek Sirach noemde in zijn opsomming van bijbelse figuren na (de laatste van de 12 (kleine) profeten:) Maleachi, geen enkele profeet meer (Sir.49:10-16). Als we weten, dat alle bijbelboeken door de Heilige Geest uitsluitend via apostelen en/of profeten tot stand zijn gekomen (Ef.3:5, 2Tim.3:14-17, 2Pet.3:2), en dat er in psalm 106 een profeet aan het woord is, dan is het op grond van dit alles duidelijk, dat dit lied niet in de tijd van de Makkabeeën is ontstaan.

¹²²⁸ Op het gevonden prisma van Sanherib (705 – 681) staan Assyrische inscripties die het bijbelse verhaal van de rooftochten van de Assyrische koning in het Tweestammenrijk Juda bevestigen. Volgens deze inscripties zouden 200.150 Joden uit het Tweestammenrijk naar Assyrië zijn gedeporteerd. Alleen de nederlaag van Sanherib door het ingrijpen van God, waarbij 185.000 mannen stierven (2Kon.18:35,36), staat niet op het prisma vermeld.

Zie Hallo W.W. en Lawson Younger Jr. K., *The Context of Scripture*, deel 2, Boston/Leiden, 2003, pag. 303.

¹²²⁹ Zie Herodotus, *Historiën*, deel 2, 141.

Flavius J., *Joodse Oudheden*, deel 10, hoofdstuk 1:5.

denvolken bijeen wil brengen om Hem te bedanken voor zijn wonderdaden. Als dichter van psalm 106 komt deze Judese koning het meest in aanmerking.¹²³⁰

732	0 jaar oud	Hizkia wordt geboren.
714	18 jaren oud	Hij begint met zijn regering.
712	20 jaren oud	Hij wordt dodelijk ziek, en herstelt.
701	31 jaren oud	De Here doodt 185.000 Assyriërs, en redt zo Jeruzalem.
697	35 jaren oud	Hizkia sterft.

Dit lied bestaat uit twaalf gedeelten: vers 1-5, 6-12, 13-15, 16-18, 19-23, 24-27, 28-31, 32,33, 34-39, 40-42, 43-46 en 47,48. In het begin van deze psalm (v.1-5) roept de schrijver ervan zijn volksgenoten op om de Here te loven en te prijzen voor zijn liefdevolle machtige daden die Hij voor de Israëlieten heeft gedaan. Als de leider van zijn volk vraagt hij aan God, of Hij hem wil redden en zegenen, zodat hij een zegen voor Israël zal zijn. De auteur erkent, dat hij en zijn volksgenoten hebben gezondigd (v.6-12). Toch durft hij op Gods zegen te hopen, want hun even zondige voorvaders in Egypte heeft de Here ondanks alles wel uit grote liefde verlost uit het land van slavernij. Hoewel God goedgunstig was, zeurden de meeste Israëlieten tijdens hun reis in de woestijn over het eten en drinken (v.13-15). Ze kwamen later ook tegen de door de Here aangestelde leiders, Mozes en Aäron, in opstand (v.16-18). Gods straffen konden helaas niet uitblijven. Enige tijd later kwetsten de Israëlieten de Here door Hem te vereren via een gouden kalf, terwijl Hij dat zojuist uitdrukkelijk had verboden (v.19-23). Als Mozes niet voor zijn volk had gebeden om genade, zou God het hebben vernietigd. Toen de Israëlieten bij het beloofde land kwamen, durfden ze het niet te veroveren (v.24-27). Ze vertrouwden niet op de Here. Nee, ze mopperden juist op Hem. Daarna, tijdens hun rondreis in de woestijn, vereerden ze Baäl-Peor, een afgod van de Moabieten (v.28-31). Door het kordate optreden van Pinechas eindigde de zojuist begonnen dodelijke plaag van God. Bij het water van Meriba tergden de Israëlieten de Here opnieuw door tegen Hem en Mozes in opstand te komen (v.32,33). Nadat ze in het beloofde land waren gekomen, roeiden ze de kwaadaardige heidenvolken niet uit (v.34-39). Integendeel, ze gingen vriendschappelijk met ze om, en namen hun slechte gewoonten en verderfelijke afgodsdienst over. Ze offerden zelfs van hun zonen en dochters aan de afgodsbeelden van de Kanaänieten. Om hun structurele ongehoorzaamheid liet de Here de Israëlieten telkens onderdrukken door vijandige heidenvolken (v.40-42). Als ze zich bekeerden, en Hem om hulp riepen, dan redde Hij hen (v.43-46). Dit gebeurde vaak, maar iedere keer vervielen de Israëlieten weer in hun opstandige gedrag en hardnekkige zonden. Omdat de dichter weet, dat God vol liefde is, en trouw is aan zijn verbond met Israël, bidt hij om redding voor zijn volk (v.47,48). Hij wil namelijk met alle Israëlieten aan de Here zoveel mogelijk de eer geven, die Hem toekomt.

In het begin van deze psalm (v.1-5) roept de schrijver ervan zijn volksgenoten op om de Here te loven en te prijzen voor zijn liefdevolle machtige daden die Hij voor de Israëlieten heeft gedaan. Als de leider van zijn volk vraagt hij aan God, of Hij hem wil redden en zegenen, zodat hij een zegen voor Israël zal zijn.

1 Looft Jah(weh) (= Hallelu-Ja = Looft Jah)!¹²³¹

¹²³⁰ Dat Hizkia (727 – 697) psalmen kon schrijven, blijkt wel uit zijn lied in het bijbelboek Jesaja (38:9-20). Bij zijn opvolgers vernemen we daar niets over. De meesten daarvan waren erg ongehoorzaam aan God. Alleen de bekeerde koning Manasse (697 – 642) en de vrome koning Josia (640 – 609) dienden de Here. Die laatstgenoemde koning was trouwens de allerbeste koning van Gods volk tot de komst van de Here Jezus (2Kon.22:1,2, 23:25).

Dankt [voor] Jahweh, want (of (om)dat/Ja,) Hij is goed!

Ja, (of (om)dat/want) voor (of van/naar) eeuwig is zijn goedgunstigheid.

- 2 Wie zal de machtig(e dad)en (of de heldhaftigheden) van Jahweh uitspreken (of uiten); al (of heel) zijn lof(zang(en)) laten horen (of naar heel zijn lof laten luisteren)?

Niemand is in staat om op een juiste en volledige manier Jahweh de eer te geven, die Hem toekomt. Toch wil de Here, dat zijn dienaren dat zoveel mogelijk doen. Uit genade en in welwillendheid (v.4) zal hij het gebrekkige werk van de mensen die van Hem houden, volmaakt maken. Voor mensen die hun best doen om rechtvaardig te leven en te handelen, zal Hij mild zijn.

- 3 Gelukkig (zijn) zij, die het recht (onder)houden (of bewaren/bewaken/beschermen); hij die in elke (of al) tijd (= die altijd) rechtvaardig(heid) doet (of maakt/handelt).

De Here wil niet alleen geprezen worden door onze woorden, maar ook door onze rechtvaardige daden (Ps.103:17,18). Zo kunnen we door ons best te doen om op de juiste manier te handelen en te leven, om God te eren, en aan Hem onze dankbaarheid te tonen.

Hoewel de dichter Jahweh wil danken en loven, geeft zijn huidige situatie daarvoor blijkbaar weinig aanleiding. Dit komt niet door de ontrouw van de Here, maar door de ongehoorzaamheid van hemzelf en zijn volksgenoten (v.6). Daarom vraagt hij aan God, of Hij hem wil redden op grond van *de welwillendheid voor zijn volk*. Hij wil dat de Here hem redt om zo het goede voor zijn volk te kunnen zien. Zijn redding betekent dus ook de redding van Israël. De auteur van dit lied wil weer blij zijn met zijn volksgenoten, en trots kunnen zijn op Gods erfelijk bezit.

- 4 Herinner mij, ¹²³² Jahweh, met (of door/in) de welwillendheid (of wens) van (= voor) uw volk!
Vergeld (of (Be)zoek) mij ¹²³³ met (of door/in) uw redding (of uw heil),
5 om [in] het goede van (= voor) uw (uit)gekozen(mens)en (of uw uitverkorenen) te zien;
om blij te zijn met (of door/in) de blijheid van uw (heiden)volk;
om roemen met (of bij) uw erfelijk bezit!

De schrijver van psalm 106 noemt zijn eigen volk in vers 5 zelfs *uw heidenvolk*. Hij geeft daarmee aan, dat de Israëlieten uit zichzelf niets beter zijn dan de andere volken. Hun uitver-

¹²³¹ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: "Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd." Ook al zijn heel veel Israëlieten structureel ongehoorzaam en opstandig, toch blijft Hij trouw aan zijn beloften.

¹²³² Volgens de Griekse handschriften(en de Vulgaat) staat hier *Herinner ons*. Omdat de Hebreeuwse tekst meestal de beste is, tussen de andere handschriften weer (kleine) verschillen bestaan, en het slot van psalm 106 (v.48) meer overeenstemt met het grotendeels overgenomen gedeelte uit het bijbelboek 1Kronieken (16:36), is voor *Herinner mij* gekozen. Hoewel dit lied in de Dode Zeerollen vrijwel helemaal verloren is gegaan, lijkt het slot daarvan overeen te stemmen met de (Masoretische) Hebreeuwse tekst.

¹²³³ Volgens de Griekse handschriften(en de Vulgaat) staat hier *Vergeld (of (Be)zoek) ons*. Omdat de Hebreeuwse tekst meestal de beste is, en omdat tussen de andere handschriften weer (kleine) verschillen bestaan, en het slot van psalm 106 (v.48) meer overeenstemt met het grotendeels overgenomen gedeelte uit het bijbelboek 1Kronieken (16:36), is voor *Vergeld (of (Be)zoek) mij* gekozen. Hoewel dit lied in de Dode Zeerollen vrijwel helemaal verloren is gegaan, lijkt het slot daarvan overeen te stemmen met de (Masoretische) Hebreeuwse tekst.

kiezing en de voorkeur van God heeft niets te maken met hun eigen prestaties.¹²³⁴ Hij stelt zich hiermee zeer bescheiden op.

In de onderstaande verzen (v.6-12) erkent en belijdt de auteur, dat hij en zijn volkgenoten hebben gezondigd. Toch durft hij op Gods zegen te hopen, want hun even zondige voorvaders in Egypte heeft de Here ondanks alles wel in grote liefde verlost uit het land van slavernij.

- 6** Wij hebben gezondigd (of (het doel) gemist), evenals (of met/bij) onze (voor)vaders.
Wij hebben on(ge)recht(igheid) gedaan.
Wij hebben kwaadaardig gehandeld (of gedaan).
- 7** Onze (voor)vaders in Egypte hebben geen aandacht gehad voor uw wonder(dad)en
(of uw wonderbaarlijkheden).
Zij hebben zich uw talrijke (of vele) gunsten niet herinnerd.
Zij waren opstandig (of verbitterd) vlak bij (of over/op) de zee:
door (of met/in) (= bij) de Rietzee (= de Schelfzee).

Via Mozes en Aäron deed de Here talrijke wondertekens in Egypte. Het begon met de staf van Aäron die Hij in een slang veranderde. Toen de tovenaars van de farao ook hun staven in slangen lieten veranderen, vrat de slang van Aäron al hun slangen op (Ex.7:8-12). Daarna volgden de 10 plagen in Egypte elkaar in rap tempo op. Eerst werd het water in bloed veranderd. Het eindigde met de dood van alle eerstgeboren mensen en eerstgeboren (huis)dieren (Ex.7:14-12:30). De spectaculaire verlossing uit Egypte was een hoogtepunt in de geschiedenis van Israëel (Deut.20:1^b, Joz.24:17^a, Richt.6:8,13, 1Sam.10:18, 2Kon.17:36, Am.2:10^a, 3:1, Mi.6:4, Hand.13:17). Ondanks al deze grootse wonderdaden van Jahweh hadden ze weinig of geen vertrouwen in hun Verlosser. Toen bij de Rietzee het leger van Farao hen dreigde te overvallen, kwamen ze tegen Mozes en God in opstand (Ex.14:9-12).

- 8** Hij redde hen omwille van zijn naam;
om zijn macht (of zijn heldhaftigheid) bekend te maken.
- 9** Hij vermaande (of bestrafte) de Rietzee. Hij (of Het) droogde op (of verdroogde).
Hij liet hen gaan door (of in/met) de (water)diepten (of de afgronden) als door¹²³⁵
een woestijn (of een wildernis).

De Here verloste de Israëlieten. Hij ging tussen de Egyptenaren en de Israëlieten in staan. Daarna maakte Hij een droog pad door de Rietzee, waarover zijn volk kon vluchten. Toen het leger van Farao ook het pad in de zee opging, vertraagde Jahweh hun voortgang steeds meer. Daardoor raakten de Egyptenaren in verwarring. Nadat de Israëlieten de overkant hadden bereikt, liet de Here het water weer verder stromen, en het pad verdween. De lijken van de verdronken soldaten van de farao spoelden op de oever aan. Pas na dit grote wonder keerde het vertrouwen van de Israëlieten op hun God weer terug (Ex.14:19-31).

- 10** Hij redde hen (van)uit de hand (= de macht) van de hater.
Hij (ver)loste hen (of Hij kocht hen los) (van)uit de hand (= de macht) van de vijand.

¹²³⁴ Een gelovige Jood zei eens heel treffend: "God heeft er blijkbaar zijn hobby van gemaakt om het meest ongehoorzame en halsstarrige volk tot zijn volk te maken."

¹²³⁵ Het woord *door* staat niet in de Hebreeuwse tekst. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de inhoud is het er (weer) bijgezet. Dit vers is in de Dode Zee-rollen verloren gegaan.

11 De wateren bedekten (of overstelpten) hun onderdrukkers
(of hun tegenstanders/benauwers).

Niet één van(uit) hen was overgebleven (of overgelaten).

12 Zij vertrouwden in (= op) (of geloofden in) zijn woorden.

Zij zongen zijn lof(zang).

Aan de overkant van de Rietzee zongen en musiceerden de verlost Israëlieten enthousiast tot eer van God (Ex.51:1-21).

Helaas, dit enthousiaste vertrouwen op de Here duurde niet heel erg lang.

Ondanks Gods goedgunstigheid zeurden de meeste Israëlieten tijdens hun reis in de woestijn over het eten en drinken (v.13-15). De straf van de Here kon jammer genoeg niet uitblijven.

13 Zij hebben zich gehaast (= Snel/Spoedig/Haastig) hebben zij zijn daden
(of zijn handelingen) vergeten.

Zij hebben niet op [tot(aan) (of voor/van)] zijn advies (of raad/plan) gewacht.

Drie dagen na de wonderbaarlijke tocht door de Rietzee begonnen de Israëlieten al weer te morren bij het water van Mara, dat ze niet konden drinken, doordat het bitter was. Ze vroegen echter niet aan de Here om hulp. Toch maakte Jahweh het water zoet, zodat ze het konden drinken (Ex.15:22-25). Ook werden ze enige tijd later bij Refidim opstandig, omdat er geen water was. God wilde de mensen van zijn volk leren om op Hem te vertrouwen. In plaats daarvan gedroegen ze zich rebels (Ex.17:1-7).

14 Zij begeerden het begeerde in de woestijn (of de wildernis).

Zij tartten God (of Zij stelden God op de proef/probeerden God uit) in de wildernis
(of de woestenijs/eenzame plaats).

In de woestijn Sin mopperden en klaagden de Israëlieten om eten. Aan de Here daarom vragen, was niet aan de orde (Ex.16:2,3). Daarna vergat een deel van het volk God opnieuw, en het zeurde om vlees (Num.11:4:-6). Jahweh gaf ondanks alles iedere keer, wat ze vroegen.

De ongehoorzame mensen werden echter gestraft. Zij die het eten op de rustdag wilden oprapen, moesten op die dag honger lijden. De mensen die zo gulzig als beesten van het vlees aten, moesten dat met de dood bekopen (Ex.16:4-35, Num.11:31-35).

15 Hij gaf aan (of voor/naar/van) hen, wat zij vroegen

Hij zond (of stuurde) (weg)tering (of schaarste/magerheid) weg in (= naar) hun ziel.

Veel Israëlieten kwamen later tegen de door de Here aangestelde leiders, Mozes en Aäron, in opstand (v.16-18). Opnieuw moest Gods slaande hand zijn leiders redden, en het overgrote deel van zijn volk weer op het rechte pad brengen.

16 Zij waren jaloers op (of Zij benijdden) [naar/voor/van] Mozes in het (leger)kamp
(of de legerplaats);

naar (of voor/van) (= op) Aäron, de heilige van Jahweh.

De Leviet Korach en de Rubenieten Datan en Abiram kwamen met 250 mannen in opstand tegen het priesterschap van Aäron en zijn zonen, en tegen het leiderschap van Mozes. De aanstichters van die opstand werden echter door de aarde verzwolgen, en de 250 mannen werden door het vuur van Jahweh verbrand (Num.16:1-35).

- 17** De aarde (of Het land) opende ¹²³⁶ (zich). Zij verslond Datan (of at Datan (op)).
 Zij bedekte (of overstelpde) de bende (of de bijeenkomst/vergadering) van Abiram.
- 18** Een vuur (ont)brandde in (of door/met) hun bende (of de bijeenkomst/vergadering).
 Een vlam (ver)brandde (of (ver)schroei) de kwaadaardige(mense)n.

Nog bekeerden de meeste Israëlieten zich niet. De volgende dag kwamen ze weer in opstand. Ze beschuldigden Mozes en Aäron. Ze zeiden, dat zij het volk van Jahweh hadden gedood, terwijl God dat zelf had gedaan. Toen verscheen de heerlijkheid van de Here, en er brak een dodelijk plaag uit. Het was alleen aan de genade van Jahweh te danken, dat Aäron door een offer de plaag kon laten ophouden (Num.16:41-50).

Enige tijd na de opstand tegen de leiders van God kwetsten de Israëlieten de Here door Hem te vereren via een gouden kalf (v.19-23), terwijl Hij dat zojuist uitdrukkelijk had verboden. Als Mozes niet voor zijn volk had gebeden om genade, zou God zijn volk hebben vernietigd.

- 19** Zij maakten een kalf in (= bij) Horeb.
 Zij bogen (of wierpen) zich neer voor (of naar/van) een gegoten (beeld).

Kort nadat de Israëlieten de 10 geboden hadden gekregen van de Here, ging het opnieuw helemaal mis. Mozes was de berg opgegaan om de 2 stenen tabletten (ook wel tafels genoemd) met de 10 geboden erop in ontvangst te nemen. Het duurde echter enige tijd, voordat hij terugkwam. Dat duurde voor de meeste Israëlieten veel te lang. Daarom maakten ze een gouden kalf om zo op een eigenwillige manier God te dienen. Verontwaardigd stuurde de Here stuurde Mozes naar beneden. Jahweh wilde zijn volk wel vernietigen. Op verzoek van zijn trouwe dienaar kwam Hij daarop terug. Toen Mozes bij zijn rebelse volksgenoten was aangekomen, herstelde hij de orde. Ongeveer 3000 mannen werden doodgeslagen door de gehoorzame Levieten, die niet hadden meegedaan aan de dwaze verering van het gouden kalf (Ex.31:18-32:35. Deut.9:7-21).

- 20** Zij verruilden (of verwisselden/veranderden) hun Eer (of hun Heerlijkheid)
 in (= tegen) een vorm (of een (af)beeld(ing)) van een grasetende stier (of rund).
- 21** Zij hebben God vergeten (of verwaarloosd), hun Redder,
 die grote(ding)en in (of met/door) Egypte heeft gedaan;
- 22** wonder(dad)en (of wonderbaarlijkheden) in (of met/door) het land van Cham;
 ontzagwekkende(dade)n (of ontzagwekkendheden) vlak bij (of op/over) de Rietzee.

De Egyptenaren stamden af van Misraïm (= Egypte).¹²³⁷ Hij was één van de zonen van Cham (Gen.10:6). Cham was de jongste zoon van Noach (Gen.9:22-24, 10:1).

Mozes sprong herhaaldelijk bij de Here voor zijn volk in de bres. De grove en talrijke zonden van zijn volksgenoten maakten als het ware een scheur in de muur van Gods genade. Daardoor dreigde Jahweh zijn volk te vernietigen. Mozes sprong dan in die scheur om die bres dicht te maken. De Israëlieten zouden veel dankbaarder moeten zijn met hun trouwe leider! Hij zocht niet in de eerste plaats zijn eigen belang, maar stelde die van zijn volk voorop.

- 23** Hij (= Jahweh) zei, dat Hij hen zou uitroeien (of vernietigen/verwoesten),

¹²³⁶ In de Hebreeuwse tekst staat hier *opent*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de inhoud is voor *opende* gekozen. Dit vers is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

¹²³⁷ Met het Hebreeuwse woord *Misraïm* wordt *Egypte* aangeduid.

behalve als (of tenzij) Mozes, zijn uitgekozene (= uitverkorene),
voor zijn gezicht (= voor Hem) in de bres (of de breuk/scheur) heeft gestaan
om zijn grimmigheid te laten afwenden (of te laten terugkeren/omkeren)
van(uit) het vernietigen (of het bederven/verderven/de vernietiging/het graf)
van hen.¹²³⁸

Langdurig en indringend moest Mozes bij de Here pleiten voor zijn volk, want Hij wilde eerst niet meer met de Israëlieten meegaan naar het beloofde land. Op uitdrukkelijk verzoek van Mozes stemde Jahweh uiteindelijk in. Uit genade liet Hij zich door zijn trouwe dienaar verbidden en overhalen (Ex.33:1-17).

Toen de Israëlieten bij het beloofde land kwamen, durfden ze het niet te veroveren (v.24-27). Ze vertrouwden niet op de Here. Nee, ze mopperden juist op Hem.

24 Zij verachtten (of weigerden) het begeerde (of gewenste/kostelijke) land.

Zij hebben [aan] zijn woord niet geloofd (of vertrouwd).

25 Zij morden (of murmureerden) in hun tenten.

Zij hebben niet naar [door (of met/in)] de stem (of het geluid) van Jahweh geluisterd.

Toen de Israëlieten dicht bij het land van de Kanaänieten waren gekomen, stuurde Mozes er 12 verspieders heen om het gebied te verkennen. Na 40 dagen keerden ze terug. Er waren 10 verspieders die zeiden, dat de bevolking van het land veel te sterk was om het te kunnen veroveren. Tegen dergelijke reuzen zou Gods volk de strijd nooit kunnen winnen. Hoewel 2 verspieders het daar niet mee eens waren, liet het overgrote deel van de Israëlieten zich door de andere 10 ontmoedigen. Daarbij vergaten de almacht en de wonderdaden van de Here. In plaats daarvan kwamen ze tegen Mozes, Aäron en de God Jahweh in opstand. Voor de Here was daarmee de maat vol. Op een paar uitzonderingen na mocht de hele generatie van 20 jaar en ouder het beloofde land niet meer binnengaan. In de woestijn zouden deze mensen sterven. Toen een deel van de rebelse Israëlieten tegen Gods wil toch een aanval tegen de Kanaänieten waagden te ondernemen, werden ze verpletterend verslagen (Num.13 en 14, Deut.1:22-36).

26 Hij hief zijn hand naar (of voor) hen (op) (voor een eed),

om hen te laten (neer)vallen in de woestijn (of de wildernis),

27 en om hun nageslacht (of hun zaad) te laten (neer)vallen onder (of in/door/met)

de (heiden)volken,

en om hen te verstrooien (of verspreiden) onder (of in/door/met) de landen.

Natuurlijk betekent vers 27 niet, dat God in die tijd al besloot, dat Hij in de (verre) toekomst de Israëlieten *zou verstrooien onder de landen*. Hij veroordeelt niet de kinderen op grond van de zonden van hun ouders of voorouders. Iedereen is persoonlijk verantwoordelijk voor zijn eigen zonden (Deut.24:16, Jer.31:29,30, Ezech.18).

Als het nageslacht van de Israëlieten hetzelfde structurele ongehoorzame en rebelse gedrag zou vertonen als het overgrote deel van hun voorouders, dan zou het slecht met die mensen aflopen. God waarschuwde, dat hij velen van hen zou laten sneuvelen in de strijd, en laten sterven onder de heidenvolken. De Israëlieten die dat zouden overleven, zou Hij laten uitstrooien over de landen (Lev.26:14-39, Deut.28:15-68, vgl. Ps.44:12).

¹²³⁸ Het woord *hen* ontbreekt in de Hebreeuwse tekst. Dit woord is afkomstig uit de Griekse handschriften (en de Vulgaat).

Het overgrote deel van de Israëlieten heeft helaas het slechte voorbeeld van hun voorouders gevolgd. Dit heeft inderdaad ertoe geleid, dat de Israëlieten zijn *verstrooid onder de landen*. Ook houdt Gods woord voor eeuwig stand, als hij dreigt met zijn straffen en oordelen.

Nadat de Israëlieten het beloofde land met hun gemopper hadden afgewezen, mocht de ongehoorzame generatie van Gods volk Kanaän niet meer binnengaan. In de woestijn zou die generatie sterven

Tijdens hun rondreis in de woestijn, vereerden veel ongehoorzame Israëlieten Baäl-Peor, een afgod van de Moabieten (v.28-31). Door het kordate optreden van Pinechas eindigde de dodelijke plaag van God die zojuist was begonnen. Deze plaag kostte aan 24.000 mensen het leven. (Num.25:1-13).

- 28** Zij verbonden (of koppelden) zich aan Baäl (= Heer/echtgenoot/eigenaar (van))-Peor.
Zij aten (slacht)offers van doden.

Via ontucht met Moabitische vrouwen en het deelnemen aan de offermaaltijden van hun afgod verbonden Israëlitische mannen zich aan Baäl-Peor, de afgod van de Moabieten.

- 29** Zij tergden Hem door (of met/in) hun (slechte) daden (of handelingen).
Een (pest)plaag (of Een epidemie/slachting) brak onder (of in/door/met) hen uit
(of brak ... door).

Toen een Israëlitische man ook nog de brutaliteit had om ten aanschouwen van zijn eigen volksgenoten een heidense vrouw mee te nemen naar zijn eigen tent om daar overspel met haar te bedrijven, sloop Pinechas daarheen, en hij doorstak ze allebei met een speer. Toen hield de dodelijk plaag op. Pinechas was een kleinzoon van hogepriester Aäron (Num.25:6-8).

- 30** Pinechas stond op. Hij oordeelde (of Hij bemiddelde).
De (pest)plaag (of epidemie/slachting) werd tegengehouden
(of werd opgehouden/verhinderd).

- 31** Het (of Zij) werd [voor] hem voor rechtvaardigheid (aan)gerekend
van (of voor) generatie en (= op) generatie; tot (= voor) eeuwig.

Wij zouden misschien zeggen, dat Pinechas niet voor eigen rechter had mogen spelen. Dit zou nog meer kunnen gelden bij het doden van 2 mensen. Hoewel Pinechas echter zonder opdracht van de leiding volgens de richtlijnen van Gods wet het vonnis op eigen initiatief uitvoerde, keurde de Here zijn daad goed. Dit bleek onmiddellijk, want de plaag stopte. Dit is opvallend en veelzeggend. Pinechas zou zelfs daarin voor altijd een gezegend voorbeeld zijn van generatie op generatie. Daar waar de huilende leiding met Mozes overdonderd en verbijsterd toekeek, trad hij op onder Gods volk. Daarom kreeg Pinechas voor zijn nageslacht het altijd durende priesterschap (Num.25:10-13).¹²³⁹

¹²³⁹ We moeten hierbij wel rekening houden met het feit dat in die tijd in Israël er geen duidelijk onderscheid was tussen de staat en de Kerk. Kordaat optreden binnen een gemeente van God is tegenwoordig niet hetzelfde, dan het voor eigen rechter spelen bij taken die bij de huidige overheid horen. Wel is gepast verzet geoorloofd, en soms ook de plicht voor Gods dienaren. Je moet de Here meer gehoorzamen, dan mensen.

Of Pinechas in die tijd al priester was, is niet erg waarschijnlijk. Het lijkt er sterk op, dat hij nog te jong was, want hij werd tijdens de woestijnreis nog niet als priester aangeduid. Dit gebeurde wel, toen het volk Israël in het beloofde land was aangekomen (Joz.22:13,30-32).

Bij het water van Meriba tergden de Israëlieten de Here opnieuw door tegen Mozes in opstand te komen (v.32,33).¹²⁴⁰

32 Zij maakten Hem kwaad vlak bij (of op/over) het water van Meriba
(= het water van (Ge)ruzie).

Voor (of Naar/Van) Mozes was (= verliep) (het) slecht
[door (of in/met)] om(wille van) (of ter wille van/wegens) hen.

33 Ja (of (om)dat/want), zij waren tegen zijn geest (of zijn adem/wind)
opstandig (of verbitterd) geweest.

Hij sprak onbezonnen met (of in/door) zijn lippen.

Bij het water van Meriba, dat betekent *het water van Ruzie*, stelde de Here zijn volk meerdere malen op de proef. Daar, bij Refidim, ontstond in het 1^e jaar na de uittocht een gebrek aan water. Zo gaf Jahweh de Israëlieten de kans om bij problemen en tegenslagen op Hem te vertrouwen. In plaats daarvan maakten ze ruzie met Hem. Ondanks dat hielp de Here hen, en gaf Hij ze water om te drinken (Ex.17:1-7, vgl. 1Kor.10:4). In het 40^e jaar na de uittocht mordden de Israëlieten op dezelfde plaats opnieuw tegen Mozes en Aäron, omdat ze geen water meer hadden. Daardoor werd de *geest* van Mozes ontmoedigd. Echter, in plaats van God te gehoorzamen *sprak hij* helaas *onbezonnen*, en sloeg hij op de rots. Toch gaf de Here zijn opstandige volk opnieuw te drinken, maar Hij strafte daarna de leider Mozes en de hogepriester Aäron heel erg zwaar, omdat ze aan Hem ongehoorzaam waren geweest (Num.20:1-13, 20:24, 27:12-14, Deut.1:37, 32:48-52).¹²⁴¹

Nadat de Israëlieten in het beloofde land waren gekomen, roeiden ze de kwaadaardige heidenvolken niet uit (v.34-39). Integendeel, ze gingen vriendschappelijk met ze om, en namen hun slechte gewoonten en verderfelijke afgodsdienst over (Richt.1:21-2:2, 2:10-12, 3:5-7). Ze offerden zelfs van hun zonen en dochters aan de afgodsbeelden van Kanaän.

34 Zij hebben de (heidenvolken) niet uitgeroeid (of vernietigd/verwoest),
waarvan Jahweh (het) tegen (of naar/voor/van) hen gezegd had.

De kwaadaardige Kanaänitische volken die in het heilige land woonden, voordat de Israëlieten het veroverden, moesten onder andere om hun grove zonden in opdracht van de Here worden weggejaagd of uitgeroeid (Gen.15:16, Deut.7:1-8, 20:16,17, Joz.11:16-23). Hij gaf die opdracht ook, zodat zijn volk niet de afgodsdienst en de cultuur van de Kanaänieten zou overnemen (Ex.23:32,33, 34:11-17, Deut.20:16-18).¹²⁴² Door hun ongezonde gewoonten en

¹²⁴⁰ De opsomming van al deze historische gebeurtenissen is niet chronologisch (= in volgorde van tijd). De 2^e opstandigheid bij Meriba vond eerder plaats, maar is hoogstwaarschijnlijk pas aan het eind van de woestijnreis genoemd om duidelijk aan te geven, waarom de leider Mozes en de hogepriester Aäron het beloofde land niet mochten binnengaan.

¹²⁴¹ Je zou de verzen ook kruislings (= als chiasme) kunnen lezen:

32^a Zij maakten Hem (= Jahweh) kwaad vlak bij het water van Meriba.

33^a Ja, zij waren tegen zijn Geest (= Gods Geest) opstandig geweest.

32^b Voor Mozes verliep het slecht om hen.

33^b Hij sprak onbezonnen met zijn lippen.

Beide mogelijkheden met hun verschillende betekenissen vullen elkaar aan.

¹²⁴² Kanaänieten die hun afgodsdienst en cultuur zouden afzweren, en de Here wilden dienen, mochten natuurlijk wel blijven leven (Ex.34:15). Het was geen rassenhaat of racisme. Ook in de tijd van het Oude Testament konden mensen uit de heidenvolken voor Jahweh als hun God kiezen. Hierbij kunnen we denken aan de heidense vrouwen Rachab en Rut (Joz.2, 6:16,17,22-25, Rut 1:16,22, 4:13,18-22, Mat.1:5,6^a, Hebr.11:31), en aan vele andere voorbeelden (Richt.4:17-23, 5:24, 2Sam.11:3, 12:10, 24:18-25, enz.).

gebruiken stierven deze mensen meestal al op jonge leeftijd aan allerlei nare ziekten en chronische kwalen.

De Here wilde, dat de Israëlieten lang zouden leven (Deut.4:40, 5:33). Mede daarom gaf Hij zijn (reinigings)wetten. In die wetten zoekt Hij het bestwil voor de mensen (1Joh.5:3). Zo was en zo is het bijvoorbeeld erg gezond om van een geslacht dier het vet en de nieren niet te eten (Ex.29:13, Lev.3:3,4,9,10,14-16, 4:19,26,31,35, 6:12, enz.). Ook door de goede hygiëne die God had voorgeschreven, werden de meeste gehoorzame Israëlieten veel ouder dan de heidenen (Lev.15, Num.5:2,3, 31:17-24, Deut.21:10-14, 23:13).¹²⁴³

35 Zij lieten zich in (of Zij gingen vriendschappelijk om) met (of in) de (heiden)volken.

Zij leerden hun daden (of hun maaksels/handelingen).

36 Zij dienden hun afgod(sbeeld)en.

Zij werden voor hen tot een (val)strik.

Doordat de Israëlieten afgoden gingen dienen, en de Here in de steek lieten, verliet hun God hen. Daardoor verloren ze Jahwehs hulp, en waren ze niet meer tegen de heidenvolken opgewassen. Deze volken begonnen de Israëlieten te onderdrukken (Recht.2:3,13-15).

37 Zij (slacht)offerden hun zonen

en hun dochters aan de duivelen (of de vernietigers/bedervers/verdersers).

Tegen het uitdrukkelijk verbod van de Here in offerden ze zelfs van hun zonen en hun dochters aan een afgod (Lev.18:21, 20:2-5, Deut.12:31, 18:10^a). Met dat doel lieten verscheidene dwaze koningen een deel van hun zonen en hun dochters door het vuur gaan (2Kon.16:3, 17:17, 21:6, 2Kron.28:3, 33:6). Daarmee offerden ze hen aan de boze geesten ofwel aan de duivelen (Deut.32:17, vgl. 1Kor.10:19,20).¹²⁴⁴

38 Zij vergoten onschuldig (of schoon/rein) bloed:

het bloed van hun zonen en hun dochters,

die zij offerden aan (of voor/naar) de afgod(sbeeld)en van Kanaän.

Het land (of De aarde/grond) was ontwijd (of ontheiligd) door (of met/in)

bloed(schuld)[en].

Het heilige land werd door de meerdere moorden op de opgeofferde zonen en dochters verontreinigd (vgl. Num.35:33,34).

39 Zij werden onrein door (of met/in) hun daden (of hun maaksels/handelingen).

Zij pleegden overspel door (of met/in) hun (slechte) daden (of handelingen).

Voor de Here is afgoderij als een vorm van overspel. Iemand die God, de bruidegom van zijn gemeente (Jes.62:5^b, Hos.2:18,19, Joh.3:29, Op.21:2,9), verlaat, en andere goden gaat dienen, pleegt als het ware overspel ten opzichte van Jahweh (Lev.20:5,6, Ezech.16, 23, Hos.1-3). De gewijde prostitutie ter ere van een afgod is daar eveneens een uitbeelding van. Ook gingen overspel en afgoderij vaak hand in hand.

¹²⁴³ Zie hiervoor Hobrink B., *Moderne Wetenschap in de Bijbel*, 6^e druk, Hoornaar, 2005.

¹²⁴⁴ De overeenkomst met de vele abortussen van tegenwoordig is groot. Ook deze nog ongeboren zonen en dochters worden opgeofferd aan de duivelen. Hoogstwaarschijnlijk is het aantal babymoorden in deze tijd veel hoger dan het aantal kinderooffers uit die tijd. Daar kunnen we als Nederlanders onmogelijk Gods zegen van verwachten.

Om hun structurele ongehoorzaamheid liet de Here de Israëlieten telkens onderdrukken door vijandige heidenvolken (v.40-42).

- 40** De woede van Jahweh (ont)brandde onder (of in/door) zijn volk.
Hij gruwde van (of Hij verafschuwde) zijn erfelijk bezit.
- 41** Hij gaf hen (over) in de hand (= de macht) van de (heiden)volken,
Hun haters heersten (of regeerden) onder (of in/met/door) (= over) hen.
- 42** Hun vijanden onderdrukten hen
Zij werden onderworpen (of onderwierpen zich/vernederden zich) onder hun hand
(= hun macht).

Dit gebeurde in zowel in de Richterentijd als de Koningentijd (Richt.2:13-15, 2Kon.17:7-23).

Als de Israëlieten zich bekeerden, en de Here om hulp riepen tegen hun onderdrukkers, dan redde Hij hen (v.43-46). Dit gebeurde vaak, maar iedere keer verviel het overgrote deel van Gods volk weer in zijn opstandige gedrag en hardnekkige zonden (Richt.2:18-22).

- 43** Vele malen (of tijden/gebeurtenissen/stappen/slagen) redde (of bevrijdde) Hij hen.
En zij (= Zij echter), zij waren opstandig (of verbitterd) in (of met/door)
hun plan (of hun advies/raad).
- Zij werden onderdrukt door (of in/met) hun ongerechtigheid.

De trouweloosheid van het merendeel de Israëlieten vernietigde de standvastige trouw van de Here niet. Wat een genade! Iedere keer probeerde en probeert Hij het met zijn volk opnieuw. Soms moet Hij een hele generatie afschrijven, maar dan gaat Hij met de volgende generatie weer verder.

- 44** Hij zag naar (of voor) hen in hun benauwdheid (of hun angst),
wanneer Hij hun (smeek)bede hoorde (of Hij naar hun (smeek)bede luisterde).

Jahweh blijft altijd trouw aan zijn verbond met Israël (Lev.26:42,44,45, Hos.1:10-12, 2:15-22, Hand.2:36-39, Rom.11:25-32, enz.).

- 45** Hij herinnerde zich voor (= ten gunste van) hen ¹²⁴⁵ aan zijn verbond.
Hij had medelijden overeenkomstig zijn talrijke (of vele) goedgunstigheden.
- 46** Hij gaf hen over aan barmhartigheden (= aan grote barmhartigheid)
voor (of naar/van) het gezicht van allen die hen gevangenen namen.

Voor de ogen van hun vijanden was de Here weer genadig voor zijn volk.¹²⁴⁶ Dit was ook in de tijd van koning Hizkia (727 – 697) het geval.

¹²⁴⁵ Het gedeelte *voor (= ten gunste van) hen* staat niet in de Griekse handschriften(en niet in de Vulgaat). Dit vers is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

¹²⁴⁶ Sommigen vertalen dit vers zo: **46** Hij gaf hen over aan barmhartigheden
van het gezicht van allen die hen gevangen namen.

Deze vertaling ligt minder voor de hand, en dit is in die tijd ook nooit zo gegaan. Geen enkele koning heeft Israëlieten gevangen genomen, of gehouden, en daarna uit medelijden naar hun eigen land laten terugkeren. Erg barmhartig zijn de volken die Israëlieten gevangen namen nooit geweest. De Assyrische koning Esarhaddon liet de Judese koning Manasse (697 – 642), die hij gevangen had genomen, met zijn volksgenoten weer terugkeren naar zijn land. Dit deed hij niet uit grote barmhartigheid, maar met een andere bedoeling. Naast de 2^e grootmacht uit die tijd: Egypte, wilde koning Esarhaddon (681 – 669) geen leeg gebied achterlaten. Zo'n gebied kon

Omdat de psalmdichter weet, dat God vol liefde is, en trouw is aan zijn verbond met Israël, bidt hij om redding voor zijn volk (v.47,48). Hij wil namelijk met alle Israëlieten aan de Here zoveel mogelijk de eer geven, die Hem toekomt.

47 Red ons, Jahweh, onze God,
en breng ons bijeen (of en vergader/verzamel ons) vanuit de (heiden)volken
voor dankzeggingen van (of voor/naar/aan) uw heilige naam
om zich te beroemen met (of door/in) uw lof(zang)!

48 Gezegend moet (of zal) Jahweh, de God van Israël, zijn
van(af) [de] eeuwigheid en tot [de] eeuwigheid.
Al het volk zal (of moet) zeggen: Amen (= Zo is het/Waarachtig).
Looft Jah(weh) (= Hallelu-Ja = Looft Jah)!

Het woord *Amen* betekent *waarheid* en/of *zekerheid*. Het is een erkenning en bevestiging van alles wat aan dat woord vooraf gaat (vgl. Num.5:22, Deut.27:15-26, 1Kon.1:36, 1Kron.16:36, Neh.5:13). Met het slot van psalm 106 eindigt ook het 4^e boek van de Psalmen (Ps.90-106). Waarschijnlijk is dat eerst een apart gebundelde verzameling profetische liederen geweest.¹²⁴⁷

Evenals bij het slot van het 1^e, 2^e, 3^e en het 5^e boek van het bijbelboek Psalmen (Ps.41:14, 72:18,19, 89:53, 150:6) eindigt het 4^e boek met een lofverheffing. Deze lofverheffing lijkt wat vreemd. Toch is dit helemaal in overeenstemming met de inhoud van dit lied. Ondanks de niet zo rooskleurige tijd waarin de auteur van psalm 106 leefde, eindigde hij met een positieve blik op de toekomst. Hij wist, dat de Here zijn volk nooit helemaal in de steek zou laten, en dat Davids koningshuis voor eeuwig zou blijven bestaan (2Sam.7:11^b,16). Hij kende Gods grote trouw. Daar was hij volledig van overtuigd.

Het optimistische vertrouwen van de psalmdichter bleek terecht. Tegenover de ontrouw van Israël bleef de Here trouw aan zijn eeuwige verbond met zijn volk. Hoewel de Israëlieten over de hele aarde werden verstrooid, zijn ze nooit van de wereld verdwenen, of in andere volken opgegaan. Als volk zijn ze blijven bestaan, en kunnen ze weer terugkeren naar hun eigen land. Jahweh is met zijn volk Israël nog lang niet klaar. Ook is de prachtige belofte dat Davids koningshuis voor eeuwig zou blijven bestaan nu al voor een groot deel in vervulling gegaan. Ondanks de ontrouw van veel koningen uit Davids nageslacht, bleef zijn dynastie eeuwenlang

natuurlijk gemakkelijk worden veroverd en bezet. Daarom creëerde hij daar 2 kleine staten die onderling geen band hadden. In het gebied ten noorden van het Tweestammenrijk werd het Tienstammenrijk Israël niet hersteld. Sinds 681 deporteerde de Assyrische koning Esarhaddon mensen uit verschillende vreemde volken naar dat gebied. Uit die gemengde bevolking ontstonden de Samaritanen. Hun naam dankten ze aan hun hoofdstad Samaria (2Kon.17:24-41 en Ezra 4:2). Met de tegenstelling tussen de Joden en de Samaritanen in een bewoond gebied aan de noordoostgrens van Egypte had de Assyrische koning zijn doel bereikt.

Hoewel ook de Perzische koning Kores II (559/538 – 529) de Israëlieten toestemming gaf om te vertrekken, deed hij dit evenmin uit grote barmhartigheid, maar uit politiek inzicht en religieuze overtuiging. Hij vond het beter, dat ieder volk bad naar zijn eigen goden voor het welzijn van zijn Perzische rijk (Ezra 1:3,4). Bovendien had Kores II de Israëlieten ook niet gevangen genomen of gehouden. Zodra hij het Babylonische rijk had veroverd liet hij de ballingen van de onderworpen volken vertrekken.

¹²⁴⁷ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). Een psalmdichter gaf als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21).

Trouwens, alle bijbelboeken zijn helemaal door de Heilige Geest geïnspireerd via apostelen en profeten (Ef.3:5, 2Tim.3:14-17, 2Pet.3:2). De Bijbel vormt daardoor het fundament van Gods gemeente, waarvan Christus de Hoeksteen is (Ef.2:19,20). (Een hoeksteen zit ter versteviging boven in een hoek van een gebouw (Ps.118:22^b)).

aan de macht. Het eeuwige koningshuis is ondanks alle ongehoorzaamheid niet vervangen door een andere wettige dynastie. Uit het nageslacht van David (1012 – 972) is de Here Jezus geboren. Hij is na zijn lijden en sterven voor eeuwig koning geworden (Op.1:5). Hij heeft nu en voor altijd alle macht in de hemel en op de aarde (Mat.28:18, Luk.3:23-38, Ef.1:20-22, vgl. Dan.7:13,14). De woorden en beloften van God houden voor eeuwig stand!

5. Het vijfde boek.

Psalm 107: God redt uit alle nood.

- 1 Dankt Jahweh, want Hij is goed!
Ja, voor eeuwig duurt zijn goedgunstigheid.
- 2 De verlost van Jahweh moeten dit zeggen,
die Hij heeft verlost uit de macht van de onderdrukker,
- 3 en uit de landen heeft Hij hen verzameld,
uit het oosten en uit het westen,
uit het noorden en uit de zee.

- 4 Zij hebben in de woestijn rondgedwaald op een verlaten weg.
Een stad om te wonen hebben zij niet gevonden.
- 5 Hongerig ook dorstig was hun ziel.
Zij raakte uitgeput in hen.
- 6 Zij schreeuwden om hulp naar Jahweh in hun benauwdheid.
Uit hun angsten redde Hij hen.
- 7 Hij liet hen treden op een vlakke weg
om te gaan naar een stad om te wonen.
- 8 Zij moeten Jahweh danken voor zijn goedgunstigheid,
en voor zijn wonderdaden voor de mensenzonen,
- 9 omdat Hij de verlangende ziel heeft voldaan,
en de hongerige ziel heeft Hij met het goede gevuld.

- 10 Bewoners in donkerheid en de schaduw van de dood
waren gebonden in vernedering en ijzer,
- 11 omdat zij opstandig zijn geweest tegen de woorden van God,
en het advies van de Allerhoogste hadden zij veracht.
- 12 Hij vernederde door moeite hun hart.
Zij zijn gestruikeld, en er was geen helper.
- 13 Zij schreeuwden om hulp naar Jahweh in hun benauwdheid.
Uit hun angsten redde Hij hen.
- 14 Hij liet hen wegtrekken uit donkerheid en de schaduw van de dood,
en Hij verscheurde hun banden.

- 15** Zij moeten Jahweh danken voor zijn goedgunstigheid,
en voor zijn wonderdaden voor de mensenzonen,
- 16** omdat Hij bronzen deuren heeft gebroken,
en ijzeren grendels heeft Hij afgehakt.
- 17** Dwazen werden om hun overtreding
en om hun ongerechtigheden vernederd.
- 18** Hun ziel verafschuwde elk eten.
Zij naderden tot de poorten van de dood.
- 19** Zij schreeuwden om hulp naar Jahweh in hun benauwdheid.
Uit hun angsten redde Hij hen.
- 20** Hij zond zijn woord. Hij genas hen.
Hij liet hen aan hun graven ontsnappen.
- 21** Zij moeten Jahweh danken voor zijn goedgunstigheid,
en voor zijn wonderdaden voor de mensenzonen,
- 22** en zij moeten dankoffers offeren,
en zij moeten zijn daden met gejubel verkondigen.
- 23** Zij die de zee afdalen in schepen,
die werk doen op de vele wateren,
- 24** zichzelf hebben de daden van Jahweh gezien,
en zijn wonderdaden in de diepte.
- 25** Hij sprak. Hij liet een stormwind opsteken.
Zij hief zijn golven op.
- 26** Zij stijgen op naar de hemel.
Zij dalen af in de waterdiepten.
Hun ziel smelt door onheil.
- 27** Zij wankelden, en zij schudden als een dronken iemand.
Al hun wijsheid werd verslonden.
- 28** Zij schreeuwden om hulp naar Jahweh in hun benauwdheid.
Uit hun angsten redde Hij hen.
- 29** Hij wekt de storm op tot kalmte.
Hun golven waren stil.

- 30** Zij waren blij, omdat zij tot rust kwamen.
Hij leidde hen naar de haven van hun verlangen.
- 31** Zij moeten Jahweh danken voor zijn goedgunstigheid,
en voor zijn wonderdaden voor de mensenzonen,
- 32** en zij moeten Hem verhogen in de menigte van het volk,
en in het zittend gezelschap van de oudsten moeten zij Hem roemen.
- 33** Hij maakte rivieren tot een woestijn,
en waterbronnen tot een dorstig land;
- 34** vruchtbaar land tot dorre grond
om de slechtheid van de bewoners daarin.
- 35** Hij maakte de woestijn tot een waterpoel,
en dor land tot waterbronnen.
- 36** Hij liet hongerige mensen daar wonen.
Zij stichtten er een stad om te wonen.
- 37** Zij zaaiden akkers in.
Zij beplantten wijngaarden.
Die brachten vruchten voor de oogst voort.
- 38** Hij zegende hen. Zij werden buitengewoon talrijk.
Hun vee liet Hij niet verminderen.
- 39** Zij verminderden.
Zij zonken ineen door dwang, onheil en verdriet.
- 40** Hij heeft over edelen verachting uitgegoten.
Hij liet hen ronddolen in een woestijn zonder weg.
- 41** Hij plaatste de arme hoog vanuit vernedering.
Hij maakte families als een kudde.
- 42** De oprechten moeten het zien, en zij moeten blij zijn.
Al het onrecht moet haar mond sluiten.
- 43** Wie is wijs, en wie zal op deze dingen letten,
en wie zullen acht slaan op de gunsten van Jahweh?

Vanuit het oosten en het westen, en vanuit het noorden en de zee heeft de almachtige God in zijn grote liefde mensen van zijn volk verzameld (v.3). Hij heeft ze verlost uit de macht van hun onderdrukker (v.2). Daarom roept de psalmdichter zijn volksgenoten op om de Here voor zijn grote goedheid te bedanken (v.1). Verschillende wonderdaden van God in uiteenlopende situaties worden door de auteur van dit lied kernachtig aangeduid (v.4-32). Iedereen die wijs is, moet de zegenende en straffende daden van de Here wel opmerken (v.33-43).

Wie de schrijver van deze psalm is, blijft erg onzeker. Zijn naam wordt in dit lied in elk geval niet genoemd. Wel weten we, dat God zijn volk had verzameld vanuit het noorden, het oosten en het westen (v.3). Opvallend daarbij is, dat het zuiden niet wordt genoemd. Deze situatie deed zich voor, toen in 538 voor Christus een deel van de Israëlieten weer terugkeerde uit de Babylonische ballingschap.

Om de hardnekkige ongehoorzaamheid van het overgrote deel van Gods volk, had de Here de Israëlieten vanaf 724 tot 568 voor Christus naar Assyrië en Babel laten wegvoeren. Daar in het Tweestromenland leefden in het noordoosten dus veel ballingen uit het heilige land. Nadat de Babylonische koning Nebukadnezar II (604 – 562) in 586 Jeruzalem had veroverd, hadden de Tyriërs, Sidoniërs en de Filistijnen veel Joden van hun schatten beroofd, en de mensen aan Grieken in het westen als slaven verkocht (Joël 3:4-6).¹²⁴⁸ Hoewel in die tijd en de jaren daarvoor veel Joden naar Egypte vluchtten (2Kon.25:26, Jer.43:6,7), ontkwamen ze niet aan Gods straf. In 581 en in 568 veroverde de machtige koning van Babel Egypte. Veel buit en ballingen waaronder ook veel gevluchte Joden nam hij mee naar zijn land (Jer.43:8-13, 44:30, 52:30, Ezech.29:17-20).¹²⁴⁹ Zo verdwenen deze meestal ongehoorzame mensen van Gods volk uit het land van de farao's (Jer.44:26-28). In 538 na Christus en enkele jaren daarna konden dus geen Joden of Israëlieten uit het zuiden terugkeren naar hun eigen grondgebied. Wel kwamen ze vanuit het oosten, dat is in het Tweestromenland, via het noorden weer terug naar het heilige land.¹²⁵⁰ Mede daardoor konden ook mensen uit het westen via de zee weer teruggaan naar Israël (Joël 3:6,7^a).

Ook weten we, dat de auteur van dit lied een profeet was,¹²⁵¹ die niet lang na de terugkeer van Gods volk uit de ballingschap psalm 107 heeft geschreven. Over een herbouwde tempel, waar de Israëlieten bijeen zouden kunnen komen om de Here te bedanken en te prijzen voor zijn goedgunstigheid, en voor Hem te offeren (v.1,8,15,21,22,31,32), vernemen we hier niets. Bovendien kunnen we in de Bijbel nergens lezen over profeten in de periode tussen het optreden van de profeet Maleachi in de 5^e eeuw voor Christus en de komst van Johannes de Doper in de 1^e eeuw na Christus.¹²⁵² Als de dichter van deze psalm dus niet lang na de ballingschap heeft geleefd, kunnen we denken aan profeten zoals Haggai of Zacharia, maar het zou ook een andere profeet uit die tijd kunnen zijn.

Dit lied bestaat uit zeven gedeelten: vers 1-3, 4-9, 10-16, 17-22, 23-32, 33-42 en 43. In het begin van deze psalm (v.1-3) roept de schrijver zijn volksgenoten op om de Here te bedanken voor zijn voortdurende liefde en goedgunstigheid, want Hij heeft Israël weer bijeengebracht.

¹²⁴⁸ Zie Turenout T. van, Joël, Jahweh is God, Grijskerk, 2019.

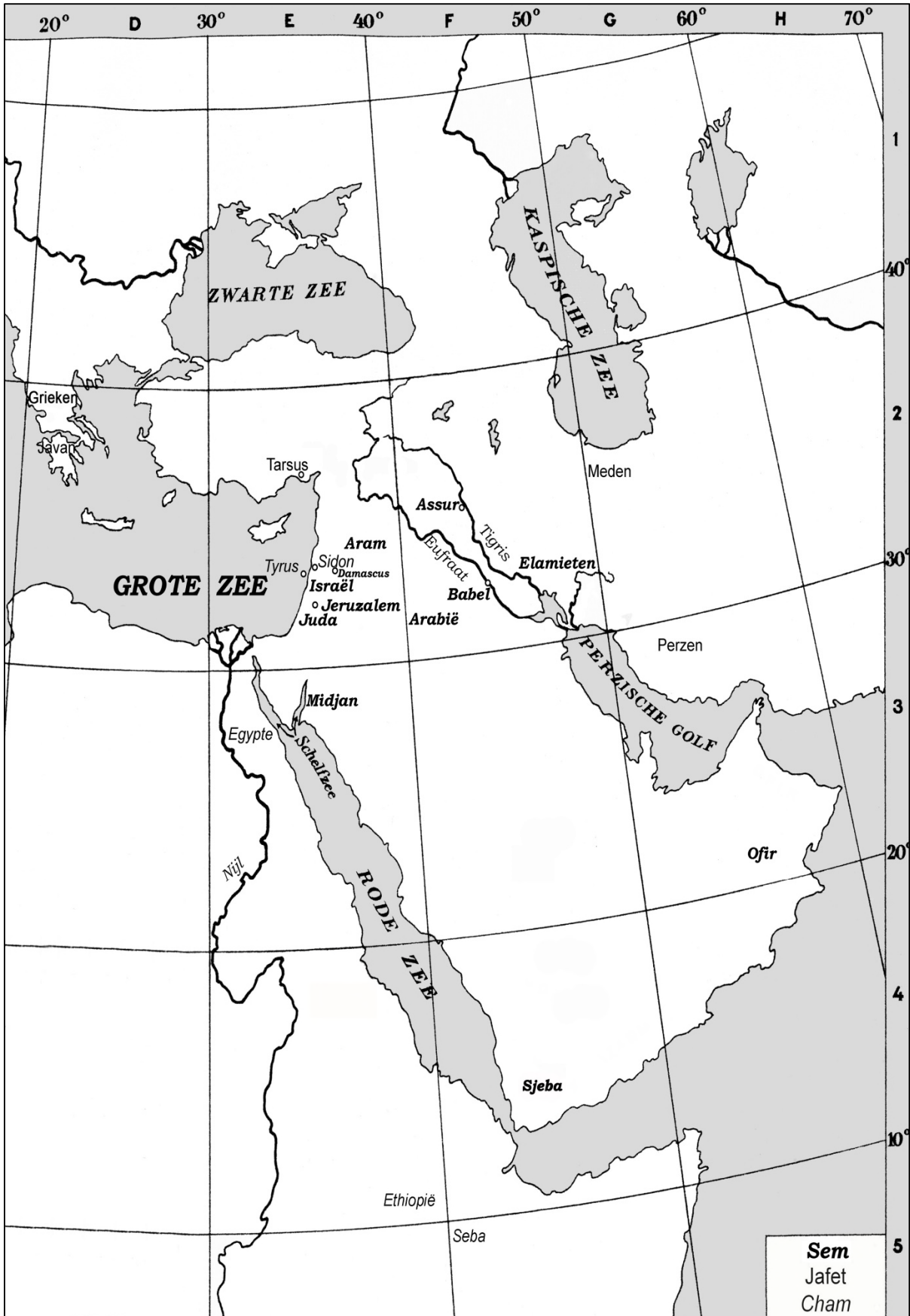
¹²⁴⁹ Zie Flavius J., Joodse Oudheden, deel 10, hoofdstuk 9:7, Elgood, P.G., Later Dynasties of Egypt, Oxford, 1951, pag. 106, Turenout T. van, Jeremia, Jahweh sticht, Grijskerk, 2021, Turenout T. van, Ezechiël, God maakt sterk, Grijskerk, 2020.

¹²⁵⁰ De Joden trokken hoogstwaarschijnlijk niet rechtstreeks door de hete en moeilijk toegankelijke woestijn naar het heilige land, maar eerst naar het noordwesten. Daarna gingen ze dan naar het zuiden, en kwamen ze via het noorden van Israël weer terug in hun eigen land.

¹²⁵¹ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). Zo gaf ook koning David (1012 – 972) als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30, 2Pet.1:20,21).

Trouwens, alle bijbelboeken zijn helemaal door de Heilige Geest geïnspireerd via apostelen en profeten (Ef.3:5, 2Tim.3:14-17, 2Pet.3:2). De Bijbel vormt daardoor het fundament van Gods gemeente, waarvan Christus de Hoeksteen is (Ef.2:19,20). (Een hoeksteen zit ter versteviging boven in een hoek van een gebouw (Ps.118:22^b)).

¹²⁵² Er zijn zelfs sterke aanwijzingen dat er in die periode helemaal geen profeten waren (1Mak.4:46, 9:27, 14:41)! De schrijver van het boek Sirach noemde in zijn opsomming van bijbelse figuren na Maleachi, geen enkele geïnspireerde boodschapper van God meer (Sir.49:10-16). Als we weten, dat alle bijbelboeken door de Heilige Geest uitsluitend via apostelen en profeten tot stand zijn gekomen (Ef.3:5, 2Tim.3:14-17, 2Pet.3:2), dan is het erg onwaarschijnlijk, dat deze psalm een lange tijd na de ballingschap is ontstaan.

Gedurende de gevaarlijke reis via woestijnachtig gebied naar het heilige land heeft God zijn volk geholpen en gered (v.4-9). De mensen die in de donkere gevangenis zaten, heeft Hij bevrijd (v.10-16). Israëlieten die (erg) ziek waren door hun ongehoorzaamheid, heeft Hij genezen (v.17-22). Zij die op schepen voeren, heeft God veilig op hun bestemming laten aankomen (v.23-32). In het zesde deel (v.33-42) wordt de almacht van de Here nog eens samengevat. Hij heeft in het verleden de rechtvaardige mensen meestal gezegend, en de kwaadaardigen vaak gestraft en berecht. Wie wijs is, moet dit opmerken, en Gods hand in Israëls geschiedenis kunnen zien (v.43).

In het begin van psalm 107 (v.1-3) roept de schrijver zijn volksgenoten op om de Here te bedanken voor zijn voortdurende liefde en goedgunstigheid, want Hij heeft zijn volk Israël weer bijeengebracht.

- 1 Dankt [voor] Jahweh,¹²⁵³ want (of (om)dat/Ja,) (Hij is) goed!
Ja, (of want/(om)dat) voor (of van) eeuwig is (= duurt) zijn goedgunstigheid.
- 2 De verlost (of De losgekochten/gelosten) van Jahweh moeten (of zullen) (dit)
zeggen,
die Hij heeft verlost (van)uit de hand (= de macht) van de onderdrukker
(of de tegenstander),
- 3 en (van)uit de landen heeft Hij hen verzameld (of bijeengebracht),
(van)uit het oosten (of het opgaan/opkomen) en (van)uit het westen,
(van)uit het noorden en (van)uit de zee.

In de jaren 724 – 722 voor Christus deporteerden de Assyriërs de noordelijke stammen van Israël naar het Tweestromenland. Rond 586 werden de zuidelijke stammen van Israël naar Babel gedeporteerd. Vooral de machtige Babylonische koning Nebukadnezar II (605 – 562) heeft Gods volk langdurig onderdrukt. De Here maakte daar een einde aan.

De Assyriërs en de Babyloniërs wilden de identiteit van de volken die ze hadden overwonnen, vernietigen, maar God voorkwam dit. Aan het Assyrische rijk maakte de koning van Babel in 608 voor Christus een einde. De legers van het Babylonische rijk werden echter in 538 door de Perzische koning Kores II (559/538 – 529) verslagen. De feestvierende koning Belsazar (552 – 538), een kleinzoon van Nebukadnezar II, werd doodgeslagen (Dan.5:30).¹²⁵⁴ De nieuwe koning uit Perzië gaf in hetzelfde jaar aan alle Israëlieten toestemming om naar hun eigen land terug te keren. Vanuit het oosten, het noorden en het westen keerden Joden terug naar hun land.¹²⁵⁵

De auteur van dit lied vertelt in de onderstaande verzen (v.4-9), dat de God Jahweh zijn volk tijdens de gevaarlijke reis via het woestijnachtige gebied naar het heilige land heeft geholpen en gered.

¹²⁵³ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

¹²⁵⁴ Zie Turenout T. van, Daniël, God is rechter, Grijpskerk, 2019.

¹²⁵⁵ Niet alleen de Israëlieten mochten terugkeren, maar ook andere volken zoals de Ammonieten, Moabieten en Edomieten (vgl. Jer.48:47, 49:6,39). De landen van de teruggekeerde volken bleven echter wel vazalstaten van het Perzische rijk. (Zie Turenout T. van, Jeremia, Jahweh sticht, Grijpskerk, 2021.)

- 4** Zij hebben in (of door) de wildernis (of de woestijn) (rond)gedwaald in (= op)
een verlaten (of (ver)woeste) weg.

Een stad (om te) wonen (of (ver)blijven) hebben zij niet gevonden.

Een geschikte stad om bescherming te zoeken hebben de Joden tijdens hun terugkeer blijkbaar niet kunnen vinden. In de steden die ze gedurende hun reis naar het heilige land tegenkwamen, werden ze dus niet binnengelaten.

- 5** Hongerig ook (of zelfs) dorstig was hun ziel.

Zij (= De ziel) raakte uitgeput (of Zij bezweek) ¹²⁵⁶ in (of met) hen.

Als de vrijgelaten ballingen uitgeput raakten tijdens de lange reis naar hun thuisland, dan riepen ze naar God om hulp.

- 6** Zij schreeuwden (om hulp) naar (of bij) Jahweh in (of door) hun benauwdheid
(of hun angst).

(Van)uit hun angsten (of hun noden) redde Hij hen (of bevrijdde Hij hen/rukte Hij hen
weg). ¹²⁵⁷

Vers 6 is een refrein, dat in de verzen 13, 19 en 28 wordt herhaald. Daardoor wordt de inhoud van dit vers benadrukt. De Here heeft zijn volk uit de nood geholpen!

- 7** Hij liet hen treden (of Hij leidde hen) in (of door) (= op) een vlakke (of rechte/effen)
weg (of pad)

om te gaan naar (of bij) een stad (om te) wonen (of (ver)blijven).

- 8** Zij moeten (of zullen) [voor] Jahweh danken (of Zij danken Jahweh) (voor)
zijn goedgunstigheid,

en (voor) zijn wonder(dad)en voor (of naar/aan/van) de mensenzonen,

- 9** omdat (of want/Ja,) Hij de verlangende (of dorstige) ziel heeft voldaan (of verzadigd),
en de hongerige ziel heeft Hij met het goede gevuld (of bevredigd).

Ook vers 8 is een refrein, dat in de verzen 15, 21 en 31 wordt herhaald. Daardoor wordt eveneens het belang van de inhoud van dit vers aangegeven en geaccentueerd. Vergeet Jahweh niet te bedanken voor zijn hulp en redding!

De Israëlieten die in de donkere gevangenis zaten, heeft God bevrijd, omdat ze zich bekeerden (v.10-16).

- 10** Bewoners (of Verblijvers) van (= in) donkerheid (of duisternis) en de schaduw
van de dood

waren (vast)gebonden (of gevangen) van (= in) vernedering (of ellende) en ijzer,

- 11** omdat (of want/Ja,) zij opstandig (of verbitterd) zijn geweest (tegen) de woorden
(of de toezeggingen/beloften) van God,

¹²⁵⁶ In de Hebreeuwse tekst staat hier *Zij raakt uitgeput* (of *Zij bezwijkt*). Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het tekstverband is voor de verleden tijd gekozen.

Dit gedeelte is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

¹²⁵⁷ In de Hebreeuwse tekst staat hier *redt Hij hen* (of *bevrijdt Hij hen/rukt Hij hen weg*). Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het tekstverband is voor de verleden tijd gekozen.

Dit gedeelte is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

en het advies (of het plan/de raad) van de (Aller)hoogste hadden zij veracht
(of versmaad).

Gevangenen uit die tijd bevonden zich vaak in lager gelegen gebouwen die (vrijwel) volledig van het daglicht waren afgesloten (vgl. Jes.42:7^b, 49:9^a). Meestal waren de gevangenen vastgebonden of geboeid. Ook werden hun voeten dikwijls ingesloten in twee gaten van een houten blok (Job 13:27, 33:11, Jer.20:2,3, 29:26^b, Hand.16:24).

- 12** Hij vernederde (of onderwierp) door (of met/in) moeite (of gezwoeg/ellende) hun hart.
Zij zijn gestruikeld, en er was geen helper.
- 13** Zij schreeuwden (om hulp) naar (of bij) Jahweh in (of door) hun benauwdheid
(of hun angst).
(Van)uit hun angsten (of hun noden) redde Hij hen (of bevrijdde Hij hen/rukte Hij hen
weg).¹²⁵⁸
- 14** Hij liet hen wegtrekken (van)uit donkerheid (of duisternis) en de schaduw
van de dood,
en Hij (ver)scheurde (of Hij brak) hun banden.¹²⁵⁹
- 15** Zij moeten (of zullen) [voor] Jahweh danken (of Zij danken Jahweh) (voor)
zijn goedgunstigheid,
en (voor) zijn wonder(dad)en voor (of naar/aan/van) de mensenzonen,
- 16** omdat (of want/Ja,) Hij bronzen (of koperen) deuren heeft gebroken (of stukgeslagen),
en ijzeren grendels heeft Hij afgehakt.

Volgens de geschiedschrijver Herodotus had in die tijd de stad Babel in de muur 100 bronzen poorten.¹²⁶⁰ Bronzen deuren zijn erg sterk.

Bij de verovering van Babel werden blijkbaar bronzen deuren opgebroken, en ijzeren grendels stukgeslagen. Ook de burcht in de Babylonische hoofdstad waar koning Belsazar (552 – 538) feestvierde, werd door de Perzische koning veroverd. Dit alles had de profeet Jesaja ruim anderhalve eeuw geleden al voorspeld (Jes.45:1,2).¹²⁶¹

Israëlieten die (erg) ziek waren door hun ongehoorzaamheid, heeft God genezen (v.17-22).
Wie zich niet aan Jahwehs goede wetten houdt, zal de nare gevolgen daarvan ondervinden.

- 17** Dwazen werden vanuit de weg (of vanuit het pad) van (= werden om/door)
hun overtreding
en vanuit (= en om/door) hun ongerechtigheden vernederd.¹²⁶²

De eigenwijze en ongehoorzame mensen van Gods volk worden hier niet met *dwazen* aange-

¹²⁵⁸ In de Hebreeuwse tekst staat hier *redt Hij hen (of bevrijdt Hij hen/rukt Hij hen weg)*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat), de enige Dode Zeerol van psalm 107 en het tekstverband is voor de verleden tijd gekozen.

¹²⁵⁹ In de Hebreeuwse tekst staat dit vers in de tegenwoordige tijd. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat), de enige Dode Zeerol van psalm 107 en het tekstverband is voor de verleden tijd gekozen.

¹²⁶⁰ Zie Herodotus, Historiën, deel 1, 179.

¹²⁶¹ Zie Turenout T. van, Jesaja, Jahweh redt, Grijskerk, 2024.

¹²⁶² In de Hebreeuwse tekst staat dit vers in de tegenwoordige tijd. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het tekstverband is voor de verleden tijd gekozen. In de Dode Zeerollen is dit vers helaas verloren gegaan.

duid, omdat ze dom zouden zijn. Ze waren vooral dwaas, omdat ze niet naar Jahweh wilden luisteren.

De Here wilde, dat de Israëlieten lang zouden leven (Deut.4:40, 5:33). Mede daarom gaf Hij zijn (reinigings)wetten. In die wetten zoekt Hij het bestwil voor de mensen (1Joh.5:3). Zo was en zo is het bijvoorbeeld erg gezond om van een geslacht dier het vet en de nieren niet te eten (Ex.29:13, Lev.3:3,4,9,10,14-16, 4:19,26,31,35, 6:12, enz.). Ook door de goede hygiëne die God had voorgeschreven, werden de meeste gehoorzame Israëlieten veel ouder dan de heidenen (Lev.15, Num.5:2,3, 31:17-24, Deut.21:10-14, 23:13).¹²⁶³ Als ze zich in eigenwijze ongehoorzaamheid niet aan die goede wetten hielden, dan was het gevaar groot, dat ze aan een nare ziekte zouden sterven. Evenals verreweg de meeste mensen uit de heidenvolken zouden ze dan hoogstwaarschijnlijk niet erg oud worden.

18 Hun ziel verafschuwde (of gruwde van) elk eten (of al het voedsel).

Zij naderden tot (of Zij bereikten) de poorten van de dood.¹²⁶⁴

19 Zij schreeuwden (om hulp) naar (of bij) Jahweh in (of door) hun benauwdheid
(of hun angst).

(Van)uit hun angsten (of hun noden) redde Hij hen (of bevrijdde Hij hen/rukte Hij hen weg).¹²⁶⁵

De Here was blijkbaar genadig voor de eigenwijze en ongehoorzame Israëlieten die zich bekeerden, want ze werden door Hem genezen.

20 Hij zond (of stuurde) zijn woord. Hij genas hen.

Hij liet hen vanuit (= aan) hun graven (of hun kuilen) ontsnappen
(of Hij bevrijdde hen vanuit hun graven/hun totale vernietiging).¹²⁶⁶

21 Zij moeten (of zullen) [voor] Jahweh danken (of Zij danken Jahweh) (voor)
zijn goedgunstigheid,

en (voor) zijn wonder(dad)en voor (of naar/aan/van) de mensenzonen,

22 en zij moeten (of zullen) dank(slacht)offers (slacht)offeren,

en zij moeten (of zullen) zijn daden (of zijn handelingen/maaksels) met (of door/in)
gejubel verkondigen (of rondvertellen).

Een *dankoffer* (of Een lofoffer) was een vredeoffer. Een vredeoffer kon ook een gelofteoffer of een vrijwillig offer zijn (Lev.7:11-21). Bij de vredeoffers werden de vette stukken van het vlees verbrand. De rest van het dier werd opgegeten (Lev.3, 7:11-15). Het ligt voor de hand, dat tijdens zo'n maaltijd de naam van de Here werd geloofd en gedankt. Een deel van het vredeoffer was voor de priesters (Lev.7:28-34).

God wil graag, dat we tegenover Hem onze dankbaarheid tonen voor al zijn goede gunsten. Toen de Here Jezus bijvoorbeeld 10 melaatse mannen had genezen, en er slechts 1 van die

¹²⁶³ Zie hiervoor Hobrinc B., *Moderne Wetenschap in de Bijbel*, 6^e druk, Hoornaar, 2005.

¹²⁶⁴ In de Hebreeuwse tekst staat dit vers in de tegenwoordige tijd. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het tekstverband is voor de verleden tijd gekozen.

In de Dode Zeerollen is dit vers grotendeels verloren gegaan.

¹²⁶⁵ In de Hebreeuwse tekst staat hier *redt Hij hen* (of *bevrijdt Hij hen/rukt Hij hen weg*). Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het tekstverband is voor de verleden tijd gekozen.

Dit gedeelte is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

¹²⁶⁶ In de Hebreeuwse tekst staat dit vers in de tegenwoordige tijd. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat), de enige Dode Zeerol van psalm 107 en het tekstverband is voor de verleden tijd gekozen.

10 mannen naar Hem terugging om Hem te bedanken, vroeg Hij, waar die andere 9 mannen gebleven waren (Luk.17:11-19).

De Israëlieten die op schepen voeren, heeft de almachtige Jahweh veilig op hun bestemming laten aankomen (v.23-32).

- 23** Zij die de zee afdalen in (of met/door) schepen,
die werk (of bezigheid/dienst/vakmanschap) doen (of maken/handelen) in (= op) de
vele (of talrijke) wateren,
- 24** Zijzelf hebben de daden (of de maaksels/handelingen) van Jahweh gezien,
en zijn wonder(dad)en in de diepte.

Mede doordat er in 538 voor Christus Joden naar het heilige land terugkeerden, konden eveneens mensen uit Griekenland in het westen via de zee weer teruggaan naar hun eigen grondgebied (v.3, Joël 3:6,7^a). Het lijkt er sterk op, dat ze de bemanning op de kleine schepen uit die tijd meehielpen (v.23). Zeker tijdens een zware storm was dat geen overbodige luxe.

- 25** Hij zei (= Hij sprak). Hij liet een stormwind opstaan (= opsteken).
Zij hief zijn golven (of zijn baren) op (of omhoog).

De Here liet een stormwind opsteken. Die stormwind hief de golven van de zee omhoog.

- 26** Zij (= De mensen in schepen) stijgen op (of rijzen op/gaan omhoog) naar de hemel[en].
Zij dalen af (of neer) (in/naar) de (water)diepten (of de afgronden).
Hun ziel smelt (of vloeit) door onheil (of slechtheid/tegenspoed).

De scheeplieden uit die tijd waren nog sterker afhankelijk van het weer dan tegenwoordig. Hun werk was soms erg gevaarlijk. Regelmatig hadden ze met angstaanjagende stormen te maken. Blijkbaar overkwam dit ook de ballingen die terugkeerden naar hun land.

- 27** Zij wankelden (of dansten/vierden feest), en zij schudden (of wankelden) als
een dronkaard (of een dronken iemand/beschonkene).
Al hun wijsheid werd verslonden (of kwam aan haar einde).¹²⁶⁷
- 28** Zij schreeuwden (om hulp) naar (of bij) Jahweh in (of door) hun benauwdheid
(of hun angst).
(Van)uit hun angsten (of hun noden) redde Hij hen (of bevrijdde Hij hen/rukte Hij hen
weg).¹²⁶⁸

In hun nood smeekten de ballingen God om hulp. Hij luisterden naar hun gebeden, en liet de storm afnemen.

- 29** Hij wekte de storm op (of Hij liet de storm (op)staan) tot (of voor/naar) kalmte
(of stilte).¹²⁶⁹
Hun golven waren stil (of zwegen).

¹²⁶⁷ In de Hebreeuwse tekst staat dit vers in de tegenwoordige tijd. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat), de enige Dode Zeerol van psalm 107 en het tekstverband is voor de verleden tijd gekozen.

¹²⁶⁸ In de Hebreeuwse tekst staat hier *redt Hij hen (of bevrijdt Hij hen/rukt Hij hen weg)*. Op grond van de enige Dode Zeerol van psalm 107(, de Vulgaat) en het tekstverband is voor de verleden tijd gekozen.

¹²⁶⁹ In de Hebreeuwse tekst staat deze zin in de tegenwoordige tijd. Op grond van een deel van de Griekse handschriften(, de Vulgaat), de enige Dode Zeerol van psalm 107 en het tekstverband is voor de verleden tijd gekozen.

De Here die machtig genoeg is om het hevig te laten waaien, kan ook de bulderende storm kalmeren (vgl. Mat.8:23-27, Mark.4:35-41, Luk.8:22-25).

30 Zij waren blij, (om)dat (of want) zij tot rust komen (= kwamen)
(of zij stil worden (= werden)).

Hij (ge)leidde hen naar (of bij) de haven (of de stad/regio) van hun verlangen
(of hun begeerte/genoegen/plezier).

De ballingen moeten niet vergeten om Jahweh voor zijn redding te bedanken. Dit geldt trouwens ook voor Gods dienaren van tegenwoordig!

31 Zij moeten (of zullen) [voor] Jahweh danken (of Zij danken Jahweh) (voor)
zijn goedgunstigheid,

en (voor) zijn wonder(dad)en voor (of naar/aan/van) de mensenzonen,

32 en zij moeten (of zullen) Hem verhogen (of verheffen/prijzen) in de menigte
(of de vergadering/gemeente) van het volk,

en in het zittend gezelschap (of het verblijf/de woning) van de oudsten (of de ouderen)
moeten (of zullen) zij Hem roemen (of prijzen).

In het zesde deel (v.33-42) wordt de almacht van de Here nog eens samengevat. Hij heeft in het verleden de rechtvaardige mensen meestal gezegend, en de kwaadaardigen vaak gestraft en berecht.

33 Hij maakte (of stelde) rivieren (of (water)stromen) tot (of naar/voor) een woestijn
(of een wildernis),

en waterbronnen (of wateruitgangen/fonteinen) tot een dorstig (of droog) land;¹²⁷⁰

34 vruchtbaar land (of aarde) tot dorheid (of tot zouthed/onvruchtbaarheid) (= tot dorre
(of zoute/onvruchtbare) grond)

vanuit (= om/door) de slechtheid van de bewoners (of de verblijvers) daarin.

Als het overgrote deel van Gods volk hardnekkig rebels bleef, dan bleven de zegeningen van Jahweh uit. Wanneer de Israëlieten zich bekeerden, dan gebeurde het omgekeerde. Dit had de Here ook via de profeet Mozes¹²⁷¹ van tevoren aangekondigd (Lev.26, Deut.28). Zowel in de Richterentijd als in de Koningentijd en de periode na de ballingschap zijn de voorbeelden daarvan in ruime mate aanwezig, en in de Bijbel aan ons bekend gemaakt. Toen de Israëlieten na hun terugkeer uit de ballingschap de tempelbouw steeds voor zich uitschoven en uitstelden, vielen de oogsten erg tegen. Nadat ze met de herbouw van Gods huis waren begonnen, kwam de zegen van de Here weer terug (Hag.1 en 2).¹²⁷²

35 Hij maakte (of stelde) de woestijn (of de wildernis) tot een waterpoel,
en dor (of droog) land (of dorre grond/aarde) tot waterbronnen
(of wateruitgangen/fonteinen).¹²⁷³

¹²⁷⁰ In de Hebreeuwse tekst staat dit vers in de tegenwoordige tijd. Op grond van een deel van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het tekstverband is voor de verleden tijd gekozen. In de Dode Zeerollen is dit vers verloren gegaan.

¹²⁷¹ Mozes was een heel belangrijke profeet van God (Deut.34:10-12, vgl. Ex.33:11^a, Num.12:8^a).

¹²⁷² Zie Turenout T. van, Haggai, feest van Jahweh, Grijskerk, 2019.

¹²⁷³ In de Hebreeuwse tekst staat dit vers in de tegenwoordige tijd. Op grond van een deel van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het tekstverband is voor de verleden tijd gekozen.

In de Dode Zeerollen is het betreffende gedeelte verloren gegaan.

- 36** Hij liet hongerige(mense)n daar (be)wonen (of (ver)blijven).
 Zij stichtten (of richtten ... in/zetten ... op) er een stad om te (be)wonen
 (of te (ver)blijven/zitten).
- 37** Zij zaaiden akkers (of velden) (in) (of Ze bezaaiden akkers).
 Zij (be)plantten wijngaarden.
 Zij (= Die) brachten (of maakten/deden) komende vrucht(en)
 (of vrucht(en)opbrengst/oogst) (= vruchten voor de oogst) voort.
- 38** Hij zegende hen. Zij werden buitengewoon (of erg) talrijk.
 Hun vee (of Hun dieren) liet Hij niet verminderen.

Vooraf tijdens de regering van koning David (1012 – 972) en koning Salomo (972 – 932) ging het erg goed met het volk Israël. In het begin van die periode werden de vijandige volken onderworpen. Daarna heerste er vrede, en nam de welvaart sterk toe.

Later kwamen er steeds vaker kwaadaardige en slechte koningen aan de macht. Zij lieten toe, hoe rijke en machtige mensen hun armere volksgenoten uitbuiten, en hen beroofden van hun grondgebied. Rechters werden omgekocht, en voor gerechtelijke moorden schrok men niet terug. Vooral de profeten Jeremia, Hosea, Amos en Micha waarschuwden in opdracht van de Here tegen dit machtmisbruik en tegen deze oneerlijke praktijken. In die tijd ging het bergafwaarts met God volk. Zodra koningen en machtige mensen onderdrukkers en uitbuiters worden, krijgen ze de Here tegen zich.

- 39** Zij verminderden.
 Zij zonken ineen (of bogen neer) vanuit (= door) dwang (of tegenstand), onheil
 (of slechtheid/tegenspoed) en verdriet.
- 40** Hij heeft over (of op) edelen (of prinsen) verachting (uit)gegoten (of uitgestort).
 Hij liet hen ronddolen (of dwalen) in (of door) een woestijn (of een chaos) zonder
 (of niet/geen) weg (of pad).

Om dit alles werden de koning en de bovenlaag van de bevolking meerdere malen door de Here het zwaarst en het eerst gestraft (vgl. Job 12:21). Vooral hun huizen werden door rovende soldaten geplunderd en in brand gestoken. Zo heeft de Babylonische koning Nebukadnezar II (604 – 562) ze herhaaldelijk hard aangepakt. In 586 voor Christus werden bijvoorbeeld de hogepriester Seraja, enkele gewone priesters en een deel van de Joodse adel op het bevel van de koning van Babel dood geslagen (2Kon.25:18-21). Hij liet eveneens de zonen van vazalkoning Zedekia voor de ogen van hun vader vermoorden. Daarna liet hij de Joodse vazalkoning aan beide ogen blind maken. Zedekia (597 – 586) stierf in een Babylonische gevangenis (2Kon.25:7, Jer.39:6,7, 52:3-11). Verder werd bijna iedereen naar Babel gedeporteerd. Alleen enkele arme mensen bleven achter (2Kon.25:12).

- 41** Hij plaatste de arme hoog (of veilig) (of Hij verhief de arme) vanuit vernedering
 (of vanuit ellende/armoede).
 Hij maakte (of stelde) families als een kudde (of als kleinvee/schapen).

Door de geschiedenis heen heeft God ongehoorzame machtige mensen van de troon gestoten, en eenvoudig dienaren van hem op hoge plaatsen aangesteld (vgl. 1Sam.2:4-8^a, Luk.1:50-53). Zo verging het ook met koning Saul (1033 – 1012), die door de Here werd verworpen, terwijl David als de jongste van een gewone familie in opdracht van God tot koning werd gezalfd.

De mensen die Jahweh eren, zal Hij eren, maar zij die Hem versmaden, zal Hij gering achten (1Sam.2:30^b).

42 De oprechten moeten (of zullen) (het) zien, en zij moeten (of zullen) blij zijn.

Al het onrecht (of Al de ongerechtigheid) moet (of zal) haar mond sluiten.

Vers 42 vormt een overgang naar het slot van psalm 107. De oprechte mensen moeten Gods daden toch opmerken! Ze moeten toch blij zijn, want ze gaan een prachtige toekomst tegemoet. Ze hebben niet alleen later, maar ook nu al eeuwig leven (Joh.3:16,36^a, 5:24, 6:47,54)! Al het onrecht moet echter de mond sluiten. Het mag voor de ogen van de Here niet bestaan. Als de ongerechtigheid haar mond niet wil sluiten, dan zal Jahweh dat zelf doen.

Wie wijs is, moet de zegeningen en de straffen van Jahweh opmerken, en Gods hand in Israëls geschiedenis kunnen zien (v.43, vgl. Hos.14:10).

43 Wie is wijs, en (wie) zal (of moet) op deze(dinge)n letten (of deze(dinge)n
bewaken/behoeden/beschermen),
en (wie) zullen (of moeten) acht slaan op (of belangstelling (of opmerkzaamheid)
tonen voor) de gunsten van Jahweh?

Echte wijsheid en kennis beginnen bij het ontzag en het respect voor de liefdevolle hemelse Vader (Job 28:28, Ps.111:10, Spr.1:7, 9:10). Een heel wijs mens is dus iemand die de Here kent. Zo iemand kan veel beter doorzien, wat belangrijk in het leven is, en wat niet. Hij of zij heeft (meer) echte vrede en geluk in zijn of haar hart, want God is de bron van eeuwige geluk en van vrede (Jes.3:10). Ook met het laatste vers van deze psalm roept de dichter evenals in het begin van dit lied (v.1) iedereen op om Jahweh dankbaar en trouw te dienen (vgl. v.8,15, 21,31,32). Deze oproep is de kern van psalm 107, en geldt nog steeds tot op de dag van vandaag!

Psalm 108: Danklied en gebed om hulp.

- 1 Een lied, een psalm van David.
- 2 Bereidwillig is mijn hart, God.
Bereidwillig is mijn hart.
Ik wil zingen, en ik wil musiceren.
- 3 Word wakker, mijn eer!
Word wakker, harp en psalterion!
Ik wil in de vroege ochtend wakker worden.
- 4 Ik zal U danken onder de volken, Heer.
Ik zal voor U musiceren onder de volkstammen,
- 5 want groot van boven af de hemel is uw goedgunstigheid,
en tot aan de wolken is uw trouw.
- 6 Wees verheven boven de hemel, God!
Laat uw heerlijkheid over de hele aarde zijn.
- 7 zodat uw beminde mensen worden bevrijd.
Laat uw rechterhand ons redden, en antwoord mij!
- 8 God heeft gesproken in zijn heiligheid:
“Ik zal erg blij zijn. Ik zal Sichem verdelen,
en de vallei van Sukkot zal ik opmeten.”
- 9 “Gilead is van Mij, en Manasse is van Mij.
Efraïm is de kracht van mijn hoofd.
Juda is mijn wetgever.”
- 10 “Moab is mijn waskom.
Op Edom zal ik mijn schoen gooien.
Over mij is Filistea verbijsterd!”
- 11 Wie heeft mij naar de versterkte stad gebracht?
Wie heeft mij tot aan Edom geleid?
- 12 Zal U het niet zijn, God, die ons in de steek gelaten had,
en zal U, God, niet uittrekken met onze legers?
- 13 Bied aan ons hulp uit benauwdheid,
want nutteloos is de redding van een mens.

- 14** Door God zullen wij dapper handelen,
en Hij zelf zal onze tegenstanders laten vertrappen.

Deze psalm is op het 1^e vers na samengesteld uit psalm 57:8-12 (108:2-6) en vervolgens psalm 60:7-14 (108:7-14). Ondanks dat is psalm 108 toch een eenheid. Er is een duidelijke continuïteit in de gedachtegang en het verloop van dit lied.

Als auteur wordt David (1012 – 972) genoemd (v.1). Hij maakte psalm 57 in de tijd dat koning Saul (1033 – 1012) met zijn leger hem probeerde gevangen te nemen. Psalm 60 is afkomstig uit de beginperiode van Davids regering, waarin de Arameeërs het noorden van het heilige land hadden bezet (Zie de uitleg.). Nadat de Arameeërs waren verslagen, is er in psalm 108 is opnieuw sprake van een dreigende situatie voor de plaatsen: Sichem, Sukkot en Gilead (v.8 en 9^a). Opnieuw moeten de door de Here beminde mensen worden bevrijd (v.7). Dit gebeurde tijdens de opstanden van Absalom en Seba (2Sam.15-18, 20:1-22). Een nieuwe psalm samenstellen die bijna helemaal bestaat uit 2 stukken van 2 andere psalmen, kan erop duiden, dat de dichter in korte tijd iets wilde maken. Daarom komt de tijd dat David vluchten moest voor zijn rebelse zoon Absalom, het meest in aanmerking, maar zeker is dit niet.

Deze psalm bestaat uit zes gedeelten: vers 1, 2-5, 6,7, 8-10, 11-13 en 14. In het begin van dit lied (v.1) wordt de naam van de dichter genoemd. Vlak voor het aanbreken van de morgen looft David God (2-5). Hij belooft, dat hij de Here zal (be)danken onder de volken. Daarna vraagt hij aan Hem om hulp (v.6,7). Dan volgt het veel belovende antwoord van God (v.8-10). Vervolgens vraagt de psalmdichter opnieuw de Here om hulp (v.11-13). Blijkbaar heeft God aan de schrijver van psalm 108 de overwinning in de strijd beloofd, want in het laatste gedeelte (v.14), weet David zeker, dat zijn vijanden de nederlaag zullen leiden.

- 1** Een lied (of gezang), een psalm van (of voor) David.

Vlak voor het aanbreken van de morgen looft David God (2-5). Hij belooft, dat hij de Here zal (be)danken onder de volken.

- 2** Bereidwillig (of Gereed/Bevestigd) is mijn hart, God.

Bereidwillig (of Gereed/Bevestigd) is mijn hart.¹²⁷⁴

Ik wil (laten) zingen, en ik wil musiceren (of met snarenspeel zingen).¹²⁷⁵

- 3** Word wakker,¹²⁷⁶ mijn eer (of mijn heerlijkheid)!

Word wakker, (hand)harp en psalterion!

Ik wil in de vroege ochtend (of in de dagenraad) (mezelf) wakker (laten) worden.

Een *harp* was in de Oudheid veel kleiner dan tegenwoordig, en kon gemakkelijk worden meegenomen. Een *psalterion* was een draagbaar harpachtig instrument met klankkast, waarmee vroeger de Israëlieten het zingen begeleidden. De snaren werden met de vingers getokkeld.

¹²⁷⁴ Deze herhaalde zin staat niet in de Hebreeuwse tekst. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de overeenkomst met psalm 57:8 is die zin (opnieuw) in dit vers gezet.

Psalm 108 is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

¹²⁷⁵ Psalm 57:8-12 komt (vrijwel) overeen met psalm 108:2-6.

¹²⁷⁶ In de Hebreeuwse tekst staat hier *ook* (of *ja*). Op grond van de overeenkomst met psalm 57:8,9, een deel van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het tekstverband is dit verwarrende woordje *ook* vervangen door *Word wakker*. Psalm 108 is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

Nog voordat het daglicht doorgebroken is, wil de dichter de Here al bedanken. De eer van David en de waarheid zouden zegevieren over het rebelse gedrag van zijn tegenstander. Zijn dood zou de verlossing van David en Gods volk betekenen.

4 Ik zal U danken onder de volken, Heer.¹²⁷⁷

Ik zal voor U musiceren (of met snarenspeel zingen) onder de volkstammen,

5 want groot van boven af ¹²⁷⁸ de hemel[en] is uw goedgunstigheid,
en tot aan de wolken is uw trouw (of uw waarheid).

De strijd tussen het onrecht van de rebelse tegenstander van de dichter en de wil van de Here, dat David (1012 – 972) koning zou blijven, was niet in de eerste plaats een persoonlijk conflict tussen de oproerkraaijer en David. Het was een gevecht tussen Gods tegenstander: de satan, en de Here. Het betrof niet alleen een strijd in de staat Israël, maar in de hele wereld. Het was een belangrijke fase van de strijd tussen de duisternis en het licht; ja de hele schepping was en blijft daarbij betrokken. God had aan David een eeuwig koningshuis beloofd (2Sam.7:11^b,16,29). Dit laatste betekent, dat uit zijn nageslacht de Here Jezus zou worden geboren, die als koning voor eeuwig zou regeren. Dat verlossingswerk voor heel de wereld wilde satan de pas afsnijden. De Here voorkwam dit. Daarom is het zeker niet verwonderlijk, dat David Hem daarvoor wilde (*be*)danken onder de volken, en voor Hem wilde musiceren onder volkstammen.

In de onderstaande verzen (v.6,7) vraagt de psalmdichter aan de Here om hulp.

6 Wees verheven boven (of over/op) de hemel[en], God!

Laat uw (h)eer(lijkheid) over (of boven/op) de hele aarde (of het hele land) zijn.

7 zodat uw beminde(mense)n worden bevrijd.

Laat uw rechterhand (ons) redden, en antwoord mij!¹²⁷⁹

Vooraf de gelovige Israëlieten wisten, dat met de strijd om het koningschap ook het verlossingswerk voor hen op het spel stond. Als er een rebel aan de macht zou komen, zou dat een ramp voor Gods volk zijn.

Op de vraag in de vorige 2 verzen volgt het veel belovende antwoord van God (v.8-10).

8 God heeft gesproken in zijn heiligheid (of zijn heiligdom):

“Ik zal erg blij (of uitgelaten) zijn. Ik zal Sichem (= Schouder) verdelen,

en de vallei (of het dal) van Sukkot (of (Loof)hutten(feest)) zal ik opmeten.”

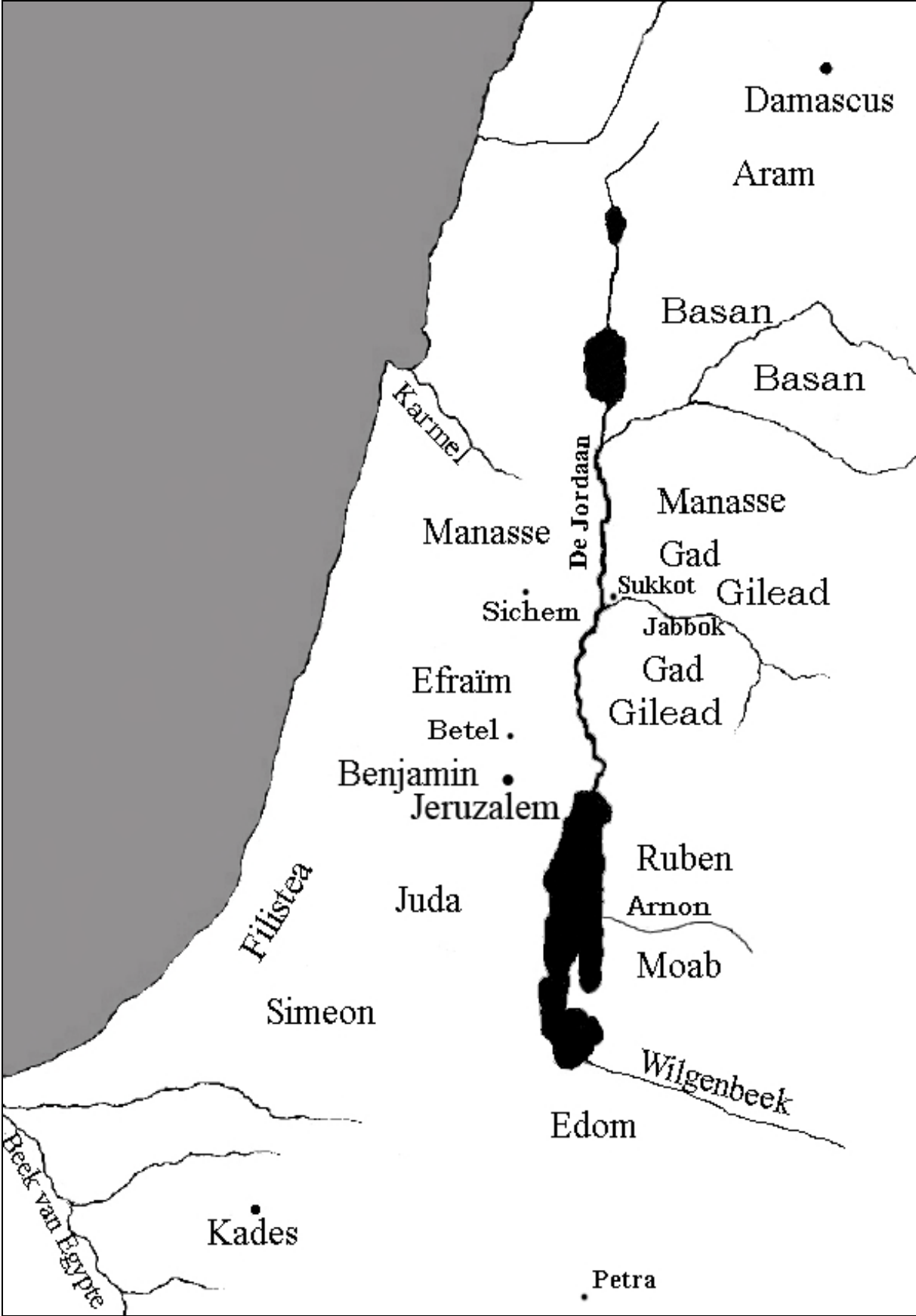
Sichem lag midden in het heilige land ongeveer 50 kilometer ten noorden van de stad Jeruzalem. Het hoorde bij het gebied van de stam Efraïm.

Met Sukkot wordt een plaats aangeduid ten westen van de rivier de Jordaan. Het lag ten noordoosten van de monding van de Jabbok in de Jordaan.

¹²⁷⁷ In de Hebreeuwse tekst staat hier *Jahweh*. Op grond van de overeenkomst met psalm 57:10(, de Vulgaat) en de Griekse handschriften is voor *Heer* gekozen. Psalm 108 is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

¹²⁷⁸ In psalm 57:11 staat hier *want groot tot aan*. Het maakt wat betekenis betreft, niet veel uit.

¹²⁷⁹ Psalm 60:7-14 komt overeen met psalm 108:7-14.

Gilead lag ten oosten van de Jordaan. Vooral het gebied rond en ten noorden van de rivier de Jabbok wordt daarmee bedoeld (Deut.3:10). Daar groeiden veel eiken en naaldbomen. Vooral het zuiden van dat gebied was erg vruchtbaar. Het was ook geschikt voor vee (Num.32:1). In Gilead woonde de helft van de stam Manasse.

Al deze aangeduide plaatsen zijn van de Here, en Hij zou ze, indien nodig, opnieuw *opmeten* en *verdelen* onder de rechthebbende Israëlieten. Niemand anders mag daarover beschikken.

Efraïm en Juda waren de belangrijkste stammen in Israël (Jes.7:17, 11:13, Ezech.37:16-19, Hos.6:4, Am.5:5,12-14, Zach.9:13, enz.).

9 “Gilead is van Mij, en ¹²⁸⁰ Manasse is van Mij.

Efraïm is de kracht van mijn hoofd.

Juda is mijn wetgever.”

10 “Moab is mijn waskom.

Op Edom zal ik mijn schoen gooien.

Over (of Op) mij is Filistea verbijsterd (of gebroken/verslagen)!” ¹²⁸¹

De Moabieten woonden aan de zuidoostkant van de Dode Zee, ten zuiden het grondgebied van de stam Ruben. De Edomieten woonden ten zuiden van de Dode Zee, en de Filistijnen hadden hun gebied aan de kust van de Middellandse Zee ten zuidwesten van Israël.

God sprak in vers 10 vernederend over Moab en Edom. Zo was de verzorging van de schoenen van een heer in die tijd slechts het werk van een gering geachte slaaf (vgl. Mat.3:11, Hand.13:25). Zo’n machtig heer kon zijn schoenen uit(trekken, en)gooien in de richting van zijn slaaf. Na het uittrekken van de schoenen werden de voeten gewassen (vgl. Gen.18:4, 19:2, 24:32, 43:24, enz.). Het wassen van iemands voeten was eveneens vaak veracht slavenwerk (Joh.13:4-16).

De Filistijnen waren door het volk van de Here verscheidene keren verslagen. Ze waren over de almacht van God verbijsterd, en hun macht was in de tijd dat deze psalm ontstond, al grotendeels gebroken (2Sam.5:17-25, 8:1, 1Kron.14:8-16, 18:1).

In reactie op Gods antwoord in de bovenstaande verzen (v.8-10) vraagt de schrijver van dit lied in dit gedeelte (v.11-13) opnieuw aan de Here om hulp.

11 Wie heeft mij naar de versterkte (of belegerde) stad gebracht?

Wie heeft mij tot aan Edom geleid? ¹²⁸²

Met *de versterkte stad* wordt Petra bedoeld. Dat was in die tijd de hoofdstad van de Edomieten. De stad Petra lag in een zuidelijk rotsachtig gebied, en was door haar ligging vrijwel onneembaar (Ob.1:1-3). Als koning David (1012 – 972) door Gods hulp en kracht deze vrijwel

¹²⁸⁰ Het woordje *en* staat niet in de Hebreeuwse tekst. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de overeenkomst met psalm 60:9 is het er (weer) bij gezet. Psalm 108 is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

¹²⁸¹ In de Hebreeuwse tekst staat hier *Over (of Op) Filistea ben ik verbijsterd (of gebroken/verslagen)!* Op grond van de Griekse handschriften en de overeenkomst met psalm 60:10 is voor *Over (of Op) mij is Filistea verbijsterd (of gebroken/verslagen)* gekozen. Psalm 108 is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

¹²⁸² Op basis van de Hebreeuwse tekst kunnen de geschreven medeklinkers van de werkwoorden als tegenwoordige of voltooide deelwoorden worden gelezen. Deze deelwoorden kunnen als tegenwoordige tijd en als voltooide tijd worden vertaald. Op grond van het tekstverband is voor de voltooid tegenwoordige tijd gekozen. Deze gebeurtenis was al achter de rug (vgl. psalm 60). Psalm 108 is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

onneembare stad kon veroveren, dan kon met dezelfde hulp de overwinning in de komende strijd niet uitblijven.¹²⁸³

12 Zal U het niet zijn, God,¹²⁸⁴ die ons in de steek gelaten (of opgegeven) had,
en zal U, God, niet uittrekken met onze legers?

13 Bied (of Schrijf toe) aan ons hulp (van)uit benauwdheid,
en (= want) nutteloos is de redding van een mens.

Vers 13 geeft de bedoeling van het gebed van de psalmdichter het meest duidelijk weer. In de benauwde situatie van die tijd, waarbij de staat Israël in een gevaarlijke situatie verkeerde, verwachte David (1012 – 972) de verlossing in de eerste plaats van God. Zijn hulp was en is doorslaggevend, en in deze hachelijke situatie uiterst noodzakelijk.

Blijkbaar heeft de Here aan de profeet David opnieuw antwoord gegeven (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30),¹²⁸⁵ en aan hem de overwinning in de strijd beloofd (v.14). Daardoor weet hij zeker, dat zijn vijanden de nederlaag zullen leiden, want hij gelooft God op zijn woord.

14 Door (of Met/In) God zullen wij dapper (of krachtig) handelen (of doen),
en Hij zelf zal onze tegenstanders (of onze benauwers) laten vertrappen.

God heeft het gebed van de psalmdichter verhoord. De opstanden van prins Absalom en van Seba werden hardhandig neergeslagen (2Sam.15-18, 20:1-22). De Here zegende Davids koningschap, en na een lange regering mocht hij in hoge ouderdom zijn troon aan zijn zoon Salomo (972 – 932) overdragen (1Kon.1:28-2:12).

De schrijver van dit lied is zijn belofte over het (*be*)*danken van de Here onder de volken* en het *musiceren voor Hem onder volksstammen* ruimschoots gekomen (v.4). Hij heeft in zijn leven heel veel psalmen geschreven,¹²⁸⁶ en laten uitvoeren. Iedereen die het wilde, kon ernaar luisteren. Iedereen die het vandaag wil lezen of horen, kan dat nog steeds.

¹²⁸³ Beide regels van vers 11 gaan over hetzelfde. Dit vers is dus een parallellisme.

(Bij een parallellisme staan 2 of meer (bij)zinnen bij elkaar. Die zinnen zeggen met andere woorden min of meer hetzelfde, waardoor ze elkaar aanvullen en ophelderen. Dit kwam in de Hebreeuwse literatuur veel voor.)

¹²⁸⁴ In de Hebreeuwse tekst staat hier *Bent U niet God*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de overeenkomst met psalm 60:12 is voor *Zal U het niet zijn, God* gekozen.

¹²⁸⁵ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). David (1012 – 972) gaf als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21).

¹²⁸⁶ Volgens de Dode Zeerol 11QPs^a heeft koning David in totaal 4050 door God geïnspireerde psalmen geschreven..! (Zie Abegg M. Jr. e.a., *The Dead Sea scrolls Bible*, San Francisco, 1999, pag. 509.)

Psalm 109: Gebed in nood en vervloeking van een vijand.

- 1^a** Een psalm van David voor de dirigent.
- 1^b** God van mijn lofzang, zwijg niet,
2 want een kwaadaardige en bedrieglijke mond hebben zij over mij opengedaan.
Zij hebben met mij gesproken met een leugenachtige tong,
3 en met hatelijke woorden hebben zij mij omringd.
Zij voerden strijd tegen mij zonder reden.
4 In plaats van mijn liefde weerstaan zij mij.
Ik echter, ben in gebed.
5 Zij echter, brengen kwaad over mij in plaats van goed,
en haat in plaats van mijn liefde.
- 6** Stel over hem een kwaadaardige man aan!
Een tegenstander moet vlak bij zijn rechterhand staan.
7 Door de beoordeling van hem, moet hij als schuldig weggaan,
en zijn gebed moet tot zonde worden.
8 Zijn dagen moeten weinig zijn.
Zijn bevelvoering moet een ander nemen.
9 Zijn zonen moeten wezen worden,
en zijn vrouw weduwe,
10 en voortdurend moeten zijn zonen zwerven en bedelen.
Zij moeten verdreven worden vanuit hun verwoeste plaatsen.
11 Een schuldeiser moet beslag leggen op alles wat van hem is,
en vreemden moeten het resultaat van zijn gezwoeg plunderen.
12 Hij moet geen verdergaande goedgunstigheid hebben,
en geen genade moet er voor zijn wezen zijn.
13 Zijn nakomelingen moeten er zijn om uit te roeien.
In de volgende generatie moet zijn naam worden uitgewist.
14 De ongerechtigheid van zijn voorvaders moet bij Jahweh worden herinnerd,
en de zonde van zijn moeder moet niet worden uitgewist.
15 Ze moeten voortdurend tegenover Jahweh zijn,
en hun herinnering moet van de aarde worden uitgeroeid,
16 omdat hij niet heeft nagedacht om goedgunstigheid te doen.
Hij vervolgde de vernederde, de arme en de ontmoedigde van hart om te doden.

- 17** Hij hield van de vloek.
Die kwam over hem,
en hij heeft in de zegen geen genoeg gehad.
Die bleef ver van hem.
- 18** Hij bekleedde zich met de vloek als met een gewaad.
Die kwam als water in zijn binnenste,
en als olie in zijn botten.
- 19** Die is voor hem als een kledingstuk, waarin Hij zich omhult,
en als een gordel waarmee hij zich voortdurend laat ombinden.
- 20** Dit is het werkloon van Jahweh voor mijn tegenstanders,
en voor de kwaadsprekers over mijn ziel.
- 21** U echter, Heer Jahweh, doe met mij omwille van uw naam!
Ja, goed is uw goedgunstigheid. Bevrijd mij,
- 22** want ik ben vernederd en arm!
Mijn hart is neergeslagen in mijn binnenste.
- 23** Als een uitstreckende schaduw ben ik geleid.
Ik ben afgeschud als sprinkhanen.
- 24** Mijn knieën hebben gewankeld van het vasten,
en mijn vlees is vermagerd zonder vet.
- 25** Ik echter, ik ben voor hen een smaad geworden.
Als zij mij zien, schudden zij hun hoofden.
- 26** Help mij, Jahweh, mijn God!
Red mij overeenkomstig uw goedgunstigheid,
- 27** zodat zij zullen erkennen, dat dit uw macht is!
U Jahweh, U hebt het gedaan.
- 28** Zijzelf vervloeken. U echter, U zegent mij.
Zij zijn tegen mij opgestaan,
en zij zullen beschaamd worden,
en uw dienaar zal blij zijn.
- 29** Mijn tegenstanders zullen met verbijstering worden bekleed,
en zij zullen zich hullen in hun schaamte als in een mantel.
- 30** Ik zal Jahweh buitengewoon bedanken met mijn mond,
en in het midden van velen zal ik zal Hem loven,

31 want Hij heeft gestaan aan de rechterhand van de arme
om mij te redden van(uit) de vervolgers van mijn ziel.

De dichter van psalm 109 heeft het moeilijk, en hij bidt daarom tot de Here. Zijn vijanden haten hem. Zij proberen hem met list, geroddel en geweld van het leven te beroven. De liefde van de schrijver van dit lied vergelden ze met haat (v.2-5,20^b). Omdat deze mensen door hun kwaadaardige plannen zondigen tegen God (v.17-20), roept de auteur de berechting en vloek van de Here over hen uit (v.6-16). Hij vraagt God ook om hulp en verlossing (v.21,26). Door zijn antwoord weet de dichter, dat zijn gebed is verhoord. De Here zal hem verlossen, en zijn vijanden berechten (v.28-31).

Als schrijver van deze psalm wordt koning David (1012 – 972) genoemd (v.1^a). Hoogstwaarschijnlijk heeft hij als koning de macht in handen, want met geweld en strijd alleen konden zijn vijanden hem niet uit de weg ruimen (v.3^b). Daarom proberen ze hem met leugenachtig geroddel en geklets onderuit te halen (v.2,3^a,20^b). Zo willen ze zijn gezag en respect onder zijn aanhangers en medestanders ondermijnen. Door hem zo te verzwakken trachten ze met alle mogelijke middelen hun doel te bereiken. Deze vijanden vormden daarmee een grote bedreiging voor de dichter (v.21-26).

Het gaat hier niet over de opstand van prins Absalom, waarbij het leven van de schrijver groot gevaar liep (2Sam.16-18). Koning David was toen door zijn grote liefde voor zijn rebelse en kwaadaardige zoon blind voor de reële situatie, en zou daarom zeker niet Gods vloek over hem afroepen. Hij verzuimde in die tijd zijn plicht als vader en als koning (2Sam.18:32-19:7).¹²⁸⁷ De gevaarlijke revolutie van Seba duurde veel te kort om te kunnen zeggen, dat die bende na een onbesliste of verloren strijd koning David via leugenachtig geroddel naar het leven heeft gestaan, en zo nog steeds een bedreiging voor hem vormde (2Sam.20:1-22).¹²⁸⁸

Het is wel heel goed mogelijk, dat de auteur psalm 109 maakte in de tijd dat hij vanuit de plaats Hebron regeerde over zijn eigen stam (2Sam.2:1-4). De andere 11 stammen vielen toen gedurende 2 jaren onder het bestuur van Isboset (1012 – 1010). Hij was een zoon van de jaloerse koning Saul (2Sam.2:8-4:12). Hoewel Isboset in naam zijn gebied bestuurde, had in werkelijkheid zijn generaal Abner de macht in handen (vgl. Ps.12, 14, 35 en 53).¹²⁸⁹ Dat bleek later heel duidelijk, want zijn dood betekende ook het einde van Isboset en van de verdeeldheid in het heilige land (2Sam.4:1-3,5-8, 5:1-3).

Hoewel de Here via de profeet Samuel had gezegd, dat David koning zou worden over heel Israël (1Sam.16:1-13), en dat Hij van de ongehoorzame koning Saul en zijn nageslacht het koningschap zou afnemen (1Sam.15:10,11,22-29, 16:1^a, 28:17), trok Abner zich daar niets van aan. Na de dood van Saul riep hij diens zoon Isboset tot koning uit over 11 stammen van

¹²⁸⁷ David (1012 – 972) heeft zowel als vader en als koning lang niet altijd even verstandig en rechtvaardig gehandeld (2Sam.13-15, 16:15-22, 18). Zo hadden bijvoorbeeld zijn opstandige zonen Amnon en Absalom de doodstraf verdiend (Lev.18:6,9,29 20:17 en Gen.9:6, Num.35:30-33, enz.). De koning voerde toen de wetten van God niet uit, terwijl Amnon en Absalom geen enkel berouw toonden over hun slechte daden (2Sam.13 en 14).

¹²⁸⁸ Afgezien van het feit dat David hoogstwaarschijnlijk al koning was, bedoelde hij in psalm 109 met zijn vijanden niet koning Saul (1033 – 1012) en zijn aanhangers. Deze ongehoorzame koning van Israël werd niet gedreven door onverschilligheid of persoonlijke haat tegen David, maar door jaloersheid (1Sam.18, 24, 26). Ook wilde Saul de Here nog wel dienen, alleen vond hij zijn dynastie belangrijker (1Sam.13:1-14, 15), terwijl Davids vijanden in dit lied zich vrijwel niets van God aantrokken (v.17,18). Het is bovendien onwaarschijnlijk, dat David in zijn voortdurende grote liefde voor zijn schoonvader Saul (1Sam.24:5-23, 26:7-25, 2Sam.1) zo afwijzend over hem zou spreken, zoals hij dat in deze psalm doet.

¹²⁸⁹ Abner was een oom van koning Saul (1033 – 1012) (1Sam.14:50^b,51, 1Kron.8:33, 9:39, 26:28). Als hij tijdens prins Isbosets korte regering nog als een machtig en invloedrijk generaal kon functioneren, dan moet hij veel jonger zijn geweest, dan zijn oudere broer Kis, de vader van zijn neef Saul.

Israël (2Sam.2:8,9). Via het koningshuis van Saul wilde Abner zijn hoogste positie in het leger handhaven.

Zoals generaal Abner tijdens het leven van Saul (1033 – 1012) voortdurend op zoek was naar David om hem in opdracht van de ongehoorzame koning te vermoorden, zo deed hij dat ook, toen Isboset aan de macht was. Dit was voor de psalmdichter heel gevaarlijk. Generaal Abner was eerst machtiger en sterker dan hij. Hij had de beschikking over het leger van de gesneuvelde koning Saul, en hij werd door 11 stammen gesteund. David werd echter door de Here geholpen. Toen Isboset (1012 – 1010) en Abner het door oorlog en geweld niet konden winnen (2Sam.2:8-32), probeerden ze de macht van David (1012 – 972) met leugens en intriges aan te tasten. Het lijkt erop, dat psalm 109 in die tijd is gedicht.

Dit lied bestaat uit zes gedeelten: vers 1^a, 1^b-5, 6-16, 17-20, 21-27 en 28-31. In vers 1^a staat, wie de schrijver is. De dichter vraagt in het tweede gedeelte (v.1^b-5) aan God, of Hij wil optreden tegen de haat van zijn vijanden. Uit het volgende gedeelte (v.6-16) blijkt, dat Davids tegenstanders een leider hebben. Over hem roept de auteur Gods berechting af, zodat hij en zijn nageslacht zullen worden uitgeroeid. De schrijver van dit lied geeft in het volgende gedeelte (v.17-20) aan, dat zijn vijanden door hun daden de vloek van de Here op zich hebben geladen. Nog steeds gaan ze dwars tegen Gods wil in. In de volgende verzen (v.21-27) vraagt David opnieuw aan de Here, of Hij hem wil redden uit zijn moeilijkheden. Die redding is blijkbaar ook goed voor de eer van Gods naam. Uit het laatste gedeelte (v.28-31) blijkt, dat de Here de psalmdichter antwoord heeft gegeven. Hij weet, dat Hij hem heeft gezegend, en dat zal blijven doen. Ook gaan zijn vijanden hun ondergang tegemoet. De schrijver belooft God daarvoor in het openbaar te bedanken en te loven.

1^a Een psalm van (of voor) David voor (of van) de dirigent.

In de onderstaande verzen (v.1^b-5) vraagt de auteur aan de Here, of Hij wil optreden tegen de haat van zijn vijanden. Ze roddelen over hem,¹²⁹⁰ en vergelden goed met kwaad.

- 1^b** God van mijn lof(zang), zwijg niet (of wees niet doof),
2 want een kwaadaardige en bedrieglijke mond hebben zij over (of tegen/op) mij
geopend (= opgedaan).
Zij hebben met mij gesproken met een leugenachtige (of valse) tong (of taal),
3 en met hatelijke woorden hebben zij mij omringd (of omsingeld).
Zij voerden strijd (of oorlog) tegen mij zonder reden (of onverdiend).

Eerst voerde generaal Abner met zijn aanhangers oorlog met koning David om zo aan zijn koningschap in Juda een einde te maken. Hoewel hij veel meer mensen en middelen tot zijn beschikking had, kon hij de strijd niet winnen. Wel veroorzaakte hij een burgeroorlog onder Gods volk met onnodige slachtoffers tot gevolg (2Sam.2:8-32).

Nadat Abner de openlijke strijd had verloren, wilde hij met leugens en kwaadsprekerij Davids

¹²⁹⁰ Een belangrijk kenmerk van geroddelen en geklets is, dat het vrijwel altijd met halve waarheden en/of hele leugens gepaard gaat. Mede doordat men kwaad over iemand spreekt, en meestal niet praat met de persoon waarover men roddelt, gaat de waarheid al heel snel verloren.

Iemand terecht waarschuwen voor de verkeerde bedoelingen van een ander, is geen roddelen. Dat doet God in de Bijbel ook (b.v. Ps.146:3, Jer.2:37, Mi.7:5,6)! Met roddelen heeft men negatieve bedoelingen, met waarschuwen handelt men positief. Roddelen breekt alleen maar af, en waarschuwen wil dat juist voorkomen. Roddelen gebeurt uit eigen eer en/of een (tijdelijk) prettig gevoel voor jezelf, en waarschuwen gebeurt uit liefde voor je medemens.

gezag onderuit halen (v.2,3^a). De Here zegende de dichter echter en de kwade opzet van Abner slaagde niet (2Sam.3:1).

- 4** In plaats van (of Onder) mijn liefde weerstaan zij mij
(of mijn liefde zijn ze mijn tegenstanders/mijn satans).

En ik (= Ik echter,) ben (in) gebed.

- 5** En zij (= Zij echter,) leggen (of zetten/stellen) kwaad op (of over)
(= brengen kwaad over) mij in plaats van (of onder) goed,
en haat in plaats van mijn liefde.

Het voornaamste en machtigste wapen van David (1012 – 972) tegenover de kwade bedoelingen van zijn tegenstanders was niet zijn leger, maar zijn gebed. Hij ging de strijd niet aan om zijn tegenstanders te overwinnen. Zijn soldaten kwamen alleen in actie om hun rechtmatige koning te verdedigen. Hij wilde het koningschap over heel Israël niet veroveren, maar uit de handen van God ontvangen.

Uit het volgende gedeelte (v.6-16) blijkt duidelijk, dat Davids tegenstanders een leider hebben. Over hem roept de auteur Gods berechting af, zodat hij en zijn nageslacht zullen worden uitgeroeid. Dit doet de psalmdichter niet uit persoonlijke motieven. Hij spreekt het uit als een profeet van de Here.¹²⁹¹ Abner wist, dat de Here wilde, dat David koning zou worden over heel Israël (1Sam.16:1-13), en dat Hij van de ongehoorzame koning Saul (1033 – 1012) en zijn nageslacht het koningschap zou afnemen (1Sam.15:10,11,22-29, 16:1^a, 28:17). Willens en wetens ging de eigenzinnige generaal daar uit vermeend eigenbelang dwars tegenin. Daarmee riep hij Gods vloek over zichzelf af (v.17-20). Dat koning David als dienaar van de Here deze zware vervloeking uitspreekt, betekent niet, dat hij Abner persoonlijk haat, en hem daarom deze berechting graag toewenst.

- 6** Stel (of Benoem) over hem een kwaadaardige (man) aan!

Een tegenstander (of Satan) moet (of zal) vlak bij (of op/over) zijn rechter(hand) staan.

De rechterhand is meestal de sterkste en handigste hand. Die hand biedt ook veiligheid en bescherming. Het is een symbool van kracht. Als een tegenstander die rechterhand aanvalt en verzwakt, dan ondermijnt dat de kracht van die hele persoon.

- 7** Door (of Met/In) de beoordeling van hem, moet (of zal) hij (als) schuldig
(of kwaadaardig) weggaan,

en zijn gebed moet (of zal) tot (of als/naar/voor) zonde worden (of zijn).

- 8** Zijn dagen moeten (of zullen) weinig zijn (of worden).

Zijn bevelvoering (of Zijn ambt/opzicht) moet (of zal) een ander nemen.

In opdracht van de Here zegt de schrijver van dit lied hier, dat niet Abner maar iemand anders de generaal van het leger van Israël moet worden. Dat dit niet de woorden van David persoonlijk zijn, bleek enige tijd later heel duidelijk. De Judese koning ging met deze kwaadaardige man onderhandelen. Natuurlijk begon Abner die besprekingen met David mede om zijn eigen

¹²⁹¹ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). Zo gaf ook koning David (1012 – 972) als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30, 2Pet.1:20,21).

Trouwens, alle bijbelboeken zijn helemaal door de Heilige Geest geïnspireerd via apostelen en profeten (Ef.3:5, 2Tim.3:14-17, 2Pet.3:2). De Bijbel vormt daardoor het fundament van Gods gemeente, waarvan Christus de Hoeksteen is (Ef.2:19,20). (Een hoeksteen zit ter versteviging boven in een hoek van een gebouw (Ps.118:22^b)).

positie in het leger te handhaven. Terecht zag Joab zijn positie als generaal bedreigd. Mede daarom vermoordde hij Abner op een laffe manier (2Sam.3:6-27). Die dwaze onderhandelingen van koning David met de kwaadaardige rebel Abner laten duidelijk de tegenstelling zien tussen zijn zwakke momenten als koning, en zijn wijze woorden als profeet van God.

Vele eeuwen later gebruikte de apostel Petrus de woorden van vers 8^b als een motief om in plaats van de discipel Judas die de Here Jezus had verraden, iemand anders als apostel aan te stellen (Hand.1:20^b).¹²⁹²

- 9 Zijn zonen moeten (of zullen) wezen worden (of zijn),
en zijn vrouw weduwe,
- 10 en voortdurend moeten (of zullen) zijn zonen (om)zwerven (of wankelen/onzeker zijn)
en bedelen (of navragen).
Zij moeten (of zullen) verdreven worden ¹²⁹³ vanuit hun (ver)woeste (of verlaten)
plaatsen (of hun puinhopen/ruïnes).
- 11 Een schuldeiser moet (of zal) beslag leggen op (of slaan naar) alles wat van hem is,
en vreemden moeten (of zullen) (het resultaat van) zijn gezwoeg (of zijn moeite)
plunderen (of roven).
- 12 Hij moet (of zal) geen (of niet) verdergaande (of doorgaande/bevredigende)
goedgunstigheid hebben,
en geen (of niet) genade moet (er) voor zijn wezen zijn (of worden).
- 13 Zijn nakomeling(en) (= wat achter hem is) moet(en) (of zal/zullen) (er) zijn
(of worden) om af te snijden (= uit te roeien).
In de volgende generatie moet (of zal) zijn naam ¹²⁹⁴ worden (uit)gewist
(of uitgeveegd/verdelgd).

De naam van Abner zou in de volgende generaties niet meer vertegenwoordigd moeten worden door zijn nageslacht. Zijn nakomelingen zouden niet meer mee mogen bouwen aan de toekomst van Gods volk. Zo moest al die kwaadaardigheid worden uitgeroeid.

Als iemand zich voortdurend tegen Gods wil blijft verzetten, dan tellen de zonden van zijn (voor)ouders mee. De Here rekent dan ook die zonden bij zo iemand zwaar aan. Wanneer hij of zij echter Hem dient, en Hem wil blijven volgen, dan tellen die zonden van zijn voorgeslacht helemaal niet mee (Ezech.18).¹²⁹⁵ David (1012 – 972) spreekt hier dus, zoals Jahweh dat wil.

Als mensen uit het nageslacht van Abner zich niets van hun (voor)vader zouden aantrekken, en trouw de Here zouden dienen, dan zou die vervloeking hen niet treffen (vgl. Deut.24:16). Gods vloek kan meestal in een zegen veranderen, en zijn zegen kan eveneens omslaan naar een vloek (Jer.18:7-10).

¹²⁹² Een motief is de kleinste concrete eenheid binnen een verhaal. Zo heb je bijvoorbeeld het motief van Immanuël, het Lam, het kruis en de pottenbakker, enz., enz. Zo is dat ook met het ontvangen van een ambt van een ander, die door zijn slechte daden het recht op dat ambt verloren heeft.

¹²⁹³ In de Hebreeuwse tekst staat *Zij moeten (of zullen) (een toevlucht) (onder)zoeken*. Op grond van de Griekse handschriften(en de Vulgaat) is voor *Zij moeten (of zullen) verdreven worden* gekozen.

In de Dode Zeerollen is dit gedeelte van psalm 109 verloren gegaan.

¹²⁹⁴ In de Hebreeuwse tekst staat hier *hun naam*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de inhoud is voor *zijn naam* gekozen. Het gaat hier niet om de naam van de zonen, maar om de naam van de vader. In de Dode Zeerollen is dit gedeelte verloren gegaan.

¹²⁹⁵ Zie Turennot T. van, Ezechiël, God maakt sterk, Grijskerk, 2020.

- 14** De ongerechtigheid (of Het onrecht) van zijn (voor)vaders moet (of zal) bij (of naar) Jahweh ¹²⁹⁶ worden herinnerd, en de zonde van zijn moeder moet (of zal) niet worden (uit)gewist (of uitgeveegd/verdelgd).

De ongerechtigheid van Abners voorvaders en de zonde van zijn moeder zal Jahweh laten meetellen bij zijn berechting van deze kwaadaardige generaal. Die ongerechtigheid van Abners voorvaders en zonde van zijn moeder moeten voortdurend bij Jahweh helder in beeld zijn, zodat de (positieve) herinnering aan die egoïstische generaal en zijn voorgeslacht van de aarde zal verdwijnen.

- 15** Ze moeten (of zullen) voortdurend tegenover (of voor) Jahweh zijn (of worden), en hun herinnering moet (of zal) van(uit) de aarde (of het land) worden afgesneden (= uitgeroeid), ¹²⁹⁷
- 16** omdat hij ¹²⁹⁸ niet heeft nagedacht (of zich niet (eraan) heeft herinnerd) om goedgunstigheid te doen (of te maken). Hij vervolgde de vernederde (of de ellendige), de arm(lastig)e en de ontmoedigde (of de verslagene) van hart om te doden (of om ter dood te brengen).

Al tijdens het koningschap van Saul (1033 – 1012) begon zijn generaal Abner met de achtervolging van David (1012 – 972). In opdracht van de slechte koning wilde hij hem vermoorden om zo de dreiging van een nieuw koningshuis weg te nemen. Zowel Saul als zijn oom Abner wilden het koningschap binnen de familie houden (1Sam.14:50^b, 20:24,25, 26:5-7). Ook na de dood van koning Saul wilde Abner door zijn strijd tegen koning David de hoogste posities binnen Israël voor zijn familie veilig stellen: Isboset (1012 – 1010) als koning, en hij als generaal van het leger (2Sam.2:8-17).

De schrijver van dit lied geeft in het volgende gedeelte (v.17-20) aan, dat zijn vijanden door hun daden de vloek van de Here op zich hebben geladen. Nog steeds gaan ze dwars tegen Gods wil in.

- 17** Hij hield van de vloek (of de vervloeking).
Zij (= Die) kwam over hem,
en hij heeft in (of door/met) de zegen (of de zegening) geen (of niet) genoeg gehad (of Hij heeft [in] de zegen niet begeerd).
Zij (= Die) bleef (of was) ver van(uit) hem.
- 18** Hij (be)kleedde zich met de vloek (of de vervloeking) als met een gewaad. ¹²⁹⁹

¹²⁹⁶ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

¹²⁹⁷ In de Hebreeuwse tekst staat *en Hij zal (of moet) hun herinnering van(uit) de aarde (of het land) afsnijden (= uitroeien)*. Op grond van de Griekse handschriften(en de Vulgaat) is voor *en hun herinnering moet (of zal) van(uit) de aarde (of het land) worden afgesneden (= uitgeroeid)* gekozen.

¹²⁹⁸ In de Hebreeuwse tekst staat hier het losse woord *die*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de inhoud is dat losse woord hier weggelaten. Dit gedeelte is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

¹²⁹⁹ In de Hebreeuwse tekst staat hier *zijn gewaad*. Op grond van de Griekse handschriften(en de Vulgaat) is voor *een gewaad* gekozen. Dit gedeelte is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

Zij (= Die) kwam als water in (of door) zijn binnenste (of zijn ingewanden/midden), en als (olijf)olie (of vet) in zijn botten (of beenderen).

- 19** Zij (= Die) is (of wordt) voor (of van/naar) hem als een kledingstuk (of een kleed), waarin ¹³⁰⁰ Hij zich omhult (of waarmee Hij zich bedekt), en als (of tot/voor/van) een gordel waarmee hij zich voortdurend laat ombinden (of omgorden).¹³⁰¹
- 20** Dit is het werkloon van(uit) Jahweh van (= voor) mijn tegenstanders (of mijn satans), en van (= voor) de kwaad(of slecht)sprekers over (of op/tegen) mij(n) ziel.

Opnieuw spreekt koning David in dit gedeelte (v.17-20) als een profeet van God. Het loon van de mensen die evenals satan willens en wetens voortdurend dwars tegen Jahweh in blijven gaan, is vreselijk en rampzalig. Er komt dan een moment, dat er geen weg terug meer mogelijk is, want de zonden tegen het werk van Gods Geest worden niet vergeven (Jes.6:9-12, Mat.12:31,32, Mark.3:20-30).

In de volgende verzen (v.21-27) vraagt David (1012 – 972) opnieuw aan de Here, of Hij hem wil redden uit zijn moeilijkheden. Die redding is blijkbaar ook goed voor de eer van Gods naam.

- 21** En U (= U echter), Heer Jahweh, doe (of handel/maak) met mij omwille van uw naam! Ja, (of (want/(om)dat) goed is uw goedgunstigheid. Bevrijd (of Ontruk) mij,
- 22** want (of (om)dat/Ja,) ik ben vernederd (of ellendig) en arm(lastig)! Mijn hart is neergeslagen (of doorboord) in mijn binnenste (of mijn ingewanden/midden).

Door de grote haat van Abner en zijn medestanders lijdt de psalmdichter vooral psychisch. Stres en het gevoel van onveiligheid vergroten zijn lijden zo erg, dat hij zich ook lichamelijk erg ongemakkelijk voelt.

- 23** Als een uitstreckende (of uitbreidende) schaduw ben ik geleid (of weggebracht). Ik ben (af)geschud als sprinkhanen.¹³⁰²

De schaduw bij zonsondergang duurt in Israël maar kort.¹³⁰³ Vlak voordat de nacht invalt, is de schaduw uitgestrekt. Met die zeer kort durende *uitgestrekte schaduw* vergelijkt de dichter de zwakte van zijn leven (vgl. Ps.102:12). Er hoefde maar weinig meer te gebeuren, of er zou een einde komen aan zijn bestaan.

¹³⁰⁰ Het woord *waarin* (of *waarmee*) is afkomstig uit de Griekse handschriften(en de Vulgaat).

Dit gedeelte is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

¹³⁰¹ In de Hebreeuwse tekst staat hier *een gordel laat hij haar* (= de vloek?) *voortdurend* ombinden (of *omgorden*). Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de inhoud is voor *een gordel waarmee hij zich voortdurend laat ombinden* (of *omgorden*) gekozen. De Hebreeuwse tekst past in dit vers minder goed, en is (wat) onduidelijker. In de Dode Zeerollen is dit gedeelte van psalm 109 verloren gegaan.

¹³⁰² In de Hebreeuwse tekst staat *een sprinkhaan* (of *een sprinkhanenzwerm/sprinkhanen*). Op grond van de Griekse handschriften(en de Vulgaat) is hier voor *sprinkhanen* (= het meervoud) gekozen.

Dit vers van psalm 109 is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

¹³⁰³ In Israël verandert in ongeveer een ½ uur een klaarlichte dag in een donkere nacht, en andersom. Zo kun je met het volle daglicht een supermarkt binnengaan, en na het winkelen in de zwarte nacht naar buiten komen.

Ditzelfde geldt ook voor de sprinkhanen. Die kunnen door een harde wind worden meegeleurd, en daardoor in de zee worden gedreven (Ex.10:19). Als ze dan niet snel worden gered, dan verdrinken ze.

David moet in het recente verleden dus heel erg bang en angstig zijn geweest. Hij heeft in die tijd heel goed beseft, dat hij zonder Gods hulp niets kon beginnen. Jahweh had echter zijn dienaar toen gered in de strijd tegen het leger van Abner (2Sam.2:17). De auteur van dit lied had de hulp van de Here ook hard nodig tegen de intriges en kwaadsprekerij van zijn tegenstanders.

- 24** Mijn knieën hebben gewankeld (of gewaggeld/zijn gestruikeld) van(uit) het vasten, en mijn vlees is vermagerd vanuit (= zonder) vet (of (olijf)olie).

Vasten is geen opdracht van de Here, maar een daad van verootmoediging. Het was en is een middel om tijd vrij te maken voor gebed.¹³⁰⁴ Daarom wordt vasten vaak genoemd in combinatie met bidden (2Sam.12:16, Ezra 8:23, Ps.35:13, Dan.9:3, Luk.2:37, Hand.14:23). Blijkbaar heeft David (1012 – 972) langdurig tot God gebeden, en aan Hem gedacht. Zijn aandacht voor Jahweh nam hem blijkbaar zo erg in beslag, dat hij vermagerde, en letterlijk teerde op zijn vet.

- 25** En ik (= Ik echter), ik ben voor (of van) hen een smaad (geworden) (vgl. Ps.69:11).
(Als) zij mij zien, schudden zij hun hoofd(en).

Het hoofd schudden gebeurde hier niet uit medelijden, maar het was een uiting van spottende verbazing (2Kon.19:21, Ps.22:8, 44:15, Jes.37:22, Jer.18:16, 48:27, Klaag.2:15, Mat.27:39, Mark.15:29).

Hoewel de persoonlijke relatie tussen de Here en de psalmdichter goed was, *schudden* veel tegenstanders van David en waarschijnlijk ook veel andere Israëlieten meewarig *hun hoofden*. Wat moet er van dat kleine koninkrijkje Juda worden? Goed, ze hebben een sterk en ervaren legertje, maar tegen de 11 stammen van Israël, kan die ene stam uiteindelijk toch nooit op! Als het grotere maar wel gehavende leger van generaal Abner voldoende hersteld zal zijn van de recente nederlaag van de gesneuvelde koning Saul (1033 – 1012) (1Sam.31:1-6), en het verlies van het legertje van David (2Sam.2:17), dan zouden ze de strijd tegen de Judeeërs toch moeten kunnen winnen!

Tegen de achtergrond speelde de gedacht mee, dat God zijn dienaren zou zegenen, als ze Hem maar trouw gehoorzaamden. Wie met veel tegenslagen te maken had, zou wel erg gezondigd hebben. David was in de ogen van veel Israëlieten alleen maar koning van zijn eigen stam. Volgens hen hadden Isboset (1012 – 1010) en Abner het veel beter voor elkaar.

Het is echter niet zo, dat iemand die het slecht heeft, en de aardse zegeningen (tijdelijk) moet missen, altijd (zwaar) heeft gezondigd.¹³⁰⁵ Regelmatig komt God via zijn profeten op voor de zwakken in de samenleving (Ex.22:21-27, Deut.14:29, 24:17-22, Ps.146:9, Jes.1:17,23, Jer.7:4-7, Zach.7:10, Mal.3:5^b, Luk.3:11, enz.). Ook de Here Jezus waarschuwde heel expliciet tegen deze liefdeloze gedachtegang (Luk.13:1-5, 16:19-26, Joh.9:1-3). De apostel Jakobus volgde zijn Leermeester hierin na (Jak.2:13-16).

¹³⁰⁴ Eén of meer eeuwen geleden duurde het klaarmaken van het eten veel langer dan tegenwoordig. Door te vasten kwam er meer tijd vrij voor gebed.

¹³⁰⁵ Deze liberale en kille houding is eveneens terug te vinden in de verschillende vormen van de welvaartstheologie. Als je God trouw dient, dan gaat alles in je leven voor de wind. Zo dachten de heidenen ook over hun afgoden. Vandaag is dit nog steeds in allerlei religies terug te vinden. In het bijbelboek Job bijvoorbeeld gaat de Here dwars tegen deze liefdeloze opvatting in.

Daarom vraagt David des te meer om Jahwehs hulp, zodat zijn tegenstanders wel moeten inzien, wat Hij wil.

26 Help mij, Jahweh, mijn God! ¹³⁰⁶

Red mij overeenkomstig uw goedgunstigheid,

27 en (= zodat) zij (zullen) (er)kennen (of weten), dat dit uw hand (= uw macht) is!

U (of Jij) Jahweh, U (of Jij) ¹³⁰⁷ hebt het (of haar) gedaan (of gemaakt).

Om bij het volk aan te tonen, dat de Here wilde, dat David koning zou worden, was zijn zegen en daadkracht nog belangrijker. Door Gods zegen zou het bij iedereen in Israël duidelijk moeten zijn, dat de relatie tussen de profetische schrijver en Jahweh goed was.

Uit het laatste gedeelte (v.28-31) blijkt, dat de Here de psalmdichter antwoord heeft gegeven. Hij weet, dat Hij hem heeft gezegend, en dat ook zal blijven doen. Zijn vijanden gaan hun ondergang tegemoet. De schrijver belooft God, dat hij Hem voor zijn zegen in het openbaar zal bedanken en loven.

28 Zijzelf (ver)vloeken. En U (= U echter), U zegent (mij).

Zij zijn tegen mij ¹³⁰⁸ opgestaan,

en zij zullen beschaamd worden,

en uw dienaar zal blij zijn.

We zien hier de grote tegenstelling tussen David (1012 – 972) en Abner: tussen iemand die God dient, en iemand die Hem tegenstaat. De dichter wordt door de Here rijk gezegend, en met zijn tegenstander loopt het heel slecht af.

29 Mijn tegenstanders (of Mijn satans) zullen met verbijstering worden bekleed,

en zij zullen zich (om)hullen in (of bedekken met) hun schaamte als in (of met)

een mantel (of een gewaad).

Blijkbaar had de Here aan de profeet David verteld (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30),¹³⁰⁹ dat zijn vijanden een smadelijke ondergang zouden moeten meemaken.

30 Ik zal Jahweh buitengewoon (of erg) (be)danken met (of door/in) mijn mond,

en in het midden van velen zal ik zal Hem loven (of prijzen),

¹³⁰⁶ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: "Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd."

¹³⁰⁷ De beleefdheidsvormen *U*, *u* en *uw* kent men in het Hebreeuws niet. In die taal zijn *U* en *Jij/Jou*, of *u* en *jij/jou*, en *uw* en *jouw* hetzelfde. Bij een vertaling naar het Nederlands moet dan een keuze worden gemaakt. Dit betekent bijvoorbeeld, dat in de Hebreeuwse taal zowel God, als een gewoon mens met *Jij/jij* wordt aangesproken.

¹³⁰⁸ De woorden *tegen mij* zijn afkomstig uit de Griekse handschriften(en de Vulgaat). Op grond van de inhoud zijn ze er (weer) bijgezet. In de Dode Zee-rollen is dit gedeelte verloren gegaan.

¹³⁰⁹ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). David (1012 – 972) gaf als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21).

31 want (of (om)dat/Ja,) Hij heeft gestaan ¹³¹⁰ aan (of voor) de rechter(hand)
van de arm(lastig)e
om (mij) te redden van(uit) de vervolgers (of de achtervolgers) van mijn ziel.¹³¹¹

De tegenstelling tussen vers 6 en vers 31 is opvallend en heel duidelijk. Zo is het ook gegaan. Abner kreeg een kwaadaardige tegenstander aan zijn rechterhand. Satan zette hem aan tot rebellie en ongehoorzaamheid, en hij verzwakte tevens zijn positie (v.6). De rechterhand van de arme David, die zich zo angstig en daardoor zo beroerd en verzwakt voelde, werd ondersteund door de almachtige God. Hij hielp de rechtmatige koning om gehoorzaam op Hem te vertrouwen, en Hij versterkte zijn positie (v.31).

De Here heeft het gebed van zijn angstige dienaar verhoord. Hij heeft hulp en redding gegeven. Tegen de verwachting van de vijanden van David (1012 – 972) in nam zijn macht geleidelijk toe, en werden Isboset (1012 – 1010) en zijn aanhangers steeds zwakker (2Sam.3:1^b). Abner en koning Isboset kregen bovendien onderling ruzie (2Sam.3:6-11). Dit betekende voor Isboset het begin van het einde. Nadat generaal Abner bij koning David op bezoek was geweest, werd hij buiten medeweten van de Judese koning door zijn rivaal Joab in Hebron vermoord (2Sam.3:20-30).

Korte tijd later werd Isboset door 2 van zijn legeraanvoerders op een laffe manier om het leven gebracht (2Sam.4:1-3,5-8). Daarna wilden alle stammen van Israël, dat David hun leider werd. Zo is door het ingrijpen van de Here de profetische auteur koning geworden over heel Israël (2Sam.5:1-3).¹³¹² Tijdens zijn langdurige regering werd het volk door God rijk gezegend (2Sam.5:10,12). Israëls vijanden werden verslagen (2Sam.8:1-14, 10, 12:26-31), en er heerste welvaart en voorspoed. Het moest dus aan iedereen in het heilige land volkomen duidelijk zijn, wat de Here wilde.

De psalmdichter is zijn belofte om Jahweh in het openbaar te bedanken en te loven ruimschoots nagekomen (v.30). Hij heeft in zijn leven heel veel geïnspireerde dankliederen en lofpsalmen geschreven.¹³¹³

¹³¹⁰ In de Hebreeuwse tekst staat hier *Hij staat*. Op grond van een deel van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de enige Dode Zeerol over dit gedeelte van psalm 109 is voor *Hij heeft gestaan* gekozen.

¹³¹¹ In de Hebreeuwse tekst staat hier *van(uit) de (be)rechtters van zijn ziel*. Op grond van de Griekse handschriften (en de Vulgaat) is voor *de vervolgers (of de achtervolgers) van mijn ziel* gekozen.

Helaas, is dit gedeelte in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

¹³¹² Ruim 5 jaren nadat David (1012 – 972) koning van heel Israël was geworden, verhuisde hij met zijn hofhouding naar de nieuwe hoofdstad Jeruzalem (2Sam.5:4-9,11, 1Kon.2:11, 1Kron.3:4, 29:26,27).

¹³¹³ Volgens de Dode Zeerol 11QPs^a heeft koning David in totaal 4050 door God geïnspireerde psalmen geschreven...! (Zie Abegg M. Jr. e.a., *The Dead Sea scrolls Bible*, San Francisco, 1999, pag. 509.)

Psalm 110: De Priester-koning van de God Jahweh.

- 1^a Een psalm van David.
- 1^b Een uitspraak van Jahweh tegen mijn Heer:
“Zit aan mijn rechterhand,
tot Ik jouw vijanden maak als een voetbank voor jouw voeten!”
- 2 Jahweh zal vanuit Zion uw sterke scepter uitzenden:
“Heers te midden van jouw vijanden!”
- 3^a “Jouw volk is gewillig
op de dag van jouw macht met heilige majesteit.
- 3^b Uit een baarmoeder van een vroege ochtend
is voor jou de dauw van jouw jeugd.”
- 4^a Jahweh heeft gezworen,
en Hij zal er geen spijt van krijgen:
- 4^b “Jij bent priester voor eeuwig
naar de ordening van Melchizedek.”
- 5 De Heer is vlakbij jouw rechterhand.
Hij heeft koningen op de dag van zijn woede verpletterd.
- 6 Hij spreekt recht onder de heidenvolken.
Hij heeft het slagveld met lijken gevuld.
Hij heeft hoofden op het wijde land verpletterd.
- 7 Hij drinkt onderweg uit een beek.
Daarom verheft Hij een hoofd.

Dit is een lied waarin de profeet David voorspelde (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30),¹³¹⁴ dat de Here Jezus voor eeuwig koning zou worden (Mat.22:41-45, Mark.12:35-37, Luk.20:41-44, Hand.2:34,35). Hij zou niet alleen een eeuwige en rechtvaardige koning zijn, maar ook een eeuwige priester.

Als auteur wordt koning David (1012 – 972) genoemd. Hij profeteerde over een koning die uit zijn eigen nageslacht zou voortkomen, want God had beloofd, dat zijn koningshuis voor eeuwig zou blijven bestaan (2Sam.7:8-16).

Wanneer deze psalm is gedicht, is niet precies te zeggen. We weten wel, dat David al veel vijandelijke legers had verslagen (v.5). Blijkbaar was de gevaarlijke strijd tegen de Ammonieten en hun bondgenoten achter de rug (2Sam.10).¹³¹⁵ De Here had de schrijver van dit lied

¹³¹⁴ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). David (1012 – 972) gaf als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21).

¹³¹⁵ Het slot van vers 6 kan ook vertaald worden met *Hij heeft hoofden op het land van Rabba verpletterd.*

aangesteld als koning en als voorvader van Jezus, en Gods Zoon hielp de koning om zijn vijanden te verslaan (v.6).

Psalm 110 bestaat uit twee gedeelten: vers 1-4 en 5-7. In het begin (v.1^a) staat, wie de dichter van deze psalm is. God de Vader nodigt in de volgende verzen (v.1^b-4) God de Zoon uit om aan zijn rechterhand plaats te nemen, zodat Hij als koning en priester kan functioneren. De laatste verzen (v.5-7) gaan over de strijd en de rechtspraak van de Heer. Die Heer is Jezus Christus.

1^a Een psalm van (of voor) David.

De God Jahweh nodigt in de volgende verzen (v.1^b-4) zijn Zoon uit om aan zijn rechterhand plaats te nemen, zodat Hij als koning en priester kan functioneren.

1^b Een uitspraak (of Een openbaring) van Jahweh tegen (of voor/van) mijn Heer
(of tegen (of voor/van) de Heer (van mij)): ¹³¹⁶

“Zit (of (Ver)blijf/Woon) aan (of voor/van) mijn rechter(hand),

tot(dat) Ik (jo)uw ¹³¹⁷ vijanden maak (of (neer)zet/(aan)stel) (als) een (voet)bank voor
(of van) (jo)uw voeten!”

Jahweh betekent *Ik zal zijn, die Ik ben*, of *Ik ben, die Ik ben*. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14).¹³¹⁸ Die naam betekent, dat Hij altijd dezelfde blijft. Je kunt op Hem vertrouwen.

Met Jahweh wordt God de Vader bedoeld (Zach.14:7, vgl. Mat.24:36, Mark.13:32). Geen mens kan Hem (volledig) zien, want dan zou hij of zij sterven (Ex.33:18-23). Zijn heerlijkheid is daarvoor veel te groot.¹³¹⁹

Vijanden die zijn *gemaakt als een voetbank voor de voeten* voor hun tegenstander(s), zijn volledig verslagen (Joz.10:24-26).

Jahweh vraagt de Heer om aan zijn rechterhand te gaan zitten, totdat Hij al zijn vijanden zal hebben verslagen. Met *de Heer* wordt de Here Jezus bedoeld (Hand.2:34-36, Hebr.10:10-13). Hoewel Hij uit het nageslacht van koning David (1012 – 972) voortkwam, is Hij toch zijn Heer (Mat.22:41-46, Mark.12:35-37, Luk.20:41-44). Hij is de Heer van al zijn dienaren.

Rabba was de hoofdstad van de Ammonieten. Het zou dan betekenen, dat hij de koning van de Ammonieten en de koningen van hun bondgenoten volledig had verslagen. Deze dubbele betekenis speelt zeker een rol in dit lied. Zo zag de latere koning Salomo (972 – 932) alle overwinningen van zijn vader David (1012 – 972) als een vervulling van deze psalm (1Kon.5:3).

Zie ook Delitzsch F., *Commentary on the Old Testament*, deel 5, Psalms, 2^e druk, Massachusetts, 2006, pag. 698. Hoewel de gebeurtenissen van die tijd invloed hadden op het ontstaan van psalm 110, is het niet de enige en belangrijkste boodschap van dit lied. Koning David of zijn zoon Salomo konden nooit eeuwig regeren, en zeker niet voor altijd priester zijn (2Kron.26:16-21).

¹³¹⁶ Vergelijk *Heer (van mij)* met het Hebreeuwse אָדוֹנָי = adonai = (mijn)heer (of meneer) = heer (van mij).

¹³¹⁷ De beleefdheidsvormen *U, u* en *uw* kent men in het Hebreeuws niet. In die taal zijn *U* en *Jij/Jou*, of *u* en *jij/jou*, en *uw* en *jouw* hetzelfde. Bij een vertaling naar het Nederlands moet dan een keuze worden gemaakt. Dit betekent bijvoorbeeld, dat in de Hebreeuwse taal zowel God, als een gewoon mens met *Jij/jij* of *je* wordt aangesproken.

¹³¹⁸ De Statenvertalers vertaalden Gods naam *Jahweh* met *de HEERE*.

¹³¹⁹ De Here Jezus echter, wordt nergens in de Bijbel met Jahweh aangeduid. Hij kan wél door mensen worden gezien. Voor zijn komst als een sterfelijk mens op deze wereld, vertoonde de Zoon van God zich aan sommige mensen als dé Knecht van de Here ofwel dé Knecht van Jahweh. Bij de beschrijvingen van zijn verschijningen in het Oude Testament blijkt dat uit het tekstverband (Gen.16:10-13, 22:11,12, 31:11-13, Ex.3:2, Num.22:22-35, Joz.5:13-15, Richt.6:11-23, 13:3-22, Zach.1:8-12).

De rechterhand is meestal de sterkste en handigste hand. Met die hand van God wordt zijn onmetelijke kracht aangeduid (Ex.15:6,12, Ps.80:16,18, 89:14, 118:15,16). De stoel of zetel aan de rechterhand van de Here is ook een ereplaats (Gen.48:13-19, 1Kon.2:19).

Deze profetie is ten dele in vervulling gegaan. Nadat Jezus Christus vanaf de Olijfberg naar de hemel ging, kwam Hij daar binnen, en nam Hij plaats aan de rechterhand van God de Vader (Luk.24:50,51, Hand.1:9, Dan.7:13,14).¹³²⁰ De Here Jezus zit nu aan de rechterhand van God (Hand.7:55,56, Rom.8:34, Ef.1:20-22, Kol.3:1, Hebr.12:2).

Daar zal Hij blijven, totdat zijn Vader al zijn vijanden heeft verslagen (Hand.2:33-36, 3:21, 1Kor.15:25, Hebr.10:12,13). Jahweh zal eerst komen. Hij zal al zijn vijanden overwinnen, en aan koning Jezus onderwerpen (Zach.14:4-7, vgl. Ps.2). Gods Zoon zal pas na de laatste strijd van de hemelse Vader terugkomen.¹³²¹

- 2 Jahweh zal vanuit Zion (jo)uw sterke (of machtige) scepter (of staf/stok/(volks)stam)
(uit)zenden (of sturen):

“Heers (of Onderwerp) te midden van (jo)uw vijanden!”

Iemand zegt impliciet tegen Gods Zoon, dat Jahweh aan Hem een sterke scepter zal geven. Een scepter is vaak een mooie staf. Het is een teken van koninklijke waardigheid en gezag. Dat gezag van Jezus Christus zou van Zion uitgaan. Vanuit Zion, dat is vanuit Jeruzalem,¹³²² verspreidde het Evangelie (= de blijde boodschap) zich over de wereld (Hand.1:8).

Vervolgens spreekt Jahweh verder tegen zijn Zoon. Vanuit de hemel moet koning Jezus regeren, totdat God de Vader al zijn vijanden heeft verslagen (1Kor.15:25). Als Jezus Christus na de laatste strijd vanuit de hemel terugkomt met *macht en heilige majesteit*, zullen zijn dienaren Hem gewillig gehoorzamen. Daarover spreekt de Here verder:

- 3^a “Jouw volk is gewillig (of bereid)
in (= op) de dag van jouw (leger)macht (of kracht) met (of in/door) heilige majesteit
(of eer/pracht/versiersel).

- 3^b (Van)uit een baarmoeder (of een (moeder)schoot) van een vroege ochtend
(of een dageraad)
is voor (of van) jou de dauw van jouw jeugd (of jouw kinderjaren).”

Misschien is vers 3 niet helemaal ongeschonden overgeleverd.¹³²³ Het 2^e gedeelte van dit vers geeft de indruk, dat kinderjaren van Jezus worden vergeleken met de dauw in de vroege ochtend. In Israël is die dauw heel belangrijk. Buiten het regenseizoen in oktober en november regent het erg weinig. Dan waren de planten voor een groot deel aangewezen op de dauw in de nacht en de vroege ochtend. Die dauw zorgde en zorgt dus voor groei. Het lijkt erop, dat de jeugd van de Here Jezus erg belangrijk is geweest voor zijn ontwikkeling en zijn geestelijke

¹³²⁰ Deze belangrijke gebeurtenis herdenken en vieren we op Hemelvaartsdag.

¹³²¹ Nadat alle vijanden van de Here zijn verslagen, zal de oude aarde vergaan (Mat.24:35, Luk.21:33, Op.20:11), en zal er een nieuwe wereld komen (Ps.102:26,27, 2Pet.3:10-13, Op.21). Een tussentijdse komst van Jezus Christus met een 1^e opname van zijn volgelingen is dus onmogelijk! Hij blijft in de hemel van God tot de laatste strijd van zijn Vader (Hand.3:21). Een korte tijd voor de vernietiging van de (wolken)hemel en de aarde komt Hij terug. (Zie Turenout T. van, Zacharia, Jahweh gedenkt, Grijskerk, 2023).

¹³²² Oorspronkelijk was Zion een burcht in de stad Jeruzalem. Koning David (1012 – 972) heeft deze burcht op de Jebusieten veroverd (2Sam.5:7, 1Kron.11:5). Die burcht lag aan de zuidkant van de heuvel of berg in het oosten van Jeruzalem. Later werd de hele heuvel Zion genoemd (Ps.2:6, 74:2, 78:68). Vervolgens werd met Zion ook de hele stad Jeruzalem aangeduid (Ps.51:20, 135:21, 147:12).

¹³²³ De Griekse handschriften (en de Vulgaat) geven hier geen echte duidelijkheid. Daarin staat bij vers 3^b: *Van(uit) een baarmoeder voor een vroege ochtend heb ik je voortgebracht (of verwekt)*. Dat zou aangeven, dat de Here Jezus 's nachts is verwekt en/of geboren. (Psalm 110 is in de Dode Zeerollen helaas verloren gegaan.)

groei, waardoor zijn latere werk zo vruchtbaar kon zijn. Hierbij kunnen we onder andere denken aan het onderwijs, dat Hij in de tempel kreeg (Luk.2:40-52), en zijn bestudering van de boeken van het Oude Testament, die Hij later zo vaak citeerde.

4^a Jahweh heeft gezworen (of vervloekt),

en Hij zal (er) geen spijt (van) krijgen (of Hij zal geen medelijden hebben):

Nadat in vers 4^a opnieuw iemand over God de Vader heeft gesproken, neemt Hij in vers 4^b zelf weer het woord.

4^b “Jij (= Gods Zoon) bent priester voor (of van) eeuwig

naar (of op (grond van)/over/boven) de ordening (of de zaak/wijze/uitspraak)

van Melchizedek (= Mijn Koning is rechtvaardig).”

Aan het priesterschap van Aäron en zijn nageslacht (Ex.28) zou een einde komen. Dat priesterschap werd uitgevoerd door zondige mensen, en was onvolmaakt (Hebr.5:1-3). Er zou een nieuw priesterschap komen: het eeuwige priesterschap van de Here Jezus. Door zijn bloedig offer aan het kruis werden voor altijd alle offers overbodig (Hebr.7). Daarom scheurde na het sterven van Jezus Christus het voorhangsel in de tempel van boven naar beneden (Mat.27:51, Mark.15:38, Luk.23:45).

Melchizedek was koning van Sjalem (= Sjaloom of Vrede), en priester van de allerhoogste God (Gen.14:18). Hij was dus een priester-koning. Zo zou Jezus ook een priester-koning worden (Zach.6:13).¹³²⁴

De laatste verzen (v.5-7) gaan over de strijd en de rechtspraak van de Heer. Uit het 1^e vers van deze psalm weten we, dat daar de Here Jezus mee wordt bedoeld. Vele eeuwen voor zijn hemelvaart had Hij al meegestreden met de koning van Israël om zijn volk te beschermen.

5 De Heer is vlakbij (of op/over/boven) (jo)uw rechter(hand).

Hij heeft koningen in (= op) de dag van zijn woede verpletterd (of verbrijzeld).

In dit vers is Gods Zoon vlakbij de (sterke en handige) rechterhand van iemand die met zijn hulp koningen heeft verpletterd.

Veel koningen hadden zich verenigd tegen Jahweh en zijn volk, maar koning David heeft ze met hulp van de Heer ofwel Jezus Christus verpletterd (vgl. Ps.2:2,9).¹³²⁵

6 Hij spreekt recht (of Hij zal rechtspreken)¹³²⁶ onder (of in/met/door) de (heiden)volken.

Hij heeft (het slagveld) met lijken (of met (dode) lichamen) gevuld.

Hij heeft hoofden (of toppen) op (of over) het wijde (of vele) land

(of op de wijde aarde) verpletterd (of verbrijzeld) (vgl. v.5^b).

Evenals de hemelse Vader sprak en *spreekt Hij recht onder de heidenvolken*. De vijandige heidenvolken, die de staat Israël wilden vernietigen, heeft Hij via koning David verslagen.

¹³²⁴ Zie Turenout T. van, Zacharia, Jahweh gedenkt, Grijskerk, 2023.

¹³²⁵ Zo was de Here Jezus al eerder als een strijder voor de Israëlieten verschenen aan Bileam (Num.22:22-35), en kwam Hij naar Jozua om hem te helpen, en aan hem de boodschap van Jahweh te brengen (Joz.5:13-6:6). Dit laatste gebeurde ook bij de richter Gideon (Richt.6:11-23, vgl. Zach.1:8-12).

¹³²⁶ In de Hebreeuwse taal van die tijd was tussen de onvoltooid tegenwoordige tijd van een werkwoord (b.v. hij spreekt recht), en de onvoltooid toekomstige tijd (b.v. hij zal rechtspreken) geen verschil! Bij de vertaling naar het Nederlands moet mede op grond van het tekstverband een keus worden gemaakt.

Hun hoofden ofwel hun koningen *heeft Hij verpletterd*. Dankzij de hulp van de Zoon van God kon de dichter van dit lied als een bekwaam generaal de vijandige heidenvolken verpletterend verslaan.

7 Hij drinkt in de weg (= Hij drinkt onderweg) (van)uit een beek (of een stroom/wadi)
(of Hij zal onderweg uit een beek drinken).

Daarom (ver)heft Hij een hoofd (of een top) (op)
(of Daarom zal Hij een hoofd verheffen (of opheffen)).¹³²⁷

Voor of tijdens de strijd drinken uit een beek om nieuwe kracht op te doen, is een motief dat vaker in de Bijbel voorkomt (Richt.7:4-7, 15:14-19).¹³²⁸ Zo wordt de Here Jezus voorgesteld als een geweldige strijder die iedere keer nieuwe kracht heeft om het gevecht voort te zetten.

Het woord *Daarom* uit het 2^e deel van vers 7 verwijst niet naar de vorige zin: *Hij drinkt onderweg uit een beek*, maar naar de verzen 5 en 6 van deze psalm. Jezus Christus *verheft een hoofd* ofwel een koning *om koningen* (v.5^b) ofwel *hoofden* (v.6^b) *te verpletteren*. *Hij spreekt recht onder de heidenvolken, en Hij heeft* door middel van koning David het slagveld *met lijken gevuld*.

Deze beloften van de Here zijn allemaal in vervulling gegaan. Koning David (1012 – 972) heeft al zijn vijanden verslagen (2Sam.8:1-14, 10, 12:26-31). Zijn macht werd groot. Geen enkele vijandige koning kon tegen hem standhouden.

Niet alleen Jezus Christus zou een koning verheffen. Ook God de Vader zou een hoofd verheffen. Dat hoofd is nu Koning. Nadat Hij vernederd was tot aan zijn kruis en graf, verhief Jahweh Hem als koning over de hele schepping (Dan.7:13,14, 1Kor.15:25, Ef.1:22, 5:23, Fil.2:8-11, Kol.1:18, Hebr.1:2-4, v.1,2,4^b). Gods Zoon heeft nu alle macht in de hemel en op de hele aarde (Mat.28:18)! De hemelse Vader zelf zal zijn vijanden die onder leiding van de satan (= de tegenstander) staan, met hun leider verpletteren (v.1,2). Na die laatste strijd van de Here zal koning Jezus terugkomen om al zijn dienaren op te halen (Tes.4:14-17). Als het laatste oordeel is geweest, dan zal het nieuwe Jeruzalem uit de hemel neerdalen (Op.21:2,3). Vanuit dat nieuwe Zion zullen de God Jahweh en zijn Zoon samen voor eeuwig regeren op de nieuwe aarde (Op.21:22, vgl. v.2^a). Daar zullen hun dienaren voor altijd gelukkig zijn.

¹³²⁷ In de Hebreeuwse taal van die tijd was tussen de onvoltooid tegenwoordige tijd van een werkwoord (b.v. hij drinkt/verheft), en de onvoltooid toekomstige tijd (b.v. hij zal drinken/verheffen) geen verschil! Bij de vertaling naar het Nederlands moet mede op grond van het tekstverband een keus worden gemaakt.

¹³²⁸ Een motief is de kleinste concrete eenheid binnen een verhaal. Zo heb je bijvoorbeeld het motief van Immanuël, het Lam, het kruis en de pottenbakker, enz., enz.

Psalm 111: Looft en dankt Jahweh om zijn weldaden!

1^a Looft Jahweh!

1^b *Alef* (א) Ik zal Jahweh danken met mijn hele hart

1^c *Bet* (ב) in de samenkomst van oprechten en in de vergadering.

2 *Gimel* (ג) Groot zijn de werken van Jahweh,
Dalet (ד) gezocht door allen die er genoeg in hebben.

3 *Hee* (ה) Met majesteit, en pracht is zijn werk,
Waw (ו) en zijn rechtvaardigheid houdt voor altijd stand.

4 *Zajin* (ז) Een herinnering heeft Hij van zijn wonderen gemaakt.
Chet (ח) Genadig en barmhartig is Jahweh.

5 *Thet* (ט) Eten heeft Hij gegeven aan wie voor Hem ontzag hebben.
Jod (י) Herinneren zal Hij zich zijn verbond voor eeuwig.

6 *Kaf* (כ) De macht van zijn daden heeft Hij aan zijn volk bekend gemaakt
Lamed (ל) door aan hen het erfelijk bezit van heidenvolken te geven.

7 *Meem* (מ) De daden van zijn handen zijn waarheid en recht.
Noen (נ) Betrouwbaar zijn al zijn bevelen.

8 *Samech* (ס) Ondersteund zijn ze voor altijd en voor eeuwig.
Ain (ע) Gedaan zijn ze in waarheid en oprechtheid.

9 *Pee* (פ) Bevrijding heeft Hij zijn volk gezonden.
Tsade (צ) Geboden heeft Hij zijn verbond voor eeuwig.
Qof (ק) Heilig en ontzagwekkend is zijn naam.

10 *Reesj* (ר) Het begin van wijsheid is het ontzag voor Jahweh.

Sjin (ש) Inzicht dat goed is, hebben allen die ze doen.

Taw (ת) Lof voor Hem houdt voor altijd stand.

De dichter roept in psalm 111 op om samen met hem de Here te loven en te danken voor wie Hij is, en voor wat Hij voor zijn volk heeft gedaan.

Over de tijd waarin deze psalm is geschreven, is weinig zekerheid. Wel weten we, dat Here een verbond met zijn volk heeft gesloten (v.5^b,9). In de woestijn heeft God de Israëlieten te eten gegeven (v.5^a). Het beloofde land is na de 40-jarige tocht van het volk Israël door de woestijn inmiddels veroverd, en in bezit genomen (Ex.16:35, Num.14:33,34, Deut.2:7, Joz.5:12, Neh.9:20,21, v.6).

Omdat de toon van deze psalm nogal optimistisch klinkt (v.9^a,10^b), lijkt het er sterk op, dat dit loflied in een welvarende tijd is gedicht. Het is mogelijk, dat psalm 111 in de eerste periode na de intocht in het heilige land is gemaakt (Neh.9:20-25). Het meest komt echter de tijd van

koning David (1012 – 972) in aanmerking, waarin de macht, en de economie van het land groeit en bloeit (2Sam.3:2^b, 5:10,12). Over de dichter van dit lied is echter absoluut niets met zekerheid te zeggen.

De verzen van deze psalm zijn alfabetisch geordend. Vers 1^b begint met de letter A of Alef (א). Vervolgens begint vers 1^c met de letter B of Bet (ב), enzovoort. Het gaat door tot en met de laatste letter van het Hebreeuwse alfabet: de Taw (ת). Een alfabetische ordening komt vaker in de Bijbel voor (Ps.25, 34, 37, 112, 119, 145, Spr.31:10-31, enz.).¹³²⁹

Psalm 111 bestaat uit drie gedeelten: vers 1-4, 5-9 en 10. In begin van dit lied (v.1-4) staat, waarom de Here moet worden geloofd en gedankt. Daarna volgt een beknopte beschrijving van kenmerkende eigenschappen van zijn daden, en zijn goede bevelen voor zijn volk (v.5-9). In het laatste gedeelte (v.10) trekt de psalmdichter zijn conclusie uit dit alles. Het is een kernachtige samenvatting van de boodschap die hij aan zijn lezers of toehoorders mee wil geven.

1^a Looft Jah(weh) (= Hallelu-Ja = Looft Jah)!¹³³⁰

1^b Alef (א) Ik zal Jahweh danken met (of in/door) het (= mijn) hele hart¹³³¹

1^c Bet (ב) in (of met) de samenkomst (of de kring) van oprechten en (in) de vergadering
(of de bijeenkomst).

2 Gimel (ג) Groot zijn de werken van Jahweh,

Dalet (ד) (uit)gezocht (of geraadpleegd) van (of voor) (= door) allen die er genoeg
(of plezier) in hebben.¹³³²

De grote daden van de Here waren door profeten zoals Mozes en Samuel opgeschreven. Iedereen die het graag wilde, kon Gods werk (op)zoeken en raadplegen. Dat kan nu nog steeds.

3 Hee (ה) (Met) majesteit (of pracht),¹³³³ en pracht (of glorie) is zijn werk (of zijn doen),
Waw (ו) en zijn rechtvaardigheid houdt voor (of van) altijd stand.

4 Zajin (ז) Een herinnering heeft Hij van (of voor) zijn wonderen gemaakt (of gedaan).

Chet (ח) Genadig en barmhartig (= Vol medelijden) is Jahweh.

Niet alleen door de mondelinge en schriftelijke overlevering, maar ook door de grote feesten werd het volk Israël aan de grote en wonderbaarlijke daden van de Here herinnerd. De Isra-

¹³²⁹ De vorm en inhoud van psalm 111 lijkt veel op die van psalm 112. Wat de vorm betreft, zijn beide psalmen alfabetisch geordend. Alle 22 letters uit het Hebreeuwse alfabet komen op de juiste volgorde één keer aan de beurt. Ook de structuur en de indeling van deze 2 liederen zijn aan elkaar gelijk.

¹³³⁰ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

¹³³¹ In de Griekse handschriften(en de Vulgaat) staat hier *Ik zal U danken, Jahweh, in (= met) mijn hele hart*. Helaas is heel deze psalm in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

¹³³² In de Griekse handschriften(en de Vulgaat) staat hier *onderzocht overeenkomstig heel zijn wensen (of genoegens)*. Heel psalm 111 is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

¹³³³ In de Griekse handschriften(en de Vulgaat) staat hier *Dankbaar*. Hieruit blijkt bij deze psalm duidelijk, dat de Hebreeuwse tekst, hoewel in de minderheid, beter is dan de andere handschriften. Het Hebreeuwse woord voor *Majesteit* lijkt op *Dankbaar*, en is dus niet goed begrepen. In het parallellisme van vers 3^a past het woord *Majesteit* veel beter bij *pracht*, dan het hier wat vreemd klinkende woord *Dankbaar*.

(Bij een parallellisme staan 2 of meer (bij)zinnen bij elkaar. Die zinnen zeggen met andere woorden min of meer hetzelfde, waardoor ze elkaar aanvullen en ophelderen. Eigenlijk bestaat de samentrekking *Met majesteit, en pracht is zijn werk* uit 2 zinnen.)

elieten moesten 3 keer per jaar optrekken naar een centrale plaats in hun land om met de 3 grote feesten God te dienen: Het feest van de ongezuurde broden (het Pascha), het feest van de eerstelingen en het feest van de oogst (het Loofhutzenfeest) (Ex.23:14-17, Deut.16:16,17). Dit was een getuigenis van de onderlinge liefde tussen de Here en de Israëlieten, want het is geen gewoon volk, maar zijn verbondsvolk. Het zijn *de stammen van Jahweh* (Ps.122:4). Hij heeft Israël uitgekozen om zijn volk te zijn.

In de volgende verzen (v.5-9) staat een beknopte beschrijving van kenmerkende eigenschappen van Gods daden, en zijn goede bevelen voor zijn volk. Enkele wonderbaarlijke werken van de Here worden als voorbeelden genoemd.

5 *Thet* (⚡) Eten (of Voedsel/Prooi) heeft Hij gegeven aan (of voor)
wie voor Hem ontzag hebben (of wie Hem vrezen).

Jod (☉) Herinneren zal Hij zich zijn verbond voor (of van) eeuwig.

In de woestijn kregen de Israëlieten mamma te eten. Dit was voedsel dat kant-en-klaar uit de lucht viel. Het volk van God hoefde het alleen maar op te rapen (Ex.16).

De Here richtte een eeuwig verbond op met zijn vriend Abraham en zijn zoon Izaäk. Als teken daarvan gaf Hij de besnijdenis (Gen.17).¹³³⁴ Doordat God aan Izaäks zoon Jakob ofwel Israël de grote zegen gaf, erfde hij ook het eeuwig verbond van zijn vader en zijn grootvader (Gen.27:28,29, 28:10-15, 50:24). Zo openbaarde eeuwen later de Here zich aan Mozes als de God van het verbond met Abraham, Izaäk en Jakob (Ex.2:24, 3:1-6,15-17, 4:5, 6:1-7, 33:1, enz.).

De Here hield en houdt vast aan zijn eeuwig verbond met het volk Israël (v.9). Het blijft zijn volk. Daar kunnen zelfs structureel ongehoorzame generaties Israëlieten helemaal niets aan veranderen. Soms slaat God het overgrote deel van een generatie over om vervolgens met hun kinderen verder te gaan. Ook binnen het nieuwe verbond houdt het volk Israël een speciale plaats bij de Here (Luk.13:28-30, Hand.2:36-39, Rom.11). Hij houdt zijn woord, en blijft, wie Hij is.

6 *Kaf* (⚡) De macht (of De kracht) van zijn daden (of zijn maaksels) heeft Hij
aan (of voor) zijn volk bekend gemaakt (of verkondigd)

Lamed (⚡) door (aan) hen het erfelijk bezit van (heiden)volken te geven.

Niet door de uitzonderlijke inzet en gehoorzaamheid van de Israëlieten kwam dit alles tot stand, maar door de liefde en de kracht van de hemelse Vader.

7 *Meem* (⚡) De daden (of De maaksels) van zijn handen zijn waarheid (of trouw) en
recht.

Noen (⚡) Betrouwbaar zijn al zijn bevelen.

¹³³⁴ In het nieuwe verbond is de waterdoop niet alleen in plaats van de besnijdenis (in het vlees) gekomen, maar het is nog veel meer dan dat. Door die doop als teken binnen het nieuwe verbond bevestigen we, dat we met Jezus Christus geestelijk zijn besneden (Kol.2:11,12). De waterdoop is eveneens het teken van de wedergeboorte door de Heilige **Geest** (Joh.3:3-8, **3:5!**, Tit.3:5-7). Door die geestelijke besnijdenis en die wedergeboorte krijgen we deel aan het nieuwe verbond, en worden we met Christus (= Gezalfde) in zijn dood mede vanuit het (water)graf (Mat.3:16,17, Luk.3:21^b,22, Joh.1:32-34) opgewekt tot een nieuw leven (Kol.2:12 (Herziene) Statenvertaling!).

De doop als teken van de geestelijke besnijdenis, en de wedergeboorte door de Heilige Geest als gevolg van het geloof in Gods Woord is dus geen babydoop (Rom.10:14,17), maar ook niet automatisch hetzelfde als de volwassenendoop (Hand,16:31-34, 18:8, 1Kor.1:16, vgl. Mat.19:14, Luk.18:16)! Natuurlijk zijn de onvolwassen kinderen van een wedergeboren ouder heilig (1Kor.7:14).

8 *Samech* (ס) Ondersteund (of Gesteund) zijn ze voor (of van) altijd (en) voor (of van) eeuwig.

Ain (ע) Gedaan (of Gemaakt) zijn ze in (of door/met) waarheid (of trouw) en oprechtheid.

9 *Pee* (פ) Bevrijding (of Losgeld) heeft Hij [aan (of voor)] zijn volk gezonden (of gestuurd).

Tsade (צ) Geboden (of Bevolen) heeft Hij zijn verbond voor (of van) eeuwig.

Qof (ק) Heilig en ontzagwekkend (of te vrezen/eerbiedwekkend) is zijn naam.

De naam van God is *heilig en ontzagwekkend*. Zijn naam Jahweh zegt iets over Hemzelf. De onveranderlijke en daardoor volledig betrouwbare God Jahweh staat apart van de zondige wereld. Hij is door en door oprecht en rechtvaardig. Door zijn almacht is de liefdevolle hemelse Vader ook ontzagwekkend. Hoe kunnen we onder de indruk zijn, als de donder van het onweer herhaaldelijk klatert door de lucht, en bliksemschichten elkaar snel opvolgen. Hoe veel te meer respectvol en eerbiedig moeten we ons gedragen tegenover de Schepper van dit alles. *Heilig en ontzagwekkend is zijn naam!*

In het laatste gedeelte (v.10) trekt de psalmdichter zijn conclusie uit het voorgaande. Vers 10 is een kernachtige samenvatting van de boodschap die hij aan zijn lezers of toehoorders mee wil geven.

10 *Reesj* (ר) Het begin van wijsheid is het ontzag (of de eerbied/vrees) van (= voor) Jahweh.

Sjin (ש) Inzicht (dat) goed is, hebben allen die ze (= zijn bevelen (v.7)) doen (of maken).

Taw (ת) Lof van (= voor) Hem houdt voor (of naar/van) altijd stand.

Wijsheid, inzicht en kennis beginnen bij het ontzag en de eerbied voor de liefdevolle hemelse Vader (Job 28:28, Spr.1:7, 9:10). Hij is de bron van eeuwig geluk en vrede (Jes.3:10). Eigenwijsheid wil geen rekening met de Here houden. Dat is een voedingsbodem voor ellende en narigheid in het (eeuwige) leven. Het geeft geen blijvende vrede en geen duurzaam geluk (Ps.14 en 53, Jes.3:11). Laat iedereen toch op de goede manier met wijsheid, inzicht en kennis beginnen (Mat.25:14-30, 16:27, Rom.2:1-11, Op.22:12), want lof voor Hem houdt eeuwig stand!

Psalm 112: Gods zegen voor de rechtvaardige mensen.

1^a Looft Jahweh!

1^b *Alef* (א) Gelukkig is een man, die ontzag voor Jahweh heeft gehad.

1^c *Bet* (ב) In zijn geboden heeft hij buitengewoon genoeg gehad.

2 *Gimel* (ג) Machtig zal zijn nageslacht op de aarde zijn.

Dalet (ד) De generatie van oprechten zal gezegend worden.

3 *Hee* (ה) Bezit en rijkdom zal in zijn huis zijn,

Waw (ו) en zijn rechtvaardigheid houdt voor altijd stand.

4 *Zajin* (ז) Opgegaan in de duisternis is het licht voor de oprechten.

Chet (ח) Genadig, barmhartig en rechtvaardig is hij.

5 *Thet* (ט) Goed is een man die genadig is en uitleent.

Jod (י) Hij leidt zijn zaken volgens het recht,

6 *Kaf* (כ) zodat hij voor eeuwig niet zal wankelen.

Lamed (ל) Een eeuwige herinnering zal een rechtvaardige zijn.

7 *Meem* (מ) Voor een kwaad gerucht zal hij niet vrezen.

Noen (נ) Standvastig is zijn hart, vertrouwend op Jahweh.

8 *Samech* (ס) Ondersteund is zijn hart. Hij zal niet vrezen,

Ain (ע) totdat hij op zijn vijanden neerziet.

9 *Pee* (פ) Uitgedeeld heeft hij. Hij heeft aan de armen gegeven.

Tsade (צ) Rechtvaardigheid van hem houdt voor altijd stand.

Qof (ק) Zijn hoorn zal worden opgeheven met heerlijkheid.

10 *Reesj* (ר) Een kwaadaardige zal het zien. Hij zal boos worden.

Sjin (ש) Met zijn tanden zal hij knarsen. Hij zal wegwijnen.

Taw (ת) De begeerte van de kwaadaardige mensen zal verloren gaan.

In psalm 112 gaat het vooral over de rechtvaardige mens die door de Here wordt gezegend. Kwaadaardige mensen zullen vergaan.

De dichter van dit lied beweert niet, dat een rechtvaardig mens volmaakt is, en dat er van de kwaadaardige niets deugt. Het grote verschil is, dat een rechtvaardig mens van God houdt, en in overeenstemming met zijn wil probeert te leven (Rom.7:22).

Over de tijd waarin deze psalm is geschreven, is weinig zekerheid. Dit lied geeft daar zelf helemaal geen duidelijkheid over. Wel weten we, dat de vorm en de inhoud van psalm 112 heel veel lijkt die van psalm 111. Wat het uiterlijk betreft, zijn beide psalmen alfabetisch geordend. Alle 22 letters uit het Hebreeuwse alfabet komen op de juiste volgorde één keer aan de beurt. Vers 1^b begint met de letter A of Alef (א). Vervolgens begint vers 1^c met de letter B

of Bet (ב), enzovoort. Het gaat door tot en met de laatste letter van het Hebreeuwse alfabet: de Taw (ת). Mede daardoor is het aantal verzen in beide psalmen hetzelfde.¹³³⁵ Ook de structuur en de indeling van deze 2 lofliederen zijn aan elkaar gelijk.

Inhoudelijk bouwt psalm 112 verder op de samenvattende eindconclusie van de vorige psalm: het begin van de wijsheid is het ontzag voor God. Goed inzicht heeft iedereen die Hem dient. Deze psalm laat de gevolgen van wijsheid en goed inzicht zien: de zegen van de Here voor, wie Hem liefhebben boven alles, en van zijn medemens houdt als van zichzelf (Lev.19:34, Deut. 6:5, 10:12, 11:1, 24:17-22, Joz.22:5, Ps.15, Spr.11:9, Mi.6:8, Mat.22:37-39, Luk.10:27, Gal.5:14, 1Joh.2:7-11, 1Joh. 3:11-17, 4:20,21, enz.).

Door de overeenkomst van de vorm, en op grond van de inhoud van beide liederen lijkt het er sterk op, dat psalm 112 kort na 111 is geschreven door dezelfde dichter. Het is dus mogelijk, dat dit loflied als het vervolg van psalm 111 eveneens in de eerste periode na de intocht in het heilige land is gemaakt (Zie uitleg Ps.111). Het meest komt echter de tijd van koning David (1012 – 972) in aanmerking, waarin de macht, en de economie van het land groeit en bloeit (2Sam.3:2^b, 5:10,12). Over de dichter van deze psalm en de periode waarin het is geschreven, is echter absoluut niets met zekerheid te zeggen.

Psalm 112 bestaat uit drie gedeelten: vers 1-4, 5-9 en 10. In begin van dit lied (v.1-4) staat, dat de genadige, en rechtvaardige God moet worden geloofd, omdat Hij zijn dienaren zegent, en echt gelukkig maakt. Zoals de hemelse Vader zijn dienaren behandelt, zo willen en moeten die gelovigen ook met hun medemens omgaan (v.5-9). Dan zullen zij nooit wankelen, en houdt hun rechtvaardigheid eeuwig stand in heerlijkheid. In het laatste gedeelte (v.10) schetst de psalmdichter kernachtig de grote tegenstelling tussen de rechtvaardige en kwaadaardige mensen. Alle kwaadaardigheid zal met de kwaadaardige mensen vergaan. Het vult als waarschuwing beknopt de boodschap aan die de schrijver van dit lied aan zijn lezers of toehoorders mee wil geven.

1^a Looft Jah(weh) (= Hallelu-Ja = Looft Jah)!¹³³⁶

1^b *Alef* (א) Gelukkig is een man, die ontzag (of eerbied) voor Jahweh heeft gehad
(of die Jahweh heeft gevreesd).

1^c *Bet* (ב) In zijn geboden heeft hij buitengewoon genoeg (of plezier) gehad.

De psalmdichter heeft het hier niet over iemand die tegen wil en dank alleen maar naar de wetten wil handelen en leven. Nee, het gaat over iemand die daar echt plezier in heeft. Iemand die door de wil van God zijn leven volledig wil laten bepalen. De wetten van de Here zijn geen last, maar een lust (Mat.11:28-30), omdat Hij in zijn wetten het bestwil voor de mensen zoekt (1Joh.5:3). Zo was en is het bijvoorbeeld erg gezond om van een geslacht dier het vet, de lever en de nieren niet te eten (Ex.29:13, Lev.3:16, 4:19,26,31,35, 6:12, enz.). Ook door een goede hygiëne leefden de gehoorzame Israëlieten gemiddeld veel langer dan de heidenen (Lev.15, Num.5:2,3, 31:17-24, Deut.21:10-14, 23:13).¹³³⁷

God gehoorzamen met woorden en daden, en van Hem houden, maakt mensen erg gelukkig. Alleen Hij kan het volledige geluk geven. Zonder Hem is het leven (vrijwel) zinloos. Hij be-

¹³³⁵ Een alfabetische ordening komt vaker in de Bijbel voor (Ps.25, 34, 37, 119, 145, Spr.31:10-31, enz.).

¹³³⁶ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: "Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd."

¹³³⁷ Zie hiervoor Hobrinc B., *Moderne Wetenschap in de Bijbel*, 6^e druk, Hoornaar, 2005.

schermt zijn dienaren meestal tegen ziekten, droogte, overstromingen, sprinkhanen, vijandelijke legers en allerlei andere rampen (vgl. Hag.1:6).

- 2 *Gimel* (ג) Machtig (of Heldhaftig) zal zijn nageslacht (of zijn zaad) in (= op)
de aarde (of in het land) zijn.

Dalet (ד) De generatie (of Het geslacht) van oprechten zal gezegend worden.

Met een *mchtig nageslacht* werd in die tijd een zowel militair als sociaal-economisch een sterke generatie bedoeld. Bij gevaar moesten families, dorpsgemeenschappen en steden in eerste instantie zichzelf beschermen.

Met de rechtvaardige mensen zal het goed gaan. Dit gebeurt niet alleen na het sterven, maar meestal ook, voordat iemand overlijdt. Deze boodschap komt overeen met andere plaatsen in de Bijbel (Lev.26, Deut.28, Joz.1:7-9, 1Kron.22:12^b,13, Spr.3:13,16-18, Jer.17:5-8).

- 3 *Hee* (ה) Bezit (of Overvloed/Rijkdom) en rijkdom zal in (of met) zijn huis zijn,
Waw (ו) en zijn rechtvaardigheid houdt voor (of van) altijd stand.
- 4 *Zajin* (י) Opgegaan (of Gerezen/Stralend) in (of door) de duisternis is het licht voor
(of van) de oprechten.

Chet (ח) Genadig, barmhartig (= vol medelijden) en rechtvaardig (is hij).

In onze tijd is het vrijwel nooit helemaal donker. De psalmdichter heeft het hier echter over een volledige (geestelijke) duisternis.

Sinds de zonde in de wereld gekomen is, leven mensen geestelijk in de duisternis. Het heldere zicht op Gods werk en zijn schepping is verdwenen (vgl. Jes.29:9-16). Voor iemand die ernaar streeft om overeenkomstig de wil van de Here te leven, gaat zijn stralend licht het verstand van zijn dienaar weer verlichten (vgl. Jes.29:17-24). Iemand die dicht bij zijn hemelse Vader blijft, krijgt een steeds betere kijk op het leven (Jer.13:16, Joh.3:20,21, 8:12, 12:46, Hand,26:17,18, Ef.5:8, 1Pet.2:9, vgl. Pred.2:13,14^a, Jes.42:16, 50:10, 58:10, 59:9, enz.).

De genade en barmhartigheid van een rechtvaardige dienaar van de Here worden in het volgende gedeelte concreter uitgebeeld en weergegeven, en de gevolgen van zijn goede handelwijze worden verder uitgewerkt.

Zoals God zijn dienaren behandelt, zo willen en moeten die dienaren ook met hun medemensen omgaan (v.5-9). Dan *zullen zij nooit wankelen*, en *houdt hun rechtvaardigheid eeuwig stand* in heerlijkheid.

- 5 *Thet* (ט) Goed is een man die genadig is en uitleent.
Jod (י) Hij leidt (of onderhoudt/verzorgt) zijn zaken (of zijn woorden)
met (of door/in) (= volgens) het recht,
- 6 *Kaf* (כ) (zo)dat (of want/Ja,) hij voor (of van) eeuwig niet zal wankelen (of uitglijden).
Lamed (ל) Een eeuwige herinnering zal een rechtvaardige zijn (of worden).

In de wetten die de Here via Mozes aan zijn volk had gegeven, stonden allerlei voorschriften om de zwakken in de samenleving te beschermen (Ex.22:21-27, Lev.25:23-55, Deut.15:1-18, 23:15,16, Spr.28:8). Over geld of voedsel, dat men aan een arm iemand had uitgeleend, mocht geen rente worden gevraagd, of winst worden gemaakt. Ook mocht men het uitgeleende niet als een kille schuldeiser snel teruggeisen, als het nog niet (helemaal) kon worden terugbetaald (Ex.22:25, Lev.25:35-37, Deut.15:7,8, 23:19,20). Wanneer iemand Gods voorschriften

zou overtreden, dan zou Hij naar (de gebeden van) de benadeelde mensen die in hun nood bij Hem zouden klagen, luisteren, en die personen helpen (Ex.22:23,24,27^b). Een genadig iemand die leidt zijn zaken volgens het recht dat de Here in zijn liefdevolle wetten heeft vastgelegd. De wet van de liefde geldt vandaag nog steeds. Slechtheid en smerigheid kan niet worden afgedaan met “Zaken zijn nu eenmaal zaken.”

Bij God zal een rechtvaardig persoon *een eeuwige herinnering* zijn. Daardoor zal hij of zij zelf door de dood niet wankelen (1Kor.15).

- 7 Meem (מ)** Vanuit (= Voor) een kwaad gerucht (of een slecht bericht) zal hij niet vrezen (of zal hij geen ontzag hebben).

Noen (נ) Standvastig (of Voorbereid) is zijn hart, vertrouwend in (= op) Jahweh.

Al zullen dienaren van God tegenslagen in dit leven meemaken, dan heeft Hij daarmee toch het beste met ze voor (Rom.8:28, vgl. Ps.92:7,8). Ook in moeilijke tijden moeten we op de Here blijven vertrouwen, al begrijpen we Hem vaak niet.

Het is niet zo, dat iemand die het slecht heeft, en deze aardse zegeningen (tijdelijk) moet missen, altijd kwaadaardig is, of zwaar heeft gezondigd.¹³³⁸ Regelmatig komt de Here via zijn profeten op voor de zwakken in de samenleving (Ex.22:21-27, Deut.14:29, 24:17-22, Ps.146:9, Jes.1:17,23, Jer.7:4-7, Zach.7:10, Mal.3:5^b, Luk.3:11, enz.). Ook de Here Jezus waarschuwde heel expliciet tegen deze liefdeloze gedachtegang (Luk.13:1-5, 16:19-26, Joh.9:1-3). De apostel Jakobus volgde zijn Leermeester hierin na (Jak.2:13-16). Je moet God liefhebben boven alles, en van je naaste houden als van jezelf (Lev.19:34, Deut.10:16-20, Mat.22:37-39, Luk.10:27, 1Joh.4:20,21, enz.).

- 8 Samech (ס)** Ondersteund is zijn hart.

Hij zal niet vrezen (of Hij zal geen ontzag (of geen eerbied) hebben),

Ain (ע) totdat hij in (= op) zijn vijanden (neer)ziet.

Dienaren van de Here hebben rust in hun hart (Mat.11:28-30). Ze weten, dat er meer is dan dit leven. Ze hoeven niet te jachten en te jagen om alles uit het leven voor de dood te halen. Kinderen van God weten, dat ze alleen maar hun best hoeven te doen, en dat dan de hemelse Vader voor de rest zal zorgen (Mat.6:25-34). Ze weten ook, dat er vroeg of laat een moment zal komen, dat ze *op hun vijanden zullen neerzien*. Kwaadaardigheid houdt niet voor altijd stand.

- 9 Pee (פ)** Uitgedeeld (of Verspreid/Gestrooid) heeft hij.

Hij heeft aan (of voor/van) de arm(lastig)en gegeven.

Tsade (צ) Rechtvaardigheid van hem houdt voor (of van) altijd stand (vgl. 2Kor.9:9).

Qof (ק) Zijn hoorn zal worden opgeheven (of verhoogd) met (of in) (h)eer(lijk)heid.

Een rechtvaardig iemand is goed en genadig voor zijn medemens, zoals de Here ook goed en genadig voor hem of haar is (geweest) (Mat.5:5-9 (Bergrede), Mat.19:21, Luk.18:21-35). Zo'n goed, genadig en rechtvaardig persoon zal de Here rijkelijk zegenen (v.4^b, 2Kor.9, vgl. Spr.11:24-26).

Zoals een hoorn bij sommige dieren een wapen is, zo is het hier een teken van (koninklijke) kracht (vgl. 1Sam.2:1,10, Ps.18:3^b, 89:18,25, 92:11^a, Jer.48:25, Luk.1:69, enz.). De kracht, de

¹³³⁸ Deze liberale en kille houding is eveneens terug te vinden in de verschillende vormen van de welvaartstheologie. Als je God trouw dient, dan gaat alles in je leven voor de wind. Zo dachten de heidenen ook over hun afgoden. Vandaag is dit nog steeds in allerlei religies terug te vinden. In het bijbelboek Job bijvoorbeeld gaat de Here dwars tegen deze liefdeloze opvatting in.

eer, en de heerlijkheid van de dienaren van de Here zal toenemen. Uiteindelijk zal het met alle trouwe gelovigen heel goed aflopen. Ze zullen voor eeuwig gelukkig zijn, en voor altijd bij God mogen wonen op de nieuwe aarde (Op.7:16,17, 21:1-8, 22:1-5,12-15).

In het slotgedeelte (v.10) schetst de psalmdichter kernachtig de grote tegenstelling tussen de rechtvaardige en kwaadaardige mensen. Alle kwaadaardigheid zal met de kwaadaardige mensen vergaan. Vers 10 vult als waarschuwing beknopt de boodschap aan die de schrijver van dit lied aan zijn lezers of toehoorders mee wil geven.

10 *Reesj* (7) Een kwaadaardige zal (het) zien. Hij zal boos (of verontwaardigd) worden.

Sjin (2) (Met) zijn tanden zal hij knarsen. Hij zal wegwijnen (of (weg)smelten).

Taw (7) De begeerte (of Het verlangen) van de kwaadaardige(mense)n zal
ver(loren)gaan (of te gronde gaan).

Een kwaadaardig mens is vaak uit op de ondergang van een rechtvaardig iemand, maar het tegendeel zal gebeuren. De Here zal de rechtvaardige mensen juist zegenen, en slechteriken zullen met hun zondige begeerten en verlangens zelf te gronde gaan. Daarom zullen ze tandknarsen van woede (vgl. Mat.13:41,42,49,50).

Vers 10 vormt een grote tegenstelling met het laatste vers van de vorige psalm. Het is goed beide verzen achter elkaar te lezen:

111 10 *Reesj* (7) Het begin van wijsheid is het ontzag voor Jahweh.

Sjin (2) Inzicht dat goed is, hebben allen die ze (= zijn bevelen (Ps.111:7)) doen.

Taw (7) Lof voor Hem houdt voor altijd stand.

112 10 *Reesj* (7) Een kwaadaardige zal het zien. Hij zal boos worden.

Sjin (2) Met zijn tanden zal hij knarsen. Hij zal wegwijnen.

Taw (7) De begeerte van de kwaadaardige mensen zal verloren gaan.

Deze 2 verzen samen maken op een kernachtige manier de boodschap van beide liederen als eenheid pas goed duidelijk en compleet (vgl. Ps.1, Spr.3:33, 10:7,27-32, 11:8,23, 12:7, enz.).

Psalm 113: Looft de almachtige en lieve God Jahweh.

- 1^a Looft Jahweh!

- 1^b Looft, dienaren van Jahweh,
looft de naam van Jahweh!
- 2 De naam van Jahweh moet gezegend zijn,
vanaf nu en voor eeuwig.
- 3 Vanwaar de zon opgaat tot waar hij neerdaalt,
is de naam van Jahweh geloofd.

- 4 Hoog boven alle heidenvolken is Jahweh.
Boven de lucht is zijn heerlijkheid.
- 5 Wie is als onze God Jahweh,
die erg hoog is om te wonen,
- 6 die erg laag is om te zien,
in de hemel en op de aarde?

- 7 Hij richt de zwakke op vanuit het stof.
Vanuit het vuil heft Hij de arme op
- 8 om hem te laten zitten met edelen:
met edelen van zijn volk.
- 9 Hij laat een onvruchtbare vrouw in het huis wonen
om een blijde moeder van zonen te zijn.

Deze psalm hoort bij de lofliederen die gedurende de Paasmaaltijd in de avond werden gezongen.¹³³⁹ Tijdens deze maaltijd werden 4 feestbekers leeggedronken. Die bekers waren het teken van Gods 4-voudige verlossing van zijn volk: Hij zou de Israëlieten (uit Egypte) uitleiden, redden, verlossen, en tot zijn volk aannemen (Ex.6:5,6^a). Bij het begin van de Paasmaaltijd werden psalm 113 en 114 voor het leegdrinken van de 2^e feestbeker gezongen. Na het inschenken van de 4^e feestbeker kwamen als sluitstuk de psalmen 115-118 aan de beurt (Mat.26:27-30, Mark.14:23-26).

In psalm 113 verheft de almachtige God Jahweh verachte en zwakke mensen in de samenleving. Hij vindt het waard om ook uit die groep mensen te kiezen, die geschikt zijn om mee te werken aan zijn plannen met de schepping.

De dichter van dit lied is niet bekend. Wel zijn er aanwijzingen over wie, en over welke tijd het gaat. Er wordt een zwakke en arme genoemd, die door Gods wil tussen de edelen van zijn volk is terechtgekomen (v.7,8). Het lijkt erop, dat het hier over David (1012 – 972) gaat, die als een eenvoudige schaapherdersjongen aan het hof van koning Saul (1033 – 1012) kwam

¹³³⁹ Deze lofliederen vormen een aparte groep (Ps.113-118).

werken (1Sam.16:11-13,18-23, 17:58, 18:18,23 Mi 5:1^a/2^a). Hij mocht na enige tijd trouwen met een dochter van de koning (1Sam.18:27,28), en hij werd later zelf koning van het volk Israël (2Sam.5:1-3). In psalm 113 komt ook het motief ¹³⁴⁰ van de onvruchtbare vrouw die later toch kinderen krijgt, aan de orde (v.9). Zo kon bijvoorbeeld de moeder van de profeet Samuel eerst geen kinderen krijgen, totdat ze uiteindelijk op haar aanhoudende gebeden zonen van de hemelse Vader ontving (1Sam.1, 2:21). Hoogstwaarschijnlijk was de psalmdichter van de gebeurtenissen rond de geboorte van de profeet Samuel heel goed op de hoogte.¹³⁴¹ Het is heel goed mogelijk, dat David eveneens met een onvruchtbare vrouw die toch kinderen kreeg, te maken had. Hij had 3 vrouwen die ook met een andere man getrouwd waren geweest: Michal (1Sam.18:27^b,28^b, 25:44, 2Sam.3:14,15), Abigaïl (1Sam.25:39,27:3, 2Sam.2:2) en Batseba (2Sam.11:3-5,26,27, 12:24, Mat.1:6^b). Uit die huwelijken met een andere echtgenoot worden geen kinderen in de Bijbel genoemd. Davids vrouw Michal bleef door haar hoogmoed onvruchtbaar (2Sam.6:16,20-23). Bij Abigaïl wordt minimaal één zoon van koning David genoemd (2Sam.3:3), en Batseba kreeg bij hem zelfs 4 zonen (2Sam.12:24, 1Kron.3:5).¹³⁴² Deze aanduidingen over de tijd waarin deze psalm zou kunnen zijn geschreven, en over de dichter, blijven echter slechts aanwijzingen. Met zekerheid is hier vrijwel niets over te zeggen.¹³⁴³

Psalm 113 bestaat uit drie gedeelten: vers 1-3, 4-6 en 7-9. In begin van dit lied (v.1-3) roept de dichter iedereen op om de naam van God te loven en te prijzen, omdat Hij het waard is. Hoewel Hij hoog boven de blauwe lucht en wolken woont, ziet Hij toch alles, wat er in de hemel en op de aarde gebeurt (v.4-6). Hij verheft de zwakken in de samenleving, en verachte mensen bekleedt Hij met eer (v.7-9).

1^a Looft Jah(weh) (= Hallelu-Ja = Looft Jah)!

1^b Looft, dienaren (of knechten) van Jahweh,
looft de naam van Jahweh (vgl. Ps.135:1)!

De mensen die de Here dienen, worden hier opgeroepen om zijn naam te loven. Zijn naam Jahweh zegt iets over Hemzelf. Jahweh betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van de hemelse Vader wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

2 De naam van Jahweh moet (of zal) gezegend zijn,
vanaf nu en tot(dat) (= voor) eeuwig.

3 Vanaf de opgang (of het rijzen/de opkomst) van de zon tot(dat) zijn aankomst
(= Vanwaar de zon opgaat tot waar hij neerdaalt),
is de naam van Jahweh geloofd (geworden).

¹³⁴⁰ Een motief is de kleinste concrete eenheid binnen een verhaal. Zo heb je bijvoorbeeld het motief van Immanuël, het Lam, het kruis en de pottenbakker, enz., enz.

¹³⁴¹ Opvallend is, dat de verzen 7 en 8^a van psalm 113 samen vrijwel gelijk zijn aan vers 8^a uit het loflied van Hanna, de moeder van de profeet Samuel. Ze schreef het, nadat ze haar oudste zoon had afgestaan voor de dienst van de Here (1Sam.1:20-2:10). De psalmdichter heeft dus de overlevering van dit loflied (vrijwel) letterlijk ofwel woord voor woord gekend. Dit is een duidelijke aanwijzing, dat Hanna's lied nog niet heel lang geleden was gedicht.

¹³⁴² Koning David en Batseba waren voorouders van de Here Jezus (Luk.3:23-32^a).

¹³⁴³ Zie ook de inleiding van psalm 135, en de laatste voetnoot bij het 1^e vers van die psalm.

Vanaf het oosten tot het westen, dus in heel de wereld, is de naam van God het waard om te worden geloofd. Dat was een groot verschil met de afgoden van die tijd. Goden van de verschillende volken zouden vaak vijanden van elkaar en van vreemde volken zijn, maar de Here wil vriendschap met alle mensen.¹³⁴⁴ Deze vriendschap is niet voor tijdelijk bedoeld, zoals bij alle zogenaamde goden en machtige mensen in de wereld, maar voor eeuwig. Hij noemt zichzelf niet voor niets Jahweh. Hij blijft voor altijd liefdevol, trouw en betrouwbaar. Hij wijst mensen die in gehoorzaamheid alles van Hem verwachten, nooit af. Laat dit voor iedereen, zonder uitzondering, een aansporing zijn om Hem te (gaan) dienen. Zo'n geweldige en fantastische God verdient toch de eer en liefde van alle mensen?

Hoewel de Here hoog boven de blauwe lucht en wolken woont, ziet Hij toch alles, wat er in de hemel en op de aarde gebeurt (v.4-6).

4 Hoog (of Verheven) boven (of over/op) alle (heiden)volken is Jahweh.

Boven (of over/op) de hemel[en] (= de lucht) is zijn (h)eer(lijkheid).

Hieruit blijkt opnieuw, dat de hemelse Vader niet vergelijkbaar is met de vele afgoden van de andere volken. De macht van deze zogenaamde goden beperkte zich in de ogen van hun aanhangers tot een bepaald gebied of een heel land. Ieder volk had zijn eigen afgod(en). Zo hadden bijvoorbeeld de Filistijnen hun god Dagon, de Sidoniërs Astarte, de Ammonieten Moloch of Milkom en de Moabieten hun afgod Kamos (Num.21:29, Richt.16:23, 1Sam.5:2-7, 1Kon.11:7,33, 2Kon.23:13, Jer.48:13,46, 49:1). Zo'n afgod en volk waren onlosmakelijk met elkaar verbonden, en konden niet zonder elkaar.

De Here is echter geen nationalistische God (Ps.87:4-6), zoals veel heidenen en Israëlieten ten onrechte dachten (vgl. Jona). Hij is de universele ofwel wereldomvattende God. Daarbij is Hij de echte en de enige God (Deut.7:9^a). Alleen Hij is God, en niemand anders (Jes.43:10^b,11, 44:6-20, 45:5,6,21). Hij is niet beperkt door tijd en ruimte. Hij regeert niet alleen eeuwig over de aarde, maar over heel het heelal en de hemel. Ja, Hij regeert zelfs voor altijd over alles wat er maar bestaat.

5 Wie is als onze God Jahweh,

die erg hoog (of verheven) is om te wonen (of te verblijven/(neer) te zitten),

6 die erg laag (of nederig) is om te zien,

in de hemel[en] en in (= op) de aarde (of in het land)?

Het woord *hemel[en]* heeft 2 betekenissen.¹³⁴⁵ De psalmdichter kon daarbij denken aan de blauwe lucht ofwel het uitspansel (Gen.1:6-8, 15:5, Lev.26:19, Ps.19:2, enz.), en ook aan de woonplaats van God (vgl. Gen.28:12,13^a, Deut.3:24, 4:39, 10:14, 26:15^a, enz.). Beide betekenissen vormen geen tegenstelling, maar vullen in dit vers elkaar aan. De Here ziet vanaf zijn woonplaats dwars door de blauwe lucht en de wolken alles wat er op de aarde gebeurt. Door zijn Geest is Hij overal aanwezig. Hij geeft aan zijn hemelse knechten overal rechtstreeks opdrachten.

De meeste koningen uit de tijd van de psalmdichter bemoeiden zich vrijwel niet met het bestuur van het gewone volk. Dat lieten ze aan hun dienaren ofwel ambtenaren over. Koningen

¹³⁴⁴ Sommige mensen denken, dat God niet je vriend wil zijn. De Bijbel is daar heel duidelijk over. Hij was de vriend van Mozes (Ex.33:11) en Abraham (2Kron.20:7, Jes.41:8, Jak.2:23). De Here Jezus noemde zijn discipelen zijn vrienden (Luk.12:4). Zo sprak Hij ook over Lazarus (Joh.11:11). Jezus Christus is de vriend van al zijn dienaren. Voor hen gaf Hij in zijn grote liefde zijn leven (Joh.15:13-15)

¹³⁴⁵ Het woord *hemelen* staat in het Hebreeuws altijd in het 2-voud (= dualis).

werden in hun hoogverheven positie vaak als godenzonen vereerd. Zelfs Israëlitische koningen zoals David (1012 – 972) en Salomo (972 – 932), die zich meer met de leiding en de rechtszaken van hun volksgenoten bezighielden (2Sam.8:15, 15:2-6, 1Kon.3:16-28), moesten het overgrote deel van het landsbestuur aan hun hovelingen en ambtenaren overlaten. Dat is vandaag bij koningen, presidenten en andere leiders van een land nog steeds zo.

Bij de almachtige God is dit echter heel anders. Niet alleen van oost tot west (v.3), maar ook van zeer hoog tot heel laag is Hij volledig en krachtdadig aanwezig. Hij kan zich overal tot in de details mee bezighouden, en iedereen bijstaan. Niemand kan Hem daarin evenaren.

Niet alleen de macht van Jahweh is groot, maar ook zijn liefde. Hij verheft de zwakken in de samenleving, en verachte mensen bekleedt Hij met eer. Hij zorgt ervoor, dat de andere mensen veel respect voor ze krijgen (v.7-9).

- 7 Hij richt de zwakke op (of Hij laat de zwakke opstaan) vanuit het stof (of de as/aarde).
Vanuit het vuil (of Vanuit de mest(hoop)) heft (of verheft/verhoogt) Hij
de arm(lastig)e op
- 8 om (hem) te laten zitten (of wonen/(ver)blijven) met (of bij) edelen:
met (of bij) edelen van zijn volk.¹³⁴⁶

Bij de heidenen en veel ongehoorzame Israëlieten leefde de opvatting, dat de Here dacht, zoals slechte mensen dat zelf ook vaak doen. Hij zou zich als een hoog verheven God niet bemoeien met het lot van de mensen. Als Hij maar op tijd zijn offers kreeg, en er door middel van gebeden maar voldoende aandacht aan Hem gegeven werd, dan zou de rest wel in orde komen. Je moest Jahweh gewoon tevreden stellen. Voor wat, hoort wat.

De Here is echter geen egoïstische God, zoals veel Israëlieten ten onrechte dachten. Hij is een trouwe en liefdevolle Vader die vooral opkomt voor de zwakken in de samenleving: voor onder andere de armen, de weduwen en de wezen. Hij is de eeuwige Heer van de hemel en aarde die van alle mensen heel veel houdt (Joh.3:14-16).

- 9 Hij laat een onvruchtbare (vrouw) in het huis wonen (of (ver)blijven/zitten)¹³⁴⁷
om een blijde moeder van [de] zonen te zijn.

[(Looft Jahweh!)]¹³⁴⁸

Als in de tijd van de Bijbel een vrouw onvruchtbaar was, vond ze dat verschrikkelijk. Ze

¹³⁴⁶ Bij mensen die hoorden bij de zwakken uit de samenleving, en die later bij vorsten of edelen uit hun eigen volk zaten, worden door sommige uitleggers Jozef en Daniël genoemd. Toch is dit niet helemaal juist. Zij zaten niet tussen de edelen uit hun eigen volksgenoten, maar bij zulke mensen van een vreemd volk. Vooral David zat later tussen edelen en prinses van hun eigen mensen.

Opvallend is, dat de verzen 7 en 8^a van deze psalm samen vrijwel gelijk zijn aan vers 8^a uit het loflied van Hanna, de moeder van de profeet Samuel. Ze schreef dit lied, nadat ze haar oudste zoon had afgestaan voor de dienst van de Here (1Sam.1:20-2:10).

¹³⁴⁷ Het Hebreeuwse tekst heeft hier *Hij laat een onvruchtbare (vrouw) van het huis wonen (of (ver)blijven/zitten)*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en om logische redenen is voor *Hij laat een onvruchtbare (vrouw) in het huis wonen* gekozen. In de Hebreeuwse tekst ontbreekt de (min of meer noodzakelijke bijwoordelijke bepaling van) plaats bij het (werk)woord *wonen*. Het wordt (taalkundig) niet duidelijk, **waar** de vrouw woont.

¹³⁴⁸ Deze laatste zin: *Looft Jahweh* ontbreekt in de Griekse handschriften(en de Vulgaat). Volgens diezelfde Griekse handschriften hoort het bij het begin van de volgende psalm: 114. Daar is veel voor te zeggen, maar helemaal zeker is dit niet. In de Dode Zeerollen is op een klein stukje van het 1^e vers na, heel psalm 113 verloren gegaan. Van psalm 114 zijn slechts fragmenten van de verzen 5 en 7 overgeleverd.

bouwde dan niet mee aan het voortbestaan van het nageslacht van haar echtgenoot en haar volk (Gen.25:21, 30:1,22,23, 1Sam.1:4-16). Onvruchtbare vrouwen werden vooral door andere vrouwen veracht en getreiterd (Gen.16:4,5, 1Sam.1:4-8). Soms werden ze door hun man zelfs verstoten, en moesten ze het huis verlaten om plaats te maken voor een andere vrouw. Bij Jahweh waren die vrouwen niet veracht. Op gebed hief Hij vaak hun onvruchtbaarheid op, en liet ze (soms op hoge leeftijd) kinderen baren. Hierbij kunnen we bijvoorbeeld denken aan Sara (Gen.11:30, 21:1-3), Rebekka (Gen.25:21-26), Rachel (Gen.30:22-24), de vrouw van Manoach (Richt.13:2,24) en Hanna de moeder van de profeet Samuel (1Sam.1:19^b,20).

Gods verlossende liefde maakt iedereen gelukkig, die vriendschap met Hem wil sluiten, en Hem op die betrouwbare vriendschappelijke basis wil dienen. Deze prachtige en blijde boodschap is het waard om door woorden en daden aan iedereen door te geven, zodat Gods naam door veel mensen wordt geloofd en geprezen!

Psalm 114: De almachtige Koning zorgt goed voor zijn volk.

- 1^a** Looft Jahweh!
- 1^b** Door het wegtrekken van Israël vanuit Egypte;
het huis van Jakob vanuit een vreemdtalig volk,
- 2** is Juda als zijn heiligdom geworden;
Israël zijn domein.
- 3** De zee had het gezien. Hij vluchtte.
De Jordaan draaide om naar achteren.
- 4** De bergen hebben als rammen gehuppeld;
de heuvels als zonen van schapen.
- 5** Wat had je, zee, dat jij vluchtte;
Jordaan, dat jij omdraaide naar achteren;
- 6** bergen, dat jullie als rammen huppelden;
heuvels, als zonen van schapen?
- 7** Voor het gezicht van de Heer heeft het land gebeefd:
voor het gezicht van de God van Jakob,
- 8** die de rots veranderde in waterpoelen;
een kei in waterbronnen.

Deze psalm hoort bij de lofliederen die gedurende de Paasmaaltijd in de avond werden gezongen.¹³⁴⁹ Tijdens deze maaltijd werden 4 feestbekers leeggedronken. Die bekers waren het teken van Gods 4-voudige verlossing van zijn volk: Hij zou de Israëlieten (uit Egypte) uitleiden, redden, verlossen, en tot zijn volk aannemen (Ex.6:5,6^a). Bij het begin van de Paasmaaltijd werden psalm 113 en 114 voor het leegdrinken van de 2^e feestbeker gezongen. Na het inschenken van de 4^e feestbeker kwamen als sluitstuk de psalmen 115-118 aan de beurt (Mat.26:27-30, Mark.14:23-26).

In psalm 114 beschrijft de auteur de machtigste daden van God vanaf de tijd dat de Israëlieten uit het vijandige Egypte trokken, tot en met hun intocht in het (aan hen beloofde) land Kanaan. De Here heeft het volk Israël apart gezet in de wereld als zijn volk, waarvan Hij de Koning is. Mede door zijn machtige daden zorgt Hij heel goed voor zijn volk.

Wie de dichter van dit lied is, blijft onzeker. Zijn naam wordt in elk geval niet genoemd, en uit de inhoud van deze psalm wordt dat ook niet duidelijk. De schrijver leefde in elk geval in of na de tijd dat de Israëlieten al dwars door de rivier de Jordaan waren gegaan (v.3^b). Daarna was Gods volk het land Kanaän binnengetrokken, en hadden de Israëlieten onder leiding van Jozua het grootste deel van dat grondgebied veroverd. Bovendien wordt dit volk van 12 stammen aangeduid met *Juda* en *Israël* (v.2). Dit zou erop kunnen wijzen, dat de opsplijt-

¹³⁴⁹ Deze lofliederen vormen een aparte groep (Ps.113-118).

sing van heel Israël in een noordelijk deel (Israël) met 10 stammen en een zuidelijk deel (Juda) met 2 stammen al had plaatsgevonden. Die opsplitsing in 932 voor Christus gebeurde kort na de regering van koning Salomo (972 – 932). Toch staat de eenheid van het volk van God in psalm 114 voorop, en valt over de auteur en de tijd waarin hij leefde, erg weinig met zekerheid te zeggen.

Deze psalm bestaat uit drie gedeelten: vers 1-4, 5,6 en 7,8. In begin van dit lied (v.1-4) roept de dichter iedereen op om de naam van de Here te loven en te prijzen, omdat Hij als een goede koning voor zijn volk zorgt. Als voorbeelden daarvan noemt hij enkele wonderdaden van God uit de periode vanaf de uittocht uit Egypte tot en met de intocht in Kanaän. De schrijver van psalm 114 vraagt in het volgende gedeelte (v.5,6) aan de Rietzee (= de Schelfzee), aan de rivier de Jordaan en de bergen, waarom ze voor de Here bogen, en Hem gehoorzaamden. Omdat de natuur niet kan antwoorden, geeft de auteur zelf het antwoord (v.7,8). Voor de almachtige God die uit kale rotsen water laat vloeien, beefde zelfs het land. Zijn almacht is onweerstaanbaar.

1^a Looft Jah(weh) (= Hallelu-Ja = Looft Jah)! ¹³⁵⁰

1^b Door (of Met/In) het wegtrekken van Israël vanuit Egypte;
het huis van Jakob vanuit een vreemdtalig volk,

2 is Juda als (of tot/voor) zijn heiligdom (of zijn heiligheid) geworden;
Israël zijn domein (of zijn heerschappij) (vgl. Ps.76:2).

Om de hongerdood te ontlopen trok Jakob (= Israël) met zijn nageslacht met toestemming van de Here naar Egypte. De farao ontving hen hartelijk (Gen.46, 47:4-6). Na de dood van Jakob en zijn zoon Jozef werd de relatie tussen de Egyptenaren en de Israëlieten veel te hecht. Het volk van de Here begon zelfs de Egyptische afgoden te dienen (Ezech.20:7-9, 23:1-4,8,19, Jer.22:21). Ze wilden aan de Egyptenaren gelijk worden.

Daarom liet God vanuit het zuiden van Egypte een andere dynastie aan de macht komen. De farao's uit dat koningshuis hadden een andere taal (vgl. Ps.81:6) en cultuur, en ze zagen de talrijke Israëlieten en andere nakomelingen van de stamvader Heber (Gen.10:21-25, 11:10-27, 48:1,15,16, Mat.1:2, Luk.3:34-38) als een gevaar voor hun land. Ze begonnen deze Hebreëen (= Habiroe) te onderdrukken.¹³⁵¹ Dit mondde uit in het bevel dat alle pasgeboren Hebreeuwse, en dus ook alle Israëlitische jongetjes als baby moesten worden gedood (Ex.1:7-22). Zo liet de Here door zijn zeer zware straffen de Israëlieten hun eigen identiteit behouden.¹³⁵² Hij had de nakomelingen van Israël (= Jakob) uitgekozen om zijn volk te zijn.

¹³⁵⁰ Deze eerste zin: *Looft Jahweh* is afkomstig uit de Griekse handschriften. Volgens diezelfde Griekse handschriften hoort het niet bij het slot van de vorige psalm: 113, maar bij het begin van psalm 114. Daar is veel voor te zeggen, maar helemaal zeker is dit niet. In de Dode Zeerollen is op een klein stukje van het 1^e vers na, heel psalm 113 verloren gegaan. Van psalm 114 zijn slechts fragmenten van de verzen 5 en 7 overgeleverd.

Jahweh betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: "Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd."

¹³⁵¹ De Egyptenaren noemden de Israëlieten *Hebreëen* (Gen.39:14,17, 41:12, 43:32, Ex.1:15,16,19, 2:6,7, enz.).

¹³⁵² Tegelijkertijd probeerde de satan deze mogelijkheid te gebruiken ofwel te misbruiken om Gods volk uit te roeien. Als hij de identiteit niet kon vernietigen, dan moest maar aan heel het voortbestaan van het Israëlitische volk een einde worden gemaakt. De Here echter, voorkwam door zijn almacht te gebruiken, en door zijn grote wonderdaden de ondergang van zijn volk.

Daarom liet God hen in zijn grote liefde uit het land Egypte wegtrekken (Ex.13:3,21,22, Hos.11:1). Zo werd Israël *zijn domein* (Ex.20:2, Deut.5:6). Hij regeerde als koning over zijn eigen volk (Deut.33:5). Hij maakte *Juda zijn heiligdom*. De stam Juda wordt hier als vertegenwoordiger van heel Israël genoemd (vgl. Ps.76:2), omdat het de belangrijkste stam was, want uit die stam zou Jezus Christus (= de Gezalfde Verlosser) voortkomen (Gen.48:8-10, Luk.3:23-34^a). De Here Jezus is de Verlosser van al Gods dienaren! Met Juda werd heel Israël door God apart gezet (= door God geheiligd) als *zijn heiligdom*.¹³⁵³

3 De zee (= Rietzee) had (het) gezien. Hij vluchtte.

De Jordaan draaide om (of keerde (om)) naar (of van) achteren.¹³⁵⁴

Toen de Israëlieten uit Egypte waren weggetrokken, stuurde God ze niet rechtstreeks naar het beloofde land. In dat geval zouden ze door het gevaarlijke gebied van de Filistijnen moeten gaan. Daarom leidde Hij ze naar de Rietzee (Ex.13:17,18,21,22). Door een groot wonder maakte de Here een pad dwars door die zee, zodat de Israëlieten daarop hun tocht konden voortzetten (Ex.14:21,22,29). Toen Gods volk na een lange tocht door de woestijn vele jaren later bij het land Kanaän kwam, maakte de Here een droog pad dwars door de rivier de Jordaan. Aan de noordkant van het brede pad stond een hoge muur van water en aan de zuidkant stroomde het water weg naar de Dode Zee. Langs het drooggevalen gebied trok de mensenmenigte het beloofde land binnen (Joz.3:12-17).

In de tijd tussen de uittocht uit Egypte via de Rietzee en de intocht in het land Kanaän dwars door de Jordaan vond een heel belangrijke gebeurtenis plaats. Terwijl het volk Israël bij de berg Sinaï stond, daalde de Here daarop neer in vlamvend vuur. De hele berg en het gebied eromheen beefde (Ex.19:17-20, vgl. Ps.68:8,9). Vanaf die berg sprak God tegen de Israëlieten, en Hij sloot met hen een verbond. Daarbij gaf Hij aan hen de 10 geboden (Ex.20:1-17, Deut.5:1-22,32,33).

4 De bergen hebben als rammen gehuppeld;
de heuvels als zonen van schapen (of kleinvee).

In het volgende gedeelte (v.5,6) vraagt de schrijver van dit lied aan de Rietzee, aan de Jordaan en de bergen, waarom ze voor de Here bogen, en Hem gehoorzaamden.

5 Wat (of Hoe) had je, zee (= Rietzee), (zo)dat jij vluchtte;
[de] Jordaan, (dat) jij omdraaide (of (om)keerde) naar (of van) achteren;

6 [de] bergen, (dat) jullie als rammen huppelden;
heuvels, als zonen van schapen (of kleinvee)?¹³⁵⁵

¹³⁵³ Met *zijn heiligdom* wordt hier niet de tabernakel of de tempel bedoeld. Er staat niet zoiets als *In Juda is zijn heiligdom gekomen*, maar *Juda is zijn heiligdom geworden*. Bovendien lagen de plaatsen waar de tabernakel had gestaan, niet in het gebied van de stam Juda. De stad Jeruzalem, waar de tempel stond, was toegewezen aan de stam Benjamin (Joz.18:28). Volgens het boek van de Oprechten werd de stamvader Benjamin daar begraven (Joz.10:13, 2Sam.1:18). (The Book of Jasher, vertaald in het Engels, Salt Lake City, 1887.)

¹³⁵⁴ In de Hebreeuwse tekst staat hier *draait om* (of *keert (om)*). Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het tekstverband is voor de verleden tijd gekozen: *draaide om* (of *keerde (om)*).

¹³⁵⁵ In de Hebreeuwse tekst staan de verzen 5 en 6 in de tegenwoordige tijd. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het tekstverband is voor de verleden tijd gekozen. Het gaat over gebeurtenissen uit het verleden van het volk Israël (vgl. v.1^b-4,8).

De overgebleven fragmenten van deze psalm in de Dode Zeerollen spelen in dit verband geen enkele rol.

Omdat de natuur niet (met woorden) kan antwoorden, geeft de dichter van deze psalm in het laatste gedeelte (v.7,8) zelf het antwoord. Voor de almachtige God die uit kale rotsen water laat vloeien, beefde zelfs het land (Ps.68:8,9). Zijn almacht is onweerstaanbaar.

7 Vanuit (= Voor) het gezicht van de Heer heeft het land (of de aarde) gebeefd
(of gedanst): ¹³⁵⁶

vanuit (= voor) het gezicht van de God van Jakob,

8 die de rots veranderde (of omvormde/omkeerde) (in) waterpoelen
(of waterplassen); ¹³⁵⁷

een kei (of een vuursteen) naar (of voor) (= in) waterbronnen
(of fonteinen van water). ¹³⁵⁸

Toen de Here op de berg Sinaï tegen zijn volk sprak, heeft het land gebeefd. Een keer voor die gebeurtenis en een keer daarna heeft Hij in de woestijn water uit de rots laten vloeien, zodat de Israëlieten konden drinken (Ex.17:1-7, Num.20:2-11, Ps.78:15,16,20, vgl. 1Kor.10:4). Ze waren toen nogal opstandig, omdat ze heel erg dorst hadden. Door het water uit de rots werd een dreigende dood afgewend. Nieuw leven was weer mogelijk. Na het lessen van hun dorst konden de verkwikte Israëlieten hun kruiken weer vullen met vers water.

In alle opzichten toonde de Here aan, dat Hij almachtig was, en dat Hij die macht gebruikte om voor zijn volk te zorgen. Zo kan en wil Hij ook nu en in de toekomst zijn dienaren helpen en ondersteunen.

¹³⁵⁶ In de Hebreeuwse tekst staat hier *Voor het gezicht van de Heer, beef (of dans), land (of aarde), ...* Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het tekstverband is voor ... *heeft het land gebeefd (of gedanst), ...* gekozen. Het gaat hier over gebeurtenissen uit het verleden van het volk Israël (vgl. v.1^b-4,8). Het is niet bedoeld als een oproep, zodat het land of de aarde eeuwen later opnieuw gaat beven.

De overgebleven fragmenten van psalm 114 in de Dode Zeerollen spelen in dit verband geen enkele rol.

¹³⁵⁷ In de Hebreeuwse tekst staat hier *een waterpoel (of een waterplas)*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het tekstverband is voor *waterpoelen (of waterplassen)* gekozen. Twee keer heeft de Here voor zijn volk water uit de rots laten vloeien (Ex.17:5-7, Num.20:7-11, Ps.78:15,16, en Ps.78:20).

¹³⁵⁸ In de Hebreeuwse tekst staat hier *zijn waterbron (of zijn fontein van water)*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het tekstverband is voor *waterbronnen (of fonteinen van water)* gekozen. Twee keer heeft de Here voor zijn volk water uit de rots laten vloeien (Ex.17:5-7, Num.20:7-11, Ps.78:15,16, en Ps.78:20). De al aanwezige herhaling in dit vers gebeurt niet in de eerste plaats op grond van een 2^e keer water uit de rots laten stromen, maar vooral op basis van een parallellisme.

(Bij een parallellisme staan 2 of meer (bij)zinnen bij elkaar. Die zinnen zeggen met andere woorden min of meer hetzelfde, waardoor ze elkaar aanvullen en ophelderen. Dit kwam in de Hebreeuwse literatuur veel voor.)

Psalm 115: Eert alleen de echte God.

- 1 Niet aan ons, Jahweh, niet aan ons,
maar geef de eer aan uw naam
om uw goedgunstigheid; om uw trouw!
- 2 Waarom zouden de heidenvolken zeggen:
“Waar is toch hun God?”
- 3 Onze God is in de hemel.
Alles wat Hij heeft gewenst, heeft Hij gedaan.

- 4 Hun afgodsbeelden zijn zilver en goud;
maaksels van mensenhanden.
- 5 Ze hebben een mond, maar zij spreken niet.
Ze hebben ogen, maar zij zien niet.
- 6 Ze hebben oren, maar zij luisteren niet.
Ze hebben een neus, maar zij ruiken niet.
- 7 Ze hebben handen, maar zij tasten niet.
Ze hebben voeten, maar zij gaan niet.
Ze geven geen geluid door hun keel.
- 8 Zoals hen zullen hun makers worden,
en ieder die op hen vertrouwt.

- 9 Israël, vertrouw op Jahweh!
Hun hulp en hun lichaamschild is Hij.
- 10 Huis van Aäron, vertrouw op Jahweh!
Hun hulp en hun lichaamschild is Hij.
- 11 Jullie die ontzag hebben voor Jahweh, vertrouwt op Jahweh!
Hun hulp en hun lichaamschild is Hij.
- 12 Jahweh heeft zich ons herinnerd. Hij zegent.
Hij zegent het huis van Israël.
Hij zegent het huis van Aäron.
- 13 Hij zegent, wie voor Jahweh ontzag hebben;
de kleine mensen met de grote mensen.
- 14 Jahweh voegt aan jullie toe;
aan jullie, en aan jullie zonen.

- 15 Gezegende mensen zijn jullie van Jahweh,
de Maker van de hemel en de aarde.
- 16 De hemel is de hemel van Jahweh,
en de aarde heeft Hij aan de mensenzonen gegeven.
- 17 Niet de doden loven Jahweh,
en niet allen die in de stilte neerdalen.
- 18 Wij echter, wij zullen Jahweh zegenen,
vanaf nu en tot eeuwig.
Looft Jahweh!

Deze psalm hoort bij de lofliederen die gedurende de Paasmaaltijd in de avond werden gezongen.¹³⁵⁹ Tijdens deze maaltijd werden 4 feestbekers leeggedronken. Die bekers waren het teken van Gods 4-voudige verlossing van zijn volk: Hij zou de Israëlieten (uit Egypte) uitleiden, redden, verlossen, en tot zijn volk aannemen (Ex.6:5,6^a). Bij het begin van de Paasmaaltijd werden psalm 113 en 114 voor het leegdrinken van de 2^e feestbeker gezongen. Na het inschenken van de 4^e feestbeker kwamen als sluitstuk de psalmen 115-118 aan de beurt (Mat.26:27-30, Mark.14:23-26).

De auteur van psalm 115 vindt, dat de eer van God op het spel staat. Omdat Hij de Israëlieten om hun grove zonden heeft gestraft door ze tijdelijk aan hun lot over te laten, mogen de heidenvolken vooral niet denken, dat Hij niet machtig genoeg was om zijn volk te beschermen (v.2). Daarom roept hij de mensen op om vooral niet op de afgoden te vertrouwen, maar op Jahweh.

De dichter van dit loflied is niet bekend. Wel zijn er aanwijzingen over welke tijd het gaat. Doordat het met de Israëlieten erg slecht is afgelopen, staat de eer van de Here op het spel (v.2). Hoewel Hij de mensen van zijn volk weer zegent, en heeft gezegend (v.9-15), is hun positie nog ver van rooskleurig (v.2). Het lijkt er dus op, dat deze psalm kort na de ballingschap is geschreven, maar zeker is dit niet.

Psalm 115 bestaat uit vier gedeelten: vers 1-3, 4-8, 9-14 en 15-18. In begin van dit lied (v.1-3) gaat het over de eer van God. Uit het volgende gedeelte (v.4-8) blijkt, hoe dwaas het is om op afgodsbeelden te vertrouwen. De dichter geeft in het derde gedeelte (v.9-14) aan, waarom het verstandig is om op de hemelse Vader te vertrouwen. In het laatste gedeelte (v.15-18) schrijft de auteur, dat hij met zijn volksgenoten voor altijd God om zijn gunsten wil zegenen en prijzen.

- 1 Niet aan (of voor/van) ons, Jahweh, niet aan (of voor/van) ons,
maar (of want/Ja,/(om)dat) geef de eer (of de heerlijkheid/glorie) aan (of voor/van)
uw naam
om (of voor/over/boven) uw goedgunstigheid;
om (of voor/over/boven) uw trouw (of uw waarheid)!

De profeet Jesaja had al voor de volledige ballingschap van heel Israël vanaf 586 – 537 voor

¹³⁵⁹ Deze lofliederen vormen een aparte groep (Ps.113-118).

Christus gezegd, dat Jahweh zijn volk weer terug zou brengen naar hun eigen land.¹³⁶⁰ Dit zou Hij onder andere doen om de eer van zijn heilige naam (Jes.37:35, 43:25, 48:11). Deze boodschap werd tijdens de ballingschap door de profeet Ezechiël herhaald (Ezech.36:22-24, 39:25-27).

2 Waarom zouden (of zullen) de (heiden)volken zeggen:

“Waar is (of was) toch hun God?”

Door het stellen van de vraag *Waar is toch hun God* zouden de heidenvolken de naam van de hemelse Vader kunnen bespotten (vgl. Ps.42:4^b,11^b). In die tijd dacht men namelijk, dat de goden van ieder volk meestreden in de oorlogen. Daarom verwoestte men ook de tempels van de afgoden van de vijanden. Het volk dat de strijd won, had de sterkste god. Zo schilderde een Assyrische leider de Here af als een zwakke god die zijn volk niet kon redden. De afgoden van de overwinnende Assyriërs zouden veel sterker zijn dan alle andere goden (Jes.36:18-20, 37:10-13). Daarom namen de Filistijnen de ark van Jahweh mee als buit voor hun afgod Dagon (1Sam.5:1,2), en voerde de Babylonische koning Nebukadnezar II (604 – 562) een deel van de voorwerpen en de heilige vaten uit de tempel mee naar het heiligdom van zijn afgod in Babel (Dan.1:1,2, 5:2,3,23). Mede om de eer van zijn heilige naam hielp God toch weer zijn volk.

3 Onze God is in (of door) de hemel[en].

Alles wat Hij heeft gewenst (of waar Hij genoeg in heeft gehad),
heeft Hij gedaan (of gemaakt).

Tegenover de verkeerde ideeën van de heidenvolken, beschreef de psalmdichter, de echte situatie. De Here in de hemel is niet zwak, maar juist almachtig. Alles wat Hij wil, kan Hij ook doen. De overwinning van de heidenvolken over de Israëlieten was het resultaat van Gods wil, evenals hun ellende en de nare ballingschap die volgde. Het was de straf die ze ruimschoots verdienden.

De meeste Israëlieten zouden zich niet alleen moeten schamen om hun structurele ongehoorzaamheid en grove zonden, maar ook over de gevolgen daarvan. Daardoor wekten ze bij de heidenvolken verkeerde ideeën over Jahweh op, die ten koste gaan van de eer die Hem toekomt.

Uit de onderstaande verzen (v.4-8) blijkt, hoe dwaas het is om op afgodsbeelden te vertrouwen. Veel Israëlieten hadden afgoden gediend. De hulp van die goden bleek vooral in moeilijke tijden echter niets waard.

4 Hun afgodsbeelden zijn (of Hun pijn/verdriet is) zilver(geld) en goud;
maaksels (of producten/daden) van mens(en)handen (vgl. Ps.135:15).

5 Ze hebben een mond, en (= maar) zij spreken (of beloven) niet(s).
Ze hebben ogen, en (= maar) zij zien niet (vgl. Ps.135:16).

6 Ze hebben oren, en (= maar) zij horen niet (vgl. Ps.135:17^a).
Ze hebben een neus, en (= maar) zij ruiken niet.

¹³⁶⁰ In de jaren 724-722 werd het Tienstammenrijk Israël in het noorden al weggevoerd naar het Tweestromenland. In 701 veroverde de Assyrische koning Sanherib (705 – 681) vrijwel heel het Tweestammenrijk Juda. Hij deporteerde een groot deel van de bevolking naar zijn land. In die tijd (733 – 681 v.Chr.) trad Jesaja op als profeet. (Zie hiervoor Jes.43:22-25 en 48:1-11 in Turenout T. van, Jesaja, Jahweh redt, Grijpskerk, 2024.)

- 7 Hun handen (= Ze hebben handen), en (= maar) zij (be)tasten niet.
 Hun voeten (= Ze hebben voeten), en (= maar) zij gaan (of wandelen) niet.
 Ze geven geen geluid (of Ze uiten zich niet) door (of in/met) hun keel (of hun hals).
- 8 (Zo)als hen (= Zoals zijn zijn,) zullen hun makers (of hun daders) worden (of zijn),
 en ¹³⁶¹ ieder (of elk) die in (of door) (= op) hen vertrouwt (vgl. Ps.135:18).

Dit is inderdaad gebeurd. Het overkwam eerst de ongelovige Israëlieten die afgodsbeelden maakten. Daarom werd Gods volk over de aarde verstrooid (vgl. Jes.44:9). Alleen uit genade haalde, en haalt de Here de Israëlieten die overblijven, terug naar het heilige land. Ook andere volken die de afgoden bleven dienen, ondervonden daarvan de gevolgen. Zo is er bijvoorbeeld van de volken die de Israëlieten in ballingschap voerden, niets meer over. De Assyriërs en de Babyloniërs bestaan als volk al eeuwenlang niet meer.

De psalmdichter geeft in het derde gedeelte (v.9-14) aan, waarom het verstandig is om op de hemelse Vader te vertrouwen. Alleen Hij kan en wil zijn dienaren helpen en zegenen. Als God zijn volk weer sterk en machtig maakt, dan komt dat ook ten goede aan de eer van zijn heilige naam.

- 9 Israël, vertrouw in (= op) Jahweh! ¹³⁶²
 Hun hulp en hun lichaamschild (of hun grote schild) is Hij.
- 10 Huis van Aäron, vertrouw ¹³⁶³ in (= op) Jahweh!
 Hun hulp en hun lichaamschild (of hun grote schild) is Hij.
- 11 Jullie die ontzag hebben voor Jahweh (of die Jahweh vrezen),
 vertrouwt in (= op) Jahweh!
 Hun hulp en hun lichaamschild (of hun grote schild) is Hij.

Zowel de Israëlieten en hun priesters die onderwijs in de wetten van de Here moesten geven, als de mensen uit de andere volken die Jahweh wilden dienen, moesten op Hem vertrouwen (vgl. Ps.118:2-4). Alleen door gehoorzaam op Hem te rekenen en te bouwen, zou de muur die door de structurele en grove zonden tussen God en zijn volk was ontstaan, weer verdwijnen. Dan zouden de Israëlieten en de gelovige mensen uit de heidenvolken weer worden gezegend.

- 12 Jahweh heeft (zich) ons herinnerd. Hij zegent.
 Hij zegent het huis van Israël.
 Hij zegent het huis van Aäron.

¹³⁶¹ Het (voeg)woordje *en* staat niet in de (Masoretische) Hebreeuwse tekst, maar wel, in de Griekse handschriften (en de Vulgaat). Het past ook beter bij de inhoud.

In de Dode Zeerollen is dit gedeelte van psalm 115 verloren gegaan (vgl. Ps.135:18^b).

¹³⁶² De naam van de Here is Jahweh. Jahweh betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte Hij zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van Hem wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: "Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd."

¹³⁶³ In de (Masoretische) Hebreeuwse tekst staat hier *vertrouwt* (= gebiedende wijs meervoud). Zoals het in het vorige vers over één volk Israël gaat, zo gaat het in vers 10 ook over één huis. Daarom is mede op grond van de Griekse handschriften (en de Vulgaat) voor (de gebiedende wijs enkelvoud) *vertrouw* gekozen. Dit vers is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

13 Hij zegent, wie voor Jahweh ontzag hebben;

de kleine (mense)n (of de jongeren) met (of bij) de grote(mense)n (of de ouderen).

Met *de kleine mensen met de grote mensen* kunnen zowel *de laagste tot de hoogste klassen* in samenleving van die tijd worden aangeduid, als *van jong tot oud*. Hier komt het op hetzelfde neer: iedereen die voor Jahweh ontzag heeft, zegent Hij.

14 Jahweh voegt (of vermeedert) ten gunste van (of voor/op/over) (= aan) jullie toe;

ten gunste van (of voor/op/over) (= aan) jullie,

en ten gunste van (of voor/op/over) (= en aan) jullie zonen (vgl. Deut.1:11).

Eén van de gevolgen van Gods zegen was, dat zijn volk weer in aantal toenam. De pijlkoker van de vaders werd weer gevuld (Ps.127:5). Een groter volk is meestal ook weerbaarder.

In het laatste gedeelte (v.15-18) schrijft de auteur van dit lied, dat hij met zijn volksgenoten voor altijd God om zijn zegeningen wil prijzen en zegenen.

15 Gezegend(e mens)en zijn jullie van (of voor) Jahweh,

de Maker (of de Dader) van de hemel[en] en de aarde (of en het land).

Opnieuw toont de psalmdichter in vers 15 de almacht van de Here aan. Hij is geen dode afgod, maar levende God.

16 De hemel[en] is (of zijn) de hemel[en] van (of voor/aan) Jahweh,

en de aarde (of en het land) heeft Hij aan (of voor) de mensenzonen

(= de zonen van een mens) gegeven.

De mens is niet voor de hemel, maar voor de aarde geschapen (Gen.1:28, 9:1, Deut.4:32, Jes.45:12^a). De hemel is dan ook niet de eindbestemming van de gestorven gelovigen, maar de nieuwe aarde. Daar zal Jahweh bij de mensen wonen.

17 Niet de doden loven Jah(weh),

en niet allen die (in) de stilte (of die stil) (neer)dalen (of afdalen/zinken)

(vgl. Jes.38:18).

In die tijd dacht men, dat bij het sterven iemand naar het dodenrijk diep onder de oppervlakte van de aarde ging (vgl. Gen.37:35, 42:38, Num.16:31-33, Ps.49:15,16, Ezech.31;14-18, 32:18-32, Mat.11:23, Luk.10:15). Wel wist men, dat God zijn dienaren van het dodenrijk zou verlossen, en dat Hij ze zou opnemen (Ps.49:16, 73:24-26, 86:13, Jes.26:19, Dan.12:2, vgl. Gen.5:24, Mat.17:1-5, Luk.9:28-36, 16:22-26).¹³⁶⁴

Mensen die door hun hardnekkige ongehoorzaamheid in het dodenrijk zijn gekomen, kunnen God niet loven en prijzen (Ps.6:6, 30:10, 88:11-13, vgl. Joh.9:4).¹³⁶⁵ Gedurende hun leven op aarde moeten de mensen Hem dienen en eren.

18 En wij (= Wij echter), wij zullen Jah(weh) zegenen,

¹³⁶⁴ De ongelovige of kwaadaardige mensen die sterven, gaan naar het dodenrijk (Ps.9:18). Daar wachten ze op hun eeuwige bestemming (Dan.12:2). Het dodenrijk is niet de hel of het eeuwige vuur, want later bij het laatste oordeel ofwel de laatste berechting zal het dodenrijk met de doden worden geworpen in de poel van vuur (= de hel) (Op.20:11-15).

¹³⁶⁵ Mensen waarvan de ziel na het sterven wordt opgenomen in de hemel (vgl. Op.6:9,10), kunnen daar de Here wel loven (Op.14:1-5).

van(af) nu en tot(dat) eeuwig(heid).

Looft Jah(weh) (= Hallelu-Ja = Looft Jah)!

De psalmdichter wilde echter tijdens zijn leven en na zijn sterven voor altijd door zijn woorden en zijn daden de Here loven en eren. Wie dat oprecht en gehoorzaam nastreeft, zal voor eeuwig volmaakt gelukkig worden.

Psalm 116: Gered uit doodsgevaar.

- 1 Ik heb ervan gehouden,
dat Jahweh luistert naar mijn stem, en mijn smeekbeden.
- 2 Ja, Hij heeft zijn oor naar mij gericht,
en in al mijn dagen zal ik Hem aanroepen.
- 3 Banden van de dood hadden mij omgeven.
Benauwdheden van het dodenrijk hadden mij aangetroffen.
Benauwdheid en verdriet tref Ik aan.
- 4 De naam van Jahweh zal Ik aanroepen:
“Ach Jahweh, laat mijn ziel ontsnappen!”
- 5 Genadig is Jahweh en rechtvaardig,
en onze God is een ontfermer.
- 6 Jahweh bewaakt de eenvoudige mensen.
Ik ben verzwakt, en Hij zal mij redden.
- 7 Keer terug, mijn ziel, naar jouw rust,
want Jahweh heeft voor jou vergolden!
- 8 Ja, U hebt mijn ziel van de dood bevrijd;
mijn oog van tranen; mijn voet van struikelen.
- 9 Ik zal doorgaan voor het gezicht van Jahweh
in de landen van de levende mensen.

- 10 Ik heb geloofd, daarom spreek ik.
“Ikzelf ben erg ellendig geweest.”
- 11 Ikzelf heb in mijn schrik gezegd:
“Elk mens is een leugenaar.”
- 12 Wat zal ik Jahweh vergelden
voor al zijn weldaden ten gunste van mij?
- 13 De beker van redding zal ik opheffen,
en de naam van Jahweh zal ik aanroepen.
- 14 Mijn geloften betaal ik aan Jahweh
in tegenwoordigheid van al zijn volk.
- 15 Kostbaar is in de ogen van Jahweh
de dood van zijn goedgunstigen.
- 16 Ach Jahweh, omdat ik uw dienaar ben;

- ik uw dienaar ben, een zoon van uw dienstmeid,
 hebt U mijn banden geopend.
- 17** Voor U offer ik een dankoffer,
 en de naam van Jahweh zal ik aanroepen.
- 18** Mijn geloften betaal ik aan Jahweh
 in tegenwoordigheid van al zijn volk;
- 19** in de voorhoven van het huis van Jahweh in jouw midden, Jeruzalem.
 Looft Jahweh!

Deze psalm hoort bij de lofliederen die gedurende de Paasmaaltijd in de avond werden gezongen.¹³⁶⁶ Tijdens deze maaltijd werden 4 feestbekers leeggedronken. Die bekers waren het teken van Gods 4-voudige verlossing van zijn volk: Hij zou de Israëlieten (uit Egypte) uitleiden, redden, verlossen, en tot zijn volk aannemen (Ex.6:5,6^a). Bij het begin van de Paasmaaltijd werden psalm 113 en 114 voor het leegdrinken van de 2e feestbeker gezongen. Na het inschenken van de 4e feestbeker kwamen als sluitstuk de psalmen 115-118 aan de beurt (Mat.26:27-30, Mark.14:23-26).

In psalm 116 vertelt de auteur, dat de Here hem in het verleden uit één of meer levensbedreigende situaties heeft geholpen, en dat Hij hem nog steeds bijstaat en beschermt. Zijn vertrouwen in mensen is sterk afgenomen (v.11), maar zijn band met God is verstevigd. Alleen door zijn ondersteuning heeft hij nog een zeker en gelukkig toekomstperspectief in zijn leven (v.9).

Wie de maker van dit mooie lied is, blijft wat onzeker. Zijn naam wordt in elk geval niet genoemd, en uit de inhoud van dit dichtwerk wordt dat ook niet helemaal duidelijk. Dat hij zijn geloften aan de hemelse Vader wil betalen *in tegenwoordigheid van al zijn volk* (v.14,18), lijkt erop te duiden, dat hij een koning is. In deze psalm worden bovendien *de voorhoven van het huis van Jahweh* in het midden van Jeruzalem genoemd (v.19). De schrijver leefde dus in de tijd dat de tempel er stond, en dat hij in staat was om naar de hoofdstad te gaan, of daar te wonen (v.18,19). Verder lezen we, dat de auteur in levensgevaarlijke situaties heeft verkeerdt (v.3,8), en dat hij zich nog zwak voelt (v.6^b).

Om dit alles komt als dichter van psalm 116 de vrome Judese koning Hizkia (727 – 697) het meest in aanmerking.¹³⁶⁷ Meerdere malen liep zijn leven groot gevaar. Toen zijn kwaadaardige vader Achaz (732 – 727) aan de macht was, offerde hij eerst één en later (misschien) zelfs meerdere van zijn zonen aan de afgoden (2Kon.16:1-3, 2Kron.28:1-3). Na de dood van koning Achaz was zijn zoon Hizkia nog te jong om zelf te regeren. Daarom nam de hoogste ambtenaar Sebna (727 – 714) als regent deze taak op zich. Hij dreigde zelfs een staatsgreep te plegen. Vooral door het moedige en krachtdadige optreden van de profeet Jesaja zette Sebna

¹³⁶⁶ Deze lofliederen vormen een aparte groep (Ps.113-118).

¹³⁶⁷ Koning David (1012 – 972) kan de auteur niet zijn, want hij leefde niet in de tijd dat de tempel bestond. Het huis van God uit die periode: de tabernakel, stond niet in de stad Jeruzalem, maar in Gibeon (1Kron.16:39, 21:29, 2Kron.1:3,5,6). Gibeon lag vlakbij het huidige Jib zo'n 10 kilometer ten noordwesten van de hoofdstad. Bovendien had dat huis van God maar één voorhof, en geen voorhoven, zoals in psalm 116 staat (v.19).

Dat door enkele woordvormen in psalm 116 voor het ontstaan ervan uitsluitend aan de tijd na de Babylonische ballingschap gedacht moet worden, is niet juist. Deze woordvormen kunnen ook tijdens het overschrijven van dit lied in de originele tekst zijn geslopen.

Koning Hizkia (727 – 697) kon naast zijn werk als bestuurder van het land ook psalmen schrijven. Dat blijkt onder andere uit zijn lied in het bijbelboek Jesaja (38:9-20).

zijn plannen niet door.¹³⁶⁸ In 712 voor Christus werd koning Hizkia heel erg ziek. Hij zou sterven. Op grond van zijn smeekgebed mocht hij nog 15 jaren langer leven (2Kon.20:1-11, Jes.38). In 701 voor Christus was op de stad Jeruzalem na heel de staat Israël door de Assyriërs veroverd. Alleen door het rechtstreekse en wonderbaarlijke ingrijpen van de Here werden Hizkia en het Tweestammenrijk Juda gered (2Kon.18:13-19:36, 2Kron.32:1-22, Jes.36:1-37:37). Pas sinds die tijd leerde de Judese koning vanuit zijn zwakke positie volledig op Jahweh te vertrouwen. Waarschijnlijk heeft hij na die tijd deze psalm geschreven, maar zeker is dit alles niet.

Dit gedicht bestaat uit twee gedeelten: vers 1-9 en 10-19. In het eerste gedeelte (v.1-9) is de auteur van dit lied God erg dankbaar, omdat hij naar hem luistert. Hoewel zijn situatie nog ver van rooskleurig is, weet hij zeker, dat de hemelse Vader hem zal helpen en verlossen. Uit het tweede en laatste gedeelte (v.10-19) blijkt, dat door de moeite van de dichter heen zijn relatie met de Here sterker is geworden. Op verschillende manieren wil hij zijn dankbaarheid aan Hem tonen.

- 1 Ik heb (ervan) gehouden (= Ik vind het fijn),
(om)dat (of Ja./want) Jahweh luistert naar mijn stem (of mijn geluid),
(en) mijn smeekbeden (of smekingen).
- 2 Ja, Hij heeft zijn oor naar (of voor) mij gericht (of gewend),
en in (of met) (al) mijn dagen zal ik (Hem) (aan)roepen.

Hier blijkt, dat de auteur het luisteren van Jahweh heeft ervaren door zijn concrete daden. Als Hij naar zijn dienaren luistert, betekent dit niet, dat Hij altijd precies doet, wat zij graag willen. God weet nog veel beter, wat zijn dienaren nodig hebben, dan zijzelf.

De schrijver geeft in het slot van vers 2 ook aan, dat hij niet alleen vanuit nood naar de Here wilde roepen. In (alle) dagen dat hij nog zou leven, was hij van plan dat te doen. Dit is precies, wat God graag wil. Hij wil er niet alleen zijn om onze problemen op te lossen, maar om een vaste relatie met ieder mens op te bouwen en te onderhouden.

- 3 Banden (of Touwen /koorden) van de dood hadden mij omgeven (of omvangen).
Benauwdheden (of Angsten/Gevaren) van het dodenrijk hadden mij (aan)getroffen
(of gevonden).
- Benauwdheid (of Angst) en verdriet tref Ik aan (of vind ik).

De nood van de auteur van dit lied was heel erg groot. Zijn leven werd zelfs bedreigd. Gods hulp voorkwam echter zijn ondergang.

Hoewel de psalmdichter door Jahweh was geholpen, en het doodsgevaar was geweken, was zijn situatie nog moeilijk. In zijn besef, dat God het beste met hem voor had, was hij zijn Beschermmer erg dankbaar, en bleef hij in vol vertrouwen naar Hem roepen.

- 4 [In/Met] de naam (van) Jahweh zal Ik (aan)roepen (of noemen/uitroepen):
“Ach Jahweh, laat mijn ziel (= mijn leven) ontsnappen!”

De naam van iemand verwijst naar zijn persoon. Als je *de naam van Jahweh aanroept*, dan roep je Hem zelf aan. Zijn naam betekent *Ik zal zijn, die Ik ben*, of *Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte Hij zich aan Mozes bekend (Ex.3:14).¹³⁶⁹ Die

¹³⁶⁸ Zie hiervoor de uitleg van Jes.22:15-25 in Turenout T. van, Jesaja, Jahweh redt, Grijskerk, 2024.

¹³⁶⁹ De Statenvertalers vertaalden Gods naam *Jahweh* met *de HEERE*.

naam wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.” De naam van de Here zegt, wie Hij is.¹³⁷⁰ Als je Hem aanroept, dan roep je dus een door en door betrouwbaar iemand aan. De schrijver van psalm 116 had blijkbaar een persoonlijke band met God, want hij kende Hem goed. Hij wist, wat hij van Hem kon verwachten.

5 Genadig is Jahweh en rechtvaardig,
en onze God is een ontfermer.

6 Jahweh bewaakt (of bewaart/bescherm) de eenvoudige(mense)n.
Ik ben verzwakt (of verarmd), en Hij zal [voor/naar] mij redden.

Hoewel de dichter met zijn verstand God volledig vertrouwd, was zijn gevoel nog onrustig. Zijn geest was wel gewillig, maar zijn vlees was nog zwak (Mat.26:41, Mark.14:38). De auteur sprak zichzelf moed in, want voor angst en onrust was geen enkele reden.

7 Keer terug (of Keer om), mijn ziel, naar (of voor/van) jouw rust,
want (of Ja,/(om)dat) Jahweh heeft voor (of ten gunste van/op/over) jou vergolden
(of terugbetaald/beloond)!

Toen koning Hizkia (727 – 697) in 701 tijdens de belegering van Jeruzalem door de Assyriërs merkte, dat al zijn listen en politieke spelletjes niet werkten, gaf hij zich volledig over aan de almacht van God (2Kon.19:14-19, 2Kron.32:20, Jes.37:14-20). Daardoor werd zijn relatie met Hem versterkt, en daardoor kreeg hij rust. De hemelse Vader zou wel zorgen, dat het goed zou komen.

8 Ja, (of want/(om)dat) U hebt mijn ziel (= mijn leven) van(uit) de dood bevrijd
(of ontzet/weggerukt);
mijn oog van(uit) een traan (= tranen); mijn voet van(uit) struikelen (of (aan)stoten).

9 Ik zal door(of rond)gaan (of rond(of door)wandelen) voor het gezicht van Jahweh
in (of door) de landen van de levende(mense)n (vgl. Ps.27:13, 52:7, 142:6, enz.).¹³⁷¹

Doorgaan (of rondwandelen) voor het gezicht van Jahweh betekent onder andere, dat je probeert te leven, zoals de Here dat graag ziet (vgl. Gen.17:1, 24:40, 48:15, 1Kon.2:4, 8:23^b, 25^b, enz.). Mede uit grote dankbaarheid was de psalmdichter dat zeker van plan.

Alleen doordat God zelf ingreep, en 185.000 Assyriërs doodde, kon Hizkia *in de landen van de levende(mense)n blijven*. Hoogstwaarschijnlijk stierven die soldaten toen aan de pest.¹³⁷² De Assyrische koning Sanherib (705 – 681) kon niets anders doen, dan met het restant van zijn legers naar zijn hoofdstad Ninevé vluchten (2Kon.19:35,36, 2Kron.32:21, Jes.37:36,37).

¹³⁷⁰ Met Jahweh wordt God de Vader bedoeld (Zach.14:7, vgl. Mat.24:36, Mark.13:32). Geen mens kan Hem (volledig) zien, want dan zou hij of zij sterven (Ex.33:18-23). De heerlijkheid van Jahweh is daarvoor veel te groot.

De Here Jezus echter, wordt nergens in de Bijbel met Jahweh aangeduid. Hij kan wél door mensen worden gezien. Voor zijn komst als een sterfelijk mens op deze wereld, vertoonde de Zoon van God zich aan sommige mensen als dé Knecht van de Here ofwel dé Knecht van Jahweh. Bij de beschrijvingen van zijn verschijningen in het Oude Testament blijkt dat uit het tekstverband (Gen.16:10-13, 22:11,12, 31:11-13, Ex.3:2, Num.22:22-35, Joz.5:13-15, Richt.6:11-23, 13:3-22, Zach.1:8-12).

¹³⁷¹ Volgens de Septuagint(en de Vulgaat) eindigt met dit vers psalm 114, en begint met vers 10 psalm 115. Uit de Hebreeuwse tekst, de enige Dode Zeerol van dit gedeelte en andere Griekse handschriften blijkt, dat dit niet klopt. Ook de inhoud geeft aan, dat het hier over één psalm gaat. Vooral vers 10 is duidelijk een vervolg op wat eraan vooraf gaat.

¹³⁷² Zie Herodotus, Historiën, deel 2, 141.

Flavius J., Joodse Oudheden, deel 10, hoofdstuk 1:5.

Uit het tweede en laatste gedeelte (v.10-19) blijkt, dat door de moeite van de auteur heen zijn relatie met Jahweh sterker is geworden. Op verschillende manieren wil hij zijn dankbaarheid aan Hem tonen.

10 Ik heb geloofd (of vertrouwd), daarom spreek ik (vgl. Rom.10:10).

“Ikzelf ben erg (of buitengewoon) ellendig (of vernederd/arm) geweest.”

Het geloof en vertrouwen in God is een geschenk van de Heilige Geest. Daardoor kunnen de dienaren van de hemelse Vader over Hem spreken (2Kor.4:13).

11 Ikzelf heb in (of door) mijn schrik (of mijn angst/vrees/haast) gezegd (Ps.31:23^a):

“Elk (of Ieder) mens is een leugenaar.”

Uitsluitend vertrouwen op hulp van mensen is een onzeker uitgangspunt. Hoe vaak wordt dat vertrouwen niet beschaamd. Het leidt in heel veel gevallen tot bittere teleurstelling (Ps.60:13, 146:3). Dat geeft de psalmdichter dan ook aan, door ieder mens als een potentiële leugenaar te zien.

Koning Hizkia had op een keiharde manier moeten ervaren, dat woorden van mensen lang niet altijd betrouwbaar zijn. Na de bezetting van het Tweestammenrijk Juda door Assyrische legers in 701 voor Christus probeerde hij via onderhandelingen met koning Sanherib de belegering van Jeruzalem te beëindigen. Hij betaalde daarvoor aan de Assyrische koning een hele grote som geld: 300 talenten zilver en 30 talenten goud.¹³⁷³ Toen de Judese koning dat grote bedrag had betaald, trok Sanherib met zijn legers niet weg, zoals was afgesproken. Integendeel, hij wilde daarna de onvoorwaardelijke overgave van Jeruzalem (2Kon.18:13-17^a,31,32). Kortom, koning Hizkia moest leren om in de eerste plaats op God te vertrouwen.

12 Wat (of Hoe) zal ik naar (of aan/voor) Jahweh laten terugkeren (of omkeren)
(= vergelden)

(voor) al zijn weldaden (of zijn beloningen) ten gunste van (of voor/over/op) mij?

De auteur vraagt in vers 12 zich af, hoe hij aan de Here het best zijn dankbaarheid zal kunnen tonen voor zijn weldaden. In de volgende 2 verzen geeft hijzelf het antwoord op deze vraag.

13 De beker van redding[en] zal ik (op)heffen (of (weg)dragen),

en [in/met] de naam (van) Jahweh zal ik (aan)roepen (of noemen/uitroepen) (vgl. v.4^a).

In die tijd zorgde een goede gastheer voor royaal gevulde bekers voor zijn gasten. Zo was en is God liefdevol voor zijn dienaren (Ps.23:5^b). Hij zorgde en zorgt voor een goede oogst, zodat die bekers konden worden gevuld. Men dronk toen in Israël jonge wijn ofwel most aan tafel. Dat deed men ook bij de feestelijke Paasmaaltijd. Bij de gevulde beker als teken van de liefdevolle zorg van Jahweh bedankte men Hem door het zingen van lofpsalmen. Dit dichtwerk is zo'n loflied.

Opmerkelijk is, dat koning Hizkia (727 – 697) het Pascha ofwel het Paasfeest in ere herstelde, en uitgebreid met zijn volksgenoten vierde (2Kron.30). Het is heel goed mogelijk, dat toen ook deze psalm is gezongen.

Zo nam Jezus Christus eeuwen later de beker tijdens een Paasmaaltijd, en stelde daarmee het heilig avondmaal in als teken van zijn verlossingswerk voor zijn dienaren (Mat.26:27-30,

¹³⁷³ Een talent is ruim 30 kg. Er moest dus ongeveer 10.000 kg zilver en 1.000 kg goud worden opgebracht!

Mark.14:23-26). De wijn in de beker werd het symbool van zijn bloed waarmee de zonden van alle mensen werden weggewassen (Joh.1:29, 3:16,17, Hebr.9:24-28, 1Joh.2:1,2).¹³⁷⁴

14 Mijn geloften (of Mijn gelofteoffers) betaal (of vergoed) ik aan (of voor) Jahweh
(of Mijn geloften zal ik aan Jahweh betalen)¹³⁷⁵

tegenover (of voor)¹³⁷⁶ van (of voor/naar) (= in tegenwoordigheid van) al (of heel)
zijn volk (Zie voor de uitleg vers 18.).

15 Kostbaar (of Dierbaar/Waardevol) is in (of door) de ogen van Jahweh
de dood van (of voor) zijn goedgunstigen (of zijn goedgezinden).

Voor de Here is het leven van zijn dienaren erg belangrijk. Mensen die één of meer van zijn goedgezinden van het leven beroven, zullen daar een hoge prijs voor moeten betalen.

16 Ach Jahweh, (om)dat (of want/Ja,) ik uw dienaar (uw knecht/arbeider) ben;
ik uw dienaar (uw knecht/arbeider) ben, een zoon van uw dienstmeid (of uw slavin),
hebt U [van (of voor)] mijn banden geopend (= losgemaakt).

Zowel Hizkia als zijn moeder waren blijkbaar dienaren van Jahweh. Alle mensen die God willen dienen, worden door Hem bevrijd van de banden van de dood en het slavenjuk van satan. Onder dat slavenjuk en in die dodelijke banden is iedereen door de eerste zonden van Adam en Eva in het paradijs terechtgekomen (Gen.3). De Here zal echter alle mensen die Hem willen dienen daarvan bevrijden (Hebr.2:13^b-15).

Bovendien werd Hizkia meerdere malen in zijn leven door de dood bedreigd. Hij had een letterlijk slachtoffer van de afgoderij van zijn vader Achaz (732 – 727) kunnen worden. Daarna stond zijn leven op het spel door een mogelijke staatsgreep. In 712 zou hij sterven door een dodelijke ziekte. In 701 leek zijn ondergang nabij door de dreiging van een machtig Assyrisch leger, dat de hoofdstad Jeruzalem had omsingeld.

God had Hizkia (727 – 697) dus in verschillende opzichten van de banden van de dood bevrijd.¹³⁷⁷ Zijn dankbaarheid daarover was erg groot.

17 Voor (of Van) U offer ik een dankoffer (of Voor U zal Ik een dankoffer offeren),
en [in/met] de naam (van) Jahweh zal ik (aan)roepen
(of noemen/uitroepen/... Jahweh roep (of noem) ik (uit/aan)) (vgl. v.4^a,13^b).

Hoogstwaarschijnlijk heeft de dichter als dankoffer een vredeoffer geofferd. Bij de vredeoffers werden de vette stukken verbrand. De rest van het dier at men op (Lev.3, 7:11-15). Het ligt voor de hand, dat tijdens de maaltijd ook de naam van de Here werd geloofd en gedankt.

¹³⁷⁴ Dit betekent helaas niet, dat alle mensen daarvan gebruik maken. Iedereen die God in gehoorzaamheid wil dienen, kan vergeving van zonden krijgen, en voor eeuwig worden verlost. In principe kan iedereen zalig worden, want de Here Jezus heeft alle schuld al betaald (Joh.1:29, 3:16,17, Hebr.9:24-28, 1Joh.2:1,2)!

¹³⁷⁵ In de Hebreeuwse taal van die tijd was tussen de onvoltooid tegenwoordige tijd van een werkwoord (b.v. ik betaal), en de onvoltooid toekomstige tijd (b.v. ik zal betalen) geen verschil! Bij de vertaling naar het Nederlands moet mede op grond van het tekstverband een keus worden gemaakt. Oude vertalingen vanuit het Hebreeuws, zoals de Septuagint, kunnen daarbij ter ondersteuning worden gebruikt.

(Let op! (Tegenwoordige) actieve deelwoorden (b.v. ik ben betalende) worden vaak ook als onvoltooid tegenwoordige tijd (b.v. ik betaal) vertaald, maar daarbij is de toekomstige tijd (meestal) niet van toepassing.)

¹³⁷⁶ In de (Masoretische) Hebreeuwse tekst staat hier *toch* (of *dus/nu*) *tegenover* (of *voor*). Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de inhoud is het enigszins overbodige woordje *toch* weggelaten.

In de Dode Zeerollen is dit gedeelte van psalm 116 verloren gegaan.

¹³⁷⁷ Twee of meer verschillende betekenissen hoeven elkaar niet uit te sluiten, ook al wordt dat heel vaak (onbewust) gesuggereerd. Ze kunnen elkaar ook heel goed aanvullen.

Een vredeoffer kon een loffer, een gelofteoffer of een vrijwillig offer zijn (Lev.7:11-21). Een deel van het vredeoffer was voor de priesters (Lev.7:28-34). Het vredeoffer is daarbij de voorloper van het (nieuwtestamentische) heilig avondmaal (vgl. Jes.25:6), en van het bruiloftsmaal van het Lam (Op.19:9).

Op het moment dat dit lied werd (of wordt) gezongen, bracht (of brengt) men ook met de lippen een dankoffer voor Jahweh. Als de relatie tussen Hem de bringer(s) van zo'n dankoffer goed is, dan is God daar erg blij mee.

18 Mijn geloften (of Mijn gelofteoffers) betaal (of vergoed) ik aan (of voor) Jahweh
(of Mijn geloften zal ik aan Jahweh betalen)
tegenover (of voor) van (of voor/naar) (= in tegenwoordigheid van) al (of heel)
zijn volk (Zie v.14.)

19 in (of door) de (voor)hoven van het huis van Jahweh in jouw midden, Jeruzalem.
Looft Jah(weh) (= Hallelu-Ja = Looft Jah)!

Als een getuigenis voor zijn volksgenoten wilde de auteur van deze psalm het uitbetalen van *zijn geloften aan de Here* in het openbaar doen (v.18). Die geloften werden betaald in de binnenste en buitenste voorhof van de tempel middenin Jeruzalem. In de binnenste voorhof werd dan het vredeoffer gebracht. Kort daarna zou waarschijnlijk in de buitenste voorhof worden gegeten, en het dankoffer met de lippen worden gezongen. Daar was bij die gebeurtenissen een grote vertegenwoordiging van heel het volk Israël aanwezig.

Dit lied was gemaakt om tijdens zo'n offermaaltijd te zingen. Het is vooral ook heel geschikt om te zingen tijdens de viering van het heilig avondmaal!

Psalm 117: Looft Jahweh, alle volken.

- 1 Looft Jahweh, alle heidenvolken!
Prijst Hem gelukkig, alle volken,
- 2 want machtig is zijn goedgunstigheid over ons,
en de trouw van Jahweh is voor eeuwig!
Looft Jahweh!

Deze psalm hoort bij de lofliederen die gedurende de Paasmaaltijd in de avond werden gezongen.¹³⁷⁸ Tijdens deze maaltijd werden 4 feestbekers leeggedronken. Die bekers waren het teken van Gods 4-voudige verlossing van zijn volk: Hij zou de Israëlieten (uit Egypte) uitleiden, redden, verlossen, en tot zijn volk aannemen (Ex.6:5,6^a). Bij het begin van de Paasmaaltijd werden psalm 113 en 114 voor het leegdrinken van de 2^e feestbeker gezongen. Na het inschenken van de 4^e feestbeker kwamen als sluitstuk de psalmen 115-118 aan de beurt (Mat.26:27-30, Mark.14:23-26).

De dichter van deze psalm roept alle mensen in heel de wereld op om de liefdevolle God Jahweh te loven en te prijzen. De apostel Paulus citeerde aan het einde van zijn brief aan de Romeinen min of meer het 1^e vers van deze psalm (Rom.15:11). Hij gaf daarmee aan, dat de Here niet alleen een goede relatie met Israëlieten wil, maar ook met iedereen uit de andere volken, die Hem gehoorzaam wil dienen (Ps.103:11,13). Daarom moeten alle mensen ook liefdevol en verdraagzaam met elkaar omgaan. Bij iedereen die dat in gehoorzaamheid doet, komt er echte vrede en blijheid door de Heilige Geest in zijn of haar hart (Rom.12:1-15:13).

Wie de dichter van psalm 117 is, blijft onzeker. Zijn naam wordt in elk geval niet genoemd, en uit de inhoud van de psalm wordt dat ook niet duidelijk.

- 1 Looft Jahweh, alle (heiden)volken!
Prijst Hem gelukkig, alle volken,
- 2 want (of (om)dat/Ja,) machtig is zijn goedgunstigheid over (of boven/op) ons,
en de trouw (of de waarheid/zekerheid) van Jahweh is voor (of van) eeuwig!
Looft Jah(weh) (= Hallelu-Ja = Looft Jah)!

Uit deze psalm blijkt, dat de Here niet vergelijkbaar is met de vele afgoden van de andere volken. De macht van deze zogenaamde goden beperkte zich in de ogen van hun aanhangers tot een bepaald gebied of een heel land. Ieder volk had zijn eigen afgod(en). Zo hadden bijvoorbeeld de Filistijnen hun god Dagon, de Sidoniërs Astarte, de Ammonieten Moloch of Milkom en de Moabieten hun afgod Kamos (Num.21:29, Richt.16:23, 1Sam.5:2-7, 1Kon.11:7,33, 2Kon.23:13, Jer.48:13,46, 49:1). Zo'n afgod en volk waren onlosmakelijk met elkaar verbonden, en konden niet zonder elkaar.

De Here echter, is de echte en de enige God (Deut.7:9^a). Alleen Hij is God, en niemand anders (Jes.43:10^b,11, 44:6-20, 45:5,6,21). Hij regeert niet alleen over de aarde, maar over heel het heelal en de hemel. Ja, over alles wat er maar bestaat.

Bij de heidenen en veel ongehoorzame Israëlieten leefde de opvatting, dat God dacht, zoals slechte mensen dat zelf ook vaak doen. De Here zou zich niet bemoeien met het lot van de

¹³⁷⁸ Deze lofliederen vormen een aparte groep (Ps.113-118).

mensen. Als Hij maar op tijd zijn offers kreeg, en er door middel van gebeden maar voldoende aandacht aan Hem gegeven werd, dan zou de rest wel in orde komen. Je moest Jahweh gewoon tevreden stellen. Voor wat, hoort wat.

De Here is echter geen nationalistische en egoïstische God (Ps.87:4-6), zoals veel heidenen en Israëlieten ten onrechte dachten (vgl. Jona). Met het woordje *ons* uit het begin van vers 2 worden niet alleen de Israëlieten bedoeld, maar alle mensen uit de hele wereld. De Heer van de hemel en aarde is een universele ofwel wereldomvattende God die van alle mensen heel veel houdt (Joh.3:14-16).

Goden van de verschillende volken zouden vaak vijanden van elkaar en van vreemde volken zijn, maar de Here wil vriendschap met alle mensen.¹³⁷⁹ Hij is een trouwe en liefdevolle Vader die vooral opkomt voor de zwakken in de samenleving: voor de armen, de weduwen en de wezen. Dit alles is niet tijdelijk zoals bij alle zogenaamde goden en machtige mensen in de wereld, maar voor eeuwig. Hij noemt zichzelf niet voor niets Jahweh.¹³⁸⁰ Hij blijft voor altijd liefdevol, trouw en betrouwbaar. Hij wijst mensen die in gehoorzaamheid alles van Hem verwachten, nooit af. Laat dit voor iedereen, zonder uitzondering, een aansporing zijn om Hem te (gaan) dienen. Zo'n geweldige en fantastische God verdient toch de eer en liefde van alle mensen?

Deze blijde boodschap is het waard om door woorden en daden aan iedereen door te geven!

¹³⁷⁹ Sommige mensen denken, dat God niet je vriend wil zijn. De Bijbel is daar heel duidelijk over. Hij was de vriend van Mozes (Ex.33:11) en Abraham (2Kron.20:7, Jes.41:8, Jak.2:23). De Here Jezus noemde zijn discipelen zijn vrienden (Luk.12:4). Zo sprak Hij ook over Lazarus (Joh.11:11). Jezus Christus is de vriend van al zijn dienaren. Voor hen gaf Hij in zijn grote liefde zijn leven (Joh.15:13-15)

¹³⁸⁰ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: "Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd."

Psalm 118: Danklied na verlossing.

- 1 Bedankt Jahweh, want Hij is goed geweest!
Ja, voor eeuwig duurt zijn goedgunstigheid.
- 2 Israël moet dus zeggen:
“Ja, voor eeuwig duurt zijn goedgunstigheid.”
- 3 Het huis van Aäron moet dus zeggen:
“Ja, voor eeuwig duurt zijn goedgunstigheid.”
- 4 Wie voor Jahweh ontzag hebben, moeten dus zeggen:
“Ja, voor eeuwig duurt zijn goedgunstigheid.”
- 5 Vanuit de benauwdheid heb ik Jahweh aangeroepen.
Jahweh heeft mij in de ruimte geantwoord.
- 6 Jahweh is voor mij.
Ik zal niet bang zijn.
Wat kan een mens tegen mij doen?
- 7 Jahweh is voor mij; met mijn helpers.
Ik echter, ik zal op mijn haters neerzien.
- 8 Het is beter bij Jahweh een toevlucht te zoeken,
dan op mensen te vertrouwen.
- 9 Het is beter bij Jahweh een toevlucht te zoeken,
dan op edelen te vertrouwen.
- 10 Alle heidenvolken hadden mij omringd,
maar in de naam van Jahweh heb ik ze afgeweerd.
- 11 Zij hadden mij omringd; jazekeer, zij hadden mij omringd,
maar in de naam van Jahweh heb ik ze afgeweerd.
- 12 Zij hadden mij omringd als bijen een honingraat.
Zij zijn ontvlamd als vuur tussen dorens,
maar in de naam van Jahweh heb ik ze afgeweerd.
- 13 Ik werd erg hard gestoten om te vallen,
maar Jahweh heeft mij geholpen.
- 14 Mijn kracht en mijn zang met snarenspeel is Jahweh.
Hij werd voor mij tot heil.
- 15 Een geluid van gejubel en redding is in de tenten van rechtvaardige mensen:
“De rechterhand van Jahweh is dapper opgetreden.”

- 16** “De rechterhand van Jahweh heeft mij verheven.
De rechterhand van Jahweh is dapper opgetreden.”
- 17** Ik zal niet sterven, maar ik zal leven,
en ik zal de daden van Jahweh rondvertellen.
- 18** Zwaar heeft Jahweh mij gestraft,
maar aan de dood heeft Hij mij niet overgegeven.
- 19** Opent voor mij de poorten van rechtvaardigheid.
Ik zal door hen binnenkomen.
Ik zal Jahweh bedanken.
- 20** Dit is de poort van Jahweh.
Rechtvaardige mensen mogen daardoor binnenkomen.
- 21** Ik bedank U, omdat U mij geantwoord hebt.
U werd voor mij tot heil.
- 22** Een steen die de bouwers hadden veracht,
die is een top van een hoek geworden.
- 23** Door Jahweh is dit gebeurd.
Het is wonderlijk in onze ogen.
- 24** Dit is de dag die Jahweh gemaakt heeft.
Wij moeten juichen,
en wij moeten daar blij mee zijn.
- 25** Och Jahweh, redt toch!
Och Jahweh, maak toch voorspoedig!
- 26** Gezegend is hij, die komt in de naam van Jahweh.
Wij hebben jullie vanuit het huis van Jahweh gezegend.
- 27** Jahweh is God. Hij gaf ons licht.
Bindt het feestoffer vast met touwen
tot aan de horens van het altaar!
- 28** U bent mijn God, en ik zal U bedanken.
Mijn God, ik zal U ophemelen.

29 Bedankt Jahweh, want Hij is goed!

Ja, voor eeuwig duurt zijn goedgunstigheid.

Deze psalm hoort bij de lofliederen die gedurende de Paasmaaltijd in de avond werden gezongen.¹³⁸¹ Tijdens deze maaltijd werden 4 feestbekers leeggedronken. Die bekers waren het teken van Gods 4-voudige verlossing van zijn volk: Hij zou de Israëlieten (uit Egypte) uitleiden, redden, verlossen, en tot zijn volk aannemen (Ex.6:5,6^a). Bij het begin van de Paasmaaltijd werden psalm 113 en 114 voor het leegdrinken van de 2^e feestbeker gezongen. Na het inschenken van de 4^e feestbeker kwamen als sluitstuk de psalmen 115-118 aan de beurt (Mat.26:27-30, Mark.14:23-26).

Na de oproep in de vorige psalm om de Here internationaal te loven en te prijzen volgt een danklied. De dichter bedankt de Almachtige om de vervulling van zijn beloften. Hij roept zijn volksgenoten op om daarin zijn voorbeeld te volgen.

Wie de auteur van psalm 118 is, is in eerste instantie niet duidelijk. Zijn naam wordt in dit dichtwerk in elk geval niet genoemd. De schrijver is zwaar door Jahweh gestraft, maar Hij heeft hem verlost (v.18). Hij werd door allerlei volken bedreigd, maar met de hulp van de hemelse Vader wist hij die gevaren af te weren (v.10-14). Hij was dus de leider van zijn volk. Hij bedankte de Here, dat de herbouw van de tempel onder zijn leiding kon worden afgerond (v.19-23,26^b,27). Toch was de toekomst nog onzeker, en had hij Gods hulp nog heel hard nodig (v.25).

In deze onzekere situatie bevonden zich de Joden in de tijd die kort na de ballingschap volgde. Blijkbaar waren de beschermende muren van de stad Jeruzalem nog niet klaar, maar de tempel was al wel herbouwd (v.19,20,26^b,27). In die periode was Zerubbabel (= Afkomstig van Babel) de landvoogd van de terugkeerde Israëlieten (Hag.1:1). Onder zijn leiding was de tempel herbouwd (Ezra 5:2, 6:14,15, Hag.1:14, Zach.4:9). Als bestuurder van zijn volk heeft hoogstwaarschijnlijk de landvoogd Zerubbabel deze psalm kort voor de inwijding van de tempel geschreven om God te bedanken voor zijn onmisbare hulp.

Dit danklied bestaat uit elf gedeelten: vers 1-7, 8,9, 10-14, 15,16, 17-19, 20, 21, 22-24, 25, 26 en 27-29. In het eerste gedeelte (v.1-7) bedankt de auteur de hemelse Vader voor zijn bemoedigd antwoord op zijn gebed. Hij roept zijn volksgenoten op om Hem ook te bedanken voor zijn goedgunstigheid. Het volk antwoordt, dat ze vooral op God moeten vertrouwen (v.8,9). In het derde gedeelte (v.10-14) vertelt de schrijver, dat hij met hulp van de Here de gevaren van de buurvölkeren wist af te weren. Daarom juichen de gehoorzame mensen van het volk Israël (v.15,16). De dichter gaat naar de zojuist herbouwde tempel om Jahweh te bedanken, omdat Hij zijn leven heeft gered (v.17-19). Vanuit de buitenste voorhof van de tempel wordt geantwoord, dat alle rechtvaardige mensen mogen binnenkomen (v.20). Opnieuw bedankt de auteur zijn hemelse Vader, omdat Hij hem heeft geantwoord, en omdat hij de tempel heeft mogen herbouwen (v.21). Het Levietenkoor wijst op wonderbare plaatsing van een steen in de top van een hoek (= de hoeksteen) (v.22-24). De maker van dit lied vraagt aan de Almachtige om hulp voor de onzekere toekomst (v.25). Als antwoord zegt Jahweh hem vanuit zijn eigen huis (v.26). In het laatste gedeelte van psalm 118 (v.27-29) bedankt de schrijver (met zijn volksgenoten in de stoet) de Here met lof- en feestoffers.

In het eerste gedeelte (v.1-7) bedankt de dichter God voor zijn bemoedigd antwoord op zijn gebed. Hij roept zijn volksgenoten op om Hem ook te bedanken voor zijn goedgunstigheid.

¹³⁸¹ Deze lofliederen vormen een aparte groep (Ps.113-118).

Om de grote slechtheid en liefdeloosheid van verreweg de meeste inwoners van het Tweestammenrijk Juda heeft Jahweh ze in 586 voor Christus door de Babyloniërs in ballingschap laten voeren. Toen de Perzische koning Kores II (559/538 – 529) in 538 het Babylonische rijk veroverde, liet hij alle ballingen vrij. Daaruit bleek de grote goedgunstigheid van de Here.

Onder leiding van de Joodse landvoogd Zerubbabel en de hogepriester Jozua trok in 537 voor Christus een deel van de Israëlieten terug naar het heilige land. Ze herbouwden het brandofferaltaar in Jeruzalem, en begonnen in 536 met de herbouw van de tempel (Ezra 3:1-11). Door tegenwerking van de buurvolken raakten de Joden ontmoedigd, en werd de herbouw van de tempel stilgelegd (Ezra 4:1-5).¹³⁸²

In die tijd werd koning Kores II opgevolgd door zijn zoon Cambyses II (529 – 522). Toen Cambyses II stierf was er geen opvolger. Na enige verwarring lukte het Darius I (521 – 485) om als de nieuwe koning de macht te grijpen.

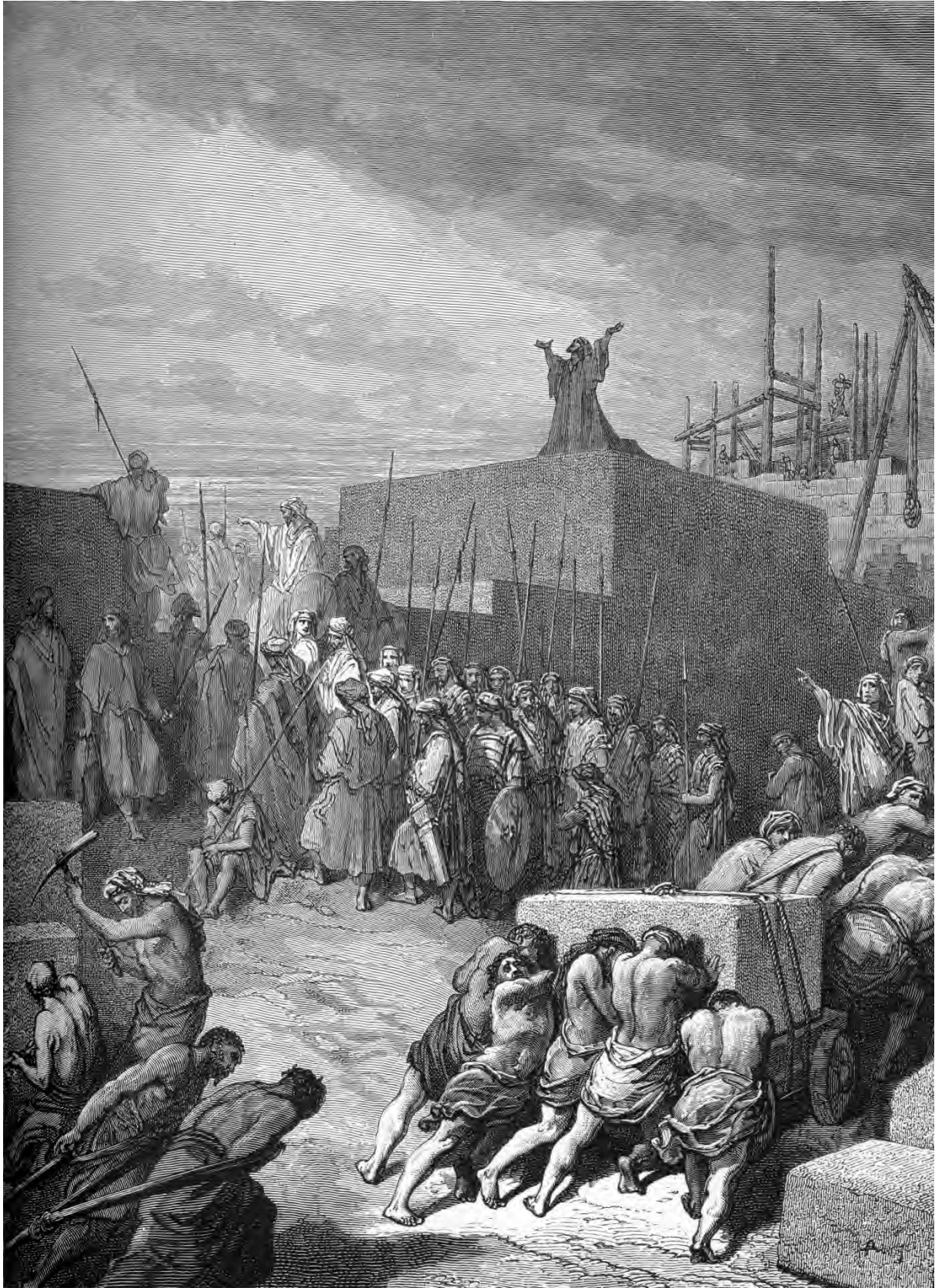
In het 1^e regeringsjaar van de Perzische koning Darius I (521 – 485) werd op aandringen van de 2 profeten Haggai en Zacharia opnieuw begonnen met de herbouw van de tempel van de Here (Ezra 5:1,2). Ondanks alle vijandige pogingen om aan die herbouw een einde te maken (Ezra 5:3-17), zegende God zijn volk. Koning Darius I beval, dat de herbouw mocht doorgaan, en bovendien betaald zou worden uit de Perzische staatskas (Ezra 6:1-12). Via de belastingen moesten ook de vijandige buurvolken meebetalen aan de herbouw van de tempel! Ook hieruit bleek de grote goedgunstigheid van de Almachtige.

Vijf jaren later was de herbouw van de tempel klaar (Ezra 6:13-15). Hieruit bleek eveneens Jahwehs grote goedgunstigheid. Daarom riep de schrijver van deze psalm zijn volksgenoten op om hiervoor de Here te bedanken. Een goede gelegenheid om dat te doen, was het feest bij de inwijding van de tempel (Ezra 6:16-18).

- 1 (Be)dankt [voor/aan] Jahweh,¹³⁸³ want (of Ja,/(om)dat) Hij is goed!
Ja, (of want/(om)dat) voor (of van) eeuwig is (= duurt) zijn goedgunstigheid
(vgl. 29, Ezra 3:11).
- 2 Israël moet (of zal) dus (of toch/alsjeblijft) zeggen:
“Ja, (of want/(om)dat) voor (of van) eeuwig is (= duurt) zijn goedgunstigheid.”
- 3 Het huis van Aäron moet[en] (of zullen (= zal)) dus (of toch/alsjeblijft) zeggen:
“Ja, (of want/(om)dat) voor (of van) eeuwig is (= duurt) zijn goedgunstigheid.”
- 4 Wie voor Jahweh ontzag hebben (of wie Jahweh vrezen),
moeten (of zullen) dus (of toch/alsjeblijft) zeggen:

¹³⁸² Dit gebeurde niet op bevel van de Perzische koning Artaxerxes I (465 – 424), die door veel uitleggers omgedoopt wordt tot Cambyses II (529 – 522). Dat gedeelte van het bijbelboek Ezra (4:6-23) gaat niet over de herbouw van de tempel, maar van de muren. De Israëlieten schreven niet chronologisch (= in tijdsvolgorde), maar thematisch! Het 4^e hoofdstuk van Ezra heeft het thema *Tegenwerking van de buurvolken en de gevolgen daarvan*. In het begin gaat het over de herbouw van de tempel, en daarna komen de muren aan de beurt. Eigenlijk bevat het tweede gedeelte van dit hoofdstuk de voorgeschiedenis van het bijbelboek Nehemia. In het laatste vers van hoofdstuk 4 gaat het weer verder over de gebeurtenissen rond de herbouw van de tempel.

¹³⁸³ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

De herbouw van de tempel.

“Ja, (of want/(om)dat) voor (of van) eeuwig is (= duurt) zijn goedgunstigheid
(vgl. Ps.115:9-11).”

5 Vanuit de benauwdheid (of de angst) heb ik Jah(weh) (aan)geroepen.

Jah(weh) heeft mij in (of door) de ruimte geantwoord.

De dichter Zerubbabel en zijn volksgenoten zijn bang geweest door de tegenwerking van de buurvolken. Vooral de Samaritanen probeerden de Joden dwars te zitten door Perzische bestuurders om te kopen (Ezra 4:4,5). Daardoor was de tempelbouw ongeveer 16 jaren stil blijven liggen. In die periode zal er zeker wel gebeden zijn om Gods hulp.

Toen de profeten Haggai en Zacharia zeiden, dat de Joden de tempel moesten herbouwen, gingen ze weer gehoorzaam aan de slag (Ezra 5:1,2, Hag.1:8,14). Hun angst voor de buurvolken bleek ongegrond. De Here zorgde via de Perzische koning Darius I (521 – 485) ervoor, dat de tempelbouw ongestoord verder kon gaan, totdat het werk was voltooid.

6 Jahweh is voor (of van/naar) mij.

Ik zal niet bang zijn (of niet vrezen/geen ontzag hebben).

Wat (of Hoe) kan (of zal) een mens tegen (of voor/naar) mij doen (of maken)
(vgl. Ps.56:12^b)?

7 Jahweh is voor (of van/naar) mij; met (of onder/door/in) mijn helpers.

En ik (= Ik echter), ik zal in (of onder/door/met) (= op) mijn haters (neer)zien
(vgl. Ps.54:6,9).

Als de hemelse Vader je belangrijkste bondgenoot is, dan hoef je niet in je angsten te blijven steken. Zeker niet, als Hij (via zijn profeten) zijn zegen op je werk belooft.

Het volk antwoordt de dichter, dat ze allemaal in de eerste plaats op de Here moeten vertrouwen (v.8,9). Waarschijnlijk zong een deel van de Levieten deze verzen als tegenzang bij de inwijding van de tempel.

8 Het is beter in (of door) (= bij) Jahweh een toevlucht (of bescherming) te zoeken,¹³⁸⁴
dan in (of door) (= op) de mens(en) te vertrouwen.

9 Het is beter in (of door) (= bij) Jahweh een toevlucht (of bescherming) te zoeken,
dan in (of door) (= op) edelen (of aanzienlijke(mense)n) te vertrouwen.

De Joden moesten hun vertrouwen niet gaan stellen op koning Darius I of andere gezagdragers, maar op de Here. Ook al zou de Perzische koning zijn leven lang Gods volk blijven steunen, dan was het nog onzeker, wat zijn opvolgers zouden doen. Dat zou de toekomst wel uitwijzen.¹³⁸⁵ Het vertrouwen op de almachtige Jahweh die eeuwig leeft, gaf en geeft veel meer zekerheid.

In het derde gedeelte (v.10-14) vertelt de schrijver van psalm 118, dat hij met hulp van de

¹³⁸⁴ De Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de enige Dode Zeerol van vers 8 hebben hier *Het is beter op Jahweh te vertrouwen*, Op grond van het tekstverband: het parallel lopen met vers 9^a, en de overeenkomst van vers 9^a met de enige Dode Zeerol, is voor de Hebreeuwse tekst gekozen. Voor de inhoud van de verzen 8 en 9 maakt het echter nauwelijks iets uit. Er is slechts een heel klein verschil in betekenis.

¹³⁸⁵ De steun van de Perzische koning Artaxerxes I (465 – 424) bijvoorbeeld was erg onzeker en wisselend. Dit heeft voor de Joden veel ellende veroorzaakt. Pas toen de schenker Nehemia met Gods hulp het vertrouwen van deze onzekere en wispelturige koning kon winnen, werd de herbouw van Jeruzalems muren een succes.

hemelse Vader de gevaren van de buurvolken wist af te weren. Waarschijnlijk hebben de Samaritanen en andere volken geweld tegen de Joden gebruikt. Dat deden ze ook bij het herstel van de muren van Jeruzalem onder leiding van de landvoogd Nehemia (Neh.4 en 6). Vooral in het verwarrende jaar vlak voordat Darius I aan de macht kwam, was het gebruiken van geweld tegen de Joden heel goed mogelijk. De listen, bedreigingen en aanvallen van de buurvolken tijdens de herbouw van de tempel wist de landvoogd Zerubbabel met zijn volksgenoten van zich af te houden.

- 10** Alle (heiden)volken hadden mij omringd (of omsingeld),
en (= maar) in (of door/met) de naam van Jahweh heb ik ze afgeweerd
(of heb ik ze op afstand gehouden/heb ik wraak op hen genomen) (1x).¹³⁸⁶

De landvoogd Zerubbabel schreef dit ook op als vertegenwoordiger van zijn volksgenoten.

- 11** Zij hadden mij omringd (of omsingeld);
jazeker, (of zelfs/ook) zij hadden mij omringd (of omsingeld),
en (= maar) in (of door/met) de naam van Jahweh heb ik ze afgeweerd
(of heb ik ze op afstand gehouden/heb ik wraak op hen genomen) (2x).¹³⁸⁷

- 12** Zij hadden mij omringd (of omsingeld) (zo)als bijen (of wespen) een honingraat.¹³⁸⁸
Zij zijn ontvlamd (of ontbrand/uitgebrand) (zo)als vuur tussen dorens,¹³⁸⁹
en (= maar) in (of door/met) de naam van Jahweh heb ik ze afgeweerd
(of heb ik ze op afstand gehouden/heb ik wraak op hen genomen) (3x).

Deze laatste zin wordt 3 keer herhaald. Dit duidt op de volheid van de betekenis van de hulp door de drie-enige God.

- 13** Ik werd erg hard gestoten om te vallen,
en (= maar) Jahweh heeft mij geholpen (of ondersteund/gesteund).¹³⁹⁰

¹³⁸⁶ De Hebreeuwse tekst heeft hier *In (of Door/Met) de naam van Jahweh, [is dat] ik ze (de pas) zal laten afsnijden (of (be)snijden/neerhakken)*. De enige Dode Zeerol van dit vers heeft een andere tekst die ongeveer op hetzelfde neerkomt. Uit het tekstverband en het vervolg van dit danklied blijkt echter, dat deze gebeurtenissen al achter de rug waren. Bovendien was er in de eerste eeuwen na de ballingschap geen sprake van het neerhakken van vijandige heidenvolken. De vijandigheden werden afgeweerd, ofwel de pas afgesneden. Mede op grond van de Griekse handschriften is voor die betekenis gekozen: *en (= maar) in de naam van Jahweh heb ik ze afgeweerd (of heb ik ze op afstand gehouden/heb ik wraak op hen genomen)*. Hetzelfde geldt ook voor de laatste zin of regel van de verzen 11 en 12.

Volgens de vertaling van de Vulgaat staat hier en in de laatste zin of regel van de verzen 11 en 12 *en (= maar) in de naam van Jahweh heb ik wraak op hen genomen*.

¹³⁸⁷ Dit vers heeft de overschrijver van de Dode Zeerol overgeslagen. In de Hebreeuwse tekst(, de Vulgaat) en de Griekse handschriften is vers 11 echter wel opgenomen.

¹³⁸⁸ In de Hebreeuwse tekst(, de Vulgaat) en de Dode Zeerol van deze verzen ontbreekt *een honingraat*. Het staat echter wel in de Griekse handschriften. Normaal gesproken omringt een zwerm bijen geen mensen, maar wel een honingraat. Het voorbeeld uit de Hebreeuwse tekst(, de Vulgaat) en de Dode Zeerol is incompleet.

¹³⁸⁹ In de Hebreeuwse tekst en de Dode Zeerol van deze verzen staat hier *Zij zijn uitgedoofd (of (uit)geblust) (zo)als een vuur van dorens*. Wat is *een vuur van dorens*? Bovendien is het niet zo vanzelfsprekend, dat een vuur van of tussen dorens uitdooft. Vuur tussen of van dorens vlamt eerder op. Op grond van deze onduidelijkheden is voor de weergave van de Griekse handschriften (en de Vulgaat) gekozen. Of dit wel helemaal de oorspronkelijke versie is, is niet zeker. De bedoeling van vers 12 wordt door de gekozen weergave echter wel duidelijk.

¹³⁹⁰ In de Hebreeuwse tekst staat hier *U had mij hard gestoten om te vallen, ...* Erg vreemd is, dat in één zin de Here (als aangesproken persoon) iemand hard wil neerstoten om te vallen, en een andere Here (als besproken persoon) dat vallen voorkomt, en dezelfde persoon juist helpt. God zou dan een huis zijn, dat tegen zichzelf verdeeld is (vgl. Mat.12:25,26, Mark.3:25,26, Luk.11:17,18^a). Daarom is op grond van de Griekse handschriften, de Syrische vertaling (en de Vulgaat) voor *Ik werd erg hard gestoten om te vallen* gekozen. Van psalm 118 zijn

- 14** Mijn kracht (of Mijn sterkte) en mijn (lof/ge)zang (met snarenspeel (of met muziek))
is Jah(weh).

Hij werd (of was) (voor/naar/van) mij tot heil (of tot redding).

Het succesvolle afweren van de gevaren van de buurvolken betekent ook geluk voor het hele teruggekeerde volk van de Here. Daarom juichen de gehoorzame Joden (v.15,16). Ook dit gedeelte is waarschijnlijk tijdens de inwijding van de tempel door een deel van de Leviëten gezongen.

- 15** Een geluid (of Een stem) van gejubel en redding is
in (of door/met) de tenten van rechtvaardige(mense)n:

“De rechter(hand) van Jahweh (1x) is dapper (of machtig) opgetreden
(of heeft ... gehandeld/gedaan/gemaakt).”¹³⁹¹

Na de 40-jarige tocht door de woestijn werden huizen van Israëliëten ook wel als *tenten* aangeduid (Richt.7:8, 20:8, 1Sam.4:10, 13:2, 2Sam.18:17, 19:8, 20:1,22, 1Kon.8:66, 12:16, Ps.132:3, enz.). Het gaan hier dus over de woningen van rechtvaardige mensen.

- 16** “De rechter(hand) van Jahweh (2x) heeft mij verheven.”¹³⁹²

De rechter(hand) van Jahweh (3x) is dapper (of machtig) opgetreden
(of heeft ... gehandeld/gedaan/gemaakt).”¹³⁹³

De rechterhand is meestal de sterkste en handigste hand. Met de rechterhand van de Here wordt zijn grote kracht aangeduid (Ex.15:6,12, Ps.80:16,18, 89:14, 118:15,16). De 3-voudige herhaling van de woorden *De rechter(hand) van Jahweh* duidt op de volheid van de betekenis van de hulp door de drie-enige God (Vergelijk de uitleg van de verzen 10-12.).

De auteur gaat met een deel van zijn volksgenoten in een optocht naar de zojuist herbouwde tempel om Jahweh te bedanken, omdat Hij hun leven heeft gered (v.17-19).

- 17** Ik zal niet sterven, maar (of want/Ja,/(om)dat) ik zal leven,
en ik zal de daden (of de handelingen/maaksels) van Jah(weh) rondvertellen
(of verkondigen).

- 18** Zwaar heeft Jah(weh) mij gestraft,
en (= maar) aan (of voor) de dood heeft Hij mij niet (over)gegeven.

de verzen 13-17 in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

De Here straft zijn ongehoorzame dienaren vooral door zich terug te trekken (b.v. Ezech.10). Daardoor krijgt satan meer mogelijkheden. God berecht vooral slechte mensen, die zich van Hem nooit iets willen aantrekken (b.v. Ezech.9). Straffen is om te behouden; berechten is om te vonnissen.

¹³⁹¹ In de Hebreeuwse tekst staat hier *De rechter(hand) van Jahweh treedt (of handelt/doet/maakt) dapper (of machtig) op*. Op grond van de kwaliteit van de Griekse handschriften (en de Vulgaat) in dit gedeelte van de Bijbel is voor de voltooiden tijd gekozen. Voor de geschreven Hebreeuwse medeklinkers maakt het niets uit. De klinkers, die de tegenwoordige tijd aangeven, zijn pas vele eeuwen later aangebracht.

In de Dode Zeerollen is het 15^e vers van deze psalm verloren gegaan, en de overgebleven restanten van vers 16 geven hierin geen duidelijkheid.

¹³⁹² In de Hebreeuwse tekst staat hier *De rechter(hand) van Jahweh is (hoog) verheven*. Op grond van de kwaliteit van de Griekse handschriften (en de Vulgaat) is voor *De rechter(hand) van Jahweh heeft mij verheven* gekozen. Dit laat duidelijk zien, waaruit de dappere daden van de Here onder andere bestaan. Welke tekst de juiste is, is niet helemaal met zekerheid te zeggen.

De overgebleven restanten van vers 16 in de Dode Zeerollen geven hierin geen duidelijkheid.

¹³⁹³ Zie de voetnoot bij de laatste zin van vers 15.

Eerst hadden Zerubbabel en zijn volksgenoten de straffende hand van de Almachtige tijdens de ballingschap in Babel ervaren. Daarna zijn ze met armoede en de hongerdood bedreigd, omdat ze de tempelbouw niet hadden doorgezet uit angst voor de buurvölker. De oogsten waren grotendeels mislukt, en de Joodse economie had zonder de zegen van de Here een grote achteruitgang gekend (Hag.1:1-11, 2:16-20). Toch mochten de teruggekeerde Joden door Jahwehs genade blijven leven.

19 Opent voor (of naar) mij de poorten van rechtvaardigheid.

Ik zal door (of in) hen (binnen)komen.

Ik zal Jah(weh) (be)danken.

Met *de poorten van rechtvaardigheid* worden de poorten van de voorhoven van de tempel bedoeld. Die poorten gaven toegang tot het huis van de God van rechtvaardigheid.

Vanuit de buitenste voorhof van de tempel wordt door zingende Levieten geantwoord, dat alle rechtvaardige mensen mogen binnenkomen (v.20).¹³⁹⁴

20 Dit is de poort van (of naar/voor) Jahweh.

Rechtvaardige(mense)n mogen (of zullen) door (of in) hem (= mogen daardoor)
(binnen)komen.

Rechtvaardige mensen zijn alleen rechtvaardig, omdat zij de Here oprecht willen dienen.

Waarschijnlijk is de stoet door de oostelijke poort naar de buitenste voorhof gegaan. Zoals wij ons tegenwoordig vooral oriënteren op het noorden, deed de oosterling dat in die tijd op het oosten. Vanuit die windrichting komt de zon op. De oostelijke poort was de hoofdingang.

Opnieuw bedankt de schrijver van deze psalm zijn hemelse Vader, omdat Hij hem heeft geantwoord, en hij de tempel heeft mogen herbouwen (v.21).

21 Ik (be)dank U, (om)dat (of want) U mij geantwoord (= verhoord) hebt.

U werd (of was) (voor/naar/van) mij tot heil (of tot redding).

Het Levietenkoor wijst op de wonderbare plaatsing van een steen in de top van een hoek (= de hoeksteen) (v.22-24). Tijdens dit gedeelte liep de stoet hoogstwaarschijnlijk in de richting van de oostelijke poort van de binnenste voorhof om daar de offers te laten brengen (v.27).

22 Een steen die ¹³⁹⁵ de (her)bouwers hadden veracht (of verworpen),

zij (= die) is [tot(aan)/voor/van] een top (of een hoofd) van een hoek geworden
(of geweest).

Toen het fundament van de tempel was gelegd, hadden veel priesters, Levieten, familiehoofden en ouderen gehuild (Ezra 3:12,13). Ze hadden het werk, dat onder leiding van de landvoogd Zerubbabel in opdracht van de Here was gedaan, én het werk dat toen nog moest ge-

¹³⁹⁴ Het Levietenkoor stond niet in de binnenste voorhof, want in die voorhof mochten alleen de priesters komen (2Kron.4:9, Ezech.44:15-19). Bovendien stond de muur rondom de binnenste voorhof 200 meter verderop. Vanaf een afstand van meer dan 200 meter met de muren van de buitenste en de binnenste voorhof ertussen is een koor bij de buitenpoort van de binnenste voorhof niet (zo duidelijk) te verstaan. Ook zou de binnenste voorhof nog volstromen met offerdieren (Zie de uitleg vers 27.).

¹³⁹⁵ Het woordje *die* is afkomstig uit de Griekse handschriften (en de Vulgaat). Dit vers is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

beuren, veracht (Hag.2:4, Zach.4:10^a). Daardoor waren ze er mede de oorzaak van, dat de bouw van de tempel ongeveer 16 jaren geleden was stilgelegd.

De *steen die de bouwers hadden veracht*, was niet het fundament, want het gaat in vers 22 over een steen in de *top van een hoek*. Zo'n hoeksteen zit ter versterking boven in een hoek van een gebouw. Omdat het hier over een poort gaat (v.19,20), wordt met deze steen hoogstwaarschijnlijk de sluitsteen aan de bovenkant van de opening bedoeld.

Een poort met een hoeksteen.

De steen in de top van een hoek, de hoeksteen, heeft in deze psalm een dubbele betekenis.

In 519 voor Christus beloofde de Almachtige via de profeet Zacharia aan de hogepriester Jozua de dienaar Spruit, die eveneens als een steen met 7 ogen werd aangeduid (Zach.3:8,9).¹³⁹⁶ De dienaar Spruit is de Here Jezus (vgl. Jes.4:2, 11:1, 53:2, Jer.23:5, 33:15, Zach.6:12,13). Hij zou op één dag al de ongerechtigheid wegnemen (Zach.3:9). Jezus Christus is ook de Steen (Jes.28:16, Mat.21:42, Mark.12:10,11, Luk.20:17, Hand.4:10-12, Rom.9:33, Ef.2:20, 1Pet.2:4,6-8). De 7 ogen op die Steen doorlopen de hele aarde (Zach.4:10). Ze stonden later eveneens op het Lam dat is geslacht; het zijn de 7 Geesten van God (Op.5:6). Die 7 Geesten vormen samen de Heilige Geest in haar volheid (Jes.11:2, Op.1:4).¹³⁹⁷ Dat Lam is (ook) de

¹³⁹⁶ Zie voor de verdere uitleg hierover Turennot T. van, Zacharia, Jahweh gedenkt, Grijskerk, 2023.

¹³⁹⁷ In Openbaring (1:4^b,5^b) wordt de drie-enige God genoemd. ^{4b} *Genade (is) met jullie, en vrede van Hem die is, die was, en die komt* (= God de Vader); *en van de 7 Geesten, die voor zijn troon zijn* (= de Heilige Geest); ^{5a} *en*

Here Jezus (Joh.1:29,36). Hij en de Heilige Geest zijn samen één. Vlak nadat de Zoon van de hemelse Vader was gedoopt, ontving Hij de Heilige Geest. Vanaf dat moment begon Hij met zijn zegenrijke werk (Mat.3:16, Mark.1:10, Luk.3:21,22, Joh.1:32,33).

Jahweh had aan Zerubbabel beloofd, dat niet door (menselijke) kracht of geweld, maar door de hulp van de Heilige Geest de herbouw van de verwoeste tempel tot een goed einde zou komen (Zach.4:6,9). Met die hulp was onder leiding van Zerubbabel de steen in de top van een hoek (= de hoeksteen) geplaatst. Hoewel veel oudere Joden het werk van de landvoogd hadden geminacht, was onder zijn beheer de hoeksteen met de daarin 7 gegraveerde ogen aangebracht (Zach.4:6-10). De hoeksteen met de 7 ogen was het teken van Jezus en de Heilige Geest als onderdeel van Gods huis!

Zerubbabel bouwde niet alleen aan de letterlijke hoeksteen als teken van de Heer Jezus en de Heilige Geest, maar ook aan de figuurlijke Hoeksteen zelf. In 520 voor Christus had Haggai voorspeld, dat de Almachtige Zerubbabel tot een zegelring zou maken (Hag.2:24). Hiermee had Hij hem als zijn zegelring aangewezen. Een koninklijke zegelring werd gebruikt als een soort handtekening om brieven en wetten te bekrachtigen (vgl. 1Kon.21:8).

In het verleden had de profeet Jeremia gezegd, dat Jahweh vazalkoning Jojachin (597) als een zegelring van zijn hand zou afrukken. Het nageslacht van Jojachin zou als kinderloos worden (Jer.22:24-30).¹³⁹⁸ Van het nageslacht van Jojachin, die van koning Salomo (972 – 932) afstamde, zou niemand meer op de troon van koning David (1012 – 972) zitten. God had die boom omgehakt (vgl. Jes.11:1).¹³⁹⁹

Hij had wel zijn plannen veranderd, maar bleef trouw aan de belofte die Hij aan David had gedaan. De Here had aan koning David een eeuwig koningshuis beloofd (2Sam.7:11^b,16). Na de ballingschap deed Hij Zerubbabel als voortzetting van die koninklijke zegelring aan zijn hand (Luk.3:23-31).¹⁴⁰⁰

Om de slechtheid van koning Salomo (1Kon.11) en zijn nageslacht ging Jahweh verder met de nakomelingen van Natan (Jes.11:1,2), een jongere broer van Salomo, en een zoon van koning David en Batseba (1Kron.3:5 en Luk.3:31, vgl. Zach.12:12,13). Jezus stamt dus van Natan af. De Messiaanse belofte die God aan David had gedaan, was bij vazalkoning Jojachin (597) weggehaald, en werd gegeven aan de landvoogd Zerubbabel.

van Jezus Christus, de betrouwbare Getuige, de Eerstgeborene uit de doden, en de Vorst van de koningen van de aarde (= God de Zoon). Dit zijn dus God de Vader, God de Heilige Geest en God de Zoon.

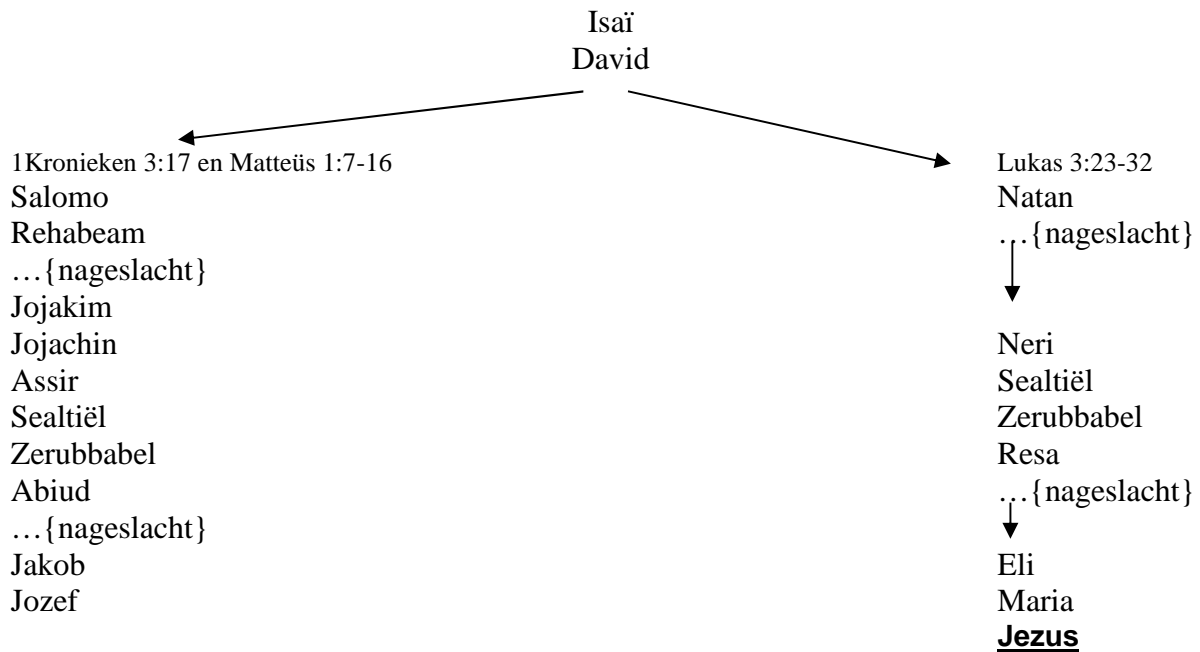
¹³⁹⁸ Zie Turenout T. van, Jeremia, Jahweh sticht, Grijpskerk, 2021.

¹³⁹⁹ Zie Turenout T. van, Jesaja, Jahweh redt, Grijpskerk, 2024.

¹⁴⁰⁰ Deze Zerubbabel kan dus niet dezelfde Zerubbabel zijn, die in het Evangelie van Matteüs wordt genoemd (1Kron.3:17 en Mat.1:7-12). Die Zerubbabel was een nakomeling van Jojachin (597), en dat nageslacht had de Here uitgesloten van de troon van David (1012 – 972) (Jer.22:30). Het Evangelie van Matteüs was in eerste instantie aan de Joden gericht. Het geeft bij het geslachtsregister van de Here Jezus de mannelijke lijn weer, die eindigt bij Jozef. We weten echter, dat Jozef niet de echte vader van Jezus was.

In Lukas (3:23-31) lezen we over een andere Zerubbabel. Deze Zerubbabel is een nakomeling van Natan, een jongere broer van koning Salomo (972 – 932) (2Sam.5:14, 1Kron.3:5, Jes.11:1,2). Omdat de arts Lukas zijn evangelie in de eerste plaats aan de van oorsprong heidense Theofilus (= vriend van God) schreef, trok hij zich weinig aan van de Joodse cultuur. De mannelijke lijn van de (koninklijke) stamvaders was voor hem veel minder interessant. Bij de Romeinse cultuur, die in dit opzicht veel meer op de onze lijkt, was de gewone realiteit veel belangrijker. Daarom is het voor de hand liggend, dat Lukas in zijn geslachtslijst de voorouders van Maria de moeder van de Here Jezus weergeeft. Dit verklaart, waarom Lukas met een geslachtslijst kwam, die sterk afwijkt van die uit Matteüs (1). (Zie Turenout T. van, Het Evangelie via de apostel Matteüs, Grijpskerk, 2024.)

Men meende, dat Jezus een zoon van Jozef was, maar in werkelijkheid was Hij een (klein)zoon van (H)Eli, de vader van Maria. Die lezing is in de nieuwere bijbelvertalingen ten onrechte niet mogelijk. In de (Herziene) Statenvertaling echter wel. (Zie hiervoor ook de vertaling uit het Aramese Nieuwe Testament van E. Nierop, 2009.) (Tip! Gebruik voor bijbelstudie ook de (Herziene) Statenvertaling.) “En Hij, Jezus, begon omtrent 30 jaren (oud) te wezen, zijnde, alzo men meende, (de) zoon van Jozef, den (zoon) van Heli, ... (Luk.3:23).”

Op die manier bouwde de landvoogd Zerubbabel mee aan de Hoeksteen van een geestelijk huis (Ef.2:19-22, 1Pet.2:5-7). Dat huis is de tempel van de Here die niet met handen is gemaakt (Mark.14:58, Hebr.9:11). Het is zijn gemeente (Hebr.3:6). Alle dienaren van Jahweh horen bij dat geestelijke lichaam van Christus (1Kor.12:12,27, Ef.4:12, 5:23, Kol.1:24^b, 3:15). De gelovigen van het nieuwe verbond moeten zich als levende stenen laten gebruiken voor de bouw van dat geestelijke huis (Ef.2:21,22, Hebr.3:6, 1Pet.2:5).

Jezus Christus is de Hoeksteen. Verreweg de meeste Farizeeën en schriftgeleerden waren net als veel ouderen en leiders van het volk in de tijd van Zerubbabel. Zij verwierpen de Hoeksteen, de Messias (= de Gezalfde) en Verlosser (Mat.21:33-46, Mark.12:1-12, Luk.20:9-19, Hand.4:10,11). God heeft Hem echter aangesteld als Koning van alle volken en natiën. Hij regeert eeuwig, en zijn koninkrijk zal nooit vergaan (Dan.7:13,14, Hebr.2:5-8).

23 Van(uit) (= Door) Jahweh is dit gebeurd (of geworden/geweest).

Het[zelve] (of Zijzelf) is wonderlijk in (of door/met) onze ogen.

24 Dit is de dag die ¹⁴⁰¹ Jahweh gemaakt (of gedaan) heeft.

Wij moeten (of zullen) juichen,

en wij moeten (of zullen) blij met (of door) hem (of het) (= moeten daar blij mee) zijn.

Dit is de dag gaat over de dag van de feestelijke inwijding van de tempel, waarvan de Joden konden genieten. God had die dag mogelijk gemaakt, en aan zijn volk gegeven.

De psalmdichter vraagt voor zichzelf en zijn volksgenoten de Almachtige om hulp voor de onzekere toekomst (v.25).

25 Och Jahweh, redt toch (of alstublieft/dus)!

Och Jahweh, maak toch (of alstublieft/dus) voorspoedig!

¹⁴⁰¹ Het woordje *die* is afkomstig uit de Griekse handschriften (en de Vulgaat).

Hoewel de herbouw van tempel tot een goed einde was gebracht, was de situatie voor de Joden nog verre van rooskleurig. Een deel van de muren van de hoofdstad Jeruzalem lag nog in puin. Het gevaar van de vijandige buurvolken bleef dreigen. Het volk Israël was nog steeds afhankelijk van beslissingen van Perzische bestuurders. Daarom bad de auteur van dit lied om de hulp en zegen van de Here.

Als antwoord op zijn gebed zegen God hem vanuit zijn eigen huis (v.26).¹⁴⁰² Dit wil zeggen, dat die zegen afkomstig is van Jahweh zelf. Het profetisch antwoord op het gebed van de dichter, dat hijzelf al eerder heeft opgeschreven, wordt hem en zijn volksgenoten door het Levietenkoor toegezongen.

26 Gezegend is hij (geworden), die komt in (of met) de naam van Jahweh.

Wij hebben jullie (van)uit het huis van Jahweh gezegend.

Zerubbabel die zijn werk deed in opdracht van Jahweh, werd met zijn volksgenoten door Hem gezegend. Deze onmisbare zegen geldt voor iedereen die gehoorzaam de hemelse Vader wil dienen (Ex.20:24, Deut.10:8, 1Kron.23:13, vgl. Mat.21:9).

In het laatste gedeelte (v.27-29) bedankt de auteur (met zijn volksgenoten in de stoet) God met lof- en feestoffers, want Hij gaf door zijn licht helderheid en zegen voor zijn volk.

27 Jahweh is God. Hij gaf [voor/aan] ons licht.

Bindt het feest(offer) (vast) met (of door) touwen (of koorden)

tot (aan) de horens van het altaar!

Normaal gesproken werden feestoffers op de 3 grote feestdagen gebracht: het feest van de ongezuurde broden (= het Pascha), het feest van de eerstelingen van de oogst en het feest vlak na de oogst (= het Loofhuttenfeest) (Ex.12:1-27, 23:14-18, Deut.16:13-17).

De dieren die werden geofferd, werden eerst met touwen vastgebonden en geslacht.

Tijdens het feest van de inwijding van de tempel offerden de priesters 100 stieren, 200 rammen, 400 lammeren, en 12 geitenbokken als een zondoffer voor heel Israël in overeenstemming met het aantal stammen (Ezra 6:17). Het gaat hier over $100 + 200 + 400 + 12 = 712$ dieren. Al deze beesten stonden in de binnenste voorhof, waar eveneens het brandofferaltaar was. Deze voorhof was hoogstwaarschijnlijk 100 ellen lang (= ruim 52 meter) en 100 ellen breed (Ex.27:9, Ezech.40:47).¹⁴⁰³ De oppervlakte ervan was dus ruim 2700 vierkante meter.

De binnenste voorhof was dus vol offerdieren tot aan de 4 horens aan de hoeken van het brandofferaltaar. Dat grote altaar was hoogstwaarschijnlijk ongeveer 10 meter lang en 10 meter breed (2Kron.4:1).

28 U bent mijn God, en ik zal U (be)danken.

Mijn God, ik zal U ophemelen (of verhogen/verheffen).¹⁴⁰⁴

¹⁴⁰² Met het huis van God werd eerst de tabernakel bedoeld (Joz.6:24, 1Sam.1:7, 3:15^a, 2Sam.12:20). Later werd de tempel daarmee aangeduid (1Kon.6:37, 7:12,40-51, 8:1-11). In deze psalm gaat het over de herbouwde tempel.

¹⁴⁰³ De lengte van een el was in die tijd 52,1 centimeter. Vijftig ellen = $100 \times 52,1$ centimeter = 52,1 meter.

¹⁴⁰⁴ Als tweede deel van vers 28 wordt in de Griekse handschriften (en de Vulgaat) vers 21 herhaald: *Ik (be)dank U, (om)dat (of want) U mij geantwoord (= verhoord) hebt. U werd mij tot heil.* Of dit de oorspronkelijke tekst is, is niet met zekerheid te zeggen. Het staat echter niet de Hebreeuwse tekst en de enige Dode Zeerol van dit gedeelte van psalm 118. Wel is het volgende en laatste vers een herhaling van vers 1. Herhalingen komen veel vaker voor in deze psalm.

29 (Be)dankt [voor/aan] Jahweh, want (of Ja,/(om)dat) Hij is goed!

Ja, (of want/(om)dat) voor (of van) eeuwig is (= duurt) zijn goedgunstigheid (v.1).

Dit laatste vers is tijdens de inwijding van de tempel door alle aanwezige Joden meegezongen. Daarmee is aan de oproep van de psalmdichter in het begin van dit lied gehoor gegeven. We moeten vooral niet vergeten om de Here voor zijn talrijke zegeningen te bedanken.

- 586 (juni) Val van Jeruzalem.
- 586 (juli) Wegvoering van de Joden, verwoesting van Jeruzalem.
- 586 - 537 De Joodse ballingschap in Babel.
- 559 - 529 Kores II is koning over het (grote) rijk van Perzen en Meden.
- 538 Kores II veroverd het Babylonische rijk, en laat alle ballingen vrij.
- 537 De terugkeer van Joden en wat Israëlieten uit de ballingschap.
- 536 Begin van de herbouw van de tempel, die uiteindelijk werd stilgelegd.
- 529 - 522 Regering van koning Cambyses II.
- 521 - 485 Regering van koning Darius I de Pers.
- 520 Optreden van de profeten van Haggai en Zacharia.
Opnieuw begonnen met de herbouw van de tempel.
- 515 De tempel is weer herbouwd.
- 485 - 465 Regering van koning Xerxes I.
- 465 - 424 Regering van koning Artaxerxes I.
- 445 Het herstel van de muren rond Jeruzalem is klaar.

Psalm 119: De liefde en betrouwbaarheid van God.

- 1 *Alef (א)* Gelukkig zijn volmaakte mensen op hun weg;
de wandelaars met de wet van Jahweh.
- 2 *Alef (א)* Gelukkig zijn de bewaarders van zijn getuigenissen.
Met heel het hart zoeken zij Hem.
- 3 *Alef (א)* Zeker, zij bedrijven geen onrecht.
Ze gaan in zijn wegen.
- 4 *Alef (א)* Uzelf hebt geboden
om uw bevelen buitengewoon te onderhouden.
- 5 *Alef (א)* Och, als mijn wegen zichzelf zouden leiden
om uw voorschriften te onderhouden,
- 6 *Alef (א)* dan zou ik niet beschaamd worden,
door naar al uw geboden te kijken.
- 7 *Alef (א)* Ik zal U danken in oprechtheid van het hart,
door uw rechtvaardige rechtsregels te leren.
- 8 *Alef (א)* Uw voorschriften zal ik onderhouden.
Verlaat mij niet geheel en al.

- 9 *Bet (ב)* Waardoor zal een jonge man zijn pad schoon houden?
Door het te onderhouden overeenkomstig uw woord.
- 10 *Bet (ב)* Met heel mijn hart heb ik U gezocht.
Laat mij niet van uw geboden afdwalen.
- 11 *Bet (ב)* In mijn hart heb Ik uw toezegging verborgen,
zodat ik niet zondig tegen U.
- 12 *Bet (ב)* Gezegend bent U, Jahweh.
Leer mij uw voorschriften!
- 13 *Bet (ב)* Met mijn lippen heb ik
alle rechtsregels van uw mond verkondigd.
- 14 *Bet (ב)* In de weg van uw getuigenissen heb ik mij verblijd,
als boven alle rijkdom.
- 15 *Bet (ב)* Over uw bevelen zal ik nadenken,
en op uw paden zal ik letten.
- 16 *Bet (ב)* In uw voorschriften zal ik mij vermaken.
Uw woorden zal ik niet vergeten.

- 17** *Gimel* (ג) Vervul uw plan voor uw dienaar!
Dan zal ik opleven, en wil ik uw woord onderhouden.
- 18** *Gimel* (ג) Ontsluit mijn ogen, en ik zal omzien
de wonderen vanuit uw wet!
- 19** *Gimel* (ג) Een vreemdeling ben ik op de aarde.
Verberg uw geboden niet voor mij.
- 20** *Gimel* (ג) Mijn ziel is verbrijzeld van verlangen
naar uw rechtsregels, altijd.
- 21** *Gimel* (ג) U hebt de vervloekte trotse mensen bestraft;
zij die van uw geboden afdwalen.
- 22** *Gimel* (ג) Wentel smaad en verachting van mij af,
want ik heb uw getuigenissen in acht genomen!
- 23** *Gimel* (ג) Ook zijn vorsten gaan zitten.
Met mij hebben zij gesproken.
Uw dienaar spreekt over uw voorschriften.
- 24** *Gimel* (ג) Ook zijn uw getuigenissen mijn vermaak;
ze zijn mijn raadgevers.
- 25** *Dalet* (ד) Mijn ziel heeft aan het stof gekleefd.
Houd mij in leven overeenkomstig uw woord!
- 26** *Dalet* (ד) Mijn wegen heb ik U herhaaldelijk verteld,
en U hebt mij geantwoord.
Leer mij uw voorschriften!
- 27** *Dalet* (ד) Geef mij inzicht in de weg van uw bevelen,
en ik wil over uw wonderen nadenken!
- 28** *Dalet* (ד) Mijn ziel is betraand van leed.
Houd mij staande overeenkomstig uw woord!
- 29** *Dalet* (ד) Verwijder van mij de weg van de leugen,
en schenk mij genadig uw wet!
- 30** *Dalet* (ד) De weg van de waarheid heb ik gekozen.
Uw rechtsregels heb ik voor mij gesteld.
- 31** *Dalet* (ד) Ik heb mij vastgekleefd in uw getuigenissen.
Jahweh, beschaam mij niet.
- 32** *Dalet* (ד) Ik zal de weg van uw geboden lopen,
want U verruimt mijn hart.

- 33 *Hee (7)* Onderwijs mij, Jahweh, de weg van uw voorschriften,
en ik wil die weg consequent in acht nemen!
- 34 *Hee (7)* Geef mij inzicht,
en ik wil uw wet in acht nemen,
en ik wil haar in heel het hart onderhouden!
- 35 *Hee (7)* Laat mij op het pad van uw geboden treden,
want daarin heb ik genoeg gehad!
- 36 *Hee (7)* Richt mijn hart naar uw getuigenissen;
en niet naar winstbejag!
- 37 *Hee (7)* Laat het zien van nutteloosheid mijn ogen passeren!
Houd mij in leven door uw weg!
- 38 *Hee (7)* Bevestig uw toezegging aan uw dienaar,
die voor U ontzag heeft!
- 39 *Hee (7)* Laat de smaad die ik heb gevreesd, passeren,
want uw rechtsregels zijn goed!
- 40 *Hee (7)* Zie, ik heb naar uw bevelen verlangd.
Houd mij in leven door uw rechtvaardigheid,
- 41 *Waw (7)* en uw goedgunstigheid zal over mij komen, Jahweh;
uw redding overeenkomstig uw toezegging,
- 42 *Waw (7)* en ik zal mijn belediger iets antwoorden,
want ik heb op uw woord vertrouwd,
- 43 *Waw (7)* en ruk het woord van waarheid niet geheel en al uit mijn mond,
want uw rechtsregels heb ik gewenst,
- 44 *Waw (7)* en ik wil uw wet voortdurend onderhouden,
voor eeuwig en altijd,
- 45 *Waw (7)* en ik wil in de ruimte gaan,
want ik heb uw bevelen gezocht,
- 46 *Waw (7)* en ik wil over uw getuigenissen tegenover koningen spreken,
en ik zal niet te schande worden,
- 47 *Waw (7)* en ik vermaak mij met uw geboden,
die ik liefheb.
- 48 *Waw (7)* Ik hief mijn handpalmen op naar uw geboden, die ik heb liefgehad,
en ik wil over uw voorschriften nadenken.

- 49** *Zajin* (ר) Herinner U het woord voor uw dienaar!
Daarover hebt U mij hoop gegeven.
- 50** *Zajin* (ר) Dit heeft mij troost gegeven in mijn ellende,
zodat uw toezegging mij in leven heeft gehouden.
- 51** *Zajin* (ר) Trotse mensen hebben mij buitengewoon bespot.
Van uw wet ben ik niet afgeweken.
- 52** *Zajin* (ר) Ik heb gedacht aan uw rechtsregels vanaf eeuwig, Jahweh.
Ik troostte mezelf.
- 53** *Zajin* (ר) Verontwaardiging heeft mij aangegrepen
vanwege kwaadaardige mensen;
verlaters van uw wet.
- 54** *Zajin* (ר) Snaarspel zijn voor mij uw voorschriften geweest
in het huis van mijn vreemdelingschap.
- 55** *Zajin* (ר) Ik heb 's nachts uw naam herinnerd, Jahweh.
Ik wilde uw wet onderhouden.
- 56** *Zajin* (ר) Dit is er met mij gebeurd,
dat ik uw bevelen in acht genomen heb.
- 57** *Chet* (ח) Mijn deel is Jahweh. Ik heb toegezegd
uw woorden te onderhouden.
- 58** *Chet* (ח) Ik heb uw gunst gezocht met heel mijn hart:
“Wees mij genadig overeenkomstig uw toezegging!”
- 59** *Chet* (ח) Ik heb mijn wegen overdacht.
Ik keerde mijn voeten naar uw getuigenissen.
- 60** *Chet* (ח) Ik heb mij gehaast, en ik heb niet gearzeld
om uw geboden te onderhouden.
- 61** *Chet* (ח) Valstrikken van kwaadaardige mensen hadden mij omringd.
(Toch) heb ik uw wet niet vergeten.
- 62** *Chet* (ח) Midden in de nacht sta ik op om U te bedanken
voor uw rechtvaardige rechtsregels.
- 63** *Chet* (ח) Een kameraad ben Ik van allen die voor U ontzag hebben,
en van de onderhouders van uw bevelen.
- 64** *Chet* (ח) Van uw goedgunstigheid, Jahweh, is de aarde vol.
Leer mij uw voorschriften!

- 65 *Thet* (⚡) U hebt goed met uw dienaar gehandeld, Jahweh,
overeenkomstig uw woord.
- 66 *Thet* (⚡) Leer mij goed onderscheiden en kennen,
want ik heb op uw geboden vertrouwd!
- 67 *Thet* (⚡) Voordat ik onderdrukt werd, dwaalde ik,
en nu heb ik uw toezegging onderhouden.
- 68 *Thet* (⚡) Goed bent U, en een weldoener.
Leer mij uw voorschriften!
- 69 *Thet* (⚡) Trotse mensen hebben mij leugens aangewreven.
Ik echter, met heel mijn hart neem ik uw bevelen in acht.
- 70 *Thet* (⚡) Ongevoelig als vet is hun hart.
Ik echter, door uw wet heb ik mij vermaakt.
- 71 *Thet* (⚡) Goed is het voor mij, dat U mij hebt vernederd,
zodat ik uw voorschriften zou leren.
- 72 *Thet* (⚡) Beter is voor mij de wet van uw mond,
dan duizenden stukken goud en zilver.
- 73 *Jod* (☉) Uw handen hebben mij gemaakt. Zij richtten mij op.
Geef mij begrip, want ik wil uw geboden leren.
- 74 *Jod* (☉) Zij die voor U ontzag hebben, zullen mij zien, en zij zullen blij zijn,
want ik heb naar uw woord begeerd.
- 75 *Jod* (☉) Ik heb geweten, Jahweh,
dat uw rechtsregels rechtvaardig zijn,
en in uw trouw hebt U mij gekweld.
- 76 *Jod* (☉) Uw goedgunstigheid moet er toch zijn om mij te troosten
overeenkomstig uw toezegging aan uw dienaar.
- 77 *Jod* (☉) Uw medelijden moet over mij komen, en ik zal leven,
want uw wet is mijn vermaak.
- 78 *Jod* (☉) De trotse mensen moeten beschaamd worden,
omdat zij mij leugenachtig neerbogen.
Ik zal over uw bevelen nadenken.
- 79 *Jod* (☉) Zij die voor U ontzag hebben, moeten zich naar mij keren,
en zij die uw getuigenissen hebben gekend.
- 80 *Jod* (☉) Mijn hart moet onberispelijk worden in uw voorschriften,
zodat ik niet beschaamd word.

- 81 *Kaf* (כ) Mijn ziel heeft naar uw redding gesmacht.
Naar uw woord heb ik begeerd.
- 82 *Kaf* (כ) Mijn ogen hebben naar uw toezegging gesmacht door te zeggen:
“Wanneer zal U mij troosten?”
- 83 *Kaf* (כ) Hoewel ik ben geworden als een leren zak in de rook,
heb ik uw voorschriften niet vergeten.
- 84 *Kaf* (כ) Hoeveel zullen de dagen van uw dienaar zijn?
Wanneer zult U het vonnis voltrekken aan mijn vervolgers?
- 85 *Kaf* (כ) Trotse mensen hebben voor mij een kuil gegraven;
zij die niet willen leven overeenkomstig uw wet.
- 86 *Kaf* (כ) Al uw geboden zijn betrouwbaar.
Leugenachtig hebben zij mij vervolgd.
Help mij!
- 87 *Kaf* (כ) Bijna hebben zij op de aarde een einde aan mij gemaakt.
Ik echter, ik heb uw bevelen niet verlaten.
- 88 *Kaf* (כ) Houd mij in leven overeenkomstig uw goedgunstigheid,
en ik wil de getuigenissen van uw mond onderhouden!
- 89 *Lamed* (ל) Voor eeuwig, Jahweh,
staat uw woord vast in de hemel.
- 90 *Lamed* (ל) Van generatie op generatie is uw trouw.
U hebt de aarde gegrondvest, en zij blijft staan.
- 91 *Lamed* (ל) Volgens uw rechtsregels hebben zij tot vandaag standgehouden,
want het zijn allemaal dienaren van U.
- 92 *Lamed* (ל) Als uw wet niet mijn vermaak was geweest,
dan was ik vergaan in mijn ellende.
- 93 *Lamed* (ל) Voor eeuwig zal ik uw bevelen niet vergeten,
want daardoor hebt U mij in leven gehouden.
- 94 *Lamed* (ל) Van U ben ik. Red mij,
want ik heb uw bevelen gezocht.
- 95 *Lamed* (ל) Kwaadaardige mensen hebben gehoopt mij te gronde te richten.
Ik heb verstand van uw getuigenissen.
- 96 *Lamed* (ל) Aan alles, hoe volmaakt ook, heb ik een einde gezien,
Uw gebod is buitengewoon ruim.

- 97** *Meem* (⌘) Wat heb ik van uw wet gehouden!
Heel de dag is zij mijn overdenking geweest.
- 98** *Meem* (⌘) Uw gebod maakt mij wijzer dan mijn vijanden,
want voor eeuwig is zij van mij.
- 99** *Meem* (⌘) Ik ben verstandiger geweest dan al mijn leraren,
want uw getuigenissen zijn een overdenking voor mij.
- 100** *Meem* (⌘) Ik heb meer inzicht dan oudere mensen,
want ik heb uw bevelen in acht genomen.
- 101** *Meem* (⌘) Van alle slechte paden heb Ik mijn voeten weerhouden,
zodat ik uw woord zou onderhouden.
- 102** *Meem* (⌘) Van uw rechtsregels ben ik niet afgeweken,
want U hebt mij onderwezen.
- 103** *Meem* (⌘) Hoe aangenaam zijn zij voor mijn verhemelte!
Uw toezegging is meer dan honing voor mijn mond.
- 104** *Meem* (⌘) Vanuit uw bevelen krijg ik inzicht.
Daarom heb ik elk leugenpad gehaat.
- 105** *Noen* (⌘) Een lamp voor mijn voet is uw woord,
en een licht op mijn pad.
- 106** *Noen* (⌘) Ik heb gezworen, en ik wil het nakomen
om uw rechtvaardige rechtsregels te onderhouden.
- 107** *Noen* (⌘) Ik ben erg onderdrukt.
Jahweh, houd mij in leven overeenkomstig uw woord!
- 108** *Noen* (⌘) Aanvaard toch welwillend de vrijwillige offers van mijn mond, Jahweh,
en leer mij uw rechtsregels!
- 109** *Noen* (⌘) Mijn ziel is voortdurend in gevaar,
en uw wet heb ik niet vergeten.
- 110** *Noen* (⌘) Kwaadaardige mensen hebben voor mij een valstrik opgesteld,
en van uw bevelen ben ik niet afgedwaald.
- 111** *Noen* (⌘) Ik heb Uw getuigenissen voor eeuwig in erfelijk bezit genomen,
want zij zijn de vrolijkheid van mijn hart.
- 112** *Noen* (⌘) Ik heb mijn hart erop gericht om uw voorschriften te doen,
voor eeuwig, tot het einde.
- 113** *Samech* (⌘) Halfhartige mensen heb ik gehaat,
en van uw wet heb gehouden.

- 114** *Samech* (ש) U bent mijn schuilplaats en mijn grote schild.
Naar uw woord heb ik begeerd.
- 115** *Samech* (ש) Gaat bij mij weg, slechteriken,
en (= want) ik wil de geboden van mijn God in acht nemen!
- 116** *Samech* (ש) Steun mij overeenkomstig uw toezegging,
en ik zal leven!
Beschaam mij niet in mijn hoop.
- 117** *Samech* (ש) Ondersteun mij, en ik zal worden gered,
en ik zal voortdurend acht slaan op uw voorschriften!
- 118** *Samech* (ש) U hebt alle afvallige mensen van uw voorschriften verworpen,
want hun bedrog is een leugen.
- 119** *Samech* (ש) Schuim hebt U verstrooid:
alle kwaadaardige mensen van het land.
Daarom heb ik van uw getuigenissen gehouden.
- 120** *Samech* (ש) Gehuiverd heeft mijn vlees van angst.
en voor uw rechtsregels heb ik ontzag gehad.
- 121** *Ain* (ע) Gedaan heb ik recht en rechtvaardigheid.
Laat mij niet over aan mijn onderdrukkers.
- 122** *Ain* (ע) Wees een borg van uw dienaar voor het goede!
Trotse mensen moeten mij niet onderdrukken.
- 123** *Ain* (ע) Mijn ogen hebben naar uw redding gesmacht,
en naar de toezegging van uw rechtvaardigheid.
- 124** *Ain* (ע) Doe met uw dienaar overeenkomstig uw goedgunstigheid,
en leer mij uw voorschriften!
- 125** *Ain* (ע) Ik ben uw dienaar. Geef mij inzicht,
zodat ik uw getuigenissen zal kennen!
- 126** *Ain* (ע) Het is tijd voor Jahweh om te handelen.
Zij hebben uw wet gebroken.
- 127** *Ain* (ע) Daarom heb ik van uw geboden gehouden,
meer dan goud, en zelfs meer dan zuiver goud.
- 128** *Ain* (ע) Daarom heb ik al uw bevelen voor oprecht gehouden.
Elk leugenpad heb ik gehaat.
- 129** *Pee* (פ) Wonderbaarlijk zijn uw getuigenissen.
Daarom heeft mijn ziel ze in acht genomen.

- 130** *Pee* (פ) Het openen van uw woorden geeft licht.
Het geeft de eenvoudige mensen inzicht.
- 131** *Pee* (פ) Mijn mond heb Ik wijd opengedaan.
Ik hijgde, want ik heb naar uw geboden verlangd.
- 132** *Pee* (פ) Wend U naar mij, en wees mij genadig,
overeenkomstig het recht van de liefhebbers van uw naam!
- 133** *Pee* (פ) Bevestig mijn voetstappen overeenkomstig uw toezegging!
Laat geen enkel onrecht in mij heersen.
- 134** *Pee* (פ) Verlos mij van de onderdrukking van een mens,
en ik wil uw bevelen onderhouden!
- 135** *Pee* (פ) Laat uw gezicht licht geven in uw dienaar,
en leer mij uw voorschriften!
- 136** *Pee* (פ) Beken water zijn van mijn ogen neergedaald,
omdat ze uw wet niet hebben onderhouden.
- 137** *Tsade* (צ) Rechtvaardig bent U, Jahweh,
en oprecht zijn uw rechtsregels.
- 138** *Tsade* (צ) U hebt rechtvaardigheid van uw getuigenissen geboden;
en buitengewone trouw.
- 139** *Tsade* (צ) Mijn ijver heeft mij vernield,
doordat mijn tegenstanders uw woorden hebben vergeten.
- 140** *Tsade* (צ) Buitengewoon gezuiverd is uw toezegging,
en uw dienaar heeft ervan gehouden.
- 141** *Tsade* (צ) Onbeduidend ben ik en veracht.
Uw bevelen heb ik niet vergeten.
- 142** *Tsade* (צ) Uw rechtvaardigheid is rechtvaardigheid voor eeuwig,
en uw wet is betrouwbaar.
- 143** *Tsade* (צ) Nood en angst hebben mij gevonden.
Uw geboden zijn mijn vermaak.
- 144** *Tsade* (צ) De rechtvaardigheid van uw getuigenissen is voor eeuwig.
Geef mij inzicht, en ik zal leven!
- 145** *Qof* (ק) Ik heb met heel mijn hart geroepen.
Antwoord mij, Jahweh!
Uw voorschriften wil ik in acht nemen.

- 146 *Qof* (פ) Ik heb U geroepen.
Red mij, en ik wil uw getuigenissen onderhouden!
- 147 *Qof* (פ) Ik ben de schemering voor geweest.
Ik schreeuwde om hulp.
Naar uw woorden heb ik begeerd.
- 148 *Qof* (פ) Mijn ogen zijn de nachtwaken voor geweest
om na te denken over uw toezegging.
- 149 *Qof* (פ) Luister naar mijn stem overeenkomstig uw goedgunstigheid!
Jahweh, houd mij in leven overeenkomstig uw recht!
- 150 *Qof* (פ) Dichtbij zijn zij gekomen die list najagen.
Van uw wet hebben zij zich ver gehouden.
- 151 *Qof* (פ) Dichtbij bent U, Jahweh,
en al uw geboden zijn waarheid.
- 152 *Qof* (פ) Van weleer heb ik van uw getuigenissen geweten,
dat U ze voor eeuwig hebt vastgelegd.
- 153 *Reesj* (ש) Zie mijn ellende, en bevrijd mij!
Ja, uw wet heb ik niet vergeten.
- 154 *Reesj* (ש) Voer mijn rechtszaak, en verlos mij!
Houd mij in leven overeenkomstig uw toezegging!
- 155 *Reesj* (ש) Ver van de kwaadaardige mensen is heil,
want zij hebben uw voorschriften niet gezocht.
- 156 *Reesj* (ש) Uw medelijden is overvloedig, Jahweh.
Houd mij in leven overeenkomstig uw rechtsregels!
- 157 *Reesj* (ש) Talrijk zijn mijn vervolgers en mijn tegenstanders.
Van uw getuigenissen ben ik niet afgeweken.
- 158 *Reesj* (ש) Ik heb verraders gezien.
Ik walgde van hen die uw toezegging niet hebben bewaakt.
- 159 *Reesj* (ש) Zie, hoe ik van uw bevelen heb gehouden!
Jahweh, houd mij in leven overeenkomstig uw goedgunstigheid!
- 160 *Reesj* (ש) De som van uw woorden is waarheid,
en voor eeuwig is elke rechtsregel rechtvaardig van U.
- 161 *Sjin* (ש) Vorsten hebben mij zonder reden vervolgd,
en voor uw woorden heeft mijn hart eerbied gehad.

- 162 *Sjin (ש)* Ik ben blij over uw toezegging;
als iemand die veel buit vindt.
- 163 *Sjin (ש)* Bedrog heb ik gehaat. Ik verafschuwde het,
Van uw wet heb ik gehouden.
- 164 *Sjin (ש)* Zeven keer per dag het ik U geloofd
over uw rechtvaardige rechtsregels.
- 165 *Sjin (ש)* Veel vrede hebben de liefhebbers van uw wet,
en er is voor hen geen struikelblok.
- 166 *Sjin (ש)* Op uw redding heb ik gewacht, Jahweh,
en uw geboden heb ik gedaan.
- 167 *Sjin (ש)* Mijn ziel heeft uw getuigenissen onderhouden,
en ik houd buitengewoon veel van ze.
- 168 *Sjin (ש)* Ik heb uw bevelen en uw getuigenissen onderhouden,
want al mijn wegen zijn voor U.
- 169 *Taw (ת)* Mijn smeekgebed moet dichterbij uw gezicht komen, Jahweh.
Geef mij inzicht overeenkomstig uw woord!
- 170 *Taw (ת)* Mijn smeken moet voor uw gezicht komen.
Verlos mij overeenkomstig uw toezegging!
- 171 *Taw (ת)* Mijn lippen zullen overvloeien van lof,
want U zal mij uw voorschriften leren.
- 172 *Taw (ת)* Mijn tong zal uw toezegging beantwoorden,
want al uw geboden zijn rechtvaardig.
- 173 *Taw (ת)* Uw hand er zijn om mij te helpen,
want uw bevelen heb ik uitgekozen.
- 174 *Taw (ת)* Ik heb naar uw redding verlangd, Jahweh,
en uw wet is mijn vermaak.
- 175 *Taw (ת)* Mijn ziel zal leven, en zij zal U loven,
en uw rechtsregels zullen mij helpen.
- 176 *Taw (ת)* Ik heb gedwaald als een verloren lam.
Zoek uw dienaar, want uw geboden heb ik niet vergeten!

Psalm 119 is een gebed. In dit gebed staan de liefde en betrouwbaarheid van God centraal. Uit al zijn woorden en daden blijken die liefde en betrouwbaarheid. Zo zijn de wetten die de Here

gaf, volmaakt. Daarmee heeft Hij het beste met de mensen voor.¹⁴⁰⁵ De psalmdichter weet dit heel goed (v.1,2,9,18,29,30,62,70^b,72,77^b,92,93,enz.). Daarom vergelijkt hij iets wat de Here hem heeft (toe)gezegd, met de wetten die Hij gaf. Als Gods liefde en betrouwbaarheid onder andere blijken uit zijn wetten, dan moet dat ook gelden voor zijn toezegging die Hij aan de auteur van dit lied heeft gedaan. Daar put de dichter moed uit, want die toezegging heeft de Here nog niet vervuld.

De naam van de auteur wordt in deze psalm niet genoemd. Toch zijn er wel duidelijke aanwijzingen die duiden op wie hij is. De dichter werd vroeger onderdrukt (v.67^a,75^b), en vorsten hebben hem zonder geldige reden vervolgd (v.161). Als hij op redelijk jonge leeftijd dit lied schrijft (v.9,99,100,176^a), loopt zijn leven nog steeds gevaar (v.25,37^b,40^b,88^a,107,149,154,156,157^a,159^a), maar de Here voorkomt zijn ondergang (v.50,87,93). Hij heeft een plan met hem (v.17^a), en Hij heeft hem ook iets belangrijks (toe)gezegd (v.67^b). Voortdurend vraagt de schrijver van deze psalm aan God, of Hij zijn toezegging waar wil maken (v.38,58,82,116,133,123,170), en zijn tegenstanders wil berechten (v.84^b,154). Die toezegging betekent namelijk onder andere de verlossing van de dichter (v.41,42,50,76,103,140,162), Trouwens, bij veel meer mensen is die toezegging van de Here bekend, maar ze trekken zich er niets van aan (v.158). De auteur is dus een bekend persoon. Hij is ook een leider, want hij bidt, of God de mensen die voor Hem ontzag hebben, zich naar hem toe wil laten keren (v.79). Hij wil, dat die gelovige mensen zijn aanhangers worden.

Een bekende leider die eveneens veel psalmen heeft geschreven, is David (1012 – 972).¹⁴⁰⁶ Hij voldoet volledig aan de bovenstaande omschrijving van de dichter. Ondanks zijn misstappen was, evenals uit deze psalm blijkt, zijn relatie met de Here over het algemeen goed. Vroeger werd hij door koning Saul (1033 – 1012) onderdrukt en achternagejaagd. Vorsten uit Israel hebben hem zonder reden vervolgd. Bij die vorsten horen Saul en ook zijn zoon en onrechtmatige opvolger Isboset (1012 – 1010) (2Sam.2:8-10). Hoogstwaarschijnlijk heeft de toen nog redelijk jonge David op het moment dat hij psalm 119 maakte, als koning de macht in handen (v.119), want hij toonde geen enkele vorm van sympathie of respect voor zijn vijanden, zoals hij dat voor koning Saul wel deed (1Sam.24, 26, 2Sam.1:11,12^a,16-27).¹⁴⁰⁷ Hoewel het er daarom heel sterk op lijkt, dat hij koning was, blijkt ook in dit lied, dat zijn positie nog werd bedreigd. Overeenkomstig Gods toezegging aan David, dat hij koning van heel Israel zou worden (1Sam.16:1-13), voorkomt Hij zijn ondergang.

Het ligt op grond dit alles het meest voor de hand, dat de auteur deze psalm maakte in de tijd dat hij in Hebron regeerde over zijn eigen stam (2Sam.2:1-4).¹⁴⁰⁸ Over de andere stammen was prins Isboset als koning aangesteld. Hoewel hij en zijn aanhangers wisten, dat de Here wilde, dat David (1012 – 972) koning van heel Israël zou worden (1Sam.20:13^b-17, 23:16,17, 24:21, 2Sam.3:17,18), en dat Hij van de ongehoorzame koning Saul (1033 – 1012) en zijn nageslacht het koningschap zou afnemen (1Sam.15:10,11,22-29, 16:1^a, 28:17), trokken ze

¹⁴⁰⁵ De wetten van de Here zijn geen last, maar een lust (Mat.11:28-30), omdat Hij in zijn wetten het bestwil voor de mensen zoekt (1Joh.5:3). Het was en is bijvoorbeeld erg gezond om van een geslacht dier het vet, de lever en de nieren niet te eten (Ex.29:13, Lev.3:16, 4:19,26,31,35, 6:12, enz.). Ook door de goede hygiëne bleven gehoorzame Israëlieten veel langer leven dan de heidenen (Lev.15, Num.5:2,3, 31:17-24, Deut.21:10-14, 23:13). (Zie hiervoor Hobrink B., *Moderne Wetenschap in de Bijbel*, 6^e druk, Hoornaar, 2005.)

¹⁴⁰⁶ Volgens de Dode Zeerol 11QPs^a heeft koning David in totaal 4050 door God geïnspireerde psalmen geschreven..! (Zie Abegg M. Jr. e.a., *The Dead Sea scrolls Bible*, San Francisco, 1999, pag. 509.)

¹⁴⁰⁷ Liefde en zorg toonde hij trouwens ook voor zijn rebelse en kwaadaardige zoon Absalom. David hield zelfs erg veel van hem, en hij was diep bedroefd om zijn dood (2Sam.18:5,24-19:8). Daarom is het erg onwaarschijnlijk, dat psalm 119 tijdens of over de opstand van Absalom zou zijn geschreven.

¹⁴⁰⁸ Een andere mogelijkheid is, dat deze psalm gedurende de opstand van Seba zou zijn gedicht (2Sam.20:1-22). Dit is echter minder waarschijnlijk, omdat dit lied de indruk geeft, dat de rebellie goed was doordacht, en langer duurde, dan het korte avontuur van Seba (v.2^b-6).

zich daar niets van aan. Daar rustte uiteindelijk geen zegen op, want Isboset (1012 – 1010) regeerde maar 2 jaren (2Sam.2:10).¹⁴⁰⁹

De rechtvaardige en oprechte mensen waren over het algemeen de medestanders van de dichter. Ze vormen in deze psalm een grote tegenstelling met de ongehoorzame en kwaadaardige mensen. Ze zouden juist blij zijn, als David in overeenstemming met Gods wil koning zou worden van heel Israël.

De verzen van psalm 119 zijn alfabetisch geordend. De eerste 8 verzen beginnen met de letter A of Alef (א). Bij vers 9 beginnen de volgende 8 verzen met de letter B of Bet (ב), enzovoort. Dit gaat door tot en met de laatste letter van het Hebreeuwse alfabet: de Taw (ת). Omdat het Hebreeuwse alfabet bestaat uit 22 letters, heeft deze psalm 22 x 8 verzen = 176 verzen. Een alfabetische ordening komt wel vaker in de Bijbel voor (Ps.25, 34, 37, 111, 112, 145, Spr.31:10-31, enz.).

Psalm 119 bestaat uit 22 gedeelten: vers 1-8, 9-16, 17-24, 25-32, 33-40, 41-48, 49-56, 57-64, 65-72, 73-80, 81-88, 89-96, 97-104, 105-112, 113-120, 121-128, 129-136, 137-144, 145-152, 153-160, 161-168 en 169-176. In het eerste gedeelte (v.1-8) prijst de psalmdichter iedereen gelukkig, die handelt overeenkomstig de wet van God. Hij wil zelf ook bij die groep mensen horen. Vervolgens zegt de auteur, dat een jonge man zijn pad schoon houdt door zich te gedragen overeenkomstig Gods wil. De psalmdichter wil dat ook heel graag. Hij doet daarvoor erg zijn best, en vraagt daarbij de Here om hulp (v.9-16). Hij vraagt Hem ook, of Hij zijn plannen met hem wil gaan uitvoeren. Daarbij vertrouwt hij op al zijn woorden en wetten, en smeekt hij God, of Hij alle smaad en verachting die hem treft, weg wil nemen (v.17-24). De psalmdichter schrijft in de volgende verzen (v.25-32) over zijn verdriet, en bidt de Here om overeenkomstig zijn gegeven woord zijn leven te sparen, en hem te helpen. Al Gods woorden en toezeggingen vormen in de eerste plaats de basis van zijn vertrouwen en hoop. In het vijfde gedeelte (v.33-40) bidt de auteur van dit lied de Here om onderwijs, inzicht en leiding om zich aan zijn wetten en voorschriften te houden, want dat maakt hem gelukkig. Hij vraagt ook, of God zijn toezegging die Hij aan hem heeft gedaan, wil bevestigen door de smaad van hem weg te nemen en hem in leven te houden. Blijkbaar heeft de Here de psalmdichter iets (toe)gezegd, waardoor hij wist, dat in de toekomst hij zou worden gered, en een passend antwoord zou hebben voor zijn beledigers. Hij houdt zielsveel van al Gods woorden en wetten, en wil daarover aan iedereen, ja zelfs aan koningen, vertellen (v.41-48). In al zijn ellende blijven de woorden en toezegging van de Here voor de schrijver van psalm 119 het houvast in zijn leven. Hij weet daardoor, dat het goed met hem zal aflopen (v.49-56). De psalmdichter weet, dat alles wat hij heeft, alles wat hem is (toe)gezegd, en alles wat hij mede daardoor zal krijgen, van de Here afkomstig is. Daar kunnen kwaadaardige mensen niets aan veranderen (57-64). Doordat hij van Gods wetten afdwaalde, kwam hij in de problemen. De Here hielp hem echter, en Hij leidde zijn weg de goede kant op. Des te meer wil de auteur van psalm 119 genieten van het uitvoeren van de wil van zijn Helper (v.65-72). De dichter weet, dat dezelfde God die hem heeft vernederd, hem ook zal ondersteunen en verhogen, want dat heeft Hij blijkbaar beloofd. De auteur wil, dat zijn trotse vijanden daardoor worden beschaamd, en dat de mensen die ontzag hebben voor de Here, blij zullen zijn, en zich bij hem zullen aansluiten (v.73-80). De trotse en kwaadaardige vijanden van de schrijver van dit lied hadden bijna een einde aan hem gemaakt, maar de Here liet niet toe, dat ze over hem zouden zegevieren. De dichter smacht naar de uitvoering van Gods ondersteunende en reddende toezegging (v.81-88). Hij weet, dat de Here voor eeuwig trouw blijft aan zijn woorden en toezeggingen. Hij beseft heel goed, dat hij alleen daardoor zijn redding en heil kan verwachten.

¹⁴⁰⁹ Hoewel op grond van dit alles het erg waarschijnlijk is, dat David de dichter is van psalm 119, hebben daarover natuurlijk geen absolute zekerheid.

Het voorkomt, dat zijn vijanden hem kunnen overwinnen (v.89-96). De auteur van dit lied houdt heel veel van Gods wet. Door de bestudering daarvan is hij wijzer en verstandiger dan zijn vijanden, zijn leraren en oudere mensen. Het onderwijs, dat hij krijgt van Gods Geest, en de woorden en toezeggingen van de Here gaan hem boven alles (v.97-104). Die woorden van God zijn een licht in het donker. Ondanks alle tegenslagen wil de psalmdichter in dat licht zijn levenspad verder volgen (v.105-112). Hij houdt niet van halfhartig mensen, twijfelaars, afvallige mensen en slechteriken. Hij weet, dat het met deze mensen verkeerd zal aflopen. Nee, de schrijver van dit lied wil de Here voor de volle 100 procent dienen. Daarbij bidt hij om zijn hulp (v.113-120). Opnieuw vraagt, de dichter aan God om hulp tegenover zijn kwaadwillige vijanden, en hemelt hij zijn wetten op als uiterst belangrijk in het leven. Om die wetten beter te leren begrijpen bidt hij God ook weer om onderwijs en inzicht (v.121-128). Door de zonde en doordat er mensen zijn, die met de Here geen rekening willen houden, neemt bij de psalmdichter het liefdevolle verlangen naar Hem alleen maar toe (v.129-136). Hij geeft in de volgende verzen (v.137-144) de grote tegenstelling tussen de schitterende positie van God en zijn eigen angstige situatie weer. Hoewel de vijanden van de auteur dichtbij de voltooiing van hun slechte plannen zijn gekomen, is God ook dichtbij om hem te beschermen. Toch blijft het antwoord van de Here, door onder andere de vervulling van zijn toezegging, voorlopig nog uit. Dit houdt de schrijver van dit lied voortdurend bezig (v.145-152). De beperkte zintuigen nemen echter slechts een deel van de werkelijkheid waar. Door het geloof in Gods woorden en toezeggingen weet hij immers veel beter, wat de echte werkelijkheid is. Vanuit die echte werkelijkheid probeert de auteur te leven (v.153-160). Hij klemt zich in geloof steeds meer vast aan de Here en zijn toezegging. Zijn vertrouwen op Hem neemt ondanks de dreigende situatie toe (v.161-168). De auteur vraagt in het laatste gedeelte van dit lied (v.169-176), of God overeenkomstig zijn toezegging wil handelen, en of Hij hem wil helpen in geloofsvertrouwen te leven. Vanuit dat toegenomen vertrouwen in de Here mag hij horen bij de mensen die hij in het begin van deze psalm gelukkig prees.

In het eerste gedeelte (v.1-8) prijst de psalmdichter iedereen gelukkig, die zich overeenkomstig de wil van God gedraagt. Hij wil zelf ook bij die groep mensen horen.

- 1 *Alef (⌘)* Gelukkig zijn volmaakte(mense)n (op hun) weg;
de wandelaars (of zij die gaan) met (of in/door) de wet van Jahweh.¹⁴¹⁰

Met *de wet* bedoelde men niet alleen de 10 geboden of alle wetten die de Here via de profeet Mozes aan zijn volk had gegeven.¹⁴¹¹ De Bijbel uit de tijd dat deze psalm is ontstaan, bestond uit drie gedeelten: de wet, de profeten en de geschriften. Met de wet duidde men de eerste 5 bijbelboeken aan. Deze boeken zag men als de basis van Gods Woord.

- 2 *Alef (⌘)* Gelukkig zijn de bewaarders (of bewakers) van zijn getuigenissen.
Met (of In/Door) heel het hart zoeken zij Hem.

Het hart zag men in die tijd als de kern en vertegenwoordiging van de hele mens. Het hart was de oorsprong van al het leven (Spr.4:23). Dit blijkt uit de parallellismen die in de Bijbel voorkomen (Ps.13:3, 16:9, 19:9, 24:4, 26:2, Spr.2:2,10, 3:1, 4:21, 5:21, 7:24,25).¹⁴¹² Als *heel het hart* God zoekt, dan is de hele mens daar mee bezig.

¹⁴¹⁰ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: "Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd."

¹⁴¹¹ Mozes was een heel belangrijke profeet van God (Deut.34:10-12, vgl. Ex.33:11^a, Num.12:8^a).

¹⁴¹² Bij een parallellisme staan 2 of meer (bij)zinnen bij elkaar. Die zinnen zeggen met andere woorden min of

3 *Alef (⌘)* Zeker, zij bedrijven geen onrecht.

Ze gaan (of wandelen) in zijn wegen.

Helaas is niemand op aarde volledig volmaakt (Pred.7:20), en evenmin is er iemand die voor 100 procent gelukkig is.

4 *Alef (⌘)* Uzelf hebt geboden (of bevolen)

om uw bevelen buitengewoon te onderhouden (of bewaken/behoeden/beschermen).

5 *Alef (⌘)* Och [ik], als mijn wegen zichzelf zouden leiden

(of mijn wegen werden geleid/gericht)

om uw voorschriften te onderhouden (of bewaken/behoeden/beschermen),

6 *Alef (⌘)* dan zou ik niet beschaamd worden,

door naar al uw geboden te kijken (of door naar al uw geboden/uw bevelen om te zien).

Gelukkig hoeven Jahwehs dienaren door het werk van de Here Jezus niet beschaamd te worden (1Joh.2:28,3:21,22). Elke dienaar van God, die tegen de zonde strijdt, kan niet zondigen, want hij is zijn eigendom (1Joh.3:9). Door het grote offer van Jezus brengt de hemelse Vader de zonde van zijn kinderen niet in rekening, want die zijn al betaald (Ps.34:23, Jes.53:12^b, Joh.1:29, 3:16,17, Rom.5:21, Hebr.9:26-28, 1Joh.2:1,2).¹⁴¹³ Voor Hem zijn ze onschuldig!

7 *Alef (⌘)* Ik zal U danken in oprechtheid van het hart,

door uw rechtvaardige rechtsregels (of bepalingen) te leren.

8 *Alef (⌘)* Uw voorschriften zal ik onderhouden (of bewaken/behoeden/beschermen).

Verlaat mij niet geheel en al.

De Here zal zijn dienaren nooit verlaten (Ps. 9:11, Hebr.13:5,6).

Een jonge man houdt zijn pad schoon door zich te gedragen overeenkomstig Gods wil. De psalmdichter wil dat ook heel graag. Hij doet daarvoor erg zijn best, en vraagt daarbij aan de Here om hulp (v.9-16).

9 *Bet (⌘)* Waardoor zal een jonge man (of een knaap) zijn pad schoon (of rein) houden?

Door (het) te onderhouden (of bewaken/behoeden) overeenkomstig uw woord.

Het lijkt erop, dat de dichter nog geen hoge leeftijd heeft bereikt. Hij vergelijkt hier zijn vroegere jaren met een verloren lam en niet met een verloren schaap (v.17^a). In zijn jeugd heeft hij al verkeerde dingen gedaan (vgl. v.67^a, Ps.25:7^a, vgl. 2Tim.2:22). Als een jonge man wil hij het beter doen, want hij weet, dat van Gods wetten veel zegen uitgaat.

10 *Bet (⌘)* Met heel mijn hart heb ik U gezocht (of onderzocht).

Laat mij niet van(af) uw geboden (of uw bevelen) afdwalen.

De schrijver weet, dat hij uit eigen kracht zich nooit volledig aan Gods wetten kan houden. Daarom bidt hij daarbij om de hulp van de Here.

meer hetzelfde, waardoor ze elkaar aanvullen en ophelderen. Dit kwam in de Hebreeuwse literatuur veel voor.

¹⁴¹³ Dit betekent niet, dat alle mensen daarvan gebruik maken. Iedereen die God in gehoorzaamheid wil dienen, kan vergeving van zonden krijgen, en voor eeuwig worden verlost. In principe kan iedereen zalig worden, want de Here Jezus heeft alle schuld al betaald!

- 11** *Bet* (ב) In mijn hart heb Ik uw toezegging (of uw woord/belofte) verborgen
(of opgeborgen),
zodat ik niet zondig tegen U.

Ondanks alle omstandigheden wil de auteur blijven vertrouwen op wat de Here aan hem heeft gezegd. Als hij dit los zou laten, zou dat zijn geloof in Gods betrouwbaarheid aantasten. Daarbij staat ook het toekomstperspectief van de dichter op het spel. Zonder die betrouwbaarheid van de woorden en de toezegging van de Here ziet zijn toekomst er hopeloos uit.

- 12** *Bet* (ב) Gezegend bent U, Jahweh.

Leer (of Onderwijs) mij uw voorschriften!

- 13** *Bet* (ב) Met mijn lippen heb ik

alle rechtsregels (of alle bepalingen) van uw mond verkondigd
(of herhaaldelijk verteld).

Dit doet de dichter in opdracht van God. Met heel zijn wil hoort iedere dienaar van Hem van dag tot dag te leven. Hij of zij moet ermee opstaan, en ermee gaan slapen (Deut.6:7-9).

- 14** *Bet* (ב) In de weg van uw getuigenissen heb ik mij verblijd,
als boven (of als over) alle rijkdom.

De getuigenissen van de Here maakten de auteur blijer dan alle rijkdom (vgl. v.72, 127). Zijn woorden en toezeggingen waren de basis van zijn leven.

- 15** *Bet* (ב) In (= Over) uw bevelen zal ik nadenken (of peinzen/spreken),
en op uw paden zal ik letten (of naar uw paden zal ik omzien/(uit)kijken).

Bij dat nadenken of peinzen hoort ook de bestudering van zijn woorden. Daarmee verzamelt een goede dienaar van God geestelijke krachten, en versterkt hij zijn geestelijke wapenuitrusting. Daarbij moet ook worden gebeden (Ef.6:10-18, 1Tes.5:8). Zo kan hij of zij groeien in het geloof en in geestelijke macht.

- 16** *Bet* (ב) In uw voorschriften zal ik mij vermaken (of mij genot verschaffen).
Uw woorden ¹⁴¹⁴ zal ik niet vergeten.

De psalmdichter vraagt aan de Here, of Hij zijn plannen met hem wil gaan uitvoeren. Daarbij vertrouwt hij op al zijn woorden en wetten, en smeekt hij Hem, of hij alle smaad en verachting die hem treft, weg wil nemen (v.17-24).

- 17** *Gimel* (ג) Vervul uw plan (of uw bedoeling) voor uw dienaar! ¹⁴¹⁵
(Dan) zal ik (op)leven, en wil ik uw woord onderhouden (of bewaken/behoeden).

- 18** *Gimel* (ג) Ontsluit (of Open/Ontdek) mijn ogen, en ik zal omzien (of (uit)kijken naar)
de wonderen van(uit) uw wet!

¹⁴¹⁴ In de meest gebruikte Hebreeuwse handschriften staat hier *Uw woord*. Op grond van de Dode Zeerol over dit gedeelte van deze psalm, andere Hebreeuwse handschriften(, de Vulgaat) en de Griekse handschriften is voor *Uw woorden* gekozen.

¹⁴¹⁵ In de meest gebruikte Hebreeuwse handschriften staat hier *Vergeld (of Beloon) uw dienaar*. Op grond van de Dode Zeerollen en andere Hebreeuwse handschriften is voor *Vervul uw plan (of uw bedoeling) voor uw dienaar* gekozen.

Vanuit onszelf zien we niet of onvoldoende de wonderen van Gods wet. Door de Heilige Geest moeten onze ogen daarvoor worden geopend.

Iemand die open ogen heeft voor de wonderen van Gods woorden en wetten, voelt zich vaak een vreemde op de aarde. Veel mensen begrijpen de dienaren van de Here, die open ogen hebben, niet. Die dienaren voelen zich in deze wereld niet echt thuis. Ze zijn hier maar tijdelijk.¹⁴¹⁶ De nieuwe aarde die God zal maken, is voor de gelovige mensen het echte en eeuwige vaderland.

- 19** *Gimel* (ג) Een vreemdeling ben ik in (= op) de aarde (of in het land).
Verberg uw geboden (of uw bevelen) niet voor mij.
- 20** *Gimel* (ג) Mijn ziel is (= Ik ben) verbrijzeld
(of Mijn ziel is opgelost) van verlangen (of begeren)
naar uw rechtsregels (of uw bepalingen), in elke (of al) tijd (= altijd).
- 21** *Gimel* (ג) U hebt de vervloekte trotse(mense)n bestraft (of vermaand);
zij die van uw geboden (of uw bevelen) (af)dwalen.
- 22** *Gimel* (ג) Wentel smaad en verachting van mij af,
want (of (om)dat/Ja,) ik heb uw getuigenissen in acht genomen
(of gehouden/bewaard/bewaakt)!

David (1012 – 972) voelde zich vaak door veel mensen veracht en miskend. Tijdens de achtervolging door koning Saul (1033 – 1012) werd hij meerdere malen door volksgenoten verraden (1Sam.23:7-12,19-24). Ook nadat hij in Juda koning was geworden, lieten de andere 11 stammen hem in de steek, en volgden Isboset (1012 – 1010) als leider.

- 23** *Gimel* (ג) Ook (of Zelfs) zijn vorsten gaan zitten.
Met mij hebben zij gesproken.
Uw dienaar spreekt (of peinst/denkt na) door (= over) uw voorschriften.

Het lijkt er sterk op, dat David met zijn vorsten ofwel hooggeplaatste dienaren over het uitvoeren en handhaven van Gods wetten heeft gesproken (vgl. v.13).¹⁴¹⁷

- 24** *Gimel* (ג) Ook (of Zelfs) zijn uw getuigenissen mijn vermaak (of mijn genot);
(ze zijn) mijn stervelingen van raad (= mijn raadgevers/raadsmannen/adviseurs).

De psalmdichter schrijft in de volgende verzen (v.25-32) over zijn verdriet, en vraagt aan de Here om overeenkomstig zijn gegeven woord zijn leven te sparen, en hem te helpen. Al Gods woorden en toezeggingen vormen in de eerste plaats de basis van zijn vertrouwen en hoop, en daarom klemmt hij zich volledig daaraan vast.

- 25** *Dalet* (ד) Mijn ziel heeft (= Ik heb) aan het stof gekleefd.
Houd mij in leven (of Laat mij leven) overeenkomstig uw woord!

In zijn zeer bedreigende situatie lag de dichter blijkbaar met zijn buik plat op de grond te bidden (vgl. Deut.9:18, Ezra 10:1, Ps.44:26). Het was een uiting van verslagenheid, onmacht en nederigheid. Alleen God kon nog helpen en verlossen.

¹⁴¹⁶ Dit laatste geldt trouwens voor elk mens.

¹⁴¹⁷ Misschien heeft hij ook (al) onderhandeld met vorsten uit de 11 stammen van Israël (2Sam.3:6-21).

26 *Dalet* (7) Mijn wegen heb ik (U) herhaaldelijk verteld (of verkondigd/rondverteld),
en U hebt mij geantwoord.

Leer (of Onderwijs) mij uw voorschriften!

27 *Dalet* (7) Geef mij inzicht (of begrip) (in/van) de weg van uw bevelen,
en ik wil door (= over) uw wonder(dad)en nadenken (of peinzen/spreken)!

David maakte zeker wonderen mee. De Here voorkwam, dat hij in de macht van zijn vijanden zou vallen. Zo had bijvoorbeeld in de woestijn bij Maon koning Saul (1033 – 1012) met zijn soldaten David (1012 – 972) en zijn legertje omsingeld. Toen hij met zijn mannen op het punt stond om hem te grijpen, kreeg de ongehoorzame koning het bericht, dat de Filistijnen het land Israël waren binnengevallen. Hij moest met de achtervolging stoppen om tegen dat vijandige leger te strijden (1Sam.23:24^b-28).

28 *Dalet* (7) Mijn ziel is (= Ik ben) betraand van(uit) leed (of verdriet).

Houd mij staande (of Bevestig/Bekrachtig mij) overeenkomstig uw woord!

29 *Dalet* (7) Verwijder van(uit) mij de weg van de leugen,
en schenk mij genadig uw wet!

30 *Dalet* (7) De weg van de waarheid heb ik gekozen.

Uw rechtsregels (of Uw bepalingen) heb ik (voor mij) gesteld.

31 *Dalet* (7) Ik heb mij vastgekleefd (of toegewijd) in uw getuigenissen.

Jahweh, beschaam mij niet.

De getuigenissen van God vormden een onlosmaakbaar deel van het leven van de schrijver.

32 *Dalet* (7) Ik zal de weg van uw geboden lopen (of rennen),
want U verruimt mijn hart.

De geboden van de Here maakten de psalmdichter blij.

In het vijfde gedeelte (v.33-40) bidt de auteur van dit lied de Here om onderwijs, inzicht en leiding om zich aan zijn wetten en voorschriften te houden, want dat maakt hem gelukkig. Hij vraagt ook, of God zijn toezegging die Hij aan hem heeft gedaan, wil bevestigen door de smaad van hem weg te nemen en hem in leven te houden.

33 *Hee* (7) Onderwijs mij, Jahweh, de weg van uw voorschriften,
en ik wil die (weg) consequent in acht nemen (of houden/bewaren/bewaken)!

Zonder hulp van de Here is het totaal niet mogelijk om consequent naar zijn wet te willen leven (Fil.2:13).

34 *Hee* (7) Geef mij inzicht (of begrip),
en ik wil uw wet in acht nemen (of houden/bewaren/bewaken),
en ik wil haar in (of met) heel het hart onderhouden (of bewaken/behoeden)!

35 *Hee* (7) Laat mij in (= op) het pad van uw geboden treden,
want daarin heb ik genoeg gehad!

36 *Hee* (7) Richt mijn hart naar uw getuigenissen;

en niet naar winstbejag!

37 *Hee* (⌈) Laat mijn ogen passeren (of Doe uit mijn ogen weg)

[van(uit)] het zien van nutteloosheid (of van valsheid/leugen)!

Houd mij in leven (of Laat mij leven) door (of in/met) uw weg!

Alleen als iemand de levensweg van de Here gaat, zoals Hij dat wil, dan begint hij of zij pas echt te leven. Dan verdwijnt grotendeels de grauwe nutteloosheid in het leven. Dat maakt plaats voor het echte geluk: Gods vrede in het hart. Een mens komt vooral tot zijn recht en goed tot ontplooiing als hij of zij een levende relatie met de Here heeft.

38 *Hee* (⌈) Bevestig uw toezegging (of uw woord) aan uw dienaar,

die voor U ontzag heeft!

39 *Hee* (⌈) Laat de smaad die ik heb gevreesd (of geducht), passeren

(of Doe de smaad waarvoor ik ontzag heb gehad, weg),

want uw rechtsregels (of uw bepalingen) zijn goed!

De psalmdichter werd door veel mensen veracht. Vooral door mensen die zich weinig van Gods geboden aantrokken. Er is geen enkele reden om zich te schamen, wanneer iemand zich aan die wetten houdt, want die zijn goed. Mede daarom vroeg de schrijver, of de Here die ongefundeerde smaad weg wilde nemen.

40 *Hee* (⌈) Zie, ik heb naar uw bevelen verlangd (of begeerd).

Houd mij in leven (of Laat mij leven) door (of in/met) uw rechtvaardigheid,

Blijkbaar heeft de Here de psalmdichter iets (toe)gezegd, waardoor hij wist, dat in de toekomst hij zou worden gered, en een passend antwoord zou hebben voor zijn beledigers. Hij houdt zielsveel van al Gods woorden en wetten, en wil daarover aan iedereen, ja zelfs aan koningen, vertellen (v.41-48).

41 *Waw* (⌈) en uw goedgunstigheid zal over mij komen, Jahweh;

uw redding overeenkomstig uw toezegging (of uw woord),

42 *Waw* (⌈) en ik zal mijn belediger (of zal die mij hoont) een woord (= iets) antwoorden,

want ik heb in (= op) uw woord vertrouwd,

43 *Waw* (⌈) en (ont)ruk het woord van waarheid niet geheel en al (van)uit mijn mond,

want [naar] uw rechtsregels (of uw bepalingen) ¹⁴¹⁸ heb ik gewenst
(of begeerd/gehoopt),

44 *Waw* (⌈) en ik wil uw wet voortdurend onderhouden (of bewaken/behoeden),

voor eeuwig en altijd,

45 *Waw* (⌈) en ik wil in de ruimte gaan,

want ik heb uw bevelen gezocht (of onderzocht),

46 *Waw* (⌈) en ik wil door (= over) uw getuigenissen

¹⁴¹⁸ In de meest gangbare Hebreeuwse tekst en in één Dode Zeerol staat hier *uw rechtsregel* (of *uw bepaling*). Echter, in een andere Hebreeuwse tekst, een andere Dode Zeerol (de Vulgaat) en de Griekse handschriften staat dit woord in het meervoud. Op grond hiervan, en op basis van de inhoud is voor *uw rechtsregels* (of *uw bepalingen*) gekozen.

tegenover (of voor) koningen spreken,

en ik zal niet te schande worden,

- 47** *Waw* (ר) en ik vermaak mij (of verschaf mij genot) met (of in/door) uw geboden,
die ik liefheb.

De toezegging van David (1012 – 972), dat hij met koningen over Gods getuigenissen zou spreken, is hij vast en zeker nagekomen. Met koning Hiram I (980 – 947) van Tyrus bijvoorbeeld sloot hij een verbond. Deze koning hielp hem met de bouw van zijn paleis (2Sam.5:11, 1Kron.14:1). Later hielp hij bij de bouw van de tempel. Uit de woordenwisseling tussen koning Hiram I en Salomo (972 – 932) blijkt duidelijk, dat koning David tegenover deze Tyrische vorst over Gods getuigenissen heeft gesproken (1Kon.5:1-7).

- 48** *Waw* (ר) Ik hief mijn (hand)palmen op naar uw geboden, die ik heb liefgehad,
en ik wil door (= over) uw voorschriften nadenken (of peinen/spreken).

In die tijd bad men niet met de handen gevouwen, maar met de handen omhoog. Men hief de handpalmen op naar de hemel, waar God woont (Ex.9:29^a,33, 1Kon.8:22,54, 2Kron.6:12,13, Ezra 9:5, Neh.8:7, Ps.63:5, 134:2, 141:2, Klaag.2:19). Diezelfde open houding nam David aan naar de geboden van de Here. Evenals hij tijdens het bidden met God verbonden wilde zijn, wilde hij dat ook via zijn wetten.

In al zijn ellende blijven Gods woorden en zijn toezegging voor de schrijver van psalm 119 het houvast in zijn leven. Hij weet daardoor, dat het goed met hem zal aflopen (v.49-56).

- 49** *Zajin* (ר) Herinner U (of Denk aan) het woord ¹⁴¹⁹ voor uw dienaar!
Daarover (of Daarop) hebt U mij hoop (of verwachting) gegeven.

Steeds hamert de psalmdichter op het woord ofwel de toezegging van de Here voor zijn dienaar. Die toezegging is voor hem heel waardevol, en geeft hem hoop en kracht.

- 50** *Zajin* (ר) Dit heeft mij troost (of steun/bemoediging) gegeven in mijn ellende,
zodat uw toezegging (of uw woord) mij in leven heeft gehouden
(of mij heeft laten leven).

Met *het woord van God voor zijn dienaar* wordt hier *zijn toezegging aan zijn dienaar* bedoeld. Die toezegging heeft de auteur in zijn ellende bemoedigd, zodat die toezegging hem *in leven heeft gehouden*. Daardoor kon hij het leven aan, want hij wist, dat het goed met hem zou aflopen.

- 51** *Zajin* (ר) Trotse(mense)n hebben mij buitengewoon bespot.
Van uw wet ben ik niet afgeweken.

- 52** *Zajin* (ר) Ik heb gedacht aan uw rechtsregels (of uw bepalingen)
van(af) eeuwig, Jahweh.

Ik troostte (of bemoedigde) mezelf.

¹⁴¹⁹ De Griekse handschriften en de enige Dode Zeerol over dit gedeelte hebben hier *uw woorden*. Op grond van de mindere kwaliteit van deze Dode Zeerol en de Griekse handschriften bij de tekst van psalm 119(en op basis van de Vulgaat) is voor *het woord* gekozen. Helemaal zeker is dit niet. Voor de betekenis maakt het echter vrijwel niets uit.

53 *Zajin* (ר) Verontwaardiging heeft mij aangegrepen
vanuit (= vanwege/om) kwaadaardige(mense)n;
verlaters van uw wet.

54 *Zajin* (ר) Snarenspeel zijn voor mij uw voorschriften geweest
in het huis van mijn vreemdelingschap (of mijn (tijdelijk) verblijf).

In de tijd dat David (1012 – 972) moest vluchten voor de slechte koning Saul (1033 – 1012), verbleef hij niet bij zijn eigen stamgenoten. Hij heeft zelfs een periode bij de Filistijnen gewoond (1Sam.27, 29).

55 *Zajin* (ר) Ik heb 's nachts uw naam herinnerd, Jahweh.

Ik wilde uw wet onderhouden (of bewaken/behoeden/beschermen).

Ook in de naam van de Here komt zijn betrouwbaarheid naar voren. *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben*, of *Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14).¹⁴²⁰ De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.” Daaraan klemt de psalmdichter zich vast.

56 *Zajin* (ר) Dit is van mij geweest (= Dit is er met mij gebeurd),

dat ik uw bevelen in acht genomen (of gehouden/bewaard/bewaakt) heb.

De psalmdichter weet, dat alles wat hij heeft, alles wat hem is (toe)gezegd, en alles wat hij mede daardoor zal krijgen, van de Here afkomstig is. Daar kunnen kwaadaardige mensen niets aan veranderen. De schrijver van dit lied wil God steeds beter leren kennen, en steeds beter zijn wil doen (57-64).

57 *Chet* (ח) Mijn deel is Jahweh. Ik heb (toe)gezegd (of beloofd)

[om] uw woorden te onderhouden (of bewaken/behoeden/beschermen).

De meeste mensen stellen aardse bezittingen op de hoogste plaats. De auteur van dit lied kiest vooral voor de betrouwbare Jahweh. Hij is zijn deel.

58 *Chet* (ח) Ik heb de gunst van uw gezicht gezocht (= Ik heb uw gunst gezocht)
(of Ik heb uw gezicht gesmeekt (= Ik heb U gesmeekt))

met (of in/door) heel mijn hart:

“Wees mij genadig overeenkomstig uw toezegging (of uw woord/belofte)!”

59 *Chet* (ח) Ik heb mijn wegen overdacht.

Ik keerde mijn voeten naar uw getuigenissen.

60 *Chet* (ח) Ik heb mij gehaast, en ik heb niet gearzeld

¹⁴²⁰ Met Jahweh wordt God de Vader bedoeld (Zach.14:7, vgl. Mat.24:36, Mark.13:32, Ps.110:1). Geen mens kan Hem (volledig) zien, want dan zou hij of zij sterven (Ex.33:18-23). De heerlijkheid van Jahweh is daarvoor veel te groot.

De Here Jezus echter, wordt nergens in de Bijbel met Jahweh aangeduid. Hij kan wél door mensen worden gezien. Voor zijn komst als een sterfelijk mens op deze wereld, vertoonde de Zoon van God zich aan sommige mensen als dé Knecht van de Here ofwel dé Knecht van Jahweh. Bij de beschrijvingen van zijn verschijningen in het Oude Testament blijkt dat uit het tekstverband (Gen.16:10-13, 22:11,12, 31:11-13, Ex.3:2, Num.22:22-35, Joz.5:13-15, Richt.6:11-23, 13:3-22, Zach.1:8-12).

om uw geboden te onderhouden (of bewaken/behoeden/beschermen).

- 61** *Chet* (π) Valstrikken (of Touwen) van kwaadaardige(mense)n hadden mij omringd.
(Toch) heb ik uw wet niet vergeten.

Als iemand zich houdt aan Gods wetten, dan is hij of zij met hulp van de Here minder vatbaar voor allerlei verleidingen. Dat maakt zo'n persoon ook minder kwetsbaar (vgl. v.5,6).

- 62** *Chet* (π) Midden (in) de nacht sta ik op om [voor] U te (be)danken
over (= voor) uw rechtvaardige rechtsregels (of rechtvaardige bepalingen).
- 63** *Chet* (π) Een kameraad (of Een vriend) ben Ik van allen die voor U ontzag hebben
(of die U vrezen),
en van de onderhouders (of de bewakers/behoeders/beschermers) van uw bevelen.

Dienaren van de Here moeten vooral contact met elkaar zoeken en onderhouden, en elkaar behandelen als kameraden of vrienden.

- 64** *Chet* (π) Van uw goedgunstigheid, Jahweh, is de aarde (of het land) vol.
Leer (of Onderwijs) mij uw voorschriften!

Dat de Here ondanks de zonde de schepping met alles wat erbij hoort, nog steeds onderhoudt, is een teken van zijn grote liefde en genade. Er is dankzij Hem nog zoveel moois op deze aarde te beleven!

Ondanks dat de Here de psalmdichter heeft laten vernederen, en ondanks zijn ellende, ervaart hij, dat Jahweh hem overeenkomstig zijn woord goed heeft behandeld. Doordat hij van Gods wetten afdwaalde, kwam hij in de problemen. De Here hielp hem echter, en leidde zijn weg de goede kant op. Des te meer wil de auteur van psalm 119 genieten van het uitvoeren van de wil van zijn Helper (v.65-72).

- 65** *Thet* (Ϸ) U hebt goed met uw dienaar gehandeld (of gedaan), Jahweh,
overeenkomstig uw woord.
- 66** *Thet* (Ϸ) Leer mij goed onderscheiden (of beoordelen) en kennen,
want ik heb in (= op) uw geboden vertrouwd (of geloofd)!
- 67** *Thet* (Ϸ) Voordat ik onderdrukt (of vernederd) werd, dwaalde ik,
en nu heb ik uw toezegging (of uw woord/belofte) onderhouden (of bewaakt/behoed).

Over zonde in zijn jonge jaren sprak David (1012 – 972) al eerder (Ps.25:7^a). De zonden vormen de oorzaak van alle narigheid in de wereld!

- 68** *Thet* (Ϸ) Goed bent U, en een weldoener.
Leer (of Onderwijs) mij uw voorschriften!
- 69** *Thet* (Ϸ) Trotse(mense)n hebben [over] mij leugens aangewreven.
Ik (echter), met (of in/door) heel mijn hart neem ik uw bevelen in acht
(of met heel mijn hart houd (of bewaar/bewaak) ik uw bevelen).
- 70** *Thet* (Ϸ) Ongevoelig (of Grof/Dwaas) als vet is hun hart.
Ik (echter), (door) uw wet heb ik mij vermaakt (of genot verschaft).

Dit vers zegt iets over de vijanden van de psalmdichter. Met een vetlaag hebben ze hun gevoel voor recht en liefde afgesloten (vgl. Deut.32:15, Job 15:27, Ps.17:10, Jes.6:10). De tegenstanders van David wilden niet naar God luisteren, en evenmin goed met hun medemens omgaan.

71 *Thet* (⚡) Goed is (het) voor mij, dat U mij hebt vernederd (of onderdrukt/gekweld),¹⁴²¹ zodat ik uw voorschriften zou leren.

72 *Thet* (⚡) Beter is voor mij de wet van uw mond, dan duizenden (stukken) goud en zilver.

De psalmdichter weet, dat dezelfde God die hem heeft vernederd, hem ook zal ondersteunen en verhogen, want dat heeft Hij blijkbaar beloofd. De auteur wil, dat zijn trotse vijanden daarvoor worden beschaamd, en dat de mensen die ontzag hebben voor de Here, blij zullen zijn, en zich bij hem zullen aansluiten (v.73-80).

73 *Jod* (☉) Uw handen hebben mij gemaakt. Zij richtten (of stelden) mij op. Geef mij begrip (of inzicht), en (= want) ik wil uw geboden leren.

74 *Jod* (☉) Zij die voor U ontzag hebben, zullen mij zien, en zij zullen blij zijn, want ik heb naar uw woord begeerd (of gewenst/gehoopt).

75 *Jod* (☉) Ik heb geweten, Jahweh, dat uw rechtsregels (of uw bepalingen) rechtvaardig zijn, en (in uw) trouw (of en standvastig) hebt U mij gekweld (of vernederd).

David (1012 – 972) was de Here dankbaar, omdat Hij door tegenslagen hem bij verkeerde keuzes in zijn leven strafte, zodat hij steeds eraan werd herinnerd om de goede levensweg te kiezen (vgl. 1Sam.27, 29, 30:1-20).

76 *Jod* (☉) Uw goedgunstigheid moet (of zal) (er) toch zijn om mij te troosten (of te bemoedigen/steunen) overeenkomstig uw toezegging (of uw woord/belofte) aan uw dienaar.

77 *Jod* (☉) Uw medelijden (of Uw ontferming) moet over mij komen, en ik zal leven, want uw wet is mijn vermaak (of mijn genot).

78 *Jod* (☉) De trotse(mense)n moeten (of zullen) beschaamd worden, omdat zij mij leugenachtig (of valselijk/onverdiend) neerbogen. Ik zal door (= over) uw bevelen nadenken (of peinzen/spreken).

Trots, bedrog en onrecht van Davids vijanden waren het resultaat van het werk van satan, de tegenstander van God.

79 *Jod* (☉) Zij die voor U ontzag hebben (of die U vrezen), moeten (of zullen) zich naar mij keren, en zij die uw getuigenissen hebben gekend (of geweten).

De psalmdichter wilde graag, dat de dienaren van de Here bij zijn aanhangers gingen horen.

¹⁴²¹ In de meest gangbare Hebreeuwse tekst staat hier *dat ik arm (of ellendig) ben geweest*. Op grond van de enige Dode Zeerol over dit gedeelte van psalm 119, andere Hebreeuwse handschriften(, de Vulgaat) en de Griekse handschriften is voor *dat U mij hebt vernederd (of onderdrukt/gekweld)* gekozen.

- 80** *Jod* (י) Mijn hart moet (of zal) onberispelijk (of zonder gebrek/volmaakt) worden
(of zijn) in (of door/met) uw voorschriften,
zodat ik niet beschaamd word.

De trotse en kwaadaardige vijanden van de schrijver van deze psalm hadden bijna een einde aan hem gemaakt, maar de Here liet niet toe, dat ze hem zouden overwinnen (v.81-88). De dichter smacht naar de uitvoering van Gods ondersteunende en reddende toezegging.

- 81** *Kaf* (כ) Mijn ziel heeft (= Ik heb) naar uw redding (of uw heil) gesmacht.
Naar uw woord heb ik begeerd (of gewenst/gehoopt).
- 82** *Kaf* (כ) Mijn ogen hebben naar uw toezegging (of uw woord/belofte) gesmacht
door te zeggen:
“Wanneer zal U mij troosten (of bemoedigen/steunen)?”
- 83** *Kaf* (כ) Hoewel (of want/(om)dat/Ja,) ik ben geworden als een leren zak in de rook,
heb ik uw voorschriften niet vergeten.

In die tijd hing men de wijnzakken, waarin de druivensap werd gedaan (vgl. Job 32:19, Mat.9:17, Mark.2:22, Luk.5:37,38), bovenin het huis op. Ze hangen dan op een plaats waar rook was, zodat de wijn eerder oud zou worden. Ondanks de goede inhoud zagen de zakken er aan de buitenkant lelijk en onaantrekkelijk uit. Met zo'n wijnzak vergelijkt de psalmdichter hier zichzelf.

- 84** *Kaf* (כ) Hoeveel zullen de dagen van uw dienaar zijn?
Wanneer zult U recht doen met (= U het vonnis voltrekken aan) mijn vervolgers?

Zowel koning Saul (1033 – 1012) als zijn zoon Isboset (1012 – 1010) waren met hun legers en aanhangers Davids vervolgers.

- 85** *Kaf* (כ) Trotse(mense)n hebben voor mij een kuil ¹⁴²² gegraven;
(zij) die niet (willen) zijn (= leven) overeenkomstig uw wet.
- 86** *Kaf* (כ) Al uw geboden zijn betrouwbaar (of waarheid).
Leugenachtig (of Valselijk/Onverdiend) hebben zij mij vervolgd.
Help mij!
- 87** *Kaf* (כ) Bijna hebben zij in (= op) de aarde (of in het land) een einde aan mij gemaakt.
En ik (= Ik echter), ik heb uw bevelen niet verlaten.

De Here voorkwam, dat David (1012 – 972) in de handen van zijn vijanden zou vallen. Toen koning Saul met zijn mannen op het punt stond om hem te grijpen, moest hij de achtervolging staken om tegen de Filistijnen te strijden (1Sam.23:24^b-28). Saul en zijn zoon Isboset waren niet in staat om een einde aan Davids leven te maken.

- 88** *Kaf* (כ) Houd mij in leven (of Laat mij leven) overeenkomstig uw goedgunstigheid,
en ik wil de getuigenissen van uw mond onderhouden (of bewaken/behoeden)!

¹⁴²² In de meest gangbare Hebreeuwse tekst staat hier *kuilen*. Op grond van de enige Dode Zeerol over dit gedeelte van psalm 119 en andere Hebreeuwse handschriften is voor het enkelvoud *een kuil* gekozen. De Griekse handschriften(en de Vulgaat) zijn hier het spoor volledig bijster.

De psalmdichter weet, dat God voor eeuwig trouw blijft aan zijn woorden en toezeggingen. Hij beseft heel goed, dat hij alleen daardoor zijn redding en heil kan verwachten. Daardoor kunnen zijn vijanden hem niet overwinnen (v.89-96).

89 *Lamed* (ל) Voor eeuwig, Jahweh,
staat uw woord vast in de hemel[en].

90 *Lamed* (ל) Van generatie en (= op) generatie is uw trouw (of uw waarheid).
U hebt de aarde gegrondvest, en zij blijft staan.

Voor eeuwig staat het woord van de almachtige Jahweh vast in de hemel waar Hij woont, en van generatie op generatie blijft zijn trouw bestaan. Volgens zijn rechtsregels hebben zij tot vandaag standgehouden. Zijn woord, zijn trouw en zijn rechtsregels zijn allemaal van Hem.

91 *Lamed* (ל) Volgens (of Naar/Voor) uw rechtsregels (of uw bepalingen) hebben zij
(tot) vandaag standgehouden (of gestaan),
want (of (om)dat/Ja,) (het) zijn allemaal dienaren van U.

92 *Lamed* (ל) Als uw wet niet mijn vermaak (of mijn genot) was geweest (vgl. Jer.15:16),
dan was ik vergaan (of verloren gegaan) in mijn ellende (of armoede/vernedering).

Gods wetten en bevelen waren voorbeelden van zijn betrouwbaarheid. Dat gaf ook zekerheid voor de vervulling van zijn toezegging. Die toezegging betekende weer, dat de psalmdichter zijn gevaren zou moeten overleven.

93 *Lamed* (ל) Voor eeuwig zal ik uw bevelen niet vergeten,
want daardoor hebt U mij in leven gehouden (of mij laten leven).

94 *Lamed* (ל) Van (of Voor) U ben ik. Red mij,
want ik heb uw bevelen gezocht (of onderzocht).

95 *Lamed* (ל) Kwaadaardige(mense)n hebben gehoopt (of verwacht)
[om] mij te gronde te richten.
Ik heb verstand van (of heb inzicht in) uw getuigenissen.

96 *Lamed* (ל) Aan alles, hoe volmaakt (of hoe perfect) (ook), heb ik een einde gezien,
Uw gebod is buitengewoon ruim.

Geboden van koningen zijn beperkt in tijd en ruimte. Als een koning van mening veranderde, of stierf, dan konden zijn wetten weer wijzigen. Bovendien waren zijn bevelen alleen geldig in het gebied waarover hij als koning de macht had. Hoe volmaakt ook, alles heeft bij mensen een einde, maar bij God is dat niet zo. Zijn gebod is zowel in tijd als in ruimte buitengewoon ruim. Hoewel Hij op verzoek van zijn dienaren zijn plannen wel verandert, blijven zijn wil en zijn doel met de schepping wel hetzelfde. *Hij zal zijn, wie hij is!*

De auteur van dit lied houdt heel veel van Gods wet. Door de bestudering daarvan is hij wijzer en verstandiger dan zijn vijanden, zijn leraren en oudere mensen (Deut.4:6). Het onderwijs, dat hij krijgt van Gods Geest, en de woorden en toezeggingen van de Here gaan hem boven alles (v.97-104).

97 *Meem* (מ) Wat heb ik van uw wet gehouden!
Heel de dag is zij mijn overdenking (of mijn meditatie/gesprek) geweest.

Ondanks zijn zonden en afdwalingen (Ps.25:7^a), probeerde David (1012 – 972) zich toch aan Gods wetten te houden (v.67,176).

98 *Meem* (♫) Uw gebod ¹⁴²³ maakt mij wijzer dan mijn vijanden,
want voor eeuwig is zij (= Gods gebod) van (of voor/aan) mij.

Ontzag voor Jahweh en zijn gebod is heel belangrijk, want dat is het begin van de kennis en van wijsheid (Ps.111:10^a, Spr.1:7^a, 9:10^a, vgl. Job 28:28). Een heel wijs mens is dus iemand die de Here kent.

99 *Meem* (♫) Ik ben verstandiger geweest dan al mijn leraren,
want uw getuigenissen zijn een overdenking (of meditatie/gesprek) voor (of van) mij.

David had niet zoveel wijsheid en inzicht vanuit zichzelf, maar doordat hij als een profeet van de Here (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30) een persoonlijke band met Hem had, ¹⁴²⁴ en zich in zijn wetten en bevelen had verdiept (v.130).

100 *Meem* (♫) Ik heb meer inzicht (of begrip/verstand) dan oudere(mense)n,
want (of (om)dat/Ja,) ik heb uw bevelen in acht genomen
(of gehouden/bewaard/bewaakt).

Een oud iemand hoeft lang niet altijd wijs te zijn. Dit geldt des te meer, als hij of zij Gods geboden niet serieus neemt.

101 *Meem* (♫) Van(uit) alle slechte paden heb Ik mijn voet(en) weerhouden,
zodat ik uw woord zou onderhouden (of bewaken/behoeden/beschermen).

De slechte paden kunnen tijdelijk misschien wel erg leuk lijken, maar ze leiden naar de ondergang (Ps.1:6, Mat.7:13,14).

102 *Meem* (♫) Van(uit) uw rechtsregels (of uw bepalingen) ben ik niet afgeweken,
want U hebt mij onderwezen.

103 *Meem* (♫) Hoe (of Wat) aangenaam (of plezierig) zijn zij voor mijn verhemelte
(of mijn smaak)!
Uw toezegging (of uw woord/belofte) is meer dan honing voor (of aan) mijn mond.

De Here wil niet, dat de mensen Hem dienen uit angst voor straf, maar met plezier en uit liefde.

Nog meer dan honing, maken de rechtsregels en de toezegging van de Here de psalmdichter blij (vgl. Ps.19:11). Die betrouwbare rechtsregels zijn ook een teken van de geloofwaardigheid van Gods belofte.

104 *Meem* (♫) Vanuit uw bevelen krijg ik inzicht (of begrip).
Daarom heb ik elk leugenpad gehaat.

¹⁴²³ In de Hebreeuwse tekst staat *Uw geboden*. Volgens de rest van dit vers(, de Vulgaat) en de Griekse handschriften moet dit in het enkelvoud staan. (Het woord *gebod* is vrouwelijk.) Daarom is hier voor *Uw gebod* gekozen. Dit vers is in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

¹⁴²⁴ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). David gaf als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21).

De woorden van God zijn een helder licht in het donker. Ondanks alle tegenslagen wil de psalmdichter in dat licht zijn levenspad verder volgen (v.105-112).

105 *Noen* (ז) Een lamp voor mijn voet is uw woord,
en een licht voor (= op) mijn pad (vgl. Ps.27:1, Spr.6:23).¹⁴²⁵

Voor David (1012 – 972) was de toezegging van de Here, dat hij koning van heel Israël zou worden, evenals zijn wetten en voorschriften een stralend licht aan het einde van de nog donkere tunnel. Dat liefdevolle licht gaf hem hoop en vertrouwen in de toekomst.

106 *Noen* (ז) Ik heb gezworen, en ik wil het nakomen (of bekrachtigen)
om uw rechtvaardige rechtsregels (of bepalingen) te onderhouden
(of te bewaken/behoeden/beschermen).

107 *Noen* (ז) Ik ben [tot] erg (of buitengewoon) onderdrukt (of vernederd).
Jahweh, houd mij in leven (of laat mij leven) overeenkomstig uw woord!

Gods toezegging voor David hield ook in, dat hij niet zou worden vermoord door zijn vijanden.

108 *Noen* (ז) Aanvaard toch (welwillend) de vrijwillige (offer)s van mijn mond, Jahweh,
en leer mij uw rechtsregels (of uw bepalingen)!

Een vrijwillig offer was een vredeoffer. Een vredeoffer kon een dankoffer (of loffer), een gelofteoffer of een vrijwillig offer zijn (Lev.7:11-21). Naast de vredeoffers met de mond werden er, indien mogelijk, ook één of meerdere dieren geofferd. Bij de vredeoffers werden de vette stukken van het vlees verbrand. De rest van het dier werd opgegeten (Lev.3, 7:11-15). Het ligt voor de hand, dat tijdens de maaltijd ook de naam van de Here werd geloofd en gedankt. Een deel van het vredeoffer was voor de priesters (Lev.7:28-34).

109 *Noen* (ז) Mijn ziel (= Mijn leven) is voortdurend in mijn (hand)palm (= in gevaar),
en uw wet heb ik niet vergeten.

Iemand die zijn ziel in zijn hand had, wist, dat zijn leven gevaar liep (Richt.12:3, 1Sam.19:5, 28:21, Job 13:14 (Herziene) Statenvertaling).

110 *Noen* (ז) Kwaadaardige(mense)n hebben voor mij een val(strik) opgesteld,
en van(uit) uw bevelen ben ik niet afgedwaald.

111 *Noen* (ז) Ik heb Uw getuigenissen voor eeuwig in erfelijk bezit genomen,
want zij zijn de vrolijkheid van mijn hart.

De auteur van psalm 119 wilde God voor altijd dienen, want dat maakte hem blij (vgl. v.57).

Het hart zag men in die tijd als de kern en vertegenwoordiging van de hele mens. Het hart was de oorsprong van al het leven (Spr.4:23). Als het hart vrolijk is, dan is de hele mens dus vrolijk. Als de schrijver van dit lied zijn hart erop richt om *Gods voorschriften te doen*, dan wil hij met alles wat in hem is, Jahweh dienen

112 *Noen* (ז) Ik heb mijn hart erop gericht (of gebogen) om uw voorschriften te doen,

¹⁴²⁵ In de (Masoretische) Hebreeuwse tekst staat hier inderdaad *mijn pad*, maar in de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de enige Dode Zeerol van dit vers staat *mijn paden*. Op grond van de goede kwaliteit van de (Masoretische) Hebreeuwse tekst is voor *mijn pad* gekozen, maar helemaal zeker is dit niet. Voor de betekenis maakt het gelukkig niet zoveel uit.

voor eeuwig, (tot het) einde.

De psalmdichter houdt niet van halfhartig mensen die God dienen, als het hen uitkomt; en ook niet van twijfelaars, afvallige mensen en slechteriken. Hij weet, dat het met deze mensen verkeerdt zal aflopen. Nee, de schrijver van psalm 119 wil de Here voor de volle 100 procent dienen. Daarbij vraagt hij om zijn hulp (v.113-120).

113 *Samech* (ש) Halfhartige(mense)n (of Twijfelaars) heb ik gehaat,
en van uw wet heb gehouden.

114 *Samech* (ש) U bent mijn schuilplaats (of mijn verborgen plaats) en mijn grote schild.
Naar uw woord ¹⁴²⁶ heb ik begeerd (of gewenst/gehoopt).

115 *Samech* (ש) Vertrekt van(uit) mij (= Gaat bij mij weg), slechteriken,
en (= want) ik wil de geboden van mijn God in acht nemen (of houden/bewaren)!

Hoewel de auteur voor 100 procent de Here wilde dienen, wist hij, dat het gevaar van afdwalen altijd op de loer ligt. Mede daarom wilde hij de slechteriken niet in zijn buurt hebben. Hij wilde niet door ze worden verleid tot het kwaad.

116 *Samech* (ש) (Onder)steun mij overeenkomstig uw toezegging (of uw woord/belofte),
en ik zal leven!

Beschaam mij niet vanuit (= in) mijn hoop (vgl. Ps.25:2).

De toezegging van God voor David (1012 – 972) gaf hem hoop, en de vervulling van die toezegging zou zijn redding betekenen.

117 *Samech* (ש) Ondersteun (of Help) mij, en ik zal worden gered (vgl. Ps.94:18),
en ik zal voortdurend acht slaan op [in] uw voorschriften!

David moest door Here niet alleen worden beschermd tegen zijn vijanden, maar hij had ook zijn ondersteuning nodig tegen de neiging om af te dwalen en het verkeerde pad op te gaan. Dat zou zijn ondergang (kunnen) betekenen, want de toezeggingen van God zijn meestal voorwaardelijk (1Kon.8:25, 2Kron.6:16, Jer.18:7-10). Dat ligt dan nooit aan Hem, maar mensen kunnen door hun ontrouw en ongehoorzaamheid zijn toezeggingen verkwanselen.

118 *Samech* (ש) U hebt alle afvallige(mense)n van(uit) uw voorschriften verworpen,
want hun bedrog is een leugen (of is vals).

119 *Samech* (ש) Schuim (of Uitschot) hebt U verstrooid (of weggejaagd):
alle kwaadaardige(mense)n van het land (of van de aarde).

Daarom heb ik van uw getuigenissen gehouden.

Met hulp van de Here was David in staat om in het gebied van de stam van Juda, waarover hij regeerde, het schuim of uitschot en de kwaadaardige mensen onder de duim te houden.

120 *Samech* (ש) Gehuiverd (of Gerild) heeft mijn vlees (= mijn lichaam) van(uit) angst.
en vanuit (= voor) uw rechtsregels (of uw bepalingen) heb ik ontzag gehad
(of heb ik gevreesd).

¹⁴²⁶ In sommige Hebreeuwse teksten, de Griekse handschriften en de enige Dode Zeerol van dit vers staat hier *uw woorden*. Op grond van de kwaliteit van de (Masoretische) Hebreeuwse tekst(en de Vulgaat) is voor *uw woord* gekozen, maar dit is beslist niet zeker. Voor de betekenis maakt het vrijwel geen verschil.

Hoewel de liefde voor God de auteur van dit lied aandreef om naar Hem te luisteren en om zich aan zijn rechtsregels te houden, huiverde hij, als hij besepte, hoeveel daarvan afhing, en hoeveel ellende hij zich daarmee bespaarde. Als hij niet naar de Here zou willen luisteren, en Hij daardoor zich van David weinig of niets meer zou aantrekken, dan zou het hoogstwaarschijnlijk heel slecht met hem aflopen.

Opnieuw vraagt, de dichter aan God om hulp tegenover zijn kwaadwillige vijanden, en hemelt hij zijn wetten op als uiterst belangrijk in het leven. Om die wetten beter te leren begrijpen bidt hij eveneens opnieuw de Here om onderwijs en inzicht (v.121-128).

121 *Ain* (י) Gedaan (of Gehandeld/Gemaakt) heb ik recht en rechtvaardigheid.

Laat mij niet over (of achter/rusten) aan (of voor/van) mijn onderdrukkers
(of mijn afpersers/uitbuiters).

122 *Ain* (י) Wees een (waar)borg van uw dienaar voor het goede (= voor wat goed is)!

Trotse(mense)n moeten (of zullen) mij niet onderdrukken (of afpersen/uitbuiten).

Een borg is iemand die voor een ander zijn betrouwbaarheid en zekerheid volledig aanvult. Wat een ander in geloofwaardigheid tekort komt, dat maakt een borg (weer) compleet. Het is een soort verzekering of garantie dat het goed komt.

Als God voor David als een borg optreedt, dan zijn de trotse mensen niet in staat om hem met succes te bestrijden of af te persen.

123 *Ain* (י) Mijn ogen hebben naar uw redding (of uw heil) gesmacht,

en naar de toezegging (of de belofte/het woord) van uw rechtvaardigheid.

De toezegging van de Here die ook de redding van de psalmdichter zou betekenen, keert als een herhalend motief iedere keer weer terug in dit lied.¹⁴²⁷

124 *Ain* (י) Doe (of Handel) met uw dienaar overeenkomstig uw goedgunstigheid,

en leer (of onderwijs) mij uw voorschriften!

Mede door zijn zonden had David (1012 – 972) dit onderwijs uit de voorschriften van God niet verdiend, maar hij kan het van Hem krijgen uit genade.

125 *Ain* (י) Ik ben uw dienaar. Geef mij inzicht (of begrip),

en (= zodat) ik zal uw getuigenissen kennen (of weten)!

126 *Ain* (י) Het is tijd voor (of van/aan) Jahweh om te handelen (of te doen/maken).

Zij hebben uw wet gebroken (of verbroken/geschonden).

De auteur van dit lied wil heel graag, dat de Here in actie komt om zijn vijanden te straffen, want ze hebben zijn wet geschonden.

127 *Ain* (י) Daarom heb ik van uw geboden gehouden,

meer dan goud, en (zelfs) meer dan zuiver (of glinsterend) goud.¹⁴²⁸

¹⁴²⁷ Een motief is de kleinste concrete eenheid binnen een verhaal. Zo heb je bijvoorbeeld het motief van Immanuël, het Lam, het kruis en de pottenbakker, enz., enz.

¹⁴²⁸ In het Hebreeuws staat hier *meer dan goud van(uit) (oe)faz*. Dat was waarschijnlijk een nadere aanduiding over hoe het zuivere goud was verwerkt. Daarom wordt het ook wel vertaald met *fijn goud* (vgl. 2Kron.3:5,8, Job 28:16,19, Ps.19:11^a, 21:4^b, Jer.10:9^a, Dan.10:5^b, enz.).

De echte liefde voor God en elkaar is de vervulling van de wet (Mat.22:34-40, Rom.13:8-10, Gal.5:14).

128 *Ain* (פ) Daarom heb ik al uw bevelen voor (op)recht gehouden.¹⁴²⁹

Elk leugenpad (of Elk vals/bedrieglijk pad) heb ik gehaat.

Door de zonde en doordat er mensen zijn, die met God geen rekening willen houden, neemt bij de psalmdichter het liefdevolle verlangen naar Hem alleen maar toe (v.129-136).

129 *Pee* (פ) Wonderbaarlijk zijn uw getuigenissen.

Daarom heeft mijn ziel (= Daarom heb ik) ze in acht genomen

(of ze gehouden/bewaard/bewaakt).

130 *Pee* (פ) Het openen van uw woorden geeft licht (of verlicht).

Het geeft de eenvoudige(mense)n inzicht (of begrip).

Gods woorden zijn de basis van alle wijsheid en wetenschap (v.98-100, Ps.111:10^a, Spr.1:7^a, 9:10^a, vgl. Job 28:28, Ps.19:8). Met hulp van de Heilige Geest en het onderwijs van de priesters en de profeten leerden Gods dienaren zijn woorden steeds beter begrijpen.

Met *de eenvoudige mensen* wordt iedereen bedoeld, die niet wijs is in eigen oog. Het zijn dienaren van de Here, die alles van Hem verwachten, voordat zij met hun werk kunnen beginnen (Spr.16:19, Mat.5:1-12, Luk.4:18,19).

131 *Pee* (פ) Mijn mond heb Ik wijd opengedaan (of opengesperd).

Ik hijgde (of Ik schepte lucht/snakte naar adem), want ik heb naar uw geboden

verlangd (of gehunkerd).

David (1012 – 972) smachtte naar gerechtigheid, zoals iemand die benauwd is, en naar adem snakt, verlangt naar frisse lucht (vgl. Mat.5:6, Luk.6:21^a).

132 *Pee* (פ) Wend U[w gezicht] naar mij, en wees mij genadig,

overeenkomstig het recht van (of voor) de liefhebbers van uw naam!

Dit recht hebben de dienaren van de Here niet gekregen op grond van hun eigen prestaties, maar uit genade. Het is een genaderecht.

133 *Pee* (פ) Bevestig mijn (voet)stappen (of Maak mijn voetstappen vast) overeenkomstig uw toezegging (of uw woord/belofte)!¹⁴³⁰

Laat geen enkel onrecht in (of door/met) mij (over)heersen.

De psalmdichter vraagt hier, of de Here hem wil helpen, zodat de zonde geen vaste voet in hem zal krijgen.

134 *Pee* (פ) Verlos mij (of Koop mij los) van(uit) de onderdrukking

(of de afpersing/uitbuiting) van een mens,

en ik wil uw bevelen onderhouden (of bewaken/behoeden/beschermen)!

¹⁴²⁹ In de meest gangbare Hebreeuwse handschriften staat hier *uw bevelen van alles voor (op)recht gehouden*. Op grond van de enige Dode Zeerol over dit gedeelte, andere Hebreeuwse manuscripten, de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en het zinsverband is *van alles* weggelaten. Het lijkt sterk op een overbodige toevoeging.

¹⁴³⁰ In de meest gangbare Hebreeuwse handschriften staat hier *mijn voetstappen in* (of *door/met*) *uw toezegging*. Op grond van de enige Dode Zeerol over dit gedeelte, andere Hebreeuwse manuscripten, de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de duidelijkheid is hier voor *mijn voetstappen overeenkomstig uw toezegging* gekozen.

135 *Pee* (פ) Laat uw gezicht licht geven (of verlichten/oplichten/schijnen) in (of door)
uw dienaar,
en leer (of onderwijs) mij uw voorschriften! ¹⁴³¹

Het liefdevolle licht van Gods gezicht geeft een mens een betere kijk op de wereld, en meer inzicht in zijn voorschriften (vgl. Ps.4:7, Num.6:25).

136 *Pee* (פ) Beken water zijn van mijn ogen neergedaald,
omdat ze uw wet niet hebben onderhouden (of bewaakt/behoed/beschermd).

Op een hyperbolische (= overdreven) manier schets de auteur zijn verdriet, omdat zijn tegenstanders God niet dienen, zoals Hij dat graag wil.

De schrijver van psalm 119 geeft in de volgende verzen (v.137-144) de grote tegenstelling tussen de schitterende positie van God en zijn eigen angstige situatie weer.

137 *Tsade* (צ) Rechtvaardig bent U, Jahweh,
en (op)recht zijn uw rechtsregels (of uw bepalingen).

138 *Tsade* (צ) U hebt rechtvaardigheid van uw getuigenissen geboden (of bevolen);
en buitengewone trouw.

Al Gods woorden en wetten getuigen van zijn rechtvaardigheid en zijn buitengewone trouw.

139 *Tsade* (צ) Mijn ijver heeft mij vernield (of heeft een einde aan mij gemaakt),
doordat (of (om)dat/want/Ja,) mijn tegenstanders (of mijn benauwers/onderdrukkers)
uw woorden hebben vergeten.

Doordat zijn vijanden doen, alsof ze Gods woorden zijn vergeten, dreigt de dichter uitgeput te raken van moeite en verdriet. Ondanks dat grote verdriet blijft zijn hoop en liefde voor de oprechte woorden van de Here en voor zijn toezegging ongebroken (v.47).

140 *Tsade* (צ) Buitengewoon gezuiverd (of gelouterd) is uw toezegging
(of uw woord/belofte) (vgl. 2Sam.22:31^a, Ps.18:31^a),
en uw dienaar heeft ervan gehouden.

141 *Tsade* (צ) Onbeduidend (of Onbelangrijk/Jong) ben ik en veracht (vgl. v.22).
Uw bevelen heb ik niet vergeten.

De schrijver voelde zich onbeduidend en veracht. Toen hij door koning Saul (1033 – 1012) werd achtervolgd, lieten de meeste mensen hem in de steek. Ook na de dood van die slechte koning koos verreweg het grootste deel van zijn volksgenoten voor Isboset (1012 – 1010) als koning, terwijl de Here heel duidelijk had gezegd, dat David (1012 – 972) koning van heel Israël moest worden (1Sam.20:13^b-17, 23:16,17, 24:21, 2Sam.3:17,18). God zou van de ongehoorzame Saul en zijn nageslacht het koningschap afnemen (1Sam.15:10,11,22-29, 16:1^a, 28:17).

Toch verachtte de Here David niet. Hij was er blij om, dat hij *zijn bevelen niet had vergeten*, en de dichter vertrouwde op de voortdurende rechtvaardigheid van God.

¹⁴³¹ De uitdrukking *leer* (of *onderwijs*) *mij uw voorschriften* komt 6x in deze psalm voor (12^b,26^b,64^b,68^b,124^b, 135^b).

142 *Tsade* (צ) Uw rechtvaardigheid is rechtvaardigheid voor (of van) eeuwig,
en uw wet is betrouwbaar (of waarheid).

Al is de concrete invulling van veel wetten door komst van de Here Jezus op aarde veranderd, toch blijft het doel van alle wetten van Jahweh hetzelfde: Van God houden boven alles, en van je naaste als van jezelf (Deut.6:5, 7:9, 10:12, 11:1, 24:17-22, Joz.22:5, 1Sam.15:22, Ps.15, Mi.6:8, Mat.22:36-40, Mark.12:28-34, Luk.10:27).

143 *Tsade* (צ) Nood (of Benauwdheid) en angst hebben mij gevonden (of aangetroffen).
Uw geboden (of bevelen) zijn mijn vermaak (of mijn genot).

144 *Tsade* (צ) De rechtvaardigheid van uw getuigenissen is voor eeuwig.
Geef mij inzicht (of begrip), en ik zal leven! ¹⁴³²

Veel inzicht in Gods wil en wetten is een uitstekende gids om op het goede levenspad te gaan, die naar het eeuwige leven leidt (Ps.1:6, Mat.7:13,14).

Al zijn de vijanden van de auteur dichtbij de voltooiing van hun slechte plannen gekomen, toch is God ook dichtbij om hem te beschermen. Hoewel de psalmdichter dat ook ervaart, blijft het antwoord van de Here, door onder andere de vervulling van zijn toezegging, voorlopig nog uit. Dit houdt de schrijver van dit lied voortdurend bezig (v.145-152).

145 *Qof* (ק) Ik heb met (of in/door) heel mijn hart geroepen.

Antwoord mij, Jahweh!

Uw voorschriften wil ik in acht nemen (of houden/bewaren/bewaken).

Het hart zag men in die tijd als de kern en vertegenwoordiging van de hele mens. Met alles wat in hem was heeft de auteur van psalm 119 naar de Here geroepen om zijn antwoord te horen.

146 *Qof* (ק) Ik heb U geroepen.

Red mij, en ik wil uw getuigenissen onderhouden (of bewaken/behoeden)!

147 *Qof* (ק) Ik ben de schemering voor geweest (of voorgegaan).

Ik schreeuwde (om hulp).

Naar (of Voor/Van) uw woorden heb ik begeerd (of Op uw woorden heb ik gehoopt).

Dag en nacht vroeg de dichter God om de bevestiging van zijn toezegging.

148 *Qof* (ק) Mijn ogen zijn de (nacht)waken voor geweest (of voorgegaan)

om na te denken (of te peinzen/spreken) door (= over) uw toezegging (of uw woord).

In de tijd van het Oude Testament verdeelde men een nacht in 3 nachtwaken: de eerste nachtwaak, de middelste nachtwaak (Richt.7:9) en de morgenwaak (Ex.14:24, 1Sam.11:11). Was een nachtwaak voorbij, dan werden de wachtposten op en bij de muur van een stad gewisseld. Later splitste men een nacht op in 4 nachtwaken.

149 *Qof* (ק) Luister naar mijn stem (of mijn geluid) overeenkomstig uw goedgunstigheid!

Jahweh, houd mij in leven (of laat mij leven) overeenkomstig uw recht!

¹⁴³² De uitdrukking *Geef mij inzicht (of begrip)* komt 5x in deze psalm voor (27^a,34^a,125^a,144^b,169^b).

Heel graag wilde de schrijver blijven leven. Deze levenswens in verband met Gods toezegging loopt als een rode draad door deze psalm (v.25^b,37^b,40^b,50^b,88^a,107^b,154^b,159^b).

150 *Qof* (7) Dichtbij zijn zij gekomen (of Genaderd zijn zij) die list (of die slechte plannen) najagen (of achtervolgen).

Van(af) uw wet hebben zij zich ver gehouden.

151 *Qof* (7) Dichtbij bent U, Jahweh,
en al uw geboden zijn waarheid (of betrouwbaar).

Hoewel de vijanden van David dichtbij hem waren gekomen, was Jahweh ook dichtbij om hem in leven te houden. Zo hadden in de woestijn bij Maon koning Saul (1033 – 1012) en zijn soldaten David (1012 – 972) met zijn legertje omsingeld. Toen ze op het punt stonden om hem te grijpen, kreeg de koning het bericht, dat de Filistijnen het land Israël waren binnengevallen. Daardoor moest Hij de achtervolging staken (1Sam.23:24^b-28).

152 *Qof* (7) Van weleer (of Van eertijds/vroeger) heb ik van(uit) uw getuigenissen geweten, dat (of doordat/want/Ja,) U ze voor eeuwig hebt vastgelegd (of gefundeerd).

Het doel van de wetten van de betrouwbare Jahweh blijft altijd hetzelfde: Rechtvaardige liefde (Deut.6:5, 7:9, 10:12, 11:1, 24:17-22, Joz.22:5, 1Sam.15:22, Ps.15, Mi.6:8, Mat.22:36-40, Mark.12:28-34, Luk.10:27). Gods wil blijft onveranderd, en dit gold ook voor die belangrijke toezegging voor de schrijver van dit lied.

De beperkte zintuigen van de psalmdichter (en de andere mensen) nemen slechts een deel van de werkelijkheid waar. Door het geloof in de woorden en toezeggingen van de Here weet hij echter veel beter, wat de echte werkelijkheid is. Vanuit die echte werkelijkheid probeert de auteur te leven (v.153-160).

153 *Reesj* (7) Zie mijn ellende (of vernedering), en bevrijd mij!

Ja, (of want/(om)dat) uw wet heb ik niet vergeten.

154 *Reesj* (7) Voer mijn rechtszaak (of Strijd mijn strijd), en (ver)los mij!

Houd mij in leven (of Laat mij leven) overeenkomstig uw toezegging (of uw woord)!

In die tijd was een koning naast bestuurder ook de hoogste rechter van zijn land, en hij zorgde eveneens voor de uitvoering van de vonnissen (2Sam.12:1-6, 15:2-6, 1Kon.3:16-28). In het heilige land was een koning eigenlijk een onderkoning van de Here, de echte Koning van Israël (Deut.33:5, 1Sam.8:7, Jes.6:5^b). Omdat David blijkbaar van een aardse koning geen eerlijke rechtspraak verwachtte, vroeg hij, of God als de allerhoogste Koning recht wilde spreken, en legde hij zijn zaak aan Hem voor.

155 *Reesj* (7) Ver van(af) de kwaadaardige(mense)n is heil (of redding),
want zij hebben uw voorschriften niet gezocht (of onderzocht/naar ... verlangd).

De Here dringt zichzelf aan niemand op. Iemand die Hem niet in zijn leven binnenlaat, is voor de gevolgen daarvan zelf verantwoordelijk.

156 *Reesj* (7) Uw medelijden[s] (of Uw ontferming[en]) is (of zijn) overvloedig
(of vele[n]/talrijk), Jahweh.

Houd mij in leven (of Laat mij leven) overeenkomstig uw rechtsregels
(of uw bepalingen)!

157 *Reesj* (☛) Talrijk (of Velen) zijn mijn vervolgers en mijn tegenstanders
(of mijn benauwers/onderdrukkers).

Van uw getuigenissen ben ik niet afgeweken (of afgebogen).

158 *Reesj* (☛) Ik heb verraders (of onbetrouwbare mensen) gezien.

Ik walgde van hen die uw toezegging (of uw woord/belofte) niet hebben
bewaakt (of onderhouden/behoed/beschermd).

Davids tegenstanders deden, alsof Gods toezegging dat hij koning zou worden over heel Israel, niet bestond.

159 *Reesj* (☛) Zie, hoe ik van uw bevelen heb gehouden!

Jahweh, houd mij in leven (of laat mij leven) overeenkomstig uw goedgunstigheid!

In dit gedeelte (v.153-160) vraagt de dichter 3 keer aan de Here: “Houd mij in leven (v.154^b, 156^b,159^b).”¹⁴³³ Nu hij dit voor het laatst vraagt in deze psalm, wil hij dat blijkbaar benadrukken.

160 *Reesj* (☛) De som (of De top/Het begin/hoofd/totaal) van uw woorden¹⁴³⁴ is waarheid
(of (Vanaf) het begin zijn uw woorden waarheid (of betrouwbaar)),

en voor (of van) eeuwig is elke rechtsregel (of elke bepaling) rechtvaardig van U.

God spreekt altijd de waarheid, en Hij is eveneens rechtvaardig. Dit blijkt ook voor altijd uit al zijn rechtsregels.

In de onderstaande verzen (v.161-168) klemmt de psalmdichter in geloof zich steeds meer vast aan God en zijn toezegging. Zijn vertrouwen in Hem neemt ondanks de dreigende situatie toe.

161 *Sjin* (☛) Vorsten hebben mij zonder reden (of onverdiend/tevergeefs) vervolgd
(of achtervolgd/nagejaagd),

en vanuit (= voor) uw woorden heeft mijn hart eerbied (of angst) gehad.

Koning Saul (1033 – 1012) en zijn vorsten ofwel zijn hooggeplaatste dienaren en ook zijn zoon en onrechtmatige opvolger Isboset (1012 – 1010) hebben David (1012 – 972) vervolgd, en ze hebben geprobeerd hem van het leven te beroven (1Sam.18-27, 2Sam.2:8-3:1).

162 *Sjin* (☛) Ik ben blij (of ingenomen) over uw toezegging (of uw woord/belofte);
als iemand die veel buit vindt.

163 *Sjin* (☛) Bedrog (of Valsheid/Leugen) heb ik gehaat. Ik verafschuwde (het),
Van uw wet heb ik gehouden.

164 *Sjin* (☛) Zeven (keer) in de (= per) dag het ik U geloofd (of geprezen)
over (of op) uw rechtvaardige rechtsregels (of bepalingen).

165 *Sjin* (☛) Veel vrede hebben de liefhebbers van uw wet,
en er is voor hen geen struikelblok (of gestruikeld/hindernis)

¹⁴³³ De uitdrukking *Houd mij in leven* komt keer in deze psalm voor (v.25^b,37^b,40^b,88^a,107^b,149^b,154^b,156^b, 159^b).

¹⁴³⁴ In de meest gangbare Hebreeuwse handschriften staat hier *uw woord*. Op grond van de enige Dode Zeerol over dit gedeelte, andere Hebreeuwse manuscripten, de Griekse handschriften, de Vulgaat en het tekstverband is hier voor *uw woorden* gekozen. Als we te maken hebben met *de som* of *het begin* ergens van, dan ligt het voor de hand, dat het over meer dan één woord gaat.

(vgl. 1Joh.2:10 (Statenvertaling)).

Dienaren van de Here ervaren veel vrede in hun hart, op het moment dat hun persoonlijke relatie met Hem goed is. *Voor hen is er geen struikelblok*, want God ruimt alles op, wat tussen Hem en *de liefhebbers van zijn wet* instaat; inclusief hun zonden.

166 *Sjin* (ש) Voor (= Op) uw redding (of uw heil) heb ik gewacht (of gehoopt), Jahweh,
en uw geboden heb ik gedaan (of gemaakt).

167 *Sjin* (ש) Mijn ziel heeft (= Ik heb) uw getuigenissen onderhouden
(of bewaakt/behoed/beschermd),
en ik houd buitengewoon (veel) van ze.

168 *Sjin* (ש) Ik heb uw bevelen en uw getuigenissen onderhouden
(of bewaakt/behoed/beschermd),
want (of (om)dat/Ja,) al mijn wegen zijn voor (of tegenover) U.

Voor God is niets verborgen; het doen en laten van de psalmdichter ook niet. Hij weet hoeveel hij van Hem houdt. De Here weet alles.

De auteur vraagt in het laatste gedeelte van dit lied (v.169-176), of de Here overeenkomstig zijn toezegging wil handelen, en of Hij hem wil helpen in geloofsvertrouwen te leven. Vanuit dat toegenomen vertrouwen in God mag de dichter horen bij de mensen die hij in het begin van deze psalm gelukkig prees.

169 *Taw* (ת) Mijn smeekgebed moet (of zal) dichterbij [voor/naar] uw gezicht komen,
Jahweh.
Geef mij inzicht (of begrip) overeenkomstig uw woord!

170 *Taw* (ת) Mijn smeken (of Mijn smeking) moet (of zal) voor (of naar) uw gezicht
komen.
Verlos (of Bevrijd) mij overeenkomstig uw toezegging (of uw woord/belofte)!

171 *Taw* (ת) Mijn lippen zullen overvloeien (of opzwellen) van lof,
want U zal mij uw voorschriften leren (of onderwijzen).

Eerst vroeg de schrijver van deze psalm herhaaldelijk, of God hem zijn voorschriften wilde leren (v.12^b,26^b,64^b,68^b,124^b en 135^b), en hier staat, dat Hij dit zal doen. De dichter weet blijkbaar, dat de Here zijn gebed heeft verhoord.

172 *Taw* (ת) Mijn tong (of Mijn taal) zal uw toezegging (of uw woord) (be)antwoorden,
want (of (om)dat/Ja,) al uw geboden zijn rechtvaardig.

De auteur belooft de vervulling van Gods *toezegging met zijn tong* of taal *te beantwoorden*. Dit kan onder andere door Hem te loven en te (be)danken (vgl. v.175^a).

173 *Taw* (ת) Uw hand zal (of moet) er zijn om mij te helpen,
want uw bevelen heb ik (uit)gekozen.

De psalmdichter vraagt hier om Gods hulp, zodat hij in staat is zijn bevelen goed uit te voeren. Hij wil die hulp ook om te worden gered.

174 *Taw* (ת) Ik heb naar uw redding (of uw heil) verlangd (of begeerd), Jahweh,
en uw wet is mijn vermaak (of mijn genot).

175 *Taw* (ת) Mijn ziel (= Ik) zal leven, en zij (= en mijn ziel (= ik)) zal U loven,
en uw rechtsregels (of uw bepalingen) ¹⁴³⁵ zullen mij helpen.

“Ik zal leven, en ik zal U loven, en met uw bepalingen zal U mij helpen”, zouden wij nu zeggen.

176 *Taw* (ת) Ik heb (rond)gedwaald (of Ik ben verdwaald geweest) als een verloren lam
(of schaap/(jonge) geit).

Zoek uw dienaar, want uw geboden heb ik niet vergeten!

In zijn jonge jaren had David al verkeerde dingen gedaan (vgl. v.67^a, Ps.25:7^a), maar hij had Gods geboden niet vergeten. Daarom vroeg hij, of de Here naar hem wilde omkijken.¹⁴³⁶

Met dit indringende vers eindigt het gebed van de psalmdichter. Hoewel koning David zich nog ellendig voelde, vertrouwde hij erop, dat de Here zijn toezegging zou waarmaken. Op grond van zijn geloof dat hij koning zou worden van heel Israël, bad hij, want hij zag God als zijn betrouwbare Helper en Bevrijder.

De Here heeft het smeekgebed van de jonge koning ook spoedig verhoord. Gedurende de korte regering van Isboset ging het al vanaf het begin niet zo goed met de 11 stammen van Israel (2Sam.2:26-31, 3:1). Geleidelijk werden de aanhangers van David (1012 – 972) steeds sterker, en Isbosets positie werd steeds zwakker (2Sam.2:8-3:1,22-30, 4). Ook de anarchie en criminaliteit namen toe, en de zwakken in de samenleving van het opstandige gebied werden zwaar onderdrukt (Ps.14:4).

Uiteindelijk kregen Isboset (1012 – 1010) en zijn generaal Abner ruzie (2Sam.3:6-11).¹⁴³⁷ Toen Abner daarna naar de rechtmatige koning van Juda overliep, werd hij buiten Davids medeweten om door de jaloerse en wraakzuchtige generaal Joab op een achterbakse manier vermoord (2Sam.3:6-30). Terwijl er voor Isboset en zijn mensen verder nog niets aan de hand was, ontzong hen bij het bericht over de dood van Abner bij voorbaat alle moed (2Sam.4:1). Kort daarop werd Isboset door 2 van zijn legeraanvoerders laaghartig om het leven gebracht (2Sam.4:5-7). Hij was slechts 2 jaren aan de macht geweest (2Sam.2:10).

Daarna werd David in Hebron door vertegenwoordigers van alle stammen van Israël als koning over het hele heilige land aangesteld. Zo is door het ingrijpen van de Here de psalmdichter in 1010 voor Christus koning geworden over heel Israël (2Sam.5:1-3).¹⁴³⁸ In de loop van de jaren kreeg hij de macht stevig in handen. Alle vijanden werden verslagen (2Sam.8:1-14, 10, 12:26-31). Zelfs enkele opstanden konden aan het blijvende gezag van deze rechtmatige koning niets veranderen.¹⁴³⁹ Tijdens Davids langdurige regering werd het volk door God rijk gezegend (2Sam.5:10,12), en er heerste welvaart en voorspoed.

¹⁴³⁵ In de meest gangbare Hebreeuwse handschriften staat hier *uw rechtsregel* (of *uw bepaling*). Op grond van de enige Dode Zeerol over dit gedeelte, andere Hebreeuwse manuscripten, de Griekse handschriften, de Vulgaat en het tekstverband is hier voor *uw rechtsregels* (of *bepalingen*) gekozen. Het gaat hier niet over één specifieke rechtsregel, maar over het geheel.

¹⁴³⁶ Wanneer iemand zich bekeert tot God, en de Heilige Geest in hem of haar woont, dan is dat niet het eindpunt, maar het begin. Geestelijke groei naar de Here toe, en het sterker worden in het geloof, en het krijgen van steeds meer inzicht in zijn betrouwbare woorden, gaat met vallen en opstaan.

¹⁴³⁷ Abner was een oom van Saul (1Sam.14:50^b,51, 1Kron.8:33, 9:39, 26:28). Hij was de drijvende kracht achter de rebellie van Isboset (2Sam.2:8-11).

Als hij tijdens Isbosets korte regering nog als een machtig en invloedrijk generaal kon functioneren, dan moet hij veel jonger zijn geweest, dan zijn oudere broer Kis, de vader van zijn neef Saul (1033 – 1012).

¹⁴³⁸ Ruim 5 jaren nadat David (1012 – 972) koning van heel Israël was geworden, verhuisde hij met zijn hofhouding naar de nieuwe hoofdstad Jeruzalem (2Sam.5:4-9,11, 1Kon.2:11, 1Kron.3:4, 29:26,27).

¹⁴³⁹ Ook de latere opstanden van prins Absalom en van Seba werden neergeslagen (2Sam.15-18, 20:1-22).

Iedereen die dit lied aandachtig leest, kan daaruit leren, hoe betrouwbaar en belangrijk Gods woorden en toezeggingen zijn. De dichter achtte ze kostbaarder dan het beste goud (v.127, vgl. v.14,72). Hoewel hij alle schijn tegen had, en door verreweg het grootste deel van zijn volksgenoten in de steek was gelaten, bleef hij op de Here vertrouwen. Hij bleef naar Hem roepen en bidden. Zijn vertrouwen is niet beschaamd. Laten we daar allemaal een voorbeeld aan nemen.

Psalm 120: Door geroddel en vijandschap achtervolgd.

1^a Een bedevaartslied.

1^b Naar Jahweh heb ik in mijn angst geroepen.

Hij antwoordde mij.

2 Jahweh, red mijn ziel van leugenlippen;
van een bedrieglijke tong!

3 Wat zal Hij aan jou geven?
en wat zal Hij aan jou toevoegen, bedrieglijke tong?

4 Scherpe pijlen van een held
met gloeiende kolen van jeneverstruiken.

5 Wee mij, dat ik heb verbleven in Mesech.
Ik heb gewoond bij de tenten van Kedar.

6 Mijn ziel heeft lang gewoond
nabij een hater van vrede.

7 Ik ben vreedzaam, maar als ik spreek,
zijn zij uit op strijd.

Deze psalm hoort bij de bedevaartsliederen.¹⁴⁴⁰ In het Hebreeuws luidt de titel van deze liederen letterlijk *een lied van de opstijgingen*. Op de grote feesten in Israël trokken de feestgangers uit alle kanten van het land letterlijk naar omhoog, naar de stad Jeruzalem (Ex.23:14-17). Deze stad ligt op hoge heuvels. Samen trokken de feestgangers zingend en musicerend naar Zion (vgl. Jes.30:29).¹⁴⁴¹

De naam van de auteur is onbekend, en uit de inhoud van psalm 120 wordt ook niet met zekerheid duidelijk, wie hij is. Het is best mogelijk, dat Nehemia dit lied na de ballingschap heeft geschreven.

Deze psalm bestaat uit twee gedeelten: vers 1-4 en 5-7. In de eerste 4 verzen gaat het over het gesprek van de dichter met de Here. In het tweede gedeelte (v.5-7) klaagt hij over zijn eigen persoonlijke situatie en zijn vijandige omgeving.

1^a Een bedevaartslied (of Een lied van de opstijgingen/opgangen).

¹⁴⁴⁰ De bedevaartspsalmen vormen een aparte groep (Ps.120-134).

¹⁴⁴¹ Oorspronkelijk was Zion een burcht in de stad Jeruzalem. Koning David (1012 – 972) heeft deze burcht op de Jebusieten veroverd (2Sam.5:7, 1Kron.11:5). Die burcht lag aan de zuidkant van de heuvel of berg in het oosten van Jeruzalem. Later werd de hele heuvel Zion genoemd (Ps.2:6, 74:2, 78:68). Vervolgens werd met Zion ook de hele stad Jeruzalem aangeduid (Ps.51:20, 135:21, 147:12).

1^b Naar (of Tegen/Bij) Jahweh heb ik in (of met/door) mijn angst (of mijn benauwdheid)
[voor mij] geroepen.

Hij antwoordde mij.

Blijkbaar is de schrijver erg bang geweest, want hij legde in gebed zijn nood aan de God Jahweh voor.¹⁴⁴² Uit het vervolg blijkt, dat zijn angst werd veroorzaakt door geroddel (v.2,3) van ruziemakers (v.6,7).

De persoonlijke relatie van de psalmdichter met de Here was blijkbaar goed, want Hij gaf hem een positief antwoord op zijn gebed (v.3,4).

2 Jahweh, red (of bevrijd) mij(n ziel) van(uit) leugenlippen
(of valse/verraderlijke lippen);

van(uit) een bedrieglijke tong (of taal)!

Over de auteur van dit lied werd niet alleen geroddeld, maar hij werd ook met geweld en strijd bedreigd (v.6,7). Daar werd hij terecht bang van, want God nam zijn angst serieus (v.1,2,4). Het lijkt er sterk op, dat het geroddel en geweld afkomstig was van mensen die in, of dichtbij het heilige land woonden.

De macht van geroddel en geklets moet niet worden onderschat (Rom.3:13, Jak.3:6).¹⁴⁴³ In de Bijbel wordt de kwaadsprekende tong vergeleken met een moordende pijl (Jer.9:7/8), een leugenboog (Jer.9:2/3), een scherp zwaard (Ps.57:5, 59:8, 64:4), of een scheermes (Ps.52:4).

De Here heeft de vraag van de angstige psalmdichter positief beantwoord. Hij zou door Hem worden geholpen. De mensen die met hun geroddel de schrijver in het nauw wilden brengen, zouden door Jahweh worden gestraft en/of berecht.

In de volgende 2 verzen geeft de auteur het antwoord dat hij van God heeft gekregen, aan de lezers en/of de luisteraars van psalm 120 door. Dit antwoord begint met 2 vragen, waarbij de dichter de bedrieglijke tong als het ware toespreekt:

3 Wat (of Hoe) zal Hij aan (of voor/naar) jou geven,
en wat (of hoe) zal Hij aan (of voor/naar) jou toevoegen, bedrieglijke tong (of taal)?

De oordelen van God worden in vers 4 beeldend voorgesteld als vurige pijlen, die op de vijanden zouden worden afgeschoten (vgl. Ps.140:10-12^a).

4 Scherpe pijlen van een held (of een machtige (man))
met (gloeïende (of vurige)) kolen van jeneverstruiken (of bremstruiken).

In het volgende gedeelte (v.5-7) klaagt de schrijver over zijn eigen persoonlijke situatie en zijn vijandige omgeving.

¹⁴⁴² *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: "Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd."

¹⁴⁴³ Een belangrijk kenmerk van geroddel en geklets is, dat het vrijwel altijd met halve waarheden en/of hele leugens gepaard gaat. Mede doordat men kwaad over iemand spreekt, en meestal niet praat met de persoon waarover men roddelt, gaat de waarheid al heel snel verloren.

Iemand terecht waarschuwen voor de verkeerde bedoelingen van een ander, is geen roddelen. Dat doet God in de Bijbel ook (b.v. Ps.146:3, Jer.2:37, Mi.7:5,6)! Met roddelen heeft men negatieve bedoelingen, met waarschuwen handelt men positief. Roddelen breekt alleen maar af, en waarschuwen wil dat juist voorkomen. Roddelen gebeurt uit eigen eer en/of een (tijdelijk) prettig gevoel voor jezelf, en waarschuwen gebeurt uit liefde voor je medemens.

- 5 Wee [voor/aan] mij, (om)dat (of want/Ja,) ik heb verbleven
(of heb gewoon/ik vreemdeling ben geweest) (in) Mesech.

Ik heb gewoon (of heb me gevestigd) bij (of met) de tenten van Kedar.

Mesech is een zoon van Jafet (Gen.10:2). De geschiedschrijver Herodotus noemde de nakomelingen van Mesech, Moschen.¹⁴⁴⁴ Dit volk wordt in een spijkerschriftinscriptie van 1170 voor Christus de Moesjki genoemd. Ze leefden in het gebied ten zuidoosten van de Zwarte Zee aan de noordgrens van Assyrië. De Assyrische koning Sargon II (722 – 705) heeft gestreden tegen koning Mita van Musjki. Later woonde dit volk verder naar het noorden.

Kedar was een zoon van Ismaël, en een kleinzoon van Abraham. Het nageslacht van Kedar was een belangrijke Arabische stam (Gen.25:13, 1Kron.1:29, vgl. Jes.21:13,16,17). De Arabieren waren in die tijd in de grote woestijn tussen Israël en het Tweestromenland te vinden. Hun kudden kwamen zelfs in de omgeving van Babel (Jes.13:20). De psalmdichter had in de buurt van de tenten van de rondzwerende Kedarenen gewoon.

Blijkbaar heeft de auteur van dit lied een lange tijd zowel ten zuidoosten van de Zwarte Zee als in het noorden van Arabië gewoon. Mogelijk was hij een dienaar aan het hof van een koning die zowel in het noorden als in het zuiden van zijn rijk een paleis had. 's Zomers kon hij in het noorden terecht, in 's winters in het zuiden.

- 6 Mijn ziel (= Ik heb) heeft [voor haar (= voor mij)] veel (= lang) gewoon
(na)bij (of met) een hater van vrede.

Uit het meervoud van vers 7 blijkt, dat de *hater van vrede* de leiding had over een grotere groep mensen.

- 7 Ik ben (of was) vreedzaam, en (= maar) als (of (om)dat/want) ik spreek,
zijn (of waren) zij voor (of van) strijd (of oorlog).

Hoewel psalm 120 pessimistisch lijkt te eindigen, kon de psalmdichter optimistisch zijn over de toekomst, want Jahweh had hem antwoord gegeven op zijn gebed. Hij wist, dat de almachtige God hem zou helpen, en dat zijn vijanden door Hem zouden worden gestraft en/of berecht (v.1^b,3,4).

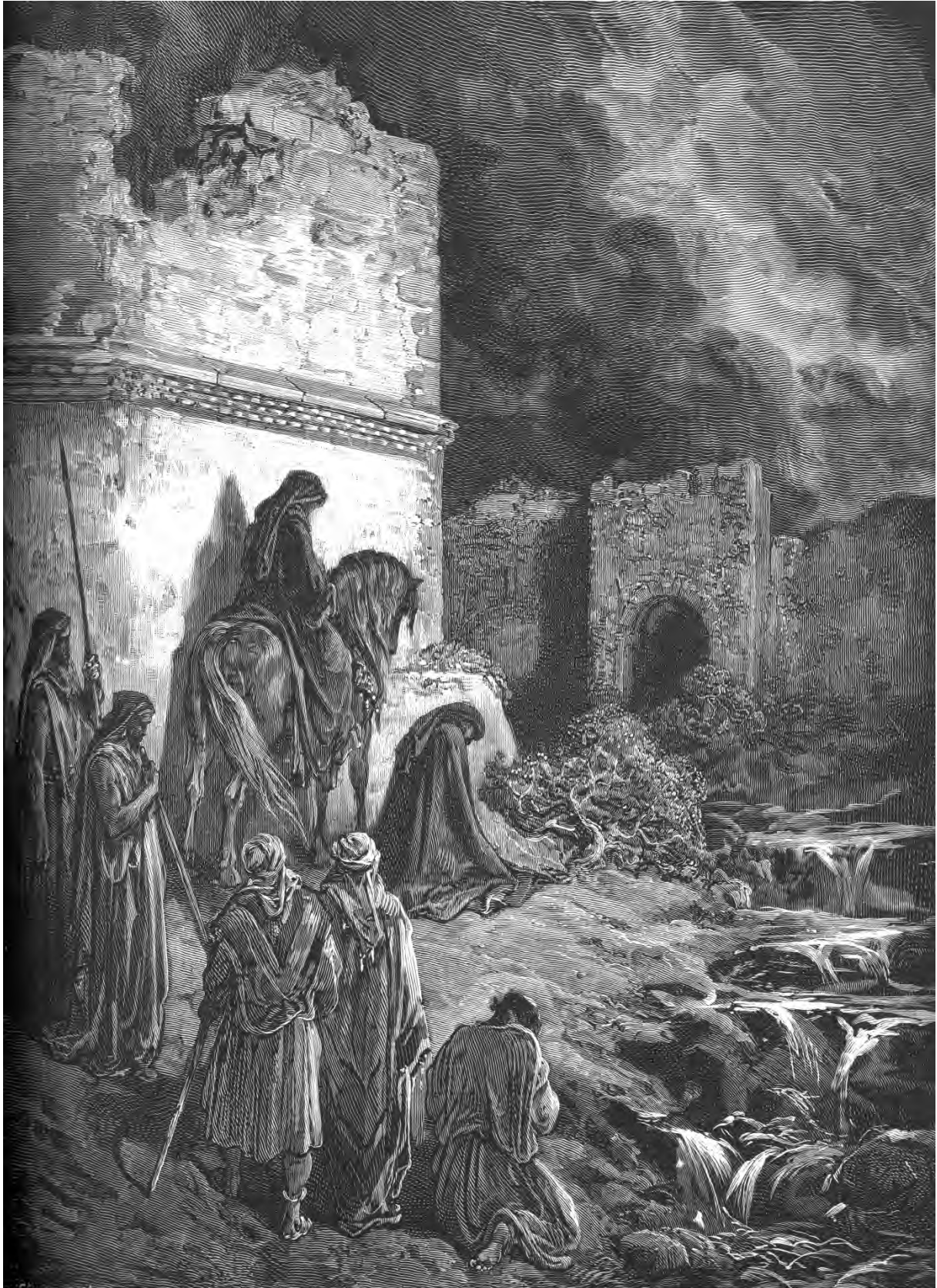
De situatie en gebeurtenissen in deze psalm lijken veel op de belevenissen van Nehemia. Hij was een Joodse schenker aan het hof van de Perzische koning Artaxerxes I (465 – 424).¹⁴⁴⁵ Deze koning gaf aan hem toestemming om met een klein leger naar Jeruzalem te gaan. Daar mocht hij de muren van de verwoeste hoofdstad van Israël laten herstellen. Als de afgesproken tijd voorbij was, moest hij terugkeren naar het Perzische hof (Neh.2:1-9).

Toen Nehemia met zijn mannen in Jeruzalem aankwam, en met zijn werk begon, ondervond hij zonder enige aanleiding veel tegenstand van volken rondom het heilige land (Neh.2:10,19, 4:1-3,7, 6:1-7, enz.). Ze begonnen de Joden te bespotten, en geruchten te verspreiden, dat de nieuwe landvoogd Nehemia en zijn volksgenoten tegen de Perzische koning in opstand wilden komen (Neh.2:19, 6:6). Hiermee probeerde de satan de identiteit en het voortbestaan van de Joodse staat te vernietigen!

¹⁴⁴⁴ Zie Herodotus, Historiën, deel 3, 94.

¹⁴⁴⁵ De staat Israël was in die tijd een onderworpen gebied van het grote Perzische Rijk.

Omdat de joodse schenker Nehemia werkte aan het hof van de Perzische koning was hij hoogstwaarschijnlijk een eunuch!

Nehemia bij de verwoeste muren van Jeruzalem.

Vergelijkbare leugenachtige geruchten hadden voor de komst van Nehemia de herbouw van de muren tijdens de regering van koning Artaxerxes I lamgelegd. Met toestemming van deze Perzische koning konden de vijandige buurvolken in het recente verleden met geweld het herstel van de muren laten stoppen (Ezra 4:6-23).¹⁴⁴⁶

Het was dus een groot wonder van God, dat Nehemia toestemming kreeg om de muren volledig te laten herstellen, en dat de wispelturige Perzische koning zich niets meer van die kwade geruchten aantrok. Blijkbaar had koning Artaxerxes I (465 – 424) veel vertrouwen in de schenker Nehemia.

Naast bespottung en geroddel werd ook geweld tegen de Joden gebruikt om het herstel van de muur te laten stoppen (Neh.4:7,8). Toen dat niet lukte, probeerden de vijandige buurvolken met hulp van ontrouwe en omgekochte Joden Nehemia te vermoorden (Neh.6:10-14,17-19). Hoewel de tegenstanders onderworpen waren aan de Perzische koning, hadden ze voor hun kwaadaardige bedoelingen een zekere mate van vrijheid. Onder hen had de Arabier Gesem de leiding genomen (Neh.2:19, 6:1,2,6). Hij was erop uit om het herstel en de identiteit van het volk Israël vernietigen! Gesem was waarschijnlijk de Kedareense (onder)koning Gashmu.¹⁴⁴⁷

Ondanks alle tegenstand wist Nehemia, dat hij God als zijn medestander had. Hij zette de bouw van Jeruzalems muur door, en met hulp van de Here werd het werk in 445 voor Christus afgerond. Toen de muur was hersteld, werden de vijandige buurvolken bang (Neh.6:16). Zo had Nehemia met hulp van Jahweh het kwade overwonnen door het goede.

In de tijd na de ballingschap was deze psalm erg geschikt voor de pelgrimstocht van de Joden uit Galilea en omstreken. Bij die tocht naar Jeruzalem moesten ze langs het vijandige Samaria omreizen om zo de haat van de Samaritanen te ontlopen (Luk.9:51-53).

In psalm 120 staat, dat de Here de tegenstanders van de auteur zou straffen en berechten. Van alle vijandige buurvolken die Nehemia tegenwerkten en bedreigden, is vrijwel niets meer overgebleven. De Moabieten, Ammonieten, Filistijnen en Kedarenen (Jes.21:16,17) bestaan niet meer. Ze zijn uitgeroeid, en de restanten van die volken zijn in andere volken opgegaan.

¹⁴⁴⁶ Het stoppen met de bouw van de tempel gebeurde niet tijdens de regering van de Perzische koning Artaxerxes I (465 – 424), want die tempel was in 515 voor Christus al afgebouwd gedurende de regering van koning Darius I (521 – 485) (Ezra 4:24-6:15). De herbouw van de tempel kwam stil te liggen onder de regering van de Perzische koning Kores II (559/538 – 529) wegens gebrek aan geloof en vertrouwen op God (Ezra 4:4,5, 5:1). De Israëlitische profeten die het Oude Testament schreven, deden dat niet chronologisch (= in tijdsvolgorde), maar vooral thematisch ofwel per onderwerp!

¹⁴⁴⁷ Zie Bimson J.J., Encyclopedie van Bijbelse plaatsen, Kampen, 2007, pag. 239.

Psalm 121: God waakt over zijn dienaren.

1^a Een bedevaartslied.

1^b Ik sla mijn ogen op naar de bergen,
waar mijn hulp vandaan komt.

2 Mijn hulp is van Jahweh,
de Maker van hemel en aarde.

3 Hij laat jouw voet niet wankelen.
Jouw beschermer slumert niet.

4 Zie, de Beschermmer van Israël
zal niet sluimeren, en zal niet gaan slapen.

5 Jahweh is jouw beschermer.
Jahweh is jouw schaduw op je rechterhand.

6 Overdag zal de zon jou niet treffen,
en een maan niet 's nachts.

7 Jahweh zal jou beschermen tegen al het kwaad.
Hij zal jou ziel beschermen.

8 Jahweh zal jou weggaan en jou komen beschermen,
vanaf nu en voor eeuwig.

Deze psalm hoort bij de bedevaartslieden.¹⁴⁴⁸ In het Hebreeuws luidt de titel van deze liederen letterlijk *een lied van de opstijgingen*. Op de grote feesten in Israël trokken de feestgangers uit alle kanten van het land letterlijk naar omhoog, naar de stad Jeruzalem (Ex.23:14-17). Deze stad ligt op hoge heuvels. Samen trokken de feestgangers zingend en musicerend naar Zion (vgl. Jes.30:29).¹⁴⁴⁹

De naam van de dichter is onbekend, en uit de inhoud van psalm 121 wordt ook niet duidelijk, wie hij is. Wel lijkt het er sterk op, dat dit lied is gemaakt toen de tempel al bestond.

Deze psalm bestaat uit drie delen: vers 1,2, 3-6 en 7,8. In de eerste 2 verzen spreekt de auteur van dit gedicht in geloof zijn vertrouwen op de Here uit. Hij wordt in het volgende gedeelte (v.3-6) door iemand toegesproken, die hem de bescherming van God belooft. Die bescherming vloeit in dit lied over van lichamelijke naar geestelijke zorg. In de laatste verzen (v.7,8) wordt de volledige bewaking en ondersteuning van de Here zowel in ruimte als tijd volledig omschreven.

¹⁴⁴⁸ De bedevaartspsalmen vormen een aparte groep (Ps.120-134).

¹⁴⁴⁹ Oorspronkelijk was Zion een burcht in de stad Jeruzalem. Koning David (1012 – 972) heeft deze burcht op de Jebusieten veroverd (2Sam.5:7, 1Kron.11:5). Die burcht lag aan de zuidkant van de heuvel of berg in het oosten van Jeruzalem. Later werd de hele heuvel Zion genoemd (Ps.2:6, 74:2, 78:68). Vervolgens werd met Zion ook de hele stad Jeruzalem aangeduid (Ps.51:20, 135:21, 147:12).

1^a Een bedevaartslied (of Een lied van (of voor) de opstijgingen/opgangen).

In deze eerste 2 verzen spreekt de psalmdichter in geloof zijn vertrouwen op de Here uit.

1^b Ik hef (= sla) mijn ogen (op) naar (of bij/tegen) de bergen,

waar mijn hulp (of mijn ondersteuning/bescherming) vandaan (of vanuit) komt.

Terwijl de bedevaartganger op reis is naar de stad Jeruzalem, wordt het gebied waar hij komt, steeds bergachtiger. Rondom de stad Jeruzalem zijn bergen (Ps.125:2). De auteur van dit gedicht slaat zijn ogen op naar de bergen, want hij weet, dat achter die bergen de stad Jeruzalem is. Daar is ook de tempel, het huis van God. De bedevaartganger verwacht zijn hulp van de Here, ook op zijn tocht naar de stad Jeruzalem. Aan elke gelovige Israëliet had Hij immers zijn zegen beloofd (Ex.20:24^b). In het volgende vers spreekt de dichter zijn vertrouwen op de God Jahweh uit.

2 Mijn hulp (of mijn ondersteuning/bescherming) is van(uit) [met] Jahweh,¹⁴⁵⁰
de Maker (of de Dader) van hemel[en] en aarde (of land).

De hulp van de Here is heel erg belangrijk, want Hij is almachtig. Hij is de Schepper van hemel en aarde!

Het geloofsvertrouwen van de auteur van dit lied blijft niet onbeantwoord. In de volgende verzen (v.3-6) spreekt een stem tegen hem. De bedevaartganger krijgt een profetie. In die profetie belooft iemand hem de bescherming van God.

3 Hij geeft (jo)uw voet niet over aan (of over om te/over voor) wankelen (of uitglijden)
(= Hij laat jouw voet niet wankelen (of uitglijden)).

(Jo)uw¹⁴⁵¹ beschermer (of behoeder/bewaker/wachter/bewaarder) sluimert niet.

Eerst hoort de schrijver, dat de Here hem beschermt op zijn gevaarlijke reis naar Jeruzalem. Terwijl hij erheen loopt, zal zijn voet niet wankelen of uitglijden. Dat is heel belangrijk, want de reiziger moet langs diepe dalen en ravijnen lopen om zijn doel te bereiken. Eén keer struikelen, kan al fataal zijn.

4 Zie, de Beschermmer (of de Behoeder/Bewaker/Wachter/Bewaarder) van Israël
zal niet sluimeren, en zal niet (gaan) slapen

(of sluimert niet en slaapt niet (of en gaat niet slapen)).¹⁴⁵²

De heen- en terugreis naar Jeruzalem is vol gevaren. De bedevaartganger kan worden aangevallen door rovers of wilde dieren (1Sam.17:37^a, 1Kon,13:24, 2Kon.2:24, Ezech.18:10, Hos.6:9, 13:7, Ob.1:5). Door de hitte van de zon kan de reiziger van dorst bezwijken. Daarom

¹⁴⁵⁰ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: "Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd."

¹⁴⁵¹ De beleefdheidsvormen *U, u* en *uw* kent men in het Hebreeuws niet. In die taal zijn *U* en *Jij/Jou*, of *u* en *jij/jou*, en *uw* en *jouw* hetzelfde. Bij een vertaling naar het Nederlands moet dan een keuze worden gemaakt. Dit betekent bijvoorbeeld, dat in de Hebreeuwse taal zowel God, als een gewoon mens met *Jij/jij* wordt aangesproken.

¹⁴⁵² In de Hebreeuwse taal van die tijd was tussen de onvoltooid tegenwoordige tijd van een werkwoord (b.v. hij sluimert/hij slaapt) en de onvoltooid toekomstige tijd (b.v. hij zal sluimeren/hij zal slapen) geen verschil! Bij de vertaling naar het Nederlands moet mede op grond van het tekstverband een keus worden gemaakt. Oude vertalingen vanuit het Hebreeuws, zoals de Septuagint, kunnen daarbij ter ondersteuning worden gebruikt.

is God als een *schaduw op de rechterhand* van de reiziger. Hij staat aan zijn rechterkant om hem te beschermen

5 Jahweh is (jo)uw beschermer (of behoeder/bewaker/wachter/bewaarder).

Jahweh is (jo)uw schaduw op (of over/boven) (jo)uw rechterhand.

Tegen de hitte overdag was de schaduw een goede bescherming (vgl. Jona 4:6). Vaak reisde men ook 's nachts in het licht van de maan,¹⁴⁵³ en rustte men uit op het heetste gedeelte van de dag.

6 Overdag zal de zon (jo)u niet treffen (of stoten/steken/(ver)slaan/doodslaan),
en een maan (niet) in (of met/door) de nacht (= 's nachts).

De schaduw, de zon en de maan vormen de overgang van de concrete werkelijkheid naar het geestelijke leven: naar de dingen die we niet met onze zintuigen kunnen waarnemen. In die tijd werden de zon en de maan als goden vereerd (Deut.4:19, 2Kon.21:5, 23:5, 2Kron.33:3). In Egypte speelde de zonnecultus een belangrijke rol (Jer.43:13).¹⁴⁵⁴ Ook al vereerde de gelovige Israëliet deze hemellichamen en allerlei andere duistere machten of afgoden niet, ze waren er wel bang voor. De zon kon iemand hard treffen door een zonnesteek (2Kon.4:18-20, Jes.49:10). De mensen geloofden eveneens, dat iemand maanziek (= vallende ziekte) kon worden (Mat.17:15). Kinderen die bij nieuwe maan werden geboren, zouden een grote kans hebben om vallende ziekte (= epilepsie) te krijgen.

In de laatste verzen (v.7,8) wordt de volledige bescherming van God zowel in ruimte als tijd volledig omschreven.

7 Jahweh zal (jo)u beschermen (of behoeden/bewaken/bewaren) vanuit (= tegen/voor)
al het kwaad.

Hij zal (jo)u(w) ziel beschermen (of behoeden/bewaken/bewaren).

Met de rechtvaardige mensen zal het goed gaan (Ps.1:1-3). Dit gebeurt niet alleen na het sterven, maar meestal ook, voordat iemand overlijdt. Deze boodschap komt overeen met andere plaatsen in de Bijbel (Lev.26, Deut.28, Joz.1:7-9, 1Kron.22:12^b,13, Spr.3:13,16-18, Jer.17:5-8). Ook al zullen dienaren van God tegenslagen in dit leven meemaken, dan heeft de Here daarmee toch het beste met ze voor (Rom.8:28, vgl. Ps.92:7,8), al begrijpen we dit vaak niet.

Jahweh beschermt zijn gehoorzame dienaren voor alle kwade machten van de satan. Boze geesten kunnen hen geen kwaad doen. God geeft de ziel van zijn dienaren rust (Mat.11:29).

8 Jahweh zal jouw weggaan (of jouw uitgaan) en jouw komen beschermen
(of behoeden/bewaken/bewaren) (vgl. Deut.28:6),

vanaf nu en tot (= voor) eeuwig.

De bescherming van de Here is in heel het dagelijks leven aanwezig (ruimte), en blijft voor altijd voortduren (tijd). Zelfs als de dienaren van God sterven, mogen ze daarna voor eeuwig bij Hem wonen (Op.7:16,17, 21:1-8, 22:1-5,12-15).

¹⁴⁵³ De maan komt in de loop van de eeuwen steeds iets verder van de aarde af te staan. Daardoor leek de maan toen groter dan nu.

¹⁴⁵⁴ De Egyptische plaats On of Heliopolis (= zonnestad) was een centrum van de zonnecultus (Gen.41:50).

Psalm 122: Vrede in Jeruzalem.

- 1^a Een bedevaartslied van David.
- 1^b Ik ben blij geweest, toen ze tegen mij zeiden:
“Wij zullen naar het huis van Jahweh gaan.”
- 2 Onze voeten stonden
binnen jouw poorten, Jeruzalem.
- 3 Jeruzalem is gebouwd als een stad,
die voor zich eensgezind samengevoegd is.
- 4 Daarheen zijn de stammen opgetrokken.
De stammen van Jahweh zijn een getuigenis van Israël
door de naam van Jahweh te bedanken.
- 5 Ja, daar zijn de stoelen van het recht neergezet.
De stoelen zijn voor het huis van David.
- 6 Vraagt om vrede van Jeruzalem!
Jouw liefhebbers zullen rust hebben.
- 7 Vrede zal binnen jouw vesting zijn;
rust in jouw paleizen.
- 8 Om mijn broers en mijn vrienden wil ik zeggen:
“Laat toch vrede in jou zijn!”
- 9 Om het huis van onze God Jahweh
wil ik het goede voor jou zoeken.

Deze psalm hoort bij de bedevaartsliederen.¹⁴⁵⁵ In het Hebreeuws luidt de titel van deze liederen letterlijk *een lied van de opstijgingen*. Op de grote feesten in Israël trokken de feestgangers uit alle kanten van het land letterlijk naar omhoog, naar de stad Jeruzalem (Ex.23:14-17). Deze stad ligt op hoge heuvels. Samen trokken de feestgangers zingend en musicerend naar Zion (vgl. Jes.30:29).¹⁴⁵⁶

Als dichter wordt David (1012 – 972) genoemd. Omdat in de Griekse handschriften (en de Vulgaat) zijn naam ontbreekt, zijn er uitleggers die denken, dat iemand anders deze psalm heeft gemaakt. In koning Davids tijd was er immers nog geen tempel in Jeruzalem gebouwd. Dat gebeurde pas in het 4^e regeringsjaar van zijn zoon Salomo (972 – 932) (1Kon.6:1).¹⁴⁵⁷

¹⁴⁵⁵ De bedevaartspsalmen vormen een aparte groep (Ps.120-134).

¹⁴⁵⁶ Oorspronkelijk was Zion een burcht in de stad Jeruzalem. Koning David (1012 – 972) heeft deze burcht op de Jebusieten veroverd (2Sam.5:7, 1Kron.11:5). Die burcht lag aan de zuidkant van de heuvel of berg in het oosten van Jeruzalem. Later werd de hele heuvel Zion genoemd (Ps.2:6, 74:2, 78:68). Vervolgens werd met Zion ook de hele stad Jeruzalem aangeduid (Ps.51:20, 135:21, 147:12).

¹⁴⁵⁷ Tot in de begintijd van de regering van koning Saul (1033 – 1012) heeft het huis van de Here ofwel de taber-

Toch hoeven we niet te twijfelen aan de juistheid van de (Masoretische) Hebreeuwse tekst, want in Dode Zeerollen wordt in deze psalm de naam van David wel genoemd. Hij wilde graag de tempel bouwen, maar dat had de Here hem verboden (2Sam.7:12,13, 1Kon.8:17-19, 1Kron.17:4,11,12). Hoewel hij daarom de tempelbouw aan zijn zoon Salomo (972 – 932) moest overlaten, was hij begonnen met voorbereidingen te treffen door allerlei bouwmaterialen te verzamelen en de organisatie van de eredienst aan te passen (1Kron.22-27, 29:1-9, vgl. 1Kron.21:18-22:1). Het lijkt er sterk op, dat het schrijven van psalm 122 in Davids laatste regeringsjaren daar mee te maken had.

Deze psalm bestaat uit drie gedeelten: vers 1,2, 3-5 en 6-9. In de eerste 2 verzen schrijft de psalmdichter over zijn enthousiasme voor het vredige Jeruzalem en het huis van God. In het volgende gedeelte (v.3-5) geeft hij aan, waarom hij daarover zo blij is. David deelt in het laatste stuk mee (v.6-9), wat de mensen moeten doen om die Goddelijke vrede vast te houden, en mee te nemen naar hun eigen omgeving.¹⁴⁵⁸

1^a Een bedevaartslied (of Een lied van de opstijgingen/opgangen) van (of voor) David.

1^b Ik ben blij geweest, toen ze tegen (of naar/voor/van) mij zeiden:

“Wij zullen naar het huis van Jahweh ¹⁴⁵⁹ gaan (of wandelen).”

David (1012 – 972) schreef dit lied niet vanuit zijn perspectief als koning, maar vanuit de blik van een gewone Israëliet. Hij kroop als het ware in de huid van één van zijn volksgenoten. De psalmdichter wilde geen koning zijn, zoals dat bij de andere volken vaak was, maar hij wilde één met het volk zijn (2Sam.6:14-23).

2 Onze voeten stonden

binnen (of in/door) jouw poorten, Jeruzalem.

In het volgende gedeelte (v.3-5) geeft de schrijver van deze psalm aan, waarom hij zo blij is over het vredige Jeruzalem en het huis van God.

3 Jeruzalem is gebouwd (of herbouwd) als een stad,

(die) voor (of van) haar (= zich) eensgezind (of bij elkaar/gezamenlijk) samengevoegd (of verenigd) is.

In de wat grotere steden in die tijd stonden de huizen dicht bij elkaar. Dit kwam, doordat er rond de steden een beschermende muur werd gebouwd. Als de bevolking van die stad toenam, dan moest er ruimte worden gezocht voor meer huizen. Zo werd het steeds meer passen en meten. Een stad die compact was samengevoegd, was dus een groot uitgegroeide stad. Daar

nakel in Silo gestaan (Joz.18:1,8-10, 21:1,2, Richt.18:31, 1Sam.1:3,9, 13:1, 14:3). De plaats Silo is tijdens zijn bewind hoogstwaarschijnlijk door de Filistijnen verwoest (Ps.78:60,61, Jer.7:12,14, 26:6). Toen de Edomiet Doëg in opdracht van Saul de priesterstad Nob uitmoordde (1Sam.22:18,19), heeft deze ongehoorzame koning het heiligdom naar Gibeon laten verplaatsen (1Kron.16:39, 21:29, 2Kron.1:3,5,6). Gibeon lag vlakbij het huidige Jib zo'n 10 kilometer ten noordwesten van Jeruzalem.

¹⁴⁵⁸ Tussen de psalmen 120-122 bestaat een opklimming in het aantal verzen: 7, 8 en 9 verzen. Er is ook een voortgang in de reis. Psalm 120 was geschikt voor de tocht langs vijandelijk of gevaarlijk gebied, zoals Samaria; bij psalm 121 naderde de pelgrim de bergen rondom de hoofdstad; terwijl het in deze psalm over de stad Jeruzalem zelf gaat.

¹⁴⁵⁹ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

woonden dus al veel mensen. De centraal gelegen stad Jeruzalem was dus heel geschikt als centrum voor de eredienst van God.

- 4 Daar(heen) (of Waarheen) zijn de stammen (of de takken/stokken/staven/scepters) opgetrokken (of omhoog gegaan/(op)gestegen).

De stammen (of De takken/stokken/staven/scepters) van Jah(weh) zijn een getuigenis van (of voor/naar) Israël door (of om) [voor (of van)] de naam van Jahweh te (be)danken.

De stammen van Israël moesten en mochten 3 keer per jaar optrekken naar een centrale plaats in hun land om met de 3 grote feesten de God Jahweh te dienen: Het feest van de ongezuurde broden (het Pascha), het feest van de eerstelingen en het feest van de oogst (= het Loofhuttenfeest) (Ex.23:14-17, Deut.16:16,17). Doordat *de stammen naar Jeruzalem optrokken om de Here te bedanken, gaven ze een getuigenis*. Het was een getuigenis van de onderlinge liefde tussen God en zijn volk, want het waren geen stammen van een willekeurig volk, maar *de stammen van Jahweh*. Hij had het volk Israël uitgekozen om zijn volk te zijn.

De mensen maakten deze reizen naar Jeruzalem vaak in grote groepen, want het kon onderweg wel gevaarlijk zijn. Bij ongelukken in gevaarlijk of bergachtig gebied en tegen aanvallen van agressieve wilde dieren konden ze elkaar helpen. Vooral in onrustige tijden lag ook het gevaar van rovers op de loer.

- 5 Ja, (of (Om)dat/want) daar(heen) (= Jeruzalem) zijn de stoelen (of de zetels/tronen) van (of voor) het recht (neer)gezet(en) (of hebben ... verbleven/gewoond).

De stoelen (of de zetels/tronen) zijn voor (of van/naar) het huis van David.

De stad Jeruzalem zou niet alleen het godsdienstige middelpunt worden, maar was in Davids tijd al het bestuurlijke centrum van Israël (vgl. Deut.17:8). In de hoofdstad was de koning (de hoogste) rechter van het land (2Sam.15:2, 1Kon.3:9,16-28, 1Kon.7:7).

Het was echter beslist niet noodzakelijk, dat Israël een koning zou hebben (Deut.17:14-20, 1Sam.8:6-18). Bij de tabernakel of de tempel moesten de priesters zorgen voor een eerlijke rechtspraak (Deut.17:8-13).

David deelt in dit laatste stuk mee (v.6-9), wat de mensen moeten doen om de Goddelijke vrede vast te houden, en mee te nemen naar hun eigen omgeving.

- 6 Vraagt om vrede van Jeruzalem!

Jouw liefhebbers zullen (of moeten) rust (of voorspoed) hebben.

God wilde en wil graag met zijn heerlijkheid in Jeruzalem bij zijn volk wonen (1Kon.8:1-10, Ps.76:3). Alleen Hij kan letterlijk en geestelijk volledig vrede (= sjaloom) geven. Alleen als de Here in Jeruzalem woont, kan die stad echte vrede geven. Iedereen die Jahweh wil dienen, zoals Hij dat wil, kan om die vrede vragen. Iedereen die zo vrede vraagt, en van Jeruzalem houdt, zal rust en vrede hebben in zijn hart.

Zo wilde koning David (1012 – 972), dat zijn nageslacht, en dus eveneens zijn zoon Salomo (= Sjalomo = Vrede/Vredig), vanuit Jeruzalem voor vrede zou zorgen voor hun volksgenoten en hun bondgenoten. De heerlijkheid van God die vrede brengt, zou in graag in Jeruzalem willen blijven, als de koning en zijn volksgenoten van de Here en van elkaar zouden houden (Lev.19:17,18, Mat.19:19, 22:37-40, Luk.10:27, Gal.5:14, Jak.2:8-16, 1Joh.3:10, 4:20,21). Als ze Jahweh op die manier trouw zouden blijven dienen, dan zou Hij altijd met zijn heerlijkheid in Jeruzalem blijven. Dat zou voor rust en veiligheid blijven zorgen.

- 7 Vrede zal (of moet) binnen (of in/met/door) jouw vesting (of jouw muur/wal) zijn; rust (of voorspoed) in (of binnen/met/door) jouw paleizen (of jouw kastelen/burchten).
- 8 Om(wille van) (of Ter wille van/Wegens) mijn broers en mijn vrienden (of mijn kameraden/makkers/metgezellen) wil ik spreken (= zeggen):
 “Laat toch (of alsjeblieft) vrede in (of binnen) jou (= Jeruzalem) ¹⁴⁶⁰ zijn!”

Blijft alsjeblieft trouw de Here dienen! Beantwoordt zo (aan) zijn grote liefde voor zijn volk! Alleen dan zal zijn vredebrengende heerlijkheid in de stad Jeruzalem kunnen blijven.

- 9 Om(wille van) (of Ter wille van/Wegens) het huis van onze God Jahweh wil ik (= David) het goede voor (of van) jou (= Jeruzalem) ¹⁴⁶¹ zoeken (of verlangen/eisen).

Het *huis van onze God Jahweh* heeft in vers 9 een dubbele betekenis. Het duidde niet in de eerste plaats de tempel aan, want *David wilde niet het goede voor Jeruzalem* als vertegenwoordigster van heel Israël *zoeken*, omdat daar het tempelgebouw zou komen. Dat gebouw zou pas jaren later onder leiding van koning Salomo (972 – 932) worden gebouwd. Het lijkt er dus sterk op, dat David met *het huis van Jahweh* vooral iets anders heeft bedoeld. Met *huis* werd vaak ook iemands huisgezin en allen die daarbij hoorden, aangeduid (Gen.7:1, 12:1,17, 14:14, 15:2, enz.). Het huisgezin van onze God Jahweh was en is zijn volk, en iedereen die daarbij hoorde en hoort. In dat huisgezin zou het tempelgebouw komen, waarin God als een vader tussen zijn kinderen ofwel zijn dienaren zou gaan wonen. *Om dit alles zou koning David het goede voor de hoofdstad Jeruzalem*, als vertegenwoordigster van heel zijn volk, *zoeken*. Om dit alles zou hij dus het goede voor heel Gods volk zoeken.

Helaas kwamen er na David (1012 – 972) steeds vaker ongehoorzame en slechte koningen op de troon. Ook week het overgrote deel van het volk steeds verder van de Here af. Dat begon al tijdens de regering van koning Salomo (972 – 932) (1Kon.11:1-40). Daarom is de heerlijkheid van God uiteindelijk uit de tempel en de stad Jeruzalem vertrokken (Ezech.10:18,19, 11:22,23). Veel Joden lieten eeuwen later hun Messias en Verlosser aan het kruis slaan. Ook kunnen we in het bijbelboek Handelingen lezen, hoe de onbekeerde Joden de eerste vervolgers waren van de Christenen. Die heerlijkheid van God is door de structurele ongehoorzaamheid van Joden en Israëlieten nooit teruggekeerd.

Pas als de heidenen de Here massaal verwerpen, zal Jahweh zich weer over Israël ontfermen (Rom.11:25-32). Veel Joden zijn al teruggekeerd. Nog veel meer Joden en Israëlieten zullen weer naar het beloofde land gaan. Uit de verre landen waarheen God hen had verstrooid, zal Hij hen verlossen (Jer.23:6-8, 30:10, Zach.10:6-12). De Here zal Juda en Israël weer terugbrengen naar het land dat Hij aan hun (voor)vaders heeft gegeven (Jes.11:11-16, Jer.16:15-18, 30:3, Ezech.37:21,22,28, Hos.1:10-12, 2:15-22, Am. 9:14,15). De Israëlieten zullen zich bekeren (Ezech.36:26,27 Hos.3:5, 14:5, Zach.12:10-14, 13:8,9). Jahweh zal hun ogen openen voor het nieuwe verbond, dat Hij met hen sluit (Ezech.37:26, Rom.11:27, Jer.31:31-34, 32:40-41, vgl. Hebr.8:8-12). Ze zullen hun Koning Jezus Christus dienen. Jeruzalem zal weer de stad van vrede worden (Jes.60-62).

Eeuwen later zal het nieuwe Jeruzalem neerdalen vanuit de hemel. Dan zal de God de Vader samen met de grote Zoon van David daar voor eeuwig regeren, en onder de mensen wonen (Op.21:2,3,22). Dan zullen niet alleen alle stammen van Israël daar komen, maar mensen

¹⁴⁶⁰ Het persoonlijk voornaamwoord *jou* is hier vrouwelijk, omdat het verwijst naar de stad Jeruzalem. In het Hebreeuws zijn steden vrouwelijk.

¹⁴⁶¹ Het persoonlijk voornaamwoord *jou* is hier vrouwelijk, omdat het verwijst naar de stad Jeruzalem.

uit alle volken om zich voor de Here neer te buigen (Jes.66:22,23, Op.21:24,26). Dan zal het voor eeuwig vrede zijn.

Psalm 123: Gebed om genade.

1^a Een bedevaartslied van David.

1^b Naar U die in de hemel woont,
heb ik mijn ogen opgeslagen.

2 Zie, zoals de ogen van slaven zijn op de hand van hun heren;
zoals de ogen van een slavin zijn op de hand van haar mevrouw,
zo zijn onze ogen naar onze God Jahweh,
totdat Hij ons genadig is.

3 Wees ons genadig, Jahweh, wees ons genadig,
want wij zijn meer dan zat geweest van verachting!

4 Meer dan zat is onze ziel is geweest
van de spot van de zelfgenoegzame mensen,
en de verachting van de trotse mensen.

Deze psalm hoort bij de bedevaartsliederen.¹⁴⁶² In het Hebreeuws luidt de titel van deze liederen letterlijk *een lied van de opstijgingen*. Op de grote feesten in Israël trokken de feestgangers uit alle kanten van het land letterlijk naar omhoog, naar de stad Jeruzalem (Ex.23:14-17). Deze stad ligt op hoge heuvels. Samen trokken de feestgangers zingend en musicerend naar Zion (vgl. Jes.30:29).¹⁴⁶³

Hoogstwaarschijnlijk heeft David deze psalm gemaakt in de tijd, dat hij gezocht werd door koning Saul (1033 – 1012). Het lijkt er sterk op, dat hij na een lange tijd graag het heiligdom van de Here in Gibeon ¹⁴⁶⁴ weer wilde bezoeken, en daarom een bedevaartslied schreef. Hij bad als leider namens een groep mensen tot de Here (v.3,4). Ook verlangden ze er natuurlijk vurig naar om te worden verlost van de jacht van koning Saul op hun leven, en de verraderlijke bespottung en verachting van een groot deel van hun volksgenoten (1Sam.23:7-12,19-25, 25:2-11).

Psalm 123 bestaat uit twee gedeelten: vers 1,2 en 3,4. In vers 1^a staat hoogstwaarschijnlijk, wie de schrijver is. Daarna smeekt de psalmdichter de Here om zijn aandacht (v.1^b,2). Dan volgt het eigenlijke smeekgebed van David namens de groep die bij hem is (v.3,4).

¹⁴⁶² De bedevaartspsalmen vormen een aparte groep (Ps.120-134).

¹⁴⁶³ Oorspronkelijk was Zion een burcht in de stad Jeruzalem. Koning David (1012 – 972) heeft deze burcht op de Jebusieten veroverd (2Sam.5:7, 1Kron.11:5). Die burcht lag aan de zuidkant van de heuvel of berg in het oosten van Jeruzalem. Later werd de hele heuvel Zion genoemd (Ps.2:6, 74:2, 78:68). Vervolgens werd met Zion ook de hele stad Jeruzalem aangeduid (Ps.51:20, 135:21, 147:12).

¹⁴⁶⁴ Tot in de begintijd van de regering van koning Saul (1033 – 1012) heeft het huis van de Here ofwel de tabernakel in Silo gestaan (Joz.18:1,8-10, 21:1,2, Richt.18:31, 1Sam.1:3,9, 13:1, 14:3). De plaats Silo is tijdens zijn bewind hoogstwaarschijnlijk door de Filistijnen verwoest (Ps.78:60,61, Jer.7:12,14, 26:6). Toen de Edomiet Doëg in opdracht van Saul de priesterstad Nob uitmoordde (1Sam.22:18,19), heeft deze ongehoorzame koning het heiligdom naar Gibeon laten verplaatsen (1Kron.16:39, 21:29, 2Kron.1:3,5,6). Gibeon lag vlakbij het huidige Jib zo'n 10 kilometer ten noordwesten van Jeruzalem.

1^a Een bedevaartslied (van) David
(of Een lied (van) David van de opstijgingen/opgangen).¹⁴⁶⁵

In het onderstaande gedeelte (v.1^b,2) smeekt de auteur om de aandacht van God. Van Hem als de hoogste rechter en koning verwacht hij zijn verlossing.

1^b Naar (of Bij) U die in de hemel[en] woont (of (neer)zit/(ver)blijft),
heb ik mijn ogen (op)geheven (= opgeslagen).

Het woord *hemel[en]* heeft 2 betekenissen.¹⁴⁶⁶ Daarmee bedoelde men onder andere de lucht, het firmament ofwel het uitspansel waarbinnen de hemellichamen zoals de zon, de maan en de sterren voorkomen (Gen.1:6-8, 15:5, Lev.26:19, Ps.19:2, enz.).¹⁴⁶⁷ Met het woord *hemel[en]* duidde men ook de woonplaats van God aan (vgl. Gen.28:12,13^a, Deut.3:24, 4:39, 10:14, 26:15^a, enz.). Over dat laatste gaat het hier in dit lied.

2 Zie, (zo)als de ogen van slaven (of dienaren/(dienst)knechten) zijn naar (of bij) (= op)
de hand van hun heren;
(zo)als de ogen van een slav(in) (of een dienstmeid/dienstmaagd) zijn naar (of bij)
(= op) de hand van haar mevrouw (of meesteres/dame),
(juist)zo (of (al)thus zijn onze ogen naar (of bij) onze God Jahweh,¹⁴⁶⁸
tot(dat) [dat (of die)] Hij ons genadig is (of zal zijn).¹⁴⁶⁹

De hand van de heren of van de mevrouw was het symbool van hun macht. Met één hand-wenk konden ze hun knechten en slaven opdrachten en aanwijzingen geven, of aan hun verzoek gehoor geven. Met hun hand konden ze iets geven of afnemen. In die hand lag de toekomst van de slaaf en de slav(in).

In vers 2 zit een betekenisvolle climax (= opklimming naar een hoogtepunt) verwerkt. Een slaaf (of een knecht) had in die tijd een hogere positie dan een slav(in).¹⁴⁷⁰ Een slaaf is veel minder afhankelijk van zijn heer, dan een slav(in) van haar mevrouw. Daarom verlangde die slav(in) veel meer van die mevrouw, dan de slaaf (of knecht) van zijn heer. Nog meer dan een slav(in) verlangden David en zijn mannen iets van de Here. Door de climax wordt hun verlangen heel sterk uitgebeeld. De toekomst van David en zijn mannen lag in Gods hand.

¹⁴⁶⁵ De woorden *van David* staan niet in de (Masoretische) Hebreeuwse tekst en niet in de Griekse handschriften (en de Vulgaat), maar zijn afkomstig uit de enige Dode Zeerol van deze psalm. In die rol moet voor het woord *David* de tekst *Een lied van* hebben gestaan, maar die is blijkbaar verloren gegaan. Of David werkelijk de auteur van psalm 123 is, is niet helemaal zeker, maar ook door de inhoud van dit lied lijkt het er sterk op.

Het komt eveneens voor, dat de naam van de schrijver wel in de (Masoretische) Hebreeuwse tekst voorkomt en niet in de Griekse handschriften (vgl. Ps.122:1^a, 123:1^a, 124:1^a, 127:1^a, 131:1^a, 133:1^a).

¹⁴⁶⁶ Het woord *hemelen* staat in het Hebreeuws altijd in het 2-voud (= dualis).

¹⁴⁶⁷ In die tijd werden de hemellichamen vereerd, alsof het goden waren (Deut.4:19, 2Kon.17:16^b, 21:3^b, 5, Jer.8:2, enz.).

¹⁴⁶⁸ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: "Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd."

¹⁴⁶⁹ In de Hebreeuwse taal van die tijd was tussen de onvoltooid tegenwoordige tijd van een werkwoord (b.v. hij is), en de onvoltooid toekomstige tijd (b.v. hij zal zijn) geen verschil! Bij de vertaling naar het Nederlands moet mede op grond van het tekstverband een keus worden gemaakt. Oude vertalingen vanuit het Hebreeuws, zoals de Septuagint, kunnen daarbij ter ondersteuning worden gebruikt.

¹⁴⁷⁰ Volgens de wetten die de Here via Mozes aan zijn volk had gegeven, moest een slaaf, als hij dat wilde, na maximaal 7 jaren worden vrijgelaten. Dit gold voor een slav(in) lang niet altijd. Zij hoorde (mede om haar levensonderhoud) bij haar man (Ex.21:1-11).

In het laatste gedeelte (v.3,4) volgt het eigenlijke smeekgebed van de auteur namens de groep die bij hem is. De psalmdichter denkt helemaal niet aan hulp van een andere god, en blijft op de Here vertrouwen. Hij is er zeker van, dat God verlossing zal geven, omdat Hij dat heeft beloofd. Die belofte hield ook in, dat David (1012 – 972) koning zou worden in plaats van zijn schoonvader Saul (1033 – 1012) (1Sam.16:1-13, 18:20-27).

- 3** Wees ons genadig, Jahweh, wees ons genadig,
want (of (om)dat/Ja,) wij zijn veel (of overvloedig) van (= te) (= zijn meer dan) zat
(of verzadigd) geweest van verachting!
- 4** Veel (of overvloedig) van (= te) (= Meer dan) zat is onze ziel (= ons leven)
[voor (of van) haar (= zich)] geweest
van de spot (of de verachting) van de zelfgenoegzame (of de zorgeloze)(mense)n,
en ¹⁴⁷¹ de verachting van (of voor) de trotse(mense)n.

Hoewel een groot deel van de Israëlieten David verraderlijk bespotten en verachtten, heeft hij zich niet vergist. Hij liet met zijn aanhoudend en indringend bidden merken, dat hij alleen op de Here vertrouwde, en Hij maakt zijn beloften waar. De psalmdichter werd door God zelf van zijn vijanden verlost. Hij werd later koning over heel Israël.

¹⁴⁷¹ Het woordje *en* ontbreekt in de Hebreeuwse tekst, maar staat wel in de Griekse handschriften (en de Vulgaat). Het grootste deel van deze psalm is in de Dode Zee-rollen verloren gegaan.

Psalm 124: De almachtige God Jahweh is een betrouwbare helper.

1^a Een bedevaartslied van David.

1^b “Als niet Jahweh voor ons was geweest”,

Israël moet toch zeggen:

2 “Als niet Jahweh voor ons was geweest,

toen mannen tegen ons opstonden;

3 dan hadden zij ons levend verslonden,

toen hun woede tegen ons ontbrandde;

4 dan had het water ons overstroomd,

in de richting van een wadi was het over onze ziel voorbijgegaan;

5 dan was het onstuimige water

over onze ziel voorbijgegaan.”

6 Gezegend is Jahweh, die ons niet heeft overgegeven

als een prooi voor hun tanden.

7 Onze ziel is als een vogel

die ontsnapt is uit een klapnet van vogelvangsters.

Het klapnet is gebroken, en wij zijn ontsnapt.

8 Onze hulp is in de naam van Jahweh,

de Maker van hemel en aarde.

Deze psalm hoort bij de bedevaartsliederen.¹⁴⁷² In het Hebreeuws luidt de titel van deze liederen letterlijk *een lied van de opstijgingen*. Op de grote feesten in Israël trokken de feestgangers uit alle kanten van het land letterlijk naar omhoog, naar de stad Jeruzalem (Ex.23:14-17). Deze stad ligt op hoge heuvels. Samen trokken de feestgangers zingend en musicerend naar Zion (vgl. Jes.30:29).¹⁴⁷³

Als dichter wordt koning David (1012 – 972) genoemd. Omdat in de Griekse handschriften (en de Vulgaat) zijn naam ontbreekt, zijn er uitleggers die denken, dat iemand anders deze psalm heeft gemaakt. Toch hoeft dit niet het geval te zijn. De naam van David ontbreekt wel vaker in de Griekse handschriften (en de Vulgaat), terwijl die wel vermeld staat in de (Masoretische) Hebreeuwse tekst en/of in de Dode Zeerollen (Ps.122:1^a, 123:1^a, 131:1^a, 133:1^a).¹⁴⁷⁴

Deze psalm bestaat uit twee gedeelten: vers 1-5 en 6-8. In het eerste gedeelte wordt vermeld, wie de schrijver is (v.1^a), en roept koning David zijn volk op om God te bedanken voor alle

¹⁴⁷² De bedevaartspsalmen vormen een aparte groep (Ps.120-134).

¹⁴⁷³ Oorspronkelijk was Zion een burcht in de stad Jeruzalem. Koning David (1012 – 972) heeft deze burcht op de Jebusieten veroverd (2Sam.5:7, 1Kron.11:5). Die burcht lag aan de zuidkant van de heuvel of berg in het oosten van Jeruzalem. Later werd de hele heuvel Zion genoemd (Ps.2:6, 74:2, 78:68). Vervolgens werd met Zion ook de hele stad Jeruzalem aangeduid (Ps.51:20, 135:21, 147:12).

¹⁴⁷⁴ In de Griekse handschriften ontbreekt ook in psalm 127 de naam van de dichter Salomo (972 – 932), terwijl die naam wel in de Hebreeuwse tekst en de Dode Zeerollen is vermeld.

overwinningen op de vijandige legers van de meeste buurvolken (v.1^b-5). Mede namens het volk spreekt de koning in het laatste gedeelte (v.6-8) tegenover de Here zijn dankbaarheid, en vertrouwen in Hem uit.

1^a Een bedevaartslied (of Een lied van de opstijgingen/opgangen) van (of voor) David.

Koning David roept zijn volksgenoten op om de Here te bedanken voor alle overwinningen op de vijandige legers van de meeste buurvolken (v.1^b-5). Deze volken wilden zonder reden de staat Israël vernietigen. Vooral de oorlog tegen de Ammonieten en de Arameeërs was erg gevaarlijk (2Sam.10). Nadat alle vijandige buurvolken waren overwonnen (2Sam.8:1-14, 10, 12:26-31), vindt de psalmdichter het de hoogste tijd om God daarvoor de eer te geven.

1^b “Als niet (of Tenzij/Behalve als) Jahweh ¹⁴⁷⁵ [die (of dat)] voor (of van) ons was geweest”,

Israël moet (of zal) toch (of alsjeblijft/nu) zeggen:

2 “Als niet (of Tenzij/Behalve als) Jahweh [die (of dat)] voor (of van) ons was geweest,

toen een man (= toen mannen) tegen (of op/over/boven) ons opstond(en);

3 dan (of in dat geval/toen) hadden zij ons leven(d) verslonden (of opgeslokt),

toen hun woede in (of door/met) (= tegen) ons (ont)brandde;

4 dan (of in dat geval/toen) hadden de wateren (= had het water) ons overstroemd
(of overspoeld/weggespoeld/overvloed),

in de richting van een wadi (of een beek/stroom) was het (of hij) over (of boven/op)
onze ziel (= ons leven) voorbijgegaan (of gepasseerd/overgestoken);

5 dan (of in dat geval/toen) was het (of de) onstuimige

(of kokende/brutale/overmoedige/trotse) water[en]

over (of boven/op) onze ziel (= ons leven) voorbijgegaan

(of gepasseerd/overgestoken).” ¹⁴⁷⁶

De psalmdichter heeft de vijandige buurvolken ervaren als wilde roofdieren (v.3,6), die zo gulzig waren, dat ze de Israëlieten levend wilden verslinden.

Ook vergeleek David (1012 – 972) ze met een aanzwellende rivier in het begin van de regentijd. In het land Israël regent het vooral in de maanden oktober en november. Na de regentijd schrompelen de rivieren in elkaar tot beekjes. Vaak komen die beekjes helemaal droog te liggen, en veranderen ze in wadi's.¹⁴⁷⁷ In die lagere wadi's is het grondwater veel dichterbij de oppervlakte, waardoor er meer begroeiing is, dan in de omgeving. Als schapen daar grazen, of mensen daar zijn, dan kunnen ze in het begin van de regentijd onaangenaam worden verrast door een plotseling opkomende stortvloed van water. Met die gevaarlijke situatie vergeleek David zichzelf met zijn volksgenoten. Zo'n stortvloed van water sleurt iedereen mee naar de dood.

¹⁴⁷⁵ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

¹⁴⁷⁶ In vers 5 doet de dichter een stapje terug om de kern van vers 4 te benadrukken en verder uit te werken.

¹⁴⁷⁷ Door de geleidelijke overgang van beekjes naar wadi's is de grens tussen die twee niet altijd duidelijk. Het is dan ook niet verwonderlijk, dat in het Hebreeuws voor een beek en een wadi hetzelfde woord wordt gebruikt.

Mede namens het volk spreekt koning David in het laatste gedeelte (v.6-8) zijn dankbaarheid tegenover de Here uit. De hulp van de almachtige God gaf de psalmdichter veel vertrouwen, dat Hij ook in de toekomst zijn volk zou helpen en beschermen.

6 Gezegend is Jahweh, die ons niet heeft (over)gegeven
als ¹⁴⁷⁸ een prooi (of voedsel/eten) voor (of van) hun tanden.

7 Onze ziel is als een vogel
die ontsnapt is (van)uit een klapnet (of een valstrik) van vogelvangsters.

Het klapnet (of De valstrik) is gebroken (of vernietigd), en wij zijn ontsnapt.

Na de vergelijking van Israëls vijanden met bloeddorstige roofdieren kwam de psalmdichter met een nieuwe gelijkenis. Het gaat hier over een klapnet dat op de grond ligt (vgl. Am.3:5). Als een vogel gelokt door voedsel op de as van 2 kleppen hipt, springen de kleppen omhoog, en klap het net dicht. De opvliegende vogel valt op de grond, en is dan gevangen.

God had echter deze valstrik gebroken, zodat de gevangen vogel(s) werd(en) bevrijd, en weer weg kon(den) vliegen. Het was een les om niet in de eerste plaats (volledig) te vertrouwen op, wat mensen je aanbieden, ook al lijkt dat nog zo mooi en/of aantrekkelijk.

8 Onze hulp (of Onze ondersteuning/bescherming) is in (of met/door) de naam van
Jahweh,
de Maker (of de Dader) van hemel[en] en aarde (of land).

Op mensen, op paarden en strijdswagens of machtige volken vertrouwen vond de psalmdichter erg onverstandig. Dat had het verleden wel bewezen. De Here had door zijn machtige daden laten zien, dat Hij zijn volk beschermde, en de overwinning bezorgde op de legers van de levensgevaarlijke vijandige buurvolken. Het was en is veel beter om op de hulp en bescherming van de almachtige God te vertrouwen, die *de hemel en de aarde heeft gemaakt*. Voor de toekomst was de auteur van dit lied dat ook van plan.

Dat heeft David tijdens zijn regering laten zien. Hij wilde niet veel paarden en strijdswagens hebben (2Sam.8:4), want het aanschaffen van veel paarden (voor de strijd) had de Here verboden (Deut.17:16). De schrijver van deze psalm sloot eveneens geen verbonden met machtige volken. In de loop van de tijd bleek, dat hij dat niet nodig had, want God maakte het volk Israël toen veel sterker en invloedrijker dan de buurvolken (vgl. Ps.60:8-10, 108:8-10). Ook Davids zoon, koning Salomo (972 – 932), was in de eerste periode van zijn regering erg machtig. Toen hij veel paarden en strijdswagens kocht (1Kon.4:26, 10:28), en met Egypte een verbond ging sluiten, ging het met hem en het volk Israël snel bergafwaarts (1Kon.3:1, 11).

Psalm 124 was ook heel geschikt voor de pelgrimstochten naar Jeruzalem, want het kon onderweg best gevaarlijk zijn. In bergachtig gebied kon je door struikelen in een ravijn storten. Ook kon je worden aangevallen door agressieve wilde dieren (vgl. v.3,6). Vooral in onrustige tijden lag eveneens het gevaar van rovers op de loer. Daarom maakten de mensen deze reizen naar Jeruzalem vaak in grote groepen, want dan konden ze elkaar helpen.

De boodschap van dit lied staat samengevat in het laatste vers: Vertrouw boven alles op de almachtige God. Dit betekent gelukkig niet, dat je geen mens meer mag of kunt vertrouwen, maar wel, dat je er rekening mee moet houden, dat ieder mens door de zonde helaas niet vol-

¹⁴⁷⁸ Het woordje *als* staat niet in de Hebreeuwse tekst, maar wel in de Griekse handschriften. In de Dode Zeerollen is deze psalm is grotendeels verloren gegaan.

maakt is. In het vertrouwen op mensen en op jezelf moet je goed en verstandig omgaan met ieders zwakke kanten. Mede daarom moet het volledige vertrouwen op de Here op de eerste plaats staan. Daarover gaat het ook in de volgende psalm.

Psalm 125: Vertrouwen op God tijdens de regering van een slechte koning.

1^a Een bedevaartslied.

1^b Wie op Jahweh vertrouwen, zijn als de berg Zion.

Hij wankelt niet, hij blijft voor eeuwig.

2 Rondom Jeruzalem zijn bergen,
en Jahweh is rondom zijn volk,
vanaf nu en voor eeuwig.

3 Ja, de scepter van de kwaadaardigheid zal niet blijven rusten
op het toegewezen deel van de rechtvaardigen,
zodat de rechtvaardigen hun handen niet uitstrekken naar onrecht.

4 Doe goed, Jahweh, aan de goede mensen,
en aan mensen met een oprecht hart!

5 Wie afbuigen naar kronkelwegen,
hen zal Jahweh laten weggaan met de bedrivers van onrecht.
Vrede zal over Israël zijn.

Deze psalm hoort bij de bedevaartsliederen.¹⁴⁷⁹ In het Hebreeuws luidt de titel van deze liederen letterlijk *een lied van de opstijgingen*. Op de grote feesten in Israël trokken de feestgangers uit alle kanten van het land letterlijk naar omhoog, naar de stad Jeruzalem (Ex.23:14-17). Deze stad ligt op hoge heuvels. Samen trokken de feestgangers zingend en musicerend naar Zion (vgl. Jes.30:29).

Het gaat in dit lied over rechtvaardige en kwaadaardige mensen. De rechtvaardige mensen zullen standhouden, doordat God hen helpt. De schrijver vraagt aan de Here, of Hij de rechtvaardige mensen wil blijven zegenen. De kwaadaardige mensen moeten zonder God verder. Daardoor zullen ze vergaan. Dan zal er echte vrede in Israël komen!

Wie de auteur van deze psalm is, blijft onzeker. Zijn naam wordt in elk geval niet genoemd, en uit de inhoud van psalm 125 wordt dat ook niet duidelijk.¹⁴⁸⁰

1^a Een bedevaartslied (of Een lied van de opstijgingen/opgangen).

1^b Wie in (= op) Jahweh vertrouwen,¹⁴⁸¹ zijn als de berg Zion.¹⁴⁸²

¹⁴⁷⁹ De bedevaartspsalmen vormen een aparte groep (Ps.120-134).

¹⁴⁸⁰ Het zou de profeet Jesaja kunnen zijn. Zie hiervoor de verdere uitleg en de voetnoten.

¹⁴⁸¹ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: "Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd."

¹⁴⁸² Oorspronkelijk was Zion een burcht in de stad Jeruzalem. Koning David (1012 – 972) heeft deze burcht op de Jebusieten veroverd (2Sam.5:7, 1Kron.11:5). Die burcht lag aan de zuidkant van de heuvel of berg in het oosten van Jeruzalem. Later werd de hele heuvel Zion genoemd (Ps.2:6, 74:2, 78:68). Vervolgens werd met Zion

Hij (= die berg) wankelt (of waggelt) niet (of Hij glijdt niet uit),
hij (ver)blijft (of woont/zit (neer)) voor (of van) eeuwig.

De rechtvaardig iemand die op de God Jahweh blijft vertrouwen, is even stabiel als de berg Zion. Evenals die berg wankelt hij niet. Hij blijft staan.

- 2 Rondom Jeruzalem zijn bergen,
en Jahweh is rondom [voor/van] zijn volk,
vanaf nu en tot (= voor) eeuwig.

De bergen rondom Jeruzalem gaven de hoofdstad een natuurlijke bescherming. Zoals er bergen zijn rondom deze stad, zo is de God Jahweh beschermend rondom zijn volk aanwezig. Dat is Hij niet zo af en toe, maar voor altijd.

Bij de kwaadaardige mensen is dat juist heel anders. Soms kunnen ze wel heel machtig zijn, maar ze moeten het zonder de bescherming van de Here doen. Daardoor hebben ze geen goede toekomst voor ogen. Daarover kreeg de psalmdichter een profetie.

- 3 Ja, (of (om)dat/want) de scepter (of de staf/stok/tak/stam) van de kwaadaardigheid
zal niet (blijven) (uit)rusten
op (of over/boven) het (toegewezen) (aan)deel (of lot) van de rechtvaardige(mense)n,
zodat de rechtvaardigen hun handen niet uitstrekken (of (weg)zenden/(weg)sturen)
in (of met/door) (= naar) onrecht (of ongerechtigheid).

Een scepter is vaak een mooie staf. Het is een teken van koninklijke waardigheid en gezag. Het gaat hier dus over een koning. Het is echter een slechte koning. Daardoor zijn kwaadaardige mensen aan de macht.

Die slechte koning regeert ook over elk stukje toegewezen land van de rechtvaardige mensen. Toen de Israëlieten het heilige land hadden veroverd, werd dat door loting verdeeld (Joz.13:8-21:45). Elk stukje land hoorde dus bij iemand. Dat was zijn toegewezen (erf)deel, dat bij zijn dood door één of meerdere zonen werd overgenomen.

We kunnen ons afvragen, welke kwaadaardige koning tijdens het leven van de auteur aan de macht was.¹⁴⁸³ De zeer slechte koning Manasse (697 – 642) komt daarvoor het meest in aanmerking.¹⁴⁸⁴ Deze koning liet de profeten van de Here massaal vermoorden. Hij doordrenkte de stad Jeruzalem met het bloed van gelovige Joden (2Kon.21:16).¹⁴⁸⁵ Geen profeet kon meer

ook de hele stad Jeruzalem aangeduid (Ps.51:20, 135:21, 147:12).

¹⁴⁸³ Dat hoeft echter geen buitenlandse koning te zijn, zoals veel uitleggers aangeven. Er zijn helaas ook veel kwaadaardige Israëlitische en Judese koningen in het heilige land aan de macht geweest. Het is zelfs niet aanmerkelijk, dat het een buitenlandse vorst is, want die worden over het algemeen niet kwaadaardig genoemd. Een kwaadaardige koning is vrijwel altijd een koning van het eigen volk.

¹⁴⁸⁴ Het was geen koning die regeerde na de Babylonische ballingschap. De dichter namelijk die tijdens de regering van die kwaadaardige koning psalm 125 maakte, was een profeet, want alle bijbelboeken zijn door de Heilige Geest uitsluitend via apostelen en profeten tot stand gekomen (Ef.3:5, 2Tim.3:14-17, 2Pet.3:2). We kunnen echter nergens in de Bijbel lezen over profeten in de tijd tussen het optreden van de profeet Maleachi in de 5^e eeuw voor Christus en de komst van Johannes de Doper in de 1^e eeuw na Christus. Er zijn zelfs sterke aanwijzingen dat er in die periode helemaal geen profeten waren (1Mak.4:46, 9:27, 14:41)! De schrijver van het boek Sirach noemde in zijn opsomming van bijbelse figuren na (de laatste van de 12 (kleine) profeten:) Maleachi, geen enkele profeet meer (Sir.49:10-16). Bovendien heeft er vanaf het begin van de Babylonische ballingschap tot en met het optreden van de profeet Maleachi geen enkele Joodse of Israëlitische koning meer geregeerd. Die kwaadaardige koning moet dus (tijdens het leven van de profetische schrijver van deze psalm) voor de ballingschap aan de macht zijn geweest.

¹⁴⁸⁵ Flavius J., Joodse Oudheden, deel 10, hoofdstuk 3:1.

in het openbaar optreden. Hoogstwaarschijnlijk is ook de profeet Jesaja in 681 door hem vermoord.¹⁴⁸⁶ In datzelfde jaar veroverde de nieuwe Assyrische koning Esarhaddon (681 – 669) Jeruzalem, en nam hij de slechte koning Manasse gevangen. Hij liet hem aan haken naar Babel brengen.¹⁴⁸⁷ Toen Manasse zich in zijn gevangenschap bekeerde, verhoorde de hemelse Vader zijn smeekgebed. Hij mocht terugkeren, en hij werd weer koning in het Tweestammenrijk Juda (2Kron.33:1-16). Daarna diende hij de Here tot zijn dood.

De auteur van dit lied had van God een profetie gekregen. Aan de regering van de slechte koning zou de Here een einde laten komen. Daarmee wilde Hij zijn dienaren beschermen. Die slechte koning bracht namelijk gelovige Israëlieten of Joden in verleiding. De kracht van die verleiding werd steeds groter. Jahweh zou ervoor zorgen, dat die verleiding niet te groot zou worden. Mensen worden door Hem wel op de proef gesteld, maar de verleiding mag niet onweerstaanbaar worden (1Kor.10:13).

Deze mooie profetie over de toekomst vormt voor de schrijver van deze psalm geen aanleiding om passief af te wachten. Nee, hij bidt om de vervulling van deze profetie, want de meeste profetieën over de toekomst zijn voorwaardelijk (Jer.18:7,8). De gelovigen hebben de hulp van God niet verdiend, omdat ze zich altijd zo goed zouden gedragen. Daarom blijft de vervulling van die profetieën een daad van genade van de Here. Bidden om de vervulling daarvan is heel belangrijk.¹⁴⁸⁸

- 4 Doe goed, Jahweh, aan (of voor/naar/van) de goede(mense)n,
en aan (of voor/naar/van) oprechte(mense)n van hart
(= aan mensen met een oprecht hart)! ¹⁴⁸⁹

De dichter van psalm 125 bidt in het volgende vers niet om de ondergang van de kwaadaardige mensen. Hij weet gewoon, dat het zal gebeuren, als ze zich niet bekeren. Vers 5 is een waarschuwing, en een aansporing om God vooral trouw te blijven dienen.

- 5 Wie (af)buigen (of (neer)buigen) (naar) kronkel(ige)(wege)n (of (ver)draaijerijen),¹⁴⁹⁰
hen zal Jahweh laten (weg)gaan (of wandelen) met de daders (= de bedrivers) van
[het] onrecht (of [de] ongerechtigheid).

Vrede (= Sjaloom) zal over (of op/boven) Israël zijn.

Op het moment dat er weer een gelovige koning aan de macht zou komen, zou het weer goed gaan in het heilige land. Dan zou er vrede komen in Israël. Sjaloom!

Als het in deze psalm over de kwaadaardige koning Manasse (697 – 642) gaat, en daar lijkt het sterk op, dan wordt het eveneens duidelijk, hoe het gebed van de auteur van dit lied is verhoord (v.4). Dan wordt ook duidelijk, hoe de profetie die hij van Jahweh had gekregen (v.3), in vervulling is gegaan. Er volgde namelijk een lange periode waarin een gelovige koning regeerde over een grotendeels kwaadaardig volk. Eerst regeerde de bekeerde koning Manasse nog tientallen jaren. Na een korte onderbreking van de slechte koning Amon (642 – 640)

¹⁴⁸⁶ Zie Turenout T. van, Jesaja, Jahweh redt, Grijskerk, 2024.

¹⁴⁸⁷ Door de wrede Assyriërs werden bij gevangenen die ze meevoerden, vaak een haak in de neus en/of in de wangen geslagen.

¹⁴⁸⁸ Zo bad de profeet Daniël om de vervulling van een profetie van Jeremia (Dan.9:2,3).

¹⁴⁸⁹ In de Hebreeuwse tekst staat hier *oprechte(mense)n in hun harten*. Deze uitdrukking komt verder nergens in de Bijbel voor. Mede daarom is in overeenstemming met de Dode Zeerollen(, de Vulgaat) en de Griekse handschriften voor *oprechte(mense)n van hart* gekozen.

¹⁴⁹⁰ In de Hebreeuwse tekst staat hier *hun kronkel(ige)(wege)n (of hun (ver)draaijerijen)*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de Dode Zeerollen is het (bezittelijk voornaam)woord *hun* weggelaten.

kwam de vrome koning Josia (640 – 609) nog ruim 30 jaren aan de macht. Hij was de beste koning die ooit in het heilige land heeft geregeerd (2Kon.23:25)!

Psalm 126: Wie zaait, zal in gejubel oogsten.

- 1^a** Een bedevaartslied.
- 1^b** Als Jahweh de gevangenschap van Zion heeft teruggedraaid,
zijn wij als dromers geworden.
- 2** Dan wordt onze mond gevuld met gelach,
en onze tong met gejubel.
Dan zullen ze onder de heidenvolken zeggen:
“Jahweh heeft grote dingen met hen gedaan!”
- 3** Jahweh heeft grote dingen met ons gedaan.
Wij zijn blijde mensen geworden.
- 4** Draai, Jahweh, onze gevangenschap terug
als kanalen in het zuiden!
- 5** De zaaiers zijn in tranen.
In gejubel zullen ze maaien.
- 6** Zij zullen zeker gaan, en huilend de zaadbuidel dragen.
Zij zullen zeker in gejubel komen,
en hun schoven dragen.

Deze psalm hoort bij de bedevaartsliederen.¹⁴⁹¹ In het Hebreeuws luidt de titel van deze liederen letterlijk *een lied van de opstijgingen*. Op de grote feesten in Israël trokken de feestgangers uit alle kanten van het land letterlijk naar omhoog, naar de stad Jeruzalem (Ex.23:14-17). Deze stad ligt op hoge heuvels. Samen trokken de feestgangers zingend en musicerend naar Zion (vgl. Jes.30:29).

De naam van de auteur van dit lied is onbekend, en uit de inhoud van de psalm wordt ook niet duidelijk, wie hij is. Wel lijkt het er sterk op, dat deze psalm in tijd van de Joodse ballingschap is gemaakt (v.1^b,4).¹⁴⁹²

Dit bedevaartslied bestaat uit drie gedeelten: vers 1-3, 4 en 5,6. In de eerste 3 verzen ziet de psalmdichter vanuit profetisch perspectief na een periode van gevangenschap de bevrijding van Zion en de Israëlieten. De gevangen schrijver bidt in het volgende gedeelte (v.4) voor de verlossing van zichzelf en zijn volksgenoten. Onmiddellijk volgt het antwoord van de Here, waarin Hij aan de treurende gelovige Israëlieten een prachtige toekomst voor zijn volk belooft (v.5,6).

- 1^a** Een bedevaartslied (of Een lied van de opstijgingen/opgangen).

¹⁴⁹¹ De bedevaartspsalmen vormen een aparte groep (Ps.120-134).

¹⁴⁹² Zowel wat stijl en inhoud betreft, zou het de profeet Jeremia kunnen zijn. Hoewel deze profeet eveneens in ballingschap is gegaan, is het absoluut onzeker, of hij de schrijver van deze psalm is.

In deze eerste 3 verzen ziet de psalmdichter vanuit profetisch perspectief na een periode van gevangenschap de bevrijding van Zion en de Israëlieten.

1^b Als Jahweh ¹⁴⁹³ de gevangenschap (of de gevangenen) ¹⁴⁹⁴ van Zion heeft teruggedraaid (of omgekeerd/teruggekeerd),
zijn wij als dromers geworden.

Oorspronkelijk was Zion een burcht in de stad Jeruzalem. Koning David (1012 – 972) heeft deze vesting op de Jebusieten veroverd (2Sam.5:7, 1Kron.11:5). Die burcht lag aan de zuidkant van de heuvel of berg in het oosten van Jeruzalem. Later werd de hele heuvel Zion genoemd (Ps.2:6, 74:2, 78:68). Vervolgens werd met Zion ook de hele stad Jeruzalem aangeduid (Ps.51:20, 135:21, 147:12). Zion, ofwel Jeruzalem, was en is als hoofdstad van Israël de vertegenwoordigster van alle Israëlieten.

In 722 voor Christus waren de 10 noordelijke stammen van Gods volk door de Assyriërs naar het Tweestromenland gedeporteerd. In 586 veroverde de Babylonische koning Nebukadnezar II (604 – 562) Jeruzalem. Hij liet vrijwel de hele bevolking naar zijn eigen land in ballingschap voeren. Zo was Zion in gevangenschap gegaan.

Dit kon gebeuren, doordat de (heerlijkheid van de) Here de hoofdstad Jeruzalem had verlaten (Ezech.10:18,19, 11:22,23), omdat zijn volk zo structureel ongehoorzaam en kwaadaardig was. In de tijd van de psalmdichter was Zion dus zowel geestelijk als letterlijk gevangen: geestelijk door de structurele ongehoorzaamheid aan God, en letterlijk door de gevolgen daarvan.

Als de Here zijn volk zal bevrijden, en de Joden en Israëlieten massaal weer zullen terugkeren naar het heilige land, zou en zal dat bij mensen uit allerlei andere volken opvallen (v.2^b). Dit wonder zou en zal voor veel mensen van Gods volk zo groot zijn, dat ze deze prachtige gebeurtenis nauwelijks zouden en zullen geloven. Het zou en zal lijken op mooie, maar ook op bedrieglijke dromen.

2 Dan (of Toen) ¹⁴⁹⁵ wordt onze mond gevuld (of bevredigd) met gelach,
en onze tong (of onze taal) met gejubel.

Dan (of Toen) zullen ze onder (of in) de (heiden)volken zeggen: ¹⁴⁹⁶

“Jahweh heeft grote(ding)e(n) met (of bij) deze(mense)n (= met hen) gedaan
(of Jahweh heeft hen aanzien gegeven (of hen groot gemaakt) (vgl. Jer.33:9)!”

Gelovige mensen van andere volken zouden en zullen profetieën over de Israëlieten in vervul-

¹⁴⁹³ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

¹⁴⁹⁴ In de Hebreeuwse tekst staat hier *terugkeer* (of *om(me)keer/wederkomst*). Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de Dode Zeerol over dit gedeelte van psalm 126 is dit woord hersteld.

¹⁴⁹⁵ Het Hebreeuwse woord voor *Dan* kan ook *Toen* betekenen. Dat hangt af van de tijd waarin het werkwoord staat: de tegenwoordige/toekomstige tijd, de verleden tijd of de voltooid tijd.

¹⁴⁹⁶ In de Hebreeuwse taal van die tijd was tussen de onvoltooid tegenwoordige tijd van een werkwoord (b.v. ze zeggen), en de onvoltooid toekomstige tijd (b.v. ze zullen zeggen) geen verschil! Bij de vertaling naar het Nederlands moet mede op grond van het tekstverband een keus worden gemaakt. Oude vertalingen vanuit het Hebreeuws, zoals de Septuagint, kunnen daarbij ter ondersteuning worden gebruikt.

(Let op! (Tegenwoordige) actieve deelwoorden (b.v. ze zijn zeggende) worden vaak ook als onvoltooid tegenwoordige tijd (b.v. ze zeggen) vertaald, maar daarbij is de toekomstige tijd (meestal) niet van toepassing.)

ling zien gaan, en erkennen, dat God opnieuw grote daden voor zijn volk heeft gedaan. Daarin zien ze niet alleen het wonder, maar ze zien ook, dat de God Jahweh het heeft gedaan. De naam Jahweh wordt hier niet zomaar gebruikt. Het is de naam van de trouwe Verbondsgod van Israël. Het zijn dus Christenen, die Hem erkennen als hun God, en die zouden en zullen zeggen: “*Jahweh heeft grote dingen met hen gedaan.*”

Na het opheffen van de gevangenschap van Zion, zouden de Israëlieten niet alleen massaal terugkeren naar hun eigen land, maar ze zullen zich ook bekeren, en de Here weer dienen. Ze zullen dankbaar erkennen: “*Jahweh heeft grote dingen met ons gedaan.*” Evenals de Christenen van de andere volken zullen ze inzien, dat dit grote wonder alleen door God tot stand is gebracht. Dat zal hun blijheid nog groter maken.

- 3** Jahweh heeft grote(dinge)n met (of bij) ons gedaan
(of Jahweh heeft ons aanzien gegeven (of ons groot gemaakt).

Wij zijn blijde(mense)n geworden.

Toch is de tegenstelling tussen dit prachtige toekomstperspectief en de tijd waarin de gevangen psalmdichter leeft, wel erg groot. Daarom bidt hij in het volgende gedeelte (v.4) voor de bevrijding van zichzelf en zijn volksgenoten.

- 4** Draai (of Keer), Jahweh, onze gevangenschap (of onze gevangenen) terug (of om)
als kanalen (of (rivier)beddingen) in (of door) het zuiden (= de Negev)!

Negev betekent droogte. Met die naam wordt het woestijngebied in het zuiden van Israël aangeduid. In oktober en november is de periode waarin de meeste regen valt. Als die regentijd begint, kan het water in grote hoeveelheden vanaf de hoge heuvels naar beneden storten. Met grote kracht stroomt het naar de drooggevalen wadi's, en het sleurt alles wat het tegenkomt, mee. Met die plotselinge en geweldige kracht van het water wordt hier de gewenste bevrijding van de Israëlieten uit hun gevangenschap vergeleken. De psalmdichter vraagt hier aan God, of Hij met zijn onweerstaanbare macht zijn volk volledig wil verlossen.

Na dit gebed volgt het antwoord van de Here, waarin Hij aan de treurende gelovige Israëlieten een prachtige toekomst voor zijn volk belooft (v.5,6).

- 5** De zaaiers zijn in (of met) tranen.
In (of Met) gejubel zullen ze maaien (of oogsten).

De zaaiers in tranen zijn geen landbouwers die in gevangenschap het zaad strooiden op de akkers in een vreemd land, en het jaar daarop blij waren met een goede oogst. Daarmee was hun gevangenschap niet verdwenen.

Het was ook niet het kleine groepje Joden dat onder leiding van de landvoogd Zerubbabel in 537 voor Christus naar het heilige land was teruggekeerd. Toen de Perzische koning Kores II het Babylonische rijk veroverde, trok slechts een klein deel van de Joden met Zerubbabel mee naar hun land. Daarover zeiden de heidenvolken niet: “*Jahweh heeft grote dingen met hen gedaan* (v.2^b,3, vgl. Jer.33:9).” Het was voor hen niet iets bijzonders, dat de God Jahweh zou hebben gedaan, maar iets wat koning Kores II (559/538 – 529) had gedaan. In tegenstelling tot zijn Babylonische voorgangers, zoals koning Nebukadnezar II (604 – 562) en koning Belsazar (552 – 538), liet de Perzische koning de ballingen van alle onderworpen volken de vrijheid om terug te gaan naar hun eigen land. Zo mochten niet alleen de Israëlieten terugkeren, maar ook andere volken zoals de Ammonieten, de Moabieten en Edomieten (vgl. Jer.48:47,

49:6,39).¹⁴⁹⁷ De landen van de teruggekeerde volken bleven echter wel vazalstaten van het Perzische rijk.

De zaaiers in tranen zijn alle mensen die blijde boodschap van de Here doorvertellen aan andere mensen. Vaak gaat dat gepaard met moeite, dreigend gevaar en een vijandige houding. In eerste instantie kunnen we denken aan het werk van de Joodse apostelen en zendelingen, die boodschap van verlossing aan de volken verkondigden. Zij strooiden het zaad (= de blijde boodschap) van de Here Jezus in de akkers (= de mensen) van allerlei volken. Dit beeld van de zaaierende zaaier werd trouwens ook door de Here Jezus Christus zelf gebruikt, en uitgelegd (Mat.13:1-9,18-23, Mark.4:3-20, vgl. Joh.4:5-42).

Het zware werk van de Joodse apostelen en zendelingen werd later overgenomen door mensen uit de andere volken. Eeuwenlang werd het Woord van de Here gezaaid. Vooral in Europa ontstond een grote oogst. Veel zaaiers konden ook Gods zegen op hun werk meemaken. De gelovigen vormen samen de oogst van de Here (Mat.13:24-30,36-43). De oogst voor Gods kinderen is, dat zij voor eeuwig bij hun hemelse Vader zullen mogen wonen op de nieuwe aarde (Mat.5:4,10-12, Luk.6:20-23, Jak.1:12, Op.14:13, 21:1-22:5).

6 Zij zullen zeker gaan (of wandelen), en huilend de zaadbuidel (weg)dragen
(of (op)heffen/vergeven).

Zij zullen zeker in (of met) gejubel komen,

(en) hun schoven (weg)dragen (of (op)heffen/vergeven).¹⁴⁹⁸

Ook in de toekomst zullen Joodse en andere zaaiers gaan zaaien. Dit zaad zal eveneens vallen in de akkers van de Israëlieten. Er zullen weer zaaiers zijn, die de goede resultaten van hun werk zullen zien. De Israëlieten zullen niet alleen naar Zion en het heilige land terugkeren (Jer.30:3,18), maar ze zullen zich ook massaal bekeren (Jer.30:19, 31, 33:6-8).

Zo kon dit lied een troost zijn voor de gelovige bedevaartgangers na de ballingschap. Ze waren wel met een gering aantal mensen in het heilige land, maar de Here had zijn zegen op het werk van zaaiers beloofd. Er zou een toekomst komen, waarin de Israëlieten zouden jubelen als de grote oogst zou komen. Hun land zou weer volstromen met volk van God (Jes.49:8-50:3).

De profetie van deze psalm is nog niet volledig in vervulling gegaan. Veel Joden zijn al naar het heilige land vertrokken, en in 1948 werd de staat Israël gesticht. Veel andere Joden wonen echter nog niet in hun eigen land, en het overgrote deel van hen heeft zich nog niet bekeerd. Ze zien Jezus Christus nog niet als hun Messias en Verlosser.

De Here zal zich over Israël weer ontfermen (Rom.11:25-32). De Israëlieten zullen zich bekeren. De God Jahweh zal het hart van steen bij hen wegnemen, en hun een nieuw hart geven (Ezech.36:26,27 Hos.3:5, 14:5, Zach.12:10-14, 13:8,9). De Here zal hun ogen openen voor het nieuwe verbond, dat Hij met hen sluit (Ezech.37:26, Rom.11:27, Jer.31:31-34, 32:40-41, vgl. Hebr.8:8-12).

Niet alleen de Israëlieten zullen de gunst van de God Jahweh zoeken. Veel volken zullen naar Jeruzalem gaan om de Heer van de (hemelse) legers te zoeken, en om naar zijn gunst te vragen (Jer.3:17, Zach.2:11, 8:22). Het heilige land zal door veel meer mensen worden bewoond,

¹⁴⁹⁷ Zie Turenout T. van, Jeremia, Jahweh sticht, Grijskerk, 2021.

¹⁴⁹⁸ De Hebreeuwse tekst heeft hier: *Hij zal zeker gaan (of wandelen), en huilend de zaadbundel (weg)dragen (of (op)heffen/vergeven). Hij zal zeker in (of met) gejubel komen, (en) zijn schoven (weg)dragen (of (op)heffen/vergeven).* Dit vers is verbeterd op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat), de Dode Zeerollen en het tekstverband dat duidt op het meervoud.

dan vroeger (Jes.54:1-3, Ezech.36:11). Israël zal het thuisland voor alle gelovigen worden (Jes.45:14, 49:17-22, Zach.8:23).

Bidt om de bekering van de Israëlieten, en om de vrede voor Jeruzalem. Staan nu al de velden weer wit om te oogsten (vgl. Joh.4:35-42)?

Psalm 127: De zegen van de Here maakt rijk.

- 1^a Een bedevaartslied van Salomo.
- 1^b Als Jahweh het huis niet bouwt,
tevergeefs hebben de bouwers eraan gezwoegd.
Als Jahweh de stad niet bewaakt,
tevergeefs heeft de bewaker de wacht gehouden.
- 2 Tevergeefs is voor jullie het vroege opstaan;
het late opblijven van de zwoegende broodeters.
Zo geeft Hij het aan zijn slapende beminde.
- 3 Zie, een erfelijk bezit van Jahweh zijn de zonen.
Een beloning is de vrucht van de baarmoeder.
- 4 Zoals pijlen zijn in de hand van een held,
zo zijn zonen van de jeugdijaren.
- 5 Gelukkig is de kerel die zijn pijlkoker met hen heeft gevuld.
Zij worden niet beschaamd, als zij spreken met de vijanden in de poort.

Deze psalm hoort bij de bedevaartsliederen.¹⁴⁹⁹ In het Hebreeuws luidt de titel van deze liederen letterlijk *een lied van de opstijgingen*. Op de grote feesten in Israël trokken de feestgangers uit alle kanten van het land letterlijk naar omhoog, naar de stad Jeruzalem (Ex.23:14-17). Deze stad ligt op hoge heuvels. Samen trokken de feestgangers zingend en musicerend naar Zion (vgl. Jes.30:29).¹⁵⁰⁰

Als dichter wordt koning Salomo (972 – 932) genoemd. Omdat in de Griekse handschriften zijn naam ontbreekt, zijn er uitleggers die denken, dat iemand anders deze psalm heeft gemaakt. Toch hoeft dit niet het geval te zijn. De naam van een psalmdichter ontbreekt wel vaker in de Griekse handschriften, terwijl die wel vermeld staat in de (Masoretische) Hebreeuwse tekst(, de Vulgaat) en/of de Dode Zeerollen (Ps.122:1^a, 123:1^a, 131:1^a, 133:1^a).

Wanneer koning Salomo dit lied heeft geschreven, is moeilijk te zeggen. In elk geval niet toen hij oud geworden was, want geleidelijk week hij steeds meer van Gods wetten af. Uiteindelijk deed hij bijna alles wat de Here aan koningen in Israël had verboden, en hij volhardde in het kwaad (Deut.17:14-20, 1Kon.4:26, 10:26-29, 11). Waarschijnlijk heeft koning Salomo deze psalm enige tijd na de tempelbouw gemaakt, want hij begint dit lied met het bouwen van een huis (v.1).

Dit laatste maakte deze psalm meteen heel geschikt om op te nemen in de bundel van bedevaartsliederen.¹⁵⁰¹ Na de ballingschap kon het veel troost bieden bij de tempelbouw onder

¹⁴⁹⁹ De bedevaartspsalmen vormen een aparte groep (Ps.120-134).

¹⁵⁰⁰ Oorspronkelijk was Zion een burcht in de stad Jeruzalem. Koning David (1012 – 972) heeft deze burcht op de Jebusieten veroverd (2Sam.5:7, 1Kron.11:5). Die burcht lag aan de zuidkant van de heuvel of berg in het oosten van Jeruzalem. Later werd de hele heuvel Zion genoemd (Ps.2:6, 74:2, 78:68). Vervolgens werd met Zion ook de hele stad Jeruzalem aangeduid (Ps.51:20, 135:21, 147:12).

¹⁵⁰¹ Psalm 127 staat middenin de bundel bedevaartsliederen met 7 psalmen ervoor en 7 erna. Dit lijkt het belang

leiding van de landvoogd Zerubbabel en de hogepriester Jozua. Bovendien was door het geringe aantal Joden dat naar het onveilige heilige land was teruggekeerd, het krijgen van een groot aantal zonen nog veel belangrijker geworden. De bescherming en de hulp van hun zonen konden ze heel goed gebruiken!

Psalm 127 bestaat uit twee gedeelten: vers 1,2 en 3-5. In vers 1^a staat, wie de schrijver is. Daarna spreekt de psalmdichter over het leven zonder de hulp van Jahweh (v.1^b,2). De laatste regel van vers 2 vormt een overgang naar het volgende gedeelte (v.3-5) over de rijkdom van Gods zegeningen. Als voorbeeld geeft hij een vader die veel zonen van de Here heeft gekregen.

1^a Een bedevaartslied (of Een lied van de opstijgingen/opgangen) van (of voor) Salomo.

In de volgende verzen (v.1^b,2) spreekt de psalmdichter over het leven zonder de hulp van Jahweh. Zonder Gods wil en zegen komt er helemaal niets tot stand. Om dat te verduidelijken geeft de psalmdichter 3 voorbeelden: het bouwen van een huis, het bewaken van een stad en heel hard werkende mensen.

1^b Als Jahweh ¹⁵⁰² het huis niet (her)bouwt,
tevergeefs (of voor niets) hebben de bouwers in (of met) hem (= eraan) gezwoegd
(of gewerkt).

Als Jahweh de stad niet bewaakt (of beschermt/behoedt),
tevergeefs (of voor niets) heeft de bewaker (of de beschermer/behoeder)
de wacht gehouden (of gewaakt/is ... waakzaam geweest).

Met deze eerste 2 voorbeelden wordt aan de veiligheid van mensen gewerkt: het beschermen van de huis en de bewaakte stad. Het bouwen en bewaken is prima, maar het resultaat is afhankelijk van de Here. Als de bouwers en de bewakers ziek worden of sterven, komt er van hun werk niets terecht. Ook rampen zoals een aardbeving, de bliksem of een grote brand kunnen hun werk volledig nutteloos maken. Bij een aanval van een groot leger moet nog maar blijken of de huizen en de bewaking van de stad voldoende bescherming bieden.

2 Tevergeefs (of Voor niets) is voor (of van) jullie het vroege opstaan;
het late (of uitstellende) opblijven (of (ver)blijven/(neer)zitten/wonen) ¹⁵⁰³
van de zwoegende (of de pijnlijdende/bezorgde/verdrietige) broodeters.

Zo geeft Hij het aan (of voor/naar/van) zijn slapende beminde (of geliefde/lieveling).¹⁵⁰⁴

Heel hard en langdurig werken geeft evenmin zekerheid. Het biedt geen enkele garantie op

van dit lied in die bundel te onderstrepen.

¹⁵⁰² *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: "Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd."

¹⁵⁰³ De woord(groep)en *het vroege opstaan* en *het late opblijven* vormen een tegenstelling met elkaar. In de tijd van koning Salomo (972 – 932) werd er niet liggend, maar zittend gegeten (1Sam.20:24,25). Liggend eten gebeurde pas in de tijd van het Nieuwe Testament.

¹⁵⁰⁴ Mogelijkerwijs verwijst het woord *beminde* naar een andere naam van koning Salomo. Het Hebreeuwse woord voor *beminde* is *jedid* of *jadid* (= ידִיד). Toen Salomo werd geboren, kwam de profeet Natan bij koning David (1012 – 972). Hij zei, dat God aan Salomo ook een naam had gegeven: *Beminde van Jahweh*. In het Hebreeuws is dat *Jedidja(weh)* (= ידִירִיה). Dat de Here van het pasgeboren jongetje hield, is ook wel gebleken. Hij heeft koning Salomo rijk gezegend.

blijvend succes. Jahweh kan het zo geven aan iemand die slaapt. Zo iemand werkt op dat moment niet eens, en is kwetsbaarder, dan iemand die wakker is. Toch geeft God zijn zegen, aan wie Hij wil: aan iemand van wie Hij houdt. Hoewel de Here uit genade ook ongelovige mensen zegent, zal hun leven toch volledig nutteloos blijken, als ze in hun ongeloof blijven. Een goede houding is om gewoon je best te doen, en het resultaat aan Jahweh over te laten (Ps.55:23, 1Pet.5:7). Dat geeft pas echt rust in het leven.

De laatste regel van vers 2 vormt een overgang naar het volgende gedeelte (v.3-6) over de rijkdom van Gods zegeningen. Als voorbeeld geeft koning Salomo (972 – 932) een vader die veel zonen van de Here heeft gekregen. Het is aan Hem, of iemand kinderen krijgt of niet. Zelfs met de moderne middelen van deze tijd kan geen enkele arts garanties geven. Het blijft een duidelijk bewijs van Jahwehs gunst en genade (Gen.25:21, 30:1,2, 33:5).

3 Zie, een erfelijk bezit van Jahweh zijn de zonen.

Een beloning is de vrucht van de baarmoeder (of de (moeder)schoot/buik).

Een erfelijk bezit is iets waarvoor je niet hebt gewerkt. Je hebt het gekregen. Zonen en ook dochters zijn een erfelijk bezit waar we als goede rentmeesters mee om moeten gaan.

Het gaat hier met name over zonen, omdat zij vooral in die tijd een bescherming vormden voor de ouder worden ouders (vgl. Gen.49:3). Als de vaders en moeders wat ouder zijn geworden, zijn de meeste kinderen in de lichamelijke bloei van hun leven. Juist veel zonen maakten een gezin of familie minder kwetsbaar. Daarom worden ze in het volgende vers met pijlen vergeleken.

4 (Zo)als pijlen zijn in de hand van een held (of een machtige (man)),
zo zijn zonen van de jeugd(jaren).

Pijlen kunnen vijanden op afstand houden, en daar onschadelijk maken.

Met het Hebreeuwse woord voor *jeugd* kunnen ook de jaren van een jong volwassen iemand worden aangeduid.

5 Gelukkig is de kerel die zijn (pijl)koker van(uit) (= met) hen heeft gevuld.
Zij worden niet beschaamd (of teleurgesteld/ontmoedigd),
als (of (om)dat/want/Ja,) zij spreken met de vijanden in de poort.

Het huis van de vader wordt hier met een pijlkoker vergeleken. Een huis vol zonen zorgde voor extra bescherming tegen dieven, rovers en andere mensen met verkeerde bedoelingen.

In de poort werden in die tijd zaken gedaan. Er werd gekocht en verkocht, en er werden rechtszaken gevoerd. Het gebeurde bij rechtszaken ook wel, dat onschuldige mensen aan de kant werden geduwd, zodat ze hun zaak niet (behoorlijk) konden behartigen en verdedigen (2Sam.15:2, Spr.24:7, Jes.29:21, Am.5:10,12,15, Zach.8:16). Oneerlijke rechters lieten dat gewoon gebeuren. Als je veel zonen kon meenemen, dan stond je veel sterker. Bovendien konden veel zonen de argumentatie en bewijslast van hun oudere vader ondersteunen. Ze boden eveneens een extra zekerheid, dat een eerlijke uitspraak van de rechter werd uitgevoerd en nageleefd.

De boodschap van psalm 127 is, dat je niet in de eerste plaats moet werken om het resultaat, maar dat je handelt, zoals de Here dat graag wil. Het resultaat is niet de verantwoordelijkheid van mensen, want het is afhankelijk de zegen van God. Een plan om een goed resultaat te bereiken is goed en noodzakelijk (Luk.16:1-13), maar de weg naar dat resultaat mag nooit tegen de wil van Jahweh ingaan (Ps.103:15-18). We hoeven de Here niet op onze manier even een

handje te helpen, want dat pakt altijd verkeerd uit (Gen.16, 21:8-16). Als je in je leven je best doet om God te dienen, zoals Hij dat graag wil, en het resultaat van alles biddend aan Hem kan overlaten, geeft dat een enorme rust en steun in je leven (Luk.12:16-34). Probeer het maar.

Psalm 128: God zegent de mensen die Hem dienen.

- 1^a** Een bedevaartslied.
- 1^b** Gelukkig is iedereen die ontzag heeft voor Jahweh,
die gaat in zijn wegen.
- 2** Van de inspanning van je handpalmen zal je zeker eten.
Gelukkig zal je zijn, en het zal goed met je zijn.
- 3** Je vrouw zal zijn als een vruchtbare druivenplant tegen de zijanten van je huis.
Je zonen zullen zijn als geplante olijfbomen rondom jouw tafel.
- 4** Zie, zeker zo zal de kerel gezegend worden,
die ontzag heeft voor Jahweh.
- 5** Jahweh zal jou zegenen vanuit Zion,
en je zal het goede van Jeruzalem zien,
alle dagen van je leven.
- 6** Je zal de zonen van je zonen zien.
Vrede zal over Israël zijn.

Deze psalm hoort bij de bedevaartsliederen.¹⁵⁰⁵ In het Hebreeuws luidt de titel van deze liederen letterlijk *een lied van de opstijgingen*. Op de grote feesten in Israël trokken de feestgangers uit alle kanten van het land letterlijk naar omhoog, naar de stad Jeruzalem (Ex.23:14-17). Deze stad ligt op hoge heuvels. Samen trokken de feestgangers zingend en musicerend naar Zion (vgl. Jes.30:29).

De naam van de dichter is onbekend, en uit de inhoud van de psalm wordt ook niet duidelijk, wie hij is.

Dit bedevaartslied bestaat uit 2 gedeelten: vers 1-4 en 5,6. De eerste 4 verzen gaan over de zegeningen van iemand die ontzag heeft voor de Here. In het tweede gedeelte (v.5,6) komen de plaats en de tijdsduur van de zegeningen aan de orde.

- 1^a** Een bedevaartslied (of Een lied van de opstijgingen/opgangen).

De eerste 4 verzen gaan over de zegeningen van iemand die ontzag heeft voor de Here. Als voorbeelden van zegeningen worden voldoende eten, een goede vrouw en kinderen genoemd.

- 1^b** Gelukkig is iedereen die ontzag (of vrees) heeft van (= voor) Jahweh,¹⁵⁰⁶
die gaat (of wandelt) in (of door/met) zijn wegen.

¹⁵⁰⁵ De bedevaartspsalmen vormen een aparte groep (Ps.120-134).

¹⁵⁰⁶ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: "Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd."

God gehoorzamen, en van Hem houden, maakt mensen erg gelukkig. Alleen de Here kan het volledige geluk geven. Zonder Hem is het leven (vrijwel) zinloos. Hij beschermt zijn dienaren meestal tegen ziekten, droogte, overstromingen, sprinkhanen, vijandelijke legers en allerlei andere rampen (vgl. Hag.1:6).

- 2 Van de inspanning (of de moeite/het gezwog) van je (hand)palmen zal je zeker
(of ja,/(om)dat/want) eten.

Gelukkig zal je zijn, en (het) zal goed voor (= met) je zijn.

- 3 Je (of Jouw) vrouw zal zijn als een vruchtbare druivenplant in (= tegen) de zijkanten
(of zijden) van je (of jouw) huis.

Je (of Jouw) zonen zullen zijn als (over)geplante olijfbomen rondom [aan/voor/van]
jouw (of je) tafel.

De gelovige vrouw van de man die de Here dient, wordt hier vergeleken met een druivenplant, en zijn zonen met olijfbomen. Ze zullen allemaal vrucht dragen.

Rondom de tafel is vooral de ontmoetingsplaats van de gezinsleden.

- 4 Zie, zeker (of ja,/(om)dat/want) zo zal de kerel gezegend worden,
die ontzag (of vrees) heeft van (= voor) Jahweh (of die Jahweh vreest).

Met de rechtvaardige mensen zal het goed gaan. Dit gebeurt niet alleen na het sterven, maar meestal ook, voordat iemand overlijdt. Deze boodschap komt overeen met andere bijbelgedeelten (Lev.26, Deut.28, Joz.1:7-9, 1Kron.22:12^b,13, Spr.3:13,16-18, Jer.17:5-8). Ook al zullen dienaren van God tegenslagen in dit leven meemaken, dan heeft Hij daarmee toch het beste met ze voor (Rom.8:28, vgl. Ps.92:7,8), al begrijpen we dit vaak niet.

Het is niet zo, dat iemand die het slecht heeft, en deze aardse zegeningen (tijdelijk) moet missen, altijd kwaadaardig is, of zwaar heeft gezondigd.¹⁵⁰⁷ Regelmatig komt de Here via zijn profeten op voor de zwakken in de samenleving (Ex.22:21-27, Deut.14:29, 24:17-22, Ps.146:9, Zach.7:10, Mal.3:5^b, Luk.3:11, enz.). Ook de Here Jezus waarschuwde heel expliciet tegen deze liefdeloze gedachtegang (Luk.13:1-5, 16:19-26, Joh.9:1-3). De apostel Jakobus volgde zijn Leermeester hierin na (Jak.2:13-16). Je moet van God houden boven alles, en je naaste liefhebben als jezelf (Ex.22:22, Lev.19:34, Deut.10:16-20, 24:17-22, Jes.1:17,23, Jer.7:4-7, Ezech.22:1-16, Mat.22:37-39, Luk.10:27, 1Joh.4:20,21, enz.).

In de onderstaande verzen (v.5,6) komen de plaats en de tijdsduur van de zegeningen aan de orde.

- 5 Jahweh zal jou (of je) zegenen vanuit Zion,¹⁵⁰⁸
en je (of jij) zal [in/door/met] het goede van Jeruzalem zien,
alle dagen van je leven[s].

In Jeruzalem stond de ark als een concreet teken van Gods heerlijkheid. Vanuit het perspectief

¹⁵⁰⁷ Deze liberale en liefdeloze houding is eveneens terug te vinden in de verschillende vormen van de welvaarts-theologie. Als je God trouw dient, dan gaat alles in je leven voor de wind. Zo dachten de heidenen ook over hun afgoden. Vandaag is dit nog steeds in allerlei religies terug te vinden. In het bijbelboek Job bijvoorbeeld gaat de Here dwars tegen deze liefdeloze opvatting in.

¹⁵⁰⁸ Oorspronkelijk was Zion een burcht in de stad Jeruzalem. Koning David (1012 – 972) heeft deze burcht op de Jebusieten veroverd (2Sam.5:7, 1Kron.11:5). Die burcht lag aan de zuidkant van de heuvel of berg in het oosten van Jeruzalem. Later werd de hele heuvel Zion genoemd (Ps.2:6, 74:2, 78:68). Vervolgens werd met Zion ook de hele stad Jeruzalem aangeduid (Ps.51:20, 135:21, 147:12).

van de psalmendichter kwam zo vanuit Gods heerlijkheid in Jeruzalem het goede: de zegen van de Here. Als iemand Hem blijft dienen, zal Hij zijn trouwe dienaar zijn hele leven blijven zegenen. Dat zal voortduren, totdat zo iemand de leeftijd heeft, dat hij zijn kleinkinderen kan zien. Dit betekent dus altijd.

6 Je zal de zonen van (of voor/aan/naar) je (of jouw) zonen zien.

Vrede (= Sjaloom) zal over (of op/boven) Israël zijn.

Als de Israëlieten de Here trouw zouden blijven dienen, dan zou er altijd vrede en geluk in heel het heilige land zijn. Ook de bedevaartgangers konden dus blijven rekenen op Gods hulp tijdens de gevaarlijke reis naar Jeruzalem. In bergachtig gebied kon je door struikelen in een ravijn storten. Je kon bovendien worden aangevallen door agressieve wilde dieren (vgl. v.3,6). Vooral in onrustige tijden lag eveneens het gevaar van rovers op de loer. Met recht konden de bedevaartgangers door dit lied zichzelf en elkaar bemoedigen.

Uiteindelijk zal het met alle trouwe gelovigen heel goed aflopen. Ze zullen voor eeuwig gelukkig zijn, en voor altijd bij God mogen wonen op de nieuwe aarde (Op.7:16,17, 21:1-8, 22:1-5,12-15)! Dan zal het pas echt vrede zijn!

Psalm 129: Onderdrukking en bevrijding.

- 1^a Een bedevaartslied.
- 1^b Vaak hebben zij mij vanaf mijn jeugd onderdrukt.
Zeg dat toch Israël.
- 2 “Vaak hebben zij mij vanaf mijn jeugd onderdrukt.
Toch hebben zij mij niet overwonnen.
- 3 Over mijn rug hebben kwaadaardige mensen geploegd.
Zij hebben hun onderdrukking verlengd.”
- 4 Jahweh is rechtvaardig.
Hij heeft de touwen van de kwaadaardige mensen doorgehakt.
- 5 Alle haters van Zion zullen beschaamd zijn,
en zij zullen terugdeinzen.
- 6 Zij zullen worden als gras op de daken,
dat voor het is opgeschoten, verdord is,
- 7 waarmee de maaier zijn handpalm niet heeft gevuld,
en de schovenbinder zijn borst.
- 8 De voorbijgangers hebben niet gezegd:
“De zegen van Jahweh is bij jullie.
Wij hebben jullie gezegend in de naam van Jahweh.”

Deze psalm hoort bij de bedevaartsliederen.¹⁵⁰⁹ In het Hebreeuws luidt de titel van deze liederen letterlijk *een lied van de opstijgingen*. Op de grote feesten in Israël trokken de feestgangers uit alle kanten van het land letterlijk naar omhoog, naar de stad Jeruzalem (Ex.23:14-17). Deze stad ligt op hoge heuvels. Samen trokken de feestgangers zingend en musicerend naar Zion (vgl. Jes.30:29).¹⁵¹⁰

De naam van de dichter is onbekend, en uit de inhoud van deze psalm wordt ook niet helemaal duidelijk, wie hij is. Wel lezen we, dat het volk Israël vanaf zijn ontstaan vaak en langdurig is onderdrukt en benauwd (v.1,2^a,3). Ondanks die zware tijden is Gods volk niet volledig overwonnen (v.2^b). De sfeer in deze psalm is zelfs optimistisch. In het 3e vers wordt een vergelijkbare beeldspraak gebruikt, zoals de profeet Jesaja dat deed (Jes.51:23).¹⁵¹¹ Hij profeteerde toen over de wonderbaarlijke verlossing van de stad Jeruzalem. Deze verlossing is gekomen, toen in 701 voor Christus de Knecht van God in één nacht 185.000 mannen van het machtige Assyrische leger doodde (2Kon.19:35,36, Jes.37:36,37). Daardoor bleef de hoofd-

¹⁵⁰⁹ De bedevaartspsalmen vormen een aparte groep (Ps.120-134).

¹⁵¹⁰ Oorspronkelijk was Zion een burcht in de stad Jeruzalem. Koning David (1012 – 972) heeft deze burcht op de Jebusieten veroverd (2Sam.5:7, 1Kron.11:5). Die burcht lag aan de zuidkant van de heuvel of berg in het oosten van Jeruzalem. Later werd de hele heuvel Zion genoemd (Ps.2:6, 74:2, 78:68). Vervolgens werd met Zion ook de hele stad Jeruzalem aangeduid (Ps.51:20, 135:21, 147:12).

¹⁵¹¹ Zie ook Turennot T. van, Jesaja, Jahweh redt, Grijpskerk, 2024.

stad van Israël gespaard, en hadden de Assyriërs het volk Israël ondanks de zeer zware verliezen en de benauwende en vernederende nederlagen niet overwonnen (v.2). *Jahweh had de touwen van de kwaadaardige mensen doorgehakt* (v.4). Het lijkt erop, dat dit lied een korte tijd na die verlossing is gedicht. In dat geval zou koning Hizkia (727 – 697), de profeet Jesaja of een andere profeet uit die tijd de dichter kunnen zijn.¹⁵¹²

Psalm 129 bestaat uit twee delen. Het eerste gedeelte (v.1-4) gaat over het verleden van het volk Israël. De volgende verzen (v.5-8) onthullen de slechte toekomst van de vijanden van Zion. Die vijanden van God zullen helemaal verdwijnen.

1^a Een bedevaartslied (of Een lied van de opstijgingen/opgangen).

Het onderstaande gedeelte (v.1-4) gaat over de geschiedenis van het volk Israël.

1^b Veel (= Vaak) hebben zij mij vanaf mijn jeugd(jaren) onderdrukt
(of benauwd/gekweld).

Zeg (dat) toch (of dan/nu/alsjeblieft) Israël.

De auteur van dit lied moedigt zijn volk aan tot een uitspraak. Hij laat in de volgende 2 verzen het volk Israël hier als een persoon aan het woord.

2 “Veel (= Vaak) hebben zij mij vanaf mijn jeugd(jaren) onderdrukt
(of benauwd/gekweld).

Toch (of Zelfs/Ook) hebben zij mij niet overwonnen (of (aan)gekund).

3 Over mijn rug hebben kwaadaardige(mense)n geploegd (of gegraveerd).¹⁵¹³

Zij hebben hun onderdrukking (of hun kwellings/vernedering) verlengd.”¹⁵¹⁴

Al deze ellende kon de Israëlieten overkomen, doordat ze zich steeds minder van God aantrokken. Ze waren liefdeloos tegen Hem, en beantwoordden zijn liefde met structurele zonden en slechtheid. Ze werden harteloos en gewetenloos voor elkaar en voor de Here. Hij strafte zijn volk om het weer terug te brengen naar de liefde voor Hem en elkaar.

De uitdrukking *vanaf mijn jeugd* gaat terug naar de tijd dat Israël uitgroeide als een volk. Het was de tijd dat de Israëlieten in Egypte woonden (Hos.2:14^b, 11:1). Daar begonnen ze de afgoden van dat land te dienen (Ezech.20:7-9, 23:1-4,8,19, Jer.22:21). Ze wilden gelijk aan de Egyptenaren worden. Door Gods straffen liet Hij de Israëlieten hun eigen identiteit behouden. Een andere koning ofwel farao kwam in Egypte aan de macht, en hij maakte de Israëlieten tot zijn slaven. Daar werden ze door zweepslagen op hun ruggen voortgedreven. Later moesten alle pasgeboren jongetjes in de rivier de Nijl worden gegooid (Ex.1:8-22).

Door de eeuwen heen is het lijden van Israël verschrikkelijk zwaar geweest. In de tijd dat

¹⁵¹² Dat koning Hizkia (727 – 697) psalmen kon schrijven, blijkt wel uit zijn lied in het bijbelboek Jesaja (38:9-20).

Alle bijbelboeken zijn door de Heilige Geest geïnspireerd via apostelen en profeten (Ef.3:5, 2Tim.3:14-17, 2Pet.3:2). Zo vormt de Bijbel het fundament van Gods gemeente, waarvan Jezus de Hoeksteen is (Ef.2:19,20). (Een hoeksteen zit ter versteviging boven in een hoek van een gebouw (Ps.118:22^b)).

¹⁵¹³ De Hebreeuwse tekst heeft hier *Over (of Op/Boven) mijn rug (of mijn bolwerk(en)/gewelf/dak(plank)) hebben ploegers (of graveerders/ambachtsmannen) geploegd (of gegraveerd)*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de enige Dode Zeerol van dit vers is de (Masoretische) Hebreeuwse tekst verbeterd.

¹⁵¹⁴ De Hebreeuwse tekst heeft hier *Zij hebben voor (of van) hun voren (of hun antwoorden) voor (of van) hun voren (of hun antwoorden) verlengd (of lang gemaakt)*. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de kwaliteit daarvan in dit vers is de (Masoretische) Hebreeuwse tekst verbeterd. Helaas is in de enige Dode Zeerol over vers 3 dit stukje tekst weggevalen.

richters optraden (1383 – 1033), en in de periode dat koningen regeerden (1033 – 701/586), is Gods volk herhaaldelijk door andere volken aangevallen en onderdrukt. Vaak werd er geprobeerd de staat Israël te vernietigen. In de jaren 724 – 722 voor Christus deporteerden de Assyriërs de noordelijke 10 stammen van Israël naar het Tweestromenland. De soldaten van dit wrede volk liepen in figuurlijke zin over de ruggen van de Israëlieten heen (Jes.51:23). De Assyriërs wilden aan de identiteit van het Gods volk een einde maken.

4 Jahweh is rechtvaardig.¹⁵¹⁵

Hij heeft de touwen van de kwaadaardige(mense)n doorgehakt
(of afgehakt/doorsneden).

Vers 4 vormt de overgang naar het volgende gedeelte. De bevrijding van de Israëlieten was een voorbode van de ondergang van hun vijanden. De Here bevrijdde zijn volk, omdat Hij rechtvaardig is. God is zowel in zijn straffen en berechten, als in zijn verlossen eerlijk en oprecht.¹⁵¹⁶

In de grondtoon van deze 4 verzen klinkt ondanks al het zware lijden de dankbaarheid aan de Here door. Doordat Hij hen verlost, zijn ze niet ten onder gegaan, maar bestaan ze als volk nog steeds.

De volgende verzen (v.5-8) onthullen de slechte toekomst van de vijanden van Zion. Die vijanden van God zullen helemaal verdwijnen.

5 Alle haters van Zion zullen beschaamd (of ontmoedigd/teleurgesteld) zijn,
en zij zullen [achter(uit)] terugdeinzen (of zullen [naar achteren] verdreven worden).

Oorspronkelijk was Zion een burcht in de stad Jeruzalem. Koning David (1012 – 972) heeft deze burcht op de Jebusieten veroverd (2Sam.5:7, 1Kron.11:5). Die burcht lag aan de zuidkant van de heuvel of berg in het oosten van Jeruzalem. Later werd de hele heuvel Zion genoemd (Ps.2:6, 74:2, 78:68). Vervolgens werd met Zion ook de hele stad Jeruzalem aangeduid (Ps.51:20, 135:21, 147:12). Als hoofdstad van Israël vertegenwoordigt Jeruzalem het hele land. Het gaat hier dus over mensen die niet alleen Zion, maar heel Gods volk haten.

6 Zij zullen worden als gras op de daken,
dat voor(dat) (of dat eer) het (of hij) is opschoten
(of men (of hij/het) (het) heeft uitgetrokken), verdord (of verdroogd) is,

7 waarmee de maaier zijn (hand)palm niet heeft gevuld (of bevredigd),
en de (schoven)verzamelaar (= de schovenbinder) zijn borst (en armen).

Tijdens en vooral na de regentijd in oktober en november groeit op de platte daken in Israël gras. Voordat dit gras kan opgroeien en zaad zetten (Jes.37:27), is het al door de hitte van de zon verdord, doordat het een langere tijd niet regent. Het verdorde gras is niet geschikt om te oogsten, en het is dus volkomen waardeloos. Iedereen die Zion haat, wordt met dat verdorde en waardeloze gras vergeleken. De vijanden van Jeruzalem zullen van de aardbodem verdwijnen, en geen toekomst hebben.

¹⁵¹⁵ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

¹⁵¹⁶ Daarbij moeten we de grote liefde van de Here niet vergeten, want recht zonder liefde is kil, en ontardt in zinloze kadaverdiscipline. Liefde zonder recht leidt tot persoonlijke willekeur en vriendjespolitiek. Recht(vaardigheid) en liefde kunnen niet zonder elkaar.

Deze profetie is in vervulling gegaan, en zal in de toekomst ook steeds weer worden vervuld. Het Assyrische rijk werd vernietigd door de Babyloniërs. Het Babylonische rijk, dat zich ook erg vijandig gedroeg tegenover de Israëlieten, werd vernietigd door de Perzen. Hun koning liet alle ballingen van de onderworpen volken weer terugkeren naar hun land. Hoewel de Israëlieten onder het gezag van de Perzen bleven, mochten ze de tempel van God herbouwen.

Dit bedevaartslied kon de teruggekeerde Joden troost bieden op hun tochten naar Jeruzalem. Hoewel ze met maar weinig mensen in hun land woonden, zou God ervoor zorgen, dat ze als volk niet zouden worden vernietigd. De Here blijft trouw aan zijn verbond met zijn volk.

Van alle teruggekeerde volken die Zion haatten, is niets meer over. De Ammonieten, de Moabieten, de Filistijnen en de Edomieten zijn van de aardbodem verdwenen, maar Israël bestaat nog steeds. Ook de eeuwenlange vervolging van de Joden en Israëlieten kon daar niets aan veranderen. Gods boodschap is duidelijk: Hoewel Hij de structurele zonden en ongehoorzaamheid van zijn volk straft, en als het nodig is, zelfs een hele generatie berecht en de rug toekeert, zal Hij iedereen die Zion haat, laten verwelken als het gras op de platte daken van Israël (vgl. Ps.118:4). Die vijanden kunnen heel dreigend en gevaarlijk lijken, zoals het gras snel en fris bovenkomt, maar na verloop van tijd zullen ze ten onder gaan en verdwijnen. Wat ze willen: de vernietiging van de staat Israël, zal als het gras op de daken nooit volledig uitgroeien, want voor die tijd grijpt God in.

8 De voorbijgangers hebben niet gezegd:

“De zegen van Jahweh is bij (of naar/aan) jullie.

Wij hebben jullie gezegend in (of door/met) de naam (van) Jahweh.”

In Israël was het de gewoonte, dat men (in elk geval in de oogsttijd) elkaar begroette met de zegen van de Here (Rut 2:4). De vijanden van Zion heeft men echter op die manier niet gegroet. Ze hebben niet de zegen van Jahweh meegekregen.

Wie Israël neerhaalt, verzet zich tegen Israëls machtige God. Dit geldt ook voor vandaag. Israël blijft het volk van de Here. Daar kunnen zelfs structureel ongehoorzame en kwaadaardige Israëlieten niets aan veranderen. Als satan een deur sluit, dan opent God een andere deur. Als een oudere generatie Hem voortdurend afwijst, dan gaat Hij verder met hun kinderen. Steeds opnieuw geeft Hij een nieuwe generatie Israëlieten weer kansen.

Bidt dus voor Gods volk: Israël en alle gelovigen uit de andere volken. Vraagt om de zegen van de Here en om zijn vrede voor Jeruzalem!

Psalm 130: Een lied uit de diepte.

1^a Een bedevaartslied.

1^b Vanuit de diepten heb ik naar U geschreeuwd, Jahweh.

2 Heer, luister naar mijn stem!

Uw oren moeten opmerkzaam zijn voor de stem van mijn smekingen.

3 Als U op de ongerechtigheden zou letten,

Heer Jahweh, wie zal dan bestaan?

4 Ja, bij U is vergeving,

zodat er voor U ontzag is.

5 Ik heb Jahweh verwacht.

Mijn ziel heeft op zijn woord gewacht.

6 Mijn ziel heeft op de Heer gehoopt,

meer dan bewakers voor de morgen,

bewakers voor de morgen.

7 Israël, wacht op Jahweh,

want bij Jahweh is goedgunstigheid,

en bij Hem is veel bevrijding!

8 Hij echter, Hij zal Israël bevrijden

vanuit al zijn ongerechtigheden.

Deze psalm hoort bij de bedevaartsliederen.¹⁵¹⁷ In het Hebreeuws luidt de titel van deze liederen letterlijk *een lied van de opstijgingen*. Op de grote feesten in Israël trokken de feestgangers uit alle kanten van het land letterlijk naar omhoog, naar de stad Jeruzalem (Ex.23:14-17). Deze stad ligt op hoge heuvels. Samen trokken de feestgangers zingend en musicerend naar Zion (vgl. Jes.30:29).¹⁵¹⁸

De naam van de dichter is onbekend, en uit de inhoud van deze psalm wordt ook niet duidelijk, wie hij is. Het lijkt erop, dat dit bedevaartslied in de moeilijke jaren na de ballingschap is ontstaan. Het geringe aantal Joden kon wel naar de heilige plaats in Jeruzalem trekken, maar blijkbaar was de situatie nog ver van rooskleurig (vgl. Neh.1:3).

Psalm 130 bestaat uit drie delen: vers 1-3, 4-6 en 7,8. In het begin (v.1-3) vraagt de psalmdichter in zijn noodsituatie aan de Here, of Hij naar hem wil luisteren. Het volgende deel (v.4-6) gaat over de vergeving van zonden, waarop de schrijver wacht. In de laatste ver-

¹⁵¹⁷ De bedevaartspsalmen vormen een aparte groep (Ps.120-134).

¹⁵¹⁸ Oorspronkelijk was Zion een burcht in de stad Jeruzalem. Koning David (1012 – 972) heeft deze burcht op de Jebusieten veroverd (2Sam.5:7, 1Kron.11:5). Die burcht lag aan de zuidkant van de heuvel of berg in het oosten van Jeruzalem. Later werd de hele heuvel Zion genoemd (Ps.2:6, 74:2, 78:68). Vervolgens werd met Zion ook de hele stad Jeruzalem aangeduid (Ps.51:20, 135:21, 147:12).

zen (v.7,8) roept hij zijn volksgenoten op om zijn voorbeeld te volgen, omdat hij weet, dat God hem en Israël van al hun zonden zal verlossen.

1^a Een bedevaartslied (of Een lied van de opstijgingen/opgangen).

In het begin (v.1-3) vraagt de psalmdichter in zijn noodsituatie aan de Here, of Hij naar hem wil luisteren. Zowel hij als zijn volksgenoten (v.6,7) bevinden zich in een ongelukkige situatie.

1^b Vanuit de diepten heb ik naar U geschreeuwd, Jahweh.¹⁵¹⁹

Met *de diepten* werd in die tijd de oervloed van de onderwereld bedoeld (vgl. Ps.69:3,15). De auteur van psalm 130 voelt zich diep weggezonden.

2 Heer, luister in (of door) (= naar) mijn stem (of mijn geluid)!

Uw oren moeten (of zullen) opmerkzaam (of aandachtig) zijn voor (of naar) de stem
(of het geluid) van mijn smekingen (of smeek(ge)beden).

3 Als U (op) de ongerechtigheden zou letten (of bewaken/bewaren),

Heer Jah(weh), wie zal (dan) (be)staan?

Blijkbaar is de afstand tussen de schrijver van dit lied en de Here veroorzaakt door de zonde. De zonden maken scheiding tussen God en de mensen. De psalmdichter heeft het hier niet specifiek over zijn eigen zonden, maar over de zonde in het algemeen: de zonden van hem en zijn volksgenoten. Dit kunnen ook mede de zonden van hun ouders zijn.

Wanneer de Here puur als rechter alles aan de mensen zou toerekenen, dan zou niemand kunnen blijven bestaan (Ezra 9:15, Nah.1:6, Mal.3:2). Gelukkig is Hij ook goedgunstig en genadig.

Opvallend is, dat de auteur niet in de eerste plaats vraagt om verlossing uit zijn nood, maar om bevrijding van zonde en schuld. De zonden die afstand scheppen met God, zijn de veroorzakers van de ellende. Vooral de relatie met de Here moest (en moet) eerst weer worden hersteld.

Het volgende gedeelte (v.4-6) gaat over de vergeving van zonden, waarop de schrijver wacht. Hoewel hij weet, dat ook hij met zijn zonden God van zich afstoot, wacht hij toch op zijn hemelse Vader, want hij weet, dat Jahweh vol liefde is (Zef.3:17).

4 Ja, (of (om)dat/want) bij (of met) U is vergeving,

zodat (er) voor U ontzag is (of zodat U gevreesd wordt).

De Here vergeeft graag de zonde, want Hij houdt van mensen, en wil met iedereen een persoonlijke relatie opbouwen. Daarbij wil Hij ook, dat er ontzag voor Hem is. Hij wil de eer van zijn naam hoog houden (Ps.79:9). God wil, dat de mensen Hem met zijn goede en liefdevolle leefregels serieus nemen. Zondige mensen die Jahweh vol ontzag serieus nemen, hoeven gelukkig niet te wanhopen, en ze kunnen vol vertrouwen op zijn antwoord wachten (Jes.55:7,8, vgl. 2Sam.21:14).

¹⁵¹⁹ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: "Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd."

5 Ik heb Jahweh verwacht (of Ik heb op Jahweh gewacht).

Mijn ziel heeft (= Ik heb) [naar/voor] op zijn woord gewacht
(of Mijn ziel heeft [naar/voor] zijn woord verwacht (vgl. Ps.27:14, 119:81, 123:2).¹⁵²⁰

6 Mijn ziel heeft op de Heer gehoopt (of gewacht),¹⁵²¹

meer dan bewakers (of wachters) voor (of van/naar) de morgen,
bewakers (of wachters) voor (of van/naar) de morgen.

De psalmdichter vergelijkt hier zijn wachten op Gods antwoord met het wachten van de nachtelijke bewakers van een stad (vgl. Jes.21:11). Een stad moest door bewakers worden gewaarschuwd voor rampen, zoals brand, rovers of een vijandelijke aanval van buiten. Hun werk was niet zonder gevaar. Mensen met verkeerde bedoelingen hadden er natuurlijk belang bij om de bewakers van de stad uit te schakelen. De bewakers die het laatste gedeelte van de nacht bewaakten, verlangden steeds meer naar het licht van de morgen. Dan zou hun (zware) wachttijd er bijna op zitten.¹⁵²² De herhaling van *bewakers voor de morgen* benadrukt het verlangen van de auteur van dit lied.

In laatste verzen (v.7,8) roept de schrijver van psalm 130 zijn volksgenoten op om zijn voorbeeld te volgen, omdat hij weet, dat God hem en Israël van al hun zonden zal verlossen. Hij heeft dus al antwoord van de Here gekregen.

7 Israël, wacht op (of hoop op/verwacht) Jahweh,

want (of (om)dat/Ja,) bij (of met) Jahweh is goedgunstigheid,

en bij (of met) Hem is (of zijn) veel bevrijding(en)

(of losgeld(en)/vrijlating(en) (tegen betaling)/verlossing)!

8 en Hij (= Hij echter), Hij zal Israël bevrijden (of vrijkopen/verlossen)

vanuit al zijn ongerechtigheden (of zijn misdaden/schulden).

Als profeet wist de psalmdichter zeker,¹⁵²³ dat de Here Israël wilde bevrijden. Er was dus veel reden om op Hem te hopen. Bevrijding van de zonde heeft meestal ook verlossing uit een elendige situatie als gevolg.

Deze hoop is ook in vervulling gegaan. De God Jahweh heeft bijvoorbeeld zijn volk na de ballingschap geholpen en gesteund. Zowel de tempel als de muur rond Jeruzalem werden met steun van de Perzen herbouwd. Alle onderworpen volken in het Perzische rijk betaalden zelfs jarenlang mee aan de herbouw en het onderhoud van de tempel. Dat begon al tijdens de regering van koning Kores II (559/538 – 529) (Ezra 1:4,7-11, 6:3-5). Koning Darius I (521 – 485)

¹⁵²⁰ In de Hebreeuwse tekst staat hier *Mijn ziel heeft verwacht* (of *gewacht*). Op grond van de tekst van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de enige Dode Zeerol van dit vers is voor *Mijn ziel heeft [naar/voor] op zijn woord gewacht* gekozen.

¹⁵²¹ In de Hebreeuwse tekst staat hier: **5^b** *Mijn ziel heeft verwacht* (of *gewacht*),
en ik heb [naar/voor] op zijn woord gehoopt.

6^a *Mijn ziel (is) voor (of naar/van) de Heer,*

Op grond van de verbetering van vers 5^b (Zie vorige voetnoot.)(, de Vulgaat) en de Griekse handschriften is mede om logische redenen voor *Mijn ziel heeft op de Heer gehoopt* (of *gewacht*) gekozen. De 2 Dode Zeerollen over dit gedeelte zijn erg fragmentarisch, en schijnen elkaar tegen te spreken.

¹⁵²² In Israël verandert in ongeveer een ½ uur een klaarlichte dag in een donkere nacht. Zo kun je met het volle daglicht een supermarkt binnengaan, en na het winkelen in de zwarte nacht naar buiten komen.

¹⁵²³ Alle bijbelboeken zijn helemaal door de Heilige Geest geïnspireerd via apostelen en profeten (Ef.3:5, 2Tim.3:14-17, 2Pet.3:2). Zo vormt de Bijbel het fundament van Gods gemeente, waarvan Jezus Christus de Hoeksteen is (Ef.2:19,20). (Een hoeksteen zit ter versteviging boven in een hoek van een gebouw (Ps.118:22^b)).

liet de gouverneur Tattenai uit de staatskas fors meebetalen aan de tempelbouw en de offerdienst (Ezra 6:6-10). Koning Artaxerxes I (465 – 424) ging hiermee door (Ezra 7:15-22).

Er zal nog grotere vervulling van deze profetie komen. De Here zal zich opnieuw over Israël ontfermen (Rom.11:25-32). Uit genade zal Hij zijn volk verlossen (Jer.23:6-8, 30:10, Zach.10:6-12). Jahweh zal Israël en Juda weer terugbrengen naar het land dat Hij aan hun voorvaders heeft gegeven (Jes.11:11-16, Jer.16:15-18, 30:3, Ezech.37:21,22,28, Hos.1:10-12, 2:15-22, Am.9:14,15). Het dode Israël zal weer herrijzen. Jozef, Israël en Juda zullen worden herenigd (Jes.11:13, Ezech.37:16-20,22). Ze zullen zich bekeren. God zal hun ogen openen voor het nieuwe verbond, dat Hij met hen sluit (Ezech.37:26, Rom.11:27, Jer.31:31-34, 32:40-41, vgl. Hebr.8:8-12).

Niet alleen de Joden en Israëlieten zullen wachten op de gunst van de Here. Veel volken zullen naar Jeruzalem gaan om de Heer Jahweh naar zijn zegen te vragen (Jer.3:17, Hag.2:8, Zach.2:11, 8:22). Het heilige land zal door veel meer mensen worden bewoond, dan vroeger (Jes.54:1-3, Ezech.36:11). Israël wordt het thuisland voor alle dienaren van de Here.

Alle dienaren van God, wacht op Jahweh, want bij Hem is goedgunstigheid en veel bevrijding! Dit wachten kan wel zinloos lijken, maar Hij zal Israël en al zijn andere dienaren verlossen van al hun ongerechtigheden (Joh.10:14-16).

Psalm 131: Gelovig bezig zijn, en vertrouwen op God.

1^a Een bedevaartslied van David.

1^b Jahweh, mijn hart is niet hoogmoedig geweest,
en mijn ogen zijn niet verheven geweest,
en ik heb niet gewandeld in grote dingen,
en in wonderbaarlijkheden van mij.

2 Als ik niet nederig ben geweest,
en ik mijn ziel niet tot rust heb gebracht,
zoals een aan de borst ontwend kind op zijn moeder,
zo zal U mijn ziel vergelden.

3 Hoop, Israël, op Jahweh,
vanaf nu en voor eeuwig!

Deze psalm hoort bij de bedevaartsliederen.¹⁵²⁴ In het Hebreeuws luidt de titel van deze liederen letterlijk *een lied van de opstijgingen*. Op de grote feesten in Israël trokken de feestgangers uit alle kanten van het land letterlijk naar omhoog, naar de stad Jeruzalem (Ex.23:14-17). Deze stad ligt op hoge heuvels. Samen trokken de feestgangers zingend en musicerend naar Zion (vgl. Jes.30:29).¹⁵²⁵

Als dichter wordt koning David (1012 – 972) genoemd. Ondanks dat zijn naam in de Griekse handschriften ontbreekt, hoeft dat niet te betekenen, dat iemand anders deze psalm heeft gemaakt. De naam van David ontbreekt wel vaker in de Griekse handschriften, terwijl die naam wel vermeld staat in de (Masoretische) Hebreeuwse tekst(, de Vulgaat) en/of de Dode Zeerollen (Ps.122:1^a, 123:1^a, 124:1^a, 133:1^a).¹⁵²⁶

Dit bedevaartslied bestaat uit twee delen: vers 1,2 en 3. De eerste 2 verzen gaan over de levenshouding van de dichter en zijn goede persoonlijke relatie met de Here. Hij geeft op grond van zijn levenservaring met God in het laatste vers (v.3) aan zijn volksgenoten een belangrijk advies. Dat advies komt sterk overeen met de boodschap van de vorige psalm (Ps.130:7,8).

1^a Een bedevaartslied (of Een lied van de opstijgingen/opgangen) van (of voor) David.

Deze verzen gaan over de levenshouding van de dichter en zijn goede persoonlijke relatie met de Here. In geloof spreekt hij zijn vertrouwen op Jahweh uit.¹⁵²⁷

¹⁵²⁴ De bedevaartspsalmen vormen een aparte groep (Ps.120-134).

¹⁵²⁵ Oorspronkelijk was Zion een burcht in de stad Jeruzalem. Koning David (1012 – 972) heeft deze burcht op de Jebusieten veroverd (2Sam.5:7, 1Kron.11:5). Die burcht lag aan de zuidkant van de heuvel of berg in het oosten van Jeruzalem. Later werd de hele heuvel Zion genoemd (Ps.2:6, 74:2, 78:68). Vervolgens werd met Zion ook de hele stad Jeruzalem aangeduid (Ps.51:20, 135:21, 147:12).

¹⁵²⁶ In de Griekse handschriften ontbreekt ook in psalm 127 de naam van de dichter Salomo, terwijl die naam wel in de Hebreeuwse tekst(, de Vulgaat) en de Dode Zeerollen is vermeld.

¹⁵²⁷ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*.

1^b Jahweh, mijn hart is niet hoog(moedig) (of verheven) geweest,
 en mijn ogen zijn niet verheven (of opgeheven/hoog) geweest,
 en ik heb niet gewandeld (of ben niet gegaan) in (of met/door) grootheden
 (= grote dingen),
 en in (of met/door) wonder(baar)lijkheden van(uit) mij (vgl. Jer.45:5).

Als iemand trots is in zijn hart, straalt dat vooral uit zijn ogen. De Here houdt echter niet van hoogmoedige mensen (Ps.18:28, 147:6, Spr.6:16,17^a).

Nadat de profeet Samuel David tot koning had gezalfd (1Sam.16:1-13), probeerde hij niet via een staatsgreep de troon te bemachtigen. Hij wachtte, tot hij die positie van God kreeg. Daar konden ook Abner en Isboset (1012 – 1010) niets aan veranderen (2Sam.2:1-5:5). In dankbaarheid kon David het koningschap van de Here aannemen. Hij joeg als koning in het algemeen geen zelfzuchtige grote plannen na, maar wilde gelijkwaardig zijn aan zelfs zijn laagst geplaatste volksgenoten: aan de slavinnen (2Sam.6:14,20-23, vgl. Ps.101:5^b).¹⁵²⁸

2 Als ik niet nederig ¹⁵²⁹ ben geweest,
 en ik mijn ziel (= en ik mezelf) (niet) tot rust heb gebracht (of mijn ziel heb bedaald),
 (zo)als een (aan de borst) ontwend iemand (= kind) (of een gespeend iemand (= kind))
 op zijn moeder,
 zo zal U [op/over/naar] mij(n) ziel) vergelden,¹⁵³⁰

In die tijd kreeg een kind veel langer borstvoeding dan tegenwoordig. Drie jaren aan de borst was toen heel gewoon (2Mak.7:27). Een peuter of een kleuter die aan de borst ontwend is, heeft er genoeg aan om in vol vertrouwen bij zijn moeder op schoot te zitten. Zo wilde koning David (1012 – 972) stil bij zijn God zijn. Aan zijn vriendschap en zijn persoonlijke relatie met Hem had hij voldoende. Hij wilde gewoon zijn werk doen, en de zegen van de Here verwachten.

Als profeet wist David (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30),¹⁵³¹ dat God zijn bescheiden houding zou vergelden, want dat had Hij aan hem beloofd. Hij wist ook, dat de Here op dezelfde manier zijn volksgenoten wilde helpen (Ps.37:11, 147:6).

Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

¹⁵²⁸ Een slaaf had in die tijd een hogere positie dan een slavin. Volgens de wetten die de Here via Mozes aan zijn volk had gegeven, moest een slaaf, als hij dat wilde, na maximaal 7 jaren worden vrijgelaten. Dit gold voor een slavin lang niet altijd. Zij hoorde (mede om haar levensonderhoud) bij haar man (Ex.21:1-11).

¹⁵²⁹ In de Hebreeuwse tekst staat hier *gelijk(matig)*. Omdat in de Griekse handschriften(en de Vulgaat) het veel beter passende woord *nederig* staat, is voor dat woord gekozen.

De laatste 2 verzen van psalm 131 zijn in de Dode Zeerollen verloren gegaan

¹⁵³⁰ De Hebreeuwse tekst heeft hier *(zo)als een (aan de borst) ontwend iemand (= kind) (of een gespeend iemand (= kind)) op (mij) mijn ziel (= op mij) (of op (mij) is mijn ziel)*. Een peuter of een kleuter die net zo vertrouwd op de schoot van de dichter David (1012 – 972) zit, zoals het ook knus en intiem bij zijn moeder zou zijn, ligt niet erg voor de hand. Bovendien geeft de (Masoretische) Hebreeuwse tekst geen goede basis voor de reactie van de auteur van dit lied in vers 3. Daardoor wordt in het volgende vers zonder duidelijk en degelijk argument wel een glashelder advies aan het volk Israël gegeven.

Op grond van dit alles is voor de weergave van de Griekse handschriften (en grotendeels voor die van de Vulgaat) gekozen, ook al geeft dat geen volledige zekerheid. De zin *zo zal U [op/over/naar] mij(n) ziel) vergelden* geeft echter wel een logisch vervolg van vers 2, en dit kan eveneens als argument worden gebruikt voor de wijze raad in vers 3. Helaas zijn vers 2 en 3 van psalm 131 in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

¹⁵³¹ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). David gaf als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21).

De auteur van psalm 131 geeft op grond van zijn levenservaring met de Here in het laatste vers (v.3) aan zijn volksgenoten een belangrijk advies: Verwacht alles van Jahweh.

3 Hoop (of (Ver)wacht), Israël, naar (of bij) (= op) Jahweh,
vanaf nu en tot (= voor) eeuwig!

Als een hemelse Vader leidt Jahweh de wegen van zijn kinderen (Ps.25:9). Zoekt het daarom niet protserig in de grootse dingen (vgl. 2Sam.24), maar doe gewoon dat, wat je hand vindt om te doen (Rom.12:16). De grote dingen in de ogen van God komen niet door eigen prestaties, maar als een geschenk van de hemelse Vader. Zo moest Jakob in een groot deel van zijn leven leren, dat hij de Here niet hoefde helpen om zijn beloften waar te maken. Dat liep juist verkeerd af. Alleen het ingrijpen van Jahweh kon toen veel onheil voorkomen (Gen.25:23-34, 27:1-28:5, 31-33). Een goed voorbeeld van de juiste houding is de Here Jezus (Fil.2:5-11).

Samengevat: Je hoeft alleen maar op een goede manier je best te doen, en God zorgt door zijn zegen voor het resultaat.

Kort na de ballingschap was dit lied een grote troost voor de bedevaartgangers. De Joden waren met weinig mensen, en de buurvolken gedroegen zich vijandig. Die bedevaartgangers konden echter in gehoorzaamheid op de Here vertrouwen. Ook in gevaarlijke situaties tijdens de tocht naar Jeruzalem, zou Hij ze zegenen.

Psalm 132: Zion door de God Jahweh uitgekozen.

- 1^a** Een bedevaartslied.
- 1^b** Jahweh, herinner U aan David,
aan al zijn goedgunstigheden,
- 2^a** die hij aan Jahweh heeft gezworen.
- 2^b** Hij heeft aan de God van Jakob een gelofte gedaan, en zei:
- 3** “Zeker niet zal ik in de tent van mijn huis komen,
zeker niet zal ik op de rand van mijn bed klimmen,
- 4** zeker niet zal ik de slaap aan mijn ogen gunnen,
aan mijn oogleden sluimering, en rust aan mijn slapen,
- 5** tot ik voor de ark van Jahweh een plaats vind;
een tent voor de God van Jakob.”
- 6** Zie, wij hebben van haar gehoord in Efrata.
Wij hebben haar gevonden in de velden van het woud.
- 7** Wij willen naar zijn tent in Zion komen.
Wij willen ons neerbuigen voor zijn voetbank.
- 8** Sta op, Jahweh, ga naar uw rustplaats,
U en de ark van uw kracht!
- 9** Uw priesters zullen rechtvaardigheid aantrekken,
en uw goedgunstigen zullen jubelen!
- 10** Wendt U niet af van uw gezalfde
omwille van uw dienaar David.
- 11** Jahweh heeft aan David trouw gezworen.
Daarvan zal Hij niet afwijken:
“Vanuit de vrucht van jouw buik zal Ik op jouw troon zetten.”
- 12** “Als jouw zonen mijn verbond houden,
en mijn getuigenissen, die Ik hun zal aanleren,
zullen ook hun zonen voor altijd op jouw troon zitten,
- 13** want Jahweh heeft Zion uitgekozen.
Hij heeft haar voor zich begeerd om te bewonen.
- 14** “Dit is mijn rustplaats voor altijd,
hier zal Ik wonen, want Ik heb haar gewenst.”

- 15 “Haar voedsel zal Ik rijkelijk zegenen.
Haar armen zal Ik met brood verzadigen,
16 en haar priesters zal Ik met heil bekleden,
en haar goedgunstigen zullen uitbundig jubelen.”
17 “Daar zal Ik een Hoorn voor David laten uitspruiten.
Ik heb voor mijn gezalfde een Lamp opgesteld.”
18 “Zijn vijanden zal Ik met schaamte bekleden,
en op hem zal mijn heiliging opbloeien.”

Deze psalm hoort bij de bedevaartsliederen.¹⁵³² In het Hebreeuws luidt de titel van deze liederen letterlijk *een lied van de opstijgingen*. Op de grote feesten in Israël trokken de feestgangers uit alle kanten van het land letterlijk naar omhoog, naar de stad Jeruzalem (Ex.23:14-17). Deze stad ligt op hoge heuvels. Samen trokken de feestgangers zingend en musicerend naar Zion (vgl. Jes.30:29).¹⁵³³

De naam van de dichter wordt in deze psalm niet genoemd, maar uit de inhoud van dit bedevaartslied wordt wel duidelijk, wie hij is. In zijn gebed vermeldt hij de dienstbaarheid van koning David (1012 – 972) voor God, en het brengen van de ark naar een tent in Jeruzalem (v.1-7). Vervolgens nodigt hij de Here uit om met de ark vanuit de tent mee te komen zijn rustplaats: de zojuist gebouwde tempel (v.8, 2Kron.5:2-14). Daarna noemt hij zichzelf een gezalfde (v.10). Hij is dus een gezalfde koning of priester die een grote rol speelt bij het overbrengen van de ark naar de nieuwe tempel. Verderop in zijn gebed wijst hij God op zijn belofte dat Hij Davids koningshuis voor eeuwig zou zegenen, zolang zijn nageslacht Hem gehoorzaam zou dienen (v.11,12). Hij noemt dat als een zwaarwegend argument, waardoor de Here zijn gebed eigenlijk niet kan afwijzen. De bidder in die tijd maakt dus zelf deel uit van het nageslacht van David. De psalmdichter is dus de gezalfde koning tijdens de inwijding van de nieuwe tempel: koning Salomo (972 – 932).

Dit lied bestaat uit vier gedeelten: vers 1-5, 6-10, 11-13 en 14-18. De naam van koning David komt in elk gedeelte één keer voor. In de eerste verzen (v.1-5) spreekt de psalmdichter in een gebed over de grote inzet die koning David had om God te dienen. Het laten brengen van de ark naar Jeruzalem wordt in het volgende gedeelte (6-10) daarbij genoemd. Koning Salomo nodigt de Here uit om nu met de ark mee te gaan naar de zojuist gebouwde tempel (v.8). In het derde gedeelte (v.11-13) komt de psalmdichter terug op de beloften die God aan zijn vader David heeft gedaan. De laatste verzen (v.14-18) geven de rijke beloften in het antwoord van de Here weer.

1^a Een bedevaartslied (of Een lied van de opstijgingen/opgangen).

In deze eerste verzen (v.1-5) spreekt de dichter in een gebed over de grote inzet die koning David had om God te dienen. Hij wilde de eredienst van de Here een concrete centrale plaats geven in het land Israël.

¹⁵³² De bedevaartspsalmen vormen een aparte groep (Ps.120-134).

¹⁵³³ Oorspronkelijk was Zion een burcht in de stad Jeruzalem. Koning David (1012 – 972) heeft deze burcht op de Jebusieten veroverd (2Sam.5:7, 1Kron.11:5). Die burcht lag aan de zuidkant van de heuvel of berg in het oosten van Jeruzalem. Later werd de hele heuvel Zion genoemd (Ps.2:6, 74:2, 78:68). Vervolgens werd met Zion ook de hele stad Jeruzalem aangeduid (Ps.51:20, 135:21, 147:12).

1^b Jahweh,¹⁵³⁴ herinner U [aan/voor/van] David
met al zijn goedgunstigheden (of zijn gunst(bewijz)en),¹⁵³⁵

2^a die hij aan (of voor/van) Jahweh heeft gezworen.

Met Jahweh wordt God de Vader bedoeld (v.17, Zach.14:7, vgl. Mat.24:36, Mark.13:32, Ps.110:1).¹⁵³⁶ Hij heeft in deze psalm een belangrijke rol.

2^b Hij heeft aan (of voor/van) de God van Jakob¹⁵³⁷ een gelofte gedaan(, en zei):

3 “Zeker niet (of Nooit/Als) zal ik in (of door) de tent van mijn huis komen,
zeker niet (of nooit/als) zal ik op (of over) de rand (of de rustbank) van mijn bed
(be)klimmen,

4 zeker niet (of nooit/als) zal ik (de) slaap aan (of voor) mijn ogen (over)geven
(= gunnen);
aan (of voor) mijn oogleden sluimering, (en rust aan mijn slapen.)¹⁵³⁸

5 tot(dat) ik voor (of van) (de ark van) Jahweh een plaats vind;
een tent voor de God van Jakob.”¹⁵³⁹

Na de intocht rond 1408 voor Christus van het volk Israël in het heilige land had de ark eeuwenlang in de tabernakel in Silo gestaan (Joz.18:1, 19:51, Richt.18:31^b, 1Sam.1:3,24, 3:3,15, enz.). Daar werd de Here gediend (Joz.18:1,8-10, 21:1,2, Richt.18:31, 1Sam.1:3, enz.). Nadat

¹⁵³⁴ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

¹⁵³⁵ In de Hebreeuwse tekst staat hier *aan al zijn (door hem ondergane) onderdrukkingen (of vernederingen)*. Dit heeft echter niets met zijn dienstbaarheden en liefde voor de Here te maken om voor Hem een huis te willen bouwen. De vergelijkbare tekst in 2Kronieken 6:42 heeft ook *Herinner U [aan/voor/van] de goedgunstigheden (of de gunst(bewijz)en) van uw dienaar David*. Daarom is op grond van het tekstverband voor de beter passende inhoud van de Griekse handschriften (en de Vulgaat) gekozen.

De eerste 7 verzen van deze psalm zijn in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

¹⁵³⁶ Geen mens kan God de Vader (volledig) zien, want dan zou hij of zij sterven (Ex.33:18-23). De heerlijkheid van Jahweh is daarvoor veel te groot.

De Here Jezus echter, wordt nergens in de Bijbel met Jahweh aangeduid. Hij kan wél door mensen worden gezien. Voor zijn komst als een sterfelijk mens op deze wereld, vertoonde de Zoon van God zich aan sommige mensen als dé Knecht van de Here ofwel dé Knecht van Jahweh. Bij de beschrijvingen van zijn verschijningen in het Oude Testament blijkt dat uit het tekstverband (Gen.16:10-13, 22:11,12, 31:11-13, Ex.3:2, Num.22:22-35, Joz.5:13-15, Richt.6:11-23, 13:3-22, Zach.1:8-12).

¹⁵³⁷ In de Hebreeuwse tekst staat hier *de Machtige van Jakob*. Deze uitdrukking komt in de Bijbel niet veel voor. Als dit voorkomt heeft dit rechtstreeks te maken met strijd, of is het niet overeenkomstig de Griekse handschriften (en de Vulgaat). De term *de God van Jakob* komt veel vaker in de Bijbel voor. Bovendien gaat het hier niet om de macht van de Here, maar over de God Jahweh: dezelfde God als die van Jakob. Op grond van deze context is voor de weergave van de Griekse handschriften (en de Vulgaat) gekozen.

¹⁵³⁸ Het gedeelte tussen (haken) is afkomstig uit de Griekse handschriften (en de Vulgaat). Waarschijnlijk heeft dit er oorspronkelijk bijgestaan.

¹⁵³⁹ In de Hebreeuwse tekst staat hier *woningen (of verblijven) voor de Machtige van Jakob*. In de tijd van koning David (1012 – 972) stond de ark als teken van Gods tegenwoordigheid niet in een echte woning, maar in een tent (2Sam.6:17). David mocht voor de Here geen tempel bouwen (2Sam.7:12,13, 1Kon.5:3-5, 1Kron.17:4, 22:6-10).

De uitdrukking *de Machtige van Jakob* komt in de Bijbel niet veel voor. Als dit voorkomt heeft dit rechtstreeks te maken met strijd, of is het niet overeenkomstig de Griekse handschriften. De term *de God van Jakob* komt veel vaker in de Bijbel voor. Bovendien gaat het hier niet om de macht van de Here, maar over de God Jahweh: dezelfde God als die van Jakob.

Op grond van dit alles is bij vers 5^b voor de weergave van de Griekse handschriften (en de Vulgaat) gekozen.

rond het midden van de 12^e eeuw voor Christus de ark in de strijd bij Afek door de Filistijnen was buitgemaakt, en noodgedwongen weer was teruggestuurd, kwam die in Kirjat-Jearim in het huis van Abinadab terecht. Daar raakte de heilige ark vrijwel helemaal uit de belangstelling (1Kron.13:3).¹⁵⁴⁰ Ze bleef er een lange periode staan (1Sam.4:1^b-7:2).¹⁵⁴¹

Koning David (1012 – 972) wilde zichzelf in zijn huis of paleis geen rust gunnen, voordat hij de ark een centrale plaats in zijn land had gegeven. Hij heeft deze belofte aan de Here waargemaakt. In het begin van zijn regering had hij Zion veroverd (2Sam.5:6-8), en liet hij de ark naar die centrale plaats in Israël brengen (2Sam.6:1-17).

De dienstbaarheid van David voor de Here ging echter veel verder. Kort na het ophalen van de ark wilde hij graag de tempel bouwen, maar dat had God via de profeet Natan aan hem verboden (2Sam.7:12,13, 1Kon.8:17-19, 1Kron.17:4,11,12). Hoewel hij daarom de tempelbouw aan zijn zoon Salomo (972 – 932) moest overlaten, was hij begonnen met voorbereidingen te treffen door allerlei bouwmaterialen te verzamelen en de organisatie van de eredienst aan te passen (1Kron.22-27, 29:1-9, vgl. 1Kron.21:18-22:1).

¹⁵⁴⁰ Tot in de begintijd van de regering van koning Saul (1033 – 1012) heeft de tabernakel in Silo gestaan (1Sam.13:1, 14:3). De plaats Silo is tijdens zijn regering hoogstwaarschijnlijk door de Filistijnen verwoest (Ps.78:60,61, Jer.7:12,14, 26:6).

Toen David voor koning Saul moest vluchten, stond er een tabernakel zonder de ark in Nob iets ten noordoosten van Jeruzalem (1Sam.21:1-6, 22:11). Blijkbaar had koning Saul het heiligdom naar Nob verplaatst, want er mocht maar op één plaats in het heilige land offers aan de Here worden gebracht (Deut.12:13). Het lijkt er sterk op, dat Saul dit had gedaan om te voorkomen, dat de tabernakel (met de plaats Silo) door de Filistijnen zou worden verwoest (vgl. Ps.78:60,61 Jer.7:12,14, 26:6).

Toen de Edomiet Doëg in opdracht van de ongehoorzame koning de priesterstad Nob bijna volledig uitmoordde (1Sam.22:18,19), heeft Saul het heiligdom naar Gibeon laten halen. Deze plaats lag vlakbij het huidige Jib zo'n 10 kilometer ten noordwesten van Jeruzalem. Gibeon was in de buurt van een heuvel gebouwd (2Sam.21:9^a). Op die heuvel stond de tabernakel (1Kon.3:4). Toen koning Salomo (972 – 932) de regering van zijn vader David overnam, stond daar nog steeds de tabernakel zonder de ark (1Kron.16:39, 21:29, 2Kron.1:3,5,6).

¹⁵⁴¹ Sommige mensen lezen 1Samuel 7:2 zo, dat de ark 20 jaren in Kirjat-Jearim zou hebben gestaan. Dit is echter onmogelijk. Toen David (1012 – 972) de ark liet ophalen, was hij al ruim 7 jaren aan de macht (2Sam.5:4-9, 6, 1Kon.2:11, 1Kron.3:4, 29:26,27). De ark werd dus in (1012 – 7 =) 1005 voor Christus naar Zion gebracht. Tellen we daar 20 jaren bij op, dan zou de ark in 1025 voor Christus door de Filistijnen naar Israël zijn gestuurd, en door de mannen van Kirjat-Jearim daar in het huis van Abinadab zijn gezet (1Sam.7:1). Die ark was 7 maanden bij de Filistijnen geweest (1Sam.6:1). Dan zou de ark in 1026 of 1025 voor Christus bij de veldslag in Afek door de Filistijnen zijn buitgemaakt. Dat is in de begintijd van de regering van koning Saul (1033 – 1012), terwijl toen de hogepriester Eli richter was! Daarna zouden Samuel en later ook koning Saul samen nog 40 jaren leiding geven aan het volk (Hand.13:20^b,21).

Die 20 jaren gaan over de tijd waarin het volk Israël klaagde tegen de Here over de onderdrukking van de Filistijnen. Die periode van klagen was waarschijnlijk al in de tijd van de richter en hogepriester Eli begonnen, en eindigde bij het eerste optreden van de profeet Samuel als richter van Israël.

Het is heel goed mogelijk, dat in het midden van het 2^e vers van 1Samuel 7 twee verschillende getallen: 50 (geschreven als een sluitnoen = ם) en 20, (geschreven als sluitkaf = ך) voor een foutieve herhaling zijn aangezien. Beide zijn dan door een overschrijver ten onrechte als 2 keer 20 gelezen, waarbij hij het 1^e getal (in werkelijkheid 50) niet heeft overgeschreven. (Iets dergelijks is hoogstwaarschijnlijk ook in het 1^e vers van 1Samuel 13 gebeurd.) Het 2^e vers van 1Samuël 7 zouden we vermoedelijk als volgt moeten lezen: *Vanaf de dag van het verblijven van de ark in Kirjat-Jearim, waren veel dagen. Zij werden (50 jaar). 20 jaar rouwde het hele huis van Israël achter Jahweh aan (of Jahweh achterna).* Eenvoudiger gezegd: Vanaf de dag dat de ark in Kirjat-Jearim verbleef, verlieten er veel dagen. Het werden 50 jaren. 20 jaren achtervolgde heel Israël Jahweh met zijn klachten.

Als dit het geval is, dan zouden we bij het 8^e jaar dat David (1012 – 972) regeerde (1005), 50 jaren moeten optellen. Dan zou de veldslag bij Afek in het jaar 1055 of 1056 hebben plaatsgevonden. Dit is heel goed mogelijk, want rond het jaar 1052 (= 1012 + 40) nam Samuel de leiding op zich, en in 1033 werd Saul koning tot 1012 voor Christus (Hand.13:20^b,21).

(Zie Turenout T. van, Chronologie rondom de Bijbel, de tabbladen *Tot Saul* en *Israël*, Grijpskerk, 2022.)

(Het 2^e vers van 1Samuel 7 en het 1^e vers van 1Samuel 13 zijn beide in de Dode Zee-rollen verloren gegaan.)

In het onderstaande gedeelte (6-10) wordt verteld, dat de ark naar Jeruzalem is gebracht. Koning Salomo nodigt de Here uit om nu met de ark mee te gaan naar de zojuist gebouwde tempel (v.8, 2Kron.5:2-14).

6 Zie, wij hebben van haar gehoord in (of door) Efrata.

Wij hebben haar gevonden in de velden van het woud (= Jaär).

Efrata (= vruchtbaar zijn) is het gebied ten zuidwesten van de stad Jeruzalem waarin onder andere de steden Betlehem en Kirjat-Jearim lagen. Het lag dicht bij de hoofdstad.¹⁵⁴²

Jaär is een afkorting van de plaats Kirjat-Jearim (= Stad van wouden of bossen). Deze belangrijke stad lag op de grens tussen het bosrijke gebied van de stammen Juda en Benjamin ongeveer 14 kilometer ten (noord)westen van Jeruzalem.

Koning David (1012 – 972) heeft de ark in het midden van een tent in het zojuist veroverde Zion laten neerzetten (2Sam.5:7,9, 6:11-17, 1Kron.16:1).¹⁵⁴³

7 Wij willen naar (of voor/van) zijn tent ¹⁵⁴⁴ (in Zion) komen.

Wij willen ons neerbuigen (of neerwerpen) voor (of naar/van) zijn voetbank.

De *voetbank* van God is de plaats waar Hij verblijft. Hier wordt de ark ermee aangeduid als een teken van de aanwezigheid van de Here (1Kron.28:2, vgl. Ps.99:5, Klaag.2:1).

Koning Salomo (972 – 932) bad als vertegenwoordiger van zijn volk. Hij wilde met volksgenoten in de tent van de Here komen om zich voor Hem neer te buigen, voordat ze de ark mee zouden nemen naar de tempel.

8 Sta op, Jahweh, (ga) naar uw rust(plaats),

U en de ark van uw kracht (of uw sterkte)! ¹⁵⁴⁵

9 Uw priesters zullen rechtvaardigheid aantrekken,

en uw goedgunstigen (of uw goedgezinden) zullen jubelen (vgl. 2Kron.6:41)!

¹⁵⁴² Efrata was een vrouw van Kaleb. Samen kregen ze een zoon met de naam Chur (1Kron.2:19). Deze Chur kreeg onder andere de zonen Sobal en Salma. Sobal was de (voor)vader van de inwoners van Kirjat-Jearim, en Salma van de inwoners van Betlehem (1Kron.2:50,51). Kirjat-Jearim en Betlehem waren dus broedersteden in Efrata.

¹⁵⁴³ Vanuit Kirjat-Jearim wilde koning David (1012 – 972) de ark op een wagen naar de kortgeleden veroverde burcht Zion in Jeruzalem laten brengen (2Sam.5:7,9 6:10,12^b). Omdat ze niet volgens Gods instructies respectvol met de ark omgingen, en Uzza onderweg de ark aanraakte, liet de Here hem plotseling sterven (2Sam.6:6,7). Uit angst liet David daarom de ark naar het huis van de Gattiet Obed-Edom brengen (2Sam.6:8-10).

Toen de koning hoorde, dat God Obed-Edom gedurende de 3 maanden dat de ark daar was, rijkelijk zegende, liet hij de heilige kist volgens de voorschriften van de Here feestelijk naar de stad van David, naar Zion dragen (2Sam.5:7,9, 2Sam.6:11-17).

¹⁵⁴⁴ In de Hebreeuwse tekst staat hier *naar* (of *voor*) *zijn woningen* (of *verblijven*). Het gaat hier echter niet over Gods woningen, maar over zijn tent (Zie voetnoot bij vers 5.). In de Griekse handschriften staat hier *naar* (of *voor tot(in) in*) *zijn tenten*. Het gaat hier slechts over één tent. Op grond van dit alles is (evenals in de Vulgaat) voor *zijn tent* gekozen. De eerste 7 verzen van psalm 132 zijn in de Dode Zeerollen verloren gegaan.

¹⁵⁴⁵ In de (Masoretische) Hebreeuwse tekst en de enige fragmentarische Dode Zeerol over deze psalm staat hier *kracht*. In de Griekse handschriften (en min of meer ook in de Vulgaat) staat hier *heiligheid* (of *heiligheid*). Omdat deze psalm in de Dode Zeerol gebrekkig is weergegeven, en meerdere malen in tegenspraak is met de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de (Masoretische) Hebreeuwse tekst, staat niet met zekerheid vast, welk woord het juiste is. Hoewel bij psalm 132 de Hebreeuwse tekst van mindere kwaliteit lijkt dan die van de Griekse handschriften (en de Vulgaat), komt de vergelijkbare tekst uit 2Kronieken 6:41 meer overeen met de Hebreeuwse tekst van deze psalm. Grote verschillen voor de verklaring en uitleg van dit lied levert het echter niet op!

In zijn gebed beloofde de koning aan God, dat de priesters zich niet zouden misdragen, zoals de zonen van Eli dat in Silo deden (2Sam.2:12-17,27-36, 3:11-14), waardoor de Here zijn volk verliet, en de Filistijnen de ark konden bemachtigen (2Sam.4). De priesters wilden zich gedragen, zoals God dat graag wilde.

- 10** Wendt U niet af van (of Keer U niet tegen) [het gezicht van] uw gezalfde
[in] om(wille van) (of ten behoeve van/voor) uw dienaar David (vgl. 2Kron.6:42).

In het volgende gedeelte (v.11-13) komt de psalmdichter in zijn gebed terug op de beloften die God aan zijn vader David (1012 – 972) heeft gedaan. De belangrijkste belofte was, dat na de dood van koning David zou zijn troon voor eeuwig stand zou houden (2Sam.7:11^b,16). Dit betekent ook, dat uit hem de Here Jezus zou voortkomen. Koning Jezus zou en zal eeuwig regeren. Om die belofte heeft koning David de Here uit de grond van zijn hart bedankt (2Sam.7:18-29).

- 11** Jahweh heeft aan (of voor/van) David trouw (of (in) waarheid) gezworen.
Van haar (= Daarvan) zal Hij niet terugkeren (of omkeren) (= afwijken):

“Vanuit de vrucht van jouw buik (of jouw (moeder)schoot/baarmoeder) zal Ik naar
(of voor/van) (= op) jouw troon (of je stoel) zetten (of (aan)stellen/plaatsen).”

De beloften van de God Jahweh zijn echter meestal voorwaardelijk (1Kon.8:25, 2Kron.6:16, Jer.18:7-10). Dat ligt dan nooit aan de Here, maar mensen kunnen door hun ontrouw en ongehoorzaamheid zijn beloften verkwanselen. Davids nageslacht moest wel Gods liefde blijven beantwoorden door Hem trouw te dienen.

Dit betekent niet, dat de Here zijn belofte aan David in de tijd van koning Salomo zou veranderen. David was toen als een gelovig kind van God gestorven. Tot zijn dood had hij zijn hemelse Vader gediend. Daardoor werd de eerst voorwaardelijke belofte van God voor David onvoorwaardelijk. Als Salomo (972 – 932) en zijn nageslacht de Here niet trouw zouden dienen, zou de beloofde Messias uit het nageslacht van een andere zoon van David worden geboren.¹⁵⁴⁶

- 12** “Als jouw zonen mijn verbond houden (of bewaken/beschermen/bewaren),
en mijn getuigenissen, die Ik hun zal (aan)leren,
zullen ook (of zelfs) hun zonen tot(dat) (= voor) altijd naar (of voor/van) (= op)
jouw troon (of je stoel) (neer)zitten (of (ver)blijven/wonen),
13 want (of (om)dat/Ja,) Jahweh heeft [door/in/met] Zion (uit)gekozen.

¹⁵⁴⁶ Dit is ook gebeurd. Koning Salomo (972 – 932) en een groot deel van zijn nageslacht werd steeds slechter (1Kon.11:1-40). Vooral koning Achaz (732 – 727) maakte het erg bond (2Kon.16, 2Kron.28). Toen de kwaadaardige koning Jojakim (608 – 597) regeerde, liep de maat van de Here vol. Hij gaf aan de profeet Jeremia de boodschap dat er geen nageslacht van koning Jojakims zoon: Jojachin (597), op de troon van koning David (1012 – 972) zou zitten (Jer.22:24-26,30).

Vanwege de kwaadaardigheid van het nageslacht van koning Salomo (972 – 932) ging God verder met het nageslacht van Natan. Jezus is dus een nakomeling van Natan, een jongere broer van Salomo, en een zoon van David (1012 – 972) en Batseba (1Kron.3:5 en Luk.3:23-31, vgl. Zach.12:12,13). De Messiaanse belofte die God aan David had gedaan, werd bij koning Jojachin (597) weggehaald. De Here hakte die boom om (vgl. Jes.11:1,2^a). God zou Zerubbabel die van Natan afstamde, als zegelring gaan gebruiken (Hag.2:24). Daarmee werd het recht op het eeuwige koningschap overgedragen aan Zerubbabel en zijn nakomelingen.

Zie voor meer uitleg Turennot T. van, Jesaja, Jahweh redt, Grijskerk, 2024,
Turennot T. van, Jeremia, Jahweh sticht, Grijskerk, 2021 en
Turennot T. van, Haggai, feest van Jahweh, Grijskerk, 2019.

Hij heeft haar voor (of van) hem (= zich) begeerd (of verlangd) om te (be)wonen
(of te (ver)blijven/(neer) te zitten) (Ps.87:2).

God heeft zijn belofte aan David over het eeuwige koningschap van zijn nageslacht voor een deel al waargemaakt. Uit zijn nakomelingen is de Here Jezus voortgekomen (Luk.3:23-31). Na zijn dood en opstanding is Gods Zoon naar de hemel opgestegen, en heeft Hij zijn eeuwige koningschap over alle volken aanvaard (Dan.7:13,14, Mat.28:18, Ef.1:20-22). Hij was bij zijn binnenkomst in de hemel de Koning van de koningen van de aarde (Op.1:5).

Na zijn lijden zou de Mensenzoon aan de rechterhand van God zitten (Ef.1:20, Kol.3:1, Hebr.1:3, 12:2).¹⁵⁴⁷ Stefanus zag de Here Jezus daar staan (Hand.7:55,56). Hij zal daar blijven, totdat God de Vader al zijn vijanden heeft verslagen (Ps.110:1, Hebr.1:13, 10:12,13).

Daarna zal de Here Jezus terugkomen op de wolken van de hemel (Mat.26:64, Mark.14:62). Op de nieuwe aarde zal Hij samen met God de Vader voor eeuwig verder regeren (Op.1:5, 21:22, 22:1^b). Zijn troon zal altijd standhouden.¹⁵⁴⁸

Oorspronkelijk was Zion een burcht in de stad Jeruzalem. Koning David (1012 – 972) heeft deze burcht op de Jebusieten veroverd (2Sam.5:7, 1Kron.11:5). Die burcht lag aan de zuidkant van de heuvel of berg in het oosten van Jeruzalem. Later werd de hele heuvel Zion genoemd (Ps.2:6, 74:2, 78:68). Vervolgens werd met Zion ook de hele stad Jeruzalem aangeduid (Ps.51:20, 135:21, 147:12).

De heuvel ofwel de berg Zion waarop later de tempel werd gebouwd, was oorspronkelijk een berg in het gebied Moria. Daar zou Abraham in opdracht van de Here zijn enige zoon Izaäk moeten offeren (Gen.22:1,2). Op diezelfde berg moest koning David eeuwen later van God een offer brengen om zich met Hem te verzoenen. De Here liet de toegang naar de tabernakel in Gibeon blokkeren, en Hij liet David op de dorsvloer van een Jebusiet offeren.¹⁵⁴⁹ Daarmee wees Hij de berg Moria ofwel de berg Zion als offerplaats aan. Gehoorzaam volgde David Gods aanwijzing op, en hij droeg zijn zoon Salomo (972 – 932) op om daar de tempel te bouwen (1Kron.21:18-22:1, 2Kron.3:1).

Deze laatste verzen (v.14-18) geven als antwoord op het gebed van Salomo de rijke beloften van de Here weer.

- 14** “Dit is mijn rust(plaats) tot(dat) (= voor) altijd,
hier zal Ik wonen (of (ver)blijven/(neer)zitten),
want (of (om)dat/Ja,) Ik heb haar begeerd (of verlangd) (= gewenst).”
- 15** “Haar voedsel (of Haar etenswaren/(buit van de) jacht) zal Ik zegenend (= rijkelijk)
zegenen.
Haar arm(lastig)en zal Ik met brood verzadigen (of overladen),
- 16** en haar priesters zal Ik met heil (of met redding) (be)kleden,
en haar goedgunstigen (of haar goedgezinden) zullen jubelend (= uitbundig) jubelen.”

Vers 16 is een rechtstreekse verhooring van Salomo's belofte van vers 9. Als de priesters van

¹⁵⁴⁷ Tijdens zijn verhoor voor de Joodse Raad getuigde Jezus, dat van nu af aan de Mensenzoon zou zitten aan de rechterhand van God (Luk.22:69). Toen begrepen de leden van de Joodse Raad onmiddellijk, wat Hij bedoelde (Ps.110:1,2, Dan.7:13,14). Ze vroegen dan ook aan Jezus, of Hij de zoon van God was (Luk.22:70).

¹⁵⁴⁸ Zie Turenout T. van, De Openbaring mag niet verborgen blijven, Grijskerk, 2024.

¹⁵⁴⁹ Dorsvloeren lagen vrijwel altijd op een hoge heuvel of berg, want er moest voldoende wind zijn om (tijdens het wannen, wat daar natuurlijk ook gebeurde,) het kaf van het koren weg te blazen.

de Here rechtvaardigheid willen aantrekken (v.9^a), dan zal God ze met heil kleden. Als zijn goedgezinden willen jubelen (v.9^b), dan zal Hij ze uitbundig laten jubelen. De Here zegent de positieve daden van zijn dienaren, en helpt ze daarbij. Hij zal ervoor zorgen, dat de priesters alle kansen en motieven hebben om zich goed te gedragen, en zijn volk alle redenen heeft om erg blij te zijn.

17 “Daar zal Ik een Hoorn voor (of van) David laten uitspruiten.

Ik heb voor (of van) mijn gezalfde een Lamp opgesteld (of in orde gebracht).”

In Zion ofwel Jeruzalem als vertegenwoordigster van heel Israël zou de Here een *Hoorn* voor David (1012 – 972) laten uitspruiten. Een hoorn is een teken van een koning en koninklijke kracht (vgl. 1Sam.2:1, Ps.75:11, 89:18,25, 92:11^a, Jer.48:25, Dan.7:7,8,19-25, 8, Luk.1:69, enz.). Met deze uitgesproten Hoorn wordt dus een Koning of Spruit bedoeld. Die Hoorn is de Here Jezus (Jer.23:5, 30:9, 33:15, Zach.3:8, 6:12).

Als de gezalfde koning in Israël de Here trouw zou blijven dienen (v.12^a), dan zou die Hoorn ook een *Lamp* voor hem zijn. Jezus Christus is het Licht van de wereld. Hij is de Lamp, die schijnt in het donker (Jes.9:1, 42:16, Mat.4:16, Joh.1:4-9, 3:18,19, 8:12, 12:35,46, Op.21:23^b).

Die gezalfde koning vertegenwoordigde echter ook zijn volksgenoten. Niet alleen hij mocht zijn omgeving en zichzelf door deze Lamp laten verlichten, maar dit gold eveneens voor heel het volk Israël. Hun verstand zou worden verlicht door Gods Woord (Ps.119:105, Spr.6:23, Joh.1:1-18). Vooral na de geboorte van de Here Jezus geldt dit niet alleen voor de Israëlieten, maar ook voor alle andere volken (Luk.2:32, Joh.1:9).

18 “Zijn vijanden zal Ik met schaamte (be)kleden,
en op (of over/boven) hem zal mijn heiliging (op)bloeien.”¹⁵⁵⁰

De vijanden van de gezalfde koning en zijn volksgenoten zou de Here met schande kleden. Israëls God zou zijn volk zo sterk en machtig maken, dat die vijanden geen kans zouden krijgen om hun kwaadaardig plannen uit te voeren. Als ze dat toch zouden proberen, dan zouden ze met schade en schande moeten afdruipe.

De heiliging van God zou op de gezalfde koning, en dus eveneens op zijn volk, opbloeien. Die heiliging zou steeds meer scheiding maken tussen hen en de zonde met de gevolgen daarvan. Ze zouden steeds dichterbij de Here gaan leven, en verder verwijderd raken van zonden, ziekten, misoogsten, hongersnoden, rampen, ellende en andere narigheden.

Vooraf in de moeilijke tijd kort na de ballingschap was dit lied voor het kleine aantal teruggekeerde Joden op hun gevaarlijke bedevaartstochten naar Jeruzalem een grote troost. Als ze God maar trouw zouden blijven dienen, dan zou alles goed komen. De Here zou hen en een toekomstige koning uit het nageslacht van David rijkelijk zegenen met zijn geestelijke en materiële geschenken. Waarom zou iemand die vriendschappelijke liefde van zo'n liefdevolle Vader niet positief beantwoorden, door Hem loyaal te dienen?

¹⁵⁵⁰ Het slot van dit vers wordt meestal vertaald met *zal zijn diadeem* (of *kroon/afzondering/Nazireeërschap*) *schitteren* (of *(op)bloeien/bloesemen*). Het (bezittelijk voornaam)woord *zijn* is hier afkomstig uit de Hebreeuwse tekst en de Dode Zeerol. Het woord *mijn* staat in de Griekse handschriften (en de Vulgaat). In het Hebreeuws is het verschil erg klein (י and ם), zodat de kans op een overschrijffout groot is. Op grond van het tekstverband waarin de actie van God de Vader uitgaat, is voor het (bezittelijk voornaam)woord *mijn* gekozen. Zowel *heiliging* (= *afzondering*) als *diadeem* of *kroon* zijn mogelijk. *Heiliging* is vooral de oorspronkelijke betekenis. Het is niet voor niets door de Joden van de 3^e eeuw voor Christus op die manier in het Grieks vertaald. Hetzelfde geldt ook voor de woorden *(op)bloeien* en *schitteren*. Daarom is voor de Griekse weergave (en de Latijnse weergave van de Vulgaat) gekozen.

Psalm 133: De echte liefde.

- 1^a** Een bedevaartslied van David.
- 1^b** Zie, hoe goed en hoe aangenaam is het,
dat broers ook eensgezind verblijven.
- 2** Het is als de aangename olie op het hoofd,
die neerstroomt op de baard: de baard van Aäron,
die neerstroomt op de zoom van zijn kleren.
- 3** Het is als de dauw van de Hermon,
die neerdaalt op de bergen van Zion,
want daar heeft Jahweh de zegen geboden,
en leven voor eeuwig.
Vrede zal over Israël zijn!

Deze psalm hoort bij de bedevaartsliederen.¹⁵⁵¹ In het Hebreeuws luidt de titel van deze liederen letterlijk *een lied van de opstijgingen*. Op de grote feesten in Israël trokken de feestgangers uit alle kanten van het land letterlijk naar omhoog, naar de stad Jeruzalem (Ex.23:14-17). Deze stad ligt op hoge heuvels. Samen trokken de feestgangers zingend en musicerend naar Zion (vgl. Jes.30:29).¹⁵⁵²

Psalm 133 is geschreven door koning David (1012 – 972). Mede omdat hij niet genoemd wordt in de Griekse vertalingen, dachten veel uitleggers, dat zijn naam later is toegevoegd, maar ook in de Dode Zeerollen (en de Vulgaat) wordt David als auteur aangemerkt.

- 1^a** Een bedevaartslied (of Een lied van de opstijgingen/opgangen) van (of voor) David.
- 1^b** Zie, hoe (of wat) goed en hoe (of wat) aangenaam (of genoeglijk/liefelijk) (is het),
(dat/als) broers ook (of zelfs) eensgezind (of bij elkaar/samen) (ver)blijven
(of wonen/zitten).

Wat is het toch goed en aangenaam, als broers van de voorvader van het volk Israël eensgezinds met elkaar omgaan. Deze broers vertegenwoordigen ook hun vrouwen en kinderen. Zo wil de hemelse Vader eveneens, dat al zijn dienaren en dienaressen liefdevol met elkaar omgaan. God liefhebben boven alles is niet mogelijk zonder van je naaste houden (Mat.5:37, 1Joh.4:20).

- 2** (Het is) als de aangename (of goede) (olijf)olie op het hoofd,
die neerdaalt (= neerstroomt) op (of over) de baard: de baard van Aäron,

¹⁵⁵¹ De bedevaartspsalmen vormen een aparte groep (Ps.120-134).

¹⁵⁵² Oorspronkelijk was Zion een burcht in de stad Jeruzalem. Koning David (1012 – 972) heeft deze burcht op de Jebusieten veroverd (2Sam.5:7, 1Kron.11:5). Die burcht lag aan de zuidkant van de heuvel of berg in het oosten van Jeruzalem. Later werd de hele heuvel Zion genoemd (Ps.2:6, 74:2, 78:68). Vervolgens werd met Zion ook de hele stad Jeruzalem aangeduid (Ps.51:20, 135:21, 147:12).

die neerstroomt op (of over) de opening (of de mond) (= de zoom) van
zijn (priester)kleren.

Eerst wordt de goede relatie tussen broers vergeleken met *aangename* of *goede (olijf)olie*. Deze olie is de heilige zalfolie. Die mocht alleen worden gebruikt om heilige voorwerpen en de priesters te zalven. Op het misbruik van deze olie stond de doodstraf (Ex.30:22-33).

Mozes heeft in opdracht van de Here zijn broer Aäron tot hogepriester gezalfd (Lev.8:12). Die olie droop *op de baard van Aäron*. Na de wijding tot priester mocht de baard niet worden geschoren (Lev.21:5). Door het zalven van de hogepriester was alles met de lekkere geur van de olie doordrenkt. Zo'n uitstraling gaat er ook uit van de onderlinge liefde en eensgezindheid.

Het was echter geen gewone olie, maar heilige zalfolie. Met die zalving werd de hogepriester apart gezet voor de dienst voor God. Zo heeft die goede verhouding onderling dus ook met de aangename persoonlijke relatie met de Here te maken.

- 3 (Het is) als de dauw (of de ochtendmist) van de Hermon,
die neerdaalt op (of over/boven) de bergen van Zion,¹⁵⁵³
want (of (om)dat/Ja,) daar heeft Jahweh de zegen geboden (of bevolen/opgedragen),¹⁵⁵⁴
(en) leven(s) tot (= voor) [de] eeuwig[heid].
Vrede (= Sjaloom) zal over Israël zijn!¹⁵⁵⁵

Die goede relatie onderling en met God wordt ook vergeleken met *de dauw van de berg Hermon, die neerdaalt op de bergen van Zion*. In Israël is die dauw heel belangrijk. Buiten het regenseizoen in oktober en november regent het erg weinig. Dan waren de planten voor een groot deel aangewezen op de dauw in de nacht en de vroege ochtend. Die dauw zorgde dus voor groei.

De Hermon is een berg in het noordoosten van Israël. Deze berg ligt ruim 2800 meter boven de zeespiegel, en is daarmee de hoogste berg in het heilige land. Bovenop de Hermon ligt bijna altijd sneeuw. Mede daardoor ontstaat er 's nachts veel dauw. Zowel het smeltwater als de dauw van de Hermon zijn belangrijke waterbronnen voor de Jordaan. Deze rivier stroomt van het noorden naar het zuiden door het heilige land.

Als overdag water van deze rivier verdampt, dan komt dat 's nachts als dauw op de bergen van Zion terecht. Zion ofwel Jeruzalem was als hoofdstad de vertegenwoordigster van heel het grondgebied van Israël. De bergen van Zion zijn dus alle bergen in het heilige land. Zo verspreidde het water van de Hermon in de beleving van de psalmdichter zich over heel Israël.

Daarmee wordt ook hier de kracht en zegen van de oprechte liefde vergeleken. Zoals het water een zegen was en is voor de vruchtbaarheid voor Israël, zo is dat eveneens met de echte liefde. Die liefde komt bij de Here vandaan (1Joh.4:7-15). Waar mensen van God houden, en zo liefdevol met elkaar omgaan, daar geeft Jahweh zijn zegen. Voor die mensen zal zelfs het

¹⁵⁵³ In gedachte zou hier sprake kunnen zijn van het spelen met klanken, want de berg Hermon wordt ook wel de berg Sion (שִׁיּוֹן) genoemd (Deut.4:48). Dit moet echter niet verward worden met de bergen van Zion (צִיּוֹן).

¹⁵⁵⁴ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: "Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd."

¹⁵⁵⁵ *Vrede zal over Israël zijn* staat niet in verreweg de meeste bijbelvertalingen, maar wel in de Dode Zeerollen (vgl. Ps.125:5, 128:6). Waarschijnlijk is dat laatste stukje tekst verloren gegaan. Het vormt echter een prachtig sluitstuk van deze psalm.

leven nooit eindigen, want ze zullen voor eeuwig in vrede leven (Joh.3:36, 5:24, 6:47). De onderling liefde die gedragen wordt door de goede persoonlijke relatie met God, brengt echte vrede over heel Israël. Sjaloom!

Psalm 134: Zegen.

- 1^a** Een bedevaartslied.
- 1^b** Ziet, zegent Jahweh,
alle dienaren van Jahweh,
die 's nachts in het huis van Jahweh staan!
- 2** Heft jullie handen op in het Heilige,
en zegent Jahweh!
- 3** Jahweh zegent jou vanuit Zion,
de Maker van de hemel en de aarde.

Deze psalm hoort bij de bedevaartsliederen.¹⁵⁵⁶ In het Hebreeuws luidt de titel van deze liederen letterlijk *een lied van de opstijgingen*. Op de grote feesten in Israël trokken de feestgangers uit alle kanten van het land letterlijk naar omhoog, naar de stad Jeruzalem (Ex.23:14-17). Deze stad ligt op hoge heuvels. Samen trokken de feestgangers zingend en musicerend naar Zion (vgl. Jes.30:29).¹⁵⁵⁷

Wie de dichter van psalm 134 is, blijft onzeker. Zijn naam wordt in elk geval niet genoemd, en uit de inhoud van dit lied wordt dat ook niet duidelijk. Wel weten we, dat deze psalm is ontstaan, nadat koning David (1012 – 972) de sterke burcht Zion op de Jebusieten heeft veroverd (2Sam.5:7, 1Kron.11:5), en daar de ark als teken van Gods aanwezigheid in een tent had laten neerzetten (2Sam.6).¹⁵⁵⁸ In deze psalm komt namelijk vanuit Zion de zegen van de Here (v.3^a).

Psalm 134 bestaat uit twee gedeelten. In de eerste 2 verzen roept de auteur dienaren van de God Jahweh op om de Here te zegenen. Als reactie daarop ontvangt in het tweede gedeelte (v.3) de dichter de zegen van God.

- 1^a** Een bedevaartslied (of Een lied van de opstijgingen/opgangen).
- 1^b** Zie(t), zegent Jahweh,¹⁵⁵⁹
alle dienaren van Jahweh,
die 's nachts (of in de nachten) in het huis van Jahweh staan!

¹⁵⁵⁶ De bedevaartspsalmen vormen een aparte groep (Ps.120-134).

¹⁵⁵⁷ Oorspronkelijk was Zion een burcht in de stad Jeruzalem. Koning David (1012 – 972) heeft deze burcht op de Jebusieten veroverd (2Sam.5:7, 1Kron.11:5). Die burcht lag aan de zuidkant van de heuvel of berg in het oosten van Jeruzalem. Later werd de hele heuvel Zion genoemd (Ps.2:6, 74:2, 78:68). Vervolgens werd met Zion ook de hele stad Jeruzalem aangeduid (Ps.51:20, 135:21, 147:12).

¹⁵⁵⁸ In die tijd stond de tabernakel in Gibeon (1Kron.16:39, 21:29, 2Kron.1:3,5,6). Deze plaats lag vlakbij het huidige Jib zo'n 10 kilometer ten noordwesten van Jeruzalem. Na de regering van koning David heeft zijn zoon Salomo (972 – 932) in Jeruzalem de tempel op de heuvel Zion laten bouwen. Daarna werd de ark vanuit de tent naar boven gedragen, en in de pasgebouwde tempel neergezet (1Kon.6, 8:1-4).

¹⁵⁵⁹ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: "Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd."

Waarschijnlijk gaat het hier over een bedevaartganger die 's avonds op het punt staat om weer naar huis te gaan. Maandenlang of misschien nog wel langer zou hij de tempel, het huis van God, niet zien. Hij roept alle priesters en Levieten die de komende nacht dienst doen in de tempel, op om Jahweh te zegenen.¹⁵⁶⁰ Dit kunnen ze doen door de Here te loven en te prijzen, en door Hem te aanbidden.

In die tijd bad men niet met de handen gevouwen, maar met de handen omhoog. Men hief de handen op naar de hemel, waar God woont (Ex.9:29^a,33, 1Kon.8:22,54, 2Kron.6:12,13, Ezra 9:5, Neh.8:7, Ps.28:2, 63:5, 141:2, Klaag.2:19).

- 2 Heft jullie handen (op) (in) het Heilige (of het heiligdom),
en zegent Jahweh!

In het heilige van de tempel zouden de priesters dan bidden met de handen omhoog naar de hemel. Ze konden daarbij ook hun gezicht richten naar het heilige van de heiligen, waar God midden boven de cherubs op het verzoendeksel van de ark woonde (2Kon.19:15, Jes.37:16).

Als reactie op deze oproep krijgt de psalmdichter van één of meerdere priesters vanuit het huis van God de zegen van de Here mee. Die zegen is heel erg belangrijk, want die komt van de almachtige God Jahweh, die de hemel en de aarde gemaakt heeft.

- 3 Jahweh zegent jou (of u)¹⁵⁶¹ vanuit Zion (Num.6:24, vgl. Ps.128:5),
de Maker van de hemel[en] en de aarde (of en het land).

¹⁵⁶⁰ De dienst in de tempel moest dag en nacht doorgaan (1Kron.9:33, 2Kron.35:14, Luk.2:37). De tempel moest worden bewaakt, en alles voor de ochtenddienst moest worden klaargezet.

¹⁵⁶¹ In het Hebreeuws is er geen verschil tussen de woorden *u* (enkelvoud) en *jou*, of *u* (meervoud) en *jullie*.

Psalm 135: Hebt geen ontzag voor valse goden, maar looft de grootheid van Jahweh!

- 1** Looft Jahweh!
Looft, dienaren van Jahweh,
looft de naam van Jahweh!
- 2** Wie staan in het huis van Jahweh,
in de voorhoven van het huis van onze God,
- 3** looft Jahweh, want Jahweh is goed!
Musiceert voor zijn naam, want die is aangenaam,
- 4** want Jahweh heeft Jakob voor zichzelf uitgekozen;
Israël als zijn speciaal bezit.
- 5** Ja, ikzelf heb geweten, dat Jahweh groot is,
en onze Heer is boven alle machtigen.

- 6** Alles wat Jahweh heeft verlangd, heeft Hij gedaan
in de hemel en op de aarde;
in de zeeën en in alle waterdiepten.
- 7** Hij laat dampen opstijgen vanuit het einde van de aarde.
Bliksemschichten voor de regen heeft Hij gemaakt.
Hij laat de wind uit zijn schatkamers wegtrekken.

- 8** Hij was het, die de eerstgeborenen van Egypte heeft doodgeslagen,
vanaf de mens tot aan het dier.
- 9** Hij heeft tekens en wonderen naar jouw midden gestuurd, Egypte;
naar Farao en naar al zijn knechten.
- 10** Hij was het, die veel heidenvolken heeft verslagen,
en Hij heeft machtige koningen gedood.
- 11** Van Sichon, de koning van de Amorieten,
van Og, de koning van Basan,
en van al de koninkrijken van Kanaän
- 12** heeft Hij hun land als een erfelijk bezit gegeven;
als een erfelijk bezit aan Israël, zijn volk.

- 13** Jahweh, uw naam is voor eeuwig.
Jahweh, herinnering aan U is van generatie op generatie,
- 14** want Jahweh doet zijn volk recht,
en over zijn dienaren heeft Hij berouw.

- 15 De afgodsbeelden van de heidenvolken zijn zilver en goud;
maaksels van mensenhanden.
- 16 Ze hebben een mond, maar zij spreken niet.
Ze hebben ogen, maar zij zien niet.
- 17 Ze hebben oren, maar zij horen niet.
Zelfs is er geen adem in hun monden.
- 18 Zoals hen zullen hun makers worden,
en ieder die op hen vertrouwt.
- 19 Huis van Israël, zegen Jahweh!
Huis van Aäron, zegen Jahweh!
- 20 Huis van Levi, zegen Jahweh!
Zij die ontzag hebben voor Jahweh, zegent Jahweh!
- 21^a Gezegend is Jahweh vanuit Zion,
21^b Hij, die in Jeruzalem woont.
21^c Looft Jahweh!

Na de bedevaartslieparen (Ps.120-134) volgt psalm 135. Daarin roept de dichter iedereen op om de almachtige Jahweh te loven en te eren, want door zijn grote en liefdevolle daden is Hij dat waard. De Here zorgt erg goed voor zijn schepping en zijn dienaren. Bij die dienaren horen zowel Israëlieten als gelovige mensen uit andere volken (v.19,20).

De auteur van deze psalm wordt niet genoemd, en het is ook niet met zekerheid te zeggen, wie hij is. Het is wel duidelijk, dat in de tijd dat dit lied is ontstaan, de Israëlieten in het land Kanaän woonden (v.8-12). Blijkbaar had koning David (1012 – 972) Zion ofwel Jeruzalem al veroverd (v.21^a, 2Sam.5:7, 6), en had hij daar de ark als teken van Gods aanwezigheid laten neerzetten (v.21^b, 2Sam.6:1-19, 1Kron.15). De hoofdstad Jeruzalem is de plaats waar de mensen door de schrijver worden aangesproken (v.21^a). Deze stad vertegenwoordigde het *huis van Israël*. In die hoofdstad waren mensen uit het *huis van Israël*, het *huis van Aäron*, het *huis van Levi* en mensen *die ontzag hebben voor Jahweh* (v.19,20). Daar was ook het huis van God met zijn voorhoven (v.2). Dat is de tempel die koning Salomo (972 – 932) in opdracht van de Here heeft laten bouwen (1Kon.6, 2Kron.2-4).¹⁵⁶² Toen de bouw van de tempel klaar was, heeft hij daar de ark naar toe laten brengen (1Kon.8:1-8, 2Kron.5:1-9).

De auteur vergelijkt de almachtige God die zijn volk recht doet, en zich over zijn dienaren ontfermt, met de onmacht van de afgoden en hun beelden (v.13-18). Het lijkt er dus op, dat na een slechte tijd waarin die waardeloze beelden werden vereerd, de hemelse Vader na bekering weer heeft omgezien naar zijn volk. Door de vrolijke en dankbare uitstraling van psalm 135

¹⁵⁶² Dat kan niet de tabernakel zijn, want die heeft nooit in Jeruzalem gestaan. Tot in de begintijd van de regering van koning Saul (1033 – 1012) heeft dat huis van de Here ofwel de tabernakel in Silo gestaan (Joz.18:1,8-10, 21:1,2, Richt.18:31, 1Sam.1:3,9, 13:1, 14:3). De plaats Silo is toen deze koning aan de macht was, hoogstwaarschijnlijk door de Filistijnen verwoest (Ps.78:60,61, Jer.7:12,14, 26:6). Toen de Edomiet Doëg in opdracht van Saul de priesterstad Nob uitmoordde (1Sam.22:18,19), heeft die ongehoorzame vorst het heiligdom naar Gibeon laten verplaatsen (1Kron.16:39, 21:29, 2Kron.1:3,5,6). Gibeon lag vlakbij het huidige Jib zo'n 10 kilometer ten noordwesten van Jeruzalem. Bovendien had dat huis van God maar één voorhof, en geen voorhoven (v.2).

krijgt de lezer of toehoorder de indruk, dat het erg goed gaat met het volk Israël. Alle dienaren van de almachtige God moeten Hem daarvoor bedanken en eren. Op grond van dit alles komt voor de tijd waarin dit lied is gemaakt, de bloeiperiode tijdens de regering van koning Salomo het meest in aanmerking. Na de Richterentijd, waarin de afgoderij voor veel ellende had gezorgd, brak er een periode van grote welvaart aan. Dat kwam, doordat vooral de leiding van het volk de Here diende. Hoewel het dus waarschijnlijk is, dat koning Salomo (1012 – 972) of een tijdgenoot van hem dit dichtwerk heeft gemaakt, is dit niet helemaal met zekerheid te zeggen.¹⁵⁶³

Deze psalm bestaat uit vijf gedeelten: vers 1-5, 6,7, 8-12, 13-18 en 19-21. In het eerste gedeelte (v.1-5) worden alle dienaren opgeroepen de naam van Jahweh te loven, omdat deze almachtige God Israël als zijn volk heeft uitgekozen. Eerst wordt zijn almacht in de natuur beschreven (v.6,7). Vervolgens vertelt de auteur van dit loflied over zijn grote daden onder de mensen en de volken (v.8-12). Dan stelt hij Gods liefdevolle zorg voor zijn volk tegenover de onmacht van de afgoden en hun beelden (v.13-18). In het laatste gedeelte (v.19-21) roept de schrijver opnieuw zijn volksgenoten op om de hemelse Vader te zegenen en te loven, want Hij is dat dubbel en dwars waard.

1^a Looft Jah(weh) (= Hallelu-Ja = Looft Jah)! ¹⁵⁶⁴

1^b Looft, dienaren (of knechten) van Jahweh,
looft de naam van Jahweh (vgl. Ps.113:1)! ¹⁵⁶⁵

¹⁵⁶³ Zie ook de laatste voetnoot bij vers 1, en de inleiding van psalm 113.

¹⁵⁶⁴ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

¹⁵⁶⁵ In de gangbare (Masoretische) Hebreeuwse tekst, die ook voor de Nederlandse vertalingen is gebruikt, staat hier:

- 1^a** Looft Jah(weh) (= Hallelu-Ja = Looft Jah)!
- 1^b** Looft de naam van Jahweh!
- 1^c** Looft (Hem), dienaren (of knechten) van Jahweh!

In de laatste zin ontbreekt na het woord *Looft* het lijdend voorwerp. Het (persoonlijk voornaam)woord *Hem* moet worden toegevoegd om de zin compleet te krijgen. Hoewel de gangbare (Masoretische) Hebreeuwse tekst min of meer wordt ondersteund door de Griekse handschriften (en de Vulgaat), staat er in de enige Dode Zeerol met het 1^e vers van psalm 135 en een minder gangbare (Masoretische) Hebreeuwse tekst:

- 1^c** Looft, dienaren (of knechten) van Jahweh,
- 1^b** looft de naam van Jahweh!
- 1^a** Looft Jah(weh) (= Hallelu-Ja = Looft Jah)!

Deze tekst heeft weer als bezwaar, dat de titel van de psalm: *Looft Jahweh* in de laatste zin van vers 1 staat, waardoor de aansluiting met vers 2 minder goed verloopt.

Zowel in de gangbare Masoretische versie als in de tekst uit de Dode Zeerol worden dezelfde woorden gebruikt. Alleen de volgorde is anders. Opvallend is, dat ditzelfde het geval is met psalm 113:1:

- 1^a** Looft Jah(weh) (= Hallelu-Ja = Looft Jah)!
- 1^c** Looft, dienaren (of knechten) van Jahweh,
- 1^b** looft de naam van Jahweh!

Bij deze versie echter, vallen alle voorgaande bezwaren weg. De titel in de eerste zin wordt in het vervolg verder aangeduid, waardoor een goede aansluiting met de verzen 2 en 3 ontstaat. Op grond hiervan is voor de weergave van psalm 113:1 gekozen. Waarschijnlijk is dit de oorspronkelijke tekst, maar helemaal zeker is dat natuurlijk niet.

Voor de inhoud van alleen het 1^e vers van psalm 135 maakt dit alles niet veel uit, maar het zegt wel iets over de auteur en de tijd waarin dit dichtwerk is ontstaan. Voor de betekenis van het gehele lied, en kwaliteit daarvan is het wel degelijk van belang.

Bij die *dienaren van Jahweh* horen niet alleen de priesters en Levieten, maar ook alle mensen die voor de Here ontzag hebben (v.20^b).

De naam van iemand verwijst naar zijn persoon. Met het toeschrijven van eer aan *de naam van Jahweh*, ken je Hem zelf eer toe.

- 2 Wie staan in (of door) het huis van Jahweh,
in (of door) de (voor)hoven van het huis van onze God,
- 3 looft Jah(weh), want (Ja,/(om)dat) Jahweh is goed!
Musiceert (of Zingt met snarenspeel) voor (of van) zijn naam,
want (Ja,/(om)dat) (die (of het/Hij)) is aangenaam (of genoeglijk/liefelijk),
- 4 want (Ja,/(om)dat) Jahweh heeft Jakob voor (of van) zich(zelf) (uit)gekozen;
Israël als (of voor/van) zijn speciaal (of kostbaar/waardevol) bezit.

De Here gaf aan Jakob (= Hij licht de hiel/Hij bedriegt) een nieuwe naam. Voortaan zou hij Israël (= God zal strijden) heten (Gen.32:28). Jahweh koos ook uit alle mensen van de wereld het nageslacht van Israël uit als zijn volk (Ex.19:5,6, Deut.7:6). Bij Gods volk horen ook de gelovige mensen uit de andere volken.¹⁵⁶⁶

- 5 Ja, (want/(om)dat) ikzelf heb geweten (of gekend), dat Jahweh groot is,
en onze Heer is vanuit (= boven) alle machtige(mense)n (of alle rechters/(af)goden).

Het kan wel lijken, dat machtige koningen of andere invloedrijke mensen met hulp van hun zogenaamde sterke goden de dienst uitmaken in deze wereld, maar God staat daarboven. Hij is almachtig. Tegen zijn onmeetbare kracht kan niets of niemand iets uitrichten.

Dit vers wordt in de verzen 6 tot en met 18 verder uitgewerkt en onderbouwd.

In de onderstaande verzen (v.6,7) wordt Gods almacht in de natuur beschreven. Aan de afgoden werd echter door hun vereerders slechts beperkte macht toegeschreven.

- 6 Alles wat Jahweh heeft verlangd (of begeerd/gewenst), heeft Hij gedaan (of gemaakt)
in (of met/door) de hemel[en] en in (= op) de aarde (of het land);
in (of met/door) de zeeën en in ¹⁵⁶⁷ alle (water)diepten (of alle afgronden).

De Here is niet alleen de schepper van de hemel, de sterren zoals de zon, de planeten zoals de aarde, de manen en alles wat er maar in het heelal voorkomt, maar Hij bestuurt zijn hele schepping ook. Hij kan ermee doen, wat Hij wil. Een afgod of godin had volgens zijn of haar aanhangers bijvoorbeeld alleen maar macht over de zee of over (de vruchtbaarheid van) een land. Bovendien kon hij of zij daarmee lang niet altijd doen, wat hij of zij maar wilde.

- 7 Hij (= Jahweh) laat dampen (= mist) opstijgen van(uit) het einde (of het uiterste)
van de aarde (of van het land).

Bliksem(schicht)en voor (of van) de regen heeft Hij gemaakt.

Hij laat de wind (of de geest/adem) (van)uit zijn schat(kamers) (of voorraad(kamers))
wegtrekken (of weggaan) (vgl. Jer.10:13^b, 51:16^b).

¹⁵⁶⁶ Zoals de Griek Titus (Gal.2:3, Tit.2:14) en vreemdelingen die in de verstrooiing zijn (1Pet.1:1,2, 2:9,10)

¹⁵⁶⁷ Het woordje *in* staat niet in de meest gangbare (Masoretische) Hebreeuwse tekst, maar wel de enige Dode Zeerol met dit gedeelte, de meeste Griekse handschriften(, de Vulgaat) en een andere (Masoretische) Hebreeuwse tekst.

In het volgende gedeelte (v.8-12) vertelt de auteur van dit lied over Gods grote daden onder de mensen en de volken. Hij begint met zijn plagen en wonderdaden in Egypte.

- 8** Hij was (of is) het, die de eerstgeborenen (of eerstelingen) van Egypte heeft
(dood)geslagen (of getroffen/verslagen),
van(af) de mens tot (aan) het dier (of het vee) (Ex.12:29, Ps.78:51).

Daar konden de Egyptische afgoden niets tegen beginnen. Farao, die een godenzoon zou zijn, stond daar met zijn tovenaars machteloos tegenover (vgl. Ex.7:10-12).

- 9** Hij heeft (wonder)tekens en wonderen in (of onder/door) (= naar) jouw midden
gestuurd (of gezonden), Egypte;
in (of onder/door) (= naar) Farao en in (of onder/door) (= naar) al zijn knechten
(of zijn dienaren).

In de 10 plagen die de Here over de Egyptenaren liet komen, toonde Hij zijn almacht tegenover de machteloosheid van hun afgoden en heilige dieren, zoals kikkers en runderen. Ook de zogenaamd belangrijke Egyptische afgod van het licht kon niet verhinderen, dat het 3 dagen donker werd (Ex.10:21-23). Jahweh leidt heel het wereldgebeuren, en heeft alle heerschappij in handen om zijn volk te helpen.

- 10** Hij was (of is) het, die veel (heiden)volken heeft verslagen
(of (dood)geslagen/getroffen),
en Hij heeft machtige (of grootse/talrijke) koningen gedood (of vernietigd).

Ook dit vers toont de grote macht van God aan. De invloed van de afgoden was in de ogen van hun aanhangers begrensd tot een bepaald gebied of een heel land. Ieder volk had zijn eigen afgod(en). Zo hadden bijvoorbeeld de Filistijnen hun god Dagon, de Sidoniërs hun Astarte, de Ammonieten hun Moloch of Milkom en de Moabieten hun afgod Kamos (Num.21:29, Richt.16:23, 1Sam.5:2-7, 1Kon.11:7,33, 2Kon.23:13, Jer.48:13,46, 49:1). Een dergelijke afgod en volk waren onlosmakelijk met elkaar verbonden. Tegen de Here konden die afgoden hun volk niet beschermen. Hij bleek in elk land en in alle gebieden machtiger te zijn. Hij heeft meer invloed dan alle afgoden bij elkaar, want Hij is de echte en de enige God (Deut.7:9^a).

- 11** Van (of Voor) Sichon, de koning van de Amoriet(en),
van (of voor) Og, de koning van [de] Basan,
en van (of voor) al de koninkrijken (of de koningschappen/dynastieën) van Kanaän,

- 12** [en] heeft Hij hun land (of hun aarde) (als) een erfelijk bezit (over)gegeven;
(als) een erfelijk bezit aan (of voor/van) Israël, zijn volk.

Og uit *Basan* en *Sichon* waren allebei Amoritische koningen die met hun volk woonden in het gebied ten oosten van de rivier de Jordaan (Deut.3:8-10, 4:47-49, 31:4, Joz.2:10, 9:10). De Amorieten waren oorspronkelijke bewoners van het land Kanaän (Gen.15:16, 48:22, Ex.3:8,17, 13:5, Num.13:29, 21:13,21,25 enz.). Hun voorvader Amor was een zoon van Kanaän en een kleinzoon van Cham (Gen.10:1,6,15,16). Volgens Sumerische teksten waren rond 2400 voor Christus de Amorieten in Syrië en Kanaän. Tijdens en na het leven van Abram (1953 – 1778) werden ze geleidelijk uit Kanaän ten westen van de Jordaan verdrongen door de Hetieten. In de tijd van Abram waren Hetieten in Hebron (Gen.23:2,3). Vlak voordat de Israëlieten het aan hen beloofde land rond 1408 voor Christus binnentrokken, werd Kanaän *het land van de Hetieten* genoemd (Joz.1:4). Toen de Israëlieten het heilige land veroverden,

werden de Hetieten naar het noorden teruggedrongen. Ze hoorden bij de talrijke *koninkrijken van Kanaän*, die door Gods volk werden verslagen.

Het vruchtbare gebied *van Og, de koning van Basan* lag ten oosten van het Meer van Galilea. Het was heel geschikt voor veeteelt (Num.32:1, Deut.32:14, Ps.68:16, Jes.2:13, Jer.50:19, Ezech.39:18, Am.4:1).

De psalmdichter stelt in het volgende gedeelte (v.13-18) Gods liefdevolle zorg voor zijn volk tegenover de onmacht van de afgoden en hun beelden. Jahweh behandelt zijn volk eerlijk en rechtvaardig. Daarin is geen willekeur, of speling van het lot.

13 Jahweh, uw naam (of de naam van U) is voor (of van) eeuwig.

Jahweh, herinnering van (= aan) U (of uw herinnering) is van (of voor) generatie
en (= op) generatie,

14 want (of Ja,/(om)dat) Jahweh doet zijn volk recht

(of Jahweh beoordeelt (of bestuurt) zijn volk),

en over (of ten gunste van/voor/boven/op) zijn dienaren (of zijn knechten) heeft Hij
berouw (of wreekt Hij zich/en over (= en met) zijn dienaren heeft Hij medelijden).

Vanaf het begin van de wereld en de mensen wordt de God Jahweh vereerd. Dat zal altijd zo blijven (v.13). De verering van afgoden is slechts tijdelijk. Wie vereert nu de goden uit de Oudheid zoals Ra, Dagon, Kamos, Moloch en de vele Baäls?

In de Richterentijd dienden de Israëlieten vaak de afgoden, en lieten ze hun hemelse Vader in de steek. Als Hij ze na vele waarschuwingen aan hun lot overliet, dan viel ook zijn bescherming weg. Daardoor werd Gods volk door hun vijanden dikwijls onderdrukt en uitgebuit. Als de Israëlieten in hun nood de Here om hulp riepen, en stopten met hun afgoderij, dan *had Hij berouw*, ofwel *medelijden met hen*. Iedere keer hielp Hij hen dan uit hun ellende, en *wreekte Hij zich ten gunste van hen* op hun onderdrukkers.

15 De afgodsbeelden (of De pijn/Het verdriet) van de (heiden)volken zijn zilver(geld) en
goud;

maaksels (of producten/daden) ¹⁵⁶⁸ van mens(en)handen (vgl. Ps.115:4).

16 Ze hebben een mond, en (= maar) zij spreken (of beloven) niet(s).

Ze hebben ogen, en (= maar) zij zien niet (vgl. Ps.115:5).

17 Ze hebben oren, en (= maar) zij horen niet (vgl. Ps.115:6^a).

Zelfs (of Ook/Zeker) is er geen adem (of wind/geest) in (of door) hun mond(en).

18 (Zo)als hen (= Zoals zij zijn,) zullen hun makers (of hun daders) worden (of zijn),

en ¹⁵⁶⁹ ieder (of elk) die in (of door) (= op) hen vertrouwt (vgl. Ps.115:8).

Kortom, afgoden en hun beelden zijn niets waard. Wie daarop vertrouwen, gaan hun ondergang tegemoet. Dat blijkt wel. Veel volken zoals de Edomieten, de Moabieten, de Ammonie-

¹⁵⁶⁸ In de meest gangbare (Masoretische) Hebreeuwse tekst, die voor de Nederlandse vertalingen is gebruikt, staat hier *maaksel* (of *product*). Op grond van de Griekse handschriften, een andere (Masoretische) Hebreeuwse tekst(, de Vulgaat), de enige Dode Zeerol over dit gedeelte en het tekstverband is hier voor *maaksels* (of *producten*) gekozen. Het gaat in deze zin niet over één, maar meerdere afgodsbeelden.

¹⁵⁶⁹ Het (voeg)woordje *en* staat niet in de meest gangbare (Masoretische) Hebreeuwse tekst en sommige Griekse handschriften, maar wel de enige Dode Zeerol met dit gedeelte, de meeste Griekse handschriften(, de Vulgaat) en een andere (Masoretische) Hebreeuwse tekst. Het past ook beter bij de inhoud.

ten, de Filistijnen en de Kanaänieten zijn van de aardbodem verdwenen, maar de Israëlieten bestaan nog steeds!

In het laatste gedeelte (v.19-21) roept de schrijver opnieuw zijn volksgenoten op om de Here te zegenen en te loven, want Hij is dat dubbel en dwars waard.

19 Huis van Israël, zegen[t] Jahweh!

Huis van Aäron, zegen[t] Jahweh!

20 Huis van [de] Levi[et], zegen[t] Jahweh!

Zij die ontzag hebben voor Jahweh (of Zij die Jahweh vrezen), zegent Jahweh!

Zowel de Israëlieten als de gelovige mensen uit andere volken worden hier opgeroepen om God te zegenen en te prijzen. Als antwoord daarop wordt Jahweh vanuit de hoofdstad Zion als vertegenwoordigster van heel Israël gezegend en geprezen. Heel het volk Israël waar ook de gelovige heidenen bijhoren,¹⁵⁷⁰ zegent *de Here die* (in de tempel) *in Jeruzalem woont* met de woorden *Looft Jahweh!*

21^a Gezegend is Jahweh van(uit) Zion (geworden),¹⁵⁷¹

21^b Hij, die in Jeruzalem woont (of Een bewoner (of Een inwoner) van Jeruzalem).

21^c Looft Jah(weh) (= Hallelu-Ja = Looft Jah)!¹⁵⁷²

¹⁵⁷⁰ Ook in de tijd van het Oude Testament konden mensen uit de heidenvolken voor Jahweh als hun God kiezen. Hierbij kunnen we denken aan de heidense vrouwen Rachab en Rut (Joz.2, 6:16,17,22-25, Rut 1:16,22, 4:13,18-22, Mat.1:5,6^a, Hebr.11:31), en aan vele andere voorbeelden (Richt.4:17-23, 5:24, 2Sam.11:3, 12:10, 24:18-25, enz.).

¹⁵⁷¹ Oorspronkelijk was Zion een burcht in de stad Jeruzalem. Koning David (1012 – 972) heeft deze burcht op de Jebusieten veroverd (2Sam.5:7, 1Kron.11:5). Die burcht lag aan de zuidkant van de heuvel of berg in het oosten van Jeruzalem. Later werd de hele heuvel Zion genoemd (Ps.2:6, 74:2, 78:68). Vervolgens werd met Zion ook de hele stad Jeruzalem aangeduid (Ps.51:20, 135:21, 147:12).

¹⁵⁷² Opmerkelijk is, dat de enige Dode Zeerol met psalm 135:21 hier begint met de woorden *Jahweh zegent jullie vanuit Zion* (v.21^a). Dat zou betekenen, dat *Hij, die in Jeruzalem woont* (v.21^b), zijn volk zegent, en dat zijn dienaren Hem daarom antwoorden met de woorden *Looft Jahweh* (v.21^c). In de tijd van de koningen David (1012 – 972) en Salomo (972 – 932) werden de Israëlieten inderdaad door Jahweh rijk gezegend.

Deze versie van vers 21^a past uitstekend in het geheel. Die wordt echter niet ondersteund door de meest gangbare Griekse handschriften (en de Vulgaat). Wel door minder toonaangevende Griekse handschriften. Dat de versie vanuit de Dode Zeerol een goede mogelijkheid is, blijkt ook uit een vergelijking met psalm 134:3^a. Volledige zekerheid over dit alles hebben we (nog) niet.

Psalm 136: Gods voortdurende liefdevolle zorg voor zijn volk.

- 1** Bedankt Jahweh, want Hij is goed!
Ja, voor eeuwig is zijn goedgunstigheid.
- 2** Bedankt de God van de machtige mensen!
Ja, voor eeuwig is zijn goedgunstigheid.
- 3^a** Bedankt de Heer van de heren!
- 3^b** Ja, voor eeuwig is zijn goedgunstigheid
- 4^a** om grote wonderen te doen.
Het is van Hem alleen.
- 4^b** Ja, voor eeuwig is zijn goedgunstigheid
- 5** om de hemel met verstandigheid te maken.
Ja, voor eeuwig is zijn goedgunstigheid
- 6^a** om de aarde op het water uit te spannen.
- 6^b** Ja, voor eeuwig is zijn goedgunstigheid
- 7** om de grote lichten te maken.
Ja, voor eeuwig is zijn goedgunstigheid.
- 8** De zon is gemaakt om heerser te zijn van de dag.
Ja, voor eeuwig is zijn goedgunstigheid.
- 9^a** De maan en de sterren zijn gemaakt om heersers te zijn van de nacht.
- 9^b** Ja, voor eeuwig is zijn goedgunstigheid
- 10** om Egyptenaren met hun eerstgeborenen te slaan.
Ja, voor eeuwig is zijn goedgunstigheid.
- 11^a** Hij liet Israël uit hun midden wegtrekken
- 11^b** - Ja, voor eeuwig is zijn goedgunstigheid. -
- 12^a** door een sterke hand en door een uitgestrekte arm.
- 12^b** Ja, voor eeuwig is zijn goedgunstigheid
- 13^a** om de Rietzee te verdelen in 2 delen.
- 13^b** Ja, voor eeuwig is zijn goedgunstigheid,
- 14** en Hij heeft Israël er middendoor laten oversteken.
Ja, voor eeuwig is zijn goedgunstigheid,
- 15^a** en Hij heeft Farao en zijn leger door de Rietzee van zich afgeschud.
- 15^b** Ja, voor eeuwig is zijn goedgunstigheid

- 16^a om zijn volk door de woestijn te leiden.
 16^b Ja, voor eeuwig is zijn goedgunstigheid
 17 om grote koningen te verslaan.
 Ja, voor eeuwig is zijn goedgunstigheid.
 18 Hij doodde machtige koningen.
 Ja, voor eeuwig is zijn goedgunstigheid
 19 omtrent Sichon, de koning van de Amorieten.
 Ja, voor eeuwig is zijn goedgunstigheid
 20^a omtrent Og, de koning van Basan.
 20^b Ja, voor eeuwig is zijn goedgunstigheid,
 21^a en Hij heeft hun land als een erfelijk bezit gegeven.
- 21^b Ja, voor eeuwig is zijn goedgunstigheid.
 22 Een erfelijk bezit is het land voor Israël, zijn dienaar.
 Ja, voor eeuwig is zijn goedgunstigheid,
 23 die in onze nederige positie zich ons heeft herinnerd.
 Ja, voor eeuwig is zijn goedgunstigheid.
 24 Hij ontrukte ons aan onze onderdrukkers.
 Ja, voor eeuwig is zijn goedgunstigheid,
 25 de Gever van brood aan al het vlees.
 Ja, voor eeuwig is zijn goedgunstigheid.
 26 Bedankt de God van de hemel!
 Ja, voor eeuwig is zijn goedgunstigheid.

De sfeer in deze psalm is optimistisch en vrolijk, en lijkt in veel opzichten op het vorige lied. In psalm 136 staat de liefde van God voor zijn volk centraal. Vooral daarvoor heeft Hij de mooie natuur geschapen (v.3^b-9^a), en voor dat volk zorgt Hij als een goede Vader (v.9^b-25). Daarom roept de dichter alle dienaren van de Here herhaaldelijk op om Hem voor zijn goedgunstigheden te bedanken (v.1-3^a,26).

Het lijkt er sterk op, dat dit lied als een beurtzang is gezongen. Daarbij zongen dan Leviëten het eerste deel van elk vers, waarna het tweede deel door alle aanwezigen uit het volk werd meegezongen met de woorden: “*Ja, voor eeuwig is zijn goedgunstigheid* (vgl. 1Kron.16:36^b, 2Kron.7:3, Ezra 3:11,13, Neh.8:7).” Dit benadrukte de goedheid van de Here voor zijn volk.

De auteur van deze psalm wordt niet genoemd, en het is ook niet met zekerheid te zeggen, wie hij is. Het is wel duidelijk, dat in de tijd dat dit lied is ontstaan, de Israëliëten in het land Kanaän woonden (v.21^a,22^a). Na de uittocht uit Egypte (v.9^b-15^a) en een lange reis door de woestijn was Gods volk in het heilige land gaan wonen (v.15^b-21^a). Daarna volgde de Richtigterentijd. In die periode hadden de Israëliëten vaak met onderdrukking en beroving door vijandige volken te maken, waardoor ze vaak honger moesten lijden (vgl. v.25). Dit kwam doordat ze herhaaldelijk de goede geboden van de Here overtraden, en eveneens de afgoden gin-

gen dienen. Als de mensen zich in hun ellende bekeerden, dan hielp God ze iedere keer weer uit de problemen (v.23,24).

Na de Richterentijd volgde de Koningentijd van heel Israël met koning Saul (1033 – 1012), koning David (1012 – 972) en zijn zoon Salomo (972 – 932). Hoewel tijdens de regering van de eerste koning de situatie voor Gods volk verbeterde, kwam de beslissende overwinning op de vijandige buurvolken gedurende de regering van koning David tot stand. De Israëlieten werden niet meer beroofd of onderdrukt, en er heerste geen honger meer in het heilige land, want er was voldoende brood (v.25). Daarmee eindigt dit optimistische lied. Het lijkt er dus sterk op, dat psalm 136 tijdens de regering van koning David of misschien koning Salomo is geschreven. Het is best mogelijk, dat David de dichter is (vgl. v.1 met 1Kron.16:7,34), maar het zou ook zijn zoon Salomo of een tijdgenoot van hen kunnen zijn.¹⁵⁷³

Psalm 136 bestaat uit vijf gedeelten: vers 1-3^a, 3^b-9^a, 9^b-15^a, 15^b-21^a en 21^b-26. In het eerste gedeelte (v.1-3^a) roept de psalmdichter 3 keer alle dienaren van de Here op om Hem te bedanken voor zijn goedgunstigheid. Deze goedgunstigheid blijkt in eerste instantie uit, hoe mooi en wonderbaarlijk Hij alles heeft geschapen (v.3^b-9^a). Vervolgens toont de auteur van dit lied Gods goedheid aan door over de krachtdadige verlossing van zijn volk uit Egypte te vertellen (v.9^b-15^a). Dan bewijst de dichter de liefdevolle zorg van de Here door te wijzen op zijn bescherming van de Israëlieten tijdens de woestijnreis (v.15^b-21^a). Het land van de verslagen koningen kregen ze toen in erfelijk bezit. In het laatste gedeelte (v.21^b-26) blijkt weer Gods goedgunstigheid uit het verlossen van zijn onderdrukte volk in het heilige land. Opnieuw roept de schrijver zijn volksgenoten op om de Here voor dit alles te bedanken, want Hij is dat dubbel en dwars waard.

1 (Be)dankt [voor/aan] Jahweh, want (of Ja,) Hij is goed!

Ja, (of want/(om)dat) voor (of van) eeuwig is (of was) zijn goedgunstigheid
(vgl. 1Kron.16:34, Jer.33:11).

2 (Be)dankt [voor/aan] de God (of de machtige) van de machtige(mense)n

(of van de (af)goden)!

Ja, (of want/(om)dat) voor (of van) eeuwig is (of was) zijn goedgunstigheid.

3^a (Be)dankt [voor/aan] de Heer van de heren!

Tot 3 keer toe roept de psalmdichter alle dienaren van Jahweh op om Hem te bedanken voor zijn goedgunstigheid. Het getal 3 duidt een volheid aan (vgl. Num.6:24-26, Ps.103:20-22, 113:1, 135:1, Jes.6:3, enz.), en verwijst daarbij naar de drie-enige God: God de Vader, God de Zoon en God de Heilige Geest (Mat.28:19, Luk.1:35, Op.1:4,5).

De goedgunstigheid van de Here blijkt in eerste instantie uit, hoe mooi en wonderbaarlijk Hij alles heeft geschapen (v.3^b-9^a). Hij is de bron van heel de schepping en al het leven.

3^b Ja, (of want/(om)dat) voor (of van) eeuwig is (of was) zijn goedgunstigheid

4^a om grote wonder(baarlijkhed)en (of schitterend werk) te doen (of te maken).

(Het) is van (of aan/voor) Hem alleen (vgl. Ps.72:18^b).

¹⁵⁷³ Opvallend daarbij is, dat er tussen de psalmen 135 en 136 inhoudelijk duidelijke overeenkomsten zijn. Vergelijk bijvoorbeeld psalm 135:8^a maar eens met 136:10^a, en psalm 135:10-12 met 136:18-22^a. In psalm 135, die waarschijnlijk is ontstaan tijdens de regering van koning Salomo (972 – 932), kunnen woorden van koning David (1012 – 972) zijn herhaald.

- 4^b** Ja, (of want/(om)dat) voor (of van) eeuwig is (of was) zijn goedgunstigheid
5 om de hemel[en] met (of door/in) verstand(igheid) (of inzicht) te maken (of te doen)
(vgl. Spr.3:19^b).

Ja, (of want/(om)dat) voor (of van) eeuwig is (of was) zijn goedgunstigheid

- 6^a** om de aarde (of het land) op (of boven/over) de wateren (= het water) uit te spannen
(of uit te spreiden/plat te maken/te pletten).

Het heelal is van de Here, want Hij heeft alles wat erin is, gemaakt. In die tijd geloofden de mensen, dat het land op de wereldoceaan dreef (vgl. Ex.20:4^b, Deut.4:18^b, 5:8^b). Het water was onder de aarde en eromheen. Die gedachte ontstond, doordat God vanuit het water alles heeft gemaakt (Gen.1:9,10, Ps.24:1,2). Hoewel de aarde zou drijven op het water, en daarmee zou zijn omringd, geloofde men, dat de fundering ervan in orde was (1Sam.2:8^b, Job 38:4-6, Ps.104:5-10). Ook wij mogen vanuit een moderner perspectief zeker weten, dat de Here tot op de dag van vandaag alles nog steeds op zijn plaats houdt.

- 6^b** Ja, (of want/(om)dat) voor (of van) eeuwig is (of was) zijn goedgunstigheid
7 om de grote lichten te maken (of te doen).

Ja, (of want/(om)dat) voor (of van) eeuwig is (of was) zijn goedgunstigheid.

Met de grote lichten worden de zon en de maan bedoeld (Gen.1:16). Zij worden door God geleid, en zijn bedoeld om de dag en de nacht aan te geven.

- 8** De zon is (gemaakt) om heerser te zijn (of voor het besturen) van [in/door] de dag.
Ja, (of want/(om)dat) voor (of van) eeuwig is (of was) zijn goedgunstigheid.
9^a De maan en de sterren zijn (gemaakt) om heersers te zijn (of voor het besturen)
van [in/door] de nacht.

In het derde gedeelte (v.9^b-15^a) toont de auteur van dit lied Gods goedheid aan door over de krachtdadige verlossing van zijn volk uit Egypte te vertellen.

- 9^b** Ja, (of want/(om)dat) voor (of van) eeuwig is (of was) zijn goedgunstigheid
10 om Egyptenaren met (of in/door) hun eerstgeborenen te (ver)slaan
(of dood te slaan/te treffen) (Ex.12:29, Ps.78:51, 135:8).

Ja, (of want/(om)dat) voor (of van) eeuwig is (of was) zijn goedgunstigheid.

In de 10 plagen die de Here over de Egyptenaren liet komen, toonde Hij zijn almacht. Jahweh leidt heel het wereldgebeuren, en heeft alle heerschappij in handen. Daardoor is Hij goed in staat om zijn volk te helpen.

- 11^a** Hij liet Israël (van)uit hun midden wegtrekken
(of Hij leidde Israël (van)uit hun midden uit)
11^b - Ja, (of want/(om)dat) voor (of van) eeuwig is (of was) zijn goedgunstigheid. -
12^a door (of met) een sterke hand en door (of met) een uitgestrekte (of (neer)gebogen) arm.
12^b Ja, (of want/(om)dat) voor (of van) eeuwig is (of was) zijn goedgunstigheid
13^a om de Rietzee (= de Schelfzee) te (ver)delen naar (of voor) (= in) (2) delen.

Toen de Israëlieten met toestemming van Farao Egypte hadden verlaten, en naar de woestijn trokken, bedacht de vorst zich. Hij stuurde een leger erop af om ze terug te halen. Gods volk kwam klem te zitten tussen het leger van Farao achter zich en de Rietzee voor zich. Daarom

verdeelde Here die Rietzee in 2 delen, zodat er een breed pad ontstond, waarlangs de Israëlieten naar de overkant konden gaan.

13^b Ja, (of want/(om)dat) voor (of van) eeuwig is (of was) zijn goedgunstigheid,

14 en Hij heeft Israël door (of in) het midden van hem (of van het)
(= door het midden van de Rietzee/er middendoor/er middenin)
laten oversteken (of passeren).

Ja, (of want/(om)dat) voor (of van) eeuwig is (of was) zijn goedgunstigheid,

15^a en Hij heeft Farao en zijn leger door (of met/in) de Rietzee (van zich) afgeschud
(of uitgeschud).¹⁵⁷⁴

Voordat de Rietzee door God in tweeën werd verdeeld, ging de Knecht van God die voor het leger van zijn volk uitging, tussen de Egyptenaren en de Israëlieten staan. Als teken daarvan ging de wolkkolom met Hem mee (Ex.14:19,20^a). Die Knecht van God was de Here Jezus.¹⁵⁷⁵ Hij beschermde zijn volk tegen de Egyptenaren (Ex.14:20^b). Hij heeft Farao en zijn leger door de Rietzee van zich afgeschud (Ex.14:27^a,28).¹⁵⁷⁶

De psalmdichter bewijst in het vierde gedeelte (v.15^b-21^a) de liefdevolle zorg van de Here door te wijzen op zijn bescherming van de Israëlieten tijdens de woestijnreis. Het land van de verslagen koningen kregen ze toen in erfelijk bezit.

15^b Ja, (of want/(om)dat) voor (of van) eeuwig is (of was) zijn goedgunstigheid

16 om zijn volk door (of in) de woestijn (of de wildernis) te leiden
(of te laten gaan/brengen) (Deut.8:15,16, Jer.2:2,6).

Ja, (of want/(om)dat) voor (of van) eeuwig is (of was) zijn goedgunstigheid

17 om grote koningen te (ver)slaan (of dood te slaan/te treffen).

Ja, (of want/(om)dat) voor (of van) eeuwig is (of was) zijn goedgunstigheid.

18 Hij doodde (of vernietigde) machtige (of geweldige) koningen.

Ja, (of want/(om)dat) voor (of van) eeuwig is (of was) zijn goedgunstigheid

19 omtrent (of tegen/voor/naar/van) Sichon, de koning van de Amoriet(en).

Ja, (of want/(om)dat) voor (of van) eeuwig is (of was) zijn goedgunstigheid

20^a [en] omtrent (of tegen/voor/naar/van) Og, de koning van [de/het] Basan.¹⁵⁷⁷

¹⁵⁷⁴ Op grond van vers 15^a is niet met zekerheid vast te stellen, of Farao toen in de Rietzee (= de Schelfzee) is verdrongen. Hoewel dit volgens de tekst best mogelijk is, geeft trouwens de hele Bijbel daarover geen zekerheid! Door het Hebreeuwse (werk)woord voor *afgeschud* of *uitgeschud* ten onrechte met *gestort* of *storte* te vertalen, wordt die indruk helaas wel gewekt.

¹⁵⁷⁵ Voor de komst van de Here Jezus Christus vertoonde de Zoon van de mensen zich op aarde als dé Knecht van de Here (= van Jahweh). In de gevallen waarin dat voorkomt, blijkt dat uit het tekstverband (Gen.16:10-13, 22:11,12, 31:11-13, Ex.3:2, 13:21,22 en 14:19, Num.22:22-35, Richt.6:11-23, 13:3-22).

¹⁵⁷⁶ Tegelijkertijd werden door zijn Vader Jahweh de Egyptenaren van het achtervolgende leger (uit)geschud (of verstrooid) in het midden van de Rietzee (Ex.14:27^b). (In de meeste vertalingen is dat niet zo duidelijk weergegeven. Zie daarvoor b.v. de letterlijke vertaling in de aantekening bij dit vers in de Herziene Statenvertaling.)

¹⁵⁷⁷ De tekst vanaf vers 18^b tot en met 20^a kan op 2 manieren worden gelezen. Gods goedgunstigheid zou zich richten **tegen** Sichon en Og, en/of Gods goedgunstigheid zou zich ook uitstrekken **naar** Sichon en Og. Doordat in vers 18^a staat *Hij* (= God) *doodde machtige koningen*, valt de eerste mogelijkheid het meeste op. Zonder vers 18^a betekent het vooral *Ja, voor eeuwig is zijn goedgunstigheid voor Sichon en Og*. Beide betekenissen hoeven elkaar niet uit te sluiten, ook al wordt zo iets vaak (onbewust) gedacht). Gods genade was eveneens voor deze Amoritische koningen bedoeld, maar door hun verzet tegen de Here en zijn volk werden ze gedood. Doordat Hij

20^b Ja, (of want/(om)dat) voor (of van) eeuwig is (of was) zijn goedgunstigheid,

21^a en Hij heeft hun land (of hun aarde) als (of tot/voor/van) een erfelijk bezit gegeven.

Og, de koning Basan en *Sichon* waren allebei Amoritische koningen die met hun volk woonden in het gebied ten oosten van de rivier de Jordaan (Deut.3:8-10, 4:47-49, 31:4, Joz.2:10, 9:10). De Amoriëten waren oorspronkelijke bewoners van het land Kanaän (Gen.15:16, 48:22, Ex.3:8,17, 13:5, Num.13:29, 21:13,21,25 enz.). Hun voorvader Amor was een zoon van Kanaän en een kleinzoon van Cham (Gen.10:1,6,15,16). Volgens Sumerische teksten waren rond 2400 voor Christus de Amoriëten in Syrië en Kanaän. Tijdens en na het leven van Abram (1953 – 1778) werden ze geleidelijk uit Kanaän ten westen van de Jordaan verdrongen door de Hetiëten. In de tijd van Abram waren Hetiëten in Hebron (Gen.23:2,3). Vlak voordat de Israëliëten het aan hen beloofde land in 1408 voor Christus binnentrokken, werd Kanaän *het land van de Hetiëten* genoemd (Joz.1:4). Toen de Israëliëten het heilige land veroverden, werden de Hetiëten naar het noorden teruggedrongen. De leider(s) van dat volk hoorden eveneens bij de *geweldige en machtige koningen* van Kanaän, die door Gods volk werden verslagen.

Het vruchtbare gebied van *Og, de koning van Basan*, lag ten oosten van het Meer van Galilea. Het was heel geschikt voor veeteelt (Num.32:1, Deut.32:14, Ps.68:16, Jes.2:13, Jer.50:19, Ezech.39:18, Am.4:1).

In het laatste gedeelte (v.21^b-26) blijkt weer Gods goedgunstigheid uit het verlossen van zijn onderdrukte volk in het heilige land. In de Richterentijd waren de Israëliëten meerdere malen ongehoorzaam geweest, en hadden ze de afgoden hadden gediend. Daardoor kwamen ze iedere keer in de problemen, want dan hielp de Here hen niet meer. Ze werden zonder zijn hulp beroofd en vernederd door hun vijandige buurvölkeren. Als de Israëliëten zich in hun ellende bekeerden, verloste God hen toch steeds opnieuw van hun tegenstanders. Daarom roept de schrijver zijn volksgenoten nogmaals op om Hem voor dit alles te bedanken, want Hij is dat dubbel en dwars waard.

21^b Ja, (of want/(om)dat) voor (of van) eeuwig is (of was) zijn goedgunstigheid.

22 Een erfelijk bezit is (het land (v.21^a)) voor (of van/naar) Israël, zijn dienaar.

Ja, (of want/(om)dat) voor (of van) eeuwig is (of was) zijn goedgunstigheid,

23 die in (of met/door) onze nederige positie (of onze lage staat/nederigheid/vernedering) (zich (aan)) ons heeft herinnerd.

Ja, (of want/(om)dat) voor (of van) eeuwig is (of was) zijn goedgunstigheid.

Zoals de Here streed voor de Israëliëten, toen ze Kanaän veroverden, zo hielp Hij hen, nadat ze zich van hun structurele ongehoorzaamheid hadden bekeerd. Dan werden ze ook niet meer onderdrukt en beroofd van hun goederen en levensmiddelen. Dan hoefden ze ook geen honger meer te lijden.

Dit laatste gold eveneens voor de grotere dieren zoals het vee. Rondtrekkende legers staken na hun plundertochten alles, wat ze niet konden gebruiken of meenemen, meestal in brand. Tijdens een oorlog gingen niet alleen veel woningen en gebouwen in vlammen op, maar ook gewassen en bomen vielen in zo'n tijd vaak ten prooi aan het vuur. Mede daardoor hadden veel dieren te weinig of niets meer te eten.

de Israëliëten hielp bij het verslaan van Sichon en Og, bewees Jahweh zijn goedgunstigheid aan zijn volk *omtrent Sichon, de koning van de Amoriëten, en omtrent Og, de koning van Basan.*

24 Hij ontrukte ons (of Hij rukte ons weg (of ons af)) van(uit) (= aan) onze onderdrukkers
(of onze tegenstanders/benauwers).

Ja, (of want/(om)dat) voor (of van) eeuwig is (of was) zijn goedgunstigheid
(vgl. Ps.145:14/15-16/17),

25 de Gever van brood (of van eten) aan (of naar/voor/van) al het vlees
(= aan alle mensen en vaak ook (al) de dieren).

Ja, (of want/(om)dat) voor (of van) eeuwig is (of was) zijn goedgunstigheid.

Doordat God zijn volk hielp in de strijd tegen de vijanden, en Hij alles laat groeien, gaf en geeft Hij brood en ander eten aan de mensen en de dieren. Hij is uiteindelijk de bron van al het leven! ¹⁵⁷⁸

26 (Be)dankt [voor/aan] de God van de hemel[en]!

Ja, (of want/(om)dat) voor (of van) eeuwig is (of was) zijn goedgunstigheid (vgl. v.1).

In de tijd van de koningen David (1012 – 972) en Salomo (972 – 932) was er voor de Israëlieten een overvloed aan redenen om de Here te bedanken voor zijn zorg en liefdevolle goedgunstigheden. Het was een periode van grote welvaart, en er heerste rust en vrede in het heilige land. Het volk Israël werd toen door de Here rijk gezegend.

¹⁵⁷⁸ Daarom is het goed om na een maaltijd God te (be)danken voor het eten en drinken, dat je van Hem hebt gekregen.

Psalm 137: Aan de rivieren van Babel.

- 1 Vlakkij de rivieren van Babel, daar hebben wij gezeten.
Ook hebben wij gehuild, als wij aan Zion dachten.
- 2 Aan de wilgen in haar midden
hadden wij onze harpen gehangen.
- 3 Ja, daar hebben zij die ons gevangen hielden,
van ons woorden van een lied gevraagd,
en zij die ons lieten jammeren, blijheid:
“Zingt voor ons uit een lied van Zion.”
- 4 Hoe zouden wij het lied van Jahweh zingen
op vreemde grond?
- 5 Als ik jou vergeet, Jeruzalem,
dan zal zij mijn rechterhand vergeten.
- 6 Mijn tong kleeft aan mijn verhemelte,
als ik niet aan jou denk;
als ik Jeruzalem niet laat uitstijgen
boven de top van mijn blijheid.
- 7 Denk, Jahweh, aan de zonen van Edom
in verband met de dag van Jeruzalem!
Zij die zeiden: “Legt bloot, legt bloot,
tot in haar fundament!”
- 8 Dochter van Babel, de verwoesteres,
gelukkig is hij die jou zal betalen,
met jouw vergelding waarmee je ons vergolden hebt.
- 9 Gelukkig is hij die zal vastgrijpen en verpletteren
jouw kleine kinderen tegen de rotswand.

De Babylonische koning Nebukadnezar II (604 – 562) had veel landen veroverd, en de volken daarvan naar zijn eigen grondgebied gedeporteerd. In 586 voor Christus had hij ook de Judeeërs van het Tweestammenrijk in gevangenschap naar zijn land laten afvoeren. Toen de Perzische koning Kores II (559/538 – 529) in 538 voor Christus de stad Babel had veroverd, gaf hij allerlei volken, waaronder ook de Israëlieten, de vrijheid om terug te keren naar hun eigen land. In 537 gingen slechts enkele Joden onder leiding van de landvoogd Zerubbabel terug naar het heilige land. Pas na die Babylonische ballingschap is psalm 137 geschreven (v.1-3).

Hoewel koning Kores II het Babylonische rijk had veroverd, behandelde hij de hoofdstad

mild. Van een verwoesting was helemaal geen sprake, maar toen in 521 de inwoners van Babel in opstand kwamen, heeft de nieuwe Perzische koning Darius I (521 – 485) in hetzelfde jaar deze stad heroverd. De rebelse hoofdstad werd door de jonge koning zwaar gestraft. Hij richtte er een groot bloedbad aan.

Dit alles echter, moest nog gebeuren, toen de auteur van psalm 137 daar in de verzen 8 en 9 over schreef. In die tijd was de stad Babel wel door koning Kores II ingenomen (538), maar nog niet door Darius berecht (521). Deze psalm is dus na de ballingschap tussen 537 en 521 voor Christus ontstaan.

Terwijl de stad Babel voorlopig ongeschonden bleef, lag Jeruzalem er verwoest bij. De teruggekeerde Joden zagen, dat hun hoofdstad en de tempel nog één grote puinhoop waren. In het zuiden van Israël hadden de vijandige Edomieten een gedeelte van het heilige land in bezit genomen (Ezech.35:10-13). In de toekomst wilden ze al het grondgebied van Israël wel bezetten. Het zag er voor het geringe aantal teruggekeerde Joden dreigend en somber uit. Vanuit die situatie bleek heel duidelijk, dat alleen de Here uitkomst kon bieden.

De dichter van deze psalm wordt niet genoemd, en het is verder ook niet bekend, wie hij is.¹⁵⁷⁹ Alleen profeten tussen de jaren 537 en 521, zoals Haggai en Zacharia, komen daarvoor in aanmerking.¹⁵⁸⁰

Psalm 137 bestaat uit drie gedeelten: vers 1-3, 4-6 en 7-9. Terwijl de teruggekeerde Joden in het heilige land hun liederen tot eer van God weer kunnen zingen, denkt de psalmdichter terug aan de tijd dat hun lofgezag was verstomd (v.1-3). Toen ze bij de rivieren van Babel zaten, konden ze alleen maar verdrietig zijn. In het volgende gedeelte (v.4-6) staat, waarom de Joden niet blij konden zijn, en vanuit hun situatie de naam van de Here niet konden prijzen met lofliederen. De auteur van deze psalm roept in het laatste gedeelte (v.7-9) de Here op om over de hardvochtige Edomieten te oordelen. Hij prijst eveneens de persoon, die Gods berechting van de wrede verwoesteres Babel zal uitvoeren.

1 (Vlak)bij (of Op/Over) de rivieren van Babel, daar hebben wij gezeten.

Ook hebben wij gehuild, als wij aan Zion dachten.¹⁵⁸¹

Bij *rivieren van Babel* kunnen we in eerste instantie denken aan de bekendere grote waterstromen zoals de Eufraat en de Tigris. In de Bijbel lezen we, dat er ballingen waren bij het Kebarkanaal (Ezech.1:1). Dat kanaal begon in het noorden van Babel vanuit de rivier de Eufraat, en stroomde naar de stad Ur. Daar verenigde het zich weer met de Eufraat.¹⁵⁸²

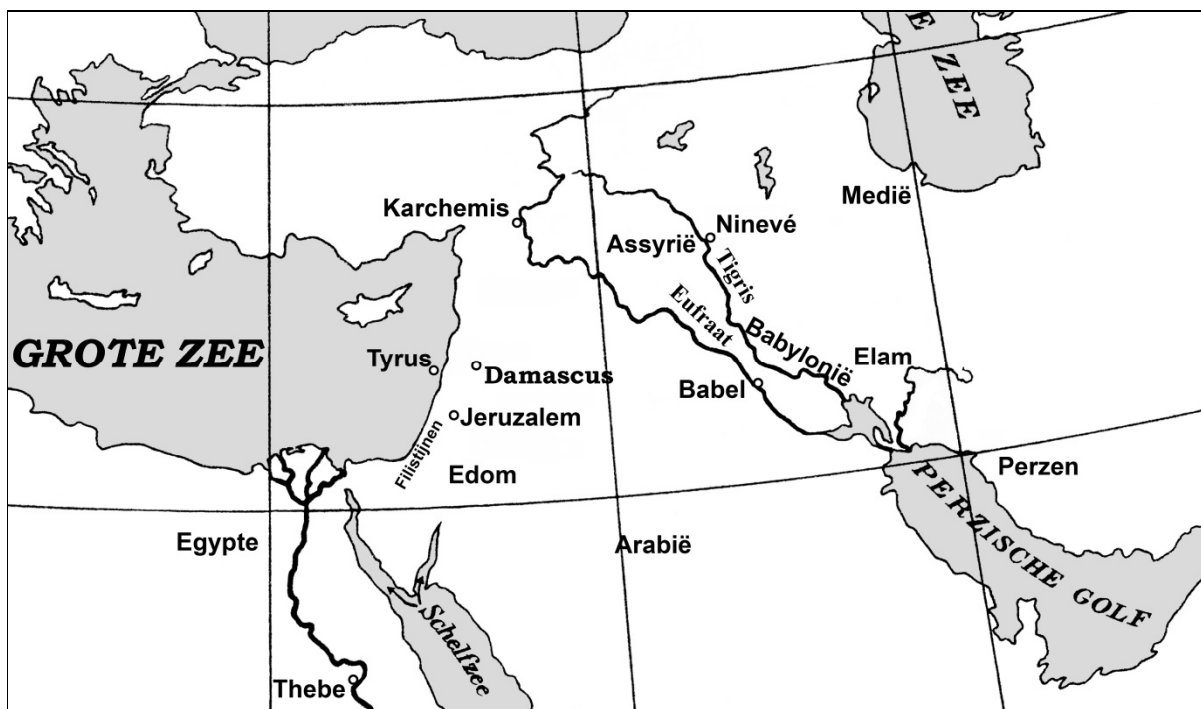
¹⁵⁷⁹ In de Griekse handschriften wordt gesuggereerd, dat David de dichter zou zijn van deze psalm, die door Jeremia zou zijn doorgegeven. In de Hebreeuwse tekst(, de Vulgaat) en de Dode Zeerollen waarin het begin en het slot van dit lied zijn overgeleverd, is daar niets over terug te vinden. Overeenkomstig de inhoud van psalm 137 is dit ook zeer onwaarschijnlijk, want koning David en de profeet Jeremia waren na de ballingschap al gestorven.

¹⁵⁸⁰ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). Zo gaf ook koning David (1012 – 972) als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30, 2Pet.1:20,21).

Trouwens, alle bijbelboeken zijn helemaal door de Heilige Geest geïnspireerd via apostelen en profeten (Ef.3:5, 2Tim.3:14-17, 2Pet.3:2). De Bijbel vormt daardoor het fundament van Gods gemeente, waarvan Christus de Hoeksteen is (Ef.2:19,20). (Een hoeksteen zit ter versteviging boven in een hoek van een gebouw (Ps.118:22^b)).

¹⁵⁸¹ Oorspronkelijk was Zion een burcht in de stad Jeruzalem. Koning David (1012 – 972) heeft deze burcht op de Jebusieten veroverd (2Sam.5:7, 1Kron.11:5). Die burcht lag aan de zuidkant van de heuvel of berg in het oosten van Jeruzalem. Later werd de hele heuvel Zion genoemd (Ps.2:6, 74:2, 78:68). Vervolgens werd met Zion ook de hele stad Jeruzalem aangeduid (Ps.51:20, 135:21, 147:12).

¹⁵⁸² De Kebar is niet de Chaboras. Naar die rivier zijn de Israëlieten van het Tienstammenrijk gedeporteerd (2Kon.17:6, 18:11, 1Kron.5:26). De Chaboras ligt in het gebied van Assyrië, en niet in Babel.

Blijkbaar zochten de Israëlieten tijdens de ballingschap elkaar op. Ze voelden zich verdrietig, en ze huilden, omdat ze ver weg waren van de hoofdstad Jeruzalem met de verwoeste tempel. Zo konden ze de Here niet hun offers brengen. Ze konden Hem niet dienen, zoals Hij in zijn wetten had voorgeschreven. Van de uitvoering van de prachtige liederen in Gods huis konden ze niet meer genieten. In hun verdriet hadden de muzikanten hun instrumenten maar opgeborgen, of aan de wilgen gehangen (vgl. Jer.7:34).

2 Op (of Over) (= Aan) de wilgen in haar midden (= in Babel)

hadden wij onze (hand)harpen (of onze citers) gehangen.

Een *harp* was in de Oudheid veel kleiner dan tegenwoordig, en kon gemakkelijk worden meegenomen.

Aan die treurnis en het verdriet van de Joden wilden de Babyloniërs een einde maken. Die ballingen konden hun God toch ook in Babel wel dienen. Verder waren er goden genoeg. Alle overwonnen volken moesten met elkaar integreren tot één samenleving, en ze moesten vooral niet verdrietig naar hun eigen land verlangen.

3 Ja, daar hebben zij die ons gevangen hielden,

van ons woorden van een lied (of een gezang) gevraagd,

en zij die ons lieten jammeren (of ons mishandelden), blijheid:

“Zingt voor ons (van)uit een lied van Zion.”

Op zichzelf was het voor de Israëlieten niet verboden om in een vreemd land lofliederen en psalmen voor de Here te zingen. Het lijkt er zelfs sterk op, dat bijvoorbeeld psalm 74 in een vreemd land is geschreven.

In de onderstaande verzen (v.4-6) staat, waarom de Joden niet blij konden zijn, en vanuit hun situatie de naam van de Here niet konden prijzen met lofliederen.

Op de achtergrond speelde de gedachte uit die tijd mee, dat de goden meestreden in de oorlog van hun volk.¹⁵⁸³ Daarom verwoestte men ook de tempels van de afgoden van de vijanden. Het volk dat de strijd won, had eveneens de sterkste god. Zo schilderde vele jaren geleden een Assyrische leider de Here af als een zwakke god die zijn volk niet kon redden. De afgoden van de overwinnende Assyriërs zouden veel sterker zijn dan alle andere goden (Jes.36:18-20, 37:10-13). Daarom namen de Filistijnen de ark van de God Jahweh mee als buit voor hun zogenaamde god Dagon (1Sam.5:1,2), en bracht de machtige Babylonische koning Nebukadnezar II (604 – 562) een deel van de tempelschatten en de heilige vaten naar het heiligdom van zijn afgod in Babel (Dan.1:1,2, 5:2,3,23).

Vanuit deze achtergrond ervoeren de meeste Joden het verzoek van de Babyloniërs als een grote schande. De ballingen wilden hun overwinnaars niet vermaken met de liederen van hun zogenaamd zwakkere God. Ze wilden, dat Hij en zichzelf met respect werden behandeld.¹⁵⁸⁴ Ze wilden evenmin integreren in die heidense samenleving, en daarmee hun God als één van de vele (mindere) goden zien. Daarmee zou de deur naar afvalligheid van de Here wagenwijd openstaan.

4 Hoe zouden wij het lied van Jahweh zingen
op vreemde grond?

5 Als ik jou vergeet, Jeruzalem,
(dan) zal zij (= Jeruzalem) mijn rechter(hand) vergeten.

De rechterhand is meestal de sterkste en handigste hand. Die hand biedt ook veiligheid en bescherming. Het is een symbool van kracht. Mede daarom is een positie aan iemands rechterhand een beschermde ereplaats (Gen.48:13-19, 1Kon.2:19).

Als een Israëliet Jeruzalem met haar eredienst voor de Here zou vergeten, dan zou de band tussen hem en die hoofdstad worden doorgesneden. Dan zou Jeruzalem, als vertegenwoordiger van heel Gods volk, de rechterhand van die Israëliet vergeten. Met het verloren gaan van de band met het volk Israël zou ook de band met de Here verloren gaan. Daardoor zou zo'n iemand geen echte Israël meer zijn, en zijn kracht en identiteit verliezen. In die omstandigheden lofliederen van God zingen tot vermaak van heidenen was voor de Joden onmogelijk. De verzen 5 en 6 van deze psalm hebben min of meer dezelfde boodschap.

6 Mijn tong kleeft aan mijn verhemelte,
als ik niet aan jou denk;

¹⁵⁸³ Ieder volk zou zijn eigen afgod(en) hebben. Zo hadden bijvoorbeeld de Filistijnen hun god Dagon, de Sidoniërs Astarte, de Ammonieten Moloch of Milkom en de Moabieten hun afgod Kamos (Num.21:29, Richt.16:23, 1Sam.5:2-7, 1Kon.11:7,33, 2Kon.23:13, Jer.48:13,46, 49:1). Zo'n afgod en volk waren onlosmakelijk met elkaar verbonden, en zouden niet zonder elkaar kunnen. Juist die identiteit wilden de Babyloniërs doorbreken, en vervangen door die van hun eigen cultuur. Daarin moest de integratie van alle volken met hun overwonnen goden passen.

¹⁵⁸⁴ Hoewel de machtige koning Nebukadnezar II (604 – 562) vaak veel meer respect voor de almachtige God Jahweh toonde, dan het overgrote deel van de Joden (Dan.2:47,48, 3:26,28,29, 4:1-3,34^b,35,37), was hij daarin een uitzondering. Toen Nebukadnezar II de prins Mattanja (= Geschenk van Jahweh) aanstelde als vazalkoning van het Tweestammennrijk Juda, verving hij zijn naam Mattanja zelfs door Zedekia (= Rechtvaardig is Jahweh) (2Kon.24:17). Later liet de Babylonische koning zijn vazalkoning Zedekia (597 – 586) een eed van trouw zweren bij Gods naam (2Kron.36:13^a, Ezech.17:13). Dit respect was echter niet structureel en blijvend. De latere koning Belsazar (552 – 538) toonde zeer weinig waardering voor de Here, en door zijn schaamteloze gedrag beledigde Hem zelfs (Dan.5:1-4,23).

als ik Jeruzalem niet laat (uit)stijgen

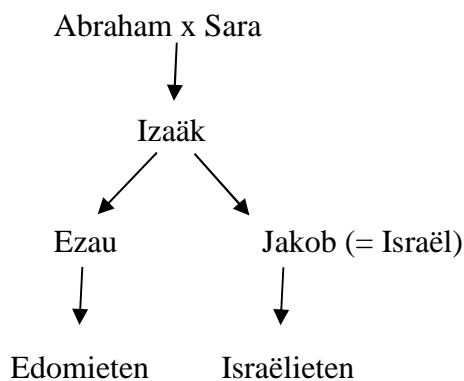
boven de top van mijn blijheid.

De dichter is hier heel duidelijk. Hij wilde de band met God en zijn eigen identiteit niet loslaten. In en vanuit dat opzicht wilde hij niet integreren in die heidense samenleving.

De auteur van deze psalm roept in het laatste gedeelte (v.7-9) de Here op om over de hardvochtige Edomieten te oordelen. Hij prijst eveneens de persoon, die Gods berechting van de wrede verwoesteres Babel zal uitvoeren. Daarmee zouden de profetieën en beloften van de Here in vervulling gaan.

De Edomieten woonden ten zuiden van Israël. Het waren afstammelingen van Ezau, een zoon van Izaäk en de broer van Jakob (= Israël) (Gen.25:19-26,30). Ze waren dus nauw verwant met de Israëlieten.

Hoewel Ezau de oudste was, ging voordat hij en zijn broer Jakob werden geboren, de grote zegen, die meestal voor de oudste zoon bestemd was, naar Jakob (Gen.25:23, Rom.9:11-13). Ezau was onverschillig naar de Here toe (Gen.25:29-34, 26:34, 27:46), en accepteerde zijn keus niet (Gen.27:1-41). Doordat hij en zijn nageslacht zo nonchalant waren over God, en zich tegen Hem verzetten, werden zij vervloekt (Mal.1:3).

Steeds probeerden de Edomieten vanuit het zuiden land van de stam Juda af te pakken. Daardoor moest koning Saul (1033 – 1012) tegen dit volk strijden (1Sam.14:47). Koning David (1012 – 972) versloeg de Edomieten, en onderwierp ze (2Sam.8:13,14). Hij vermoordde alle mannen,¹⁵⁸⁵ behalve Hadad, die met enkele Edomitische mannen naar Egypte vluchtte (1Kon.11:15-17). Dit had wel tot gevolg, dat ze onderworpen bleven, totdat de slechte koning Joram (849 – 842) aan de macht kwam (1Kon.22:48, 2Kon.8:20-22). Toen onttrok Edom zich, en werd het weer een zelfstandige staat. Ondanks allerlei oorlogen met de Joden bleef dit lange tijd zo (2Kon.14:7).

Omdat de Edomieten steeds de Israëlieten aanvielen, en die staat wilden vernietigen, zou de Here hen vernietigen. In hun haat tegen Gods volk lieten de Edomieten zich door satan misbruiken. Als ze in staat zouden zijn om de staat Israël te vernietigen, dan zou daarmee de komst van de Here Jezus onmogelijk worden. Satan wilde daarmee het verlossingswerk van Gods Zoon voor al zijn dienaren tegengaan en onuitvoerbaar maken. Daarom kondigden de profeten Amos, Jesaja, Jeremia, Ezechiël, Obadja en Maleachi in opdracht van de Here de

¹⁵⁸⁵ Ondanks alles ging koning David (1012 – 972) hierin veel te ver. Dit had de Here aan hem ook niet opgedragen. Het was de belangrijkste reden, waarom hij voor God geen tempel mocht bouwen (1Kron.17:1-4, 22:6-8, 28:3).

definitieve ondergang van Edom aan (Jes.34, Jer.49:7-22, Ezech.25:12-14, 35, Am.1:11,12, 9:12, Ob.1, Mal.1:3,4).

Tijdens de val van Jeruzalem (586) reageerden de Edomieten zeer vijandig en wraakzuchtig tegenover de Joden. Ze hielpen de Babyloniërs met de verovering van de hoofdstad. Ze doodden vluchtende Joden, en roofden hun bezittingen en hun land (Ob.1:10-14). Om dit alles herinnerde de psalmdichter God aan zijn profetieën over de ondergang van dit kwaadaardige broedervolk.

7 Denk, Jahweh, aan de zonen van Edom
(in verband) met de dag van Jeruzalem!

Zij die zeiden: “Legt bloot, legt bloot,
tot in haar fundament!”

Dit gebed van de dichter is verhoord, want de profetieën van God over Edom zijn volledig in vervulling gegaan. Nog geen jaar na de verovering van Jeruzalem door koning Nebukadnezar II (604 – 562) in 586 zag de profeet Ezechiël de verslagen legers en koningen van Assur, Elam, Edom en Sidon terug in het dodenrijk (Ezech.32:17-30, vgl. Jer.25:9-11, 27:3-11). De koning van Babel had blijkbaar de Edomieten hard aangepakt.

De Babylonische koning Nabonidus (556 – 538) drong in 554 de Edomieten verder terug.¹⁵⁸⁶ In de tijd van de profeet Maleachi (±432 v.Chr.) had God het bergachtige landschap van de Edomieten laten verwoesten,¹⁵⁸⁷ zodat de jakhalzen er ronddoelden (Mal.1:3-5).

In de eerste helft van de 5^e eeuw voor Christus hadden de Nabateeën de Edomieten uit het grootste deel van hun gebied verdrongen. Veel Edomieten werden in deze Arabische stam opgenomen. Wie niet onder de heerschappij van de Nabateeën wilde leven, moest naar het noorden en westen verhuizen

De door de Nabateeën verzwakte Edomieten werden door de Joodse hogepriester en koning Johannes Hyrkanus (135 – 104) onderworpen. Ze moesten zich laten besnijden, en volgens de Joodse wetten gaan leven. Vanaf die tijd gedroegen ze zich volgens de leefregels van de Joden (vgl. Num.24:18).¹⁵⁸⁸ Het restant van de Edomieten is opgegaan in het Joodse volk. Sinds de 2^e eeuw na Christus vernemen we niets meer van hen.

Over de ondergang van het Babylonische rijk met de hoofdstad Babel hadden de profeten Jesaja, Habakuk, Jeremia en Daniël al eerder gesproken (Jes.13:1-14:23, 46, 47, Jer.25:12-14, 50,51, Hab.2, Dan.2:39). God zou dat rijk vernietigen, omdat het de komst van zijn koninkrijk in de weg stond. De Babyloniërs hadden de Joden uit hun land gehaald, en ze hadden de hoofdstad Jeruzalem volledig verwoest. Ze waren bezig de Joodse identiteit, cultuur en godsdienst helemaal uit te roeien (Dan.1:3-8). De Israëlieten mochten van hen niet meer terugkeren naar hun eigen land. Neen, de staat Babylonië met de machtige koning moest worden aanbeden (Dan.3:1-23). Zo kwam de komst van de Messias Jezus en zijn rijk in gevaar.

8 Dochter van Babel, de verwoesteres,
gelukkig (of geleid) is hij die [aan] jou zal betalen (of vergelden/belonen),
met jouw vergelding (of beloning) waarmee je [aan] ons vergolden (of beloond) hebt.

¹⁵⁸⁶ Zie de Naboniduskroniek, kolom 1:17.

¹⁵⁸⁷ Zie Turennot T. van, Maleachi, Boodschapper van Jahweh, Grijpskerk, 2023.

¹⁵⁸⁸ Flavius J., Joodse Oudheden, deel 13, hoofdstuk 9:1

9 Gelukkig (of Geleid) is hij die zal (vast)grijpen en verpletteren
jouw kleine (of jonge) kinderen tegen (of naar/bij) de rots(wand).

Gruwelijk was, wat de Babyloniërs de Joden hadden aangedaan, maar met dezelfde gruwelijkheid zouden ze door de Here worden berecht. Door hun toedoen hadden ze als werktuig van satan de verlossing en het eeuwige geluk van al Gods dienaren op het spel gezet. De Here wilde, dat de Babyloniërs, als zij zich niet zouden bekeren, met wortel en tak zouden worden uitgeroeid (Jes.13:16-18). Dan zouden zij, en zou hun nageslacht jaren later het volk Israël met zijn eigen identiteit niet meer kunnen vernietigen (Jes.14:21-23). Gelukkig en geleid is hij die de opdrachten van de Here uitvoert, ook al begrijpen we daar soms gedeeltelijk, weinig of helemaal niets van.

Natuurlijk was en is het niet aan het volk van God opgedragen om op eigen houtje op zo'n ingrijpende manier met hun gevaarlijke vijanden om te gaan. Omdat David (1012 – 972) wreedheden beging tegen volken die de staat Israël wilden vernietigen (b.v. 2Sam.12:26-31, 1Kron.20:1-3 en 1Kon.11:15-17), werd hij door de Here zwaar gestraft. Het was de belangrijkste reden, waarom hij voor Hem geen tempel mocht bouwen (1Kron.17:1-4, 22:6-8, 28:3). Zulke ingrijpende beslissingen over mensen en volken moeten we in vol vertrouwen aan God overlaten (Deut.32:35^a, Spr.20:22, Jer.25:14, 51:24, Rom.12:17-21, Hebr.10:30,31). Wij zijn slechts geschapen om de aarde en alles wat aan de natuurwetten onderhevig is, samen met de Here te besturen. Alles wat daar niet bij hoort, valt buiten onze taak. Wij moeten en mogen juist liefde tonen voor onze persoonlijke vijanden (Mat.5:44, Luk.6:27,28,35).

Ook de profetieën over Babel zijn allemaal uitgekomen. Dit gebeurde evenals bij de Edomieten wel geleidelijk, zodat God de mensen de gelegenheid gaf om zich te bekeren. Hoewel koning Kores II (559 – 529) het Babylonische rijk helemaal had veroverd, behandelde hij de hoofdstad mild. Van een verwoesting was helemaal geen sprake. Toen echter in 521 voor Christus de inwoners van Babel in opstand kwamen, heeft de nieuwe Perzische koning Darius I (521 – 485) in 521 deze stad heroverd. De opstandige hoofdstad werd door de jonge koning zwaar gestraft. Er werd een groot bloedbad aangericht. Muren en torens werden afgebroken. Later werd Babel door koning Xerxes I (485 – 465) van haar (tempel)schatten beroofd.¹⁵⁸⁹ Hij verwijderde beelden van Babylonische afgoden. In 484 ging zelfs het gouden beeld van de afgod Mardoek tegen de grond.

Tijdens de regering van de Griekse koning Alexander de Grote (336 – 323) kwam er een kort herstel, maar na zijn dood liep de stad Babel leeg door oorlogen en opstanden. Volgens de Romeinse geschiedschrijver Plinius waren er in zijn tijd, de 1^e eeuw na Christus, nog slechts puinhopen van over. Tot op de dag van vandaag is Babel een ruïnestad.

Alle machten die onder leiding van satan structureel het werk van de Here willen tegengaan en/of vernietigen, moeten erop rekenen, dat ze zelf ten onder zullen gaan (vgl. Hebr.10:31). Dat geldt zeker nog tot en met de dag van vandaag, en eveneens voor de toekomst. God wil namelijk, dat op de nieuwe aarde zijn eeuwig rijk zal komen, zodat daar zijn dienaren voor altijd gelukkig zullen zijn.

¹⁵⁸⁹ Herodotus, Historiën, deel 1, 183.

Psalm 138: De trouwe God Jahweh maakt zijn beloften waar!

1^a Van David.

1^b Ik zal U bedanken, Jahweh, met mijn hele hart.

1^c Tegenover de God Jahweh zal ik voor U musiceren.

2 Ik zal mij neerbuigen naar uw heilige paleis,
en ik zal uw naam bedanken om uw goedgunstigheid en uw trouw,
want U hebt uw woord groot gemaakt boven heel uw naam.

3 Op de dag dat ik heb geroepen, antwoordde U mij.
U hebt mij bemoedigd met kracht in mijn ziel.

4 Alle koningen van de aarde moeten U danken, Jahweh,
wanneer zij de woorden van uw mond hebben gehoord,

5 en ze moeten zingen over de wegen van Jahweh,
want groot is de heerlijkheid van Jahweh,

6 want Jahweh is verheven,
en de onaanzienlijke ziet Hij aan,
en de hoogmoedige kent Hij van ver.

7 Wanneer ik ga te midden van benauwdheid,
laat U mij herleven.
Tegen de woede van mijn vijanden strekt U uw hand uit,
en uw rechterhand verlost mij.

8 Jahweh zal het voor mij tot een einde brengen.
Jahweh, uw goedgunstigheid zal voor eeuwig bestaan.
Laat de daden van uw handen niet verslappen.

Dit is een lied waarin de profeet David (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30) spreekt tegen zijn drie-enige God.¹⁵⁹⁰ Hij wist van het bestaan van God de Zoon die uit zijn nageslacht als mens zou worden geboren (Ps.110:1,4,7). Als ziener van de Here ervoer hij de kracht van de Heilige Geest. Daardoor kon hij zijn psalmen schrijven.¹⁵⁹¹

De dichter David (1012 – 972) wist, dat zijn koningshuis voor altijd zou blijven bestaan, want dat had God hem beloofd (2Sam.7:11^b,16). Dit betekent, dat uit hem Jezus Christus zou

¹⁵⁹⁰ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). David (1012 – 972) gaf als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21).

¹⁵⁹¹ Alle bijbelboeken zijn helemaal door de Heilige Geest geïnspireerd via apostelen en profeten (Ef.3:5, 2Tim.3:14-17, 2Pet.3:2). Zo vormt de Bijbel het fundament van Gods gemeente, waarvan Jezus Christus de Hoeksteen is (Ef.2:19,20). (Een hoeksteen zit ter versteviging boven in een hoek van een gebouw (Ps.118:22^b)).

voortkomen. Koning Jezus zou en zal eeuwig regeren. Om die belofte heeft koning David de Here uit de grond van zijn hart bedankt (2Sam.7:18-29). Heel duidelijk blijkt die dankbaarheid ook uit deze psalm.

Dit lied staat aan het begin van een bundel van 8 gedichten, die met psalm 145 eindigt.¹⁵⁹² Deze bundel van koning David is later in het grote bijbelboek Psalmen geplaatst.

Psalm 138 bestaat uit drie gedeelten: vers 1-3, 4-6 en 7,8. In het eerste deel (v.1-3) looft David de drie-enige God. Daarna roept hij in het volgende deel (v.4-6) ook anderen op om de Here te prijzen en te eren. De laatste 2 verzen gaan, over wat Jahweh voor de auteur betekent, en over zijn verwachting van Hem in de toekomst.

1^a (Een psalm)¹⁵⁹³ van (of voor) David.¹⁵⁹⁴

In deze verzen (v.1-3) looft David de drie-enige God. Zijn gedachten zijn beurtelings bezig met God de Vader (v.1^b), God de Zoon (v.1^c,2) en God de Heilige Geest.

1^b Ik zal U (be)danken, Jahweh,¹⁵⁹⁵ met (of in/door) mijn hele hart.

1^c Tegenover (of Voor) de God Jahweh¹⁵⁹⁶ zal ik voor U musiceren
(of met snarespel zingen).¹⁵⁹⁷

¹⁵⁹² Dat psalm 145 het slot van een bundel was, is afgezien van de inhoud ook nog te zien in de Dode Zeerol met dit lied. In die rol staat in het overgebleven slotfragment van deze psalm *Dit is ter herinnering aan* Er heeft dus hoogstwaarschijnlijk zoiets gestaan als *Dit is ter herinnering aan David, een zoon van Isai* (vgl. Ps.72:20). Of deze zin eveneens in de originele versie van psalm 145 aanwezig was, is niet met zekerheid te zeggen. Zo komen er meer aanvullingen van dit lied in die Dode Zeerol voor, die niet in de (Masoretische) Hebreeuwse tekst(, de Vulgaat) en de Griekse handschriften staan, en mede daarom niet in de vertaling zijn verwerkt. (Zie Abegg M. Jr. e.a., *The Dead Sea scrolls Bible*, San Francisco, 1999, pag. 570-572.)

¹⁵⁹³ De woorden *Een psalm* staan niet in de Hebreeuwse tekst, en niet in de enige Dode Zeerol van deze psalm, maar wel in de Griekse handschriften. Of ze er oorspronkelijk hebben gestaan, is niet erg waarschijnlijk, en in dit geval ook niet zo belangrijk.

¹⁵⁹⁴ Achter deze woorden staat in de Griekse handschriften(en de Vulgaat) *van Haggai en Zacharia*. Dit kan erop duiden, dat die profeten uit de tijd na de ballingschap deze psalm met hulp van hun profetisch inzicht in een canonieke psalmbundel hebben gezet. Die toevoeging achter vers 1^a staat niet in de enige Dode Zeerol van dit lied.

¹⁵⁹⁵ *Jahweh* ontbreekt in de (Masoretische) Hebreeuwse tekst. Het lijkt er sterk op, dat het woord *Jahweh* is weggelaten tijdens het overschrijven. Het staat wel in andere Hebreeuwse teksten, de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en in de enige Dode Zeerol van deze psalm. Joden spraken en spreken immers de naam van God niet (graag) uit, en veel Christenen maken er HEER(E) of HERE van. (Let op! *Here* of *Heer* betekent inderdaad *Heer*.)

¹⁵⁹⁶ De woordgroep *de God Jahweh* staat in de sommige Hebreeuwse teksten en in de enige Dode Zeerol van deze psalm. De Griekse handschriften(en de Vulgaat) vermelden hier het woord *engelen*. Het lijkt er sterk op, dat hier het woord *Jahweh* tijdens het overschrijven van de (Masoretische) Hebreeuwse tekst is weggelaten. Joden spraken en spreken immers de naam van God niet (graag) uit, en veel Christenen maken er HEER(E) of HERE van. Dit zorgt helaas voor veel verwarring.

Doordat het woord *Jahweh* is weggelaten, en het woord *Elohim* (= (de) God of (de) (af)goden) bleef staan, werd de tekst onduidelijk. In het Hebreeuws staat het woord *God* (= Eloha) bijna altijd in het meervoud (= Elohim = God of (af)goden). Het tekstverband moet daarbij duidelijkheid verschaffen. Er is echter enkele geen aanduiding of reden te noemen, dat het woord *Elohim* (ook) *Engelen* zou kunnen betekenen.

Soms kan het woord *Elohim* wel *machtigen* of *vorsten* en *rechters* betekenen (b.v. Ex.21:6, 22:7-9, Ps.82:1,6, 136:2), omdat men in die tijd vaak dacht, dat een koning of vorst goddelijk was, of een godenzoon. Woorden voor afgoden zoals *Baal* (= Heer of eigenaar) en *Moloch* ofwel *Melech* (= Koning) duiden al in die richting. Evenals de zogenaamde goden waren koningen en vorsten naast bestuurder in die tijd ook rechter, en ze zorgden eveneens voor de uitvoering van de vonnissen (2Sam.12:1-6, 15:2-6, 1Kon.3:16-28).

Dat David (1012 – 972) tegenover (ofwel voor de ogen van) koningen of vorsten uit die tijd voor God met snarespel aan het zingen was, is toch een niet voor de hand liggende gedachte. De Bijbel maakt daarover geen melding, en koning Saul (1033 – 1012) was al gesneuveld.

Het hart zag men in die tijd als de kern en vertegenwoordiging van de hele mens. Het hart was de oorsprong van al het leven (Spr.4:23). Dit blijkt uit de parallellismen die in de Bijbel voorkomen (Ps.13:3, 16:9, 19:9, 24:4, 26:2, Spr.2:2,10, 3:1, 4:21, 5:21, 7:24,25).¹⁵⁹⁸ Als David met zijn hele hart God looft, dan doet hij dat met lichaam en ziel, ja, met heel zijn menselijk bestaan.

Met de woorden *Tegenover de God Jahweh zal ik voor U musiceren* bedoelde de schrijver van dit lied, dat hij voor de ogen van God de Vader (= Jahweh) God de Zoon zou loven en bedanken door zang en snarenspeel.¹⁵⁹⁹

- 2 Ik zal mij (neer)buigen (of Mij neerwerpen) naar (of bij) uw heilige paleis
(of uw heilige tempel),
en ik zal uw naam (be)danken om (of over/boven/op) uw goedgunstigheid en
uw trouw (of uw waarheid/zekerheid),
want (of Ja,) U hebt uw woord (of uw toezegging) groot gemaakt boven (of over/om)
heel uw naam.

Met *het heilige paleis van God* wordt in die tijd de tabernakel in Gibeon bedoeld.¹⁶⁰⁰

Jahweh had via de profeet Samuel aan David (1012 – 972) beloofd, dat hij koning van Israël zou worden (1Sam.16:1-13). Hij maakt zijn beloften waar. Dat blijkt ook uit deze psalm.

De dichter was erg dankbaar, omdat de Here hem had verlost van de gevaarlijke achtervolging van de ongehoorzame koning Saul (1033 – 1012); en omdat Hij hem koning maakte, en daarna aan hem een eeuwig koningshuis had beloofd (2Sam.7:11^b,16). David mocht in zijn strijd tegen vijandige volken veel overwinningen boeken. Hij looft God om deze daden, en bewijzen van zijn goedgunstigheid en zijn trouw (2Sam.7:18-29, 1Kron.17:16-27).

De betrouwbare naam van de Here is Jahweh.¹⁶⁰¹ Die naam was en is een garantie voor alle beloften die Hij aan de auteur van dit lied heeft gedaan. Zo solide als zijn naam is, zo zeker zouden en zullen al zijn woorden en toezeggingen in vervulling gaan. Dit gold dus ook voor Gods belofte van het eeuwige koningshuis aan David. De komst van de grote Zoon van David

¹⁵⁹⁷ In de Hebreeuwse tekst staat hier letterlijk *zal ik voor Jou musiceren* (of *met snarenspeel zingen*). In die taal is er geen verschil tussen de woorden *u* (enkelvoud) en *jou*, of *u* (meervoud) en *jullie*.

¹⁵⁹⁸ Bij een parallellisme staan 2 of meer (bij)zinnen bij elkaar. Die zinnen zeggen met andere woorden min of meer hetzelfde, waardoor ze elkaar aanvullen en ophelderen. Dit kwam in de Hebreeuwse literatuur veel voor.

¹⁵⁹⁹ Met *de God Jahweh* wordt God de Vader bedoeld (Zach.14:7, vgl. Mat.24:36, Mark.13:32, Ps.110:1). Geen mens kan Hem (volledig) zien, want dan zou hij of zij sterven (Ex.33:18-23). De heerlijkheid van Jahweh is daarvoor veel te groot.

De Here Jezus echter, wordt nergens in de Bijbel met Jahweh aangeduid. Hij kan wél door mensen worden gezien. Voor zijn komst als een sterfelijk mens op deze wereld, vertoonde de Zoon van God zich aan sommige mensen als dé Knecht van de Here ofwel dé Knecht van Jahweh. Bij de beschrijvingen van zijn verschijningen in het Oude Testament blijkt dat uit het tekstverband (Gen.16:10-13, 22:11,12, 31:11-13, Ex.3:2, Num.22:22-35, Joz.5:13-15, Richt.6:11-23, 13:3-22, Zach.1:8-12).

¹⁶⁰⁰ In de tijd van koning David (1012 – 972) bestond de tempel nog niet. Die is later tijdens de regering van zijn zoon Salomo (972 – 932) gebouwd.

Tot in de begintijd van de regering van koning Saul (1033 – 1012) heeft het huis van de Here ofwel de tabernakel in Silo gestaan (Joz.18:1,8-10, 21:1,2, Richt.18:31, 1Sam.1:3,9, 13:1, 14:3). De plaats Silo is tijdens zijn regering hoogstwaarschijnlijk door de Filistijnen verwoest (Ps.78:60,61, Jer.7:12,14, 26:6). Toen de Edomiet Doëg in opdracht van Saul de priesterstad Nob uitmoorde (1Sam.22:18,19), heeft deze ongehoorzame koning het heiligdom naar Gibeon laten verplaatsen (1Kron.16:39, 21:29, 2Kron.1:3,5,6). Gibeon lag vlakbij het huidige Jib zo'n 10 kilometer ten noordwesten van Jeruzalem.

¹⁶⁰¹ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: "Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd."

was daarmee veilig gesteld. De Here Jezus zou vast en zeker komen om de wereld te redden, en voor eeuwig te gaan regeren.

3 In (= Op) de dag dat ik heb geroepen, antwoordde U mij.

U bemoedigt mij (met) kracht in (of door) mij(n) ziel).

Via de Heilige Geest antwoordde God Davids gebed. Door Gods Geest werd David bemoedigd, en kreeg hij de mogelijkheid om zijn psalmen te maken.

In het onderstaande deel (v.4-6) roept de dichter ook andere mensen op om God te prijzen en te eren.

4 Alle koningen van de aarde (of van het land) moeten (of zullen) U (be)danken, Jahweh, wanneer (of doordat/(om)dat) zij de woorden (of de toezeggingen) van uw mond hebben gehoord,

5 en ze moeten (of zullen) zingen in (of door) (= over) de wegen van Jahweh, want (of Ja,/(om)dat) groot is de heerlijkheid (of de eer/glorie) van Jahweh,

6 want (of Ja,/(om)dat) Jahweh is verheven (of hoog), en de onaanzienlijke (of de onbeduidende/nederige/lage) ziet Hij (aan), en de hoogmoedige kent (of en van de hoogmoedige weet) Hij van(uit) ver (of van(uit) een afstand).

Ondanks dat God hoog verheven is, ziet Hij de nederige mensen. Hoewel Hij de hoogmoedige mensen van ver goed kent (vgl. Ps.139:2), houdt Hij ze op afstand. De Here vernedert de kwaadaardige, trotse mensen, en Hij verhoogt de onaanzienlijken (1Sam.2:30^b, 2Sam.6:20-23, Ps.18:26-28, 131:1, 147:6, Spr. 6:16,17^a, 21:4, Luk.1:51-53, Jak.4:10, 1Pet.5:6).

Deze laatste 2 verzen gaan, over wat God voor de auteur betekent, en over zijn verwachting van Hem in de toekomst. Die toekomst ziet hij vol vertrouwen tegemoet.

7 Wanneer (of Als) ik ga (of ik wandel) te midden van benauwdheid (of angst), laat U mij (her)leven (of opleven/of houdt U mij levend).

Tegen (of Boven/Over/Op) de woede van mijn vijanden strekt (of zendt/stuurt) U uw hand uit,

en uw rechter(hand) verlost mij.

8 Jahweh zal (het) voor mij tot een einde brengen (of afmaken/voltoeien).

Jahweh, uw goedgunstigheid zal voor (of van) eeuwig zijn (= bestaan).

Laat [U] de daden (of de maaksels) van uw handen niet verslappen (of ontspannen).

Toen David op jonge leeftijd door de oude profeet Samuel tot koning werd gezalfd, leek het er eerst helemaal niet op, dat die profetie in vervulling zou gaan. God zorgde er echter voor, dat de profetische psalmdichter gevaarlijke oorlogen en veldslagen, en de achtervolgingen van koning Saul (1033 – 1012) overleefde. Geleidelijk werd hij koning van heel Israël. Deze vervulling van Gods belofte gaf hem extra zekerheid, dat zijn profetie over het eeuwige koningschap van zijn koningshuis uit zou komen. Jahweh zou met zijn werk en zegeningen doorgaan, totdat al zijn beloften aan David (1012 – 972) volledig in vervulling zouden en zullen

zijn gegaan. De schrijver van dit lied hoefde alleen maar overeenkomstig Gods wil zijn best te doen, en de Here zou door zijn zegen wel voor het resultaat zorgen.

Ook dat vertrouwen van de auteur werd niet beschaamd. Na het lijden en sterven van Jezus is Gods Zoon opgestaan uit de dood, en naar de hemel opgestegen (Dan.7:13,14, Luk.24:51, Hand.1:9-11). Hij nam plaats aan de rechterhand van God (Ef.1:20, Kol.3:1, Hebr.1:3, 12:2). Stefanus zag Jezus daar staan (Hand.7:55,56). De Mensenzoon heeft bij zijn komst in de hemel het eeuwige koningschap over alle volken aanvaard (Dan.7:14, Mat.28:18, Ef.1:20-22). Hij is de Koning van de koningen van de aarde (Op.1:5). Hij zal in de hemel blijven, totdat God de Vader al zijn vijanden heeft verslagen (Ps.110:1, Hebr.1:13, 10:12,13).

Daarna zal de Here Jezus terugkomen op de wolken van de hemel (Mat.26:64, Mark.14:62). Op de nieuwe aarde zal Hij samen met God de Vader voor eeuwig verder regeren (Op.1:5, 21:22, 22:1^b).¹⁶⁰² Zijn troon zal altijd standhouden. Jahweh maakt zijn beloften waar!

¹⁶⁰² Zie Turenout T. van, De Openbaring mag niet verborgen blijven, Grijpskerk, 2024.

Psalm 139: De almachtige God weet alles, vertrouw Hem maar.

- 1^a** Een psalm van David voor de dirigent.
- 1^b** Jahweh, U hebt mij doorzocht. U kende mij.
- 2** Uzelf hebt mijn zitten en mijn opstaan gekend.
U hebt mijn gedachten van ver begrepen.
- 3** Mijn levenspad en mijn liggen hebt U doorgrond,
en met al mijn wegen bent U vertrouwd.
- 4** Ja, er is geen uiting op mijn tong,
zie, Jahweh, U hebt het helemaal geweten.
- 5** Van achteren en van voren hebt U mij omringd.
U legde uw handpalm op mij.
- 6** Te wonderbaarlijk is uw kennis voor mij;
hoogverheven, ik kan er niet bij.
- 7** Waarheen zal ik gaan voor uw Geest?
Waarheen zal ik vluchten voor uw gezicht?
- 8** Als ik opstijg naar de hemel, dan bent U daar,
en maak ik mijn bed in het dodenrijk, zie, U bent er.
- 9** Zou ik vleugels van de vroege ochtend dragen,
zou ik aan het einde van de zee wonen,
- 10** ook daar zou uw hand mij leiden,
en uw rechterhand zou mij vasthouden.
- 11** Zei ik immers: “De duisternis moet mij overvallen,
dan zou de nacht een licht om mij heen zijn.
- 12** Zelfs de duisternis verduistert niet voor U,
en de nacht geeft licht als de dag,
terwijl de duisternis is als het licht.
- 13** Ja, Uzelf hebt mijn nieren gevormd.
U hebt mij in de baarmoeder van mijn moeder gegeven.
- 14** Ik dank U.
Ja, U bent ontzagwekkend en uitzonderlijk.
Wonderbaarlijk zijn uw maaksels,
en mijn ziel weet dat heel goed.
- 15** Mijn skelet was niet verborgen voor U,

- door wie ik in het verborgene ben gemaakt.
Ik ben geweven in diepten van de aarde.
- 16** Uw ogen hebben mijn vormeloosheid gezien,
en in uw boekrol zouden zij allemaal worden opgeschreven:
de bestemde dagen,
terwijl nog niet één onder hen bestond,
- 17** en hoe kostbaar zijn voor mij uw gedachten, God.
Hoe overweldigend zijn hun aantallen.
- 18** Zou ik ze tellen? Zij zijn talrijker dan zandkorrels.
Ik ben wakker geworden, en nog ben ik bij U.
- 19** Zeker, U zal de kwaadaardige ombrengen, God.
Bloeddorstige stervelingen, gaat bij mij weg,
- 20** die U spreken over een listig plan!
Zij hebben uw steden voor nietswaardigheid meegevoerd.
- 21** Zou ik uw haters, Jahweh, niet haten,
en zou ik van opstandelingen tegen U niet walgen?
- 22** Met een volkomen haat heb ik hen gehaat.
Vijanden zijn zij voor mij geworden.
- 23** Doorzoek mij, God, en ken mijn hart!
Toets mij, en ken mijn verontrustende gedachten!
- 24** Zie, of een weg van groot verdriet bij mij is,
en leid mij op een eeuwige weg!

Deze psalm gaat over de alwetende en almachtige God. Dat geeft de auteur van dit lied vertrouwen. Hij vraagt aan de Here, of Hij een einde wil maken aan kwaadaardige mensen, en hemzelf wil leiden naar en op de goede weg.

Als dichter wordt koning David (1012 – 972) genoemd (v.1^a).¹⁶⁰³ Hij erkent Gods almacht, en geeft zich volledig daaraan over. Hij laat daarbij zijn leven vanaf de tijd dat hij als baby in de baarmoeder van zijn moeder was, tot de tijd waarin hij psalm 139 maakte, aan zich voorbij gaan (v.1^b-18). Als hij weer aan het heden denkt, dan ziet hij bloeddorstige mensen die zich van de Here niets willen aantrekken, bezig met een listig plan. Blijkbaar benauwt hem dat, want hij grijpt daarbij onmiddellijk terug op de belofte van God, dat Hij die misdadige mensen zal ombrengen (v.19,20). Tegen deze opstandige mensen spreekt hij zijn volkomen haat

¹⁶⁰³ Volgens Delitzsch is deze psalm niet door David geschreven, maar in de geest van David. Hij komt tot deze conclusie, omdat het taalgebruik van een veel latere tijd is. Dit argument is echter onvoldoende. Het kan heel goed zijn, dat iemand psalm 139 op een modernere manier heeft overgeschreven. Bovendien vermelden ook de Griekse handschriften (en de Vulgaat) David als auteur. Mede daarom is er enkele geen reden om daaraan te twijfelen. (Helaas is het begin van deze psalm in de Dode Zeerollen verloren gegaan.)

en afschuw uit (v.21,22). Die haters van Jahweh hebben steden van de Here verleid om met hun nietswaardigheid mee te doen (v.20^b). Dat zijn steden in het heilige land die in de tijd dat David deze psalm schrijft, niet onder leiding staan van iemand die God wil dienen. Bloeddorstige mensen hebben daar de macht (v.19^b).

Hoogstwaarschijnlijk maakte de auteur dit lied in de tijd dat hij vanuit de plaats Hebron als koning regeerde over zijn eigen stam (2Sam.2:1-4). De andere 11 stammen vielen toen gedurende 2 jaren onder het bestuur van Isboset en zijn generaal Abner.¹⁶⁰⁴ Isboset was een zoon van de jaloerse koning Saul (2Sam.2:8-4:12). Hoewel hij in naam zijn gebied bestuurde, had in werkelijkheid Abner de macht in handen (vgl. Ps.12, 14, 35 en 53).¹⁶⁰⁵ Dat bleek later heel duidelijk, want zijn dood betekende ook het einde van Isboset en van de verdeeldheid in het heilige land (2Sam.4:1-3,5-8, 5:1-3).

Hoewel de Here via de profeet Samuel had gezegd, dat David koning zou worden over heel Israël (1Sam.16:1-13), en dat Hij van de ongehoorzame koning Saul en zijn nageslacht het koningschap zou afnemen (1Sam.15:10,11,22-29, 16:1^a, 28:17), trok Abner zich daar niets van aan. Na de dood van Saul riep hij diens zoon Isboset tot koning uit over 11 stammen van Israël (2Sam.2:8,9). Via het koningshuis van Saul wilde Abner zijn hoogste positie in het leger handhaven.

Zoals generaal Abner tijdens het leven van Saul (1033 – 1012) voortdurend op zoek was naar David om hem in opdracht van de ongehoorzame koning te vermoorden, zo deed hij dat ook, toen Isboset aan de macht was. Dit was voor de dichter heel gevaarlijk. Generaal Abner was eerst machtiger en sterker dan hij. Hij had de beschikking over het leger van de gesneuvelde koning Saul, en hij werd door 11 stammen gesteund. In het westen was er de dreiging van de Filistijnen, en in het noorden kwam het gevaar van generaal Abner. David werd echter door de Here geholpen. Toen Isboset (1012 – 1010) en Abner het door oorlog en geweld niet konden winnen (2Sam.2:8-32), probeerden ze de macht van David (1012 – 972) met leugens en intriges aan te tasten. Het lijkt erop, dat deze psalm in die tijd is gedicht.

Psalm 139 bestaat uit vijf gedeelten: vers 1-6, 7-12, 13-18, 19-22 en 23,24. Op de titel na gaan de eerste 6 verzen over de alwetende en overal aanwezige God. Hij kent de schrijver van dit

¹⁶⁰⁴ Psalm 139 is niet ontstaan in de tijd dat koning Saul (1033 – 1012) aan de macht was. Ondanks alles hield de dichter van deze 1^e koning van Israël, en hij spaarde zijn leven (1Sam.24, 26, 2Sam.1:23^a). Hij zag hem niet als een bloeddorstige opstandeling (vgl. 19^b,21,22). Saul was een rechtmatig aangestelde koning, die zijn ambt verspeelde. Het was aan God om daar een einde aan te maken. Abner en Isboset (1012 – 1010) waren onwettige rebellen. Toen Saul stierf, treurde David (1012 – 972) daar zelfs om (2Sam.1:11,12,17-27, vgl. v.19^a). Hij haatte hem niet als een vijand, en verafschuwde hem zeker niet (vgl. v.21,22). Saul wilde God wel dienen, maar vond het behoud van zijn koningshuis net iets belangrijker.

Abner diende alleen zichzelf. Hij was een rebel die zich niets van de Here aantrok. Hij veroorzaakte een burgeroorlog met onnodige slachtoffers tot gevolg, terwijl de dreiging van de Filistijnen erg groot was. Hij was uitsluitend uit op zijn eigen machtspositie. Toen de macht van Isboset afnam, en Davids rijk sterker werd, wilde de oude Abner via een huwelijk met een vrouw van de gesneuvelde koning Saul een gooi doen naar het koningschap. Omdat dit plan mislukte, en zijn positie door de verzwakking van het rijk in het noorden van het heilige land in gevaar kwam, liep hij over naar koning David (2Sam.3:1,6-21). Toen Abner werd vermoord, rouwde David, omdat hij niet op deze manier het koningschap van heel Israël wilde binnenhalen. Hij wilde geen strijd of burgeroorlog. Hij wilde het koningschap uit Gods hand ontvangen. Bovendien had hij ten onrechte ook groot respect voor zijn oom Abner (2Sam.3:22-39).

Het gaat in deze psalm ook niet over de opstand van prins Absalom, waarbij het leven van de schrijver van dit lied groot gevaar liep (2Sam.16-18). Koning David was toen door zijn liefde voor zijn rebelse en kwaadaardige zoon blind voor de reële situatie. Hij zou hem zeker niet wegsturen of haten (vgl. 19^b,21,22). De dichter verzuimde in die tijd zijn plicht als vader en als koning (2Sam.18:32-19:7).

¹⁶⁰⁵ Abner was een oom van koning Saul (1033 – 1012) (1Sam.14:50^b,51, 1Kron.8:33, 9:39, 26:28). Als hij tijdens prins Isbosets korte regering nog als een machtig en invloedrijk generaal kon functioneren, dan moet hij veel jonger zijn geweest, dan zijn oudere broer Kis, de vader van zijn neef Saul.

lied door en door. In het tweede gedeelte (v.7-12) vertelt David, dat hij op geen enkele manier aan Gods aandacht kan ontsnappen, als hij dat al zou willen. Het volgende gedeelte (v.13-18) beschrijft, hoe de Here de dichter in de baarmoeder maakte, en al kende; en hoe onvoorstelbaar wijs en intelligent Hij is. De auteur spreekt in het vierde gedeelte (v.19-22) zijn afkeer over Gods vijanden uit. Als profeet weet hij (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30),¹⁶⁰⁶ dat het met die kwaadaardige mensen slecht zal aflopen. In de laatste 2 verzen vraagt de schrijver van deze psalm, of de Here hem wil leiden naar de goede weg.

1^a Een psalm van (of voor) David voor (of van) de dirigent.

De onderstaande verzen (v.1^b-6) gaan over de alwetende en overal aanwezige God.

1^b Jahweh,¹⁶⁰⁷ U hebt mij (door)zocht (of onderzocht). U kende (of wist van) mij.¹⁶⁰⁸

2 Uzelf hebt mijn (neer)zitten (of (ver)blijven/wonen) en mijn opstaan gekend
(of geweten).

U hebt [van (of voor)] mijn gedachten (of mijn plannen/bedoelingen)¹⁶⁰⁹ van(af)
ver (of afstand) begrepen (of (op)gemerkt).

3 Mijn (levens)weg (of Mijn pad) en mijn (neer)liggen hebt U gezeefd
(of gewand/(voor U) uitgespreid) (= doorgrond),
en (met) al mijn wegen bent U vertrouwd (of bent U gewend/zeer goed op de hoogte)
(geweest).

De Here doorgrondde David (1012 – 972) in al zijn plannen en daden. Zelfs voordat hij wat wilde zeggen, wist Jahweh al wat er ging komen.

4 Ja, (of want/(om)dat) er is geen uiting (of gezegde) in (= op) mijn tong (of in mijn taal),
zie, Jahweh, U hebt alles van haar (= U hebt het helemaal) geweten (of gekend).

5 Van achteren (of de achterkant) en van voren (of de voorkant/het oosten) hebt U mij
omringd (of ingesloten/bezet/omlijnd/gevormd).

U legde (of zette) uw (hand)palm op mij.

Gods hand biedt bescherming. Zijn dienaren zijn in zijn hand (vgl. Op1.16^a,20, 2:1, 3:1). Ze zijn ook zijn eigendom. Satan moet van de ziel van zijn dienaren afblijven.

6 Te wonder(baar)(lijk) is uw kennis (of uw weten)¹⁶¹⁰ vanuit (= voor) mij;

¹⁶⁰⁶ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). Zo gaf ook koning David (1012 – 972) als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30, 2Pet.1:20,21).

Trouwens, alle bijbelboeken zijn helemaal door de Heilige Geest geïnspireerd via apostelen en profeten (Ef.3:5, 2Tim.3:14-17, 2Pet.3:2). De Bijbel vormt daardoor het fundament van Gods gemeente, waarvan Christus de Hoeksteen is (Ef.2:19,20). (Een hoeksteen zit ter versteviging boven in een hoek van een gebouw (Ps.118:22^b)).

¹⁶⁰⁷ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

¹⁶⁰⁸ Het woord mij is afkomstig uit de Griekse handschriften (en de Vulgaat).

In de Dode Zeerollen zij de eerste 7 verzen van psalm 139 verloren gegaan.

¹⁶⁰⁹ In de (Masoretische) Hebreeuwse tekst staat hier *mijn gedachte* (of *mijn plan/bedoeling*). Op grond van de Griekse handschriften (en de Vulgaat) is voor het meervoud gekozen.

(hoog)verheven (of hoog), ik kan niet(s) van (of naar/voor) haar (of het) (bereiken)
(= ik kan er niet bij).

In het volgende gedeelte (v.7-12) vertelt David (1012 – 972), dat hij op geen enkele manier aan Gods aandacht kan ontsnappen, als hij dat al zou willen. De Here heeft alles onder controle.

7 Waar(heen) (of (Tot) wanneer) zal ik gaan (of wandelen) vanuit (= voor)
uw Geest (uw adem/wind) (vgl. Jona 1)?

Waar(heen) (of (Tot) wanneer) zal ik (weg)vluchten vanuit (= voor) uw gezicht?

Niemand kan aan de aandacht van Jahweh ontglippen. Om dit heel duidelijk te maken, kiest de psalmdichter voor plaatsen die het verst van de mensen verwijderd zijn.

8 Als ik (op)stijg naar de hemel[en], (dan) bent U daar,
en maak ik mijn bed (of spreid ik me uit) (in) het dodenrijk, zie, U bent (er).

Vanaf de hoogst denkbare plaats in de hemel tot de laagste plaats in de aarde is God aanwezig.

In die tijd dacht vrijwel iedereen, dat het dodenrijk onder de oppervlakte van de aarde was (vgl. Gen.37:35, 42:38, Num.16:31-33, Ps.49:15,16, Ezech.31:14-18, 32:18-32, Mat.11:23, Luk.10:15). Wel wist men, dat God zijn dienaren van het dodenrijk zou verlossen, en Hij ze zou opnemen (Ps.49:16, 73:24-26, 86:13, Jes.26:19, Dan.12:2, vgl. Gen.5:24, Mat.17:1-5, Luk.9:28-36, 16:22-26).¹⁶¹¹

9 Zou ik vleugels van de vroege ochtend (of de dageraad) (weg)dragen (of opheffen),
zou ik in (= aan) het (uit)einde (of het achterste) van de zee wonen (of verblijven),

10 ook (of zelfs) daar zou uw hand mij (ge)leiden,
en uw rechter(hand) zou mij (vast)houden (of(vast)grijpen).

In de vroege ochtend komt de zon op in het oosten. Voor de inwoners van het heilige land lag de grote zee (= de Middellandse Zee) in het westen. Het uiterste van de zee is dus het uiterste westen. Vanaf het oosten, waar op de vroege ochtend de zon opkomt, tot het uiterste westen is God aanwezig. Kortom, Hij is van hoog tot laag (verticaal) (v.8), en van links tot rechts (horizontaal) aanwezig (vgl. Ps.103:11,12).

De *rechterhand* is meestal de sterkste en handigste hand. Met de rechterhand van God wordt zijn onmetelijke kracht bedoeld (Ex.15:6,12, Ps.80:16,18, 89:14, 118:15,16). Die rechterhand biedt ook bescherming. Overal wil de Here de dichter leiden en helpen. Zijn sterke rechterhand houdt hem vast, zodat hij niet valt, of de verkeerde kant opgaat.

Als de afstand niet een mogelijkheid is om aan Gods aandacht te ontsnappen, dan is dat misschien de duisternis.

11 Zei ik immers (of zeker/slechts): “De duisternis (of Het donker) moet (of zal) mij
overvallen (of overweldigen/bedelven/opslokken),

¹⁶¹⁰ In de (Masoretische) Hebreeuwse tekst staat hier *de kennis* (of *het weten*). Op grond van de Griekse handschriften (en de Vulgaat) is voor *uw kennis* (of *uw weten*) gekozen.

In de Dode Zeerollen zijn de eerste 7 verzen van psalm 139 verloren gegaan.

¹⁶¹¹ De ongelovige mensen die sterven, gaan naar het dodenrijk (Ps.9:18). Daar wachten ze op hun eeuwige bestemming (Dan.12:2). Het dodenrijk is niet de hel of het eeuwige vuur, want later bij het laatste oordeel zal het dodenrijk met de doden worden geworpen in de poel van vuur (= de hel) (Op.20:11-15).

(dan) zou de nacht een licht om mij heen (of een licht rondom mij/voor mij (bestemd))
zijn.

God is licht (Job 34:21,22, Jes.60:19, Hand.26:18, 1Joh.1:5). Daardoor ziet Hij alles in het donker.

- 12** Zelfs (of Ook) de duisternis (of het donker) verduistert niet
(of maakt niet donker/verdonkeremaant/verhult niet) vanuit (= voor) U,
en de nacht geeft licht (of licht op/verlicht/schijnt) (zo)als (of terwijl) de dag,
terwijl (of (zo)als) de duisternis (of het donker) is (zo)als (of terwijl) het licht.

God heeft niet alleen de volledige controle over de ruimte, maar ook over de tijd. Al ver voor de geboorte van de auteur had de Here zijn prachtige plannen voor hem klaarliggen. In de verzen hieronder (v.13-18) beschrijft de psalmdichter, hoe God hem in de baarmoeder maakte, en al kende; en hoe onvoorstelbaar wijs en intelligent Hij is.¹⁶¹²

- 13** Ja, (of want/(om)dat) Uzelf hebt mijn nieren (of mijn geweten/emotie) gevormd
(of verworven/verkregen).
U hebt mij in (of door) de baarmoeder (of de (moeder)schoot/buik) van mijn moeder
(samen)gewe¹⁶¹³.

- 14** Ik (be)dank U [over/op/boven].
Ja, (of (om)dat/want) U ¹⁶¹⁴ bent ontzagwekkend (of te vrezen) en uitzonderlijk
(of wonder(baar)lijk/onderscheiden).
Wonder(baar)lijk (of Buitengewoon) zijn uw maaksels (of uw daden/werken),
en mijn ziel (= Ik) is buitengewoon (of erg) op de hoogte (of (ermee) bekend/wetend)
(= en mijn ziel weet dat heel goed).

- 15** Mijn skelet (of Mijn gebeente) was niet verborgen (of vernietigd) vanuit (= voor) U,
door wie ¹⁶¹⁵ (of wanneer/dat/wat/(daar) waar) ik in (of met) het verborgene
(of de geheime (of bedekte) plaats/het geheim) ben gemaakt.
Ik ben gewe¹⁶¹⁵ (of borduurd/kunstig gemaakt) in (of door) diepten
(of de lage (of laagste) delen) van de aarde (of van het land).

Oorspronkelijk is de mens uit (de) aarde gemaakt (Gen.2:7). Elke nieuwe mens wordt gemaakt, uit wat de wereld voortbrengt. In die tijd zag men de aarde als het voorportaal van de baarmoeder. Iedereen wordt uit de aarde genomen, en zal, als hij of zij sterft, naar de aarde terugkeren (Job 1:21, 33:6, Pred.5:14).

- 16** Uw ogen hebben mijn vormeloosheid (of mijn embryo) gezien,
en op (= in) uw boek(rol) zouden zij allemaal worden opgeschreven:

¹⁶¹² Eens vroeg iemand aan God, of hij maar voor even net zo intelligent zou mogen wezen als Hij. De wijze hemelse Vader zei: "Wil je dat wel echt?" Toen dacht die persoon een moment na. Hij zag in, hoe dwaas zijn vraag was, en hij antwoordde: "Nee, toch maar niet."

¹⁶¹³ In de Hebreeuwse tekst staat hier (*U weeft mij (samen) in de ...*). Dit berust waarschijnlijk op een overschrijffout. Op grond van de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en de inhoud is voor de voltooide tijd gekozen. David was al geboren, toen hij deze psalm dichtte.

¹⁶¹⁴ Het woord *U* staat niet in de (Masoretische) Hebreeuwse tekst, die hier wat warrig is. Het woord *U* is afkomstig uit de enige Dode Zeerol over deze psalm(, de Vulgaat) en de Griekse handschriften.

¹⁶¹⁵ De mogelijke keuze voor de vertaling *door wie* is gebaseerd op weergave van de Griekse handschriften (en de Vulgaat).

de bestemde (of geformeerde/gevormde) dagen,
en (= terwijl) (nog) niet één [en van (of voor) hem] onder (of in/met/door) hen was
(= bestond),¹⁶¹⁶

17 en hoe (of wat) kostbaar (of waardevol) zijn voor (of van) mij uw gedachten
(of uw plannen), God.

Hoe (of Wat) overweldigend (of machtig/talrijk) zijn hun aantallen
(of hun toppen/hooften).

Hoewel de Here de mens volledig kent, is de mens helemaal niet in staat om Hem volkomen te begrijpen. Toch zijn Gods gedachten voor de dichter kostbaar, omdat hij van Hem houdt.

18 Zou ik ze (ver)tellen? Zij zijn talrijker (of meer) dan zand(korrels).

Ik ben wakker geworden (of ben ontwaakt),

en nog (of weer) ben (of was) ik bij (of met) U (vgl. Jer.31:26).

De almacht en alwetendheid van Jahweh maakt de auteur van psalm 139 niet bang, maar geeft hem juist vertrouwen. Hij durft rustig te slapen, want de Here is bij hem (vgl. Ps.3:6). God wil een vriend van mensen zijn, en hen beschermen (Ex.33:11, 2Kron.20:7, Jes.41:8, Luk.12:4, Joh,11:11, 15:13-15, Jak.2:23).

David is zo onder de indruk van de almachtige God, dat het hem stoort, hoe kwaadaardige mensen de prachtige plannen van de Here willen verstoren. In deze verzen (v.19-22) spreekt hij zijn afkeer daarover uit. Hij weet, dat het met de tegenstanders van Jahweh slecht zal aflopen.

19 Zeker, (of Als) U zal (of moet) de kwaadaardige ombrengen (of doden), God.

Stervelingen van bloed (= Bloed(dorst)ige stervelingen), gaat van(uit) (= bij) mij weg
(of vertrekt (wijkt af) van(uit) mij),

20 die (of dat/wat/wanneer) U spreken (of zeggen) voor (of van) (= over) een listig plan
(of een samenzwering)!

Zij hebben uw steden¹⁶¹⁷ voor (of tot/naar) nietswaardigheid (of valsheid/leugen)
meegevoerd (of ondersteund/gedragen/verheven).

¹⁶¹⁶ Het 2e deel van vers 16 is lastig te vertalen. Vooral het slot van dit vers is erg warrig. In de (Masoretische) Hebreeuwse tekst staat hier *en niet en voor (of van) hem één is onder (of in/met/door) hen*. De weergave van de Dode Zeerol met dit lied, de Vulgaat en de Griekse handschriften is ook niet erg duidelijk. Daarom is op grond van dit alles voor *en (= terwijl) (nog) niet één [en van (of voor) hem] onder (of in/met/door) hen was (= bestond)* gekozen. Deze weergave is echter (nog) onzeker. De algemene boodschap ervan is met behulp van de context wel duidelijk. Het gaat hier over de almacht en uitmuntendheid van God.

¹⁶¹⁷ Het Hebreeuwse woord dat hier met *uw steden* is vertaald, wordt vaak als *uw vijanden* weergegeven. Hoewel dit eveneens mogelijk is, ligt dit niet erg voor de hand. Het gaat hier namelijk over kwaadaardige, bloeddorstige mensen (v.19). Deze misdadige mensen zouden dan de vijanden van God voor nietswaardigheid of valsheid verheffen of meevoeren. Door hun slechtheid zijn ze immers zelf vijanden van God! In de Nederlandse Bijbels en Bijbels in andere moderne talen wordt vers 20 daarom ook verschillend vertaald. (Vergelijk bijvoorbeeld de (Herziene) Statenvertaling maar met de King Jamesvertaling.) Vaak is het toevoegen van ondersteunende woorden noodzakelijk om een logische en goedlopende zin te krijgen. De vertalers van de oude Griekse handschriften (en de Vulgaat) echter, lezen deze woordgroep als *uw steden*. Dit verduidelijkt de hele situatie. Het gaat hier over bloeddorstige mannen die wel met (of over) God praten, maar doen wat ze zelf willen. Veel steden die bij het volk van God horen, voeren ze mee met hun slechte plannen. Daaruit blijkt, dat ze de Here haten, zoals in het vervolg van psalm 139 ook duidelijk naar voren komt.

De in vers 19 gebruikte uitdrukking *stervelingen van bloed* laat duidelijk zien, hoe zwak deze bloeddorstige mensen eigenlijk waren in vergelijking met de almacht van de eeuwige God.

21 Zou ik uw haters, Jahweh, niet haten,
en zou ik door (of in/met) (= van) opstandelingen van (= tegen) U (niet) walgen
(of (geen) verdriet hebben)?

22 (Met) een volkomen (of volledige) haat heb Ik hen gehaat.

[Tot (of Als/Voor)] vijanden zijn zij voor (of van) mij geworden (of geweest).

De schrijver van dit lied haat niet zijn persoonlijke vijanden. De Here Jezus zei zelfs, dat wij van onze vijanden moeten houden (Mat.5:39-44, Luk.6:27-35). Nee, koning David walgt van de vijanden van God. Daarmee bedoelde hij mensen die het werk van de Here willen dwarsbomen: mensen die een hekel aan Hem hebben.

Dat de psalmdichter persoonlijk geen hekel aan generaal Abner had, bleek enige tijd later heel duidelijk. De Judese koning ging zelfs met deze kwaadaardige man onderhandelen. Natuurlijk begon generaal Abner die besprekingen met koning David (1012 – 972) mede om zijn eigen positie in het leger te handhaven. Terecht zag Joab zijn functie als generaal bedreigd. Mede daarom vermoordde hij Abner op een laffe manier (2Sam.3:6-27). Die dwaze onderhandelingen van David met de rebel Abner laten duidelijk de tegenstelling zien tussen zijn zwakke momenten als koning, en zijn wijze woorden in dit lied als profeet van God (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30).¹⁶¹⁸

In de laatste 2 verzen vraagt de auteur van deze psalm aan Jahweh, of Hij hem wil helpen om de goede weg te kiezen. Daarbij stelde de koning zich kwetsbaar op. Hij keek niet trots neer op de kwaadaardige mensen. David (1012 – 972) kende zijn eigen zwakheden maar al te goed. Zelf handelde hij vaak ook slecht. Daarom wilde hij door de Here worden getoetst en gecorrigeerd.

23 (Door)zoek (of Onderzoek) mij, God, en ken (of en weet van) mijn hart!

Toets (of Onderzoek) mij (of Stel mij op de proef),
en ken (of en weet van) mijn (verontrustende) gedachten!

24 Zie, of (of als) een weg van groot verdriet (of van smart/afgoderij) in (of met/door)
(= bij) mij is,

en leid (of en breng) mij door (of in/met) (= op) een eeuwige weg!

De zonde maakt mensen verdrietig. Het is de weg naar groot verdriet. Alleen de eeuwige weg met God maakt gelukkig.

Koning David wilde Hem als gids in zijn leven. Alleen met zijn hulp kon het goed komen. Dit geldt trouwens voor elke dienaar van de Here.

De egoïstische plannen van generaal Abner zijn totaal mislukt. De dichter werd koning over heel Israël, en God heeft hem rijk gezegend.

¹⁶¹⁸ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). Zo gaf ook koning David (1012 – 972) als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30, 2Pet.1:20,21).

Trouwens, alle bijbelboeken zijn helemaal door de Heilige Geest geïnspireerd via apostelen en profeten (Ef.3:5, 2Tim.3:14-17, 2Pet.3:2). De Bijbel vormt daardoor het fundament van Gods gemeente, waarvan Christus de Hoeksteen is (Ef.2:19,20). (Een hoeksteen zit ter versteviging boven in een hoek van een gebouw (Ps.118:22^b)).

Psalm 140: Gesprek met God over slechte mensen.

- 1 Een psalm van David voor de dirigent.
- 2 Bevrijd mij, Jahweh, van een slecht mens!
Tegen een man van geweld moet U mij beschermen,
- 3^a tegen hen die slechtheden in hun hart hebben bedacht.
- 3^b De hele dag maken ze moeilijkheden om te strijden.
- 4 Zij hebben hun tong geslepen als een slang.
Addervergif is onder hun lippen. *pauze*
- 5 Behoed mij, Jahweh, voor de macht van de kwaadaardige!
Tegen een man van geweld moet U mij beschermen,
tegen hen die hebben nagedacht om mijn voeten weg te stoten.
- 6 Hoogmoedige mensen hebben voor mij een valstrik en touwen verborgen.
Zij hebben een net aan de kant van een route gespreid.
Valstrikken hebben zij voor mij opgezet. *pauze*
- 7 Ik heb tegen Jahweh gezegd: “U bent mijn God.
Hoor, Jahweh, de stem van mijn smeekbeden!”
- 8 “Heer Jahweh, Kracht van mijn redding,
U hebt mijn hoofd bedekt op een dag van strijd.”
- 9 “Jahweh, vervul niet de verlangens van de kwaadaardige.
Laat zijn boze plan niet lukken.
Zij zouden zich verheffen.” *pauze*
- 10 Het vergif is van wie mij omringen.
De ellende van hun lippen zal hen bedekken.
- 11 Gloeiende kolen met vuur zullen op hen worden uitgeschud.
Hij laat hen vallen in verschrikkelijke afgronden,
zodat zij niet meer opstaan.
- 12 Een roddelaar zal geen standhouden in het land.
Een man van het geweld; slechtheid zal hem opjagen
om hem weg te duwen.
- 13 Ik weet, dat Jahweh de rechtszaak van de ellendige mens zal doen;
het proces van de arme mensen.

14 Zeker, de rechtvaardige mensen zullen uw naam danken.

De oprechte mensen zullen bij U wonen.

Het gaat in deze psalm over een gesprek tussen de dichter en de Here. Ze hebben het over de kwaadaardige en gewelddadige mensen die koning van Israël ten val willen brengen (v.5,6,8^b,9). God vertelt aan de auteur van dit lied, dat de vijanden van de koning hun strijd zullen verliezen (v.10-13).

Als schrijver wordt David (1012 – 972) genoemd. Hoogstwaarschijnlijk had hij als koning de macht in handen (v.8), want hij toonde geen enkele vorm van sympathie of respect voor zijn vijanden, zoals hij dat voor de slechte koning Saul (1033 – 1012) wel deed (1Sam.24, 26, 2Sam.1:11,12^a,16-27).¹⁶¹⁹ Hoewel het daarom heel sterk erop lijkt, dat de dichter koning was, blijkt in dit lied, dat zijn positie werd bedreigd (v.2-6). Het ligt op grond dit alles het meest voor de hand, dat de auteur deze psalm maakte in de tijd dat hij in Hebron regeerde over zijn eigen stam (2Sam.2:1-4).¹⁶²⁰ Over de andere stammen was Isboset (1012 – 1010) als koning aangesteld. Hij was een zoon van Saul (2Sam.2:8-4:12). Deze prins regeerde uiteindelijk niet meer dan 2 jaren.

Psalm 140 bestaat uit zes gedeelten: vers 1, 2-4, 5,6, 7-9, 10-12 en 13,14. In het 1^e vers staat, wie de schrijver is. De dichter vraagt in het tweede gedeelte (v.2-4) aan de Here, of Hij hem wil bevrijden van slechte mensen. De auteur beschrijft daarbij in het kort hun kwaadaardigheid. In de volgende verzen (v.5,6) bidt hij om de bescherming van God, omdat gewelddadige en hoogmoedige mensen hem onderuit willen halen. Daarna smeekt David in het vierde gedeelte (v.7-9), of Jahweh hem evenals vroeger wil helpen in de strijd, zodat de kwaadaardige mensen niet de eer van de overwinning zullen krijgen. Uit het vijfde gedeelte (v.10-12) blijkt, dat de hemelse Vader het gebed van de dichter heeft beantwoord. Daardoor weet hij, dat zijn vijanden hun strijd niet zullen winnen, en het onderspit zullen delven. In geloof spreekt de schrijver van dit lied in de laatste verzen (v.13,14) dankbaar zijn vertrouwen in God uit.

1 Een psalm van (of voor) David voor (of van) de dirigent.

De dichter vraagt in het onderstaande gedeelte (v.2-4) aan de Here, of Hij hem wil bevrijden van slechte mensen. Op verschillende manieren proberen ze hem ten val te brengen. De auteur van dit lied beschrijft in het kort allerlei verschillende uitingen van hun kwaadaardigheid.

2 Bevrijd (of Ontzet/Red) mij, Jahweh,¹⁶²¹ van(uit) een slecht mens!

Van(uit) (= Tegen) een man van geweld(daden) moet (of zal) U mij beschermen
(of bewaken/bewaren),

3^a (tegen hen) die slechtheden in (hun) hart hebben bedacht (of nagedacht/gepland).

¹⁶¹⁹ Liefde en zorg toonde hij trouwens ook voor zijn rebelse en kwaadaardige zoon Absalom. David hield zelfs erg veel van hem, en hij was diep bedroefd om zijn dood (2Sam.18:5,24-19:8). Daarom is het erg onwaarschijnlijk, dat psalm 140 tijdens of over de opstand van Absalom zou zijn geschreven.

¹⁶²⁰ Een andere mogelijkheid is, dat deze psalm gedurende de opstand van Seba zou zijn gedicht (2Sam.20:1-22). Het is echter minder waarschijnlijk, omdat dit lied de indruk geeft, dat de rebellie goed was doordacht, en langer duurde, dan het korte avontuur van Seba (v.2^b-6).

¹⁶²¹ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

Het gaat in vers 3^a blijkbaar over een groep mensen die geleid wordt door een slecht en gewelddadig mens. Hoogstwaarschijnlijk wordt met de leider van die groep generaal Abner bedoeld. In werkelijkheid had niet Isboset de macht in handen, maar zijn krachtdadige generaal. Hoewel de God Jahweh via de profeet Samuel had gezegd, dat David koning zou worden over heel Israël (1Sam.16:1-13), en dat Hij van de slechte koning Saul (1033 – 1012) en zijn nageslacht het koningschap zou afnemen (1Sam.15:10,11,22-29, 16:1^a, 28:17), trok Abner zich daar niets van aan. Na de dood van Saul riep hij zijn zoon Isboset (1012 – 1010) tot koning uit over 11 stammen van Israël (2Sam.2:8,9). Via het koningshuis van Saul wilde Abner zijn hoogste positie in het leger van Israël handhaven.¹⁶²² Zoals hij tijdens het leven van Saul voortdurend op zoek was naar David om hem in opdracht van de ongehoorzame koning te vermoorden, zo probeerde hij dat ook, toen Isboset onder zijn leiding aan de regering was.

3^b De hele dag maken ze moeilijkheden (of scholen ze samen) van(uit) oorlogen
(= maken ze moeilijkheden om te strijden).

4 Zij hebben hun tong (of hun taal) geslepen (of gescherpt) als een slang.

Addervergif is onder hun lippen (vgl. Rom.3:13^b). *pauze*

Een tong of taal kan scherp zijn als een gevaarlijk zwaard, en gemeen en sluw zijn als een slang.¹⁶²³

Het Hebreeuwse woord *sela* betekent *pauze* of *rust* om ergens meer nadruk op te leggen.¹⁶²⁴ Omdat dit woord soms ook aan het einde van een psalm staat (Ps.3:9, 24:10, 46:12), is het waarschijnlijk, dat de zangers (tijdelijk) stopten, en de instrumentale muziek de laatste regel (met meer volume) herhaalde. Het woord *sela* staat nooit aan het begin van een psalm.

In het volgende gedeelte (v.5,6) bidt David (1012 – 972) om Gods bescherming, omdat gewelddadige en hoogmoedige mensen hem onderuit willen halen. De dichter weet daarbij, dat de Here de almachtige en allerhoogste Koning en Rechter is.¹⁶²⁵

5 Behoed (of Bewaar/Bewaak) mij, Jahweh, van (= voor) de handen (= de macht) van
de kwaadaardige!

Van(uit) (= Tegen) een man van geweld(daden) moet (of zal) U mij beschermen
(of bewaken/bewaren),

(tegen hen) die hebben nagedacht (of bedacht/gepland) om mijn voet(stapp)en weg
te stoten.

De auteur van dit lied heeft al eerder de ondersteunende hulp van zijn hemelse Vader ervaren (v.8). Die bescherming heeft hij nog steeds heel hard nodig (vgl. v.2,3^a).

6 Hoogmoedige(mense)n hebben voor (of van) mij een val(strik) en touwen verborgen.

Zij hebben een net aan (of voor) de (zij)kant (of de zijde/hand) van een route
(of een spoor/baan/omwalling) gespreid (of gespannen).

Valstrikken hebben zij voor (of naar/van) mij (op)gezet (of geplaatst). *pauze*

¹⁶²² Abner was een oom van Saul (1Sam.14:50^b,51, 1Kron.8:33, 9:39, 26:28). Als hij tijdens Isbosets korte regering nog als een machtig en invloedrijk generaal kon functioneren, moet hij veel jonger zijn geweest, dan zijn oudere broer Kis, de vader van zijn neef Saul.

¹⁶²³ Een tong (of taal) is erg moeilijk te bedwingen, en wordt in het Nieuwe Testament beschreven als een onberekenbaar kwaad, vol dodelijk venijn (Jak.3:8).

¹⁶²⁴ De vertalers van het oude Hebreeuws naar de Griekse Septuagint in de 3^e eeuw voor Christus vertaalden het woord *sela* met *pauze*.

¹⁶²⁵ In de tijd van David (1012 – 972) was een koning ook rechter (2Sam.12:1-6, 15:2-6, 1Kon.3:16-28).

De dichter smeekt in de volgende verzen (v.7-9), of de Here hem evenals vroeger wil helpen in de strijd, zodat de kwaadaardige mensen niet de eer van de overwinning zullen krijgen. Dit zou niet alleen ten koste gaan van het gezag en de eer van David, maar ook het ontzag en respect voor God ondermijnen. Hij had namelijk duidelijk gezegd en beloofd, dat de schrijver van deze psalm koning van heel Israël zou worden (1Sam.16:1-13). Bij een overwinning van Davids tegenstanders zou Jahweh als een onbetrouwbare god plotseling de kant van de vijanden van zijn dienaar hebben gekozen. In de eerste plaats stonden de geloofwaardigheid en de eer van God op het spel!

- 7** Ik heb tegen (of naar/voor/van) Jahweh gezegd: “U bent mijn God.
Hoor, Jahweh, de stem (of het geluid) van mijn smeekbeden (of smekingen)!”
- 8** “Heer Jahweh, Kracht van mijn redding (of mijn heil),
U hebt [voor/van] mijn hoofd bedekt (of beschut) in (= op) een dag van wapen(s)
(= van strijd).”

In de oorlogen die David tijdens de regering van koning Saul, en die hij misschien al gedurende zijn regering in Hebron tegen zijn vijanden moest voeren, heeft hij de krachtige steun en bescherming van God ervaren. Hij maakte hem sterk, en Hij was voor zijn hoofd als een ondoordringbare helm. Dit verstevigde natuurlijk Davids geloof en hoop op de Koning van Israël.

- 9** “Jahweh, geef (= vervul) niet de verlangens (of de wensen) van de kwaadaardige.
Laat zijn (boze) plan (of zijn voornemen) niet lukken
(of Bevorder zijn (boze) plan (of zijn (slechte) voornemen) niet.
Zij zouden zich verheffen (of Zij zouden verheven (of trots) worden).” *pauze*

Uit het vijfde gedeelte (v.10-12) blijkt, dat de Here aan David (1012 – 972) antwoord heeft gegeven. Daardoor weet hij, dat zijn vijanden het onderspit zullen delven, en hun strijd niet zullen winnen. In de verzen 10 en 11 beschrijft hij in hyperbolische (= overdrijvende) beeldspraak hun ondergang.

- 10** Het vergif (of De gal/Het hoofd) is van wie mij omringen.
De ellende (of Het onheil/De moeite) van hun lippen zal (of moet) hen bedekken
(of omhullen).
- 11** (Gloeïende (of Vurige)) kolen met (of in/door) vuur zullen (of moeten) op hen worden
(uit)geschud.
Hij laat hen vallen in (of door/met) (verschrikkelijke) afgronden (of diepe kuilen),
zodat zij niet (meer) opstaan.
- 12** Een man van de (kwade) tong (of taal) (= Een roddelaar) zal (of moet) geen
standhouden in (of door) het land (of op de aarde).
Een man van het geweld; slechtheid (of onheil) zal (of moet) hem opjagen (of vangen)
om (hem) weg te duwen (of weg te stoten).

De vijandige roddelaars zouden geen standhouden in het heilige land. De slechtheid van de gewelddadige man zou op zijn eigen hoofd terugkeren. Het *onheil zou die geweldenaar opjagen, en vangen om hem voor weg te stoten.*

In geloof spreekt de schrijver van psalm 140 in de laatste 2 verzen dankbaar zijn vertrouwen in de Here uit.

13 Ik weet, (om)dat (of want/Ja,) Jahweh de rechtszaak van de ellendige (of arme) (mens) zal doen (of zal maken);

het proces (de rechtspraak) van de arm(lastig)e(mense)n.

14 Zeker, de rechtvaardige(mense)n zullen (of moeten) [voor] uw naam (be)danken.

De oprechte(mense)n zullen (of moeten) met (= bij) u[w gezicht] wonen
(of (ver)blijven/(neer)zitten).

De *rechtvaardige en oprechte mensen* waren over het algemeen de medestanders van de dichter. Ze vormen in deze psalm een grote tegenstelling met de gewelddadige en kwaadaardige mensen. Ze zouden juist blij zijn, als David in overeenstemming met Gods wil koning zou worden van heel Israël.

De profetieën van de laatste verzen van dit lied (v.10-14) zijn volledig in vervulling gegaan. Jahweh heeft het gebed van de rechtmatige koning verhoord, en Hij heeft al zijn beloften waargemaakt. De kwaadaardige tegenstanders van David hebben hun strijd verloren. Ze zijn allemaal door het onheil opgejaagd, en ze zijn voor altijd weggeduwd, zodat ze niet meer konden opstaan (v.11^b,12^b).

Abner en prins Isboset (1012 – 1010) kregen ruzie onderling (2Sam.3:6-11). Buiten Davids medeweten om heeft generaal Joab zijn rivaal Abner vermoord (2Sam.3:26-30), en Isboset werd korte tijd later door 2 van zijn legeraanvoerders om het leven gebracht (2Sam.4:1-3,5-8). Door het ingrijpen van God is de psalmdichter koning geworden over alle stammen van Israel (2Sam.5:1-3).¹⁶²⁶ Alle vijanden van Israël werden verslagen (2Sam.8:1-14, 10, 12:26-31). In de loop van de jaren kreeg David (1012 – 1010) de macht stevig in handen. Zelfs enkele opstanden konden daar niets aan veranderen.¹⁶²⁷ Tijdens zijn langdurige regering werd het volk Israël door de Here rijk gezegend (2Sam.5:10,12), en er heerste welvaart en voorspoed.

¹⁶²⁶ Ruim 5 jaren nadat David (1012 – 972) koning van heel Israël was geworden, verhuisde hij met zijn hofhouding naar de nieuwe hoofdstad Jeruzalem (2Sam.5:4-9,11, 1Kon.2:11, 1Kron.3:4, 29:26,27).

¹⁶²⁷ Ook de latere opstanden van prins Absalom en van Seba werden neergeslagen (2Sam.15-18, 20:1-22).

Psalm 141: Gebed om hulp tegen verleidingen!

1^a Een psalm van David.

1^b Jahweh, ik heb U geroepen.

Haast U naar mij!

Hoor mijn stem, wanneer ik naar U roep!

2 Leid mijn gebed als reukwerk voor uw gezicht;
het opheffen van mijn handpalmen als een avondoffer.

3 Jahweh, zet een bewaker voor mijn mond!

Waak over de zwakheid van mijn lippen!

4 U moet mijn hart niet wenden naar een slecht woord
om me bezig te houden met kwaadaardige daden
met mannen die ongerechtigheid bedrijven,
en ik moet niet van hun lekkernijen eten.

5 Slaat een rechtvaardige mij, het is een goedgunstigheid,
en bestraft hij mij, het is hoofdolie.

Mijn hoofd zal het niet weigeren.

Ja, nog zal mijn gebed voor hen zijn bij hun tegenspoeden.

6 Hun rechters zijn langs de rand van een steile rots neergegoid,
en zij hebben geluisterd naar mijn woorden, omdat zij aangenaam waren.

7 Zoals iemand door de aarde heeft geploegd, en het heeft opengespleten,
zijn hun botten verspreid voor de mond van het dodenrijk.

8 Ja, naar U, Heer Jahweh, zijn mijn ogen gericht.

Bij U heb ik de toevlucht gezocht.

Laat mij niet berooid achter.

9 Bescherm mij voor het gevaar van een valstrik die zij voor mij hebben gezet,
en voor vallen van bedrivers van ongerechtigheid!

10 Kwaadaardige mensen zullen elk in zijn netten vallen.

Ik zal alleen zijn, terwijl ik verder zal gaan.

Deze psalm is een gebed (v.1,2). De dichter ervan vraagt om Gods hulp bij zijn strijd tegen de zonde (v.3,4), en tegen valstrikken en verleidingen van bedrivers van ongerechtigheid (v.9). De zonde heeft namelijk gruwelijke gevolgen (v.6^a,7), en laat mensen uiteindelijk berooid achter (v.8). De Here belooft aan de schrijver van dit lied, dat Hij hem zal helpen bij zijn strijd tegen het kwaad (v.10).

Als auteur wordt koning David (1012 – 972) genoemd. Toen hij psalm 141 schreef, waren rechters van een steile rots afgeduwd, zodat ze werden verpletterd. Door hun val lagen hun botten verspreid op de grond (v.6^a,7). Met die rechters worden vooral vijandige koningen bedoeld.¹⁶²⁸ Blijkbaar had de koning van Israël zoveel macht, dat hij in staat was om de vijanden van Gods volk definitief uit te schakelen. Zo'n positie heeft Saul (1033 – 1012) als 1^e koning van Israël nooit gehad. Het gaat hier dus over een periode waarin David koning was, en zijn macht sterk toenam. Er werd nog wel veel gestreden om Gods volk te beschermen tegen vijandige koningen en volken, die de staat Israël wilden vernietigen (v.8-10).

Psalm 141 bestaat uit vier gedeelten: vers 1-5, 6,7, 8,9 en 10. In vers 1^a staat, wie de schrijver is. Dan volgt de inleiding van Davids gebed (v.1^b-5). Daarin vraagt hij, of de Here naar hem wil luisteren, en hem wil helpen met zijn woorden en daden niet te zondigen. In het tweede gedeelte (v.6,7) schetst de psalmdichter in het kort enkele recente gebeurtenissen, en wat zijn houding daarbij is. Vervolgens vraagt hij om Gods bescherming tegenover kwaadaardige mensen (v.8,9). Uit het laatste gedeelte (v.10) blijkt, dat de Here aan David heeft beloofd, dat Hij zijn tegenstanders zal (laten) uitschakelen.

1^a Een psalm van (of voor) David.

In de volgende verzen (v.1^b-5) staat de inleiding van Davids gebed. Daarin vraagt hij, of de Here naar hem wil luisteren, en hem wil helpen met zijn woorden en daden niet te zondigen.

1^b Jahweh, ik heb U geroepen.

Haast U naar (of voor/van) mij!

Hoor mijn stem, wanneer ik naar (of voor/van) U roep!

2 Leid (of Richt) mijn gebed (als) reukwerk (of een reukoffer) voor (of van) uw gezicht; het opheffen van mijn (hand)palmen (als) een avondoffer.

Het *reukwerk* ofwel de wierook werd geofferd op het reukofferaltaar. Dat altaar stond voor het voorhangsel in het heilige van de tabernakel (en de tempel). Het reukwerk daarop moest worden verbrand, zodat een aangename geur of reuk zou opstijgen als een teken van de gebeden van Gods dienaren, die opstijgen voor de troon van de Almachtige (Ex.30:1-10,34-38, 35:15, 2Kron.26:16^b, Luk.1:10, Op.5:8^b, 8:3,4, 11:1).

In die tijd bad men niet met de handen gevouwen, maar met de handen omhoog. Men hief zijn handen op naar de hemel, waar de Here woont (Ex.9:29^a,33, 1Kon.8:22,54, 2Kron.6:12,13, Ezra 9:5, Neh.8:7, Ps.28:2, 63:5, 134:2, Klaag.2:19).

Het *avondoffer* is een brandoffer (Ex.29:41,42), dat werd gebracht op het brandofferaltaar bij de ingang van de tabernakel (en de ingang van de tempel) (Ex.40:6,29^a, Lev.4:7^b). Bij een brandoffer hoorde eveneens een plantaardig eetoffer en een drankoffer (Lev.6:17^a, 24:5-9, Num.28:5,8,9). Op het brandofferaltaar werden geslachte dieren en een gedeelte van de eetoffers verbrand als een offergave voor de Here (Ex.40:6,29, Lev.4:7^b-10).

Het eetoffer ofwel graanoffer werd met olijfolie gebakken of gekookt, en was voor de priesters om op te eten. Een handvol meel van het eetoffer moest met wat olijfolie en wierook worden gebruikt als een herinneringsoffer. Het moest worden verbrand, zodat de geur daarvan kon opstijgen voor de Here (Lev.2, 5:12, 6:14-18, 24:5-9).

Het lijkt er dus op, dat David 's avonds deze psalm schreef rond de tijd dat het avondoffer

¹⁶²⁸ Zie hiervoor de uitleg bij vers 6^a.

werd gebracht. Bij dat avondoffer hoorde ook een eetoffer met een herinneringsoffer waarbij eveneens reukwerk werd gebruikt (Ex.29:38-42). Hoogstwaarschijnlijk wordt daarmee het reukwerk uit het 1^e deel van vers 2 wordt bedoeld.

3 Jahweh, zet (of stel ... aan) een bewaker (of een wachter) voor (of van) mijn mond!

(Be)waak (of Bewaar) over (of op/boven) de zwakheid ¹⁶²⁹ van mijn lippen!

Doordat de macht van de psalmdichter sterk toenam, nam ook zijn verantwoordelijkheid toe. In zijn strijd tegen vijandige koningen lag steeds meer het gevaar van machtmisbruik op de loer. Eén verkeerd woord kon veel mensen onterecht het leven kosten. Dit gebed was zeker niet overbodig.¹⁶³⁰

4 U moet (of zal) mijn hart niet wenden (of richten/buigen) naar (of voor/van)
een slecht woord (of een slecht(e) gesprek/zaak)

om me te bezig te houden (of om mijn macht te laten voelen) met daden
(of handelingen) in (of met/door) kwaadaardigheid (= met kwaadaardige daden)

met mannen die ongerechtigheid doen (of bewerken) (= ongerechtigheid bedrijven),

en ik moet (of zal) niet in (of door) (= niet van) hun lekkernijen (brood) eten
(of lunchen/ontbijten).

In die tijd speelde het samen eten een veel grotere rol dan tegenwoordig. Daarmee drukte men een verbond, en/of een gemeenschap en een vriendschap met elkaar uit (Gen.26:30, 29:22, 31:46,54, 43:32, Ex.16:12, 2Sam.3:20,21, 9:7, enz.). Zo was het voor David (1012 – 972), die steeds machtiger werd, verleidelijk om een bondgenootschap met invloedrijke koningen te sluiten. Veel heidense vorsten misdroegen zich echter, en kwamen ook niet op een juiste manier op de troon. Bovendien was het gevaar van beïnvloeding door een gunstig gezinde heidense koning groot. Men verzegelde een verbond graag met huwelijken van vrouwen uit elkaars familie. Die vrouwen en de onderlinge contacten brachten meestal ook het uitwisselen van elkaars cultuur en afgoden met zich mee. Koning David wilde dit alles niet, en bad daarom, of de Here hem wilde helpen om op het rechte pad te blijven.

¹⁶²⁹ Vaak wordt dit vertaald met *de deur* (= delet, דלת) van mijn lippen. In de Hebreeuwse tekst staat echter *de zwakheid* (= dal, דל) van mijn lippen. Waarschijnlijk is op grond van de Griekse handschriften (en de Vulgaat) voor de vertaling *deur* gekozen. In de 2^e zin van vers 3 staat daar ... *voor mijn mond, en een sterke deur van mijn lippen*. Bij psalm 141 zijn die oude Griekse (en Latijnse) vertalingen duidelijk minder dan de Hebreeuwse tekst. Dit blijkt ook uit de teruggevonden Dode Zeerollen waarin gedeelten van deze psalm staan. Bovendien is het de vraag, of onze lippen wel zo'n sterke deur hebben. (Helaas is in die Dode Zeerollen vers 3 verloren gegaan.)

Daarbij komt nog, dat in de Griekse handschriften (en de Vulgaat) het werkwoord uit de 2^e zin van vers 3 is weggelaten. Met het voegwoord *en* zijn de 2 zinnen van dit vers samengevoegd. Daardoor ontstaat er een samen-trekking waarbij het werkwoord uit de vorige zin impliciet wordt herhaald: *Jahweh, zet een bewaker voor mijn mond, en (zet) een sterke deur van (= voor) mijn lippen*. Voor die vertaling kiest men dan weer niet. Ook laat men het (bijvoeglijk naam)woord *sterke* weg. Is die deur van onze lippen dan toch niet zo sterk?

Op grond van dit alles is ervoor gekozen om gewoon de Hebreeuwse tekst aan te houden, en het dus te vertalen met *de zwakheid van mijn lippen*.

¹⁶³⁰ Helaas heeft de psalmdichter zich in dit opzicht niet altijd koninklijk gedragen. Om van de gevaarlijke aanvallen van de meeste buurvolken af te zijn, liet koning David (1012 – 972) veel Ammonieten op een beestachtige manier vermoorden (2Sam.12:26-31, 1Kron.20:1-3). Van de Moabieten liet hij ²/₃ deel van de mannen ombrengen (2Sam.8:2, vgl. 1Kon.11:15,16), en bij de Edomieten vermoordde hij alle mannen, behalve Hadad en nog een paar van zijn volksgenoten. Samen vluchtten die naar Egypte (1Kon.11:15-17). In dit alles ging David veel te ver. Dat had de Here hem ook niet opgedragen. Het was de (belangrijkste) reden, waarom hij voor Hem geen tempel mocht bouwen (1Kron.17:1-4, 22:6-8, 28:3).

Bovendien had koning David in het verleden overspel gepleegd met Batseba, de vrouw van Uria. Toen Batseba zwanger werd, en de zaak aan het licht dreigde te komen, liet hij zijn trouwe dienaar Uria op een gemene en sluwe manier vermoorden. Daarna trouwde hij met Batseba (2Sam.11).

- 5 Slaat een rechtvaardige mij (neer), (het) is een goedgunstigheid,
en bestraft (of berispt/verbetert) hij mij, (het) is hoofd(olijf)olie (of hoofdvet).
Mijn hoofd zal (het) niet weigeren (of verbieden).

Ja, (of want/(om)dat) nog (eens) zal [en] mijn gebed (voor hen) zijn in (of met) (= bij)
hun tegenspoeden (of hun narigheden/slechtheden).

Als een rechtvaardig iemand koning David (1012 – 972) op een eerlijke manier strafte of vermaande, was hij bereid dat te ondergaan. De dichter wist heel goed, dat slechte daden leiden naar de ondergang, en dat het rechte pad herstel en eeuwig geluk brengt (vgl. Spr.27:6). Dat hij dit oprecht meende, bleek wel, toen hij zich door de profeet Natan liet vermanen en bestraffen (2Sam.12:1-14). Hij liet die profeet niet in de gevangenis zetten, maar ervoer zijn boze woorden zelfs als een opluchting (vgl. Ps.32).

In het tweede gedeelte (v.6,7) van deze psalm schetst de auteur van dit lied in het kort enkele recente gebeurtenissen, en wat zijn houding daarbij is.

- 6 Hun rechters zijn door (of in/met) (= langs) de rand (de zijkant/handen) van
een (steile) rots(wand) neergegoot (of neergeworpen),
en zij (= Davids volksgenoten) hebben geluisterd naar mijn woorden,
(om)dat (of want/Ja,) zij aangenaam (of lieflijk) waren.

Met *hun rechters* worden in de eerste plaats *hun koningen* bedoeld, want in de tijd van David was een koning ook rechter (2Sam.12:1-6, 15:2-6, 1Kon.3:16-28). Het gaat hier dus over vijandige koningen en waarschijnlijk ook hoge ambtenaren en bestuurders die leiding gaven aan hun volk. Ze stonden vijandig tegenover Gods volk, en wilden de staat Israël vernietigen. Daarom moest David herhaaldelijk de strijd aangaan om zijn onderdanen en zichzelf tegen deze koningen en vorsten te beschermen (2Sam.5:17-25, 8:1-14, 10, 1Kron.14:8-17, 19). Omdat ze uit waren op de ondergang van het volk van de Here, werden ze zelf uitgeroeid. In opdracht van de koning van Israël werden ze van een hoge rots gegoot, zodat ze door hun val werden verpletterd. Deze huiveringwekkende manier van executeren van mensen kwam wel vaker voor (2Kron.25:11,12, vgl. Luk.4:29).

Toen dienaren van de psalmdichter zijn vreselijke opdracht om deze mensen van de rots te gooien uitvoerden, hebben ze geluisterd naar zijn woorden. Die woorden van koning David klonken ondanks de ernst van de zaak aangenaam in hun oren. Als deze vijandige mensen dood waren, konden ze hun volk geen leiding meer geven. Zo konden ze hun onderdanen niet meer aansporen en aanvoeren om Israël aan te vallen en tegen dat land te strijden. Hun dood betekende meer veiligheid voor Gods volk.

- 7 Zoals iemand door (of in/met) de aarde (of het land) heeft geploegd (of gedeeld),
en (het) heeft (open)gespleten (of (open)gescheurd),
zijn hun botten ¹⁶³¹ verspreid (of verstrooid) voor (of van) de mond van het dodenrijk.

¹⁶³¹ In de (Masoretische) Hebreeuwse tekst(, de Vulgaat) en in sommige Griekse handschriften staat hier *onze botten*. In andere Griekse handschriften gaat het over *zijn botten*, de enige Dode Zeerol over dit gedeelte van psalm 141 heeft het over *mijn botten*, en in andere Hebreeuwse handschriften kunnen we hier lezen over *hun botten*. (Zie ook Abegg M. Jr. e.a., *The Dead Sea scrolls Bible*, San Francisco, 1999, pag. 578.)

Op grond van het tekstverband is in dit geval voor *hun botten* gekozen. De psalmdichter heeft het in dit lied niet in de eerste plaats over *ons* of *onze*, maar over zichzelf en de Here. Bovendien zijn de botten van koning David (1012 – 972) nooit verspreid, maar netjes bij elkaar begraven. Ze waren evenmin bestemd voor de mond van

Zoals de aarde na het ploegen is opgescheurd, zo waren de verpletterde lichamen van de rechters na hun val van de rots opengebarsten. Hun botten waren naar buiten gekomen, en lagen verspreid op de grond. De verwoeste lichamen en verspreide botten lagen bij wijze van spreken klaar om door *de mond van het dodenrijk* te worden verslonden.

In die tijd dacht vrijwel iedereen, dat het dodenrijk onder de oppervlakte van de aarde was (vgl. Gen.37:35, 42:38, Num.16:31-33, Ps.49:15,16, Ezech.31;14-18, 32:18-32, Mat.11:23, Luk.10:15). Wel wist men, dat God zijn dienaren van het dodenrijk zou verlossen, en dat Hij deze mensen zou opnemen (Ps.49:16, 73:24-26, 86:13, Jes.26:19, Dan.12:2, vgl. Gen.5:24, Mat.17:1-5, Luk.9:28-36, 16:22-26).¹⁶³²

David (1012 – 972) vraagt in de volgende 2 verzen om Gods bescherming tegenover kwaadaardige mensen.

- 8** Ja, (of want/(om)dat) naar (of voor/van) U, Heer Jahweh, zijn mijn ogen (gericht).
In (of Door) (= Bij) U heb ik de toevlucht gezocht (of gevonden/heb ik geschuild).
Laat mij(n ziel) niet berooid achter (of Ontbloot (of Leeg) mij(n ziel) niet).
- 9** Bescherm (of Behoed/Bewaak/Bewaar) mij vanuit (= voor) de handen
(= het gevaar/de macht) van een (val)strik
(die) zij voor (of naar) mij hebben gezet (of gespannen),
en (voor) vallen (of verlokkingen) van daders (= bedrijvers) van ongerechtigheid!

Ondanks dat koning David verscheidene veldslagen had gewonnen, bleef de situatie instabiel en dreigend. Blijkbaar waren er nog vijanden die gevaarlijk waren. Ook de verleiding van een bondgenootschap met fatale gevolgen bleef groot (v.4).

Uit het laatste gedeelte (v.10) blijkt, dat de Here op het gebed van de profetische psalmdichter antwoord heeft gegeven (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30).¹⁶³³ Hij heeft aan de koning beloofd, dat Hij hem zou helpen, en dat Hij zijn tegenstanders zou uitschakelen.

- 10** Kwaadaardige(mense)n zullen (of moeten) (elk) in zijn netten vallen.
Ik zal alleen zijn (of Ik ben alleen),¹⁶³⁴
terwijl (of (tot)dat ik verder (of door/voorbij) zal gaan (of ik zal passeren/ontsnappen).

Kwaadaardige machthebbers en koningen zouden in hun eigen netten vallen. Hun agressie en hun onderlinge vijandige bondgenootschappen tegen het volk van God zouden hun eigen ondergang worden, en alleen koning David (1012 – 972) zou in die gevaarlijke oorlogen overwinnen.

het dodenrijk. Wel gaat het hier over rechters die van een rots zijn gegooid. Dat daarna *hun botten verspreid voor de mond van het dodenrijk* lagen, is het logische gevolg van hun val vanaf de rots (vgl. 2Kron.25:11,12).

¹⁶³² De ongelovige of kwaadaardige mensen die sterven, gaan naar het dodenrijk (Ps.9:18). Daar wachten ze op hun eeuwige bestemming (Dan.12:2). Het dodenrijk is niet de hel of het eeuwige vuur, want later bij het laatste oordeel ofwel de laatste berechting zal het dodenrijk met de doden worden geworpen in de poel van vuur (= de hel) (Op.20:11-15).

¹⁶³³ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). David (1012 – 972) gaf als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21).

¹⁶³⁴ In de Hebreeuwse taal van die tijd was tussen de onvoltooid tegenwoordige tijd van een werkwoord (b.v. ik ben alleen) en de onvoltooid toekomstige tijd (b.v. ik zal alleen zijn) geen verschil! Bij de vertaling naar het Nederlands moet mede op grond van het tekstverband een keus worden gemaakt.

Deze profetie van de auteur van dit lied is in vervulling gegaan. De koning van Israël heeft al zijn vijanden verslagen, en sloot geen verkeerde verdragen met heidense koningen. Hij hield de invloed van vreemde culturen met hun afgoderij buiten de deur. Koning David mocht in hoge ouderdom de regering aan zijn zoon Salomo (972 – 932) overdragen (1Kon.1:28-2:12).

Psalm 142: Gebed om redding.

- 1 Een leerdicht van David, een gebed toen hij in de grot was.
- 2 Met mijn stem schreeuw ik naar Jahweh.
Met mijn stem smeek ik Jahweh.
- 3 Ik stort mijn klacht uit voor zijn gezicht.
Mijn benauwdheid maak Ik voor zijn gezicht bekend
- 4^a onder het bezwijken van mijn geest in mij.
- 4^b U echter, U hebt mijn pad gekend.
Op de weg die ik ga, hebben zij voor mij een valstrik verborgen.
- 5 Ik kijk naar rechts, en zie,
er is voor mij geen bekende.
Een toevlucht is voor mij verloren gegaan.
Er is niemand die zorgt voor mijn ziel.
- 6 Ik heb naar U geschreeuwd, Jahweh.
Ik heb gezegd: “U bent mijn schuilplaats,
mijn deel in het land van de levende mensen.”
- 7 Let op mijn smeekbede,
want ik ben erg verzwakt!
Bevrijd mij van mijn vervolgers,
want zij zijn krachtiger dan ik!
- 8 Laat mijn ziel wegtrekken uit de gevangenis om uw naam te bedanken!
Rechtvaardigen zullen op mij wachten, totdat U ten gunste van mij vergeldt.

Na de toelichting in vers 1 valt de dichter van psalm 142 bij het 2^e vers meteen met de deur in huis. Hij schreeuwt in zijn angst en wanhoop naar de Here om hulp (v.2-4^a,6-8^a). Hoewel hij zich eenzaam en bedreigd voelt (v.4^b,5), blijft hij op God vertrouwen (v.8^b).

Als auteur wordt koning David (1012 – 972) genoemd. Hij was een schoonzoon van koning Saul (1033 – 1012). Eerst was hij een officier in het leger van Israël (1Sam.18:13,17-27). Later moest hij echter vluchten voor de Israëlitische koning, omdat die jaloers op hem was geworden. God had aan David het koningschap van Israël beloofd (1Sam.16:13), en Hij zegende hem (1Sam.18:4,28^a). Hij had de zeer gevaarlijke reus Goliat verslagen (1Sam.17), en hij was bovendien erg populair bij het volk (1Sam.18:5). Dit maakte koning Saul heel achterdochtig en kwaad (1Sam.18:6-16). Hij verzette zich tegen de grote voorspoed en populariteit van zijn schoonzoon, en hij wilde hem doden. Daarom vluchtte David (1Sam.19,20).

In deze psalm lezen we, dat hij in een grot was (v.1). In het begin van deze moeilijke periode voor de dichter was hij daar nog alleen (1Sam.19:42-22:1^a), en voelde hij zich erg eenzaam en

bedreigd (v.5). In die tijd is dit lied hoofdzakelijk ontstaan. Hoogstwaarschijnlijk is, toen David als koning van Israël door de Here werd gezegend, door hemzelf het 1^e vers eraan toegevoegd.

Psalm 142 bestaat uit vier gedeelten: vers 1, 2-4^a, 4^b,5 en 6-8. In het 1^e vers staat, wie de schrijver is, en waar hij dit lied heeft gemaakt. David blijft in grote angst met lichaam en geest schreeuwen om Gods hulp (v.2-4^a). Daarna beschrijft hij beknopt zijn eenzame en gevaarlijke situatie, die echter bij de Here bekend is (v.4^b,5). In het laatste gedeelte (v.6-8) staat het korte gebed dat de auteur heeft gebeden.

1 Een leerdicht van (of voor) David, een gebed toen hij in de grot (of de spelonk) was.

Een leerdicht is een gedicht waaruit je levenslessen kunt trekken. David (1012 – 972) wilde zijn volksgenoten leren, dat je nooit hoeft te wanhopen. Uit ervaring wist hij, dat de Here zijn dienaren niet in de steek laat. Door deze psalm werden de Israëlieten eraan herinnerd, hoe God de dichter uit zijn grote eenzaamheid en ellende heeft gered.

Hoewel in het laatste gedeelte van dit lied (v.6-8) blijkt, dat de schrijver ervan al tot de Here heeft gebeden, geeft hem dat geen rust. Hij blijft in grote angst met lichaam en geest schreeuwen om Gods hulp (v.2-4^a).

2 (Met) mijn stem (of mijn geluid) schreeuw ik (of roep ik (om hulp)) naar (of bij/tegen)
Jahweh.

(Met) mijn stem (of mijn geluid) smee ik [naar (of bij/tegen)] Jahweh.

3 Ik stort (of Ik giet) mijn klacht (of mijn overpeinzing) uit voor (of naar) zijn gezicht.

Mijn benauwdheid maak (of verkondig/vertel) Ik voor (of naar) zijn gezicht bekend

4^a onder (of met/in/door) het bezwijken van mijn geest (of adem) over (of boven/op)
(= in) mij.

In het volgende gedeelte beschrijft David kort zijn eenzame en gevaarlijke situatie, die echter bij de Here bekend is (v.4^b,5). Dat laatste geeft hem houvast. God is volledig op de hoogte van zijn nare omstandigheden en de sluwe streken van zijn vijanden. Hij zal zijn dienaar ook door die gevaarlijke periode heen leiden. Het loopt Hem nooit uit de hand.

4^b En U (= U echter), U hebt mijn pad (of mijn spoor) gekend (of geweten).

In (of Door/Met) (= Op) de (levens)weg (of pad/baan) die ik ga (of (be)wandel),
hebben zij voor (of naar/van) mij een valstrik verborgen (of begraven).

5 Ik kijk (of ik zie om (of in)) naar rechts, en zie, ¹⁶³⁵

er is voor (of van) mij geen bekende (of geen aandacht/genegenheid).

Een toevlucht (of Een schuilplaats) is van(uit) (= voor) mij verloren gegaan.

Er is niemand die zorgt voor (of zoekt naar/geeft om) mij(n) ziel).

¹⁶³⁵ In de Hebreeuwse tekst staat *Kijk naar rechts, en zie!* Daarbij is de gebiedende wijs gebruikt. Deze gebiedende wijs ontbreekt in de Griekse handschriften (en in de Vulgaat). Op grond daarvan en op basis van het tekstverband is voor de weergave gekozen van de enige Dode Zeerol waarin een gedeelte van psalm 142 is overgeleverd: *Ik kijk naar rechts, en zie, ...*

Doordat David eerst alleen was tijdens zijn vlucht voor koning Saul (1033 – 1012), was hij erg kwetsbaar. Elke man kon een moordaanslag op hem plegen, en zou daarvoor door de ongehoorzame koning van Israël eerder worden beloond dan gestraft. Hoewel de angstige vluchteling zijn omgeving wantrouwde, bleef hij wel op de Here vertrouwen.

In het laatste gedeelte (v.6-8) staat het korte gebed dat de psalmdichter heeft gebeden.

- 6** Ik heb naar U geschreeuwd (of geroepen (om hulp)), Jahweh.
Ik heb gezegd: “U bent mijn schuilplaats (of mijn toevlucht),
mijn (aan)deel (of mijn gedeelte) in het land (of op de aarde) van de levende(mense)n
(vgl. Ps.27:13, 52:7, 116:9, enz.)”

Zoals het leven staat tegenover de dood, zo staat *het land van de levende* mensen tegenover het dodenrijk (Num.16:30,33, 1Sam.2:6, Ps.9:18, 30:4, 49:16, 88:4, Spr.15:24, enz.). In die tijd dacht men, dat het dodenrijk diep onder de oppervlakte van de aarde was (vgl. Gen.37:35, 42:38, Num.16:31-33, Ps.49:15,16, Ezech.31;14-18, 32:18-32, Mat.11:23, Luk.10:15). Wel wist men, dat God zijn dienaren van het dodenrijk zou verlossen, en dat Hij deze mensen zou opnemen (Ps.49:16, 73:24-26, 86:13, Jes.26:19, Dan.12:2, vgl. Gen.5:24, Mat.17:1-5, Luk.9:28-36, 16:22-26).¹⁶³⁶

- 7** Let op (of Sla acht op) mijn smeekbede (of gejubel),
want ik ben erg (of buitengewoon) verzwakt!
Bevrijd mij (of Ruk mij weg/Red mij) van mijn vervolgers (of achtervolgers),
want (of Ja,/(om)dat) zij zijn krachtiger dan ik!
- 8** Laat mij(n ziel) wegtrekken (van)uit de gevangenis (of de kerker)
om uw naam te (be)danken!
Rechtvaardigen zullen in (= op) mij wachten (of zullen [in] mij omringen),
totdat (of wanneer/als/(om)dat/Ja,) U ten gunste van (of U tegen/over/op) mij vergeldt
(of (rijkelijk) vergoedt/beloont).

Toen de auteur van psalm 142 voor koning Saul vluchtte, trok hij via de tabernakel in Nob en de Filistijnse stad Gat naar de grot van Adullam (1Sam.21, 22:1^a). De plaats Nob lag dichtbij Jeruzalem, ten noordoosten van de hoofdstad. In tegengestelde richting bevond zich de stad Gat. Daar niet ver vandaan was binnen de grenzen van Israël de plaats Adullam. Het lag tussen het gebied waar de Filistijnen woonden, en het gebergte van Juda. Bij die plaats was de grot ofwel de spelonk waar David (1012 – 972) naar toe was gevluht.

In het begin ervoer hij die grot blijkbaar als een gevangenis. Hij durfde vooral bij daglicht nauwelijks buiten te komen, want dat was levensgevaarlijk. Hij was als schoonzoon van de koning en als bekwaam officier van het leger in heel Israël een bekend persoon geworden. Als hij door een kwaadwillend iemand in de buurt van de spelonk zou worden herkend, dan werd de kans op een aanslag op zijn leven nog veel groter.

Uit vers 8 blijkt, dat de schrijver van deze psalm wist, dat rechtvaardige mensen op hem wachtten. Hij wist ook, dat God hem zou verlossen uit de macht van de ongehoorzame ko-

¹⁶³⁶ De ongelovige of kwaadaardige mensen die sterven, gaan naar het dodenrijk (Ps.9:18). Daar wachten ze op hun eeuwige bestemming (Dan.12:2). Het dodenrijk is niet de hel of het eeuwige vuur, want later bij het laatste oordeel ofwel de laatste berechting zal het dodenrijk met de doden worden geworpen in de poel van vuur (= de hel) (Op.20:11-15).

ning Saul (1033 – 1012), want de profeet Samuel had hem tot koning gezalfd (1Sam.16:13). De dichter zou koning worden over heel Israël. Uit zijn gebed blijkt, dat hij op deze belofte van God bleef vertrouwen. Zijn persoonlijke relatie met Hem was goed.

Kort na dit gebed begon de Here al met de verhoring daarvan. David (1012 – 972) werd opnieuw door Hem gezegend. Aan die gevaarlijke eenzaamheid van de schrijver maakte Hij een einde. De auteur van dit lied kreeg nog bij dezelfde grot al gauw medestanders om zich heen. Zo ontstond een legertje van ongeveer 400 mannen (1Sam.22:1,2).

Later heeft de Here al zijn beloften aan zijn dienaar David waargemaakt. Door zijn ingrijpen is de dichter koning geworden over alle stammen van Israël (2Sam.5:1-3). Tijdens zijn regering werd het hele volk door God rijk gezegend (2Sam.5:10,12). Alle vijanden van Israël werden verslagen (2Sam.8:1-14, 10, 12:26-31), en er heerste welvaart en voorspoed.

De Here doet op zijn tijd, wat Hij heeft beloofd. Zo kon en kan psalm 142 als een leerdicht een bemoediging zijn, voor alle mensen die in elke situatie hun vertrouwen op Hem blijven stellen.

Psalm 143: Gebed om redding en leiding.

- 1^a** Een psalm van David.
- 1^b** Jahweh, luister naar mijn gebed!
Hoor mijn smeekbeden door uw trouw!
Antwoord mij door uw rechtvaardigheid!
- 2** Kom niet in een rechtszaak met uw dienaar,
want niemand die leeft, is voor uw gezicht rechtvaardig.
- 3** Ja, de vijand heeft mijn ziel achtervolgd.
Hij heeft mijn leven naar de aarde neergeslagen.
Hij heeft mij laten zitten in duistere plaatsen
als mensen die allang dood zijn.
- 4** Mijn geest bezweek in mij.
Mijn hart is ontzet in mijn binnenste.
- 5** Ik heb me de dagen van weleer herinnerd.
Ik heb al uw werken overpeinsd.
Door de daden van uw handen denk ik na.
- 6** Ik heb mijn handen naar U uitgespreid.
Mijn ziel is voor U als een dorstig land. *pauze*
- 7** Antwoord mij snel, Jahweh! Mijn geest is op.
Verberg uw gezicht niet voor mij.
Ik zou gelijk worden met hen die in een cisterne neerdalen.
- 8** Laat mij in de morgen naar uw goedgunstigheid luisteren,
want ik heb op U vertrouwd!
Maak mij de weg bekend, die ik moet gaan,
want naar U heb ik mijn ziel opgeheven!
- 9** Bevrijd mij van mijn vijanden, Jahweh!
Bij U heb ik dekking gezocht.
- 10** Onderwijs mij om uw wil te doen, want U bent mijn God!
Laat uw goede Geest mij leiden in een vlak land.
- 11** Omwille van uw naam, Jahweh, houd mij levend.
Laat door uw rechtvaardigheid mijn ziel vanuit de benauwdheid wegtrekken,
- 12** en vernietig in uw goedgunstigheid mijn vijanden.

Laat allen die mijn ziel benauwen, te gronde gaan,
want ik ben uw dienaar.

Uit dit lied blijkt, dat de schrijver ervan in groot gevaar is (v.3,4). Als God hem niet snel helpt, dan wordt het zijn ondergang (v.7). Voor een deel lijken zijn zonden de oorzaak te zijn van zijn grote noodsituatie (v.2). Om uit deze situatie te komen, wil hij met die zonden afrekenen, en zich door Gods Geest laten leiden op de juiste weg (v.10).

Als dichter wordt David (1012 – 972) genoemd. Zijn vijand heeft hem achtervolgd, en heeft hem een zware slag toegebracht, waardoor zijn leven zelfs wordt bedreigd (v.3,4,7). Zover bekend is, maakte hij zulke grote gevaren alleen mee in de tijd dat hij achtervolgd werd door de ongehoorzame koning Saul (1033 – 1012), gedurende de rebellie van generaal Abner en prins Isboset (1012 – 1010), en tijdens de opstand van zijn zoon Absalom. De achtervolging door koning Saul had echter niets te maken met de zonde van David. Bovendien toont de auteur in psalm 143 geen enkele vorm van sympathie of respect voor zijn vijanden (v.12), zoals hij dat voor Saul wel deed (1Sam.24, 26, 2Sam.1:11,12^a,16-27). Om dezelfde reden kan dit lied niet tijdens de opstand van Absalom zijn ontstaan (2Sam.15-18), want de schrijver van deze psalm hield erg veel van zijn kwaadaardige zoon. Hij was zelfs diep bedroefd om zijn dood (2Sam.18:5,24-19:8).¹⁶³⁷

David heeft echter nog meer vijanden in zijn leven gekend dan koning Saul, generaal Abner met prins Isboset en prins Absalom. Toen zijn vertrouwen op God naar een dieptepunt was gedaald, zocht hij 1 jaar en 4 maanden zijn toevlucht bij de Filistijnen. Hij mocht van de Filistijnse koning Achis in Ziklag wonen. Op een huichelachtige manier wist hij zijn positie daar te handhaven (1Sam.27). Toen David na een bezoek bij koning Achis met zijn mannen terugkeerde naar Ziklag (1Sam.29), bleek, dat de Amalekieten deze plaats waren binnengevallen. Ze hadden Ziklag beroofd, en de vrouwen en kinderen meegenomen. Wat van de beroofde plaats was overgebleven, hadden ze met vuur verbrand. Daarom dreigden Davids mannen in opstand te komen, en hun leider zelfs te stenigen. Toen zijn leven zo ernstig werd bedreigd, vertrouwde de dichter zich weer volledig toe aan de leiding van de Here (1Sam.30:1-7). Hoewel deze situatie van David het meest passend lijkt voor het schrijven van dit lied, is het natuurlijk niet helemaal zeker, of psalm 143 in die tijd is ontstaan.¹⁶³⁸

¹⁶³⁷ Hoewel de opstand van Absalom een straf was voor grove zonden uit Davids verleden (2Sam.12:7-12), blijft de grote liefde van de koning voor zijn rebelse zoon in tegenspraak met vers 12 van deze psalm.

¹⁶³⁸ Ook de vijandschap van één of meer buitenlandse tegenstanders zou een mogelijkheid kunnen zijn. Toch hebben, zover we weten, al deze tegenstanders David (1012 – 972) nooit zo in het nauw kunnen brengen, zoals in deze psalm is beschreven (v.3,4,7), en door de Amalekieten is gedaan (1Sam.30:1-6^a).

Een betere mogelijkheid dan één of meer buitenlandse tegenstanders is de rebellie van generaal Abner en Sauls zoon Isboset (1012 – 1010). Hoewel de Here via de profeet Samuel had gezegd, dat David koning zou worden over heel Israël (1Sam.16:1-13), en dat Hij van de slechte koning Saul (1033 – 1012) en zijn nageslacht het koningschap zou afnemen (1Sam.15:10,11,22-29, 16:1^a, 28:17), trok Abner zich daar niets van aan. Na de dood van Saul riep hij zijn zoon Isboset tot koning uit over 11 stammen van Israël (2Sam.2:8,9). Via het koningshuis van Saul wilde Abner zijn hoogste positie in het leger van Israël handhaven.

Zoals generaal Abner tijdens het leven van Saul voortdurend op zoek was naar David om hem in opdracht van de ongehoorzame koning te vermoorden, zo deed hij dat ook, toen Isboset aan de macht was.

Het leek een ongelijke strijd te worden. Generaal Abner had de beschikking over een groot deel van het leger van de gesneuvelde koning Saul. Het leger van koning David was veel kleiner. Hij beschikte maar over zo'n 600 mannen (1Sam.23:13, 27:2, 30:9). Hij kon zijn leger slechts aanvullen met mensen uit 1 stam, terwijl Abner veel meer soldaten uit de 11 andere stammen kon toevoegen. Daarbij bestond nog het gevaar van de kant van de Filistijnen, die Sauls leger nog maar kort geleden hadden verslagen (1Sam.31:1-7). Kortom, het leven van David en zijn medestanders werd toen ernstig bedreigd. De Judese koning had echter de doorslaggevende hulp van de Here.

Het bezwaar tegen deze goede mogelijkheid is, dat de zonde in het leven van David in die tijd geen overheersen-

Deze psalm bestaat uit twee gedeelten: vers 1-6 en 7-12. In vers 1^a staat, wie de schrijver is. Dan volgt de inleiding op het gebed van de auteur (v.1^b-6). Daarin vraagt hij, of Jahweh uit genade en op grond zijn beloften naar hem wil luisteren, en legt hij in het kort zijn noodsituatie aan Hem voor. In het laatste gedeelte (v.7-12) staat zijn gebed. David vraagt in dat gebed aan God om leiding, en om verlossing door een einde te maken aan zijn vijanden.

1^a Een psalm van (of voor) David.¹⁶³⁹

In de onderstaande verzen (v.1^b-6) volgt de inleiding op het gebed van de dichter. Daarin vraagt hij, of de Here uit genade en op grond zijn beloften naar hem wil luisteren, en legt hij in het kort zijn noodsituatie aan Hem voor.

1^b Jahweh, luister naar mijn gebed!

Hoor naar (of bij) mijn smeekbeden (of mijn smekingen) door (of in/met) uw trouw
(of uw waarheid)!

Antwoord mij door (of in/met) uw rechtvaardigheid!

David wist, dat Jahweh betrouwbaar is in het vervullen van zijn beloften. God had via de profeet Samuel beloofd, dat hij koning zou worden over heel Israël (1Sam.16:1-13), en daar vertrouwde de auteur van dit lied op. Hij wist ook, dat hij die rijke belofte voor die verantwoordelijke taak niet had verdiend. Hij had de laatste tijd niet in de eerste plaats rekening met de Here gehouden, en hij had zich leugenachtig en schijnheilig gedragen. Gelukkig wist David eveneens, dat zijn hemelse Vader liefdevol en genadig is. Op grond van dit alles sprak de dichter verder tegen Hem.

2 Kom niet in (of met/door) een rechtszaak met uw dienaar,
want (of Ja,/(om)dat) niet ieder(een) (of elk/al(les)) (= niet iemand/niemand) die leeft,
is voor (of naar/van) uw gezicht (= U) rechtvaardig.

3 Ja, (of want/(om)dat) de vijand heeft mij(n) achtervolgd (of vervolgd).
Hij heeft mijn leven naar (of voor/van) de aarde (of het land) (neer)geslagen
(of (neer)gedrukt).

Hij heeft mij laten (neer)zitten (of wonen/(ver)blijven) in duistere plaatsen
(of duisternissen/diepe duisternis)

(zo)als (al) lange tijd (of eeuwig) gestorven(mens)en
(= als mensen die allang dood zijn).

de plaats had. Hij gaf zich in die periode in vertrouwen volledig over aan God. Toen David (1012 – 972) echter, vlak voor de aanval van de Amalekieten bij de Filistijnen bivakkeerde, leefde hij in zonde. Hij bouwde niet in de eerste plaats op de Here, maar geloofde meer in zijn eigen slimmigheden. Het 2^e vers van deze psalm waarin de dichter zich scherp bewust is van zijn zonden, past beter bij die situatie, dan bij de rebellie van generaal Abner en Isboset (1012 – 1010). Daarom ligt het het meest voor de hand, dat dit lied is ontstaan in de tijd waarin de Amalekieten het verblijf van David en zijn medestanders hadden aangevallen.

¹⁶³⁹ Hoewel de Griekse handschriften(en de Vulgaat) aangeven, dat psalm 143 is ontstaan tijdens de opstand van prins Absalom (vgl. 2Sam.15-18), blijkt dit niet uit de Hebreeuwse tekst en uit de Dode Zeerollen. Het is ook strijdig met de inhoud van dit lied. Koning David (1012 – 972) hield erg veel van zijn rebelse zoon Absalom. Toen zijn generaal Joab hem had gedood, was zijn verdriet zo groot, dat het de vreugde over de overwinning op het leger van zijn zoon volledig liet verbleken (2Sam.18:5,24-19:8). Nooit zou deze psalmdichter bidden om de vernietiging en de ondergang van zijn tegenstander Absalom. In het laatste vers van dit lied doet de auteur dat echter wel. Het gaat in deze psalm dus over andere vijanden van David.

Vijandige Amalekieten hadden alles geroofd. Wat er nog over was, hadden ze in brand gestoken. Verbitterde mensen uit het leger van David (1012 – 972) gaven hun leider de schuld, en wilden hem daarom vermoorden.

4 Mijn geest (of Mijn adem) bezweek over (of boven) (= in) mij.

Mijn hart is ontzet (of eenzaam) in mijn binnenste (of mijn midden).

Toen de dichter van dit lied merkte, dat zijn eigen kracht en slimmigheid te kort schoten, dacht hij aan het verleden. Zijn relatie met God was goed. Hij had zijn dienaar beschermd, toen hij de reus Goliat versloeg (1Sam.17). Hij had David keer op keer geholpen, toen hij meestreed in het leger van koning Saul (1033 – 1012). Hij liet de boze aanslagen van deze ongehoorzame koning op het leven van de auteur mislukken, en Hij had hem beschermd, toen hij op de vlucht was (1Sam.18-30).

5 Ik heb me de dagen van(uit) weleer (of van(uit) eertijds/vroeger) herinnerd.

Ik heb al uw werken (of uw daden) overpeinsd (of overwogen/overdacht).

Door (of In) de daden (of de maakfels)¹⁶⁴⁰ van uw handen denk ik na (of overdenk ik).

Alleen door de kracht van de Here kon David (1012 – 972) uit deze rampzalige en gevaarlijke situatie worden gered. Daarom spreidde hij zijn handen uit naar de hemel om te bidden.

In die tijd bad men niet met de handen gevouwen, maar met de handen omhoog. Men hief de handpalmen op naar de hemel, waar God woont (Ex.9:29^a,33, 1Kon.8:22,54, 2Kron.6:12,13, Ezra 9:5, Neh.8:7, Ps.63:5, 134:2, 141:2, Klaag.2:19).

6 Ik heb mijn handen naar (of bij) U uitgespreid.

Mijn ziel is (= Ik ben) voor (of naar/van) U (zo)als een dorstig
(of uitgeput/(over)vermoeid) land (of aarde). *pauze*

Met *een dorstig land* wordt een woestijn bedoeld (Deut.8:15, 107:33, Jes.35:7, vgl. Ps.63:2). Zoals in een woestijn met vruchtbare grond door gebrek aan water erg weinig kan groeien, zo voelde de dichter zich uitdrogen. Hij kon alleen weer vruchtbaar zijn met hulp van het levende water van Gods Geest. Zonder zijn hemelse Vader kon hij niet verder. Hij verlangde naar Hem.

Het Hebreeuwse woord *sela* betekent *pauze* of *rust* om ergens meer nadruk op te leggen.¹⁶⁴¹ Omdat dit woord soms ook aan het einde van een psalm staat (Ps.3:9, 24:10, 46:12), is het waarschijnlijk, dat de zangers (tijdelijk) stopten, en de instrumentale muziek de laatste regel (met meer volume) herhaalde. Het woord *sela* staat nooit aan het begin van een psalm.

In het laatste gedeelte (v.7-12) staat Davids gebed. Daarin vraagt hij aan God om leiding, en om verlossing door een einde te maken aan zijn vijanden.

7 Antwoord mij snel (of haastig/meteen/terstond), Jahweh!

Mijn geest (of Mijn adem) is op (of is uitgeput/voltooid/beëindigd).

Verberg uw gezicht niet vanuit (= voor) mij.

¹⁶⁴⁰ In de Hebreeuwse tekst staat hier *de daad* (of *het maaksel*). Op grond van de Griekse handschriften, de enige Dode Zeerol van dit stukje tekst, de Vulgaat en het tekstverband is voor *de daden* (of *de maakfels*) gekozen. In een regel hoger van hetzelfde vers wordt in overeenstemming met *de daden* ook over de *werken* van God gesproken.

¹⁶⁴¹ De vertalers van het oude Hebreeuws naar de Griekse Septuagint in de 3^e eeuw voor Christus vertaalden het woord *sela* met *pauze*.

Ik zou gelijk worden met (of bij) hen die in een cisterne (= een grote waterput)
neerdalen.

Een cisterne is een groot waterreservoir. Als het in de maanden oktober en november regende, werd het water voor de rest van het jaar daarin opgevangen. Sommige cisternen waren enorm groot. Daar konden gemakkelijk heel veel ofwel enkele honderden mensen in. Het wordt min of meer denkbeeldig voorgesteld, alsof de diepte van de cisterne het voorportaal van de onderwereld is.

- 8** Laat mij in (of met) de morgen naar uw goedgunstigheid luisteren,
want (of Ja,/(om)dat) ik heb in (= op) U vertrouwd (of ik ben door U rustig geweest)!
Maak mij de weg bekend (of Laat mij de weg weten),
die ik moet (of zal) gaan (of (be)wandelen),
want (of Ja,/(om)dat) naar (of bij) U heb ik mijn ziel (= heb ik mezelf) (op)geheven
(of (weg)gedragen)!

Het lijkt erop, dat de auteur van dit lied 's morgens tot de Here bad, en dat hij nog diezelfde ochtend snel Gods antwoord nodig had (v.7^a). Hij vertrouwde niet meer in de eerste plaats op zijn eigen mogelijkheden, maar op de leiding van Jahweh.

- 9** Bevrijd mij (of Red mij/Ruk mij weg) van(uit) mijn vijanden, Jahweh!
Bij (of Naar) U heb ik (be)dekking (gezocht).
- 10** Onderwijs (of Instrueer/Leer) mij om uw wil (of uw wens) te doen (of te maken),
want (of Ja,/(om)dat) U bent mijn God!
Laat uw goede Geest mij (ge)leiden in een vlak (of geëffend/oprecht) land
(of op een vlakke aarde).

Toen bij het verwoeste Ziklag de situatie verder uit de hand dreigde te lopen, en Davids leven op het spel stond, ontving hij kracht van Gods *goede Geest* (1Sam.30:6^b). Hij vroeg aan de priester Abjatar om de efod, en raadpleegde daarmee de Here, omdat hij wilde weten, wat hij moest doen. Hij kreeg als antwoord, dat hij de Amalekieten moest achtervolgen. Hij zou ze dan inhalen, en hij zou hun vrouwen en kinderen kunnen bevrijden. David (1012 – 972) luisterde naar Gods antwoord, en deed, wat zijn hemelse Vader wilde (1Sam.30:7-10).

In Israël viel juist op vlakke gebieden meestal voldoende regen. Die gebieden zijn geschikt voor akkerbouw en/of veeteelt. Zo vormt het beeld van *een vlak land* een tegenstelling met de gedachte aan *een dorstig land* (v.6^b): een bergachtige of heuvelachtige woestijn. Als David uit de benauwdheid van de woestijn kon wegtrekken naar een vlak gebied met voldoende water, dan zou zijn levenskracht weer in hem terugkeren.

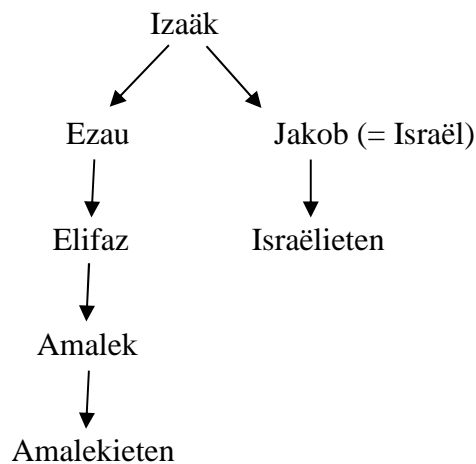
- 11** Omwille van uw naam, Jahweh, houd mij levend (of laat mij (op)leven (of herleven)).
Laat door (of in) uw rechtvaardigheid mij(n) ziel) vanuit de benauwdheid wegtrekken,
- 12** en vernietig (of en verdelg) in (of door) uw goedgunstigheid mijn vijanden.
Laat allen die mij(n) ziel) benauwen (of beangstigen), te gronde (of verloren) gaan
(of Breng alle onderdrukkers van mijn ziel, ter dood),
want (of Ja,/(om)dat) ik ben uw dienaar.

Als de Here niet zou zorgen, dat zijn dienaar David er levend van afkwam, dan zou dat ten koste gaan van zijn heilige naam (v.11^a). Hij had immers beloofd, dat de dichter koning zou worden (1Sam.16:1-13). Op grond van *zijn trouw* en *rechtvaardigheid* (v.1^b,11^b) en liefdevol-

le *goedgunstigheid* (v.12^a) zou Hij die toezegging moeten waarmaken, en David *vanuit de benauwdheid laten wegtrekken* (v.11^b). Vooral het beroep op Jahwehs goedgunstigheid is hierbij erg belangrijk, want door zijn zonden had de auteur van dit lied de vervulling van die rijke belofte niet verdiend.

Bij de eer van Gods naam hoort echter ook een evenwicht en samenhang van zijn eigenschappen. Zo gaan in goede harmonie zijn goedgunstigheid (v.12^a) en rechtvaardigheid (v.1,^b11^b) samen. Dit kan niet anders, want liefdevolle goedgunstigheid zonder rechtvaardigheid leidt tot persoonlijke willekeur en vriendjespolitiek. Recht zonder liefde is kil, en ontardt in zinloze kadaverdiscipline. Alle positieve eigenschappen kunnen zonder een goede samenhang met elkaar niet bestaan.¹⁶⁴²

De tegenstanders van de hemelse Vader zijn de vijanden van zijn dienaren (v.12), en de vijanden van Gods volk zijn de vijanden van de Koning van dat volk. Omdat de Amalekieten de Israëlieten wilden uitroeien, wilde de Here, dat zij zouden worden vernietigd. Toen ze zijn volk in de woestijn aanvielen om het uit te moorden, werden ze door Hem vervloekt (Ex.17:8-16, Deut.25:17-19, vgl. Num.24:20). De Amalekieten wisten heel goed, wat ze deden, want hun voorvader Amalek was een kleinzoon van Ezaü, de broer van Jakob (= Israël) (Gen.36:10,12).

Toen koning Saul (1033 – 1012) via de profeet Samuel de opdracht van God had gekregen om de wrede Amalekieten uit te roeien, had hij die opdracht maar gedeeltelijk laten uitvoeren. Hij en de Israëlitische strijders hadden zich in de eerste plaats op de buit gestort. Vooral daarom had de Here besloten om aan het koningschap van Saul en zijn nageslacht een einde te maken (1Sam.15). David (1012 – 972) had dus met zijn mensen de gevolgen ondervonden van de ongehoorzaamheid van koning Saul en van zichzelf (1Sam.30:1-3). Ongehoorzaamheid aan God brengt alleen maar ellende met zich mee.

David verwachtte in deze psalm alles van Jahweh: zijn snelle antwoord (v.1^b,7), zijn goedgunstigheid en leiding (v.8,10), zijn verlossing en bescherming (v.9), en het wegnemen van het gevaar door het te gronde laten gaan van zijn vijanden (v.12).

Het gebed van de dichter is, vooral wat de situatie met de Amalekieten betreft, door de hemelse Vader in alle opzichten verhoord. Onmiddellijk kreeg David uit genade de leiding van Gods *goede Geest*, zodat hij wist, wat hij moest doen (1Sam.30:6^b-8). Zoals de Here had beloofd, zo gebeurde het ook. De wrede Amalekieten hadden een Egyptische slaaf die dreigde te

¹⁶⁴² Met het ontstaan van de zonde in de schepping schiep de satan niets nieuws, maar hij scheidde alleen, wat God in harmonie bij elkaar had gebracht. Iets nieuws kan de tegenstander van de Here niet scheppen. Hij kan alleen maar verwoesten.

sterven van honger en dorst, aan zijn lot overgelaten. Dat kwam hen duur te staan. Die slaaf wees David en zijn mannen de weg, zodat ze hun buit en hun vrouwen konden terughalen. Van de Amalekieten bleven slechts 400 mannen door hun vlucht in leven (2Sam.30:9-20). Ze vormden geen gevaar meer voor het volk Israël.¹⁶⁴³

Ook heeft God al zijn andere beloften aan zijn dienaar David waargemaakt. Door zijn ingrijpen is de auteur van dit lied koning geworden over alle stammen van Israël (2Sam.5:1-3). Tijdens zijn regering werd het hele volk door Jahweh rijk gezegend (2Sam.5:10,12). Alle vijanden van Israël werden verslagen (2Sam.8:1-14, 10, 12:26-31), en er heerste welvaart en voorspoed.

¹⁶⁴³ Dat het volk van de Amalekieten niet meteen helemaal vernietigd werd, was alleen te danken aan de genade van God. Die 400 mannen kregen daardoor nog de gelegenheid om zich te bekeren, zodat de vloek van de Here kon worden opgeheven (Ex.17:8-16). Blijkbaar is dat niet gebeurd, want tijdens de regering van koning Hizkia (727 – 697) trokken 500 mannen uit de stam Simeon naar het Edomitische gebergte Seïr, en roeiden daar het restant van de Amalekieten uit (1Kron.4:41-43).

Ook met generaal Abner en Isboset (1012 – 1010) liep het slecht af. Ze kregen ruzie onderling (2Sam.3:6-11). Buiten Davids medeweten om heeft generaal Joab zijn rivaal Abner vermoord (2Sam.3:26-30), en Isboset werd korte tijd later door 2 van zijn legeraanvoerders om het leven gebracht (2Sam.4:1-3,5-8). Door het ingrijpen van de Here is de psalmdichter koning geworden over alle stammen van Israël (2Sam.5:1-3).

Psalm 144: Gebed om de overwinning en bevrijding van Israël.

1^a Van David.

1^b Gezegend is Jahweh, mijn Rots,
die mijn handen instrueert voor de strijd;
mijn vingers voor de oorlog.

2 Mijn Goedgunstigheid en mijn Vesting,
mijn Burcht en mijn Bevrijder,
voor mij is Hij mijn grote Schild,
en bij Hem heb ik een toevlucht gezocht,
die volken aan mij onderwerpt.

3 Jahweh, wat is een mens, en U kent hem;
een zoon van een sterveling, en U denkt aan hem?

4 Een mens is als adem.
Zijn dagen zijn als een voorbijgaande schaduw.

5 Jahweh, buig uw hemel, en daal neer!
Raak de bergen aan, en zij zullen roken!

6 Zend een bliksem, en U zult hen verstrooien!
Schiet uw pijlen, en U zult hen vernietigen!

7 Streck uw handen uit vanuit de hoogte!
Bevrijd mij, en red mij uit vele wateren;
uit de macht van zonen van een vreemde,

8 van wie hun mond leugenachtig heeft gesproken;
en hun rechterhand een rechterhand van bedrog is!

9 God, een nieuw lied wil ik voor U zingen.
Met een 10-snarige psalterion wil ik voor U musiceren:

10 de Gever van redding aan de koningen,
en de Bevrijder van zijn dienaar David van het rampzalige zwaard.

11 Bevrijd en red mij uit de macht van zonen van een vreemde,
van wie hun mond leugenachtig heeft gesproken,
en hun rechterhand een rechterhand van bedrog is,

12 zodat onze zonen zullen zijn als opgegroeide planten in hun jeugd;
onze dochters zullen zijn als uitgehakte hoekstenen naar de vorm van een paleis,

13 zodat onze gevulde voorraadschuren van allerlei waren leveren,

- ons kleinvee duizenden werpt;
 tienduizenden werpt in onze buitengebieden,
14 zodat onze runderen zwaar beladen zijn,
 er geen bres bij een aanval is,
 en er geen vlucht naar buiten is,
 en er geen gegil in onze straten is!
15 Gelukkig is het volk, dat het zo vergaat!
 Gelukkig is het volk, waarvan Jahweh God is!

Uit deze psalm blijkt, dat de dichter in grote nood verkeert. Mede daarom heeft hij Gods hulp heel hard nodig, en bidt hij om zijn steun (v.5-7,11). Alleen als de Here hem en zijn volksgenoten helpt, zal het goed met hen gaan (v.11-15).

Als auteur van dit lied wordt David (1012 – 972) genoemd. De Here heeft hem in het verleden geholpen in de talrijke oorlogen die hij moest voeren (v.1,2^a). Jahweh heeft zelfs volken aan hem onderworpen (v.2^b). De schrijver maakte dus deze psalm in de tijd dat hij koning was. Ondanks, dat hij van God veel macht had gekregen, wist hij, dat hij als sterfelijk mens zijn hulp voortdurend nodig had (v.3,4). Toen hij door zijn buitenlandse vijanden werd bedreigd, zocht hij zijn steun in de eerste plaats bij de Here. David heeft vooral in het begin van zijn regering over heel Israël veel strijd moeten voeren om zijn land tegen vijandelijke aanvallen van andere volken te verdedigen.

Psalm 144 bestaat uit drie gedeelten: vers 1-4, 5-10 en 11-15. In vers 1^a staat, wie de dichter is. Daarna zegent David de Here, omdat Hij hem in het verleden heeft geholpen bij de strijd (v.1^b-4). Vervolgens vraagt de auteur van dit lied aan God, of Hij hem opnieuw wil helpen bij zijn gevecht tegen buitenlandse vijanden (v.5-10). De koning belooft, dat hij Hem voor zijn onmisbare steun zal eren en bedanken met een nieuwe psalm. In het laatste gedeelte (v.11-15) vertelt David, waarom hij de Here om de overwinning vraagt. Hij wil, dat er een einde komt aan de strijd, en dat zijn volksgenoten in vreedstijd door God rijkelijk worden gezegend.

1^a Van (of Voor) David.

De koninklijke psalmdichter zegent de Here, omdat Hij hem in het verleden heeft geholpen bij de strijd (v.1^b-4). Daarbij somt hij op, wat God voor hem heeft betekend, en wat Hij voor hem nog steeds is. Zo is Hij als een rots; als een stevig en betrouwbaar fundament om op te bouwen.

- 1^b** Gezegend is Jahweh,¹⁶⁴⁴ mijn Rots,
 die mijn handen instrueert (of onderwijst) voor (of van) de strijd;
 mijn vingers voor (of van) de oorlog.
2 Mijn Goedgunstigheid en mijn Vesting,

¹⁶⁴⁴ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

mijn Burcht en mijn Bevrijder,
voor (of van) mij is (Hij) mijn (grote) Schild,
en in (of door) (= bij) Hem heb ik een toevlucht gezocht
(of gevonden/heb ik geschuild),
die volken ¹⁶⁴⁵ onder (= aan) mij onderwerpt (of neerwerpt).

Achter een groot schild kon je je hele lichaam verbergen om een regen van pijlen en speren af te weren. Evenzo kon David bij de Here zijn toevlucht zoeken.

3 Jahweh, wat (of hoe) is een mens (= een adam), en U kent hem (of U weet van hem);
een zoon van een sterveling, en U denk aan hem (of U slaat acht op hem)?

4 Een mens (= Een adam) is als [van/voor] adem (of als damp/leegheid/ijsdelheid).
Zijn dagen zijn (zo)als een voorbijgaande schaduw.

David (1012 – 972) erkent hiermee zijn zwakheid en nietigheid. Het leven van een mens is slechts tijdelijk, als *adem* en *een schaduw*, en het vliegt voorbij.¹⁶⁴⁶ Bovendien zijn adem en een schaduw in zichzelf niets. Ze betekenen alleen iets door de veroorzaker daarvan. Zo betekent een mens alleen iets door zijn Schepper: door God.

In de volgende verzen (v.5-10) vraagt de psalmdichter aan de Here, of Hij hem opnieuw wil helpen bij zijn gevecht tegen buitenlandse vijanden. De koning belooft, dat hij Hem voor zijn onmisbare steun zal eren en bedanken met een nieuw lied.

Terwijl David zich bewust is van zijn zwakheid en nietigheid, weet hij ook, dat zijn trouwe God en Schepper almachtig is. Hij regeert over het heelal. Bij Hem zoekt hij hulp en kracht.

5 Jahweh, buig uw hemel[en] (terzijde (of neer)), en daal ¹⁶⁴⁷ neer!
Raak [in] de bergen aan, en zij (zullen) roken! ¹⁶⁴⁸

Vanaf de bergen konden de vijandelijke legers de Israëlieten gemakkelijk aanvallen. Als de Here de bergen zou aanraken met zijn bliksem, dan zou Hij daarmee de tegenstanders verstrooien.

6 Bliksem een bliksem (= Zend een bliksem), en U zult hen verstrooien!
Stuur (= Schiet) uw pijlen, en U zult hen vernietigen!

7 Stuur uw handen (= Strek uw handen uit/Steek ... uit) vanuit de hoogte!

¹⁶⁴⁵ In de meeste gangbare Hebreeuwse teksten(, de Vulgaat) en de Griekse handschriften staat hier *die mijn volk*. Op grond van andere Hebreeuwse teksten, de enige Dode Zeerol over dit gedeelte, de overeenkomst met 2Sam.22:48^b en Ps.18:48^b en het tekstverband is voor *die volken* gekozen. Het gaat in psalm 144 over de strijd tegen vijandige volken en niet over een burgeroorlog. Bovendien toont het (werk)woord *onderwerpt* niet de juiste relatie tussen David en zijn volksgenoten aan. Het volk Israël was voor de Here niet een vijandig volk, dat Hij via strijd en overwinning aan zijn vazalkoning David heeft onderworpen.

¹⁶⁴⁶ De schaduw bij zonsondergang duurt in Israël maar kort. Daar verandert in ongeveer een ½ uur een klaarlichte dag in een donkere nacht, en andersom. Zo kun je met het volle daglicht een supermarkt binnengaan, en na het winkelen in de zwarte nacht naar buiten komen.

¹⁶⁴⁷ In de Hebreeuwse tekst staat hier *en U zult neerdalen* of *en U daalt neer* (imperfectum). Op grond van de enige Dode Zeerol over dit gedeelte(, de Vulgaat) en de Griekse handschriften is voor *en daal neer* (gebiedende wijs) gekozen.

¹⁶⁴⁸ In de Hebreeuwse taal van die tijd was tussen de onvoltooid tegenwoordige tijd van een werkwoord (b.v. zij roken) en de onvoltooid toekomstige tijd (b.v. zij zullen roken) geen verschil! Bij de vertaling naar het Nederlands moet mede op grond van het tekstverband een keus worden gemaakt. Oude vertalingen vanuit het Hebreeuws, zoals de Septuagint, kunnen daarbij ter ondersteuning worden gebruikt.

Bevrijd mij, en red (of ontruk) mij (van)uit vele wateren;
(van)uit de hand (= de macht) van zonen van een vreemde,

- 8** van wie (of die) hun mond leugenachtig (of vals/leegheid) heeft gesproken;
en hun rechter(hand) een rechter(hand) van bedrog is!

De macht van de legers *van zonen van een vreemde* wordt in vers 7 vergeleken met de kracht van *vele wateren*. Die levensgevaarlijke kracht kennen niet alleen wij, maar ook de mensen in het Midden-Oosten maar al te goed. Hoewel het in het heilige land het grootste deel van het jaar droog is, kan het daar in het najaar heel hard regenen; harder dan bij ons in Nederland. Als de regentijd in oktober en november begint, kan het water in grote hoeveelheden vanaf de hoge heuvels of bergen naar beneden storten. Met grote kracht stroomt het naar de drooggevallen wadi's en riviertjes, en het sleurt dan alles wat het tegenkomt, mee. Door dat neerstortende water zwellen die wadi's en riviertjes plotseling op tot brede waterstromen. Tijdens het regenseizoen kan het daardoor op veel wegen en plaatsen levensgevaarlijk zijn. Hierbij kunnen we bijvoorbeeld denken aan de omgeving rond de Dode Zee, droge rivierbeddingen en dalen. Met die vernietigende kracht van de *vele wateren* vergeleek de psalmdichter de grote legers van zijn tegenstanders.

De vijanden van David (1012 – 972) en zijn volkgenoten spraken niet alleen leugenachtig, maar zwoeren ook vals. Zelfs als zij hun rechterhand ophieven om via een eed een god als getuige aan te roepen, bleken hun woorden nog steeds bedrieglijk te zijn (v.8). Hun eden waren dus volstrekt onbetrouwbaar.

- 9** God, een nieuw lied wil ik voor (of naar/van) U zingen.

Met een psalterion van 10 (= Met een 10-snarige psalterion) wil ik voor (of naar/van)
U musiceren (of met snarenspeel zingen):

- 10** de Gever van redding aan (of voor/van) de koningen,

en de Bevrijder van zijn dienaar David van(uit) het rampzalige (of boze) zwaard.

Een nieuwe psalm trok waarschijnlijk nog meer de aandacht van mensen uit het volk dan oudere liederen, omdat dit nog onbekende gezang meestal tot stand kwam door een nieuwe openbaring van de Here bij de dichter.¹⁶⁴⁹ Een kenmerk van het werk van God is, dat het vernieuwend is (Ps.40:4^a, 96:1^a, 103:5^b, 2Kor.4:16, Kol.3:10, Op.5:9^a, 14:3, 21:5).¹⁶⁵⁰

Een *psalterion* was een draagbaar harpachtig instrument met klankkast, waarmee vroeger de Israëlieten het zingen begeleidden. De snaren werden met de vingers getokkeld.

Het gebeurt wel vaker, dat de naam van David in zijn eigen psalmen voorkomt (Ps.18:51, 122:5). Dit hoeft niet betekenen, dat iemand anders zo'n lied (gedeeltelijk) zou hebben geschreven.

In het laatste gedeelte (v.11-15) vertelt de auteur, waarom hij de Here om de overwinning vraagt. Hij doet het niet in de eerste plaats voor zichzelf. Hij wil, dat er een einde komt aan de strijd, en dat zijn volkgenoten in vreedstijd door God rijkelijk worden gezegend.

De schrijver van psalm 144 wilde geen dictatoriale koning zijn als bij de andere volken. Integendeel! Hij wilde zijn land besturen zoals de Here dat wilde. Als zijn vazalkoning wilde Da-

¹⁶⁴⁹ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12).

¹⁶⁵⁰ Overall waar de vernieuwing en geestelijke groei uitblijft, daar moeten alle alarmbellen rinkelen! Het is een teken van verval (vgl. 1Sam.3:1).

vid zijn almachtige Koning en zijn volk dienen. Hij voelde zich daardoor zo verbonden met zijn onderdanen, dat hij zelfs gelijkwaardig wilde zijn aan de allerminst geachte mensen: de slavinnen (2Sam.6:14,20-23).¹⁶⁵¹

- 11** Bevrijd en red (of ontruk) mij (van)uit de hand (= de macht)
van zonen van een vreemde,
van wie (of die) hun mond leugenachtig (of vals/leegheid) heeft gesproken,
en hun rechter(hand) een rechter(hand) van bedrog is (vgl. v.7^b,8),
- 12** (zo)dat onze zonen zullen zijn als (op)gegroeide (of groot geworden) planten in
(of met/door) hun jeugd;
onze dochters zullen zijn als (uit)gehakte (of (uit)gehouden) hoek(sten)en van (= naar)
de vorm van een paleis (of een tempel),
- 13** ((zo)dat) onze gevulde voorraadschuren (of (graan)schuren) van(uit) soort naar (of bij)
soort (= van allerlei waren) leveren,
ons kleinvee duizenden werpt (of voortbrengt) (of onze schapen duizenden werpen);
tienduizenden werpt (of voortbrengt) in (of door) onze buitengebieden (of onze straten),
- 14** ((zo)dat) onze runderen (zwaar) beladen (of geladen) zijn,
er geen bres (of geen breuk (in een muur)) (bij een aanval) is,
en er geen wegtrekken is (= er geen vlucht naar buiten is),
en er geen gegil (of gekrijs) in (of door) onze straten (of op onze pleinen) is!

David (1012 – 972) bad dus om rust en welvaart voor zijn volk. De basis hiervoor is echter een goede relatie met de Here. Als mensen goed naar Hem willen luisteren, en Hij daardoor naar hen kan luisteren, dan is dat niet alleen een optimaal fundament voor welvaart, maar ook voor welzijn en echt geluk. Daarvoor moeten we vooral dankbaar zijn, en niet vergeten om God voor zijn zegeningen zowel met woorden als met daden te bedanken!

- 15** Gelukkig is het volk, waarvan (of dat) (het) zo voor (of van) hem (of het) is
(= dat het zo vergaat)!

Gelukkig is het volk, waarvan (of dat) Jahweh [zijn] God is!

In zijn gebed en in zijn koningschap streefde David ondanks zijn grove zonden en uitglijders om een koning te zijn, zoals de Here dat wilde. Mede daardoor verhoorde Hij zijn gebed. Tijdens de langdurige regering van de schrijver van dit lied werden de Israëlieten door God rijk gezegend (2Sam.5:10,12). Alle vijanden van Israël werden verslagen (2Sam.8:1-14, 10, 12:26-31), en er heerste welvaart en voorspoed.

Ook is de psalmdichter zijn belofte over het (door zijn woorden) bedanken en eren van zijn Koning in de hemel ruimschoots nagekomen (v.9). Hij heeft in zijn leven heel veel psalmen geschreven.¹⁶⁵²

¹⁶⁵¹ Een slaaf had in die tijd een hogere positie dan een slavin. Volgens de wetten die de Here via Mozes aan zijn volk had gegeven, moest een slaaf, als hij dat wilde, na maximaal 7 jaren worden vrijgelaten. Dit gold voor een slavin lang niet altijd. Zij hoorde (mede om haar levensonderhoud) bij haar man (Ex.21:1-11).

¹⁶⁵² Volgens de Dode Zeerol 11QPs^a heeft koning David in totaal 4050 door God geïnspireerde psalmen geschreven..! (Zie Abegg M. Jr. e.a., The Dead Sea scrolls Bible, San Francisco, 1999, pag. 509.)

Psalm 145: Loflied op de liefde van de almachtige God Jahweh.

- 1^a** Een lofzang van David.
- 1^b** *Alef* (א) Ik zal U ophemelen, mijn God de Koning,
en ik wil uw naam zegenen voor eeuwig en altijd.
- 2** *Bet* (ב) Elke dag zal ik U zegenen,
en ik wil uw naam loven voor eeuwig en altijd.
- 3** *Gimel* (ג) Groot is Jahweh en buitengewoon prijzenswaardig,
en naar zijn grootheid is geen onderzoek mogelijk.
- 4** *Dalet* (ד) Generatie op generatie zal uw daden roemen,
en uw heldhaftigheden zullen zij verkondigen.
- 5** *Hee* (ה) Van de eer van de heerlijkheid van uw majesteit zullen zij spreken,
en uw wonderbaarlijke daden zal ik openbaar maken,
- 6** *Waw* (ו) en van de kracht van uw ontzagwekkende daden zullen ze spreken,
en uw grote daden wil ik rondvertellen.
- 7** *Zajin* (ז) Een herinnering aan uw overvloedige goedheid zullen zij uiten,
en over uw rechtvaardigheid zullen ze jubelen.
- 8** *Chet* (ח) Genadig en barmhartig is Jahweh;
geduldig en groot van goedgunstigheid.
- 9** *Thet* (ט) Goed is Jahweh voor allen,
en zijn barmhartigheden zijn over al zijn daden.
- 10** *Jod* (י) Bedanken zullen U, Jahweh, al uw maaksels,
en uw goedgunstigen willen U zegenen.
- 11** *Kaf* (כ) Van de heerlijkheid van uw koningschap zullen zij spreken,
en over uw heldhaftigheid zullen ze praten,
- 12** *Lamed* (ל) om aan de zonen van de mensen zijn heldhaftigheden bekend te maken,
en de eer van de luister van zijn koningschap.
- 13** *Meem* (מ) Uw koningschap is een koningschap voor alle eeuwicheden,
en uw bestuur is door alle generaties heen.
- 14** *Noen* (נ) Betrouwbaar is Jahweh in al zijn woorden,
en heilig in al zijn daden.
- 14 15** *Samech* (ס) Jahweh ondersteunt allen die vallen,
en Hij richt al de neergebogen mensen op.

- 15 16** *Ain* (א) De ogen van allen die op U zijn gericht; zij wachten,
en U geeft aan hen hun eten op zijn tijd.
- 16 17** *Pee* (פ) U opent uw hand,
en verzadigt al wat leeft welwillend.
- 17 18** *Tsade* (צ) Rechtvaardig is Jahweh in al zijn wegen,
en goedgunstig in al zijn daden.
- 18 19** *Qof* (ק) Dichtbij is Jahweh voor allen die Hem aanroepen;
voor allen die Hem aanroepen in waarheid.
- 19 20** *Reesj* (ר) Naar de wens van wie voor Hem ontzag hebben, zal Hij doen,
en naar hun geschreeuw om hulp zal Hij luisteren, en Hij zal hen redden.
- 20 21** *Sjin* (ש) Jahweh bewaakt al zijn liefhebbers,
en al de kwaadaardige mensen zal Hij uitroeien.
- 21 22** *Taw* (ת) Van de lof van Jahweh zal mijn mond spreken,
en al het vlees zal zijn heilige naam zegenen,
voor eeuwig en altijd.

Hoewel de dichter erg onder de indruk was van Gods almacht, stelt hij in deze blijde psalm vooral zijn grote liefde en goedgunstigheid voor alle mensen centraal. Daarom looft en prijst hij Hem uit diepe dankbaarheid. Hij stimuleert daarmee iedereen om deze genadige en eeuwige Koning eer te bewijzen, omdat Hij het dubbel en dwars waard is. Zijn profeet was hij, en zo wist hij (2Sam.23:1-3^a, Hand.2:29,30),¹⁶⁵³ dat de Here in de toekomst die hulde ook zal krijgen (v.21/22).

Als auteur van dit lied wordt koning David (1012 – 972) genoemd. De almachtige God heeft hem in het verleden geholpen in de talrijke oorlogen die hij moest voeren. Hij heeft hem gered, toen de ongehoorzame koning Saul (1033 – 1012) hem wilde vermoorden. Hij heeft hem zelfs koning gemaakt over heel zijn volk Israël. Zijn macht werd erg groot, en de welvaart van het overgrote deel van zijn volksgenoten nam toe. Het lijkt erop, dat de dichter deze psalm geschreven heeft, toen hij al oud geworden was, en Gods weldaden en zegeningen gedurende zijn lange leven overdacht (vgl. 2Sam.22 en Ps.18). Dit laatste vindt niet alleen steun in de inhoud van psalm 145, maar wordt eveneens aannemelijker door het feit dat deze lofzang aan het einde van een bundel staat, die met psalm 138 begint.¹⁶⁵⁴ Deze bundel van David is in het grote bijbelboek Psalmen geplaatst.

¹⁶⁵³ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12). David gaf als profeet de boodschap van God in zijn psalmen door (2Pet.1:20,21).

¹⁶⁵⁴ Dat psalm 145 het slot van een bundel was, is afgezien van de inhoud ook nog te zien in de Dode Zeerol met dit lied. Daarin staat in het overgebleven slotfragment van deze psalm *Dit is ter herinnering aan* Er heeft dus hoogstwaarschijnlijk zoets gestaan als *Dit is ter herinnering aan David, een zoon van Isai* (vgl. Ps.72:20). Of deze zin eveneens in de originele versie van psalm 145 aanwezig was, is niet met zekerheid te zeggen. Zo komen er meer aanvullingen en andere woorden van dit lied in die Dode Zeerol voor, die niet in de (Masoretische) Hebreeuwse tekst(, de Vulgaat) en de Griekse handschriften staan, en mede daarom niet zijn verwerkt in de vertaling die hier bij de uitleg wordt gebruikt. Nog een goed voorbeeld van zelfs een erg opvallende aanvulling is

De verzen van deze psalm zijn alfabetisch geordend. Vers 1^b begint met de letter A of Alef (א). Verderop begint vers 2 met de letter B of Bet (ב), enzovoort. Het gaat door tot en met de laatste letter van het Hebreeuwse alfabet: de Taw (ת). Een alfabetische ordening komt vaker in de Bijbel voor (Ps.25, 34, 37, 111, 112, 119, Spr.31:10-31, enz.).

Psalm 145 bestaat uit vier gedeelten: vers 1-6, 7-14, 14/15-20/21 en 21/22. In vers 1^a staat, wie de schrijver van dit lied is. Daarna zegenet en prijst koning David de Here om zijn ondoorgrondelijke grootheid die blijkt uit zijn wonderbaarlijke en ontzagwekkende daden (v.1^b-6). Hij geeft in het tweede gedeelte (v.7-14) aan, hoe dankbaar hij God is voor zijn rechtvaardige goedheid en zijn genade in zijn eervolle en eeuwige koningschap. In het volgende gedeelte (v.14/15-20/21) somt de dichter daden van Jahweh op, waaruit zijn rechtvaardige betrouwbaarheid en goedgunstige heiligheid blijken. Mede op basis van de vorige verzen van deze lofzang profeteert de auteur in het laatste gedeelte (v.21/22), over wat er in de toekomst zal gebeuren.

1^a Een lof(zang) van (of voor) David.¹⁶⁵⁵

In de onderstaande verzen (v.1^b-6) zegenet en prijst David de Here om zijn ondoorgrondelijke grootheid die blijkt uit zijn wonderbaarlijke en ontzagwekkende daden.

1^b Alef (א) Ik zal U ophemelen (of verhogen), mijn God de Koning,
en ik wil uw naam zegenen voor (of van) eeuwig en altijd.

Doordat de profetische schrijver al in het begin van dit lied de hemelse Vader bij de titel *de Koning* noemt, stelt hij Hem meteen op de hoogste plaats. David (1012 – 972) wilde slechts zijn vazalkoning zijn, en Hem dienen. Mede daardoor streefde hij ernaar om zich ten opzichte van al zijn volksgenoten niet hoogmoedig te gedragen, maar zich tegenover hen respectvol, gelijkwaardig en dienstbaar op te stellen (2Sam.6:14,20-23).¹⁶⁵⁶

Ook in verdrietige tijden kunnen we God toch dankbaar zijn voor wat Hij gaf en geeft. Al kan dat soms heel moeilijk en voor ons onbegrijpelijk zijn. Hoewel de dichter in sommige psalmen zijn nood bij de Here klaagde, bleef hij Hem altijd vertrouwen. Treuren en (be)danken kunnen hand in hand gaan.

2 Bet (ב) [In/Met] elke dag zal ik U zegenen,
en ik wil uw naam loven voor (of van) eeuwig en altijd.

De naam van iemand verwijst naar zijn persoon. Met het loven van zijn naam *Jahweh* (v.3^a), loof je dus God zelf.

Met *voor eeuwig en altijd* bedoelde de auteur van deze lofzang niet alleen dit leven, maar ook zijn leven na de dood (v.21/22). Op de nieuwe aarde kunnen en zullen de mensen de hemelse Vader blijven zegenen en prijzen tot in eeuwigheid.

de zin *Gezegend* (of *Geprezen*) is *Jahweh*, en *gezegend* is *zijn naam voor eeuwig en altijd*. Deze zin wordt in de Dode Zeerol in de hele psalm als een refrein gebruikt, en na elk vers herhaald.

(Zie Abegg M. Jr. e.a., *The Dead Sea scrolls Bible*, San Francisco, 1999, pag. 570-572.)

¹⁶⁵⁵ Dit is de enige psalm die in het 1^e vers als een lofzang wordt aangeduid.

¹⁶⁵⁶ Dit gold zelfs voor slavinnen. Zij hadden de nederigste plaats in de maatschappij van die tijd. Zelfs een slaaf had toen een hogere positie dan een slavin. Volgens de wetten die de Here via Mozes aan zijn volk had gegeven, moest een slaaf, als hij dat wilde, na maximaal 7 jaren worden vrijgelaten. Dit gold voor een slavin lang niet altijd. Zij hoorde (mede om haar levensonderhoud) bij haar man (Ex.21:1-11).

- 3 *Gimel* (ג) Groot is Jahweh en buitengewoon prijzenswaardig
(of buitengewoon te loven),
en naar (of voor/van) zijn grootheid is geen onderzoek (mogelijk).

David zag duidelijk in, dat de grootheid van God oneindig is. Daarnaast was dus geen onderzoek mogelijk.

- 4 *Dalet* (ד) Generatie naar (voor/van) (= op) generatie zal uw daden (of uw maaksels)
roemen (of gelukkig prijzen),
en uw heldhaftigheden (of heldhaftige daden) zullen zij verkondigen
(of bekend maken/uitleggen).

Mensen uit elke generatie zullen de grote daden van de hemelse Vader prijzen en aan andere mensen bekendmaken.

- 5 *Hee* (ה) Van de eer (of de pracht/luister) van de heerlijkheid (de eer/glorie)
van uw majesteit (of heerlijkheid) zullen zij spreken,¹⁶⁵⁷
en uw wonder(baar)lijke daden (of uw wonderbaarlijkheden) zal ik ontboezemen
(= zal ik openbaar maken) (of overleggen/overdenken),
6 *Waw* (ו) en van de kracht (of de sterkte) van uw ontzagwekkende
(of vreselijke)(dade)n zullen ze spreken (of zeggen),
en uw grootheden (= uw grote daden) wil ik rondvertellen (of verkondigen).

In het tweede gedeelte (v.7-14) geeft David aan, hoe dankbaar hij de Here is voor zijn rechtvaardige goedheid en genade in zijn eervolle en eeuwige koningschap. Daarin staat hij niet alleen. Ook andere mensen vallen hem daarin bij.

- 7 *Zajin* (ז) Een herinnering van (= aan) uw overvloedige (of talrijke) goedheid zullen zij
uit(drukk)en,
en van (= over) uw rechtvaardigheid zullen ze jubelen.

Gods grote liefde en zijn rechtvaardigheid worden hier in één adem genoemd. Zo gaan in goede harmonie zijn liefde en recht samen. Dit kan niet anders, want recht zonder liefde is kil, en ontardt in zinloze kadaverdiscipline. Liefde zonder recht leidt tot persoonlijke willekeur en vriendjespolitiek. Alle positieve eigenschappen kunnen zonder goede samenhang met elkaar niet bestaan (vgl. v.17/18).¹⁶⁵⁸

- 8 *Chet* (ח) Genadig en barmhartig (= vol medelijden) is Jahweh;
langzaam van woede[n] (= geduldig) en groot van goedgunstigheid.

Voortdurend is de Here bereid de zonden van de mensen te vergeven. Als ze oprecht hun best doen, staat Hij zelfs altijd klaar om ze te helpen. Zijn geduld beperkt zich ook in de tijd van het Oude Testament niet alleen tot Israël of een door Hem uitgekozen (= uitverkoren) groep

¹⁶⁵⁷ Na het woord *majesteit* staat in de Hebreeuwse tekst *en woorden van*. Op grond van de Dode Zeerol van deze psalm(, de Vulgaat) en de Griekse handschriften is voor *zullen zij spreken* gekozen. Het verdwaalde (voeg)woordje *en* is in overeenstemming met de Dode Zeerol(, de Vulgaat), de Griekse handschriften en de meeste andere verzen van psalm 145 aan het begin van de volgende regel gezet.

¹⁶⁵⁸ Met het ontstaan van de zonde in de schepping schiep de satan niets nieuws, maar hij scheidde alleen, wat God in harmonie bij elkaar had gebracht. Iets nieuws kan de tegenstander van de Here niet scheppen. Hij kan alleen maar verwoesten.

mensen. Hij toont zijn grote liefde voor iedereen. Elk mens krijgt van Hem heel veel kansen en hulp om de goede weg te kiezen.

- 9** *Thet* (𐤕) Goed is Jahweh voor (of naar/van) alle(n),
en zijn barmhartigheden zijn over (of boven/op) al zijn daden (of zijn maaksels).

Ja, God is goed voor allen. Hij laat de zon opgaan voor goede en slechte mensen (Mat.5:45), zodat iedereen de tijd krijgt om zich te bekeren. In principe kan iedereen voor eeuwig gelukkig worden, want Jezus Christus heeft door zijn lijden en sterven voor alle zonden van de hele wereld al betaald (Joh.1:29,36, 3:16,17, Hebr.9:26-28, 1Joh.2:1,2).¹⁶⁵⁹ Hieruit blijkt de grote goedheid van de Here en zijn langdurige geduld voor elk mens. Hij sluit niemand uit. Wel sluiten veel mensen zichzelf uit door hun ongelooft en hun structurele ongehoorzaamheid.

- 10** *Jod* (𐤍) (Be)danken zullen U, Jahweh, al uw maaksels (of uw daden),
en uw goedgunstigen (of uw goedgezinden) willen U zegenen.

Alle daden van God zullen dankbaarheid tot gevolg hebben. Zo vertelt de hemel zijn eer, en moet Hij door al zijn maaksels en schepsels worden gezegend en geprezen (Ps.19:2, 103:22). Alles is gemaakt tot zijn eer, en zal Jahweh in de toekomst voor eeuwig en altijd loven en prijzen (vgl. v.21/22).

- 11** *Kaf* (𐤎) Van de (h)eer(lijkheid) (of de glorie) van uw koningschap (of uw koninkrijk)
zullen zij spreken (of zeggen),
en van (= over) uw heldhaftigheid zullen ze praten (of spreken),

- 12** *Lamed* (𐤌) om aan (of voor/van) de zonen van de mens(en) zijn heldhaftigheden
(of heldhaftige daden) bekend te maken (of te laten weten),
en de eer (of de glorie/heerlijkheid) van de luister (of de pracht/eer)
van zijn koningschap (of zijn koninkrijk).

Wat een moed heeft God getoond, en toont Hij nog steeds om ieder mens zoveel vrijheid en verantwoordelijkheid te geven. Hij heeft ons niet als zijn marionetten gemaakt. Hij heeft ons geschapen naar zijn beeld en gelijkenis. We lijken in ons koningschap zelfs op Hem! Wat een moed en geduld heeft Hij om toch steeds door te willen gaan met de zondige en daardoor gebrekkige mensen. Al stelt Hij zich door zijn grote liefde en heldhaftigheid kwetsbaar op, toch zal Hij zich nooit door satan uit het veld laten slaan.

Dat alles vormt slechts een belangrijk onderdeel van *de eervolle luister van zijn koningschap* voor de hele wereld (v.9^a), want het is zelfs meer dan een erg aanzienlijk tijdelijk koningschap.

- 13** *Meem* (𐤎) Uw koningschap (of Uw koninkrijk) is een koningschap (of een koninkrijk)
van alle eeuw(igheden),
en uw bestuur (of uw regering/heerschappij) is in (of door/met) elke (of alle) generatie
en generatie (= is door alle generaties heen).

Deze woorden van God die David (1012 – 972) hier als zijn profeet aan ons doorgeeft, zijn door en door betrouwbaar. De *betrouwheid* en *heiligheid* van Jahweh ¹⁶⁶⁰ zijn niet alleen we-

¹⁶⁵⁹ Dit betekent niet, dat alle mensen daarvan gebruik maken. Iedereen die God in gehoorzaamheid wil dienen, kan vergeving van zonden krijgen, en voor eeuwig worden verlost. In principe kan iedereen zalig worden, want de Here Jezus heeft alle schuld al betaald (Joh.1:29, 3:16,17, Hebr.9:24-28, 1Joh.2:1,2)!

¹⁶⁶⁰ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*.

zenlijke kenmerken van *al zijn woorden*, maar die eigenschappen van Hem blijken eveneens uit *al zijn daden*.

- 14 *Noen* (נ) Betrouwbaar (of Trouw) is Jahweh in (al) zijn woorden,
en heilig (of goedgunstig/zuiver) in al zijn daden.¹⁶⁶¹

In het volgende gedeelte (v.14/15-20/21) somt de psalmdichter daden van Jahweh op, waaruit zijn *rechtvaardige betrouwbaarheid* en *goedgunstige heiligheid* (v.13/14 en 17/18) blijken.

- 14 15 *Samech* (ס) Jahweh (onder)steunt [voor/van] al(le(n)) d(i)e vallen,¹⁶⁶²
en Hij richt [voor/van] al(le(n)) de (neer)gebogen(mens)en op.

- 15 16 *Ain* (ע) De ogen van al(le(n)) (die) naar (of bij) (= op) U zijn (gericht); zij wachten,
en U geeft aan (of voor/naar/van) hen hun eten in (of met) (= op) zijn tijd.

Niet alleen de mensen die alles van God verwachten, worden (meestal) via de natuur door Hem gevoed, maar ook de andere mensen én de dieren. Hij geeft ze eten en drinken, wanneer het nodig is (vgl. Hand.14:17). Dat veel mensen en dieren honger moeten lijden, komt niet door Hem, maar door het ingrijpen en/of de nalatigheid van zondige en kwaadaardige mensen. Ten onrechte geeft men daarvan de Here vaak de schuld.

- 16 17 *Pee* (פ) U opent uw hand,
en verzadigt (of en verrijkt) [voor/van] al(le(n)) wat leeft welwillend (of (naar) wens).

- 17 18 *Tsade* (צ) Rechtvaardig is Jahweh in (of met/door) al(le(n)) zijn wegen,
en goedgunstig (of heilig/trouw) in (of met/door) al(le(n)) zijn daden
(of zijn maaksels).

- 18 19 *Qof* (ק) Dichtbij is Jahweh voor (of naar/van) al(le(n)) (aan)roepers van Hem
(= die Hem (aan)roepen);
voor (of naar/van) al(le(n)) die Hem (aan)roepen in (of door/met) waarheid (of trouw).

De God Jahweh wil niet luisteren naar mensen die structureel ongehoorzaam zijn, en niet naar Hem willen luisteren. Die ongehoorzame mensen kunnen beter niet bidden, want dat verafschuwt Hij zelfs (Spr.15:8,29, 28:9, Jes.1:13-17, vgl. 1Sam.28:6, 1Pet.3:7). Mensen die door hun gedrag de Here negeren en verwerpen, worden door Hem genegeerd en verworpen. Wel luistert Hij graag naar mensen in waarheid en trouw; naar mensen die ook echt naar Hem willen luisteren.

- 19 20 *Reesj* (ר) (Naar) de wens (of Welwillend) van wie voor Hem ontzag hebben
(of wie Hem vrezen), zal Hij doen (of maken),

Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: "Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd."

¹⁶⁶¹ Dit vers staat niet in de (Masoretische) Hebreeuwse tekst. Blijkbaar zijn deze regels die moeten beginnen met de letter N of Noen (נ) verloren gegaan. Gelukkig is het 14^e vers teruggevonden in de Griekse handschriften(, de Vulgaat) en in de enige Dode Zeerol met deze psalm.

Het woord *al* aan het einde van de 1^e regel van dit vers staat in een deel van de Griekse handschriften en in de Vulgaat. Het ontbreekt echter in een ander deel van de Griekse handschriften en de Dode Zeerol met psalm 145. Omdat Jahweh betrouwbaar is in al zijn woorden, is het in de vertaling weergegeven (vgl. vers 17/18). Of dit helemaal de oorspronkelijke tekst is, blijft natuurlijk (nog) onzeker.

¹⁶⁶² In verband met het terugplaatsen van het verdwenen vers 14 moeten de nummers van de volgende verzen met één worden opgehoogd. Deze originele versnummers staan achter de vetgemaakte getallen, die overeenstemmen met de versnummering van onze huidige bijbelvertalingen.

en naar hun geschreeuw (om hulp) zal Hij luisteren, en Hij zal hen redden.

20 21 *Sjin* (ש) Jahweh bewaakt (of bewaart/beschermt/behoed) al(le(n)) zijn liefhebbers
(of al(le(n)) die van Hem houden),
en al de kwaadaardige(mense)n zal Hij uitroeien (of vernietigen/verdelgen).

Hoewel de kwaadaardige mensen veel kansen krijgen om zich te bekeren, zullen ze niet voor altijd de vrede en harmonie mogen verstoren. Als ze hardnekkig met hun slechte praktijken door blijven gaan, en hun verkeerde houding niet willen veranderen, dan is er voor hen op de toekomstige volmaakte wereld geen plaats. Het slot van dit vers vormt zo inhoudelijk de overgang naar het volgende gedeelte.

Mede op basis van de vorige verzen van dit lied profeteert koning David (1012 – 972) in het laatste gedeelte (v.21/22), over wat er in de toekomst zal gebeuren.

21 22 *Taw* (ת) (Van) de lof van Jahweh zal mijn mond spreken (of beloven),
en al het vlees (= iedereen) zal (of moet) zijn heilige naam zegenen,
voor (of van) eeuwig en altijd.

Dit betekent niet alleen, dat in de tijd van de schrijver van psalm 145 al wat leeft, de heilige naam Jahweh moet zegenen. Dit geldt ook tot op de dag van vandaag. De betekenis van dit vers reikt echter nog veel verder. Alle mensen op de nieuwe aarde zullen *voor eeuwig en altijd de heilige naam Jahweh zegenen* en prijzen. Samen met hen en al het leven op de nieuwe wereld wil en zal de auteur Hem uit diepe dankbaarheid eindeloos loven. Dit kan en zal gebeuren met woorden, en door daden, want Gods dienaren lijken op Hem. Looft Jahweh!

Psalm 146: God is de allerbeste Steun en Beschermmer.

- 1^a** Looft Jahweh!
1^b Loof Jahweh, mijn ziel!
2 Ik zal Jahweh loven gedurende mijn hele leven.
Ik zal voor mijn God musiceren, zolang ik er nog ben.
- 3** Vertrouwt niet op aanzienlijke mensen;
op een zoon van een man,
van wie geen redding is.
- 4** Zijn geest zal wegtrekken.
Hij zal naar zijn grond terugkeren.
Op die dag zullen zijn plannen vergaan.
- 5** Gelukkig is hij, van wie de God van Jakob zijn Hulp is;
hij, van wie zijn hoop op zijn God Jahweh is:
- 6** de Maker van hemel en aarde,
de zee en al wat daarin is,
de Bewaker van trouw voor eeuwig,
- 7^a** De Maker van recht voor de onderdrukten,
7^b De Gever van brood aan de hongerige mensen.
- 7^c** Jahweh maakt gevangenen los.
- 8^a** Jahweh opent de ogen van blinde mensen.
8^b Jahweh richt de neergebogen mensen op.
8^c Jahweh houdt van rechtvaardige mensen.
- 9** Jahweh beschermt vreemdelingen.
Wees en weduwe zal Hij bemoedigen,
en de weg van kwaadaardige mensen zal Hij ombuigen.
- 10^a** Jahweh zal voor eeuwig regeren.
10^b Uw God, Zion, is van generatie op generatie.
10^c Looft Jahweh!

Het bijbelboek Psalmen eindigt met 5 lofliederen die beginnen en afsluiten met het woord *Halleluja*. Psalm 146 is daarvan het eerste lied. Daarin looft en prijst de dichter de betrouwbaarheid van zijn almachtige en liefdevolle God. Aan die eeuwige en overal aanwezige betrouwbaarheid heb je oneindig veel meer, dan aan de geloofwaardigheid en aan de tijdelijke en beperkte mogelijkheden van de machtigste mensen van de wereld.

Hoewel de naam van de schrijver in deze psalm niet wordt genoemd, zijn er wel aanwijzingen die aangeven, wie hij hoogstwaarschijnlijk is. Sommige gedeelten van dit lied hebben verwantschap met psalm 145.¹⁶⁶³ Omdat deze vorige psalm door koning David (1012 – 972) is geschreven (Ps.145:1^a), ligt het voor de hand, dat hij eveneens de auteur is van dit lied.¹⁶⁶⁴ Het hele karakter van dit gedicht, doet vermoeden, dat het is ontstaan in een voorspoedige tijd waarin de dichter ervan erg dankbaar is voor Gods hulp, en voor Hem wil en kan musiceren (v.1,2). Het lijkt er dus op, dat David al koning was geworden. Al deze aanduidingen over de schrijver en over de tijd waarin psalm 146 hoogstwaarschijnlijk is gemaakt, blijven echter belangrijke aanwijzingen. Helemaal zeker is dit alles niet.

Deze psalm bestaat uit vier gedeelten: vers 1,2, 3,4, 5-7^b en 7^c-10. In begin van dit lied (v.1,2) geeft de auteur aan, dat hij de God Jahweh zijn hele leven wil loven met gezang en snarenspeel. Daarna maakt hij zijn luisteraars en lezers duidelijk, waarom ze vooral niet op machtige personen moeten vertrouwen (v.3,4). Vervolgens legt hij aan mensen uit, waarom ze juist wel hun zekerheid bij de Here moeten zoeken (v.5-7^b). In het laatste gedeelte (v.7^c-10) vertelt de dichter van psalm 146, waarom hij uit diepe dankbaarheid zijn liefdevolle Vader Jahweh looft en eert.

1^a Looft Jahweh (= Hallelu-Ja = Looft Jah)!¹⁶⁶⁵

1^b Loof_ Jahweh (= Halleli Jahweh = Loof_ Jahweh),¹⁶⁶⁶ mijn ziel!

2 Ik zal Jahweh loven (of prijzen) in (of door) (= gedurende) mijn hele leven.

Ik zal voor (of van) mijn God musiceren (of met snarenspeel zingen),

in (of met) (= zolang/gedurende) ik (er) nog ben.

In de eerste regel van dit lied roept de schrijver zijn publiek op om de Here te loven (v.1^a). Daarna zegt hij, dat hijzelf zijn hele leven God wil eren met gezang en snarenspeel (v.1^b,2).

In de volgende 2 verzen maakt de auteur zijn luisteraars en lezers duidelijk, waarom ze vooral niet op machtige mensen zoals vorsten en koningen moeten vertrouwen.

3 Vertrouwt niet (of Weest niet gerust) in (= op) aanzienlijke(mense)n;

in (= op) een zoon van een man (= een adam),

van wie (of die) [er] geen redding [(van of voor) hem] is.

In veel gevallen blijken beloften van machthebbers en invloedrijke personen weinig waard te zijn (vgl. Ps.60:13, 118:8,9). Ook al zullen deze mensen zich aan hun afspraken houden, dan

¹⁶⁶³ Inhoudelijk is er een grote overeenkomst tussen Ps.145:2 en v.2; 145:15^b,16 en v.7^b; en 145:13 en v.10^{a,b}. De zinnen van Ps.145:14^b en v.8^b lijken zelfs uiterlijk erg veel op elkaar.

¹⁶⁶⁴ Vergelijk hierbij ook psalm 37:19^b met vers 7^b, en psalm 103:6 met vers 7^a. Psalm 37 en 103 zijn allebei door David (1012 – 972) geschreven.

¹⁶⁶⁵ In de Griekse handschriften staan achter het woord *Hallelu-Ja* de namen van de profeten *Haggai en Zacharia*. Het is heel goed mogelijk, dat in hun tijd deze psalm vaak is gezongen, maar ze hebben dit lied niet gemaakt. Hoewel uit de fragmenten van de Dode Zeerollen niet duidelijk is, of die 2 profeten oorspronkelijk in psalm 146 hebben gestaan, ontbreken ze evenals in de Hebreeuwse tekst bij de psalmen 138, 147 en 148. Haggai en Zacharia worden bij die liederen in de Dode Zeerollen niet genoemd, terwijl die profeten daar wel in Griekse handschriften staan. In psalm 138 wordt zelfs expliciet aangegeven, dat koning David (1012 – 972) de dichter is.

¹⁶⁶⁶ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

blijft nog hun macht zowel in tijd als ruimte beperkt. Wanneer ze sterven, dan komt er van hun plannen in verreweg de meeste gevallen weinig of niets terecht.

4 Zijn geest (of Zijn adem) zal wegtrekken.

Hij zal naar (of voor) zijn grond (of zijn aardbodem) terugkeren.

In (= Op) die dag zullen zijn plannen (of zijn overdenkingen) vergaan
(of verloren gaan).¹⁶⁶⁷

De dichter van dit lied legt in het onderstaande gedeelte (v.5-7^b) aan mensen uit, waarom ze juist wel hun zekerheid bij de God van Jakob moeten zoeken.

Uit Jakob, die van de Here de naam Israël (= God zal strijden) kreeg (Gen.32:28), is het hele volk van de Israëlieten voortgekomen. Met *de God van Jakob* wordt dus de God van heel Israël aangeduid.

5 Gelukkig is (hij), van wie (of die) de God van Jakob [in (of met)] zijn Hulp
(of zijn Helper) is;

(hij, van wie) zijn hoop op (of over/boven) zijn (= Jakobs) God Jahweh is:

6 (de) Maker (of Dader) van hemel[en] en aarde (of land),¹⁶⁶⁸

de zee en al wat (of dat) in hen (= daarin) is,

de Bewaker (of de Beschermmer/Behoeder) van trouw (of van waarheid) voor (of van)
eeuwig,

7^a De Maker (of Dader) van recht(spraak) voor (of van) de onderdrukten (of afgepersten)
(of die de onderdrukte mensen recht doet),

7^b De Gever van (of voor) brood aan de hongerige(mense)n
(of die de hongerige(mense)n brood geeft).

De schrijver van psalm 146 somt een heleboel op van wat de Here heeft gedaan, wat Hij doet, en wat Hij zal blijven doen. Het ontbreekt Hem niet aan trouw, aan macht en aan liefde. Waarom zou je dan niet al je vertrouwen op Hem stellen? Deze liefdevolle God heeft de hele schepping gemaakt, en over alles heeft Hij alle macht!

In het laatste gedeelte (v.7^c-10) vertelt de dichter, waarom hij uit diepe dankbaarheid zijn liefdevolle Vader Jahweh looft en eert. In 5 achtereenvolgende zinnen begint hij met de vertrouwenwekkende naam van God: Jahweh.

7^c Jahweh maakt (of bevrijdt) gevangenen (of (vast)gebonden(mens)en/geboeiden) los.

Zowel letterlijk (Ps.105:20, Hand.5:19, 12:7, 16:26) als figuurlijk bevrijdt God gevangenen of vastgebonden mensen, en opent Hij de ogen van blinden (letterlijk, Mat.9:29,30^a, Joh.9:7,32; en/of geestelijk, Jes.29:17-24, 32:1-3, 35, 61:1-3).¹⁶⁶⁹ Door dat genezende werk van de Here Jezus zou iedereen (dus ook Johannes de Doper) Hem moeten herkennen en erkennen als de

¹⁶⁶⁷ In de (Masoretische) Hebreeuwse tekst staat hier *In (= Op) die dag zijn zijn plannen (of zijn overdenkingen) vergaan (of verloren gegaan)*. Op grond van de Griekse handschriften, de Vulgaat en het tekstverband is voor de toekomende tijd gekozen. Dit gedeelte van psalm 146 is in de Dode Zee-rollen verloren gegaan.

¹⁶⁶⁸ Het woord *hemel[en]* staat in het Hebreeuws altijd in het 2-voud (= dualis), en het heeft 2 betekenissen. De psalmdichter duidt hier vooral op de lucht, het firmament ofwel het uitspannel waarbinnen de hemellichamen zoals de zon, de maan en de sterren voorkomen (Gen.1:6-8, 15:5, Lev.26:19, Ps.19:2, enz.). Met het woord *hemel[en]* bedoelde men ook de woonplaats van God (vgl. Gen.28:12,13^a, Deut.3:24, 4:39, 10:14, 26:15^a, enz.).

¹⁶⁶⁹ Zie Turennot T. van, Jesaja, Jahweh redt, Grijpskerk, 2024.

Messias (= de Gezalfde) en als de Zoon van God (Mat.11:2-6, Luk.7:18-23). God maakt alle dingen nieuw (Op.21:5^a).

- 8^a Jahweh opent (de ogen van) blinde(mense)n.
- 8^b Jahweh richt de (neer)gebogen(mens)en op (vgl. Ps.147:3).
- 8^c Jahweh houdt van rechtvaardige(mense)n.
- 9 Jahweh beschermt (of bewaakt/bewaart/behoedt) vreemdelingen.
Wees en weduwe zal Hij bemoedigen (of herstellen/verlichten),
en de weg van kwaadaardige(mense)n zal Hij (om)buigen (of bederven/verdraaien).

De Here komt op voor de zwakken in de samenleving, die maar al te vaak het onderspit moeten delven (Ps.68:6), maar Hij gaat met kwaadaardige mensen de strijd aan (Ps.18:27, 68:7^b, vgl. 1Sam.2:30^b). De psalmdichter legt daarbij duidelijk het accent op het positieve en liefdevolle handelen van God. Voor zijn strijdbare houding tegenover opstandige mensen gebruikt hij maar één zin.

- 10^a Jahweh zal voor (of van) eeuwig regeren (of Jahweh regeert voor (of van) eeuwig).¹⁶⁷⁰
- 10^b Uw God, Zion, is van (of voor) generatie en (= op) generatie.
- 10^c Looft Jah(weh) (= Hallelu-Ja = Looft Jah)!

Met *Zion* wordt de stad Jeruzalem bedoeld.¹⁶⁷¹ Door het noemen van de hoofdstad als vertegenwoordigster van Israël spreekt de auteur in dit lied heel Gods volk aan.

De verlossende liefde van de Here maakt iedereen gelukkig, die vriendschap met Hem wil sluiten, en Hem op die vertrouwelijke basis wil dienen. Hij wil vriendschap met alle mensen.¹⁶⁷² Hij is een trouwe en liefdevolle Vader die vooral opkomt voor de zwakken in de samenleving: voor de armen, de weduwen en de wezen. Dit alles is niet tijdelijk zoals bij alle zogenaamde goden en machtige mensen in de wereld, maar voor eeuwig. Die tijdelijke macht van koningen en machtige vorsten van wereldrijken is niets vergeleken bij de eeuwige almacht van de Here. Hij regeert overal voor altijd. Hij noemt zichzelf niet voor niets Jahweh.¹⁶⁷³ Hij blijft voor altijd goedgunstig, trouw en betrouwbaar. Hij wijst mensen die in gehoorzaamheid alles van Hem verwachten, nooit af. Hij zal alles nieuw maken, en een nieuwe aarde scheppen. Daar zal Hij tussen de verlostes mensen wonen. Daar zal geen verdriet, geklaag, moeite en dood meer zijn. Daar zal iedereen voor eeuwig echt gelukkig zijn (Op.21:1-

¹⁶⁷⁰ In de Hebreeuwse taal van die tijd is tussen de onvoltooid tegenwoordige tijd van een werkwoord (b.v. hij regeert), en de onvoltooid toekomstige tijd (b.v. hij zal regeren) geen verschil! Bij de vertaling naar het Nederlands moet mede op grond van het tekstverband een keus worden gemaakt. Oude vertalingen vanuit het Hebreeuws, zoals de Septuagint, kunnen daarbij ter ondersteuning worden gebruikt.

(Let op! (Tegenwoordige) actieve deelwoorden (b.v. hij is regerende) worden vaak ook als onvoltooid tegenwoordige tijd (b.v. hij regeert) vertaald, maar daarbij is de toekomstige tijd (meestal) niet van toepassing.)

¹⁶⁷¹ Oorspronkelijk was Zion een burcht in de stad Jeruzalem. Koning David (1012 – 972) heeft deze burcht op de Jebusieten veroverd (2Sam.5:7, 1Kron.11:5). Die burcht lag aan de zuidkant van de heuvel of berg in het oosten van Jeruzalem. Later werd de hele heuvel Zion genoemd (Ps.2:6, 74:2, 78:68). Vervolgens werd met Zion ook de hele stad Jeruzalem aangeduid (Ps.51:20, 135:21, 147:12).

¹⁶⁷² Sommige mensen denken, dat God niet je vriend wil zijn. De Bijbel is daar heel duidelijk over. Hij was de vriend van Mozes (Ex.33:11) en Abraham (2Kron.20:7, Jes.41:8, Jak.2:23). De Here Jezus noemde zijn discipelen zijn vrienden (Luk.12:4). Zo sprak Hij ook over Lazarus (Joh.11:11). Jezus Christus is de vriend van al zijn dienaren. Voor hen gaf Hij in zijn grote liefde zijn leven (Joh.15:13-15)

¹⁶⁷³ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

22:5). Laat dit voor elk volk, zonder uitzondering, een aansporing zijn om Hem te (gaan) dienen. Zo'n geweldige en fantastische God verdient toch de eer en liefde van alle mensen?

Deze prachtige en blijde boodschap is het waard om door woorden en daden aan iedereen door te geven, zodat de naam van de Here door veel mensen dankbaar wordt geprezen!

Psalm 147: Looft de almachtige God voor zijn liefdevolle daden.

- 1** Looft Jahweh!
Ja, goed is het musiceren voor onze God.
Ja, het is aangenaam.
Een lofzang is aantrekkelijk.
- 2** Jahweh bouwt Jeruzalem op.
Verdrevenen van Israël zal Hij bijeenbrengen;
- 3** de Genezer van gebroken mensen van hart,
en Verbinder van hun verdriet.
- 4** Hij telt het aantal van de sterren.
Hij noemt ze allemaal bij hun namen.
- 5** Groot is onze Heer, en overvloedig in kracht.
Zijn inzicht is oneindig.
- 6** Jahweh beurt de nederige mensen op.
Hij vernedert de kwaadaardige mensen tot de grond toe.

- 7** Antwoordt Jahweh door een danklied!
Musiceert voor onze God met een handharp!
- 8** Hij is het, die de hemel met wolken bedekt;
die voor de aarde regen klaarmaakt;
die op bergen gras laat uitspruiten;
- 9** die aan de dieren hun voedsel geeft;
aan jonge raven die roepen.
- 10** In de kracht van het paard heeft Hij geen genoeg.
Door de benen van de man is Hij niet welwillend.
- 11** Jahweh is welwillend voor wie voor Hem ontzag hebben;
voor wie op zijn goedgunstigheid wachten.

- 12** Jeruzalem, roem Jahweh!
Loof jouw God, Zion,
- 13** want Hij heeft de grendels van jouw poorten sterk gemaakt!
Hij heeft jouw zonen in jouw midden gezegend.
- 14** Hij geeft jouw gebied vrede.
Met het vette van de tarwe verzadigt Hij jou.

- 15 Hij stuurt zijn woorden naar de aarde.
Buitengewoon snel rent zijn woord.
- 16 De Gever van sneeuw als wol,
strooit de rijp uit als as.
- 17 Hij gooit zijn ijs als brokken.
Wie kan standhouden tegen zijn kou?
- 18 Hij stuurt zijn woord, en Hij laat ze smelten.
Hij laat zijn wind waaien, en de wateren stromen.
- 19 Hij heeft zijn woord aan Jakob verkondigd;
zijn voorschriften en zijn rechtsregels aan Israël.
- 20 Zo heeft Hij niet voor elk ander volk gedaan,
en zijn rechtsregels heeft Hij aan hen niet bekend gemaakt.
Looft Jahweh!

In deze psalm wordt iedereen opgewekt om de Here te loven, omdat Hij goed voor zijn diena-
ren, en voor de schepping zorgt. Vooral het volk Israël heeft veel redenen om Hem te bedan-
ken.

De auteur van dit dichtwerk is onbekend. Wel is duidelijk, dat dit lied is geschreven in de tijd
dat God de stad Jeruzalem weer opbouwde, en de Israëlieten, die uit hun land waren verdre-
ven, weer terug wilde brengen naar hun eigen grondgebied (v.2). Ook had de hemelse Vader
inmiddels de grendels van Jeruzalems poorten sterk gemaakt (v.12,13^a). De hoofdstad had
toen dus muren. Hieruit blijkt, dat psalm 147 is gemaakt, nadat onder leiding van de land-
voogd Nehemia het herstel van de muren van Jeruzalem in 445 voor Christus was voltooid.
Omdat het opbouwen van de hoofdstad en het bijeenbrengen van de Israëlieten naar het heili-
ge land nog steeds doorging (v.2), is deze psalm niet lang na de herbouw van de muren ont-
staan. Ook werden de sterke grendels van de poorten nog niet als een vanzelfsprekendheid
ervaren (v.13). Dit lied is dus gedicht in 445 of enige tijd daarna. Misschien is het wel ge-
maakt en gebruikt om de voltooiing van de muren en de poorten te vieren. In die tijd hadden
de landvoogd Nehemia en de priester en schriftgeleerde Ezra de leiding.

Psalm 147 bestaat uit drie gedeelten: vers 1-6, 7-11 en 12-20. In het eerste gedeelte (v.1-6)
roept de dichter iedereen op om de almachtige God te loven, omdat Hij de Israëlieten weer
helpt en ondersteunt. De auteur geeft in het volgende gedeelte (v.7-11) aan, dat ze de Here
ook moeten bedanken voor zijn zorg voor de hele schepping, en voor iedereen die alles van
Hem verwacht. In het laatste gedeelte (v.12-20) wekt hij zijn volksgenoten op om Jahweh te
roemen en te loven, omdat Hij de Israëlieten in het heilige land op allerlei manieren zegent en
ondersteunt. Zo goed is Hij nog voor geen enkel ander volk geweest.

1 Looft Jah(weh) (= Hallelu-Ja = Looft Jah)! ¹⁶⁷⁴

¹⁶⁷⁴ In de Septuagint staan achter het woord *Hallelu-Ja* de namen van de profeten *Haggai* en *Zacharia*. Ze heb-
ben dit lied echter niet geschreven, want ze waren, toen psalm 147 werd gedicht, al 10-tallen jaren geleden ges-
torven. In andere Griekse handschriften, de Dode Zee-rollen(, de Vulgaat) en in de (Masoretische) Hebreeuwse
tekst ontbreken de namen van die 2 profeten.

Ja, (of want/(om)dat) goed is het musiceren (of met snarenspeel zingen) van (= voor) onze God.

Ja, (of want/(om)dat) (het) is aangenaam (of lieflijk).

Een lof(zang) is aantrekkelijk (of mooi/gepast/lieflijk).

Het loven van God met (vocale en instrumentale) muziek is niet alleen goed voor Hem, maar ook voor het welzijn van de mensen zelf. Door een goede persoonlijke relatie met de Here wordt een mens veel gelukkiger (vgl. Ps.92:2-5).

Om de hardnekkige ongehoorzaamheid van het overgrote deel van het volk Israël heeft Jahweh toegelaten, dat de stad Jeruzalem in 586 voor Christus volledig werd verwoest. Vanaf 724 – 722 werd het noorden van het heilige land door de Assyriërs leeggeroofd. De bevolking namen ze mee naar hun eigen land. Dit zou voor de Joden in het zuiden een waarschuwing moeten zijn, maar ze bleven doorgaan met hun afgoderij, en hun egoïstische en misdadige praktijken. Van alle waarschuwingen van Gods profeten trokken ze zich niets aan. Toen verwoestten de Babyloniërs de hoofdstad, en deporteerden ze vrijwel de hele bevolking naar het Tweestromenland.

Bijna 50 jaren later veroverde de Perzische koning Kores II (559/538 – 529) het hele Babylonische rijk. In 538 voor Christus gaf hij aan alle Israëlieten toestemming om weer terug te keren naar het heilige land. Helaas gingen slechts kleine groepjes mensen terug. Zij waren niet in staat om zo'n grote stad als Jeruzalem met de tempel te herbouwen. Het ontbrak hen aan voldoende middelen.

Die middelen echter, daar zorgde de Here zelf voor. Zowel de tempel als de muur rond de stad Jeruzalem werden met steun van de Perzen herbouwd. Alle onderworpen volken in het hele grote rijk betaalden zelfs jarenlang mee aan de herbouw en het onderhoud van de tempel. Dat begon al tijdens de regering van koning Kores II (559 – 529) (Ezra 1:4,7-11, 6:3-5). Koning Darius I (521 – 485) liet zijn gouverneur Tattenai uit de staatskas fors meebetalen aan de tempelbouw en de offerdienst (Ezra 6:6-12). Ook de Perzische koning Artaxerxes I (465 – 424) ging hiermee nog door (Ezra 7:15-22). Uit dit alles bleek heel duidelijk Gods grote goedgunstigheid.

Hij zorgde ervoor, dat Jeruzalem letterlijk en figuurlijk als vertegenwoordigster van heel zijn volk werd opgebouwd. Zo zorgde Hij ervoor, dat de Perzische koning alle Israëlieten naar hun eigen land liet gaan. God verzamelde zijn verdreven volk in het heilige land, en zegende de mensen die Hem wilden gehoorzamen.

2 Jahweh (her)bouwt Jeruzalem (op).

Verdrevenen (of Verstrooiden/Onderdrukten) van Israël zal Hij bijeenbrengen
(of vergaderen);

3 de Genezer van (of voor) gebroken(mens)en van hart,
en (Ver)binder van (of voor) hun verdriet (of hun pijn[en]).

Ook bij de psalmen 138 en 148 staan de namen van Haggai en Zacharia evenmin in de enige overbleven Dode Zeerol daarvan. Ze zijn bovendien niet terug te vinden in (de Vulgaat en) de Hebreeuwse tekst. Ze worden daar in die bronnen van de Bijbel niet genoemd, terwijl hun namen bij die liederen wel in de Griekse handschriften staan. Bij psalm 138 echter, wordt zelfs in alle hierboven genoemde handschriften expliciet aangegeven, dat koning David (1012 – 972) de dichter is.

Jahweh betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: “Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd.”

Wat God in het verleden deed, dat doet Hij ook vandaag, en zal Hij eveneens in de toekomst doen. Hij blijft zijn volk in het heilige land bijeenbrengen. Hij blijft aan Jeruzalem bouwen, totdat het nieuwe Jeruzalem erop zal volgen. Hij zal voor zijn dienaren blijven zorgen.

De Here is machtig genoeg om alles wat onmogelijk lijkt, mogelijk te maken. Hij is zo machtig, dat Hij niet alleen weet, hoeveel sterren er zijn, maar Hij kent ze allemaal bij hun naam. Hij heeft al die voor ons nog ontelbare sterren geschapen (Gen.1:14-19, Jes.40:26). Hieruit blijkt zijn onbeperkte intelligentie en inzicht (Jes.40:28).

4 Hij telt het aantal (of het getal) van (of voor) de sterren.

Van (of Voor/Naar) allen van hen noemt (of roept) Hij de namen
(= Hij noemt (of Hij roept) ze allemaal bij hun namen (of hun naam)).

De dichter wil hiermee ook aangeven, dat de hemelse Vader niet vergelijkbaar is met de afgoden van de andere volken. De macht van deze afgoden beperkte zich in de ogen van hun aanhangers tot een bepaald gebied of een heel land. Jahweh echter, is de echte en de enige God (Deut.7:9^a). Hij regeert niet alleen over het heilige land, maar over de hele aarde; ja, over heel het heelal en de hemel. Zijn macht strekt zich zelfs uit over alles wat er maar bestaat.

5 Groot is onze Heer, en overvloedig (of veel/talrijk) van (= in) kracht.

Voor (of Van) zijn inzicht (of zijn begrip/verstand) is geen getal (of geen aantal)
(= Zijn inzicht is oneindig).

Terwijl Hij door zijn almacht en onbeperkte intelligentie goed in staat is om de zwakken in de samenleving te helpen en te bemoedigen, weet Hij met de kwaadaardige mensen ook wel raad. Hij verhoogt de nederige mensen, die alles van Hem verwachten, en Hij vernedert zijn tegenstanders, die eveneens zijn dienaren tegenstaan.

6 Jahweh beurt (of herstelt/verlicht) de nederige(of de arme/ellendige)(mense)n op
(of Jahweh bemoedigt de nederige(of de arme/ellendige)(mense)n).

Hij vernedert de kwaadaardige(mense)n tot de grond (of de aarde/het land) toe.

De auteur geeft in het tweede gedeelte (v.7-11) aan, dat iedereen de Here ook moet bedanken voor zijn zorg voor de hele schepping met de prachtige natuur, en voor de mensen die alles van Hem verwachten.

7 Antwoordt (aan/voor/naar/van) Jahweh door (of met/in) een dank(lied)!

Musiceert (of Zingt met snarenspeel) voor (of van/naar) onze God met (of door)
een (hand)harp!

8 (Hij is het,) die de hemel[en] met (of door) wolken bedekt;
die voor (of van) de aarde (of het land) regen klaarmaakt
(of (voor)bereidt/tot stand brengt);

die (op) bergen gras (of gewas) laat uitspruiten (of groeien);

9 die aan (of voor) de dieren zijn (= hun) (of het vee zijn) voedsel (of brood) geeft;

aan (of voor) zonen van een raaf (= jonge raven) die (aan)roepen
(Mat.6:26, Luk.12:24).

Een *harp* was in de Oudheid veel kleiner dan tegenwoordig, en kon gemakkelijk worden meegenomen.

In de herfst begint de regenperiode. Als die periode in oktober en november begint, kan het

water in grote hoeveelheden vanaf de hoge heuvels of bergen naar beneden storten. Met grote kracht stroomt het naar de drooggevalen wadi's en riviertjes. Dan zwellen die wadi's en riviertjes plotseling op tot brede waterstromen. Al het water van deze regen maakt het land geschikt om te zaaien, zodat het gewas kan kiemen en opkomen. Na de regentijd schiet in Israël het gras samen met andere planten snel op.

Doordat de Here met de regen alle planten en bomen laat groeien, zorgt Hij ook voor het voedsel van de dieren en de mensen.

10 In (of Door) de kracht (of de heldhaftigheid/moed) van het paard heeft Hij geen
genoegen (of geen plezier).

Door (of In) de benen van de man (= Door spierkracht) is Hij niet welwillend
(of goedgunstig).

In die tijd werden paarden vooral voor de oorlog gebruikt. Ze werden om hun kracht en snelheid voor de strijdwagens gespannen. Vooral in de vlakke gebieden waren deze strijdwagens voor de tegenstanders erg gevaarlijk. Zo zijn sterke en snelle benen van een man eveneens erg belangrijk tijdens een veldslag.

Van al dat geweld is Jahweh echter niet gediend of onder de indruk. Een koning in Israël mocht van Hem niet veel paarden bezitten (Deut.17:14-16). Hij wilde, dat zijn volk in de eerste plaats op Hem vertrouwde, en niet op een groot aantal paarden en strijdwagens. Vooral in de vlakke gebieden van het heilige land moesten de Israëlieten tegenover de gevaarlijke vijandelijke strijdwagens gelovig bouwen op de beloften van God.

11 Jahweh is welwillend (of goedgunstig) voor wie voor Hem ontzag hebben
(of voor wie Hem vrezen);

(voor) wie [voor/van/aan] (op) zijn goedgunstigheid (ver)wachten (of hopen).¹⁶⁷⁵

In het laatste gedeelte (v.12-20) wekt de dichter zijn volksgenoten op om Jahweh te roemen en te loven. De Israëlieten behoren dit uit dankbaarheid te doen, omdat God ze in het heilige land op allerlei manieren zegent en ondersteunt. Zo goed is Hij nog voor geen enkel ander volk geweest.

12 Jeruzalem, roem (of prijs) Jahweh!

Loof jouw God, Zion,

13 want (of Ja,/(om)dat) Hij heeft de grendels van jouw poorten sterk gemaakt
(of versterkt/verstevigd)!

Hij heeft jouw zonen in (of door) jouw midden (of jouw binnenste) gezegend.

Met Jeruzalem en Zion wordt in vers 12 de hoofdstad als vertegenwoordigster van heel het land Israël aangeduid.¹⁶⁷⁶ De aansporing van de auteur van psalm 147 om de Here te roemen en te loven is hier dus voor alle Israëlieten bedoeld, en niet alleen voor de inwoners van Jeruzalem.

¹⁶⁷⁵ In de Septuagint(en de Vulgaat) zijn de verzen 1-11 psalm 146, en begint bij vers 12 psalm 147:1, maar in andere Griekse handschriften, de Dode Zeerollen en de (Masoretische) Hebreeuwse tekst vormen de verzen 1-20 samen één psalm.

¹⁶⁷⁶ Oorspronkelijk was Zion een burcht in de stad Jeruzalem. Koning David (1012 – 972) heeft deze burcht op de Jebusieten veroverd (2Sam.5:7, 1Kron.11:5). Die burcht lag aan de zuidkant van de heuvel of berg in het oosten van Jeruzalem. Later werd de hele heuvel Zion genoemd (Ps.2:6, 74:2, 78:68). Vervolgens werd met Zion ook de hele stad Jeruzalem aangeduid (Ps.51:20, 135:21, 147:12).

Hoewel onder leiding van de landvoogd Nehemia de muren en de poorten werden hersteld, was het Jahweh die dit mogelijk maakte. Hij liet koning Artaxerxes I (465 – 424) aan Nehemia toestemming geven om dit alles te doen. Hij zorgde ervoor, dat deze Perzische koning aan de Joden daarvoor de middelen gaf.

14 De (Vast)steller (of De Zetter) van (= Hij geeft) jouw gebied (of jouw grens) vrede.

Met het vette (= het vruchtbare/vruchtbaarste/het beste) van de tarwe verzadigt
(of voldoet/verrijkt) Hij jou.

Door zijn macht in de natuur te gebruiken zorgde God ervoor, dat zijn volk met het vruchtbaarste van de tarwe verzadigd werd.

15 De Zender van (= Hij stuurt/zendt) zijn woorden (of zijn gezegden/uitspraken)
(naar) de aarde (of het land).

Tot(dat) (= Buitengewoon/Erg) snel (of vlug/haastig/ijlings) rent (of loopt) zijn woord.

16 De Gever van sneeuw (zo)als wol,
(ver)strooit de rijp (of de vorst/hagel) (uit) (zo)als as.

In het volgende vers wordt met andere woorden gezegd, dat de Here het laat hagelen, als Hij dat wil.

17 Hij gooit (of werpt) zijn ijs (of vorst) (zo)als brokken (of stukken).

Wie kan (of zal) standhouden (of (be)staan) tegen (of voor/van) [het gezicht van]
zijn (vries)kou (of vorst)?

18 Hij stuurt (of Hij zendt) zijn woord (of zijn zaak),
en Hij laat ze (of hen) (= alles wat bevroren is) smelten (of oplossen).
Hij laat zijn wind (of zijn adem/Geest) blazen (of verstrooien) (= waaien),
(en) de wateren (of het water) stromen (of vloeien).

Wat een voorrecht is het voor de Israëlieten, dat deze machtige God hen als zijn volk heeft uitgekozen. Door zijn woorden maakte Hij zich aan hun voorvader Jakob (= Israël) bekend.¹⁶⁷⁷

19 Hij heeft zijn woord(en) ¹⁶⁷⁸ aan (of voor/van) Jakob verkondigd (of bekend gemaakt);
zijn voorschriften en zijn rechtsregels (of zijn bepalingen) aan (of voor/van) Israël.

De voorschriften en rechtsregels van de Here zijn geen last, maar een lust (Mat.11:28-30, 1Joh.5:3), omdat Hij in zijn wetten het bestwil en een goede gezondheid voor de mensen zoekt (Rom.7:12, 1Tim.1:8). Het was en is bijvoorbeeld erg gezond om van een geslacht dier het vet, de lever en de nieren niet te eten (Ex.29:13, Lev.3:16, 4:19,26,31,35, 6:12, enz.). Ook

¹⁶⁷⁷ Omdat God tegen Abraham, Izaäk en Jakob zijn woorden sprak, die zij aan hun nageslacht moesten doorgeven, waren deze voorvaders profeten (Gen.20:1-7, Luk.13:28, Hand.3:25). In de tijd van het Oude Testament, werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12).

¹⁶⁷⁸ Vanuit de (Masoretische) Hebreeuwse tekst is het niet duidelijk, of het *woord* of *woorden* moet zijn. Een (zogenaaemde) schrijffout is in die tekst verbeterd. Op grond van het parallellisme in vers 19 zou het meervoud voor de hand kunnen liggen, maar in de Griekse handschriften(en de Vulgaat) staat het in het enkelvoud. Daarom is vooral voor dat laatste gekozen, maar of dit de oorspronkelijke tekst is, is niet zeker.

In de Dode Zeerollen is dit gedeelte van psalm 147 verloren gegaan.

Bij een parallellisme staan 2 of meer (bij)zinnen bij elkaar. Die zinnen zeggen met andere woorden min of meer hetzelfde, waardoor ze elkaar aanvullen en ophelderen. Dit kwam in de Hebreeuwse literatuur veel voor.

door de goede hygiëne bleven de meeste gehoorzame Israëlieten veel langer leven dan de heidenen (Lev.15, Num.5:2,3, 31:17-24, Deut.21:10-14, 23:13).¹⁶⁷⁹ Juist deze wetten waren uniek in de wereld. Het volk Israël had de allerbeste voorschriften! Vooral daarin bleek en blijkt Gods grote liefde voor heel zijn volk.

20 (Juist) zo (of Aldus) heeft Hij niet voor (of aan/van) elk (of alle) (ander) volk gedaan
(of gemaakt),
en zijn rechtsregels (of zijn bepalingen) heeft Hij (aan) hen niet bekend gemaakt
(of niet laten weten).¹⁶⁸⁰

Looft Jah(weh) (= Hallelu-Ja = Looft Jah)!

De psalmdichter riep niet voor niets zijn volksgenoten op om de Here te bedanken voor alles wat Hij voor zijn volk heeft gedaan. Ook vandaag moeten zijn dienaren dat niet vergeten. God is nog steeds dezelfde, en de Bijbel is en blijft een onuitputtelijke bron van wijsheid en zegen. Looft Jahweh ofwel Halleluja!

- 586 (juni) Val van Jeruzalem.
- 586 (juli) Wegvoering van de Joden, verwoesting van Jeruzalem.
- 586 - 537 De Joodse ballingschap in Babel.
- 559 - 529 Kores II is koning over het (grote) rijk van Perzen en Meden.
- 538 Kores II veroverd het Babylonische rijk, en laat alle ballingen vrij.
- 537 De terugkeer van Joden en wat Israëlieten uit de ballingschap.
- 521 - 485 Regering van koning Darius I de Pers.
- 515 De tempel is weer herbouwd.
- 485 - 465 Regering van koning Xerxes I, een zoon van Darius I.
- 465 - 424 Regering van koning Artaxerxes I, de jongste zoon van Xerxes I.
- 459 De terugkeer van het groepje Israëlieten onder leiding van de priester Ezra.
- 445 - 433 De landvoogd Nehemia is in Jeruzalem.
- 445 Het herstel van de muren rond Jeruzalem is klaar.

¹⁶⁷⁹ Zie hiervoor Hobrink B., *Moderne Wetenschap in de Bijbel*, 6^e druk, Hoornaar, 2005.

¹⁶⁸⁰ In de Hebreeuwse tekst staat hier ... *volk en zijn rechtsregels (of zijn bepalingen) gedaan, (zodat) zij ze (of (van) hen) niet hebben gekend (of hebben geweten)*. Op grond van enige Dode Zeerol van dit slotvers(, de Vulgaat) en de Griekse handschriften is voor ... *volk gedaan, en zijn rechtsregels (of zijn bepalingen) heeft Hij (aan) hen niet bekend gemaakt (of niet laten weten)*. Inhoudelijk sluit het beter aan bij het (tegengesteld) parallellisme van de verzen 19 en 20, en het parallellisme binnen vers 20. Het verschil in betekenis is echter (bij de uitleg) niet zo groot.

Bij een parallellisme staan 2 of meer (bij)zinnen bij elkaar. Die zinnen zeggen met andere woorden min of meer hetzelfde, waardoor ze elkaar aanvullen en ophelderen. Dit kwam in de Hebreeuwse literatuur veel voor.

Psalm 148: Hemel en aarde, looft Jahweh.

- 1** Looft Jahweh!
Looft Jahweh vanuit de hemelen!
Looft Hem in de hoogten!
- 2** Looft Hem, al zijn hemelse knechten!
Looft Hem, al zijn hemelse legers!
- 3** Looft Hem, zon en maan!
Looft Hem, alle lichtende sterren!
- 4** Looft Hem, hemel van de hemelen
en de wateren die boven de hemel zijn!
- 5** Zij moeten de naam van Jahweh loven,
want Hijzelf heeft geboden, en zij zijn geschapen.
- 6** Hij liet ze vaststaan voor altijd.
Voor eeuwig heeft Hij hun een wetmatigheid gegeven,
en het zal niet voorbijgaan.

- 7** Looft Jahweh vanaf de aarde,
grote zeedieren en alle waterdiepten,
- 8** vuur en hagel, sneeuw en nevel,
stormwind die zijn woord doet,
- 9** de bergen en alle heuvels,
vruchtboom en alle ceders,
- 10** de wilde dieren en al het vee,
wat kruipt, en de gevleugelde vogels,
- 11** koningen van de aarde en alle volken,
vorsten en alle rechters van de aarde,
- 12** jonge mannen en ook meisjes,
ouderen met jongeren.
- 13** Zij moeten de naam van Jahweh loven,
want zijn naam alleen is hoogverheven.
Zijn majesteit is over de aarde en de hemel.
- 14^a** Hij verhoogde een hoorn van zijn volk;
- 14^b** een lofzang van al zijn goedgunstigen;

van zonen van Israël,
een volk dichtbij Hem.

14^c Looft Jahweh!

Alle levende wezens en bestaande dingen die de Here heeft gemaakt, worden in psalm 148 door de dichter opgeroepen om hun Schepper dankbaar te loven. Hij heeft ze niet alleen geschapen, maar houdt ze ook in stand.

De auteur van deze psalm wordt niet genoemd. Wel wordt in dit lied over *een verhoogde hoorn van en voor zijn volk* gesproken (v.14^a). Zoals een hoorn bij sommige dieren een wapen is, zo is het in de Bijbel een teken van koninklijke kracht (vgl. 1Sam.2:1,10, Ps.75:5,6,11, 89:18,25, 92:11^a, Jer.48:25, Dan.7:7,8,19-25, 8, Luk.1:69, enz.). Deze hoorn is ook *een lofzang van en voor al Gods goedgezinden* (v.14^b). Het lijkt dus over een koning vanuit Israël te gaan, die Jahweh voor zijn volk heeft verhoogd, en die een lofzang van en voor al zijn goedgezinden is. Het is een koning van Israël die van de hemelse Vader macht heeft gekregen, en die door zijn dienaren wordt geloofd en toegezongen.

Hoogstwaarschijnlijk wordt daar David (1012 – 972) mee bedoeld. Hij kreeg als koning van heel Israël van God veel macht,¹⁶⁸¹ en liet zijn volksgenoten mede door zijn talrijke psalmen ¹⁶⁸² loven en zingen. Hij is eveneens de voorvader van Jezus Christus. Deze Jezus is de Hoorn van heil die God voor zijn volk had opgericht (Luk.1:68,69).¹⁶⁸³ Psalm 148 heeft daarmee ook een messiaanse betekenis.

Dit lied bestaat uit twee gedeelten: vers 1-6 en 7-14. In het eerste gedeelte (v.1-6) staat, dat de hemel en alle schepselen die daarin zijn, de Here moeten loven. Hij immers heeft ze geschapen, en houdt ze via natuurwetten in stand. We kunnen in het laatste gedeelte (v.7-14) lezen, dat alle mensen, dieren en natuurverschijnselen op de aarde de Almachtige moeten loven. Hij namelijk is in zijn majesteit hoogverheven boven de hemel en de aarde. Hij zorgt vanuit die positie goed voor zijn volk.

In de onderstaande verzen (v.1-6) begint de dichter bij de hemel als de woonplaats van God, en daalt hij met de kennis van zijn tijd via de engelen, de sterren en de planeten geleidelijk af tot en met de wolken in de lucht.

1 Looft Jah(weh) (= Hallelu-Ja = Looft Jah)! ¹⁶⁸⁴

¹⁶⁸¹ Het is niet erg aannemelijk, dat psalm 148 na de ballingschap is ontstaan, zoals sommige uitleggers aangeven. De macht en invloed van de hoofdzakelijk Judese bevolking stelde na hun terugkeer eerst vrijwel niets voor. Ze hadden geen door God *verhoogde hoorn van en voor zijn volk* (v.14^a). Ook keerden vrijwel alleen Judeeërs terug, terwijl het in dit lied over *zonen van Israël* gaat (v.14^b).

Bovendien kunnen we in de Bijbel nergens lezen over profeten in de tijd tussen het optreden van de profeet Maleachi in de 5^e eeuw voor Christus en de komst van Johannes de Doper in de 1^e eeuw na Christus. Er zijn zelfs sterke aanwijzingen dat er in die periode helemaal geen profeten waren (1Mak.4:46, 9:27, 14:41)! De schrijver van het boek Sirach noemde in zijn opsomming van bijbelse figuren na (de laatste van de 12 (kleine) profeten:) Maleachi, geen enkele geïnspireerde boodschapper van God meer (Sir.49:10-16). Als we weten, dat alle bijbelboeken door de Heilige Geest uitsluitend via apostelen en profeten tot stand zijn gekomen (Ef.3:5, 2Tim.3:14-17, 2Pet.3:2), dan is het erg onwaarschijnlijk, dat deze psalm na de ballingschap is ontstaan.

¹⁶⁸² Volgens de Dode Zeerol 11QPs^a heeft koning David (1012 – 972) in totaal 4050 door God geïnspireerde psalmen geschreven..! (Abegg M. Jr. e.a., *The Dead Sea scrolls Bible*, San Francisco, 1999, pag. 509.)

¹⁶⁸³ Daarover profeteerde priester Zacharias, toen hij zijn zoon Johannes kreeg (Luk.1:67-75). Deze Johannes zou als profeet de wegbereider van de Here Jezus worden (Luk.1:76-79).

¹⁶⁸⁴ In de Griekse handschriften staan achter het woord *Hallelu-Ja* de namen van de profeten *Haggai en Zacharia*. Het is heel goed mogelijk, dat in hun tijd deze psalm vaak is gezongen, maar ze hebben dit lied niet gemaakt. Zowel in de Dode Zeerollen als in de (Masoretische) Hebreeuwse tekst ontbreken die 2 profeten bij de psal-

Looft Jahweh vanuit de hemelen!

Looft Hem in (of door) de hoogten (of de hoge plaatsen)!

Het woord *hemelen* had in die tijd 2 betekenissen.¹⁶⁸⁵ De auteur dacht aan de lucht, het firmament ofwel het uitspansel waarbinnen de hemellichamen zoals de zon, de maan en de sterren voorkomen (Gen.1:6-8, 15:5, Lev.26:19, Ps.19:2, enz.). Met het woord *hemelen* bedoelde men ook de woonplaats van God (vgl. Gen.28:12,13^a, Deut.3:24, 4:39, 10:14, 26:15^a, enz.).

2 Looft Hem, al zijn (hemelse) knechten!

Looft Hem, al zijn (hemelse) legers!

De laatste regel van vers 2 vormt een mooie overgang naar vers 3, want de woordgroep *al zijn legers* duidt zowel de hemelse knechten van God (= de engelen) (1Kon.22:19, Ps.24:10^b, 103:21, Jes.19:4^b, Mal.1:6) als de hemellichamen (Gen.2:1, Deut.4:19^a, 2Kon.17:16^b, 21:3^b, 5, Jer.8:2^a) aan (vgl. Job 38:7).

3 Looft Hem, zon en maan!

Looft Hem, alle sterren van licht (= alle lichtende sterren)!

4 Looft Hem, hemel[en] van de hemelen

en de wateren die [van(uit)] boven (of op/over) de hemel[en] zijn!

Met *de wateren die boven de hemel[en] zijn*, worden de wolken, de mist en waterdampen bedoeld (Gen.1:7). Die wateren zijn in de *hemel[en] van de hemelen*, dat is in de lucht boven de aarde, ofwel boven de (blauwe) ruimte waarin ook de vogels vliegen. Hoger dan de lucht en de wolken is de andere hemel: de woonplaats van de almachtige God.

5 Zij moeten (of zullen) de naam van Jahweh loven,

want (of Ja,/(om)dat) Hijzelf heeft geboden (of bevolen),

en zij zijn geschapen (geworden).

De naam van de Here is Jahweh. Jahweh betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met de naam Jahweh maakte Hij zich aan Mozes bekend (Ex.3:14).¹⁶⁸⁶ De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van Hem wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: "Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd."

men 138 en 147. Ze worden daar in die bronnen van de Bijbel niet genoemd, terwijl deze profeten bij die liederen wel in Griekse handschriften staan. In psalm 138 wordt zelfs expliciet aangegeven, dat koning David de dichter is.

Jahweh betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: "Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd."

¹⁶⁸⁵ Het woord *hemelen* staat in het Hebreeuws altijd in het 2-voud (= dualis).

¹⁶⁸⁶ Met Jahweh wordt God de Vader bedoeld (Zach.14:7, vgl. Mat.24:36, Mark.13:32, Ps.110:1). Geen mens kan Hem (volledig) zien, want dan zou hij of zij sterven (Ex.33:18-23). De heerlijkheid van Jahweh is daarvoor veel te groot.

De Here Jezus echter, wordt nergens in de Bijbel met Jahweh aangeduid. Hij kan wél door mensen worden gezien. Voor zijn komst als een sterfelijk mens op deze wereld, vertoonde de Zoon van God zich aan sommige mensen als dé Knecht van de Here ofwel dé Knecht van Jahweh. Bij de beschrijvingen van zijn verschijningen in het Oude Testament blijkt dat uit het tekstverband (Gen.16:10-13, 22:11,12, 31:11-13, Ex.3:2, Num.22:22-35, Joz.5:13-15, Richt.6:11-23, 13:3-22, Zach.1:8-12).

6 Hij liet ze (of hen) (vast)staan voor (of van) altijd.

Voor (of Van) eeuwig heeft Hij (hun) een wetmatigheid (of een orde/regel) gegeven,
en het (of hij) zal niet voorbijgaan (of overgaan/passeren).

Alle materie in de schepping kent door de natuurwetten een wetmatigheid ofwel een orde. Het is alleen de Here die deze natuurwetten in stand houdt. Als Hij dat maar een paar seconden niet zou doen, dan zou het heelal met alles wat daarin is, een grote chaos worden.¹⁶⁸⁷

Terwijl alle genoemde schepselen in de hemel al door hun aanwezigheid en hun functie getuigen van de heerlijkheid van hun Schepper (vgl. Ps.19:2-6), spoort Hij hen aan zijn naam te loven en te prijzen. Daarmee geeft Jahweh aan, dat Hij hun blijk van dankbaarheid waardeert. Hij wil van zijn werk genieten, ondanks de zonde en de gevolgen daarvan. Alle schepselen behoren Hem dankbaar te loven, omdat Hij ze heeft gemaakt, ze via natuurwetten in stand houdt, en ze in staat stelt om te functioneren.

We kunnen in het laatste gedeelte (v.7-14) lezen, dat alle mensen, dieren en natuurverschijnselen op de aarde de Here moeten loven. Dit geldt dus voor alles wat bij de aarde hoort. Dat alles moet God loven, omdat Hij in zijn majesteit hoogverheven is boven de hemel en de aarde. Hij zorgt vanuit die positie goed voor zijn volk.

7 Looft Jahweh vanaf de aarde,

grote zeedieren (of zeemonsters) en alle (water)diepten (of alle afgronden),

8 vuur en hagel, sneeuw en nevel (of damp),¹⁶⁸⁸

stormwind, dader (of maker) van zijn woord (= die zijn woord doet (of maakt)),

9 de bergen en alle heuvels,

vruchtboom en alle ceders,¹⁶⁸⁹

10 het (= de) (wilde) dier(en) (of het leven/gedierte) en al (het) vee (of alle (wilde) dieren),
wat kruipt (of wat zich roert), en (de/het) gevleugelde vogel(s) (of gevogelte),

11 koningen van de aarde (of van het land) en alle volken,
vorsten en alle rechters van de aarde (of van het land),

12 jonge mannen (of jongelingen) en ook (of zelfs) meisjes (of maagden),
ouderen (of oudsten) met (of bij) jongeren (of knapen/knechten).

Deze opsomming van schepselen die de Here behoren te loven, begint bij de natuurverschijnselen, en komt via de bomen en de dieren uit bij de mensen. Allerlei rangen, standen en leef-

¹⁶⁸⁷ God heeft de mens zo geschapen, dat hij die natuurwetten kan ontdekken, en gebruiken om de schepping goed te besturen. Over alle dingen en zaken waarvan we de natuurwetten (nog) niet kennen, wordt het al lastig om er grip op te krijgen. Hierbij kunnen we bijvoorbeeld denken aan eeuwigheid, oneindigheid, het onbewuste (taalkundige vermogen van kleine kinderen), liefde, schoonheid en (andere) gevoelens, enz. Alles wat boven de natuurwetten staat, is voor ons al helemaal niet verstandsmatig te bevatten. We zijn dan ook niet ontworpen om de hemel te besturen, maar alle dingen die onze Schepper in 6 achtereenvolgende dagen heeft gemaakt. Om God met ons beperkte verstand dat zelfs ook nog door de zonde wordt vertroebeld, helemaal te kunnen begrijpen of doorgronden, is natuurlijk volstrekt onmogelijk! Elke poging daartoe zal volledig mislukken.

¹⁶⁸⁸ Met *vuur* kan men in dit tekstverband van weersverschijnselen vooral denken aan de bliksem.

¹⁶⁸⁹ *Vruchtbomen en ceders* waren de kostbaarste van alle bomen. Ze worden genoemd als de vertegenwoordigers van elke boom.

tijden komen hierbij aan de orde. De bedoeling daarvan is, dat de taak om de naam van God dankbaar te loven geldt voor heel de natuur en alle mensen.

13 Zij moeten (of zullen) de naam van Jahweh loven,
want (of Ja,/(om)dat) zijn naam alleen is (hoog)verheven (of subliem).

Zijn majesteit (of Zijn luister/pracht) is over (of op/boven) de aarde (of het land)
en de hemel[en].

Heel de schepping behoort Jahweh te loven, omdat zijn weergaloze majesteit zich uitstrekt over de hemel en de aarde. In zijn majesteit blijkt ook zijn liefde, omdat Hij een hoorn verhoogde vanuit en voor zijn volk.

14^a Hij verhoogde (of verhief) een hoorn van (of voor) zijn volk;

14^b een lof(zang) van (of voor) al zijn goedgunstigen (of zijn goedgezinden);

van (of voor) zonen van Israël,¹⁶⁹⁰

een volk dichtbij Hem (vgl. Deut.4:7).

Zoals een *hoorn* bij sommige dieren een wapen is, zo is het in de Bijbel een teken van koninklijke kracht (vgl. 1Sam.2:1,10, Ps.75:5,6,11, 89:18,25, 92:11^a, Jer.48:25, Dan.7:7,8,19-25, 8, Luk.1:69, enz.). Het lijkt dus over een koning van Israël te gaan, die de hemelse Vader heeft verhoogd. Het is een koning van Israël die van de Here macht heeft gekregen.

Hoogstwaarschijnlijk wordt daar koning David (1012 – 972) mee bedoeld. Hij kreeg als koning van heel Israël van God veel macht. Toen hij koning werd, brak er een nieuwe tijd aan. In de periode daarvoor werd het volk van Jahweh iedere keer onderdrukt door één of meer vijandige buurvolken. Tijdens de regering van de eerste Israëlitische koning ontstond er nog geen rust in het land. De ongehoorzame koning Saul (1033 – 1012) sneuvelde uiteindelijk in zijn strijd tegen de Filistijnen. Zijn opvolger David wist echter al zijn aardse vijanden te verslaan, en die volken definitief aan zich te onderwerpen.

David is eveneens de voorvader van Jezus Christus. Deze Jezus is de Hoorn van heil en bevrijding die God vanuit Israël voor zijn volk had opgericht (Luk.1:68,69, vgl. Ps.18:3^b). Hij versloeg via zijn lijden en sterven aan het kruis, en door zijn opstanding uit de dood alle vijandelijke machten van het volk van de Here! Daaruit blijkt Gods weergaloze en liefdevolle majesteit voor zijn dienaren; voor *een volk dichtbij Hem*. Is dit niet voldoende om ondanks alles de naam van Jahweh uit dankbaarheid te loven en te prijzen? Vanuit al zijn goedgezinden, zonen van Israël, een volk dichtbij Hem, wil God heel graag worden geloofd. Daarom eindigt psalm 148, zoals die begon, maar diezelfde woorden hebben door dit lied wel een veel diepere betekenis gekregen.

14^c Looft Jah(weh) (= Hallelu-Ja = Looft Jah)!

¹⁶⁹⁰ Met *zonen van Israël* worden niet alleen de mannen aangeduid, maar zonen als vertegenwoordigers van hun gezin en familie. Met *zonen van Israël, al zijn goedgunstigen* en *een volk dichtbij Hem* wordt min of meer hetzelfde bedoeld.

Psalm 149: De eer van heel Israël is Hij. Looft Hem!

- 1 Looft Jahweh!
Zingt voor Jahweh een nieuw lied;
zijn lofzang in een gemeenschap van goedgunstigen!
- 2 Israël moet blij zijn met zijn Maker.
De zonen van Zion moeten vrolijk zijn met hun Koning.
- 3 Zij moeten zijn naam loven in een reidans.
Met tamboerijn en handharp moeten zij voor Hem musiceren,
- 4 want Jahweh heeft een genoeg in zijn volk.
Hij siert nederige mensen met heil.
- 5 Goedgunstigen moeten juichen in heerlijkheid.
Zij moeten jubelen op hun bedden.
- 6^a Gods lofverheffingen moeten in hun keel zijn.

- 6^b Een tweesnijdend zwaard moet in hun hand zijn
- 7 om wraak uit te voeren onder de heidenvolken;
bestraffingen onder de volken,
- 8 om hun koningen met kettingen te boeien,
en hun aanzienlijke mensen met ijzeren boeien,
- 9^a om het opgeschreven recht over hen uit te voeren.
- 9^b De eer is Hij van al zijn goedgunstige mensen.
- 9^c Looft Jahweh!

Alle goedgunstigen ofwel goedgezinden van God worden opgewekt om Hem te loven, want Hij is zijn dienaren goedgezind. Hij redt ze, geeft ze eer, en maakt ze heel gelukkig.

De dichter van deze psalm is onbekend. Wel wordt de plaats Zion genoemd als vertegenwoordigster van heel Israël (v.2).¹⁶⁹¹ Het lijkt er dus op, dat Zion ofwel Jeruzalem functioneerde als hoofdstad. In dezelfde tijd was het volk Israël erg machtig, want het heeft in dit lied een tweesnijdend zwaard in de hand om over heidenvolken te regeren (v.6^b-9^a). De tijd van koning David (1012 – 972) komt daar het meest voor in aanmerking. We weten namelijk, dat hij erg machtig was, en veel psalmen heeft geschreven. Het was ook een koning van heel Israël, zoals in dit dichtwerk wordt aangeduid (v.2).¹⁶⁹² Helemaal zeker is dit echter niet.

¹⁶⁹¹ Oorspronkelijk was Zion een burcht in de stad Jeruzalem. Koning David (1012 – 972) heeft deze burcht op de Jebusieten veroverd (2Sam.5:7, 1Kron.11:5). Die burcht lag aan de zuidkant van de heuvel of berg in het oosten van Jeruzalem. Later werd de hele heuvel Zion genoemd (Ps.2:6, 74:2, 78:68). Vervolgens werd met Zion ook de hele stad Jeruzalem aangeduid (Ps.51:20, 135:21, 147:12).

¹⁶⁹² Het is niet erg aannemelijk, dat psalm 149 na de ballingschap is ontstaan, zoals sommige uitleggers aangeven. De macht en invloed van de hoofdzakelijk Judese bevolking stelde na hun terugkeer eerst vrijwel niets voor. Ze hadden geen *tweesnijdend zwaard in hun hand* om over heidenvolken te regeren (v.6^b-9^a). Ook keerden vrijwel alleen Judeeërs terug, terwijl het in dit lied over heel Israël gaat (v.2).

Psalm 149 bestaat uit twee gedeelten: vers 1-6^a en 6^b-9. In het eerste gedeelte (v.1-6^a) staat, wie de Here moeten loven, en waarom ze dat moeten doen. We kunnen in het laatste gedeelte (v.6^b-9) lezen, wat Gods dienaren moeten doen, en waarom ze dat moeten doen.

1 Looft Jah(weh) (= Hallelu-Ja = Looft Jah)! ¹⁶⁹³

Zingt voor (of van) Jahweh een nieuw lied;

zijn lof(zang) in (of met) een gemeenschap (of een vergadering/menigte)
van goedgunstigen (of goedgezinden)!

Een nieuwe psalm trok waarschijnlijk nog meer de aandacht van mensen uit het volk dan oudere liederen, omdat dit nog onbekende gezang meestal tot stand kwam door een nieuwe openbaring van Jahweh bij de dichter.¹⁶⁹⁴ Een kenmerk van Gods werk is, dat het vernieuwend is (Ps.40:4^a, 96:1^a, 103:5^b, 2Kor.4:16, Kol.3:10, Op.5:9^a, 14:3, 21:5).¹⁶⁹⁵

Dit nieuwe loflied moet dienaren van de Here stimuleren om blij en dankbaar te zijn met hun liefdevolle hemelse Vader, en aanmoedigen om op Hem te vertrouwen. Hij heeft zijn volk vaak uit noden gered, en aan Israël de macht gegeven om over hun vijandige buurvölkeren op een rechtvaardige manier te regeren.

2 Israël moet (of zal) blij zijn met (of door) zijn Maker (of zijn Dader).

De zonen van Zion moeten (of zullen) vrolijk zijn (of juichen) met (of door)
hun Koning.

De Here is de Maker ofwel Schepper van alle mensen. Zo heeft Hij ook zijn volk geschapen. Heel Israël heeft alle redenen om blij te zijn met zijn Schepper. Alle dienaren van God horen vrolijk te zijn, omdat hun oprechte en almachtige Koning van hen houdt. Wees maar opgewekt, omdat zo'n koning regeert.

3 Zij moeten (of zullen) zijn naam loven in (of met/door) een (rei (= groeps))dans
(of met (of door/in) een fluit).

Met (of Door/In) tamboerijn (of trommel) en (hand)harp moeten zij voor (of van) Hem
musiceren (of voor (of van) Hem met snarenspeel zingen),

4 want (of Ja,/(om)dat) Jahweh heeft (een) genoegen (of plezier/(een) welgevallen)
in (of met/door) zijn volk.

Hij siert (of verheerlijkt) nederige(mense)n met (of door) heil (of redding).

Jahweh heeft plezier in zijn dienaren; in zijn bescheiden mensen. Hij zal hen verheerlijken.

Bovendien kunnen we in de Bijbel nergens lezen over profeten in de tijd tussen het optreden van de profeet Maleachi in de 5^e eeuw voor Christus en de komst van Johannes de Doper in de 1^e eeuw na Christus. Er zijn zelfs sterke aanwijzingen dat er in die periode helemaal geen profeten waren (1Mak.4:46, 9:27, 14:41)! De schrijver van het boek Sirach noemde in zijn opsomming van bijbelse figuren na (de laatste van de 12 (kleine) profeten:) Maleachi, geen enkele geïnspireerde boodschapper van God meer (Sir.49:10-16). Als we weten, dat alle bijbelboeken door de Heilige Geest uitsluitend via apostelen en profeten tot stand zijn gekomen (Ef.3:5, 2Tim.3:14-17, 2Pet.3:2), dan is het erg onwaarschijnlijk, dat deze psalm na de ballingschap is ontstaan.

¹⁶⁹³ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: "Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd."

¹⁶⁹⁴ In de tijd van het Oude Testament werkte de Heilige Geest meer incidenteel, en vrijwel uitsluitend door profeten (1Sam.28:15, Neh.9:30, Dan.9:10, Zach.7:12).

¹⁶⁹⁵ Overall waar de vernieuwing en geestelijke groei uitblijft, daar moeten alle alarmbellen rinkelen! Het is een teken van verval (vgl. 1Sam.3:1).

Een *tamboerijn* is een handtrommel met belletjes eromheen. Een *harp* was in de Oudheid veel kleiner dan tegenwoordig, en kon gemakkelijk worden meegenomen.

- 5 Goedgunstigen (of Goedgezinden) moeten (of zullen) juichen (of uitgelaten zijn)
in (of met/door) heerlijkheid (of eer/glorie).

Zij moeten (of zullen) jubelen op (of boven/over) hun bedden (of hun rustplaatsen).

- 6^a Gods (lof)verheffingen (of Gods verhevenheid) moet(en) (of zullen/zal) in (of door)
hun keel (of hun hals) zijn.

We kunnen in het laatste gedeelte (v.6^b-9) lezen, wat Gods dienaren moeten doen, en waarom ze dat moeten doen.

In de tijd dat deze psalm werd gedicht hadden de Israëlieten *een tweesnijdend zwaard in hun hand*. Daardoor hadden ze de macht om over hun vijandige buurvolken te regeren. Dit moesten ze doen volgens het *opgeschreven recht* (v.9^a). Dit opgeschreven recht bestond uit geschreven wetten die de Here aan zijn volk had gegeven. Zo moesten de Israëlieten niet zichzelf wreken, maar het geschonden recht van hun God en Koning. Vijandige koningen en aanzienlijke mensen die hun volk aanvuurden en aanvoerden om Israël te vernietigen, moesten volgens het *opgeschreven recht*, heel hard worden aangepakt.

Zo moeten de dienaren van Jahweh ook vandaag hun invloed en mogelijkheden gebruiken om op rechtvaardige manier het koninkrijk van hun Koning te bevorderen. Ze moeten het onrecht tegengaan, en elkaar zoveel mogelijk helpen en beschermen.

- 6^b [En] een tweesnijdend zwaard moet (of zal) in (of met) hun hand zijn ¹⁶⁹⁶

- 7 om wraak te doen (of te maken) (= om wraak uit te voeren) onder (of in/door/met)
de (heiden)volken;
bestraffingen (of vermaningen) onder (of in/door/met) [voor/van] de volken,

- 8 om hun koningen met (of in/door) kettingen (of boeien) te boeien (of (vast) te binden),
en hun aanzienlijke(of geëerde/verheerlijkte(mense)n met (of in/door) ijzeren boeien,

- 9^a om het opgeschreven (of beschreven) recht met (of in) hen te doen (of te maken)
(= om het opgeschreven recht over hen uit te voeren)
(vgl. Num.31:8, 1Sam.15:32,33).

In die tijd werden overwonnen vijandige koningen en machthebbers met ijzeren kettingen vastgebonden, en in een triomftocht meegevoerd door de straten van de hoofdstad van de overwinnaar. Daarna was het ogenblik aangebroken om ze te berechten.

De Israëlieten mochten echter hun macht niet misbruiken om zich persoonlijk te wreken, maar ze moesten hun toegenomen invloed gebruiken om God te dienen. *Hij is de eer van al zijn goedgunstigen* (of zijn goedgezinden).

- 9^b De eer (of De luister/pracht) is Hij (of het) van (of voor) al zijn goedgunstige(mense)n.

Vers 9^b kun je op 2 manieren lezen: De eer is Hij van (of voor) al zijn goedgunstigen,
De eer is het voor (of van) al zijn goedgunstigen.

Beide betekenissen vullen elkaar aan. God is de eer van al zijn dienaren, en het is de eer voor al zijn goedgezinden om de dingen te doen die in de vorige verzen staan (v.1-9^a). Dit bete-

¹⁶⁹⁶ In de Griekse handschriften(en de Vulgaat) staat *en tweesnijdende zwaarden (moeten) in hun handen (zijn)*. Het zal wel zo moeten worden opgevat, dat ieder van de (gelovige) Israëlieten een tweesnijdend zwaard in zijn hand moe(s)t of zou hebben. (In de Dode Zeerollen zijn de eerste 6 verzen van psalm 149 verloren gegaan.)

kent, dat ze uit dankbaarheid de Here moeten loven op allerlei manieren, en in overeenstemming met zijn geschreven Woord hun macht en mogelijkheden moeten inzetten voor zijn koninkrijk (Ef.6:17, Hebr.4:12, Op.1:6, vgl. Mat.18:18, 1Tim.6:12, 2Tim.4:7, Op.19:15^a). Omdat God de eer is voor en van al zijn dienaren, is de eer van Hem eveneens de eer van en voor al zijn goedgunstigen (of zijn goedgezinden).

9^c Looft Jah(weh) (= Hallelu-Ja = Looft Jah)!

Ook nu zijn er nog steeds veel redenen om God te eren en te loven om zijn grote daden voor zijn dienaren. Hierbij kunnen we denken aan het verlossingswerk van Jezus Christus. Hij overwon de dood, en bevrijdde zijn kinderen van de zonde. Hij stond op uit het graf, en steeg als Overwinnaar op naar de hemel. Daar nam Hij plaats naast God de Vader op de hemelse troon.

De grote daden van de Here zullen altijd door blijven gaan. Zoals Hij zijn volk heeft beschermd, en zijn profetische beloften in vervulling heeft laten gaan, zo zal Hij dat blijven doen. Dit zal uitlopen op de schepping van de nieuwe hemel en aarde.

Psalm 150: Halleluja!

- 1 Looft Jahweh!
Looft God in zijn heiligdom!
Looft Hem in zijn machtige uitspansel!

- 2 Looft Hem om zijn machtige daden!
Looft Hem overeenkomstig zijn geweldige grootheid!

- 3 Looft Hem door het blazen op een ramshoorn!
Looft Hem met psalterion en harp!

- 4 Looft Hem met tamboerijn en reidans!
Looft Hem met snarenspeel en fluit!

- 5 Looft Hem met luide cimbalen!
Looft Hem met schallende cimbalen!

- 6 Alles wat adem heeft, moet Jahweh loven.
Looft Jahweh!

Aan het einde van het bijbelboek Psalmen wordt iedereen opgewekt om samen met de engelen in de hemel God te loven. Dat zal voor eeuwig ook een belangrijk onderdeel vormen in het leven van de dienaren van de Here.

De auteur van deze psalm is onbekend. Wel is duidelijk, dat hij wilde, dat God in zijn heiligdom wordt geprezen. In de tijd van het Oude Testament bedoelde men daarmee de tabernakel of de tempel. Dit loflied is dus ontstaan in de tijd dat de tabernakel of de tempel er was.

Psalm 150 bestaat uit vier gedeelten: vers 1, 2, 3-5 en 6. Het 1^e vers geeft aan, wie God moeten loven. In het tweede gedeelte (v.2) lezen we, waarom we de Here moeten prijzen. Het volgende gedeelte (v.3-5) beschrijft, hoe Hij moet worden geëerd. In het laatste vers roept de dichter iedereen die het maar kan, op om de naam van de God Jahweh groot te maken door lofoffers.

- 1 Looft Jah(weh) (= Hallelu-Ja = Looft Jah)! ¹⁶⁹⁷
Looft God in (of met) zijn heiligdom (of zijn heiligheid)!
Looft Hem in (of met) zijn machtige (of sterke) uitspansel (of firmament)!

Dit vers geeft aan, wie God moeten loven. Het zijn 2 koren. Het 1^e koor is in het heiligdom van de Here: het tempelcomplex. Daar werken de priesters en de Levieten. In buitenste voorhof van de tempel kwamen ook de andere Israëlieten. Het 2^e koor is in het machtige uitspansel. Daar worden de hemelse knechten van Jahweh mee bedoeld. Samen moeten ze hun

¹⁶⁹⁷ *Jahweh* betekent *Ik zal zijn, die Ik ben, of Ik ben, die Ik ben*. Hij is de trouwe Verbondsgod. Met deze naam maakte God zich aan Mozes bekend (Ex.3:14). De Statenvertalers vertaalden deze naam van God met *de HEERE*. Die naam wordt niet zomaar gebruikt. Als die naam van God wordt gebruikt, dan heeft dat een bepaalde betekenis. Het wil zeggen: "Geloof het nu maar, want Ik, de Verbondsgod, Ik ben, die Ik ben, heeft het gezegd."

Schepper lofoffers brengen. Op beide plaatsen was in de tijd van de psalmdichter de heerlijkheid en de heiligheid van de Here aanwezig.

In het volgende vers lezen we, waarom we God moeten prijzen.

- 2** Looft Hem met (of in/door) (= om) zijn machtige (of krachtige/moedige/heldhaftige) daden!

Looft Hem overeenkomstig (of (zo)als) zijn overvloedige (of veelheid aan) (= geweldige) grootheid!

Bij *de machtige daden* van de Here kunnen we denken aan de schepping van de hemel en de aarde met alles wat erop en erin is (Ps.19:2-7, 104). Een ander voorbeeld is de verlossing van Gods volk uit de slavernij in Egypte (Ps.77:12-21). Het volk Israël bestaat ondanks alles nog steeds, terwijl veel volken onder veel gunstiger omstandigheden van de aarde zijn verdwenen. Ook dit komt door de krachtige daden van de almachtige Jahweh.

De auteur van dit lied beschrijft in het grootste gedeelte van deze psalm (v.3-5), hoe de Here moet worden geëerd.

- 3** Looft Hem door (of met) het blazen (of het geschal) van (= op) een (rams)hoorn!

Looft Hem met (of door) psalterion en (hand)harp!

Een *hoorn* was meestal afkomstig van een ram. Het was in die tijd niet in de eerste plaats een muziekinstrument. Het gebruik ervan was vooral geschikt om mensen op grote afstanden te waarschuwen of bij elkaar te roepen (Lev.25:9, Richt.6:4, 1Kon.1:34,39,41, Jer.4:5, 6:1,17, Joël 2:1,15, Am.3:6). Waarschijnlijk wordt daarom de hoorn hier het eerst genoemd. Door het blazen op de hoorn wordt een lofsignaal gegeven aan God, en worden mensen bij elkaar geroepen om hun grote Koning te loven en te prijzen.

Een *psalterion* was een draagbaar harpachtig instrument met klankkast, waarmee vroeger de Israëlieten het zingen begeleidden. De snaren werden met de vingers getokkeld. Een *harp* was in de Oudheid veel kleiner dan tegenwoordig, en kon gemakkelijk worden meegenomen.

- 4** Looft Hem met (of door) tamboerijn (of trommel) en (rei(= groeps))dans (of en fluit)!

Looft Hem met (of door) snaren(spel) en (riet)fluit (of panfluit)! ¹⁶⁹⁸

Een *tamboerijn* is een handtrommel met belletjes eromheen.

- 5** Looft Hem met (of door) (goed) hoorbare (= luide) cimbale (of bekkens)!

Looft Hem met (of door) schreeuwende (= schallende) cimbale (of bekkens)!

Het volgende vers is de climax ofwel het hoogtepunt van psalm 150.

- 6** Alles van de adem (of de geest) (= Alles wat adem heeft),
moet (of zal) Jah(weh) loven.

Looft Jah(weh) (= Hallelu-Ja = Looft Jah)!

Wat er met *Alles wat adem of geest heeft*, wordt bedoeld, staat in het laatste bijbelboek nog

¹⁶⁹⁸ Mede door de invloed van de Griekse handschriften wordt het Hebreeuwse woord voor *fluit* vaak ten onrechte met *orgel* vertaald. Het woord voor *fluit* heeft echter in het Hebreeuws met *ademen* te maken, en een orgel heeft een pomp. Bovendien bestonden in de tijd dat deze psalm werd gedicht, nog geen orgels. Hoogstwaarschijnlijk is het eerste primitieve exemplaar in de 3^e eeuw voor Christus gemaakt.

veel duidelijker beschreven: “Ieder schepsel in de hemel, op de aarde, onder de aarde, op de zee en alles wat daarin is, hoorde ik zeggen: “*Aan Hem die op de troon zit, en aan het Lam (is) de lof, de eer, de heerlijkheid en de kracht tot in alle eeuwigheden*” (Op.5:13, vgl. Op.19:1-7).¹⁶⁹⁹ Hierbij horen ook de dieren die kunnen ademen, zoals de vogels die kunnen fluiten. De hele schepping is trouwens bedoeld om Gods grote daden te loven (Ps.148, vgl. Ps.19:2-7).

De dichter roept dus iedereen die het maar kan, op om de naam van Jahweh te eren met lofoffers. Vooral van mensen die de Here oprecht willen dienen, stelt Hij deze lofoffers erg op prijs.

Ook nu zijn er nog steeds veel redenen om God blij te maken met lofoffers. Hierbij kunnen we denken aan het grote verlossingswerk van Jezus Christus. Hij overwon de dood, en bevrijdde zijn dienaren van de zonde. Hij stond op uit het graf, en steeg als Overwinnaar op naar de hemel. Daar nam Hij plaats naast God de Vader op de hemelse troon.

De grote daden van de Here zullen altijd door blijven gaan. Zoals Hij zijn volk heeft beschermd, en zijn profetische beloften in vervulling heeft laten gaan, zo zal Hij dat blijven doen. Dit zal uitmonden in de schepping van de nieuwe hemel en de nieuwe aarde.

Het valt op, dat dit loflied niet eindigt met het woord *amen*, als bevestiging van de inhoud. Terwijl de eerste 3 delen van het bijbelboek Psalmen met *amen* eindigen (Ps.41:14, 72:19, 89:53), en het 4^e deel met *amen halleluja* (Ps.106:48, vgl. 1Kron.16:36), sluit het 5^e en laatste deel alleen af met *halleluja* (= *Looft Jahweh*). Het woord *amen* zou een mooi einde van deze psalm en dit hele bijbelboek kunnen zijn.

Dit is echter juist niet de bedoeling. De naam van de Here moet voor altijd en eeuwig worden geprezen. De dienaren van God moeten nu en op de nieuwe aarde samen met de engelen in de oude en nieuwe hemel de naam onze Schepper door woorden en daden voor altijd blijven eren en loven.

¹⁶⁹⁹ Turennot T. van, De Openbaring mag niet verborgen blijven, Grijskerk, 2024.

4. GODS GEOPENBAARDE PLAN MET ZIJN VOLK.

1. Wat er is vervuld.

De profetieën in het bijbelboek Psalmen gaat meestal niet over de toekomst. Het zijn vooral boodschappen van de Here om mensen van zijn volk te (be)straffen, te vermanen, op te bouwen, en te bemoedigen. Ook voor nu zijn deze woorden van God erg actueel en belangrijk. Als profetieën uit dit bijbelboek over de toekomst gaan, dan spreekt de hemelse Vader in de verreweg de meeste gevallen over wat er toen in komende tijd zou gaan gebeuren. Vooral daarom is onderzoek naar de tijd waarin een psalm is ontstaan, van groot belang voor de uitleg ervan.

Toen David ten onrechte werd achtervolgd door de ongehoorzame koning Saul (1033 – 1012) heeft de Here hem vaak bemoedigd met profetieën over de nabije toekomst (b.v. Ps.7:11-17, 31:5,20,21, 55:23, 91:3-16). Nadat hij koning was geworden, heeft God zijn geloof versterkt met mooie beloften voor komende tijd, die Hij ook is nagekomen (b.v. Ps.10:16-18, 11:4-7, 16:5^b,8^b,10^b,11, 58:11,12, 63:10-12, 64:8-11, 69:33-37, 92:8-12, 109:28,29, 104:10-14). Tijdens Davids koningschap waren de profetieën van de Here eveneens voor hem van grote betekenis (b.v. Ps.18:38-40, 20:2-9, 21:9-13, 25:15, 27:13,14, 35:5-10, 36:13, 68:30, 141:10). Een duidelijke belofte van God aan David (1012 – 932) ging tijdens de regering van zijn zoon Salomo (972 – 932) in vervulling (Ps.68:32).

Eeuwen later was een Leviet naar het noorden van het heilige land gevlucht voor de bloedige vervolging onder leiding van koning Manasse (697 – 642) van Juda. Op zijn gebed beloofde de Here hem, dat er aan die vreselijke vervolging een einde zou komen (Ps.43:3,4). Dan zou hij weer kunnen terugkeren naar zijn land. Ditzelfde gebeurde ook met een priester en hoogstwaarschijnlijk 2 andere onbekende dichters uit die vreselijke tijd (Ps.84:8, Ps.85:11-14, 125:3,5). Deze profetieën zijn eveneens in vervulling gegaan. In 681 voor Christus veroverde de Assyrische koning Esarhaddon (681 – 669) Jeruzalem. Hij nam de slechte koning Manasse gevangen, en liet hem aan haken naar Babel brengen. Toen Manasse zich in zijn gevangenschap bekeerde, verhoorde God zijn smeekgebed. Hij mocht terugkeren, en werd weer koning in het Tweestammenrijk Juda (2Kron.33:1-16). Daarna diende hij de Here tot zijn dood. Vanaf die tijd konden de Levitische auteur en de profetische priester terugkeren om hun werk in de tempel te doen. Ook de onbekende dichter(s) kon(den) teruggaan naar de eigen woonplaats.

Een kleinzoon van koning Manasse was de vrome en goede koning Josia (640 – 609). Nadat hij was gestorven, ging het snel bergafwaarts met Gods volk. Zijn zonen die na hem regeerden, waren slechte koningen die hun eigen gang gingen. Met de Here en zijn geboden wilden ze geen rekening houden. Het overgrote deel van het volk Israël deed daar aan mee. Afgoderij en onrecht werden eerder regel dan uitzondering. Daarom moest de hemelse Vader zijn volk in ballingschap laten voeren. Ook daarin is Jahweh trouw aan zijn beloften. In die ballingschap in het Tweestromenland beloofde de Here aan een onbekende psalmdichter, dat Hij zijn volk Israël weer zou bevrijden (Ps.130:7,8). Dat is ook gebeurd. Toen de Perzische koning Kores II (559/538 – 529) het Babylonische rijk veroverde, gaf hij aan Gods volk de mogelijkheid om weer terug te keren naar het heilige land.

Onder leiding van de landvoogd Zerubbabel keerde in 537 voor Christus slechts een klein gedeelte van de Israëlieten terug naar hun grondgebied. Toen ze na de oproep van de profeten

Haggai en Zacharia met de herbouw van de tempel begonnen (Ezra 5:1,2), twijfelden ze eraan, of het wel een succes zou worden. De Here beloofde aan de landvoogd, dat alles goed zou komen (Ps.118:1-7). Dat is ook gebeurd. Ondanks alle vijandige pogingen om aan die herbouw een einde te maken (Ezra 5:3-17), zegende God zijn volk. De Perzische koning Darius I (521 – 485) beval, dat de herbouw mocht doorgaan, en bovendien betaald zou worden uit de staatskas van zijn grote en machtige rijk (Ezra 6:1-12). Vijf jaren later was de herbouw van de tempel klaar (Ezra 6:13-15). Ook beloofde de Here, dat uit het nageslacht van Zerubbabel de Messias zou worden geboren (Ps.118:22, zie ook de uitleg.). Dat is eveneens in vervulling gegaan.

Profetieën in sommige psalmen die vertellen over een toekomst die toen nog ver weg was, gaan meestal ook over de Messias Jezus. Hij zou als een mens naar de aarde komen om de hele wereld te redden van zonde en schuld. Daardoor kan iedereen die Jahweh wil dienen, voor eeuwig volmaakt gelukkig worden (Ps.67:2,3). Al die profetieën over het verlossingswerk van de Zoon van God zijn in deze tijd volledig in vervulling gegaan (b.v. Ps.16:8-10, (vgl. Hand.2:30-32, 13:34-37), Ps.22:7-23). Zo heeft Hij door zijn lijden en sterven voor alle zonden van de hele mensheid betaald (Joh.3:16,17, Hebr.9:26-28, 1Joh.2:1,2).¹⁷⁰⁰ Daardoor konden en kunnen veel mensen uit de andere volken dienaren van de hemelse Vader worden (Ps.67:4-8). Dat concrete profetieën over de Here Jezus en de periode tot deze tijd vele eeuwen later bij de vervulling ervan ook daadwerkelijk allemaal precies blijken te kloppen, kan voor ons geloof(sleven) een grote bemoediging zijn.

Als we de Here steeds beter willen leren kennen, en ons willen voorbereiden op de toekomst, dan is het belangrijk, dat we zijn vervulde en onvervulde profetieën bestuderen. Vervulde profetieën onderzoeken we om ons geloofsvertrouwen te versterken. We kunnen ze ook gebruiken als model voor de nog onvervulde profetieën. Het bestuderen van vervulde profetieën is een oefening om onvervulde profetieën beter te leren begrijpen. Onvervulde profetieën onderzoeken we om ons voor te bereiden op de toekomst. We weten dan, wat we kunnen verwachten. Dat geeft geloofsvertrouwen, rust en zekerheid.

2. Wat er nog zal gebeuren.

Er komen zelfs profetieën van God in het bijbelboek Psalmen voor, die nog niet (volledig) in vervulling zijn gegaan. Zo had de Here via de profeet Samuël aan David (1012 – 972) beloofd, dat zijn koninghuis voor eeuwig zou blijven bestaan (2Sam.7:11^b,16). Ook daarover gaat het in sommige psalmen (b.v. Ps.18:51, 21:5). Jezus Christus die uit Davids nageslacht is voortgekomen, regeert na zijn hemelvaart inderdaad nog steeds als koning (Ps.47:6-9). Hij zit nu in de hemel aan de rechterhand van God de Vader (Ps.110,:1, Hand.7:55,56, Rom.8:34, Ef.1:20-22, Kol.3:1, Hebr.12:2).

Het perspectief van profetieën in de psalmen reikt nog veel verder in de toekomst. Nadat de vrome en goede koning Josia (640 – 609) was gestorven, ging het snel bergafwaarts met Gods volk. Afgoderij en onrecht werden eerder regel dan uitzondering. Daarom moest de Here zijn volk in ballingschap laten voeren. In die ballingschap in het Tweestromenland beloofde Jahweh aan een onbekende psalmdichter, dat de Israëlieten weer massaal zouden terugkeren naar hun eigen land (Ps.126:5,6).

Deze profetie is nog niet volledig in vervulling gegaan. Veel Joden zijn nu al naar het heilige land vertrokken, en in 1948 werd de staat Israël gesticht. Veel (andere) Israëlieten wonen ech-

¹⁷⁰⁰ Dit betekent niet, dat alle mensen daarvan gebruik maken. Iedereen die God in gehoorzaamheid wil dienen, kan vergeving van zonden krijgen, en voor eeuwig worden verlost. In principe kan iedereen zalig worden, want de Here Jezus heeft alle schuld al betaald!

ter nog niet in hun eigen land, en het overgrote deel van hen heeft zich nog niet bekeerd. Ze zien Jezus Christus nog niet als hun Messias en Verlosser.

De Here zal zich over zijn volk weer ontfermen (Rom.11:25-32). De Israëlieten zullen zich bekeren. De God Jahweh zal het hart van steen bij hen wegnemen, en hun een nieuw hart geven (Ezech.36:26,27 Hos.3:5, 14:5, Zach.12:10-14, 13:8,9). Hij zal hun ogen openen voor het nieuwe verbond, dat Hij met hen sluit (Ezech.37:26, Rom.11:27, Jer.31:31-34, 32:40-41, vgl. Hebr.8:8-12).

Een (andere) onbekende dichter profeteerde, dat in de stad Jeruzalem en het door God beschermde heilige land niet alleen Israëlieten zullen wonen, maar ook mensen uit andere volken. Ze zullen er in die tijd niet pas zijn komen wonen; nee, ze zullen er dan zelfs zijn geboren (Ps.87:4-7). Al die mensen zullen de Here kennen, en Hem dienen. Veel mensen uit allerlei volken zullen naar Jeruzalem gaan om Jahweh van de (hemelse) legers te zoeken, en om naar zijn gunst te vragen (Jer.3:17, Hag.2:8, Zach.2:11, 8:22). Het heilige land zal door veel meer mensen worden bewoond, dan vroeger (Jes.54:1-3, Ezech.36:11). Israël zal het thuisland voor alle trouwe gelovigen worden.

Na die periode zal God de Vader komen. Hij zal al zijn vijanden verslaan, en aan koning Jezus onderwerpen (Ps.110:1, Zach.14:4-7, vgl. Ps.2). Gods Zoon zal pas na de laatste strijd van Jahweh terugkomen.¹⁷⁰¹

In de psalmen belooft de Here ook, dat al zijn dienaren weer zullen opstaan en eeuwig zullen leven (Ps.48:15, 49:16, 73:24-26). De aarde en de wolkenhemel zullen vergaan (Mat.24:35, Luk.21:33, Op.20:11). Zij zullen plaats moeten maken voor een volmaakte nieuwe wereld met een nieuwe hemel (Ps.102:26,27, 2Pet.3:10-13, Op.21). Er wordt ook beloofd, dat er een tijd zal komen, dat alleen de kinderen van de hemelse Vader de aarde zullen bezitten (Ps.37:9-11, vgl. Mat.5:5). Alle gelovige Israëlieten en niet-Israëlieten onder alle volken zullen worden verenigd door de God van Abraham (Gen.12:1-3). Zij zullen tot één volk worden met één Herder: Jezus Christus (Ps.47:10, Joh.10:11-16). In die tijd zal het volmaakte koningschap van de Here Jezus eeuwig duren (Ps.45). Zijn volgelingen zullen de almachtige Jahweh voor altijd loven en zegenen (Ps.145:21/22).

Dan zullen alle profetieën uit het bijbelboek Psalmen volledig in vervulling zijn gegaan.

¹⁷⁰¹ Met Jahweh wordt God de Vader bedoeld (Zach.14:7, vgl. Mat.24:36, Mark.13:32). Geen mens kan Hem (volledig) zien, want dan zou hij of zij sterven (Ex.33:18-23). Zijn heerlijkheid is daarvoor veel te groot. Met Jahweh wordt God de Vader bedoeld (Zach.14:7, vgl. Mat.24:36, Mark.13:32). Geen mens kan Hem (volledig) zien, want dan zou hij of zij sterven (Ex.33:18-23). Zijn heerlijkheid is daarvoor veel te groot.

De Here Jezus echter, wordt nergens in de Bijbel met Jahweh aangeduid. Hij kan wél door mensen worden gezien. Voor zijn komst als een sterfelijke mens op deze wereld, vertoende de Zoon van God zich aan sommige mensen als dé Knecht van de Here ofwel dé Knecht van Jahweh. Bij de beschrijvingen van zijn verschijningen in het Oude Testament blijkt dat uit het tekstverband (Gen.16:10-13, 22:11,12, 31:11-13, Ex.3:2, Num.22:22-35, Joz.5:13-15, Richt.6:11-23, 13:3-22, Zach.1:8-12).

3. Tijdbalk.

De oudere jaartallen zijn slechts benaderingen.

Voor Christus

- 5155 Schepping.
- 2895 Zondvloed.
- 1953 Geboorte van Abram.
- 1663 Intocht van het volk van de Hebreëen in Egypte.
- 1528 Geboorte van Mozes.
- 1448 De 10 plagen in Egypte. Uittocht uit Egypte na de 10^e plaag.
- 1448 – 1408 Tocht van de Hebreëen naar Kanaän.
- 1408 De Israëlieten trekken het heilige land binnen.
- 1408 – 1383 Jozua in Kanaän.
- 1383 – 1033 De tijd van de richters onder het volk Israël.
- 1042 Geboorte van David.
- 1033 – 1012 Regering van koning Saul.
- 1012 – 1010 Regering van prins Isboset over 11 stammen van Israël.
- 1012 – 1010 Regering van koning David over de stam Juda.
- 1012 – 972 Regering van koning David.
- 1010 David wordt koning van heel Israël.
- 972 – 932 Regering van koning Salomo.
- 969 De tempelbouw onder koning Salomo.
- 945 – 924 Regering van farao Sjosjenk I (Sisak).
- 932 Scheuring in het rijk Israël van 12 stammen.
- 932 – 722 De Koningentijd van Israël, de 10 stammen uit het noorden.
- 932 – 586 De Koningentijd van Juda, de 2 stammen in het zuiden.
- 932 – 915 Regering van koning Rehabeam van Juda.
- 932 – 911 Regering van koning Jerobeam I van Israël.
- 928 Farao Sjosjenk I verovert Jeruzalem, en vertrekt met een grote buit.
- 785 – 733 Regering van koning Uzzia van Juda.
- 754 – 732 Regering van koning Resin van Aram (Syrië).
- 745 – 727 Regering van koning Tiglatpileser III (Pul) van Assyrië.
- 734 – 732 Regering van koning Pekach van Israël.
- 733 – 732 Regering van koning Jotam van Juda.
- 732 – 727 Regering van koning Achaz van Juda.
- 732 Begin van de strijd van koning Tiglatpileser III tegen Aram.
- 732 Geboorte van Hizkia.
- 732 – 731 De stammen Manasse, Gad, Ruben, Naftali (en Zebulon) worden door koning Tiglatpileser III naar Assyrië gedeporteerd (2Kon.15:29, 1Kron.5:26).
- 731 – 722 Regering van koning Hosea van Israël.
- 727 – 722 Regering van koning Salmanassar V van Assyrië.
- 727 – 697 Regering van koning Hizkia van Juda (in theorie).
- 727 – 714 Bestuur van de regent Sebna van Juda.
- 724 – 722 Belegering van hoofdstad Samaria door Assyrië. Deportatie naar Assyrië.
- 722 – 705 Regering van koning Sargon II van Assyrië.
- 722 Val van Samaria. De rest van de bevolking van het Tienstammenrijk wordt door koning Sargon II naar Assyrië weggevoerd.
- 722 – 710 Eerste regeringsperiode van koning Merodach-Baladan van Babel.
- 714 – 697 Regering van koning Hizkia van Juda (in praktijk).

- 712 Koning Hizkia krijgt een dodelijke ziekte. Hij herstelt door een wonder.
- 712 of 711 Koning Hizkia sluit een verbond met koning Merodach-Baladan.
- 705 Koning Hizkia sluit een verbond met de farao van Egypte.
- 705 – 681 Regering van koning Sanherib van Assyrië.
- 703 – 702 Tweede regeringsperiode van koning Merodach-Baladan van Babel.
- 701 Sanherib verovert het Tweestammenrijk, en belegert Jeruzalem. De Knecht van God doodt 185.000 Assyrische soldaten. Sanherib vlucht naar zijn land.
- 697 – 642 Regering van koning Manasse van Juda.
- 681 – 669 Regering van koning Esarhaddon van Assyrië.
- 681 Koning Esarhaddon verovert Jeruzalem, en deporteert Manasse naar Babel.
- 642 – 640 Regering van koning Amon van Juda.
- 640 – 609 Regering van koning Josia van Juda.
- 635 – 605 Regering van koning Nabopolassar van Babel.
- 609 – 594 Regering van farao Necho II van Egypte.
- 609 Koning Josia sneuvelt in de onnodige strijd tegen farao Necho II.
- 609 Regering van vazalkoning Joahaz van Juda.
- 608 – 597 Regering van vazalkoning Jojakim van Juda.
- 608 Kroonprins Nebukadnezar schakelt zijn laatste Assyrische tegenstander uit.
- 605 Nebukadnezar van Babel verovert Jeruzalem. Eerste wegvoering.
- 605 – 171 Juda onder heerschappij van andere volken.
- 604 – 562 Regering van koning Nebukadnezar II.
- 601 Vazalkoning Jojakim komt in opstand tegen koning Nebukadnezar II.
- 597 Regering van vazalkoning Jojachin van Juda.
- 597 Nebukadnezar II maakt Zedekia vazalkoning in Jeruzalem. Jojachin wordt meegenomen naar Babel. Tweede wegvoering.
- 597 – 586 Regering van vazalkoning Zedekia van Juda.
- 592 Vazalkoning Zedekia komt in opstand tegen koning Nebukadnezar II.
- 589 – 586 Belegering van Jeruzalem door koning Nebukadnezar II.
- 586 juli Verwoesting van Jeruzalem. Derde wegvoering. Gedalja wordt landvoogd. Hij wordt ongeveer 2 maanden later vermoord.
- 586 – 537 De Joodse ballingschap in Babylonië.
- 559 – 529 Kores II is koning over het (grote) rijk van Perzen en Meden.
- 538 Koning Kores II verovert het Babylonische rijk. Hij geeft Gods volk toestemming om terug te keren naar het heilige land.
- 538 – 332 Israëel onder de macht van de Perzen en Meden.
- 537 De terugkeer van de Joden uit de ballingschap.
- 536 De Joden beginnen met de herbouw van de tempel. Door tegenwerking van de Samaritanen en verslapt geloof in God komt de herbouw stil te liggen.
- 529 – 522 Regering van de Perzische koning Cambyses II.
- 521 – 485 Regering van de Perzische koning Darius I.
- 520 Onder leiding van de landvoogd Zerubbabel wordt weer met de herbouw van de tempel begonnen. De profeten Haggai en Zacharia riepen daartoe op.
- 515 De tempel is herbouwd.
- 465 Regering van de Perzische koning Artaxerxes I.
- 458 De priester en schriftgeleerde Ezra komt naar Jeruzalem.
- 445 De landvoogd Nehemia komt naar Jeruzalem. Onder zijn leiding worden de muren van de hoofdstad hersteld.
- 37 – 4 Regering van koning Herodes de Grote in Israëel.
- 4 v. Chr. Geboorte van Jezus Christus.
- ±29 n. Chr. Hemelvaart van Jezus Christus.

5. HET DOEL VAN HET BIJBELBOEK PSALMEN.

In de psalmen staan veel wijze lessen. Ook staan er veel profetieën in die aanwijzingen gaven voor mensen die toen leefden. Die aanwijzingen van toen zijn eveneens voor ons van grote betekenis. Trouwens, ook vandaag wil God via de Bijbel en de Heilige Geest tegen ons spreken. Dag aan dag moeten steeds beter leren luisteren naar zijn stem.¹⁷⁰² Een goede remedie hierbij is om tijdens het praten met de Here ook eens je mond te houden, en zijn antwoord of reactie af te wachten. Bidden hoeft geen monoloog te zijn. Een goede basis hiervoor is een regelmatige en grondige bijbelstudie, en steeds daarbij vragen of God onze ogen voor zijn woorden wil openen.

We hebben ook gezien hoe het overgrote deel van alle boodschappen en profetieën van het betrouwbare boek Psalmen in vervulling is gegaan. Hieruit blijkt hoe betrouwbaar de woorden en profetieën van de Here zijn. Door de bestudering van de profetieën die in vervulling zijn gegaan, kunnen we de onvervulde profetieën beter leren begrijpen.¹⁷⁰³ Dat alles kan ons nog veel meer geloofsvertrouwen geven in Gods Woord en werk. Dit geldt met name voor de profetieën die nog niet in vervulling zijn gegaan.

Ook hier geldt het woord uit de Bijbel: *“Aan iedereen immers, die heeft, zal gegeven worden, en hij zal overvloed hebben, maar wie niet heeft, ook wat hij heeft, zal van hem worden afgenomen”* (Mat.25:29). Wie studeert in de Bijbel, en ernaar handelt, zal groeien, en God steeds beter leren kennen, maar wie oppervlakkig is, en voor de Almachtige geen tijd en moeite overheeft, bij hem of haar stagneert de groei. De Bijbel wordt dan steeds meer een gesloten boek, en de hemel wordt van koper. Zo sprak Jezus Christus in gelijkenissen om het geheim van zijn koninkrijk bekend te maken aan de gelovigen, die er echt interesse in hadden en hebben. Mensen die er wat voor over hebben. Het is echter niet bedoeld voor de oppervlakkige meelopers (Mat.13:10-17,34,35).

Ook nu moeten we als gelovigen niet stil blijven staan, maar doorgaan en doorgroeien. Laten we maar hard aan het werk gaan, en veel bidden. Bidden om de vervulling van Gods beloften. De profeet Daniël bad op grond van profetieën om de terugkeer van Jahwehs volk uit de ballingschap (Jer.25:11^b,12 en 29:10, Dan.9:1:20). De Here verhoorde zijn gebed, en het volk is teruggekeerd.

Door het gebed en bekering wijzigt God soms zijn plannen (Am.7:1-9). Zo mocht Abraham

¹⁷⁰² We moeten ons vooral niet wijs laten maken, dat de Heilige Geest vandaag niet meer tot ons spreekt, omdat we de Bijbel hebben. Dat staat nergens in de Bijbel, en berust uitsluitend op menselijk redeneren, waarbij het zondige en beperkte verstand op de troon zit in plaats van de Here. Met ons beperkte verstand alleen, kunnen we de Bijbel niet eens begrijpen! Ook daar hebben we de Heilige Geest voor nodig, die nota bene door de Here Jezus aan ons is beloofd, vlak voordat Hij naar de hemel ging. In het Nieuwe Testament wordt zelfs duidelijk over de verschillende gaven van de Heilige Geest gesproken. Bidt ook bij bijbelstudie om de hulp van de Heilige Geest!

Veel knappe en eigenwijze zogenaamde theologen in deze tijd begrijpen van de bedoeling van de Bijbel helemaal niets. Ze leiden helaas veel mensen eerder van God af dan naar Hem toe. Daarbij is het rationalistische vertrouwen op het menselijk verstand van intelligente mensen misplaatst. Hoewel een bijbelgetrouwe theologiestudie een prachtig gereedschap is om de Bijbel te leren begrijpen, kan niemand bij de bestudering van Gods Woord zonder de hulp van de Heilige Geest.

¹⁷⁰³ Vooral het bijbelboek Daniël, waarbij alle profetieën in vervulling zijn gegaan, is een heel goed oefenboek voor leren begrijpen van profetieën.

bidden voor de slechte stad Sodom (Gen.18:16-33). Door het gelovige gebed van koning Hizkia (727 – 697) kwam de profetie dat hij spoedig zou sterven, niet uit. Zijn leven werd met 15 jaren verlengd (Jes.38:1-8). Toen de stad Ninevé zich bekeerde, kwam ook de profetie van Jona niet uit. God spaarde de stad. Het gebed van de gelovige doet dus erg veel. Het is een geducht wapen, dat we niet moeten onderschatten of verwaarlozen.

We moeten bidden om de bekering van het volk Israël. We moeten eveneens bidden om komst van Jezus Christus. Ook moeten we waken. De tekenen van de tijd moeten we in de gaten houden. Het werk moet doorgaan. Biddend en werkend mogen we meestrijden naar de overwinning. We mogen deel hebben aan de overwinning. Met het kompas van Gods Woord moeten we aan de slag. Het doel van dit boek is ook om ons voor die strijd sterk te maken en te activeren! We zijn niet de onwetende schare, maar medestrijders van God. Onze Generaal heeft ons duidelijk zijn strijdplannen uiteengezet. We strijden mee met Hem, die ook verlost. We zullen overwinnaars zijn, samen met onze Here Jezus Christus.

Laten de Christenen van vandaag en morgen elkaar bemoedigen en aansporen in ware liefde. We moeten de handen ineenslaan, want we hebben elkaar zo ontzettend hard nodig. Ons staat een moeilijke strijd te wachten. Die strijd is wel zwaar, maar God zal ons beschermen en kracht geven. Hij staat aan onze kant. Hij heeft voor ons als medeoverwinnaars een troostrijke toekomst weggelegd, die eeuwig zeker is.

LITERATUUR.

- Abegg M. Jr. e.a., *The Dead Sea scrolls Bible*, San Francisco, 1999.
- Alexander D. en P. e.a., *Handboek bij de Bijbel*, Den Haag, 1976.
- Barnes A., *Barnes' Notes, Psalms*, 2^e druk, Grand Rapids, 2005.
- Bimson J.J., *Encyclopedie van Bijbelse plaatsen*, Kampen, 2007.
- Brenton L.C.L., *The Septuagint with Apocrypha: Greek and English*, 9^e druk, Londen, 2001.
- Dächsel K.A., *Bijbel of de geheele Heilige Schrift, deel 3, Kronijken - Hooglied*, 2^e druk, Utrecht, 1892.
- Delitzch F., *Commentary on the Old Testament, deel 5, Psalms*, 2^e druk, Massachusetts, 2006.
- Dronkert K., *Gids voor het Oude Testament*, Kampen, 1964.
- Eban A., *Mijn volk, de geschiedenis van de Joden*, Amsterdam/Antwerpen, 1976.
- Flavius J., *De Oude Geschiedenis van de Joden*, vertaling Meijer F.J.A.M. en Wes M.A., 4e druk, Amsterdam, 2005.
- Grosheide F.W. e.a., *Christelijke Encyclopedie*, Kampen, 1959.
- Herodotus, *Historiën*, vertaling Damsté O., 5e druk, Bussum, 1978.
- Noordtzij A., *Korte Verklaring, De Psalmen, deel 3*, 3e druk, Kampen, 1973.
- Paul M.J. e.a., *SBOT, deel 7, Bijbelcommentaar Psalmen I*, Veenendaal, 2010.
- Paul M.J. e.a., *SBOT, deel 8, Bijbelcommentaar Psalmen II - Prediker*, Veenendaal, 2011.
- Ridderbos J., *Commentaar op het Oude Testament, De Psalmen I*, Kampen, 1955.
- Ridderbos J., *Commentaar op het Oude Testament, De Psalmen II*, Kampen, 1958.
- Ridderbos N.H., *Korte Verklaring, De Psalmen, deel 1*, Kampen, 1962.
- Ridderbos N.H., *Korte Verklaring, De Psalmen, deel 2*, Kampen, 1973.
- Schneider D., *Wuppertaler Studienbibel, Das Buch der Psalmen, 1 - 50*, Wuppertal, 1995.
- Schneider D., *Wuppertaler Studienbibel, Das Buch der Psalmen, 51 - 100*, Wuppertal, 1996.
- Schneider D., *Wuppertaler Studienbibel, Das Buch der Psalmen, 100 - 150*, Wuppertal, 1997.
- Snoek I., *Heilige Geschiedenis*, 13^e druk, Den Haag, z.j.
- Weber B., *Zu den Sprachbildern von Psalm 1*, Pretoria, 2010, pag. 406-426.
- Woude A.S. van de e.a., *Bijbels Handboek, deel 2^a en 2^b*, Kampen, 1982/1983.

INDEX.

- 1**
- 10 plagen in Egypte 10, 778
1000-jarige periode 672
- 3**
- 3-daagse pest 35, 502
- 7**
- 7 ogen 865, 866
7-jarige hongersnood 35, 502
- A**
- Aäron 9, 549, 555, 565, 605, 624, 671,
672, 703, 719, 722, 761, 767, 768, 772,
776, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 821,
841, 844, 856, 859, 962, 963, 968, 973
Abia 13, 324
Abigaïl 21, 23, 833
Abinadab 26, 170, 574, 727, 957
Abisäi 23, 27, 31, 34, 383, 389, 424
Abjatar 21, 23, 30, 31, 33, 237, 247, 382,
1021
Abner 24, 25, 27, 34, 106, 136, 243, 245,
246, 247, 250, 252, 253, 254, 255, 377,
378, 380, 413, 422, 441, 443, 445, 470,
484, 485, 486, 487, 491, 492, 493, 495,
496, 498, 504, 638, 639, 642, 681, 684,
688, 697, 711, 727, 809, 810, 811, 812,
813, 814, 815, 816, 817, 905, 952, 995,
1000, 1003, 1005, 1018, 1019, 1023
Abram 9, 26, 141, 167, 172, 179, 281,
321, 329, 333, 336, 371, 401, 425, 461,
533, 581, 583, 594, 617, 645, 674, 747,
760, 762, 763, 764, 765, 767, 770, 825,
834, 855, 909, 960, 971, 979, 985, 1039,
1046, 1062, 1063, 1065
Absalom 27, 29, 30, 31, 33, 34, 57, 58, 60,
66, 68, 86, 95, 101, 132, 136, 155, 175,
176, 182, 187, 194, 196, 238, 243, 255,
288, 292, 365, 389, 409, 430, 431, 432,
435, 441, 443, 445, 447, 484, 495, 498,
504, 624, 638, 681, 688, 699, 730, 802,
806, 809, 881, 905, 995, 1002, 1005,
1018, 1019
Achab 300, 301, 317, 322, 323, 324
Achaz 12, 13, 14, 41, 47, 329, 541, 550,
590, 591, 599, 619, 734, 848, 852, 959,
1063
Achimelech 20, 370, 371, 372, 373
Achis 20, 23, 211, 233, 234, 397, 1018
Achitofel 30, 31, 58, 60, 175, 389
Adullam 20, 403, 1015
Afek 23, 572, 573, 574, 575, 957
Ahazia
kleinzoon van Josafat 13, 300, 301, 324
zoon van Achab 301, 324
Alexander de Grote 987
Amalek 613, 616, 618, 1022
Amalekieten 23, 24, 88, 504, 617, 618,
619, 620, 681, 1018, 1019, 1020, 1021,
1022, 1023
Amasa 27, 33, 34, 132
Amasis 530
Amazia 13
Ammonieten 27, 29, 55, 85, 86, 93, 150,
171, 225, 228, 288, 312, 327, 335, 338,
350, 351, 468, 469, 474, 479, 504, 543,
573, 583, 585, 586, 587, 614, 617, 618,
619, 620, 621, 661, 681, 703, 793, 818,
819, 834, 854, 911, 924, 933, 946, 971,
973, 984, 1008
Amon 13, 15, 929, 1064
Amorieten 967, 971, 975, 979
Amos 261, 799, 985, 1080
Antiochus IV 46, 205
Apisstier 590, 591
Arabië 321, 512, 909
Arabieren 617, 909
Aram 12, 47, 350, 421, 423, 583, 590,
591, 620, 734, 1063
Arameeërs 26, 27, 29, 350, 351, 422, 423,
424, 425, 475, 476, 479, 504, 583, 586,
587, 591, 618, 620, 681, 802, 924
ark 26, 30, 37, 39, 40, 53, 59, 89, 109,
110, 130, 146, 169, 170, 171, 173, 174,
206, 278, 302, 310, 312, 318, 322, 328,
334, 335, 336, 339, 347, 356, 432, 436,
449, 450, 456, 468, 469, 475, 476, 480,
519, 527, 533, 536, 538, 544, 550, 551,
562, 572, 573, 574, 575, 581, 586, 592,

593, 602, 610, 615, 624, 625, 632, 645,
649, 706, 707, 712, 720, 721, 722, 727,
728, 730, 763, 843, 941, 954, 955, 956,
957, 958, 959, 965, 966, 968, 984

Artaxerxes I 18, 41, 42, 859, 861, 869,
909, 911, 950, 1043, 1046, 1047, 1064

Asa 13, 301, 324

Asaf 36, 39, 48, 278, 355, 356, 361, 436,
519, 520, 522, 523, 524, 525, 526, 527,
528, 535, 536, 538, 542, 543, 544, 548,
549, 550, 551, 561, 562, 563, 564, 566,
576, 578, 581, 582, 588, 589, 592, 600,
602, 609, 610, 611, 614, 615, 621, 706,
763

Asdod 619

Askelon 619

Assyrië 12, 16, 39, 302, 309, 327, 338,
340, 456, 529, 536, 539, 543, 550, 579,
584, 590, 601, 625, 631, 632, 633, 634,
735, 739, 775, 791, 909, 983, 1063,
1064

Assyriërs 12, 14, 40, 53, 302, 309, 311,
312, 327, 338, 455, 456, 457, 460, 529,
533, 535, 536, 539, 540, 542, 543, 545,
573, 576, 579, 580, 582, 584, 586, 591,
599, 606, 619, 620, 629, 632, 712, 734,
735, 737, 738, 775, 776, 793, 843, 844,
849, 850, 929, 932, 944, 945, 984, 1043

Assyrische rijk 12, 14, 16, 39, 331, 530,
582, 590, 591, 619, 620, 793, 946

Astarte 171, 228, 312, 573, 621, 661, 834,
854, 971, 984

Atalja 13, 300, 301, 305, 317, 322, 323,
324

avondoffer 1006, 1007

B

Babel 7, 9, 15, 16, 17, 40, 54, 86, 206,
312, 456, 530, 533, 580, 585, 586, 587,
629, 633, 644, 646, 712, 791, 793, 795,
799, 843, 858, 864, 869, 909, 929, 981,
982, 983, 984, 985, 986, 987, 1047,
1060, 1063, 1064

Babylonië 16, 17, 302, 309, 581, 583, 624,
626, 631, 633, 986, 1064

Babyloniërs 15, 528, 530, 534, 573, 576,
580, 582, 584, 585, 586, 587, 646, 793,
844, 859, 946, 983, 984, 986, 987, 1043

Babylonische rijk 16, 17, 527, 530, 644,
645, 786, 793, 859, 869, 933, 946, 982,
986, 987, 1043, 1047, 1060, 1064

Balak 100, 445, 618

bat 588, 595

Batseba 17, 18, 27, 29, 30, 41, 57, 151,
155, 175, 180, 182, 187, 219, 270, 275,
277, 283, 288, 362, 363, 364, 365, 435,
665, 833, 866, 959, 1008

Belsazar 793, 795, 933, 984

Ben-Ammi 350, 583, 617

Benjamin 25, 34, 67, 184, 189, 467, 473,
476, 487, 492, 575, 588, 589, 593, 598,
839, 958

betrouwbaarheid van het boek 4, 42

Bileam 100, 145, 148, 222, 229, 445, 618,
821

boom van het leven 130, 593, 721

brandoffer 145, 146, 147, 190, 286, 299,
354, 358, 363, 368, 369, 454, 455, 459,
460, 474, 1007

brandofferaltaar 18, 41, 184, 286, 299,
626, 859, 868, 1007

C

Cambyzes II 18, 41, 859, 869, 1064

Chaldeeën 529, 581, 583, 584, 585, 587

Cham 512, 559, 570, 619, 761, 766, 767,
772, 780, 971, 979

Chanun 27, 30, 91, 347, 475, 479

cherub 130, 593, 720, 721, 966

Chesed 581, 583

Choresa 21, 238, 247, 382, 389

Chusai 30, 31, 60, 389

D

Dagon 40, 54, 171, 206, 228, 312, 456,
533, 573, 574, 586, 621, 661, 712, 834,
843, 854, 971, 972, 984

Damascus 26, 424

Daniël 3, 46, 60, 321, 461, 527, 586, 628,
793, 835, 929, 986, 1065, 1080

dankoffer 396, 401, 450, 460, 474, 789,
796, 848, 852, 853, 896

Darius I 18, 859, 861, 862, 869, 911, 949,
982, 987, 1043, 1047, 1061

David 6, 10, 12, 13, 16, 17, 18, 19, 20, 21,
23, 24, 25, 26, 27, 29, 30, 31, 33, 34, 35,
36, 37, 39, 41, 42, 43, 47, 48, 49, 53, 54,
55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 66,

67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77,
79, 81, 85, 86, 88, 89, 90, 93, 94, 95, 96,
97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105,
106, 107, 108, 109, 110, 113, 114, 115,
116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123,
124, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 134,
135, 136, 137, 139, 143, 145, 146, 147,
148, 150, 151, 152, 153, 155, 156, 157,
158, 159, 161, 162, 164, 165, 166, 167,
168, 169, 170, 171, 172, 173, 175, 176,
177, 179, 180, 182, 183, 184, 185, 187,
188, 189, 190, 191, 192, 194, 195, 196,
199, 205, 206, 207, 208, 211, 212, 213,
214, 215, 216, 217, 219, 220, 221, 222,
223, 225, 226, 227, 229, 230, 231, 233,
234, 235, 236, 237, 238, 239, 243, 244,
245, 246, 247, 248, 250, 252, 253, 254,
255, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265,
267, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 277,
278, 279, 280, 281, 283, 284, 285, 287,
288, 289, 290, 292, 293, 294, 295, 296,
297, 302, 310, 317, 318, 319, 324, 328,
329, 333, 334, 335, 339, 347, 348, 351,
356, 357, 363, 364, 365, 366, 367, 368,
369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 377,
378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385,
386, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395,
396, 397, 398, 399, 400, 402, 403, 404,
405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412,
413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420,
421, 422, 423, 424, 425, 426, 429, 430,
431, 432, 433, 435, 436, 437, 438, 440,
441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 449,
450, 451, 452, 456, 462, 463, 468, 469,
470, 471, 472, 473, 475, 476, 478, 479,
481, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490,
491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498,
501, 502, 503, 504, 505, 506, 508, 509,
510, 514, 516, 519, 520, 527, 528, 536,
538, 544, 549, 550, 551, 560, 561, 562,
572, 573, 574, 575, 576, 581, 582, 584,
590, 592, 596, 597, 598, 599, 602, 607,
609, 610, 612, 614, 615, 617, 618, 619,
620, 624, 625, 628, 632, 635, 637, 638,
639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 649,
650, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 662,
663, 664, 665, 666, 667, 668, 677, 678,
679, 680, 681, 684, 687, 688, 689, 690,
691, 693, 694, 695, 697, 698, 699, 700,
701, 703, 706, 707, 708, 709, 711, 712,

713, 715, 716, 718, 719, 720, 721, 722,
723, 724, 726, 727, 728, 729, 730, 734,
738, 743, 744, 745, 747, 752, 753, 754,
758, 763, 770, 774, 775, 787, 791, 799,
802, 803, 805, 806, 809, 810, 811, 812,
813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820,
821, 822, 824, 828, 832, 833, 835, 848,
863, 866, 867, 881, 882, 886, 887, 889,
890, 891, 892, 893, 895, 896, 897, 898,
899, 900, 902, 903, 905, 907, 912, 915,
916, 917, 918, 920, 921, 922, 923, 924,
925, 927, 932, 936, 937, 941, 943, 945,
947, 951, 952, 954, 955, 956, 957, 958,
959, 960, 961, 962, 965, 968, 973, 976,
980, 982, 985, 987, 988, 989, 990, 991,
994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000,
1002, 1003, 1004, 1005, 1007, 1008,
1009, 1010, 1011, 1012, 1013, 1015,
1016, 1018, 1019, 1020, 1021, 1022,
1023, 1024, 1025, 1026, 1027, 1028,
1029, 1030, 1031, 1032, 1033, 1035,
1037, 1039, 1043, 1045, 1049, 1050,
1052, 1053, 1060, 1061, 1063
de Dode Zee 21, 23, 26, 200, 383, 389,
403, 424, 428, 805, 839, 1027
Dode Zeerollen 43, 55, 59, 62, 85, 88, 96,
100, 106, 114, 116, 120, 121, 129, 130,
141, 144, 159, 162, 170, 171, 176, 179,
194, 196, 199, 208, 212, 221, 229, 234,
235, 236, 244, 245, 248, 249, 260, 262,
264, 266, 268, 296, 299, 303, 310, 319,
330, 350, 351, 353, 359, 379, 381, 385,
392, 393, 398, 405, 412, 418, 419, 426,
428, 451, 470, 478, 479, 509, 510, 516,
524, 538, 540, 544, 545, 565, 566, 567,
568, 569, 573, 575, 576, 582, 595, 596,
597, 602, 603, 604, 606, 607, 634, 651,
673, 685, 688, 689, 690, 701, 706, 711,
713, 714, 716, 717, 721, 722, 724, 725,
740, 748, 753, 756, 769, 777, 778, 780,
785, 794, 795, 796, 798, 802, 803, 805,
812, 813, 814, 816, 817, 820, 824, 835,
838, 839, 840, 844, 852, 863, 864, 885,
895, 916, 922, 923, 925, 929, 934, 936,
949, 951, 952, 956, 957, 958, 962, 963,
982, 994, 996, 997, 1008, 1019, 1037,
1038, 1042, 1045, 1046, 1049, 1055
Doëg 20, 67, 110, 147, 167, 184, 189, 195,
370, 371, 372, 373, 374, 385, 392, 487,
574, 687, 708, 916, 920, 957, 968, 990

dood
 1^e 351, 352
 2^e 351, 352, 540
 drankoffer 147, 286, 368, 400, 460, 474,
 1007

E

Edom 26, 170, 421, 423, 428, 575, 613,
 616, 722, 727, 730, 801, 805, 958, 981,
 985, 986
 Edomieten 26, 27, 55, 225, 288, 312, 327,
 335, 338, 371, 422, 423, 424, 425, 428,
 429, 504, 543, 583, 591, 616, 617, 681,
 703, 793, 805, 933, 946, 972, 982, 985,
 986, 987, 1008
 eetoffer 147, 271, 286, 368, 460, 474, 496,
 1007, 1008
 efa 595
 Efraïm 31, 421, 426, 428, 472, 553, 556,
 560, 561, 563, 564, 572, 573, 574, 575,
 588, 589, 593, 601, 801, 803, 805
 Eglon 618
 Egypte 9, 10, 14, 16, 19, 37, 40, 43, 46,
 53, 54, 55, 173, 225, 228, 278, 288, 314,
 331, 335, 456, 457, 458, 467, 468, 470,
 471, 479, 480, 490, 512, 530, 532, 538,
 554, 555, 557, 559, 561, 563, 564, 565,
 567, 568, 569, 570, 571, 585, 588, 590,
 595, 596, 600, 601, 602, 604, 605, 606,
 619, 635, 646, 661, 670, 673, 675, 703,
 704, 716, 746, 761, 762, 763, 764, 765,
 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 776,
 778, 780, 785, 791, 832, 837, 838, 839,
 842, 848, 854, 858, 914, 925, 944, 967,
 971, 975, 976, 977, 985, 1008, 1058,
 1063, 1064
 Egyptenaren 54, 512, 554, 564, 570, 571,
 604, 605, 766, 767, 768, 769, 778, 780,
 838, 944, 971, 974, 977, 978
 Ehud 618
 Ekron 619
 Elifaz 618, 1022
 Eljakim 14, 16, 591, 599, 735
 Engedi 21, 403, 404, 405
 Esarhaddon 15, 300, 315, 342, 512, 625,
 629, 631, 632, 633, 634, 635, 739, 785,
 786, 929, 1060, 1064

Etan
 de Ezrachiet 36, 39, 657, 658, 662, 665,
 666, 667, 668
 de Leviet 39, 277, 278, 356, 435, 436,
 519, 527, 536, 544, 550, 551, 562,
 581, 592, 602, 610, 615
 Etbaäl I 301, 324
 Ethiopië 467, 479, 512, 644, 646
 Ethiopiërs 512, 646
 Ezau 26, 371, 424, 583, 616, 617, 618,
 985, 1022
 Ezechiël 3, 449, 514, 527, 620, 791, 812,
 843, 985, 986, 1080
 Ezra 18, 41, 42, 309, 317, 624, 631, 859,
 1042, 1047, 1064

F

Feniciërs 591, 618, 619
 Filistijnen 19, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 35,
 40, 53, 67, 71, 110, 122, 147, 167, 170,
 171, 189, 195, 206, 211, 214, 226, 228,
 233, 234, 237, 247, 312, 377, 381, 382,
 383, 385, 389, 391, 392, 396, 397, 398,
 399, 406, 422, 425, 428, 456, 479, 485,
 487, 504, 533, 570, 572, 573, 574, 575,
 586, 591, 618, 619, 621, 646, 661, 681,
 687, 702, 706, 708, 711, 712, 727, 763,
 766, 791, 805, 834, 839, 843, 854, 887,
 890, 893, 902, 911, 916, 920, 946, 957,
 959, 968, 971, 973, 984, 990, 995, 1015,
 1018, 1019, 1052
 Flavius Josefus 17, 341, 342, 424, 511,
 512, 545, 584

G

Gad
 de profeet 20, 35, 502
 de stam 590, 594, 1063
 Gat 20, 23, 34, 211, 233, 396, 397, 619,
 1015
 Gaza 619
 Gedalja 1064
 gelofteoffer 358, 385, 401, 450, 460, 474,
 796, 852, 853, 896
 Gesur 30
 Gibeon 36, 67, 110, 146, 147, 167, 184,
 189, 195, 278, 302, 310, 318, 328, 334,
 339, 347, 392, 436, 480, 487, 551, 574,
 624, 625, 632, 645, 650, 687, 708, 848,
 916, 920, 957, 960, 965, 968, 990

Gibeonieten 34, 449, 451
 Gilead 421, 423, 428, 430, 431, 801, 802, 805
 God de Vader 53, 56, 88, 97, 116, 123, 137, 152, 158, 162, 178, 188, 192, 199, 230, 320, 336, 400, 474, 515, 516, 532, 585, 594, 606, 653, 659, 668, 680, 721, 723, 744, 819, 820, 821, 822, 850, 866, 890, 918, 956, 960, 961, 976, 989, 990, 992, 1050, 1056, 1059, 1061, 1062
 God de Zoon 56, 97, 336, 653, 680, 723, 819, 866, 976, 988, 989, 990
 graanoffer 271, 282, 285, 286, 496, 1007
 Grieken 341, 511, 618, 791
 Griekse cultuur 45, 46

H

Hadadezer 26, 424
 Haggai 18, 41, 45, 665, 791, 798, 859, 861, 866, 869, 959, 982, 989, 1037, 1042, 1049, 1061, 1064, 1080
 Haran 583, 617
 Hebreeuws 45, 46
 Hebron 21, 24, 25, 27, 30, 35, 57, 72, 85, 98, 105, 106, 175, 243, 244, 252, 377, 378, 381, 383, 389, 409, 413, 422, 425, 426, 436, 441, 445, 470, 485, 492, 493, 495, 498, 564, 638, 642, 684, 694, 695, 711, 727, 809, 817, 881, 905, 971, 979, 995, 1002, 1004
 Heilige Geest 19, 42, 53, 56, 59, 62, 63, 68, 76, 80, 96, 97, 104, 107, 108, 112, 141, 192, 211, 212, 216, 220, 227, 244, 252, 259, 270, 285, 287, 292, 303, 320, 347, 348, 352, 362, 366, 367, 368, 372, 379, 380, 383, 390, 405, 412, 418, 429, 432, 438, 446, 461, 462, 463, 469, 474, 486, 491, 505, 524, 526, 543, 549, 550, 552, 581, 592, 614, 634, 640, 643, 646, 653, 663, 668, 670, 677, 680, 684, 686, 687, 693, 698, 701, 706, 711, 717, 726, 727, 728, 731, 736, 758, 763, 764, 765, 775, 786, 791, 806, 811, 816, 818, 825, 851, 854, 865, 866, 886, 895, 899, 905, 928, 944, 949, 952, 976, 982, 988, 989, 991, 996, 1000, 1010, 1027, 1030, 1046, 1049, 1054, 1065

Heman
 de Ezrachiet 36, 39, 650
 de Leviet 39, 278, 302, 310, 318, 328, 334, 339, 347, 356, 436, 519, 527, 536, 544, 550, 562, 581, 592, 602, 610, 615, 625, 632, 645, 649, 650
 herinneringsoffer 271, 275, 286, 495, 496, 1007, 1008
 Herodotus 40, 314, 327, 338, 341, 342, 456, 511, 536, 543, 580, 632, 735, 775, 795, 850, 909, 987, 1067
 Hizkia 13, 14, 24, 36, 39, 40, 41, 42, 47, 309, 310, 314, 327, 328, 329, 331, 338, 339, 342, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 529, 536, 538, 539, 541, 543, 544, 546, 550, 555, 579, 580, 581, 591, 598, 599, 601, 603, 619, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 741, 775, 776, 785, 848, 850, 851, 852, 944, 1023, 1063, 1064, 1066
 Hofra 530
 Hosea
 de koning 12, 590, 1063
 de profeet 261, 799, 1080

I

Isboset 24, 25, 34, 85, 98, 105, 106, 136, 243, 244, 245, 246, 247, 250, 252, 255, 377, 378, 379, 380, 409, 413, 422, 441, 443, 445, 468, 470, 471, 476, 484, 486, 487, 492, 493, 495, 496, 497, 498, 504, 638, 639, 642, 681, 684, 688, 694, 695, 697, 698, 711, 727, 743, 809, 810, 813, 815, 817, 881, 886, 893, 900, 903, 905, 952, 995, 1002, 1003, 1005, 1018, 1019, 1023, 1063
 Israëlieten 3, 9, 10, 12, 14, 17, 18, 19, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 33, 35, 41, 50, 56, 58, 59, 60, 87, 88, 92, 93, 107, 108, 110, 129, 139, 141, 145, 146, 148, 173, 184, 191, 195, 197, 199, 200, 202, 211, 222, 225, 226, 228, 229, 230, 286, 310, 311, 312, 315, 323, 330, 331, 335, 351, 355, 358, 360, 361, 371, 379, 380, 381, 393, 395, 399, 406, 410, 411, 417, 418, 422, 423, 424, 425, 426, 428, 431, 432, 436, 442, 446, 455, 456, 457, 464, 470, 471, 473, 474, 476, 479, 486, 490, 492, 505, 526, 530, 532, 534, 540, 549, 553, 554, 555, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576,

577, 580, 581, 583, 584, 586, 587, 592,
 594, 595, 596, 597, 598, 601, 602, 603,
 604, 605, 606, 607, 616, 617, 618, 619,
 620, 621, 625, 629, 631, 632, 633, 634,
 644, 646, 647, 657, 661, 664, 666, 670,
 671, 672, 673, 674, 675, 678, 685, 689,
 695, 696, 701, 702, 703, 704, 706, 707,
 708, 716, 722, 723, 724, 725, 727, 746,
 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769,
 770, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780,
 781, 782, 783, 784, 785, 786, 791, 793,
 794, 795, 796, 797, 798, 802, 803, 805,
 815, 821, 823, 825, 828, 832, 834, 835,
 837, 838, 839, 840, 842, 843, 844, 848,
 854, 855, 858, 859, 863, 869, 881, 918,
 922, 924, 928, 929, 931, 932, 933, 934,
 935, 942, 944, 945, 946, 950, 961, 968,
 971, 972, 973, 975, 976, 977, 978, 979,
 980, 981, 982, 983, 985, 986, 1013,
 1022, 1026, 1027, 1028, 1038, 1042,
 1043, 1045, 1046, 1047, 1055, 1057,
 1058, 1060, 1061, 1062, 1063
 Izaäk 26, 27, 281, 329, 371, 424, 425, 533,
 583, 594, 597, 616, 617, 618, 645, 674,
 760, 763, 764, 765, 767, 825, 960, 985,
 1022, 1046
 Izebel 300, 301, 317, 322, 324

J

Jakob 9, 26, 27, 105, 108, 146, 154, 162,
 169, 172, 277, 281, 302, 307, 310, 311,
 318, 326, 328, 330, 332, 333, 334, 335,
 339, 340, 347, 356, 371, 372, 376, 380,
 381, 415, 419, 424, 425, 436, 476, 519,
 520, 527, 533, 534, 535, 536, 538, 541,
 542, 544, 545, 549, 550, 551, 553, 555,
 556, 557, 561, 562, 563, 565, 576, 578,
 581, 582, 583, 584, 592, 593, 594, 597,
 600, 601, 602, 603, 604, 610, 615, 616,
 617, 618, 623, 625, 628, 630, 631, 632,
 633, 644, 645, 649, 665, 674, 692, 695,
 715, 717, 719, 722, 746, 760, 761, 763,
 764, 765, 766, 767, 825, 837, 838, 840,
 867, 953, 954, 956, 967, 970, 985, 1022,
 1036, 1038, 1042, 1046
 Jebusieten 25, 54, 85, 89, 108, 146, 172,
 207, 339, 357, 369, 377, 381, 422, 450,
 468, 474, 476, 492, 493, 504, 528, 544,
 575, 628, 644, 681, 707, 711, 713, 719,
 720, 734, 738, 820, 907, 912, 915, 920,

923, 927, 932, 936, 941, 943, 945, 947,
 951, 955, 960, 962, 965, 973, 982, 1039,
 1045, 1053
 Jehoseba 301, 305, 324
 Jehu 301, 317, 324
 Jeremia 3, 16, 17, 36, 41, 60, 80, 86, 261,
 485, 527, 534, 581, 628, 644, 665, 764,
 791, 793, 799, 866, 929, 931, 934, 959,
 982, 985, 986, 1080
 Jerobeam I 317, 564, 593, 707, 1063
 Jeruzalem 3, 6, 10, 12, 14, 15, 16, 17, 18,
 20, 25, 26, 27, 29, 30, 31, 34, 35, 37, 39,
 40, 42, 54, 58, 60, 67, 72, 85, 86, 89, 95,
 96, 108, 110, 146, 147, 167, 170, 173,
 175, 178, 184, 189, 194, 195, 207, 244,
 250, 262, 278, 300, 302, 309, 310, 311,
 313, 314, 318, 319, 323, 324, 326, 327,
 328, 329, 330, 331, 332, 334, 335, 338,
 339, 340, 342, 343, 344, 347, 356, 357,
 363, 364, 365, 369, 371, 380, 381, 392,
 422, 426, 431, 432, 436, 441, 443, 445,
 447, 449, 450, 455, 457, 458, 459, 467,
 468, 473, 476, 478, 480, 487, 492, 493,
 502, 519, 524, 527, 528, 529, 535, 536,
 538, 539, 540, 541, 543, 544, 545, 546,
 550, 551, 562, 572, 574, 575, 578, 579,
 580, 581, 582, 583, 584, 590, 591, 592,
 599, 601, 602, 603, 607, 610, 615, 619,
 624, 625, 628, 629, 631, 632, 643, 644,
 645, 646, 647, 649, 657, 687, 697, 706,
 708, 713, 719, 722, 725, 727, 730, 733,
 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 763,
 775, 776, 791, 803, 817, 820, 822, 839,
 848, 849, 850, 851, 852, 853, 858, 859,
 862, 868, 869, 905, 907, 909, 911, 912,
 913, 915, 916, 917, 918, 920, 923, 925,
 927, 928, 929, 931, 932, 934, 935, 936,
 940, 941, 942, 943, 945, 946, 947, 949,
 950, 951, 953, 955, 957, 958, 960, 961,
 962, 963, 965, 968, 973, 981, 982, 983,
 984, 985, 986, 990, 1005, 1015, 1039,
 1041, 1042, 1043, 1044, 1045, 1047,
 1053, 1060, 1062, 1063, 1064
 Jesaja 3, 14, 15, 36, 40, 41, 44, 47, 130,
 300, 309, 314, 327, 331, 455, 456, 458,
 459, 460, 514, 529, 530, 536, 538, 540,
 541, 543, 550, 580, 590, 591, 592, 593,
 599, 601, 625, 631, 665, 708, 721, 734,
 735, 736, 776, 795, 842, 843, 848, 849,

- 866, 927, 929, 943, 944, 959, 985, 986,
1038, 1080
- Jezus 8, 9, 10, 17, 18, 41, 42, 43, 44, 47,
53, 56, 58, 62, 79, 80, 81, 88, 107, 116,
130, 135, 137, 141, 143, 144, 151, 152,
156, 157, 158, 159, 161, 162, 163, 167,
168, 171, 179, 192, 194, 195, 197, 199,
205, 213, 216, 225, 230, 239, 240, 262,
263, 265, 266, 267, 271, 275, 287, 295,
296, 297, 319, 320, 321, 324, 325, 335,
336, 346, 349, 352, 371, 378, 379, 400,
401, 433, 451, 462, 463, 464, 474, 487,
489, 503, 505, 509, 514, 515, 516, 532,
554, 586, 593, 594, 598, 605, 606, 608,
612, 615, 616, 622, 634, 643, 653, 659,
660, 664, 665, 668, 680, 681, 682, 701,
703, 714, 717, 721, 723, 728, 731, 744,
745, 747, 764, 776, 787, 796, 803, 812,
815, 818, 819, 820, 821, 822, 825, 830,
833, 834, 839, 850, 851, 852, 855, 866,
867, 884, 890, 901, 918, 934, 941, 944,
949, 953, 956, 959, 960, 961, 978, 985,
986, 988, 991, 992, 1000, 1033, 1038,
1039, 1049, 1050, 1052, 1056, 1059,
1061, 1062, 1064, 1065, 1066
- Jiska 583, 617
- Joab 25, 26, 27, 29, 30, 31, 33, 34, 35,
132, 250, 255, 292, 377, 389, 409, 413,
421, 423, 424, 431, 435, 443, 493, 498,
501, 642, 688, 697, 812, 817, 905, 1000,
1005, 1019, 1023
- Joahaz
zoon van Jehu 300, 301, 324
zoon van Josia 13, 16, 41, 1064
- Joas
zoon van Ahazia 13, 301, 305, 324
zoon van Joahaz 300
- Jochanan
de oudste zoon van Josia 16
- Johannes
de apostel 44, 53, 55, 56, 159, 161, 319,
487, 489
de Doper 56, 80, 321, 614, 775, 791,
928, 1038, 1049, 1054
- Johannes Hyrkanus 986
- Jojachin 13, 16, 17, 18, 41, 580, 665, 866,
867, 959, 1064
- Jojada 301, 305, 324
- Jojakim 13, 16, 17, 41, 580, 665, 867, 959,
1064
- Jona 300, 1066, 1080
- Jonatan 20, 24, 27, 31, 58, 243, 246, 384,
389, 398, 415, 418, 445, 484, 497
- Joodse cultuur 18, 41, 45, 46, 866
- Joram
zoon van Achab 301, 324
zoon van Josafat 13, 300, 301, 317, 318,
319, 320, 322, 324, 479, 985
- Jordaan 30, 31, 200, 202, 228, 298, 300,
304, 426, 428, 430, 457, 471, 530, 532,
590, 594, 662, 746, 803, 805, 837, 838,
839, 963, 971, 979
- Josafat 13, 300, 301, 317, 318, 320, 322,
324, 327, 338, 341, 342, 479, 512, 543,
614
- Josia 13, 15, 16, 41, 58, 180, 509, 776,
930, 1060, 1061, 1064
- Jotam 12, 13, 41, 590, 1063
- Jozef
de man van Maria 18, 41, 665, 866, 867
de stam 574, 575, 588, 593, 600, 604,
646, 950
zoon van Jakob 549, 550, 553, 560,
593, 601, 604, 674, 761, 766, 767,
835, 838
- Jozua 10, 25, 173, 473, 492, 571, 575,
672, 674, 675, 821, 837, 859, 865, 937,
1063
- Juda
de stam 17, 21, 33, 39, 72, 202, 243,
371, 382, 425, 441, 445, 470, 476,
485, 495, 561, 564, 573, 617, 650,
657, 711, 713, 727, 839, 985, 1063
het Tweestammenrijk 338, 479, 591,
646, 950
- Judas de Makkabeeër 205, 614
- K**
- Kamos 171, 228, 312, 573, 621, 661, 834,
854, 971, 972, 984
- Kanaän 9, 19, 173, 202, 228, 261, 310,
371, 471, 530, 590, 597, 617, 618, 670,
671, 672, 673, 674, 675, 760, 763, 764,
765, 767, 770, 773, 782, 783, 784, 837,
838, 839, 967, 968, 971, 975, 979, 1063
- Kanaänieten 87, 371, 564, 596, 616, 620,
770, 776, 781, 783, 973
- Kebarkanaal 982
- Keïla 20, 21, 237, 247, 382
- Kir 12, 590, 620

Kirjat-Jearim 26, 170, 574, 575, 722, 727, 957, 958
 Kis 24, 106, 243, 252, 413, 422, 445, 484, 493, 495, 638, 684, 697, 711, 727, 809, 905, 995, 1003
 Knecht van de Here 53, 80, 89, 192, 231, 400, 515, 533, 554, 586, 594, 605, 606, 721, 744, 819, 850, 890, 956, 978, 990, 1050, 1062
 Koningentijd 10, 351, 425, 785, 798, 976, 1063
 koperen wasvat 183, 322, 522
 Korach 298, 299, 302, 307, 309, 310, 316, 318, 326, 327, 328, 333, 334, 337, 339, 345, 347, 393, 623, 624, 625, 630, 632, 644, 645, 648, 649, 779
 Kores II 3, 17, 18, 41, 315, 526, 534, 577, 587, 786, 793, 859, 869, 911, 933, 949, 981, 982, 987, 1043, 1047, 1060, 1064
 kruis 56, 156, 158, 159, 162, 213, 216, 259, 287, 295, 336, 352, 474, 489, 612, 730, 747, 812, 821, 822, 833, 898, 918, 1052
 Kus
 een Benjaminië 73, 74, 191, 237, 247
 Ethiopië 479
 zoon van Cham 512

L

Levensvorst 352
 Leviatan 530, 757
 Libanon 198, 200, 202, 508, 515, 596, 618, 683, 687, 751, 755
 loffer 152, 358, 385, 401, 450, 460, 474, 796, 853, 896, 1057, 1058, 1059
 Lot 350, 583, 613, 616, 617

M

Maleachi 614, 775, 791, 928, 985, 986, 1049, 1054, 1080
 Manasse
 de koning 13, 15, 36, 42, 300, 315, 624, 625, 629, 631, 632, 633, 635, 738, 776, 785, 928, 929, 1060, 1064
 de stam 421, 428, 473, 588, 589, 590, 593, 594, 801, 805, 1063
 zoon van Jozef 553, 593, 601
 Maon 21, 122, 184, 211, 212, 213, 383, 887, 902
 Mardoek 987

Maria 18, 41, 80, 130, 593, 665, 721, 866, 867
 Meden 869, 1047, 1064
 Mensenzoon 137, 605, 612, 960, 992
 Merodach-Baladan 14, 40, 314, 331, 458, 538, 541, 591, 599, 734, 1063, 1064
 Michal 20, 23, 246, 389, 415, 418, 497, 833
 Milka 583, 617
 Moab 350, 391, 421, 428, 487, 583, 613, 614, 616, 617, 801, 805
 Moabieten 26, 55, 171, 187, 191, 225, 228, 288, 312, 327, 335, 338, 350, 422, 425, 428, 504, 543, 573, 583, 585, 586, 587, 614, 617, 618, 621, 661, 681, 703, 776, 782, 793, 805, 834, 854, 911, 933, 946, 971, 972, 984, 1008
 Moloch 171, 228, 312, 479, 573, 591, 621, 661, 702, 713, 834, 854, 971, 972, 984, 989
 morgenoffer 455, 685
 motief 47, 56, 156, 259, 287, 295, 489, 812, 822, 833, 898
 Mozes 9, 10, 18, 19, 36, 44, 50, 53, 54, 58, 63, 66, 70, 75, 79, 88, 96, 99, 102, 106, 107, 109, 114, 122, 123, 128, 139, 141, 145, 148, 165, 166, 167, 179, 184, 188, 199, 220, 222, 229, 230, 231, 234, 244, 252, 260, 266, 271, 279, 284, 293, 302, 304, 310, 318, 321, 328, 334, 339, 347, 357, 376, 379, 384, 400, 401, 410, 425, 447, 469, 486, 494, 501, 515, 533, 540, 546, 549, 553, 555, 563, 565, 571, 585, 587, 594, 603, 605, 606, 621, 625, 626, 632, 633, 634, 639, 641, 642, 645, 649, 650, 658, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 678, 681, 685, 690, 694, 696, 701, 703, 706, 716, 719, 720, 722, 724, 727, 728, 736, 742, 744, 745, 746, 747, 753, 761, 763, 767, 768, 772, 773, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 793, 798, 813, 816, 819, 824, 825, 828, 829, 833, 834, 838, 844, 849, 855, 859, 883, 890, 908, 913, 916, 921, 924, 927, 932, 937, 940, 945, 948, 951, 952, 956, 963, 965, 969, 990, 996, 1002, 1025, 1028, 1031, 1033, 1037, 1039, 1043, 1050, 1054, 1057, 1063

N

Nabal 21, 23, 86, 91, 729
 Nabateeën 986
 Nabonidus 986
 Nabopolassar 16, 530, 1064
 Nachas 27
 Nahor 581, 583, 617
 Natan
 de profeet 29, 44, 57, 175, 219, 221,
 270, 275, 362, 363, 364, 365, 368,
 937, 957, 1009
 zoon van David 17, 18, 41, 665, 866,
 867, 959
 Nebukadnezar II 17, 40, 54, 206, 312,
 456, 530, 533, 580, 585, 586, 712, 791,
 793, 799, 843, 932, 984, 986, 1064
 Necho II 15, 16
 Nehemia 18, 36, 41, 42, 309, 317, 624,
 631, 859, 861, 862, 907, 909, 911, 1042,
 1046, 1047, 1064
 Ninevé 15, 40, 314, 327, 338, 456, 529,
 536, 543, 555, 580, 619, 632, 735, 775,
 850, 1066
 Noach 9, 423, 570, 583, 766, 767, 780
 Nob 20, 67, 110, 147, 167, 184, 189, 195,
 214, 371, 384, 392, 487, 572, 574, 624,
 687, 708, 916, 920, 957, 968, 990, 1015

O

Obadja 527, 534, 985, 1080
Omri 301, 317, 324
 oostenwind 97, 260, 337, 340, 341, 558
 opstanding
 1^e 3, 352
 2^e 352
 oudsten 33, 409, 611, 641, 660, 702, 713,
 761, 766, 790, 798

P

Pekach 12, 47, 590, 619, 734, 1063
 Perzen 869, 946, 949, 1043, 1047, 1064
 Pinechas 573, 773, 776, 782
 Plato 46
 Plinius 987
 profetie 44, 47, 461, 1066
 Ptolemeüs II 43

R

Rabba 29, 30, 818

Rebekka 27, 424, 765, 836
 Rehabeam 12, 13, 36, 39, 657, 664, 665,
 666, 667, 867, 1063
 Resin 12, 47, 590, 734, 1063
 reukofferaltaar 299, 343, 626, 1007
 Richterentijd 10, 351, 424, 425, 468, 470,
 471, 561, 567, 572, 620, 711, 727, 746,
 785, 798, 969, 972, 975, 976, 979
 Rietzee 228, 457, 471, 479, 530, 532, 554,
 555, 564, 571, 605, 661, 746, 770, 771,
 772, 778, 779, 780, 838, 839, 974, 977,
 978
 Romeinse cultuur 18, 41, 866
 Rut 37, 87, 229, 410, 451, 611, 641, 660,
 702, 713, 783, 946, 973

S

sabbat 170, 271, 685
 Salmanassar V 1063
 Salomo 10, 12, 13, 17, 18, 27, 29, 34, 35,
 36, 37, 39, 41, 54, 97, 110, 130, 145,
 148, 151, 167, 180, 189, 219, 229, 275,
 278, 281, 290, 297, 317, 329, 334, 336,
 342, 347, 355, 356, 369, 433, 436, 439,
 451, 478, 479, 480, 506, 507, 508, 509,
 511, 512, 519, 520, 521, 527, 536, 544,
 549, 550, 551, 561, 562, 564, 574, 576,
 581, 584, 592, 593, 596, 598, 602, 603,
 609, 610, 612, 614, 615, 619, 624, 645,
 650, 657, 664, 665, 666, 687, 688, 799,
 806, 819, 835, 838, 866, 867, 889, 915,
 916, 917, 918, 923, 925, 936, 937, 938,
 951, 955, 957, 958, 959, 960, 965, 968,
 969, 973, 976, 980, 990, 1011, 1060,
 1063
 Samaria 14, 591, 599, 636, 734, 786, 911,
 916, 1063
 Samaritanen 18, 636, 786, 861, 862, 911,
 1064
 Samuel 10, 19, 21, 24, 27, 44, 80, 88, 106,
 127, 212, 243, 244, 280, 374, 378, 384,
 393, 398, 400, 404, 412, 416, 418, 422,
 424, 425, 486, 495, 574, 575, 618, 639,
 640, 663, 687, 697, 698, 719, 722, 726,
 764, 809, 824, 833, 835, 836, 952, 957,
 990, 991, 995, 1003, 1016, 1018, 1019,
 1022
 Sanherib 14, 40, 309, 314, 315, 327, 330,
 331, 338, 340, 343, 455, 456, 458, 459,
 529, 530, 535, 536, 539, 541, 543, 545,

546, 555, 579, 580, 591, 599, 632, 734,
735, 736, 739, 775, 843, 850, 851, 1064

Sara 26, 371, 583, 617, 836, 985

Sargon II 909, 1063

Saul 10, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 27, 31, 34,
58, 67, 69, 71, 74, 75, 76, 77, 85, 88, 95,
98, 102, 105, 106, 110, 120, 121, 122,
124, 128, 129, 132, 133, 135, 136, 147,
155, 158, 165, 167, 168, 175, 182, 184,
185, 187, 188, 189, 191, 192, 194, 195,
196, 199, 211, 212, 213, 214, 225, 233,
234, 235, 237, 238, 239, 243, 245, 246,
247, 252, 285, 289, 295, 367, 370, 371,
372, 373, 374, 377, 378, 380, 382, 383,
384, 385, 386, 389, 390, 391, 392, 393,
397, 398, 402, 403, 404, 405, 406, 409,
413, 414, 415, 416, 418, 419, 420, 422,
425, 440, 441, 444, 445, 449, 468, 470,
471, 476, 484, 485, 486, 487, 490, 491,
493, 495, 497, 501, 503, 504, 509, 572,
574, 575, 590, 598, 617, 618, 619, 621,
638, 639, 665, 677, 681, 684, 687, 694,
697, 698, 699, 702, 708, 711, 723, 727,
729, 743, 752, 799, 802, 809, 810, 811,
813, 815, 832, 881, 886, 887, 890, 893,
900, 902, 903, 905, 915, 916, 920, 922,
957, 968, 976, 985, 989, 990, 991, 995,
1002, 1003, 1004, 1007, 1012, 1015,
1016, 1018, 1020, 1022, 1052, 1060,
1063

schrijvers van het boek 4, 18, 45

Seba
de rebel 34, 66, 95, 97, 101, 132, 136,
194, 196, 255, 443, 445, 447, 498,
504, 638, 681, 688, 699, 802, 806,
809, 881, 905, 1002, 1005

het land Ethiopië 507, 511, 514

zoon van Kus 512

Sebna 13, 14, 591, 599, 734, 848, 1063

Seir 24, 619, 1023

Septuagint 43, 47, 56, 59, 63, 75, 79, 80,
81, 84, 90, 107, 116, 136, 147, 150, 172,
189, 203, 221, 234, 279, 287, 311, 329,
335, 342, 351, 358, 373, 379, 384, 391,
404, 417, 426, 432, 437, 457, 463, 471,
501, 523, 539, 545, 551, 605, 611, 620,
627, 633, 645, 651, 659, 691, 721, 850,
852, 913, 921, 932, 1003, 1020, 1026,
1039, 1042, 1045, 1067

Seraf 130, 593, 721

Sidon 301, 324, 986

Sidoniërs 171, 228, 312, 573, 621, 661,
791, 834, 854, 971, 984

Silo 26, 67, 110, 147, 167, 170, 189, 195,
392, 487, 560, 561, 571, 572, 574, 687,
708, 727, 916, 920, 956, 957, 959, 968,
990

Simeï 31, 34, 58

Simeon 24, 619, 1023

Sirach 614, 775, 791, 928, 1049, 1054

Sisak 12, 657, 1063

Sjabeeërs 512

Sjeba
het land 37, 507, 508, 511, 512, 514

zoon van Joksan 512

zoon van Joktan 37, 512

zoon van Rama 512

Sjiggajon 74

slachtoffer 63, 163, 282, 285, 286, 363,
368, 369

structuur van het boek 4, 47

Syrië 202, 424, 515, 583, 585, 618, 620,
687, 755, 971, 979, 1063

T

tabernakel 20, 26, 35, 36, 67, 110, 130,
147, 167, 170, 183, 184, 189, 194, 195,
199, 226, 278, 302, 310, 318, 321, 328,
334, 339, 347, 356, 370, 371, 372, 375,
383, 392, 410, 436, 463, 478, 480, 487,
495, 514, 519, 522, 527, 536, 544, 550,
551, 560, 561, 562, 571, 572, 574, 581,
582, 592, 593, 602, 610, 615, 624, 625,
626, 632, 645, 650, 687, 691, 708, 721,
727, 839, 848, 916, 917, 920, 956, 957,
960, 965, 968, 990, 1007, 1015, 1057

Tattenai 950, 1043

tempel 3, 10, 18, 26, 30, 35, 37, 40, 41,
42, 54, 55, 67, 97, 129, 130, 135, 147,
167, 183, 184, 189, 202, 205, 206, 225,
226, 278, 288, 299, 300, 302, 305, 306,
309, 310, 311, 317, 318, 323, 328, 329,
335, 336, 337, 338, 339, 340, 342, 343,
356, 357, 366, 369, 410, 436, 451, 456,
458, 459, 463, 478, 479, 480, 487, 514,
519, 522, 526, 527, 528, 533, 536, 544,
550, 561, 562, 574, 576, 578, 579, 580,
581, 582, 586, 591, 592, 593, 602, 610,
615, 619, 624, 626, 628, 629, 631, 633,
645, 650, 651, 653, 687, 691, 703, 708,

712, 721, 724, 725, 730, 739, 775, 791,
821, 839, 843, 848, 853, 858, 859, 861,
862, 863, 864, 866, 867, 868, 869, 889,
911, 912, 913, 915, 916, 917, 918, 946,
949, 955, 956, 957, 958, 960, 965, 966,
968, 973, 982, 983, 985, 987, 990, 1007,
1008, 1028, 1043, 1047, 1057, 1060,
1061, 1064

Terach 46, 583, 617
Tibni 324
Tienstammenrijk 12, 14, 39, 41, 301, 309,
315, 317, 324, 327, 338, 339, 455, 529,
534, 535, 542, 543, 550, 553, 555, 579,
584, 589, 590, 591, 593, 594, 599, 601,
604, 607, 624, 625, 631, 632, 633, 635,
734, 735, 786, 843, 982, 1063
Tiglatpileser II 424, 583, 620
Tiglatpileser III 12, 14, 590, 591, 593,
595, 597, 599, 734, 1063
Tijdbalk 7, 1063
Tweestammenrijk 12, 14, 15, 16, 17, 39,
40, 41, 180, 300, 301, 309, 313, 314,
315, 324, 327, 338, 339, 340, 343, 356,
455, 456, 457, 458, 459, 520, 528, 529,
534, 535, 536, 538, 541, 543, 544, 546,
551, 555, 562, 579, 580, 582, 584, 585,
587, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 599,
601, 602, 604, 607, 610, 614, 615, 619,
624, 629, 631, 632, 633, 635, 657, 667,
734, 735, 739, 775, 786, 843, 849, 851,
859, 929, 981, 984, 1060, 1064
Tweestromenland 14, 39, 309, 327, 338,
391, 421, 423, 424, 455, 526, 529, 530,
535, 542, 579, 583, 594, 596, 620, 644,
735, 791, 793, 843, 909, 932, 945, 1043,
1060, 1061
Tyrus 301, 317, 322, 323, 324, 613, 616,
619, 644, 646, 889

U

Uria 29, 30, 57, 175, 182, 187, 219, 270,
277, 283, 288, 363, 364, 365, 368, 435,
1008
Uzza 26, 170, 575, 722, 727, 958
Uzzia 13, 41, 1063

V

vasten 242, 246, 247, 482, 487, 808, 815
verklaringsmethode 4, 43

vredeoffer 163, 190, 357, 385, 401, 450,
460, 474, 796, 852, 853, 896
vrijwillig offer 358, 382, 383, 385, 401,
450, 460, 474, 796, 853, 876, 896
vuurspuwende draak 526, 530, 757

W

wegvoering
derde 869, 1047, 1064
eerste 1064
tweede 1064
woud van de Libanon 37

X

Xerxes I 869, 987, 1047

Z

Zacharia
de profeet 18, 41, 319, 723, 791, 859,
861, 865, 869, 982, 989, 1037, 1042,
1049, 1061, 1064, 1080
zoon van Jojada 42, 43
Zacharias 80, 130, 593, 721, 1049
Zadok 30, 31, 33
Zedekia 13, 16, 17, 41, 485, 799, 984,
1064
zegelring 16, 665, 866, 959
Zerubbabel
voorvader van Jezus 17, 18, 36, 41, 42,
61, 665, 858, 859, 861, 862, 864, 866,
867, 868, 933, 937, 959, 981, 1060,
1064
voorvader van Jozef 17, 41, 665, 866,
867
Zif 21, 23, 212, 238, 247, 382, 383, 389,
392
Zifieten 21, 23, 212, 238, 247, 382, 383,
384, 385, 386, 389, 390, 391, 393, 395
Ziklag 23, 216, 1018, 1021
Zion 6, 7, 25, 26, 52, 54, 59, 82, 83, 85,
89, 105, 108, 145, 146, 169, 170, 172,
173, 205, 207, 305, 329, 335, 336, 337,
339, 340, 343, 354, 357, 363, 369, 376,
377, 380, 381, 422, 448, 449, 450, 468,
469, 473, 474, 476, 478, 480, 484, 492,
493, 524, 525, 528, 542, 543, 544, 545,
560, 561, 573, 574, 575, 576, 623, 624,
625, 627, 628, 644, 645, 646, 706, 707,
710, 711, 713, 719, 720, 721, 722, 723,

727, 730, 732, 733, 734, 738, 739, 740,
743, 763, 818, 820, 822, 907, 912, 915,
920, 923, 927, 928, 931, 932, 933, 934,
936, 940, 941, 943, 944, 945, 946, 947,
951, 954, 955, 957, 958, 959, 960, 961,

962, 963, 965, 966, 968, 973, 981, 982,
983, 1036, 1039, 1041, 1045, 1053,
1054
zondoffer 282, 285, 286, 868

Andere werken die de heer T. van Turenout heeft geschreven zijn:

Jesaja, Jahweh redt,
Jeremia, Jahweh sticht,
Klaagliederen van Jeremia,
Ezechiël, God maakt sterk,
Daniël, God is rechter,
Hosea, redder,
Joël, Jahweh is God,
Amos, lastdrager,
Obadja, dienaar van Jahweh,
Jona, duif,
Micha, wie is aan Jahweh gelijk,
Nahum, trooster,
Habakuk, de omhelsde,
Zefanja, Jahweh heeft bewaard,
Haggai, feest van Jahweh,
Zacharia, Jahweh gedenkt,
Maleachi, boodschapper van Jahweh,
De Openbaring mag niet verborgen blijven.

Ze zijn te vinden op de website via:

www.bijbelverklaring.nl,
www.vturennout.nl.